Universidad de Deusto
Biblioteca

Alice's Adventures in Wonderland

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

BARTHOL. DE SA-
LY. QVARTA SV-
PER SEPTIMO
OCTAVO ET NONO CODICIS.

QVARTA COMMEN-

TARIORVM DOCTISSIMI IVRIS VTRI
usq; Interpretis Bartholomei de Salyceto in Septimum
Octauum & Nonum Iustiniani Codicis: Adnota-
tionibus & Argumentis seu Additionibus &
Summariis complurium Iureconsultorum
illustrata: adeo ut nil eorum quæ in
hactenus habebantur excusis
exemplaribus quod desi-
derari possit omis-
sum sit.

M. D. XLI.

19142

Index rubricarum huius voluminis.

¶ Rubrice septimi octaui ⁊ noni codicis.

ABigeis. fol. cclxx.
Abolitionibus. fol. cclxxiij.
Acceptilationibus. fol. clxiij.
Accusationibus ⁊ inscriptionibus. fo. clxix.
Acquirenda ⁊ retinenda possessione. fo. xv.
Ad legem corneliam de falsis. fol. ccxvij.
Ad legem corneliam de sicarijs. fo. ccxij.
Ad legem fauiam de plagiarijs. fo. l. ccxvj.
Ad legem iuliam ambitus. fo. ccxxiij.
Ad legem iuliam de adulterijs. fo. cxciij.
Ad legem iuliam de vi publica ⁊ priu ata. fol. ccv.
Ad legem iuliam maiestatis. fo. cxciij.
Ad legem iuliam peculatus. fol. cxxxvi
Ad legem iuliam repetundarum. fol. ccxvi.
Ad legem viscelliam. fol. ccxvij.
Ad optionibus et arrogationibus. fo. clxvij
Alluuionibus ⁊ paludibus. fo. xxx.
Ad senatusconsultum Turpi. fo. cxxxxiij.
Annali exceptione contractus. fol. xxix.
Appellationibus. fol. lxiij.
Assertione tollenda. fol. x.
¶ Bonis autoritate iudicis possidendis. fo. lxxxvij.
Bonis eorum qui mortem sibi consciuerunt. fol. ccxl.
Bonis proscriptorum. fol. cxxxxvij.
¶ Calumniatoribus. fol. ccxxxv.
Collusione detegenda. fol. xj.
Comminationes epistolas. fol. lvij.
Communia de manumissionibus. fol. vij.
Communia de usucapionibus. fol. xiij.
Confessis. fol. lix.
Contrahenda et committenda stipulatione. fo. cxxxij.
Creditorem euictione pignoris non debere. fo. clxvij.
Crimine expilate hereditatis. fol. cxxxvij.
Crimine sacrilegij. fol. ccxxv.
Crimine stellionatus. fo. cxxxvij.
Custodia reorum. fo. cxc.
¶ Debitorem venditionem pignoris ⁊c. fo. cxxvij.
Dedititia libertate. fol. iij.
Distractione pignorum. fo. cxxvij.
Donationibus. fol. clv.
Donationibus que sub modo. fol. clvij.
Duobus reis. fo. cxxxvij.
¶ Edificijs priuatis. fo. cxij.
Emendatione propinquorum. fo. ccxj.
Emendatione seruorum. fo. ccxj.
Etiam ob chirographariam pecu. ⁊c. fo. cxxxvij.
Euictionibus. fol. cxliij.
Exceptionibus siue prescriptionibus. fo. cxxx.
Executione rei iudicate. fo. lv.
Exhibendis ⁊ trasmittendis reis. fo. cxc.
¶ Falsa moneta. fol. cxxxiij.
Famosis libellis. fol. ccxxx.
Fideiussoribus et mandatoribus. fol. cxxxvj.
Fructibus et litis expensis. fo. lj.
¶ Generali abolitione. fo. cccxxxiij.
¶ His qui ad libertate m peruenire non possunt. fo. vj.
His qui a non domino manumittuntur. fo. v.
His qui in priorū credi orū loco succedunt. fo. cxxv.
His qui latrones vel alijs criminibus ⁊c. fol. ccxxx.
His qui parentes vel liberos occiderunt. fo. ccclij.
His qui propter metum iudicis non appellauerunt. fo. lxxxij.
His quibi ascribunt in testamento. fol. cxxxj.
¶ Infantibus expositis. fol. clj.
Infirmandis penis celibatus et orbitatis. fo. clx.
Ingratis liberis. fo. cxlix.
Ingenuis manumissis. fo. vij.
Iniurijs. fo. cxxix.
In quibus causis cessat longi temporis ⁊c. fol. xxj.
In quibus causis pignus vel hypotheca ⁊c. fo. cxvij.
In quibus causis serui p premio libertatē ⁊c. fo. vij.
Inter dictis. fol. xcvj.
Inutilibus stipulationibus. fo. cxxxvj.
Iure dominij impetrando. fo. cxxix.
Iure libertorum. fo. clx.
¶ Latina libertate tollenda. fol. iij.
Lib erali causa. fo. vij.
Liberis exhibendis seu deducendis ⁊c. fo. cxj.
Litigiosis. fo. cxxxj.
Longi temporis prescriptione que p10 liber. fol. xj.
Luitione pignorum. fol. cxxix.
¶ Maleficis et mathematicis ⁊c. fo. ccxiij.
Mulieribus que propijs seruis se iunxerunt. fo. ccv.
Mutatione nominis. fo. ccxxiij.
¶ De statu defunctorum.
Me liceat in vna eademq; causa tertio ⁊c. fol. lxxxiij.
Re rei dominice. fo. xxiij.
Re fine iussu principis iudicibus ⁊c. fo. ccxxxvij.
Milli aggeribus rumpendis. fol. ccxxx.
Nouationibus et delegationibus. fol. cxlij.
Nudo iure quiritum tollendo. fol. xj.
¶ Operibus publicis. fo. cxij.
Operis noui nunciatione. fol. cxij.
Ordine cognitionum. fo. x.
¶ Pactis pignorum et de lege commissoria ⁊c. fo. cxxx.
Partu pignoris. fo. cxxvj.
Patria potestate. fo. cxlvij.
Peculio eius qui libertatem meruit. fo. xij.
Pena iudicis qui male iudicauit. fol. l.
Penis. fol. ccxxxvj.
Pignorib⁹. fo. cxij
Postliminio reuer sis ⁊ de redemptis ⁊c. fo. cxlix.
Precario et saluiano interdicto. fo. cxj.
Prescriptione longi temporis decem ⁊c. fo. xx.
Prescriptione triginta vel quadraginta ⁊c. fo. xxiij.
Pretorio pignore ⁊ de rebus debitis ⁊c. fo. cxxvj.
Priuatis carceribus inhibendis. fo. cxcij.
Priuilegio dotis. fo. xciij.
Priuilegio fisci. fo. xciij
¶ Quadrienij prescriptione. fo. xxj.
Quando ciuilis actio preiudicet criminali. fo. ccxxvj.
Quando prouocare non est necesse. fo. lxxvj.
Que res pignori obligari possunt et que nō ⁊c. fo. cxx.
Que sit longa consuetudo. fo. clj.
Questionibus. fo. ccxxxj.
Qui accusare non possunt. fo. clx.
Qui bonis cedere possunt. fo. lxxxv.
Quibus ad liberatem proclamare nō licet. fol. x.
Quibus non obijcitur longi temporis ⁊c. fo. xxj.
Quibus res iudicata non nocet. fo. lvj.
Qui manumittere non possunt. fo. vj.
Qui potiores in pignore habeantur. fo. cxxj.
Quomō et qñ iudex debeat sententiā proferre. fo. xxxj.
Quorum appellationes non recipiantur. fo. lxxx.
Quorum bonorum. fo. c.
Quorum legatorum. fo. cij.
¶ Ratiocinijs operum publicorum. fo. cxiij.
Raptu virginum vel viduarum necnon ⁊c. fo. ccc.
Re iudicata. fo. liij.
Relationibus. fo. lxij.
Remissione pignoris. fo. cxxvj.
Requirendis reis. fo. ccxxxj.
Res inter alios acta vel iudicata. fol. lxij.
Reuocandis donationibus. fo. clvij.
Reuocandis bis que per fraudem alienata sunt. fo. xcv.
¶ Senatusconsulto claudiano. fo. xij.
Sediciosis et bis que plebē audent contra ⁊c. fo. ccxxvj.
Sententiam passis. fol. ccxl.
Sententijs ex periculo recitandis. fo. xxxvij.
Sententijs prefectorum pretorio. fo. xxxj.
Sententiam rescindendi non posse. fol. lij.
Sententijs et interlocutionibus. fo. xxxvij
Sententijs que p10 eo qō interest. pferuntur. fo. xlvj.
Sententijs que sine certa quantitate. pferuntur. fo. xlv.
Sepulchro violato. fo. cxx iij.
Seruo communi manumisso. fo. iij.
Seruo pignori dato manumisso. fo. v.
Seruis reipublice manumittendis. fo. v.
Si aduersus creditorem. fo. xxij.
Si aliena res pignori data fit. fo. cxix.
Si a non competenti iudice iudicatum fit. fo. xlix.
Si antiquior creditor pignus vendito. fo. cxxv.
Si communis res pignori data fit. fo. cxxvj.
Si de momentanea possessione fuerit ⁊c. fo. lxxxiij.
Si ex falsis instrumentis vel test. iudicatum fit. fo. lvij.
Si in causam iudicati pignus captum fit. fo. cxxvj.
Si pendēte appellatione mors interuenerit. fo. lxxxij.
Si per vim vel alio modo turbata fit ⁊c. fo. cvij
Si pignoris conuentionem numeratio secuta ⁊c. fo. cxxix.
Si pignus pignori datum fit. fo. cxxvj.
Si plures vna sententia condemnati sint. fo. lvij.
Si quis eam cuius tutor fuerit corruperit. fo. ccv.

FINIS.

a ¶ Incipit Liber Septimus. De viudicta libertate ⁊ apud cōcilium manumissione. Rubrica.

1 ☞ Libertas vindicta quid sit. ⁊ quare sic dicatur ⁊ nu. 2.
3 Concilium quid sit.

Continua Rub. vt in glos. q; dictū est in precedenti libro de relictis pecuniarijs videndum erat de relictis nō pecuniarijs vt sunt libertates: ideo de illis tractaturus latius de libertatibus materiam est aggressus: quia non tantum ō relictis in vltima voluntate sed etiam de datis inter vivos intendit tractare: ⁊ q; directe vt pleniores sunt digniores: ideo primo de illis quam de fideicommissarijs. Et q; directarū alie dātur inter vivos: alie in vltima voluntate ⁊ earum que dantur inter vivos excellentiores sunt quā que dantur vindicta quia cum pleniori cause cognitione ⁊ cum maiori autoritate. ideo de illis

1 premittit hic in rubrica. ¶ ⁊ p10 cuius declaratione quero q̄re dicitur libertas vindicta. Respōdeo ſm Azo. i ſum. ⁊ ſm Accur. inſtit. de liberti. §. multis. qō altero de duobus modis fuit sic vocata. vno modo q; in gramatica vindicta ſm vnum signi ficatum idem est quod iudicis ferula quam prefides portant in manibus sic dicta in signum potestatis concesse ad vindicandum crimina. vnde ⁊ Persius. Vindicta postīq; mens in pretore recessit ⁊c. hanc ferulam prefes tenebat super caput serui ibi fieris genibus inclinati dicebat. Alio te liberum deinceps esse

2 de iure quiritum. ¶ ⁊ Alio forte modo hoc nomen assumpsit a quodam seruo vocato vindice qui coniurationem proditionis contra rem publicam detexit: vnde libertatem sibi vendicauit in premium. vt habetur. ff. de origi. iuris. l. ij. §. et cum placuisset. versicu. initium. ¶ Et q; hec datio libertatis fiebat cum deliberatione ⁊ decreto prefidis vel magistratus p10 tāto sequitur in rubrica. Et apud concilium manumissione. nam per viaz

3 cuiusdam similitudinis loquitur. ⁊ Nam concilium est congregatio proborum virorum p10 declaratione alicuius rei facienda ⁊ super ea deliberata statuendo. vt latius dixi super. l. j. ff. de sacrosan. eccle. ⁊ ſoln. glo. no. multum mihi placet que copulam inter hec duo posita exponi p10. j.

¶ Sequitur lex prima. Sali.

1 ☞ Minor viginti annis qualiter ⁊ quando seruum suum manumittere possit. ⁊ nu. 3.
2 Cause iuste manumittendi que sint. remissiue.
3 Minor vnicum habens seruum illum non manumittet.
4 Probatio retractatur vbi causa falsa reperitur.
6 Manumissio que sit ex causa non iusta est inualida.
7 Minor viginti annis causa nō probata manumittere qñ possit
8 Minor viginti annis quando dicatur manumittere cum tutoris autoritate.

1 Dum. ¶ Pro euidētia premitto qō minor viginti ānis p legē elycētiā prohibetur seruū suū manumittere nisi manumittat vindicta apō concilij a iusta causa probata. vt. ff. de ma. l. j. ⁊ insti. qui ma. non pos. §. eadē. ¶ Ex quo

2 infertur qō licet non sit minor annis viginti dūtamen nō sit minor vt eā videre in eo qui attigit vigesimū annum b et nō impleuit ipse manumittere pōt. ⁊ hoc vult. l. i. ff. de ma. quā not. q; lex illa videtur velle q; sit dare medium inter minorem viginti an. et maiorē an. viginti. ¶ Item premitto q; in

2 ſte cause manumittendi in minore annis viginti ponunt. ff. eo. Liusta. ⁊. l. ſi minor. cum pluribus seq. ⁊ institu. qui ma. nō pos. §. iuste. Itē scias q; cause habendi tutoris non est iusta sed iniu

3 sta. ff. eo. l. ſi. ⁊ ibi redditur pulcherrima ratio. ¶ Item vbi minor non habet nisi vnū seruum manumittere illū non potest licet alleget aliquā de causis a iure approbatis. vt. ff. eo. l. ſi collaceaneus. §. preterea. Dixi sic premisi hec lex hoc intēdit. ¶ De

cretum ex falsa causa interpositū fauore libertatis non rescindi tur. h. d. ⁊ illud verbum falsa duas habet expositiōes: vt in glo. ⁊ que sit verior infra dicam. ¶ Pone casum in terminis qō minor an. viginti manumisit seruum apud consilium causa allegata ⁊ probata. que fuit approbata. vnde iudex decretum suū interposuit. Querit an manumisso illa an possit retractari ratione false cause. ⁊ respondeq; nō. ¶ Expone literam ibi manumittuntur. s. a minoribus viginti annis causa iudici allegata. Ibi a iudicibus tam ordinarijs ipsius minoris qꝫ aliꝰ vt no.

4 s. eo. l. fin. ⁊ vide qō ibi dicā. Ibi demonstratione ⁊ causa que, sic iudici fuit demonstrata. ¶ Ho. qō habes in summario. ¶ Oppo. qō imo retractet probatio qō causa sit falsa. vt. l. ſi ex fal. instru. per totū. Vnus timore quidam dixerunt q; est speciale fa-

a ⁊ Apud concilium. Adde si nia profertur in concilio qualiter verba sunt concipienda ⁊ quid in. l. edita in concilio vide text. in. c. i. ⁊ ibi doc. ⁊ signanter Moder. extra de pac. ⁊ in. c. i. extra de spon. ⁊ in. c. i. ⁊ ibi etiam doc. extra de elec.

b ¶ Qui attigit vigesimum annū. adde glo. in clemen. ſi. de eta. ⁊ qualita ⁊ per Bal. et doc. in. c. cum vigesimum. de offi. delega.

c ⁊ Non retracta tur adde q; si iudex dicit q; nihil probat p. a. r. b. ideo si pnuncio. tz sentētia. lz. a. ⁊ b. bene probent. de quo vide no. i l. si tis ad quem. ff. ō acq. here. ⁊ idē sensit Inno. in. c. qñ qtra. extra ō pbatio. Sz post ca in Iuū allegauit. c. cū berthol dus extra ō rei iudi. ⁊ sic videt tenere. et idē tenuit host. i alleg. c. cū berthol dus.

d ¶ Falsa causa adde qō falsa cā vitiat dispēsationē vt ēter. iūcta gl. ſi in. c. vt circa ō confan. ⁊ affi. spe. in rubri. de clan. dispō. Oldr. ꝑſi. celxvi. incl. clemēs eps idē Old. ꝑſi. ccxv. incipi. puta bruna. item an vitiat legitimationem vide ppe. de ancha. ꝑſi. celxvi incl. et tenore. nec an vitiat p tinle giū. vide Inno. i c. cū dilecta dereſert. Jtē an vitiat investitura feudi vide Bald. in. c. i post prin. de feu. guar. itē an vitiat vnionē ecclesiarū vid. Rot. decisione. clxxxij. incipiē. no. quod falsitas cause. in antiqs. Ro. ō ci. ccxcvij. incip. verus vnio dequodam bene ficio. Chard. ꝑſi. xcvij. incipiē pa pa vniuit quandam abbatiam. item an vitiat ēmptio phyteosim vide per card. consil. xciij. incipiē. nobiles viri i comissi ni dcīūtia guera. ¶ Nec adde socinz consilio clix. incipiē. i presenti consultatione. ver. confirmatur etiam p tē dicta in secūda parte chart. xv. quod

e vitiat liberationem adeo quod ea simpliciter facta ex errore falsę cause finalis est ipso iure nulla.

e ¶ Nec baptisari. Adde Innocen. in. c. i. ⁊ ibi docto. ō bap. ⁊ sanctus Tho. in. iij. sen. distin. xij. idem Tho. in. iō. parte. distin. lxxvij. ⁊ adde Soci. consil. lxxxij. incipien. in presenti consultatione verſic. preterea Bald. circa fin. in prima parte chart. lxxvi. q; ba tisinus requirit distinctiones personarum.

Quauis. ¶ Quod ꝓfides ⁊ magistrat⁹. ad de ne erres q⁹ nisi ꝓ ꝑcur. ⁊ ꝓ dñō dicit q⁹ apud ꝑfectus magistratus pōt manumittere. ¶ Si testm. adō i q̄ctate q⁹ possit facere testm. vide in. l. que testā. ff. de testamentis. ¶ Legata ad piascās. Eldō. ab. i. c. rilatū. el. i. ō test. Et so. ccxxiv. ici. prio aspectu. vī. posterō nō omittō. char. ceth. i. ij. pte an testm prīmū fctm ad piascās dica f haberclam derogatoriam ad alia testamenta.

NEc mulierē. Casus. ꝑ ꝑcuratorē tm nō manumittit nec ꝑ maritū. b. d. Op. d. l. cū ꝓponas. ff. d. dolo. ⁊ d. l. quidā. ff. d. do. inter vir. ⁊ vxo. So. q⁹ ꝑ simplice ꝑcu. nō pōt nec sed ꝑ ꝑcur. in rē suā. vt ibi. ¶ Opp. ex extra q̄ō imo ꝑ simplicē ꝑcu. pos. vt. ff. eo. l. ēt. ff. abus. Solu. q̄ō ꝑ ꝑcuratorē cā pōt ꝓbari vt ibi nō aūt manamitti vt hic. ¶ Op. q⁹ imo ꝑ alīā possit. nā ꝑ pf ꝑ filiū. vt. ff. c. l. fi pf. ⁊. j. eo. de ma. l. i. ff. ⁊ aū⁹ ꝑ nepotē. vt. ff. de ma. l. nepos. ⁊ filī⁹ ꝑ patrē dūmō filī⁹ nō sit minor. vt. j. de his qui a nō do. ma. l. pe. Sol. vt in glo. fi. q⁹ ilud. q̄ō hic ōr. est regularem: in illis vō ꝓsonis ē spāle. ⁊ adde q⁹ dicā in. d. l. i. in fi. Vel dic vt in sequēti dicā. Et q̄ō dixi q̄ō ꝑater manumittit ꝑ filiū. est verū. et si ꝑater sit mutus vel surdus non fi furiosus q⁹ non ḃz ꝙsensum. vt. ff. eo. l. surdi. ¶ Oppo. quod vxor ꝑ maritum possit. vt. ff. sol. ma. l. si ꝑstante. ⁊. fi vir. ⁊. l. fi vō negotiū. in prin. Sol. q̄ō hic in ꝓpriis mulieris: ibi in dotalibus que ꝑ tunc sunt in dñio mariti. vt. l. dote ff. de rei vend. ideo pōt manumittere vt ipsa ōr. ꝙsentire. vel forte ad ola ℔tia dicī potest q̄ō mulier mulier minor nō pōt ꝑ aliū: vt hic sicut nec ꝑ filī⁹ minor pōt ꝑ matrē vt dicā. l. pe. j. de his qui a nō dño ma. ¶ Quero hic ōr vindicta q̄ fi ꝑ alium modū cum plures sint modi. vt insti. de liber. ⁊ multis. ⁊ dicit glo. q̄ō quidā dicebāt q⁹ potest ne ꝑ vnū modū ꝓhibita extendank ad alios. arg. l. cū prētor. de in. Sed in oppositum determinant glo. quiaī ista nō est maior ratio ꝓhibēdi q̄ in alīs sed par. ergo idē dicēdū est in oibus. vt. l. illud. ff. ad. l. agl. ¶ Et q̄ō bicdevidicta. dicit gratia dubitationis tollendē dixit. ⁊ sic ius cōe nō ledit. vt. l. que dubitationis. ff. de reg. iur. ⁊ hec vera vt ꝓbatur insti. qui ma. non poss. ℌ. fi. vbi vnum casuꝫ tantū excipit in ꝑsona minoris. vr. annis. l. q̄ in vltima volūtate libertatē relingt quo casu pōt dūmodo decumū septimū annū impleuerit. ⁊ sic oēs alios in ei⁹ ꝑsona ꝓhibet. ⁊ rationem ꝓhibendi ꝑ point ter. in. d. ℌ. fi.

¶ Manumissio apud magistratum non fu uzsieri potest.

¶ Manumissio an possit apud delegatum fieri.

Dominus an possit manumittere apud seipsum si ꝓtes sit.

APud. Apud ꝑfides ⁊ magistrat⁹ manumittio fieri ꝑt. b. d. ¶ Quero an apō nō suū magistratum possit dici gl. q⁹ fic. vt. ff. co. l. ēt. ℌ. fi. Et est rō q⁹ manumissio est de iurisditione voluntariā ⁊ sic apud quemcūq; pōt fieri. vt. ff. de adop. l. emancipati. ¶ Sed tunc quero an apud delegatum possit. vidi quendā valentem doctorē dicentē q⁹ glosse. variarūt. nam dicebat q⁹ glossa in. d. l. emancipati. dicebat q⁹ fic. sed in. l. ab ea parte. ff. de ꝑcu. dicebat q⁹nō. ¶ Sedō caue q⁹ ille glo. in emancipatione loquūtur nec glo. in. l. emancipati. illud dicit ℔z dicat fieri pōt cōtra in dicē ordinario vel nō. nā debet intelligi de non ordinario emancipati tñ ordinarius erat aliotū vt voluit ista gl. bic. ⁊. l. ēt. in ea allegata. ¶ Restat ergo quefitū nostrum cui rñ. q⁹ interpositio huius decreti est mixti imperij q⁹ exꝑditur officio nobili ⁊ cāe cognitionem requirit ⁊ ius tribuit manumisso vt hic ⁊. ℌ. cod. l. Dico ergo q⁹ delegari non pōt vt. l. nec quenℓ. ℌ. vbi decretum. ff. de offi. ꝓcon. ⁊ le. ⁊. l. ℌ. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. ⁊ q⁹ ſpāle est in legato ꝓconsulis vt apud eū manumitti possit ⁊ vindicta. vt. ff. eo. l. apud ꝓconsulē. dūmodo intra ꝓuinciā suā non extra. vt. l. ℌ. ff. de offi. ꝓcōs. ⁊. d. l. apud. in fin. ¶ Quero pone oīm serui ꝑsidē esse an apud seipsum ꝓtest manumittere. dico q⁹ sic. vt. ff. eo. l. an apud. ⁊. ff. de offi. ꝑsi. l. ℌ. Et hoc q̄ est maior annis. rr. Sinautez sit minor ita q⁹ ḃz necesse causam ꝓbare. Tenet glo. in. d. l. an apud q⁹ nō pōt ꝑ. l. ynam. in fi. ff. de offi. ꝑsul. sed glosse. ibidē ℔z q⁹ possit fi cām apud collegam ꝓius ꝓbauerit que ꝑ illū ꝓbata fuerit dicit ibi forē causam punctandū post verbū ꝓbata. ⁊ hoc cōiter doc. sequunk ibidem. ¶ Sed cōcordando opi. distinguere possumus aut minor non ḃz collegā ⁊ tūc aut collegā ḃz ⁊ tūc aut vult vtrūq; s. cām apud seipsuꝫ ꝓbare ⁊ autoritatē ipsi ꝓbere ⁊ adhuc nō pōt vt in ea. gl. Et vtrūq; est rō q⁹ licet ꝓtestatio autoritatis fit de iurisditione voluntaria tñ approbatio vel reꝓbatio cause sapit de natura cōtentiose q⁹ in inuitū reddit seu inuitio hoc oncubit. Ité q⁹ als hoc esset approbandi fruſtra et indiceret cā cām ipsam ꝑ se ⁊ iusta habuerat aut vult cām apud collegā ꝓbare ⁊ ꝓbatā vult ꝑ collegā approbare ⁊ ea ap. ꝓbata vult apud seipsum manumittere ⁊ sibi autoritatē ꝓestare. ⁊ tunc post fit vt. d. l. vnā. in fi. punctando vt. ℌ. Et rōnē assignāt aliqui doc nā cū sint pares in officio nō est cōueniens vt se collegē subiciat ⁊ q⁹ facere vī fi ab eo autoritatē petat. ar. ff. de acq. here. aditio⁹ eius q⁹ no. ff. de acq. pos. l. veteres. ⁊ ℔z hec fit cōis opi. tñ in ℌ. facit q⁹ cause continentia nō debet diuidi. vt. l. nulli. ℌ. de iudic. cogita de solutione. ¶ Quero si tutor pupilli fit magistrat⁹ pupil. an apud ipsum manumittere possit. ter. est q⁹ fic. ff. co. l. j.

¶ De testamentaria manumissione. Rubrica.

¶ Dicit de directis inter vivos ꝓfectis nunc de directis in vltima voluntate relictis.

1 ¶ Confirmatio codicillorū quando libertatem impediat ꝓestari.

SI codicillis. †Confirmatio codicillorū futuro facta tpe inhabili nō impedit libertatez postea in eis ꝑstari tpe ꝙguo. b. d. Et ponit casum in termis ⁊ bñ. ℔z vt ois tollak scrupul⁹. Op. naz si testm. ḃn. xvij. an. vt gl. dicē sequit q⁹ libertates in illo testamento relicte valent et tenent. vt instītu. qui ma. non pos. ℌ. fina. cuius contrariū hic videtur innuere. So. q⁹d bic in testō nō fuerūt relicte ⁊ sic de illis nō q̄rit: ℔z de relictis in codicillis postea fact⁹. ¶ Sz tūc op. ℌ. q⁹ rō dubitatiōis fuerit nulla q⁹ ℔z tpe testi ⁊ sic confirmatiōis codicillor⁹ tpe fuerit habile ad libertates relinquēdas. vt. d. ℌ. fi. So. q⁹ illud verū bodie nā imparo: illud ius nouū indurit vt ibi ꝓtz ℔z ꝑm tpe isti⁹. l. nō poterat ante. rr. an. in testō liberta. ℓ in q̄re ⁊ ℌ ℔z ius medū institūtū ℔z aūt ius nouissimū autentico ⁊ cū pōt testari: pōt ⁊ libertatē ꝓprio seruo relinquere vt in auf. vt sponsa. largi. ℌ. primo. colū. ir. ⁊ ibi glo. ⁊. j. ti. ℌ. l. minor.

1 2 ¶ Legata ad piascās au hereditatis adiectionē nō debentur

2 Confirmatio codicillorum requirit hereditatis adtionem.

EX testamēto. Nō adita hereditate libertates relicte nō ḃenk idē si memoria defiicti dānef. h. d. Nō buī ponk i gl. q⁹ retro intestabilis reddit ⁊ sic datio hereditatis nō ꝓfuit legatariℓ. ¶ Et ꝑstat ister. bonū ar. vt legata ad piascausas relicta non debeantur hereditate non adita de quo late scripsi. ff. de sa. ec. l. i. ¶ Ho. ex isto ter. q̄ō ad ꝓfirmationē codicillorum requiritur hereditatis aditio: alias libertates non debenk. bodie vō per ꝙstōnē dim. Marci. puisum est libertatibus ℔m formā. l. fi. j. eo. ⁊ vide q⁹ ibi dicā in pn. ¶ Sed ab ex op. q⁹ hereditate nō adita ⁊ ꝓter illā ꝙstōnē libertates debeank. vt. ff. de fi. li. l. cū qua ſi. ℌ. sed fi qs. ⁊. ff. c. l. sciēdū. So. q⁹ bic ℓ extranee instituto: ibi in suo herede ⁊ sic exīstētia sui heredis illō ibi operatur.

1 2 c d IBertas. Restō ad additionē hereditatꝫ d. ffec ob. ff. c. l. testō. q⁹ petiture obest vt ibi nō iam cōpetēti vt hic. Sed an idē in legatis pecuniarijs et maxime certe speciē cuius dñiū p additionē trāſiuerat ℓ legatariū vel forte cj iā soluta erāt vt restituto herede illud remaneat. puto ꝙ nō est ſpecialē eī libbertatte aduerſ⁹ quā nō exīstēdit hec restitutio. facit q⁹ no. ff. de mi. l. ⁊ fi fine. ℌ. sed q⁹ papinianus cum ibi no.

1 ¶ Liber factus ⁊ heres eius rationem de ante gestis reddere non tenentur.

2 Liber an statim dicatur quis hereditate adita.

3 4 Pena quando dicatur contractui in fraudē vsurarum adiecta.

Liber rationum continetur nomine reliquorum.

CUm testamento. †Sicut libertas ctus de āte gesto non tenek reddere rationē sic nec eius heres et is cui libertas sub conditione reddendarum rationum est relicta non cōsequitur libertatē nisi rōnes reddiderit et reliqua restituerit. b. d. ¶ No. q⁹ cōditio reddendarū rōnū⁹ implicite cōtinet restōnē reliquor⁹ vt hic. ⁊. ff. de condi. ⁊ de. l. cum seruus. ¶ Item no. q⁹ si nōsunt reliqua statim adita hereditate liber est ⁊ pure libertas relicta intelligitur. concor. l. iulius ℙaulus. ff. de condi. ⁊ de. ¶ Contra primum opp. q⁹ liber factus teneatur reddere rōnē. vt. ℌ. de pet. he'l. fi. in fi. So. vt glo. ⁊ de materia ista latius. ℌ. an seruus ex suo facto. l. fi. ⁊. ℌ. de neg. gest. l. si cognati. ¶ Oppo. quod ratio illa cum non ea conditione erat non sit bona: quia idem esset vt filius non teneretur quia pater seruus remansisset ex quo rationē non reddidisset ⁊ sic heredem non habisset. vt. ℌ. eo. de scu. l. seruus. ꝓpter hec ℓ3o fuit consessus contra. ideo hic subaudit maxime vt in gloss. Sed dic q⁹ rō fuit bona in casu. l. quo heredem habuit. ¶ Opp contra finē q⁹ liber non sit statim adita hereditate sed domū computata ratione ⁊ calculata ℔z non sint reliqua: q⁹ due sunt conditiones successiue. l. fi rōnes reddat ⁊ fiosim instruat ⁊ de facto rationez reddit. alia si reliqua reddat. licet istam secundam non sit necesse impleri q⁹ non sunt reliqua tamen prima est prius implenda ⁊ ante non debet liber esse. vt. d. l. cum seruus. Solue vt glossa. primo quidam fatentur contra. ⁊ ꝓ ℌs facit litera ista in verbo reptus. Sz male dicūt q⁹ verū est q⁹ rōnē in facto reddere nek. alias an sint reliqua nō pōt appte sed reddita rōne si nō sūt reliqua non ex tunc sed retro liber est ab adita hereditate vt bic c. arius in. l. iuuius paulus. ff. de condi. ⁊ de. solu. glossa secundo q⁹ licet

qō licet due videant conditiones tamen prima est appōsita ꝓpter secundā ⁊ eius implementum ⁊ vt antecedens ad illā necessarium vnde fi secūde locus, vel opus non est prima que in facto consistit habetur ꝓ nulla. ideo perinde est ac si pure liber esse iussus esset. ⁊ inducit glo. aliqua similia que per tevō. ⁊ bāc sol.

3 tenet gl. in. d. l. cum seruus. ⁊ eam sequit ibi Dy. ¶ Et refert Bar. q̄ō ad predicta indurit. Dy. ad questionē fi vsurarī⁹ mutuauit titio centum cū pacto vt veniat ad iudicē confessurus debitum vt recipiat ꝓceptum de soluēdo alias incidat in penaz mille dubitaℓ an pena sit adiecta ⁊ fraudē vsurarū. ⁊ dixit Dy. q̄ō sic q⁹ in contractu ipso mutui est adiecta ⁊ ꝓcipaliter ꝓpter ipsum mutuū vnde nō tam ꝓpter factū ꝓcepti recipiēdi quā ꝓpter mutuū cui cōsecutiue cogeret ipsum factū vnde datio magis ℔ factū debet attēdi vt hic. ⁊. d. l. lucius paulus ⁊ ar. l. iulianus. ℌ. ibidē. ff. de ac. cmp. ¶ Sz de his vide plenō vt sequi ꝑsi in. l. cū allegas. ℌ. de vsuris in. ℌ. nunc nemo ad obligatiōes

4 facti. cū multis seq. ⁊ maxime in. ℌ. ¶ Ité quero an appellatione reliquorū contineak liber rationū. ter notabilis q̄ō sic. ff. de ma. te. l. si ita fuerit. ℌ. questio. et pōt esse ratio q⁹ alias nō posset ꝺfis casꝫ examinare ⁊ excipere vt dicit in. l. cū seruus. ff. de cōdi ⁊ demon. ¶ Quero si seruus cui libertas est legata vetetur rationes reddere an q̄ō est apud eum intelligit et relictum. dic q̄ō nō casus est in. l. seruꝰ vetitus. de leg. j.

a IN fraudem. Non summatur ⁊ vide q⁹ tu. sed an bodie bec. l. ꝑcdat si heres nō fecerit inuētarium. dicendū est q̄ō non q⁹ de suo legata soluere tenetur. vt in auf. de here. ⁊ fal. ℌ. finautem nō fecerit. col. j. ⁊. ℌ. ad l. fal. auf. sed fi cum testator. in fi. Saly.

SI hereditas. Si hereditas repudiak ⁊ quia nō est ſoluendo ꝓtest seruus libertati dona. petere bona sibi adhuc cauſe fue libertatis conseruande satisfdationem de soluēdo creditoribus prestando. b. d.

COntra. Cōtra volūtatē defuncti nō debet libertas ab hēre de ꝑstari. b. d. Op. de. l. si quis ita. ℌ. q̄ō cōstitutū. ff. eo. tit. sol. q̄ō hec ℔m illā debet intelligi vt hec in seruo ꝓprio vel heredis nō in aliquo alio vt ibi q̄ō intelligo nisi dominus illius aliquid legasset ⁊ cum seruum manumittere ꝓhibuisset q⁹ eadem est tunc ratio que in herede.

CUm testator. Si libertas relingtur ⁊ tēpus nuptiarum alicuius intelligitur relicta si ille vere nuptias cōtraxerit nō tñ ad tēpus habile ad nuptias contrahendas peruenerit. b. d. ¶ Opp. de. l. ex his. ℌ. q̄ñ di. le. cc. so. vt in glo. ⁊ dic vt ibi dixi ⁊ memoraze q⁹ nuptias dicit contrahere per solēnem ingressum monasterij. vt. ℌ. ad treb. auf. nisi rogati. ⁊ extra de probationibus. c. in presentia.

/ ¶ Libertas alieno seruo non relinquit etiā iure fideicōmissi.

2 Seruo alieno non potest libertas dari directa.

3 Libertas fideicommissaria seruo alieno dari nequit.

SErvo. Alieno seruo non potest libertas relinqui. ℌ. si potest libertatē que est fauorabilis minus debet posse dñium in aliū trāſferre cōtra glo. in. l. ℌ. ℌ. c. de. l. ¶ Querit glos. an traba tur ad fideicōmissum. et dicit q⁹ non per. l. fi seruus legatus. ℌ. fi seruus alienus. vbi ter. dicit q⁹ libertas nullius est momenti. ⁊ sic non valet etiam iure fideicōmissi. ℙostea arguit in oppositum quia ⁊ creditor seruo pignori obligato recte relinquit libertatem ei. l. si debitor. ff. de fi. li. sed illa nihil facit q⁹ ibi per fideicōmissum inducit de. l. generaliter ℌ. si quis seruo pignorato. in eo. titu. ⁊ in. ℌ. fina. glo. dicit quod ibi ex benignitate. ¶ Et aduerte quia glo. ibi intelligit illum ℌ. in creditore non in debitore. vnde ista glo. non est clara sed. ff ad trebel. l. cogi. ℌ. sed fi seruo. clarius loquitur ⁊ facit regula vt seruo alieno etiam heredis non possit dari libertas directa per hanc. l. nec trahitur ad fideicōmissum quia hic. l. refiitit potestie ⁊ sic non valet q̄ō agitur ⁊ per. d. l. fi seruus legatus. ℌ. fi seruus. vbi dicitur quod nullius est momenti ⁊ sic nullo modo valet. Fallit in. d. l. cogi. ℌ. sed fi seruo. vbi directa trahitur ad fideicōmissum q̄ō patet: quia respōsio ibi facta est cōmunis ad vtrūq; casuꝫ scilicet directe ⁊ fideicommissarie ⁊ ibi ideo dicit glos. ne pereat fideicōmissum hereditatis restituende ipsi seruo similiter dicit q⁹ fallit in. d. l. generaliter. ℌ. si quis seruo. ⁊ aliam rationē

3 specialitatis ꝓ ea assignat. ¶ Ego dico q⁹ seruo alieno nō potest dari fideicōmissaria libertas per heredem prestanda q⁹ gratuita videtur de redimendo quia qui vult consequēs dicit velle antecedēs necessariū. ⁊ idē dico si granat⁹ dña dūmodo aliqd ei relinquat q⁹ ille agnoscat. vt. ff. de fi. li. fi debitor. ℌ. fi fideicōmissa. ¶ Ubi autē de directa distinguo aut queritur an valeat iure directo ⁊ dico quod non an valeat iure fideicōmissi. ⁊ dico quod non de iuris rigore necd⁹ equitate si nihil relinquitur domino vt bic finaūt aliqd ei relinquit tunc ⁊ benignitate quadam licet non de iuris rigore trahatur ad fideicommissum. ℌ. de iuris rigore trahatur ad fideicommissum. casus est in. d. l. generaliter. ℌ. si quis seruo. siue illum ter. intelligamus in creditore siue in debitore. si cū si debitor creditori ius crediti debiti ob hoc intelligik legasse debitori ideo fi legatū agnoscat cogik illum manumittere. vt in. d. ℌ. si quis seruo secundū primā lect. Si autē fi scribitor qui seruo pignorato legat libertatem idem dico q⁹ intelligitur granasse heredē quem honorauit vt statim monstrabo sed nō in ꝓiudicium creditoris q⁹ opz q̄ō ei prius soluaℓ debitū. vt. ff. ℌ. qui. ⁊ a qui. l. pignori. ¶ Non ob. l. seruū filiū ℌ. si idē ff. de le. l. q⁹. in diuerso casu loquit nam ibi seruus cui erat libertas legata erat alteri legatus. ¶ Idem dico vbi defunct⁹ directo libertatē relinquit seruo heredis nō agnita hereditate cogitur illum manumittere. vt. d. l. cogi. ℌ. sed fi seruo. vbi casus nec fideicomm. hereditatis sibi restituēde est illud quod ibi operatur vt ex litera satis colligitur sed aditio ⁊ agnitio hereditatis ē sit emolumentum quod habet in. d. l. fi debitor. ℌ. in fideicom. ¶ Et etiā patet q⁹ hereditatis restitutio venit per posterius et manumissio per prius ⁊ totū hoc procedit ex benignitate tātuz fauore libertatis. vt. d. ℌ. si quis seruo. tum per implementuz voluntatis defuncti qui ℓc voluit eum directam libertatē sequi et si pleniorem multomagis nō ita pinguem vel nō ita plenam ex quo illā quā prima facie videt voluisse dare cōfiscari non pōt ar. d. l. generaliter. ℌ. fina. in fi. ꝓ hoc bene facit. ff. de ser. ru. prę. l. via.

a SIrectus. Et ꝓpositionē pilei ⁊ p aditionē hereditatis seruꝰ ꝙsequitur libertatē directe ⁊ vocat libertꝰ orcinus. b. d. Signa gl. q⁹ declarat quare vocetur orcinus dominus.

SIure. Si testm nō vz libertatesi ex eo relicte cillaris. b. d. ¶ Op. de. l. intestō. ff. de fi. li. so. vt i gl. ⁊ prima vera ⁊ no. in contrario.

SIberedes. Colluſio heres nō ꝓiudicat libertati siue ℔ faciat post aditā hereditatē siue añ aditā dūmō faciat ꝓfectus. b. d. ¶ No. q⁹ olim solēnitas quedā regrebak i adeūdo que bodie non requiritur vt in glo. ⁊ alias glo. vide. ꝑ. te.

STatuliberis. Statuliberis non pōt allenari ipsiudicio libertatis cōsequēdo cōditionē enemicte. b. d. ¶ Nō. q⁹ iure datoris resoluto resoluitur ius acceptoris.

o DIrectas. Tam grecis quā latinis verbis re linqui potest. b. d.

1 ¶ Legata additorem hereditatis expectant.

2 Innouationes que indistincte permittantur.

3 Seruus an donetur libertati inuitus.

4 Filius non emancipatur inuitus.

CUm constitutio. Prio recitat circa illā effectu ꝙstitutionē diui marci. Sedō circa illā dubitatiōes exortas decidit. secūda ibi varie dubitatiōes

1 ¶ Not. ex prima parte vt legata etiā ab intestō relicta ⁊c. fi forent libertates expectant additionem l hereditatis vt hic i verbo abintestō. ⁊. ff. de fi. li. l. ℌ. ¶ Ité no. q⁹ cōstitutio diui marci sub uenit libertatibus ⁊ creditoribus in casu repudiate hereditatis vt hic. ⁊. ℌ. eo. l. fi hereditas. ¶ Item not. mirabile q⁹ non tantum seruo libertati donato sed etiam cuicunq; libero ⁊ extraneo permittitur petere ſbona sibi adita libertatum seruandarum cā. ¶ Et no. q⁹ ipse adit hereditatē. ¶ Ité q⁹ ℔m cōstitutionē tenebatur oībus creditoribus satisfacere ⁊ oēs seruos manumittere.

2 ¶ Et circa istud innouatiōes facte sunt que hic sequuntur indistincte. ℙrima innouatio est. q⁹ hodie ꝓdicta permittunk indistincte ⁊c. si bona sint vendita ⁊ hoc vsq; ad annūō vltra. olim autē q̄ō ꝓmittebank vel beneficio ꝓncipis vel mediāte restitutione integrum. Hodie ipso iure vsq; ad annūm hoc ḃz vsq; ad ver. finaūt. ibi no. q⁹ bīficiū ꝓdictū habet locū si non solidū, creditū dicat se velle soluere creditoribꝰ sed per partē. ⁊ creditores sunt cōtenti. alias nō pōt ⁊ hoc vsq; adver. finēo. qdā. vbi dicit qd fidēū si qdā ex seruis volunt libertatē ⁊ quidā non. ⁊ hec vsq; ad ver. finēo. nō oēs. ⁊ no. ter. ibi. ℔z cūi ro. ⁊c. Ubi pomit regula q⁹ serui inuiti libertatē consequunk. ⁊ attēde q⁹ iste ter. vī iplicare ⁊ trādictionē: q⁹ bic dicit q⁹ nullus seruoꝝ pōt reuersare libertatē ⁊ statim pmittit ⁊ recusantes admittit. ℔z dic vt ℌ. q⁹ iste nō erat aliter petiturus hereditatē. vī oēs remāsissent. sui ℔z ℌ. nō est tutū: q⁹ casus ille statim segtur. vī dic q⁹ hic admittit in fauorem istius adeūtis ⁊ cūā creditoꝝ q⁹ hereditas sē nō soluēdo ac etiā q⁹ iste non est. dñs q⁹ libertatem pollicet. ¶ Querit hic glo. q⁹d si nulli⁹ de seruis velit libertatē ⁊ ℌ. aut q⁹ petit bona et est de seruis: ℌ tūc audik aut non ⁊ tūc nō audik. vt isti. ℌ. eo cui li. ca. bo. adi. ℌ. bec ℔z ℌ. ¶ Et bic attēde q⁹ ille ter. bec nō ꝓbat

Universidad de Salamanca Biblioteca

Rare ciõ gl. no. ⁊ p ea fa. ter. iste nec pp quorũdã deuotionẽ ẽt rõ necessante. ¶ Op. q nedũ casum huius. l. ij in alio inuit⁹ nõ ꝺse quãt libertatẽ vt. ff. ꝺ ñ. li. l. fz. ſi alienare. ſo. vt i glo. ſc. ¶ Quero an filiuſſ familias emancipet inuitus^a. ⁊ rñ. glo. q nõ ſed dicet dicã in. l. nec au⁹. ff. de eman. li. ver. ſeq.

Si vero non oẽs. Dic declarat qd ſien ꝺñ qñ nõ vultoẽs ſeruos liberare fz quoſdã vſq; ibi ſz ⁊ hoc qdẽ. vbi nouũ obiũ remouet. ꝺñ plures ſimul vel ſucceſſiue cõparẽt q̃ hereditatẽ petũt parati ꝓdicta vel partẽ ex eis facere vel implere vſq; ad ñ. ⁊ litera vide per te.

¶ De lege fuſia canina tollenda. Rubrica.

1 ¶ Argumentum de contractibus ad voluntates vltima eſt validum.

Seruorum. Dic qꝺ aliquo tpe viguit. l. fuſia canonica q̃ prohibuit libertates in teſtamento relictas valere q̃ hic tollitur ¶ Ho. q licitũ eſt arguere de cõtractibus^b ad vltimas voluntates vt hic ⁊ qualiter de vno arguatur ad illud. ſ. de leg.

¶ De fideicom. libertatibus. Rubrica.

Cum proponas. Caſus. here ta libertas ꝺin teſtamento relicta non ꝺebetur niſi fuerit ab inieſtato repetitia vel heres corũptus pecunia^a omiſerit. hoc dicit ¶ Opponitur. ꝺ. l. in teſtamento. ff. eodem. ſolu. vt glo ſſa

¶ Libertas non valet que ex falſis tabulis preſtatur.

Legata heredis dominum in legatarium non tranſeũt.

Quãuis. Si legatarius putãs manumittat ſeruũ ſibi traditũ tz libertas lz laga tũ poſtea pnũcietur falſum ſed viginti aurei a manumiſſo ſunt preſtandi. hoc dicit. ¶ Nota q libertas ex falſis tabulis preſtita valet. ℨ hoc op. ꝺe. l. ñ. ℨ. pe. ſ. ꝺe pe. be re. So. vt gl. in prima ⁊ ſcꝺa ſc. ¶ Op. ℨ. q̃ nõ ſi ſeruus eſt mutus. vt. l. mutus. ff. eo. ¶ Ex quo gl. ibi colligi q̃ vaſallus ſeu ius vaſalli nõ poteſt inuito vaſallo in alium tranſferri q̃ not.

¶ Libertas ſub conditione relinqni poteſt.

Cum proponas. Libertas pcti poteſt ẽt ſi coheres in cuius placito vl̃ voluntate eſt appoſita bẽditatẽ nõ adeat mõ iuſte nõ ℨdicat. ꝺ. o. ¶ Ho. q libertas põt reli q ſub ℨditiõe ſi placuerit here. ⁊ ꝺicit hic bar. Bꝺ ió ẽ q̃ ꝺicit ſi placuerit qõ intelligit vt bono viro. vt. ff. e. l. thais. ℨ. ſoioze. vbi caſus de ſignificato hui⁹ vbi placuerit. ¶ Sec⁹ ingt ipe ſi direrit ſi hẽs voluerit ᵛᵗ. l. ſenat⁹. ℨ. legatũ. ff. de le. j. Sz ipe errauit vl̃ vitio ſcriptoris Bꝺ accidit. Illã ſpãle ẽ in libertate vt in voluntate hẽdis ⁊ ẽt tertiõ apponi poſſit. ff. e. l. fideicommiſſa. ⁊ no. ℨ. de te. mu. l. captatorias. Allia aũt legata nõ vt in ℨtio. vt. ff. de cõꝺi. ⁊ ꝺe. l. nõnũq̃. ⁊ ita ad ſſam ꝺicẽꝺ. i. ꝺ. l. fideicõmiſſa. ¶ Hec ob. ℨ ita ꝺemũ. ibi poſit⁹ q̃ referẽ ad ꝓria ꝺele. pecuniarijs vl̃ ſi ad libertatẽ loquit i caſu certo qñ ℨſtat teſtatorẽ ſi voluiſſe aĺr valẽ̃ ſi ẽs voluerit. ¶ Sz in ꝺubio illa ẽba ſi voluerit libertati adiecta interpretant ac ſi ꝺiciſſet ſi placuerit ei vt bono viro. ⁊ ita gl. remanet ẽa. i. ꝺ. l. captatorias ⁊ ibi lati⁹ ſcripſi ꝺe ẽboaũt ſi tibi videbit vl̃ exiſtimaueris vl̃ pbaueris ⁊ ſiſtiꝺ⁹ i q bus nõ eſt illud ꝺubiũ habes i. e. l. fideicõ. ⁊. ff. ꝺe. l. i. l. ſi fic. ⁊ au ti notarũ ipugnãtes legata apponũt oĩa iſta ẽba ſimnl. ¶ Op q vroꝛi nõ poſſit refragari. vt. ff. eo. l. luci⁹. ſo. q. illud vez ſi inter ſta cã ſubeſſet vt hic. ff. de ma. te. l. ſeruos. ⁊ de leg. ij. l. cũ quiꝺã.

¶ Libertas quando perire ꝺicatur.

Tempus adiectum quando couꝺitionem faciat. ⁊ nu. ſeq.

Fideicõmiſſaria. Libertas ſipe rit tzmoriaũ ille ſi cui⁹ pſõa tps certũ pſtãde libertatis erat appoſitũ ſz cũ tps euenerit ꝺebeꝺ. h. ꝺ. ¶ Op. q̃ imo pereat. vt ℨ. ꝺe ma. te. cũ teſtatoꝛ. Sol. ibi tps eſt icertũ qõ cõꝺitionẽ facit hic certũ. Et circa Bꝺ videqõ lati⁹ ꝺixi in. l. er bis. ℨ. qñ ꝺi. le. ce. ¶ Op. q tps ñ expectaꝺ ſz ſtati ꝺebeꝺ. vt. ff. e. l. ñ. So. tps eſt ℨꝺi tio appoſita vbi i pſona iſtitutorũ nõ itelligit repetita i pſona ſubſtitoꝛ q ſi itelligerenꝺ ipſi ad hereditatẽ nõ vocarenꝺ. Sed ꝺic ex hoc nõ vitiaꝺ inſtõ. nõ Bꝺ itelligit repetitũ qõ vitiaret ſec⁹ ſi nõ vitiaret. vt. l. titia. ℨ. iꝺẽ rñ. ꝺe ℨ. ob. ¶ Alb exẽ q̃ro an i caſunfo ſit Bꝺ ſpãle fauoꝛe libertatis vt iſta ẽba cñ ad. xxv. an. puerit faciãt ꝺiẽ tñ. ⁊ nõ ℨꝺitionẽ. vt ꝺixi i ꝓio ℨtio. ⁊ vſ q̃ q̃ iꝺẽ ẽi q̃ cũq; legato pecũiario. vt. ff. ꝺ ali. ⁊ ci. le. l. libert⁹. ℨ. ab hẽꝺib⁹. ¶ In oppoſitũ facit q̃ ſi ꝺiciſſet poſtq̃ ad an. xxv. puẽri ꝺictio

ſti. l. magnam. ꝺe quibus ꝺies interpellat ꝓ hoſe ⁊ ſic bſ p petita ⁊ per ℨns naſcũtur liberi. vt. l. precedenti. ⁊. ff. eo. i. cuz vero. ℨ. apparet. gl. non ſoluit ſed ꝺic q̃ hic ꝺies certa nõ fuit appoſita in contrario ſic.

¶ Minor annis viginti quando ſeruus poſſit libertatem relinquere.

Minor. Jnre iſto minor annis viginti nõ potẽrat i teſtõ libertatẽ relĩqre. ꝺ. ¶ Op. quod imo. ff. ꝺe ma. vi. l. ſi rogatus. in pnĩ. ſol. q̃ alie nos põt nõ ſuos iſta. ſo. ẽ no. q̃ ibi logt q̃ñ iter viuos manumittit ſeruũ ſibi legatũ vl̃ traꝺitũ ad manumittẽꝺũ. ſz iſta gl. vult q̃ in ſuo teſtõ poſſit bẽꝺe ſuũ vel alĩũ cui aliq̃ legat grauare vt ſeruũ ipſi⁹ grauari manumittat. ¶ Op. q̃ ẽt ſuũ ꝓpriũ poſſit in teſtõ ⁊ alia vltia voluntate manumittẽ vt in aut. vt ſpõ. lar. ℨ. i. col. ix. ſolu. q̃ illud verũ ꝺe iure nouiſſimo. ⁊ ſic hec ⁊ alie ſunt correcte. ⁊ vide q̃ ꝺixi. ℨ. ꝺe ma. teſta. l. j.

Heres grauatus ꝺe reſtituendo ancillam alienam illam reꝺimere tenetur.

Heredi. Licet ꝺñs ancille nolit illã vẽꝺere nõ ꝺeficit legatũ libertatis ab herede q̃ñ cũq; poſtea pſtãde. h. ꝺ. ¶ Not. q̃ ꝺifferk^d nõ aufferẽ ¶ Jte q̃ iſpicitur q̃ venire põt. ¶ Jtẽ bẽs grauatus ꝺe manumittendo ancillã alienã tenek illã reꝺimere ſi põt habere. Jtem q̃ ꝺñs q̃ nihil a teſtatoꝛe recepit non cogit illam vendere vt hic ſecus ſi q̃ligẽ pcepiſſit. vt. ff. ad. l. fal. l. ſed ⁊ ſi nõ ſeruũ. Tu habes gl. hic magiſtrã q̃ñ heres vel legatari⁹ teneat manumittere ſeruũ: ℨ. per te vide q̃ bona eſt. Elꝺde tñ in ea ibi. ℨ. ſi is cuius. ⁊ ſi ꝺiſcoꝛꝺant in pretio pretoꝛ ſe ꝺebet interponere vt ibi. et j. ꝺe com. ſer. ma. l. j. circa pnĩ. in. j. glo. in fi. ꝺic et melius in. l. ꝺe cet. in eo. tit.

¶ Granatus ꝺe manumittẽꝺo ſeruũ nõ põ ſtllũ tradere alĩ manumittenꝺum.

Jis quibus. Manumiſſ⁹ ex fideicommiſſo libert⁹ efficit manumittẽtis. h. ꝺ. ¶ Op. q̃ imo nõ q̃ ex neceſſitate mandati. vt. ff. ꝺe bo. li. l. ex eã. vt. ſ. ꝺe Stab. l. pfoni. So. vt i glo. ¶ Quero an grauatus ꝺe manumittendo poſſit ſeruũ tradere alĩ manumittendũ ita q̃ fiat cius libertus. ꝺic q̃ non ſi ſeruus eſt mutus. vt. l. mutus. ff. eo. ¶ Ex quo gl. ibi colligi q̃ vaſallus ſeu ius vaſalli nõ poteſt inuito vaſallo in alium tranſferri q̃ not.

¶ Libertas ſub conditione relinqni poteſt.

Cum proponas. Libertas pcti poteſt ẽt ſi coheres in cuius placito vl̃ voluntate eſt appoſita bẽditatẽ nõ adeat mõ iuſte nõ ℨdicat. ꝺ. o. ¶ Ho. q̃ libertas põt reli q ſub ℨditiõe ſi placuerit here. ⁊ ꝺicit hic bar. Bꝺ ió ẽ q̃ ꝺicit ſi placuerit qõ intelligit vt bono viro. vt. ff. e. l. thais. ℨ. ſoioze. vbi caſus de ſignificato hui⁹ vbi placuerit. ¶ Sec⁹ ingt ipe ſi direrit ſi hẽs voluerit ᵛᵗ. l. ſenat⁹. ℨ. legatũ. ff. de le. j. Sz ipe errauit vl̃ vitio ſcriptoris Bꝺ accidit. Illã ſpãle ẽ in libertate vt in voluntate hẽdis ⁊ ẽt tertiõ apponi poſſit. ff. e. l. fideicommiſſa. ⁊ no. ℨ. de te. mu. l. captatorias. Allia aũt legata nõ vt in ℨtio. vt. ff. de cõꝺi. ⁊ ꝺe. l. nõnũq̃. ⁊ ita ad ſſam ꝺicẽꝺ. i. ꝺ. l. fideicõmiſſa. ¶ Hec ob. ℨ ita ꝺemũ. ibi poſit⁹ q̃ referẽ ad ꝓria ꝺele. pecuniarijs vl̃ ſi ad libertatẽ loquit i caſu certo qñ ℨſtat teſtatorẽ ſi voluiſſe aĺr valẽ̃ ſi ẽs voluerit. ¶ Sz in ꝺubio illa ẽba ſi voluerit libertati adiecta interpretant ac ſi ꝺiciſſet ſi placuerit ei vt bono viro. ⁊ ita gl. remanet ẽa. i. ꝺ. l. captatorias ⁊ ibi lati⁹ ſcripſi ꝺe ẽboaũt ſi tibi videbit vl̃ exiſtimaueris vl̃ pbaueris ⁊ ſiſtiꝺ⁹ i q bus nõ eſt illud ꝺubiũ habes i. e. l. fideicõ. ⁊. ff. ꝺe. l. i. l. ſi fic. ⁊ au ti notarũ ipugnãtes legata apponũt oĩa iſta ẽba ſimnl. ¶ Op q vroꝛi nõ poſſit refragari. vt. ff. eo. l. luci⁹. ſo. q. illud vez ſi inter ſta cã ſubeſſet vt hic. ff. de ma. te. l. ſeruos. ⁊ de leg. ij. l. cũ quiꝺã.

¶ Libertas quando perire ꝺicatur.

Tempus adiectum quando couꝺitionem faciat. ⁊ nu. ſeq.

Fideicõmiſſaria. Libertas ſipe rit tzmoriaũ ille ſi cui⁹ pſõa tps certũ pſtãde libertatis erat appoſitũ ſz cũ tps euenerit ꝺebeꝺ. h. ꝺ. ¶ Op. q̃ imo pereat. vt ℨ. ꝺe ma. te. cũ teſtatoꝛ. Sol. ibi tps eſt icertũ qõ cõꝺitionẽ facit hic certũ. Et circa Bꝺ videqõ lati⁹ ꝺixi in. l. er bis. ℨ. qñ ꝺi. le. ce. ¶ Op. q tps ñ expectaꝺ ſz ſtati ꝺebeꝺ. vt. ff. e. l. ñ. So. tps eſt ℨꝺi tio appoſita vbi i pſona iſtitutorũ nõ itelligit repetita i pſona ſubſtitoꝛ q ſi itelligerenꝺ ipſi ad hereditatẽ nõ vocarenꝺ. Sed ꝺic ex hoc nõ vitiaꝺ inſtõ. nõ Bꝺ itelligit repetitũ qõ vitiaret ſec⁹ ſi nõ vitiaret. vt. l. titia. ℨ. iꝺẽ rñ. ꝺe ℨ. ob. ¶ Alb exẽ q̃ro an i caſunfo ſit Bꝺ ſpãle fauoꝛe libertatis vt iſta ẽba cñ ad. xxv. an. puerit faciãt ꝺiẽ tñ. ⁊ nõ ℨꝺitionẽ. vt ꝺixi i ꝓio ℨtio. ⁊ vſ q̃ q̃ iꝺẽ ẽi q̃ cũq; legato pecũiario. vt. ff. ꝺ ali. ⁊ ci. le. l. libert⁹. ℨ. ab hẽꝺib⁹. ¶ In oppoſitũ facit q̃ ſi ꝺiciſſet poſtq̃ ad an. xxv. puẽri

dictio

dictio poſtq̃ facit conditionem in alĩs legatis. ſed non in libertate eius fauoꝛe. vt. ff. eo. l. fideicom. ℨ. etiam. vt caſus notandus ergo ⁊ ibi per dictionem cum: q̃ per vtranq; conditioni videtur induci conditio. licet vberior ſit vna q̃ alia: vt. l. inter illaz. ff. de ver. ſig. ⁊ hanc partem puto tutiorem. ¶ Non ob. ꝺ. libertis. ℨ. ab heredibus: q̃ ꝺico, q̃ ô illud ibi operatur illa conditio. quã te ſtatoꝛ ibi expreſſit ꝺũ ꝺixit ſi tamen te ante non reliquerit. q̃ quã dictionem aliam que tacite fuiſſet vſ excludere vel tollere. ar. ℨ. de pac. com. l. ſi. ⁊. ff. ô iu. l. cũ prętor. ¶ Jtẽ quero q̃ ſi hoc tps non in perſona grauati led onerati puta ſerui fuit appoſitũ. ꝺic q̃ ſui natura conditionem facit in legatis pecuniarijs vl. l. ſi cui de le. j. ſed in libertate non procedit queſtio: q̃ libertas non debetur vt mortuo. ¶ Quero tunc quid ſi in perſona tertij ꝺic q̃ conditionem facit in alĩs legatis fa'lit in lebertate eius fauoꝛe vt. ff. de ma. te. l. ſi ita ſcriptum. vbi caſus notandus. de iſtis latius ſcripſi. ℨ. de cad. tol. l. i. ℨ. libertatib⁹. ¶ Sz ſuppoſito q̃ ô viueret ille in cuius perſona hoc tempus certum eſt appoſitum an ſufficiat eum attigiſſe vltimum annum an vero ſit neceſſe q̃ ô illum impleuerit. Reſpon. diſtinguendo vt ꝺixi. in. l. i. ℨ. quando ꝺi. l. cc. tamen in caſu noſtre. l. eſt hoc vltimum verum vt ꝺebeat impleuiſſe: vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. non putabam. ⁊. l. ſi in annos. ⁊ illa loquitur etiam in legato libertatis. vnde in iſto caſu nullum eſt ſpeciale. ¶ Jtem quero quid ſi non per dictionem cum^a ſed per dictionem ſi ᵇputa ſi filius meus ad vigeſimum annum veniſſet: ꝺic q̃ ô in alĩs legatis conditionem faciat tñ in libertate eſt ſpeciale vt conditionem non faciat: vt. ff. de ſta. li. l. ſi ſeruus liber.

¶ Seruus ſi tutor detur a ſeruitute liberatur.

Et ſi non ſcripta. Seruꝰ tutor ꝺatus per fideicommiſſum liber eſſe iuſſus ſi teſtatoꝛ eius conditionem non ignorauit. b. ꝺ. concor. ℨ. ꝺe neceſſ. ſer. here. l. quidam. ℨ. i. ¶ Op. q̃ non per fideicommiſſum ſz ꝺirecta libertas videatur relicta vt inſti. qui ꝺa. tu. po. ℨ. i. Sloſſ. ſo. pluribus modis. Primo q̃ hic in codicillis qõ nõ placet q̃ libertas directa nõ prohibetur in codicillis: vt. ℨ. ꝺe teſt. mi. l. j. vel. ij. hic putauit cuz liberum. ¶ Jſta no. ſo. que vult. qõ hec l. in pnĩ. habeat locum in teſtatoꝛe errante. qõ tñ non eſt q̃ñ ſeruus eſſet alien⁹ vt hic. ℨ. rñ. ⁊ meo iuꝺicio in ſeruo alieno ſcientiam conditionis eius requiſiuit q̃ ſi fuo. l. preſumpſit eum ſciuiſſe qõ non in alieno vt. l. ſi. ff. prio ſuo. ideo ſi errauit in proprio nõ puto hanc. l. locũ habere ⁊ ꝺe iure ſſoꝛ eſt caſus. ff. eo. l. generaliter. ℨ. ſi quis tutoꝛẽ. Vel tertio hec corrigit p illã. hoc mihi plz Nã vltima nõ vẽ mihi tutoꝛ q̃ vt aq; i filio loquitur quib⁹ par ꝺebetur affectio.

Si ſeruus. Fideicõmiſſa. libertas ẽ pſtanda nõ aũt ꝓpetit ipſo iure ⁊ ſi la titat qui preſtare ꝺebet ſubuenitur a iure. b. ꝺ.

Ex verbo. Per verbũ cõmẽꝺo nõ grauatur heres ꝺe manumittẽꝺo. b. ꝺ. concor. l. thais. ℨ. lucius. ij. ff. eo.

Jte. Aliene ancille poteſt p̃ fideicõ. libertas relinqui ⁊ tenetur heres eam reꝺimere et ꝺominus eam vendere ſi ſibi relictum agnouit. b. ꝺ. Et ꝺic quod maritus vroꝛi ante matrimonium ancillã ꝺotauit et moriens vroꝛi legatum reliquit et heredes ꝺe illa manumittenda grauauit materiam huius legis ꝺubiũſtis ſupra. l. ꝺeberi.

¶ Libertati in ꝺubio fauetur.

Cum inter. Jn vẽtre exiſtenti directo et p fideicom. poteſt libertas relinqui. ⁊ ſi plures naſcantur ſunt liberi. hoc ꝺicit. ¶ Not. quod in ꝺubĩs fauendum eſt libertatibus con cor. ꝺe rub. ꝺu. l. ſi fuerit. ¶ Jtem not. quod ex teſtatoris voluntate ex ancilla naſcitur ingenuus. ¶ Contra hoc oppo. glo. quia cum hic loquatur ꝺe fideicom. libertate ſequitur quod ilꝰ la ipſo iure ei non competit ſed preſtanda eſt ab herede: vt. ℨ. eodem. l. ſi ſeruus. Solu. vt. gloſſ. ⁊. q̃. vera vt ad directam non fideicommiſ. libertatem hec verba referantur. ¶ Jtem oppo quod vbi ꝺirecta eſt relicta poſtbumo habeatur pro liberto an etiam pro libero quia habetur pro nato et ſic pro manumiſſo. argu. l. qui in vtero. ff. ꝺe ſtatu. hominum. ⁊ per conſequens libertus orcinus ꝺici ꝺebeat: vt. ℨ. titulo. ij. l. ꝺirectis. Solutio vt per gloſſ. ¶ Op. quod vbi facit mentionem ꝺe vno plures nati non ſunt liberi alias manumittendi: vt. ff. ꝺe ma. teſta. l. cum ex pluribus. ſolutio. ibi ꝺe vno: ſenſit proprio nomine exprimendo ideo nequis eorum ſit contra eius voluntatem vitiatur totum, hic ideo proprio nomine neminem expreſſit nec etiam potuit. Jtem nec etiam eſt credendum quod hic ꝺixit vni libertatem relinquo ſeu ꝺari volo. ſed vult ꝺicere quod ſiue loquatur et ſingulari numero ꝺicendo ei qui inuentus eſt ſiue in plurali puta ei vel eis vel bis. ⁊ hoc ꝺeclarat ſequens pars diſiunctiue ꝺum ꝺicit.

ſiue in plurali nuncupauit. Jn ſingulari ergo numero et indefinite locutus fuit ideo omnes libertatem recipiunt quia in definita equipollet vniuerſali^b vt. l. pluribus. ꝺelegatis ſecundo ⁊ hec eſt de mente gloſſe. alias ſequens contrarium locum habere non poſſet. ¶ Opponi. igitur. iij. ꝺe legaũ. ff. ꝺe lib. ⁊ po. vbi ſufficit ſoqui indefinite vel in ſingulari numero ꝺe filio. glo. non ſol. ſed vic quod ibi ꝺe odio hic ꝺe fauoꝛe tractatur. potest etiaz ꝺici quod hic ꝺicit vni ex ſeruis naſciturus libertatem preſtare volo. ⁊ plures nati ſunt ſed heres nullum elegit quem manumitteret ⁊ moꝛtam commiſit. vnde omnes liberi erunt: vt. l. labeo. ℨ. fina. ff. ꝺe ſta. libe. ⁊. j. co. l. pe. ⁊ ſi ꝺicas hec non poteſt procedere in libertate directa ꝺe qua etiam hic loquitur. ¶ Et ego reſpõ. qõ tunc hic eſt ſpeciale q̃ cum nullus eſſet natus non habuit ma iorem affectionem ad vnum quam ad aliuꝰ: ideo nullus poteſt eſſe liber contra eius voluntatẽ. ¶ Sed in. l. cum ex pluribus. ℨ. in contrarium alle. aliquis eoꝛum contra voluntatem defuncti potuiſſet ad libertatẽ peruenire q̃ ꝺe certo fuit locutus ad quẽ affectionẽ ba bere potuit. ideo inutiliter legatur primus tñ intellectus tutioꝛ eſt

Ancillam. Poſt moꝛtã in manumittendo commiſſam ſeruus per iuꝺicem ad libertatem eſt ꝺeducendus. b. ꝺ. Spectãꝺa quaſi ꝺicat q̃ ſufficit moꝛam iam commiſſam fuiſſe. vnde amplius non eſt heres citandus nec eius voluntas expectanda. Et ratio eſt q̃ prius iamfuerat citatus ⁊ requiſitus: vt. ff. l. cum vero ℨ. apparet.

Siquis. Si libertas fideicõ. eſt relicta vni ex liberis ancille quẽ heres elegerit; illo moꝛtuo nulla facta electione oĩs ad libertatẽ ꝓductũ tur. b. ꝺ. cõcoꝛ. teſta. li. l. labeo. ℨ. fi. ¶ Op. ꝺe. l. cum ex pluribus. ℨ. ꝺe manu. teſt. Sol. vt ꝓxi. ℨ. co. l. cum inter. Et aꝺꝺe ibi que ꝺixi.

¶ Seruus ſi manumittẽꝺus legetur heres moroſus in eſtimatione ꝺamnatur.

Cum quidam. Caſus. vbi ſuus legat manumittendus ⁊ heres patitur ſecum litem conteſtari transacto ſpacio ꝺecem menſium liber efficitur iure patronatus legatario ſeruato. b. ꝺ. ¶ Ho. q̃ quãꝺo ſeruus legatur manumittendus heres moroſus non eſt in eſtimatione cõꝺemnandus ſed ad rem ⁊ ratio q̃ ex hoc impeꝺitur iuꝺicium ꝺe funeri. ¶ Que rit glo. quid ſi inꝺe fuit ita fatuus^a q̃ in eſtimatione condemnauit quaz legatarius recipit. ⁊ rñ. tribus modis ſed vltima reſponſio vera vt probatur in hac litera. ¶ Querit glo. quid ſi interim cum vendat. ⁊ ꝺic vt in ea. ¶ Ulterius no. hic caſum ſpecialem in quo expenſe litis refunꝺuntur in quarnplum nam regulariter in ſimplum vt. ℨ. ꝺe iu. l. properandũ. ℨ. finautez. ⁊. l. ſancimus.

¶ De ꝺedititia libertate tollenda. Rubrica.

Dedititia. Deꝺitiũ liberti erãt q̃ p manumiſſionẽ minorẽ libertatẽ cõſequebant q̃ liberi efficiebant ſz toto tpe vide ſue ſeruire tenebãtur. hãcõꝺitionẽ libertinorũ tollit. l. iſta ⁊ vult q̃ eo mõ ſint liberi quo ſimplr manumiſſi. ⁊ ab eis nõ ꝺifferat ⁊ hoc ꝺeclaratter. t. inſti. ꝺe li. ℨ. libertinorũ. ¶ Ho. q̃ veritatez ocere ꝺebemus ⁊ non figmenta.

¶ De latina libertate tollenda. Rubrica.

1 ¶ Bellorum ciuilium occaſio tollenda.
2 Seruus abſens per epiſtolam quinq; teſtibus ſubſcriptã libertatẽ conſequitur.
3 Seruus infirmus a ꝺomino eiectus liber efficitur.
4 Ancilla que venditur ſub pacto ne proſtituatur proſtituta liberatur.
5 Seruus cadauer ꝺomini antecedens efficitur liber.
6 Adiectio inutilis non vitiat ſed ipſa vitiatur.
7 Liber viuere ⁊ ſeruus moꝛi nemo potest.

Cum deditiũ. Primo eoꝛ ꝺiſ ibi: ſancimus. ¶ Ex eoꝛ ꝺio no. ꝓio q̃ ꝺebẽt tolli occaſiones ꝓpter quas bella ciuilia oriũt. ¶ Et no. q̃ vna ꝺe occaſionib⁹ ẽ forẽſes facere ciues ⁊ ad honoꝛes ciuiũ eos admittere. Et ió ſapientes ſunt veneti q̃ ciues quos faciunt vt mercari poſſint ad honoꝛes ⁊ officia ciuitatis eoꝛ non admittũt. Jta not. q̃ origie rei ſublata nõ ꝺz eius imago remanere. ⁊ p cuiꝺẽtia terminoꝛũ permitte gl. rubꝛice. ⁊ gl. in hoc ex eoꝛ ꝺio ſup verbo ſimilitudinẽ ¶ Gl. colligit hic q̃ ex legib⁹ correctis non ꝺebet recipi argu.

a ¶ Emãcipat ſui tus. ad ꝺe gl. iſti. q. mo. ſus. patrie po. ſolu. l. i. ℨ. fi. ⁊ bar. i. l. q̃ꝺ cũ fi liij. ff. ô ver. obl.

b ¶ De ℨctib⁹. ad ꝺe bar. i. l. fin. C. cõia. ꝺi. gl. ℨr. ⁊. ꝺoc. l. l. pciñ. ff. ô pac. bal. i. l. fiu. C. ô legi. ꝺocto. l. l. titio aut ſeio. ꝺe lega. ij. Et Soc. ℨſ. clxvij. ici. l pñti ℨſultatiõe. v. tij paaf. circa. ñ. i p ma pte cõſilioꝛũ char. xc. ⁊ i ſcõap te. ℨſ. clxvij. inci. Reueren. ꝺñe. vſ. ſed his nõ obſtã tibus. char. xiij.

c ¶ Qõ ꝺifferk ad ꝺe. l. ℨ uis. ff. ô. iu ꝺi. gl. i. c. nõ eſt ô voto. bal. i. c. offi ch. i finalib⁹ ver bis ꝺe electio.

d ¶ Si heres voluerit. Elꝺõq̃ explorak volũtas bere ꝺis ô eo qõ ℨs arbitrari tz non ſit peres. ⁊ gl. hui⁹. l no. q̃ ſing. ẽ: vtp ℨo. ꝺe imo. i. l. cẽ teſſimi. j. ꝺ. v. ob.

1 Cum libertatẽ. Hat⁹ ex ãcilla ſub cõꝺitionis cuẽtũ ẽ ſeruus. b. ꝺ. ¶ Ho. q̃ natis poſt moꝛã bẽꝺis ſuccurrik vt ingenui efficiank. ¶ Cõtra primũ oppo. ꝺe. l. ſi teſtõ. in fi. ℨ. titu. j. ⁊. l. iulius Paulus. ℨ. titu. j. Sol. q̃ ibi ſub tali conꝺitione que babek p pura vbi nulla ſunt reliqua. hic ſub tali que p pura non bſ. ¶ Op. ℨ. ſcõm⁹ vt nõ naſcantur liberi. vt. ff. eo. l. ſi qs rogatus. in fi. ⁊. l. ſed ſi non ꝺata. j. rñ. Sol. hic. q̃ñ moꝛa ẽcommiſſa poſt aꝺiectã hereꝺitatẽ: ibi q̃ñ ante aꝺitã. quo caſu ꝺiſtingue aut ideo retarꝺat aꝺire q̃ ignoraret ſe inſtitutũ ⁊ tunc ſeruus naſcik. ſz heres poſtea manumittere tenek vt. ꝺ. l. ſed ſi non ꝺata. ij. rñ. aut retarꝺat aꝺire ex certa ſcientia q̃ bene ſcit ſe inſtitutum et tũc aut ꝺolo et tunc ſerui naſcuntur ſed matri p poſtea traꝺuntur ad manumittẽꝺũ. vt. ꝺ. l. ſi quis rogatus. in fi. Aut retarꝺat ſine ꝺolo q̃ ꝺeliberat an ſit ad eunꝺa vel non ⁊ iꝺẽ q̃ matri traꝺunk vt manumittat. vt. ꝺ. l. ſi non ꝺata. j. rñ. ¶ Op. ij. q̃ ſi moꝛa fiat poſt. aꝺitã vt fuit hic qõ non liber ſed ſeruus naſcatur ⁊ ſub ꝺño heredis remaneat vt in prin. hnius. l. So. q̃ hic in pnĩ. moꝛa. i. ꝺilatio pceꝺebat ex voluntate ꝺefuncti ſer. in fi. procedebat facto heredis. quo caſu ꝺiſtingue aut ſtudioſe ꝺifferꝛ ⁊ naſcitur ingenuus vt hic. et. ff. eo ꝺem. l. cum. vero. ℨ. apparet. aut non ſtudioſe ꝺifferꝛ ⁊ tunc naſcitur ſeruus ſed traꝺitur matri manumittenꝺum. vt. ff. eod. l. ſi pregnans. ⁊ hic in gl.

Si voluntatem ꝺomini. Si ancilla ab herede manumittendi eius voluntate meretur vt libera liberum parit vel ſecus. hoc ꝺicit ¶ Nota quod ꝺebet petere ſe manumittendi vt hic in fi. ¶ Op. quod licet naſcantur ſerui ꝺebent traꝺi matri ad manumittenꝺum. vt. ff. ꝺe eod. l. ſi pregnans. ⁊. l. cum vero. ℨ. apparet. Solu. conſitendo vt in gloſſa penul. ⁊ latius ꝺixi in lege precedenti. ¶ Oppo. q̃ licet a matre non ſit petita tñ ſufficiet ꝺiem libertatis preſtande euenire. vt. ℨ. ꝺe iu. cmp. l. ij. ℨ. ij. ⁊. j. ꝺe cond. et cou-

a ¶ Jura patronatus. Adde doc. in c. cum seculum, de iure patro. & quid si est ius patronatus eccleſie an tranſit. vide glo. in l. operarum. ff. de oper. lib. Bald. in l. j. C. de bo. lib. Bal. in l. insulam. in prin. ff. ſol. matri. ¶ Paul. de eleaz. in diſputatione ſua ici pien. patronus. Abb. in diſputatione incipien. augerio. in. v. col. ¶ Pet. de ancha. conſilio. xxxv. incipiente prima facie videtur dicendum. Et adde Soci. conſilio. xxv. incipiente

2 **Jancimus.** †Per ſcripturā ſeu epiſtolā p quā ſcriptā vel ſubſcriptā cōſequi pōt ſervus & abſens libertatem a dño quaſi ex vltima volūtate. b. d. ¶ Querit gl. ó duob⁹. ¶ Primo quare dicit quaſi ex vltima voluntate. & dicet in ea. ¶ Scōo querit qd ſi hec ſolennitas nō eſt ſeruata ſed trū coram duobus teſtibus libertas eſt ei data. & dicit q⁹ valet & nō habet vim quaſi ex vltima voluntate: q⁹ peculium ſequatur eum niſi ſit ante vltimā manumiſſione reuocatum.

Sed & ſi quis. Etiaz inter amicos ſeruo preſenti poteſt libertas in preſentia quoz teſtium dari tam in iudicio apud acta q̄ extra dummodo fiat ſcriptura. b. d.

Sed ſcimus. †Seru⁹ languid⁹ a dño ó domo ejectus & nemini i curam dat⁹ cō ſequitur hodie libertatem nullo ire patronatus dño reſerua to. b. d. ¶ Querit glo. quid ſi erit infirmus. & dixerunt quidam q⁹ liber efficitur & non bene: q⁹ ter. iſte & in aut. de nup. §. ſi vero ſolum. col. iij. in languente loquitur: ideo dicit glo. qōſervus remaneat ſed interim non eſt alicuius: q⁹ pro derelicto eſt habit⁹ ideo occupanti conceditur: vt. ff. pro derc. l. ſi. & ff. & ó ſtip. ſer. l. q⁹ ſeruus & ſubiungit glo. q⁹ ſeipſum occupare poſſet: qō intelligo ſein libertatem preſcribendo: vt. j. de preſ. lon. temp. que pro liber. l. ij. qō etiam dico non denegari ipſum dōm ſi per aliū pti⁹ non ſit occupatus. ¶ Sed contra iſtam glo. vt deiectus non infirmus non habeatur pro derelicto facit. ff. de ſta. ho. l. ſeruus. & ff. de pu. iu. l. ſciendum. In quibus ſeruus de crimine publico accuſatus in iudicio fortune dimiſſus abſolutus non habetur pro derelicto: nec etiam eſt liber: ſic nedum contra gl. ſed etiaz contra iſtam. l. faciūt. nam & languidum eſſe & in vinculis pro crimine capitali videntur equiparari: vt. ff. ſi quis caut. l. ij. §. ſi quis in iudicio. & §. ſimili modo. & l. ſed & ſi quis. §. illud ſimul iunctis. Sol. q⁹ hic in delecto & abiecto: ibi in iudicio fortune et iudicis dimiſſo. & hoc vult glo. hic in contrariūs. & poteſt eſſe ratio: quia hic aliquid fecit dominus propter quod pro derelicto videtur habere vel eum in libertate ſua dimittere ibi nihil fecit ſed tantum omiſit. Subiūgit tamen gloſſ. quod deiectus ſeu abiectus poſſit eſſe liber. quod intellige ſane ſi languidus erat vt hic non alis vt alia glo. que hic allegatur pro contraria in. l. ſi. ff. pro derelicto. idco cante hic dixit eſſe poſſet & nō dixit eſſe.

¶ Quero an per ſimplicem denegationem alimentorum libera efficiatur. dic q⁹ non vt. j. de infan. expo. l. ij.

4 **Similiz modo.** †Ancilla vendita ſub pacto ne poſtituat poſtituta libera efficit: & idē ſi vendens ſibi reſeruauit manus iniectionem et ipſe poſtea eam poſtituit nec aliquod ius patronatꝰ eis ſeruatur. b. d. ¶ Querit glo. quid ſi primus venditor impoſuit penam ſolius manus iniectionis & emptor alteri vendens impoſuit penam libertatis vel econtra & poſtea contingit eam poſtituti quis eorum vel cuius corū pena potior erit. & dicit & bene q⁹ libertatis: vt. l. cuius ſeruum. §. quod ſi priora. ff. de ſer. expor. q⁹ in primo caſu no. eſt videlicet quando prioris pena fuit manus iniectionis.

5 **Sed & qui.** †Serui pleati cadauer dñi anteceden tes vel in lecto cadaueris ſtātes liberi efficiuntur. b. d. ¶ Ibi ſi ex voluntate que in dubio preſumitur ex quo non contradicit heres vt probatur ex ſequenti. & hoc etiam vult gloſſ. que incipit non tacere &c. & ibi: vt populus quidem. ¶ No. q⁹ populus non debet decipi: & q⁹ aliqua ſpecialia ſtatuūtur ne populus decipiatur. Et iſtū ter. no. contra falſos prophetas. ¶ Querit glo. an ſit nondū erat edita hereditas liberi efficiantur. & dicit q⁹ non arg. ff. de ma. te. l. libertas & de cad. tol. l. j. §. in nouiſſimo. ſed illa modicū faciunt: qz in libertate relicta in vltima voluntate loquuntur: nos in data a lege. gloſ. tamen puto veram ne repudiante herede ſcripto preiudicium fiat vtenti abinteſtato qui nō conceſſit. et probatur hic in verbo beredis. ſufficit tamen poſtea eū adire: q⁹ aditio retro ad tempus mortis defuncti trahitur.

Illo proculdubio. Nō attēditur voluntas manumittētis ſed parte qua dicit ſe velle illum latinum libertum eſſe. b. d. ¶ Not. q⁹ inutilis adiecto vitiatur & non vitiat. ¶ Contra quod ob. glo. de. l. actus legitimi. ff. de reg. iur. Sol. vt not. gl. in. l. pedius. ff. ó arb. l. q⁹ hec eſt regula que hic ponitur. fallit ibi vel aliter hic inutile poteſt ſeparari ab vtili: ideo inutile vitiatur & non vtile: vt l. ſi ſponſus. §. generaliter. ff. de do. inter vir. & vxo. in contrario

ſecus: ideo vitiatur totum.

Sed ſi ſub conditione. Si beresmanumittit ſeruū pēdēte cōditione libertatis ſibi relicte tenet libertas. Sz cui⁹ ſi libertas demonſtrabit arbitrio cō ditionis euent⁹ vt⁹ defunctus. b. d. ¶ No. q⁹ res ſub euentu futuro iudicabit concor. ff. de le. j. l. ſi ſit §. ſi. Itē not. q⁹ ocinus libert⁹. i. cui directa libertas eſt relicta nō eſt libertus heredis ſi ſit extrane⁹ ſed agnatorū vel cognatoz defuncti vſq; ad gntū gradū vt in glo. ¶ Opp. q⁹ pendēte cōditione nō pōt heres manumittere: vt. ff. ad treb. l. ſi cui. §. reſpōſo. ¶ Opp. q⁹ iura patronatus transeāt in heredē extranei: vt. §. de iu⁹ vo. l. veniam. Sol. vt ibi & hic.

Illud. Si pcium recipit dñs vt ſeruus in libertate moretur vel eū manumittat hodie libert⁹ latin⁹ nō erit ſed ſimpler libert⁹. b. d. ¶ No. q⁹ viuere liber & mori ſeruus q non pōt: ſed ſecus ecōtra incapto & mortuo apud hoſtes vt. l. apud hoſtes. §. de ſuis & ligi. ¶ Item no. q⁹ duo contraria nō poſſunt eodem momento eſſe in eodem ſubiecto. Saly.

Sed & ſi quis. Si dominus nubit ancillā liberta efficit. b. d. ¶ No. q⁹ volūtas ex facto colligitur.

¶ Seruum ſuum qui aſſerit filium facit eum liberum.

2 Seruus liber efficitur domino coram teſtibus inſtrumentū ſeruitutis frangente.

Adhec. Si qs recipit ancillā in matrimoniū vt liberā vel ecōtra mulier recipit ſeruū vt libertū dño ſciente: patiente liber efficit & tenet matrimoniū. b. d. videt q⁹ nō, precedit i aſcriptitio 9m canones diſtinguit an ſciat inter cōiuges & tūc tenet mrimoniū aut neſcit: & tūc nō tenet. xxi. q. ij. c. ſi quis liber.

Simili modo. †Affirmās apud acta ſeruuz ſuū eſſe ei⁹ filiū facit eū liberuz & nō latinū licet eū nō faciat ſibi filiū. b. d. quod no. ¶ Dē de filio naturali & eū facit legitimū vt. §. de na. li. auf. itē ſi qs. ¶ No. q⁹ ſi nō valet qō ago vt ago valet temen vt poteſt. Contra quod opp. glo. & non ſol. de le. i. §. ij. ff. de cōſti. pecu. dic vt plene ſcripſi. in. l. nō codicillū. §. de teſta.

2, **Ille autē.** †Si dominus inſtrumenta ſeruitutis tradat ſeruo liber efficit iure patronatus domino illeſo ſeruato. b. d. ¶ Opp. glo. q⁹ quinq; teſtes non requirantur ſz duo ſufficiant: vt. ff. de, pro. l. ſi quis chirographum. Sol. q⁹ aliud in liberatione a ſeruitute vt hic aliud in liberatione a debito pecuniario vt ibi. Et eſt ratio qz debitor in caſu noſtro non poteſt conſequi maius libertate. arg. l. qō attinet. ff. de regu. iur. vnde a viduis conaretur ſubtrahere ac etiam facilius poſſet facere vt domeſticus & familiaris. & hanc approbauit glo. ¶ Illi dixerunt q⁹ in debito pecuniario non eſt neceſſe vt inſtrumento prebetur redditum ſed ſufficit apud eum reperiri: q⁹ preſumit redditum: vt. ff. de pac. l. labeo. gloſ. reprobat hic & in. l. poſtq̄. j. de pac. & ibi reddit rationem ne detur occaſio per aliquem ex domeſticis vt creditoribus ſurripiat & debitori detur. argu. inſti. de pu. ſub. §. igitur. Sed do. meus aliter dicit vt ſcripſi in. l. ſi de poſſeſ. ā. prio. vbi vide.

Hiſtantummodo. ¶ Hic caſſat oēs alis leges ó latina libertate loquentes & ſubiungit qó hec lex habet locum in libertis futuris non autem preſentibus vel iam mortuis

¶ De ſeruo communi manumiſſo. Rubrica.

Socius vendere cogitur.

Seruum proprium inſtituens libertatem ei donare cenſetur.

Mulier medica eſſe poteſt

In communes. Primo alterationes annuorum recitat. Secundo illas dedit & nouas dubia remouet. Seēda ibi: his itaq;. ¶ Oliz ſi ſocius legabat libertatem communi ſeruo ſi erat miles eius heres compelle batur illū eme re & libertatem dare quod non erat in priuato & ex aduerſo ſocius compellebatur vendere ne libertas deficeret: & ſi non conueniebant de precio iudex illud arbitrabatur. Hodie vero ſiue ſit miles ſiue priuatus qui vel inter viuos vel in vltima voluntate ſeruum communem vellet manumittere compellitur ſocius ſiue ſit vnus ſiue plures illum ei vel eius heredi vendere. Hec pro precio ad iudicem recurritur: qz lex iſta ceſſatur in. verſi. ne autem quantitas. & ſi precium oblatum non recipiat ſufficit in ede ſacra deponi vt hic in verſ. ſinautem ſocius & peculium. ſed inter ſocios pro rata domini debet diuidi: & ſi ſeru⁹ ratiocinēs erat ſuperpoſitus tenetur prius reddere rationes infra temp⁹ a iudice pretarādū. b. d. vſq; ad verſi. ſinaūt vno ex ſocijs. Vide

literam

i literam circa principium ibi licet nihil lucri &c. ¶ No. q⁹ ſocius vendere cogitur licet nihil in teſtamento relinquatur. ¶ Cōtra quod opponit glo. de. l. deberi. ā. de fi. li. ſo. q⁹ ibi locus erat alienus: hic pro parte erat teſtatoris. ¶ Ibi precio arbitrio pretoris. Nota q⁹ hodie in caſu noſtro non arbitratur qz ab iſta. l. tatur: vt. j. in verſi. ne autem. ¶ Sed reuoco in dubium quid qñ ſeruus non eſt cōis ſed extranei nec ei eſt aliquid relictum quo caſu non cogitur dominus vendere ſi tamen dicat ſe velle ei vendere & diſcordant in precio: iudex debet ſe interponere & iuſtū pretium taxare: vt. ā. de fideicom. li. l. alieno. §. ſi is cuius. an hodie ad precium hic taxatū ſit recurrēdum. ¶ Ego puto ſatis equū vt per iudicem taxaretur ſecundum formam huius. l. niſi aliud adſit q⁹ de precio habeat minuere vt. j. dicam ibi neceſſitatē habente ſocio vēdere. ¶ No. q⁹ fauore libertatis quis compellitur vendere contra regulam. l. nec emere. ā. de iu. deli. & l. inuitum. ā. de contraben. empt. & dic vt ibi in glo. & adde quo dñri in. l. j. ā. de epiſc. aud. ¶ Sed glo. hoc dubitat an libertas prius ſpectet quam precium ſoluatur. & dicit quod non. quod bene not. caſus eſt in verſi. ſinautem. licet aliqui dixerint contrarium vt not. in. l. inuitum. ā. de contraben. emptio. ¶ Ibi alios omnes. no. glo. quod hic non ſtatur iudicio maioris partis quod eſt contra. l. & ſuum. & l. maiorem. ff. de pact. & contra. l. fina. j. qui bo. ce. poſſ. Sed hic ſpeciale fauore libertatis: ibi ſi hoc moriturus direxit. ¶ Querit glo. quid eſt hoc quod dominus debuit. et reſpōdet quod duo habuit velle eſſe liberum. & quod emat a ſocijs. iſtud ſcōm non videtur mihi neceſſarium dici. nec tert. iſte hoc requirit & ſufficit quod ei libertatem preſtare velit: vt patet ex litera in princ. & in ver. bis itaq;. ibi autem de libertate non fecit mentionem & eum beredem inſtituiſſet dicit glo. quod tunc liber non eſſet ſed hereditas non acquiritur ſocijs. ar. ff. pro ſo. l. verum. §. ſi ſeruo cōmuni. & ff. ad. l. fal. l. plaucius. quod eſt no. qz leges ille loquuntur qñ eis legatur non qñ heres inſtituitur. ſed melius facit. ff. de bere. inſti. l. ſed ſi conditioni. §. ſi seruum. & ā. de bere. inſti. l. cum proponas, †Sz de hoc hodie dubitari poteſt: q⁹ hodie ſeruum proprium inſtituendo ei libertatē etiam dare videt olim autem non videbatur tenere inſtitutio. ſed cū hodie teneat iſta ratione: quia ei videtur libertatem vt antecedens neceſſariū ei dare: vt. l. quidam. ā. de nec. ſer. bered. inſtitu. cur non & hodie idem in communi ſeruo ex quo inuito ſocio et libertatem relinquere poteſt vt cum inſtituendo beredem videatur et et libertatem dare alias legare vt totum habeat & precium condecens ſolnat. & pro hoc facit. j. eo. l. ſi. vbi legando partez ſuam ipſi ſeruo dicitur abſq; alia expreſſione ei libertatem relinquere. et hoc qz teſtator vſ velle q⁹ amodo ſit dominus ſuppoſitus quod nō poteſt eſſe niſi mediante libertate quam ei poteſt relinquere. ſed itaeſt in propoſito qz dominum ſue hereditatis & per conſequens ſuipſius vult facere ergo &c. Sed ſz gl. vſ hic caſus alias quid operentur iſta verba ſi teſtator hoc direxit non video forte q⁹ ſi iſta lex fuiſſet facta añ. d. l. quidā. prima pars eſſet vera. Si aūt poſtea vt preſumendum eſt ex ordine tunc gloſſ. iſta verum dicat. et eam no. & cum ea concordat alias. ā. de bere. inſti. l. cū proponas & in. d. l. ſub conditione. §. ſi ſeruum. & ita teneo vt cuitetur legū correctio. Et eſt ratio qz qñ eſt cōis reperiſ perſona ſocij cui queri pōt qō non eſt qñ eſt ſolius teſtatoris vñ non ſic faciliter in primo caſu. l. interpretatur vt volui libertatem relinquere cū ſit perſona cui per eum potuit & forſan voluit querere ibi per publicas perſonas. iudicē & no. ibi ſigillo impreſſo. Hec ob. l. cum ſeruus ff. de condi. & de. vbi non ſufficit in burſa reliqua offerre: qz ibi p talem modū nō redditur ratio quā reddere tenebatur prius quā libertatē cōſequeret vñ vbi partē recipere debent non erat certū qu'ntū eſſent reliqua. Hic vero precium erat certum ad numerum inducit traditum qui in burſa ſigillo impreſſo in ede ſacra facit deponi in ede ſacra vel alibi vbi iudex diſponit: vt. l. acceptam. ā. de vſu. & hic in glo. ¶ Querit gr. quid ſi aliquis ex iſtis dominis ſit minor: etate an tūc diſpoſitio huius. l. locū habebit. & vſ q⁹ nō ar. l. ler que tutores. ā. de admi. tu. & maxime ſi eſt minor. xx. an. qui ſine decreto nō manumittit: vt. ā. de ma. vin. l. j. et §. in contra. eſt veritas: tū per iſtū text. qui loquitur indiſtincte: tū qz caſus eſt. ff. de fi. li. l. cū quaſi. §. ſi plures. & eſt iſte caſus ſpālis qz nō ipſe ſed ſoci⁹ libertatē relinquit quā. l. impedire voluit in ver. ſinaūt. ibi redditus. nec ſufficit dicere hec ſunt reliqua que offero niſi prius ſit reddita ratio nec eſt caſus in. l. cum ſeru⁹. ff. de condi. & demon.

Me autem. No. eſtimationē ſeruoz quam facit. l. iſta & ā. de. co. ó le. l. §. j. ¶ Et no. ex verſi. ſin autem notarius q⁹ mulier pōt eſſe medica. & forte obſtetricem hic medicam appellat & probatur coniuncto iſto text. cū. d. l. §. j. vbi obſtetricem medico parificat. ¶ Sed iurta hoc quero quid ſiqs ex ſeruis hic nominatis ſit ita vilis vel miſerabilis ſeu inutilis q⁹ hoc precium nō valet imo nihil vel quaſi. Alzo dicit in ſumma q⁹ tunc appreciari debet quātū cōiter haberi pōt nam eſtimatio huius. l. eſt ne vltra producatur non autem ne infra poſſit ſubſtere. quod not.

Sinautē vno ex ſocijs. Ubi vn⁹ ex ſocijs primo petijt ſeruū manumittere poſtea alius idem poſtulat potior eſt primus ſed vbi omnes concurrunt a principe vel ex poſt facto omnes compellentur ſine pretio & tunc omnibus ſeruatur iuſpatrona. illeſum. b. d.

Jus enim accreſcendi. Si vnus ex dñis cōi ſeruo libertatē legabat partem ſuā amittebat & ſocio accreſcebat: qō hodie eſt correctū per hanc. l. et libertas competit eo modo quo ſupra vt hic. & inſti. de dona. §. ſi.

b **Cum apud.** b3 Si alter ex dñis partē quā ex benigna interpretatione el libertatē relinquere et ſic habent locum que dicta ſunt in precedenti. l. b. d.

¶ De ſeruo pignori dato & manumiſſo. Rubrica.

1 Maritus rei dotalis eſt dominus.

2 Seruus dotalis pecuniam dare vxori ſit paratus.

1 c d **Licet.** Maritus dotis dñs ſeruū dotalez manumittit ſed nō inuita vxore cui ſpāliter pignori dedit. b. d. ¶ No. q⁹ maritus eſt dñs rei dotali. d Et qō ſeruū dotalē ſi eſt ſolvendo inuita vxore manumittit ſecus ſi non eſt ſoluendo quia tunc non ea inuita vt. ff. de ma. l. seruum dotalem. ſed ea conſentiente ſic vt. ff. ſo. ma. l. qō ſi volun tate. Item quod ſeruum dotalem ſpecialiter poteſt alteri pigno ri dare & non tantum extraneo ſed etiā vxori. ¶ Querit gl. circa ſecundum caſum. l. quid ſi ſeruus paratus eſt pecuniam debi tam vxori ſoluere. & dicit q⁹ forte tūc libertatem conſequitur. ar. l. ſi pig. ff. de bere. inſt. ¶ Or. attende in caſu noſtro ego puto ſic dicendum aut libertas fuit ei data inter viuos: & puto glo. bene dicere vt libertas confirmetur eo ſoluente debitum qz in priſtinum ſtatum reducitur vt. j. eo. l. ſi creditoribus. Et idem puto ſi offerat & creditore nolente recipere conſignat & deponat: quia et pro alio inuito quis ſoluere poteſt vt. l. ſolutionē. ff. de ſol. et paria ſunt ſoluere quo ad liberationē conſequendam vel offerre et conſignare & deponere vt. l. acceptas. ā. de vſu. & pro hoc facit qz ſi poteſt inuito ſocio ſi pretium ſeu pars offeratur & deponatur: ā. tit. j. l. j. fortius vel pariter idem in creditore. Si autem libertas ei dctur in vltima voluntate & tunc in alio ſeruo quaz dotali adhuc ſto cū glo. iſta ſed in ſeruo dotali de quo querimus dubito qz mortuo marito dñium ſerui reuertitur ad mulierem et ſic reliquit libertatem directam in tempus quo ſuus eſſe deſinit et ſic ſeruo alieno. vñ nō tenet vt. ā. de ma. teſt. l. ſeruo. et ſuppoſito q⁹ directa ad fideicōmiſſariā trahat vt ibi dixi per. l. generaliter §. ſi quis ſeruo. ff. de fi. li. tñ nec fideicōmiſſaria preſtabit vxore quondā inuita: qz ſi non velit nō cōpellitur vēdere. & ſi vēdat preciū habebit. & nihilominus creditū ſuū petet ab herede nec poterit heres excipere de pignore reſtituendo. nā reſoluto iure datoris reſolvitur ius acceptoris vt. j. ſi pignus pig. da. fit. l. j. & ff. de pig. l. greg. §. cum pigno. & ita videt mihi. Poteſt hic alia que rere que dicam. j. eo. l. ſi.

¶ Animus fraudandi an impediat etiam ſine fraude.

Libertas. Tanta bonorū obligatio etiā niſi fraus & euentus intervenerit. b. d. ¶ Op. q⁹ nō ſufficiat habere animum fraudandi niſi & vere fraudauerit vt. ff. qui & a qui. l. in fraudē. Sol. conſtē dō cōtra. et ſemper animus fraudādi credit in eo qui ſciuerit ſe non eſſe ſoluendo vt. l. ſemper. in eo. tit. iſta tū ſciētia in caſu noſtro nō preſumit imo ignoraſſe vires patrimonij ſui creditur vt inſti. qui ma. non poſ. §. in fraudē. ver. pualuiſſe. & eſt ratio ne ſequatur cōtrarium preſumptio doli & fraudis. alſ vbi hoc nō ſequeret nō preſumit qs vires patrimonij ſui ignorare vt. ā. de reſcin. ven. l. qſquis. Op. ħ. licet fraus & euentus interuenerit nō propterea libertas reuocetur vt. ff. qui & a qui. l. fideicōmiſſaria. §. ariſto. So. qō hic dicitur per illam limitatur vt hoc ſit verum niſi poſt manumiſſionem cucurrit decennium vt hic in glo. fin. ¶ Quero hec. l. loquitur in obligatione fiſcali quid in ciuitate vel in priuato loco: dicidem vt de ciuitate eſt caſus. j. qui & a qui. l. in fraudem. & de priuato eſt gl. j. l. proxima.

Obligatio bona bonorum ad futura non extenditur.

Abeo. Etiā expreſſa gñalis obligatio bonorū nō impedit ſeruū manumitti ſz ſpecialis eiuſdē ſerui. ſic. b. d. ¶ No. q⁹ obligatio bonorū que qs habet non trahit ad bona futura vt hic & ff. qui ſi ma. ad lib. nō per. l. ſi qs obligatū. ¶ Item q⁹ maioz potentie eſt pignus ſpeciale quam generale. & idem in hypotheca quia de vtroq; loquitur lex iſta in fi. concor. j. de pig. l. ħ. et. ff. qui. ex cau. pig. ta. contraba. l. eſt differentia. Glo. epp. de. l. pre-

Universidad de Deusto

a Oō mulier. ad de gl. in. c. non ſane. xiij. q. v.

Cū apō. bal. hic ex iſto ter. ibi fiat. colligit qō ls papa ſcribat fiat q⁹ non ſit pfecta gra aliēs in modū redigat & bul lef. cui⁹ tū Jazius eſt verū de quo vide bal. in. l. ſi qua p calumniā. ā. de epi. & cle. & ang. l. pōpo. alſo eſt. l. ſi rēvni. vbi imo ff. de rei ven.

¶ Maritus eſt dñs adde glo. in l. doce. C. ō rei vē. in gl. in. l. reb⁹. in §. j. C. de iure do. & an talis marit⁹ dicatur poſſeſſor vide in. l. pōpo. in. §. ſi decē. ff. de acqui. poſ.

Marit⁹ eſt dominꝰ rei dotalis Tu vide de hoc qz hoc nō eſt indiſtincte verū qō no. Sal. in. l. doce ancillā. in. 3. nō. ſcdo martū. & qō ibi poſui in addi. ad eū in eo. v. & in apoſti. ad bar. in v. marit⁹. ā. de reiven.

ccdē.sol.q bic secundū illā nisi in fraudē creditoruz.ꝛ sic qō ibi dicit de fisco habet locum in priuato.alia vide que ibi dixi.

Jvt proponis. Consentiēte creditore debitor iure manumittit seruū qui spālr pignori dedit.b.d.Quer it gl.quid si debitor erat minor.xx.an.dic vt in ea.

J creditoribus. Satisfactio creditorū cōfirmat libertates manumissoꝝ nec fraus ppria a debitore allegata.ei patrocinat.b.d. ¶No.q nō audit allegās turpitudinem suam[a] de here.instī.l.fi pignori.ꝛ intellige de creditore speciali.als in generali nulla requiritur satisfactio nisi fraus animo ꝛ interuenerit in.l.ꝯ.ꝛ.ijj.ff.eo.

¶Seruī qui de pīpillari pecunia emunt fui non efficjuntur.

Maritus vroze inuita seruum manumittere potest.

J tutor. Seruī empti a tutore de pecunia pupilli intelligunt ci spāliter obligati ideo nō pōt a tutore manumitti.b.d. ¶Not. q spālis obligatio tacite inducta a.l.tm operat quā tūs spālis facta ab hoīe. ¶†Item no.q seruī empti de pecunia pupillari nō efficiunt sui. ¶Cōtra hoc op.gl.de.l.curator.ff.argu.tu.l.ijj.ff.q fi ꝛ fac.tu.Et sol.q illud pcedit qñ ratificat pupillus emptionē vt ibi:nō alias vt hic. ¶Nec obstat q als cōsuet regulr dici qō meo noīe est gestū ratū habere nō possum vt l.fi pupilli.ff.si ego.ff.de neg.gest.qz in minore est spāle vt dictis ll.sicut in milite.vt.ff.de reiuē.l.fi vt ꝑponis.vbi vide qō ibi scripsi. ¶Et no.q nō sufficit simplr ratū habere ꝛ tra factū a tuto re:qz nihil ageret ſz dicere qō ſ factuz a fauore vult noīe suo factū fuisse ꝛ ipsam rē ac si p se empta fuisset habere ꝛ sic est ei electi rem vt sibi quesitam habere vel ipsam vt pignori obligatam tenere. ¶†Op.ꝯ.de.l.ijj.eo.vbi marit⁹ manumittit vroꝛe inuita:ꝛ debitor inuito fisco.Nā.glos.q minor est bic magis priuilegiatus qꝫ mulier ꝛ fisc⁹.Et est rō quia in illa.l.bona crāt generaliter,obligata vroꝛi vt in prima.l.vel fisco.vt in secunda. bic vero res empta est specialiter pupillo obligata.ꝛ sua esse po test illo bic eligēte vt dixi.Quid autē esset de seruis emptis a marito de pecunia vroꝛis collige ex bis que dixi in.l.ex pecunia.ff. de iure do.ꝛ in.l.fi vt proponis.ff.de rei ven.

¶Maritus seruum dotalem manumittere potest.

Jure. †Seruī dotales siue empti de pecūia dotali possunt a marito iure manumitti.b.d.Sz dubitari potest qd de emptis ex alia pecunia vroꝛis qꝫ dotali p maritū ex ꝑpria noīe mariti,dixerunt gl.qō efficiunt vroꝛis ꝛ fi ita est manumitti nō pōt.ita videtur notari in.l.fi vt ꝑponis.ff.de rei vē.ꝛ per.l.fi vroꝛ marito.ff. de ōo.inter vi.ꝛ vro.sed doc.tenēt cōtra.vt dixi in.d.l.fi vt ꝑponis.nisi pecunia fuisset per vroꝛē viro donata:qz tūc in subsidiū viro non existente soluendo vtili⁹ in rem in specie empta cōpetit mulieri vt.d.l.fi vroꝛ.in fi. ¶Sed tunc quero tam in casu huius.l.ꝝ in casu huius.l.fi maritus tēpore restitutionis dotis reperitur non soluēdo an tūc libertas prestita revocabitur nevroꝛ damno afficiatur vt in casu.d.l.fi vroꝛ.quo pecunia fuit donata videtur quod non ꝛ sibi imputet mulier.Ratio est quia tunc maritus non tenetur quando locupletioꝛ non est vt.l.fi sponsus.in fi.ꝛ.l.fi cū.ff.de.d.inter vi.ꝛ vro.sed in casu huius.l.quo seruus est dotalis vel quasi est maius dubium,naz libertas que semel valet non retractatur vt.ff.de ma.vin.l.i.ꝛ.C.fi aduerſ.lib.l. j.ergo ꝛc.¶Dio hoc facit quia in alīs rebus maritus habet bꝛ potbecariam qua potest vti cōtra quemlibet possessorē.vt.l.vbi ff.de iure do.nam he.ll.ꝛ similes intelliguntur qñ maritus tēpore manumissionis est soluendo.alias non valet manumissio vt ff.e.l.j.ꝛ clarius.ff.de ma.l.seruum dotalem.ꝛ ita teneo ꝛ adde qꝫ no.l.dotalem.ff.so.ma.

¶De seruis reipublice manumittendis. Rubrica.

¶Seruus ciuitatis qualiter manumitti possit.

Princeps tollens legem communem an dicatur tollere etiam municipalem.

Seruus ecclesie potest a prelato manumitti.

J ita. †Seruus ciuitatis potest manumitti ab ordine decreto ꝑfidis interueniente nec fuga vicarij est iusta causa ipz reuocandi in seruitutem.b.d. ¶†No.quod non est absurdum vt.l.municipalis disponat idem quod ius commune vt hic in ꝑn. ¶†Sed dubium est si princeps tollat.l.communem an dicatur tollere etiaz municipalem.ꝛ dic quod si tollat per rescriptum non dicitur tollere.l.municipalem ex quo de ea non facit mentionem vt.l.exemplo.j.de cupiet.lib.x.vbi casus.et probatur.j.de colla.do.l.j.eo. ff.ꝛ ibi glo.de hoc singulariter notanda.ꝛ de hoc latius dixi in l.finali.ff.si contra ius vel vti.pu.finautem tollat.l.communem.

Allio modo ꝑ.aut simpliciter cassando:et tunc non dicitur tollere nec cassare consuetudinem nec statutum ciuitatis[b].Aut diſponendo contrarium eius quod in.l.ipsa esset dispositum puta si hodie constitutionem faceret per quam disponeret ne seruꝰ alicuius ciuitatis possit manumitti sine eius expressa licentia:et tunc puta quod tollatur etiam statutum ciuitatis qꝫ disponit super contrario,a statuto dispositio et eius obseruantia:et per hoc accedat.l.iij.§.diuus.secundo respon.ff.de sepul.vio. ¶†Querit glo.an seruus ecclesie possit a prelato ecclesie manumitti cum decreto episcopi.dic quod sic vt in ea. ¶Quero quid in seruis alterius vniuersitatis vel collegij.dic idez vt manumitti possint vt.l.i.ꝛ.ij.ff.de ma.que ser.ad vniuer.parti.impar.ꝛ scias quod eis manumissis si peculium non fit ademptum intelligitur concessum in eo.ti.l.iij.

¶Manumissus a ciuitate potest matrimonium contrahere.

J decre. †Manumissus solenniter a ciuitate pōt matrimoniū contrahere et nati ex eo sunt liberi ꝛ in ptāte patris.b.d. ¶No ta quod ordo decurionum totam ciuitatem repꝛesentat. ¶Item quod rem ciuitatis alienat cum decreto presidis vt est in.l.precedenti. ¶Sed in contrarium facit.ff.quod vi aut clam.l.prohibere.§.plane,sed ibi non ordo sed procu.reipublice faciebat quod ci non permittitur etiam cum decreto presidis. Sed vbi ordo fecisset cuz decreto an teneatur alienatio extra causam manumissionis ꝛ videtur quod non.Nam bic videtur specialr quia constitutionibus principum expꝛessum boc cauetur: vt in.l.penul.ꝛ bic nisi constitutione municipali boc cauetur vt d.§.plane.ꝛ pro tanto cum in rebus ciuitatum vendendis multe requirantur solennitates vt.j.de ven.rerum.l.fina.lib.x.consilium datur vt ciuitas ꝑnius faciat prouisionem vel statutum de modo vendendi.ꝛ postea syndicus vel procurator illum modum sequitur.

¶Libertus tabellio esse potest.

Libertus decurio esse nequit sed eius filius sic.

J tulo. cipiuꝫ nō reuocatur in seruitutem et non est iusta causa tabellionatus officium licet tabellio seruus publicus appelletur ꝛ natus matrimonio contracto cum liberto nascitur ingenuus ideo ad decurionatuz aspirare non prohibetur.boc dicit. ¶†Not.quod libertus[c] potest esse tabellio sed non seruus[d] vt.l.generali.j.de tabel.De bastardo dixi.ff.de man.ꝑn.cl.i. ¶Item no.qō tabellio appellat seruus publicus[e] non quia sit seruus sed quia cuilibet et sic publice seruit vt hic. ¶Item not.quod tabellionatus officium nō mutat statum. ¶†Item not. quod libertus secundum tempora ista non poterat aspirare ad decurionatum vt hic et.j.si seruus aut liber ad decu.aspi.lege prima.libro decimo.sed eius filius natus ex legitimo matrimonio sic vt hic in fine.bodie vero et libertus potest quia ex ipa manumissione consequitur ius anulo.et ingenuus denunciatur vt in autentica sed bodie.supra de iu.au.an.in col.vt lib.de cetero.in principio. ¶Querit glos. quate dicit ex liberis.ꝛ dic in ea.Super prima glossa que exponit quibus quo.dic et sic non obstat quod nisi ex causa tantum quis potest dominum rei nancisci vt.l.tertia.§.ex plurimis.ff. de acquirenda possessione.sed melius exposuisset id est quorum aliquo.

¶De bis qui a non domino manumittuntur. Rubrica.

¶Manumittens seruū alienū ad quid et cui teneatur.

Ratum habere an possit quis quod suo nomine gestum non est.

Eam qui. Scienter manumittens seruum alienū vt proprīū tenetur hoc eligenti ad precīū.boc dicit. ¶†Opponitur quod non teneatur ad precium ex eo qꝛ illud a manumisso non recepit nec ignorās alienum esse ꝺ penam pati vt.l.fi ignorans.ff.locati.sol.qō bic sciebat alienum vt in prima gl. ¶Op.qō bic non seruet ratio recti sermonis cōtra.l.plaucius.ff.au.et arg.le.solu. supplēdo ter.vt in.ꝯ.gl.in ꝑn. ¶†Op.q ratū bꝛēnō possit nō suo noīe gestū nisi in subsidiū re perēpta vel rescripta vel aliter ad impossibilitatē dādi reducta vt.l.iud.ff.de rei ven.Sol.quod bic speciale fauore libertatis.ꝛ ideo ad questionem gl.qua queritur qua actione precium petatur.Respond.quod vtili actione nego.gest.quia aliter non potest petere nisi ratum habeat:ideo eo ratum habente actio in tabulis consucta debet dari que est ratio negotiorum gestorum vt dicta.l.mater.et sic nunc actio in factum nunc prescriptis verbis.Bartholo.de Saliceto.

¶Procurator seruos quos emit manumittere potest.et numero.2.

Dominium per generalem procuratorem queritur.

Felicissima.

Felicissima. ¶†Si procurator emit sibi seruos antēꝫ tradat dño potest manumittere illos.boc dicit. ¶Oppo.qō non possit illos manumittere quia statim cum traduntur sibi dñium transit in dominū vt.ff.de dona.l.qui mihi do.ꝛ de acqui.pos.l.i.§.bec que de seruis.de acqui.re.do.l.fi procura.ꝛ sic cum bec felicissima non extiterit domina manumittere non potuit.Sol.primo ſm Mar.quod bic in ꝑcura.generali: in contrarꝝ vero in speciali.ꝛ sic plus operatur in translatione dñij speciale mandatum qꝫ generale.arg.l.illud.§.si talis.ff. de minor.ꝛ.l.pomp.ff.de procur.Tol.bocrepꝛobat glo.qz tanꝫ potentie est generalis in eo qō agit virtute sui mandati quāꝫ te est specialis in eo quod agit rōne sui mandati ex quo vtrūqꝫ mandatū est sufficiens vt.l.fi duo.ff.de admi.tu.secus si vnū tantum esset sufficiens:puta spāle ꝛ non generale:vt in.l.alle.permar.ideo glo.al'.sol.Et.j.glo.dicit qꝫ bic emit noīe ꝑpꝛio.in cōtrarꝝ egit ꝛ ꝑcepit ꝑcuratorio noīe dñi:ꝛ bec est in se vera. Et boc etiā vult glo.in ꝑin.glo.ꝯ.dum dicit qꝫ bic neuter sciuit in alio vt ei quererēt.Sed bec sol.aliqualiter diuinat.nec est verisimile qꝫ ꝑcura.venerit contra mandatum quare glo.ꝯ.suppositꝫ to qꝫ bic emerit ꝑcuratorio noīe dicit qꝫ vterqꝫ tam venditor qꝫ emptor gessit in alio vt queratur dño:ꝛ statim ei queritur vt.d. l.qui mihi donatū.ꝛ de acqui.re.do.l.fi procu. Aut nullus eoꝝ boc gessit ꝛ tunc vbiqꝫ dicerunt glo.qꝫ dño non queritur.ar.ff. de acqui.re.do.l.res ex mandato.ꝛ de acquir.pos.l.i.§. bec que de seruis.ꝛ.§.sc.Aut alter eorum tm boc gessit:ꝛ tunc vbiqꝫ dixerunt glos.qō dñium transfertur vt bic habens in.d.l.fi.sed in d.l.fi procu.ꝛ in.d.l.qui mihi.ꝛ.§.si quis alteri vel sibi.l.fi.ꝛ mo uentur per.d.l.fi. ¶Sed attende qꝫ illa.l.fi.loquitur quādo tradens bic gerit in animo ꝛ querat dño sed non recipiens et tunc glo.bene dicit.Sed ibi contra trabens bic non gerat sed recipiens sic:tunc videtur qꝫ dñium non transferatur.ar.l.id qō nostrum.j.de reg.iur.ꝛ.ff. ex qui.can.ma.l.nec vtile.ꝛ allegat bar. ꝑ to casu.ff.de ꝺo.l.absenti.in fi.vbi mens dantis tm inspicitur. ꝛ ad idem inducit.l.fi tibi dederim.j.eo.tit.ꝛ ꝑ to boc accedat.ff. de acqui.pos.l.per seruum.§.fi. ¶†Sed iuxta boc queri pōt qꝫ predicta locū habēt in causa certi.quid in dubio est presumēdū ꝛ bar.in.d.l.qui mihi donatum.distinguit aut contractus ꝛ traditio fiunt simpliciter ita qꝫ nihil horum factum est procuratorio noīe:ꝛ tunc neuter eorum videtur agere vt dño queratur ſz vt ꝑcuratori suo noīe:qz illo videtur emisse:vt.l.res ex mandato:de acqui.re.do.que in dubio intelligi debet.ꝛ.l.pignori.§.i. ff.de vsuca.Et ꝑo hoc erit bic casus ſm lecturam facit gl.i.aut vtrumqꝫ eorum factum est procuratorio nomine domini ꝛ tunc vterqꝫ intelligitur agere vt dño queratur.vt.l.fi procura.meus de acqui.re.do.Aut alterum tm ꝛ tunc aut contractus fuit celebratus ꝑcuratorio noīe dñi sed traditio facta est simplr ꝛ tunc si incontinenti est secuta traditio intelligitur facta procuratorio noīe dñi ex vi tacite repetitionis:vt.l.tacita.§.idez respon.ff.de ver.ob.ꝛ qz que incontinēti[a] fiunt inesse videntur:vt.ff.si cer.pe, l.lecta.ver.dicebant.Aut traditio secuta est ex interuallo:ꝛ tūc inquit ipse qꝫ tradita non intelligitur ꝑcuratorio noīe:ideo dominō nō queritur sed ei cui traditur.ar.ff.si quis alteri vel sibi.l. multum.in fi. ¶Et ego,puto qꝫ traditio intelligit facta ex eadē causa:titulo qꝫ mō quo contractus fuit celebratus qꝫ ex ea causa petitur ꝛ recipitur dari creditur.arg.l.prout quisquis.ff.de sol. l.nihil tam naturale.ff.de regu.iur.ꝛ ꝑ boc accedat.l.minus instructus.de acqui.pos. Non ob.l.fi.ff.si qs alteri vel sibi:quia ibi non cōtrarit eo modo quo debuit vt ibi notat.Si ꝙ cōtra cōtractus est celebratus simplr ſz traditio est ei facta ꝑcuratorio noīe dñi:ꝛ tunc licet ista cā̄ non attigerit Bart.Ego dico qō querit dño qz retro cōtractus simpliciter factus tūc ab emptore declarat vt ſz nō expꝛesserit tū ꝑcuratorio noīe gesserit ꝛ non ꝑpꝛio cui vēditor cōsentit ex quo ei ꝑcuratorio noīe recipienti tradit.ꝛ sic volūtas vtriuſqꝫ in transferēdo in dñm concurrit ergo ꝛc.vt.l.per seruū.§.fi.ff.de acq.pos.ꝛ.l.i.§.fi ꝑcura.c.tit. Ultimo ex ista gl.ꝛ ceteris alīs singulis reprobat opi.mar. ¶†No. ꝙ per ꝑcu.gñalem queritꝰ dñium.Sed cōtra bec ꝛ alia supradicta facta.l.fi ego.ff.de neg.gest.So.qꝫ ibi in gestore vt ex tituli situatione colligit.Nam ꝛ ille est ꝑcur.lato sumpto vocabulo vt ibi no.Sinautē illā pure velis intelligere in ꝑcuratore generali dic qꝫ ibi erat ad alia constitutus.de hoc tamen latius dicam.j. de acqui.pos.l.i.

Qui tibi. [b]Non venditione bereditatis sed traditione rerum transfertur dominium boc dicit.

J non proprietatem. Tenens seruū precario non manumittit.b.d. ¶No.qꝫ per ꝑcariū transfertur solū vsus ꝛ ministerium. ¶Item no.regulam quam bec lex facit ibi nemo enim ꝛc. ¶Opp.de.l. competit.ff.qui ꝛ a qui.sol.vt in glo.

Jstradita Donatori post traditionem interdicitur manumissio.b.d.

¶Minor manumissioni consentire potest.

J pater. Filius qui pse nō pōt manumittere nec patri pōt consentire.b.d. ¶Op.qō minor possit manumissioni cōsentire.vt ff.de ma.vin.l.fi pater.Solu.vt in glo.in fi. ¶Quero quid si iste filius esset maior,dic qō tunc consentire posset quia per seipsum posset.ꝛ quia econtra pater filio cōsentit ꝛ qz ambo censentur vnum corpus[c] vt insti.de inuti.stipu.§.ei qui.ꝛ sic non ob.regula que se habet qō per alium quis manumittere nō potest.vt.l.nec mulierem.ff.de ma.vin.ꝛ ibi latius dixi.

¶Libertas seruo alieno prestita domino non preiudicat.

Preiudicans sibi in vno an etiam in alio sibi preiudicet.et numero.3.

J a non dñis. [d]†Libertas prestita seruo alieno cuz iudicis vel principis decreto non ꝑiudicat dñ vero qz principem reflicit punitur pena bic statuta. Et cessat ista si seruus ille sibi libertatem prescripserit.b.d. ¶No.bic penaz quintupli.contra qō opp.glo.de.ꝯ.oēs.instī.de ac.sol.qō ibi de applicanda vni:bic pluribus ꝛ glo.ibi vide plenioꝛē. ¶Item no.qꝫ qui sibi preiudicat in vno ꝛ in alio.cōtra qō opp.glo.de.l. item si res.in ꝑin.ff.de alie.iu.anu.causa fac.So.gl.vel dic qꝫ ibi iura sunt per se ꝑincipalia.bic vnum principale aliud consecutiuum,ideo negligēs sibi in principali ꝑiudicat sibi in consecutiuo. ¶Querit glo.an econtra qui sibi in vno iure prouidet in alio sibi ꝑiudicare videat.dicit gl.qꝫ fic vt.ff.de inof.testa.l.cōtra maiores.Sed in oppositū facit.ff.de excu.tut.l.scire opz.§.op3. Sol.qō glo.ꝛ.ll.in ea allegate.ꝑcedunt qñ iura plura non erant in concursu cum patientia.nā eo casu diligētia in vno ꝑdest in alio sine alia iura vereſint in esse ꝑducta.vt.ff.de adul.l.quinquenniū.siue non vt.d.l.ꝛ tra maiores. ¶Caueat tñ ne isto secūdo casu scienter eligat incompetens:qz tunc non ascriberet ad diligentiā sed negligentiā.vt.l.mater.ff.de inof.testa.sed cōtrarium de.l.scire opz ꝑcedit qñ iura plura in cōcursu se cōpatiuntur.quo casu oic aut oriunt ex eode fonte vel causa.ꝛ tūc diligentia in vno prodest in alio.vt.j.de duo.re.l.fi.in fi.aut oriuntur ex fonte diuerso.ꝛ tunc diligentia in vno non ꝑdest in alio vt.d.ꝯ. oportet.nisi diligentia in proponēda fic esset gñalis qō cōcerne rēoīa illa iura posset:qz tūc in oibus ꝑdesset.vt.j.de an.cr.l.fin.

¶Qui manumittere non possunt. Rubrica.

¶Libertates directe an differant si inter vinos an in vltimis competebant voluntatibus.

Libertas prevalet fideicōmisso.

Certum. Ut libertates directe revocē tur tanqꝫ in fraudē creditoꝝ aut date date duo requirunt.s.fraudis cōsiliū ꝛ cuētus ꝛ creditor intelligit etiā cui ex vltima voluntate ad libertatē prestandam debetur.boc dicit. ¶†Querit glo.an inter istas directas libertates sit differētia an inter vinos vel vltimā voluntate cōpetāt.et dic glo.ꝛ bene qō nō vt bic ꝛ.ff.quem frau.cred.l.fi quis cum haberet.ꝛ insti.q ma.nō possunt.§.ꝑualuisse.Sed qd in fideicōmissarijs dic quod solus cuētus sufficit.vt.j.eo.l fi.ibi.§.fin.ꝛ ibi vide rationē diuersitatis ꝛtra vltimā op.qꝫ legatarius vel fideicōmissarius nō cōputetur in numero creditoꝝ.vt.ff.ad.l.fal.l.in ratione.§.qō vulgo.ꝛ.j.de bo.auc.iu.pos.l.i.Solu.qz bic qñ manumittens erat debitor ex fideicōmisso sibi a defuncto quondaz iniūcto:ibi qñ nō ipse sed heres eius debitor efficit ex fideicōmisso ab ipso manumittēte relicto. ¶Opp.qō fideicōmissarius creditor nō censeꝛ.vt.ff.de act.ꝛ obli.l.is cui.ꝛ.ff.qui ꝛ a quib.qui in fraudē.Nā.gl.qꝫ bic in fideicōmissario puro:ibi in additionali qui interim debitor non censeꝛ.secus in cōditionali ex ꝛtractu vt ibi dicit. †Et est mirabilis ille casus vt libertas prevaleat fideicōmisso etiā si posita exīstat cōditio fideicō.cū ꝛ aduersus futuros creditores possit fraus excogitari.vt.li.j.de iure fisci.scēz vnā lect.ꝛ.ff.de dona.ante nup.aut.sed iam necesse.Sed habemus dicere qꝫ fauoꝛ libertatis operat ꝛ tamen iste fauoꝛ nō attēditur si seruus ipse erat is qui per fideicōmissum sub cōditione aliꝰ debebat.Nam interim manumitti non potest nec aliquā libertatē cōsequi.vt.ff.qui ꝛ a qui.l.generali.ꝛ.de manumissione.l. seruum.ꝛ ibi glo.ceteris plenioꝛ.De ratione igitur diuersitatis cogita:sed prima facie mihi videtur ista:quia vno casu seruꝰ est effectus:alio non.

Seruos. Seruꝰ etiā ꝑ interpositā ꝑsonā seruū peculiarem nō manumittit.bocdicit. ¶Cōtra boc op.glo.de.l.cꝰpetit.ff.qui ꝛ a qui.Et.l.nō soluit dic vt ibi no.qꝫ ibi seruꝰ ex noua causa fuit factus vnde nocet manumisso vel ibi cōi opin.liber reputabatur ꝛ manumis-

[a] ¶Incontinēti, adde Soc.consi.cclij.incip.in cā do.Jo.verſi.i.qz connēxio.circa fi. l.ij.ꝑte.cbar.ch. ꝛ cōſi.cclxxij.incipit.in ea.In presenti consultatione ver.ꝯ. qz in.d.ꝑte cbar. clxxxvi.Ité adō eundem consi.lxxviij.incip.frustra ver.circa secūdā q.circa princi.in prima parte.cbar. cxvj.

[b] ¶Qui tibi.no. ter.fingu.ꝑo gl. in.l.i.de vsucapi. ꝑo dona.et ꝑl la glos.vide bal. in.l.nulla.ff.de iu redo.quam facit sing.ibi ꝛ ang.in disputa.sua inci. in renūciati pa tiouibi sequit illā gl.alle.l.i.ff.ō pi. ¶Jo.in.l.i.alias in rub.ff.so.ma. vbi etiā illā allegat.tamen istum ter. non allegant.

[c] ¶Ambo cēsent vnuz corpus.ad hoc adde soci.cō ſil.xxxi.inci.ꝑse quendo ordinez. ver.circa tertiam q.circa mediū.cū ver.se.in prīa pte cbar.lxij.ꝛ cōſ. cclxij.inc.visis instrumētis ꝛcessionum.ꝯ.ad tertiā respondetur.circa medium in secūda pte.cbart. cclix.

[d] ¶Si a nō dñis. adde qꝫ bal.in.l. fi qs ad declinandam.col.iij.ff.de epiſ.ꝛ cleri.dicit istum ter.est mutum notabile ad boc qꝫ in summario dicit.ꝛ illum ad ipsum multū extollit Bartol. post gl.in.l.iij.ff. qō metus causa.

Universidad de Deusto Biblioteca

ſus etiam reputabatur hic omnes dñi non ignorabantur.
1 ☞ Manumiſſio non tenet que fit exclamante populo.
2 Magiſtratus dño ſeruũ aſſerẽti liberũ eſſe non teneť credere.

1 **Diuo marco.** ¶ †Ad exclamationes ppl'i facta manumiſſio non tʒ.h.d. Et aſſignat glo. rõnẽ q2 metu coact⁹ dicitur manumittere: vt.ff.qui ⁊ a quibus.l.ſi priuatus. ¶ Sed in ɔtrariũ facit vt libertas teneat ipſo iure lʒ dño ſubueniat contra metum inferentem.vt.ff.quod me.cã.l.metũ.§.idem pom. Solu.vt ibi no.⁊ facit tres caſus. Nam aut dñs compellitur ab extraneo.⁊ habet locum.l.contraria. Aut ab ipſo ſeruo aut ipſo iure liber non efficiť: vt.ff.qui ⁊ a qui.l.ille ſeruus: aut a
2 populo ⁊ idem vt hic.⁊.d.l.ſi priuatus. ¶ †Quero dum magiſtratus ex leui cauſa liberũ volebat torquere vel caſtigare ſeruũ dñs dixit magiſtratui caue qđ facias q2 liber eſt. ¶ Queritur an ex his verbis liber efficiatur. dic qđ nõ. caſus eſt in.d.l.ſi priuatus.ĳ.rñ. qđ facit vt confeſſus ſe debitorem alicuius in aliqua quãtitate ob aliã cauſam quã forte ob hoc euitare voluit ne forte grauareť ab aliquo vt ei mutuaret vel qđ donaret ex tali confeſſione non obligetur nec cõtra eũ pbaret lʒ pars ibi fuerit preſens ⁊ tacens. de quo latius dicam.j.de confeſ.l.j.

Si minor. ¶ Minor annis viginti non põt tradere ſeruũ ad manumittẽdũ.h.d. ¶ Op.de.l.illud.§.j.ff.de ma.vi.Sol.qđ ibi fuit caſus econuerſus ad iſtum. ¶ Op.ad idẽ de.l.ĳ.§.nec inter.ff.de ma.Sol.vt in glo.

Sed hodie. Querit glo.an hec auť.in libertatib⁹ in terminis corrigat iura precedẽtia ⁊ dic qđ nõ. Et bene vt pbat verbum relinquere hic poſitũ qđ vltimas tñ volũtates ɔcernit: vt.ff.ſi ta.te.nul.exta.l.j.⁊.ĳ.§.ſi. quod not.ſcias qđ ad omnẽ titulũ adaptatur vt pbatur in.l.generali.ſ.de ſac.ſan.eccle.

Si in fraudem. In fraudem fiſci nõ poteſt libertas pſtari nec dicitur fraudare vbi precium fuit ſolutum redemptori manumittenti.h.d. ¶ Contra primã op.de.l.ſi fideicõmiſſa.§.Ariſto.ff.qui ⁊ a qui.Sol.qđ ibi manumiſſio fuit roborata curſu decennĳ: hic ſecus.
1 ☞ Tutor ſolus libertatẽ debitã pupillo preſtare non poteſt.
2 Tutor abſq3 pupillo manumittere non poteſt.⁊ nu.3.

Nec fideicõmiſſariã. Sol⁹ tutor non pſtat libertatẽ pupillo debitã.h.d. ¶ †Glo.op.de
1 pluribus legib⁹ ⁊ vbiq3 ſe inuoluit. vnde ſimul cõiũgo que dicuntur in gloſ.⁊ ſic aut tutor vult manumittere ante tẽpus manumittendi ⁊ non poteſt vt hic in.ĳ.lec. Et eſt ratio quia pro tunc manumiſſio erat volũtaria nõ neceſſaria.vt.ſ.de oper.lib.l.iu.e.ideo tũc oĩa alś requiſita eſſent neceſſaria: aut poſt tẽpus manumittendi: ⁊ tunc aut pupillus eſt infans vt dicit glo. quod põt.arb.ſ.de iure deli.l.potuit.⁊.l.ſi infanti. quod intelligo ſi cauſa non ſit pbanda alś non poteſt ſine decreto. Quãdo aũt cauſa ſit pbãda colliges ex ſequẽtibus. aut eſt maior infante ⁊ tunc fac tria membra que ſequuntur q2 aut ſeruus manumittendi fuit patris pupilli qui ſic diſpoſuit cum manumitti et tũc ſi queritur an iudicis decreto ſit opus.⁊ dico qđ non: vt.ſ.quan
2 do decre.opus non eſt.l.j.⁊ hoc in glo. ¶ †Sed ſi queris an ſo
a lus tutor[a] abſq3 pupillo manumittere poſſit.⁊ dico qđ nõ vt hic ſed pupillo manumittẽti autorari põt ⁊ debet.ff.de ſi.li.l.ex cauſa ſi. aut ſeruus manumittendus fuit alterius teſtatoris quã patris pupilli ⁊ tunc aut queritur an ſolus tutor poſſit.⁊ dico quod
3 non per hanc.l.que loquiť indiſtincte. ¶ †Aut queritur an ſolus pupillus ⁊ tũc caſus videť qđ ſic.ff.de ma.vind.l.ſi rogatus. in prin.in verbo incũctanter.⁊.ff.de ſi.li.l.cum quaſi.§.j.et eſt ratio q2 non manumiſſus ad libertatẽ perueniret ex pncipĳs cõſtitutione vt.l.cauſam.ff.de ma.⁊ ibi not.⁊.d.l.ſi rogatus.in.ĳ.rñ. honeſtũ tñ quaſi ⁊ debitũ eſt vt tutorẽ requirat ⁊ eius autoritate faciat que ſi nõ conſentit manumiſſio tñ tenet: vt.d.l.cum quaſi.§.j.⁊ ſic his caſibus decreto opus non eſt. aut ſeruus manumittendus erat pprius pupilli ita qđ non teſtatoris et tũc ſolus tutor nõ poteſt vt hic ſed pupillus autorari debet: vt.ff.de ſi.li.l.ex cauſa. que glo.idem intelligit in caſu iſto ⁊ an decreto ſit opus videť caſus qđ ſic in.d.l.ſi rogat⁹.ĳ.rñ.⁊ clarius.ff.de ma.l.cauſam.ĳ.rñ.⁊ ratio q2 cã eſt pbãda ⁊ per iudicem examinanda vt ibi ⁊ inter cetera quãtitas emolumẽti peruenti vel peruenturi ad pupillũ eſt per iudicẽ cõſideranda cum precio ſerui manumittẽdi vt.d.l.ſi rogatus.⁊ nõ eſt clarificata hec intricata materia. Et hoc qñ gradus manumittendi nõ eſt furioſus. nõ tunc vẽdicat ſibi locum.ff.de ma.l.ſeruus furioſi. Et licet illa loquať in adulto qui eſt ſub curatore: tñ glo. hic expoſita extendit illum caſum etiã ad pupillũ furioſum q eſſe debet ſub tutela.vt.ff.de tutelis.l.qui hʒ. qđ eſt notandũ.⁊ qđ dixi in ſeruo legato vt manumittatur locum hʒ in donato: vt.d.l.cãm.⁊.d.l.ſi rogatus. et eſt ratio q2 ⁊ legatum eſt donatio: vt.l.legatum.ff.de leg.ĳ.⁊ q2 in vtroq3 eſt eadẽ ratio in glo.in fi.dic. So.qđ ſolus tutor nõ manumittit vt hic: ſed autoratur manumittenti vt ibi.

a ¶ Solus tutor. adde ſoci.conſil.lxxix.inci.in eã agitata.v.pterea poſito.circa mediũ in prima pte char.cxlix.
b ¶ Dño aĩm⁹ vide bal.⁊ ibi notat a ſmiſſiue ĩ apoſtil.in autẽ.ei qui j.de bo.auto.iu.di.poſ.alś eſt j.l.cũ propõas illo ti.⁊ bar.⁊ alex.in l.cũ ptor.§.marcellus.ff.de iudi.
c ¶ Etiã liber homo. tu vide de hoc doc.in.l.interdicit.ff.de cõdi.⁊ de mon.cano.in.c.a nobis.et ibi moder.extra de apoſta.⁊ an iudex eccleſiaſticus poterit punire laicum pena ppetui carceris q2 ꝺ clerico nõ eſt dubiũ vt in c.quãuis.extra ꝺ pe.⁊ dic qđ nõ.vt ſing.voluit Old.cõſ.lxxvĳ.q dicitũ p ſing.refert ⁊ ſequiť aroma.ſin.ſuo.lxxvj.ſci.tu ſcio qđ de iure ciuili de quo vid oino ſciẽ.c.eũ ſit.co.viĳ.vñ.⁊ adõ extra de foro cõpeten.

1 ☞ Fraus ex euẽtu in fideicõmiſſarĳs libertatibus attẽditur.
2 Libertates in fraudem date an valeant.
3 Animus fraudandi debet in directis libertatibus pbari.

1 **Si debitor.** ¶ †In fideicõmiſſarĳs libertatib⁹ fraus conſideratur ex euentu tantũ.h.d. ¶ Sed cur in directis requirať vtrũq3 ſcʒ cõſiliũ ⁊ euẽtus: vt.ſ.eo.l.j.glo.rñdet duobus modis. Sed prima rñſio non tollit queſitũ. ideo docto. cõiter tenẽt ſcđam quã ſic declara. fideicõmiſſarie preſtanť ab herede qui nõ põt vltra vires hereditarias cũ es alienũ ante oĩa debeat deducere: vt.ff.ad treb.l.j.§.pe. directe vero pcedũt a defuncto cui nulla facta eſt interdictio: nec iniũctũ aliquod onus deducendi es alienum. ¶ Nunc accedo ad aliquas oppoſitiones.
2 ¶ †Et primo oppo.qđ libertates in fraudẽ date valeãt: vt.ff.de cõtra hen.emp.l.ſi ſciens.in fi.⁊ inſti.de act.§.item ſi quis.Sol.qđ in libertatibus eſt ſpeciale vt ipſo iure nõ valeãt vt hic.ſ.eo.l.j.⁊ inſti.qui ma.nõ poſ.in prin.⁊ eſt ratio q2 ſi teneret eius fauore reuocari non poſſet: vt.C.ſi aduer.lib.l.j. Sed alie alienatiões ideo valent ipſo iure quia per creditores reuocari poſſunt.vt.d.§.item ſi quis. ¶ Opp.quod imo manumiſſio licet fraudulosa non poſſit dici nulla: vt.ſ.de ſer.pi.da.ma.l.ſi creditoribus.in fi.Sol.quod creditores dicere poſſunt.vt hic cũ ſi.non fraudať ipſe quia turpitudinem ſuam allegare non põt vt in contrario. ¶ Oppo.ſcđo qđ imo nec creditores: vt.l.qui ſoluendo.ĳ.rñ.f. here.inſti.Sol.fallit qñ non exiſtens ſoluendo ſeruũ neceſſariũ cũ libertate ſibi heredẽ inſtituit.⁊ ratio fallẽtie eſt vt defunct⁹ is habeat. ¶ Op.ĳ.ad idẽ de.l.ſi cum fideicõmiſſaria.§.at is.ff.qui ⁊ a qui.So.ibi fuit confirmata preſcriptione decẽnĳ vt not.
3 ſ.eo.l.ſi in fraudem. ¶ †Quero quomodo animus[b] fraudandi
b probabitur in iſtis directis libertatibus.rñ.qñq3 vere quia aliquibus dixit. quandoq3 preſumptiue vt ſi nõ habẽs niſi ſeruos in bonis oñes manumiſit: vt.ff.de his qui in fraudem credito.l.omnes.§.lucius.idem dic ſi quis habens ſtichum ⁊ pamphilũ in bonis ⁊ nihil aliud ſtichum aut pamphilum ſtipulanti promittat ⁊ poſtea alterum eorum manumittat. nã non eſt ſine fraude: ideo non tenet manumiſſio quia alter non manumiſſus interim mori poſſit. caſus eſt notandus in.l.cum hereditas.§.ſi tit.ff.qui ⁊ a quibus. Ubi autẽ aliud haberet in bonis ita quod ſoluendo remanet dicitur eſſe ſine fraude: ideo tenet manumiſſio vt ibidem in.l.ſequen.⁊ idem fortius eſſet ſi non alternatiue ſed copulatiue promiſiſſet vtriq3. ¶ Quero in libertate in vltima voluntate relicta directa vel fideicommiſſaria quod tempus inſpiciatur vt ſit hereditas ſoluendo vel non. reſpond. tempus adite hereditatis licet tempore mortis ſoluendo fuerit. tex. eſt not.ff.qui ⁊ a qui.l.mortis. Et hic attendendum quod licet heres ſit locuples ex alĳs ſuis proprĳs bonis non ſufficiebat ad validandam libertatem: vt not.eo.titi.l.cum hereditas.in prin. quod an hodie ſit correctum ſi non confecerit inuentarium per auten. ſed cũ teſtator.in fi.ſ.ad.l.fal. dubitari poteſt.⁊ puto quod ſic alias libertates eſſent deterioris conditionis quã legata pecuniaria quod non eſt dicendum. Item ſciendum quod libertas relicta ſub hac conditione ſi meis creditoribus ſatiſfactum fuerit non poteſt dici in fraudem relicta: vt.j.e.l.cũ hereditas.ĳ.reſponſo.⁊ hec ſufficiant.

¶ De his qui non poſſunt ad libertatẽ peruenire. Rubri.

¶ Continua rubricam vt in glo.

1 ☞ Uincula perpetua que dicantur.
2 Libertatibus in dubĳs fauetur.

Cum diuus. Serui damnati ad ppetua vincula nõ poſſunt ad libertatem perduci nec clamari ad tempus durante tempore pene: ſed finito ſic.⁊ libertas medio tempore eis relicta tunc eis prodeſt. hoc dicit. ¶ No. quod pena relicti preualet li
1 bertati. ¶ †Item ſcias quod iſta verba ad perpetua vincula duplicem habent intellectum. Unum vt intelligatur vt prima facie verbum ſonat ſcilicet in perpetuis carceribus.⁊ ſic in vinculis carcerum: Et iſte intellectus eſſet multum notandus: ſed non puto quod ſit de mente huius litere: Quia libertas ei relicta nõ
c contradiceret vinculis carcerum quia etiam liber homo[c] poteſt condemnari ad perpetuum carcerem et condemnatus liber remanet. Alium habet intellectum vt intelligatur in perpetua vincula ſeruitutis et ſic eſt damnatus ne ad libertatem peruenire ſeu reduci poſſit: Et iſtum intellectum ſentiunt gloſſ. ideo pro concordantia inducunt.l.ſeruus hac.l.ff.de matrimo.⁊.l.ille.§.fina.ff.qui ⁊ a quib.in quib.cau.⁊ tunc no. quod iudex in pena delicti poteſt

licti poteſt condemnare ne quis a iugo ſeruitutis poſſit liberari vt hic.⁊.d.ll.idem de teſtatore vt ibidẽ ⁊ in.l.ſeq.idem ſi hac.l.vendantur.vt.d.ll.⁊.ſ.ſi man.ita fue.alie.vt ma.l.ea quidẽ. Oppo.quod hoc obſtante eis legari poſſit ⁊ interim capere valeãt.vt.l.ſeruos.ff.de ali.leg.l.ſi metallum.ff.de his que pro non ſcri.Solu.qđ fallit in legato alimentorum vt ibi. ¶ Oppoñ.fortius qđ legata interim facta nõ capiãt poſtea.vt.ff.de leg.ĳ.l.cũ fili⁹.§.ſeruus.glo.hic ⁊ ibi varias ſolu.ponit. Una eſt qđ hic legatũ fuit poſt finitã penã ⁊ ſic tẽpore quo ſunt capaces ⁊ tunc dubitatũ fuit pp̄ter penã preteritã vt hic in fi.ſecus ſi pendẽte pena interim ſit ei relictũ q2 tũc non valet ⁊ omnis ſpes euaneſcit.vt in cõtrario.iſtã videtur tenere gloſ.dum pro ea hic in fin.allegat ff.cõia predi.l.ſi.in ſi.vbi diciť qđ actus morientium non dicunť eſſe impudendi qđ hic eſſet ſi aliter dicamus ſed contra iſtam ſolu.facit.ſ.ad ſil.l.pe. Sed ibi caſus eſt diuerſus ⁊ ex ſenatuſconſulto ſi ſuſpenditur libertas.⁊ ita pertranſire videtur glo.in contrario. Sed Pla.dixit qđ hic loquitur de relicto interim ⁊ ſic tẽpore in quo non eſt capax libertatis.⁊ hoc vult expoſitio poſita hic in prin.glo. Et ad contrariũ reſpon.qđ illa ſm iſtã debet intelligi.vt ibi intelligať qđ interim nõ petat ſʒ poſtea ſic. Et hãc opi.tenuit etiã Roſ.vt in glo.l.cõtrarie. Sed hic eſt contra illũ tex.in verbo ſperare non põt.ideo glo.ibi tenet aliã ſolu.ſ.poſi
a tam.⁊ ita ibi trãſit Bart. ¶ †Or attẽde nos habemus regulas
4 qđ in dubĳs fauere debemus libertatibus[a] vt.ſ.ad ſille.l.pen.circa mediũ.⁊.j.eo.de ma.l.j.in ſi.⁊.ff.de ſil.liber.l.ſi quis ſeruo. ¶ Ex quo infero q2 caſus huius.l.eſt dubius an loquatur quãdo tẽpore cedẽtes libertatis pena erat finita vel nõ qđ ſtãte hoc dubio eligere debemus illũ intellectũ per quẽ faueať libertati ſi poteſt cum alĳs.ll.cõcor.qđ in caſu noſtro videť mihi poſſe fieri. ideo dico qđ interdũ ſtatus ſerui ſuſpẽdiť ex aliquo facto extrinſeco ⁊ hʒ locum.l.cõtra.vt ibi in lr̃a. interdũ facto intrinſeco: q2 ſolũ morte naturali ⁊ habet locũ.l.iſta. Nã impedimentũ hic eſt tẽporale ⁊ certitudinaľr caſſaturũ ideo ſpes nõ deficit: ibi vero an ceſſet vel non dependet a futuro euẽtu.⁊ ideo interim dies ibi inutiliter cedit: hic nõ facit ad predicta.ff.de cõdi.inde.l.in diem.⁊.l.ſufficit.cum ſimilibus. Bar.cum Saly.
1 ☞ Manumitti prohibitus ad libertatem non poteſt perduci.⁊ nume.2.

Is quidem. Prohibitus in penã a teſtatore manumitti nõ põt etiã per emptorem ad libertatem pduci. prohibitus vero propter aliqđ miniſterium familiare officĳ neceſſitate ceſſante nõ prohibetur venire ⁊ manumitti. hoc dicit.
1 ¶ †No. qđ vbi pena eſt cauſa prohibite manumiſſionis ſeruus efficitur ⁊ cum cauſa ſua ad emptorem tranſit vt hic in fin. ſecus ſi in fauorem alterius quia manumitti non prohibetur. ¶ Expone tex. ibi morte eius. an autem per eum qui eſt cõſiliatus ſeu cui cõſulitur ſi ſit heres poſſit manumitti. videtur quod ſic per regulam.l.ſi quis in conſcribendo.ſ.de pactis. In contrarium facit quia hec diſpoſitio prohibitiua igitur ei non debet poſſe renũciari.vt no.ſ.ne ſi.do.den.l.j.puto quod poſſit per.d.l.⁊ quia prohibita alienari a teſtatore conſentientibus omnibus quorũ fauorem reſpiciunt.vt.ſ.de fideicom.l.quoties. ¶ Non obſt.cõtra. quia ibi diſpoſitio non concernit certos ſed oñes quia vniuerſa coniugia. ¶ Querit glo. quid in dubio an preſumetur prohibitio facta in penam vel odium an in fauorem filiorum.reſpõ.quod preſumam in fauorem filiorum propter fauorem libertatis.⁊ pro hoc facit q2 odia nõ ſunt preſumenda ſine cauſa.ad cõiecturas aut in veriſimiles puto primo recurrendum.⁊ his non
2 apparẽtibus ſto cũ glo. ¶ †Querit glo.an in penã prohibitus poſſit aliquo caſu peruenire ad libertatem.⁊ dicit qđ ſic in duobus videlicet propter peccatũ contra qđ teſtator nõ poteſt venire.vt.ff.de ma.l.ſeruus hac lege.⁊ quando vendicauit necẽ teſtatoris.vt.ff.ad ſille.l.ſi quis in graui.§.vtrum.

¶ In qbus cauſis ſerui pro premio libertatẽ accipiũt. Rub.

1 ☞ Seruus necem domini vindicans libertatem cõſequitur.
1 **Quoniam.** †Seruus qui vindicauit necem domini pro premio conſequitur libertatem ſententia contra occiſores lata ⁊ non ante. hoc dicit. ¶ No. quod primo augetur et pūocatur fidei obſeruatio. Quero quid vult dicere non ipſo facto.⁊ reſpondeo vt in glo. ¶ Quero cuius erit libertus ⁊ videtur quod nullius: vt.l.ſi necem.ff.de bo.lib. In contrarium quia libertus orcinus eſt.vt.ff.qui ſine ma.ad li.per.l.qui ob necem.et ſic defuncti quaſi ab ipſo directo manumiſſus vt inſtitutio.de ſigni.re.per ſi.re.li.§.libertas.⁊ hanc tenet gloſſam. Ad.l.ſi necem.reſpon. quod nullius eſt viuentis ſed defuncti ſic. ¶ Sed contra predicta facit hec litera que dicit libertatem preſtari ſancitum eſt et ſic ab aliquo alias ſi a nullo non preſtatur ſed competit. Solu.qđ verbum illud preſtari intelligiť a lege ⁊ ſic ponitur pro cõpetere et qđ hoc ſit verum probať in.d.l.ſi necẽ.in prin.vbi de iſto ſenatuſconſul.ſit mentio.⁊ ibi dicit qđ ex ſenatuſcõ.libertatẽ eſt conſecutus: ſed tunc fortius. ¶ Oppo.qđ libertas ſit eius cui preſeſ aſſignauit: vt.ff.de ſu.⁊ leg.l.inteſtator.§.his plane.ver.qđ ſi necem.glo.hoc cõtrariũ ſoluit.in.d.l.ſi necem.de bo.lib.vez qđ tũc eſt libertus orcinus cũ heres fuit in mora vindicandi necem defuncti.vbi aũt non fuit in mora locum hʒ ver.ſi necẽ.in cõtra. alle. ¶ Querit gl.j.an in caſu iſto precium debeat dari heredi a fiſco.vt in.l.ſeq.rñ.glo.qđ non q2 hoc facit ad quod heres ⁊ ſic dominus eius tenebatur.⁊ hic maxime procedit ſi heres erat in mora.in caſu vero.l.ſeq.non geſſerat negotium domini ideo ne efficiať damnari precium datur a fiſco.

Serui. Deferẽs falſatorẽ monete in premium ɔſequiť libertatẽ.h.d. ¶ No.qđ nõ licet raptũ virginis ſub diſſimulatione tranſire ſine dñi damno ideo pciũ ei datur a fiſco: qđ no.h.d. ¶ Querit glo.an vbicunq3.j.dicit ſeruũ in premiũ geſti libertatẽ conſequi preciũ deberet dari a fiſco.⁊ dicit qđ ſic.qđ not.qđ intellige niſi mora odium domini ſit admixtum ſeu negotium domini gerit vt in.l.prece.
1 ☞ Raptus virginis diſſimulari non debet.
2 Remiſſio an de iure valeat.

1 **Si quis.** Raptus virginis crimen detegens cõſequiť libertatem.h.d. ¶ †No.qđ nõ lʒ raptũ virginis ſub diſſimulatione tranſire nec etiã de eo tranſigere. ¶ Oppo.qđ imo liceat de crimi
c ne raptus tranſiere.[c] vt.ff.ad.l.iul.de vi pu.l.qui cetu.§.qui vacante. Sol.ſm Jo.cõſitendo contrarium. nam ſicut ibi tenet remiſſio quo ad partẽ ita ⁊ hic ⁊ hoc pbat ex illo verbo trãſmiſſũ qđ ſupponit rei validitatẽ alś nõ fieret tranſmiſſio vel remiſſio. ¶ Sed contra iſtũ intellectũ Jo.op.glo.de.l.j.§.ſi.j.de rap.vir.vbi parentes ſi remittant puniunť qđ non fieret ſi ei liceret vt.l.gracchus.j.ad.l.iul.de adul. ſed gloſ.ibi ſoluit qđ remittere gratis ei non lʒ vt ibi ſʒ pecunia data ſic vt hic. ¶ Iſta ſol.non valet. Primo quia infra lex loquitur indiſtincte in remittente ¶ Scđo leuius tollatur remiſſio gratuita qʒ nõ gratuita: vt.ff.de his q no.infa.l.furti.§.pact⁹. Tertio q2 hec lex non minus in pacto qʒ in tranſactione loquitur. imo de pacto loquitur ĩ for
2 ma ⁊ ſic prima facie de gratuito. ¶ †Quare dico qđ ſi queritur an remiſſio de iure valeat vel non valeat lʒ hic clare non declarať nec ibi ſʒ dicã in ſeq.contrario. ſed valeat vel nõ pena ĩponiť parentib⁹ remittentibus vt ibi in eoꝝ odium.⁊ in eis eſt ſpãle q2 eoꝝ maxime intereſt tale facinus puniri ⁊ ſic reſpectu pene eis imponende ibi pactũ ⁊ tranſactio eſt eis pbibita. ¶ Opp. ... Jo.qđ remiſſio nõ valeat vt.l.tranſigere.ſ.de tranſa.di.gl.ſol.v... ¶ Or attende ſi ponderas ibi literã tu dices qđ imo
d ɔcordat q2 ibi a regula pmiſſiua excipit tñ crimẽ adulterĳ[d] et ſic de crimine raptus pmittiť paciſci ⁊ tranſigi vt ibi ⁊ hic et ita dixit Jo.⁊ intellige iſtã in alio qʒ in patre cui ex remiſſione pena imponitur vt dixi.vel ſm glo.ibi poſitã exceptio ibi facta de adulterio locum hʒ ⁊ in raptu pp̄ter ſimilitudinem quã inuicem habent: qđ tenuit do.meus ſi hec virgo rapta erat nupta nõ alś vt dixi in.d.l.trãſigere.vbi vide. ¶ Quero an preciũ ſit ſoluẽdũ a fiſco.dicit glo.qđ ſic vt.ſ.l.proxima. Sed videť diſtinguẽdum aut remiſſio huius facinoris facta erat a dño ſerui patre forte virginis rapte ⁊ tunc a fiſco ei non ſoluať pp̄ter culpã quam cõmiſit.arg.ſ.l.j.aut facta erat ab alio qʒ a ſerui dño ⁊ tũc pcedit glo.ne dominus ſine culpa careat ſeruo ⁊ eius precio.

¶ De ingenuis manumiſſis. Rubrica.

1 ☞ Manumiſſio nil addit ingenuo.
2 Iudex competens quis ſit in cauſa ingenuitatis.
3 Domus manumiſſoris quis ſignificet.

Si ingenuum. Si manumiſſus dicat ſe ingenuũ ⁊ obtineat in competenti iudicio teneť reſtituere tam habita a manumiſſore qʒ ei⁹ occaſiõe hoc dicit. ¶ †No.qđ ingenuo nihil addit ma
1 numiſſio. Item qđ poſſeſſus vel libertus teneť probare ſe ingenuum. ¶ Contra qđ facit quia in iure naturali omnes naſcunť liberi ⁊ ingenui.vt.ff.de iuſti.⁊ iure.l.j.§.ius naturale. Sol qđ verum iure primeuo antequã ſeruitus foret inuenta non poſtea: vel.l.manumiſſiones.in eo.tit. Item not.qđ ei relicta
2 vt liberto intelliguntur relicta contemplatione patroni. ¶ †Querit primo gl.qs in caſu noſtro ſit cõpetens iudex.⁊ dic vt in ea. ¶ Scđo q actio pponať ⁊ rñdeo in rem preiudicialis: vt ĩ gl.ĳ. ¶ Tertio an per eũ poſt manumiſſionem qſita ⁊ dicit gl.qđ ſic ex re manumiſſoris qſita non alia: vt.ff.de libe.cauſa.l.de bonis §.ſi.⁊ hoc in queſitis inter viuos. Sed ex vltima voluntate dic qđ ei vt liberto relicta vt hic.⁊.ff.ſi inge.eſſe dic.l.ĳ.et preſtant

a ¶ Libertatibus adde qđ fauore libertat. ſit qđ alś fieri nõ põt ſcom ſpe.in tit.teſte.in §.j.v.pone null⁹ item adde Soci.ɔſi.cxvi.incipi.nõ pt negari.v.ſ.j.qđ lʒ in pria pte char.clxxv.
b ¶ Ipſo fctõ.adde qd importãt iſta verba vide p bart.in.l.is q ad ciuilia.ſ.de app.Bar.in.l.j.ff.de his q no.infa.
c ¶ De crimine raptus tranſigere. Tu vide de hoc bal.l.l.trãſigere.nu...⁊ ibi poſui ĩ add.ad ipm ĩ v.trãſigere vel paciſci.ſ.de trãſ.vbi ẽt poſui in addi.ad iſtum ⁊ no.de hoc ro.ſing.ſuo Delxxxiĳ.incĩ.tu audiuiſti legẽ tranſigere.
d ¶ Crimẽ adulterĳ. An ſup crimĩne adulterĳ poſſit fieri trãſactio vide diffuſe p Jaſonẽ in.l.trãſigere.ſ.de trãſactio.l.ĳ.no.vbi ponit duas limitationes.

Universidad de Deusto Biblioteca

hec arg.qõ fi hospitali fundato contra vel fine licentia episcopi aliqua sint relicta ꝛ postea episcopus declaret ibi hospitalitatē non posse teneri ꝛ ita faciat obseruari ꝛ sic domus reuocant ad prophanitatem quod illa relicta debeantur ei qui fundator fuerit et patronus dicebatur. ¶ In contrarium facit quia hic sunt relicta in piam causam ꝛ pro alia ideo in simílem causam cõuer tantur vt voluntas defuncti impleatur ꝛ non est hec cõuersio voluntaria sed necessaria ideo non videtur interdicta. arg.ff.fami. her.l.alienationes.ꝛ sic non ob.ſ.de epi.ꝛ cle.l.fi quis ad declinãdā.ver.finaut ē in certā psonam.ꝛ quod ibi dixi. ¶ Alteri vides q ista verba de domo in manumissoris hic accipiunt domo i.patrimonio licet aliter qñq; sumat in iure p familia vel agnatione.vt.ſ.ne li.po.l.i.ꝛ qñq; pro edificio ꝛ habitatione: vt.l.fi domus.de leg.j. Sed pone q maritus reliquit vxori dominam ꝛ vsufructuariā totius domus sue.an tunc intelligitur.i.habitationis sue.an vero totius patrimonij sui.ꝛ determinauerunt Oldra.ꝛ Ricar.malum,simul qõintelligitur totius patrimonij sui per istam.l.quod no.

¶ Seruus propter obseqnia non efficitur ingenuus.

Ingenuam. †Mo.q obsega seruitutis[a] non faciunt ingennū seruū quod dicit gl.verum etiā si per institutos annos steterit vt ancilla vt.j.de presc.longi tēp.que pro lib.l. fi.licet olim solū si p quinquēnū: vt.ſ.vbi cā sta.l.fi.in prīc. Et quo ad veram essentiā sed quo ad presumptionem talis qualis inuenitur seu in quali possessione deprehenditur vt.ſ.fi ser.exp. l.moueor.in fi.ꝛ.ſ.vbi causa ista.l.i.ꝛ.l.iij.ideo ipsa tenetur probare se ingenuā vt in glo. ¶ Sed querit gl.quid si non probat se ingenuam ꝛ dic quod eam presumit ancillam si fic stetit p.xxx. ann. Sed hic attende q: dicet qs hoc contradicit ei quod prius dixi.nam si tanto tempore nõ seruiuit vt ancilla sed minore debet ancilla presumi ex quo in statu ancillari deprehēditur. Sed dici forsan pōt qō dicta.ſ.habent locum vbi solum cursus temporis allegatur.nam tunc etiā mille anni non faciunt eam ancillam.sed hec cauda habet locum vbi titulus allegat ꝛ ad titulū probandū possessio tanti tpis inducitur Et caue qō glo.dicit fi per.xxx.an.ꝛ tū in alīs seruitutibus q̄ personarū gl.non requirunt nisi.xx.an.ad pbādum titulum allegatum vt no.in.d.l.cuꝫ de in rem ver.quot anni illis seruitutibus sufficiant vt dixi in.l. certis annis.ſ.de pac.ꝛ in seruitute hominum dicit ibidē in cauda glo.magne quod nõ seruaret que in alīs seruitutibus dixerat quod forsan intelligerent aliqui de cursu.xx.an.vt non sufficeret ad presumendum titulum sed cursus.xxx.an.fic vt in hac gl.Sꝫ quicquid sit de intellectu huius glo.vel illius dic vt in.d.l.fin.de prescript.long.temp.que pro libe.

Iauiam. Si manumissa est postea ex antiqua causa pnūciata ingenua liberi antenati pbantur ingenui.hoc dicit. ¶ Not. quod cõsilia ꝛ tractatus[b] habiti cum peritioribꝰ reddunt quem peritū. ¶ Item no.q snia ingenuitatis preiudicat quo ad omnes. ¶ Contra qō opp.de tit.res inter alios acta.so. q̄ hic fallit. Item op.de.l.fi.j.de lib.causa.Sol.dupliciter vt in glo.ꝛ prima falsa secunda vera.

Cum cognatū. In hostilitate inter duas ciuitates ꝙsistēte captus nõ efficit seruus.b.d.fm secundā lecturaꝫ.

¶ Diffamans aliū de seruitute quando ꝛ quomodo conueniri possit.ꝛ nu.seq.

Diffamari. †Contra diffamātē aliquē de seruitute pōt inde ad instantiā diffamati tps illi p̄figere intra quod debeat agere alꝰ vltra tps nõ audietur.b.d. ¶ Mo.casuꝫ in quo preses pōt denegare iurisditionē suam litigare volenti.concorꝺ.sunt in glo. ¶ Item no.cōclusionē libelli cōtra diffamatorem vcꝫ vt petat ei statui tps infra qō debeat agere si qō ius habet contra eū ꝛ eo nō agēte pnūciari vt de cetero non audiatur. ¶ Op.de ter.ſ.vt nemo inuitus ꝛc.fol.vt gl.vt ibi speciale propter diffamationē quā aduersarius de eo faciebat. ¶ Quero an litis cõte.sup hoc erit necessaria.dic aut diffamator cõparet ꝛ libellum porrigat super negotio principali ꝛ sic super seruitute istius qui suū asserit seruū ꝛ tūc litis cõte.est necessaria alias ad diffinitiuam pceditnõ pōt vt.ff.de lib.cau.l.diui.ſ.i.in prīc.ꝛcir ca mediū ꝛ hic in gl.ꝛ hec pbat.ff.de lib.ho.ex.l.iij.ſ.fi.Et hoc suadet ex regula gñali q̄ se ꝺꝫ vt in causis litis debeat ꝛ cõtestari vt.ſ.de lit.cõte.l.i.ꝛ no.in.l.platā.j.de senten. ¶ Nec ob.d.l. diui.ſ.i.ad fi.per quā aliqui dicere voluerūt qō ibi corrigitur qō prius dixerat qz hoc nõ est dicendū.ar.l.nõ ad ea.ff.de condi.et de.Jo.dicit q ibi loquitur li.cõtest.Aut non cõparet ꝛ tunc super hoc libello diffamatorio non erit necessaria lit.cõtest.sed in eius cõtumacia diffamatione probata inder pnūciabit in libello petitur.ſ.illum de cetero si petere vel dicere velit istum seruum suum esse audiendum non esse vt hic in litera. ¶ Non obst.pre-

dictis extra detest.c.cum olim.vbi super libertate ecclesie pceditur ad diffinitiuā lit.non contest.ꝛ speciale est in libertate ecclesie. Et idem dicunt quidam in ciuitate.arg.ſ.de sac.fan.eccle. l.fi.Sed forte illa decretalis est videnda ¶ Sape qui presēt legi iō non extendenda cum erroꝛbitet a iure cōi. ¶ Ultima glo.inducit istam.l.in arg.vt scholaris possit conuenire eum qui dicit se eius creditorem si asserit q̄ eum non cōueniet nisi cum scholaris erit in recessu[d] et hoc firmat glo.ſ.vt nemo inuitus.l.j.vbi vide quod ibi dixi. Bar.de saly.

¶ Liber non potest esse seruus scientis eum liberum.

Scientis. Famulatus liberi hominis ꝛ ptꝰ longū non facit eum seruum hoc dicit. ¶ Mo.ex prīn.q liber homo si potest effici seruus scientis eū liberū. ¶ Item nota a sensu cõtrario q̄ contra libertatem bois prescribit spatio longi tēporis a possidente eum vt seruum titu.ꝛ bona fide.qō an sit verum dicā j.de presc.long.temp.qui pro libe.l.fi.Glo.oppo.contra prīcip.de liberis.ſ.fi quis sciens.ff.de liber.cā.solu.qō imo concorꝺ.quia ibi ignorante Bar.

Ite. Non renunciatio cause sed natalium veritas probat quem ingenuum.b.d.

Ingenui. Serui vel liberti ex pacto nõ efficiūtur ingenui.b.d.

Libertina. Ex libertina matre natus est ingenuus nec ei reuersio obest q̄n captiuitate hostium fuit.hoc dicit.

Adrecognoscendos. Hoia sunt in pēt a recognoscendum non ad faciendū quē seruum vel ingenuum.hoc dicit. ¶ Mo.quod ex solo nomine quod potissime conuenit seruo quis non est presumendus seruus.

Svestram. Locatio operarum nec facit nec pbat quē fuū.b.d.

Dmutandum libe. Plagio abducta ingenuitatem non perdit.

Ingenuum Mo.q absolutoria lata qz non pbatum nõ ppterea presumitur quod reus asserebat esse verum. Itez qō sue cumbēs in causa ingenuitatis non preiudicat fibi in causa libertimitatis quin illam postea mouere possit.qō inducit glo.ad questionem si quis primo dixerit rem esse allodialem ꝛ succubuerit non prohibeatur postea illam dicere feudalem ꝛ alias leges allegat vt habes in ea.ꝛ signa glo.tū glo.in fi. oppo.de aliquibus.ll.ꝛ non soluit.Sed dic q̄ auc.item possessor magis concorꝺat.preterea ibi reus succubuit: b c actor.Ad.l. primam.ſ.de fur.dic q̄ ibi sententia non preiudicat in alia causa,sed electio actionis facta ex certa scientia de quo dic vt ibi latius scripsi.

Tatui. Ignoranter desponsata vt ancilla Secus si sciēter: vt.ff.de lib.cau.l.fi vsumfructum.in princip.ꝛ.ſ.i.ꝛ ibi vide alios casus.

¶ Communia de manumissionibus. Rubrica.

¶ Seruus liber efficitur si proprietario ꝛ vsufructuario libertas imponatur.

Sancimus. †Si proprietarius ꝛ vsufructuarius simul libertatem seruo imponant pleno iure liber efficitur. at vbi solus proprietarius hoc fecerit ipsius libertus erit ꝛ quasi seruus apud pprietariū permanebit ꝛ interim aliūde quisita quaꝫ ex operas sua ꝛ re fructuarij sibi querit.ꝛ ea ad legitimum eius successorem transmittit.vbi solus fructuarius manumittit si contemplatione seruī tunc quandiu vsufructus durasset proprietario seruire non tenetur:sed postea sic.ꝛ interim extra opera quesita domino querit.hoc dicit.glo.vide per te.ꝛ no.illam que est super verbo permaneat. ¶ Ex qua habes qō si vsufructus serui est relictus alicui quandiu in seruitute maneat habens manumittēdo vsumfructum extinguit.ꝛ idem videtur dicendū si testator decem corbes vini reliquerit ex tali vinea quādiu in dominio heredis erit

Aliud quoq; Parentes possunt manumitti per filios cuiuscūq; secus etiam si non fuit in ptāte.hoc dicit. Oppo.de.l.nec mulier em.ſ.de ma.vin.Sol.quod illud regulare fallit quando parentes committunt filiꝰ vel ecōtra vt in glossa.et latius dixi in contrario. ¶ Opponitur ab extra de ſ.finaute m pprietarius.ſ.ea.l.vbi vsufructuarius manumittit

pcr

per pprietarium So.q ibi manumissor est dña cui vsufructuarius consentit.ꝛ consensu iuri suo renunciare ꝺr non q̄ ipse per alium manumittat.

Si quis seruo. Seruus cuiuscūq; etatis manumitti potest a domino.b.d.

¶ Uxoratus concubinam non tenebit.

Si quis sine vxore. Si existens sine vxore an illam propriam in concubinā habeat.de eius sobolis libertate vel seruitute nihil disposuerit ad liberta tem post ei⁹ mortem perducunt.b.d. ¶ Mo.ter.in fi.habes eū qō vxorati prohibent concubinas tenere.[a] ¶ Opp.fi isti efficiūtur liberi ergo velut posthumi nati rumpent testamentum patris:vt.ſ.de posth.be.insti.l.i.ꝛ.ħ.Solu.quod licet isti filiꝺe seruis efficiuntur liberi non tamen efficientur legitimi:sed naturales remanent ideo testamentum non rumpunt. ¶ Quero si pater decessit ab intesta.an habeat locum.l.ista vt liberi efficiātur. puto quod fic:quia tunc in suo elogio nihil dixit quia elogium non fecit argumen.ff.de tribu.l.illud.ſ.minus.ꝛ quia non equitas huius.l.sibi locum vendicat. ¶ Sed tunc insurgit dubium quia naturales erunt ꝛ liberti an in eis habeat locum dispositio auc.licet.C.de natu.liber. Et puto quod non quia isti demū post mortem efficiuntur liberi vt patet in litera.ibi vero in libertate natis loquitur. ¶ Item boc solum conceditur eis in beneficium ignitur vlterius non extendendum.argum.ff.de legi.l.ius singulare,ꝛ.l.quod vero contra.facit.l.fi mulieri ꝛ titio.ff.de condi.et demon.Bar.de Saly.

¶ De liberali causa. Rubrica.

¶ Pater quando contra factum proprium venire possit.

Em quidem. Casus. pater venit contra factum suū quod est ipso iure nullum vel nomie filij cui pudicare potuit.b.d. ¶ Supple ter.ibi cõpetentem iudicem vt presidem prouincie:vt.ſ.de pe.iu.l.ij.ꝛ.ſ.vbi cau.ſta.l.iamdudum.in fine.et j.ne de sta.defun.l.pe. ¶ Oppon.quod filium vendere potuerit vt.ſ.de patri.qui fi.di.l.i.ꝛ.ħ.Sol.vt gl.i. ¶ Op.q̄ pater contra factum suum venire non possit. Primo ex regula generali: vt.l.post mortem.ff.de adopti.Secundo ratione speciali in casu nostro quia quem de euictione tenet actio ꝛ vt.l.vim.ff.de cui. Solu.quod hic non tenebatur de ea:quia emptor fuerat sciens vel si fuerat ignorans ideo fibi non ob.exceptio:quia non venit nomine proprio sed alieno ꝛ per consequens non ob.etiā.l.post mortem.qꝛ alieno nomine venit non suo de quo dic vt ibi.Sꝫ de generali sto dic.vt latius dixi in.l.ſi cū pater.ſ.fi aduersus rem iudic.Saly.

Si ibi quos. Casus.Sētētia inter duos super proprietate seruorum lata non preiudicat seruis in libertatem proclamāti bus.b.d. ¶ Mo.q̄ res inter alios[b] acta alīs non pindicat in glo.

Liber homo. Casus.ex ꝛtubernio liber homo nõ transit ancille dominio.boc dicit.

Si is quem. Casus.Si sentētia p liber tate lata trāsit in rem iudicatā amplius de ea nõ querit secus si ab ea fuerit appellatū.b.d. ¶ Op.q̄ parte absente nõ potuerit pnūciari vt.ff.de tu.l.ꝛ post.ſ.j.So.vt in glo.ſ.q̄ in libertate erat speciale vt contrabitur hermoditium.

¶ Mulier a fisco vendita proclamare potest.

Non ideo. ¶ Tria dicit. Primum q̄ fiscus nõ priuilegiat vt mulier ab ea vēdita in libertatē non proclamet.Scōm q̄ exceptio maioris etatis contra eam est inanis.Tertium q̄ ex seruitute proclamanti in libertatem incumbit onus pbandi ꝛ hoc operaꝝ possessio eius quam habet conuentus.Quartū q̄ exceptio precū participati probata nocet libero vendito.Lō tra primum op.de.l.bene a zenone.j.de qua.pre.ſo.ibi rem alienam vēdidit.quo casu dic vt ibi.hic nõ alienā sed suam qz liber homo non est in bonis alicuius.

¶ Liber homo per confessionem spontaneā nõ efficit seruus.

Nec si volens. Casus.†Etiā sponta nea ꝙfessio in scripturā redacta liberū nõ facit seruū.b.d. ¶ Op.q̄ imo:vt ſ.de inge.ꝛ ma.l.scientis.ꝛ.ff.e.l.liberis.ſ.fi qs.ſo.ſo. q̄ ignorātiosic seruꝰ:vt ibi nõ sciēs hic.Sꝫ hec nõ plꝫ gl.qz hic logꝫ indistincte ꝛ.j.c.l.interrogata. Itē qz hec ꝙfessio est de eo q̄ natura respuit ō nō vꝫ ēt ignorāti facta.vt.ff.de inter.ac.l.is cui

ius.ħ.fi.ꝛ qz de eo qō nō depēdet a ptāte cōsciētis ꝛ fuit rō huiꝰ ter.iō dixit:nec si volens. ideo ad.l.scientis.subaudi maxime vt bi no.vel ibi nō ꝺꝫ sumi ar.a ℈to sensu ne iuri resultet ꝛtrarꝰ intellectus:vt.l.si patrē.ſ.decōdi.infer. ¶ Op.ħ.de.l.cū scimus.j. de agri.ꝛ cen.li.xj.fol.ibi confessio emanauit super alio quam super ascriptitia conditione que non facit quē seruum licet faciat ascriptitium.Saly.

¶ Heres non potest libertatem seruo prestitam renocare.nu mero.2.

Si habeo. Casus.† Cōtra libertatē pstitaz a defuncto heres non pōt venire ēt si seruus fuerit heredit qz ad cūdo hereditatē ꝙfirmat libertatē.b.d.Et no.seu signat ter.in fi.cōcordātie sūt in gl. ¶ Op.de.l.si seruo.ff.qui ꝛ a qui.vbi libertas nõ ꝙfirmat. so.pluribus modis vt in gl. Primo q̄ hic dños extitit heres manumissoꝛ:ibi sit ecōtra.hic nō.vcꝫ qz fortis ꝺꝫ cōfirmari qñ manumissoꝛ extitit heres dño.Scōo q̄ hic cōfirmatur ope exceptionis sed nō ipso iure.vt in contrario quasi diceret qvere nō tenet vt in contrario.sed venire nō pōt contra qz vt heres defuncti repellitur.ar.l.vēdicantē.ff.de eui.ꝛ ista reprobat glo.in cōtrario. Sed mihi nō vꝫ tuta tū qz qui libertatē prestitit de cui.nō tenet si nihil recepit qz tunc ad id solum teneret.Tum etiam quia vꝫ contra hunc ter.qui vult q̄ confirmetur. Tertia qz non confirmatur qñ manumissoꝛ nō fuit dños vt ibi:sed qñ fuit dños. Secus illa cā non valuit primata qz minoꝛ.xx.an.fuit.ꝛ sine decreto manumissi vel sine cā iusta tunc qz heres est maioꝛ ꝛ cā non equa nō confirmatur vt hic:qz adeundo hereditatem oīa vꝫ velle que de functus voluit cū vmis ꝛ eadē persona cū illa cēsetur. Et ꝛ ista so.facit lra ista in ver.cū ꝛ si iure.nā per modū rationis ꝛ p locū a minoꝛi arguit ad probādū primū dictū.ꝛ sic in codē manumissore loqui vꝫ.ꝛ sic qui dños fuit. Vel dicit glo.aliter exēplificādo istā tertiā so.q̄ hic fuit manumissus a dño.sed in fraudē creditorum heres huius manumissionis hāc fraudē ꝛ turpitudinē allegare nō potest vt.l.si creditoribus.in fi.ſ.de ser.pi.oa.ma.hoc exemplum licet fit in se verum:tamen non congruit huic litere. litere. ¶ Sed qz ꝛ hic pōt etiā loqui in seruo heredis:ꝛ verū est dicere q̄ heres nō pōt renocari in seruitutē seruum suū a defuncto manumissum:vt est casus in.l.filiū.ff.de li.cau.ideo tenendo hunc casum etiam hic tenenda est solu.ħ.quā tenet glo.in cōtrario.vel forte hic in sciente manumissum notanter hic dicit cōsen su confirmari:ibi ignorabat a fic consensus in additione non aderat in manumissione:vt.l.si per errorem.ff.de iurisdi. om.iudic. ¶ Op.de.l.pe.in fi.ff.de cas.pe.glo.non so.ꝛ nimirum qz potius concorꝺ.nam ꝛ ibi cōfirmatione libertatis vt humaniorē ꝛ fauorabiliorem eligit.Saly.

Cum affirmes. Casus.ex pacto fctō cū seruo proprioꝺe se vel filio manumittēdo ꝛ dato nūmo dños nõ astringit ꝛ a iure hortetur.b.d. ¶ Querit gl.an necessitef.ꝛ dicit q̄ nõ p.l.post certi.j.eo.ꝛ.ſ.de trāſ.l.interpositas. ¶ Nõ ob. l.si seruo.ħ.si qs.ff.de acquir.here.qz hic pactū fuit factū cū dño pūti:ibi cū futuro.nec ēt ob.ff.ſi li.iug.cēdi.l.ħ.qz ibi nō est pcū datū ꝛ redditū ab eo qui liber fuit ꝛ fauoꝛ priorius libertatis ibi consistit qō no.hic Saly.

¶ Ascriptitij vocantur liberi conditionati.

Confessio ex narratis in libello facta quando preiudicet.ꝛ nu.ꝛ.

Cum precium. Casus. cōfessioni supplicantis statur i eius preiudiciū non fauore.b.d. Sup ter.ibi asperſum.put o dōꝫ ei natū ex ascriptitia. ¶ Et hic no.q̄ ascripti ptiꝰ non sunt serui:sed liberi ꝙditionati:vt.l. ne diutius.C.de agri.ꝛ cen.li.xj.ꝛ qz aliquo respectu dicuntur serui:qz ibi plebi ascripti:qz hec litera dicit qō non sunt serui sed serui.i macula asperſi. ¶ Querit glo.vltima quare confessioni posteriori stetur ꝛ non prime respondet qz vltima fauet libertati.ista ēt notabilis glo.potest procedere vbi ambe confessiones essent preiudiciales confitenti:vt tunc staretur ei que fauet libertati. Sed in casu nostro ideo dico stari scōe qz prima fauet confitenti: scōa nocet. ¶ Querit glo.prima hec.l.loquitur in libello supplicatorio.qd in conuentionali seu iudiciali[d] dicit gl.q̄ idem dici potest p hāc l.quasi ratio non sit diuersa.ꝛ pro hoc accedat.C.de omni agro deserto.l.rura.li.xj. ¶ Sed in contrarium inducit glo.ff.fa.ber. l.qui familie.ꝛ non soluit.sed in contrarium dat tres solutiones vna q̄ post litem conte.fibi preiudicat.ar.l. cum patrē.in eo.ti. sed nō ante litē cōte.vt.d.l.qui familie.ꝛ forte est rō qz ꝛ penitere ꝛ libellum mutare[e] ante litem cōtest.fm verā opi.quā tenui in.l. edita.ſ.de edē. Sed q̄ post litē cōte.nō preiudicet facit.ſ.eo.l.interrogata.fol.verū ſi sit revocata ꝛ ℈tiū pbatū.nā tūc nō preiudicat alias fic.ar.l.ſi post.ꝛ.l.cū falsa.ꝛ.l.erroꝛ.ſ.de iu.ꝛ fac.ign. ꝛ.l.nō fatef.ff.de ꝙfes. ¶ Sꝫ ab extra op.q̄ ꝙfessio facta ex narratis in libello ꝓiudicet ēt lite ꝛte.nā qui litē ꝙtestat negat nar

Obsequia seruitutis Bal. hic inducit hāc.l. in ar.qō recipiēdo absolutionez ab excōicatiōe nō videor me fateri excōicatū.de quo p eūdē bal.in.l.ab solutionem ꝛ ibi no.in apo.ad eū ſ.de re ind.

Cōsiliar tractatus.adde glo. in vſi.ignorat in c.que ea. rxxviij. diſtinc.

Diffamari.ad intellectū huius l.vide q̄ habes p bar.ꝛ alex.i apo. ad eūdem in.l.titia.ff.de acc.bal. in aut.ad hoc co lū.iij.vſ.quero ēt ñquid.ſ.ō vſu. ꝛ ter.in aut.quibus mo.natu.cf. leg.ħ.j.

Scholar erat in recessu.adō qñ scholaris intēdit recedere ꝛ dubitās q̄ in puncto recessus ꝙueniat malicioſe petitvt imponat edictū cū certo termino infra quē volētes petere ꝙpareant vide p gl.ꝛ doct. ſ.l.venica.ſ.vt nemo inuitus.Dſi post Jo.an.ꝛ doct. in.c.frequēs. in ỹbo.solet ō re ſti.ſpol.li.vj.ab. in.c.latoꝛ qui fi. iō ſint lc.Abb.i c.ſi qui ima.accu. possunt.

Allodiale.ad de qd fit allodiū ꝛ res allodiales ꝛ quo iure cōpetat.ꝛ Sul.de cug.l.l.ſi familie nu.ꝛ.ꝛ ibi posui i addi.ad ipsuꝫ in ỹ.feuda alliodia. ſ.fa.berci.bal.in c.ħ.col.iiij.in tit. ſi de feu.fue.con trouer.inv ſibus fend.ꝛ Dau.de ta.cōſi.lxj.in ꝑn.

¶ Clericatus honore adde qd de seruo facto monacho si egrediatur monasteriuz an redigatur in seruitute. vide glo. ſi. ⁊ ibi doc. in. c. ū. de condi. appo.

¶ Erronea vel simulata confessio. Adde soci. in cōſi. lxi. inci. in pñti ⁊ sultatione. v. pte rea. ſi nō erat in prima parte. char. cvi. Jtē adde qñ de facili ꝓsumaꝫ simulata. Vide p eum cōſi. lxvij. incl. circa primā. q. ver. xij. in. d. parte. char. xij.

¶ Confessio fcā adde bonaz limitationem soci. cō ſil. xij. inci. visis actis et actitatis circa princi. pen. colum. in prima parte. char. v. qō licet confessio facta in iudicio inducat notoriū et pindicat tamē illō procedit qñ confessio nō offuscatur ex aliqua causa seu aliquo iure seu ex alijs circūſtantijs. itē adde an cōfessio facta in ciuili piudicet in criminali vide per bar. to. in. l. ſi duo patroni. in. ſ. idem iulianus. ff. de iureiuran. Bal. in l. ſi qs in hoc genus. C. de episco. et cler. Bal. post glōſſ. in verbo de ſtinat⁹. in. l. ſi qs a se fundauz. C. ad legem iuli. de vi. Specu. titu. de inquiſitio. in. ſ. nūc videndum. verſi. quid ſi actor, anton. de butrio. in capi. per inquiſitionem. in vlt. colum. de electioni. Abb. in. c. qualiter et quando. el ū. in vlti. colum. de accuſa. Jtem adde quod iquit Soci. conſil. viij. incip. visis ⁊ diligenter inſpectis. verſic. quinimo. circa mediū cba. viij. quod confeſſio facta in vno iudicio non facit fidez in alio. Jtē quod incerta et non clara nō pre iudicat per preſa. Soci. conſilio xli. incipien. ante quam ad queſtionum. verſicu. iij. licet predicta ibi quare cum in prima parte. c barta lxxij. ⁊ conſi. lxj. incipi. in preſenti conſultatione. verſic. item quia.

¶ Confessio facta in iudicio. 3 Adde quod iquit Bartol. in. l. prima columna prima. verſiculo iurta hoc eſt videndum. C. de confeſſ. ⁊ quid in facto coram arbitro. not. Bartol. ibidem. in fine. Collect. in. c. prudentiam. numero. v. verſi. coram arbitro. extra de nū. peti. ⁊ Panormita. in. c. preſentata. numero. viij. in apoſ. in verſicu. ſit emologatum. extra de teſtibus. ⁊ Aller. conſil. xvij. vol. iij. ⁊ 2ſi. xij. vo. ſ. rata ꝓout narrantur: ⁊ petita ꝓout petūtur fieri debere. Si igitur narrata negantur per conſequens confeſſata ſed expoſitio negata negans non iuuatur: ⁊ numirum quia eſſet contrarius ſibiꝑſi: ideo non audiendus. l. j. ſ. de furtis. ſolu. quod forte non omnia negauit: ſed ea tantum que contra ſe faciebant vel ſi ſimiliter narrata negauit: vt eſt moris intelligitur negaſſe tantum ea que contra ſe non pro eo faciunt. ¶ Ulterius cogitabamdi cere quod predicta locum habent in confeſſione narratorum in libello ⁊ ſic explicitorum non implicitorum ex actione vel concluſione libelli reſultantium ſed non neceſſario quandoq; er mē te petentium: vt. o. l. qui familie. Et ideo dicebam ſemel quod cū vnus negaſſet vnam poſſeſſionem claram explicitam poſtea confitetur ⁊ alia ſuper aliam ſuper alio principaliter et explicite poſitam licet eſſet in ea aliquod verbum quod implicite includeret prius negatum non dicitur illud prius negatum fateri conſecutiue propter confeſſatam. et pro hoc facit. d. l. qui familie. et quia non eſt verſimile quod ſub illo inuolucro verborum ſeipm corrigat expreſſe ⁊ ſpecifice. ¶ Paulo ante ſeu ſtatim negatis. argumen. ff. de conditio. ⁊ demonſtratio. l. nam ad ea. facit quod no. Cyn. in. l. cum ſe patris. in principio. de verbo negat. ſ. vnde liberi.

¶ Iberos. Caſus. Actus adminiſtratoꝝ nō faciunt ingenuum ſeruū. b. d.

¶ Seruus non aſpirabit ad ciuiles honores.

¶ Non mittat. Caſus. Illic ta aſpiratio ad honores publicos non facit ſeruum liberū. hoc dicit. ¶ Mo. quod ſerui nō poſſunt aſpirare vel promoueri ad ciuiles honores. vt hic ⁊ ff. de decuri. l. beremius. de clericatus honore[a] dic vt in auf. ſi ſeruus. ſ. de epiſco. ⁊ cleri. contra hoc facit. j. qui milli. non poſ. l. ſuper ſeruos ⁊ l. finali. libro. xij. Solutio gloſſ. quod hec. l. procedit quando domini ignorant: ſecus ſi ſciant. vt ibi ⁊ j. xxx. dies non contradicant: vt. d. l. fina. nam et tunc propter eorum ſcientiam ⁊ patientiam efficiantur ingenui: ⁊ ſic nō militant ſerui. ¶ Opponi. quod domino ignorante liberi efficiuntur: vt. ff. de offic. preto. l. barbarius. Solutio quod bonor populi romani et autoritas eligentium qui poterant eum de ſeruo facere liberum eſt illa que operatur vt ibi vere liber fuit. vt ibi latius ſcripſi in repetitione eiuſdem legis. Bartholomeus de Salyceto.

¶ Iberum. Caſus. Venditio non facit ingenuum ſeruum nec preciuz a ſeruo emptori ſuo traditum facit eum liberuz. hoc dicit.

¶ Jtibi. Caſus. ex ſeruitio vni ex heredibus pre ſtito a ſeruo libertatidonato nō ſit piu diciū libertati. b. d. Bar. de Saly.

¶ Principaliter. Caſus. De ſtatu ſer ui nō poteſt principaliter queri. ſed in cōſequētiam ſi res eius vindicet de ſtatu vero filiorum ſic. h. d. ⁊ de hoc vltimo dic infra ne de ſtatu defun. l. ſi mater.

¶ Jte ordinata. Caſus. Qui in ſeruitutē prouocat in cauſa illa ꝓo libero habetur. b. d. ¶ Oppo. quod imo non habeatur ꝓo libero: vt. ff. eodem. l. ſi cui. ſ. licet. ⁊ ff. de re mili. l. qui ſtant. Solu. quod quo ad quedam habetur ꝓo libero vt hic. quo ad quedam non vt in contrarijs declarata vt in gloſ.

¶ Necomiſſa. Caſus. Jngenuitas pbatur non tantum per ſcripturam factam de natiuitate: ſed etiam per teſtes ⁊ alias legitimas probationes. hoc dicit nota. ¶ Nota quod ſcripture ſtatur donec cōtrarium probetur. vt in exemplo quod ponit gloſſa. ū. ¶ Jtem not. quod in cauſa liberali proceditur ordinarie vt hic. ⁊ in verbis illis ſolemnibus ordinatis. Barth. de Salyceto.

¶ Si miniſterium. Caſus. ſi iſtrm dotale de libera ſit ſcriptum vt de ancilla non preiudicat ei ignoran ti cuiuſcunq; etatis nec ſcienti ſi ſit minoris ann. xx. b. d. ¶ Mo. caſum in quo maior ann. xx. efficit ſerua vt hic: quo modo ſciens fuit. et. ff. co. l. ſi vſusfructus. Item q; tempore quo quis libertatem non poteſt aliꝫ dare non poteſt in ſeipſo ꝓpio ſenſu perdere.

¶ Probationes neceſſario concludere debent.

¶ Multis. Caſus. Jngenuitas vnius ex ffibus non arguit ingenuitatem alteri⁹: qr hec ſtant ſimul vt vnus ſit libet ⁊ alter ſeruus. b. d. ¶ Mo. q; probationes debent eſſe de neceſſario cō cludentibus. concor. l. matrem. ſ. de probatio. ¶ Querit gl. de modo probandi. Et reſpondet probando matrem ingenuam: vt. l. ū. ſ. de inge. ma. nam partus ſequitur ventrem: vt. l. partū. ſ. de rei ven. ¶ Querit glo. an ſufficiat probare auū maternū ingenuum. ⁊ dicit in glo. ⁊. j. co. l. aul.

¶ Ad probationem. Caſus. Condictio nō probat cōducentem cōtra locātem vel eius heredez nec econtra. hoc dicit.

¶ Principaliter. Caſus. ſi manumiſſus ab vno puocet i ſeruitutem accuſato manumiſſo contradicenti dat pr opria defenſio: alias ſi procuranti conſentit cum inuitus manumiſſor defendit. hoc dicit Bartholo. de Saly ce.

¶ Sicut. Caſus. Actus preſtande libertatis ioſus libertatem non tribuit. b. d.

¶ Tormenta locum habent in queſtione proprietatis.

¶ Amq; Caſus. Ubi eſt queſtio de poſſeſſio ne vel libertate inter eū q ōt ſe dominum et eum qui dicit ſe liberum ad tormenta eius q dicitur ſeruus eſt recurrendum. hoc dicit. ¶ Opp. de. l. minore. ſ. fin. ff. de queſtio. Sol. hic poſſeſſionis tantum ibi proprietatis erat queſtio inter ſeruum et dominum: et hec vera licet alie ſolu. dentur in gloſ. ¶ Contra iſtam ſolu. opp. q; ciuſ ſi fit queſtio proprietatis ad tormenta recurratur: vt. j. de queſtio. l. quoties. et. l. hoc quod placet. Sol. q; ſi eſt queſtio proprietatis et dominiū inter duos ⁊ ſic non eſt queſtio libertatis vllo modo tunc ad torturam in ſubſidium recurritur vt ibi: ſed vbi ſit queſtio proprietatis et actus ſeruitutis et libertatis inter ſeruiz ⁊ dominum tunc ad torturam non recurritur vt ſupra dixi. ¶ Oppo. ab extra q; etiam ſi ſit queſtio libertatis ipſe torquea tur: vt. ſ. de ſer. fugi. l. quicunq;. Sol. q; ibi queſtio fugi. et libertatis iam erat deciſa vnde ob illam non torquetur: ſed quia mentitus fuerat dicens ſe ingenuum ei qui ſuſceperat: ideo ſup alio reto⁹quetur an callide miſſus fuerit a domino necne lucri faciendi cauſa.

¶ Parentes. Caſus. Erronea vel ſimulata confeſſio[b] nō preiudicat libertati. b. d. ¶ Ubi altera ancilla ſubaudi que nō erat eiuſdem domini ⁊ ſic fatebatur ſe ancillam: qr a non domino manumiſſam. ¶ Mo. q; ex parentibus cognoſcitur ingenuitas vel libertas filij. ¶ Mo. q; ex confeſſione non conſtituꝫ tur ſeruus. ¶ Opponitur q; confeſſio preiudicet: vt infra. l. prōrima. Solutio q; hic extra iudicium: ibi in iudicio. de quo dic vt ibi.

¶ Confeſſio preiudicat ſi apud acta fiat. et nume. ſequen.

¶ Interrogata. Caſus. ⁊ Confeſſio nec contrarium probetur. b. d. ¶ Oppo. de. l. iubemus. ſ. eo. Solu. vt in glo. i. ⁊ latius in contrario. vel dic q; iſta lex non dicit q; non preiudicet ſed q; defenſionem libertatis non excludit quod ſupponit prima facie preiudicare: ſed contra preiudicium defenſionem admitti per probationem contrarꝫ vt in ſequē. glo. not. ¶ Oppo. ad idem q; talis confeſſio plenum preiudicium faciat: vt. ſ. eoꝺ. l. non ideo. et. ff. de ſtatu hominum. et. l. ſeruorum. ¶ Solu. q; ibi de alia cōfeſſiōe vide licet extraiudiciali facta in venditione ſui ad precium parcipādum. ¶ Oppo. ad idem de. .cum ſcimus. j. de agrico. et cenſi. libro. xi. Solut. q; hic in ſeruo ibi in aſcriptitio. melius dic vt ibi

¶ Oppo. quod etiam preiudicet: quia confeſſio facta[c] in iudicio[d] preiudicat. j. de confeſſis. l. j. ff. de interrogat. actio. l. qui interrogatur. Solu. vt ſequitur in gloſ. videlicet quod ſibi preiudicat ſi in confeſſione reſiſtat; ſecus ſi reuocet et probet contrarium vt hic. et hoc intellige in confeſſione iudicialiter et in figura iudicij facta: vt nota. infra eodem. l. iubemus. ¶ Querit gloſſ. ſi non velit reuocare an alius poterit; inuitum in libertate defendere. et dicit quod ſic et bene: vt. ff. eodem. l. ſcōa. iij. ct. iiij.

Sicut

¶ Sicut. Caſus. de eſſentia manumiſſiōes nō eſt ſcriptura. ideo illa ptermiſſa vl' dicta nō nocet. b. d. ¶ Op. q; imo ſcriptura ſit neceſſaria imminore an. xx. q; cām habet probare ⁊ in eius manumiſſione iudicis decretū dz interuenire. vt. ſ. de manu. l. j. ⁊. l. ſi. Sol. q; hic in alia manumiſſione quā in pbāda in cōſilio pōt eſſi multis modis fieri manumiſſio: vt. ſ. e. de ma. l. ū. in princi. ⁊ inſti. de liberti. ſ. multis.

¶ Patronus cogitur preſtare manumiſſo inſtrumētū manumiſſionis etiam ſi nullū factum fuit de nouo facere.

¶ Debitor qui ſoluit petens inſtrumētū generale liberationis ſibi fieri non eſt audiendus ſed creditor volens ſpeciale de receptis facere.

¶ Sicut datā. Caſus. ⁊ iſtrumētū manumiſſionis cogitur patronus pſtare manumiſſo. b. d. glo. vt bāc. l. intelligere inſtrumēto tā facto. ¶ Sz quid ſi nullū factū fuit an cogēt de nouo facere ſuppoſito qō de manumiſſione cōſtet vt q; ſic. p iſtum ter. propter identitatem rōnis ⁊ qr pōt hic exponi preſtares. i. faceres. ⁊ p boc. l. ſi pupillus. in prin. ⁊ q; ibi not. gloſſ. pe. ff. de noua. l. chirographus. ⁊ qō ibi not. glo. ū. ff. de admi. tuto. et pro boc bona gloſſ. que tenet q; debitor tenetur facere inſtrumentum debiti creditori. ff. ſolu. matri. l. ū. in ſi. gloſſ. magne. Et pro boc accedat ibi ter. qr nullum incōmodum habet ⁊c. ⁊ ratio l. in creditore. ff. de cuict. Et pro boc vltimo videtur quaſi caſus ſ. de fide inſtrumen. l. plures apochis. ¶ Nec ob. l. nimis graue ſ. de teſti. q; ibi creditor non habebat aliquam probationem et debitor negat hic qſi probationem habebat vel debitor fatebatur. nec poteſt dicere debitor q; pprius ⁊ facilius per inſtrumētum probabitur qr turpitudinem ſuam allegaret q; non licet vt ſ. de tranſac. l. tranſactiōe. ⁊ de boc q; Spe. in ti. de inſtru. edi. ſ. poſtq;. verſi. qd ſi ſerui. ¶ Sed pone q; debitor qui ſoluit petit ſibi fieri inſtrumētum generale liberationis creditor vult facere ſpeciale de receptis tm̄ quis eorum audiēdus erit. dic qō creditor: qr liberatio generalis eſt captioſa. iō ad eā qs ſi coarctak vt l. cum aquiliana. ⁊ ibi per docto. ff. de tranſactio qō tene cordi. Bar. de Saly.

¶ Adrianus. Caſus. ſnia p libertate lata obſtabat victo ⁊ ſeruitutem repetit ⁊ coheredis ꝓfeſſio ſup ſtatu defuncti nō piudicat coheredi Jtē aſſeréti. b. d. ¶ Mo. q; colluſio p ſumitur quando contra ſententiam prius pro ſe latam venitur.

¶ Si patrē. Caſus. in cā liberali 3 ditionis tris nō pſis dz ſpectari nec dignitas aui coadiuuat. b. d. ¶ Mo. q; ſz multiꝫ cauſis ſtatus hominis mutari poſſit, tm̄ mutatus preſumit. ¶ Jtē not. q; ex 3 ditione auie materne infert ad nepotē. Et eſt rō q; de auia infertur ad matrē. ⁊ de matre ad filium ⁊ p 2ſis ad auie nepotem.

¶ De ancilla. Caſus. ex ſola ēptiōe quāpiſſa cit de filia ñ efficit ipa libera. d. Sed patre cā manumittente ⁊ ēt bodie eo mortuo abſq; eo qō de filia quicq; diſpoſuerat. vt in glo.

¶ Manumiſſus non preſtans obſequiuz neceſſarium patrono capto fame laborante aut cū poteſt ⁊ non vult eum a captiuitate redime in ſeruitutem reuocari poteſt vt ingratus. ⁊ nu. 2.

¶ Vaſallus non preſtans obſequiuz domino non priuatur feudo.

¶ Dolo. Caſus. ⁊ Querit gloſ. qd ſi obſequium fuiſſet neceſſariū. vt q; patron⁹ erat capt⁹ vel fame laborabat. dicit gloſ. qō tūc in ſeruitutē revocari pōt vt ingratus. vt. ff. de libe. agno. l. alimēta. ſ. ū. de iure patro. l. ingratus. Sed attende q; ambe loquunt in alimentis ⁊ ex illis infert gl. ad captiuitate qō teno mēti ! ¶ Sed quid ſi poteſt ⁊ non vult eū redimere a captiuitate videtur idē ar. ſ. epiſ. ⁊ cle. auf. ſi captiui. qr ſicut pater pdit filiū in eſſe ita dominus ſeruum manumittendo eum. argu. ff. de reg. iu. qō attinet. et ſ. de iure anu. aure. auf. ſz bodie. in vbo regeneratiōis. facit qō no. de incol. l. ciues. lib. xi. ¶ Quero ab extra quid ſi nō ſuffice ret ſibi ⁊ patrono alimenta. dic q; ſi tunc nō pſtat patrono non poteſt dici ingratus. vt. d. l. alimenta. in principio. qō no. q; eccleſia que tenet alere ſuos patronos inopes vt nō teneatur capella nus ſi redditus vir ei ſufficiant. Jtem inducit gloſſ. vt vaſallus qui nō pſtat obſequiū dño non priuetur feudo ⁊ remittit de hoc ad no. ſ. de lib. ⁊ eo. fil. l. ū. ¶ Sed qō ibi dixit caſum noſtrum non attingit. de eo dicendum vt qōſi obſequium turatūa de quo in ti. de for. fide. nō preſtitit cum poſſit feudo priuetur ſed obſequium alimentorū nō preſtitit. de quo. ſ. dixit glo. dicendum eſt q; non priuetur: qr nulla. l. nec conſuetudine in vſibus feudoꝝ ſcripta cauetur. nec eſt ſimile qō de patre ⁊ patrono dixi: qr dño vaſallum non prōducit in eſſe vt pater ⁊ patronus vt ſuperius dixi. Sed ſolū in rebus feudi bene facit ei. ⁊ iſta non neceſſitant recipientē ad ſe obligandum prō illo. vt. l. iij. ſ. pe. ff. de admi. re. ad ci. per. licet ad antidora ſic vt. l. ſeq. ⁊ ſi le. ſ. cōſuluit. ff. de pe. he. ¶ Et qō ad iſta alimenta nō teneatur facit: quia regula tradita vl' vt amicus nō teneat amicuz nec tutor: pupillū ad egeſta tz redactū alē. vt. ff. vbi pu. edu. de. l. iij. ſ. pe. in fi. ⁊ ſic gl. iſta vā.

¶ Algi pōt criminaliter ⁊ ciuiliter pēdēte cauſa liberali de calumnia mouentis inprobe queſtionem ſcrutatis.

¶ Jtibi. Caſus † de calūnia mouētis iprobe qſtionē fuitutis pt crimialiter ⁊ ciuiliter agi pēdēte cā liberali. ſz lite pteſtata differt donec p libertate pnūciet. qua pnūciatiōe facta ēt ōre b⁹ directis reſtitutio peti pt. b. d. ¶ Ubi de calūnia. ⁊ ſic crimialiter ⁊ ibi vel iniuria ⁊ ſic ciuiliter. ¶ Ubi aduerſus eā. ſ. calumnia. no. qō calūma[b] in ciuili cā cōmiſſa punit ēt criminaliter. cō cor. ff. ad tur. l. ⁊ in priuatis. ¶ Jtē not. q; iniuria eſt liberū ſine cā dicere ſcrūēt iā in iudicio ordinario. ¶ Jtē qō vſus ad litis cōte. pcedit. ¶ Cōtra primū opp. q; calūnia in ciuili[c] nō punitur criminaliter ⁊ potiſſime i cā liberali. vt de calūnia. l. calūniatores gl. h̄ pe. in fi. bāc op. formatur ⁊ nō ſoluit: ſz alibi vcz in. l. ⁊ i priuatis. ff. ad tur. ſo. pe. q; hic dicit gl. ij. vcz q; in cā liberali nō punit calūnia q; imediate punit p titulū de calōniatoribus ſimi litud. ne ſupplicū ſeu pena ſimili vt ibi notat. ſuper rubrica. ⁊ in

d l. i. ¶ Sed hic punit iniuria[d] reſultās ex calumniosa petitiōe exponit gloſſ. de calūnia. i. de iniuria. ⁊ ſic dictio vel hic ſtat pro ideſt ⁊ p boc ff. c. l. cū neceſſitas. ⁊. ff. de iniur. l. 3o de literate. cuz ſi alle. in glo. Allō ſoluebāt q; hic logk de quadā actiōe q; oli pro calūnia dabak q; bodie ſublata eſt. vt iſti. de pe. te. li. ſ. ū. ¶ Hoc nō tenek: qr de tali actiōe hic nō loquit. ſcedēs ergo ēa qua cōi

2 ter gl. tenēt ⁊ doc. ¶ Op tūc. ū. q; poſtq; liber fuerit. pnūciat⁹ nō poſſit hāc petitionē inſtituere. vt. j. de calū. l. i. ſol. vt in glo. ſe. vcz q; hic non permittit poſtea petitionem porrigere. ſed vult qō prius porrigak ⁊ ſuper ea lis cote. ⁊ vltra nō procedatur niſi cū ſnia prō libertate fuit lata. iſta ſolutio non eſt bona vt patet ex dictis in precedēti cōtrario. dic ergo q; ibi quādo calūnia petit punirī ex edicto ſeu titulo ō calūniatorib⁹ quo caſu dicit vt punitur puniri iudicis officio mercenario ⁊ hz locū lex illa. Aut p viā accuſationis ſolēnis ⁊ tūc poſt ſententiam peti pōt. aut calūnioſa petitio: et petit puniri quo caſu dico qō potest et ante ſententiam ⁊ poſt ſententiam dūmodo tpe actio non ſit finita. ⁊ iſto reſpectu hic vult qō pri⁹ agat ⁊ lis cōteſtet. ⁊ hec probātur in. l.

3 ordinata. ff. eo. ¶ Oppon. iū. qō imo vltra litis conteſtationē poſſit procedi: puta ad prōbationes ⁊ alia ad liquidationē cauſe c tendentia ſolum differatur ſnia ne preiudiciū fiat cauſe liberali. vt. ff. cod. l. ordinata. Solu. vt in ea. glo. videlicet qō ibi de alio

4 q; de iniuria improbe petitiōis agebat. ¶ Opp. iiū. qō reſtō directorū ſit aū ſententiā liberalē faciendā. vt j. de or. co. l. ſi. So

5 q; hec ſm illā vt in glo. fin. ¶ Quero cū gl. an in cauſa libera liūrabit de calūnia. ⁊ recitat iſtā opi. quoꝝdam dicentiuz qō nō qr id preſtak demū ab eo quē conſtat liberū eſſe. ⁊ aliter non probaſ qō nō eſt dicendū qr iure non cauet. Jtē qr meliorēs conditionis eſſet ſeruꝰ q; liber vel dubius q; certus. ¶ Nec ob. qō remittitur patrono. vt. ff. de iureiu. l. iuſiurā. iū. qr ibi libertas fatetur eū patronū. Sed hic q; dicitur ſeruus diffitetur illū dñm ¶ Quero ab extra an hec calūnia probetur eo ipſo qō is⁹ q; cū rediglin ſeruitutē petīt ſuccubuit vel quando[e]. Et reſpondeo per ea que ſcripſi in. l. mater. ⁊. l. qui non probaſſe.

¶ Abſcriptio. Caſus. ⁊z manumiſſi odomini abſq; ſubſcriptione filij. h. d. Dubiū potuit inſurgere propter pmiſcuū uſum filij. p q; q; quaſi d ñis videbak. vt. l. in ſuis. ff. de lib. ⁊ poſtbu.

¶ Libera. Ibi concubinatus quē habuit cuz ſeruo. Bar. de Saly.

¶ Non idcirco. Caſus pupillus tutor ꝛc quō dā ſuū pōt dicere ſeruū. ſed nō ecōtra. h. d. ter. cum gl.

¶ Pactum inter ancillam ⁊ dominā nō neceſſitat nec pactū libere vt filio teneātur ſeruitute.

¶ Poſt certi. Caſus. † pactū inter ancillam ⁊ dominā nō neceſſitat nec pactū ibere vt filie teneantur ſeruire. h. d. ¶ Quero alind ſi nō paciſcik vt ſerui efficiant ſz vt familiētur. reſpōdet gl. ſi perpetuo nō vz qr ſpecies ſeruitutis. vt. ff. de cōd. ⁊ demō. l. titio. ſi ad tempus tunc vz ſed ſi nō impleat tenetur mater ad intereſſe. ar. l. ſtipulationes nō diuidūtur. ſ. celſus. ff. de ver. ob. ¶ Or attende iſta qō in mke aliā diuiſionē recipit. nā ſi factū alienū filiorū promiſit non tz pmiſſio. vt. ff. de ver. ob. l. ſtipulatio iſta. in prin. ſi ꝓpriū qr ſe curaturā ⁊ factura. ⁊ tūc qr alias talis ſtipulatio vz in caſu nō dubitari pōt. tñ hic eſt videndū. qd ſi filij ipſi promiſiſſent. nam in caſu in quo nō valeret in pſona filiorū mr videt ſe obligare ad faciendum id qō eſt im probatū a matre: ideo nō valeret. Et pro tanto de iſta gōre vsō qō no. ſ. lo. l. hi q 3tra. ⁊. ſ. de vſuf. l. antigtas. ⁊ ibi plene ſcripſi

¶ Si obſequiuz turatū ſoci. ſi. cc lxij. inci. viſis inueſtituris romanorū. ver. ꝓterea. cū ff. ſeq. in. ū. parte char. clv. an ⁊ qñ vaſall⁹ iuramentū nō preſtat nec ad capitula fidelitatis teneat de quo ꝓut in ti. de for. fide. cum ſeq.

¶ Calūnia. ladō ſoc. cōſi. cxvij. in ci. viſis narratis pūcti v. cōfirmat hec opi. circa finē char. clxxvij. ⁊ cō ſi. clxvi. inci. viſo proceſſu. cir. medij. vi. col. char. ccxx. quaſr. q ca lūniari vī iteꝝ et qſi calūniator et cuſak p preſa. ſoci. cōſi. cxvij. inc. vt. ſ. ver. nec obſtat cū v. ſ. char. clxxvij.

¶ Punirur iuria. adō Soc. cō ſi. cxvij. in ci. viſis narratis. vt ſ. ver. iū. caloz qō nō ſeqk nō tenek ō calumnia: ergo nec actione iniuriarum.

¶ Vel qñ addō quo. pbek qs calūniari et dic qō eo qō actor differat petere ⁊ opponat. pceſſū. itē ſi nō. pſeqk litez. itē ſi nō. pbat. et hoc no. in. l. non ignorat ⁊ ibi doc to. C. de fruct. et lit. expen. Jtez ſi ſuccubat p ſniaz Lar. ⁊ doc. no. in cle. i. de re iudic.

a ☞ Cognati. adde vltra ea que hic not. Bal. nu. i. ver. no. sciā presumiq̄ notat ipe cō sil. cclxxxiij. vo. iij. ⁊ Rapo. fulg. consi. cxxxvi. col. ij. in fi.

b ☞ Ut socius eiusdē criminis non debes audiri. Tu vide de hoc ⁊ nec accusat nec indicat nec ad premium inuitatur si indicat tex. singula. fm Ang. in. l. iij. §. fi. ff. de cō. di. ob. turpem causam.

c ☞ Pater vel Aldē Alerā. ō imo. i. l. adoptio ne. in primo not. ff. de in ius vocā. ☞ nō sufficit. tu vide ō hoc ⁊ que requirātur ad h a vt dicatur cōfessio iudicialis q̄ō not. Bartol. in. l colū. i. versū iurta hoc est videndū supra de confes. vbi dicit quod ō bet fieri i iudicio ⁊ apud tribunal coram iudice pre sente pte vt p gl. b in. c. oudum. cl. ij in ver. respondeo nem. extra de ele. c per. l. fin. extra ō inter. ac. adde q̄si. ccxxiij.

c ☞ Confessionē. Aldē Socī. con filio. xx. incip. vi sis actis ꝓ iudicatis. ver. est tamē aduertendus circa fi. i prima par te cha. xxxvi. vbi vide quid exigit ⁊ requirat confessio ad ipsū ꝓ validitatem vt prēsumat dicet confitenti. Item adde etiaz cum consi. viij. incipien. visis ⁊ diligenter inspectis versicu. preterea tum ver. sequen. in. i. part. charta viij. ante quando in causa ciuili fa ciat sem. plenam vel plenam pba tionem ⁊ an ⁊ q̄ō in causa crimina li pbet vel faciat iudicium ad tor turam. ⁊ quid de turam. ⁊ quid de facta coram iudi ce ⁊ parte tam in iudicio ciuilisum mario vel plena rio quam in iudi ciocriminali. Jtē adde ceaz an ⁊ q̄ confessio extrain dicialis noceat ꝓ filio. xv. incipiē. visis predictis. ō tertius verd tra ctatus. circa me diū in prima par te cha. xxxvij. Jtē adde ꝓsi. ccxxiij. incip. in causa gabrielis, ver. confirmantur ista cum seq. in secunda parte eba. cv. vbi hoc idem.

f ☞ Plaeuit Bal. inducit hanc. l. ad questionem illius qui capit lupam prēgnantē vt non debeat habere premium ꝓ lupatinis, q̄ sunt vnum corpus. idem tenet Bar. in. l. qui in vtero per istum test. ff. de sta. ho. Aller. in. l. falcidia. l. ij. ff. ad. le. fal. ⁊ Jo dimo in. l. lege. falcidia. §. pla cuit. c. ti.

☞ Emens vel vendens scienter liberum committit plagiuz. Accusator coram iudice qui fuit socius eiusdem crimnis potest recusari.

Si filium. Casus. †scienter emens vel vendens liberuz committit plagiū. hoc dicit. Mo. q̄ affinis vt gener presumit scire q̄ ditionem affinis sui vt cognati [a] concor. §. de in iure resti. l. de tutela. ff. vñ cogna. l. octaui. Item no. quod presumpta scientia nocet in crimnibus. Quero quid vult dicere iste tex. in fi. resp. on. duplicem intellectum habere potest. vnum quia nullum accusat eos nunciat tamen socero quod ambo possunt accusari. l. fauia. de plagi. sed tunc qui. hec lex ad titulum. Respondeo q̄ ad factum contra. l. non valet. ⁊ sic causa liberalis ñ potest instituī. Alius est intellectus vt hic dicat quod q̄ sunt socij eiusdem criminis pater non poterit filium vendicare a genero: q̄ excepit de venditione ⁊ si pater replicabat tu scienter liberum sciusti triplicabit gener ⁊ tu scienter vendidisti: ideo vt socius eiusdem criminis [b] non debes audiri. ⁊ hoc vult glos. fi. in prin. ⁊ ll. allegate in ea. Contra hunc intellectum immediate oppo. glo. quod imo pater audiatur. vt. §. cod. l. i. ⁊ non soluit sed dic quod si pater venit [c] nomine filij ⁊ sic alieno potest vt ibi non proprio vt hic. vel dic quod hic pater accusabat generum criminaliter q̄ non potest quia socius eiusdem criminis socius non accusaba tur vt hic. ciuiliter aūt conuenire potest vt ibi. Cōtra hac secundam opinionem glo. quasi gener accusatus socerū repellit vt socium criminis ergo confitetur se delictum commisse ⁊ per consequens vt confessus ꝓ condemnato debet haberi. j. de pe. l. qui sententiam gl. multum notabiliter soluit docens practicam in hac materia quam signa ⁊ no. q̄ doc. alibi facūt magnum festum de eo. ☞ Et ergo consilium vt dicat nego me commisse. ⁊ si commisisem tu accusare non potes: q̄ tu cōmisisti ⁊ socius fuisti. vel dicit gl. quod non habetur ꝓ cōdemnato q̄ illud obtlet q̄si aliqs est accusator vt. ff. o mu. ⁊ bo. l. rescripto §. fi quis accusatorem non habens. quasi dicat quod hic pater ciuiliter filium vendicabat. Et tunc not. quod excepto tunc opposit. a ad repellendum in ciuili non infert probationem per quam possit condemnari i criminali ⁊ vtraq̄ soluto bona prima q̄ō criminaliter ageret secunda quando ciuiliter. †Queritur gl. quid si accusator coram iudice qui fuit socius eiusdē criminis an possum illum recusare. ⁊ dicit glosa. quod sic. ⁊ nititur pbare per tres rōnes. sed vltima notabilior ⁊ vrgentior. Exqua no. quod nō potest esse testis in causa nō potest esse iudex i eadem causa.

Non idcirco. Casus. Liminare cheosmū. non facit seruum liberuz. hoc dicit. Bar. de Saly.

☞ Procedit ⁊ diffinitive pronunciari potest etiā altera parte absente in causa libertatis ⁊ ingenuitatis. ⁊ nu. 2.

Acta. Casus. †In causa libertatis ingenui tatis etiā altera parte absente potest procedi ⁊ diffinitive pnunciari. b. d. Op. sic dictio quoq̄ est implicatiua. vt. l. iul. quoq̄. ff. de here. inſti. ergo impedit hic hermodicium contrahi. in aliqs casibus ſz hoc falsum. vt. ff. de iudi. l. ꝓ post. §. i. fol. quod olim contra debaſreo absente sed non actore. vt. §. de iudi. l. pperandum. §. finautem reus fallebat ī causa liberali. vt. ff. co. l. diui. ⁊ hic ⁊. §. e. l. si is hodie vero etiam in actore contrahitur. vt. di. l. pperandum. §. ⁊ si quidem. †Sed tunc ab extra quero an ad diffinitiuam procedetur li. non contest. ⁊ diri in. l. diffamari. §. de inge. ma quod nō nisi contra diffamatorem. ⁊ ꝓ hoc facit q̄ negat hermodicium cōtrahi nisi lit. cōte. di. l. pperandum. §. ⁊ si quidem. cum seq. Item ꝓ hoc facit verbum causam hic positū. arg. eius q̄ no. in. l. causas. §. de transac. ⁊ adde quod diri in. d. l. diffamari. Quero cum glo. que ōz causa liberalis. Et remittit ad istā ter. ⁊ ad. l. nō distinguemus. §. de liberali. ff. de ar. sed non ex hoc clare habeſ dic ergo q̄ siue sit de libertinitate ⁊ seruitute simul ōz. liberalis vt hic ī ꝑia parte distincte siue sit de ingenuitate ⁊ seruitute vt hic in. §. parte disiūctiue siue sit de ingenuitate et libertinitate simu. vt. ff. e. l. i. §. fi. operas. ⁊ ita no. summa. Queritur gl. quid si sit cōtentio in iudicio de ascriptitio vel cēsite condition. ⁊ dicit glos. q̄ō q̄ ⁊ ibi liberi sunt in. l. ne diuti?. j. de agri. et cē. pōt dici cā liberalis ⁊ confirmat a simili q̄ ⁊ cā mota inter fructuarium ⁊ seruū qui dicit se liberū dicit causa liberalis. ergo et idem in pdictis censitis vel ascriptitijs. ⁊ sunt hec ⁊ in pceden ti questione vtilia scire propter iudices qui dicant competentes et an de his possit cōpromitti vel nō vt. d. §. de liberali. Queritur gl. an cā status ⁊ liberalis idem dicat dic q̄ fic. vt. §. de ordi. cog. l. si status. Sed subiūgit q̄ō cā status nuncupat q̄ñ de libertate iam competente tractatur secus si de competitura q̄ ex cā fideicomissi prestari petat. ⁊ ita etiam dicit Azo in summa. Sz cōtra hoc vltimū videt casus. ff. de ar. l. nō distinguemus. §. de liberali. in fi. Sed pōt dici q̄ō cā liberalis est iudicanda quātū ad effectum cōpromissi in hibēdi vt ibi. sed vere nō est cā status vel liberalis vt hic vel si cā liberalis potest dici vt ibi nō status vt in hac glo. ⁊ est ratio que tunc non stat.

☞ Dis pōt vēdicare vt seruū eum q̄ fuit decurio ⁊ cui scripsit Confesso simpliciter in actis scribi non ōz sed adūci coram iudice interrogante. ⁊ nu. 3.

Jubemus. Casus. †dominus pōt cuz q̄ fuit decurio ꝓcui scripsit vt decurioni vendicare vt seruum ⁊ de iure suo potest docere per testes ⁊ illius natiuitatem vel originem ac etiam per eius confessiones factam coram competenti iudice. b. d. Not. quod officium decurionatus non facit seruum. sed rum concor. §. e. l. non mittat. ⁊ vide quod ibi dixi imo sciens punitur j. si ser. ad dec. aspi. l. ij. Op. primo quod ille epistole nō sunt inanes imo preiudicent scribēti vt. ff. de pba. l. fi. ⁊ de iureiu. l. si duo patroni. in pri. so. q̄ piudicat quo ad qualēqualē pbationē vt ibi non quo ad plenam vt hic. ⁊ de hoc dixi in. l. nō epistolis. §. de pba. Op. q̄ iste elius per confessionē istaz sibi nō preiudicet. vt. §. e. l. Interrogatam. Item q̄ nō fatet qui erat. ff. de cō fes. l. nō fatet gl. sol. dupliciter vno quod hic sit speciale in iudicio liberalis cause hec non est bona q̄ non fauet sed cōtrariatur libertati. ꝓterea videtur contra dictam. l. interrogatā. Alio mō q̄ ei non ꝓiudicat si eam revocet ⁊ contrarium ꝓbet ⁊ hec vera. Sed contra ea tunc facit q̄ hoc illa revocauit ⁊ contrariuz ꝓbat per illas epistolas. Sol. vt. §. q̄ solum qualequale preiudiciuz faciunt ⁊ illud non est tante potentie q̄ō tollat confessionez primitus solēniter in iudicio factaz. ⁊ tanto fortius si cōfessio fuerit postea facta. Op. tunc quarto. nam domina ista passa fuit elium in dignitate. igitur sibi ꝓiudicauit in dominio ⁊ liber efficitur. vt. j. qui mihi. nō pos. l. super seruis. Sol. dupliciter vel quia hic ōdicit infra. xxx. dies vt. l. §. in. e. ti. vel q̄ō hic nō possidibat cum quomodo electus fuit. prima magis placet quia ⁊ ille leges loquitur etiā in tūc nō possidenti. vel dic. ij. q̄ hic fm iura anti qua nō noua p illam. l. inducta. vt ibi in litera. Querit gl. qd in ascriptitio ⁊ cēsito an cōfessio eius facta in iudicio preiudicet dicit gl. q̄ fic. ⁊ ꝓiudicat in libertate q̄ō est fortiz vt hic. Sz i contrarium fecit. j. de agri. ⁊ cen. l. fi cum scimus. in prin. lib. xi. Sol. vt in glo. ⁊ multuz notabiliter. prima q̄ ibi fuit factū coram tabellione. Or attende fi istam solutionē intelligeres in tabellione: ⁊ extra cām actoz nō haberet dubiū vel modicū. fz intelligēdo in iudicio. §. in actis tabellioīs fs nō iudicez p ñte. †Ista solu. est valde no. cr qua habes q̄ nō sufficit [d] cōfessionē simpliciter scribi in actis sed adūci oz coram iudice seu iudice interrogante. Jdeo subtiliter cōspice, acta. facit ad pdicta. j. de in. fi. l. instat vt q̄ō ibi no. li r. Ellia sol. est q̄ō ibi confessio est fi facta fuit coram iudice nō fi iudicialiter. Ex ista sol. no. q̄ō q̄ñ dicim? q̄ confessio facta in iudicio nocet nos intelligimus coram iudice ⁊ iudicialiter sed tunc dubiuz est q̄ō intelligitur iudicialiter. Et in eo iudicio ītelligit q̄ō ad petitionē partis fi ps est ꝑsens vel iudicis rogantis seu cōfessionem [e] acceptātis ⁊ in figura iudicū. i. eo in tribunali existenti vt. §. e. l. interrogatā. †Et ex hoc no. q̄ō nō sufficit vt testes de cōfessione deponētes dicāt illum cōfessum fuisse coram vel pūte iudice vt in hac glo. notanda. ⁊ eadem ratione si dicāt presente parte q̄ñ de extra iudiciali deponit sed debēt addere ⁊ eo instante ⁊ petente seu confessionem acceptāte vt dicam. j. de confes. l. i.

☞ Filij nati pendente lite sequuntur conditionem matris.

Placuit. Casus. †Filij nati pendente lite sequuntur per statu matris iudicabitur. nati vero ante litem motam preiudicium non sequuntur ex sententia cōtra matrem lata. hoc dicit. vel breuius sententia matris preiudicat filijs pendente lite natis non antea. b. d. Q. q̄ nō ꝓiudicet natis pendente lite dūmodo primus fuerint concepti q: nō habēt ꝓ natis ante lit. vt. l. qui in vtero. ff. de sta. ho. Dicit gl. aut confessus fuerit contra si attento tempore natiuitatis potera mus dicere ante litem conceptos alias procedit. l. ista. sed glos. hāc so. nō admittit q̄si haberent ꝓ natis eis cōmodū redūdare

post

posset: puta si mater libera pnunciaretur. vt. l. si auia. §. de ige. ma sed illa. l. magis facit ꝓ hoc. Nec est verum q̄ eis possit in cōmodum redundare si pronūcietur simpliciter libera vel ex cā ante conceptionē tractum habente. Sed vbi ex cā posit cōceptionē superuenīēte: tunc fateor q̄ ꝓ prius non habentur, ꝓ natis q̄ sic in seruitute diceretur concepti. Op. ij. de. l. si quis eum notum. §. si ancilla. ff. de ex. re. iudi. Sol. hic in cā ingenuitatis que ꝓcedit quia sentētia facit ius quo ad oēs. vt. l. ingenuus ff. de sta. ho. ⁊. l. si auia. §. de inig. ma. ibi questio erat de dominio serui inter duos.

De assertione tollenda. Rub.

1 ☞ Agere causam per se tantuz oportet qui de possessione seruitutis pronocat in libertatem.

2 Agere potest per procuratorem qui se prouocat in libertatem.

3 Appellari si liceat semel tantum in causa liberali.

4 Res de possessione seruitutis in libertatem se prouocātes an ōbeant in tuto collocari in dispositione iudicis.

5 Seruus legitime citatus si per annum contumax fuerit domino aduersarij subiugabitur.

6 Reus in libertate querenda an sit necesse q̄ in secunda citatione persistat et quanto.

Jtes. Primo assertiōes remouet ⁊ de libertibus respectu psonarū disponit. Scōo de respectu rei. Tertio penā ꝓ tumacia? statuit. Scōa ibi: peculio. Tertia ibi: sciens. Causas leges de assertionibus adhibendo in cā liberali cassant statuit vt q̄ de possessione libertis in seruitutē ꝓuocat ꝑ ꝓcuratorē possit rīdere. †Qui aūt de possessiōe fuit vtis, ꝓuocat in libertatē cām ꝓsequi opz agere ⁊ a sententijs sup his latis oz ꝓuocari ⁊ cognosci. vt i alijs negotijs alis snia remanet i sua firmitate. b. d. prima ps. Nota vltra ꝓdicta ter. ibi in seruis manere viribus. ex quo habes q̄ per ista vba plus de virib? ⁊ roboze nō tribuit sue quasi pecybus ñ fuissent plata a lege. cōcor. j. q. po. in pig. habeanf. l. scripturas.

2 †Oppo. q̄ ꝓuocās sein libertatem possit ꝑ ꝓcuratorem agere. vt. ff. de pcu. l. seruum quoq̄. §. i. Solu. q̄ō hic in cā liberali in qua vertitur periculū status ⁊ psone ibi in alijs reb? ⁊ rerū administratione ⁊ hec vera. Oppo. ad idē de. l. non solum. §. fi status. ff. de ꝓcura. glos. eodem modo ⁊ solu. bona fm vnam lec. ibi posita que non applaudit illi litere. Solu. igitur aliter vt ibi notatur: q̄ ibi ex parte eius qui dns oz qui invtroq̄ casu procuratorem facere pōt hoc ex parte serui. quo casu distinguitur. aut ipse pronocat vel pronocatur vt hic. Quero an procurator iste iurabit de calūnia. ⁊ dicit gl. q̄ nō sed dic hodie vt in qualibet cā oz de procuratore. vtin aut. principales. §. de iura. calum.

3 †Quero an in cā liberali tātū semel appelletur. vī ꝑ ima facie iste tex. innuere q̄ fic. Sed teneo contra per regulam. j. ne lic. in vna eademq̄ causa. in rubro ⁊ nigro. Item q̄ si ꝑ libertatē pnū ciatur de terciovis cōditionis essem q̄ alie cause vbi debet esse melioris. Jtē q̄ tex. parum supra dixit hic ad similitudinez alioīū negotiorum. Ad hunc tex. ibi cui. ⁊ pinde iudiciū ⁊c. Respon. vt in glo. vel dic q̄ō loquitur quando ab ipso iudicio secūdo nō appellatur sicut pri? diximus de primo. ⁊ hoc ꝑbat copula ipsi ⁊ ipsius.

4 **Super peculio.** Casus. tres prouocātis se ō possessiōe seruitutis i libertatem debeant in tuto collocari in dispositione iudicis. res vo. pnocari de libertate in seruitutē nō collocanf pendente alium si paratus est fideiussorem de eis prestare. ⁊ vbi non pōt fideiussoz dare siue iuratorie cautioni? oz cōmitti. b. d. notabiliter. Super ter. ibi manifeste ostendat. ⁊ dicit manifeste ostendere si regis tus amicis a notis inillus vellet fideiubere. Et ō cautela est vt requisitionem ⁊ eorū risionez faciat scribi in actis vel extra acta per publicū notariū. Jbi iuratorie cōcordat. §. deepi. ⁊ cle. aut. genera. facit q̄ō no. glo. §. de vsufr. l. nō. Scōm quē potest an ⁊ sub hypotheca ⁊ obligatione bonorū et sub pena. ⁊ vī q̄ sic per notata. l. ij. §. fi dubitef. ff. de iud. Contrarium tū in casu isto puto verum: q̄ pedem suum perceneret qui se dām deit si talem cautionem petere q̄ assereret tunc istū habere bona ⁊ p ꝑs liberū. preterea talis cautio non pōt cōmitti siue pnūcietur liber ⁊ hoc clarū siue seruus q̄ tunc bona nō bz ergo ⁊c. vt primū vt lega. no. ca. l. hec stipulatio. §. diuus. Opp. q̄ res dēat i tuto collocari q̄ñ q̄s pnouocat se in libertatē. vt. j. tit. j. l. fi. Sol. q̄ hec fm illā: vt in glo. §. q̄ hic non poterat. el non volebat satisfdare de quo latius ibi dicā. Op. ij. q̄ et in primo casu non debeāt in tuto collocari. vt. §. de pbi. seq. pec. l. i. Sol. q̄ō hic ꝑsāle vt i gl. Opp. iij. q̄ iuratorie cautioi nō cōmittaf vt primū de or. co. l. fi. So. vt gl. q̄ ibi fallit nā in reb? subtractis pēdēte lite ibi loquitur. Quero de quo fideiussoz debit de quo iurabit ⁊ dic vt in glossa.

5 **Scientes.** Casus. †Si assertus seruus legitime citat? p annū ꝓtumax fuerit ōnio aduersarij subiugabitur, ⁊ si ille q̄ seruū suū aliquē dicit eū conuenisse coram vno iudice ⁊ postea cū cōuenit apud alīū priuandus est dominio suo nisi seruus cām ꝓsecutus fuerit. b. d. Mo. mirabilē modum inducēde seruitutis. vt in primo casu mirabilē modū inducēde libertatis. vt in scōo casu huius. l. Cōtra primū op. glosd. l. diui. §. i. de lib. caus. Solu. q̄ vel ibi non fecit absens per annū vel si fecit corrigit illā. ⁊ puto verum si remediū bur?. l. eligat actor. Sinautē antiquū modū sequī vel eligeret positum in contrario tūc teneret ⁊ sibi imputet qui vetus gravamē. eligit. ar. §. de iur. de lib. l. fin. §. cum enī gemini. Sed vrta hoc quero quid si se absentat q̄ q̄stio nē seruitutis inkrt nī licet iste tert. nihil dicat puto antiquū modū seruādū. de quo in. d. l. diui. §. i. vt legum correctio eueniat licet in oppositū videret facere equalitas seruanda inter litigantes. †Circa modū libertatis querende positū hic in fi. quero an sit necesse q̄ō in scōa cita. i. actiōe ⁊ cōuentione persistat reus ⁊ q̄to. Et gl. pc. dicit q̄ fic. ⁊ per legē amplius. ff. rē ra. ba. quā allegat requirere videt. ⁊ litis contestationē interuenire debere ⁊ p alias leges quas allegat videlicet de bonis lib. l. qui cū maior. §. attinet asse. e. l. in seruitute. vī detur sentire q̄ō sñia debeat expectari. sed ille in accusatione criminali loquītur nos in venditiōe ⁊ accusatiōe ciuili. Unde puto q̄ sufficiat litē cōtestari in hoc scōo iudicio ⁊ postea nō sit locus penitentie q̄ nisi cōuētiōe q̄ fit per lit. ꝓte. requisit lex ista et vtile puto fore ⁊ reus protestet de conuentione iam facta coram alio iudice ⁊ sic de litis pendentia ne videatur spōte ab illa lite discedere per ea que scripsi in. l. in criminali. §. de iur. e. omn. iudi. Quero q̄s erit iudex ad pnandū eū suo iure. Rō. q̄ō iste secūdus q̄ō potest. q̄ seruus oz in eadē instātia petere eū prestari suo iure q̄d si habet ꝓpter eius pūationē ipsum cōsequi libertatem. vt in glo.

☞ Js qui de seruitute in libertatē se pclamat si meciat lite pēdente an finiatur causa. ⁊ nu. sequentibus.

Expeditam. Casus. †Si is q̄ de seruitute proclamat se i libertatē mo riatur lite pendente finit cā. ⁊ pōt possessor q̄ se? dñs defendet exper ri. Seuz q̄ sibi vendidit vt vel doceat seruū vendidisse vel eo docēte quasi defuncto psona libera fuerit. pnūciata euictionē soluat. b. d. Opp. q̄ imo de euictione nō tenetur. vt. ff. de euic. l. fi servus. ⁊ j. de euic. l. fi tibi. Solu. q̄ō ibi ante litē ītē. decessit hic postea. Opp. q̄ō ex quo nō est? euictus per sñiaz nō debeak euictio. vt. ff. e. de rei ven. l. vt q̄ō fol. ibi erat questio dñj inter duos non liberalis cause. ⁊ ratio diuersitatis: quia ibi persone in iudicio necessarie supersunt hic non ⁊ sic ad sententiam procedi non potest vt hic in litera. †Sedq̄ro hic loquitur quando de possessione seruitutis prouocat se in libertatez: sed quid si de possessione libertatis pronocetur in seruitutem ab eo qui dicit se emisse cum respondendus videtur aut ipse defendit se per procuratorem quod potest. vt in. l. ꝓcedēti in principio. ⁊ tunc cum inter sit persone necessarie ad iudicium expectetur sententia. argu. d. l. vtiq̄. ⁊ quod hic not. glo. ⁊ argu. huius. l. a ratione cessante aut per seipsum litigauit: ⁊ tunc hec lex habeat locum.

Quibus ad libertatem proclamare non licet. Rub.

1 ☞ Venditus in libertatem se prouocat si preciuz non participauit.

2 Venūdatus offerēs postea preciuz emptori an illo inuito pernenīat ad libertatem.

Jspar. †Si passus se vendi preciuz nō participauit ei in libertatem proclamare licet non si participauit q̄z tunc ei non licet siue tunc erat ingenuus siue libertas ei pure ō beatur. b. d. Vel breuius. si venditus non est preciuum participatus in libertatem se prouocat alias secus. b. d. Oppo. q̄ō licet in primo casu prouocat in libertatem non tamen ipse fit liber a prestatione preciū accessionibus ⁊ damnis illatis emptori nec etiam venditor. vt. ff. de liber. cau. l. rectissime. cū se. vsq̄ ad. l. vsusfruct?. So. cōtendo. Sed ex hoc nō probibetur sibi libertatem defendere. vt hic. †Oppo. q̄ō sola participatio pecū non excludat eū ad libertatē vt no. ff. de sta. ho. l. seruorum. §. i. vbi gl. dicit q̄ñ esse necessaria que ibi vide. Sol. confitendo ītō intelligē q̄ō ad hoc illa interuenerunt in glo. i. ⁊. nū. Opp. iij. q̄ illis interuenientibus vere sit seruus. vt instit. de iure persona. §. pe. ⁊. d. l. seruorum. §. i. non cuius romanus. vt dicit hec litera. Sol. vt in glo. iū. Opp. iiij. q̄ nō sit idem in eo cui fideicō. libertas debetur: vt. ff. e. l. licinius. Sol. hic quando pure ibi quando sub conditione: vt in glossa fina.

3 †Quero si venundatus postea offerat preciuz emptori an illo inuito permaneat ad libertatē. Et dicit q̄ō si ille spontecede

a ☞ Juratoriecautioni. adde soci. ꝑsi. cxx. j. icip. cū in pūcti ꝑsiōne. vī. si. pric. pbak cūalijs vī. seq. i. ij. pte. char. cui. vbi an ⁊ q̄ñ iuratorie cautioni sit q̄ñ cassib? sīādū sit ⁊ q̄ñ nō ⁊ an oz iurare de credulitate se nō posse inuenire fideiussores vt iuramentum nō sit temerarius ⁊ pitatis ⁊ an iurez motu ꝓprio vel ad delationez judicis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Contra factū suū adde an qs possit venire ℨ facti suū vide gl. l. c. certe. vñ. q. 3. gl. vbi an. ó but. in c. diuersis falla. cūs. ó cle. cōing. doct. i. c. nostri. ó cle. ℨ l. l. post mortē. ff. de adop.

b ¶ De latronū. bal. ℍ dicit text. istū cē mirabilez ad ℍ q̄ vz statū vt q̄ capit bannitū fiat dñs ei? q̄d alibi nō repiat q̄ ō iure cōmuni dz statim iudici ℨsiguari. all. ter. vni. i. l. ñ. j. ó ma. lc. ⁊ math. de q̄ vide eūdē i addi ad ℨpe. i. ti. de cōpe. iud. adi. ⁊ itē est arg.

c ¶ Questio fuit utis ad accusatiū nē adde Jo. ó fāu. in. c. nullus seruus. ih. q.

d ↦ Intelligit ēt sup illo ꝓncia. tū vide de ℍ notata l. l. ñ. ó. ó or. tu. ⁊ i. l. l. pcedēte. ff. ó dila. cū ma. ⁊ ibi gd i emergtvi de bal. l. l. qñ aler. in. ñ. de adul. ⁊ j. c. l. ñ.

c ¶ Suppncipali. adde i. l. q rome ℍ. duo fratres. ff. v. op. ff. ó ℍb. ob. bar. su. Ra. cu. ⁊ Jo. ó imo. in. l. a dino pio. i. ℍ. super rebus. ff. de rebus. bar. l. l. a pcedēte. C. ó vil. Jo. an. ⁊ do. l. c. cū dicer⁹. de or. cog. Bint. de bu. i. ca. aduersario de cc. Jo. cal. in rep. ca. j. de or. co. ¶ v. q.

¶ De ordine cognitionum. Rubrica.

¶ Seruus dictus potest super statu lite pendente suū aduersarium accusare de crimine. ⁊ nu. 5.

¶ Quando. Si crimen. Si ñ ēstio de statu accusati ꝓ? de statu ō cognosci q̄ super crie. ꝓnū clare q̄ aliter pun iunt seruū aliter liberi. b. d. quod no. gl. o. vide per te.

¶ Questio status impedit accusationē inchoari ⁊ iam inchoatā terminari donec de statu sit cognitum.

2 Causa non est liberalis vbi principalr de libertate non queritur.

3 c Si status. Primo q̄ principalr. Secūdo quādo incidenter de libertate questio mouet ur. secūda ibi: q̄ō ñ ideo. Casus. ¶ Si is cui mota est questio status mouentem velit accusare nō debet audiri nisi ꝓius tei mingtur questio status ⁊ vbi accusatio precesserit ⁊ de statu ercipiatur de statu apud eundem iudicem cognoscitur ⁊ secundum eius euentum ad crimen procedit. ur. b. d. vel breuis ⁊ questio status mota impedit accusationē inchoari: ⁊ iam inchoatam terminari donec de statu sit cognitum. b. d. ¶ ⁊ Super ter. iib cessat no. q̄ non est causa liberalis vbi principaliter de libertate non queritur. ibi causa. ℍ. libertatis. ¶ Jbi examinatio subaudi ⁊ non pnuntiatio vt. ñ. cod. l. ij. ⁊ ibi dixi. ibi apud eū; dic licet alias inder in causa. ciuili vt liberali. vt. ñ. de iureiur. l. cuꝫ ꝓponis. ⁊ de in. l. quoties. ¶ Et ex his not. q̄ō siue questio preiudicialis sit mota apud eundem iudicem siue apud alium de eo potest ercipi contra secundum vt hic in prin. huius. l. Jbi induci. i. introduci fm primā expositionē vel induci. i. p inductionē cancellari fm aliā. ⁊ ambe succedunt ad eundem effectum.

a Cum status. a Casus. q̄stio vel exceptio status impedit cum de cuius statu queritur accusationes mouere vel exercere ꝓiusq̄ de statu fuerit cognitum. b. d. ¶ Querit glo. quando iure accusato nō admittit vt de libertate queratur. Et respondeo vt in ea in eius fin. adde ⁊ hoc verum q̄n de libertate principaliter queritur non autem incidēter. vt. ñ. de iudi. l. quoties. ñ. de iureiuran. l. cum proponis. cum ibi no.

¶ Res tuas. Casus. de reb⁹ raptis ab his quos seruos⁹ tuos itē dis non prius queritur q̄ causa seruitutis ⁊ libertatis decisa fuerit. b. d. ¶ Et nota q̄ō hic de seruitute non queritur excipiendo fed principaliter ⁊ contra eundem contra quem de rebus contenditur et sic non facit pro intentione glos. posite, in ñ. l. ij. ñ. de edi. adri. vt latius dicam infra eodem. l. fina.

1 ¶ Petitorium prius deciditur ⁊ er eius aduētu ad possessorium reuertetur si possessorium rei recupande ⁊ petitorium sup libertate sunt intentatur.

2 Possessorium rei restituē de prefertur petitorio super statu agētis possessorio moto.

3 Monachus agens contra prelatuꝫ debet interim habere ecpē sas ab ecclesia.

¶ Quando. Primo quādo de reb⁹ ablatis fit questio post litē de statu motam. Secundo quando ante motam. secunda ibi: cum autoritate. ¶ Casus, ⁊ Si possessorium rei recuperande ⁊ petitorium super libertate simul intententur ab eodem petitorium prius deciditur ⁊ er eius aduentu ad possessorium reuertetur. Si autem possessorium ⁊ vno ⁊ petitorio super seruitute ab aduersario intentetur possessorium prius determinatur ⁊ postea ad petitorium transitur. hoc dicit. ⁊ multū notabiliter. ⁊ pondera q̄ hic possessorium ⁊ petitorium nō versantur circa idem sed circa diuersa. vnde alie leges de ista materia loquentes vt est. l. incerti. j. de iur. ⁊. l. ordinarij. ñ. de rei ven. cum ista modicum habent communc. super tert. in ꝓncip. ibi a domino abreptum. ¶ Et isto ter. collige q̄ tota. l. ista loquitur quando res sint ablate qui dicitur seruus. ¶ Jbi sequestri. et ꝓi cit gloss ñ. de asser. tollen. signata super verbo iuratorie. q̄ seque strum hic non cuitatur per iuratoriam cautionem q̄ non est. sed ꝛ iste fit casus diuersus in facto: quia hic de subtractis ibi de non subtractis tū hic non videtur fortior rō vt sufficere debeat iuratoria cautio ⁊ sic hic fm illū arg. ff. de legi. l. nam ⁊ posteriores. fortitudo autē rōnis apparet ex eo: q̄ hic sicut ibi ꝓuocatur de possessione libertatis in seruitutez. ⁊ ita possidebit hic res sicut ibi. ⁊ in hoc sunt pares. sed hic est plus: q̄ hic iam facta est ci restitutio inſſu iudicis. Undeplus fauoris debet ei adhiberi vel non saltem minus. ideo venit q̄ iuratoria cautio debeat sufficere. Sed ꝓ glosſ. facit q̄ reddi iubentur limitative, et conditionaliter si saluam rem ⁊c. non ergo aliter ⁊c. ¶ Et ratio - inter sistatis inter hūc casum ⁊ illū est: q̄ res ꝓtimo erāt apud eū q̄ in seruitutē vocat. vñ ab eo de facili remouēde non sunt. hic ꝓ tis mote super liberali cā sunt penes eum q̄ se dñm dicit. Unde ꝛ ab eius custodia tollank nī cum eius minori iniuria fit q̄ fieri pōt. ſ. vt apud aduersariū colloceank si fideiussores idoneos deriti ⁊ non aliter. ⁊ potissime quia de his rebus non mouerat ꝓiusq̄ a directore ēt vocatus ad seruitutē. Jbi controuersia so

2 piet. ¶ ↦ Ilo. q̄ō possessorium restituende rei ꝓfertur petitorio super statu agentis possessorio moto et hoc vult iste tex. ⁊ ver. q̄ si hucusq̄ ibi non poterit ⁊ sic q̄ō sequit hz locum in subsidium ibi sumptus ⁊ alimonie. ¶ Not. bñ istum text. cui vir inuenies similē ⁊ fauorē eorū a q̄bus res petite sequestrantur vt si nonhz aliunde sumptus litis er his debeāt ꝓpere aliasꝑiclitarent in lite. ¶ ↦ Jtē facit vt si monachus agat contra ꝓlatū interim

3 c debeat habere expensas ab ecclesia. ⁊ pro hoc glosſa ista induxit multas. ll. ⁊ iura. l. si instit. ℍ. pe. ff. de inoffi. testa. ⁊ ibidem tenet q̄ hic ⁊ in. c. er parte. extra de accusa. ⁊ hoc etiā tenet Archi. ℍ. q. vi. cum pastoralis. ⁊. xxiij. distin. c. q̄ō ibi directe sint ⁊ sententie de restituenda ⁊c. Dicit ac. in summa q̄ō hic debet subaudiri maxime ⁊ sic scōm eum iste finis habet locum in distincte ⁊ simpliciter quando existens in possessione libertatis prius litē moueat super possessione rerum ablatarum restituenda q̄ ei esset mota questio stat⁹. ⁊ hoc habes pro expedito si questio status ei mouetur principaliter vt fuit in precedenti parte. sed ibi incidenter: quia de statu eius ercipieretur dubitari potest an talis exceptio impediat hoc possessorium in quo summaria requiritur cognitio. ⁊ videtur q̄ō nō per. l. ij. ñ. de edi. di. adri. ¶ Sed glosſ. ibi fina. dicit q̄ō ibi non impeditur quia de statu defuncti ercipiebatur secus si eius qui conuenitur. ⁊ ñ. cod. si res. sed illa modicū facit quia ab vtraq̄ causa erat principalis ⁊ vtraq̄ ab eodem ⁊ contra eundem mota. vnde nostrum propositum non attingit. sed fortius faceret. ñ. eodem. l. ñ. ij. in. ij. respond. ¶ Sed in illis non agebatur possessorio sed petitorio. ideo ꝓ? de excep. seruitutis cognoscitur vt prciudicialis, ⁊ sic adhuc stat dubium prelibatum in quo potest sic distingui. ¶ Aut hec exceptio requirit altiorem indaginem ⁊ tunc non admittatur con- a

a tra possessorium. ar. d. l. ñ. Aut altiorem indaginem non requirit quia incontinenti probari potest: ⁊ tunc admittatur vt est de mente. d. glo. fi. p. l. ñ. ¶ Quero ista lex si bene ponderatur loquitur q̄ñ res fuerūt ablate ꝓiusq̄ mota fuerit questio stat⁹. ¶ Dz quid si post litē motā sup statu fuerunt ablate ꝑ eum qui dñm se dicit. ℍ. ñ. glo. ij. bn⁹. l. q̄ ad huc l. ista locū hz vt distinguak vt i ea. q̄ placet. ¶ Sed quid retēto. ⁊. themate. Si nō ab eo q̄ dicit dñs ſz ab eo qui dicit seruus fuerūt ab recpte ei q̄ se dñm dicit puto q̄ isto casu non habet locū distinctio huius. l. sed q̄ indistincte cognoscak esse in primo casu huius. l. q̄ñ de possessione seruitutis ꝓuocat in libertatē ꝓius de restitutione rerū q̄ō de cā liberali de ꝓposito rerū poterit fm q̄ res ereqerit cognosci: ⁊ hoc q̄ cōstat eū liberū cui res ablate sunt qui interiz ſua portiōe ꝓ uari non debet.

¶ De collusione detegenda. Rub.

¶ Glo. Rubrice summat totum titulum. vide eam.

¶ Seruus nō efficitur ingenuus nec ex rescripto ex falsa cā impetrato colludendo cum domino.

2 Filius admittitur ad collusionem iuris detegendam.

d 1 Cum seruum. d Casꝰ. ⁊ seruꝰ colludēdo cū dño fecit ingenuꝰ nec ex rescripto ex falsa cā impetrate. b. d. ¶ ⁊ Flot. q̄ filiꝰ admittit ad collusionē iuris detegēdam. ¶ Jtē q̄ error⁹, cōsensus nō ꝓdicat ḡo an post hāc collusionē potuerit

c ↦ Si stat⁹. ista l. induxit l'ar. q̄ō tpe ch̄istianis q̄s pōt, eē neutralis vtō pa. ſ. c. firmiſſime. extra de hſ. ⁊ ibi mod. ⁊ bal. in. c. cū cōtingat. extra de rescrip. ⁊ eundem in suo trac. ſchiſ.

d hic dña seruo ipſi dare libertatē dic q̄ sic pu⁹ q̄ fuerit accusata. istū. de hſ. isti. ℍ. c ait. vt in gl. ¶ Quero deforma rescripti. ⁊ dic vt i gl. de qua a adde ibi nō admittere loco ñ pignoris retinēt donec ꝑcū restituat vt. j. de cap. l. ab hostib⁹. vel quimo ei ꝑ uierit vt in eo. ti. l. ñ. ¶ Quero q̄ō primū consequit q̄ hāc collusionē detexit. Dic q̄ō seruus efficitur suꝰ vbi als nō fuisset. vt. ff. eo. l. i. ⁊ hic no. ſup Rubrica. ſed qd ſi permiſit dña ſup genuita te pronunciari. dic idem q̄: post ſnīz ⁊ post collusionē pōt doceri ⁊ vſq̄ ad q̄nq̄nniū ⁊ nō vltra vt. ff. c. l. ñ. ⁊ semel tū. vt in eo. ti. l. fin. in prin. ⁊ qs de plurib⁹ dz pferri ibi vide. ⁊ ſnīa ſuper ingenuitate lata cū minus iusto ℨdictore non vz. vt. ff. eo. l. ſi cum non iusto.

¶ Libertinus non efficitur ingenuus per pactum ⁊ detegens collusionem eius patronus efficitur.

1 Libertine. Casus, ↦ per pactū libertinꝰ ñ efficitur ingenuus: ⁊ detegens collusionē efficit eius patronus. b. dicit. ¶ Et no. q̄ō idē est ſi ꝑ ſniam ex collusionē latā. vt. ff. eo. l. ſi libertinꝰ. bodie ex ſola manumiſſiōe efficitur ingenuus. vt auſc. ſ. bodie. ñ. de in. aure. an. ⁊ de hoc dicit vt ibi. ¶ Oppone. cōtra totum titulū q̄ō collusio ſit permiſſa. vt. l. ſi conuenerit. ff. de reiu. Sol. q̄ō collusio q̄ñq̄ cōmittitur in cā criminali ⁊ illa est prohibita ⁊ de iure punita. vt. j. ⁊ ff. de pua. delic. p totū. q̄ñq̄ in causa ciuili ⁊ illa ratio aut est permiſſa vt in cā. ſ. ⁊. ff. c. l. tu-

b ↦ Si dicit ſſi sicut ſi ſponte receperit q̄ de ꝓterito loquitur dum dicit relaturi cerit vel ibi seruus fuit datus ꝓ damno dato. Jdeo faciliter ſi seruus offert estimationem damni quam petebat cogitur dominus eum manumittere. ⁊ potiſſime q̄: seruus in se transferendo nō consensit. ⁊ ad. l. ñ. de pa. qui ſi. di. potest dici q̄ō ibi filius nil peccauit hic venditus deliquit ⁊ consensit. indurit etia ℨ Jo. rōnem qua oblata ⁊ depoſita habentur ꝓ solutis. vt. l. accep. ñ. de vſuf. ¶ Sed respondet ac. q̄ verum in debitis. Sed ꝑcuz non erat debitum emptori nec ab eo poterit peti: ideo necvidek offerri. ¶ Concludendum igitur videtur cum ac. propter rōnē l. nec emere. ñ. de iur. debe. ⁊ propter regulam. l. id q̄ō noſtrū. ff. de reg. iur. cum vere seruus emptoris fit. vt. ñ. dixi. Et q̄ pfecta venditio fine vtriuſq̄ conſenſu non retractatur ⁊ contra factuz suum quis venire nō potest. ⁊ in istam partem inclinat gl. ñ. de bo. li. i. vt ibi dixi.

1 De latronum. b Casus. serui effecti ꝑ pter delictū iuſtigne nō possunt in libertatez pclamare. b. d. Vide gl. ⁊ figuram ⁊ specialiter propter autoritatem quam hz ⁊ ꝑ fiat hic procurator fiſci.

¶ Prouocans se in libertatem ſi fatetur aliquis de reb⁹ domini apud eum esse debet statum restitui. ⁊ nu. 2.

2 Si quis in libertatē. Primo de rebus confeſſatis. ſcō de negatis. ſcā ibi q̄ ꝺo. Casus ſi ꝑ vocās se in libertatem fatet de rebus apud eum consistentibus aliquas esse eius qui se dñm dicit statim ei debent restituit. ſi vero neget in tuto debent apud ſequestrum collocari ⁊ ſi ꝓ libertate postea fuerit pronunciatuz peculium q̄ ei⁹ t seruo fuerat cēsſum dz dño ⁊ de eo restitui ⁊ eius iuris bona ratio redditur. Alia vero ex testamento vel donatione queſita libero pronūciato debent assignari a sequestro tū ꝑdicto liberak cautionem idoneam prestādo. b. d. ¶ Jnter. circa prin. ¶ Jbi negationem. hic no. q̄ō negatione efficitur res dubia induci. Et ita allegatur scꝑius iſte ter. ⁊ concordantie sunt in gl. ij. ¶ Et ca ue q̄ in ñ. glo. aliter ꝓ contraria. l. ſi debitor. de pen. here. vbi videtur aliud negare aliud dubitare. ¶ Sed ibi quo ad ſc hic quo ad iudicem allegatur. illa concordat cum ista vt ibi no. Jtē q̄ō hic dz hz locum ſi factum negetur sed vbi ius negatur dic q̄ non clauſum in corpore iuris ⁊ idem. Aut est clauſum ⁊ tūc aut queritur de eo de quo opinio est inter glossatores ⁊ doc. ⁊ idem alias secus: q̄ tunc ipſum est certum. vt. ñ. de no. co. compo. ℍ. q bus. ⁊ ibi glo. ſuper verbo certas. ⁊ alias ſimiles ioi allegaui p cautionem cōſeruabitur dicit alias in ſequestro ponet vt hic in ñ. Sed cōtra hoc facit q̄ iſte de priore seruitute prouocat ſe in libertatem vt hic in. j. gl. Sed eo casu rts a ſequestro per cautionem nō liberatur vt. ñ. ti. j. l. j. ver. ſuper peculio ergo ⁊c. gl. ibi dicit quod illa ſuppletur per iſtam ⁊ ſic q̄ō ibi de cautione omiſerat nunc ꝓmondet ſe in eo iudicio. Ulla vult q̄ō oblatio fideicōmiſſorum nō prosit q̄ñ de priore seruitute prouocat ſe in libertatem ⁊ pōt eſſe ratio: q̄ ſicut ipſe quaſi possidetur ita ⁊ res apud eum exiſtentes. vñ in his tñ fauoſe nolunt ei prestare cōtra eum qui defendit ſe dñm ⁊ possessorem. hoc idem vult: l. ñ. j. tit. j. ergo ⁊ ita debemus inter pretari hanc medio loco poſitam. ⁊ pro tā to iſtum textum intelligo de cautione ſequeſtraria de qua hic i fine quam inder adhibet pro conſeruatione rerum. ⁊ ita omnes iſte leges erunt concordes ⁊ vnum ⁊ idem dicentes ⁊ notanter alle leges ſpecialem mentionem faciunt de fideiuſſorib⁹ hec nō

2 sed q̄ predicta procedunt pendente iudicio. ¶ ↦ Quero q̄ cōſi nito ⁊ pro libertate pronunciatio res que ꝓbantur a putativo domino tradita ei restituuntur ⁊ alia que teſtamento vel interuinos ſunt que traduntur ingenuo pronunciato quid ſi illa fuiſſent ei data vel relicta contemplatione poſſidentis cum dicit gl. quod illa dabuntur illi poſſidenti. arg. ff. de vul. ⁊ pu. l. ſed ſi plures. ℍ. in arrogato. ⁊ qualiter hoc cognoſcatur dic vt in. l. cū aliquis. ñ. de iur. del. ¶ Quero quid de queſitis ex opera. Dic vt i l. preterea. ff. de rei. vendi. et hic in glos. ¶ Quero quid de his q̄ non apparent vnde preceſſerint. dicunt quidam quod tunc hz locum ter. iſte in ñ. vt illa ponantur in ſequeſtro donec quiſquis eorum docuerit de iure ſuo nec proderit tunc cautio libero pronunciato quod eſt mirabile vt ei profit lite pendente ⁊ ſic quis eſt debilior: is virtutis ⁊ potentie q̄ō quando eſt maioris. ¶ Et idem dicit ac. in ſumma de omnibus etiam ſupraſcripſi vt finito iudicio ponatur i ſequeſtro donec vnuſquiſq̄ docuerit de iure ſuo quod vt dixi eſt mirabile. ⁊ dicit gloſſ. ſuper verbo in se

dicem fallit in casu isto ingenuitatis ⁊ est ratione per tales ita degeneres inquietarctur seu macularet ampliss⁹ ordo senatorum vel consultum seu decurionum de quorum numero tales esse non possunt.

¶ De de statu defunctorum. Rubrica.

¶ Continua vt in gl. ⁊ dic vt in ea.

Adius. Casus. si de statu manumisso ris defuncti nō potest queri nec etiam de statu ab eo manumissi. b. d. ⁊ notabiliter ⁊ glo. i. ponit casum in terminis. ¶ Et no. quod post quinquennium a morte defuncti non queritur de eius statu nec manumissi ab eo siue viuat. vt. ff. co. l. i. siue defunctus sit ⁊ adhuc non transfluit per quinquennium a morte sua numerandum vt hic ⁊ ibi.

Si is qui. Si de statu matris defuncte nō otest queri ꝓpter lapsuꝫ quinquennium nec etiam filiꝫ. b. d. ¶ Nota q⁹ quinquennium cursus solus non sufficit sed requiritur quod defunctus sit ⁊ qō tempore mortis vixerit vt ingenuus vt hic in fi. et hoc vltimum addit hic. l. precedenti. ⁊ idem facit lege fi. is. ſ. eo.

Quamuis Casus. questio status mota in vita alicuius durat post eius mortem vt sciatur quem habeat successorem. hoc dicit.

Si is quem. Si infra quinquēniū a mor te defuncti numerandum de statu eius sit questiō ⁊ de peculio ei⁹ ⁊ de manumissis ab eo potest queri. b. d. ¶ Op. de. l. pe. ſ. c. sol. vt ꝫ gloss. quero quid si in stantia huius cause si finita seu perempta. dicit gl. q⁹ ꝑscriptio nō interrumpitur. vt. ff. c. l. ū. ſ. fi. ⁊ per consequens nec actio perpetuatur: ideo sit solliciti⁹ vt infra illud quinquennium reincipiat litem quare autem hoc nota. glos. d. ſ. fina.

¶ Queri potest de emancipatione ingenui etiam post quinquennium.

¶ Pater contra emācipationem factam an possit venire.

Quod est constitutū. Casus de emācipatiōe ingenui defuncti etiā post quinquennii potest queri. b. d. ¶ Ho. quod de separatis nō est illa tio recta vt hic. ⁊ in. l. papimianus ceruli. ff. de mino. ⁊. l. naturaliter. ſ. mbil. ff. de acqui. pos. ¶ Op. quod de emancipatione non possit queri post mortem vt. ff. de adop. l. post mortem. sol. ibi ō facta a pte hic ab alio vt i gl. quasi dicat q⁹ hic pt vt alii⁹ q de b ḡrit nō venit ℨ factū suū ſz alteri⁹ ibi pt ℨ factū suū venire nolebat. iō ibi nō audit. ¶ Sz cōtra istā solutionē facit. ſ. fi aduer. rē in. l. si cum pater. ⁊. ff. de pba. l. ab ea parte in quibus patere nit cōtra emancipationē a se factā quare gl. dat solutionem vez hoc q⁹ cōtra emancipationē a se factam si aliud non obstat veni re potest vt hic in. l. pru. alle. sed vbi aliud obstet puta cursus tē poris ⁊ factum suum tunc venire contra non potest vt. d. l. post mortem. ⁊ hec est communis ⁊ vera. dic tamen latius vt scripsi in. d. l. si cum pater. ¶ Sed quantum debet esse hoc tempus cō tra partem allegatum. ⁊ glo. hic posita dicit decem annorum et verum dicit quando vtrūq⁹ allegatur. ¶ Sed vbi cursus temporis tantum tunc. xx. anni sunt necessarij quib⁹ steterit in quasi possessione cristentie sui iur. ⁊ sic illam scripserit v. ſ. ti. i. l. ḡ. et ſ. de pat. po. l. i. cum ibi no. que sic intelligi debent. ¶ Quero an contra emācipationem a legitume factam possit ipse contrauenire. dic quod non vt hic a sensu contrario nisi ex eā ligitima vt ff. de ado. l. q liberat⁹. in gl. fi. in fi. fol. q⁹ maior est fauor ingenuitatis ꝯ emancipationis vel existētie sui iuris ideo p omnia non sunt similia vt hic.

Si mater. Casus. An defunctus viuente vt ingenuus inspicit temp⁹ mortis ei⁹ ⁊ sufficit q⁹ pbari q⁹ cōsiopun. sic se habuerit. b. d. ¶ Ho. q⁹ posteriora tempora ab sunt cōsideranda. Itē qō pbandum sit certum tempus nō relevat alio tpe probatū. vt hic. ⁊. ff. de edic. di. adri. l. fi. ⁊ ff. de incē. tu. ⁊ nau. l. i. ſ. ex mācdio. cum se. ¶ Itē no. q⁹ hec ꝑscriptio. v. an. currit ℨ pupillis Contra qō op. de. l. fi. ff. qui. cau. in inte. rest. nō est necel. sol. trib⁹ mo. dis vt in gl. ⁊ vltima vera quam teneꝫ gl.

¶ Prescriptio quinquēnalis ℨ fiscū currit ⁊ contestatio facta apud iudicem incompetentem non interrumpit ꝑscriptionem.

Si pater. Casus. testū cōtra fiscū queritur hec tio facta apud iudicem incompetentem nō interrūpit ꝑscriptionem. b. d. ⁊ notabiliter. ¶ Op. de. l. ad fi secum. ff. vbi cause fi. vbi pen. cesaris inter fiscū ⁊ priuatū cognoscit. Solu. q⁹ fallit in casu ingenuitatis vt hic. ⁊. l. iam dudum. ff. vbi causa sta. ℨ verum sit dicere q⁹ non hic fuit procurator cesaris sed reipu. ⁊ sic fisci vt patet in litera. Heuter tñ competens iudex est in hac cā vt dixi. ¶ Quero si apud competentem iudicē fuit set contestatio facta ⁊ instantia perempta an perpetuetur actio dic qō non vt no. ff. c. l. fi in quē. ¶ Op. ab extra q⁹ etiam si li. cō test. esset facta legitime ⁊ apud iudicem competen. imo ⁊ si sententia esset lata contra patrem non obesset filio q⁹ filius non sequitur conditionem patris sed matris vt. ff. de rei ven. l. partuz. ⁊. ff. c. l. ū. fol. vel quod hic dī q⁹ sic de facto dubitatum ⁊ quesitū fuit: ℨ de iure fieri non debuit vel quod si loquitur in causa speciali in quo filius sequitur ⁊ condetionem patris vt in. l. fin. ff. de ser. fug. Vel tertio quod hoc dicit ad fi. q⁹ hic de ingenuitate filiꝫ dubitari ex cunctis ingenuus fatebatur. ¶ Sed spurius dicebat q⁹ natus ex patre seruo ℨ mater esset libera ideo ab honoribus ciuitatis eum repellere volebant sed non possunt qz de statu patris post quinquennium queri nō potest. ⁊ hoc vult glo. hic. ū. ⁊ ff. de ser. reipublice. l. titul⁹. qō no. hic q⁹ habes q⁹ talia ad agē dū non sunt perpetua ad excipiendum contra. l. pure. ⁊ in fi. ff. de dolo exce. Sed hic speciale.

¶ Prescriptio quinquennij nō hz locum in repetitione peculiꝫ ipsius serui qui decessit in fuga constitutus.

Repetitio. Casus. hec ꝑscriptio quinquēnij nō hz locū in repetitiōe peculiꝫ ipsius serui qui decessit in fuga constitutus. b. d. ¶ Ho. quod de statu defuncti in fuga latitantis pōt vltra quinquēnium queri ⁊ sic hec exceptio ꝑscriptionis quinquēnij tollit replicatione q⁹ defunctus latitans vel in fuga constitutus decessit. Et not. q⁹ questio non potest principaliter moueri de statu defuncti q⁹ p corpore eius mortuo non agitur sed incidēter ⁊ secundario propter causam vicinariam peculij ⁊ rerū ab eo possessarum. vt hic. ⁊. ſ. eo. l. q̄uis. vel etiam ꝓpter eius filios q dicantur serui vt. ſ. eo. l. ū. vel talis conditionis q⁹ ad honores aspirare non possunt vt. ſ. l. pruna. ⁊ p hanc hec omnia. ſ. de lib. cā. l. principaliter. ⁊. ff. c. l. vltima cōtra totum titulū. ¶ Op. q⁹ de statu defuncti post quinquennium possit queri vt. ff. co. l. i. ſ. fi. ⁊. l. pe. sol. quod in melius potest vt ibi vt quia de seruo dicatur libertinus vel ingenuus non autem eo deterius. vt quia de ingenuo reputato dicatur libertinus vel seruus vt in hoc titul. ¶ Op. quod hec quinquennalis ꝑscriptio nō ꝓcedat quia sine possessione non procedit prescriptio. vt. ff. de vsuc. l. ū. ⁊ extra de regu. iur. in. c. fine possessione. libro. vi. quod corpus mortuum non potest habere. ergo ꝛc. Solu. quod hic est speciale vt not. aut. in summa.

¶ De longi temp. prescri. que ꝓ liber. Rubrica

¶ Supra de prescriptione que statum defuncti tuetur nunc de ea que statum viui.

Mala fide. Casus. moratus in libertate mala fide nō tuetur longi temporis prescriptione. hoc dicit. ¶ Not. q⁹ fugitiuus nō est sine dolo ⁊ mala fide. ¶ Querit glos. an prescriptione. xxx. anno. tuebitur. et dicit quod sic. vt l. sicut. ſ. de prescrip. xxx. annorum. ¶ Sed quid de ascriptitio. dic quod. xl. anni requiruntur argumen. l. omnes. ſ. de prescrip. xxx. vel xl. annorum requiritur ⁊. ſ. de agri. ⁊ cens. l. cum scimus. ſ. illud. li. vi.

¶ Seruus in libertate liber efficitur si bona fide per annos xx. sine interpellatione sit moratus.

Seruus quanto tempore prescribat libirtatem si malam fidem habet.

Si restat. Casus. ſ. bona fide p anos. xx. sine interpellatione seruus sit moratus in libertate liber efficitur. b. d. ¶ Not. q⁹ hec prescriptio tollit ipse iure actionem: ⁊ sic parit exceptionē intentationis ⁊ facti non iuris. alias liber ⁊ ciuis non fieret vt dicit hec litera. in prescriptionibus autem aliarum rerum dicaz in. l. ficut. ſ. de prescri. xxx. anno. ¶ Item not. quod sine titulo ꝓcedit libertatis prescriptio. ¶ Oppo. quod imo. x. anni sufficiant q⁹ illud est tempus longum vt. ſ. de prescrip. long. tempo. l. i. ū. ⁊. l. precedens vltra non requirit ergo ꝛc. tum q⁹ si aliter dicaf deteriozis cōditiōis erit libertas ꝙ alieres. ⁊ tñ in dubijs fauēdū est libertati vt. ff. de fi. li. l. generāl. ſ. fi qs seruo. ¶ Dubius timore pla. dixit q⁹ si titulus alqs ꝑcessit: puta q⁹ manumissus fuit ab eo q bona fide seruiebat tūc ꝑscriptio lōgi tpis liber tatē ℨ verū dñm sibi ꝑscribit ⁊ intellexit lōgū. x. ann. inter ꝑsentes xx. inter absentes. ⁊ ita ēt dixerit qđ alō. ¶ Hoc vult prima gl. in ꝑn. ⁊ in fi. Dec opi. nō est bona q⁹ titulus in ꝑscribēda libertate non requirit sed solum bōa fides iuste initiata vt in hac litera ⁊ ideo sufficit bona fides putare se liberū in prima glos. in fi. nec alius titulus requirit vt in gl. ⁊ non mirādum q⁹ libertas reruꝫ contra. l. de seruitutibus prediorum ꝑscribitur sine titulo bona

tamen fide speciō longi temporis vt. ſ. de fur. l. i. secundū secundā lec. ergo ⁊ fortius libertas personarum. Simile etiam habens⁹ in prescriptione quinquennali ꝓ libertate defuncti vt in ⁊ superiori. ⁊ maxime in. l. si mater. ⁊ hoc quod voluit glos. in partis verbis quod confirmo ex alio quia titulus manumissionis facte a non domino est ipso iure nullus vt. ſ. de his qui a nō dom. l. iū. ⁊. l. fin. ⁊ sic licet bona fide fiat ⁊ recipiatur titulus nō ꝓbetur. ideo concludendus q⁹ sola bona fides sufficit. imo subtiliter speculando nullus titulus qui dici posset titulus iuris vt ita alīs rebus corporalibus accipiē haberi potest. ¶ Docō firmat glo. fin. alia ratione quia si solita prescriptio quod anno rum. l. ſ. inter presentes ⁊ xx. inter absentes spectaretur iste titulus per illum foret superfluus quare concludit quod omni casu fiat indistincte tam inter presentes ꝙ absentes requiruntur. xx. anni vt hic. ⁊ hanc appellat prescriptionem longi temporis hec litera in principio. ⁊. l. i. ⁊ probatur. ſ. de prescrip. long. tempo. super rubrica. ⁊ in. l. fin. in princip. ⁊ sic non ob. prima ratio in cōtra facta. ¶ Non ob. etiam secunda quia de terciotis conditionis non est: quia hic prescribitur fine titulo qō non est in alīs rebus ⁊ sic est meliotis ⁊ non deteriotis conditionis. ideo nō fuit visum legislatori sufficere spacium decem annorum ⁊ etiaz quia libertas est res magna ⁊ inestimabilis. ideo nō sic breui tempore ꝓ iniuria iure non remanet penes dñm vt hic patet ⁊ hec est veritas. ¶ Sed quero si malam fidem habet quanto tempore prescribat libertatem. ⁊ dixerunt glos. q⁹. xl. an. vt no. ſ. de prescr. xxx. an. l. omnis. sed moder. dicit q⁹. xxx. annis vt cetere alie res. ⁊ hoc ex quo desīt eum possidere: qz possidenti non currit prescriptio sed tunc dubiū qñ dñs q prius eū possedit dicat illum ō finite possidere. ⁊ dicunt quidam ꝙ statim cum p libero se gerit sed certe istud non sufficit sed regritur etiam si sic liberum credat vt. ff. de acqui. pos. l. p eū. ſ. fi. ⁊ sic iusto errore sit motus. ⁊ in dubio ōr credere se liberū si dim in libertate est moratus. vt. l. iū. ſ. si ser⁹. in co. ti. ⁊ ex tūc incipiet ꝑscriptio. ℨ dubiū est quātū illud vel dū diu intelligat vt ibi no. circa qō vide qō dixi in. l. i. ad fi. ō ser⁹ is fu. ⁊ in. l. licet. ſ. de acqui. pos.

¶ Prescribi nō pōt ℨ libertatē bois ēt seragsta annis. ⁊. n. 2.

Sola. Casus. ¶ Cōtra libertatē hominis nō prescribit etiā seragsta annis. b. d. ¶ Et subiungit glos. q⁹ nō etiā cētū⁹ p. l. iū. ſ. fi. ff. de li. bo. erbi. ⁊ ibi dicit q⁹ nullo tpe pōt prescribi sicut necvie publice. vt. ff. de via pu. l. viam publicam. ⁊ sic nec etiaz per mille annos vt dixit glo. in. l. ingenuam. ſ. de inge. ma. ¶ Sed contra hec oppo. glo. de. l. cum satis. ſ. cum autem. ſ. de agri. ⁊ censi. lib. xi. solu. q⁹ ibi in ascriptitiꝫ. sed iuxta casum nostrum quero an ℨ necesse probare se ingenuū. ⁊ glo. in. d. l. ingenuaz. dixit qō fiz ⁊ bene ex quo deprehenditur in quasi possessione seruitutis. vt. ſ. de li. cau. l. nō ideo nisi ⁊. ſ. vbi causa sta. l. i. ⁊. ſ. fiscr. expor. ꝙ. l. monoci. in fin. ¶ Sed iuxta hoc quero pone quod ipsa ꝓ bat quod ante virit ingenua ⁊ aliter non probat ex origine natalium an sufficiat. ⁊ glos. videt velle q⁹ sic nisi per. xxx. annos sic sentit vt not. in. d. l. ingenuam. ⁊ si probat q⁹. ſ. istos. xxx. ann. virit vt ingenua sufficere. ℨ vł qō non sufficiat qz prescriptio inducta per tempus anterius tollitur per presumptionem cōtrariaz inductā per tempus posterius quo seruiuit. vt. ſ. tit. i. l. si mater. ⁊ maxime confiderata quasi possessione seruitutis in qua reperitur de presenti ⁊ hoc credo tutius. ¶ Sed pone quod ipse ꝓbat se ex ingenuis natalibus natum. ⁊ ex aduerso possessor ꝓbat quod eum possedit vt seruum titulo empti vel donati. et similiter ⁊ bona fide spacio. xx. vel. xxx. annorum an his omnibus probatis dicetur incurrisse prescriptio. i. an seruitus dicetur ꝑscripta contra libertatem. ⁊ dicit quis quod sic per nota. in. d. l. ingenuam. ſ. fi inge. esse di. ⁊ per. l. non ideo. ſ. de libe. causa. vbi text. aliquo casu videtur permittere prescriptionem iusto titulo precedente. ⁊ ꝓ hoc etiam facit hec litera in verbo sola. per quam dari videtur intelligi qō si aliud quam solus cursus temporis allegetur prescriptio currat sed non potest aliud allegari quam titulus. ergo ꝛc. ¶ Sed contrarium teneo quia nullus titulus potest intervenire qui iustus dicatur ad prescriptionez rei que non potest sub alicuius dñio ēē vt est liber homo. vt. l. inter stipulantem. ſ. sacram. in principi. ff. de verbor. obligat. et. l. si liberum. ſ. de li. cā. lz inter ignorantes teneat emptio quo ad vinculum obligationis committēde ad interesse. vt. l. liberi. ff. de cō traben. emp. ⁊ sic concluditur vt nullo spacio temporis lōgi potest liber homo prescribi. ⁊ ita firmat per hanc rationem gloss. in. l. sola. ff. de mor. in fe. Sed qō etiam nullo maiori tēporis spacio possit prescribi quātūcūq; sic probo qz prescriptiones sunt inuente ad vt ius creatum in alium transferant non vt ius nouū inducant. ita eleganter no. glo. in. c. fi diligēti. extra de prescrip. quod idem est dicere qō prescriptiones sunt vt aliorum iura ⁊ dominia que habentur in rebus prescriptionibus mediantibus acquirantur ⁊ in prescribētem transferantur. vt. ſ. de pac. l. intra

ditionibus ⁊. ſ. de bo. ma. auc. fine. ⁊. ff. de vsucap. l. i. sed nullum ius habet quisq; in libero homine imo nec ipsemet in seipso. vt ff. ad. l. aquil. l. liber homo. in princi. ergo ꝛc. ¶ Tertio ad idem qz certi sunt modi a iure inuēti qb⁹ liber homo seruꝫ efficit quorū duo ponuntur in ter. insti. de iur. p⁹ sona. ſ. an ser. ⁊ alīj duo ibi ponuntur in gl. videlicet. ſ. de asser. to. l. i. ſ. pe. ⁊ in auc. vt liber de cetero. ſ. i. in fi. inter quos nō est iste ergo ꝛc. ar. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alī. iur. ¶ Quarto qz prior non agit prescribere contra eum quē possidet nec eius libertatez sed eius dominū ℨ tertium ergo ꝛc. vt. l. non oēs. in prin. ff. si cer. pe. ¶ Quinto dico esse casum nō cauillando text. in. l. vsuca. in fi. ff. de vsucap. ⁊ glo. dico hoc velle in. l. omnes. ſ. de prescrip. xxx. an. ¶ Sexto pro hoc pōt induci. l. ista que notanter dicit sola temporis longinquitate quasi ad denotandū fic dicat qō titul⁹ pōt esse babilis ad prescribendum liberum boiem in seruum. ⁊ hoc operatur eius dignitas. vnde de sola temporis longinquitate ℨ querit. ⁊ sic non ob. tertia rō in contrarium allegata. nec etiam ob. l. non ideo. ſ. de lib. can. qz ibi non loquitur de prescriptione que est iuris acgsitio ex temporis longinquitate procedens de qua loquitur. sed de prescriptione que idem est ꝙ exceptio. vt. ſ. si contra ius vel vti. pub. l. prescriptione. vt ex litera ibi statim ō clarat. Imo illa. l. in prin. facit pro parte ista. ¶ Ex predictis i fero ꝙ falsus est dicere qō ad ꝑscriptionē seruitutis. p eōsequēs dñiū bois liberis bo. fi. possit. sufficiat allegari titul⁹. ⁊ pbari q̄ si prior. ē p tēporis lonquitatē fine. xx. siue. xxx. siue. xl. annorū qz gd senserit gl. iū. l. ingenua. ſ. fi inge. esse di. ⁊ in gl. bona. in. l. cuz de in rē verso. ff. de vsu. q in seruitutib⁹ hominū illam. l. non admittit. nā si titulus ℨus in facto nō sufficit de quo constat. nimis presumptus vel vt verius loquar frustra de ꝑsumendo illū supra tractare.

¶ De peculio eius qui libertatem meruit. Rub.

¶ Peculiū sequitur manumissuz inter viuos nō in vltima voluntate si non sit ademptum.

Ponge. Casus. ꝙ peculium si non sit adēptū ꝑ testam. sequitur manumissuz inter viuos nō in vltima volūtate. b. d. ¶ Not. q⁹ ℨbuz reliquē cōcernit vltimā volūtatē vt hic ⁊. l. i. ſ. fi. ff. de tab. erbi. ⁊ hic in gloss. ¶ Itē q⁹ peculiū tacite sequi. ⁊ inter viuos manumissuz. cōcordāt iste sunt in gl. ſ. in ꝑn. ¶ Op. gl. de. l. i. ſ. sancim⁹. ⁊. ſ. ſz qs. ō. ō la. li. to. Sol. q⁹ in illo casu fallit vt in gl. ¶ Querit gl. de rōcōi uersitatis. ⁊ tres rōnes reddit quas vide media tū frequētius p doc. allegatur ideo eam signa.

¶ De senatusconsulto claudiano. Rubri.

¶ Ascriptitius est ille qui natus est ex ascriptitio ⁊ libera qz partus sequitur conditionem matris.

Nati ex ascriptitio ⁊ libera an debeāt ruri morari ⁊ agriculture deseruire.

Cū i nostris. Casus. ꝓ eo q⁹ positiōe dicdiō cautū fuit q⁹ si mulier ingenua vł libertia seruli amore capta vł bachata si ei denunciatum cēt a dño serui ne cōmisceret ꝙ suo ⁊ inder sup eo admonuisset cā nec ipsa acgesceret suā substātiā pdebat ⁊ ancilla ⁊ denūciabat illi⁹ dñi denūciātis qō erat mi serabile ideo hic senatusconsultū vel ipiū vel iniquū dic tollit et hoc vsq; ad ver. ſz ne serui. ¶ Sz qz cōtingebat aliquādo ascriptitios ℨ bē nuptias cū liberis mulierib⁹. ⁊ ex ℨ seqbat q⁹ ascriptitiorū 2ditio decrescebat quia nati ex libera cōsequebātur cōditionem matris ⁊ liberi erant ideo statuitur qō siue seruit siue ascriptitius qui se libere mulieri coniunxit liberam potestatem habeat dominus quemlibet eorum competenter castigare tam per se ꝙ per iudicem ⁊ a tali muliere cuz distrahere q⁹ si neglexerit damnum eorum qui nascetur ex tali coniugio patietur quia liberi erunt nec seruire tenentur nec operam agricul ture dant. b. d. vsq; ad fi. ¶ Ho. q⁹ natus ex ascriptitio ⁊ libera ascriptitius est quia partus sequitur condictionem matris nec dico ascriptitios seruos sed liberi sunt sic conditionati vt agricultare operam dent. ⁊ vide qō non recedant nec sine gleba vendi possunt ideo disiuncta ponitur hic inter seruum ⁊ ascriptitiū.

¶ Item not. quod nil' est vehementius furoris amore conco. in aliꝗ. qui. mo. na. effi. legi. ſ. illud. ¶ Op. ab extra qō serui capite puniunf. vt. ſ. de muli. que ꝓpriis ser. se iun. l. i. Solu. ibi cū dña sua hic cum alia. Op. q⁹ post bnōi denūciationē remanent ascriptitius. vt. ſ. de muri. l. iū. Solu. qō murilegulis est speciale.

¶ Ulterius q̄ro an nati ex ascriptitio ⁊ libera debeāt ruri morari ⁊ agriculture deseruire. dic q⁹ non. vt in gloss. licet quidam contra ⁊ male.

a ¶ Posteriora tpa adde an tps ꝓteri tū er ꝓpria significatiōe ꝙ cernāt prius vł de ꝑbart. an. l. fi qs id qō in. ſ. serui de turſi. om. iudi.

b ¶ Contra pupilū adde ad ℨ an ꝑscriptio statuti currat minoribus vltra nota. hic p bal. in. l. oēs populi. ⁊ cauet qō nō petēs debitū pannū cadat ab eo. ff. de iusti. statu. saly. in. l. i. ſ. q̄ fit lōg. cōsue. ⁊ bal. in. l. i. i. cuiꝫ. op. j. q admuni. ⁊ ibi plene p ℨmol. et plene p bar. i. l. i. ff. ō iti. actuꝫ pri

c ¶ Filii sequūt. ad de. i. c. ū. decōuer. i adc. ⁊ in. ſ. in. fi. de legi. agna. tutela. ⁊ an sequatur pupilegiū ꝑ tis vide in. l. primle gio. C. de decur. lib. x.

d ¶ Sine titulo. facit ad ℨ qō no. alex. i. l. si qs; diuturno. fi ser. ven. ⁊ ¶ Pau. dca. ꝙ si. in ibi. cxxxū. fin antiq. numerum.

1 ¶ Prescriptio quinquennalis ℨ fiscū currit ⁊ contestatio facta apud iudicem incompetentem non interrumpit ꝑscriptionem.

2 Pater contra emācipationem factam an possit venire.

a Seruus in libertate liber efficitur si bona fide per annos xx. sine interpellatione sit moratus.

b Seruus quanto tempore prescribat libirtatem si malam fidem habet.

c ¶ Prescribi nō pōt ℨ libertatē bois ēt seragsta annis. ⁊. n. 2.

d ¶ Prescriptiōes sunt inuēte. adde bar. i. l. i. ff. de vsuca. bart. i. l. nemo pōt. ff. de le. i. Jo. an. i. c. fi. de ꝑscri. Car. 3 ab. i. c. vigilāti. e. tit. Jo. an. i regula scōa. ō re. iur. li. vi. i mercu. bal. i. q. ici. statuto cauet qō senatores.

e ¶ Verbum relinq̄re. adde. l. si cui. ff. de serui. l. si cū bi. i. ſ. i. ff. ō trāſ. l. i. C. de sac. sanc. ec. Itē adde soci. ec. i. xxiii. incip. p sequēdo. 02 dines vſi. circa scōa. 3. q. circa prin. cū vſi. seq. char. i. xvi.

furtum induxit. Adde an emens scienter rem alienam committat furtū. vide not. in.l.scies.ff.eo. Bal.in.l.alienum.ff.de fur. vbi plene p Bar. ☞ inclius in.l.qui fundū. ff.furtiua res.☞ ibi aler.in apostoli.in ver.ignorauerit.ff.de fur.

☞ Vsucapi. Tu vide de hoc dicto Barto.in.l.ff.☞ ibi Saly.nu.iij. versi.oppo.quod etiam in.l.ista prescribi.☞ quod ibi posui in addi.ad cum in ver.intelligitur prohiberi vsucapio. ff.in quibus cau. in integ.restitu.non ē necesse.

Semel appro bauit. Adde l.si vxor.in.ff.ff.de adul.l.i.C.de fur.☞ in.l.cuz mulier. ff.so.ma.regulaq; iu.lib.vi.gl.☞ Archid.in.c.in istis iiij.dist.

Titulus ☞ bona fides.addegl. in ibo instus titul⁹ in.c.si diligenti.de prescrip.☞

Erroniuris.adde.l.sed si lege.in ff.de pe. here.gl. ☞ doc.to.in cap.ō quarta de pscri. Pau.de cas.ofi. xvij. cons. xlviij consilio.lxxij.☞ fi.cclvij. Jtez ad de Soci.consilio lxiij.inci.in causa vertenti.versi. accedat.circa medium ☞ ver.preterea dato quod ibi tñ quando ch ar. ex.☞ charr.cri.

Quo ad fruvide dy. Joā. de imo. doct.in.l. fi fur.ff.de vsuc. ☞ bal. hic in.l.fi☞ fi lege. ff.lane.ff.de peti. her. Jmol.in.ca. ad nostraz. extra de re.eccles. non alie.☞ ibi moder. Jnn.in.c. consultationi⁹. extra de iure patro. et doc.in ca.ad nostram.ff.alic.

☞ De nudo iure quiritum tollendo. Rubrica.

☞ Nomen nudū qō quis in seruis habebat tollitur ☞ plenum dominium in seruis conceditur.

Doctores debent edocere scholares vtilia ☞ nō inutilia.

Subtilia ☞ difficilia inuenes terrētia ñ dñt ipis inuenib⁹ effūdi.

Antique. Casus. Nudū nomē qō quis in seruis habebat p hanc.l. tollitur ☞ plenū dñium in eis ꝛcedit. hoc dicit. ☞ Nota.qᵖ nudā sunt effectu carentia ñ sic qđ dr nudū qᵈ nō vestitū vt.ff.de pact.L.lege.☞.ff.in.e.ti.l.iuris gentiū.ff.sed cū nulla.☞.ff.quimo. vl nudū quid dr.qᵈ nō habēs effectum cōsectuz.☞ alias ꝓ significatū verbi importatū vt hic. ☞ Ex hoc no.bonum ar.vt sui die hereditarem nō transmittāt ad quēcūq; qᵈ bodiendo nosce sui heredes sunt vt.ff.ad tertu.l.ij.ff.sed si sint su.☞.ff. de interro. act.l.fi filius.ff.rñ.de quo latius dixi in.l.apud bostes. ff.ō su.et le. ☞ Item no.qᵖ superuacua ☞ superflua in rebus nulla cōsectam habētia.l.nō admittit sed reiēt. ☞ Item qō vtilia ☞ nō inutilia debent doct.edocere scholares. ☞ Item qᵖ difficilia ☞ subtilia inuenes terrentia non debēt ipis inuenibus effūdi. in gl.super rubrica.☞ ibi.ff.libertinorū.nā alij dediticij de quibus.ff. de dedi.li. Elij latini de quibus de latl.tit.☞ alij libertini simpliciter q ciues rōani efficiebant ☞ sic plenissimā libertatē ꝓsequēbāt

☞ De vsucapione pro emptore. Rubrica

☞ Glo.cōtinuat rubricam tribus modis.primo qō.ff.dixit de iure agendi nūc defendēdi hec nō vz qᵗ ☞ per vsucapionē ☞ prescriptionē ☞ rīt ius agēdi vt.ff.de bo.ma.aut.nisi.☞.ff.ō pf.xxx.an.l. si quis emptionis.nisi defendendo dicas ꝙ glo. sc reluit ad frequentiam facti ꝙ se hz vt possidētes cōuēti frequētius opponāt exceptionis ꝓscriptionis ꝙ non possidentes ex iure ꝙ ꝓscriptione questo agāt. ☞ Scōo dictū est.ff.qualiter libertates ꝓscribātur nūc qualiter alie res ☞ hec bona. ☞ Vel tertio a extra dictus est supra qualiter dñia acquirant tam ex cōtractibus iuris gentiū ꝙ iuris ciuilis vt ex Jtu emphyteotico ꝙ etiam vltimis voluntatibus. ☞ Sed qᵗ alij modi acquirendi superant de iure ciuili vt vsucapionis ☞ ꝓscri.ideo de illis annectit ☞ primo de vsucapione ꝓ emptore qᵗ illa frequentius accedit. Scōo de illa q̄ pro translatione ꝓpter aliquam similitudinem quam hz cū emptione qō declarat vt in glo.

☞ Res affecta vitio furti nō potest vsucapi.

Res aliena potest vendi ☞ post venditionem ofiium trāsferri in habentibus ius vendendi solum.

Incipia. Casus traditio rei alienelz ex vēditiōe furtū inducit vsucapionē impedit ☞ dñium vēdicatione ñ tollit.b.d. Vel breuꝰ tres effecta vitio furti nō potest vsucapi.b.d.☞ cōco.insti.de vsuc.☞. furtiue. ☞ Q.ꝙ imo res aliena possit vēdi ☞ post vēditionem dñium transferri vt insti.qui.alie.lz ☞.ff.so.vt in prin.glo. qᵖ ibi in habentibus ius vendēdi bi in nō habentibus. Op.qᵖ quilibet hoc ius habeat vt.l.rem alienā.ff.de cōtrahē.empt.so. vt in gl.in qua adde ibi nō obstat qō immobilis nō cōtractatur ☞ sic in ea furtū non cōmittit vt ☞.qn ☞ qui.quar.pars debet.l.ij. ☞.ff.de acqui.pol.l.ij.☞.ff.rē.☞.ff.ite ſ emptor.☞ sic lz eā vēderē ꝙ ꝓ iudicij sui quo ad obligationē ꝓsonalē distinguēdo tñ inter emptorem scientē ☞ ignorātē vt.l. ſ fundus.ſ.de cuic. ☞ ibi dicetur non in pindicij dñi.vt no.in.d.l.ſ rem alienā. ☞ Op.qᵖ imoē dens nō committat furtū nisi sciēs fuerit.ſ.e.l.sciēs. Sol.qᵖ hoc ꝑm illē ītellige ☞ tatione secuta. ☞ Gl.ārit qd ſi nō retractauerit.☞ sic nō est factum furtū an poterit vsucapi. dic qᵖ nō ꝓpter scientiā rei aliene. Vnde aduerte qᵗ ſ emptor fuit sciēs gl. bñ dicit ꝓpter bonā fidē quā debet habere.vt.ſ.de vsuc.transfer.l.vna.lz vbi venditor fuit sciens ☞ emptor ignorans.☞ tunc est dubium ☞ de iure ſto pcedebat vsucapio.sed de iure aut.nō pcedit in prescriptione longi tpis.vt.ſ.de pscri.longi tem. aut male fidei. est ergo dubium an ista gl.velit qᵖ idē sit in vsucapione rerū mobilium.☞ prima facie ista glo.sentit qᵖ sic.☞.ſ.dicam.

Sed contra. Casus pbibitio alienatiōis p defunctū facta cum rōnabili cā impedit rei sic pbibite vsucapionem.b.d.☞ notabiliter. ☞ Op.qᵖ pbibitio non teneat.vt.l. filiussa.ff. de le.i. Sol.illud qō sine causa.hic cum causa ideo tz. ☞ Quocter. iste dicit qᵖ mandauit seruari sed qd ſi pbibit ex ꝑsum vendi dicit gl.idem ☞ bū vt vēdita vsucapi possint vt hic.sed dubiū oritur an tunc possint donari ☞ donata vsucapi titulo ꝓ donato.☞ sentit ista gl.qᵖ no.qᵈ venditione pbibita omnis alienatio contnetur vt in casu notabili.ff.de stat.li.l.statuliberū a ceteris ſ.ſi.☞ verum dicit qᵗ rō pbibendi.ſ.vt remaneat penes liberos cōcernit vtrūq; ☞ actū nō ꝛcerneret vt.l.ſi.ſ.de ꝑdi.curi li.v. et latius dixi in.l.voluntas.ſ.de fideicom. ☞ Quero de ratione quare possint vsucapi.rñ.vt in glo.

1 ☞ Consensus domini vel vsucapio ducentis bona fide ꝑiudicat ei qᵈ id qō semel approbatur amplius non reprobatur.
2 Fides mala an sufficiat in vsucapione.
3 Fides bona an habeꝛ quādo in facto errat vt qᵗ putat vēditiōis
4 Bona fides emptoris quo tempore debeat intercurire.

Venditioni. Casus.cōsensus dominivl vsucapio emētis bōa ſ. ꝑiudicat ei.b.d. ☞ No.qᵖ id qō semel approbauit ☞ reprobare non possum. ☞ Item qō titulus ☞ bona fides dz interuenire vt res possit vsucapi concordat.ſ.de rei vē.l.nulla. ☞ Contra primaz ab extra opp.qᵖ ratum baberi non possit suo nōe gestum vt.ff.de neg.gest.l.ſi pupilli.ſ.ſi ego.sol.qᵖ illud verum vt ex nego.gest.ei detur actio.sed in sui preiudicium sic ne contra gestum venire possit vt hic.☞.l.mater.ſ.de rei ven.vbi latius de hoc dixi. ☞ Contra scōm op.ab extra qō titul⁹ nō requiratur qᵗ sufficit error defuncti pbabilis que equipollet tit.vt.ff. pro emp.l.qᵖ vulgo.☞ de vsuca.l.non solum.ſ.quod vulgo.☞ pro suo.l.ſi ancillam.ſ.ſi.fo.consentendo contra.☞ sic hec ſm illam supinus autem error non sufficit vt not.ff.eod.l.ij.ſ.ſi seruus.et de bis latius dixi in.l.nullo.ſ.de rei ven. ☞ Contra tertium op. quod etiam mala fides sufficiat.vt.l.sicut.☞.l.omnis.ſ.de pred. script.xxx.an.sol.qᵖ hic in vsuc.idem in lon.temp.prescri.vt.ſ. de prescrip.long.tem.l.i.ibi longissimi que tuetur etiā male possessores. ☞ Quero bona fides habeatur quando in facto errat vt quia putatur venditionis.vt.ff.eo.quod vulgo.et de vsucap. l.iusto.ſ.filius.quid ſi in iure erretur quia aliena scitur sed putat eum iure vendere posse.gl.dicit id.ēm.ar.ff.de peti.here.l.fz ☞ fi.ſ.scire.ſm quosdām inquit tenere contrarium.☞ pro istis videtur tert.de iur.☞ facti igno.l.iuris ignorātia ☞.ff.de vſu.l.nūq; in prin.☞.l.ſi fur.ſ.i.☞ ibi glo.que soluit contra.de.ſ.scire ꝙ quez monetur ista glosi.quia bo.ſi.censetur quo ad fructus vt ibi.nō. quo ad prescriptionem.vt.ll.ō.allega.☞ ita dicit etiam Dy.in.c. possessor.de reg.iur.lib.vi. ☞ Sed forte ad cāz est intentio buꝰ glosi.prime nam solum hic vult querere an error iuris ē inducat malam fidem ☞ ista glosi.vult quod non quia quo ad fructus rē manet bo.ſin.sed quo ad vsuca.verum est dicere quod est male fidei.☞ sic non simpliciter sed respective est bo.☞ male fidei ☞ forte etiam quo ad facultatem est bone fidei.argum ē.ff.de peti.here.l.illud.in princip.☞ est ratio diuersitatis quia tunc tractat de damno vitando:sed in vsucapione de lucro ☞ cū alterius damno ideo nō sic prodest. ☞ Quero ab extra quid ſi erat in vtroq; quia in facto ☞ in iure an tunc in vsucapione considerabitur tantum bo.fid.que insurgit ex errore facti an mala fid.que insurgit ex errore iur.vt ſi primo casu procedat secundo impediatur vsucapio.☞ glosi.ff.ꝓ dote.l.ij vir vxori.tenet quod vsucapio non impediatur propter immissionem.argumen.ff.de do.inter vir. et vxo.l.ſi sponsus.ſ.generaliter.☞ eadem tenet Dy.in.c. possessor.de re.im.li.vi. ☞ Nec obst.quod de pluribus causis simul concurrentibus inspiciatur magis illa que nocet quam illa que prodest.vt.ff.er quib.cau.in poſſ.ca.l.fulcinius.ſ.quid ergo.☞.ff.ad ſi.l.ſi quis in gram.ſ.ſi.quia in illis constabat de mala fid.☞ sic de causa nocente.hic non constabat nisi presumptiue ꝑsumptione insurgente ex iuris ignorantia:☞ hec ꝓsumptio tollitur hic propter bonā fidē adiunctā de qua cōstat ꝓpter facti ignorātiā et sic ī certis et nō certis locus est coniecturis.arg.l.continuus ſ.cum ita.ff.de ver.obl.☞ ita dicit Dy.in.o.c.possessor.in fi. Vel dic quod ibi causa nocens est potentior.☞ ideo illa attenditur et hic causa proficiens est potentior nocente:ideo attenditur ☞ non nocens et maxime quando causa nocens consequentiam trahit a proficiente:quia tunc proficiens habet nocentem annihilare: et est videre qō error iur.causatur ab errore facti et hoc est quod glo.voluit dicere in.o.l.ſi vir vxori. ☞ Quero quo tempore ista bona fides emptoris debeat intervenire.Rñ.glo.qᵖ in venditione de qua in.l.ista contractus et tempore traditionis ſcd in ceteris sufficit qᵖ tpe traditionis intervenerit vt.ff.e.l.ij.in pn.☞.ff.ꝓ so.l.ij.☞ lz gl.dicat qᵖ ibi notauit rōnē diuersitatis ☞ erravit.qᵗ voluit dicere l.l.ij.ꝓ emptore et ibi dicit qō freqntia Jctus hoc operatur sed rō mihi videtur satis remota nec bona qᵗ oēs vsucapiones sunt inducte ne rerū dñia sint in incerto vt.ff.de vsucapio.l.j.et iō frequētia Jctus non dz obuiare ei ad qō intēdit.vñ hoc

hoc forte cōsiderans glo.in.o.l.ij.dixit qᵖ subtilioꝛē rōnē posuit in.l.celsus.ff.de vsuca.sed ibi nullā ꝓcipio sed in.l.ſi is.ſ.fina.in eo.titu.glo.ſi ponit vnā que in parte m:bi placet sane intellecta vz ꝙ vsucapio ꝓ emptore denominatur a titulo causato ex parte vsucapientis ☞ ab eius facto quod nō est in alijs.nam titulus ꝓ soluto causatur principaliter ab actu tradentis.☞ idem de titulo ꝓ donatore et titulo ꝓ legato.et ꝓ delegato.☞ quodā modo omnes alij tituli concurrunt traditionis vel apprehensionis seu repetitionis tēpore qō nō est in titulo ꝓ emptore:et ideo cum titulus ꝓ emptore concernat tempus contractus et non factum ipsius ementis merito illo tempore eius bo. fide debet interuenire.☞ non tantum illo tempore sed etiam traditionis vt in ceteris:qᵗ fine possessiōe que causatur a traditione nō ꝓcedit vsucapio.☞ banc rationē pōdera quia als inaudita. dicta vero de iure ciuili:sed de iure canonico bona fides debet esse cōtinua douec fit perfecta vsucapio vel etiam longi temporis prescriptio vt extra de prescriptionibus.c.vigilanti.☞.ca.ſi diligenti.☞.c.quoniam.☞ no.ſ.de vsucapione transfor.l.i.☞ ibi dicam an vsucapio locum habeat in rebus ecclesiasticis.

1 ☞ Possessor male fidei ad rē ☞ fructꝰ ꝓstigit ☞ vsucapio ī gerit
2 Vsucapio quid.
3 Res violenter capta nō prescribitur.

Si patrem. Primo quādo possessio malafide habita a vēditore non erat violenta. Secundo quando erat violenta. scōa ibi.vel violenter antez.☞ prima subdiuiditur in duas vt per se patet.vel dīuide in tres.quia ☞ Primo dictū in parte mala fide retenta.Secundo aliud dictum in parte bona ſi. empta. Tertio aliud in vitio affecta. Secunda ibi:portio autem. Tertia ibi:voleter. ☞ Casus.☞ Mala fides possessorem ad rem fructus prosligit ☞ vsucapionē impedit sicut vitam rei anteq̄ perueniat in potestatē dñi.b.d. ☞ Not.ex scōa parte qō mala fides venditoris nō nocet emptori bodie fic.vt in auc.mala fides.ſ.ō prescript.lon.temp.hic in glo.ō. ☞ Jtē no.ex verbo vsucapionis qō vsucapio est genus.vt.ff.de vsuca.l.i.☞ per totū.☞ ideo bic predicatur de prescrip.lon.temp.que locum habet in immobilibus:vt hic patet. ☞ Ex tertia parte not. qō possessio affecta vitio violenti nō pōt prescribi.cōtra qō oppo.de.l.ſi vi vl'metu.ſ. qō me.cau.Sol.qō hic de vi expulsiua que nō inest voluntatē nulla habet.ibi de compulsiua que compulsi implicitam simplicitatē tenet.vt.l.metū.ſ.vloienti.ff.qō me.cau. ☞ Oppo.qō etiā in vi expulsiua procedit vsucapio vt.ff.de vsucapio.l.nō solū.ſ.ſi dominus.solu.qᵖ hic quando inuasor possessionez accepit. ibi quādo inuasor possessionem accepit.ibi quando non fuit ingressus quod no. ☞ Sed ab extra oppono quod non sit necesse vt violēta reuertatur in potestatem domini:vt.ff.de peca.l.certe.ſ.multis.Solu.qᵖ aut dominus est expulsus.et habet locuz.l.ista. aut alius possessor.☞ hz locum.l.illa. ☞ Sed contra hanc solutionē facit.ff.vi bolrap.l.vltima.ibi alio expulso necesse est vt reuertatur in potestatem domini.Solu.ibi violentia incidit in vitium furti qᵗ res mobilis ibi fuit abiecta.et ideo in furtiuis op3 qᵖ reuertatur semper in potestatem domini:vt.l.sequitur.ſ.qō ante. ff.de vsuca.et sic in vi abiectiua ☞ lz Cy. dubitet diuersum tamē pōt dici qō violētia non tantum rem afficit sed personā. furtum verꝰ rem tantū.ideo primo casu sicut purgatur quo ad personam ita cōsecutiue quo ad rem. Vel forte ideo qᵗ res mobilis in qua cadit furtū minoꝛi tpe prescribitur.qᵗ triennio ideo nō faciliter ꝓiudicetur dño forsan ignoranti.ler ista voluit ꝙ reuerti in potestatē ipsius dñi:sed res immobilis in qua cōmittit violētia expulsiua non sic breui tpe prescribitur ☞ sic.l. facilius permisit reuerti in ptātem expulsi vt postea posset prescribi qᵗ cū resipsa exhibeat dños verisimiliter infra tēpus prescribendi de ista reuersione notitiam debet habere.☞ poterit prescriptionem interrūpere.☞ sic nō potest ex tali permissione faciliter ledi vel forsan cōtradici possent quod sufficit in vi expulsiua rem reuerti in ptātem expulsi:qᵖ possidet cogitatione domini. licet alius vere sit dominus.et ita dz intelligi.o.l.certa.ſ.nu.lus.vt.o.ſ. non autē.

1 ☞ Res furto capta non purgata impedit rem vsucapi etiam ab emptore bone fidei.et nu.sequen.

Cum sit. Casus.☞ vitiū furti nō purgatū ipe dixit rē vsucapi etiā ab emptore bo. ſi.b.o.cū seq. ☞ Oppo.si res erat aliena vt supponit litera nō potuit obligari vt.ff.de pigno.ac.l.rem alienam.Solu.vt gl.qᵖ vel hic dños cōsentit vt.l.alienam eo. titulo. vel hic de obligatione facti ☞ nō iuris. ☞ Opponi.qᵖ licet res ablata vendatur furtū nō cōmittit qᵗ venditor non hz animum lucrandi vt requirit diffinitio furti. Sol.qᵖ imo pic habuit animū lucrandi qᵗ rē tradiderat creditori.☞ sic vsum et possessionez lucrari voluit que erat penes creditorā cui surripuit vt m glo.il in princ.☞ in glos.ō.☞ itelligo qᵖ tradidit vere vel ficte cōstituendo se precario nomine creditoris possidere:nā ꝙ tradita habetur vt no.glo.in.l.ſin actione.ſ.ſ.ff.de fur. Adde qᵖ ſi vēditor fit constitut⁹ liberat⁹ a traditione ad quā tenebat ex empto:vt no.ſ l.ab emptione.ff.de pac.et est illa glo.satis singularis ☞ cordi tenenda. ☞ Sz ibi ab extra caue:qᵗ retraditio nō vē necessaria in singulari hypotheca qualis hic fuit bic vt.l.in actione.ſ.qui rem.et l.ſi is qui.in pri.ff.de fur.Sol.qᵖ illud quo ad furti actionē ī qua dic vt in eis.☞ lz in.o.ſ.qui rē gl.teneat ſm Hug.qᵖ Jo dñm q nō tradidit det actio furti qᵗ sola hypotheca ius in re constituit.et nō det Jo nō dñm qᵗ ius ī re nō ꝓstituit cū dubitari ꝓt qᵗ nō dños nō pt excipere de nō dño suo Jo eū q ius hz ab eo tāq̄ a dño:qᵗ turpitudine sua allegaret qō nō lz vt.ſ.de trāſac.l.trāſactionez. et magis in ꝓposito.ff.de pig.ac.l.rē alienā.in fi. ☞ Jtē qᵗ sic nec questionē dominij dz referre creditori sicut nec ecōtra creditori de obligat.vt.ff.de pig.ac.l.et ſi metus.ſ.ſi creditor. ☞ Sed quid ſit de accusatione furti de qua ibi non tñ bic queritur.☞ de accusatione furti:sed an res efficiatur furtiua vel non.☞ ista stāt simul dari actionē furti et rem non esse furtiuā.☞ bic not.in.iij. glo.☞ econtra rem esse furtiuā.☞ tū competit actio furti:vt.ſ.de ser.fugi.l.j.☞ de furt.l.seruī et filiū. ☞ Jdeo concludo cūista glo. vt dicamus rei vendi.debere interuenire vt res a debitore distracta et contractata dicatur furtiua. ☞ Opp.qō imo possit vsucapi:vt.ff.ꝓ so.l.ſi.Solu.quod durāte vitio furti nō vsucapi:vt hic sed eo purgato sic vt in.l.seq.☞ in.l.precedenti.☞ dicitur purgari ſi reuertatur in ptātem creditoris.vt.o.l.ſi. ☞ Sed bic quero quid ſi non in potestatē creditoris sed veri dñi reuertatur an tunc erit purgatum vitium furti:videretur quod non per illam.l.fina.et ita prima facie sentit ista gl.dū dicit nisi redeat ꝛc. ☞ Sed certe illa.l.fina.dicit purgari ſi in ptātem creditoris reuertatur licet non in ptātem dñi non potius probat vt etiam ſi in potestatē dñi reuertat sufficiat. Et ꝙ hoc facit regula gñalis que se hz vt purgef ſi in ptātez dñi reuertat:vt in.l.precedenti.et in.ſi.de vsuca.ſ.furtiue. Sō ſ firmo rōne tali de vsufructu ☞ pignore idē est iudicium:vt.ff.de fur.l.inter oēs.ō.hec actio.et sentit glosi.in sequen.cōtrario.Sed ſi alius surripuit vsufructuario sufficit rem reuerti in ptātem dñi vt possit vsucapi:vt.ff.de furt. l.cū res.ō.j.in fin.ergo ☞ idem ſi surripiat creditori ☞ relinquat in ptāte dñi qᵗ dz posse ☞ potissime qᵗ rō nō est diuersa. ☞ Oppo. quarto de.l.sequi ſi rē.ff.de vsucapio. ☞ Soluti.bic qñ debitor nō dñs surripit:ibi qñ nō debitor surripit.quo casu licet fiat furtum et detur actio furti nō tamen res est furtiua vt ibi:et est ratio quia ☞ ſi alius surriperet ☞ reuerſa foret in ptātem dñi desineret esse furtiua vt in precedenti dixi.et hoc est de mente huius glosi. dñi simul allegat cū illa.l.cū es.ō.j.ff.de fur. ☞ Querit glo.quid ſi extraneus surripiat creditori rē a dño obligatā.sic qᵖ nō vsucapitur nisi in ptāte dñi reuertatur:vt in.o.l.sequitur.ſ.qᵖ autem.

a ☞ Titulus transactionis sufficiens est ad vsucapionem.

Ex causa. No.qᵗ titul⁹ trāsactiōis sufficiens ad vsucapionē. ☞ Queritglo.an pcedat in re ex causa transactionis a reo sibi retenta.quidam qᵖ non sed solum in data:quia tunc vel dominium transfertur ſi est dñs.vel iam vsucapiendi ſi nō est dñs:vt.ff.de contrahen.empt.l.clanibus.quod non est in re dimissa:qᵗ dñiuz nō trāsfertur.vt.ō.de trans.l.ſi pro titulo.et.l.sine apud acta.et.l.ſi de possessione.ergo nec vsucapiendi conditio. vt.o.l.clanibus. ☞ Alij vt Jo.qᵖ etiā in re retenta procedat vsucapio ꝙ bāc.l.qā indistincte loquit.nō obstāt obiecta.quia dicit Jo.illa regula non est semper vera:vt.ff.e.l.ō.ſ.ſi pupillo. Sed ille.ſ.mo dicum obstat ſi bene ponderetur. ☞ Quid dicem⁹ ad uerte. Primam opi.firmat glo.ij.in.o.l.ſi pro fundo.☞.ff.de vsuca.pro empto.l.i.et de vē.ob.l.stipulatio ista.ſ.sed quaten⁹.☞ peis est casus in.o.l.super possessione vbi dimittens dicit adhuc dominus.☞ idē in.l.ſ igs maior.co.titu.oū dicit ☞ rerū ꝓprietate careat.☞ hoc suadet rō:qᵗ transferret sed ius qō reus hz ei concessum dimitteret nec dños transferret dñium.ar.l.nō ois.in pnci.ff.ſi cer.pe.nec vsucapiēdi cōditionē.hec confessius fuit petrus vera ſi fieret inre vel in eius conspectu ☞ cum alio transferendi in reū omne ius sibi cōpetēs qᵗ tūc opi.Jo.pcederet. ☞ Sed bar. to.l.i.de hoc dubitat an tūc potius videat reus litis estimationem soluere.et sic vsucapere ꝓ emptore an non.et tunc transacto.et ideo ad hoc cognoscendū ipse remittit ad notata in.l.ei rei.ff.de rei ven.vt ſi ius partis erat certū tunc pecunia data intelligitur ꝓ litis estimatione.et ponit exemplū vt ſi petitur executio ſnie vel fundus ex testamēto sed incertū tūc ꝓ transactione quo casu dic aut voluit pecunia recipiens oē ius summ transferre.☞ tunc sequit qō ☞ De.dixit aut solum ius rei inconcussum dimisit et tunc procedit opi.prima bic posita.☞ sit bic finis.

☞ Emēs a pupillo sine tutore nō vsucapit rez tū non restituit nisi ei restituat pecunia in qua locupletior factus est.

Res pupilli non vsucapitur.

Cum qui. Casus.☞ emēs a pupillo sine tutore nō vsucapit rem tamē nōre stituit nisi et ei restituatur pecunia in qua locupletior factus est.b.d. ☞ Not.ex ſi.pupillum etiam non

Universidad de Deusto
Biblioteca

pebere locupletari eum alienaiactura. cõcor. ff. de pofi. l. i. §. an. in pupillum. ¶ Et er hoc collige excipiendu3 cõtra eum qui ô preda eſt ſollicitus. vt hic. ff. de admi. tu. l. minoris. cum ſimili.

¶ Item no. quod res pupilli non vſucapitur. vt hic in princi.

¶ Contra quod oppo. de. l. ꝟ. §. ſi a pupillo. ff. e. Glo. ſol. dupliciter. primam tenet petrus. ſecunda ‘Ja. de ra. Sed ſalibi glo. diſtinguit aut emptor ſcit vendẽtem ſine tutore eſſe pupilli: ⁊ tũc non vſucapit. vt hic in princ. ⁊. ff. eo. l. ꝟ. §. ſi a pupillo. ꝟ. rñ. Aut putauit eum puberem. ⁊ ſic ignorauit eum ſi pupillum: ⁊ tunc aut res empta eſt ipſius pupilli vendentis licet pubes putet ⁊ tunc non vſucapitur ſiue mobilis ſiue immobilis qz priuilegiantur pupilli res eorum non preſcribantur vt. ff. de vſucapi. l. vbi. ⁊. ff. de acquiren. re. domi. l. bone fidei. Aut res ab eo empta eſt aliena: ⁊ tunc aut eſt mobilis: ⁊ vſucapitur. vt dicto. §. ſi a pupillo. i. rñ. Aut eſt immobilis: ⁊ dicit ibi glo. quod non poteſt vſucapi. quia non poteſt alienari ſine decreto. vt. l. lex que tutores. ſ. ô ad mi. tuto. ⁊ per conſequens nec preſcribi. [a] vt. l. alienationis verbum. ff. de ver. ſig. quaſi dicat quod titulus eſt nullus qz decretũ non interuenit ſine quo non procedit longi temporis ꝓſcriptio ⁊ hec nota. gloſſ. in. l. iũ. ſ. de. auto. tuto. ¶ Sed certe ſi hoc eſt in re aliena mobili idẽ dz dici in ſmobili z3 aliena. ſz qz ſufficit ſuã putare vt non poſſit eam alienare ſine tutore vt. d. l. lex que tutores. Sed gliſtam ſaluando quod. pcedit ſm ius antiquum non nouum poſt. l. ex que tutores. ¶ Et ideo ꝓ iſtorum luciditi declaratione vide que diximus. ſ. ſi adnet. vſucapio. l. j. in. fi. ⁊ in. iũ. contrario. de quo diximus. ſ. in qui. cau. ſn inte. reſti. non eſt neceſſ. l. fina. ¶ Quero quando pupillus dicatur locupletior factus [b]

¶ Glo. iſta tres notabiles modos ponit ideo ſigna eam. ⁊ Cy. qui iſtos modos ponit in. l. non videtur. ſ. de in integr. reſti. de iſta glo. non facit mentionem. ¶ Sed iurta hec quero quia gl. ponit caſum quando rez neceſſariam emit que perẽt. quid ſi nõ neceſſariam ſed vtilem tantum que perẽt. dic quod tunc locupletior non dicitur. argu. in gloſſ. l. allegatarum a ſenſu contrario vel per locum a ſpeciali qz ſi in neceſſaria eſt ſpeciale ſequitur in voluntaria. in contrarium eſt ius commune. vt. ff. ad munic. ipa. l. i. in fin. ⁊. l. ſi. ¶ Queri poteſt. ñ. quis habet probare locupletationem iſtam vel non. ⁊ de hoc remitto ad no. ſ. de predõ. nuno. l. predium.

¶ De vſucapione ꝓ dato. Rubrica.

Sue. Caſus. Ex donationis titulo domi nium transfertur vel vſucapiendi cauſa bonaſide recipienti paratur. hoc dicit.

¶ Nota quod vbi dominus tranſfert dominiũ non dominus parat cauſam vſucapiendi. gloſ. eſt clara.

Non autem. Caſus. res affecta vitio furti nõ vſucapit titulo ꝓ dono to. hoc dicit.

¶ Vſucapio nõ procedit ex donatione putatiua.

Pater donãs filio eius poteſtate exiſtenti ⁊ credidit fil⁹ donationem valere an vſucapit.

Vir vxori donans ⁊ econtra an vſucapit.

Vſucapio inter virũ ⁊ vxorem cur ſtatim procedit in re aliena.

Donatio inter virum ⁊ vxorem non eſt prohibita niſi qñ donator efficitur pauperior.

Tritam. Caſus. ter donatiõe putatiua ſi ue erronea nõ pcedit vſucapio. b. d. ¶ Glo. ex puin. qz donatio pfecta nõ reuocatur.

¶ Contra quod oppo. de. l. ñ. ſ. de reuo. do. ſolu. quod fallit ex iuſta cauſa ingratitudinis vt in pma gl. ¶ Op. ũ. quod error habet pro titulo [c]. vt. ff. ꝓ emp. l. quod vulgo. ⁊ pro ſuo. l. ſi. Solu. quod verum vbi ſit iuſtus vt ibi non ſi ſit iniuſtus vt hic ⁊. ff. de vſuca. l. celſus. ¶ Oppo. iũ. quod titulus iſte locum habere non poſſit quia non poteſt donari niſi quod ſit donatarij. vt. ff. de donatio. l. in edibus. ſ. final. Solu. quod illud verum quo ad propoſitum donantis. vt in fin. gloſſ. ¶ Quero ſi pater donauit filio in eius poteſtate exiſtenti ⁊ credidit filius donationem valere an vſucapit. ⁊ dicit gloſſ. quod non in vita patris qz donatio non valuit inter patrem ⁊ filium nec error videtur per quem filius putauit valere eſt iuſtus ad vſucapionem. vt. ff. de vſucapio. l. nunquam. poſt mortem patris diſtingue aut heres ratum habet ⁊ tunc erit de tenet donatio ⁊ erinde inciperet vſu capere. vt. ff. eodem. l. ſi pater. aut ratum non habet: ⁊ tunc quia donationis titulus defit ꝓ donato non vſucapit. vt. ff. eodem. l. i. Verum quia ex quo pater non reuocauit donatio per mortem patris confirmatur. vt. l. donationes. ſ. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ capit vim quaſi legati. vt no. ſ. fa. ber. l. filie cuius. ideo inquit gloſ. titulo ꝓ legato poterit vſucapi: ſed hoc vltimum recto

bat Jaco. de ra. in cuius op. videtur inclinare Cy. in eo quo ꝺ citur donationes a patre factas confirmari morte et vim reſtri capere ꝺz intelligi in rebus ꝓpriis pñs non alienis ne iſta ſi ctio inducatur ℨ naturaleꝫ equitatẽ ad paranduꝫ titulum filio in ꝑiudiciũ alterius puta veri dñi cõtra ꝙdẽ modo ꝓncipit vſu capere. hoc ℨfirmo ex eo qz ſi vſucaperet tit. ꝓ legato hec vſucapio ſtatim poſt mortem vel ſaltez ab adita hereditate incꝑpet igitur ſi poſtea heredes donationẽ confirment ex tali confirmatione non procederet vſucapio ꝓ donato. quod probo qz ſicut ex plurimis cauſis quis non põt eſſe dñs: vt. l. iñ. ℨ. ex plurimis. ff. de acqui. poſ. ſic nec ex plurimis ſucceſſine vſucapere quia ſecũda eſt fruſtratoria cum ſit iaz factus dñs ex prima ſed cõſequẽs eſt falſum qz ꝓpter rationabilem heredũ vſucapitur ꝓ dona to. vt. d. l. ſi pater. ergo non ante vſucapit ꝓ to legato. Sed bis non obſtantibus teneo glo. quia leges que volunt vt hec dona. habeatvtz quaſi legati loquũtur generaliter: vt. d. l. filie. ſ. fanni. ber. et. l. donationes. ſ. de dona. inter vi. ⁊ vxo. cõiuncta. l. in donationib⁹. ſ. ad. l. fal. vbi caſus ⁊ fictam in re ꝓpria quaz aliena vt. l. cum aliena. ſ. de leg. ¶ Non ob. ratio Jac. de ra. qz ꝓtendi cium quod per vſucapionem generatur dño ex iſto titu. quaſi legati procedit culpa ipſius non petentis ideo non conſiderandum ſed potius rigor iuris qui tali equitati derogat ne rerum dominia remaneant in incerto: vt. ff. de vſucap. l. i. cum ibi nota.

¶ Nou ob. ℨ. rõ quia dico ꝑ ratibabitionẽ ℨ heredum non im peditur precedens vſucapio ꝓ legato ſeu quaſi legato nec habet tunc locũ vſucapio ꝓ donato: qz illa habet locũ quomodo donatio fuit reuocata expreſſe vel eaciteper defunctum ⁊ ita ceſſat ti. quaſi legati tũc enim reformatio heredũ operak vt ex tunc ꝓ donato vſucapiatur. et ita loquitur. ff. e. l. ſi pater. ibi enim ꝓpter exheredationez intelligitur tacite reuocata ideo morte ibi nõ confirmatur: vt tamẽ hec ⁊ alia in iſta materia tacta per glo. latius pateant cum queritur an ꝓcedat vſucapio in re do nata filio a patre. ¶ Dic aut in filio emancipato ℨ et tunc quia valet donatio ꝓcedit vſuca. ti. ꝓ donato. aut in filio in poteſtate et tunc aut confeſſio eſt facta vt habeat in peculio: ⁊ tunc qz non ℨ pater animum transferendi dñium non eſt donatio ideo non vſucapit. vt. ff. eo. l. i. ℨ. i. ibi glo. ¶ Aut ei donauit vt ſibi ꝓpꝛium haberet et non in peculio et tunc aut ei donauit ei bene merito et ſic vt extraneo. et tunc ſi merita preceſſerunt et hoc conſtat ſtatim valet donatio vt no. in. l. ſi donatione. ſ. de collationi. et ideo vſucapit. aut de meritis non conſtat vel donauit filio vt filio: quia iſti quo caſus in idem incidunt: et tunc aut filium ex poſtfacto emancipauit: ⁊ tunc quia ex tunc confirmatur donatio: vt. ff. de dona. l. donationes. ℨ. ſi pater. ex tunc inciplet vſu capere aut cum in poteſtate retinuit et tunc in vita patris non vſucapit: ſed an poſt mortem queritur. et dicit aut donatio non fuit expreſſe vel tacite reuocata ita qz confirmatur morte: et tunc vſucapit ti. ꝓ legato impꝛopꝛie: vnde dici dz ti. ꝓ quaſi lega to ⁊ ita no. glo. ff. ꝓ here. l. iñ. ℨ. filium. aut fuit reuocata expreſſe vel tacite per ex heredationem et tunc nec ꝓ legato valet nec ꝓ donato vſucapit niſi heredes illã ratificarẽt. ⁊ ex tũc ex noua donatione vſucapit ti. ꝓ do. ⁊ ita loquitur. l. ſi pater. ff. eodẽ. et modo habes veritatẽ clare ⁊ plene traditam. ¶ Querit glo. ſi vir vxori econtra donauit an vſucapit: vt. ff. eo. l. i. ℨ. ſi inter. ⁊ dicit gl. aut rem ꝓpriam: ⁊ nõ vſucapit. vt. ff. eo. l. i. ſi inter. ⁊ eſt ratio quia tũc nõ tenet donatio quia donator efficitur pauperior: aut alienauit ⁊ dicit glo. ℨ vſucapit: vt. ff. eo. l. ſi vir. quod intelige vt ibi valet niſi eius rei nomine eſſet obligatus alteri qua cum tunc efficeretur pauperior nõ tenet donatio et ſic deficiente titulo nõ procedit vſucapio vbi igit nõ ſit pauperior: pcedit vſu capio illa interrumpitur ſi ante vſucapionẽ completã fiat diuor tium: vt in eo. titu. l. i. ℨ. item ſi vir. et eſt ratio quia tunc reuocatur donatio. vt. ff. de donatio. inter vi. et vxo. l. ſed interim. ℨ. fina. et ſic titulus deficit ⁊ per conſequẽs vſucapio vltra nõ pcedit vt ℨ. ti. iñ. l. ſi. ⁊ qz ſicut ſine iuſto ti. nõ põt inchoari ita nec perfici. ar gu. ff. de fideiuſ. l. viãni. ¶ Sz tũc ab extra ẽro cur in re aliena ſtatim pcedit vſucapio inter virũ ⁊ vxo. ſed non inter patrez et filiũ in ptãte ℨtitutũ vt in precedente ꝙſtione. Rñ. qz iter patrẽ et filiũ eſt in diſtincte prohibita donatio. licet res ſit aliena qz cũ a patre proficiſcatur. ꝑfectia cenſetur. et ſi quereret filio que ritur ipſi patri: vt. l. cum oportet. ſ. de bo. que iib. ⁊ ſic idem reperiretur donatio. et donatarius. ¶ Sed donatio inter virum et vxorem non eſt prohibita niſi quando donator efficitur pauperior: vt. ff. de donatio. inter virum ⁊ vxorem. l. j. ⁊. ñ.

¶ De vſucapione ꝓ dote. Rubrica

1 ℨ Sponſa ante matrimonium dedit rem alienam in dotem ſponſo vel marito futuro an interim vſucapiat. et numero ſecundo

3 Res aliqua aliena inter vniuerſa bona eſt pervxorem in dotem data an vſucapiatur titulo ꝓ dote.

Res mobiles

Es mobiles. Caſus. marit⁹ recipiẽs bona fideviti capit tit. ꝓ to dote rem dotalem vitio nõ affectã ꝓ doctrina dicit. ¶ Quero ſponſa ante matrimoniũ dedit rem alienam in dotem ſponſo. ⁊ fic marito futuro an interim vſucapiat. et dicit glo. qz ſi inestimatã vſucapit ti. ꝓ ſuo ſed nõ ꝓ dote qz dos nulla eſt ſine mrimonio. [a] ⁊ qõ dixi qõ vſucapit ti. ꝓ ſuo eſt verũ niſi cõſtet qz mulier ea mẽte tradidit vt nõ ante viri fierent qua nuptie ſequte ſunt. ⁊ huius eſt ratio quia ſicut ſi domina eſſet dominiũ eo caſu nõ tranſfert ita nunc vſucapiendi conditio. et de omnibus his eſt caſus. ff. e. l. vſq; ad ver. ſtãte aũt. finautem ſponſus re cipit ipſam eſtimatam tãc nec ꝓ dote: quia doſi non eſt ⁊ hoc claruz nec ꝓ emptore nec ꝓ ſuo vt. ff. eo. l. ñ. vbi prima facie eſt caſus. Et ꝓ bis accedat qz contractus empti qui inſurgit ex tali eſtimatione eſt ꝺditionalis: vt. ff. de iure do. l. plerũq;. ſ. ſi ante. vñ interim ceſſare ꝺz vſucapio: vt. ff. de vſuca. ꝓ empto. l. ñ. ſ. ſi ſub conditione. a. d. l. ñ. Sed roge. dicebat ex vſucapere ꝓ ſuo per. l. i. ver. ſed qui res. ff. ꝓ ſuo. nam vt ille verſi. aliqd precedentibus adderet intelligebat eum in emptione ꝺditiona li. et quidã referunt Fran. accur. hoc tenuiſſe et dicunt cũ feciſſe additionẽ illã quã aliqui libri habent in fi. glo. in. l. ñ. ff. eo. que dicit prima. ſo. vera. Jtã opi. ſecutus fuit Dy. ⁊ Bar. Cyn. ibidem. ⁊ hoc ex eo qz Sctus cõditionalis babilis eſt ad tranſlationem dominiꝫ: vt. ff. de ſolu. l. ſub conditione. ⁊. ff. de don. l. i. ad fi. et. ff. de iur. do. l. ſed niſi. et. ff. eod. l. verſi. ſi tamen. et per cõſequẽs ad vſucapionem. vt in titu. i. j. l. i. ⁊ ff. de ꝺben. emp. l. claudius. et ita tenet ad. l. ñ. ff. eo. rõde vt ibi per Roge. vez ꝙ ibi dedit vt demũ ſecutis nuptiis fiat accipientis quo caſu nullo tit. vſucapit. ſecus ſi vt ſtatim vel ſimpliciter: qz licet non ꝓ emptore ta mẽ ꝓ ſuo vſucapit vel aliter ſi intelligere velis ꝙ in. d. l. ñ. ſimpliciter eſtimatã dedit: ideo ꝙ non vſucapit ꝓ emptore: qz con ditionẽ tacitã habet emptio nec titulo ꝓ ſuo ſcz generali qui concurrit cũ alio ſed ti. ꝓ ſuo ſpeciali qui alterius tit. concurſum non requirit. ſic. Sunt enim eius plures ſpecies. vt. l. i. ⁊ ibi no. ff. ꝓ ſuo. ¶ Quero. ñ. quid ſi vroꝛ conſtante matrimonio rem alienã in dotem dedit qz ſi ineſtimatã illam vſucapit ti. ꝓ dote ſi eſtimatam tunc ſi ea mente vt ſolum deterioꝛationis vel melioꝛationis precii ſequeretur ad hoc idem: qz ex hoc res non deſinit eſſe dotalis. finaute ea mente vt verã facit emptionẽ vel ſimpliciter hec paria ſunt: vt not. ſ. de iu. dot. l. ſi inter. tunc vſu capit ti. ꝓ emptore. vt. ff. eo. l. i. ⁊. iñ. ¶ Quero tertio: ponẽp vniuerſa bona dedit in dotẽ inter que res aliqua eſt aliena: an illa vſucapietur titu. ꝓ dote. ter. eſt notabilis qz fic. ff. eo. l. i. in contrarium facit: quia cum vniuerſitate tradita non videntur ſingulariter tradita. vt. ff. de contraben. empt o. l. in modicis. ⁊ ff. di acquirẽ. re. domi. l. qnedam. hinc eſt qz euictio nõ debet in ſingulari hereditate vendita. vt. j. de euictio. l. i ¶ Item ſi omnia bona ſua dedit in dotem: ergo quod ſuum non eſt non dedit dit: ergo recipiens ꝓ dote nõ vſucapit forte dici poſſet quod vſucapit ꝓ ſuo: licet non ꝓ dote ſed huic repugnat. d. l. i. quare dic ꝙ quo ad euictionẽ ⁊ alia procedunt contraria non quo ad vſucapionem: quia ſingula tunc videntur tradita ⁊ ſingula quo ad opinionem tradentis ⁊ recipientis ſunt ſua. ⁊ hoc eſt qõ voluit dicere. ff. eo. l. i.

¶ De vſucapione ꝓ herede. Rubrica.

Quia titulus ꝓ herede ſufficiens eſt ad vſucapionẽ: ideo de eo ſequitur. ¶ Sed queritur an titulus putatiuus ſit ſufficiens ad vſucap. iſtã ⁊ glo. hic. ⁊. ff. eo. ſuper rubric. videtur velle ꝙ nõ ſed in vero herede procedit ⁊ ꝓ hoc. ff. eod. l. pen. ¶ Nec ob. ff. de peti. here. l. ꝓ herede. vnde hec verba ꝓ herede triplicem habent ſenſum vt hic no. ¶ Sed Jac. de ra. dixit etiam putatiuum heredem poſſe vſucapere et ꝓ herede: et ꝓ caſu induxit. ff. de vſuca. l. nõ ſolũ. ſ. hoc amplius. ⁊ verũ dicit ſi iuſto errore mouetur ad ſic putandũ: ⁊ ita declarat aliam gl. quia iſta que eſt poſita. ff. eo. l. i. ⁊ eſt glo. magna. in ver. tẽ ille qui iuſtiſſime. ¶ Sed vbi nõ iuſto errore ſic putat verum dicit iſta ⁊ alia que eſt. ff. eo. ſuper rubrica.

Tz ꝓ herede. Caſus. ſi heres heredis velit vti acceſſione autoris non poteſt vſucapere ꝓ here de quod defunctus eius non potuit. b. d. ¶ Queꝛit glo. quando hec vſucapio locũ non habeat. reſpondeo vt in glo. i. Quod an a ſeipſo incipere poſſet reſpondet gloſ. ſi. ꝙ ſic qõ forte procedit niſi autoꝛ eius malam fidem haberet. vt. ſ. de preſcrip. longi tempo. auf. male fidei.

1 ℨ Vſucapio ꝓ here de non procedit in filiõs in poteſtate.

2 Filius habens cohereditatẽ extraneũ an tunc vſucapiat ꝓ here de vel ꝓ ſuo.

Nihil Caſus. vſucapio ꝓ here de nõ procedit a in filius in poteſtate. b. d. ¶ Quero de ratione dic vt reſpondet glo. qz viuo patre ceniet dis vel quaſi. vt. l. in ſuis. ff. de li. ⁊ poſt. fatek qñ qõ ſi defunctus vſucabiebat ꝓ here de filius ſuus illã poſſet perficere vt in. l. ſi. ff. de vſucap. l. ceptam. ¶ Quero an ꝓ ſuo vſucapere poſſit. ⁊ videtur qõ fic vt. ff. ꝓ ſuo. l. pe. ℨ. ſi pater. ¶ In contrarium determinat glo. hic ⁊ ibi annectit rationẽ: quia alis bec l. ñ. in fi. ℨ. de leg. Ad dictũ. ℨ. ſi pater. rñdet hic dupliciter. et primo qõ ibi erant emãcipati quod reꝓbat ibi glo. quia tunc vſucaperent ꝓ here de ibi negatur ſed poſtea nituntur eaz ſalua re vt ibi potes videre. Secundo qz ibi a defuncto erat in boa ta. ſed hec diuinat. ideo alijs ſolutionibus relectis glo. ſibi dicit quod ibi vſucapio ꝓ ſuo [b] procedit ex diuiſione quã rarã habuerunt poſt mortẽ patris ⁊ ex tunc nõ ante. ⁊ ita teneas quia ter. ibi hoc probat. ¶ Quero. iñ. quid ſi filius habet coheredẽ extran. um an tunc vſucapit ꝓ here de vel ꝓ ſuo. et quidam dixerũt ꝙ ſic quaſi exiſtentia ſuit atis nihil tunc operetur. vt. ff. de acqui. here. l. cũ hereditate. ⁊. ff. ad trebl. l. apud iulianum. ℨ. i. ſed glo. determinat in oppoſitum per hanc. l. que indiſtincte loquitur. ⁊ ad contrarium nõ reſpondet. Sed doc. cõſueuerũt dice reqõ tũc nõ operak in his que dependẽt ex teſtamẽto: ſed in extrinſecis fic: vt dixi per Bar. l. ſi fratris. ſ. de iure delibe. vel dic qõ exiſtẽtia ſm heredis nõ operaf ꝓpter extraneũ coheredẽ qñ non adit vel ſe nõ immiſcet. vt in. l. ſuperius allega. ſed qñ adũt vel ſe immiſcuit operaf ne pcedat vſucapio cũ aliena iactura. et [c] ſic ne vſucapio ꝓ here de. ar. l. ſi is cui. ℨ. fin. j. de fur. ¶ Quero iñ. qd ſi defunct⁹ habuit malã fidẽ vel ſciẽtia rei alienę. an tũc heres extraneꝰ illã vſucapiet ti. ꝓ here de. quidã qõ ſic ſi nõ vult vti acceſſione ſui actoris. ar. ℨ. de preſcrip. lõ. rẽp. li. i. ⁊. ff. de acq. poſ. l. ꝓp ℨ. i. Jtẽ qr ex quo res nõ eſt affecta vitio et ti. et bo. fi. habet vſucapere debet. vt. ſ. de vſucap. ꝓ do. l. i. ¶ Sed Jo. ⁊ Accur. cõtra. qz heres ⁊ defunct⁹ cẽſent vna ⁊ eadẽ ꝑſona. vt in aut. de iureu. a mo. preſt. in prin. Jtẽ qz heres dicit iuris fictione ſucceſſor vitioꝝ ⁊ culpe defuncti. vt. ff. de diuer. ⁊ tẽp. preſcri. l. cum heres. ⁊. ff. de diuer. ⁊ temp. preſcript. ſi ego. ℨ. partus. et. ℨ. de fruct. ⁊ ht. ex pen. l. ñ. Jtẽ ꝓ hoc. ℨ. co. l. ſi. ti. l. ñ. ſi. et alias rõnes facit glo. quas vide. ⁊ ſic cõcludit qõ hec vſucapio ꝓ here de locuz hz qñ defunctus habebat bo. fi. ſed deficiebat ei titu. quez hers habet ⁊ ſubaudi et ex ſua perſona vult cã initiare. vt no. ℨ. co. l. i. fin. ¶ Sed cauꝫ qz ſentit glo. qõ ſi defunctus habuiſſet tit. et bo. fi. heres non vſucaperet tit. ꝓ here de quod quidam reꝓbant per. l. iũ. ℨ. ex plurimis. ff. de acqui. poſſeſ. ¶ Sed ibi dicit poſſideri nõ ante vſucapi. qz ſemel dominus amplius effici non põt vt ibi Jo. Dicebat Dy. qõ ex plurimis cauſis ſimul ab initio concurrentibus procedit vſucapio: ſed non eſt niſi vna dñi acquiſitio. Sed qñ ſimul non concurrunt ſed diuerſis tẽpoꝛibus ex prima ſola vſucapitur. vt in. l. ſeruoꝝ. ñ. in quib. cau. [d] in integ. reſtitu. non eſt neceſſe. Sed qz iſta nõ eſt noſtra materia vltra nõ inſiſto. ¶ Quero an ſuperius vſucapere vel preſcribere poſſit ti. ꝓ here de. ⁊ ſuppono qõ putet ſe legitimũ. ⁊ videtur qõ ſic per. l. iuſto. ℨ. ſi filius. ff. de vſuca. in cõtrariũ facit qõ not. gl. ſing. ff. de leg. i. l. nemo. vbi dicit qõ non vſucapit. ti. ꝓ legato ergo eadẽ ratione nec ꝓ here de. ¶ Ego repeto Ray. diuiſe qõ rẽ patris nõ vſucapit: quia cũ nõ poſſit patri ſuccedere tit. vniuerſali: nec ſingulari. vt. ſ. de na. li. aut. li. in fin. ⁊ aut qb. mo. na. eſſi. ſui. ℨ. pen. ſequitur qõ ſicut nõ directo ita nec per indirectum. vt. ff. de vulga. ⁊ pupill. i. ſi is qui ſolidum. ⁊. ſ. de na. li. i. ergo idem ſequoꝝ: qz ſi verus titulũ a patre haberet non vſucaparet: qz titulus ille ꝓ nullo habetur. ⁊ ſi iuſtus error ꝓ titu. habeꝫ in preſcribẽdo non põt ex opitulari. nã alis fictũ operaꝛet pluſq; verũ: vt. l. ſi filius. ff. ſi cer. pe. cũ ſi. ibi aute res nõ patris: licet a patre legata. tũc inquit Ray. qz vſucaperet qõ nõ ſequor quia titulus a patre habitus eſt nullus vt dixi. ⁊ ſine titulo vero vel ficto propter iuſtũ errorẽ nõ procedit vſucapio nec longi tẽpoꝛis preſcriptio. vt. l. diuturna. ſ. de preſcrip. lon. tempo. in iure autẽ idẽ eſt dicẽdum quãdo ab eo capere non poteſt. alias ſecus: circa quod vide quod dixim. l. ſi qua illuſtris. ⁊. ad orã.

Opinione. Viuens non habet heredem: ideo vſucapio ꝓ here de in bo nis eius non procedit. hoc dicit. cõco. ff. ca. l. i. ⁊ hoc fatetur gloſſ. niſi iuſtus error [d] interuenerit. arga. ff. ꝓ lega. l. ꝓ legato. ⁊ ꝓ ſuo. l. ſi. ſed hoc non procedit in tit. qui non poteſt locum habere niſi poſt mortem vt eſt tit. ꝓ here de. ¶ Unde ſicut nec verus titulus in bonis viuentis locum habet: ita nec factus ab errore accuſatus. argumen. l. adoptio. ff. de adoptio. et. l. ſi filius. ff. ſi certum pe tatur. et hoc non tangunt doctores.

Vſucapio. Putatiuus heres non vſucapit ꝓ here de nec ſine ti. ꝓ cedit preſcriptio. b. d. ⁊. huius. l. materia eſt in proceſſibus expedita ⁊ maxime in rubrica.

¶ Sine matrimonio. adde Soc. cap. ⁊. de Donatis in tract. ⁊ vote. Et an poſſit de ſubſtantia matrimonij. vi. de. l. i. ñ. C. de nu. et in. l. fina. C. de do. ante nupt. et gloſ. in. c. nullus. xxx. qõ. v. Jtẽ ad de Soci. conſilio. incip. in cã vertenti. verſi. ca piendo etiã ſecũdã ibi nã ex quo in. i. pte char. cxi.

¶ Vſucapio ꝓ ſuo. adde Soci. cõſi. cclj. incl. qñ in preſenti. verſi. ad qõ reſpõdet i ñ. par. cha. cclvi. qd vſucapio ꝓ ſuo requirat.

¶ Quid ſi defunctus habuit malã fidẽ. Adde ó hoc. ſ. an mala fides defuncti vi⁹ Bald. in aut. ad hoc. ſ. de vſuris. Bart. in. l. ex diuerſo in fi. princ. et ibi in apoſtil. ff. de rerũ. ⁊ not. Dy. freg. male ſi dei poſſeſſore: ibi no. do Boeti ex tra de reg. iur. li. vi. ⁊ notãt legiſte peculiariter in. l. naturaliter. ff. de vſucap.

¶ Juſtus error. Adde Soci. conſi. lv. incip. predictis publicis inſtrũmẽtis. verſic. poſtremo. circa mediũ eba. xxvi. et ibi qñ error iuſtus ꝓ titulo habeatur. ⁊ q dicatur error iuſtus in iuſtus ꝓ titulo habeatur. ⁊ qui ex his profit ad preſcriptionem. ⁊ quali ter probak adde cũ. cõſi. xlvij. incipiẽ. in primo preſentis cõſultationis verſicu. circa mediuz. ñ. colũ. char. lxxxv.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Communia de vsucapionibus. Rubrica.

¶ Postq̃ tractauit de vsucapionibus specialib⁹ hic subiũcit de communibus.

¶ Colonus non prescribit quia non possidet sibi.
¶ Possidens alĩ non prescribit sibi.
Colonus an possit solo animo interuertere possessionem domino vt ex hoc dominus perdat naturalem.
¶ Colonus criens de fundo animo deserẽde possessiõis an dominus possessionem perdat.

a ¶ Qui ex conducto. hic.l.q̃ Angel. dic tm̃ facit cõtra Bart. scilz triplicem esse possessionem qz corporalis, possessio non inuenitur sz ꝓpriestat in nomine detentationis. vt hic appẽret dum dicit corporaliter teneat. prebo per casum l.si id qs. ff. de acqui. pos. in l. cum diuidũdo §. neq. ff. eo.

a† Casus colon⁹ nõ ꝓscribit quia nõ possidet sibi sed domino seu locatori. hoc dicit. Ex his habes duo notanda cũ primo cõcordat ĩ. de ꝓscriptio. xxx. an. l. male agitur. ¶ † Ex secundo nota. quod qui possidet alĩ nõ prescribit sibi et hoc est commune cuilibet vsucapioni. ¶ Glo. reuocat in dubiũ an colonus vel inquilinus possideat et vt q̃ possideat. argu. ff. communi diui. l. cõi diui. §. neq. ff. de vsucapio. ꝓo herede. l. ij. §. i. ¶ Sed in cõtrarium facit. l. ista et dicta. l. male agitur. nam cum dominus habeat per se ciuilem et per colonum naturalem vt hic ergo nulla ex his est penes colonum sed sola detentio et hoc est quod hic dicit corporaliter teneat. et hec detẽtio non est sibi possessio sicut nec a fino scille, detẽtio. et quia hec detentio est alterius ad profectum ideo domino et non sibi dicitur possidere. ¶ Secundo inducitur ꝓo casu vt ff. de vsucapio. l. non solum. §. qñ vulgo. ad fi. vbi vniuersaliter omnem possessionem ab eo excludit dum dicit q̃ nullam possessionem habet. Tertio probat quia si colonus non admittat dominum ad possessionem et contra colonum datur interdictum recuperande eo⁹ a quib⁹ nõ daretur nisi possidenti: vt. ff. de vi et vi ar. l. j. §. interdictũ aũt. et. l. ij. §. cã. z. l cum fundũ. et hec vera. Bd. §. neq. rñ. vt ibi notat. f. q̃ exponatur possideant. i. detineant vt h̃ ad. l. ij. §. j rñdeo q̃ ibi in versu. preterea. mutat casum. a⁹ ĩ proprie ꝓo detentione accipit. et ita expone vbi hoc reperies.

3 ¶ Scõd̃o q̃ro an solo animo colonus possit interuertere possessionem dñi vt ex hoc dominus perdat naturalem. et dicit glo. et bene q̃ nõ. vt. ĵ. de prescriptio. xxx. an. l. ij. et ꝓo hoc accedat. ĵ. de acqui. pos. l. nemo. secus si non solo animo nec etiam facto cum nõ admittat: vt. l. cum fundum. ff. de vi et vi. ar. ¶ † Tertio quero si aĩo õ serende possessionis colonus ereat de fundo an dñs possessionẽ perdat ei quidam q̃ fic. ar. sumpto a sensu contrario. ff. de acquiren. pos. l. si colonus. ¶ Oõ firmo tali ratione q⁹ si dñs possidet naturaliter mediante colono q̃ hic sequitur qõ medio desinente detinere et per consequens seruire desinit z is cui possidet sicut cũ medio prediũ desinit seruire desinit p̃diũ cui seruiebat seruitutem retinere: vt. ff. de ser. rustico. predi. l. tria predia.

b ¶ In rebus mobilibus. ecclesiarum. adde Bar. baba. in. c. i. de restitu. in integ. do. in cle. i. de sequestra. possess.

¶ In contrarium facit quia mortuus desinit possidere z tñ colono mortuo dñs nõ perdit possessionem. vt. ff. de acqui. pos. l. si de eo. §. i. et. l. si idẽ qõ. §. ij. p hoc accedat. ĵ. õ acqui. possess. cñ nemo. Vbi nõ põt colon⁹ sibi mutare causam possessiõis. z sic primã causam nõ põt deserere: sed dicit glos. q̃ illa modici facit q⁹ ibi quo ad vsuca. cũ nec ex toto desinat possidere sicut in q̃stione nostra. ¶ Quid igitur dicendũ mihi vt primo videdum qd de iure antiq̃ fuer. de iure isto añ. l. fi. j. õ acq. pos. et de iure antiquo videtur glo. in. d. l. fin. q⁹ non perdatur per. l. cum quis. ff. de dolo. sed mihi apparet q⁹ possessio naturalis quã habebat mediãte colono perdatur per iura superius allegata. Ciuilis autem retinetur vt voluit glo. in prima opi. l. d. l. si colonus. z ꝓo hoc videtur bonus casus non cauillando text. in. d. §. fide eod. l. i. in ver. aliud est intendum aut. nam ibi loquitur quando animo deserẽde possessionis in principio qñ non aĩo deferen. i. non obstat quod postea sequitur in versicul. sed hec ita. q⁹ non limitat priorimum dictum sed aliud qõ de mortuo colono diceret vt pz ex his verbis sed in heredit ate coloni ꝛc. Vel si ad vtrumq̃ recurtur de ciuili perdenda ibi queritur. ¶ Nec ob. quod non perditur mortuo colono vt ibi. et in. l. si id quod. §. i. q⁹ tunc, nõ tam deserit quã relinquit et illud ex necessitate facit vnde eis magis subueniatur. argu. ff. qui satisf. cogan. l. si fideiussor. §. si necessaria.

¶ Non obst. d. l. cum quis. ff. de dolo. q⁹ ibi familia non habuit animum deserendi vt ibi no. al⁹ de ciuili ibi loquitur. an autem aliquid fit innouatũ per. l. fin. ĵ. titu. sequ. vbi dicetur. ¶ Quarto querit glos. quid si alĩ tradat vel prodat. dicit quidam q̃ ꝓdere idẽ est qõ deserere de quo proxime dixi: vt. ĵ. titu. ij. l. fi. Sed attende qõ precedens questio loquitur quando alius non est ingressus. hec qõ loquit q̃n alĩ pdũt ita q⁹ ingressus fuit z ita est in tẽtio gl. vt pz ex rñsione quã facit ad vtrãq̃ qõnẽ dũ dicit q⁹ dñs recuperat ꝛc. Rñ. ergo cũ gl. ad vtrãq̃ qõnẽ dicit q⁹ admittit: vt ff. õ acq. pos. l. ij. §. qõ fi seru⁹. z. l. per egre. §. quib⁹ Nec ob. l. quãuis. §. j. in co. ti. vt ibi no. an aliqd fit innouatũ p. l. fi. j. ti. i. ibi dicã. ¶ Quinto quero quid si seruus meus qui mihi possidet constituit in animo sibi possidere. Rñdeo nõ amitto q̃ ipsum possideo. z per hoc. ff. de acqui. pos. l. si de eo. in prin.

¶ Res fisci non vsucapiuntur. z nu. seq.

Tam prídẽ. Casus. † Res fisci nequeũt vsucapi. b. d. ¶ Opp. quod no prescribantur vt. l. omnes. ĵ. de prescri. xxx. ann. solu. vt in fi. glos. quod non minori tempore prescribuntur q̃ annis. xl. vt ibi nisi sint in vsu publico q̃ tunc nullo tempore prescribuntur vt. l. via publica. ff. de ma. pu. z hoc in rebus incorporatis in fiscum. z sic seruus fisci. rl. annis prescribitur. ¶ † Quero tunc quid si non erãt incorporate in fisci sed vacantes dicit glos. aut vult prescriptionem inchoare postq̃ fuerunt denuntiate fisco et tunc quadriennio prescribitur. vt. ĵ. de quadri. pres. l. i. z. ff. de diuer. z temp. prescri. l. intra. aut vult anteq̃ fuerunt denunciate. z tunc aut prescribit sine tit. z tũc. xxx. anni sunt necessarij. vt. ff. de acquir. re. domi. l. ij. §. j. ij. z. ff. de iure fi. l. i. §. prescriptio. Item cum titulo et tunc omnium de iure communi prescribit. vt. ff. de vsuca. l. quamuis. z insti. de vsuca. et prescri. §. res fisci. quod exponit ibi gl. i. mobilia triennio. immobilia. x. vel. xx. annis. ¶ Sed quidam direxunt quod tantum. x. cuz fiscus semper sit presens vt no. ĵ. de quadri. pres. l. i. et de hoc ibi dicetur. ¶ † Quero quid in rebus ciuitatum. dicit glo. idem quod in fisco. arg. ff. ex qui. cau. ma. l. legatis. z. l. sed si per pretorem. §. fi. z dicit Cy. q⁹ istud dicere est periculosum per notata. ff. ex qui. cau. ma. in. l. republica. ij. de facto ciuitates sibi hoc usurpent. sed forte etiam de iure per ea. que ibi diri si iura fiscalia habeant que superiorem non recognoscãt alias si superiorẽ habeant qui fisci locum teneat sic cum Cy. q⁹ tunc bona vacantia ciuitati non debẽtur sed ei cui subũciuntur. l. i. et. l. vacãtia. ĵ. de bo. va. lib. x. Et ita intelligi dz glo. q̃ huic videt Fran. in. insti. de vsuc. § res fisci. ¶ Vtrumo queri possit quid de bonis vacantibus q̃ deferuntur ecclesiis. dic vt no. per Dy. in regula possessor de reg. in. lib. vi. z an in rebus mobilibus ecclesiarum locum habeat vsuca. diri. ĵ. ti. j.

b

Si mala fide. Casus. vitiũ defuncti non est ceius vniuersalis successori etiam bonaz fi. habenti. b. d. ¶ Queri it gl. quid fiyult ex sua persona inchoare prescriptionez gl. remittit ad no. §. e. l. mihil. dic vt ibi diri. ¶ Quero ab extra quid in successore singulari qui vult inchoare a sc an vitium autoris noceat et q⁹ tempore huius. l. non nocebat quia non succedit in vitium cum non sit vniuersalis successor. vt. §. de vsuc. ꝓo emp. l. i. z de prescript. long. temp. l. i. Sed hodie prima facie videtur quod sic per aut. male fidei. Ibi positam quod an sit verum ibi dicam.

¶ De vsucapione transformanda Rubrica.

¶ Primo ꝓo euidentia premitte quod res mancipate dicuntur que in potestate z dominio possessorum seu singularium personarum sunt z esse possunt sic dic q⁹ manu z corpore capiuntur z adipiscuntur. z per oppositum non mancipate que sub dominio illorum non sunt necesse possunt. modo ad propositum bona immobilia prouincialia tempore antiquissimo romanorum erant non mancipia q⁹ populus romanus illorum dominum voluit ꝓo se z apud se esse z remanere sed italica erant mãcipia quia sub dominio italorum bona aut mobilia ibi erant mancipia. ¶ Ex his sequebatur alia differentia mobilia vtiq̃ poterant vsucapi sed immobilia non quia solum in italia vbi erant mancipia non in prouincia vbi erant non mancipia z sic antiq⁹ his differentiis prouisum fuit vt vbiq̃ res mobiles caperentur anno. immobiles in italia biennio in prouinciis nullo tempore ¶ Post hec romani vel imperator predia prouincialia ad ius italicum z reduxit z ea mãcipia fecit z sub dominio prouincialium ea constituit z ex hoc sublata fuit differentia mancipi z non mãcipi. z fuit hoc ante. l. istam. ideo secunda pars huius rubricelo quitur per verba preteriti temporis dicens de sublata differentia ꝛc. Sed quia hec differentia sublata remanebit alia differentia antiqua scilicet quod immobilia italorum vsucapiebantur z non immobilia prouincialium sicut nec prius: ideo hanc diserenti 3. Imperator hic tollit z vult quod ita prouincialia, sicut italica vsucapiant. ¶ Verum quia tempora erãt nimis breuia quia immobilia italicorum biennio z mobilia vbiq̃ anno. ideo hanc vsucapionem transformat. l. vt immobilia tam italica quã prouincialia spacio longi temporis. x. vel. xx. an. vel. xxx. preserbantur z mobilia spacio trium annorũ. z ꝓ tãto prima pars rubrice dicit de vsucapi. transformãda z hec est veritas sublatis ambagibus hic per Cy. recitatas. ¶ Continuo modo sic rubricam. Dictũ est. §. de variis titulis vsucapionum z de his que eis communia sunt sed circa tempus vsucapiendi antiquum vsucapiones erant transformande z maxime propter mancipi. z non mancipi. que erant sublata ideo vt hec cognoscamus annectit

bare

dauc rubricam suo nigro.

1 ¶ Res prouinciales et italice quantum ad vsupionem sunt exequate.
2 Diuersitas iuris constituti non debet induci ex diuersitate locorum.
3 Usucapio triennij an habeat locum in rebus ecclesiasticis.
4 Ecclesia romana sola fiscum habet ideo in rebus eius vsucapio non habet locum sicut nec in rebus imperij.
5 Possessio cõtinuata in vsucapiendo requiritur per triennium.
6 Res incorporales an possideantur.
7 Bona fides et coutinuata possessio qualiter probantur.

Cum nostri animi. quęs. Primo ex oriditur vel causaz. l. condẽde premittit. S. cum do statuit in rebus immobilibus. Tertio in rebus mobilibus. Quarto limitat et declarat quo et quoto tempore bo. fi. debeat interuenire. Quinto permissorum ostendit esse tum. Secunda ibi. ideo per presentem. Tertia ibi: cum autez.

1 Quarta ibi: hoc tãmmodo. Quinta ibi: ata etenim. ¶ † Casus. hodie res prouinciales et italice quantum ad vsucapionem sunt exequate. Et immobiles prescribũtur ꝓ spacio longi temporis. immobiles vero spacio triẽnij continui interuenienti busna principio bo. fi. z titulo nec mala fides superueniens etiã in heredis persona impedit recte vsucapio. recte intitiatam per

2 fici. hoc dicit. ¶ Ho. quod ex diuersitate locorum nõ debet induci diuersitas iur. cõstituti: vt hic et. l. superuacuam. §. de tẽp. restitutio. in integrum. quod est verum nisi ex diuersitate locorum inducatur diuersitas circa rationem iur. constituti: vt. ff. de officio pretoris et. le. l. j. et. ij. ff. de eo quod cer. lo. l. et animo.

a ¶ Secundo nota quod sufficit bo. fi. a principio a⁹ vt hic. et. ff. de vsucapio. l. sequitur. §. de illo. Cõtra quod opponit gloſſa. de lege. sed si lege. §. de eo. ff. de petitiõe hereditatis vbi mala fides superueniens nocet sed non soluit. Sed dic quod ibi quo ad fructus percipiendos non quantum ad perfectionem vsucapionis recte initiate vt hic cum similibus. ¶ Sed iterato opponit gl. de leg. ij. in fine. ff. de positi. vbi scientia superueniens nocet. Solutio quod ibi ideo ne locupletetur cum iniuria deponentis cui nulla culpa potest ascribi: hic domino negligẽtia imputatur ne rerũ dominia remaneãt in incerto: vt. ff. de vsucapio. l. i. ¶ Itez tertio opponit glo. de. l. cum ancillis. §. finali supra de incestis nuptiis. vbi punitur qui delictum iam commissum cognouit et non propalauit. Sed ibi casus est omnino a nostro diuersus et vbi sciantia commissi ascribitur delicto hic non vsucapienti. Item bic sciens et vsucapiens sunt vna et eadem persona. ibi diuerse committens et sciens. Item sicut ibi patiens punitur ita et hic dominus negligẽs et patiens rem vsuca. ¶ Item quarto ab extra opponitur quia casus superueniens dum res est in fieri impedit illã consummari et perfici sicut impediret inchoari a principio. vt supra qui testamen. fa. pos. l. furiosum. et. ff. de bis qui sunt sui vel alie. iu. l. patre furioso. Solutio quod ibi casus superueniens agit in causa efficienti et idem si materiali vt l. qui meum casum. ff. ad legem aquiliam. hic in aliquo extrinseco accidenti quod non vitiat: vt. l. item illa. §. quod adiicitur. ff. de constituta pecunia. vel hic speciale in odium negligentis et ne rerum dominia remaneant in incerto: vt. ff. de vsucapio. l. i. et vt lites facilius tollantur. vt. ff. ꝓo suo. l. fina. et de brocar. quando res deuenient ad casum a quo non potest incipere vitium dic vt dixi in. l. fi gaudentius. supra de contrahenda emptione..

¶ Opponitur quod bo. fi. debeat esse continuata saltem vsq̃ ad finem complete vsucapionis vt extra de prescriptio. c. vigilanti. et. c. dilligenti. et. c. quoniam. Solvit glos. ista quod aliud de iure canonico quod magis equitatem conscientie bone considerauit quam iuris rigorem vnde peccatum cuitare voluit vt ibi in litera z pondera vt ibi in omni prescriptione loquitur z tam in

3 ciuil⁹ quã canonica. ¶ † Sed iuxta hec quero an vsucapio triennij locum habeat in rebus ecclesiasticis b⁹ z de iure ciuili expeditum est q⁹ sic in auten. de ecclesia. titu. §. ꝓo temporalis. et in auten. hec constitutio innouat ꝛc. et. §. de sacrosanctis eccles̃s. et autentica quas actiões. ¶ Sed in oppositum fuit extra de prescri. c. illud. vbi dicitur q⁹ aduersus ecclesiam minor prescriptio

c quadraginta annis c nõ admittitur et sic non vsucapit. ¶ Sed 5 huic respondet Dy. in. c. possessor. de regulis iuris. libro sexto. i j. colũ. quod illud statutum generale non derogat huic speciali: vt extra de constitutio. c. i. lib. vi. et in. c. generi. de regulis iur. eodem libro. ¶ Nec valet responsio quorundam dicentium qõ illud est verum quando generale et speciale statueretur a iure canonico est speciale a iure ciuili quo casu inquiunt speciale generali non derogare: quia dicit Cynus quod illud. c. i. de constitutioni. istam responsionem tollit. nam et ibi per papam inducitur constitutio generalis et per alios consuetudo specialis. extra

d men ibi spãlis derogat generali. ¶ Cõfirmat ipse q⁹ constitu-
e tio que loquitur indefinite non equipollet vniuersali c quando non est eadem ratio et conditio omnium particularium in vniuerso comprehensorum. Unde si lego omne marmor videor legare omnes statuas marmoreas: vt. l. heres meus. §. i. ff. de leg. ij. et de aur. et argen. lega. l. j. cum similibus et tamen indefinite legatur marmor sola rudis materia intelligitur legata: vt. ff. de legatis. ij. l. quesitum. §. illud fortasse. sed constat aliam esse rationem et conditionem immobilium et aliam mobilium. ergo constitutio illa canonica ꝓlata simpliciter intelligenda est vt nõ deroget iuri ciuili in eo q⁹ vsucapionẽ permittit. ¶ Ego idem teneo quia text. in. d. c. illud. supra allegato minori non ad

b mittenda dixit propter prescrip. triginta annorum. quam quidam canones admittebãt vt ibi in littera patet z sic vsucapionẽ in rebus mobilibus non agit tollere. ¶ Hoc confirmo q⁹ vt cuiꝫ tetur correctio leges si possunt debent intelli in suo proprio et stricto ver bi significatore: vt. l. non aliter. de lega. ij. sed ibi de prescriptione dicit q⁹ lz lato sumpto vocabulo vsucapionem triẽnalem possit comprehendere: tñ de stricto significato comprehẽdit vt patet in titu. precedentibus. ideo in rebus mobilibus appellat vsucapio in immobilibus prescriptio vt est text. ĵ. in qui. cau. lon. tẽ. presc. l. in seruorum. z nc. Cyn. §. de vsuca. ꝓo dote. l. prima. cum igitur constitutio illa loquat de prescriptione intelligẽda est de illa q̃ in immobilibus locum habet. preterea cõstitutio illa nõ põt adaptari in mobilib⁹ animatis anima sensitiua vt sunt animalia quetanto tpe nõ viuunt z tunc equũ est in eis aliquã prescriptionẽ locũ habere sed non illa longi tpis quia est correcta in rebus ecclesie, ergo dicendum vsucapionem locũ habere vt voluit ius ciuile. sic in simili arguit glo. magna in. l. j. §. de qua. prescrip. z ita concludo vsucapionẽ in rebus mobilibus ecclesie etiam de iure canonico procedere sed continua esse debet bo. fi. vt superius dictum est. et ex his habes q⁹ res mobiles d ecclesiarum minori tempore prescribuntur quã. fiscales. vt. §. ti. j. l. iam prideż. ¶ Sed ratio est quia ecclesia sola romana fiscũ 4 f habet ideo in rebus eius vsucapio locũ non habet sicut nec in rebus imperij. ¶ Sed iuxta predicta quero an hec contentio non continuate bonefi. debeat admitti in foro seculari. dic quod sic quia a iure canonico est inducta contra fomentum peccati ideo admittenda: vt dixi in lege primi legia. §. de sacrosanctis ecclesiis. et hoc etiam tenet Bart. in. l. naturaliter. ff. de vsucapionibus. et hoc de vsucap. De prescriptionibus alĩs dicam in suis titulis.

¶ Tertio no. quod sua res superueniens heredi nõ impedit vsucapionem cum defuncto ceptaz perficiat: vt hic. et. ff. de vsucapio. l. heres eius. an. fi. j. rñ. z. ff. de vsuca. ꝓo empt. l. ij. §. fi defunctus. et ibi casus nedum in herede de iure ciuili sed etiam in successore vniuersali de iure pretorio et in fideicommissario cui heredi- e tas est restituta ex trebel. ¶ Sed contra hoc ob. glo. q̃ p sciam heredis et ipsius rei apprehensionem res efficitur furtiua et sic non vsucapitur: vt. §. de vsuca. ꝓo emp. l. cum fit. z. l. seq. Et soluit vt ea not. vsq̃ ad fi. et vitima solu. est cõis et multum notanda que vult q⁹ vitium rei superuenientis impediat vsucapionẽ inchoari sed non ceptam perfici. hodie tñ q⁹ sola mala fides superuenientis im- edit vsucapionem perfici vt dicam in sequenti questione de isto contrario an fiat furtum vel non modicum est curandum. ¶ Sed queritur an idem sit in successore singulari vt vsucapionez ceptam eius autoris compleat non obstante quod scientiam bz rei aliene. z dicit q⁹ nõ p. l. ij. §. fi cum rem. ff. de vsuca. ꝓo emp. vbi casus et huius ratio q⁹ non reputatur eadem persona cũ defuncto vt reputat vniuersalis successor. vt in auc. de iureiu. a mo. ꝓel. in princ. Sed hodie idem in vtroq̃ de iure canonico et neuter vsucapiet propter eius malam fidem. vt. c. fina. extra de ꝓel. et in. c. possessor. de re. iur. libr. vi. commungendo illa verba nullo tempore cum precedentibus. ¶ Sed tunc que ro quo tempore ista bo. fi. debeat interuenire an fin tempus contractus an fin tempus traditionis vel seruj aut vtrumq̃ et g hoc remitto ad ea que diri. §. de vsucapio. ꝓo empt. c. i. vendi tioni. et adde alia que ibi diri. ¶ † Quarto nota quod in vsucapiendo requiritur per triennium continuata possessio. ¶ Sed 6 contra hoc opponitur primo quia res incorporales non possidẽtur vt. ff. de acquirendo rerũ domi. l. seruus. §. incorporales et de acqui. pos. l. ij. in prin. et tñ prescribunt fm ea⁹ qualitatez

f adde Bal. in. l. i. C. de priui. fis. vide quod etiã eps̃ bz fiscũ de quo est ter. in. c. quia diuersitatẽ. de ꝓcl. ꝓbẽ. z i cle. nolẽtes. z ibi Bar. i. vi. q. de here Barb. i. c. vt sup. l. ij. co. de re. eccle. nõ alie. Old. 9fi. xvij. inci. thema tale est. ¶ Ed. de sc. ꝓfi. xx. inci. in ciuitate pernsi.

g ¶ Quo tẽpore ista bonafides ꝛc. Tu vide de hoc quod notaui in apostil. ad illum. §. ea. l. nu. ij. ver. secundo no. in apost. in ver. sufficit bona fides a principio. z ibi ex animis quid de iure canonico.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Idē in pfectus. Limitano. p soci. ff. rei. inci. circa primū: huius. cir. a sco. 3 ubi. tionēcūoib⁹. seq. vsq; ad fi. char. clvi. q. verū si uerū cēt attribuendū pecunie putrisse. Sed si cēt attribuendū, industrie filij: q; tūc tanē adūctitium acq̄rit sibi ꝯad ꝑpetatē. ibi habes an ꝯ si acq̄ritpfi. q; nō itē adde pfatū soci. ff. clvij. inci. derata cōtgētia casus. Sūi se rit. cir. mc. char. xir. vbi eadē limitationes ꝓbet.

¶ Per babētē mādatū. adō vltra ea q̄bic nota. bal. nu. ff. nūc q̄roq; sit rōq; no. bar. in. l. q mihi donatū in fi. pnc. ff. de do. ibi nu. ff. restat nūc videre an sufficiat ꝯsensus ff. procuratoris analteri? tantum.

¶ Ratihabitōe secuta. adde soci. ff. clvij. ici. visis ꝑcessu. et sentētijs. ff. ite in prima cā in fin. cha. x. q. 6 nec⁹ gestus noie meo ratihabitio ne dicit meus.

¶ Per procuratē acq̄rit. et an p tabellionē ignorāti q̄rat ex quo facili⁹, querit ff. actiōs obligatio vide ꝑ soci. ff. cclxxij. icip. in cā. Petri. ff. rfi detur. in. fi. parte char. clxv.

¶ Alius regrik. adō soci. ff. cclxxiij. difficultas ff. sentis cōsultationis. ff. firmatur hoc fundamētus in. fi. parte char. xrir. vbi tenere ff possessionem animi. et factiessel

aliquando longo aliquando longissimo tempore vt. l. i. ff. oser. Sol. quod licet vere non possideantur vt in contrarijs tñ quasi possidentur vt. ff. de ser. vt. prē. l. si edes mee. fi. ff. sufficit vt ibi latius diximus in primo cōtrario. ¶ Oppo. q. ibi idem nam heredītas iacēs nō possidetur. vt. ff. si quis te. li. esse inf. l. i. fi. secunda vt tñ vsuca. vt. ff. de vsuca. l. ceptam. et. l. nunq̄. fi. varium. Solu. quidam q ibi initiari non potest sine possessione sed perfici fic. vt d. l. ceptā. Sed hoc est cōtra mētem huius litere. nā etiā hic dicit q nō perficitur. Idem sol. aliter vez q̄ hereditate adita nō perficit nisi possessio ꝑ heredem appḃendat. Ita tacēte hereditate ꝑficit vt in cōtra. q; hereditas iacens vicē tꝫ defuncti vt. ff. de fideiuss. l. mortuo. et ideo possidere fingitur vt defunctus. Et si dicas q̄ heres adita hereditate fingitur defuncti personaꝫ representare. et tamen non perficit vsucapionem vt hic. et ego respondeo q̄ ius vltra non fingit quam expedit sed postq̄ heres adīt nō fingit eum possidere quod defunctus possidet q; heres bꝫ velle et nolle. ideo circa hoc non vult fingere: q; per seipsū potest possessionem apprehendere. Sed hereditas iacens non potest hoc facere ideo ler supplet ne frustra finxerit hereditatem iacentem defuncti um representare. ¶ Alias oppositiones ad idē formatur hic. Ly. et Dy. in. c. fine possessione. de reg. iur li. vi. quas ibi vide quas omitto: q; nō sunt necessarie. ¶ Quero qualiter hec bo. fi. et continuata possessio ꝑhentur. et de hoc remitto ad ea q̄ dicā. in. l. super longi. ff. de prescrip. long. tem. ¶ Ultimo q; sublata est differen. manci. et non manci. vt hic inferebant quidam q̄ ꝓdicta italica erant provincialibus exequata. sic erant vt ꝓvincialia facta tributaria, q̄ gl. reprobat q; uno publicali sunt italicis exequata sed non quo ad omnia sed quedam tñ. vt in gl. fi. Et sic vt ꝓdicta italica nō sunt tributaria ꝓvincialia sic. et hic sit huius fi.

¶ De acquirenda et retinenda possessione. Rubrica.

¶ Quia sine possessione nō procedit vsucapio. v. ff. ti. i. l. i. ff. de vsuc. l. fine. ideo de ea hic subiungit. s. qualiter acquiratur et qualiter retineatur. vt in glo.

¶ Possessio queritur ignoranti per liberam personam.
¶ Possessio per personam extraneam an acquiratur.
¶ Possidens mala fide an queratur possessionem.
Seruus quibus de causis querit possessionem.
Ignorās se possidere an vsucapiat.

¶ Per liberam. Casus. per liberā personam ignorāti queritur possessio sed non vsucapiendi condītio. hoc dicit. ¶ Not. q̄ possessio questa ignorānti non prodest ei vt vsucapiat quādiu ignorat. ¶ Item not. quod per liberam personam alteri queritur possessio tantum si tradens non est dominus vt hic etiam probatur et est casus. s. eo. l. per procuratores. ¶ Op. primo quod licet. l. sit indubitabilis contra. l. quod labeo ff. de car. edic. cum iam erat sanctum quo. filius in potestate quereret patri. vt. l. placet. ff. de acquir. hered. qui libera persona est. et bodie idem in pfectitijs licet in adventitijs vsufructus tantum. vt. l. cum oportet. et. l. fin. s. de bonis que liber. Solu. quod hic non loquitur tantum de persona nostre potestati subiecta de qua in contrarijs. sed etiam de extranea que nostro iuri non est suppositā vt hic. s. per quas personas. l. i. et in fi. per quas perso. fi. a. hoc vult glo. i. in prin. ¶ Oppo. secundo q̄ imo ꝑ extraneam nobis non acquiratur. vt. ff. eo. l. i. s. procuratorem. fi. respon. et. l. communis. fi. Solu. q̄ hec fm illas vt per habentem mandatum nobis queratur si procuratorio nomine acciant vel si non habet mandatum gestorio. omine tales recipiant alias si neutro modo ex his faciat proprio nomine tunc no bis non queritur vt in contrarijs et tunc dixi gestorio nomine recipiens nobis querit est verum ratihabitione secuta. vt. d. l. communis. fi. ¶ Sed. ih. oppo. quod etiam si procuratoria nomine nō recipiat dummodo tradens hoc gerat in animo nō sibi sed domino querat. vt. ff. de dona. l. qui mihi donatum. glo. hic fatetur contrarium dicens quod sufficit vt saltem tradens hoc in animo gerat et hoc verum q; casus est ibi ꝓbatur etiā in. l. absenti. in fi. et. l. si tibi de derim. in eodem ti. ¶ Et ex predictis habes tria membra. Nam quandoq; tradens et recipiens gerunt in mente vt queratur mihi quandoq; neuter quandoq; alter. Primo casu aut recipiens est meus procurator. et mihi queritur vt hic et. s. eodem. l. per procurato. et. ff. de acquirendo rerū dominio. l. si procurator. et supra si quis alt. vel sibi. l. fi. aut est negotiorum gestor saltem in hoc et tunc queritur deinde ratihabitione secuta vt. ff. eodem. l. gaius. seruus. in fi. et. ff. de nego. gest. l. si ego fm vnam lec. Secundo casu quando neuter tūc non querit mihi dominium nec possessio nisi q̄ res traditur mihi vt. s. de his qui a non do. l. fi. et. ff. de acquirē. re. do. l. res ex mandato. et. ff. de acquiren. pos. l. i. fi. hec que de seruis. Tertio casu quando alter tñ subdistīgue aut tradēs est ille q̄ hac mēte tradit vt mihi queratur sed non recipiēs et tunc separa dominum a possessione. Nam dominium mihi q̄rit: vt. ff. de do. absenti nisi. et. l. qui mihi donatus et. l. si tibi dederim. in eo. titu. sed possessio mihi non queritur vt in. d. l. i. fi. hec que de seruis. et ita restringe hāc glo. ¶ Aut ecōtra tradens hac mente non tradit sed recipiens hac mente recipit vt mihi querat. Et isto casu glo. in. d. l. qui mihi donatum dicit q̄ mihi queritur non obstante mente tradentis. Sed ¶ Pe. et Dy. hic et Barto. in contrarium contra: nā dominum non queritur vt inquiūt prędicti. ar. ff. de reg. iur. l. id quod nostrū. cōiuncta. l. nec vtile. ff. qui. cau. nā primus nō procedet quā ei, queratur in quem transferre voluit vt ibi sed in proposito nostro nō vult tradens transferre in cū cui recipiens agit querere ergo etc. Et ꝓ hoc faciunt. ll. in precedenti membro allegati. que fignāter mētem tradentis notant possessionē aut ei queri dicunt: q; illā perdidit tradens bꝫ dominium: vt. ff. de acqui. poss. l. fi. qui in. ¶. differētia. ideo in ea animus recipientis tantum inspicitur: vt. d. fi. hec que de seruis. et modo est expedita gl. vsq; ad ver. et q̄ in libera persona. ¶ Restat ab extra vnū querere videlicet qd in dubio et illorum mente est iudicandū. et hoc remitto ad ea que dixit. s. de his qui a nō dño. l. fel: cissima. ¶ Op. iiō. q; nedū per liberā personam: sed etiam per seruum nostrū. vt. ff. eo. l. i. item acquirimus et nedum per nostrum sed etiam per alienū bona fide possessum dummodo nobis agat quererc: vt. ff. eo. l. i. ¶. sed et ꝓ eus. in ꝓin. et. l. fi me in vacuam. fi. eo. tit. cuius contrarium hic videtur innuere cū de libera persona tñ loquatur. ar. l. cū ꝓtor de iu. Solu. cōtendo Iulia. et rideo ad. l. cū ꝓtor. q̄ ibi q̄si ꝓpter ministeriū iuris in vno vel pluribus aliquid disponitur nō q̄si dubitationis tollendā et vt hic fuit: vt. ff. de regu. iur. l. que dubitationis. ¶ Op. tunc. v. q; imo per alienum seruum nobis nō querat: vt. d. fi. sed per eum. in. ¶. rñ Solverunt quidam q̄ cū possidemus mala fide ex tūc nobis possessionem non querit vt ibi: aut bo. fi. et tunc querit vt ibi in. i. rñ. ¶ Sed glo. istam approbat ex eo quia extraneus potest nobis querere: vt hic et etiaz seruus alienus a nobis nō possessus: vt. d. l. fi me in vacuā. fi. fin. ergo magis vel pariter a nobis possessus licet mala fide. ideo glo. dicit hic q̄ si mala fide possessus nobis agit querere nobis possessionem querit: et. d. fi. vbi autem nobis querere nō agit tūc nobis non querit vt in contrario. Et hec vera: vt. l. i. fi. hec ꝯ de seruis. ¶ Sed cui tunc possessionē acquirat hic glo. nō aperit sed in ꝑio hoc declarat videlicet q; nemini q; non sibi q; ab alio possidetur nec mala fide ꝓtori: quia hoc non agit similiter nec dño vt ibi dñio aūt q̄rit dño: vt. ff. de acq̄rē. re. do. l. liber hō in fi. et de peculio. l. eo tpe. in fi. et de solu. l. fugitiuus. et de fun. do. l. si fundum. et sic erit casus in quo dñium sine possessione q̄ritur q̄ no. ¶ Sz iurta hoc quero ex q̄bus causis seruus nobis querat. Et rideo aut est nf. et tunc ex quacūq; aut alien⁹ et tūc si bo. fi. possessus ex duabus. s. ex re nostra et opera sua vt insti. p quas ꝑso. no. fi. ex his. ¶ Si autē mala fide a nobis possidetur tūc ex nulla re vel cā nobis q̄rit nisi vt q̄libet. et si sic faceret vt gestor nobis ratū habentib⁹ ex quantis causa querere posset: vt. c. l. si me in vacuā. fi. et hic in glo. ¶ Quero q̄ possessio ꝑ liberā ꝑsonā nobis querat. dic q; vtraq; ciuilis et naturalis vt in glos. ū. ¶ Op. vi. quod possessio nobis ignorantib⁹ nō acq̄rat q; et corpus et animus in q̄rendo regrik: vt. ff. eo. l. i in prin. et. l. iū. in ꝓin. et. l. q̄ meo. in prin. et. ff. ex q cau. ma. l. denicp. Sol. vt in glos. iū. in ver. et no. vez q̄ quedā est possessio q̄ bꝫ multū facti et multum iuris ita q; se excedere in aliquo cor nō vf. et ista est illa q̄ ꝑ procuratē acq̄rit de qua hic et illā querit ignorāti bꝫ nō vsucapiat. nisi sciēs vt hic. ¶ Quedā q̄ bꝫ plurimū iuris quā facti et ista est illa q̄ acq̄rit per filiū vel seruum ex cā peculiari. de qua. ff. e. l. possessio quoq;. in prin. et hoc etiā querit patri vel dño ignorāti: vt. ff. eo. si me in vacuam. fi. seruus. et in hoc concordat cū precedenti et etiā ex ea vsucapit ignorās: vt. ff. ꝓ so. l. iū. Ex hoc apparet q; plurimū iur. bꝫ qāā ꝑcēdēs: q; ex illa ignorās nō vsucapit. ex ista fic. ¶ Quedam est possessio q̄ econtra bꝫ plurimū facti q̄ iur. et illa est que per nosmetipsos acquiritur in qua corporalis apprehēsio et animus requirit⁹ vt in. l. in cōtrariū superi⁹ alleg. ¶ Opponi. vō. q; imo hec possessio que per nos queritur plurimū iuris habeat q; et corpore et apprehensiōe nobis queritur: vt. ff. e. l. i. fi. pe. et. l. que meo. fi. per venditorē. et. ff. de cōtrahē. emp. l. clambus. et. ff. de rēi vē. l. quidā. et. s. de dona. l. i. et l. quisq̄. So. q; nullis casibus est speciale vel q; in quolibet interuenit aliquis actus corporalis vel quasi. vt in glo. vsq; ad fi. q̄ latius declara vt dixi. s. e. l. fi. in scō ꝑio. Reuertor ad eandem glo. circa prin. ¶ Et opp. octauo q; ignorans se possidere vsucapiat: vt. ff. ꝓ so. l. fi. So. q; hic de ea que per procuratorem acquiritur que habet multū facti et multum iuris. ideo solū sciens vsucapit ibi de illa que bꝫ plurimū iuris q̄ facti vt in re peculiari in qua ꝑ vsucapit per filiū et dñs per seruū. ¶ Quero de ratione diuersitatis quare possessio queritur ignorānti et non vsucapienti

non vsucapienti conditio. rñ det glo. q; in vsucapione bo. fi. exigitur vt. s. ti. i. l. i. §. hoc tantummodo ignorās autem nec bonā nec malam fidem habet vt possideat quis iuste vel iniuste non refert quin possidere dicatur vt. ff. eo. l. iū. §. ex cōtrario. ¶ Huic rationi ob. ff. de nora. l. et generaliter. vbi ꝫ habeat scientiā rei aliene vsucapit q; dicit glo. ibi speciale. Et rationem reddit Dy. q; cū reus habeat electionem soluendi alterū id est seruuz vel estimationē facilius subuenit actori inuito rem alienā recipienti vt ꝫ sciens vsucapiat q̄ si sponte recipiat. Et sic patet ex Dy. secutus fuit rationē glo. Sed Ja. de rauc. displicuit illa ratio ex eo q; sicut in vsucapione requirit bo. fin. ita in possessione querendi requirit animus: vt. ꝫ. eo. l. ꝫ. s. ff. eo. l. quēadmodum. et rñ sufficit q; animū querendū illū habeat procu. vt dño ignorānti queraē vt hic ergo eodē modo sufficere dz bona fides procuratoris vt per eum vsucapiat ignoranti quare dixit ipse q; ratio est q; vsucapio est cōtra naturalem equitatē que dicit vt q̄s non locupletet cū aliena iactura. ꝫ acquisitio possessionis est secundū equitatē naturalē. ideo illa magis restringenda. alia ratione reddidit ¶ Pe. q; per vsucapionē maius vertit ꝓtuditū cū dñs perdat dñium et possessiones acquirat. ideo diligentius fuit prouisum. ar. ff. de car. edic. l. i. §. sed et si quis.

¶ Patientia obligati ad aliquod facīdū habet ꝑ cōsensu.
Testis deponens aliquem certum fundū possedisse. et cetera fecisse vt dominū dicitur ꝓbare.
Instructus minus quis.
Inductio in possessionez an sit necessaria emptori.

Minus instructus. Patiētia obligati tradere ꝑ traditiōe habet ꝫ instrumēto q; tradita fuerit non cōmittat. h. d. in ter. ibi vacua que sit natura aliqō faciēdū ꝓ. o cōsensu habeē. Item q̄ ingrediens vim dolū committere non videtur. concor. co. l. si ex stipulatione. ¶ Item no. quod vbi procedit ti. et sequit possessio ꝓsumitur q; ex illo tit. possidere vt hic. Et ita no. glo. i. l. quedam. ff. de rei vendi. ¶ Item not. ex illis verbis quecunq; vt dñm fecisse q; si testis qui deponit tirium possedisse certū fundum interogatus de ratione scientie dicat: q; vidi eum locare fructus recolligere et alia facere vt dominū dicitur ꝓbare vt hic. et. l. titia. ff. de solu. imo plus dicit glo. hic ꝓxima. Sol. q; illud verū quando est tradita: vt in glo. ū. in prin. hic autem tradita non fuit vere nec ficte per constitutum q; tunc alia inductio nō esset necessaria q; ꝓ traditā habetur vt no. glo. hic antepe. et alia glo. que est in. l. ab emptione. ff. de pac. quas gl. tenet co. di. ¶ Oppo. ū. q; possessio vacua non sit necessaria cū dominiū sine possessione queratur: vt ff. de fun. l. si fundum. et de acqui re. do. l. homo liber. §. quicquid Sol. gl. cōsentiendo contrariū sed hic ideo sic dixit q; sic in facto fuit vnde demonstrative hoc dicit nō vt ministerium iuris notet. et adde q; hoc verum in dominio querendo per conditionez in querendo vero per vsucapionē vacua requiritur possessio: vt. s. ti. i. §. hoc tantummodo. et. ff. e. l. ū. et. iū. et. l. fine. et hoc respectu forte hic dixit vacuam. Sed q; inti. isto non tractat de dominio querendo sed de possessione querenda. ideo dico q; signanter dixit vacuam q; als non pōt queri possessio que apud plures insolidum esse nō potest: vt. ff. eo. l. iū. §. ex contrario. et sic hec. l. bene facit ad ti. ¶ Oppo. q; ad acquisitionē possessionis nō sit necesse q; diu fuerit in possessione. Illā patientia venditoris ꝑ traditionē habetur vt hic. super traditionem statim queritur: vt in. l. se. et iam per ingressum solū: vt. ꝫ. eo. l. si nullo. et. l. se. Sol. confitendo contra. sed ideo diu dixit: q; sic in facto fuit ꝫ aliqui aliter intellexerunt: vt in glo. ¶ Opponitur q; dominus nō presumatur cōsentire: vt. l. qui vas. §. retare. ff. de fur. Sol. q; illud verū in eo qui nō erat obligat⁹ hoc facere. sed hic obligat⁹ erat. vt in glo. ¶ Oppo. q; non sufficiat venditorē scisse: vt. ꝫ. eod. l. nec ex vera. So. hic fuit sciens: ibi ignorans. Item hic patiens et non contradicens als non iuste possideret: vt. ff. e. l. si ex stipulatione. et hic in gloss. ¶ Sed aduerte q; et si ignorans venditor sit dummodo precium sit solutum emptor iuste ingredi dicitur. arg. ff. de fur. l. cum qui. circa prin. et notat glo. in. l. hec fi res. ff. de rei ven. et ita etiam not. Dy. in. d. l. si ex stipulatione. ¶ Ulterius ista lex licet videtur innuere q̄ si in instrumento venditionis contineatur quod talis vendidit tale predium et tradidit quod ex eo traditio ipsa probetur quod est verum si instrumentum sit factum in re vel in rei conspectu: vt. ff. eo. l. i. §. si iusserim. non als nec ex hoc instrumentum est falsum. sed ex illis verbis intelligitur data licentia ingrediendi et possessionem apprehendi sua autoritate: vt. ff. eo. l. predia. fm Jaco. de arc. et Ly. et Bar. et Spec. in ti. de emp. et vendi. §. i.

¶ Possessio quesita per tutorem infanti ita per traditionem ei factam. et nu. 2.
Infans solo consensu suo non querit possessionem.

Donatarum. Casus. si ꝑ tutorē queratur possessio infanti ita ꝑ traditionez ei factam. hoc dicit. Et habet hec lex varias lec. ¶ Oppo. q; per infantē nō acquirit possessio. vt. ff. eo. l. i. §. adipiscimur. in fi. et. l. quāuis. §. infans. Sol. primo q; hec coarctat illas q̄ non placet: tum vt legū coarrectio cuitetur: tuz quia autoritate Papiniani hic probat qui fuit de antiquis iurisconsultis. Vel secundo dicit glos. hic accipit infans ꝓ pupillo. sed truffa est. Vel est speciale in donatione sed hec nō valet: q; non est dare bonā rationē specialitatis. Vel quarto serui et hic fuit tradita seruo infantis non ipsi infanti. hec dixinat. Vel fm Joan. hic in preitum tradita infanti cum autoritate tutoris. secus si ipsi infanti sine tutore vt in contrario. Et est tunc similitudo vt sicut per tutorem infanti ita per infantem tutoris autoritate queratur infanti. Et ratio dubitandi insurgebat ex tribus per que videbatur q̄ infans non possit etiā cuz tutoris autoritate cum infans sibi autorem non querit sed adsit tutoris autoritate ꝫ tutor sibi queri possit vt de iur. deli. i. fi infanti. ¶ Sed attende quia simile non est bonum in ea parte in qua vult q; infans non possit adire tutoris autoritate: vt d. l. potuit. s. de iur. deli. et ibi glo. i. no. contra cius q̄ hoc dicit ꝓ eo quo licet q; sufficit q; fari possit vt per se tutore tamen auctore adire possit: vt. s. ad ter. l. i. vbi agitur fari nō possit procedit quod hic dicitur. et sic hoc primum non obstat. ¶ Secundum est: q; infanti non restituit hereditas tutore auctore. sed hoc etiaz est falsum per. l. seruo muito. §. pupillo. ff. ad trebel. et huius contrarij no. glo. iū. in. l. pe. in prin. s. ad trebel. et sic nō ob. ¶ Tertius est q; infans non restituitur tutore auctore: vt. ff. ad trebel restituta. §. fi. sed hoc etiam est falsum et quod ibi ter. dicit nisi sit infans refertur ad primum. Et ideo infans pōt tutore auctore misi quando tutori est restituēda vel nisi esset talis infans qui fari non pōt: vt. s. dixi et per istum modum transiuit Jo. cuz solutione sua sed non videtur de mente huius litere. ideo alij solverunt vt in sequenti contrario dicam. ¶ Opp. igitur. ū. ad idē de leg. si quis in emancipatum. ff. de dona. Solu. glo. q̄ hic de re mobili ibi de immobili et pōt esse rō q; infantes nullā affectionem habent ad rem immobilē sed ad mobilem sic. ¶ Et ex ista ratione Dyn. vnam solutionem dedit generalem ad omnia obiecta videlicet aut querimus in rebus in quibus infantes plurimum habent effectum vt sunt maxime iocolia et similia et tūc habet locum ex ista. aut in rebus in quibus affectionem nō habet verisimiliter et tunc locum non habet. d. l. si quis in emancipatum. et. ff. eodem. l. i. §. adipiscimur. et. l. quamuis. §. infans. hec solu. visa fuit petro nimis restringere. l. istam quare solvit.

¶ Quarto q; infans solo consensu suo non querit possessionem: vt in contrarijs. s. d suo et tradētis sic hic. ¶ Sed huic so. repugnat. l. si qs in emancipatū. sed dicit ipse et Dyn. ibi de tali infante loquit qui nullū habet intellectū. h. de eo q; intellectū habet. et hoc tenet Dyn. sed quando habet intellectum in acquirendo non videtur per se solum non posse licet iniusta forsan foret possessio. ¶ Et si non habet intellectum videtur q; ista lex velit quod sicut per tutorem queritur ignoranti et nescienti quid agatur ita per donatariam traditionem et corporalem retentionem vel inductionem infantis in redonata queratur infanti etiam intellectu carenti. Et ratio potest esse quia tradens habet animum dominium et possessionem a se abdicandi et transferendo eam infanti abdicat illam a se animo et corpore ei relinquendo. si igitur infanti non quereretur penes neminem esset et sic vult quod ꝓ derelicto occupanti concederetur. consultius igitur est vt per illius traditionem et relaxationem penes infantem corpore ipsius queratur coniuncto animo tradentis qui consistit nedum in abdicando a se sed etiam vt per eum queratur infanti corpore licet animo apprehendendi vel corpore in re consistendi. ¶ Secus igitur vbi nullius traditio interuenit vt in primis legibus in contrarijs allegatis. ¶ Nec obstat dicta lex si quis emancipatum quia per modum cautionis consilij ibi loquitur vt seruo eius tradatur: sed non propterea negatur quin et alio modo in infantem transferri possit ¶ Concludamus ergo sic aut res donata infanti traditur eius servo et tunc infanti queritur vt. l. si quis in emancipatum. infra de donationibus. Aut traditur eius tutori et idem vt hic in fine. Aut traditur infanti et tunc si cum tutoris autoritate. idem vt hic in principio secundum lec. Joan. Aut sine tutoris autoritate et tunc habet intellectum aut non. Si intellectum habet et tunc aut queritur in rebus in quibus potest eius affectio cadere et tunc secundum Dynum ei queritur possessio. Sed ¶ Petr. aliter quia animo suo et tradētis ei queritur possessio. aut suo solo et sibi possessio nō querit vt in gratiā ꝑe. Ego vero ex quo sub

a ✳ Patientia. Nīl. q; patiētia si qua hic dz esse ꝑ annū ad ꝑ vrvidea. f. tradita pot possessio. de quo vide Bal. i. l. pe. ꝑ. de excep. rei iud. et ꝑ hoc facit ille ter. ibi diu et vide Bal. hic et gl. que tenet contrarium.

b ¶ Possessio vacua non sit necessaria. Bal. h. n. ū. vers. in ter. ibi quasi in vacuam not. de hoc etiam vide Bar. et Bal. in. l. cū res. s. de ꝓba. et bar. in. l. celsus. ff. de vsu.

c ¶ Patientia venditoris ꝓ traditione. Adde Soci. ff. clvij. in. cipiē. visa bulla bonifacij. vi. secundo q; post primi legū. in fe ꝓ parte. char. xrv.

d ¶ Infans. adde l. seruo. i. §. quid si. ff. ad trebel. et So. ff. clvi. incipien. nō pōt negari. vi. adquatū et vltimū circa medium in prima pte ca. clxxiij.

ponitur cũ habere animũ ⁊ intellectũ ad acquirendũ z puto qõ possit sibi possessionem querere lz sit inuita si non habeat volũtatem possessoris, vbi autem intellectũ nõ hz ad acquisitionẽ faciendam ⁊ tunc per se solũ sibi querere nõ põt qz animus ⁊ affectio deest ⁊ qui suppleat nõ adest. ¶ Sed per tradentem ei vacuã possessionem ⁊ corporis infantis insistentiam cõsultius est dicere ei esse requisitam vt hic quasi animus tradentis suppleat animũ infantis. ⁊ hoc spiciale inducat l. ista in infante quod nõ erat als dispositum vel declaratum. ¶ Et hoc vltimum gratia disputationis sit dictũ vt inuestigatio veritatis plenior habeatur. Consulo tamen vt per tutorem vel curum hec fiant.

¶ Corpus et animus debent concurrere in possessione querenda.

¶ Possessio retinetur animo ideo nõ perditur solo temporis cursu.

¶ Animus potentior est in retinendo ẽ in querẽdo possessionem.

¶ Possessio quesita per actum corporeum an dicatur naturalis.

¶ Furiosi infantes ⁊ dormientes an possessionem acquirant per actum corporeum.

¶ Possessio an sit de iure naturali quod gentium dicitur an de iure ciuili.

¶ Possessio quid.

¶ Possessio quotupler.

¶ Possessio qualiter acquiratur.

¶ Possessio quem et qualem effectum producit.

¶ Possidens naturaliter et emphyteota vel feudatarius prescribit ius feudatarium ⁊ emphyteoticum.

¶ Possessio naturalis an procurat effectum acquisitionis fructuum.

¶ Possessio ac perditur per meticulosum metu.

¶ Possessio perditur cursu longi temporis.

¶ Bos equs asinus et cetera animalia statim cum custodiã nostram exiuerint et perquisiti non repiuntur a possessione nostra perduntur.

¶ Iudex debet prius considerare qualitates actuum per possessionem gestorum circa possessionis amissionem.

¶ Possessio castri si adepta est an sit necessarium possessionẽ accipere cuiuslibet eiusdi ab ipso castro dependentis.

Licet. quod licet quid dicatur nudũ varijs modis in iure nostro vt. ff. de nudo iu. qui tol. l. i. ff. de pac. l. legem. cum si. tamen in actu querende possessionis de qua hic tractatur nudum dicitur respectu actus corporei naturalis et vt veri vel ficti vt hic in litera et latius patebit in solutione primi ⁊ secundi contrarij. ¶ Secundo quod cum in possessione querenda oportet quod concurrant corpus ⁊ animus vt in prin. huius. l. bis duobus respectibus duplex est possessio vt qualitas eius sit ciuilis ⁊ naturalis: vt. j. eod. l. nemo. et de his plene dicitur in solutione tertij ⁊ quarti contrarij cũ sibi coherentibus. ¶ Tertio quod ratione huius duplicitatis nos dicimus quod duo possunt diuersis respectu eandem rem insidium possidere quia vnus naturaliter alter ciuiliter sed non vno ⁊ eodem respectu: vt. ff. eo. l. ij. §. ex contrario. ⁊ hoc latius patebit in solutione quinti contrarij principalis cum suis incidentibus. ¶ Quarto quod metus potest esse ratione persone tã tum vel rei tantũ vel vtriusq. ¶ His ẽmissis diuido. l. in duas partes: quia primo ponit dictum in genere. secundo subijcit ere plum in spicie. secunda ibi si igitur. Vel aliter primo dictum rationis dubitandi remouendum. secundo infert decisionẽ ad questum. secũda ibi si igitur vsq; ad. l. cum nemo. ¶ Casus. in possessione querenda exigitur corpus ⁊ animus in retinenda vero animus solus ⁊ dilatio culture vel motus solius persone nõ priuat quem possessiõe. hoc dicit. Vel breuius. ¶ possessio retinetur animo ideo nõ perditur solo temporis cursu. hoc dicit. ¶ Not. primo quod nudo animo non queritur possessio. sed simul cũ actu corporeo vt hic. i. respon. ⁊. ff. eo. l. ij. in princ. ¶ No. quod solo animo retinetur vt in. §. respon. ff. e. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ¶ Et ex ambobus no. ij. quod ẽ potentior est animus in retinendo ẽ in querendo. ¶ Quarto quod qui ad possessionem metu personę non accedit possessionem non perdit. ⁊ ex hoc sequitur quod metus solius persone preiudicat in possessionem ⁊ hoc ne effectus vltra suã causam protẽdatur vt. l. fulcinus. §. quod si aduersus. ff. ex qui. cau. non pos. ea. ¶ Quinto qõ omissio vel dilatio culture non est sufficiens causa possessionis amittende siue perdende. ⁊ est ratio quia quod differtur nõ aufertur vt. l. deberi. ff. de fi. li. secũdũ dñm meũ. ¶ Et ex hoc not. vi. quod tempus solum non est modus perdende possessionis. sed obliuio fic̃ que priuat animum possidendi. vt infra dicam. ¶ Vento ad apparatum pro cuius declaratione premitto qõ prima pars habet vnã glossam magnã que soluit ser vel septz cõtraria principaliter ⁊ confuse ⁊ si multa incidenter ex quorum solutionibus apparebunt solute alique questiones in materia. ¶ Op. igitur primo contra ter. qui dicit qõ nudo animo non queritur possessio ergo vestiro queritur sed hoc falsum: quia quandocunq; interueniat pactum ⁊ conuentio vestita si non interueniat traditio vel ingressus vel alius actus corporeus cum animo sic vestito non transit vel acquiritur possessio. vt. ff. eod. l. ij. in princ. ⁊ l. quem. ad modum. ⁊. ff. de pac. l. traditionibus. ⁊ de rei ven. l. pe. Solu. vt vult gl. i. in prin. vcz quod hoc verbum nudum equiuoce sumitur in iure. naz quandoq; dicitur nudum quod est sine corporis tectione ⁊ sic sine vestimentis accidentalibus vt in lombarda de iniuria mulierum. l. an nunc tracti. quandoq; dicitur quia est sine accusationis productione quia robur efficaciam non habet ciuili iure ⁊ hoc est nudum pactum de quo. ff. de pac. l. legem. ⁊. ff. eo. tit. Iuris gentiũ. §. quinimo. cum simi. ¶ Quandoq; dicitur nudum ab effectu sed non a nomine vt. ff. de nudo iure qui tol. l. j. ⁊. ff. ad tertul. l. ij. §. sed et si sint. Quandoq; dicitur nudum quod non habet traditionem veram vel fictam ⁊. ff. de pac. l. traditionibus. ⁊. ff. si fer. ven. l. si a te. Quandoq; nudum sine possessionis acquisitione. Et tunc nudum quod non habet actũ corporeũ habilez ad ipsius acquisitionem vt hic. Quandoq; dicitur nudum a re ritate ⁊ tunc omne fictum ⁊ simulatum dicitur nudum vt. ff. de contra. ven. l. nuda ⁊ imaginaria. Quandoq; dicitur nudum a sua forma ⁊ solennitate. vt. j. de eman. li. i. ij. Quandoq; dicitur nudum a principalis obligationis accessione qz sine hypotheca vel fideiussione. vt. ff. de ver. sig. l. sancimus. Quandoq; dicitur nudũ qz sine fructuũ ẽ perceptione ẽ vt patet in pfonali vsu scruitutis ff. de vsa. ⁊ ha. l. j. Quandoq; dicitur nudũ quia sine rationis vel cause expressione vt patet in testimonij fide. ff. de testi. l. solam. et in auc. de testi. §. lz cum simi. Et hoc secundum dominum meum hic ergo sumitur nudum ab actũ corporeo habili ad acquisitionem contrarijs ab efficaci actionis productione ⁊ sic est solutuz primum contrarium in glo. vsq; ad ver. hoc tamẽ fallit. ¶ Op. ij. quod imo solo animo sine actu corporeo acquiratur possessio vt. ff. eo. l. j. §. pe. ⁊. l. qõ meo. §. si venditorez. de contra ben. emp. l. claudius. ⁊ de rei ven. l. ⁊ quedam. ⁊. ff. de acqui. poss. l. qõ meo. in prin. ⁊ j. de dona. l. quisq;. ⁊. l. i. ¶ Et sol. qõ hic regulare. sed speciale i casibus illis quãdoq; vel sic in casibus illis interuenit aliquis actus corporalis verus vel quasi seu fictus ⁊ lz aliqui approbant primam aliqui secundam dicit tamen dominus meus ⁊ tramq; valere. sed regula est ratio primę ⁊ sic dicamus quod in eis sit speciale. ¶ Rationero specialitatis qz lz non interueniat verus actus apprehensionis corporalis qui est necessarius vt. ff. eo. l. ij. §. ncratius. ad fi. fingitur tamen interuenisse quadaz iuris fictione. Et hec omnia declarat dominus meus ⁊ sequitur Et primo in. d. §. pe. ⁊. §. fi ven ditorem. interuenit visus qui est vnus de actibus ⁊ quinq; sensibus corporeis vcz tactus gustus odoratus auditus ⁊ visus qui notantur per gloss. in. d. §. fi ventorem. in. l. vero clauibus. interuenit clauium traditios qui est actus corporeus ⁊ lz claues non sint res ipse que debebant tradi nec etiam rerum visus interueniat quia borrea sunt clausa. iuriẽdi ⁊ apprehẽdẽdi facultatem vt. ff. de acq. re. do. l. i laqueũ. q. cũ ri p factis habenkrt. ff. de test. mi. l. pe. cum si. ibi no. ⁊. ff. de in iu teg. restit. l. non videtur. Jn tertio autem casu scilicet in. l. quedam. reus acquirentis possessionem: interuenit tamen actus alterius personam eius representans. s. venditoris constituentis se possidere nomine emptoris. ⁊ sic non actu suo corporeo a seipso que rit emptori possessionem. ¶ Quod intelligo verum si tempore constitutionis ipse possidebat non alias vt no. gl. ante pe. ẽ. co. l. minus instructus. ⁊ sic in practica oporteret probari in argu. ff. e. l. quis. §. fi cõductor. Jn quarto vero casu de. l. gsqs. j. de do lz nõ interueniat ver⁹ actus corporeus p solã retentionẽ possessionis vsufructus fingit interuenire vt in. l. fi eis argentũ verſi. lz si quidẽ. vbi casus j. de dona. ¶ Et descẽdit hec fictio ex quadã necessaria consequentia qz cum a iure concẽditur vt possim mihi remittere vsumfructũ necessario sequit̃ q; in alium tranſit ciuilis possessio ⁊ dominũ cũ res mea nõ possit mihi seruitutem debere: vt. ff. si vsufruc. pe. l. vti si ui. in princ. ⁊ sic solam naturalem retineo: vt no. glo. ff. eo. tit l. ij. in prin. ⁊ sic meo ministerio facio illum possessorem. ⁊ nimirũ qz ciuilis possessio habet plurimum iuris: vt not. ff. eo. l. j. ⁊ sic in ea transferenda ius faciliter fingere potest. Jn quinto casu de. l. j. de do. licet non interueniat vera traditio corporalis rerum quarum requiratur possessio fingitur tamen interuenisse propter veram traditionem instrumenti in quo continetur totum ius rei per eius consequentiam quia cum instrumentuz nihil operetur principaliter in se et esset inutile operari saltem debet per cõsequentiam in rebus contentis in eo. arg. ff. de ver. oblig. l. queries. ⁊ eorum que notatur in. l. labeo. ff. de pac. ⁊ hec omnia secundum dominum meũ. ¶ Sed ab extra oppo. ij. quod prim⁹ modus fictionis non fit ver⁹

rus. cum nullo modo sufficiat solus visus sed occupatio et apprehensio. vt. ff. eo. l. ij. §. neratius. in fi. ⁊ de acqui. re. do. in. l. quiez. ⁊. l. naturalem. §. j. Sol. qõ huius timore. i. varie fuerunt opi. vt no. ff. eo. l. j. in prin. sed in eius fi. glo. que incipit. secus si alius primo. Et inter certas hec est vna: quia aut loquitur de rebus animatis anima sensitiua licet irrationali ⁊ tunc solus visus non sufficit vt in contrarijs ⁊ est ratio qz cum possint fugere multa solent accidere nec capiant. vt. d. l. naturalẽ. §. j. aũt queritur de rebus inanimatis sicut in thesauro lapillis: ⁊ gemmis: ⁊ tunc aut queritur de modo querendi per occupationem ⁊ non sufficit solus visus sed necessaria occupatio. vt. ff. eod. l. i. princ. ⁊. l. ij. §. neratius. in fin. Aut querit de mõ querẽdi p inuentionẽ ⁊ tunc sufficit solus visus. vt in thesauro. vt insti. de re. diui. §. thesauros. Aut querit de modo querendi per traditionem. et idẽ vt sufficiat visus cum voluntate tradentis vt ⁊ allega. §. fi iussserim. ⁊. d. l. qõ meo. §. pe. lz hec distinctio cõiter non approbatur nec iure visa fuit dño meo. Primo qz licet ter. dicat qõd thesaurus queraf inuentione non sequitur ergo sola iussione: qz inuenire nõ cõsistit sola iussione sed requirit etiam apprehensionem ⁊ captionẽ. dt. j. de fi. i. fi barsatorem. Jtẽ in thesauro ter. vf apertus qõ de loco dz esse amotus ⁊ sic apprehensus. ff. eo. l. ij. §. neratius. in fi. Tertio qz lz res iammite non possunt a visu nostro fugere tamen metum in visu plures possunt concurrere ⁊ alter nostrũ rem preoccupare. ⁊ sic in eis nõ sufficit visus solus vt probat ter. ff. eo. l. i. in princ. ¶ Est ergo ad contrarium nec cessaria alia solutio. Unde dicas breuius aut queritur de rebus a nemine possessis vt sunt res vacantes vel pro derelicto habite vel que in nullius bonis nunquam fuerunt ⁊ in eis solus visus nõ sufficit sed apprehensio est necessaria. vt. d. §. neratius. in fi. ⁊. ff. eo. l. i. in prin. Et est ratio quia hic non adest nisi consensus acquirentis. aut queritur de rebus ab alio possessis et tunc aut non interuenit voluntas possidentis in transferendo ⁊ tunc aut buciden eadem ratione. aut interuenit voluntas possidentis in tradendo ⁊ transferendo ⁊ tunc in ea querenda sufficit solus visus vt. d. §. fi iussserim. ⁊. d. §. fi vẽditorem. ⁊ est ratio quia hic concurrit cõsensus vtriusq; contrahentis. vt no. ff. eo. l. i. in princip. in glo. superius allegata. ideo minirum si plus ⁊ fortius operatur cũ duplex cõsensus efficacior fit quã vnus. vt. l. i. cũ ibi no. ẽ. de pac. ar. in auc. de cõsan. ⁊ v. eri. fra. in princ i. ⁊. ff. de sti. ser. l. si seruus testamẽto. ⁊ hic secundum dominũ meũ. Barr. a cõem opi. ¶ Reuertor ad gl. ⁊ op. ij. cõm dñm meũ. Illa si ita est qõ in possessiõe querenda exigatur actus corporeus ⁊ fic naturalis ergo possessio quesita dicetur naturalis. vt. ff. eo. l. i. in prin. ⁊ de acqui. re. do. l. ea que. sed hoc falsum qz irrationabilia furiosi ⁊ infantes ⁊ dormientes possessionẽ nõ acqrunt p actus corporeũ. vt. ff. eo. l. i. §. adipiscimur. ⁊ cũ eis cõueniat ius naturale. vt. ff. de inf. ⁊ iu. eo. l. i. §. ius naturale. Et sol. vt sequitur in eadem gl. vsq; ad versi. hic naturalis vcz qõ sit quesita actu corporeo dicitur naturalis. aut de iuregentium. ⁊ insti. de re. diui. §. vendite. nõ autem est de iure naturali primevo qõ cõpetit omnibus animalibus de quo in. d. §. ius naturale. Dicit ẽm aliqd esse naturale pluribꝰ modis. vt no. in. d. §. ius naturale. ¶ Oppo. tunc. v. qõ possessio nõ sit de iure naturali qõ gentiũ appellatur: lz sit de iure ciuili ⁊ inde ciuilis debeat dici cũ iure a ciuili recipiat approbationẽ ⁊ formã. vt. ff. de ori. iur. l. ij. §. postea cum apius. deverb. signi. l. lege. Sol. vt sequitur in gl. qõ illa naturalis corpore quesita põt dici ciuilis approbatione vt in contrarijs. 5m acc. Et attende hic qz modo intramus qõnẽ. quotupler sit possessio. ⁊ dicebat Alzo. qõ vna tantũ. ⁊ ita vocatur naturalis qz animo corpore quesita ⁊ a iuregentiũ inuenta. et hec eadem põt dici ciuilis approbatione ⁊ sic vna ⁊ nõ due erãt penes eũdem. ⁊ hoc vult glo. ⁊ vsq; ad fi. alij vt Oldra. quo omisso iunge ver. qui immediate sequit̃ qõ subijcit ac. ¶ Sz examinemus ista ⁊ quia species nõ possunt cognosci nisi ipsarũ genus cognoscatur. vt. ff. de iust. ⁊ iu. li. i. §. i. cũ sequẽtibus vsq; ad fi. l. ẽ. ff. si cer. pe. l. i. per totum. ⁊ etiam. l. ẽ. nec qualitates rerũ nisi cognita substantia cui adherent. vt. ff. de peti. here. l. item venũit fi. qõ prediximus. vt. ff. si cer. peta. l. eius qui in prouincia. ió videamus primo vñ dicatur possessio ª. Scdo quid sit possessio. Tertio videamus quotuplerfit ᵇ possessio. ⁊ sic an sit vna vel plures in substantia vel an sint qualitates ⁊ accidentia. Quarto qũo queratur. Quinto qualis effectus ex ea producatur. Sexto qualiter retineat vel admittatur. ¶ Rndeo ad primũ: hoc dz. ff. eo. l. i. in prin. Illã 5m vnã literã dz possessio quasi sedũ positio nam ibi sedebãt ⁊ ad sedẽdum se ponebant ⁊ sic a sedibus dicta est possessio a pedibus. ⁊ hec cõis litera que ibi habet vñ possessio est pedũ positio: qz pedibus insistit ⁊ terra calcat. ¶ Sed dicet quis ergo in quibus non sedet nec que pedibus calcantur nõ consistit possessio qõ falsum est vt dixi. ff. in. d. §. fi. Jtio. Et ideo sufficit manu capere vt. ff. e. l. i. §. i. Et ego rndeo qõ licet res mobiles necessario pedibus vel sedibus nõ calcantur tamẽ potentia pedibus ⁊ sedibus subijciunt. Vel dic qõ rebus immobilibus incipit possessio nec nomẽ mutauit immobilibus que manu capiunt, ppter potentiã quã habet manu capicns illã subijciendi sub pedibus eius. ¶ Hũc ad scõm qd sit possessio ᶜ et refert gl. ff. e. l. i. in prin. quã Jo. fic diffinuit. possessio, est ius quoddam rem retinedi sibi. Sed ac. hanc reprobauit in eo primo qz dixit qõ est eius quoddã possessio est factũ seu est facti. vt. ff. e. l. i. §. adipiscimur. ⁊ §. fiuit. ⁊ vtor. ¶ Scõm in eo qõ dicit rem: qz appellatione rei etiam incorporalia continentur. vt. ff. de re. di. l.) §. quedam. sed incorporalia proprie nõ possidentur. vt. l. seruis. §. incorporales. ff. de acqui. pos. l. possideri. ergo ⁊c. Additur alij qz dicũt rem detinendi sed detentio differt a possessione. ff. de ver. obli. l. stipulatio ista. §. hi qui. Addunt alij quod illa diffinitio ne pio vera supposita nõ tñ est bona qz ipsa tantum concernit possessionẽ iusta nõ iniustã: qz per illam quis nõ habet ius rem detinendi cum illã restituere teneaf. vt. j. vnde vi. i. si quis in tantã dicit igitur acc. in sua. ij. diffinitione qz a prima recessit. ⁊ scõo fic diffinuit. possessio est corporalis rei retentio corpis ⁊ aĩc iuris adminiculo concurrente. quare ait sic dicerit declara. vt in gl. ff. eo. l. i. in prin. ¶ Unũ scias qõ Dy. dicit qõ Jo. diffinuit possessionẽ, put est pductа in esse. nam tunc est resultantis tantũ ex facto sicut ex Jctu gest facti resultat ius obligationis ⁊ actionis. vt. ff. de procuratoribus. l. licet. §. ea. ⁊ sicut ex ẽsuetudine que est facti inducit alia cõsuetudo que est ius inonibus populi constituti. ¶ Sed ac. diffinit possessionẽ prout pductior in esse. ⁊ sic est facti ⁊ in ea requirit corpus ⁊ animus. Sed qz melius est diffinire prout est in esse productа: quia diffinitio est esse rei per sua substantialia significans et res que est in facti ⁊ non in facto esse nudũ habeat suũ esse sequit̃ qõ in ea parte Jo. melius dixit. Sz qz ante obiectiones ob. ideo a dictis Jo. ⁊ ab eꝰ diffinitiõe est recedendum. Et qz possessio in esse productа est ius vt patet. ff. eo. l. peregre. circa prin. ⁊. ff. de lib. can. l. non ideo minus. in fi. ⁊ probatur. j. eod. l. nemo. Jdeo Ja. de ra. sic diffinuit. Possessio est ius quesitũ ex corporali rei apprehensiõe corpe ⁊ animo iuris ad miniculo cõcurrente. ⁊ sic in oibus alijs cõcordat cum hac pretertim in illo verbo ius. Sed Bart. dicit qõ isto modo tam diffinit quã declarat vnde veniat seu procedat possessio. Jdeo possessionem in genere sic diffinuit. Possessio est ius insistendi rei non prohibite possideri. ius dicit ad differentiam detentationis a mine que est facti. ¶ Item ad differentiam corporis ipsius rei que qñqz appellaf possessio. vt. l. ij. ff. de pba. ⁊. l. interdum. ff. de verb. signi. Jnsistendi dixit ad differentiam dñj qz est ius disponendi seu vendicãdi. vt. ff. de re. ven. l. in rem. ff. de acqui. pos. l. si quis vi. §. differẽtia. ¶ Jtẽ ad differẽtiaz vsufructus rei nõ prohibite possideri dixit ad differentiam rei sacre vel religiose que nõ potest possideri. vt. ff. eo. l. qui vniuersas. ⁊. ff. de verb. ob. l. inter stipulantem. §. sacram ⁊ cum ista pertranseo. ¶ Ad tertium quotupler fit possessio ᵈ dixit Alc. qõ vna est tãtum penes eundẽ ⁊ pro eo primo: qz rubrica hic. ⁊. ff. eo. l. loquitur in singulari de possessiõe ⁊ nõ in plurali ergo vna ⁊ non plures. Tertio quia. l. ista que de possessione queritur animo ⁊ corpore. ⁊ in singulari loquitur cum igitur subiungit qõ solo animo retinetur de eadẽ loquitur ⁊ sic de vna ⁊ non de pluribus penes eundem. Quarto inducit. l. nemo. j. eo. quam Jo. pro se inducit vbi dicit pondera qõ dicit possessionis in singulari qõ subiungit duplicem esse rationẽ inquit ipse nõ dicit possessionem sed rationem qõ exponit ipse. l. causam ⁊ modum querendi puta et corporis ⁊ animi ⁊ cum toto hic stat qõ sit vna sicut ⁊ vnicum est directũ dominium iure gentium. Sz modi querẽ di sunt plures. Quinto quia simile est in obligatione. nam licet dicamus ⁊ alia est naturalis alia ciuilis: tamẽ solum vnica in substantia. qõ patet qz vnica est eius diffinitio. vt inſti. de obli. in prin. sed sic appellatur: quia naturalis per se sola nõ est efficax ad agendum sed approbata ⁊ qualificata a iure ciuili ⁊ ideo respectu dicitur ciuilis approbatione ⁊ sic poti⁹ sunt qualitates ⁊ adiectiones quã diuerse substãtifice species. Sexto quia possessio fundi nihil aliud est quam eius vsus. vt. ff. de vsu ⁊ ha. l. vsus pars. ⁊ iste vsus est vnius in substãtia licet qualitas sit diuersa: scilicet ciuilis et naturalis. ergo ⁊ idem in possessione vt sit vnica in substantia lz qualitas sit diuersa. Septimo inducit Alc. quia fructuarius possidet rem ipsam naturaliter, vt. ff. eo. d. l. naturaliter. ⁊. l. possessio. licet ius vsufructus quasi possideat vt cetera incorporalia naturaliter ⁊ ciuiliter. vt not. glo. singularis. ff. quibus cau. ma. l. aut prętor. §. item et quicui videtur similis in. l. ij. §. de rectum. ff. de vi et vi arma. proprietarius autem rem ipsam possidet ciuiliter. lz cum vsufructuarius ereãt de fundo possessionem retinet. quod patet ex eo: quia si recuertatur et non admittatur et datur interdictum vnde vi. ff. de vi ⁊ vi arma. l. ij. §. vnde vi. qõ non daretur si nõ possideret. vt in eo. tit. l. j. §. interdictum autem. hoc nunc sic. Aut hec possessio quam fructuarius absens retinet est naturalis aut est ciuilis. Si naturalis ergo verum dicit aut si dicatur ciuilis hoc est impossibile: quia tunc in absentia quesiuit possel-

a ¶ Insoliduꝫ possidere adõ soci. cõsilio. cxxi. inci. in pñti cõsultatione circa fi. iij. col. in. j. Pte char. ccij

b ¶ Nudo animo adõ p quos act? veros vel fictos acquiratur possessio. ⁊ vide plene in. l. i. ff. eo glo ⁊ doc. in. l. j. §. eo. et aduertẽdũ istis casibus in quib? per actus fictos fine actu corporeo transferatur possessio als possessio dicerek ciuilis nõ naturalis Bal. j. e. l. ad fin. in lec. Ang. ⁊ idẽ Bal. in. l. traditionib?. §. ó pac.

c ¶ Sz obliuio sic adde soci. ocõsili. cxxvij. inci. pro decisione predicte. Fi. vij. principaliter circa medium in. i. parte char. lxxvj.

d ¶ Qñqz ẽ nudũ adde peremdez saly. in. l. nuda. §. de Jben. ⁊ cõmi. stipul. ⁊ per doc. in. c. j. de rest. spo. lib. vi.

e ¶ Sine fructuũ perceptione adde. l. j. nbi doc. ff. de vsu. ⁊ habi. ar chi. in. §. cũ ait ⁊ in. §. illud. in. c. felicts. de penis. li. vj.

f ¶ Declaratõis meus. Tu vide melius. p. Bal. in l. traditionib?. in fi. §. de pac. ⁊ in. l. j. princ. §. cõiaõ succes. ⁊ in. l. si ea lege. §. decõdi. ob cãm. no. idẽ Bal in. l. §. de sacro san. eccles. ⁊ in. l. j. in. l. si is q pro emptore. vbi oino imo. ff. de vsuca. ⁊ ang. in. l. j. ff. de distrat pigno.

g ¶ Clauũ traditio. adde soci. cõsi cxxij. inc. in pñti cõsultatione. cir. fi. iij. col. in. j. parte. char. ccij.

h ¶ Ofiçꝫ ór nudũ adde peremdez saly. in. l. nuda. §. de Jben. ⁊ cõmi. stipul. ⁊ per doc. in. c. j. de rest. spo. lib. vi.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

a b c d e f g

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Duas esse species possessionis.ꝛ in illa opi. fuit Bal. in prealle. l. nemo. vbi reprobat alias oēs opinēs vt dixi. ā. ea. l. nu. xiij. vſ. ꝗrojad tertiū quotuplex ſit poſſeſſio. i a po. in eo. vſ. vltra. ꝛ ſ. in apo. in ꝟ. corporalis dixi. vide Bar. in. l. vna. §. ac ſatisdatione in fi. ꝛ qō ibi notata. notaui ad ipſum. ā. vti poſſi. ꝛ notaui poſt Jaco. rebuffi. i. l. fina. num. xij. in verſi. tripler eſt poſſeſſio. infra de fun. pa. libi. xj.

b ¶ Alia corpalis. Vide Jo. de imo. in ſepe. alit. l. j. ff. e. ꝛ an ſi dak duplex poſſeſſio naturalis et ciuilis. Ecce. hic alleguntur caſum ſingu. ſm Dy. i l. ij. §. qō vlgo. ff. p here ipſe dat ſil. z. ff. de vi ꝛ vi ar. l. §. dchcik. Iz aliq; rñdeāt q ibi loqnif in deſē tatiōe ciuſ loqtur in colono: Iz angel. dicit qō non pñt rñdere a d. l. ij. in fin. ff. ad exhibē. vbi loquif de poſſeſſ.

c ¶ Clādeſtina. qſi ſumak clādeſtina vide p Soci. pſi. celxvi incip. in cā q vtif. ſ. ħ. ca. dē excluſio circa mediū. in ſeda parte. char. clxxiij.

a

d ¶ Poſſeſſio acq rit. Adde in. l. ſi os ff. ō no. op. nū. b ar. l. l. ſiluz. ff. de bis q ſunt ſui vel alic. iuris. bal. in. l. tuta. ff. ſolu. m ꝛt Jnno. in. c. ſi is. de reſti. ſpo. Ant. de bu. in. c. repe. c. ſi. de cā. poſſ. ꝛ ppte.

e ¶ Qui malter poſſi det preſcribit. a dde ſoci cō ſil. xlvij. incip. in primo pñtis 2ſul tis. vſi. noſtre mo. in ſma pte. charta. xc.

f ¶ Emphyteuta vt feudatarius. a dde Soci. conſ. celxvi. incī. in cā q vtif. ver. ſed tamen his nō obſtantibus. in ſecunda pre charta. clxxvij.

sionē quā prius non habebat exiſtēs etiam extra cōſpectū rei. Item nō eſt poſſibile alio r ſpectu: q; pprietarius ꝛ vſufructuarius reperirent̄ ambo inſolidū eandē rē ciuiliter, poſſidere: ꝛ ſic ea dē ſpe poſſeſſionis ꝛ codē reſpectu qō eſt cōtra. l. iij. §. ex contrario. ff. cod. ꝛ. l. ſi duo. ꝛ. ff. vti poſſ. ꝛ. l. duo. ff. de prec. et hoc eſt qō vult Alexur. hic in ver. Jtē pīz in fructuario. Octauo h ipſe confirmat ex eo: q; vt dixi fructuarius exiſtēs extra fundum retinet naturalē ſcd ponetiuum for: ingreſſum fundum: et ſic naturalem acquiri licet clandeſtinā: vt. ff. c. l. clā poſſidere. §. q ad nūdinas. tūc ſic aut hec naturalis eſt illa quā hz fructuarius: ꝛ c male dices q; duo nō pñt cādē rē inſolidū eadēz ſpe poſſeſſiōis poſſidere: vt. d. §. ex Jtio. ꝛ. ff. de prec. l. duo. ¶ Aut dices qō ex diuerſa: ꝛ hoc nō cauek lege ꝛ etiā tūc eſſet dare plures naturales poſſeſſiones: ſed nihilominus quilibet ſua naturali rē inſolidum poſſidere cōtra. d. §. ex Jtio. ¶ Aut dices qō non eſt illa quā hz ſed quā habuit q; fructuarius vel quiuis alius ſuaz perdidit: ꝛ hoc eſt falſum: q; tūc reuerſus nō haberet interdictum vnde vi qō habet vt ſuperius dixi nec interdictum vti poſſidetis quod non hz: vt. ff. vti poſſide. l. i. in fi. et. l. §. ex his concludit Alexur. qō nō eſt miſiua poſſeſſio que coꝛpore et animo querit q naturalis appellatur q; d iure gentiū eſt inuentione. Sed approbatione eſt iure ciuili que naturalis acquirit̄ ꝛ retinet naturaliter per exiſtētem in re: ſed quādo rem exīt illā naturalēre tinet ciuiliter: ꝛ per iſtū modū poteſt vnus inſolidum eandē res poſſidere naturaliter ꝛ alter eandē ciuiliter: ꝛ ſic diuerſis reſpectibus non eodem: ꝛ hoc vult ista glos. vſq; ad verſ. ſed Mar. et Joan. et ſic iſta verba ciuiliter ꝛ naturaliter per aduerbia prolata calificant poſſeſſionem non autem diuerſam ſpeciem faciunt ſm Bzoſi. ¶ Illō igitur vt Mar. ꝛ Jo. ꝛ Bug. dixerūt duas eſſe ſpecies poſſeſſiōis ꝛ ſubſtātiales quarum vna vocatur naturalis: alia ciuilis ꝛ ſic per nomina ꝛ nō per aduerbia rē qualificantia: ꝛ mori ſunt ex eo quia ingredies habet naturalem ſm omnes et abſens ſimiliter retinet poſſeſſionem: igitur non naturalem ne ſit dare illud inconueniens quod ambo inſolidum eadem ſpecie poſſeſſionis eandem rem poſſidebant. Sed cuilem cetinet ratione cuius et datur interdictum vti poſſidet. vt. ff. vti poſſi. l. i. i. in fin. et interdictum vnde vi ſi non admittatur: vt. d. §. qui ad nundinas. et. ff. de vi arma. l. iij. §. vnde vi. et ex hoc inferebant quod ingreſſus poſſeſſionem habet naturalem coꝛporeo animo queſitam et cum concurrente iuris ciuilis adminiculo habet et ciuilem quia ius ciuile non tantum illam naturalem approbat vel etiam aliam comitem tribuit que ciuilis nuncupatur: ꝛ ſic due ſunt apud eundem quando in re conſiſtit: ſed cū cēſit naturalem perdit ciuilem retinet et ſi alius ingrediatur illam naturalem numero ſibi querit ſic reuerſus non admittat tunc in ciuili tur batur: ideo interdictum vti poſſidetis et ex toto expellatur ciuilem perdit et iſtius reſpectu interdictum vnde ei competit. vt. ff. de vi et vi arma. l. iij. §. vñi. ¶ Et vltra predictam rationem indurerunt text. aliquos videl. ꝛ cet infra eodem. l. nemo. licet Alexur. fuerit riſus ei reſpondere vt dixi in quarto argumento pro parte Alexur. Jnduxerunt etiam. l. iij. in principio ff. eodem vt ibi dicitur quod coꝛpore et animo queritur: ſufficet naturalis et quod queritur animo ſufficet ciuilis: vt ibi notat. et pro hoc facit. ā. eodem. l. donatarum ſm intellectum meum put ibi loquitur in infante intellectum habilem nō habēte. ¶ Et ex hoc concludeb at ſic quod aut poſſeſſio naturalis et ciuilis ſunt penes eundem: et tunc exiens de fundo non retinet naturalem ſed ciuilem tantum: aut exiens de fundo habet naturalem tantum: et alius ciuilem vt in fructuario et in feudatario qui poſſident naturaliter et dominus ciuiliter et tunc fructuarius et feudatarius exeuntes de fundo ſuam naturalem retinent et ſic argumenta aliqua per Bzonem facta non obſtant: et tunc vult gloſſ. noſtra vſq; ad finem: et poteſt eſſe ratio differentie in prectis quia iura eis non plus fauent vel accommodant ciuilibet eorum quam ſit eis neceſſarium: et eſt modo expedita iſta gloſſ. ¶ Reſtat nunc videndum que predictarum opin. ſit verior: et circa hoc ſciendum qō Alexur. ꝛ eius gl. hic videnſ approbare opinio. Alexur. ſic. ī. ſ. eo. l. nemo. ſed in. ff. nouo: approbabat expreſſim opinio. Joan. vt tutiorem: vt habes. ff. eo. l. i. in principio. in glo. que incipit et bene. et in. l. iij. in princi. Et hanc partem Joan. firmat Dyn. extra de re. iur. c. fine poſſeſſiōe. per text. qui ciuilem ꝛ naturalem viditur ponere vt duas ſpecies coequales et per nomen et non per aduerbium. ff. de vſucap. pro hered. l. ij. §. quod. vulgo. quod aſſecit confirmari per. l. tertiam. §. nec ua filius. ff. eodem. ꝛ pro hoc accedat. ī. eodem. l. nemo. non caſu landō tertium. ¶ Superuenit Bart. et voluit facere tres ſpe-

b cies: quia alia naturalis: alia ciuilis: alia coꝛporalis. b Sz truſa eſt: q; hec coꝛporalis naturalis eſt licet ſit iniuſta q; clādeſtina ſeu violenta ꝛ he qualitates diuerſam ſpeciem a naturali nō faciunt: vt. ff. vti poſſidetis. l. ſi duo. Eſt enim hec coꝛporalis actu naturali: q; coꝛpore et animo queſita: ideo naturalis nuncupāda vt hic ei filī. ¶ Quid igitur dicā. Rñ. q; qz minime fit notā da ꝛc. vt. l. minime. ff. de legi. et opi. Jo. cōi opi. ꝛ cōſuetudine eſt approbata: ꝛ maxime in practica ꝛ ēt q; ip ea facili? ſoluunf oēs nodi: ideo ꝛ ad vnā ꝛſonantiā facilius oia iura reducunf: ſō ab ea nō recedo ꝛ cōcluſionē ſupapoſitā ſequor. ¶ Unum tamen non omitto quod ille doctor. ſubtilis Jaco. but. dixit qō naturaliset ciuilis qnāditu ſunt penes eundem non ſunt ſpēs coeque: ſed naturalis obtinet principatum et ciuilis eum obſecundat ve lut pediſequa ei miniſtrans fomenta ſed quando ciuilis eſt ſeparata a naturali: tunc ciuilis fomenta que tribuebat naturali in ſe et pro ſe retinet: et principatum aſſumit: et vt principalis deminatur: ſic inquit: vides in matre famī. que quādiu eſt in domo ē pediſſequa et nullum principatum obtinet ſed dominam obſequitur: ꝛ quado famī. dominū exit vel ipſa pediſequa tta quod non ſtant ſimul ſed ſeparate: tunc quelibet per ſe eſt principalis et ſuos effectus per ſe producit: et per iſtum modum voluit intelligere. Alexur. ꝛ opi. concor. et ſic ſm eum ſunt ſpēs diſtincte: vt Jo. dixit ſed non ſemper coeque vt vult Dy. ſed demū qñ ſtāt ſeparate nō qñ ſtant ſimul apud eundē ꝛ hec de iſta qōne ſufficiāt

d ¶ Hunc ad quartum quo querif qualiter poſſeſſio acq ratur ꝛ dicit ea que per alium querit: vt. ſ. eo. l. i. de ea aūt que per ſe querif dic qō coꝛpore et alio vt hic: et. ff. eo. l. iij. in prin. Quis aūt actus coꝛporeus ſufficiat dixi. ſ. vt in. ħ. et. l. ij. ꝛ contrario. vbi vide.

11 ¶ Ad. ꝛ. quo querif quis effectus ꝛ qualis ex poſſeſſione producas ꝛ hic diſtinguo poſſeſſiones nam aut querif de iuſta aut de iniuſta. Si de iuſta et legitima et tunc aut de ciuli aut de naturali. Si de ciuili ꝛ dico qō ipſa pducit effectū vſucapionis ꝛ ꝛ preſcriptionis legitime poſſidenti vt de vſucapione probatur. ff. eo. l. i. §. per ſeruū qui in fuga. et. ff. de di. ꝛ tempo. preſcripti. l. in acceſſione. ī. ff. de fur. l. ſeruī. ꝛ. filij. §. ſi et in preſcriptione pro batur. ff. pro emp. l. qui fundum. in princi. ¶ Item ciuilis ſola que ſit legitima ita qō bo. ſi. non deficiat eſt ſufficiens ad acquiſitionem frutuū etiam ſi per alium colligank: ꝛ ita no. glo. magna verſus ſi. ff. eo. l. iij. §. ex cōtrario. et alleguf. ff. de vſuris. l. qui ſcit §. in alio. ſed tex. eſt de vſufru. et. l. ſi fur. alis eſt. l. arboribus. §. in ſuamus. et ita tenet Bart. licet in Jtio videat facere gl. ff. de peri. et cō. rei ven. l. ſi ſeruī emptor. que vtramq; poſſeſſionem videf requirere: ſed ibi ideo qī colonus eſt. ¶ De naturali tm̄ videamus: ꝛ dixit Dy. in. c. fine poſſeſſioc. et qō illa nō ſufficit: ad vſucapionē vl preſcriptionē: ꝛ hoc p ter. ff. ad ex hi. l. cell?. §. iulia. ff. ō acquiren. rerum domi. ꝛ. l. acquiritur. in fin. ff. de acquiren. poſſ. l. i. §. par eſt. Et probat ipſe tali ratione is qui ciuiliter poſſidet

c pſcribit ⁊ vt prime eſt. p batum: ergo is qui naturaliter tantum poſſidet non preſcribit eo tpe quo ciuiliter poſſidet als ſequeretur quod duo quererent inſolidum dñium eiuſdem rei eodem tpe qō eſt. de iure impoſſibile: vt. ff. commo. l. ſi certo. §. ſi duob? Et caſtrē. i. hereditas. §. pater hoc idem ſentit glo. noſtra in. d. §. ſi duobus. et ea principium glo. magne. ꝛ in. l. i. in princ. ā. de ſer. fugi. Sed hoc fatef. Bar. ibi verum niſi naturalis poſſeſſio ex ea vſucapio contradiceret vero ꝛ directo dño: als ex natura li ſola pcedit preſcriptio: ꝛ ponit exemplum in fructuario qui naturaliter tm̄ poſſidet. vt. l. naturaliter. ff. e. ꝛ ſi preſcribit vſu vſufructus: vt d: xit vbi per doc. in. l. corruptionem. ā. ō vſufru. ꝛ

12 in. l. i. in quito ⁊ contrario. ā. de ſer. ¶ Et ea rōne poſſidens naturaliter ꝛ emphyteota vel feudatarius preſcribit vis ſeu. et emphyteoticum ꝛ per conſequens vtile dominium: ꝛ eſt ratio: quia iſtorum preſcriptio dominio ciuiliter poſſidenti non contradicit l vero dominio: ſed eum non recognoſcet ꝛ ſupponit: et ita notat ipſe in. d. §. ex contrario. ꝛ allegat pro caſu. ff. de damno infec. l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus: coniuncta. l. eum qui in princip. cum gloſ. ſua in eod. titu. facit. i. l. competit. ī. de preſcrip. xxx. an.

13 ¶ Jn autē producat hec naturalis poſſeſſio effectum acquiſitionis fructuum dic vt dixi. in. l. certum. ā. de rei. ven. vbi autem hec poſſeſſio ſit iniuſta. quia violenta vel clandeſtina tunc illa indubitanter ad vſucapionem non prodeſt ſed ſolum prodeſt vt interdicta. vnde vi vel vti poſſi. ꝛ peccant contra tertium non contra eum a quo vi vel clam poſſi de. vt. ī. vti poſſi. l. i. et. ff. vti poſ. l. i. in fin. ꝛ. l. ſeq. ꝛ. ff. de vi. ꝛ vi arma. l. i. §. interdictum aūt hoc. ¶ Ad ſextum accedo quo queritur qualiter poſſeſſio producatur: ꝛ quia gloſ. noſtra penul: ꝛ vltima tractant de iſta materia ideo primo pro earum recitatione contra tert. op. q; deſertio culture per biennium facit perdi nedum poſſeſſionem ſed etiam dominium: vt. ī. de omni agro deſer. l. qui agros. libi. xi. Sol. vt in gloſ. ſi. in fi. quod ibi eſt ſpeciale in predio tributario

14 ¶ Oppo. ꝟ. qō metus facit vt meticuloſus poſſeſſionem perdat: vt lff. eo. l. ſi id quod. §. fina. Solu. vt in glo. pe. vcz quod metus leſionis ſolis perſonis non facit perdi poſſeſſionem fundi

ad quem

ad quē propter metum illū non accedit vt hic ſed metus expulſionis ſic vt qua ſuſpicatur de poſſeſſione repelli vel nō admitti. nam tunc ſtatum perdit vt in cōtrario. ¶ Oppo. iij. qō curſus longi tēporis facit poſſeſſionem perdi. vt inſti. de vſuc. §. qō autē. ꝛ. ff. de vſuca. l. furtum. §. j. So. qō quidā fatebanf, Jtium ſi tps erat. x. an. nō ſi min? vt hic qō reprōba vt in gl. ar. l. obligationē fere. §. plz. ff. de ac. ꝛ ob. ꝛ iō ſo. aliter vcz qō tpis curſus nō pdit vt hic ſed ex obliuione cauſata ex tpis curſu ſic vt in Jtio ꝛ ēt ſi ſit hoc tps vt hec gl. tenere qō tps to eſſe decēn. cui cōcor. gl. in. l. iij. §. ſi ſeruus. ff. ꝛ in. l. ſi id qō. in eo. ti. ¶ Sz alibi certū tps non requirit ſed plus ꝛ minus ſcōm qd iudex fuerit arbitratus. vt no. in. l. furtum. §. fundi. ff. de vſuc. ꝛ alibi text. non notat obliuionem ſed ſolum negligentiā. vt pz in. l. ſi de eo. §. j. ff. e. Et alibi dicit Dy. qō ſola obliuio non ſufficit. qz ſi hoc eſſet verum ſequeretur quod dominantes illam perderent qō eſt abſurdum ꝛ ita notat tempus. in. c. fine poſſeſſione. ad fi. extra de regu. iur. ¶ Sed pro omni concordia reſpon. ad qōnes gñaliter pposītā qua queritur an poſſeſſio perdat. dico ergo aut querif in rebus mobilibus aut immobilibus. ¶ Primo casu aut poſſeſſio eſt p alium apprehenſa. ꝛ ſtatim perdif poſſeſſio. ꝛ nedum nālis ſed ēt ciuilis cuiuſcūq; res fuerit conditionis ꝛ nedū a ſciente Iz ab ignorante. vt. ff. eod. l. i. §. per ſeruū. ꝛ. l. rem que nobis. ꝛ. l. ſi rem mobilē. ꝛ ibi ponitur rō q; mobilū vilis ꝛ abiecta eſt poſſeſſio fragilitas et go eius boc operak aūt in bis poſſeſſio non eſt per alium apprehenſa. ꝛ tu diſtinguo res aiatas ab aīa rationali vt ſunt ſeruī ab alīs rebus. nam in ſeruis dico qō primū pretu matur in dubio qō dñs poſſeſſionem pdideric ciuilē eſt neceſſe qō ſeruus diu pro libero ſe geſſerit. ꝛ ſic in libertatem ſe preſcribere vel t. vt. ff. eo. l. iij. §. ſi ſeruus. ꝛ. l. põpo. circapin. ꝛ. l. rem que nobis. in fi. ꝛ. l. per eū. in fin. Si igif ſeruus in libertatem ſe preſcribere nolit. ꝛ ſic pro ſeruo ſe gerit tunc cū diu ſic ſe gerit dominus poſſeſſionem nō perdit qui ſe p dño poſſidet. Jtē nec ſtatiz cum ſe pro libero gerit poſſeſſionem perdit. ſed demū cū ſeruus credit ſe liberum eſſe. vt. ff. eod. l. per eum. §. fin. ꝛ preſumitur hoc

a credere ſi diu eſt moratus in libertate ꝛ nō ante. vt. d. §. ſi ſeruꝰ ꝛ no. in. d. l. par eſt. ¶ Sed dubium eſt quātū illud diu a intelligitur. dic vt in. d. §. ſi ſeruus notatur. ¶ Jn alīs autem rebus

16 diſtiguo res ſenſitiuas ab inſenſatis. Hī in ſenſitiuis ⁊ vt bos equus ꝛ aſinus ꝛ ſic dico qō ſtatim cum cuſtodiam mſam eruerint ꝛ perquiſitī non reperiunf poſſeſſionem perdimus. vt. ff. eo. l. iij. §. ꝛ rua. ꝛ. l. pomponius. in prin. nec ppea furtiua ſunt q; dolus ꝛ animus in eis defficiunt nec apprehendenti cōceduntur q; licet poſſeſſio datur dominium retinetur: vt. l. ſi quis in. §. ofia. ff. eo. niſi dñs pro derelicto habuiſſe vt. ff. pro derelictis. l. i. et. ħ. Jn non ſenſatis vero aut dominus vel quaſi tanto tempore naturalem poſſeſſionem adipiſci neglexerit q; quaſi res perīt tūc per illam negligentiam nō erquiſita alia obliuione poſſeſſionē perdit. vt. ff. eo. l. ſi de eo. ꝛ ibi per bar. Aut tātam negligētiam non adhibuit qō ef res perire vel quaſi ꝛ tunc poſſeſſio non perditur nec amiſſa preſumitur niſi per obliuionem in qua er curſu decennū preſumit ꝛ inducitur in rebus mobilibus ſtatim dicā. ¶ Secūdo caſu principali qūo queritur in rebus immobilib? diſtingue aut eſt predium tributarium ꝛ tunc per negligentiaz biennū perdo nedū poſſeſſionem ſed etiam dñium. vt. j. de om. agro deſer. l. qui agros. li. xi. Aut predium non eſt tributarium ꝛ tunc aut poſſeſſio per neminem eſt apprehenſa: ꝛ tunc in dubio requiritur oblivio ex curſu temporis cauſata. vt in gloſ. l. ſi idem qō. ff. eo. non q; obliuio immediate priuet quem poſſeſſione ſicut nec dormientes: ſed quia ex ea tanto tempore cauſata inducitur depoſitio animi poſſidendi ſcōm Dy. ¶ Aut poſſeſſio per alium eſt apprehēſa: ꝛ tunc ſi dominus vel quaſi p prius poſſideb at ignorabat idem dico qō in precedenti. ¶ Si autem ſic poſſeſſionem per alium apprehenſam tūc ſuam perdit ex negligentia tanti tps cuius lapſu videatur ſuſpicari ſe poſſe repelli. vt. l. quod meo. ħ. ſi. ꝛ. l. cūis. ff. eod. l. iij. §. cum igif. ff. de vi ꝛ vi arma. ꝛ hoc tempus iudex arbitrabit ex circūſtantiis pbatis ꝛ ex qualitatibus actuū. ꝛ ita intelligatur gl. in. l. furtū. §. fundi. ff. de vſuc. ꝛ ad hoc bene facit. ff. de acqui. re. do. l. qua ratione mihi. cū gloſ. ꝛ. ff. de fur. l. falsus. §. ſi tactum. ꝛ predicta tene cordi

17 ꝛ ſerua ea immunitione caſtri pectoris tui. ¶ Et ex eis elicio talē in practica concluſionem q; in dubio circa poſſeſſiōis amiſſionem iudex prius bz conſiderare qualitates actuū per poſſeſſionē geſtorum ꝛ ſcōm ilios arbitrari. vt in. d. ll. ꝛ. l. ſi de eo. §. j. cum ibi no. ꝛ. l. ſi is qui animo. cum ibi no. ff. eo. l. ancilla. ff. pro ſuo. ꝛ. l. pro here. ff. de acquir. here. Et vbi de huiuſmodi actib? ei non cōſtet vel animum ſuū ad aliquā partem applicare non

b poſſit tunc lapſus decennū b ad obliuionem pſumendum ſuffi ciat ꝛ hoc qñ nullus poſſedit als minus tps ſufficit. Et modo

18 plenarie eſt expeditum ſertū queſitum ꝛ oēs glo. l. nfe. ¶ Sz circa predicta dubitari poſſet. An lapſo illo decennio quo preſumitur ꝛ inducitur oblivio c ꝛ perditur abſentis ciuilis poſ

c ſeſſio incipiat denuo noui poſſeſſoris preſcriptio an vero a tempore quo ipſe incipit poſſidere. ꝛ hoc remitto ad no. p. Dy. in. c. fine poſſeſſione. in fi. ꝛ latius ſcripſi in. l. i. in fi. ā. de ſer. fug. vbi etiā idē tangit ſed nō plene. Hunc circa materiā acquiſitionis poſſeſſiōis volo recitare aliquas notabiles queſtiones. ¶ Pone qō intrauit poſſeſſionem vnius fundi quaſi mihi retroraditi ꝛ iam queſiti. ꝛ tū non fuerat an per hoc quero mihi poſſeſſionem. ¶ Bl. eſt no. quc dicit qō nō. ff. eo. l. iij. in prin. ꝛ ex eo quia deeſt animus acquirendi licet a dſit animus retinendi ex quo poſſideo et hoc ad probandum glo. infert Bar. in practica quod ſi vere qñ fundū poſſedi ſpacio. x. vel octo menſiū et volo probare qō fundū poſſideo. ꝛ ad hoc pbandū teſtes pducti nō deponūt niſi de quatuor vitimis menſibus qō ipſi nō pbobant poſſeſſionem: qz iſtis vltimis annis dicor cōtinuare non autem querere poſſeſſionē qō eſſet notandū ſi glo. eſſet vera. Sed inquit ipſe qō glo. illa nō dicit verū: qz illud qō quis facit ad cōſeruandū operatur ad inducēdū. vt. C. cōia vtri. iud. l. ō. ff. de in iuſti. rup. et irrito teſtō. l. pōp. §. ſi. ꝛ pro hoc dicit etiam caſum. ff. de vſuc. pro emp. l. qui ob pactionē. ꝛ. l. ſeruus. ꝛ l. qō vulgo. qd ſi plures reemi ꝛ intro vnam animo oēs poſſidendi. gl. ff. eo. l. iij. §. i. dicit qō nō ſufficit vt omnes poſſidere dicat ꝛ bene dicit: qz diſtincte ſi

a cut res fundi. nec alīj cōtinentur ſub illo. ſed in cōrrariū facit. ff. ad treb. l. reſtituta. ſed dic qō verū eſt qō ins hereditatis pro hereditarium queritur vt ibi. ſed non poſſeſſio vt in gloſ. predicta

19 ¶ Tunc quero quid ſi emi caſtrum cum territorio vel per tinentiis ſuis et in poſſeſſionem caſtri intrauī. queritur an ſufficiat vel ſit neceſſe quod accipiam poſſeſſionē cuiuſlibet fundi. Ja. de bel. poſuit hanc queſtionem in. l. iij. §. i. ff. eo. ꝛ dicit quod ſufficit intrare poſſeſſionem continentis vt intelligatur poſſidere ſub ea contenta. ar. ff. de leg. ij. gaius. §. j. ꝛ de leg. iij. l. prediis. et l. patronus. ꝛ in ducit etiam not per Jnno. in. c. ex literis. extra de reſti. ſpo. bar. hoc fatetur quod ad corp? caſtri intra limites ſuos. Sed quo ad poſſeſſionē vel quaſi iuriſdictionis nā eſcēde in caſtro ꝛ villis caſtro ſubiectis. dicit ipſe quod eſt neceſſe vt fit vſus iuriſdictionc. ar. ff. quemad. ſer. amit l. ſi ſtillicidiū. §. ſi. ꝛ hec de preſenti. l. ſufficiant.

1 ¶ Venditio facta a colono nō preiudicat domino nec poteſt mutari cauſa poſſeſſionis alicui.

2 Procurator rem alicui emens ſi alteri ante tradat qd agendū.

3 Colonus quis dicatur.

1 Cum nemo. ¶ Caſus. ꝛ Nemo pōt ſibi mutare cauſam poſſeſſiōis ꝛa colono cā vēditio nō pīudicat dño. b. o. ¶ Opp. qō tō hic in prin. poſita nō cōueniat caſui hic deciſo qz in caſu nō mutauit ſibi ſed ei ſiue in ei cui vendidit. Solu. du

c pliciter. vno mō vt litera legak plane vt iacet. Illo vt ipſe nec ꝛ ponat vēditio p emptore ꝛ ſm literā vt iacet. Dic primo ſm Ro. q; eſt verū qō mutauit vēdendo aliī. Iz fatis ōz ſibi mutaſſe. qz emptori idē cū eo eſſe vf. ꝛ iſtā cōiter tenent doc. pro qua facit ff. fa. here. l. here des. ħ. idem ſcribit. vbi ſuia lata pro venditore pdeſt emptori qō nō pōt eſſe niſi: qz cenſent cedē perſone. Sz in cōtrariū facit vt eedem nō cenſeanf. ff. pro emc. l. ij. §. ficā rem. ꝛ qō no. ā. ti. i. l. j. §. hoc tamtūmodo. in gl. que incipit fiue eiuſdē. Sed dic qō vere nō ſunt eedē ſed turiſdictiōe eqñq; fingunf eedē. ꝛ hoc qñ equitas rei geſte ſuadet vt eedē fingātur ꝛ qñq; equitas iſta cauſak ab odiovt b. ¶ Oñq; a fauore. vt. d. §. idē ſcribit. iſta cum eqtas ceſſat reſpectu bone ꝛ malefidei. vt in alle. in Jtium. ¶ Alia eſt ſol. vt in caſu noſtro prius ſibi poſſidere voluit quā vendere. ꝛ hec licet ſit in ſe bona tamen nō bñ applaudet tertui qui dicit qō pceſſit ad venditionē nulla extrinſeca accedente cā ſm iſtā ſolutionē cā extrinſeca accēſſit. ergo ꝛc. ¶ Tertia ſolu. q; ipſe propriat tertū ex qō hic mutauerit ſibi qz ipſe colonus emit a tertio quem ſciebat dñm nō eſſe: hec eſt vna notabilis ſolutio ꝛ lec. ad iſtam. l. p. quā multis fraudibus obuiak. ¶ Ex ea ergo not. quod vbi quis poſſidet ſeu poſſidere debet alteri a quo recipit ſi antēqñ ei reſtituerit a quo recipit titulum recipiat actio ex tali ti. non pricludicatur ei a quo recepit quomin? illi reſtituere teneatur. ¶ Alibi habes vnam glo. que nō tantum in eo qui cauſam habet ab actore de quo hic ſed etiam in eo qui cauſam nō habuit ab agente loquitur ꝛ vult quod vbi qui prius poſſidebat ēt titulū haberet qō habeatur p poſſeſſore ꝛ titulus ei non pſit Jeum q prius ab eo rem illam petere poterat. ꝛ hoc eſt in l. ſi in rem ꝛ precium. in prin. ff. de petit. here. imo ibi caſus ſcōm vnam lec. hec tene cordi vt fraudibus reſiſtas eorū qui fraudem aliorū requirunt amicos ꝛ rerū quas fine vllo titu. poſſident faciunt ſibi fieri titulos vt vel heredes vel alios excludāt. ¶ Op. ꝟ. qō cām poſſeſſionis quis ſibi mutare poſſit vt. ff. e. l. iij. §. illud ꝛ. l. qui bona. §. j. l. ſi quis ante. ꝛ. ff. pro empt. l. ij. §. j. cum ſi. in glo. alle. Sol. qō nulla cauſa extrinſeca accēdēte nō poteſt vt hic ſz cauſa iuſta accēdēte pōt vt in Jtio. vt hic in fi. in glo. pro buius declaratione quero quot modis mutetur cauſa poſſeſſionis ꝛ dic qō quandoq; vt in glo. ij. quā per te vide. ¶ Oppo. ij. qō hec mutatio noceat dño: vt. ff. e. l. iij. §. qō ſi ſeruus. ꝛ. l. peregre.

b ¶ Lapsus decēnū. adde ſoc. ſil. xxxvij. incī. p de ciſione predicte §. §. probatcirca fi. j. pte chart. lxxxvj.

c ¶ Oblivio. Quātotempore indu catur oblivio et amiſſio poſſeſſionis vide no. in. l. ſi. §. eo. §. ſi fonte. ff. eo. ꝛ glo. in. i. j. ꝛ ibi Bald. et in apoſtil. ad eum ā. de ſer. fug. ad fin. vbi etiam vide Ange. ꝛ not. l. c. quereleā. extra de elec. ꝛ ibi Ma der.

ccc ij

Universidad de Deusto Biblioteca

ℌ. quibus. Sol. vt in glo. ſi. in prin. ſ. qō in dñio non preiudicat vt hic ſed in poſſeſſione ipſo iure: ſed non in effectu quin illam poſſit recuperare cōdi. ex lege vt. ſ. co. l. ſi. ¶ Oppo. iūᵒ. qō imo fiat ei preiudicium in dñio ſi ponas emptorē rem preſcripliſſe.

¶ Sed rūdebat Jr. qō preſcribere non poterat, Joā. vero dicebat qō ſic: ⁊ probat quatuor rōnibus ⁊ opi. Joā. ſuppoſita pro vera rīdebat ad 3ium qō hic non erat cōpleta vſucapio vt ſequitur in glo. vſq; ad ver. ⁊ hic eadem. ⁊ hoc verum de iure iſto ſed de iure aut. mala fides autoris nocet: vt in aut. male fidei ſ. de preſcrip. lon. tēp. ⁊ no. in. l. ſeq.

3 ¶ Querit glos. qd in pcura torē qui mihi rem emit: ⁊ anteq̄ mihi traderet alteri tradidit: ⁊ dic qꝛ mihi acq̄ſiuit poſſeſſionē: vt. ſ. e. l. i. ⁊. ff. e. l. i. ℌ. per pcuratorē. in poſſeſſione dic vt ſupra ⁊ in vſucapiōe dic etiā vt ſupra.

4 ¶ Quero quis dicitur[a] colonus: ⁊ dicit glos. ℌ. quod colonus eſt in villa. inquilinus in ciuitate vt. ff. eod. l. rem pigno. ſed illa

a dicit in agro ⁊ nō in villa: ideo dicit quod colonus eſt in predio ruſtico ſiue ſit in villa ſiue in ciuitate: ſed inquilinus in domo in predio vrbano: ſiue ſit in villa ſiue inciuitate vt. l. ſi plures. ſ. de predīs mi. ⁊. l. vrbana predia. ff. de verb. ſig. ſed. glos. conſideraui frequentiam facti.

¶ Ingreſſus agrum alienum ſine cauſa tenetur reſtituere.

SJ nulla. Caſus. ⁊ Ingreſſus ſine cā agruꝫ alienū tenetur reſtituere illum nō preſcriptum cum omni ſui cauſa. hoc dicit. ¶ Opp. qō preſcribi poſſit vt. ſ. de vſucap. pro empt. l. ſi par-

1 tem. Sol. qō huius timore bec lex legitur duobus modis: vno qō poſſeſſionis: dominus erat abſens: et audito qō alius erat ingreſſus ſuſpicatus fuit ſe poſſe repelli: ⁊ non venit: vnde poſſeſſionem perdit: vt. ff. eo. l. ſi id qō. ℌ. ſi. ⁊ bec res olim nō prohibebatur ſcribi: vt inſti. de vſucapio. ℌ. qō autem. ⁊ hoc licet de iure nouiſſimo non vnum ſine alio vt in glo. ¶ Querit glos

2 an dñium quod queritur per procuratorem queratur immediate: ⁊ Mar. dixit qō non: ſed prima poſſeſſio et mediante poſſeſſione dominium vt. ſ. per quas perſonas no. acquir. l. j. ¶ Sed glo. tenet qō immediate per procuratorem: et eius animum ſeu conſenſum ⁊ hic ⁊ inſti. de re. diui. ℌ. per traditionem. vbi dicit

c qō per traditionem[c] queritur: et non dicit per poſſeſſionem vel ea mediāte. ⁊ pro hoc. ff. de acquir. re. do. l. ſi pcurator. ⁊. ſ. co. l. i. Et ad. l. in 3tio alle. rñde vt in glo. ⁊ clarius vt dixi. ſ. per quas perſo. l. i. ſed aduerte qō ſi bene ponderes verba gloſſatoris ipſe fatetur qō mediante poſſeſſione vt cauſa inſtrumentali queritur dñium ⁊ in hoc concor. cum mar. ſed qꝛ aſſerat Mar. dixiſſe qō per pcuratorē in hoc diſcordat qō imo per procuratorem ſed mediante poſſeſſione vt inſtrumētali cauſa ideo ponit exēplū de fabro qui facit domū mediante inſtrō. Et qō bec ſit intentio Accurſij pbat illa implicatiua: ⁊ dū dicit imo per pcuratorē.

¶ Sed pro ſubtiliori doctrina apparet qō mihi mediante poſſeſſione queritur dñium qñ ſimul nō querit cū poſſeſſione: et qe tradēs non eſt dñs. Sed ex poſſeſſione quelita paraſ cā vſucapiendi: vt. ſ. eo. l. j. tunc dñium querit per vſucapionē mediante poſſeſſione. ¶ Sed vbi tradens eſt dñs ita qō ſimul tranſfertur vtrūq; eſt dubiū qō eoꝝ prius queraſ: ⁊ dixit Arist. in predicamentis in. c. de priori. qō illud eſt prius altero a quo nō 2uertit 2ſequētia ſubſiſtēdi: hinc eſt qō animal eſt prius boue: qꝛ bono licet ſit animal nō 2uertit ergo aſal eſt homo: ſed in ꝓpoſito noſtro nō vꝫ ſic argumētari poſſe qꝛ dñium ⁊ poſſeſſio nihil habēt cōe: vt. ff. e. naturaliter. ℌ. nihil ⁊c. qꝛ dñō querit ſine poſſeſſione: vt. ſ. peo foc. cū res. ⁊. ff. de fun. do. l. ſi fundus. ff. de acquir. rerū do. l. liber. in fin. ⁊ eōtra poſſeſſio ſine dñiō vt. ſ. eo. l. i. ⁊. ff. eod. l. ſi qs vi. ℌ. dñia. Et ſic videret qō ex quo vnū querit ſine alio nec ab altero eoꝝ 2uertit 2ſequētia ſubſiſtēdi alteri⁹: ⁊ ſimul vtrūq; ⁊ pariter acq̄rat: ⁊ vnū nō fit alteri⁹ medium: ſed his nō obſtantibus tenco 2trariū qꝛ cū tradēs agit vtrūq; trāſferre vnum non poſſe parari ab alio: vt no. in gl. ꝑcedenti: ſed ille q agit tradere agit vt ex receptione ⁊ apprehenſione dñium querat: et ipſum apprehendere eſt poſſeſſionē querere. vt. ff. eod. l. i. ⁊ dixi. ſ. eo. l. ꝫ in. ℌ. ⁊. iū. 2trario: at cū apprehēdēs queratur dñium ⁊ nō ante ſequitur qō prius queritur primo qō incipit dum res eſt in fieri quā dñium qō incipit dū res eſt in pfecto eſſe: ⁊ ſic poſſeſſione iam queſita: ⁊ licet nō poſſunt ad oculum demonſtrari tñ intelle ctu percipiuntur. ¶ Hoc cōfirmo qꝛ prius fuit poſſeſſio ſm tps iuris gentium quā fuerit acq̄ſitio dñō cum nondū modi queren di dñium de iure gentium erant inuenti: ſed demum poſt poſſeſſionem rei habitam vt. pbatur. ff. de iuſti. ⁊ iure. l. ex hoc iure. ergo bene ſequitur qō origine dñium proceſſit a poſſeſſione: et ex his concludo glo. noſtram veram eſſe ⁊ per hos modos poſſeſſionē fuiſſe ⁊ eſſe cauſam dñi. vt. ſ. per quas perſo. l. j. et inſti. per quas perio. ℌ. ex his ⁊ hec ſufficiant.

1 ¶ Agit improbe qui ſine voluntate vendentis in poſſeſſionē vadit: ⁊ ideo talis poſſeſſio eſt vitioſa.

2 Titulus iuſtus ⁊ improba poſſeſſio ad vſucapionem non ſufficiunt.

Hec ex vera. Caſus. ingrediēs poſſeſſionē rei empte ſui venditoris voluntate non poſſidet iuſte ⁊ ideo tenetur reſtituere et ſimulatum vel fictum non plus poteſt queri veruꝫ

1 hoc dicit. ¶ Not. quod vim facit ſeu improbe agit qui contra vel ſine voluntate vendentis in poſſeſſionem vadit: et ideo talis poſſeſſio eſt vitioſa vt hic. ¶ Ex quo colligē quod iuſtus titulus et improba poſſeſſio ad vſucapionem non ſufficiunt. con cor. ff. eo. l. ſi ex ſtipulatione. ¶ Opp. ſic due negationes faciunt vnam affirmationem: vt. ff. de verbo. ſigni. l. duobus verbis negatiuis. Sed hic in prin. ponitur vna ibi nec ex vera ⁊ alia ponitur in ver. improbe. ergo ambubꝫ ponderatis innuere videtur iſte ter. qō probe retinere pōt: at hoc falſum: vt. ff. eo. l. ſi ex ſtipulatione. ⁊ infra vnde vi. ſi quis in tantam. cum ſi. ergo ⁊c. Sol. exponēdo improbe id eſt improbum eſſe ſi retineret ⁊c. vel dic quod ponuntur hic circa diuerſa: ⁊ verbum impune regitur a verbo poteſt ex parte poſt et non ex parte ante. et ſic nec ex vero quaſi dicat nedum ex ficto pōt retinere improbe. i. cum illa improbitate qua poſſeſſionem nactus eſt. Sed alia lra bꝫ probe. ⁊ tūc nō ob. cōtrarium. ¶ Sed tunc opp. ℌ. qō talis ingreſſio ⁊ poſſeſſio nō bꝫ dici improba. vt. ſ. eo. l. minus inſtructus. Sol. qō hic ℌ voluntatē vēditoris intrauit. ibi ſm eius voluntatem vt ſequitur in gl. ¶ Sed tunc. iū. op. ſi cōtra voluntatē non pro pterea bꝫ dici improba poſſeſſio: qꝛ furtum non committit qui poſt pretium ſolutū rem emptā furripit. vt. ff. de fur. l. eum qui. ℌ. j. ⁊ cum furripiēs contra voluntatē dicit facere. vt. ff. de fur. l. q vas. ℌ. vetare. Sol. vt ſequit in glo. vſq; ad fi. ſ. qō iſta ſtāt ſimul vt non tenea furti: vt ibi ⁊ cum iniuſta ſit poſſeſſio vt hic. Alij ſol. aliter videlz qō hic non erat pretiuꝫ ſolutum: ideo improbe fecit: ſecus ſi pretiū iam ſoluiſſet: vt in 3tio. 3ſta ſolu. non valet in caſu nſo in quo gl. ſuppoſuit qō bic fecit ℌ voluntatem venditoris: ⁊ ſic poſſeſſio eſt vitioſa. vt. l. fundi. in fi. ff. eod. ⁊ ſic ſolu. gloſſ. tutior. ¶ Tamen vt hec materia magis clareat dic aut is qui poſſidebat non tenebat ingredienti vel apprehēdēti poſſeſſionē tradere ⁊ tunc preſumitur inuitus ⁊ ſic iniuſta eſt poſſeſſio. vt. ff. eod. l. clā poſſidere. in princi. ⁊. ff. de ſer. vr. pre. l. innitum. ⁊. ff. de fur. lege qui vas. ℌ. vetare. Aut tenebatur ei poſſeſſionem tradere: et tunc aut interuenit eius licentia expreſſa: et tunc non eſt vitioſa. lz poſtea cū dicat. argu. ſ. de pig. l. creditores. ⁊. ff. eo. l. ſi ex ſtipulatione. a ſenſu cōtrario ⁊ maxime qñ conſtituit ſe poſſidere noīe emptoris donec poſſeſſionem eius acceperit corporalem. vt no. ℌ. eod. l. minus. ⁊. ff. de pac. l. ab emptione. Aut illius voluntas expreſſa non interuenit: ſed expreſſa cōditio: ⁊ tunc poſſeſſio eſt improba ⁊ vitioſa vt hic cum gloſſa. ⁊ ff. eo. l. fundi. in fi. Aut neuter eorum interuenit: ⁊ tunc aut ſciuit et tacuit et habetur pro conſentiente: quia erat obligatus tradere

tradere. vt. ℌ. eo. l. minus inſtructus. Aut ignorauit: ⁊ tūc ſi pretium nudum erat ſolutum bꝫ pro 3dicente. ⁊ ſic ipſa ꝓba eſt poſſeſſio: qꝛ prius non tenebat ei tradere. vt. l. iulius. ℌ. offerri. ff. de act. emp. ⁊ ita pōt intelligi. l. iſta. aut pcium erat iam ſolutū: ⁊ tūc Dy. vꝫ in hoc paſſu variaſſe: nā qñq; dixit qō poſſeſſio eſt vitioſa ⁊ motus fuit per. d. l. ſi ex ſtipulatiōe. ff. ⁊. naꝫ inqt ipſe vēditor erat ibi in mora tradēdi vt ibi. cū ibi tō qō ſi emptor ingrediatur fine eius volūtate predo eſt ſed in mora non pōt eſſe vēditor niſi ſoluto pcio. vt. l. iulia. ℌ. offerri. ff. de ac. em p. ergo ibi caſus quod predo eſt ⁊ fic poſſeſſio vitioſa lz pcū fit ſolutum ⁊ hec eſt fortis ratio Inducit pro iſta partem Cy. qꝛ ſtipulator vel legatarius ad nullū pcū ſoluēdum teneſ ⁊ tñ primiſſori fit in mora tradendi ſtipulator poſtea ingrediēs fine ei⁹ voluntate eſt predo. vt. d. l. ſi ex ſtipulatiōe. i. reſpōd. ergo ⁊c. Et idē in legatario ſubtrahente rē legatā poſt apprehēſionē factā p bēdē. vt. l. nō eſt dubiū. ſ. de le. lz aliud cēt in apprehēſione per bēdē nōdū facta. vt. ff. quoꝛuꝫ le. l. j. ℌ. qō aūt. qñ dicit qō poſſeſſio nō eſt vitioſa per. d. l. cū qui. ℌ. j. ff. de fur. ⁊ qꝛ regula iuris eſt qō nemo pōt eſt qꝛ pcium nunc rauit. vt. ff. de reg. iur. l. nemo pōt. in hāc ſecūdā inclinat glo. in. d. l. ſi ex ſtipulatiōe. ⁊ eam tenet clarius gl. iū. in. l. bec ſi res. ff. de rei vēdi. lz Cy. inclinat in primam ptem. ⁊ allegat etiam glo. in. d. l. nemo. ¶ Ego cōcordo ſic opi. Aut emptor petīt a vendi-

a toꝛe vt rē ſibi traderet vel in poſſeſſionez inducer et vel inſam[a] ſibi ingrediendi vel accipiendi daret. ⁊ ille non dedit ſeu diſtulit ⁊ tunc vera eſt opini. prima vt poſtea ſine alia voluntate vendito ris poſſeſſio accepta fit vitioſa. ⁊ ita loquitur. l. ſi ex ſtipulatione

b nam ibi erat in mora nō tantum, ꝺ re ipſa ꝑ pcū ſolutionez ſed per interpellationē. Aut emptor pācto rum aliqō non petīt. et tunc nō fit predo. vt. d. l. nemo. ⁊ in gl. ℌ. alle. ¶ Nec ob. quod ꝑ ſolutionem pcū mora fit commiſſa re ipſa. vt. l. curabit. ℌ. de acti. empti. quia verum quo ad fructus nō quo ad faciēdum poſſeſſionem quam emptor nāciſcitur vitioſaz. 3tē illud in fauorē emptoris qō nō bz in eius leſionē redūdare. ratio ꝺ fit qō quādo error alterum eoꝝ petīt. ⁊ venditor nō fecit licet diſtulit vel ta cuit q̄dam quaſi cōtradictio. ꝑ tunc inſurgit. ⁊ emptor etiam vꝫ quaſi fateri qō cum illi⁹ voluntate ⁊ non aliter vult poſſeſſionem accipere que omnia ceſſant qñ nihil horum petīt

1 ¶ Vſucapio legitime incboata ꝑcedit niſi interrupta fuerit.

2 Interruptio preſcriptionis inducitur per litis cōteſtationem. Interruptio ciuilis que animo retinetur an ſufficiat quātum ad effectum vſucapiendi.

Vſucapio an interrūpat per litis 2teſtationē ſicut preſcriptio. Interuptio ciuilis que ſit per litem cōteſtatam an prosit omnibus aut ſolū interrumpenti.

Poſſeſſio ciuilis an poſſit queri ſine naturali vel econtra.

1 NEmo. Caſus. ⁊ vſucapio legitime incboata ꝑcedit niſi interruptafuerit. h. d. Sup ter. ibi in iudicium deducta. qō ſit ꝑ litis 2teſtationem vt in aut. de lit. ℌ. omnes. ⁊. j. qūo ⁊ qñ iu. aut. q ſemel. ⁊ ſic nō ob. ff. ꝑ emp. l. alienā. qꝛ ibi denūciatio ſteruenit extra iudiciū. vt. j. ti. l. i. nec ēt. ob. ſ. ti. i. l. i. ℌ. boc tātūmodo. vbi ſupue niens ſcientia non impedit vſucapionez: qꝛ verum litis 2teſtatio

2 ne non interueniēte al⁹ ſic vt bie ſm eynū. ¶ Mo. qō ꝑ litis conteſtationem inducit interruptio preſcriptionis. ¶ Et eſt quedam interruptio ciuilis. Alia eſt naturalis quando quis deiciꝫtur de re mobili vel quando res mobiles arripiuntur ei. vt. l. natura liter. de vſucap. ¶ Queritur pro poſitione caſus an bec l. loquat in poſſeſſione querendavel retinēda. ⁊ dixit Accur. quod de aquirenda ⁊ tunc qꝛ iſte textus videbatur ſue opinio. obſtare que eſt qō vna tantum ſit ſpecies poſſeſſiōis ipſe reſpōdet. vt. l. ℌ ⁊ iū. glo. in princi. continetur. 3o. vero legit in poſſeſſiōe queſita. ⁊ hec lec. melioꝛ propter interruptionē vſucapionis de qua hic in fi. loquit̄ que pcedit bic in queſita tantū. ⁊ dicebat 3o. duplicem eſſe[c] ſpeciem poſſeſſionis aliam naturalez que corpore ⁊ ani

c mo queritur. Aliam ciuilem que animo dum ſum extra fundū retinetur. et bec eſt tutio: opi. vt late declarau. ſ. co. l. licet vbi

5 vide. ¶ Querit glo. iū. an ciuilis que animo retinetur ſufficiat quantum ad effectum vſucapiendi. et dicit qō ſic et bene. nam ea ſius eſt in rebus mobilibus. ff. eo. l. i. ℌ. per ſeruum q in fuga. ⁊. ff. de diuer. ⁊ tēp. pſcri. l. in actione. et de fur. l. ſeruꝫ et filiꝰ. ℌ. fi. in re bus immobilibus eſt caſus in. l. qui fundum in prin. ff. de vſuc. pro emp. de naturali aūt ſola dic vt dixi. ſ. eo. l. licet. in quinto q

4 ſito. ¶ Tunc quero an eodem modo interrumpatur vſucapio per litis cōteſtationem ſicut preſcriptio. ⁊ dicit glo. qō nō qꝛ preſcriptio interrumpitur quo ad curſum ⁊ quo ad effectum. ſed vſucapi bꝫ nō quo ad curſum licet ſic quo ad effectum. vt. ff. de rei vend. ſi poſt acceptam. ⁊ ibi glo. reddit rationem: quia poſſeſſio eſt vilis ⁊ abiecta. vt. ff. eode. l. ſi rem mobilem. lz bec ratio repro batur: quia potius concluſit ad propoſitum: quia quanto vilior tanto fortius debet interrumpere et quo ad curſum niſi forſan dicere voluiſſet quod ideo de eius curſu nō fuit curatum. arg. j. de adul. l. que adulterium. ideo doct. dicunt quod ratio eſt quia vſu-

a ¶ Licentiam. Bald. hic dicit qō cōiter notarū apponunt in inſtrīs dedit licentias intrandi ⁊ apprehendendi ſua propria autoritate que clauſula quid operet not. in tract. clauſarū. in clau. cōtrac. in ver. licentiam creditor. ⁊ de illa per Bart. in. l. iū. nu. vlt. in iū. q. prin. verſicu. iū. principaliter quero. ⁊ ibi poſui in addi. ad ipſum in ver. tale ma. ſ. de pigno.

capio eſt inuenta mero fauore poſſidentis: ſed preſcriptio longi tpis partim odio ⁊ partim fauore ⁊ preſcriptio. xxx. ann. mero odio. vt. ſ. de cdi. di. adri. l. ſi. ideo vſucapiōi magis fauetur quā preſcriptioni lōgi tēporis. ⁊ iſti magis fauet per illā partē fauoris quā per preſcriptionem. xxx. an quę per citationem ſolam interrūpitur. ppter enim meū odiū. vt. l. ſicut. ſ. de preſcrip. xxx. an. ¶ Et iō. gl. quarta hic male dicit que dicit qō hodie in pſcrip. lōg. temp. ſola miſſio executiōis ſufficit qō eſt falſum: qꝛ illa. l. hic loquit in pſcrip. mere odioſa ⁊ que tuetur male fidei poſ

5 ſeſſorem. ¶ Quero ſucceſſiue an bec ciuilis interruptio q̄ fit ꝑ litē. cōte. pfit oibus an ſolū interrūpenti. ⁊ gl. rñdet ⁊ bñ qō ſolū interrūpenti iō non ꝓhibetur priora vſucapere interim contra dominiū. vt. ff. de diuer. ⁊ tempo. preſc. l. intra. ⁊. ff. ſi de ſtat. de func. l. ſcriptio. lz naturalis que fit ꝑ delectionē prodeſt oibus. vt. ff. de vſuc. l. naturaliter. ¶ Or. not. qꝛ lit. cōte. facit qđ nō cē ſeri poſſeſſorem quo ad preſcriptionē quid quo ad fatalitatē. et c

c glo. quo ad fructus diſtinguit. aut ex hoc ſuperuenit ei ſcientia rei aliene vel nō de quo latius die vt diri in. l. certū. ſ. de re. vendic.

6 circa princip. dic vt in gl. ¶ Quero an ciuilis poſſeſſio ſine naturali vel econtra poſſit q̄ri. ⁊ gl. ſi. hic rñdet qō ſic ſi tradēs tātum alteram partē habet quā habet recipiēs. Sed doct. idē ſi vtraq; habet. vt. ff. de preca. l. ⁊ habet. ℌ. cum qui. ¶ Sed tunc quero qualiter ſola ciuilis traditur: qꝛ de naturali ſatis per ſe ptz. ⁊ de naturali tranſlata loquitur. ℌ. cum qui. merito igitur quero de ciuili tantum. ⁊ gl. ſ. ver. an rem actio. l. iū. ponit vnū modū. ſ. inducēdi in poſſeſſionem rei animo ciuilē tantū tranſeūdi. ⁊ illam gl. tenez dī. ¶ Aliū modum ponit gl. ſ. cod. l. minus. et clarius in. l. ab emptio. ff. de pac. videlicet per conſtitutum puto et per ceſſionez ſic. vt cetera iura et actiones.

1 ¶ Vitia rerum res ipſas comitantur ſiue tranſeant ad vniuerſalem ſiue ad ſingularem ſucceſſorem. d

2 Succeſſor qui habuit malam fidem an vſucapiat ſi defunctus habuit bonam fidem.

1 VItia. ¶ Not. qō vitia rerū res ipſas comitātur ſiue trāſeāt ad vniuerſalez ſiue ad ſingularem ſucceſſorem. ¶ Hic igit̄ procedam⁹ in equiuoco: vel ſub verborū involucro quero q̄ dicantur vitia realia. et dicit glo. qō vitium furti ⁊ hoc clarū. ¶ Item violentia. ⁊ intellige de violētia expulſiua vel ablatiua. vt inſtit. ō vſu. ℌ. furtiue. ⁊. ſ. de vſuca. ꝑ emp. l. ſi. ſi ꝑē. nō ē cōpulſiua q̄ illa volūtatē habet anneā: vt. ſ. qō me. eā. ſi vi. ⁊. ff. qō me. cauſa. l. metū. ℌ. violenti. ¶ Itē res data preſidi contra. l. iulia. repetūdarū. ideo ꝓhibetur vſuc. vt. ff. ad. l. iul. repe. l. penult. ¶ Quedam al⁹ dicit gl. ſunt quaſi realia. vt quomodo potius fauore pſone quā rei ꝓpeditur vſucapio vt in rebus pupilli. ff. de acquiren. rer. do. l. bo. ⁊ in rebꝰ fiſci. vt. ſ. eo. de ſuc. l. iā. pridē. ⁊. ff. de vſuca. l. vbi. ℌ. ⁊ inſti. de vſu. ℌ. res fiſci. lz. glo. iſta allegat. ℌ. aliquādo. ⁊ male. ¶ Idē dicit gl. ſunt de quibus dubitatur. ⁊ primo dubitatū fu⁊ de poſſeſſione precaria. d ⁊ Rog. dicit precarium eſſe vitiū per. l. ꝓpo. ℌ. cū quis. ff. eo. ſed gl. tenet contra qꝛ precaria poſſeſſio eſt iſta vt. ff. commu. diui. l. cōi diui. ℌ. inter pdones. ⁊. ff. de publi. l. quecūq;. ℌ. 1. Et ad cōtrariū aliter non reſpondet bic lz in cōtrario ſic videlicet qō ibi non ponit ꝑ vitio reali: ſed perſonali: quia ſcientiam habet rei aliene: ideo non vſucapit. ¶ Item dubitatur de clandeſtina poſſeſſione. rñ. idez dixit per dictum. ℌ. cum quis. ¶ Sed glo. repꝛobat dicens eſſe vitium perſonale. ꝓpter ſcientiam rei aliene que impedit eum vſucapere: ⁊ pro boc inducit: qꝛ lege non dicitur qō res clandeſtina fit violenta ſed poſſeſſio ſic: vt. ff. eo. l. clam poſſidere. Sed ratio iſta modicum facit videlicet: quia nec dicit qō res fit violenta lz poſſeſſio ⁊ tamē eſt vitium reale dictum tamen glo. videt verū ꝑ l. furtum. ℌ. ſi cōiuncto. l. ſeq. ff. de vſuca. ibi permittitur ſingulariter ſucceſſionem preſcribere qō non fateret ſi clandeſtinum vitium rei eſſet vt patet in re furtiua et violenta. ¶ Sed dubium eſt quid de vitio litigioſi. et dicit Cy. qō eſt vitium perſonale vt. j. ti. i. l. i. c ¶ Hūc quero que ſint vitia perſonalia[e] ⁊ dicit gloſſ. quod dolus: mala fides ⁊ ſcientia rei aliene: ⁊ ita concordant oēs. Et quia oia iſta vitia impediunt rem vſucapi in perſona principali que fuit cauſa huiꝰ vitiꝰ. ¶ Videamus quid in quolibet eius ſucceſſore. Et dicit gl. qō vbi ſit aliqō vitiū reale tunc: qꝛ eſt affecta nec ſucceſſor vniuerſalis pōt vſucapere et bic nec ſingularis vt inſti. de vſuc. ℌ. furtiue. ⁊. ſ. de vſucap. pro empto. l. ſi partem. Nec huic ob. ff. de acq. rer. do. l. bone fidei. ℌ. pen. quiaibi quoad fructus vbi aūt ſit vitiū perſonale diſtingue aut ſucceſſor eſt ſingularis ⁊ tunc aut vult vti ſucceſſione autoris ſui: ⁊ tunc ei nocet vt. ff. eo. l. pompo. ℌ. eum qui. et. j. titul. l. i. a ſenſu contrario lec.

d ¶ De poſſeſſione ꝑcaria. Bal. i. l. pō. ℌ. cū gs. ff. r. dicit qō poſſidēs ꝑcaria ſtipulat̄ de dñō qō bz titulū lz ſi ſciat ſe ꝑcario poſſidere ſcribat i boc dubito: qꝛ cū poſſideat aliēno noīe ⁊ ſcienter nullo mō vꝫ poſſe preſcribere. tert. i. l. male agit. j. de ꝑ ſcript. xxx. anno*

e ¶ Vitia perſonalia. Adde. l. qō ipſi. ff. de reg. iur. l. ſed et ſi res ff. de publi. gl. in l. cū q in. ℌ. i boc ff. de dona. et i. l. doli. et ibi Bar. ff. de acqui. rer. dom.

Aut non vult vti illius adminiculo: sed vult incipere a se: et tūc de iure antiquo ⁊ nouo codicis poterat: vt. ff. de diuer. et tempo. prescrip. l. an vitium. et. j. titu. j. l. j. bodie non potest: vt. j. tit. primo aut. male fidei. ⁊ hoc vult glo. vsq; ad versi. porro. que omitto que est interpositio vsq; ad ver. finauté. Aut successor est vniuersalis ª et tunc aut est suus heres ⁊ ei indistincte nocet. argu. l. in suis. ff. de liber. ⁊ posthu. Aut est extraneus: et tunc aut vult vti accessione defuncti: et etiā nocet aut vult incipere a se: et hic fuerunt opi. ff. am mar. qō pōt. vt. j. ti. j. l. j. Glo. qō non. vt. ē. de vsucap. l. fi. in fi. ⁊ de diuer. ⁊ temp. prescri. l. cum heres. ⁊ latꝰ disputant gl. ē. de vsuca. pro herede. l. fin. et hec vera ⁊ maxime hodie per aut. malefidei. j. titu. j. per quam ois. l. executio et vna sola remanet conclusio vez. quod indistincte malefides auctoris quemlibet eius successorem impedit prescribere spacio longi tēporis vel minoris. ¶ Nam reuertor ad illam interpositionem quā omisi: et quero an de vitio auctoris possit excipi contra successorem in iudicio agentem ⁊ hic aut est vltis ⁊ pōt quia vna et eadem persona censetur cum defuncto. vt in aut. de iureiurand. a mo. prestito. in princi. ⁊ argu. j. de fruc. et lit. expē. l. ꝯ. aut est successor singularis: et tunc aut habet lucratiuam causam vel qua si et nocet: vt in glo. ¶ Aut habet onerosam ⁊ tunc si vtitur ad miniculo sui auctoris et nocet: aut non vtitur eius adminiculo ⁊ tūc aut eius res reuertura est ad dolosum et nocet ⁊ sic excipi pōt aut nō est ad cum reuersura: et non nocet: hec omnia habentur. ff. de do. l. apud celsum. ℌ. de autoris. et. ℌ. si quis. et. ℌ. legitimus et hec omnia in gloss. quam Dyn. posuit. ff. de noua. l. doli. vbi pce cum vide ⁊c. vide aliqua que circa hec dixi in lege qui stipendia. ē. de precar. ¶ † Ultimo queri posset et contra istam. l. si defunctus habuit bonam fidem et successor malam an successor vsucapiat: de hoc remitto ad textum et gloss. et quod ibi dixi. ē. tit. j. l. j. ℌ. hoc tantummodo.

☞ Dolus procuratoris possessionem delinquentis nō nocet domino.

Mala electio est in culpa.

Exlibris. Primo quidet dñis in possessione, ne ḡsita tā ℑ ingredienté quā ℑtra possessorem deserentem. Scō ℑtiā puisioné facit in possessiōe querēda. Tertio rōnem ℑtieprouisionis affingat. Quarto contra eos qui querere neglexerunt remedium adhibet. scō a ibi: finautem. tertia ibi: hoc etenim. quarta ibi: sal ua videlz. ¶ Casus si possidens alteri possessionem deserat vel alīꝫ p dat domino in possessione preiudiciū nō generat ⁊ nihilo minus omnem iacturam ex hoc contingentem ei refarcire tenetur in querenda aūt possessione pōt vnusquisq; negligenter se habens preiudicare ei cui querere debuit licet ad alius interesse. teneri possit. b. d. ¶ † Hoc. q dolus procuratoris [b] possessionem delinquentis non nocet dño et est ratio ne alteri per alterū iniꝯ conditio afferatur: vt. j. vñ vi. l. meminerit. ⁊. ff. de reg. iur. l. non debet. ¶ Secundo no. quod seruus vel procurator licet nō piudicet domino in questiis preiudicat tamē in querendis. est ratio qz in primo casu tractatur de damno vitando: in scō de lucro capiēdo et non est par ratio ⁊c. vt. ē. de iud. delib. l. fi. ℌ. licentia.

¶ † Tertio qō mala electio est in culpa. concor. ff. loca. l. cum in plures. ℌ. seruum. ff. de institu. l. sed et si quis. Pro declaratione mino: um quero quis dicatur colonus vel inquilin[us]. et dicit gl. i. colonus in villa sed inquilinus in ciuitate: sed dic melꝰ vt dixi ē. eo. l. cum nemo. vbi glo. idem not. qō hic. Item quero an hec lex habeat locū tā in remobili quā immobili: ⁊ dic qō sic: vt in gl. iij. ¶ Hunc venio ad oppositiones. tex. iste in possessione iā quesita dicit qō nihil penitus dño preiudicium generetur p qō inuere videtur quod dñs possessionem non perdat sed hoc falsum: vt. ff. eo. l. iij. ℌ. quod si seruus. ⁊. l. peregre. ℌ. qbus. et. l. si de eo. ℌ. i. Bl. fol. plurib[us] modis. Primo modo qō hec corrigat illas fm Mar. qō non placuit alijs per. l. precipimus. j. de ap. ⁊ p l. j. de inoff. do. ideo Ja. Bal. dixit supra qō hic in dño in quo nō preiudicat: ibi in possessione in qua preiudicat. sed tunc hec. l. nō esset situata sub congruo tit. preterea sicut versicul. finautem. loquitur in possessione ita precedens pars: alias aduersatio nō esset bona. Item hec. l. de indubitabili fuisset. Alīꝫ vt Bul. dixerunt qō possessionē perdit ipso iure vt in contrarijs: sed pro pdita non habetur qz cōditionem [b] ex. l. ista ad illam recuperā dam quam prius non habebat: ⁊ sic hic considerauit effectum recuperationis non factum perditionis. Istam sol. reprobare videtur Cy. ex eo quod condictio ex lege est remedium subsidiarium: vt. ff. de condi. ex lege. l. i. Sed olim perdebat quia colon[us] deijcitur vel cum dominus ad fundum venit et non admittitur vel non venit quia suspicatus est se posse repelli dantur interdicta de quibus. ē. eodem lege si nulla. in glo. fin. ergo condi. ex. l. ista non fuit necessaria cum haberet alia remedia licet Bul. negauerit alia remedia competere. ¶ Ego etiam reprobo alia ratione qz ei repugnat hec litera tam in verbo nihil[ꝯ] qō omne excludit. dic vt. ff. eo. l. naturaliter. ℌ. nihil. ⁊. ff. de cap. l. nihil. quaz in verbo penitus qō ipso iure preiudiciū excludit: vt. institu. de dona. ℌ. est et aliud. ⁊. j. de gladia. penitus [d] tollen. in rubrica lib. vj. ⁊ clarius. extra de offi. ordi. c. ordinarij. in fin. ⁊ ibi glo. facit qō no. verbo fundit[us]. ē. de sac. san. eccl. l. decernimus. Ideo forte. Jo. aliter et quarto soluit: vt sequit in gloss. videlicet qō quatuor sunt casus. vnus cū colonus declinauit possessionem: alius cum perdidit: ⁊ isti duo casus ponunt in hac. l. in quibus nec p istā legē nec de iure perditur possessio: vt. l. cum quis. ff. de dolo qō subiungit glo. Intelligendum est de ciuili quā dñs animo reti nebat naturalē aūt quā per colonū retinebat perdit statim si animo deserēde possessiōis deseēdit seu delinqt vel pdit qō in dubio psumendū est si cū tota familia deseēdebat ita qō nullus remanet per quē naturalis retineat ⁊ hoc vult glo. in. d. l. si qs. In hac aūt naturali si fit derelicta vel perdicta impossibile foret qō dñs piudiciū missionis non pateret. Sed in sua ciuili nullū patitur quia illam retinet siue null[ꝯ] ingredit siue ingrediat quādu non fit deiectus, vel nō suspicat se posse repelli: vbi aūt alterus eorum interuenerit, ciuilem quam retinuit perdit: vt. ff. eo. l. si id qō. ℌ. si fed p hāc. l. recuperabit vt inquit hec glo. notan. ¶ Alīꝫ duo casus sunt de iure antiquo premissi: videlicet cum colonus deijcitur vel sponte sua alteri tradit ⁊ istis duobus casibus dominus neduz naturalez perdit sed oino possidere desinit ⁊ sic ciuilē quā per retinebat amittit: vt. l. in. ℌ. alleg. et ista est diuersitas quam facit ista glo. si bene perspiciat ⁊ intelligeqō cumlez pdit ignorans colonū deiectū eē vel alteri spōte tradidisse. vt. ff. eo. l. peregre. ℌ.. quibus licet secus esset qñ non per colonum sed per seipsum dominū possideret ⁊ eo absente ⁊ sic ciuilē retinentē alius ingrediturꝰ et corpore possideret quia tunc per illam corporalē possessionem ⁊ ingressum ciuilem suam nō perdit donec suspicaretur se posse repelli vel veniēs ad fundum deijciatur: vt ꝺ. ℌ. qbus. in fi. cum seq. ⁊ hec differentia est multū notanda. Cū ista so. pertrāsiuit Jac. bn. ⁊ dñs meus ⁊ cuz ea transit bar. in. d. l. peregre. ℌ. qbus nō tñ Jo. bū declarat ⁊ ibi glo. huius differētie ratione assignat videlz qz quādo possideo naturaliter per colonum ciuilis sequitur naturalem quā retineo p colonū. ¶ Sz replicabis tu cur nō sequitur ita naturalē quādo per me possidebam. et ego rñdeo quia tunc cum absens eram nec per me nec per aliū possidebam: vnde sequi nō pōt qō nō est nec erat ¶ Sz hic attende quia licet hec sol. Jo. sit in cōi vsu tamē Pet. quem secutus est Cy. dicit qō ei nō placet. Primo quia in casu quo colonus derelinquit possessionem fatet quod si nullus ingredit dñs ciuilem suam retinet sed cum aliquis ingreditur dñs etiā ignorans ciuilem perdit: vt. ff. eo. l. peregre. ℌ. quibus. et. l. si de eo. ℌ. i. in fin. nam illa clausula ad vtrunq; casum refertur ergo cuz hec lex loquatur alio ingrediente necessario habemus dicere quod in hoc casu hec lex illas corrigit. ¶ Secundo inquit ipse cum pro dere respectu certe persōe sit quasi tradere ei cui prodit: ℌ corporaliter non tradit sed inde discedit vt ille ingrediatur vt sic pro quasi traditione habetur vt dicimus quando seruus conuenientibus oculis nummos eius tradit alteri causa conditionis implende: vt. ff. de conditio. ob causam. l. tertia. ℌ. final. idem debemus iudicare hodie de eo qui tradit quod de eo qui prodit. ¶ Confirma hoc ex eo quia licet hec lex. de tradente non faciat expressim mentionem tamen per identitatem rationis idem debemus dicere quod de prodente et multomagis in eo quam in simpliciter discedente et relinquente argu. l. illud. ff. ad. l. aquili. ¶ Sed ratio huius noui statuti est ne per colonum vel seruum in possessione quesita fiat preiudicium domino et hec ratio ita in tradente sicut in delinqnte vel prodente locum habet imo multomagis ergo ⁊c. Et p hoc accedat qō dixi in. l. ꝯ. ē. de nor. vbi tenui quod propter omnimodam rōnem vel rōnis maioritatem correctio in vno casu vendicat sibi locum et in alio: et ibi allegauit text. et gloss. ⁊ autoritates doctorum ideo et hanc opi. sequor quam Cy. dixit modernos tenere. ¶ Unum addo quod Pet. ⁊ Cy. non bene ponderauerunt hic dicta per Jo. quia nō in oibus his reprehendissent eum: nam et Joan. vult qō hec lex corrigat antiquas in simpl[r] discedēte seu relinquente ⁊ ita declarauit eū supra. In pdēte vo dicit hāc. l. hoc nouū inducere qz de pdēte leges antiq nō disponūt: iu tradēte vel deiecto voluit leges ā tiqs remanere. ¶ Addit ℊ solū vnū Petr[ꝯ] ⁊ alīꝫ nedūqō etiā in tradēte. ll. antiq sunt correcte nō qz stati p illū igressuz dñs suā ciuilē perdat qō olim ignorans perdebat: et hāc. pte vt dixi ergo sequor et hoc propter indentitatem uno et maioritatē rationis: secundo quia antiquitus colonum exire et alium ingredi vel colonum tradere equiparabantur vt dominus statim suam ciuilem perderet: ergo et in hac prouisione equiparantur Nec ob. si diceres qō casus quando colonus erat deiectus equiparabatur his vt dñs statim perderet ciuilez. Et ergo rñdeo qō illud erat qō mediante colono dominus deiectus dicitur et factum coloni non inuenichat vnde casus ille remanet incorrectus. ¶ Tertio moueor ex significato generali huius verbi prouerbi

---

a derit[a] dupliciter proditur. Uno mō exeundo ex certa persona cui forte nocumentum fecit ingrediebatur. Alio mō si tractatu habito cum certa persona manualiter illi rem tradidit vel i possessionē īducit vel adhuc eo ibi existente illū sponte ingredi pmittit ⁊ sponte recedit. o bus his modis colonus perdit ⁊ pditor dicitur. ⁊ ita cōis vsus loquendi se hz quē sequi debem[ꝯ] vt. l. cum delantonis. ℌ. afinā. ff. de fun. instru. ⁊ probātur hec significata ē. que res expo. nō de. l. ꝯ. j. de his qui se deferūt. j. j. lib. x. ⁊. ff. de pe. l. fi quis aliqd. ℌ. miles. ⁊. ff. de re. mil. l. omne delictum. ℌ. exploratores. ⁊. l. proditores. licet ⁊ alia significata habeat[ꝯ] ver-

b bum prodere [b] que nō attingunt casum nostrū de quibus habes in tex. ⁊ gl. in. c. nolite. xi. q. iij. ⁊. xi. dī. clericus. ⁊ ibi bona. glo. de pditore. ¶ Iunta hec quero pone qō colonus nō exiuit sed constituit se possidere nolle illius tertij in quē transferre voluit dñiū an tunc dñs sua possessionem olim perdebat ⁊ videt qz sic: qz

c per constitutum transfertur possessio ⁊ restradita dicitur. vt no. ē. eo. l. minus. ⁊. ff. de pac. l. ab emptiōe. sed illud fatetur Bart.[c] verum quando dñs est ille qui sic constituit se possidere nō quādo colonus. ar. l. quamuis. ℌ. i. ff. eo. ⁊ ita not. ipse ibi ⁊ in eo ti. l. iij. ℌ. qō si seruus. qō est valde notandum. ⁊ potissime qz gl. in. d. ℌ. i. videtur huic dicto repugnare. sed ipse dicit qō illa nō fuit ratio illius. l. qui soluendo pecuniam primo locari nō habuit animum primandi dominum sua possessione: ℌ fruct. qz in possessione permansit ⁊ ficta traditio in eo non sufficit. cogita: quia dictū est notabile.

¶ De prescrip. long. temp. x. vel. xx. an. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo.

1 ☞ Mala fides autoris non impedit prescriptionē longi temporis in persona emptoris a se prescriptionē inchoantis.
2 Prescriptio longi temporis requirit titulum et bonam fidem.
3 Res pōt transire ad nouā dominia nec est necessaria pscriptio.
4 Viginti an in prescribendo semper sunt necessarij.
5 Possessor nouus an nō prescribit nisi titulū habeat.
6 Mala fides autoris an noceat priori.

Empost. Prio vnū dictū in nouo possessore cū eius rōne restrictiua. Scō alīꝫ dcm ī antiquo priore. Tertio extensio. Scō a ibi: qō si prior. Tertia ibi: qō est. ¶ Casus. Fiure isto malafides auctoris non impedit prescriptionē ichoantis. h. d. ¶ † No. vltra predicta qp

2 ris a se pscriptionem ichoantis. h. d. ¶ † No. vltra predicta qp

d prescriptio longi temporis [d] requirit titulum ⁊ bonam fidez.

e ¶ Item qō vitium autoris nocet qñ gs vtitur accessione illi[ꝯ]. ¶ Item qō rō restringit dictum fm se. ¶ Itē no. qz li. cōte. [e] nedum interrūpit pscriptionē sz etiā ppetuat actionē in. xl. annis vt hic in fi. nā licet pereat instātia nō sufficit possessionez adhuc possidere p longū tps. ¶ Itēno. qō hec interruptio ciuilis pso nā nō egreditur ideo in pona successoris actionē nō ppetuat vt hic. ¶ Itē respublica ⁊ priuatus ambulant paribus passib[ꝯ] ni si de priuilegio doceatur vt hic in g. ⁊. ē. de pe. ber. l. i. ⁊ ibi dixi ¶ Opp. sic lex. dicit post motā questionē. ⁊ nō declarat qñ nos dimittit in incerto cōtra. ℌ. quibus. ē. de no. eodi. cōpo. Hutus timore gl. declarat. l. p. lit. cōte. vt. ℌ. fi. reg. li. iij. ⁊ bene dicit qua vl instantia cause nō posset dici finita. vt. ē. de. in. l. pperandū. ℌ. i. ⁊ ij. Nec pscriptio interrupta vt in. l. seq. vt. ē. in tit. j. l. nemo. in fin.

3 ¶ Opp. ij. qō ad noua dñia possit res trāsire nec sit necessaria pscriptio ex quo omissa est qūtio. vt. ē. de pac. l. postq̄ liti. Sol. qō illud verū si liti ⁊ cause renunciassent. ⁊ sic rem remisissent. ſz in casu nostro questio fuit omissa nō aūt res remissa. ¶ Tunc oppo. iij. per lit. cōte. facta est res litigiosa: vt. j. de lite pendente ⁊ p dñs vitiosa sed rei vitiū impedit rem pscri. vt. ē. tit. j. l. vitia. ergo male hic dicit. qō pscribi possit. Sol. vt sequitur in gl. videlicet qō vitiū litigiosi nō durabat: qz finita erat instantia. ⁊ hoc vult gl. vsq; ad ver. vel dic. ¶ No. igitur gl. que firmat qō finita instantia nō durat vitium litigiosi. Sed contra. tenuit. ē. de in. l. vperandū. ℌ. ⁊ si qui. dē. in gl. ibi signata sup verbo fugiente. sed hec vera per istū ter. qz in ant. de liti. exigit litem pēdere. et neetiā solutio vi. de re nimis hāc. l. restringere dicit gl. ego possum etiā intelligere qō hic lis pendebat ⁊ qō hic dicit qp questio fuit admissa intelligo ad tps. ⁊ ad. 2trariū respondet qō vitiū litigio si nō afficit rem sed personam. ⁊ subiungit gl. vt diximus in. d. l. vitia sed certe gl. ibi de hoc vitio nihil dixit. vnde gl. not. et ibi hoc firmat Cy. ⁊ hic est casus fm istā lec. sed huic lec. ⁊ solutioni obstat. j. de litig. l. lite pendēte. vbi dī qō lite pendente nō potest

f alienari. Ergo nec pscribi qz spes alienationis ⁊ qz titulus desicit sine quo nō pcedit pscriptio. vt. j. eo. l. diuina. ⁊ hoc cōtra format gl. antepe. ¶ Et sol. qō illa argumētatio nō semp valet p. l. si fundū. ff. de fun. do. sed ista rō sio mihi valet: qz ibi ad pscriptionē tam inchoatā perficiendam que ab eodē dic non perficit

a ¶ Uerbi prodierit. Adde. l. priuatorum. C. de iurisdi. omn. iudi.

b ¶ Uerbum. pdere. Adde. c. sacerdos de pe. di. vi. Jo. an. in. c. p humanū. de homi. li. vi. in nouella. Bar. in. l. respiciendū. in. ℌ. delinquit. ff. de pe. bal. in. c. j. q. mo. seu. ami. in vsi. feu. Ang. in disputatiōe incip. ono nobiles Italici.

c ⇢ Sed illud fatetur Bar. Adde eundem Bar. in. l. qō meo. in prin. ff. eo. ⁊ in. l. i. ℌ. nō aūt alīꝫ. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ Bal. i. l. vnde de testiū. ē. de iur. et fac. ignor.

d ¶ † Prescriptiolō gi tpis. adō gl. ⁊ doc. in. c. ꝯingit. de vo. ⁊ 2tu. doc. in. c. circa. de iu. pa. Jn. i. ⁊. qz plerisq; ō imu. eccle.

e ¶ Oō litis ꝯtestatio. adō glo. in auc. offeratur. C. de lit. contestat.

f ⇢ Ergo nec pscribi. Tu vis ō hoc no. Sal. i. l. fi. nu. iō. ℌ. oppono qō et i. l. ista. ⁊ ipsui fi addi. ad cū i apo. iō sic. ītelligif. prohibita vsupio. ē. l. qō can. in inte. resti. non est necesse.

g ¶ Mala fides. adde ⁊ qd de mala fide defuncti. an nocet heredi. inter glossatores est magna dissensio vbi est. ℌclusio ꝯtenet qp ista est approbata quaz tz Jo. and. i ria possessor. i suagl. de re. iur. l. bz. vi. in mercu.

h ⇢ Male fidei. Jo. an. in reg. cū qō. de reg. in. lib. vj. limitat hanc aut. qō vbi cumq; ad vsucapionem sufficit bōa fides sine titulo vt iser uitutib[ꝰ] cōtingit ibi ⁊ mala fides autoris nō nocet successori. ⁊ hāc limitationē ponit hic Bal. in lect. Ange. mu. j. vſ. ſz attēde diligenter ⁊ idem in. l. j. ē.

---

1 ☞ Mala fides autoris in prescriptionem longi temporis nocet singulari successori.
2 Tempus longum in fauorem domini ignorantis transmittitur in longissimum.
3 Mala fides qñcunq; superuenit nō procedit prescriptio.
4 Venditor rem vendidit quam prius alteri obligauerat quid agendum.
5 Prescriptio longi temporis an cessat possessore mala fidei alienante.

Male fidei. [b] † Casus. hodie mala fides autoris in pscriptiōe longi tēporis nocet singulari successori si domin[ꝯ] rei fuit ignorans. hoc dicit. ¶ Si ergo a principio fuit sciens a

¶ Temp usn lo gum. adde quod dicatur tempus longum vide gl. in. l. cum de in rē verso. ff. de vsur. Bal. in l. imperium. ff. de iurisd. omn. iud. Bal. in c. pen. ō cōsuetu. Joan. de ana. in c. ōtrium. desi.

principio ius antiquum remanet incorrectum. ¶ Not. qō tps longum in fauore dñi ignorantis transmittat in longissimum.

¶ Ité qō ad hmōi transmutationem requrūtur duo mala fides antoris z ignorantia dñi. z hec ignorantia dz consistere in duobus: videlicet in iure suo: in venditione facta vel ius antiquum remanet incorrectum. Item quod hec aut. agit fauore domino tātum. Examinemus istam aut. z latius ḡ glo. ¶ Et primo quero an in vsucapione rerum mobilium procedit. z Lyn. hic et Bet. z Jac. de bel. in cor. vnde sumitur z cōiter doc. dicūt qō nō: qr ter. in. ḡ. rursus. in aut. vt spō. largi. loquitur solum de prescrip. longi. tempo. qr. r. annorum inter pītes et. rr. inter absentes. et verum dicunt quātū ad text. illum. ¶ Sed quia guar. hic etiā de vsucapione posuit. z bucusq; libri omnes sic habent ita cōis vsus videt quasi approbasse z vf a textu isto non recedendum sicut nec ab opi. Barti. cōi vsu approbata posita sup intellectu. l. dos a patre profecta. s. solu. matri. Et tū credenduz est qō guar. doctor. subtilis aliquod bonum motiuum habuerit videamus an aliquid eum mouens intelligere valeamus et videtur quod moueri potuit per ter. in. d. ḡ. rursus. in princi. q̄ generaliter et indefinite depossidente rem aliquam loquitur: z sic tam de mobili ḡ immobili loquitur nunquid ergo de prescri. lōgi tempo. ibi loquitur subiūcit ꝑpter res immobiles dixit fz idē intelligitur in vsucapione rerū mobilium inquantū possit adaptari. argu. s. de oiuer. rescri. l. ij. Scdo qr ter. in versi. si vero. qui in ignorante loquitur generaliter in possessore et emptore cuiuscunq; rei loqui. Ac. videt dicere qō ignoranti non currit nisi ḡ scripto tricennalis. Tertio qr ratio ibi posita seu finalis intentio imperatoris est ibi q:non vult quod possessor rerum sibi donatarum vel emptarum possit dicere ego titulo z bōa fide possideo qñ a mala fide possidente accepit. et hec rō tam vsucapionē ḡ prescriptionem concernit. ergo in vtraq; intelligatur. z pondera qō ibi in casu ignorātie nil expressum de prescriptione. r. vel rr. anno. repetit vel dicit. Quarto pōt persuaderi tali ratione si prescriptio longi tpis ignoranti non currit in casu in quo autor fuit male fidei in rebus immobilibus minus vel saltem pariter in rebus immobilibus. quinimo z quinto victurq od necessario habeamus dicere qō licet donatari⁹ vel emptor habeat bonam fi. tamē venditor vel donator sciens et tradens committit furtum et efficitur res furtiua nec potest vsucapi. vt. ff. de vsuc. p emp. l. i. et. l. venditioni. a sensu Jtio illorū verborū venditore bona fi. distrahente. Et ex his vf qō glo. guar. non in empto fz de vsu capione hic dixit qō etiā suppōsito qō ter. in corpore de mobilibus non loqueretur sed immobilibus tantuz. ¶ Quero tūc cum Lyn. an hec aut. loquat de male fidei possessore ab initio quo incepit possidere an vero sufficiat qñcūq; ex postfacto. z arguit primo qō sufficiat qñcūq;. qr hec lex loquitur generaliter et indistincte ergo ꝛc. Asserit qō quidam vt Richar. malum. dixerunt qō hec lex debet intelligi qñ alienator ab initio siue possessionis fuit male fidei vt sic ipse long. tem. prescribere non possit: ita nec qr tamen habet ab eo secus si ab initio habuisset bonā fidem: quia sicut mala fides superueniens non impedit illius autoris prescriptio nem. vt. ff. tit. ō. l. i. sic nec bōtis cāz ab eo. z hoc inquit Lyn. non est improbabile sed meo iudicio ista autē. et in corpore vnde sumitur non curat de bona fide anteriori dummodo tempore alienatiōis fit male fidei qr qualitas adiecta y̆bo sufficit z asserit ꝑm tps verbi cui adiicitur. vt. de nova. l. in delictis ḡ. ff. Ranceus. et. ff. de testa. milit. l. eius militis. ḡ. militie. Sed hic in cor. dicit mala fid. priore alienante ergo ꝑm tempus alienationis sufficit esse male fidei. ¶ Sed concor. opi. vt qō priorime dixit verum in prescriptione inchoanda. a se et in iam inchoata perficienda procedat precedens opin. Richar. ¶ Veritamē illa Richar. opi. hodie non procedit de iurecanonico quia quā docunq; superueniat mala fides non procedit prescriptio⁹ extra de prescrip. c. quoniam. et de regu. iur. c. possessor. lib. vi. z not. s. tit. ō. l. i. et pot si hec exceptio opponi et in foro seculari vt ibi dixi. ¶ Quero tertio quid si emi bo. fi. ab eo qui emerat ab alio bo. fi. cuius autor fuerat male fidei an tunc hec autenti. locuz habeat. dicit Jac. de ra. quod non. arg. ff. de li. causa. l. liberis. ḡ. si quis sciens. et. l. qui sciens. z. ff. de di. et temp. pre. l. an vitiū. et quia a nullo reperitur prescribens et sic hec autenti. de prorimo autore loquitur non de remoto quod est notan. Hoc ego fateor: nisi vtatur accessione illius auctoris vt supra. l. prorima.

¶ Quarto quero quid si venditor rem quam vendidit prius alteri obligauerat an hec aut. locum habebit. et videtur qō sic: quia licet non fit male fidei respectu proprietatis rei tamen male fidei est respectu iuris hypothece: quia creditor habet in re vt ff. qui pot. in pigno. hab. l. qui habet cum. in fin. Econtra videt quod non quia hic loquitur de prescriptio. qua res prescribitur z sic contra dominum vt hic in littera non de ea que contra ius hypothece et contra creditorē currit z sic iura antiqua remanēt incorrecta. argu. l. precipimus. j. de ap. Hoc confirmo: qr ꝑpter hoc ius hypothece non dicitur mala fide possidere quod exigit hic litera. ¶ Istam partem tenuit Jac. de are. sed diuersa rōne Nam inquit ipse vbi mala fides in re imobili non inducit furtuitatem ibi mala fides in re imobili non impedit prescriptio⁹ in lon. tem. at cōstat qō si debitor fuerit furatus rē mobilem obligatā nō efficit res furtiua. vt. ff. de vsucap. l. sequit. ḡ. fi rem ita eodem mō re immobili alienata non impeditur prescriptio lon. tēp. Nec rō non vf mihi bona: qr nō tractamus hic an efficiatur inprescriptibilis vitio rei. Sed pp malam fidem coherentem persone ideo precedentes sunt meliores. ¶ Quero quinto male fidei possessore alienante cessat prescriptio lō. tem. si dominus ignorat z locum habet ꝓscriptio. xxx. an. sed a quo tpe computabunt isti. xxx. anni. ¶ Dic qō a tpe quo incipit possidere si vult incipere a se. Si autem non vult incipere a se potest vti accessione auctoris sui: qr mala fides de iure ciuili non curatur in prescriptione. xxx. an. Sed iure canonico accessione malefidei possessoris vti nō pōt vt superius dixi. ¶ Quero sexto cum glo. vbi ōis scit ius suum z alienationē locū hz prescri. lon. tem. vt hic a sensu Jtio z clarius in corpore. sed pone iam decursu. x. anno. ad notitiam dñi hoc pueniss̄e a quo tpe incipient currere. dicit glo. prescriptione. xxx. an. icepisse cū cepit possidere z si illa vti vult z eam ꝓsequi potest. sed si ab illo vltimo desistere z ea non vti sed preser. lon. temp. tūc demū a tpe scientie illa incipit currere z ab eo tempore. r. an. inter pītes vel. rr. inter absentes computare. ¶ De. vero quē sequitur Ly. dicit qō tps ꝑ muz lapsum eo ignorante. pro rata seu quota decursa ꝓscri. xxx. an. computabitur in ꝓscri. lon tem. z ideo suppōsito vt dixi qō ōcursi essent. r. an. qui sunt pars tertia ꝓscrip. xxx. an. intelligetur z decursa tertia pars prescript. lon. tem. et sic erant decē anni inter presentes restabunt ad currendū a tepore scientie. vi. an. z octo menses. et hoc probat a fin. li cuius qō dicitur de tpe presentie et absentie mixte in aut. sequenti. Sed meo iudicio iste sunt truffe. qr in certis non certis querimus coniecturas. vt. l. continuus. ḡ. cum ita. de ver. ob. sed ter. in cor. est clarus qō a tpe quo incipit scire incipit long. temp. prescrip. currere ergo non ante directo nec per mundirectum. et sic nec respectu numeri nec respectu quote.

¶ Non obst. quod in aut. ſ. ōz qr ibi in vna et eadem prescriptione que maiorem numerum requirit in absentia ḡ in ꝓsentia. nos in duabus diuersis z. sic simile non est bonum. ¶ Sto igit cum glo. quā cōiter doct. sequūtur. quero vnde terr. iste vt non currat prescriptio longi tpis duo copulative querit. s. qō dominus ignoret ius suuz et alienationē factam. ¶ Quid si alterum eorum tm̄ ignoret an sufficiet. et vf qō nō qr ad veritatem copulative exigitur cōcursus ōrum copulatorum. vt. s. de imp. z aliis substi. l. ḡuis. et. ff. de cōdi. insti. l. si heredi plures. in contrariū vt solum sufficiat dñm ignorare ius suum qr fz sciat venditionem factā: tū ex quo ius suum ignorat nō vf ei imputandum cur non agit et sic ei nō dz currere ꝓscriptio. ¶ Primam partem teneo qr ista lex venit correctiue ad eius forma non recedo. et maxime qr ista duo capitula in modum additionis sunt apposita cui⁹ natura est vt implear in forma. vt. ff. de condi. insti. l. mulier. ḡ. si quis hereditarium. et hoc male fidei possessore alienante. vt hic in litera sed si esset bona fides possessor tūc iura antiqua sunt seruanda que se habent vt ꝓscriptio longi tpis currat etiā ignorā⁹ vt. j. eo. l. fi. ¶ Quero octauo habemus quod mala fides autoris non impedit publicianam cōpetere bone fidei emptori. vt. ff. de pub. l. eum qui. ḡ. prēor ait. nunquid hodie illud fit correctum per hāc aut. z vf qō sic qr emptor non pōt vsucapere seu longe tpe prescribere. vt hic ergo nec publicianam habere: qr bis publicianam hz qui vsucapere potest. vt. d. l. eum qui. in ꝓncipio. et. l. quicunq;. et qui vsucapere non potest publicianā nō hz. vt. l. traditionem. in eo. titu. et ita tz gl. in. d. ḡ. prēor ait. Jn Jtiō facit qr hec lex nō phibet vēditionē z sic nec titulū. Nec etiā bona fides mentem facit censeri mala fide: lz ꝑpter malā fidē autoris impediat vsucapi igit publicianam dz bē. vt. ff. de publ. l. i. Non ob. rō in oppositū facta qr pōt ei rūderi per no. in. l. cum q in principio. qr nō semper cōsequitur non ꝓscribit: ergo publicianam non hz. Nam fallit quandoq; vt ibi no. sic z in casu isto fallet ne in hac parte publiciana fit correcta. ar. l. ꝓcipim⁹. j. de app. Vel aliter nam illa regula que se habet vt qui non pōt vsucapere non habeat publicianam loquitur qñ defectus non vsucapiendi proueniret vel ex defectu tituli vel ratione bo. fid. deficentis ex parte titulum habentis vt probatur in. l. i. z. ibi. eod. titu. z ita loquuntur si bene ponderentur illi textus in contrarium allegati. sed in casu nostro non impeditur vsucapio et aliqua dictarum causarum ergo ita competit publiciana bodie sicut olim. z hec est veritas. ¶ Potest tū illa glo. saluari vt in sola prescriptione loquitur propterea hec aut. nō simpliciter vsucapionem vel prescriptionē phibet sed modificat in casu quo dominus ignoret z in casu sciētie permittit z sic non in odiū possidentis sed in fauorē solius domini ignorātis prohibet. ac publiciana⁶ competit contra alium non contra dñz. l. fi. ff. de publi. ergo non impedienda ne fauor huius aut. personam dñi egre-

diatur. ¶ potissime qr non interest domini nec est de intentiōe huius. l. tueri alium iniustum possessorem sed in fauorem solius domini tempus longum transmutare in longissimum. Ex predic. infertur qō lz fieret statutum qō prescriptio non curreret ignoranti non ꝑpterea tolleret publiciana iusto titulo z bo. fi. possidenti qui postea a possessione caderet vel iam cecidisset. ¶ Similiter ex his infero qō lz bodie de iure canonico mala fides superueniens impedit rem prescribi. vt extra de prescip. c. fina. z de regul. iur. c. prior. lib. vi. Non propterea si bo. fi. prior a principio z mala fides ex postfacto defineret possidere minus posset publicianam intentare contra iniustum possessorem quia ius Canonicum non agit iniustum possessorem tueri contra melius ius habentem licet domino fauere velit vt etiam agit tollere ius tam quesitum propter anteriorem bonam fidem. Nam ante mala fidem superuenientem fuit ei quesita publiciana causalis et in habitu lz non formalis z in actu. vt de rei vendi. dicitur. ḡ. de alie. iu. mu. causa fac. l. i. z in. l. finali. ḡ. de hered. vel actio. vendi. ideo semel nata non definit imo intentari posse incipit. arguñ. ff. de iureiurā. l. sed si priori. circa principiū. Et vltimo pro hac parte bene facit text. ff. de publi. l. eum qui. ḡ. publiciana. sed in oppositum facit vt tempus quo agitur debeat inspici an sit bone vel male fi. in eo. titu. l. traditionem. in fine. z. l. si ego. ḡ. part⁹. ver. interdum. sed responde vt in qualibet earum no. z sic glo. in d. ḡ. partus. que ibi sub audit maxime firmat opi. predictam. et hec sufficiant.

Quod si quis quibusdaz.

a ¶ Nota. quod illa pars decennū⁹ in qua dominus est absens duplicatur vt preseri. long. cucurrisse intelligatur z ponit glos. exemplum quando quinq; annis fuit ꝑsens z quinq; absens. vnde ei reuerso dantur quinq; alij: quia tanto tempore fuit absens z sic tempora presentiarum coniunguntur Et quid si quinq; annis presens z decem fuit absens puto sufficere quia decem in absentia habentur pro medio tempore presentie z econtra vt patet ex predictis. ¶ Quero an de absentia personali vel domicilij hic loquatur. Respondeo domicilij vt eadem. l. fi. z hic in prima opi. ¶ Quero de qua absentia hic loquatur an in voluntaria vel probabili vel necessaria. dic quod de voluntaria alias tps non curreret ipso iure vel restitueretur iurta no. l. diuus. ff. de in intest. resti. z. j. quo z qñ ind. l. ab eo.

Longi Casus prescriptio ista procedit non interrupta. Interrumpitur autē per lit. contesta. b. d. ¶ Oppo. quod etiam alio modo interrumpatur puta per expulsionem. vt. l. naturaliter. ff. de vsucap. Solu. consitendo vt in glos. Illa tamen naturalis. hec ciuilis inter quas est differentia: quia ciuilis prodest tantum interrumpenti z actionem perpetuat in. r. l. ann. naturalis vero prodest omnibus z non perpetuatur actio sed a capite nouę prescriptionis inchoatio est necessaria. vt. d. l. naturaliter: z hoc vult ista glo. in fine. quam no. z signa. ¶ Oppo. quod tali interruptione non obstante nihilominus cepta perficiat vsucapio. vt. ff. de vsucap. l. rerum mixtura. ḡ. i. z. l. ceptam. z. l. iusto. ḡ. eum. Solu. glo. quod in illis tribus casibus fallit. z primo est rō qr desinere possidere non videtur cum totum cui inheret vel coheret possideatur. Jn secundo ratio quia hereditas personā defuncti representat. vt. ff. de fi. lib. i. mortua. vnde nulla videtur facta interruptio. Jn tertio ne languor animi in bonis damnuz afficiat vt ibi litera z ratio rationis potest esse quia sicut dicunt theologi furor superueniens existenti in peccato mortali non liberat illum annexum peccati: quia ipse animum non deponit fz furor in eodem statu quo reperit illum preseruat. sic in proposito furor preseruat furentem in possessione sicut somnus dormientem.

Syuice Casus. mater que dedit in dotez vineas filij nō iudicat ei fz legitima prescriptio fic. h. d. ¶ Querit an bodie fit legitima propter malam fidem matris. dic vt. s. eo. aut. male fidei.

Diutina. Casus. fine iusto tit. non procedit longi temporis prescriptio. h. d.

b ¶ Not. visa glos. quod titulus putatiuus⁹ non habens causaz iusti erroris non prodest ad prescriptionem. secus si habeat causam iusti erroris. vt. l. celsus. ff. de vsuca. z. l. ꝓ legato. ff. ꝓ lega.

Nec petentem. Iste text. duas hz expositiones scōm vtrāq; summaf sic. error soli⁹ tradentis vt in scōa expositiōe vt ꝓstatio patrocinij. vt in prima nō prebet iustum titulū sed iustam cām prescribēdi. h. d. ¶ Sed attendendū qō refert Ly. qp Ja. de are. reprobant vtrūq; exemplum. Et primo illud de patrocinio. nam inquit ipse licet sit verum qō prestās patrocinium non perdat dominium illius rei tamen sententia lata ꝑpter quam res vincenti traditur cui patrocinium prestitit iniuz titulum prescribendi inducit secundum glossam que est in. l. pōpo. ḡ. fi iusti. de acquiren. poss. adeo quod ei in factum actio datur cuius rem esse iudicatur. vt. ff. de iureiur. l. nam postea. ḡ. fin. sed hic de preiudicio prescriptionis queritur ꝛc. Sed ab hoc defendi potest quia in exemplo glo. queritur de preiudicio ex patrocinio prestito inducendo circa tituli productionem non de preiudicio tituli ex sententia inducendi. Reprobat ipse etiā aliō exemplum de errore solius tradentis: quia pro indebito soluto daretur repetendi condictio indebiti: z illa est personalis actio: quia non prescribitur nisi. xxx. anno. sed hic de illa prescriptione non queritur. sed de prescriptio. longi tempo. ergo exēplum non bonum ad legem istam. Sed ex hoc non meretur glos. reprobari: quia hic non queritur de prescribendo condictio. indebiti sed secundum rei vendicationem. ¶ Nec obst. si replices hic transtulit dominium: quia negocium solam possessionem transferre vellet: vt in glos. z etiam supposito quod vellet transferre dominium dico quod non transfert quomodo recipiens non erat sed sciens fuit indebitum esse dicit glos. nam tunc furtum committit vt plene probaui in. l. falsus. supra de furtis. Defensata glos. videamus exemplum Jacobi. z dixit ipse pone exemplum per l. serum. s. famil. bercisc. vel pone quod ibi rem meam tradidi vt tuam transfero in te dominium. vt. l. iij. ḡ. subtilius. ff. de cō dictio. ob causam. reperio postea quod ex in ea possessionem illam vendicare. Non obst. long. temp. cursus vt hic z hoc ceteris est clarius.

a ¶ Illa ps decen nū. Adde soc. cō si. rlvō. inci. ꝓio presentis ꝛsultatiōis. ver. postremo. cir. pricipiū. char. ꝛc.

b ¶ Titulus putatiu⁹. Adde bart. i. l. ꝓprietatis. de pba. bar. i. l. cū q de publi. doc. l. si diligēti. ō ꝓscr. z an z qñ predat vide soc. ol. rlvō. inci. in ꝓia ꝓsentis ꝛsultationis. v. circa scōas dubitationes. circa ꝓin. in scōa pte. char. lxxxix.

c ¶ Cōtractui bone fidei hoc verū ipso iure sed alō Jctus nō vitiant ipso iure sed ope exceptiōis ita no. bar. i. l. i cause. la ō. ff. ō mino. z i. l. iurisgētiū. ḡ. ꝓtor ait. et ibi bald. et Alex. ff. de pac. z i. l. elegāter. z ibi gl. z bar. ff. de dolo. z i. l. dolo z ibi etiā bal. C. ō inuti. stipu.

d ¶ Prescriptiones. adde barb. ol. ix. ici. vbi rps in. ij. col. i. ij. volu. v. ꝑtrea est diligenter ponderandum.

Si fraude.

Casus. ¶ Dolus dās causam cōtractui bo. fi. c qualidat titulum ad prescriptionem temporis longi. ¶ Querit glo. an hoc procedat siue sciat tenere contrarium siue ignoret z dic vt in eadez. ¶ Querit etiam quid si fuit dolus incidens in contractu. dic quod tunc quia valet contractus. z. l. eleganter. in princip. ff. de dolo. non deficit titulus z quia emptor non habet scientiam rei aliene: z sic non habet malam fidem: quia tunc prescribit spacio longi temporis quātumcunq; ex suo dolo sit incidenti minori precio emerit licet ad recipiendum iustum precium venditori perfecto personali actione teneretur. vt. ff. de actione empti. l. iulianus. ḡ. si venditor. secundo respondeo. z hoc vult ista notabilis glos. ex quo habes quod dolus incidens contractui c ex parte cimentis non impedit vsucapionem vel longi temporis prescriptionem pur. quod non habeat scientiam rei aliene.

Longi Casus. Instrumentorum amissio vt subtractio non preiudicat prescriptiōe munito. hoc dicit.

Sis contra quem.

Casus. ad emptio in ualida vel error iuris non est sufficiens ad ꝓscriptionem longi temporis. h. d. Saly.

1 ¶ Exceptio prescriptionis nō pbatur ad merita cause necessario nisi probata actoris intentione.
2 Exceptio prescriptionis an possit ad processum opponi.
3 Exceptionis prescriptionis probande causa an reus possit testes producere.

1 **Emptor** Casus. † Exceptio preseri ptionis in initio apposita ad merita cause non probatur necessario nisi probata actoris intentione. hoc dicit. ¶ Opponi. quod non in initio. vt. l. peremptorias. j. sententiarum. rescindi non posse. Solu. quod hic apposuit ex
2 voluntate. vt in glos. ¶ † Pro cuius declaratione quero an possit exceptio prescriptionis opponi ad processum. z quidam qō sic fi sit prescriptio actionis quasi ipso iure tollatur actio. vt infra de prescriptio. xxx. annorum. l. sicut. non si sit prescriptio rei: quia per illam dominium non acquiritur sed solum exceptio. primum verbum est verum in dicto sed non in ratione vt de eo latius dicam in dicta. l. sicut. Secundum est falsum in vtroque. vt ditiombus. supra de pactis. Alij vt Jacobus de are. z Jacob⁹ buttrigarius hic z Bulielmus in. l. eleganter. ḡ. si quis post. ff. de condictione indebiti. dixerunt quod exceptio prescriptionis est mixta z sic potest opponi ad processum si hoc eligat oppo. z ad merita cause si illam viam eligat. Et quod ad processum opponi possit probat Jacobus de arretio ex eo quia prescriptio d nes⁶ sunt iuuente vt imponant finem litibus. vt. ff. pro suo. l. finali z infra de agricolis z censitis. lege litibus. Sed exceptiones litis finite possunt ad processum opponi. vt. l. tertia. ḡ. ibidem.

Universidad de Deusto Biblioteca

ff.ad exhi.t.ꝫ.de transl.l.fratris.t ibi ergo ⁊c. ¶Pro hoc inducit Bal.bu.ꝫ.de edic.di.adri.l.ſi.ad fi.t.ꝫ.de acquir.poſ.l.ſi nulla. ¶.cod.l.ſi.verſi.hoc enim.t.j.de præſcript.xxx.annorum.l.ſicut ibi dum dicit in fi.nulli mouendi facultatem.t de eodem titulo. l.omnes.t in criminalibus eſt expeditū.vt.j.de adulte.l.adulter t.l.adulterij.t.j.de fal.querela in fi.Quod autem ad merita cauſe poſſit opponi probat in hac.l.t quia ſic eſt in aliis exceptionibus litis finite.vt dixi in.d.l.fratris.t.ꝫ.de pact.l.poſtq̄.t ita ſequor. ¶Quero poſt pbationes actoris t didicitis teſtificatis poſſit reus teſtes producere ad probandum exceptionem p̄ſcriptionis.t dicit glo.ſi.quod non per auc.de teſti.ℌ.ſi.quia vero.Sed doc.cōiter tenent ℨium:quia non poteſt eſſe timor ſubornationis cū capitula ſint prorſus diſtincta imo t preſcriptio oppoſita ſupponit actionem ſeū dñium actoris.t pro hoc extra de teſti.c.fraternitatis.t in cle.teſtibus.eo.tit.vbi autem aliquis timor ſubornationis poſſit interuenire procedit glo.ō.

NEc bona. Caſus.contestatio litis non fi- mit præſcriptionem iſtā perfici. hoc dicit. ¶Oppo.de.l.ſi poſt acceptū.ff.de rei ven di.Soln.qō ibi in vſucapione rerum immobilium.hic in præſcriptione rerum immobilium.Et rationem diuerſitatis aſſignant.ꝫ.ti.j.l.nemo.

¶Titulus lucratiu⁹ eſt ſufficiens ad præſcriptionē longi tpis Titulus et bona fides debēt pbari imo t c tinuata poſſeſſio. Bona fides quādo probatur.

¶Poſſeſſio continuata qualiter probabitur.

SPer longi. Caſus,†titul⁹ lucratiu⁹ eſt ſufficiēs ad p̄ſcriptionem longi temporis in qua computatur tēpus prio ris poſſeſſoris.b.d. ¶Not.quod titulus t bona fides debent probari imo t continuata poſſeſſio.vt.ꝫ.eod.ꝫ.l.ℌ.

¶Quero primo quando hec bona fides probabitur.tū glo. coepſo qō contra.non probat qi qui libet præſumitur ignorare rem alienam eſſe.vt.l.verius.ff.de prob.t bene dicit in caſu noſtro in quo habet titulum alias bona fides non præſumit.arg.u. l.cum quęrebatur.j.vnde vi.miſi probetur inſt⁹ error.vt.ff.de vſu ca.l.celſus. ꝓ reg.l.p legato.ℌm ℨa.de are.t Ly.¶†Quero ſcōo qualiter pbabitur cōtinuata poſſeſſio⁹ dixerunt quidaꝫ probādo qō ſingulis annis veniebat ad fundū t fructus percipiebat.vt.l.titia.ff.de ſo.Ly.ꝺo dicit qō poſſeſſio eſt pbāda:vt ꝫ.eo.tit.ℓ.ℌ.t retenta præſumitur.vt.ꝫ.ti.j.l.ℨ.t no.ff.de acquiré. poſ.l.clam poſſiderc.ℌ.qui ad nūdinas.t.ꝫ.de pba.l.ſiue poſſi dētis.t vide qō ibi dixi.qi virt⁹ ſtatim hoc an q olim poſſidet p̄ſumat hodie poſſidere.de q̄ late dixi l.ſ.ñ ignorauit.ff.ad exh.

¶Præſcriptio longi temporis inter p̄ſnes cōpletur decēnio inter abſentes vigēnio.

¶Preſentes in præſcriptione qui dicuntur.

¶Præſcriptio longi temporis currit ita contra ignorantes ſicut contra ſcientem.

¶Prouincia quid.

¶Oꝺo filius reb⁹ incorporalib⁹ obſeruat vt in ſeruitutibus.

¶Res aliena alicui in pignus tradita queritur an ius pignoris cōtra dñm præſcribit tempore longo.

CEm in longi. Caſus.†p̄ſcriptio lōgi tpis inter p̄ſentes cōpletur decēnio inter abſentes vigēnio. ¶†Et p̄ſentes dicunt qñ vter⁊ habet domicilū in cadē prouincia lꝫ nō in eadem ciuitate.Nec curat vbi res ſint ſite.nec an ſint corpales vel incorpales vt vſusfruct⁹.t cetere ſeruitutes.b.d. ¶Not.primo qō p̄ſentes dicūtur⁹ qui ſunt in cadē prouincia licet alias dicatur abſens qui non eſt in ciuitate vel territorio ci⁹ vt.ꝫ.de iura.calum.l.ℌ.ℌ.fin.alias qui non eſt in iudicio vt.ff.de dā.infec.l.ſiū.ℌ.abeſſe.t.ff.de ſi.li.l.non tantū.ℌ.abeſſe.alias qui audiri non pōt vt.j.de ver.ob.l.i.in prin.alias qui eſt extra borꝫ vt.ff.de ver.ſig.l.abſentes.t de pcur.l.preſens.t iſte diuerſi tates procedunt ſm ſubiectas materias. ¶†Scōo qō p̄ſcriptio longi tpis currit ita ℨ ignorante⁶ ſicut cōtra ſciente fallit in caſu aut.male fidei.ꝫ.eo. ¶Tertio qō leges diuinit⁹ p oꝛa principum ſunt ꝑmulgate vt hic.t.ff.de le.l.ℌ. ¶Quarto quod etiam ſeruitutes p̄ſcribunt ſpacio lōgi tēporis. ¶†Quero p̄io quid prouincia appellet.⁶t dixerūt quidam vnus p̄ſidat⁹.vt.l.ſi eadem.ff.de offi.aſſe.Aliqui etiā canoniſte dimidiū p archiepiſcopatum.ar.in auc.de nupt.t fal.l.ſi.t ſic p metropolim.Et p hoc accedat qō no.Bern.extra de elec.c.cōiā dilecto.ℨ boſt.t Bofre.direxūt qō ꝓuincia debet accipi vt vulgi ſermo dictat vt romandiola:marchia:ducatus:lōbardia ⁊c.Et hoc ſequit Ly.ar. ff.de ver.ſig.annicul⁹.t de le.ih⁹.legata.ℌ.vlti.t.l.librorū.ℌ.qd ergo. ¶Ego puto conſideranꝺum eſſe id pp qō de ꝓuincia loquunt t ſic ſm ſubiectā materiā diuerſimode accipiat.Et ideo in noſtra materia præſcriptionis puto qō ſi clerici⁹ poſſideat rez altenam quam præſcripſiſſe dicat quo ad eū totus archiepiſcopatus in quo degit ſit ſua prouincia.verbi gratia pone clericus poſſidet in boñ.rem alienam mutinenſis alicuius vel alicuius regini certe dicentur ambo eſſe in eadem prouincia qr ſub archiepatu rauēne ſub quo ſunt ambe ciuitates licet ſm vulgum ciuitas mutine vel regij ſint de prouincia lombardie.t alie de prouincia romandiole.Et eſt ratio quia in curia archiepiſcopi poteſt clericus ille t quicunq⁹ alius clericus conuenīri vt.l.oēs qui vbi.ꝫ.de epiſc.t cle.Et ſic in eadem prouincia ſunt ambo t coraꝫ eodē t cōi preſide potuit p̄ſcriptionem interrumpere:t hoc videtur mihi banc legem conſiderare t ideo ſi clericus reginus poſſideret rem alicuius parmenſis licet ciuitates ſint conuicine.et ſint ſecundum vulgum in eadem prouincia qr lombardia:quia tñ non ſub vno archiepatu:ſed ciuitas regij ſub rauennate:t parmenſis ſub mediolanenſi dicam quo ad noſtram materiā quod ambo non degunt in eadem prouincia:quia clericus conuenendus non eſt ſub cōi preſide.Et idem dico ſi laicus rem laici poſſideret.Nam tunc ſi poſſeſſor degat ſub eodem preſide laico ſub quo degit t dominus rei in eadem prouincia dicentur ambo domicilium habere:t puto eſſe ſecus ſi non ſub ꝺmuni preſide.vere bi gratia.Ciuitas mutine eſt de ꝓuincia lombardie.ſed non regitur ſub preſide prouincie.ſed diuerſo iō ſi mutinēſis poſſidet rem alicuius de regio:t ibi domicilium habentis non dicentur preſentes eſſe abſentes:qr non ſub cōi preſide.nec obſtat quod ſint ſub eodem archiepatu:quia laicus ſub archiepō conuenīri non poteſt:ideo in laico boc non cōſideratur.Banc rationem et differētiā poſuit glo.noſtra que dicit qō bodie quelibet ciuitas ſua regimina diſtincta vt olim quelibet ꝓuincia:iō de qualibet ciuitate vt olim dū ꝓuincia iudicaſ qō fateor inter laicos preſidem prouincie non recognoſcentes.Sed inter clericum t clericū aut inter dominum t clericum poſſeſſorem ſeu præſcriptionem nihil eſt immutatuꝫ:quia metropolitanus eſt cōmunis vt olim. ¶Quero qd ſi in nullo loco habet domicilium quia vagabundus⁶ vel quid ſi in pluribus locis domicilium hꝫ.rīdeo vt in gl. naꝫ in quolibet ꝓ preſente habetur. ¶Quero tertio ab extra quid ſi alia ſit cōſuetudo in loco rerum alia in loco perſonarum qr forte minoꝛi tpe præſcribit vbi res ſunt ſite quāvbi degūt pſone.dicit Cyn.ſm ℌet.qō cōſuetudo que facit ad pectinem in ſpicture ſicut in contractibus,vt.ff.de cuict.l.ſi fundū.t.j.que fit lōga cōſuetudo.ſz dico qō poſſeſſor degit vbi res eſt ſita tūc cō ſuetudo illius loci eſt conſideranda:qi ibi debuit præſcriptio interrumpi.vbi aūt ibi non degit vt multoties euenit qr Bononiēſis poſſidet rē in territorio ℑmolēſi t habitat in Bono. Et dñs rei eſt fauentinus t habitat fauētie.t pone qō in territorio fauentino t ℑmolenſi ſeruat ius cōe in boñ.præſcribitur annis quinq⁹ que conſuetudo ſeruabitur.¶Puto qō loci in quo poſſeſſor conuenit.Nam actoris eſt electio⁶ conueniendi poſſeſſorem vel in loco domicilij vel vbi res eſt ſita vt ſupra vbi in rem actio.l. fin.vel forte vbi res tantū eſt ſita qr ibi intelligitur poſſeſſa.t ſic ibi p̄ſcripta cogitabis. ¶†Quero.iiij.hic in fine dicit qō ideꝫ obſeruatur in rebus incorporalibus vt in ſeruitutibus.ſed qñ boc qr ſeruitutes non querant vt res alie.vt.ff.de ſerui.l. ſeruitutes.t rīdet gl.qō bic non tractaꝫ de eis querēdis ſed de iam queſitis per non vſum amittendis que amittuntur ſpacio longi temporis vt bic ſed eas querendo diſtinguitur an habeat perpetuā cauſam vel quaſi t tūc ēt longi tpis ſpaciū ſufficit.vt.ꝫ.de ſerui.l.ij. Aut hꝫ cauſam diſcontinuā et tunc tpe cuius initꝫ memoria nō exiſtet.vt.ff.de aqua plu.ar.l.j.ℌ. fin.et boc vult glo.ſi.vſq⁹ ad ver.item no.t hic attende qr ex iſta gloſ. infert pe.qō gl.velit qō ius vtēdi t fruēdi nō acqrīſ ſpacio longi tpis lꝫ perdatur vt in glo.in prin.t qō nō acgritur tpe longo vſ qr cām diſcontinuam hꝫ qr factum hominis in fruendo eſt neceſſarium. ¶Sed pe.hic t in.l.corruptionem.ff.de vſu.tenet ℨium qr de vſufru.idē dꝫ iudicari qō de dñio qr pars eius eſt. vt.l.iij.ff.de vſufruc.boc idē tꝫ bart.ff.de vſu.l.iuſto.ℌ.non mutat.vbi glo.clarius idem tenet qō bic mouetur ipſe iſta rōne qr ꝓ vſufructu tradito competit publiciana.vt.ff.de publi.l.ſi ego.ℌ.j.qō a ſe non poſſet niſi longo tpe præſcribi poſſet.vt in.c. titu.l.cum qui.in princ.t.l. traditionē.t hoc cū titulū habeat⁶ alis requiritur ſpaciū.xxx. vel.xl.annorum ſicut in rebus corporalibus vt.l.ſicut.t.l. omnes.j.de præſcri .xxx. anno.t ita tenco. ¶Ꝓ ſolutione tñ huius gloſ.t alterius que eſt in.ℌ.non mutat, dic qō ad ſcruitutes p̄dicles referri dꝫ qui ſi cām diſcontinuaꝫ būt ſpaciū cuius initꝫ memoria non exiſtit requiritur. ¶†Quero.v.ab extra pignoꝛi tibi tradidi rem alienaꝫ an ius pignoris ℨ dñm præſcribitur tpe longo.t dixit Jac.de are.qō non qr ius hypothece fundaf in iure qō competit debitoꝛi in re.vt.ff.de pigno.l.ſi ab eo.ſed ipſe nullum ius habet ergo ⁊c.Item quia illa cauſa inducit vſucapionem retradita a dño que induceret dñi translationem re tradita a dño.vt.ff.de cōtra.emp.lelaub⁹.ſed pignus non tranſfert dñium vt.ꝫ.de pign.act.l.pignus.ergo ⁊c ¶Ꝓ hoc etiā inducit.ff.de mor.infer.l.ſola quaſi dicat titulus pignoris hic deficit quia in re aliena eſt nullus ergo ſola poſſeſſio non ſufficit vt ibi.ꝓ quo facit quarto quia vſucapio ꝓ pignore

gnoꝛe nō reperiſ cauta.l.ſi deſtruantur oēs tituli de iſta materia loquētes ergo ⁊c.Fatetur tñ Jacobus predictus qr ſi debitoꝛ rem præſcriberet confirmaretur ius creditoris.vt.ff.de vſuca. l.ſerui.ſm vnam lec.t.ff.ꝓ here.l.ℌ.in prin.t.ff.de diuer.t tēpo.præſcri.l.in acceſſione.t no.j.de pigno.l.vſuca.in fi.glo.

¶In quibus cauſis ceſſat longi temporis præſcriptio. Rub.

SIs. Caſus.colonus nō præſcribit nec ſibi nutareeam proficit etiam ſi inſtrumēta emptionalia per ſeruel alium ſubtraxit.hoc dicit.

¶Præſcriptiōis queſtio de re mobili vſucapta eſt ſuper ſtua. Vſucapio t præſcriptio differunt.

IN ſeruoꝝ. †De re mobili vſucapta præſcriptionis queſtio eſt a ſupſtua.b.d. ¶†Not.differētiā⁶ inter vſucapionē præſcriptionē:qrvſucapio in rebus mobilib⁹.p̄ſcriptio in immobilibus t hoc de proprio ſignificato et prout ſunt ſpecies diſtincte.ſed prout quelibet earum ſe habet vt genus tunc ſunt idem genere licet non ſpecie. ¶Not.quod dictio cumbic poteſt ſtare temporaliter t cauſaliter,vt in gloſſ. ¶Oppo.primo qō res mobilis non vſucapitur vt.l.j.C. de ſer.fugi. Sol.vt in glo. ¶Oppo.qō imo præſcriptio longi temporis habeat locum vt in rebus mobilibus.vt.ff.de diuer.præſcrip.longi tēporis.l.longi.Solu,vt in glo. ¶Opponitur ad idem.j.titu.ℌ.l.j. Solu.vt in glo.

VNus. Actio fami.bercil.vel communi diuidundo non tollitur tempore longo.hoc dicit. ¶Querit glo.de ratione.t glo.ponit duas rationes. Una qr ſocius vel coheres eſt ſciens⁶ alteri⁹ partem poſſidet ſine titulo.Alia quia ſunt mixte in rem t in perſonā.ideo reſpectu quo actio eſt in perſonam t poſſeſſor t privilegiator attenditur t ſcōm ſe regi facit minus potentē qō no. t hoc operatur inſeparabilitas cauſarū t reſpectuū. ¶Querit gl.quid ſi is qui rem mecum habet cōmunem inſolidū t tertio vendit an emptor vſucapiet.t videt qō nō qr t ſecū cōi diuidūdo agere poſſum.vt.ff. cō.di.l.cōmuni diuidundo.ℌ.ſi. Contra videt qōſic.vt.ꝫ.de cō.re.ali.l.j.Et hāc partē tenet gl.ſi emptor totā credidit vēdentis.nō obſtat cōtra.qō poſt cōpletam vſucapionē ille nō poterit cōmuni diuidun.agere qr cōtra cū excipietur qō nō eſt dñs qō cū probare nō poſſit ſuccumbit.vt.ff.fami. bercil.l.ſi.ℌ.j.in fi.t ſic nō præſcribit communi diuidundo:quia hoc non agit per communionem ignorat nec etiam poſſidet vt bic.ſed per exceptionem dominꝫ eum repellit quod eſt notandum.ſed bodie prōter malā fidem autoris eſt recurrendum ad auc.male fidei.ꝫ.ti.j

¶Petitio hereditatis non tollitur tempore longo.

¶Poſſeſſoꝛ putans iuſto errore ſe heredem an tempore p̄ſcribit cōtra petitorem hereditatis.

¶Petitio hereditatis quare non datur contra titulo poſſidētem.

EHereditatem. b Caſus. ¶†Hereditatis petitio nō tollitur tē pore longo.ſed poſſidentes tit.hoc dicit. ¶Quero de ratione primi.et reſpon.vt in glo.prima in cuius fi.allega.vt.ꝫ.l.primi. ¶Oppo.quod imo contra titulum poſſidentem competat.vt.ff.de peti.here.l.nec vllam.ℌ.j.et.ſi quis ſciens.Soln.vt glo.quod fallit in quatuoꝛ caſibus t in contrarijs.t quando titulus habetur pro non titulo vt.ꝺ.l.nec vllam ℌ.omnibus. Tunc opponitur quod præſcribātur tempore longo.vt.ꝫ.de edi.diui.adri.l.ſi.ℌ.ſi.Sol.qō verum in p̄dictis caſibus.Et eſt ratio quia tunc excedit terminos ſuos ideo excedit⁶ anno ſuis terminis. ¶†Querit quid ſi iuſto errore⁶ poſſeſſoꝛ putat ſe heredem an tunc tempore longo præſcribit contra petitorem hereditatis.t dicit quod ſic.arg.ff.pro leg.l.pro lega.to.quod eſt notandū:quia vt mihi videtur fortiter obſtat:quia vſucapio pro legato nō contradicit vero heredi:quia titulus legati eſt titulus ſingularis t ſupponit a vero herede præſcribēti deberi.ſed titulus pro herede eſt vniuerſalis et idem cum titulo veri heredis.Ideo niſi verius heres titulum perdat t ipſi præſcribatur non bene ꝛcipio quādo alter titulus pro herede p̄ſcribat petitioni hereditatis contra verum heredem.imo ſi contra tertium pro herede præſcriberet in fauoꝛem veri heredis videtur præſcribere ideo ſicut alia medio tempore queſita vero heredi euincenti tenetur reſtituere.vt.ff.de conſtitu.pecu.l.ſi poſt.ℌ.reſpon. ¶†Querit glo.quare petitio hereditatis non datur contra titulo poſſidentem.Et ponit vnam notabilem rationē quā ſigna. Aliam pont.ꝫ. de petitione hereditatis.l. hereditatis. vbi vide quod ſcripſi.

SIpuerum. Caſus.ſine titulo,non pro cedit longi temporis p̄ſcriptio.Et pro expēſis iuſtis datur retentio.hoc dicit. ¶†Quero quid ſi dominus habuit puerū vulnera

¶Quibus non obȝcitur longi tpis p̄ſcriptio. Rubrica.

CEmpus. Caſus.militi in expeditione exiſtenti in effectu non currit præſcriptio: quia datur reſtitutio.hoc dicit.

CEm per abſentiā. Caſus.quādo Medici abſentia eſt neceſſaria ei non obſtat præſcriptio t p̄ tibus non eſt impetrandū qō a iure cōi eſt cōceſſum. b.d. ¶No.qr tertius ibi diſcedere nō poſſet qñ medici abſentia oꝛ voluntaria vel neceſſaria. ¶Item ex ſi.nota qō fruſtra⁶ precibus ⁊c.vt.ꝫ.de teſta.l.j.vide per glo.

NOn eſt incognitū. Caſus.præſcriptio longi temporis nō currit minoꝛi.b.d. ¶Quero an ipſo iure vel in effectu.t dic vt in gl.t vide qō dixi.ſ.in q bus cau.in integ.reſt.nō eſt neceſſ.l.ſi.t ſi aduer.vſuc.l.i.

SJ poſſeſſio. Caſus.abſentie reipublice cā vel fortuito non obſtat præſcriptio.b.d. ¶No.ex principio qō poſſeſſio ꝺꝫ eſſe in cōcuſſa vt currat p̄ſcriptio t dicit glo.tam iure qꝫ de facto.l.j.vt nec ciuilis interueniat interruptio.vt.ꝫ.de acq. poſſeſſ.l.nemo.in fi.de præſcriptione lōgi tpis.l.longi.nec naturalis.vt.ꝫ.de vſuca.l.natura aliter.

NEque. Caſus.pſonales actiones regulariter non tolluntur longi tpis p̄ſcriptione b.d. ¶Querit gl.quid de realib⁹ t quid de mixtis. t dic vt in ea.ſz qō pſonales tollantur nedum longo ſed tiā breuiori. ¶Opponit gl.de aliquibus legibus.Solu.p regulam t caſus ſpeciales.vt in glo.

AB hoſtibus. Caſus reuerſus de captiuitate rem nō p̄ſcriptā vēdicat actione directa:p̄ſcriptā vero vtili reſtitutoria reſtitutiōe phibita.b.d. ¶Uſa gl.ℌ.querit qñ directa t qñ vtilis cōpetat.t dic vt in ea quia aut annua competebat vtilis t emp hyteote ſupficiario t ſimilibus aut directa t tunc aut pſucapio eſt completa t tunc etiam vtilis aut nō t tunc directa.

IN reſcriptione. Caſus.p̄ſcriptio longi tpis eſt decem an. inter p̄ſentes.t.xx.inter abſentes.tēpus tū iuſte abſentie mediante reſtitutiōe ſubducit.b.d.

SAncimus. Caſus.tempus abſentie voluntarie t preſentie militib⁹ non ſuffragatur.b.d.

¶Si aduerſus creditorem. Rubrica.

¶Præſcriptio non tollit actionem ipſo iure.

Silentium diutinum an ſit tantum decem annorum.

CIuturnū. Caſus.extraneus poſſeſſor titulo et bona fide præſcribit hypothecario actionem ſpacio tēporis longi tpis perſonali contra debitoꝛem ſalua manēte debitoꝛi vero nec ei⁹ heres p̄ſcribit tempore longo.boc dicit. ¶†Nota.textum ibi ineffica cem actionem.Et quo colligequod præſcriptio non tollit ipſo iure actionem de quo dicam.vt in.l.ſicut.j.de præſcriptione longi temporis.Item ſupple textum ibi a poſſeſſore longi tempo. dicit cum titulo t bona fide puta quia neſciebat rem alteri obligatam.vt notat gloſſ.ſuper verbo poſſidente.in.l.ſicut.ꝫ.alleg. ¶Oppo.quod diuturnum ſilentium ſit decem annorum tantum.vt.ff.de acquiren.poſ.l.iij.ℌ.ſi ſeruus.Sed falſum eſt quod decem anni tantum ſufficiant in abſente.j.l.proxima et inſtitu. de vſucap.ℌ.diuturna.et ſupra de præſcriptione longi temporis l.diuturna.coniuncta.l.fina.in cod.titu.Solu.quod hec ſecundum illas.vt in glo.prima. ¶Oppo.quod imo actio ſit efficax niſi opponatur exceptio.vt inſti.de excep.ℌ.j. Solu.confitendo vt in gloſſ.ij. ¶Opp.iij.quod ſucceſſores debitoriꝫ præſcribāt hypothecario:vt in princi.huius legis.t.j.l.proxima.Solu.vt in ſequenti gloſſ.qō hic de vſi in contrarijs de ſingulari ſucceſſore. ¶Opponi.quod imo t ſingularis non præſcribat quia non ſecundus creditoꝛ.vt.j.de pi. ſcriptio.xxx.annoꝝ.l.cum notiſſimi.ℌ.j.Solutio vt in eodem.fallit quia repreſentat imaginem

a ¶Differētia ad de gl.iij.i.l.iij.ff. de vſucapio.

b ¶Hereditatē. ad hanc.l.ad de ange.in fin.t ibi vide gloſ.ff.pl. vbi tenet q petitio hereditatis q ad rem mobilē tollatur triennio quo ad mobilē tollat lōgo tp.

c ✣Adde ad idipſi bal.in l. pomponius.ff.de rei vēdi.t in.l.bona.t ibi gl.t docto.ff. quoꝝ bonoꝝ.

c ¶Iuſto errore. adde ſoc.ꝫſi.xx. inci.viſis publicis inſtrumētis. v.poſtremo ꝛcludo.in prima pte char.xxvi.

d ¶Fruſtra.adde ter.in.c.quia fruſtra.de vſur.

c ✣Diuturnum. Ang.bec in lect. bal.ponit qō hypothecaria habet quatuoꝛ vias vt noua.gl.de q vide bald.in.l.ſi fine.ꝫ.ad vellē.t in.l.fin.ad fi.ꝫ.ō p̄ſcri.longi.tpis t ang.t moder.i ℌ.ītē ſeruiana.in fi.de act.

f ¶Debitoꝛ vero adde ſocin.quod debitoꝛ ℨ hypothecariam nō p̄ſcribit niſi ſpacio.xl an.ꝫſi.ecclici.qñ in preſenti ꝫſultatione.v. quinmo fortius in ſecunda parte char.cclv.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Hypothecor
lut. adde Soc. q
hypothecaria cō
petit actiq obli
gatam et illa est
nomē debitoris
nō aūt res vel pe
cunia debita qō
nomen est res in
corporalis. et ad
nocet possessio
nem qui non ca
dit in nominis
ūsi. clariū. iuci. vi
sis processu. et
tergs. vsicu. quin
imo dubitat. cir
ca medium. in se
cunda par. char.
ruū.

b ¶ Cōcludamus
Tu dic de hoc vel
tra bal. hic in le.
ang. versicu. et vt
2clusiue habeas
nu. qō ista brit
locū i pscripto
ne rerū mobiliū
cesaris vide not.
p bar. in. l. i. in fi.
p titum ff. eo.
tit. in immobilis
bus vō bodie 3
cesarem regnitur
pscriptio centuz
annorum sicut 3
ecclesiā. vt notat
bal. in. l. sicut. ad
fin. j. de prescrip.
xxx. annō.

c ¶ Res fiscales.
adde. l. fina. ℌ. de
sa. san. eccle. Ar
chi in. ℌ. i. xvi. q.
iij. Et adō Soc.
quod licet res fi
sci regrat maius
tempus quā res
priuatoriū si ta
lis res peruenit
ad manus priua
ti eodē tēpore p̄
scribit. sicut res
priuati cōl. cxvij.
inci. nō potest ne
gari. circa medi
um. col. in prima
pte. ebar. clxxxv.
ité adde qō pscri
ptibilia nō sunt
ꝯsibilia vt p do.
soc. 2si. lxxxvi. in
cip. in cā cōtatis
castri. vs. Grto. ℍ
cōclusio. cir. fi. in
d. pte. char. clxv.
ité vt p eū in dic
to 2l. vsic. v. hec
2clusio. ibi ꝫ cla
rū qō 3 non reco
gnoscentē supio
rē. habentes fi
scū: regalia non
currit pscriptio.

Si debitori.

Casus. psonalis actio non cōperit contra extraneū pi gnoris possessorem. sed hypothecaria sic cui pscribitur tempore longo. hoc dicit. Et primo duplex dictum. secundo ratio secundi. secunda ibi quoniam.

¶ De quadriennū prescriptione. Rubr.

¶ Continua Rubricam vt in glos. vel aliter scriptum est supra de prescriptione longi temporis. et fic. xx. vel. xx. an. Sed quia est dare prescriptionē minoris temporum puta quadrien pscrip tio locum hz a tpe denunciationis facte als illa foret frustratoria Hoc confirmo per. d. Ꝯ. diuus. qui dicit denunciationem quadriennū finiri et sic supponi denunciationem factam esse aliās finiri non posset. Rūdeo igitur ad Jtia que dñt intelligi ꝼm predicta: vt in qualibet earum no. et hoc vult glos. ff. in. d. l. intra quatuor. in. fi. ¶ His visis et sic declaratis obstat tertio qō nō vigennio imo minori tēpore: quia tpe cōi scilicet res mobiles triennio et immobiles spacio longi tpis. vt instit. de vsuca. Ꝯ. res fisci. versi. sed pap. et. ff. de vsuca. l. quanuis. Solue vt sequitur vcz qō pscriptio illa. xx. annorum locum hz in possidē te simpliciter et sine titulo et intelligit dictam legem in omnibus cum similibus. Sed vbi posset titulo et bona fide: tūc locū hz qō in 3tio dicit. Et ita zgl. in. d. Ꝯ. res fisci. et in dicta. l. quanuis. vt. ℌ. cō. de vsu. l. iam pridem. Et hec solutio est multum notanda quia bene probatur per. l. i. sola. l. quanuis. aliquid facit 2 sed solum in rebus immobilibus. ¶ Oppo. quarto ab certa quod imo qō nō vsucapiantur nec prescribantur res fisci: vt. ℌ. cō. de vsucap. l. iam pridem. nam illa ét in prescriptione longi temporis loquitur. Solu. vt ibi not. hic qō de rebus fisco latis sed nondum incorporatis que non prescribuntur spacio longi temporis sed longissimi sic quia. xl. annis vt. l. omnes. l. comperit. j. de prescriptione. xxx. vel. xl. annoruz. ¶ Cludamus b modo istam materiam. et sic aliqualiter latius vt aliqualia. et sic alia contraria tollam. Cum queritur an res fiscales c vel quoūs modo fisco delate possint prescribi. dic aut sunt in vsu publico. et tunc nullo tempore prescribuntur. vt. ff. de via publi. l. via publi. aut non sunt in vsu publico: et tunc aut sunt incorporate in fiscum: et tunc nec vsucapiuntur termino vt longi tempo ris spacio. vt. ℌ. cō. de vsu. l. iam pridem. sed. xl. an. sic. vt. l. comperit. et. l. omnes. j. de prescrip. xxx. an. ¶ Fallit in quatuor casibus positis in. l. fi. ℌ. de sa. san. eccle. vbi centum annis tantum prescribitur licet credam quod et illi casus sint bodie redacti ad prescriptionem. xl. annorum sicut in ecclesia vt dixi idem in autem. quas actiones. Jtem fallit infra defun. rei publi. l. cum et fun. pa. l. fin. et. l. penul. vt nota. in. l. in omnibus. Aut nondum sunt in fiscum incorporate: et tunc aut sunt delate fisco propter vectigal non solutum et sufficit quinquennium. vt. l. ij. ℌ. de ve. Aut ob aliam causam sunt in fiscum delate: tunc aut sunt fisco denunciate: et tunc a tempore denunciationis sufficit quadriennium vt hic nisi nunciator reperiatur preuaricatus cum possessore: quia tunc non nocet secundo denunciare volenti. vt l. intra quatuor. in princ. ff. de diuer. et tem. prescrip. Aut fisco nullo modo fuerant denunciate: et tunc aut possidentur titulo. et bo. fi. et tunc prescribitur sicut res priuatorum: quia mobilia triēnio: immobilia spacio longi temporis. vt. l. quanuis. ff. de vsucap. et in glos. superius allegata. Aut non possidentur titulo et bona fide. et tunc. xx. an: vt in. l. omnibus. ff. de diuer. et temp. prescri. et. l. i. Ꝯ. prescriptio. ff. de iure. fis. ¶ Sed hic verterunt ad huc aliqua dubia. ¶ Primum est dum dixit quod si possidentur titulo et bona fide prescribuntur de iure communi res immobiles spacio longi temporis quādo ītelligat illud longū tps dicunt quidam spacio decennū tm: quia fiscus vbique est pīs. Alij dicunt qō. xx. inter absentes vt hic gl. Sed dicit Jac. de ra. cum fiscus vbiq; sit pīs non potest locū habere scōa opi. Jdeo pri mam tz et eam sequitur Ly. Sed Bar. in. l. in omnibus. et. ℌ alle gata dicit. x. vel. xx. anno. Et aliter non declarat. ¶ Ego puto qō secunda opinio bic posita possit bene tolerari qō licet fiscus ingenere loquendo vbiq; possit dici pīs tm procurator fiscalis non semper est p̄ pīs. nec quandoque aliquis est in loco. et ideo si nullus sit in loco vel fuit absens locū hz secunda solu. ¶ Aliud dubium est si titulus et bona fides rem mobilem possedit triennio et postea facta est denunciatio in fiscum infra quadriennium an interrumpatur illa vsucapio. et dic qō non: quia interrūpitur qū pendet non qū perfecta est. vt. ℌ. titu. j. l. possessio. et. ℌ. de prescriptione longi tēporis. l. cum longi. ¶ Tertium dubium est 3 an prescri. long. temp. vel vigennū que tuetur etiā non possidentem titulum. vt. d. l. in omnibus. interrumpat per denunciationē factam in fiscum ante illam prescriptionem perfectam. et dico q̄ non vt probatur in. l. intra quatuor. in princip. ff. de diuer. tem. prescrip. et. l. i. in fi. ff. de iure fisc. Sed requritur litis contesta. facta cum priore et illa ciuilis interruptio prodest solum interrumpenti non alij: ideo si interrumpens succumbat vel a lite de fistat alius agere non potest nec denunciare nisi procedatur de proditione siue prinatione primi. et hoc volunt. ll. prorime allegate. et glosa secunda hic posita. ¶ Quartum dubium potest 4 esse qualiter hec denunciatio fiat. et dic duobus modis. Uno modo simpliciter sine iudiciaria conuentione. Alio per conuentionem iudiciariam ℣ hic notatur in dicta. l. intra quatuor.

Quintum

¶ Quintum dubium est quia hec prescriptio quadriennij. et. xx. annorum tuetur male fidei possessorem istorum bonorum vacātium an in hac parte sit correcta de iure canonico quia videtur per. c. fina. extra de prescriptioni. quod vniuersaliter loquitur vt nulla absq; bona fide valeat prescribtio tam ciuilis quam canonica: ergo nec ista. ¶ Jn contrarium facit quia illud capitulum videtur loqui in questis non in querendis de quibus hic sic. ps precedens tutior ad quod accedat quod in sequenti dicam. et est hoc hoc vtile scire: quia hec exceptio potest opponi a in foro ciuili vt dixi. ff. de vsu. transfor. l. i. ¶ Sextum dubium est an hec prescriptio locum habeat in bonis vacantibus que deferuntur ecclesijs. et Dyn. in. c. possessor. de regu. iu. li. vi. dicit quod nō. Sed rl. annis tantum licet contra fiscum minori tempore prescribatur vt hic. Et ex hoc concludo ad precedentem questionez quod mala fides impedit in vacantibus prescriptionem. ¶ Sunc p declaratione secunde partis quero an qui ex largitate principis recepit statim sit securus. et dicit glos. hac lege inspecta non est tutus nisi elapso quadriennio sed inspecta. l. fi. infra eo. ti. statim est securus. hic non sunt alia. Bar. de Saly.

1 ¶ Cōfessio de recepto facta a fisco statim preiudicat ei.
2 Apoche seu scripture quas faciūt officiales de recepto debitori
3 soluendo probant solutionem.
Confessio procuratoris dati ad recipien dū solenniter facta pre iudicat domino.
4 Dominus vel qui habet in re quomodo intentabit actionem cōtra fiscum.

b Omnes. b Casus. qui rem alienam emit a fisco illam vendente vt propriam vel qui eam consecutus est a principe vt fiscalem non potest a dominis nec ab alijs eius in re precedentibus in quietari sed contra fiscum possunt infra quadriennium agere ad preciam. Et confessio procuratoris fisci inter scriptiras de recepto reperta statim preiudicat ei. hoc dicit. Et primo proūidet possessoribus tam a fisco quam principe habentibus circa ingtudinem ipsius rei. Secundo proūidet dominis rerum vel in eis ius habentibus contra fiscum. Tertio reuertitur ad emptores et eis proūidet circa preciū et eius probationem. Secūda ibi: data. Tertia ibi. ad hec. ¶ Nota quod tantum valet generale quod ad genus quantum speciale quo ad speciem. concord. Lomnes. j. de prescriptione. xxx. annorum. ¶ Jtem quod cōfessio de re 1 cepto facta a fisco statim preiudicat ei. Et sic habes quia fiscus non potest opponere exceptionem non numerate pecunie. et est in eo speciale vt in glossa finali. Et potest esse ratio: quia fiscus continuo est dives et soluendo et potens ita quod facilem habet exactionem. vt. ff. de leg. nomine cauca. l. i. ℌ. ad fiscum. Unde in eo non est verisimile quod spe numerationis future confiteretur sicut priuati qui vt plurimum agent secundum doctores vel forte ab honore fisci et vt blasmum euitet hoc est statutum non tamen fiscus remanebit in damno quia recipiens tenetur ei de receptis bonam rationem facere vel forte etiam quia procurator fisci non potest habere fidem de precio. vt. ff. de iure fisci lege si procurator. notatur in lege. ij. l. cum vendente. ℌ. vbi cause fina.
2 ¶ Jtem no. quod apoche seu scripture quas faciunt officiales
3 de recepto debitori soluendo probant solutionem. ¶ Jtem q confessio procuratoris dati ad recipiendum solenniter facta p iudicat domino. casus est hic. x. j. de que. fi. de. l. ij. lib. x. t. ℌ. de non nume. pe. l. in Scribus. ℌ. sed qm. quod est contra notata per Bart. in. l. ij. ad fi. ff. fi cer. pe. et ibi tenuit eōtra eū. licet per alia media. ¶ Opp. qō actiones possint moueri contra emptorem. vt. l. nec vllam. ℌ. si item quis. ff. de pecti. here. Solu. duobus modis vt in glo. et secundam tz Jpet. quasi prima non habet bonam rōnē diuersitatis. ¶ Oppo. ad idem de. l. i. ℌ. de here. vel actio. vendit. Solu. vt ibi. ¶ Opp. ad idem. ℌ. de lib. cā. l. non ideo. Solu. ibi
4 spāle in libertate. ¶ Quero quā actionem intentabit dominꝰ vel is qui hz in re Ɔ fiscum. Gloss. ponit duas opiniones. et in fine tz primā. Jpetrus vero scōam. Ly. nō dicit dari condictionē ex lege ista. Ego sic cōcordo aut fiscus ipse possidebat: et tūc vtilis que daret directa si possideret vt in prima opinio. Aut non possidebat: et tūc cōdictio ex lege et nō actio ne. gest. subsidiaria
c qz illa locū hz vbi a principio p alienationē dño non est factum preiudiciū ita qō rem suam vendicare potuisset. hic qñ ei inuito statim prē udicat. Unde de ratihabitione nō curatur. ¶ Quero quare fiscus nou opponit exceptionē non nume. pecūn. rideo vt. ℌ. ¶ Quero an indistincte hec cautio et scriptura facta a procuratore fisci preiudicet ei. Et i rideo quod sic ñ est solēnis quod habeat subscriptionem tabellionis fisci diem et mēsem als non preiudicat fisco verū isto casu qñ non est solēnis agit fiscus pri? contra procuratorem suum q̄ extra debitorem qui soluit. et illo non existente soluendo regressum hz contra debitorem et empto rem qui sibi imputet: tunc qz solēnem apocham non recepit. Et de hoc est text. j. de commen. fil. debi. l. ij. et de apo. public. l. pe. Et et hec plenius habeas vide qō scripsi. ℌ. de non nume. pecu. l. in contractibus. ℌ. sed quoniam. ¶ Ultimo scias quod Jac. but. induxit istam legem et legem sequentem contra illos qui dicūt q̄ d princeps ex rescripto vel priuilegio non potest auferre de primato dōium rei sue allegantes. l. quoties. et. l. rescripta. ℌ. de pre. impe. offe. Sed inquit ipse non est verum qō nō possit vt hic patet. Sz quia nō dicitur velle nisi tollat. ll obstantes vt plenius scripsi in l. omnes. ℌ. si contra ius vel vti. publi. vbi vide.

1 ¶ Statuta in rebus venditis vel donatis vt fiscalibus vendicant sibi locum vt in rebus alienis venditis vel donatis.
2 Imperator censetur dominus bonorum fiscalium sicut patrimonialium.
3 Priuilegia principis per scripturam cōcessa non valent quin signum principis consuetum interponatur.
4 Impator de causa sua nō cognoscit sz alīs iudicē facere tenetur.
5 Prerogatiua priuilegiorū et beneficiorū muniri debet qui die noctuq; laborat cōsulendo et alia faciendo pro salute orbis.
6 Imperiū non transit p̄ successionē sed per electionem.
7 Imperator post electionē suā et ante coronationē an potest legi timare et alia priuilegia concedere.
8 Electio facta a principibus alamanie eiusdem virtutis a potestatis debet esse cui? potestatis et virtutis erat electio facta a populo romano.
9 Imperator ante coronationem cōfirmatus an habeat seu conse b quatur iurisditionem.
10 Imperator ante inunctionem et coronationē an pōt exercere iurisditionem quam est nactus per electionem cōfirmatam.

c Ene a zenone. c Primo antiforiz zat siue erexit. Secūdo statuit. Secunda ibi: que omnia. Casus. Statuta in rebus vēditis vel donatis vt fiscalibus que in l. p tice cti continentur vendicant sibi locuz vt in rebus alienis vēditis vel donatis vel. pp̄ris ab imperatore vel eius coniuge. et fiscus vel procurator cesaris non tenetur de euictione promittere. b. d. ¶ Not. primo quod hec lex differt a precedenti in hoc quia illa quando res sunt vendite vel donāte vt fiscales. hec quā do tanq̄ patrimoniales cesaris sunt distracte ab ipso cesare vel
2 augusta. ¶ Scōo qō imperator censetur dōs fiscalū bonoruz sicut patrimonialū. ¶ Tertio q̄ priuilegijs augusti fruit ausa. ¶ Quarto qō procuratores cesaris non tenentur de euictiōe promittere. ¶ Quinto quod inter principem et subditos debet esse differentia. ¶ Sexto qō
3 principis priuilegia per scripturam concessa nō valent sine epi stalmate. l. fine signo consueto principis interposito. ¶ Septimo quod impera. de causa sua non cognoscit sed alium iudicem facit vt dic. in versicu. sed aduersus hoc bonestum et magis ratiōni congruum. licet de plenitudine potestatis possit et ipse sive
4 lit cognoscere. vt. ff. de bis que in testamen. delen. l. proxime. et de heredibus instituendis. l. et hoc tiberius. ¶ Octauo nota aliqua priuilegia que habet augusta de quibus hic in versiculo cū enum. ¶ Nono quod decuus est vt qui die noctuq; laborat con
5 sulendo et alia faciendo pro salute orbis munatur prerogatiua
6 priuilegiorum et beneficiorum. ¶ Decimo quod imperiuz nō
f transit per successionem sed per electionem vt hic in fine. de forma sue electionis nostro iure non cauetur. Unde videtur quod simpliciter a populo romano crearetur. Hodie autem eius electio spectat ad certos prelatos et principes de alamanie eius c confirmatio ad papā. ¶ Quero ab extra hec lex loquitur quando imperator dominum quid si res ecclesiarum an vendicabit sibi locum lex ista. dic quod non quia in illis iurisditionem non habet. vt extra de rebus eccle. non alie. c. ℌ. et ibi glo. que hoc dicit. ¶ Quero secundo cum glos. verum imperator sit dominus rerum singularium et priuatarum personarum. et videtur quod sic quia mundi est dominus. vt. l. penul. et. l. de precar. ff. ad. l. Rhodiam. de iac. et quia res nostras etiam alteri donat vt hic argumē. l. barbarius. ff. de officio pretoris. et ita dixit Bar co Imperatori Federico apud Roncbaliam iurta boñ. ¶ Jn contrarium est veritas secundum doctores. quia si sunt singularum personarum. vt instit. de re. di. ℌ. singularum. igitur non alterius quia duo non possunt esse insolidum domini. vt. ff. commo. l. si vt certo. ℌ. si duobus vehiculum. Solu. si dominus esset ergo rei vendi. ei competeret. vt. ff. de rei vendica. l. in rem. Et hoc fal sum quia singulares persone sunt ille que agunt rei vendi. vt. ℌ. de rei vendicatione. per totum. Et be sunt rationes doctorum. ¶ Tertio addo: qz prius distincta fuerūt dominia inter personas quam dōium populi romani foret et successiue ante principis dōium. vt. ff. de iusti. iure. l. ex hoc iure. igitur per vniuersale dominium populi romani nec principes illud non p̄diderunt. id quod nostrum. de reg. iur. et maxime quia nulla cauetur lege. ¶ Quarto qz frustra essent vsucapiones et longi tpis p̄scriptiones cū res imperij et fisci longo tpe non prescribātur. vt. ℌ. de vsuca. l. iam pridē. et. j. de prescriptione triginta annorum. l. omnes

a ¶ Exceptio pōt
opponi. adō So
ci. qō talis excep
tio p̄scriptōis
iniqssimū p̄iudi
ciū cē ōt in cōsil.
lxxxvi. inci. in cā
cōtatis castri vꝰ.
primo qz quo ad
curiam cer. fin. in
p̄ia parte. cbar.
cclv.

c ¶ Ōes. ista lex
p̄cedit qñ fiscus
vendit rē q̄ bōa
fide possidebat
qō declara vt p
bart. l. i. ℌ. de cō.
rerū alienā. et ad
istam. l. vide olo
bar. in. l. i. in fi. ℌ.
si aduer. fiscum. et
in. l. i. fi de here.
vel actio. vendi.
agatur.

c ¶ Cōdictio ex le
ge. ad qd ꝑtat
vide soci. cōsil. ci
ci. et nos introdu
cere vꝰ. v. p bak in
p̄ia pte. char. cc
xxxvij. et vꝰi. vnde
cuno cōfirmatur
char. cxxxv.

d ¶ Nō pōt aufer
re. adde Soc. ꝑ.
clxvij. incip. visa
bulla bonifacij.
ℌ. ꝼm fundamen
tū est in scōa pte.
char. xxxij. ℌ di
ctū ang. in. l. i. et z
si celebratu. ff. de
rei ven.

e ¶ Bene a zeno
ne. Tu dic q̄ ista
l. nō p̄cedit scōm
canones i p̄iudi
ciū ecclesiarū ita
no. gl. et doc. in. c.
ℌ. extra de re. ec
cle. nō alie.

f ¶ Per successio
nē. adde bal. l. c.
j. de pace tenen. i
vsi. feu. doc. in. c.
p venerabilē. de
ele. doc. in ele. ro
mani. de iureiur.

g ¶ Ad certos p̄
latos. adde glo.
in. c. ad apostoli
ce. de re iud. li. vi.

a Imperator post. adde Bar. aler. in repe. c. per venerabilē. qui filij sint leg. ⁊ per Anto. de roselis in tract. de legitimatione.

b ⁊ Ut possit. Bar. ⁊ Ba. post gl. ⁊ Lynū tenēt bāc ptē idēbar. in extrauag. ad reprimēdā. in ꝑ regio⁹. ⁊ in. l. ex eo. de testa. mi. ⁊ in. l. ℌ ⁊ reprobari. in pu. ff. de eccu. tut. et in prīa cōsti ff. ⁊ in fi. pri. glo. xcuij. oist. legim⁹. Inno. in. c. cū. m. ferrariēsis. extra de rōsti. collect. in. c. nf̄. in fin. ⁊ ibi in apo. in vl. sic nec imperator. extra de post. plat. pan. c. ꝑ venerabiles. de elec. ⁊ feli. c. eā te. col. ij. v. simlr dicit gl. extra de rescri. ⁊ Old. ꝑsi. cle. rr. ⁊ ꝑsi. cre. vbi ēt qō ipator nōdū coronatus dicit imperator.

c ¶ Mutuo ꝑsensu, adde. c. cuz loco. ⁊ ibi glo. alleg at̄ 200. de spō.

d ¶ Oleo in brachio ⁊ in humeri, adō qō reges vnguntur in brachio ⁊ in humeri, vt habef Exod. xl. Leuitici. viij. primi regū. xvi. ij. regū. i. ⁊. ij. reg. ix. transumpti pei. c. ordinationes epōrū. lxxv. di. c. nos fi incōperēter. v. ō. unde ergo. ij. qō. vij. c. sed cognoscēdū. b in. ℌ. nūgd ēt vacuū de de pend. distinct. ij.

e ¶ Imperator ante adde Bar. post gl. ⁊ Ly. hic ⁊ bar. to. in ext. rauag. ad reprimē. v. regib⁹. ⁊ in. l. ex eo. de test. mil. ⁊ in. l. sed ⁊ reprobare. ℌ in pn. de excu. tu. per glo. in. ℌ. ij. et Car. ℔ 3 cle. i. de iureiurā. vide in spe. de rescri. prē sen. ℌ. ix. v. Item quod obtentis. ⁊ Paul. de castr. in consi. cxv. Jo. de pra. in. l. publi⁹. de ꝑdi. ⁊ domon. sed an habeat iurisditionem obi 3. ⁊ gl. in. o. cleri. i. ⁊ ibi Car. xcij. distinct.

f ¶ Per solā electionē. adde soci. 2ſi. xlv. inci. circa ꝑnē 2ſultationē v. prīa pars huius cōclusionis. cir. pn. in prima pte. cbar xxxvij.

⁊ ita dicit Bul. prefato imperatori. Tamen imperator cupidꝰ ⁊ tumidus Martino donauit vnum equum ⁊ nihil Bulgaro. Unde vir sapiens admiratus composuit hunc versum. Bulgarius dixit equuz sed Martinus habuit equum. ¶ Non obstat quod est dominus mundi qz verum quo ad iurisditionem: protectionem ⁊ gubernationem. vt. ff. man. l. creditor. ℌ. fin. ⁊ de verb. significa. l. pronunciatio. ℌ. ij. ¶ Non obstat hec lex. quia hic loquitur in fiscalibus ⁊ patrimonialibus. vt in gl. ¶ Nec lex barbarius. obstat qz ibi vtilitas publica et bonor populi romani fuerunt ibi cā. vt ibi dixi. et sic ibi alia causa extrinseca interuenit a predicta de qua querimus. ¶ Quero quarto an imperator post⁹ electionem suam ⁊ ante coronationem possit legitima re ⁊ alia priuilegia concedere. Et glos. finalis arguit quod non per hanc legē in fi. ⁊ pro hoc facit quia electus ad militiam non priꝰ miles est quā stigmata recepit ⁊ in numero militū sit descriptus. vt ff. de milit. test. l. ex eo. ⁊. l. fi titius. ⁊. ℌ. de fab. l. ℌ stigmata. Item qz cum post eius electionem requiratur confirmatio pape ⁊ ingressus officij per coronationez: sequit ꝙ añ non habeat plenariā ptātē ⁊ sic nō pōt officiū in invitū exercere. vt. ff de cō condi. ⁊ demon. l. publi. ⁊ in auc. de consu. ℌ. hec aniē. ⁊ in auten. de defen cum. ℌ. ℌ3 interim. ⁊. ℌ. de aduo. diuer. iudic. l. post duos. ⁊ extra de translatio. c. pe. ¶ Preterea ante coronationem rex romanorum appellatur sed post coronationem Imperator. vt extra de electioni. c. venerabilez. ⁊. xxij. dist. in nomine. igif ante nomen plenarie potestatis assumptum non ds posse legitimare: qz carentia nomine debēt ⁊ effectu carere. vt. ℌ. de ferijs. l. a nullo. Simile vide in archiepiscopo qui ante receptionem pallij nō habet potestatem episcopos consecrandi. extra de aut. ⁊ vsu pal. lij. c. nuſi. ⁊ eo. titu. c. significasti. Et clarius. xxij. distinct. c. i. ergo et a simili ante coronationem non habet potestatem Imperator legitimandi ⁊ maxime qz dispensatio fit de re prohibita ⁊ fic ab habente plenitudinem potestatis. ¶ Ad partem oppositā vt possit dargiturque quia sicut matrimonium mutuo consensu ꝑficitur. vt. ff de regu. iur. l. nuptias. cum simi. ita mutuo consensu eligentis ⁊ electi acceptantis istud matrimonium intellectuale debet dici esse perfectum ⁊ est similitudo bona: quia sicut maritus vxorem tenetur defendere vt institu. de inmur. ℌ. patitur. ita ⁊ Imperator: rempublicam in vniuerso ⁊ in particulari. vt hic in versicu. quod enim. ⁊. ℌ. de no. codi. confir. in princip. cum simili.

¶ Secūdo qz eiusdem virtutis ⁊ potestatis ds esse electio facta a principibus Allamanie cuiꝰ potestatis ⁊ virtutis erat electio facta a populo romano: cum subrogatum assumat naturam eiꝰ ⁊c. vt. ff. si quis cauti. l. si cum. ℌ. qui iniuriarum. ⁊. ff. si quis te. li. esse iuſ. l. i. ℌ. hec actio. Sed electio olim facta populo Romano acceptatione secuta erat tante potestatis qō omnem iurisditionem ab transferebat in principem seu Imperatorem. vt. ff. de origi. iur. l. ij. ℌ. nonissime. ⁊. ℌ. imitio. ⁊ postea in imperatorem. vt. ℌ. de ve. iur. enu. l. ij. ℌ. cum enim. ⁊. ff. de consti. princi. l. i. ergo ⁊ hodie electio facta per illos principes alamanie subrogata loco populi romani. vt extra de elect. venerabilē. idem ds operari ⁊ si fic sequitur qō virtute sue electionis prefi legib. vt. ff. de lega. l. primceps. ⁊. ℌ. de legi. l. digna vox. ⁊ per ꝑs ds potestatem beneficia ⁊ priuilegia concedēdi ⁊ cōtra iura dispēsandi. ¶ Tertio ad idē negari non pōt quin ante coronationē rex romanorum appellatur: vere fic. vt. d. c. venerabilem. ⁊. xxij. dist. c. in nomine domini. Et si fic sequit qō popositus est ad regendum romanos ⁊ rēpublicam romanorū. vt in auc. vt prepon. no. impe. in ver. mox autore deo ⁊c. ergo omnem potestatem quam reges romani ⁊ illi predicta facere poterant cum omnem ptātem haberent. vt. ds. ℌ. imitio. ergo ⁊c. ¶ Quarto quod hoc est in papa ⁊ ex sola electione acceptatione secuta omnem ds iurisditionem. vt extra de el. c. i. ds de vitanda. ⁊. xxij. dist. c. in noīe. ergo ⁊ idem in imperatore cum vtrūq; ℌ. sacerdotiū ⁊ imperium deus de celo 2ſtituit. vt in auc. quo. ops epos. in princ. ⁊ de fid. instru. ℌ. i. nec impator vllum superiorem recognoscit sicut nec papa. ¶ Quinto qz est in electio. in episcopum a papa confirmato vt ex electiōe habeat iurisditionem in sua dioceſi licet nondum sit consecratus. extra de elect. c. transmissam. ⁊. c. nostri. ⁊ transla. prela. c. inter corporalia. similiter ⁊ in archiepiscopo añ pallium receptum vt extra de transla. prela. c. i. preterēa in consecrando epos ⁊ alia faciendo que sunt ordinis. vt in. c. nisi. de autori. ⁊ vsu pallij ergo ⁊ in electo in imperatorem ⁊ multofortius. ¶ Et ex his infertur ad questionem propositam qō ante coronationem potest dispensare cum illegitimo vt possit succedere ⁊ dignitates in Romano imperio habere ⁊ alia priuilegia concedere. ⁊ hoc tenuit Jaco. de ar. in. q. per eū disputata quā hic refert Ly. ⁊ potissime per rationē secundam ℌ. de subrogaro ⁊c. ac etiam qz talis legitimatio est actus iurisditionis voluntarie. vt no. Goffred. in summa extra qui filij sint legi. ⁊ sic per eum ds posse expediri. vt. l. ij. ff. de offic. pcon. ⁊ leg. Ad hanc. l. rñdet qō hic non dicit coronas sed insulas per quas no. influentia dignitatis. vt. ℌ. de tempo. app. l. i. ⁊. ℌ. de decu. l. fi. in ptn. lib. x. ⁊ de consul. l. j. lib. xij. sed dignitatē ante coronationē receperat vt superius est. ꝓbatuz. ergo ⁊c. Preterea ⁊ fi de coronatione intelligaf ad. ꝓsitu qz hic cōfirmat añ hanc. l. gesta. ⁊ sic qō tēpus volebat hic ponere poterat.

d ¶ Nō obstat ēt qō postea inūgit oleo in brachio ⁊ in humeris ⁊ postea coronef qz inquit ipe hec nō tribuit dignitatē sed prefigurat exterius qō latet interius. vt extra de fac. vn. c. vno. sicut nec anuli impositio pficit mrimoniū sed illud ꝓfectum significat vt extra de ꝑsum. c. illud. ¶ Non ob. qō sibi mutat nomen post coronationē qz nō per hoc mutat vt augeat dignitatem. nam im imperator rex nūcupaf vt ℌ. de summa tri. ep istola inter claras ⁊. ℌ. nc qs vel a regia. ⁊ hec in ſfa vbi quātū inter priuatam fortunam ⁊ regale cūmē ⁊c. ℌ. de iure fil. l. ij. ¶ Non ob. etiam qz de archiepo dicit quia palliū nō recepit ⁊c. qz ⁊ ille archiepus est ⁊ iurisditionem habet preter ꝙm in quibusdam vt dixi in quinta rōne ꝓo ista ptē. Et ite sunt in rñsiones Jacob. de arc. Et licet sciam ista multum placere electis ⁊ confirmatis: licet nōdū inuncti ⁊ coronatis rñ eis daf occasio inertie ⁊ vt differant ꝓhibito coronā recipere. ⁊ ex hoc vilipēdaf que ofa in oppositū imperij redūdāt. vt de archiepo qui pallium non recepit ꝺ. m. c. ni si de vsu pal. vt igif excitanf ita qz ꝓdicta nō occurrāt. Aduerte re ⁊ qz canoniste multū fuerū. Izij in ista materia. nā Jnn. in ꝓ alle. c. venerabilē. vt qō imperator ante ⁊ coronationē nō ħ3 auto ritatem administrandi nisi in loco debito coronam recipere nō posset. nā tunc in quit qō autoritatē ab archiepo coloniēsi reciꝑe posset vel sua autoritate posset quā ħ3 ex ipa electione. ⁊ ibi Jo. and. dixit. ⁊ hoc sciom verius. ¶ Reperio quod ipse Jo. an. in cle. romani. de iureiur. sup verbo reges narrat simpliciter dictum Jnno. ⁊ ēt qō Ja. de are. tenuit qō posset vt dixi. Item narrat qō principes de alamania iudicauer ūt qō rex romanorū post electionem concordē oēm ħ3 ptātem quā imperator dicentes qz coronatio ⁊ inunctio nihil addit sed ex tali sola ius non oritur si de eorū ptāte aliter nō doceatur. refert etiā ibidē qō Spec. satis dixit in ti. de rescri. prel. ℌ. fi. v. item qō est obtentū. Et hic attende qō ibi Spe. nō firma pedes. nā a prin. vſ velle qō ante coronationē fit verus imperator ⁊ cōsequat ius plenū administrandi. Postea ſn ſi. dicit quoſ. ā dixisse qō pōt dare ante coronatio

e priuare quia lege non cauetur ⁊ quia eorum autoritas dependeat a superiore qui eis dedit potestatem eligendi. vnde electione facta sunt functi officio suo. vt. l. iudex. ff. de re iudic. Ad superiorem ergo ad quem spectatat confirmatio vt est papa spectat eius depositio ⁊ priuatio vt extra de elect. c. venerabilem. facit. l. legatus. ff. de offi. presi. ¶ Electus igitur ⁊ confirmatus in regē romanorum nullo alio dicto non habet illam iurisditionē vniversalem quam ħ3 imperator de quo in sequenti dicā. ¶ Scōo casu qñ elegerunt eum Impatorē qui cōfirmatus est per papā[e] tunc sicut ante confirmationem electio pendet ita et iurisditio. a

10 ¶ Sed an añ inunctionem ⁊ coronationem pōt iurisditionez quam est nactus per electionem ꝑfirmatā exercere stat dubiū. et quidam qō sic volunt ariam non contentiosam vt superius dixi quasi illius non habeat exercitium ante vnctionem factam. naz de coronatione non curant quasi illa non operetur nisi sicut circulus ad tabernam ⁊ anulus ad matrimonium quod solus consensus antecedens efficit. ego dico quod electio explicita vt quis sit Imperator: implicat aliam vt per ꝑs sit rex romanorum. z. quid operetur implicita dixi. ℌ. ⁊ etiā. ſ. dicaz. de explicita dic ꝙ b qui ante sacram inunctionē a papa factam vt de imperatore ꝓprie non est imperator: sed electus. vt. d. c. venerabilem. de elect. ⁊ cle. romani. de iureiur. tō exercitium iurisditionis qō soli imperatori competit non habet sed demum habebit cum vnctus ⁊ coronatus fuerit vt imperator. nam tunc nomen imperandi omnibus regibus assimit et rex generalis super oēs reges extitit. vt ℌ. de re. iur. enu. l. ij. ℌ. cum enim. ⁊. ff. de consti. princip. l. i. et. d. c. venerabilem. de elec. ⁊ cle. Ro. de iurisdictione. ideo rex romanorum nō pōt se dicere ꝑm mūdi qō pōt Imperator. vt. d. c. venerabilē. ⁊ de iurisdictione. ff. ad. l. rbo. de iac. Et ex his ꝓz respōdio ad questionem de legiti c matione et alijs priuilegijs per eum vt regem romanorum excessit vt valeant in territorio eius vt regi seu suppositio seu illorum qui eum in suum regē superiorē recognoscunt ⁊ non alibi. Nec est argumentatio illorum bona qui dicūt qō rex romanorū ds posse vbiqz voluntariam iurisdictionem exercere. l. ij. ff. de of fi. proconsu. qz. l. illa non dicat duntaxat locum in eo qō iurisdictionem ħ3 immediate a principe. i. Imperatore vniuersi nō in eo qui habet ab alio inferiore. nam potest tunc nisi in territorio assignato sibi vt ibidem est casus. Et electores de alamania nō assignāt nec possunt assignare electo quandiu rex romanorum permanet nisi illius regni territorium ⁊ cum in imperatorem recepti dignitatibus imperialibus postea erit promotus territorium imperij sibi assumit. Quinimo licet dixerim qō in territorio ei vt regi Romano suppositio iurisdictionez ħ3 nō tamen omniū qz non eorū que reseruata sunt dignitati imperiali vt est d restitutio natalium et concessio iurium ingenuoz. vt. ℌ. de iure an. aur. l. i. ⁊ aliqua alia que ibi dixi inter que est etiam cum spurijs dispēsare qō minus scientes dicūt legitimare. hoc enim solū imperiali maiestati conuenit. vt ptz in auc. qui. mo. na. effi. fui. ℌ. si quis ergo. v ſi. fit ergo licētia. cū ibi dicit imperio preces offerre. ⁊ idem in. ℌ. fina. ibi imperialis magnificētie ⁊c. ¶ Simile in epis ⁊ archiepis electis et non consecratis. nam licet iurisdictionem habeant non tñ omnē qz nō eorum que maioris ingressio nis discussionem exigunt ⁊ ministerium consecrationis desiderant. vt in. c. transmissam. de ele. hinc est qō ecclesia dicit pastore vidua donec electus nō est cōsecratus vt notatf in. c. qō sicut. in eo. tit. ¶ Nō vſ igif qō si rex Roma. mundi est Imperator sed est in imperatorē promotus. vt. ℌ. dixi qō ipe baberet potestatē legitimandi spurios nec cum eis dispensandi nec reges alij imperio subiecti per ationem sup radictam. ⁊ probatur in alijs regibus in. c. p venerabilē extra q fi. fint legi. ¶ Et si dicas superiorē ꝑ tunc non ħ3 igitur ds posse. Rñdeo qō imo ds dignitatem imperialē ⁊ ipsum impium qō nō deficit. vt. l. qō ꝓin. de le. ij. et ad quā ipse est ꝓmouēdus. vt. d. c. venerabilē. ⁊. d. cle. Romani. ⁊ quā ipse tacite fatef eo qō se nondū impatorē appellat vel sal e tē papam qui impiali sede vacāte obtinet Imperatoris locum. vt extra de foro compe. c. ħ3. Tertio caiui nō inſisto qz ex ꝓdictis apparet clara solutio. hec sint dicta vt veritas lucidius appa ret ⁊ vt rex romanorū q tā per tria lustra neglexit imperij dignitatem assumare excitetur a summo. ⁊ ista de iure puto vera. ħ3 nouiter dictam cōsuetudinē tñ approbatam prius seruandam deco. Et hec sufficiant.

¶ Ne rei dominice ⁊c.

f ¶ Serui liberti vel coloni principis indebite ad dignitatem obrepētes debēt ad statum pristinum retrahi.

Spe. Casus. Si serui liberti vel coloni principis ⁊ eorum soboles indebite ad aliquā dignitatē obrepētes ad ſtatum pristinū ſuit retrahi oī ſcriptione ſenota. b. d. ¶ Oppo. de. l. oēs. i. ti. j. Sol. vt in glo. prīo q. in omni alia loquit ꝙm de ista. xl. anno. ⁊ hanc tenet Lyn.

dum propter honorem sic statuentium. aut qō fuit ⁊ est necessaria ⁊ habeo ꝓpositū. aut fuit ⁊ est de bñ esse: ⁊ tūc aut gratia ali cuius vtilitatis aut nullius. sed nō est dicendū qō nullius. ergo alicuius. sed detur illa. nam qō ius sit postēa sic est statutum ad nec essitatem est redacta. ⁊ illa perficit regē vt illa prima habeat infusionem gratie per quam efficiatur iustus constans fortis et semper augustus. ⁊ per consequens ius imperandi omnibus cō sequatur qō prius non habebat. ideo de rege imperator efficit ⁊ vniuersi vbi prius nō erat sed regnum limitatū habebat. Qō c predicta sint vera. ꝓbaf qz dies coronationis ⁊ sic sacre vnctionis dicitur ortus imperij. vt. ℌ. de feri. l. omnes. ver. nostris etiaz ⁊. l. fi. ibi etiam si in nostrum ortuz ⁊c. hinc est quod alia est dies regni quā ante consequitur ⁊ alia imperij quam postea per inunctionem consequitur vt babetur in auc. vt preponatur nomen imperatoris col. v. ibi imperiū illius ⁊c. ¶ Et qō ꝑdicta sint ꝺa casus est de iure canonico in duobus locis. ſ. in decre. venerabilem. de elec. ⁊ in cle. rpmani. de iure iurā. in. iiij. col. vt robiqz rer. vtitur bis verbis ipſummet in regem romanorum assumpsit in imperatorem post modum promouendum. vbi pondera verbum postmodum ⁊ verbum promouendum que ambo concernunt futurum. ⁊ sit ꝛz electus sit rex romanorum nō propterea est imperator absolute loquendo ⁊ sit generalis ⁊ vniuersalis de quo in. l. deprecatio. ff. ad. l. rbo. de iac. sed imperator vt quilibet rex: quia habet ius imperandi intra limitea regni. ¶ Nō obstat predictis dictum capitulum leginus. xcvij. distin. vt. ℌ. dixi. ⁊ ex his infero qō electus licet confirmatus vere ⁊ simpliciter nō est imperator. ⁊ per consequens hec nomina rex romanorum ⁊ imperator non sunt sinonima idem per omnia importantia. nam primum non infert secundum sed econtra fic vt hic vt. ℌ. ne quis vel a regia. ⁊ epistola inter claras. cum simi. licet autores post coronationem abutantur quandoqz his vocabulis.

9 ¶ † Sed iuxta hoc scōo quero an hic ante coronationē ꝑfirmatus habeat seu consequatur iurisditionem. ⁊ dico qō nō nomen qz non imperialem sed regalē fic. hoc ex predictis patet: qz si im a peratoꝛ[a] non est. ergo illam iurisditionem que soli imperio conuenit nō nanciscī fed illam solā que regi romanorum congruit. ¶ Et si pertinaciter tenere velis qō imperialem consequaf dico qō illius imperialis exercitium nō habet prius quā coronaz imperij recipiat. sed illius regalis statim cum cōfirmatur exercitium habet ⁊ nō ante. licet confirmatione secuta declaraf retro personam electi et eius electionem ⁊ acceptionem legitimaz fuisse ⁊ iure processisse. ⁊ sic ex electione consensu eius secuto dico iurisditionem radicaliter habuisse ⁊ in eum ex tunc radices immisisse non autem ex confirmatione habuisse ⁊ in hoc cum predictis sum in concordia qui dixerunt quod ex electione ⁊ non ex confirmatione habet iurisditionem. ¶ Sed tunc ad declarationem predictorum quero qui appellō iurisditionem regalem cuius exercitium saltem non habet antequam coronam imperij recipiat. ⁊ quidam ex predictis de quibus Specu. vbi. ℌ. facit mentionem dixerūt qō iurisditionis contentiose exercitium non habet ħ3 volūt arie ꝺsic. ⁊ iō priuilegia dare pōt absqz imperij lesiōe b puta aut possit emācipare tutores ⁊ curatores dare ⁊ tabelliōes creare ⁊ similia. arg. ff. de offic. procōsul. ⁊ le. l. ij. ⁊ vltra non dicūt secundum istos potest inferri questionē ad simpliciter ꝓpositaz. c qua quaritur an possit legitimare[c] vel cum legitimatione dispensare vel alteri priuilegium legitimandi concedere. habemus dicere qō sic: quia hoc est de voluntaria iurisditione vt dicit Goffre. in summa extra q fi. sint legiti. quod probo quia per scriptū volenti tantum legitimari ⁊ volens tantum legitimus efficitur. vt patet in auc. qui. mo. natu. effic. ℌ. fi quis ergo. colum. vi. ⁊. ff. de bis qui sunt sui vel alie. iur. l. fi. ⁊ ibi glos. igitur de voluntaria iurisditione ⁊ quia aliam informationem nec examen partium requirit. vt no. glo. in. l. antepe. ff. ex quib. cau. ma. ergo ⁊c. ¶ Item quia creatio legitimi filij p adoptionem est iurisditionis voluntarie. vt. l. ij. ff. de offi. procon. ⁊ le. ergo multomagis sola vt impressio legitimitatis est sic concludens: videf quod possit: quia si filios facit qui non sunt fortius eos qui sunt legitimos efficit: quia in babentibus symbolū facilior est transitus. vt. ff. de pact. l. fi vn⁹. ℌ. quod in specie. Ego vereor loqui in ista materia: quia nibil apparet ex scriptura iurisfarum no. Sed potestas data ecclesiis ⁊ eorum vot. multum videtur mihi ponderāda. Ideo distinguo aut in votis eligentium cōtinetur quod eligunt vt fit rex romanorum aut imperator aut mixtim in vtrunqz. ¶ Primo casu videtur mihi qō illam iurisditionem habeat quam olim reges romanorum habebāt anteqz Imperator fotet. ⁊ licet de ea clare non conſtet tamē videtur qō omnē baberent fed non extra territorium quod romani subiugabant de facto vt colligo. ff. de orig. iur. l. ij. ℌ. nouissime. ⁊. ℌ. imtium. nec habebāt illi reges plenissimam potestatem. ⁊ sicut eligebantur per populum ita nulla exquisita causa per eundem deponebantur vt ibidem appet: d sed hoc in electo per electores Allamanie[d] qui sunt septem numero non videtur ita dicendum vt electum possint deponere

Impator. ſperator electꝰ nōdum 2firmatꝰ qd possit vide Bart. in extraag. ad repmē dū. ℌ. regibus. et spe. in ti. de resc. ꝓsenta. ℌ. ix.

¶ Sz volūtarie. adō bal. ⁊ addi. Spe. de rescri. ꝓsen. ℌ. donatio facta. qō pōt exercere iurisdictionez volūtarīā put ħ3 ⁊ dare impio priuilegia non nocitura.

¶ Legitiare. vidē Paul. de ca. consil. cccxj.

¶ Electores alamanie. adō qō si illi ad qs ꝓtinet electio negligūt eligere vel i eligēdo discordant si primo moneātur ds eligi a papa. Jmi. l. c. cū. m. de cōsti. ⁊ Bal. hic ſi ſi. ij. co. ⁊ glo. in c. ad apostolicā. ⁊ infra. eo. ℌ. iv. et car. i cle. i. ipn. ō iureu. ⁊ bald. de pa. 2ſtā. ℌ. in ciuitate. vl' qñ eligi scīēter ſdignum. abba. in. o. c. ve. oerabilē. de elec.

¶ Per papā. adde qō imperator idiget approbatione papali vnctiōe cōſecratiōe et coronatione. Lard. in cle. i. de iurciu. tex. doc. ⁊ abba. i. c. venerabilem. de elec.

Universidad de Deusto Biblioteca

in ẓio sed hoc vt tuta q̄ cū hec.l.omni die loquaf.vt.ſ.de ber. lariani.sequit q̄ etiā de illa hic loquitur ⁊ de quacunq; alia in corpore iuris clausa.vnde Solu.ḡ.q̄ hic est speciale ⁊ banc firmat glo.in.ꝺ.l.omnes.sed Cy.ibi vult q̄ si hec esset posteriꝰ illa tamen ſm illam debet restringi vt ibi dicam.

¶ Colonus vel emphyteota principis vel tēplorū terrā vēdens cessat prescriptio longi temporis vt emptor sciens habeat facultatem precium repetendi.

Vniuersas Casus.† si quis de colonis vel de emphyteotis principis vel templorū terrā vēdiderit cessat ꝓscriptio long.temp. vt terra restituta emptor sciēs habeat facultatē preciū repetēdi.b.ꝺ. ¶ Querit gl.q̄d de maiore tpis ꝓscriptione ⁊ dic vt in ea. ¶ Et no.q̄ glo.hic firmat q̄ spaciū cētū annoꝝ in ciuitate nō sit correcta de quo dic vt dixi in aut.quas actiões. ſ.de ſa.ſan.eccl. ¶ Quero quid ſi nō fuit iniquus emptor quia bonam fidē habuit q̄ putauit vēditoris esse.rñ.glo.aut vult re petere a fisco vēdicāte.⁊ tunc nullo casu pōt.vt.ſ.de rei vendi.l. ſi mancipium. Aut a venditore:⁊ tunc ignorans repetit.vt.ff.de actio.empt.l.emptorem.ℌ.fin.non sciens.vt.j.tit.i.l.i.⁊.j.de emctio.l.ſi fundum sciens vt hic ne tamē venditor lucretur precium subhcit glo.q̄ fiscus ab eo petit q̄ turpia lucra debētur fisco vt ff.de calū.l.in bereꝺē.in prin.Sꝫ hoc ꝓcedit in alijs casib⁹ non q̄ res vendita fuit templi:q̄ tunc illi debetur a quocunq; venꝺatur.vt.ſ.de ſac.ſan.eccl.l.iubemus.ℌ.ſane. ¶ Ultimo not.esse casum hic contra glo.in.l.fin.ſ.de iure emphy.ſignatum ſup verbo venderet.que dicit q̄ licet emphyteota non possit rē emphyteoticariam vendere domino irrequisito potest tamen donare sed hic vide casum in contrarium ibi vendite vel alieno modo alienate.

¶ Diminutio census soliti nō obstāte rescripto et tpis cursu debet reduci ad priſtinum statum.

Si qua vnq̄ ª Casus.† Diminutio cē sus soliti nō obstāte rescri pto ⁊ tpis cursu ad priſtinū statū ꝺꝫ reduci.b.ꝺ.Et ꝺꝫ duplicē lectura.vna est vt loquaf in eodē et anti quo cēsuario alia in noua ⁊ ꝺlibet bona.et similē legez habes.ſ. de fundo ⁊ saltibus rei ꝺnice.l.ſi.li.xi.⁊ ibi gl.inducit ambas leges cōtra cum qui occupat terras alienas cēsuarias.⁊ postea stat suit se inuestiri ꝓscripta vel alio modo a ꝺño vt non teneat inuestitio nec impetratio sed priori inuestito debeāt restitui quod est notandum, Vbi autem alius nō fuisset inuestitus et occupator vel inuasor impetrat a ꝺelecto qui sciens ei concedit vt iſtis tem poribus cuenit frequenter in terris castri.⁊ rochis ecclesie sup positis.que papa iste Bonifacius nouꝰ electus concessit ẽy cien tibus sub anno cēsu an teneat concessio:esto q̄ in literis non sit facta mentio aliqua de ꝺelectione.vide q̄ ſcripsi in.l.vniuersis.ſ. de preci.impera.offe.

¶ De prescriptione.xxx.vel.xl.an. Rubrica.

¶ Fundus venditus ob tributa nō soluta ſi in vēditione fuerint seruata vel non interuenerint a iure regsita vendicantur.

Emptor dolosus amittit ꝑcium quod dedit.

Res est subastata ergo iusto ꝑcio vēdita non sequitur.

Precium solutū pro vitioso cōtractu an restituatur vel queritur et an ſi restituendum a vēditore aut a rem vendicante.

Cum asseueras Priothe matꝫ repe titio ex quo tacita elicitur questio.Scꝺo illiꝰ q̄nis bnēficijs solutio.Tertio circa pcū ex ceptionē noui ꝺubij remotio.seꝺa ibi:ſi legi timi.tertia ibi:nō ignorās. ¶ Casus.† Fundus ob tributa nō soluta vendi ri ſi in vēditio ne fuerim seruata vl nō interuenerint a iure requisita vēdicāturꝺ nisi.xxx.an.sit ꝓscriptus nec precius scieti reddit emptori.b.ꝺ. ¶ No.id quod frequenter euenit quādo vicini inuident rebꝰ vici norum.vnde virgilius.vt in gl. ¶ Jtez quod rebus tributarijs non prescribitur spacio.xxx.anno. ¶ † Jtem q̄ dolosus emptor precium q̄ ꝺedit amittit. ¶ † Jtem nota q̄ nō sequitur res est subastata ergo iusto precio vendita vt hic patet.concor.ſ.de rei vendi.l.ſi quos. ¶ Omissis tribus primis glo.ep.cum quarta pē.l.ḡ.⁊.iḡ.Sol.q̄ ibi q̄ omnia requisita in hmōi venditione interuenerint:hic q̄ non interuenerint.quod declara vt in glo. ¶ Depo.ḡ.q̄ bec.l.nos ꝺimittat in incerto ⁊ ꝺubio contra.ℌ. quibus.ſ.de no.co.cōpo.non enim declarat quātū sit hoc legi timum tps quo prescribi possit.Sol.declarando vt in sequenti glos.in cuius fi.aꝺꝺe.⁊ ꝺe isto loquitur.l.ista vt sub cōgruo titu. sit seruata. ¶ Nec obst.q̄ per.l.sicut.j.eo.videatur inuenta ista ꝓscriptio q: hoc supposito ẓ Jr.cōtra tñ illa potuit esse prima in ista compositione seu promulgatione.lz sit posterior in ista con pilatione vel ꝺic quod tam erat in mente conditoris huius.l.Sꝫ petrus vt hic eutet ꝺixit quod hic loquitur ꝺe prescrip.long.tē. sed contra eum facit:quia hic intercuit mala fides que illaꝫ impedit.unꝺi respondet ipse q̄ hoc nō fuit legatum sed certe ⁊ vltra malā fidē titulus fuit hic nullus vt pꝫ ex ꝺictis in primo contrario ⁊ in glo.iḡ.⁊ sic ꝺe pscri.lon.tē.nō pōt hic loqui.vt.l.ꝺiuitina.ſ.ꝺe lon.tem.pscri.preterea.l.ista non esset tunc sub cōgruo ti.posita.ideo teneo glos. ¶ Op.iḡ.q̄ res nō ꝺebeat restitui cū statim sit emptor securus.vt.ſ.de quadri.pscrip.l.ij.Solu.vt in glo.pe. ¶ Opp.iiij.q̄ vēdicās rem teneat preciū emptori reꝺdere.vt.j.ſi ven.pi.aga.l.i.Solu.q̄ ibi precium fuit conuersum in vtilitatem vēdicātis q̄ cessit ibi in solutionez ꝺebiti:hic non ¶ Op.v.ꝺe.l.fin.ℌ.ſi.ſ.cō.ꝺe le.Sol.q̄ ibi fallit q̄ ꝺñs tūc erat qui distrarit. ¶ Oppo.vi.ꝺe.l.iiij.ſ.q̄ me cau.Sol.q̄ ibi ꝺñs vēdidit ⁊ precium habuit:hic alius puta fiscus. ¶ Tunc oppo. vij.ab extra ſi fiscus hic vendidit propter tributū non solutum: igitur precium in vtilitatem eius fuit versum:licet vēdicet vilto ri precio fuit distractum.igitur hic rescindere ꝺebet vt superius ꝺixi per.l.i.infra ſi vend.pi.aga.Solu.quod contra procedit ſi verū fuisset q̄ tributum solū nō fuisset sed falsum erat.licet itaꝺi cebant.⁊ sic in eius vtilitatem nihil fuit versum.⁊ hoc voluit gl. iḡ.quam omiserā. ¶ † Concludo modo sic predicta cum querik an precium solutum pro vitioso contractu restituaf aut queritur an sit restituendū a venditore aut rē vēdicante. ¶ Primo pro hoc etiam accedat.ff.ſi quis cau.l.ſi cum.in princip.⁊.ff.de constitu.pecu.l.item illa.ℌ.i.verſicu.quare. ¶ Et hoc confirmatur ratione.Haz licet obligationes sint de iure gen.vt.l.ex hoc.ff.de iusti.⁊ iure tamē actiones sunt de iure ciuili:vt.l.ḡ.ℌ.deinde.ff.de ozi.iur.⁊ prescriptio ⁊ vsucapio de iure ciuili vt.ff.de vsuca.l.i.sed vnum ius ciuile tollit aliud ipso iure vt.ff.de acce.l.an inutilis.ℌ.i.ergo ꝛc.Sꝫ bis non obstantibus teneo glo.quam communiter ꝺocto.sequntur per rationem glo.q̄ tempus non est modus tollende vel inducende obligationis.⁊ ratio est q̄ tempus non est causa inducende sed consensus contrahentium igitur nec causa tollēde.ar. l.prout quisq;.ff.de solu.⁊.l.nihil tam naturale.ꝺe regu.iur.licet ergo ius ciuile formauerit actiones ⁊ eas nominauerit tamen hoc processit ex obligationibus,causatis ex partium consentionibus.ideo vt tollantur ipso iure cōsensus earum solennizatus ꝺebet interuenire vt.ꝺ.l.an inutilis.in contra.alleg.propterea nullo iure exceptio tollit actionem ipso iure quia exceptio pro pre est actionis exclusio.⁊ sic actionem supponit inesse ſz ex pre scriptione oritur exceptio.ergo ꝛc.Preterea ſi tolleretur ipso iure hipotheca ei accedens non posset ꝺurare:vt.l.cum principalis.ff.ꝺe reg.iur.⁊ tamen ꝺurat:vt.j.eo.l.cum notissimi.in princ. ergo ꝛc. ¶ Ultimo pro ista parte bene facit tex.ſ.ſi aꝺuer.credi l.j.ibi ꝺicitur quoꝺ prescriptio inefficacem constituit actionem ⁊ sic non eius substantiam sed effectum tantum tollit. ¶ Nō obstat hec.l.quia non loquitur ꝺe vita respectu substantie essendi sed respectu eius officij.Nam ⁊ membrum ꝺicitur mortuum qō non operatur eius officium:vt.ff.ꝺe edil.edic.l.iꝺem offilius.et respondeo ad omnes.ll.in contra.alle.vt effectum cōcernāt fallunt hic in actionibus que ex conventione non causantur vt est rei vēdica.in qua ꝺistinguitur.aut competit ad mobilia aut immobilia vt primo casu ipso iure.Secuꝺo ꝺe except.tollātur. argu.eorum que ꝺixi vt in auf.nisi.ſ ꝺe ho.mat.⁊ hec ꝺe prima parte. ¶ † Nunc ad secundam partem accedo.et opponitur q̄ preces principi ꝺblate interrumpant prescriptionem:vt.ſ.quā ꝺo li.princi.ꝺa.l.i.Solu.quoꝺ ibi speciale in quib⁹ pretorijs ⁊ annalibus. ¶ Op.quoꝺ per executorem nō interrumpatur prescriptio nisi mittatur etiam libellus vt auf.offeratur.ſ.ꝺelit.cō test.Martinus confessus fuit contra.Sed Accurſ.tenet quoꝺ missio libelli non sit necessaria per istum tex.⁊ j.eo.cum notissimi.in princ.sed opi.Marc.viꝺetur fundari per.l.ſi.circa.fi.j.ꝺe anna.excep.ideo ꝺicit Cy.opi.Mar.verius.esse ꝺe iure quia cum citatorio ꝺebet libellus mitti licet ꝺe consuetuꝺine non seruatur circa quoꝺ viꝺe quoꝺ ꝺixi i auf.offeratur. ¶ Op.ad idez ꝺe.l.ſi.ff.ꝺe eo per quem fac.est in princ.⁊.ff.ex qui.cau.ma.l.ait pretor in ſi.⁊.l.ſeq.Glossatores varias ꝺederūt solutiones.Prima quoꝺ hec corrigit illas sed nō valet per.l.i.ſ.ō mossi.ꝺona.Secunda quoꝺ ibi non fuit facta citatio sed tantum recepta satisꝺatio.⁊ hanc approbat hic glo. ¶ Sed ꝺicas tu hec statutaria prestatur nuncio citanti:vt.ff.ꝺe in ius voc.et satisꝺēt.in rubrio ⁊ nigro.⁊ sic ibi fuit citatus,sed glo.in contrario volnit hoc euitare.⁊ ꝺixit quoꝺ citatio non interuenit sed simpler denūciatio aꝺuersarij cui satisꝺeꝺit.sed non est verisimile q: reorum est fugere.Tertia solutio est Jo.q̄ hec interruptio prooꝺest tantū in actionibus in rem ⁊ non in personalibus.⁊ in realibus ista corrigit iura antiqua.in personalibus remanent incorrecta.hec nō valet q: iste ver.refertur aꝺ oēs ꝺe quibus preꝺixerat.ex quo potest nec est ratio quare magis in realibus q̄ in personalibus.Jō quarto ꝺixerūt aliq̄ quoꝺ per executorem interrumpitur:vt hic sed non perpetuatur vt in contrarijs.hoc non valet q: si in Justo fuisset interrupta non sic faciliter ⁊ cito fuisset reus liberatus Quare moꝺerni ꝺicunt q̄ iura vetera loquūtur in alijs prescriptionibus q̄.xxx.vel.xl.an.nam ista ſm ista tempora antiq̄ nō erat inuenta sed per istam primitus est inuenta.vt in prin.ꝺixi. ⁊ similiter moꝺus cum interrumpendi per executorez ⁊ iste moꝺus in alijs locum non habet.⁊ rationem collige ex sequenti ꝺistinctione. ¶ † Ideo cum queritur qualiter prescriptiones interrumpantur. Die q̄ quedam est prescriptio que est inuēta mero fauore possidentis:quedam mero oꝺio negligētis:quedam mixtim oꝺio ⁊ fauore:quedam nec oꝺio nec fauore sed sui natura actio fuit sic limitata a princ. Jstam ꝺistinctionē probat tex.in

terrupta esset.⁊ glo.subsequenter ꝺicit q̄ hic sed pscriptio incipit a ꝺie quo peti potuit.⁊ hoc vult vsq; aꝺ fi.⁊ sic communiter tenent ꝺocto.arg.j.l.prima.⁊ ex his ⁊ prime ꝺictis habetis no tare quoꝺꝺam q̄ prima facie viꝺetur mirabile viꝺelicet quoꝺ xxx.annis prescribitur personali actioni ex contractu ⁊ non prescribitur ꝺomino rei q̄ minori tempore consuevit prescribi sed ꝺiuersitatis rationes apparent ex supraꝺictis.⁊ ideo glo.hic ꝺicit q̄ ꝺ pscriptū fit ntra psonale tñ rei vēdicatio pro rei restōne interꝺictū pro possessione possit intentari ⁊ verū ꝺicit. ¶ Quero tertio colonus per.xxx.annos pensionem non soluit:an tunc rem prescribat.glo.refer quoꝺ Mar.ꝺixit q̄ sic.sed glos.nostra ꝺixit quoꝺ non ⁊ bene per istum ter.sed forsan Mar.non intelexit ꝺe re sed ꝺe iure pensionis prestanꝺe cui potest prescribi.vt no.j.e.l.cōperit. ¶ Quero quarto q̄ si colonus interuertit possessionem ꝺomino quia eo veniente non aꝺmisit ꝺicit quoꝺ tunc colonus incipit rem prescribere quia ꝺomin⁹ ꝺesinit ⁊ ipse possiꝺere incipit ⁊ hoc vult glo.pe.

1 ¶ Prescriptione triginta annorū tolluntur omnes actiones que minori tempore non sunt limitate.

2 Actio personalis vel res incorporales an possint prescribi.

3 Hypothecarie p extraneum possessorez an minori tempore.xxx annorum prescribantur.

4 Obligationes licet ꝺe iure gentiū sint tamē actiones sunt ꝺe iure ciuili.

5 Prescriptio an interrūpitur per preces principi oblatas.

6 Prescriptiones qualiter interrumpatur.

7 Prescriptio contra aꝺultum currēte an restituetur aꝺultus in integrum.

a **Sicut.** ª Primo prescriptionem.xxx.anno.cō tra actiones induxit.Secuꝺo moꝺum interrumpendi eam aꝺꝺit.Tertio etatem pupillare excipit.Quarto minoris temporis actiōes in suo statu permittit.secuꝺa ibi.nec sufficiat.tertia ibi:non sexus .quarta ibi:hec aūt. ¶ Casus.† Omnes actiones ᵇ que minori tpe nō sunt limitate.xxx. anno.prescriptione tolluntur que non currit pupillis ⁊ interrūpit per missionē executoris.b.ꝺ. ¶ Not.tria que sunt in summario. Et quarto q̄ malefiꝺi possessor bac prescriptione tuetur in gl.super vbo possiꝺenti. ¶ Quinto q̄ officio iuꝺicis prescribitur,xxx.annis sicut actioni vt hic coniuncta glo.super verbo persecutione. ¶ Sexto q̄ hic porrigāt tempore minora actionibus statuta. Et est ratio q: inducta aꝺ ꝺiuinuenꝺū nō ꝺebent augere.vt.ff.ꝺe condi.⁊ ꝺemon.l.cū tale.ℌ.ſi. ¶ Uenio aꝺ apparatum ⁊ quamliꝺet partē per se expeꝺiam. ⁊ oppo.fic oē simile procedit aꝺ iḋ q̄ aꝺ eius simili tuꝺinē induc itur vt patet aꝺ sensum ⁊ probaf in.l.q̄ nerua.ff.ꝺepoſ.sed hic in princi.ꝺisponit vt personales actiones tollanf.xxx.an.sicut reales.ergo supponit ante.l.istā prescriptionem.xxx.anno.fuisse inuentā sed hoc viꝺef falsum per banc.l.in fi.ergo ꝛc. Jr.huius timore ꝺicebat fateor quoꝺ ante erat inuenta sed in realibus,⁊ nunc aꝺ personales prorogatur.⁊ aꝺ ver.ſi.Rñꝺet q̄ ꝺe personalibus tantum loquitur Alij ꝺixerunt q̄ etiā in realibus hic primus inꝺucit ꝛquoꝺ hic ꝺicit q: in mente legislatoris iam sic erat conceptum,⁊ cum istis cōter transeunt ꝺocto.⁊ hec ꝺe prima glos. ¶ Quero modo aꝺ ꝺeclarationem preꝺictorum que sunt speciales in rem actiones ⁊ que personales tñ ⁊ que mixte in rem ⁊ in personā.⁊ ꝺicit glos.q̄ mere reales sunt ꝺecem quas ꝺeclara vt in glos.personales aūt quāꝺoq; sunt ꝺe vniuersitate ⁊ ille sunt ꝺue.vt in gl.personales autem que nō sunt ꝺe vniuersitate sunt infinite. mixte autem ꝺicuntur in gl.que sunt quinq; quarum quatuor sunt ꝺe vniuersitate.vt pos.here.bo. pos.here. pe.fiꝺeicommis. here.pe.⁊ finaliter iuꝺicium. quinta vero ꝺe re pticulari ⁊ cōi ꝺivi. ¶ † Op.scꝺo q̄ rei incorporali vel actioni personali non possit prescribi quia non possiꝺentur .vt.l.seruus ℌ.incorpales.ff.ꝺe acqui.re.ꝺo.sed sine possessione non procedit prescriptio.vt.ſ.l.prima.ergo ꝛc.respoꝺit glos.q̄ quasi possiꝺentur.vt.l.regula.ff.ꝺe peti.here.q̄ sufficit in corporalibus vt bic.sed vera rei possessio requiritur in incorporalibus.vt.l.fina. ff.ꝺe vsucapio. ¶ Opp.tertio q̄ imo iura nullo tēpore tollanf vt.l.pure.in fi.ff.ꝺe ꝺo.except.Sol.q̄ ibi in exceptionibus:nos in actionibꝰ vt in glos. ¶ † Op.quarto q̄ hypothecarie per extraneum possessorem prescribantur minori tempore.triginta annorum:quia longo vt.ſ.ſi aꝺuer.credi.l i. Solu.q̄ hic in male fiꝺei possessoribus in bone fiꝺei.⁊ hec vera.sed tūc ꝺubium quis ꝺicatur male fiꝺei.⁊ ꝺicit gl.q̄ sufficit male fiꝺei esse in eo quo queritur.⁊ sic cum hic tractetur ꝺe prescribendo aꝺuersus creꝺitorem et hypothecariam sibi competentem sufficit male fiꝺei scire rē alteri obligatam licet putat eam venꝺitoris.⁊ hec vera ¶ Nō ob.ff.ꝺe acqui.posſ.l.ſi quis fundum emerit.in fi.quia ibi prescribit ꝺomino cuius respectu nō possiꝺet bonā fi ⁊ ita notat bic glos. ⁊ in cōtrario.⁊ pro hoc tex.ff.qui po.in pig.ba.l.qui balneū.ℌ.titia.in fi. ¶ Opp.v.ab extra quoꝺ male fi.non prescibat.vt extra

ꝺe prescri,c.quoniā.⁊ ꝺe re.iur.c.prior.li.vi.Sol.q̄ verum ꝺe iure canonico ⁊ illuꝺ prevalet in foro ciuili vt ꝺixi.ſ.ꝺe vsuc.trāſl. l.vna. ¶ Op.vi.q̄ actiones ipso iure nō tollantur prescriptiōe q: tempus ꝛc.ff.ꝺe act.⁊ obli.l.obligationum fere.ℌ.placet.cui⁹ contrarium bic innuere viꝺetur ꝺum ꝺicit vlterius vinēꝺi non habeat potestatem.Sol.q̄ bic nō intelligitur quo aꝺ effectum ⁊ sic non ipso iure sed ope exceptionis tolluntur ⁊ vbiq; tenuerunt glo.sed Ja.ꝺe ra ꝺixit q̄ imo ipso iure.⁊ hoc peri stum te. nam cum vltra non viuant:ergo velut mortue extinguūtur cum moꝛs omnia solut:in auf.ꝺe nup.ℌ.ꝺeinceps.⁊ quia.j.l.prima in ſi.ꝺicit q̄ est plenissima monitione securus vbi pondera plenissimam in superfatiuo ⁊ superfatiuum ponit rem in terminno vltra quem non est progressus ergo ꝛc.Et pro hoc etiam accedat.ff.ſi quis cau.l.ſi cum.in princip.⁊.ff.ꝺe constitu.pecu.l.item illa.ℌ.i.verſicu.quare. ¶ Et hoc confirmatur ratione.Haz licet obligationes sint ꝺe iure gen.vt.l.ex hoc.ff.ꝺe iusti.⁊ iure tamē actiones sunt ꝺe iure ciuili:vt.l.ḡ.ℌ.ꝺeinde.ff.ꝺe ozi.iur.⁊ prescriptio ⁊ vsucapio ꝺe iure ciuili vt.ff.ꝺe vsuca.l.i.sed vnum ius ciuile tollit aliuꝺ ipso iure vt.ff.ꝺe acce.l.an inutilis.ℌ.i.ergo ꝛc.Sꝫ bis non obstantibus teneo glo.quam communiter ꝺocto.sequntur per rationem glo.q̄ tempus non est modus tollende vel inꝺucende obligationis.⁊ ratio est q̄ tempus non est causa inꝺucende sed consensus contrahentium igitur nec causa tollēde.ar. l.prout quisq;.ff.ꝺe solu.⁊.l.nihil tam naturale.ꝺe regu.iur.licet ergo ius ciuile formauerit actiones ⁊ eas nominauerit tamen hoc processit ex obligationibus,causatis ex partium consentionibus.ideo vt tollantur ipso iure cōsensus earum solennizatus ꝺebet interuenire vt.ꝺ.l.an inutilis.in contra.alleg.propterea nullo iure exceptio tollit actionem ipso iure quia exceptio pro pre est actionis exclusio.⁊ sic actionem supponit inesse ſz ex prescriptione oritur exceptio.ergo ꝛc.Preterea ſi tolleretur ipso iure hipotheca ei accedens non posset ꝺurare:vt.l.cum principalis.ff.ꝺe reg.iur.⁊ tamen ꝺurat:vt.j.eo.l.cum notissimi.in princ. ergo ꝛc. ¶ Ultimo pro ista parte bene facit tex.ſ.ſi aꝺuer.credi l.j.ibi ꝺicitur quoꝺ prescriptio inefficacem constituit actionem ⁊ sic non eius substantiam sed effectum tantum tollit. ¶ Nō obstat hec.l.quia non loquitur ꝺe vita respectu substantie essendi sed respectu eius officij.Nam ⁊ membrum ꝺicitur mortuum qō non operatur eius officium:vt.ff.ꝺe edil.edic.l.iꝺem offilius.et respoꝺeo aꝺ omnes.ll.in contra.alle.vt effectum cōcernāt fallunt hic in actionibus que ex conventione non causantur vt est rei vēdica.in qua ꝺistinguitur.aut competit aꝺ mobilia aut immobilia vt primo casu ipso iure.Secuꝺo ꝺe except.tollātur. argu.eorum que ꝺixi vt in auf.nisi.ſ ꝺe ho.mat.⁊ hec ꝺe prima parte. ¶ † Nunc aꝺ secuꝺam partem accedo.et opponitur q̄ preces principi ꝺblate interrumpant prescriptionem:vt.ſ.quā ꝺo li.princi.ꝺa.l.i.Solu.quoꝺ ibi speciale in quib⁹ pretorijs ⁊ annalibus. ¶ Op.quoꝺ per executorem nō interrumpatur prescriptio nisi mittatur etiam libellus vt auf.offeratur.ſ.ꝺelit.cō test.Martinus confessus fuit contra.Sed Accurſ.tenet quoꝺ missio libelli non sit necessaria per istum tex.⁊ j.eo.cum notissimi.in princ.sed opi.Marc.viꝺetur fundari per.l.ſi.circa.fi.j.ꝺe anna.excep.ideo ꝺicit Cy.opi.Mar.verius.esse ꝺe iure quia cum citatorio ꝺebet libellus mitti licet ꝺe consuetuꝺine non seruatur circa quoꝺ viꝺe quoꝺ ꝺixi i auf.offeratur. ¶ Op.aꝺ idez ꝺe.l.ſi.ff.ꝺe eo per quem fac.est in princ.⁊.ff.ex qui.cau.ma.l.ait pretor in ſi.⁊.l.ſeq.Glossatores varias ꝺederūt solutiones.Prima quoꝺ hec corrigit illas sed nō valet per.l.i.ſ.ō mossi.ꝺona.Secunda quoꝺ ibi non fuit facta citatio sed tantum recepta satisꝺatio.⁊ hanc approbat hic glo. ¶ Sed ꝺicas tu hec statutaria prestatur nuncio citanti:vt.ff.ꝺe in ius voc.et satisꝺēt.in rubrio ⁊ nigro.⁊ sic ibi fuit citatus,sed glo.in contrario volnit hoc euitare.⁊ ꝺixit quoꝺ citatio non interuenit sed simpler denūciatio aꝺuersarij cui satisꝺeꝺit.sed non est verisimile q: reorum est fugere.Tertia solutio est Jo.q̄ hec interruptio prooꝺest tantū in actionibus in rem ⁊ non in personalibus.⁊ in realibus ista corrigit iura antiqua.in personalibus remanent incorrecta.hec nō valet q: iste ver.refertur aꝺ oēs ꝺe quibus preꝺixerat.ex quo potest nec est ratio quare magis in realibus q̄ in personalibus.Jō quarto ꝺixerūt aliq̄ quoꝺ per executorem interrumpitur:vt hic sed non perpetuatur vt in contrarijs.hoc non valet q: si in Justo fuisset interrupta non sic faciliter ⁊ cito fuisset reus liberatus Quare moꝺerni ꝺicunt q̄ iura vetera loquūtur in alijs prescriptionibus q̄.xxx.vel.xl.an.nam ista ſm ista tempora antiq̄ nō erat inuenta sed per istam primitus est inuenta.vt in prin.ꝺixi. ⁊ similiter moꝺus cum interrumpendi per executorez ⁊ iste moꝺus in alijs locum non habet.⁊ rationem collige ex sequenti ꝺistinctione. ¶ † Ideo cum queritur qualiter prescriptiones interrumpantur. Die q̄ quedam est prescriptio que est inuēta mero fauore possidentis:quedam mero oꝺio negligētis:quedam mixtim oꝺio ⁊ fauore:quedam nec oꝺio nec fauore sed sui natura actio fuit sic limitata a princ. Jstam ꝺistinctionē probat tex.in

b Sicut.Turris ꝺe mā hui⁹.J.plenio.ℓ.ſi ti mre i.l.i.ſi.ſz bal.ibi co.j.ſ.ō annalicc.ꝺe quo viꝺ cū ꝺē i.l.ar.nos.ff.q bꝰ mo. vſu.ami. ¶ Oēs actiones ℌo.q̄ sint regulari teractio psonalis ꝺurat spacio xxx an.l.j.ſ.ꝺe pstit. pe.ſi fallit sactio nepsonalis scripta i reista est glo ibi ba.i.l.iij.ſ.q̄ metus can.q̄ ꝺ pdi go an ei currat ꝑ scriptio viꝺe Jo. an.i addit.Spec sup rub.ꝺe pscri. vbi ꝺicit q̄ non ¶ Preces pncip. aꝺꝺe q̄ ēt a pncipe pscriptio tolli pt vt p loci.ꝑſi.lx xxvi..ici.cā cōtra tis castri.ṽ.ū.p baf ꝺicta q̄ ꝺicit ca fi.j.j.par.cba. cxlv.

Universidad de Deusto
Biblioteca

l.fi.ff. de edi. di. adria. modo ad propositum vsucapio in rebus mobilibus est illa que mero fauore possidentis est inducta. ꝛ illa nec per executorem nec per litem contestatam interrumpitur quo ad cursum: sed quo ad effectum: vt. ff. de rei ven. l. si post acceptum. fallit in casibus qui sunt. j. titu. j. l. vt perfectius. prescripcio vero. xxx. vel. xl. anno. est illa que est inducta mero odio negligentis tanto tempore ꝛ ideo tuetur male fidei possessorem. et

a ista interrumpitur per missionem[a] executoris per quaz apparet negligentem factum esse virilem vt si qꝫ negligẽtia causabat vigilantia ei opposita interrumpat vt hic. prescriptio autez longi temporis est illa que partim fauore possidentis partim odio negligentis est inducta. vt. d. l. fi. ideo habet vnũ medium tempus

b inter predictas ꝛ ista interrumpitur per litem contestatam[b] vt ff. de prescrip. long. tempo. l. nec bona. ꝛ. ff. de rei ven. l. more. alia quarta est quando actio sui natura est limitata certo tempore a princ. vt redhibitoria ꝛ quanto minoris ꝛ illam dicunt doc. per tit. contest. interrumpi. ex his patet qꝫ leges antique de alia prescriptione loquebãtur ꝫ de ista. ꝛ hec distinctio fuit Jac. de are. quam doc. cõmuniter sequuntur. ¶ Nunc autem est videndum quid be interrumptiones operentur sed remitto ad glo. iiij. j. c. l. cum notissimi. in princ. Ad tertiam partẽ accedo in qua dicitur qꝫ hec prescriptio currit cõtra adultum non contra pupillum.

¶ Opp. qꝫ nec contra adultum vt. ff. in quib. cau. in integ. restit. non est necesse. l. fi. Solu. qꝫ illa non habet locum in prescrip. xxx.

a ¶ Permissionẽ vel. xl. an. vt ibi in fi. ¶ Sed tunc querit glo. si contra eum currit an restituetur in integrum ꝛ videbaꝫ qꝫ non qz potuit perfici nisi in maiori etate ꝛ sic non restituendus. vt. ff. si ma. fac. l. fin. Contrarij dicit glo. in casu in quo fuerit completa id est in adulte etate qꝫ potest euenire si ceperat in persona defuncti ꝛ postea in persona adulti eius heredis est completa nam tunc restitueretur. vt. ff. de mi. l. ait pretor. in prin. ¶ Hec ob. in eo. titu. l. emilius. ff. si ven. pi. aga. l. j. vt in qualibet earum no. ¶ Oppo. qꝫ non fit hoc speciale tantũ in pupillo sed etiam in filio famil. ꝛ in ecclesia ꝛ in aliꝫs casibus hic positis in glo. Sol. confitendo contrariũ non enim hic de pupillo dixit vt ceteros excludere vellet sed dubitatiõis tollende causa: ꝛ istos. vij. casus speciales signa.

¶ Et adde alios deiure canonico in quibus prescriptio nõ currit ipso iure licet sit inchoata. ꝛ sic interim dormit: puta tempore bonitatis. vt extra de prescrip. transmissa. ad qꝫ facit. j. de fun. limi. l. fi. libr. xi. ꝛ idem dicit bar. in. l. naturaliter. ff. de vsuca. dicendum fore tempore mortalitatis quo facte sunt ferie qz ꝛ illa bostilitas est diuina ꝛ fortior ꝫ humana. Item tempore quo vacat ecclesia ei non concurrit prescriptio etiam si ecclesia habeat economum. vt in. c. ti. c. j. cum ibi no. Item nec tempore schismatis. vt in. ca. j. ¶ Oppo. qꝫ imo pupillo currat. vt. l. attilicinus. ff. de serui. rusti. predi. solu. vt in glo vel dic melius qꝫ hic impeditur agere impedimento iuris: ideo tempus ei non currit. secus si impedimento facti vt in contrarijs. Circa qꝫ vide qꝫ diximus. l. fi. ff. donec. ff. de iure deli. Contra quartã partem opp. qꝫ iuris ignorantia non nocebat in damno vitando. vt. l. errore. in fi. ff. de iur. ꝛ fac. igno. Solu. vt in glo.

¶ Actiones quecunqꝫ etiã si ius publicũ cõcernant que. xxx. annis vel paucioribus non tolluntur. xl. excluduntur.

Jus primatũ ad plus nõ durat vltra. xl. annos. ꝛ. nu. j.

Homo conditionatus prescribit se in libertatẽ p. xl. annos.

¶ Prescriptio. xl. an. tuetur possessorez malefidei sicut prescriptio xxx. annorum. ꝛ nu. seq.

Omnes. Casus. ¶ Omnes actiones[d] etiã si ius publicũ concernãt que. xxx. annis vel paucioribus nõ tolluntur. xl. an. excluduntur b. d. ¶ Nota. qꝫ tantũ vz generaliter dictũ quantũ specialiter vt hic in prin. ff. de quadri. pscri. l. fi. ¶ Cõtra qꝫ op. gl. de multis. ll. ꝛ dicit qꝫ id qꝫ hic dicitur est regulare fallit ibi sic etiã no. in. l. siq uis mihi bona. ff. de acqui here. moderni dicunt qꝫ si in generali si est cadẽ rõ quein particulari si valet tantũdẽ vt in cõtrarijs alias sic vt hic. ¶ Itẽ no. ex. ver. nullus qõ ius primatũ ad plus non durat vltra. xl. annos qõ est verum qũconcermit ius agendi nõ excipiendi illud est perpetuum. vt. l. pure. in fi. ff. de do. ex. ¶ Itẽ no. ibidẽ qõ ius publicũ tollit xl. an. quod intellige nisi sit in vsu publico. vt. l. via. ff. de via publi.

1 ¶ Contra hoc opp. glosl. de. l. in omnib⁹. ff. de diuer. ꝛ tẽp. prescrip. Sol. qꝫ hic non immut. at prescriptiones minoris temporis vt est illa sed maioris limitat in. xl. anno. vt dixi in summario

2 ¶ Fallit in quatuor casibus nota. in. l. ã. de sac. sanct. eccle. ꝛ in duabus. ll. sequentibus ꝛ in rebus positis in. le. vsucapionem. ff. de vsucap. ꝛ hi oẽs sunt casus speciales in quibus xl. annis non prescribitur ꝛ in libero homine qui nullo tempore prescribitur vt. ã. de prescrip. lon. temp. que pro li. l. fi. ꝛ. d. l. vsucapione in fin.

¶ Item not. ex rex. ibi moueatur. argu. qõ exceptio prescriptionis possit opponi ad processum vt dixi in. l. emptor. ã. de prescrip. long. temp. ꝛ ibi vide. ¶ Item not. ex text. ibi sua conditione qõ homo conditionatus prescribit se in libertatez per. xl. annos. ¶ Contra qõ oppo. gl. de. l. ij. ff. de prescrip. lon. temp. que pro lib. vbi seruus prescribit se in libertatẽ spacio. xxx. anno. Solu. qꝫ ibi in seruo bone fidei in libertate morato. secus si male fi. quia tunc. xl. an. vt hic. ꝛ in. l. j. co. titu. ¶ Et ex his not. qõ hec prescriptio. xl. anno. tuetur male fi. possessorem sicut prescri. xxx. an. vt in. l. precedenti. Sed refert Cyn. quod quidam dixerunt quod seruus licet sit in male fidei possessione libertatis prescribit libertatem minori tempore. xl. anno. quia. xxx. annis tantum prescribit contra actionem in rem preiudicialem per quam vendicatur in seruitutem ꝛ sic. xxx. anno. vt. ã. co. l. sicut nec bec. l. am pliat prescriptiones vt in summario dixi. ꝛ sic non de seruo sed libero homine conditionato loquitur lex ista. ¶ Querit hic gl. an hec. l. procedat in ascriptio. ꝛ dicit qõ fic quia. xl. ann. se prescribit in libertatem vt hic non minori tempore vt. l. cum satis. in princ. j. de agri. ꝛ censi. lib. xi. Item nec vllo tempore quando censetur in agro residisse quod est quando eius antiquitas vel posteritas in agro remanfit vel etiam cognitio. vt. l. cum scimus. in fi. in eo. titul. Et subiungit glosl. qõ quandoqꝫ etiam minori. xl. anno. tenuerit puta si curia ascriptitium dominicum vel priuatum in seruitio curie per. xxx. ann. tenuerit. vt. j. de fun. priua. rei. l. eum qui. Et est ratio quia, tunc non ipse prescribit sed ab illo prescribitur. ¶ Quero quid in seruo principis. dicit glo. qõ in eo est speciale vt nec. xl. ann. possit se prescribere in libertatem nec ab illo prescribi. vt. ã. co. ti. l. j. Et ibi glo. assignat rationem quia idem est in rebus ecclesie. vt. l. inter diuinum. ã. de sanc. eccle. Sed si istam equiparationẽ consideramus dicere bamus quod quia bodiesres ecclesie. xxx. ann. prescribuntur. vt ibi. idem in autem. quas actiones. ꝛ extra de prescrip. c. si. quod ꝛ res principis. Cyn. tamen putat quod ibi non fallat. sed lex illa fit concta vt ibi in prima solu. no. Et est ratio quia omnes actiones que per. l. anteriorem sustinebantur. vt. xxx. anno. non tolerentur vel paucioribus per istaz legem corriguntur. vt ibi patet.

¶ Querit quid de fundis limitosis. ꝛ respondet quod illi bac prescriptione non requiruntur per. l. fi. j. de fun. li. lib. xi. vbi text. dicit qõ cuilibet spacẽ temporis prescriptio cessat. Sz Cyn. dicit quod illa debet intelligi sicõm istam. ar. l. non est nouum. ff. de legi. Ex quo ibi specialis mentio non fit de ista. xl. ann. vtiqꝫ fic. in. l. se. ꝛ seq. Vlam ꝛ ante legem istam fundi limitosi subiacebant alicui prescriptioni ꝛ sic per istam legem facti sunt subiecti: lex ergo postea sequens generaliter loquens secundum istam debet intelligi quod est notandum propter illa verba cuilibet spacẽ in contrario apposita que fortiter faciunt pro glo. ¶ Quero nũc ab extra hec prescriptio tuetur male fidei possessorem ꝛ sic in, hac parte est correcta deiure canonico. vt in. c. quoniam. de prescri. ꝛ in. c. possessor male fidei. de reg. iur. lib. vj. Vlam bec exceptio siue replicatio in foro seculari potest opponi propter fomentum peccati vt dixi. ã. de eo. l. sicut Quod ergo autẽ. quas actiones. ã. de sac. sanc. eccle. dicit videlicet qõ res ecclesie prescribuntur. xl. ann. etiam de iure canonico est sancitum. vt in. c. fina. de prescrip. debet intelligi si bona fides possessoris interuenerit nõ alias sed an bona fides ita ꝛ titulus in eis prescribendis requiratur. Et respondeo qõ olim etiam titulus requirebatur. Hodie vero dicendum est qõ in rebus ecclesiasticis que de iure communi possunt possideri presumptio potest baberi contra possessores sufficit sola bona fides. In his vero que iure communi nequeunt possideri vel si possunt prescriptio est contra possessorem tunc sola bona fides non sufficit sed necessarius titulus qui possessori tribuat causam prescribendi nisi tanti temporis allegetur prescriptio cuius initij memoria non existat vt de his est casus extra de prescrip. c. j. lib. vj. ꝛ hec sufficiant. Bartho. de Saly.

Prescriptione. Casus. ¶ Prescriptio. xl. anno. nõ pdest cuz rialibus quominus ad cariã retrahantur. hoc dicit.

¶ Et nota. quod bec lex excipit istũ casum a lege precedenti ꝛ idem facit lex sequens ꝛ glosl. bic addit tertium. j. de metallari. l. fina. libro. xi. Sed Cyn. dicit. quod via debet imputari per. l. omnes. vt cum dicit fine vlla temporis prescriptione intelligatur minor annis. xl. argu. l. non est nouum. ꝛ. l. nam ꝛ posteriores. ff. de lega.

¶ Prescribitur tributarium prediũm quo ad dominiũ sz nõ quo ad canonẽ debitum er eo pfoluen dum.

Prescribi non possunt signa subiectionis.

Rescripta inualida ex defectu non obstantium sunt insufficientia ad prescribendũ qõ alias non posset prescribi.

Jus emphyteoticũ an qꝫ possit sibi prescribere ꝛtra dominũ.

Comperit. Casus. ¶ Predium tributarium potest prescribi quo ad dominiũ sed non quo ad canonem debitum ex eo persoluendum. hoc dicit. ¶ Not. quod signa subiectionis nõ prescribuntur. ¶ Contra hoc opponitur. de. l. fina. j. de fun. pat. Sol. vt in glosl. quod ibi impetrauit a principe vt dempto canone possideret. ideo si per. xl. annos non soluit postea soluere non tenetur.

tenetur. Sz si princeps sic ei concessit ad qõ prescriptio ista fuit ibi necessaria cũ ipse princeps et potuerit donare. ar. ff. ad. l. rho. de ig. c. l. deprecatio. dixerit quidam qꝫ ibi imperator non donauit nec transmisit canonẽ tanqꝫ illquidum. Sed qꝫ dubium erat an deberet vel nõ in hoc dubio dixit vt possideret dempto canone. ꝛ ita ibi no. Alij dicut qꝫ iõ ibi hoc est qꝫ imperator non remouet. Limpedientem a principio concessionẽ tenere tanqꝫ rei publice sue. Itẽ vt. l. oẽs. ã. fi. ff. ius vel vti pu. ꝛ. l. prescripta. ã. de prescrip. imp. offe. Et hec sol. est valde notãda. ¶ Ex qua habes qꝫ res scripta inualida ex defectu nõ obstãtiũ sunt insufficientia ad prescribendũ qõ alias non posset pscribi. ¶ Op. ij. de. l. in omnibus ff. de otiet. ꝛ temp. prescri. Sol. qꝫ ibi rebus vacãtibus nondum incorporatis in fiscũ in quibus dicit vt dixi. ã. de quadrie. prescri. l. j. bic in fignis subiectionis que debentur mundi domino qui pro toto orbe terrarũ die noctuqꝫ vigilat: vt. ã. de quadri. prescr. l. fi. fin Cy. ¶ Iunta hec quero primo quid in censu priuate persone debito. dic qꝫ ei prescribit. xl. an. vt. ã. co. l. omnes. nec princi pũ privilegia ad priuatos sunt extẽdenda. ¶ Quero quid in cẽ

a sua[a] debẽdo ecclesie. dicit Cy. qꝫ Pe. tenuit qꝫ. xl. annis prescribat per aut. quas actiones. ã. de sa. san. ec. ꝛ hoc in ecclesijs aliꝫs quã

b romana. nam tunc centũ annis[b] vt ibi. ꝛ in. c. fi. extra de prescrip. ¶ Ego in hoc censu romane ecclesie debendo distinguo qꝫ aut debetur rõne alicuius rei que nõ concernit pprie iurisditionem ecclesie sed alicuius rei dñij vt qꝫ fundum aliquem dedit in censuz. ꝛ tunc habẽt locũ predicta. Aut cẽsus debetur romane iurisditioni quam hz tam in personis ꝫ in rebus similibus. ꝛ tunc aut de cẽsu debẽdo a singulis in signũ iurisditionis vniuersalis quã hz in vniuersos clericos. ꝛ dico qꝫ ille nullo tpe prescribitur vt hic. qꝫ eadez est rõ in papa ꝫ in iperatore. ꝛ pro hoc extra de prescri. c. cũ ex officij. Et est rõ qꝫ si iurisditio non pot prescribi sic nec census iste. ꝛ similiter qꝫ non prescribit ne ad decimas teneat qꝫ in tributũ ꝛ recognitionẽ vniuersalis dñij dns sic precepit. ꝛ addi. vt extra de dec. c. tua. ij. j. vna ecclesia ꝫ alia vt sibi

c ꝛ non illi dentur pscribere possit. vt in. c. si diligẽti. de pscrip. vbi vide. ꝛ an cõsuetudine minui[c] possit decima vide in. c. aliquibus de dec. in gl. fi. Aut bec in censu debendo rõne alicuius particularis iurisditionis tpalis quã Papa cõcedit sub annuo cẽsu vt videtur quotidie in istis terris ecclesie. ꝛ dico qꝫ tunc centum annis pscribitur. vt. c. ad audientiam. in co. ti. Et casus in quib⁹ non currit prescriptio no. gl. plenior ꝫ alia in. c. cum non liceat in co. ti. ꝛ qualiter ꝓbetur temeraria prescriptio no. in cod. ti. cuz nobis. ¶ Querit gl. quid de emphyteota an idez sit qꝫ hic. ꝛ dicit qꝫ vt. j. co. l. cum notissimi. in fi. ¶ Or. aduerte. Ista questio pot intelligi in emphyteota fisci. ꝛ sic imperũ qui soluit annuam pensionẽ: vt. ff. fi ager vec. l. j. ꝛ. ã. ꝛ. ã. de iure emphy. per totuz ꝛ bec lex locum non hz sed. xl. an. sufficiunt: vt. ã. co. l. oẽs. ꝛ ad hoc etiã potest induci. l. fi. ff. fi. j. ã fin. pa. pot etiã loqui in emphyteota priuati. ꝛ qõ potest etiã habere duplicem intellectũ. Vnus est an prescribat diuium non soluendo pensionẽ. ꝛ dicendum est qõ non: vt. j. co. l. cũ notissimi. in fi. Et est ratio qꝫ alteri possidet: vt ã. co. l. ij. ꝛ ita vult ibi gl. in vno exemplo qꝫ ibi ponit in emphyteota. ꝛ bic nisi interueniret possessionem dñij qꝫ ab eo tpe incepit prescribere. ꝛ sufficerent. xxx. anni. ꝛ ꝛ interuertere modis notatis. ã. co. de vsu. l. j. Et etiam fm Jaco. de aret. si domino petenti denegat solutionem qꝫ extũc possessionem interuertit. ꝛ prescribit: vt. ff. de acqui. possi. l. si quis rem. ꝛ. ff. quorum leg. l. j. ã. quesitum. ꝛ. ff. de vi ꝛ vi ar. l. colonus. ꝛ ita refert Cyn. quod not. quia ille. ll. hoc non probãt. Illius intellectus est an presbat annuam pensionem ꝛ die quod sic sed tunc tot sunt prescri-

4 ptiones quot sunt anni vt dicam in. d. l. cum notiſ. in fi. ¶ Quero an quis possit sibi prescribere jus emphyteo. contra dominum. i. vt quomodo pro emphyteota habeatur vbi prius non erat Joan. de Areti. dicit quod si ci fi vt emphyteota possidet. ꝛ sic vt conductor per petius non sic vt temporalis colonus. Pro prio accedat. j. de fun. pa. Liubemus. lib. xi. ꝛ quia idem in eo qui possidet vt feudatarius vt in vſi. feudo. in titu. j. si de feu. contro. c. ij. ã. si quis per. xxx. an. ꝛ in titu. de cognitione feu. c. ij. ã. quidam. ꝛ ibi glosla. ꝛ quia idem in eo qui possidet vt fructuarius. vt dixit ã. de prescri. lon. tempo. l. fina. Pro secundo facit qꝫ colonus nihil possedit sibi: ideo non prescribit: vt. ã. eod. l. ij. in dubio si nõ cõstaret aliter an colonus velut emphyteota possederit vt dixit ipse rem renduu est ad conjecturas: quia aut plus solvit vno anno qm alio inspecta quantitate fructuum. ꝛ sic presumitur vt colonus: vt. ff. locа. l. ex conducto. ꝛ. l. si vno anno. ꝛ. l. item queritur. ã. qui impleto. aut idem soluit quolibet anno. l. certum quid qõ non minuitur. ꝛ tunc vt emphyteota videtur possedisse. ꝛ ita refert Cy. quem ego sequor. ¶ Querit Cy. de remedio cum quidam solvisset per quadraginta annos pensionem domino. postea incepit calcitrare nolens quicquam soluere dicens rem suam esse nobilis ille non habet testes nec instrumenta per quem iure suo vel maiorum suorum possit probare. Et dicit ipse quod pro tanta frequenti susceptione fructuum colonus ei resistere non

a ¶ Quid in censu. Adde glo. in. c. tua. cl. ij. de deci. glo. abb. in ca. cuz contingat. de foro compe. in. v. col. in. c. significauit. in fi. de censi.

b ¶ Centũ annis. adde. c. cum nobis. c. ad audientiã. ꝛ. c. si diligẽti. de pscrip. gl. j. in. c. fi. co. ti. ll. vj. ꝛ limita dicta iura. pcedere in uribus immediate pertinentibus ad ecclesiã romanã secus si ad subditos ecclesie romane tunc sufficit tẽpus cõmune scõm gl. ꝛ doctoꝛes in. d. c. ad audientiã. ꝛ abb. cõsi. xvij. incip. I cã ꝛ qstione qꝫ vertitur ad fi. in. ij. vo. ꝛ p Jason. I aut quas actiões. ã. de sa. sanc. eccle.

¶ An consuetudine minui. Adde Soci. pi. ccxcvij. ici. circa bãc. q. ver. ij. eadem. c. fluſio. in secunda parte char. ccvij.

¶ Hypothecaria pscribit. Add de qõ prescribit hypothecaria. ꝛ p r. an. l. j. ꝛ ibi bar to. ꝛ bal. post gl. ã. fi. adue. cre. et pan. ã. ca. pi. ccxv. ici. qrit nũqd prescriptio. i fi. gl. ꝛ bal. l. i. j. ã. cũ predio. ff. de pig. qõ possessor pscribit 2tra hypothecariam p. x. ann. cãbõa fiõ. ꝛ p Old. in pi. xix. Item pscribit creditor cõsentit alienatiõi bonorũ hypotheca vt si sciat ꝛ nõ ã dicat. l. ij. C. de re. pig. itẽ adde qõ si pscribit si debitor possidet qꝫ ꝫ scriptione nõ obstãte, pot cõuenire p creditorẽ ad pignus. l. res credita. ibi bal. ã. de pig. act. ꝛ in d. l. j. ã. fi adueri cred. qõ ẽ verũ p decem an. ꝫ per xl. fic. l. j. ꝛ ibi bal C. de an. cccep. et ¶ Dan. ã ca. d. pi. ccv. vide Spe de ac. seu pe. ij. ã. vi. ceterũ. ꝛ de pscri. ver. sed de hypotheca ria ꝛ de sol. ij. ꝛ. v. item pone debeas.

¶ Interrumpit adde quot ꝛ qõ modis pscriptio interrũpat. vide plene p ab. l. c. ibi lud. ã pscri. ꝛ viõ. d. alex. l. suis apostil. i Bar. bic. ꝛ vide rept. berta. v. pscriptio interrũpit. vbi ad plenũ de hac materia inuenies declaratum.

1 ¶ Actiones immortales esse non debent:

2 Hypothecaria que est cõtra extraneũ possessorẽ tollitur annis xxx. contra debitorẽ vel eius heredẽ possidentem tollitur per. xl. annos tantum.

3 Hypotheca pot cõstitui in diem vel sub cõditionibus.

4 Hypothecaria facit habere ius in re qõ nõ est in psonali ꝛ tõ

c durat maiori tpe quã personalis.

5 Hypotheca nõ durat post prescriptionẽ psonalis.

6 Prescriptio hypothecarie actionis fit per creditorem secũdum contra primum.

7 Creditor videtur possidere pignus qõ apud se habet.

8 Signus traditũ creditori si stetit spacio. xxx. ann. inter manus creditoris an possit creditor excipere prescriptionẽ.

d 9 Jus offerendi creditori quotuplex.

10 Prescriptio incipit currere in obligationib⁹ cõditionalib⁹ vel in diem.

11 Prescriptio nõ currit sili q non pot agere.

12 Notis repetitio cõpetit a die soluti matrimonij.

13 Prescriptio nõ solũ p executoris missionẽ vel per litis cõtestationẽ interrũpit sed etiã per rei ablate apprehensionẽ vel ipsius debiti nouam cautionem.

14 Negligentia non pot imputari debitori pro tpe anteriori q in creditorem nouam exposuit cautionem.

15 Prescriptio an interrumpatur cum res obligate cum violẽtia tenentur.

16 Pignoris receptio prescriptionem inchoatam nõ interrũpit.

17 Prescriptio rei principalis si interrumpatur per cautionem fideiussoriam.

18 Interruptio duplex naturalis ꝛ ciuilis ꝛ que sint.

19 Prescriptio interrumpitur aduersus omnes defectu possessionis superuenientis.

20 Prescriptio currit in annuis debitis ex tpe cessate solutiõis nõ integre obligationis.

21 Emphyteota et conductor nõ prescribunt rem licet prescribãt prestationem.

22 Debens decẽ ꝛ quolibet anno solvit quinqꝫ tantũ ꝛ hoc p. xxx. annos ꝛ vltra an ideo prescribit vt tũ teneat ad quinqꝫ.

23 Jus retinet in toto qui recipit licet munus recipiat.

24 Prescriptio an incipit currere pro omnib⁹ futuris prescriptionibus in illo qui debet decem annua ꝛ per tres vel quatuor annos soluit ꝛ in quinto cessat.

Cum notissimi. Dividit principaliter. I duas ptes. ꝛ primo exordit rationem annectendo. secũdo statuit distinguendo seu aliqua dubia renouendo. secunda ibi: quãobrem. ¶ Supple literaz in prima parte ibi detentores subaudi ꝛ mala fide. ibi bonũ vt debitor vel ei⁹ heres. ibi I mortali. ¶ Ho. qõ actiones non debent esse immortales. Opp. qõ

d imo hypothecaria prescribitur[d] minori tempore annis. xxx. vel xl. ꝛ. ã aduer. cre. l. j. ꝛ. ij. So. distingue priores vt in gl. ij. ã. qꝫ signa ꝛ no. ¶ Oppo. qõ non sola conuentione interrumpitur[e] nisi fiat per executorem. vt. ã. c. l. sicut. sol. confitendo. ꝛ ita ꝺ⁹ hic intelligi. ꝛ solam ideo dicit vt excludat lit. cõtesta. sed ꝛ alias dicitur qõ solus consensus facit matrimonium. vt. l. nup. ff. de regu. iur. ꝛ tamẽ verba interuenire oportet. ¶ Sed ne decipiaris intelligẽ hoc verum in his que possunt loqui non in aliꝫs. vt extra de spon. c. tue. ꝛ de coning. ser. c. fi. Sed tunc queri pot quid, hec e interruptio per executorẽ operetur. ꝛ nõdet qõ oportet vt de novo inchoat ꝛ abinde in. xxx. an. extendetur. sed per lit. contest. in xl. an. vt. j. c. l. fi. ꝛ. j. ti. l. i. j. in fi. ꝛ idez dic in exceptione temporali vt illa per executoris missionem perpetuetur. vt. ã. de non numera. pecu. l. si intra.

Quamobrem. Hec secũda i qua statuit ꝛ prio circa hypotecã competentẽ ipsi debitori alias partes inferius assignabo lecturus qualibet partem per se ꝛ hec parabo. dicit in summa. ¶ Hypothecaria que est contra extraneum possessorem tollitur annis. xxx. contra debitorem vel eius heredem possidentem tollitur per. xl. an tantus nisi prescriptio fuerit interrupta per missionez executoris. Aut interuenit etas pupillaris actionibus personalibus in suo statu manẽtibus. h. d. Supple ter. ibi nisi cõdicio per executionis

3 missionem. ꝛ ibi aut etas pupillaris. vt. ã. c. l. sicut. ¶ Ho. vltra dicta in summario quod hypotheca potest cõstitui in diem vel sub cõditionibus sub cõditione nec ante incipit competere quam

Universidad de Deusto

a ¶ An fideiussoria. Et dic q̃ p̃scriptio p̃ncipalis p̃dest fideiussori qñ est talis q̃ ipso iure tollat obligationẽ aliarũ nõ. no. bal. in. l. tam mãdatori. iũ. col. 9. itẽ dubitat. s. de non nu. pecu. ecõtra. bal. ibi. ¶ plt. col. 3tẽ adde bar. ibi. ¶ bal. in. l. fideiussor. q. ff. mã.

b ¶ Quia nõ p̃scribit. adde. l. res creditoris. ¶ ibi doc. ¶ bal. in primo no. s. de pigno. act. q̃ non p̃scribit nec eius hæres.

c ¶ Possidet creditor. adde docto. ¶ pa. deca. i. l. i. §. p fun. ff. de acq. poss. cũ ¶ fortis ibi gl. doc. ff. õ pig. ac. ¶ l. iij. §. fi. ff. de acq. poss. ¶ creditor. et ibi doct. q. satisf. cog. q̃ p3 qr ei 2 petit seruianã seu hypothecaria q̃ possessionẽ adducat. vt i. l. cũ vẽditor. õ euict. Secꝰ si respectu dñi. l. si vẽdidero. §. cũ aũt. de furt. ¶ i. mulier. §. i possessione. q̃ met2 cã. Iz respẽdet una ginem debitoris vt hic. ¶ vide bal. hic. ¶ p hoc etiã vid. l. i. ¶. §. fi ad uersus credi.

d ¶ Iuri offerẽdi. adde an iuri offerẽdi vel facultati p̃scribi possit q̃ facit an iuri adeũdi. socie. 2 §. fi. l. iij. §. ci. in cãvertẽti. õ. quod hoc. circa fi. ¶ ibi habes quid in iure adeundi q̃ cõpetit extraneo et versiculo. ũ. via i fi. ¶ in ver. sed bis non obstantibus char. cr. ¶ cõsilio. lxxvi. incip. in presenti consultatione. in fine consil. charta. cxl.

e ¶ Pignore vti. Adde. l. eas igitur. ff. de pignor actio. q̃ creditor re pignorata vt bonus pater familias vti debet.

f ¶ Creditor representat. adde q̃ creditor õ. potest actor debitoris in pignore. l. credito. xl. ¶ ibi doc. ¶ pau. de ca. de no. ope. nũ. bar. in. l. si pignori. vlti. col. versꝰ. sequit. ir. pars ff. ¶ a. her. ¶ Jo. de pot. in. l. si filio. §. fi. ff. so. ma. q̃ uerũ etiã vendito bal. in. l. i. ver. item no. q̃ creditor. J. cre. emic. pigno. non deb.

dies euenerit vel cõditio. ¶ hoc tene cordi quia multoties inp3a ctico erit tibi necessarium. ¶ Oppo. hic dicitur q̃ hypothecaria cõtra debitorez tollitur quadraginta annis ¶ psonalis. rrr. vt. s. c. l. sicut. ergo accessoria vt est hypothecaria. vt. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. lucius. durat vltra q̃ principalis contra l. cũ prin. ff. de req. iur. ¶. Leos. s. de fur. Sol. vt in gl. super verbo prõ gari que illis legitꝰ opponit in fi. ¶ non videtur solvere ¶ tamẽ tam soluerat. dicit glo. q̃ personalis in essentia non tollitur sed eius effectus sic vt dixi in. d. l. sicut. Accessoria ergo stat cum illa Personali ¶ maxime naturali que nõ est sublata cui accedere potest. vt. ff. de noua. l. i. sed tũc iuxta hoc quero. ¶ Quare hypothecaria durat maiori tpe q̃ psonalis. Et respondeo q̃ per hypothecariam habet ius in rem q̃ non est in personali nec hunc obstat q̃ ius dominij prestabilit. rrr. an. vt. d. l. sicut. ¶ tamẽ dñs hz validius ¶ potentius ius quã creditor. q̃ illud ideo q̃ p̃scriptor cõtra realẽ actionẽ possidet rem ipsam. ideo facilius p̃scribit q̃ debitor qui non possidet ius creditoris q̃ est incorporale ¶ contra q̃ ex mera negligentia. p̃cedit p̃scriptio vt dixi in. l. sicut. ¶ Opp. scõ q̃ hypotheca non durat post p̃scriptionẽ personalis. q. tpe liberatus similis est solnẽti. vt. ff. de admi. tut. l. fi pupillus. in fi. Sed dubium non est q̃ per solut. onẽ tollitur hypotheca. ergo ꝛc. hoc cõtra. voluit formare ista glo. in fi. ¶ aliter non soluit sed in 2trario dicit q̃ equiparanꝝ quo ad' effectũ liberationis sed non quo ad modum liberandi q̃ una ipso iure. alia exceptionis ope. sed hec sol. non tollit vtranq̃ ipso iure ita p̃script. o 3z vtranq̃ tollere ope exceptionis vt 3z in iuramento. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. l. si deferente. que similiter huic lob. ¶ Dico ergo q̃ in effectu p̃scriptor similis est solnẽti respectu eius tñ contra q̃ p̃scribit non cõtra aliud cui nõ p̃scribitur vt hic. Ad. l. si deferente. ridco q̃ ibi ratio ciusdẽ cognitionis cõcernit pariter vtrãq̃ actionem quia per dilationem ¶ p̃stationẽ iuramenti partes sic voluerũt sed hic eqtas inductiua p̃scriptionis personalis non se hz pariter ad hypothecariã actionez vt patet ex ratione diuersitatis superius assignata. ergo ¶ merito aliud ibi q̃ hic. ¶ Quero an q̃ hic órz de hypothecaria habeat locũ in fideiussore vt liberato reo per p̃scriptionẽ rrr. an. durat ad huc fideiussoria. ¶ Lyn. remittit ad suas distinctiones quas ponit in. l. intelligere. J. de lui. pi. sed per eas non habetur bene aperta veritas huius q̃nis. Ideo sic dico aut eodem tpe se obligauerunt ¶ obligatio vsq̃ eodem tpe tollitur quia vtraq̃ personalis. ¶ sic vendicat sibi locũ. l. sicut. s. eo. Aut fideiussoris obligatio secuta est obligationem principalis ¶ tunc licet principalis sit sublata p̃scriptiõe. rrr. an. fideiussoria durat donec ei p̃scriptũ sit. rrr. annis. vt ficut se habet hypothecaria in suis. rl. an. ita. hec fideiussoria in suis. rrr. an. sed hypotheca per decẽ annos post principale certe principali p̃scripta durabit. hypothecaria nedum per decem annos vltra sed per. xx. quia eius p̃scriptio incipit a tempore quo illa compleretur vt hic in litera. ergo ¶ idem in fideiussoria. quia in hoc non est diuersa ratio licet autem fideiussoria durat ¶ ex eo agi possit. tamen fideiussor potest se tueri ex persona rei principalis. vt. ff. de exc. l. exceptiones. §. rei. ¶. ff. de fi. li. ex persona facit. ff. de pac. l. heredi. §. fi. ¶. l. fin. §. si cum reo. ũ. rñ. Et hec vera q̃n per dilationez fideiussoris nõ interrũpit p̃scriptio rei principalis. al's si interrũpit hic eodẽ tempore incipit p̃scriptio in psona vtriusq̃ currere ¶ sic pariter vterq̃ p̃scribit. quo autez interrũpat dixi. j. c. l. imo. i. ũ. q.

Sed cum illud. Dic secũda i qua statuit q̃ to tpe fideiussor creditoꝛ p̃scribit hypotecariam actionem contra primum. ¶ Casus. † Creditor scõs p̃scribit hypotecarie actionẽ contra primũ si debitor cuius psona secundus representat tanto tpe virit al's p̃scribit. rrr. an. nõ computato tempore sui actoris q̃ si cõputare velit. rl. annis sunt necessarij. b. d ¶ Supple text. ibi hypoteca. i. rem hypotecariã. ¶ † Ho. quod creditor in pignore repreſentat imaginem debitoris. vnde gl. hic querit an creditor pignus ipsum quod apud se hz dicak possidere. ¶ dicit gl. q̃ pignus est duplex qr aliud pretorium ¶ illud dum possidet hz in possessione fit potius gratia custodie. vt. ff. vt in pos. lega. is cui. in princi. §. si plures. cum alijs si. in glo. alle. aut est cõuẽtionale. Pla. dixit etiam creditorem nõ possidere sibi. ¶ hoc per istũ text. ¶ quia b non p̃scribit b. vt. ff. de vsuca. l. pignor. ¶ per duas alias rationes in glos. alle. ¶ Sc. l accur. tenet contra. per alias. ll. ¶ rõnes ¶ rũdet alle. per Pla. vt babes i gl. vsq̃ ad fi. ¶ Sed Ja. bu. i pretorio dicit. vt. s. in cõuentionali nondum tradito idem in tradito vero dequo querimus. dicit q̃ quantũ ad ea de quibus seu que concernunt dñium vel ius dñi debitor est ille qui possedit. vt. ff. qui satisf. cogã. l. sciendum. §. creditor. ¶. ff. de vsuca. l. pignoris. quo ad omnia alia vere possidet creditor c naturaliter ¶ ciuiliter vt hic glos. ¶ verum dicit. quia casus est hoc dicens in. l. serui nomine. ff. de vsuca. ¶ Quæri gl. quid si defunctus habet heredem au thic. rl. ann. requirank. ¶ omissa prima opi. dic q̃ nõ vt in secunda opi, per rõnem suam ¶ qr rarissime locum haberet ista cũ plerumq̃ quis decedat sine here. de.

Eodem iure. Dec non est pars p̃ncipalis sed ca p̃cedentẽ mouet vnũ dubium ¶ casum que etiam ponit. sed qr glos. continue allegant istũ ver. prio. §. ¶ ideo per se lego. ¶ Casus in p̃scriptione iuris offerendi opp. primo per possessorẽ creditorem. secundo creditori seruatur tempus dictum in. §. precedẽti. b. d. ¶ Ho. q̃ iuri offerẽdi d p̃scribik interdũ spacio. rrr. an. ¶ interdũ. rl. ¶ Itẽ quod creditor secundus non potest sibi confirmare pignus nisi debitum offerat. vt. j. de bis qui in pri. cre. sol. fuc. l. i. Oppo. quod minori tempore tollatur hoc ius offerendi. vt. ff. õ ca. l. in bello. §. si quis seruum. Solu. q̃ ibi in seruo redempto ab hostibus quo casu fauor p̃stat redimenti vt promptiores reddantur boies ad redimendum et qr seruus ibi iaz suus erat. ¶ Quero in casu nostro. quid econtra si prior creditor offerat. secũdo pla. dixit non posse quasi non caueat lege. Jo. ¶ Alcur. dixerunt posse quia quilibet possessor consentus potest. vt. ff. quib. mo. pigno. vel hypo. sol. l. Paul. §. qui pignori. ¶ isti verum dicũt si prior creditor possidebat vt ipsi intelligere videntur. Si autẽ nõ possidebat sed secundus tũc aut primus est simpler creditor quia sine hypothe. et tunc verũ dicit Pla. qr nulla accusationẽ cõtra secũdũ habet eni ius offerẽdi coherat. aut ¶ ipse hypothecariã habet quã intẽdit cõtra secũdũ. ¶ tũc si secũdus offerat primo vt sibi pignus cõfirmet q̃ pot vt hic primꝰ replicãdo dicat ego volo ¶ offero potiꝰ debitũ tuũ tibi ¶ pignꝰ volo: tunc dubitatur quis debeat preferri. Et isto casu dicit Jaco. de are. q̃ qui in offerendo par est causa melior: est 2ditio possessoris: arg. cozũ que no. ff. de acquir. do. l. qua rõne. §. sed nõ vt in littore. ¶ qr in dubio iudicandus est pro reo. ¶ † Quero debitor pignꝰ tradidit ¶ postea. xxx. annis stetit q̃ nec soluit nec obtulit vult postea soluere. et offerre vt pignus iure valeat repetere creditor: excipit se iure offerendi p̃scripsisse. an hoc dicere iure possit. vtridek q̃ sic per. l. sicut. ¶ l. omnes. §. eo. refert glo. quod quidã. diterunt quod excipere de hoc non potest q̃: hoc ius offerẽdi consistit isto casu in quadam facultate cui p̃scribi non potest nec iuris est sicut eundi per uiã pub icã. vt. ff. de via publica. l. uiã publicã. Bulg. vero dixit contra. quia iste primus potuit facere vt possit pignoratitia agere solendo debitum congruo tempore ergo dicitur potuisse facere. vt. ff. de regu. iur. l. qui potest. ¶ per cõsequẽs tanq̃ valenti agere currit p̃scriptio. ¶ Item indurit text. ff. de dã. infec. l. si finitas §. postea autem. ¶ Item pro eo facit negligẽtia in p̃eambulis quo excludit a petitione sequentium. vt. s. de inoffi. testa. c. i. et. l. scimus. vbi negligentia in querela excludit a petitione hereditatis cuius querela est preparatoria. pro hoc etiam facit q̃ cuius prescriptione. xxx. vel. xl. an. tollit. vt. s. eo. l. sicut. ¶. l. omnes ergo ¶ ius offerendi hanc partem qr in ea residet videt glos. tenere. ¶ eam firmat in. l. si rem. §. oẽs. ff. de pig. ac. sed cõtra tu venerunt alij vt dixi. ¶ isti fuerunt Rog. ¶ Mar. ¶ post eos Lr. Vincen. Pe. ¶ Jaco. ¶ quasi communiter dicentes quia aut debitor possidet. ¶ hoc clarum qr annus ad agendum perpetua sunt ad excipiendũ. vt. l. pure. nisi. ff. de do. excep. aut creditor possidet vt in qõne nostra ¶ idem qr debitor nullum habet ius offerendi sed merã facultatem qr in facto consistit igitur ei non p̃scribitur. vt. d. l. uiã. ¶ † Non obstat ter. qr dicerũt ipsi quod ius offerẽdi est duplex. Quoddam formale qr iuri hypothece coherens et ei p̃scribitur vt hic. Quoddam non formale quia nulli iuri formato coheret a quo formam recipiat: ¶ tunc illa nõ p̃scribik qr in facultate potius cõsistere dicit. Nec obstat si repulsus coheret iuri formando ex obligatione quã congruo tpe faceret. et tũc pignoratitie quam habet in potẽtia ¶ quã pot habere in actu per ipsum obligationẽ sic habet iudicari ac si haberet. vt. d. l. q pot. qr rident q̃ hec non pot allegare creditor quã ex hoc cõmodum sensit: quia me culpent alij ꝛc. vt. ff. de iure do. l. cum in fundo. §. j. ista rñsio vt mihi videt modicũ valet nisi in creditore generatio qui habet cõmodũ vsurarũ cũ creditor pignore vtiꝰ nõ possit vt. ff. de fur. l. si pignore. in pn. ¶ Jõ melior rñsio mihi vt q̃ dilatio offerẽdi sibi data est a creditore si ió mutuauit ei pecunias vt ea vteret ¶ teneret q̃ diuvellet si ab eo nõ repeteret. vñ negligẽtiã sibi imputare nõ pot q̃ sensit. ¶ terea ¶ ipse creditor repsentat ymaginem debitoris vt hic in. §. sed cum illud. ideo contra eum non debet p̃scribere. Et propter ista sequor istam partem quã ¶ Bar. sequit in. l. pig. ff. de vsu. Et qr hoc ius offerẽdi p̃cedit eo quod tacita conuentione ex contractu pignoratitio resultante dico nõ p̃sistere in mera facultate. Et ió dico ei p̃scribi posse nisi dilatio illa ad offerendũ data p̃scriptioni impediret. ¶ p tanto fore nõ est absurdũ dicere q̃ eum creditor inter pellauerit debitorem legitime vt pecuniã sibi reddat ¶ pignus suũ recipiat q̃ abinde p̃scribatur iure offerendi ¶ per indirectũ pignoratitie actioni. ¶ per hunc modum soluo glos. nostras q̃ tene cordi qr puto te nunq̃ legisse nec audiuisse.

Illud. Dic tertia secũde partis in qua tractat de initio p̃scriptiõis inchoãde. ¶ Casus. In obligationibus conditionalib⁹ vel in diem incipit currere p̃scriptio in diem vel cõditionis euentũ tam in psonalibus q̃ hypothecarijs actionib⁹. b. d. ¶ Ho. q̃ nõ valẽti agere nõ currit p̃scriptio vt hic. ¶. J. de anna. excep. l. i. §. vlti. ¶ Item no. tq̃ dotis repetitio competit a die sol. matri. ¶ Cõtra hoc oppo. q̃ imo etiã cõstante matrimonio vt. s. de iure dotium. l. vbi. ¶ de repu. l. i. solu. q̃ in illis casibus est speciale vt in glo. ¶ Oppo. ũ. q̃ etiam soluto mari imonio non statim possit repeti sed olim annua bima trina die: hodie vsq̃ ad annũ. vt. s. de rei vxorie actio. §. eractio. Sol. q̃ hic in immobilibus ibi in mobilibus in quibus locum habent predicta.

Imo ¶ illud. Dic quarta i qua tractat qualiter predicta p̃scriptio interrumpak. Casus. ¶ † Non solum per executoris missionem vel per lit. contest. interrumpitur p̃scriptio sed etiam per rei oblate apprehẽsionem vel ipsius debiti nouam cautionez. b. d. ¶ Ho. quatuor modos interrumpendi p̃scriptiones vt in summario. ¶ † Itẽ quod negligentia nõ potest imputari debitori pro tempore anteriori qui in creditorem nouam exposuit cautionem. vt hic in fi. Primo glo. est literalis. Secunda formatur vnam questionem quam pro nunc omitto. Tertia formatur vnum contrarium et ab eo incipio. ¶ † Et oppo. q̃ imo si cum violentia res obligatas tenuit interrumpatur p̃scriptio. vt. ff. de vsu. cap. l. naturaliter. Glo. sol. iiij. modis. primo cõsintendo cõtra. vt interrumpatur sed in eo tantum in quo violentia cõmittitur. vnde solum in hypothecaria interrumpitur qr in solo pignore violentia committitur nec aliqua agnitio debiti ex hoc insurgit. ¶ Sed q̃ cui vo luntate debitoris apprehendit: tunc interrumpit in personali propter agnitionez debiti ¶ hypothecaria propter apprehẽsionem rei. ¶ hanc tenent glo. ¶ doc. ¶ Scõ solui aliter ſz põdera q̃ non est nuda solutio sed effectꝰ vtriusq̃ diuersificatiõis. ideo fatetur vt precedens q̃ interrũpitur per apprehensionem violenta ¶ fortiter est interruptio: qr quo ad omnes interrumpit et omnibus. p̃dest. vt. d. l. naturaliter. sed quando sine violentia interrumpit quo ad se tantum. ¶ hec diuersitas potest addi precedenti sed contra eam facit q̃ per violentiam non interrumpatur quia per violentiam meretur penam amissionis debiti. ergo interrumpentes nõ debent premiari. vt. l. siue hereditaria. ff. de nego. gest. cum si. ibi allego. Solu. vt in ca. glo. in ver. ¶ dicit violentia ꝛc. videlicet quod predicta violentia tunc fuit licita quia ex pacto conuento sua auctoritate licebat ei possessionem apprehendere. vt. j. de pig. li. ¶. als dicit glo. debitum perdere vt. l. ex tat. ff. quod me. can. quasi dicat quod tunc interruptio violenta modicum. p̃dessct. Sed aduerte quia dices tu. istud est cõtra prio rume dicta. nam superius dixti qõ hec violentia. p̃dest sibi ¶ omnibus alijs hic dicit q̃ nocet sibi: ergo ꝛc. ¶ Et ego respondeo q̃ p̃dest sibi donec debitor sit primatus per sententiam qr non primatur ipso iure. vt. d. l. certũ. ¶ sic quo ad eum non est frustra. ¶ Ho. tamen. ¶ signa gl. in ea parte que vult quod ex pacto violenter possit pignus vel hypothecam apprehendere. de alijs solutionibus non est curandum. ¶ Op. ũ. dicitur hic q̃ apprehẽsio hypothece magis interrumpit q̃ per missionem executoris. sed hoc falsum qr imo minus qr hec perpetuatur. xxx. an. missio executoris in. rl. vt dicunt quidam per. l. si. j. eo. ¶ Quapropter Jo. dixit quod hic ideo dixit multomagis qr defectio interrumpit quo ad omnes. vt. ff. de vsu. l. naturaliter. sed per missionem executoris quo ad se tũ sicut ¶ lit. ste. qr sunt ambe interruptiones ciuiles: sed hec sol. non est bona qr contra id q̃ not. in glos. quam. prime recitaui: vbi dixi q̃ quãdo apprehensio est de voluntate debitoris interruptio illa prodest tãtũ sibi ¶ similis interruptio appellak vt no. hic in vlti. gl. ¶ bene qr illa est ciuilis interruptio quando debitor non desinit ex toto possidere sicut in casu isto quia adhuc possidet quo ad vsucap. ¶ quo ad cuitandam fatisdationem vt dixi. s. e. §. sed cum illud. Sol. igitur quod argumentum supponit vnum falsum imo duo. Vnũ q̃ missio executoris perpetuet in rl. an. imo solum in. xxx. vt not. j. eo. l. si. ¶. s. in pin. huius. l. cũ notissimi. Aliud falsum est qr supponit hãc apprehensionem perpetuare actionez in. xxx. an. vt. j. c. l. si. q̃ est falsum imo. xl. qr pbo qr iste text. dicit eam mutare ht. conte. sed litis cõtestatio perpetuat in. xl. an. vt. j. eo. l. si. ego ¶ ista ¶ hac ratione dixit ¶ multomagis vtilis q̃ per executionẽ. ¶ iste est ver intellectus huius ter. que no. ¶ Hũc reuertor ad gl. scõam. ¶ qz iste ter. loquit q̃n res primus obligatã apprehẽdit quero qd si null la hypotheca vel pignus interueneret sed nouiter dedit. a pone transactis aliqbus annis post obligationẽ personalẽ. an tũc in terrũpatur p̃scriptio inchoata. ¶ Et gl. recitat opi. nã Jo. ¶ Bug. dixerunt q̃ non qa contra actionẽ omissam ex eo q̃ quis nõ facit copiã fui vt cũ eo agatur in iudicio datur restõ. vt. ff. ex qui. cau. ma. l. ait prætor. §. fi. ¶ perditur ibi actio. Iz actor sit missus in possessionem bonorum. ¶ sic natus est pignus pretorium.

16 ¶ † Et quo pz q̃ pignoris receptio p̃scriptionẽ inchoatã nõ interrũpit. Sed illud est pignus pretorũ q̃ possessionẽ non tribuit ideo modicũ facit. Ałso vero dixit per eandem. l. posse prohari. Itiũ ¶ aliter non declarauit: qd dicẽdũ Dy. tenuit opi. ałso. sed nõ per illam. l. sed: ista ratione qr fauor iudicis ¶ partis equi parant: vt. j. de cuic. l. si ob cãm. ¶. ff. ne vis fiat ei. l. i. §. hec verba sed traditio iudicis interrũpit p̃scriptionẽ: vt. ff. de re iudic. l. a diuo pio. §. super rebus ergo ꝛc. Scõo qr cautio noua interrumpit p̃scriptionẽ vt hic. in ver. sed ¶ si gs. ergo ¶ pignoris datio qr vtroq̃ modo cautio prestatur. imo plus cautionis est pignoris incũbere q̃ solam personalẽ actionẽ habere: vt. ff. de ver. sig. l. plus cautionis. ¶ becrõ melior. ¶ † Quero. ũ. an per dationem 17 fideiussoris b interrũpatur p̃scriptio rei principalis. ¶ glo. pe. b buius. §. solut varijs modis. ¶ quibus simul collectis dic aut fideiussor est datus de eo q̃ apparebit eũ debere: ¶ qr tunc debitũ nõ agnoscit non interrũpit p̃scriptionẽ. ¶ sic ſm vnã lec. est casus. ff. de sol. l. cum quis. §. fi quis. p reo. Addi potest ¶ rõ alia qr fideiussoris obligatio cõfertur in futurũ ¶ vim condytionis hz. Aut est datus de eo q̃ hz. ¶ sic de presenti. ¶ tunc aut nõ designata certa quãtitate. ¶ adhuc videtur idẽ. ar. §. de fal. cau. ad. leg. l. finõ designata. non cũ etiã isto casu deberi vt fateri. Aut dat fideinssorẽ de certa quãtitate q̃ debebat ¶ tũc qr debitũ agnoscit p̃scriptionẽ inchoatã contra personalẽ actionẽ ¶ nõdum perfectam interrũpit vt hic sed nõ tam perfectam ¶ cõpletam tẽpore quo fideiussorẽ dedit ¶ ita ſm intellectũ Dy. loquit. d. l. cũ qs. §. fi quis. p reo. De officio aũt restituendi de quo tangit ista gl. dic q̃ illud nõ interrũpetur sic. ¶ nec per li. cõte. tt. l. super uacuã vt. s. de tẽp. ¶ re. in inte. sed vtilis recisoria sic. vt no. j. c. o. l. finali. ¶ Quero. iiij. pone qr in actione psonali minoris tpis vt redhibitoria vel quãti minoris quarũ prima durat ter mẽsibus. scõa anno si debitum interim agnoscã an interrũpatur p̃scriptio. Et tũc tedẽ gl. q̃ sic ¶ bene per rõnem positã hic in ver. Iz si quis. in fi. ¶ Sed dubiũ est an ditarat renouetur in ter menses vel annũ. An perpetuetur in triginta annos. Et gl. notabiliter dicit qr nõ sed tñ in ter menses vel annum. Sed de hoc statim latius dicã. ¶ † Quero cũ glo. fin. quotuplex c sit interruptio. ¶ rñ. c glo. qr duplex. Alia naturalis alia ciuilis. ¶ Naturalis est quoties rei possessio perditur qr multifi modis interuenit vt. ff. de acqui. pos. l. qui vniuersas. ¶ bene dicit: qr sine possessione nõ procedit p̃scriptio. ¶ sic tam inchoata qr inchoãda vt. ff. de vsuca. l. fine. ¶ extra de reg. iur. c. fine. Et p̃cedit hoc in omni p̃scriptiõe cuz quilibet possessionẽ in istis rebus corporalibus requirat. ¶ Et ex hoc infert q̃ hec interruptio que inducit̃ per amissionẽ possessionis p̃dest omnibus: vt. ff. de vsuca. l. naturaliter. qr pariter et vnifomiter omnes cõcernit. ¶ Sed dubitari põt qr tunc quedam p̃scriptiones que vltra possessionẽ requirũt titulum ¶ bonam fidẽ vt vsucapio ¶ longi tpis p̃scriptio an si in aliqua earũ ex post facto titulus deficiat tunp̃ediat cursus eius ¶ vt q̃ sic siue dicamus q̃ titulus est de naturalibus ¶ subsistãtialibus ipsam p̃scriptionem concernentibus: qr statim deficiẽte 3z ¶ p̃scriptio ipsa pficere ex quo est in fieri ¶ nõ in perfecto esse siue dicamus titulũ esse de causis effectiuis: vt. l. furiosum. s. qui testa. face. pos. ¶. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. siue dicamus eum esse de causis formalibus. ¶ sic de causis ipsaz p̃scriptionẽ formãtibus: qz adhuc idẽ: vt. ff. ad exbi. l. iulia. §. sed ¶ si gs. ¶. ff. de aqu. ¶ ar. leg. l. scia. De alijs aũt causis nõ ar quo qr de illis esse nõ potest. Itẽ alia rõne vt idem. qr si dicamus q̃ sicut dñum non pot transferri a principio sine titulo: vt. l. traditioni bus. s. de pac. ita nec remanere ex posi facto ar. l. vrãius. ff. de fide. Et si ita est in dñi translatione: idem 3z esse in vsucapiendi cõditiõe: qr hec parificank. s. de acqui. po. l. j. ff. de pub. l. eũ qui. ¶ de contraben. empt. l. claudius. ¶ hec vera quo ad euz in cuius persona deficit titulus vt in eius psona non impleak. sed respectu eius in quem res ꝑpter defectum tituli transfert p̃scriptio nõ interrumpitur qr ei datur accessio tpis que apud illũ fuit: vt ff. de vsuca. l. si holem. vbi de his est casus. ¶ p his facit de acq. posse. l. põponius. §. Iz ¶ legatario. ¶ Item dubitari põ circa bonam fidem si affuit a principio. ¶ deficit ex post facto qr mala fides superuenit. an ex hoc interrũpatur p̃scriptio ¶ de ire nostro vt expeditũ qr nõ: vt. ff. de acqui. pos. clam possidere. i prin. ¶ de vsuca. l. iusto. §. ¶ si possessionis. ¶. s. de vsuca. transfer. l. i. §.

a ¶ Si noviter dedit. Vide bal. l. i. nemo. §. ũ acq. here. ¶. l. i. §. de pre scri. lõ. tẽ. ¶ q̃ no. bar. l. i. intra. ff. õ diver. ¶ tẽ. p̃scri. ¶ cũdẽ i. l. cũ qs. §. si qs. p reo. ff. de soln.

b ¶ Per dationẽ fideiussoris adde l. cũ qs. §. si qs p reo. ¶ ibi bart. i. l. co. ff. de so. ¶ bar. i. l. naturaliter. in vs. co. ũ. q̃ro qd si ff. de vsu.

c ¶ Quotuplex. adde gl. i. l. c. illud. De pscri. ¶ Dos. i. sum. ti. de pscri. i. §. q. mo. interrũpat bar. l. i. naturaliter. ff. de vsucapio.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ⁊ Que sunt plures.] Bal. hic earum multas explicat in lec. ang. nu. vij. vsi. iterrum pitur si possessor prescribens. de quibus ibi per eum ⁊ in apostil.

b ¶ In his vide q̄ no. bar. in. l. sicut in annos. qui. mo. vsufru. amit. latius in. l. de pupillo. §. si pluribus post glo. ibi de ope. no. nun. ⁊ quod no. bal. in. c. si inter pares. §. i. de leg. commis. et vide per specu. in titu. de loca. §. nuc aliqua. versi. cxlj. ⁊ Ang. in. l. stichū. §. stipulatio de v bo. ob. vbi limitat ista pcedere nisi in pmissione annua et adiectū distributiuū q̄ tūc sūt plures ⁊ in legatis limita no. p bal. i. l. j. ad fi. in v. mōq̄ro j. de senten. quesi. cer. q̄ti. ⁊ addō soci. ꝯsi. x. lci. q̄uis q̄stiones supradicte. vsi. circa quintā. q. circa mediū in. j. pte. cha. xiij. ⁊ ꝯsi. xj. lci. circa p̄sentē ꝯsultatione v. circa tertiā questionē in fi. in de parte cha. xv. vbi ista carmina allega. Annua si debes tunc inspicias caput anni. annua si debes i fi. tebeber anni.

c ¶ Non p̄scribūt. adde gl. in v hoc repellere. in. l. ij. de iure emphy. ⁊ ibi cy. in. x. q. ⁊ de. in ti. d loca. i. §. nūc aliqua. v. xli. ⁊ seque. ⁊ an emphyteosis p̄scripta dicafrealis sicut pactum. vide p bal. cōsi. xxj. in. ij. vo. adde. l. neq̄. ⁊ ibi bal. s. de vsufru. ⁊ in. l cōperit. s. e.

d ⁊ Sz dn̄us cōcordat sic. adō q̄ opi. Dy. sequit bal. hic i lect. an. in pn. huiꝰ. §. v. in gl. i fi. de quo videmo. in. l. que dotis. ⁊ ibi not. alex. post eū. ff. so. mat. bart. in. l. si prius. in pn. ff. d noua plu. arcē. et olno pio. and. in reg. plus semp ō reg. in. in mercuriali.

e ⁊ In alijs p̄scribitur. adde q̄ flo. no. contrariū i. l. vna ē via. ff. d ser. rusti. pdi. vbi decidit hanc questionē. s. q̄ p̄scriptio interrumpit p solutionē vniꝰ part debiti aut vniꝰ de pluribus debitis.

hoc tantūmodo nisi vltra malam fidem superuenerit sciētia rei furtiue. ⁊. ff. de vsucap. l. sequitur. §. de illo. de quo latius not. s. de fur. l. ancille. de iure vero canonico interrumpitur vt dixi in d. l. j. de vsuca. trans. vbi vide. Sed addde q̄ vbi non fuit simpliciter male fidei sed efficiatur dubius an res spectet ad se vel non licet ab initio vsucapere non possit. vt no. s. de acquir. post. l. j. tamen ex postfacto talis dubietas superueniens non impedit prescriptionem perfici etiam de iure canonico quia ius illud requirit malam fidem quam non habet iste. Et ita not. Inn. in. c. q̄m. extra de p̄script. q̄ no. ¶ Idem dicit si variauit: puta si postq̄ habuit conscientiam rei aliene plenius informatus vel in alijs iudicijs deposuit conscientiam rei aliene ⁊ incipit habere bonam fidem: nam tunc inquit q̄ non interrumpitur prescriptio per illam mediam erroris conscientiam quod est nota. dignum. ¶ Sed tunc quero quid si habet malam fidem videlicet aduersus fructuarium vel creditorem: an interrūpitur aduersus alios. ⁊ sic aduersus omnes. ⁊ gloss. s. cod. l. sicut. que incipit in mala fide. dicit q̄ non sed respectiue cuius malam fidem habet. et idē notat. ff. cod. l. si quis fundū. in fi. ⁊ pro hoc bene facit. l. illa. Ac cedat. ff. ex qui. cau. in possess. ea. l. falcinius. §. quid si aduersus.

19 ¶ † Sed tunc queri potest cur defectus possessionis superueniēs interrumpit aduersus omnes: licet ille putet facere respectu sui tantum. vt. d. l. naturaliter. ⁊ non defectus bone fidei ⁊ mala fide respectu vnius tantū. R̄ndet barto. q̄ rō est q̄ vna ⁊ eadē possessio que vniformiter omnes concernit cum non sit nisi vna tm̄ possessio puta ciuilis que prescriptionem inducat. vt. ff. de acqui pos. l. iij. §. ex plurimis. ⁊. §. ex cōtrario. sed bona ⁊ mala fide potest variari respectu diuersorum personarum. vt in. ll. superius. allegatis: ideo aduersus omnes non interrumpit. ¶ Et eadem ratione dico q̄ defectus tituli superueniens non interrumpit nisi aduersus eum in cuius persona deficit non alterius in quem propter defectū illius tituli res transfert: q̄ tituli possunt multiplicari ⁊ a pluribꝰ haberi. vt. d. §. ex plurimis. ¶ Et attende q̄ notanter dixi non interrumpi in eo in quem ppter defectum tituli res transfert. nam si defectus titu. non sit causa translationis in aliū: tūc puta interrūpi aduersus oēs cām habentes immediate ab illo in cuius persona titu. deficit. ¶ Nunc trāseo ad

a interruptiones mere ciuiles que sunt plures[a] vt sequitur in glo. j. est lit. contesta. ⁊ hec perpetuat in. xl. annos. vt. j. eo. l. fi. ¶ Sz hoc verum lit. contest. in personali actione vel alia contra quem prescribitur. xxx. annis vt ibi patet. ¶ Sed quid dicendum in prescriptione longi tēpo. que p lit. contesta. interrumpitur. vt. s. de prescrip. l. nec bona. ⁊. s. de rei ven. l. more. gl. habuisti q̄ illa in. xl. annos perpetuat in. l. j. in gl. pe. s. de prescrip. lon. tempo. ⁊ mouetur per. l. fi. j. cod. ¶ Sed illā non probat vt dixi: ⁊ ideo puto q̄ solum perpetuet in. xxx. annos. nam sicut supra prescriptionem triginta annorum interruptam admittuntur decē anni sic supra illā long. tempo. que q̄n maior est. s. xx. an. adduntur alij decem ⁊ sic erunt in noua prescriptione. xxx. ¶ Cōfirmo ex eo quod scdm tempus. l. j. s. de prescriptio. long. temp. fuit primitus inuenta prescriptio. xxx. an. q̄. xl. que dudum postea fuit inuenta. vt patet in. d. l. oēs. in prin. ergo predicta. l. j. in fi. que dicit q̄ non potest prescri. long tempo. dz intelligi sed longissimi sic puta triginta anno. que tunc vigebat ⁊ tuetur male fidei possessorem etiam in realibus actionibus. vt. d. l. sicut. ¶ Hic not. q̄ non reperi tantum lz forsan sit dictum. de vsucapione autem nō quero q̄ illa interrumpitur. vt. ff. de rei ven. l. si post acceptam. ¶ Scda interruptio ciuilis est qualis contesta. que fit in reali vt. s. vbi in rem ac. l. ij. ¶ Tertio per executoris missionem. de qua in. l. sicut. s. cod. ¶ Quarto per debiti agnitionem ⁊ hec agnitio procedit pluribus modis quia de nouo promittendo vl' partis debiti solutionem faciendo vel fortius soluēdo vel pignꝰ dando vel dando fideiussorem. vt in. ij. q. dixi. ¶ Quinta p rei obligate apprehensionem vt hic ⁊ sine violentia alias interruptio esset naturalis vt superius dixi. ⁊ quia de ista dubitatur an perpetuet in. xl. annos dic vt dixi in secūdo Ino. ¶ Sexta per libelli obligationem in certis casibus. vt. s. q̄n li. pn. da. l. j. ⁊. ij. et i alijs de qbus. j. tit. i. l. vt perfectius. he autē ciuiles interruptiones posunt tantū interrumpenti non alij. vt. ff. ne de sta. defun. l. ij. §. fi. ⁊. ff. de diuer. ⁊ temp. prescrip. l. intra quatuor. ¶ Addit gloss. duas alias notabiles interruptiones. s. de seruo fructuario ab alio possesso qui nomine fructuarij stipulatur. vt. l. arboribus. §. idem tractat. ff. de vsufru. ⁊ de aqua per se fluenti. vt. ff. quemad. seru. amit. l. qui fundum. Addit etiam de etate pupillari. vt. s. cod. l. sicut. sed illa non tam interrumpit q̄ currere interim impedit. Ideo de nouo postea non incboatur sed tempora illa cum primis iunguntur ⁊ an hoc pcedat in alijs prescriptionibus q̄. xxx. an dic vt ibi dixi. ⁊ hec sufficiant.

b **In his.** [b]Hic quinta in qua tractat de tpe inchoande prescriptiōis. Et primo dictū circa p̄scriptionem annue prestationis. Scdo dubia remouet circa p̄scriptiones proprietatis. scda ibi nulla. ¶ Casus. † In annuis debitis

20 prescribitur ex tpe cessate solutionis nō integre obligationis et res emphyteotica vel conducta non prescribit nisi possessio dn̄o sit reuersa. h. d. vsq̄ ad fi. ¶ No. q̄ in annuis debitis obligatio ⁊ petitio nisi aliud sit dictū incipit in princ. cuiuslibet anni. con.

21 cor. l. j. s. q̄n di. le. ce. ¶ † Itēq̄ emphyteota ⁊ conductor nō pre

c scribunt[c] rem lz prescribant prestationem. ¶ Quero primo de exēplo huius pncipij ⁊ dic vt in gl. ¶ Scdo de ratione dubitandi ⁊ dic vt in ea. in qua adde ibi non possit. vt. s. co. l. sicut. §. sed ⁊ si quis. Sz ratio dicēdi in oppositū est q̄ ibi in debito simplici: hic annuo in quo tot sunt obligationes quot anni. ideo pro his tm̄ pro quibus soluit nō pro alijs videt agnouisse debitum. ¶ Tertio opponitur q̄ in istis annuis prescribat. xxx. annis lz tpe cōi duplicato. ⁊ sic. xl. annis. vt. ff. queadmo. ser. amit. l. si fit.

22 Sol. vt in glo. ¶ † Quero pone q̄ singulis annis debeo decem ⁊ quolibet anno solui tm̄ quinq̄. ⁊ hoc per triginta annos ⁊ vltra an p̄scribo vt tenear tm̄ ad quinq̄. glo. tz q̄ p̄scribo q̄ debitū agnoui partē soluēdo. vt. s. de nō nu. pec. l. cū fidē. ⁊. ff. ad macedo. l. iulia. §. fi. sed agnoscēs debitū non p̄scribit imo prescriptionem interrūpit vt in precedenti ver. sz ⁊ si quis. ergo ⁊c. Item p

23 hoc iacit q̄ † ille qui recipit lz minus recipiat sua vtitur obligatione ergo ius retinet in toto. vt. ff. si ser. ven. l. si in eo loco. §. fin. ⁊ ff. queadmo. serui. amit. l. si stillicidij. §. fi. ¶ Sed in cōtrariū induciti gl. j. §. trebatius. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. sed nihil facit contra gl. facit primo regula q̄ idē est de toto quo ad totum quod de parte quo ad partē. ff. de rei ven. l. que de tota. ⁊. ff. de vsur. l. q scit. Scdo q̄ spāle est in tribus vt qui minus soluit non prescribat. vt. s. e. l. cōperit. ergo in cōtrariū est ius cōe. vt. ff. ad munici. l. j. in fi. ⁊. ff. de leg. l. ius singulare. ¶ Quid igitur dicendum cōiter doc. antiqui tenuerūt primā partē quā tz gl. vt Iac. de are. et

d lam. derā. Sed Dy. ꝯcordat sic[d] aut creditor qui recepit quinq̄ sciebat creditorē debere decem ⁊ tūc sibi non preiudicat nec contra eū debitor prescribit. Aut ignorabat q̄ nō putabat sibi nō teneri ad maiorē q̄titatē q̄ sit soluta ⁊ tunc cōtra eum prescribitur q̄ non videt habuisse aīm retinēdi ius illius obligationis quam ignorat. ⁊ pro ista so. inducit quasi pro casu. ff. quib. mod. vsuffru. ami. l. is qui vsumfru. cum ergo in pposito de qualibet obligatione vel prestatione solueret partē si recipiens sciens fuit sibi non preiudicat. ¶ Non ob. hec. l. vbi lz soluat duas vel tres

e prestationes cum in alijs prescribitur[e] quia hoc est ideo quia de alijs nil soluit. Et q̄ tu replicas de. l. que de tota non valet quia non cadē rō est in parte que in toto vt pz ex predictis. ad. l. cōperit. r̄ndet q̄ in eis est speciale vt neutro casu scientie vel ignorantie sibi preiudicet. ¶ Mihi autē in predicta q̄one videtur quod non debeamus considerare tam animū recipiētis q̄ soluentis q agit de prescribendo. ¶ Et iō apparet mihi q̄ ex themate p̄dicto insurgere possint due questiones. vna est an per. xxx. an. prescribat iuri nō soluendi nisi quinq̄ in futurū post annos. xxx. vel xl. ⁊ in hac questione distinguo. Aut soluit quinq̄ vt partem debiti ⁊ dico q̄ nullo modo prescribit vt ad solidū non teneatur q̄ omni anno recognoscit debitum ⁊ sic tps creditoris non currit. vt. d. l. cum fidem. imo si q̄ incurrisset interrūpetur. vt in. §. precedenti. Aut soluit illa quinq̄ non vt partem sed vt totum quasi vltra non teneatur. ⁊ tunc dicit q̄ ipse p̄scribit tam de iure ciuili q̄ canonico si putat vltra non debere. vbi autem sciuit de iure canoni. non prescribit licet de iure ciuili sic vt. s. e. l. sicut. nec curo q̄ recipiens ignorauerit q̄ prescriptiones iste cōtra ignorantem currunt. vt. d. l. sicut. ¶ Non ob. l. in contrarium alle. q̄ in seruitutibus loquuntur que per simplicem non vsum amittuntur ideo sciētia ab ignorantia vtentis distinguitur ⁊ ibi debitor ab initio totum soluerat seu fecerat q̄ debebat. Alia est questio an transactis. xxx. annis licet pro parte soluerit singulis annis an pars illa non soluta peti possit ita q̄ prescriptio non obstet Et istud est incidere in questionē sequentem. vnde tunc dic vt in

24 sequenti dicam. ¶ † Quero igitur pone q̄ debes mihi decem annua tu soluisti per tres vl' quatuor annos. in quinto cessas soluere nunquid ex tunc incipit currere prescriptio pro omnibus futuris prescriptionibus: ⁊ inter antiquos fuerunt opi. Marc. dixit q̄ non quinto anno quo cessat incipit currere prescriptio pro illa quinta prescriptiōe. ⁊ in sexto incipiet noua prescriptio pro illa sexta etiam successiue de septimo ⁊ ceteris alijs Bul. reprobauit Mar. per. l. eo. in princ. s. de vsur. ⁊ licet nullus declaret quando faciet contra Marc. tñ predicta in precedēti q̄stione apparet indectio hac forma per. xxx. annos a tpe quo cessatū est soluere prescritū est contra ius creditoris adeo q̄ debitor amodo non teneatur soluere. fallit in tributo principi soluendo seu debendo. vt. l. comperit. s. codem. ¶ Si igitur ius ipsum est prescriptione

prescriptione extinctum. ergo pro prestationibus medij temporis non potest intentari q̄ ⁊ in conscientiam illis prescriptum l. cos in prin. s. de vsur. Et q̄ actio semel extincta non resurgit nec frontē erigit vt. j. no. gl. ¶ Sed mar. respondebat ibi odio vsurarū vel ibi accessorio. hic principaliter debito. Sed Bul. vtranq̄ sol. impugnat nam inquit ipse. pone vsuram deberi per stipulationem ⁊ post tempus solutum fore sortem certū est vsuraz preteriti temporis peti posse: vt. s. de iu. l. j. ⁊. ff. de eo q̄ certo lo. l. centum capue. ⁊ si hoc est quando solutione est sublatum principale idem debet esse ⁊ quando tollitur prescriptione cum prescribens similis sit solventi: vt. l. si pupillus. in fi. ff. de admi. tu. vnde inquit ipse dicere aliud in necessarijs non est bonū. quapropter ipse Bul. dixit vna cum rog. annue prestatiōi prescribi tam in stip. q̄ in legatis tempore cessationis etiā pro annis futuris. ar. in. l. seq. in fi. ⁊. j. ti. j. l. j. §. j. in fi. ⁊. s. de fi. instru. l. plures circa prin. ⁊ ad idem tex. dum dicit ab initio cuiuscumq̄ anni r̄ndet qꝰ debet intelligi a quo vel in quo cessatum sit quasi dicat siue sit quintum siue sextum siue septimum Io. vero quem sequit accur. dixit opi. Mar. veram esse in legatis ⁊ in debitis ex stipulatione siue ex contractu veram esse opi. Bul. Et ratio diuersitatis est q̄ in legatis quot sunt anni tot sunt legata. ⁊ primum est purum sequentia sunt conditionalia. sed in stip. vna est stipulatio ⁊ vna ob. pro omnibus vt hec patent. ff. de dona. cau. mor. l. senatus. §. fi. ⁊ de ver. ob. l. si stichum. §. stipulatio. ⁊ de an. le. l. cū in annos. Cum igitur vnūquodq̄ legatum annuum suam hēat obligationem ⁊ actionem merito quot sunt actiones tot debēt esse prescriptiones. ¶ Sed q̄ huic differentie repugnat hec litera que pariter ⁊ simul loquitur in prescriptione ⁊ legatis ipsi r̄ndent vt sequitur in glo. vsq̄ ad fi. Superuenerunt moderni qui in distinctione sequūtur Mar. vt Ia. de are. Pe. Ray. ⁊ sequaces. Et hoc ppter equiparationē vtriusq̄ quā facit hec litera q̄ nō apparet eis sufficiēter respōsum. ¶ Scdo q̄ negari non pōt quin in 3ctibus cōsequētibus annuis ob. fit saltē in diē collata. vt. ff. de ope. li. l. qui bona. ⁊. ff. de ver. ob. l. cū qui. §. qui ita. ergo pro eis prescriptio nō currit: vt. s. ea. l. §. illud. ⁊. j. de an. ex. l. j. in fi. Et ad. l. cos. s. de vsu. dicūt Mar. bn̄ r̄ndisse vcz q̄ ibi in accessorijs. quo casu distinguit. ¶ Aut eneruat ius actoris p̄scriptione ⁊ tunc tollit esse ius etiā in accessorijs. vt in. d. l. cos. q̄ in illis prescriptum esse vr̄. Aut per solutionē eneruatur ius actoris et tūc tollitur quatenus soluit ⁊ nō vltra ⁊ sic per oīa non sunt paria prescriptio ⁊ solutio vt no. in. d. l. si pupillus. ff. de admi. tut. ⁊ sic concludit q̄ annue prestationi non currit prescriptio indistincte nisi a principio cuiuslibet anni vt hic q̄ limitant nisi cessassent per centū annos q̄ tūc fatentur omne ius sublatum[a] esse

a vt. ff. de vsufr. l. an vsufructus. ⁊ de vsuf. l. si vsufructus. ⁊ ita per transit Cy. ¶ Sed aduerte pro deo q̄ si cētū annis prescribitur annue prestationi in totū vt ipsi dicūt per eundē modum ⁊ per quē illis cētum annis prescribitur dz ēt prescribi. xxx. vel. xl. annis. q̄ in modo preteribēdi seu deueniēdi ad prescriptionē nō est diuersitas inter ista tpa. Ideo dico q̄ due sunt q̄ones diuerse que hic cōculcantur in vna. ¶ Est eī primo videndū an trāsactis. xxx. annis a die cessationis sit prescriptū annue prestationi ⁊ annue obligationi. Scdo supposito q̄ sic est videndū an p̄scriptiōi cuiuslibet anni medij ifra istos. xxx. annos sit p̄scriptū per idem tps q̄n prescriptū est annue prestatiōi. ¶ Et vt res clarius elucescat videamus primo in stipulatiōe ⁊ pone rem in exemplo. Hodie promisisti mihi singulis annis dare decē de quibus nihil soluisti transiuerunt anni. xxx. peto te condemnari ad dandum trecenta pro tempore preterito. ⁊ etiā te cōdemnari ad dandum decem singulis annis in futuro tempore q̄ possum: vt dixi. s. eo. l. ij. ⁊ de fidei. l. j. Tu excipies te per istos. xxx. annos prescripsisse ⁊ ab vtroq̄ de petitis absolui debere vnde queritur qd iuris. ¶ Ego cōsidero quod ex ista stipula annua due vt ita loquar nascuntur obligationes vel saltem vna habens diuersos respectus. Prima est vniuersalis que concernit futurū vniuersaliter. Et dico q̄ ei est prescriptū. ⁊ est ratio quia a prin. ad hoc fuisti obligatus. ⁊ no. fuit obli. ⁊ actio pro omnibus futuris: vt l. senatus. §. fi. de do. causa mor. ⁊. l. si stichum. §. stipulatio de v. obli. ideo si negligens fuit tanto tempore ius istud ⁊ actio tanto tempore debet tolli per regulam. l. sicut. ⁊. l. omnes. s. co. Ac etiā q̄ speciale in tributis que dantur in signum recognitionis vniuersalis iurisditionis dominij: vt. s. co. l. comperit. ⁊ sic in alijs obligationibus annuis in contrarium est cōe. Et hoc est q̄ voluit Bul. l. si verba sua bene ponderētur. ¶ Non ob. replicatio predictorum doc. qui dicunt q̄ dies inerat huic obligationi: q̄ nō est verum huic annue sic intentate vt dixi. ¶ Sed si intētaret particulariter vt de presenti fieret exactio alicuius anni futuri tunc fateor q̄ dies inesset. ¶ Ex hoc infero q̄ in themate predicto tu reus debes absolui a scda parte in qua petij te condemnari ad soluendum in futurum. ¶ Scda ob. que nascitur ex ista annua prescri. est particularis ⁊ implicita: q̄ cum census annus euenerit ⁊ si non vis dicere hanc aliam obligationē esse sed cādem que nunc particulariter intentatur non curo ex quo diuersum respectum habes ⁊ istam vel illam hoc respectu dico p̄scriptam non esse. ¶ Et de hoc est hic casus ⁊ ad hunc intellectum si bene pōderas verba sua locutus fuit mar. Et ideo dicit q̄ in illis trecentis in prima parte libelli petitis tunc debes condemnari exceptis decem primi anni q̄ contra illarū decem actionē ⁊ prestationē est prescriptū per lapsum. xxx. an. ⁊ quot erāt summe annales tpis preteriti tot censebant petitiones: ⁊ tūc hz locū ratio modernorum allegata de tpe q̄ inerat solutiōi. Nec huic ob. l. eos. s. de vsu. vbi pro tpe preterito nō pōt agi sublata pricipali q̄ ibi sicut prescribebat obligatiōi sortis ita vsurarū ⁊ sic ibi tps prescriptionis est cōe tam ad sortē q̄ ad vsuras. Et sic p stipulationē fuissent pmisse hic secus: q̄ hic actio variat diuersis respectibus. ¶ Itē ibi si sorte erat vna p̄statio hic plures: lz ibi in accessorio putat vsuras p̄res licet ibi essent p̄stationes. ¶ Nō ob. q̄ dixit Io. q̄ actio semel extincta non erigit frontē q̄ vex est in prorsus ⁊ simplr̄ extincta nō respectiue: q̄ tūc in eo respectu quo extinguit ceruices nō erigit lz quo non extinguit ita hic ⁊ hec in stipulatione annua. ¶ Nūc videamus in legato annuo ⁊ pone q̄ p. xxx. an. nihil fuit solutū petit legatariꝰ heredē condēnari pro illis. xxx. an. ⁊ pro anno quolibet in decē ⁊ eū condēnatū cogi ad ea soluendū. ⁊ etiā eū condēnari ad prestandū singulo anno in futurū decē heres exceptioni p̄scriptionis opponit ⁊ breuiter pro preteritis annis nō obstat nisi p primo anno vt dixi in precedēti ⁊ cōiter oēs fatentur. ¶ Sz an p futuro tpe obstet Io. ⁊ Accur. sequētes Mar. ⁊ idē moderni prefati dixerunt q̄ nō ⁊ hoc q̄ a principio nulla pro futuris annis nata est ob. q̄ pro prīo anno tale legatū est purū pro sequētibus ꝯditionale ⁊ sic pro illis de pn̄ti nulla est ob. vt. l. cedere diē. de v̄b. sig. Sed prescriptio debiti cōditionalis nō cedit anteq̄ ꝯditio euenerit. vt. s. §. illud. ⁊ q̄ ante peti non pōt prescriptio currere non dz. vt. j. ti. j. l. j. in fi. ¶ In ꝯtrariū facit q̄ ex eqtate peti potuit a principio ⁊ postea vt etiā p futuro tpe condēnaret. vt dixi in. l. j. s. de fidei. ergo eandē equitatē legatario negligēti dz currere p̄scriptio in hac petitione vniꝰ tali vel generali nō ad toller dū lz ad natiuitatē impediendū pro futuris ante partē precedentē teneo q̄ hec equitas suadet vt premittat nō vt ex vi alicuius obligationis ad hoc cōpetētis peti possit. Et sic cōcludēdo dico gl. ⁊ mar. verū per oīa dixisse in annuis legatis. Sed in stipulatiōe annua Mar. bene dixisse. vj. annis iam decursis. Bul. vo ⁊ Io. ⁊ Accur. in annis futuri tpis ⁊ ista est opi. mea. Circa ver. nulla qui vult q̄ colonus non prescribit. querit glo. qd si interuerterit possessionē dn̄i. ⁊ r̄ndet q̄ tunc prescribūt. ⁊ idē no. s. eo. l. male agit. vbi plenꝰ de materia. ¶ Querit etiā postea nūqd emphyteota non soluēdo debitā pensionē prescribat ⁊ de hoc remitto ad ea que dixi in. l. cōperit. s. e.

1 ¶ Prescriptione longi tpis an acquiratur dominium.
2 Dominiū directū habēs si cōtingat eū postea rem possidere an prescriptor possit intentare cōtra illū vtilē rei vendite.
3 Prescriptor bonā fidē habens ab initio acquirit sibi ius vēdicandi quocūq̄ preterq̄ in eo cōtra quē prescripsit.
4 Prescriptione. xxx. anno. an queratur vtile dominiū bona fide possessori licet titulū non habeat.
5 Bona fides sufficit a principio ⁊ mala fides superueniens non excludit quē a prescriptione vtilis dominij.
6 Mala fides a principio vtile dominium nō querit q̄ si a possessione cadat nō habet ius vēdicandi.
7 Nouus possessor nō pōt excipere de iure tertij sed de proprio.
8 Prescribenti bona fide sine titulo si a possessione cecidit an det contra dn̄m rei vendicatio.
9 Prescriptor primus ⁊ secundus ceciderunt a possessione ⁊ tertius possidet cui eorū cōtra possessorē detur actio.
10 Domino rem vendicāte an prescriptor ab eo poterit auocare.
11 Ea que transeunt ad heredē vniuersalē transeunt ad singularē successorem nisi aliud cautur.
12 Prescriptor male fidei potest rē vēdicare ab eius violēto possessore.
13 Prescribēs mala fide etiā si veniat ifra annū recuperat possessionē ab eo qui intentans actionem in rem de eius contumacia missus est in possessionē ante litem contestatam.
14 Missus in possessionē realē an statim possideat.
15 Prescriptio in vsuris incipit currere a tempore quo inceperūt deberi ⁊ non sunt solute.

Si quis emptionis. Prīo de eo q̄ p̄scribit long. tēp. secūdo de eo q nihil prescribit longissimo. scda ibi: q̄ si quis. prima pars hoc vult p p̄scriptionē long. temp. querit prescriptori ius rem iudicādi a quo-

b cunq̄ possessore. h. d. ¶ No donationē esse contractū[b] vt prima
1 glo. ¶ † Quero an p prescriptionē lōgi tpis acquiratur domi-
c nium. [c]Bul. q̄ nō per istū tex. in verbo exceptionem. est eīi exceptio actionis exclusio. vt. ff. de excep. l. ij. ⁊ sic supponit actionem

a ¶ Omne ius sublatū. adō soci. ꝯs. cxciij. inci. capio difficultatē. v. iiij ista opi. in. ij. pte char. lxix. ⁊ ꝯs. clxvi. inci. in cā cōitatis castri mōtis nigri. v. viij. ⁊ vi. cōclo circa fi. i. d. p e. char. xxx. itē p̄scriptio. xl. an. qbꝰ currit et qd operatur ⁊ an aduersꝰ eā dat restō i inte. vide p p̄satū soci. ꝯs. cxciij. inci. subtilr ⁊ elegāter. v. si. iiij. ista opi. cū q̄tuor v̄s. se. in. d. pte char. lxix. Itē adō ⁊ limita q̄ lz talis p̄scriptio. xl. an. plenissimā monitionē pariat nec molestiā vel inquietudinē pati dēat. tñ iudicialr dz vexari ⁊ inqetari vt plene p p̄sa. soci. ꝯs. ccxcix. inci. capio p̄mū ꝯsultatiōis articulū. v. preterea prescriptio i pn. i. d. pte char. ccxx. ⁊ ꝯ. cl. iiij. ici. visa bulla bonifacij. v̄si. iiij. ⁊ vl. i. d. pte. charta. xxv.

b ⁊ Donationē eē 3ctū. adde de huius dicti veritate saly. i l. si vt pponis. nu. vi. et q̄ ibi posui i apo. ad eū i v. q̄ sic ⁊ ibi posui in add. ad bar. i v̄s. dōatio. ⁊ i ad. ad bal. n. viij. v. q̄ro vtrū dōatio simplex. i apo. in eo. v. s. de cōdi. ob. causam.

c ¶ Acqrat dn̄iū adde ca. ꝯcunq̄ eps. ⁊ ibi Io. de satu. xvi. q. iij. gl. in. c. vl. ⁊ i auē. nisi. de bo. ma.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dño remanere ⁊ per consequens dominium quod causat ei rei vendicationem. Mar. vero dixit queri dominium per hunc ter. parum ibi posse eum ⁊ actionē ad iudicandū ⁊c. vbi patet q̄ nedum exceptio q̄dm possidet sed etiaz rei vendi. quando desīt possidere ei competit ⁊ illam exceptionem dicebat intentionis vel facti quasi diceret Mar. qđ per eum dominium directū queritur. sed gl. stat cuz Mar. preterq̄z in hoc vltimo. ¶ Dicit scōo queri dominium sed vtile tñ ⁊ directum remanere penes possessorem dominum ⁊ sic de excep. videtur hic loqsi. ⁊ hec opi. vera ⁊ magis cōformatur huic litere vt plene hec examinaui in l. i. tra. dictionibus. ff. de pac. ⁊ perfunctorie in autem. misi. ff. de bo. mat.

2 ¶ †Sed quero si contingat eum qui directū dominum habet postea rem possidere an prescriptor vtilem reivend. contra illuz possit intentare. ⁊ glo. reatit opi. Et primo Bul. qui dixit quod primo per istum ter. qz generaliter loquit. Scōo qz lex dicit mutari dominū prescriptione. vt. ff. de vsucap. l. cum qui. ff. j. qō non fieret si prescriptor possessori dño potentiori nō esset. Tertio quia ante impletam prescriptionem publicianā habebat 2tra alios non contra dominum. vt. l. ii. ff. de publi. ergo vt prescriptio aliquid addat dicamus vtilem rei vendicationem quam quefiuit contra dominum competere ⁊ non mirandum si hec vtilis preferatur directe quia ⁊ alias hoc contingit. vt. ff. de pcur. l. in cause.

¶ Secundo recitat quorumdam opi. qui dixerunt nē competere contra dominum quia minus potens non debet vincere potiorem imo nec ei equiparari. vt. ff. de offi. pfi. l. illicitas. ff. ne potentiores. ⁊ pro hoc accedat quia publiciana vt minus potens contra eum non competit. vt. d. l. ii. ff. de publi. ¶ Item inducit Ey. quia tunc vtilis preferetur directe quando habens vtilem hz causam ab eo qui habet directam non alias vt no. glo. ff. de acq. re. do. l. qua ratione. ff. litere. in gl. que incl. in rem. ¶ Sed modi cum facit quia in diuerso casu loquitur tñ concludit pro prima parte qđ causaz videt habere ab isto qui passus est cōtra se pscribere. Sed fortiores sunt rationes prime. Tene ergo opin. Bul. per rationes suas quam tz Ja. bu. domin⁹ etiam meus ⁊ cōiter doc. ¶ Et vt latius hec materia pateat dixit idē Ja. cum queritur an vtilis preferatur directe. Dic aut vtilis ⁊ directa veniunt ex eadem causa aut ex diuersis. Aut ex contrariis. Primo casu aut vtilis cōpetit ei ad quem principaliter spectat negotiū. ⁊ tūc preferetur directe. l. in causa. in fine. ff. de procurato. aut econtra directa competit ei ad quem negotium principaliter spectat et tunc directa preferetur vtili nisi in tribus casibus positis in. l. iij. j. de noua. Secundo casu qñ ex diuersis causis tunc vna non preferetur alteri ⁊ quilibet vincit in sua. vt. ff. ō iure emphyteu. l. fina. Tertio casu qñ vtilis aduersat directe tunc vtile preferē sine contra diuersos. siue contra eundez dummodo ex titulo ⁊ bona fide sit causata vt hic in prin. alias secus qđ ōr in se uenti versi. qđ si quis. ¶ Querit glo. quasi si nouus possessor prescripserit. nūqz tunc prior prescriptor succumbit. ¶ Quero quid si post prescriptionem scōi ipse cecidit a possessione ⁊ contra nouum possessorem concurrit primus ⁊ secundus prescriptor. quis eorum pferatur. Rñdeo vt in glo. qđ scōs qz prior amisit suū vtile dominiuz ⁊ dominus effectus sui directi. ⁊ ista gl. no. qz ex ea habet qđ vtile dominiuz totaliter ⁊ radicitus prescribit ita qđ nihil remanet vtile penes dominum. ⁊ pro ista gl. facit. ff. ad treb. l. ij. ff. de illo. ⁊ ea que no. in. l. ex asse. an eo. ti.

Quod si quis. ¶ Casus. Per prescriptionē lōgissimi temporis queritur preferi priori si malam fidem habuit ab initio sola retinenda exceptio[a] Si vero ab initio bonā fidē habuit queritur ei ius vendicandi a quocuqz preterq̄z in eo contra quē prescripsit siue dño fuerit siue creditor qui hypothecariā habuerit in eo casu quo malaz fidem habuit. si cadat a possessione tunc poterit prior dño vel creditor ab iniusto possessore illam vendicare nisi ⁊ ipse ppriā fuerit prescriptiōe. b. d. vsq; ad ver. sed hoc. ¶ Supple literā ⁊ simul nota abilita colligę expulsi. i. exclusis ibi indiscrete. i. indistincte. ibi presidio. i. habet rei vendi. contra omnes preterq̄z cōtra dñz vel creditorem hypothecariam. ¶ Et hic nota. per prescriptionem. xxx. an. queritur vtile dominū bona fide possessori bz titulum non habeat. ¶ †Itē no. qđ sufficit bona fides[b] a principio ⁊ sic mala fides superueniens eum non excludit a prescriptione vtilis dñi. ibi indignus eo. ¶ †Et sic no. qđ mala fides a prin. vtile dominiū non querit qz si a possessione cadat ius vendicandi nō bz. ¶ Ibi sibi acgrat siue pscriptor fuerat bo. fi. siue male imo tanto fortius ⁊ sic ad verū dictū refertur vt in glo. ibi nullum ius habuit. i. sile nouus possessor de quo prime dicerat ibi remouerat. ¶ Hic nota. qđ de iure tertij non potest nouus possessor excipere sed de proprio sic vt sequitur. concor. ff. si fer. ven. l. loci corpus. ff. competit. ¶ Reuertor ad prin. ⁊ opp. de precedenti casu ad istum. Sol. vt in glo. ibi cum tit. hic fine licet hic bona fide possideret. ¶ †Quero an huic prescribēti bo. fi. sine titulo si a possessione cecidit contra dominum detur reivē dica. ¶ Et dixit. Placen. qz sic sicut in casu precedenti. et quia hic dicit quod simili presidio vtitur Joan. dixit cōtra. per istum tertium in ver. ita tamen. qui refertur ad vtrunqz casum precedē tem qđ declara vt in glo. ⁊ pro hoc etiā facit qz titulus vltra ali 9 quid debet operari qz facit bona fides sola ⁊ Bec vera. ¶ †Nero. ff. vt in ea. gloss. in princip. quia si primus prescriptor ⁊ secūdus ceciderunt a possessione ⁊ tertius possidet cui eorum contra possessorem detur actio. Rñdeo vt in glo. qđ secundo quia vtile dominium primi est in totum sublatum. ¶ Quero. ii. ab extra declarationem ver. si vero nullum. supposito qđ possessor nullū ius hz. pone enim qui primo pscripserat cōcurreret cum dño in vendicando rem ab eo quis preferet. ⁊ ita in casu precedēti quaz prescripsit titu. ⁊ bo. fide dictū fuit prescriptorez preferri dño. sz in casu nostro quia titulus non intervenit sed solum bona fides manus est dubium qđ lec. l. non decidit nec glos. tangunt saltem expresse ⁊ prima facie videtur hic casus in ver. si vero nullum qđ dñs preferatur. Nam cum sit pars precedentis ver. ita tamen et ille loquat etiam in eo qui possedit bonafide sequitur quod in eo casu loqui debet ver. iste. si vero nullum. Tamē Jac. de are. dixit cum qui prescripserat preferendum qz cōtra queuncqz preterq̄z cōtra dñm possidentem vtif simili presidio concursus ergo dñi presidium non debet auferre ta m ei quesitū. Et ita teneo ⁊ puto esse de mēte gl. posite hic super verbo habuerit. dum dicit quod iste ver. refertur ad casum quādo mala fide prescripserit vel sit re 10 fertur ad vtrunqz dic vt. l. quintus qui prescriptor ad sagendum non veniebat sed dominus solus. ¶ †Sed etiam quero si solus dominus venit ⁊ rē vēdicauit an poterit prescriptor ab eo auc care. Dicqđ non vt hic ver. ita ti. ¶ Quero vlterius ab extra ponecqđ prim⁹ postqđ bonafide prescripsit a possessione cecidit ⁊ possidet tertius contra quē dñs primus intentat directam rei vendi. ⁊ prescriptionem interrūpit civiliter sed quia hec interru ptio prodest tñ sibi vt dixi. S. l. proxima. ¶. imo. versi. sed ⁊ si qs. ¶ †Donec. am tanto tempore possedisset successiue qōiptę pscri pſit vtile dominium pscriptoris. queritur an tunc iste vltimus poterit repellere dñm a sua directa ⁊ ei vēdi. quidam quod nō propter interruptionem factam. †Petr. vero dixit quod sic quia interruptio profuit ei respectu sue directe cui prescribebatur et non respectu vtilis dñi alterius qđ nunc sibi quesiuit igitur de vtili dño nouiter quesito poterit excipere ⁊ dictum directum repellere vt hic in fi. ver. nisi ipse inuitus possessor. et quia vtile preferē directo. arg. j. de enic. l. emptori. ⁊. ff. de verbo. significa. l. alienationis. ¶ Quero tunc cū glo. super verbo inmunitus pone qđ res perueniat ad certum possessorē qui causam habet a prescribēte nūquid tps autoris sui computare poterit vt prosit sibi ad prescriptionem. Et dicit glos. qđ sic. ⁊ ad. l. pompo. ff. de acqui. pos. rīdet q̄ ibi in prescrip. lon. temp. ¶ Ego idem dico siue auctor filius suus bona fi. possedit siue mala fide ex quo tra camus de iure excipiendi ⁊ defendendi. als si de iure agendi cō tra tertium non preferetur domino quia prescriptio eius repe riretur mala fide initiata et sic ei ius agendi non competeret vt hic in versi. si vero mala fi. ¶ Quero cum glos. quid si ubi vendi di rem quam. xxx. ann. bon. fi. prescripseram an in te trāsferatur vtilis ei vēdi. fi ego habebam. Et respondet q̄ sic. qz omne ius meum videor vendere. vt. l. qui tabernā. ff. de cōtrahen. emp. cō firmat et eo quia publicianē transit ad heredē vt. ff. ō publi. l. eū qui. ff. bec actio. ¶ †Not. istam rationez et qua collige quod ea que transeunt ad heredem vniuersalem transeunt ad singulares successorem nisi aliud cauetur in. l. a si oar. g. istud non procedat et. Et quia glo. querit quando bona fide prescripsit. quid quando mala fi. an tunc receptio retentionis ex persona mei venditoris transiret in emptorem. ¶ Et dicit Eyn. quod sic quia reales exceptiones pro sunt omnib⁹. vt. ff. de excep. l. exceptiones. ff. rei. ⁊ ff. de iureiuran. l. ait pretor. ff. i. ⁊. l. seq.

Sed hec sup illis. Hic excipit ab eo qđ dixit in ver. si vero mala fide. casus. ¶ †Possessor violent⁹ no potest referre questionez 12 dñi. h. g. Vel sic. †Prescriptor ma. fi. pt rēvēdicare ab ei⁹ violē to possessore. b. d. ¶ Op. gl. quod nō possit vēdicare quia domi mus nō est. vt. ff. ver. vero mala fide. ⁊ per cōsequēs ei rei vendica. nō cōpetit. vt. l. i. ⁊. l. in rem. in prin. ff. de rei vendi. Sol. quod nō habet rei ven. simpliciter sed respectiue sic puta respectu vio lēti possessoris vt hic sic ⁊ als in publiciana. vt. ff. de publi. cū q ff. si peteti. quasi dicat gl. qđ rei ven. intēdabit de facto ⁊ ille vio lētus possessor nō poterit excipere de iure dñi. ¶ Et ex hoc in surgit qđ actor qui iurabit de calūnia sit periur⁹ qđ dicit †De. ⁊ Ey. tollerari per illā. l. Vel dic qđ nō est periur⁹ qz nō iurat sup actionē sed qđ putet fouere bonā causaz nec alio calūniandi agit ⁊ verū dicit ⁊ p hoc glo. signata super verbo bona. in. l. ij. in pri. ff. de in. cal. vel aliter vt rīdet glo. qđ innasor pdidit dñi. ⁊ sicut dīs actor pōt iure experiri. sed istud nihil est dicere. Primo qz in alio nō dño non procederet solutio. Scōo qz licet sit dominus nō perdit istud ipso iure sz ppter iniam precedēs ergo solu. melior. ¶ Querit gl. rem alienā deposui vt cōmodaui an possit re ferri qđ

a ¶ Missus i possessio. Ad de Alex. post Bar. ⁊ Ang. i. l. fi finita. Ja. iul. pe. char. de dā nisc. vbi oīno vide ⁊ in. l. iij. ja. fi. de ac. pos. ¶ Itē an missus in possessionē trā in realib⁹ q̄z in psonalib⁹ prescribat. vide spe. de primo ⁊ scōo decre. ja. tā de effectu ij. fi vero aga tur ⁊ vt se. et ibi Jo. an. in addi. ⁊ no. in. l. ij. ff. in rē ac. ⁊ vide Ang. an aut. de exhib. reis. pe. col. colla. v. qđ pscribit spacio. xxx. an. sz Bar. i. l. i possessionē. j. de bo. aut. iud. pos.

13 **Sed ⁊ si quis.** Casus. tēt q maleside pscripsit si venat infra annū recuperat pos sessionez ab eo q intētās actionē in rē ex eius cōtumacia missus in possessionē an lit. pte. ¶ Et hic excipit sēm casum ab eo qđ 14 dixit in ij. si vo mala fide. ¶ †Querit gl. an missus in possessio a nē realē statim possideat. qđ q̄ nō p. l. ij. j. ff. de acqui. pos. Mar. ⁊ Alex. q̄ sic p istū ter. dū dicit possessor q supponere vī q̄ possessor desierit possidere a scōs sit factus possessor. ⁊ non alitqđ in misso in psonalibus in 3tio. Bul. vero dixit qnō statiz sed post annū. hec opi. Bulg. nō est vera respectu possessiōis q̄rēde i miſ so. sz pcedēs Mar. ⁊ Alex. in recuperatione vero fienda per eū sz quē facta est immissio opi. Bul. est vera in casu bul⁹. l. ij. lis non est prestata nec quasi. opi. aūt Mar. ⁊ Alex. vera qñ lis cōtes. vel quasi. vt. l. ij. ff. vbi in rē ac. ⁊. j. qūo ⁊ qñ inder. l. cōstancia. ⁊ ibi latius dicā qđ ibi et gl. Alex. ¶ Querit gl. qđ de intērante hypo thecariā ⁊ missio. in possessionē. ppter cōtumaciū an de eo iudi cabim⁹ vt de misso ex personali vel reali. ⁊ gl. fine allegatiōe dī cit q̄ vt de misso ex psonali ⁊ pōt esse rō q̄ accessorū sequit natu rā principalis ar. ff. p quas pso. l. ij. Sīū tñ firmat gl. ff. de acqui. pos. l. j. ff. gnia. ⁊ illā tz Jac. de are. istā vo tz Pe. ¶ Sz Dy. ibi eas sic cōcordat qr si ff debit⁹ è mittit i possessionē tūc incipet na turā psonalis. vt i gl. ista. Sz contrarium possessor ē tunc incipet natu rā realis. vt in gl. Sīū. ¶ Qr auocat possessionē solā. vt. l. si cum vēdito. ff. de euic. de hoc latī⁹ p Cy. ⁊ in. l. cū propona. j. de bo. auf. iudi. pos. ubi hoc examinabo. ⁊ habes p Bar. ex ra vt lit. nō cōtest. c. quoniam frequenter ad finem.

15 **Exceptionem.** Casus tp prescriptio i vsuris lcti put curre a tpe quo iceperūt de beri. ⁊ nō sunt solute. b. d. Querit gl. qñ incipit deberi vsure. et dicit gl. q̄ in fine tpis quasi dicat mētrue in fine mēsis ⁊ annalis in fine anni qz interusuraria sunt medū tpis. ⁊ p hoc vī casus i. l. lecta. ff. si cer. pet. idē dicit gl. in mēstrua vel annua mercede. ⁊ vide qđ dixi in. l. i. j. ff. qñ di. lega. ce. ¶ Itē qro an eis prescribat ex prescriptione sortis. dic q̄ sic. vt. l. eos. ff. de vsu. ⁊ vide qđ dixi in l. precedenti ff. in bis. d

1 ¶ Prescriptio interrumpitur per lit. contest. ⁊ per. xl. annos a tempore cessationis a lite inchoandos.

2 Casus fortuiti non possunt dici numerari vel excogitari.

Spe quide. Casus. tp li. cōte interrū pit prescriptio ⁊ p. xl. an. a tpe cessationis a lite inchoādos perpetuat actio q̄ p petuata etiā ad heredē extraneū est trānitoria. hoc. d. 1 2 ¶ †No. qđ casus fortuiti seu humani agniti nō possunt dici nec b numerari vel excogitari. ¶ Itē no. q̄ penitus tacere ⁊ litē moue re ⁊ motā nō psequi nō p cia sunt parta. vt hic ibi cū nō silēs ⁊c. ¶ Itē qđ actio ppetuata ōr qñ xl. annorū efficit. ¶ Itē qđ ppe tuata ad heredes trānit. Itē q̄ ppetuatio actionis incipit a tpe cessate litis ⁊ sic nō a tpe nō cōte. Cōcor. j. ti. i. l. j. ver. exceptis in fi. ¶ Op. q̄ p lit. pte. nō ppetuet actio. vt. l. fi. ff. de dolo. ⁊. i. super uenā. ff. de tēpo. restit. so. q̄ fallit in actione de dolo q̄ est inuidia et infamat. Itē fallit in offō rescindēdi. vtilis vt restituta q̄ appel lat vtilis rescissoria bi ppetuat fm gl. sz in quot annos dic vt sta tim patebit. ¶ Op. ad idē de. l. i. ff. si interdū. ff. ne de sta. de fun. dicit glo. qđ ⁊ idē fallit. Alij dicunt q̄ bi qđ fuit mota puta quo tpe ibi nulla pscriptio erat inchoata secus si post morte q⁹ tunc perpetuaret. vt in. e. ti. l. fi is. ⁊. l. pe. ⁊ hic fm Pe. ⁊ Cy. ¶ Op. q̄ nō in. xl. sz tñ in. xxx. ppetuet. vt. ff. eo. l. sicut sol. vt n glo. fi. q̄ id verū qñ propter missionē executoris hic qñ lit. cōtest q̄ est fortior et potētior qr tūc maior iter partes est afflict⁹. ¶ Op. qđ simo dis interrūpat ⁊ ppetuat actio. vt. l. cū notissim. in prin. ff. imo. in fi. Sol. q̄ in illis fallit. q̄ in gl. fi. ⁊ dic vt in illis viri. ¶ Quero cū gl. i. qđ si nō p casum fortuitū steterit quo minus cā termi 1 c nare ⁊ an babeat locū ista actionis ppetuatio. qđā q̄ nō a rōne cessante sz gl. tz Ja. ⁊ refert quasi oēs doc. in hac opi. fuisse ⁊ ita te neo ⁊ qđ hic ōr ad maiorē euidētiā ōr. nā lit. cōte. in effectū, suum produxit ⁊ cōsummauit circa ppetuationē actionis. nō qua de cā lis seu iustātia litis postea expiret nō curandū. ¶ Quero. ij. hec Lloquit in actionibus psonalibus vt colligit, hic in prin. in ybo obnorios ⁊ in medio ibi sz is psonalis actio ⁊c. An idē in realī bus. gl. ij. in prin. dicit q̄ sic ⁊ ita trāsit Cy. Ego idē dico qñ rea lis pscribit lōgissimo tpe ⁊ l. l. sicut. ff. co. sz qñ spacio lōg. tpis ei pscribit. Ego dubito ⁊ potius inclino q̄ in. xxx. an. tñ ppetuet. vt dixi. ff. e. l. cū notissim. ja. imo. ad fi. ⁊ ibi rōnē assignaui sz non ignorē gl. te: uisse clare Jo. an. j. in fi. ff. de prescri. Jon. tēp. ⁊ alle. l. istā que vt dixi in psonalibus loquitur. ¶ Hec ob. j. tit. j. l. j. ver. qui magna. facit pro illa glo. qr ⁊ ille in personalibus vel realib

De annali exceptione contrac. 29

d dabi esse casuz q nūq̄z pscribit vīo ēt ale. pō bar. i. l. iuste. ff. ō ac. pos.

¶ Casus fortuiti adō q sunt casus fortuiti. vide l. cō tractus. ff. ō reg. in. gl. in vbo nau fragio. insti. qb⁹ mo. re Sbi. ob. in ja. item.

c ¶ Cā terminat. Adde sz sit i cidens qō an casꝰ fortuitus impe diens actorem ne veniat ad iudiciū cū exercuet. ⁊ No. fin. iste iv. casus fortuitus i ci ōro nūqđ sz qrō sic aūt in reo qr cum excusaret assc. te. fin. i. l. ité illa als ē. l. ité nulla. ja. pe inde. ff. de gsti. pe.

¶ Hego q̄ citatio interrūpat pre scriptionē firma nit ol. gsti. xxxvij. lu. ro gsti. xxxvij ⁊ Saly. et facit qđ voluit Bart. cōsi. xxxvi. vbi di cit q̄ stāte statu to qđ insīa decē nalia ō qb⁹ non ē petita nec facta executio qđ sint cassa si cetato de bitoze cōtumace creditor fuit miſ sus in possessionē ex primo decre. ⁊ deinde sterit p ce cennuz vel plus q̄ vlteri⁹ nō pro cesserit qz in ista tutū nō bz obsta re qr ceptū ff. p copiero quo ad fauorez creatoris alta dicit q̄ p te vide posse sol uari dictuz Sal. qñ de citatiōe nō est fā relatio in dicti pcea q̄ voluit anch. i. cle. ij. vt li. pē. vbi dicinq⁹ his ōr pendere p citatione facta ⁊ relatione nūcij. q⁹ ei cū limita vt per ro. consil. cccxxx.

¶ Actiones psonales ⁊ mixte tolluntur triginta annorū tpe 1 missi prescriptio sit interrupta.

2 Actionis perpetuatio que fit p litem contestatā non incipit ab ipsa lite contestata ta sed ab vltimo actu.

3 Possessione amissa per inundationē an inundatione cessante succurratur ei qui amiserat.

4 Actiones diuisorie vnde nascuntur.

5 Prescriptio contra iudicia diuisoria an currat possidenti ⁊ fic vt diuisit peti nō possit.

6 Actio pignoratitia quādo nascitur ⁊ qñ prescriptione tollitur.

7 Pignoratitia actione sublata an possit debitor pro re si bi re stituenda agere rei vendi.

8 Actioni depositi qñ pscribitur ⁊ quotuplex est actio depositi.

9 Prescritio non currit bodie filio fam. nō volēti agere.

Spe r annali. Error ditur. Secū do statuit. Ter tio ampliat quarto nouū dubiū remouet. Secun da ibi cuncta. Tertia ibi ad hoc ea. ¶ Quarta ibi ne aūt. Prime due partes ꝑ volūt remota annali exceptione ex cōtractu italico currunt et locū habēt certe prescriptiones legitime.

Ad hec. Annalis exceptio super italico tollitur ⁊ alie prescriptione sic legitime cōfirmantur. b. d.

Ad hec. Casus. ⁊ actiones personales ⁊ mixte tollunt 1 xxx. an. tpenisi pscriptio sit interrupta hypo thecaria. xl. an. durāte cōtra debitorē vel eius heredē ⁊ interru ptio per lit. contesta. in. xl. an. perpetuat actionē. b. d. Et primo alias diſpositum repetit. Scōo ab eo vnū modū interrumpēdi excipit. Tertio inferendo concludit. Quarto excipiendo adū cit modum perpetuandi actiones in. xl. an. secunda ibi in fine. tertia ibi nemo. quarta ibi exceptis. ¶ In ter. ibi et veteribus. er istum text. direrunt aliquid quod interruptio per inissionem executoris fuit inuenta de iure veteri quod non est verū vt nota. ff. titu. j. l. ficut. ¶ Ad hunc text. responde quod loquitur et de alio modo quam per missionem executoris ⁊ qđ sequitur ex no stris legibus de inissione executoris ⁊ sic non fit bic cōmunctio 2 ad cundē modū tñ sed diuersos. ¶ †Not. er fin. q̄ perpetuatio actionis que fit per lit. conte. non incipit ab ipsa lit. contesti sed ab vltimo actu in lit. concor. ff. titu. j. l. fi. in fi. ¶ Opp. q̄ nō sol. lum hypothecaria duret. xl. an. sed ⁊ alie sint actiones eiusdem

Universidad de Deusto
Biblioteca

natur:vt.ff.tit.j.l.oēs.r.l.comperit.r de fund.patri.l.fin.r.ff.de fac.fun.eccle.aut.quas ac.Solu.consistendo contrarium nec bec l.excedit casus illos. ¶Oppo.ꝟ.imo sint casus in quibus nulla currit prescriptio vt in libero homine:vt.ff.de prescrip.long. temp.que p̄o lib.l.fi.ff.fi.r.ff.de via pub.l.viā. Sol.consistendo sed/hec lex loquitur de rebus r iuribus prescriptibilib⁹ non de imprescriptibilibus de quibus in contrarijs. Et vltra illos casus habes multos alios quos glo. enumerat in.c.non liceat.extra de prescrip.r ibi vide. ¶tQuero cum glo.quid si per inundationē amisi possessionē:vt.ff.de bo.auto.iu.pos.l.cū vn⁹.ꝟ.fin. An inundatione cessante mihi succurratur.gl.arguit p̄o r contra r aliter non determinat. Sed dic aut volo restitui ad possessionem r possum:vt.ff.de iti.actuq̄ pri.l.i.ꝟ.si qs.r ar.ff.er q. can.ma.l.vt p̄etor.ꝟ.item ei qui. Aut volo restitui contra interruptionem prescriptionis:r fuerit videatur prescripsisse:r dic q̄ non possum:vt.ff.er qui.can.ma.l.sciendū.r.l.deniq̄. ¶tQuero cum glo.vnde nascantur actiones diuisorie.ª r Mar.dixit q̄ ex voluntate r male. Dic ergo cum glosſ. q̄ ex quasi contractu. ¶tQuero etiam an possidenti currat prescriptio contra iudicium diuisorium r sic vt diuisio postea peti non possit.r dixit Mar. q̄ non:q̄ possidenti non currit prescriptio:vt.ꝟ.ti.i.l.ij. Sed glos.tenet contrarium q̄ potuit possessor communiter possidens petere diuisionem igitur r potest prescribi.l.omnes. ē. tit.i.vt tantum operetur bec prescriptio quantum.l.prohibitio de qua in.l.fin.ff.de alie.iud.mu.can.fact.r.l.si pupilloꝝ. ff.de reb.eorum. Ad rationem in contrarium allega.respondet q̄ in prescriptione dominꝫ loquitur. ¶Sed Gul.de cu.bic tenet cōtrarium ex eo primo q̄ per pactum prohibetur communio perpetua.vt.ff.communi diui.l.in hoc iudicio.ꝟ.si conueniat. ergo fortius vel saltem pariter per prescriptionem communia bona: q̄ prescriptio equiparatur pacto:r vt.ē.de seruī.l.i. imo per pactum aliqua remittuntur que tempore non acquiruntur.ꝟ vt.ff. quem.ad.seruī.amit.l.nam satis.ꝟ.fi is fundus.r ibi nota. Item est consequentia bona:q̄ rationes que prohibent perpetuā communionem per pactum vendicant sibi locum quando per prescriptionem:rationes autē sunt iste:q̄ perpetua communio excitat discordias:vt.ff.de le.ꝟ.l.cum pater.ꝟ.dulcissimis.r.j.de vona.l.cum scimus.ꝟ.nec autem. Item quod communiter possidetur vt plurimum negligitur:vt.j.quādo r qui.quar.pars de.l.ij. Sed hec omnia inducerentur per prescriptionem ergo ꝛc. Secundo q̄ si aliter dicatur prescriptio operabitur contra intentionem suam quod est contra.l.ij.ad fi.ē.de iure.calum.r contra. l.cum tale.ff.de condi.r demō. Sunt etiam prescriptiones inuentē vt tollantur lites r contentiones:vt.ff.de vsuca.l.j.ꝟ. p̄o suo. r.l.fi.r hic in p̄in.sed non valendo diuidere in perpetuum directo inducerētur lites r discordie de quibus.ē.ꝛc. Ālij moderniores inducunt alias rationes r crit bec tertia : nam quando socij cōmuniter possident ᵈ r fructus cōmuniter percipiūt vn⁹ alium recognoscit in socium ex hoc quotidie eucnit ergo neutri eorum prescriptio currit sicut nec creditori quandiu vsuras recipit:vt.ē.ti.i.cū notissimi.ꝟ.sed r si quis. Quarto q̄ actio condiui.familiariter competit etiam ratione doli vel culpe.sed non est dubium q̄ ea die qua tu non vis dividere ex quo res est cōmunis r communem fateris tu cōmittis dolum:ergo ea die nascetur ista actio r sic non erit ei prescriptum r iste fuerunt rationes Ly.r Barto.r communiter quasi omnium doctorum. Quinto ego confirmo q̄ si non essent vōi vel saltem alter eorum rei dominium presceriberet p̄o indiuiso r sic cursus temporis tenderet ad illud perfectum r tunc proprie commune respectu iuris reinducereter:ergo eo momēto quo cōmunio est inducta non pōt dici actio prescriptio que er tūc illo respectu est nata.r huic rōni concordat ista glos.q̄ ponderat q̄ dicit q̄ non currit vt possidenti dominum prescribatur r sic ei non prescribatur quatenus possidet sed mediet.tatem non prescribit.sed mediet.tatē quā vt suam possidet prescribit nedum contra tertiū sed contra eum qui secum communionem pretendit si ille solus vōs fuisset.r hoc vult ratio predicta.Sexto probo sic prescribenti nō prescribit ne iuris repugnantia inducatur:vt.l.vbi repugnantia.ff.de reg iuri.sed in nostro proposito hec iuris repugnantia induceretur q̄ prescribenti prescriberetur cum necessaria vicissitudinaria foret hec prescriptio cum non possit magis dici de vno contra alterum q̄ econtrario:ergo ne hoc absurdum incurramus dicendum est neutrum eorum ex quo cōmuniter possident actione cō. diui.prescri⁹ere:secus si alter possideret tantum:vt.l.vnus.ē.in qui.cau.ces.lon.temp.prescri.r ita debet intelligi q̄ hic in litera dicitur. ¶Quero.iij.quid de actione p̄ so.r glo.respondet q̄ ei non prescribitur anteq̄ nata fuerit r bene.nasci autē dicitur finita sociciate de quo die vt habuisti in.l.tandiu.ē.p̄o soc. sed r hic etiā si ante nata esset quandiu stant socij r simul possident:r vnus alterum recognoscit dico prescriptionem non currere vt in precedēti questione dixi. ¶Quero.iiij.quid de actione personali ex testamento p̄o seruitute le gata.respondet glo. q̄.xxx.an tollitur ope exceptionis non ipso iure:vt.l.sicut.ē.titu. j.r hoc cōiter tenēt doc.licet Jac.de ra.aliter dixit vt plene scripsi in.l.corruptionem.ē.de pīsufruct. ¶Quero.v.quid de confessoria r negatoria.de confessoria dic vt in glo.de negatoria dicit glo.aut in his que habent perpetuā causam r in illis est modicum dubium vt in glo. In his vero que habent causam discontinuam dicit glo.q̄ transactis.xxx.an domino negatoriam intentanti obstat exceptio.r mouētur per.l.p fundum.ff.de ser. rust.predi. Sed mihi aut parū facit:q̄ ibi ex concessione prius facta repellitur:at hic nullam concessionem fecerat nec ex quasi possessione per tempus.xxx.an actio aliqua itineranti nata erat cum inquirendum tempus cuius initꝫ memoria nō existit requiratur:vt.l.hoc iure.ꝟ.ductus aque.ff.de aqua quotidia.r esti. ergo isto respectu nō potest repelli excep. ¶Item mouetur gl. q̄ licet dominium tanto tempore possidenti nō queratur tamen domino vendicāti exceptio obijcitur:vt.ē.tit.j.l.si quis emptionis.ꝟ.si quis.Sed similis non est bona:q̄ ibi prescriptione requisita impleuit possessionēz:hic non:r hoc euenit quia ibi possessio prescribentis est continua r domini possessio priuatiua:in casu nostro discontinua r non possessionis domini priuatiua. ¶Alij igitur dixerunt aliter considerantes q̄ p̄a quacunq̄ iti neratione quam fecit ille qui domino exceptionem opponit nata fuit actio negatoria ipsi domino:r sic p̄o qualibet ratione seu itineratione p̄eterita potest iuxta negatoria p̄o interesse domini r etiam peti aduersario inhiberi ne vadat p̄o futuro tempore. Quot ergo sunt iste actiones tot sunt r esse debent prescriptiones:licet ergo fit prescriptum negatorie nate p̄o primo actu secundo vel tertio:tamen non est prescriptum p̄o alijs et potissime p̄o presentī:vt.ff.de verb.obli.l.si fic stipulatus fuerim. ¶Et istam partem teneo:q̄ sic est in legatis annis:vt.ē. co.l.cum notissimi.ꝟ.pe.in quibus a p̄inci.p̄o quolibet non est nata obligatio quod est fortius:q̄ saltem ab vno licet implicito legandi modo dependent omnia legata p̄o futuro tempore q̄ non faciunt itinerationes iste. ¶Nec obstat respōsio quā dat ista glo.in ver.sed licet.dum dicit q̄ licet sint plures actiones:tamen vna sola potest agi p̄o omnibus vt dicitur de pluribus hereditatibus:vt.ff.fa.herc.l.heredes.ꝟ.si inter me.quia simile non est bonum nec etiam probat dicta glo. Nam p̄o diuisione pluriuꝫ hereditatū vno iudicio non agitur p̄iusq̄ omnes hereditates sint delate r sic nec p̄iusquaꝫ hereditates p̄o vna quaq̄ singulariter agi posset:r tunc ab eo tempore p̄o qualibet prescriptio currereturr non ante:sic est in nostro proposito: et sic fimile facit magis p̄o q̄ contra:vnde concludo q̄ negatoria iam formate p̄o itinerationibus iam factis potest prescribi.xxx.an.non autem formate p̄o futuro tempore ex futuris iterationibus. Non ob.iste ter.q̄ bic de actionibus vnicam originem habentibus non de bis que successiue nascuntur r sepius vt in casu nostro. ¶Et q̄ forsan quis replicaret q̄ ꝼm ista seruitus discontinua in finito tempore non prescriberetur r tamen tempore cuius initꝫ memoria nō existit prescribitur:vt.ē.ꝟ.ductus aque.r.ff.de iti.actuq̄ pri.l.i.ꝟ.si quis autem. Ego respondeo q̄ cum illud tempus euenerit q̄ initiū eius ignoretur retro prescripta creditur:r hac ratione coacta quia initiū prescriptionis r concesse p̄hibitionis ignoratur nt dixi in.l.ij.ē de seruit. ¶Quero.vj.de actione pignoratitia r circa eam est primo videndum quando nascatur.secundo quando prescriptione tollatur.Circa primum sunt due opinī.vna q̄ demum soluto debito vel aliter satisfacto:vt.l.si rem.ꝟ.omnis.ff.de pigno.act.vbi casus.r ibi istam partem tenet glo.Ālij dixerūt q̄ primo nascitur scilicet tempore pignoris dati sed non intentatur nisi soluta pecunia:vt.ꝟ.omnis.sicut in quibusdam actionibus ꝛc.sed procedens vera:q̄ ter.nō potest cauillari in.d.ꝟ.eis. ¶Videamus ergo de eius prescriptione. Et respondet glosſ.q̄ si de eius directa prescriptione queratur:tunc a tpe quo competit.xxx.an prescribitur:sed si de indirecta quera r:tunc etiaꝫ primo prescribitur q̄ nativitas eius impediret prescriptionem iuris offerendi cui xxx.an.p̄scribitur a die quo offerre debitum potuit:vt.ē.titu.j. l.cum notissimi.ꝟ.i.versi.iur.sed de ista indirecta dic vt ibi dixi. ¶tQuero.viij.an sublata pig.act.possit debitor p̄o re sibi restituenda agere rei vendi.r dicit glo.q̄ sic:q̄ dominium nō amsit:q̄ probat q̄ r si dominus non fuisset illud sibi prescriptionem quereret:vt.ꝟ.ꝟ.sed cuꝫ illud.in.l.notissimi.sed j.ē.de rāp. dixit q̄ rei vendi.agere non poterit. Nam eo agente excipit creditor de re sibi oblata:r si debitor replicet q̄ offert ei debitū triplicat creditor illi iuri offerendi est prescriptum ꝼm opi.glo.ergo per indirectum ꝼm suam opinī.erit sublata rei vendi.et dicit Ly.q̄ hoc absurdum euenire non potest si teneamus veraꝫ opi. q̄ huic iuri offerendi nō sit prescriptū r verū dicit. ¶tAudivit quendam dicentem q̄ iuri offerendi principaliter intentato per modum agendi prescribitur non quando per modum replicandi:r per hunc modū defendebat istam glo.sed trussa est:quia replicationes tolluntur tēpore quo actiones:vt not.in.l.pure.ꝟ.si

ff.de do.erce. ¶Ego imaginabar suppositā opī.gl.p̄o vtra q̄ huic iuri offerendi prestibatur q̄ glo.dum dicit q̄ potest intentari rei vendi.dicta oppositione posset defendi quia cuꝫ creditor excipit de pignore nō pōt cōtra oblationē debiti dicere se p̄scripsisse ex quo fatetur se continuo pignoris loco rem tenuisse q̄ ex hoc apparet de aio p̄scriptionī Ītio.nam aut non retinet rē illā loco pignoris sed vt quilibet ergo frustra de illo. Aut loco pignoris rē r tūc habeo ꝓpositū q̄ fatetur se tenere ꝼm pignoris naturā.r sic alo restituendi q̄cūq̄ debitū offeraf.r sic p̄cdit q̄ dixi. ¶Et ió cautela est vt si dico de p̄terito tu dedisti pignori q̄ interrogef an loco pignoris vel tanq̄ pignus teneat vel non alia remedia dat hic Mart.de fano q̄ refert Ly.in casu que fuisset pignori datus vt dicat debitū solutū seu p̄o soluto habēdū ꝓpter receptionē fructuum p̄ quā extenuatur debitum:vt si equialet tantum tēpus detrabat de prescriptiōe quantuꝫ fuit illud quo fructus recepit.r boc inquit potest facere in foro ciuili si non lucrabat fructꝰ vel in foro ecā dixi ille loco p̄surarū fructus.Nā in foro ecclesie cōpensabunt cū sorte.Nec diuturnitas tp̄is excusabat.vt extra de vsu.c.ij.r de religiosis.c.sicut. ¶Quero q̄ p̄scribat actioni depositi.rideo q̄ incipit cōputare.vñ sciendū q̄ duplex est actio depositi.vna primitiua q̄ dat simplr ad rei depositē restōnem r hec statim nascitur a die depositionis:vt.ff.de pe.l.i.ꝟ.idē pompo.ver.plane.r.ꝟ.cit aūt.Aliaꝫ cōtraria q̄ postea nascit ratione dolꝰ vel culpe p̄ eā cōmisse de qua ibidē.ꝟ.si apud duos.r in.l.si duo.r ista nascit a tpe doli cōmissi. ¶Et ita not. gl.ꝫ.aliqui aliter dixerūt:vt.l.si stipulatus sum mihi.ꝟ.si litē.ff. de sol.nō ergo ante p̄scribit cū incipiat competere vt bic.ē.titu. j.l.cū acutissimi.in pn.r cū possit intētari.vt bac.l.i fin. ¶Quero vlterius de actione fini.reg.de qua bic in litera r de ea dic vt in.l.fi.ē.fini.regun.r bec sufficiant.

9 Ne autem. Casus. ¶tHodie filiosa.nō valēti agere nō currit p̄scriptio.ꝟ.d.d. Vel sic.in re que queritur filiōssa.cis nō currit p̄scriptio. ¶Quero ter.ille loquit in rebus ꝟ filio quo ad ꝓprietatē:patri quo ad vsumfructū.r sic in quibus pater est legitimus administrator:r actiones mouere dz:vt.ē.de bo.ma.l.i.r non loquitur in castrēnsibus
a vel quasi quin bis filius habet legitimā personā standi in iudicio ar.l.ij.ff.ad mace.r.l.miles p̄cipua.ꝟ.i.ff.de castren.pecu.et est casus in.c.fin.extra de iud.l.ij.r sic in illis ci currit prescriptio ¶Sed quid in alijs que querunt filiosa.r non patri.quidā dixerunt q̄ etiā in eis ci non currit prescriptio quia saltē pōt tenet ei agenti consentire vt.l.fin.ꝟ.necessitatem.ē.de bo.qui de libe.r in honestum est vt filius faciat cogi patrem ad consentiendū et sic cum cōmode r honeste non possit facere haberi debet simul p̄o non valente agere:vt.l.nepoti proculo.ff.de ver.ꝟ.Ālij vt Mar. simul tenuit contra q̄ facile ad bocōpellet iudicis officio.r sic filius dz posse:vt.l.qui potest facere.ff.de reg.iur.nec iudicari dz inhonestum ex quo fit.permittente r bec pars tutor. ¶Ultimo querif de non valenti agere an ei currat prescriptio.dic aut fuit impeditus impedimento facti r tunc currit prescriptio.sed ei datur restitutio.ar.ff.de ser.rusti.predi.l.r attilicinius.r.ff.de iti.actuq̄ pri.l.i.ꝟ.si quis ꝑter. ¶Aut fuit impedit⁹ impedimento iuris r tunc aut nullo modo agere potuit.r ei non currit
b prescriptio siue impediment r fuerit ab initio vt bic siue ex post facto.b.vt.ē.de iudi.l.fi.ꝟ.donec.quasi interꝫ dormiat. ¶Aut agere potuit sed nō cōmode r tūc currit prescriptio sed ei datur restitutio:vt.l.senatus.ff.de offi.p̄esi.

1 ¶tPrescriptionis interruptio potest fieri p̄ rigēdo libellus si possessor prescribens absens sit furiosus vel infans.

2 Maiores qui dicātur.

3 Defensor ciuitatis hodie p̄ius est adeundus quam p̄eses p̄o uincie.

c **Vt perfectius.** ¶Primo ꝛquator ca fib⁹ nouū modū interrumpendi prescriptionē ponit. Secundo circa illum dubia remouet. Tertio cōcludit. Secunda ibi finaliter nullo. Tertia ibi omnib⁹ alijs. ¶Casus. ¶tSi possessor prescribens absens sit furiosus vel infans tutore vel curatore carēs siue in potentia ciuinens pōt ei fieri interruptio prescriptionis p̄rrigendo libellum coram p̄eside r successiue coram episcopo vel defensore r vltimo per publicam r solemnem protestationez facta m ad eius domuz.b.d. ¶Super text.in p̄in.ibi vigilātes et no.q̄ inter desides r vigilantes debet esse differentia. ¶Ibi detinet.pondera q̄ bec.l.nō loquit in personalibus sed tantū in realibus actionibus. Ibi vel libellum expone vel p̄o.r sic not.
d q̄ propter defectum vnius de alternatiuis disiuncta sumitur p̄o coniuncta. Ibi finaliter abfuerit.ibi vel p̄eses vel episcopus ꝛc. ¶Ho.q̄ omnia ista vel ponuntur p̄o copula r tum:ne contradicat bis que p̄orime dixi. Tum ne ars reddatur incerta. Ibi proponere publice r collige ex hoc q̄ ista denūtiatio seu p̄otestatio sic subscripta debet in loco publico affigi forte in foribus ecclesie vel palacij seu in loco cōsuetudo talia r simi lia appo

nivel in honestis domibus vel habitationibus absentis si bic exponatur illud verbum domicilium p̄o domo vt sentit glo.q̄ mibi non placet quia literam violat.ideo credo quod bic loquitur de domicilio non sumpto p̄o speciali domo habitationis sed p̄o loco castri vel ciuitatis in qua habitat r in qua ratione habitationis conuenīri potest. ¶Ibi tabulariozuz id est tabularij vt in glo.sufficit enim vnus vt in auf.de fi.instru.ꝟ.i. Et sic colligequod bec potestatio vel denunciatio est facienda in scriptis r debet esse subscripta a tabulario qui eam scripsit et boc a quia hec protestatio succedit loco libelli conuentionalis alias scriptura non est necessaria vt.ē.de ne.ge.l.fi.r ff.de ercu.tuto.l. e scire oportet.ꝟ.oportet.ibi trium testiuz. ¶Not.q̄ tabellio bic b obtinet vicem trium testium r ē.extra tres testes vicē tabellionis. ¶Et sic videtur quod bunc obtineant vicem instrumenti publicati de quo dic.in.l.in exercendis.ē.de fi.instr.ibi ab inīquis legum conditoribus. ¶Ex hoc voluerunt quidam dicere p̄scriptionem.xxx.an fiuste et precario quod est falsum vt no.ē.eo. l.ficut r quod bic dicitur referas ad prescriptionem longi temporis vel dic quod bic appellat omnes antiquos.il.conditores quia ante.l.istam de eis aliquid statuerant.r sic.l.ficut respectu huius nouc constitutionis antiqua dicitur. ¶Oppo.quod potentia aduersarij non sit iusta causa hoc inducendi cum etiam in officio existens possit conuenīri:vt.ff.de iniur.l.nec magistratibus.Sol.quod bic loquitur de maioribus ibi de minoribus. c ¶tEt no.glo.que vult quod maiores dicantur sin ista materia omnes qui habent merum imperium:minores qui imperium non habent. ¶tOpp.quod bodie p̄ius defensor ciuitatis sit adeundus quam p̄eses p̄ouincie vt in in auf.de defen.ci.ꝟ.iudicare.r in auf.de man.p̄inc.ꝟ.r non permittes. Sol.quod in hac parte ista.l.est per illam correcta.vt in glosſ. ¶Ālij dixerūt q̄ ibi de actione instituenda bic de prescriptione interrumpenda sed Ly.forte diceret quod subtiliter considerato verbo.sinautem abfuerit.quod bec.l.concordat cum illis vt sic faciamus vnam conclusionem quod ille primo est adeundus qui in loco domicilij debitoris prescī iuri dicendi.si igitur est p̄eses p̄ouincie ipse d p̄imo sit adeundus si non est ibi licet sit in p̄ouincia in alio loco in quo degit.r tunc p̄o absente habetur a loco licet nō a p̄ouincia tunc defensorem ciuitatis p̄ius quam p̄incipem si rei cognitionem habet vt in contrario. ¶Oppo.ij.quod non sufficit banc denunciationem ūeri ad domum possessoris rerum nisi in nortiam aduersarij perueniat:vt.ff.que sen.fine ap.rescin.l.i.ꝟ. item cum er edicto.Glosſ.non soluit dic quod ibidem sententie sunt fine prolatiōe r quod ibi de notia dicitur ad maiorē exaggerationem dicitur non quia sit necessarium.j.quomodo r quando.l.tres denunciationes.bic de prescriptionis interruptione in quatuor specialibus casibus tantum.vt in glo.fin.bec no.Et procedit boc contrarium exponendo domicilium i.ad domum. vt facit glo.Sed ego aliter dixi superter. ¶Op.iij.q̄ per istos modos non interrumpat vsucapio triennij q̄ nec per veraz hb. contesta.vt.ff.de rei vendi.l.si post acceptum.r de vsu.p̄o empt. l.ij.ꝟ.si.Sol.vt in glo.r primo ꝼm Mar.q̄ bec corrigit illas sed truffa est.Scdo q̄ id quod bic dicitur solum vendicat sibi locuz in quatuor casibus bic positis qui ad consequentias nō sunt trabendi.extra igitur hos casus locum habent leges contrarie et bec vera responsio specialitatis est:quia in bis quatuor casibus sola libelli porrectio vel protestatio interrumpit prescriptionez sine aliqua citatione vel conuentione. Et ideo quod glosſ. bic in p̄incipio dicit de lite contest.non est bene dictum quantum ad hanc.l.nisi intellexerit q̄ interrumpitur sine ea.r per consequens fortius ea.vel intellexit bic inducī vnam fictam lit.conte.per solam libelli porrectionez vt interrumpatur vsucapio bis casibus etiam quo ad cursum an vero quo ad effectum tantum fit per litem conte.de qua in.d.l.fi post acceptum.r dicit bic Ja.butr.q̄ solum quo ad effectum non quo ad cursum vt olim. ¶In cōtrarium facit q̄ bic libelli porrectio non fit vt procedatur vlterius et sic videtur interruptionem fieri etiam quo ad cursum vt sonat bec litera que indistincte loquitur.sed in.l. si post acceptum lis est contesta.eo animo vt ad vlteriora proceda tur p̄o boc etiam facit:q̄ boc est in prescriptione longi temporis.r alijs de quib⁹ bic in litera.igitur vt vniformis fit omnium determinatio ex quo vniformis esse potest. Dicendum est quod interrumpat quo ad cursum. Item quia iste modus est inductus in bis quatuor casibus in fauorē r beneficiū igitur late r plenissime debet interpretari:vt.l.beneficium:vt.ff.de consti.p̄in. Item quero modo an perpetuatur actio an vero in totidem tempus tantum extendatur.inter bec enim est differentia vt notatur.ē.ti.i.l.cum notissimi.in p̄in.Et dicit Jaco.but.r bec extenditur in totidem non autē perpetuatur.Tum q̄ legē cauēt tum q̄ bic in fi.confirmat oia alia que de prescriptionib⁹ istius sunt dicta.ꝟ nō perpetuabātur ante et p̄inistionē et executoris ergo nec nāc p̄ solā libelli porrectionem. ¶Quero cū glo.nunquid tit.ex qui.cau.ma.bodie sit correctus per istā.l.in ea parte in qua ꝫ absentes qui prescripse-

f ¶tFilij⁹ hꝫ ltimā p̄sonā.adde doc. i ru.et ō pecu.cle ¶tEt p̄ostfacto adō an ipedimē tūs supueniēs post p̄scriptionē schoa tā ipediat cursuz de quo vi⁹ plene bar.i.l.senatusco sul.ff.de off.p̄si.r bar.in.l.q̄stes.ē. de pēi.ipe.off.r in l.naturalite.ff.de vsu.

c ¶tUt p̄fecti⁹. Ad de doc.abar.j.l.ō pupillo.ꝟ.si qs ipī.ff.ō oper.no. nū.r in.l.nō solū ꝟ.monte.l.ij co.e. ti.r hāc.l.limita p gl.fi.r ibi bar.l l.cū beredi.ff.ad trebel.et bald.et ang.bic in p̄inc. ¶Diuīcta sumik adde soci.q̄ fec⁹ q̄ñ p̄onas iter ꝺs ordinata cadit affectio testatoris:q̄ nūꝙ resolvitur i

d ¶tMaiores dicā tur. Adde Jnn.i c.fedes de rescr.r diffuse p̄ Ely.i.c. venies.i.ij.col.de simo.

¶ Generalis petitio. Vide tñ q̄ non pcedit libellus generalis productus coram ali quo cui attributa est iurisdictio incerto ⁊ indeterminato casu: quia non pcedit libellus coram eo productus nisi in eo fiat specificata mentio de qualitate iurisdictionis. ⁊ ita consulunt ang. in consi. data est sententia. Et tenet Joā. and. in ca. cum sit generale. de foro comp. ⁊ dic modo ꝓbatiões sint specifice ⁊ad de in materia de qua dixi. ff. de excipiendi. l. ij. ¶. nihil ta. ⁊ etiā exceptio instrumēti generaliter dentis ⁊ vt hic & in bal. in l. age cū germinia no. ff. de trāsac. et q̄ dicit libellū de fectuum nō ꝓcedere vbi oppo natur intellige li te non cōtest. in bal. in l. excep. in iij. col. ff. de pba. Et ista l. nō ꝓcedit in crimina libus & in Bald. in d. i. i. rij. colū. & cōsel. ⁊ vide not. per Ja. de bel. in disputatiōe quā ponit in l. fina. ff. de acquirend. re. do. de hac l. no. i l. edita circa prī. ff. de cōfi. i. vj. colū. ⁊ habek in ca. ij. de lib. ob. vide Bal. in l. ꝓ hāc l. de tem. ap. Ad de vbi dicitur libellum defectiuū nō procedere ⁊c. dic q̄ etiā partī non prudicat lit. non conte. per ea q̄ consuluit Soz. cōsel. xlj. incip. an teq̄ ad q̄stionuz ver. verū ꝑdictis non obstātib⁹ cir ca princi. in ꝑma pte. chart. lxxxij.

¶ Libell⁹ incertus. an libell⁹ in certus pcedat vi de Bar. in l. edi ta. in. ij. col. ff. de edē. ⁊ ibi Bar. in primo genere cu mulationis vide Bārto. ⁊ ibi glo. in l. j. in prīnc. in ij. col. ꝑope. no. nunci. Et adde Bal. cōsel. iij. vol. de incerta rō ne rei. ⁊ q̄stionis.

¶ Under lacera re. adde q̄ q̄n libellus inept⁹ est iudex pōt eum lacerare dictumest singu. Ja. nocē. in c. i. ꝑoēm. iud. Ité adde Soz. cōsil. cxlvi. incip. visō. ꝓcessu cir. medij. v. col. i. ꝑma pte ch a. ccc. rr. ité adō bal. ꝙ. cvj. i. j. vo.

1 Libellus procedit si quantitas exprimatur licet non causa.
2 Interruptio in personali interrumpit hypothecariam.
3 4 Jus suum omne deduxisse videtur qui in personali libellū generalem producit.
5 Citari quem generaliter fecit aliquis vt ei veniat respōsurus de iure vtrum sufficiat hoc ad interrumpēdum prescriptionem.
6 Interruptione etiam facta super principali intelligitur etiam facta super hypothecaria: sed an idem super obligatione fideiussoria.

Ter multis. Primo ponit tres dubitationes antiquorum. Scōo illas decidit. Scōa ibi sancimus. ꝑma subdividitur in tres. Et ꝓmo ponit primā dubitationem ibi: quātitas siue cā exp̄essa. Scōo ponit aliā dubitationē i ꝑsona li ⁊ hypothecaria. Tertio ponit aliā q̄n nulla quantitas nec cā est expressa. Casus. ¶ ⁊ Q̄alis petitio ⁊e quātitate vl cā citatiō & secuta sufficit ad interrūpendū prescriptionē in omnibus q̄ sub illa petitiōe possunt includi. b. d. Et est hic. l. fin. ibi notanda. ¶ No. q⁹ pcedit libellus si q̄titas exprimat ꝛz nō cā. Item q⁹ admittitur si nō exprimatur quātitas neq; causa ꝛz cū simpliciter dicat aduersarū sibi obnoxiū. ¶ Item q⁹ interruptio in personali interrūpit hypothecariam. ¶ Item q⁹ qui in personali libellū generalē ꝓducit oēs ius suū deduxisse vī vt hic et in. c. abbate sane. de re iudi. li. vj. vbi hoc plene declaratur ⁊ ibi vide. ¶ Ité not. q⁹ inducit defidia: excludit vel interrūpit vigilantia. Item q⁹ ꝓscriptiones. xxx. vel. xl. an. sunt odiose. ¶ Pone casum vt glo. j. in ꝓin. ⁊ attende q̄ glo. dicit q⁹ hic q̄ritur an actiones perpetuent. ⁊ mihi apparet q⁹ principaliter querit an ꝓscriptio interrūpat ꝑ citationes. ⁊ sic per missionē executoris et iuter hec est dīa q⁹ missio executoris solū interrūp: ꝛz non ppetuat. vt no. ff. ti. j. l. cū notissimi. in ꝑin. ¶ Si ergo hic ēt de ppetuatione querit habemus dicere q⁹ hic vltra citationem lis sint cōte. q̄ ēt aliq; moderni dicūt vt patebit ex. j. dicēdis. ¶ Opp. q⁹ talis libellus incertus⁹ nō debeat admitti q⁹ p cum non redditur reus certus an velit cedere vel cōtendere vt dēat facere. vt. ff. de edē. l. i. ⁊ sic lacerādus. vt. ff. de offi. asse. l. i. Sol. vt in glos. j. in fi. q⁹ rens nō reclamauit sed ſponte recepit quasi sentiat glo. q⁹ sup eo fuit lis cōtesta. ⁊ ꝓcessum ad vlteriora. ⁊ testes examinati fuerūt ⁊ sic etiā ad sententia potuit pcedi sibi imputat q non opposuit. ¶ Sed vltra mōra. hec reꝓbarunt ꝛz pars omittat⁹ under lacerare dz sui bonotis causa. vt. d. l. i. ⁊. ff. de postu. l. quos ꝓhibet. ⁊ q̄ sniā dz ferri certa. vt de sen. q̄ fine certa q̄ri. Sed defendēdū q; aut querit quo ad effectū interrūpende ꝓscriptionis ꝑ citationē secutā ⁊ valet vt hic. Aut quo ad vim ⁊ effectū sententie ferēde. ⁊ nō valet in obiectis nisi reus ipsum admittat ⁊ postea actor in ꝓcessu declarat rē q̄titatē vel cām deficiētē vel vtrūq;. ⁊ ita verificet ista glo. fm. Mar. de fil. Ja. bu. ⁊ do. menz. ¶ Opp. ij. q⁹ iste libellus sic q̄alis nō sufficiat. vt. l. denūciasse. h. j. ff. ō adu. ¶ Sol. v. format hic contrariū ⁊ nō solmit. ⁊ merito q⁹ potius cōcordat q⁹ ⁊ ibi denūciatio sine causa expressa valet. ¶ Oppo. ij. ab extra q⁹ ēt in incertitudine vitiet. vt. ff. de tēsta. tut. l. duo sunt tritū. ⁊ de re. du. l. si fuerit. Sol. q⁹ hic nulla est incertitudo quantuz ad conuētionē ⁊ citationē que inducunt interruptionez ꝛz cōmittat ad ſnie ꝓlationē sic quo casu dic vt. ff. dixi. ¶ Quero primo quid si vnaz q̄titatē vel causam expressit an perpetuat cēteras. ¶ Glo. dicit q⁹ quidam direūt q⁹ sic ꝑ istuz ter. in versic. sancimus. ibi vel minus quidaz ⁊ per. l. solemus. ff. de iudi. ¶ Sz Jo. ⁊ Alexan. cōtra ꝑ. l. iulia. §. quantū. ff. ad exhi. Ad. l. solemus. rñdet vt ibi no. videlz q⁹ in iudicio intelliguntur oīa deducta que sunt possibilia includi sub petitione ꝓrecta. ¶ Aut petitio de vna re vel quantitate vel causa exꝑssa nunqd continet aliā. vt. ff. de exceptio. rei iudi. l. cum queritur. ⁊ l. cum de hoc ergo ⁊c. Ad istum text. in verbo minus dic vt ibi in glo. et hec dico vera q̄n cause ⁊ quātitates non sunt similes. ¶ Sed vbi per oia essent similes puta quia de mēse Januarij mutuaui tibi centum: ⁊ de mense Februarij alia centuz. ⁊ de mense Martij similiter alia centum: nūc peto cētum q̄ tibi mutuaui nec dico de quo mēse. Certe in oībus q̄titatibus erit interrupta prescriptio q⁹ nō est ratio quare magis in vna q̄ in alia ⁊ hec lex est fauorabilis ⁊ sic late interꝓtāda. Et ꝓo hoc facit text. iste in princi. ibi ⁊ maxime er similibus q̄titatibus ⁊ per istum modum soluet aliozū opi. ⁊ hoc est etiam de mente ꝑde. ⁊ cy. ¶ Quero. ij. q̄d si q̄titates sunt dissimiles q; vna de q̄nq; alia de decē, alia de. cc. et petam simpliciter decem an in alijs interrumpetur. rñ. glo. q⁹ non ⁊ bene ne cause continentia diuidatur. vt. ff. de iudic. l. nulli. nec ob. illa dictio maxime posita hic in ꝓin. q⁹ dic q⁹ abundat. Ité nec ob. ff. de iudi. l. si quis intētione ambigua. ꝑ quā videtur q⁹ electio debeat esse actoris in quā causaz q⁹ ibi q̄n intentio est ambigua. hic vero est satis clara. ¶ Quero. ij. q̄d si generaliter dicā te obnoxiū ⁊ postea declaro de qua summa vel cā sensi. dicit glo. q⁹ tūc nō perpetuauit oēs sed illa sola. vt. ff. de excep. rei iudi. l. si ex testameto. hoc cōfitet Saly. Alincen. quo ad perpetuationē de qua dicit glo. q⁹ lit. cōtesta. ꝑ quam fit perpetuatio non intelligit facta nisi sup declarata. ¶ Sz quo ad interruptionez dicit ipse q⁹ glo. male dicit q⁹ in oībus facta intelligitur. Et hoc ꝑpter citationē factam ante declarationē ⁊ petitionē ipsius declarationis. ¶ Ego puto q⁹ si declaratio respicit se retro vt in exemplo gl. tūc ipsa dicit verū. Sinaute nō respicit se retro ꝛz futurū respicit sez quā cām ꝓsequi velit vel ꝓns tempus tūq; si. Item contestat tunc opi. sic. pcedere pōt. ¶ Quero quarto quidsi teneris mihi ꝓpeti. here. ꝓpter res sitas hic: ⁊ etiam mutine. ⁊ te conuenio hic an interrumpat quo ad illas que sunt mutine. Et glo. rñdet q⁹ non q; certior ꝓ illis agere nō posset nec reus ꝓ illis rñdere voluit. ¶ Alij cōtra q; ⁊ cozā non ordinario interrumpit prescriptio. vt. ff. co. l. vt perfectius, sed glo. dicit q⁹ illud in quatuor casibus ſpālibus. qui ad consequentias non sunt retrahendi. ¶ Sed Cy. istos concordat dicens glo. verā vbi reus non habet domicilium ꝓprium in loco in quo conuenit ꝛz ibi conueniat q; res ibi sint site. vt. l. fi. ff. vbi in rem act. ⁊ earum tūc respectu vbi conueniri potest. vbi aūt ibi haberet ꝓpriū domicilium: tunc alij dicunt verū vt interrumpat etiaz quo ad res in mutina existentes. ⁊ ratio quia in primo casu opz q⁹ specificētur res ꝓpter ea ibi cōuenit vltra quas cōuentio nō extenditur. in scōo casu secus. ¶ Quero quinto. ab extra aliquis fecit quē citari generaliter vt ei veniat respōsurus de iure vtrum sufficiat hoc ad interrūpendū prescriptionē. dicit Bart. q⁹ nō q⁹ ista colligitur q⁹ est necesse q⁹ alterum de tribus faciat vel dicat q̄ritatem sibi debitam vel causam vel dicat illū sibi obnoxium sic obligatū vnde ꝛeus saltē oz esse certus vtrū agat ꝑsonali vel in rez an de q̄titate vel specie. ¶ Quero sexto hic dō q⁹ interruptione facta super principali intelligit etiā facta sup hypothecaria sed an idē super fideiussoria obligatione. ⁊ videt q⁹ sic q⁹ vtrūq; accessoria: ergo de vtrūq; idē est iudicandū. vt. l. cū principalis. ff. de reg. iur. ccontra vī q⁹ nō q⁹ interruptio ciuilis personam non egredicf interrūpentis. vt. l. naturaliter. ff. de vsuca. ⁊ not. ff. titu. j. l. cum acutissimi. §. sed ⁊ si quis. cum ergo hic sint pluren ⁊ diuerse persone ergo ⁊c. ꝛz hypothecaria nō est nisi vna ideo aliud in ea fm ꝑde. Hoc confirmat Cy. q⁹ ꝓpositā personali cōtra principalem nō ꝓtestauit hypothecaria cōtra tertiū possidentem: vel ecōtra. vt. ff. de non nume. pec. l. si cui.

¶ De alluuionibus paludibus ⁊ pas. Rubrica.

¶ Continua Rubricam. vt in glo.

¶ Alluuionis incremētum cedit lucro eius cuius est fundus cui accrescit.

Flamuis. Casus flumen alio averte re est ꝓhibitum: ripā autem ꝓmunire est permissum et mutato alueo nō perdit dominū fundi circuici per ipsum nisi paulatim accreuerit alteri. b. d. ¶ No. ⁊ q⁹ accrementuz alluuiōis cedit lucro ei⁹ cui⁹ est fund⁹ qui accrescit. ¶ Opp. q⁹ ripam nō ꝛz mutare. vt. ff. ne q̄ in flu. pub. l. sunt

l. sunt qui: putant. ⁊ de ripa mu. l. is aūt. So. q⁹ id q̄ hic dicitur ibi limitatur q̄n munitio non tenderet ad graue damnū accolarum q̄ iudex habet arbitrari vt ibi.

Iquos. Casus ꝓpter decremētū ꝑ alluuionē ꝓuenies debēt tributa mi nui ꝓrata decrescēti ⁊ cōtra ꝓpter cremētum debēt augeri. b. d. ¶ Op. q⁹ imo nō minuant. ff. de iu. emp. l. i. Sol. vt ibi dixi. ¶ Op. de. l. seq. sol. vt ibi.

1 ¶ Alluuionis incrementum per se cēseri non dz sed vnū corpus cum eo cui accreuit iudicari.
2 Diligentia sua nemini debet esse nociva.

Eque. Casus incrementū alluuionis non debet per se censeri sed vnuz corpus cum eo cui accreuit iudicari. ⁊ impugnatio terre vel melioramētum culture nō facit tributa crescere. b. d.

2 ¶ No. q⁹ sua diligentia nemini debet esse nociva. ideo cum labor in dāno est. ⁊c. ¶ Contra hec op. glo. pe. ⁊ non soluit de. l. perandum. §. finautem ex gestis. ff. de iudi. Sed solue q⁹ ibi non tam diligentia sua est sibi dānosa q⁹ ipsuz ius ⁊ iustitia fm que terminatur questio repleta cōtumacis absentia ⁊ dei presentia. vt ibi. ¶ Op. cum glo. q⁹ imo incrementum per se censui aſerri batur ex eo functiones exigentur: vt. ff. l. proi. So. j. q⁹ ibi decerni potest vnum ab alio. hic secus hec non vz q⁹ semper distinguitur si per latitudinem vel longitudinem augeatur non si in altuz magis cleuetur ⁊ functiones tunc non debēt immutari. ⁊ sic glo. ita sensit sol. illa procedit. Scōo sol. q⁹ hec non debet per se cēseri. id est estimari ⁊ censuari. sed totius fundi cum accremento tanq̄ eius parte appteciato fieri vt hic ⁊ functiones totius recipi vt ibi huic solutioui non videf cōuenire ratio posita ibi ne alluuionum vitia. Sed expone. i. ꝓuilegia ⁊ potestate vt in glo. sa. ¶ Sed tunc quero quid prodest non fieri separatim ⁊ respō. vt in glo.

¶ De sententijs prefectorum pretorio. Rubrica.

¶ Continua rubricā. vt in glo. ⁊ no. q⁹ prefecti pretorio excellentiores erat alijs.

1 ¶ Appellari nō licet a ſnia prefectorū pretorio sed infra biēnium principi supplicatur.
2 Legum adminicula denegare non est vtilitas publica.
3 Appellatio an sit necessaria lesis contra ius.
4 Supplicatur nunc vsq; ad biennium principi vsq; ad quantuz tempus debet terminari.

Itigantibus. Primo dictuz bibembie ꝓmit. secūdo rationē dubitandi circa licentiā supplicandi reſcit. Tertio rationem reiectionis annectit. Quarto licentiaz ipsaz limitat in tempoze. Secūda ibi: ꝓ curia. Tertia ibi: nec enim.

Quarta ibi. ita videlicet. Casus. ¶ ⁊ Al sentētia prefectorū pretorio non appellatur. sed. j. biennium principe supplicatur. b. d.

2 ¶ ⁊ No. q⁹ non est vtilitas publica denegare legum adminicula q̄ est idem dicere q⁹ ꝓ vtilitate. l. commoditate publica subiectis non est deneganda iusta q̄ bene no. ⁊ glo. bic omittit q⁹ rei publi. interest locupletes habere subiectos. vt instit. qui sunt sui vel alie. iur. §. fi. ¶ ⁊ Op. q⁹ lesis contra ius non sit necessaria appellatio. vt. ff. que sine ap. rescin. l. i. in ꝓin. fol. vt in glossa. ij. ¶ Opponi. secundo quod a sententia cuiuslibet iudicis appelletur: vt. j. de ap. l. a proconsulibus. ⁊. l. in maioribus. Sol. vt in gloss. iij. q⁹ in

3 prefectis pretorio est speciale. ¶ Et no. q⁹ licet ab eis nō appelletur tamen ab eorum vicarijs appellat. vt. d. l. i. a proconsulib⁹ vbi glo. magna in personis quibus non appellatur. sunt ⁊ alia specialia in prefecto pretorio que hic vide in gl. ¶ Op. iij. q⁹ nō tantum principi imo ⁊ ipsi prefecto. j. decem dies possit suppliari. vt in auf. que supplicatio. §. de preci. impe. of. So. cōtendo contra. nec ꝓpterea illa corrigit istam sed nouū remediū addit et ideo fi hoc nouū remediū omittit nō ꝓbibef ad hoc antiquū accedere ⁊ infra biennium principi supplicare. ⁊ ita dicit hec glo. et idē dicit Ja. bu. in auf. que supplicatio. q⁹ no. q⁹ p hoc facit. §. de iure deli. l. fi. §. cum enim gemini tramites ⁊c. ¶ Op. iij. q⁹ nō possit supplicari: vt. j. ne lice. in vna ca. que causa. l. i. Sol. ibi pte fectus cognouerat de ſcha appellatione q⁹ declara vt in gl. fi. vl tra medium. ¶ ⁊ Quero nunc vsq; ad biennium supplicaf principi vsq; ad quātū tempus⁹ oz terminari. ⁊ rñdet vt in eadem gl. sequitur vsq; ad fin. tamen quicquid esset fm tps huius. l. dic q⁹ hodie tps non est limitatum in cōsistorio principis: vt in auf. sed lis. j. de tem. ap. ¶ Quero q⁹ ter. iste intelligaf ibi pōt succeſſionem iudicis. ⁊ dic vt in gl. secunda expositio est vera cui etiam conuenit quarta.

¶ Duo ⁊ q̄n inde sententiam debet prefare. Rubrica.

¶ Continua rubricam dictū est de sententijs prefectorum pretorio restat videre generaliter de sententijs omniū aliozū. Sed q⁹ ad validitatem sententie quedam solennitates sunt requisite et alique ante sententiam de quibus in hoc titulo. ideo huic titulus ponit ⁊ quia alique in ipsa sententia requiruntur. ideo ponit postea ti. sequentem. Sequitur. l. i.

1 ¶ Rescripti soliti verba enunciatiua non necessitant.
2 Absens quanch potest condemnari ⁊ q̄nch non.
3 Procedi contra absentem vtrum possit.
4 Rescriptum principis quomodo possit allegari.
5 Rescripti verba enunciatiua aut etiā imperatiua an necessitent
6 Verbum solet quandoch in dispositione legali accipitur ꝓ debet vel oportet.
7 Verba enunciatiua quando disponant in vltimis voluntatibus contractibus vel iudicij que sunt.
8 Facilius conceditur vnū speciale q̄ duo.
9 Inhibere quis possit ne iudicet.

On semper. Primo dicti positio tertio illius rationis remotio. secūda ibi propter tertia ibi id enim. Casus. verba rescripti enunciatiua soliti non necessitant. b. d. ¶ Not. vi sis gloss. q⁹ dicto semper⁹ est vniuersale affirmatum: vt. l. semper in stipulationibus. ff. de re iudic. ⁊. l. semper in conuentionibus. in eo. ti. dictio vero nunch est signū vniuersale negatiuum: vt. ff. de ꝓtina. delic. l. nūch plura. ⁊. ff. de eo q⁹ cer. lo. l. i. Scōo q⁹ dictio semper quandoch ponitur casualiter quādoch temporaliter. ⁊ vtroch modo ponit hic fimi. in glo. ¶ Tertio q⁹ negatio ꝓpositā signo vel aduerbio vniuersali affirmatiuo facti equipollere suo contradictorio. vt hic. ⁊. ff. de iureiur. l. iusiurandum. §. non semper. ⁊. ff. de pig. act. l. solutum. §. fina. ¶ Quarto q⁹ verbuz solere nō necessitat: vt hic. ⁊. ff. de of. ꝓconsul. l. solent. in ꝓin. sicut nec verbum potest vt hic de vtroch habetur sed de verbo pōt clarius habetur in. l. sepe. ff. de off. ꝓfi. et. l. non quicquid. ff. de iudi. ¶ ⁊ Quinto q⁹ absens q̄nch pōt cōdemnari ⁊ q̄nch non. ¶ Op. primo q⁹ negatiua ꝓpositā signo vniuersali affirmatiuo equipollet suo contradictorio negatiuo: vt. ff. de legi. non omnium. ⁊. ff. si cer. pe. l. non omnes. ⁊. ff. de leg. tut. l. illegitimos. §. an ergo. ⁊. l. non semper. ff. de iur. imm. ⁊ in alijs. ll. in notabilibus all. Sed ita est hic dum dicit non semper ac eius contradictoriuz ⁊ q̄nch non sed hoc est falsum q⁹ semper compellitur vt. ff. de iudi. l. de qua re. ⁊. ff. de iudi. l. properandū. §. finautem ex gestis. Sol. confitendo primam ⁊ scḥam partem argumenti: q⁹ ⁊ hoc vult. Lista. ideo negatiuam ꝓpositi signo vniuersali affirmatiuo dicens non semper. Sed vltima pars est falsa quod semper compellatur. imo non semper ⁊ q̄nch non et q̄nch sic. ¶ Non compellitur autem q̄n vtrach pars est absens: vt. d. l. properanduz. §. cum autem ber modituz. ¶ Item an altera pars tantum ⁊ lis non est conte. q⁹ ad diffinitiuam tñc ꝓcedi non potest. ¶ Item ⁊ an lis est conte. sed non liquet de cā ꝛz absentem. vt. ca. l. §. finautem reus. ¶ Ubi aūt oēs essent ꝓsentes vel alter tñ. ⁊ de cā liqueret contra absentem tunc absens cō dēnari dz: vt. d. l. de qua re. ⁊. d. §. finautem ex gestis. ⁊ hac rōne dixit nō semper vt legit litera negatiua ꝓpositi vt facet ⁊ dictio semper stat causaliter. ¶ Sed pōt legi scōo modo vt sit temporaliter ⁊ tūc dz legere ex parte predicativt nō expelleris semper id est oītpe etiaz si liqueat de cā. ⁊ circa tps be due ponūtur hic opi. vna vt fiue actor fiue reus sit absens nō possit nisi ꝓprie fi nem trienniū. alia vt illud sit verū actore absente possit etiam ante sed de hoc dic vt dixi in. d. l. properandum. §. ⁊ si quidez. in. fi. op. ⁊ est expedita glo. vsq; ad ver. Ité hoc in ciuilibus. ¶ ⁊ Op. §. q⁹ contra absentē ꝓcedi nō possit: vt. ff. de pe. l. absentē. in ꝓin. et. §. i. Sol. q⁹ predicta in ciuilibus. Contrariū autez ꝓcedit in criminalibus. Quo casu distingue aut est imponenda pena relegationis vel minor ⁊ tunc ꝓcedi potest non alias: vt. ff. an per alium cā appe. l. i. ⁊. d. l. absentē. ⁊ qui ista materia est dubia. ⁊ ma xime an procurator possit tūc interuenire vel non q⁹ quidā hic ponunt ⁊ non bene ideo remitto ad ea q̄ dixi in. l. reos. j. de acc.

4 vbi cadit. ¶ ⁊ Op. iij. cōtra scḥam partē q⁹ rescriptuz principis nō possit allegari in alijs causis: vt. l. i. §. de legi. Sol. vt glo. ij. q⁹ illud verū vbi rescriptū nō esset redactū in corpore iuris noui inductiuo. vel dic q⁹ ꝓdicto in rescripto iuris noui inductiuo bic soliti enūciatiuo ió hic recipit interꝓtationē a iure cōiq; vltra non vult inducere. ¶ Op. iiij. ⁊ ab extra q⁹ necessitatē inducant ista verba q⁹ solita ꝓ lege sun ⁊ seruanda: vt. j. que sit lon. cōsue l. i. ⁊. ff. de legi. l. de quibus. Sol. fm dām meū q⁹ hic nō loquit nec q̄rit simpliciter de solitis. Sed de solitis enunciatiuis enunciatiua aūt nō necessitāt. maxime pp aliud emissa: ⁊ vt. §. de test. l. vba. ⁊ potissime i casu sui⁹. l. vbi pōdera implicatiuā ēt hic an nexā dō dicit ēt cōtra absentes q̄ implicat nedū contra absentes sed etiam ꝓ eis cōtra ꝓsentes dari solere. ¶ Si tu queris an solita necessitant ⁊ dic aut in tantū sunt solita q⁹ induxerunt ta-

a ¶ Usch ad ētū tps. Tuvic ꝓ hn ius. q. rz sione qō vbicūq; statutuz pmittit recurri aliquā sniam qō ipe recurs uoz regulari fz q⁹ regu lak appellatiocḥ tū ad tps exercitū ⁊ terminatiō nis ci⁹. ad qō fac qō no. l. l. fi socie tatē. §. arbitratū i. q. i. q̄tū tpo pos sit pcti reductio. fl. ꝓ soc.

b ¶ Dictio sp. adō q⁹ ista dictio signi ficat cōtinuū tps vide l. l. ij. in. §. j. de iniu. ru. test. rapba. ful. ꝙfil. cv. i ci. ḍdā dña lucia. l. ij. co. ité adō Soci. ꝙ. xi. inc. circa pñtē ꝙsultatione. v. ⁊ insup q⁹ pdicti circa ꝑin. l. i. parte chart. xvij. vbi habes qō dictio sp facit regulā: equipollet vsq; et denotat perpetuitatem.

c ¶ Negatio ꝓpositā. adō. l. de ꝓpilloi. §. fi plurū ff. de no. ope. nū. ⁊ l. in bello. i. §. ff. de capti. postl. reuer. ⁊ adō bal. i l. sinecessarij. §. finnuua. ff. d ꝓi. ac.

d ¶ Propter aliō emissa. adō q⁹ dicī cant emissa ꝓp se ⁊ q⁹ ꝓp aliud vio ꝓoc. ꝙ. cxxv. ibi. in ēt gabrielis ꝛ ser. vī. in ꝑmis ēti dico. vī. resul tat scḥoq; posito i. ij. ꝑte. chart. cv.

Universidad de Deusto
Biblioteca

E Cõpu. siocãti
na. Vide bal. i. l.
cin ancipati. ff. de
ser. fu. z. l. i. ff. de
var. z extra. cog.
et ibi dixi in. l. qõ
iussit. ff. de re iu.
vide Joã. and. in
addi. spec. in ti. ff
dispu. z alle. ff.
z vide Bal. in. c.
j. ff. indices. ff pa.
iu. ff. z hic z in. l.
mãcipia. ff. ff
fugi. z vide bar. ĩ
l. ff. de magi. cõ
ne. z bar. ff. de sal.
l. paul°. z bal. i. l.
iubem°. ff. testi.
z in. l. q accusare.
de cdẽ. z Inno. in
c. sup eo. qõ met.
causa.

E Cõpulsioñsit
a pona. Vide bar
to. in. l. j. in prin.
ff. de iur. om. iud.
posset etiã cõpel
li iudex ppter ff
ñ instantie ferre
sniaz fm bar. in
extraua. ad repri
mẽdũ. in ver. pce
dif. allegat no. ff
z facit qõ babe i
l. seius z augeri°.
ad. l. falc. z qõ ibi
pitri adde Bald.
i. l. qd ergo. ff. pe
na grauior. ff. de
insa. z vide bal. ff
in. ff. col. z in aũ
q. in pe. col. de tẽ.
appel.

E Sola regstitio
vel monitio. Vi
deqõ no. operak
i. c. si post ff stitũ.
de cõfir. z de isto
etiã est gl. cõiter
approbata in. c.
cõsuluit. de of. de
leg. Iz nõ allegat
istũ tex. idẽ dicit
hic bal. esse si nũ
ci° citat ptẽ ptie
judice apud acta
mãdato ipsi° in
dicis ipsa pte ci
tata pñte q° bzvi
pẽptorij. Iz id qõ
no. i. d. c. gsuluit.
z i. l. si pcurator.
ff. ff ỹ. ob. z qõ ibi
no. z adde qõ no.
bal. i. c. i. 6nii. vas.
q. ff. c. sup ỹ. ster
minãt. z. d. Inn.
i. c. tua nos. ff co.
cleri. z nu. q° mo
nitio iudic'ĩ mo
net q° satisfaciat
si bf p citatione
dic vt ibip eũ la
te z no. q° nõ solũ
iuder pt citare Iz
ẽnotari° Iz bal
z an. i. l. vt pfre. ff
vel. col. ff. de an. ex
bar. in. l si finita.
ff iulianus. ff. de
cam. infec.

F

8

9

1

2

3

4

5

6

7

8

1

2

3

c

citum populi consensum z presumptũ z ius cõsuetudinarium et
tunc necessitant q: vim legis habent. vt. l. in contrarium allega.
Sup non sunt in tantum solsla q° faciant nis cõsuetudinarium z
tunc non necessitant: q: non exemplis ꝛc. vt. j. de sen. l. nemo. ꝛ. ff.
de offi. presi. sed z licet z hec quando tractatur de iurisdictione se
cũdũ solita exercenda: q: tunc ad ius z instantiam resultãtem ex
solitis se refert qui verba profert tunc sufficit semel sic factu3 fuis
se: vt. ff. de ali. leg. l. mela. ff. j. C Op. v. ab extra q° nedũ verba
rescripti enunciativa sed nec etiam imperativa necessitant: vt. ff.
de transac. l. lege. coniuncto rubro z nigro. ꝛ. ff. vt nemo inuitus.
Sol. q° ibi verba rescripti diriguntur ad partem cuius commo
dum respicimt ideo ibi sapiunt naturam consilij z sic non ne
cessitant: idem in. l. sepe. ff. de offi. presi. Secus si preceptiua diri
guntur ad iudicem: quia tunc necessitant: vt in aut. vt nulli in. ff.
z hec vero iubemus. C Opp. vj. q: verba enunciativa solsti ne
cessitent: vt. ff. de iudi. l. solemnis. ꝛ. ff. de iureiur. l. admonendi. in
ver. solent enim. coniuncto tert. ff. de iureiur. l. in bone fidei. vbi
declaratur q° illud verbum solet accipitur pro oportet. in. l. j. in
princ. ff. de separatio. Sol. q° interdum is qui habet potestatem
condẽdi leges super eo de quo queritur de se ipso dicit solem° ꝛc.
Et tunc si casus ille non est alias in. l. decisus illa verba inducũt
necessitatem sic faciendo ci cui iurguntur nisi alias de mente cõ
traria appareat: vt. d. l. solemnis. z pro hoc accedat. l. ĥ. z qõ ibi
no. ff. de leg. C Interdum de seipso non loquitur sed de alijs et
tunc aut in materia vniformiter decisa ad quam se refert: z tunc
illa verba necessitant z non tam ex vi verborum q° ex preambu
la iuris dispositione sic dictantes z sic loquuntur alie leges supe
rius allegate in contrarium: aut in materia diffomiter decisa
fm varietatem casuum vt est in casu nostro in quo absentes q°q°
condemnentur z quandoq; non: vt. ff. declarani in primo con
trario: z tunc iudicem non necessitant plus ad vnum q° ad aliud
sed instruunt z excitant vt discutiat an casus de quo queritur sit
talis vel non vt hic. C Unum scio q° verbum solet quandoq;
in dispositione legali accipitur pro debet vel oportet: vt. in. l. ad
monendi. ff. de iureiur. z hoc vt contrarietates aliarum legum
cuitentur z ibi vel etiam eiusdem. l. vt. l. iij. ff. de ali. lega. z idem
ecõtra debet pro potest. vt. l. nõnunq°. ꝛ. l. z post. ff. de in. C Et
tamen generalis materia latius pertractetur de verbis enun
ciativis quando dispondnt in vltimis voluntatibus contracti
bus vel iudicijs. dic vt dixi. l. verba. ff. de testa. quando ait de sen
tentijs in rescriptis. Dicunt sunt enunciativa solitis: z dic vt pro
xime dixi: aut non sunt enunciativa solsti sed potestativa et illa
non dispondnt necessario vt hic in verbo possis. z clarius in. l. se
pe. ff. de offi. presi. ꝛ. l. non quicquid. ff. de iud. C Aliut sunt precep
tiua vel demandatoria: z tunc ant ille cui diriguntur non est
alias ordinarius illius cause z tunc talia verba conferant ei so
lum iurisditionem delegatam: video illam non subdelegat et per
consequens necessitatur z per se cognoscere z iudicare nisi foret
delegatus per principem: vt. l. a iudice. ff. de iudi. C Aliut ille cui
dirigitur rescriptum alias ordinarius illius cause z tunc aut ver
ba diriguntur ad eum sub forma communi: z tunc aut per ver
bum preciptõ z non potest alij delegare z sic necessitatur per se
cognoscere vt in antem. nulli iudi. ff. hec vero subemus. z idem di
co si per verbum iubeo: vt. ff. quod iussu. l. i. Aliut per verbum mã
do: z tunc potest alij delegare: z sic necessitatur per se cognoscere:
vt. d. ff. z hoc vero. z ratio differentie potest esse quia vnum est p
cisum z aliud non: hinc est q° mandare est verbum commune et
vsitatum dirigi in subditum: ideo q: iussus nihil operatur vt. j.
de fideiuss. l. non recte. ꝛ. l. mutuo. in fi. ff. de tute. at verbum iubeo
vel precipio est communiter vsitatum dirigi in subditum nisi qñ
dirigens intendit penitus arctare: vt. l. cum proponas. ff. de he
reditbus instituendis. C Nec obstat q° alias non est differentia
inter iubeo rogo z mando: vt. ff. mandati. l. i. in qua ibi in con
tractibus in quibus quis non astringitur nisi post susceptum
mandatum. Sin vero diriguntur ordinario illius cause sum for
ma speciali: puta tibi committimus cognoscendam summarie
de plano sine strepitu z figura iudicij: z tunc inquit Jacob.
bu. q° de ordinario facit eum delegatum. ar. l. z fi pretor. ff. de of
fi. eius cui mã. est iurisd. C Sed dominus z patruus meus dice
bat z verius q° si iste ordinarius erat iudex omnium causarum
tam ordinariarum q° summariarum: z tunc licet causa sui natu
ra ordinario committitur z cognoscendo summarie: non pro
ptrea efficitur delegatus in illa causa sed remanet in ea ordina
rius: quia princeps qui cãm cõmittit magis alterat naturam et
qualitatem cause: q: de ordinaria facit eã extraordinariã z sum
mariã q° iurisditionis subtiatam. ar. ff. de nova. l. in delictis. ĥ.
si detracta. C † Cõfirmat etiã ex eo q: facilius concedif vnũ spe
ciale q° duo: vt. ff. de dotis pmiss. l. i. essent antẽ hic duo q: altera
rent iurisditionem z cã efficerẽt iurisditio z cã efficerẽt summa
ria. C Item q: priuilegiũ est restringẽdum fm qõ min° bz ipso
prietatis: vt in aut. de non alie. ĥ. q: vero verisimile. z ita teneor
hec sunt vtilia propter duo: vnũ vt scias ad quẽ debet appellari
et an causa possit subdelegari: aliud qõ frequẽtius euenit: q: eis
vt delegatis nihil debet solui cum remaneãt ordinarij. C Que
rit Barto. q: ter. iste vult q° quãdo cui scribit compellat absen
tem cõdemnare p quẽ cõpelli possit. z antecq̃ ad solutionẽ p eum
traditã accedã: attende q° de intellectu huius litere nõ est dice
re nec querere nec supponere q° compellatur per aliquem sed so
lum querere an per illa verba enunciativa solsti compellatur. i.
astringatur a iure z simpliciter absentẽ cõdemnare. hoc declara
tovenio ad eius decisionẽ. C Et dicit glo. q° est cõpulsio causa
tiua: ª q: si iudex nõ iudicat tenetur parti ad interesse nõ q° facit
litez snã: q: tũc litẽ suã facit qñ iudicat z male: vt inst. de oblig.
que ex quasi maleficio in princ. ꝛ. ff. de act. z oblig. l. si ex maleficio. ĥ. si
iudex. ꝛ. ff. de va. z extraor. cog. l. fin. ꝛ. ff. de iudi. l. i. filius. C Nõ
autẽ quando nõ iudicat teneat patri ad interesse probaf: q: in
pluribus casibus particularibus est quisum ne pars lesa rema
neat in dãno: vt patet. ĥ. de ser. fugi. l. mancipia. ꝛ. ĥ. de testib. l. si
quando. ꝛ. ĥ. de iudi. l. pperandum. ĥ. sinautẽ ytaq̃. ꝛ. ff. de ma
gi. cõne. l. i. ĥ. magistratibus. z quasi per totũ. ꝛ. ff. de dam. infec.
l. iij. ĥ. meum. Allia est cõpulsio que fit a persona ª pena z mul
cta indicta: z hanc facit superior apud quẽ querela de tarditate
iudicis pponitur. vt. j. de temp. ap. l. fin. ĥ. illud. in. ta finẽ. z hec
est regula hodie tradita in aut. vt diffe. in. ĥ. j. C Sed tunc dubi
butari potest quis dicitur superior in hac materia. z breuiter in
dubitatũ est de principe q° omnibus preest z a quo omnes alie
iurisditiones desluunt: ideo eius dignitas est generalis ad oẽs
alias: vt no. ĥ. in rubro. de. no. C. cõpo. Itẽ delegãs q: delegatus
ab eo iurisditionẽ recepit. Idem dico de ordinarijs iurisditio
nem ab alio recipientibus ita q° subsunt illi vt sunt magistratus
municipales. Nam isti a preside prouincie sub cuius sunt iuris
ditione poterunt compelli. Et vbi duo essent coequales licet am
bo iurisditionem haberent vnus alium compellere non posset
ff. de offi. consul. l. i. z tantofortius si vnus ab vno z alter ab alio:
vt potestas z episcopus. sed bis casibus ad superiorez negligen
tis recurri debet: vt. d. ĥ. j. in aut. vt diffe. colla. x. C † Also quis
compellere possit vt iudicet videamus quis inhibere possit ne iu
dicet. z breuiter dic q° si delegatus iudicium a se revocare velit
vt. ff. de iu. l. iudicũ soluitur. ꝛ. ĥ. de peda. iudi. l. placuit. C Item
is ad quem propter appellationem interpositam ab inter locu
toria iurisditio devoluta est. Nam superior est factus in illa cau
sa vt extra de ap. c. romana. ĥ. sinautem citatus. lib. vj. C Item
is a quo inhibitus iurisditionem recognoscit. ar. d. l. iudicium. se
cus si non ab inhibente sed ab alio iurisditionẽ recognoscat: q:
tunc ei non potest inbiberi vt not. Post. extra de offi. le. c. volen
tes. Et pro tanto Frede. de se. consuluit dum clericus contra laĩ
cum in iudicio seculari produxisset falsos testes: z postea per laĩ
cum accusaretur de falso coram episcopo q° non possit eps pro
pter dependentiaz accusationis falsi inhibere iudici seculari ne
partibus suis fungaf quanq̃ accusatio falsi sit preiudicialis. Et
hoc accidit propter diuersitatem magistratuũ quorum quilibet
habet iurisditionẽ a diverso z diversam vnus ab alio: z subiun
git q° si eps propter hoc excõmunicaret iudicẽ secularem excõica
tio esset nulla cuz inciplat a precepto invalido. z hoc Fredc. predi
ctus vt quidã scribentes referunt. Bar. z Salv.

! C Citatus legitime potest diffinitive condemnari preter for
mam peremptorij.

2 Denunciationes tres valent tantum quantum peremptorium.

3 Requisitio sola vel monitio quaz iudex facit personaliter parti
habet vim peremptorij.

4 Sententia vbi peremptorium cessat an valeat.

5 Citationi vltime non licet apponere z peremptorie.

6 Edictum peremptorium vel tres denunciationes est necessa
rium.

7 Requisitio vel monitio iudicis quam personaliter facit habet
vim peremptorij z monitum facit haberi pro contumace.

8 Citatio non requiritur si subsit cau sa in processu facto a prin
cipe.

1 C Essante. C Casus. † Preter formã per
emptorij citatus legitime potest
diffinitive damnari. hoc dicit. C Super tertu ibi:
quoq; implicat vt idem sit si peremptorium interue
nisset. ibi causa subaudi efficienti vt in prima lectura vel ma
teriali: vt in secunda vel quarta: vel formali vt in tertia ibi: sen
tentiam diffinitiuam: tum quia de interlocutoria constat: vt. j.
c. l. consentaneum. tum quia hoc nomen sententia in dubio at
tribuitur diffinitiue: vt. l. quod iussit. ff. de re iudica. ibi a iudice
qui de causa cognouit ibi certum est per hanc. l. als esset facta de
indubitabili contra. l. quod labeo. ff. de carboniano edicto.

2 C Nota q° nihil refert quid ex equipollentibus fiat. C † Item
q° tantum valent tres denunciationes quatum peremptorium.
Item visis lecturis no. q° ex vltia † vna sola regstitio vel monitio
quã iudex facit psonalr ptim bz vim pemptorij qõ est valde no
tãdũ. z dicũt cõiter doc. nõ haberi alibi sed satz põt ad idẽ indu

3 c ci. ĥ.

a C Non valeat vbi peremptorium cessat. Adde quod citatio peremptoria requiritur
in tribus casibus vel quatuor secundum † Paul. do castro cum peruenitur ad† difficultã
uam. l. ad peremptorium. ff. de iudi. item cum ad interlocutoriam ab obseruatione iu
dicij vt. l. properandum. ĥ. si quidem. ĥ. de iudi. item cum admissionem ex primo vel re
cundo decreto: vt. l. presenti. ĥ. de bis qui ad eccle. confu. in alijs autem actibus non re
quiritur perem
ptorium imo vni
ca citatio sufficit
vt in dilatiõe data ad probãdus alios actus. z ita
Innocen. in. c. ad petitionẽ. de acc. item adde secun
duz pau. de bal. dicit quod I pro cessu qui fit cotaz
principe non est. necessaria citatio quod saly. bic in
f buius. l. repro bat adde q° mel° locutus est ipse
bala. consi. cclvi. i. volu. z de virtu te peremptorij quo modo differat ab edicto vide oldr.
consi. iij.

b C † Restringẽda. die ergo conclu dẽdo cuz isto qõ monitio iudicis apud acta induc
cit peremptorij vt plene no. ff. ca. l. nu. j. in apostil. in ver. monitio et idem si nuncius
pñte judice citat. z sic ange. dicit fatuosciste qui in cõspectu iudicis faciunt citari per nunciuz. z ad
uerte qõ ista mo nitio non solum põt p iudicẽ fieri vt hic quinimo etiam z per notarium. ita no. idez
Ange. in. le. ĥ. ff. de iudi.

c C Naturalis obligatio. Ex ex fuia oriaf naturalis obligatio: adde bar. z gl. in. l. ff. de iureiur. z bar. i
l. j. in. vij. colũ. ff. de cõdi. inde i. l. cũ qs. de iur. z fa. igno. sed Iij ipe
tz l. l. iul. ver. de bitore in. r. col. et ibi dixi. ff. de qdi. inde. Et cũ opi. bar. tz Bal. hic.

a C Non valeat vbi peremptorium cessat. Adde quod citatio peremptoria requiritur in tribus casibus vel quatuor secundum † Paul. do castro cum peruenitur ad† difficultatem. l. ad peremptorium. ff. de iudi. item cum ad interlocutoriam ab obseruatione iudicij vt. l. properandum. ĥ. si quidem. ĥ. de iudi. item cum admissionem ex primo vel recundo decreto: vt. l. presenti. ĥ. de bis qui ad eccle. confu. in alijs autem actibus non requiritur peremptorium imo vnica citatio sufficit vt in dilatiõe data ad probãdus alios actus. z ita Innocen. in. c. ad petitionẽ. de acc. item adde secunduz pau. de bal. dicit quod I pro cessu qui fit coraz principe non est necessaria citatio quod saly. bic in f buius. l. reprobat adde q° mel° locutus est ipse bala. consi. cclvi. i. volu. z de virtute peremptorij quo modo differat ab edicto vide oldr. consi. iij.

b C † Restringẽda. die ergo conclu dẽdo cuz isto qõ monitio iudicis apud acta induc
cit peremptorij vt plene no. ff. ca. l. nu. j. in apostil. in ver. monitio et idem si nuncius
pñte judice citat. z sic ange. dicit fatuosciste qui in cõspectu iudicis faciunt citari per nunciuz. z ad
uerte qõ ista monitio non solum põt p iudicẽ fieri vt hic quinimo etiam z per notarium. ita no. idez
Ange. in. le. ĥ. ff. de iudi.

c C Naturalis obligatio. Ex ex fuia oriaf naturalis obligatio: adde bar. z gl. in. l. ff. de iureiur. z bar. i
l. j. in. vij. colũ. ff. de cõdi. inde i. l. cũ qs. de iur. z fa. igno. sed Iij ipe
tz l. l. iul. ver. de bitore in. r. col. et ibi dixi. ff. de qdi. inde. Et cũ opi. bar. tz Bal. hic.

1 C Absens sol
lẽniter cõdemna
tus tenetur acquiescere si nie si reuersus scies nõ appel
lauit infra tempus legitimũ. b. d. C † Hoc quod sen
tentia lata contra eum qui est citatus ad domum valet etiam si
citatio ad eius notitiam non peruenerit. casus est hic: vt. ff. quã
do appel. sit. l. prima. ĥ. finali. z sibi imputet qui talem in domo
sua non dimisit qui posset citari vel citationez ei nunciare. argu
mentum. ff. eum qui appella. in prouinc. def. n. l. prima z secunda
secundum Lyn. z Bartol. C † Item nota quod tempus appel
landi currit a tempore sententie late non autem hic z. j. de aq pe.
aut. bodic. C Item quod qui non appellat scienis videtur sen
tentie consentire. C Quod facit in argumen. vt ex sententia in
ducatur naturalis obligatio z ad idem facit argumen. l. impe
ratores. ff. de iure fis. Et ita pertranfit † Dec. z Jaco. butri. z pro
boc etiam facit quia sententia de indebito facit debitum vt. ĥ. de
condictio indeb. l. i. ff. famil. herciscun. l. cum putarem. C Item
quia in iudicio quasi contrahitur: vt. ff. de pecu. l. iij. ĥ. idem scri
bit. z Ly. illo quasi contractu cui inest naturalis obligatio quis
damnatur vt docto. j. si plu. vna senten. fu. condem. l. i. C Idem
pro boc facit. ĥ. de arbi. l. fina. ĥ. finautem. vbi dicitur quod tacẽ
do z acquiescendo roborat sententiam z sic vires eius in aliquo
fortificat. sed hoc non potest esse nificiuili addatur pro socio na
turalis obligatio ergo ꝛc Item ad idem facit. j. de senten. que fi
ne cer. quanti. l. fina. vbi dicitur quod non appellans sententiam
confirmat. sed ex fignato verbi confirmare idem est quod simul
cum alio confirmare. nam dictio cum simultatem not. vt. l. i. ĥ. i.
ff. de pac. ꝛ. l. ex consensu. ff. de actio. z obligatio. sed ille cum quo
confirmat seu firmat non potest esse nisi iudex qui sententiam tu
lit vel pars pro qua lata est vel vterq; ergo ex isto simul a sensu
nasci debet naturalis: vt. l. proxime allegata. Sed Barto. bicti
cit quod sola ciuilis nascitur que de se est efficax ad agendus. Et
probat vna colorata z forti ratione inquit esi absolutoria nõ tol
lit naturalem: vt. ff. de condictio. indeb. l. iulia. ergo nunc condẽ
natoria inducit naturalem. consequentia bona duplici ratione
vna quia facilius tollatur quam inducatur obligatio: vt. ff. de
pactis. l. si vnus. ĥ. pactus. Et huius est ratio quia fauorabiles
sunt liberationes: vt. l. fauorabiles. ff. de re iudicata. cum simili
bus. Alia ratio est quia contrariorum simul debet esse disciplina. z quod operatur vnum in suo proposito operari debet aliud
in oppositio: vt. j. de senten. pas. l. fina. isstam partem tenet Bald.
per alias rationes de Barto. nullam faciens mentionem. z pro
bat quia iudicia sunt de iure ciuili. vt not. institu. de obligatio.
in princi. Sed ius ciuile non producit naturalem odligationem
sed ius gentium: vt. ff. de iustitia z iure. l. ex hoc iure. z. ff. de regu.
iuris. lege cum amplius. ĥ. j. ergo ꝛc. Item quia quod naturalis
obligatio inducatur fictenon consentit repugnatia quia fictio
et natura sunt contraria: vt. ĥ. de bis quive. eta. l. fina. C Confir
mat quia naturalis ex vtriusq; partis consensu: vt. ff. de pactis.
l. i. z. l. iuris gentium. in princip. z. ff. de actio. z obligatio. l. ex
consensu. Sed in casu nostro non est vtriusq; partis simul assen
sus. ergo ꝛc. Quod simul assessus non sit probat ipse tempore
sententie ambo non consentiunt sed vnus tunc alter postea sci
licet lapsis decem diebus et sic per interualla ergo bene sequi
tur quod vtriusq; partis non est simul assensus quia consen

2 C Requisitio vel monitio iudicis quam personaliter facit habet vim peremptorij. C Secundum quod monitum fa
cit haberi pro vero contumace. vnde videretur quod non debet
audiri appellans: vt. ĥ. de iudi. l. apertissime. ĥ. cum autem ber
modicium. vnde vtrunq; est nota tu dignũ. C Sed circa primũ
habeo vnum dubium an ista requisitio vel monitio iudicis de
beat fieri apud acta. z sic dum est ad banchum pro iure redden
do z quidam dicunt quod sic quod mihi placet quia tunc est ibi
in figura iudicij. z sic maior est contemptus. Item propter ma
gnum effectum z preiudicium quem talis monitio producit vn

3 b de restringenda ª quam plus potest. z pro boc extra de confe. ca
pitu. ũ. libro. vj. C Quero tunc an quod dixi de ista vnica moni
tione facta a iudice procedat in iudice tantum ordinario sed etiã
delegato. z glosa fina. dicit z not. quod etiam in delegato proce

4 dit. C † Quarto modo soluit z multum notabiliter quod edi
ctum peremptorium vel tres denunciationes que tantundez va
lent cst requisitorium vt in contrario: vt nisi iudex per seipsum et
sic personaliter precepisset parti vt adesset sententie quo casu am
plius non est citandus: quia verus contumax est quasi hec sit ni
mia contumacia: vt. l. fulcinius. ĥ. si. ex quib. cau. in posse. ca. z in
contemptum iudicis procedens. C † Ex ista glosi. not. duo. pri

5 mum quod requisitio vel monitio iudicis quam personaliter fa
cit habet vim peremptorij. C Secundum quod monitum fa
cit haberi pro vero contumace. vnde videretur quod non debet
audiri appellans: vt. ĥ. de iudi. l. apertissime. ĥ. cum autem ber
modicium. vnde vtrunq; est nota tu dignũ. C Sed circa primũ
habeo vnum dubium an ista requisitio vel monitio iudicis de
beat fieri apud acta. z sic dum est ad banchum pro iure redden
do z quidam dicunt quod sic quod mihi placet quia tunc est ibi
in figura iudicij. z sic maior est contemptus. Item propter ma
gnum effectum z preiudicium quem talis monitio producit vn

6 de restringenda ª quam plus potest. z pro boc extra de confe. ca
pitu. ũ. libro. vj. C Quero tunc an quod dixi de ista vnica moni
tione facta a iudice procedat in iudice tantum ordinario sed etiã
delegato. z glosa fina. dicit z not. quod etiam in delegato proce

a ¶ Querela. Quot modis dicat querela. vide q̄ habes i.l.si ab arbitro.ff.q satisf.cog. vbi habes.q.de statuto dicēte q querele bannitorum non audiantur.

b ¶ Procurator nō appellauit. Adde vltra notata hic per Bal.nu.vj.ver.extra quero procurator dimissus q̄d no.idē Bal.in aut.bodie.j.de appel.Bar.in.l.j.ff.ff.q̄ appel.sit idē Bar.in.l.j.ff.si pcurator vbi Bal.ei contrariat.ff.si quis ius di.nō obtē.

c ¶ Snia nō pōt ferri. Adde.l.cuz actor.ff.de arbit. specti.de fer.j.ff. iuncta.ver.itē q̄d est nulla.& q̄d si snia ferat die feriata an poterit appellari per partes die iurid̄ica. vide per Ang.in l.cū antea.in fi.ff. de recep.arbi.

d ¶ Finit officius delegati. Limita esseverū pro ut.j. dicit nisi delegatus sit ad vniuersitatē cārum fm Ang.in.l. iudex post q̄.ff.ff.de re iu. et do.ant.& Inn. in.c. qualiter.extra de accu.& idē bal.ff. licet imol. videat tenere cōtrariū in.d.l.fi in fi. dex.& ibi vide ad hanc materiam Alleran.

e ¶ Functꝰ est officio. Collige q̄ snia lata a delegato ētrucunq; nulla finit officiū iudicis delegati nisi tulerit cā cōtra formā mādatiꝰ delegatoriꝰ: q̄ tunc nō dicit functus officio q̄ to. ita vo Iuit Old.& Ja. ō aretio fm Ang. j. iudex. ff. de re iu.& ibi hoc etiaz tenet Imol. hic. idēvoluit Ja. buc. ex.& idē Salv. i.l. si accusatorib⁹. j. ō acc.& Cy.& Ja co. butr.& Bal.& Ang. i.l. arbiter. ff de arb.& Imo. in.l.si expssim. ff. de appel. q pau. ō cast. i.l. cū creb a tur. ff. de re ind. Iz Jo. cal. in. c. q̄ aliter. extra de accu.& ¶ De. de anc. f cle. j. extra de re iud.& Imo. in. c. fkis. de offi. dele. cōtrariū tenēt et min⁹ bñ. & adde Bal. q̄ delegat⁹ per snīam nullaz funct⁹ est officio suo. consil. cccv. lib. iij.

sus sequens vnius solius non potest facere nasci q̄ prius natū nō est. ar. l. pom. ff. de neg. gest. ¶ Confirma: q̄ si is appellasset & sic nāq; aquieuisset nō potest tunc dici q̄ consenserit. ad istum text. rndit q̄ de consensu confirmatorio loquit nō dispositorio: vt pti. j. de sen. que fine cer. quā. l. fi. i fi. & sic licet in iudiciuz sui dicatur cōfirmare: tamen nō ampliat vt vltra naturā rei iam iudicat e. pducat naturalē obligationē. Si velis tueri primam dic q̄ si obtinuit ex tūc cōsentit: & q̄ succubuit fi non appellat decla rat retro cōsensisse: nam licet habeat decē dies ad querimoniam faciēdam intelligit si velit: si igit non fecit apparet tūc q̄ retro querimoniam facere noluit. ¶ Preterea suppono q̄ tm̄ nūc consentiat cū partis aduerse cōsensus nō fuerit sed perseueret continuo reperiunt consensus: & si non ab initio tm̄ ex postfacto simul cōcurrere q̄ sufficit: cū. l. hunc terminū sibi assignat. ¶ Preterea iste cōsensus nō tā fictus q̄ tacitus & sic rōnes iste non videntur pdictis obstare. ¶ Ad vltimam rōnem quomodo quis appellauit & succubuit responderi pōt vel q̄ etiaz tunc consentit licet cōpulsus aut voluntas cōpulsa vel coacta non impedit natura lem nasci: vt. ff. q̄ met. cau. l. metū. ℌ. volēti. vel q̄ in casu illo nō vendicat sibi locū predicta ¶ Pe. & Ja. oppo. sed pcedens tutior. Vel dic q̄ semper in snia ferenda cōsentit: ideo ad illū finem litigant. ad rationē Bar. responderi potest q̄ absolutoria iudicis non tollit naturalem rōnem impotentie sed eam vulnerat & elidit: q̄ sic potēs non est. ¶ Condēnatoria aūt etiā p se nō potest naturalem inducere sed sumpt̄ iuncta consensu partiū qui illi roburtribuit vt patet in.l.fin.finaūt.ℌ. de ar. naturalē inducit: vel si nō ipse cōsensus partiū hoc facit. Et q̄ hoc euenit pp ter sentētiam: ideo totum attribuit sententie. & hec disputatiue sunt dicta vnde tene quam partē vis. ¶ Reuertor ad glo. q̄ licet nō appellauerint nō teneantur snie stare que nulla est: vt. l. si expssim. ff. de app. Quod autem in casu nō snia sit nulla ipso iure patet ex duobus. ¶ Primo q̄ lata lite nō cōtestata: ergo nulla: vt. j. de tēp. appel. l. fi. ℌ. illud. Scōo q̄ lata lata sine partis legitima citatione ergo nulla. vt. j. cod. l. ea que. & ff. que sen. sine app. rescin. l. j. ℌ. itē cū ex edicto. solu. q̄ hec dz intelligi fm illas q̄ in prima glo. & sic hic sc. als snia nūt post litē contest. & etiam fuit legitime citatus ad domum: & ex hoc patet primū notabile verus esse. ¶ Opp. ℌ. & sic text. iste dicit si nō illico q̄relam detulistis q̄rela[a] pōt esse multiplex: igitur cū ille nō declarat quam vel qualem nos dimittit in incerto contra. ℌ. de no. co. compe. huius timore facta est gl. q̄ dicit q̄ de duplici q̄rela pōt hic loqui: vna restitutiōis in integrū: alia appellationis a snia. nūc videamus an hoc possit loqui de restitutione in integrum. Et arguit seu opponit glo. ij. q̄ nō. de. l. j. ℌ. ff. quando app. sit & solvit q̄ ibi fuit legitime defensus vnde absentia cum lesit hic non fuit defensus vt dicit hec litera. ¶ Tunc opp. ij. q̄ de restitutione in integrum hic loqui non possit: q̄ ter. iste loquitur in casu in quo abūs tenetur cum primum cognouit snīam contra se latam que relam deferre: sed absens non tenetur restitutionē istā ilico cum cognouit snīam impetrare: sed habet olim annuz vtilem: bodie quadriennium continuum a tēpore reuersionis: vt. l. supuacuā. ℌ. de tē. resti. in integrum. ergo lec. ista huic litere non conuenit. huius forsan timore gloss. ista in ver. vel melius dicit q̄ hic non loquit de restitutione in inte. sed de querela per remedium appellandi pq̄ de snia velut in qua conquerit. & hec est vera lect. in hac. l. ¶ Contra quā op. v. ab extra q̄ iste indefensus ex quo supponitur legitime citatus vt in gloss. i. non admittitur ad appellandum. vt. ff. de ap. l. er consensu. ℌ. fi. ℌ. de iudi. l. properādū. ℌ. cum aūt hermodiciū. Sol. q̄ illud in vero cōtumace hic in tuto. vel pōmpte per citationem factam ad domum quis admittitur ad appellandum vt hic: & quando quis dicatur verus contumax dixi in. n. ℌ. cuz autem. ¶ Quero modo an in quolibet absente procedit hec lec. cum multe sint spēs absentiarū: q̄ alia voluntaria vt mercationum causa. Alia probabilis vt studiorum. Alia necessaria tantum vt relegationis. Alia probabilis tantum vt relegationis: alia probabilis & necessaria: & sit mixta vt causa recipu. puta militie legationis & similium. Et dico q̄ in qualibet cum hec lex loquatur indistincte. Nec in hoc re medio appellandi & inter eos ratio diuersa: igitur nec ius diuersum: vt. j. de lib. pre. l. j. potissime procedit in absente ex voluntaria causa. & dicit hic in gl. in fin. quia ille nullum habeat remedium q̄ appellandi de iure communi: non enim ei patrocinatur beneficium pretoris restitutionem concedentis alōs: quia equitas in voluntaria absentia non adest. ¶ Itez procedit sine scrupulo in absente ex probabili causa studiorum q̄si procurato rem nō dimisit: & tm̄ faciliter dimittere volēs potuit: q̄ tunc ei r-

1 ¶ Sententia non fertur die feriato.
2 Sententia vere vel ficte contra contumacem lata non valet.
3 Judex non debet credere verbis litigantis sed constet ex actis.
4 Delegatus nouus an ex eisdem actis cognoscit sicut primus seu de quibus primus iudicauit.
5 Delegatus judex tulit sententiā per errorem facti credens partem citatam que non erat an durat eius iurisditio.

stitutio nō suffragat: vt i ea. gl. & in. l. fi. ff. de i inte. re. & ibi ℌ. ista gl. in prin. sentiat cōtra & male vt plene scripsi in. l. j. ℌ. ex q̄ causa. in alīs aūt casibus dico etiā pcedere & similiter in absentibus ex quacūq; alia causa vt no. glo. in aut. bodie. j. de app. lz ei def restitutio ad totam causam: q̄ remedium ordinarium appellādi nō facit cessare extraordinarium restitutionis nec econtra q̄ñ per extraordinarium pignus subuenitur q̄ñ per ordinarium: sed vtrumq; locum habet & parti datur electio vt not. ℌ. si aduer. rem iudi. l. j. et fi. ff. de mino. l. emilius. et sic non obstat. l. in causse. ff. de mino. ¶ Et quomodo & qualiter in qualibet absentia subueniat plenius ceteris. in. l. j. ℌ. ex qui. cau. ma. ideo ibi vide. Et quomodo quis teneatur mittere & rejnquere procuratorem plene scripsi. ℌ. de resti. mi. l. j. vbi vide. ¶ Restat querere quid si in casu huius. l. fuisset plene per procuratorē defensus et legitime citatus fuit condemnatus: sed procurator non appellauit. an tunc dominus cū sciuit poterit appellare: vel si non potest querit de remedio. & glo. hic posita in verbo. finaute reliquisset. dicit q̄ preiudicat domino nec poterit dominus appellare vt ei prosit: nec etiam ei datur restitutio. & licet glosse vlterius non dicat tm̄ alia glo. ff. quando app. sit. l. j. ℌ. fi. in fi. dicit hoc verum nisi procurator non sit solūdo: q̄ tunc restituet ad appellandū. ar. ℌ. de iudi. l. properandū. ℌ. fi. facit glo. ff. de eo per quē fac. est. l. fi. & cum illa glo. concordat alia in aut. bodie. j. de app. ¶ Quero iurta verbū cognouistis an hec cognitio & snia sit pbāda. Dicit q̄ sic: q̄ ignorātia psumit: vt. l. veruis. ff. de probat. sed cautela est fm Jaco. de are. cōtra istā psumptā ignorātiaz vt teneat snie mittat ad domum absentis: q̄ tunc psumetur ad eius notitiam peruenisse. ar. l. scire opz. ℌ. oportet. ff. de excu. tu. q̄ fa tētur alīs fi erat in loco propinquo nō si multū remoto. ff. de decre. ab ordi. fa. l. j. & in. l. fi.

a ¶ Causa que semel est in curia. Adde Bal. in. c. j. ℌ. ad hec. de pa. iur. fir. i vsi. fen. Jo. de imol. in. l. si expressim. ff. de ippella. ¶ Pct. de ancha. in cōsi. lvij. incip. circumscriptis regulis cancellarie.

b ¶ Si vt proponis. vide materiam huius legis et intellectuz Raph. cu. l. l. iudex post quā de re. iudi. & ibi do. Ang. & adde Bar. hic.

c ¶ Si ꝑses. adde q̄ dicit no. bart. in. l. properādū. ℌ. illo pñtū text. & p. l. ij. ℌ. vt infra certū ꝑs q̄ lz in stantia sit peremp ta. tñ offīn iudicis durat vt possit partē q̄ quam hoc contingit in expensis cōdēnare: q̄ nō. & idem tz in. d. l. ij. & bal. in hoc dicit singulare q̄ bñ limita ter. ia appellatio nis de quo vide quod scripsi post Bart. in. l. j. ℌ. qñ quo. nō est necesse. et hanc. l. limita et declara vt per bal. in. l. nostraz. in. ij. colū. ℌ. de testa.

d ¶ Minores in defensos. Adde an snia lata ℌ minores idefensos valeat: vide bar. to. l. ℌ pupillis ff. de re ind. et ibi doc. si iudex pro nunciat appellationē cē desertaz an sit interlocutoria. vide Ludo. in rubr. de rem. & Bal. in. l. ij. ℌ. ō epis. audien. & ibi an ab eo possit appellari: et no. hic q̄ snia lata ℌ minores indefensos non vz talli in cā p quā p nunciat q̄ē interēdū in possessionem. ¶ Itē vz snia diffinitiua in cā appellationis cōtra minores indefensos not. in l. alienam. ℌ. de pcu. & Ang. ofi. ccl. xv. & adde so. q̄ vbi per eorum legitimos tutores sunt defensi. cōsil. cc. lij. incipit circa primū cōsultationis. in prin. in. ij. parte. charta. ccv.

ficio suo & iurisditionis sue formam seruauerat. & ideo ipse idem de nouo non potest cognoscere & hoc delegato speciali. ¶ Quero igit q̄ si esset delegatus ad vniuersitatē causarum rndeo q̄ quia ad huc remanet in iurisditione vniuersali ipse deuuo posset iudicare vt ordinarius. nam & alia agit vt ordinarius quia subdelegat. vt. ff. si quis & a quo appel. l. j. et not. in. l. a iudice. ℌ. de iudi. & etiam recusatur vt suspectus sicut nec ordinarius: vt not. in. l. cum spāli. ℌ. de iudi. ac etiam quia mulctat & ab officio executores remouet vel ordinarius quod non faciunt specialiter et singulariter delegati. vt. l. ℌ. et ibi nota. ℌ. de spon. ¶ Quero. ℌ. in casu huius. l. an iste nouus delegatus cognoscit ex eisdem actis sicut primus seu de quibus primus iudicauit. & glo. pe. dicit q̄ sic per notata in glo. fina. in. l. fi expressim. ff. de appel. vbi glo. tz aperte q̄ sic & nō erit necesse nisi q̄ acta facta coram alio delegato producant coram isto nouo delegato. & sicut ille erat in lumine ferende snie ita & iste. sed hic attende quia glo. alia vt tenere q̄ ex eisdē actis non possit iudicari in. l. cum querebat. ff. de re iudi. ¶ Sol. pro istarum glo. cōcordia. Dy. & cōiter doc. distinxerunt ita. q̄ñz defectus qui concernit sententiā cōcernit etiā omnia acta: & tunc si ex eisdē actis vt vitiosis non pōt iudicari. Exemplum. litigatum est cum minore fine autoritate curatoris sui certe oīa acta q̄ inualida erunt de nouo facte dā sunt. ita intelligi pōt glo. l. cum querebat. q̄ñz cā nullitatis cōcernit solum snīam vt q̄ late die feriato vel cōtra non citatū vt hic & tunc ex eisdē actis iudicari pōt vt in hac glos. & in glos. d. l. fi expressim. ¶ Quo defectus & causa nullitatis snie concernit etiā acta sed non oīa: sed partē puta etiā mortuo reo post litem cōtestatam. pcessum fuit cōtra mortuū vsq; ad snīam inclusiue tunc sententia est nulla et oīa acta a die quo mortuus est. vt. ff. que sen. fine ap. rescin. l. pe. & fin. ideo acta illa quesunt nulla de nouo sunt inchoanda: & ita etiā potest intelligi. d. l. cum querebatur. & gl. sua. & ita etiā bic tranſit Bar. ¶ Ego ista verba ap probo q̄ñ instantia prime cause nō esset peremptа ita quod iste nouus iudex ingreret q̄ō supereſſet de instantia posset acta illa resistere vel sententiam proferre vel quia innstātia perēpta pere mit acta. vt. l. ij. ℌ. iud. sol. sequitur quod ex peremptis nō potest iudicare etiam si in eis nullum pro tunc fuerit vitium ſz oportet vt de nouo fiant. Ideo in hac materia sic distinguo. aut vitiū est ita in actis sicut in snia tunc ex illis actis vitiosis nūquam pōt iudicare sed opz oīa illa de nouo fieri. vt. d. l. cuz querebatur cum glo. sua. aut erat vitium in sola snia vt fuit hic & tūc aut est infra tempus instantie huius cause et tunc ex eisdem actis de nouo iudicatur. vt. ff. de appella. l. si expressim. cum glosſ. sua: et bic in glos. Aut tempus instantie est lapsum & tunc aut queris de actis que fiunt ad ordinationem cause & sic de actis construētiuis & est libelli oblatio litis contestatio & iuramenti calūnie prestatio: et tunc ex eisden nō pōt iudicari quia illa pereunt in ſtantia peremptа. vt. d. l. ij. & ibi glo. & ita etiam pōt intelligi gl. d. l. cum querebat. Aut queris de actis que fiūt ad decisionem cause vt sunt probationes & tunc aut illud q̄ō in priori instantia fuit pbatū nō infert necessario vel pbabiliter cādē decisionem fieri debere in bac noua instantia & tunc ex illis probationibus & actis probatum nō est iudicandū. vt not. & ipsa per se demonſtrat. sed accedat. ff. de excu. tu. l. spadonez. ℌ. qui absolutus. aut in priori instantia infert cādem decisionem fieri debere in hac instantia noua & tunc aut queris de actis confessionū factarum in iudicio vl instrumētorū in iudicio pductoū & tunc ex eisdem pōt iudicari in bac noua instantia. & ita intelligat q̄ō no. gl. in l. cū annua. ℌ. fi. ℌ. de arbi. & etiā q̄ō no. ℌ. de edē. l. is apud quem aut queris de actis attestationū & tūc distinguo vt facit ter. in l. cum apud. ℌ. de test. & bis adde q̄ō dicam in. l. gesta. j. de re iu.

¶ Expedita materia quātū ad hāc. l. spectat omitto q̄ō hic tra ctāt aliqui sup eo q̄ō hic tetigit gl. dixit enim q̄ō lz delegat⁹ de nouo nō cognoscat tñ ordinarius sic & de hoc remitto ad ea que dicā. j. eo. l. fi ꝑses. vbi cadit. ¶ Unū tñ quero q̄ō participat de vtraq; pone q̄ō papa delegauit cām ordinariā spectātē ad epm bonōie abbati sancti Bartolomei de ferra. vel epo ferrarien. mortuus est delegatus an epūs bononien. poterit se vt ordinari⁹ de cā illa introducere. rndit Alrchi. q̄ō nō. lz solus papa licet de legatio sit extincta. ita no. xxxv. q. j. ℌ. bis ita. & Cy. bocsequit lz Bal. q̄ō cā q̄ semel est i curia romana nūq̄ exibit de curia romana nisi papa iterꝫ deleget & ad ordinariū remittat q̄ō est nouū tandū. & p hoc facit. l. ista nam cā redit ad pñdē & ꝑses de nouo cōmittit. facit ēt de off. ot. c. pastoralis. ℌ. ꝑterea. hoc satis vſ. mi bi equū officio delegati inchoato vt bic fuit eo vō nō inchoato ne dēt occasio malignādi & fruſtrandi ei q̄ delegationē illam impetrauit vſ satis equū & iuridicū vt ordinarius cognoscere pos sit vt pōt re integra facit. l. fi. ℌ. illud. j. de tpe ap. ¶ Et vltimo attēde q̄ iste ter. vſ. pbare quoddā dictum Inno. q̄ō ipse ponit extra de re iu. c. j. dixit essi q̄ō si iudex delegat⁹ tulit snīam p errorem facti credens partē citatam que nō erat q̄ō durat eius iurisditio secus si errat in iure: q̄ tūc expirat. sed istud inquit Bal.

a ¶ Si ꝑses. adde q̄ō dicit no. bart. in. l. properādū. ℌ. illo pñtū text. & p. l. ij. ℌ. vt infra certū ꝑs q̄ lz in ſtantia sit peremp ta. tñ offīn iudicis durat vt possit partē q̄ quam hoc contingit in expensis cōdēnare: q̄ nō. & idem tz in. d. l. ij. & bal. in hoc dicit singulare q̄ bñ limita ter. ia appellatio nis de quo vide quod scripsi post Bart. in. l. j. ℌ. qñ quo. nō est necesse. et hanc. l. limita et declara vt per bal. in. l. nostraz. in. ij. colū. ℌ. de testa.

b ¶ Si ꝑses. [a]Casus. & snia lata alibi quā i loco ad quez pars citata non fuit non valet. b. d. ¶ Super. ibi locū idē de die vel tpe cōpetenti. ar. cōtra q̄ nō. ifti. de ℌ. ob. ℌ. idē. & ter. j. ea. l. ¶ Sentaneum in prin. ibi p obreptionē id est dolū aduersarij ibi prolulit & sic fa cta fuit fraus legi de loco ad locū: sed ℌ. de cu. qui habuit modū fraudandi. Addidit ad quatuor modos notatos. ff. de leg. l. contra. vbi vide q̄ō

2 scripsi. ¶ Hoc q̄ō sufficit nō esse contumacez respectu locivt sententia sit nulla. ¶ Itē q̄ō nō obreptio facta iudicivel pti reddit snīam nullam. ¶ Itē pōreſes. pūncie pōt sibi ꝑ pñ. p libito in tota

3 prouincia tribunal eligere & mutare sed dz fieri notū parti. Ceteri inferiores nō pōt nisi in actibus voluntarie iurisditionis: vt. l. noluit. ℌ. j. ff. de interro. ac. fm Bal. Sed in ℌ trium facit. l. de sen. & interlo. l. cum sententiam. que in preſide loquit dic vt ibi d cam. ¶ Itē ex eo q̄ō glo. dicit de citatione facta parti allegādo q̄ō iudex cōmiserat sibi &c. ¶ No. bonum argu. q̄ō iudex potest cōmittere citationē parti. ad q̄ō etiā facit. ℌ. sol. ma. l. dotis. & de pig. ac. l. pe. in fin. & oēs iste in actibus iudiciarꝫ loquuntur: in actibus vero extraiudicarꝫ habet casum q̄ō quis pōt esse nūcius ad suam vtilitatem. ff. de fur. l. eum qui. ℌ. fi epistola. in casu tamen iudiciario forsan q̄ō cius simplici relationi nō starctur. & eius cōmodum nisi aliter probaretur argu. l. nullus. ff. de testi.

¶ Item colligunt quidam ex hac litera in fin q̄ō sententia nulla nō firmat taciturnitate nec aliquo temporis cursu hoc tamen est generale in quolibet nullo ipso iure. vt in. c. finmatur extra de reg. iur. li. vi. Fallit in casibus expressis a iure vt in. l. fi. ℌ. de bis q̄ a nō domi. ma. & in. l. sancimus. ℌ. de testa. cum similib. ¶ Quero an iste obiectus incidiat in crimen falsi. & videtur quod sic per. l. si quis obiecerit. ff. de falsis. sed ibi de obiectione circa substantialia & demum bic circa accidentalia & narratiua.

1 ¶ Sententia vel alius actus contra minores indefensos facius est in ipso iure nullus et idem iudex de nouo recognoscere potest.
2 Sententia cancellationis actorum vel appellationis deserte nō potest fieri cōtra minorem indefensum.
3 Cancellatio actorum seu appellationis habet in vim sententie et pronunciationis super desertione appellationis.
4 Adulti fuerunt aut non fuerunt de fensi quid de contra eos gestis.
5 Judicium ibi debet finiri vbi est ceptum & continentia cause nō debet diuidi.
6 Judex qui de nullitate cognoscit an debeat prius ℌ. super principali pronunciet super nullitate pronuntiare vel pro ea tantuz cognoscere.
7 Sententia prima contra minorem indefensum lata non vz ita etiā nō valet sententia confirmatoria alterius sententie.

c ¶ Si ꝑses. [a]Casus. & snia vel alius act⁹ cō
d ipso iure nullus & idē iudex de nouo cognoscere potest. h. d. ¶ Pro positione casus in terminis ponit to q̄ō q̄ñ curator adulti impeditus est administrare ei adiungit actor: vt. ff. de admini. tuto. l. decreto. & insti. de cura. ℌ. fi. et iste actor bic appellat adiutor. ¶ Itē ponitto q̄ō iste actor si ℌ iam snīam reportauit ipse vel adultus pōt appellare sed appellatione interpositа nō pōt ipse exercere. Sed curator est ille qui prosequi debet vt. j. ō appel. l. actor. ¶ Ponc igit q̄ō a snia cōtra minores indefensos lata actor siue adiutor eoꝝ appellauit ad pñdē presentata est appellatio per eius curatores cōmissa est citatio partis aduerse. Interim mortui sunt curatores adulti vel remoti pars aduersa comparet actor vult prosequi nō pōt citari minores vel curatores nullus apparet preses appellationē circumdurit vt edictum peremptorium cā adiecta q̄ appellatio erat ō sertavel forte pmuntiauit appellationē desertā & mandauit illaz circūduci cōparent minores seu curatores eoꝝ nomiter dati:

Universidad de Sevilla
Biblioteca

quedam mulier. ⁊.ff.de iure pa.l.cornelia. ergo si excludit ab ap
pellando tanq̃ a continenti dicetur exclusus a nullitate in ap
pellatione contenta ⁊ sic vltra illud tempus nullitatis princi
paliter non poterit deduci in iudicio. ¶ In contrariũ facit q̃
non reperit tempus limitatũ aliq̃ a iure seu a lege. ergo ius hoc
erit perpetuũ ⁊ saltem durabit spacio. xxx. an. vt. l. ficut. ſ. de pre
scrip. xxx. an. ⁊ maxime qñ cõtã eodem iudice hec nullitas põt
proponi quo cautalis modus ꝓponendi nõ ꝓpõt equiparari ap
pellationi ⁊ nullitati inherenti que necessario ꝙ illa nõ cõple
tur ex consensu ⁊ ratihabitione iudeo in isto tertio membro vel
casu licet plures rationes possint adduci ad ꝓbandum q̃ valeat
quas scripsi in. d. ſ. finaũt reus. Tñ teneo qđ nõ valeat vt l ista
glo. cum sibibus. Primo q̃ ꝓ to furioso lata nõ valet. vt. ff. ꝺ re
in. l. furioso. q loco absentis habet. vt. ff. de iure codicil. l. ħ. ſ. fu
riosus. Secdo qñ casus est in. l. quesitũ. in eo. ti. vbi dicitur qđ si
alter ex litigatorib⁹ absit non valet sentẽtia ⁊ nõ dicit plus de
actore quã de reo. Tertio pter. qđ in. l. de vnoquoq̃ in prin. in
eo. ff. vbi dicit qđ oibus ꝓsentibus fieri ꝺz. Quarto q̃ text. in
l. ꝓperandum. ſ. ⁊ si quidẽ ⁊. ſ. finautez reus requirit absentem
tribus edictis citari debere etiam si ꝓ eo ꝺz fieri ſnia. ¶ Ex
quibus colligo qđ iste citationes sunt necessarie⁹ ⁊ a iure requi
site. Et sic sunt de solemnitate necessaria perueniendi ad ſniam
nõ aũt in fauorem partis inuente: q̃ ad audiendum tñ requi
runtur nõ ad aliquid iudicariũ per eos faciendũ ⁊ sic nõ obst. ſ.
de legib. l. qđ fauore. Sic nec. l. quãuis indubitati. q̃ vel in ab
sente ratione publice vtilitatis ⁊ sic contrarium est in alijs vbi
alia causa reqrebat mulier illa accusatoris pñiam. ¶ Secũda
questio est ista que cõtumacia requirat vt valeat ſnia. Et respõ
det ter. vt q̃ fuerint legitime citati denũciationibus tribus vt
eo. ti. l. tres denũciationes. ⁊ addit gl. qđ tũc sed personaliter in
uẽtus non venit ꝺz p cõtumaciã verã abesse ⁊ si ꝓsonaliter ⁊ nõ
fuit inuẽtus ad domũ citatus ꝺicitur ꝓ fictam cõtumaciã abesse
Ex ista glo. no. qđ est dare duplicẽ cõtumaciã vnam veram aliã
fictam: sed vt dixi. ſ. de iudi. l. properandum. ſ. finautem reus.
ꝓprie loquendo non est dare ficte contumacem quia tunc de
ficto iudicaretur idem qđ de vero: vt. ſ. de rei vx. ac. l. i. ſ. i. cum
simili. sed gl. accipit fictũ ꝓ ꝓsumpto vt in glo. posita super
verbo contumacia. in. l. seq. ⁊ ita etiam non excipiemus vbi de
ficto contumace dicemus. ¶ Item est glo. no. qđ verus contu

a ¶ Fauorem absentis. An sententia lata ꝓ o absente vel febriciante valeat. vide Bar:
in. l. ⁊ post. ff. de re iudi. Bald. etiam tenet quod etiam si non est legitime citatus non
valeat quando aũt quis est ꝓsens non requirit peremptorium ſm Bal. in. l. i. in fin.
ſ. eo. adde auf. si omnes. ⁊ ibi per Bal. ſ. si vt se ab bere. absti. Ang. autem in. l. i. ſ. de
lon. tempo. prescript. tenet qđ sententia interlocutoria lata in fauorẽ absentis etiam
non citati teneat
qđ nõ asle. Jmm.
in. c. audi. de pro
cur. ⁊ qđ valeat
ſnia lata ꝓ o ab
ſente non citato
tz bal. i. l. fi accu
satorib⁹. i pe. co.
de accu. vide bar.
⁊ ang. i. l. ꝓperã
dũ. ſ. finaũt re⁹.
fallit in summa
riis iudicijs ſm
bar. in extrauag.
ad reprimendũ i
ꝓbo figura. in fi.
Adde do. Ant.
i. c. cãm. de iudi.
gl. i. ꝺ. ſ. finaũt, i
ꝓbo ſ. dicturi. et
in. ſ. finaũt alter
utra in verbo v
tar, tenẽt ꝛiũ ei⁹
qđ hic not. glo.
quarũ opi. proce
dere possit in cri
minalib⁹ qđ etiã
in accusatore ab
sente possit ꝓ eo
non citato ferri
ſnia. l. ꝙnis ꝺu
bitati. ſ. de adul.
ita no. ange. i. ꝺ.
ſ. finaũt reus. et
bal. i. i. ſi accusa
toribꝰ. de accus.
Jtẽ limita cõem
opi. per Zing. et
imol. i. l. de vno.
i prin. ff. de re iu
di. vide Lyn. et
Jac but. in. ꝺ. ſ.
finaũt reus. i. ħ.
q. ⁊ ibi per cũdẽ
Salv. in viti. col.
⁊ glo. bic vlt. no.
Sed. de sc. in con
sil. lxxv. ⁊ Old. i
ꝺ. hoc aũt iudici
um. de decu. in fi.
adde et q̃ requi
rãtur ad hoc vt
ſnia ferri possit
cõtra absentem
tanq̃ ꝙ ꝛtumaz
cem, Zing. cõsil.
viij. equaliter sen
tentia lata con
tra absentẽ pos
sit retractari per
cũdẽ ꝙsi. clxxxvi.
¶ Citatiões sũt
necessarie. Addõ
qđ si statutus est
terminus in quo
debeat ferri sen
tẽtia nõ requirit
citatio. vt dicit
Bal. in aut. ei q
ſ. de tẽp. app. ct i
c. i. ſ. sancimus.
quo tẽpore mi.
qđ sequit ¶ Dan.

de cast. in. l. admonẽdi. ff. de iurciur. bene facit qđ. ꝺ. Bar. in. l. admonẽdi. vbi dicit qđ
terminus prefixus dicitur peremptorius.

c ¶ Necessaria. Vide Bar. in. l. ħ. in ſ. in. j. q. ſ. de cust. reoriũ. ⁊ Bar. in extraua. ad re
primen. in verbo negierit ꝛc.

1 ¶ Ordinarius. ſ. an eo cãu quo di narius nulliter 2 iudicauit puta absolũdo pote rit iterũ iudicare 3 2dẽnãdo. ter. est no. quod sic ſm Bal. ibi. i. l. fi. ſ. de sen. q̃ sine cer. quam. ⁊ de mate rii ista ꝓ ꝺoc. in c. i. de re iu. ⁊ ibi per ꝺo. abb. i. vi. chart. ꝓ ꝺo. bal. i addi. spe. in ti. de sen. ꝓuo. l. i. col. plene ꝙ Jmol. i c. in lfis de offic. dele. sed vtruz si ꝺelegatus nulli ter iudicat a ni terum possit ibi cõmitti. gl. ⁊ ibi Bal. in. l. i. ſ. ti. i. tz qñ nõ. vñ no. Ang. ⁊ Jmo. in ꝺ. l. ii expressim. de appel.

b ¶ Jta ⁊ cã nul litatis. l cã nulli tatis ẽt tota cã ꝺeuolui ad su periorẽ secusi cã appllonis et di cit bart. ã. i. ſi vt ꝓponis. qđ nul li alibi dicit vnũ ꝛbi i. ꝺ. l. si expẽ sim cir. ſi. ⁊ i. i. cir. ſi. ſ. qñ ꝓuo. nõ est ne. et vide no. ꝺ. ant. i. c. ꝺi lecti. i. vñ. col. de ap. ⁊ ibi sequit. hoc. ꝺ. Abb. et domi. Zib. i. c. cũ Jo. heremita. i ꝑn. desi. instru. et limita vt ꝓ ſpe de an. ⁊ Jmol. i c. cum dilecti. de em. ⁊ vẽ. i prine. hoc dictũ et reas 4 sumit Jmo. i. l. iuder posteꝙ. in vi. col. de re iud. ⁊ banc limitatio nẽ quã põit imo. i ꝺ. c. cũ dilecti. sensit et Bal. i. l. ỹ in. riij. q. ſ. de rescin. ven. vide moder. in ꝺ. i. in der post qđ.

c ¶ Si iudicius. Adde soci. cõsi. cxcv. Ici. circapri mũ cõsultatiõis articulũ. v. ex q̃ bus ꝙ sol. circa mediũ in ij. ꝓte (bar. lxvi.

sed cõqueruntur principi de eo qđ ꝑs fecit allegantes qđ tunc
fuerant indefensi q̃bus rñdet qđ repetant simul qui notionem
sui scribit non obstãtibus gestis q̃ illa fuerũt ipso iure nulla q̃
facta cõtra minores indefensos. iste est casus. ¶ Ho. q̃ snia cã
cellationis actor̃ vel appellatiõis deserte nõ põt fieri cõtra mi
norẽ indefensum. ¶ Scõo qđ cancellatio actorũ seu appella
tionis ꝺz vim snie ⁊ pnunciationis sup desertione appellatio
nis vt hic in ter. cõiũcta gl. pen. Sed vt dixi in casu huius. l. boc
ꝺs intelligi qñ cã adiecta fuit puta deserte appellationis. Ter
tio no. qđ snia nulla nõ impedit ordinariũ iterũ cognoscere de
eodẽ negotio. ¶ Reuerto ad primũ ⁊ opponit qđ cõtra mino
res possit fieri snia. vt. ſ. fi aduer. rem iud. l. cũ minores. ⁊. ff. de
re iud. l. actor. ſ. fi. Sol. qđ hic qñ sunt indefensi ibi quando de
fensi vt ingl i. in fi. ¶ Op. et cõtra adultos indefensos valeat
snia. vt. ff. de ꝺam. infec. l. fi finita. ſ. forte. ⁊. ff. qui. cau. in possess.
ea. l. apnd. ſ. fina. Soluit quidã qđ hic in diffinitiua ibi in iter
locutoria quã a dultus indefensus patitur etiã vsq̃ ad vendica
tionem inclusiue. vt. l. si minor. ff. de bo. auf. iud. possi. si ei restõ
deb. vt. ꝺ. ħ. si forte. et no. in. ꝺ. l. si minor. Jsta sol. supponit vnũ
falsum videlz qđ snia super desertione appellationis interfit diffinitiua q̃ imo interlocutoria ꝛz grauis preiudicij ⁊ hoc proba
vit Jo. an. ista rõne q̃ eius ꝛtia est interlocutoria et cõtrariotũ
eadem est disciplina. vt. ff. de bis qui sunt sui vel alie. iur. l. i. Hoc
confirmat Bald. ea rõne q̃ ex ea nõ oritur actio in factũ nec tpe
mãdat execution. vt no. in. l. oẽs eos. in princi. ſ. de app. ⁊ ideo
inepte loquuta fuit hic gl. i. ꝺũ dicit qđ hic snia fuit prime cõfir
matoria q̃ nõ est verũ ꝛz illa simplr remanet in terminis suis ꝛz
glo. ista saluetur quasi sic iudicatur ꝑ indirectũ confirmari. Et
ego ei. ã aliam rõnem addo q̃ hec snia est quedam spẽs absolu
toria ab obseruatione iudicij: ⁊ sic negotium principale non dif
finit: vt. l. properandũ. ſ. i. ſ. de iudi. ⁊. l. titia. ff. de accu. oportet
ergo qđ cõtrariũ alr soluat. ¶ Et ideo soluo alr et aliter. ¶ Primo
qđ minores patiunt interlocutoriã de mittẽdo ex primo ⁊ scõo
decreto vt in cõtrarijs q̃ illa in absentẽtiã ⁊ sic in ꝺefensum tñ
vertitur sed interlocutoria alia nõ ⁊ maxime que sũt natura in p
sentem fertur a ꝺolti indefensi non patiuntur vt hic. et hoc pro
batur ex generalitate istorum verborũ quicquid eo tempore ꝛc.
Vel scõo hic interlocutoria que habet vim diffinitiue: ideo non
valet contra indefensos: dicitur enim habere vim diffinitiue ꝑ
pter primam sententiam que remanet firma ista pronunciatio
ne sic facta. Contraria vero loquuntur de interlocutoria nõ ha
bente vim diffinitiue. ¶ Quero iurta hunc passum quid si cu
ratores adultorum non fuissent postea mortui nec remoti sed vi
derent citari tamẽ legitime ad causam defendẽdam non venis
sent. dicit glo. quod i. lem et postea gesta nõ valerẽt. Sed caue q̃
glo. not. ꝛtrariũ in. l. iij. ſ. si aduer. rem iud. vbi dicit qđ ibi non
valent q̃ postea curatores sunt mortui vel remoti: secus si
viuerent q̃ tunc sufficit a principio defendisse licet in medio cãe
vel in fi. non defenderunt sed glo. ista verior quam ibi sequitur
¶ Dc. ⁊ Ja. bu. q̃ omni casu adulti reperẽtur indefensi ꝙ suffi
cit vt hic. Jtẽ q̃ pars sunt i effectu curatores nõ habere vel nõ
defendentẽ seu non cõparentẽ habere. vt. ff. de contrahen. emp. l.
in lege. ⁊ ſ. de ca. to. l. vna. ſ. cum aũt. ꝓ hoc etiam bene facit ra
tio hic posita ⁊ maxime attẽta implicatiua etiã hic posita ⁊ pro
hoc etiã facit. ſ. de. pcu. l. cum qui. ¶ Concludamus ergo modo
hunc passum sic aut adulti nullo tẽpore fuerunt defensi ⁊ tunc
valent contra eos gesta. Aut omni tpe fuerunt defensi ⁊ valent
gesta ꝛz detur restõ vt hic ⁊ in glo. ⁊. l. alleg. in ea. aut non omni
tempore fuerũt defensi ⁊ tunc aut non fuit defensus in principio
sed postea sic ⁊ nil valet qđ agitur. vt not. glosſ. in. ꝺ. l. ij. ħ. Et sic
est rõ q̃ super principio nullo non põt fundamentum fieri nec a
radice putrida seu ficca potest arbor recipere alimẽta. Aut fuit
defensus a principio ſz non postea ⁊ tunc sic q̃ curatores decesse
runt vel remoti sunt ⁊ hoc clarum postea gesta nõ valent vt hic.
Si aũt q̃ curatores non fuerunt citati hoc est clarũ. vt. j. eo. l. ca
que. Si aũt q̃ legitime citati non cõparuerunt ⁊ sic contuma
ces fuerũt ⁊ tũc glo. vt ibi. nam in. ꝺ. l. ij. ħ. ꝛz qđ valeãt gesta: hic
nõ valeant. potest sic concordare. Aut ꝑ curatores citatos nõ
fuerunt defensi circa medium cause ⁊ tunc nõ valent gesta vt in
hac glo. q̃ tũc ꝓpte sunt indefensi q̃ media cause concernunt
ꝓbationes ⁊ defensiones. Aut nõ fuerunt defensi circa vltimam
tñ puta qñ ad snĩam legitime citati nõ cõparuerunt et tũc valet
snia q̃ tũc ꝓpte loquendo nõ dicunt indefensi cum defensio hũc
actũ antecedat. ⁊ de his lati⁹ scripsi in. ꝺ. l. cum minores. ſ. si ad
uer. rẽ in. hec de primo notabili. ¶ Venio ad secũdus ⁊ oppo
nitur qđ cãcellatio appellationis vel actor̃ nõ habeat vim snie:
q̃ cãcellatio est facti ⁊ in facto tãtum cõsistit. vt. ff. de bis que in
testa. delen. l. cancellaverat. ⁊. ſ. de testa. l. si vnius. Aut snia non
consistit tñ i n factorino verbis exprimit ⁊ in scriptis regulari
ter recitat. vt. j. titu. j. l. ħ. ⁊. ij. ergo ꝛc. Sol. qđ huius tumore qui
da in ditxerant qđ hec. l. ꝺz intelligi ſm illas vt dicamus qđ ante
ipsam cãcellationẽ preles ꝓnunciauit appellationẽ esse deserta ꝛz
⁊ hec plana: ſz q̃ de hoc nõ apparet in lfa. dicit aliq̃ qđ hic cã
cellari fecit cã adiecta q̃ tũc precedit contrarium. expressio enim
cãe vim ꝺz ꝺisponis ⁊ snie. ar. ff. de here. instit. l. q̃ valebat. ⁊ ista
vt magis amica lfe. Sed tunc quero si nõ valuit hec circunduc
tio an acta ꝑbant fieri ꝓ ius. Rñdeo qõ fic si legi ꝑsit nã cãcel
latio est ipso iure nulla et fic ꝑ nõ facta: ideo nõ nocet. vbi autẽ
legi nõ posset opz qđ ꝓtior scriptura ⁊ in ea cõtenta ꝑbarentur
iurta not. in lege si vnius. ſ. j. ff. de testa. vbi vide quod scripsi.
¶ Hunc ad tertium notabile accedo ⁊ oppo. quod idem iudex
non cognoscat. vt. ſ. ea. l si vt ꝓponis. Sol. qđ ibi in delegato
bic in ordinario. ¶ Sed ab extra opponit qõ imo ille idẽ ordi
narius non cognoscat qđ ꝓbo sic iudex qui pronunciat ap
pel. desertam pronunciat seqlterius illius cause iudicem nõ esse
igitur talẽ pronunciationem nõ põt reuocare ⁊ se iudicem facere
vt extra de offi. deleg. c. fi significantibus. Sol. qđ ibi in delegato
bic in ordinario qđ est notandum ſm Bald. ¶ Oppo. ad idẽ
qõ nõ ipse ꝛz fit ordinarius[a] sed superior vt. j. de accusa. l. absen
tẽ. Sol. ſm Jac. bu. qđ interdũ snia est nulla ꝓpter iudicis inigi
tatẽ vel turpitudinẽ ⁊ sic tũc nõ idẽ sed superior ꝺz adiri q̃ non
tñ de nullitate snie cognoscet ⁊ pnũciabit: sed ẽt sup principali
cã si hoc petat. vt. ꝺ. l. absentẽ. Et est rõ q̃ sicut cã appellationis
devoluit totũ negotiũ ad supiorẽ ad quẽ adeo qõ ipsam snĩam
ꝛz nulla põt reformare in melius. vt. ff. qđ cuz eo. l. fi. ⁊. j. de tẽ.
app. l. per bãc. ita ⁊ cã nullitatis[b] cõtã superiorẽ mota eo⁹ ne
gotiũ ꝓncipale ad eũ devoluit: ideo sup eo põt ꝓnuntiare si peta
tur. vt. ꝺ. l. absentẽ. ff. que sen. fine. ap. rescin. l. i. ſ. i. ⁊ hoc vult etiã
Jnn. extra ꝺ offi. delega. c. cũ cõtingat. ⁊ Bart. ſ. eo. l. fi vt ꝓpo
nis. ¶ Interdũ snia est nulla ex alia cã quã ex malitate ⁊ turpi
tudine iudicis et tunc dixit Jac. bu. Aut q̃ snĩam nullam dicit
pronunciari ex eisdem actis qđ facere põt qñ vitium nõ est in
actis nec instantia primo est finita et dixi. ſ. eo. l. si vt ꝓponis
⁊ tũc ipse idẽ iudex ꝺz adiri ⁊ nõ superior vt hic. ¶ Et rõ quia
iudicũ sibi ꝺz finiri vbi est ceptus vt. ff. de in. l. vbi ceptum. ⁊ de
offi. cõsul. l. i. q̃ continentia cause non ꝺz ꝺiuidi. vt. ff. de iudi.
l. nulli. Aut ipse non vult petere quod iudicetur ex eisdem actis
vel si vellet nõ põt quia instantia illius cause est finita: vnde ꝑ
rierunt acta ꝛtis ordinatina. vt. l. ħ. ff. iudi. sol. ⁊ sic opz qđ libel
lus de nouo offeratur ⁊ lis de nouo contestetur. Et nouũ iura
mentum calũie ꝓstetur ⁊ tunc ei ꝺak facultas adeundi quem ve
lit siue eundem siue superiorẽ. i. de accu. l. absentẽ. ⁊ in qualibet
earum nor. hoc etiam accedat. ff. que sen. fine appel. l. i. ſ. i. et ista
mihi apparet veritas extracta per me de dictis Jac. but. q̃ mul
tum habentur cõrupta que si Bartol. cõrupta vel imperfecta
nõ habuisset puto qđ Jacob. ꝑm nõ reprobasset vt fecit. ſ. eod.
l. si vt ꝓponis. ¶ Quero an iudex qui de nullitate cognoscit
prius quam super principali pronunciet seu sententiam refor
met in melius debeat super nullitate pnunciare vel ꝓ eo ta tũ
cognoscere dixit Bart. ſ. eo. l. si vt ꝓponis. qđ interdũ nullitas
sententie apparet manifeste ex inspectiõe sentẽtie nullo extrinse
co probato vt in his exẽplis lata est in die dominica vt bic vel
lata est ꝓsente ꝓcuratore citato et condemnatus est dñs. vt. j.
ti. ħ. l. i. vel qz ex inspectione snie apparet qõ de toto non iudica
uit tũc potest ipse sine alia cognitione vel pnunciatione super
nullitate de principali iudicare. Interdũ nullitas snie nõ appa
ret ex eius inspectione ſz opz probare extrinsecum puta q̃ lata
cõtra minorẽ vel contra mortuũ. vt. l. quesitũ. ff. de re iudi. tũc ꝺz
primo de nullitate cognosci quã pronũcietur sup principali. ar.
j. titu. j. in. l. ħ. ⁊ bic. Sed cognito de nullitate an habeat necesse
pronunciare sup ea. Dicq̃ petitio actoris ꝺz attẽdi. si enim pe
tat priorẽ snĩam pronũciare nulla tũc ꝺz pnũciari primo super
nullitate ar. l. de qua re. ff. de iudi. Si vero hoc principaliter non
petat sed snĩam ferri de novo ex eo q̃ prima est nulla tunc quia
de nullitate cognoscitur incidenter. non est necesse principalia
super ea pnũciari: vt. l. i. ſ. de o. tig. iur. ⁊ ibi isti materiam ex pli
cant. ¶ Quero aliqs sentẽtiam dixit nulla ⁊ appellant ad pa
tẽs ⁊ postea infra tps legitimum supplicant vt simplr cã nul
litatis cõmitteret ad ptes papa cõmisit cãs nullitatis apparet
delegato snĩam nullam esse ex defectu citationis omisse. Sed ni
hilominus vult supprincipali idẽ iudicare qđ primus an põt. ⁊
fuit hec questio de facto in ferraria ⁊ vf qõ possit ꝑ banc. l. ſ. j.
de accu. l. absentẽ. ⁊. ff. qõ cum eo. l. fi. ⁊. ff. q̃ sen. fine ap. resc. l. i. ſ.
j. ¶ In cõtrarij facit q̃ hoc nõ est commissum delegato ⁊ fines
mandati sunt diligẽter custodiendi, vt. l. diligenter. ff. man. adeo
qõ si vltra delegata iudicat nõ ꝺz snia. j. titu. i. l. i. ergo ꝛc. Banc
partẽ puto verã nec obstant allegata in oppositum q̃ nõ ordi
narie loquunt cui ptãs ẽt data a legesnĩam reformandi in me
lius. Hos autẽ in delegato cui ptãs nõ est tributa a. l. vt. ſ. eo. l.
fi vt ꝓponis. nec in delegatiõe ⁊ fibi inputet quia plenius de
legari nõ fecit ⁊ vlterius queri ⁊ põt dici nulla ꝓ via principa
lis petitionis: nã excipiendo nõ est dubiũ qõ ꝑpetuo. vt. i. pure.
in fi. ff. de do. exce. Et vf qõ infra decẽ dies datos ad appellan
dum: quia ⁊ in appellatione inest cã nullitatis. vt. ff. famil. ber. l.

[a] ¶ Sententia contra absentes non contumaces vere aut ficte
lata non valet ipso iure.
Sententia in fauorem absentis ⁊ non citata lata an valeat.
Contumacia requiritur antequam valeat sententia ⁊ quomodo
debeat requiri.
Jmo Specialiter debet inueniri contumax antequã ver⁹ cõtumax
dicatur.
Denunciationes quot requirantur antequã dicaẽ ꝛtumax
Sententia cõtra citatum per tres citationes tunc grauiter infir
mum lata an valeat.

1 Statuta cõtra absentes nõ ꝛtuma
ces vere nec ficte nõ valent ipso iure.
b. d. Vel cessante cõtumacia vel ficta ꝛ absentem non
põt ferri snia. b. d. ¶ Nõ mutando ordinem glossarũ
2 eas expediam per tres questiones. ¶ Prima est quid si snia est
a lata in fauorem absentis[a] ⁊ non citati an tunc valeat. Et dicit gl.
j. qõ nõ valet. vt. ff. de re iudi. l. furioso. ⁊ in. l. quesitũ. in eo. titu.
Sz glosſ. tz cõtrarium. ſ. de iudi. l. properãdum. ſ. finaũt reus.
dicens qõ eo valet per. l. quãuis indubitati. j. de adulter. vbi vi
detur casus. ¶ Sz Jac. bu. istas gl. fic concordabat. aut iste ab
sens se absentauit negotio nondum liquidato et tunc nõ valet
snia ꝓ eo lata: q̃ debuit tempore necessario citari ad liquida
tionẽ cause ⁊ ad aperturam pcessus ⁊ ad cõcludendum in causa
Aut se absentauit negotio liquidato ex sui parte et iam conclu
sio in cã ⁊ reipublice causa: ⁊ tũc ꝛz non fit citatus ad snĩam va
lebit nihilominus sententia. vt. ꝺ. l. quãuis. ⁊ vlterius non dixit.
¶ Sed restat tertius membrũ qõ ipse nõ tangit qñ ipse se absen
tauit negotio iam liquidato: sed ex causa voluntaria vel probabili ⁊ fic nõ reipublice cã an tũc valeat snia ꝓ eo nõ citatio lata
⁊ reperio qõ quidam nouiter hic scripsit qõ si nulla vice citatus
fuit non teneat snia. Si aũt semel tñ tunc snia robur sumat ex
ratificatione quã facit de sententijs. Sed truffa est q̃ ratificatio
prodest qñ res deficit ex consensu ratificantis qui decrat non qñ
deficit propter carentiã solennitatis necessarie q̃ illa nõ cõple
tur ex consensu ⁊ ratihabitione iudeo in isto tertio membro vel
casu licet plures rationes possint adduci ad ꝓbandum q̃ valeat
quas scripsi in. ꝺ. ſ. finaũt reus. Tñ teneo qđ nõ valeat vt l ista
glo. cum sibibus. Primo q̃ ꝓ to furioso lata nõ valet. vt. ff. ꝺ re
in. l. furioso. q loco absentis habet. vt. ff. de iure codicil. l. ħ. ſ. fu
riosus. Secdo qñ casus est in. l. quesitũ. in eo. ti. vbi dicitur qõ si
alter ex litigatorib⁹ absit non valet sentẽtia ⁊ nõ dicit plus de
actore quã de reo. Tertio pter. qõ in. l. de vnoquoq̃ in prin. in
eo. ff. vbi dicit qõ oibus ꝓsentibus fieri ꝺz. Quarto q̃ text. in
l. ꝓperandum. ſ. ⁊ si quidẽ ⁊. ſ. finautez reus requirit absentem
tribus edictis citari debere etiam si ꝓ eo ꝺz fieri snia. ¶ Ex
b quibus colligo qõ iste citationes sunt necessarie⁹ ⁊ a iure requi
site. Et sic sunt de solemnitate necessaria perueniendi ad snĩam
nõ aũt in fauorem partis inuente: q̃ ad audiendum tñ requi
runtur nõ ad aliquid iudicariũ per eos faciendũ ⁊ sic nõ obst. ſ.
de legib. l. qõ fauore. Sic nec. l. quãuis indubitati. q̃ vel in ab
sente ratione publice vtilitatis ⁊ sic contrarium est in alijs vbi
3 alia causa reqrebat mulier illa accusatoris pñiam. ¶ Secũda
questio est ista que cõtumacia requirat vt valeat snia. Et respõ
det ter. vt q̃ fuerint legitime citati denũciationibus tribus vt
eo. ti. l. tres denũciationes. ⁊ addit gl. qõ tũc sed personaliter in
uẽtus non venit ꝺz p cõtumaciã verã abesse ⁊ si ꝓsonaliter ⁊ nõ
fuit inuẽtus ad domũ citatus ꝺicitur ꝓ fictam cõtumaciã abesse
Ex ista glo. no. qõ est dare duplicẽ cõtumaciã vnam veram aliã
fictam: sed vt dixi. ſ. de iudi. l. properandum. ſ. finautem reus.
ꝓprie loquendo non est dare ficte contumacem quia tunc de
ficto iudicaretur idem qõ de vero: vt. ſ. de rei vx. ac. l. i. ſ. i. cum
simili. sed gl. accipit fictũ ꝓ ꝓsumpto vt in glo. posita super
4 verbo contumacia. in. l. seq. ⁊ ita etiam non excipiemus vbi de
ficto contumace dicemus. ¶ Item est glo. no. qõ verus contu

1 ¶ Reus lite contestata se absentans rribus edictis vel vno ꝑ
emptorio ꝓ o omnibus debet citari ꝛc.
2 Tempus comparendi cuius iudicis mandato ⁊ causa ob quã
debent in citatorio apponi.
3 Citationes ad domum debent fieri per literas in quibus fit de
scripta citatio ⁊ non a voce nuncij tantum.
4 Edicta ex quendo contra partem debet dici ⁊ hoc ꝓ o primo
secundo vel tertio termino: vt pars sit certior quanta sit denun
ciatio.
5 Citato comminari potest in citatione si non veniat.
6 Successor expedire potest non expedita per iudicem remotum.
7 Citatiõ quantum debeat habere interuallum inter aliam.
8 Contumacia per trinã citationẽ indicta qualis debet dici.
9 Denũciationib⁹ tribus exactis an quis iterato cõpellit citari.
10 Judici potestas non datur incipiendi a captura nisi in crimina
libus ꝓpter fugam.
11 Capt⁹ vel incarcerat⁹ ꝓpter cõtumaciam an ⁊ quã ꝺz relaxari.
12 Actore non comparente seu absente quid ficndum.

1 Consentaneum Casus. ¶ Re⁹ post
item cõte. se absen
tãs ꝺz citari trib⁹ edictis vel vno peremptorio ꝓ o
bus ⁊ fi citat⁹ nõ veniat põt inuit⁹ duci vel si non li
quet de cã possessio põt in petitorem trãsferri: als si liquet de cã
ꝺz diffinitiue de cã pronũciari. b. d. Et diuidit in duas. nam pri
mo ponit modũ constituendi reum in contumacia. Secundo cõ
tra contumacẽ adhiber remedia. secunda ibi: a quo. ¶ Pro o e
uidentia ꝑmitte qõ due sunt hic. lecture de vna qõ hec. l. loquat b
in cõuento actione reali. alia in cõuento actione ꝑsonali: prima
vera. Item circa tps absentie due sunt lecture vna vt loquat in
se absentante post litẽ conte. alia ante. prima vera. ¶ Pone ca
sum in terminis qõ titius cõuentus rei vendicatione ꝓ o fundo
quẽ possidebat lite cõte. ⁊ iurato de calũnia se absentauit. Que
ritur qualiter inder habeat. pcedere respondetur q̃ cõsentaneũ
iuri est qõ titius citẽr vt debeat cõparere ⁊ hoc per trinas lras
vel per vnũ ⁊ exemptoriũ ꝓ o oibus tribus et vtile est citatorijs
eum commonere qõ si in contumacia pseuerauerit iura aduer
sarij audiet q̃ten⁹ ius suadebit ⁊ si mutaret inder idẽ faciat suc

de cast. in. l. admonẽdi. ff. de iurciur. bene facit qõ. ꝺ. Bar. in. l. admonẽdi. vbi dicit qõ
terminus prefixus dicitur peremptorius.

c ¶ Necessaria. Vide Bar. in. l. ħ. in ſ. in. j. q. ſ. de cust. reoriũ. ⁊ Bar. in extraua. ad re
primen. in verbo negierit ꝛc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Per literas Adde qõ sunt quatuor modi citandi per literas iudicis vt in.c.qñ §. de pba. voce ꝑcomis. vt in.c.parati. de app. dispositione iuris vt in.c.j.ꝛ.c.cupientes. de ẽlc. lib. vi. per edictum in albo pretoris. vt in cle. i. de iudi.

b ¶ Communari. Adde l. peremptorio. ff. de iudi. ꝛ no. gl. ꝛ doc. l. c. cãm ḡ. extra ꝺ referi videtur Bar. in. l. si finita. ¶ iulia. de dã. ifec. in. ḡ. col. in v. qro vtrũ postquam est contumar. peremptorie. ꝛ aliqd ex tin. ḡ. col. ꝛ bart. ff. ea. l. impe. col. vbi tz Bruni. q. qõ ipse põt in. ḡ. iulia. ꝛ idem in qlibet citatiõe nõ peremptoria qñ fit qñ p cedit ad fniam ℨ absentẽ fm gl. et bar. i. l. si apparitor. j. de appar. li vij. Sz bal. ℏ i itũ. col. vt tenere ℨtiũ cogitat plures formas peremptorij. vide p gl. in. c. ℨstitut. de sen. exc. in. vi. in vbo vna p oib.

c ¶ Leges ꝺ de pẽptorio. habes ḡ qõ in istis regrit peremptorii. s. in diff nitiua missiõe i possessiõem et ex primo decretor. snia ab obseruatiõe iudicis ℨ ad alia merita cãe qlibz citatio ꝺ peremptoria vt hic p Bar. hic tz Legi post eũ Jo. an. in c. consulunt de offi. delegat. sequit Jo. an. l. c. ad petitionez. de accu. ꝛ bar. in. ḡ. iulian. et in eẽpag. ad reptimẽdũ. i vbo sap dicto crimie. ꝛ ange. l. i. j. ḡ. stipulatio. ff. de cni. plus quã p legẽ fal. ℨ c spe. i tit. de dila. ḡ. videndũ. post pũ. in ỹ. termini. dicit qõ nõ imminit se legisse qõ citatio ad merita ducat pemptoria ad alios actus patris vel villicatis piudicũ illis. q. l. primo sunt exẽplificat puta i sententia de cita. bo. l. i. ff. de acq. re. do. vel. in snia q̃ pnunciat iudex se iudicẽ incõpetẽtẽ vel libellũ ẽt ineptũ eadẽ rõne. ꝛ vide Spe. de cita. ḡ. viso. ỹ. dicit. put vꝫ referre Bar. in ḡ. iuli. an pn. ij. col. Sed qõ in snia ãnotatiõis bonorũ reqrat pemptoriũ. tz Jnn. in. c. ad petitionẽ. de accu. qõ satis ℏ vꝫ seq Bar. ꝛ refert. ꝺ. Jo. in. ꝺ. ḡ. iuli. ꝛ ibi oino vide eũ qñ duo iudices tequntur tertiũ an requirũf tertia requisitio viõ Bal. i. l. ifi. ff. ꝺ ferẽ cle. i. de excep. qõ sequit Jnn. in. c. ℨsuluit de offi. dele. ꝛ Bal. in. l. tres denuntiationes. ℨ. c. ꝛ Bal. in. l. pperandũ. ḡ. figdẽ. limita p Bar. i auf. q semel. tz inquãtũ Bar. ℏ eã tz ẽt in qlibz interlocutoria graues iudicẽ. ꝺo. Jo. in. ꝺ. ḡ. iuli. vꝫ tenere ℨtiũ tu vide Bal. in. l. eos. j. de ap. vbi tz idẽ in snia sua deserẽde. ꝛ vꝫ velle Bart. hic ꝺũ dicit alie sitẽs p. l. ꝑces. ꝛ de absolutoria ab obseruatiõe iudicij. qõ regrak pemptoriũ tz Bal. p illũ ter. in. l. pperandũ. ḡ. ꝛ si qd. Et istis adde Bal. no. in. l. tres. j. co. ꝛ pdictis adde Bal. j. cõm. vel episto. in rub. ꝛ q̃ dicta sunt in. l. si op⁹. de op. no. nũ. ꝛ p Bal. in addi. Spe. in tit. de sen. in. xvij. col. in causis aũt summarijs nõ regrik pemptoriũ ad audiẽdã snialm ita domi. Abb. in. c. cum olim. de test. de quo vide ter. ꝛ glo. in cle. sepe. de vbo signifi. in verbo peremptorie. ꝛ qõ no. in. c. cõsuluit. de offi. delega.

d ¶ Recipi testes. No. qõ suspicio ℨ debet ꝺ pbari per testes ꝛ legitime no. piuramẽtũ bal. ff. a. ptissimi. in. i. q. ℨ. de iudi. ꝛ ibi Ang. ꝛ Aller. in. l. an fideiussor. ḡ. fi. q satisfecog. vbi oino vide Ang. in. l. arbitro. q satisfecog. vbi ẽt dicit se feciſſe relatum multos captos. ꝛ ibi vide p ꝺo. Aler. in col. cũ aliis cõcor. ibi p eũ alle. ꝛ tz. ꝺ. Läff. in. c. qñ ℨ ỹ. recusatiões. de pba. ij. col. adde Bal. in. l. ij. ꝛ in pn. so. ma. ꝛ Jmo. Ang. ꝛ Lud. in. l. q bona. ḡ. dãi. ff. de dã. ifec. ꝛ ꝺo Aller. ã. in. ꝺ. l. si fideiussor. in. ꝺ. ḡ. fi. in. iij. col. ꝛ in fi. sed Jmo. solũ iuramentũ sufficit: tz Pau. de castr. ℨsi. xxxviij. adde Ang. idẽ tenẽtẽ i. l. inter locutoriã pmi ꝛ scõi decreti: vt. ꝺ. ḡ. eũ aũt. ¶ Sed qñ qsci tak ad aliqd iter locutoriã ferendã sup aliquo incidenti vl emergẽti subdistinguit qz aut iter locutoria exaurit vires quasi totũ negotij vt est absolutoria ab obseruatione iudicij vl desertionis appellationis tũcingt q pẽptoriũ pcedere ꝺz: vt. ḡ. c. l. si ꝑses ꝛ. ff. de accurl. titia. aut vires nõ quasi exaurit negotij pncipalis vel nõ est tãti piudicij vel põderis vt qñ qs citarek ad publicationẽ ꝓcessus vel ad audiendũ deferri sacrũ testiõ tũc nõ ꝺz pcedere pemptoriũ ℨz sufficit qõ fuerit requisit semel: vt. l. fi qñ. ℨ. de test. ꝛ p hoc accedat ℨtit. j. aut. nisi breuiores ꝛ. ff. ꝺ e accurl. l. leuia. ꝛ itelligo semel in persona vel ad domũ: vt. ff. ó libe. agno. l. j in pn. ꝛ. ff. de accu. tu. l. scire opz. ḡ. opz. Statuta rñ terrarũ i mul
8 tis locis aliter ꝓuidẽt ꝛ tũc pũ serua illa. ¶ Quero q̃to ḡlis ꝺz dici ista ℨtumacia p trinã citationẽ inducta: ꝛ rñdet glo. qõ cõtumacia ℨimpta nõ ẽrpẽa. Nã ẽrpẽa esth exprẽse dicit ego nolo venire: quo casu amplius nõ ꝺz citari: vt. l. fulcim⁹. ff. ex qb cau. in pos. ea. ¶ No. istã gl. dũ dicit qõ ẽst ꝓsumpta melꝰ loquitur alijs q̃ dicunt qõ ẽst ficta contumacia vt. ℨ. c. l. ea q̃. ¶ Quero q̃nto an post tres denũciationes cõpellit iterato citare rñdet gl. ꝛ bñ qõ ipse idẽ ꝑsequter citare fecit nõ cõpellit q̃to sed ꝑõt ex vbanitate ad omnẽ malitiã superandã vt. ff. de iudi. l. posit. Successor aũt ex⁹ cõpellit a iure semel eũ citari facere qõ intelligo eo subrogato post perẽptoriũ emanatũ a priore iudici et antequã ad alios actus iudicarios ꝓior ꝓcesserit: vt. ff. de iudi. l. edictũ. ¶ Quero. vi. hic permittit citatio re ꝛ vbo in ꝑsona ꝑdis ꝛ sic ordinarij. Sed an delegat⁹ possit citare re. i. iliũ contumacẽ facere capi. gl. hic sentit qõ nõ. ¶ Sed gl. no. 2nũ. ff. de iurisdi. om. iudi. in. l. ij. dicẽs qõ post litẽ ꝛtẽ. glibet delegat⁹ põt per. in aut. de exhi. re. ḡ. fi v⁹. ꝛ añ litẽ ꝛtẽ inqt qõ pncipis delegat⁹ põt p ter. in aut. de litis. ḡ. oia vo. col. ix. ¶ Examinem⁹ ista primo an delegat⁹ pncipis possit añ lit. cõtest. Et tenẽt cõiter doc. qõ nõ qz lege non cauet ꝛ sic gl. ista vera: vt no. Cy. ea aut. qui semel. Illã tz pmittak p edicta nõ sequit ergo ꝛ capiẽdo cu illatio nõ fiat de ꝛparatis: vt. ff. de mino. l. papi. exuli. ꝛ. ff. de acqr. pos. l. naturalr. ḡ. nihil. ¶ Cõfirmak ex eo qz ꝛparãta nõ sunt exẽdẽda: vt. l. ius singulare. ff. de legi. qñ nõ est oĩmoda rõ vel est minor rõ pmittẽdi in casu in quo petit exẽtio quã in casu in quo est facta dispositio vt plene scripsi in. l. ij. ℨ. de nora. sed min⁹ ꝺz pmitti captura pone qua citatio p edicta ergo silitudo quã facit gl. in. ꝺ. l. ij. nõ est bõa. Nec ob. qõ subdglegat eadẽ rõne. Huic scõ videam. de oibus simul. an post lit. ꝛtẽ. possit citari reak. Et gl. in. ꝺ. l. ij. dicit qõ sic p iert. in aut. de exhi. re. ḡ. fi vo nõ ad mimstrat coll. v. Et hic attende qz prima facie ibi vꝫ casus duz dicit delegato nihil facere valẽte eo qõ lis cõrã eo nõ fit ꝛtesta: vbi ẽt de ductiõe vꝫ loq de qua ꝑdirerat nũciandũ esse delegãti vt faceret. Sed gl. ibi dẽ in ỹ. fi vo. ꝛ q aficedit ỹ. fi vo admimstrat. tz qõ solus ordinarij possit ꝛ nullus delegat⁹ possit lit. cõtest. Et hoc ẽt est de mente but⁹ gl. ad ter. relate: nã cũ hic loq tur lite ꝛtestata: ꝛ gl. dicit delegatũ realiter citare nõ posse segq̃ qõ lit. cote dicit: ꝛ hãc partẽ cõiter sequntur doc. et eo qz nõ põt mittere in possessionẽ rẽ ipsa qõ est min⁹: vt. l. iubere caucre. et l. iperiũ. ff. de iurisdi. om. iudi. ergo min⁹ põt cape ꝑsonã q̃ est maius. Itẽ qz carceratio cuius hec est spẽs dũtaxat maiorib⁹ pmittitur: vt. ff. de j. ius vocã. l. ij. Et ꝓ hoc ẽt facit qz delegat⁹ nõ põt testes tozquere vbinaut. de testa. ḡ. fin. vo. ¶ Ald tert. i ℨtiũ alle. nulꝰ rñdet. Et tu dic qõ tz ille ter. dicat delegato nõ valẽte aliquid agere tũ litẽ cõtẽst. nõ ꝓpterea inferk. ergo post litẽ cõtest. oĩa agere põt tz bene segtur qõ aliqd agere põu ꝛ tñ quãtũ ius ante lit. ꝛtest. pmittebat nõ vltra cũ illa lex in hoc nõ disponat sed in esse primeo pmittat: ꝛ ista est ẽitas nec lit. ꝛtesta. ei tribuat iurisdictionẽ ordinariã: vt. l. indiciũ solmit. ff. de iud. Quero septimo an ordinario hec ptãs citãdi re ꝛ sic ꝺeducẽdi psonã ad iudiciũ sic i diferenter in oẽs subditos ei ꝑcessa: ꝛ dicit glo. qꝺ nõ. qz nõ ẽt exĩstentes ĩ domo: vt. ff. de i ius voc. l. plerisq. qꝺ itelligẽ qñ citak litigatur⁹ vt hic nõ si ciuitate ꝓpria eligak de curioꝛ qz tũc imꝛ exhibk de domo: vt. j. de decur. l. oib⁹. Itẽ nec mꝛ fami p debitoꝛ: vt. ḡ. de offi. diuer. in. l. i. ꝛ idẽ i epo vt in aut. ó san. epi. ḡ. nulli. Et i doctorib⁹ ꝛ m grãs vt. j. de ꝑsessis. l. mgꝛos. ꝛ q ibi no. lib. x. ¶ Quero octauo ab exꝰ cui⁹ fit electio istoꝝ triũ remedioꝛ hic positoꝝ, ꝛ dico q actoris: qz tz vba ista sũt ó ptãte iu
10 dicis tñ loquũtur cũ actore. Itẽ qz hec est electio iurisꝰ ꝛ fic actoris: vt. ff. de trib. l. qõ in heredẽ. ḡ. eligere. ¶ Et põdera qõ B. l. nõ dat ptãte iudici scipiẽdi a captura nisi primo citat⁹ ℨtumor fuerit in criminalib⁹. aũt penã co:poralẽ ifligẽtib⁹ posset ne daret occasio fugeꝛ: dixi. j. de exhi. reis. l. nullꝰ. ℨ ciuilib⁹ igit a capiendo tura nõ est scipiendũ sicut nec a captura rei petite de q magis videret cũ sit minor vt hic ꝛ. ḡ. vbi in rẽ ac. l. ij. ꝛ de ꝑscri. ꝛꝛꝛ. an. l. si qs ẽptionis. ḡ. tz si qs. ꝛ. j. de exe. rei iudi. l. i. Fallit scõz aliqs in debitoꝛe fugiente vel de fuga suspecto. vt. l. ait ꝓtor. ḡ. fi debitoꝛ. ff. de bis que in frau. cre. Et hãc suspitionẽ dicũt ꝑbari p idicia ꝛ argumẽta: vt. ff. de re. mili. l. nõ oẽs. ḡ. a barbaris. Et sup ista suspitione debẽt recipi testes debitoꝛe nõ citato nec istruak

de fuga qõ est notandum. Sz de his vide qõ dixi. ℨ. vbi quis de curiali condi. conue. l. j. ꝛ idem dicunt fieri debet super debito saltem super semplena probatione. Similiter dicit Bal. qõ fallit vbi creditoꝛ ex pacto tz capere debitoꝛem: nam tunc sine alia citatione iudex potest ei dare nuntium per quẽ detineatur etiam si non fit sufspectus de fuga: ꝛ ꝓ o hoc dicit esse glos. singularem instittu. de lib. ḡ. multis. sed vllam non reperio. Nisi velit dicere qõ seruꝰ manumittentur inuiti vindicta vt ibi: ꝛ sic ad iudicem deducuntur: sed hoc nihil ad rumbuz. ¶ Quero. ix. de qua possessione transferendi hic loquatur: ꝛ respondet glo. tam de ciuili qꝺ de naturali: de ciuili qz illi incumbit animo: vt. ff. ó acq. po. l. clam possidere. ḡ. qui ad nundinas. de naturali est claꝛsiue incumbat per se siue per familiam suam: vt. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. item ait prætor. ḡ. j. de modo transferendi ciuilem potest dubitari sed vide glossam que modũ ponit. l. ḡ. ℨ. vbi in rem acti. ¶ Quero tunc decimo an reuersus recuperet istam possessionem suppositoqõ fit paratus satisdare: ꝛ vꝫ qõ sic p. l. si qs emptionis. ḡ. si quis. ℨ. de prescrip. xxx. an. Contrariuz tenet gl. per l. ḡ. ℨ. vbi in rem acti. hec pars qz lis erat hic contra scõm verazlec. qz alias ad diffinitiuam pcedi non põt: nam si quasi cõtestatio litis hoc operatur: vt. ꝺ. l. ḡ. fortius vel pariter vba litis contestatio. ¶ Non ob. ꝺ. l. si quis emptionis. qz ibi non est lis contestata vere nec quasi. ¶ Quero. xi. an. ista tria remedia possunt sic disiunctiue ꝛ electiue in vno ꝛ eodem casu locum habere. et gdam vt Pla. ꝛ Ago dixerunt quod non: sed remedium translationis pos. locum habet qñ non liquet de causa remedium diffinitiue: quando liquet de cã deductione persone nihil dicunt fore te quia intellexerunt illud esse cõmune in vtroq casu. ¶ Alij dixerunt qz remedium translationis possessio. locum habz cũ agitur in persona alia cũ agitur in rem. Tertij dicunt q̃ prima duo remedia locum hãt qñ reus ꝑabest sed vltimũ de tria diffinitiua locũ habz: econtra qñ actoꝛ abest et reus ꝓsens est ꝛ sic ibi mutat causam ꝛ isti mouebantur ꝓpter illa vba defensionib⁹ tuis. ¶ Oꝛ attende ista illa positum esse in se vera tñ in tot. isto est vna contenuata rñsio ad vnum ꝛ eundem casum vnde sicut principiuz reo absente loquitur ita ꝛ finis. Unde qõ text. dicit defensionibus tuis exponeꝛ id est de intentionibus tuis: vt in gloss. ꝛ. pbat hec expositio in. l. j. ℨ. de iur. ꝛ fac. igno. qõ quidem illi dicunt qõ hic potest loqui qñ ꝛ gebatur personali non est verum quia tunc remedium possessionis transferende non habet locum ꝓpter cõtumaciã possessio non transfertur sed in possessionem mittit Ad. q. igitur respondeo: ꝛ q̃ questio formak circa text. nostrum in quo dixi prius qõ reꝰ lite cõtesta. se absentauit dico quod ista tria remedia disiunctiue habet actoꝛ. Nam si elegerat quod reꝰ absens capiatur tunc omnia sua iura reo ad iudicium deducto remanent integra quia respectu persone est purgata cõtumacia sed non respectu expensarum factarum ideo illas tenetur statim
11 reficere: vt. l. sancimus. ℨ. de iudi. ¶ Putant ẽt quidam quod nõ debeat relaxari nisi satisdet de iudicio sisti vel si non potest satisdare ꝓmittat de sistendo sub pena ꝛ bo cin penam tante contumacie quã commisit qõ non puto verum qz hic agitur de realibus ꝛ sic possidet immobilia petita ergo ꝛc. vt. ff. qui satis. cog. l. sciendum. ḡ. si fundum. Itẽ qz si de nouo cõtumax erit ad remedia hic sequentia recurri poterit. Si aut actoꝛ eligat in se transferre possessionem tunc dubitari põt an tertium remedium proueniens ad diffinitiuam habere possit: ꝛ videtur qõ sic. naz licet possideat põt in se suscipere onus probãdi iuxta notata in lege circa. ff. de proba. ¶ Sed teneo contra. primo per istã. l. que disiunctiue loquitur. Secundo quod ex quo factus est verus possessoꝛ statim finitur instantia ꝛ actio posita cum sibi contra sepsum nõ possit competere rei vendica. vt. ℨ. de ali. iudi. mu. cãl. j. cũ simi. ¶ Unum tñ remedium dat hic Bar. per quod reus postea non audiatur de ꝓprietate videlicet qõ actoꝛ loco scõi decreti petat statui reo certum tempus infra qõ de ꝓprietate doceat nam illo elapso nullo modo audiek: vt. ff. de damno infecto. l. a quo fundus. Sz de isto remedio vide quod scripsi supra vbi in rem actio. l. ij. in vlt. questione. ¶ Nunc duodecimo venio ad distinctionem glos. ñ. quã recito per qones ꝛ vt materia habeak plena ab extra. ¶ Primo quero qd fiendũ actore absente: ꝛ de hoc remitto ad legẽ ꝓperandam. ḡ. si quidem. ꝛ. ḡ. seq. ℨ. de iudi. ¶ Secundo qd in reo absente ꝛ loquoꝛ quomodo cõuenitur reali vt hic distinguo aut lis nõ est cõtestata nec quasi ꝛ dicit qõ intra annũ veniens audiatur de possessione ꝛ perpetuo de ꝓprietate. vt. ℨ. de prescrip. xxx. anno. l. si quis emptionis. ḡ. fi. ꝛ hic in fin. glos. Aut lis erat quasi contestata: ꝛ tunc hz locũ. l. ij. ℨ. vbi in rem actio. aut erat vere cõtesta. ꝛ tũc hz locum. Ista quo casu dicit glos. qõ fi liquet de causa p actoꝛe põt ꝓtere diffinitiue pronuntiari: vt hic in fi. ꝛ an postea reus veniẽs audiak ꝛ quo remedio. remittit glos. ad notata in. l. q: absente. ℨ. de procurato. sed ibi remittit ad. l. fi. ff. de in integ. restit. ꝛ ego latius dixi. ℨ. ex qui. cau. ma. li. ꝛ aliũ dixi. ℨ. e. l. ab eo. ¶ Si ꝺo nõ liquet de causa dicit glosa quod actoꝛ potest petere se mitti in

a possessionem rei petite ꝛ statim possessoꝛ efficitur ꝛ vt hic quod intelligo nisi aliud remedium velit eligere puta faciendo reum capi ꝛ deduci ad iudiciũ vt hic sed de illo non dicit glos. quod verisimilis qõ eligat se mitti in possessionem ꝛ isto casu dicit glos. qõ reus veniens intra annum audiꝛ de ꝓprietate ió de possessione. ¶ Sed hic attende qõ quidam reprobant glos. dicentes qõ glo. vult qõ de ꝓprietate nota non audiak nisi vsq ad ãnũ qõ est falsum: quia imo dicunt per actoꝛem in possessionez missum fit ꝓscriptum: vt. l. ij. ℨ. vbi in rem actio. ꝛ quantum tẽpus tunc requirak ad ꝓscribendum ibi dixi et certe isti dicunt verum sed glo. habuit eundem intellectum. Unde gl. vult. quod veniens intra annum non audiꝛur de possessione de qua lis est contesta. Et idem quãdo habetur ꝓpio cõtestata: vt. ꝺ. l. ij. sed de ꝓprietate audiꝛ subaudi perpetuo donec fit prescriptum et quandocũq venias ꝛ intra annum: ideo dixit qz ibi lis non est contestata nec quasi veniens intra annum audiꝛ de possessione: vt. ℨ. dixi qõ in casu nostro non haberet locum vt voluit ostendere: ideo fac punctum post verbum annum ꝛ faciliter intelligeꝛis glo.

a ¶ Quero nunc tertio si reus absens conuenitur personali ꝛ contumax non venit quod remedium habet actoꝛ: dic aut lis non est contestata aut est contestata. ¶ Primo casu dic aut agit ad quãtitatem aut ad speciem certã. Si ad quãtitatẽ dicit glos. qõ olim mittebatur in possessionem omnium bonoꝛũ bodie ꝑ mensura debiti. vt. j. de bo. auc. pos. l. cum ꝓponas. ꝛ aut. ci qui iurat ibi posita. si ad speciem certam. ¶ Et tz glo si. bo. nẽ tãgat dic qõ bodie vt olim sit missio tantum in re petita: vt. l. fulcinus. ḡ. celsus. ff. ex qui cau. in pos. ea. Mutro tamen casu ꝓior efficitur. vt. l. ij. ḡ. fi. ff. de acqui. pol. ꝛ ex qui. cau. in possel. ea. l. cum ex cã. idoꝛeo postea venienti restituk possessio et hoc nedum si veniat infra annum sed etiam postea quãdocũq. dũmodo non fi res distracta iudicis autoritate: vt in glo. vel secundũ de cretum non interueniat per qõ possessoꝛ factus fuit: vt no. glo. ℨ. de prescrip. xxx. an. l. si qs emptiõis. ḡ. pe. ¶ Secũde casu quando lis est cõtestata ꝛm opi. illoꝝ q teneb ãt qõ bec. l. haberet locũ cũ lite conte. in personali ac haberet remedia que hic. Sz qz ilia opi. est reprobata: ideo isto casu dico recurrendum ad. l. ꝓper ũdũ. ḡ. i. ꝛ. ḡ. finaut ẽre⁹. de iudi. ꝛ hec sufficiant. Aluf.

1 ¶ Actoꝛ actione cõtra reũ intentata cogit persistere ꝛ eo non persistente qꝺ fiendum.

2 Pparte instante qd fieri debet quãdo pcedit contra cõtumacẽ.

3 Delegat⁹ ꝓncipis citat ꝓdicta qõ inferiores delegati nõ pñt.

4 Citationes possunt fieri per edicta lite non cepta.

5 Judex põt supplere de facto per iudices probationes ꝓ parte absente vbi lite nõ cõtestiata põt ad diffinitiuam pcedi ℨ absẽte

6 Contumax reuersus non audiꝛ nisi refectis expensis etiã tz veniat infra tẽpus vltime dilationis.

7 Citat⁹ perẽptorie vt veniat ad pcedendũ in causa non amplius expedit qõ in aliquo actu fiendo citetur.

8 Actoꝛ punctak iure suo cõtumacia sola sine aliqua liquidatiõe facta super negotio principali.

9 Rescriptũ delegate ritũ seu eius copia debet inseri in citatorio.

10 Actoꝛ ꝺz psistere in libello ꝛ non differre vel iudicium frustrari imo pudicẽ cõpelli debet ad prosequẽdum.

11 Interuallũ inter citationẽ ꝛ aliã vtrũ fit decẽ dierũ solũ.

12 Lite ꝛtestata vel non an non possit fieri diffinitiua ꝓ reo.

13 Reus absens lite non contestata an possit diffinitiue damnari.

14 Reus se absentãs lite contestata si legitime citatus non compareat qd agendum.

15 Contumax volente refundere expensas vt audiatur quid oporteat facere.

16 Lis contestata vel nõ qñ incipit ĩstantia cause.

17 Actoꝛ cadit a causa: an ipso iure vel ꝑ sentẽtiam.

18 Rescripto delegatorio vsq ad cõtũ pus qs vti possit.

19 Sententia absolutoria ab obseruatione iudicij an sit inter locutoria vel diffinitiua.

20 Homicidia duo faciens decapitak ꝛ faciõs vnũ tñ punitak qd cẽtum titꝰ fecit homicidium ꝓ quo soluit centum postea scõm cõmisit quid agẽdũ.

b ¶ Si semel. bUiso in. l. precedẽti de reo cõtumace ꝛ qualiter actoꝛ succurratur cõtra reum. Hunc bar. aut. transitoꝛ per hanc aut. nobis infinuat quid econtra quando actoꝛ est cõtumax: sed qualiter reo succurrak cõtra eum ꝛ primo ponit quid facere ꝺz actoꝛ Secundo si id non faciat, put. det qualiter in contumacia cõstituatur. Tertio per quẽ iudicẽ. Quarto quo casu. Quinto qõ si iudicis officium contra actoꝛez cõtumacẽ postea venientẽ vel nõ. secunda ibi: qõ si causam. ꝛ rtia ibi: que citatio quarta ibi: qõ locum. quinta ibi: qui si sit. ¶ Casus. ꝛ Actoꝛ in actione ꝓpria ꝛ reo cognita cogit persistere ꝛ non persistens ꝺz citari tribus edictis quolibet habente intervallum. xxx. dierũ qui interim non veniens ꝺz anni spacium infra qõ veniens non audiꝛ nisi refectis expensis quibus ꝑstitis si iterato se absentet

nemo carere. ℨ. de era trib. libr. ꝛ Jmo. in. l. iũ. l fin. ꝑn. ff. so. ma.

c-c Et statim possessoꝛ efficit. Tuvió de hoc vltra ea ḡ hic no. bald. nu. xvi. versi. ℨz hoc not. qõ no. ipse bal. i auf. et q. ℨ. de bon. auf. iu pol. ꝛ gl. fing. ꝛ ibi bal. ꝛ doct. in l. iũ ℨ quãdo l. ff. de dã. infec ꝛ in. l. si finita. ḡ. iulianus. eod. ti.

a ¶ Judicis officiū. adde Soci.consil.cxlir.incip.in causa ambrosij.versi.circa quartū
& vltimū ibi:sed nec in prima parte charta.cxxv.

b ¶ Nisi refectis expēsis. Adde ter.in.§.oēm ibi Ang.i aut.de liti.t Spe.ti.de expēsis i.§.nūc de expēsis.v.& qs.an ztumar solutis expēsis admittat ad opponendus
& pcessum iā tacti vide diffuse p Jaso.i.l.ancim°.v.col.C.de in.ꝟ.vij.qro.de qōne vbi
multa pulchra
adducit. Et ad
de Bar. bic t in
l.contumacia.ff.
de re iu. t qō ibi
do. Alex. Quia. 2
¶ Expēsas rēcere. Adde quod
idē bar.in.l.sancim°.ff.de in.t
l.ztumacia.ff.de
re iu.t in l.j.§.is
vī.ff.fi qs ius di
cē.t in.l.q afi calēdas.ff.de ꝟbo.
obli.t idē in tit.
de cita.§.viso.ꝟ. 5
qd si tres.et Ang
gel.in.l.ij.§ ,de
anna excep.et.d.
Ant.in.c.fin. litt
bus.de do.t con
tu.t vide Jnno.
in.l.si finita.§.si
plures.ff.de dā.
infec.t in.l.qui 7
calen.ff.de verbo
obli.et adde ad
limitandū dicta
Bar.vt p Ang.
in.l.debitores.j.
de pig.quem etiā
sequit Jmol.in
c.ij.eē de ac.c.fin.
d ¶ Ubi qs est ci
tat°. adde Soc. 8
2l.cxcv.iei.circa
primū 2sultatio
nis articulū.ꝟ.
2firmant pmissa ibi:nā in iudi
cio.in.ij.parte.
charta.clxxj.

e ¶ Aut in libellū
ēmēdante. Adde
de ēmē.lib.doc. 9
ā.l. edita. in.§.
t.iij.col. latius.

f ¶ Quia edicta
adde q pūt citari peredicta.vide
glo.t Bar.in.l.
plerūq.cū seq.ff.
de in ius voc. et
an realiter citari possit. Vide
Bar.in.l.ij.ff.de
iurisd.om.iudi.et
Bar.in.d.l.plerūq.et adde qō
babes in.l.cōtumacia.ff.de re iudicata.

g ¶ Legi posset.
Adde Pau.de
ca.i.l.fi.pupill°. f
§.pscribere.ff.de
de instito.

cadit a iure suo:t citatio per edicta conceditur principis delegato.h.d. ¶ Alor.vltra dicta in summario qñ pceditur contra
contumacem ꝺ fieri adpartis instantiā:vt hic ibi rō postulante ꝛc.concor.ā.de iudi.l.pperandū.§.fi quidem.t generaliuslo
quendo potes colligere qō iudicis officiū deseruit demum p e
titum:vt.l.iij.§.hoc iudicium.ff.de cā infec.t ad.l.peremptorij
ff.de iudi.Item° not.qꝺ,vor.pconis paucis innotescatjet sic non
transit in notorium saltem facti pmanentis:t ex hoc dicit Jac.
bu.quod testis non ꝺ interrogari an homicidium sit notoriuꝫ
cum nō habeat actum continuatū:sed de hoc vide qō scripsi in
l.ea quidem.j.de accu.vbi plene scripsi materiā notorij et manifesti. ¶ Tertio not.quod principis delegatus citat per edicta t
est in eo spāle quia inferiores delegati nō pñt:vt.ā.cod.cessante
¶ Quarto not.qō lite non cepta sunt citationes per edicta de
quo dic vt dixi in.l.pce.in.ij.q. Quare not.casum spēcialem in
quo lite non conte.proceditur ad diffinitiuam. ¶ Quinto no.
pm Bar.qꝺ vbi lite nō cōte.potest pcedi ad diffinitiuā contra
absentē iudex pōt supplere defacto t inducere probationes pto
absente vt pbat iste tex.oum dicit pquisita veritate pnunciet.
pto hoc etiā facit.j.de appel.l.amplioꝛē.in prin.pm vnam lec.

¶ Sexto qō contumax reuersus non auditur nisi refectis expēsis ᵇconcor.l.sancimus.ā.de iudi.t pondera quod ꝛ veniat
infra tempus vltime dilationis ad causam tenet reficere expen
sas ᶜprecedentium dilationū in quibus cōtumax fuit vt hic est
casus. ¶ Septimo no.qō vbi qs est citatus ᵈ pemptorie vt ve
niat ad pcedendum in cā nō expedit vt amplius ꝛ aliquo actu
fiendo citetur vt hic:t in.l.precedenti:t boc vt vult glos.signata super verbo tribus in principio.Secus si ad vnum actum tm
esset citatus quia ad sequentes nihilominus esset citandus:t in
primo casu qñ est citatus ad psequendū in cā t sic genaliter ad
totam causam si comparuisset t iterum desisteret citari de nouo
ꝺ:casus est hic in fin.pm lec.quā approbat Joan. ¶ Octauo
no.casum in quo contumacia sola sine aliqua liquidatione facta
sup negotio principali actoꝛ priuatur iure suo qꝛ cadit ab actione vt hic in fi. ¶ Nono no.ex pn.qō rescriptū delegatorij seu
eius copia ꝺ inseri in citatorio:vt inotescat citatorio:de iurisdictione vocantis. ¶ Decimo not.qō actoꝛ ꝺ prestitere in libello t nō differre vel strustrari iudicium t sic frustrantes iudicium
debet compellere iudex ad psequendū. ¶ Opponitur ztra pri
cipium qō actoꝛ nō hꝫ necesse perstitere in eodem libello vsqꝫ ad
finem qꝛ pōt illum mutare vsqꝫ ad litē cōtestatam:gl.hic soluit
qō illa per istā est correcta:hec solutio nō est bona qꝛ legū correctio est eintanda. Jdeo vic melius qō aut loquuntur in desistente
a lite. Aut in libellū ēmēdante vel mutante aut prosequi retardante seu differente vel.frustrante. Primo casu desistens admittitur:vt.ff.de iudi.l.desti uisset.t.ā.de pac.l.postquā lit.t invito
reo t probatur.ā.de carbo.edi.l.j.in.§.lec.quam ibi ponit glos.
Secō casu distīguitur aut post lit.cōtest.nō admittit. Aut ante
t tunc si libellus nondū est reo cognitus:sed tm apud acta portectus t tunc admittitur sine dispendio expensarum aut reo
erat cognitus t tunc non admittitur sine dispendio expensarum
a reo in deliberando factarūvt.d.l.edicta.t si bene ponderet gl.
ibi posita idē volut.Tertio casu ꝺ locū aut.ista t bec est vtilis
vt ibi latius craminant vbi vide. Et dicitur libellus reo cognitus qñ iudici est oblatus t postea reo comparenti in iudicio vel
si ei missus fuerit cum citatorio:vt.ā.de anu.excep.l.ñ.ver.sanci
mus.t extra de dila.c.preterea. ¶ Opponitur ad idē ꝺ de.l.j.ā.
vt nemo inuitus.fol.vt in gl.qō ibi ante postrectionē libelli:hic
postea quo casa distingue vt supra. ¶ Opponit contra secūdā
partē qō ter.minus pfecte loquat cōtra ter.in auf.de testa. imp
fe.t.j.l.ñ.t per 2ñs nos ꝺmittat in incerto cōtra.§.qbus.ā. de
no.co.cōpo. Et hoc dū dicit qō tribᵇ edictis vocet t nō dicit ad
qd sol.supplendo vt in quarta gl.in prin.vt veniat ad cām pfequendā vt in.l.precedenti. ¶ Opponitur tunc quarto qō male
dicat tribus edictis qꝛ edicta sunt pto ꝛ iura ius gñale facientia
vt.ff.de iusti.t iur.l.ius aūt ciuile.§.j.Sꝫ de istis nō pōt hic loq

b ¶ An iudex. Adde glo.t docto.in.c.preterea.de dila glo.in.c.romana. de appella.
lib.vi.Jnnocen.in.c.vltra tertiam.de test.Barto.in.l.ij.ff.de regu.iur.Barto.in.l.j.ff.
de iure delibe.Item adde an hac aut.corrigitur vt reo dentur dilationes.xxx.dierum.
vide Bar.in.l.consentaneum.in.iij.col.t.in pe.t qō no.Bar.in.l.inter.accusatorem.de
publi.iudi.t glo.in.l.ad.peremptorium.t vide per cuudē Saly.in.l.properandum.§.
finautem rens.in prin.t ibi Ly.j.q.j

c ¶ Per edicta. Tu vide de hoc scilicet an delegati et quipossint per edicta citare.
Saly.ce.in.l.cessante.nu.ij.ver.solue vt in glo.t ibi posui i addi.ad ipsum.in versi.nō
citat.ā.cod.

ergo ꝛc.Sol.qō equoce ista noīa sumunt a iure:vno mō vt in cō
trario alio mō p citatiōe seu quadā forma citādi vt hic t iō ci
tationū tres sunt spēs:vna per pconē vt hic in lra qꝛ vox preconis ꝛc.alia per nuncij:vt.ā.de iu.l.sancim°.ad fi. Alia per edicta de qua hic t in.l.pcedēti. Et ista edicta describebant in loco
dealbato in palatij muro vel columna. Et si qras qūo toties i
codē loco scribebaf qn totū vituperarecꝛ t legi posset.s Rñdeo
qō primo scriptū ab iadebak vel in diuerso loco scribebak vt in
gl.bodie vero in vsu bf vt in chartis papyri scribank t affigan
tur ad portas palatij vel ad columnā aliquā. ¶ Opp.v.qō.xxx.
dies per iteralla nō sunt oīno necessarij qꝛ inde abbreuiaret vt
l.nūquā.ff.de iudi.Sol.vt in gl.seq.qꝛ illud fatek qñ in legeipa
abbreuiat.o nō pbibef:hic aūt pbibef vt ptz t icorporeibi dic
nō min°.xxx.dier; ꝛ p cōsuetudines t statuta populoꝝ minuā
tur:ita dicit gl.ista sol.nō vī bona.qꝛ.d.l.nōnūquā.loquit etiā
qñ.l.dicit nō min°.vt ptz in.l.p iteralliū ad quā ztinuatiue se
quit.l.nōnumquā.iō dicit qō minus dare pōt:sed t cā t p 2ñs
cā cognita vt ibi nō fine cāe cognitiōe vt hic:t in glo.ista. Uerū
tamē puto qō alij q dak a.l.sine ministerio indicātis et maxime
per quē cadit ab actione fit inuariabilis t oīno expectandus:qꝛ
dak pforma a lege ipsa:t qꝛ materiā istā an iudex ᵇ possit abbre
uiare dilationē vel nō ego scripsi multū āple t clare.ā.de dila.l.
j.iō.remitto ad ea q ibi dixi:l ꝛ Ly.bic aligd tāgat. ¶ Opp.vi.
qō interuallū fit solū decē dierū:vt.ff.cod.l.p internallū.et.ā.de
iudi.l.properandus.ꝛ.§.iquidem.t.ā.eo.l.consentaneū. Solu.vt
in ea glo.t dixit alꝺ qō bec lex corrigit legem properandum. et
l.per interuallum.inquantum loquūtur in actore sicut loquitur
in reo ille leges remanēt incorrecte t per 2ñs non corrigitur.l.
consentaneum.que in reo loquitur.ar.j.de appel.precipimus.
¶ Sed Joan.dicit etiam in reo illas esse correctas alias reus
esset deterioris conditionis quā actoꝛ qō esse non ꝺ:vt.ff.de re
iudi.l.nō debet t.l.fauoꝛabilioꝛes.t istā op.Ja.ꝛ glosf ꝟ.ā.ea.
l.consentaneū.t in glo.posita hic in ver.qō locum.et in concor.
vnde sumit.Sed Ja.aut.ꝛ opi.Alb.arg.d.l.pcipimus. ¶ Nec
obst.l.nō debet.qꝛ vendicat sibi locū qbi diuersitas rōnis aliud
nō disponat in vno quaꝫ in alio casu aut ista ratio sua p maius
tps dari actoꝛi ēē reo:qꝛ lite nō cte.pcedit contra actoꝛē qō nō
fit contra reū:vt no.J.glo.magna. Jtez ex sola cōtumacia cadit
a iure suo vt hic in fi.qō non est in reo vt no.hic in glo.sup ꝟbo
auditis.t ideo nimirum si releuatur in alio puta in maioꝛi dilatione habenda.arg.l.eum qui.io prin.ff.de iureiurā.t qꝛ vbi
maius periculum ibi cautius agēdum extra de cle.vbi maius.
lib.vi. ¶ Sed mihi videt qō,iste rōnes nō fuerint causa dandi
maioꝛem dilationē actoꝛi quāreo. Quia nō prima, nam nō tm
si lis nō fit cōtest.sed etiā si fit cōtest.datur ei bec vniformis dilatio.xxx.dierū vt hic in ver.qō locū.t in ver.is quoqꝫ similiter
nec scōa qꝛ nō sequit necessario cadere pōt a iure suo.ergo,maioꝛ est dāda dilatio. Est enī hec cōsequentia fallibilis:ideo non
bona qō patet in primo casu lex vbi nō cadit a iure suo non dak
similis dilatio. ¶ Preterea dilatio antecedit t eā sequit contumacia t qꝛ cōtumacia reiteraf t augmētaturin penā a iure suo
cadere disponit. Unde maioꝛitas dilationū t eā fiue occasio cadētie a iure suo t nō ecōtra:qꝛ 2ñs nō est prius antecedēte:t sic
ptz qō ratiōes Jac.bu.nō sunt bone:t ideo nō recedo ab opin.
Jo.per alias glosias approbatas vt dixi. Sed dico sane intelligendā esse vꝺ vt eo casu quo in actore corrigit corrigaf t in reo
nō in alio casu. Et est ratio qꝛ bec nō iam est correctio dominis
quā legis vt sicut actoꝛ t reus prius partic abantur in minimo
edicto ordi t in tēpore interuallorū ita t nunc t propter equalitatem seruādā in iudicijs.vt.j.de fructi.t lit.expē.l.fi.t propter regulam.l.nō debet.ff.de reg.iur. Et qꝛ bec est natura correlatiuorum:vt ler corrigens in vno intelligatur corrigere in alio:vt.l.fi.
ā.de iudi.in fi.j.de cupiditis.l.j.lib.xi. Jn actore aūt non semper
dico esse correctū interuallū decem dierū:qꝛ nō quātūad fnam
audiēdā vocaf nec qñ ad cāz fic citaf existens prope finē triēnij
seu instantie qō cōmode interualla.xxx.dierum nō possent dari
de quibus tempoꝛibus loquitur etiam dicta.l.properandum.
t.d.l.ad peremptorium.cum simi. Jurta bec querit glo.an bec
interualla sint.xxx.dierū cōtinuoꝝ vel vtiliū.t dic qō cōtinuoꝝ
t bene argu.ā.de dila.l.sive pars.t de ferijs.l.j. ¶ Oppo.
septimo contra tertiam partem qō delegati non possunt citari
per edicta vt.ā.de iudi.l.sancimus.in fine.in auf.de ex bi.re.ā.fi
vero quidam. Solu.tribus modis:vt in gl.j.nō valet per.l.pci
pimus.j.de appel.Tertia etiā nō valet qꝛ.l.sancimus.ā.de iud.
loquit etiā lit.cōtest. ¶ Tene igitur scōam:qꝛ speciale in principis delegato:ideo de eo bic speciale fecit mentionē qꝛ in ceteris
in contrariū est ius cōe:vt.ff.ad muni.l.j.in fi.t arg.l.cū pretor.
ff.de iudi. ¶ Oppo.octauo contra quartam partem dum dicit
qō locū habet ꝛc.Nam cū sīa nō possit ferri lit.nō cōtestat:vt
j.de tēp.app.l.fi.sequit qō bic ꝺ locū habere nō pōt lite non cepta.Sol.primo pm Bul.qō bic nō loquitur de sīa diffinitiua
sed de citatione de qua infra prediꝛerat cum relatium fit rei

ante late

ante late repteſentatiuū nō eius qō sequif:vt.ff.de leg.j.l.sticho? qui meus erit. Sed bec solu.nō placuit Martī. t Azo. propter
tertium in corpore ver.si vero initiū.vbi clare dicit qō si lis initiū nō sumpsit t pcedāt citatiōes legitime de quib? bic ꝺ veritate subtili? per questa ad diffinitiuā puenit. Sed dicit Jacobut.qō isti dicūt vera pm ordinē qē ponit t in corpore t pm
ordinē qē posuit Buar.in translatione ista vulgari vnde dicit
per rationem quā de relatiuo feci nec ꝓpterea vult Bul.qō ad
sententiā diffinitiuā veniꝛe nō posset imo dixit vt aliꝫ qō patet.
a Et bic est speciale in odium actoris a sic contumacis aliud in reo
contra qē sunt alia remedia prodita qñ lis non est contestata
vt dixi in.l.precedēti.t.j.no.t ista glosf.sed forsan Bald. voluit
qō ꝛ citatio per edicta permittaf delegatus principis non pto
pterea permittaf vt possit peruenire ad diffinitiuā lite non cōte
t ter.in corpore t qō bic sequit in ordinario tantū intellerit et
12 non forsan absurde:vt.j. dicam in.xj.oppo. ¶ Op.ix. quod p
reo lite non cōtestata vel etiā lit.cōtest.non possit ferri diffinitiua:vt.ā.de iudi.l.properandum.§.j.t seq.Et solu.qō illud verū
nō liquidato negotio per vētura partiū:sed liquidato negotio
pto reo qui in se suscipit et omnes pbandi qō potuit t.l.circa.ff. de
proba.tunc ꝺ locū qō bic dicit:t idē dico si per reū non est li
quidatū negotiū:sed date fuerāt prius actoꝛi presenti dilationes ad pbandum ne meliorisconditionis sit actoꝛ absens t ztu
13 mar quā presens vt dixit.ō.§.j. ¶ Jurta boc querit gl.si econtra reᵒ ē absens lite no contestata an possit diffinitiue dānari t
dixit Jr.qō sic vt de reo t actore idē sit iudicium ꝓpter equalitatē seruandam in iudicijs:t p hoc indurit etiam casum in auf.
vt oēs obe.iudi.pto.§.finevero. Sed glosf.secuta Jo.ztz quod nō
t bene qꝛ actoꝛi ꝺ reū absentē sunt tradita remedia punitionem
ei afferentia. Nā si agat reali immittit in possessionem rei petite
vt.ā.de prescrip.xxx.an.l.si qs emptionis.§.sed t si qs.t si persōnali olim in oībus bonis bodie p mensura debiti declarati.
vt.j.de bo.auf.iudi.post.l.cum pppnas.t aut.ei q iurat Sed
ista remedia non possunt habere locū ꝺ actoꝛē qꝛ re ab eo nihil
petit:ideo fuit ei ꝓuisum vt et lite nō cōtestata possit ad diffinitiuā peruenīri dixit Jac.bu.et actoꝛi cōpetere eqñ per aliud remedium t hoc remediū ztz non sit ei prouisum vt in hoc exemplo.
¶ Fuit quis cācellatus de matricula societatis sue qui petebat
se iterū describi:t citanf cōsules sgietatis qui eum fecerant cancellari illi nō cōparent actoꝛ non pōt mitti in possessionem bonoꝝ qꝛ non peedit debiti certe lite non cōtestata .pceditur ad
diffinitiu ā vt hic.pto boc et facit qꝛ in iudicis officio nō requiritur lit.cōte.vbi non est cuꝫ quo fiat. Et rō est qꝛ tūc extra ordinem pceditur:vt.ā.si vt se ab here.absti.auf.si oēs. Et ibi banc
qōnem ponit Jac.bu.t bic Bal.t pto rīsione ad obiecta dicit
gl.qō de ista inequalitate non est mirandū qꝛ in multis fauoꝛabilioꝛes sunt rei quā actores:vt.ff.de feri.l.ñ.t.ā.de tēm.resti.in
inte.l.petende.t sic nō obstat qō de equalitate dixit. ¶ Itē non
obstat.ō.§. sive vero.in auf.vt oēs obedi.iudi.prouin.qꝛ ibi lis
erat quasi cōtestata :vt alias in.l.ij.ā.vbi in rem actio. Uel dicit
glosf ibi non ferf diffinitiua ꝺ de bonis eius satis faciat de quo
dic vt dixi in auf.qua in pruncia.ā.vbi de cri agi opoꝛ.t expedita glo.vsqꝫ ad ver.t idem dico ꝛc. ¶ Quero circa idem quid
b si reus est presens an tūc cōpelli possit b pcise ad rīndendum t di
cit glo.qō nō ztz mulctari posset vt in ea sequitur vsqꝫ ad versicu.
sed lite cōtest. Sed qō pcise cogi possit per deductionem ad carceres facit.ā.eo.l.consentaneū. Sed dic qō ibi lis erat conte.bic
secus. Item ad idē facit qꝛ cum reus nullā istā causam alleget
ꝺ ipse cogi ad fernandū ordinē iudiciarijū:t sic ad litē cōtest.ar
ff.de nora.l.quotics.§.pretor.t.ff.de condi.inde.l.eleganter.§.
si quis post.t potissime qꝛ multa nō prodest actoꝛi a iudice.im
posita. ¶ Et hac rōne dicit Bal.qō si iusta causaꝫ allegat:puta qꝛ actio est famosa:t vnde nō vult ad diffinitiuā peruenire tūc
glosf.pcedit als si iusta cām non allegat dicit qō compelli pōt
pcise:t hoc puto verum t ita tenuit.ā.de lite contesta.in.vj.q.
14 ¶ t Quero tunc quid si reus se absitat lit.cōtestata et legitime
citatus nō comparet. Et rñdit aut liquet de causa contra eum t
diffinitiue dānatur.aūt nō liquet de cā contra eum t tunc absolu
itur ab obseruatione iudicij vbi aūt liqueret pto reo absente
non tangit glo.sed dic vt dixi.ā.de iudi.l.properandū.§.finaūt
reps:sed tūc pto reo ꝺ diffinitiue pronuntiari sicut econtra condemnatur quādo cōtra eum liquet de causa. ¶ Contra id qꝛ dixi qꝛ vbi cōtra eū nō liquet de cā debet absolui ab obseruatione
iudicij. Oppo.glo.oc.l. qui accu.ā.de eden.t solui quod ibi in
vtroqꝫ presente:nos qñ reus est absens:t sic in casu isto deteriorisconditionis est absens quia absoluitur ab obseruatione
iudicij quā presens qui absoluit diffinitiue. ¶ Et bec intelligo
vera de absolutoꝛia ab obseruatione iudicij quando reus se absentauit nō datis actoꝛi dilationibus ab pbandum. nec postea ab
eo petitis:als si ei dilationes ad probādū datefuissent tunc ex
quo nō pbasset actoꝛ dicere de causa liquere de reo:vt.d.l. qui
accusare.vt.ā.de pba.l.actor. Et ideo diffinitiue esset tunc ab

a ¶ In odium actoris. Adde gl.in.l.qui absentē ibi doc.ā.de procu.dixi post Bar.
in reb.ā.de in ius voc.t assignat Bar.in.l.naturaliter.§.nihil cōe.multas rationes.
de acquir.pos.t vide Bar.ā.de lite cōtest.

b ¶ An tūc cōpelli.possit. Adde qō dixi post Bar.in.l.j.ā.de lit.cōte.Bar.in.l.iulia.
i.v.col.no.Ly.t ibi Bart.ā.de lit.gtest.ztz ergo ista singularis gl.qꝫ nō est alibi:qō nō
pōt qs 2pelli pcise ad ztestādā
lit.ztz rōne contumacie possit alli
qs mulctari et p
boc vī qō erāt
iudices qui man
dāt pibᵇ qō non
discēdāt de palatio aliquā lis con
testet:t boc et vī
fuisse de mente
bar.ztz hoc faē
qꝛ iudicij reddi
tur i iuriz rñ
de vt p Jnn.i.d.
§.iuli.t l.c.fi. Ifi.
de lit.cōte.vide
Bal.bic ad fi.d.
Jo.an.in.c.exce.
de reg.iur.i mer
cur.et bal.in.c.fi
vasall° i tit.fi de
feud. defin. fue.
2trouer dicit va
sallū pcise cōpelli ad ztestatiōez
lit.t vide aligd
per Mod. post
bal.in.c.ptrea.
de off.dele.adde
Pau.de ca.2fi.
cerij.icip.in ꝛpi
noīe amēij cā q
vertit in curia.d.
ptātis vz qō qs
possit pcise 2pelli.adde tex.l.l.i.
§.qd ergo de vē.
isp.a.adde qō 2fi.
paul.o ca.i limi.
noua ē.certuꝫ.et
d.Alexā.se alieno velle re inducit
dū addit text.i.l.
j.de vī.isp.qꝛ in
dicto 2fi. Pau.
de ca.d.Bar.di
xisse ꝺ casum illius.§. qd.ergo.
opi.tñ Barto.ztz
Jo.an.in addi.
ad spe.i ti.de lit.
2te.i.§.ñ.t no.in
addi.icip.an tu
de pcise.

¶ Hec instātia
cāe. Adde secūdo qō istātia icipit
a die litis 2te.et
an t qñ locū habeat p.t i gbus casibus fiō t de iure cōi
quā municipali
2fi.rcv.ici.capiē
do pmū ptotum
i.i.pte.ebar.clxi.

¶ Et per rescri
ptū adde Jnno.
in.c.dudū.et ter.
bic.t.ā.de dila.
l.iij.alias.l.ij. et
adde Bart.bic.

a ¶ An sñia abiolutoria, Adde in.l.fitia.ff.de accu.gl.in.l.barum.ff.de serui.vẽ.Jnn. in.c.ad petitiõẽ de accu.ꝛ doc.in cle.ſi.de appel.

¶ Tres denũciatiões. Adde ad istã materiã Bar.ꝛ doc.et que diximus in.l.ſi finita.Ꝟ.i b lianus.ff.de dã.infec.in pe.char.ꝛ adde Jnn.Lyn.in.c.ad petitionẽ.de accuſ.qñ vbi cũꝫ aliqs fuit cſtatus pſonalr ſiue rñdit nõ veniã ſiue nihil rñdi illa dr citatio peremptoria qꝫ dcm vi denr ſequi dñi vero.et Franc õ rãpo.hic qui di cit ſe ita conſuiſſe ſed iſtud di ctum cõmuniter ſolet reprobari i eo qui nihil rñ dit per iſtũ text. ꝛ i.l. cõtumacia. Ꝟ.i.de re iudi. et 18 c.cõſuluit.de off. delega.et ptz ex 19 not.p Bar.in.d. a Ꝟ.iulianus.ꝛ per Jo.an.in addi. ſpec.in tit.de con tu.Ꝟ.i.ſup vbo ꝛ no.in eo.Ꝟ.quidi cit nuncio ſe nol le venire com muniter tenetur dictum Jnnoc, qõ ille ãpliusnõ eſt citandus pro illo actu et non bz vim pempto rij:: cum Jnno. teuct gl.rrciij.q. ij.de illicita.et 29 j.ex conſenſu. Ꝟ ſi.ff.de app.ꝛ.l. ſi.ff.de reſtitu.in integ.ꝛ glo.poſt hec reperio do. Jo.iu.d.Ꝟ.iulianus.dicentẽ qꝫ p dicto Jnn.in.l. pre facit ar.in.l. ꝓtinꝰ.Ꝟ cum ita ff.de vb.obl. vcz qõ iuẽt⁹ pſonalr nõ debeat ãpli⁹ citari:ꝛ hoc ibi refert tenuiſſe recolende memo rie Jrã. õ rãpo. 1 ſz dicit qõ cõiter 2 tenet Ꝟ. et bñ ſz eũ qñ citatus ni 3 hil dicit ſe ventu 4 rum vt patet per 5 gloſſ.ꝛ doctores 6 in.d.l.ſi.ꝛ eſt rõ 1 ſim cum qꝫ in du bio nõ debemus ꝓiumere in dere 2 reorẽ partẽ:ſz in benigniorez cum ergo poſſit eẽ qõ ille nonvenit:qꝫ etiam ſciebat ſe vlterius debere citari:ꝛ ſic vlterius habere aliã citationẽ non dz dici qꝫ dicak feciſſe eo alio qꝫ nullo mõ velit cõparere imo qꝫ poti⁹ ſciebat ius ſuũ ſaluũ vbi qꝫ durare ar.l ſient.Ꝟ.nõ aũt.ꝛ.l.ſi de bitor.Ꝟ.i.qui po.in pig.ha.ꝛ per 2ſequẽsẽ ſi adia cõiectura poſſit capi.nõ debet capi.cõiuctura cõtumacie.ar.l.ſi cum aurũ.et ibi no.ff. ſol.ꝛ ita circa hoc tranſit do.Joã.vide ad ſup tradicta.Moder.in.l.ex cõſenſu.Ꝟ.fin.de appel.ꝛ q̃ ſit differẽtia inter citationẽ hominis ꝛ legis.

e ¶ Sed aperte dicit. Adde Oldra.conml.lxi.incip.hic.de duobus.ꝛ Soci.cõſi.crcv. incipient.circa primum conſultationis articuli .ver.accedit.nam ex quo in.Ꝟ .parte charta.lxx.

d ¶ Jſte eſt verus cõtumar. Adde qꝫ ver⁹ cõtumax nõ a ppellatꝫ eſt notum.qd i eo qui dicit ſe nolle venire an audiak appellans.vide Ang.in.l.ad peremptoriũ.ff.de iudi. ꝛ Jo.de imo.in.l.ex cõſenſu.Ꝟ.fin.de app.ꝛ an debeat iterũ citari vide doc.in.d.l.ſi.ff. de in teg.reſti.ꝛ Moder.in.l.ex. conſenſu.Ꝟ.ſi.Ã.alleg.

g ¶ Relationi non credatur. Adde qõ imo relationi nuncẽ credatur vt probat in.l.j.Ꝟ. cura canis.ff.de offi.prefec.vigilis,

est quid legatum esse aliud vim legati habere vt not.jn auc.ex teſtõ.Ꝟ.de colla.hic dicit glo.ſi.quod iſtud eſt dictum peremptorium non verum. Nam verum ingt fit⁹ poſt tres denunciationes vt.ff.de iudi.l.ad peremptoriũ.vbi idẽ not.qõ hic. ¶ Sz dicaz qõ eſt poſſibile quod tres denunciationes b obtineant vim quatuor: ſi vt dixiſti verũ quatuor requirit qꝫ natura videt hoc patiꝰ.ꝛ tñ fictiones imitant naturã:vt.ff.de adop.l.adoptio.ꝛ.ff. ſi cer.pe.l.ſi filius. Et ego poſſum rñdere p alibi notata p gl.quod illud quartum potius procedit ex vrbanitate quã ex neceſſitate ad eius malitiam ſuperandam. Nam tria ſola ſufficiũt tam de iure ffoz:vt.ff.de re iudi.l.contumacia.Ꝟ.j.quã de iure.C.vt .Ã. eo.l.conſentaneum.quã de iure nouiſſimo aut.vt.Ã. eo. aut.qui ſemel. ¶ Et ex hoc pater ſolutio quorundam qui dicebant qõ hic notanter dixit denunciationes quas intelligebant citationes factas in perſonam vel ad domum vel mixtim in perſonaz ꝛ ad domum:vt.ff.de lib.ag.l.j.in prin.ꝛ.ff.de excuſ.tuto.l.ſcire oportet haberẽt vim peremptoriꝰ edicti ꝛ nõ tria edicta tantũ quaſi hoc magis debeat tranſire in notitiam citati quã illa edicta qõ falſum eſt.d.l.contumacia.cum ſimi. Fateor bene quod edicta contra absentes denunciationes iite contra presentes vt plurimum fiunt. ¶ Et ex hoc colligeqõ ſemel citatus licet inẽ tus iterum eſt citandus: hoc quando tres ꝛ idem ſi due citationes ex forma ſtatutorum debent fieri. Quando ſit qꝫ tres requirantur ſentir glo.hic quando quis citatur ad diffinitiuam. Sed an idem ſit in interlocutoria ꝛ alijs actibus iudiciarijs dixit Ꝟ.eo.l.conſentaneum.ꝛ ibi vide. ¶ Quero quid ſi citatus non c tacet nec dicit quod veniet. Sed aperte dicit c quod non vult venire an ſit neceſſe amplius citari. Et dicit gloſſ.quod non quia d iſte eſt expreſſus ꝛ verus cõtumar d ideo amplius nõ citandus. arg.ff.ex quibus can.in poſ.ea.l.fulcinius.Ꝟ.ſi.ꝛ quia in incertis non certis locus eſt coniecturis:vt.l.continuus.Ꝟ .cum ita. ff.de verbo.obli. Contra hoc facit.Ã.de iudi.iudices.ꝛ aut.iubemus glo.non ſoluit. Dicunt aliqui qõ per has leges iterum eſt citandus ꝛ hoc etiam per iſtam legem pue indiſtincte loquitur. Item qꝫ poſſibile eſt qꝫ ꝓ tunc non volebat venire mutaturus tamen voluntatem tunc ſecundo vel tertio eſſet citandus: ꝛ ſic non obſtant allegata in oppoſitum:ꝛ hec fuit opi. ¶ Det.vt not Ly.in aut.qui ſemel.in.vii.q. ¶ Alij dixerunt qõ ſi ex verbis apparet qõ in contemptum iudicis ſic dixerit amplius non fit citandus vel citari debet vt eius malitia conincatur:vt hic Jac.bu.tenet qõ amplius non fit citandus per rationem gloſ. quia fruſtra fit ex quo de eius voluntate conſtat. Ad legẽ iudicis.aut.iubemus. reſpondet hic de citatiõibus expectatoriis. Ego dico qõ ibi in denegatoriis in quibus licet dicat ſe nolle allegare non propterea poteſt dici in contemptum facere:hic de alijs in quibus dic aut ſunt ſimpliciter iudicatorie iudicis voluntatis vel ſenteutie et dic qõ amplius non debet citari:vt in glo.magna. qꝫ in contemptum iudicis ſonant verba. Et ſic habet locum ratio gl. Aut nõ ſunt ſimpliciter facte ad iudicis volũtatẽ ſeu ſententiam audiendam:ſz ad aliqd aliud in iudicio faciendũ:ꝛ tũc verũ dicit alij. ¶ Sed cõtra gl.indurerũt canoniſte extra de ſenté.excõ. c.venerabilib⁹.ꝛ.Ꝟ.ſecus.lib.vj.vbi ter.a ſenſu cõtrario. Et ibi gl.vi velle qõ ſi ex iudicio dixit citanti ſe nõ veturũ ſed adhuc debeat citari:ſecus ſi in iudicio dixerat ſe nõ venturũ:ꝛ ꝓpter iſtum ter.cañ.quibus aſſentium ꝛ aliquiſ turiſte dicũt gl.noſtrã tã hic Ꝟ.ſ.co.l.cõſentaneũ.quã in.l.ſi.ff. de in ite.reſti.nõ dicere vltra qõ nũcio ſic dixit extra iudiciũ:ſe cus ſi in iudicio vt ibi. Quod ipſi intelligũt apud acta ar.in cle. vnica.extra de dolo ꝛ cõtu.vbi appellãs ab interlocutoria amplius neceſſario nõ citak qꝫ per appellationẽ ampli⁹ nõſe venturum dicere vr. ¶ Sed Bar.in.l.ex ſenſu.Ꝟ.ſi.ff.de ap.dicit gl. noſtras intelligendas eſſe qñ ꝓ nũciũ fuit citat⁹ vna ſimplici citatiõe tm:ſed illud nõ eſt de mẽte huius gloſ.qꝫ relata ad tertiũ loquitur de vna ſimplici citatiõe ꝛ nõ pemptoria. ¶ Preterea et ſi fuiſſet vna peremptoria ꝓ oibus q̃ dubitatio fuiſſet qõ amplius citãdus nõ fuiſſet cum abſq; tali rñſione nõ fuiſſet neceſſarium cũ plus citari. Et ꝓ tãto apparet mihi aliter dicẽdũ videlicet qõ ille tert.firmat opiniones noſtras glooſarũ per qõ legitime cõſtet eum cõtumacem.conſtat aũt duobus modis ibi exempli gra poſiti vitio qꝫ fatetur alio qꝫ predixerat in iudicio minime cõparet vbi põdera illud verbũ pdixerat qõ ſupponit qõ ante citationẽ predixerat ex qua pdicatione qꝫ de ea non dubitabit preſumit qõ poſtea citatus nõ veniens contumaciter non veniret:vel ſi intelligis qõ poſt citationẽ ibi dixerit:ſz añ ſñiaz hoc ibi eſt qꝫ illa vba de quib⁹ ꝛſtat faciũt eũ ꝛtumacẽ:ꝛ ſic amplius nõ citãdũ. Sed nõ minor eſt rõ ꝓſumẽdi eũ ꝛiumacẽ:qñ ſic dixit iudici nuncius qõ ſic dixit ita facit qꝫ non venit pũmodo qõ ſic dixerit conſter:vel qꝫ fatetur:vel qꝫ per idoneos teſtes ꝓbetur ergo in caſu certo gl.noſtra verũ dicit:vt.d.Ꝟ.ſecus. ¶ Sed an 3 credak nũcio puto qõ iſte tcr.vel jt qõ ſoli nũcio ſic referẽti non credak:imo altera exẽpla quã de nũcij relatiõe ẽſtuit. Et ita te e neo qõ nũcij relatiõe nõ credak e. Et eſt ratio qꝫ rñſionis relatio

non est

nõ eſt ſibi cõmiſſa ſz ſola citatio. Jdco non obſtãte tali nũcij relatiõe niſi ſit alr approbata iterato ꝓ citari.cõſueuerũt tñ ſtatuta terrarũ diſponere vt eorum relationib⁹ ſtek:ſed vbi ſtatuta non diſponunt recedo in dubium id qõ eſt fortius an nuncio referenti ſe aliquem citaſſe debeat credi vt ſic eum poſſit conſtituere contumacem vel non.ꝛ Spec.in tit.de citatiõe.Ꝟ.ſequitur.ver ſi.ſed numquid.tenet qõ nuncio publico iurato nõ credatur quo ad plenam ꝓbationem niſi alijs documentis fulciatur vt.j.de bo.na.l.ſi.lib.x.ꝛ.j.de decur.l.j.lib.xij.ꝛ.l.diuus.ff.de cu.ꝛ exhi. re.ꝛ extra de ꝓba.c.quoniam contra. Sed ei bene creditur ꝓ ſumptiue vt negans ſaltem cogak iurare ſe non fuiſſe citatũ.ar. extra de in integ.reſt.c.ex lr̃is.ꝛ de ꝓſump.c.illud.in fi. ¶ Cõſuluit tamẽ vt duo mittãtur qꝫ in ore duorũ vel triũm a ſtat omne verbum.ꝛ ꝓ hoc accedat.ff.de teſti.l.vbi numerus. ¶ Poſti. vero ꝛ Bul.de ſuza.ꝛ archi.ꝛ Joan.and.finaliter concluſerunt qõ in iudicis arbitrio reſideat an nũcio iurato credere debeat vt ſic personarum negotio ꝛ qualitate penſatis vel nuncio credat vel ad innocentiam ſuam purgandam ſacramẽtum neganti deferat arg.extra de ꝓcu.c.ex inſinuatione.ꝛ de iureiurã.c.fina.Ꝟ. ſi quis impe.ma.di.l.j.in ſi.ꝛ.ff.de iniur.l.item apud labeonem. Ꝟ.adhẽcitur.facit.ff.de eden.Ꝟ.ſi quis argentarius.Ꝟ.j.ver.quid enim.vbi ex perſonis edendis fides electiõis elicitur. Et hoc ſua det ratione ex dicto vilis Ribaldi ꝓbo viro non citato immineat periculum vt exiſtimatus contumax nõ audiatur appellãs ¶ Quero tunc quid ſic ſi iudex non minus eſt peruerſus quam nuncius ita quod nuncio credens male arbitratur cõtra citatuz. dicit Jo.an.per grauatũ debere appellari ꝛ iudex appellatiõis reuocabat grauamẽ ꝓbatũ cozã eo circũſtantijs per quas patebit iudicem a quo cõtrarium debuiſſe arbitrari vt extra de offi. dele.c.ab arbitris.lib.vi. ¶ Ulterius quero an citatus nũcio credere tenetur? dico quod non niſi literas cõmiſſionis.i.amba ſiate ſibi cõmiſſe oſtendat arg.Ꝟ.de exhi.re.l.ſi.ꝛ.Ꝟ.de iure fiſc.l. ꝓhibitũ.lib.x.ꝛ.Ꝟ.l.cõſentaneum.vbi caſus in verbo literis in ar.Ã.de man.pu.l.j.Uerũ ſi ſit nũcius delegati vltra literas commiſſionis que qd debeant cõtinere dixi in.d.l.conſentaneum.de bet ſecũ portare lras delegationis ſeu copiam earum vt citatus cognoſcat citationẽ cõmittentẽ ſuũ iudicẽ eſſe vt.Ã.eo.aut.qui ſemel in prin.ꝛ de dila.aut.qõ fieri. ¶ Et not.qꝫ mandatum iudicis factũ nũcio ſemõ dz ꝓcedere vt.d.l.ſi.Ꝟ.de exhi.re.ꝛ hec tenet Roſ.ſup tit.ſi quis in ius voca.non icrit. ¶ Et ex hoc repro batur practica quorũdam tabellionum ignorantiũ qui proceſſum factum nũcio recitando nõ ſcribũt ſed dum ſcribitur ꝓ eos citationis relatio dicunt retulit talis nũcius ſe de mandato iudicis talem citaſſe ꝛc. Non enim creditur nuncio de mandato cũ officium non ſit circa illud ſed tantum circa eius executionem. Et hoc tenet etiam Joã.an.extra de ꝓba.c.qñ contra.ꝛ Spec.in ti.de cita.Ꝟ.ſequitur.verſi.vtrũ aũt.quod tene menti vt ſuper hoc conſpicias acta:qꝫ predicta nedum ſunt iuridica ſed omni equitati coherentia.

1 ¶ Arbitriũ voluntatis nõ eſt vbi voluntas non eſt libera.
2 Citatio eius qui ꝓpter iuſtum impedimentũ venire nõ poteſt ope exceptionis eſt in efficax.

¶ Cum non. Caſus.ſnia lata contra abſentem c ꝓbabili ꝛ neceſſaria cauſa legitime citatum valet ſed reſtituit.h.d.ſupertext. ibi:abſentes.Ꝟ.ſubaudi legitime citatum.vt.Ã.eo.Lla beo. ¶ No.qõ vbi voluntas non eſt libera ibi non eſt voluntatis arbitrium nec econtra. ¶ Oppo.qõ imo ſententia abſenti 1 nocet quia de iure valet. Et per conſequens ei obſtet.vt.Ã.ex quibus cau.ma.l.j.So.qõ hic intelligitur reſtitutione petita ꝛ conceſſa ꝛ qꝫ ſcõm diuerſitatem abſentiarum variꝫ modis ſubuenitur vt ſcripſi in.d.l.j.ideo ad ibi dcã remitto. ¶ Ab extra op 2 po.qõ ſententia ipſo iure nõ nocet ſed opponak exceptio. ¶ Naz citatio eius qui ꝓpter iuſtuz impedimentũ venire non poteſt ope exceptionis eſt inefficar.vt.ff.ſi quis can.l.ꝟ.Ꝟ.j.ergo ꝛ ſententia que laborat eodem morbo vt not.Ꝟ.de accu.l.ſi accuſatoribus. Sol.ſecundum Bald.quod contrarium procederet vbi per legitimum excuſatorem hoc fuiſſet allegatum iudici ꝛ ꝓbatum aliter ſi nõ eſt allegatum valet ſenrentia ꝓpter rigoẽ ꝛ videtur ſeruandum vt.ff.de re iud.l.queſitum.cum ibi no.ct ita loquitur hic ideo reſtitutio eſt neceſſaria. ¶ Sed caue quia.d.l. ꝟ.ſi quis cauti.nõ attingat nr̃m caſum. Nam ibi citatio fuit valida ꝛ preceſſit impedimentũ nec ibi queritur de viribus ſnie nec citationis ſed ſtipulationis de iudicio ſiſti que committitur licet exceptio detur. De.l.autem queſito dubito quid dicendum vt idem iudicetur de abſentia cauſa reipublice quod de infirmitate:cũ q̃ caſus ſunt diuerſi:cũ qꝫ abſentia procedit ab homine accidentaliter;infirmitas a deo ꝛ naturaliter licet infirmitas ſit motus cõtra naturam. Tum qꝫ infirmitas affligit perſonam intrinſece qõ nõ facit abſentia. ¶ Unde qõ grauiter infirmato conceditur ad abſenté ꝓbabili ꝛ neceſſaria cauſa extendi non

a ¶ In ore duorũ vel triũ. Adde ter.in.c.ab iſto die.xxxv.q.vi.c.licet.de teſt.c.cũ eſſes. ꝛ.c.relatũ.cl.j.de teſta.c.nouit.de iud.in.c.oſtii negotio de teſti.originaliter vero deut. xix.Matth.xviij.ꝛ.ij.ad Corinth.xiij.

b ¶ Nuncio credere tenef. Adde bar.in.l.diuus.la.ij.ff.de cuſt.re.bal.in.l.j.in ꝓnc.ff. de fer.in apoſt.Saly.in.l.abſente.in.iiij.col.j.de accu.ꝛ Lappus alle.xiij.

c ¶ Contra abſentem. Adó que dixi in.l.aque data opera.ff.ex q.causis ma.nam dico qꝫ id quod dicoꝰ ibi in.l.vniuerſi.j.de le.l.j.lix.fin vnam lec. vcz qꝫ abſens reꝓub.ex affectata cauſa nõ gaudet ꝓiuilegio cõceſſo ambabiatoribus ꝛ alijs abſentib⁹ tñ ſcias qꝫ ille q abeſt cauſa reipu. in officijs paruivalozꝫ prefumitur affectaſſe cauſam abſentie.ter.eſt ſing.in Ļpadonem.Ꝟ.ſi. ff.de excu.tuto.et Bart.in.l.ſi.ff.õ in integr.reſti.et bal.hic in ſi.ꝛ.d. Anto.in.c.que reclam.extra de ꝓcurato.

d ¶ Hoc verũ ſi põt ſedere. Addõ an Judex poſſit ſup equo ſedeꝰ ꝓ tribunali ꝛ ſimilibus quod dixi poſt bart.in.l.de pupillo.Ꝟ.ſiquis ipi pretoꝛ i.xvi. q.de ope.no.nũcia.ſed quidſi nõ ſedet ſuper tribunali ſed libere.vide ſpe.in titu.de fer.ad ſi.ꝛ not.in c.fin.de re iudic. in.vi.ꝛ add ſpe. in tit.de ſen.ꝓcla.Ꝟ.interverſ.Ꝟ ſint in arg.vbi dicit Janue fuiſſe ſententiatum ſuper equo ꝛ deter minare videtur qꝫ ſedere debeat iudex.ꝛ idẽ Jo. and.ibi in addi. ſed ſtãs ſup equo dz baiulari.

Universidad de Sevilla Biblioteca

a ¶In scripturam redigi. fallit in sententia lata super causa matrimoniali in qua non requiritur scriptura: sed sufficiunt testes fm Jnno. in. c. Elbe. de test. idem in sententia super incidenti vel emergenti secundum Bal. in. l. si defendit. tur. de auto. tuto. ⁊ de primo vide Abb. in. c. dilectus. sed an cōsensu partium possit ferri sententia sine scriptura Bart. quod sic post gloss. in. l. quot. de priuil. scbo. lib. vi. ⁊ adde aut. generaliter. in fi. de episco. ⁊ cleri. ⁊ ibi Bald. et vide aliquos casus per abb. i. c. i. de libel. obl in quibus nō debet sententia in scriptis recitari ⁊ intelligit duz dicit quod sententia debet in scriptis recitari non tamen requiritur quod illa scriptura fit publica ita. d. 10 an. and. vt refert ⁊ sequitur Bal. ibi vide. c. alberi cus. de testa. et si sit sententia principis debet inscri ptis recitari. ter. est ⁊ ibi gl. aut. vt in medio litis ⁊ adde quod no. bal. i. l. is qui. ff. de testa. qō si in actorum camera requiritur sententia nec sunt ibi ỹ ba ista sciz lec. ⁊ publicata quod non vz ad idem quod ipe no. bic in. iiij. col.

b ¶In scriptz. ad de in. l. fi. ⁊ ibi gl. j. de senten. expe ri. reci. tec. ⁊ glo. in. c. fi. de re iudi. libz. vi ⁊ gloss. in ver. in scriptz. in c. i. de cēsibus. eo dem lib.

c ¶Sententia debet esse cōformis libel. adde ter. in c. qualiter ⁊ quā do el. ỹ. in fi. d ac cu. ⁊ ter. in. c. lu cet. de fmo. abb. 5 in. c. ad nostram de cōsue. fallit in imperatore secūduz Anto. de butrio in. d. c. licet. el. i. tu dic quod hic facit dictum Archi. in capitu. ỹ. de restitutiōe spo. lib. vi.

d ¶Qō sntia possit corrigi qñ iudex possit emendare vel interpretari sententiam iam latam vide in. l. dicere. de arbi. vide etiam ad hoc bald. in. l. error. in vlti. colum. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ in. l. q: arbiter. ff. de arbi. ⁊ in. l. i. j. sen. rescin. non posse. ⁊ vide ter. in. c. qua liter el. i. de accu. ⁊ ibi gloss. ⁊ vide Ange. ⁊ imo. in. l. iudex. ff. de re iud. item adde spec. Jo. an. in addi. in ti. de sen. ỹ. qualiter. ver. hic quoqs.

e ¶Et dñr maiores. adde. c. super eo. el. ỹ. de test. glo. in. c. ler est. ỹ. d. bald. ⁊ ¶Petr. de ancha. in. c. i. de consti. ¶ld. consi. xxv.

f ¶Successor. vide vltra ea que hic no. bal. nu. 6. vñ. sed nunquid hoc pōt facere successor. eundem bal. in. l. ỹ. ⁊ qō ibi posui in addi. ad eum in ver. libero arbitrio. ỹ. de anna ji excep. ⁊ Bar. in ti. ab executore. ff. de app.

g ¶Non ad rei essentiam. limita singulariter hoc esse verū nisi is pro quo lata est snia cōsiteatur sniam esse iniquam: qz tunc ipse iudex poterit ipsam retractare vt voluit Jnnocen. in. c. quia plerīqs de immu. eccle. ⁊ Bald. in auten. ad hec de vsu. item limita nisi post sententiam que in rem iudicatam transiuit ⁊ admisse essent probationes in cōtrarium parte non opponente: quia tunc idem iudex poterit sententiam retractare ita voluit Jnnoc. in. c. cum dilecto. de rescrip. in. c. cum bertoldus. de re iu. ⁊ in. c. fraternitatis. de frigi. ⁊ maleh. item limita nisi in snia excōmu. vt in. c. sacro. extra de senten. excommunicationis.

¶Hac lege. Casus. ⁊ nie prius debēt deliberari a ⁊ deliberate in scripturā redigi a ⁊ re iacta dñt remaneri ⁊ corrigi. ⁊ correcta in scriptz dñt re citari ⁊ p iudicē pferri fallit in qbuscūq; pp dignitatis eminentia pōt p alios suā recitare sniam ⁊ postqm est lata nō pōt corrigi vel emēdari. b. d. ¶Plo. qz semel statuēda pluries sunt deliberāda sine restituēda. ¶Item qz irreuocabilia anteqm dicanf vel fiāt sunt valde pēsanda ⁊ cū difficultate fiēda vel pferēda. vt hic 2 ⁊. l. ea quidē. ff. fi mā. ita fu. alie. vt manumittat. ¶Jtē qō sententia debet ferri in scriptis. b ideo fit iudex cautus ⁊ proferat ista verba ⁊ ita in scriptis pronunciamus. ⁊ etiam tabellio vt hoc in sententia scribat si tamen illa verba non profert sententia non vitiaretur vt not. Jo. and. extra de reg. iur. c. fina. in lib. vi. ¶Cautela tamen est vt proferantur. ¶Item not. secundū glo. quod libellus debet in sententia repeti ⁊ scribi. ¶Et dicit ¶Petr verum esse attenta consuetudine. Sed non est necessēde iure quia interdum fertur absolutoria ibi in libello petitur condemnatoria. ¶Sed tene gloss. quia sententia c oz esse conformis libello. vt. ff. cōi diuid. l. vt fundus. ⁊. ff. de fid. li. l. fina. ⁊ difformitas permittitur in petitione ⁊ cōclusione non in narratione vt igitur vi deat an sup narratis snictur libellus inferf vt etiā appareat qñ de his iudex cognouerit vt. l. de qua re. ff. de iudic. ¶Item not. qō aliqua cōceduntur in reuerētiā dignitatis que alās nō cōcede rentur. 4 ¶Jtem qō post sniam latam non est locus penitentie. ¶Opponit cum glo. qō iudex subitas debeat pferre snias: vt ff. de vāno infe. l. i. Dicit gloss. qō ibi est spāle in cā damni infec. propter imminens periculū simile. j. de cust. re. l. de his. Vel dic qō non dicit sniam ferri subita ⁊ fine deliberatione sed deliberatione que exigitur acceleranda fm Jaco. bu. ¶Opponi. ab extra ad idem de. l. si quis filio. ỹ. bi an sit oēs. ver. nisi forte. ff. de iniust. test. vbi propter inhumanitatē crimis subito fertur snia dic qō ibi spāle. Et illū tex. not. qz ibi vē casus qō latro vbi capitur potest statim furca suspendi. ¶Oppo. quod snia possit corrigi ⁊ d mutari. vt. ff. de ap. l. ab executione. Solu. qō ibi de correctione que est prohibita ibi de interpretatione que est pmissa maioribus iudicib⁹ nō minoribus. Et dicunf maiores qz merū impe riū habēt ⁊ nō habētes minores appellanf. vt ibi p Bart. delegati aut nullo mō pōsit. vt ibi not. ⁊ intellige de illa interpretatione que idem est qō verbi vel oratiōis alicuius expositio p quam mihil noui oz facere fz qō factū est declarare. vt extra de accus. c. cū dilecti. ⁊. ff. de test. l. heredes palā. ỹ. fz fi notā. Sūt em plures spēs interpretationū. vt dixi in. l. ỹ. ỹ. de nova. vcz correctiua ⁊ illa phibet declarativa ⁊ illa pmittit ⁊ circa illam vide aliqua que post hec scripta scripsi. j. cōmi. vel epi. l. ea que. Est et extensiua ⁊ illa regulariter prohibetur. Fallit qñqs vt infra in secta oppositione dicam. Et scias quod semel interpretatus amplius non interpretatur. vt nota. l. quicquid astringende. ff. de verbo. obli. 5 ¶Sed dubitat an successor f possit interpretari sniam prede cessoris sui. Et videtur qō sic nec heres libellum defuncti vt. ff. de rei vendi. l. pomponius scribit. in fin. cū ibi not. in gl. esset de animo alterius cuius solus deus est scrutator. Jn Zsium facit qz delegans interpretatur sniam delegati vt not. gloss. ff. de app. l. ab executiō. ⁊ mouetur per. l. duo iudices. ff. de re iud. que modicum facit: quia delectione ⁊ approbatione vnius sñcde pluribus loquitur. ¶Item pro hoc facit quia iudex ad quem cognoscit de interpretatione eius a quo. vt. d. l. ab executiōe. qō facere non posset nisi ⁊ ipse ius interpretandi haberet. istā ptē tenet Barto. in. d. l. ab executione. ex eo quia successor censef. ⁊ est vere idem iudex. vt. l. cum pponebat. ⁊. l. mortuo. ff. de ind. igitur vt suam debet posse illam interpretari. ¶Non obstāt allegata in oppositū qz heres ⁊ defunctus sant vere ⁊ diuerse pso ne licet ficte ⁊ pśentatiue censeanf vna ⁊ eadem ⁊ id quod agunt vt priuati faciunt. Sed in casu nr̄o iudex qui indicat fungitur oplici persona. Una vt puata ⁊ de illa nihil ad nos. Alia vt publica ⁊ ista est illa q̄ iudicat ⁊ semp durat. pśona igit̄ successoris cōsiderata vt publicata est eadē cum pma cōsiderata vt publica ¶Ex p̄dictis infert ad qōnē pone iudex cōdēnauit in expēsis taratiōne sibi reseruata nec dixit successorib⁹ suis q̄ritur an possit successor tarare. ⁊ dicit ipse qō fic qz reseruatio quā sibi fecit vt iudici qz sibi puato non potuisset. igit̄ successor oz posse vt pz ex primis dictis ⁊ hoc in ordinario. ¶Delegat⁹ vo ingt ipse talem reseruationē sibi facere nō posset cū talis taratio sit sue snie interpretatio ⁊ declaratio quam ipse facere nō pōt vt dictum est. ỹ. nisi esset talis delegatus cuius iurisditio ad hoc duraret pro executione snie ⁊ hoc notat ipse in. d. l. ab executione. ¶Opponitur quarto qō suam sniam mutare possit. vt. l. actorum verba. de re iudi. Sol. quod illud quo ad latinitatem ⁊ malam grammaticā non ad rei essentiam 6 quia illam mutare non pōt vt hic. g ¶Oppo. v. ad idē de. l. illicitas. ỹ. fin. ff. de offi. pref. Sol. vt gl. vel melius dic qō ibi non corrigit vel mutat. Sed debitum in multa comprehensum trāsmittit. ¶Opp. vi. de. l. paulus. ff. de re iudic. solu. qō ibi in fructibus ⁊ expensis que sunt consecutive ad sniam

sd sniam vt in auf. de iudi. ỹ. op3. ⁊. ỹ. de iudi. l. pperandum. ỹ. finautem adultera. ⁊. ff. de rei vendica. l. ex diuerso. ⁊ hoc eodem die tantum: vt. d. l. paulus. Sed hic attēde qz glo. dicit non dico minui. ¶Unde reuoco in dubium si iudex condemnauit in pn cipali ⁊ in expensis an eadem die possit absoluere ⁊ ad eisdem p ter iustā causam litigandi: vel ecōtra si absoluit in expensis cō dēnare. ⁊ vidi quosdā dicētes qz sic quasi snia expēsarū sit inter locutoria ⁊ sic possit reuocari: vt. ff. de re iudic. l. qō iussit. ¶In oppositum facit ista glo. Sed pondero qz ista gl. loquit de snia expensarum sed delata super principali de qua nihil potest mi nui: vt. l. paulus. nihilominus ego puto qz nō possit sniam expē sarum diffinitiue annexam reuocare. Tū quia ab illa trahit necessariam consequentiam fm sui naturam regularem: vt. l. superius allegata. tum propter illius connexitatem: tum quia pau las de statutis infradecisis nihil immutari pmittit: tum quia iudex sic iam est arbitratus ideo ampli⁹ arbitrari nō potest iudex que superius dixi: tum qz. l. paulus. dat ei illam facultatē condēnandi vel absoluendi vbi prius de eis nihil direrat. Si ergo ia superius pnunciauerat facultas illa cōcessa non existit imo denegata videt. argu. l. cum pretor. ff. de iu. tum qz annexam diffinitiuam de quo diffinitiuam esse: vt scripsi. j. de sen. l. post sniam. ¶Op. vñ. ad idē. l. ab extra. Ham si iudex nō sentētiauit super toto non tenet snia vt dixi. ỹ. si aduer. rem iudi. l. i. ⁊ ibi per doc. Et p consequens si adhuc superest de instantia cause ipemer potest nouā super toto proferre sniam ⁊ per cōsequēs mutabit primam ⁊ eā extendit ⁊ ampliabit: vt. ỹ. tit. j. l. si vt propo. ergo ⁊c. Sol. quod pic qñ prima est de se valida ratio predicta: ibi qñ prima est ipso iure nulla. ¶Opp. octauo de. l. diuus. ff. de in integ. restit. dicit glo. qz ibi fallit: sed dic melius qz ibi restituitur ad appellandū. Unde remedium appellationis rescindituz per alium iudicem non per eundem fm Jac. bu. ¶Querit glo. quid in principe et prefecto pretorio ⁊ senatu. ⁊ dicit quidam direrunt qō illi suam sniam corrigere potest per ver. exceptis. bic positū. sed glo. dicit qz ille ver. in in alio casu loquitur ⁊ verū dicit. Et sic sentit qō nō potest qō fateor in iuridica potentia. De absoluta autē potentia dico qō imperator potz qz praest legi: ceteri nō possunt qui le 7 gi subiecti sunt. ¶Quero circa vltimā partez quid si alī ⁊ sic in eminenti dignitate nō pōsiti per notarios suos fecerunt legi sniam an tūc valebit. ⁊ sentit glo. fi. qz nō vt. j. l. prima. ad quod etiam facit extra de re. iur. c. fi. li. vi. Sed ¶De. dicit qz pōt si presentes sint ⁊ tabellioni dicāt vt eorū nomine legat: qz tunc tenpore legere dicunt. ar. ff. de ver. obli. si pcuratori presentis. ⁊ ita pertransit Ly. ¶Ego nō puto boc verū per istū ter. ⁊. c. preallegatū. Ham alās n. esset prorogatiua in personis ibi ⁊ hic nominatis. ¶Nec ob. l. si pcuratori. qz ibi in contractibus q celebrantur inter volētes: hic in iudicijs que redduntur in inuitum. Item ibi nō de preiudicio de quo hic. Et bene assentio qz p nostarios actorum potest legi snia in narrationibus ⁊ preambulis vsqz ad illa verba exclusiue in bis scriptis diffinitiue pronunciātes condemnemus ⁊c. Nam ista verba sunt proprie ipsius sentētie: vt. j. t. i. j. li ỹ. ⁊ ista talia per iudicē debent pferri. p iudices vero in eminenti dignitate positos de quib⁹ sicdico qz possunt totam legi facere per tabellionē. Sed post lectā sniam debēt dicere ⁊ ita vt lectum est condemnamus vel absoluimus prout lectum est si sit absolutoria vt sic appareat de eorū consensu ⁊ voluntate. Nam sic est in testatore tradente volūtatem suam notario vt ipsam coram testibus legat. ỹ. qui testa. fa. pos. l. bac consultissima. ỹ. at cum humana.

¶Nomine carentia debent carere etiam effectu.

¶Interlocutoria si debeat in scriptis ferri.

a ¶Statutis adde barto. bic ⁊ in. l. i. ff. de iudi.

b ¶Per alium vide bal. 3. c. l. j. ad fi. ⁊ de interlocutoria vide bar. ⁊ bal. bic.

c ¶Interlocutoria vide barto. bic ⁊ in. l. ne quicqs. ỹ. vbi decretum ⁊ ibi diri. ff. de offi. proconsul. ⁊ vide bal. in. l. terminato. j. de fruc. ⁊ litis expen. ⁊ vide bald. ⁊ ange. in. l. patris ⁊ filiỹ. ff. de pulga. ⁊ pupilla. ⁊ vide glo. fingu. in. c. fina. in verficu. inances. de elect. in vi. ⁊ vide bald. ỹ. eo. l. arbitri. ⁊ vide barto. in. d. l. iỹ. ff. de appel. reci. ⁊ vide plene bal. in. l. j. in. ỹ. col. ỹ. eo. ⁊ vide imo. in d. l. patris ⁊ filiỹ. vbi dicit quod cō dēnatoria expensarum non requirit scripturam in qua etiam non requiritur iudicem sedere pro tribunali ⁊ ponit bar. bic etiam in fi. in taratione expensarum idem secūdum bal. in. l. iỹ. in. ỹ. columna de fruc. ⁊ lit. expen. vide aliquid per d. alexan. in. l. iuste. ff. de acquirē. posī. ⁊ vide in. l. fi. j. de priuil. scbo. libz. vi. ⁊ vide q̄ babes i. l. paulỹ. la. ỹ ff. de reg. iu.

d ¶Illit rati. illiterati an possint esse iudices ⁊ potestates. adō ter. ⁊ ibi bart. in. l. ex parte. j. de decu. libro. ỹ. et an per notarius possint pronunciare ⁊ vide bart. in. l. i. ỹ. de post. ap Ly. in. l. certi iuris. ỹ. de iudic. ⁊ ibi vide glo. ⁊ glo. in auf. de iud. ỹ. j. et aliquid per Ange. ⁊ imo. i. l. quidam consulebat. ff. de re indicata. ⁊ adde spe. in tit. de iudice delega. ỹ. excipitur. versicu. item quod est illiteratus.

¶Que sunt ille. Adde quod bre iniores secundum bal. in. l. ỹ. in. iỹ. colum. ỹ. ō pena. iudi. intellige de causis a. c. aureis j. ⁊ vi ō bar. bic ⁊ in. l. diuus. ff. de bo. dāna. ⁊ fama in istis causis habet vim plenc pbatiōis vt p bart. ⁊ habes post eū. in. l. de iniuste. ỹ. tormenta. in vlti. col. ff. de qō. ⁊ ad hanc auten. adde no. dictū mathe. in suis not. i. et. ỹ. ⁊ bal. in. l. imperium. ff. de iur. om. iu. post bar. in. l. iubemus. ỹ. sancimus in fi. ỹ. de sacrosan. eccle.

f ¶Vilium personarū. adde qō not. gl. magna in. ỹ. sancimus. in auf. de exhib. reis. ⁊ no. glo. c. fi. de re. iu. in. vi. adde qō no. bar. in. l. mediterranee. j. de anno. ⁊ tribu. lib. r. ⁊ qō no. glo. ⁊ doc. in. c. appellationibus. extra de appel.

g ¶Qō intelligo in scriptis. adde an libellus debet pduci in scriptis vide in auf. offe raf. ỹ. de litis cōtest. glo. in ỹbo necessarie in cle. sepe. de verb. sig. bal. bar. ⁊ doc. in. l. i. ỹ. de eden. doc. in. c. i. de libel. obl.

b ¶Snia ferak in scriptis no. qō de ptiū cōsensu snia pōt ferri sine scriptis vt voluit Jo anñ. and. post spe. in ti. de snia. ỹ. in ra. v. nō valet. ⁊ bic alle. gul. de suza. ita tenere per l. iudicē. ỹ. communi diui. ⁊. l. fi. j. de temp. appel.

1 ¶Scriptum non requiritur in causis breuibus.

2 ¶Peritio est necessaria ⁊ sine actis ⁊ absq eo qō sentētia feratur in scriptis.

1 Nisi breuiores. ¶Casus. ⁊ Jn causis breuib⁹ scriptuz non requirit. hoc dicit. ¶Quero que sunt ille⁶. Respondeo varie opi. sunt in glo. Sed dic quod illa vera vt relinquatur in iudicis arbitrio. argu. ff. de iureiuran. l. iusiurandum. ỹ. si de qualitate. ⁊ conficiare debet qualitatem respectu personarum ⁊ earum facultatuz ⁊ respectu ipsius summe petite. vt. ff. de iudic. l. sed ⁊ fi suscepcrit. ỹ. pe. ⁊ sequen. ¶Et addit Bald. quod cause que vertuntur coram ignorantibus leges vt sunt vicarij comitatus ille possunt dici breues nec libellum requirunt. Similiter diceres qui sunt iudices ⁊ tabelliones quos consuetudo admittit de quibus. ỹ. de sacrosanctis eccle. l. iubemus.

f ỹ. bis tabellionibus. ¶Quero text. ille dicit vilium personaz quid si sint vilium rerum vel causarum sed non vilium personarum. Dixit gloss. quod idem quod not. ¶Quero an sit aliius casus in quo ex non scripto cognoscatur dicit glos. quod sic quando quis conuentur finito officio ⁊ in syndicatu ⁊ in auten. vt iudi. sine quoquo suffragio. ỹ. necessitatem. colla. ỹ. ⁊ ibi gloss. bona casus enumerans in quibus ex non scripto cognoscitur. ⁊ oēs etiam hic ponuntur videlicet quando causa est vilium personarum vel vilium rerum vel quando episcopus inter clericos vel c quando reus est clericus licet non actor vel quando finito officio quis syndicatur. ¶Sed dubium est an sine libello. ⁊ glo. ibi

g dem dicit quod ⁊ sine libello quod intelligo in scriptis g. Nam petitio est necessaria ⁊ sine actis ⁊ absq eo quod sententia feratur in scriptis b. Et attende qō oēs isti casus sunt de iure nouissimo auf. Sed de iure codicis nō poterat etiam in alijs causis vilibus ex nō scripto procedere nisi de consensu partiū. vt. j. de priuilegijs scholarium. l. quoties. ỹ. sed si talis. ¶Et ex hoc reci-

Universidad de Deusto Biblioteca

pe consiliū tu iudex dubitans in causa dicatur vilis si vt ex non scripto procedere possis vt cōsensum habeas partiū: ergo cautela est vt super nullitate ipsa pronuncietur.

¶ De sententijs ⁊ interlocutionibus. Rubrica.

1 Sententia est ipso iure nulla quando ex solo iure scripto apparet defectiua.
2 Sententia cum est ipso iure nulla iterato cognoscitur de causa an ex eisdem actis.
3 Obligatio ex actu gesto debet initiū sumere in psonā gerentis.
4 Persona inutiliter adiecta non vitiat sententiam in aliam personam vtiliter latam.
5 Dominus qui non fuit in iudicio citatus solus ad sententiam audiendam comparuit ⁊ eo presente contra eum sententia lata fuit an tunc valebit. ⁊ nu. 6.
7 Presentia non infert citationem vel citationes que necessario debent antecedere.

a ¶ Nō vt de materia vide alex. in l. i. ff. de re iud. ⁊ i l. i. ff. de vb. obli.

8 Non videtur. [a] Casus. sentētia domini qui nunq̄ fuit in iudicio condemnans ⁊ procuratorē qui litem fuit agitatus omittēs est ipso iure nulla. hoc di-
1 cit. ¶ † Not. quod snia est ipso iure nulla qn̄ ex
2 solo iure scripto apparet defectiua. ¶ † Itē qd vbi est ipso iure nulla iterato cognoscit de cā an ex eisdem actis dixi. s. ti. ij. l. si vt pponis. ¶ Itē qd successor declarat nullū factū successorū: ⁊ sic successor censeatur vnus ⁊ idem iudex cū predecessore. l. cum proponebatur. ⁊ l. mortuo. ff. de iu. ¶ Sume arg. quod idem iudex potest adiri vt denuo cognoscat de causa principali vt. s. ti. ij. l. si preses. Similiter eius superior vt. j. de accusa. l. si absentem. ¶ Quero iste text. loquitur quando dominus nūquam fuit in ipso iudicio sed procurator omnia fecit. quid econtra si domin⁹ semper fuit ⁊ omnia fecit sed procuratorē fecit ad sniam audiendam: ⁊ procurator comparens fuit condēnatus et domin⁹ omissus: an valeat snia dico qd nō q2 sola comparitio nō facit eū in aliqua virtute dnm lit. nec vt aliquid faciat sed solum vt audiat est constitutus igitur non debuit ipse condemnari. ⁊ isti duo casus sunt indubitati. ¶ Quero de tertio casu quid si ambo fuerūt in iudicio. ⁊ istum subdiuido in plures. Nam qn̄q3 simul fuerunt in omni casu ⁊ tempore et tunc vtrunq3 simul dico damnandum esse: quia simul ambo quasi comparuerūt in iudicio. quandoq3 simul sed separatim: ⁊ tunc aut procurator fuit lit. contest. ⁊ postea ceteros actus exercuit dns. ⁊ isto casu distinguo. Aut iudicium fecit transitum in dnm per viam cessionis q fieri pōt vt no. ff. de procu. l. in cause. §. hec cognitio. Et q2 procurator desijt pcurator esse dico qd solus dns est dānand⁹. nā dānare pcuratorē q nō est derisoriū est. Non dico pptera quod si vterq3 dānaret qd snia vitiaret. sed dico in psona procuratoris eēt nulla ⁊ deridenda vt. ff. de re iudic. l. de vnoquoq3. in princip. Aut fecit transitum in dnm alr q3 per cessionē puta q2 venit dominus simplr ad psequendū procuratore patiente: ⁊ tūc si est psecutus nō reuocando procuratorē suū. ⁊ tunc satis puto verum qd de iure dānandum. Aut per dni prosecutionē procurator est reuocatus ⁊ tunc puto solū dnm de iure condēnari debere: quia in procuratoris persona snia vt dixi esset derisoria. Qnq3 econtra dns fuit litem ɔte. ⁊ postea pcuratorē constituit p oēs actus peregit ⁊ tunc si p viam cessionis iudicium in procuratorē transitū fecit non puto necessario dnm esse damnandum quia quasi cōtractus dni remanet per istā cessionem in psonā procuratoris Si tn̄ dānaret vna cum procuratore non esset snia in eius persona derisoria dū remaneat ipse re ⁊ effectu dns. Dubitari tn̄ posset quid iuris isto casu esset si dnm tantū ⁊ non procuratorem cōdemnari contigisset de quo. j. dicam. Si vero nō per viam cessionis sed simplicis cōstitutionis procurator interuenisset. ⁊ iste casus ponitur hic in glos. Et opi. Car. fuit qd dns debeat damnari qui litem fuit contestatus ⁊ non procurator. argu. huius. l. que modicum facit. Induxit etiā. ff. de his qui no. infra. l. furti. §. si qs alieno. in fi. vbi dns nō notaf infa. si pcurator fuit litem contestatus. Secus si dns fuit litē cōtestat⁹ qn̄cūq3 pcurator interueniat postea. ⁊ hoc non pōt euenire nisi q2 dns tunc erit condēnandus ergo qui litem est cōtestatus dānari d3. Et istam rationem mouit mar. ¶ Sed Bul. ⁊ Io. dixerunt qd procurator tn̄ est cōdēnandus ⁊ non dns licet fuerit litem contestatus ⁊ moti sunt. ¶ Primo q2 nihil refert an ante litem cōtesta. vel postea interueniat pcurator. vt. l. nihil. §. i. de procu. ¶ Scdo si principalis interuenit ex postfacto nihilominus ipse condemnaf non obstāte qd alius fuit litem ɔtestatus. vt. ff. de his qui not. infa. l. seruus. ¶ Tertio inducit. j. glo. ff. de procur. l. l3. s. si plures. sed nihil facit sed forte voluit allegare. §. si. in ea. l. eo qd in procuratorē datū post litē ɔtest. d2 transferre iudiciū. ⁊ per ɔns d3 ipse cōdemnari nō is a quo trāsferf. ¶ Quarto q2 casus est in defensore post litē ɔtest. eueniēte vt ipse cōdemnef in snia. vt. ff. de ne. gest. l. liberto. §. si. ergo ⁊ idē in pcuratore quia ipse defensor est imo ⁊ fortius a dno in pcuratorē transfertur qd non in defensorem in cuius psona defuncti volūtas non interuenit. ¶ Quinto induxerunt pro casu. ff. de procu. l. si quis cū pcuratorio. in princi. vbi dicit gl. ɔsidera qd hic dns fuit li. cōtest. ⁊ iō ibi dns litis d2 s3 hoc nō vrgef q2 ⁊ hec dna litis appellaf q nūq3 fuit in iudicio sed q2 noie eius actio intentaf sic ⁊ als vide casum clarū in. l. vulgo. ff. de in litem iurand. ¶ Sexto induxerunt. ff. de euict. l. si ideo vbi tutor veniens post lit. cōtest. solus cōdemnaf. ad. l. furti subaudiuit maxime. Ad hanc. l. respon. vt in glos. quā p te vide Accur. autem alibi cū ista opinione trāsit vt de iure verior. hic autē addit qd de cōsuetudine vterq3 cōdemnatur vt vtriusq3 seruetur opi. ¶ Sed dicit Ja. de ra. qd imo oīum destruif opi als nullum erit legis consilium que consuluit vt lit. non cōte. fiat per procuratorem q2 tūc dns nō erit dānandus. ⁊ per ɔns non notabitur infamia. vt. d. l. furti. §. si quis autē alieno. Iaco. aūt butr. sustinendo gl. dicit aut dns nunq3 fuit in iudicio sed procurator omni tpe ⁊ tunc semp d3 dannari pcurator ⁊ non dns vt hic: et tunc vendicat sibi locū cōsiliū. §. si quis alieno. vt sic finis loquatur in eo casu quo principiū ⁊ sic velit qd procurator q interuenit ex postfacto interuenerit ēt in lit. contest. dominus non vocetur: q2 solus pcurator cōdemnatur. Et hunc peto ibi verum intellectū. Aut inquit ipse dns fuit lit. cōtest. pcurator postea vel econtra ⁊ tūc ingt qd vterq3 est cōdēnandus. Et est ratio q2 snia ferf ɔ quasi ɔhentes in iudicio ⁊ rōne illius quasi contractus. vt ff. de pecu. l. ij. §. idem scribit. ergo cum vterq3 quasi cōtraxit ex
2 suo quasi contractu vterq3 est condemnandus. † Nam sicut est in veris cōtractibus in quibus ex actu gesto in persoam gerentis initium sumere debet obligatio. vt. ff. de act. ⁊ obli. l. quecunq3. ¶ Or attende vt nos ipsi bene intelligamus opin. predictas ⁊ in quo vnus discrepat ab alio mihi apparet quia Mart. voluit qd ille qui litem est contest. debeat dānari ⁊ nō alter qui postea fuit secutus ⁊ in hoc dico qd male dixit nec istā scdm partem leges per eū allegate probant. Et. ll. cōtra eū allegate pbant cōtrarium. Apparet mihi qd Ioan. ⁊ Bul. voluerunt qd veniens post lit. cōtest. ad psequendū vsq3 ad finem debeat necessario cōdemnari. et hoc probant leges per eos allegate. Sed de dno qui fuit lit. cōtest. ille leges non pbant qd necessario ⁊ ipse sit dānandus imo qd pcurator ⁊ non dns debeat dānari pbat. l. qui proprio. in pn. ⁊ ibi glo. ff. de procur. Nam si dns d3 cōdemnari frustra procur. ibi satisdaret de iudi. solu. vt ibi nota. ¶ Tertia opi. est Iac. butr. qd vterq3 necessario sit dānandus ex suo quasi cōtractu per rōnem superius allegatā ⁊ pro eo fortiter facit. d. l. furti. in. §. si quis alieno. Nam ille tex. vult qd si dns fuit lit. cōtest. ⁊ postea procurator cōstitutus alios actus fecit propter qs dns notetur infamia quod non potest esse nisi ipse cōdemnetur cū pcuratore qui ibi cōdemnatus imponif. ¶ S3 his non obstātibus ego puto qd pcurator solus de iure necessario sit damnādus per. d. l. si ideo. ⁊ per dictam. l. qui pprio. que magis cetero vrgent. Et q2 licet dominus non cedat ei expresse ius instantie tamen cōstitutionē ipsius habet annum vt in eum transeat: ⁊ prosequaf. ⁊ ideo her primū actum quem procurator facit instantie dns efficif ⁊ actus ille pro contestatione habetur. vt. s. de procur. l. nullam. ⁊ pro hoc etiam facit quia pcuratore condemnato in effectu dns dicif condemnandus ⁊ ɔ eum fit executio nō contra procuratorem ⁊ sic nō est necessarium vt dns condemnetur. ¶ Non diffiteor qd si simul cum pcuratore cōdēnaref non vitiaret snia ⁊ hoc voluit ex abūdanti cautela cōsuetudo de qua in glo. ista. Nō ob. ratio Ja. bu. q2 respōdeo dupliciter vno mō qd quasi contractus dni defluit in psonam procuratoris quod sufficit. alio modo qd ex quasi cōtractu celebrato in iudicio fertur cōdēnatoria in eum qui quasi contraxerit ⁊ pseuerat vsq3 ad finem snie. hinc est qd si pcurator fuisset datus ad vnum articulum tantum puta ad producendum testes vel ad videndum illos iurare vel ad opponendum certas exceptiones illi procurator non posset condemnari vt ipse Iacob. but. fatetur et modo apparet ista materia bene examinata ⁊ clarificata. Non obst. §. si quis ex alieno. q2 ibi subaudi marie vt ibi nota. Iuxta hec quero qn̄ dns ⁊ procurator simul condemnanf. an vterq3 debeat citari ⁊ dico qd sic si citaretur ille solus in cuius persona dixi necessario ferendam sniam sufficeret vt snia teneat licet vterq3 sit
4 condēnatus q2 persona inutiliter adiecta non viciat sententiā in aliam personam vtiliter latam. vt. l. de vnoquoq3. ff. de re iudic. argu. l. certi condi. §. quin. ff. si cer. peta. nec hec sententia in qua
5 dominus ⁊ procurator condēnatur diuidif in partes. ¶ † Tūc quero pone procuratorem debere condemnari: quia solus semper in iudicio comparuit. fuit citatus dns vt veniat ad audiendum sniam ⁊ non procu. dns non comparuit condēnaf procurator an valebit snia vel pone qd non pcurator sed dns q non ve-
b nit ɔdēnaf an valebit snia [b] dico qd non q2 nō pmo casu pcura. cōdēnaf. q2 citatus non est vt. s. ti. ij. l. ea q. Nō ēt secūdo casu q2 dns citari non debuit nec cōtumax fuit q2 venire nō tenebatur cum iam

b ¶ An valebit sententia. adde bar. i l. furioso. ff. de re iudi. ⁊ limita vt p bal. i. l. nihil. s. d pcu. ⁊ vid qd no. bar. in. l. mutari. in fi. ff. de pcu. ⁊ i l. meminerint. j. vn̄ vi. ⁊ add bar. l. l. stipso ista. §. si stipuler. de vb. obli. ⁊ vide glos. bar. in. d. l. nihil. ⁊ no. cū l. d. l. mutari. ff. de pcu. ad de Pet. de anc. consi. cxci.

cū iam pcuratorē3 fecerat per quē oīa expedirenf qui factus est dns litis seu instantie: sed hoc erat notoriū iudici ⁊ parti: et sic snia in eū ferri nō debuit. ⁊ ita fuit cōsultum ⁊ determinatum in Bono. vt dixi in. l. pcuratoribus. s. de pcurat. ⁊ forsitan qd de
5 hoc est casus hic. ¶ † Sed retento eodē themate pone qd dns q non fuit in iudicio citat⁹ solus ad sniam audiendā comparuit ⁊ eo pnte cōtra eū snia lata fuit an tūc valebit. Et dicit hic bart. q sic ista rōne: q2 licet procurator habeat directum ius instātie dns tn̄ habet vtile sicut in ceteris que fiunt in iudicijs: vt. ff. de procu. l. in cause. in fi. ⁊. ff. de pre. sti. l. in omnibus. Si igitur isto vtili iure dns vult vti posse debet iure in eum ferri snia. Sed in themate isto ipse hoc vtili iure vult vti: qd apparet ex eo quia citatus venit vt presens sententie fuit ergo ⁊c. In contrarium facit q2 dns non pōt assumere causam. s. de procur. l. procuratoribus. Sed ipse respondet qd illud verum inuito procuratore vt ibi: sed eo volente vel tacente sic: vt. ff. de procur. l. que omnia. cū ibi no. istam partem tenet etiā Bart. ex eo q2 instantia est apud dominum realiter ⁊ effectualiter: vt. ff. si quis cautio. l. pe. ⁊. ff. de iniu. l. i. ⁊ sic satis est eadem ratio cū illa Bart. cōfirmat ex eo q2 dns potest supplere vices procuratoris absentis vt. ff. de pcura. l. paulus. sed ista videtur mihi perniciosa opi. q2 per eam daf occasio malignādi: ex eo q2 pcur. informatur ⁊ de causa non citaf. Secūdo q2 vt dixi. s. dominus nō voluit amplius debere citari sed procuratorem suū: si igitur venit nō propterea reuocauit prorem voluntatē que isti citationi est contraria: ⁊ maxime non reuocauit scdm partē que est pcurator suus citetur: igitur citatio in persona dni non habet fundamentū iuris nec ex illa tenebatur veniri vt predicti in alia questione fatentur: perinde ergo est ac si non citatus venisset a seipso ⁊ casu sniam audisset. preterea iura que disponūt procuratorem qui continue fuit in iudicio citari debere reperiunf frustratoria citato dno. Preterea quomodo scire possumus q procurator sentiat saltem tacite qui hoc ignorat: nec ad hoc citatus fuit: ⁊ sic rnsio bar. non est bona ad. l. procuratoribus. pterea qn̄ procuratori assistat vbi procurator non interuenit. Preterea quomodo iure vtili instantie vtif q nullus actū iudicariū agit sed tn̄ audit q2 iudex dicit q quilibet posset. Item contra eos facit. l. ista que nō considerat nec supponit q ex defectu citatiōis snia sit nulla: sed solū q2 condemnaf qui ante sententiam non fuit in iudicio. Sed pro eis facit ista gloss. in vltima expositione dū3 dicit vel dic tertio iudicio. j. snie. q. d. qd si dns affuit snie tūc sufficiat: sed nō puto istā tertiā expositionem bonam nisi procurator destitisset esse procu. ⁊ etiā ista expositio non bene applaudet huic litere. ⁊ predicta cōfirmo per ea q dixi in. j. qōne que ⁊ predicti doc. ⁊ cōiter oēs trnēt. Sed qd pcurator datus dātarat ad sniam audiendā nō est condemnandus. ¶ Quero tunc ista. l. loquitur in causis ciuilibus ⁊ in pecu-
8 niarijs quid in matrimonialibus vel criminalibus. [a] dic q tunc principalis ⁊ nō procu. condemnantur. ⁊ no. in. l. nihil. s. procura. ⁊ ibi dixi. ¶ Quero an quod. s. dictū est in snia ɔdēnatoria vendicet sibi locū in absolutoria. dico q sic: q2 nō est diuersa rō ergo ⁊c. vt. s. de le. j. l. i. ⁊ glo. habes q procurator absoluitur. ff. man. l. si remunerādi. §. maurus. ¶ Quero hec. l. loquif in diffinitiua sed quid in interlocutoria. dico idem vt ita cōdemnetur procura. sicut in diffinitiua quādo continet aliquid dari vel fie-
6 ri qd in psonā pcuratoris cadere possit: q2 rō est eadē. ¶ † Quero si dns vel pcurator in casu quo debuit cōdemnari fuit cōdemnatus existēs presens: sed nō reperitur citatus an valebit sententia. Bar. in. l. furioso. ff. de re iudi. ⁊. l. quidā referūt. dixit q non sed in ea. lec. nihil reperi. Bal. dicit hic q si notarius scripsit eū fuisse pnte valebit snia: secus si in actis scriptū non reperitur: q2 tunc nō valebit snia ⁊ hoc per. l. cum ostendimus. §. fin. ff. de fin. tu. ¶ Sed miror q casum ad decisionem istam inducat cum olno sit diuersus nec inferat in proposito. Nam ibi scripti sunt in actis pro fideiussoribus ⁊ ideo patiētia eis preiudicat. sed in casu isto scripti sunt pro presentibus sententie que fertur in inuitū ⁊ an presens non consentit. Sed demum elapsis decem diebus
7 qui dantur ad appellandum: vt. s. titu. ij. l. ab eo. ¶ † Item presentia nō infert citationem vel citationes que necessario debent
b antecedere: vt. s. tit. ij. l. tres denunciatiōes. ideo nō presumitur [b] nisi quatenus ex actis appareat vt dixi in. l. tres denunciatiōes. ¶ Quero vltimo an in cōdēnatione procuratoris sit necesse vt dicatur procuratorio nomine. dic q non: q2 semper intelligitur vt probatur hic. ⁊. ff. de procu. l. plancius. ⁊ est glos. ordina. in. l. quacunq3 ratione. in eo. ti.

1 Seruitutis detectio in iudice delegato nō vitiat latā sniam ab eo tempore quo cōiter liber reputabatur.
2 Iudex existens in possessione libertatis non prohibef delegari.
3 Error communis facit valere quod alias non valeret.
4 Seruus licet fuerit in quasi possessiōe libertatis an sufficiat nisi quilibet ita opinetur. ⁊ nu. 5.
5 Communis error in meris spiritualibus an aliquid operetur.
6 Res perfecta ⁊ cōsummata non vitiatur ex casu superuenienti.

Si arbiter. Hec lex habet duas lectu. et † prima est magis dubitalior ⁊ a
notabilior q3 secunda scdm quam summatim. h. d.
1 ¶ † Detectio seruitutis in iudice delegato non vi-
c tiat latā sniam ab eo tempore quo cōiter liber reputabaf. h. d.
2 ¶ † Not. qd existens in possessione libertatis nō prohibetur iu-
3 dex delegari. ¶ Itē qd † cōis error facit valere qd alias nō valeret vt hic. ⁊. s. de testa. l. i. ⁊. ff. de offi. pceto. l. barbari⁹. ¶ Cōtra istam lec. op. qd delegatio nō valuerit nec seruo iurisditionē tribuerit. vt. l. cum pretor. §. nō autē. ff. de iudi. Solu. qd hic qn̄ seruus erat in quasi possessiōe libertatis ⁊ ɔmunis opi. reputabatur liber: ibi quando est in possessione seruitutis et ita reputatur b
⁊ est quo casu si delegans nō habet potestatem disponendi non tenet delegatio nec illa ei tribuitur iurisditio. vt in contra. vt. s. de iudi. l. seruus sui. aut delegatus habet ptātem disponendi et tunc si disponere eū eo voluit l3 delegatio nō alias. ar. ff. de execu. tu. l. item vulpianus. ⁊. ff. de re iudic. l. quidam consulebat. et. ff.
4 de offi. pre. l. barbarius. ¶ † Opp. ij. qd licet seru⁹ fuerit in quasi possessione libertatis non sufficiat nisi quilibet communiter ita opinetur: vt. s. de testa. l. i. ⁊. s. ad ma. l. genodor⁹. et q2 error priuatus nō sufficeret. vt. l. si errorem. ff. de iur. om. iudi. Solu. quod c
hec scdm illud debet intelligi ⁊ sic fuit communis error. ¶ Oppo. iij. qd nec hec sufficiat q2 vtilitas publica est necessaria. vt. ff. de offic. preto. l. barbarius. hui⁹ timore dixerūt quidā qd her. l. pōt intelligi in delegato ad vniuersitatē causarum ⁊ v3 snia licet post primā vel scdam seruitus fuerit detecta q2 l3 publica. i. plurimorū vtilitas nō interuenit actualiter interuenire tn̄ potuit: sic potest dici interuenisse potētialiter qd sufficit ar. s. ad ma. l. genodorus. ⁊. ff. ad ma. l. si quis patrē. Aliū dicūt quod etiam in simplici cā delegata hic loquif p hanc. l. ⁊ dicūt qd vtilitas publica sufficit in q̄litate officij licet non interuenit in actu exercitij quia vsus sit officio quantūcūq3 ad paucos. d2 aūt hic inqualitate officij. in vtilitatem publicā interuenisse q2 officiū iudicandi est munus publicum vt. ff. de mu. ⁊ ho. l. munerū. §. iudicādi. ⁊ hoc scdm Bal. Sed hic supponit qd in. l. barbarius. vtilitas publica modicum fuit opata. ¶ Quapropter ego dico qd ista vtilitas publica nō est cōsiderāda solū respectu pluritatis sniarū sed etiam consideraf in potētia respectu cuiuslibet actus possibilis geri a quocūq3 libero hoie. nā qua rōne diceremus vitiari sniam eadem vitiarentur etiā ɔctus ⁊ oīa alia p ipsum liberū gesta. qd. l. abhorrens oia valere voluit. Et p hoc accedāt oēs. ll. quas alia nō iudiciaria valent vt patet in his legibus vt. s. de test. l. i. s. ad ma. l. genodor⁹. ff. ad ma. l. si qs patrē. ⁊. ff. q ⁊ a qui. l. cōpit. ¶ Op. iiij. qd vltra pdicta debeat distingui an seruus sciuit cōditionē3 suam ⁊ tunc nō valeant gesta aut ignorauit ⁊ tunc valeant gesta vt. ff. de in ius vo. l. sed si hac. §. patronū. sol. qd illud pcedit qn̄ de serui commodo principaliter tractatur: hic autem principaliter de alieno cōmodo ⁊ publico tractatur ⁊ sic ibi nulla publica vtilitas interuenit. Item ibi disponendo super statu. ⁊ statu. ⁊ cō-
5 ditione persone quod non hic. ¶ † Ex predictis cōcludo quod
d error communis [d] vt in secundo contrario autoritas delegātis d
in hoc errore communi errore existentis vt in sermone contrario quasi possessio libertatis ipsi⁹ delegati vt hic. et publica seu generalis vtilitas in actu vel potentia faciunt hic valere sententiā ⁊ neutrum eorum per se sufficit ⁊ hoc seruitute detecta post sententiam secus si prius fuisset detecta: quia casus a quo res non potest incipere superueniens ante rem consummatam impedit illā perfici ⁊ fortius initiari. vt. s. qui testa. fa. pos. l. furiosum ⁊. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso. ⁊. ff. ad. l. aquiliam. q2 in eum casum. ideo tunc non valeret sententia. ¶ Quero ab ex- e
tra quid si hic delegatus communi opinio. erat seruus et in possessione seruitutis ser vere erat liber an tenebit sententia ab eo lata. Dic quod sic quia quando veritas tribuit efficaciam rei geste illa preualet opi. cōmuni que haberet vitiare. arg. l. quoties.
e ff. de re. du. l. quoties. ff. de vsufru. hinc est qd error cōis [e] consideratur ad validationem gestorum. ff. de vsufr. vt hic. ⁊. l. barbari⁹ sepi⁹ allegata. hoc confirmatur ex dictis per Iac. but. in distinctione sua in. l. i. s. de testa. vbi dicit quod si vtilitas publica suadet errorem communem haberi pro errore ⁊ nō pro veritate et tunc habetur pro errore ⁊ non attenditur ⁊ sic in proposito. Nā vtilitas publica suadet vt valeat snia ⁊ ab eo gesta errore cōi nō attento nec his contradicit gloss. posita i . l. cum in fi. ff. de test. si bene digeratur. Ex his patet quid dicendum in eo qui habetur pro excōicato ⁊ nō est vel ecōtra non habetur ⁊ est. ¶ Quero secundo quid si iste delegatus fuerat reuocatus sed communiter ignorabatur. dicit Bald. quod si iudex sciebat se reuocatum ipso iure non valet processus. argu. eius quod notat glos. in. l. si procuratorem absentem. ff. de procurato. aut ignorabat ⁊ tunc valet per no. in. l. eius qui. ff. si cer. pet. ⁊ hoc vltimum videf limitandum nisi aliter litigantium pro quo sententia fuerit sciuerit q2 tūc in eius fauorē effectū nō h3 salte reprobationis ope. arg. eius qd no. in. d. l. si procuratorē. ⁊. s. de satisd. l. j. vbi vide quod

a ¶ Vel criminalib⁹. add nō pcedere in crīalibus casus ē no. in. l. si. j. de iniu. s3 de illius intellectu. vide bar. in pn. huius. l. ⁊ qd in crīali iudicio vid baldum in pe. col.

b ¶ Nō psumunf adde soc. ɔsi. clviij. inci. visis processu ⁊ sententijs. ver. rndet isignis doc. in fi. cum vf. seq. in scda parte cbar. xij. qualiter intelligatur.

c ¶ Detectio. add q istud qd d2 de infamia intelligitur de delegato non in ordinario. put saly. hic ⁊ p doc. in. c. cū sup. de offi. deleg. vide gl. xiij. q. i. in sum. ⁊ in. q. viij. vbi habes q iste snie late ab excōicato valeant donec detegaf infamia post nō vide tex. in. c. ad pbādū de re iudic. in §. publice in. ⁊ ad de bar. hic. cu3 q opi. hic vf transire Io. an. ⁊. d. anto. ⁊ abb. in. c. fraternitatis. de tes. ⁊ bart. in. l. qdā3 ɔsulebāt de re iudi. ⁊ adde soc. cōsil. xxxij. incip. ex his q superi⁹. v. ex ipsa in fi. in. j. pte cbar. lxv.

d ¶ Error cōis. adde soc. in qb⁹ error cōis locū3 habeat: q2 ɔcurrere debeat ɔsil. lv. inci. circa ɔrtā3 dubitationē in pria pte cbarta. ciij.

e ¶ Error cōis. adde an error cōmunis facit ius. vide in. l. iij. ⁊ ibi doct. de supple. le. ⁊ l. barbari⁹ ff. de of. pto. cba in. c. nihil. in. § ceterū. in pe. col. de elect.

Universidad de Navarra
Biblioteca

4 ¶ Est ipso iure nulla. adde qđ imo valet sentẽtia lata simpliciter super facto seu simpliciter facti declaratoria aliter non continens condẽno vel absoluo. Et hic in criminalibus criminaliter intentatis .l.j.§.j.ff.ad turpil. idem in criminalibus criminaliter intentatis.l.vird.⁊ ibi Barto.ff.solu.matri. idem etiam in actione personali.l.ex contractu.l.qui tamen.§.j.ff.de arbi.⁊.l.si prætor.in princ.ff.de iud. idem in reali.l.ex diuersis. §.j. de rei ven. l.pomponius. §.fi et is qui ff. de procur. que not. ad intellectũ huius.l.qñ autẽ sententia sustentetur si nõ estõbus condẽno vel absoluo. vide bald. hic ꝛ dixi in.l.sententia.ff. de re iudi.⁊ adde Joan. an. in addi. spec. i tit. de sentẽtia. §. qualiter. versi. qđ si iudex quod va let sententia si iudex dicat pronũcio prout talis iudex pronũciauit in tali causa õ eo autem qui dixit pronuncio secundum consiliũ sapientis vide Ange. consi. cclxiv. adde quod si ex forma statuti cõcedat petitio cõsiliũ sapientis et post petitum cõsilium eo non cõcesso fuerit lata sententia erit nulla vt plene tradi tur per soci. cõsi. xcvi. inc. viso processu. ver. iiij. ⁊ vlti. in prima parte char. clxiij.

b ¶ Ipso iure vitiat sententiã. ad de Barto. hic. et in auf. hic fivebi tot. j. de pign. fal lit nisi iste Ordo sit datus a prin. ita singulr dicit hic Bald. in. iij. colum. quia tunc omnino seruari debet ⁊ an sententia nõ vlis actis fit nulla vel bal. in.l.ỹ.§.de eden. ⁊ vide in.l.i.ff. de ser. per Eccl.

c ¶ Peruertit ordo. adde etiã que notabiliter scripsit per Alexan. Barto. in auten. si quis. §. de testi. ⁊ not. Bar. in.l.fi queramus. ff. de testa. ⁊ vide Barto. in.l. properandum. in princip. §. de iudi. adde tamen quod in causa liberali ⁊ monachali non est necessaria lit. contester, est ⁊ ibi bal. in.l. iurta. §. de lib. causa.

d ¶ Et hoc nõ vitiatur. qđ ordo sub ſtãtialis si omittatur vitiat. pcessum est verũ in ordinario si essi certus ordo datus fit dꝫ ad ynguẽ seruari lꝫ nõ fit sub ſtãtialis fm Inn. in.c.ex tenore. in glo.i. circa princip. de app. ⁊ est glo. no. in cle.i. de iurepa. ⁊ est text. in l. certe. j. qñ puo. ⁊ ibi p doc. p bal. in.l. pisci. §. si contra ius vel vti. publi. dixi in.l. vniuersa. ⁊ bal. hic ⁊ adde an ordo vitiet. pcessum bal. cõsi. cccxxxviij. iiij. vol. Et adde qđ voluit spe. in tit. de pc. ⁊ pos. §. i. vsi. qđ si primo. vbi tꝫ qđ lꝫ lata fit primo. fnia super propietate qđ nõ pro hoc est quãdo valeat ⁊ hic clarius sequitur abb. in.c. cũ dilect? extra de causa pos. ⁊ proprie.

) ¶ De ordine sub ſtantifico. vide ne. per Bal. de vin. lib.

2 faciam. ¶ Quero igitur qñ peruertitur ordo iudiciarius ⁊ gl. dicit quod quidam posuerunt exempla vꝫ si non recedit sententiam in standoꝫ scriptis non sedendo vel si in turpi loco ⁊c. Sed glo. ista exempla reprobat tanq̃ non conuenientia huic litere: quia sunt de omissione solennitatis ⁊ non ordinis peruersione. Et non male dicit preter forsan quod in exemplo Joannes de quo. j. dicam ⁊ ratio pro glos. est ita quia ordo cum inter plura, sed in exemplis illorum non sunt plura sed vnum tantum omissum ergo ⁊c. ¶ Sed videamus an aliqua possunt saluari. Dicerunt enim primo vt si non dedit in scriptis vt. §. titu. j. per totꝫ Sed glo. dicit quod est omissio solennitatis intrinsece ipsius sententie ⁊ bene dicit vbi postea scriptura non interuenit sed si post sententiam verbo pronunciatã iudex immediate scribi illam fecit tunc ordo datus qui est vt prius scribatur esset peruersus: ideo non valeret. ⁊ ita soluitur primum exemplum. Aliud exemplum est si standoꝫ non sedẽdo tulit sniam vt. §. de postu. l. quisquis. ⁊ istud nõ est bonum qꝫ fateor qđ nõ est ordinis peruersio sed solennitatis necessarie omisse ⁊ hoc regulare. qñq̃ autem ex hoc non vitiatur ꝺ vt dixi. §. tit. j. l.j. Tertium etiam exẽplum est qñ lata fuit in turpi loco vt. j. eo. cũ sniam. ⁊. ff. de insti. in. l. pe. et istud similiter est ineptum. Quartum fm Joan. si non cognouit de cã ⁊ istud gegd dicat glos. asserum quidam aptum qꝫ de ordine substantiali est vt prius cognoscat postea diffiniat. vt. §. titu. l.j. fin. ⁊. §. de iudi. l. iudices. ⁊. ff. de iud. l. de qua re. ff. de re iudica. l. de vnoquoq̃. Sed posset dici pro glo. qđ ordo non est peruersus. i. transmutatus vt dicit glo. que sic istam. l. intelligit. Sed de ordine aliquid est omissum. ¶ Itẽ possum dicere qđ cognitio cause nõ est in ordine substantiali circa iudiciũ. i. pcessum qui fit in iudicio qꝫ est qđ extrinsecũ solũ iudici indicitũ ⁊ non partibus. ¶ Si quicquid fit reuoco in dubium qñ dicetur iudicem non cognouisse de causa ita qđ non valeat sententia. et dicit hic Bald. quod quidam direrũt qđ tunc non cognouit quando iudex non voluit recipere aliquam probationem vt not. Bern. ⁊ contra de consti. c. ecclesia sancte Marie. finautem recipit. aut probationes sunt oppotite sententie q̃ nihil probauerunt eudenter propter qđ iudex debuerit sic pronũciare forte direrũt testes qꝫ nihil sciebant ⁊ iudex dicit visis probationibus non cõdenam ⁊c. ⁊ tunc non dicitur cognouisse de cã ⁊ sic nõ valet snia. Item etiam per relationem ad acta apparet de errore qui dꝫ haberi pro expresso. argu. eius qđ not. j. de sen. que fine cer. quanti. l. ỹ. vbi autem bic cessent ita qđ aliquo motiuo iudex possit inuariare valet snia fm istos. ⁊ allegant. c. cum ecclesia extra de regu. iur. li. vi. Sed ipsetꝫ qđ omni casu valeat snia ppter autoritatem recitate vt. l. si fideiussor. §. in omnibus. ff. mã. Et casus est singulariter ad hoc notãdus. ff. de edẽ. l. argẽtarius. §. cũ aũt. ibi aũt si probãte iudex nõ curauit iõ cõcludit qđ cõdẽnatoria vꝫ dummodo nõ sint omissa media per que venit ad sniam licet non fit probatum absolutoriam valere dicit non omissis medꝫ preter q̃ si sit lata multo termino dato actori ad probandum qꝫ tunc non valet tanq̃ lata cõtra solitꝫ ordinẽ iudiciorũ vt hic. ¶ Pro hoc facit qđ dixi. §. de iudi. l. pperandum. §. ⁊ si quidẽ. et ista in presenti dubio sic recitasse pro modo sufficit. Quintũ exẽplum est quando condemnauit procuratorem ⁊ non dñm vt. §. eodem l.j. Sed dicit gl. ⁊ bene ibi non est peruersio ordinis sed omissio
3 c persone iudicis subiacẽtis. ¶ Quero modo secundo de exemplis eorum que sunt de ordine substantifico iudiciorum. Et dicit glos. libelli oblatio litis contestatio iuramentum calumnie. depositiones testium que prius conscribãtur ⁊ postea publicantur snia scribatur ⁊ a iudice pferatur. ¶ Juxta hoc qro ne sua per incognito procedam quare iste appellatur ordo iudiciorꝫ Et ego respondeo quia isti actus subordinantur in iudicio per prius ⁊ posterius ⁊ legis mandato. Et ideo subiungit glos. per
4 uersio huius vitiaret sententiam. ¶ Nunc contra ista opponitur infra qꝫ iuramentum calumnie non fit de substantia iudicii: ⁊ p cõsequẽs nõ fit de actibus subordinatis in iudicio qꝫ tunc esset reperiek omissum vitiaret iudicium vt hic. ad hoc falsum: vt. §. de iura. calum. aut. ỹ. §. sed qꝫ veremur. ⁊ ibi p doct. sol. qđ petitum a parte vel prestare iussum a iudice est de substantia ⁊ tunc est de actibus subordinatis in iudicio ⁊ ita debet intelligi hec glo. nõ quando est omissum qꝫ nõ petitum nec a iudice prestari iussum vt in contrario. ¶ Opponitur. ỹ. contra glo. in eo quod dicit si prius iurek de calũnia ⁊ postea lis contestek qđ ordo est puersus ⁊ nõ valebit snia. Nã si vt dixi demũ petituꝫ est de substantia ⁊ per 2ñs de ordine igitur si petitum est ante lit. contest. ⁊ postea nihil est dictum ⁊ sic nõ est de novo prestari petitum sequitur qđ postea est omissum ergo non vitiat hec omissio vt in precedẽti cõtrario dixi. Sol. qđ pro saluatiõe. gl. habemus dicere qđ etiam postea petitũ fuit vel scõo ante lit. contesta. nõ fuit petitũ vt pro tunc pstaretur sed in futuro tẽpore debito. Puto tamẽ qđ si ante lit. cõte. fit petitũ generaliꝫ pstari ⁊ in forma debita ⁊ sic pstitũ qđ sufficeret deberet qꝫ verba dirigũtur ẽt in futurum

turũ ⁊ paria sunt aliqua fieri tpe pmisso vel cõferri in tps pmissum vt. §. de do. ante nup. l. qđ sponte. ¶ Oppo. iij. quod actus
b publicationis[a] attestationũ nõ fit de ordine substantiali ratiõe ista. Primo qꝫ magis concernit cõmodum partis qꝫ adhuc in finem sed vt pars videat ⁊ examinet an sit probatum ⁊ sic eius omissio potius contra ius ⁊c modum partis ꝺ fieri ⁊ per 2ñs nõ ꝺ sniam vitiare. arg. l.ỹ. cum ibi not. j. qñ. puo. non est ne. Scõo qꝫ dicta testium iudici nõ sunt occulta sed publica. Ideo quãtũ ad ipsum qui ꝺ cognoscere ⁊ sniam ferre publicatio nõ est necessaria. ⁊ propter ista Jac. but. ⁊qđ omissio publicationis nõ vitiet sniam. idem tꝫ Bar. ⁊ Bal. ¶ Or attende si non publicãtur testes ⁊ ferk snia ⁊ ab ea appellak qui obtinuit non poterit iustificare sniam qꝫ ex testibus non publicatis non põt fieri pbatio in alia instãtia. vt. l. gesta. j. de re iudi. ⁊ ibi glos. sic omissio ista in effectu vitiat sniam ⁊ forte isto respectu considerato vult glos. qđ sit de substantia. Sed qui tenet 3ium tñdet qđ p iudicem cause appellationis publicabitur: vt. j. de temp. ap. l. per bãc. ⁊ de hoc dicã in. d. l. gesta. ¶ Oppo. iij. qđ glos. fit defectiva in eo qđ omittit de citationibus fiendis de partibus fine quibus non valet snia. vt. §. ti. ỹ. l. ea que. ⁊. l. se. ⁊ auten. qui sem el adeo qđ si pno sententialiter ⁊ postea citarẽtur ordo esset peruersus sicut hic pelscrip. dicit glo. Sol. cõsentendo qđ gl. omittit vel subtili. Glos. nõ est defectiva relata ad ter. qui cõsiderat ordinẽ actuũ substãtiuũ iudiciũ ⁊ totus ipsum totale cõcernentiũ ⁊ citationes nõ sunt actus principales ordinãtes iudicium sed sunt de ordine singulari pueniendi ad sniam. ⁊ illa famulantur ⁊ idem dico de alijs actibus qui ad citationes requiruntur illis ergo deficientibus vitiat actus ille tñ. ¶ Oppo. nunc. v. cum glo. de. l.j. de ap. Sol. qđ ibi puertitur ordo vnius cause
b ad aliã ideo non vitiat ꝺ qꝫ est extrinsecus ⁊ cause non sunt eiusdem finis ⁊ speciei. hic peruertitur ordo eiusdem cause in seipsa
5 ideo vitiat qꝫ est intrinsec ⁊ eiusdem finis ⁊ speciei. ¶ Et ex hoc dixit Jac. but. qđ sententia lata contra extraneũ pignoris possessorem non excusso bonis principalis debitoris non est ipso iure nulla cũ instantia ⁊ cãe sint diuerse. Sed propter diuersionem ordinis põt appellari vt. ꝺ. l. i. ⁊ idez in sententia lata prius cõtra fideiussorem q̃ contra principalem ⁊ imputet sibi qui exceptionẽ cõgruo tempore non opposuit. ¶ Oppo. vj. ab extra qđ puersio ordinis in eadẽ causa non vitiat nã recipi põt iuramentũ post sniam. vt. §. de iureiu. l. siquis iusiurandũ. ⁊. j. c. l. cũ iudex. et tñ est ipsum pars spes ⁊ pbationis. ¶ Sol. quod ibꝫ qꝫ sua ferk sub illa cõditione si iurabis cuius repletio retrotrahitur ad tps ante sniam. ¶ Oppo. vij. ad idẽ de. l. si manci piũ. §. fi cõl. ff. de evic. Sc. qđ ibi nõ puertitur ordo eiusdem cause in eadem instantia sed diuersarum lꝫ vna fit preparatoria ad aliam vt ibi not. ¶ Quero modo bec. l. loquitur in diffinitiua quid in interlocutoria. Et dicit hic bal. quia in interlocutoria non est necessaria lit. contesta. vt not. glo. magna in fi. §. de bis qui ad ecc. confu. l. pñti. in. §. sed si hoc facere. qđ peruersio ordinis nõ vitiaret interlocutoriã. ideo testium receptio ante litis cõtestationem valeret nec vitiaret sententiaꝫ. Ista verba in sui forma sunt vana. dico igitur qđ si ordo perueniendi ad interlocutoriaꝫ peruertitur ita vitiabitur interlocutoria sicut diffiniua quia ratio non est diuersa. Non ob. qđ lit. conte. non sit necessaria qꝫ hoc suppositonihilominus ista stant simul qđ alia necessaria ỹm suum ordinem sint seruãda. ⁊ ita teneo. ¶ Quero pone qđ statutuꝫ validat sniam omni solẽnitate iuris omissa vtrũ valebit si ordo sit puersus. vt qđ nõ qꝫ statutũ sup hoc non prouidet sed iure diſpẽsat ⁊ ista sunt diuersa vt patet ex ista gl. que dicit qđ aliꝺ est omissio solennitatis aliud omissiosiue peruersio ordinis. sed Bal. hic tꝫ contrarium. Nam solennitas est nomẽ gẽiale. ⁊ sic solẽnitatem ordinis põt cõprehendere cũ igitur statutum vniuersaliter loquat ergo nulla excludit ⁊ hec vera. Nõ obstãte ista gl. qꝫ in prima pte loquit ad solẽnitatẽ sim
3 plices q̃ est a solẽnitate ordinis. multe. n. sunt spes solẽnitatis.
1 ¶ Fideiussores p fiscũ exacti pñt petere coram eo. iudice vt fiscꝰ cõpellak pignora principalis debitoris ei p sua idẽnitate tradere
2 Fideiussor prius cõuenti si possit.
3 Procurator cesaris est incompetens iudex inter duos priuatos.
4 Obligatione inter duos priuatos originẽ trabẽte ab obligatiõe fiscali iudex est competens.

Cum eorum. Hec. l. habet duas lec. vnã qđ hec. l. loquit in duab? instantijs. aliam qđ in vna. Item variatur hec secunda tribus modis vno modo quod sententia fuerit lata de conditione. Tertio qđ sub modo vel causa. Tertio qđ neutro modo sed fuerunt duo precepta copulata ⁊ hec habentur in glo
1 antepe ad finem. ¶ Scõm primam lect. summatur sic. ¶ Fideiussores per fiscum exacti possunt petere coram eorum iudice vt
c fiscus compellatur pignora principalis debitoris ei pro sua idẽnitate tradere. hoc dicit Hec lec. est vera in se. adde. j. quod si fiscus pignora apud se non habuisset possum petere vt sibi ce-

dantur actiones contra principalem debitorem. et ista positio probatur. ff. de iure fisci. l. in fraudem. §. qui pro alio. quem glos. hic allegat pro concordantia huius. l. hec lec. nõ applaudet isti litere per quam apparet qꝫ hic fuit vna instantia tantum ⁊ non plures. Jdeo secunda lec. melior qꝫ hic fuerit vna instantia tantum. Et pro eam summ̃itur sic. Fideiussor a fisco conuentus potest petere vel accipere in eadẽ instantia: vt si tradantur rei principia pignora ⁊ iudicis sententia super vtraq̃ lata est seruanda. b. d. inferius vltra predicta colligã alia notabilia. ¶ Opp.
2 j. ab extra qꝫ fideiussor non poterit prius conuenti in aut. sed nouo iure. j. de fide. Sol. qꝫ illud de iure nouo hic fm vetus. non reperitur enim in hoc priuilegiatus fiscus ⁊ sic vtitur iure communi: vt. §. de pe. here. l.j. a. hic fm Cy. ¶ Op. ij. lex debet esse de ea bitabili: vt. ff. de car. edic. l. quod labeo. Sed lex non videtur habere dubiũ qđ fideiussores habent qđ petierunt: ⁊ sic nullas ꝺ causam habent quare sententie acquiescere non debeant. sed respondeo quod primo quia fiscus dicebat se non teneri ad dãdum pignora: quia sententia lata sub conditione vt pignora darentur si indẽnitatem fisco prestarent ⁊ sententia lata sub conditiõe nõ tenet: vt. ff. quando app. sit. l.j. §. biduum. ratio vero decidendi. quia licet sententia conditionaliter lata non debuit lata tamen tenet: vt. §. biduum. allegato. c. j. e. l. cum iudex. ⁊ hoc vult glos. Sed contra istam lec. op. qꝫ non sit bona. probo qꝫ fideiussores nõ valent implere nec ad hoc possunt coarctari: qꝫ que sunt in cõditione non sunt in obligatione: vt. l. que sub condicione. ff. si quis om. cau. test. Item alia ratione: quia petitio fisci erat pura et simpler de soluendo sibi ⁊ procuratori cesari hoc in condicione apponit ⁊ sic in hoc non condemnat nec eqmpollens facit. Et sic sententia non valet vt. §. cl. iij. Item nec est conformis libello contra. vt. l. fundus. ff. de condi. ideo ista lect. reprobatur: sed cogitabam eam saluare vbi procuratoris sententia fuisset econtra qđ diximus glo. puta qꝫ condemnauit fideiussores ad soluendum fisco si fiscus ei pignora tradat: ⁊ sic fm exceptionem oppositaꝫ
c a fideiussoribus qui in effectu offerebant se solutoros si eis traderentur pignora sed fm hoc illa verba vt ipsi indemnitate prestare non sunt verba sententie sed iurisconsulti. Et subaudi ibi indemnitatem in qua fuerant condemnati. ¶ Ut tamen predicta euitentur sedo modo exponit gl. dicens ꝺ hic sententia nõ fuit lata sub conditione sed sub modo vꝫ vt pignora dentur fideiussoribus ⁊ ipsi prestent indẽnitatem fisco. Et erit iste modus causa finalis: ita non necessitarentur ad illum implendum: vt. ff. de conditio. et de. l. titio. §. titio. ⁊ dixi in. l.j. §. de bis que sub modo. ¶ Ex ista lect. no. qꝫ ista sententia pot ferri sub modo. Sed huic lect. repugnat. qꝫ in vi modi ponitur id qđ primo ⁊ principaliter erat petitum per fiscum vbi debuit esse contra: nã antecedẽs hic ponitur pro consequenti ⁊ consequens pro antecedenti vbi totum debet esse econtra. sed ab isto dicunt quidam lect. istam saluari posse si ponamus fideiussores allegasse inopiam suam ⁊ petiisse vt pignora eis traderentur vt pignorentur ⁊ residuum supplebunt: ⁊ sic extra necessitatem id quod erat sequens in petitionibus factũ est antecedens in cõdẽnatione qđ est notabile: quia hic habes casum qđ vbi petitiones sunt vicissitudinarie super scõa põt prius ⁊ principaliter pronunciari ⁊ sup prima cõsecutiue ad scõam vt vtraq̃ suum debitũ cõsequatur qđ alꝰ seq non posset. ¶ Et tñ predicta euitenf glo. legit tertio qđ hic fuerunt due sentẽtie simplices ⁊ pure ⁊ duo pcepta vt sequit in glos. vsq̃ ad fi. ⁊ sic condẽnauit fideiussoẽs ad soluendũ fisco et fiscum ad tradendũ eis pignora ⁊ hec plana: sed contra eam obstat: qꝫ de indubitabili videtur: cui respondet Jac. bu. qꝫ vt dubiũ habeat debemus dicere qꝫ reus principalis se opposuit petitioni fideiussorum: sed hoc non obstante quod procurator cesaris pronũciauit reo legitime citato ideo sententia ei preiudicat: vt. l. spe. ff. de re iu. Vel directo cõtra reũ se opponẽtem pronunciauit ⁊ tũc dubitatum fuit: qꝫ reus dicebat sniam non tenere: tꝫ procurator cesaris est incompetẽs iudex inter duos priuatos: vt. §. de iurisdi. om. iudi. l.i. ¶ Sed hoc nõ obstante: qꝫ licet obligatio priuatorum dependet ab obligatione fiscali: ideo potest ipse cognoscere ⁊ iudicare: vt. l. cum pendente. §. vbi cause fi. ⁊ hic in hoc est ista
4 l. notabilis. ⁊ ita frequenter allegatur per doct. ¶ Et quo colligit qꝫ quando obligatio inter duos priuatos ⁊ rabit originẽ ab obligatione fiscali iudex fisci est copetẽs iudex inter illos priuatos sine fiscus agat cõtra alterum ex eis ⁊ sic cã eius pendeat vt hic sine sopita fuerat vt in sequenti questione dicam qđ no. pro questionibus datarioum. ¶ Juxta hanc lecturam quero pone qꝫ pignora non erant penes fiscum sed reum principalem vn de fideiussores petierunt sibi cedi actiones ⁊ fuerũt cesse vt de iure fiscus teneatur: vt. ff. de iur. fis. l. ỹ fraudem. §. qui pro alio. an istis actionibus cessis potuerunt experiri fideiussores coram procuratore cesaris. quidam qđ sic fi experiantur directis non vtilibus actionibus quasi hoc priuilegium fori velut speciale in fisco ⁊ eius personam non egrediatur illam: sed Jac. bu. sentit cõtrarium cum ista sit cessio necessaria ⁊ sic beneficium iuris et fori

a ¶ Actus publicationis. Hoc. qꝫ omissio publicationis pcessus ⁊ testium nõ vitiat. p cessum. qđ limita fm glo. in. c. fi. de here. in. vi. in verbo iudicia. nisi fuerit pertũ: qđ videt tenere Inno. in. c. i. ⁊ ab extra de re iudica. quod no.
b-b Vitiat. vtr? prepostera tio vi tiet. no. hic bald. nu. 7. ver. oppono qꝫ prepostera tio. ⁊ de hoc vide oino Jo. de imo, vbi singulariter loquit. l. si qram? ff. de test.
¶ Pignora pñ cipalis. adde tradita p bar. hic qꝫ si fideiussor capit p debito poterit p eundẽ iudicẽ facere capere reum principalẽ: iz alsnõ esset su? iudex qđ bal. limitat hic esse verũ si fideiussore iudicis secus autem in fideiussore cõtractus qui forte minꝰ bñ loquit pper. l. cuz vẽdentẽ. §. vbi cã fis. nisi saluando eãdem sibi cẽ specialem in eo qꝫ fideiussit ibi ad fiscũ ⁊ adde soci. an et qñ fideiussor coste neatur. 2ñ. cclxxiij. inci. in pñti cõsultatione. in pn. cüver. seq. in. ỹ. pte. chart. lxxxv. et quid si fideiussor datis pignoribꝰ creditori placato ⁊ vẽdere licere et si minꝰ vendere ckd a debitore satisfieret. p quo in tercessit an possit exigi nisi vẽditis pignoribus vide plene pstatũ soci. cõsi. cclxxiij. incl. vt. §. ver. ỹ. qꝫ circa medium. in. d. part. char. clxxxvi.

a Locus incongruus, adde gs dicatur locus incongruus vide doct. in. c. ab eo. de app. li. vi doc. in cle. quāuis in. ℌ. similiter. eo. ti.

b ¶ De cōsensu prīa. adde bal. hic qui dat notabilē limitationē ad not. hic qō snīa lata in alio loco non vz &c. qō tū intellige qō locꝰ sit bonestus quet ꝑ prorogatio non habet locum nisi in actis iudicij. in ceteris vero secus vt hic per Bal. no.

c ¶ Ut sint notarij actoruz. Addō in hac pte. ℌ. de pte. fac. scri. faciūt no. ta. in. l. diu⁹. ℌ. ite senat⁹. de solu. di cit tñ. Bal. in. l. si longius. per illū tert. q⁹ si notarij diu abfutur⁹ ect ꝛ periculū cēt in mora ꝓt ali⁹ sub arogari. ꝛ no. bal. l. quedā. in. ℌ. nihil. de eden. ꝛ ad Barto. hic adō bal. in. l. ij. qō et qñ iudex. ct in. l. gesta. ꝛ adde qō no. Jnn. in. c. qñ ꝗra de proba. tz acta valeāt lz nō sint scripta a notario si ꝓbabat de cōsensu ptium vel ptestatiōe vel alio mō ꝛ qō dicitde offō ōt gui. de suza. l. i. ℌ. 3. ō edē. qō ꝑuata ꝑsona potest facere acta.

d ¶ Add cōpromitt tendū. adde soci. qz regulariter cō promittēs nemo cogitur ꝑ. cc. xxij. incip. visa ꝛ diligenter facti ℌ. cō curr. ꝛ etiaz qz in ij. ꝑte. cha. xcvij. et an ꝛ qñ qs ad ꝓmittendum necessit. ad vide ꝑ eū cōsi. iij. inci. visis actis ꝛ actis tatis. cir. prin. cū ver. seq. in. d. parte. char. iij.

e ¶ Uor iudicis. adde qō ois vox iudicis facies ad cām est interlocutoz. avt est glo. in verbo litigiosi si ℌ. a de vercludē das auē. de litig. qꝛ eā sequit bal. in. l. arbitro. in. j. col. ff. q. j. atis. co. ꝛ eā sequit Car. in repe. c. ppēdūm⁹. de sen. ten. ex com. ꝛ Joan. de imo. in. c. ij. de consti. lib. vi. sed vltra alios allego similem glo. in ℌ diffinitiua. in glo. i. ij. q. vj.

f ¶ Species ꝓ specie. ad. de quod etiā permutatio dicit qñ datur res ꝓ re lz ℭtitas superaddaf vni. l. si in emptione. in ꝑn. ꝛ ibi bar. ff. de Jben. cmp. ꝛ p bar. in. l. j. in. j. co. versi. quero extra. ff. de re. pmu. ꝛ bal. in. l. j. ℌ. co. ti. ꝛ in plud. feudo. in ꝑn. in. vj. colū. in versi. ꝛ dicūm⁹ in fimili. ꝛ not. in. l. fundi partē. ff. de cōrab en. emp.

g ¶ Debet denūciatio. de materia vide spe. in ti. de emp. ꝛ ven. ℌ. si.

h ¶ Jnsolutum habet. adde qō datio in solutū venditio est. l. si. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. litis. ff. ꝓ emp. bar. in. l. i. ℌ. cum prēdiū. ff. de pig. ꝛ in. l. si pupillorum. ℌ. si ꝓtor. ff. ō re. c. ꝛ Old. cōsi. cclxvij. ꝛ spe. in ti. de emp. ꝛ ven. ℌ. vi. ver. sed pone. qō verū nisi detur species ꝓ specie ꝓ out doct. hic. Jtem adde qō accipiens rem in solutum dz ita denunciare litem fore motam sicut emptor. qō alibi non habes vide Bart. in. l. litis estimatio. ℌ. ꝓ emp. ꝛ hic.

i ¶ Est quasi quedam emptio. adde qō permutatio est species emptiōis ꝛ venditiōis in spe. de loca. ℌ. vi. verſi. erri. ꝛ ibi Jo. and. in addi. dicens quod est vicina emptionis adde etiam spe. in titu. de re. pmu. in prin. in ver. ceterū. ibi qō aūt. ꝛ bar. in. l. ij. ff. de rerum permu. item venit appellatione emptionis ꝛ venditionis vel compr ehēditur vt per bar. in. l. i. ff. de contrahen. emp. ꝛ. l. j. ꝛ ibi bar. bal. ꝛ doc. ℌ. de re. permu. vt latius vri quod si vis ibi vide.

ficialis ꝛ consultor vt. ℌ. de iudic. l. iud. ꝛ. ff. de offic. asse. l. j. huius forte timore gl. subaudit hic marime que implicat idem esse ꝛ si non sint pītes. ¶ Sed dic melius qō hic loquitur de officialib⁹ qui circa sentētiam habent eius offm appropriatū vt sint notarij actorum⁹ qui debent interesse vt publicū de snīa cōciant instrumētum. vt. ℌ. tit. i. l. ij. in fi. ꝛ. j. de re iudi. l. gesta. ꝛ ita seruatur in practica fm Jac. bu. in alīs officialib⁹ nō notarijs loquitur cōtrarīū. ꝛ non notarij sunt q circa snīam nō habēt offm appropriatū ꝛ de istis loqtur ista glo. hoc idē vult hic Bar. ꝛ Bald.

¶ Et idē dico in casibus in gbus snīa ex nō scripto pōt ꝑferri qui not. ℌ. ti. j. aut. nisi. ¶ Jurta hoc quero qui sunt hi notarij. rīd. ille qui incboauit scribere acta illius cāe. vt. ℌ. de spon. l. i. ff. de off. cōsu. l. j. ꝛ. ff. de iu. l. vbi. Et non alius nisi in casu necessitatis si morbo tentus notarius interesse non posset. arg. ꝺ. l. j. de off. asse. ¶ Idem dico si interesse nolucrit ꝛ necessario tunc esset ferēda snīa qz instātia perit: qz tūc aliū notariū de collegio pōt eligere. ar. ꝺ. l. ꝛ ne fraus cōmittatur ꝛ si aliū collegā nō haberet dico quātū ad hūc actū sub togare posset. ar. ℌ. testa. face. pol. l. hac cōsultissima. ℌ. at cū humana. ꝛ in aut. de here. ꝛ fal. ℌ. si vero absunt occaſione ne absentia illius peat snīa ꝛ ante gesta. ar. j. de de cu. l. nominationum. lib. x.

E stipulatione. Casus. iuder sua ꝺo cōcordiā nō fit snīam nec actionem tollit. h. ꝺ. ℌ. o. qꝰ cōtūcti possunt ad cōcordiam persuaderi: non autem vi gori ꝛ ficꝑ batur quod de iure non possunt coniuncti ad cōpromittēdum⁴ in arbitratorem cogi. Sed in aliquibus locis per statuta terrarum vigeri possunt. ¶ Not. quod nō omnis vox iudicis⁵ habet vim sententie.

1 ¶ Emptio vel quasi iudicatur vel spēs ꝓ qualitate in solutum datur. ꝛ nu. 2.

2 Soluta species ꝓ pecunia tūc est quasi quedam emptio.

3 Libera. Primo vnū dictum in duplici casu puidet secuta rei euictiōe. Scōo ibi: verū si mota. ¶ Casus. Regressus qđ bz snīa⁶ de euictiōe agit diuersimode: quia vtili ex empto si ꝓ pecunia res fuit tradita vel primitiua si ꝑ species fuit in solutum data. h. ꝺ. ℌ. o. qō ꝓ re euicta secundum naturam prioris contractus agitur de euictione. ¶ Item not. qō emptio vel quasi iudicatur vbi spēs ꝓ qualitate in solutū datur als si species ꝓ specie⁷ datur permutatio censetur. ¶ Item not. qō non tñ in contractu emptionis sed permutationis ꝛ eadē ratione cuiuscūq alterius rōne cuius quis vult agere de euictione debet denunciatio⁸ legitimo tempore processisse vt hic ꝛ est forma denunciationis vt veniat deferius cām vt est casus. ff. de ꝓcu. l. qui absentē. ¶ Et de materia huius denunciationis lati⁹ dicam. j. de euic. l. emptor fundi. vbi gloss. ꝛ Lyn. ponunt. ¶ Ultimo not. que habes in summario.

¶ Opp. qō redacta in solutū euicta nō agat primitiua sed vtili ex empto qz exceptio in solutū bz⁹ vim emptionis. vnde vt obsta re. ff. de pig. ac. l. eleganter. in ꝑn. ꝛ. j. de euict. l. si prēdiū. Sol. vt in glo. ꝛ primo qō in illis. ll. res fuit simpliciter in solutum recepta. in casu isto pactum fuit factū vt ita demum rederetur a priore obligatione si res fieret recipientis libera nō alr. ista solu. diuinat sed in se vera quā no. vt te cautum reddat vt qñ videbis vtile fore tale pactum appom facias: qz vtile est. ꝑpter fiduciā res qui essent in obligatione ꝛ ꝑpter hypothecā antigoren tis pore. Scōo solut glo. vt hic in fine loquit qñ species ꝓ specie datur in solutum ibi qñ spēs ꝓ pecunia. ꝛ hāc approbāt glo. doct. ¶ Et diuersitatis rō est qz qñ dat spēs ꝓ spe est quedā permutatio cui⁹ natura est vt res fiat accipiētis. vt. ff. de re. per. j. in fi. vnde si rez accipiētis nō facit non est a pristina libertate. ¶ Sed qñ soluit spēs ꝓ pecunia tūc est quasi qđā emptio. vt. ff. ꝓ emp. l. ij. ꝛ de bo. aut. iudi. pos. l. fi. pp quā tenet ad tradendum. ideo a primitiua liberat sed vtili ex empto agitur secūdū Ja. bu. ꝛ Ly. ¶ Sed ℨ istā sol. op. de. l. qui res. in pnc. ff. de solu. vbi agit prima. ꝛ tamē dat spēs ꝓ pecunia vt ibi in glo. Jo. Ja. de are. dixit qō isto casu vtili primitiua pōt agi vt ibi ꝛ etiā vtili ex empto vt hic ꝛ sic in actoris electione cōsistit quā intentare volet. Sed hoc est cōtra mentem huius legis ꝛ contra. d. eleganter. in ꝑn. vbi primcua nō pōt agi. ¶ Quapropter bart. in ℨ tio dixit qō ibi spāle dotis fauore: vt lz spēs def ꝓ quātitate in decē. ꝓmissa remaneat primitiua spē euicta tamē illa primitiua fit priuilegiata in tpe ꝛ hypotheca dotz fauore. et ꝑ hoc accedit. ff. so. ma. l. si cum dotem. ℌ. fin. ¶ Jtē op. ij. qꝰ et extra casum dotis spēs ꝓ pecunia data euicta agat primitiua. vt. l. ff. de condi. ob causam. Sed qō interdū qs cōuenit soluere speciem ꝓ pecunia et tunc dico qō soluendo impleuit qō conuenit ꝛ non durat primitiua nisi dotis fauore. ꝛ de hoc casus est in. d. l. quires. in princi. agitur tamen vtili ex empto vt hic cum simi. Interdum debitor conuenit dare speciem ꝓ pecunia et tunc aut simpliciter conuenit dare alio nō adiecto ꝛ durat tunc

prima

prima qz non impleuit qō ꝙuenit. Jdeo re euicta agitur primitiua. vt. d. l. fin. ff. de condi. ob cām. est enim dare accipientis facere vt infra. de actio. ℌ. sic ita q. q cū fecerit merito conuēta non impleuit. Aut non simpliciter dare: sed vltra adiecit puta ꝓ soluto et tunc non primitiua sed vtili ex empto vt hic. et. l. elegan. in princi. ff. de pig. actio. Nam illud verbum dare limitationem recipit ab illo verbo ꝓ soluto sibi annexo et cuniuncto de cuius natura non est dominium transferre: vt. d. l. qui res. et ambo sic iuncta participant cum emptione: vt. l. iij. ff. ꝓ empto. ꝛ l. fi. ff. de bo. an. iu. pos. ideo vtilis ex empto competit. sic et als verbū dare impropriaſ fm naturam contractus cui adhęret. ff. de vsur. l. si stipulat⁹. ¶ Oppo. iij. q et si species detur ꝓ specie nō agaſ primitiua. vt. ℌ. de trāsac. l. si ꝓ o fundo. Solu. qꝰ ꝑtie loquēdo ibi spēs nō datur ꝓ specie sed postea transactione interposita super specie petita et eius dubio litis euentu minuēdā rū fauore nō agitur primitiua: vt ibi et. l. quāuis. in eo. ti. ℌ. ꝓscriptis verbis vt impleatur cōuenta. ¶ Op. v. ad idē qꝰ primitiua nō agaſ lz de euictiōe si fit ꝑmissa. vt. ꝺ. l. ij. ff. ō cōdi. ob cāz Solu. qꝰ primitiua agit vbi euictio nō fit ꝑmissa als ex stipu. de euictione agit vt in cōtrario. ¶ Op. vj. qꝰ re tradita lz nō euicta qꝰ est forti⁹ agi possit primitiua: vt. ff. ad trebel. kōbitor. ¶ Glo. alibi format istud contrarium ꝛ non clare soluit. Sed dic qꝰ ibi casus est o īno diuersus qz ibi primitiua agit creditor ꝓ cui⁹ actione cōfusa erat actio ex eo qz hereditatem ex fidei cōmisso restituit. vñ ex natura restitutionis hereditatis ℌ. eicōmissarius ei tenetur sicut ꝛ ceteris creditoribus: qz actio confusa ei restituitur. vñ nihil ad nostrū ꝓpositū. est enim ibi implens ꝛ euincēs vn⁹ ꝛ idē. ¶ Quero hic agitur ꝑimitiua qñ speci⁹ ꝓ ꝓ specie data est euicta qđ si genus ꝓgenere vel quantitas ꝙuātitate vel genus ꝙuātitate ꝙuenit dare ꝛ datū est euictū. dic qꝰ agit primitiua qz et istorum natura est vt dominū transferat: vt. ff. de legā. ij. l. si concubinā ꝛ de iure fi. l. deferre. in fi. cū igit non sit trāslatum agetur primitiua. ¶ Quero quid in dubio si nō apparet qualis cōuentio fuerit an species ꝓ pecunia soluta fuit dico qꝰ magis ꝓsumi bz de soluēdo vel tradēdo quā simpliciter dedā do. ar. bui⁹. l. ꝛ. ff. de vsuca. ꝓ empt. ore. l. ij. et de solu. l. qui res. in prin. ꝛ. ff. de pig. actio. l. eleganter. in princi.

1 ¶ Sententia diffinitiua super negotio semel decisō nō valet.
2 Judiciū idē est de successore qō de iudice in cui⁹ locum succedit.
3 Snīa lata in possessorio an ꝓiudicet in petitorio.
4 Diffinitiua sententia que sit.
5 Interlocutoria sententia que est.
6 Interlocutoria quare appellatur sic.
7 Interlocutoria sit in eo qō sentit conditio expensarum. ꝛ nu. 8.
9 Interlocutoria que libet indistincte revocatur.
10 Judice pronūciante se iudicem non esse an talis sententia revocatur contrario imperio.
11 Interlocutoria an et quādo possit revocari.
12 Judex qui est interlocutus an possit illā revocare post appellationem ab interlocutoria.
13 Interlocutoria parte absente si possit revocari.
14 Interlocutoria quoties revocari possit.
15 Interlocutoria si in scripto sit proferenda.

Quot sententiā. Jsta. l. tres qōnes decidit qꝰ se patēt. Casus. † Sententia diffinitiua super negotio semel decisō non valet. ¶ Hec lata in possessorio ꝓiudicat in petitorio[a]. ¶ Et interlocutoria non diffinit. ideo in contra imperio reaudiatur. hoc dicit. ¶ Et hec sunt tria notabilia que habes ex lege colligere. ¶ Quartuz est qꝰ hoc verbum snīa simpliꝛ. platū intelligiť in dubio de diffinitiua[b] vt hic in ꝑn. nō de interlocutoria de qua hic in fi. ꝛ idē pbat in. l. qō iussit. ff. de re iudi. ¶ Quintū est de dictione plerūq; q facit regulā vt hic ꝛ ff. de offi. ꝓfec. vr. l. iij. ℌ. ꝛ qꝛ plerūq. ꝛ. ff. de here. isti. l. seruū meū. ℌ. hereditas. ꝛ. ff. de flu. l. i. ℌ. ait ꝓtor. ꝛ est glo. o. ℌ. per quas ꝓso. no. acq. l. ij. in gl. pe. Jtē no. qꝰ idē iudiciū est de successore qꝰ de iudice in cui⁹ locū succedit. Jtē qō possessio nihil bz cōe cū ꝓprietate: vt hic ꝛ. l. naturaliter. ℌ. nihil. ff. ō acq pos. qꝰ snīa i possessorio nō ꝓiudicat in petitorio. ¶ Cōtra ꝑmū dictū opponit de. ij. ꝛ. iij. rīso. huius Solu. vt gl. qꝛ principiū de eodē negotio in. ℌ. rñ. de diuerso. Jtē principiū in diffinitiua snīa est finis. et hoc vult glo. vbiq; ad vñ. plerūq. aut est diffinitiua: ꝛ est rō: qꝛ peū iudicis officiū est finitū: vt. l. iudex. de re iudi. in interlocutoria secus ℌ. Dy. ꝛ doc. ¶ Cōtra ꝑmū dicrū op. ab extra ō notatis. j. qñ ꝙo. nō est ne. l. i. Solu. vt ibi no. ¶ Et de materia huius principiū remitto ad ea que ibi dicam ꝛ ad ea que scripsi. ℌ. de sentē. ex peri. re. l. ij. q hic adde si hoc principiū vis ampliare

5 ¶ Cōtra scōm dictū opp. qꝰ snīa lata in possessorio ꝓiudicet in petitorio. Sed certi sunt hodie casus in quibus heredi scripto est necessaria bonorum possessio de iure prętorio q no. per glo. in. l. certū. ℌ. vnde cog. ¶ Pone mō qꝰ in aliquo ex his casib⁹ q petit bonorū possessionē est repulsus ꝑ snīam iudicis ad instantiā legitimi cōtradictoris: certe talis snīa ꝓiudicat ei i petitorio q

a ¶ In possessorio ꝓ iudicat in petitorio. adde glo. iij. ꝺ. c. inter dilectos. de do. gl. ꝛ doc. in. c. pastoralis. de capel. mo. Jnn. in. c. j. de sequestra. pos. ꝛ fruc.

b ¶ De diffinitiua. adde gl. in verbo per exceptionē in. c. cū olim. de testi. gl. i ℌ. o diffinitiua in cle. i. de seque. pos. ꝛ fruct. Lar. in. c. cum olim. in. j. cōsil. de cā pos. et ꝓprie.

c ¶ Dictiōe plerūq; adde doc. in. l si plures. ff. de vul. ꝛ pup. in. c. de ol. dele. li. vj. rapeu. confi. lxxiij. i. ci. domin⁹ Tho. canonic⁹ lucan⁹

d ¶ Que snīa sit diffinitiua. adō glo. in cle. i. de fęſt. pos. et fru. spe. ti. de sen. pla. bald. in. l. q⁹ iussit. ff. de re indi.

e ¶ Semp revocari. Addō. bar. i. l. dicere. ff. ō arb. ꝛ vide Bal. l. i. si pses. ℌ. quo. qui in ꝛ adō dictū bar. in. li. ℌ. fi. de ꝓto. stip. et vide bart. in. l. terminato. verbo quot. i gl. j. de fru. et lit. expen. Et adde qō inder revocāsin terlocutoriā ꝑmitur circūuent⁹ in ea. c. cum olim et ibi doc. de re in. Jtē ꝛ ipsa revocatiōe ꝑsumitur circūuent⁹ nisi fuciat mentionē de prima. sed fic ibi etiā fi prima fuit iniqua ꝛ fic prīa nō vindicat revocata cr. ℌ. ℨ Bar. l. q⁹ iussit. ff. de re in. Jtē adde qꝰ revocare pōt cōdēnatoriā expensarum Jnn. i. c. auditis. de ꝓcu. Bal. l. i. j. seu. rescind non pos. itē taxationē expensar⁹ Jmo. in. c. sup. eo. quod me can. ꝛ Bal. in addi. spe. ō expē. ℌ. pōt. inder. item nō pōt revocare interlocutoriam qꝰ ñ audiaſ bar. in. l. i. ℌ. fi. ff. ō ꝓto. stip. et an ꝛ qñ possit revocare ō cretū Bal. i rub. ℌ. de rescin. vend. Bal. l. c. i. v. co. ō mi. vas. q cōru. est in vñ. feu. ꝛ bart. ꝛ doc. i. l. ij. ff. vbi pupill⁹ edu. ō itē adde etiā qō interlocutoriā sup exceptionib⁹ revocaꝛ repotest Jnn. in c. ij. de o. cog.

e tc potest dummodo aliquod dandum vel fiendum parti non

Universidad de Deusto Biblioteca

contineat. Et ponebat exempla ista in primo casu quando continet aliquid dari vel fieri parti: puta si imperat expensas litis dari vel quem ex litigatoribus pacifice possidere. ¶† Sed examinemus ista exempla. Et primo de expensis in eo quod sentit condemnatio expensarum a fit interlocutoria non videtur verū vt .j. de fru. ⁊ lit. expen. l. terminato. ⁊ .j. quando prouo. nō est ne. Loēm. ⁊ .ff. de re iudi. l. paulus. Sed ad hoc defendendum ¶30 potuerat quod dixit iussit. ⁊ non dixit condemnauit. ideo dicit q̄ nādo iubet expensas restitui rōne cōtumacie talis iussus est sententia interlocutoria. vt. l. sanctimus. ⁊ .de in. ⁊ auf. qui semel. quō ⁊ qñ iudex. Alliq̄ in eis condemnat ratione victorie: ⁊ tunc talis sententia est expensarū que est snia victorie cui adiungitur vel accedit: quia accessoriū sequit̄ naturā sui principalis. vt. ff. de reg. iur. l. cum principalis. q̄ aūt snia expensarum accedat. imo probatur ibi casus in. o. l. paulus. ⁊ .ā. de iudi. l. properandū. ℌ. sinautē alterū. ⁊ in ant. de iudi. ℌ. oportet. Si igitur snia victorie est interlocutoria quia lata super incidēti vel emergēti similiter erit ⁊ illa expēsarū ⁊ si principalis est diffinitiua similiter ⁊ ista. ¶Restat ergo solū videre an principalis possit revocari vel non. Aliud autem exemplū ac. qñ iussit quē pacifice possidere reprobatur in duobus. ¶Primo in eo q̄ ¶30 dixit q̄ cōtinet aliquid dari vel fieri parti vel equipollens: q: falsum est: vt per se p3. sed ab hoc defendit q: quiete ⁊ pacifice quis nō potest possidere nisi desistat aduersarius a turbatiōe ⁊ pacificā alteri relinquat possessionē. vnde satis continet equipollens. Secundo probatur ex alio capite: q: ¶30 dixit talem snam sup possessorio latā fore interlocutoria q̄ est falsum: vt hic no. glo. j. ⁊ fina. ⁊ tale dispu tant glo. idē tenēt. j. ff de momē. pos. fu. ap. l. i. ⁊ ita cōiter transeunt legistē. Sed certe ab hoc potest ac. defendi. Nam reprobantes dicit verū in possessorio principaliter ⁊in iudicio proposito pendente petitorio. Nam tunc lata sup possessorio est interlocutoria. cuius est in. c. cum veniss̄ent. extra de institu. Nam ⁊m verum intellectum quem ibi ponit Inno. ibi agebatur petitorio: q: cōfessoria vel negatoria l3 gl. ibi aliter illi ter. intelligat. Secūda opi. fuit in parte cōtra Accur. ⁊ ¶30. ¶Nā l3 a30 ab illis obiectis fit defensus: tū in alio sensu vez q̄ quando est lata super incidenti vel emergenti nec continet aliquod dari vel fieri a parte parti: q̄ tunc contrario imperio potest revocari reprobatur a quibusdam dicentibus q̄ sicut diffinitiua nō revocatur: ita nec ista que articulum illum de quo fuit dubitatum diffinit yo in eo sic parit exceptionem rei iudicate sicut diffinitiua super negotio principali. argu. j. si ex fal. instrumen. l. i. ⁊ sensu contrario vel a rōne cessante. ⁊ ar. ff. de compen. l. q̄ in diem. ℌ. si rōnem. ¶† Et sic fuit cōclusio istorum q̄ aut continet interlocutoria aligd dari vel fieri parti a parte: ⁊ tūc nō revocatur ¶30 iperio. ⁊ in ℍ cōcordat cū argu. preter q̄s in exēplo qñ iussit quē eo pacifice possidere: q: dixerūt sniam diffinitiuam esse vt dixi aut nō continet aliquid dari vel fieri ⁊ tūc aut lata est super aliquo incidenti vel emergenti accipiendo incidēt̄ vel emergēt̄: vt no. ff. de or. iu. l. j. et tūc illa non pōt revocari nec mutari. Aut non fuit lata sup incidēti vel emergentia aliquo: ⁊ sic nō diffinit vt cū videt quem regulis adesse: ⁊ tunc revocari possit vt hic. et. ff. ō re iud. l. quod iussit. ⁊ hoc totum dixerunt. pbari in. l. dicere. ff. ō arbi. et ℍ dicebant q̄ si fuit oppositū actori q̄ erat seruus ⁊ sup hoc altercatū ⁊ iudicatum q̄ ¶30 imperio l3 talis snia sit interlocutoria non revocat. ⁊ ita no gl. in. d. l. q̄ iussit. ⁊ idem si oppositum fuit testi q̄ nō erat admittēdus: q: infamis vel seruus. et super hoc fuit iudicatū. Nā hoc nō revocabit. ℍ vult gl. hic si. Idē dixerūt si dubitatū fuit an dilatio petita esset dāda vel nō. et sup hoc fuit iudicatū ista. et nō revocabit. ⁊ hoc exēplo ponit gl. i. d. l. q̄ iussit

¶Tertia est opi. q̄ vē fuisse accursij. ſ. ⁊ q̄ oēs interlocutoria in distincte q̄uocē. et sic sine ⁊tencat aligd dari vel fieri sine sit lata super incidenti vel emergenti. ⁊ hec glo. pomē. j. sen. re. nō posl. j. in fi. glo. magne cui cōcor. alia. ff. de pteo. sti. l. i. ℌ. fi. Et hāc opi. dixerūt Dy. ⁊ Jaco. de are. verā vt per eos bī in. d. l. q̄ iussit. et idē dixerūt hic pet. ⁊ Cy. ⁊ moti sunt primo per. d. l. q̄ iussit. q: loquitur indistinte. Scō pter. d. l. i. ℌ. fi. ff. de pteo. stipu. ⁊ p. l. pe. in eo. ti. in quibus clare pbaf q̄ l3 in interlocutoria ⁊tineat aligd dari vel fieri nihilominus reuocat ⁊ opi. in hoc ⁊tia nō bona. Silr ibidē pbaf q̄ l3 sit cōttio sup incidenti vel emergēti vez an pignus sit dādū vel satisdandum fideiussoribus vel simpliciter cauendum pretor fic interponit ⁊cognoscit an alterū ex bis ⁊nunciat fieri vel iubet ⁊ postq̄ alter: ex bis fieri iussit illud reuocat et mutat. ⁊ banc opi. secuti sunt cano. in. c. cum cessante. extra de ap. ¶Quarta est opi. quam Bar. dixit suā fuisse quā Bal. simpliciter recitat vez q̄ interlocutoria lata iudex definitil l3 cause iudex esse siue perimit eius iurisdictio ⁊ illa est q̄ nō pōt mutari vel revocari. et est rō: q: tunc esset ea dez rō q̄ indiffinitiua quia functus est officio: vt. l. iudex. ff. de re iudi. Sed vbi interlocutoria lata nō definit iudex esse tūc illa pōt revocari vt in opi. precedenti et per ℌs ista opi. non est noua. Sed a doctoribus de quibus supra dixi est supposita pro indubitata: vt patet q̄ ratione diuersitatis quā assignant in questione quare diffinitiua nō reuocat̄ sed interlocutoria fic. dicūt enim q̄ iudex in diffinien do definit esse iudex nō interloquendo. ⁊ sic apud eos satis erat conclusum quod vbi per interlocutoriam definit iudex esse illa interlocutoria q̄ vbi per interlocutoriam definit iudex esse illa interlocutoria per eum non revocatur. Sed super. a ¶30 iu quibus iudex esse non definit fuerunt opin. predicte. Verum iuxta hāc conclusionem que est vera. ¶Quero de exemplis qñ per interlocutoriam iudex esse definit. ⁊ Bar. duo exempla ponit vnū cum iudex pronunciat super libello producendum nō esse aliud cum absolut ab obseruatione iudicij siue absoluat propter libellum ineptum siue propter ineptum processum siue quia debitum petitum interim sit solutum siue quia instantia iudicij fit in ept. vt. ff. si mē. fal. mo. di. l. j. ℌ. i. ⁊. ff. de accu. l. titia. et. ā. de iud. l. properandum. ℌ. illo⁹ pro cui dubio. ⁊ istorum exemplorū ratio potest esse q: talis sententia propter id nō est interlocutoria cōsiderato argumēto ab ethymologia vocabuli: quia inter duo extrema interlocutoria: vt supra dixi scōm eos extremū locum habere tūc nō potest vim diffinitiue sñe. ideo proprie interlocutoria nō est nec cause sed diffinitiua instantie. Et ita dixit Jaco. bu. in. d. l. properandū. l3 ex cōi vsu appelletur interlocutoria quia negotiū principale non diffinit verificatis aliis duobus exemplis.

¶† Quero de quodā tertio pone q̄ iudex pronunciet se iudicē non esse ⁊ videtur ex predictis q̄ talis sententia non reuocet cōtrario imperio cum per eam iudicis officiū appareat finitum vt extra de offi. dele. c. significantibus. vbi videt casus. Sed in contrarium videtur alius casus. extra de preben. c. cū dilectus filius. ℌ. ppter ⁊tiectatem dictor capitulor. dixit ¶Dau. de leaza. q̄si iudex pronunciet se iudicē nō esse super aliquo dependēt̄ principali: tunc q: iudex durat super principali illam interlocutoriā sup dependenti ille latā revocare possit. argu. extra de offi. delega. c. super gratia. lib. vi. ⁊ ita intelligatur dictum. c. cum dilect filius. Et pronunciat se non esse iudicē super principali petito Et tanē eius officium sit finitum talem interlocutoriam revocare non possit. ⁊ ex hoc apparet q̄ si iudex pronunciaret se iudicem esse illam revocare posset. ¶Hunc quero de quodā quarto exemplo. pone q̄ iudex propter exceptionē seruitutis opposita tam actori pronunciat procedendum non esse super petitis ꝓpter seruitutem actoris. an poterit contrario imperio revocare. ⁊ vē q̄ nō quia videt̄ pnūciare se iudicem nō esse inter personas illas nec alia diffinitiua vlterius expectatur. Et isto casu p̄cedit glo. in. d. l. q̄ iussit. ⁊ forte idem sentit glo. ſ. hic posita. Verificata igitur ⁊ declarata per exempla ista qōne q̄ ibi p interlocutoriam iudex definit iudex esse in causa illa seu iurisdictio eius vel officium finitur quod talis interlocutoria contrario imperio non revocatur quia nullum habet imperium. ⁊ sic iudex esse non definit aut interlocutoria illa omni casu revocare possit: et prefati doctores dixerunt q̄ sic: vt superius dixi. ¶Sed ego de aliquibus dubito. Ideo quero pone q̄ minor petit restitutionē in integrū q: minor et lesus iudex ante diffinitiuā pnunciat eū minorē ab hac ſterlocutoria nedum de iure canonico permittit appellari ab omni grauamine sed etiam de iure ciuili q̄ regulariter pbibet b isto casu pmittit: vt. l. intra vtile. ff. de minō. Sed an ¶30 superio hec interlocutoria revocari poterit. Sz vē q̄ sic q: iudex nō definit. Sed ego puto ¶30 quia vt ita loquor pars diffinitiue sentētie est q̄ est vnū de bis er quibus snia diffinitiua infert vnū de narratis in libello super quo iudex pronunciat. nō illius respectu diffinit ⁊ perimit. Unde non puto q̄ talis interlocutoria revocari possit per eundē iudicē: sed tm̄ p iudicem appellationis: vt. d. l. intra vtile. ¶An̄ potest dari talis questio quod in casu in quo nō sit p interlocutoriā finitū iudicis officiū si illa interlocutoria est quodāmodo pars diffinitiue snie tūc ille non potest ¶30 superio revocari vel aliter si diffinitiua ferenda trahit necessariā cōsequentiā ab ſterlocutoria sic lata talis interlocutoria non revocatur ¶30 imperio sed necessaria est appellatio.

¶Iurta hoc revoco aliū casum in dubium pone quod in cōsessum fit preceptū de soluēdo an revocari poterit contario imperio. ⁊ videt qō sic q̄ interlocutoria talis iussus appellatur: vt. l. ait pretor. ℌ. permittit. ff. de mi. ⁊ no. doc. in. l. ante. j. quo. ap. nō reci. In ⁊tiū facit q: finitum est iudicis officium ⁊ nulla alia expectat diffinitiua. ⁊ hāc puto tutiorem. ¶Nunc venio ad ſertū principale in quo dixi q̄ inouerem plura dubia circa interlocutoriā q̄ pōt ¶30 iperio revocari. ¶† Et primo quero an postq̄ interlocutoria est mandata executioni possit revocari ⁊ text. cum glo. qō nō nisi de vtriusq; partis volūtate vel altera iuuita cum magna cause cognitiōe. ⁊ hoc habet. ff. de pteo. stip. l. j. in fi. Et primo hoc accedat. ff. de ope. no. nun. l. fi opus. ¶Secundo quero si non est executioni mandata sed post ea; lata est diffinitiua an tunc possit revocari vico q̄ non q: iudex desijt iudex esse ⁊ functus est officio suo. vt. l. iudex. ff. de re iudi. ⁊ sic habent locum superius dicta. Et primo hoc accedat. ff. de compen. l. q̄ si in diez. ℌ. si rōnem

12. si ratiōe. ⁊. ſ. si ex fal. instru. l. j. ¶† Tertio quero an post appellationem ab interlocutoria iudex qui interlocut⁹ est possit illam revocare ⁊ videt̄ q̄ non q: nil debet innouari appellatione pendente. vt. ff. nihil innouan. ap. pen. per totum. Contrarius tenet Bar. per tex. extra de ap. c. cum cessante. Nō ob. contrariū q: in
13 appellatione a diffinitiua loquit. ¶† Quarto ḡro an parte absente reuocare possit. Dy. distinxit aut interlocutoria illa requirit cause cognitionē siue est videre in interlocutoria ferenda super hoc an dilatio sit danda vel nō vt. ā. de dila. a procedente. ⁊ tunc sicut in danda ita in revocanda requiritur cause cognitio ⁊ per q̄s partis presentia vel ettatio legitima. ar. ff. de regu. iu. l. nihil tam naturale. ⁊. ff. de ſo. l. prout quisq̄. Et q: quecūq; cause cognitionem desiderant ⁊c. vt. l. omnia quecunq; ff. de reg. iu. Aut interlocutoria illa nō requirit cause cognitionē. ita q̄ pars circa diem compareat. ⁊ tūc parte absente mutari ⁊ revocari potest vt. ff. de ar. l. diem proferre. in prin. ⁊. l. dicere. in fi. ⁊. l. sed in
14. terpellatum. ℌ. j. ⁊ ibi not. ¶† Quinto quero quoties revocari potest. ⁊ rñdet. Dy. q̄ toties quoties appellari potest ⁊ nō vltra quod est bis. vt. j. ne li. in vna eademq; causa ter. pro. l. j. ⁊ arg. ff. de leg. iū. l. fideicommissa. ℌ. si quis decem. ⁊ vt lega. no. ca. l. i. ℌ. si quis absurdum enim est vt iudex possit quoties vellet. ¶Sexto quero vsq; ad quod tempus revocari possit ⁊ huic respōdet glo. l. j. q̄ iussit. vsq; ad quatuor menses. quasi tunc habeat pmptas ⁊ paratā executionē. ar. j. de execu. rei iud. l. fi. Sed executio cum
c revocatione nihil habet commune. Ideo alij dixerūt vsq; ad. x. dies q: ita est in appellatiōe que tractat de revocatione. vt. j. de ap. l. bodie aūt ⁊ similiter in supplicatiōe. vt in aut. que suppli. ā. de preci. impera. offe. ⁊ hec sunt magis similia ⁊ cōformia nostre materie. hoc fatetur Dy. quem cōiter doc. sequuntur si queramus de tēpore. j. q̄ pars debet ⁊ pōt petere revocari. ¶Sz
a si queramus de tempore. j. quod iudex suo officio a ⁊ non ad instantiam partis potest revocare. ⁊ tunc dixit cum posse quādocunq; ante diffinitiuam senrentiam. q: ante non est finitum eius officium vt supra⁹ius dixi. Ego idem sequor: vbi interlocutoria fuerit aliqua. Sed vbi fuisset ipso iure nulla. ⁊ tunc puto q̄ perpetuo possit dici nulla per viam principalis petitionis sicut diffinitiua. vt. ff. de condi. inde. l. eleganter. ℌ. si post. ⁊. j. de appel. l. si expressim. ⁊ quatenus de facto procedit catenus de facto revocari. ⁊ p hoc accedat. ff. de evic. l. minor. in ſprin. cum ibi not. ⁊. ff. de re. eo. l. ℌuis. fm ynam lec. ff. de ope. no. nuncia. l. fi opus. ⁊. ā. de predi. mi. l. si preses. ¶Septimo quero an parte ſ. ⁊. dies pretente illam revocari iudex teneatur revocare. ⁊ dixit. Dy. q̄ non q: text. in dicta. l. quod iussit. dicit q̄ potest ⁊ nō dixit tenetur vel oportet. ¶Constat ergo q̄ ea que in iudicis potestate ponūtur
d nou necessitant. vt. l. non quicquid. ff. de iudi. et. l. i. ā. quando iu. Si tamen facere nolit vbi de iure esset tenoranda parti tenetur admittere. vt. ā. de in. l. sancimus. in. fi. ⁊. ā. de test. l. si quādo. vel si per superiorem cogi potest. vt in aut. vt dif. iudi. ℌ. i. ¶Octauo quero an interlocutoria per aliuz ferri potest. docto. communiter dixerunt q̄ aut requirit cause cognitionē ⁊ non potest. vt. l. a procedente. ā. de dila. aut cause cognitionem non requirit: et tunc potest vt. l. diem proferre. cum ibi not. ff. de ar. Ego tenui contrarium in. l. statutis. ā. de sen. ex peri. recitan. ⁊ rationem ibi
15 assignauit glo. dic vt ſbi. ¶† Nono quero an in scriptis b fit p
b ferenda. dic vt dixi in dicta. l. statutis. ¶Decimo quero an quo libet loco fieri possit. dic vt dixi. ā. e. l. cum sententia. ¶Undecimo quero an per actum contrarium interlocutorie prius late iudex dicatur ipsam revocare. ⁊ videtur q̄ sic. sicut in testamentis. vt. l. sancimus. ā. de testa. ⁊ in procuratore. vt. ff. de procu. l. si
3 quis cum procuratorio. ℌ. fi. pro presenti dico. aut actus sequens contradicit priori in forma vel materia. ⁊ tunc dicunt revocari. vt. ā. quomodo ⁊ quando iu. l. si preses. ⁊. ff. de re. eo. l. ℌuis. ⁊. ff. de ope. no. nun. l. si opus. aut contradicit priori in fine tantuz vel effectu. ⁊ tunc non dicitur revocari sed actus iste nouus interim factus erit nullus tanē sine cause cognitione requisita factus. vt. ā. de dila. l. sine pars. Aut contradicit priori in qualitate vel accidentia tantum. ⁊ tunc qualitas illa intelligitur revocata vt cum iussit quez adesse. kalendis postea dicit idibus. vt. d. l. differentie. ff. de ar. aut actus ille in nullo priori contradicit vt quādo super vno articulo dilationem dedit ⁊ interim sub alio pcedit ⁊ agitata sunt nulla. vt. ā. de iureiur. l. generaliter. ℌ. is autem. et sufficiant repetita per me fuit in Bononia.

¶Alli gare. b. d. Ex hoc infert q: solus ꝓsides possunt statuta facere vt. ff. q̄ quisq; in. l. bi solū pos ſunt relegare ⁊ non rectores ciuitatum ſm Cy. sed de cōsuetudine seruat contra. ex eo q: potestate sunt diuisi p ciuitates ⁊ qulibet b3 vim ꝓsidis in sua ciuitate. vt no. ā. de prescripti. on. tem. l. fi. ⁊. ff. de offi. asse. l. si ea dē. ac etiam q: iurisdictio ista est eis data per terrarum statuta. Item prestat hec lex argu. quod relegatio vel patrie interdictio non transeat per delegationem cū sit species meri imperij. vt hic. ⁊. l. relegatorum. ff. de inter. et rele. ac merum imperium per delegationem non transit vt dixi in. l. placet. ā. de peda. in. ergo ⁊c.

1 ¶ Sententia que non condemnat vel absoluit nec equipollens facit non b3 vim diffinitiue.
2 Condictio iurisiurādi intrinseca est q: iuramentū est, spēs cuiuscet probationis.
3 Intrinseca conditio ⁊ extrinseca que dicuntur.

¶Cum iudex Casus. iussus ō iurādo non diffinit cā3. b. d. Ulric snia que non condemnat vel absoluit nec equipollens facit vim diffinitiue non b3. b. d. ¶Opp. ab extra q̄ iste tex. implicet contradictionem q: in prin. dicit q̄ in snia ius videtur prestari ibi iussit et in fine. dicit quod sententia nullam vim obtinet. ⁊ per consequens diffinitiua lata fuit sed diffinitiuam esse latam ⁊ non latam sunt opposita ergo ⁊c. Sol. q̄ ō p̄n. dicit diffinitiua exponi d3. i. p diffinitiua. ¶Opp. ij. q̄ l3 nō fit lata diffinitiua tū vim habeat aliquam. q. interlocutorie super iuramento. vt. ā. de cre. l. generaliter. ℌ. i. So. confitendo. quia in terlocutoria est vt in glo. sed nullam vim b3 diffinitiue. vt. l. si qs iusiurandum. ff. de re. cre. Sol. glo. iū. in princ. q̄ hec. l. procedit fm leges veteres fm quas primo debeat sententia ferri. et post
c ea iurari ⁊ hic non seruauerat talem ordinem in sententia imo
b prius iurari iusserat. bodie autem dicit glos. q̄ valeret p legem generaliter. ℌ. i. in eo. tit. ¶Sed aduerte hic loquitur qñ solum iussus de iurando interuenit ideo nullam vim b3 nisi quatenus interlocutoria est que ad huc contrario imperio revocari potest sed iuramento prestito: tum q: executioni mandata est revocari non potest. vt dixi. ā. e. l. post ſniam. sed nulla vim ꝓterea diffinitiue b3 nisi sequatur iudicis snia super principali. ⁊ ita loquitur hic. bodie autem videtur prius ſniare sub conditione si iurauerit vt in gl. q̄ si multo post iuraretur non valeret. secus si statim. ¶Et attende q: ista glos. non loquit q̄ sententia ē lata sub conditione. sed loquitur in casu quando prius iussit iurare quod no. q: vult. ita glos. q̄ iuramētum prestari ex interuallo nō sufficiat. Sed vt dixi hec nou est butus. l. intentio que an iuramentum a iure vel postea prestitum valeat nec an incontinenti vel ex
c interuallo. sed solum dicere quod si iudex non condemnat nec absoluit nec equipollens facit nō v3. ¶Querit glos. q̄ si iudex dixit si fit turatus te absoluam. ⁊ sic de futuro te absoluo ⁊ sic de preteri. ⁊ respōde. qō tūc v3 sic sed male dicit ⁊ eo qō te absoluā. ⁊ sic concernit futurum: q: tunc nihil disponit de presenti in eo autez qō de presenti dicit te absoluo. ¶Oppo. glo. qō non valet. vt. l. ſ. biduum. ff. quando ap. fit. ⁊ rñdet quod ibi quando sub con d
ditione extrinseca hic quando sub intrinseca cōdemnat vel ab
2 soluit. ¶† Est enī cōditio iusiurandi intrinseca q: iuramentum est species. ſ. probationis. vt. ā. de iureiur. l. in bonefidei. et. ff. eo. ti. l. admonendi. secundum autem probationes debet iudicari. vt. ff. de offi. preſi. l. illicitas. ℌ. veritas. ⁊ ideo conditio intrinseca censetur. ¶Sed id quod dicit glo. quod nō valet sub cōditione extrinseca reprobavit ¶Pe. per. d. ℌ. biduum. vbi dicitur q̄ licet ferri non debet lata tamen tenet. ¶Do eidem tenet Cy. sed dicit glo. dicere quod non voluit quod sententia non teneat. sed quod iusta causa est appellandi ꝓpter grauamen conditionis extrinsece. Sed truffa est ideo similiter tene gloss. quam tenebat Jaco. butr. ⁊ dominus meus. Et ratio est in promptu. ¶Primo quia super hoc non est acceptum iudicium. vt. ff. de ver. obli. l. j. ℌ. adhēc. ergo ⁊c. vt. l. vt fundus. ff. de condi. ⁊. l. fin. de fun. li. Secundo quia sine deliberatione ⁊ cause cognitione apparet lata
3 contra. l. ex stipulatione, ā. eo. ⁊. ā. ti. j. l. ij. ¶Nec antem cessat quādo conditio est intrinseca. ⁊ intelligo intrinsecā sive depēdeat ex actis assertoriis sive pbatoriis. Extrinsecā qñ ex neutris ⁊ ex bis recipe cōsilium si non potest terminare causam infra tempus p̄ fixum a statuto ꝓpter multitudinem oppositorum ⁊ non vis incidere in penam vt reum condemnes si apparet probatum et eum absoluat si probationibus per actorem factis apparet eum nō. pbasse. ¶Sz qd si nōdū erat dat⁹ termin⁹ ad pbandū vel nō erāt recepte pbatiōes. dicit Ja. bu. q̄ quidā iudex 2dēnauit reū sed ex probationibus fiendis apparet eum debere alias absolui ⁊ subiungit quod pronunciatum fuit sententiam tenere per id q̄ tenet ista gloss. de iuramento. ⁊ ar. l. terminato. j. de fruct. ⁊ lit. exp. ¶Sed Bald. hoc secundum probationes fiendas reprobat cum probationes debeant precedere sententiaz. alias est peruersio ordinis ⁊ vitiatur sententia. vt not. ā. eo. l. prolataz Ad istam gloss. respond. quod speciale est in iuramēto quia est litis decisiuum sed illud verum in iudiciali non in necessario de quo hic loquitur. ⁊ in. l. in bone fidei. ā. de iureiur. vnde ad. l. pro latam potest responderi quod ibi in sententia simplici et pura. hic in conditionali sub conditione intrinseca lata forte quia in hoc est dicendum quod Jacob. butr. bene dicat quando terminus fuit datus ad probandum ⁊ nondum probationes erunt recepte vel non misse quia extra territorium erant recipiende Sed vbi terminus non erat datus ad probandum tunc senten-

a ¶Under suo offi cio. Adde Bal. i. l. i. j. sen. resci. nō pos. no. in. c. qualiter de accu. ino. in. c. sacro. ō sen. excō. ⁊ in. c. fin. q̄ me. cau. ⁊ bal. in materiavbi. ā. q̄ vez est siue iudex ereaueriti, pcessu siue in interlocutoria etiā i criali cā. ſz Inn. i. d. c. qualr. ⁊ bal. vbi ā. v. lxxvj. a. c. cū cessante. ō app. ⁊ alterū. i. l. iiij. ℌ. hec autē. de pā. in fec.

b ¶An i scriptis. Adde Bar. in. l. nec qcq̄ i. ℌ. vbi decretū de offi. p cō. bal. i. l. bac cō sultissima. ā. q te. fa. pos. spe. tim. ō sen. pla. vsi. qd ō interlocutia. et ibi bal. in addi. lanfra. in repe. c. qñ ℌ. de pba.

c ¶Et postea iurari. illud tñ an iuramentū possit p stari post sniazvi de bar. in. l. gñaliter. in prin. ⁊ i. l. admonēdi. ad fi. ff. de iureiur. ⁊ ibi plene per Jud.

d ¶Sub cōditiōe vide Bar. i. l. arr ptor. ℌ. i. ff. ō f in. Et qō snia sub cō ditione intrinseca valeat vide no. ere plū p Jnno. in. c. ge. ppetu⁹. ō fi. in strm. ⁊ rea sūpsit bal. i. l. ij. ā. vt lit. pē. ⁊ vtrū valeat ista snia cōdēno ad centū q̄ si non solueris. ſ. cps q̄ patiaris tales pe nā Bal. tz. q̄ sic l. iij. in pen. co. ā. ō ifa. ⁊ dixi in. l. j. in fi. ff. si quis ius di. non ob.

7 ¶Cōdēnatio expēsarū. adde gl. Ly. ⁊ Bar. i. l. generaliter. ā. ō re. cre. gl. c. vt ōbit⁹ de ap. inn. ⁊ Bo stu. ti. c. ſi. de od. ⁊ cōtu. arch. in. c. i primis. ℌ. q. i.

a

b ¶Quod regulariter pbibet. Tu vis ō hoc p bar. Soci. i suo tract. f. illē. reg. xxiij. i ver. appellatio. ⁊ aliq̄ dregsla. xxiij in eo, ver.

8

c ¶ſ Revocari de iterlocutoria an ⁊ qñ possit revocari Bal. dicno. nu. xiij. ℌ. mō cōiunge. vbi cōcludit q̄ si recreditē te integra secus 9 si parti ius esset quesitum. ō quo vide ang. in. l. qō iussit. ff. de re iu. ⁊ bar. in. l. i. ℌ. si, ff. de pteo. stipu. ⁊ Bal. q̄ elegāter loquit in. l. arbi tro. ff. q̄ satisf. eog

¶ Si scia. adó cl. 2ſi. crriiij. licp. plens cõsultatio. a
ſ. h. nõ circa fi. in pria petecha. crcv. vbi hoc idem alle gat iudncit ⁊ firmat. b

¶ Põt ferri. adó ⁊ qd inter vulga res an inter eos in ia vulgariter ó beat. pferri vide doc. i. l. i. ſ. fi. ó v. ob. ⁊ bar. in. l. de crea. ff. de re iu.

¶ Nõ crẽplis. i telligе niſi ſint a ꝓncipe approba ta. ter. eſt no. quẽ ibi no. abb. i. c. af ferte. ó ꝓſump. ⁊ adó gl. xxx. di. c. fi. ⁊ vide abb. in d. c. afferte ⁊ dicit qꝫ crẽplis vocteris teſti recte iudica mus marieſi ſint diuina allegat. c. qualr ⁊ qñ. el. ẽ ó accu. ⁊. ẽ. q. i. dñs oipotẽs. adde qꝫ no. bal. i. l. i. j. qñ ꝓuoc. nõ · ſt ne ce. ⁊ no. iſmo. i. l. ſi crẽplis. ff. ó app. in. ẽ. char.

¶ Reconuẽtio qualr ꝓcedat re cõuẽtio ⁊ qñ locꝰ dẽat vide ſoci. cõ ſil. xxxviij. inci. p decliõe ꝑdicte ẽ. vi. ꝓncipaliter moueor circa ſi. cũ vñi. ſe. in. i. pte char. lxij. ⁊ 2ſi. rl i. incip. antecẽ ad qõnũ. v. ſcõdo caſu cũ ỽ. ſeq. i. o. par. cha. lxxxi. Itẽ ad de qꝫ recõuẽtiõis loc⁹ nõ eſt in cãis l qb⁹. ꝓprie nõ ẽ iudiciuꝫ ſeu q̃ nõ bz diſceptatiõẽ iudicioꝝ ⁊ in qui bus caſib⁹ ⁊ cãis loc⁹ nõ ẽ vtõ ſoci 2ſi. cxlvij. ici. inu tilis ſz neceſſaria ỽ. h. cõcludo cuz vſ. ſe. ⁊ vſic. cur. ſe ptimã ⁊ vlt. q. cũ qnq; ỽ. ſe. i. ẽ. pte. char. xxxij.

¶ Qõ alsnõ cẽt ci⁹ cõpetẽs. Addõ Bar. in aut. ſe. et bal. hic in. ẽ. co. ⁊ limitat vt per bar. ibi.

tia ferri non poteſt. argumẽ. eorum que diri. in. l. properandum. ⁊ quidam. ff. de iu. ¶ Quod dixi de iuramento. idem dic quã do ſententia [a] neceſſaria eſt ferenda ꝑm conſilium ſapientis vt iudex poſſit abſoluere vel condẽnare ꝑm quod ſapiens conſulet et hoc ſapiente nimis tardante ⁊ iudice penam incurrere non valente.

Iudices. Caſus. ex greco inter grecos ⁊ ex latino inter latinos poteſt ferri [b] ſententia. hoc dicit.

¶ Iurandum eſt non exemplis ſed legibus.

Sententias iniuſtas nõ debet iudex ſequi nec erroneas.

Primo. Caſus. ⁊ non exemplis [c] ſed legib⁹ eſt iudicandum. h. d. ¶ Nõ. q. iudex nõ debet ſequi ſententias iniuſtas nec erroneas et dicun tur erronee ⁊ iniuſte que non habent fundamentum iuris: ſecus ſi iuris fundamentum habeant: quia tunc ſequende ſunt ⁊ nõ ꝑ ſententie ſed quia ius ſic diſponit. ¶ Et ex his not. ſecundo qꝫ locus a veritate vicit argumẽtum ſeu locum ab auctoritate in dubijs tamẽ ꝓbatorum doctorum autoritates ſunt ſequende. vt dicitur de Labroncin. l. apud. ff. de manumiſ. vin. ¶ Item no. qꝫ iudex non tenetur ſequi cõſilium ſapientis quod intelligе niſi arcetur a ſtatuto. ¶ Opp. qꝫ non teneatur ſequi le ges. vt. ff. de his qui no. infa. l. i. ſ. nunq̃ ergo ſol. ibi in iuriſdato/ re qui preeſt legi bic in iudice qui ſubeſt vel ibi in optimo exemplo. bic in malo ſm Jac. bu. ad quod. ẽ. de fur. l. manifeſtiſſimi. ſ. ſed cum in ſecunda. ⁊. ff. de ma. vin. l. an apud. ¶ Oppo. qꝫ ſen tentiaz magiſtratus ſequi debeat. vt. ẽ. de legi. l. ſi. ſo. qꝫ ibi de ꝑn clꝑis ſententia qui preeſt magiſtratibus bic de inferioribus. ¶ Oppo. iõ. de. l. de quibus. ⁊ de. l. qui interpretatiõe. ff. de legi. ſo. vt in glo. ſi. videlicet qꝫ ibi quando ex pluralitate ſentẽtiarum inducta eſt conſuetudo. bic quando non eſt inducta. Et primo caſu ſequitur potius conſuetudinem que tacito conſenſu populi eſt inducta que tunc qualiter inducatur dic vt plene ſcripſi in d. l. de quibus. ⁊ dicam deo duce. ſ. que ſit lon. conſue. l. i. ¶ Alterius dicit Bal. qꝫ ſi precipiatur decidi ſm veritatem ⁊ iuſtitiam intelligitur de veritate cui patrocinat. ⁊ ex qua ius inducat vel det actionem.

¶ Actor poteſt nedum de eodem negotio ſed etiam diuerſo reconuenire coram eodem iudice. ⁊ nu. 2.

Compenſatio terminatur vna ſententia ſed reconuentio nõ ſem per vna.

Quamquidem papinianus. Ego ꝑmitto ꝑ quãdã ꝗ quentio ⁊ reconuentio [d] fiunt ſuper eadem re vel negotio vt eſt videre i iudicijs duplicib⁹ fami. her. cõi diui. ſimũ regundoꝝ. vel rõnis vel adminiſtrationis redden de. ⁊ tũc de iure digeſtoꝝ erat neceſſe coã eodẽ iudice reconuentionem fieri: vt. ff. de qui. re. ad eũdem iu. in ea. l. i. ⁊. h. hoc ap ꝓto batur iudiciorum duplicitas quia in eis eſt quilibet actor et re⁹: adeo qꝫ etiam ſi ꝓmus conuentus alium libellum non porrigat ipſe ex petitione actoris videtur petere vt diuiſio fiat et adiudi cationes etiam perſonales preſcriptiones vt natura actionis et iudicij expoſulat. ideo cuiuſlibet petitio: quia idem petit tacite ⁊ conſecutiue ꝓ conuento qõ petit ꝓ ſeipſo ⁊ ſic merito apud eundem iudicem. Eſt ⁊ alia ratio vt continentia cauſe diuidatur. Et tertio ne abſurditas aliqua ſequatur ſi apud diuerſos iudices hoc tractaretur quia forſan aliter adiudicaret vnus quam aliter vel diuerſimode fines poneret. et bas tres rationes ponit glo. in ꝓalleg. l. i. hoc idem de iure codicis fuit prouiſum: vt. l. nulli. ẽ. de iudi. nec ſuper hoc eſt aliquid nouatum de iure aut.

¶ Quãdoqꝫ ſuper diuerſis rebus vel cauſis. ⁊ ſi iudex eſt communis et rei oli poterat fieri cõuentio nõ obſtãte aliquo actoris priuilegio quo alſ potuiſſet iuriſditionẽ iudicis declinare vt. l. i. ſ. ſed ſi agat. ff. de iu. ⁊ coram eodẽ iudice tantum et non diuerſo. vt. l. qui non. in co. ti. nec etiam obſtãte qõ iudex iſte nõ habe ret alſ iuriſditionem ſup tãta qũtitate quanta eſt petita i reco uentione: vt. ff. de iu. om. iudi. l. ſi idẽ. cũ eodem. ſ. qꝫ ſi mutue. nec iſtis caſibus eſt aliud innouatum p iſta iura. ¶ Si aũt iudex nõ erit cõis vtriuſqꝫ ſz ſolius rei. Tũc ante legẽ iſtam non reperitur quid diſpoſiũ niſi quãtũ ad ꝓncipiũ huius. l. refertur vt volebat Papi. qꝫ in caſu iſto ex quo negotiũ eſt diuerſum ⁊ iudex ẽ cõis vtriuſqꝫ qꝫ reconuentio fieri nõ poſſit coã eodẽ obſtante iudicis incõpetentia. Secus ſi fuiſſet idẽ negotiũ qꝫ tunc ipſe permittebat hoc dictum Papi. in eodẽ negotio roborat imperator ⁊ auget qꝫ extendit etiã ad diuerſum negotiũ. Et exceptionẽ incompetentie iudicis dicit opponi non poſſe bis premiſſis. ¶ Venio ad. l. quam diuido in quatuor. Nam primo recitat dictum Papi. in reconuentione facta ⁊ de eodem negotio coã eodem iudice non tñ cõi vtriuſque quia reconuẽti. Secundo illud confirmat et auget ſeu ampliat. Tertio tollit obiectum qõ ampliationi obſtabat. Quarto rõnẽ remotionis obiecti admittit ſecunda ibi: huiuſmodi. tertia ibi: nulla. quarta ibi cuius cauſa

ſus. ⁊ actor poteſt nedum de eodem negotio ſed etiam diuerſo re conuenire coram eodem iudice non obſtante quod alias non eſſet eius competens [c] iudex. h. d. ¶ Pone caſum in terminis per te: quia ex predictis ſatis clare apparet ⁊ poſtea ſupple literam ibi non ſolum iudicem ſubaudi communis vtriuſqꝫ actoris ⁊ rei bodie idem ⁊ ſi non ſit communis vt in verſic. nulla. ibi ret. i. conuenti. ibi obnoxius ex eodem facto vel negotio. Nota q̃ habes in ſummario. Item no. literam bic in fin. Ex quo doctores colligunt quod reconuentio ſapit naturam prorogationis ⁊ conuentionem quandam apud iudicem vt per eos no. in auc. ſequenti. ¶ Nunc op. qꝫ Papi. non fuit ſolus qui hoc dixit: ſed Ulpi. ⁊ alij iuriſconſulti. vt. ff. ex qui. re. ad eund. in. ea. l. i. et. ẽ. vnde imperator videtur hic loqui. Sꝫ alijs legibus nõ omnimodo idem petit reconueniens quod petit primus agens. vbi ſic ⁊ hoc in duplicibus iudicijs de quibus ib i dicit in. l. prima Jn. l. vero. ſ. ibi poſita ſimpliciter non eſt reconuentio quia actorem non petit in aliquo ſibi condemnari: licet petat conductores compelli ⁊ ſimul ſecum coram eodem iudice compelli ad rationem reddendam. ¶ Oppo. tunc. ẽ. qꝫ idem per caſum iuriſconſultum fuerit dictum qõ dicit Papi. ⁊ iam in corpore iuris erat redactum. vt. ff. de iu. om. i. l. ſi idem cũ. c. ſ. qꝫ ſi mutue. Solverũt quidam qꝫ illud fuit additũ a compoſitoribus noui iuris.

Alij qꝫ Papi. permittebat tñ ⁊ qꝫ ẽ titas in reconuentiõe dicta erat iuriſdictionem iudicantis illa. l. Gaius. addit qꝫ idẽ qui excedat. ⁊ hec in ſe vera ſi ita Papi. dixit qõ Papi. bic dixerit lege nõ habetur. quare alij dixerũt qꝫ Ba. ꝓmiſit ibi inde erat cõmunis actoris ⁊ rei. Papi. võ etiã ſi actoris iudex non eſſet ⁊ hoc dicunt ſenſiſſe glo. ẽ ſignatã ſuper ỽbo condẽnare. in ꝓci. Sz iſti reꝓbantur per Ja. bu. q nõ permiſit niſi in caſu quo iudex cõis eſſet vt ſentit bic alia glo. ſuper verbo agẽdũ. ¶ Et qꝫ hoc fit verũ ꝓbat ipſe ex eo qꝫ bic dicit in ver. nulla. q ver. ẽcia rat qõ imperator eſt ille q auget dictũ papi. ⁊ extendit ad caſus quo alſ iudex nõ eſſet competens. Sed dicis tu ſi ita eſt ergo papi. nõ fuit huius rei ſolus diſpoſitor qꝫ etiã Gaius vt. d. l. ides. Et ego rideo qõ forte Papi. fuit primꝰ vel forſan. Imperator ignorabat qõ Gaꝰ ita diriſſet vel Papiniano potiꝰ attribue re voluit vel dicamus qõ glo. iſta verũ dicat qꝫ Gai. permittebat coã cõi iudice tñ Papi. coã eodẽ. Iz nõ eſſet cõmunis ⁊ in hoc roborat. Itẽ augetur qꝫ exceptionẽ incõpetentie reiect qõ Papi. expreſſum nõ fecerat in rõne qũ ſubiũgit. ⁊ ſic gl. nõ fit cõtraria ſed vnũ ⁊ idẽ dicũt ⁊ hoc puto verũ. Tñ quicqd ſit eundem effectum habemus. vñ modicũ curãdũ õ iſta inueſtigatiõe.

¶ Oppo. tunc tertio qõ falſum ſit qõ hec lex. ꝑmittat reconuẽtionem diuerſo negotio qõ patet ex ratione hic in fiñ. poſita que in eodem tantum negotio loquitur. ⁊ tamen rat o reſtringit dictũ vt. ff. de pac. l. qõ dictum. ff. de calũ. l. hec actio. Sol. vt in glo. fiñ. in prin. cuius ambe ſolutiones ſimul iuncte ſunt vere ⁊ ꝓbantur. ẽ. de teſti. l. ſi quis teſtibus vel dic qõ ratio fuit poſita ꝓ ratione ſolius dicti papiniani non dicti imperatoris qui extendit illud debitum diuiſum ex cauſa diuerſa. ¶ Oppo. quarto quod hec. l. nobis ſeruiat de vento quia ex quo ſunt debitores bincinde locum habet compenſatio. vt inſti. de ac. ſ. in bonefidei. Sol. vt in glo. penul. videlicet quod ꝓdeſt hec. l. quando ex altera parte deberetur ſpecies quod not. ⁊ idem ſi ex vtraq; deberetur q̃ritas. Sed ex altera parte debitum non erat liquidum quib⁹ caſibus nõ admittitur compenſatio vbi ergo q̃ritas deberetur bincinde ⁊ debitum eſſet liquidum. tunc gl. fatetur contra. quod hec. l. non fuerit nobis neceſſaria. ¶ Tu dic melius quod compenſatio fit per modum excipiendi. ⁊ ideo non ob. exceptio non fit a iudice compenſatio. vt. ẽ. de compen. l. ẽ. nec ob. ff. fa. here. l. meuius. ſ. arbiter. quia in illo iudicio eſt ſpeciale quia vter q̃s eſt actor ⁊ reus. ¶ Itẽ quia ibi ille condẽnationes veniebãt nedꝫ ꝓ tio motu iudicis qui plurimũ põt arbitrari in illo iudicio recõuẽtio aũt fit per directam petitionẽ. ideo libellus eſt neceſſarius

Itẽ cõpẽſatio terminat vna ſnia ſed reconuẽtio nõ ſemp vna. vt in aut. ſe. dicã. ¶ Itẽ qui cõpenſat fatetur debitũ non qui reconuenit neceſſariũ. ſm Jaco. bu. Item quod cõpenſat non põt excedere id quod petit ſed reconuẽtio põt eſſe de maiore q̃ritate q̃ ab eo petatur. Itẽ actor ⁊ ſi nõ reportaret finaliter, modũ ex ſua petitione põt tñ reportare dãnum ex recõuentione quod nõ eſt in cõpẽſatione. ¶ Ex tribus vltimis patet qõ vtilis fuit recõuẽtio vltra compenſationẽ. ¶ Quero vltimo in quo differt hec l. ab aut. ⁊ cõſequẽter. Et dic vt in gl. ſi. qꝫ ẽ permittebat coã eodẽ. ⁊ nõ neceſſitabat. illa vero per oĩa neceſſitat vt fiat coã eodẽ iudice. ⁊ intelligit qñ de diuerſo negotio ſit recõuẽtio non de eodẽ qꝫ tũc hec neceſſitabat ſicut. l. olim. ne cauſe cõtinẽtia diuidere[t] vt. l. nulli. ẽ. de iudi. ⁊ ff. ex q. re. ad cũ in. l.). ⁊. o. Aut.

1 Reconuentio debet neceſſario fieri coram eodem iudice ordinario vel delegato.
2 Circumuentio coram quo iudice fieri poteſt et debet.
3 Judicẽ delegatus ſi poſſit reconuentus recuſare
4 Reconuentus coram iudice ordinario an illum poſſit recuſare.

Reconuentio

5 Reconuentio an fieri poteſt coram arbitro.
6 Cauſa de qua reconuenitur ſi ſit ſpiritualis vel eccleſiaſtica nõ reconueniri poteſt.
7 Actor deſiſtens a ſua conuentione an tunc ex inuito ꝓducetur in cauſa reconuentionis.
8 Reus vult cõuenire actorem aliqua actione preiudiciali õ qua iudex alſ cognitionẽ nõ habet an poſſit.
9 Ciuiliter conuentus an poſſit actorẽ criminaliter reconuenire.
10 Reconuentio in criminalibus ſi locum habeat.
11 Poteſtas data iudici in cauſa delegata extendi poteſt ad cauſam reconuentionis.
12 Uxor repetens dotem an poſſit ciuiliter reconueniri de adulterio ſuper dotis amiſſione.
13 Reconuentionis cauſam ſi ꝓmus poſſit iudex terminare et ab illa incipere qua cauſam conuentionis.
14 Lite finita ſi poſſit coram eodem iudice procedi ſuper libello reconuentionis ante finem illius producto.

Et conſequenter. Primo phibet reconuẽtionẽ fieri coram iudice diuerſo. Secundo vbi iudex ſit ſuſpect⁹ cõſulit reo Tertio nouũ dubium remouet per viam ſimplicis conuentionis tũc audietur quia nõ hec aut. hec. l. procedens hoc vetat. ⁊ iſta eſt intentio huius gl. ¶ † Hũc accedo ad ſcõm. i. ad qõnes concernentes perſonas iudicum. ⁊ quero primo coraz quo iudice fieri poteſt et debet reſpondent glo. aliqui hic poſite quod coram delegato ⁊ coram ordinario ⁊ dicunt eſſe caſum hic. ⁊ in. l. procedenti. ⁊ bene dicunt. ¶ † Tũc quero ſecundo an reconuentus poſſit recuſare iudicem delegatum ⁊ glo. bic tertia dicit quod alſo. dicit qꝫ nõ ſi reconueniatur ex eodem negotio. vt. ẽ. l. priori in fiñ. ſecus ſi ex diuerſo: quia tunc poteſt quaſi eum non eligere nec approbare ſuper illo ſed glo. tenet contrarium quia probatio fidei eſt indiuidua ⁊ quod in. l. precedenti dicitur ſuper eodem negotio. Glo. ibi ſubaudit maxime vel alio reſpectu intelligitur idem negotium vt ibi no. et verum dicit hic. ⁊ illa glo. quia caſus eſt in ſimili vt ſufficiat approbaſſe eius fidẽ in cauſa ſua. vt. ẽ. de teſti. l. ſi quis teſtibus Et hoc niſi noue inimicitie inter eos ſint vt ibi. et tunc a ſua conuentione habet deſiſtere ne ſibi cõtrarius appareat. ⁊ hec in de legato. ¶ † Quero. nõ an. recõuentus coram ordinario poſſit illuz recuſare. Et videt glo. quinta qꝫ Mar. dixit quod ſic per iſtum ter. ſed glo. tenet cõtrarũ per aut. ſi vero cõtingit. ẽ. de in. ⁊ in cor. vnde ſumit. ſ. ſui vero. an quibus patet qꝫ nõ põt recuſari ſed peti aſſociari ſic. Et hoc verũ regulariter fallit qñqꝫ vt di

a ¶ Fieri reconuentio iſtam aut. extendit Bal. habere locum ſi ſolum reſcriptum impetratum eſt quis poſſit conueniri coram iudice aliquo puta delegato. nam tunc etiam antequã conueniatur impetrans poterit reconueniri. ita dicit ipſe in. l. ij. in prin. per illum ter. ff. qõ quiſqꝫ in. vide omnino ibi Aler. ⁊ quid ſi conuentio non tenuit aliqua de cã an quis poſſit reconueniri gl. qꝫ non in. c. j. de reſcri. in. vj. Ad materiam huius aut. vide aliquas remiſſiones quas habes in. l. ſi idẽ cũ eo. ſ. qꝫ ſi mutuc. ff. õ iuriſ. om. iu. Alliqua i materia cõuentiõis ⁊ reconuentiõis vtõ ꝓBal. in. c. i. de cõtro. feu. per pares terminan. Et vide etiã bal. in. c. i. ſ. preterea vlti õ ꝓbi. feu. alie. per. Feõ. vbi queſtuit an coraz partibus baberet locum reconuentio ſup re nõ feudali. vbi vide omnino ⁊ ad intellectum huius aut. vide. c. diſpendia de reſcrip. ⁊ not. i. c. ſi. eo. ti. in anti quis. ⁊ in. c. q. de mu. pe. Et ad intellectum huius materie vide no. per Bal. in. l. edita. xxxiij. colum. verſi. xi. dñt an poſſit cumulari quando reus poſt ſit ſuper exceptione reconuenire a etorem et contra eus petitionẽ poz rigere.

¶ An coram arbitro adde barba. cõſilio. iij. incipien. illud i medium afferam. in ix. colum. iij. vo. Abba. in. c. cum dilectus. de arbi. Et adde bartol. in. l. eſt receptũ. in fin. de iuriſdit. om. iudicũ. ⁊ plenius vide hoc in vltima parte ⁊ in vltima. q. contrarium tamen ſentit gl. in. l. quid tamen in prin. in verbo criminib⁹. ff. de arbi. que poteſt eſſe vera cuz factuz eſt compromiſſime ad iudicem ordinarium. docto. ⁊ pe. de. ſu. ⁊ Aug. in dicta. l. quid. ⁊ in. l. non deſti. ſ. item ſi quis rome. ⁊ ibi Bart. eodem titul. Quod verum etiam coram arbitro iuris ſcilicet electo neceſſitate ſtatuti in Specu. de recu. in prima parte. ſ. effectus. in. ix. columna. verſicu. ſed nunqnid coã iſtis ⁊ ibi Bal. in addi. in principio. docto. ⁊ Pe. de ſu. hic Bal. in. l. neqꝫ. ad finem de compenſatio. quod compenſatio ⁊ reconuentio coram arbitro locum non habent adde Panor. in. c. i. in prima columna. in. ẽ. no. ⁊ aliquid in pe. colum. in ver. vl. quero de mu. peti.

b ¶ Conuentus a clerico. Adde Jnoc. Bald. ⁊ docto. in. c. at ſi clerici ⁊ de iudic. doct. in. c. primo. de mu. pen. Kinge. in. l. ij. in. ẽ. ſed ſi. ff. de iudi. Item adde not. in. c. ſi diligẽti. de foro compet. ⁊ in. c. at ſi clerici. de iudi. Lu. pon. vt. ẽ. ver licet reconuentioni arcticuli. iij. queſtione. viij. huius. ⁊. c. multi. ⁊ in. c. fina. de exceptio. ⁊ docto. in. c. i. de mu. pe. ⁊ docto. ⁊ Lyn. bic ⁊ vide Pe. de ſuza. bic. ⁊ in. l. ij. ẽ. omnes. ⁊ ibi bal. ſ. ſed ſi agãt ff. de iudi. item adde quod de iure ciuili poteſt per. ſ. reuerendiſſimi. auten. de ſanctiſſi. epiſcop. quod verum ſi agitur de bonis non ſi de iniuria perſone vt tenet Bal. in. c. de controuer. apud pa. ter. in. ij. colum. in fi. ⁊ ſicu. in. d. c. at ſi clerici. in. viij. colum. in ver. reſtat ergo examinare. vbi firmat primam opi. propter conſuetudinem tantum ⁊ ibi vide omnino an etiam in criminali poſſit reconueniri in. vij. col. ver quero expediendo. ij. partem quod no. ⁊ de primo dicto Specu. in tit. de reconuen. in. ẽ. nunc dicam. in ver. ſed pone clericus. vbi ponit regulam quod ſic ⁊ ponit tres caſus in quibus reconueniri non poteſt.

rebus apud eundem iu.e.l.j.z.ij. Item vbi non ex eodem negotio.idem teneo si iudex secularis fuisset legatus a papa qui habet potestatem dispensandi. Nam tunc dico qd potest coram illo conueniri qr cum ex certa sententia elegit laicu z non ignorat regulam permissiuam reconuentionis tacite licet dispensare vt coram illo possit conueniri.arg.ff. de arbi.tu.l.item vulp. de re.iu.l.quidam consulebant.z arg.eorum que notantur. j. si a non compe.iu.l.j. ¶ Ubi autem iudex esset ordinarius vel delegatus ab eo qui non habet potestatem dispensandi: tunc vendicant sibi locum oppositiones predicte quarum quelibet per se habet fortes sed vna equior est altera et maxime vt com-
7 pescatur clericus z potissima exemptorum superbia. ¶ † Quero.vij.si actor desistit a sua conuentione: an tunc ex inuito producetur in causa reconuentionis. dic qd sic ex quo non desistit antequam esset preuentus: quia ius preuentionis est preuenienti quesitu quod penitentia aduersarij no potest ei auferri sz Cy. vt.ff.de contra tab.l.post mortem z.s.de temp.resti.l.petende. sed melius facit.j.de ap.l.ampliorem in princip. Secus si ante preuentionem destitit: quia tunc sopita est iurisditio.z sic exten-
8 di non potest. ¶ † Modo transeo ad tertium de causis. Et primo cum glo.ij.si reus vult reconuenire actorem aliqua actione preiudiciali de qua iudex alias cognitionem non habet possit.puta quia actorem dicit seruum suum esse.z ita declarari petit.z respondet glos.qd potest.vt.l.quoties.s.de iu.accedat.s. de or.iu.l.j.z. s.de iureiuran.l.cum proponis. Et pro hoc bene facit.ff.de iuris.om.iudi.l.si idem cum eo.§.qd si mutue ibi in reconuentione cognoscit de quantitate suam iurisditionem excedente.sed canoniste extra de mu.pe.c.j.tenent contrarium dicentes quod reconuentio non potest fieri de causa de qua iudex nullo modo potest cognoscere: vt extra de or.cog.c.tuam. z qui filij sint leg.c.lator. ¶ Ad.l.quoties z similes respondent qd ibi incidenter non principaliter cognoscit quia excipitur z non petitur nec ibi super incidenti pronunciatur. Quinimo quod in reconuentione super vtraque petitione ordine successiuo procederet.sed hec preiudicialis prius est cognoscenda z terminanda.j. de adul.quoniam Alexadrum.j.qui accu.non pos.l.j.ergo zc. ¶ Ad.§.qd si mutue non respondent quia nec allegant. Sed dic vt ibi quia vna non est preiudicialis ad aliam. Item ibi de maiori summa poterat iudex cognoscere per viam prorogationis.vt.l.de qua re.ff.de iu.ergo per viam conuentionis que eius naturam sapit vt in.l.precedenti.in fi. Sed causa liberalis non potest prorogari in pedaneu iudicem.vt no.in.l.j.ff.de iu.z probatur.ff.de ar.l.non distinguemus.§.de liberali.z.s.de pe.iu. l.placet.ergo.zc.z hec vera z totum hoc operatur priuilegium cause.vt supra dixi de clerico quando causa est spiritualis vel ecclesiastica.ex his infero quod si iudex haberet aliam iurisditionem de causa liberali posset tunc fieri reconuentio z procedere super vtroque sm ordinem recouentionis.z hoc nolente reo qui agit liberali iudicio alias eo volente qd super liberali procederet z super alia supercedatur qd potest velle.vt.s.de pe.here.l. liber.z.j.de adul.l.quoniam Alexandrum.tunc non reconuen-
9 tio sed simplex conuentio sufficit. ¶ † Quero nunc secundo an ciuiliter conuentus possit actorem criminaliter recouenire. Et dicit glo.qd sic.ar.eius qd de liberali causa dixit. Sed in illa male dixit.vnde ar.non est bonum. Quapropter dixerunt Pet.z Jac.bu.qd sicut non potest porrigari iurisditio de ciuilibus ad criminales sic nec reconuentio fieri cum reconuentio sit super naturam prorogationis quia per vtrunque fit competens iudex qui non est antecedens: patet quod prorogare est idem quod extendere non diuersum inducere.ideo de eadem specie fit prorogatio non de diuersa.vt.ff.de ar.l.labeo.de preca.l.sed si manente.z est ratio quia in diuersa specie est de nouo iurisditionem dare qd priuati non possunt facere vt.l.ex priuatorum.s.de iuris. om.iudi.z hec dico vera vbi ex crimine vult criminaliter agere. Secus si ciuiliter.vt.l.fi.s.de fi.instru. Nam tunc admittitur nisi expressim.l.prohibeatur, vt dicam statim in.vj.qd.quod enim
10 ibi dixi potes hic iungere. ¶ † Quero.iij.z ab extra an in cri-
a minalibus[a] habeat locum reconuentio.z videtur quod no quia non relatione criminum sed innocentia reus debet se purgare. vt.ff.de pu.l.is qui reus. Item quia non super secunda proceditur nisi prima sit finita vel econtra. vt.j.q accu.non pos.l.j.et hoc verum regulariter fallit casualiter vt dixi.in.l.neganda.in e.ti.vbi vide. ¶ Quero.iiij.z ab extra quid si causa conuentionis est summaria z causa conuentionis ordinaria an reconuentio locum habere possit.dic aut prima est summaria sui natura z tunc reconuentio proprium locum habere non possit.z est ratio qr super vtraque simul vt debet sm naturam recouentionis procedi non potest z hoc vult Inno.extra de mu.pe.c.j.hoc idem vult hic Pe.z inducit.l.j.s.vbi causa.sta.z.l.fi.s.de compen. ¶ Nec ob.ff.de procu.l.sed z he.§.no solu qui loquitur in scrip.ex causa legatorum z dam infec.que sicut summarie.vt.ff.vt in posses. l.si is a quo.et.ff.de damno infecto.l.j.et tamen ibi admittitur reconuentio: sed dicunt doc.quod in causis ibi non proceditur sz natura recouentionis z simul sup vtraque pcedatur z simul vtraque terminetur sed per via simplicis couentionis. Et ideo dicut qd gl. ibi male dicit ibi dum dixit z coram eode iudice: qr posset etiam coram diuerso quod non potest in propria reconuenire vt hic. Aut prima reconuentio non est de sui natura summaria sed per rescriptum delegatorum facta est summaria et tunc reconuentio locum habet qr et scda erit summarie reconueniete hoc volun-
11 te. † Nam potestas data iudici in ca delegata extedi pot ad cam reconuentionis: vt extra de mu.pe.c.prudentia.qui casus est regulariter notandus.z p hoc accedat que ibi no.glo. Ex predictis infero qd si vtraque est summeria a principio et sui natura reconuentio locu habet qr iura simul possunt tractari z terminari
b ¶ Quero.v.ab extra qd si hincinde imploratur iudicis officium[b] dic qd reconuentio locum habet vt.ff.de va.et extra or.cog.l.j.in
12 fi. ¶ † Quero.vj.ab extra an vxor repetens dote possit ciuiliter reconuentri de adulterio super dotis amissione.glo.tenet qd no ff.so.ma.l.rei iudi.arg.s.de rei.vxo.ac.l.j.§.taceat. Sed docto. ibi z Bal.hic dicunt qd hec ciuilis de adulterio preiudicat restitutioni dotis: vt in aut.vt lic.ma.z auie.§.qr vero plurimas.et j.de adulte.aut.sed hodie cu ibi no.secus si recouenireo ciuiliter ob res amotas: vt.d.§.taceat.qr tuc expressim.l.resistit.vt ibi pts. Sed illa glo.pot defendi si teneamus qd ca restitutionis dotis habeat summariam cognitione cu causa adulterij habeat plena z ordinaria cognitione.z sic reconuentio no admittitur pprie loquedo sm naturam reconuentionis vt dixi proxime i.iiij.q.sz icidenter de adulterio z no diffiteor opponi posse: vt.d.§.qr vero plurimas: et hec de tertio principali quesito sufficiant. ¶ Ad quar-
c tum accedo quo queritur vsque ad quod tempus[c] reconuentio fieri possit z rndeo qr varie fuerunt opi.vt hic in glo.fi.no. Sed cois opi.hec est vt reconuentio ppria fuit ante litem cotestata vel parum postea vt in corpore vnde hec aut.sumitur.extra de mu.peti. c.j.vbi ponitur verbum incontinenti per quod intelligitur qd in actu simul se tenenti debet fieri.z sic nullo actu medio post lit. contest.interueniente.hoc etiam suadet hec ratio: quia reconuetio est nomen correlatiuum concernens conuentionem precedetem que proprie z in effectu fit per lit.contesta.vt.l.amplius.ff. rem ra.ha.igitur simul cum illa debet concurrere: vt.j.de tuto. l.in albo.lib.x.z.s.de insti.et substi.l.generaliter.si fiat igitur postea aliquo actu iudicario interim facta reconuentio proprie loquendo locum habere non potest. Sed simplex conuentio sic z dicetur tunc mutua petitio.z ita debet intelligi extra de rescri. c.dispendia.lib.vj.vbi ambo ista verba ponuntur vt distincta ¶ Nunc ad quintum quo queritur qualiter vel quo ordine super vtraque petitione procedatur respon.quod primo respondebitur libello actoris quam rei z super ea prius lis contestatur z sic successiue in sequentibus actibus.vt.l.qui prior.ff.de iudi.z quando ante lit.contest.facta est reconuentio. Si autem post incontinenti tunc responsio solum est fienda huic secundo libello. z postea successiue ordine predicto fient alij actus iudicarij. Sed vbi ex interuallo facta esset hec reconuentio que vt dixi potius est appellanda conuentio: tunc de hoc ordine non curatur sed quelibet secundu3 proprium suum ordinem procedit. ¶ Ad sextum quo queritur an quelibet in vna sententia terminetur vel due requirantur.z huic respondere videtur gloss.pe.quod vna sufficiat.due tamen possunt interuenire. Sed Jaco.but.dixit qd oportet duas interuenire sicut due sunt petitiones et sic vna vertetur super vna alia super alia.ar.l.vt.fundus.ff.com.diui. cum si. ¶ Sed Bald.hic dicit qd gloss.dicit verum si simul potest vna sententia adaptari duobus libellis.vt in hoc exemplo agitur contra fideiussorem.fideiussor recouenit actione ad cessionem iuriu.s.eo.l.eorum.vel actor agit rei ven.reus confessoria ad vsumfructum.potest dicere iudex condenno reum saluo vsufructu.vel si actor petit centum reus conuenit eum in quinquaginta potest dicere iudex codenamus reu in quinquaginta faciendo copensatione hincinde de alijs quinquaginta: licet no petatur.z d hoc dicit esse tex.notabile vt.ff.fami.herecis.l.meuius.§.arbiter. ¶ Ego puto Jac.bu.melius dicere qd snia debet fieri sup petitis z codemnatoria vel absolutoria z cu petitiones sint diuerse z ex diuersa causa necessario plures debent esse sententie. Et hoc vltimu exeplum seu.l.in allegata loquitur qn ex eodem facto omnino ferenda erat sententia.na ibi quilibet est actor z reus.z iudex habet arbitriu3 adiudicandi z codenandi z copensandi. ¶ Si vbi vnus peteret centum ex testamento z alter quinquaginta ex mutuo nec obijciat compensationem non puto quod iudex compensationem facere posset per not.in.l.neque.s.de compensa.z sic potest non debet posse antequam liquidauerit per eius sententiam z ipse Bald.videtur hec velle in euidentiali quod ipse ponit in.l.precedenti.z idem dico de vsufructu. Nam licet dicat saluo vsufructu non satisfacit petitioni conuenti nisi addat quem declaramus

a ¶ In criminalibus.adde Abb in.c.j.de mu.pe. z adde per Bal: duo verba q distincte tz.z idem Bal.i.l.j.in pn.q accu.per Bart. z imo.i.l.is q re. ff.de pu.iudi.

b ¶ Imploratur iudicis officiu. An recouetio habeat locu i iudicis officio.vide bal.post gl.z doc.in.l.sz si restituatur.§.j.ff.de iudi.eude in.c.i. in tit.de mili.vasal.q contu.est in lib.feu.z i.c.qualiter.el.ij.extra d iudi.vbi vr aliter tenere qua Saly.

c ¶ Usque ad qd tps adde Spec.in ti. de recusa.in.§.iij.

d ¶ Uerbu incotineti.add Abba. in.c.cu dilect.de succes.ab intest.z Abb.in.c.an sit. de appel.z adde soci.cos.lxvj.ici. circa p.ima.q.v. circa alias.q.ibi na.in prima parte char.xxiij.

quem declaramus ad talem spectare z pertinere vel alia verba proferat per que pronunciare super eo videatur.z ita qd satisfaciat petitioni super eo porrecte.z idem ideo de primo exemplo ¶ Nihillominus ego soluo glo.ad sanum intellectum vz qd si hincinde petatur quantitas z obijciatur compensatio possit vna ferri sententia alias due ferantur.z ibi casus est talis quod de compensatione non habemus tractare dico quod gloss.accipit vnam sententiam pro vna continuata prolatione super diuersis tamen petitionibus.z per istum modum ppter vnam consen.potest dici vna sententia: sed vere sunt plures.nam quot capitula tot sententie.vt no.s.si aduer.rem iudi.l.j.qd prius super prima z statim super alia pronuncietur probant.s.de compen. l.neque.z.s.re.amo.l.j.z melius.ff.que senten.sine app.resc.l.j.§.fi.
13 ¶ † Ad septimum quod precedenti coheret quo queritur an prius possit terminare causam reconuentionis z ab illa incipere qua cam conuentionis rn.quod sic nec vitiatur sententia vt.ff.q sen. sine ap.resc.l.j. Non enim peruersio ordinis vnius cause ad alia vitiat sententiam vt ibi z.j.de ap.l.j.z no.s.eo.l.prolatam.z potissime vbi hz quodammodo necesse fateri.puta si causa reconuentionis esset piudicialis.z iudex ex sua iurisditione ordinaria haberet cognitionem vtriusque pro casu reconuentio est permis-
14 sa vt dixi in.j.q.super tertio principali questio. ¶ † Super vltimo dubiorum remotiuo quero an primo lite finita possit coram eodem iudice procedi super libello reconuentionis ante finem illius producto super quo non fuit prius processum quia tarde produxit eum z dixit Bal.quod sic vt no.Cyn.j.qui accu.non pos.l.neganda. Ego habeo hoc pro expedito vbi iudex erat ordinarius vtriusque z eo casu loquitur Cy.sed vbi erat delegatus puto quod non quia finita erat eius iurisditio.vt.l.iudex.ff.de re iudic.z sic vt priuatus cognoscere non potest z sibi imputet reus qui tempore congruo non porrexit petitionem suam.z ide dico si extraordinarius rei tantum per eandem rationem. ¶ Nec obstat si replicando dicas si hoc est verum sequeretur quod si super eo congruo tempore porrecta fuisset processum.et sententia foret lata super prima petitione non posset iudicare etiam immediate super ista secunda: qr statim prima sententia lata repetetur eius iurisditio finita.vt.d.l.iudex.qr respon.quod finita non est ex potestate tunc sibi data.a.l.pronunciandi incontinenti vel forte per illam dicit.ar.l.paulus.ff.de re iudic.nisi forsan lis fuerat super illo libello prius contestata qr tunc ex iurisdictione prorogata per lit.contesta.z not.in.l.si conuenerit.ff.de iurisdi.om.iudi. ¶ Quero secundo ex forma seu dispositione statuti petitur executio testamenti publici vel instrumenti confes-
a sionati an poterit is[a] contra quem petitur reconuenire actorem. dicit Bal.quod non qr habet vim sententie sed post sententiam non habet locum reconuentio ergo zc.hoc satis puto si id de quo vult eum reconueniri non hz executionem petitam extinguere alias forsan potest quid enim si executionem instrumenti petit in centum z reus petit executionem instrumenti publici in alijs centu vel in quinquaginta.nam cause tunc sunt pares z vna in totum vel in parte per compensationem facit cessare aliam ideo tunc videtur posse per superius dicta non idem puto si velit probare per testes causa non est similis z altior indago requiritur ar.ff.vt in pos.le.si is a quo.in prin.ac etiam propter remediu appellandi qd haberet reconuentus si contingeret cum condemnari.z hec sufficiant de presenti materia que mihi apparet bn euacuata z satis clare tradita.

1 ¶ Iudex delegatus de iure coi potest ante litem contestata recusari non postea.z nu.5.
2 Appellari non licet ab interlocutoria.z nu.6.
3 Cautela abundans nocere non videtur.
4 Dicta superuacua vitiant totum id qd agitur.
7 Iudices maximi a quorum sententijs non appellatur an possint causas delegare appellatione z recusatione remota.
8 Iuris vnius remotione non sequitur remotio alterius.
9 Appellari a diffinitiua si non possit an supplicare sit pmissum
10 Appellandi remedium an possit tolli per statutu municipale.

Cum solitum.

Hec.l.in se est valde obscura.z per scribetes minus clare tradita.z habet varios intellect.pro quorum declaratione premitto † qd iudex delegatus d iure
1 communi potest ante litem contesta.recusari non postea vt in
2 aut.precedenti.als de iu.l.apertissimi. ¶ † Ite quod ab interlocutoria regulariter non appellatur.vt.l.ante.j.quorum ap.non reci.fallit quandoque vt ibi.verum nullo casu fallit ante lit.contesta.sed postea sic z hoc de iure ciuili. ¶ His premissis venio ad lec.z gloss.bene pondero percipio tres lectu.vna fuit quoru-
b dam qui dixerunt quod hec.l.vult qd hec clausula in delegatione[b] apposita per iudices videlicet recusatione z appellatione remota in nulla eorum valeat.z sm hoc primu thema.q.scdo quorundam decisio.tertia expressa imperatoris approbatio. Quarto cosulit iudicibus ne hec verba apponat tanquam inualida.scda ibi: quida tertia ibi: qd minime.quarta ibi caueat ¶ Scdo cotra ista opi.cotraria signata in glo.no obstat.sz an conueniat huic litere est videndu.z Jo.fuit in opinione qd no ppter tex.hic in fi. q cosuluit indiuisim distinguendo tpa has clausulas ponit z sic supponit qd sic distincte faciendo valeret qd ageret ¶ Ex quo inferebat qd simul faciendo z tpa no distinguendo valere debebat in eo in quo poterat ne verba redderentur supflua seu superuacua apposita vt.l.sceuola.ff.ad treb. Et io ipse dicebat qd lz hec clausula no operaretur in appellatione remota qr z sine ea appellari no poterat operatur tn in recusatione q sine ea fieri poterat.z potissime quia inutile no hz vitiare vtile qd p se pot stare.z sm ei lect. diuiditur etiam in quatuor partes.qr primo thema ex quo tacita elicitur questio. Scdo quorunda rnsio.iij.illius rnsionis tacita imperatoris reprobatio p remotione obiecti.quarto ne deinceps talis dubitatio oriatur madat iudicibus ne talia vba simul proferat.scda ibi quida.tertia ibi: qd minime.quarta ibi caueat z sm istam lec.subauditur ibi qd minime vetitum est.s.alias.q. d.in casu tamen posito reuocari non pot hanc lec.tenuit Jaco. bu.z earum summarium sic ponebat clausula pariter relata ad duo si non pot operari in vna operatur in alio in quo pot ne tota vitietur dispositio. ¶ Contra hoc ipse opponebat duobus modis primo qr ex quo pariter refertur ad duo debet sic interpretari vt no plus operetur in vno qua in alio.vt.s.de impube.z alijs sub.l.quis.z.ff.de vul.z pu.sub.l.lucius.z.l.pupillari.soluit ipse qd illud veru qn i vtroque potest operari: tuc no plus operatur in vno quam in alio vt equalitas seruaretur sed vbi i vno tantum potest operari z non in alio: tunc operatur vt pot ex mente proferentis ne verba reddantur superflua.vt.ff.ad treb.l.sceuola. Et
3 qr † abundans cautela non nocet.vt.s.de testa.l.testiu.de vtroque enim hic dixit vt sordis voluntatem pleniorem z magis pfira vt sic fieret ostenderet. ¶ Secundo ad idem opponebatur vt in
4 neutro non valeret † que superuacua dicta vitiant totum id qd agitur.ff de pac.l.iuris getium.§.sed si fraudandi. Solu.quod hic quando non sunt vitiosa seu vitio admixta quo casu distinguitur aut illa possunt separari ab vtiliter prolatis et non vitiant licet ipsa per se vitientur vt.l.certi condictio.§.qn.ff.si cer. pe. Aut separari ab illis non possunt: z tuc totu vitiatur et.ff.de ser.l.pro parte. ¶ Hoc secundo intellectu sic posito: aduerte qr ista verba sonant quod delegatio iudicum facta appellatione remota ante diffinitiuam sententiam nihil operetur ex eo qr absque his verbis appellari non pot ab interlocutoria vt hic in litera. Contra hoc si op.qua rone operantur in iudicijs z recusatione ne verba sint superflua eade debent operari in appellatione ex quo possunt ne sint superflua. Sed in appellatione possunt vt pbo. ergo zc.qd pnt operari pbo qr licet regulariter ab interlocutoria non appelletur tamen qnque fit vt dixi in euidentialibus.ergo in eo casu vel casibus operetur ex quo potest. ¶ Or attende quia hic aliqua latetia deducentur in lucem. Unde pondera qd iste tex. non simpliciter arguit de appellatione no impetrado ante diffinitiuam sentetiam sed restrictiue de certo tepore loquitur puta ante lit.contesta.ante quod recusatio fieri debet.vnde sicut ante li. contest.nullo casu permittitur appellari de iure comuni ita nec videbatur qd posset recusari cuius cotra.hic determinatur rationibus superius allegatis sed tunc insurgit dubium si post litis cotesta.ferretur aliqua interlocutoria de his de quibus appellari licet de iure ciuili.an tunc clausula illa appellatione remota aliquid operetur.z tuc licet Jo.z Ja.bu.qui cu sequitur sup hoc non aperiat intellectum suu.tn ex glo.fi.in fi.collige qd Accur.sentit qd cote.clau vires habeat qd notandum. Et iste est tertius intellectus in.l.sm quem.h.d.Clausula in delegatione a iudicibus apposita vitiet recusatione z appellatione remota valet ne iudex possit recusari ante lit.contesta.licet tunc appellari non possit. Item valet vt ab interlocutoria post lit.cote.facta no possit appellari vbi alias posset.h.d. ¶ Cotra hoc vltimu op.gl.fi.in fi. de.l.j.ff.qui.ap.no lz.vbi soli pricipi sic delegari pmittitur z alijs expressim prohibetur. Sol.gl.qd id qd ibi alijs phibetur interdicere a diffinitiua hic pmittit ab interlocutoria.ista sol.no vr tuta qr si iudices pnt phibere ab interlocutoria in casibus in quibus als appellari pot eade rone dnt posse a diffinitiua qr ro no est diuersa.z maxime eo casu quo interlocutoria vim habet diffinitiue. Huius forsan timore quidam alij vt Dyn.dixerunt qd alius quam principes non potest nedum a diffinitiua sed nec an interlocutoria appellationem prohibere.z intellectum quu sentit ista glo.negat verum esse in hac.l.quinimo dicit qd intellectus Jo. non procedit quia ista.l.non disponit vt clausula in aliquo valeat sed simpliciter prohibet debere hic sic comitti.sed no declarat quid verba operentur si sic comittatur ideo stabimus legi antique que disponit simpliciter vt iudicis appellatione remota committere no possunt.z hunc intellectu tenet Cy.et est quartus intellectus in.l.na differt a pmo in hoc qr ille ponit qd h decidatur vt in neutro valeat iste vero ponit qd nihil decidatur z sic stemus in iure primeuo. ¶ Ego aute puto qd hic decidatur qstio an

a ¶ An poterit is. add soci.cos.clxxi. ici.diu.pfecto.v. iij.coclude i scda parte.char.xxxiij.vbi hoc ide alleg.z confirmat.

b ¶ Clausula i delegatione.adde qd delegatio fieri potest cu cla appellatione remota sz sec cu cla recusatione remota vt spe.de recu.§.ij.z p.gl.no.z abb.I c.ad h.d rescrip. De i.c.iudex ab aplica.de of.dele. in.vj.gl.ij.q.vj.si qs in quacuque.et plene p.d.Phili.i.c.postremo. iij.co.d.ap.sz ibi i.iiij.col.format ptrariu.ne adde bar.post gl.hic z doc.io.an.in.c. sup.co.el.ij.d ap. z gl.z doc.i.l.j. ne li.iij.prono.qd ista clausula appellatione remota a solo pricipe fieri pot no ab inferiore nisi quo ad iterlocutoria etia si sit legatus a latere prout.j.statim habetur p eundem saly.qd veru quo ad effectu vt deroget iuri: sed quo ad deseruiedu iuri pot apponi a quocuque ordinario sm bal. in addi.specu.de ap.in pmis adde vers.cla appellatione remota.

Universidad de Deusto Biblioteca

a

c ¶ Recusari. Tu vide p illō. q. dissolutiōe läfā. de ꝓria. in. c. qm̄ contra falsa. §. recusatiōes. nu. 1. vbi nota. a post. ad cum inver. recusari. extra ō p ba. ꝛ bal. i. l. aptissimū. vj. versic. scēo quero. ꝛ i a post. inver. recusari. §. de iudi.

b ¶ Cardinales ad de abb. i. c. i. i pn̄ci. §. no. de rescri.

c ¶ Quid de lega to. adde glo. magnā ad fi. i. c. quo ad. de of. ōle. Jo. de imol. ꝛ Ang. de are. in. l. j. i. §. fi. ff. a quibus appella. nō l3. Rota in. c. de iudi. de cisione. vj. i anti quoribus. Item adde q verū quo ad effectū vt ōro get iuri. S3. quo ad deseruiendu3 iuri pōt ꝑm bal. i addi. spe. de ap ꝑ primis addi. vſ. clausula appellatione remota.

d ¶ An tertiꝰ ad6 bar. i. l. j. §. fi. vſ. q ro ipator. iūcto vſ. seq. ff. a quib⁹ ap. non l3 ꝛ not. in. c. super eo. et ibi sicut. de offic. dele. qō hec clausula app. remota nō ob. tertio cōpareti ꝓ suo in ter esse.

e ¶ An p statutū. adde q ꝑ statuto apposita ℔ clausula intelligit de omni appellatione etiā a diffinitiua bal. i. l. j. i pn̄. ff. de ioffi. testa. aler. cōſil. lxxvj. i ꝑ parte.

liceat vel non liceat recusari a de qua hic in ver. quidam putabāt qualiter aūr ōcidak variarūt antiq glossatores: qꝛ primi q recusari pōt. Jo. q non pōt. de appellatione aūt dubito sed finis vſ potius velle q sic ficerta distintione pferanf. et sic intellectus vſ. nō placet nec etiāest verſimile q hic nō fiat aliqua decisio quid igitur dicā reperio q circa appellationem Barto. dicit q ſi iudex simpliciter dicat appellatiōe remota. ꝛ nō declarat aqua ſnla q tunc nihil valeat talis clausula de iure antiquo ꝑterq̄ in pncipe. ꝛ ita formaliter loquit. l. j. §. fi. ff. qui ap. non li. ꝛ idē etiaz l. ista Aut. specificāk a qua ſnia. ꝛ tunc aut a diffinitiua et non potest qꝛ hoc soli principi conuenit in. d. §. fi. Aut ab interlocutoria. ꝛ tunc valet vt hic in fi. ꝛ ita intelligit glo. istum fi. Verūtamen ne obstet hec ratio, vꝛ quia ſi posset remouere appellationem ab interlocutoria sequeretur quod minor Judex prēiudicaret iurisditioni maioris ad quem deuolueretur per appellationem saltem secundam ſi primam deuolnerit ad delegantem qō esse non debet. arguimen. ff. de aqua pluuia arcenda. l. penultima ipse intelligit. ꝛ restringit se vt intelligatur remota appellatione friuola et non alia que iuridice interponitur ab interlocutoria: sed ista districtio de iure nostro quo non appellatur ab omni grauamine sed in tribus tantum vel in quatuor casibus videtur mihi vna truffa cum ad illos non est extendenda: quia in illis non est friuola. ꝛ er illo locum habere non potest quia ipso iure ꝓhibetur a lege. et sic ex illis non potest dici iudicem remouere: licet aliud sit de iure canonico. ¶ Quid ergo dicam breuiter ego adhereo cuidam solutioni quam dabat dominus meus legendo istam legem quam vt mihi videtur Bald. hic sequitur. Dicebat enim aut queritur in principe. et ille potest delegare apellatione remota tam a diffinitiua quam ab interlocutoria vt simpliciter remouendo intelligitur remouere a qua cunq̄ sententia a qua pōt appellari: vt. d. l. j. qui. ap. non: licet Aut queritur in alio inferiore a principe. ꝛ tunc aut est de maximis a quorum sententiꝭ appellare non licet: vt sunt prefecti pretorio et similes. et tunc illi similiter committere possint et ne dicetum ab interlocutoria sed etiam diffinitiua et nedum speciali ter aut altera vel qualibet earum sed etiam generaliter et simpli citer: quia de qualibet intelligitur vt in principe diximus et hoc per istum ter. qui permittit appellationē remouere distincte a recusatione. ꝛ probat vna ratione per quam tolletur opposita ratio Bart. Nam istud faciliter istis maioribus conceditur quia credit princeps ꝓ illorum grauitate eos uon aliud nec aliter facturos quam ipse faceret. vt. ff. de offi. pfec. pto. l. j. ista supplicatiōe ex tali remotione appellationis non ꝓhibetur. ꝛ ex hoc patet quod ratio Bar. non vendicet sibi locum isto casu. ¶ Aut queritur de aliꝭ inferioribus a quorū sententiꝭ appellatur: ꝛ tunc illi non possunt delegare appellatione remota. vt. l. j. §. fi. ff. qui ꝛ a qui. Nam illa. l. sicut debet restringi dum dicit an ꝛ alius ꝛc. scilicet de non supradictis a quorum sententiꝭ non potest appellari. ꝛ in illis vendicat sibi locum ratio Bart. ꝛ intelligo qō non possunt nec in genere nec in specie ab interlocutoria vel diffinitiua. Et puto hanc veritatem esse de iure ciuili. ¶ Nunc. l. sic declarata recolligo notabilia que habemus ex ea. ¶ †Primum quod iudex ante lit. contest. recusatur non postea. ¶ †Secundum qō ab interlocutoria regulariter non appellatur ꝛ licet quandoq̄ punitur ante lit. tamen contest. nunq̄ permittitur ꝛ hoc de iure ciuili. ¶ Tertium quod in rescriptis etiam ab obseruantia iuris emanatis verba debent proferri distincte ꝛ non complexiue ne in dubietatē reuocentur ꝛ super his concernentur. ¶ Quartum q clausula pariter relata ad duo pariter debet operari ꝑm idem tempus in vtraq̄ ꝛ hoc si potest vni autem nō potest operari nisi in vno tunc in illo solo verificetur ꝛ operetur vt hic et hoc nisi mens repugnet vt superius dixi. ¶ †Quintum qō maximi iudices a quorum sententiꝭ non appellatur possunt causas delegare appellatione ꝛ recusatione remota aliꝭ inferiores non. ꝛ iste quintus intellectus in lege ꝛ per predicta verificatur primus intellectus in lege vt inferioribus iudicibus intelligatur. ¶ Quero modo quid de iure cano. ꝛ glo. hic in versi. sed in re canonico. respondet quod iure canonico potest cōmitti vtroq̄ remoto. id est recusatione ꝛ appellatione ꝛ vt extra de appel. c. super eo. ꝛ. c. vt debitus. ꝛ. c. pastoralis. ¶ Sed quia glos. non declarat in qua differat a iure ciuili. dic quod differat quia hoc fieri potest per solum papam ꝛ non per alium de ſibi subditis: quia nec per cardinales nec patriarchas quia de eis non cōſisus vult qō ab eorum sententiꝭ appellatur ꝛ cessat ratio quaz supra in nostris maximis iudicibꝰ allegaui. ¶ Item in alio differt qō per remotionē appellationis intelligit remouere friuolam tantum id est que differendi magis grati quam iusta causa ꝙ videatur interposita. vt ſca. l. §. alle. Et hoc insurgit ex eo quia ius canonicum generaliter permittit appellari a quocunque grauamine. Sed de iure ciuili non ob omni grauamine sed a quibuſdam tantum paucis ab interlocutoria potest appellari. ideo an illis intelligitur remota appellatione. ꝛ non in aliꝭ quia non expedit cum in aliꝭ appellatio esset nulla et ipso iure non deuolueret. ¶ Juxta predicta puero dixi quod cardinales b non possunt cum hac clausula committere sed quid delegato c de latere: respondeꝛ idem nisi specialiter ei fit concessum. vt. ff. de offi. prōcō. l. nec quicq̄. in fi. ¶ Sed qd ſi habet ex priuilegio vt ipse ſniam possit dicere et appellatione remota. an tūc aliꝭ cum mittere potuit appellatione remota videl. qō ſic per id q de pretoribus dixi, aquibus non poterat appellari que sic poterāt cōmittere. Sed cōtrarium puto qꝛ pretores aliud beneficium habebāt ex pretoria dignitate. Sed legatus de latere hoc nō habet ex dignitate nec ex legatione sed ex singulari priuilegio ccēcrunē te industriā psone. ar. eius q not. glo. de offi. delec. c. pastoralis. §. preterea. ꝛ sic alteri nō pōt cōmittere. vt. §. de ca. tol. l. vna. §. ne autem. ¶ Quero. ℌ. an sit remota appellatione de legauit ꝛ ō recusatione nihil dixit inder possit recusari. ꝛ glo. ista. in versi. ꝛ remoto. videtur tenere q nō quasi remota appellatiōe ſtelligat etiā remota ꝛ prohibita recusatio l3 Priū no. ff. q ap. nō l3. et. l. i. §. fi. ꝛ illud veri⁹ ꝑm oēs. †ꝛ rō iō qꝛ ad remotionē vni⁹ iuris nō ſequit remotio alteri⁹. ar. ff. de ſer. vrba. prędi. l. si domus. ꝛ arg. ff. solu. ma. l. ſi cum dotem. in pncip. ſed recusatio ꝛ appellatio ſunt diuersa iura diuersis temporib⁹ competentia ꝛ inchoantia ꝛ ex diuersa causa ortum habentia ergo ꝛc. Item quia appellationis verbo non continetur recusatio. vt. ſ. ne liceat in vna eademq̄ causa ter. ꝓ. l. j. §. ō ob. c. super eo. ℌ. extra de appellatio. vbi videt casus in cōtrariū de iure canonico ex eo qꝛ per remotionē appellationis nō intelligik remota appellatio friuola appellatione. vñ ad friuolā appellationem faciliter extenditur qꝛ quaꝑ nullius est pretiudicꝫ. sed de iure ciuili intelligitur remota appellatione iusta ꝛ alis iuridica. ideo ad recusationem non extendik: qꝛ ad non friuolā extēderek sed ad iustā causam in se continētē qō esset magni⁹ prēiudicꝫ. ¶ Quero. ⅋. ab extra an remota appel. diffinitiua intelligat etiā remota ab interlocutoria. ꝛ videt qꝛ sic per argumentum ō multomagis qꝛ minoris ē prēiudicꝫ. sed reneo cōtra remoto vno iure nō remouck aliud. vt. l. ſi dom⁹. ff. de ſer. vr. prędi. ꝛ ar. l. cū prętor. ff. ō iudi. qꝛ ecōtra remota ab interlocutoria nō dicik remota a diffinitiua vt hic est casus. ¶ Nō ob. arg. de multomagis qꝛ nō habet locū ex tali interpretatione adderek afflictio afflicto cū hoc sit, ꝓhibituz. vt. §. de fur. aut. nauigia cū ibi no. ¶ Preterea alia rō cōmittentem movet vt remoueat appel. a diffinitiua q̄ non mouet cum ab interlocutoria. ¶ †Quero tūc ſi nō pōt a diffinitiua ap. an pōt supplicare ꝛ dico qō sic. vt in aut. q supplicatio. §. de preci. ipe. offe. ꝛ ipse qui sic delegauit ex supplicatione de nouo cognosceꝛ. ¶ Sed coram quo potrigetur hec supplicatio. ¶ Respon. ſi presens est delegatus vel sic proprie qō infra. x. dies cōmode possit adiri dico qō adeundus est. ꝛ sib i vel accessoribus suis potrigenda est vt. d. aut. que supplicatio, als consulerem quod ibi ō legato potrigetur seu coram eo legeretur postea cū primum posset delegans adiretur ꝛ ei totū narret et de nouo ei supplicaretur. quid aūt debeat narrari ꝛ cōcludi in tali supplicatione scripſi. ¶ Quero ſi imperator remouet appel. an tertius d possit appellare ꝓ suo interesse ꝑm quod als permittit in. l. a sententia ff. de appel. respō. qō sic ꝑm Jnno. ꝛ Joā. an'. ex eo qꝛ rescriptus non extenditur vltra personas in eo contentas. ff. de consti. pitu. l. j. in fin. ꝛ text. extra de offi. delega. c. ex parte. ¶ †Quero an p statutum e municipale possit tolli remedium appellandi. respō det Bar. quod aut est appellandum ad superiorem illius municipiꝭ. ꝛ tunc non potest tolli. vt extra de iniuriam. c. veniens. aut ad inferiorem qꝛ ad iudicē super appellationibus ordinatuz. ꝛ tunc ille est electus a municipibus tm̄ nec alia confirmatione indiget ꝛ tunc potest: aut electus ab eis confirmatur a superiore. ꝛ tunc non potest nec valeret statutum qꝛ ad ipsum superiorem pertinet saltem secunda appellatio ꝛ municipes non possunt statuere de iure superiorꝭ. l. peñ. ff. de aqua ꝑlu. ar. et. l. alle a quo. §. tempestiuum. ff. ad tre. ¶ Subiungit qō respectu prime appellationis statutum valet qꝛ non possunt ap. ꝛ tūc appellatio que als esset scōa nō euenit. ¶ Primatū ab ista ēnis prima non poterit vlt ra appellari quasi tribus sententiꝭ vniformiter latis. Una prima alia per statutū. ꝛ tertia per superiorem confirmantem lata. quinimo putat post istam appellat. tertiā cōfirmationē nō posse agi nec excipi de nullitate nisi facta execution vt in. ō calūnꝭ. de re iudi. in ecle. ¶ Et hoc satis est notabile dictū qꝛ illa cle. exigit tres ſnias forte dictas seu latas. vñ hoc vltimum nō percipio. ꝛ de qōne remitto ad ea q̄ dicā in. l. fi. §. fi. j. de tēpo. ap. ¶ Unū non omitto qō ſi statutū esset confirmatuz per superiorē statutū illud prēiudicaret sibi qꝛ nō tā municipes

q̄ ipſe

q̄ ipse hoc statuisset arg. in aut. de defen. ci. §. interim ꝛ insti. de re. diui. §. per traditionem. ¶ Querit Bal. quare facilius tollitur recusatio q̄ appellatio. ꝛ assignat rationē qꝛ vna est mmoris prēiudicꝫ q̄ alia. Sed ego puto suppositum falsum q recusari possit nisi ab eo q appellationē tollere potest vt patet ex ſuperius dictis nec est est modici ꝓiudicꝫ cora ſuspecto iudice litigare. vt. l. apertissimi. §. de iudi. ꝛ hic fit finis.

¶ De sententiꝭ que sine certa quātitate ꝓferuntur. Rubrica.

¶ Continua vt in glos.

1 ¶ Sententia lata super futuro dependente a ꝓsente valet.
2 Appellanti temere currunt vsure quadrimestres.
3 Judex non habet agnitionē de contingere valentib⁹ in futurū.
4 Judex secularis an possit de vsuris cognoscere.
5 Judiciū si possit esse de eo qō nondū debek sperari tñ deberi.

1 ¶ Am iudicem. Decle. h. §. v. le. igl. ꝛ quinta cō muniter approbak vt dubitabiliorē ꝛ litere conuenientioꝛ ꝛ ꝑm illā hoc dicit in sum. † Sententia lata super futuro dependente a ꝑte vz. h. d. ¶ Op. q ſnia lata sup vsuris futuri tpis nō valeat. vt. l. j. ff. de vsu. Huius timore sunt in glo. quinq̄ lect. primo est qō hic loquit de vsuris ꝑteriti tpis nō futuri qō exemplificat vt in prin. gl. ¶ Er qua not. q apud alium iudicem potest agi de vsuris ex noua stipulatione post ſniam debitis. ꝛ ex hoc non ō. r cause continentia diuidi. ꝛ fic nō ob. §. de iudic. l. nulli. Sed ℌ lect. nō bene cōuenit litere. ꝛ est quasi de indubitabili. ¶ Alij igitur legit ſcēo vt ſequit gl. vcz in fruſtratorie appellāte cui curunt vsure medi⁹ tpis. Contra qō opp. ꝛ ſolue vt ſequitur in glo. vſq̄ ad v. vel dic tertio. ¶ † Et ista lec. no. q temere appellanti currunt vsure qua drimestres. ¶ Ista lec. ſimpliꝛ non cōuenit litere quare legitur tertio in ſnia lata ꝓ o debitore a qua creditor vſurarius appellauit talis ſnia non impedit quo minus currāt vsure cōtractus sicut currebāt iudicio principali pendente vt. §. de iud. l. j. ꝛ est rō qꝛ nihil innouak appellatione pendente. Item qꝛ iudex appellationis non tñ condemnat de sorte q̄ de vsuris medi⁹ temporis. ¶ Sed dices tu ista lect. non ſoluit primam cō trarium imo fortius ob. q tractus futuri⁹ tpis non spectat ad iudicem. Item qꝛ sicut iudex principalis cause videbaturnō pos ſe de futuris vt. d. l. j. ff. de vsuris. ita nunc ſte. Sed ſaluo quod in der appellationis est maioris potestatis q̄ fuerit principalis ꝛ boc vult ista lec. ꝛ gloſ. que est in hac valde notabilis. Sed ego boc non puto vbi principalis non posset. Nam l3 forsan de illis potuisset que cucurissent pendente iudicio principali vt de prete ritis ante appellationē non tñ vꝭ posse de futuris. l. de currēdis pendente iudicio appellationis nunc etiā hec lec. bene conuenit huic litere. ¶ Quare legitur quarto vt ſequitur in gloſ. ꝛ hoc bene ſoluit primum cōtra qꝛ ꝑm istam lec. nō ꝓiudicat nisi de ꝑteritis ꝛ de debitis añ petitionē. l3 litere nō applaudet. Quare legit. v. q̄ hic nedū de p dictis sed etiā de debēdis in futurū donec sors ſoluaf iudicault. ¶ Ad 3tiū de. l. j. ff. de vſu. nūdet glo. vno modo q̄ ibi in interlocutoria: hic in diffinitiua. hec est vna truffa. Alio modo ſoluit q̄ ibi in vſuris debēdis iudicis officio que nullā habēt pendentiā ā petitione presentiū cū ex mora veniāt vt ꝓpter quotidianam morā incipiant quotidie de nouo ex mora noua deberi hic videbitis ex ſtipulatione q̄ fuerit ꝓmiſſe donec sors ſoluaf. ꝛ fic dependent de iure de ꝑnti competente. l3 conditionē habeat ſi nō ſoluaf sors. ne igit de his pendentib⁹ a iure de ꝑnti cōpellatur quotidie de iure ſuo ꝑtari ler permisit etiā de futuris agi conditionaliꝛ donec sors ſoluaf. Simile in pēſione vt. l. q̄. ff. de preſcri. xxx. an ſimile in alimētis relictis vt. l. j. §. de fide. ꝛ hec ſol. ꝛ lect. communiter ab omnibus reprobatur. ¶ Sed contra istā ſo. ab extra. op. q etiā accessorio iudicis officio debēda possint peti in libello ꝛ in eis dz fieri cōdemnatio vt §. de rei ven. l. vtiq;. ſo. vt facit alibi. Jnnoc. vt hic Bal. q ibi in fructibus b qui naſcūtur ex re ꝛ ei accedūt ꝛ in quib⁹ verum est ꝛ erit q̄nq̄ dicere q pars rei sunt puta dum pendentes erāt ideo cum ei accedant ꝛ natura rei ꝛ pars eius q̄nq̄ sint merito ꝓ futuro tempore peti possunt. Sed vsure nullo tempore sunt pars rei nec ex re, pcedunt sed ex mora debentur ꝛ morosi odio. ideo ante moram iudicis officio mercenario debēde peti nō possunt ꝛ sic etiam in fructibus est fauor in vsuris odium. ¶ † Itē opp. cum gl. q de contingere valentibus in futurum iudex non habz cognitionē. vt. ff. de iudi. l. nō quemadmodum. ꝛ potissime cum nemo experiak sine actione. vt. ff. de neg. gest. l. ſi pupilli. §. item videamus. Sol. q illud pcedit q̄n debitum est vnum tm̄. sed hic conditionale quo casu interim agi non possunt qꝛ dies eius nōdum cessit. hic quando plura menstrua vel annua quo casu qꝛ ꝓ primo anno est purum. sed ꝓ sequentibus sit conditionale rōne presentis ꝓmittitur agi etiam ꝓ futuris ne q̄tidie de iure suo cogak ꝑtari vt. l. q̄. §. de preſcri. xxx. an. ꝛ est expedita gloſ. vſq̄

4 ad fi. ¶ † Item op. ab extra q̄ iudex secularis c nō possit cognoscere de vsuris ꝛ ſnia condemnatoria earum fit ipso iure nulla tā q̄ ab incompetenti iudice lata cum causa sit ecclesiastica vt no. xi. q. j. in summa. fol. q̄ hoc bodie nō ꝓcedit qꝛ ius canonicuz in hoc corrigit vel dic latius ꝑm Bal. Aut sunt tales vsure que in iure canonico sunt ꝓmisse. ꝛ tunc iudex secularis de his pōt cognoscere ꝛ cōdemnare vel absoluere. Aut sunt tales que iure canonico sunt ꝓhibite ꝛ tunc aut constat eas deberi ꝛ tunc non potest in eis condemnare. Aut ex actis constat eas nō debere. ꝛ tunc nō potest ab eis absoluere. Aut dubitak et tunc ad ep̄m dz remittere. Et subiungit ꝛ ſi per confessionem partium veritas ei consistat tunc nō est necessaria discceptatio fori ꝛ vbi iubet aptā calumniam opponentium debitum foze vſurarium non dz admittere ꝓcessium. ¶ Et no. ꝑm hoc ꝛ attende qꝛ nōnulli doct. canonum nō leuis autoritatis tenuerunt q̄ iudex ciuilis cognoſcat de exceptione ꝛ cā vſuraria. Et ego cum eis idē teneo vt plene scripſi. §. de vſur. l. eos. §. i. vbi omnino vide. ¶ † Ulterius vt materia generalis clarius pateat cum queritur an iudicū d possit esse de eo qō nōdum debek sperak tñ deberi dic aut illud per se solum petit aut mixtuz cū alio qō de ꝑsenti debek. Primo casu aut queritur an ſuper petito libellus recipi debeat ꝛ dico qō non qꝛ sine actione nō pōt quis experiri. vt. l. ſi pupilli. §. videamus. ff. de neg. gest. cum ſi. Aut queritꝛ ex quo est receptus ꝛ liscontc. an possit esse iudicium. i. seq ſnia. ꝛ tunc sequi non pōt con demnatio. ꝛ per 2ñs nō potest esse iudicium vt. l. nō potest. vt. l. nō quēadmodum. ff. de iudi. ¶ Fallit in casib⁹ quos. j. subiecta aut lite pendente illud cepit pure debere. Aut ex causa de ꝑteri to seu retro tractum nō tunc potest sequi iudicium ꝛ fieri condēnatio. vt. ff. de pig. ac. l. si rem. §. fi. cū ibi no. aut ex cā noua retro tractum nō habēte. ꝛ tunc non potest sequi cōdemnatio sed alia petitione est opus. vt. ff. de iudi. l. nō pōt. Scēo casu qñ mixtum cum alio debito de ꝑsenti petit ꝛ tunc aut illud futurum h3 con nexitatem cum eo qō de ꝑnti debek ꝛ petitur. ꝛ tunc pōt esse iudicium ꝛ seq cōdemnatio vt hic ꝑm quintā lec. ꝛ. §. de ꝑscr. xxx. an. l. j. ꝛ. §. de fidei. c. j. ¶ Differt tñ exactio donec tpa exactiōi cōgrua cōuenerint vt hic. ꝛ. l. in. l. aquil. ff. ad. l. aql. aut cōueritatez non h3 cū eo qō de ꝑsenti debek ꝛ petitur quia ex diuersa cā et facto debek tūc de eo nō pōt esse iudicium vt. l. j. §. j. ff. de vſu. Sal tum pdicta vt qñq̄ fiat condemnatio ꝛ exactio in odium dolo si tabulas nō exibentis vt. l. locum. §. condemnatio. ō. de tabul. exhib. §. interdum sola cōdemnatio in odium culp oſi sed differtur exactio: vt. ff. ad. l. aql. l. in lege aquilia si delictum. ¶ Item not. q̄ l3 futurum nō petatur tñ ad cautionem futuroꝛum cautio ipſa petitur qꝛ ex lege de ꝑsenti debetur. vt. ff. de iudic. l. in omnibus. cum concordantiꝭ.

1 ¶ Sententia potest ferri incerta si petitio ꝛ prosequutio est incerta.
2 Ciuitas potest habere ꝓprios iudices qui cognoscant inter ipsam ꝛ subditos suos.
3 Fideiussor incarceratus ꝓ debito rei an possit petere a reo vt satisfaciat.

1 ¶ Quamquam. Casus. † Si petitio ꝑsecutio est incerta ferri e sententia. h. d. Vel sic. sententia qua ꝓnūciatur indemnitatem esse prestādum valet. h. d. Opponi. libellus iste in quo indemnitates prestare petuntur nō valeat velut ob scurus nec sententia velut incertum continens. vt. j. l. ꝓ. ori. Solu. quod illud pcedit quando actor vellet petere certam quantitatem sibi prestari in qua damnum passus fuisset at hic non contentabatur de quantitate qꝛ negabatur ꝓmissionem factam k fuisse idest gñaliter petiꝭ rem condemnari ad prestandum in demnitatem, vt hic in glo. quod sufficit. §. tit. j. l. cum comm. ¶ Op. ℌ. quod sententia incerta valeat l3 quantitas vel species petatur. Nam pone quod actor petit ſtichū aut pāphilum aut. x. an valeat libell⁹ et sententia sit alternative lata qꝛ electio est debentis vt. l. plerunq̄. ff. de re. do. ꝛ. l. in alternativis de regu. iur. ꝛ tamen alternativa parit incertitudinem. vt not. §. de pact. l. veteribus. Solu. distinguendo vt in glossa. quia aut petitur certa species vel quantitas ꝛ certam debet ferri sententia vt infra. l. ꝓ. ori. ꝛ sufficit quod sit certa de se vel per relationem ad acta vt ibi. Aut petitur prima facie incertum puta interesse s sed petitur vt iudex certificet per suam sententiam. ꝛ ſi iudicio pendēte probo quantum interſit tunc secundum probata iudex ferret sententiam ꝛ ficcetam alias cur abit certificare quantum erit ſi bi possibile vt instit. de act. §. curare. Aut peti non potest certum quia vel ille est debitor generis vel debitor alternative ad duo ꝛ eius est electio vel est debitor ad emendationem damni l3 ipe h3 facultatem dandi seruum vel animal ꝑ nora. ꝛ tunc libellus ꝛ ſnia pcedit incerta qꝛ aliter ferri nō potest ꝛ qō dixi in debitore alternativo pcedit quando eius electio aliasſi fit creditoris tenetur ipſe eligere anteq̄ agat. vt. ff. de verborum obliga. l. vbi autem. §. qui id qō. ¶ Addit gl. alia exēpla in qbus nō pōt

a ¶ Tractus futuri. vide no ꝑ bar. ꝛ doc. in. l. vbi ät §. q̄ fortē. ff. de ꝛ. obli. ꝛ vide not. p bal. in. l. j. in ꝛ. vj. ꝓmitte vſq̄ in fi. §. de fidei. li.

b ¶ In fructibus. qd in fructib⁹ futuris vide bald. in. l. j. ſi secū. inp.

c ¶ Judex ſclaꝛ. adde bald. in. l. j. ad fi. §. de vſur. et plene i auf. ad l3 §. c. ti. l3 an de qō ne fcta ſyntaxia. vide pau. de cast. ꝓſil. lxxix. ꝛ bal. in l. i. eo. ti. bar. in. l. tiō. §. de in. ꝛ p gl. ꝛ car. in cle. §. ꝛ. tiō. q. de iudi.

d ¶ An iudicium. adde Ly. in. l. j. §. de all. in. mu. causa fac. Bar. in. l. vbi ät. §. q fortez de ꝛ. ob. ꝛ in ꝑn. ꝛ de ac. feud. pct. §. ꝛ. ver. §.

e ¶ Incerta ferri. ſnia ſcerta q̄n va leat ꝛ libellus incert⁹ vide ēt Jnno. in. c. §. in glo. in ꝛ. oī de excef. ꝑ la. ꝛ ēt vide p ez in. c. tiō. de li. obl.

f ¶ Promissione factā. in bis ꝛ in vniuersalib⁹ vió ēt not. p bal. n. l. filiū. in. xvij. col. in ꝛ. vlteri⁹ queritur. §. fa. ber. per gl. ꝛ doc. in. §. i. ō re iud. ꝛ Jnn. i. c. fi. ꝛ bal. in. l. iij. in ꝛ. col. de re iudic. ꝛ Jnn. in. c. fin. de excef. pla. ꝛ adde qō vz cōdemnatio expēſarū ēt incerta fine reſeruatione taxatiōis ꝑm bar. i. l. termiato ꝛ. venio ad ēr tū. J. ō fru. ꝛ li. expē. ꝛ ibi p bal. qō tz hoc ēt verū in oībus accessorijs. ꝛ idē dicit in arbitro ꝛ arbitratore.

g ¶ Interesse. ad ō l. cū imp ꝓprie. ꝛ ibi Bal. §. fi qs alteri. vel ſi. vbi idem dicit in fructibus.

a ¶Querit bal. Tu vide vltra ea que ponit palle. bal. hic nu. 6. & sic. & fuit questio de facto. col. mihi. ij. qđ no. adde bal. in. l. si p ea. in. ij. q. 3. manda. & latius per bart. in. l. fi. ad fi. j. de vsu. rei indi.

b ¶Est snia valeat. adde qđ sentẽtia lata per verba obscura dz declarari per verba phatoria ẽt si ad alia nõ fiat relatio exprsse dz intelligi qñ snia esset nulla pp obscuritatem nisi declararet p ipsa acta phatoria. sed vbi snia pt in se valere verba et tũc debent stricte intelligi nec dit intelligi per acta probatoria tex. est in. l. i. j. si plures vna sentẽtia. & l. paul⁹. la. ff. de re in. quod tenementi. & vide bar. in. l. ait prẽtor. §. j. de re ind. & qđ no. bar. i. d. l. i. j. si plures vna snia. & an incerti tudo tpis vitiet vtputa si iuderdi 3 cit relego te ad rẽpus. nõ dixit q̃s tũ tps ter. est qđ nõ in. l. fine p̃ini to tpe. ff. de pen. vbi vide qđo intelligak ad tempus. & a. fuerte qr alle ter. loquit in crialibus. Adde bal. 2fi. rrrij. dixit tert. i. d. l. fine p̃finito ẽ vnic⁹ in iure. Et facit qđ si iuder simpliciter bãniat aliquẽ qđ itelligak bãnitus vsq; ad decẽnium.

c ¶Juder allam. Not. fm bal. qđ iuder põt in sua diffinitiua esse si bi 3tius si pria snia per eus lata erat nulla qđ est notãdũ fm eum.

d ¶Libell⁹ in certus. adde bar. & l. i. ã. de edend. post gl. & vide. ã. e. l. nõ. & bald. hic t 33 bart. qñ res pticular⁹ est data in vote.

e ¶Adó ad dcm Sal bart. in. l. i. ff sol. ma. & paul. de ca. in rubr. eo. ti. & plus plz opi. bart. ibi notat. q eũ & alios de quo vis bal. h⁹ nu. 3. ver. no. qđ libell⁹ sup dote. & qbi not. in apostil. in eo. versi.

peti cetum. puta si petit hereditatis restõ. vt. ff. si pars her. pet. l. i. in fi. ¶Ité si portio q̃ debet est incerta qr nescit quãtus falcidie hoie detrahit. ff. de rei ven. l. que de tota. §. fi. ¶Et hic no. q̃ p cedit iste libellus peto quãtũ mihi debet falcidia detracta vt in glo. Sed an libellus. & snia possit fieri incerta sup fructib⁹. dicvt dixi in. l. cũ ppria. ã. si qs alter vel sibi. vbi glo. tangit. ¶Opp. ij. q̃ curator reipublice nõ potuerit hãc sniam ferre qr actor et iudex qs nõ põt esse. vt. ã. ne qs in sua cã. l. i. So. & dupl⁹ vt in gl. ij. Solu. est notabilior 3 est localis pria est vbiq; generalis. Exgl. tũ not. q̃ ciuitas põt habere pprios iudices q cognoscãt inter ipsam & subpitos suos. imo sentit ista gl. oppo. q̃ eo ipso qõ qs est administrator bonorũ cõis habeat iurisdictionẽ inter ciuitates seu cõe & eius subditos. sed puto qõ ex dispositione statuto rũ dz iurisdictionẽ in bonis. ¶Juxt materiã legis ẽro si libellus incert⁹ est amissus vbi nõ debuit an sufficiat simil⁹ pbatio incerta vt de qõ nõ sed in pbatiõe dz postea declarari & specificari. ita no. gl. quã tene cordi. ff. de po. l. i. §. qs argẽtũ. & est rõ qr incerta & obscura pbatio nõ iuuat pbãtẽ. vt extra de pba. ca. pditia.

3 ¶Querit bal. fideiussor quẽ reus. pmisit 2seruare indẽnẽ p debito est carceratus & nõ iũ soluit an possit petere a reo vt satisfaciat sic q̃ ercarcerẽ & vel an possit petere interesse qr p debito detinek an neutrũ. Et asserit qõ in qõne facti qđ diverũt q̃ neutrũ facere possit ex q̃ nõdũ soluit & dãnũ nõdũ passus. & vt significare videt. p. missio sibi facta de indẽnitate p̃tãda seu 2seruanda. vt. ã. si tu. indẽ. pro. l. i. §. & ar. ã. mã. l. si p ea. & qr carcer nõ bf loco solutiõis. 3 custodie 3 ccdialis sicut si passus esset missionẽ ex prio decreto tũ. ipse autẽ dicit q̃ consuluit qõ vtrobiq; mõ agere possit qr interest suo debito tenus non stare in carcere & quin. p. mittit indẽnitatem vt etiã p. mittere factũ vt hic probatur in quo si cessẽt obligatio succedit ad interesse. ¶Queritetiã si tutor promisit fideiussori suo eum extrahere ab obligatione sub pena qua⁹ fiet executio huius promissionis durante tutela. Et rñdit qõ sino nouum de offerendo fideiussorẽ eque idoneũ quẽ si pupillus legi ime acceptet bene quidem est si non acceptet & iusta cã non sit satis est tutori qõ fecerit quicqd poterit potuit de iure & de facto duntũ satisdet fideiussori sic quod eum certũ faciat qõ dãnũ pati non possit. vt. ff. g satisf. co. l. i. Doctis mihi plz alis. p. missio videret facta de impossibili & sic non dz tenere. vt. l. impossibiliũ. ff. de re. iur. & p his bene facit. ff. de ỹb. emp. l. labeo scribit si bibliothecã. & p ista decisione optime facit tex. & glo. ã. de col. l. si pater intestatus. Nam filia dotẽ marito promisam & nõ solutã cõfert fratribus per modũ liberandi et prestandi necessitate vt ibi ter. ¶Sed pone qõ maritus requisit⁹ ab vxore non vult eos liberari certe sufficit vt eis prestet idoneam cautionẽ super eorũ indẽnitate: vt ibi in glossa & legibus allegatis in ea. ¶Querit etiã Bal. agit quidã actione iniuriarum an teneat declarare quãtitatẽ quã consequi intẽdit & dicit qõ si qñ agens cõsequitur seu habet estimare sed vbi estimatio est in iudicis arbitrio non debet ipe quantitatem adꝺcere sed in libello concludere quantũ equũ iudici videbit. vt no. ff. de in inte. resti. l. iniuriarũ estimatio. ¶Et idẽ dz qñ agitur cõtra iudicẽ de imperitia. nã nõ dz in incerta quantitate cõcludere qr in iudicis arbitrio residet que phant. ¶Et scias q̃ nõ ois imperitia gravi culpe annumerat qr nõ ea q̃ est in imperitis iuris & de casu. l. gallus. ita dicit gl. insti. de ob. q̃ ex quasi delicto. in pn. Idẽ cõsulebat Jac. but. & do. mc⁹. a bic Bal. qõ in dubiis arduis q dz iudicare vel cõsulere ab epi. glos. nõ dz discedere sicut pbabiliter vulgo dr. q nescit bene egrare teneat se ad lignũ selle seu ad azonem. & hec sufficiant.

¶Snia et mens iudicantis talis esse presumit⁹ qualis & quanta ex allegatis & probatis concipitur.

¶Probatum est semiplene tantum & non plene ex actis probatoriis quid censendum.

1 **Ec sentencia.** Casus. Sentẽtia non certa de se nec per relationem ad acta non valet. b. d. ¶Not. quod mens & sententia iudicantis talis esse presumitur qualis & quanta ex allegatis & probatis constabit Baldum. ¶Querit glossa quid si in aliqua parte actorum certa quantitas est declarata tamẽ ad illa acta snia non est relata an tuncvalebit ista glo. dicit qõ non tamẽ incerta per. l. quid tamen. §. põnius. ff. de arbi. ¶In contrarium faciat lex ista cui respõdet qõ in sententia iudex debet facere relationem ad acta vt secundum illa videatur certam ferre sententiam. vt. ff. de re iudica. l. in summa. & l. ait prætor. §. j. alias si non facit relationem ad acta tunc non valet. vt. d. §. pomponius. sed caue quia glo. ibi contra vltimum notare videtur contra. ¶Quare dic qõ sententia interdũ fertur habita ratione ad aliqua acta: tunc si in illis actis que expresse referuntur certum continetur valet sententia quantuncunq; sint illa siue sit libellus siue sint probationes. vt. d. §. pomponius. ff. de re iudica. l. ait prætor. §. j. & l. in summa. in prin. Quãdo p̃ fertur simpliciter aliqua expressa relatione non facta vt condemno te ad quantitatem quam ei vel illi debes: & tunc vt sententia valeat⁵ est necesse quod certa quantitas in actis probatoriis contineatur quia tantum dicitur debere quãtũ apparet probatum esse. & hoc vult gloss. hic. ij. signata super verbo actorum, alias si in probationibus nihil certum appareat licet in libellis & in actis assertoriis certa quantitas appareat non p ptera valet sententia quia illa asserta sunt negata & sic dubia. ideo sententiam non declarant. & sic intelligi debet hec glosla.

2 ¶Sed iuxta hec quero dubitari potest quid si ex actis probatoriis est semiplene tantum probatum & non plene. Dicunt doc. qõ sententia non valebit quia remanet incerta cum ex pbationibus non constet aliquam quantitatem deberi cum verbum istũ probatio vel probatum vel simile simpliciter prolatum intelligatur de vera & plena probatione. vt. l. lucius. ff. de condi. & demon. quem tert. tenet cordi quod ego approbo nisi ante sententiam actori detulisset sacramentum & ipse iurasset sibi deberi qr iuramentum est alia semiplena probatio secundum no. ã. de iureiu. l. in bonefidei. & ff. eo. titu. l. admonendi. ¶Querit Bart. quid si quantitas petita est pro parte plene probata pro alia nihil vel semiplene. & iudex sic pronunciat vt hic fecit nam valebit in illa parte in qua est semiplene probatum. & dicit ipse quod non. & non eo quia sententia sit incerta sed ex eo quia non est lata super toto quod fieri debet. vt. l. i. cum ibi not. ã. fi. & adver. remudic. Is in accusatoriis sit secus. vt no. j. quando pronuncio. nõ est ne cessi. fin. ¶Quero quid si iudex in sententia expressim se retulit ad quoddam testamentum vel instrumentum quod in causa nõ fuerat productum an valebit sententia. & videtur quod nõ quia tale instrumentum non est de actis probatoriis nec de aliis cum non sit in iudicio productũ. Contrarium dicit ipse foze verum & dicit esse tex. no. in. l. ait prætor. §. j. ff. de re iudi. ¶Non. ob qõ non sit de actis probatoriis quia dicit illum habere locũ quando iudex simpliciter pronunciat & ad nihil se refert. quo casu inspicienda sunt acta probatoria. Hoc satis mihi placet si in aliqua parte actorum de illo instrumento sit facta mentio vt multoties consuevit dici in libello vt patet in tali instro &c. Iz postea non fuerit productum secus si de illo non sit facta mentio in aliqua parte actorum quia de diverso q̃s sit petitum videtur condemnare. & ita restringo illum tex. Sed dicit quis iudex in casu illo non iudicaret ex probatis ex quo non est deductũ in iudicio licet de eo fuerit facta mentio contra. l. illicitas. §. veritas. & quod ibi no. ff. de offi. presi. Et ego respondeo quod ex hoc sententia non est nulla ipso iure quia cõtra ius ligatoris lata quia & si ponat pro probato quod non propterea sententia nulla est. alias iste tex. de. l. ait prætor. procedere non potest in hoc tamen cogitandum relinquo.

1 ¶Snia incerta existẽte ipso iure nulla non prohibetur iudex aliam certam proferre etiam contrariam prime.

2 Snia sup dote lata põt dici nulla & ab ea appellari sicut a ceteris.

1 **Ec sentencia.** Casus. ¶Ubi sententia incerta est ipso iure nulla nõ prohibetur iudex aliam certam proferre etiz contrariaz prime. hoc dicit & notabiliter. ¶No. hic plura. & primo quod hec sententia pronuncio dotem non liquidam est interlocutoria. ¶Secundo quod dos petitur extra ordinem vt hic. debet tamen lis contestari. vt. ff. so. ma. l. si cum dotem. §. eo autem tempore. ¶Et dicit gloss. quod extra ordinem petitur. i. extra antiquam solennitatem quasi dicãt non officio iudicis sed iure actionis. puta ex stipu. interposita vel tacite intellecta. vt. ã. de rei vxo. ac. l. i. §. j Item potest intelligi extra ordinẽ. i. renuendo dilationes & instantiã. vt no. gl. ij. in fi. l. j. ff. solu. matr. Et pro illa glo. de cuius veritate aliqui dubitauerunt potest allegari. l. ista quam propter hoc tene cordi. ¶Tertio not. quod sententia super dote lata potest dici nulla & ab ea appellari sicut a ceteris. & sic in hoc nõ priuilegiata. ¶Quarto q̃ libellus incertus⁵ non procedit super dote nec sententia incerta & istud de sententia intelligo secundum dicta in precedentibus legibus. ¶Quinto quod vbi prima sententia est nulla idem iudex vel superior denuo cognoscere potest vt in glo. de quo latius dixi in. l. fi vt proponis ã. quomodo & quando iud. de novo cognoscens potest iure & sine responsione ferre contra illam sententiã primã vt fuit hic qr pro cõdẽnauit postea absolut. ¶Sexto quod qui non appellat a sententia valida illum cõfirmat cõ cordat. ã. quomodo & quando iudex. l. ab eo. & vide quod ibi ar ca hoc

ca hoc dixi. ¶Septimo quod probationes incerte vel non loq de non relevant quod not. concor. extra de proba. c. in presentia. ¶In glos. j. que ponit casum dicit ibi cum esset incertum &c. Et sic supponit glossa quod certum erat iudici dotem datam esse sed quantum ignorabatur: ideo interlocu. fuit vt in litera dicit.

¶De senten. que pro eo qõ interest proferũtur. Rubrica.

¶Continua rubricam vt in glo. & attende quod sententia ferk super interesse incerta quando pars non petit illud certificari. Sed quando petit per iudicis sententiam: tunc certificari debet vt not. insti. de acti. §. curare. & ff. si cert. peta. l. certi condictio. in prin. & j. de fruc. & lit. expen. l. terminato. in fi. ¶Et premitto qõ aliud petitur interesse & habet locum. l. nostra quando& aliud petitur sed ppter interesse audiendus non esset. & ista non est materia nostra Iz hoc sit verũ in se vt in infinitz legib⁹ repices.

1 ¶Interesse singulare estimandum tam in lucro q̃ in damno non excedit duplum precẽ conuenti vel communis.

2 ¶Prolixitates sunt amputande & infinitates vitande.

3 Libellus toleratur in quo damnum illatum dari reddi vel restitui petitur.

4 Interesse quotuplex sit.

5 Disponens & dispositum non compatiuntur sub eodẽ genere.

6 Stipulatio de iudicio sisti committitur ad interesse.

7 Interesse quid.

8 Interesse plures hz diuisiones & que sunt.

9 Comparatiuum denotat gradus excessum.

10 Obligatio non videtur quod iudicis officio prestatur.

11 Affectio bonitatis intrinse in nummis non cadit & illo respectu non venit interesse singulare affectionis.

12 Casus incerti dicuntur qui commune interesse non habent.

13 Contractus continet certam quantitatem qñ cõtinet rẽ humano ingenio quantificatam.

14 Contractus qui dicuntur certi.

15 Contractus Iz certam rem debere cõtineat an propterea veniat interesse. & nu. 17.

16 Lucrum sine fit maius sine minus semper est duplicandum & ei adherere videtur.

18 Interesse singulare an veniat quantumcunq; sit.

19 Interesse commune si petitur ex eo qr res nõ traditur tunc solum interesse circa res consideratur.

20 Seruꝰ cõis estimatio nõ est solius sui persone tm̃ sed quãti plurimi valet.

21 Actore volẽte põt pmissor precise cõpelli ad factũ. nu. 22. & 23.

24 Manumissio non tam in facto q̃ in damno consistit.

25 Compelli põt quis ad factum tunc p̃cise si factum est in obligatione ex dispositione legali.

26 Obligatio succedit post moram ad interesse sed non ppterea liberatur ab obligatione principali.

27 Judex nõ potest supplere in facto sed scõm allegata & approbata iudex habet iudicare.

28 Interesse species quomodo probentur.

29 Testes vt probent singulariter interesse qualiter debent deponere.

30 Testis interrogatus de cã scientie quo respondebit sup interesse singulari.

31 Testis de causa scientie nihil dixit sed nec interrogatus fuit queritur si probet.

32 Interesse singulare si per vnum testem tm̃ probatur vtrum delatio iuramenti habebit locum.

33 Pone non a iure limitate sed quantumcũq; sint peti possunt.

34 Interesse in lucro an possit peti. nu. 35. & 36.

37 Lucrum ex mercantia & industri prouenies non debetur nisi in actionibus arbitrarijs propter locum.

38 Interesse quotupler.

39 Interesse singulare quotupler.

40 Interesse vsq; ad quam quantitatem peti possit.

41 Interesse quo iure petatur.

42 Interesse qualiter probatur.

Cum pro eo. Diuido legẽ fm duz meũ in octo ptes. Ná primo ex ordine ponit statuendi occasio. Scõo statuit in casibus certis. Tertio primũ dictum declarat. Quarto oium p dictorũ rõnem ponit. Quinto simile inducit. Sexto dubiũ remouet. Septimo cõcludit. Scõa ibi: sancimus. tertia ibi: in alijs. quarta ibi: vt nõ quibusdã. qnta ibi: nedũ. Sexta ibi: cuz scimus. Septima ibi: & hoc nõ solũ. Octaua ibi: & fit oibus. ¶Casus. ¶Interesse singulare⁶ estimãdũ tã in lucro q̃ in dãno in casibus certis nõ excedit duplũ precẽ cõuẽti vel cõis in casib⁹ aũt incertis nõ excedit q̃titatẽ ex legitimis pbationib⁹ p iudicẽ declarãdã pene legales & arbitrarie sunt limitate ne vitient infinitate. hoc. d.

a Interesse singulare. vide Bal. ã. in rub. qr tz etiam q̃ hic loquitur de interesse singulari pro tout hic Saly. q̃ non potest excedere duplum communis vel cõuenti in casib⁹ habentibus certam naturam vel quãtitatem. Jta declarant doc. hic & de materia huius l. vide no. in. c. sacro. de sen. exc. & Bar. hic in. ij. col. in ver. exẽplum dedisti mihi damnum ibi ad rationem Ja. de are. tunc concludit an in contractibus empt. & ven. veniat

factũ p bar. in. l. stipulones nõ dixit. xxij. c. de ob. & l. i. j. in pe. col. de ac. em. & in l. certi 2dictio. in pn. & vide no. per Bal. hic. xij. col. & vide ff Odof. i summa vbi plene & clare.

b ¶Prolixitates. adó bal. in proe. decre. in. §. firmiſſime. in. ix. col.

c ¶Quotuplex sit interẽ adde spe. in ti. de fru. & iter esse. & ibi Jo. an. in addi. mag. io. an. in. c. sacro. de sen. exc. & Jo. an. in. c. j. e. ti. li. vi. in nouel. & adde cõcludẽdo 2 sequendo opi. dr. q̃ triplex est singulare cõe & 2ucũ quomodo aũt intelligak iterẽ singulare ab iterẽ cõmu. vide bar. hic in fi. ij. col. & quotuplex sit interes se vide bic in pn. p bar. & bal. in. l. traditio. in. xiij. q. ã. de ac. em. & ibi de quo interẽ in telligak fi libello peto interesse.

c ¶Precium rei. bal. hic i. i. co. salnãdo gl. dicit qõ largo mõ & inter esse p eundẽ in. l. i. ã. de bis q a nõ dño. ¶Ité an crpẽ sedicant preciuz vio bar. & ibi scripsi in. l. quidã. §. quib⁹. de cõdi. & demõ. §. quidam. ita & bal. i. l. terminato. ff. de fru. & li expen.

d ¶Ego dixi de hac an pciũ rei & interesse sint idez in addi. ad bal. i. l. j. nu. 1. & fi. no. hic expressum rei. & i apo. in co. v. C. 6 bis q a non 2peten. do. ma. sunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

reresse ꝫ ad rei estimationes referũtur. ergo ibi pateat qꝺ rei estimatio non est interesse. Et ex his concludit Dyn. qꝛ interesse est vnicus. ſ. estimatio dãni ⁊ lucri qꝺ tripler põt dici alio respectu qꝺicat gl. vers. q hoc dãnum vel lucrũ põt tripliciter estimari qꝛ vel singulariter. vt. ff. de bo. lib. l. qui soluendo. vel cõiter vt. ff. ad. l. aquil. l. ſi seruum meũ. vel pcõuentionẽ ptiũ. vt. ff. de pœto. ſtip. l. ſi. ita no. glo. ipſa in. c. mota. extra de rc. iur. lib. vi. ¶ Sed dñs meus tenebat qꝺ plures ⁊ diuerſe ſunt ſpecies interẽe quod pꝛobabat. ¶ Primo ex duabus legibus ſimul iunctis. Nã iuramentum in litem datur ad intereſſe. vt. ff. de in litem iurand. l. penul. ⁊ excluditur ab intereſſe. vt. ff. de iudi. l. non a iudice. ergo ſpecies ſunt diuerſe cum oppoſita non põt ſimul ſtare. vt. l. titie. ff. de condi. ⁊ demon. ¶ Scõo qꝛ ex culpa nõ exhibentis vel nõ reſtituentis agitur ad intereſſe cõmune ⁊ preciũ veruꝫ per teſtes pꝛobandũ vt. l. ỹ. ff. de in litem iurã. ⁊ ex dolo agitur ad intereſſe pꝛobandum per iuramentũ in litem vt in eo. tit. l. penul. ergo ꝛc. Cum diuerſitas cauſarũ diuerſificet ſpecies cauſatorum vt. ff. ꝺ pac. l. ſi vnus. Ꝟ. ante omnia. ⁊ de exhi. rei iudi. l. cum quo itur. et
6 l. cum de boc. ¶ Tertio qꝛ ſtipulatio de iud. ſiſti committitur ad intereſſe vt. ff. ſi quis in ius voc. non ier. l. fi. ⁊ de verb. obliga. l. quoties. ſed boc intereſſe eſt vera rei eſtimatio. vt. ff. qui ſatiſd. cog. l. ỹ. in fi. que vera eſtimatio differt a ſingulari vt. ff. de lega. ỹ. l. ſi cui. ⁊. ff. de mino. l. ſi in exemptione. ergo intereſſe eſt preciũ rei commune ⁊ ſingulare. ¶ Quarto per. l. ait lex quanti. ad. l. aquil. coniuncta. l. ſi ſeruum. in eoꝺ. titu. Item per text. ff. de furt. l. qui tabul. in prin. ⁊. l. ſi vendidero. Ꝟ. i. ¶ Ad rationes in opp. factas reſpon. Et primo ad primam ⁊ vltimam ſimul reſpõ. qꝺ in eis non remouetur intereſſe generaliter ſed reſpectiue vt patet ex predictis. Ad ſecundam reſpon. quod vnum non eſt cauſa alterius diſpoſitiua: ſed propter vnum cognoſcetur exceſſus in alio ⁊ non eſt abſurdum vt ſub eodez genere ſint due ſpecies ſe extendentes vt bomo ⁊ aſinus ⁊ tamen vterqꝫ eſt animal. ⁊ ſic obſtat etiam tertia. Ad quartaz reſponſio, quod illud pꝛocedit in toto integrali. ⁊ ſic intereſſe non comprehendit preciũ com
7 mune vel conuentum vt partes integrales ſed vt ſubiectiuas vt genus ſuas ſpecies. Ad quintaz reſpondetur ꝙ quod intereſſe eſt eſtimatio damni emergentis vel lucri ceſſantis ſed damni intelligitur rei vel facti fiendi. ⁊ quod pꝛopꝛie non ſit tantum eſtimatio rei ſed damni. ¶ Patet quia inter dictum de tabul. exhi. datur ad intereſſe. vt. ff. de tabu. exhib. l. loci. Ꝟ. condemnatio. ⁊ tamen res que vere non debebatur eſtimatur vt patet in eodem titu. l. ſi. Ꝟ. i. Ad ſextam rñ. qꝺ ly intereſſe reſpicit perſonam vt principaliter agens ſecundario concernit rem circa quam vel ꝓpter quã intereſt. Cum non poſſit alicuius intereſſe niſi res valeat nec res aliquid valere niſi alicuius intereſſit. vt. ff. de condi. furti. l. ſi ſeruꝫ ⁊ vnum ſine alio nõ poteſt. Et ſic cum tales reſpectus nihil aliꝺ ſint quam res importate per ipſos terminos reſpectiuos ſequitur potius quod preciũ rei ⁊ hominis intereſſe ſint vnũ: vnum ⁊ idem. ⁊ cum preciũ rei ſit triplex. vt. ff. de actio. empt. l. prima triplex debet dici intereſſe. ¶ Et hec eſt opinio domini mei qui defenſor fuit gloſſ. ⁊ hanc ſequor: tum quia communis in practica: tum quia verior videtur in iure. Unde pro ea declaranda pone quod propter contumaciam non reſtituentis iuro in litẽ put
a in. l. qui reſtituere. ff. de rei vendi. ⁊ iuro qꝺ nollem re carere pro ¶ centum ⁊ pono rem valere ſolũ octuaginta an totum ſit intereſſe ſingulare. ⁊ reſpondetur qꝺ non ſed viginti tantum ⁊ octuaginta eſt intereſſe commune. ergo plures ſpecies ſunt intereſſe licet ſub vno generali intereſſe comprehendantur. ¶ Hoc confirmo qꝛ res eſtimata datur in dotem non vt faciat emptionem ſed vt oſtendat deteriorationem ⁊ ſolu. ma. ſi res apparet deteriorata petitur eſtimatio deteriorationis vt intereſſe mulieris ⁊ hoc non eſt intereſſe ſingulare ſed conuentum ly poſſit eſſe cauſa. ergo ſequitur quod commune vel cõuentum eſt ſpecies per ſe diſtincta
11 ab intereſſe ſingulari. ⁊ predicta habes. ſ. de iure dotium. l. ſi inter virum. ⁊. ff. ſol. mat. l. eſtimatis. Et attende ꝙ intereſſe conuẽtum qñq; poteſt eſſe tantũ quãtũ cõe ⁊ non plus: quãdoq; minꝰ
8 qñq; maius. vt in glo. Et eſt expedita prima gl. in pn. ¶ Quero nunc tertio an ſit alia diuiſio intereſſe. ⁊ dic cum gloſ. ꝙ ſic qꝺ
a aliud eſt intrinſecus. ⁊ hoc ſub diuiditur quia aliud eſt circa rem aliud extra rem. ª vt hic in glo. tertia qꝺ inferius latius declarabo in. xvỹ. appoſitiõe. ¶ Trẽ eſt tertia ſubdiuiſio que concernit tantũ intereſſe ſingulare quia aliud affectionis tantum. et de iſto nihil ad legem iſtã. Nã ex eo condemnatio non augetur. vt. ff. ad legem aquil. l. ſi ſeruũ. ⁊. ff. ad legẽ falcidiam. l. precia rerum. licet ꝓpter eũ actio quandoq; detur que alꝫ non daret. vt. ff. mãda. l. cum ſeruus. ⁊. ff. de mino. l. ſi in emptione. ⁊. l. libertus qui. ff. de bo. libe. Aliud eſt intereſſe affectiõis ſimul vtilitatis. et de iſto hic tractatur nam ex eo actio datur ⁊ condemnatio augetur vt hic in verſicu. ſancimus. ⁊. ff. de in litem iuran. l. videamus. Ꝟ. primo. ¶ His paucis. q. pro euidentia dicendorum ſic expeditis. Uenio ad aliquas oppoſitiões quarũ quedã tendũt ad declarãdum text. ⁊ expoſitiones aliquarum glo. ¶ Oppo. ergo primo

ꝙ ter. in prin. videatur implicare contradictionẽ dum dicit qõ ꝙ eo qõ intereſt dubitabãt antiqui. nã dubitare qñq; nõ poteſt pro eo qõ eſt ſed de eo vel ſup eo qõ eſt vt patet ad ſenſum ⁊ maxime quia inducta pro aliquo ſemper ſunt interpretanda pro eo vt. ſ. de leg. l. quod fauoze Sol. exponendo pro eo id eſt ſuper eo vt in glo. Et qꝛ iſta dictio pro varijs modis ſumitur in iure. ỏz fieri quãdoq; quod fit ſuper eo vel ſuper materia vel ſubiecto vt hic quandoq; ỏz fieri pro aliquo quandoq; fit ad illius vtilitatẽ vel fauorem vt in contrario. ⁊ ita accipit. ſ. de fide inſtrument. l. plures apochis. in fin. ¶ Quandoq; fit pro aliquo quod fit ad illius damnum ⁊ detrimentũ vt reperitur in teſte qui debet dicere veritatẽ pro vtraq; parte. ⁊ tamen neceſſario ꝙtra alterum hz dicere. vt. ſ. de epiſco. ⁊ cle. auf. ſi iuder. l. preſby. ⁊ in aut. de teſt. Ꝟ. quoniã. Quandoq; fit pro aliquo quando ſit id qõ ſit immutatur vel ſequitur illud vt. ſ. ſi contra ius vel vti. publi. l. preſcriptione. ibi pro tenore veritatis id eſt ſcõm tenorẽ veritatis ſcõm
10 deo. meũ. ¶ Oppo. ỏ. qõ imo ante. l. iſtam intereſſe poterat ſe in infinitũ extendere qꝛ iuder poterat taxare. vt. ff. de in litez iuran. l. videamus. Ꝟ. iurare. ⁊. Ꝟ. pe. Solu. qõ hic non dicit qõ olim intereſſe in infinitũ aſcenderet. Sed dicit ꝙ dubitationes ſuper eo erat in infinitum, pducere vez vtrũ circa rem tm̃ vel extra rem et veruꝫ in damno tm̃ vel lucro. ⁊ qualiter deberet pbari ⁊ in caſu quo pꝛobaret per iuramentũ in litem hz iuder poſſet taxare vt in
6 Deo non tñ erat permiſſum ꝙ quantitatem non poſſet excedere ⁊ ſuper hoc etiam dubitationes erant exorte licet eas nõ habeamus ⁊ hoc voluit gloſſ. hic tertia. ¶ Opp. iỹ. qꝺ male dicat me lius qꝛ cõparatiuũ denotat gradus exceſſum. vt. ff. de ỹb. obl. l. vbi autẽ nõ apparet. Ꝟ. i. ſed hec coarctatio prolixitatis quã hic facit eſt vnica ⁊ vniformis gradus non habens in exceſſiuos vt hic in fi. ergo nec melior in ſeipſa. Sꝺ. ꝙ hic ſtat poſitiue melius ꝙ bono. aliqui cãm ab extra dicũt melꝰ q ẽ Dziũ qõ nõ videt bñ dictũ qꝛ cũ cõparationẽ ſupponat in alio caſu ad qõ ꝓparatio ad ſuũ poſitiuũ ſequit ꝙ eius Dziũ erit bonuꝫ ⁊ hoc eſt impoſſibile cũ ſint oppoſita. vt. ſ. ſi ſer. exte. l. i. ¶ Quare eleganter dicebat do. me ꝙ cõpatiuũ qñq; adꝺicit ſubiecto vnico tm̃ ⁊ vniformi gradꝰ diuerſos nõ habẽti ⁊ tũc ſtat poſitiue vt hic. qñq; adꝺicit ſubiecto habẽti gradꝰ diuerſos ⁊ exceſſiuos tũc ſtat cõparative vt. d. l. vbi autẽ. Ꝟ. i. Qñq; ſubꝺicit ſubiecto habẽti gradus ẽes ⁊ oppoſitos ⁊ tunc ſtat electiue. vt. ſ. de procura. l. exigendi. Cappio gloſſ. in verſi. ſancimus. ¶ Et opp. quarto qõ inepte dicat in omnibus caſibus cum exemplificet tm̃ in Ẽtibus: ⁊ tunc iſte text. vel eſt defectiuus in exemplis vel ſi non minus generaliter ſunt locutus dum dicit in omnibus caſibus cum exempla nõ cõnemant omnibus caſibus ſed tantum contractibus. Sol. ꝙ no tãter in omnibus caſibus dixit vt omnes caſus cõprehenderet in quibus intereſſe poteſt deberi ſiue deſcendant ex maleficio vel quaſi vt. ſ. de fur. l. manifeſtiſſimi, in princip. ⁊. ff. ad. l. aquil. l. ỹ. ⁊. l. ait lex quanti. cum ſimi. ſiue ex Ẽctu vel quaſi vt hic. ¶ Nec ob. qõ in cotractib; tm̃ exẽplificauerit quia ſic fecit qꝛ de eis magis dubitabatur. Et que dubitationis tollende cauſa ſunt poſita ius commune non ledunt. vt. ff. de reg. iur. l. que dubitationes ſimiliter nec poſita gratia exẽpli. vt. ff. de damno infec. l. damni. in princi. ¶ Sed quero an eque bene diuiſſet in obligationibus. Et reſpondet gloſ. qõ non quia tunc non comprehenderet caſum quo intereſſe deberetur iudicis officio vt eſt videre in arbitrarijs actionibus. ff. de in lit. iuran. Et bene dicit quia ea q̃ iudicis officio preſtantur in obligatione nõ ſunt. vt. ff. de act. empti. l. qui per collusionem. ⁊ de an. leg. l. quintus. ¶ Oppo. quinto ꝙ ſi contractus continet certam quãtitatem tũc non veniat intereſſe ſaltem ſingulare puta ſi promiſiſti miſi dare cẽtum ducatos auri vt pꝛz in. l. nummis. ff. de in lit. iuran. Solu. ꝙ hic loquitur de alia quantitate puta decẽ cadorũ olei quos a te emi. vt in glo. ¶ Vel dic ꝙ ẽt ſi ſimpliciter nũmos promiſiſſet poteſt ter. iſte procedere. Et ad Dzium rñdeo ꝙ tin nummis non cadit affectio bonitatis intrinſece ⁊ illo reſpectu non venit ſingulare intereſſe affectionis vt in contrario licet quandoq; in iſtis aureis creſcat ⁊ decreſcat eſtimatio ⁊ illius tunc intereſſe poteſt peti quia eſt intereſſe vtilitatis ⁊ tunc tale intereſſe poteſt peti. Similiter dico de alio intereſſe vtilitatis intrinſece licet conſiſtat in affectione puta ſi mihi debiſſes illos centum aureos tempore debito ego emiſſem mihi domum contiguã que alteri vendita eſt. ⁊ ob hoc peto vnum intereſſe ſingulare vltra ceteros ratione continuatio nis ad meam ⁊ ratione indigentie habitationis quam habeo. ¶ Opponi. ſexto quod ſi in contractu continente certam naturam veniat intereſſe ſingulare quod non erit dare contractus in qua non veniat cum quilibet contractus habeat ſuam certã naturã inſitam ab oꝛigine ⁊ ſic non erit differentia inter caſus certos ⁊ incertos cuius cõtrariũ vult hec litera. Solu. qõ aliter hic ſumitur natura ẽ in contrario. hic enim ſumitur natura pro natura naturata pro certa ſpecie producta in contractu vt bouꝰ bomo equus bos vel aſinus. In contrario pro natura id eſt pro prietate totius contractus. Vel dicit gloſia hic poteſt ſumi pro natura

natura etiam in genere debita vt bomo bos vel equus in genere debitus ⁊ quod ſubiicitur. in incertis autem caſibus ⁊c. intelligitur in contractibus factum ꝙntẽtibus qꝛ illi cenſentur incerti vt. l. vbi autem. Ꝟ. qui id quod. ff. de verb. ob. ⁊. l. qui non facit. ff. de re iudi. ⁊ in quibus poſt motam ſuccedit obli. ad intereſſe qõ
12 declara vt in gloſſ. ſuper verbo incerti. ¶ Sed contra iſta exẽpla inſurrexerunt Jaco. de are. ⁊ Pet. dicentes ſi hic caſus incertus ſit vt contractus factum continentes ſequeretur quod emptio ⁊ venditio debent dici contractus incerti quod eſt falſum vt bic in litera. quod hoc ſequatur pꝛobant quia venditoꝛ tenetur ſolum rem tradere. vt. l. i. ff. de act. emptio. ſed obligat rem tradi eſt facti. vt. l. ſi rem tradi. de verbo. obliga. ergo ꝛc. Et idem ſeq̃ retur de locutione: qꝛ qui locat tenetur patiẽtiam preſtare ⁊ iſtõ conſiſtit in facto ergo ꝛc. vnde Jacob. predictus dixit quod caſus vel contractus certam naturam habentes ſunt quo naturam intereſſe commune. vt in emptiõe ⁊ venditione ⁊ locatione vt hic ¶ Et idem ſi promiſiſti mihi ſcribere librum vel pingere tabulam. vel arare terram. nam cuiuſlibet intereſſet librum ſcriptum
13 habere vel tabulam pictã vel terram aratam vel cultã. ¶ In certi vero dicuntur qui commune intereſſe non habent. vt ſi promittis ire pro me romam qꝛ non omnis hz intereſſe vtru vadas romam. ¶ Sed hec expoſitio non placuit pe. quaſi non pbetur lege quinimo videtur contra mentem huius litere. Pone enim qõ conduxi operas titio pro. xx. vt vadat pro me romam ex tali cauſa ex qua nullius alterius intereſſet tunc ſm Ja. iſte contractus deberet dici incertus qõ eſt contra literam. Pe. igitur aliter exemplificans dixit qõ ter. iſte vult qõ cõtractus certi dicantur qui habent mutuam obligationem ⁊ relationem vt patet in exẽplis hic in litera poſitis. Incerti ſunt qui mutuam relationem non habent. vt ſi promittis ire pro me romam ⁊ ita recitat Cy. ſed Bart. hoc non placuit quid enim inquit ipſe ſi promitto p te ire romam: qꝛ tu ex aduerſo promittis pro me ire pariſius cõ
14 tractus iſte hz mutuam obligationem: ⁊ tamen iſte contractus ex vtra ꝙ parte continet incertum. ¶ Sed ad hoc defendi poſſet qꝛ ſunt duo diuerſi cõtractus nõ vnus habens mutuam obligationem vt forſan. Pe. intellexit. Alij direrunt ꝙ Pẽnon bñ dixit ex eo qꝛ ſi tu ꝓmittis mihi dare ſticbum ſequeretur qõ iſte contractus erit incertus: qꝛ nec mutuam relationem nec obligationem hz. Alij hoc falſum vt. l. certi condictio. in prin. ⁊. l. certũ ff. ſi cer. pe. ⁊. l. ſi quis certum. ff. de ver. obl. ⁊c. Sed ad hoc defendit qꝛ intellexit ⁊ ſe reſtrinxit ad caſus in quibus datio non eſt in
15 obligatione ad factũ vt pꝛz ex relatiõe quã ipſe ⁊ Ja. de arct. fecerunt in repꝛobatione glo. Sed licet defendi poſſit tamen nõ fuit intentio huius litere mutare differentiam inter mutuam obligationem vel non mutuam. Sed ex quantitate certa vel non certa in contractu contenta vel non. Ideo gloſſ. noſtra videtur vera
16 remanere. Et ad rõnem hic poſitam quam ipſi fecerunt contra glo. rñderi poteſt dum dicunt qõ in venditiõe factum eſt in obli. quod verum ſed nõ ſimpliciter: qꝛ a rem dari ſi vendens ſit dominus in venditione rem tradi eſt conſecutiue in obli. nõ principaliter ſed in ſti. rem tradi factum eſt principaliter in obligatione vel alꝛ vt cõprehendamus etiam locationem. rſi. ꝙ hz pactuꝫ ſit in obligatione tñ hz ſuꝫpoſitus eſtimationem adiunctam per correlationem ⁊ reſpectum ad preciũ in venditione appoſituꝫ vel ad mercedem in locatione adiunctam quod non eſt quãdo ſimpliciter factum deducitur in obligatione puta ire romam vel librum ſcribere. Et per iſtum modum defenſaꝫ gl. a repꝛobatiõe predictorum. ¶ Sed ſciendũ quod aliquid noſtri citramontani repꝛobant. glo. alio reſpectu dicentes ꝙ exempla que hic ponit gl. de certa quantitate vt decem cadis olei vel de certa natura vt de bomine in genere nõ ſunt bona: qꝛ in iſtis in genere debitis
17 velut debitoꝛi incognitis non poteſt cadere affectio ⁊ per conſequẽs nec intereſſe ſingulare ratione affectionis ⁊ bi fuerunt Ja. de ra. ⁊ ſucceſſine Ric. de mat ba. ¶ Ideo Ja. de ra. dixit ꝙ cõtractus cõtinet certam quãtitatem quãdo cõtinet rem humano ingenio quãtificatam vt certam domum vel fundum. vt. ff. de le. j. ꝙ in rerum. ⁊. ff. commu. predio. l. ſi quis duas. ⁊ certam naturam cõtinet qſi cõtinet ſpẽm a natura limitatam ſed certã vt ſticbum vel pampbilum vel certum bouem vel certum equũ vt pꝛimitus dixit gl. ſed nõ ſi continet equum vel bominem in genere: qꝛ tunc gl. male dicit. Nicolaus vero predictus dixit quod caſus certi ſunt in quibus nõ venit intereſſe in prin. iure obligationis ⁊ actionis inuẽti ſunt in quibus a principio. debita veniunt iure obligationis ⁊ actionis. Sed iſte tradidit incertum per incertius nec declarat iſtam literam ratione vtriuſq; defende glo. ⁊ eius exempla ſm Cy. ⁊ Bar. ex eo qꝛ licet in debito genere nõ veniat intereſſe ratione affectionis cernit tm̃ intereſſe ratiõe vtilitatis quam creditoꝛ preceſſiſſet ſi oleum vl̃ bos in genere vel bomo in genere ſibi ſoluti fuiſſent. ſimiliter venit intereſſe ratiõe dãni ſecuti ex eo quod ⁊ ſolutum non fuiſſet oleũ in genere vel equꝰ in genere. ¶ Quero igitur vtis tantorum patrum opinio. diuerſis concludemus rñdeo ſecutus noſtros modernos ⁊ po-

14 tiſſime Bar. qui clarius ceteris eſt locutus † quod illi contract dicuntur certi qui habent quãtitatem vel naturam vt hic qõ oꝛ intelligi reſpectu ſui vel reſpectu adiuncti ſui vt ſi debes decem cados olei in ſpecie vel in genere vel hominem certum in ſpecie vel in genere. Nam quod in genere debetur ad mediocres refertur. vt. l. legato generaliter. ff. de le. i. cum ibi no. reſpectu adiuncti dicatur continere crimen qñ ex vna parte quantitas eſt adiecta in locatione ⁊ cõductione vel in emptione ⁊ venditione. Nam licet factum quod ex vna parte venit in cõtractu ſit incertum tamen merces ⁊ precia ſunt certa ad que habita eſt relatio ⁊ ſecundum illud alterum factũ quod eſt in cõtractu videtur ꝓ tunc in tantum appꝛeciatum ⁊ intereſſe ſingulare de quo bic non poteſt excedere duplum illius appꝛeciati ſiue illud ſit commune ꝓcius ſiue conuentum. Illi autem dicũtur incerti qui non habent certam quantitatem vel naturam reſpectu ſui nec reſpectu adiuncti vt quando promittitur ſimpliciter factum vt ire romam etiam a ſi vitro citroq; tale factum contineatur. puta tu promittis ꝓ me ire romam ⁊ ego pro te pariſius: qꝛ nullum eſt adiunctum reſpectu cuius certificentur: ideo iſti contractus dicũtur incerti natura ⁊ quantitate. ⁊ hanc opi. ſequitur etiam Bal. ¶ Op. tiõ. vỹ. quod ter. male dicat dum vniuerſaliter dicit ⁊ omnibus contractibus. Nam qui omne dicit mihil excludit ⁊ tñ ſtatim in verſi. in alijs autem. aliquos cõtractus excludit ergo ꝛc. Sol. vt in ſe. gl. que reſtringit ter. vt intelligatur de ſimilib; predictis qui ſunt ⁊ bene. ¶ Sed inxta hoc tunc quero qui ſunt bi alij qui ſimiles dicuntur predictis. Et reſpondeo duobus modis vt ſtatim ſequitur in ea gloſ. Et primo ꝙ illi ſunt in quibus lex dicit ſingulare intereſſe venire ⁊ certitudinem continent ⁊ ſi duo copulative requirant iſti. Sed glo. dicit. ỹ. ⁊ melius qõ ſufficit ꝙ certitudinem contineant ⁊ hec vera quam declara. vt dixi. ſ. ⁊ iſtos dicit gloſ. eſſe omnes bone fidei ⁊ quidem ſtricti iuris vt in arbitrijs in quibus iuratur in litem. ff. de in litem iuran. l. in actionibus. Item
a in quibuſdam maleficijs ª ⁊ quibuſdam interdictis ⁊ vbiq; l. dicit certã rem debere rem tradi ex contractu vel delicto ⁊ hoc vult
15 glo. vſq; ad ver. ſecus ſi dari. ¶ Opp. tunc. viỹ. qõ licet certam rem debere contineat non propterea intereſſe veniat. vt. ff. de ỹ. obli. l. ſi ſeruum. Ꝟ. ſi. ⁊. l. vbi autem. Ꝟ. ſi. Sol. ꝙ predicta quando in obligatione eſt rem tradi ſecus ſi rem certam dari: vt in contrarijs. Nam tunc ſolum res ipſa petitur. ⁊ hoc vult glo. vſq; ad
16 ver. niſi in contractibus. ¶ Oppo. ix. ꝙ in obligatione remota ſi res non detur poſſit intereſſe peti. Nam in contractibus innominatis contrahentes tenentur ad dandum. ff. de rc. permu. l. i. Ꝟ. ſi. ⁊ tamen fires non datur intereſſe petitur. vt. ſ. de re. per. l. de rebus. ⁊ melius. ff. de preſcri. ver. l. naturalis. Ꝟ. i. Sol. vt ſequitur in glo. vſq; ad fi. ꝙ in illis contractibus fallit. Et eſt ratio qꝛ ſicut illi contractus ſunt debiles in obli. contrahenda ita debẽt eſſe in cõtractu diſſoluendo vt. ff. de cõdi. ob cãm. l. ſi pecu. in pn. ⁊ ar. de ſol. pꝛout quiſq; ⁊ de regu. iur. l. nihil tam naturale. cum
17 ſi. ¶ Opp. x. ab extra contra pꝛorſus dicta nam ⁊ in ſtip. rem certam dari venit intereſſe ⁊ ſufficit illud ꝓtari. ff. de vſu. l. ſi ſtipulatus. ver. verum ſi emptoꝛ Sol. quod interdum ſtipulationem dari non coberet alteri contractui. ⁊ tũc habent locum predicta. interdum coberet contractui de cuius natura eſt rem tradi vt venditionis ⁊ ſimilis tunc ſufficit eſtimationem vel intereſſe preſtari vt in contrario. ⁊ ibi in tex. ponitur ratio. ¶ Op. xi. b ab extra ꝙ in obli. rem dari ᵇ ⁊ ſi nullus contractus precedat de cuius natura ſit rem tradi. ſed ſolum dari ſufficiat eſtimationez preſtari. vt. ff. de leg. ỹ. l. mortuo boue. Ꝟ. labeo. ⁊ de lega. iỹ. l. qui concubinam. Ꝟ. fin. ⁊. l. non dubium. Ꝟ. fina. de aur. ⁊ argen. lega. l. ferre. Solu. quod hic dicta glo. habent locum quando res extat ⁊ poteſt dari contra. quia res non extat poſt motam vnde neceſſario deuenitur ad eſtimationem vel ſi extat non poteſt dari quia dominus nõ vult eam alienare tunc enim pꝛeſtatur eſtimatio iuxta leges ſuperius allega. ⁊. ff. de conſtitutio. pecu. l. ꝓmiſſor hominis. ⁊ de verborum obligatio. l. ſi ſeruum. Ꝟ. finali. ¶ Oppo. duodecimo. de. l. liber homo. Ꝟ. fina. deuer bozũ obligationis. Sol. quod ibi dandum erat cuidam tertio non ſtipulatori quod in diſtinctione ſequen. latius declarabo. Ut tamen predicta concludamus in vnum ⁊ ſic diuiſiones lucidius patefiant. Dic quod interdum in obliga. eſt certam rem tradi ⁊ habet locum. l. noſtra. ⁊ quod ſupra dixit gloſſ. ⁊ latius infra dicetur videlicet vt in ea veniat intereſſe etiam ſingulare vt hic. In
c terdum eſt in obliga. rem dari ᶜ. Et tunc aut in contractu innominato ⁊ tunc venit intereſſe ⁊ iur. ob. vt hic in gloſſa. ⁊ ſupra de rerum permutatione. l. rebus. ⁊. ff. de preſcrip. verſi. l. naturalis. Ꝟ. primo ⁊ rationem ſuperius aſſignaut. Aut rem dari eſt obliga. ex contractu nominato ⁊ tunc aut id quod eſt dandum non eſt dandum ſtipulatoꝛi ſed alteri cui dari intereſt ſtipulatoris. et tunc venit intereſſe et iure obl. ff. de ỹb. ob. lege liber homo. Ꝟ. finali ⁊ ita not. gloſſa digeſtis de actioni. empt. l. iulia. in principio. ⁊ eſt gloſſ. iỹ. in fin. Et aſſignat ibi rationem quia illa ſtipulatio eſt fundata ſuper intereſſe cũ alteri nemo ſtipula-

a ¶ Extra rẽ. qualiter cognoſcaꝫ intereſſe intra rem ab inteeeſſe exrẽ ſeu intrinſecũ ab extrinſeco. a dde bal. hic in. xỹ. colum. in vſi. iỹ. oppo. ⁊ in. xi. col. et ibi ponit differẽtiã qõ no. ⁊ vide.

b ¶ In quibuſdã maleficijs vtz in criminalib; ma leficijs iterẽ poſſit excedere duplũ facit qõ no. bal. hic in vl. col. in ỹ ſi. reſtat querere.

c ¶ In obli. rẽ dari. adde bar. in. l. ſtipſones nõ diuidunt. in. xi. ⁊. vỹ. op. cũ ſeq. de ỹb. obli. ⁊ bal. hic in iiỹ. col. in vſic. ſi. querit. ⁊ in. viỹ. colũ. ỹ. ſed op.

ri possit nisi sua interfit. vt. l. stipulatio ista. §. alteri. de vbo. obl. ¶ sic respectu stipulantis censetur stipulari factū stipulando alteri dari. vt. l. si stipulatur fuero. in eo. tit. ideo si ille offert stipulanti interesse liberatur quod est notandum. ¶ illū tex. tenet cordi qr singularis est. Aut illud est dandū stipulatori ¶ tūc aut res ⁹ sūt extare fine mora vel culpa debentis ¶ tūc liberatur ⁊ ad estimationē ¶ interesse tenetur ¶ non iure ob. sed iudicis officio ideo res ipsa debet peti in libello sed iudicis officio: qr res non extat pōt fieri cōdēnatio vel executio in estimationē vel interesse. vt. ff. de §. ob. l. si seruꝰ. §. fi. ¶. l. cū q ita. §. fi. in eo. ti. ¶ hoc tenebat do. meꝰ h. ¶ Bar. i. d. l. si seruū. Et h̄ qō dixi qr res ipa ⁊ in libello petiest verū nisi obl. dādi peipiet cū obl. restituēda vt est videre in donatiōe cā mor. in q̄ pmorituo ⁊ donatarius vel recōualescēte ⁊ hoc res dōata pōt 2 dici 2 ditiōe ob cām. vt. ff. de §di. ob cām. l. pe. Similr pōt peti restitui vtili rei ven. vt. ff. de don. cā mor. l. si mortis. ¶. l. q mortis. ¶ ito tūc pempta vel ad impossibilitatē dādi redacta donatarij culpa actoris dek electio an rē petat vt i alijs obli. dādi vel estimationē vt in obli. rē restitui ¶ hec pbātur. ff. ó do. cā mor. l. illud. §. fi. ¶. l. si filio in fi. Aut res q̄ ⁊ dari nō desijt extare ⁊ extat verūtn nō pōt pstari sine ei⁹ culpa vel facto ¶ tunc pstat estimatio. vt. ff. de le. §. l. mortis. §. labeo. ¶ de le. iij. l. nō dubiū. §. fi. ¶. l. q cōcubinā. §. si heres. cū fi. Aut extat ¶ pōt pstari ¶ tunc aut hec obli. coberet cōtractu ⁊ precedenti de cuius natura sufficiebat tradi ¶ tūc ex illo verbo dari coberet adiecto ¶ nō alter ac precedētis cōtractus natura. ideo sufficit estimatio vel interēe. vt. ff. de vsu. l. illigatus. §. verū. Aut talis ⁊ tractus nō precedit ¶ tunc non sufficit estimatio sed agatur precise ad translationē dñij. vt. l. vbi autem. §. fi. ff. de ver. obli. ¶ hoc vbi in obli. est rē dari. Sed videam⁹ quid si obli. est rem restitui. ¶ accipio obl. latissime ēt si iudicis officio res debet restitui. ¶ nō insistendo in allega. pto ¶ cōtra die aut restitutio petitur a domino ¶ tunc h̄z locū. l. qui restituere. ff. de rei ven. vbi dicitur. Aut cōuēctus h̄z fa cultatem rei restituende ¶ manu militari auferēt. Aut hanc facultatē nō h̄z ¶ tūc si dolo nō h̄z cōtra cū iuratur in litē. ¶ si nō dolo sed culpa tūc quāti aduersarij verē interfuit condēnandus est Aut restitutio petitur a nō dño. ¶ tūc aut iste nō dñs agit ⁊ habētē cām abeo. ¶ ex ea cā vel §etn. ¶ dicebat do. meꝰ idē qō in pcedēti. ar. ff. depo. l. bōa fides. ¶. §. depo. l. j. ff. cōmo. l. ita vt si fur. ¶ accedat. ff. de pe. here. l. si possessor. §. pe. ibi ¶ si quidē ¶c. aut nō agit ⁊ habētē cām ab eo ⁊ ⁊ nō hūte ¶ tūc sufficit interēe pstari siue agatur ad ipm factū pp interēe ⁊ sequēdū. vt. ff. qui. mo. pig. vel hyp. sol. l. paul⁹. sine per ipm factum tm restituendi cū restituere fit factū vt. ff. de cōdi. inde. l. qui excepti. §. fi. paro. l. ⁊ si me putē. §. cū inter. Reuertor ad gl. ¶ capio ex ordine gl. signatā super vbo dupli. Et oppo. xvij. q⁹ hoc interesse vsq; ad duplū non possit ascendere qr ibi nō est simplū nec duplū cum sint noīa correlatiua ¶ respectiua ¶ sic vnum non potest esse sine alio. vt. ff. de

a ¶ Interesse singulare. Qdoicat interesse singulare ¶ qualiter pro bak vide Bar. h̄ in vlti. q. ¶ bal. h̄ ⁊ fi. mō ⁊ hoc oppo. ¶ vsi. vj. quaeritur an ¶ qñ possit probari p iuramentum.

b ¶ Extra rē. adō qō interēe extrinsecū dr̄ qō venit ppter rē etiā si fe quak rē q̄cūq; vadat gl. in. l. vēditor hois. de evic. h̄ art. 1. l. j. vij. col. j. de sen. q̄ pco q⁹ inter. p alex. in. l. nunqꝰ. de in lit. iur. nec illud venit in pecūia numerata gl. ¶ bal. in. l. cū venditorē §. de ac. em. alex. in. l. si sterilis. §. j. ff. eo. tit.

casu placuit qō illa q̄titas sit plus q̄ cōis estimatio consideret ¶ duplet in hoc. vnde dicit gl. Sic aūt sit min⁹ idem dico ¶ in hoc gl. male dixit p illas esti correlatiōes §ctus dicit cert⁹ vt superi⁹ dixi in fi. vi. §ij. ¶ Opp. xiij. qō nō tñ duplum q̄titūcūq; sit ēt si excedat duplū estimationis cōis peti possit ¶ nedū intra rē sed etiā extra. vt. ff. ad. l. aqui. l. proinde. in fi. ¶. l. inde neratius. in pn cip. l. si seruus. ¶ de fur. l. inficiando. §. j. ¶. ff. de condi. fur. l. iij. ¶. ff. ad. l. fal. l. precia. Sol. distinguendo triplex interesse. vt in glo. §nos hic loquimur de singulari: contraria vero de communi quā do venit q̄titūcūq; sit ¶ si descendat ex malefitio. ¶ hoc vult glos. vsq; ad ver. in quo quem omitto vsq; ad ver. item no. nam hunc versi. discutiam circa fin. vbi tractabitur an in lucro veniat inter

18 esse. ¶ Oppo. igitur. xv. quod interesse singulare[a] veniat quan

a tuncunq; sit. vt. ff. de act. em. l. nō. §. fi per venditorem. ¶ Respon. Bal. q⁹ illud quod ibi dicitur quanti pluris ¶c. debet secundum hic dicta restringi scilicet dūmodo duplum non excedat vt hic. sed q⁹ista so. non sit bona statim argui gl. vbi de iulia. §. fi vero sciens. ¶. §. item qui furem. in eo. ti. Sed bul. ¶ mar. se defendunt q⁹ interesse extra rem debetur q̄tuncunq; sit vt ibi: sed circa rem non debetur vltra duplum sed istā defensionē ¶ sol. reprobat gl. qr magis deberet circa rem excedere q̄ interēe extra rem cū vnū sit magis proximum ¶ immediatū q̄ aliud: vnde glo. in versicu. tu dic. Sol. tertio predicta §tia de. l. ratio ¶c. ¶ de. l. iulia. ¶c. scilz qō ibi loquuntur de cōi interesse qō q̄titūcūq; sit petitum hic de singulari qō vltra non potest peti. ¶ Verum quia hoc commu

18 ne quādoq; est circa rem: quandoq; etiam extra rē subiūgit. ¶ q⁹ si interesse communne petitur ex eo quia res non traditur tunc solum interesse circa rem consideratur ¶ sic quantuplum valuit et non extra rem ita intelligit. l. si sterilis. §. cum pervenditorem. ff. de ac. emp. Scda aūt petit ex eo qr res tradita est male tradita quia vitiosa ¶ corrupta vel si bene tradita postea fuit evicta vl si non evicta fuit per tcadentem delictum in ea commissum tunc quod dubet istorum casuum petitur totum interesse etiam extra rē vt. d. l. iulia. §. j. ¶. ij. in eod. titulo. ¶. ff. loca. l. sed addes. §. j. ¶. ff. ó evic. l. venditor. cum si. in gl. allega. rationem diuersitatis inter predicta not. glos. iij. in. d. l. iulia. in prin. videlicet quia quando non tradidit solum vitium persone non tradentis interessit. sed quando male tradidit vitium nedum persone sed etiam rei intercessit. ideo isto secundo casu in plus tenetur. ¶ Sed hic caue qr primo quidem quando res est evicta vitium non est in re sed solum in persona tradentis igitur secundum rationem predictam non videretur teneri vltra interesse circa rem ¶ tamen contrariū dicitur in. d. l. venditor. ff. de evic. sed ab hoc defenditur: qr glo. non considerat tantum vitium inficiens rem ipsam ab intra: ¶ generalis quia res est affecta vitio quia aliena sic non potest in emptorem transferri. ¶ Alij vt vltramontani dixerunt quod quia res evicta habēt p⁹ non tradita. vt. §. de sen. lege libera. sequitur quod venditor nō debet teneri nisi ac si non tradidisset. ¶ sic ad interesse circa rem ¶ ideo reprobant glossā. in ea parte in qua sentit quod in. d. l. venditor. ff. de evict. illud interesse debet dici extra rem quia imo circa rem vel non veniret per rationem predictam. ¶ Et ideo ipsi dicunt p⁹ cognitione huius interēe circa rem q̄ comitatur illam ad quemcunq; res ipsa transeat. et

20 hoc probant †quia' communis serui estimatio non est solius sui persone tantum sed quanti plurimi valet propter hereditatem in qua est constitutus sicut ¶ in ancilla propter partum. vt. ff. ad

b l. aquil. l. inde neratius. in prin. ¶ Extra rem b̄ illud quod res non concomitatur. Ista opi. non placuit do. meo quia sibi videtur contra ter. l. ait ser. in fin. ¶. l. seq. Ex quibus infertur. d. in de neratius. ff. ad. l. aqui. Jn quibus patet quod tale interesse licet concomitetur rem tamen extra ipsam rez est licet res ipa sit eius occasio. Et ideo dicebat qō dñia quam facit gl. de interesse circa rem vel extra rē non descendēt. Et idem vult Bart. dicens quod dñia interesse circa rē vel extra rem nil aliud est dicere q̄ aliud proximum vt interesse circa rem aliud remotum vt extra rem sicut diximus de dictione extra ¶ propter. Quia prima denotat causam proximā. Secunda remotam. vt. §. fi ser. exte. l. j. ¶. §. de le. l. non dubiū. ¶ sic dicebat glo. nostra melius dicere q̄ vltramontani predicti. Sed coberendo verbis domini mei vel eius menti vt mihi videtur nos possumus dicere quod interesse est duplex. Unum intrinsecum et hoc est ipsius rei considerata bonitate intrinseca. velvitiositas eius seu malicia intra rez ipaz consistens hoc probatur in. l. cum quid. ff. si cer. pe. ¶. d. l. iul. in prin. ff. de ac. emp. Et licet talis vitiositas vel malicia in re ipsa sit cōsiderata potest merito dici interesse intrinsecū: q̄ est vitium seu mod⁹ rei impediēs id ad q⁹ natura rē illā. pducit. h̄ elegāter phat ter. quē forsan nō habes alibi. ff. de edi. edic. l. j. §. sed sciēdū Aliud interesse est extrinsecū ¶ hoc est duplex: vnū. primū: aliud remotū. Proximū a iuri 2sul. nōcupat circa. rē in. l. si sterilis §. cū p venditorē. ff. de ac. emp. Et hoc iō forsā. qr causa ¶ a primo intrinseco ¶ immediate er eo qr vl res. ipsa nō tradit vl nō eū bona vt debetur: iō rone deficientis bonitatis ¶ rone pexistētis vitij. vt malitie

De senten. que pro eo quod interest. 48

malitie sen principalis rei non tradite habetur ratio huius interesse circa rem q̄ est ipsius solius rei principalis estimatio minuta vel ancta nō inspecta aliquo corpore distanti vel coherenti vt. d. §. cū p venditorem. ¶ in. e. ti. l. nō. §. si per venditorez. ¶ Remotum aūt appellamus extra rem qr nō est circa. ¶ hoc est estimatio corporum ipi rei principali coherentiū vel distantium si minuforū tenuitatum vel pdictorū ipsius rei vitio. vt hic in gl. ac ipit: vt in se fit vitiosa. vt. d. l. iulia. in prin. vel qr fit evicta vt. l. venditor. ff. de evict. vel etiam non traduntur vt tradi debet vt in ea. l. iulia. §. fi quid. Et hoc remotum appellamus quia non est res sed propter rem venit quia nō intra nec circa rem. Dis sic declaratis restaret latius declarare in quantum quodlibet eorum veniat quod statim format duas oppo. ¶ declarabo in distinctione quam subiūciam. ¶ Opp. modo. xvi. contra sol. glos. ¶ eius dicta de. l. cum fundus. ff. de evict. vbi interesse commune non venit quantumcunq; sit. ¶ so. vt in glos. vsq; ad ver. item nec obst. ¶ Oppo. xvij. ad idem de. l. titius. ¶. l. sequenti. ff. de act. empt. ¶ sol. tribus modis vt in glos. vsq; ad fi. ¶ Prima non valet quia legum cōrectio est vitāda. Due vltime sunt truffe ideo so. meꝰ quod ibi plus intererat propter factuz ipsius emptoris: quia rem melioꝛem fecerat sumptu suo rone cui⁹ melioratio nis agitur ideo voluit lex quod vltra duplum non extendat nec ex alieno facto nimis venditor grauet. vt. ff. de re iur. l. non debet. ¶ illum casum tene menti quia est multum singularis.

¶ Ut tamen predicta clarius pateant cum queritur quod interesse veniat ¶ ad quantum. Dic aut queritur de interesse con

a uento ¶ illud semper venit vt. ff. rem ratam habe. l. procur. ff. de pcto. stipu. l. fi. ad exhibendum. in fi. Aut queritur de singulari ¶ tunc aut in casibus certis natura vel qūtitate ¶ venit vsq;

b ad duplum interesse ¶ est circa rem vt hic non vt dupletur id quod est extra rem. ¶ Ideo falsum direxit quidam dicentes q⁹ in. l. iuj. in prin. ff. de ac. emp. precium domus que corruit vitio tigni veniret duplandum quia falsum est cum dupletur solum id quod est circa rem ipsam principalem vt hic. vnde ad aliam rem vel ad aliud interesse extra rem ipsam non debet extendi. Aut in casibus incertis ¶ tunc de duplando non queritur sed illud venit quantumcunq; sit vt hic in verficul. in alijs. Aut queritur de interesse cōmuni: ¶ tunc aut agitur ex malefitio vel quasi ¶ tunc venit quantumcunque sit vt extra rem vt. ff. ad. l. aquil. Item si seruum. ¶. l. ait lex in fi. ¶. l. si. ff. de fur. l. inficiando. §. j. et ff. de condi. furt. l. iij. cum similibus. Aut agitur ex contractu et tunc aut propter malefactū ¶ tunc aut ex stipulatu ad duplum ¶ tunc non venit vltra duplum conuenti. vt. l. cum fundus. ff. de evic. quia ad illud cōuentum videtur partes se referre. Aut igitur ad interesse ¶ tunc aut hoc interesse commune erat actum factum agentis quia per cum reus facta fuerat melior et precioſior ¶ tunc commune non ascendit vltra duplum conuenti vt. ff. de actio. emp. l. titius. in fi. cum. l. seq. quod tene cordi. Aut erat factum sine eius facto: ¶ tunc aut consistit in damno ¶ tunc totum venit distinguendo scientem ab ignorante vt. d. l. iulia. in prin. cum simili. hic in gloss. allegat. aut consistit in lucro et de hoc dicetur statim in vltimo respon. huius legis et modo est expedita ista glos. ista. Transeo ad versicul. in alijs autem. ¶ Et op. xvij. dicitur hic in obli. facti totum interesse solum petatur. Sed hoc videtur falsum: tum quia interesse non est deductum in contractum ¶ sic non debet peti sed factum ipsum: tum qr mora per promissorem in faciendo commissa ei prodest si factum peti non posset contra. l. fine hereditaria. cum fi. ¶ ibi not. de negg. gest. sol. qō forte horum timore dixit glo. q⁹ prima obdurat ¶ in actoris electione est an agat ad factum vel ad interesse. vt. ff. de ope. no. nun. l. stipulatio. §. siue in fi. ¶ sic non obstat rō. ij. ¶ Nō obst. etiam prima q⁹ interesse non fuit deductum in contractum qr verum expresse sed tacite ¶ consecutiue si non faciat qō promisit vt probat ter. in. l. stipulationes non diuiduntur. §. celsus. ff. de verb. oblig. ¶ clarius in. l. quoties. ¶ sic penam. c. ti. ¶ Ex ista gl. tu habes clare q⁹ ibi merum factum est deductum in stipula-

21 tione q⁹ promissor potest precise compelli ad factū si vult actor ¶ idem not. glo. in. l. stipulatio. §. siue. superius alle. ¶ idem vult

d l. d. §. celsus. ¶ hec fuit opi. Bug. quam gl. recitat in. l. si quis ab alio. §. fin. ff. de reiudi. Pro ista parte dominus Mar. de fano multa induxit prio. d. l. stipulatio. §. siue. Scōo. l. i bonefidei. ff. de iu. ¶. l. Paulus. ff. de pcto. stip vbi sic compellitur ad cauendum. ¶. ff. de admi. tu. vbi cogitur administrare. ¶ in. l. pos. in. fi. ff. de acqui. pos. ¶. ff. de act. emp. l. iulia. §. idem celsus. ¶. ff. de pcu. l. sed hec. §. pretor. ff. de confes. l. certum. ¶. ff. de eden. l. pretor. §. fi. ff. de iudi. §. de qua re. ¶. ff. quod me. cau. l. metum. §. fi. ¶. l. illud. ¶. §. de loca. l. cum cōductorem. ¶. §. de fide instr. plures apochis. ¶. §. de dotis promiss. l. fi. in qualibet enim istarum legum

22 quis cōpellitur precise. ¶ Ex istis ēt ¶ aliqs que adducti possunt inquit ipse promissorem posse compelli precise ad factum ¶ hoc quandiu facere potest. Si autem desit facere posse vel non

c interest actoris amplius fieri tunc inquit ipe qō interesse potest peti ¶ ita intelligit istam. l. ¶ similes. ¶ Sed alia opi. est tota cōtra vt ad factum precise compelli non possit qr potest offerre interesse ¶ liberatur. vt not. in. l. si quis ab alio. §. fi. ff. de ren. li. licet

23 sibi eam non firmet glo. ¶ istam partem tenuit Dy. ¶ dicens qō regula est vt quis non possit precise compelli ad factum et per dictā. l. si quis ab alio. §. fi. ¶. ff. de ver. ob. l. in stipulationib⁹ operarum in quibus patet quod liberatur prestando interesse et eam sequitur hic Bald. dicunt autem fallere in. l. stipulatio. §. fine. ff. de oper. no. num. ¶ hoc propter contemptam pctoris mia iestatem. Item in. l. sed ¶ hoc. §. preter. ¶. l. si defunctus. ff. de procura. ¶ hoc propter rigorem iudiciorum seruandum. Item si debet fieri aliquod opus pium seu publicum. vt. ff. de legat. iij. l. fi dei commiss. §. fi. ¶ Item fallit ratione publice vtilitatis saltem b secundario vt in scriptore qui promisit scribere libros legis vel medicine ¶ similes dico quoscunq; qr non illos in quibus vtilitas publica non versatur. talis enim scriptor potest precise compelli ¶ in compedibus retineri vt in dicto. §. fine. Item fallit secundum Baldum si super facto sit appositum iuramentum. vt in. l. si pecu. in principio. ff. de conditione ob causam. communis glos. j. l. parna. Item fallit. ff. de aqua plu. arc. l. si tertius. §. fi. vbi cogitur precise opus tollere ¶ non liberatur offerendo interesse ¶ ibi quia quotidie cum pluet de nouo inciperet interesse. Item in. l. si. cum exceptione. §. sed ¶ si quis. in vlti. respon. ff. quod met. causa. Item fallit in. l. si. j. de fi. lib. sed forte ibi non sal

24 tat quia manumissio non tam in facto quam in damno consistit. est enim manumissio libertatis datio vt. l. manumissiones. ff. de instit. ¶ in. istorum opi. non videtur perfecta quia plures casus audiuisti supra numeratos in quibus precise quis compellitur ad factum quod isti non excipiunt. Tertia fuit opi. etiam antiquorum de qua in. d. l. si quis ab alio: vez aut quis teneatur ad tale factum quod per alium explicari non potest ¶ tunc potest precise compelli ad factum alias non. sed liberatur prestādo interesse. sed istam reprobat Barto. quasi non sit differentia si fit electa in dustria persone vel non. Sed caue quia glos. illa non solū not. industriam persone sed etiam quod per alium tale factum explicari non possit vnde forte non est ex toto absurda.

¶ Quartam opi. ponit glo. in dicta. l. hereditatem. ff. de dona. vt precise possit cogere quando factum est fiendum sibi non alij

25 ¶ † Quinta fuit opin. Jacob. de arc. dicentis quod si factuz est in obligatione ex dispositione legali tunc precise quis potest cōpelli ad factum. vt. ff. quod metus causa. l. si cum esset. §. sed si qs in fin. Aut ex conuentione partium ¶ tunc aut conuentio partiū succedit loco obligationis legalis ¶ idem vt. ff. de procur. l. sed hec. §. pretor. ¶. ff. de oper. no. nuncia. l. stipulatio. §. siue cum. Aut partium conuentio non succedit vel non subrogatur loco alicuius obligationis legalis ¶ tunc non potest precise ad factū

c compelli. vt dicta. l. si quis ab alio ¶ dicta. l. in stipulationibus. §. operarum. Ista opi. in hoc vltimo membro est defectiua qr vbi stipulatio non est subrogata loco dispositionis legalis agitur precise ad factum. vt. ff. de procurato. l. filiusfamil. §. fi. ¶ Sexta opin. que dicitur reperta in brocardis pe. Quc sic distinxit. aut factum est implendum alteri quam actori ¶ tunc non potest

d reus precise ad factum quia liberatur prestando interesse. vt. l. stipulatio ista. §. fi stipula. ff. de verborum obligatio. Aut est implendum actori ¶ tunc aut datio interesse aufert ei tantam vtilitatem quantam facti exhibitio: ¶ tunc non potest precise compelli quia liberatur interesse prestando. vt. ff. de verborum obli. l. fi penam. Aut tantam vtilitatem ei non affert: ¶ tunc aut est tale factum premissum quod ex tacito intellectu non cogitur cuz implere. ¶ Et quando quis promittit alium defendere vt ibi satis est pati in possessionem venire. vt. ff. de in ius vocand. l. satis ¶ tunc non potest cogi precise. vt. ff. de procurator. l. non cogendum. §. sabinus. Fallit si res esset in tempore peritura vt in eodē titulo. l. mutus. §. fina. ¶ etiam si fidem falleret duobus modis. vt. l. filius. §. fi cum. ibi not. in eodem titulo. ¶ etiam in procuratore actoris vt ibidem in. l. sed ¶ hec. §. pretor. Aut est tale factū ad quod tacitum intellectum potest compelli precise vt cuz scriptore locaverat operas suas ¶ tunc precise compelli potest. ‡ vt

d l. §. celsus. ¶ quod ibi not. ff. de oper. no. num. ¶. ff. quod met. causa. l. si cum excep. §. sed ¶ si quis. ¶ Ista distinctio pe. licet sit proxima veritati tamen Barto. non est visa perfecta: tuz qr non omnes casus comprehendit: tum qr electa est industria persone vt in scriptore sentit ipse qō precise compelli possit qō

¶ De interēe ō neto. tu dic ō boc vt p bar. q⁹ co. §. ij. oppon. ¶ in pe. col. §. revoco i dubiū de quo p cūdē in. l. quesitū ff. de pecu.

¶ Interesse ad de qōdixit alex. Jea. l. j. ¶. col. i. ij. q. pncipa ¶ p bar bic i. ij. colū. in §. qro. vtrū ista rō ¶c. cū §. sc iter esse nō tm intra rē ⁊ extra nō pōt cedere duplum ¶ vi ō bar. bic ¶ bal. in. vij. col. §. ep. ¶ idē bal. bic ica. co. in §. iij. ¶ an extra rē interesse veniat ⁊ ō sideratiōe vtō bar. bic ea. l. in. vij. col. ¶ i ij. Et an isto casu q⁹ reus malet radit interesse possit excedere triplum vide Bal. bic in. vij. col. ¶ i vj. op.

¶ Qō interesse. adō foc. ō si. ecliō inci. i cā. d. Jo. §. ij. ō. pncipaliter cū ver. se. in. ij. parte chart. cluj.

¶ Et tūc ēciecō pelli pōt. Tu dicli mitādo h̄ dictuz vt p. bal. i. l. qsqs i fi. ¶ ibi puto dixisse lapo. adistū i §ti. rector. ¶. de epi. ¶ cle. no. limitādo bar. i. l. figs aūt. §. siue aūt ¶ ibi posui i apo. i §. scriptor. nu. i. ff. de no. opa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

non putat esse verum vt per l. si pcura. §. mandati. ff. man. Tuz
& quia ipse facit regulam vt precise compelli possit ad factuz cu
ius in contrarium est regula. vt. d. l. si quis ab alio. vt. ff. de verb.
ob. l. si penā. & l. quoties. & l. in stipulatione⁹. §. operarū. & l. sty
pu. non diuiduntur. §. celsus. & ff. man. l. si pcuratorem. §. māda
ti. ¶ Quare. vī. ipse distinxit aut agitur cōtra obligatū aut ℨ
eū qui non est obligatus. ℣ Primo casu aut obligatio facti indu
itur a lege aut a testatore aut ex ptium cōuentione. primo casu
potest precise compelli ad factum. ita loquitur. ff. quod met. cā. l.
si cum excep. §. sed & si quis. in fi. & ita possunt intelligi oēs leges
quas superius per mar. de fano allegaui. Et est rō fm eū: qz lex
que hoc inducit siue faciat de rigore siue de equitate non confi
derat partis interesse sed sic mandat fieri siue inre siue iniuria id
faciat. vt. l. i. ff. de oper. no. nun. Scōo casu quando a testatore &
adhuc idem. vt. ff. de le. iū. l. si fideicom. §. fi. Et ratio est fauor vl
timie voluntatis & qō obtinet vim. l. vt in auc. de nup. §. disponat
fallit si perpetuam seruitutem induceret. vt. ff. de condictio. inde
bi. l. titio. §. i. Tertio casu capit ipse vba Jac. de aret. qz aut hec
obligatio est subrogata in locum obligationis legalis: & tunc p
cise cogitur quia subrogatum assumit naturam eius. vt. ff. si quis
cau. l. si eum. §. i iniuriarum. & ff. si quis test. lib. esse iuſ. l. iū. §. Ił
actio. ita loquitur. ff. de oper. nouī nuncia. l. stipulatio. §. fine. et
ff. de ptoꝛ. l. sed & be. §. pictoꝛ. Aut non est subrogata loco lege
lis & tunc aut factum est explicandum iudicio: & dic tunc vt per
glosſ. in. d. l. sed & be. §. pictoꝛ. Aut factum venit explicandum
extra iudicium: & tunc dicit ipe quod indistincte non potest com
pelli precise ad factum per. d. l. si penam. & l. quoties. & l. in stipu
la. §. operarum. & vltra quō ad primum membrū non dicit. Sed
ego qno ad omnia precedentia sto cum eo. Sed cuz boc vltimū
factum conuentionale venit explicandum extra iudicium subdi
stinguo. Aut factum est fiendum alī & non sibi: & tunc non pos
sit precise compelli. vt. l. stipulatio ista. §. si stipuletur. de verbo.
obliga. & no. in. l. hereditatem. ff. de dona. Et est ratio quia stipu
latio non tenet nisi propter interesse stipulatoris. vt. l. stipulatio
ista. §. alteri. de verbo. obliga. merito suum interesse ei offerendo
liberatur. aut factum est ipsi actoꝛi fiendum: & tunc si exhibitio
interesse eandem aufert vtilitatem quam facti prestatio tunc ad
factum compelli non potest. vt. l. si penam. ff. de verborum obli
ga. aut exhibitio interesse non aufert eandem vtilitatem: & tunc
capio in forma verba tertie opinionis posite in glo. l. si quis ab
alio. ff. de re iu. quia aut factum est tale quod non potest explica
ri per alium: quia non est sibi similis qui id facere sciret: & tunc
precise compelli possit. Et est ratio quia tacite sic videtur actoꝛ
& ℣ de. dixit & maxime quando interesse nō stat in pecuniario cō
modo: quia factum fiendum non concernit commodum bursale.
vt si promisit quis pueros tuos erudire in grammatica vel arte
Aut est tale factum quod per alium potest explicari & tunc siue
fuit electa industria persone siue non: sto cum Bart. qō nō pos
sit pcise compelli ad factuz sed liberat prestando interesse per. l.
quoties. & l. in stipulationibus. §. operarum. de verb. obli. p. l. si
quis ab alio. ff. de re iud. & p. l. si pcuratorem. §. mandati. ff. man
Et ille loquitur vbi est electa industria. Sed in tali facto qō per
alīū pōt explicari ideo precise nō cōpellitur & nisi ꝓmissor facti
inrauerat ipsum facere: qz tunc videt qꝰ precise possit compelli.
ar. extra de iureiur. c. cum ꝫtingat. & c. quintaallis & pbat gl. ff.
de cond. ob cām. l. si pecuniā. in prin. signatam super verbo & vl
tra. attēde qz gl. hic posita pōt bene predictis hic adaptari. Ił ā
verum est qꝰ post moram obligatio succedit [a] ad interesse sed nō
a propterea liberat ab obligatione principali vnde habet electio
nē vel agat ad factū vel interesse. si tū agit ad factū ille potest of
ferre interesse & liberare. & si agat ad interesse potest factum offer
re vsqꝫ ad tps quo licet moram purgare. vt. l. insulam. ff. de verb.
obli. Et ista est veritas que mō claret. Et hec de primo qñ agit
ℨ obligatum ad merū imperiū factū. ¶ Sc̄o vero casu qñ agit
contra non obligatū dicit Bart. aut agitur ad factum propter
interesse principaliter consequendum, & tunc reus liberabitur p
stando interesse. vt. ff. quibus mo. pig. vel hypo. solua. l. paulus.
§. primo. Aut agitur ad factum principaliter consequendum: &
tūc inquit ipse qꝰ compellitur precise. vt. l. qui restituere. ff. de rei
ven. Item si agitur confessoria & reus cogatur precise pati vt no.
glo. paruula super verbo iubeat in. l. barum. ff. si ser. ven. Sed se
cūdū membrū aliquam subdiuisionē patitur. vt ptz ex his q̄ scri
psi. §. de verborum signi. sed videamus in precedenti particula.
¶ Querit ea. glo. quid si tradi est in obligationem an tunc ad tra
dendū possit precise compelli. & dicit glos. qꝰ non qz potest reus
prestando interesse se liberare. Et hec fuit opinio Jo. & ac. Sed
b mar. dixit in oppositum. dic ergo aut tradi est in obligatiōe [a] ex
contractu empti & venditi & tunc si venditoꝛ habet facultatem
rei tradēde pōt precise ꝫpelli ad tradēdū nō alsvt hec plene scri
psi in. l. si traditio. §. de act. emp. & rōnes ibi assignaui. Aut rem
tradi est in obligationem ex stipulatione & tūc aut cōuenti ꝫtra
ctuit emp. & idē qō in precedēti. vt. l. si stipula. ff. de vsu. Aut nul
lo modo ei coherenti qz nec precedit aliquis ℨctus empti & ven
diti cuius gratia possit dici interposita & tunc reus non pōt pre
cise cōpelli qz liberatur prestando interē. vt. ff. de ver. ob. l. si fun
dum certo die prestari. & est rō qz tunc merū factū sicut insula est
in obligatione. vt ptz in eo. tit. l. stipulationes non diuidunt. §.
celsus. & l. si rem tradi. iō liberatur interesse prestādo nisi forsan
super traditiōe sit iuratū vt sup̄erius dixi in stipulatione meri fa
cti. Veri autē facti nō est qñ ex ℨctu empti tenet: qz mirtam da
tionem bz puta si vendēs sit dñs translatione publiciane & causa
vsucapiendinō sit dñs. Et ex hoc dicendo aliā questionē tra
ctaui in ista gl. puta si vt totale interesse veniat qñ res debet tra
di ex simplici stipulatione nō qñ ex ℨctu empti qz tunc non pōt
excedere duplum vt hic in primo rū. & per istum modum cōcor
dantur opini. ¶ Oppo. tunc. xix. qō iudex p suam subtilitatem
27 non perquirat hoc interesse: & qz in facto iudex nō potest supple
re. vt. §. vt que desunt aduo. par. l. i. & quia fm allegata & appro
bata iudex bz iudicare. vt. l. illicitas. §. veritas. ff. de offic. presid.
Solu. confitendo ℨium. sed iste ter. dꝰ intelligi fm illas. ll. puta
per probationes testium vel instrumentorum siue agatur ex con
tractu siue delicto. vt. ff. ad. l. aqui. l. proinde. & l. si seruum. Fallit
in casibus in quibus per solum iuramentum pbantur in odium
aduersarij. vt. j. vnde vi. l. si qñ. & ff. qō vi aut clam. l. semper. §. in
hoc interdicto. Item in casibus quibus iuratur in litem sed nō
vltra duplum vt hic primo rū. & ff. de in litem iuran. l. vi ℨeam⁹.
c ¶ Er his modo not. quatuoꝛ species probandi interesse [c] cōue
nienter addi potest quinta per confessionem aduersarij quam fa
ceret respondendo positionibus. ¶ Tamen pro clariori decla
28 ratione dic cum queritur [d] qualiter interesse probetur. dic aut q̄
d ritur de interesse conuento: aut communi: aut singulari. Si de cō
uento dic quod illud probatur per testes vel instrumenta. vt. l. si.
§. de pacto. stipu. Si de cōmuni & illud pbatur p testes de cōi pre
cio deponentes. vt. ff. ad. l. aquil. l. si seruꝰ. & ff. ad. l. fal. precia re
rū. & de modo deponendi late scripsi. §. de rescin. ven. l. ij. vbi vi
de probatur etiā per iuramentum quicp in odium delinquentes.
vt. §. vnde vi. l. si qs. & ff. qō vi aut clam. l. semper. §. in hoc inter
dicto. & hic in glosſ. Si de singulari dic aut queritur in actioni
bus in quibus iuratur in litē vt sunt actiones arbitrarie & bone
fidei qñ agatur contra dolosum: & tunc probatur p iuramentum
in litem. vt. ff. de in litē iuran. l. in ac. non fit ℨ culpabilem nisi vt
dicam in sequentibus. ¶ Aut queritur in alīs actionibus que
nō sunt bone fidei nec stricti iuris arbitrarie: & tunc aut deuenī
tur ad petitionez interesse pp contemptū maiestatem pretoris:
& tunc potest probari p iuramentū in litē vt. ff. de rei vend. l. qui
restituere. & ff. ne quis cū qui in ius vo. & c. l. pe. Aut ob aliā cau
sam deuenitur ad petitionem interesse & tunc cōtra dolosum de
linquentem adhuc probabitur per iuramentum. vt. d. l. si quan
do. j. vñ vi. & l. semp. §. hoc interdicto. ff. qō vi aut clam. Contra
aliuz ℣o non delinquentē pbabit per testes tm. ¶ Sed nūcin
29 surgit dubium [e] qualiter testes vt probent hoc singulariter in
teresse debent deponere. & dicit glo. §. q̄ testes debēt dicere quod
tantum cuiuslibet singulariter interesset quod rei notitiam ha
beret non autem dicent qꝰ tm̄ sua interesset: quia tunc de sue sin
gulari interesse vnusquisqꝫ deponeret & sic essent acti non depo
nerent de interesse actoris sed proprio iō tunc nil valeret eorum
testificatio & hoc vult ista glo. notanda. Et subiungit quod non
debent dicere qō omni cōi vel omni singulari tm̄ interesse: quia
tunc deponerent de cōi interesse non de singulari & in hoc etiam
est glosſ. notanda. Sed tunc circa primam qñ deponunt de singu
lari interesse dicentes quod cuiuslibet rei notitiam habentis tm̄
interesset. ¶ Quero quomodo interrogati de cā scientie respon
debunt cum videatur impossibile qꝰ de interesse cuiuslibet pos
sit testis scire nisi per respectum ad id qō existimat in seipso si es
set testis in casu actoris. vt in simili dicitur in. l. videamus. ff. de
in litem iuran. & glosſ. dicit qō de suo interesse testes nil dicere de
bent & sic nec per modum dicti nec per modum cause ergo &c. et
per modum dicti: qz causa scientie est illa que cōsideraꝝ. vt. l. olā
§. de testi. Et si sic sequit qō de isto interesse singulari nō videtur
posse per testes probari. sed sustinendo glo. dic qō gl. vult qō de
bene vult qō arbitrentur de se ad alio & ideo interrogati de cau
sa scientie respondebit quilibet sic. Ego qui scio rei conditionē
arbitroꝝ qō quilibet qui sciret rei conditionem & factum notum
haberet vt ego rem in tantum sibi caram retineret nec pro tanto
re illa carere vellet quia ideo cuiuslibet tantū interesset. Et hec
est intentio huius glosſe. que sub breuitate recitauit consequens
supponens omnia pro antecedenti necessaria. vt tamen hec cla
rius pateant per exempla pone qō libzum puta codicez peto in
quo studui longo tpe & apostillas scripsi & memoriam in eo feci
ex quib⁹ de causis interesset mea vltra cōe preciū & magis q̄ al
terius & non rōne simplicis affectionis qz illa causa non est suf
ficiens vt petatur interesse sed rōne affectionis & vtilitatis ex p̄
dictis insurgentis. & quia non tradis vel restituis deuenitur ad
petitionē

a ¶ Obligatio succedit. Adde Soc. 2si. xcix. ici. in cā erimꝰ. circa pn. iiij. col. in prima parte char. clxv.

b ⇀ Tradi est in obligatione. Tu vīō de hoc qno. bar. in. l. exceptor. in. l. j. in princ. ff. de act. em. & vide bal. hic. col. pe.

c ⇀ Quatuoꝛ species pbādi interesse. Tu vide de bis modis pbādi interesse bart. i. l. cer. pe. & i rep. l. fi. ff. de leg. iij. eū dē i. j. q 3cubinā. §. fi. ff. de leg. iij. & i. l. in ac. ff. de in litem iuran.

d ¶ Qualiter interesse. Adde bart. in. l. i. §. cōdēnatio. ff. ō tab. exhiben.

petitionem singularis interesse & volo probare per testes. Certe
primo capitulabo commune interesse id est commune buius po
ne libri estimationem puta decem ex hoc vt ex ea appareat qō
singulare meum interesse non excedit duplum interesse commu
n⁹. ¶ Secūdo capitulabo meuz singulare interesse in hac for
ma. Item qꝰ vltra dicta communem estimationem rū. r. aureozuz
interesse mea in quinqꝫ quia liber ille non est mihi traditus nec
restitutus. Et hoc ex eo quia in illo libro tanto tempore studui
& memoriam feci & apostillas scripsi & sic in tāta quātitate exisli
mo mihi vtile fuisse & esse illum librū mihi traditum vel restitu
tum fuisse & tantum deberet vnusquisqꝫ estimare mea interesse
et cuius alterius existentis in casu meo qui omniam predicto
rum notitiam & cognitionem haberet. Et ideo computata com
muni estimatione cum hoc singulari interesse probare intendo
mea singulariter interesse in. xv. librum traditum non esse. quia
pro tanto illo libro carere nollem istam formaz sic latam tradi:
quia testes intellecto capitulo facilius deponent & intelligent su
per quo necessario habent deponere & sine ista forma vix scient
hoc interesse singulare. ¶ Et ex hoc exemplo recipe modum ca
31 pitulandi in alīs casibus similibus. ¶ Sed iuxta hoc quero
testis de causa scientie nihil dixit quia nec interrogatus fuit an
tunc probet. et videtur quod sic per not. in. l. solam. §. de testi sed
Bald. hic tenet contrarium quia ipsum singulare interesse non
potest in se scire nisi per causas ipsum causantes et quas ipsum
singulare interesse implicat & supponit sic de homine industrio
so & excellenti dicitur. §. qui & aduer. quos. l. j. & pro hoc facit ista
litera in verbo subtilitatem. & qō dicam in questione seq. quod
32 not. ¶ Item quero si per vnum tantum testem probatur [a] sin
gulare interesse an delationi facti necessarij sit locus et putat ip
se quod non quia in hoc genere probationis testis procedit per
viā industrie non per viā sensus corporalis & ideo nō est ita glo
da probatio. h. d. istā glo. voluisse dū dicit qō duo testes sunt ne
cessarij. sed cogitandum relinquo qz vī qꝰ hanc industriam ipse
non habeat nisi ex sensibus corporeis & sic iste casus qui non re
peritur exceptus remanet sub regula aliorum facit etiaz ad hoc
qō statim sequitur seu dicā per Hic. de matha. & Bar. ¶ Scias
etiam qꝰ ppter istam difficillem probationē. Hico. de matha. di
xit etiam qꝰ si interesse non esset sic ordinate probatum & inder ex
probabilibus coniecturis boc interesse videret iudex posset ipe
ex officio suo imporato in isto interesse condemnationem face
re. hoc in fi. tz hic Dy. & Bart. qz idem sequitur dic hoc proba
ri bic in versi. in alīs autē casibus. & j. de fruc. & litis expen. l. nō
ignorat. in fi. & expressius in. l. semper. §. inter dicto. ff. qō vi aut
clā. qō no. ¶ Expedita glo. predicta venio ad sequentem. & op.
xx. qō tert. iste ℨdicat quia primo dicit quo ad interesse quod re
vera probatur illud debere & statim dicit ℨium ibi nec ex qui
bus sol. vt in se. gl. videlicet qꝰ tunc non debet qñ consideratur in
teresse per incertricabiles circuitus qō declara vt in glo. ¶ Sed
iuxta hoc querit gl. quare in casibus incertis petitur totum in
teresse sed in casibus certis non petitur sed excedit duplum vt
hic. Et rideo assignando duplicem rōnem vt in glo. & pro scōa
rōne melius facit. ff. de ope. libe. l. hoc opere. in fi. vbi ter. diffici
lius & durius pecunia pro opera prestatur q̄ opera ipsa detur.
33 ¶ Hunc vento ad ver. cum scimus. & op. xxi. qꝰ pene non a iu
re limitate: sed ℣tumcunqꝫ sint peti possiut. vt. ff. de verb. obli.
l. stipulatio ista. §. alteri. & insti. de inuti. stip. §. alteri. ℣ Huius ti
more quidam dicentes qꝰ leges ille debent restringi scōm alias
leges de penis legalibus loquentes. fres opin. posuerunt vt hic
in glosſ. Sed accur. ponit suam opinī. que est quarta solutio vt
pene legales que duplum non excedant: licet qñqꝫ sint minores
sed in conuentionalibus subdistinguitur quia aut apponuntur
per nomina respectiva dupli tripli vel quadrupli et tunc qua
druplum non excedunt. insti. de ac. § omnes. Aut apponuntur
p nomina simplicia id est certe q̄titatis & tūc possunt peti quan
tumcunqꝫ sint. vt 2tra. Sed caue quia & legales per nomina sim
plicia appositie excedunt quadruplum. vt. ℨ. de ser. fug. l. si quis
seruum. & ibi glo. necesse ratio tunc inter legales & conuentiona
les diuersa. & sic idem ius & non diuersum debet statui. ¶ Ideo
videtur mihi dicendum aut meretur in penis legalibus & tunc
aut queris an quātitatē quātitatis possunt iponere & tunc prout
statuentibus placuerit quia de contrario non cauetur: licet bene
faciunt non excedere quantitates quas iurisconsulti non ex
cesserūt de quibus statim dicetur. ¶ Aut queris quante quāti
tatis reperiantur imposite in iure. & tunc aut per nomina respe
ctiva et tunc non reperitur qꝰ pena excedat quadruplum. vt in
pena furti manifesti. vt. ℨ. de furt. l. de his. & hoc quādo hec vni
foli est applicata. Si autem pluribus tunc vsqꝫ ad quintuplum
vt j. de his qui a non do. l. fi. & ibi nota. per nomina autem sim
plicia non meminī que sit illa quantitas que maior ceteris repe
riatur. sed in. d. l. si quis seruuz est. xij. libzarum argenti sed quan
tumcunqꝫ reperiatur non est vis. Aut queritur in pena conuen
tionali & tunc per nomina simplicia certe quantitatis potest p

a ¶ Si p vnū tm̄ testē pbak adde bar. in. l. nemo. ff. de duobus reis. & bar. bic & dic qō si
ne rōne nō pbat vt Bal. bic in. vī. q. j. alex. in. l. j. in fi. prin. de no. ope. nū. Item debēt ee
cōtestes nō singulares. §. qꝰ dicāt. ego dare. r. fm peritiā meā quo casu dicūtur cōtestes
Bal. bic in penul. col. nō tm̄ per vnū testē cū iuramento in supplemētū pbationis pro
batur bal. i bun fi.

b ⇀ Interesse I lucro. adō de ℣ vltra ea q̄ hic not. bar. & bal. n. xliij. ℣. xij. oppono. cū ℏ. ℣ fi. se. co. mihi. vī. & i ℣. valeres. qō no. bar. l. i. q̄ min⁹. ff. de fi. fiu.

c ¶ Vlt itereē i lucro. vtrū interesse habeak rōne lucri vide qō notat bal. in. l. si. in pn. §. de fur. & p bal. ℏ i. v. colū. vj. seqtur gl. sup ℣. veteres bar. i. l. minus de i li. in. & ētiā bald. in. xij. opp. adde qō petr. de ancha. in cle. j. de vsu. §. sanc refert qō l. au. ibi q̄rit fi qs ℨ mihi dare. c. certo termio & nō soluat an dā nū emergēs possiz petere rōe more & dicit qō sic fi aut em lucruz cessans subdit etiaz d. pe. qꝰ imo etiā credit ō lucro cessante fi tale erat mercator: qui cū pecuniis consueuit negotiari alsec⁹ si persona esset talis quare temisset in archa alleg. no. p Lyn. in auct. ad hec. §. de vsu. tu. viō no. hic & qñ habeant tm̄ rōne lucri cessantis: adeo qō agi possit vide p Bar. in. l. si cōstituitur. § adeo ff. so. ma. & viō casuz not. in. l. socius qui in eod. j. pro socio q forte non cālibi ℨ Imol. in. l. insulā. §. vsuras. ff. so. ma. io. cal. in rep. c. nauigāti. iō. co. ō vsu. & adde hic q̄ habes in. l. iij. §. labeo. de acq. pos. & vide l. si is. §. fi. vbi habes. ff. de vsur. Et vt pro. consil. ij. & adde Joā. de fan. in. c. qualitas lucri. de pe. dist. v.

a ¶ Quotuplex sit interesse. adde doc. in. l. j. ff. de ac. emp. Innocen. in. c. sacro. ō sen. ex. Joan. in. c. j. cod. titu. lib. 10 sexto. in nouella.

b ¶ Quo iure interesse. Adde quod no. Bar. in. l. stipulationes non diuidunt. in. princ. ff. de verbo obli. ¶ vide olim o in. l. j. ff. de act. emp. ¶ que ibi Bart. ¶ doc. in. iij. col

c ¶ Tibi agit. Limita totum istum titulum nisi esset captus suspectus de fuga. ita. d. Alex. vbi vid in l. cui iurisdi. ō iuris. om. iudi. ¶ adde sm Paul. de cast. qō si delegat cā appellationis censetur delegata cā nullitatis sententie vt dicit not. arch. i. c. i. de ap. li. vi. sup verbo ꝓ tiū nō sic ecōuerso ꝓ dicta habet locū in sniā diffinitiua. ſz si appel lat ab interlocutoria etcōmittat aliqui cā app. nō cēsetur cōmissum negotiū principale nisi dicatur ex presse erta ōt seruisse suari in curia.

2 ¶ De alia re. an delegatus sup re certa possit iudicare de fructib⁹ ¶ expēsis ¶ dare dilationem ad soluendū ea Bal. hic nu. iij. ver tertio opp. formatur hanc. q. de quauide doct. in. c. cuz dilect⁹ extraō ar bi. vbi querūtqd in arbitro. ¶ not. per docto. i. l. iij. ℌ. si cōdēnat⁹. ff. de re iu.

e ¶ Statutū dicit. adde soci. consil. cclxxiij. incip. in causa. d. Lise. v. vj. ista conclusio ibi nec obstat. i secū dapte. char. circi.

f ¶ Semētialata. adde doc. i. c. cuz sit generale. de foro competen.

g ¶ Fines rescripti. addō. l. grome i. ℌ. callimachus ff. de ſ. ob. ¶. l. mevia. ff. ō mmu. testa. c. cum dilecta de reſcri. c. cui de preben. li. vi. car. in. c. mandatum. in ℌ. q. ō rescrip. ibi expensis litis que veniunt ex 2da statutorum. ¶ Sed tunc insurgit dubium an delegatus posset eodem die de expensis iudicare. ¶ videt q⁹ nō qz statum lata sniа finita est eius iurisditio. vt. l. iudex. ff. de re iudi. Contrariū facit ratio huius glo. qz de hoc videtur sibi mādatum ¶ sic nō est ex toto finita. Item alio respectu hoc probat ista gl. relata ad istum text. qz hanc que loquitur in delegato intelligit ſm illam. ¶ Opp. iij. ad idē de. l. cū pap. ¶ aut. ¶ cōsequēter. ſ. de sen. ¶ inter. So. qō ibi spāle in recōuētione. ¶ Opp. v. de. l. de qua re. ℌ. j. ff. de iu. ¶. j. de ad. l. fi. ℌ. fi. Sol. qō ibi fallit qñ per prorogationem cognoscit qz tunc competēs efficitur ¶ hoc operatur cōsensus partiū. ¶ de materia progationis dic vt dicti in. l. j. ij. de iurisdi. om. iudi. ¶ Quero ab extraque causereddddant iudicem incompetenté. Respōdeo qō quinqz vij delicet persona. vt. ſ. co. l. ij. res vt hic causa. vt. ſ. l. iij. tps. vt. ff. de iud. l. eum qui. ℌ. iudicare. ¶ locus. vt in. c. tit. l. extra territorium.

38 ¶ Secundo quotuplex sit interesse. ¶ dic ꝙ tripler quia aliud cōuentum aliud cōmune aliud singulare vt ibidē in. ℌ. q. ¶ tantū declara vt ibi. ¶ Tertio an alia sit interesse diuisū ¶ dic ꝙ sic ¶ aliud intrinsecuz ¶ aliud extrinsecuz aliud circa rem aliud extra rem qō declara vt in. xv.

39 oppo. dixi. ¶ Quarto quotuplex sit interesse a singulare. ¶ dic ꝙ duplex qz vnū affectionis tm ¶ istud qñqz cōsideraſ ꝓp ipmet actio ad aliud dcī nō vt. ꝓpter ipsuz cōdēnatio augeat qō declara vt dixi circa ꝑn. in. iij. q. Aliud interesse singulare est simul af

40 fectiōis ¶ vtilitatis ¶ ꝓp istud 2dēnatio augeat vt hic. ¶ Quinto vsqz ad quā quātitatē possit peti interesse. rñdeo ꝙ connentū in totū. Singulare in casib⁹ certis vsqz ad duplū interesse cēsetur vel cōuēti in casib⁹ incertis quātū re vera ꝓbat vt in tex. Idem vero distinctionē patit ideo latī⁹ de bis dic vt dixi in. xvij. opp.

41 ¶ in distinctione ibi posita. ¶ Sexto quo iure interesse b petaſ an iure obligationis ¶ actionis an vero iudicis officio. ¶ dic ꝙ connentū iure obligationis. vt. l. j. ¶. fi. ff. de ꝓto. stip. Idē vero in terdū iure obligationis vt in casib⁹ in quib⁹ obligatio post mora succedit ad interesse vt in obligationib⁹ meri facti. vt. l. quotties. ¶. l. si pena. ¶. l. stipulationes non diuidunt. ℌ. celsus. ff. de ō. ob. ¶ In casib⁹ autē in qbus nō succedit ob. ad interesse tūcve nit iudicis officio ¶ vt ista pateāt vide que dixi. ſ. post. xij. op. in distinctione qñ in obligatione est rem dari ¶ simplr in illa qñ in obligatione est rem restitui ¶ qō in. xvij. opp. dixi in obligatione meri facti. Similiter vide qō dixi qñ in obligatiōe est rem tradi ¶ an quis possit pcise cōpelli ad tradēdū dandū restituendū vel faciendū vide in eiſdē locis. ¶ Et ex his per scripsu colligemodum formādi libellū sup interesse ſz qñ rem tradi est in obligatione ex 3cu empti ¶ vēditi. de formatione libelli ¶ ci⁹ petitione plene scripsi in. l. traditio. ℌ. de ac. emp. ¶ Septimo qualiter i tereſe pbaſ. vide. ℌ. in. xix. op. distinctione ¶ questiōe ibi sequēti.

¶ Octauo an interesse in lucro cōsistēs possit peti ¶ qñ vide qō dixi in. xx. op. ¶ in distinctione ibi posita. ¶ Nono quērit quidam qualiter fiat in iudicio sniа ¶ dic ꝙ si in libello est petitū iure obligatiōis ꝙ co modo quo petit eo modo sniа deducit ſz vbi nō iure obligationis sed officio dentur tūc aut certa ſpecies debetur ¶ tūc dic vt in. l. ſ. cruum. ff. de ver. obli. ¶ ibi per Barto. aut debetur id qō consistit in pondere numero vel mensura ¶ et vide qō scripsi in repetitione mea in. l. vinū. ff. si cer. pe. Aut non agit vt detur sed vt restituatur ¶ recurre ad. l. restituere. ff. de rei vend.

¶ Decimo si queratur vsqz ad quā quātitatem noie pene quis possit sibi promidere dic vt dixi. ℌ. in. xxi. opp. Et expeditum est in generali epilogium eorum que dicta sunt. ℌ. circa interesse.

¶ Si a nō competenti iudice iudicatum sit. Rubrica

Continua rubricā vt in glo. circa quā querit bald. quot modis perdaſ domicilū. ¶ dicit qō trib⁹. l. vi iure ¶ ꝑsensu. Ut qñ quis repellit de ciuitate sua cū familia sua. Iure qñ per sententiā deportatur vel in perpetuū relegaſ. Consensu qñ dimissis ꝓpriis laribus nouū domicilū sibi quesiuit. Et his casib⁹ dicit qō de ante gestis nō pōt in loco originis cōuenire nisi ibi inueniatur ō quo vide quod scripsi. ℌ. de iurisdi. om. iudi. l. iuris.

1 ¶ Delegatus ad certam rē de alio nō pronunciat qō illi non accedit.

2 Iudicem incompetenem que cause reddant.

1 c p **Iudex** rem de alio nō ꝓnunciat qō illi nō accedat ¶ ꝓnunciādo nihil agit⁹. b. d. ¶ Opp. qmo de alia rē⁹ iudicare possit. vt. ff. de edi. l. ediles. ℌ. itē sciendū. So. qō de ꝓpius extraneis nō ꝓnūciat vt hic in ꝑn. ℌ. 3 de attingentib⁹ ¶ coherētibus distingue. Aut ꝛtigerunt ante lit. cōte. ¶ de illis nō cognoscit. Aut post lit. ꝛtest. ¶ tūc sic siue cōtingāt in re siue accedant ei vtfructus ¶ partus. vt. d. ℌ. item sciendū. ¶ Op. ad idem de. l. i. ℌ. de orig. iur. So. qō ibi incidēti fine quo principalis non potest terminari ¶ dic vt ibi. ¶ Opp. iij. ad idē de. l. paul⁹. ff. de ꝛg iudi. ¶ de. l. non ignorat. ℌ. de fruc. ¶ lit. ex pen. Solu. vt glosſ. qō

De pena iudicis qui male iudi. 50

ebi. xi. q. j. ℌ. si qs. ¶ Quero delegatus fuit iudex sup possessorio retinende ¶ cōtā eo iudicio pendēte vn⁹ spoliat aliū an pōt coram eodē intentari possessorū recuperāde interiz dimisso ꝓio retinēde. dicit bal. q⁹ nō sed iudicis officiū pōt implorari. qz nihil debuit innouari iudicio pēdente vt no. arch. ℌ. q. j. in pn. ¶ Quero an exceptio cōpēsatiōis possit opponi cōtā iudice delegato dic ꝙ sic. Nā cōtā eo 2uenīri pōt qō eſorti⁹. vt. l. cū pap. ¶ aut. ¶ 2ñr. ſ. de sen. ¶ iter. ¶ no. ſ. e. l. i. ergo ¶ cōpēsari pōt. ¶ Itē ꝙ cō pēsatio est spēs recouētiōis vt no. ſ. de cōpē. l. neqz. ¶ ēt not. ſ. in d. l. cū pap. ℌ. ¶c. Ex hoc infert bal. ꝙ pēsatio extrīseca nō pōt fieri cōtā arbitro sicut nec recōuētio. vt extra de ar. c. cū dilect⁹. ¶ dixi in dicta aut. ¶ 2ñr. vbi vide. intrinsecā aūt dic fieri possez vbi commissa est causa restōnis dotis potuerūt impēse facte in dote cōpēsari nisi ex fructib⁹ possint reſici. vt. ff. de rei vē. l. si ſum ptus. ¶ no. in. c. ti. l. in fundo. Et ꝓ dicta ꝓ cōpēsatione cōtā arbitro non admittenda no.

1 ¶ Sniа a nō suo iudice dicta ¶ in publicis et ꝓuatis causis non valet.

2 Excōicatus est aliquis a iudice competente ¶ appellauit an interim dicetur excommunicatus.

1 **Et in priuatorum.** †Et i publicis causis sniа a non suo iudice dicta non valet. b. d. Sallit vbi ex prorogatione sententiam dixit. vt. ſ. de iurisdi. iud. l. j. vel in causa reconuentionis vt not. ſ. co. l. j. sed potest dici quod tunc est factus iudex competens. Item videtur falleꝛe libertatis fauore. vt. ff. de fid. libe. l. non tantum. ℌ. et artificaliano. vt nota. j. de inter. ac. l. ℌ. quod an sit verum: vide quod ibi dixi et alia adde ad declarationem huius tituli que ibi scripsi.

a ¶ Not. ꝙ dictio ¶ a fiat hic implicatiue. sic ¶ alias in. l. ¶ quia. ff. de iur. om. in. ¶ in. l. j. ff. so. ma. ¶ †Querit glo. aliquis est excōicatus a cōpetente iudice ¶ appellauit: an interim dicet excōicatus ¶ dicit gl. qō non quia appellatio extinguit ꝓnūciatum. vt. ff. ad tur. l. j. in fi. ¶ Nō obstat ꝙ canoniste dicunt ꝙ tra bit secum

2 3 executionē qz dicit glo. ex hoc non sequitur qō eius effectus post appellationē interpositā nō extinguatur vel nō suspendaſ: ideo dicendum qō suspēditur. ¶ Ut in simili in damnato ad mortez qui statim seruus efficitur. vt. l. qui vltimo. ff. de pe. ¶ tamē si appellat talis seruit⁹ extinguit. vt. ff. de pe. l. ij. ℌ. fin. ¶. ff. de inuſto test. l. si quis filio exheredato. ℌ. bi tñ oēs. ¶ idem in sniа famosa. vt. ff. de bis qui no. in fa. l. furti. ℌ. j. ¶ omnium est ratio qz appellatio restituit appellantem in pristinum ſtatum. vt. ff. de admitu. l. chirographus. ℌ. i. Et ex ista glo. sic concisa. ¶ Ho. qō exceptio excōicationis nō potest opponi quādo ab ipa sniа est appellatum ¶ pendet appellatio. sed ifud nō est verum ¶ casus est

4 in oppositū in. c. pastoralis. ad fi. extra de appel. Et hoc quādo sniа excōicationis est simplex ¶ pura. secus si in diem vel sub cōditione. Nam tunc appellatio interposita facit ne postea cum vies vel conditio euenerit secum executionem trabat. vt in. c. pterea. regſtri. in cod. tit. ¶ Et nō est quando sniа est pura quia vltra ipsam sententiam mbil est fiendum nec exequendum qz iam per sententiam extra cōionem fidelium est positus. ¶ sic executio non distat etiam per instantem a sententia. sola enim denuntiatio restat vt sententia innotescat quod non est in aliꝭ sententiꝭ que ad finem suum ex vi ipsius sniе non perducte: ideo nimirum si appellatio obueniat. ¶ hoc vult glo. in. d. c. pastoralis. Itez certa forma est tradita absolutioni faciende ab excōicatione sine qua non potest absolui. vt extra de senten. excōi. c. cum desideres. merito postqz est illa queratus appellatio non sufficit. Et hoc obtinet in sniа suspensionis ¶ interdicti ecclīastici. vt. d. c. preterea. Iste cīi tres sniе sunt censure. vt extra de verb. sig. c. querenti. et nō sequuntur naturam aliarum sniarū: nō anomale dici pōt et ideo nō mirandum si appellationes ab eis interponende nō sequūtur naturam al. arū appellationum. ¶ hec est veritas. Alia plura querit hic Bal. que non sunt de materia tituli.

¶ na iudicis qui male iudi. Rubrica.

1 ¶ Causarum tripler est genus.

2 Iudicem non licet corrumpere nec aduersarium.

3 Aduersario si liceat dare pecuniam in causa criminali.

4 Remedium vnum non excludit aliud.

5 Iudice non pecunia sed precibus corrupto an valet sententia.

6 Corruptionis pena si transeat in heredem.

b 1 c **Constitit.** Casus. qui diffidentia iuris ſ sui in corruptelam prorumpit litez perdu⁹. b. d. ¶ Ho. tripler genus ¶ causarum quia alia publica alia fiscalis alia priuata. ¶ publica hic intelligitur dupliciter. vna quia criminalis ¶ publici iudicū. ¶ Et not. ꝙ hec. l. habet locum etiā in causis criminalibus. Alio modo. l. publica alicuius ciuitatis ¶ tunc not. ꝙ causa publica alicuius ciuita-

a ¶ Dictio ¶ adō Jode areati sua disputatiōe incipiente qdā pfamilias fecit testm itē adō soc. 2ſ. r. i cip. ℌ. quis qōes supradicte. vī. iij. pbaſ ex illis. cuz ỹ. se. i. j. pte char. rij. ¶ 2ſ. cclxxx. ic. 2ſ ider ata ztingē tia facti. ỹ. iij. ista i fi. cū ỹ. seq. i. ỹ. 2 te char. circa.

b ¶ Z. itē pdit vtz ista. d. puniēs corrūpētē hēat locū in corrupto ꝑcio no. ꝓ bal. i. l. prima.

c ¶ Tripler genꝰ adō gl. summe et ibi doct. rj. q. j. ¶ spe. i. tū. ō 2ū. i. ỹ. ỹ. circa ꝑn idem spe. i. rū. ō off. iud. in. ℌ. fi.

d ¶ Fiscalis no. qꝰ differt respu. a fisco vide bal. i fi. ¶ Ja. bu. ¶ p eūdez sal. i. l. pperādū. de in. ¶ vi⁹ bar. i ru. j. de in. fi. li. x. i pnci. ¶ ibi scripſi post eū. ℌ. q ꝓ sua in. ¶. bal. hic l. l. fi. ¶ qō no. Cy. l. i. j.

e ¶ Quid i reo. ō reo corrūpēte iudicē vel ꝑcuratorē aduersarij nō bar. i. l. gñaliꝛ. ¶ i. l. hic. ℌ. ſ. 5 ſ 2ſti tutio. ff. de calū. ¶ plene p imo. in l. oīu⁹. ff. de re in.

f ¶ Ipso iurevtz corrūpēs iudicē vel ꝑcuratorez ꝑdat cām ipo iure vel ꝓ sniа. adde bar. i. l. is q dela torē. i pnci. ¶ in. l. ℌ. sed bec cōstitutio. ff. de tab. ¶ Jmo. in. l. oīus de re iu.

lam hic proiudet alias de remedio circa amissionem actionis si sententia esset in se aliqua frustra interim proiudetur. ¶Tertio hoc confirmo tali ratione, nam licet corruptela aduocati nō sit immediata hoc videtur sufficere: quia aut quicquid est causa[a] causę est causa causati: vt in aut. multomagis. ℈. de sacrosan. eccles. ℈. hoc probatur per rationes quam ponit ista litera in fi. ℈ ita teneo. Aut pecunia data fuit sine aduersarij facto puta a quodam tertio ignorante illo tunc sna valet vt sentit glos. in d. l. i. de aduo. diuer. iudic. Nec potest tunc de dolo excipi ℈ replicari cum aduersarius dolum commiserit sed restitutio est necessaria vel ratione etatis vel ex clausula generali: vt dixit Jaco. de are. per. l. minore. aut. ℈. i. ff. de minor. per. l. diuus. et per legē impetratores. ff. de rescindica. et ad certa damna contra aduocatum agit actione de dolo: vt. ff. de dolo. l. eleganter. ℈. si dolo. et si fuerit procurator contra eum agitur mandati. ff. mandati. l. si procuratorem. ℈. sed si per collusionem. ℈ dic vt ibi. Secundo casu quando pecunia non interuenit ℈ tunc sententia est ipso iure aliqua. ¶Secundo pro remedio habendo distingue aut aduersarius cōmunicauit dolum cū isto aduocato ℈ tūc potest agi primo ℈ si excipiat de sententia replicabitur de eius dolo. vt. ff. de dolo. l. cum ante. fin vnam lectu. Sed eo casu dico restitutionez peti posse. vt dixi. ℈. de aduo. di. in contrario. Aut aduersarij nec cum aduocato nec cum alio dolū cōmunicauit: ℈ tunc de aduersarij dolo nō potest replicari. sed potest restitutio peti. vt. d. l. minor. aut ad certa damna quibus per restitutionem non remediatur agi potest contra aduocatū actiōe de dolo. Nec debet aduocatus prius excuti quam in integrum restitutio peti vt dixi. ℈. de eo. di. in. d. l. si quis in. ℈. ideoq; ℈ ff. de in integ. resti. l. diuus. ℈ hec latius scripsi in sexto contrario in. d. l. ℈. de aduoca. diuer. iudic. Aut aduocatus vel procurator non fuit preuaricatus sed aduersarius tantum dolum commisit in causa propter quem sententiam reportauit: ℈ tunc aut falso contra absentem aliquid allegauit et tunc sentētia est ipso iure nulla. vt. i. si pretor. ℈. marcellus. ff. ō indi. Aut illud contra presentem allegauit: ℈ tunc sententia est aliqua. sed duplex remedium habet is contra quem lata fuit scilicet replicationes dolī si fit actor ℈ exceptiones doli si fit reus qui fuerit condemnat[o] ℈ etiam quilibet eorum habet beneficium restitutionis. vt. ℈. si ex fal. institu. l. ℈. ff. de re iu. l. diuus. ℈ extra de procura. ca. licet. de senten. excommu. venerabilis. ¶Non enim vnum remedium excludit aliud quia remedium restitutionis est pignus ℈ sic a remedio replicandi vel excipiendi non excluditur. vt. l. fin. ℈. si si tu. vel cu. interue. ℈ probatur in. l. proxime alle. predicta intellige quomodo propter priuationem vel dolum commissum aduersarij reportauit sententiam quam alias non fuisset reportaturus. vt ℈. si ex fal. institu. l. ℈. in. ¶Et ex p̄dictis modo patet quod si non pecunia sed prece fuit corruptus ℈ valet sententia vt hic in glos. sed de remediis dicet. ℈. i. in. l. seruo inuito. ℈. cum pretor. ff. ad trebel. ¶Ab extra quero reperit quod pater pro qua iudex tulit sententiam fecit iudici cautelam de cōseruando eum indemnem an ex hoc intelligitur iudicem corrupisse. Barto. ff. de fur. l. si quis vrou. ℈. si fugitiuum. sentit ℈ non quia pro ipsa iustitia conseruanda videtur fecisse cum nihil ex hoc ei sit acquisiturum. Idem tenet Bald. dicens de hoc esse casum vnicum. ℈. de mi. conue. l. i. quod not. ¶Quero secundo an pena corruptionis transeat in heredem. dic vt in. l. eius qui. ff. de iure fisci. ¶Quero hec. l. loquitur de eo qui corrumpit iudicem sed quid si corrumpere attentauit sed iudex aures non prebuit an punitur videtur ℈ non pena huius. l. sed alia pequa in. l. imperatores seuerus ℈ antonin[s]. ff. de iure fi. vbi videtur casus in Jtū alle. bal. in c. perpetue. extra de elec. li. vi. Sed casus ille a nostro multū videtur diuersus. ¶Quero quid de eo qui corrumpit notarium actorum[a]: dic ℈ perdit causam. vt. ff. de iure fisci. l. in fraudē. ℈. quoties. ℈. ff. de fal. l. si quis obtempserit. ℈. ff. de pen. l. si quis aliquid. ℈. instrumenta. Autentica.

1 ☞ Judicē corrumpēs aliquo dato vel promisso se ipsum defert ℈ probat veniam meretur. ℈ nu. 3.

2 Juramentum purgationis defertur in delictis que valde occulte committuntur.

Nouo iure. ¶Primo q̄ arguēs iudicē de corruptela illā pbat. Scōo: quō nō probat. Scōa ibi: ℈ si datū. ¶Prima in tres q̄: primo vemā tribuit arguēti. Secundo penaz tribuit corrupto in causa ciuili. Tertio in causa criminali. partes per se patēt. Scōa principalis subdividit in tres q̄. primo quia liter puniatur qui nō probauit. Scōo qualiter ille qui sacramentū purgationis subire voluit. ¶Tertio nouū dubium remouet

a ¶Quicqd etiā addefoci. Sichri. incip. pro fundamento presentis cōsultationis. vbi. pterea. in scōa pter char. ix. ℈ Jsi. ccleriū. inci. Jside rata cōtingentia facti. ver. octauo obījcit. in dictap̄ char. cxxviij.

b ¶Corrūpit notarīū actorū. vide bal. i. l. i. ℈. j. code.

c ¶Uemā meref. vide bar. i. l. trāsactio. ℈. ō trāsac. ℈ p istū text. dicit Bar. in. l. ij. ℈. fi. ff. de cōdi. obtur. causam. ℈ in. l. nōces. ℈. fin. ff. de remit. ℈ q̄ pōt fieri statutū vez q̄ pena remittatur consortis.

1 Scōa ibi sed si persona. Tertia ibi si quis letigantium. ¶Ca fus. Si corrumpens iudicem aliquo dato vel promisso seipsum defert ℈ probat veniam meretur[c] ℈ iudex in causa ciuili triplici pena punitur in tali omnibus bonis confiscatis in exilium dat ℈ vbi deferens non probat si delatus iurauit se non recepisse liberatur sed defrens in estimatione litis punitur ℈ nihilominus per sententiam poterit de corruptela doceri. Et si delatus se per iuramentum purgare recusauerit punitur ac si contra eum probatum fuerit. h. d. ¶Ho. quod vel interest reipublice delictum occultum propalari de facili a lege probetur venia deferenti. ¶Secundo indulgentiam vel premium non dari nisi probāti. ¶Tertio quia nō probatis presumitur calumniari. ¶Quarto quod illi presumpte calumnie seu suspecte non statur nisi cum iuramēto purgationis ab aduersario prestito. ¶†Quinto qō in delictis que valde occulte committuntur vt sunt baratarie iuramen[tum] purgationis defertur. ¶Sexto quod deficiens in purgatione pro confesso hic habetur. ¶Septimo nota quod etiam purgationi hic permittitur probari contrarium vsq; ad decēmensium spacium. ¶Octauo qō baratoris bona in causa criminis cōfiscantur. ¶†Opponitur contra primū q̄ venia nō defert deferenti q̄ delictum erat hic consummatū ℈ sic nō est locus penitentie. vt. ℈. de epis. ℈ cleri. l. si quis non dicam. cum ibi nota. Sol. q̄ hic speciale ne hec delictum qōvalde occulte cōmittit remaneat impunitum. iō venia probetur vt manifestetur ℈ de hoc latius dixi in. d. l. si quis non dicam. ¶Oppo. ij. qō bōa hodie non confiscentur vt in aut. vt nulli iudic. ℈. i. ℈ fi. Sol. vt in gloss. ij. q̄ hic speciale vt in crimine lese maiestatis ℈ incestus. Alij dicunt q̄ cōtrariū loquitur q̄n quis ad mortem naturalē damnat ℈ sic non esset ei pena bona publicari sed agnatorum ℈ cognatorum hec quando supererunt licet ciuiliter moriatur quia in exilium datur. Sed de hoc mitto ad ea que scripsi. j. de bo. dam. autem. bona. ¶Oppo. tertio quod licet nō probet presumitur calumniari. vt. ff. ad tur. l. i. ℈. i. solu. vt in gloss. iij. ℈ dic vt dixi. j. de calum. l. qui non probasse. ¶Oppo. quarto contra fi. q̄ veritatium non possit argui. vt. ℈. de cre. l. i. Solu. vt in glos. fi. ¶Quer. Bal. quidam detulit potestatem de baratariā coram syndicis dicens se ei pecuniam dedisse ℈ ipsi noluerunt dicere ℈ potestatem absoluerunt nunquid ibi posita ea sua confessione potest de baratarja condemnari ℈ arguit quod sic. ar. l. cum precum. de lib. cau. In contrarium quia ista confessio emanauit principaliter propter aliud quod nullum effectum est sortitus ex extra de eo qui cognovit consanguineam vxoris sue. c. super eo. et facit quod notat. Jnnocen. extra de iurciurand. ca. mulier. ℈ vltra nō dicit.

1 ☞ Judex corruptus gratia vel precio famam perdit ℈ damna resarcit.

2 Dans pecuniam judici an possit illam repetere.

3 Judex male inquirens an teneatur ad partis interesse.

4 Judex qui fecit aliquem de facto suspendi an debeat ad similitudinem supplicij puniri.

5 Judex an possit sententiam suam defendere.

6 Notarius qui imperite fecit instrumentum an teneatur de imperitia ad interesse partis.

De eo. Casus. ¶Judex corrupt[o] gratia vel precio fama perdit ℈ damna resarcit. h. d. ¶Quero de inribus sentētie ℈ respōdeo vt in gl. ij. ¶Quero qua actione teneatur ad litis estimationem. Respondeo actione in factum. vt in hac glo. fi. in princi. ℈ sic habet locum precio vel potest ℈ fie dolo sed vbi per simplicem imprudentiam sic iudicauit tunc tenetur actione in factum inquantus bono iudici videatur. vt. ff. de var. ℈ extraor. cog. l. si iudex. et ita debet intelligi quod no. ista glo. fi. hoc etiam vult clare glo. in. d. l. si inder. ¶Et hoc not. vt scias formare libellum qñ expediet quid autem iudex habeat arbitrari qñ p imprudētiam no. gl. in fi. de obli. ex quasi delic. in princip. vt si errauit in. l. difficili mitius arbitrerur si in facili tunc durius. Sed quid si de intellectu illius. l. varie erant opi. dic quod si aliqua est approbata est in culpa discedendo ab illa: ideo dicebat dominus meus quod in consulendo ab opi. glo. non est recedendum. idem dicit hic bar. Si autem neutra est approbata sed modo tenetur vna opi. modo alia propter quod ler facta est dubia ℈ obscura vt dicit glo. ij. quod quibus. ℈. de no. codi. cōpe. ℈ in. l. leges. ℈. de legi. ℈ forsan iudex ercusaretur si non bonam esset sequutus. vt. ff. de re iudi. l. cum probatis. secundum vnam lectu. vtile est igitur sequi communem opi. ℈ non singularem. vt. l. j. ff. de sena. sed quid dicemus de iftis iudicibus modernis qui dum sunt in officijs opinouas ℈ insolitas faciunt. dic quod in latissima culpa sunt que a dolo parum distat. ¶Quero nunc eius glo. quomodo est in dolo vel latissima culpa an criminaliter puniri possit ℈ dicit gl. quod sic quam notat. ℈ specialiter in eo quod dicit gloss. punitur falsi. Nam ista glo. locum habet etiam vbi causa fuit ciuilis sed dolo fic tulit sententiam vt hic. Sunt ℈ alie pene in iure canonico vt

a cō vt in capi. cum enim. extra de reg. iuris. li. vi. ¶Querit glos. an ille qui dedit pecuniam indici possit illam[a] repetere ℈ remittit ad. l. ij. ff. de cond. ob causam. Barto. vero hic sic dicit aut dedit ei pecuniam vt pro se iudicaret ℈ tunc clarum q̄ non repetit quia etiam ex parte sua turpitudo versatur. Aut dedit ei pecuniam vt eum secundum iustitiam expediret ℈ tunc quia turpitudo est solum ex parte iudicis repeti olim poterat. vt. l. penulti. ff. de rondictio. ob causam. hodie vero non repeteret quia cum nullo modo liceat dare pecuniam iudici vt in auten. vt liti. iu. circa principium. turpitudo est etiam ex parte sua: ideo non repetit. ¶†Quero ab extra de aliquibus questionibus de quibus querit Bald. super rubrica ista et primo vtrum iudex male inquirens[b] tenetur ad partis interesse. ℈ dic ℈ sic. ℈. de excusa. tuto. l. scueriter. ¶Secundo an iudex qui habet arbitrium ex forma statuti puniri debeat si partem enormiter grauat. Respondet ipse quod sic quia ratione enormitatis dolus presumitur non si modice vt nota. ff. de. l. si de meis. ℈. recepisse. et. l. sed in seruum. ℈. si quis iudex. ℈ procedit hoc etiam si statutum dicit q̄ stetur in dictis arbitrio ℈ voluntati quia totum hoc debet intelligi sane vt no. ff. de arbit. l. penul. ℈ q̄ no. Ly. ℈. de dol. ℈ ma. l. iij. ℈ probatur ex dicto aristo. in. iij. de anima. dicit enim q̄ pro ratione est volūtas ideo volūtas ds esse bona ℈ nō mala vbi agit de alterī? pindicio. Et quāto cui latior datur licētia tāto ille magis ds bare p oculis[c] eqorē vt i antē. vt iufurā. q̄ pcta. ab bis. in nigro. ℈ habes ter. no. de eo q̄ cer. lo. l. q̄ si cyphesi. ℈ vide Barto. ff. de bo. auto. iud. pos. l. in vēditiōe. ℈ in. l. fi. ff. de pto. stip. q̄ dixit. ℈. de testa. mili. l. ex testamento. ¶Tertio si iudex non vult partes audire an puniatur. dicit ipse q̄ sic. vt. ff. de eden. l. argentarius. ℈. cum autem. ℈ non tantum si eum non audiuit in facto sed etiam iuris ℈ statutorum allegationes non admisit punitur vt dolosus puta si non admisit statutum quo cauetur vt bannitus possit impune offendi. ℈ hec probantur. ff. ad. l. iuliam repe. l. ex iulia. ℈. hodie ibi quoniam punire non debuerunt ℈ ibi per Dy. qui exponit non debuerit inspecta finali iustitia vel d ordine non seruato. ¶Quarto an error iuris[d] in iudice sit lata culpa ℈ dicit q̄ sic si patitur eligi vt iurisperitus. vt no. in. l. ij. ff. q̄ quisq; iuris. ℈ pro hoc. l. late. ℈. l. lata. ff. de verbo. sig. attende que super gl. dixi per ibi dicta hoc limitando. ¶Quinto an potestas idiota excusetur propter errorem iuris si id fecit de consilio assessorum. ℈ respondet q̄ si sibi elegit nō excusatur. vt. ℈. mā. l. procuratorem. ℈. si tutores. ℈ quia mala electio est in culpa. Si autem respublica illius ciuitatis ei assessorem constituit tunc excusatur argu. ℈. de his qui. vt indig. l. polla. primum fateor nisi habeat instrumentum ℈ sue approbationis facte a doctoribus vt est moris in studijs generalibus. argumen. l. argētum. ff. commo. ℈ eius q̄ no. in. l. qui non tam idoneum in co. ti. Item nisi prius fuerat publice exercitatus in officijs similibus in quibus peritum se docuit. argumen. ℈. qui ℈ aduer. quos. l. i. Facit quod 4 dixi in. l. polla. in fin. ℈. de his qui. vt indignis. ¶†Sexto an iudex qui fecit aliquem de facto suspendi debeat puniri ad similitudinem supplicij dicit q̄sic per rituum quod quisq; iuris mori enim debet. vt. ff. ad legem iuliam repetun. l. iulianus. ℈. finali. Caue igitur tibi vanes de arachneto quia Joannes tibi socius non cuasit iram dei. ¶Septimo qui fecit aliquem torqueri de facto. Respondet quod tenetur iniuriarum pro motu iudicis sui puniendus. vt. ff. de iniurijs. lege iniuriarum estimatio. non autem simili tortura quia non cauetur. l. quod tortura imponatur alicui pro finali pena. ¶Octauo si plures college tulerint per imperitiam sententiam an omnes teneantur dicit quod sic quilibet pro parte. vt. ff. de public. l. si multi. Sed quid si non fuerunt college sed fuerunt late tres sententie successiue et omnes conformes sed omnes per imperitiam. dicit bald. j. eodem l. fina. quod omnes tenentur quia imperitia vnius alium non excusat. Item si appellatio est deserta quia pro hoc non excusatur ille qui male iudicauit vt notat Berta. extra de officio delegat. c. pastoralis. ℈ idem Jnnocen. ibidem facit quod nota. extra de cuictio. c. si per imprudentiam. ¶Sono an ordinarius tenca- tur de imperitia delegati. Respondet ipse quod non quia sic teneretur non posset ad eum appellari. ¶Decimo an episcopus teneatur de imperitia vicarij. dicit quod non quia episcopus cum proposuit iustitie faciende ℈ dedit operam rei licite et consuete dum vicarium creauit. ¶Undecimo an ¶Potestas tenetur de imperitia vicarij. Respondet quod non quia non pecca uit ipse sed ille subiungit quod verum de dolo sed de culpa sic quia debet esse curiosus ne in curia sua faciat iniustitiā. non est tantum tenetur ipse facere sed curare vt alij faciant quod pto si ei innotescere potuit de certa iniustitia facienda. ¶Duodecimo quid si detulit appellationi ex malitia vbi deferre non debuit an tenebitur ad interesse parti leseremittit ad vota. per Jo. mona. in. c. i. de ap. li. vi. ¶†Tredecimo an iudex[e] possit suā 5 sententiam defendere. Respondet q̄ sic. vt no. Jnn. extra de fo

a] ¶Possit illam. s. d quid in testameto vide Bar. no. in. l. j. in pn. ff. de fal. adde gl. in. l. ij. ℈. eo.

a ¶Juder male inquirens. adde Ly. ℈ Bal. in. l. sancim? vltima? co. ℈. de iu. ℈ in autē. generaliter. de epis. ℈ cler. Lyn. in. l. scueriter. ℈. de excu. tu. Bal. in. ℈. pficisci. xv. ℈. xxvij. q. de offi. proconsul. ℈ leg. ℈ in ru. hic de pe. in. qui male iu.

ro compe. c. verum. ℈ Archi. ij. q. vj. ℈. hoc etiā. facit extra de re- e scrip. c. dilectus. ¶Quartodecimo an Potestas teneat[e] de licto familie sue. Respondet ipse quod non nisi catenus vt eos exhibeat si potest vel si mandauerit vel ratum habuerit. vt. ff. de publi. j. j. ℈. familie. ℈ ibi per Barto. subiungit vnum notandum quod is qui tenetur, ex quasi malefitio non potest criminaliter puniri nisi in subsidium ℈ modica castigatione si non potest solvere vt. l. fina. ff. de in ius voc. et ipse nisi potestas per pactum ad 6 hec se obligasset vel ex forma sue electionis. ¶†Quintodecimo an notarius qui imperite fecit instrumentum teneatur de imperitia de interesse partis. Respondet q̄ sic. casum singularem allegat in. l. fina. ℈. de magi. conue. accedat etiam. ℈. de testamen. f l. iubemus. ¶Sextodecimo quid si iudex non per imperitiam sed ex dolo metuit pramni falsam tulit sententiam an tunc incidat in penam huius. l. Respondet Bal. quod non nisi a principio debuit scire hoc veri similiter de iure posse quia non debuit officiū acceptare ad quod poterat non accedere. argumen. ff. de dam. in fec. l. qui bona. ℈. de illo. ℈. ff. loc. habitatores. ℈. fin. ℈. l. ex conducto. ℈. j.

¶Sententiam rescindi non posse. Rubrica.

1 ☞ Diffinitiua absorbet in eadem causa iurisditionem diffinientis ℈ sui successoris.

2 Juder an possit reuocare condemnationem expensarum.

g 1 **Lecy.** Casus. reuocatio propter vel sui decessoris sententia est ipso iure[g] nulla nec appellatio est necessaria. hoc ot. ¶Not. quod diffinitiua absorbet in eadem causa iurisditionē diffinientis ℈ sui successoris. ¶Oppositur quod imo possit sententiam suam reuocare. vt. ff. ar. l. dicere. ℈. finali. Solut. quod hic in diffinitiua ibi in interlocutoria que contrario imperio reuocatur. ℈ quia de reuocatione interlocutoria plene dixi in. l. post sententiam. ℈. de senten. dic vt ibi scripsi. ¶Opp. qō etiam diffinitiua reuocet. vt. ff. de minō. l. in cause. ℈. fi. ℈ de auten. que supplicatio. ℈. de prec. imp. offer. ℈ de quibusdam aliis legibus allegatis in glos. Sol. per regulam ℈ casus speciales a regula. vt in glosia. in qua adde ibi quomodo sentēria est ipso iure nulla: ℈ tunc rescinditur impropriie. vt. ff. de iniusto testamen. nam ℈ si sub conditione. sed eatenus venitur cō tra quatenus de facto processit ℈ ibi ad tur. l. j. ℈. fina. ℈ tunc non cognoscitur idem vel successor sed maior. j. de ap. l. eos. ¶Sed ab extra quero an iudex possit reuocare condemnationem expē b sarum[b] dic vt dixi in dicta. l. post sententiam. quia aut est diffini f tiua aut interlocutoria. ¶Quero quid si reuocet diffinitiuam de consensu partium. dic quod reuocatio non valet. vt nota. ℈. de transl. l. si diuersa. ℈ ibi ponitur ratio. ¶Quero quid si per cuidentiam vel notorietatem facti vult diffinitiuam reuocare circa appellationem. Bal. arguit pro ℈ contra. ℈ primo quod nō possit per no. per glo. in. l. si. ff. de in litem turan. per. l. i. ff. de questioni. ¶In contrarium vt possit inducit. l. cōfessionibus. ff. de interro. act. ℈ ita dimittit. Primam partem puto veram per. l. i. ff. de questionib. suspendere eum executioni potest vt ibi ℈ pro hoc accedat quod not. Jnno. extra qō me. causa. c. si. ad fi.

1 ☞ Exceptio peremptorie potest exponi ante sententiam non postea.

2 Tempus opponendarum peremptoriarum duplex.

3 Exceptio peremptoria que dicatur.

1 **Perentorias.** Casus. ℈ exceptio peremptorie potest opponi ante sententiam non postea nisi ope restitutionis integrum ratione etatis. h. d. ¶Tullo. q̄ tempus 2 opponendarum peremptoriarū est duplex: scilicet a quo ℈ vsq; ad quod tempus a quo est in arbitrio rei quia potest ante lit. cō Jtē post lit. conte. probandum examinandam. ante sententiam

g ¶Sniā est ipso iure. limita istum tex. ℈ Jnn. in. c. sacro. de sen. excom. ℈ dixi post Bar. in. l. quod iussit. ff. de re iu. ℈ limita q̄ sententia que est lata ex priuilegiatis probationibus nunq; transit in rem iu. ita dixit Ang. hic allega. Jnnocen. in. c. tua nos. de coha. clerico. ℈ mul. idem si lata ex presumptione. l. si quis adulter. ℈. de adul. Roma. ponderat esse casum in. l. admonendi. iu. iij. col. ff. de iureiuran. ℈ ibi videidem si fit talis si seruaretur verteretur periculū anime glo. est singu. in. c. inter monasterii. de re. iud. ℈ Ro. vbi supra.

b ¶Condemnationem expensarum. adde Jnnoc. in. c. cum dilectus. q̄ metus. causa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vrbis.ꝛ de bis latius dixi. ff. de proba. l. exceptionem. Tempus vero ad quod est sententia quod intelligenum sit lex municipalis vt iudex assignet terminum viam opponendi precludentem iuo puto quod etiam de iure nō debet se coarctare prope sententiam. ff. de cuc. l. si rem. §. quoliber tēpore. ¶ Quero pro declaratione terminorū qne dicatur exceptio peremptoria? dic que permittit negotium principale fm doct. addit Innocē. idem si permittat personam fine qua negotiū non subsistit vt per eum not. ii. c. cum venissent. extra de institutionib⁹. ¶ Et no. q exceptio debet esse perpetua sit sit perēptoria, als si sit tēporalis erit dilatoria. ¶ Opp. igit q post dicta actoris testificata nō possit opponi perēptoria. ar. ff. de proba. auten. q semel. gl. hoc fatet vbi vellet pbare per testes. Iꝫ si per cōfessionē aduersarū vel p instrumeta tūc pñt etiā post dicta testificata. ¶ Eu dic aut volo ꝺ directo, pbare ꝓ trarū testificatis ꝛ nō possum post dicta testificata ꝛ ita ad l terā dicit gl. in. l. officiū. ff. de remiss. vbi gl. bona. nā ibi negativa ei⁹ qđ pbauerat actor volebat pbare reus. Aut vult pbare nō cōtrarīū fꝫ dicr sum qđ tū habet perimere intēnōē actoris puta pactū de nō petēdo vel trāsactionē vltimalia ꝛ tūc potest als nullū esset consilīū. l. ꝛ. ff. quidē. ſ de excep. Et circa istam latius scripsi in dicta auten. qui semel. ¶ Opponit scō qđ perēptoria? opponaf post sniam de. l. iꝫ. ff. de pcu. ꝛ. l. ꝫ. de iur. ꝛ facagno. ꝛ de alīs casibus ibi no. in gl. Sol. vt in gl. fi. per regulam ꝛ casus speciales ꝛ rōnes assigna vt dixi in. ꝺ. l. ſ. ¶ Querit Bal. si iudex amisit post sniaꝫ exceptionē peremptoriam an teneat admissio. dicit ipse qđ nō qr functus fuit suo per sniam. vt. l. iudex. de re iu. ff. nec pt sniam restituere. vt. ff. eo. l. iꝫ. Iꝫ post terminū a se datū posset illā dimittere altera parte petente legitime etata qr cū assignatio termini habeat vim interlocutoriꝫ videt iudex putasse se partē grauasse vnde tale grauamē revocat ipso facto post terminū reū admittēdo. ¶ Querit Bal. an post sniam poterit ꝓponi actio perēptoria verbigratia filiꝰ cōuertus ab hērede scripto petitione hereditatis non opposuit exceptionē querele inofficiosi testamenti ꝛ condēnatus fuit nunc post sententiam vult agere querela an possit ꝛ inquit ipse quod probaliter dici potest quod non quia sententia lata in petitione hereditatis facit ius. vt. ff. de statu libe. l. statu liberi a ceteris. §. fin. Et imputet sibi si non fuisset sequutus legis consilium quod est vt querelam opponat in modum contradictionis. vt ff. de inofficio. testamen. l. papinianus. §. ſ filius. ¶ Sed in contrarium facit quia ille qui potest agere vel excipere: licet tacuerit et non exciperit et infra terminum ad excipiendum assignatum non prendicat quominus condemnatus postea agere possit. vt l. vendicantem. ff. de euic. vnde cogitandum relinquo qr forsan diceret quis in. l. vendicantem. exceptio tendit ad alium effectū quam tendit actio in questione nostra ambo tendunt ad eundē effectum. ¶ Querit hic Cyn. an excluſum per viam exceptionis possit post sententiam deduci in iudicium per viam principalis petitionis et distinguit vt in eius lectura habes sed quia idem quod ipse aliqnaliter latius ego scripsi. ff. de ordi. iudi. l. ideo remitto ad per me ibi scripta.

Opetrata, scriptum p quod tractatur iam decisum, hoc dicit. ¶ Opponitur quod imo admittatur ꝛ valeat vt. ff. de sen. pas. l. fina. ꝛ. ff. de postu. l. ꝫ. de qua. Solu. quod rescriptum gratiosum per quod princeps remittit penam vel restituit contra sententiam vel per qđ restituit famam valet vt in contra, non rescriptum ad iuris ꝛ institie obseruantiam emanatum vt quod de vno cognoscatur vt hic. Et est ratio quia primum procedit de plenitudine potestatis non secundum. ¶ Quero quid si in casu nostro dicat nō obstante sententia super hoc lata institiam faciatis. Respondet gl. quod tunc valet. argumen. ff. de testa. l. boc inter liberos. sed forsan quod est necesse quod dicatur non obstante tali lege quia lex ista rescriptum annullat. Ideo tolli debet vt notat. in simili ff. de natu. libe. l. i ꝛ circa ista quia glos. videtur contrarie vide qđ plene scripsi in. l. fina. ff. si contra ius vel vt. publicā.

¶ De fructibus ꝛ litis expensis.

¶ Dicit glos. qr de fructibus est fienda mentio in sententia ꝛc. qđ intellige sane. ſ. quando sunt petiti a principio vel lite pendente. vt. l. ediles. §. sciendum. ff. de edi. edi. alias non teneretur de eis facere mentionem sed de expensis semper tenetur. vt. ff. de iudi. l. properandum. §. finautem alterutra. ꝛ in auten. de iudi. §. oportet.

1 ¶ Condemnatus ad fructus deducit sumptus. ꝛ nu. 3.
2 Judicis verba debent intelligi ad intellectum legis.
4 Impēse gratia custodiendi castrum facte an possint imputari.
5 Fructuum perceptio probatur per testes qui interfuerunt perceptioni percipiendi autem probatur per coniecturas.

Decfructuum Casus. ¶ Cōdēnat⁹ ad fructꝰ deducit sumptus. b. ꝺ. ¶ Slo. quod fructus debent ꝺeductis sumptibus. ¶ Etiā no. tqō verba iudicis debēt intelligi ad intellectum legis ꝛ sic ciuiliter non materialiter prout prima facie sonant. sic enim accipiantur quomodo fructus inter colonum ꝛ dominum diuiduntur. vt. ff. pro socio. l. cum duobus. §. fi in cocunda ꝛ extra de decimis. ca. tua nos. Et ideo dixerunt quod colonus partiarius in diuisione fructuum possit deducere sumptꝰ factos in fructibus querendis non bene dixerunt quia impensa quam fecit est in recompensatione rei quam ponit dominus. vt ꝺ. §. fi in cocunda. secundum Jac. but. ꝛ doct. idem dicas si quis vendat diuidictatem fructuum suorum vel quos percepit ex tali fundo: quia sic se habet communis vulgaris sermo qui debet attendi. vt. ff. de pign. actio. l. vel vniuersorum. ꝛ. ff. de fun. instru. l. cum delamonis. §. afinam. ꝛ. ff. de verbo. signific. l. anniculus.

¶ Oppo. qō fructus non intelligantur deducta impensa. vt l. si pendentes. in prin. ꝛ. l. quoties. §. fi colono. ff. de vsufru. ꝛ. l. fi. §. pen. ff. de his que in frau. cre. Sol. quod hic profertur a lege fi ne eius instrumento. ibi ab homine. ¶ Opponitur quod idem si ab homine. vt. l. fundi trebatiani. ff. de vsufruct. legat. Solu. quod aut homo loquitur de fructibus pendentibus ꝛ habent locum proxime dicta aut de non pendentibus sed de futuris et habent locum. l. contraria. ¶ Ut tamē veritas lucidius pateat cum queritur an fructus intelligātur deducta impensa facio qua tuor membra. Nam aut fructus debentur ex conuentione aut legis dispositione aut prouisione aut iudicis pronunciatione. Primo casu puto eos integros fine impense deductione debe ri. tum per ter. ff. pro socio. l. cum duob⁹. §. si corūda. Tum propter communē vsum loqendi qui sic interpretatur cum ab homine verbū fructus proferatur vt superius dixi ꝛ maxime qñ de bentur ex conuentione onerosa puta cū pro certo precio fructus quos percepisti ex tali fundo. Si autem deberentur ex conuentione titulo lucrativo puta ex donatione adhuc mihi idem videtur quia hec interpretatio deseruit cōi vsui loquēdi vt dixi. et qr donatio est bñficium ideo latissime interpretanda. Itē in interpretione ambigua interpretatio fit ctra p̄ferentē. vt. l. veteribus. ff. de pac. ꝛ qr facile erat donatori dicere deductis sumptib⁹ quod eum non fecerit intelligit integros fine diminutione donarcar. ſ. de quadu. tol. l. i. §. finautē a deficientis. ¶ Sōo casu qō a lege ꝛ tūc bec est regula qō intelligant impēsa deducta. vt. ff. sol. ma. l. fructus. ꝛ. l. diuortio. §. impendis. et. ff. de impen. in re. do. fac. l. iij. ꝛ. ff. de peti. here. l. fi a patre. §. fructus. ꝛ fami. her. l. fundi. quia in pn. ꝛ. ff. de vsufru. l. qō in fruc. ¶ Et ratio qr lex non vult percipere fructū locupletari vltra lucrum. i. vltra qō ex percepcione locupletior fieret: cū is cui restitutio ꝺz fieri tñ dē fuisset impēsurus. vnde nec ipse cū aliena iactura debet locupletari. Sali in decimis ꝛ tributis: qr debent rōne supreme ptātis ꝛ recognitione bonorū ex quibus percipiunt vt in. c. tua nos. ꝛ. c. pastoralis. extra de decī. ꝛ hoc in realibus in psonalibus vero. i. in quesitis ex aliqua negotiatione hois ingenio debētur impense et de lucro datur decima. vt not. gl. ff. de peti. here. l. si a patre el dño. §. fi. ¶ Tertio casu qñ ex testatoris puisione vel idē dicēdū qñ ex lege que testatoris voluntas vim legis habet vt in auf. de nup. §. disponat. ꝛ pro hoc accedat. ff. de vsufru. leg. l. fundi trebatiani. vel forte verius. Aut testator legat annuos redditꝰ vel annues fructus per heredem debendos et tunc intelligitur deducta impensa. vt. ꝺ. l. fundi. quia ꝛ si legatarius fuisset fructuarius ꝛ percepisset illam impensam facturus fuisset vnde cōgruit est vt is qui ad eius cōmodum facit illam deducat. Item qr non est verisimile testatorē toties voluisse grauare heredem. Aut testator legat fructus pendentes in tali fundo ꝛ tunc impensa facta non deducit. ff. de vsufru. l. si pendentes. in princi. ꝛ. l. quoties §. si colono. ꝛ. ff. de his que in frau. cre. l. i. ꝛ fin. §. pen. Aut legat fructus peeptos ex tali fundo: ꝛ tunc licet titulus sit lucrativus nō puto impēsam deducēdā p ea que dixi. ff. de donatore. cum legatum sit donatio. vt. l. legatū. ff. de lega. ij. ꝛ tāto fortius quāto plenior interpretatio fit i testis. vt. ff. de re. iu. l. in testamētis. qr vere oēs sunt fructus fundi vt not. glos. in. ꝺ. l. fructus. ff. solu ma. Item qr legatarius non petit illos vt fructus perceptos ex fundo suo ꝛ sic non ex natura peeptionis sed ex iudicio testatoris. et sic non habet locū ratio locupletationis cum aliena iactura que locū habet qñ ex legis dispositione hīr ꝛ hoc nisi legaret fructꝰ ad quorūz restitutionem tenebatur: qr tunc impensa deducēt vt prius deduci poterit. arg. ff. fami. hercis. fundus qui. in princip.

¶ Quarto casu qñ dicunt iudicis pnunciatione tunc forsan diceret quis qō impensa semper esset deducenda per hanc legem que notāda est posita inter materiam ꝛ tractatus sniarum. Sed ego vico considerandum causam ex qua petunt ꝛ per ꝙ̄ser quas fit condēnatio

a ¶ Fructus probantur. adde. l. si fundum. ꝛ ibi doc. ff. de le. i.
b ¶ Transit in heredem. adde. l. i. ff. de sta. de funct. ꝛ an instantia transit in fiscum. vide Ludo. ro. ꝛ Pau. de cast. in. l. si constante in. §. fina. ff. solu. ma. Item adde Soci. consi. cxxi. inci. prosequendo ordinem versicu. aduertendum est in prima parte ebart. lxij. Item adde etiam contra heredem. l. si constante. §. fina. solu. matrimo. ꝛ ibi Alexan. ꝛ doct. in. l. si intra. §. de in integ. resti. ꝛ ibi Bal. ꝛ in. l. fi is qui. de iud. l. bēdes. ꝛ ibi Mic. de hea. ti. de fideī cō. tu. ꝛ Ro. i. deci. cccl xxx. et hoc Innocē. ꝛ Pau. ō lea. i. q. lata sen tētia. ꝛc. vbi etiaꝫ ponit an trāsicat in successorem di gnitatis ꝛ p bar. l. i. l. si hominē vbi dicit qō in ciuili trāsit fine dubio non in criminali: misi qñ mortuus est accusator lite pēdēte nec delictum remaneat impunitū pōt iudex prosequi fm abb. in. c. quia. §. de iu. ꝛ sic limita bar. i. ꝺ. l. si hoiꝫ de fideicō. vbi p Alex. ꝛ p Bart. i. l. i. §. fi. de libe. agno. ꝛ i. l. post fi nita. de susp. tu. bal. i. l. nūc si heres delicti. ꝛ in. l. iucius. §. rogat ꝛ p̄dicta ita sunt qr instātia trāsit ad heredē ꝛ ꝫ he redē et si sit ex officio iudicis non solū si iure actionis. Bal. i. ꝺ. l. si intra. ité verū qō trāsit et ex⁹ obligatiōnē⁹ suis. l. seruo. ꝛ ibi bar. ff de infami. ités verum etiaꝫ cum presumptiōe qō heres habeat libro defuncti ratiōabiles vt plene per Alle. in. ꝺ. l. si hominē. non tamen transit cū onere expensarū contumacie contra heredē contumacē defuncti nō dū cōdēnat in expensis. l. i. §. fi. cū glos. si quis ius di. nō ob. fꝫ alex. sing. in. ꝺ. l. si homicm. Sed contrarium tenet Bald. in. l. si pater. ſ. si pen. app. Itē et an trāsiat

1 ¶ Possessor bone fidei a tempore lit. cōtestate male fidei efficitur possessor.
2 Heres vtilis succedit in malam fidem defuncti.
2 Instantia cause transit in heredem.
3 Possessor malefidei post interpellationem ei factam tenetur de percipiendis a petitore.
4 Mora facit morosum teneri ad interesse partis aduerse.
9 Condemnatus si omni tempore teneatur de percipiendis fructibus.
7 Actor patiens instantiā labi videt tacite renūciasse iuri p instātiam sibi quesito.
8 Instantia perempta pereunt acta.
9 Heres succedit in vnum ꝛ sic tenetur de peeptis ꝛ percipiendis.
10 Heres de percipiendis iacente hereditate an teneatur.

Litigator. Hec ē notabilis lex. Casꝰ. possessor quēꝰ realiter tenēt post lite cōtest. de peeptis ꝛ de peipiēdis qō obtinet ēt i eius
1 hērede. ꝺ. ꝺ. ¶ Slo. qꝰ bo. fi. possessor ꝓ lite. ꝛc. male fidei efficitur seu a tpe lit. contest. male iudicat. ¶ Itē qꝰ male fidei tenēt de peeptis ꝛ peipiēdis ex quo colligē cōsiliū qꝰ propter litigiū possessor agrū nō dimittit incultū: qz dimitteret in sum
2 dānū. Causatiue ergo tenēt agrū facere coli ꝛ seminare. ¶ Itē no. qꝰ hēs vtilis succedit in malā fidem defuncti. ꝛc. ꝛc. diuer. ꝛ tēp. pscī. cū heres. ꝛ. ꝺ. de vsuca. ꝛ quod gl. dicit qꝰ quidaꝫ hoc intelligunt si ēt habeat malam fidem qō est falsum ꝛ ꝫ dicta iura
3 vnde vide qō plenius no. ff. de vsuc. ꝓ herede. l. nihil. ¶ Itē

Litigator. De fructibus ꝛ litis expensis. 52

fit condemnatio vt pz ex supradictis. In casu ergo huius legis dōm est qꝰ petierant restitui tanqꝫ percepti ex fundo actoris. Et est ratio qz verba iudicis semper intelligenda sunt ciuiliter ꝛ ad intellectum legis vt in notabilibus dixi. hec no. qz subtilia sunt
a ¶ Intra hec quero in casu quo impense deducūtur que sunt ille que deducunt. ff. facte gratia fructuū ꝛ nō alie. vt. ff. de peti. here. l. si a patre vel dño. §. fructus. ꝛ ibi optimē predictoꝝ declaratiuus. ff. so. ma. l. diuortio. §. ipendia. ꝛ no. in gl. fructus. in. co.
4 ti. ¶ Sed dubitatū prudie fuit an impēse facte gratia custodie castrū qō est restituendū possint iputari. ꝛ idē pōt queri in factis gratia custodie agri vel ne ciuitas depopulet. Et breuiter vōm est qꝰ iputari pōt quatenꝰ petitoris interest vñ ex supabundāti facte nō veniūt imputāde. vt. ff. de fun. instr. l. si ita. §. fi. alias darēt occasio vt petitio appellaretur actorē dimittere contra. l. in fundo. ff. de rei vē. ¶ Sed queri pōt qd, de impensa bonū emptorū cā arādi terrā ꝛ per emptorē. dicit bal. in fine qꝰ tales sumptus nō deducunt qz nō sunt facti in ipsa re. arg. §. loca. l. dānū.
¶ In contrariū facit qz instrumenta fundi sunt vt not. in. l. ij. §. de ver. sig. ꝛ sine eis fructus non pōt percipi vel bñ ergo ꝛc. vt ff. de petī. here. l. si a patre. §. fructus. cogita. ¶ Item quero ponēqꝫ statuto vel prouisione populi cauetur vt oīum fructuum ex predīs collector vel perceptorum soluant. vj. denarꝫ ꝓ libra an primo de fructibus deducetur impensa ꝛ residuū ēliminabit. Ut qꝫ sic qz ex dispōe legis hoc debeāt qꝰ hoc ꝺ bū. fructuū a lege pcertur ergo ꝛc. vt. §. in fedo casu distinctionis. ¶ In ſtium facit qz leges ibi allegate loquūtur qñ fructus ex legis dispōne sunt alteri restituēdi. Sed in casu nostro nō est sic sed estimanf ꝛ vj. denarꝫ p libra soluunf. vñ a verbis legis nō recederē quecon fideār tñ ēstitatē peeptorū iꝫ Bal. hic sentiat ſtiū. ¶ Quero lex ciuilis vel municipalis disponit ꝛ etiam sententia iudicis qō condemnatus ad restitutionem fundi condemneē vel restituere teneat fructꝰ integros vt ad ifam ꝺ. §. de bis q. vt indig. l. i. an tūc poterit sumptus deducere. vꝝ qꝰ nō pp illud verbū integros. In ſtiū est veritas qz semp in mala fide possessori fructꝰ dēbent integri sed sumptū pōt deducere. Et illud verbū integros operatur vbi alius teneret quatenꝰ est ex eis locupletior. Nec tenetur ad peeptos ēt si nō fit ex eis locupletior ꝛ hoc vult. ꝺ. l. i. ¶ Quero quō isti sumptus facti ꝓbentur, tñ. oculoꝝ inspectione. vt. ff. ff. de re. iur. l. i. interruptione. ꝛ per ꝙ̄s opis seu ipsius rei testificatione. §. de admi. tuto. l. lex que tutores. versic. sed ꝛ si parens. ꝛ ab ipo pos. ꝓsumunf facti ꝛ nō ab alio. vt. §. de ali. pu. pstā. l. si. vt no. bar. ff. de v. ob. l. ci seruus. Et adde qō not. §. de iure deli. l. si. §. iputatiōe. ꝛ qō ibi dixi. ¶ Quero an ꝓedat libell⁹ ēcti? sup fructib⁹ vt peto fundū cū fructib⁹ peeptis ꝛ peipiēdis. Et si procedit an in peessu debeāt certificari ꝛ si nō sunt certificati an sniа incerta possit ferri sup bonū fructuū condēnatione vide que dixi in. l. cū ꝓpria. §. si gs alteri vel sibi. vbi gl. tāgit. ¶ Quero
5 de fructū ꝓbatione, respōdet. Bal. qꝰ fructus peepti, pbanf p testes qui interfuerunt perceptioni percipiendi autem probanf per coniecturas. ar. eius qō de interesse futuri lucri dicitur. ff. de
a eo quod cer. lo. l. iij. §. fi. ¶ Dixit Jac. de are. qꝰ fructꝰ ꝓbāt ꝓximas coniecturas illius anni quo fructus percipiuntur ꝛ prēditus vicinoꝝ qui possident terras eiusdē qualitatis non autem per veterum annoꝝ coniecturas probantur fructus presentis anni.

b no. qꝰ instantia cause transit in heredē cōcordat. l. si cum hoiem ff. de fi. ¶ Op. qō fructus perceptos non teneat restituere quia illos suos facit bo. fi. ꝓ tot cuz a solo sunt separati siue possideat insti. de rerū diui. §. i quis a nō domino. siue sine titulo. vt. ff. de ¶ Sol. qō ista lex loquitur de perceptis a tēpore conte. lit. qz ex dis tenēt ꝛ hoc vult glo. in sua positione casus. cōtraria vero loquūtur de perceptis tēpore bo. fid. qz fatet: qō illos suos facit ꝛ tit tū iudicis officio eos restituere tenetur. vt. l. certum. §. fi. ff. de rei ven. ꝛ. l. iij. §. post lite. ff. fi. regū. Quod alibi intelligit gl. nisi illo officio fit prescriptū. ita no. gl. sing. in. l. seq. §. fructus. de vsu ctus penultimi ꝛ vltimi anni nō possint peti licet p triēnū ecs a l. eos. in prin. ¶ Opp. ab extra qō etiā cōsumptos restituere teneat ꝛ indistincte. vt. ff. de rei vē. l. certū. in pn. So. qō ibi in mala fide, possessore ab initio: nos ibo. fidei possessore a principio qno casu pro tpe quo est bo. fid. dic vt. §. dixi p tpe quo censetur industrialibus ꝛ naturalib⁹ dic vt dixi in. ꝺ. l. certum. vbi latius hanc materiam scripsi omisso fi. glo. i. ¶ Oppo. iō. qꝰ non quos si nauis. So. vt glo. qō bec fm illaz vt bic de actore intelligitur
4 non de reo sed hec violat istam literam vt in eius continuatione patet ꝛ est contra tex. l. i. in fi. §. de pet. here. quare pro concordia varie opi. fuerunt doc. dixerunt ꝓ. ꝛ Jo. vt notat Cyn. in i. q. in. l. certum. §. de rei ven. tmale fi. possessor post interpellatio nem ei factam tenetur de percipiendis a petitore. l. si nauis. ante interpellationē tenetur de percipiēdis a petitore. l. si nauis. ante cōtra hunc text. ꝛ §. l. domū. §. de rei vē. non cauillando text. a §
l. i. in fi. §. de pet. here. Alij dixerunt qō verum qō inspiciatur scūdum qꝰ vtilius est petitor in, odiū ipsius malefidei possessoris ꝛ hoc ex ꝺ iunctione istarū legum. Et bar. istam opi. sequitur cū quadā modificatione videlicet vt possessor malefidei teneat de his que petitor percipere potuisset ex singularitate sue ꝑsone vt quia dines homo fuisset ita qō melius laborare fecisset qō possessor q paup est fecerit sed non tenetur possessor de his que ex singulari tate sue persone percepisset sed de eo quod communiter a quolibet perceptum fuisset. Sed hoc videtur mihi ꝺ id qō no. gl. in. d. l. nauis. in fi. Unde vꝝ mihi dicendum qō p illam glo. oēs opin. cōcordent vt dicere habeamus vt possessor teneat de his que ipse pcipere potuit si tñ petitor tñ fuisset perceptur⁹ qz vltra ea que petitor fuisset perceptur⁹ nō tenet. Et est rō qz petitor in plus afficitur ex positiōe illi⁹. Tñ in hac materia hec est deliberata mea re in eo cui sunt oblate certe facture nauium vel pēsiones domorum vel certi affictus ꝓdioꝝ sed possessor non voluit locare ꝛ tūc puto qō de his oībus teneat qz ꝓ receptis habeāt cū hic modi ram contraverit. Aut percipiēdi nō fuerūt per aliquem ei oblati. ꝛ tunc aut male fidei possessor erat tñ in culpa ꝛ multa mala fide aut erat etiā in mora. Primo casu dico qō tenetur de percipiēdis ab eo hoc modo vt si peipiēdi ab eo minus fuissent qꝫ percipiēdi a petitore tunc de oībus tenetur quos percipere potuit. Et si plꝰ fuissent peipiēdi ab eo qui a petitore teneē solum ei ꝓ rata peipiēdoꝝ a petitore vt in glo. i. si nauis. Sc̄o casu qñ fuit ēt in mora siue ꝓinterpretationem siue re ipsa vt qñ per
5 metum vel violentiam occupauit: vt. §. qō metus causa. l. i. tunc si tur ad omnes quos petitor percipere potuit qz mora facit morosum teneri ad interesse partis aduerse. vt. ff. si cer. pet. l. vtili. ꝛ. ff. commo. l. iij. §. in hac. ꝛ supra de sententijs que ꝓ eo. l. vna. Iꝫ teneatur non ad interesse petitoris vltra qꝫ ipse percepturus

1 ¶ Fructus probantur. adde. l. si fundum. ꝛ ibi doc. ff. de le. i.
2 ¶ Transit in heredem. adde. l. i. ff. de sta. de funct. ꝛ an instantia transit in fiscum. vide Ludo. ro. ꝛ Pau. de cast. in. l. si constante in. §. fina. ff. solu. ma. Item adde Soci. consi. cxxi. inci. prosequendo ordinem versicu. aduertendum est in prima parte ebart. lxij. Item adde etiam contra heredem. l. si constante. §. fina. solu. matrimo. ꝛ ibi Alexan. ꝛ doct. in. l. si intra. §. de in integ. resti. ꝛ ibi Bal. ꝛ in. l. fi is qui. de iud. l. bēdes. ꝛ ibi Mic. de hea. ti. de fideī cō. tu. ꝛ Ro. i. deci. cccl xxx. et hoc Innocē. ꝛ Pau. ō lea. i. q. lata sentētia. ꝛc. vbi etiaꝫ ponit an trāsicat in successorem dignitatis ꝛ p bar. l. i. l. si hominē vbi dicit qō in ciuili trāsit fine dubio non in criminali: misi qñ mortuus est accusator lite pēdēte nec delictum remaneat impunitū pōt iudex prosequi fm abb. in. c. quia. §. de iu. ꝛ sic limita bar. i. ꝺ. l. si hoiꝫ de fideicō. vbi p Alex. ꝛ p Bart. i. l. i. §. fi. de libe. agno. ꝛ i. l. post fi nita. de susp. tu. bal. i. l. nūc si heres delicti. ꝛ in. l. iucius. §. rogat ꝛ p̄dicta ita sunt qr instātia trāsit ad heredē ꝛ ꝫ heredē ēt si sit ex officio iudicis non solū si iure actionis. Bal. i. ꝺ. l. si intra. ité verū qō trāsit et ex⁹ obligatiōnē⁹ suis. l. seruo. ꝛ ibi bar. ff de infami. ités verum etiaꝫ cum presumptiōe qō heres habeat libro defuncti ratiōabiles vt plene per Alle. in. ꝺ. l. si hominē. non tamen transit cū onere expensarū contumacie contra heredē contumacē defuncti nō dū cōdēnat in expensis. l. i. §. fi. cū glos. si quis ius di. nō ob. fꝫ alex. sing. in. ꝺ. l. si homicm. Sed contrarium tenet Bald. in. l. si pater. ſ. si pen. app. Itē et an trāsiat

quādo qs ingreditur monasteriū Bal. in. l. i. co. ti. instantia vero cepta coram arbitro nō transit in successorē. Imo. in. c. ex parte de arbi. iꝫ Alex. i. in. ꝺ. l. si cū hominem. de fideiuſ. sed an in heredē tātē iacētē Bal. in. l. si. ſ. si pē. app. ité etiā verū in causa appellationis similis in qua instantia trāsit ad heredes. l. i. ſ. si pē. appella. secus in criminalibus fm Barto. ibi per. l. ij. ꝛ. iij. ꝛ eo. titu. ꝛ Barto. in. l. si cum homine. de fideicom. item verum etiam si sit cepta per citationem Bal. in. ꝺ. l. si. ſ. pē. app. ꝛ doctor. in. l. si petitor ff. de iudicijs.

Universidad de Salamanca Biblioteca

fruict. tamen isto casu ego capio verba Bart. ⁊ distinguo. Aut ultra plus causatur ex singularitate persone possessoris et tunc illud plus peti non potest. Aut causatur ex eo quia tantum cõmunter perceptum fuisset ⁊ tunc illud plus pro eo rata peti posset vt si mora culpe admixta faciat cum in aliquo plus teneri quam sola culpa ⁊ potissime quia hoc est interesse commune. vt d.l.j.ff. de senten. que pro eo. Et per hunc modum omnes oppositiones reducuntur ad vnam bonam consonantiam. hec pondera: quia sunt subtilia licet ea iam scripserim in l. domum. ff. de rei vendica. tamen hic repetũ quia digna sunt repetitione.

6 ¶ Oppo. iij. quod non omni tempore condemnatus de percipiendis teneatur. vt. ff. de vsur. l. in fideicommissum. Solu. quod de percipiendis post lit. contesta. tenetur vt hic nisi venirent percipiendi tempore quadrimestri quod datur condemnatis. vt in contrario ⁊ hic in glo. penul. in princi. ¶ Vt attende nam gl. dicit bene extra casum huius. l. agere tur actione personali ex testamẽto ad fundum quia tunc datur quadrimestre tempus sed vbi agitur rei vendi. vt fuit in casu nostro tunc si de presenti habet facultatem restituendi statim fit executio. Sed si de presenti non habet quia res est alibi tunc tempus datur iudicis officio vt in ff. de offic. iudic. in princip. ⁊ not. j. titu. ij. l. fina. ⁊ ita debuit ista gloss. dicere vbi autem facultatem restituendi non haberet dic de remedio vt in. l. qui restituere. ff. de rei vendica. ¶ Oppo. v. quod post lit. contest. non efficiatur male fidei possessor quod patet quia implet vsucapionem rerum mobilium. vt. ff. de vsucapio. pro empt. l. ij. ff. de rei vendic. l. si post acceptum. et hoc quo ad cursum licet non quo ad effectum vt ibi. Item quia non tenetur de facilitate. vt. l. illud. ff. de petitio. hereditat. l. item si verberatum. ℣. final. ff. de rei vendi. Solu. vt in eo. titu. gloss. videlicet quo ad quid censetur bone fidei et quo ad quid male fidei vt in glo. vsq; ad fi. quam declara quia aut queris quo ad fructus aut quo ad periculum interitus. Aut quo ad prescriptionem velvsu capionem. ¶ Primo casu aut quantum ad fructus faciendos. suos vel non et dic quod bone fidei censetur ideo illos ita facit suos vt prius. vt in. l. quid sit. ℣. fina. ff. de vsur. ⁊. ff. de acquirendo rerum domi. l. quesitum. Aut quantum ad eorum restitutionem ⁊ dic quod post lit. contest. tenetur restituere aut si ab initio fuit male fidei vt hic cum simi. habita in percipientibus illa distinctione qua in supra scriptis. ¶ Secundo casu distingue. vt in. l. illud. ff. de petitio. hereditat. ⁊ in. l. item si verberatum. ℣. fina. ff. de rei vendi. ⁊ dixi in. l. incendium. ff. si certum peta. ¶ Tertio casu quod prescriptionem longi temporis interrumpit quo ad cursum. vt. ff. de rei vend. l. morte. ⁊ de prescrip. longi tempo. l. longe. ⁊. l. nec bona. vsucapionem triennij non interrumpit quo ad cursum sed quo ad effectum sic. vt. ff. de vsucap. pro emp. l. ij. ff. de rei vendi. l. si post acceptum. ¶ Quero cum prima glos. in fin. pone quod lit. conte. instantia est perempta demum de nouo inchoatur iudicium super eadem restituenda vtrum iste prius habebitur tanquam male fidei possessor in hoc iudicio etiam lit. conte. sic qõ de perceptis ⁊ percipiendis medio tempore teneatur. Et glo. ista determinat qõ non que est singulariter notanda et forsan non est alibi. ⁊ pro ista glo. facit quia lit. contesta. perit instãtia perempta. vt. ff. iudi. solu. l. cum hic. mortua. ⁊ sic mala fides quam causabat etiam perit sicut dicimus de vitio letigiosi. vt. ff. de prescrip. long. tempo. l. j. ⁊ ibi glos. licet glo. notet contrarium ff. de iudic. l. properandum. ℣. ⁊ si quid. m. que est signata super verbo iudicij ⁊ male vt ibi dixi. ⁊ pro hoc facit text. ff. de iure fisc. l. fiscus. in questione ꝑm vnam lec. ⁊ ꝑm aliam facit contra. Item pro glos. ⁊ quia actor qui patitur instantiam labi videtur tacite renunciasse iuri per instantiam fibi quesito. ⁊ per consequens plit. contesta. cum ab ea incipiat instantia. vt. ff. de iudi. l. properandum. ℣. ⁊ si quidem. ⁊ quod tacite videtur renunciasse probatur per notat. l. si ego. ff. de nego. gest. ¶ Sed ꝓ. ⁊ Cyn. tenent contra glo. ista ratione quia litis contestatio est facti ⁊ sic licet pariat quo ad iuris effectum non parit quo ad ipsum factum quod non potest fieri infectum. vt. ff. de ca. l. in libello. ℣. facte. ⁊ per ipsum factum est effectus male fidei ⁊ scientiam videtur animo habere rei aliene ergo etc. ⁊ istam partem sequitur hic Barto. ea ratione quia litis contesta. prima confirmauit et perfecit hoc respectu effectum istum igitur ex superuenienti casu quo vitiat ipsas lit. contesta. non debent vitiari effectus iam in esse perfecto producti. argu. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. cum si. ¶ Simile inquit ipse vide in interruptione prescriptionis: quia illa durat ⁊ actio facta est perpetua. vt. ff. de prescrip. long. tempo. l. j. in fi. ⁊. ff. de prescri. xxx. an. l. j. ¶ Et vltimo pro ista parte adduco duos text. a simili vez. ff. qõ vi aut clam. l. j. ℣. idem labeo. ⁊. l. uij. ℣. illud notandũ. in eo. ti. istos induxit Ja. de ra. Ego in consulendo non recederé a glo. cum qua pertransibat dominus meus. Ista ratione regula est qõd peremptio instantia pereunt acta. vt. d. l. cum lite. et per consequens omnia causata ab eis cum effectus isti non sint in esse producti et sepa-

a ¶ Officiũ nõ deseruit. adde soc. ff. cy. inci. prosequẽdo ordinẽ. vsi. ꝓ. tereaꝝ in prima pte cba. clxxivbi 8 hoc inducit allegat ⁊ firmat.

rabiles a sua causa ⁊ sicubi reperies contra. vt est in prescriptionis interruptione illud non est tradendum ad oẽ. imo casus exceptus firmat regulaꝫ in non exceptis. vt not. in. l. bis. ff. de legi. hoc confirma ex eo qz mala fides que per litẽ contesta. inducitur quo ad omnia inducit vt patet ex dictis hic in vltima glos. ⁊ sic vere manet bo. fi. vt prius: igitur imago male fidei non debet vltra suam causam durare cum faciliter tollantur tales imagines. arg. ℣. de iati. lib. to. l. i. in ꝑn. ⁊. ℣. de edi. diui adri. to. l. fi. in ꝑn. ¶ Preterea ista litis contestatio operabatur vt percipiẽdi venirẽt iudicis officio mercenario. vt. ff. fi. re. l. uij. ℣. post lit. cõtest. sed hoc officium expirat. vt. l. uij. ℣. depositi. ergo ex novo officio oportet eos deberi ⁊ sic ex noua litis cõtesta. ¶ Preterea pondera qz citatio ⁊ libelli oblatio per quas notificat ei rem esse alienam non inducunt seu nõ operanꝫ hunc effectũ vt hic in gl. seq. sed lit. contest. ⁊ nõ vt act⁹ facti sed iuris ⁊ vt principium instantie ⁊ qz instantia est actus non momentaneus sed successiuus intra quem est fienda sententia sequitur quod hunc effectum producat vt super his infra se feratur sententia. si igitur non fertur hec sententia rei aliene non declaratiua quia instantia perit et sic lit. contesta sequitur quod finis ⁊ effectus seu intentio. l. euasit. pro hoc accedat quod de vitio litigiosi dixi. ⁊ quod de tacta renunciatione etiam superius dixi. ¶ Ad obiecta respondeo ⁊ primo ad rationem ꝓ. Petr. quia fateor quod affirmatio ⁊ negatio per quas inducitur lit. contestatio quatenus sunt facti non possunt fieri infecta sed iuris effectus resultans ex eis bene potest per. l. tolli ⁊ impediri que illum effectum induxit siue inducere voluit. ¶ Non ob. ratio Bart. quia nego lit. contesta. hunc effectum consummasse ⁊ in suo esse perfecto produxisse ante sententiam latam per quam declarat rem alienam esse. i. petitoris. Si enim vt in themate supponitur est bone fi. quomodo est possibile qõ sola litis cõtestatio per quam non apparet aliquid qõ scientiam rei aliene habeat inducere faciat cum plene ⁊ perfecte mala fides possessorem esse non video. sed ex tunc datur initium perueniendi ad notitiam ex probabilibus factis ⁊ sententia declaratoria rei aliene lata habet tunc plenam notitiam ⁊ hec notitia trahitur retro tempus sui initio ⁊ sic ad tps lit. cõtesta. ⁊ ex hoc apparet qõ effectus sententie rei aliene nõ fuit statim perlit. contesta. consummatus ⁊ perfectus ⁊ sic ratio not. per. bart. non vera. ¶ Non ob. illi duo text. quos allegaui in. l. i. ℣. idem labeo. quarto. ℣. illud notandum. ff. quod vi aut clam. quia illa materia est multum extranea ab ista. Unde cum similitudinem non habeat cum nostra possum dicere quod transeat vias suas. Vel subtilius speculando dic qõ magis faciunt pro ℣ contra. Nam ⁊ ibi actus nouus in faciendo est necessarius vt vim dicatur facere sic ⁊ hic noua contestatio. ⁊ si dicas quod ex parte prohibentis prima prohibitio sufficat. Et ego respõ. minimum quia prohibitio continuo perseuerat et durat. vt. d. ℣. illud. in casu nostro lit. contestatio. non durauit nec effectum suum confirmauit quia finis ad quem principaliter tendit scilicet ferende sententie non venit. ¶ Non obst. quod de interruptione prescriptionis dicitur quod illa interruptio est perfecta ⁊ consummata et actio in maius tempus perpetua nec interruptio illa aliquam sententiam pro sua perfectione post se expectabat. et modo apparet glos. nostram defensatã esse que meo iudicio veritatẽ dicit. ¶ Nunc transeo ad finem glos. nostre. l. in qua dicitur quod heres succedit in vitium ⁊ sic tenetur de perceptis et percipiendis. Sed quando esse potest cum heres non conueniatur reali vt heres sed vt qualibet possessor ⁊ sic non debet lis cum eo contestari vt teneatur de percipiendis. Solu. quod illud procedit vbi nouo iudicio conueniretur. sed hec. l. debet intelligi vt conueniatur ex iudicio defuncti ⁊ ex eadem instantia que transit in heredem vniuersalem licet non in singularem successorem. vt. ff. de preto. stipulatione. l. secunda. in fine. et. l. si dominem. ff. de fide. et antenti. nunc. si heres. ℣. de litig. ¶ Quero an heres tenetur de percipiendis iacente hereditate. dic quod non quia hereditas non habet vitium animi cum sit res inanimata. vt. ff. si quis testaliber esse iuſ. l. i. et heredis possessio non trahitur retro. l. cum heres. ff. de acquirenda possessione. ¶ Quero heres vel principalis possessor fructus percepit vnde tenetur illos restituere. vt hic sed pone quod illos in vsus suos consumpsit ⁊ postea eorum estimatio creuit vt pone corbes frumenti valebat decem tempore consumptionis et postea creuit ad. xv. an ad hoc augumentum tenebitur. Barto. in. l. diuortio. ℣. ob donationes. ff. Solu. mat. tenet quod non quia consumptione sequuta tenetur ad estimationem que crescere et decrescere non potest. hoc idem tenet hic Bald. quia ex quo hic non certant arbitrius iudicis locum non habet. vt. ff. de dolo. l. arbitrio. ℣. i. ¶ Item

a quia officium non desciit a officio. vt notat per glos. ff. de petitio. here. l. heres furiosi. ℣. fina. quod fatetur si ad illud quanti plurimi tenentur. nam fructus isti debentur officio mercenario. vt. l. quarto. ℣. post lib. ff. fina. regun. ⁊ si ad istud quanti plurimi

plurimi tenet officio teneretur ⁊ sic esset dare officiũ mercenarii deseruienti officio mercenario contra dicam; gl. ꝑdicta sunt notanda.

¶ Tractari non debet post sniam diffinitiuã de sumptibus litis nisi iudex sibi sententiam reseruarit.

2 Expensarum condemnatio valet licet certa quantitas non fit expressa.

3 Instantia finita non durat officium mercenarium quo peti possunt expense.

4 Judici officium expirat per sententiam.

5 Stabit ne iuramẽto actoris iurãtis se tales expensas fecisse sniẽ iudicis taxatione.

6 Ordinarius potest condemnare in expensis taxatione sibi reseruata.

Terminato. ꝓmo dictũ ponit. Secũdo excipit. Tertio dictũ probat. Secũda ibi: nisi iudex. Tertia ibi: post absolutus. Casus. ⁊ post sententiaꝫ diffinitiuam de sumptibus litis[a] non debent tractari nisi iudex sibi sententiam reseruauerit. hoc dicit. ¶ Not. ex principio quod quandocq; ex rescripto potest concedi actio ⁊ petitio. ¶ Item quod rescriptum post sopitum negotiuꝫ concedens actionem non est seruandum cõcor. ℣. de transa. l. causas. quod intellige si imperator diceret

2 Non ob. tali. l. ¶ Item not. quod condemnatio expensarum valet licet certa quantitas non fit expressa. ⁊ sic potest colligi ꝙ super accessoriis valet sententia incerta. ¶ Item not. quod ⁊ sopita materia non debent iurgia suscitari hoc enim est malorum vt inquit Cato. ¶ Opponi. quod imo im pense lites peti possunt post sententiam. vt. j. quando prouo. non est necesse. l. fi. So. quod quidam dixerunt quod iure actionis non possunt peti vt hic sed officio iudicis sic vt in contrario. Sed gl. ℣. hoc reprobat quia officium non deseruit vltra sententiam. vt. ℣. depositi. l. uij. vnde glo. dicit quod ibi negotium non erat finitum quia appellatuꝫ. vnde coram iudice appellationis ibi petuntur. ⁊ hec no. ¶ Oppo. ad idem de. l. paulus. ff. de re iudi. Solu. vt in. ij. glos. virtet quod hec intelligitur secundum illam. l. vt eadem die possit. vt ibi nota. postea vt hic. ¶ Sed iuxta mo quero an dies ista intelligetur de die naturali[b] xxiij. horarũ computandarum ab hora late sententie. dico quod non sed si diffinitiuam tulit de mane tota ea die id est vsq; ad vesperas scluſiue quod sedebit pro iure reddendo in vesperis poterit sententiam de expensis non postea. Et ideo si in vesperis vel hora tarda tulisset diffinitiuaꝫ non posset cras de mane de expensis iudicare quia nõ est eadem dies secundum morem ⁊ stilum iudiciorum. facit quod not. in. l. more romano. ff. de seruit. ¶ Oppo. ij. ab extra quod imo quandocunq; possit peti expensa. vt. l. fina. ℣. de constit. pecu. ⁊ quod not. per glo. ℣. de euict. l. i. Solu. quod in debendis officio mercenario locum habet. l. ista. ⁊ dicta. l. ¶ Paulus. ¶ Contrarium pero in debendis per stipulationem ⁊ sic inter actionis. Nam tunc actio est perpetua vt est videre quando partes pactuntur refiere omnia damna interesse ⁊ sumptus litis ⁊ extra. Et ideo fis cautus quia in multis locis sunt statuta vt non suppositus iurisditioni non audiatur agendo nisi fidessorem dederit de expensis litis reficiendis vt promittas de reficiendis expensis litis tu quibus fueris condemnatus. Nam si simpliciter promittens non dicendo illa verba in quibus condemnatus esset conueniri posset postea ex tali promissione licet postea condemnatus non fuisset. vnde cum inspicis acta. formam promittendi cõfidera. ¶ Oppo. iij. quod sententia condemnatoria expensarũ sit generaliter plata non valeat ex quo certam quantitatem non continet. vt. ℣. de sen. que sine cert. quan. l. iij. ⁊ insti. de act. ℣. cura re. Huius timore glo. vacillauit super intellectu huius. l. Dicit enim gl. ꝙ si iudex scit quantitatem expensarum quod tunc debet condemnare in expensis. i. quantitatem adiciendo ⁊ ita hic intelligit primam partẽ diſiuncte. ⁊ tunc non obst. contrarium qz hic ꝓ illas aut ignorat ⁊ tunc hz locum secunda pars huiꝰ diſiuncte ibi, aut super his quorelam competeret. ⁊ quia tunc videtur obstare contrarium dicit glo. exemplificando dic ꝙ iudex condemnauerit in omnes sumptus quos aduersarius iurauerat se feciſſe: ⁊ tunc licet sententia prima facie videatur incerta tamen est certificanda per relationem ad aliud quod sufficit vt. d. l. iij. ¶ Sed qz hoc exemplum non bene conuenit licere secunde partis huius diſiunctiue. ideo aliter exemplificando dicit glos. quod iudex pronunciauit victorum sumptus quos fecit petere posse. ¶ Sed hoc exemplum non placuit doctoribus antiquis ⁊ Cyn. qz tunc reseruauerit petitionẽ in alio iudicio quod hec. l.

3 ꝓhibet. ⁊ Item qz finita instantia non durat officium mercenarium quo peti possunt. vt. l. uij. ℣. de posi. ¶ Quapropter gl. forsan solu. contra aliter videlicet quod sententia hic fertur incerta quia petitio fuit incerta ⁊ tunc valet sententia. vt. l. ij. ℣. de senten. que fi. cer. quam. nec iudex aliter certificare potest. ⁊ sic etiam

a ¶ De sumptibus litis vide Barto. in. l. nam ⁊ postea. in. ℣. si damnetur. ff. de iurciur. et Bar. in. l. properandum. ℣. finaliter. ℣. de iudi. ⁊ limita no. per Ang. ⁊ Imo. in. l. paulus. la. ij. in. j. colum. ff. de re iudi. vide Bar. ad illũ text. in. l. prima. ℣. fi. ff. si quis ius di. non obtemp. ⁊ de quibus expensis illa lex intelligitur. vide Bar. in. l. prima. ℣. fin. pps fi. ff. de alie. iu. mu. causa fa. post glos. vide in. l. j. ℣. si quis ius di. non obst. insti. de act. ℣. curare. hec sol. vera est quantum ad illa contrarta. Sed non tollit aliud contra quod obst. secunde parti huius diſiunctiue que petitionem dimittit in alio iudicio quod

4 videtur fieri non posse: ⁊ quia iudicis officium expirat per sententiam. Secundo etiam quia iudex debet super toto iudicare b vt. l. in hoc iudicio. ff. fam. her. et hic non iudicat super expensis ergo etc. ¶ Unde dicũt doctores quod iste tex. vult vt possit simplicit. ⁊ condemnare in expensis aliud non dicendo vel vltra dicendo nobis aut successoribus nostris taxationem reseruata. nam etiam si non dicit talis taxatio intelligitur reseruata in alio iudicio ⁊ hec est communis practica imo ⁊ si dicat taxatione nobis reseruata ⁊ de successore nihil dicat poterit taxare successor c et. ff. de iudi. l. cũ proponebatur. ¶ Nec obstat quod decl ratio voluntatis non transeat ad successorem. vt. ff. de rei ven. l. pomponius. scribit. ℣. frumentum. in fi. qz verum fienda a priuata persona ſz hic reseruatur iudici ⁊ officiali. officialis non est diuersus licet identitas personarum non fit eisdem. Dicit tamẽ Barto. quod iste text. de taxatione reseruata non loquitur. quia litere nõ congruit ideo intelligit vt litera iacet. ¶ Nec obst. quod iudicis officium non durat quia illud quod erat in officio tunc per tales sententiam venit iure actionis. argu. l. si finita. ℣. eleganter. ff. de dam. infect. Sed hoc fateor vbi condemnasset in expensis ſz hic non condemnat sed petitionem in alio iudicio reseruat qõ non potestitum quia super alio pronunciat quam fit petitum: tum quia officium quo peti possunt non durat igitur sequor practicam cõmunem. ¶ Opponi. v. cum glo. fina. d. l. in dicm. ff. Roma. ff. de compen. Solu. vt in ea. vel dic clarius quod hic expense petebantur officio sicut prius. ⁊ sic petitio erat de materia prime litis ibi per viam actionis que non erat de materia prime litis secundum Ja. bu. ⁊ expedite sunt glos. ¶ Reuertor ad vnaꝫ quod dixit glo pone enim quod iudex condemnauit in expensis quas victor iurauit se feciſſe vt rum stabitur eius iuramento sine taxatione iudicis. dico quod non statim debet iurare sed iudex prius debet taxare vt vsq; ad quantitatem taxatam iuraret vt. ℣. de iu. auf. nouo iure verba enim a iudice prolata sunt ciuiliter intelligenda. vt. ℣. c. l. j. ¶ Tꝫ Quero. ij. dicit quod ordinarius potest cõ

6 demnare in expensis taxatione sibi reseruata. Sed quid in delegato. Respondeo aut queritur an ipse postea taxare possit et dic quod sic si ad eum spectat sententie executio quod quando fit habes in. l. a divo pio. ff. de re iudi. Aut executio ad eum nõ spectat. ⁊ non potest: quia finita est eius iurisditio. ¶ Sed tũc insurgit dubiuꝫ si non potest ipse an delegatus poterit taxare. dic qꝫ e sic tum quia diuersa persona non est ratione officij licet sit diuersa persona in substantia cum eadem sit iurisditio. vt. ff. de officio. eius cui mandata est iurisditio. l. prima. ℣. qui mandatam. tum quia ad eum reuertitur iurisditio. exequendi. ¶ Sed dubitari

d potest quid in arbitro[a] an possit eadem die iudicare de expensis vbi nihil oiterat ⁊ glos. dicit quod sic in. l. quia arbiter. ff. de ar. hoc puto verũ si dies cõpromissi non exciderat ꝓ ipsaꝫ sniam alias vt fructus arbitrio ⁊ potestate non possit. ¶ Et ex hoc dicitur quod si arbiter reseruat sibi taxationem expensarum nihil agit si dies compromissi finit: secus si nõ finit quia aliquid agit et reseruatio habet effectum si infra tempus compromissi durãtis taxat alias non sed ad magistrum devoluitur taxatio. ¶ Donec statuto cauetur vt victus victori teneatur reficere expensas an tunc sententia. l. ta ⁊ de expensis nihil dicto poterit victor ex interuallo petere expensas ⁊ videtur quod non vt hic. ⁊. ff. de re iudica. l. ¶ Paulus. sed dicit contrarium quia statutum obligat victũ victori ad refectionem expensarum condictione ex lege. sic refectio petitur iure actionis non iudicis officio mercenario. Et sic non obstat hec lex cuꝫ simi. sed habet locum quod dixi supra tertia oppositione accedat. ff. si quis ius dicend. non obtempe. l. prima. ℣. fina. ¶ Item pone iudex condemnat vel absoluit et

e subintingit saluo quod infra dicaz[c] ⁊ postea nec tunc de expensis aliquid dixi. sed asserit quod ab expensis voluit absoluere vel condemnare queritur quid iuris videtur quod possit ꝓ notata per gloss. figuratam super verbo pure in. l. item labeo. ff. fami. her. tu dic contra. quia etiã si per errorẽ omisit nõ potest nisi eodem die dicere vt. d. l. paulus. ⁊ not. gl. in. l. qz arbiter. ff. de arbi. Et illud

conditio. ℣. de act. ⁊ obli. Item ad de no. per Bar. in. l. iudex postq; ꝓpe. de re iu. quo. in. ℣. curare. insti. de ac. in fi. ⁊ quid in reseruatione pene. vide qõ n t. iu aut. interdicimus. ad fi. ff. de cpi. ⁊ cle. ⁊ hic per cũ quid in reseruatione fructuũ. Item quo valeat sni. ja. ita sub cõditione. Pau. de ca. cõsi. xv. Bal. cõsi. cccl. xv. lib. to. iij. Bbb. consilio. lxxiij. j. lib. to.

a De die naturali. Add̃ diffuse per fel. in. c. fi per fodiens. in. ℣. no. de homi.

b Taratiõe fibi. reserua. Vide Bar. in. l. ab ere cutione. in princ. de app. ⁊ per do. an. in. c. i. de seq. poss. ⁊ fruc. et vide Bal. hic i pri. Et idem qõ hic i primo modo expresse tenet Inn. in. c. fina. de dolo ⁊ contu. ⁊ Bald. in addi. Spec. in titu. de sentent. in rij. colum. ⁊ Ang. gel. in. l. si homo. ff. de re iudi. ⁊ que post Imo. in l. ¶ Paulus. la prima. ⁊ digestis de re iud.

c Quid in arbitro. Adde gloss. fingu. in. l. 1 i ar bi. ff. ⁊ ar bit.

a Saluo qõ. Jo. Dicit specu. ⁊ Joan. and. in tit. de sentent. ℣. species. vers fi. quid si iudex precipit qõ tenet sententia condemnato te in centum nisi infra tres dies probaueris te solusse: licet tutius sit expectare per. c. sub ota. de re iudi. ꝑ hoc quod notanter dixit Bar. in. l. quid tamen. ℣. idem si arbiter. ⁊ ꝙ dixi post bart. i. l. ille a quo. ℣. fi. de test. ad trebel. et in lege ait pretor. ℣. si iudex. digestis de re iudi. Et ad predicta q. Spe. ⁊ Jo. an. optie facit quod not. gloss. ⁊ idem Barto. in. l. obligationuꝫ. fere. ℣.

a ¶ Nō ignozet. vide Cy. in. l. j. post pn. s. vt que desunt aduo. qd pistū ter. singul. dixit.
b ¶ Sed in ciuili trā. addē. finem litibus. de dolo ꝛ contu. ꝛ in. c. calumniam. de pe. et in. l. cū quem tenere. ff. de tyd. limita vt per Jas. in. l. fine aūt. in. j. col. s. de iu.
c ¶ Vbi autem expense simpliciter sunt petite. Adde de hoc Bar. in. l. terminato. s. e. Bar. in. l. j. ꝛ ibi. de alie. iud. mutan. causa facta. ꝛ Eller ommno in. l. j. ꝟ. ff. si quis ius dī. nō ob. ꝛ gdecō

tra. vide ro. sing. suo. ccclxiij. Sin mcū numeruz. in c. nunqd appella tionū qui paimozuz

solum operak in his q̄ debito tpe inseruntur vel p̄ insertis habē tur vt. l. in summa. in fi. ff. de iud. nō in his que prorsus omittun tur vel tarde dicunt. facit. s. de insti. ꝛ sub. l. pe. ¶ Quero an di cta in expensis habeant locum in fructibus officio mercenario debendis dic q̄ sic. vt. l. paulus. ff. de re vi. que generaliter loqui tur in omnibus accedentibus ꝛ ibi glos. que directo in fructibus exemplificat. ¶ Queri potest an sententia super expēsis lata vl earum taratio fit interlocutoria vel diffinitiua. ꝛ de hoc remitto ad vicenda in. l. bonorem. j. quando prouoc. non est necess. ꝛ hoc sufficiat.

¶ Actoris calumnia in criminali punitur pena simili.
Calumnia presumitur in actione ex triplici causa.
Reus an possit per rescriptum extra prouinciam trahi.
Condemnari an debeat in expensis succūbēs in interlocutoria.

Non ignozet. [a] Casus. ꝛ calumniaacto ris in criminali punit pe na simili. in ciuili vero in expensis litis ꝛ alijs dispen dijs. hoc. d. ¶ † No. ex ista notabili litera q̄ ex tripli ci causa in actione presumitur calumnia vna si differt prosequi. alia si contumaciter abest. Tertia si non probat vt hec tria scria tum habentur in litera ꝛ sic habes q̄ nō probasp presumitur ca lumniari vt hic. ꝛ. l. qui nō probasse. j. de calum. ꝛ de hoc dic vt ibi diximus. ¶ Item no. quod ex aduersativa vero ibi pecuniarias vero quod hic videtur casus quod in criminalibus victus victo ri non condemnatur in expensis sed in ciuili tantum. [b] Et ita allegauit Jac. bu. hunc text. sed in contrarium est casus in. l. seq. ibi vel in criminali vel ciuili qc. ¶ Sed ipse respondebat quod officio iudicis non veniunt sed per actionem in factum nō per sententiam bene peti possunt. Sed eius dictum nō ꝓbatur. l. te neo igitur quod iudicis officio veniunt ratione victorie. ꝛ ita te net gl. extra de do. ꝛ contu. c. dilecti. ꝛ Jo. an. ibidē. ꝛ Inno. in. c. cum oporteat. extra de accu. ꝛ mihi videtur casus in eo. tit. c. accedens. in fi. ¶ Non obst. hec. l. q̄ hoc non negat ꝛ si dicas quare non dicit sicut de ciuili hic dicit. rñ. q̄ in criminalibus non erat dubium q̄ sic ꝛ in ciuilibus fuit dubitatum quia antiquitus pro expensis debebatur decima pars litis quod nō erat in crimina libus q̄ nō poterat lis estimari. Sed hodie decima pars est cor recta ꝛ eo modo debent expense in ciuilib⁹ ratione victorie quo in criminalibus. vt insti. de pena temere liti. §. i. ꝛ quia istam q̄. ꝛ alias sibi coherentes late scripsi. j. qui accu. non pos. l. qui cri men ideo ibi vide ꝛ adde q̄ dicaz in. l seq. ¶ Jte no. ter. in secū da parte qui vult q̄ nō tñ litis expense itineris possint peti iudi cis officio. Et ideo sis cautus vt petas in libello. Et quia nō om nia possunt ꝓbari hec. l. dimittit in estimatione ꝛ consideratio ne iudicis quibus cōsiderare hz quātitatē petitorū ꝛ facūdiam aduocatorū vt hic in glo. ꝛ quāto tpe lis durauit ꝛ quāto victor in hospitio stetit seu p̄ hospitia dixit. Et hec ꝛia vult litera ista deducuntur tamē de rata expēse victus quas fuisset facturus in domo ꝓpria ar. ff. de peti. here. l. sed ꝛ si. §. q̄ aūt. ¶ † Op. i. q̄ reus extra prouinciam per rescriptum trahi non possit vt. s. de di la. aut. q̄ fieri. so. q̄ illud de iure nouo vt in glo. ij. ¶ Op. ij. q̄ si iudex videt partem habuisse iustam cām litigandi illum ab soluere posset ab expensis. vt. ff. de ic. ij. l. qui solidum. §. etiam. et in aut. de iudi. §. oportet. sol. confitendo vt in gl. fi. ꝛ sic ꝑm illas causam tamen exprimere dz in sententia. vt dicit glo. ¶ Quero an appellatione dispendiorum de quibus hic dicitur damna q̄ incurrunt in prima q̄ vince sue. ꝑpter eius absentiam remanse runt inculte vel q̄ artem suam non exercuit. Dico quod dixi in vij. q. in. l. sancimus. s. de iudicijs. ¶ Quero si iudex condemna uit victum in expensis ꝛ de damnis vel dispēdijs, nihil dixit an videatur ꝛ in illis condemnasse ꝛ vī q̄ non q̄ hic ponuntur vt diuersi ꝛ simpliciter in. l. sancimus. s. de iu. puto q̄ sit vtrunq; p se sit petitum condemnatio expensarum non extendetur ad illa

c vbi aūt expēse simplr sunt petite ꝛ tūc dico q̄ ēt dispēdia intelli gunt petita ꝛ intelligo dispēdia vt supius dixi. ꝛ q̄ dispēdia itel ligant cōprehēdi i cōdēnatiōe expēsaꝝ. pbaq; ꝛ alibi ter. simplr dicit de expēsis vt. s. de iu. l. pperādū. §. finaūt alterutra. ꝛ aūt. de iu. §. opz. p q̄ satis datur itelligi q̄ oia ista de qb⁹ h̄ dr q̄ ve niunt ratione victorie i illis vbis sunt expressa ne aliqd ipsectuz videatur sed principes philosophie plenius sensisse de omnib⁹ pateat vt. s. ad fil. l. fi. q̄; ista dispendia nil aliō sunt q̄ impense facte cā citationis ꝛ lit Quero an impēsa fcā in hūdo instrumē

d tum [c] crediti i forma publica a tabellioe q̄ debitor nō soluebat imputari possit in istis expensis. dicit Bal. q̄ sic si priusquam recolligeret ipsuz dēbitor erat i mora soluēdi ñ al's. Ego putoidi flicte teneri ex q̄ litigauit ꝛ ñ soluit; q; nūc apparet q̄ necessariū fuit ei instrumētū publicū habere. vbi autem non litigauit imo debuit debitum tunc an ad refectionem teneatur placet mihi illa distinctio aut erat in mora vel non. Quero an impense facte testibus a longinquo vel de villa productis veniant. dic quod sic. vt. l. quoniam liberi. s. de testi. ¶ Quero an succūbens in in terlocutoria debeat condēnari in expensis. spe. tenet q̄ sic ꝛ bar. dicit hic esse casuz q̄ si qs exceptionē disponit opponit per quā differtur cognitio cause ꝛ succumbit cōdēnatur in penis. vt hic ꝓbatur. Ultimo de istis impensis vide aliqua per me dicto in l. properandum. §. sinautem alterutra. s. de iudi. ꝛ alia que dixi in. l. sancimus. in eo. ti.

1 ¶ Equalitas in iudicijs est seruanda.
2 Expense veniunt reficiende in causa criminali.
3 Jura subueniunt prouocatis ꝛ non prouocantibus,
4 Judice vel aduocato remittentibus altert parti sportulas an nihilominus possit alter ab eius aduersario tales sumptus pe tere.
5 Aduocato in sua causa obtinēte victoriam queritur si ab aduer sario possit expēsas petere pro salario aduocatiōis sue persone.

Cum quidā. [d] Primo statuit. Secundo rōnem reddit. Tertio sta tutū lati⁹ declarat. scda ibi; q̄m nō est. tertia ibi; ita. s. et hz duas lec. Et ꝑm primā hoc intēdit. priuilegiū cō cessum super litis expensis in totū vel in parte nō agnoscendis extēdit ad aduersariū ꝑpter equalitatē seruādaz in iudicijs. h. d. ¶ † No. q̄ habes in summario ꝛ specialiter quod equalitas est seruāda in iudicijs. concordat. ff. de ar. l. si cum dies. §. pe. ꝛ. l. sed interpellatur. §. si ex altera. ¶ Jte not. q̄ nō refert an priuilegium cōcessuz sit ꝓpio motu vel ad petitionē quia semper intelligitur equalitate seruata. ¶ Item not. q̄ non refert si cōce dak singulari psone vel vniuersitati vel alicui corpori vel colle gio q̄ semper equalitas est in iudicijs seruanda. vt hic. ꝛ. l. in sa cris. j. de pe. sa. scri. lib. xij. ¶ Item no. quod in causa criminali veniunt expense reficiende vt hic in litera ibi; vel criminali vel ciuili. Sed pondera q̄ loquitur q̄n agit ad commodum suū vt ꝓbant illa verba antecedētia vt pote obnoxios sibi. Unde non videt idem si ad cōmodū fisci. Sed hoc non obstante tūc dico si ad cōmodū fisci q̄ absurdū esset q̄ accusato reo absoluto nō re ficeret expēsas. ergo ꝛ tūc ecōtra equalitas sequat vt hic. Dico ēt si oia bona publicētur q̄ de bonis publicis debent solui expen se vtiliter facte. ar. l. que vtiliter. ff. de neg. gest. sicut de hereditā te. vt. s. de iur. delī. l. fi. §. in cōputatione. ¶ Oppo. scōm hoc la bor iudicis ꝛ tabellionum acta cōficientium remanebit irremu neratus contra text. in aut. de iudic. §. ne autem labor. Solu. vt gloss. quia maior est equitas vt seruetur equalitas in iudicijs.

f ¶ Et quo not. quod maius bonum preferendum est minori vel q̄ de duobus malis eligetur minus malum. ¶ Opp. ij. q̄ priuilegium⁹ non egrediatur personam. vt institu. de iure naturali. §. sed quod principi. ꝛ maxime nō postulatū vt. ff. quod quisq; iu ris. l. ij. Solu. tribus modis vt sequitur in glo. i. q̄ hic fuit po stulatum sed certe hic de postulato et non postulato loquitur. Scōo q̄ nō egredik nisi personā eius contrariam sed hec nō vi detur tuta q̄ ꝛ oīs egrediek. vt. ff. q̄ sq; iuris. Liij. §. hec pena. Tertio q̄ nō transit ad aliud prēiudiciū eius cui cōcedik vt ibi sed in prēiudiciū tertij cōtra quē cōcedik puta iudicis vel nūcij cui sportule debent dari bene transit vt hic. sed ista solu. videtur contra ter. l. pendente. in fi. s. de tem in integrum resti. ¶ Qua propter quidam extra gloss. dixerunt quarto q̄ hic in priuile gijs que concernunt litis ordinationez vel eius executionem. ubi in concernentibus litis decisionem. Sed hec non placent Cyn. per. l. i. ꝛ. j. s. fi aduer. transl. ꝛ per. l. vnicam. s. de repu. que fiu in iudi. in quibus priuilegium minor etati concessum extenditur ad aduersarium ꝛ tamen in decisorijs ibi loquitur. vnde tenet so lutionē glo. ꝛ ad. l. iij. §. hec pena. respondet q̄ ibi in impetran te ius iniquū Sed ꝛ istam quartā defendit Bar. vt in se veraz. et ad. ll. in contrarium inductas respōdetur. quod ibi licet minor etas sit causa priuilegij tamen priuilegium concernit pariter vtrūq; cuz restitutio fit in pristinū statū restitutio: vt. l. q̄ si mi nor. §. restitutio. ff. de mi. ¶ Concludamus igitur has solutio nes sic. Aut querit de priuilegio concernente litis ordinationez vel executionem ꝛ tūc trāsit ad aduersariū. vt. d. l. pēdente. ꝛ hoc vt equalitas seruetur in iudicijs. Aut respicit litis decisionez et tunc aut ex eius prolatione ꝛ vocis significato pariter concernit vtrūq; ꝛ idem. vt. l. i. ꝛ. j. §. si aduer. transact. ꝛ. l. i. s. de repu. que fi. in in. Aut non respicit pariter vtrūq; ꝛ tūc aut cōtinet decisio nē iuris iniqui ꝛ tunc dicit aut est cōcessum ad postulationē aut sine. vt. l. ij. §. i. ff. q̄ quisq; iuris. Aut nō cōtinet ius iniquū sed fauorem ꝛ aliā iuris relationem ꝛ tūc regulariter non egreditur personā. vt insti. de iure naturali. §. sed q̄ principi. ¶ Fallit vbi alias attingit persōā priuilegiatā occasione ꝛ controuersie ꝛ equa litatis i iudicio seruāde. vt hic in fol. j. p quo facit. l. in sacris. et l. vnicaq; j. de pe. sa. scri. ꝛ hec est veritas. ¶ Sed iuxta hoc que ro an

ro an bec. l. sibi vēdicet locū siue sit actor siue reus cui hoc priuilegium sportularū non soluēdarū sit. cōcessum. rñ. q̄. Bul. de cu. funt in opi. quod bec. l. locum habeat duntaxat vt priuilegium actoris trāsiret ad reū nō ecōtra. ¶ Et rō diuersitatis q̄ in reo iudicium reddik in inuitum. vt. l. inter stipulantē. §. i. de verbo. ob. ꝛ ideo ei magis fauendū. ar. ff. qui satisf. co. l. si fideiussor. §. et si necessaria. arg. l. fauorabiles. ff. de regu. iur. ꝛ Jtez q̄ iura sub ueniunt prouocatis non ꝓuocantibus. vt. ff. de prescrip. ver. l. si gratuita. ꝛ. s. de pred. mi. l. inter minores. Sed tene cōtra. q̄ bec l. gñaliter ꝛ indistincte loquitur vt ptz in prin. Jtē q̄ rē est eadē non diuersa sed equalitas seruanda. Jtem q̄ ter. hic inversi. q̄m non est ferēdus pariter concernit vtrumq; ꝛ hec est communis opinio. ¶ Quero scholaris bz priuilegium. progatiuum ꝛ elc ctionem nunquid similiter habebit aduersarius. dico quod non q̄ istud ēst eneruare ꝛ tollere priuilegium scholaris ℨ aut. habi ta. s. ne fi. pro patre. dicta ergo. s. habēt locum nisi per egressum eneruaref priuilegiati beneficium. Nunc transeo ad scdam lect. que hoc intendit. victus victori condemnatur in expensis quas fecit nō in his que ex priuilegio ei remittūtur. h. d. ꝛ hanc lec. po nit gl. hic in ver. vel vt omnia tollas ꝛ est iste casus singularis et nō habetur alibi. ¶ † Quero q̄d si nō ex priuilegio sed ex beni gnitate sua iudex remisit ei sportulas vel aduocatus eius ab eo nihil recipere voluit: an istos sumptus petere possit ab aduersa rio. Dicunt quidā q̄ nō per istā. l. ꝛ. ff. loc. l. q̄ si dñs. in fi. ꝛ illa melius facit. ¶ In cōtrariū facit q̄ ipse est obligatus ad anti doza remittenti. vt. ff. de pe. here. l. sed ꝛ li lege. §. consuluit. quod nō est in hac. l. Jtez q̄ remisit ei ꝛ videt recepisse ꝛ retro dona tionis cā tradidisse. ar. ff. si cer. pet. l. singularia. ꝛ. ff. de iure do. l. lz. §. quoties. Et vltimo ꝑ ista parte bene facit. ff. mā. l. idemq; §. fi. mihi videtur sic dicendū vt si aduocatus ei remisit ob meri tum clientis precedens ꝛ tunc est ac si soluisset ꝛ petere possit. vt d. l. idemq; §. fi. Aut ei remisit gratiam faciens ꝛ sibi amicū que rere volens ꝛ tunc petere non possit. vt. d. l. q̄ si domus. in fin. et ar. huius. l. nec curandum de obligatiōe ad antidota: q̄ illa non est cōsideranda. vt. d. §. consuluit. ꝛ. d. l. q̄ si dom⁹. ¶ Quero si aduocatus in propria causa obtinuit ꝛ aduersarius eius est in expensis condemnatus an ꝓ sua persona salarium vel cōgruū imputari possit ꝛ videtur q̄ non ꝑ. l. stipulatus es. ff. de fi. vbi prima facie videtur casus sed modicum facit vt ibi nota. Bart. quia ibi recessum erat a conuentione in stipu. deducta per opus quod per seipsum fecit. Tenet tamē ipse q̄ non possit per banc l. ꝑm secundam lect. quod mihi placet q̄ nec fibūpsi potuit ipse interim. ¶ Sed an possit aliquid petere q̄. ꝑpter hanc cām oc cupatus non potuit circa aliorum aduocationes intendere ꝛ vī q̄ sic. ꝛ in. l. preced. inverbo dispēdia. Sed cōtra hz Bal. q̄ nō est damnum vel dispendium litis. ar. ff. de ac. emp. l. sterilis. §. fi per venditorem. ꝛ quibus expense debent fieri seu rescindi nō debēt damna temporis refundi. vt. s. de test. l. quomā liber. ꝛ. l. si quan do. §. sed cum oportet.

¶ De re iudicata. Rubrica.

a ¶ Pro continuatione rubrice quero in quo differt [a] sententia a re iudicata. rñ. q̄ quidam dixerunt q̄ res iudicata dr postq̄ transiuit tempus appellandi vel appellanti prosequenda: sed ame dicitur sententia ideo in rubrica. ff. eodem. dicitur de sen. et re iudi. ꝛ hec not. ibidem in. l. i. ꝛ. j. de appellatio. l. litigatoribus. Alij aliter dixerunt vt not. ff. de condi. inde. l. eleganter. §. si post vbi glo. plenior. Tamen dic q̄ si ꝓprie loqui debemus senten tia est res iudicans. illud autem quod est determinatum in snia dicitur res iudicata. ꝛ ita dicit hic Bar. ¶ Unde continuando rubricam. Dic vt superius est dictum de sententijs. ꝛ de modis sententiandi restabat videre de effectu qui cōtingit in ipsa sen tentia ꝛ sic de re iu. ideo ponitur hic ista rubrica. ¶ Pro cōcor dia tamen glossarum scias q̄ res iudicata potest variis respectu bus considerari. Primo respectu sententie prolatiōe ꝛ cause de cisione ꝛ tunc procedit gl. in. d. l. eleganter. §. fi post. ꝛ. j. de app. l. litigatoribus. Secundo respectu pro sentētie irrevocabili per fectione. ꝛ tunc vera est illa opp. q̄ res iudicata dicitur quando appellari non potest. vt. d. §. fi post. in fi. ꝛ. ff. de pig. l. fi fundi. §. si plures. Tertio respectu pro ipsius execution ꝛ hic attende: q̄ si consideramus executionem quam. l. facit ipso iure cum senten tia est lata puta quando condemnatur in infamia vel seruum fa cit ꝛ tunc statim quod sententia est lata potest dici respectu illo rum effectuum res iudicata. vt. ff. de bis qui notantur in famia. l. furti. in princip. et. ff. de iniust. testamen. l. si quis exheredato. §. irritum. ꝛ. ff. de pe. l. qui vltimo. Sinautem consideramus exe cutionem fiendam ꝛ ab homine ꝛ tunc quia illa non potest fieri q̄diu pōt appellari non dicitur res iudicata nisi trāfactio decē nio dato ad appellandum. vt. ff. mi no. ap. pen. per totum. et hic circa rubricam.

¶ Exceptio potest opponi contra sententie executionem.

SEbus. Casus. ꝛ Reb⁹ iudicatis paretur nisi petatur quod iam habetur. b. d. ¶ No. q̄ contra executionem sentētie po test opponi exceptio quod petis intus habes se cundum Bar. ¶ Item quod exceptio post sen tentiam superueniens potest opponi post sen tentiam. ¶ Opp. quod si rebus iudicatis est standum vt hic in princi. ergo nihil potest in contrarium probari quod releuet vt ff. de bo. li. l. si patron⁹. §. fi qs cū esset. cuius ℨtiō hic dicit in. ij. respon. sol. quod in prima glo. quod hic standum ponitur. p pa rendo. ꝛ sic non significat precise vt in contrario. ¶ Op. ij. quod etiam non fit parendum. vt. ff. ad ter. l. i. §. fi. sol. vt in eadem glo. quod hoc verum nisi ab ea fit appellatum: vt in contrario licet dici posset quod quando est appellatum res non potest dici in dicata vt super rubrica diximus. ¶ Opp. iij. ab extra quod hec excep tio non possit opponi contra sententiam. vt. l. peremptorias. s. sententiam rescin. non pos. solu. ibi de exceptione que ante sen tentiam competebat hic de ea que postea superuenit secundum docto. ꝛ est hic solu. argu. quod iudex in executione sententie de beat reum citare ne forsan ei superueneret exceptio et sic tractet de eius prejudicio vt. l. nam ita di. ff. de adop. ¶ Opp. ab extra q̄ condēnato succurrat per condi. sine causa vt. ff. de condi. sine causa. l. fi fallo. Solu. hic ante executionem ibi postea. ¶ Item ibi recipit aliud pro alio: hic idem pro eodem. ¶ Quero pone quod hic condemnatus quia rem non habebat soluit litis estimationem postea commodatur ac rem ipsam rehabuit quo modo ei qui estimationem soluit consuletur quia equum non est victorem habere vtrumq;. respondet glosl. quod cōmodatarius aget contraria commodati vt illam rem tradat vel estimationē reddiderit. vt. ff. cōmo. l. in commodato. §. fi. subintrgit vel cōdi. sine causa. vt. ff. de condi. sine causa. l. ij. ¶ Sed hic est attenden dum quia dubitatur cuius erit electio. et glosl. videntur varie. Tamen reperio quod Jaco. but. ꝛ Bar. in. d. l. in commodato. §. fi. direrunt quod quia varie competunt actiones ei qui soluit quia actio ex eo cōtractu puta commodati licet alternatiue ad duo ꝛ cōdictio sine causa ad alterum vt dicta. l. secunda ꝛ rei vē. ad speciem. per. l. si culpa. ff. de rei ven. Sequitur quod actoris in istis actionibus erit electio ꝛ si eligat commodati res est cla ra vt conuenti fit electio rerum post litem contest. vt. d. l. in com modato. §. fi. Sinautem eligat condictionez sine causa vel rei vē. licet neutra earum competat alternatiue adduco tamen quod ipsi dicunt vnum singulariter notandum videlicet quod ante li. contesta. cum neuter poterit soluere quam velit fluerem sine estī mationem quam recipit sed post lit. contesta. banc facultatem non habet: ideo petitum soluere compellitur ꝛ in eo condemna tur. Sed Dy. aliter dicit in. c. pro possessore. extra de reg. iur. li. vi. vbi vide. ¶ Quero ab extra quid econtra si reo absoluto in cepit reus postea possidere. dico quod ex ista nova possessione a ¶ In quo differt adde doc. in rub. eo ti. extra per ca nonistas. contra eum agi potest. vt. ff. de except. rei iudic. l. si quis ad exhi bendum. ¶ Item quero pone quod ante sententiam dominus vel commodator iste rem suam rehabuerat: an tunc in executio ne sentētie poterit exceptio rei iudi. opponi. ꝛ videtur quod non quia hec exceptio ante sentētiam competebat igitur ante debuit opponi. vt. s. tit. ij. l. peremptorias. ¶ Nec obst. l. ista quia exce. superuenit post sententiam. dico quod si reus hoc ignorauit q̄ opponi potest sicut dicimus in dilatoria que ante lit. contesta. debet opponi potest postea si reus ignorauit illā sibi ante com petere vt not. glo. in. l. errōr. s. de iur. ꝛ fac. igno. ꝛ pro hoc acce dat. s. de fur. l. manifestissimi. §. j. versicu. finaliter nescius ꝛ du bitans. ¶ Coadiuuantur predicta quia actor tūc est in dolo et pro calumnia dicit agere ideo sibi nō debet prodesse sed nocere. vt ff. de ne. gest. l. fine beneficiaria. ꝛ. ff. de condic. ind. l. in summa. in prin. Secus forsan si reus sciuit quia videtur exceptioni renun ciare non opponendo tēpore debito. In hoc vltimo cogitandū relinquo quia videtur quod actor non possit dicere prius fidebam quia tunc allegaret turpitudinem ꝛ calumniam suam Jtem quero in casu huius. l. si dominus pro re habenda fecit ali quas expensas an vsq; ad concurrentem quantitatem expensa rum ageret ex sententia contra commodatarium. ꝛ dixi Jacob. de are. q̄ sic. arg. ff. q̄ me. cā. l. fi cū executione. §. q̄ si bomo. ꝛ. ff. de proc. l. actori. ¶ Ultimo bec. l. facit ad q̄ne statuto cauet q̄ si qs inuent⁹ fuerit ludere ad azar dū soluat. r. ꝛ sup hoc stet dicto fami. ptātis vt lz fami. dicat q̄ inuenit titiū ludēte prātes tñ de beāt recipe. pbationē de ℨtio. vt hac. l. cū glo. sua ꝑm Jac. but.

¶ Sententiam non vitiat errōr calculi.

Res iudicata. Casus. † Errōr calculi nō vitiat sententiam. b. d. Contra hoc op. de. l. i. §. que sen. fine ap. rescin. Solu. vt glosl. q̄ ibi fuit errōr expressus hic non. Et sic vnum patens est ibi causa ꝛ de hoc dic vt dixi. s. de er. cal li. ¶ Querit glosl. in casu in quo errōr est expressus puta si dixit q̄ testator legauit tibi. r. in vna parte. ꝛ quinq; in alia parte et. r. et quinq; faciunt.

Universidad de Navarra

a ¶ Utrū valebit a
snia. An possit
snia pro pte vale
re ꝛ p pte nō vale
re: ꝛc. i qua est er
ratū. ado bar. in
l. j. ſ. ſi aduer. rei
iudi. ꝛ l. ſi tutor
vl curator. ꝛ bal.
l. j. ſ. ſi. q. ꝛ q. cal
vbi videāt. Et ad
de ſpe. ꝛ io. an. in
addi. in ti. de ſen.
ℌ. iurta. ver. ité ē
nulla rōne quāti
tatis. Fede. de ſe.
conſi. crviij.

b ¶ Eſt parendū
ſi nō. bāc. l. cū gl.
itellige qō piſtos
actus vl appella
tioni renunciatū
eſt verū ſi iudex
quo iſtos caſus
acceptauit: als ſe
cus gl. ē ppetuo
mēti tinēda. ꝛ ibi
d. ant. i. c. gratūō
off. dele. g. necob
liuiſcaris togo.

¶ Nō retractak
snia. intellige niſi
p cōfeſſionēptis
q. tunc probaſ
ſniam ita vltēe
re ꝛ ſentire Inn.
in. c. q. ꝛ plerīq. de
immu. eccle.

d ¶ Iſtā licet. inſtſ
pacti. adō de ōvl
tra hic notata p
Bal. nn. iiij. ℞. ſ
pōe creditorīciēs
ſe feciſſe pactum
bar. i. l. l. admoné
di. ꝛ quod ibi no.
a ler. poſt eū. ff. de
iureiurā. ꝛ imol.
in. l. imperatores
ff. eo. cuz concor.

e ¶ Videk fateri
ōbitū. limita, iſtā
l. p Imo. in. l. iiij.
ℌ. u qs cōdēnat⁹.
ff. de re in. que tū
limitatio eſt ℨ gl.
ℨ. d. Ant. ꝛ ma
gis cōſtter oes in
c. qō ad ꝓſultatio
nem. per illū ter.
de re in. de quovi
de no. p doc. in. c.
ſignificauerūt. de
teſti. ꝛ in. c. ſollici
tudinem. ꝛ qō ibi
Inn. de ap. ꝛōſis
ant. in. c. queréti.
de off. deleg. ꝛ do.
de ro. conclu. ccc.
lxxj.

f ¶ Qō exēbica
tus adō ſſDct. de
monte in repetit.
c. intelleximus de
iudi.

xv. adcōte condemno in. xx. vtrum valebit ſententia a ſaltem in
xv. Et dicit glo. qō ſi quis in ſeparabilibus vtile per inutile non
vitiatur. vt. j. de do. l. ſanctimus. in princi. ꝛ quia in pluri ineſt mi
nus ꝛ ſic de. xv. videtur iudicaſſe. argu. ff. quemad. ſer. amit. l. is.
cui. ꝛ. ff. de in litem iurand. l. cum furti. ¶ Sed hic attende quia
alia glo. videtur iſti contraria. ff. de iuriſ. om. iudi. l. ſi. ꝛ illa com
muniter tenetur. ꝛ iſta reꝓbatur ſed Bald. vt mihi videtur te
net iſtam vbi iudex habet iuriſditionē ſuper toto eo qꝛ ꝓnun
ciauit vbi autē non habet iuriſditionem ſuper toto tunc dicit
non valere in aliquo. vt in glo. cōtraria. Sed contra iſtam glos.
facit qꝛ ſentētia conſiderak potius ratione forme cꝫ materie. vt. l.
in hoc iudicio. ff. famil. herciſc. ꝛ forma rei eſt individua. vt. ff. de
aur. ꝛ arg. lega. l. ſcia. ꝛ. ff. ad exhi. l. multo. ℌ. ℨ ꝛ ſi quis. ergo vi
detur qō in nihilo valeāt licet ſit infra iuriſditionem iudicantis
ſecus vbi capitula eſſent plura ꝛ diuerſa ita qō non anne. ꝛa quia
pōt in vno valere in alio non vt dixi. ℨ. ſi aduer. rem iudi. l. j. Itē
ratione qꝛ quando non habet iuriſditionem ſuper toto non va
let in parte que eſt infra iuriſditionem qꝛ nō videtur ſuper ea iu
dicaſſe ita nec quando iuriſditionē habet ꝛ hec totū operaſ forꝫ
ma ſentētie que eſt individua vt dixi. Et hec pars videtur mihi
tutior quam ſequebatur dominus meus.

¶ Sentētie condemnatorie rei pene eſt parēduz ſi non ſit ap
poſitum.

2 Appellari poteſt a ꝓcepto de ſoluendo.

Si pecuniam. Caſus. † Snie ꝛ dēna
torie rei pene eſt parē
dū ſi nō eſt appellatū. b. d. ¶ Not. qō in eodē libel
lo qs ꝛuentk ad rē ꝛ penā ꝛ in vtroꝫ ꝛ ſniam. ¶ Itē
qō a ꝓcepto de ſoluēdo pōt appellari ꝛ ſic videk diffinitiua ſen
tentia. ¶ † Contra qō facit. ff. co. l. qꝛ iuſſit. dic qō interdū ꝓprece
ptum emanat poſt lit. cōteſt. in confeſſum. ꝛ tunc diffinit cām et
pōt dici diffinitiua ſnia vt hic interdum emanat ante lit. cōteſt.
ꝛ in confeſſum. Et tunc licet controuerſiam extra iudicialem tol
lat non ꝓpterea cauſam que nō erat diffinit ideo ſnia interlo
cutoria ꝛ non diffinitiua vocatur. vt no. ℨ. de bo. que lib. l. fin. ℌ.
neceſſitatem. in glo. magna. ¶ Interdum ꝓceptum de ſoluen
do. l. non emanat in cōfeſſum ſed in negantē ꝛ hoc poſt ꝓbatio
nes factas ꝛ cauſa cognita ꝛ partium allegatiōibus auditis iu
dex cōdēnādo dicit iubemꝰ ꝛ mādamus tibi vt ſoluas petita ꝛ
tūc illud ꝓceptū eſt diffinitiua ſnia ꝛ ꝓ eodē ponunk. ꝛ idem
puto ſi nō ponat illud verbū ꝛdēnādo. ſz dicat diffinitiue pnū
ciando iubemꝰ. de hoc caſus hic vt nigrū cōueniat rubro et hec
in ꝓcepto ſoluēdo vel faciēdo petita. ¶ Preceptum vero ali
qō qō ꝛcernit aliqua ſtermedia ꝛ nō ſncipaliter petita eſt ſnia
interlocutoria ꝛ de tali loquit. l. qō iuſſit. ff. de re iudi. ¶ Oppo.
ꝙ. qō res ꝛ pena ſimul peti nō pōt qꝛ cumulatio nō admittit qñ
ſnia lata in vno parit exceptionē in alio. vt. l. fundū. ꝛ. l. fundi. ff.
de exce. ꝛ dixi in. l. edita. ℨ. de eden. Solu. qō interdū res ꝛ pena
petunk in eodē libello ꝛ tūc locum habet. l. iſta. ꝛ ceſſat oppoſi
tio prędicta interdū res petik per ꝓtius ꝛ iudicio ꝓpendente ei ac
cumulatur petitio pene ꝛ tūc exceptio ſi opponak admittitur in
ℨtio qꝛ abſolutoria ſuper re parceret exceptionē rei iudi. ſup pe
na ꝛ ſic obſtat primi iudicꝫ pendentia nō eſſi eodem tpe termi
nanda venit vtraq; ſicut in primo caſu. ꝛ de his dic vt plene di
xi in. d. l. edita.

¶ Sententia retractatur ꝓpter inſtrumenta de nouo repta
Res cōdēnatus ad ſolutionē qua nō potuit ꝓbare ſi poſtea in
ſtrumētum reperit quid de remedio.

Sb ſpecie. Caſus. † ꝓpter inſtrumenta
de nouo repta non retractak
ſnia ſiam lata. b. d. ¶ Oppo. quod er nouis inſtru
tis poſt ſententiam factis ꝛ non falſo fabricatis poſ
ſit venire ꝛtra ſniam. qd eſſi ſi poſt ſniam fecit aduerſario pactū
de nō petēdo certe pōt opponi. vt. ℨ. eo. l. i. Sol. qꝛ ℌ intelligit ō
antiquis nouiter repertis nō nouiter fabricatis ex partiū volū
te vt hic in ꝛtrario. ¶ Op. ꝙ imo ex antiquis retractek. vt. ff. e.
l. ꝓperatores. ꝛ. j. de ſen. aduer. ſi. la. l. j. li. x. Solu. vt glo. qō hoc re
gulare fallit in cauſa fiſcali in qua ſententia contra fiſcum lata
retractatur vſq; ad trienniem ꝛ vltra ſi de preuaricatione docea
tur vt in contrarijs. ¶ Sed tunc inſurgit dubium quo remedio
j. trienniuz retractaretur ꝛ reſpondeo qō ibi ꝛ vbiqꝫ glos. tractāt
ꝛ intelligūt per reſtitutionē in integrū ꝛ etiā dicūt doc. ꝓter cꝫ
nouus ſcriptor Bal. qui dicit ꝓ ſimplicē querelā. j. trienniuz ſed
in quarto anno per reſtitutionē in integrū aliud nō allegat niſi
illū ter. ſed nō recedo a cōmuni opi. qꝛ qō retractak in caſu ſuo
ſecō illius. l. cadē retractek in primo vt ibi ex ſerie text. colligitur
ſecūdo per reſtitutionē ergo ꝛ in primo ꝛ ſecō qꝛ ter. ff. e. l. in pa
tres. dicit reſtitui negotia ꝛ illud verbū ꝓprie ad reſtitutionē
in integrum adapta. Tertio accedant. ff. eo. l. diuus ꝛ. ff. de ex. l. q
agni. Quarto vt li. concordentur legibus. vt. ℨ. de inoffic. do. l. j.
ſuppoſita igitur opi. gl. ꝛ d. oc. ꝓ vera eſt ſciendum qꝛ Bar. dixit
qꝛ illud triēnio ꝛ in. l. j. de ſen. aduer. fi. la. eſt bodie correctum cꝫ
et ad quadrienniū reductū. Et mouetur iſta ratione qꝛ id trien
nium erat olim in fauorem fiſci ſtatutum vt haberet maius tem
pus cꝫuis eſſet vtilis annus qui de iure eommuni dabatur cui
libet reſtitutionez petere valenti. ſed cuz bodie annus vtilis ſit
redactus ad quadriennium continuum. vt. ℨ. de tem. reſti. l. fi. er
go ꝛ fiſco ibi olim dabak triennium dabik bodie quadriennium
ne ſit deteriotis conditionis cꝫ priuatus. Et hoc inquit glo. ſen
ſiſſe in. d. l. imperatores. Sed mihi continuo hoc apparuit ma
le dictum qꝛ mirandum qūo. l. fi. ℨ. de tem. reſti. cozrigat. l. j. ſ. de
ſen. aduer. fi. la. que poſteriōr eſt nunc illa. l. fi. hz aliquā clauſulaz
ad futuras. ll. derogatoziam. ¶ Preterea ꝛ incōuincibiliter illa. l.
fi. locum hz in caſibus in quibus dabatur vtilis annus priuato
ad reſtitutionē petendam. ſed in caſu noſtro ꝓpter inſtrumen
ta nouiter reperta nulla datur priuato reſtitutio vt hic ergo. d. l.
fi. in caſu noſtro nihil immutat ꝛ pconſequēs minꝰ in fiſco. ꝓter
ea ſi verum diceret Bart. nulla eſſet bodie differentia inter ꝓ
mum ꝛ ſcōm rſiſum. C. de ſen. aduer. fi. la. l. j. qñ prcuaricatio in
teruenit abſcq; interuentu pecunie quo caſu petitur reſtitutio. ℨ.
quadriennium. ¶ Uñ glo. iſtam teneo vt iacet ꝛ illam que eſt in
d. l. j. Nec eſt verum qꝛ in hoc ſit deterior conditio fiſci cum ad
huc bodie priuatus conuenire poſſit. vt hic. Nec eſt verum qꝛ il
lud tempus triēnij dek ad differentiam anni vtilis qui dabatur
priuatis cum priuatis nullum dabatur in caſu iſto. Nec ob glo.
poſita in. l. imperatore. qꝛ intelligi dz hz ꝓdicta imo ſi bñ con
ſpiciaſ loquik qñ ꝙuaricatio interuenit. ¶ Opp. iñ. qꝛ imo in cā
priuata remittatur. vt. ff. de iureiur. l. admonendi. Sol. vt in fin.
glo. ¶ Sed ſol. diuinat ꝛ etiam eſt cōtra illum ter. in verbo poſt
exactum iuſiurandum. Ideo dic vt not. in contrario. l. qꝛ hic in
teruenerat ſola ſententia ibi iuramentum ꝛ ſnia ꝓtextu piurij ſe
cuta ꝛ erat ibi iuramentum neceſſarium inopia ꝓbationum de
latum ſecus in voluntario vel iudiciali. vt ibi not. ¶ Quero cū
gl. ſi. quid in cauſa eccleſie ꝛ pupilli. ꝛ videt qꝛ idem in eis quod
in cā fiſcali de qua ſupius dixi. ¶ † Quero ab extra actoꝛ petit
debitum ſolutum ꝛ qꝛ ſolutionē eius nō potuit ꝓbare fuit con
demnatus. ꝛ poſtea inſtrumeum ſolutionis reperit queritur de
remedio. dicit bir. Bal. qꝛ ſi nondū ſoluit ex cōdemnatione pōt
compenſationē obꝛcere. Si aūt ex condēnatiōe ſoluit tūc qꝛ ꝓio
ſoluit cōdicet ꝛ ꝓ his inducit gl. primā quā aſſerit hoc tenere in
l. ſi. ff. de condi. inde. Sed vide qō ſcripſi in. l. j. in fi. ℨ. de condi.
inde. ſecus dicit Bal. ſi creditoꝛ feciſſet pactū de nō petēdo ꝓpoſt
ea debitū petiſſet ꝛ obtinuit qꝛ reus pactū probare nō potuit.
Nam hz inſtſm pactiꝫ poſtea reperitur ſibi non ꝓdeſſe vt hic. et
nō diuerſitatis inter iſtum caſum ꝛ ꝓcedentem eſt qꝛ in ꝓcedēti
falſo egit ꝛ tenetur ꝛ crimine ſtellionatus. vt. ff. man. l. ſi fideiuſſor.
ℌ. in oibus. ſed nō falſo egit in ſcōo caſu nec etiā obtinuit iudici
uz nō teneak facere mentionē de exceptione rei. vt inſti. de replica. in ꝓin. ff. de pac. l. ſi vn⁹. ℌ. pactis. ¶ Quero qd ſi inſtſm de
nouo repertum redarguet ſniam de nullitate qꝛ eſt inſtſm ſnie
qō eſt cōtra illā ſniam vt j. quando ꝓ. non eſt ne. l. j. dicit Bal.
iſtam. l. non habere locuz. ſed vide qō ibi dicaz. Idem ſi inſtſm
nouiter repertum redargueret inſtrumentum victoris de falſo
vt. j. ſi ex fal. inſtru. l. j.

¶ Debitum fateri videtur qui petit vel acceptat terminum
ad ſoluendum.

Ad ſolutionē. Caſus. q petit dilatio
nē ad ſoluēdū ōz ſniaz
approbare ꝛ appellationi renūciare. h. d. ꝛ not. facit
ff. de pac. l. tale. pactū. ℌ. q. puocauit. ¶ † Ro. qꝛ q pe
tit vel acceptat terminū ad ſoluēdū vī fateri debitū qō eſt verū
niſi fecerit p errore. ff. ſi qs cau. l. ℨ ſi qs. ℌ. ſi. Et qꝛ gl. dicit qꝫ
buſ. l. ꝓſumptio eſt mirabilis dicit Ja. bu. qꝛ mirabilitas inſur
git ex eo q vnico actu pdit biñciū qꝫ hz effectū ſucceſſiuum ꝛ de
inde cōi qōvī ℨ. l. volūtaries. ℨ. de excu. tu. ℨ tolerak qꝛ petēs dila
tionē ꝓſumpte vī velle ſoluere. ꝛ iō hec ſunt ℨtia qꝛ eligēdo vnuz
aliud pdit vt. ℨ. de codi. l. ſi. ꝛ. ℨ. de. fur. l. i. c. ff. de inof. te. l. inf. Ul
timo dicit Bal. qꝛ exēbicatus ꝙq acceptat dilationē ad ſoluēduz
non poteſt poſtea conqueri de excommunicatione.

¶ Acta publica faciunt fidem etiam mortuo iudice.

1 Acta iudiciaria eo qꝛ a tabellione ſunt ſcripta dicunk publica
2 et habent perpetuam firmitatem.

3 Acta litis deciſionē concernētia ſunt duplicis generis.

4 Citari ſi debeat pars in publicatione teſtium.

5 Notario atteſtationū abſente an alius de mādato iudicis poteꝛ
rit illas in publicam formam redigere.

Eſta. Caſus. facta publica faciūt fidē et mor
tuo iudice. h. d. Vel ſic. mortc iudicis nō
pereſt acta publica firmitatem hñtia. b. d. ¶ Pro
euidētia ꝓmitto qꝛ q̄dā ſunt geſta ex iudicio q̄ neceſ
ſario ſunt i iudicio publicāda vt eſt teſtiū nūcupatiuū vel inſcri
ptis manu tabellionis nō ſcriptū ꝛ de iſtis geſtis nō loquit hic
vt hec. l. ꝙueniat ſubiecte materie. ℨz dictū eſt. ℨ. de teſt. l. publi
cati. ꝛ. l. teſtā. ꝛ. ℨ ſuſta vinalia. Quedā ſunt geſta i iudicio ꝛa ma
nu publica

nū publica tabellionis ſcripta vt ſunt acta iudiciaria. ꝛ de iſtis
loquitur hec. l. ¶ Pro cuius declaratione eſt notandū qꝛ glo.
3 hic poſita tres lec. videk i ea recitare. ¶ Prima eſt qꝛ acta iudi
ciaria coipſo qꝛ a tabel. ſunt ſcripta dicunk publica ꝛ perpetuā
firmitatē habere. iſtam ponit glo. j. ꝛ. ij. vſq; ad verſic. vel geſta.
¶ Secūda eſt qꝛ nō ſunt publica q̄ perpetuam habeant firmita
tem niſi per ꝓnunciationē iudicis publicentur ꝛ formam pu
blicationis annectat ꝛ illam ponit glo. ſucceſſiue vſq; a verſi. vel
dic. et hec fuit opi. Jo. ¶ Tertia eſt ab illo verſi. vel dic. vſq; ad
ſi. Et hic videtur precedētes reducere ad concordiam vult enim
qꝛ coram eodem iudice ꝛ eius ſucceſſore in eadem inſtātia intel
ligantur publicata ꝛ firmitatem habeant licet per iudicis ſniaz
vel ꝓnunciationem non ſunt ꝓpublicata ꝛ hoc vult etiam glo.
ſi. in diuerſa autem inſtantia non habent firmitatem niſi fuerit
publicata per iudicē. vt in lec. Jo. ¶ Et ex iſta tertia collige ꝓ
bationem opi. Ja. bu. in. l. ꝓlatā. ℨ. de ſenten. ꝛ inier. qui dixit
quod omiſſio publicationis ꝓcedētis non vitiat. ꝛ hec bona ſed
4 aliquā ſubdiuiſionē patitur. ¶ Dic ergo ſic aut iudex per ſen
tiam ſuam vel interlocutoriam proceſſum publicauit coram
ſe ꝛ tunc nedum coram eius ſucceſſore in eadez inſtantia faciunt
fidem ſed etiam coram alio iudice ꝛ in diuerſa inſtantia facien
ea que pereunt lite mortua vt ſunt acta iudicis conſtructiua. vt. l.
eum lite. ff. iud. ſolui. ¶ Et ideo atteſtationes que ſecrecte acci
ꝓiuntur ſic publicate in alio iudicio fidē faciunt; debent tñ pdu
ci ſubſcripte manu tabellionis actorum. Et in principio debet
facere. et mentionem de publicatione iudicis ideo dicat in princi.
infraſcripta ſunt atteſtationes teſtium examinatorum per talez
iudicem ꝛ ſcriptarum tunc per me notarium actorum factorum
coram dicto iudice in cauſa tunc vertente inter talē et talē quas
atteſtationes dict⁹ iudex ſua ſententia publicauit vt ptz in actis
inci notarij ꝛ poſt atteſtationes ſe ſubſcribere ꝛ ſignum appo
nere dz nec exiguntur teſtes vt dicit iſta glo. Nec exiguntur certe
mēbrane ſed ſufficiunt bombaſine per no. ℨ. de teſta. l. quoniam
indignum. aut inder ꝓceſſum non publicauit ꝛ tunc aut que
ritur in eadem inſtantia aut diuerſa. Si in eadem tunc omiſſio
publicationis non vitiat ſententiam ſiue ſit lata ab eodem ſiue
a ſucceſſore qui ꝓio eodem habentur cum cuilibet eorum geſta
ſemper ſint publicata vt hic in fi. gloſ. Si vero queritur in di
uerſa inſtantia ꝛ hic eſt aduertendum qꝛ acta ordinatiua vel cō
ſtructiua iudicū quando fiunt publice fiant; ꝛ eorum reſpectu ſed
non alia publicatio eſt neceſſaria. tamen illa pereunt inſtantia
perempta vnde de nouo ſunt fienda ſi de nouo agatur. ſed non
pereunt quin per illa acta ꝓbetur litem fuiſſe conteſtatam in
alia inſtantia ꝛ iuratum fuiſſe de calumnia. Nam reſpectu eo
rum que palam ꝛ publice fiunt in iudicio publico publicatio iu
dicis non eſt neceſſaria ꝛ hoc eſt vtile ſcire ꝓpter aliquos effe
ctus quos lit. conte. producit qui adhuc durant de quibus dixi
3 in. l. ñ. ℨ. de fruc. ꝛ lit. expen. ¶ † Acta vero litis deciſionem con
cernentia ſunt duplicis generis quia alia ſunt confeſſiones par
tium ꝛ illa etiam non pereunt nec aliam publicationem iudi
cis exigunt qꝛ publice ꝛ palam fiunt. ꝛ ideo in alio iudicio pro
bāt. Sed in forma publica. i. a tabula actorum ſcripta ꝛ ſubſcri
4 pta produci debent. ¶ † Alie ſunt atteſtationes teſtium que in
ſecreto recipiuntur ꝛ iſte niſi per iudicem fuerint publicate non
probant in alio iudicio. ꝛ ita debent intelligi quedam gloſſ. que
ſunt ante pe. in. l. iij. ff. que in frau. cre. licet Bald. illas limitet ſm
quod. j. dicam. in eodem autem iudicio ſit vt ſuperius dixi ꝛ hic
in atteſtationibus receptis coram ordinario vel delegato vt hic
in prima gloſ. In receptis vero ꝛ publicatis coram arbitro dic
in electione partis contra quam producuntur eſſe an velit illis
ſtare an petere eos de nouo examinari vt. ℨ. de teſti. l. cum apud
¶ Quod autem diri atteſtationes non publicatas per iudicis
interlocutionem non probare in alio iudicio fatentur aliqui feri
bentes verum vt Bal. l. refert. Si pars contradicat ꝛ petat eos
iterum examinari ꝛ ipſi viuant ꝛ preſentes vel in loco proximo.
ſint alias ſi pars non contradicat dicit qꝛ tenebit publicatio.
ego idem fateor ꝛ dico quod glo. velit idem in. l. ſi. ℨ. de teſta. ſm
lect. prime gloſſ. vt ibi in ſecundo notabili diximus vbi vide. Et ideꝫ
dicit ipſe ſi pars contradicat ꝛ ſint mortui vel ſic in remotis qꝛ
frustra petantur de nouo examinari tunc enim ne inſtitia pe
reat dicit per iſtum iudicem in hoc nouo iudicio poſſe atteſta
tiones illas publicari tanquam ſucceſſoreꝫ tanquam in iuriſdi
tionem ꝛ per illas publicatas ꝓbari poſſe. Et hanc partē ſua
det equitas ne ino partis pereat. Item quia hoc contingit in re
ceptis ad eternam rei memoriaz. vt. ff. ad. l. aquil. in. l. aqui. ſi de
legatum. ꝛ. ℨ. de teſtib. l. ſi quando. ꝛ aut. ſi quis. ꝛ ibi diximus ꝛ quia
per publicam manum vt notarij ſunt ſcripta ꝛ autoritate iudi
cis competentis: ideo eorum fides ſic faciliter perire non debet.
5 ¶ † Quero an in publicatione debeat pars citari. Quidā ſol
a ſan dicerent quod non per iſtam gl. que dicit preſente altera par
te vel non ſed doc. contra arg. l. nam ita dimus. ff. de adopt. ideo
Jaco. but. ſubaudit ad gloſ. dum dicit preſente vel non legit ime

b tamen citata. ¶ Quero an teſtes debeant connocari in publi
catione teſtium vel proceſſus. Reſpon. quod non vt in hac glo.
quia ad acta iudiciaria conficienda non connocantur teſtes. ſed
ſolum notarij ad hoc deputati ſcriptura ſufficit. ¶ Sed quid
ſi ſcriptura fuit perempta an tūc geſta potuerūt per teſtes ꝓba
ri. Dic quod ſic ſed demum ꝓbabit ſi dicant quod res ita ſe
habuit. ꝛ qō ſcriptura facta fuit vel quod iam facta erat ſi ꝓius
facta res requirit vt ſententia. ℨ. de teſtib. l. ſi quando. ꝛ. ℨ. de fide
inſtru. l. emancipationē. ꝛ vide quod dixi in. l. quoniam. ℨ. de be
6 reti. ¶ † Quero ſi notarius atteſtationum eſt abſens an alius
notarius de mandato iudicis poterit illas redigere in publicaz
formā dic vt dixi in. l. j. ℨ. de ſpon. ꝛ. ff. de off. cōſul. ꝛ hec ſufficiāt.

¶ De executione rei iudi. Rubrica.

1 ¶ Executio ante ſententiaz non eſt facienda.
2 Probationes ꝛ inſtrumenta non habent executionem paratā.

Mimis propere. Caſus. † exe
cutio ante ſen
tētiā nō eſt faciēda. h. d. vt iuris ordine dic quod
not. j. codē. l. eos quos. ¶ Ro. quod non eſt inci
piendum ab executione etiam ſi debitum ſit ſu
pra probatuz. ¶ † Ex quo colligē quod ꝓbatio
nes ꝛ inſtrumenta non habent executionem paratam. nam et
adhuc ſub iudice lis eſt. vt. ff. de peculio. l. eod. tempore. ꝛ. l. qui
debentur. niſi iuramentum iudiciale ꝛ confeſſio. vt not. ff. de iu
reiur. l. ſed ꝛ ſi poſſeſſori. ℌ. ſi cum de bereditate. ¶ Quero an in
caſu huius. l. executio retractetur. dic qꝛ ſic. ꝛ aliud non vult lex
iſta. ꝛ ꝓ hoc. ff. de re ind. l. ſi cum nulla. ¶ Oppo. quod inordi
nate geſta valeant. nam ille qui agit pignoratitia debito non ſo
luto inordinate agit cum enim debito ſoluto poſſit aliter ſatisfacto
pignoratitia naſcatur actio. vt. ff. de pig. act. l. ſi rez. ℌ. omnes. et
tamen ſi ante agat ꝛ iudicio pendente ſoluat procedit actio. er
go ꝛc. Solu. ſm Bal. quod hic eſt ꝓpoſteratio ordinis neceſſarij
accidētis. Vel dic quod hic eſt ꝓpoſteratio ordinis neceſſarij
et conſequentis in diuerſis inſtantijs: ibi non ꝓpoſteratio or
dinis: ſed eſt omiſſio eius quod eſt productiuum actionis. Item
ibi non ꝓpoſteratur ordo iudiciorum hic fic. ¶ Opp. tunc ſe
cundo quod ꝓpoſteratio vnius cauſe ad aliam non vitiet ſen
tentiaz. vt. ℨ. de app. l. j. Solu. quod hic eſt ꝓpoſteratio effect⁹
ad cauſaz quare effectus eſt premiſſus ſue cauſe quod eſt impoſ
ſibile. ideo ſententia eſt nulla ipſo iure ꝓpter iuris impoſſibili
tatem: ibi eſt ꝓpoſteratio cauſarū quarum vna vt effectus alte
rius non producitur ab alia. ¶ Oppo. iñ. quod etiam ante ſen
tiam pignora capiantur ꝛ diſtrahantur ꝓ mensura debiti
vt not. de his qui ad eccle. confu. l. preſenti. So. quod hic quan
do in cauſam iudicati ibi ꝓpter contumaciaz non comparen
tis. vnde ibi ſufficit contumaciam ꝓcedere. hic neceſſario res
iudicata deberet procedere.

1 ¶ Stipulatio nouans ſententiam illam tollit ꝛ eius executio
nem impedit ex ſtipulatione.
2 Libellus an debeat offerri in petitione executionis.
3 Citari ſi debeat pars in petitione executionis ſententie.

Si cauſam. Caſus. † Stipulatio nouās
ſententiam illaz tollit ꝛ eius
executionem impedit ex ſtipulatione: quia nouante
lagi permittit. hoc dicit. Vel ſic. ſentētia habet⁹ pa
ratam executionem niſi ſit ſublata per nouationem. hoc dicit.
¶ Not. quod ſtipulatio nouans non habet paratam executio
nem. licet ſententia ſit nouata. ſic concordat. l. minoꝛ. xxv. ann. cui
fideicommiſſum. ff. de mi. ꝛ. l. ſi ſtipulatum. ff. de dona. ¶ Quero
quid ſi fit facta ſtipulatio non animo nouandi ꝛ poſtea eum
liberauit a dicta ſtipulatione. an remanet actio ex ſententia. glo.
hic. ꝛ in dicta. l. ſi ſtipulatum. ſentit quod ſic. licet arguat in op
poſitum ꝛ non ſoluat. Tu dic aut eum liberauit per acceptila
tionem ꝛ tunc ſublatum eſt omne remedium: quia acceptilatio
vis habet ſolutionis. vt. ff. de noua. l. rem. ℌ. ſi duo. ꝛ. de libe. leg.
l. non ſolū. ℌ. ſi duo. ſed liberatione tollitur vtrumq;. vt. ff. de no
ua. l. ſi ſtichum. ℌ. penul. ergo ꝛc. Aut liberauit cum a ſtipulatio
ne per pactum ꝛ tunc remanet ſententia in ſua firmitate. argu.
ff. de re iudic. l. iij. ℌ. ſi ex conuentione. ꝛ. ff. de ſer. vrba. prediorum.
2 l. ſi domus. ¶ † Quero ſecundo an in petitione executionis de
beat offerri libellus. ꝛ videtur quod ſic. vt. ff. de petitio. bereditā.
l. item veniunt. ℌ. idem recte. Jn contrarium quia ex materia lī
tis primo oritur lis noua contra. l. terminato. ℨ. de fruct. et lit.
expen. ꝛ ſic ireturin infinitum contra. l. primam. ℨ. de ſenten. que
ꝓ eo ꝛc. doctoꝛes dicunt aut petitur executio iudicis officio et
tunc libellus non eſt neceſſarius: argumento huius legis. et di
geſtis de cuic. l. ſi pignora. facit quod not. gloſſ. in. l. qui de inof
ficio. ff. de inofficioſo teſtamento. ꝛ eſt ratio: quia hec executio
iam fuit petita in ꝓtori libello duz actoꝛ petijt reum condemna
ri ꝛ cōdēnatū cogi ꝛ cōpelli. vñ iſtius coactiōis ꝛ cōpulſiōis nūc

a ¶ In publicatiōe
vide gl. in. l. ſolaz
ℨ. ō teſt. ꝛ bal. i. l.
ſi qñ. i. ij. col. bic
all. ꝛ bal. bic. in. j.
colum.

b ¶ An teſtes. vide
gl. ꝓdictā in. d. l.
ſolā. quaz ſequit
bal. in. d. l. iuriſiu
randi. in fi. de teſ.
ꝛ bal. bic in. ℌ. co.
ꝛ vide Abb. in. c.
coraz. de teſt.

c ¶ Preposteratio
hoc facit ad libel
liſi in quo quepetit
cogi cōdēnari. vide
doc. in. c. ñ. de or.
iu. ꝛ Jo. de imo. ſ
l. ſi cū nulla. ff. de
iudic.

d ¶ Sniaz. quō
intelligak ꝛ i hac
materia. et adde
ter. no. quod ibi
bar. ſm iſtā lec. i
l. tale pactū. ℌ. q p
nec cauit. ff. ō pac.
ꝛ qōibi no. Bar.
in. l. j. ff. in. ſol.

petitur executio per iudicis officium ad quem spectat. vt. ff. de iudi. l. si pretor. in princip. ⁊. ff. de rei ven. l. qui restituere. Aut agit actione resultante ex sententia de qua. l. actori. §. de iurisrand. ⁊ tunc libellus est necessarius ⁊ super eo lis contestabitur. vt. d. §. idem recte. ⁊ ita intelligatur qđ no. gl. §. de sen. que sine cer. quanti. l. j. §m hoc. ¶ Addit Bal. p inia. pducta per actorez ad nullam defensionem admittetur reus nisi ei fi qua post sniam superveniser vt hic. ⁊. §. tiut. i. l. j. sed certe ⁊ aliqe prius competentes possunt opponi. vt not. §. de iur. ⁊ fact. igno. l. ideo dic vt dicam j. quo. ap. nó re. l. ab executione. vbi per. Ly. ¶ Sed iuxta pdicta non amittó quod quidam dicunt quod talsum est quod iudicis officium competat. sed solum actio iudicata que paratas hz executionem. vt. d. l. actori. tum qz superuacuis non vtimur. vt. j. de ap. l. ampliorem. §. in refutatorijs. tum qz officium iudicis vt remedium extraordinarium hz cessare per ordinarium vt ff. de mi. l. in causę. Et pro hoc specialiter inducit vt ff. §. fi mi. ven. no. l. j. §. necessario. Sed tene qđ dici q̄ qñ officium est inuectum ad coadiuuationem remediꝫ ordinariꝫ possunt simul cum illo concurrere. vt no. ff. de rei ven. l. j. §. per banc. ⁊ sic non obst. l. in causę. ff. de mino. Similiter non est vnum superuacuum per aliud. vt pz ex proxime dictis. Itē ex alio apparet vtilitas si sententia petatur executioni mandari in alio loco ⁊ diuerse iurisditionis. nam nisi litere primi iudicis fiant huic directe non habebit locum officium iudicis. sed oportebit quod agat actione in factum ⁊ quod ex ea condemnaret ⁊ eo ipso lenato imploret eius officium secundum Bal. in du. no. per Inn. extra de so. compe. c. postulasti. ¶ Quero an in petitione executiꝰ snie pars citari debeat dic q̄ sic. ar. nam ita diuus. ff. de adop. potest enim habere exceptionem executionem impedientem vt hic. ⁊. §. tit. i. l. j. §. ff. ex fal. tu. lru. l. fi. ⁊ latius dicam in. l. ab executione. §. quo ū ap. non re. ¶ Tunc quero an exceptio nullitatis impediat executionem. dic vt dicam. §. e. l. §. fi vt propons. vbi Ly. pomt. ⁊ ponitur per Bart. ff. de re iudi. l. iiij. §. condemnatum. Bartho. de Salyce.

¶ Emptore pignorum non reperto creditori in solutum dāt pignora.

¶ Pignora pretoria debent capi in causa iudicati.

¶ Possidere si statum dicatur missus in possessionem ex causa iudicati.

¶ Creditor accipere compellet in solutū de bonis debitoris si habeat sed non poterit cum incarcerari facere.

Ordo. Casus. ¶ Si emptor pignorum non reperit creditori in solutum adiudicatur. b. d. Vel sic. creditor in subsidiū admittitur ad acciendum in solutum pignora capta pro sententia executa. b. d. ¶ Ro. quod in causa iudicati debent pignora pretoria capi. Item quod illa non possunt in solutum dari nisi prius subhastentur. Et sic potest hoc colligi quod ad secundum decretum pro sententia exequenda non potest peruenire nisi precedente subhastatione vt hic. ¶ Item not. quod ex litera ibi dum dicit subhastatus quod non repetente a subhastatione hz recedis diu in ea morari. ⁊ intelligatur quandiu non reperitur cautum lege nisi ⁊ in ecclesia in qua statim sunt. xx. dies. vt in aut. hoc ius porrectum. §. de sa. san. ec. Et ideo in iudicis arbitrio relinquitur licet glo. in. l. si tempora. j. de fi. instru. ⁊ iure hastę fis. lib. x. fic per functorie transeundo d. xerit quod preco diceret si quis melioremdictionem attulerit infra mensem sed de rei veritate tēpus tantum non reperitur nisi in ecclesia. ⁊. xx. dies ⁊ istos. xx. dies in eo. ti. l. j. extendit ad cuiuslibet rei subhastationem qó intelliget de immobilibus. nam mobilia tanto tempore nó subhastantur: consuetudo igitur regionis attendi debet. ¶ Et scias qđ si tempus est statutum in subhastatione ⁊ interim fine temporis non expectato alicui ex litigatoribus tradantur mobilia quilibet vltra offerens auditur. casus est in. d. l. si tempora quod tene cordi. ¶ Item no. quod sicut iudex facilem ⁊ promptum se reddit pro executione rei iudicate sic promptum ⁊ facile se debet exhibere aduersus calumniam contra executorem committere, ⁊ pro hoc accedat. ff. §. si mulier ven. no. ca. in possessionem mi. l. j. §. i. ver. dicunt enim. ¶ Quero primo an victor inter alios ad mittatur ad litigandum. ⁊ dic quod sic. vt. j. §. in causam iudica. cap. l. ij. ⁊ nota. ff. de iud. l. a diuo pio. §. si pignora. vbi glos. bona que dicit quod victor habet quatuor vias. Una est vt quasi pignora teneat. secunda vt si velit sibi adiudicatur pro quantitate debita. Tertia quia potest licitare ⁊ emere vt ceteri. Quarta qz si victus callide faciat quod emptor non inueniat potest victor impetrare dominiū a principe pro iusto precio vt. l. fin. §. fi pig. i cā iu. cap. fit. ¶ Sz hoc aduerte qz gl. i. d. l. fi. ⁊ in. d. §. si pl. dicit qđ hec lex dz intelligi §m hunc quartum modum nó vt quia hic non a principe sed a preside impetrat. vnde ille videt quintus modus. f. impetrandi a presidie. Est ⁊ sextus vt inder det in solutum pro iusto precio vt videmus fieri quotidie. ⁊ huc ponit alia gl. in. d. §. pignora. ¶ Hunc quero. ij. cum gl. qđ si adiudicet creditori insolutū an intelligat adiudicata pro toto debito etiā in eo inuito. ista glo. dicit qđ sic. ⁊ §. no. glo. in. l. a diuo pio. §. fi pignora. sedes sic concorda: quia aut creditor seu victor qui eligit sibi adiudicari i solutū simpliciter dicit pro debito vt iudex adiudicat pro debito vel simpliciter alio non dicto: sed intelligat pro toto precise ⁊ pro toto adiudicatione facta esse vt in hac gl. aut petit sibi adiudicari pro vera rei estimatiōe. ⁊ tūc pro pluri nó pōt eo inuito. vt in gl. §. ⁊ tūc simplr adiudicādo. ⁊ intelligit pro vera rei estimatiōe. vt. d. l. fina. j. de iu. do. impetran. §m Jacobu. ⁊ oēm meum. ⁊ Bar. ¶ Queri pōt an missus in possessionem ex cā iudicati dicat statim possidere ⁊ glo. dicit q̄ nó. sed solum est in possessione per. l. ij. §. ff. de acqui. pos. ⁊ per. l. si duo §. creditores ff. vti pos. ⁊. ff. de pig. ac. l. nó est mirū. §. sciendum. et ita no. glo. in. l. a diuo pio. §. si super rebus. ff. de re iu. ¶ Sed Bar. ibidē tenet §. dicens eū possidere sicut creditor quantumcūque illos. ⁊ de hoc die ⁊ esse casum. ff. vt leg. not. ca. l. postq̄. §. imperator. ⁊ phat etiā ex eo qt imperator duos separatos titulos fecit. vt patet. j. §. in cām iudi. pi. ca. fit. §. de preto. stip. ex quo colligek qđ vtriusq; nó est idem ius ⁊ potestas. vt. l. §i idem. §. de codi. sed aliquid specialevoluit inducere pignore. Ad allegata in oppositum rñdeo q̄ loquunf in alio pretorio pignore q̄ ex causa iudicatorum sit pretorij ⁊ separat cum a ij. generali de pretorio pig. Ad allegata in opp. rñdet qđ loquif in alio pretorio pignore q̄ ex cā iudicati. cogitabis. ¶ Quero de eo quod occurrit quotidie creditor ex cā iudicati fecit debitorem incarcerari. dicit debitor accipere de bonis meis in solutum. creditor nó vult sed dicit vē de illa ⁊ solue mihi. alle replicat: non reperio emptorē. querit qđ remediuz habeat debitor ne mittatur in carceribus. dicit Bal. q̄ iudicis officiū potest implorare per qđ creditor cōpellat accipere in solutum et poterit tunc res meliores accipere. et de hoc dicit casum esse in aut. de fideiuss. §. quod autem. ¶ Quero quid si res per executorē vel iudicē ex causa iudicati in solutū data vel per subhastationem empta sit euicta. an debitor teneatur. dicq sic: quia ipse dedisse vel vendidisse interpretatur. ideo de euictione tenetur. v. §. de euict. l. sed si ob causam. ⁊. ff. de euic. l. si pignora. ⁊ ita not. gl. in. l. id quod nostrum. ff. de reg. iur.

Stipēdia. Publica stipēdia nō vēdunf nec in solutū adiudicantur nisi in subsidiū. b. d. cū gl. ¶ Op. de. l. cōmodis. ff. de re in. solu. q̄ ibi l subsidiū. ¶ Quero an possit p pactū alteri obligari. dic q̄ nó vt in gl. ¶ Quero quid de prebenda clericorum. dic idem vt in glo. nam sicut hec reuerētia reip. operatur: ita reuerētia debita ecclesie quā de militia ex qua annuus redditus percipitur. Et q̄ est in nostro commercio. respondeo. non idem quia merealis est. vt. §. de colla. l. illud. ⁊. j. de pign. l. fi. ⁊. ff. de mino. j. iij. §. fi quid. ¶ Quero quid de iure colligendi passagium. rñ. §m Bal. aut est concessum specialiter persone in loco: et tunc equiparatur nominibus debitorum aut est concessum loco simpliciter: puta quod omnes transeuntes per talem pōtem soluant et equiparatur immobilibus: quia eis coheret. ad hoc facit quod not. Dy. in l. erga. ff. de acqui. re. do.

¶ Peruenitur in subsidium ex causa iudicati ad nomen debitorie.

Etiā. Casus. ¶ Ad nomē debitoris peruenit in subsidiū ex causa iudicati. b. d. cum glos. ¶ No. q̄ ad nōia debitorū veniri nó pōt nisi exclusis bonis mobilibus ⁊ immobilibus principalis debitoris. ¶ Oppo. igit de. l. a diuo pio. §. in vēditione. ff. de re iu. Sol. q̄ hec §m illam. ⁊ sic ad nōia debitorū deuenit in subsidiū et forte est ratio qz executio in oibus cōcernit rem alienā non debitoris. ¶ Opp. ij. de. l. a diuo pio §. fit quoq;. ff. de re iu. Solu. qđ hic §m illam puta si debitorē se fateatur vt in glo. ¶ Quero igit quid fiendum si non cōfiteatur sed negat. ℟ si. aut constat de presenti q̄ malitiose facit. aut dubitabat. ℟ Primo casu nō differtur executio. ar. §. de comp. l. si. Scdo casu differt executio: tūc duo sunt remedia prodita. vnū quod det cura homini qui actiones moueat. ⁊ ita not. glo. §. qñ si. vel pri. debi. ex su. conue. l. ij. ⁊ ff. ex qui. cau. ma. l. ab hostibus. in prin. ⁊ potest creditor ipse cura dari. vt. ff. de reg. gest. l. debitor. ⁊ de cur. fu. l. cuius. Aliud remediū est vt creditor agat vtili hypothecaria si nomē erat obligatum. vt. l. nomen. j. que res pi. ob pos. Sed quia dubitari pōt remitto ad ea que scripsi in. d. l. ij. §. quādo si. vel pri. ⁊ in. l. heredem. §. ó here. ac. ¶ Quero. ij. qd si nó fatef nec aliter negat sed exceptionē opponit. dic qđ si in probatione exceptionis deficit pro cōfesso habet §m glo. singu. que est in aut. de exhi. re. §. fuisse pto. col. v. signata sup verbo cōtestatiōi. ¶ Quero. ij. de modo mittendi primo in possessionem istorum nominū. Rñ. vt no. j. de pto. pi. l. i. ¶ Quero. iij. de modo excipiēdi mobilia ⁊ immobilia debitoris principalis cū ad debitorē debitoris pueniri nō possit nisi illis excussis vt hic. Respon. vt dici in. l. ij. in. q. pe. §. qñ si. vel pri. vbi posui modum practicā di. ⁊ not. quod in executione queritur an illa mobilia vel immobilia sine questione capi possint vt

---

a ¶ Exceptionibus illatis. adde glo. et Jo. an. i. c. cū i iure de of. ólē. lap. in cle. j. de re iud.

b ¶ Si adiudicet creditori i solutū adó de hoc qñto vltra hic notata p bal. nu. iij. vñc. qño cū glo. col. j. q̄ no. bar. l. l. adiuo pio. §. fi pignora. ó re iudi.

c ¶ De eo qó occurrit qñdie. videde hac. q. Bar. in. l. pma. j. qui bon. ced. pos. vbi ibidē ⁊ tex. que alle. pomt i aut. hoc nisi. ó sol. no. imo i. l. a diuo pio. §. i vēditiōe. ff. de re in. ⁊ bal. hic not. quēadmodū Sa.

1 2 3 4

a

d ¶ Per pactū alteri. adde. c. figmus. 2 catū de preb. c. er multiplici de ve. ci. ⁊. j. c. ex diligēti. de fi.

e ¶ Prebēda de vicar. vide. l. com modus. ff. ó re iu. sed §. hāc. l. est casus ii. p hāc. j. de ero. mi. anno. li. xo. §. intellige illā §m istam.

d

e

1

---

a ¶ Executionibus illatis. adde glo. et Jo. an. i. c. cū i iure de of. ólē. lap. in cle. j. de re iud.

b ¶ Si adiudicet creditori i solutū adó de hoc qñto vltra hic notata p bal. nu. iij. vñc. qño cū glo. col. j. q̄ no. bar. l. l. adiuo pio. §. fi pignora. ó re iudi.

c ¶ De eo qó occurrit qñdie. videde hac. q. Bar. in. l. pma. j. qui bon. ced. pos. vbi ibidē ⁊ tex. que alle. pomt i aut. hoc nisi. ó sol. no. imo i. l. a diuo pio. §. i vēditiōe. ff. de re in. ⁊ bal. hic not. quēadmodū Sa.

d ¶ Per pactū alteri. adde. c. figmus. catū de preb. c. er multiplici de ve. ci. ⁊. j. c. ex diligēti. de fi.

e ¶ Prebēda de vicar. vide. l. com modus. ff. ó re iu. sed §. hāc. l. est casus ii. p hāc. j. de ero. mi. anno. li. xo. §. intellige illā §m istam.

1 2 3 4

a

b

c

d

e

1

sint. vt est text. notab. in. d. l. ij. ¶ Quero. v. an facta predicta victor possit compellere debitorem suum ad cedendum sibi actiones §. debitorem ipsius debitoris. rñ. q̄ sic. vt inquit Ly. in. d. l. ij. per. l. si conuenerit. ij. ff. de pign. act. ⁊ idem hic. Bald. per. l. si res. ff. de euic. ⁊ per. l. ij. q. nec cogitur. ff. sol. ma. ¶ Ultimo scias qđ id qđ de executione debitoris principalis hic dicitur locū hz i cās iudicati vt hic. ⁊. ff. de re iu. l. a diuo pio. §. in venditione. sed extra hanc causam in casu quo agi possit ⁊tra debitorē debitoris vtili actione an executio ista debeat precedere dicā in. l. ndmē. j. que res obli. pol. ⁊ tangit Bar. in. l. si conuenerit. ij. in prin. ff. de pigno. actio.

1 ¶ Executor merus nō cognoscit de litis causę nec proficiat
2 Rei alicuius commissa executio an illi dicatur cui est executio commissa.

1 **Si vt proponis.** ¶ Casus. ⁊ Mero executor deviribus causę non cognoscit nec pnunciat nec pnuncia tū vs. ¶ Et hz plures lec. vna q̄ loquat in publico nuncio ad exequendas sententiā dato ⁊ hec clara. Nec obst. ei. ff. de iud. l. fi. vbi cognoscit qz executio tñ erat sibi commissa ibi cognitio ⁊ in causis vilibus non ordinis qz talia sibi committi nó possunt. Alia lect. est vt in delegato ad exequendum loquatur. nam iste §m delegantis nō potest rescindere nec cōtra cā pronunciare vt hic. ⁊ hoc dupli rōne. vna qz scda §m a cōtra primas nó vs vt. j. qñ. puo. non est ne. l. j. scda qz ad hoc datus nō erat. et he rationes ponuntur hic in glo. in prin. ¶ Sed cōtra ista lect. op. gl. i. de. l. ab executore. ff. de ap. ⁊ so. q̄ delegatus nó pōt. ⁊ hoc ex regula vt hic fallit in pfide ⁊ procuratore cesaris qui possunt interpretari in melius vt ibi. Sed attēde qz de ista solutione est mirandum. nam si isti sunt delegati ad exequendum super hac interpretatione in melius facienda non habent mandatum. ergo ⁊c. in ratione. §. superius facta. ¶ Et si velis gl. intelligere q̄ faciant vim iurisditionis ordinarie tunc possunt contra sententiā partis vel maioris. vt. no. in. d. l. ab executiōe. Quapropter forsan Ja. bu. dicit q̄ ista gl. dz intelligi q̄ ista possunt interpretari in melius. §. interpretatione declaraitua verborum non correctiua vt hic. est cūi multiplex interpretatio. vt dixi in. l. ij. §. de nora. Vel forte gl. habuit alium intellectum vt loquatur in pfide ⁊ procuratore cesaris ad quos deuoluitur executio sententie suoruz delegatoruz qui possunt illoru sententias interpretari in melius. vt. l. duo iudices. ff. de reiu. ⁊ ita intelligit gl. ij. in princi. et in fi. in. d. l. ab executore. Sed nec ista est bona intelligam de interpretatione correctiua: qz cōtra sniam venire nó possunt nisi per appellationem vel restitutionem in integrum. sed in declaratiua nō pcedit gl. vt dixit Jac. bu. ¶ Nec obst. d. l. duo ibi de interpretatiōe approbatiua vnius de plurib sententijs. ¶ Op. ij. ad idem de. l. a. ⁊ si non cognitio. §. si cōtra ius vel vti. pub. Sol. vt in glo. ⁊ communis sol. est ista q̄ hic in mero executore ⁊ nuncio: ibi in mixto qui preciuz ⁊ cognitionem hz. Sed qz hec so. nó ppterea nos claros reddit in ista materia. ideo hic repeto quandam meam distinctionem quam posui in. d. l. ⁊ si non cognitio vbi latius explicaui istā materiam. Sed hoc ideo repeto: qz forsan quidam haberet istam partem ⁊ nó illam cū volumina sint diuersa. ¶ Cum glo. queritur an ille cui est commissa executio dicatur alicuius rei commissa cognitio dic aut est ei commissa executio rei nondū per sniaz decise puta si in rescripto princeps dicat cum nobis titius fuerat conquestus quod Gaius cum indebite spoliauit poss. talis fundi ideo tibi committimus vt eam facias sibi restitui nec qz rescriptum intelligitur si preces veritate nitantur. vt. §. de diuer. rescrip. l. fin. eo casu indubitanter de veritate precum cognoscit ⁊ ita loquitur. l. ⁊ si nó cognitio. §. de diuer. rescrip. que hic pro contraria allegatur. Aut committitur executio rei per sniam decise: tunc aut queritur de commissione quam. l. facit ipso iure in defectum iurisditionis eius qui causam decisit vt est videre in executione sententie date a delegato ordinarij cuius executio a. l. committitur delegati. vt. l. a diuo pio. in in princ. ff. de iudi. ⁊ tunc ille talis executor de cā principali non cognoscit sed solz hz de his que sunt necessaria pro executione facienda de quibus in hoc tit. ⁊ per doct. in. l ij. ff. de re iudica. ⁊ maxime de nullitate sententie. vt in eo. tit. l. ij. §. condemnatū. Scias tamen quod vbi sunt res sententie pro eo late exceptio nullitatis executionem non impedit. vt extra de re iudica. c. calumnijs in cle. quod tene cordi. secundum Bal. sed postea melius. j. ne lice. tertio pro. l. i. ⁊ ibi dicam. ¶ Aut queritur de cōmissione quā iudex facit in auxilium ⁊ coadiuuationem sue iurisditionis vt est videre quando iudex vnius prouincie literas suas dirigit indici alterius. putricie ⁊ p executione sue snie q̄ pōt. vt. d. l. a diuo pio. §. i. ⁊ tunc ille nō hz cognitionem de exceptionibus veritatē principalis negotij cōcernentibus. sed de exceptione nullitatis sententie vel falsitatis instrumentoruz pretextu quorum fuit lata et non vt super eis pronunciet sed vt executionem suspendat ⁊ si veram reperit ad iudicez qui literas ei destinauit remittat. vt ex

---

a ¶ Mero executor adde tex. in. c. no uit. de app.

b ¶ Accessionibus. an accessionibus quenit post sententiā sit ó nouo pnūciādū adde vl tra hic notata p Bal. qó no. bar. in. l. ij. j. de vsu. rei iu.

a

b

c

1 2

a

b

c

1

---

a ¶ Mero executor adde tex. in. c. no uit. de app.

b ¶ Accessionibus. an accessionibus quenit post sententiā sit ó nouo pnūciādū adde vl tra hic notata p Bal. qó no. bar. in. l. ij. j. de vsu. rei iu.

c Eos. ¶ Ut ipse ba beat 2dēnat ad solucdū adde qó bf. j. tit. j. l. ij. ⁊ qó ibi dixi. p bal. ⁊ in vlt. col. q̄ pōt ēt q̄ in criminali b ⁊ in obligato ad faciēdum vt hic Saly. ⁊ spe. in ti. ó dila. §. j. i ó. execut. gl. ⁊ Inn. in. c. q̄reti. ó of. de le. Ly. in. l. j. §. de edic. in. r. a. ix. gd figs fidei sit in cā criali. p titio ⁊ cōdemnato soluct tēcōtieri qz i crimib nō hīt locū cū quadrimestre postea agit §. tituī ⁊ obtinuit autitib habeat quadrimestre vtobal in addi. spe. in ij. de sen.

a

b

c

1 2 3

demnatus ad quantitatem sed ad certam speciem dandam mobilem, vel immobilez. Dico dari tpa quadrimestria vt. ff. quod metus cā. l. si cum exceptione. §. qō si homo. ⁊. ff. de vsu. l. in fidei cōmissi. in prin. quicqd sentiat gl. in. d. §. qō si homo. vel dic aut agitur mere personali: ⁊ tunc bz tpa quadrimestria cuz persona li in rem scriptam ⁊ tunc quatenus concernit rem idem sit q in reali vt statim fiat restitutio. vt. J. dicam. quatenus aūt cōcernit personalem prestationem. idem sit qō in mere psonali. ¶ Quero. v. predicta locum habēt in condēnato p diffinitiuam sniam sed quid in cōfesso ante lit. ꝛte. cui factum est preceptum de soluē do tempore nō adiecto an ei debeantur tempora quadrimestria dico qō sic. casus est. ff. de iudi. l. si debitori. ⁊ in gl. ⁊ idem sentit in. l. vna. J. de confes. ¶ Tunc quero quid si tempus in precepto adēcit. puta vsqꝫ ad. ꝛ. dies vt est de cōsuetudine p. l. promissor. sti. ff. de constit. pe. ⁊ no. gl. in. d. l. si debitori. Dico q tempꝰ qua drimestre locū nō bz nec dicēdum p. l. ad quadrimestre supplet̄ur vel reducīt qz iuder bz sequi cōsuetudinē q̄ legi in quadrimestri tempore derogat. ⁊ sic non obst. l. iūg. §. si quis. ff. de re indic. ¶ Quero. vi. cum gl. qñ capientur pignora er cā iudicati. ⁊ quā do capta distrahentur. ⁊ dicit gl. q capientur statim elapso quadrimestri tempore. Et idem dico in precepto de soluendo post elapsum terminum ꝛ. dierum appositum in precepto ꝑm consuetudinem. ¶ Sed quando distrahentur dubitatum fuit ⁊ varie opi. hic ponuntur in glo. vt sequitur vsqꝫ ad ver. ⁊ hoc in simpli ci. tamen vltima est communis vt hoc tempus velut indeterminatum relinquatur in iudicijs arbitrio. arguntē. ff. de iure deli. l. j. §. fi. ⁊ eam firmat gl. in. l. cum proponas. J. de bo. auto. in. pos. et hoc qñ agitur personali actione. ¶ Videamus modo qñ reali. ⁊ gl. dicit ⁊ bſ q statim fit executio si statim restitui possit. alias a iudice prefigitur tempus ad restituendū ⁊ satisfadatur de estimatione soluenda si res non restituit de offic. iu. §. ⁊ si in rem. qō intelligo nisi fit euidenter loquitur. ar. ff. qui satisd. cog. l. si vero. §. q p rei qualitate. Debet tñ bona sua obligare ⁊ etiam constituere se precario possidere. nam hypothecaria cum precario loco pignoris est ar. eorum q no. in. l. ab emptore. ff. de pac. ⁊ in. l. min⁹. §. de acquirē. pos. ¶ Ad duas. ll. que videbant obstare. rñ. vt in gl. vsqꝫ ad fi. ⁊ ita tz etiam Jnn. in. c. querenti. extra de offi. dele. ¶ Sed ab extra pone quod tu es mihi condemnatus in centuz dum p executione sententie mittor in possessionem pāē a te detenti: tu opponis qō tenes ad pensionem a martino. ⁊ sic nomi nas martinum in iudicio an possis. ⁊ vſ qō non qz de iure tertiꝫ nō tz excipere. vt. l. loci corp⁹. §. competit. ff. fisci. vē. ¶ Jn ztra. qz nō est proprie excipere. sed dīm in iudicio nominare qō licet vt. §. vbi in rem ac. l. §. Nec ob. l. officium. ff. de rei ven. vt ibi no. Debes tñ tu pbare q a martino condūcis ad pensionem. nam in dubio quelibet corporalis possessio presumitur vera ⁊ nō abu siua: qz sibi non alij possidere per not. §. ne vroz p mar. l. §. ⁊ no. Jnno. in. c. cum olim. de priuileg. ⁊ Jo. an in nouella extra vt li. pen. c. fi. lib. vi. ¶ Item pbari q locatio fuerit facta ante litem. motam. alias presumit simulata ⁊ in fraudem facta. arg. eorum que scripsi in. l. quoties. §. de reiven. in. ir. op. Et idem si titulus est in vniuersis bonis pe. no. in. l. §. de repu. hē. ¶ Item quero condemnatus alienauit predium in quo dz fieri executio an cōtra nouum possessorem poterit fieri executio. rñ. aut alienatio est simulata. ⁊ pōt qz ad hucres est condemnati ⁊ bz pētem restituendi. vt. ff. de aqua plu. ar. l. emptor. Aut est vera sed in fraudem facta. ⁊ tunc aut est facta in dicio iam introducto. ⁊ idem bz in personali res non sit facta litigiosa. ar. ff. de admi. tut. l. cbiro graphus. §. i. ⁊ no. per Cy. §. de alie. iu. mu. cā. l. j. idem dixit Ol. in. l. a diuo pio. §. super rebus. ff. de rei ven. cōtradictionem possessoris isto casu nō esse admittendā qz pprietas debitoris dolo possessionem transtulit. ⁊ fauor creditoris talem captionem excludit. vt. §. qñ ex facto tu. l. j. ⁊. ff. vt in possessionem. ⁊. l. si. ⁊ hoc Old. ¶ Si autez dubium ante litem motam debitor distrarerit in fraudem creditoris: tunc eposset agi reuocatoria vt ff. de ac. §. fi quis in fraudē quod tñ fallit fauore testamenti. si heres alienauit de bonis defuncti in fraudem legatariorum. nam non oportet agi alia reuocatio. sed fit executio. ⁊ ita bz intelligi qz not. Bar. in repetitione sua in. l. creditoris. J. de pig. ⁊ ita etiam tenuit Jacob. de bel. ꝑm Bal. Saly.

¶ De vsuris rei iudi. Rubrica.

¶ Snie non obtemperans post tempus quadrimestre tenek ad vsuras centesimas.

Si qui bona. Casus. †Nō obtē perās sentētie post tempus quadrimestre tenetur ad vsuras centesimas. hoc dicit. ¶ Querit gl. quid interim. dic quod non currunt. vt. §. de vsur. l. in bone fidei. Bartho. de Saliy.

¶ Tempus quadrimestre currit nō appellāti a die sententie. Vsure centesime quando currant.

Dos. ¶ Casus. †Non appellanti a die sententie currit tempꝰ quadrimestre⁹ appellāti vero a die confirmationis snie. a postea currūt vsure centesime oī alia vsura cessante. b. d. qō pōdera text. q ponit duos casꝰ. vnā qñ nō appellauit. alīū qñ appellauit. ⁊ sua fuit expressim per iudicē cōfirmata. Sed qd de tertio casu quando frustratorie⁶ appellauit. ¶ Et hic attende qz dupliciter pōt intelligi. vel qz appellare de iure nō potuit. vel si potuerit appellatio deserta fuit. ⁊ dicit gloss. q vsure currunt a tpe prime snie per. l. tutor. ff. de vsu. Sed Jaco. butr. dicit qō si queris quando tēpus quadrimestre currit ab vtroq casu. dicit qō a tpe prime snie ⁊ in primo casu quia appellatio nulla fuit. ⁊ hoc clarum. Jn scō ideo qz appellatione deserta fingitur retro nō appellatus. vt. ff. de bis qui no. in. fa. l. furti. §. j. ⁊ no. J. de ap. l. eos. in fi. j. rñ et J. de tēpo. ap. l. iū. §. qō si ab arbitrio. et huic adde quod dixi. J. de appella. quoniam nonulli. super text. in fin. ¶ Sed si queras qñ currunt vsure centesime. vic qō post tēpus quadrimestre vt hic. et. §. priori. Ubi autem queris de vsuris contractus dicit illas currere interim appellatione pendente vt ibi. ⁊ ff. de re iudi. l. fi. et probat in. l. se. Sed tunc op. si ex tunc currit tēpus quadrimestre: ergo per idē tempus non debent currere vsure etiam contractus propter dilationem datā a lege. arg. ff. si cert. peta. l. lecta. ꝛ. dicebā. Solu. qō ibi in vsuris que veniunt ex mora tantum non ex stipulatione more. Nam lex suum non tuum denegat auxiliuz. facit quod nota. §. de sen. que sine cert. quanti. l. j. in. §. ⁊ iū. lectu. ¶ Ulterius supradicta faciunt ad questionē. Statuto cauetur q pro vulnere quis cōdemnetur in centuz que si non soluerit infra mensem ei amputetur manus. contingit qō cōdemnatus appellauit: postea elapso mense sententia est confirmata queritur si vult soluere centum an ei manus sit amputanda. Et predicta vi dentur distinguēda. aut snia est cōfirmata per sniam super instā tia cause latā. ⁊ tūc soluere possit: qz a tēpore huius scē snie tps currit. Aut est cōfirmata p desertionē instātie vel quia appellatio est pronūciata frustratoria. ⁊ tunc soluere non possit sed ei manus amputari dz: qz retro prima confirmatur et ex ea agitur et ab ea tempus est elapsum. quod nota. ¶ Quero an executio fiat in istis vsuris centesimis absq; nona earum petitione ⁊ condemnatione. ⁊ videtur q sic per istū text. Jn Jtium facit quia in snia cuius executio petitur nō sunt deducte. ⁊ sic in eis nō potest peti executio. Breuiter dico q sic: qz ista est tex. actuz compulsiuz solut. onis notat et clarius pz in. l. seq. in princi. Et quia hoc accedit executioni sententie. et eodem officio petitur vt in istis vsuris fit executio tanq̄ ꝺ condemnatū in eis a. l. nō tanq̄ in condemnatum ab hoc. ⁊ sic nō ob. rō in Jtiuz allegata. ⁊ hoc pbo tali rōne qz alias executio snie necessario differ vsqꝫ ad cōdēnationez fiendam in vsuris. vel si ante fieret. executio non possent post ea vsure petī ex officio. vt. §. deposi. l. iūg. cum simi.

¶ Usura centesima debetur ex sorte tantum et non ex priore vsura.

Sententie periculum non sit ipso iure diuisum sed veniat diuidendum si petatur.

Sancimus. Primo dictū ponit. Scōo illud pbat per ꝛtuorrōnes. Tertio tollit rationē que in Jtium faciebat. scōa ibi: cū enim. tertia ibi: nō ideo. ¶ Casus. †Usura cētesima debek ex sorte tantū ⁊ non ex priore vsura. licet in condemnatione cum sorte fit. vt. §. si aduer. rem iu. l. j. Nam primeua agere prohiberetur si absolutus intelligeretur obstante ei exceptione rei iudi. sed primeua non prohibetur agere. vt. ff. de neg. gest. l. finan tem in. §. fi. Nec ci ob. excep. rei iudi. vt. ff. de ex. do. l. apud celsus. §. item queritur. Non enim est alia nouata per condemnatoriam. vt no. §. citu. j. l. fin. ideo glo. solu. qō sententia tenet ex ea sunt obligati pro virilibus et actione in factum si conueniantur sed nihilominus remanet prima que non est nouata vt dixi et cui non obst. ex rei iudic. ideo illam de nouo posset intentare si vellet. ⁊ hec vera ꝑm Jaco. butr. ⁊ Lyn. communiter omnes. ¶ Op. iūg. ab extra qꝰ condēnatoria simpliciter facta psonis nō intelligāt pro virilib⁹ sed pro portione prediali. vi. ff. fi. re. l. iūg. §. fi aliter fundus. Dicunt quidā hic in condēnatoria ibi in absolutoria qō no. vel dicit qō ibi ordinario finiū principaliter fit fundo vt ibi vult litera. secus forsan si fieret personis pro debito eis actionibus personalibus. ¶ Op. v. ab extra qō periculuz sententie non fit ipso iure diuisum. sed veniat diuidendum si petatur vbi. ff. de iure fi. l. bona. §. j. Solu. vt dicam in sequē. l. Et hoc de. §. exemplo. ⁊ scōa lec. quā ponit gl. ¶ Nūc accedo. ad. iū exemplum ⁊ ad scām lec. glos. ⁊ dicit gloss. qō bec. l. potest legi in pluribus qñ tenebantur inequalibus portionibus. ¶ Et ꝑm hoc ponere habemus casum quod duo erant domini vnius fundi pro indiuiso ⁊ pro inequalibus puta vnus pro tertia. et alter pro duobus quilibet per stipulationem promisit mihi da re partem

re partem suam egi contra quemlibet simul ⁊ petij quemlibet condēnari ad dandum partem suā inder simplr eos cōdemnauit ad dandum fundum intelligitur quelibet cōdēnatus p virili ¶ Uel pone qō testōr titium pro duabus partibus Baum p tertia heredes instituit ⁊ mihi cētū legauit peto centū simul ab ambobus pro bereditarijs portionibus. iudex aūt in snia dixit Titium ⁊ Baium cōdēnamus tibi ad dandum centū ⁊ nō dixit pro quibus partibus: certe vt cōdēnasse in virilibus vt hic ad uerte quia dubitari pōt an tunc sniavz. ⁊ vſ qō sic per no. hic in gl. in precedenti lec. Sed mihi apparet Jtium qz isto casu cōdē nat alterum eoz in plus quā tenebak ⁊ in plus q̄ fit ab eo petitū: ideo snia saltem in eius persona non vt valere. vt. J. qñ puo. nō est ne. l. certa ratione. ⁊ etiā qz non est cōformis libello vt esse dz. vt. l. vt funduz. ff. cō. di. ⁊ ideo hoc exemplū vſ in hac procedere. ¶ Quero ab extra nunquid hec. l. vendicet sibi locum in precepto de soluendo facto pluribus insolidum obligatis vt p parte factū videat. ⁊ dicit Bal. qō non. ⁊ est rō qz precepto fit in executione Jctus. ideo insolidum intelligit factum vt sonat Jctus. Jtem qz per interlocutoria nō fit nouatio distributoria sicut per diffinitiuam. ego nō percipio istā dīaz si quātitas exprimatur in precepto: puta precipimus titio ⁊ martino vt soluāt cē tum gaio. vbi aūt quātitas in precepto nō fit expssa fateor eius dictā esse verum. ¶ Quero. ij. an hec. l. vēdicet sibi locā siue diuiduū siue indiuiduū petat. Dic qō nō: sed demū qñ diuiduum ar. ff. de neg. gest. l. q aliena. §. fi. ⁊. ff. de euic. l. rem bereditariam ꝑm Bal. ¶ Quero. iij. an hec lex habeat locū in pluribus obligatis ex maleficio quotū qlibet debuit condēnari insolidū ad centū vt si proprijs noibus simplr fint condemnati in centum in telligant condēnati pro virilibus. vſ qō non per no. per Jnn. in. c. cōstitutus. extra de re. iu. do. dicit. n. qō in delictis nō agitur nec iudicatur diuisue. ⁊ iō in pluribus obligatis ex maleficio quilibet vſ obligatus insolidū ad meraz pēā: vt. ff. ad. l. agi. l. ité mela. §. si plēs. ⁊. §. de condi. fur. l. j. in princi. ⁊ vnus soluendo non liberat alium: vt. ff. de iur. om. iu. l. adeo. ¶ Quero. iiij. diri supius qō in casibus huius. l. snia non pdest condēnatis: qz pt adhuc agi primeua cōtra quemlibet insolidum. vt hic no. glo. ¶ Sed an est dare remediū vt p solūdo euitet condemnationē. dixit hic Ja. bu. qō sic qz qlibet dimidiā offerat creditori. ⁊ si recipiat tunc snia appīobat ac ēt totū recipit qō petit. ⁊ boc qñ ambo consuluerunt idē si alter eozū trīs soluit. Sed vbi credi tor recipe voluit: dicit qō ille qui offert dz consignare ⁊ depone re qz bf ac si soluisset vt. §. de vsu. l. acceptā. ⁊ tunc si conuenitur primeua bēbit exceptionem rei iudi. qz paria sunt absolutū esse vel condēnatū ⁊ soluisse. vt. l. si qs cū totum. §. plane. ff. de excep. rei iu. Sed Bal. dicit truffam esse qz in Jt. est text. §. de fur. l. post decisionū. §. de trāf. l. fi. qdē. ¶ Oz aduerte Ja. bu. q dicit verū qñ quilibet ex condēnatis boc fecit cum vnica solone dēat esse contentus. Sed vbi vnus trīs ex eis fecit tunc si recepit puto Ja. bu. adhuc dicere verū: tū quia sequitur snia que est in se valida ⁊ sic hoc nouū remediū eligit. iō in antiquo sibi pīudicat. argu. §. de iu. delī. l. fi. §. cū esī. tum etiā qz admittēdo est pro rata ipe diuidit. iō sibi pīudicat vt vltra ab eo plus petere non possit. ꝑt §. de pac. l. si creditores. Nec huic ob. leges in contra. inducte: qz loquuntur in vno debitore trīs. Si autem creditor ab vno trīs oblatum non recepit: tūc bz ille consignare ⁊ deponat nō obstabit creditori postea ad solidū agenti exce. rei iu. qz cōdēnatoria nō parit exceptionē rei iu. condēnato vt in glo. Nec ob. l. si qs cum torū. §. plane. ff. de re iudi, qz ibi creditor tenebak recipe qō non erat in casu nō qz nō erat debitor absolutus a residuo nec tenetur creditor dividere. vt. o. l. si creditores. ⁊ hec sufficiant.

¶ Si plures vna sententia condemnati sunt. Rubrica.

1 ¶ Conuenīri possunt plures eodem libello.
2 Periculum sententie an diuidatur ipso iure in viriles.
3 Absolutoria an diuidat sicut ⁊ condemnatoria.

Quoties. Summata est cum precedenti. vel sic: Sentētia cōtra plures tutores lata in viriles intelligitur diuisa. b. d.

¶ Not. qō plures pīnt⁹ cōuenīri in eodē libello. ¶ Item quod conuēti singuli singulos ⁊ diuersos possunt dare procuratores concord. ff. de procu. r. l. si quis cum procuratorio. §. vnus. Solu. in cōtra. facit ff. iudi. sol. l. nam tamen est. §. si tamen plures. Solu. vt ibi ⁊ aduerte quia si ponderas verba illius glo. illa gloss. non vult simpliciter qō plures heredes vni⁹ teneant vnū procuratorē dare q̄si debitū ab vno trarerit originē sed vult qō tūc cōpellat ad vnū procuratorē qui iudiciū iam inchoatū sit cuz defuncto. si igit cum defuncto nō fuisset actū sed cū heredibus cepit agi poterit quilibet procuratorem suus facere. Et pōt esse rō qz sicut actio est tam inter eos diuisa ⁊ ita iudiciū inchoandū. bal. trīs hic simplr dicit qō heredes vnius necesse bīt dare vnum ⁊ eundē procuratorem: qz loco illius bīr. Sed a glo. nō recedere quā etiā sequit Bal. Jtē no. ex snia que est in viriles diuisa vnus non tenet pro alio.

¶ Op. piculū soie nō diuidat ipso iure in viriles: ied demum si postea in executione petat: vt. ff. de iure fisc. l. bona. §. i. Ly. dicit qō istud. ztrariū facit eū mulare. ⁊ sil⁹ intellexit illuz tex. incō dēnatione fiēda. ⁊ nō iā facta. ⁊ sic cōdēnationem cōm futuram diuidi postulauit: nā si iā facta esset petitio ista necessaria non esset qz iā facta a lege fuisset: vel potes dicere qō ibi in facto. ⁊ de facto petebat fieri sicut lex. ⁊ ipsa snia fecerat de iure. Ultimo vide que dixi in. l. precedenti que oīno possunt hic addi. ¶ Quero ansicut condēnatoria diuidit ita. ⁊ pro absolutoria simpliciter prolata quātitatē diuidat vt sic quisq; eozum pro alia parte conuenīri possit. respondit Bal. qz non ens non potest in partes distribui. ⁊ per consequens copula. ⁊ non potest quod nō est diuidere: ista ratio meo iudicio non videtur equa: qz in themate supponantur ambo absoluti in certa quantitate. Unde licet credantur absoluti qz non debita: tamen ex hoc non infertur necessario qō residuum non sit debitum. Jnducit ipe secūdo quia fauor absolutionis interpretatio fit ad absoluendum. ⁊ liberādum q̄ ad obligandum: vt. l. arrianus. ff. de actio. ⁊ obliga. ⁊ hec ratio magis placet.

¶ Quibus res iudicata non nocet. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo. adde nec est iste titulus superfluus per titu. J. res inter alios. ac. qz iste specialis in sententia ille generalis in omnibus.

¶ Coniuncta persona mandatum habere non dicitur et an ei solui possit.

Sinecz. Casus. licet sententia sit lata contra coniunctam personam non ꝓterea preiudicat non mandāti. b. d. ¶ No. qō coniuncta pīona⁶ non bz habere mandatum: ⁊ sic non pcurator: adeo qō nec habet mandatū a lege sed pmissione quadam cum satisdationis prestatione. ¶ Oppo. quod imo obsit quia admittitur sine mādato: vt. ff. de pcura. l. sed hec. Solu. vt in glo. qō licet admittat ad agēdum admittitur vt pfit: ⁊ sic quo ad cōmodum ipi⁹ ratum nō habētis vt hic ⁊ in hac gl. sz adde qō sic agēti bene pīudicat: qz si actor tenek cauere de rato ⁊ sic defensor tenek satisdare de iu. sol. vt. ff. de pcur. l. pōponius. in fin. ⁊. l. minor. §. fin. ⁊. §. de pcu. l. exigendi. ¶ Querit hic Bal. an cōiuncte pīone sine alio mandato solui possit: sed nō est nostra materia: ideo dic vt §. de pac. l. filius. ⁊ vide qō ibi scripsi.

1 ¶ Sententia que super iure tertij fertur nec nocet illi nec patrocinatur.
2 Sententia quando quo ad omnes ius facere dicatur.
3 Sententia contra absentē lata ex mala causa nō presumitur ferri sed ex contumacia.

Res inter alios. Casus. †Snia lata sup iure tertij nō patrocinatur nec preiudicat⁶ illi. b. d. Et primo dictū regulare. Scōo in specie. Scōa ibi: ⁊ iō. ¶ Not. qō ex ista. l. pōt colligi vna ex rationibus quare de iure tertij nō pōt excipi: vez qō snia nō pīudicaret ille est ei alia qz interdū non interest excipientis. ¶ Oppo. qō snia lata pro vno noceat alicui non fuerunt in iudicio: vt. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. §. fi. glo. sol. per regulā ⁊ cas⁹ speciales a regula. ¶ Fallit ergo regula hic posita in casibus in quibus snia facit ius ad omnes: vt d. l. papinianus. §. fi. nam ibi snia rescissoria testamēti pīudicat tā in capite q̄ in mēbris. Jn capite qz in heredis institutiōe in mēbris qz in legatis ⁊ fideicōmissis ⁊ ceteris in eo contentis et hoc ꝓpter autoritatem centum viralis iudiū: vt. l. iū. §. iū. ff. de cōdi. indebi. Licet hodie rei in mēbris fit aliter prouisum: vt in auc. ex cā. §. de libe. ꝓte. vel ex bec. ¶ Et pecedebat hoc si testīū petebat rescindi per querelā vt ibi nō sic fi dicebak nullū irritū deqno dic vt in. l. i. ff. de ex. rei iudi. ⁊ si falsum dic vt in. l. iū. §. de fi. instru. ¶ Opp. ij. de. l. sepe. §. i. ff. de excep. rei iudi. dicit glo. ⁊ ibi fallit in quatuor casibus ibi positis. ⁊ ratio fallentie ibi potest esse tacita scientis patientia qui cum sciuit ⁊ prohibere potuit nō fecit. ¶ Oppo. iij. de. l. cum qui. §. in popularibus. ff. de iureur. Sol. vt gl. qō fallit in popularibus actionibus. ⁊ ratio patet qz semper idem est populus cuius nolle agit qui in persona agente repīesentat⁶ ideo oībus pīeiudicat agere volentibus eidem nomine nisi fit cōfusum. ¶ Op. iij. de. l. si cui. §. bisdē. ff. de accusa. Soluti. quod ⁊ ibi fallit: ⁊ ibi potest esse dupler ratio vna ne de delicto eiusdem hominis sepius queratur: vt. l. senatus. ff. de accusati. alia quia fiscus nomine vel reipubli. agitur qui vel que non mutatur ⁊ per consequens quocunq; agente in causa d. citur esse eriam ideo non alīt: sed eidem in effectu reperitur preiudicare. ¶ Op. v. de. l. iū. ff. de prenari. ⁊. ff. de collu. de tegen.

Universidad de Salamanca

Universidad de Deusto
Biblioteca

per totum. Sol. vt glo. quod predicta vera nisi doceatur de collusione. Nam tunc sententia que alias faceret ius quo ad omnes tunc alijs non preiudicat. ¶ he quatuor oppositiones cõcernunt preiudicium alijs fiendum. Restat necesse de his que cõcernunt proficuum. ¶ Oppo. ergo. vj. quod sententia pro vna lata alijs prosit. vt. ff. de adul. l. denunciasse. §. si absolutus. Solu. vt gloss. quod ibi fallit vt mulier nubere possit ¶ sic ibi fauor matrimonij hoc operatur. ¶ Oppo. vij. ad idem de. l. loci. cor pus. §. si fũdum. ff. si ser. vendi. Solu. quod ibi fallit vt in glo. ao est esse rõ qui ibi ius est in dividuum ad qõ plures admittuntur. Item quia snia non tam datur persone quã in predio vt. 61. ff. si. rei. l. iij. §. si dicant: Et sic preditũ qõ nõ mutatur magis quã pson cõsiderat.

¶ Op. viij. ad idem. ff. de inoff. te. l. postquam. §. si quis ex his. So. vt in glo. qõ etiã ibi fallit: ¶ ibi est rõ qr snia lata est in se valida ¶ testi rescissoria ¶ per gñs remotiua eius qõ habebat in veni et bus abintestato. ¶ sic ibi fallit in sentẽtia rescissoria que est alie vie preparatiua ¶ obstantiũ remotiua. ¶ Oppo. ix. ad idem de aut. itẽ si quis. §. de natura. li. Sol. vt gloss. qõ ibi fallit etiam potest esse rõ qr probato qõ pater eum filium appellauerit i publico documento psumptio iuris est qõ nuptias cum matre Ire rit ideo snia eibus prodest et tali coniugio natis ¶ est talis snie extensio de vno filio ad alium necessaria ¶ non voluntaria bene ponderas. Talis prescriptio. vt fiat multa regruntur vnde vide qõ ibi dixi. ¶ Oppo. x. ad idẽ de. l. si duo. ff. de iureiu. Solu. vt in glo. si. qõ ibi quo ad qualem psumtionem recipiendam que non extorto preiudicat. ¶ Oppo. xi. ad extra qõ bec cõpositio magis concernit preiudiciũ quãp roficuũ vel pariter vtrumq; vz de. l. ingenuũ. ff. de sta. ho. solu. qõ ibi fallit in snia lata sup statu in fauorẽ ingenuitatis ¶ hoc qñ declarative ¶ affirmative non negative profertur vt ibi not. nam primo casu facit ius quo ad omnes non secundo. ¶† Pro declarationẽ tñ predictorum q ro qñ snia dicatur facere ius quo ad oẽs: ¶ dixit Jac. bu. in. d. l. ingenuũ. ¶ bic qõ quatuor sunt necessaria vnũ in yn. §. qõ sit le gitimus cõtradictor. vt. l. si cũ nõ iusto. ff. de collu. detegen. scõm qõ in. pcessu. §. qõ tam defendat ¶ sic pñs alias potius ex contumacia quã ex mala cã presumeretur lata. vt. ff. de inoffi. testa. l. q repudiantis. §. qui contra. tertium ipia snia. §. qõ feratur declaratorie ¶ affirmative. vt. d. l. ingenuũ. ¶ ibi in prin. glo. quartum post sententiã vz vt non detegatur collusio. vt. ff. de pre ua. l. iij. et bic in glos. ¶ bec in snia diffinitiua non intellocutoria quia illa non facit ius qr Ario imperio reuocari potest vt. l. si iudec. ff. de bis qui sunt sui vel ali. iur. ¶. l. quod iussit. ff. de reg. iur. ¶ Sed contra p dicta op. qr de bis segẽ qr' si iudex in rei ven. pronunciat contra possessorem ocl indẽtem declaratorie actorẽ esse dominum fundi qõ bec snia faciat ins quo ad oẽs qr predicta oĩa concurrunt ¶ tunc nõ est falsum per regulã huius. l. et etiam quia casus videt vt non preiudicet nisi scientibus ¶ patientibus: vt. ff. de reg. iur. l. scie. §. scientibus. absurdũ em esse qõ res esset resti. tuta victori cũ non posset tertius qui ignorasset contra istũ victorem ¶ nunc possessorem agere non posset et de modo suo docere pro tanto Bal. tz qõ non fecerit istam rõnem contra dicta superius: nõ ipse addidit illis qntũ qõ requirit vt natura cause fit talis quod oibus habeat preiudicare. ¶ Que autẽ sint tause illtus nature eã rñdet snia que irrogat infamiaz quia velut lepra censentur. vt. l. ex ea. ff. de postu. Item sententia deportationis que est mors ciuilis: vt. l. j. in fi. de contrata. Item sententia excõmunicationis qr nulla prout excõmunicat consortio hominum. Item: sententia exilij siue bãni publici quia respu. non vidit scipsum. vt. ff. de capi. di. l. amissione. §. qui deficiũt. Item sententia in actione populari qr illa non potest ferri nisi semel vt. l. eũ qui. §. in popularibus. ff. de iureiur. Item lata super collusione qr semel tantum ferri potest. vt. l. iij. ff. de preua. Item lata pro matrimonio inter virũ ¶ vro. vt. l. i. in fi. ff. de li. ag. Item lata super patria potestate vel quod filius sit legitim quia est questio stat ¶ preiudicialis. vt instit. de ac. §. preiudiciales. Et bec qñ inter patrem et filium fertur snia quorũ principaliter et directe interest. Secus si inter alios sentẽtiarctur ¶ non cum eo qui fons est generationis sm Ja. de ra. ¶ Cy. in. l. ingenuum. ff. de sta. ho. Et est rõ qr inter fratres nulla actio preiudicialis cõpetit. Item snia lata super iure eligendi cõtra electores patentẽ electo qr causa cõis est argu. ff. de regu. iur. l. scie. sm Jnno. in c. in causis. de rei udi. Item vbicũq; snia lata contra vnum mã datur executioni contra alium. vt. l. si. §. fi. ff. de vsur. rei iu. ¶ ad id quod no. Jnno. in. c. causam. qui fi. sint legit. ¶ de concess. preben. c. postulasti Item sententia super etate. vt. ff. de mi. l. de etate. Item vbi tractatur de conditione persone. nam sentẽtia afficiens personam facit ius inter oẽs vt si queratur an sit laicus vel clericus huius originis vel illius. vt. j. de decu. lege quoties. bec Bal. ¶† Item no. id qõ dixit Jaco. qõ sententia lata cõtra absentem presumitur magis ex contumacia quã ex inala causa. falli qñ per inspectionem actorum pparetur contrariũ scilicet qõ ex iculissima ppbatione fit lata. Itẽ qñ fit abñs ex iusta ¶ pba bili cã: vt bec no. gl. norãda i. l. ij. §. de Ario iu. tu. ¶ Queri põt an ficut snia nocet ¶ pdest ita renunciatio litis. dic qõ non. vt. l. si te. §. de inge. ma. ¶ Quero titius accusatus vel inquisitus de homicidio fuit. decapitatus vel de furto fuit suspensus posita repertum est qõ nõ fuit ipse sed sempronius ex rum sempronius debeat mori. Dicũt doc. qõ sic per regulã huius. l. q est vt snia alteri non prosit ¶ p hoc casus in. l. qui seruum. §. rñ. ff. de interac. res eñ inter alios male gesta nõ pocinaf malefactori vt ibi.

Nec in simili. Casus. nõ expliis sed le gib est iudicandũ. h. d. Concor. ẽ. de sen. l. nemo. ¶ Nota qõ sententia nõ trahitur de similibus ad similia.

¶ Sententia que cum vno fertur in criminalibus alij nõ pt iudicat.

Sententia que contra occisores fertur heredibus negligentibus preiudicat.

Iuris. †Sentẽtia in criminali cũ vno lata nõ preiudicat alij. h. d. ¶ Op. qõ imo absolutoria lata cũ vno preiudicet ceteris. vt. ff. de accu. l. si cui. §. bi idem. ¶ Itẽ sz absolutoria lata p matre prodest milieri. vt. ff. de adul. l. denunciasse. §. si absolutus. So. qõ bic loquitur quãdo secundus accusator vult decere de prenunciatione primi. ¶† Opp. ab extra de. l. j. §. de his qui. vt iudi. ¶ de lege cognitione. ff. ad sillc. vbi sententia lata contra occisores preiudicat heredibus qui fuerunt negligentes in vlciscendo necem defuncti in confiscatione bonorum. Solu. quod preiudicat quando fuerunt citati vt adessent cause non alias ibi inquit Jac. bu. Vel secũdo bic loquitur cum lex de sola pena disponit ibi quando de pena ¶ de ordine preueniendi ad penam: ¶ tunc sufficit seruare ordinem datum vt ibi. vt. §. vbi cause fi. l. j. scõm Bal. Vel dic tertio quod sententia contra occisores lata heredibus negantibus occisionem non preiudicat nisi ad casum fuerint ritati vt dicit Jaco. butri. sed eis consentientibus vel sententie quiescentib aduc sententia nõ preiudicat illis immediate in bonorum cõficatiõe: sed cũ opus quod heredes redarguãtur de negligẽtia. vt. l. si sozo. §. de his qui. vt indig. ¶ illa est immediata causa auferendi bona ab heredibus per fiscum.

¶ Comminationes epistolas ꝛc. Rubrica.

¶ Quia dubitabatur an cominationes iudicis seu eius epistole vel subscriptiones vel programma haberent autoritatem rei iudicate ita qõ reuocari nec mutari possent sicut non potest res iudicata de qua dictum est. §. imo executionem mererentur sicut illa vt pater in titulis precedentibus pro tanto post illos ponitur isto Rubrica. ¶ Comminationes ꝛc. vel aliter continua vt in glo. ¶ Quero quare non habent vim rei iudicate. ¶ respondeo vt in gl. ¶ sic. l. ñ. bic posita videtur apposita pro ratiõe oiũz legum precedentium. Sequitur l. x prima.

Comminatio facta a iudice quam vim obtineat.
Hoc dictio quid importet.
Comminatio de soluendis vsuris vim sententie obtinet.
Appellari an possit a comminatione facta a iudice seuiente.
Comminatio quomodo cognoscatur.
Clausula ¶ si senseris te grauatum ꝛc. quid operetur.

Ecvim. Casus. †Comminatio penalis facta a iudice non habet vim stipulonis interposite a patre nec rei iudicate. h. d. ¶ No. quod comminatio facta a iudice de eo quod non spectat ad eius officium non valet. ¶ Item quod iudices eorum sententias nõ debẽt validare sub pene iudicialis noie sicut nec testores eorũ legata. vt. ẽ. de bis q pe. no. l. j. ¶† Opp. sic dictio nec bic in principi. posita est sui natura implicatiua. Sed bic non declarat quid implicet vel importet: ergo incertos nos dimittit contra §. quibus. ẽ. de no. co. cõpo. Sol. qõ subauditar vt in princ. glo. j. q. d. quod non valet vi sententie vt stipulationes. ¶ Sed tunc quero quare non valet vi sententie. ¶ glo. per. l. quã allegat vult istam rationem reddere: quia tractus futuri temporis non spectat ad iudicem. vt. l. j. §. j. ff. de vsu. addit Ja. bu. ¶ aliam vz qr nõ pcessit in istis vsuris plenaria cognitio que precedere debet sniam. vt. j. co. l. si. ideo non valet vi sententie. et ab ista ratione sic subaudita gloss. excipit casus notatos. ẽ. de iu. l. iudices. ideo dixit sed fallit ꝛc. Et modoest gloss. declarata. ¶† Oppo. ij. qõ comminatio illa de vsuris soluendis habeat vim sententie cum ille possint peti ¶ exigi. vt. ff. de admi. tu. l. tutor qui repertorũ. §. si depositum. Solu. vt in se. gloss. videlicet qõ ibi fauor pupilli hoc operaf cũ vsure cõminate eis debeanf vel alr interdũ comminatio fit legis autoritate ¶ spãliter permittẽte: ¶ bz locũ. l. Ario interdũ absq; lege hoc spãliter permittente ¶ bz locũ lex ista. vel aliter interdũ cõminatio fit ad sniam roborandã. et bz locũ lex ista

ista iterdũ ad culpe aggrauãdã ¶ habet locũ lex Ario. ¶ Opp. tertio de. l. i. §. cũ patronus. ff. de offic. prefe. vr Solu. qõ ibi ad culpam aggrauandam: bic ad sententiam roborandam ¶ etiaz aggrauandam. ¶ Oppo. quarto de. l. imperatoria. ff. de indic. Sol ibi ad malitiam separandam ¶ committẽdã fic. et in auf. qui semel. ẽ. qõ ¶ qñ iudex. bic vt dixi ad propriam sniam roborandam ¶ aggrauandam per terroris cõcussionem: expedite sunt glo. ¶ Oppo. v. ab extra qõ cõminatio valeat ¶ effectui de beat mandari. vt. ff. de manu. l. si qs dicat. So. qõ ideo qr ibi in fauorem fisci fit cõminatio: bic in fauorem priuati sm Bal. bec solu mihi non placet qr nimis largas dat habenas iudici ¶ maxime qr fiscus consuevit in dubio regi de iure cõi. vt. l. j. §. de peti. here. ¶ ibi dixi. Item quia in. d. l. si qs dicat. potius communio concernit fauorem dominorum: ideo solue aliter qõ ibi in terrorem qñ de dño volenti notificat ¶ cõminatur penam a. l. dispositam si non impleat intentionem suã. bic penam proprio motu vult inducere in firmatione sue snie ¶ executionem eius inducendo ¶ sic vult comminari ẽ eo qr nõ spectat ad eius officium.

¶† Quero ab extra qñ iste comminationes terroiem concutiẽtes fiunt a iudice seuiente: an tũc appellari possit. Dic qõ sic vt j. de ap. l. si quis prouocatione. ¶ no. Jnno. extra de appel. c. cuz cessante. ¶ ex hoc, consuluit Bal. quod si quis timet ne cõtra ius ponatur ad tormenta vt appellat: ¶ tunc confessio secuta erit ipso iure nulla. vt. l. j. nil. no. appellat pen. Nec inquit esse opus vt in hoc articulo superior inhibeat quia periculũ est in mora.

¶† Quero. ij. quomodo cognoscitur an fit vel non comminatio Respondeo quod verba iudicis sunt ponderanda. Nam si iudex incipiat a conditione puta si non feceris sic tantum solues ista est comminatio sed si incipiat a precepto vel condemnatiõe vt precipimus vel mandamus seu condemnamus vt sic facias alioquin tantum solues. Tunc distingue aut vtrunque spectat ad officium ipsius iudicis ¶ tunc non est comminatio sed iudicis detractus. vt. ff. de admi. tuto. l. tutor qui repertorium. §. si depositum. ¶. §. seq. Et ibi secundũ non spectat ad iudicis officium: tunc est comminatio vt bic in ratiombus. ẽ. in primo contrario factis. Et ideo inquit Bal. si episcopus confitenti debitum mandat qõ soluat infra. xx. dies alioquin se excõmunicatum cognoscat hoc etiam asserat se facere descripti recitatione: tunc si non soluat in termino erit excommunicatus: vt extra de appella. c. preterea requisiti. ¶ Sed iuxta predicta quero supposito quod valet iudicis comminatio super dependenti a futuro cuentu. vtrum si interim ex irat illius iurisditio evanescat ila comminatio. dic quod si. glossa. est notabilis ¶ text ibi boc probat. ff. de mi. test. l. si certarum. §. fi. Et est ratio quia manda tũ ex officio pendens finitur re integra mutente mandante. vt

6 l. x quia. ff. de iurisd. om. iudi. ¶† Quero de eo quod iudices faciunt quotidie. nam in suis literis preceptoriis adñciunt clausu

a lam istam. a si senseris te grauatum compareas coram nobis recepturus iustitie complementum an tale preceptum non valeat sicut nec comminatio de qua bic. respondeo sccũdum Bal. aut est invalidum: ¶ tunc vim habet comminationis facti. Aut ẽ validum ¶ tunc aut citatus comparet ¶ tunc resolutur in simplicem citationem qr erat alternatuum in electione eius cuius dirigitur appositum. Unde electa parte comparendi et comparatione fctã tua fit preccpti pars prima. aut non comparuit et fiat prius preceptum firmum nec potest iudici aliquid imputari quia preceptum fecit iustificatum. vt notatur. ẽ. fi man. ita fu. ali. l. ea quidem. ff. de oper. no. nunc. l. de pupillo. §. memmisse. ¶ Quero iudex propter contumaciam inquisitum de vulnere posuit in banno centum librarum an de iure compellatur iudex ad istarum centum librarum exactionem ¶ dixit Jac. bu. qõ non nisi in eum fit secuta condemnatoria cum ipsum bannum fit que dam comminatio pene et non finalis pena ipsius delicti ideo nõ habet vim rei iudicate vt bic ¶ ideo in arbitrio iudicis erit et il las ¶ minus prohibito exigere cum possit comminationem revocare vel non admittere: vt bic ¶. ff. de offi. presi. l. illicitas. §. fi. ¶ boc de iure communi sed statuta terrarum qñque prouident vt bona habeant vim suarum cõdẽnatoriarum ¶ cum banniti.

b **Rei iudicate.** fuerint in libro descripti possit exigi. Not. qõ per epistolã non reipublice ¶ vide qõ dixi. ẽ. de sen. ex peri. re. l. j. potest i cerri snia i fauorem

1 Sententia diffinitiua suspectione nõ revocanda.
2 Diffinitiua super bũ dubium propriie sententie interpretari.

Que. Casus. †Sententia diffinitiua nõ revocat subscriptiõe. h. d. Quod itel ligit gl. sine in cadẽ charta vel alia subscriptio est revocatoria facta. ¶ Contra hoc ep. de. l. q' iussit. ff. de re iu. So. bic in diffinitiua ibi in interlocutoria de qua latius dixi. ẽ. de sen. ¶ inter. l post sniam. ¶ Opp. ij. de. l. actorũ verba. ff.

2 de re iudi. Sol. vt in glo. ¶† Quero an verbũ dubiũ ppriie snie possit iudex interpretari. Rñ. gloss. qõ sic per. Lab executione. ff. de app. Quod intelligo si fit de maioribus non de minoribus iudicibus vt hec latius tractaui. ẽ. de sen. ex peri. re. l. i. ¶ Ex quo potest dici quod hec facere dz parte citata ¶ eo p tribunali sedente ¶ in officio suo ¶ iurisditione durante per notata in. c. bone extra de postu. pla. Et interpretatio dz esse declarativa vel expositiua vt ibi dixi ¶ non talis qõ per eã subuertat ius alterius vt hic ne talis per quẽ permittit qõ dictum vel scriptũ est vt hic ¶ extra de accu. c. cũ dilecti. ¶ Et vt exemplariter aliqd videam ponẽqõ iudex sic dicit titiũ ¶ sempronium cõdẽnamus in centuz ¶ quẽlibet eorũ ¶ nõ dixit insolidũ nec p pte vtrũ poterit interpretari qõ illa verba ¶ quẽlibet eorũ intellecre it p pte ¶ videtur qõ nõ qr intellectus q attribuit huic dictioni qlibet est qd insolidum: vt. ff. de leg. j. l. si plurib. in prin. ¶ ibi no. Unde si interpretetur pro parte pertinente bui intellectus nõ licet vt dixi: sz cõtra tenet bic ex eo qr ingt ipse intellectus non est modus signandi necessarius psumptivus: qr pcepit ꝑbationẽ in contrarium ar. eius qõ not. ff. man. l. si creditor. §. si inter. Et ideo ex quo nature negotij talis interpretatio zgruit et est standũ sec ingt ipse fi nature negotij ideo conueniret quia ab eo extranea esset. nam tunc admittenda nõ foret. ista vltima verba valde mihi placent sez extranea interpretatio nõ admittat: sed congrua natura negotij de quo agit. Sed decisio qõnis quã facit nõ infertur ex bis ideo aduerte si actor petebat vnũquenq; cõdemnari p pte tũc interpretatio illorum verborũ ¶ quolibet eorũ mihi placet vt i a telligebaf p parte qr si interpretaref insolidũ interpretatio talis nõ conueniret negotio ¶ sic illa ¶ quẽlibet eorũ insolidũ qõ ꝑbo primo ex eo qr insolidum contra quẽlibet agebat ¶ cõdẽnatio petebatur ¶ sic cõdemnatio interpretandoex quo sensus verborum ¶ ꝑbationes facte non repugnãt imo applaudent. Solu. qr ꝑmus sensus illorũ verborũ ¶ quẽlibet eorũ que apud intellectũ audientiũ percipit est vt insolidũ intelligit: vt in gl. dicte. l. si plurib. ergo illi standũ. ¶ Tertio qr bũ iudex dicit titium ¶ seium condemnamus in centum si vltra non dixisset itel b ligebãtur cõdẽnati in turibus: vt. ẽ. tit. ij. l. i. Cum igitur addit ¶ quẽlibet eorũ bec ꝑba adiecta aliqd debẽt operari ¶ augere vel ampliare in mentem saltem ꝑferentis. ar. l. ea ñ adiectio. ó leg. iij. ¶. l. si qñ. de leg. j. Sed nõ pñt vltra ꝑpari nisi declarationem mẽtis iudicis vt propria verba dũ dicit titiũ ¶ seiũ condẽnam? in centẽ nõ colligat in veriles sed quẽlibet eorũ in centum: ideo illa verba adñcit. ¶ Quarto qr dicta in precedentibus intelligañf repetita: vt. l. si titius. ẽ. de op. li. ¶. l. titia. idẽ rñdet. ff. de v. obli. ¶ maxime ex virtute copule q est attractiua precedentium ex qua daf intelligi qõ iuxta illa verba ¶ quẽlibet eorũ repetañf antecedentia verba. s. cõdemnamus in centũ: sed per talia ꝑba clare intelligitur quẽlibet insolidum esse cõdemnatum: ¶ si dctur alia iterꝑtatio illa erit extranea a verbis ¶ mente resoluta ex eis ¶ Ultima ista. l. facit ad. q. pone qõ iudex cõdẽnauit pluris vel minoris ¶ in fi. dixit si condẽnatio esset pluris vel minoris quã deberet ex forma statutorũ ex nũc eã reduco ad debitã quãtitatem an dicta clausula aliqd relenet ¶ vf qõ nõ per hãc. l. qz subscriptio iudicis Ario snie lata et in eadẽ charta nihil releuat vt bic. Et ita tenuit Jac. de bel. ex eo qr illa verba non faciũt sniaz conditionalẽ sed resoluẽdã sub conditione: vt. l. ō. ff. de in diem adie. sed iudex non põt suam sniaz resoluere nec mutare vel corrigere: vt bic ¶. ff. de re iudi. l. idẽ. ¶. l. actor verba. sec si in ipsa snia cõditionalr diriset qr constat nobis delictũ esse cõmissum per titiũ: ideo ex tali delicto tãta pena ex forma statutorum dz imponi eum in tñ cõdemnamus vel in plus vel in min sm formã statutorũ: tũc esñ fz Bar. talis snia vz qr sufficit tũc delictũ declaratũ esse ¶ postea in executione declarabitur pena vt. ff. ad turp. l. j. §. j. ¶ ita notat ipse in. l. iudex. ff. de reg. iur. ¶ Sed attende qr contra dictũ Jac. de bel. facit quedam glossella posita in l. item labeo. §. plane. ff. famil. hercis. que vult qõ si. iudex dicit saluo qõ infra dicã qr talis reseruatio valeat sed illa potest verificari in accessoriis vt in fructibus ¶ in litis expensis.

¶ Verba comminatoria iudicate rei autoritatez nõ habent.
Nisi dictio quando disp. nat.
Excommunicatus si non fuerit hoc ipso est excommunicatus nõ facientes. ¶ nu. seq.

Interlocutio. Casus. verba cõminatoria nõ habẽt autoritatẽ rei iudicate. hoc dicit. ¶ Nota quod grauamen mandatum per iudicem in casu debiti non soluti dicitur comminatum non dispositum vel iudicatum. ¶ Itẽ no. quod verba imperatiui modi indiscrete ¶ ex abrupto prolata a iudice non necessitant si sint scripta. ¶† Item nota quod di

¶ Clausula ista. addevital. de cãpania i tractatu clausularum vbi diffuse de ista cla. ¶ Ego ẽt dixi de ista cla ¶ illi? effectu et opatione in tra. claraũ in claus. iudicatorum versi. comparcas si tua putaueris interesse. in alijs ver. sub codex. §. ¶† Iper epistam. ista. l. qñ voluit qõ pepistam non possit snia ferri limitak fingit p l. nõ figura. ff. de acti. ¶ obli. ¶ qõ no. bal. i aut. habita ẽ. ne filij ꝑ pfe. ¶ ibi i apost. no. Mod. ¶ phi lip. frã. i. c. cõsiõnẽ. extra de sen. excõ. lib lvj.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Dictio nisi. ad de bar. i j. titia. i §. lucr. ff. ō pig. act. ꝛ p arch. i. c. j. de ẽpiscit. libr. vi. Car. i. cle. multo rū de pe. item qō dictio nisi qñ affirmativa precedit ipsum necessitates ꝛ diminuit ō suo gñe §3 bal. in. c. cum accessissent. de cōstit. in 3 v. col. ¶ Itē adde soci. cōsi. cxv. lci. §tantissime doctor. ō. tertiam. vsi ibi nā ōr ibi ō. p. c. char. vō. b c. ¶ Revocat. ad de de hoc. s. suia lata p istā vl fal sos testes lata vadeat vide saly. in l. si ex falsis. in. vi. ō. or. attēde. ꝛ qō ibi posui in addit. ad ipm in addi. ad ipm in ō. qō tūc fit nulla. §. de transac.

ctio nisi a bic non dispōnit. Et est ratio qꝛ bic resoluitur nisi non sit ꝫ ditionē facit ꝛ cōditiones ꝛ ptātiue nō dispōnūt: vt. i. si qs sub cōdi. ff. si qs omitt. cā test. ꝛ qō. dictio nisi ꝛ si nō eq parantur no. ff. si qs cau. l. si cū. §. q iniuriarū. ꝛ bec vera qñ adḟcitur oratio ni vt bic. Sed vbi non adḟcꝛ cur rei tñ vel persone tñ ita orationi tantum vt non lego nisi talem vestem sempronio: vel lego nisi talem vestem vel nisi talē fundū titio ꝛ ponit ꝛ dispōnit id cui adḟcit ꝛ nulla conditionē facit: ꝛ in bis casibus adḟcitur rei ꝛ idem si persone tñ vt nisi titio lego fundū ꝛ hoc qñ aliud signū vniuersale vel eq pollens nō est appositū qō rē illā vel pso nam continere vel comprehendere valent: nā si sit appositū dic vt dixi in. l. actione. §. de transac. ¶ Itē attende qō ista ỹba nisi obsequiū debiti prestitisset possunt intelligi in preteritū et tunc dispositio sequens vel preceptum non suspenditur sed statim vel tenet vel vires non hꝫ: vt. l. ad presens. ff. si cer. pe. ¶ † Et ideo si episcopus excōicat te si non solueris statim es excōicatus si tunc non solueras ꝛ te postea soluente resoluit excōicatio: pūt etiam intelligi in futurum vt solueris quadruplum misi solueris infra mensem ꝛ an tunc suspendatur videtur qꝛ sic qꝛ ista nisi resoluitur in si ꝛ nō. ergo suspendit preceptum sequens: vt. d. l. ad presens. in contrarium qō interim nō suspendat ꝫ eo, postea soluente infra tempus preceptum penale resoluatur videtur probari per notata. ff. de in di. ad de. l. ỹ. Ego dico qō in casu huius legis bec interlocutio est conditionalis ꝛ suspensiua per rationē primo factā. ¶ Non ob. l. ỹ. ꝛ qō ibi no. qꝛ aliud in contractibus vt ibi. Alliud in sententiis vt bic sed bec nō est tuta: qꝛ in contractibus suspendit. vt. ff. de verb. obli. l. lucius. Quare aliter videt dicendum vez qō aut dispositio cui adḟcitur dictio nisi illā est de re facta ꝛ tunc dictio nisi illam non suspendit sed ad illam accedit resolutiue. vt. ff. d. actio. rob. l. l. obligationum fere. §. conditio. ꝛ ita loquitur. de l. ꝛ glo. ỹ. sua. Aut dispositio in illa est de re fienda ꝛ tunc dictio nisi illam suspendit. vt bic. ¶ † Et ex hoc infertur ad questionem de qua dubitatur pone enim qō inder ecclesiasticus excommunicauit titium nisi tale quid fecerit infra triduum an interim est excommunicatus: ꝛ videtur glos. notanda tenere qō sic. d. l. obligationum fere. §. conditio. Et est ratio qꝛ dictio nisi adḟcitur excommunicationi velut rei iam facte: et aliud pro sui executione, non expectat. ¶ Non obst. bec ler quia gic rei fiende adḟcitur; dominus tñ meus dicebat qꝛ in sententia interlocutoria dictio nisi ei adiecta. ponit conditionaliter et suspensiue. Et est ratio qꝛ potius censetur cōminatio, quedam et ita intelligit hanc legē in diffinitiua vero dicebat dictionē nisi ponere resolutiue: quia illa non habent vim comminationis vt bic: ꝛ. §. eo. l. j. Et quia diffinitiuarum regulata prolatio non est vt ferantur sub conditione. vt. ff. de inter. ꝛ rele. l. relegatorum. §. ad tempus. ꝛ. ff. qñ app. fit. l. ỹ. §. biduum. ꝛ de bis latius dixi in l. actione. §. de transi.

1 2 3 4

Iudex. Casus fulminatio iudicis statim libelli cum exequentis non habet autoritatē ei iudicate. hoc dicit. ¶ Nota qō iudex debet audire partes negotium examinare non fulminare. Item qō ante diem datum disceptationi iudex non debet invocare. Item missio in possessionem non seruato iuris ordine est ipso iure nulla et ex ea non tribuitur possessio vt in glossa. Bartholomeus de Saliceto.

1 ¶ Litere presides an habeant vim rei iudicate.

Rogrāma. Casus. † Litere p̄sidis in p̄ dicti palatio posite vel pui lam misse terrorem continentes vel ipsius metam autoritatem respicientes non habent vim rei iudicate. h. o. Pin vtrāq; expositionem glos. ¶ Querit Bald. pone quod preses misit literas per districtum quod nullus extrahat bladum de districtu sub pena mutilationis pedis: an contra facienti possit iure pes mutilari. Et dic quod non quia omnes pene capitales requirunt diffinitiuam sententiam procedere. Item quia licet pretor habeat potestatem legis condende tamen reperies quod fecerit aliquod edictum de pena capitali: ꝛ si hoc non inuenitur in pretore multominus in preside. Item quia in episcopo qui similis est pretori non inuenitur quod possit facere statuta circa penas capitales. l. per petui carceris nec degradationis clerici: licet circa penas medicinales sit: ergo nec preses Licus. Et hoc nisi illud ius nouum emanasset cum consilio ꝛ deliberatione procerum quia tūc esset seruandum: vt not. in. l. j. §. qui magistratum. ff. quod quisq; iuris. Cum igitur in themate nostro de iure communi nec statuto municipali nec prouisione populari vel a proceribus deliberata edictum illud non processerit: sequitur quod velut ex abrupto factum non habet vim legis nec sententie vt bic. ¶ Similiter inquit quod preter naturam iudicū non potest penam in partis fauorem apponere sed fisci ꝛ p̄ pter contemptum iurisditionis sue: vt notat Specula. in titu. de sent. §. species. versic. sed nunquid iudex. licet arbiter propter sui contemptum nullam imponere possit: vt. ff. de arbi. l. arbiter in

tra kalendas. ¶ Aduer. et amen quia propter predicta non facet qō quodlibet presidis edictum a proceribus approbatum valeat sed demum qñ est factum de eo qō populus ipse statuere posset non enim de omnibus est ei facultas concessa vt no. doct. in. l. omnes. ff. de iusti. ꝛ iure.

¶ Judicium duello equiparatur.

Q Elod magno. In ista lege ponit ratio quare ilegibus precedentibus comminationes ꝛ epistole vel programa non habent vim rei iudi. vt dicit supra rubrica. Casus. ¶ Per sententiam altera partium conligitur ꝛ alteri victoria datur ideo cum paucis literis ꝛ sine magna deliberatione ad illam proceditur. hoc dicit. ¶ † Not. qō bellum seu duellū ꝛ iudicium equiparantur: ideo litis cuentus sicut bellum iudicandū est dubium. Hinc decimus quod melior ꝛ tutior est pax certa quā separata victoria. Nam bec in manibus nostris illa vō deorum est.

1 2 3

¶ Si ex falsis instru. vel testi. iudicatum sit. Rubrica.

¶ Continua rubricam ad precedentes vt in glo.

¶ Sententia lata ex falsis instrumentis vel testibus revocat. Pronunciatio super incidenti exceptione rei iudicate tollitur. Debitū efficitur per sententiam quod alias erat indebitum.

1 2 3

Statutum. Primo dictū ex quo cundo obiecti reiectio. tertio reiectiōis ratio. secunda ibi: non obstante. tertia ibi: ꝛ quia non. ¶ Casus. † Sententia lata ex falsis instrumentis vel testimoniꝫ revocatur a falso probato et qō inder motus fuerit ex illis etiam preter appellationem nisi de falso prius fuisset cognitum: dicunt prime tres leges huius tituli: vel si vis summare quemlibet per se dic sententia lata ex falsis instrumentis revocatur falso probato ꝛ quod inder motus fuerit ex illis nisi prius de fallo cognitum fuerit. hoc dicit. Et pone quod tertius agit contra possessorem peti. heredi. ex testamento ꝛ obtinuit: demum aduersarius dicit testamentum falsum. oppo. de re iudic. ꝛ queritur quid iuris: ꝛ responde vt in litera. Supplet er. ibi quesitum quasi dicat quod si in primo iudicio fuisset de falso quesitum obstaret exceptio rei iudicate. ¶ † Ex quo no. quod pronunciatio super incidenti preit exceptione rei iudica. Alia no. que sunt in summario et specialiter no. quod in practica expedit probari quod inder motus fuerit ex illis falsis probationibus ad fic iudicandum. ¶ Opp. quod postea de falso non possit queri: vt. l. fina. §. de fide instru. Sol. vt in glo. qō ibi de falso prius fuerat quesitum: bic nō. ¶ Opp. tunc ab extra quod licet fuerit quesitum bic non habeat obstare excep. rei iudi. cum super illo non fuit pronunciatum. Solu. quod si non expresse cum tacite pronunciatum fuit: quod sufficit vt bic: ꝛ. l. j. §. de orig. iur. ¶ Oppo. ỹ. ꝛ ab extra quod licet fuerit quesitum: adhuc non preiudicet: vt. ff. de compē. l. quod in diem. §. si ratione. Solu. quod ibi non cognouit vel perfunctorie quod non est de natura sententie diffinitiue: vt. §. ttul. l. iudex. ꝛ. l. fina. ideo non obstat exceptio rei iudi. bic plene cognouit vt debuit: ideo obst. exceptio. ¶ Opp. ỹ. ꝛ ab extra quod si bic plene cognouit: adhuc non obstat quominus criminaliter: quia nausa ciuilis vt minor maiori non preiudicat. vt. l. j. qui accu non pos. ꝛ. l. per minorem. ff. de in. Solu. vt no. ꝛ ibi dixi. §. quā ci. ac. parte cri. l. j. ¶ Oppo. v. cum glos. de. §. semel. insti. qui manu. non possunt. vbi ex falsa causa nō retractatur iudicis decretum in manumittendo adbibitum. Sol. glos. quod causu ibi fuit vera: licet iusta id est a iure non approbata fuit enim causa impulsiua ꝛ non necessaria. ¶ Sed bic attende quia Jaco. de raue. reb. probauit istam sol. que ter. violat in. d. §. semel. ꝛ verum dicit vt late scripsi. §. de man. l. j. vbi vide ideo dicit ipse quod quedam solutio ibi posita in glos. est vera vez qō ibi speciale in libertate ꝛ sedm eum est ratio: quia sentētia lata propter falsa instrumenta retractatur per restitutionem in integrum: vt not. in. l. seq. Sed aduersus libertatem non datur restitutio: vt. §. si aduer. li. j. ergo ꝛc. Sed defendentes glo. dicūt quod ratio Jacob. precedit vbi libertas teneret sicut tenet bic sententia sed libertas ibi non tenet quia in causa minoris decretum inter positum ex falsis allegationibus non valet: vt j. ỹ. §. subuctum. ff. de fi. li. ꝛ. §. de predi. mi. ꝛ. l. si preces. ¶ Sed attēde quia puto quod libertas prestita falsa causa licet in se iusta valeat per. l. iusta. ff. de ma. ꝛ per dictum. §. semel. cui respondeo gl. non potest aptari vt patet ex continuatione quam hꝫ ad precedentia: ideo dico quod sicut sententia bic retractatur in odium probantis falsum: ita ibi libertas nō retractatur in odiū minoris falsam causam pbantis ne dolꝰ ei⁹ ei patrocinet. ¶ Nō obstet si preces. §. de predi. mi. quia a pupillo non fuit falsa causa allegata

Et qui. Si ex falsis instru. vel te. ꝛc. Falsum. 59

allegata fi ab illo vel ibi in pupillo non doli capace vel ibi fautor libertatis odium inmoris falsam causam allegantis ibi simul non concurrunt. ¶ Non obst. etiam. d. l. cum ratio. §. subuentum. quia ibi falsitas est in substantia rei petite. bic in causa petendi. Item ibi decretum interponit ꝛtra absentem falsum non obligantem in. §. semel. contra presentem ꝛ falsum dolum cōmittentem. vnde odium falsum cōmittentis est cā vt valeat in eius preiudicium in. d. §. semel. et etiam cā vt non valeat ad eius profectum in. d. §. subuentum. ¶ Opp. vt. ad idē de. l. statuliberi a ceteris. §. quintus. ff. de sta. li. vbi snia lata in pe. bere di. facit ius. sol. qō illud verum nisi sit lata preterto falsorum instrumentorum vt bic. ¶ † Opp. vō. ad idem qꝛ per snīam indebitus efficit debitū. vt. §. de cōdi. inde. l. j. ꝛ. ff. fa. ber. l. cū putarem. sed hoc non pōt iure snīari nisi qꝛ sic est. pbatus. vt. ff. de offi. presi. l. illicitas. §. veritas. ꝛ si indebitū est probatū debitū sequit qō falsum est probatum. igit snia est retractanda vt bic. ꝛ per ꝛns illud non pōt peti ex snia. Solu. qō ibi vel cā inserta ꝛ probata habuit primo dium veritatis. ꝛ sic nō pōt dici ex tota falsa. vt ff. de lega. ỹ. l. cū filius. §. heres meus. vel si non habuit primo diū veritatis dic qō ex vera rei cōfessione fuit pbata. vel dic qō ibi q̄tū ad vim repetitiōis soluti tanq̄ indebiti que fieri non pōt vt ibi nisi snia rescissa vt bic. ꝛ banc pōt gl. j. e. l. si. ¶ Quero quid si actor in casu nō ignorauit a testiū falsū. Dic qō nihilominus snia retractet per restōnem in integrū. vt not. ff. ad treb. l. seruo inuito. §. cū pretor. ꝛ dicā in. l. seq.

1 a

¶ Victo ex falsis instrumentis an succurratur si appellauerit. ꝛ numeris seq.

b 1

Et qui. Casus. Etiam si non appellaꝫ victo ex falsis instrumentis b succurratur p restitutionem in integ. hoc dicit. ¶ † Op. quod non appellanti non succurratur quia non appellādo sententia confirmari videtur. vt. §. quomodo ꝛ quando in. l. ab eo. ꝛ. §. de sen. que sine cer. quāti. l. fin. Solu. quod confirmat vt appellationis beneficium sibi tollat sed non beneficium restōnis in integrū. ꝛ maxime qñ ex falsis instrīs est lata vt bic. ¶ † Opp. ỹ. qō si non appellauerunt eis non succurrat: ꝫ ex falsis instrīs sit lata. vt. ff. rē ra. ba. l. cū minore. §. fi. Sol. vt in gl. i. f. qō fallit eo solo casu quo falsus pcurator agit qꝛ tunc appellādo ratum habere vī vt in ꝫtio. Gloss. facit qꝛ si dicit ratificare ergo appellatio non dz ei pdesse. vt. j. de ap. l. ad sokonem. ideo Bar. dixit qō approbat snīam vt latā sed non vt iuste latā. ꝛ ió appellatione non prosequit. Mibi vī qō cā approbet vt talez qualis est. Et ió fi nulla esset ipso iure per appellationē, non faceret eam aliquā. vt. l. si expēsum. ff. de app. vnde appellatio i cōtrario nō validat sententiā qꝛ valebat in preiudicium falsi, pcuratoris sed eiꝰ effectū extendit ꝛ ad se trahit qꝛ officiū pcuratoris ratificat ꝛ ammodo ei ratificanti nocebit qꝛ prius ei non nocebat. vñ dicere possum si querit an tollat appellatio beneficiū restitutionis ꝛ dico qō nō vt bic. ¶ Et estrō qꝛ non sunt opposita sed ambo tendunt ad eūdem effectū. vt. ff. de mi. l. preses. et. l. prefecti. Aut queris an tollat bñficiū nullitatis: ꝛ tunc aut snia ē nulla quoad omnes ex defectu iurisditionis vel solennitatis nō seruate: ꝛ tunc appellatio illud non tollit. vt. d. l. si expressis. imo ꝛ cause nullitatis in est appellatio. vt. ff. fa. ber. l. quedā mulier. ꝛ ff. de iur. pa. l. carmelia pia. Aut est aliqua quo ad alios qꝛ nihil est omissum sed est nulla respectu appellātis: ꝛ tunc appellatio tollit ei beneficium nullitatis. vt. l. cū minor. ff. rem rat. hab.

3 ¶ † Quero modo cū gl. an audiaꝫ ex integro ipso iure vel per restitutionē prius habitā. dicit glo. aut snia fuit lata contra minorem: ꝛ tunc ipso iure est nulla qꝛ snia ex falsis probatiōibꝰ cōtra minorem lata. vt. §. b ex fal. al. l. j. ꝛ. ỹ. Aut est lata cōtra maiorem: ꝛ tunc per restitutionem. vt. ff. de re iudi. l. diuus. Sed bic attende qꝛ Bartol. in. d. l. diuus. istud vltimum limitat per. l. si pretor. §. marcellus. ff. de iud. ꝛ ideo quando snia est lata contra maiorē sub distinguit. Nam aut est lata contra presentē ꝛ est necessaria in integ. resti. Aut contra absentem: ꝛ tunc aut presens pro quo lata est in dolo nō fuit ꝛ ad huc restitutio est necessaria. vt. d. l. diuus. ꝛ. ff. ad trebel. seruo inuito. §. cum pretor. ꝛ ibi glo. aut fuit in dolo: ꝛ tunc snia est ipso iure nulla. vt. d. §. marcellus. hec sunt verba Barto. sed dubito an in precedenti casu restitutio sit necessaria. ideo vide quod plene scripsi. §. de fal. l. querela.

4 ¶ † Quero quid si instrumēta producta conuentus recognouit quasi vera ꝛ iudex confessionem ꝛ instrumēta secutus ꝛ fecit preceptum de solvēdo an postea cōtrauenire possit. dic qō sic per restitutionem in integrū vt. l. qui agnitis. cū ibi no. in gl. ff. de exc. ꝛ ibi habes casum qō confessio erronea facta preterto falsorum instrumentorum vna cum sententia subsecuta per restitutionē in integrum retractatur.

¶ Scriptura attestationum quando falsa esse dicatur.

2 Sententia retractaꝫ si testes quoniꝰ modo falsum dixisse ꝫstet.

3 Testis qui pecuniam recepit vt falsus repellitur.

4 Judex qualiter probetur motus ex falsis attestationibus.

Falsum. Casus. Sententia lata ex falsis testimoniꝫ a iudice secuta rescinditur. hoc dicit. ¶ Ho. duo esse probanda videlicet qō falsum dixerunt ꝛ quod inder illorum falsorum testimonia secutus sint. ¶ † Quero primo quando attestationum scriptura possit esse falsa. ꝛ respondet glo. quod duobus modis vel quia falsum dixerunt vel si verum tabellio corruptus aliter scripserat quam dixerant ꝛ vt iste secundus modus comprehenderetur in illo verbo attestationem attestarētur glo. exposuit. i. scripturam in qua dicta testium continentur. ¶ Sed circa secundū modū potest dubitari qualiter scripta esse possit qō tabellio aliter scripsit q̄ dixerint cum in secreto examinentur. Et respōdeo si primum dictum originale appareat ꝛ sedm träscriptū ꝛ iudici tradutum aliter dicat vt ibi: aut illud aliter scriptū esset primū originale: tunc difficile est hoc scire misi testes dicant aliter dixisse: et an tunc eis credi⁹ debeat vel scripture tabellionis stari est dubium: circa qō vide qō scripsi in. l. si qs decurio. §. ad. l. cor. de fal.

1 a

2 ¶ † Quero. ỹ. an ad hanc retractationē snie faciende sufficiet qō quouis modo testes falsum dixerint. Et dixit ¶ Pla. qō nō §3 op3 falsum dixisse corrupti pecunia: vt. l. diuus. ff. de re iud. non ergo ꝑm eū sufficiebat si falsum dixisset odio vel gratia: sed glo. reprobat ꝛ bene primo per rubricā nostrā ꝛ per literā bic posistrā q̄ loquuntur indistincte. Secūdo quia retractatur per instrumentum quouis modo falsum: ergo et idem per attestationes quārūcūq; falsas cum parem vim obtineant testes et instrumenta: vt. l. in exercendis. §. de fide instru. ac etiam quia testes instrumenta dicuntur. ff. de fide instru. l. j. Et bec opinio communiter approbatur sed superuenit Bar. qꝛ ¶ Pla. defendere nisus est dicens qō ¶ Pla. dixit verum in casu ꝛ extra illum casum glo. dicit melius: ideo dicit ipse considera qō quandoq; quis se astringit ad probandum duo scilicet falsitatem ꝛ corruptelam: ꝛ tūc non sufficit ꝓbare alterū ꝛ sibi imputet qui se ad hoc astrinxit: vt in c. licet causam. de ꝓba. Quandoq; licet duo proponat ad alterum tantum ꝓ victoria sua sufficit se astringi: ꝛ tunc alterum probari quod sibi sit sufficiens sufficit. ¶ Quandoq; de his nihil dicitur et tunc inquit ipse infpice modum proponendi vel opponendi ꝛ eius formam. Nam si opponit vel proponit qualificando personam puta dico qō testes falsum dixerūt corrupti: ꝛ tunc inquit ipse qō se astringere videtur ad probandum nedum falsum sed corruptelam ꝙ ꝓbari asserit: vt in. d. c. licet causam. ꝛ ita dicit quod loquitur. l. diuus. ff. de regu. iur. et illo casu ¶ Pla. dicit verum. Si autem non qualificando simpliciter personam sed potius adḟciendo qualitatem ꝓ causa dicta puta dico quod direrunt falsum. Item ꝛ corrupti et vel per copulā puta ꝛ corrupti ꝛ tunc sufficit ꝓbari falsitatem: licet non ꝓbat corruptelam et ꝓ ista distinctione inducit in simili. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. ỹ. ii. expositione verborum edicti. ¶ Dz attende. nam in casu nostro visum mihi, alias fuit qō Barto. non bene dicat. ꝛ idem reperio quod dicat Bald j. co. l. fi. licet non ad plenum declaret. Et ꝓ tanto considera quod interdum qualitas adiecta facto de quo queritur formificat seu specificat delictum. Interdum transmittit de vna specie in alias interdum neutrum eorum facit sed penam alterat seu adḟcit vel accumulat. ꝛ ista nō est materia nostra. ideo omitto ꝛ remitto ad ea que de his plene scripsi. j. ad. l. iul. de vi. l. turonis. vbi videsis declarat plen⁹ quā alibi. Interdum neutrū eorū facit qꝛ adita quātū ad id de quo q̄rit nō plꝰ opaꝫ q̄m si de ea nihil dictū fuisset ꝛ iste est casus noster: quo casu dico qō siue adḟciatur per sone: siue facto: siue in vna oratione: siue in duabus: sufficit factum ꝓbari quod est sufficiēs ad id de quo queritur vt est in casu nostro: nam sufficit ꝓbari falsuꝫ testimoniū quodcunq; sit illud quod falso causam dederit: siue odium: siue amor: siue gratia: siue corruptela. Et licet dicam quod corrupius pecunia dixit nihil releuat quia non immutat modū petendi rescissionem sententie. Non enim illa corruptela sententiam reddit nullam sed restitutionem permittit ac si non interuenisset: ū ideo non est verūz qō dicaꝫ se astringere ad illā ꝓbandā cum ex abundanti sit apposita causa maioris odij testibus infligendi. Et sic simpliciter sto cū glo. ꝛ in casu. l. diuus. ¶ Non ob. c. licet cām. extra de ꝓbatione. qō pondera qꝛ illa productio testium ad probandum testes ecclesie rauennatis erat suspecta legi ꝛ iudici propter lapsum terminorum: ideo ibi mandatur vt de omnibus circunstantiūs interrogentur. Et etiam pondera qō ibi corruptelā ꝛ non falsum probauit qō est principale ad probandū. Item pondera qō ibi forsan aliter ibi non fuisset admissus quia suspectus se ibi astrinxit expressiꝫ ad ambo probāda: vnde ꝛ merito eo nō probātere pellitur qꝛ non est sublata precedens suspicio: imo aucta qꝛ imo ponderatis p̄dictis que fuerunt causa illius decreti dico ibi fore casum qō per ista verba dico qō testes corrupti dixerūt falsum non dicitur excipientis vel proponentis se astringere ad

b

c

d

a ¶ Ignorauit. ad de gl. in vbo pet. pim⁹. bar. ꝛ bal. in. l. si ex falsis. §. de trāl. ꝫ adueri. te qꝛ nō loquuntur i snia ē bñ verū qō Ex. ꝛ ¶ De. ibi i. nū. q. qs refert. d. alex. i. l. dū modo. in. ỹ. col. ff. de re iu. i fi. tenent ẓium. ꝛ sic limitant. d. l. dū. uus. postea do. alex. allat bar. et Bald. tenere qō imo retractet vt ibi per eum.

b ¶ Ex falsis instrumētis. adde bar. in. l. naz ꝛ postea §. fi mino. i. m. ỹ. col. vī. ỹ bo cop. ff. de iureur. glo. ꝛ doct. i. c. fi. p. l. diuus. de re iud.

c ¶ An tūc eis credi debeat vel scripture tabellionis stari est dubium. §3 qd fi testes dixerint notarī errauit qꝛ nō animum bec ỹba §3 dāā alia de q̄bus nō recordamur: dic qō probāt negatiuam: sed nō affirmatiuā qd actū fuerit factum est qō testes dicant rem non ita gestam ꝓ ut cantat instrm is ignorant q̄liter res fuerit gesta qō est singulare vt p Soci. cōsil. clxvi. inci. diu pfecto ancep. ỹ. cōfirmo boc. circa medium. in. ỹ. parte charta. xl.

d ¶ Corruptelaꝫ de hoc dicto vide bal. l. l. fe. i. vī. vltio scias. bar. i l. fulcinius. §. ỹ. ff. qui. ex cau. in pos. eaf. cundē in l diuus. ff. de re im. ꝛ ibi bal. pleniſſime. ꝛ i. l. circa de ꝓba. mod. in. c. ỹ. ex de rescrip. bal. in. c. ls cām. extra de ꝓba. ꝛ i alleg. c. ỹ. ꝛ in. l. j. §. de consti. indebi.

Universidad de Navarra Biblioteca

3 probandum vtrunq; qđ est contra id qđ dixit Bar. ¶ †Quero dixi superius quod probatur testes dixisse falsum si probat directe vel indirecte contra id quod ipsi direxit sed ponę quod hoc non probatur sed corrupte la tantū puta quod pecuniam recepit dixit Bar. in. d. l. diuus. quod ☞ si verum dicant hoc solus probari sufficit quia falsus est. ☞ pro hoc inducit. ff. ad. l. cor. de fica. l. i. circa princ. ☞ glo. ibi positam super verbo aduocationē. ☞ quia contra inramentum suum dicitur fecisse ideo vt periurus repellitur. vt. ff. de testi. l. si quis testibus. Ego dubito: nam licet repelli debeat vt ibi tamen si non fuit repulsus ☞ lata est sententia an sententia ex hoc solo veniat rescindenda non habeo legez nisi quando falsum dixit vt hic in. d. l. diuus. ☞ non sequitur corruptus sic dixit ergo falsum dixit. ☞ pro his videtur quasi casus extra de procur. c. licet causa. versi. idem quoq; testes. ¶ Non obst. glo. superius allegata in contra. quia illud quo ad penam ei imponendam non quo ad rescissionem sententie cogitabis.

4 ¶ †Quero nunc cum glosſ. qualiter probabitur qđ iudex ad fic prouocandum fuit motus ex illis falsis instrumentis vel attestationibus. respondeo vt hic in glo. ff. qđ si nulla alia sunt instrumēta vel testimonia probantia nisi illa tunc iudex semper videtur ex illis motus. argu. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presi. et quia actore non probante reus venit absoluendus. vt. l. qui accusare. ff. de eden. Si autem sunt quedam vera quedam falsa tūc si vera sunt sufficientia ad probationem ☞ iustificationem sententie tunc ex illis creditur motus. ☞ etiam si sit motus ab ab omnibus quia omnia probant falsa nec relenant. vbi autem vera non essent sufficientia tunc creditur motus ex falsis. ¶ Ultimo glo. ppo. quod post sententiam de falso queri non possit. vt. ff. de fide instru. l. fi. §. fi. Solu. quod ibi in primo iudicio de falso fuerat plene quesitum hic non vt dixi §. eo. l. i. vbi hec solu. videtur probari ☞ ad de que dixi in. d. l. fin. ¶ Jeem ab extra op. quod restitutio in integrum non sit necessaria quia falsificans acta perdit causam. l. in fraudem. §. quoties. ff. de iure. fis. Solu. quod quandoq; committit falsum circa acta postq̄ sunt scripta ipsa falsificando: tunc perdit causam vt in contrario. quandoq; circa alia vt testes vel instrumenta falsa in ducenda. ☞ tunc habet locum lex ista cum sua materia. quandoq; iudicem corrumpendo vel aduocatum aduersarij vel illius procuratorem: ☞ tunc dic vt in l. i. §. de aduo. di. iu.

1 ☞ Judicium preiudicat cuius sententia preiudicialis est.
2 Exceptio falsi instrumenti an impediat executionem sententie. ☞ numecis seq.

1 ¶ Sulpēdit execu-tio q̄ exceptio a nes pūt opponi in executiōe sentētie. vide Bart. in. l. iiij. §. condēnatū. de re iud. et vide eū in. l. diuꝰ. eo titu.

2 **Judicati** Casus. pendente lite super rescissio instrumentis late eius suspenditur executio[a] ☞ sententia rescissa soluti datur petitio. hoc dicit notabiliter. ¶ †Hoc. quod cuius iudicij sententia est preiudicialis ☞ ipsum iudicium pendens vt hic. facit. l. fundi. ff. de ex. ¶ Oppo. quod soluti non detur repetitio quia adhuc stat sententia que illius impedit repetitionem. vt. §. de condi. indebi. l. i. ☞. l. cum putarē. ff. fami. hercis. Solu. vt sentit glo. hic posita quia bec. l. debet intelligi rescissa sententia per restitutiones impetratam. ¶ †Op. quod executio sententie non differatur propter exceptionem falsi instrumenti. vt. j. de fal. l. satis aperte. quam glo. bec pro concordantia videtur inducere. Sol. quod bec questio falsi non erat super debito principali cuius solutio mandatur fieri quia illud fatebatur sed super adminiculari ideo ibi non differtur secus si super principali mota fuisset quia tunc differtur. vt in eo. tit. l. si docueris. hic aūt questio falsi op. ad finem debiti principalis infligendi. Item ibi p̄sumitur qđ per calumniam obiecerit sup
3 adminiculis er quo debitum fatetur qđ non est hic. ¶ †Op. iđ. ab extra quod contra executionem nō possit exceptio ista oppo ni cū exceptio nullitatis sue non possit opponi qz lata cū seruo vt. §. de ol. cog. l. fi. in fi. Sol. qđ ibi exceptio erat latens ☞ requirebat maiorem indaginem hic patens vel altiorem indaginem non regrebat qz incontinenti ꝓbari poterat ꝑm Bal. Vel alr qz aliud in exceptione nullitatis pretense ☞ occulte de qua ibi: aliud in exceptione restōnis pendentis qz illa magis est preiudicialis vt not. Jnuo. in. c. cum in iure. extra de offi. dele. ☞ marime ex causa falsitatis vt hic quia questio falsi ceteras filere facit vt. ff. de vsu. l. maritus. scōm Bal. Vel tertio ibi exceptio status ☞ nullitatis pp statum erat suspecta ne opponeretur causa differende executionis quia prior iudicio pendente non fuit opposita quod non potuit ☞ non minus debuit esse opponenti tunc no. qđ hic non sic ei falsitatis inn otescere potuit. preterea pōdera qđ nunc hic qđ falsi ☞ testimonij fuit mota ante petitionem
4 executionis: ibi de statu fuit oppositū demum cū executio sue fuit petita ☞ non ante. ¶ †Op. iij. qđ bec exceptio non ipediat executionē qz altiorē indaginem requirit ☞ in executionem sue proceditur summarie. vt. ff. de reg. iur. l. a diuo pio. §. super rebus. sed in cognitione summaria exceptiones altiorem indaginem regrentes non admittunf. vt. ff. ad exhi. l. iij. §. idem scribit. ☞. ff. ad tre. l. ille a quo. §. si de testō. ¶ Minus timore bartoin. l. iij. §. condemnatum. ff. de regu. iur. dicit quod interdum de exceptione opposita ɔ sententiā potest constare nihilo extrinseco ꝓbato puta si opponit qđ non vꝫ qz citatus nō fuit nec apparet de citatione ex inspectione sententie ☞ tunc illam executionem impedit. vt. l. i. §. de execu. rei iudi. ☞. l. si cum nulla. ff. de re. iu. Aut de exceptione ex apparentia sententie non potest constare: ☞ sic aliquid extrinsecum oportet probari: et tunc aut hec probatio altiorem indaginem requirit. ☞ tunc non admittitur vt. l. fi. in fin. §. de ol cog. ☞. j. de fal. l. iij. extra de in integ. re. c. auditis. Aut non requirit altiorem indaginē ☞ tunc executio impedit vt hic. ☞. l. si ꝓt. §. marcellus. ff. de iudi. ☞ qđ ibi not glosſignata sup vbo approbatuꝫ. ¶ Jsta distinctio satis est bona: tū in exceptione non apparenti potest alia subdistinguo fieri. Qz aut oppositio exceptionis ex aliqua verisimili seu probabili cōiectura habetur suspecta quod sit calumniosa ☞ tunc non differatur: vt. l. satis. j. de fal. ☞ dixi in. ij. contrario. Aut suspecta nō habetur: ☞ tunc aut non requirit altiorem indaginem ☞ admittatur aut altiorem indaginem requirit: ☞ tūc aut petans executionem erat preuentus super petitione eorum de quibus opponif: ☞ tunc admittatur: vt hic ☞ hoc arg. l. fundi. ☞. l. funduꝫ. ff. de excep. Aut non est preuentus ☞ tunc regulariter non admittatur. vt. d. c. auditis. ☞ ar. d. l. ille a quo. cum si. facit qđ no. in. l. nā ☞ postea. in prin. ff. de iureiu. ¶ Sed tunc queri potest quando dicaf altiorē indaginē requirere. ☞ rñ. Barto. quando non posset expediri infra tempus executionis fiende. argu. l. fi is a quo in prin. ff. vt in pof. le. ☞ ar. eorum que dixi. §. de edic. di. adri. l. ij. ☞ ita no. ipse in. l. diuus. ff. de re. iu. ¶ Quero vt huius. l. practicā ac etiā totius tituli habeamus pone reus qui fuisset condemnatus fuit absolutus propter falsa instrumenta per cum pducta petit actor restitutionem aduersus sententiam latam tanq̄ latā ex falsis instrumentis ☞ probauit sibi incubentia an potent iudex qui actionem restituit statim condemnare reum ad petita in prima causa. Et videtur qđ sic qz iudex cause appellatiōis pōt. vt nota. §. qūo ☞ qñ in. l. p̄ses. ergo ☞ iudex restitutionis qz vterq; sniam rescindit. ¶ Jn contrariū facit: qz iudex non debet petitam excedere nec libello addere: vt. ff. de iu. l. qui se dicit. ☞. §. si adu. li. l. i. debet enim snīa confirmari libello. vt. l. vt fundus. ff. cō. di. Et hec pars vera quam secutus fuit Ja. bu. ☞ pro hoc ēt facit pr iudicis officium non se exhibet nisi petitum. vt. l. iij. §. hoc autem iudicij. ff. de dam. infec. ☞. ff. de magi. cōue. l. i. §. magistratibus. ¶ Non ob. ratio in contra. allegata: qz hoc casu appellatio ☞ restitutionis petitio non sunt paria: nec sic sunt large babende vnius sicut alterius quod patet qz iudex appellationis condemnat nō condemnatum in accessorijs. vt. j. quādo ꝓuo. non est ne. l. omnē. qđ non faceret iudex restitutionis. vt. l. si. §. fi. ff. de cōdi. inde. ¶ Dicit tamē Bal. hic qđ hoc est verum ex vi huius libelli restitutorij tātum: sed ex vi primi ☞ in causa principali porrecti ☞ huius simul initij potest puta si in snia tenorem subsiantialem vtriusq; ponit. Jam frustra fit ex interuallo quod statim fieri potest. vt. l. si is a quo. in prin. ff. vt in pof. le. sed pondera qđ hec ratio concludit vbi statiꝫ posset: sed proba eum posse. ideo truffa est: qz iudicis officium se non exhibet non petitum. Preterea si peremipta esset instantia in prima causa certe peremipta essent alia acta preterēq; probatoria vt. l. lite mota. ff. iud. solui. Et ideo concludo qđ si non fit petitum nullo modo possit. Sinautem fit petitum ☞ instantia prime cause duret: tunc possit vbi autem non duret tempore huius sententie tunc puto qđ non possit quia reperiretur in ea parte extra instantiaꝫ lata nisi de nouo omnia acta essent repetita. Et hec sufficiant.

¶ De confessis. Rubrica.

1 ☞ Confessionum species ☞ genera.
¶ Dictum de vere condemnatis nunc de quasi ꝑm glosſ. suas enim confessione se damnauit. vt. ff. codē. l. i. ¶ Quero in quo differat iste ti. a titulo. ff. de inter. ac. rñ. glosſ. huius rubrice quod ille de confessione ante litem contestatam hic de facta post lit. contest. ☞ idem nota. ff. codē. rubrica. ☞. ff. de inter. ac. l. i. ☞. ff. de procu. l. non solum. in prin. ☞ hec fuit opi Joā. ☞ accur. ☞ Azo. quā etiam secutus fuit Odo. Sed quidam vt Dy. Ja. de arc. ☞ bodie Bartolus in. l. i. ff. de confes. sunt contrarij ☞ hoc impugnare dicentes qđ iste ti. habet locū etiam ante lit. contest. nedum post ☞ inducūt Primo text. ff. eo. l. certum. §. fina. ꝑm vnū casum. Secundo. l. si reus. ff. de procu. ☞. l. si debitori. ff. de iudi. ☞. l. debitoribus. ff. de re iudi. ☞. l. si domus. §. qui cōfitetur. de le. j. in qbus oibus loquif de confessionibus factis ante lit. cōtest. ☞ ad lites tollendas ☞ perimendas. Similiter dicunt tit. de iter. act. locū habere post lit. cōtest. licet ibi nō loquif de confessione ad litem perimendam vel decidendam: sed ad litis ꝓparationem. ¶ Dicunt igif qđ titulus iste loquitur ꝺe confessionibus factis ad lites rollendas minuendas vel decidendas siue fiant ante lit. cōte. siue postea. Titulus vero ille de confessionibus ad preparationem litis factas siue fiant ante siue post litis contesta. Saluant tū glosſ. vt ipsa confiderauit qđ frequenter ante lit. cōtesta. iste postea. ¶ Sed dicebat dñs meus si ille fiūt ad litem preparandam ille ergo necessario ante lit. contesta. qz preparatoria necessarie habent precedere ad id quod sit preparatio: vt patet ad sensum. Item si hic de confessionibus ad litē decidendam vl minuendam: ergo lis debet confessionē precedere: sed lis sumpta pro iudicio ☞ instantia vt sumitur hic incipit a litis contestatione. vt in auf. de litigi. §. si vero initiū. ergo de
1 factis post lit. conte. ☞ ita per hūc modū glo. defendit. ¶ †Ēt vt oia lucidius clareant distinguebat spēs vel genera confessionum: nam quedam fiunt ad litem cuitandam ☞ de his loquif. l. si reus. ff. de pcu. ☞. l. si dominus. §. qui confitef. ff. de lega. j. et. l. de bitoribus. ff. de reg. iur. ☞. l. certū. §. fi. ff. eo. tit. ꝑm primam lectu. ☞ iste fiunt ante lit. cōtest. Quedam fiunt ante litē preparandam ☞ ordinandā ☞ iste ēt fiūt ante lit. cōte. vt in ti. de inter. act. quasi per totū Quedā fiūt ad ipsam litem inchoatam roborandam ☞ validandā ☞ ille etiam post lit. contest. fieri possunt ne lis inchoata reperiatur maius ☞ iste fiunt quoties iudicem mouerit eg: as: ☞ de istis loquif. l. vbicūq;. in eo. ti. Quedā fiūt ad ꝓparā timitiandam ☞ ꝓtestandā ☞ ista est confessio que fit libello porrecto ☞ deliberatione habita animo litem contestandi ☞ ad vltcriora procedendi ☞ istam contestationem inducit: ☞ litem initiat: vt no. §. de lit. cōte. l. i. ☞ ibi diri. Quedam ad initiatam et validam dicendam ☞ iste propriē fiunt post lit. conte. qz alias si non esset initiata decidi non posset: qz non ens decisionem non recipit. l. acto. §. de procur. initium autem recepit a lit. contest. vt dixi: ☞ de ista loquitur iste titu. ☞. ff. eo. l. certum. §. fi. ꝑm aliam lec. ☞ hec est veritas. Sequitur lex prima.

1 ☞ Confessus pro condemnato habetur. ☞ nu. 2.
3 Causa an debeat exprimi ad vtilitatem confessionis liberatorie.
4 Exceptio non recepti quando possit contra cōfessionem de recepto opponi.
5 Confessio ad obligandum an requirat causam exprimi.
6 Confessio emissa super obligatione personali an preiudicet.
7 Confessus extra iudicium pro condemnato est habendus.
8 Confessio eius qui dicit se ad sui defessionem occidisse hominez ei non nocet.
9 Confessio de certo an valeat ☞ an de possibili. ☞ nu. 10.
11 Sententia requiritur vt quis iudicatus dicatur. ☞ nu. 12.
13 Sententia diffinitiua in criminalibus est necessaria ☞ quare. et numero. 14.
15 Sententia diffinitiua an sit post confessionem necessaria.
16 Actio que oriatur ex confessione facta in iudicio.
17 Confessio an preiudicet consitenti. ☞ nu. seq.
20 Sententia que contra procuratorem fertur an noceat domino.
21 Confessio administratoris an noceat.
22 Confessio prelati an preiudicet ☞ quibus.
23 Minor quomodo contra propriam vel tutoris confessionem restitui possit.
24 Confessio spontanea an preiudicet an scientifico noceat confessio.
35 Confessio extraiudicialis aduersario absente facta an valeat ☞ numero. 27.
26 Confessio an possit fieri per nuncium.
28 Confessio an valeat facta aduersario presente. ☞ an fine interrogatione facta valeat. ☞ nu. 29.
30 Confessio iudicialis in quo differat ab extraiudiciali: et an facta coram arbitro valeat. ☞ nu. 31.
32 Confesso facta coram arbitratore an valeat: ☞ an coram suo iudice. ☞ nu. 33.
34 Confessio nullam exceptionem probante an possit actor petere eū condemnari ex sua confessione.
35 Confessio an ☞ quando executinem dicatur habere paratam: ☞ an tunc facta coram vno iudice possit coram alio executionez sortiri. ☞ nu. 36.

Confessos. Primo dictuꝫ Secundo infert ad quesitū. Tertio concludendo ponit eius effectum. Secunda ibi: quare Tertia ibi: cū ☞ soluere. ¶ †Casꝰ. cōfessus pro condemnato habetur: ideo a proa pria confessione sicut nec a sententia non recedi
tur. h. d. ¶ No. primo quod confessus habetur[a] pro condemnato a lege. concordantie sunt in glo. i. ¶ Scdo qđ confessio legitimā nō reuocat sine causa. concor. ff. eo. l. iul. ☞. l. qui stichū. ¶ Et ex hoc sequitur aliud qđ neminem sine causa audit pretor: vt. ff. de trāsac. l. cum hi. §. in causa. vltimo qđ cogit soluere cōfessata. ¶ Op. i. qđ non cōpellatur soluere accepta: vt. ff. de condi. in. debi. l. cum is. §. i. ☞. l. fideiussor. ☞. j. de sol. per totum. Solu. qđ ibi qñ exceptio vel receptio fit ad liberationem inducendā quo casu si erat debitū qđ est solutum non reperīt ne eadem solutio pariat duo cōtraria. f. liberationē ☞ obligationē. Aut erat inde bitum: ☞ tūc reperit ꝑm no. in. l. i. ff. de cōdi. inde. ☞. l. cum quis. §. de iur. ☞ fac. igno. Jn casu aūt nostro cōfessio est facta de recepto ex causa habili ad obligandum puta ex mutuo. et hoc vult glo. ij. in prin. Sed qđ exēplum istud de mutuo non sit bonum a
probo: qz tunc confessus non baberetur statim pro iudicato: vt vult hec litera: ideo possit vsq; ad biēnium opponere exceptionem non nu. pec. ☞ tenebit creditor probare de non nu. pecu. l. si ex cautione. ☞. l. in cōtractibus. quare exemplum in cōmodato vel deposito cautius esset. Tamē etiā in mutuo procedit: quia
b excep. non nu. pe. [b] ꝫ locum in cōfessione facta ex causa mutui futuri ☞ sub spe future numerationis hic ex causa, preteriti. quid plura hic loquitur de facta in iudicio: vt sequitur in glosſ. contrarium de facta extra iudicium: vnde glosſ. ista est bene notāda ☞ hoc quādo facta est per iurisditionē ꝺtentiosam: vt dicam in
2 tertia op. ¶ †Oppo. ij. qđ cōfessus nō habeat pro iudicato: vt §. de iu ☞ fac. igno. l. cū falsa. ☞. ff. de inter. act. l. i. in fi. ☞. l. fi. Sol. vt sequitur in gl. qđ hic de cōfessione facta in iudicio ibi extra. Sed hic attende qz Ja. bel. istam solutionē impugnauit dicens qđ imo extra ius facta valet et statim ꝓiudicat preterquā in mnto: ☞ mouef ex quinq; vt sequif in gl. in ver. sed Jac. primo diſciēter emissa nocet. Sedo per. l. tale. ff. de pact ☞ in aut. de testi. §. licet. Tertio per. l. generaliter. §. de non nume. pecu. Quarto per. l. quoniā. ff. de bis qui no. infa. aut ipse male. dix: et glosſ. bene per leges superius alleg. et etiam per. l. cum de indebito. §. fi. ff. de procura. Ad rationes et leges istas ☞ respon. vt in glosſ. vsq; ad ver. ☞ intelligein iure ☞c. ¶ Sed caue qz responsionem quā dat glo. ad. l. tale. ff. de pac. ☞ ad. §. ☞ licet. in auf. de testi. vez qđ ibi in confessione ad liberandū que facta extra ius licet sine alia causa vꝫ nos in confessione ad obligandum facta que extra ius facta non valet sine causa que est latius examinada. Et primo videtur qđ non valeat sine causa ad liberandum facta vt. l.
3 creditor. §. de pac. ☞ ibi glo. ¶ †Sol. qđ ad vtilitatem confessionis liberatorie non est necessaria expressio cause: vt. d. l. tale pactum. ☞. d. §. ☞ licet. ☞ in hac glosſ. sed si causa sit expressa i la bene considerat: vt. d. l. creditori. cum glo. suavel lati[a] aut causa expri
mitur ☞ tūc illa cōsiderak ☞ eo casu distingue aut causa fuit impulsiua ☞ illa non attenditur ☞ sic remanet confessio valida licet causa non sit vera: aut causa fuit finalis ☞ tūc si causa est falsa cōfessio nō preiudicabit. arg. ff. de condi. cā da. l. ij. §. fi quis quasi ☞ ar. eoꝝ que no. in. l. pecuniam. in prin. in eo. ti. ☞ ar. l. ij. §. circa. ☞. §. fi. ff. de do. exce. Jn dubio si causa coberet liberatiōi ꝓsumitur finalis als si ei non coberet presumitur impulsiua ☞ proba
tur. §. de fas. causa adie. le. l. i. vbi vide qđ ibi scripsi facit. ff. de cōdi. ☞ demō. l. cum tale. §. falsa. Et hoc nisi causa finalis a sciēte eā subesse fuerit prolata: qz tūc licet falsa non vitiat cōfessionē. ar. l. campanus. ff. de ope. lib. ☞. l. cuius per errorē. ff. de reg. iur. ☞ p hoc gl. bona in. d. l. ij. §. circa. Aut causa non est in ꝓfessione liberatoria expressa. ☞ tūc aut emanauit a sciente causaꝫ non subesse ☞ tūc alia causa nō cōsideraf quā donationis: vt. d. l. campanus. vt d. l. cuius. aut ab errante ☞ hoc constat: ☞ tunc ei non preiudicat vt. l. cū falsa. §. de in. ☞ fac. ign. Aut dubitak de sciente vl ignorāte: ☞ tunc in pacto vel confessione liberatoria non curatur de liberationis fauore: vt. d. l. tale pactum. ff. de pac. ☞ in aut. de testi.
4 §. ☞ licet ☞ hec in confessione liberatoria. ¶ †Sed ante quaꝫ ab ea discedam reuoco in dubium si confessio recepto est facta a creditore an contra eam possit opponi exceptio non recepti infra. xxx. dies ☞ dicendum est qđ non semper: ideo dominus meꝰ sup ista lege in eius repetitione distinguebat sic: aut confessio fit ad declarandā solutionem velut de preterito factam et solen
niter: puta conuocatis testibus dixit creditor ad instantiam de bitoris iste mihi debebat centum ex tali causa: ☞ ea mihi pridie soluit: sed non interuenerunt testes vnde vos rogo vt sitis testes quoniam in vestri presentia ☞ ad eius instantiam ego confiteor quod mihi integre pluribus diebus elapsis ipse soluit illa centum: ☞ isto casu statim sibi preiudicat et locum non habet exceptio non recepti etiam infra. xxx. dico: vt. §. de nō nume. pec. l. generaliter. ☞. §. de testibus. auf. nisi rogati. ☞ quod ibi not. in gl. ij. Aut confessio fit ad liberationem indulgendam: et tunc aut fit ꝓtertu alicuius preterite sed erronee: ☞ tunc sibi non ꝓiudicat: vt. l. creditori. §. de pact. cum ibi not. ff. de pac. l. fi cum re. boc membrum puto verum in causa fi. nō impulsiua per ea que in precedenti distinctione dixi. Aut est facta preterita numerationis future: ☞ boc constat ☞ tunc inquit ipse regulariter in fra

¶ Cōfessus ohfi. adde glo. ☞ bart. l. de etate. de interro. ac. bal. i. l. ficut. §. de repu. gl. i. l. quenit. defi deiuf. gl. i. l. c. fin. ō cele. nisi. ro. de cif. cccc. xxv. icip. fuit dubitatcū. in nouiſ. Car. in. c. quū. in. ij. not de pui. Jtē verū ēt si fine cā sit ꝓfessus ꝑm Bal. i. d. l. ficut. qđ est verum i ciuilib[9] secus in criminalib[9] qz sniа regrif §. ꝓfessum vt in spe. de confeſ. §. i. v. pe. ☞ tenet bal. i. l. j. i. ij. col. §. ne ex delic. de fun. ☞ alc. i. l. j. ff. de cuſt. reo post Jnn. in. c. cōqueréti. d. offi. dele. ☞ aler. in. l. ſi confeſſus. de cuſto. reorum.

b ~ ¶ Exceptio non nu. pec. fallit in ꝓfessiōe inuiti q̄ fit invitia volūta te qz tūc non pōt oppōi exceptio nō nu. pec. Bal. no. hic nu. j. in. l. j. §. de fal. cā. ad iec. leg. ☞ in. l. fin. ad fin. §. de non nume. pecu.

a ¶ Causa n5 regrit. adde Joā. de imo. & But. i. c. fi. & ibi ¶ Panor. in. v. col. in. r. not. qr duas ofias de confe ac. vbi aler & Ly. i. l. ghasr. nō. q. & ti ibi bar. in. ō. lec. in. i. col. vī. circa. pmū qro. s. de nō nu. pec. bal. i. l. sicut i. j. col. in v. tē not. qō confessus. s. de repu. heret. Láfrā. in. c. qñ 2tra. vīi. 2fessiones. & Aller. 2fil. vrīh. iiō. pte. c in. l. a titio. de vbo. obli.

b ¶ Confessus co ra iudice nedum sedente an confessio facta extra bāchū iuris co tum iudice plene pūct vide p Jno in. c. insistio nē in gl sua in vī. ecclīasticis. & ibi p do. ant. de but. de cle. contra gl. in. l. pe. in ver. iu dicti. s. de libe. causa.

c ¶ Confessio ac cusati an 2fessio quod occidit ad defensam prosit non pbato quo a ad defensam vi de bal. in addi. spec. de cōfes. in ō. col. versi. confi. teor boiz. Láfr. in. c. qñ contra ō. confessiones. de pbatio. doct. & Bal. hic in. r. col. magna in v. denuo quero. de questione quotidiana. Bart. in l. aurelius. ¶. idē ḡsēt. circa med. ff. de lib. lega. qō non qr confessio non debet diuidi vt hic per salv. et ibi plenius per Bal. in. l. j. in. ō. col. in princ. ver. ex p̄dictis patet s. de do. añ nup. & in consil. pone qda & per bal. i. l. caq. viō. q. et in r. s. de condi. indebi. Bald. in. l. nec codicillos. s. de codi. dicit qō tunc vi detur negare. secus si dicit quod occidit bannitum Bal. in. l. i. in princip. versi item equitas iudicis. s. de edi. edic. & Flor. in. l. si ex plagīs. b ¶ tabernarius. ad. l. aquil. Alexan. in. l. euz qui. in princip. ff. de do. aute nup. & per Bal. in. l. per seruum. ff. de vsu & babi. late hic in. ir. col. ver. denuo. & in. l. si quidē. j. de excep. in. ō. colū. vbi dat cautelā de qua ibi vide quā cautelā ponit etiā bald. in. l. r. put ibi refert Jmo. in vlt. colū. ff. de verb. obli. vide etiā Ang. Jmo. et Jud. in. l. j. ¶. si qs simpliciter. & ibi idē do. Aller. in. ō. col. ver. ex p̄dictis infertur. ff. de verb. obli. & ¶ Panor. in. c. cū venissent. in. j. col. in ver. item no. qō ꝫ cōfessio. de instit. & per eundē in. c. bone. cl. ō. in. fin. de postu. pla. qō talis cōfessio qualificata ad sui defensionem nō pderit confitenti quin condemnet de delicto qō limitat singu. fm ¶ Panor. i. c. auditis in pe. co. de p̄scri. vt nunc̄ possit capitaliter seu corporaliter puniri propter talem confessionem qualificatā: sed tm̄ pecuniariter quā limitationē refert. d. Aller. in. l. non solum. ¶. sciendum. in. ō. col. in fi. ff. de oper. no. nū. & in. d. l. decē. & in reperto. ¶ Panor. in hoc verbo de quo etiam vide per dñm Jac. may. in. l. vt vim. in. iiō. col. ff. de insti. & iure. & vide Aller. in. l. cum de indebito. ¶. j. de proba.

citur extraiudicialis. ¶ Sed attende hic ista glossa vult quod vbicunq; sit iudex qō confessio statim preiudicet: sed docto. latius dicunt quod si per modum iurisditionis voluntarie: vt videmus fieri in instrumentis guarentigie: maxime in tuscia quibus iudex vel tabellio ex potestate sibi tributa a statuto facit precptum confitenti vt soluat ad certum terminum: & tunc glossa ista dicit verum quod vbicunq; fieri potest coram iudice & non per l. voluit. quia de alia confessione loquitur: sed ea que sunt iurisditionis voluntarie possunt exerceri vbiq; vt. ff. de offic. procons. l. ij. & ff. de ma. vin. l. non est. & ibi glossa. Sed dicit Dyn. quod non preiudicat quando opponi possit ex non nume. pecu. quasi totum procedat ex partium conuentione. vbi autem confessio emanaret per modum iurisditionis contentiose: tunc si quera tur de confessione que ad preparationem cause & illa potest fieri vbiq; vt. d. l. voluit. quia talis confessio seu confessionalis responsio expedit per semiplene cause cognitionem vt ibi nota. Si autem queritur de confessione que fit ad decisionem cause de qua proprie loquitur titulus est: vt dixi super rubrica: tunc distingue aut iudex non habet certum locum ad ius reddendu deputatum: vt sunt delegati & certi ordinarij in aliquibus civilibus. vt. ff. de excusa. tut. l. si duas. ¶. decem autem. et tunc illa vbiq; facta valet: qr vbiq; intelligitur facta in loco maiori: aut habet certum locum deputatum ad ius reddendum & tunc ibi debet fieri & pro tribunali expediri: quia plena cause cognitio requiritur: vt. supra. de dilatio. l. a precedente. Et quia equiparatur sententie vt hic: ff. eo. l. certum. ¶. i. & l. j. ergo &c. vt. ff. de iusti. & iure. l. pe. & s. de senten. l. cum sententiam. Fallit er causa: nam propter qualitatem persone potest mitti ad eum: vt respondeat. ff. de iureiuran. l. ad personas. ¶ Oppo. iiō. licet concurrant omnia p̄dicta nō pptercа valeat cōfessio: vt. s. de procura. l. exemplo. & ff. de interrog. actio. l. de etate. ¶. i. & in aut. de iureiuran. a mo. presti. ¶. i. Solu. vt sequitur in gloss. in verſicu. item contra se valet quod ad fauorem sui facta nō valet: vt ibi: sed facta contra se sic vt hic cum si. ¶ Sed hic caue quia alibi gloss. non ita distincte repellit confessionem pro se facta: vt not. j. de excus. tut. l. si quidem. in fi. glo. magne. & s. de donatio. ante nup. l. ō. ideo dominus meus reducendo istam ad illas sic distinguebat: aut confessio est tota contra se & ci statur scom quod infra dicetur. Aut est tota pro se & in nihilo ei statur: vt in hac gloss. & l. alleg. in ea. Aut confessio est implicita vel mixta: quia partim contra se & partim pro se: & tunc aut sub vna verbe cum conceptione & qualificatione: vt cum quis confitetur se conditionaliter vel modaliter. puta: si confessus: & tunc modus vel conditio ei adiuncta confitenti prodest: vt non possit separari: sed teneatur aduersarius vel totam approbare vel totam improbare: tum ne in eius potestate sit eandem rem facere veram & falsam & sic diuerso iure censeri: vt. l. cum qui edes. ff. de vsucap. tum qr qualitas per eum improbata non potest esse sine subiecto cui adiungitur: vt. ff. de petitio. heredita. l. nec vllam. ¶. si quis absentis. & ff. si certum pera. l. eius qui in prouincia. ad fin. & pro hoc accedat. l. diuus. ff. de re iudicata. Aut confitetur sub diuersis conceptionibus: & tunc aut queritur in separabilibus & connexis & adhuc idem arg. ff. de mino. l. etiam. ¶. i. & ff. famil. herciscun. l. in hoc iudicio. & ff. commo. l. ¶ commodato. ¶. d uabus. et de edil. edic. lege cum eiusdem. Aut queritur in suspensis & separatis: & tunc inquantum facit contra se confitentem ei stabitur: vt ff. depo. l. publia. ¶. fina. inquantum vero facit pro se ei non stabitur: sed remanebit in iudicis arbitrio qui hec estimabit ex coniecturis & in iudicijs ac etiam ex verisimilibus argumentis et ex preambulo aduersarij consensu quid fiendum: vt. d. l. publia in fine cum gloss. sua. ¶ Et ex his infertur conclusio clara quod confessio accusati vel inquisiti confitentis se occidisse hominem ad sui defensionem non preiudicat ei: quia non debet hec confessio separari: imo si aduersarius simpliciter approbat debet absolui. Sinautem reprobat oportet quod in totum reprobat & perinde est ac si fuisset negatum: vnde accusate & tunc accusationem probante oportebit reum tūc excipere & probare quod ad sui defensionem fecit hec sunt verba dñi mei p̄dicta quod cōfessio pro se non prodest & locum habet regulariter. ¶ Fallit qñ propter delictum aduersarij: vt. l. si quando. j. vnde vi. Item fallit quando iuramentum litis decisiuum defertur a parte parti: quia tunc confessioni iurantis debet stari. Et est ratio quia deferens idem videtur fateri: vt. ff. de iureiuran. l. qui iurasse. ¶. fina. Item fallit quando defertur iuramentum necessarium a iudice: vt. s. de iureiurando. l. in bone fidei. ff. eodem titulo. l. admonendi. Item fallit in casibus in quibus defertur iuramentum in litem de quibus in. l. in accusationibus. ff. de in litem iur. & adde predictis ea que dixi in. l. si quidem. s. de transac. et de ista materia habes per Bartolum. ff. de libe. leg. l. aurelius. ¶. id emquesyt. ¶ Oppo. v. quod etiam contra se facta confessio non valebit: vt. ff. eo. l. ceterum. ¶. iō. respon. sol. vt in seq. gl. in versicu.

ver. certū. vez qō hic certum fuit confessus: ibi incertum. & exempla, pone vt ibi. Jtē qbus remediis cogatur certificare ibi no. in glo. nec dicas incertum fateri qui fatetur se heredē esse vel se heredi tatem posse dere: vt. ff. de interro. ac. l. de etate. ¶. i. & ō. vnde dici pōt fm Bar. qr vbi sic ia vz inceita qr quando sit habes. s. de senten. que fine cer. quanti. ibi valeat confessio: qr ambo equipa
9 rantur vt hic & ff. eo. l. i. & l. certū in princ. ¶ † Opp. vi. qr etiā de certo non valeat cōfessio: vt. ff. de interro. act. l. ¶ fessionibus. & l. si bis. Sol. vt sequitur in glo. in verſi. Item qr ius vez qr hec fm illas intelligitur & sic quando fatetur illud qō est impossibile de iure: de natura autem si alterum eorum sit impossibile tunc non
10 valet vt in exemplis gl. ¶ † Opp. viī. qr licet sit de possibili nō proptercа valet confessio: vt. ff. ad. l. aquil. l. inde neratius. ¶. fin. & l. ō. ff. eo. l. qui stichum. Sol. vt sequitur in glo. inver. item quod subiecit vez qr hec. l. habet locum etiam si confitetur sartor ne dum quantitatem sed factum debet esse tale qr cum aliquo possit esse actio: al's si cum nemine possit esse actio tunc non preiudicat confessio vt in contrarijs: & pone exemplum vt in glo. ¶ Si quis fatetur occidesse seruum qui viuit nec vulneratus est quia tunc cum nemine actio esse potest: secus si faceret me vulnerasse cum esset vulneratus a tirio vel me occidisse cum esset occisus a gnio: quia tunc nocet confessio qr cum aliquo potest esse actio: vt ff. eo. l. qui seruum. & l. de etate. ¶. i. ¶ Et no. qr ex tali confessiōe non proptercа liberatur is qui occidit: vt. d. l. qui seruum. Sed hic attende qr solutio predicta non est visa bona Jac. de arct. qr confessus scienter se debere titio centum tenetur ad illa licet vere ei non debeat: nec etiam alius ei debeat: & cōfessio facta de eo de quo cum nemine est actio nec esse potest preiudicat: quod est contra glo. istam. & quod preiudicet probatur in. l. campanus. ff. de oper. libe. & in. l. cuius per errorem. ff. de reg. iur. l. i. ff. de condi. indeb. & ff. de interrog. act. l. de etate. ¶. j. Jdeo solum aliter videlicet qō leges ille loquunt in confessione facta ad preparationez cause: sed ista loquitur in facta ad decisionem cause qr Jo. & Accur. dixerunt qr hec. l. non procedit qñ factum confessatum est taleq; cum nemine actio esse potest. exemplificat: puta si confessus fuit qō tenebatur sibi dare montē aureū. ¶ Sed aduerte. non procedit quando ista dari non possunt: nam dum. l. inde neratius. ¶. fi. & l. ō. loquantur de confessione ad preparationem cause nō videtur verū imo si ponderentur de confessione litis decisiua loquuntur. ¶ Preterea & si forsan dicere vellet qr. l. confessionibus. & l. si bis. ff. de inter. act. loquuntur de confessione ad preparationem cause: tamen in hoc de quo querimus nō est differentia: nam sicut ille subſtantiant iudicium preparando sic iste decidendo: vnde si ille non preiudicant in preparando quando ius & natura respuit & sic ista imo quasi minus cum maius in ea sit periculum. Item exemplum de monte aureo quod ponit Jacob. de are. magis concernit precedentia q̄m cōfessio est de eo quod ius & natura respuit quam hoc tertium quando de eo de quo cum nemine actio esse potest: tamen illa ponuntur vt diuersa ab isto tertio vt patet in. d. l. si bis. quapropter ¶ Pe. & Ly. forsan predicta cōsiderātes stant cum exemplo glo. & rōnem Jac. de are. de scite te se non debere qui confitetur se debere tenetur & tamen cum nemine actio esse potest. ¶ Nā qō quedam sunt que manifeste & notorie possunt probari falsa: vt hominem viuere qui dicitur occisus: tunc habet locum glo. nostra. quedam que notorie falsa pro bari non possunt sicut neminem debere & tunc habet locum ratio Ja. de are. & vt Ja. but. & sequaces dixerunt qr ibi cōfessio scientifica inducit nouam debiti obligationem: qr donationem quam inducere non potest: sed in casu nostro hanc inducere non potest: & si posset non presumit: qr alia cā subest puta timor pre
1 ne per inficiationem crescentis in aquilia actione: vt no. in. l. error. s. de iuris & fac. igno. ideo in aquiliana & similibus est specialē: vt si probetur cum nemine actionem esse posse confessio vt falsa declaretur retro impossibilis. ¶ Dño autē meus dicebat qr si in probatione non debiti non infertur necessario ex illa causa cum nemine actionem esse posse qr semper confessio est aliqua & valet ipso iure: & sibi nō preiudicat si eam reuocet vt erroneā & eius contra. probet: sed vbi in probatione non debiti infert necessario cum nemine actionē esse posse tūc retrotrahat & declaratur confessionem falsam fuisse & penitus impossibili & per cōsequens nullius fuisset preiudicij. ¶ Cōcludebat tamen sic: aut confessio est impossibilis de iure vel de natura seu facti impossibilitate & tunc non preiudicat: vt. d. l. confessionibus. & d. l. si bis ff. de interrog. actio. & ff. de regu. iur. l. impossibilium. Aut confessio est possibilis & tunc aut in causa que crescit inficiatione aut que non crescit per inficiationem. ¶ Primo casu aut confessio est facta post inficiationem iam factam & sic post obligationem ex negatione aduersarij iam questam: & tunc confessio preiudicat indistincte: vt. s. de non numera. pecu. auk. contra qui propriam & dic vt ibi. Aut confessio emanauit ante iustificationem & tunc probata falsitate eius necessario concluditur cum nemine actionem ex ea de causa esse: & tunc non preiudicat quasi falsitas probata reddat actionem & confessionem penitus impossibilem ex defectu materie que nunq; fuit vel solutione sublata fuit: vt. d. l. confessionibus. & d. l. si bis. Aut eius falsitate probata non concludit necessario cum nemine actionē esse sed tantū cum cōfitēte vt qr pbat se tantū nō cōtrariasse vel se tantū nō deliquisse & tacitalis pbatio ei nō prodest quemin⁹ ex confessione teneat ad id qō est cōfessus ex quo cū alio est actio. vt. d. l. indenerati. ¶. fin. in fi. & l. qui seruū. ¶. fi. in prin. ff. de interro. act Secūdo casu confitetur in causa quo nō crescit p inficiationē & tūc aut scienter & sibi preiudicat cū effectu. vt. ff. de interr. act. l. de etate. ¶. i. & ō. Aut per errorē & tunc aut iuris aut facti. vt no. ff. eo. l. non fatetur de quo lati⁹ scripsi in. l. error. s. de iur. & fac. igno. ¶ Sz hic attēde qr si istā distinctionem recte ponderes dissonantiā aliquā vī bē a priore eius dicto & adherere Jaco. bu. Jō de duobus exēplis quero. pone cōfessus sum me debere centū ibi testamento patris mei scripto manu petri notarij &c. vel ex causa mutui ab eo recepti & ate sibi numerati vt patet ex instrumento publico scripto a petro notario &c. postea produco testamentuz ab illo notario confectum & nihil de hoc est in eo scriptum & in hoc casu primo vel produco aliud publicum instrumentum per quod probatur clare per patrē meū illa centū mutuata tibi fuisse & reddita vel soluta an tunc confessio retro redditur nulla. & vī qō non: qr apparet manifeste cū nemine actionem esse posse de eo qō confessus est ergo &c. vt in hac glo. que generaliter loquit. & l. confessionibus. & l. si bis ff. de interro. act. & pro hoc accedat dictū Ja. de are. & Ly. qui distinxit aut manifeste pōt pbari falsitas confessionis vel non vt. s. dixi. Et pro hoc etiā facit dictuz dñi mei qō supra primo posui. ¶ Sz in contrarium facit eius distinctio in qua predicta intelligit solū in cā per inficiationē crescente vt sentēcia Ja. bu. ¶ Pro p̄dicta pre facit talis rō: si titudo constitutum non valet: misi sit ab aliquo debitum. vt. l. i. ¶. debitū. ff. de cōsti. pecu. & l. iō. ¶. exigimus. ergo nec cōfessio debet valere misi ad qō est cōfessatū vt debitū ab aliquo debeatur vel ab aliquo deberi possit & cōsequētia & simultudo vī bona qr constitutū tendit ad obligandū: cōfessio ad enūciādū vel declarādū. vñ si id qō tēdit ad obligādū hoc non operabit mun⁹ qō ad enūciandum vel declarandū. vt. ff. de acquir. rerum do. l. adeo. ¶. cū quis. cogitabis in predictis. ¶ Jurta hec quero quis est cōfessus tale quid cuius nomine cū alio est actio sed non efficax: qr ille pōt se tueri exceptiōe: an iste poterit vti illius exceptiōe. dic qr sic. ter. est notabilis & forsan singularis. ff. de inter. act. l. si filiꝰ qui abstinuit. ¶. i. Reuertor ad gl. & oppo. viō. de. l. i. ¶. diu⁹. & ¶. si quis vltro. ff. de questionibus & de. l. nō tantū. ff. de app. Sol. vt sequit in gl. ver. tē in cā pecuniaria &c. videlicet qō hic in cā pecuniaria: ibi in criminali in qua cōfessiones reorū nō habentur pro exploratis facinoribus. Et hec pendera qō ista gl. loquit & in sponte confitente quod patet primo per. l. non tantum. ¶. si quis vltro. quā allegat secundo propter differentiam quam facit de causa pecuniaria & criminali. Nam in causa pecuniaria intelligitur in sponte confitente. vt. j. net. glo. sed de ista confessione facta in criminali die vt dixi. i. de custo. & ex hi reis. l. si quis in ea culpa
1 vbi plene examinari. ¶ † Oppo. ix. quod non habeatur pro indicato cū sit necesse vt feratur sniā. vt. ff. cod. l. iulianus. & ff. de iudicijs. l. de qua re. Solu. vt sequitur in glosa in ver. item habere. vbi glos. confitetur contrarium. Sed quedam vt Martinus & sequaces dixerunt contrarium vt alia sententia non sit necessaria & mouebantur pro ea p⁹ umter. & ff. eodē. l. i. ¶ Scdo per. l. certū. ¶. fi. ff. eo. vbi ter. dicit qō post cōfessionem non habent tempora que dātur iudicatis. ¶ Tertio qr in confessum nulle sunt partes iudicis. vt ff. ad. legē aquiliam. l. proinde. ¶. notandum.
2 ¶ † Quarto quia speciale est in criminibus vt post confessionem feratur condēnatoria. vt. ff. de custo. reoruz. l. si confessus. & hoc altera de duabus cautio vna propter magnū preiudiciū qō in eis generatur. ergo aliud in cāis pecuniarijs que non sunt tanti preiudicij nō est sniā necessaria. Altia cā pōt esse: qr ex confessione in criminalibus nō nascitur actio in factū sicut in ciuilibus ideo ad sententiam fuit necessario recurrendum. sed hec est vna truffa: quia nec ex sententia in criminalibus nascit actio in factum. Sed gl. nostra tenet contrarium per dictam. l. iulian⁹. vbi casus. Ad hāc. l. i. ff. eodem. respondet qō nō si intelligantur quando cōfessus est ante lit. cōte. dicendum est. qō sententia non est necessaria. sed et sit preiudicium per precptum de soluendo vt. ff. de iudic. l. si debitori. Et hoc vult gloss. in ver. hoc si lis. & per eundem modum respondetur gl. ad. l. ceptum. ¶. fi. & ibi no. Sed si hec & illa intelliguntur in confitente post lit. cōte. vt tenet glo. super rubrica. tunc sententia est necessaria. ¶ Ad. l. pinde ¶. notandum. respondetur qō nulle sunt partes iudicis: scilicet in cognoscendo vt ibi: sed in pronunciando fic. vt. d. l. iulianus. Ad. l. si confessus. respon. glo qō vbi confessio est facta post lit. contest. idem est in criminalibus qō in ciuilibus quia vtrobique fertur diffinitiua: sed vbi lis non est contesta. aliud est in ciuilibus in quibus solum fit precptum de soluendo siue alia cogni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

tione.vt.ff.de iudi.l.si debitori.& ita debet intelligi lex ista & alibi in criminalibus in quibus necessaria est snia vt.d.l.si confessus.

13 & hoc est quod vult ista glos. ¶ Ex qua not.quod in criminali etiam lit.non contesta.in confess.necessaria est diffinitiua.& ideo not.glo.in.d.l.proinde.§.notandum.Sed contrarium tenet gl. sub dubio forte.ff.de pe.l.absentem.que signata super verbo indicatorum.sed ista vera & simile per.d.l.confessus.&.ff.de inter.et re.l.inter penas.in fine.&.ff.de episco.& cleri.l.si quis in hoc gen?

14 & ibi glo.que concordat cum ista. ¶ Et potest esse ratio multiplex. Primo quia preceptum de soluendo in criminalibus non adaptur sicut in ciuilibus. Secundo quia licet vere lis non sit cõtesta.tamen habetur quasi pro contesta.quia lex non vult audire perire festinantem.ideo quasi contradicit pro eo.vt sic vltra confessionem cognoscat saltem qñ in ea perseuerat.vt dixi in.l. ij.de cu.reorum.quo cognito iudex diffinitiue pnunciat cum cõdenando.Ad glo.in cõtrariũ allegatã põt subaudiri verbũ ista tum & tũc cõcordabit cũ ista & similib? quasi dicat qõ in cõfessũ non statim pronunciatur.& hoc est de mẽte glo.vt colligitur ex §.diuus.in ea allegato. ¶ Concludamus ergo sic ꝓmoñm meũ aut querimus in ciuili & confessus ante lit.cõtesta.non condemnatur.sed fit ei preceptum de soluẽdo vt.ff.de procur.l.si reus.et ff.de iudi.l.si debitori.&.ff.de confes.l.certum.§.fin.& ita hic & ibi no.confessus vero post lit.contest.damnatur omnino vt.ff.eo.l. iulian?.nisi annulletur vel reuocet confessio vt dixi.&.septimo cõtrario.Aut querimus in criminali & tunc siue lis sit contesta.siue non diffinitiue damnari debet vt.l.alleg.&.nisi impossibilis & falsa sit confessio vt.l.confessionibus.&.l.si is.ff.de interro.act.

¶ Iurta hec quero pone qõ cõfessus pseuerans in cõfessione dãnat? est ꝑ diffinitiua a qua nõ extitit appellatũ ante executionẽ apparet de innocentia damnati an potest vel debet liberari.dicit qõ non per ꝓfidem:sed differtur execũtio & principi rescribitur vt ter.no.in.l.j.in fi.de quæstionibus. ¶ Item q̃ro si dãnat? fuit & post executionem apparet qõ nõ ipse sed alius fuit q illud maleficiũ cõmisit an ille alius veniret cõdemnandus & maxime

a si est pena mortis & dic qõ sic? ne delictum remaneat impunitus & vt pena suos habeat autores & qr nõ est solutum qõ debuit.et ter.de bo.est no.& quasi casus formalis in.l.qui seruum.ff.de in

15 ter.ac. ¶ Redeo ad glo.& opp.& qõ post confessionẽ nõ fit necessaria diffinitiua ex eo qr ex cõfessione nata est actio in factũ. vt no.ff.eo.l.certũ.§.fi.& ff.ad.l.aquil.l.proinde.§.j. Et ꝑbatur ex eo qr ex iuramento litis decisiue nascitur vt.ff.de iureiuran.l. nam et postea.§.fi.&.l.j.&.de iureiur.l.actori.& tale sacramentum habet vim cõfessionis vt.l.qui iurasse.§.fi. ff.de iureiuran. ergo ex confessione.& sic sequit qõ post confessionem non est necessaria snia vt noua nascat actio in factũ cũ iam sit nata ex cõfessione & superuacuis nõ utimur vt.l.amplioꝛem.§.in refutatorijs.j.de app.cum si.Solu.vt hic in gl.in ver.& si q̃ras videlicet qõ supposito qõ ex cõfessione detur actio in factũ quando facta est litis cõtest.tũ nihil obstat dari aliena ex snia lata post iuramẽtum.ar.l.nõ est nouũ.ff.de act.emp.& qr interest nostra plura habere remedia sicut plures.vt.ff.de li.leg.l.iij.in fi.& quodlibet hic tendit ad ꝓducendum suum effectũ & vnus separatũ ab alio quãmino ex eodem facto non ꝓhibent plures cõpetere actiones vt.&.eo.de leg.j.&.ij.de tri.l.qui in heredẽ.§.eligere. ¶ Sed hic attẽde qr gl.notanter dicit posito hoc &c.& hoc ió qr alij fuerunt q alr solueruñt ꝛiij videlicet qõ falsum est q ex confessiõe nascat actio in factũ & mouebãtur qr.l.nõ cauet.Scõo qr qñ actio debet oriri causato nunq̃ oriꝛ ex pambula causa.vt.ff.de noua.l.si ita. in fi.&.l.j.&.de re.permu.l.ex placito.Tertio qr & si nasceret per sequentẽ snĩam nouaret vel non nata fingeret.& has rationes ponit glo.in.l.certum.§.fi.ff.eo.Sed precedẽs est cõis opinq̃ hic sequit Jac.Ly.& Dy.in.d.l.certũ.& bar.ibidẽ.et hoc qr ita est in iuramẽto.vt.&.dixi ergo & in cõfessione qr purificatur.vt.ff.de re in.l.post rem.Scõo qr interrogatus non obligat ex quasi contractu.vt.ff.de interro.ac.l.de etate.§.interrogatus. sed ex obligatiõe nascit aliqua actio.vt.l.licet.§.ea.ff.de pcu.ergo &c.Tertio qr vtilis actio cõfessoria in confitentẽ dat.ff.ad.l. aql.l.pinde.§.j. ¶ Et ex his pz qõ non ob.ratio prima in ꝓtrarium facta.nec scõa & tertia:qr facta sunt hic diuerso nec vnum factũ est implementũ alteri?:sed per elevamentum ad ꝓpꝛiuz

16 & separatũ ad effectũ producendũ. ¶ Concludam? ergo modo

b sic qñ queritur an ex confessione facta in iudicio oriatur aliqua actio aut queritur in criminalibus & puto qõ non qr non cõuenit eis diffinitio actionis de qua insti.de act.in princi.Aut in pecuniarijs & ciuilibus & tunc aut confessio est informis qr cãm non habet annexã:sed solum est confessus se debere:& tunc ex ea oriꝛ solũ actio in factũ.Aut confessus est formiter qr causam alicui? contractus vel quasi habet annexam puta ex mutuo commodato empto vel conducto & tunc vltra illam actionẽ in factum dat & alia.s.vtilis ex eo contractu presumpto.sicut diximus in iuramento.vt.ff.de iureiur.l.sed & si possessori.§.fi cũ de hereditate.

a ¶ Dic q̃ sic.tu videre hoc q̃sito bal.in.l.res inter alios.&.in.d.q̃ro fuit ó homicidio accusat? & ibi Saly.in fi. §.q̃ro titi? accusat? & ibi posui in §.óbuit mori.&. qb? res iudi. nõ nocet.

b ¶ Ex cõfessiõe. adõ.l.publia.in §.fi.ff.depo.bar. in.l.cũ scimus in fi.j.ó agri.& cẽsi. lib.xi.Lud.ro.in l.nuda rõ.in.j.col. &.de dona.& l.sed & si possessori.in.§.fi.ff.de iureiur.Lu.ro.§fi. eccẽ.incip.in ca su.ꝓposito cõsultationis.

c ¶ Si pupill? an confessio pupilli vel mior? valeat vide spe.de ꝓtest. §.sequit videre. in pnc.de resti.in inte.§.ij.cira pnci.qõ pupilli est nulla &z minoris vz &dak restit.in inte.Adde bar. hic in pe.colũ.in v.opp.& vt q̃ cõfessus.& qd de ea facta pñte tutore an patiꝛ res in integ.in spe.vbi supra.

d ¶ Sine tutoris auto.adde an et qñ noceat pupillo confessio tutoris vide bar.in.l.lucius.la.ij.§.tutele.ff.de admi.tu. & in.l.certũ.§.sed in ipsos col.ij.v. alij doctores dicunt verũ.ff.e. et bal.in.l.in scti bus.§.qñv.q̃ro qd in tutore.&.ó nõ nu.pec.& paul. de ca.in consil.j.

vt instituta de cura.§.item inuiti. ¶ Et confirmatur ratione.naz si in precedentibus casibus nõ valet ipso iure in quibus est minus periculum quantomagis in isto casu in quo est magis periculum valere non debet cum per eam non decidatur tota causa vt hic.& ff.ea.l.j. Item quia si confessio p quam liscontestet nõ valet vt Bal.de ma.& sequaces fatenꝰ quo valere põt confessiona lis rñsio posita positionibus facta cũ iudicio & processus careat fundamẽto.& sic oia sequẽtia ruũt & nulla sunt. Preterea si snia nõ vz siue curatore cõtra eũ lata vt.&.si aduer.rem in.l. cum mores.ergo nec confessio pambula ad litis decisionẽ tendẽs vel ut antecedens necessariũ ad snĩam ꝑm eam ferendã valere non dz arg.ff.de spõ.l.oratio.cũ si.&.ar.de mino.l.denique.§.j. ¶ Nec obst.qõ sustinẽtes hic.dicũt qõ aliud in snia qr reddit? inuitus. aliud in confessione que fit a volente qr habet in se cõsensum tñ non voluntarium sed necessariũ qõ pz primo qr loquimur de cõfessione per modum iurisditionis cõtentiose non voluntarie facta.Secundo qr fatetur ex necessitate iuramenti ei delati & ex necessitate interrogationis facte a iudice in forma iurisditionis cõtentiose vt dixi igit emanata ab inuito dz dici. ¶ Quid igitur dicimus de istis duabus opi.Dubito ex eo quia fi istam vltimam teneamus qua honestate dicemus qõ cur prestare debeat autoritatem minori in sibi euidenter damnosis & potissime in criminalibus in quibus est pena mortis & maxime quando maleficiũ curatori fuisset ignotum cũ ab eo fuisset factũ nõ video. ergo &c. ar.l.videamus.ff.de in litem iuran. & potissime qr iste interrogationes super positionibus videntur fieri in secreto vt cessent instructiones & fraudes. ¶ Nec ob.ff.de adult.l.si postulauerit §.quoniã.qr ille ter.per doc.intelligit de questione an sit de iure tor quendus nec ne & tenetur de interrogatorijs faciendis non qõ presentes debeant esse examinationi quia illa debent esse secreta vt dixi.&.de test.l.nullũ.vbi casus.cogitaui cuz suffragio implorato in qõne fic dicere qõ verũ est qõ curator dz minori in cõfessione autoritatẽ suã interponere vt in.§.opi.Sed illam dicit interponere cum autoritate ei iuranti super interrogandis veritatem dicere & nõ calumnia rũdere. Nam ex tunc videtur autorizare responsionibus & ita põt intelligi.d.l.clarũ.circa fi.cũ si.& non iurandum qr alias dictũ testiũ ad tempus iuramenti referturvt &.de testi.l.si qñ.& ibi per doc.& late ibi scripsi.Si ergo iuramento non autorizasset confessio postea fine curatore facta non teneret.& ita ad concordiam possunt reduci opi.& ex hoc iudex terminum recipiat cautelam vt ad videndum iurare minorem de veritate faciat eius curatorem adesse. Idem dico si alter tantum esset an minor ille ꝓpter iudicia tisset tormentis subiciendus vel non. Nam in pronunciatione seu interlocutione de illo tormentis subiciendo faciat curator eius citari.& si nullum prius ei det vnum & postea interloquatur.nec est necesse vt postea ad sit tormentis:quia hic est executio illius sententie ad quam videndum non est citandus curator sicut in executionibus facti. Et ex hoc potest percipere quod confessioni facte in tormentis non est necessaria curatoris autoritas.& ita seruat communis practica imo est quasi ridiculum dicere cũ eius autoritas non possit adaptari.est.n.tortura actus iudicis cui curator non habet

9 autorizari. ¶ Hunc reduco me ad glos.& op.ꝛij.qõ nec maioribus ꝓiudicet confessio.vt.ff.eo.l.certũ.§.sed an ipsos.Sol. vt sequitur in glos.in ver.tutoris tñ &c.videlz quod superius dicta hñt locum in confessione ꝓpria.contrarium vero loquit in confessione suorum administratorum que eis non ꝓiudicat.vt ibi & hoc vult glos.vsq̃ ad ver.qõ quidam dicunt. ¶ Ꝓio cuius ver.expeditione attende qõ glo in cõtrarium reducat in dubium dictã solutionẽ.Nã alibi habet qõ rñio ꝓcuratoris non cet dõo.vt.ff.de ꝓcu.l.non solũ.in princ.Item permittitur eisco gnoscere bonam fidem.vt.ff.man.l.si fideiuss.§.quedam.&.ff.de admi.tu.l.quoties.§.sicut.ergo dz eorum confessio ꝓiudicari

20 minori cuius cautelã vel curam gerũt. ¶ Tertio qr snĩa lata ꝑ

a ꝓcuratorem? ꝓiudicat dõo.vt.ff.de. ꝓcu.l.plautius.& ꝑ tutorem pupillo & tutorem adulto.vt.ff.de regu.iur.l.iij.§.j. ergo.& confessio cũ ambo parificent.vt.ff.e.l.certum.sed si fundus.&.ff.de re iudi.l.post rem. Sed solue varijs modis:vt sequitur in glo.in ver.quod quidam. Nã alij intelligunt qõ domino non ꝓiudicet.l.contrario eius probato.& ita intelligunt.§.sed an ipsos:sed contrario non probato eis ꝓiudicat vt in.ll.& rõnibus.&.alle. Alij qõ eis nõ nocet restitutio petita.vel sic si fuerũt ꝓsentes vel ratum habentes vt sequitur in gl.vsq̃ ad ver.item necesse alias soluẽtes dicit glos.in contrario quas etiam scribit Ly.in lec.eius.in.xiij.q.& quasi oẽs reprobant postea in fi.qclu dit distinguendo cum Jac.& illam distinctionem per oia quasi subsequebatur do.meus & Barto.etiam eam sequuntur modico addito in.d.§.sed an ipsos.

21 ¶ Dicamus cum queritur an confessio administratoris noceat aut queritur de administratore voluntario aut necessario.Si voluntario tunc aut sine mãdato & tunc confessio non nocet domino sed sibi.vt.ff.de inter. act.l.si defensor.in prin.nisi dñs ratum habeat.vt.l.qui seruũ.

in ꝓin.in eo.ti.& ita no.in.d.l.si defensor.Aut cuz mandato.dic aut habet speciale mãdatũ ad sic confitendũ & tũc ꝓiudicat dõo non sibi:vt.l.qui seruum.Aut nõ habet speciale mandatum ad sic cõfitendum:& tunc dicũt idem in eo qõ in administratore ne cessario & tutore et similibus in quibus oibus sic distinguitur. Aut ipsi cõfitentur nõ citati nec moniti sed ex arrupto per modum iurisditionis volũtarie:& tũc cõfessio nõ ꝓiudicat dõo pupillo vel adulto:vt.d.§.fi an ipsos.quẽ sic intelligit Jac.et Ly. Et est rõ:qr ꝑ sint loco dñi & liberã dicãtur habere tamen non possunt donare vel iactare:vt.&.de pac.l.pactum curatoris.cuz fi.accedat.ff.de pact.l.contra iuris.§.rescriptum.&.ff.qõ vi aut clam.l.prohibere.§.plane.Aut confitentur per modum iurisditionis contentiose qr moniti & iussi interrogationibus respõdere & tunc recipe verba Bar.Aut minor fuit ille qui litez susceperit licet cum curatore vel tutoris autoritate et tunc qr confitens non erat dominus litis eius confessio non preiudicat dõo:vt.d. §.sed an ipsos.Aut administrator fuit ille qui litem susceperat l.dõs litis erat:& tunc non habita distinctione presentie & absentie minoris confessio si fit fa&ta bona fide preiudicat minori propter rihoꝛem iudicioꝛũ seruandũ:& qr prohibetur bonam fidez agnoscere:vt.l.quoties.§.sicut.de admi.tu.facit.ff.mãda.l. creditor.§.lucius.& extra vt lit.nõ contest.c.i.& de re iudi c.suborta. Ucrumtamen minori aduersus talẽ confessionẽ subueniturꝛde iure cõi fic emanauit errorꝛe facti & sic errorꝛe ꝓbato vsq̃ ad sententiã:vt.l.errori.&.de iur.& fac.igno.vel beneficio restitutionis si

22 emanauit errorꝛe iuris:vt no.in.d.§.sed an ipsos. ¶ Sz in hoc quero quid de cõfessione prelati puta epi vel abbatis an preiudicet.ca.glo.in.d.§.sed an ipsos.idem dicit in eis qõ in tutore & idem dicit in patre legitimo administratore filij.qõ no. Tamẽ in prelatis attende qr vt dicit hic Jac.& Ly.prelatus quicq̃ habet bona diuisa & per se a capitulo suo & contra capitulum a prelato. Quicq̃ hñt bona simul cõia in diuisis vnusquisq̃ facit suũ procuratorẽ pro suis tamẽ in diuisis que sunt in cõi administratione etiã quilibet põt facere suũ adeo q capitulũ facit suũ & sine consensu prelati sed in cõibus solus vti põt mandato.vt.c. presentiũ.extra de test.li.vi. ¶ Ex his patet qr confessio procuratoris habet vim confessionis dñi qr in cõibus confessio prelati non nocet ecclesie nisi & capitulum idẽ confiteatur nec ecõtra. Sed in diuisis cõfessio prelati preiudicat in suis et scõo capitulo.l.ad capitulũ tñ spectãtibus & nõ ꝓpterea semp ideo distinguendũ est vt superius dixi in administratore pupilli vel adul-

23 ti. ¶ Itẽ iurta hec quero qr dixi qr minor restitui potest aduersus confessionem ꝓpriã vel tutoris vel curatoris quid minor habet probare.& dicit Ly.hic in fi.lec.qr habet probare lesionẽ vt.ff.de iureiur.l.nam & postea.§.fi minor.quam probabit probando contrarium confessionis.Et asserunt quidam qr sufficit hoc probare semplene per vnum testem de veritate: quia ipse est lesus presumptione iuris eoipso qr ꝓ eo negante erat presumptio:vt.&.de ꝓcu.l.actor.& illa presumptione cõfessione subl ta.Aut per vnum testem coadiuuat de veritate dicenda.et hec fuit opi.Bal.in qua cogitandum relinquo. ¶ Reuertor ad gl. & opp.xiij.de.l.i.§.diuus.&.§.si quis vltro.ff.de questio.Et sol. vt sequitur in glo.in ver.item est necesse.s.qr hic in sponte confitente ibi in cõfitente metu tormentorum de quo dixi in.l.ij.j.de

24 custo.reorum. ¶ Opp.xiij.qr etiam spontanea cõfessio non preiudicet:vt.ff.eo.l.non fatetur.Sol.vt sequitur in ea.gl.in ver. tẽ est necesse qr fuerit &c.s.qr hec in sciente illa in errante cui non preiudicat errorꝛe probato:cuius probationem potest inducere vsq̃ ad sententiam:vt.l.errori.&.de iuris & facti ignoran.& qõ de isto errorꝛe latius possit disputari.vide que scripsi in.d.l.errori. ¶ Opp.xv.qr etiam scientifico non preiudicat:vt.ff.eo.l.certuz. §.fi quis absente.& de interro.act.l.si.Sol.vt sequitur in glos.in ver.tẽ qõ presente.videlicet qr ibi facta fuit aduersario absen- a te? hic presente.qõ intelligo inconfessionem acceptante & interrogante vel instante:qr tamen hec latiozem discussionem requirunt attende primo qr in confessione liberatoria diceꝛũt quidaz qr illa parte absente heri potest.& dicũt glo.hoc tenoꝛe in.l.nouissimum.§.liberationis ver ba.ff.de lib.leg.Sed certe illa loquitur in pacto liberatorio in quo dicit vt dixi in.l.si ac.&.de pact.Aut cõfessio non videtur valere per.d.§.fi quis absente.qui loquitur indistincte ac etiã p.l.tale pactũ.ff.de pac.cũ dicit cõfiteoꝛ te nõ teneri.vbi no.qr cõfessio est facta pti.Itẽ qr vnusqõq̃ debet dissolui eo vinculo quo ligatur:vt.l.proinde quisq̃.ff.de sol.& l.nihil b tam naturale.ff.de reg.iu.b.cuiter nõ videt mihi differentia inter liberatoriã & obligatoriã ideo in vtraq̃ distinguo.Aut confessio est facta aduersario instanti petenti vel interroganti et vz: vt.l.si.&.l.si fine.§.j.ff.de interro.ac.Aut ẽ facta aduersario presenti sed non petenti nec interroganti vel instanti seu cõfessione immediate acceptanti & recipienti & valet.d.l.si fine.in princi.& qõ hic no.glo.in ver.illud no.q̃ sic debet intelligi.Aut est facta presente aduersario non petente vel instante nec recipiente vel statim acceptãte:& tũc dico qr no ꝓiudicat vt sentit Lyn.in.vi.

a ¶ Cõtra peraꝛorẽ.Adde & vide snĩa lata ꝑ fal so.pcu.an valeat & teneat.vidꝰ Jo. de imo.in.c.cũ in iurẽ peritꝰ.de of. dele.& ppe.de ancha.cõf.cxviij.in cip.vnus ex pcu.

b ¶ Aduersario absente.Adde & sci.in ꝛfi.ccxxviij. inc.in cã gabrielis.v.cõfirmatur ista conclusio.cũ sc.i.ij.par.char. cv.vbi idẽ induc it & tenet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

q. Et est rō primo qr nō deserunt verbi significato vt fieri debet vt.l.ij.ff.appellata.ff.si cer.pc. ¶Est enim confessio simul duorum pluriūve eiusdem rei fassio ex dictione cum que simultatez notat.vt.ff.de pac.l.j.ff.j.de act.ꝛ oblig.l.ex consensu. et fassio qō idem est quod dicoderiuatur enim a for faris:sed mutatur a in e ratione compositionis vt etiam sentit Lyn.in sua prima distinctione quam super istam.l.si ergo simul vterqꝫ fatur non est confessio.igitur valere nō debet arg.l.j.in prin.ff.de verb.obli. Secundo quia cū a duersarius neutrū predictorum fecerit nō videt de ea curasse vt nō vera. Tertio qr multi per iocū vel solatium quandoqꝫ talia verba proferunt vel vt euitēt interdū petitores querentes ab eis mutua ꝛ ipsi curialiter volētes illos repellere dicūt ego nō habeo imo a ℣Pet.hic existāte recepi pridie centū mutuo.ꝛ tamen ℣Pet.tacet qui si forsan testē vocaret ille tūc negaret. Item qr in cōfessione quasi cōtrahit vt.ff.de inter.acti.de etate.Ꝟ.interrogatus.ꝛ in quasi cōtractu cōsensus exigitur vt.ff. de act.ꝛ obli.l.obliga.substantia.Ꝟ.j.ꝛ.Ꝟ. Aut cōfessio est facta absente aduersario:ꝛ tunc aut facta in iudicio: aut extra. Si in iudicio:ꝛ tunc aut per modum contentiose:aut volūtarie. Si cō tentiose dic qō olim nō valebat vt.d.Ꝟ.si quis absente.ꝛ.j.si per vim vel alio modo.l.ij.ff.de inter.ac.l.ij.ꝛ hic in glosſ. ¶Et est ratio:quia hermodicū olim contrahi nō poterat bodie vero qr hermodicium fieri potest:valeret parte legitime citata.vt.Ꝟ.de iudic.l.properandum.Ꝟ.j.ꝛ.Ꝟ.ꝛ.Ꝟ.cum autem.ꝛ ita not.gl.in.d. Ꝟ.si quis absente.ꝛ ita tenent ibi doc.ꝛ hic si per modum iurisdi tionis voluntarie idē dico si iudex agit expresse eam recipere et absenti querit ar.ff.de ma.cōue.l.j.Ꝟ.exigere.ꝛ.ff.rē pu. sal.fo.l. Ꝟ.cum si.qō no.quia ex hoc deciditur questio facti vt si is qui promisit facere publicū instrumentū de debito crediteri infra dies octo iuit coram iudice dicens qō tale quid promisit ritius crediteri suo ꝛc.vnde confitetur ipsi iudici se debitorem illius in tanta quantitate rogans ipsum vt tanꝫ iudex ꝛ publica ꝑsona cōfessionem recipiat:ꝛ de cōfessione ꝛ receptiōe fiat publicū instrumentuꝫ. Et certe iudex recipit.ꝛ si instrumentū vtriꝫ fieri faciat satisfactū erit promissum. ¶Si autem confessio sit facta extra iudicū absente aduersario:tūc glo.simpliciter tenet qō non vt no.ff.de procu.l.cū de indebito.Ꝟ.fi.ꝛ hoc qñ est obligatoria. Et ita omnes fatentur. Sed vbi sit liberatoria quidā dixerūt valere quo ad poꝫ exceptionem per not.in.l.nō soliꝰ.Ꝟ.liberationis verba.ff.de lib.leg.qō reprobat Bar.in.d.Ꝟ.si quis absente.per aliam glo.que illi videt contra in.l.idem in duobus.ff.de pactis.ꝛ etiam per ter.ꝛ glo.in.l.beredi.Ꝟ.nos autē.in eo.titul. Sed ille loquit in pacto qō est liberationis tnductiuū ꝛ ad non petendū in futurū obligatiuū.de quo dic vt dixi in.l.si actiones ff.de pactis.nos loquimur in cōfessione liberationis declaratiua in quo dicendū est indistincte qō facta aduersario absente ꝛ nemine ꝓ eo recipiente nō valet ipso iure vt no.gl.Ꝟ.ad fi.in.l. pomponius scribit.ff.de neg.gestis. ¶Sz an facta gestori valeat verbi gratia ponamus quod est facta titio instanti et petenti vel recipienti:ꝛ acceptanti vice ꝛ nomine sempronij creditoris ipsius confitētis ꝛ animo gerendi negotiū illius:an tūc sempronio ratum habēte ꝑderit ei illa cōfessio ꝛ nocebit debitori.ꝛ videtur qō nō:qz ista nō est ꝑsona publica q̄ alij ąrere possit sed priuata. In contrariū facit:qz fecit vt gestor ꝛ gestoris officiuꝫ est ꝓmissum etiā inquirendo ratū habenti vt.Ꝟ.de pac.l.si actiones.ꝛ.ff.de neg.gest.l.si ergo. Item hoc suadet ratio generalis posita in.l.soluendo.ff.de neg.ge.vbi gestori permittitur facere cōditionem absentis ꝛ ignorātis melioꝛem. ¶Item ꝓ hoc facit:qz defendēs sine mandato si ꝑ se reportat sniam exceptionē rei in.querit dño quē defendit vt.ff.de neg.ge.l.liberto.Ꝟ.lite ergo ꝛ idem ex confessione liberatoria cum sniꝫ ꝛ confessio equipa rentur vt.ff.eo.l.certum.Ꝟ.si fundum.ꝛ.ff.de re iudi.l.poſt rem ꝛ hanc partē tenco ꝛ predicta no.qz per predicta limitantur omnes glo.nostre. ¶†Sed potest hic ąri an per nunciū possit qs fateri.ꝛ dixit Bal.qō sic per.l.ſi.ff.de cessio.bo.Et qz nunci est vna vox mittentis vt.ff.de cōsti.pec.l.ꝛ lz.Ꝟ.si qs alteri vel sibi. ¶Item vbi dixi cōfessionē parte absente factam nō valere inteligē in his que nō dependēt a volūtate solius cōfitentis aliter si a sola ei⁹ voluntate dependēt tenet cōfessio ꝛ ꝑdest absenti vt in ratihabitione ꝛ additione hereditatis ſm Bart.in.d. Ꝟ.si quis absente. Et idem dicit si quis aliqua cōfiteatur ſ libello parti oblato.nam postꝫ copia data est parti non potest cōfessata in eo revocari:qz intelligunt confessata parti que libellū recipit.vt.Ꝟ.de lib.cā.l.cū precū qō intelligo nisi vellet revocare tanꝫ errore ductа ſm no.in.l.error.Ꝟ.de iuris ꝛ fac.igno.sed tā ꝫ ꝓlata absēse parte nō potest dicere sibi nō nocere. ¶Item vbi dixi nō valere cōfessionem ꝓpter absentiam partis dixit ℣Pe.rerum quo ad obligationem inducendam:sed dixit valere quo ad effectum probatiōis.ergo aliter dixi in.l.generaliter in vi.qō.Ꝟ.de non num.pecu.vbi vide. Item predicta inter vivos in confessione vero facta in vltima voluntate dic vt scripsi in

28 di.l.generaliter.in.xij.ꝛ tribus sequen. ¶†Reuertor ad glo.ꝛ oppo.xvj.quod etiam aduersario presente non valeat.vt.Ꝟ.de lib causa.l.interrogatam.ꝛ.l.parentes.ꝛ.l.liberos.ꝛ.l.nec si voles. Solu.vt sequitur in glo.in versi.item quod non sit .vsqꝫ ad versi.item quod non fiat. ¶Oppo.xvj.de.l.ij.ꝛ.iij.que in fran. cre. Solu. sequitur in glosſ.vsqꝫ ad ver.vnde versus et illos recita concludendo supradicta in duobus versibus.ꝛ illos declara ibi ius fit:id est in loco vbi ius redditur et sic in iudicio:ꝛ ibi hostis idest aduersarius.ꝛ ibi lis ne.pu.quia cum nemine actio essе possit. ¶†Quero modo an valeat confessio sine interrogatione et respon.quod sic.vt sequitur in gl.quod intelligē aduersario vel alio eius vices gerente illam acceptante ꝛ recipiente et superius dixi ꝛ declarauī. ¶Quero.Ꝟ.quo iure compellitur ad uersarius ad huiusmodi responsiones.ꝛ respon.quod iudicis officio vt sequitur in glo.in versic.item quod iure. ¶Quero.iij. quare querens semper ꝓtiudicat quod ipse credit. hic attende quia in ꝓactica pars ꝓtius iurat de calumnia.i.quod non calumnie causa ponit quia si credit et posita positiones suas facit super quibus interrogari ꝛ responderi petit.ꝛ ista positio dum dicit ꝛ si negetur ꝓbare intendit intelligitur ponere et de credulitate. Et modo respondeo ad .q.vt sequitur in glosſ.

30 vsqꝫ ad fi. ¶†Quero.iij.ab extra an sit aliqua differētia inter confessionem iudicialem ꝛ extraiudicialem in modo revocandi vel necessitate probandi contrarium.et dic quod fic.vt dixi. in

31 l.error.Ꝟ.de in.ꝛ.fac.igno.i.q.quod omnino vić. ¶†Quero.v.

b ab extra an confessio facta coram arbitro ᵇvaleat necne.ꝛ dicendum quod fic per.l.pe.in fin.Ꝟ.de arbit.vbi casus.vel distingue latius aūt est facta de eo quo non potest compromitti.ꝛ tunc non valet.vt.ff.de arb.l.non distinguemus. Ꝟ.iulia.ꝛ.ff. de his qui not.infamia.l.quid ergo.Ꝟ.ex compromisso. Aut est facta de eo de quo potest compromitti ꝛ tunc aut per errorem aut ex certa scientia. Si per errorem distingue errores vt supra dixi in iudice. Si certa scientia.dic aut absente aduersario ꝛ non valet: quia coram arbitro non sit hermodicium licet coraꝫ iudice sic. Aut presente aduersario instante ꝛ acceptante et valet sive ad liberandum sive ad obligandum sicut in iudice dixi. Sed in hoc potest esse differentia quia ex obligatoria non nascitur actio in factum vbi ex sententia arbitri non nascetur ꝛ vbi ex eius sententia nasceretur similiter ex confessione illa nascatur cum paribus passibus ambulent vt.ff.de re iudi.l.poſt rem.ꝛ de confes.l.certum.Ꝟ.sed si fundum.

¶Verumtamen licet actio non nasceretur ex confessione tamen illa potest induci ad probandum in quocunque iudicio vt.d.l. pe.in fi.de arbi. Et hec est communis opi.licet ℣Pe.dixerit qō ex ea non potest nasci actio in factum quia illa non potest dici

32 facta in iudicio vel facti quasi. ¶†Quero.v.i.quid si fit facta coram arbitratore. Respon.quod hic non est iudicium nec quasi perinde est de ea vt de qualibet alia facta coram bonis viris.

33 ¶Quero.vij.quid de facta coram suo iudice.ꝛ dic breuiter de iure canonico esse casum quod valet extra de iudi.c.at si clerici. Sed ex doctoribus nostris aliqui vt refert Lyn.sic distinxerunt. Aut confessio est facta per modum iurisditionis voluntarie aut contentiose. Primo casu aut qui confitetur potest consentire in iudicem alienum ꝛ valet aut non potest ꝛ non valet vt.d.c.at. si clerici. Secundo casu valet ex iurisditione prorogata.

¶Hec distinctio non est tradita in bona forma .vnde ego aliter sic dico.aut confessio est facta ab alio qui non habet potestatem prorogandi iurisditionem ꝛ non valet indistincte vt.d.c.at si clerici.ꝛ extra de foro competen.c. significasti.ꝛ.c.si diligenti. Aut ab eo qui habet potestatem prorogandi ꝛ tunc aut confessio est de his qui sui natura sunt de iurisditione voluntaria: ꝛ tunc tenet confessio. Et est ratio quia per additionem solam est illius rei competens inder vt.l.ij.ff.de offic.procon.ꝛ leg.Aut est de his qui sui natura sunt de contentiosa iurisditione ꝛ tunc aut confessio est facta ad preparationem iudicij inchoando et non valet quia iudex incompetens ꝓ tūc est. Aut est facta ad iudicij futurū cuitādum ꝛ adhuc non vz nec preceptum de soluendo ex eo factum|qō tunc fieri debet vt.l.si debitori.ff.de iudi. Et est ratio:qz nec est eius competens iudex. Aut est facta vt ꝑ ipsum iudicium inchoetur ꝛ fundetur vt est qñ reus confitetur animo lit.cōte.ꝛ ad vlteriora in cā procedendi quo casu fit lit.conte.vt no.Ꝟ.de lit.cōte.l.j.ꝛ bene vt ibidixi quicquid ℣Pe.dixerit ꝛ tunc qz ꝑ lit.cōte.prorogat iurisditionem.vt no.in.l.si per errorem.ff.de iurisd.om.iudi.ꝛ tunc si ꝑ errorem putans eum suum iudicē esse nō tz cōfessio qz iurisditio non est prorogata vt.d.l.si ꝑ errorem.sina ūt sciēs fuit:ꝛ tunc qz ꝑ ipsum actū confessiona lē litem contestatur ꝛ per consequens prorogat iurisditionem.

34 ¶†Consurgit dubium vnūan si eo postea nullā exceptionem probante possit actor petere illū ex tali confessione condemnari diffinitiue.ꝛ videt qō non:qz idē actus non videtur posse operari duos diuersos effectus qui ex diuersis actibus iudiciarijs con

sueuerunt

sueuerunt produci ꝛ maxime quando vnus est ad alium subordinatus sicut est in casu nostro.nam lit.cōte.ꝓcedit ad ꝓbationes.vt no.in.l.prolatam.Ꝟ.de sen.ergo cōfessio ista si operarur lit.conte.non debet simul inducere ꝓbationē.Item qz probationes facte coram iudice incōpetenti non valent nisi iudicis fuerit iurisditio prorogata ex quo apꝑtet qō ꝓgatio dz accedere.

¶Sed contrarium teneo ꝛ dico qō ex ordine intellectus vterqꝫ facit ſm ordinem iuris:qz per ipsam lis est cōtesta.ꝛ successiue per eam iurisditio prorogatur ꝛ coram iudice cōpetēte ex iurisditione prorogata probat:ꝛ omnia ista ſm ordinez iuris intelligunt producta qz ſm dispōsita a se ius intelligitur illa producere. Et sic non obstant rōnes in oppositum facte. Aut est facta post iudiciuꝫ finditum.ꝛ sic respondendo positionibus. Et iste casus non bz dubium:qz valet cum pendente lit.contestari.a sciente facta sit iurisditio prorogata.ꝛ sic reperitur confessio facta coram competenti iudice.secus igitur si nec lit.cōte.tenuisset quia

35 ab errante facta esset. ¶†Quero octauo an confessio habeat paratam executionem sicut sententia vt sic iudicis officium possit implorari ꝓ eius executione. Rofre.dicit quod sic si sit facta per modum cōtentiose iurisditionis nō si volūtarie:quia ꝓ mo casu equiparantur non secundo. Pe.vero quem sequit Ly. dixit quocunqꝫ modo sit emissa potest implorari iudicis off.ciū ꝓ ea exequenda ex eo. Primo qr iudicis officium se exhibebit in omnibus que sunt nota iudici vt iudici.vt.ff.ſi regun.l.ſi inter terruptione.ꝛ.j de accusa.l.ca quidem. Secundo quia eadem est ratio in iurisditione voluntaria que in contentiosa.ergo idem ius vt.l.illud.ff.ad.l.aquil. Hanc opinio.tz Barto.ff.eod.l.j.ꝛ dere indi l.debitoribus.ꝛ dicit ibi esse casum.ꝛ in.d.l.j.ꝛ.Ista.in fin.

¶Ego puto aliter dicendum vez quod aut confessio fit ad litem seu ad iudicium euitandum vt est in confessione facta ante litem contesta.ꝛ isti verum dicunt:qz fit ei preceptum de soluendo. vt.l.si debitori.ff.de iudi. Aut fit ad lit.contestatio.vel post litez contesta.respondendo positionibus.ꝛ isti male dicunt:quia sententia diffinitiua est necessaria vt superius dixi:ꝛ hic etiam notatur in glo.ꝛ illa effet que executioni erit mandanda. ¶†Quero tunc.ix.eo casu quo executionem habet paratam facta coram

a vno iudice possit mandari executioni per alium iudicem ª puta mercatoꝛ Florentini.ꝛ Bononie existens confessus est coramiu iudice vel officiali se certam quātitatem debere Gaio:an Gaius

b poterit in Floren.petere illam executioni mandari ᵇJacob.de ra.ꝛ ℣Pe.quos sequitur Ly.dixerunt qō non argu.ff.de offi.consul.l.j. ¶Non obsta.qō iudices mutuo se iuuare debent.vt.Ꝟ.de offi.prefec.preto.apbri Lin nole dñi.ꝛ.ff.de admin.tu.ꝛ.l.titium Ꝟ.tutores.quod verum requisiti nō als.vt in auf.vt nulli iud.Ꝟ. si quis vero conprehensorum.ꝛ.ff.de tut.ꝛ cu.da.ab bis.l.duus ꝛ ꝓ hoc.Ꝟ.de iudi.l.properandum.Ꝟ.finaute3 reus.ꝛ extra de fo.compe.c.romā Ꝟ.cōtrahentes.li.vi. Et hoc nisi iudex a quo

c executio petitur fuerit delegatus vt.ff.de re iudi.l.a diuo pio in prin.secundum ℣Petr.ꝛ hoc quando implorat iudicis officium ꝓ executione. Si autem vellet agere actione in factum vel iudicati ex sententia potest quia vbiqꝫ potest actionem suam exercere vt.l.ſi.Ꝟ.de prescrip.long.tempo.et ita tenet Barto.ff.de re iudi.l.a diuo pio.Ꝟ.sententia. ¶Ex quo infero quod si vellet agere actione in factum que nascitur ex confessione posset coꝛā alio iudice agere. ¶Quarto.x.dicit alibi glo.quod tacitum fideicōmissum probatur per confessionem rogati.ita no.ff.de iud.l.ſi.ꝛ l.non intelligitur.Ꝟ.tacite. Sed an hoc procedat si confessio sit facta absente procuratore fisci.vide circa hoc quod dixi.Ꝟ.de non nume.pec.l.generaliter.et hec sufficiant de presentis legis commenta.

¶Res inter alios acta vel iudicata Rubrica.

¶Quero in quo differt iste ti.a ti.Ꝟ.qui.res iudi.nō nocet. Et Respon.quia iste generalior illo vt in glo.Saly.

1 ¶Agnitio seu solutio debiti que fit per vnum heredum ceteris non nocet.

2 Nesta extra iudicium an noceant ceteris.

3 Res inter alios acta quando ceteris preiudicet.

4 Consuetudo an posit facere vt quod fit per vnū ceteris noceat

1 **Inter alios.** Cas⁹ ꝛ agnitio seu solutio debiti facta ꝑ vnū er heredib⁹ nō ꝓiudicat coheredibus negantibus hoc dicit ¶Opponi.de casibus notat.Ꝟ. qui.res iudi.non nota.l.ij.Solue.vt gloſſ.quodli si casus sunt speciales .et verum dicit ad .l.illam que loquitur de re iudicata at ista loquitur de re extra iudi. vnde ista opi.melius cadit.j.eo.l.ſi. ¶†Op.qō gesta extra iudicialia alios nocēāt vt.Ꝟ.de quadri.prescript.bene a3enone.Ꝟ de re.alie.l.ij.Sol.vt glo.quod hic est regula:illi vero sunt casus

1 ¶Op.ꝛ alium iudicē. Adde Inn.c.ꝑ inquisitionē.de elec.ꝛ Jo.an.in ti.de cōsel.Ꝟ.sequitur.ver.v.non valet.in addi. idē tenet do. Frede.de schalis disputando ꝛ cōcludit qꝛ vbicunqꝫ iurisd tio iudicis incompetentis nō pōt prorogari per cōfitentē ibi cō fessio facta est nulla:sed vbi iurisditio sua pōt prorogari confessio facta tenet. Quod dictum sequitur Ang.in.l.j.ff.de confes.dicit tamen Inn.in.d.c.qꝛ confessio clerici facta coꝛā iudice secularі nō valet vt possit cōdemnari.tamē clericꝰ tractus coꝛā iudice cōpetenti potest cōpelli ad cēsitē dum qō ꝓꝰ fuit cōfessus. hoc etiā sequit Ang.i.d. l.i.ꝛ ibi ponit qd si talis confitens mortuus est.allegat Inno.in.c.fi.de suc.ab intest ꝛ ista adō fingularіter gl.in.l.qd ergo.Ꝟ.ex cōpro misso.d infa.quā ad Balleget ang. ꝛ Imo.in.l.infamē.ff.de publ.in. ꝛ do.lappꝰ ad literā in.c.de cct.ō limu.ecc.qꝛ vz cen fessꝰ facta ꝑ locum ꝓbito.alle.qō scribit.archi.xxv. q.vl. indicante.ꝛ butr.de procu c. audtis.qō est verum si fit coꝛā iudice nonꝓhibit ito fm no.ꝓ Jmo. in.c.ꝓ inquisitionem.als sec.s.v. c.at si clerici.ꝛ lz boc tenet qvalit confessio a subdito facta coꝛā suo iudice lz extra ꝑ riten nū quāus ꝓ cessus als nonvalleret.d. c.decet.

2 ¶Op.ꝟ.qꝛ mācipiū sibi nō debet restitui licet auia ei donauit:qꝛ ex sola donatione nō fuit in nepotem vnium trāslatum sed traditio fuit necessaria:vt.Ꝟ.de pac.l. tranitionibus.ꝛ.ff.de pub lege siue autem.Ꝟ.duobus.imo is cui secūdo creditur est potior.vt.d.Ꝟ.ſi duobus. Sol.qꝛ hec debet intelligi ſm illas.ſ.qꝛ hic tradidit nepoti vel mancipium tūc fuit primus ita qꝛ ꝓ traditione habetur:vt.ff.de rei vendicat.l. hec ſi rer.

3 ¶†Oppo.iij.qꝛ illatio hic facta de transact.ad diuisionē nō fit bona:qꝛ de separatis non recte infertur vt.ff.de minor.l.papi. exuli.ꝛ de acgren.possef.l.naturaliter.Ꝟ.nihil. Sol.qꝛ hic facta fuit animo transigendi vt in glosſ.nō qꝛ cōmunis esset cum ad

4 uersarius totum suum assꝛret. ¶†Opp.tūc.iij.ſi ita transactio inter transigentes tenuit:qd de re dubia lite incerta:ergo ille qui cum auia diuisit transactionis causa non tenatur solidā partem sibi traditam restituere sed dimidiam dimidie: et aliam dimidiam alterius dimidie tenetur auia. Sol.cōtendo contrarium nec ista lex dicit contrarium.

1 ¶Frater paciscendo fratri non ꝓiudicat ꝛ an possit ei querere.ꝛ nu.2.

1 **Si cum fratre.** †Frater nō ꝓiudicat fri paciscēdo nec

d agēdo sine mādato.h.d. ¶No.qꝛ licet persona ꝑsō c cta ᵈ possit agere ꝓ communia:non tamen ꝓiudi

2 cat.concor.Ꝟ.quib.res iudi.non no.l.j. ¶†Quero an paciscendo ei querere possit.dicit qꝛ non ex natura contractus:vt inst.tu. de inuti.stipu.Ꝟ.ſi quis alꝰ.ꝛ.ff.de verb.obli.l.stip.ista.Ꝟ.alt.ri. Fallit in feudo:ꝛ hoc operatur beneficium domini vt in ti.qui feu.da.pos.c.j. ver.finautem vnus:ibi im fi.hoc nominatim ꝛc. colla.ꝛ.ꝛ ita dixit Odoffre.in sua summa .Adꝺiciens qꝛ non exꝑdit apponere in confessione feudi illa verba inflera videlicet concessit tali recipienti vice ꝛ nomine fratris tanquam gestorio nomine illius sed sufficit dicere concessit tali tale castrumita quod ipse ꝛ frater habebant in feudum:ꝛ ita refert hic Bald. quod not.bene.

¶Res inter alios acta. Adde tex. l.c.iter dilecte ꝛ. de fide instrm.gl. l.c.quāus .vere iudi.Jnno.in.c. audituꝫ.de reser. Item adde So. consilio.cxvij.incipiē.prestantissime doctor.circa princip.i prima pte.cbar.cxciij. Item adde l.sepe. ff.de re iudica.c.quanuis.eodem titu.ꝛ.c.cum super.eo.ti.vbi idem dicitur in sententia contra subditos:qꝛ non nocet domino.ꝛ per alex.suo consi.clv.Ꝟ parte.ꝛ in.l.cuni ſi lius.in prin.poſt Bar.de ver.obli.

d ¶Persona connincta. Adde l.illud.ff.de minoribus. Alb batem in.c. M .in.Ꝟ.de cōstitutionibus. Alb batem in.c.coram.in.ij.col.de offi.ꝛ elega.ꝛ Alb an.c.ꝛ parte decani.in fin.de reicrip.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Si pars non contradicit. adde no. Jnno. in. c. qō ad consultationem. inverbo inci. pit. de re iudi. item adde Soci. conci. clxix. incip. circa primuz consultationis art. ver. ȳ. ratjo est circa fi. in. ȳ. parte char. cccv.

b ¶ Relatio est necessaria. Tu vide de hoc vltra caā hic no. bal. nu. ȳ. v. deinde conclu de qō no. ipse in. l. ex relationibus. ff. de legi. & in. l. iudices. ff. de iud. & per canō. in. c. in tumasti. extra de appel.

c ¶ Relatio. qd fit relatio et an fit idez qō remissio vtace ipse. de re latio. 1 prin. & ff. 1. per totum. & de quibus fieri dz & quādo & qualiter fiat & de eius effectu idem ipe. co. ti. per totuz. & sic p quatuor. ȳ. se.

p ¶ Iudex non expectato. vio que no. l. qz potest ad tre. & l. l. ad pn cipez. de appel. & adde duz hic. d. qbar. dix itaq̄ scripta tenuit ipse in l. j. ȳ. si plures. ff. de cercri. & dima teria hui⁹. l. videter. no. & bar. i. l. ex illaō appella. vbi etiā an iudex possit recipere nouas pbationes itē adde & limita dictuz Bar. nisi statutuz diceret quod iudex debet seqi consiliū sapientis ffi Bal. cōsi. ciū. iij. vol. q allegat Barr. & si voluisse in. l. si quenerit. ff. de re iudi. vide in dicto cōsilio quid si consultor. j. certuz terminū debet dare consiliū & tamen non facit sed elapso termino mittit iudici & iudex pronūciat an valeat sēntia intellige & dictū. bar. vt hic per pau. de cast.

e ¶ Si qua pars cōtradicat. quādo partes dissentiūt in pūcto qd faciendum est et vide. l. l. iusiurādū & ad pecunias ȳ. fiō ḡlitate. ff. de iureiur. et l. l. i vēditione. ȳ. fin. ó bo. auf. iu. pol. & bar. l. l. i. de vēt in possi.

¶ De relationibus Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in gl. sequitur.

1 ¶ Judicare non debet qui se velle referre dixit.
2 Judex an possit referre. & nu. 4.
3 Relatio quando necessaria sit
4 Relatio facta principi duplex esse potest.
5 Snia q̄ dz ferri cū ꝯsilio sapiētis anvaleat eo nō expectato lata.
6

¶ Jquis iudicum. Casus. goirit se velle referre nō debz iudicare. et si primo pnūciat relatio sua appellare nō ipedit. Item negotium debet referri plene instructum & copia relationis debet edi partibus vt si aliqui displiceat statim apud acta contradicat. b. o. ¶ Not. quatuor predicta que sunt in summario. ¶ Item not. v. ex secunda parte qō iudex nec errore nec verbis fraudulosis debet appellare volentes impedire. ¶ Trē. no. ibidem quod appella. babetur pro interposita. et secundum glossa. fingitur recepta cum non steterit per partem sed per iudicem quominus appellaret. ¶ Item nota ex fi. quod si pars
a non contradicit a consentire dicitur. ¶ † Opponitur con
2 tra primam partem quod iudex referre non possit vt. ff. de pe. nu. l. placet. Sol. dupliciter vt in gl. ¶ Primo q̄ illa inolegato: hec in ordinario. hec non habet bonam rationem ꝺ̄ differitatis. Secundo quod dic referebat vt sciret quid haberet iudicare in re ibi vt ille non ipse iudicaret. & hoc est prohibitum & hec vera.
¶ Opponitur ad idem de. l. eum quem temere. ȳ. iudicibus. ff. de iudi. Solutio quod ibi super facto consulebat et sic petebat se instrui super facto quod non licet cum ipse informationes et probationes debeat recipere: et non preses cum rescribit. hic vero de iure consulebat aut consilium querebat quod licet vt hic & in auf. de iudi. ȳ. fi. ¶ Oppoui. iō. quod nec de iure liceat vt auf. vt iu. nō expec. ſa. uſ. ȳ. ſi. Sol. vt sequitur in gloſſ. videlicet qō ibi nō rescribebat qz dubitaret in iure licet forsan sic fingeret: sed faciebat, causa eundi odium partis quam condemnaturus fuisset: et tunc nō licet vt ibi & ff. de offi. ꝓfec. ꝓcto. l. antepe. ¶ Oppon. iiij. quod imo ad iudicium liceat referre contraduci in sol. primi; contrario. & j. de fal. l. vbi. & ff. de offi. ꝓcō. l. solent. & l. si quid. Solu. vt sequitur in gloſſ. vſq̄ ad fine. vide licet quod ibi non poterat iudicare propter carentiam & defectum iurisdictionis, & sic necessario ibi ad iudicandum referebat: qz sola discussio erat ei commissa. ¶ † Ex predictis modo colligē qō relatio est necessaria ᵇ vt quando sola discussio est cō
3 mixta & tunc relatio est permissa imo iussa vt. l. j. de fal. & l. l. solent & l. si quid. ff. de offi. procon. quandoq̄ est probabilis vt quādo
b est dubium iuris sup aliquo puncto difficili: & tunc est permissa vt hic & in auf. de iudi. ȳ. fi. & est collaudāda vt. ā. de bo. que lib. l. non fine. Quandoq̄ est temeraria & detestanda vt quando petit sibi referri super facto & non super iure vt. ff. de iudi. l. eum quem temere. ȳ. j. vel si super iure & facit causa se exonerandi vt in
4 autentica. vt iur. non expect. ſa. iuſ. ȳ. & hic in autent. nouo iure. ¶ † Opp. v. contra principium quod uno iudex primo debebat pronunciare & postea referre debebat vt. ff. de in integ. re. l. interpenas. & de iniuſ. te. l. ſi quis. ȳ. quid tamen. Solu. vt in gloſſ. ū. & hoc de prima parte legis. ¶ Uemo ad secundam partem q̄ dicit quod iudex non debet referre litigantes ne appellent et cete. ¶ Et quero an sententia hic lata fuerit lata post relegationem vel ante dicit glo. pro vtroq̄ modo potest intelligi primo quod iudex consuluerat principem & non expectata responsione tulit
5 sententiam. ¶ † Sed iurta hec quero an sententia interim lata valeat de iure necne. & videtur quod sic per istum text. qui sentit q̄ appellari debet vt. j. ti. j. l. ū. cū ibi no. in gl. & ff. qūdo appel. fit. l. j. circa principi. quod non esset necesse si sententia esset nulla vt. j. quando pronō. non est necef. l. j. & ū. cū ibi no. in glo. & ff. qū ap. ſit. l. j. Et pro hoc accedat. ff. de ap. l. ad principem. & l. ad imperatorem. secundum vnam dispositionem. ¶ Jn contrarium facit hec. l. in princ. vbi probibet ferri sententiam & sic lata non debet tenere vt. ā. de legi. l. nō dubium. & quia huic legi in princ. posset responderi quod statim hic procedit declarando quid si contra factum sit: ideo illud sequendum vt no. in. d. l. nō dubiuz qō fateor vbi hec prima expositio glo. esset vera. Sed illaz revoco in dubium cum an sit vera tunc supposito quod sit vera in facto: dubito an sententia teneat de iure. de hoc induco hoc prin. Secundo. l. ſi. j. eod. vbi textus. imponit necessitatez iudici respōsionem expectandi. Tertio ad idem. j. titu. j. l. ex illo. Quarto in
duco. l. imperatorem. in contrarium inductam secundum aliam expositionem secundum quam illa verba partibus consequentibus connunguntur cum sequentibus quaſi dicat quod potest si partes consentiant: alias non. Quinto istam partem suadet ratio puta bonoris principis conseruandi quem consuluit. ar. j. quando pronō. non est necef. l. ſi. in prin. Sexto quia sententia non ex toto careat aliqua suspitione: cum iudex rescripsit principi & dubitans quid de iure debeat pronunciare: & tunc responso non expectato pronunciat vt cer tus & non dubius. ¶ Et ad istā. l. possum respōdere qō hec prima positio nō est bona ꝫ secunda. vel si bona licet permittatur appellatio non propterea sequtur necessario. ergo sententia est aliqua cum in appellatione infirmatur nullitas sententie vt. ff. fami. berci. l. q̄dā mulier. & ff. de iu. pa. cornelia pia. Ad. l. ad principē respoderi pōt p ibi no. vcz q̄ ibi iurisditio non spectabat ad iudicem remittentem vt ibi in glo. ¶ Quid igitur dicendum? Reperio quod Bar. tenet quod valet sententia. Et est ratio quia remissionem factam principi potest revocare & parte inuita quia sententia interlocutoria fuit vt l. quod iussit. ff. de re iudi. & lege post sententiam. ȳ. de sen. et sic dicit Sul. de su. tenuisse vt per eum nota. in vi. l. ad principem. Ad. ll. & rationes superius alleg. non respondet vt inauditas. reperio etiam quod Bal. j. eo. l. ſi. tenet quod non potest ferre sententiam nisi fiat de volunt ate vtriuſq̄ partis. ar. l. j. in fin. ff. de pacto. stip. Et q̄ appellatio recusatio & relatio conueniunt et pariā sunt in iurisditione iudicis ſtipendia vt no. Jo. an extra de ap. in rubrica. et in. c. legitima. de. ap. li. vi. in nouella idez dicit. et addit quod bec sunt bene notanda. et idem tenuit Bo. Et bec paritas et conuenientia probatur quia omnia tria coniunguntur in rubrica dicente de appellationibus recusationibus. et relationibus vt in. d. ru. ptz. ¶ Ego bāc opinionē sequor
c pura et rōnes supius alle. Tiuvrītas clari⁹ pareat: dicēdū est qō relatio facta pncipi pōt dici duplex. Una ꝺbalis p qua iudex est interlocutus referēdū eē pncipi. et istā pōt iudex revocare & diffinitiuā ferre. Alia est realis: qz iā negotiū istructū missū et literas suas pnceps recepit: et tūc aut missionem istā revocat de ptis vtriuſq̄ volūtate et sniaz ferre diffinitiuā et vz vt. ff. de ap. l. ad imperatorē. et ō pto. stip. l. ſi. Aut hoc facit ptiḃ⁹ iuitis vel altera iuita. et hic stat dubiū nostrū i quo meo iudicio est videdū an termiⁿ istātie p hāc remissionē suspēdat vel nō vt pūo casu nō possit revocare nec vz snia iterum lata. Scōo casu distinguaf aut é lata i termino: qz expectaut vſq̄ ad finē termini nō tñ pmi fit labi⁹ vz snia. Sz si displiceā appellari: aut superat adhuc multū de termino: et tūc aut pnceps. j. terminū istātie non rescribit: et tūc vz et robur recipit. Aut pnceps. j. terminū instātie non rescribit qd fiēdu: et tūc snia pri⁹ lata nō vz. et sic ab ꝫ futuro cue
d tu validitas snie pēdeat sicut et alis pēdet. i. l. gñali. ȳ. j. ā. ó. rebus. et de iureu. et no. i. l. cū iudex. ā. de sen. et interlo. Et rōne huius dubiū et pēdētie pmittit appellare vt ꝫ imo cōsilū est vt appellet: qz i appellatiōe nullitas inest vt superi⁹ dixi. et pūcto modū leges et opiniōes 2cordari pñt. ¶ † Ex pdictis infert ad
6 aliā qōnē statuto cauet vt si petat cā cōmitti 2filio sapientis nō suspecti et qō iudex teneat pnūciare ꝺm 2filiū sapiētis aſſūpti: pōe qō iudex nō expectato 2filio pnūciauit an teneat snia. Et dixit bar. qō sic p illū ter. 2iūcta pria expositiōe hui⁹ gl. & idē tz in. l. j. ff. nil no. ap. pē. Ego alr decido vt ptz ex prie dictis: qz aut tps istātie nō currebat vſq̄ ad pūtationē 2filiꝰ: et snia iterū lata nō vz. Aut currebat & iterum lata fuit i suſpēſo. qz aut nullū 2filiū pſentabat infra terminū: & tūc vz. Aut pſentabat & tūc aut pūa snie & nō vz snia aut cōfortmet snie late. & isto casu tz mai⁹ fit dubium: tñ ad huc dico qō nō vz. qz iudex nō tulit illā ꝺm cōsilū sapientis vt debuit. nec illud dicit seq̄ qō nondū erat. sed añcedit et proprio motu fecit. & sic statuto nō deseruiunt. Et pro hoc accedat. l. fi. ad fi. ā. ad. l. fal. & ff. de admi. tuto. l. titiū & meum. in prin. ideo consilium est vt de nouo pnūciet ꝺm tenorē consiliū. vt ā. quo & quando iudex. l. ſi pſes. ¶ Hūc accedo ad tertiā partem
e que vult qō negotium mittaf plene instructū. cui cōcordat. l. cū a nobis. ȳ. de dila. Et ex ea sume bonū ar. qō qñ sapientis consilio est cā commissa qō ptes cōrā consultore nō possunt testes nec instra producere quc cōrā iudice prius nō fuerint pducta. quia et negotium instructum nō instruendum dz mitti. vt hic. d. l. cum a nobis. & ita dicit Ja. bu. ¶ Ex quarta & vltima parte not. ar. qō punctus que ſtionis consilio sapientis commisse dz formari a iudice de partium voluntate & sic eis debet ostendi vt consentientes non contradicentes dicaf consentire. & si qua partium
e cōtradicat vide quod dixi. j. eo. l. sup dilectis. ¶ Et sunt hec ct in ar. quod qñ iudex dicit in snia sua visis libelli pcorrectione litcōte. & prestatiōe iuramenti calumnie &c. qō ista verba pūdicēt presenti & tacenti & postea non appellanti. & pro hoc accedat. l. optimam. j. de contra ben. & cōmit. ſti. nō aūt statim cōtradicēti: vel p ea appellanti: qz tunc dz contradicere qō sufficit quia dilationez istam ꝫ alege & ter. iste dicit fine fruſtratoria dilatione. ¶ Quero super hac parte quales sunt ille refutatorie partes. & due opiniones

due opiniones sunt in gl. secūda est. cōis & tamē latius dicitur. j. ti. l. ū. Bar. de ſaly.

¶ Duo iure. Quero an hec auf. corrigit le gē ꝑcedentē vt sic hodie non pmittat relatio. Et rñ. q̄ non sed hic loquit de temera vel de facta causa odij cuntandi vt ibi dixi.

1 ¶ Relatio in criminalibus permittitur.
2 Referre principi licitum est lata sententia.
4

¶ Super delictis. Casus. † In cā criminali relatio est p missa. b. o. ¶ Super ter. abi: repellūtur. facitar. q̄ si cars discordat a formatiōe pūcti facta a iudice debeat iudex ei tempus pfigere ad allegandum causam quare qua non allegata vel non iusta sufficiat iudicem pronunciare punctū bene formatum esse. facit. ff. de iureiuran. l. iusiuran. ȳ. si de qualitate. & ibi per voctō. Tamen quantum ad verum casum huius legis attēde quod iudex hic mittit relationes principi per quas ostendit declinationem partis aduerse & eius contradictionem non fore iuridicam. ¶ Oppo. cum glo. ſi. de. l. antepe. ā. de offi.
2 pfec. pteto. Sol. vt ig ea. & distingue vt diximus. ā. eo. l. i. ¶ † Quero ab extraan post sententiam latam super crimine liceat principi referre si innocentia condēnati. dic quod sic. text. est not. in. l. ...in fi. ff. de questio. imo execution debet differre.

1 ¶ Officium iudicis quiescit relatione pendente.
2 Acta an sint mittenda in relatione fienda.
3

¶ Jquando. Casus. Jn relatiōe & ꝓsultatiōe fiēda principi debēt acta publica mitti. b. o. ¶ Not. ex prin. q̄ necessitas imponitur referenti responsum expectandi. ¶ † Ex quo colligi potest q̄ pendente relatione iudicis officium debet conquiescere: vnde si ferat sententiam videtur nō valere vt hic: & l. fiue pars. ȳ. de dila. Jn contrarium facit. ā. eo. l. j. in. ū. rñ. & l. ad imperatorem. ff. de appel. dic vt dixi in. d. l. j. ¶ Quero si preses consuluit principem & princeps interim moritur an debeat expectare responsum successoris. Respō. quod sic quia consultatio principaliter fit dignitati: imo solum illam concernit licet persona sit ipsius dignitatis organum sine quo dignitas nihil facit. aut dignitas non moritur. vt. l. quod principi. de lega. ū. ergo &c. & idem dico ecōtra si moritur preses. Nam successor debet expectare responsum vt probatur. ff. de mi. l. verum. ȳ. ex facto secundum Bald. ¶ Quero cum glo. de quibus actis hic loquat. & dicit de originalibus. & subiungit hic glos. q̄ Hugo. dixit hoc fieri ex voluntate non ex necessitate sed glo. tenet q̄ ex necessitate. Sed cause q: doc. nihil super hoc scribunt: tamen dico q̄ quilibet dicit verum et vnus habet intellectum diuersum ab alio.
2 ¶ † Nam si queras an acta sint necessario mittēda. & dico quod sic & hoc volunt Accur. Aut queris que acta. Et hic respond. q̄ vel originalia vel ab originalibus sumpta & publicata. i. in forma publica ita q̄ eis necessario fides adhibeaf. Nam notarius forsam vult penes se retinere originalia: & isto respectu verum dicit Hug. ſ. q̄ originalia ex voluntate & non ex necessitate mittuntur cum possint sumpta in forma publica mitti & originalia retineri. & ita seruat communis practica.

¶ De appellationibus. Rubrica.

¶ Dixit d esententiꝫ: sed qz earum iniquitates veniunt corrigē de per appellationes: vt. ff. eo. l. j. in princip. ideo de eis post materiam sententiarum subiunxit. Unde si queratur quid est appellatio respondere possum q̄ est ordinarium iuris remedium quo imploratur iudicis superioris officium ad corrigendum iniquā inferioris sententiam vel grauamen. Et hec omnia cum suis appenditiꝫ declarabuntur vltra in processu titu. Sequitur lex prima. Saly.

1 ¶ Cognitio de possessione prius haberi debet q̄ pronunciet
2 tur de turbatione in eadem.
3 Cognosci prius debet de priori q̄ de posteriori. & nu. seq.
5 Similis an possit simul cum criminali intentari.
6 Sententia retractatur si contra iuris ordinem feratur.

¶ Pius de possessione.

Jsta lex variꝫ modis legitur vel exemplificatur in glosa. ¶ Et pondera bene istam literam ex qua perspecta habes quod hic appellatur: quia ordo peruertitur vnius cause ad aliam. Uemo ad lect. que sunt quatuor in glo. & vna quinta extra glo. ꝑ evidentia premitte q̄ due prime sunt de violentia ingectativa. Alie
1 due de violētia expulsiua. ¶ † Secūdū primū summaf sic prius de possessione seu quis possessor fuerit debet cognosci q̄ ꝑturbatione pnūciari. b. o. ¶ Pone casum in terminis vt in gloſſ. puta conuenio te interdicto vti possidetis dicēs qō talem fundum possideo: & qō tu me turbas & iniquetas in possessione tu a ecōtra dicis quod imo tu possides et qō ego te inquieto et conuenis me eodem interdicto iudex dz cognoscere prius quis nostrum possederit quo cognito seu agnito de violentia turbati na cognoscet. Si autē hunc ordinem non seruauit sed prius de
2 violentia turbatiua cognouit nō recte fecit: imo appellati pnit. ¶ Uo. qō de antecedenti necessario prior quā de cōsequēti dz esse cognitio. & est rō: quia liquidato quis possideat apparet qō succumbere dz qui talem possessorem inquietat in ipsa possessione. sed ista prima lectura non procedit: quia simul & cōnexe interdicto vti possidetis queritur de vtraq̄. ſ. de possessione & inquietatione seu turbatione facta in ipsa possessione quia in his duobus coniunctim fundatur interdictū vti possidetis.
. vt. j. vti. pos. l. j. et sic non cōuenit huic lēe que supponit prius cognosci posse de vno quaz de alio vt ꝑbat illa dictio ꝑus q̄ ordinē inter eaus notat & cumulationē eaꝝ improbat vt. j. vi ac. nō pos. l. j. ¶ Quare forte gloſſ. exēplificat scōo quod pēdente iudicio super interdicto vti pos. vnus eorū non pōtēt⁹ suis primetis terminis intulit vanā violentiā alteri iudex sup hac violentia pnūciauit nō pnunciando nec aliter cognoscēdo qs fuit possessor & maxime antiquior: quia possessori & potissime antiquiori licebat violētiam inferre non possessori vel posteriori: quia hec posteriori censetur clandestina vt dicet. j. vti p os. l. j. hec lēe. est in se vera. & probatur in. c. ij. causam. extra de ꝓoba. Tamen huic b
litere non conuenit eadem rōne qua nec pcedens. ¶ Item adquerte quia ℨ vtrunq̄ exemplum oppo. gl. de. l. ſi quis a se fundū j. ad. l. iul. de vi. & respondeo qō ibi constabat quez possidere bic non. & licet hoc sit verum tamen potest dici qō illa non attingit casum istum quia hic in violentia inquietatiua: ibi expulsiua
3 prō quo criminaliter actum fuerit. ¶ † Accedo ad aliam lec. q̄ loquitur in expulsiua & hec subdiuiditur in duas. Nam secundum primam egit ciuiliter de ista violentia ad restitutionem possessionis secundum aliam egit criminaliter secundum primam istarum secundum quam egit ciuiliter. ¶ Summarie hoc vult. fi iudex pronunciat prius super crimine violentie quaz sue
4 per possessorio prius intentato iuste pronocatur. hoc. d. Et pone casum interminis vt in glo. in ver. tu dic tertio. ¶ † Ex quo no. quod prius est terminanda causa possessionis quasi criminis ab illa dependentis & sic prius est cognoscendum de priori quā de posteriori & pri⁹ de preambulo quā de cōsecuto. ¶ Jtē b
nota quod peruersio ordis bon⁹ cause ad aliā nō vtiat ipso iure sniaz. & ꝑbat hoc allegaf supe⁹. Ista iō tene cordi. ¶ Cōtra c
istā lec. op. qō imo bñ fecerit iudex qz pri⁹ de iure ēp̄s de ꝓprieta te dz ꝺri & sic pri⁹ de crimine ēp̄s de ciuili cā. vt. ff. ad. l. iul. de vi. l. q cer. ȳ. j. Sol. vt ibi ꝺz de vi. intelligif. i. de violēta possessione ciuiliter recuperanda & sic ille 2cordat cū ista. ¶ Op. scōo quod snia sit ipso iure nulla pp puertionec ordinis vt. l. platā. ā. o sen. So. vt gl. qō ibi est puersio ordinis in eadē cā hic vni⁹ ad aliaz. Et rō diuersitatis pōt esse qz ille censef ordo solennitatis iuris iste cognitiōe iudicis. vñ illa puersio concernit principalē ius. l. 5
hec pncipalē ius partis. ¶ † Op. tertio qō ciuilis & criminalis pōt simul intētari & qō fortius est ciuilis interdicto recuperande nō cōsummat criminalez. l. iul. de vi. vt. j. qñ ci. ac. l. vna. gl. dicit qō nō obst. nec aliter declarat ibi declarando dic qō ab initio in electione actoris & ciuilē ꝓponere vel criminalē vt ibi sed tñ elegit pri⁹ ciuilē necesse est pri⁹ illā expediri pōt & ꝓpōita ciuili ꝓponere criminalē vt tamē ex ordine eramiuenf & ℔. ¶ Cōcurrere aūt nō pōt. vt. l. ex morte. ā. ad. l. agl. nisi ciuiliter & in consequētiā purgationis criminis implorauerit officiū iudicis p rei restitutione fienda. vt. l. j. ȳ. fi dicaf. ff. fi. regū. l. fi qs a se fundus. vbi casus. j. ad. l. iul. de vi. ¶ Et an sententia lata super ciuili consummetur criminalis si sit absolutoria vel inferatur decisio in criminali si sit condēnatoria dixi plene in dicta. l. vna. vbi vid. Et ex bis apparet visicata & declarata ista. iij. lect. quā glo. nostri Jo. hugo. & accur. posuerūt. ¶ Accedo ad secūdā huius secūde q̄ dici pōt ēt rē de qua hic in glo. in v. quarti dicūt. & ista sic summaf. si iudex pnūciat super mō & ordine agendi ꝺz male pnunciet sentētia ꝺnō est nulla sed ꝺz appellari. b. o. Et est notabile & casus in terminis pone vt in. gl. ¶ † Cōtra hāc lec. oppo. primo qō sin vera qz tunc esset lata contra ordinem iuris ergo valere non ꝺz. vt. ſ. quando pronō. non est ne. l. ū. Solu. vt sequitur in glo. videlicet qō hic putauit eam legibus inuari & sic tenet. vt. ff. de re iudi. l. cum ꝓlatis. vel dic vt vult gloſſ. ſi. hic posita quā scribentes non videntur legisse videlicet qō ante istam. l. non potest dici qō sit contra ius legis lata: qz nondum iste ordo datus erat a iure sed hodie per istam legem ordo iste a iure est datus ideo non valet hodie sententia vt in contrario. Hec solutio non est bona quia hec lex non induxit de nouo sed tam inductum ꝓuisposium de preterito enunciat vt ex litera ptz. ideo pōt dici quod iste est ordo cognitionis iudicans plo

¶ Si quando bal. hic inducit hāc. l. iarg. quod iudex q cōmisit eam cōsulēdam sniam ferre non possit donec recepit consilium ꝓsultoris vel ipsi consultor: labaf termin⁹ ad cōsulendū deq̄ vio no. bal. in. l. ex illo. j. de ap. Angel. Roma. & alex. in. l. j. ſ. queſtum ff. eo. de ap. & in. l. j. in fi. ff. nil noui appel. pen. & in. l. j. ſ. eodē. & oīno in. l. ad pncipē. ff. de appel

¶ Peruesio ordinis. adde de. cio. in. c. exhibita. de iudic. & ibi bac. l. iarg. quod iudex q cōmisit eam cōsulēdam sniam ferre non possit donec recepit consilium ꝓsultoris vel ipsi consultor: labaf termin⁹ ad cōsulendū deq̄ vio no. bal. in. l. ex illo. j. de ap. Angel. Roma. & alex. in. l. j. ſ. queſtum ff. eo. de ap. & in. l. j. in fi. ff. nil noui appel. pen. & in. l. j. ſ. eodē. & oīno in. l. ad pncipē. ff. de appel

¶ Sniam. Tu vide de hoc glo. fin. ꝺz oēs i. l. imā cipium. ff. de cu. bal. & ſo. de imo. in. l. fiq̄ramus. ff. de te. bal. in. l. fin. duas. ff. de excu. tu. & cano. & ſigna ḡnāter modernā. c. exhibita. extra ꝺcto.

Universidad de Deusto
Biblioteca

niorem discussionem veritatis in causa.ꝛ sic magis ius est commodum litigatoris concernens q̄ ius legis. Sed quicquid sit de veritate huius lect. ipsa non conuenit huic litere vt dicit gl. in ſi. qꝛ secundum vnam non fuit pronuntiatum super interdicto vti posside. sed super agēdi modo et ordine qō nō est de mēte huius litere. ¶Alia est lec. extra glo. que fuit ¶De videlicet qō hic agit inter dicto vnde vi pro recuperanda possessi. a qua fuit violenter expulsus reus excepit de modo suo. dicebam eū nō esse audiendum qꝛ spoliatus ante omnia est restituend⁹ inder hoc non obstante cognouit et pronuntiauit super dominio ꝛ proprietate certe iuste appellatur. et ita quidā recitauit ipsuꝫ ꝛ proprietate certe iuste appellatur. et ita quidā recitauit ipsuꝫ sed modicum habuissent dubium. Sed melius est dicere quod iuder his non obstantibus pronunciauit de proprietate prius cognoscendu esse: et ab ista pronuntiatione appellauit ꝛ bene fecit: qꝛ prius de possessione violenta pronuntiare debuit ista lect. vera est in se ꝛ pro est casus. ff. ad. l. iul. de vi. l. ſi quis a se fundum. ꝛ in. l. ordinarij. ff. de rei vendi. ꝛ in qualibet earuꝫ potes videre que circa eam scripſi. Sed ista lec. non ex toto bene conuenit litere ibi: etsi̊a crimen violentie ex tutore quasi alia fuerit cognitio possessionis: alia criminis. Sed in lectu. predicta erat vna et eadem cognitio vtriuſq̄. ergo non bene conuenit huic litere quantūcunq̄ sit vera in se. Teneo igitur lec. tertiam que fuit Jaco. butri. et ac. quam Dy. ꝛ ceteri communiter sunt secuti tanq̄ magis conuenientem litere ꝛ tanq̄ nobiliorez ꝛ aliquid noui inducentem. ¶Et contra eam oppo. ꝛ solu. ſ. dixi.

1 ¶Appellatur a principis delegato. nu. 2.
3 Appellari potest a sententia que secundum responſionem principis fertur.
4 Appellatur a rescripto principis. ꝛ nu. seq.

a Appellaſ. adō hoc vltra ea q̄ no. hic. bal. i. l. ét i. ſ. c. ꝛ i. l. ab execu a tore. col. i. ī. quoꝛ appel. nō reci.

b ¶Nō appellatur adō soc. ſi. execu. icip. circa primū ꝙsultatiōis arti. vbi. poſtremopo fito. in. vij. parte char. lr. qō. iꝫ. a b ſula pricipis nō 2 possit appellari secus est qñ fert. ſuiaꝫ et relatiōe alterius. ꝛ ita est in papa.

c ¶Nihil. dꝫ inouari. adō qō. d. bal. hic p istū text. qō 3 nil pōt innouari donec declarek ā appło sit admittēda ſicut appło ne pēdēte ꝛ. adō l. cōſtitutiōes. et 4 ibi doc. ff. c Jtē i qb⁹ casib⁹ dicta reg. fallit. vide p ſpe. i ti. de ap. ſ. nūc dicam⁹. ſ. re cepta. ꝛ. ſ. nouiſſime. in pn. ꝛ p totā. j. col.

Nouum. Quas habet lec. ¶Primaest qō loquitur i delegato principis ꝛ sic in sententia lata ex delegatione. Secunda in lata ex cōsultatione. ¶Scōm primam a delegato principis appellatur[a] non obstante qꝛ illi autoritate fungatur. b. dicit ¶Opp. qō imo nō appellat vt. ff. a. qui. ap. nō iice. l. i. ſ. ſi. So. vt gl. qō ibi in rescripto delegati fuit apposita clausula appellatione remota quo casu vide qō pleuī scripſi. ſ. de sente. ꝛ inter. om. iu. l. fi. ¶Opp. qō ꝛ ea non apposita nō appellet vt extraō appel. c. nouit. Sol. ibi in mero executore qui nullam habet cognitionem sed executionem tm̄. ideo non appellatur. vt ibi. ꝛ. j. quoꝛ ap. nō reci. l. ab executione. ꝛ ideo vbi princeps dat certuꝫ ꝛ determinatum mandatum qō cōmissarius seruat ad vnguem nō appellatur[b] vt idem ibi: hic vero non erat merus executor qō cognitionem habeat ideo appellatur. ¶Opp. iō. ab extra quod a sententia iudicis delegati a principe non appellatur vt vt in aut. vt in medio litis. ſ. i. col. viō. Sol. tripliciter. vt no. in l. i. ſ. i. ff. de ap. Et prima sol. ibi tenet per Dy. et Bar. ꝛ cōmuniter doc. videlicet qō ibi ideo qꝛ princeps ab initio audiuit causam ꝛ postea scripſit ei cui cōmiſit ꝛ sic probabitur ita iudica. Unde ibi fallit: tum qꝛ prius ab initio cognouit tum qꝛ mādatum vſ dedisse limitatū ꝛ sic perinde est ac ſi ipſe princeps iudicasset. Et hec de prima lec. ¶Transeo ad secundam que sumarie hoc dicit a ſuia lata ſim responſionem principis factam relationi seu consultationi iudicantis potest appellari. hoc. d. ¶Oppo. qō imo non appellatur vt. l. ſi. ff. quan appellan. fit. Solu. cum gloſſ. vez quod a rescripto principis responſiuo litteris consultationis iudicis non appellatur vt ibi. sed a sententia postea lata scōm rescriptum bene appellatur vt hic. ¶Cōtra istā sol. opp. quod imo a rescripto principis appelletur: vt ff. quando ap. ſit. l. i. in prin. Solu. qō interdum litere consultationis sunt ostenſe partibus quod fieri debet quandocunq̄ añ sententiā et pro ipsa sententia ferenda rescribitur principi. vt ſ. titu. j. l. i. ꝛ fina. et tunc ſi fuerunt approbatea rescripto non appellatur. vt. d. l. fina. interdum litere consultationis non sunt ostenſe parti quas ostendere non tenetur quando poſt sententiam ſit relatio ꝛ quando fieri potest pro sententia ratificanda ꝛ insuladamnato assignanda ꝛ tunc a rescripto principis potest appellari. forsan enim apud principem illud mendacijs onerauit nec potest imputari iſto casu qō approbaucit quod nō iuit sicut potest in precedenti casu. ¶Ex hoc infertur quod quādo ante sententiam pricipi refertur ſi litere non fuerunt approbate rescripto poterit postea appellari. et ita loquitur. l. j. ſ. queſitum. ff. de app. ¶Oppo. tunc fortius ſi a literis appłō batis non appellatur nec a rescripto principis secundum illas emanato vt dictum est. ſ. ꝛ est casus in. l. fina. ff. quando ap. ſit ergo nec a sententia iudicis qui postea pronuntiat secūdum iudicis rescriptum cum necessario ſi habeat pronunciare ꝛ quia cesſant rationes que in alijs casibus appellationem permittunt q̄ ſunt quia princeps potest. esse informatus mendacijs. at hic ꝛ cōtra ſim istā lec. ergo ꝛc. ¶Huius timore gloſſatores antiqui voluerunt dicere qō in. d. l. ſi. sequitur. ꝛ non soluit vt not. hec glo. in. fin. ꝛ sic quod ibi queritꝫ i. l. iſta ſoluaſ sed truffa est. ideo Barto. in. d. ſ. queſitū. ſoluit aliter videlicet qō pars aut vult appellare ab ista iudicis sententia: quia decepta in tenore relationis ei consensit cui non cōſenſiſſet ſi decepta non fuiſſet tunc audiatur. argu. tit. ſ. plus valere quod agitur ꝛc. Aut decepta in tenore relationis non fuit ꝛ licet isto casu ſit maius dubium tamen adhuc dicit eum permittendum appellare vt ex nouis probationibus ꝛ allegationibus causa reparetur. vt. j. eo. l. cos ſ. ſi quis. ꝛ ita verificetur ista lectu. ¶Ego reperio qō Ja. bu. ꝛ dominus meus aliter dicebant aut hec sententia diffinitiua non est lata scōm rescriptuz: sed aliter ꝛ tunc appelletur. Aut est lata scōm rescriptum ꝛ tunc aut non habuerunt copiam relationis facte principi et adhuc appellatur. argu. l. i. ſ. queſituꝫ ff. eo. Aut copiam habuerunt et tunc reclamauerunt quia contradixerunt scōm. l. i. in fi. ſ. tit. j. ꝛ adhuc appellatur. Aut non reclamauerunt sed expreſſim conſenſerunt. ꝛ primo casu adhuc appellatur. secundo casu appellare non possunt. argum. d. ſ. queſitum. ꝛ sic in hoc contradicunt iſti gloſſ. ꝛ) Barto. ꝛ pro eis ſpecialiter induco auc. vt in medio litis. ſ. j. nec vales responde re vbi princeps agnouit ab initio: vt dixiꝫ precedenti lec. quia hic videtur cognouiſſe ex quo copiam habuit actorem ꝛ plenam inſtructionem a partibus probatam gloſſ. tamen ab iſta non recederem in conſulendo. vel forsan dici potest aut relatio ꝛ inſtructio a partib⁹ ap probata est super negotio principali ꝛ tunc aſentientia secundum reſcriptum lata non potest appellari. Aut relatio est super causa ꝛ inſtantia tantum presenti ꝛ tūc potest appellari quia noue ꝓbationes possunt fieri ꝛ sic equitas hoc perſuadet quod non facit quando pars approbauit factum ſic ſe habere. cogitabis. ¶Dicamus igit quod quatuor ſunt actus. ¶Primus est interlocutionis referendo ad principem ꝛ abisto non appellatur. vt. ff. cod. l. i. ſ. j. in. fi. Secundus est relationis que mittitur ad principem et scom veritatem ſi diſplicet non appellatur: sed causa altera reclamatur ꝛ refutatur. vt. ſ. titu. j. l. i. in fi. Tertius est reſcripti responſiua a principe emanata ꝛ ab isto non appellatur ſi copiam conſultationis misse ad principem habuit ꝛ approbauit: vt. l. fin. ff. quando ap. ſit. secus ſi non habuit copiam vt in eod. titu. l. i. in prin. ꝛ. ff. de ap. l. i. ſ. queſitum. ꝛ idem ſi habuit sed reprobauit. Quartus est actus ſentētie iudicis post conſultationem secute. ¶Et circa iſtam dicunt ſententia est lata responſione p̄cipis non expectata ꝛ appellatur ꝛ el nulla ór vt diri. ſ. eod. titu. l. i. Aut est lata poſt responſionem principis ꝛ tunc aut iuder nō pronunciauit scōm reſcriptum ꝛ tunc appellaſ: Aut pronūciauit scōm reſcriptum ꝛ tūc nō habuit copiam literarum relatōis facte principi vel ſi habuit copiam literarum relationis facte principi ꝛ dixit vt mendaciosis ꝛ potest appellare. ar. d. l. i. ſ. iſti tum ꝛ qñ ap. ſit. Aut habuit ꝛ approbauit ꝛ iſto casu ſunt opi. Nam gloſſ. iſta ꝛ Barto. in. d. ſ. queſitum. volunt qō appellare possit. Et rōnes ſuperius ſcripſi. Cyn. vero. ſ. titu. j. l. i. in fine bic Ja. bu. volunt qō non possit qꝛ venire non pōt ſ semel approbata. vt. l. ¶Pōpo. ff. de nego. gc. Cogitaui concordare opi. modo ſuperius ſcriptas. hic non ſunt alia.

1 ¶Juder a quo fine cauſa appellationem non reꝯciet.
2 Appellatione pendente an possit quid innouari. ꝛ nume. ſeq.
6 Jnnouari an quid possit recuſatione iudicis pendente.
7 Jnnouata an possint fine libello reuocari.
8 Lis an debeat cōtestari super officio quo petitur innouata reuocari.
9 Juder ad quem an possit inhibere iudici a quo ne quid innouet.

Appellatiōe reiectavelét pēdēte nil debet innouari pro sententia executionis. hoc dicit. Vel sic. in pe iudicium appellationis interponende vel etiam in c terpoſite etiā ſi ſit reiecta nihil debet innouari ᶜ hoc. d. ¶Oppo. primo quia iuder a quo non possit appellationem reꝯcere sine cauſa. vt. ff. de app. reci. l. ſciendum. Solu. vt in gloſſ. i. quod hec secundum illam vt causam in ſcriptis det litigatori quare non recipit. ¶Oppo. ſ. quod iſte ter. implicat contradictionem cōtra. l. vbi repugnantia. ff. de iureiurā. nam primo ſupponit appellationem reiectam. ꝛ per conſequens deliberationem non pendere imo ſi pendebat per reiectionem ipſam deliberatio ſinitur ꝛ finita demonſtratur. Solut. per varias expoſitiones quas facit glo. ſ. et licet omnes ſint vere tam ꝛ prima est magiſtraliter huius litere. ¶Ultima est notanda ex qua colligo quod iuder a quo potest preꝯgere appellāti terminum ad appellationem proſequendam. Sed dicit Baldus quod terminus iſte reſoluitur in terminum comparendi coram iudice ad quem: ideo eo comparente conſumptum est preceptum vt extra de 2 appellatio. c. ex inſinuatione. ¶Oppo. iō. quod imo in preiudicium cognitionis iudicis ad quem poſſit innouari. Nam potest appellans renunciare appellationi ꝛ tacite ꝛ expreſſe ꝛ finitur cognitio illa de tempo. appella. l. fin. ſ. illud. ꝛ. ſ. de regulis iuris. Lab ſolutionem. Solu. quod predicta procedunt in iudice a quo appellatur vt in. i. gl. ¶Contrarium vero in parte appellante quo casu diſtinguendum aut facit actum per quem appellationi non videtur renunciare. ꝛ tunc habet locum contrarium aut facit actum per quem appellationi videtur renunciare. ꝛ tūc aut actus ille venit poſtea revocandus ſi contingat eum ſuccūbere in appellatione. vt. ff. de admi. tutoruz. l. ex chirographis. ſ. i. aut actus ille cōtra. eſt iudiciarius. ꝛ tunc habent locum ſequentia contraria. ¶Oppo. iiō. quod appellator possit innouare: quia in cauſa pendentis appellationis nō appoſita pena potest nunc opponere ꝛ prius non probato nūc probare. vt j. de tempo. appella. l. per hanc Solu. vt in gloſſ. ſi. vez confitendo contrarium. ꝛ licet glo. dicit qō ibi fallit tamē melius est dicere qō illa pōt facere que tendunt ad iuſtificandum ſuam appellationem que ideo interponitur vt prima ſententia corrigatur. vt. ff. co. l. i. in prin. Et qꝛ glo. tangit an poſt perturā teſtiū productorū in cauſa principali poſſit novos teſtes ꝓducere in cauſa appellationis dicitur. ꝛ de hoc ſunt varie opi. ideo remitto ad ea que dicam in. d. l. per hanc. ¶Opp. v. qō imo pendente appellatione poſſit innouari: qꝛ ad petitionem partis victricis fructus fundi petiti ſunt quandoq̄ ſequeſtrandi. vt. j. quoꝛū appella. non reci. l. ab executione. ꝛ. ff. de appel. l. imperatoꝛes. ſ. ſi. Solu. vt glo. ſi. quod ꝛ ibi ſallit. Et ſol. glo. tam in iſto quā in precedenti contrario eſt bona in generali indefinite prolata quo dicitur nil innouari appellatiōe pendente: ſed quo ad iſtā. potest aliter ſolui vez quod a iudice a quo appellaſ nihil debet innouari. vt hic per iudicem ad quem ſic vt in contrario. Nam ille est cuius autoritate ꝛ mandato fructus debent ſequeſtrari. vt. ff. de appel. re. l. ſi cuius. ſ. ſed ſi quis. ¶Op. vi. de auc. que ſupplicatio. ſ. de preci. impera. ope. Solu. vt in ſi. eo. glo. qō hic quando est appellatum: ibi quando est ſup plicatum. Nam ſupplicatione pendente potest fieri executio ſententie. de quo hic vt ibi latius dixi. ¶Opp. viō. ab extra quod possit innouari quia appellatione pendente potest cautio de legato vel fideicommiſſo peti. vt. ff. vt leg. no. ca. l. poſtq̄. ſ. imperator. Solu. quod hic a iudice: ibi a patre appellante. Vel verius ſecundum Dynum bc. ll. et ſi habent locum in his que non possunt fieri in iudicio pendente ſed ea que possunt fieri in iudicio pendente vt est petitio cautionis. vt in eod. titu. l. i. ſ. plane. possunt peti fieri appellatione pendente: vt in cōtrario vbi de hoc est caſus notandus per quem. j. l. limitatur. ¶Oppo. tunc. viō. quod appellatione pendente ſiat innouatio. Nam qui ſemel appellauit non potest niſi ſecundo appellare: ꝛ tamen prius poterat bis appellare: et ſic numerus appellandi minuitur vt. j. ne liceat in vna ꝛ eadem cauſa ꝛc. Solu. vt gloſſ. quod ꝛ iſto casu quod hic dicitur in casu predicto fallit. vel dic quod hic de nouatiōe hominis: ibi legis. ¶Concludo igitur predicta dicere poſſimꝰ quod tripler est innouatio. Una legis ꝛ iſta admittitur. vt in contrario proximo. ꝛ clarius patet in damnato furti qui ſine medio officitur ſtatim in famis pendente appellatione interponende ꝛ ſic tempore dato ad appellandum. vt. l. furti. in princip. ff. de his qui not. infa. licet ſi prouocauerit interim infamis non habetur. vt ibi in. ū. reſponſo. Alia innouatio est partis. et tunc aut appellantis aut partis appellate. Si appellantis aut actus innouatus contrariatur appellationi expreſſe vel tacite ꝛ admittitur. quia renunciare appellationi dicitur. vt. ſ. de renūdi. l. ad ſolutionem. ꝛ. j. de tempo. appella. l. fina. ſ. illud. Aut actus ille non contrariatur appellationi. ꝛ tunc aut extra iudiciarius ꝛ interim admittitur licet eo poſtea non appellante vel ſuccumbente in cauſa appellationis actus ille per iudicis officium reuoctur. vt. ff. de adminiſtra. tuto. l. chirographis. ſ. primo Aut actus ille est iudiciari⁹ ꝛ tunc admittitur pro iuſtificatione ſue appellationis niſi alius obſtet. vt. j. eod. l. ampliozem. ꝛ. j. de tempo. appella. l. per hanc. Si autem partis appellate ꝛ actus ille tunc diſtingue. Aut coram iudice a quo aut ad quē. Si a quo aut iudicium pendēs imponit ei ſilentium ſuper tali innouatione ꝛ tunc debet reuocari remedio attentati. vt. ff. de appella. l. cum ex cauſa. ꝛ in auten. vt nulli iudi. ſ. ſuper hoc colū. ir. ꝛ extra de appella. c. non ſolum. li bro. vi. ꝛ ita loquitur hec. l. Aut non imponit ei ſilentium ꝛ tunc non debet reuocari per viam attentati. vt extra de electio. c. cum nobis elim. ꝛ not. per innocen. in. c. cum. M. ferra. extra de conſtitu. Alia ꝛ tertia innouatio est iudicis ꝛ tunc aut eius ad quem est appellatum ꝛ talis admittitur vt patet circa queſtionem fructuum vt ſuperius dixi quꝰ etiam circa ſententiam. vt. ff. cod. l. i. ſ. ſ. ꝛ. l. ampliozem. ꝛ. ff. quod cum eo. l. ritianus. Aut eius a quo ꝛ tunc eius innouatio non permittitur vt hic cum ſi. ¶Quero ab extra an ſi non procedatur per viam appellatiōis ſed ſim plicis querele[a] an illa pendente nil poſſit innouari. Dic vt not. Joan. mo. in. c. poſtq̄. de electio. li. vi. ¶Quero an pendente

b recuſatione[b] iudicis nil debeat innouari. Reſpondeo quod nil est innouandum vt not. ḧ. queſtio. vij. c. pateat. ꝛ per Hoſtien. extra de appel. c. j. ꝛ. c. ſuper eo. ſecundum Baldum ꝛ pro hoc vide
7 tert. ſ. ſi qua predi. pote. l. i. ¶Quero an innouata quādo veniunt reuocanda poſſint reuocari ſine libello[c] de plano ſolo in dicis officio. reſpond. quod ſic vt not. Joan. mo. in. c. cupient ex in magna glo. de elec. lib. vi. debet tamen probari innouatio et quod lite pendente ſecundum Bal. ꝛ vide dictum Joan mo. ibi
8 dem quia multa dicit ſuper iſta materia. ¶Quero an ſuper officio quo petitur attentata reuocari debeat lis conteſtari. reſpō. ſecundum doc. qō non quia petitur iudicis officio mercenario ergo lis non conteſtatur. vt not. ſuper rubrica. ff. de inter. ac. ꝛ per Jo. an. in nouel. extra de app. c. cum teneamur. ¶Sz dubitatur ſi lis ſuper eo fuerit conteſta. an debeat expectari diffinitiua ſuper appellatione. ꝛ Specu. dixit quod ſic quod non placet Jo. an. ipſe notat in nouel. in. c. non ſolum. in princip. de app. lib. vi. Et est rō quia articulus iſte innouationis examinat̄ scoſum a principali. Et hoc etiam tenet Bald. niſi talis eſſet innouatio que de ſui natura non poſſet reſcindi niſi per diffinitiuam latam ſuper appellatiōe vt in caſu legis chirographis. ſ. i. ff. de
9 adminiſtra. tuto. ¶Quero an iuder ad quem poſſit inhibere iudici a quo ne quid innouet. reſpond. quod ſic. fed cause: quia ſi est appellatum a diffinitiua non est neceſſaria facienda alia inhibitio: quia ler iubet vt hic. ꝛ. ff. nil innouarī appellatio. pen. l. j. ꝛ. ff. de appellatio. l. cum ex cauſa. de appella. re. l. ſtipendium. ꝛ in auc. vt nulli iudi. ſ. ſuper hoc Sed vbi appellatum est ab interlocutoria tunc neceſſaria est inhibitio alias valet quod agitur per iudicem a quo donec iuder ad quem inhibeat ꝛ inhibi a] tio ad iudicem a quo perueniat vt extra de reſtitu. ſpo. c. audita. Jta not. Joan. an. in capitulo non ſolum. extra de appella. libro vj. in nouella. ꝛ attende quia ſecundum eum non ſufficeret inhibitio facta parti ꝛ non iudici. vt ibidem not. ſuper verbo iudici. ¶Quero an minor pendente appellatione poſſit in integrum reſtitutionem aduerſus ſententiam petere dicit Baldus quod ſic. nō tamē vt ſuper vtraq̄ procedatur ſed vt appellatio ſuſpendatur. ꝛ dicit glo. hoc tenere. ſ. ſi aduer. rem iudic. l. i. Sed mihi apparet quod dicat cōtrarium ſi libz̄um nō habeo corruptum. dicit enim ibi quod non reſtituitur: quia appellaret. ſi muliter dicit Specu. illud tenere in tit. de appel. ſ. qualiter. circa fi. ſed nec illud reperio.

1 ¶Nominatio pro perfectione electionis ponitur.
2 Nunerum multiplex differentia.
3 Nominatus ad officium vel dignitatem appellare potest.
4 Executor datus in teſtō an debeat ſe excuſare vel appellare.
5 Electus ad conſulendum an teneatur acceptare.

Jꝰ ad ſcribatum. †Dico evidētia ſimitto quod nominatio interdum ponitur pro perfectione electionis ſeu eius implemento: ꝛ ita cum dico eligo illum b
quem tu nominabis vt nota. ff. de condītio. inſitu. l. ex ea parte. ꝛ tunc electio a nominatione diſereti et non ab electione debet appellari. ꝛ est ratio: quia ante nominationem nullus est grauatus. interdum electio a nominatione non differt quod est quando ius nominandi et eligendi reſidet in eadem perſona. et tunc quia electio non ſine nominatione vnum non videtur tunc ab alio differre niſi in ordine intellectus. ꝛ tunc ab electione debet appellari. primo modo loquitur lex iſta ſed etiam in ſecundo poteſt verificari. †Jtem premitto id quod dicit gloſſ. quod mu
2 nerum aliud est publicum aut ſuitate et vtilitate. Illud est autoritate publicum ſed vtilitate priuatum vt tutela ꝛ cura. loquiꝫ c
tur de primo lex iſta. ¶Caſus. †nominatus ad dignitatem vel
3 officium vtroq̄ modo publicum ſi putat ſe grauatum potest ab d
ipſa nominatione appellare. ᵈ. hoc dicit. ¶Opponi. quod appellatio non ſit neceſſaria. vt. j. eodem. l. nominationes. Solutio quod hic de facta legitime ꝛ decreto eiꝰ qui habuit poteſtatem: ibi de minus legitime facta. ita quod est ipſo iure nulla vt in contrario. ꝛ in glo. ū. ¶Opponit ſecundo quod non a nominatio d
ne vel electione. ſed ab executionis cauſarum reprobatiōe. vt. ff. quādo appel. ſit. l. i. ſ. ſi qs tutores. inſt. de exc. tu. ſ. qui auc. So. qō hic in munere publico autoritate ꝛ vtilitate: tibi in publico autoritate ſed vtilitate priuato ꝛ primo hec operatur fauore recipientis officia reperiātur tā o tempore vacare. ꝓpter imminens periculum. ideo infra. x. dies debet appellare. Et ideo non pōt excuſationē ꝓponere ſed tutor datus vſq̄ ad quinquaginta dies excuſationes ꝓponit ꝛ a ſententia p quā reꝯcitur appellat. ¶Quero modo quāto tēpore durabit cauſa huius appellatiōis. Reſpōdeo duoruꝫ menſium ꝛ non maiori fauore reipublice. vt. j. de tempo. app. l. i. qō no. ¶Quero ecōtra ad. l istā nominat⁹ vult officiū exercere ſed impeditur p alium qd ꝛ ipſe facere. ſi. quod multa eſſent conſideranda ſcilicet per quem impediatur ꝛ an de facto vel de iure et ſi de iure de cuius furibus tunc eſt diſputandum. circa que vide capitu. ſi. extra de iudi. ꝛ quod ibi proc.

a] Simplicis ſi rele. tu dic qꝛ ca pēdēte nil eſt ino nādū vt ſing. vo luit gl. in. l. i. ſ. de ſen. pſc. pacto. ꝛ ſi cut regulaſ app. ita ꝛ ārela ſen re clamatio. no. nil no. ap. pē. qō ēve rū niſi inouaret p tertiū vt eſt gl. ſing. ſim bal. in. l. creditor. ff. māda ti. ita retulit ipſe i. l. q a latronib⁹ ff. de teſt. ꝛ in. l. ſi qs filio. ſ. qō tñ. ff. de iniu. teſta. et ibi ponit ad hoc vicrū no. limi. qꝛ vide.

b ¶Pendente cauſatiōe. adō do. cō ſup. de offi. de leg. Jtē adō qō idē pendēte relatiōe vel ꝙſilio ſapientis nō ꝛ no uari alias nō ꝛ qō fiert p ſpe. iti. de rela. ſ. v. j pal.

c ¶Sine libello. adde. c. bone. de app. ꝛ ibi doct. ꝛ pbi. ꝛ ibi an cum cauſe cognitiōe ꝛ an ordine iuris o miſſo ꝛ an li. gre.

d ¶Appellare. ad de qō alꝰ electus cogit illud acceptare. vt p bal. in addi. ſpec. de ap. ſ. ad priore. ꝛ. j. eo. l. biq. ꝛ. l. noſationes. Jnnoc. et Elbb. i. c. j. ō bis q̄ fi. a ma. p. cap. Jtē cogit miſitule exciſe Jo. de imo. in. l. dotē. ſolu. mat. Jnn. vbi ū. ꝛ gl. doc. ꝛ bar. in. d. l. octem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

4 ¶ Queri potest an datus executor in testameto debeat se excusare vel appellare: dic quod neutrum tenetur facere cum non
5 teneatur acceptare vt no. in. l. i. de leg. ij. ¶ Sed quid de electo ad consulendum in causa. dicit Bal. quod non tenetur acceptare nisi iustam causam habeat ideo appellare: quia munus est publicum auto. & vtilitate. argu. ff. de mu. & bo. munc. §. iudicandi. & arg. eius quod not. gloss. in. l. fin. §. casum. ff. de postu. ibi magis placet quod se debeat excusare: quia et si munus est auc. publicum puto fore vtilitate priuatum quia publicam vtilitatem non concernit ratione iurisditionis & respectu territorij: vt in. d. §. iudicandi. sed vtilitatem tantum eorum quos causa illa concernit.

¶ Apostolos presentare fortuito casu impeditus excusatur.

12 Preses an dicatur ipso iure vel per sententiam mederi.

3 Procurator: vel nuncius si negligens fuerit propter quod appellatio deferatur an domino succurratur.

4 Ecclesia vel respublica vel minor si ob appellationis desertionem ledatur a quo iudice restituatur.

1 **Preses.** ¶ Casus. † Qui apostolos nō psentauit in tempore iniuncto propter casum fortuitum excusatur a pena desertionis. h. dicit Bel. ic. a. desertionis pena excusat casus fortuit⁹ nō negligentia. b. d. Et nota biliter. Super tert. ibi reddendos. dic ad prosequendum autem tempus statuere non potest: vt. §. cod. l. appellatione. Et est ratio quia illud est de iurisditione iudicis ad quem & non de sua. ¶ Not. vltra predicta qō mandatum iuncturn appellanti de apostolis [a] presentandis itelligitur per se aut per alium. Item qō casus contingens in persona procuratoris excusat sicut contingens in persona dñi sicut in matre que misit ad tutores petendos filio: vt. §. qui pet. tu. l. cum a matribus. ¶ Item no. qō qui se excusat propter casum debet illū probare. ¶ Opp. quod male dicat apostolos quia apostoli fuerūt discipuli christi qui non fuerunt sub potestate nostra et etiā sunt mortui & beati. Solu. quod hec de alijs apostolis [b] dicit quod declarat vt in glossa. ¶ Oppo. ij. quod nos dimittat in incerto super tempore isto assignando contra. §. quibus. §. de no. codi. compo. Solu. quod quidam direrunt quod licet non per istam legem tamen per aliam legem est certificatum quod sufficit et direrunt esse triginta dierum: vt. §. cod. l. iudicibus. Alij direrunt esse septem mensium: de quo. §. cod. l. si appellationem. sed neuter istorum bene dixit. Quapropter glos. dicit qō arbitrium qd incertum & indeterminatum: vt. l. i. §. fin. ff. de iure de lib. Et hec vera de mente huius litere fuit necesse sic indeterminatum et arbitratum relinqui quia legi erat incognita distantia loci iudicis ad quem: secundum loci distantiā debet iudex arbitrari: vt ff. de vsila. l. i. Et probatur extra de appella. c. personas. cum. seq. vbi tex. dicit conuenientem terminum assignari debere quo elapso per negligentiam appellatio est deserta. ¶ Quero ter. bic in fi. dicit qō preses medebitur an ipso iure vel per restitutionem in integrum. Bald. dicit qō ipso iure: qz extrema fatalium id est principium et finis sunt vtilia sicut in medio cursus sunt continuā: sed illud potest procedere in fatalibus ipso iure a lege datis non in ipso iudice dato iudici a quo: & probatur in hac litera que factum presidis requirit: ideo dic per restitutionem sm Jacob. de rauc. & Dy. Vel forte dicendum qō interdum post lapsum terminum apostolos presentauit: sed se excusat de lapsu termini propter casum tunc autem casu legitime probato preses et medebitur non per restitutionem in integrum sed per sententiam pronunciando ei lapsum terminum non obstare propter casum probatum & cum admittendum ad persequendum vel forte eum restituet & perinde habeatur ac si in termino presentasset. ¶ Interdum apostolos non presentat qui a propter casum perdidit seu a latronibus ei fuerunt ablati tunc ei succurratur per restitutionem in integrum: vt faciat quod non fecit & sic pro apostolis remittatur. vt sic iudex ad quem videat an iudex a quo deuulerit: quia cause tunc in literis apposite debent examinari per iudicem ad quam: vt not. §. eod. l. ij. ¶ Quero qualiter istum casum probauit & Jacob. de are. per testes vel per instrumēta. arguntē. ff. de re mili. l. ij. §. si ad diem. & l. qui commeatus. in principio. Sed Spec. in titu. de appellatio. §. nunc breuiter. versicu. quid ergo. Dicit hoc durum esse viatoribus et difficulter probari posse: ideo dicit quod probabiliter per sacramentū infecta cause & persone qualitate. & pro hoc inducit. ff. de ereō. tuto. l. scire oportet. §. sufficit. versic. si enim. in verbo ex ipsa naturali iustitia qō ipse exponit per iuramentum: & dicit qō Clemens quartus ita precepit seruari in curia romana. Et ita dicit posse intelligi iura per Jaco. de arc allegata. ¶ Ista opinio mihi placet vt equior: ac etiam quia iste ad se presentandum tenetur magis ex iudicis iussu & sic ex officio: igitur casus impediens per solum iuramentum potest probari: vt. §. de fi. instru. l. fina. & sic seeus quando quis esset obligatus ex contractu: vt. §. e pigno. actio. l. si creditor. & hoc intelligo de casu contingente in itinere. ¶ Sed est necesse etiam probare per testes vel instrumenta scilicet qō tali tempore recessit a loco et iter arripuit vt se presentaret coram iudice ad quem etiam quod abilla die antea cōmode ad iudicē appellatiōis potuisset peruenisse & se psentasse ita tempus ei assignatum nisi fuisset casus qui in itinere supernenit latronum tempestatis vel infirmitatis &c. Hoc probatur ff. si quis cau. l. ij. & si quis tamen. & ff. de re mili. l. qui commeatus. ibi duntamen non tardius in loco profectum se probet. ¶ Et ideo cauti appellantes faciunt protestationes coram testibus de initio profectionis sue & de his faciunt scribere instrumenta publica vt per eis probare valeant suam profectionem si opus esset. ¶ † Quero ab extra quid si procurator vl nuncius [c] qui literas dimissorias portabat negligens fuit vnde appellatio deserta dicitur an aliquo remedio succurratur domino. Et videtur mihi dicendum qō si communi opinione minus idoneus eligit et non succurrendum quia mala electio est in culpa ideo sibi imputet: vt. ff. commo. l. quia tam non ideneum. aut elegit communi opi. idoneum: & sic ei non potest imputari culpa in eligendo nec cur per se non uit vt est hic casus tunc puto quod appellatio nihilominus habeatur pro deserta per. l. si procuratorem. §. si ignorantes. ff. man. & arg. huius legis & eorum que dixi §. de procura. l. cum qui. Sed actio mandati datur contra procuratore non existente soluendo puto ex clausula generali dominum aduersus desertionem posse restitui. arg. ff. de mi. l. cum mandato. & ar. l. si. de in integ. restitu. ¶ † Quero poneqō ecclesia vel respublica vel minor [d] est lesus [e] propter desertam appellationem quis cum vel eam restituet an iudex a quo vel ad quez. Respondeo secundum Jaco. de are. Dy. docto. aut neuter eorū appellauit tunc appellandum restituat eum iudex a quo debuit appellare non iudex ad quem quia adhuc ad eum non est deuolutum negotium. Aut appellauit sed non fuit prosecutus tunc restituat iudex ad quem vt hic est casus. ¶ Nec ob. st. qō appellatione deserta iurisditio reuertitur ad priorem iudicem: vt not. §. eo. l. eos. in princi. & ff. de his qui notā. infa. l. furti. §. l. quia rerum pro sua sententia ereque da que remanet firma nisi restitutio ad prosequendum appellationem petatur quia tūc illius petitionis suspendit reuersionem iurisditionis & petitur hec restitutio a iudice ad quem propter negotium qō fuerat ad eum deuolutum & ipsius deuolutionis reliquias.

1 ¶ Juder ad quem non remittet ad iudicez a quo appellatio nem terminandam.

2 Papa appellationem a sententia sui delegati eidem committere potest.

3 Juder appellationis an possit sententiam tertio delegare terminandam.

4 Juder succedens victo ante causam appellationis an possit tāq; heres prosequi.

5 Judicem dicere appellationem iustam vel iniustā non differt.

6 Juder appellationis an debeat pronunciare si appellatio propter lapsum fatalium sit deserta.

7 Actio in factum an competat ex prima vel secunda sententia & numeris seq.

10 Juder quomodo pronunciare debeat sententiam priorem nullam esse & nu. ij.

12 Allegari & probari potest in causa appellationis quod nō fuit probatum in principali.

13 Exceptiones inque an possint opponi in causa appellatiōisque coram imperatore ventilatur.

14 Juder criminis reum sub fida custodia tenere debet.

15 Reus quando per procuratorē possit duci in carcerem.

16 Appellans temere punitur. & iii. seq.

16 Pena temere appellantis que sit.

20 Appellans temere ab arbitri sententia an sit puniendus.

21 Appellari infra quantum tempus debeat.

22 Appellatio an debeat fieri in scriptis & an debeat eius causam scri vel exprimi. & nu. seq.

25 Pater in causa filij tertia die potest appellare.

f **Eos.** ¶ Casus. † Juder ad quem nō debet remittere appellationes terminandam iudici a
1 quo sed sua sententia debet pronūciare prouocationem iustam vel iniustam fore. hoc dicit. ¶ Nota qō quis non debet remitti ad iudicem a quo se grauatum dicit vt hic. & l. perfecti. ff. de in. ¶ Item suspectus est. ¶ Nec ob. extra de appel. ca. nouit. vbi committitur suspecto: quia ibi de mera executione loquitur. ¶ Item nota modum pronunciandi per iudicem appellationis scilicet appellationem iustam vel iniustam et in practica et communi vsu pronunciat bene appellatum et male iudicatum vel econtra male appellatum & bene iudicatum. ¶ Oppo. qō imo & idem iudex qui primo iudicauit cognoscere possit vt. ff. de mi. l. in cause. §. fina. & l. perfecti. Sol. vt glo. super verbo prouocatum: quia hic in appellationem qua cognoscitur de iniquitate sententie: ibi de restitutione in qua principaliter agnoscitur

agnoscitur de proprio errore & etatis imbecillitate secundum Jaco. bu. ¶ Opponi. ad idem de. l. si preses. §. quomodo & qñ iud. & j. de accu. l. ij. Solu. vt in eadem qō hic de appel. ibide nullitate sententie. ¶ Et ratio diuersitatis est quia in nullitate non dicitur eum fructum officio suo sed econtra in appella. sic. Item appellatio auferet ei iurisditionem quod non facit nullitas sententie. ¶ Oppo. ij. ab extra ad idem de. l. post sententiam. §. de sen. & inter. om. iud. & de. l. quod iussit. ff. de re iudi. Solu. quod ibi in sententia interlocutoria hic in diffinitiua. Item interlocutoria ibi cognoscit quia nō in ppio reuocari petitur & non per viam appellationis per quaz inder recusatur & alias petitur. ¶ Opp. ij. contra principium dum dicit post decisam litem quasi innuat quod si appellatur ante decisam litem ad eundem iudicem remitti negotium possit quod est falsum quia eadem est ratio in appellatione ab interlocutoria que in diffinitiua cum vtroqz casu inder recusetur & superior queritur pro iniquitate sententie corrigenda. So. vt vult glossa. ij. quod oppositio est varia vbi ab interlocutoria potest appellari qō de iure ciuili est regulariter prohibitum. vt. l. ante. §. quorum appella. non recl. fallit in casibus ibi nota. & in illis fatenda est oppositio propter regulam igitur prohibitiuam dicit hic post decisam litem: sed quia de iure canonico ab omni grauamine potest appellari: ideo secundum illud ius canonicum in quacunqz appellatione etiam ab interlocutoria procederet huius. l. dispositio. ¶ † Quero igitur modo cuz
2 a eadem glossa quid si papa [a] appellationem interpositam ab interlocutoria lata suo delegato eidem commisisset. dicit glossa. quod potest quia presumitur facere ex certa scientia: imo non presumitur ne inde iniuriarum nascatur occasio vnde iura nasci debent. vt. l. meminerint. §. vade vt. ideo videtur dicendum quod in literis debeat cōtineri quod ex certa scientia facit. vel tale quid apositum esse quod appareat ipsam ex certa scientia facere. vt. ff. de re iudic. l. quidam consulebat. & ff. de excu. tuto. l. item vlpi. in fine alias non valeat. vt extra de rescrip. capitulo dilectus. & extra de capel. mo. c. ex parte non enim prohibet hec lex rescriptuz impetrare & impetrato vti: ideo non expedit quod lex ista tollatur: vt dixi in. l. fin. §. si contra ius vel vti. publi. ¶ Quero. ij. an diffinitiuam papa vel imperator possit committere priori iudici. Sentit ista glossa. in fin. quod non. & sic aliud in interlocutoria vt in precedenti qō, aliud in diffinitiua. vt in hac l. Tu dic secundum Ja. bu. qō idē est qō in diffinitiua vt valeat si ex certa scien
3 tia faciat: qz ratio non est diuersa. ¶ † Quero tertio quid si inder appellationis non vult ipsemet sententiaz terminare sed tertio delegare an potest. Dic quod sic in glossa super verbo conueniat. & hoc si totam causam velit committere. Si autem sententiam sibi velit reseruare tunc in auten. de hoc. §. de iudi. ¶ Quero. iij. quid si primus inder ceperit esse loco iudicis appellationis. vt quia episcopus a quo fuerat appellatum factus est archiepiscopus ad quem fuerat appellatuz qui poterit tunc de appellatione cognoscere. Et glossa. alibi sentit quod sic quia apud dignitatem in qua iste successit fuit habitus iudicādi non apud personam nisi velut organum dignitatis iudicare debētis, & ita no. in. l. filius. in fi. ff. de inoffi. test. sed glosl. hic super verbo prouocatum dicit bene facit si non cognoscit. sed alij deleget sicut ille qui primus fuerat aduocatus illius cause. vt supra de assel. l. fin. & ff. de iurisditione omnium iudicū. l. pretor. facit extra de app. c.
4 postremo. ¶ † Quero quinto ab extra. si inder successit victo in causam appellationis poterit prosequi vt heres. dic quod sic. Non ob. quod venit contra propriam sententiam quia venit vt alius ex noua causa originaliter aliena igitur ds admitti. arg. ff. de bis qui not. infa. l. seruus. & l. furti. §. qui alieno. Et quia si sit appellatio a diffinitiua potest illam iustificare ex causis coram eo non probatis. vt. j. de tempo. ap. l. per hanc. facit quod notat glosl. ff. de exc. rei iud. l. si iure. §. eadem. ¶ Quero sexto cum gl. super verbo iniusta: an inder appellationis debeat addere forme hic date in sententia. ideo absoluo vel condemno. & glosl. dicit quod non per istam. l. que plus non requirit. vt. ff. de admini. tu. l. chirographis. subiungit qō ysultus fecerit si omnia ponat & bene dicit ne oppositiones incurrant. ¶ Sed attende qz glo. alibi videtur sentire qō si inder pronunciat male vel iniuste ap
b pellatum tunc sufficiat quia primam confirmat [b] & sic idem pronunciat: quia hec sunt equipollentia & sufficit. vt. l. in summa. ff. de re iudi. aut pronunciat bene appellatum. Et isto casu distinguit aut prima sententia fuit condemnatoria & adhuc idez quia pronunciando bene vel iuste appellatum istam cōdemnatoriam rescindit & per cōsequens absolut qō sufficit. Aut econtra prima fuit absolutoria & tunc pronunciando bene appellatuz licet rescindat absolutoria non infertur necessario condemnatoria: sed quedam in pristinum statum repositio. ideo est necesse quod tūc adhuc & ipse ex eadem in petitio condemnatio. istam opi. ponit glo. in. l. offitius. ff. de lega. iij. Et istam opi. prosequebat hic Jaco. bu. an relicta salma & indicet at. & de iureiuran. l. generaliter. §. finaliē. ¶ Barto. vero stat simpliciter cum glo. bunus. l. quādo

a ¶ Quid si papa. Adde que dixit Alex. hic post Bal. & tenet Bal. hic qō interlocutoria vero alius quam princeps posset eidem committere.

b ¶ Primam confirmat. Adde qo not. Bald. qō ter. in. l cum apud iudi. fol. & ad istud facit: qz semper sentētia super cā appellationis necessario refertur ad primā sententiā vt no. Bar. in. l. j. §. de ero. cal. & adde qō dicit Bar. §. in aut. si quis. de epis. audien. &

cunqz pronūciet: qz & isto vltimo casu rescindit absolutoriam et declarat absolutum debitorem esse. & per cōsequens eam dicitur condemnare vt probatur his. ll. ff. de ar. l. quid tamen. §. fi. ar. ff. de compen. l. in diem. §. fi ratione m. & ff. de edil. edict. l. quero in prin. & ff. de re iudi. l. in summa. in prin. & §. ex qui. cau. in fa. ir. l. fi te. Et pro hoc fa. l. ista que plus requirit cum qua concord. ff. de administratio. tuto. lege chirographis. §. primo. & ff. ad. l. falci. l. in ratione. §. cum quidā. & dicta. l. offilius. de leg. ij. Et pro hoc accedat a simili. l. pomponius. §. sed & is. in fin. ff. de pcu. ¶ Superuenit Bald. & dicit quod inder appellationis iudicat ex prohibitionibus nouis in causa appellationis factis & non ex antiquis quod tunc debet ipse addere absoluo vel condemno alias si solum ex antiquis adderet non debet licet possit vt in hac glosa. sed non video pro forma sententie vel eius essentia aliquam bonam rationem diuersitatis. Ad exoneratiōnem tamen prioris iudicis possunt addi illa verba causa tamen simili adiecta puta condemnamus vel absolumus propter nouas probationes factas in causa. Item tunc apparet quod prior inder iste fe
5 cit & bene sed non in se iustum & bonum vel alias dicitur in lege argentarius. §. cum autem. ff. de edendo. ¶ † Et iuxta predicta attende quod non est differentia an inder dicat appellationem iustam vel iniustaz de quo hic et in lege chirographis. §. primo ff. de administratione tutorum vel iuste vel iniuste appellatum. vt legein ratione. §. cum quidam. ff. ad legem falci. vel an dicat recte vel non recte appellatum. vt. ff. de lega. ij. l. offilius. Et idem dicunt doctores si se non referat ad appellationem. sed ad sententiam latam puta pronuncio bene iudicatum vel male iudicatum: quia satis sunt ista equipollentia. & pro hoc bene facit. §. de iureiurando. l. generaliter. §. finantem. Et pondera quod istud aduerbium bene idem est dicere quod recte est iudicatum. Sed aduerbium male solum importat quod non recte & supponit recte factum esse aliter non tenuisset appellatio. ¶ Item iuxta predicta quero ab extra quid si iuder appellationis non dixit bene vel male appellatum neqz iudicatum sed simpliciter condemnauit reum qui prius fuerat absolutus vel simpliciter reum absoluit qui fuerat condemnatus an teneat sententia. Dico quod
6 sic vt. ff. de solutioni. l. creditor. §. primo. ff. iudica. solu. lege cum apud. ¶ Et est ratio quia si valet sententia que pronunciat bene vel male appellatum ex eo quia implicat quandam condemnationem vel absolutionem vt superius dixi. et probatur in lege. ibi allegatio. multo fortius vel pariter debet valere vbi non sunt verba implicantia. qz propter qō vnumquodqz & illud multo magis vt in auten. multo magis. §. de sacrosan. eccle. ¶ † Reuertor ad glosl. & quero quid si appellatio interposita est deserta propter lapsum fatalium: An iuder appellatio. pronunciare debet & respondet glo. quod non quia perinde est ac si appellatuz non esset & sic iurisditio reuertitur ad priorem iudicem. vt. j. eo. l. si contra. & l. quoniam. i. & in auten. de his quib. vt indi. ad app. in prin. & ff. de excusa. tuto. l. scire oportet. §. sequens. Et hoc intellige verum vt non possit pronunciare diffinitiue super negotio principali sed super desertione appellationis pronunciare potest absoluere ab obseruatione iudicij. vt. §. quomodo et qñ iud. l. si preses. quasi desertam ibi casus & in expensis condemnare qz idem est in causa principali per empta instantia. vt. §. de iudi. l. properandum. §. illo proculdubio. ver. ipso videlicet. cum ibi no. cum Jaco. bu. Barto. & cōmuniter doctores accedant ad preterita extra de appel clemen. fi appellationem. vbi notabili ter dicitur quod etiam de communi consensu appellantis & appellati si appellatio sit desert a non potest. pcedi: qō not. ¶ De
c lapsum biennij [c] vt not. Joā. an extra de renun. c. in presentia. in nouella. Non ante biennium possunt interuenisse impedimenta que in facto consistunt & desertionem dubiam faciunt. ¶ Item attende quod licet sententia super hac desertione sit interlocutoria vt not. in clemen. vlti. de appellatio. tamen requirit causecognitionem partium presentiam & legitimas citationes precedere vt probatur. j. eo. l. si contra. & vide quod ibi dicam. ¶ Quero cum glo. si actor qui succubuit in principali causa ex defectu
d probationum [d] nunc probauit in appellatione quando ferretur sententia. & dubium facit quia videtur qō non possit pronunciari male iudicatum cum inder fecerit qō debuit. Responsio qz nihilominus pronunciabit male iudicatum et bene appellatum nam licet inder non fecerit male sed iuste & bene respectu sui non tamen fecit bonum & iustum respectu partis obtinere quam de

p Moder. in. l. i. ff. de re iudi. & ibi Ludo. & l. i summa. eo. tit. & Bal. hic cum glo.

c ¶ De aliis apostolis. adde glo. in vbo petat apostos. i. credi. de ap. lib. vi. gl. i vbo apsli. i cie. & ti. & spe. e. tit. in. §. sequif.

¶ Nūci. Adde casum in. c. si qs caute. de pign. & ita allegat bar. i. cū filij. §. i hac. ff. de v. ob. & i. l. j. §. si procurator. & §. fi tutores. ff. o manumiss.

e ¶ Minor. vide de hoc vltra ea q hic ponit Bald. nu. ij. versi. extra
2 qñ fiz Ja. & arc. & bar. hic qō notat spe. j. ti. de re iu. i fine. pte. ij. §. pe. & no. cū seq. & qō no. Aut. de bu. in. c. pe. extra de iudi.

¶ Et Iesus. adde qd de eccla lesa negligentia plati. vide p phi sup. frā. i. c. ecclesie. vlt. de ap.

f Eos. Limita hāc. l. procedere qñ appio sit legitima tunc pōt sibi cōmitti: ita dicit gl. no. an. c. cū appellationibus. in & refuta ti. extra. c. lib. vi. qō singulr not. & vide. ca. accepta. extra eo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bunsset si ybasset vt in glos. Nec iudici imputatur: qz hoc bonũ
7 et iustum fuit et occultum. vt. l. pe. ff. de iustu. ⁊ iure. ¶ Quero
succedsiue cum gl. an ex prima vel ex secũda sñia detur actio in fa
ctum. vide glo. fz Aug. aut prima cõfirmatur tacitis. puta per
cursum fatalium ⁊ desertionẽ appellatiõis ppter quaz iudex scõs
absoluit ab obseruatione iudicij: ⁊ tunc actio in factum oritur ex
8 prima que transiuit in rem iudicatam. ¶ Not. ex scõa qz super
principali non iudicat nec est apta actionem in factum pducere
aut iudex expedsius confirmat primam: qz pnũciat male appel
latum ⁊ bene iudicatum ⁊ tunc scõa quasi prima fit rescissa pro
nunciatione ista secunda secuta. vt. ff. ad turpil. l. j. in fi. quasi effe
ctus prime iz rescisse sit transfusus in scõam iz in confirmantem
⁊ ideo ex scõa tantum igitur vt dicit in testamẽto secundo confir
mante primum in. l. postlimus. ff. si paganus. ff. de im. tes. l. l.
qui ex liberis. ff. testõ de fm tab. ⁊ be sunt rõnes gloss. ⁊ ita per
transit Ja. bu. ⁊ dñs meus ⁊ est predicti simile bonum: qz sicut
non põt quis decedere cũ duobus test amentis sic nec super ea
dem re possunt due sñie cõsistere. vt. ff. si plu. vna sententia. ⁊c. l. j.
sicut agit ibi ex cõfirmatione permissa vt in dictis. ll. ⁊ ad treb. l.
si quis possessore. et sic ⁊ hic. ¶ Et ista est cõis opi. quam etiam
hic tenet Bar. ⁊ eam sequor. ¶ Quicquid Joã. uo. ⁊ Bal. qui
eam recitat dicant. Aut iudex expedsius rescindit primã absolu
tionem ⁊ reum condemnat expresse vel tacite. pnunciando bene
appellatum ⁊ male iudicatum vt superius dixi. Et tunc iz istum
casum omittat glos. tamẽ dicendũ est indubitanter qõ ex scõa et
non ex prima: tum qz rescissa tum etiam qz absolutoria non põt
actionẽ in factum nasci. ex predictis dicũt quidam patere coram
iudice posse peti executionem sententie. Qõ verum dicunt si im
ploretur iudicis officium si ageret act. in factũ tunc illa iz nascat
ex sñia secunda non ybibetur intentare coram quocuncz iudice
cõpetenti ipsius contra quem cõpetit. ¶ Est autẽ competens
iste secundus non ex eo qz sit ordinarius rei sed ex quasi contra
ctu celebrato in iudicio ⁊ qui orit ex ipsa sententia. vt. l. ij. §. idẽ
ferebat. ff. de pecul. ⁊ per consequens ppter forum qõ sortitur ex
quasi cõtractu. vt. l. omnẽ. ff. de iudi. ⁊ hoc vult hic Lr. ¶ Dico
etiã qõ primus est competens vt actio in factum que orit ex scõa
sententia coram eo intentatur vt coram ordinario rei. Et sic est
competens vt ordinarius non quia primus. Nam actio in fa
ctum ex sententia coram quocuncz ordinario potest intentari.
Sed solus iudicis officium potest implorari cuius est sententia.
vt. j. eodem. l. precipimus. §. in his. alle tamen potest scribere or
dinario vt exequatur si non habet interlocutoriam suam vnde
possit fieri executio vt dixi in. l. fin. ff. de exec. rei iudi. ¶ Quero
ab extra quia predicta locum habent in diffinitiua confirmata
quid si appellatum fuit ab interlocutoria ⁊ illa est confirmata.
Dic quod iurisditio ex toto reuertitur ad primum iudicem. vt
in. l. iuxta vrile. ff. de mi. ¶ Item quero ab extra quid si iudici
appellationis apparet quod prior sententia est nulla quomodo
pronunciabit. Quidam dixerunt quod male appellatum: quia
sententia est nulla. ita not. j. quando. pouo. non est ne. li. ⁊ non
mirandum si de nullitate cognoscit cum in appellatiõe insit nul
litas. vt ff. fami. herc. lege quedam mulier. ⁊. ff. de iure pa. l. carme
lia vta. Alij vt Jacob. de are. quem sequitur Jacob. buter. dicunt
quod melius est quod iudex pronunciet frustratorie vel superua
cuo appellatum ex eo quia sententia est nulla. ¶ Sed hoc sup
posito pone quod iudex adiecit et victum victori condemnam⁹
in expensis quis dicetur condemnatus an appellator vel appel
latus: ⁊ videtur quod appellator quia si frustratorie appellatus
est vel superuacue ergo per appellationem frustra fuerit appel
latum. ergo victus est. In contrarium quia per modum cause
appellat. dicit quia declarata est sententia nulla que pro appel
lato fuit lata. Et hec pars vera quia cum in appellatione insit
nullitas vt dixi sequitur quod appellatus etiam nullam dicit et
appellatus resistens tacite eam affirmat aliquam: ⁊ quia lex or
dine iuris et etiam intellectus cognitio nullitatis precedit cog
nitionem iniquitatis sequitur aliud quod vtracp pars et maxi
me appellans voluisse videtur vt per prius super nullitate pro
nuncietur. Et ita etiam dicitur iudex fecisse licet de nullitate di
xerit per modum cause cum quelibet causa antecedat finem effec
tum. ¶ Et ex his infero aliud quod si iudex appellationis pe
nunciasset solum primam sententiam esse nullam teneret sente
tia. vt. j. de. l. et quia. ⁊ nulla potest dici iniqua in se quia sine ratio
ne. vt. l. j. ff. de sen. ⁊ interlo. om. iu. ⁊ quia si est nulla infertur quod
appellatio non fuit necessaria sed superuacua respectu iustitie et
iniustie interposita.

Si quid. Dic declarat quale sit iudicis officium in p
10 batoribus recipiendis et in sumptib⁹ te
stibus faciendis et. Accipiunde in duas. secunda ibi: Si quis au
tem. ¶ Casus. ¶ Non allegatum vel non pbatum in causa prin
cipali potest allegari⁹ ⁊ probari in causa appellationis. Etsi te
stes producantur eis impendia sunt per producentem facien
da. hoc dicit. ¶ Glossa hic tangit plura circa primam partem

¶ Primo an exceptio noua possit pduci vel opponi in causa
appellationis que non fuit opposita in causa principali. Et di
cit quod sic procedditur indubitanter in peremptorijs sed in di
latorijs videtur quod opponi non possint. vt. l. ita demum. ff. de
procur. nisi reddant iudicium retro nullum. vt ibi dixi. ¶ Secũ
do querit glossa si testes produci in causa principali super alt
quo articulo ⁊ non probati an in causa appellationis super eo
arti. possum testes producere ⁊ videtur quod sic per istum tex
tũ. ⁊. j. de tempo. ap. l. per hanc. in fine. ¶ In contrarium facit
in autem. de testi. §. quoniam multi. vbi post declita testificta
tia non producuntur testes propter timorem subornationis et
frandis. Sed glossa hic respondet quod illud verum in eadem
causa non in diuersa vt est causa appellationis. vt dixi in lege
iniustus. in fin. ff. de procura. Sed canoniste tenent contrarium
ideo de hac secunda questione remitto ad ea que dicam in. d. l.
per hanc. vbi plene examinabo ¶ Quero. iij. si causa appella
tionis ventilaretur apud imperatorem an noue exceptiones et
allegationes opponi vel fieri possent. Et glossa alia que sequi
tur secundum Accur. dicit quod non per legem cum a nobis. ff.
de dilationibus. Sed eam reprobat Jacob. bu. per legẽ in offe
rendis. j. eodem. Et idem Crn. quia cadem ratio est coram pin
cipe que coram alio iudice imo maior cum ad eum sit vltimum
refugium tanquam magis ⁊ iustum conditorem iurium vt lege
meminerint. j. ande vt. Ad legem cum a nobis respõdetur vbi
notatur scilicet vt ibi quando ex relatione iudicis cause appella
tionis cognoscit quo casu ipse nullam dilationem tribuit qua
negotium de partium voluntate sibi plene instructum mittitur.
vt. ff. de rela. l. j. ¶ Quero ab extra ⁊. iij. an quod hic dicitur vẽ
dicaret sibi locum in appellatione interposita ab interlocuto
ria[b] ⁊ dicendum est quod non sed diffinitiua tantum. in interlo
cutoria enim ⁊ eisdem actis ⁊ probationibus tantum iustificari
debet vt in cle. appellanti. extra de ap. quod not. ⁊ vide quod
ibi not. in glos. pe. ¶ Et ratio diuersitatis potest esse ne de fa
cili appelletur ab interlocutoria vt negotium dilaretur ⁊ de ma
nu iudicis principalis causa res anfractur qui nihilominus in
ste fecisse reperitur. Circa secundam partem de sumptibus non
insisto sed quales debent esse ⁊ pro quanto tpe et a quo tempore
debeãt incipere ⁊ qñ finiri vide que scripsi. §. de testi. l. qñ liberi.
super secundo vel. iij. nota. Et etiam vide ad quid facit in argu.
vt hic dici in fine.

Super his. Hec est tertia pars in qua ponit qua
le sit iudicis officiũ quando appella
tur in criminali. Iste ter. loquitur quando causa criminalis nõ
ingerit penam sanguinis[c] alias non dimitteretur fideiussoribus
datis. vt. ff. de custo. ⁊ exhi. re. lege diuus. ⁊. ff. an per alium cau
se appelleg. i. vel dic quod etiam loquitur in pena sanguinis
sed non traditur sue libertati propter datos fideiussores sed tra
ditur sub fida custodia ipsis fideiussoribus vt cum ducant cau
te et eum presentent iudici ad quem. ¶ Casus. Iudex a quoin
causa criminali appellatur debet transmittere eum ad iudicem
ad quem sum fida custodia cum acteum ⁊ sententie copia ac ẽt
cum libellis dimissorijs. hoc dicit. ¶ Nota a principio quod de
iure ciuili non appellatur ab interlocutoria in causa criminali
sicut nec in ciuili. vt lege ante. j. quorum ap. nõ recipi. ¶ Item
nota quod iudex criminis licet pena non sit corporalis debet
reum tenere sub fida custodia donec det fideiussores idoneos
de in. solu. Et sic iudex cautus non accipiat fideiussores pro iu
dicato suo cum ibi possit appellari sed etiam pro se et alijs ad
quos cognitione cause principalis ⁊ appellationis spectabit vt
euadat oppositiones positas in lege cum apud. ff. in. fol. ¶ Ité
nota ex illis verbis idoneis fideiussoris quod in principio dixi.
¶ Item dicunt quidam ex isto verbo retentis quod non est ne
cesse eo actu vt iudex eos mittat ad iudicem ad quem appella
tur sed quod solum eos retinet apud se in custodia. Et moueñ
tur etiam ex eo quia ex quo pena non est corporis afflictiua po
test procuratorem facere in hac causa. Sed hic repugnat quod
illa dicit appellatoribus edita ⁊c. Et etiam quia ⁊ si causa esset
capitalis ipse per se causam appellationis agit ⁊ sic sub fida cu
stodia remittitur. vt. l. i. ff. an per alium causa appella. Et ideo
hic subaudi retentis ⁊ missis. non enim dicit hec littera apud se.
¶ Nota ex verbo exempla quod originalia non mittuntur: tu
to tamen quod ista exempla mittuntur[d] in forma auten. et ideo
iudex interponat. vt aucs. ad hec. §. de fid. instrum. ⁊ sic non ob
aut. si quis in aliquo. §. de eden. nec tert. §. de rela. lege. i. in fin. vt
ibi dixi. ¶ Item nota ibi ad scripsi ⁊c. quod notarij actorum
possunt scripturas recipere ⁊ quod sufficit eis[e] produci. co
cor. j. eo. l. precipimus. §. super his. ⁊. §. de preci. imper. offe. aut.
que supplicatio. nota ex abi pro forma singulorum ⁊c. ¶ Que
ri pot si causa ista esset capitalis ⁊ pena corporalis ⁊ sic in ca
ceribus ducendus an per procuratorẽ dari ppsset. Et dicit Bal.
secutus Bart. qõ sic. ego puto qõ non. vnde vide qõ scripsi in. l.
reos. j. de ac. in. iij. q. Tilium Jacobe. buter. per istum text. dicit

que[f] si

a quod si clericus[a] conuentus de crimine coram iudice seculari pe
tat se remitti ad episcopum quod debet remitti sub fida custodia.
¶ Sed an acta debeãt mittere sicut hic dicitur. Videtur quod
non qz eis non est standum tanq̃ factis a iudice incompetenti pu
tat tamen ipse qõ debeat mittere qõ saltem proderunt. p aliqua
li informatione ⁊ iudicis recusatione.

Ne temere. Hec est quarta pars quale sit iudicis
officium circa temere appellãtem. La
16 sus. ⁊ appellator temerarius est puniendus[b]. hoc dicit. ¶ De
b claremus hunc. §. circa plura q̃ facit glos. Et primo quero an
habeat locum tam in ciuili q̃m in criminali. Et glos. in. l. ab exe
cutione. j. quorum appella. non recipi. in fi. tenet quod sic. §. in cri
minali tantum ioquitur. ⁊ continuetur cum proximo dicto tan
tum. Jaco. vero but. hic quem sequitur Bal. dixit quod habet
locum tam in ciuili q̃m in criminali: tam quia loquitur indiffin
ctum quia habet vim clausule generalis ⁊ absolute. igitur ad
omnia refertur ex quo potest fine absurdo intellectu. vt. ff. de le
17 gat. i. l. talis scriptura. §. i. ⁊ ita teneo. ¶ Quero secunda quid
si temere appellans non est prosecutus. dic quod pena ista locũ
non habet vt hic in verbo prosecutus. Nam cum iste. §. fit pena
lis extra fines terminos vt odiosus non est extendendus. argu.
18 l. post legatum. in princip. ff. de his qui. vt indi. ¶ Quero. iij.
an si desistit ante sententiaz locum habeat hec pena. puto quod
non: vt in simili in. l. alia. §. de his quib. vt indig. Et probat hec
litera ibi malam litem fuerit prosecutus. Illaz ex illa dictione
prosecutus colligo quod ad finem deducit. vt. l. rubana. §. per
noctare. ff. de verbo. significa. cum simi. ⁊ quia ex eventu demon
stratur an causa fuit mala vel non. ¶ Et si fit temeraria appel
f latio sola absq̃ prosecutione non punitur pena de qua hic dici
tur ⁊ presumitur temerarie appellare qui post quod aduersarij in
tentio erat plene fundata ⁊ pro eo sententia lata. vt extra de do.
19 ⁊ contuma. cap. fina. ⁊. ff. de evic. l. beremius. §. gaia. ¶ Que
ro. iij. qualis est hec pena. ⁊ glo. recitat varias opi. cum vltima
in casu nostro est vera ⁊ sic arbitraria. vt in. l. i. §. expillatores. ff.
de effra. ⁊ expila. fm Jaco. but. ¶ Dct. ⁊ Crn. ⁊ communiter omnes. ¶ Tamen vt collantur leges que videntur obstare. Sic
quod quando quis appellat ante sententiam ab articulo prohibito vel post sententiam ab executione nec modus excedit in
exequendo. ⁊ sic appellat in casu prohibito ⁊ tunc punitur pena
quinquaginta librarum. vi. l. ab executione j. quorum appella.
non recipi. i. si clericus. §. de episco. audien. enim simi. quandoq̃
quis appellat a diffinitiua ⁊ tunc si a iudice a quo prohibitum
est appellare vel si est permissum ⁊ appellatio fuit relecta ⁊ non
admissa per iudicem a quo ⁊ tũc habet locum pena. i. si a procõ
sulibus. j. eo. que in suo speciali casu loquitur. Si autem appel
lat a iudice a quo est permissum ⁊ appellatio est recepta sed te
merarie appellauit tunc habet locum pena extraordinaria bu
ius. l. ⁊ vbi non temerarie sed bona fide locum non habet. Et p
dicta de iure ciuili. ¶ Sed de iure canonico temere appellanti
nulla alia imponitur pena cum sufficit perditio cause ⁊ refectio
expensarum. ⁊ sic ne addatur afflictio afficto ⁊ hoc est quod hic
voluit dicere glossa. ff. quibus appella. non li. l. prima. §. inter
dum. ac etiam de consuetudine hec pena non est in communi
20 vsu. ¶ Quero quinto quid detenere appellante vel reclaman
c te a sententia arbitri[c] an habebit locum pena ista: dic quod non
quia lege non cauetur nec ista pena est extendenda sed scripta in
suis terminis intelligenda. argumentum supra si mancip. ita fu.
ali. l. ea quidem. ¶ Quero texto an habeat locum in eo qui sim
pliciter dicit sententiam nullam et aliter non appellat nec ini
quam dicit. dic quod non quia hic loquitur quando dicit senten
tiam laborare vitio iniquitatis: ideo non est extendendum ad iu
dicium nullitatis. argumentum. ff. de his quib. vt indig. l. post le
gatum. in princip. ¶ Quero septimo quid si ab initio habuit
probabilem causam appellandi: sed postea veritate lucidius
apparente est prosecutus temerarie an iste. §. locum habe
bit. et videtur quod non per istum textum. in principio. vbi vi
detur considerari initium appellandi. ¶ In contrarium de
terminat Bald. propter verbum prosecutus quod potentius
in hac pena agit. vnde desistere debuit. vt lege desistisse. ff. de iu
dicijs

Si autem. Hic quinta in qua declaratur infra quã
tum tempus debeat appellari. ¶ Ca
1 sus. ⁊ iure isto in causa propria debet appellari infra biduum in
aliena infra triduum: et in scriptis si non illico appellauerit. hoc
dicit. ¶ Opponitur de. l. litigatoribus. j. eodem solu. vt glossa.
quia ibi appellabat incontinenti et istud incontinenti declarat
ista glossa i. dest iudice adhuc sedente pro tribuna ⁊ alio non di
uertente. ¶ Et ita ista fuit opinio Hugo. de qua in dicta. l. liti
gatoribus. ¶ Alij aliter dixerunt quod tota ea die dummodo
iudex sedeat pro tribunali. vt. ff. de appellationib. l. prima. in fine
cum. l. sequenti. ⁊. l. a sententia. §. fina. precedens est in communi
vsu vt intelligitur iudice adhuc sedente pro tribunali. ⁊ lege an

a ¶ Si clericus. Adde doc. in. c. si clericus laicum. de foro compe.
b ¶ Est puniendus. Adde quod hic de iure ciuili non de iure canonico. glos. in. l. j. ff. a
qui. appellia. non li. Bal. in. l. ij. in prin. ver. quero vtrum. §. de epi. aud. ⁊ Bal. ⁊ dpc.
in. c. reprehensibilis. de app. vez extraordi. ⁊ doct. hic iz de iure canonico in expensis
tantum. d. c. reprehensibilis. ⁊ ibi Bal. ⁊ Sicu. in. ij. col. ver. sed circa hoc. ⁊ ibi doct. ⁊

tique. vel sunt correcte vel intelligantur ex ipso die pro cadez bo
ra qua se ad alia non diuertit. ⁊ ita tenuit Archiepi ⁊ in eam
inclinat Joan. and. in nouella extra eod. ib. vi. c. j. in eius no. su
per verbo statuit. Sed Bald. hic notabiliter dicit quod necdum
iudex non debet ad alia diuertisse sed nec etiam appellato: quia
iste est actus appellatoris ⁊ non iudicis. Et ideo ipse confitẽtur
debet hoc facere vel incontinenti ex quo presens est. ⁊ ita intelli
git. l. litigatoribus. et pro hoc. l. cum antiquitas. §. de testamen.
d ¶ Et ita seruat communis practica. nam incontinenti dicitur
fieri quod sic in actu simul tenenti ⁊ si succedsiue ad sententiam.
Et dicit hoc voluisse Jacob. de bel. ⁊ meo iudicio vult Jacob.
but. dicens quod ratio quare admittitur appellatio facta incon
tinenti viua voce est quia per continuationem ad sententiam vi
dentur omnia continere que inseruntur in libello quando non
appellatur viua voce. Et ideo sufficit si tabellio tunc post sen
tentiam scribat a qua sententia statim ipse puta Titius appel
22 lauit viua voce. ¶ Quero modo ab extra predicta in diffinitiua sententia quid in interlocutoria an sit necesse quod appel
e letur[e] etiam si non incontinenti appelletur. et glossa. ff. eodem
l. secunda dicit quod non vt contrariorum eadem sit disciplina.
Nam si in sententia interlocutoria non est necessaria scriptura
f vt[f] notatur in. l. finali supra de senten. ex peri. recu. nec in appella
tione ab ea interponenda. ⁊ econtra sicut in diffinitiua exigitur
scriptura. vt. d. l. ij. ⁊ ita in appellatione ab ea interponenda scri
ptura exigitur ⁊ ita tranfuerunt glossatores nostri. Sed tex. nõ
habem⁹ q dicat qõ scriptura nõ sit necessaria. Quimmo Bart.
ff. de appel. recu. l. eius qui. nititur probare quod in casibus de
quibus in iure ciuili potest appellari sit necesse quod in scriptis
appelletur. ⁊ hoc ideo quia ex illam tenetur inferre vt ibi pro
batur. ⁊ per cõsequens in scriptis tenet appellare vt sic ex causa
incerta iudex deliberet an velit appellationem admittere vel
rethcere. ¶ Sed quicquid sit de iure ciuili de iure canonico est
in scriptis necessario appellandum. vt in. c. cordi. de appel. lib.
vi. ⁊ hoc seruatur in quolibet foro: quia de iure ciuili non cave
tur expressum de opposito. ⁊ scias quod in hac appellatione ab
interlocutoria in scriptis faciendis est inserenda causa. vt ibi
23 dem. ¶ Sed attende quod non sufficit inferre causam genera
lem ⁊ incertam: quia contra ius me grauastis. nam hoc causa ta
cite iterat appellationem simpliciter interposite. vt igitur aliqd
operetur iur⁹ dispositio que est vt causa inferat de speciali fine
singulari causa intelligendum est de cã illa generali que in ams
nõ iuuat appellationẽ ab interlocutoria quicqd sentit Jnn. in
c. fi. de ope. no. nũ. causa ergo specialis vna vel plures debent ex
24 primi in hac appellatione. ⁊ sufficit iustificare ex vna. ¶ Si tri
f nam eamsam tamen exprimat potest prosequi aliã causam eius
dem effectus fm Bald. ⁊ hoc qz expressio cause est pro forma. vt
appellatio subsistat nõ pro materia vt causam facti tollat ⁊ iu
quit hoc notari per Jo. an. in nouella. in. d. c. cordi. qõ non repe
rio nisi ibi in fi. ⁊ ibi loquitur de appellatiõe a diffinitiua. Sed
Bar. in. l. eius. ff. de ap. recu. dicit qz solũ ex causis expressis dz iusti
ficari ⁊ ex alijs nõ potest. ⁊ est ratio qz si ex alijs posset iustificari
iudex a quo non posset iure si causa expressa non esset iusta reuoc
re appellationẽ qõ tamẽ põt ibi. Cogitabis in eo qõ dicit Bal.
de alia causa que sit eiusdẽ effectus: quia forte aliũ habuit intel
lectũ pro nunc mihi occultũ. ¶ Quero modo cum glo. fi. qñ cau
sa dicatur ppria ⁊ qñ aliena. ⁊ dic vt in ea ex qua habes qõ alie
na est que p simplicem pcuratorem ⁊ nõ in rem suã agit. ¶ Ju
rta quod quero pone q̃ pcurator fuit in causa principali iz fuit
cõdemnatus vt ex. §. pcurator ex ordine dominus ad cautelam
fm no. in. l. i. §. de sen. ⁊ inter. dñs sciens nõ appellauit infra bi
duum. pcur. appellat. j. triduũ an tenet appellatio ⁊ dubiũ facit
qõdñs p lapsum biduj videt tacite renunciare appellationi. ar.
§. qui admi. ad bo. pos. po. li. ⁊. ff. rem ra. bab. l. bonorũ. ⁊ not. in
l. si ego. ff. de neg. ge. Cõrartiũ determinat hic Bal. quia bench
cium legis est posse ligari per pcuratorem qõ dño non est aufe
rendũ posse illud elegit. ¶ Ex quo infertur qõ beneficio electo
renittasse nõ videt maxime qz sciebat ius suũ durare hec mihi
placet in pcuratore antiquo qui condemnatus fuit vt eius ap
pellatio admittatur non in nouo ad appellandum constituto.
25 ¶ Queri potest quid si pater sit in causa vt legitimus adminis
stator filij rõne vsufructus. Rñdeo qõ terria die nomine filij
potest appellare ⁊ idem quando pater venit rõne cõmunionis
quã habet in actione de dote. arg. ff. qui satisdã. cog. l. filius. ho
die autem ista cessant qz tempus est vniforme q̃ auctum ad dece
dies. vt in aut. bo. die. que sequitur. Autentica.

1 ☞ Tempus ad appellandum quando currat pro curatori.

c ¶ Ob. de fã. Ité vide bal. l. l. a. p cõsulibus. j. e. vsi. xxij. Ité adde q ab iterlocutoria temere appellãs punit. l. ab execu tiõe. ⁊ ibi Bar. j. quo. ap. nõ recipi. Ité adde q temere appellãs õz in dolo: lata culpa nõ i leui. Bar. in l. tutores q. §. tutor. ff. de admi. in. sec⁹ si agit de nullitate fm baldũ hic in. j. co. i. ⁊ sic. ẽro nũqd pena.
d ¶ A sñia arbitri Adde Bald. et doct. in. j. col. vlti. ẽro nunquid pena. q⁹ necessitatis arbitrio punit.
e ¶ Ex hoc infertur qõ Adde Bbb. i. c. cũ dilect⁹. de suc ce. ab intesti. Ab. in. c. an sit. de ap.
f ¶ Qõ appellet i scriptis. Adde bal. l. l. fin⁹. ⁊ ô pcu. ⁊ doct. i cle. appellãti. ô ap. ⁊ qñ fiat i scriptis adde spec. de ap. §. ẽliter. paulo post pri. ⁊ qñ por rigit corã iudice appellatiõis. vi de bal. ibi in ad. Spe. ver. dubiũ fuit el.
g ¶ Hõ est necessaria scriptura. ad d. bald. in. l. hac cõsultissima. ff. q test. fa. pos. Spe. ⁊ ibi bal. ⁊ addit. in ti. de sen.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Cuilibet.x.dies dant. Adde nunqd iudex illud.tps.l.x.dicrū dator ad appellādū possit abbreuiare. vide Bart.in.l.ij.ff.de reiud.⁊ibi doc.⁊ an possit reuocare.⁊ infra qui.titū tps. viō bart.⁊ doc.l.l. quāuis.ff.e.stellige.l.hodie qñ appello ab actu mōcta neo fec⁹ si ab actu successiuo. vide Bar.i.l.inficiādo. de fur. ℌ.l.r. an illud tps possit de ffensū partiū progari. Barto. hic qō nō.⁊ i aut.ei q.ℌ. dereℓ. app.⁊ ¶Dau. de lea.⁊ alij cle. quādiu extra

co. etiq̄ uit Ro, 2 Appellari an possit ipso iure.
et ¶Dau. de ca. in 3 Appellatio an possit tempore noctis interponi.
l.ij. ff. de re iudic. 4 Actus si non appellanerit an possit tertius qui nō appellauit
vide post Bar. i illius appellationi adherere.
p. aut. ei q. ⁊ dō 5 Apostoli post interpositam appellationem dātur etiam si non
cant dā quā dat petantur.
Aut. de but. i.c. 6 Iudex non offerens apostolos non petenti an puniatur.
dil. cti. el. ij. de re 7 Apostoli an debeāt immediate appellatiōe interposita peti.
scrip. vbi dicit q⁹ 8 Tempus ad petendum apostolos quātum detur ⁊ quando cur
si lapsus est ter rere incipiat.⁊ nu. 9.
minus. x. dies fa 10 Apostoli an sint in scriptis petendi.
die late iter locu 11 Apostoli an possint dari absenti.

tōne q⁹ tu habes petere eā reuoca re si iudex non re uocat appellare a ab hoc grauami ne q̄ cantel aviden tur esse ꝓra mēte Bart. in. l. i. s. fen. resci. nō pos. ¶ An at pe scie b tie. vide Bar. i. l. i. ℌ. dies tibi do. post gl. ff. qñ ap pel. fit. plene per gl. in cle. ficut. de ap. et bal. in. l. ij. ℌ. de edi. ac.

c ¶ Utraq̄ pars sciēter ⁊ spōte p⁹ cessit. Tu viō de hac. q vltra ea q̄ hic no. bal. nu. v. ℣. ḡro quid si ap pellatum post. x. dies. moder. l. i. j ℌ. dies. ff. qñ ap. fit Bald. i. l. eos ℌ. eo. ⁊ melius in aut. ei qui. i. titu. i. ⁊ in. l. centurio ante si ff. de vult. ⁊ pnoti.

d ¶ Tempore noctis. adde glos. in cā. eo. ō appel. lib. vi. doc. in. cā. qō ad 2 fultatio nem. de reiudic. Abba. in. c. ij. de ferijs. Bart. in. l. minore. ff. de ferijs. Bal. in. l. i, ℌ. de ferijs.

¶ Coram bone stis viris. Adde doct. in. c. sugge stus. de appella. Innocen. in. c. si iustus metus. de ap. doc. incle. j. c. titu.

e ¶ Addibere. ad de vltra bal. hic nu. vi. ℣. ḡro nun qd possit aliqs. tere. i. l. i. ff. de ap. reci. el. i. c. cūsup. ⁊ ibi Moder. extra de re iud. no. tata. nu. i. si pertu sorio. ff. ō appel. reci.

f ¶ Ante apostolos. Hic certa in qua ponitur quale sit iudicis officium circa apostolos. Cas⁹. non petiti. hoc dicit.

¶ Alie sunt litere dimissorie que dantur per iudicem a quo et dirigūtur iudici ad quem ⁊ dicuntur apostoli: quia sicut apostoli fuerunt dimissi et ad diuersas prouincias missi sic dimittuntur apellatores et mittuntur ad iudices superiores in alijs prouincijs regētes. formaz literarum posuit glossa. i. in. lege preses. ℌ. eodem.

¶ Nota casum in quo iudex ex officio suo aliqd facit etiā nemine petēte ⁊ hoc est iudici iniunctum vt coniungat appellatoris malitiam.

¶ Opp. quod imo cum instantia debeat ab appellatore peti. vt. ff. de libe. di. lege i. ⁊ infra. xxx. dies. vt. j. eodem lege iudicibus. et nota. ℌ. eodem lege preses. adeo quod si infra. xxx. dies non petat videtur renūciasse appellationi. vt. j. ee. l. quoniam nōnulli. Solu. cōfitendo cōtrariuz

num dummodo copiam habeat iudicis. Si autē copiam nō habeat ⁊ nō iudicis defectu ſz ptis negligētia vt dicebat qdā bon. de q̄stione facti i hoc exēplo iudex tulit sniaz apertis ianuis ⁊ cū luminarib⁹ tertia hora noctis pars in vltia die decē dicz tertia hora noctis volebat appellare reqsiit iudicē ⁊ habere non potuit qua ianue palatij erant clausule ⁊ iudices iuerant dormitus vnde non appellauit.⁊ quesitum fuit an tempus ei cucurrerit: et videbatur quod sic quia tempus hoc de momento ad momentum computatur vt dixi super tertiu igitur sibi imputet: quia in extrema hora ⁊ iudicē congrua se arctauit. vt. ff. si quis cautio. lege. ij. ℌ. si quis cum possit. Allegabatur etiam quia coram bonis viris e appellare debuit si copiam iudicis habere non potuerat. argumen. j. de his qui per me. iudi. lege. ij.

¶ In contrarium allegabatur: quia totum tempus decem dierum integrum habet ad pellandum. Ego vltima hora huius temporis potest appellare: igitur si ad vltimam horam distulit sibi non debet imputari sed iudici qui qualibet hora huius temporis debuit se paratum exhibere. vt. ff. quando appellan. fit. lege. i. ℌ. dies.

¶ Item quia cum iudex tertia hora noctis tulerit sententiam scire debuit quod eadem vel anteriori hora appellare debuit cum potuit ⁊ sic sicut in sententia ita in tempore appellationis interponende etiam hora noctis debuit sui copiam facere quod cum non fecerit iudici imputandum erit. istam partem puto tutiorem dummodo protestationem suam cozaz bonestis personis fecerit. argumen. ff. eodem. lege cum quidam. ⁊. ff. ō appreci. lege si cuius.

¶ Quero. vij. an alius prouicto posset appellare. dic secundum Bald. quod non nisi interfit sua. ⁊ hoc probat antequam super appellatione procedat licet de victi appellantis interesse non queratur: vt lege si procuratorio. ff. quando appellan. fit. ⁊ ibi que incipit colligit quod cui iudicio ⁊c. facit ff. de inoff. testa. l. si suspecta. in princip.

¶ Quero. ix: si victus appellauit an tertius qui non appellauit possit pro suo interesse illius appellationi adherede⁹ dic quod sic vt extra de cle. c. vt circa. libz. vi. circa medium. ⁊ ibi gloss. super verbo adherentes non admitterentur nisi infra tēpus quo appellasse debuissent et appellationem expresse ratificauerunt seu ratificauerit ⁊ direxunt se ei adherere velvt in. ij. qō. vj. non solent. et argumen. ff. rem ra. ha. lege. bonorum. ⁊ idem sentit Spe. in titul. de ap. ℌ. i. versicul. quero. quod nota. ⁊ huius adhesionis effectus est quia potest instituere causam. vt. ff. de procur. l. ¶Paulus. ⁊. ff. de inofic. te. l. si suspecto. in princip. ⁊. j. de liti. auf. nunc si heres.

¶ Et si principalis renunciet appellationi vel moriatur non propter ea impeditur adherens vt not. gloss. in. d. ca. vt circa. Et tripler potest esse ratio. Una quia ratione sui interesse propriam causam dicitur defendere. vt. ff. quando ap. fit. lege si procuratorio. ℌ. ii. Secunda quia posiquam est aperta ei via per eum qui appellauit cui debito tempore adhesit renunciatio ipsius nihil prejudicat his quibus viam aperuit vt in simili dicitur. ff. de contra tab. l. si post mortem. ff. de bo. autem. iudi. pos. lege cuz vnus. versicul. aliter ita q̄. ⁊ hec vera vbi appellatio de iure tenuit: sed vbi nulla fuisset tunc prosecutio adherentis nihil sibi prodesset sicut nec ipsi principali appellatio pro⁹ est. vt ead. lege cum vnus versicul. plane si is. hoc etiam vult Bald. licet per alia verba

¶ Et nota quod adherenti nihil debet adiudicari: quia nihi petitur sed solum petitur quod ei non preiudicatur si causam reperit iure defendisse.

¶ Querit Bald. si a duobus collegit lata est sententia ⁊ appelletur ab vno an sufficiat: et vt refert quod Jnno. dicit quod non ⁊ quod etiam vnus tātum ex eis nō possit dare apostolos.⁊ idem dicit si a duobus appellauit vnus dedit apostolos delatorias alius refutatorios vt teneat datio: qz apud eos discordes nulla est iurisditio. ff. de arb. l. pedius. ℌ. fin. ⁊ ideo perinde est ac si apostoli nullo modo essent dati. Sed dubitari potest quid si vnus det: alter ratificauit an sufficiat. dic qō non per nota. in. l. ij. in fi. glo. j. de iu. fin. lib. x. Et est ratio qz cum vterq̄ dare debuit apostolos ratificando dationez alterius ratificat eo modo quo ille dedit: ⁊ sic nonimplet quod debuit. et hec sufficiāt.

Apostolos. Hic certa in qua ponitur quale sit iudicis officium circa apostolos. Cas⁹. non petiti. hoc dicit.

¶ Alie sunt litere dimissorie que dantur per iudicem a quo et dirigūtur iudici ad quem ⁊ dicuntur apostoli: quia sicut apostoli fuerunt dimissi et ad diuersas prouincias missi sic dimittuntur apellatores et mittuntur ad iudices superiores in alijs prouincijs regētes. formaz literarum posuit glossa. i. in. lege preses. ℌ. eodem.

¶ Nota casum in quo iudex ex officio suo aliqd facit etiā nemine petēte ⁊ hoc est iudici iniunctum vt coniungat appellatoris malitiam.

¶ Opp. quod imo cum instantia debeat ab appellatore peti. vt. ff. de libe. di. lege i. ⁊ infra. xxx. dies. vt. j. eodem lege iudicibus. et nota. ℌ. eodem lege preses. adeo quod si infra. xxx. dies non petat videtur renūciasse appellationi. vt. j. ee. l. quoniam nōnulli. Solu. confitendo cōtrariuz

contrarium vt in gloss. ¶ Sed tunc opponit secundo si h3. xxx. dies ad petendū ergo iudex ante ei non potest auferre nec ad ac cipiendum cogere: qz dilatione pendente. nil debet innouari. vt ℌ. de iure delibe. l. si. ℌ. donec. ⁊. ℌ. de dila. l. siue pars. Sol. ōpliciter primo qō terminus ille datur appellatori nisi iudex p pri⁹ ei offerat ſponte vt hic ⁊ iudice offerente potest ipse nō accipere. vt alias dicit de herede offerente legatario in. l. fideicōmissa. ℌ. si frem. de legatis. iij. ⁊ hec fol. bal. Secundo qō iudex potest offerre: q: hec necessitas nedum inducitur parti ad petendum ſz etiā iudici ad dandū ideſt eandem dilationē. xxx. dierum a vt. d. iudicib⁹. ⁊ qō iste ter. dicit sniē aliqua dilatiōe intellige maiori. xxx. diez vel expone dilatiōe id est moza. cū ergo iudex habeat ⁊ ipse triginta dies sequit qō in quacunq̄ ei⁹ parte siue eis quocunq̄ die potest offerre ⁊ sic in prin. medio ⁊ in fi. ¶ Ex ꝓdictis infertur quod si infra istam ꝓdilationem apostolos recepit licet nō petierit appellatio ex hoc deserta dici non potest: tum quia iudex precurrit vel occurrit petitio quod potest hic tum quia nō refert qualiter quid fiat an verbis vel factis. vt. ff. rem ra. ha. l. ¶Paulus. ⁊. ff. de legi. l. de quil. us. in fin. ¶ Sed tunc quero an puniatur iudex si nō obtulit nō petēt⁹ dico quod nō quia minor est negligentia nō petentis. ideo per lapsum istorum. xxx. dierum perit appellatio deserta dicitur vnde sibi imputet cuius intererat petere partis autem appellate non interest sed contra ideo nō habet de quo conqueratur. hoc vult etiam Joā. an. in nouella. vt c. cozdi. extra. co. lib. vi. Jn contrarium est gloss. nostra, que vult quod puniatur nec maiorūtas negligentie attendi debet cum pena iudicis non applicetur parti sed fisco. ¶ Quero secūdo an in ipsa appellatione seu immediate cum interposita est simul et apostoli debeant peti saltē vno semel vel vna vice ⁊ postea infra illos. xxx. dies alijs vicibus an vero sufficiat q̄ tempore appellationis pluries petantur licet postea petiti nō fuerunt. an vero nō sint petiti tempore appellationis sufficiat postea infra tempus legitimū pluries petitos esse ⁊ sic queratur de tribus tēporibus ⁊ modis ⁊ si nulla vice sint petiti tempore appellationis sed postea plures qō sufficiat videtur probari ex eo quia tempus est statutum. xx. dierum ad ipsos petendos. ergo sufficit. j. dilationem illos petitos esse ⁊ hoc puto verum. ⁊ pro hoc glo. in. l. ij. ℌ. ff. eo. ¶ Similiter ⁊ eadem ratiōe dico quod primus modus sufficit vt semel tempore appellationis ⁊ postea alijs iudicibus. Et pro hoc etiam bene facit. l. i. ff. de li. di. quelibet tamē petitio debeat esse cum opportunitate vt ibi. ¶ S3 de tertio modo qui est secundus dubitatur ⁊ videtur quod de iuris rigore hoc non sufficeret quasi inter petitiones deberent esse aliqua inter nalia vt maior iudicis ostenderetur contumacia ⁊ negligentia cum ipse non faciens veniat puniendus. vt. j. eodem. l. iudicibus. in fi. ac etiam vt instantia maior sollicitudo demonstretur ex parte appellantis. vt. d. l. i. ff. de li. di. ⁊ pro hoc accedat quod not. glo. in simili in. l. iij. signata super verbo tert. ff. de pigno. act. ⁊ istam partem puto veram. Sed quia vniuersalis seu generalis consuetudo se habet ad oppositum. ideo Clemens papa equitatem secutus consuetudinem admittit petitionem apostolorum sepius in vna vice factorum tempore appellatiōis vel postea vt in cle. quāuis. extra de app. ⁊ sic consuetudo seruat ⁊ insequere illam.

¶ Quero tertio a quo tempore currunt isti. xxx. dies. ⁊ glos. ff. de li. di. l. vna. dicit quod tempus currit parti ad petendum ⁊ incipit currere a tēpore sentētie ⁊ allegat. j. e. l. iudicibus. Et potest esse ratio qz cū potuerit ex tunc appellare ⁊ apostolos immediate petere potuisset. vt. ff. de reg. iur. qui pōt facere. ex quo bic infertur qō anteq̄ appellare potuerit tēpus boc ei nō currit. 6i autez non posse priusq̄ sciuerit eū tempus ad appellandū currat a die sentētie vt hic in aut. hodie. ¶ Et sic habemus ꝓcludendo dicere qō. l. iudicibus est limitanda vt ex die sentētie currat si ex tūc sentētia nota fuit alias a tēpore notitie. ⁊ hoc est qō. vult gl. ij. in c. ab e. extra de ap. li. vi. qō no. ¶ Quādo aūt currat iudici ad dandū apostolos appellatori videtur magis dubiū: qz anteq̄ appellat nō est cui denſ cū appellatori dari debeant nec super quo fundari possint igitur a tpe interposita appellationis videtur iudici currere. in contrarium facit: quia vnum ⁊ idem temp⁹ est statutum vtriq̄. vt. d. c. ab eo. de ap. lib. vi. ⁊ no. ℌ. co. l. preses. ⁊ sic ex die quo curr. t appellatori. Sed dic qō tēpus petendoruz ⁊ reddendorum apostolorum quo ad curſuz est ꝓuiforme in persona vtriusq̄. sed nō est vniforme quo ad culpam imputandaz. Nā statim imputat negligētia appellatori seu appellari debēti. ſz culpa reddendor⁹ nō imputatur iudici niſi post appellationē interpositā: ⁊ ex tūc residuū tēporis vniformiter currit vtriq̄ ⁊ pariter l vtroq̄ finit. ⁊ ita ad 3cordiā ꝓdicta reducit. ¶ Quero quarto an apostoli sint necessario in scriptis petēdi. ℜ. dico qō qz apostoli accedunt appellationi de eis idē est iudicādū qō de appellatione vt si appellatio necessario interponatur in scriptis ⁊ apostoli similiter in scriptis. Si vina voce qō fieri potest quando immediate interponitur ad diffinitiuam nō dico ab interlocutoria vt superius declarauit tunc si statum ⁊ simul cum appellatione viua voce peti possunt sed si postea tunc in scriptis.

¶ Quero quinto an iudex possit dare apostolos absenti. dicit Bal. qō sic. ar. ff. de ar. l. in die. ꝑ ferre. in prin. debet tamē ei notificare. ar. in cle. ij. de appel. ⁊ qō ibi no. in glo. pe. ¶ Et ex hoc dicit se cōsuluisse qō ex potestate data i cōpromisso arbiter ⁊ pos sit prozogare cōpromissum partibus absentibus ⁊ ignorātibus tamē nisi parti notificauerit videt dolo. pcelisse. Nā ita demum valet si partibus notificetur. ar. illius notabi is glo. ⁊. j. de accu. l. ij. ¶ Ulterius qz circa respōsiones quas iudices faciūt petēti bus apostolos varie dantur ab eis respōsiones que varios prōducunt effectus. vide tex. vt sis cautus d in cle. ij. de appella. ⁊ ibi not. que negligentiā iudicis notat in tribus. ⁊ negligentiam partis in quatuor ⁊ hec sufficiant circa materiā apostolorum. ⁊ forte alliqua addam in. dic. l. iudicibus que vide. Nunc ad sequentem partē transeo que in cautiōe loquitur. ¶ Et opp. qō imo cautio prestef. vt. ℌ. e. l. ij. super his Solu. qō ibi de alia cautione. vt in ij. solu. ¶ Opp. secūdo de auf. generaliter. ℌ. de epi. ⁊ cle. Solue qō illa corrigit istā qō nō placet p. l. precipimus. j. e. ō dicit glo. qō illa in principali cā: hec in causa appellatiōis. S3 ¶ De. dixit se nō videre rationē diuersitatis. ideo qō iudici ad quem tenetur pōstare cautionē: qz coā eo. pceditur vt ibi: non iudici a quo appellat vt hic. S3 Jac. but. dixit gl. dicere veritatē cū caueat. non in causa appellatiōis. ¶ Et est rō qz in causa appellatiōis non interest victorius vt victus. pſequat: qz sententia manet pro eo. ja. ta. Sed in principali causa interest rei vt actor pro sequatur ne litibus ⁊ sumptibus veretur: qz perempta instantia non perit ius actoris sed denuo nō pōt agi. vt. l. properandum. ℌ. fina. ℌ. de iu. Non ergo in causa appellationis cautio illa non petitur: qz contra se peteretur. hoc sequit Bal. in cautione illa de prosequendo et alia de qua etiā in. d. aut. generaliter dicitur. ℌ. de expēsis reciendis si succūbit in causa dicit locum habere. ⁊ ꝓtt art. ℌ. de rebere coram iudice ad quē. qua prestita principali nō se extenderet ad causam appellationis. vt. l. cum apud. ff. in. solu. ¶ Ulterius quero si victus in prima obtinuit in causa appellationis: an qui prima sniam reportauit absoluti debeat ab expēsis quasi propter summā sniam habuit istam causam litigandi. respon. vt dixi in. l. generaliter. ℌ. de iureiu. Et circa istā materiam expē sarū vide qō scripsi in. l. nō ignoret. ℌ. de fruc. ⁊ li. expē. ⁊ alia que scripsi in. l. sancimus. ℌ. de iudi.

¶ Inferior a principe an possit cognoscere contra priuilegiū principis.

¶ Numerus annorū vel liberorum non prodest ad excusationem.

¶ Appellatio infra quantum tempus interponi possit.

¶ Appellans quare probare debeat.

¶ Appellatio ab interlocutoria ex nouis ꝓbatiōib⁹ non iustificat.

Hi qui. ⁊ Casus. si priuilegiat⁹ ad munera publica decreto presidis sit elect⁹ dz ipe appellare ⁊ de priuilegio suo docere. ⁊ nō appellans electionē confirmat. h. d. ¶ Not. sententiaz seu decretum valere contra priuilegiuz clausum in corpore iuris extra in exemplis positis in glo. iij. ¶ Contra qō facit qz sententia non debet valere. vt. j. quando prouo. non est ne. l. ij. Sol. qō ibi error iuris erat expressus in sentētia hic nō. Similiter nō ob. l. cum vero. ℌ. fubuētum. ff. de fi. lib. qō ibi decretum fuit repositum ex falsa causa. hic ex vera ſz propter priuilegium nominatus se tueri posſit. vt hic. ¶ Not. secundo qō contra priuilegium principis cognoscit inferior a principe cōtra qō fac. extra de iudi. cum venissent. vbi de priuilegio pape per alium quā per ipsum non iudicatur. Sol. vt ibi not. videlicet qō ibi de validitate priuilegij vel eius interpretatione non iudicat alius a principe: quia cius est interpretari cuius est condere. vt. ℌ. de sacrosan. eccle. l. omnē. ⁊. ℌ. de le. l. pe. ⁊ extra de fi. de instru. accepimus. Sed an habeat ⁊ sic dicere possim⁹ qō de priuilegio nō iudicat vt ibi ſz de ipso priuilegio sic: vt dic ſm Jo. an. ac cōtradicere possumus qō de priuilegio principaliter nō iudicat vt ibi: ſz consecutive inciden ter prope aliud sic vt hic: ⁊ hec fol. Bal. ¶ Not. iij. qō a nomina appellatū de quo inferi⁹ dicef. ¶ Uenio ad gl. ⁊ qz gl. pria expedit in quarta iō illā tráseo. ¶ Et op. p recitatiōe secūde ⁊ sic: qz diſiūcta cōuenit ponit in diuersa. vt. l. ille aut ille. ff. de verb. sig. sequit qō hic innuere vſ qō decurionatus non sit munus ciuile qō est falsum. vt. ℌ. qō cū co. li. ⁊. j de decu. l. ij. li. x. solu qō burs timore gl. exponit vel p id est. vel dic qō stat ppie ⁊ prima pars intelligit de alijs specialib⁹ ⁊ diuersis a decurionatu nō sic gen⁹ ad species.

Universidad de Sevilla Biblioteca

vt ibi dixi. vt dic qđ distingit noialiter ⁊ nō effectualiter. ¶Op. secundo qđ appellatio non sit necessaria. vt. ff. eod. l. nominatio nes. ⁊ ff. eod. l. si constat. Sed vt glos. ibi. qđ dicit quod aut queritur de nominatione sola ⁊ ab ea non appellatur quia non valet. Aut iudicis decreto super eo solemniter interposito per qđ alia cōfirmatur ⁊ ab alio appellatur vt hic. Ista solu. in sui forma mihi non placet: quia nec decretum iudicis valet vbi electio non est solemnis. vt. d. lege si constat. ⁊ ff. de decu. l. ij. libr. v. imo decretum aliquid confirmatorium in istis muneribus ciuilib⁹ non est necessarium. sed sola electio conuocatis decurionibus iudicis decreto. vt. d. l. ij. licet in muneribus vtilitate priuatis fit decretum confirmatorium necessarium. vt. ff. de excu. tu. l. gaius. Quare dic quod hic loquitur quando electio est solemnis quia debita forma ⁊ solemnitas requisita interuenit: tbi quando solemnitas debita non interuenit. Et quando solemnitas debita in eligendo interuenit dicit. aut persona est de iure communi habilis sed est priuilegiata: ⁊ tunc habet locum. l. ista. et j. eo. l. ciues. Aut est de iure communi inhabilis: ⁊ tunc si eligentes non habent potestatem habilitandi adhuc nō habet locum lege ista: quia sine appellatiōe de sua inhabilitate potest docere. Si autem habent potestatem ⁊ ipso animo habilitandi ex certa scientia elegerunt: ⁊ tunc potest habere locum. l. ista. et argumē. l. quidam consulebat. ff. de re iudi. Nec cum predictis habet aliquid commune. l. barbarius. ff. de offi. preto. quia ibi sponte susc[illegible] bic non recusabat. ¶†Oppo. ij. quod numerus annorū vel liberorum non prosit ei ad excusationem. vt. ff. de excu. l. excusantur. in principio. ⁊ §. numerum autem. Huius timore glosſ. iij. intelligit legem istam secūdum illas vt tempore nominationis et sue creationis ⁊ sic prius ei excusationes ille competant vnde postea superuenientes non habent ei prodesse: vt ibi: ideo glosſ. super verbo acceperit dicit scilicet prius. ¶Opp. iij. qđ appellare non possint. vt in aut. de defen. ciui. §. interum. So. qđ fallit in defensore ciuitatis vt in seq. glosſ. ¶Oppo. quod a nominatione non appellat sed suas excusationes proponat: et si per iudicem reiciuntur tunc a sententia ista debeat appellare vt. ff. de excu. tu. le. gaius. ⁊ institu. de excu. tu. §. qui autem. et. ff. quando ap. sit. l. j. §. si quis tutor. Solut. vt in ea. glosſ. quod ibi in munere vtilitate priuato vt tutella ⁊ cura hic in publica auctoritate ⁊ vtilitate. Ratio diuersitatis est quod promptus prediciēj maioritatem hic requirat maiorem sterilitatē. ¶†Quero infra quantum tempus debeat appellare. Respo. gl. sequēs j. duos menses. vt. j. titu. i. l. j. Sed male dicit quod ibi de tempore prosequendi vt ibi not. dicit ergo. j. biduū secundum tempus huius. l. hodie dicendū vt. §. eo. autē. hodie. ¶†Quero cum vltima glo. vnde hoc qđ appellans[a] hic debeat. pbare cum si bene ponderetur appellatus est originalis actor: vt est collegius decurionum qui eligit istum. ⁊ per consequens electus appellans est reus igitur ei non incūbit probatio sed actori. vt. §. de probat. l. actor. ⁊. §. de eden. l. qui accusare. Dicerūt quidam locum habere in cā principali: sed in cā appellationis regulā esse vt appellans probare debeat per. l. istam. ⁊. §. de bis qui. vt indi. l. minoribus. ⁊. ff. si pen. ap. mors inter. l. j. versi. si vero fisci. ⁊ de mino. l. prefecti. ¶Confirmabant quia appellans ꝺ̄z sniam pro se que presumitur iusta vt. l. berennus. §. gaia. ff. de cuic. merito hic iuris presumptione in appellantem transferr onus probādi. ar. §. de proba. l. fiue possedetis. cum si. Tertio quia qui dicit iniustaz sniam negat ius. vt. l. pen. ff. de instit. ⁊ iure. igitur debet probare lab ea parte. ff. de pba. ¶Sꝫ gl. nostra v. determinat ꝫ rariū fm Jac. dicēs qđ ille qui. pbauit vel. pbare debuit in cā principali ꝺ̄z. pbare ⁊ in appellatione. Et est rō qz per appellationez tollitur sententia de medio. ⁊ in eo statu sunt oia que erant ante pronunciationē. vt. §. eo. l. appellatione. ⁊. ff. ad turpil. l. j. §. fi. et sic sequit qđ onus probandi non immutatur. Sol. qz casus vſ in antea de bis qui ingredi. de ap. §. illud quoq. vbi dicit qđ victores non aliter pſperantur sententijs nisi eas iuste latas probauerunt. ad istum tex. ridet qđ hic appellans. pbat eo ipso qđ ꝺ̄z iuz non. pbatur sic ⁊ alias. j. qui mili. non pos. l. super seruis. ista determinatio glosſ. est cōis sed bnic. l. aliter respondent ꝙ Dc. ⁊ Ey. qđ hoc ideo est qz intentio appellati erat ꝫ ra appellātē fundata de iure cōi ex quo erat ciuis et incola. vt. ff. ad muni. l. incola. ⁊ de mune. ⁊ bono. L'munerum. ⁊. l. si quis magistratum. ⁊ ideo appellans tenet probare vt hic. presumit enim quilibet habilis nisi. pbetur inhabilis. vt in eo. tit. l. bonor. §. j. ⁊ fin. Alij dicunt qđ intentio aduersarij hic probatur qz electus fatebat ꝫ allegabat eius priuilegium vel forte dicendum est qđ hoc sic cōtingit qz factū qđ nitil impugnare per priuos nullam. pbationez requiſiuit: quia nec iudicialiter factum fuit. vt. j. de decuri. l. ij. lib. x. ¶Concludo igitur sic. aut appellat ab actu extra iudicium celebrato ⁊ sic nec iudicialiter nec cuz contradictione. vt sunt nominationes ⁊ electiones ad munera ciuilia: tūc aut appellator conqueritur de rectitudine actus: et sic dicit nō iationem nullam: qz debita forma ⁊ solēnitas requisita non ſt seruata: et tunc dico qđ nō ipse sed appellatus qui actum fecit illius solēnitatem probare ꝺ̄z argu. l. quicūqz. §. fin. ff. de pu. Aut de rectitudine actus non cōqueriſ sed de eius iustitia: ⁊ tunc si ipse priuilegium suum allegat ipse. pbare ꝺ̄z vt hic si inhabilitatē persone tunc simili dico qđ. pbare ꝺ̄z qz habilis presumit. vt. l. bonor. §. fi. ar. l. cum quidam. de leg. j. ⁊ sic bis duobus casibus intentio aduersarij est fundata de iure cōi. Aut appellaſ ab actu iudicialiter facto vt ab aliqua iudicis sententia interlocutoria vel diffinitiua ⁊ tūc si de solemnitate sententie queritur dic vt in precedēti dixi: quia ille qui vult ea priuari debet eius rectitudinem probare. Si aūt queritur de solemnitate appellationis. i. an sit rite ⁊ debito tempore interposita tūc appellans ꝺ̄z probare ⁊ nō appellatus. ar. d. l. quicūqz. ⁊ arg. ff. de pba. l. ei qui dicit. Aut de solēnitate non queritur sed de iustitia appellationis ⁊ per consequens de equitate vel iniquitate sententie ⁊ tunc qui in causa originaliter fuit actor ꝺ̄z intentionem suam in causa appellatiōis probare sicut in causa principali vt in hac glo. ⁊ in iuribus allegatis. ¶Modum autē probandi recipe vt si. pbauerat in cā principali. pdu cat illa acta in causa appellationis. vt. l. quoties. §. fin. ff. de pro ba. Et si notarius copiam attestationum sibi tradere nollet habes remedium per. l. ij. §. de eden. scōmynam lec. vbi ibi dixi. vbi aūt prius non. pbasset nunc in causa ista probare ꝺ̄z. vt. l. p bāc. j. tit. j. fm tñ qđ ibi dicam. Et idem dico de reo vt. pbet suam exceptionem vel. pducendo. pbationes prius factas vel de novo probando. ⁊ modo habes modum practicādi istam. l. ¶Querit Jac. de are. pone qđ appellator nō prosequitur ⁊ appellatus nō vult expectare defertionem cause ſꝫ potius vult scoam sententiam cōfirmatoriam prime vt magis ei proficientem iuxta not. in simili. ff. ad trebel. l. apud iultianum. §. iulianus. quid habet ipse. pbare. ⁊ rndet qđ appellationem habet producere si nō est producta vt sic cōstat de iurisditione iudicis ad quem. ¶Item debet producere coram eo acta prius facta et probationes suas ad sententiam pro eo latam iustificandam. ¶†Ulterius attēde quia non videt qđ bodie ista. l. ⁊ similes procedant cum appellatio ab interlocutoria non possit iustificari ex nouis probationibus. vt in cle. appellanti. extra de appellatio. Solu. quidam qđ ibi in sententia interlocutoria iudicialī emanata hic in actu extraiudiciali celebrato cum iud icis decreto. vt. l. ij. §. de decur. lib. x. qui habet vim cuiusdam sententie diffinitiue. ar. l. j. §. folēt ff. quando appel. fit. Vel si teneas qđ potius equiparaf interlocutorie dic qđ ibi cause cognitio precedit inter locutoriam et habet locū illa cle. vbi aūt sequitur habet locū. l. ista cum si. alias frustra permitteretur appellatio ista. facit. ff. de ope. no. nun. l. ꝺ pupillo. §. meminisse. ¶Vel dic fm Bald. qđ in. l. nostra iudicium incipit ab appellatione ⁊ non ante cum prius non erat iudicium: ideo ⁊ merito post appellationē fiunt probationes cum ille debeant fieri in iudicio: ⁊ hoc dicit esse generale quoties appellatur ab aliquo grauamine extraiudiciali. cle. vero in contrarium allegata loquitur in grauamine iudiciali ⁊ hoc magis placet et ratio huius sit precedens solutio. ¶Et ex hoc infero qđ in munere vtilitate priuato vt tutela vel cura quando appellaſ a sententia qua excusationes in iudicio proposite reiciuntur non ue excusationes non possunt pponi nec sup antiquis nouе probationes fieri. Et hec sufficiant.

¶Appellatio si deferatur iurisditio ad priorem iudicem revertitur.

¶Tenentia executionem sortitur etiam si transigatur.

Si contra maiore pella tio per la psum fatalium est deserta sententia mandatur execu tiom: nisi interim sit transactum. hoc dicit. ¶Not. quod appellatione deserta iurisditio reuertitur ad priorem iudicem: nam hic prior iudex qui sententiam tulit illam exequitur secus si appellatio non esset deserta: ⁊ iudex appellationis iudicasset quia ad eum spectat executio. vt. j. eodem lege precipimus versicu. in his. ¶Sed iuxta hoc quero an idem sit in appellatione interposita ab interlocutoria vt ea deserta iurisditio reuertatur ad iudicem a quo. dic quod sic. casus est extra. eod. ca. j. versicu. quod si appellator. libr. vj. Et idem si iniusta sit pronunciata. vt. l intra vtile. ff. de mi. ¶Oppo. quod non sit necesse vt sit maior etate vt valeat sententia. quia etiam valet contra minorem legitime in iudicio consistentem. vt. ff. de mino. l. intra vtile. ⁊. §. si aduer. rem iu. l. cum ⁊ minores. Solut. confitendo vt in glosſ. i. sed ideo de maiori etate dixit: qz contra minorem in defensum non valeret sententia vel ēt defenso daretur in integrum restitutio. vt. l. cum ⁊ minores. §. si aduer. rem iu. ¶†Oppp. qđ ſꝫ sit transactum tñ mādatur sniaexecutioni. vt. ff. de pact. l. tale pactum. §. qui prouocauit. So. qđ, ibi habetur pro nō transacto. ⁊ hoc operatur pactū qđ ibi fuit appositū. vt in glosſ. ⁊ sic vult ista glo. qđ sententia fit illa que ibi mādatur executioni. ſꝫ bart. ibi dicit qđ iudex ibi non exequitur sniam primam: sed exequitur conuentionem inter partes factam que scōm eum meretur executionem

executionem sicut si sententia per euz fuisset lata: et hoc nouuz inquit inducere text. illus. Sed ego non puto quod illa sit intentio illius text. nō dic qđ qñqz prima snia confirmnf per lasum fatalium tantū ⁊ habet locū. l. ista qñqz confirmaf transactione: et tunc aut nullū aliud pactum trāsactioni est adiectū: ⁊ tūc transactioni est standū, aut pactuz de satisfaciendo indicatis: est appositum: si non pareaf transactioni ⁊ tunc aut post hec transierunt tpa fatalia ita qđ iudex appellationis nō pōt cognoscere de negocio principali: ⁊ tunc executio snie reuertaf ad priorem iudicem qui sniam tulit si habet iurisditionē executiuaz vt hic. Si autem ynus dicit executiuaz nō habet: vt quia fuisset delegatus eius ad quem extitit appellatum: tunc iudex appellationis illam exequitur ⁊ vt delegatus. ⁊ vt ita fm glo. ⁊ Jac. but loquitur. d. §. qui prouocauit. Aut post trasactionez ⁊ pactum de satisfaciendo eis annexum non transiuerunt fatalia. ⁊ tunc iudex appellationis cōtra transigentem tanꝫ in confessum. vt ff. de bis qui no. infa. l. qñ suam ferret sententiam qđ pōt. vt. l. pinde. §. notandum. ff. ad. l. aq. que postea executioni per quem promisit iudicatis satisfacturū mandet. ⁊ ita intelligo text. i. d. §. qui prouocauit. ⁊ iste est meus intellectus ibi. ¶Quero an qñ petitur ista executio cōa iudice a quo pars debeat citari. et dic qđ sic: qz ꝺ̄z pbare iudici appellationē fore defertam vt hic cū euidenter nō appareat: ⁊ de hoc text. clarus. j. de tempo. appel. l. ij. in fi. ⁊ fic cuz versatur causa cognitio pars ꝺ̄z citari alias non possit sententia ista executioni mādari. ⁊ hoc tenet Barto. ff. mil no. app. pen. l. j. in fin.

¶Procurator an teneatur appellare ⁊ an dñs eius appellationem exequi.

Dominus. Casus. appellationē a procu tore interpositā dñs exeq pōt ꝺ̄.d. ¶†Quero an procurator teneaf appellare. dic aut queritur de simplici actu appellationis interponende. ⁊ illum actū tenef facere etiā si nō habeat ad hoc mandatum speciale. vt. §. de pcurati. l. inuitus. nisi eum excuset inopia. vt. ff. mā. l. si procuratorem. §. si ignorātes. Aut de actu interposite prosequēde[a]. ⁊ tunc si ꝺ̄z ad hoc mandatū res est clara quod tenetur ⁊ ita quidam intellexerunt. d. §. si ignorantes. Aut ad hoc mandatum nō ꝺ̄z: ⁊ tunc aut queritur de appellatione interposita ab interlocutoria aut a diffinitiua. ¶Si de interposita ab interlocutoria dic qđ illā tenetur pſequi: qz ofa fine quibus mandatū nō pōt explicari dicuntur sub mandato illo contineri. arg. ff. de pcur. l. ad rez mobilē. ⁊. l. ad legatū. cuz si. ⁊ hoc quādo cā ipsa est examināda in eodē loco, secus si in diuer. ⁊ remoto: quia tūc nō dicitur cōtineri sub mādato. arg. §. de aduoca. diuer. iu. l. sancimus. §. j. ad fi. ⁊. ff. de procu. l. sed he. §. nō solum. versicu. ceterum. ⁊. ff. de arbi. l. si cum dies. §. fi arbiter. Si autem queritur de interposita a diffinitiua ⁊ tunc illā nō tenetur prosequi. ar. j. pri. ⁊. d. l. inuitus. qui tribus modis hoc probat vt ibi dixi. vt in. ix. op. quicquid ibi diverit ¶Placenti.

¶Actor specialis per appellationē actor esse desinit.

¶Impetratio venie etatis quid operetur.

Syactor. Casus. actor spālis ad certa cās pōt appellare a snia ꝺ̄ eū lata. p sequi vo pōt curator vel adultus factus maior. b. d. b. ¶†No. qđ actor[b] specialis desinit esse actor ꝙ appellationē iō illā pſequi nō pōt. ¶Itē no. qđ decretū iudicis non se extendit ad futurā causaz. cōcor. ff. quod cuiusqz vniuer. l. item eorū. §. qđ si actor. ¶†Itē qđ impetratio venie etatis legitimā persona ertēdit in iudicio. ⁊ est ter. iste singularis. ¶Op. quod actor nō ordinef a curatore sed a iudice ⁊ eius decreto. vt insti. de cur. §. fi. so. qđ exponit hic ordiato. i. petito seu postulato vel nominato a curatore. nam ipse suo periculo ⁊ iudex decernit. v. in contrario. ¶Oppo. ij. quod eius officium non firmatur p eius appellationem: quia durat quantuz tutoris vel curatoris officium. vt not. in. l. neqz. §. de procu. Solu. quod bic in actore speciale ad certam causam ibi in actore generali dato ad omnes causas tam presentes qꝫ futuras fm Jaco. butri. ¶Oppo. ij. quod non tantū curator exercere possit appellationē sed etiam actor ipse ar. §. de pcura. l. inuitus. Solu. vt in glosſ. fina. l. quod procurator exercebit ex necessitate vt hic. sed actor pōt ex voluntate vt in contrario ⁊ nō actor qz eius officiuz per appellationez est finitum. sed vt qulibet ⁊ sic tenebiſ de rato cauere. vt. l. actor. ff. rem ra. habe.

¶Excusatio manifesta nō appellanti non prodest.

¶Notoria au possint vel debeant probari.

Ciues qui dicant ⁊ qualiter ciues facti consequantur. ⁊ nume. 4.

Ciues. Casus. t manifesta excusatio nō pdest nō appellāti a munere publico. b. di. Responsio huius est qz videtur excusationem confirmare. vt. §. eo. l. bi qui. ¶Nota. qđ manifesta probantur. ¶Oppo. quod inepte dicat ciues ⁊ incolas cum copula ſtet inter diuersa vt not. super rubrica. vt. ff. de iur. fac. igno.

a ¶†Prosequēde. Ego dixi post istum de hoc quesito scilicet an procurato ⁊ tenea ap pellationē pſequi in. l. metus. §. de procu. vbi allego ro. sing. cccclxix. Fm meū numeruz incip. procu. si snia feratur. ⁊ ibi quid in defensore.

b ¶Quod actor. adde tex. not. in. l. itē cōū. §. fi ita. ff. qđ cuiusqz vniuersi. no. ⁊ an actor possit ad vnā litē dari ab vniuersitate ⁊ a tutore vel curatore plene p Jo. and. in tit de acto. §. illico. vfi. actor ergo an āt p minore admittaf cōuncta persona ad agēdū vi de p So. an. post spec. in tit de coiun. pſona. §. j. v. itē is p quo agit

c ¶Incolas nō fore ciues. adō Socci. cōſ. cxxix. inci. pſtātissimi iuris. ver. iiij. hāc ptez. in pria pte char. cxcix. qđ ciues et incole faciūt vnā vniuersitatez nec est quo ad munera iter eos dſia.

d ¶Notoria. no. qp notoria nō indigent pbatiōe de bent tñ allegari vt not. glo. in cle. appellati. de ap. ⁊ alc. post bar. in l. j. j. vt q̄ desunt aduo. ⁊ voluit no ta. bart. i. l. j. ff. de excep. in vlt. col. ⁊ Jmo. ⁊. d. an. in c. ij. vt lit. nō cōt. qđ sit manifesti ⁊ notorium addebar. i. l. heredes palā. in pri. ff. de te. ⁊. d. §. q ri. ⁊ vi de auf. q semel ad de tſi si excep. est notoria iudici nū quā est necesse vt opponaf ſꝫ cepta te suadēte, iudex pōt absoluere ex suo officio. l. fi. ff. de iurisd. om. au. no. gl. in. l. vbipa catū. §. de trāſac. ⁊. §. de iu. l. ppe randū. §. finaliter tñ iudex nō vult non arctatur.

e ¶Ciues dicitur. adde card. i. c. ro dulphus. in fi. de rescrip. idē i rub. de pba. ⁊ eqđ fit vide loci. cōſi. cxxix. incip. pſtā tissimi iuris veri. cir. secundā dubitationē circ. fi. i. j. parte. cbar. cxcv.

f ¶Dictio absq. Ebō. l. meminisse. ff. de offi. pcō. bart. i. l. patron ⁊ i. §. sempronio. ff de leg. iij. ⁊. c. generaliter. de pcu. lib. vi. arch. i. c. fi concupiscentia. xv. q. j.

¶Jurisditio quando suspensa dicatur.

¶Appellari pōt a sententia lata secūdum consiliū sapientis.

Ex illo. Casus. appellatiōis nō licet alicui partiū supplicare ⁊ supplicatum nō ꝺ̄z admitti. b. d. E. pro ista sec. facit prima glo. Vel sic suspesa iurisditione interim innouata nō tenet. hoc dicit. ¶†Et no. qđ ꝺ̄z suspēſa vel per ap

a ¶ Consilio sapientis adde qđ qñ est cõmissa ꝓfilio sapientis iudex nõ admittit nouas probationes vt per Roder. post Bart. in l. ad pricipẽ. ff. e. t bart. i. l. i offerẽdis. j. co.
b ¶ Possit appellari adde Bal. sing. in repe. l. tale pactũ. ℌ. q. puocauit. ff. de pac. t Felyn. in. c. in tantũ. ti. ff. de ap. t ibidem vide panor. in ti.
c ¶ Fieri illico. adde. l. vlt. ff. de iu. l. ti qs in. ℌ. simplr. ff. de ver. ob. gl. t doc. i. c. quapro pier. de electio. et doct. in. c. nouit. de iudi.
d ¶ Dictio confestim adde. l. ℌ. in fi. ff. eodem. ff. ad a tert. t in. l. heres absens. ff. de iu.
2
c ¶ Viua. voce. ti quid si quis appellauit viua voce postea appellauit in scriptis appellatio tenet vide bar. in. l. cũ procurator. ff. de oper. no. nũ. qtũ q prima tz qđ sequit pau. de ca. consi. xcv. t bald. consi. ceiij. quinto li. tz ange. idẽ tz qđ se cũda teneat q ratione mouet ibi habes vide.
1
2
3
b
1
2
3
f ¶ Parte non citata. adó bal. i. l. ti. ff. de leg. t in. l. j. i. l. col. i ti. ff. sed e hic q̃rit ff. quo t qñ in. ℌnũ tz ipe hic in v. fuit anti quitus qđ. t hic pe. de fu. ange. in l. oĩus. ff. ó testa. facit glo. i. l. ti id circo i. gl. ℌ. ex g. cau. ma. itẽ ad de bal. in ti. ũdũs feudoꝝ. l. xij. col. i. j. diuisio. et Jo. an. in. c. cũ oli. de re iudi. in nouel.
3
1
3
g ¶ Mõ succedũt in feudo. tu vide de hoc Saly. i. l. item si quis. nu. iij. ff. q. to filius nãlis. t ibi posui in addi. ad eundẽ in v. an tũc succedit in feu. ff. de na. li.
1
2
b ¶ Dictio vter adde. l. ró. i. ℌ. itẽ si fu ꝰ. ff. re. amo. t in. l. cuz quidã. ff. de impube. et alĩs substi.
3
f
i ¶ Om. Vióbar. ad huius. l. intellectum in. l. cos ℌ. super. eo. titu. t per eum in. l. j. ff. de libel. dimis.
k ¶ Appellatiõi non detulit. no. appellationẽ esse defectũdam qñ limitain casibus no. per gl. in aut. de iud. in. ℌ. nostros. t intellige per Jnno. in. c. pastoralis. de offi. dele. t vide. j. q̃ ap. l. i. t vide oino. in. l. sciendum. de appel. reci.
l ¶ Tamen a sententia vicarij. adde qđ no. bar. in. l. j. ff. qui t a qui. t ibi alexan.

pellationẽ vel per relationẽ vel per cõsultationẽ factã principi vt hic in litera imo per promissionẽ factã de referendo vt sonat hec litera. qđ Bal. intelligit ꝓ interpretatione facta de referendo. ¶ Et no. qđ hic probat qđ vbi ex dispositione statuti causa est necessario cõmissa consilio sapientis[a] qđ iudex non potest iudicare aute consiliũ habitũ t marie qñ tenet sequi consiliũ. circa qđ vide qđ plenr scripsi. ℌ. de rela. l. j. ¶ An autem a sentẽtia lata ℌm consiliũ sapientis electi de voluntate partium possit appellari[b] dicendum est quod sic vt no. Barto. ff. eo. l. j. ℌ. quesituz
2
3
1
2
3
1
¶ Fieri illico quando quid dicatur.
Appellatio an debeat viua voce fieri.
Acta iudicũ an t quando debeant scribi.

Litigatoribus. Casꝰ. si appellatio fiat illico fieri ꝑt viua voce fine libello. b. d. ¶ Querit gl. qñ ꝺz fieri illico duas opi. recitat. ℌ. Prima est ante ꝓ appellat. ff. c. l. j. ℌ. fi. cũ. l. seq. t. l. a sua. ℌ. fi. ¶ ℌz dicet qꝺ ille. ll. boc nõ dicũt imo dicunt eodẽ die. t sic totũ diem ꝺz habere, sed dic qđ ibi eodẽ die exponit ꝓ eo cadẽ hora cũ dies integra non deficiat. vt. ℌ. co. l. eos. ℌ. finaũt. Alia opin. est vt intelligat illico. s. iudice sedẽte ꝑ tribunali qz sic sumitur dictio confestim[d] in. d. l. dinus. ff. de in inte. restit. in practica seruatur. vt. illico. i. incontinenti. t sic in actu simul se tenenti appellet. t ita credo esse de mente iuris vt dixi in. d. l. eos. ℌ. finaũt. ¶ Sed op. qđ viua voce nõ appelletur: qz appellatio est de actis. t acta iudiciaria per scripturam sunt probãda. vt. ℌ. de iudi. l. ꝓperandũ. ℌ. cũ aũt t extra de proba. c. quoniã cõtra falsam. So. qđ notarius actoꝝ hanc appellationem rediget in scriptis post suam dicens a qua sua illico viua voce[e] appellauit. t per scripturam actoꝝ probauit. ¶ Sed posito qđ notari[f] nõ scripsisset dico acta q̃ sui natura vbi ab initio non requirunt scripturam per testes, vbi posse vt est appellatio ista. sed acta q̃ ab initio ler ꝺisponit in scriptis fieri faciaꝺ ꝑ testes non posse, p bari. licet si sint deperdita potest probari per testes ea in scriptis gesta fuisse. vt. l. quoniam. ℌ. de heredi. t ibi no. ¶ Querit glos. an statim qđ sententia est lata possit dici res iudicata t arguit qđ sic per istum text. Jn cõtrariũ inducit. ff. de condi. inde. l. eleganter. ℌ. si post. ℌz de hoc dic vt dixi super ru. ℌ. de re iudi. Saly.
1
1
2
¶ Appellari nõ debet a sententia principis. t nu. 2.
Sua imperatoris an valeat que fertur parte non citata.

Ne causas. Casus. vbi impator ꝺelegat causam appellatiõis, reseruata sibi sua nõ est locus appellatiõi ab eius sua. ideo omnia actitata coram ꝺelegato ꝺebẽt sibi mitti plene instructa cũ pe cũ nulla ꝺef postea ꝺilatio. t iudex non plene referens notat infamia. b. d. ¶ Ro. qđ a sua principis nõ appellatur. ¶ Jtẽ qđ incognito negotio sua nõ est ferenda. ¶ Jtẽ qđ irretractabilia cauti[g] sunt agẽda vt in glo. ideo impator considerans qđ ab eius sua nõ appellaꝺ vult plenr ꝺeliberare ꝓpter qđ negotium plenissime instructum requirit habere. Item colligę qđ non ꝺz cã remittit ad principẽ nisi fit conclusum in ea qđ est qñ partes renũciant nouis ꝓductionib[g] t allegationib[g]. ideo princeps nullã ꝺat postea ꝺilationẽ vt hic. hoc posuit etiaz arch. in. c. fina. de in integ. restit. lib. vi. ¶ Sed contra boc op. ab extra qđ impator cognoscẽs de cã appellationis ꝺet ꝺilationes vt cotã eo possint ꝓbationes fieri. vt. j. e. l. in offerẽdis. in fi. sol. ℌm. Ja. qđ ibi loquit qñ ipse cognoscit de cã: hic qñ ipse non cognouit ꝛz cognitionẽ alteri mãdauit reseruata. sibi sua qđ no. ¶ Queri cõsuevit an sua imperatoris lata pte non citata[h] valeat. t quiꝺã ꝺixerunt qđ sic per istum text. alĩ aũt hoc fatenr qđ ꝺubest iusta cã. t hoc per not. in. l. is qui reipu. ff. ex qui cau. mat. iusta tñ causa semp in imperatore est ꝑsumenda. ar. j. vñ vi. l. me minerint. ¶ Jn ℌnũ facit cle. pastoralis. extra de re iu. sed ei rñ. bal. qđ ibi impator ꝓcessit ℌ nõ sibi ꝺubitũ sed ecclesie romane hec sunt forte vera si ex certa sua hoc fecisset. ar. l. quidã consule bat. ff. de re iu. alĩs nõ vꝺ ꝓcederet: tũ per. ꝺ. cle. pastoralis. cui sufficiẽter nõ est rñsum: qz impator faciebat eũ citari vt sibi ꝺubitũ t ꝓ boc: qt papa vult qđ sibi ꝺubiti per eũ mandenr ꝓius citari. vt ꝓz de malo. t obe. c. inter quatuor. Non ob. not. in. l. is qui. in contrarium alleg. qz ibi in ꝓiuilegio per eum concesso. ¶ Ultimo colligere potes qđ acta suppꝛimere est ꝺolus qđ ꝓz ex eo quia hic iuꝺex suppꝛimens acta notatur infamia. at infamia non inducitur nisi ratione ꝺoli. vt not. instit. de suspec. tu. ℌ. suspectus. ergo ꝛc.
1
2
3
1
2
g ¶ Appellatur a principis ꝺelegato.
Jmago ꝺiffert ab imaginato.
Legitimus a legitimato ꝺiffert.

Etiã. Casus. † Al ꝺelegato principis põt appellari. b. d. t ꝺubium fuit quia sicut a principe nõ appellaꝰ. vt. ℌ. l. pri. sic nec ab eꝰ ꝺelegato q eũ representat. Sed cõtrariũ hic ꝺeterminat: qz priuilegiator est principalis q̃z is qui imaginz eius repsentat. ¶ † Not. ꝺ. qđ aliud est imago: aliud est is cuius est imago. t sic imago repsentata non est essentialiter res ipsa sic. ℌ. de iu. aure. am. l. ℌ. ¶ † Et ex hõ põt ꝺici qđ naturalis rescripto seu beneficio principis legitimatus etiã patre consentiente non est legitimus: quia aliud est legitimũ aliud legitimatũ esse. vt. l. ℌz si accepto. ff. de iure fisc. Et ideo si ꝺns ꝺedit feuꝺũ in fuꝺuz ꝓ se et eius liberis masculis t legitimis naturales t legitimati non sue cedũt in fundo[g] quia ꝺominus solũ legitimos voluit in feudova sallos habere vñ alius ei inuito nõ põt successor ꝺari t ꝓ hoc bene facit text. in. x. colla. in titu. si de feu. contẽ. fu. c. j. ℌ. naturales. licet glo. ibi videatur sentire oppositus.
2
1
2
g

Sapud. Casus. a pretoribus ad prefectus appellaꝰ. b. d. ¶ Quero an vt hõ locum habeat sit necesse qꝺ ambo simul cognoscãt an sufficiat qꝺ vnus. ꝺic quod sufficit alterũ sententiasse. ¶ Et sic no. quod hec ꝺictio vter[b] ꝺiuisim accipitur ex mente.
b
1
¶ Appellationẽ ꝺeserit qui apostolos non petit.
Executio sentẽtie statim fit ꝺeserta appellatione.

Quoniã. [i] Casus. † omittens petere apostolos a iudice a quo vel offerre iudici ad quẽ infra tempus legitimũ ꝺicitur appellationẽ ꝺeserere. t sentẽtia mãꝺabit executiõi. ¶ Expõe ter. ibi iussi fuerint ꝺicit gl. per ꝺiffinitiua sententiã. t mouetur quia solũ in confessum fit preceptũ vt. ff. de iudi. l. si ꝺebitori. ℌz tunc ꝺicquod glo. bona vbi fit ꝺebitor fisci ex causa priuata puta empti vel locati: qz tũc requirit ordo iuris t vbi ex cã publica nõ priuata puta ob tributa vel munera publica vt ler ista. pceꝺit ꝺe plano: qz tũc pceꝺit executiue vt. j. ꝺe exac. tri. l. j. lib. x. ibi restitutorias id est literas ꝺimissorias. ibi petere. s. a iudice a qua appellauerũt. ibi vel offerre sed literas obtẽtas. t ꝺic iudici ad quem. ¶ † Jbi morꝙ ꝛc. collige qꝺ ꝺeserta appellatione fit statim executio sñ ec ꝺatur ad soluenꝺũ tps quaꝺrimestre. Et hoc forte quia interiz taz ꝺecurrerat a tpe sentẽtie cõfirmate vt ꝺixi in. l. ℌ. ℌ. ꝺe vsur. rei iu. vel si nõ ꝺecurrerat: vel quia libellos ꝺimissorios. j. xxx. ꝺies nõ petũt vt. j. l. iuꝺicibus. ꝺicẽꝺũ est hic speciale in ꝺebitoribus fisci. ¶ Not. quod a sententia vel ꝓcepto ꝺe soluendo appellat ꝺebitor fisci. Contra quod opponi. glo. fin. ꝺe. l. abstinendum. t. l. si. j. quorum appel. non reci. sol. vt in ea. ex qua no. quod ꝺebitor fiscalis manifeste connictus non appellat.
1
2
2
¶ Appellari a quibus possit t a quibus non.
Acta inter appellantẽ vel appellatũ ꝓsunt vel nocent iuꝺici.
Appellare secundo an possit is cuius appellatio admissa non fuit.

Aproconsulibus. Casus. † a maioribus iuꝺicib[g] appellatur ꝓterq̃ a pfec. ꝓtorio. et si iuꝺex a quo nõ recipit appellationẽ iuꝺex ad quẽ nihilomin[g] est aꝺeund[g]. t cotã eo psecutio est faciẽꝺa t si in appellatiõe succũbit notat infamia. si aũt vincit punit iuꝺex q appellatiõi nõ ꝺetulit[h] ꝺ. d. t notabiliter. ¶ Ro. qđ a pfecto non appellatur. sunt t alĩ qui not. in prima gloss. quam vide t signa.
1
k
l ¶ Item no. qđ ℌz a pfecto nõ appellaꝰ. tñ a sua vicarij[i] sui appellatur. Sed aꝺ qđ appellaꝰ hic nõ aperit: sed ꝺicit. Bald. qđ ista ler vult qđ aꝺ ipsum pfectũ appellatur: qđ inꝺubitãter est verũ quãꝺo er ꝺelegatione cognoscit vt in vno casu huius. l. sed vbi ex iurisꝺitione vicarius cognoscit tunc nõ aꝺ eum cuius est vicarius sed aꝺ superiorem illius vt. j. e. l. aꝺꝺictos. in. fin. t. j. e. l. precipimus circa pn. vel forte in vicario pfecti pretorio loquitur hic ob ipsius pfecti reuerentiam ob quã alias ab eorũ sentẽtijs nõ appellatur. ℌ. ꝺe sentẽ. pfec. pto. l. i. Leges alie in vicarijs alio rũ loquuntur: vt ibi patet. ¶ † Jtẽ not. mirabile qꝺ acta seu sententia inter appellantes t appellatũ ꝑsunt vel ꝓꝺicant iuꝺici qꝺ appellationẽ admittere noluit t est ꝑale eius oꝺio cõtra tit. ℌ. qui. res iu. ꝛc. t ℌti. res inter alios acta. ¶ Opp. qđ nõ rãtum a pfecto sed et nec a pncipe vt. ℌ. co. l. nec causas. nec a senatu. vt. ff. qui appel. nõ lz. l. j. Sol. confitendo vt in glo. i. ¶ Opp. qđ qui temere appellauit aliter punit vt. j. quorum appel non reci. l. ab executione. Sol. vt in glo. ff. t ꝺic vt ꝺixi. ℌ. co. l. eos. ℌ. re temere. ¶ † Quero quiꝺ si is cuius appellatio non est receꝑta succubuit: si illa est prima appellatio an poterit appellare secundo
2
2
3

scõ. t viꝺe ꝓ istũ text. ibi lite perꝺita. Jn cõtrarium facit glo. ibi posita: que ꝺicit qđ hec nõ est pena. quasi ꝺicat qđ qꝺ perꝺitione per sententiam latam loquitur t non ꝺe alia quam velit inꝺucere. l. ista.
a ¶ Naturam assumit. Adde qđ no. in. l. j. ꝺe rei vro. act.
b ¶ Si potestas facit inmunitiã. adde vltra bal hic ꝓ no. qđ no. iꝺem bald. in aut. causa que fit cum monacho. t ibi alex. in apost. ad ipsum. ℌ. ꝺe episco. t cleri.
c ¶ Sunt puniendi. Nota. qđ tñ punit ꝓncipalis rector quãtũ aꝺs alĩ quos secũꝺz. t hoc vez nisi officiales resistãt ꝓtesto ꝺe ℌ. bal. i. l. pe. ℌ. ꝺe pc. pe. t q habenr i. c. i. ꝺe bis q
1
2
1
a ma. ptes. i. viꝺe bar. late i tractatu repetitaliaz. in vi. q. t q ꝺixi i. l. j. q. uo. ap. nõ re ci. m. fi. t bart. in aut. t oino. i. vij. col. ℌ. ne vro. prio marito.

Quoniã. Casus. † Juꝺex appellationẽ non recipiẽs punitur in. xx. libris a ufi. t in totiꝺem eiusꝺẽ officii nisi pertinaciter et contraꝺicẽꝺo resisteret. t causas resistẽtie apud acta ꝺebet inferre. b. d. ¶ Ex isto ter. colligę qꝺ qñ. ℌtãs facit inmunitiam bassessores necũ consentientes sed etiã ei non contraꝺicentes. t ꝺe cõtraꝺictione ptestates apud acta sunt puniendi[t]. Colligę etiã glo. qđ subiecti ꝺebent resistere prelatis suis qđ faciunt contra iura. ¶ Jtẽ no. ar. qđ si condemnat abbas. t capitulus in centum abbas tenetur aꝺ ꝺimiꝺiam. t capitulũ aꝺ aliam ꝺimiꝺiã vt ꝺic. t aut. cã que fit cũ monacho. ℌ. ꝺe episco. cle. et ꝓ hoc accedat. ff. ꝺe. le. i. l. plane. in prin. Jtẽ ꝺixit Ja. buꝺ. qđ si vniuersitas scholarũ committit certũ qꝺ rectori. t consiliatꝛibus qꝺ tantã potestatẽ ℌz rector solus[d] quãtam cõsiliarij ꝺcs. arg. hui[g] l. cũ si. alle. ¶ Opp. qđ autoritas superiorꝛis istos officiales exciuat. vt. ff. ꝺe aqua plu. ar. l. quãꝙ. gl. fin. non solum sed ꝺicit qđ hec forsan tñ hic contingit qz iuꝺex in cã illa post appellationẽ interposita que eius iurisꝺictionis suspẽꝺi censeꝛ priuatus. ideo notarij ꝺebent ei resistere cõtraꝺicẽꝺo. ¶ Et an subꝺiti possint resistere officiali. ꝺic sim Buli. ꝺe cu. in. l. veluti. ff. ꝺe iustit. t iur. aut officialis aliqꝺ cõmittit extra formã seu figuram sue iurisꝺictiõis: t possunt subꝺiti ei resistere: qz priuatus censeꝛ. vt. ff. ad. l. aqui. l. qđ aꝺmo. ℌ. magistratus. t. j. ꝺe iur. fi. l. phibiti. lib. x. et de meta. l. ꝺenotum. lib. xij. t ita potest hec. l. intelligi. Aliut intra formã t figuram sue iurisꝺictiõis: t tunc ei resisti nõ põt nisi per alium officialem cui sit commissum. t ita etiam potest hec. l. intelligi. ¶ Querit glos. qꝺ si officialis ius ignorauit. ꝺicit g. qꝺ mbilomin[g] tenetur: quia eius imperitia nõ ꝺebet obesse parti. vr. ff. ꝺe officio presiꝺ. l. illicitas. ℌ. sicuti. t. ff. aꝺ. l. aquil. l. qua actione. ℌ. fina. Jn contrarium facit. ff. ꝺe iurisꝺi. omi. iuꝺi. l. si iꝺ qꝺ. ℌ. ꝺoli. Sed ꝺicit Jaco. buttrica. qđ ibi imperitia excusat[e] a ꝺolo quam illud eꝺictum exigit sed non a culpa vt hic ꝺe boc per gloss. in. l. regula. ff. ꝺe iur. t fac. igno. et per Dyn. in. ca. ignorantia. ꝺe regulis iur. lib. vi. ¶ Querit Bald. si iuꝺex ꝺixit appellanti si mihi ostenꝺis causam per quam ꝺebeam referre appellationem ego sum paratus ꝺeferre: an ex cursetur. t ꝺicit quod non quia ipse ꝺebet informatus esse. ar. extra ꝺe rescript. c. ab excommunicato. qđ placet quia hec. l. parti banc curã non inꝺucit.
1
1
e
f
¶ Fiscus quo iure bona alterius petere possit.

Bita. Casus. quoꝺ vis mõ fiscꝰ petit bona. t z ap pellare a sentẽtia p ea lata. b. d. ¶ Querit glo. quis inter fiscum t priuatum fit iuꝺex competens. t ꝺic vt in ea proc. cesaris. ¶ † Quero quo iure petat fiscus ꝺic vt successor t heres. t sic petit. heꝺi. t pro tanto non est necesse ꝙm aliuꝺ iuꝺicium aꝺ confiscanꝺum. et hec omnia probantur in. l. i. ℌ. ꝺe bis quibus vt inꝺig. t ꝺe istis inꝺignis lato sumpto vocabulo viꝺe que ꝺixi in. l. hereditas. ℌ. ꝺe bis qui vt inꝺig.
1
1

Cum appellatio. Casus. i prouincijs ℌ nomiatio appellatur aꝺ prefectum vrbis. b. d. ¶ Et no. qđ hec. l. est localis. vt in glo. t sic in aliis puincijs ℌz locũ. l. ꝓcipim[g]. j. co. vnũ tñ collige qđ puncie nõ sibi eligũt iuꝺices appellationũ sed imperatur solue.
1
¶ Juꝺex infra quantũ tempus appellationẽ recipere t apostolos ꝺare ꝺebeat.

Tudicibus. Casus. iuꝺices ꝺebẽt appellationes recipere t apostolos infra. xx. ꝺies a ꝺie late sue numerãꝺos appellãtibus ꝺare alioqn cum eorũ officio multabuntur. [k] b. d. ¶ Et no. qđ hoc tps currit iuꝺicib[g] et ꝺie late sñie. t illius ex tũc bñt notitiã sed appellãti hoc tps nõ currit nisi ꝓ appellare potuerit. t sic ex tpe quo ei sua nota fuit vt. ℌ. t. aut. bo ꝺie. t ita no. gl. ℌ. in. c. ab eo. extra. ꝺe app. li. vi. t hic potes aꝺꝺere alia q̃ ꝺixi. ℌ. co. l. eos. ℌ. apostos. q̃ viꝺe aꝺ ꝺeclarationẽ huius. l. ¶ Op. cũ gl. ℌ. auf. vt nul. iuꝺ. i. ℌ. illas. Sol. qđ illa ꝛz illa ꝺebẽt intelligi sñ Jac. bu.
f
¶ Appellatur ab inmusta iuꝺicis multa.
Appellari an possit ab iniquitate statuti.

Timulctis. ¶ Casꝰ. † Ab iniusta iuꝺicis mulcta ꝓt appellari. b. ꝺ ¶ Op. ꝺe. l. asiꝙ. ff. ꝺeb. fis. So. ℌ a mulctz iuꝺicis appellaꝰ sed nõ a pena. l. vt ibi qđ no. aꝺ. q. quã. l. subꝺiciã. ¶ Op. ab extra qđ a multa nõ a ꝓpellet: qz illa ꝓpter cõtumaciã verã imponit ꝛz verus cõtumax nõ auꝺitur
1
2

Universidad de Deusto Biblioteca

appellans.vt.ff.eo.l.ex cõsensu.§.fin.t.ẽ.de iudi.l. ꝑcrandum §.fin autem ergo ꝛc. Solu.quod verus contumax non veniendo non apellat a sententia lata in principali causa vt in contrario.. sed bene appellat a mulcta tm̃ mediate et ꝓpter contumaciã imposita vt hic. ¶ Quero modo an ab iniquitate statuti possit appellari,ꝛ videtur quod non quia a pena legis non appellatur.vt.l.antepe ff.de ver.sig.ꝛ hic in glosſ.ergo ꝛc. Et ꝓ hoc videtur quasi casus in.l.fin.ibi dum dicit. Item si ex perpetuo edicto.ff.de ap.re.contrarium facit.l.i.in fine.ff.de do.excep. dic secundum Barto.in.d.l.fina. Aut statutum est generale quo ad personas,ꝛ tunc non appellatur.vt in.l.i.allega.,ꝛ probatur in.l §. ex actis.ff.de orig.iur. Aut non est generale sed contra certas personas tantum factum,ꝛ tunc illi contra quos factum est possunt appellare.vt.ff.de polli.l.quoties.in.l.fina.,ꝛ ff.de ap.si constat.ideo dicit ipse si.l.prima facte videatur esse generalis sed in rei veritate non est tunc per superiorem corrigi posset.vt.d.l. j.in.fi.ff.de do.ma.er.qõ no.

Cum post. Casus.a sententia ꝑcuratoris cesaris appellatur ad prefectũ pretorio.qui si negotium sit mediocre vel minia fit distãtia loci debet ad partes cõmittere.hoc dicit. Not. quod ratione modicitatis negotij ꝛ distantie loci fit commissio ad partes.ꝛ ad hoc nõ potest appellari:quia fauorabile est vtri q̃ parti.¶Et sic nota casus in quo ꝓpter equitatẽ ꝛ commodũ ꝑtium iudex debet procedere per viã delegationis licet ex appellatione cognoscat.

¶ Electio infirmatur si ordo ꝛ locus non seruetur. Appellari non debet ab eo quod nullum est.

Nominationes. Casus.Ea que debẽt fieri in cõsilio publico aliter facta nõ valent.hoc dicit.qõ no. tu vel nomen ser. ¶ Nota qõ in electionibus est seruãdus ordo[a] ꝛ locus[b] electio non valet ipso iure[c] vt hic quod est verũ in electione ad actum onerosum vt hic: non in facto ad beneficiũ gratiosum.nam tñc electio non est ipso iure nulla licet solemnitas non fit ꝓtermissa sed debet cassari vt fin Bal.,ꝛ hoc vbi persona est eligibilis.c.cũ ꝙ.de electio.lib.vi.secus si intelligibilis:quia tunc est ipso iure nulla ex fundamenti carentia.,ꝛ ita inquit Bald.Joan.mo.tenuisse. ¶ Item not.quod ab eo quod est nullum non est necesse appellare vt hic.,ꝛ ff.eod.l.si constat. et ibi casus quod superioris confirmatio non validat electionem ipso iure nullam.quod dicit Bald.verum qñ confirmatio venit consecutiue ad ipsam electionem.vbi autem non venit consecutiue distinguit aut superior simpliciter approbat:ꝛ idem quia talis approbatio nihil operatur.aut non simpliciter approbat sed actui tribuit esse:ꝛ tunc valet confirmatio: quia suis viribus nititur.argumen.ẽ.de inoffic. do. l.ꝯ.,ꝛ quod nota. ff.de pact.l. legitimi.

¶ Libellus restitui debet petenti ipsum petenti.

Appellare an possit in scriptis qui viua voce appellanit. et numero.3.

Apostoli appellatione prima petiti an debeant in secũda ꝑpeti.

Appellans ab interlocutoria an possit secundo appellare et no uas causas addere.

Appellare an possit infra decendium qui appellationi prime renunciauit.

Si quis libellos. Casus, appellationẽ interposuit licet renocare ꝛ ab ea in totum recedere vl etiã ad aliũ iudicẽ appellare. hoc dicit secundum vtrãq; lectu. ¶ Nota quod penitenti[d] debet libellus restitui si hoc petat quod notat:quia alibi non habes ita clare. ¶ Item nota quod perinde habetur ac si non appellasset secundũ gl. ¶ Contra quod op.quod possit.vt.j.eodem.l.ampliorem. in princip.,ꝛ quando prouo.non est ne.l.fina. Solu. quod potest in preiudiciũ partis sui non partis appellantis: vt in contrarijs.,ꝛ hoc quando illius interest:quia aliquam partem sententie vult facere reformari ꝓ se vt tibi extra de ap.ca.j.lib. vi. Vbi autem nihil eius interest non compellitur isti litigare.vt.ff.de iudi.l.desti tisse.,ꝛ ff.si cer.pe.l. quidam estimauerunt. vt.ẽ. de pact.l. post quam liti.,ꝛ hic in glosſ. ¶ Oppo.ẽ. quod non sit locus penitentie.vt.ẽ.de apost.l.hi qui.,ꝛ ff.de fur. l.qui ea mente. Sio.ñn. opponit de illis.ll.,ꝛ solvit quod hic penitentia est iusta ibi non de quo latius in delictis dixi in.l.si quis non dicam. ẽ.de episco.,ꝛ cleri. ¶ Oppo. quod penitentia isti appellatione non admittatur.vt.ff.eod.l.i.§.pe.,ꝛ vlti. Solut.quod hec ier potest intelligi dupliciter. Uno modo quod in toto vult recedere ab appellatione,ꝛ amplius non litigare,ꝛ habent locum que dixi in primo cõtrario.,ꝛ ¶ Fiunt libellum appellationis interposite vult de vno iudice ad aliũ mutare:ꝛ ad alium appellare.,ꝛ tunc aut tempora appellãdi iam sunt decursa:ꝛ tunc habet locum cõtrarium. quo casu dic si appellauit ad maiorem vel equalem ei ad quem debuit appellare:tunc error ei non nocet ꝛ appellatio reducitur ad eũ ad quẽ debuit. Si aũt ad minorem appellasset ei error nocet.,ꝛ ꝓ eo non interposita habet vt in ẽ.Idez dico si ad maiorẽ scienter,ꝛ nõ per errorẽ appellasset vt tibi a sensu contrario. Si autẽ ꝑa appellationis nodum sint decursa tunc quia appellatio interposita non volet non ꝓhibetur de nouo appellare ex quo tpa suppetunt:vt hic scõm aliam lect. ¶ Quero modo ad si erant plures iudices appellationis equalẽ iurisditionẽ habẽtes ꝛ qualibet insolidũ vtrũ qui appellauit ad vnũ eorum possit penitere,ꝛ infra decẽdiũ appellare ad aliũ. Quidam allegãt gl. in verbo equalem q; possit.sed glo.le quif de equali iurisditione ordinaria aliarũ causarũ quam appellationis de qua queritur. Et ideo casus noster nõ est illi similis:ideo solum est videndum an per appellationẽ sic fit inrisditio deuoluta ad illum quod nõ possit amplius variari,ꝛ videtur qõ variari possit ex quo tẽpora suppetunt donec fit aditus.arg.l.si conuenerit.ff.de iurisd.om. iudi.,ꝛ p hoc accedat.l.ista ibi arbitriũ cõmunicãdi. Et qꝛ ꝑsimo qõ ista cã mutet facit quod dicã in questione sequẽti. Item qõ not.doc.in narratione iudicum in aut.habita.ẽ.ne fi.,ꝛ pa. ¶ Quero si quis appellauit viua voce possit postea appellare in scriptis[e] vel si in scriptis ꝓius appellauit an iterato possit in scriptis appellare,ꝛ hic attende qꝛ si altera istarũ est inutilis qꝛ minus solẽniter interposita:ꝛ altera vtilis vtilem consideramus,ꝛ illã ꝑsequi tenet qõ illa sola rescindit vel suspendit suiam,ꝛ sola decuoluit.vt supius dixi,ꝛ de hoc est hic casus scõs vnã lec.facit qõ de suia scõa fcr̃da dicitur vai prima nõ tenet vt ẽ.quomodo,ꝛ quãdo iudex.l.si ꝑses.,ꝛ ibi in testamẽtis duobus. vt.l.si nõ iure.ff.eod.l.ꝯ. ideo inutilis appellatio nõ ꝺ vitiare vtilem.vt.ff.si cert.pet.l.certa conditio.§.qñ. Si autem vtrãq; appellatio sit solẽnis ꝛ vtilis:ꝛ isto casu Bart.in.l.cuꝫ procurator.in princip.alꝭ.§.i.ff.de oper.no.nun.vbi hanc questionem ponit distinguit aut prima appellatio fuit interposita simpliciter ꝛ pure:ꝛ tunc scõa non valet quia prima effectum suum consummauit:qꝛ suia rescindit.vt.l.§.fi.ff.ad turpil.,ꝛ quod est rescissum amplius rescindi non potest.vt.ff.de iuris.tcst.l.nam,ꝛ si sub conditione.versi.post defectum.,ꝛ ideo primã ꝛ non secundam ꝓsequi debet alꝭ nihil ageret. ¶ Fiut fuit interposita viua voce tm̃ saluo iure appellandi in scriptis.,ꝛ tunc duas opi. suas recita. ¶ Prima est qõ ꝑ illa verba saluo iure ꝛc. videt primã interponer conditionaliter quasi dicat appellatio viua voce:si in scriptis non appellauero.,ꝛ sic cuꝫ appellat in scriptis deficit illa cõditio:ꝛ si prima nõ tenet valebit igitur scõa.,ꝛ illã ꝑsequi ꝺꝫ. Scõa opi.est qõ prima nõ sit cõditionalis sed pura tunc in scriptis redacta:ꝛ sic nõ erunt dne appellationes.sed est nõ scriptam in scriptã redigere,ꝛ ideo considerabitur tempus tantuꝫ prime,ꝛ non prime:sed vel vnice:quia non sicut due sed diuersis tpibus facte. Nam ex quo prima facta sub commemoratiõe scõe vna tm̃ est censenda:ꝛ secũda ad primã reducitur.arg.ff.de bere. instit.laisse toto.de cõdi.instit.l.institutio talis.,ꝛ ff.de sol.l.modestinus.,ꝛ hãc secundã firmat ꝑ vera. ¶ Et sic habes qõ si apostoli fuissent in prima petitinõ esset necesse vt peterent in secũda. ¶ Item qõ ꝺꝫ peterent in scõa litere dimissorie deberẽt esse sponsales prime,ꝛ nõ scõe appellationi. Et hec scire est vtile:qꝛ ꝑ appellationis ꝑsequende currit a die appellationis interposite.vt not.glo.Jo.an.in cle.sicut in ti.de ap.de quo dicam.j. ti.j.l.fi.§.fi.,ꝛ sic vt cognoscamus qñ ꝑ lapsum fatalium dicatur deserta vel non. ¶ Sed attende qꝛ ꝺ Bar.facit qõ not.Inn.in c.dilecto.in fin.extra.de ap.dicit enim si qs appellauit ante suiam in iudicio vel extra,ꝛ iterũ appellat post sententiam qõ ꝑ scõam appellationẽ non renunciat priori:qꝛ geminando vel multiplicando appellationes non approbat factum iudicis a quo appellauit,ꝛ per consequens appellationi non dicitur renunciare. sed potius desiderium suum augmentat vt ab eius iurisditione recedat.argu.in eod.titu.c.bone.,ꝛ extra de testib.c.cum tu filii.et xxxi.q.ꝯ.Iotarius.,ꝛ ita etiam ibi pertransit glo.Joan.andr.recitando Innocen.admittunt ergo isti geminationes appellationum.,ꝛ sic vtrãq; supponunt valere. ¶ Quid igitur dicendum mihi videtur quod vsq; ad.x.dies possit immutare appellationem quia isti.x.dies dantur,ꝛ plenissime deliberet an velit appellare vel acquiescere.,ꝛ ita dicit text.in auten.de appel.§.i.col. i.ꝯ. Sed qui illico appellat nedum plenissime imo nec plene deliberat:sed quodammodo iracundia quadam accensus.vel ex leuitate quadam illico appellat.ideo de tali appellatione non debet consideratio haberi si postea eam mutat.argu.j.si quis impe.maledi.,ꝛ qõ gl.in.ꝺ.§.j. dicit qõ infra pauciores dies non potest bene deliberari ꝓ ista parte bene facit iste text.in duobus locis ibi arbitriũ commutandi.,ꝛ ibi iuste plenitudinis ꝛc. ꝑ hoc facit in terminis. ¶ Pone qõ ab interlocutoria appellauit in scriptis cãm vnã tm̃ expressit,ꝛ forte non bonaꝫ cur non ꝺꝫ posse appellare scõs:ꝛ nouas cãs illi addere vel de nouo et simpliciter reddere,ꝛ illam forte omittere non video:ꝛ si aliud dicatur insurgit inhumanitas quam ista litera in fine improbat. Et

bat. Et ideo in hac questione dico qõ si primam appellationẽ immutat in melius,ꝛ sibi salubrius:qꝛ vbi prima erat interposita viua voce nunc appellat in scriptis:ꝛ tunc dico qõ si direrat saluo iure appellandi in scripsitis qõ protestatur sibi saluꝫ remanere qõ tunc potest in scriptis scõa appellare,ꝛ tps prosequende cõputabit ab ista scõa non a prima:qꝛ iussa est plenitudinis causa cum prima non sit cauta sicut hec que in scriptis est redacta:tum ꝓpter facultatẽ ꝑbationis:tum quia plenior in dicendis:tum qꝛ magis deliberate:tum qꝛ ꝓpter reseruationem et protestationẽ factã in ꝑma apparet vnicuiq; sane mẽtis quod ipse simplicitate fatet se imbecillitate quodammodo appellasse ideo reseruationẽ illã sibi facit in qua necessario erit plenior deliberatio,ꝛ qꝛ protestatur implicite quod illi nõ vult stare.nec intendit illã fecisse si contingant eius appellare in scriptis,ꝛ quia cuꝫ hec appellatio dependeat ab eius solius voluntate potest ipse super hoc protestari,ꝛ suum ius sibi plenius,ꝛ subtiliter reseruare.arg.ff.de acq. here.l.qui in aliena.cũ ibi not. Facit ad ꝑicta de ista reseruatione qõ not.glo.ff.fami.her.l.itẽ labeo.§.i.signata super verbo pure ex quo enim actus est in se variabilis,ꝛ mutabis vt hic talis reseruatio debet valere. Ubi autem appellasset viua voce,ꝛ nihil reseruasset tunc licet sit mouis dubium et de iuris rigore non videat posse appellare per rationes Bar. tñ quia illa censet incauta,ꝛ non sit plena nec sit deliberata, nec sit vtilis ꝓpter facultatem ꝑbationis. dic qõ de equitate ratiõe humanitatis scõa in scriptis facta preualet,ꝛ hoc ꝑ istaꝫ.l.vbi autem prima non fuisset illico viua voce facta sed in scriptis et secunda etiã in scriptis tũc aut scõa affert maiorẽ vtilitatẽ quã prima vt qñ appellãtes est ab interlocutoria,ꝛ plures eanse sunt inserte in scõa quã in prima tũc si cause oẽs sunt repetite in scõa. et q̃ in prima ꝑ alie ista scõa,ꝛ ab ea incipit tps ꝑsequendi.vbi aũt non essent cause inserte in prima repetite in secũda dico esse in potestate appellantis ꝑsequi illã quã sibi putat vtiliorẽ vel forte vtrãq; sil ꝑsequi potest.arg.l.qui bis.ff.de ver.obli.,ꝛ tempus nibilominus cõputabitur a scõa quasi tps prime augeatur per interpositionẽ scõe. Ubi aũt vna nõ esset vtilior alter,ꝛ quia eedem cause essent in vna q̃ in alia,ꝛ nõ vltra.vel si appellatum fuisset a diffinitiua licet in prima appellatione nulla fuisset causa expressa in scõa:sic tñ q; in prima oẽs cause cẽsent ꝓ expressis.vt.ff.de app.l.scio.dicto casu ex quo vna quãtũ in se est non demõstrat in maiorẽ vtilitatẽ qua altera quod stabit prime:quia scõa videt eiusoria. Et hec vera nisi in scõa inder ad quem pluribus competentibus esset mutatus:vt dixi in precedenti questione. Hec pondera quia subtilia,ꝛ tibi alias incognita,ꝛ non prius dicas si est ita quã verba ista sunt per te digesta. ¶ Sed denuo augmẽtando dubium quero quid si inder a quo iaꝫ apostolos ratione prime appellationis tradiderat et tempus ad se presentandum coram iudice ad quem appellatur prefixerat.et postea adhuc cristens infra decendium secundam appellationem inscriptis ier posuit,ꝛ apostolos de nouo petũt inderautez consideranꝫ quod iam apostolos dederat mihil respondit vel apostolos dedit vel ad sẽ presentandum tempus non prefixit.et pone quod diligentiam suam non fecit in presentando se in termino prius sibi assignato.vnde prior appellatio videt deserta vt.ẽ.cod.l.ꝑses.an poterit amouari ex scõa que non est deserta. Et ex superius dictis in casu quo scõa appellatio tenuit videtur qõ sic nec ob.qꝛ inder deferendo pri: fuit functus officio suo:qꝛ non ꝓptera fuerat perfunctus.nec inser ex toto deserat quia sicut non desinit in exequendo si deseratur appellatio.vt.ẽ.eod. l.ꝑses.,ꝛ.l.si contra.sic non desinit si de nouo iure appelletur vt hic. Est ergo solum considerandus an secunda iure procedat vel non quod ex dictis superius colligere potes. ¶ Sed iurta predicta quero vltimo pone quod cum primo appellauit viua voce,ꝛ apostolos petijt inder a quo prefixit ei terminum trium dierum proxime sequentium ad veniendum a recipiendus apostolos qui non venit in tertio.vñ appellationi sue dicitur renunciasse vt in cle.quãtus.de ap.postea iterũ poterit appellare supposito quod fit intra decendiũ.dixit Joan.cal.super.d.cle.quãtus.quod non puto verus nec habet hoc obstare predictis:quia intelliguntur nisi ante interpositionem secum,ꝛ sit renunciatum prime:quia tunc iuri appellandi etiã in futurũ videt renunciasse quod non euenit per interpositionẽ secunde appellationis.sed potius desiderium suum videtur augere,ꝛ roborare vt superius dixi per Innocen.,ꝛ hec sufficiant.

1 ¶ Damnati ad supplicium nõ debẽt vi crimi.
2 Appellare an possit de crimine convictus.
3 Sententia an possit in criminalibus tempore ad appellandum pendente executionem ferri.
4 Appellari an possit ad principẽ medijs ꝑtermissis.

Addictos. Simile legẽ habes ad litẽ.rã in.l.addictos.ẽ.de ept.and. ¶ Casus. ¶ Damnati ad supplicium ducti nõ sunt ꝑ aliquẽ vi crimendi potest tamẽ quilibet ꝓ eis appellare si tempora suffragantur nec a principem appellatur omisso medio,ꝛ inder appellationis etiaꝫ in criminalibus suaꝫ sententiã exequitur. hoc dicit. ¶ Nota quatuor que sunt in summario. Item quinto quod a sententia vicarij non appellatur ad eum cuius vices gerit sed ad illius superiorem. si igitur ille cuius vices gerit superiorẽ nõ haberet:puta si esset vicarius principis ad illum appellaretur,ꝛ adde que dixi.ẽ.eodem.l.a ꝓconsulibus. ¶ Queritur glosſ.quid si erant manifeste convicti de crimine an possint appellare,ꝛ dicit quod non per.l.ꝯ.j.quoniã appe.re.quod potest esse verum.nisi delictuꝫ est notorium vel adeo manifestum quod nulla possit tergiuersatione celari.vt.j.de pe. l.qui sententiam. ¶ Quero an pendente tempore ad appellandum sententia possit in criminalibus executioni mandari. Butrel.de cun.dixit quod si per banc.l.in principi.licet glosſ. prima hic ꝛponat addictos id est iudicatos que secundum eum destruit textum:quia dicit quod debet exponi id est ductos.et ꝓ hoc inducit.l.addictos.ẽ.de episco.audiend.per quam ista clarificatur. Aliud autem in ciuilibus.vt.ff.nil no.app.pen.l.i. Rationeꝫ diuersitatis[a] assignat:quia in criminalibus quilibet potest appellare ꝓ eo vt hic.ff.eodem.l.non tantum.ideo cum in hoc relinquitur in alio grauatur.argumen.l.cum qui.in princi. ff.de iureiur.an.sed in ciuili non est ita quia ad appellandũ admittuntur solum is cuius interest.vt.ff.eod.l.a sententia. Hoc dicit etiam nec ratio placet mihi:quia cum maius sit periculum vbi de salute hominis tractatur vt hic dicitur tanto minus quoniã in ciuilibus executio est facienda. Item beneficium ei concessuꝫ vt quilibet ꝓ eo possit appellare non debet fic interpretari vt retorqueatur in lesionem.vt.ẽ.de legiti.quod fauoꝛe. Item quia frustra in criminalibus esset datum tempus.,ꝛ dierum ad appellandum. Ad banc.l.respond.,ꝛ ad aliam.l. addictos.vt facit Specula.in titul.de executio.sententia.§.videndum restat versi. cui porro.quod hic loquitur in notorio crimine vel quando est manifeste convictus testibus,ꝛ de lucida confessione suspectus quibus casibus non appellatur.vt.l.ꝯ.j.quo.appella.non recipi. alias dicendum est quod ibi,ꝛ hic sequebatur de facto,ꝛ non de iure. Et si dicas cur tunc de facto non potest ei resisti.vt.ẽ.eodem.l.iudices. Respond.quod ibi non facto sed verbis tantum ei resistunt. Item ibi sunt officiales sui quibus est data illa potestas.hic non est data facultas nisi appellandi ꝓ eo etiam inuito.vt.ff.eod.l.non tantum. ¶ Dixi quod de iure nostro non appellatur ad principem medijs ꝑtermissis vt hic.et ff.eod.l.Imperator. ¶ Quid de iure canonico dic quod ad papam potest appellari omissis medijs[b].vt extra.eod ca.duobus. ¶ Quero habes hic in fi.quod inder appellationis suam sententiam exequetur in criminalibus et capitalibus causis quid si vellet remittere iudici,ꝛ quo vt exequetur quod ibi dicunt puto quod possit.vt dixi.ff.eodẽ.l minime.in fin. ¶ Ultimo scias quod cardinales non seruant banc.l.in principio bantes ex consuetudine primilegium vt si obuient[c] qui datur ad supplicium possint mittendo suum pileum illum liberare n morte ꝛc.

1 ¶ Appellari potest ab iniuria in tempore illata.

Si quis. Casus.in qualibet causa etiam criminali a sententia cuiuslibet iudicis ꝑterq; prefecti non appellari etiam ab eorum iniuriosa executione. hoc dicit.scõm lect.Jo.,ꝛ glosſ.

¶ Not.quod ab iniuria illata in tempore potest appellari:puta si inder exequetur ante tempus secundũ lec.Jo.Et ita est lect. Pla.secundum quã no.quod ab iniuria facti potest appellari et ponit exemplum si inder litigatori dedi maxillatam.sed glo. dicit quod exemplum non est totum:quia remedio talis appellationis maxillata non tolletur,ꝛ postea cum defendit quia ratione maxillate potest appellare a tota causa,ꝛ deuoluetur iurisditio ad iudicem ad quem quasi hec appellatio habeat vim cuiusdam recusationis.vt.ẽ si qua ꝑcd.l.i. ¶ Ex ista lectu.no. quod si inder infert contumeliam in dicto vel facto potest pars dicere domine habeo vos suspectum.ideo appello ad talem ꝛc. imo plus dicit Bald.quod vbi grauamen sit connumeratum vel aliter appareat reo de mala intentione iudicis vt quia vult eum toquere quod a iudicis ꝓua intentione potest appellare ne inder ꝓcumpat in actum:quod est not.digum.,ꝛ asserit esse speciale quando grauamen illatum esset tale quod ab eo reparari non posset.

1 ¶ Inder appellationem non recipiens iniuriatur ei ad quẽ appellatur.
2 Tempus appellationis interponende quantũ olim,ꝛ quantum hodie.

Si appellationẽ. Casus.tempore ꝛgrumenter ꝛponende de iudice qui appellationẽ nolunt recipere vel qui apostoles tũ ꝛpit denegauit est quẽdeꝛ annus quandoq; ser mensee qſ.q; quatuor tm̃ diuersitatis ad dictum ad

Biblioteca

a ¶ Ordo ad ordo cto.in c. licet. de electio.doc.i cle. j.eod tit.

b ¶ Et locus. ad de.qõ fic.,ꝛ c.cuꝫ terra.de elect.gl. in.c.i nouerũt.rx ñ.di.Inno.i.ca. ñ.de no.op.nun. Arch.in.c.vbipi culsi.de electio. li ꝓ.vi.

c ¶ Nõ vꝫ ipso iure. Adde casus ibus electio est ipso iure nulla vide ꝓ Inn. in.c. considerauimus.ẽ ele.Jo.an.i.c.au ditis.eo.ti.Bof. in sũm.,ꝛ.e.ti.i.ẽ. ãliter.ꝑf.casus.

d ¶ Penitenti. vi de barr.in.l.inui tus.ẽ.de pecur.ẽ. ad banc.l.scõm Inn.i.c.ex pte.eẽ de rescrip.et ibi vide vbi etiaꝫ habes modum per quem quis videtur renũciare appellationi et ibi nota glosſ.ꝯ.,ꝛ di ri in.l.si separatim.ff.eod.

e In script. adõ gd si appellauit viua voce,ꝛ i scriptis quã appellationẽ ꝑseq be beat. Et an vtrũ q̃ bart. no.i.cũ ꝑurator.§.fino minus nũc.ꝯ.et ibi posui i addi. ad ipsum in vic. mon.versi. iuxta predicta quero. ff.de no.ope.nũ. ,ꝛ bal.in.l. appellatiõe.co.ꝯ. vl.,ꝛ qꝛ superius tetigi.ẽ.eo.titu.

f ¶ Libellus restitui debet petenti ipsum petenti.

g Appellare an possit in scriptis qui viua voce appellanit. et numero.3.

h Apostoli appellatione prima petiti an debeant in secũda ꝑpeti.

i Appellans ab interlocutoria an possit secundo appellare et no uas causas addere.

k Appellare an possit infra decendium qui appellationi prime renunciauit.

l Si quis libellos. Casus, appellationẽ interposuit licet renocare ꝛ ab ea in totum recedere vl etiaꝫ ad aliũ iudicẽ appellare. hoc dicit secundum vtrãq; lectu. ¶ Nota quod penitenti[d] debet libellus restitui si hoc petat quod notat:quia alibi non habes ita clare. ¶ Item nota quod perinde habetur ac si non appellasset secundũ gl. ¶ Contra quod op.quod possit.vt.j.eodem.l.ampliorem. in princip.,ꝛ quando prouo.non est ne.l.fina. Solu. quod potest in preiudiciũ partis sui non partis appellantis:ꝛ vt in contrarijs.,ꝛ hoc quando illius interest:quia aliquam partem sententie vult facere reformari ꝓ se vt tibi extra de ap.ca.j.lib. vi. Vbi autem nihil eius interest non compellitur isti litigare.vt.ff.de iudi.l.desti tisse.,ꝛ ff.si cer.pe.l. quidam estimauerunt. vt.ẽ. de pact.l. post quam liti.,ꝛ hic in glosſ. ¶ Oppo.ẽ. quod non sit locus penitentie.vt.ẽ.de apost.l.hi qui.,ꝛ ff.de fur. l.qui ea mente. Sio.ñn. opponit de illis.ll.,ꝛ solvit quod hic penitentia est iusta ibi non de quo latius in delictis dixi in.l.si quis non dicam. ẽ.de episco.,ꝛ cleri. ¶ Oppo. quod penitentia isti appellatione non admittatur.vt.ff.eod.l.i.§.pe.,ꝛ vlti. Solut.quod hec ier potest intelligi dupliciter. Uno modo quod in toto vult recedere ab appellatione,ꝛ amplius non litigare,ꝛ habent locum que dixi in primo cõtrario.,ꝛ ¶ Fiunt libellum appellationis interposite vult de vno iudice ad aliũ mutare:ꝛ ad alium appellare.,ꝛ tunc aut tempora appellãdi iam sunt decursa:ꝛ tunc habet locum cõtrarium. quo casu dic si appellauit ad maiorem vel equalem ei ad quem debuit appellare:tunc error ei non nocet ꝛ appellatio reducitur ad eũ ad quẽ debuit. Si aũt ad minorem appellasset ei error nocet.,ꝛ ꝓ eo non interposita habet vt in ẽ.Idez dico si ad maiorẽ scienter,ꝛ nõ per errorẽ appellasset vt tibi a sensu contrario. Si autẽ ꝑa appellationis nodum sint decursa tunc quia appellatio interposita non volet non ꝓhibetur de nouo appellare ex quo tpa suppetunt:vt hic scõm aliam lect. ¶ Quero modo ad si erant plures iudices appellationis equalẽ iurisditionẽ habẽtes ꝛ qualibet insolidũ vtrũ qui appellauit ad vnũ eorum possit penitere,ꝛ infra decẽdiũ appellare ad aliũ. Quidam allegãt gl. in verbo equalem q; possit.sed glo.le quif de equali iurisditione ordinaria aliarũ causarũ quam appellationis de qua queritur. Et ideo casus noster nõ est illi similis:ideo solum est videndum an per appellationẽ sic fit inrisditio deuoluta ad illum quod nõ possit amplius variari,ꝛ videtur qõ variari possit ex quo tẽpora suppetunt donec fit aditus.arg.l.si conuenerit.ff.de iurisd.om. iudi.,ꝛ p hoc accedat.l.ista ibi arbitriũ cõmunicãdi. Et qꝛ ꝑsimo qõ ista cã mutet facit quod dicã in questione sequẽti. Item qõ not.doc.in narratione iudicum in aut.habita.ẽ.ne fi.,ꝛ pa.

m ¶ Quero si quis appellauit viua voce possit postea appellare in scriptis[e] vel si in scriptis ꝓius appellauit an iterato possit in scriptis appellare,ꝛ hic attende qꝛ si altera istarũ est inutilis qꝛ minus solẽniter interposita:ꝛ altera vtilis vtilem consideramus,ꝛ illã ꝑsequi tenet qõ illa sola rescindit vel suspendit suiam,ꝛ sola decuoluit.vt supius dixi,ꝛ de hoc est hic casus scõs vnã lec.facit qõ de suia scõa fcr̃da dicitur vai prima nõ tenet vt ẽ.quomodo,ꝛ quãdo iudex.l.si ꝑses.,ꝛ ibi in testamẽtis duobus. vt.l.si nõ iure.ff.eod.l.ꝯ. ideo inutilis appellatio nõ ꝺ vitiare vtilem.vt.ff.si cert.pet.l.certa conditio.§.qñ. Si autem vtrãq; appellatio sit solẽnis ꝛ vtilis:ꝛ isto casu Bart.in.l.cuꝫ procurator.in princip.alꝭ.§.i.ff.de oper.no.nun.vbi hanc questionem ponit distinguit aut prima appellatio fuit interposita simpliciter ꝛ pure:ꝛ tunc scõa non valet quia prima effectum suum consummauit:qꝛ suia rescindit.vt.l.§.fi.ff.ad turpil.,ꝛ quod est rescissum amplius rescindi non potest.vt.ff.de iuris.tcst.l.nam,ꝛ si sub conditione.versi.post defectum.,ꝛ ideo primã ꝛ non secundam ꝓsequi debet alꝭ nihil ageret.

n ¶ Fiut fuit interposita viua voce tm̃ saluo iure appellandi in scriptis.,ꝛ tunc duas opi. suas recita. ¶ Prima est qõ ꝑ illa verba saluo iure ꝛc. videt primã interponer conditionaliter quasi dicat appellatio viua voce:si in scriptis non appellauero.,ꝛ sic cuꝫ appellat in scriptis deficit illa cõditio:ꝛ si prima nõ tenet valebit igitur scõa.,ꝛ illã ꝑsequi ꝺꝫ. Scõa opi.est qõ prima nõ sit cõditionalis sed pura tunc in scriptis redacta:ꝛ sic nõ erunt dne appellationes.sed est nõ scriptam in scriptã redigere,ꝛ ideo considerabitur tempus tantuꝫ prime,ꝛ non prime:sed vel vnice:quia non sicut due sed diuersis tpibus facte. Nam ex quo prima facta sub commemoratiõe scõe vna tm̃ est censenda:ꝛ secũda ad primã reducitur.arg.ff.de bere. instit.laisse toto.de cõdi.instit.l.institutio talis.,ꝛ ff.de sol.l.modestinus.,ꝛ hãc secundã firmat ꝑ vera.

o ¶ Et sic habes qõ si apostoli fuissent in prima petitinõ esset necesse vt peterent in secũda. ¶ Item qõ ꝺꝫ peterent in scõa litere dimissorie deberẽt esse sponsales prime,ꝛ nõ scõe appellationi. Et hec scire est vtile:qꝛ ꝑ appellationis ꝑsequende currit a die appellationis interposite.vt not.glo.Jo.an.in cle.sicut in ti.de ap.de quo dicam.j. ti.j.l.fi.§.fi.,ꝛ sic vt cognoscamus qñ ꝑ lapsum fatalium dicatur deserta vel non. ¶ Sed attende qꝛ ꝺ Bar.facit qõ not.Inn.in c.dilecto.in fin.extra.de ap.dicit enim si qs appellauit ante suiam in iudicio vel extra,ꝛ iterũ appellat post sententiam qõ ꝑ scõam appellationẽ non renunciat priori:qꝛ geminando vel multiplicando appellationes non approbat factum iudicis a quo appellauit,ꝛ per consequens appellationi non dicitur renunciare. sed potius desiderium suum augmentat vt ab eius iurisditione recedat.argu.in eod.titu.c.bone.,ꝛ extra de testib.c.cum tu filii.et xxxi.q.ꝯ.Iotarius.,ꝛ ita etiam ibi pertransit glo.Joan.andr.recitando Innocen.admittunt ergo isti geminationes appellationum.,ꝛ sic vtrãq; supponunt valere. ¶ Quid igitur dicendum mihi videtur quod vsq; ad.x.dies possit immutare appellationem quia isti.x.dies dantur,ꝛ plenissime deliberet an velit appellare vel acquiescere.,ꝛ ita dicit text.in auten.de appel.§.i.col. i.ꝯ. Sed qui illico appellat nedum plenissime imo nec plene deliberat:sed quodammodo iracundia quadam accensus.vel ex leuitate quadam illico appellat.ideo de tali appellatione non debet consideratio haberi si postea eam mutat.argu.j.si quis impe.maledi.,ꝛ qõ gl.in.ꝺ.§.j. dicit qõ infra pauciores dies non potest bene deliberari ꝓ ista parte bene facit iste text.in duobus locis ibi arbitriũ commutandi.,ꝛ ibi iuste plenitudinis ꝛc. ꝑ hoc facit in terminis. ¶ Pone qõ ab interlocutoria appellauit in scriptis cãm vnã tm̃ expressit,ꝛ forte non bonaꝫ cur non ꝺꝫ posse appellare scõs:ꝛ nouas cãs illi addere vel de nouo et simpliciter reddere,ꝛ illam forte omittere non video:ꝛ si aliud dicatur insurgit inhumanitas quam ista litera in fine improbat. Et

p ¶ Ordo ad ordo cto.in c. licet. de electio.doc.i cle. j.eod tit.

q ¶ Et locus. ad de.qõ fic.,ꝛ c.cuꝫ terra.de elect.gl. in.c.i nouerũ.rx ñ.di.Inno.i.ca. ñ.de no.op.nun. Arch.in.c.vbipi culsi.de electio. li ꝓ.vi.

r ¶ Nõ vꝫ ipso iure. Adde casus ibus electio est ipso iure nulla vide ꝓ Inn. in.c. considerauimus.ẽ ele.Jo.an.i.c.au ditis.eo.ti.Bof. in sũm.,ꝛ.e.ti.i.ẽ. ãliter.ꝑf.casus.

s ¶ Penitenti. vi de barr.in.l.inui tus.ẽ.de pecur.ẽ. ad banc.l.scõm Inn.i.c.ex pte.eẽ de rescrip.et ibi vide vbi etiaꝫ habes modum per quem quis videtur renũciare appellationi et ibi nota glosſ.ꝯ.,ꝛ di ri in.l.si separatim.ff.eod.

t In script. adõ gd si appellauit viua voce,ꝛ i scriptis quã appellationẽ ꝑseq be beat. Et an vtrũ q̃ bart. no.i.cũ ꝑurator.§.fino minus nũc.ꝯ.et ibi posui i addi. ad ipsum in vic. mon.versi. iuxta predicta quero. ff.de no.ope.nũ. ,ꝛ bal.in.l. appellatiõe.co.ꝯ. vl.,ꝛ qꝛ superius tetigi.ẽ.eo.titu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a, ¶ Appellatur a dño qui facit. c. cum sit roma. de app. ꝛ. ff. eo in. l. a pconsulib⁹. et ibi Baldus. ꝛ adde Dyn. ꝛ ibi bal. in. l. fin. ꝛ in aut. si qs de episco. audi. adde qđ si alia singulariter competit ex cōsuetudine iurisditio in vno loco ille dicitur iudex magis principalis quam superior secundū Bal. ita referētem archidiaco. in. c. i. §. ad hoc. de pace iura. ff. in versicul. quero quomodo iurisditio sit in territorio. ꝛ in eo. vbi omnino vis ꝛ no. multum Joan. mo. in. c. si episcopus de offi. ordi. ꝛ di. de omnino que dixi in. l. iudicii soluitur. ff. de iudi.

b ¶ Sed testes. nota quod probatio fienda est in iudici non notario. i. bemus. §. de lib. cā. cuz simi. ꝛ adde glo. in. d. l. hac cōsultissima angel. in. l. iulia. l. fi. finita tenet cōtra not. Barto. in. d. §. iulia. sed Jmo. ibi dicit q relatio termini seruatur de consuetudine que fit notario. ꝛ in hoc fit vera opi. barto. ꝛ tenet Bald. hic vbi Barto. sed productio in 2 strumentoruz fit coram iudice. fortetamen scribā cum potest saluari dictum Bart. si productio esset facta ad aduersario aduersa parte presentē ꝛ consentie alias forte non sufficeret. pductionem notario fieri facit quod not. specul. de instrumē. edit. versi. restat. cir. princi. ꝛ simiter forte sufficeret. pducere acta prime cause coram notario iudicis appellatio 2 nis. ꝛ eo quo alias 3 sunt acti ata inter partes. et qz 5 non facerent fē 6 dem nisi vocata fuisset pars in cui bibitiōe actoruz iurta. l. i. et. §. de rela. ꝛ sic potest intelligi. §. super his. l. eos q. §. eo. facit ad hoc quod not. Bart. to. in. l. multum. de conditio. ꝛ demon. ꝛ adde qđ d. Bal. in. Lantea. §. fin autem. per illum text. §. de arbitris. et vi 2 de Ueran. in. l. a ꝓ §. de ed n.

¶ Al delegato appellaf. adde do. de sancto gemi. in. c. si delegatus in pe. colū. de offic. dele. ro. decī. cccrrxvij. incī. Item si res sunt in nouis.

quos est appellatū. b. o. ¶ Glo. casum in quo maiores magistratus cōeuniunt ouāre offi. no. qz iurisditiōe ꝛ superiorum impediūt seu cōtra iurisditionē superioꝝ cōmittūt. ¶ Item colligo qđ qui appellatione nō recepit aliquam infert iniuriā iudici ad quē appellat qđ ꝓz. qz ex maioritate iudicis maius tps statuit q re le defendere. ꝛ sic est argumētū qđ statutū quo cauet vt nō liceat appellare ad superiorē dñm papā vel imperatorē vel ad curiaz pfidentiū ꝓ romana curia vel imperio nulli⁹ est momenti fm Ly. qđ fatetur Bal. ꝛ dicit qđ vī erp̄ssum extra de ireitur. c. veniētes. sed adde qđ dixi. j. ti. i. l. fi. §. fi. ¶ Oppo. contra fi. l. cuz a suis arbitri nō appellet. vt. §. de arbi. l. i. §. o. qđ hic accipitur p iudice delegato nō ꝓ arbitro cōpromissario. vt in glo. ¶ Oppo. ꝛ. cōtra vel si himdi qđ non dixerit si simplr dicēdo inferior iudicis cū p aliquibus inferioribꝰ denk quatuor mensestantuz. vt in se. ver. si vero. sol. si glo. super verbo inferior. ¶ Op. iū cōtra principiū qđ male dicat ex suis conueniendū. qz ille conuenitur ex suis qui est condemnatus vt. §. de iureiu. l. actor. solu. vt glo. que exponit ex ꝓ propter. ¶ Quero mō ad quid iudex cōuenitur. ꝛ respondet vt in ea qz ad penā impositam. §. eo. l. qñ iudices. ꝛ ex hoc colligit glo. i. qđ hic nō dicit vemūt tpa appellationis extende. sed tēporis infra que conueniatur ꝛ per superiorem puniri petitur iudex qui per appellationem non recepit et apostolos nō dedit. ¶ Et attēde qz glo. in. l. i. ff. de libe. domi. intelligit. i. stā de tpe protestationis fiēde iudici qui nō recepit appellationē vt e⁹ recipiat ne de minori dolo notef. ꝛ idē si non dedit apostolos vt eas det sed glo. ista melior fm Ja. de are. ꝛ Ja. bu. et eo qz talis. ptestatio succedit loco appellationis interponende vel apostolorum petendorum igitur vltra tps aliquid eorum prefixum non debet extendi. argu. l. si eum. §. iniuriarum. ff. si qs cau. ¶ Et vt hec clarius pateant dic qđ quoddam est tempus appellationis interponende et illud olim erat biduum vel triduum bodie. x. dierum. vt. §. eo. aut. hodie quoddam si non recepit ei protestandi vt recipiat vel copiaz sui non faciat ꝛ istud est eoīdem. x. dierum. vt infra de his qui p me. iudic. l. ꝯ. quoddam est tempus petendi apostolos et istud est. xxx. dierum vt. §. eo. lex. Laudicibus. et a quo tempore incipiant currere et ibi dixi ꝛ plenius m. l. eos. ff. §. §. eo. quoddam. j. qđ iu der aplos tenetur dare ꝛ istud est etiam. xxx. dierū. vt. d. l. iudicibus. ꝛ est nū ꝛ et idē cum precedenti. ꝛ si non dat aplos pamf fm. l. qñ. §. eo. quoddā prestandi iudici si nō dat aplos de pena ꝛ illud est vnū et idem cū illis. xxx. diebus. qz. j. illud tps dz fieri prestatio quo pōt fieri petitio vt superius dixi. ꝛ si hoc non faciat ór deserta appellatio. vt. d. l. nōnulli. Quoddā est ad apostolos datos p̄sentandū ꝛ istud statuit iudex a quo appellat. vt. §. cod. l. pfes. ꝛ dic vt ibi quoddam est infra qđ iudex qui non dedit apostolos vel appellationem non admisit potest accusari ꝛ coram superiore conueniri ad penam ad quā incurrit. vt. l. a ꝓconsulibus. in fin. ꝛ. l. quoniam iudices. ꝛ. l. iudicibus. §. c. ti. de isto loquit. l. ista quod dam est tempus appellationis prosequende. ꝛ de hoc dicetur. j. titu. i. §. ꝯ.

¶ Princeps appellationes ad se devolutas committere pt.
Appellatur a vicario ad superiorem.
Scriptura confici debet de fiendis in iudicio.
Appellatur a delegato ad delegantem.
Dignitas iudicis quā habet ꝛ pe sententie consideratur.
Salarium maius consultori qui doctor est debetur quam qui non.

¶ Recipimus. Casus. ꝓcipe⁹ pluribꝰ intētus appellatiōes ad cū devolutas p. l. istā cōmittit qñqꝫ vnīr qñqꝫ pluribꝰ. vt in hac. l. disponit ꝛ qñqꝫ in cōsistorio cognoscitur. b. o. ¶ Vel sic. de appellatione ꝛ spectabili ad principez devoluta cognoscit vir illustris prefectus pretorio ꝛ questores facti p alatū. de interposita a clarissimo cognoscit prefectus vrbis de interpositu a delegato alterius quaz princeps cognoscit delegans de interpositu a principis delegato cognoscit prefectus et questor: nisi delegans fuerit illustris quia solus princeps cognoscit ꝛ superueniens dignitas tribuit priuilegium quod extenditur ad conuictum ꝛ libellantes principis scribunt acta in predictis hoc dicit. ¶ Expone tert. ꝛ etiam super eo collige notabilia ibi ne nostris occupatis sic ergo no. pulchrum tertū. ¶ Ibi vel vicarius no. qđ a vicario appellatur ad eum qui est superior eius cuius vices gerit. vt. §. cod. l. a pconsulibus. ibi iudex delegasset. h. o.

¶ Appellari non debet a principis rescripto.
Simplici quando quid dicatur.

Iubemus.

¶ Iubemus. Casus. si princeps super aliqua causa cōstitutur a cōsiliꝝ his nominatis partibꝰ presentibꝰ vel absentibus causa vna cū relatione examinatur ꝛ fm eoꝝ cōsiliū princeps rescribit a tali rescripto non appellatur. b. o. Vel breuius. ꝛa rescripto principis nō appellatur. b. o. Sed a sententia secundum rescriptum lata sic fm glo. de quo latius in. l. non est nouum. §. eo. ¶ Not. ibi quid referenti placet qđ licitum est dicere aliqm cōsulenti. mihi videtur sic de iure dicendum tñ rescribe quid tibi placet sequatur consilium tuū. ¶ Item ibi fine presentibus partibus ꝛc. Not. quod isti consiliarij partes possunt facere citari si volunt. ¶ Ite ibi aditū fit ꝛc. ¶ Not. qđ simpliciter dicitur qđ nihilo adiecto dicit ꝛ si statutū dicit qđ debeat respondere accusationi simpliciter non potest reus respondere qđ causa sue defensionis fecit. Sed inquit bal. qđ potest postea probare qđ ad sui defensionē fecit per not. in. l. duobus. ff. de exec. rei iudi. Item in fi. ibi diuersas sententias. not. quod animi sui motum iudices prius dicere possunt quā indicet qđ intellige qñ sunt discordes ꝛ qñ referūt principi alias nō debēt partibus dicere. vt. j. de fal. l. ybi. in prin. ¶ Querit Bal. pone qđ statutū dicat qđ causa cōpromittet in duos ꝛ si sunt discordes potestas sit tertius an eis discordātibꝰ stabit arbitrio solius prātis. ꝛ dicunt qđ sic. q. iste tertius est electus a. l. secus inquit si eligeretur ab homine. qz tūc nō haberet plus quā vnam vocem ꝛ sic arbiter ficta ꝛ ceteri. cogitabis.

1 ¶ Ordinarij duo si discordent tertiuz eligent.
2 Tutor quare sine contutore agere possit.

¶ Offerendis. Casus. i appellatiōe ad sacrum palatiū de uoluta si sit estimationis. xx. libr. auri ꝛ a. x. supra cognoscit prefectus pretor equatuor sacri palatij. Sin autem sit. x. lib. a. j. cognoscit alter eorum tantum. si vero sit maioris estimationis. x. lib. cognoscit principis consistorium causa infra biennii intimanda. ꝛ ab eorum sententia non appellatur. hoc dicit. ¶ Not. ex litera questorem adhibeat. quod duo ordinarij discordes eligunt tertium quod videtur contra not. j. titu. ꝯ. l. cum a magistratu. sed dic quod hic. l. eligit seu adiungit nō ipsi quod. patet: quia de certo loquitur hic. ¶ Item ꝛ nota ex fine quod quando appellatur ad principem nouę dilationes dantur partibus. ¶ Glo. ꝯ. querit quid si dubitetur de estimatione lit. et non respond. sed dic quod si verisimiliter pōt credi quod excedat tunc non cognoscet vel si verisimiliter hoc credi non potest tunc cognoscet. argumen. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. nam ꝛ quod verisimiliter est venturum nos spectamus. vt ff. ad. l. aquil. fi putator. ꝛ. l. si qui foueas. Et vltimo videtur casus. j. eo. l. ampliorem in fi. ¶ Glo. super ver. distinterest. etiam oppo. de. l. fina. eodem titu. Et sol. quod illa corrigit istam. Sed dic melius qđ illa nō corrigit istam sed hic loquit in casu dubꝰ ibi i casu certi ꝛ sic legum correctio enitat. vt. §. eo. l. precipim⁹.

2 i. fine. ¶ Quero quare aliud in pluribus tutoribus vt vnus agat sine alio. vt. ff. de admīst. tu. l. decretro. §. fina. ꝛ tamen isti plures iudices simul debent cognoscere dicunt quod quia tutores immediate habent administrationē a lege iure proprio hic habeāt a principe licet mediante. l. ꝛ loco principis cognoscunt ¶ Glo. penulti. oppo. de §. audient. in aut. de iudi. ꝛ in. l. nemo j. ti. i. dic vt in ca.

¶ Si quando. Casus. de appellatiōe interposita a duce spectabili vel illustri cognoscit magister officiorū. qđ tor facti palatij. b. o. ¶ Glo. opp. de. l. precipimus. §. quod a iudice. §. c. quidam dicunt qđ hec corrigit illam quod non est dicendū. ideo dic qđ ibi dux nō cognouit vt dux sed vt preses. ꝛ sic ex vi indicature cognouit ex clarissima potestate hic cognouit vt dux propria ducali iurisditione vel ex principis delegatione. vt patet hic in prin.

1 ¶ Appellatio vtriqꝫ parti cōmunis est.
2 Iudex pro appellato ꝛ absente potest supplere.
3 Separata que dicantur ꝛ que coniuncta.
4 Libellus appellatorius non fit verbosus.
5 Jurisditio eius qui iudicare debet crescit lite crescente.

¶ Appellatorij. Casus. appellās pōt appellationem exercere sicut appellās ꝛ petere sniam melꝰ reformari ad sui fauorem. b. o. Et ponit Ja. bu. exemplū si actor petit. xx. et reꝰ cōdemnatur in. x. ꝛ a quinqꝫ absoluit reus appellat dicēs qđ tñ in quinqꝫ debuit cōdēnari vl a toto absolui potest actor dicere licet non appellauerit qđ imo in. x. debuit condemnari et sup hoc petere sententiam in melius reformari qđ iudex facere debet si hoc pbauerit. ¶ No. qđ appellatio cēsetur communis vtriuscꝫ ptis. ¶ Ite no. qđ appellatur a parte. ꝛ tñ nō cognoscitur de toto. ¶ Item not. quod iudex appellationis supplet pro absente qđ quidā dicūt de iure nō de facto. Sed glo. videtur intelligere ēt in facto interrogatiōes faciendo de quibus in glo. qđ not. ꝛ dicit glo. qđ hic speciale contra nota. vt. §. que desunt aduo. par. l. i. Et ad ham rōnē specialitatis non assignat. ¶ Quidā dicūt qđ hic speciale qz pcedit lit. nō cōtest. ar. §. quo. ꝛ qñ ip. in aut. q semel. qđnō placet mihi quia hic potuit se absentasse lite contest. Cum inter psentes lis cōtestef ēt in cā appellatiōis. vt. j. ne liceat in vna eadēq causa. l. j. Alij qz dicunt qđ hic iusta causa absentie hoc operatur. secus dicentes si equsa sit iniusta: quia tunc iudex non supplet nisi quatenus acta loquuntur vt. §. de iudi. l. properandum. §. cum autē. sed illa in causa principali. Item ibi lis erat cōtestata quare Bal. dicit hic supplet in causa nullitatis que est contigua cause appellationis. et sic bn iudex supplet in bis que reddunt iudicium retro nullum. Sed truffa est qz hoc est supplere in iure non in facto. mihi videtur quod iudex bene supplet quatenus sibi appareat ex actis coram eo vel coram priori iudice. nam omnia actitata coram iudice principalis cause faciat sibi exhiberi vt videat an sniа sit lata vel nō vt sic videat an in plus debuerit eōdem narcere nil ꝛ p ꝙs si sniа p absente sit reformanda vel nō. Et hoc colligit ex continuatione huius litere ꝛ vmꝰ verſic. ad aliū. ¶ Querunt doc. et. quid text. iste dicit qđ iudex supplet p appellato ꝛ absente. ꝛ dicūt qđ sic quia iudicis officiū est cōseruare partī alsꝫ claudicaret iudicij cōtra l. si cū dicꝫ. §. pe. ff. de arb. l. fi. §. de fruc. ꝛ lit. crpc. ¶ Quero hec l. loquitur qn vnicum est capitulum super quo est lata sententia. Quid si sint plura. Rñ. aut sunt connexa: ꝛ idem qđ hic quia illi censentur vt vnum quia separationem nō recipiunt aut non sunt connexa sed priorius separata. ꝛ tunc lex ista lecū nō habet arg. l. si maritus. ff. de do. inter virum ꝛ vxo. r. l. ꝓa. exuli. ff. de mi. Et probat hec distinctio in. l. ēt. §. i. in. c. ti. ¶ Quero de cognitione separatorum ꝛ connexorū. Rñ. alia dicunt capitula separata que ex diuersitate factorum separationē recipiunt. Et illa dicuntur cōuncta qz ex cōsequētia separationem non recipiunt vt infra fi vnus ex pluribus ap. l. i. q ter. declarat predicta ꝛ cū singulariter tene eorū.

4 In refutatorijs. Casus. ¶ Libelli appellatorij nō debēt esse verbosi nec superflua sed necessaria tantuz continere quibus omissis punitur ostendentes arbitrio iudicis. b. o. Fm primam expositionem que est magis amica litere. ¶ Not. quod a verbositate debet quis se pcauere. Ideo solum modo inquit in multiloquio nō deest peccatus. ¶ Not. etiā quod aduocati ꝛ procur. qui formāt libellos si necessaria omittant vemunt puniendi saltē ad partis interesse. ¶ Ex toto ter. colligę quod scriptura appellatiōis interposite coram iudice a quo potest pduci p libello appellatorio coram iudice ad quē quod puto posse pducere si illa scriptura babeat aliquid quod iudici concludat als oportet quod saltē in fi. eius qđ compareat coram iudice ad quem vt dicat. ꝛ peto per vos vīm iudicem mihi super pdictis iustitiā imīstrari. ¶ Ite collige bonum arg. vt semel capitulatū non fit amplius capitulandū nec interrogationes super eodē sepius faciende. nam sufficit semel rīsum esse vt verbositas cuitetur ꝛ superflua non connectantur.

Sed cū scimus. Casus. i. ratiōe dubiꝰ cognoscitur ꝛ pronuntiatur vltra iurisditionem ordinariam iudicantis. b. o. ¶ Et not. qđ iste. §. decidit qđnē formatā. §. c. l. in offerendis. ¶ Ite not. qđ crescente litere recte initiata crescit iurisditio iudicare debētis. Hoc inducit Guli. de cu. ad. q. vt fi estimatio rei petite fit infra iurisdictionem ꝛ pendente lite in tñ res fit melioriata qđ estimatio excedit iurisditionē mībilominꝰ possit iudex pronunciare. eadē dicit si cā ab initio. j. iurisditionē postea crescit p inficiationē. arg. ff. de pe. be. l. item veniēt. §. cum prędixerim⁰. ꝛ hec habētur per eum in. l. si idem cū eodē. ff. de iur. om. iud. ¶ Super ter. ibi: iudices excedere dic nō tamē vltra qđ cōtineat libellus cui debet cōfirmari sententia. vt. §. de fi. li. i. fi. ꝛ. ff. cō. di. i. vt fundus. Nec obst. qđ superius dixi de pena crescente per inficiationē qz tñ. vt. §. de nu. pecu. auf. contra qui propriam.

¶ De tēporibus ꝛ reparationibꝰ appellationū. Rubrica.

¶ Continua rubricā vt in glo. in cuius fine adde. ꝛ fuit necesse tps exercēde statuere ne appellationes essent immortales. argu. §. de iudi. l. properandum. in prin.

1 ¶ Appellari non debet a nominatione.
2 Tempus appellationis interponēde in prosecutione eiusdem confunditur.

¶ Si qs. Casus. ¶ Cas. appellās a notatiōe meneris publici auctoritate ꝛ utilitate bz duos mēses ad psequēdū a tpe scitie nūmerādos. b. o. fm verā lec. ¶ Glo. qđ ibula si capite portata benoté signat. ¶ Op. qđ a notatiōe non dat pellel bz pri⁰ executiōes pponant ꝛc.

a-a Si statutū dicit. Tu vide de h vltra hic notata p bal. qđ no. bal. l. i. §. de edi. act. et cūdēt doct. l. i. §. fi. si qs simplr ff. de ver. obli.

b-b Si vō sit maioris. adō bar. in l. q tabulas circa pri. ff. de fur. ibi fi. opp. qđ nōvz ibi fiāt effectū exactionis h et facit ad statutū et est no. qđ si debet im p libra cōsultori insticit qđ petit nō qđerigi pōt p ineptiaz qđ tenemēti ꝛ facit ter. i aut. de li. §. ad ex cludēdas. ꝛ not. bar. p stil ter. l. l. pe. §. fi. ff. ō iurisd. em. in. vlz litigās sit purpureꝰ petitor. vt ff. qđ no. tu. videas per te. Ja. de bel. hic.

c-c Simplicē no. pil. bur⁹. l. q. bal. hic. d. cē multum singulare ad qđ bñfacit qđ no. in no. j. c. iter moīa sterū. de re iudi. ꝛ refert bal. l. l. fi. qñ quo. nō est ne ces. ꝛ ibi bar. l. fi. et clari⁰ ibi bal. ad fi. ad hic alleg at istuz text.

d-d De cognitiōe separatoꝝ ꝛc. vīō q dicanf capitula sepata. q conuera. bal. i. l. per banc. vi. de tēpo. ap. text. in. l. i. j. fi vn⁰ ex plu. bald. hic. nu. iiij. ꝯ. sed qro qđ canf capitula. ꝛ eundē i l. ꝯ. §. de re iudic.

e-e Si qs ad ppositū materie huius. l. no. qđ si ap pellat ab electione que dī sufficiūt duc cōformes sententie fm Bal. in rub. j. i ru. ne lic. id. ꝓpo.

f Jnfula. adde doc. i. l. bñ a zenone. §. o qđri. pfc. et glo. in cle. ꝯ. o vi. ꝛ bo. cle.

Universidad de Navarra Biblioteca

a ¶ Parte citari. a.ar. qñ impetrak a principe requirak citatio partis faciunt not. in. l. fi. s. de leg. 1 ita vt teneat expresse bal. in. l. 8. in vl. col. 3. de fur. ⁊ hic expresse in fin. qui. res iudi. ⁊ per bar. in. ℌ. qð si tñ ⁊ vide pau. de ca. in cõsi. 9. ⁊ bart. in. l. gall⁹. ℌ. qd si tñ. ⁊ gm. in. c. ex parte nostra. ⁊ in. l. cũ olim. de ver. sig. ⁊ vide in. l. si qs cõsortiũ. de fabri. lib. 9. ⁊ intelligenisi sit de plenitudine ptãtis principis toilik citatio. sed bost. et alios in. c. nostra. de p cura. et vide per viã gre. ⁊ doc in citer. ⁊. d. Oldr. 1 cõsi. cccxvij. tit. fi. vbi vide ⁊ pro eo i. c. cũ olim. de re iudic. ⁊ i. c. ve ſtra. de procur. et in. c. inter q̃uos. de ma. ⁊ obe. a p Bar. i. l. adoptio de adop. p Bal. in. l. fi. vl. col. 3. de fruc. ⁊ li. cpẽ. et in. d. l. g. res iud. nõ no. p̃mo. i. c. cũ dilecta. de cõ 2 fir. vti. vel inuti.

b ¶ Cadit inferia tam. Tu vide de hoc pienissime p Bal. hic nume. ij. versi. ité no. in ℌ. illud versi. cun dẽ in. l. ℌ. ad s. ff. fi qs i mus voc. nõ erit. ⁊ in. l. 3. ff. de fer. ⁊. l. 1. 3. de di la. 1 2

c ¶ Dies feriata. 3 dies termini qñ cadit i diẽ feria 4 tã vide Bart. et doc. i. l. i. ℌ. nũcia tio. de oper. no. nũ. ⁊ ibi late de ℌ 1 p doct. ⁊ imo. et ibi dicit adõ bal. in. l. i. s. de fer. et l. i. cos. ℌ. fin aũt. l. 8. col. 3. de ap. et qd si in die ter mini fuit impedi tus vide bal. hic et qd ſtatim trad ies instãtie est feria. ⁊ ista pcedit 2 in dilatiõe iudi tiali qd aũt i le a gali vel ſtatuta ria videbar. l. i. ff pf. j. qñ pno. cũ bart. hic transit Jmo. i. c. cupien tes. ℌ. qð si p. xx. de elec. in. vi. per bal. i. l. ℌ. ff. si qs l ius vo, ité adde Joã. an. in addi. ad spe. i ti. de fer. ℌ. i. ℣. pe. vbi dicit qðsi iurisditio delegati finitur i die feriata qð il la die poterit sen tẽtiare si nõ fuit in culpa.

d ¶ Alĩp impedi 4 mento vnĩ⁹ adde ang. cõsili. cccxiij. vbi dicit qõ si p bonã fuerit impedit⁹ q̃ forte iuder sedere debebat laturus sniam pp ta le impedimẽtũ inexitabile est necesse intrare scõm annũ. de hac mãvide pulcbre Oldr. 2 si. lx. ⁊. clvij. pau. de ca. 9si. xxj. ⁊ cõsi. xxvij. ⁊ qõ voluit Roma. cõsi. cccx.

b tamb dies precedẽs iuridica est attendenda. quod not. ⁊ sic habes qõ hic nõ prog atur instãtia. qõ not. ⁊ hoc quando ferie sint solennes. Si autem repẽtine que nõ fuissent note tunc darek restitutio. vt. ff. ex qui. cau. ma. l. sed ⁊ si per pretorem. ℌ. ⁊ si ferie. et predicta in dilatione legali. ¶ In iudicio vero dic aut dilatio habet certam diem taxatã ꝓ actu compareas tertias die coram nobis ⁊ tunc si dies illa sit feriata non debet anteriori comparere sed et in diem sequentem iuridicam terminus dicitur diffusus. vt. l. ij. s. si quis cau. Et ratio potest esse quia ꝑncipale est qõ veniat accessorium ⁊ qõ veniat tali die vñ principale non vitiatur per accessoriũ. Et istam rõnem assignat Jo. an. qui idem notat in. c. nemo pot ad impossibile. de reg. iur. lib. vi. in fin. glo. Aut dilatio nõ habet certam diem pro actu taxatam ʒ plures dies infra ques actus demãdatus fieri potest: puta infra decem dies cõpareas ⁊c. Et tũc si vltima dies est feriata ꝓcedens est seruanda. arg. huius. l. Vel forte verius isto scõo casu qñ dilatio est plurium dierum ⁊ tunc aut ſiendum vltra diem nullum fieri non potest q̃ perit ius ⁊ actio ⁊ tunc dies precedens non feriata est seruanda arg. huius. l. Aut vltra dilationem actus ille fieri vel explicari pot ⁊ tunc sufficit eum die sequenti iuridica comparere. vt extra de dolo ⁊ contu. c. cum dilecti. ⁊ extra de accus. c. veniens. Et pot esse ratio q̃ ꝓpter impedimentũ habitũ in dilatione succurritur nuper edicto iudicis officio absq̃ restitutione. vt. l. 1 otatione. ff. de ferijs. ¶ Quod dixi. ℌ. quando quis est citatus incerta die vt terminus intelligik diffusus ad diem sequentem habet locũ qñ dies illa certa est feriata repentina forte ob motiũ iudicis. Si aũt solennitate ob bonorẽ dei pot dubitari q̃ tũc est incidere in questionẽ an citatio teneritt vel nõ de qua. ℌ. dixi de ferijs. l. fi. ¶ Bo. et ver. qõ si qs primo quod solus appellator prosequi potest. ¶ Item qõ perlapsum fatalitiũ appellatio habet pro nõ interposita. ¶ Jtẽ qõ iuder hic supplet pro absente in pbando ⁊ opponendo appellationem fore desertam ⁊ nimirũ qr ex actibus iudiciarijs sibi constare potest ⁊ hoc vult glo. in fi. Vel dic qõ hic nõ supplet super negotio principali sed super iurisditione sua disputanda. ¶ Item not. Bald. qõ cognoscẽdo an appellatio sit deserta pars debet citari vt hic pbatur. ¶ Ultimo sciẽs qõ isti fatales sunt bodie correcti p aut. ei qui, Tutenti.

1 ¶ Tempus appellationis exercende quantum.
2 Causa appellationis aduersario absente discutitur.
3 Appellãti an detur annus secundus ob impedimentum vnius diei in primo.
4 Appellanti impedito prosequi appellationẽ qnantum tempus restituatur.
5 Appellatus an possit ante mensem prosequi.
6 Juder an possit arctare tempus appellatiõis prosequẽde.
7 Citatio requiritur vt laudum audiatur.

1 **Ei qui.** Casus. ⁊ tempus appellatiõis exercẽde est annus bodie. et cã impedimẽti est biennium. Et appellatore absente iuxta fi. pot appellatus cãm psequi. Econtra appellata absente appellator psequi in distincte. et nentro pseqẽte remanet firma prima sniã ⁊ absens est condẽnandus presenti in expẽsis. b. d. ¶ Mo. qõ in causa appellationis pceditur absente aduersario tacito tamen vt hic dum dicit vt reus queratur reo. Solut. igitur veniente lis contestabitur in cã appellatiõis sicut in principali. vt. j. ne liceat in vna eadẽq cã tertio pro. l. j. Et eo nõ veniente procedit lit. nõ cõtesta. vt hic. ⁊. j. co. l. fi. ℌ. illud. ¶ Not. secundo quod vbi olim erant plura fatalia vt in. l. pcedenti hodie sunt tantum duo vt hic. ¶ Item tertia quod lex dat secundum annum integrũ licet impedimentũ fuerit parum ⁊ sic non restituit tantũ ꝑ tanto sed totum ꝑ modico. ¶ Contra secundũ op. de. l. sed si per pretoreꝫ. ℌ. si ferie. ff. ex qui. cau. ma. vbi non restituitur nisi tps impediment. Solu. quod hic de restitutione legis: tps ⁊ iudicis. ⁊ mitius agitur cum lege q̃ cum iudice vt. ff. de ar. l. cellus. Scõm doc. puto qõ hic nõ fit restitutio que ex significato verbi est in pristinum statum reposito et nõ plus restituit q̃ lex ei abstulerit vt. ℌ. de repu. l. i. sed est indulgentia noua quam facit lex ista vt patet in litera ⁊ sic ibi de restitutiõe hominis. idem si legis. j. c. auf. item si hic vero de indulgentia scõi fatal. quã lex facit. ¶ Juxta hec quero an ꝓ impedimento vnius⁹ vel duorũ dierũ in ꝓ indulgeak annus iste scõs. ℌ. si dies illa concludebat totius tpis effectũ vt quia erat vltima dies primi. tũc scõs annus dak integer ⁊ hoc debet cõcludere in mente cuiuslibet. Aut dies impedimenti nõ excludebat totius tẽporis effectũ: ⁊ tũc aut impedimentũ fuit tantum a partiũ cõuentione ⁊ tunc tempus impedimenti tantum a lege subducitur. ⁊ interim tpa nõ currere a lege disponit. vt in aut. se. si tamen in medio vt cle. quãdiu. extra eodẽ. Aut impedimentum nõ fuit causarũ ex partiũ cõuentione: ⁊ tunc aut ꝓpter ferias aut alia de cã. Si ꝓpter ferias: ⁊ tunc si solẽnes sibi imputet quia illud nõ est censendũ impedimentũ cuꝫ sibi prospicere

potuit ne in illas incideret ⁊ quia tempora appellationis sunt continua illa currunt cũ effectu vt hic. ⁊. ℌ. l. ij. in fi. Et ꝓ hoc in corpore quod requirit aliquod inexitabile euenisse. Aut ferie fuerunt repentine: ⁊ tunc quia aduersus illas sibi prouidere non potuit. vt. ff. ex quib. cau. l. sed ⁊ si per pretorem. ℌ. si ferie aut ille censentur iusta causa impedimẽti. Et tũc subdistingue. aut post cessationem impedimenti non potuit per diligentiam appellatoꝛi integra persecutio fieri infra residuum anni: ⁊ tunc secundũ omnes secundus annus integer da tur a. l. vt hic. Aut per eius diligentiam potuisset infra residuum temporis integra persecutio fieri. Et tunc insurgũt opi. nam quidam qõ sibi imputet qꝛ negligentibus iura non subueniunt. vt. l. pupillus. in fi. ff. de bis que in frau. cre. Item quia ter. iste dicit quod si iusta causa intercessit: sed tunc iusta non videtur. ergo ⁊c. Et banc partem sequitur Bal. Alij vero dicunt quod quodlibet leue impedimentum est iusta causa vt habeat a. l. hunc secundum annum ⁊ mouẽtur ex ea causa: quia ferie repentine sunt iusta causa restitutionis tẽporis in causa principali vt sepius allegato. ℌ. si ferie. ergo et in dulgentie huius anni. imo ⁊ multo magis quia annus iste ex benignitate ⁊ faciliter vltra tps impedimenti conceditur a. l. et sic plenior ⁊ fauorabilior interpretatio facienda. Et quid plura dicunt Jnn. ⁊ Jo. an. hoc tenere in decre. ex ratione extra de app. in. ij. no. in glo. magna in ver. ⁊ videtur quod etiam confirmari potest ex eo quia difficilis erit cognitio an poterit infra residui temporis ista persecutio fieri vel non ⁊ sic appellator quodammodo erit in periclitatione quod ter. in corpore voluit euitare vt ibi patet in ꝓin. ¶ Sed bis non obstantibus precedens opin. magis placet per rationes superius allegatas que sunt istis fortiores ac etiam quia ter. in corpore vult quod inexitabilis sit cã per quam vltra annum prolongetur appellationis prosecutio. vt in. ℌ. i. circa ꝓin. Non obstant rationes ꝓ altera parte facte quia non prima quia tunc ferie repentine inducunt restitutionẽ quando aliquid est propter illas perditum quod non est in casu nostro quia supponitur qõ in residuo tpis integra potuit cẽ prosecutio. Non ob. no. Jnno. ⁊ Jo. an. quia pondera eius verba et apparebit qõ non dicunt illud ad quod allegantur imo potius sentiunt contrarium. Dicunt enim quod si per vnam viam fuit impeditus quominus infra annum in cã appellationis sententiã posset petere qõ in hoc casu totus annus ipso iure ei indulgetur a lege: verum dicunt in casu nostro. Unde no. quod loquũtur in casu illo in quo fuit impeditus sniam petere: loquuntur quando dies illa concludebat totius tpis effectũ qꝛ non restabat nisi ferre sententiã. Et sic Jnno. ⁊ Jo. an. loquuntur in casu primi mẽbri distinctiõis predicte quo casu idem tenui quod ipsi: hoc ꝓ bant quedam alia eadem verba magis infra in eodẽ not. sequentia. ¶ Non ob. ij. ratio quã feci qꝛ illa ratio cõcludit in casu ouũ nos in casu certi vbi constat qõ infra residuum tpis potuisset si diligens fuisset facere causam expediri vbi autẽ constat qõ nõ potuit vel dubitatur tunc fateor quod scõs ann⁹ integer datur. Et per hunc modum possunt opi. reduci ad cõcordiã ⁊ hoc qñ impedimentũ fuit causatũ ꝓpter ferias. Si autem ꝓpter aliud tunc impedimentũ appellatoꝛi contingens tunc ego distinguo. Aut processit ex eius culpa vel facto: siue imputet ar. l. quod quis. ff. de reg. iur. qꝛ ter. in cor. requirit qõ impedimentum fuit inexitabile. aut sine eius culpa ⁊ facto. Et tunc ego distinguo aut post cessationẽ impedimẽti potuit integra pscutio fieri vel nõ. Aut dubitak vt in ferijs repentinis dixi. Et hec sufficiant de ista questione. ¶ Sed tunc quero secũdo infra quẽ terminũ ɔz intimasse prosecutionẽ huius appellationis. rñ. qõ tali tpe debeat incipere quod si nullum impedimẽtum interueniret ante finẽ anni posset petere sententiam ferri alias licet impedimentum nõ postea superueniret non daretur qi alius annus sibi imputaturo qui tã to se arctauerat quod etiam si impedimentum aliquod non superueniisset non potuisset ferri sententia. ff. si quis cau. l. i. ℌ. si qs tamen cum possit. Et hoc probatur ter. in corpore in duobus locis in. ℌ. i. vt principaliter dixi: non reliquit ea si ex prouisione. ⁊ posita infra dum dicit. Si vero ꝓ veritate aliquid inexitabile euenerit ⁊c. Et hoc etiam tenet Jnno. ⁊ Joan. and. in decr. ex ratione. extra de appell. ¶ Nunc tertio esset videndum a quo tempore incipiat currere iste annus. ⁊ de hoc remitto ad ea que dicam. ℌ. co. l. fi. ℌ. illud. vbi glosſ. ponit. ¶ Quero. iij. quid si ſu per ineptitudine libelli appellatoꝛiꝫ fuit magno tempore discep tatum⁹: tandem libellus fuit pronunciatus ineptus: verũ hoc tempus reputabitur ad impedimẽtũ. dic qõ non ſm Bald. si in terim curret ei tẽpus tanq̃ frustratoꝛi. vt. ff. de adult. l. si accu. et ar. ff. de edil. edic. l. qõ si nolit. ℌ. si mancipium. ⁊. ℌ. ne de sta. de fun. l. si pater. ¶ Et idem dicit si disputatum fuit super mãdato procuratoris per eum missi ⁊ tandem fuit pnunciatum ipsum non esse legitimum. Nam tempus ei currit sua culpa. et extra de appella. c. nicolao. ⁊. ff. man. l. si procuratoꝛ. ℌ. si tutores. facit qõ not. Ly. in. l. cõtra maiores. ℌ. de mossi. test. ¶ Quero qnto cum gl. quid si fuit de scõo anno sibi indulto impeditus iusta cã

4 prosequi. Et respond. qꝛ tunc lex vltra nõ indulget. sed a iudice datur restitutio ex clausula generali. ff. ex qui. cau. ma. l. 1. ℌ. ⁊ be ne dicit. ¶ Sed dubium est quantum tempus ei restituatur ⁊ dicit ista gl. quod tertius annus quod potest esse verum vbi per totum secundum annum fuit impeditus. Ubi minor⁹ tempore tunc solum tempus impedimenti restituitur vt. ff. ex. qui. cau. ma. l. ab hostibus. ℌ. sed qꝛ simpliciter. ⁊. l. nunc non. ℌ. figs sepius. Et hoc probat significatum verbi restitutionis vt superius dixi. Et hec est cõmunis opi. doc. quam tenet Jnno. in dicta decretali ex ratione. ⁊ ibidem Joã. an. dicit hoc verum nisi impedimentum in secundo anno prouenerit a iudice: quia tunc tempus secundi anni nõ currit ipso iure: vt in eadem aut. Item si appellatione secundum verum intellectum vt ibi dicam vel si ex partium conuentione: vt in cle. quandiu. extra de appel. Jtẽ dicit Bald. sub dubio forte si aduersario dolo fuit impeditus arg. ℌ. de tem. in inte. restitutio. l. petende. ⁊. ff. de mi. l. intra vti le. ⁊. ff. de excep. l. si cum ipse. Nec obstat quod no. j. eo. auf. item si qua ibi quando dolo terñ. Et subungit quod in tempore iu dicũ restituendo non est necessarius libellus arg. ff. de anto. tu. l. defendente. quod est notandum. ¶ Quero. vj. cum eadem gl. in ꝓin. si per desertionem instantie rata manet prima sententia ⁊ sic ea datur actio in factum quia si non esset deserta. ⁊ iudex appellationis pronunciasset an ex ista secunda daretur actio in factum. ⁊ dicit ꝙ sic per. l. fiut. ℌ. primo. ff. de bis qui not. infamia. ⁊ bene dicit. Et de hoc plenius scripsi. ℌ. eo. l. eos. in principio in questionibus positis. ¶ Quero ab extra de vna questione Canonistarum pone quod post desertionem appellationis iudex pronunciat super principali negotio. ⁊ infirmat primam sententiam postea appellatus petit primam executioni mandari tanq̃ per lapsum fatalium transfuerit in rem iudicatam an possit non obstante secunda sententia. Et Jnno. dicit quod non potest quia ei obstat excep. ⁊ ei iudicate ex secunda sententia infirmatoria prime que secunda pretextu defensionis insurgentis ex prima non debet retractari arg. ℌ. de re iudi. l. sub pretextu. Sed truffa est ideo Jo. ⁊ Joan. an. cum reprobant quia sententia secunda est ipso iure nulla quia lata a non iudice cum lapsis fatalibus perinde sit ac si appellatum non fuisset vt. ℌ. eo. l. ij. in fi. ⁊. j. eo. l. fi. ℌ. fi. ⁊. ℌ. titulo primo. l. si contra. ⁊ notatur in glo. ista in principio. Et sic cum iudex appellationis in casu nullam iurisditionem pro tunc habuerit sequitur quod sententia eius est ipso iure nulla. v. ℌ. si a non competen iudi. per totum: vt extra de iudicijs. c. at si clerici. ⁊ procedunt predicta etiam si appellans cum appellato vel ipse appellatus tantum post desertionem fuerit prosequutus vt est hodie casus in cle 5 men. si appellatio. ¶ Quero cum glo. sequenti an appellat⁹ ante mẽsem de quo hic possit venire ad prosequendum. ⁊ dicit glo. quod sic per. l. fin. ℌ. nulla. j. eodem. ⁊ postea dicit quod illa lex in appellatione introducẽ da loquitur non tamen recedit a dicto quod sic. ⁊ dixit Ja. butri. quod in corpore est verbum forte ⁊ sic etiam ante mensem potest si iudici videbitur qui considerare habet si absens per pñ⁹ sufficientem diligentiam adhibuit vel non vt primo casu magis cum ipectet quam de secundo. ⁊ idem voluit Jac. de bel. in cor. ¶ Quero ab extra an partes b possint ꝓrogare temp⁹ ap a pellationis prosequende ⁊ videtur quod sic ar. in aut. sequenti. 6 ⁊ ibi dicam. ¶ † Quero an iudex appellatiõis posit arctare c tempus appellationis prosequende glo. in aut. offeratur. ℌ. de litt contesta. ꝓ ratione super verbo. xv. dicrum dicit qꝛ non quia datur a lege sine ministerio iudicantis expresso vel tacito. idem tenet hic Ly. Jnn. vero in decre. ex ratione. de appel. iuxta finem dicit hoc verum nisi ex magna causa per. c. oblate. extra de appellatio. ⁊ per. l. ℌ. ff. de regul. iur. Bal. hic licet de predictis nõ faciat mentionem dicit qꝛ arctare non potest ponendo metam instantie: quia hoc nõ est in eius potestate sed ſi et liquet de causa presentibus potest quandocunq̃ pronũciare ⁊ imponere terminum cause: vt. ff. vt in pos. le. l. is a quo. ⁊ not. ℌ. quomodo et b quando iud. l. j. ¶ Jsta verba placent mihi: sed non est bene responsum ad decre. oblate. Et ideo attẽde qꝛ iuder a quo appellatur ꝓter tempus appellatiõis quod erat annus arctare appellatoꝛi: vt. d. c. oblate. ⁊ in eod. tit. c. cum romana. Et istud co c actare potest respectu initiande per modum inuiandi. ⁊ se presentandi iudici ad quem non respectu initiate mediante et hende: quia istud est de iurisditione iudicis ad quem qõ non potest attingere nec impedire iuder a quo. Similiter dico quod iudex ad quem potest arctare dupliciter: vno modo vt compellat partes ad prosequendum remedijs opportunis: vt sic de causa ei faciant liquere. et liquidatione facta se expediat ne ecclesia diu suo pastore careat: et hoc est quod voluit. c. oblate. Illo modo potest arctare ⁊ sine compulsatione si et iam liquet de causa sententie cause imponende: vt dicit Baldus. Ultimo tu vides quod quando assignatur a lege certa dierum meta pro instantia qꝛ ad sententiam audiendam etiam in vltima die termini ferendam

¶ Magno tempore discep tatũ. vide de hoc bal. in. l. quãdiu. ff. de acq. here. l. ℌ. ℌ. de inoffi. testa. et in. l. qui testamẽto. ff. de excusa. tuto. ⁊ Bart. oino in. l. ℌ. ℌ. nõ solũ ⁊ ibi aler. post cũ ff. ad tertul.

b ¶ Impartes. ad de. l. primate. ꝓ. ℌ. de iurisd. om. iud.

c ¶ † Quero an iudex appellatiõis vide gl. fin. in. l. ꝓscriptiõe. ℌ. si ℌ ius vel vti. publ. quã ad hoc allegauit. an. l. l. ij. ff. de re iudi. vbi de ℌsuetudine põt ⁊ bald. hic nu. viij. vers. quer ut doctore vtrum tẽpora appel.

pars debet citari vt in litera. Ibi reus queratur ꝛc, Vbi autem hec certa mecta non assignaretur a.l. sed ab homine siue a parte siue a iudice dicit Bald. tunc citationem necessariam nō esse per capitulum sepe. extra de appellatio. ¶ Ex hoc infert quod si statutum dat metam temporis arbitris infra quod debeant iudicasse q̄ tunc ad laudum audiendum citatio est necessaria. sec⁹ si meta temporis apponatur a partibus quia valet laudum vltima die latum absq; citatione. Et refert Bart. hoc tenuisse in l. si quis arbitratu. ff. de verborum obligatio. ¶ Ego istud non reperi in lecturis meis nec credo verum in arbitro. sed vide ez citare debere partem quia ordinem iudiciorū sequi debet. In arbitratore dic vt dixi in. l. fi. ff. de contrahen. emptio. Nam terminus prefixus arbitro a partibus subrogatur pro ea rata termino statuto a. l. ꝛ sic nihil immutat. Non obstat. c. sepe. qz in appellatione que in hoc equiparatur citationi peremptorie facte parti per promissionem terminī sibi ad prosequendum dati nos in premissione facta iudici. Nec est curandū aut fiat a lege vt hic. vel a principe reparante: vt supra eodem. l. secunda vel etiam ex prorogatione partium de qua dicam in autentica sequenti.

Autentica.

¶ Arbiter de partium consensu eligitur.

Compromissum in regem francorum factum an transeat in successorem ignotum.

Compromisso pendente an currat tēpus instantie.

Instantia cause appellationis an possit a partibus prorogari.

Item in medio. Casus. Si ō cā appellationis compromittatur tempora interim non currūt hoc dicit. ¶ Ibi eligatur arbiter subaudi de partium consensu alias tempus currit. vt notat glos. signata super verbo transtulerint in. c. si compromissarius. de electionib. libr. vi. Vel dic aliud in compromissario ad eligendum dato. Nam tunc compromittentibus currunt electionum tempora: vt ibi alibi in arbitrio disceptationis ꝛ litis cause appellationis. vt hic. Et rationem diuersitatis ponit dictum capitulum si compromissarius. Et Innocen. in. c. ne pro defectu. extra de electionibus. ibi accipiant. ꝛ hoc dicit Jacob⁹ de arc. quod si arbiter pronunciauit nihilominus potuerit appellatori redire in appellationem. Sed tenebitur soluere penam in compromisso contentam secundum Cynum quod puto verum nisi in compromisso dictum fuerit quod toties pena committatur quoties fuerit contra factum ea soluta vel non nihilominus compromissum durat firmum vt arbitraria firma perdurēt. tunc enim ad appellationem reuerti non potest. Ibi decies millies plus. ¶ Ex quo colligit quod compromissum potest fieri ꝙ iu arbitri viuunt secundum doctores. ¶ Sed dicit Bal. quod dubitatuz fuit an quoddam compromissum factum in regem Francorum transierit in successorem ignotum ꝛ maxime pupillum cum minor viginti annis nō possit esse arbiter. ff. de arbitris. cum. l. ꝛ quia in quibus magna ponderis conscientia videtur electa argumento. ff. de summa trinitate. epistola inter claras. ad finem. et alia conscientia vnius alia successoris. vt supra de rebus creditis lege generaliter. in principio. Et hanc partem sequitur Bald. quia regula est quod in compromissis a persona non recedatur. vt. ff. de arbitris lege cum in compromissis. ¶ Ibi nisi biennii. Hoc intellige quando biennium anteq̄ ad arbitrium iretur in nihilo erat diminutum alias tempus lapsum antequam ad arbitrium eatur coniungetur cum eo quod currit postq̄ ab arbitrio recessum fuerit. argumento. ff. ex quibus causis maiores. sed si per prorogem. ℌ. quoties. secundum Cynum. et etiam notat glos. in clementi. ℌ diu. extra de appellat. ¶ Sed dubitari posset an sit idem in casu principali et pendente compromisso nō currat tempus instantie: ꝛ dicit Cynus ꝛ doctores quod non: quia ratio est diuersa quia maius periculum est in lapsu instātie cause appellationis cum eius lapsu confirmetur sententia prima. vt in auc. precedenti. vt. ℌ. ca. l. ℌ. quam in causa principali cum lapsu triennij non petita causa vt eius iustitia. ℌ. de iudic. l. propeandum. ℌ. fi. ¶ Quero quid si non per compromissum sed alio expresso consensu partium causa est dilatata dic quod idez vt in terim tempora non currant et quo partes ambe expresse consenserunt non fi quodammodo tacite videretur quelibet per se consentire. vt in clemen. ℌ diu. de appella. cum ibi not. in glossa.

¶ Quero vlterius an partes[a] possint prorogare[b] instantiaz cause appellationis. Et breuiter quod sic si prorogatio fiat in instātia ꝛ prosecutione durante. argu. huius. l. ꝛ. d. clem. ℌ diu. vbi quasi casus. ꝛ argum. ff. de edilit. edic. l. quod si nolit. ℌ. quid si ita cum se. non si ea finita: quia cum appellatio sit deserta iurisditio ad priorem iudicem est reuersa. vt in auc. precedenti. et. ℌ. tit. primo. l. qui contra. et sic quod non est prorogari non potest. vt. ff. de preca. l. sed si manente. ꝛ extra de officio delega. ca. significantibus. Et hoc clare probat text. in clemen. si appellationem. extra de appel.

Sed lis. Casus. In cōsistorio pncipis currit ꝛ tempus intimande: sed non inducende donec constituat quis cognosci debeat. hoc dicit. ¶ Quero quis debet adire principez super hoc dicit quod appellans secundum Jo. quia huius rei ipse est pncipium ꝛ origo secundū doc. Auc.

¶ Tempus fatalium an currat si stet per iudicez appellationis. ꝛ nu. 2.

Tempus quo actio prescribitur ꝛ quod instantie prefigitur qō sit.

Item si appellatione. Casus. ¶ Si stat per iudicem appellationis tempus fatalium nō currit. b. d. Et pone casum in termi. is qō appellanti fuit assignatus certus terminus per iudicem a quo vt secum apostolis presentaret iudici ad quem qui se presentauit vltima die induciarum ꝛ termini per iudicem autem stetit ꝛc. qō prosequeretur in litera. ¶ Oppo. glo. quod imo tempus currat. vt. ℌ. eodem. aut. ei qui. Solu. ibi stetit per partem hic per iudicem. Banc solu. reprobat glo. dicens quod ꝛ ibi loquitur quando per iudicem stetit ꝛ verum dicit: ideo intelligit illam. l. vt si in primo anno steterit per iudicem currat tempus. sed detur annus secundus a lege. si in secundo anno steterit per iudicem tunc habeat locum lex ista. sed mihi videtur quod lex ista sit aliter intelligenda. vt. ℌ. dicam. ¶ Oppo. secundo quod etiam si per iudicem steterit tempus currat ipso iure: sed detur restitutio. vt. ff. ex quibus cau. maio. l. sed ꝛ si per pretorem. ℌ ait pretor. Glo. cōfitetur in contrarium ideo istum text. dum dicit nullum preiudicium fieri partibus intelligit in effectu. ¶ Sed attende qō glo. in auc. de ap. colla. iij ℌ. ad hec scimus. dicit qō quando stat per iudicem tempus ipso iure non currit. ꝛ illa glo. melius dicit secundum doc. per ter. istum ꝛ in cor. qui dicit nullum preiudicium fieri partibus: at hic esset aliquod preiudicium. Et primo in casu. Secundo quia curreret non deberet restitui nisi tantundem. vt. d. l. sed si per pretorem. ℌ. si furie. in fi. in ista restitutione petenda non modicum esset periculum. arg. ff. de peculio. l. quod debetur. ergo ꝛc. ¶ Quapropter dicunt doc. q̄ quoddam est tempus quo actio tollitur vel prescribitur. vt sic qō currit actio ꝛ istud fi stetit per pretorem. quominus interrumpatur a iudice restituitur ꝛ ita loquitur. d. l. sed ꝛ si per pretorem. in pncio. ℌ. ait pretor. ¶ Quoddam est tempus preficum instantie cause ꝛ istud est duplex. Quia aliud est preficum cause appellationis ꝛ istud ipso iure non currit si stat per iudicem vt hic. Aliud est preficum in causa principali. ꝛ istud ipso iure currit nec datur restitutio. qz non petit ius nec actio nisi minoribus quandoque propter impensas. vt. l. properandum. ℌ. fi. ℌ. deinde. ꝛ sequitur hic in glo. ꝛ hec verba fuerunt originaliter Jac. bu. que omnes videntur sequi. Nec ego discrepo secutus. l. iuuenes. ff. delegat. sed pro clariori intellectu huius legis habendo mihi apparet qō ista auc. loquitur quando inder pſentatis apostolis differt introductionem appellationis ꝛ tunc tempus ipso iure non currit primi anni ꝙ in inder hoc differt. sed postq̄ inder introductionem appellationis admisit. ꝛ tunc tempus currit secundum anteriores leges. ꝛ ideo si annus fine aliquo impedimento: post ea fuit decursus ꝛ non fit lata sententia appellatio dicetur deserta. Si autem post introductionem aliquod impedimentum partis quod iustum fuerit vel etiam iudicis interuenerit propter qō causa. J. annum terminari non potuit tunc annus secundus indulgetur a lege. vt. ℌ. eo. aut. ei qui. que in hoc remanet incorrecta. Et si in isto secundo anno steterit per iudicem quominus terminetur tunc ista auc. non disponit quid fiendum nisi prudentia rationis: quia qua ratione non currit introducenda fit nec introducta prosequenda vt sic factum iudicis operetur ita post introductionem sicut ꝛ per Jo. an. ꝛ doc. dixi in. d. aut. ei q in. v. q. ¶ Sed caue quia quidam dicunt hoc verum vbi pars iudicem pluries interpellauit vt causa procederet vel illam expediret. ꝛ ita protestatus fuerit aliter ei ad negligentiam imputabitur ꝛ current ei tempora. vt. ℌ. e. d. l. fin. in verbo summa opere. et ita dicit hic Bald. sed ego de hoc ibi dicam. ¶ Querit glossa quid si steterit per alium ꝙ per iudicem vel per appellantem. dicit glo. q̄ prius agitur contra illum actione de dolo ad interesse. vt. ff. de dolo. l. arbitro. ℌ. si dolo. Et eo non existente soluēdo restituetur ad litem. arg. ff. de eo per quez facta est. l. fi. Et vbi dolus aduersarij intervenisset dixi per Bal. ℌ. eo. aut. ei qui ꝛc.

¶ Tempus non datur post tempora statuta ad appellationem prosequendam.

Reparatio concessa per rescripta tenet.

Nemo. Hec lex cōtinuatiue venit ad. l. ij. ℌ. e. Nam cum auc. nullam continuationē habet. ¶ Casus, ꝛ Ad appellationem exercendam post tempora statuta. ℌ. e. l. ij. non conceduntur alia. ꝛ tempus appellationis introducende est dimidietas temporis exercende.

ris exercende. hoc dicit. ¶ Not. quod appellantibus vigilia et indulgentia inducitur vt hic. ꝛ. j. c. l. fina. ℌ. fina. ꝛ in auc. de his qui ingre. ad ap. ℌ. prio. ¶ Nō. ibi ter. ne prepediatur per astutias fatalis rei crimnis contra illos qui in fine termini producunt iura sua vt auferant facultatem aduersario se opponendi. ꝛ contra illa capitulanda. ¶ Oppo. quod imo reparatio per rescripta concessa teneat. vt. ℌ. eodem. l. secunda glo. dicit quod hec corrigit illam ꝛ male dicit vt patet hic in pncip. Ibi vltra statuta tempora Nō ob. quod hic de reparatione dicitur quia debet intelligi de noua in casu quo semel fuerit prestita vel de nō danda in casu quo olim dabatur. vt. d. l. ij. ℌ. prio. secundus Ja. de are. ꝛ Ja. bu. Saly.

1 ¶ Actor nouis assertionibus ꝛ reus nouis exceptionib⁹ vti potest.
2 Testes an possint de nouo produci super capitulis antiquis.
3 Capitulū quando dicatur nouum.
4 Probationes an possint repeti in causa appellationis quibus renunciatum fuit in causa principali.
5 Venditor conuentus ad rei traditionem quando possit opponere exceptionem non soluti precij.
6 Exceptio compensationis non opposite in causa principali an possit opponi in causa appellationis.
7 Exceptio dilatoria non apposita in causa principali an possit opponi in causa appellationis.

Per hanc. a Diuiditur in tres partes. Qz prio permittit nō oppositā vel opponitur in casu principali ex parte actoris vel rei opponi in causa appellationis. Secundo permittit non probata in principali causa probari in causa appellatiōis tertio rationem reddit. secunda ibi: sed ꝛ si qua. tertia ibi: quo exercitatis. ¶ Casus. ex parte actoris vel rei nō propōsita vel nō probata in causa principali exprimi dependentia non separata possunt in appellationis causa proponi ꝛ probari. hoc dicit. ¶ Super textu. Ibi exceptionibus subaudi perēptoriis ꝛ non dilatoriis. vt. l. ita demum. ℌ. de procura. vt latius ibi dixi. Ibi instrumentum prolatum subaudi quia tunc super eius fide in dubium fuit reuocatum sed probationes differunt vt sequitur. Ibi admittere ꝛ hoc in appellatione a diffinitiua non ab interlocutoria. vt. in clement. appellanti. de appella. Ibi quo scilicet prout not. quod exercitatis iam negotijs plenior subuenitur lumine veritatis. Et ideo doctoribus per practicam legum veritas splendescit. ꝛ in aduocatos sunt eligendi ꝙ diu in exercitio sunt approbati. nec duces militie sunt eligendi iuuenes sed tiro nes: quia non constat eos esse prudentes cum non exercitatis nō subueniatur plenore lumine veritatis vt hic. ¶ Not. quod actor potest vti nouis assertionib⁹: ꝛ reus nouis exceptionibus. ꝛ hoc si oriuntur ex veteribus vel illis sunt cōiuncta et nō alias. ¶ Item quod si instrumentum productum in causa principali fuit reuocatum in dubium potest in causa appellationis fides imponi dubietas ꝛ illa tolli. ¶ Item quod non probatum in causa principali potest in causa appellationis probari. et ita al legatur quotidie lex ista. ¶ Oppo. cum glo. fina. quod non possit aliquid noui opponi nec per oppositā probari: quia appellatione pendente nil debet innouari. vt. ℌ. titu. j. l. appellatione. respond. glo. quod fallit in hoc. Aliꝙ vt Bal. dicunt quod illō procedit quando illud quod fit est contrariatiuz nature appellationis: secus si fit eius prosecutiuum natura. vt hic. ¶ Contra istam solutionem facit. ℌ. de re iudica. l. ad solut. cum ibi not. in gloss. prima. Aliꝙ dicunt quod per iudicem a quo nihil est in nouandum vt ibi: sed per iudicem ad quem sic vt hic cum simi. ¶ Opponitur quia si in principali causa denentuz fuit ad sententiam: ergo testes recepti ꝛ publicati fuerunt. Igitur in causa appellationis noui recipi non possunt quia post publicationez non reperiuntur teste⁹. vt in autentica de testib. ℌ: quando vero ꝛ supra de pro. autenti. qui semel. Glossa soluit varijs modis. Primo quod istud in hac parte corrigitur per illam. ſz quia legum correctio euitatur. vt. ℌ. eodem. l precipimus. Glo. dicit secundo quod hic in prima testes non produrerat sed tantum in secunda. hec in se bona: sed diuinat ꝛ nimis hanc legem restringit. ¶ Aliꝙ dixerunt tertio quod super veteribus capitulis super quibus prius fuerunt producti non possunt de nouo produci etiam in causa appellationis[b]. Sed super nouis capitulis oīmodo oriantur ex primis vel connexitatem habeant cum illis. ꝛ cum illis produci possint vt hic. et tam noui quam antiqui testes. glossa non stat in ista: quia vult quod etiam super antiquis de nouo produci possint. Ideo solu. quarto quod in eadem causa non possunt produci de nouo post publicationem prioruz ni si super nouis capitulis: sed in causa diuersa qualis est causa appellationis potest tam supra veteribus quam nouis. veteribus tamen connunctis vt b c. ¶ Sed hic attende quia glos. in auten tica qui semel. dicit quod hec opinio seruatur etiam in practica. Cano. tamen habent text. contrarium. ideo in terris subiectis ecclesie opi. legistarum non seruatur. ¶ Tamē videamus sm ius ciuile de veritate istius opin. videlicet an super antiquis capitulis de nouo possint testes produci. Et glossator videtur q̄ sic ꝛ motus fuit ex pluribus. Primo pe. l. fin. ℌ. de testi. vbi testibus publicatis coram arbitro possunt super eiusdem capitulis testes produci coram ordinario ꝛ vbi mutatur iudex et instā tia timor subornationis non curatur. Secundo motus est per. l. eos. ℌ. si quis autem. ℌ. de appel. sed modicum facit. Tertio qz natura cause appellationis non est eadem cum natura cause principalis: quia appellatio est inuenta vt suppleat defectum principalis cause: vt ex hac litera colligitur quod non faceret si super eisdem capitulis produci non possint ergo ꝛc. Quarto qz attendi debet principalis producentis intentio. argum. ff. ad. l. rho. de ia. l. nauis aduersa. ab ea que fuit tunc. ergo ꝛc. Intentio enim in principali causa fuit: ut ex eorum probationibus fieret absolutio vel condemnatio. In causa autez appellationis est vt iudicis iniquitas declaretur ꝛ appellatio iusta vel iniusta pronū cietur. et pro ista diuersitate facit. ff. de cuic. l. sed si exceptio. Quinto dicunt esse casum in hac. l. quod probant ex litera in fi. vbi dicit q̄ plenior subueniatur lumine veritatis. vbi pondera q̄ in comparatiuo dicit plenior. quod intelligitur quia prius in causa principali: sic supponit q̄ id quod nunc plenius probat prius bene probauerat: ꝛ sic super eodem capitulo necessario loquitur Non obst. timor subornationis qz presumptio illa non est perpetua cū sit fallibilis: qz vt dixi fallit in. l. fi. ℌ. de testi. ꝛ hoc in cā appellationis. Item qz est quedā presumptio imaginaria non violenta ꝛ nō necessaria: qz vt docet experientia testes solemnes nō possunt subornari. ¶ Non ob. ter. iuris nouissimi in auc. de testi. ℌ. qz vero multi. quia pondera q̄ ille ter. loquitur coram eodem iudice ꝛ in eadē instantia. Non ergo ad diuersum iudices et tur correctio. ꝛ ista fuit antiqua iuris istarū cōis opi. quā sequitur Ja. de ra. ꝛ Cy. Ja. bu. Ray. bar. ꝛ cōiter ceteri moderni quā et Bal hic dicit verā: istam opi. dicūt seruandam in foro laicoz. ¶ Sed qz canonistę habent ter. q̄ super nouis dūtaxat capitulis recipi: vt in. c. fraternitatis. extra de testi. ꝛ alibi clari⁹ in clc. test. in eo. titu. q̄ publicatis testibus nō licet super eisdē capitulis vel directo contrarijs eosdem vel alios testes recipere tam in causa principali q̄ appellationis. Cū nō minus in appellationis cā q̄ principali subornatio fit rumēda. Sed dicit Cy. inter clericos sunt illa iura seruanda idem dicas in terris ecclesie subiectis. ¶ Sed aduerte pro deo ꝛ nō valeo sic ficco pede post alios transire ꝛ si non blādiamur nobis ipsis. Ratio que mouet canonistas est: qz in vtraq; instantia est timor subornationis et meo iudicio rōnabiliter sunt moti. ¶ Nō ob. qō no. Ja. de ra. ꝛ Cy. dicentes q̄ illa nō est tota ratio sed cū adiuncto: qz in eadē instantia ꝛ cora eodem iudice qz meo iudicio imperator nō confiderat instātia sed tm timorē subornatiōis. vñ pro veritate sub tilius inda gāda examinemus leges quas iuriste inducūt. Et primo attende. q. l. fi. ℌ. de testi. modicū aut nihil facit: qz ibi testes fuerant recepti a iurisdictione nō habente. ſz tantū notionem ac minus rite recepti. ꝛ secundū canonistas iterato super eisdē possunt recipi: vt in. d. c. testi. in verbo rite. ꝛ ibi gl. clara. Ité ibi nō recipiuntur parte aduersa precise inuita. sed ea volēte causatur ꝛ electiue vnde in casu nostro nō vrget. similiter text. in. l. eos ℌ. fi. qd aūt. ꝛ ℌ. si quis aūt. sic generaliter loquit q̄ ſz alios clare potest intelligi: ꝛ sic. ſz casu quo timor subornationis cesset similiter lex in efferendis in fi. nihil faciat: ſz limitationē recepit ab ista. Vnde de ista in qua cōsistit fundamentū videamus: mihi apparet q̄ in prima pte facit p canonistis. qz ꝛ iste ter. nō vult q̄ sup antiquo producant: ſz tm sup nouo originē vel cōcretatem habente cū antiquo. In secda pte loquit qñ probationes defuerūt. ꝛ nō interuenerūt. vñ pondera q̄ dicit defuerint ꝛ non dicit defuerāt qz tuc aliqd faceret ad ppositū. In tertia parte facit in eo qō dicit plenior subueniatur lumine ꝛc. Unde dicūt pōdera cōparatiuū ꝛc. Ex quo infert q̄ in prīa cā pleno lumine erat subuentū. ꝛ sic plene probatum. ¶ Sed aduerte p deo: qz hoc comparatiuū pōt faciliter stare. p suo positiuo ꝛ referri ad primum qñ fides non fuit adhibita instō iō succubuit: qz testes nō fuerūt producti vel nō fuit adhibita instō vel pbatū q̄ ille esset notarius: qz tēpus vel tenamus q̄ stet cōparatiue: puta qz actor probauit plene ītēnē suā reus exceptionē. Unde actor succubuit interim in cā appellationis actor replicat cōtra exceptionē puta si exceptio fuit pacti de non petendo. nūc replicat de pacto de petendo vel si pro replicuerat testes nō produrerat. ꝛ nunc replicationē reiecerat ꝛ testes non produxit ꝛ replicationez probat. Et sic primo actio est coadiuuata etiā subuenitur plenore lumine veritatis et sic plenius est probatum quam prime. ¶ Idem potest dicere si fuit opposita exceptio preterptionis ꝛ probata nunc in causa appellationis probatur interruptio que non fuerat opposita

Per hāc lim. sing. istā. l. p gl. i c. ad euidentiā. ō resc. habere iecū tm in pbatiōib⁹ quas non potuit primo proponere sec⁹ si primo potuisset. pduere ꝛ ibi sumet. no. illā gl. ant. de bu. bi facit gl. fi. in. c. pastoralis. ō excep. ꝛ vid ang. ō arc. in. l. admonēdi. ō iureiu. ꝛ ad intellectū vide lud. in l. admonendi. in iūi. cbar. ꝛ qō ibi dixit ale. ff. ō iure in. ꝛ adde qō no. bal. in. l. gñaliter ℌ. de re. credi. et ꝛ no. bſi quod. d. bal. in. l. imittus. in vl. col. ℌ. de pto cur. q̄ ls ius cōe vl statutū dicat qō in cū nullitatis vel ap. nō possint recipi nouę pbationes istud intelligit nisi de nouo emergant. ita. d. ape cōsului seqō reputat vel de no.

Etiā in cā appellationis. Tu dic de hoc vt no. iste. in. l. cos. ℌ. fi qd aūt. nu. ij vſi. secō ārit. glos. ꝛ qō ibi posui i ad di. ad ipsum i vſi. superco. articulo ℌ. de appel.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vel super ea testes non fuerant deducti. ⁊ sic isto ter. bene et subtiliter ponderato apparet quod non probat necessario id ad qđ nostri doctores ipsum allegant. ¶ Nđ ob. tertia ⁊ quarta ratio supra facte qz ex predictis responsio. ac etiam patet quia principalis intentio appellantis est per primo iustificare qđ in principali causa proposuit vel excepit: ⁊ per consequẽs infringere sententiam iudicis: ⁊ eius iniquitatem per hunc modum monstrare ⁊ detegere. vnde istud est consectuium ex primo. ⁊ ita vere sequitur ⁊ illud contentione ordine intellectus procedit. ¶ Et ex predictis concludo quod consilium est istũ ter. intelligere vt canoniste intellexerunt ⁊ etiam aliqui nostri glossatores vt patet in penultima solutione quam ponit ista gl. vel forte et subtilius dicendum est pro opi. legistarum defendenda et super antiquo capitulo p testes probato noui testes in causa appellatiõis possunt produci qz cessat timor subornationis propter priorẽ phationem. Et qz aduersarius dedit causam huic noue productioi vt in hoc exemplo probaui per duos testes quomodo titi⁹ promisit mihi solenniter ex certa causa dare centum et hec in bononia tali millesimo ⁊ tali mense ⁊ die tali ⁊ sententiam reportaui ipse in causa appellatiõis probat qđ illa die non fuit in loco sed in remotis. iurta. l. optimã. ff. de contra. ⁊ cõ. stip. ego super anti quo capitulo alios ⁊ nouos testes produco quoniaz illa die ego ⁊ ipse fuimus in Bononia certe debeo audiri qz timor subornationis cessat qz iam hocidem probauerat in causa principali. Secus autem vbi super antiquo capitulo testes produxisset et nõ probassem qz tunc in causa appellationis super eodem non debeo admitti ꝓpter timorẽ subornationis ac etiam qz aduersarius non dedit causam huic probationi sicut feci in precedenti causa. Et hoc est quod vult ter. in auc. de testib. ℌ. sed qz multi. si hũ ponderetur. Et per istum modum opi. legistarum ⁊ canonistarum ad vnam concordiam reducentur. ¶ Cõcludo ergo sic aut queritur super antiquo capitulo[a] aut super nouo. Si sup antiquo aut nulli fuerunt testes producti: ⁊ tunc nihil prohibet super his pduci vt hic in. ℣. respon. Aut fuerunt producti ⁊ tũc aut non fuerunt rite recepti: ⁊ possunt iterato produci tã ipsi qꝫ noui. vt in clem. test. ⁊ est ratio: qz non dicitur factum quod inuti liter est factum. vt. l. hec conditio. ff. de condi. ⁊ demon. Aut fuerunt rite recepti ⁊ tunc aut probarũt antiquũ capitulum: ⁊ tunc non est necessartum vt ipsi vel alꝫ nunc producantur ad idẽ probandũ si aduersarius nil. ꝑbauit p qđ illi testes repetentur quo dãmodo verũ non dixisse ideo casus iste non attingit dubiuz nostrum. ¶ Sed vbi aduersarius aliquid probauit qđ repugnat ꝓ indirectum illorũ probationi tunc dico super eodẽ semel probato possunt noui testes pduci. arg. huius. l. in fi. in verbo pleniore. ¶ Et duplex est ratio. Una qz aduersari⁹ dedit cãm huic noui probationi ad qđ facit. ff. de test. l. fi. Alia qz ꝑbatio quã fecerunt primi tollit timorez subornationis presumpte quã. l. al's facit. ⁊ vt veritas magis eluceſcat inter ꝓbationes vtriusqꝫ partis que videntur contrarie dic. Aut testes antiqui nõ probarũt illud capitulũ antiquum: ⁊ tunc super eodem testes non possunt pduci qz timor subornatiõis est ne instruat vt suppleant id in quo primi defecerunt. vt in auc. de test. ℌ. sed qz multi. ⁊ ita intelligo. d. cle. testi. Sinautẽ sup nouo capitulo producuntur: ⁊ nũc aut illud est de directo contrariũ. primo ⁊ testes nõ debent admitti. Aut non directo contrarium: ⁊ tunc aut trahit originem ab antiquo vel habet conneritatem cum illo: ⁊ tunc admittunt vt hic. ⁊ in capitulo fraternitatis. extra de testibus. Aut neutruz eorum facit: ⁊ tunc nec testes sunt admittendi vt dic: quia nec capitulum velut impertinens vt hic. ¶ † Quero modo pro huius declaratione quando dicitur nouum capitulum[b]. ⁊ glo. hic varias opinio. recitat. Et primo qꝰ nouum sit quia ius est nouiter post sententiam acquisicũ. qz illud non potest dici in iudiciũ deductum. Sed hoc reprobat glo. ⁊ bene dicit inquantum hoc ius quesitum concernat vel inducat ius excipiendi. Nam exceptiones peremptorie nouiter querite possunt opponi post sententiã vt. ff. de re. iur. l. i. Inquantũ hoc ius quesitũ actionem. pduceret actori quam prius non habebat quia de vtroqꝫ loquitur litera nostra. tunc ista est notabilis glo. que vult qđ nõ sit fienda differentia inter causam principalem ⁊ causam appellationis. sed in vtraqꝫ distinguat aut causa ex qua est quesitum habet retro tractum: ⁊ tunc potest in iudicium deduci. vt. ff. de inoffi. testa. l. et si non mortis. ⁊. ff. de pig. ac. l. si rem. ℌ. fi. ⁊. ff. man. l. si mandauero tibi aut titio. Aut non habet retrotractum ⁊ non potest. vt. ff. ꝺ iu. l. non potest. ⁊ hec no. qz ex bis habes qđ si egi pig. acti. ⁊ succubui: qz non erat satisfactum creditori ⁊ appellaui ⁊ appellatione pendente satisfeci ⁊ obtinere debeo in causa appellationis sicut fecissem in principali si ea pendente ei satisfecissem. vt. d. l. si rem. ℌ. fi. non enim sententia a qua est appellatum absorbet ius offerendi vt no. glo. magna ad finẽ in. l. j. in prin. ff. de acti. emp. ¶ Secundo dixerunt aliꝫ qđ nouum capitulum dicitur in quo res noua separata ab antiqua petitur. ⁊ si prius petebam bouẽ. ⁊ qui a reus fuit absolutus in causa appellationis dico de equo seu capitulo quod equum nihil debet vel si reus fuit condẽnat⁹ ⁊ appellauit ⁊ tunc excipit quam de equo alias fuit absolut⁹ vel quia de equo feci sibi pactum de non petẽdo. Sed ista exempla nullum habent dubium quia de equo nõ erat actus nec de equo erat lata sententia. ⁊ hec vult glo. vsqꝫ ad ver. sed. si super eadem re. ⁊ istum ver. vsqꝫ ad verficulum tertũ dicunt. omitto quia concerni exempla exceptionis ⁊ intentionis prime annexe. ¶ Certio dixerunt aliꝫ quod nouum capitulum est quando in causa appellationis mutat actio ab ea que fuit deducta in causa principali licet ambe quandoqꝫ descenderent ex eodem facto puta si in prima intentaui actionem vi bono. rap. nunc in appellatione deduco actionem furti vel si primo actione. l. a qui. pro arboribus incisis nunc interdicto quod vi aut clam. Et hec in actione in exceptione ponebant isti exemplu. vt si in prima opposui exceptionem pacti: ⁊ in appellatione oppono exceptionem doli sed dicit glo. hec non placet ⁊ notanter loquitur in singulari numero quasi dicat de hoc vltimo scilicet de exceptione. Nam vt sequitur in glo. exceptionem non oppositam opponere possuz vt hic. ⁊. ff. titu. j. l. eos. ℌ. fi quid. Sed exempla de actione ⁊ intentione ꝓposita sunt bona quia in actione proposita debet actor psistere vsqꝫ ad fin. vt. ff. ad turpil. l. i. in fi. Tum quia iudex qui habet pronũciare confirmando primam sententiam hoc facere non posset: nisi si de eadem petitione cognosceret. dicit ergo glos. ¶ Quarto quod nouum capitulum est quando de alia re volo disputare quam in primo. ⁊ intelligo de alia re generaliter loquendo siue mutetur res petita vt in secundo exẽplo de boue ⁊ equo: siue mutetur causa ⁊ actio seu qualitas diuersificans actionem: vt in exẽplis tertio loco positis. Nam si dicunt quidam si ius et actio nõ mutatur nec causa immediate ex qua agitur: licet mediata et remota immittetur: vt quando dixi rem ad me spectare ex causa dominij: vel quasi ex traditione facta ⁊ succubui nunc in appellatione dico ex traditione facta a martino. Nam causa immediata dominũ quod est initium in eadem re non mutatur. et ita debent procedere ⁊ exempla secundo loco posita in glo. in verficu. alij dicunt. ¶ Sed hoc non habeo pro sic expedito quia est incidere in aliam questionem videlicet an in reali quando est proposita causa certa ⁊ singularis dominij sententia absolutoria lata pariat exceptionez rei nisi realis postea proponatur ex diuersa causa: ⁊ tenuerunt glo. nostre quod non. vt not. in. l. j. in princ. in gloss. magna. ff. de eden. qđ etiam tenuit in. l. edita. ℌ. de eden. Quod si verum est sequitur quod nouum omnino censenduz ad capitulum. ⁊ maxime attenta regula quam tradit hic Jaco. de ra. dicens quod nouum capitulum est censendum quando sententia lata super primo non parit exceptionem rei iudicate sup noviter proposito. Ideo appellatio ad illud vim suam non extendit vt hic. facit. ℌ. de pe. here. l. hereditas matertere. ¶ Vbi autem sententia pareret exceptionez rei iudicate seu vires suas porrigeret illud in causa appellatiõis deduci posset vel forte melꝰ. Nam interdum libellus est generalis in domino vel quasi: sed postea in articulis causam vnam tantum prosequãr pure traditionis facte a scio. Et tunc in causa appellationis articulare possum ex traditione facta a meuio quia cum libellus fuisset generalis ⁊ sententia absolutoria generalis pareret exceptionem rei iudicate in omnibus. Sed vbi libellus restrinxit a principio ad certam causam ⁊ certam traditionem tunc in causa appellationis illa mutari non possit nec noua adũci. aliꝫ vt Bartol. et sequaces extra glo. generalius loquentes dicunt quod omnis intẽtio vel articulus coadiuuans actionem in principali causa proꝓpositam dicitur particularis ad antiqua capitula. ideo super bis admittenda est prob. tio. secus si primam actionem nõ concernit seu coadiuuat quia tunc nouum capitulum censetur super quo non est admittenda probatio. ⁊ hoc ex parte actoris. ex parte vero rei dicunt quod omnis exceptio que concernit actionem propositiuam obstatiue dicitur ex antiquis capitulis pendere: ideo admittenda alias secus. ⁊. ff. quod cum eo. l. fi. ⁊. ff. de mi. l. emilius. ibi ex nouis allegationibus per iudicem appellatiõis confirmatur sententia prima. Et circa ista potes videre aliqua exempla nouorum capitulorum que ponit Joan. andr. in. c. fraternitatis. extra de testib. ubi idem tenet quod Barto. hic.

¶ † Expeditis glo. glo. aliqua quero ab extra primo si in causa principali fuit renunciatum omnibus probationibus an tunc in causa appellationis poterunt probationes repeti. ⁊ videf qꝰ non per. l. iij. ℌ. de fi. instru. ⁊. l. postq̃ liti. ℌ. de pac. In cõtrariuz facit qz per cõclusionem factam in causa principali videf probationibus renunciari. vt extra de fi. instrumen. c. cum Joannes. ad fi. ⁊ tamen in causa appellationis producuntur vt ibi. ⁊ in hac. l. Sol. qõ si est renunciatum ad fidem retrahendã id est ad non fa ciendã locum habet prima pars. Sinautem ad finem litis vel cause concludende: tunc secunda pars vera. ¶ Quero secundo an lex

a Sup antiquo capitulo. qđ dicatur nouũ capitulũ et qđ ãtiquũ vltra qđ statiz declarat Sal. vide Spe. de test. ℌ. latis vtiliter. ℣. illõ aũt. no. doc. in. c. fraternitatis. de test. ⁊ bar. i aut. q semel de proba. in pe. col. in vers. quero vtrũ testes super eo qõ nõ. dicerunt. ⁊ dicitur nouũ capitulum vũmõ addaf ali qua qualitas. j. c. ter. est ⁊ ibi doc. i c. cũ cãm. lo vltimo. de rescrip.

b ☞ Qñ dr nouuz capitulũ tu vide hic bar. in. l. aurelꝰ. ℌ. idẽ quesſt. ff. de lib. leg. bal. in. l. ℌ. col. ℣. vers. dic cũ querit. ℌ. de re iud. ⁊ quod no. d. coapo. prece. in ꝟſi. sup antiquo capitulo.

a an lex habeat locum in appellatione ab interlocutoria[a]. Et dicendum est quod non: quia tantum ex illis que acta exhibita fuerunt coraz priore iudice iustificari ⁊ impugnari potest. vt in cle. appellanti. de appel. ¶ Sed notandum qđ Bar. dicit illam clementinam locum nõ habere quando iudex in prima causa non curauit allegantem iura sua audire. Nam tunc non probatũ poterit probare. vt. ff. de mi. l. ait prętor. ℌ. quid tamen. ⁊ est ratio quia stetit per iudicem. vt extra de ap. c. interposita. Idem dicit si noua exceptio vel allegatio oriatur ex facto aduersarij. nã per talem allegationẽ potest impugnari ⁊ iustificari appellatio ab interlocutoria. ar. ff. de pac. l. pactũ. ℌ. qui puocauit. in ratiõe sui. ⁊ arg. ff. de condi. fur. l. si manifestus. ℌ. tandiu. Item dicit si illa interlocutoria sit talis cuius grauamen non possit aliter repari. vt si iudex interlocutus est aliquem torquendũ. ar. ℌ. tit. j. l. si quis pronocatione. Et idem inquit si idem appelletur a secũdo decreto vel ab interlocutoria banni: qz est eadem finalis ab interlocut. ratio que in diffinitiua. ⁊ idem in similibus. vt. l. illud. ff. de. l. aqui. ¶ Quero modo tertio ad declarationem aliquorũ dictorum. ℌ. glo. dicit qđ exceptionem non oppositam opponi Et sentit qđ iz vna exceptio fuerit opposita ⁊ non probata mbi dominus in causam appellationis aliam exceptionem opponere potero quod declarant vltimi. ℌ. nominati dũmodo sit obstatiua actioni quia ex antiquis capitulis ⁊ assertionibus dicitur

5 procedere. Ad declarationem predictorũ. ¶ † Quero vtrũ vẽ ditor conuentus ad rei traditionẽ negans se vendidisse convict⁹ ⁊ condẽnatus appellans qđ possit in causa appellationis opponere exceptionem rei ꝓtẽ non soluti ⁊ dicit Bald. quod nõ: tum quia convictus est de mendacio. ergo ꝛc. vt in auf. cõtra qui prohiam. ℌ. de non nu. pecu. Secundo magis ad propositũ qz hoc est omnino nouum defensionis capitulum nõ dependens ex veteri defensione. ¶ In contrarium facit licet non oriatur: tamen obstatiue concernit actoris intentionez ⁊ ab illa deriuatur ideo debet posse opponi ⁊ in hoc magis inclino. ¶ An autem non audiatur quia convictus de mendacio non insisto modo. sed vide que diximus de hac materia in. d. auf. contra qui propriã. vel an non audiatur: quia hec videtur contraria prime: vide que dicaz ℌ. in alia questione. ¶ Item quero in causa principali reus opposuit exceptionem pacti in causa appellationis opponit exceptionem prescriptionis an possit. videtur qđ sic ꝑ no. hic in glo. Et qz hec exceptio est obstatiua actionis: ergo dz posse opponi. Item quia appellatio extinxit pronunciatum: ergo sicut vtraqꝫ potuisset opponi in causa principali: ita ⁊ nunc in causa appellationis. ¶ Sed Bald. tenet contrarium ex eo qz sicut res causa vel actio non potest mutari ex parte actoris in causa appellationis sic nec ex parte rei potest exceptio mutari cum reus dicatur agere. Item quia natura cause appellationis nõ patitur vt aliquid omnino nouum discutiatur. ⁊ de hoc dicit esse hic casum. Et presertim si in causa prima fuit scienter omissuz. ar. l. postq̃. ff. de petitio. her. ¶ Prima parte teneo per rationes. ℌ. allegatas. ⁊ quia vim concernat actoris actionem obstatiue dicitur ex capitulis actoris originẽ trahere qđ sufficit. Iz ex alia exceptiõe originẽ non trahit nec ei sit connexa. Et ista est intentio huius legis ⁊ pro hoc qz ex nouis allegationibus proceditur. vt. l. fi. ff. qđ cum eo. ⁊. l. emilius. ff. de mino. Et quia fauorabiliores sunt rei q̃ actores. vt. l. fauorabiliores. ff. de reg. iur. Et pro hoc facit quia alias non videbitur aliter differentia inter appellationem ab interlocutoria que ex eodẽ processu tantum est verificãda. vt in cle. appellanti. de ap. ⁊ appellationẽ a diffinitiua cuius contrarium volunt iura. Item qđ fortius est si vna causa in appellã do sit expressa quacunqꝫ aliaetiã non expressa suã appellationẽ defendere põt. vt. l. scio in fi. ff. de ap. Item quia aliter maxima surgit iniquitas qz cõfirmabitur necessario prima suia ⁊ cõpelletur reus soluere nec postea poterit repetere. vt. ℌ. de condi. ind. l. j. ¶ Quero modo quid si exceptio que opponitur in causa appellationis est contraria defensioni quam fecit in causa principali. Exemplũ. Cõuentus negauit se stichũ occidisse convictus ⁊ condẽnatus appellauit in appellatione excipit qđ ad sui defensionem fecit. Queritur an audiri debeat. Bal. dicit qđ non: tuz quia est noua exceptio que non debet admitti sed de hac ratiõe non curo per ea que dixi in precedenti questione. Tum secundo quia he exceptiones seu defensiones sunt contrarie. ⁊ sic in causa principali non possent pure proponi. vt not. ℣. in. c. nullꝰ plu ribus. de reg. iur. li. vi. sic inquit ipse: nec in causa appellationis que rescindit sententiã ego teneo cõtrariũ. Tũ qz simul nõ ꝓponuntur sed tpe diuerso. Tũ qz prima omittit ⁊ nõ prosequitur. ⁊ sic non obstant rationes predicte: sed hz locũ qđ dixi per Ja. de are. ⁊ sequaces. ℌ. de nõ nu. pec. auf. cõtra q. ꝓpriã. ⁊. l. is qui. et. l. nemo. ff. de excep. ⁊ qđ no. glo. in. l. duobus. ff. de excep. rei iudic.

6 † Quero quid de exceptione cõpensationis non oppositem principali an possit opponi in cã appellationis ⁊ vſ qđ sic: qz in executione sñe admittit ꝺñmõ sit liquida. vt. ff. de cõpen. l. si cũ militi. ℌ. i. ergo fortiꝰ appellatiõe pẽdẽte. Cõtrariũ dicit bal. duplici ratione. vna qz habet vim reconuentionis. vt. ℌ. de compen. l. neqꝫ ⁊ reconuentio non habet locum in causa appellationis. vt. ff. de in. l. ℌ. ℌ. sed si iudex. verſi. et quę qꝫ. ⁊ ita tenui. ℌ. de sen. auf. ⁊ consequenter. vbi vide. ergo ꝛc. Alia qz exceptio compensationis non est impugnatiua. ideo non pertinet ad appellationem que pretendit iustitiam vel iniustitiam sententie. vt not. ℌ. de ap. l. eos. in prin. ¶ Quero statuto cauetur quod non audiantur querele bannitorũ. Contingit qꝺ bannitus egit hñc de banno fuit exceptum obtinuit bannitus reus appellauit an po terit excipere in causa appellationis de banno. dixit Bal. quod non qz hec exceptio non impugnat causam: sed personam ideo non admittenda. vt in hac. l. facit qõ no. in. l. si pene. in prin. ff. de condi. in de. Sed quid dicemus si in causa principali de banno excepit sed non probauit nunc in causa appellationis vult itera to excipere ⁊ probare videf qꝺ sit audiendus per banc. l. ¶ Quero a gnatus defuncti egit petitione hereditatis contra spuriuz ⁊ obtinuit. appellauit spurius ⁊ in appellatione excipit de cive le gitimitate cuius instrumẽtum produxit: queritur an possit. bal. dicit qꝺ non: qz venit vt nouus homo. Et subiungit qꝺ etiam nõ potest adhcere exceptionem dolo facis in causa appellationis: qz hec exceptio non venit ex prime litis materia. vt est necesse vt hic. ¶ Or attende hoc non placet: nisi legitimatio facta fuit in vita patris: qz tunc non venit vt nouus homo. Et qz exceptio excludit ⁊ eneruat intentionem actoris: ⁊ sic est de materia prime litis. vbi autem fuisset legitimatus post illius mortem tunc est in cidere in questionem. An legitimatio possit extendi etiam si dicatur in priuilegio ad successionem defunctorum ⁊ recolo me te nuisse quod non vt plene dixi. ℌ. de nau. li. auf. item si quis sine, vbi vide. ¶ † Quero modo cum Lyn. an exceptio dilatoria nõ opposita in principali possit opponi in causa appellationis. et dicit qꝺ non dilatoria iudicũ. vt. l. ita demum. ℌ. de procu. vbi causus. sed an dilatoria solutionis dubitat ⁊ finaliter concludit cuz Jac. de ra. qꝺ possit qz naturam habet peremptorie: vt. ℌ. ꝺ probat. l. exceptionem ⁊ de hoc vide qõ ibi scripsi. ¶ Itẽ querit an i causa appellationis[b] habeat locum reconuentio. ℌ. de hoc remitto ad id quod dixi in auf. ⁊ consequenter. ℌ. de sentẽ. et interlocu. in. iij. q. ¶ Item querit si procu. pro duxit mandatum minus sufficiens. vnde pronunciauit cum non admittendum. ⁊ cuz ab hac pronunciatione appellasset produxit in appellatione

d nouum mandatum[d] ⁊ sufficiens an possit. ⁊ dicit qꝺ sic: qz capitulum non censetur nouum ideo admittendum. hoc mihi placet si queris an admitti debeat ad prosequendum: qz vt quilibet nouius procura. debet admitti. Sed si queris an debeat obtinere vt ex hoc possit iustificare causam suã. ⁊ dico quod non: qz istud mandatum non verificat retro: ⁊ qz appellatio ab interlocutoria debet iustificari ex eisdem actis. vt in cle. appellanti. extra de appe. ¶ Item querit cui incumbat onus probandi in causa appellationis. sed remitto ad ea que dixi in. l. hi qui. ℌ. de appella. ¶ Item querit si reus a quo decem petuntur condemnatus est in quinqꝫ. ⁊ ab alijs quinqꝫ est absolutus ⁊ appellauit ⁊ post allegauit quod tempus renunciauit appellationi. an is qui non appellauerat possit prosequi. ⁊ arguit quod non per. l. si quis libellum. ℌ. titu. i. Contrarium determinat Ly. qz actus appellationis interposite censetur communis vtriusqꝫ: vt. ℌ. cod. l. ampliorem. in prin. hinc est quod appellatore cessante potest victus ingredi et prosequi: vt. ℌ. co. auf. ei qui. in fi. ⁊. j ti. j. l. fin. Et vltimo pro hoc induci. ff. de contrata. l. post mortem. in fi. ad. l. fi quis libellos. non respondet. sed dic qꝺ ibi per errorem appellauit ſm Bal. vt ibi nõ intererat appellatis in reformanda sentẽtia in aliqua sui parte. Similiter non obstat. l. fi inde. ff. de minori. quia ibi est speciale minoris fauore. vel dic qꝺ ibi tractatur de priuilegio extendendo hic de iure cõi ⁊ de actu qui censetur cõis vtriusqꝫ. ⁊ hec sufficiant.

1 ☞ Appellatio quomodo dicatur mori.
2 Error in calculo dierum nocet erranti.
3 Exordium qualiter cause appellationis fit imponendum.
4 Tempus appellationis exercende quando incipiat.
5 Statuta in causa appellatiõis locũ habẽt in cã supplicatiõis.
6 Appellationi an possit renunciari.
7 Renunciatio simpler qñ preiudicet.
8 Statutum qꝺ in causis certis appellari non possit an valeat.
9 Renũciãs iuri appellandi per pactũ an dicatur renũciasse ab interlocutoria sicut a diffinitiua.

Cum anteriorib⁹. Hec lex dividit in quinq̃ partes. Nã prio. pulcet circa appellatiões cognoscẽdas in cõsistorio principis. Scõo in cognoscẽdis in alijs locis seu coꝝ alijs iudicibus. Tertio circa supplicationes interpositas a pfectorũ sentẽtijs. Quarto remouet vnũ dubiuz in renũciãte iuri appellãdi. Scõa ibi: illud. Tertia ibi: ꝑsentaneũ. Quarta ibi: sinaũt pces. Quinta subdividit in duas: qz prio eroidit. Scõo statuit. scõa ibi: sãcm⁹. Scõa subdividit in tres

a Ab interlocutoria. adde bal. i addi. ad spe. facit cle. fi. de ap. ⁊ cle. i. de re iu. in vers. finias. bar. vſ sentire Jsin f. l. eꝰ q ff. de ap. recip.

b Bãnitus egit adde Rellũ i tra. de bãnitis.

c An cã appellationis. adde gl. fi cle. i. de cã pos. in no. ⁊ doc. i. c. i. de mu. pe.

d-d Nouũ mãdatũ Tu vide ꝺ hoc ⁊ pro cle. appellãti Lud. ro. i suis singu. l. ꝺ. peuratoꝛ. vbi de hoc dicto plene.

partes principales. In prima loquit de tpe appellatiōis intimā de vsq; ad .ℌ. in alijs autem. ⁊ ibi secunda in qua loquitur de tempore appellationis introducende vsq; ad .ℌ. si tamen. ibi loquit de tempore appellatiōis exercende vsq; ad fi. ¶Prima pars vsq; ad .ℌ. in alijs. hoc vult tempus appellationis intimande q̄ per l.ℌ.ē.eo.erat varijs ex diuersitate iudicū hic variatur ex diuersitate locorum. ⁊ pro quinq; fatalibus diebus qui per dictaz. l.ℌ. introducebantur. per istum vnus fatalis terminus decem dierum statuitur propter labilem hominis memoriam. hoc dicit.

¶Exponet⁹. ⁊ super eo aliqua colligenotabi. collige ibi nōa ginta tribus diebus. hoc dicit. quia vnus dies additur cuilibet mensi pro suo facili. vnde mensis non excedit triginta dies. Ibi siue semestre de quo in prin. huius. l. dixit. ibi tres priores de quibus prorie dixi ibi occasiōes mortales appellationū. ¶Mo. q̄ appellatio moritur id est finem recipit ⁊ eius vita vltra non durat: ⁊ propter hoc lex ista appellat superius ⁊ inferius illos dies faciles. ibi nec dici nec enumerari. ¶Not. quod casus fortuiti[a] non possunt enumerari. Ibi eundem scilicet appellatorē. Ibi fortune insidias. ¶Not. quod fortuna[b] insidiatur hominī ⁊ facit ei inuisibile bellum cuius ictus prius sentitur quā sciatur ibi ex errore calculi. ¶Mo. q̄ in his que consistunt in cursu tpis faciliter erratur propter labilem memoriam hominis ibi quem officium habuit. ¶Mo. quod error in calculo dierum nocet errantiuno plus quod error notariorum ⁊ officialium bāchi nocet partibus errorem illum sequentibus. ⁊ ideo si notarij actorū minus bene descripserunt dies iuridicos: error ille nō impedit labi terminum vel instantiam cause ⁊ illam practicari: vt hic. iō non exeuntias hoc ab vno tantum: sed a pluribus. ib ivt decē fatales ⁊c. ¶Not. quod est vnus fatalis decem dierum. ¶Opp. glossa de .l. nemo. .ℌ. cod. Soln. quod hec corrigit illam: vel dic melius vt ibi dixi. ¶Oppo. glo. quod hodie annus vel biēnū ex causa: vt .ℌ. cod. aut. ci qui. dicit glo. quod illa corrigit istā vel dic. vt .ℌ. dicam.

In his. Hic secunda regula in qua loquitur de tempore appellatiōis introducēde. Casus. Ubi olim biennium dabatur ad introducendum appellationem in consistorio principis per banc. l. datur annus tam appellatori q̄m appellato si voluerit causam introducere. b. d. ¶Opp. de. l. in offerendis. ℌ. ti. i. So. vt in glo.

Si tamen. Casus. Si in cōsistorio principis causa appellatiōis est inchoata tpibus quibus ius non redditur ipso iure non currit. hoc dicit. ¶Not. q̄ in consistorio principis tempora prosequēde appellatiōis sunt perpetua sicut in curia romana. Super ter. ibi in cadē die subaudi fatali.

Illud. Hic loquitur de appellatiōe exercenda alibi q̄m in consistorio principis. ¶Casus in appellatione exercēda alibi quā in consistorio principis datur annus quo elapso firma manet prima sententia nisi iusta causa fuerit appellatori impeditus quo casu datur secundus ann⁹ in quo omnem suam diligentiam debet facere appellator ⁊ prestādo iudici: vt prosequitur ⁊ in causa appellationis est speciale vt possit absq; litis contestatione ferri sententia. hoc dicit. ¶Or attende quia iste .ℌ. habet aliquas magnas dubitationes. ideo solenniter eas examinabo. ¶† Et quero primo quomodo⁰ qualiter cause appellationis imponatur exordium. ⁊ videtur quod per litis contest. vt in aut. de litiga. .ℌ. si vero initium. Sed gloss. dicit quod quia hic permittitur altera parte absente procedi. et sic lite non contesta. quod non potest ita sumi. ideo dicit quod hic exordiū ⁊ initium sumitur per citationem alterius partis. ¶Non obst. contrarium quia loquitur in causa principali in qua non proceditur lite non contestat. ¶Ibi videtur quod ista litera satis clare decidat hoc dubium. videlicet quando q; conditionaliter. i. per lit. contesta. quando vtraq; pars est presens. Quando q; nō per lit. contesta. sed per citationem partis q̄ altera pars est absens ⁊ non venit. ⁊ isto casu verificatur glos. ¶Et ex his modo no. q̄ partibus presentibus proceditur li. contest. vt hic. et .ℌ. ne lice. in vna eademq; causa. l. i. sed altera absente proceditur lit. nō cōte. ⁊ tūc per citationē ōr initiata: vt in glo. quod facit in argu. vt iudex delegatus dicatur incepisse exercere iurisditionē per citationē partis: videlicet si postea incontinēti moriatur delegans non expiret iurisditio quasi res non dicatur integra. Sz in contrarium determinat glo. in .l. ℌ. ff. de iurisd. om. iu. l. vt li. conte. requirat. sed de hoc remitto ad ea q̄ diximus. ti. mā. l. mādatū. in ver. nūc ad questiōes accedo. ¶† Quero. ij. a quo tpe incipiat tps appellationis exercēde. ⁊ in gl. pronūciat plures opi. ¶Prima est q̄ post lit. conte. incohatam vt sonat ista litera q̄ dicta sit dicta in precedenti questione. ¶Ista sol. visa est periculosa quia cum hodie ad litem inchoandam non currit tēpus vt .ℌ. in aut. utem si multo tempore posset durare. ¶Scōa opi. fuit a tēpore appellatiōis interposite ⁊ pro ista facit ter. .ℌ. eo. aut. ci qui. vbi

appellāti impartitur annus ⁊ si c anteq; appellet: sz q̄n appellauit ⁊ ex die appellationis ⁊ hoc probat litera q̄ postea ibi sequitur vbi patet q̄ lis infra illum annum inchoata infra eodem debet finiri. ⁊ si ille annus transit lite non inchoata firma manet sententia. ergo non a die litis inchoate incipit annus iste. et eodem modo probatur in corpore vnde illa auf. sumitur. ¶Ad hunc ter. respondet glo. q̄ dum dicit annale tps post inchoatā litem preter vt preterijsse noscatur vt clarius hoc est cursum fuit compleuerit q̄ in idem recidit. ¶Tertia est opi. quod si lite inchoauit infra annum: ⁊ postea deserit a tempore inchoate litis habeat annum. si autem litem inchoauit: ⁊ non deseruit vel nūq; inchoauit: tunc a tpe appellationis interposite. Ista mihi valet quia isto casu esset melioris conditionis deserens causam q̄m prosequens q̄ esse non debet ar. ff. de noxali. l. nō solum. ⁊. ff. q̄ vi aut clā. l. seruus. ⁊ he tres opi. sunt in ista glo. ¶Istarum trium opi. secūda cōiter tenetur: sz aliqui voluerūt dicere q̄ de iure cōdicis a tempore inchoate litis currit: vt hic: sed de iure aut. et tu. de his qui ingre. ad appel. a die appellationis interposite vt .ℌ. eo. aut. ei qui. Sed vt legum correctio euitetur cōmodius est dicere q̄ hec secūdū illam intelligatur. ⁊ ad istā literā rīde. vt. .ℌ.

¶Sed nunc insurgit dubium an tunc ter. ille de his qui ingr. ad appel. fit postea correctus per ter. in auf. de iud. .ℌ. appellationes. colla. vj. qui dicit q̄ ante fatales quod intelligit ibi gl. ſ. anni biennū dantur duo menses. ⁊ ibi glos. due opi. pronuntur vna ⁊ prima quod nō corrigatur. ⁊ ibi sit speciale in appellatiōe interposita delegatus a principe vt illi duo menses dentur ad intimandum appellationem ⁊ ad deliberandum per iudicem ad quem an velit recipere vel non. alia et secunda quod. hodie generaliter in quacunq; appellatione dentur isti duo mēses. ⁊ istā vt equam tenuit ¶Dec. ℣. Ey. in auf. ci qui. dicentes quod post appellationem interpositam incipit annus vel biennium currere: sed cursui duo menses anteponuntur. ¶Ex predictis apparet quod ista tempora fatalia nec hodie nec olim sunt bene clarave iure ciuili ⁊ maxime quo tempore incipiunt currere. Et pro tanto propter ista dubia volens declarare tollere decidere vel interpretari facit cle. sicut appellationem. extra de app. ⁊ dixit anni computare a die appellationis interposite quando appellatur a sententia vel presenti grauamine. vel a die illati grauaminis quando a futuro grauamine appellat. et fic illos duos menses nō habet appellator: de quibus .in. d. .ℌ. appel. vnde quando respondebimus ad illum ter. dicunt quidam aliud de iure ciuili. quod mihi non placet nec in practica seruatur. Et attende quia ibi non declaratur ad quid dentur: preterea si bene ponderas illum text. non dat illos duos menses de nouo: sed de maiori tempore quod dabatur illos detrahit. ⁊ ad quid illud maius daretur nescio nisi forte ad intimandum cognoscere debentibus. de ap. vt .ℌ. eo. l. in offerendis. ⁊ ad illam. l. videtur habere respectū sed illud tempus intimandi est hodie sublatum ⁊ inclusum in tēpore anni dati ad prosequendum: sicut ⁊ tempus ad apostolos petendum ℣ presentandū. ⁊ sic de illo curandum: vel quod ibi dicit fatales suum inchoare cursum non loquitur de anno vel biēnio: sed de aliquibus fatalibus antiquis qui non sunt in vsu vel secundum glo. Joan. an. in. d. cle. ficut. quod dicitur in. d. .ℌ. appellationes. post duos menses tempus fatalium suum inchoare cursum. i. inchoatum prosequi ⁊ finiri. Et quia hec opi. clem. vbiq; seruatur in practica ideo ab illa hodie non discedendum. vt cum fatalia quedam que etiam hodie seruantur tibi reducas ad memoriam. vide que diximus. ti. titu. j. l. si appellatione. ¶Quero dicitur hic quod appellatione deserta perinde est ac si non fuisset pronocatum. ⁊ sic retro teneri: sed an idem in nō prosequēte excusationem a tutela. et dicit glossa quod nō: quia ex die quo iussus est gerere tenetur: vt. l. si is qui. ff. de excu. tuto. sed in cōtrarium videtur ter. ff. si tut. vel cura. ap. l. ℌ. ⁊. iij. Sed dic quod hic quando excusationes quas posuit non est prosecutus: ibi quando est prosecutus et fuerunt finaliter reiecte et ab hac reiectione appellauit. nam si appellatio deseratur periculum medij temporis spectat ad eum. ¶Quero ter. dicit quod elapso primo anno cadat ab appellatione: nisi ostendat se summa ope nisum voluisse litem exercere. Quando est hic quod summa ope debeat voluisse hoc fuisse cum illud est summum vltra quod non est progressus: vt supra de summa trinitate in rubrica. et. ff. de rerum diuisione. lege prima ⁊ tamen omne leue impedimentum licet instum est iusta causa vt detur ei annus dummodo impedimētum fuerit causa non perueniendi ad sententiam in primo fatali seu anno vt dixi supra eodem. l. ei qui. Sol. quod istud quod hic dicit de summe opis probatione est hodie correctum vt sic stricta probatio non sit necessaria: sed sufficient protestationes faciende iudici ⁊ apud acta. quod autem sint necesse videtur quod vna per notata per Bartolum in. l. moza. in princi. ff. de vsu. sz doct. communiter dicunt quod plures ita quod appareat quod cum iustantia prosequi voluit. ⁊ ita intelligunt quod de summa ope

hic dicitur

bicōr. arg. eius quod de apostolis petēdis dicitur. ff. de li. di. l. j. Et hec vera lz Joā. an. se inuoluerit in decretali ex rōne. extra de ap. ¶Item quero quid est q̄ hic dicat etiam si per iudicem
a steterit[a] cum hodie nō videatur tempus currere in appellatiōe q̄n stat per iudicē vt .ℌ. e. latem si appellatione. quid dā dicunt q̄ hodie hec per illam corrigitur. sed dic melius vt ibi diximus. ¶Itē quero si secūdo anno stetit per iudicem ōr hic q̄ tempus currit: q̄ appellator cadit ab appellatorio iuuamine ⁊ annectit rōnez qz potest adire principem ⁊ tarditatem iudicis accusare ⁊ bene ficio eius prepotiri. an hec pars sit correcta. respondeo q̄ sic. q̄ tunc secundus annus non currit vt dixi in auf. itez si appellatio ne. dz tñ apparet quod appellator insteterit vt superius dixi.

¶Item quero de quo beneficio principis hic loquatur. rīdeo de bīficio reparationis. de quo dixi. ℌ. c. l. ij. circa prin. ⁊ fic non vult ista litera quod pendente secundo anno vadat ad imperatorem ad tarditatem iudicis incusandam: vt quidam dixerunt qz causam derelinquere ⁊ accusare iudicē coram quo quis dz li
d tigare nil aliud esset q̄m iudicē ꝛtra se puocare. ad q̄. l. quem q̄m nō coarctaret. vt. l. senatus. ff. de offi. presi. ¶Et ex hoc pz q̄ erant bi qui dicunt q̄ iudex delegatus in cā appellatiōis existēs in secundo anno nō pcedit q̄ lapso biēnio appellat nō auditur nisi coram superiore delegante tarditatem iudicis accusauerit ⁊ dicunt Jo. an. hoc velle vī in decre. ex rōne. de appel. Sed eius lecturam nō clare pcipio q̄ hoc velit sed qcq̄ ibi sentiat testator q̄ vidi cōfilium quoddam existens penes dñm ⁊ patruum meū q̄ ab ipso Jo. an. ⁊ Jac. bu. ⁊ a quodam tertio doctore vocato dño Machagnano de azoguidis de bonoñ. simul emanauerat in quadam causa appellationis delegata a summo pōtifice in quo cōsulebrūt q̄ accusatio tarditatis iudicis nō est necessaria vt subueniat appellanti qui pluries fuit protestatus iudici vt pcederet in cā. ⁊ allegabāt spāliter. l. senatus. ff. de offi. pfi. ⁊. l. is qui reipublice. cum ibi no. in gl. ff. ex qui. cau. ma. Et hoc
8 verū: q̄ hic nō loquitur de accusatione pendente lite. sed postvt superius dixi imo hodie propter impedimentum iudicis nō cur
e rit tps vt .ℌ. c. aut. ¶Item quero si instantia cause appellationis est anni vel biēnij ex cā: vt hic. ⁊. ℌ. c. aut. ci qui. an idē ex causa nullitatis ⁊ dico q̄ si q̄n de nullitate cognoscitur vt de inberente. vt. l. quedam mulier. ff. fa. berc. ⁊. l. carmelia. ff. de iure pat. ¶Et dicitur cognosci vt de inberente q̄ simul ⁊ non seorsuz ea cognoscitur. vt not. glof. ℌ. fita. j. l. j. vbi autem de nullitate tantū cognoscitur: ⁊ fic seorsum ab appellatione tūc eius instantia durat triennio: vt ceterarum aliarum causarum. vt. l. properandum. ℌ. primo. ℌ. de iudicijs. Et hec pro declaratione huius. ℌ. sufficiant.

Cui cōsentaneū dit. ¶Casus. Statuta in causa appellationis habent locum in causa supplicatiōis interposite a prefecto pretorio. b. d. ¶Et pro hui⁹ declaratiōe scias
5 q̄ a sententia prefecti pretorio non appelletur sed supplicatur. hodie tamen seruantur que habentur in aut. que supplicatio. ℌ. de prec. imp. offe.

Sinautem partes. Casus. iurī appellādi potest per pactū renunciari ac etiā cōueniri vt certū fatale seruet. b. d. ⁊ notabile ¶No. ex illis verbis illud fatale seruaturum q̄ tps in eā appellatiōis pōt arctare partes ipsarū partiū consensu seu conuentiōe. ¶Sed an prorogari. possit. dic. q̄ sic nōdum finita instātia nō
6 postea vt dixi. ℌ. c. auf. si tñ in medio. Iz aliud instantia cāe principalis. vt .ℌ. de iudi. l. properandū. ℌ. ⁊ si quidem. ¶Op. quod
b appellationi[b] non possit renunciari. ⁊ vt. l. non tantum. ff. de ap. So. ibi in criminali. hic in ciuili. ⁊ hoc q̄ de maiori periculo ibi tractatur. ¶Op. ad idem quod est idem in ciuili. vt. l. ℌ. et. iij. ff. deli. cau. Sol. q̄ fallitur in cā status vt ibi q̄: seruitus equiparatur
c morti. vt. l. quod attinet. ff. de re. iur. ¶Op. quod q̄ in cā criminali ⁊ status possit renunciari: q̄ potest nolle appellare ⁊ ipo vt alio pro eo non appellante remanet sniā firma vt .ℌ. ti. j. l. addictos. ⁊. ff. de appel. l. non tantum. Solu. quod predicta in expssa renunciatione contraria in tacita cursu temporis roborata que a lege recepit autoritatem. ¶Oppo. iij. quia per hoc pactum datur iudici materia iniuste pronunciandi. igitur valere nō debet vt digestis de pactis. l. si vnus. ℌ. illud cum ibi not. Solu. quod pactum hoc non infert nec est verisimile: tum propter iuramentum quod iudices prestant ab initio sui officij: tamē quia ex hoc non euitaret quo minus litem suā faceret. ¶Quero modo ista litera dicit scriptura interueniente quid si scriptura non interuenit dicit glos. idem ex quo. l. ista aliter non procedit annullando ⁊ sic stamus regule vt pactum tantum valeat fine scriptura quantum in scriptura. vt supra de pactis. lege pactus q̄ bona fide. et ita per transeunt doctores vt acquiescēdum. ¶Sz in contrarium facit: quia hic loquitur per obiationes absolutas que resoluuntur in vim conditionis vt digestis de vsur. l. cuicū. ⁊. ff. de conditio. et demonstratio. l. a testatore. vnde deficiēte con

ditione debet deficere dispositis legis si expressum aliud non reperitur per legem cautum. Item quia vbi scriptura interuenit res magis mediata existit. ideo forte lege illa interuenire voluit propter magnum preiudicium quod generat hoc pactum.

¶Quero secundo hic loquitur de vicissitudinario quo neutri parti licet appellare: sed quid si ab vno tantum est factum: puta mutuauit tibi centum reddenda in kalendas Januarij quod
a si non feceris et mihi condemnatus fueris non licebat tibi appellare an valebit. et videtur quod non: quia pactum claudicat q̄ non facit in litera nostra. Sed contrarium vbiq; videntur tenere glos. vt patet. ℌ. de pactis. l. si quis in conscribēdo. ⁊. ff. de pactis. l. pactum inter legatorum et in lege tale pactum. ℌ. qui pro uocauit. et. ff. de postu. quos prohibet. Et pro hoc facit ista litera in fine ibi legum enim austeritatem ⁊c. et hanc partem seruat
7 communis vsus. ¶† Quero tertio hec lex loquitur in pacto qd in simplici renunciatione. videtur quod non valet: quia iuri futuro[c] non preiudicat simpler renunciatio: vt. ff. de acquiren. hereditā. l. q superstitis. ⁊. l. is qui. et de leg. ij. l. fi ita scriptum. ℌ. si sub conditione. et hanc partem teneo: nisi renunciatio fiat in iudicio: quia tunc preiudicat: vt. ff. qui app. licet. l. j. ℌ. si quis prosessus. et ibi glo. bona. ¶Concludo ergo quod per pactum sibi preiudicat etiam extra iudicium factum: sed per simplicem renunciationem non preiudicat nisi fit facta in iudicio. Et ratio diuersitatis est: quia pactum nititur voluntate duorum renunciatio vnius tantum. Item no. in. l. ℌ. de pac. Item quia pactū concernit ius futurum cum semper fiat de futuro faciendo vel
8 non renunciando de presenti. ¶† Quero an statutus[c] ciuitatis
c quo disponitur vt in certis causis non possit appellari valeat necne quidam dixerunt q̄ non per. c. veniens. extra de iureiuran. Sed Rayn. contra quia valet pactum in preiudicium pacisentium vt hic ergo ⁊ statutum in preiudicium statuentium q̄ statutum est consuetudo que ex tacita ciuium conuentione procedit vt. l. sed ea. ff. de legi. Secundo quia a grauamine generali statuti non potest appellari: vt. ff. de ap. rec. l. ñ. ver. ité si ex edicto. et di. xi. ti. j. ⁊ in multis. Tertia quia non interest superioris ex quo ille cuius principaliter interest hoc modo suas lites sopiri voluit. nam ipse sic debet velle: vt. ff. de oper. no. nun. l. j. ℌ. item quere vbi quid verum. et. ff. de decret. ab ordi. fac. l. i. ℌ. j. vbi ingt esse quasi casum huius questionis. Et hoc inquit ipse verum: ni si fiat in derogatione superioris puta si ciues facium statutum q̄ appellare tur ad certos magistratus non ad principem. nā tale statutum est ambitiosum ⁊ ex eo infertur iniuria principi ⁊ iō non valet: vt. c. venientes. in contrarium allega. Bart. autem in repeti. sua in. l. omnes populi. ff. de iust. et iur. in. iij. charta. versi.
c iuxta predicta quero dicit q̄ si querimus de iure canonico pz q̄ potest appellari ad papam omissis medijs: vt extra de appellationi. c. duobus. ⁊. c. sollicitudines. ⁊ tunc non valet statutum: q̄ derogat iurisditioni superioris: vt. d. c. venientes. ¶Si autem querimus de iure ciuili pm quod non appellat omissis medijs: vt. ℌ. ti. i. l. addictos. in fi. et. l. precipimus. ff. de app. l. i. ℌ. fi quis tunc distinguit aut ciuitas que tunc statuit habet cognitionem prime et secunde appellationis quasi dicat per officiales quos ciuitas ipsa elegit tam ad primam quā ad secundam appellationem cognoscendam: ⁊ tūc dicit q̄ statutū vz: q̄ non derogat
d superiori: sed sibīpsis tantum. Aut neutrius earum habent cognitionem et non valet statutum ne superioris iurisditio impediatur. facit. ff. qui appel. non licet. l. i. in fi. Aut habent prime: sed non secunde et tunc dicit q̄ non valet etiam respectu prime: quia si prima locum non habet: nec secunda locum haberet: et per consequens derogaretur iurisditioni superioris ad quē post primam deuolueretur appellatio secunda. nam qui impedit antecedens necessarium dicitur impedire consequens. vt. l. oratio. ff. de sponsa. Sed Bald. isto vltimo casu dixit valere statutum ⁊ secundam effici primam vt per eam scripsi in. l. ñ. in fi. ℌ. ó sentē. ⁊ inter lo. om. iud. sed eius dictum non habet fundamētū. ¶Hic autem super. l. istam reperio q̄ ipse dicit q̄ Bart. tenuit q̄ statutum nō valet indistincte ex eo quia est populus ⁊ vniuersitatibus denegata iurisditio sic statuēdi: tum qz derogat iurisditioni superioris: tum quia iste cause appellationis sunt mixti imperij super quo nō possunt populi statuere: qz nō habent mixtū
e imperium: tum qz si cause essent capitales essent meri imperij. q̄ non est apud populos sed tantū apud principē ⁊ eos quib⁹ specialiter cōcauit. vt dicūt doc. in. l. imperium. ff. de iurisd. omiudi. Ubi autem Bar. hoc vltimum dicat non reperio. nec ipse Bal. recitat. sed inquit istas rationes locum non habere in ciuitatibus que ponuntur mero ⁊ mixto imperio. vel ex pace constā tie vel ex priuilegio vel ex prescriptione de quo notat. in auf. de sen. ti. ℌ. nulla. Rationem subiungit quod in casu quo statutum valet non prohibetur supplicari. vt in auf. que supplicatio. ℌ. ó preci. imp. offe. adde quod predicta non haberent locum vbi statutum per superiorem esset confirmatum. Item etiam in casu quo ciuitas haberet cognitionem prime et secunde appellatio-

a ¶Casus fortuiti. Qui dicātur casus fortuiti. vide bal. in. l. q̄ fortuitis. in. j. col. i ff. his p̄missis. ℌ. de pig. ac. ⁊ adde q̄ nō debet imputari alicui in spe. ó iu. ℌ. spāliu vero. ℌ. illud autem. et seq. ⁊ quo casus fortuit[a] possunt ē spe. de pig. i pnc. ver. ℌ. qualr. ⁊ ℌ. sc. bar. in. l. scire. ℌ. sufficit. ff. ó ercu. tu. l. ij. ℌ. qō dixim⁹ si qocau. ⁊ cōsi. iij. ℌ. parte.

b ¶Fortuna. Ald derit q̄ fortūāz bona ⁊ mala ſz i dubio accipitur i bonā ptē bart. l. is q̄ aliena. ff. de acqui. rer. do.

c ¶† Lite cōtestata an in appellatione requirat litis ℌte. vide arch. in c. j. de iura. calū. lib. vi. Spe. in ti. de libel. 2ceptio. ℌ. nūc dicendū. ver. nunqd in cā appellatiōis ⁊. d. de Rota dec. iij. in nouis.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

nis nõ haberet locum dictum Bar. vbi hec conditio esset ciuitati seu eius officialibus per superiorem permissa non licet concedat vt eligant officiales qui de hoc cognoscant non propterea dat eis potestatem minuendi appellationes nec derogandi iuri appellandi de iure communi cõpetenti. ¶Item sunt opiniones quod licet ex priuilegio ciuitas haberet a principe merum ⁊ mixtum imperium non propterea posset statuere ne ad concedentem appellaretur. nec iuri appellandi ideo solum consiliandum est an per se ⁊ proprio iure ab aliquo superiore non dependente hanc iurisditionem habeat: ⁊ tunc possit ⁊ non aliter. ¶Ad rationes Ray. nullus respondet. sed dic quod pactũ non preiudicat iurisditioni iudicis ad quem quominus cognoscat de iuribus pacti appellationis. sed statutum sic. ⁊ ideo isto casu non sunt parificanda. Secunda ratio non infert in proposito. Tertia magis vrget. sed dic quod principes idem debet velle quod ipsi litigantes dum velint modo legitimo non illegitimo per quem attingatur eius iurisditio. preterea non tantum ciuibus ⁊ bis qui de populo illo preiudicaretur sed etiam ectraneis ibi fibi ius reddi petentibus. ¶†Quero penul. an qui per pactum renunciauit iuri appellãdi intelligit solum renunciasse iuri appellandi a diffinitiua an etiam ab interlocutoria et gruaami ne dicit Bal. quod q: renunciatio est generalis qõ in omnibus preiudicat. vt. ff. qui. app. non licet. l. i. §. si quis professus quod sequor. ¶Quero vltimo an qui renunciauit appellationi intelligatur renunciasse iuri dicendi sententiam nullam et videtur quod sic quia appellationi nullitas inest vt. ff. fa. hercis. l. quedã mulier. ⁊ de iure patro. l. carmelia pta. ergo ⁊ ei renunciasse videtur. argu. l. labeo. ff. de pac. ⁊ l. solutur. in prin. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. In contrarium q: diuersa sunt iura ideo per renũciationem vnius non intelligitur alteri renunciatum. vt. l. si domus. ff. de serui. vrb. pre. Istam secundam partẽ teneo vbi secus ab appellatione nullitas deducatur in iudicio. Secus si simul cum a ppellatione: quia tunc modo sic deducendi videtur renunciari per iura in prima parte allega. facit quod dixi. §. eadl. §. aliud in fi.

¶Quãdo prouocare non est necesse. Rubrica.

¶Continua rubricam in glo.

☞Sententia contra sententiã qñ sit nulla. ⁊ nu. 4.
Iudex qui primo protulit rem non esse meam potest demũ pro nunciare eam esse meam.
Sententia que contra prestitum iuramentum fertur quando valere dicatur.
Sententia lata secunda an valeat lata contra primam.
Sententie contrarie eodem tempore late an valeant.
Forma pronunciandi appellationem iniustam.
Sententia ipso iure nulla an possit validari.
Appellatio sub hac forma dico sententiam nullam ꝛc. an valeat.
Executio sententie si petatur de eiusdem nullitate opponi põt.

a ¶Vtam sententiã. a Prio allega ⁊ rationem partis repetit. Secundo illam fore bonam ostendit dummodo probari possit. secunda ibi: cuius rei. Casus. contra sententiam que transiuit in rem iudicatam pronunciari nõ potest. ideo a pronunciato appellari opus non est. b. d. ¶†Nota
b quod sententia contra sententiam b de qua fuit oppositum ⁊ pro batum non valet ipso iure. ⁊ hoc vult concludue. l. ista. ⁊ non habetur alibi. vt ex dicendis. j. apparebit. ¶Item quod a sententia nulla appellatio non est necessaria ⁊ hoc vult. l. ista alias non faceret ad titulum. ideo in fine litere dic. ⁊ sic nõ est necesse appellari vt conueniat rubro. ¶Quero ante omnia cum gl. infi. que est ratio sic decidendi in isto rñ. vt litium sit finis vt. §. de no. C. compo. in prin. de iud. l. properandum. in prin. Item quia prima fuerit sententie imposuit ⁊ effectum cõsummauit. ideo om-
c nem alium finem imposuit ⁊ effectum excludit. ¶†Quero pro declaratione litere de exemplo. ⁊ dicit glo. in princ. quod egi rei ven. ⁊ iudex pronunciauit rem meam non esse. Istud exemplum non placuit Jacob. de are. quia tunc sententie non sunt contrarie: sed compassibiles: quia possibile est vt tunc sim dominus qui prius non eram. sed hic litera loquitur de contrariis ergo ꝛc. Sed dicunt defensores glo. quod hec litera debet intelligi quãdo secundo est pronunciatũ super eodem et vnico dominio quo primo ⁊ super eadem causa dominij. vt. ff. de excep. rei iudic. l. si a te. ¶Or attende vterq; potest dicere verum secundum causas

repulsionis que fuit causa prime sententie. negatiue verbi gratia egi rei vendi. tanq; dominus ex causa legati mihi a titio facti de tali re legatum fore conditionale ⁊ conditionem nondum euenisse vnde absoluit: q: non sum dominus postea cum conditio euenit nouiter ago ex eadem causa iudex illud condemnat: q: sum dominus certe sententie iste sunt compassibiles. et valebit vtraq; prima vsq; ad tempus superuenientis dominij. secunda posteriora ⁊ ita intelligatur Jac. de are. ¶Potest ⁊ aliter exemplificari puta si dixi me dominum ex donatione ⁊ traditione facta a seio tali tempore iudex quia nõ probaui pronunciauit me dominum non esse postea in noua petitione ago ex eodem modo et ex eadem causa iudex pronunciauit me dominum esse tunc ista est contraria prime ⁊ procedit exemplum glo. Et secundus hoc exemplum glo. ista vult quod hec secunda sententia et contraria prime non valeat. Confirmatur ex quodam dicto Bal. dicit enim qõ non presumitur dominum superuenisse huic agenti: cũ prius fuit alterius sine facto illius non procedit. tab alio vt. l. id quod nostrum. ff. de re. iur. Et q: alias in reali non obstaret exceptio rei iud. contra. l. si ad exhibendum. ⁊. l. si quis rem. et. l. si quis cum totum ⁊. l. si matre. §. eadem. ff. de execut. rei iudic. ¶Sed quero an possit hec. l. exemplificari in actione personali ad certam speciem vel quantitatem. ⁊ dic quod sic dummodo ad idem ⁊ ex eadem causa ⁊ actione agatur. dummodo non mutetur etiam persona ꝛ dicitur nõ mutari etiam si prima egit principali in secunda eius procur. quia eadem persona cẽsetur ⁊ hoc vult gl. si. in fi. Idem dico si heres eius petat: quia censetur eadẽ persona cum defuncto. vt in aut. de iureiu. a mo. pre. in princip. sed quod sententia contra sententiam valeat inducit glos. ff. que sen. fine ap. rescin. l. i. ⁊ glo. i. omisso ver. sed quid. vsq; ad ver. in casu. soluit quod ibi in secunda instantia fuit opposita exceptio rei iudicate. ⁊ super hoc dubium fuit pronunciatum non fuisse iudicatum. ideo sequens sententia contra primam vz: q: hec in terlocutoria. media illius exceptionis reiectitia illam rescissit et enervauit ⁊ elisit ideo tenet. ¶†Dp. ad idem. nam sententia
3 contra iuramentum prius prestitum vz. vt. ff. de iureiu. l. nam et postea. §. si damnetur secundum lec. secundam ergo ⁊ cõtra sententiam imo fortius: q: maioris autoritatis est q̃s res iudicata vt in. l. ij. in eo. ti. So. vt in glo. ij. post prin. q: vz contra iuramentum: vt ibi: sed non contra sententiam: vt hic. Et in contrario dicit glo. quod in bocest maions potentie sententia q̃s iuramentum: sicut ⁊ in alijs multis casibus notatis per glo. in. d. l. ij. Et adde quod ratio potest esse: q: sententia sequens ordinatur ad tollendum iuramentum antecedens: sed sententia ad tollendum sententiam primam non est ordinata: nisi feratur super illo indicato vt dixi in precedenti contrario. Item per iuramentũ nõ finitur instantia sed per sententiam fic. ¶Hunc ab extra op. nõ. quod sic sententia iudicis videlicet contra dispositionem legis dummodo error iuris non sit expressus in sentẽtia. vt. j. l. pro ria ma ergo fortius contra sententiam que est minoris autoritatis q̃m. l. pscripta. so. fm Bal. hic spãle vt fit litium finis vt in rõne decidendi dixi. ¶Oppo. iij. ⁊ ab extra snia cõtra maiores lata vz ⁊ peremptorias excepti excludit sibi imputaturo q nõ opposuit. vt. §. sen. rel nõ pos. l. peremptorias. ergo ꝛc. cuz exceptio rei iudi. sit peremptoria. sol. qõ hec. l. dz intelligi vbi de pria sentẽtia opposuit ⁊ de eo probauit vbi aũt nõ opposuisset vel nõ probasset q: paria sunt. vt. l. in le. ff. de contraben. emp. hz locũ. l. cõtraria. Et probatur hec solutio extra de iud. c. inter monasteriũ. ¶Op. v. ad idem de. l. eos. §. de ap. vbi snia cõtra sniam vz sol. ibi remedio appellationis prima fuit rescissa. ideo illo remedio prima snia põt ferri in appellatione isecũ. ¶†Op. vi. ad idẽ q̃ snia 3 sniam valeat vt. l. duobus. ff. de ex. rei iu. dicit Bul. q̃
4 hic prima fuit absolutoria ⁊ seõa condẽpnatoria ibi eõtra prima condemnatoria. a secunda absolutoria. ideo ibi secũde magis fauetur: q: fauorabilior. Mihi apparet quod illa. l. nihil obst. quia hic est casus quando idem est actor ⁊ reus in vtraq; causa ⁊ quando idem ius in eadem causa deducitur in vtraq; ibi vero actor in prima est reus in secunda ⁊ econtra ⁊ quilibet cr pro prio iure egit. ¶Sed opponi potest. vij. de notatis per glos. in dicta. l. duobus. vbi si primo egi contra titium ex certa causa et obtinui ⁊ postea iterato ad idem ex eadem causa ago contra eundem ⁊ succumbo valet hic secunda contra primam ⁊ tunc Solu. Bul. posset procedere. Vel dic quod subest quid imputetur ei qui imputato agit quia a sua victoria recessisse videtur ⁊ sic ⁊ hic fi reus de prima sententia. ⁊ si de victoria sua non opponit valebit secunda sententia contra eum vt in quarto contrario dixi. ¶Op. viij. ad idẽ de. l. impator. ff. de re. in. gl. extra de re iu. c. inter monasterium dicit q: ibi fallit in causa publica. sed ibi nõ fallit. q: ibi per restitutionẽ in integ. rescinditur prima sentẽtia vt dixi in. l. sub speciem. §. de re in. ¶Oppo. ix. ad idẽ de. c. latore extra de re iud. vbi sententia contra sententiam valet. So. quod ibi sententia prima: quia contra matrimoniũ lata nullo tempore

a tempore transit in rem iudicatam a ideo secunda contraria: quia pro matrimonio lata valet hec prima transiuit in rem iudi. ⁊ finem imposuit liti. ideo secunda contraria non valet. ¶Opp. x. ad idem de. l. fin. §. de sen. que sine cer. quan. Solu. qõ ibi prima fuit ipso iure nulla. ideo nimirum si tenet secunda illi contraria. hic vero fuit aliqua ⁊ transiuit in rem iudi. qõ illa facere non potuit ideo ibi secunda tenuit. ¶Oppo. xi. quod nullo casu ex pdictis sententijs prima retractari possit. ⁊ sic secunda valere non debet vt. §. sen. rel. non pos. l. i. in prin. Sol. qõ illa concordat cũ ista. ⁊ sic illa fallit sicut ista in casibus superius alle. Alij volunt qõ in eadẽ instantia non possit q: functus est officio suo vt. l. iudex. ff. de re iud. nisi prima foret ipso iure nulla. vt. §. quõ ⁊ quando in. l. si presses. sed in diuersa instantia potest vt in. ll. §. contra
5 istam. l. inductis. ¶†Hunc circa predictas opi. concludendo
b possumus sic dicere cum queritur an secunda sententia b contra primam lata valeat: dic aut prima est ipso iure nulla ⁊ sic secunda est aliqua ⁊ prevalet secunda licet prime contraria. vt. l. fi. §. de sen. que sine cer. quã. vbi casus notandus. Aut ecõtra prima est aliqua ⁊ secũda in seipsa nulla. ⁊ prevalet prima. Aut vtraq; nulla ⁊ vna non prevalet alteri. sed in sua nullitate permanet. Aut vtraque est in seipsa ⁊ respectu sui valida sed dubitatur an secunda reddatur nulla propter primam. ⁊ iste est casus noster quo casu dic. secunda contraria prime est lata ex officio sine noua petitione ⁊ noua instantia ⁊ tunc secunda non valet: q: per primum est finitum iudicis officium in eadem causa. vt. l. iudex. ff. de re iudi. ⁊ ita potest intelligi. l. i. §. sen. rescin. non pos. Aut secunda est lata ex noua petitione ⁊ noua instantia: ⁊ tunc aut prima fuit condemnatoria secunda absolutoria aut econtra prima absolutoria secunda condemnatoria. aut vtraq; condemnatorias vel vtraq; absolutoria. Primo casu valet secunda contra primam quia qui egit secũdo videtur renunciasse victorie quam obtinuit in primo iudicio. ita intelligatur quod dixi. vt in. vij. cõtrario. ⁊ qõ not. in. l. duobus. ff. de excep. rei iu. Secundo casu
6 babz locũ ista quo casu dic aut prima est lata sup tali re q̃ nullo tempore transit in rem iudicatam vt absolutoria in causa matrimoniali. ⁊ tãc secũda illi contraria vz ⁊ prima annibilat fauore matrimonij qõ non potest separari vt in. l. lator. extra de re iud. ⁊. §. in nono cõtrario. ¶Aut prima est lata super tali re qõ ius facit ⁊ in rem iudicatã transit: ⁊ tunc aut prima erat iam ⁊ pri? rescissa quã ferret secunda: ⁊ tunc valet secũda fine rescis. prime fic facta remedio restitutionis in integ. vt. ff. de re iu. l. imperatores ⁊. §. in. vij. contrario. siue remedio appellationis. vt. §. de appel. l. eos. vt in. v. contrario siue remedio pronunciationis et sententia qua pronunciatum est negatiue super primo iudicato valet iudicatũ nõ fuisse. vt. ff. que sen. fine appel. rescin. l. i. et hic in glo. ⁊ dixi. §. in primo contrario. ¶Aut prima nõ erat prius rescissa quando fertur secunda: ⁊ tunc aut in hoc secundo iudicio nõ fuit oppositum de absolutoria prius lata: ⁊ tũc vz secunda ei cõtraria. ⁊ sibi imputet reus qui nõ opposuit. vt. l. peremptorias. §. sen. rescin. non pos. ⁊ est casus in. c. inter monasteriũ. extra de re iudi. Aut in hoc iudicio fuit oppositum de absoluto ria prius lata sed nõ probatũ ⁊ adhuc idẽ q: paria sunt nõ esse ⁊ non apparere. vt in. l. fundi. ff. de contraben. emp. ⁊. d. c. inter monasterium. in verbo ostensa. Aut de ea fuit oppositum ⁊ probatum ⁊ iste est casus noster notabilis ⁊ singularis qui non est alibi quod tunc secunda sententia nõ valet ipso iure ideo nõ est necesse vt appelletur ab ea. vt dixi in. iij. contrario. ¶Et ex his no. qõ non operat tacita reiectio exceptionis peremptorie que fit per sententiam contrariã. vt. l. peremptorias. §. sen. rescin. nõ pos. ⁊. l. i. §. de ordi. cog. quantũ operatur expressa rescissio prioris sententie qua pronũciat iudicatũ non esse vt. §. dixi. ⁊ pbatur in. l. i. ff. que sen. fine app. rescin. sic ⁊ alias aliud est non admittere compensationem aliud ipsam reprobare causa adiecta q: facta de non debito. vt. ff. de compen. l. qõ in diem. §. fi ratione. Tertio casu qñ vtraq; est condemnatoria vel absolutoria aduerte quia aut vna ex condemnatorijs est pro vno ⁊ alia pro
7 alio ⁊ quelibet ex diuersa causa licet respectu generis possit dici eadẽ ⁊ tunc vtraq; valet in se: quia non sunt directo cõtrarie. 3 illa pferat que est lata p illo qui habet potiora iura vt. l. duob? ff. de excep. rei iudi. vbi casus vt dixi in. vi. cõtrario. Et idẽ dico vbi absolutoriarũ vna est pro vno alia pro alio: q: ibi dẽ cadẽ ratio qñ cã est diuersa aut vtraq; cõdẽnatoria vel absolutoria et p vno ⁊ eodẽ facto ⁊ cã: ⁊ tũc habet locũ questio hic formata in glo. j. de qua statim subijciã. ¶†Quero igit modo qd fi cõcordat scõa snia cũ prima. ⁊ sic sunt similes. dicit gl. qõ valet scõa: q: nõ est isto casu p hibitũ. ⁊ omnia dicunt licere que nõ apparent p hibita vt. ff. ex qui cau. ma. l. nec nõ. §. sed qõ ⁊ cis. Sed attende de q: gl. transitorie tunc videt sentire cõtrarium. ff. qõ me. cã. l. si cũ exceptione. §. hec autem actio. in glo. magna. ⁊ istam partẽ tenuit Ja. de ra. licet de glo. illa nõ fecerit mentionem ⁊ mouet ex eo q: eadẽ est ratio que qñ vna est contra aliã vt sit finis litium.
c Itẽ q: sententia debet ferri de re dubia: q: finẽ debet imponere. c

cõtrouersijs. vt. ff. de re iudica. l. j. sed omnino res non est dubia sed certa. ergo ꝛc. ¶Hanc partẽ videt tenuisse Jac. bu. ex eo q: aut iudex secundã tulit ex officio in eadẽ instantia quia tulit primam: et non potest: q: iam functus est officio. vt. l. iudex. ff. de re iu. Itẽ ex quo tenet sententia finitur instantia. vt. ff. de fi. l. grece §. et post. et. ff. iudi. fol. l. cũ apud. ⁊ sic fine instãtia reperitur lata contra. l. properandũ. §. de iud. ⁊. l. prolatã. §. de sentẽ. Aut vult ferre ex noua petitione ⁊ noua instantia ⁊ etiam cum iudex non possit contra primam vt hic sequitur necessario fin primam qõ est cõtra. l. qualẽ. ff. de arbi. et sic valere nõ debet. Sed multi trã
a eunt cum gloss. hic posita et hoc quando ex noua petitione et ex noua instantia conficientes qõ effectũ prime sententie nõ auget nisi respectu prescriptionis. ⁊ mouentur per. l. qui bis. ⁊. l. si dari ff. de verb. ob. ⁊ hoc etiã sequitur Bald. ¶Non ob. ratio Jac. but. d. l. qualẽ. qõ ibi in arbitrio. aliud in iudice ordinario. vt. l. si conuenerit. ff. de re iudi. ¶Non ob. qõnõ imponit finẽ cõtrouer sie: quia imo ponit ⁊ forte negatur respitus iudicata vel si producatur sententia ⁊ forte negatur valida vel deducendo rem ad practicam si prima fuit absolutoria et iterato agat actor ⁊ reus citatus est litem contestatus et postea sententiam produxit in vi peremptorie. ad alium effectum non producit nisi vt pro seferatur sententia. igitur aliam illi cumulari petit. et actor petit pro se ferri. reus igitur qui pro se reportat aliam habet quod petit. ideo illam infringere non potest. nec actor potest conqueri q
b huius rei fuit causa. ¶Non ob. quod trãsactio super sententia indubitata non valet. vt. l. eleganter. §. si post. ff. de condi. inde. qz illi detrahit finis. Sed in casu nostro secunda sententia non detrahit optime imo illã cõroborat et eius effectũ augmentat
7 respectu prescrip. vt dixi. ¶Quero. ij. ab extra. quid si due sentẽtie cõtrarie reperiantur late eadem die: nec appareat que prior neq; posterior nec ex verbis colligi potest. dicit Bart. quod neutra valet instar duorum testamentorum contrariorum. de quibus not. in. l. edicto. §. de edic. diui adria. tollen. secus inquit si similes essent. ¶Quero. ij. ab extra. quid in arbitrio d qui tulit duas contrarias sententias. dixit Jaco. de arcti. idem quod in iudice arbitrario. vt. l. i. §. de arbi. quod fatetur Bald. nisi in compromisso esset enim data facultas laudata reuocanda. nam tunc si dies compromissi non exuerant. nec decem dies a prima sententia transierint ita quod prima sententia nõ põt dici cõfirmata. tunc inquit quod secũda prevalet. ¶Quero ab extra statutum est in ferraria quod victus in malefitijs semper debeat condemnari in expensis ⁊ nihilominus pro condemnato habeatur ⁊ si potestas victum absoluit ab expensis propter iustã causam litigandi ⁊ antequam discederet a bancho sibi monstrato statuto reuocauit absolutoriam ab expensis ⁊ illum condemnauit. queritur an secunda prevaleat prime. ⁊ post varias allegationes fuit conclusum qõ secunda prevalet propter verba statuti ⁊ nihilominus pro condẽnato habeatur p que verba datur intelligi qõ lex condemnauit cum ipso iure. vnde cõdemnatio. l. iuris intellectu precedit absolutoriam iudicis. vbi autẽ illa verba non essent in statuto tunc vidẽdum esset an sententia lata super expensis esset diffinitiua vel interlocutoria. ⁊ si interlocutoria an talis que possit reuocari vel non de quibus dic vt dixi. §. de sen. ⁊ interlo. l. post sententiam. in verfi. ad quodcunq; responsum ꝛc. ¶Modo reuertor ad glos. ⁊ quero pone quod appellatur ab ista secunda sententia contraria prime que non valet an per appellationem confirmetur. et respondet glos. ij. quod non. vt. l. si expressim. ff. de appel. ¶Nec obst. ff. rẽra. ba. l. iij. §. fi. quia dicit glo. qõ ibi fallit. sed dic melius qõ ibi non cõ
c firmatur quia erat in se valida sed extra personam litigantium ad ratam habẽtem trahitur vt ibi. fic ⁊ in. l. §. j. de filiofa. ⁊ quẽ admodum pater pro bis teneatur. lib. r. que eodem modo videtur obstare. ¶Hunc igitur quero fi non cõfirmatur quomodo pronunciabit iudex appellationis. Respondet glo. qõ pronun-
d ciabit appellationem iniustã adiecta causa quia snia est nulla. ¶Sed tũc quero qd si simplr pnũciauit appellationẽ nõ rene re ⁊ cãm nõ adiecit. Rñ. gl. q: tũc cõfirmari vt sn ia quasi de nullitate snie que tacite inerat in appellatiõe fit disputatũ ⁊ tacita causa nullitatis fit reiecta. vt. ff. fa. ber. l. quedã mulier. Sz attẽde quia glos. non bene dicit fm doc. quia hec verba pronuncio appellationem non tenere non inferunt confirmationem snie que erat nulla. imo stant simul cum nullitate ⁊ illam potius inferunt q̃m sz appellatio non tenet: q: snia est nulla. Et iste intellectus vt benignior ⁊ proclivior seu congruentior est eligẽdus ⁊ tenendus. vt. ff. de legi. l. benignus. et. §. de condi. insert. l. cum patrẽ. Secundo q: intellectus contrarius nõ infert necessario ex verbis ergo non approbandus. vt. §. vnde cogna. l. nõ ob
8 hoc. ¶†Sed vltra quero de alia forma pronunciãdi puta dixi appellationem iniustam ⁊ vltra nõ adieci. ⁊ rñdetur qõ Dy. vt fertur dixit qõ si de nullitate fuit dictũ in appellatione vel postea disputatum cozã iudice tũc cõfirmetur quasi causa nullitatis reiciatur. Aut nõ fuit disputatũ nec dictũ de nullitate tunc nõ

a Trãsit inrẽ iudicatã adõ ter. i c. dilecti. i fi. ô ele gloss. in. c. i. §. cee phẽ. bosi. in sum ti. de re iudi. i. §. quot sunt ci? sp e cies. §fi. §. nũqd est hoc sp ãleverũ cardi. i. c. ficut no bis. de cesta. Domi. i. c. ordinarij. §. i. de ofi. ord. li. vi. abb. i. c. cũbertol dus de re iud ang. cõsi. cccvi. i cip. in qõne ppo fita. ⁊ Ju. ro. 2si. cccl xvij. incip. cir primũ eõsultatio nis articulum.
b ¶Anfecõa snia. ⁊ qd si secũda snia fit lata ercõsensu partiũ videgl. et ibi bar. in. l. si diuersa. §. ô trãsit ic. ⁊ ibi vid p Bal. et intellige istã. i. l. fm Bal. not. ff. qñ ipi snie fuit cp posita exceptio rei iudi. ⁊ pbata vz de prima snia als secũda snia tenere nõ qõ no. ano. qp dicta fallit i interlocutoria ãte mr als nõ possit corrigi tũ ex 3sen su ptũfic vt not. bal. i. d. i. fi diuersa. ⁊ adde bal. i. l. si posi snia z. §. sen. ⁊ qp cõsensus partiũ nõ operet tenet in. l. j. ad fi. §. sen. rescin. non post
c ¶Finẽ debet ipo nere adde ter. i. c. finẽ litiũ. de vo lo ⁊ contu.
d ¶Quid in arbitro. adõ bal. i. l. si diuersa. §. de trãsac ⁊ Bal. in. l. si post sententiã. §. de senten.

Universidad de Deusto
Biblioteca

confirmetur arg.l.duobus.ff.l.si ex testō. ff.l.si cū argentuz. ff.de except.rei iud. Sed hec opi.est contra glosl.in.l.si expressim.ff.de ap.que dicit q nō cōfirmat.& hec opi.mihi videt verior quicqd dicat vel sentiat Bar.in.o.l.si expressiz.moueor ex eo qr cuz sup ponam⁹ sententiam a qua appellatū fuit ipso iure nullam.et in appellando insit tacite suppositio nullitatis.vt.o.l.quedaz mulier.ff.de iure pat.l.carmelia.sequit qō semper dicere videt ex ordine intellectus ipsam nullam: & si qua est iniusta & iniqua. Modo sic cum de sententia iudex nullam facit expressam mentionem sed de appellatione tantum:qr appellationem dicit iniustam dupler sensus ex verbis potest colligi.vnus vt sit iniusta quasi superuacua: qr sententia fuit nulla.vt.l.& constat.ff.de ap. alius sensus est vt sit iniusta non respectu interpositionis suj ipsius sed respectu sententie que fuit iusta. Modo cū per vtrunq; intellectū possint verba confirmari ille intellectus debet recipi qui magis est consentaneus legi.sed iste magis est consentaneꝰ legi vt appositio sit iniusta.quia sententia fuit nulla ergo ꝛc.

a ¶ Si vltra dicit an hoc expresse facere poterit vide bar.hic in.l.ō.& addc bal.in.l.ō.& io.an.post spe.in add.i.l.ō. vt autē versi.vbi autē dicit Ja. de ar.diuisse iudex appellationis debere sic pnūciare dicosniaz nullā appellationē ex abundāti interpositam, & ita ēt dicit pōtecrey.i.l.eos.ff.de app.

b ¶ Dico sniaz nullā.an valeat libellus si dico sniam nullā & si qua est appello.vide per bal.in.l.i.de fur. & vide bar.i.l.cūq. ff. si aduersus rē iu.tadō ol.cōsi.xij.

c ¶ Od instantiā cāe.addebar.hic & in.l.si expressiz. ff.de ap.& bal.cō si.eccl.xxiij.

d ¶ Si de nullitate ipsi⁹ ꝛc.tu vid de bbar.in.l.sier ffsim.& ibi meli⁹ p Jmo.ff.de appel.fa.qō no.bal in.l.fina.ff. vbi & apud quem & hic numexxiij.vſ.itē quero an is cui.& barto.in.o.l.si. & bal.i.l.pscriptione.ff.si cōtra ius vel vti.pub.

e ¶ Quero cū gl. si ille p quo est lata sniā petit p se iterum iudicari & ipsiuz ferf sniā an valeat bñ facit tex.l.i.amplioꝛē i pn.& qō ibi dixit alexā.post bar.ff.ti.i.& vide qno.bar.i.l.post sniaz in.i.col.ff. sēnten.

loco & tpe & parte citata ferf.vt sicut iudex in eadem instantia si prima nō erat peremptа potuisset vel in noua instantia ex nouo libello potuisset.vt dixi in.o.l.si vt proponis.ita iudex appellationis eius loco substitutus possit.& pro hoc induco.l.titianus. ff.quod cum eo. Item alio respectu cōfirmatur prima quia amplius de nullitate eiusdem non debet audiri. vt.l. superius allegat. Aut de nullitate non fuit disputatum nec plene cognituz in hoc iudicio & tunc dicuntq; non confirmatur prima licet causa nullitatis insit in appellatiōe vt.o.l.quedā mulier.& o.l.carmelia.quod ego etiam fateor. sed dico quod respectu alīquo debitur confirmari quia ista secunda ex se producit actionem ad id qō prima ꝓduisset si efficax fuisset & vtrunq; ꝓbat cle.si. extra de re iudi.in qua est casus not. vt si quis contra se tres reportauit sententias non ꝓfit de nullitate alicuius ex eis querī donec huiusmodi sententie plenarie fuerint executе.differentiam autez quam feci dicam quod aut de nullitate fuit plene cognitum vel non ideo feci ne habeant obstare que dixi in.l.peremptorias.ff. sen.rescin. nō pos.& in.l.i.ff.de ord.iu. ¶ Iurta predicta quero an procedat talis appellatio. dico sententiam nullam & si qua est appello.Et glo.i.no.dicit quod sic quia contra istam gl. facit quia isti actus videntur contrarij & sic non debent simul ꝓponi.vt.ff.de fur.l.Respondet.do.aliqui quod non sunt simul & pariter propositi sed ordine successiuo ideo admittendi.secus si simul & pariter vt in contrarijs. Ista non videtur tuta quia secundum hoc de vtroq; simul cognosci non posset.& forsan causa nullitatis duraret tanto tempore quod periret tempus instantie cause appellationis. Sed Bartol.in.l.si expressim.ff. de ap. dicit quod donec prosequor causam nullitatis non currit tempus in causa appellationis per.l.cum qui.& l. contra maiores. ff.de inoffi.testi. ¶ Ego puto quod instantia sit communis vtriusq; per.l.quedam mulier.ff.famil.bercis.& l.carmelia.ff.de iure pa.& ita est de mente huius glos.vt infra dicam & ita communis practica seruat. Quare alij dixerunt quod isti duo actus proponuntur defensorie siue sit reus de quo constat. siue sit actor quia vt se defendat a sententia contra se lata sic proponat.ideo cumulare potest & sup vtroq; articulare & procedere vt victoriam prose portet contra sententiam.vt.l.nemo.ff.de excep.& ita seruatur in practica. Sed mihi apparet quia ista glo.aliter soluit hoc contrarium videlicet quod illud habet locum quando contraria simul eque proponuntur & principaliter.sed hic vnum proponitur principaliter aliud incidenter.& causa appellationis est principalis & causa nullitatis est incidens.& hoc vult elegantissime ista gl.cui forte similem non reperies. Et per hunc modum Jaco.de are.& sequaces soluerunt contrarium vt refert Bartol.in o.l.si expressim.licet de ista glo. non fecerit mentionem. ¶ Nec obst.quod proponens incipiat a nullitate & simpliciter & pure: & sic illam ꝓncipalem & non incidentem videtur fateri: quia respondeo quod ideo sic principiat quia ex ordine intellectus & tacita iuris dispositione hoc inerat.vt.o.l.quedam mulier.et.o. l.carmelia.& ideo cum exprimitur vt ineſt expressio non immutat.vt.l nō recte.ſ.de fi.Et in ista residet Cy.& iudicit extra de integ.restit.c.constituтus.& quod ibi no.per Jnno. ¶ Ex ista notabili gl. collige quod instantia cause appellationis & nullitatis est vna & eadem quando simul in eodem libello proponunt secus dico quando de nullitate solum quereretur quia tunc eius instantia esset triennalis vt dixi.ſ.titu.i.l.fi. ſ.illud in vltima.q. ¶ Item ex ista glo.collige quoddam aliud puta si delegata est causa appellationis nihil alio dicto iudex delegatus nedum de iniquitate sententie potest cognoscere. sed de nullitate ipsius & etiā si in eodem libello dicatur nulla & si qua appellatur:qr semper incidenter cognoscit vt in hac glo.nec est hoc finis mandati excedere & ita dicit Archidi.vt refert Baldus. Non idem dico si delegauerit causam nullitatis:quia in illa non est causa iniquitatis & iustitie:licet ordinarius superior forsan posset. arg.ſ.de accu.l.absentem.in fi.& ff. quod cum eo.l. fi. & ita intelligo quod no.Bar.ff.de ap.l.si expressim. ¶ Quero cum glo.& quid si primo egi per meipsum & succubui postea egi per procuratorem et obtinui que sententia prevalet.dicit glo.i. quia interuentus procuratoris nihil immutat cum personam domini representet et bene dicit.sed totum intelligendum est secundum distinctiones superius traditam. ¶ Quero ab extra si victus simpliciter appellauit & coram iudice appellationis de nullitate docuit quod potuit vt superius diximus & si iudex pronunciat frustratorie appellatum vel appellationem non tenere quia sententia valet: an tunc ipse veniat condemnandus aduersario in expensis quasi temere appellauerit. dic quod non imo appellatus in expensis est condemnandus nam non refert ex quo capite obtinuerit siue ex principali siue ex incidenti & temeritas est ex parte appellati quia se opposuit & contradixit. ¶ Querit Baldus quid si appellator producit contra iudicem qui tulit sententiam instrumētum in quo est & tunc erat excommunicatus: an ex ista causa iudex appellationis poterit sententiam dicere nullam et sic frustra-

sic frustratorie appellatum.& breuiter concludit qō non qr hec nullitas venit ex causa intrinseca vel extrinseca ordinis iudiciarij vel alicuius solēnitatis omisse ideo sicut in appellatione nō venit ista extrinseca:vt.l.per hanc.ff.de tempo.ap.ita nec in nullitate. ¶ Ego puto contrarium & qr vt dixi in.o.l.per hanc.& extrinseca admittuntur concernentia causam. Secundo qr ꝓ tunc iudex priuatus vel suspensus ab officio iudicari censetur non iudex & ista exceptio non est sic extrinseca.imo intrinseca:qz iudicij pars est iudex.& si est incompetens vel priuatus non valet quod agitur:vt.ff.si a non compe.in l.j. ¶ Item querit Bald.quid si iudex appellationis reperit sententiam iustam & equam & pro appellante quam tamen putauit iniquam ideo appellauit. Respondet qr non obstante errore appellātis sententiam debz reformare.casus est fing.in.l.titie amite.ff.de au.& ar.le. ¶ Quero certum est qr si petitur executio sententie victus potest opponere de nullitate.vt no.glosl.in.l.j.ff.que sen. fine cer.ap.rescin. ¶ Sed an per viaz principalis petitionis fine alia appellatione & absq; eo.quid si victor aliquid dicat potest victus sententiā dicere nullam.& sic petere per iudicem declarari.dic q; sic ar.ſ.c. l.si pater.& pro hoc etiam facit.l.ista.& petitur hoc iudicis officis.vt no.Jnno.extra de offi.iud.c.j.& ita etiam tenet Bar.in.l. si expressim.ff.de ap. ¶ Tunc quero coram quo debet dici nulla:an coram eodem vel coram superiore.& de hoc remitto ad ea que dixi.ſ.quomodo & qñ iudex.l.si vt proponis. ¶ Item queri potest si coram superiore dicitur nulla:an aduersarius potest petere ipsam reformando confirmari. dic q; sic vt superius dixi in versi.aurta predicta.in fi.plus dixit Jnno. quod si victor peteret sententiam confirmari vt certior redderetur de executione quod potest victus petere coram eodem declarari illam nullam esse.& valebit sententia nullitatis declaratiua & hoc satis est clarum qz si ad hoc admittitur non prouocatus fortius debet admitti prouocatus.ar.ff.de bo.lib.l.qui cum maior.ꝟ. si libertus. Et hec sufficiant.

1 Sententia non valet si contra legis tenorem feratur.& nu.3.
2 Sententia vitiatur si ex causa erronea feratur.& nu.4.
3 Curator datus prodigo an desinat esse curator si prodigus fiat parsimonizator.

1 a **Si cum inter te.** Casus.† sententia cōtra legis tenorē lata errore expresso in ea nō valet ipso iure lata ve ro per errorē facti seu cōtra ius partis valet:sed appellari potest.b d. ¶ No.q; error in causa expressus intelligit i tanto repetitus. ¶ Item q; error antecedens est quandoq; destructio consequentis & qñq; non & qz quodlibet antecedens est causa cōsequentis. ¶† No.q; causa erronea vl falsa ᶜ expressa in sententia qñq; vitiat sententiam qñq; non.nam erronea iuris vitiat sententiam vt hic in prima parte non erronea facti vt in parte 5ª. ¶ Op.de.l.cum prolatis.ff.de re iud. Glo.sol.duobus modis. ¶ Primo an putauit causam legibus iuuari vel non.sed hanc reprobat gl.& ad illū ter. nō. q; ibi sic de facto fuit: qr causaz legib⁹ iuuari nō putauit. Scōo igitur soluit:qr aut errorem iuris exprimit in sententia: & tunc non valet vt hic.Aut non exprimit sed in mente retinuit: & tunc habet locum.l.contraria.et tunc cum ista communiter transeunt doc. Tertiam ponit gl. in contrario in ver.vel dic cognitionibus.vers q; lata contra constitutionem id est sententias imperatoris que non sunt clause in corpore iuris iz constitutiones appellentur seu earum vim obtineant:vt.l.ſ.ſ.de leg.& tunc valet iz eorum sit expressa in sententia.sed lata contra constitutiones in corpore iur.s clausas error expresso nō valet vt hic.& ita dicit Bar.ibi & bal.hic. ¶† Et ex hoc colligit vterq; eorum q; sententia lata contra tenorez reformationum vel statutorum redactorū in volumine statutorū non vz.secus si feratur contra constitutiones vel reformationes extrauagantes:qr tunc si non sunt note pronunciāti bene vz.licet error sit expressus in snia. non alias qō est notandum quantumcunq; nō fuisset laturus si sciuisset.Sed hoc potest procedere extra locum edictarum & pronulgatarū constitutionum.sed non in loco in quo sunt edicte:qr facta in consilio populi habentur pro notoriis in ciuitate.ar. eius qō no.gl.ſ.de peti.tu.l.v.et ar.eius qō de notorio dixi in.l.ea quidē.j.de accu.accedat quod no.extra de consti.c.i.li.vi. Quartam solutionez dat Cy. q; snia ibi non fuit contra legem sed contra simile legis.i.contra id qō inducebat pro simili ad decisionem cause. & iudex non putauit simile bonum esse quod vere erat.valebit tñ sentētia:qr aliqs legibus eam iuuari putauit. ¶ Op.ad idem de.l. ꝑceo.ff.de re iud. Sol.vt in gl.ꝙ ibi non fuit expressus error in sententia. ¶ Op. iſ.q; licet error non fuerit expressus non valeat sententia:vt.ſ.si ex fal.alle.l.i.Sol. vt in gl.ꝙ ibi speciale fauore pupilli.vt executio concessa ex falsis allegationibus sit ipso iure nulla. ¶ Op. iſ.ad idem de.l.ſcie.ff.de tut.& cu.da.ab his.Sol.vt in gl.ꝙ ibi fallat.Dic & ratio fallacie potest esse quia ibi etas reddit sententiam impossibilem,nam & si valeret eodem momento finiretur.

a ¶ Ego puto contrarium. Tu vide pro concor.qō no.idē bal.in.l.per hāc.ver.ites pone exemplū.ſ.ti.i.opi.tamen Saly.est cōmunior.vt per anto.de bu.in.c.dilecto.extra de appel.dum alle.archi.in.c.cum iudicibus.

b ¶ Snia ſ legis.q; snia lata expresso iuris errore nō tz est verū si ille error pōt ocīs legi sec⁹ si ex mēte appet error expssus ita singulr dicit Jnn.in.c.j.de off.deic.item cit

fm ꝑpe.sed caue quia gl.j.in. o.l.scie.dicit q; illa.l. oz intelligi fm ista.l.qñ in decreto fuit error expressus. Secus si expressus non esset:qr tunc datio tutoris maioris. xiij. an teneret. & illam tenuit Dy.propter autoritatē rei iudicate ista vero multi tenēt per.l.tutor si pecunias.in eo.ti.& per rationem ꝑpe.quam ſ.dixi.

4 ¶† Bart.vero dixit q; distinctio erroris expressi vel nō habet locū in sententia vt hic vt.ff.que sen.fine ap.rescin.l.i.ſ.j.Sed in decreto cessat ista distinctio: qr decretū ex falsa causa interpositum licet non expressa est ipso iure nullum. ff.ne vis fi. c.j.ſ. hec verba.& ff.de fi.li.l.cum vero.ſ.subuentum.& o.l.tutor.si pupitus.& o.l.scie. Verum in hoc decreto dicit ponderandam esse causam ex qua interponitur.nam si ratione etatis que nō est sed fuit:puta si datur tutor vt pupillo qui pubes est ipso iure datio est nulla:vt.o.l.tutor.& l.scie. Et ratio est qr & si teneret statiz cursu tēporis finirēt. ¶ Si autem non ratione etatis vel alicuius rei qui cursu tēporis finiat.sed ratione ꝑdigalitatis q; potius vt cetera vitia censenit perpetua & incrementū recipere: & tunc licet is cui curator dat vt ꝑdigo ꝑdigus nō sit tñ datio tenet.vt no. gl.ff.de vsuca.l.si ab eo.& insti.qui.non est per.facere testa.ſ.nec prodigus. Et ratio qr & si prodigus esset & postea vere desineret prodigus esse non propterea finiret datio curatoris. Et huius est ratio:qr sicut interdictio administratiōis precabula ad decretū non fit nisi per iudicē fm veritatē.vt no.gl.in.l.is cui.ff. de ver.ob.& plene scripsi.ſ.de cu.fu.l.i.ita interdictio a iudice facta nō renocat nisi ꝑ iudicē.ar.l.put quisq;.ff.de sol.& l.nihil tā naturale.ff.de re iur. Et pro tanto stante illa interdictione & sententia declaratoria prodigalitatis durat decretū curatoris quantumcunq; nō sit prodigus. ¶ Et ex his forte dici posset i tutore dato adulto.q; si plene de etate disputatū fuisset & iudex pronunciasset cum pupillum esse.& maxime de certa etate infra pupillarem etatem fecisset mentionē q; tutele datio teneret propter autoritatem illius sententie in qua error expressus non esset & isto casu procedit glo.in.o.l.scie.vbi autem iudex sup etate non pronunciasset tunc locum habet ista gl.cum ſi.Et pro ista diffrentia an pronunciatum fit super etate vel non facit q; not.gl.ſi.ſ. de pett.here.l.ſi putas. ¶ Et qō sentit glo.de cura toze dato alicui & minori qui vere est maior que vult q; ſi sup hoc est altercatum & super hoc pronunciatum q; valeat vt no.ſ.de iu. calum.l. ij.ſ.qō obseruari in glo.signata sup verbo sciant in ſi.per quam glo.iste que videntur contrarie ad concordiam possunt reduci.

5 ¶ Et qō diri de prodigo intelligo qñ cum solenni coditione est facta interdictio & decretū interpositū qz tunc transit in rem iudicatā.alias si temerarie & sine solēni cognitione fit procliuz ad decretum: tunc decretuz esset nullum ꝓpter impossibilitatem eius.nec in vim rei iudicate transiret.& ita etiā gl.de prodigo loquentes ad cōcordiam reduci possunt. ¶† Sed pone q; datus est cura.vere ꝑdigo si tractu tpis iste desīt esse ꝑdigus:primo fa c eius est magn⁹ parsimonizator.an definet cura.esse fine alia iudicis declaratione.Cy.hic sentit q; sic secutus ꝑpe.inducunt q; tutela & cura adulti finitur cum cessat defectus etatis. sed melius ad ꝓpositū facit.ſ.de impu.& ali.subſi.l. humanitatis. puto tñ q; notorīū debeat esse ꝑdigalitatē cessasse saltē in vicinia sua qr stante dubio duraret decretum. ¶ Quero ab extra vidi. ſ.i primo contrario quid iuris qñ sentētia est lata cōtra.l.ᶜ in corpore iuris clausam vel contra simile legis vel cōtra cōstitutionē extrauagantem sed quid si contra consuetudinem.dic quod valet f ꝓpter dubium facti.argu.extra de constit. c.i.lib.vi. quod inquit Bald.verum nisi consuetudo sit notoria tam in populo q; in iudicio: vt.ff.de legi.l.de quibus. ſ.fin. ¶ Quero quid si.l. illa contra quam sententia dicitur lata hz plures intellectus: an tunc valebit.dic q; aut alter intellectus est consuetudine approbatus:& tunc scōm intellectum lex dicitur certa. & sic contra illum lata non valebit.Aut nullus eorum est cōsuetudine approbatus:& tunc lex censetur incerta.vt not.ſ. de no.co.cōpo.ſ.qui e sacratissime. in fine. ideo sententia terret.argumento.ff.de contrabenda emptione.l.in lege secundaz Jacob.de Ra.Cy.& vo f ctores.

1 ¶ Si Bonus fi suspendatur quelibet eius species suspensa censetur.
2 Comitatiuus cogi non potest ad comitatiuorum officia pendē te questione ꝛc.

scrip.idem anto.in capi.per tuas.in.vi.colum.de sen.ex.c.domi.in capi.in tantum.in pe.col.xxi.di.bal.in.l.ſ.quot testes sint necessarij.ad pbā.ingrati.io.de imo.& lud.ro.in l.cum prolatis.ff.de re iu.

Universidad de Navarra Biblioteca

Ivt proponis. Pro euidentia p̄mitto q̄ munꝰ decurionatus est velut genus ad omnes honores ⁊ munera municipalia vt dixi latius in.l.i.§. quod cuz eo. Nam occurrit factus ad omnia alia officia intelligitur habilitatus. Et ideo potest appellari nedum genus sed etiam fons a quo cetera officia emanant velut riuuli. ¶Casus. Appellans a munere decurionatus interim dum electus non appellat sibi non p̄iudicat. h.d. ¶Not. q̄ certa euidentialia suspenso genere suspenditur quelibet eius species seu quodlibet eius indiuiduum. Item q̄ appellatione pendente a fonte riuuli debent quiescere vel suspenso fonte riuuli non possunt cōsistere. ¶Itē not. q̄ pendentia cause p̄iudicialis ipso iure excusat electum a munere. ¶Glo. oppo. de.l. semper. §. hoc ergo. de iu. immu. ⁊ non soluit. ⁊ illa lex contradicit in eo: q̄ ibi causa superueniens ad excusationem non prodest: hic autem prodest euentus futare sententie. Sol. q̄ hic ideo q̄ causa fuberat de presenti que erat p̄iudicialis ad hanc nouam electionem: ideo ei p̄iudicat et electū ipso iure excusat a munere ſm Jac. bu. in contrario vero hec cessabant. ¶Ultimo ex ista lege habes q̄ pendente questione an quis sit ciuis vel comitatiuus non potest ipse constringi ad officia comitatiua: uz sed debet expectari litis decisio. Et nimirum inquit Bal. q̄ hec est causa status: igitur interim habetur p̄o libero: vt. ff. de libe. cau. l. ordinata. facit. ff. de excu. tu. l. diximus forte quod debet considerari in cuius quasi possessione status vel conditionis esset cum eligitur. arg. ff. vbi cā. l. j. cogitabis. Bar. de Saly.

1 ☞ Sententia ab vno de pluribus vel a duobus de tribus delegatis lata an valeat.

2 Judices tres si delegentur an vno mortuo alīꝫ duo possint ferre sententiam.

3 Judex si non possit fine alio sententiam ferre an possit vnus alteri vices suas committere.

4 Judices si sint tres quorum vnus damnauit reum alter diffinitiue absoluit: tertius ab instantia iudicij absoluit cuius p̄eualeat sententia.

5 Sententia lata ſm consilium sapientum contraria consulentiuz an valeat.

6 Sententia delegati infamis an valeat.

Cum magistratus. Casus. Sententia ab vno solo de pluribus delegatis[a] lata non valet. h.d. concordantie sunt in prima gl. ¶Quero si nō ab vno sed duobus de tribus lata sit sententia. dicit glosſ. q̄ etiam non valet quia omnes iudicare debent: ⁊ non sufficit aliquos etiam si illi sint maior pars: vt. ff. de arbi. l. item si vnus. §. item si plures. ⁊. l. sicuti. in fi. in co. titu. ff. de re iudi. l. duo ex tribus. ¶Quero secundo quid si omnes iudicant sed non sunt omnes concordes. dicit glosſ. aut hincinde sunt pares: ⁊ tunc sententia est in pendenti donec delegans alteram approbauerit: vt. ff. de re iud. l. duo iudices. Aut sunt dispares: ⁊ tūc sententie maioris partis stabitur: aliarum sententia reiicitur: vt. d. l. sicut. ¶Sz tunc ab extra quero tres sunt iudices delegati pendente causa vnus eorum moritur: an alīꝫ duo possint ferre sententiaz. dico q̄ non: quia mandatum factum est tribus non duobus: ⁊ posset tertius illos in suam trahere sententiam: vnde illi duo non pronunciarent ſm mandatum. quid igitur fiendum. Respondeo q̄ notificari debet deleganti qui loco mortui alium substituet in eodem cause statu: vt. ff. de iud. l. proponebatur. ꝛ. l. mortuo. ⁊. §. de iudi. l. properandum. §. ille. ⁊ clarius. §. de peda. iudi. l. pe. vbi casus. ⁊ ista fuit opi. Bug. licet aliud sit in pluribus arbitris compromissarijs: vt not. in. d. l. item si vnus. §. item si plures. ¶Sed iurta hoc insurgit dubium de facto principali: quia per interlocutoriam non desinit iudex esse sicut per diffinitiuam sed in pluribus delegatis: tūc quia illi non habent iurisditionem insolidum arg. u. l. pluribus. ff. de procur. non potest vnus interloqui sine alio: ⁊ p̄o hoc extra de offic. delega. c. prudentiam. Hec curatur an interlocutoria sit magni p̄iudicij vel non: q̄ lex hoc considerat: sed q̄ iurisditio ipsorum est sic coniuncta q̄ est indiuisibilis ſm Bald. dicit Bart. q̄ in delegatis ad vniuersitatem causarum idem inducendum est quod de ordinario. facit quod not. in. l. a iudice. §. de iudic. ¶Quero in casu in quo vnus non possit[b] alio: an vnus alteri ⁊ econtra vicissitudinarie poterit vices suas committere et videtur q̄ non: quia vnus alteri animum suum committere nō potest: vt no. gl. in. l. sicuti. ff. de arbi. Sed illa in arbitris a partibus electis loquitur quorum arbitria non debet propagari: vt. l. non distinguemus. §. quesitum. in co. titu. ¶Sed in iudicijs ordinarijs dicit Bald. q̄ possunt vbi causa sit delegabilis quia potestatem habent delegandi ⁊ vbi causa non sit delegabilis non possunt. ¶Que cause autem sunt ille dixit in. l. placet §. de pe. iudi. Jn delegatis autem dicit considerandum esse an sit talis qui possit subdelegare: ⁊ tunc ille poterit committere animi sui motum per modum subdelegandi non alīs. ¶Or at tēde subtilius istud est verum in vno solo delegato sed vbi sunt plures vt in themate nostro: tunc quia vnus non potest cognoscere sine alio licet habeat potestatem subdelegandi. distinguo aut qui subdelegat est delegatus principis: tunc nō puto q̄ animi sui motum ⁊ sic sententiam possit alteri suo condelegato cōmittere ne impediatur appellatio vel eius effectus. Item cum sententiator cognosceret vel sententiaret p̄o parte vt delegatus ⁊ p̄o parte vt subdelegatus: ⁊ prout faceret vt delegatus appellandum esset ad delegantem: prout subdelegatus appellandum vel subdelegantem si principis sunt delegati: vt. §. p̄o qui. sua iurisdi. l. vna. in fi. quod non est dicendū. ¶Nec potest admitti: tum quia sententia ⁊ appellatio non scinditur: tum ne principes necessitentur ad cognoscendus cum inferiori. Jsto igitur casu non puto vt animi sui motum ⁊ sententiam possit illi committere. Sed vbi ambo essent delegati ab ordinario tūc q̄ a subdelegato appellatur ad ipsum ordinarium sicut quando appellatur a delegato ipsius: vt no. in. d. l. vna. tunc cessaret ratio predicta ⁊ forsan procederet dictum Baldi. Hec sunt pōderanda vt subtilia. ¶Quero supra dixi quod vbi sententie de legatorum sunt pares recurritur ad superiorem. sed a quo tempore currit tempus appellandi. dic a tempore appellationis. ita eleganter not. glo. in. l. duo indices dati. ff. de re iu. ¶Quero ad declarationem aliquorum superius dictorum quid si tres erant iudices quorum vnus damnauit reum: alter diffinitiue absoluit: tertius non diffinitiue sed ab instantia iudicij absoluit cuius sententia p̄eualet. [c]dicit Bartol. in supra allegat. l. inter pares q̄ si sunt delegati recurrendum est ad superiorem per. l. duo iudices. ff. de re iud. Si sunt ordinarij p̄eualet mandatum eius qui absolut ab obseruatione iudicij: qz in hac omnes videntur inclinare. Ham is qui condemnat ⁊ is qui absolut diffinitiue finiunt instantiam vt in eo. tit. l. iudex. Jsta ratio videtur mihi modicum valere: qz non eodem modo instantia finit vnus sicut alius nec quilibet modꝰ habet eundem effectum: preterea fit hec decisio in ordinarijs. Et ratio predicta est bona cur non idem dicendum est in delegatis vt ista sententia p̄eualet quasi in ea omnes vel maior pars concordet: ⁊ sic non sit recurrendum ad superiorem cuius contrarium ipse dicit. Cogita q̄ prima facie videtur q̄ neutri stetur. ¶Quero iudex ordinarius causam consulendam commisit duobus: vnus consuluit vt reo condemnetur in petitis alius vt reus a petitis absoluatur: iudex autem qui ex dispositione statuti tenetur sequi consilium sapientis pronunciauit ſm q̄ in consilijs continetur quid erit

de sententia. Bar. in. d. l. duo iudices. dicit q̄ sententia est nulla qz in se continet repugnantiam. ergo non valet: vt. §. de fi. instru. l. scripture diuerse. ⁊ de reg. iur. l. vbi repugnantia. Sed inquit quod iudex male fecit: quia consultoribus discordātibus ipe debuit eligere. per. d. l. duo iudices. ⁊ argu. l. in venditione. §. fina. ff. de bo. auto. iu. pos. ⁊ hec placent. ¶Ulterius quero quid si alter de duobus delegatis sit infamis an eius sententta debet attendi. dic q̄ sic. nam tantum valet vox infamis q̄tum boni viri qz non attenditur iuris meritum sed forma mandati. vt. l. pedius. §. fin. ff. de arbi. ſm Bal. ego puto q̄ illa. l. pedius. q̄ loquitur in arbitris non sit extendenda ad iudices quia infames non possunt iudices dari. vt. l. casus. ff. de sena. ⁊. l. cum pretor. §. non autem. ff. de iudi.

1 ☞ Sententia est nulla que iurisditionem iudicantis excedit. ⁊ nume. 2.

Certa ratione. Casus. ppter appellationē annullat interpositio milite vltra iuris occasionē. h.d. ¶Ho. q̄ vbi iudex excedit terminos iurisditionis sue est ipso iure nulla. [a]Item q̄ excessus in quantū vitiat totum. ¶Quero de ratione huius regis. Respondeo ſm Jac. but. ne continentia sententie diuidatur. vt. l. nulli. §. de in. Alīꝫ vt Bal. q̄ iudex non procedit in figura iurisditionis sed dominus meus dicebat q̄ sententia magis consideratur ratione forme q̄ rei in ea contente vt forma indumentum: vt. l. scia. ff. de au. ⁊ arg. leg. ⁊. l. iulia. §. sed ⁊ si quis. ff. ad erbi. ¶Op. quod non possit citra appellationē vt. §. de ap. l. ⁊ in mulctis. Sol. quod ibi modum non excessit vt in glo. ¶Op. ad idem de. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui no. infa. Sol. vt in gl. quod ibi in pena legali: hic in mulcta inter quas sunt ⁊ alie differentie vt habes. ff. de ver. sig. l. aliud. ⁊ l. si qua pena. Nec solu. non placet quia non sequitur quod sint alique differentie inter penā ⁊ mulctam. ergo ⁊ ista. ⁊ maxime cū ista a nulla bona ratione causetur. quare dic quod ibi cognitio vtrinq̄ fuit tam manifesti quam non. Et cuiuslibet eoruz pene impositio. ⁊ est de iurisditione p̄fidis. ⁊ sub eiusdez iurisditione cōtinebatur hic vero mulcte impositio erat ei limitata ita q̄ maior non erat de iurisditione sua ideo non tenet vt hic. ⁊ arg. l. fi. ff. de iurisdi. om. iu. ¶Opp. iij. ab extra quod excessus non vitiat totum quia vtile per inutile vitiatur: vt. ff. si cert. pet. l. certi condictio. §. quoniam. ⁊. ff. de vsu. l. qui scit. Solu. quod hic vtile non potest separari ab inutili quin scinderetur sententia q̄ scindi non potest circa idem qz indiuisibilis est ratione sue forme et continentie vt superius dixi. vel ex. l. dispositione vt quidam dicunt. ¶Op. iij. q̄ in nullo vitiatur quia ⁊ vltra iurisditionē iudex iudicare potest ex partium consensu: vt. ff. de in. de qua re. §. j. Solu. quod ibi ex prorogatione potest que hic non intervenit nec forsan intervenire potest quia hic in mulcta que a iudice imponitur suo arbitrio. ⁊ sic parti non erat cognitum inquantum mulctare vellet. vnde prorogatio intervenire nō potest vel saltē non intervenit ex parte mulctati. ¶Ulterius Bal. per istam. l. decidit talem questionē. statuto cauet q̄ō iudices villarū nō habeant iurisditionem nisi vsq̄ ad. xx. sol. ⁊ abinde. §. cognitio fit potestatis. ⁊ dubitatur an talis iurisditio possit prorogari. et dicit ipse quod non. Et hoc operatur ratio concessi ⁊ denegati. nā quod vni assignatur alteri denegatur: vt. ff. de leg. j. l. quod in rerum. §. si quis. facit. l. cum pretor. in principio. ff. de ind. Ham ex quo lex vltra procedit statuendo ⁊ distinguendo potentias. et p consequens actum quicquid aliter fit videtur fieri. l. prohibente arg. ff. de nego. gest. l. qui aliena. §. libertos. ⁊ hoc ex natura ⁊ ꝰ tute limitationis. argu. ff. de vsufr. l. dominus. §. fi. ff. ad treb. l. tutius. §. que babebat in. fi. ⁊. l. ex facto. §. item quero. de vulg. et pup. Et vltimo p̄o casu inducit. l. istam. Sed caue. quia ista. l. modicū aut nihil facit vt patet ex predictis in precedenti opposītione. Et contra predicta videtur. d. l. de qua re. §. j. ff. de iud. Et glosſ. que allegat. l. j. §. de defenso. ciuitat. sentit oppositum nam in. d. l. j. iurisditio defensoris est limitata vsq̄ ad quinquaginta solidos ⁊ abinde reseruata ordinario superiori. ⁊ respondet gl. in. d. l. de qua re. qua vult quod prorogari possit. ⁊ eodem modo potest contra eum induci. l. inter conuētos. ff. ad muni. facit. l. j. ff. de iud. que. l. loquitur indistincte. Item q̄ ad impediendum prorogationem debet specialis inhibitio interuenire vt elegan ter dicit ter. ff. de iudi. l. ū. §. sed ⁊ iudex. ¶Non ob. ratio Bald. de limitatione ⁊ concessione alteri facta quia fateor quod virtute fibi commisse iurisditionis non potest vt ibi sed virtute prorogationis sic que specialiter non est inhibita. ⁊ sic intelligitur cōcessa. arg. l. nam ⁊ posteriores. ff. de legi. cum statuta recipiant interpretationez a iure communi: vt. §. de nora. l. ij. ⁊. ff. de pub. l. cesar. ⁊. ff. de mu. ⁊ ho. l. vt gradatim. §. sed si. l. ⁊ ita concludo. ¶Ultimo attende quod id quod nullum est hic petitur rescindi quod videtur contra. l. nam ⁊ si sub conditione. ff. de inuito testa. Sol. q̄ hic rescinditur quatenus de facto processit. vel dic rescindi posse per iudicis officium quod imploratur vt q̄ō actuz

est nullum ⁊ sic rescissum a iure declaratur. Et ita alibi no. glo. in simili. ⁊ ibi allegat. l. istam. ff. de feriis. l. j. §. si vero.

1 ☞ Tempus seruatur quod ad pronunciandum delegato p̄figitur.

2 Judex an statim ferre debeat sententiam parte citata non veniente.

Cum non ex eo die. Casus. sententia delegati vltra tēpora sue delegationis lata non valet et appellatione submota vt frustratoria delegās ex integro cognoscit. h.d. ¶Ho. quod tempus p̄fixum delegato ad pronunciandum est seruandum. Et ideo quādo firmatur appparere debet eius principio. Unde verba rescripti delegatorij sunt bene intuenda. ¶Opponit glo. quod lata vltra diem valet vt vt. l. ij. §. sed inder. ff. de re iudi. Solu. quod ibi terminus fuit a partibus prorogatus hic non ⁊ quod dixi de termino prorogato intellige non vltra metam ordinariam quia vltra illā prorogari non potest: vt. §. de iudi. l. properandum. §. ⁊ si quidem. ⁊ in hoc in causa principali in causa appellationis dixi. §. tit. j. aut. si tamē in medio. ¶Quero ab extra iudex fecit citari peremptorie partem ad audiendam sententiā ⁊ contingit q̄ō pars non venit in termino: an iudex statim debeat p̄ferre sententiam an vero debeat vel possit die sequenti. Glo. disputat istam questionē instit. de verbo obliga. §. omnis. ⁊ concluſit quod statim in fine peremptorij. Sed in contrarium videtur casus in. c. consuluit. extra de offic. delega. ¶Tu dic aut tempus instantie fuit cum peremptorio: ⁊ tunc vltra expectare non potest vt hic. et in d. cap. consuluit. ⁊ ita etiam potest intelligi glosſ. in. d. §. omnis. Aut instantia cause adhuc non finit sed durat: ⁊ isto casu quidam dicunt aut citatus non fuit contumax in termino qz comparuit ⁊ tunc fieri debet in fine termini non post terminum sine noua citatione, alias non valeat postea lata. argumen. ff. quod vi aut clam. l. si iure. §. fina. in fi. Aut fuit contumax quia non venit in peremptorio: ⁊ tunc licet glosſ. in. d. §. omnis. dicat quod statim lata valet non die sequenti lata: tamen tenet text. in. d. ca. consuluit. quod die sequenti lata valet: ⁊ hoc de equitate ⁊ sic gl. nostra procedit de mero iuris rigore. ¶Sed dubitatur quid si contra contumacem non fuit lata eadem die nec sequēti sed tertia vel quarta infra tū instantiam an valeat ⁊ videtur quod non quasi citatio fit consumpta ⁊ eius effectus ex quo die sequenti non est lata: vt. d. c. consuluit. ¶Sed Bal. dicit se consuluisse vt valeat ex quo contumax est vere ⁊ p̄sumptiue ita quod iudex habeat semper eum reputare contumacem. et mouetur ex eo qz contumax semper est in mora: vt. ff. de vsur. l. mora. vnde illa nō purgata amplius non est citandus. ⁊ hoc probat per. l. properādum. §. de iudi. Nam si lex illa ponderetur inquit ipse. l. illa vult quod solemnia edicta permittantur anteq̄ sententia feratur et cum omnia solenniter acta fuerunt non est opus reiterare citationes licet adhuc expectatur. Est ergo. l. illa contenta certo numero terminorum ⁊ vltra non querit. ¶Ad. d. c. cōsuluit. respō de quod de mente illius capituli est vt iudex inuito actore de sua benignitate possit expectare absentem per vnam diem. ⁊ hoc in eius fauorem non tamen intendit fauere contumaci ⁊ in contumacia perseueranti vt post illam diem non possit vti rigore in illius condemnatione cum crescente contumacia absurdum est dici eum liberatum a termino. ¶Sed pone eum comparere se quēti die hora congrua[a] an debeat recipere expēsas. dicit Bal. quod non quia videtur comparere in termino argumen. ff. de preca. l. sed si manente. secus si vlteriori die compareat quia tunc nō intelligitur legitime comparere nisi reficiat expensas. argumē. eorum que not. Barto. ff. de operis noui nuncia. l. preter. §. alij quando.

1 ☞ Sententia iudicis pecunia corrupti non valet.

2 Judex per pecuniam ferens sententiam an faciat litem suam.

3 Puniri ciuiliter an criminaliter an quis possit ex eodē p̄cessu.

Venales. †Sententia iudicis per pecuniā lata est ipso iure nulla. hoc dicit. ¶Opponi. de. l. seruo inuito. §. cuz pretor. ff. ad trebel. Solu. quod hic per pecuniam: ideo est iure ipso nulla. Ibi per gratiam: ideo valet quia non est tanta corruptela. Sed datur restitutio vt ibi. ⁊. l. diuus. ff. de re iudi. fallit. §. si ex fal. allega. l. fina. vbi per gratiam lata est ipso iure nulla fauore pupilli. ⁊ dicit Bal. quod aut per impendentiam vel per pecuniam siue per gratiam in dubio p̄sumatur fic iudicasse intelligitur ex qualitate personarum. vt probat ter. cum ibi no. ff. de ac. ⁊ obl. l. fi. in fi. ¶Opp. ad idem de. l. non distinguemus. §. cum quidā. ff. de ar. so. hic per pecuniā ibi propter inimicitiam ideo valet sed retractatur. ¶Op. quod imo per pecuniam lata valeat qz pena committi facit si ei obtemperet: vt. l. ita demū. ff. de ar. ⁊. §. j. iij. So. vt glosſ. q̄ ibi in sententia arbitri bic iudicis. ¶Et ratio diuersitatis est qz ibi non agit ex sententia sed ex stip.

[a] ¶Est ipso iure nulla. adde Bar. i. l. fi. de iurisd. om. iu. ⁊ qō valeat i ea parte firmat Bal. l. i. is si ad. ner. rē in. ⁊ vide ē i 3tiū in. l. ij. §. 5 sportul.

[a] ¶Utile p̄ iutile. adōgl. i. l. fi cert. 2dict. ff. si cer. pe. ta. gl. i. c. i. xvi. dis bal. i. l. gre. i. §. ilud. ff. de fideiuss. Ant. ō but. i cle. attēdet. i. §, pe. ō sta. mo. cter. in regula vtile de re iur. li. vi.

[b] ¶Tps p̄firū vi spe. de remiſ. §. vi dēdū. i pe. col. vſi summa. ⁊ de sent. §. nūcvidē. §. illō aute. itē adō q̄ tē pus i p̄iudelegatiōe p̄firū itegru itelligit repetitū i seōa fctā subſti tutolocop̄mutele gati. l. si inder. cū gl. tibi. bar. ff. de iu. bal. i. l. certū. i vū. col. v. it ēoubi tatur.

[c] ¶Nota 2grua adōgd si iudex aſignauit horā p termino putā cō pareas in aurora ad audiendā ſniā vide Bald. in. j. terminato. §. de fru. ⁊ li. expen.

penali in qua nullus dolus fuit commissus ideo ibi er ea datur actio sed obstat exceptio: hic vero queritur de actione producēda er sententia ꝛ pro tanto si arbiter esset bodie electꝰ sine pena quo casu agitur er sententia: vt .ff. de arbi.l. cum ante. sententia pecunia corrupti esset ipso iure nulla: ꝛ hoc in arbitris er compromisso: in arbitris autem iuris qꝫ illi vim obtinent iudicis: et tamen habent publicam vtiudices. idem dicendum est quod in iudicibus: vt .l.fi.ff. de iudi. ¶ Quero quid si est lata per latam culpam iudicis. dic qꝫ valet a sed datur restitutio cum illa equiparetur dolo, ꝛita no. gloss. quam aliqui dicunt non esse alibi in 2 l. seruo inuito. ff. cum pret. ot. ff. ad tre. ¶† Querit gl. fi. an iudex qui sententiam tulit per pecuniam facit litem suam. ꝛ dicit glos. qꝫ sic contra quod facit qꝫ sententia est nulla ꝛ sic nō interest ad uersarij: igitur non debet posse agi: ot no. in. l. fi iudex. ff. de var. ꝛ extra. cri. Sol. qꝫ hec pena imponitur propter merum maleficium: vt. l. adeo. ff. de iurisd. om. iu. ¶ Quero an qui corrūpit punitur. dic qꝫ sic in amissione cause vt .ff. de pena iudic. l. i. ꝛ. ij.

¶ Quero an iudex possit crimialiter accusari: dic qꝫ sic: vt. l. iubemus. ff. ad. l. iul. repe. ¶† Sed ab extra quero an ex eodē processu pōt puniri et ciuiliter ꝛ criminaliter. dicit Bal. qꝫ sic. quia in iudicibus delinquentibus in officio. ter. est not. vt simul et semel possint puniri ciuiliter ꝛ criminaliꝫ in auc. vt iud. fine quo. suff. ff. oportet. el. i. col i. ¶ Quero an pecunia data procuratori vel aduocato aduersarij reddat sententiam ipso iure nullam. dic quod dixi. ff. de adu. diuer. iu. l. i. ¶ Ultimo potes hic addere multa que dixi in. l. i. ꝛ. ij. ff. de pena iud.

¶ Electio eius qui est infra. xxv. annum non valet.
Etas minor an excuset.

Pater a quibus muneribus ꝛ a quibus mater excusetur.

Si pater. Casus. † Electio minoris b ānis xxv. ad munera reipublice nō tenet ipso iure. h. d. concor. ff. de mu. ꝛ ho. l. ad rem publicam. ¶ Op. qꝫ ter. male dicit conditionaliter si habilem esse profuerit: quia supponere videtur qꝫ sola minor etas non reddit minorem inhabilem quod est falsum: vt. ff. de mu. ꝛ ho. l. ad rempu. ꝛ de decu. l. non tantum. ¶ Sol. qꝫ hec dicto fi non stat cōditionaliter sed causatiue pro qꝫ vt in fi. prime glosse. Vel si conditionaliter subaudi hic maxime quia fatetur qꝫ hic est inhabilis ratione etatis quasi dicat nedum si ratione etatis de qua tu dicis reperieris inhabilis: ēt si er alia causa esses inhabilis ꝛ non ratione etatis: puta qꝫ prius est assumptus ad decurionatum cū ad alios minores honores quod fieri non potest: vt. l. honor. §. gerendorum. ff. de mu. ꝛ ho. ꝛ. l. vt gradatim. in prin. ¶ Et primo no. qꝫ ista glo. qꝫ maior honor animi in re publica est decurionatus honor ꝛ munerum: qꝫ habilitatus ad hoc officium est habilis ad omnia alia: vt. §. co. l. fi vt pponis. ꝛ. §. quod cum eo. l. i. ꝛ ibi dixi. ꝛ. j. de decu. l. iij. ll. r. Vel dicit gl. qꝫ als reperieris continuare honorem istum quod fieri non potest: vt. §. gerendorum. ꝛ. j. de mu. pa. per totū lib. r. ꝛ hoc est qō vult ista gl. licet obstare videtur. ¶† Opp. ū. qꝫ etas minor non excuset: vt. ff. de nū. l. ij. ꝛ. iij. Sol. vt glo. qꝫ ibi numerus liberorum supplet etatem: qꝫ singuli liberi supplent etatem vnum annuꝫ in honoribus habendis vt ibi: et. d. l. rempublicam. ꝛ hoc in honoribus publicis. Sed in muneribus non supplent etatez simo als habiles excusantur a muneribus publicis propter liberos ꝛ qō requiratur dubitatum fuit antiquitus. ¶† Sed veritas est qꝫ a munerib⁹ patr. monialibus. vij. requirantur vt patet ab illis excusetur: vt. j. de decur. l. si quis decurio. lo. ij. ¶ Apersonalibus sufficiunt quinqꝫ: vt. l. fi §. qui numero liberorum. l. r. vbi autem unus esset mutum qꝫ personale ꝛ patrimoniale tunc si separari potest dic vt. §. Si separari non potest vnuꝫ ab alio: tunc patrimoniale vt magis nocens ꝛ vt agens potentius debet attendi ꝛ sic duodecim requirunt. argu. ff. de ar. l. pedius. als. l. paru. §. i. ꝛ. ff. ad fil. l. fi quis in grauī. in fi. ¶† Et scias qꝫ mater excusatur etiam a personalibus serui conuenientibus propter liberos vt pater: vt. §. qui nu. li. l. de personalibus. ꝛ ille casus non est alibi fm Oy. ꝛ hec in muneribus publicis autoritate ꝛ vtilitate in publicis autoritate sed vtilitate priuatis. dic vt §. qui nu. li. l. de personalibus. ¶ Iteꝫ scias qō nepotes ex filio premortuo prosunt auo non si filius viuat. ¶ Item qō non censentur plures ex vno filio nisi loco vnius nec prosunt naturales tantum nec legitimi tantum vt hec notātur in prealle. tit. qui nume. li. l. nepotes. lib. x.

¶ Missio tripler est.
Exempti fi citenf sua priuilegia allegaturi comparere tenētur.

Veteranis. Casus. Si veteranus habēs immunitatē vocetur ad munera personalia non tenetur appellare. qꝫ vocatio vt electio est nulla. hoc dicit. ¶ Not. qō simpliciter electi ad militiā intelliguntur electi per. xx. annos vt hic. Ibi post vicesim⁹ a stipēdia poterant tamen eligi pro minori tempore vt hic in glo. i. in fi. ¶ Hoc. ij. qō fida militum deuotio est remuranda. ¶† Oppo. qō missi a militia nō habeant hec priuilegia vt .ff. de his qui not. infa. l. i. §. ignominie. So. qō tripler est mus. fi. honesta causaria ꝛ ignominiosa: qō declara vt in gl. i. ꝛ. ij. prime due faciunt. quem inmunem. tertia non vt in contrario. ¶ Opp. ij. qō nedū veteram imo nec milites excusentur: vt. ff. de primi. vete. l. ij. in fi. ꝛ. l. pe. §. i. Sol vt in glo. qō a personalib⁹ excusatur vt hic non a patrimonialibus vt in cōtrario. ¶ Opp. ij. qō nominatio non fit ipso iure nulla: ideo appellatio non est necessaria: vt. §. de appel. hi qui. ꝛ. l. cives. Sol. qō ibi in alijs ēt in militibus in quibus est speciale vt hic in ver. huius autem.

¶ Oppo. iij. qō licet ius appellandi promittatur eis nō tamē ius excusandi. vt. §. de ex. vel. l. ij. ꝛ probatur. ff. de priv. l. fi. in fi. Sol. confitendo vt in glo. Er quo no. qō licet non teneat nominatio: tamen tenetur ire ad excusandum. Et ratio est vt sciatur qui ꝛ causa vocationem habet vel non: cum non quelibet causa excuset vt superius dixi. ¶ Querit glo. an veterani habeant alia priuilegia. ꝛ dicit qō sic ꝛ bene vt in ea. ¶† Querit Bald. an sicut exempti a iurisditione citati teneantur comparere de priuilegio exceptionis docturi. ꝛ dicit quod quidam sunt fundi tus exempti ꝛ non tenentur comparere quia sunt absoluti a limine iudicij. ¶ Quidaz sunt exempti exceptionis ope: vel sub protestatua conditione: vel quia habent electionem iudicum: vt in auten. habita. §. ne fi. pro parte. ꝛ in. l. ij. ff. de iudi. tunc tenentur comparere priuilegium suum allegaturi. vt. l: bi qui. §. de appel. sed de his remitto ad no. ff. si quis in ius voc. non ie. l. i. quia nō est nostra materia.

¶ Honor iudicibus est debitus
Appellare licet ab expensarum taxatione.
Appellans an possit appellationi appellato inuito renunciare.

Omnem honorem. Casus. supplet appellationibus non vtitur vt non iniuria sed honor iudicibus inferatur. ideo vbi victus appellat: ut sup sorte non appellat victor ab absolutoria expensarum siue victꝰ prosequatur appellationem siue non quia iudici appellationis est data licentia appellantem in sumptibus non condemnatum condemnandi. b. d. ¶† Mo. quod honor iudicibus debetur. con cor. l. obseruandum. ff. de offi. presi. ꝛ extra de ap. c. vt debitus:

¶ Item quod potest fieri per pauciora non debet fieri per plura. ¶ Item quod. l. non defert superuacue appellationi. ¶ Fre quod iudex appellationis supplet in accessoriis. ¶ Oppo. qō iudex non suppleat nec fructibus nec in expensis. vt. l. terminato. §. de fructibus ꝛ litium expensis. nisi eodem die. vt. l. Paulus. ff. de re iudi. Sola. vt glossa. iij. quod ibi quando non est appellatum hic quando appellatum extitit. ¶ Item ibi ab eodē iudice hic ab alio quem devoluta est cognitio. ¶ Quero nemo appellauit dic quod sumptuum ratio non habetur etiam per executorem. vt. d. l. terminato. licet quidam dicunt quod Bug. diverit contrarium. vt no. in gl. vi. sed nimis fuisset fatuus Bug. si hoc diuisset. sed habuit alium intellectum. ¶ Quero igitur quid si iudex de expensis nihil dixit ꝛ victus in sorte d appellauit. dic quod etiam hec. l. locum habet. ¶ Quero de expensis nihil dixit victor ab hac omissione vult appellare victo non appellante an potest. ꝛ dicit Cy. quod sic. argum. in. l. bonefi. §. de usur. ꝛ hoc forte voluit dicere Bug. sed Baldus dicit contrarium ex eo quia per pronunciationem iudicis non est grauatus. ꝛ a grauamine appellatur. igitur secundo per textum .ff. de ex. rei iudi. l. si in iudicio. Item non est quid cui officium seruire possit in hoc accessorio. vt. l. iij. §. depositi. sed vide quod in sequenti questione dicam. ¶ Quero iudex condemnauit victum in expensis: sed non in tanta quantitate in quanta debuit: an tunc victor qui acquiescit sententie in sorte possit appellare a condemnatione expensarum. glossa serta in fi. sentit quod sic quod est nec tandum sed arguendo de parte ad totum. vt. l. quedotata. ff. de rei vendi. ¶ Dicet quis ergo pro parte omissa potest appellare ꝛ si sic ergo eadem ratione pro toto omisso cuius contrarium dicit Baldus in precedenti questione. vnde vel ipse vel ista glossa non bene dicit. Sed vtrunque sustinendo potest dicere quod quando condemnauit in minus iudicis officium quo veniebat condemnatio expensarum est corroboratum a sententia ex qua nascitur obligatio ꝛ actio quod non est quando in totum omisit. ¶† Quero ab extra an a taratione expensarum e liceat appellare. ꝛ Barto. ff. de appella. l. ab executione. dicit quod sic sicut ab iniqua interpretatione. vt. d. l. ab executione. Et idem tenet Jnno. extra de ap. c. sepe. in no. super verbo expensarum. ꝛ plenius per eundem extra quod metus cau. c. fina. iuxta fi.

¶ Quero pars victa non appellauit: sed dixit sententiam nullam an si succumbit iudex nullitatis possit supplere de expensis omissis Baldus dicit quod sic argu. huius. l. quia nullitas illa devoluit cognitionem sicut appellatio. ¶ Quero iudex remu condemnauit in quinqꝫ et a quinqꝫ eum absolut reus a condemnatoria appellat: et actor ab absolutoria: an hec secunda sit superuacua

peruacua. dicit Cy. qꝫ sic ꝛ dicit esse hic ca. §. de ap. l. ampliorē. in pn. ¶ Et ex hoc no. qꝫ ratione partis totū devoluitur vt dixi in notabilibus verum. iz superuacuo sit interposita tū ex quo est interposita potest pars eā psequi si vult vt olim faciebat quia
3 hec. l. non vetat. ¶† Quero an appellans possit renunciare appellationi inuito appellato. Rūdeo qꝫ nō si appellati interest. casus est hic iurta fi. fm Cy. ꝛ de hoc latius dixi. §. ti. l. j. p hanc in vltima qōne vbi vide. ¶ Quero si victor in principali succibat in causa appellationis an debeat cōdemnari in expēsis vel an absolui quasi pp primā sniam habuit istam causam litigandi ꝛ gl. sentit qꝫ debeat absolui in. l. generaliter. §. finaute. §. de iurisdi. ¶ Et scias qꝫ refert hic Bal. qꝫ Jo. mo. in. c. j. de ap. li. vi. in glo. no. appellatū. dixit qꝫ appellās succumbēs semp sup ap. condemnatur in expensis sed appellatus non nisi in casibus.

¶ Quorum appellationes non recipiantur. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo. quam per te vide. Bar.
1 ¶† Contumax in non veniēdo appellans non audietur.
2 Contumax in non iurando de calumnia non audiatur.
3 Contumacia procuratoris an noceat domino.
1

Ius qui. Casus. † Contumax in non veniendo nō auditur. appellans. h. d. ¶ Conco: dat. ff. de ap. l. ex cōsensu. §. fi. ꝛ ibi p gl. ꝛ Bar. ꝛ. §. de iu. l. ppcrandum. §. cū aūc. ꝛ ibi plenissime examinaui istaz materiā tā in thetorica qꝫ in practica. ideo ibi vide. ¶ Op. qꝫ contumax audiat appellare volens: vt. ff. de iu. l. post. §. fin. So. vt glo. qꝫ hic in vero ibi in ficto contumace. et bene sed melius dixissent glo. ibi psumptor: vt no. gl. in. l. consentanem. §. quomodo ꝛ qñ iud. Et est ratio qꝫ de ficto idem est iu dicium qō de vero nec cōtra fictū admittit probatio in ꝛtrariū ¶ Op. ij. ad idē de. l. creditor. §. iussus. ff. de ap. Sol. qꝫ ibi de cōtumace in non exhibendo vel restituēdo. hic de non veniendo ꝛ sic est hic maior cōtemptus iudicis: qꝫ hic in non cōparēdo ꝛ ibi no. vel ideo qꝫ voluit impedire cognitionē iudicis ꝛ sententiam. ¶ Op. iij. qꝫ audiatur. vt. l. diuus. ff. de in inte. resti. Sol.
2 vt in gl. fi. ¶† Quero quid in contumace vt in nō iurando de calumnia an audiat volens appellare. dicit gl. qꝫ sic. ar. dicte. l. credit. §. iussus. ꝛ idē no. §. de iur. ca. l. ij. §. fi actor. qō intelligere vum donec suā contumaciā excuset als non vt habeat p cōfesso
3 vt. d. §. qꝫ si actor. ꝛ vide qō ibi dixi. ¶† Quero an contumacia procuratoris sufficiat vt dñs non audiat appellare volens. dic vt
4 dixi in. l. cum qui. §. de pcur. ¶ Op. qꝫ non summatim a sed plenarie cognosci debeat: vt. §. de iud. l. iudex. ꝛ. §. de ap. l. ampliorem. in pn. Et qꝫ si non liquet de cā nō dz iudicare: vt in eo. ti. l. pperandū. §. i. Sol. ibi modus: vt in gl. i. qō hic plene de negotio pncipali fuit cognitū ꝛ pbatū ōz summatim cognitū eo respectu quo altera ps est absens: vt not. in. d. iudices. ꝛ hoc vult glo. in prima. sol. Secundo qꝫ hic causa erat sui natura summaria ꝛ quelibet ex predictis bona. Tertio qꝫ illud summatim refertur ad sequentia scilicet cognitio an appellatio recipi possit vel nō. Sed glo. hanc reprobat: qꝫ plene de hoc cognosci debet qō intelligē verū ad quē non per iudicem a quo qꝫ ille summatiz cognoscit: vt. §. de ap. l. si appellationē. ōz alio modo summatim cognosci: qꝫ cito expedit: vt no. in. l. is a quo. in prīc. ff. vt in pos. leg. Et adde qō p Bar. dixi in. d. l. iudices. ¶ Quero dixi. §. qꝫ gl. fi. dicit qꝫ si veniat iudice sedēte p tribunali qꝫ audiatur appellās an sit indistincte verū dicit Bal. qꝫ si ante sententiam venit ꝛ cōparuit. ꝛ illicentiatus recedit: postea veniens nō auditur: qꝫ magis delinquit qui cōparuit ꝛ recessit: qꝫ quinon accessit: qꝫ in facie iudicis cōtumax fuit: vt in. c. j. extra de dol. ꝛ cōtu. lib. vj. Sed certe aliud. c. aliud requirit qō tale quid diverit p qō appareat qꝫ coram eo amplius litigare non velit vnde ad casum istum non videtur extendendum.

1 Crimen capitale per procuratorem confiteri nemo potest.
2 Argumentum quid sit.
3 Confessus sponte an possit appellare ꝛ an convictus. ꝛ nu. 4.
5 Convictus ꝛ confessus appellare potest.
6 Convictus in crimine atroci nō audietur appellans.
7 Convictus ꝛ confessus in causis pecuniarijs auditur appellans.
8 Judex an debeat querere testium probationem si reus confitetur crimen.
9 Appellare a pena legis quando liceat.

Observare. Casus. ppter imanitatē criminis convict⁹. ꝛ confessus nō appellat in casibus his positis. ¶ Convictus autem vel confessus tantū sic. h. d. ¶ Supple. ter. ꝛ notabilia super eo collige. ¶† Ibi voce etiam ppria. argu. quod crimen capitale quis nō possit cōfiteri p pcura. Nam licet vor pcuratoris sit vor domini iuris artificio ꝛ officij suffragio tamen non
2 est ei⁹ vor. ppria fm Bal. Ibi argumēto cōuictis. ¶† Mo. qꝫ quis argumentis conuincitur a dicitur argumentum rō rei dubie faciens fidez p quasdam circumstantias fm Bal. ibi istru
b mentis. p hatis. argu. quod delictum b possit pbari per instrumentum de quo p Cy. in. l. sciant. §. de proba. sed vide quod dixi. j. de accusatio. l. singuli. Ibi formidine tormentorum ꝛ tunc confessionem suam poterit revocare in causa appel. vt no. ff. de ap. l. creditor. §. iussus. ꝛ est ter. §. de erro. adhuc a. l. fi. Hocet ergo ei talis confessio donec sit revocata. Ibi puocādi ꝛc. ¶ Nota quod sententia lata ex confessione facta formidine tormentorum est aliqua vnde debet ab ea appellari. casus est hic notandus. ¶ Venio ad apparatum. ꝛ oppon. de princi. ad fin. ꝛ ecōtra nam in princi. dicit quod confessus ꝛ convictus non appellat in fine. Dic quod confessio non impedit cum appellare posse. Solutio vt glossa. quod principium loquitur de confessione spontanea finis loquitur de facta metu tormentorum. Sed replicabit expertus cum nemo confiteatur sponte sed formidine ne tormentorum ergo semper poterit appellare. Et responde quod satis est apud acta ante vel postea tormentorū dolore cessante sponte respondeat: vt dixi. j. de custo. ꝛ exhib. re. l. si quis.
3 ꝛ ita seruatur. ¶† Opponitur. ij. quod spontanea confessio nō impediat appellare: vt hic in verticulo. sicut enim. Solue vt in cad. glo. in versicu. nota duo scilicet quod principium loquitur vbi duo interuenerunt scilicet confessio ꝛ convictus. versi. sicut enim vbi eorum alterum tantum quocasu appellare potest.
4 ¶† Opponitur. ij. quod simpliciter convictus licet non confessus possibeatur appellare. j. de fal. mo. l. j. ꝛ de rap. vir. l. j. §. finautem. ꝛ. ff. de ap. l. constitutiones. Sol. vt sequitur in glossa. in ver. nisi in casibus ꝛc. Scilicet qꝫ fallit in casibus istarum legum ppter inmanitatem criminum in quibus solū quictus non appellat extra alios in quibus non est tanta inmanitas a appellari
5 pōt nisi vtrūq; interuenerit. ¶† Op. iij. quod ꝛ si simul sit convictus ꝛ cōfessus possit appellare ꝛ alius. p eo. vt. ff. de ap. l. non tantum. Sol. dupliciter vt in fi. glo. ¶ Primo qꝫ hic fuit cōfessus ante sententiam ibi post sic ibi confessio nō fuit in aliquo causa sic ferēde snie hic sic ꝛ istam tenet bar. in. l. constitutiones. ꝛ. ff. de ap. Alio mō so. glo. qꝫ ibi tñ fuit confessus iz nō quictus hic vtrūq; interuenit. ꝛ hāc multi sequunf iz iunge vtrūq; simul: qꝫ aut vtrūq; interuenit ante sententiā ꝛ habet locū prima pars buius. l. Aut alterum tñ ꝛ habet locū scda ps huius. l. ꝛ. d. l. non tñ. fm istam scdam sol. Aut vnuz añ sententiam quia fuit quict⁹ aliud post sniam quia fuit confessus ꝛ appellare pōt: vt. d. l. nō tantū. ꝛ hoc in prima sol. que est notanda. ꝛ rōnē. §. affligitur ami. ¶ Cōtra añ vt primo sit confessus ꝛ post sniam convictus interuenire nō pōt añ appellationē interposītā. ideo de illo non curauit gl. ni si ponas qꝫ cōfessus 2 dēnatus appellauit vt in appellatiōis cā nō fuit post ea 2victus ꝛ 2dēnatus. ꝛ an tunc possit secdo appellare. ꝛ dico qō nō quia hec secūda snia est lata ex vtroq; ꝛ sic locum habet hec. l. in principio. ¶ Quero hec. l. loquitur in quinqꝫ criminibus quid in ceteris. Dicit glo. idēiz hoc nō placet Ja. bu. qꝫ hec. l. inducit aliquā specialitatē in his crimimbus ergo in ceteris ius cōe est in ꝛtrarium: vt. ff. ad mu. l. i. in fin. ꝛ sic in ceteris appellare potest fm eum. ꝛ istā partē dicit tenere glo. fi. ff. de ap. pel. l. creditor. §. iussus. ꝛ ibi gl. reddit rōnem qꝫ suā 2confessione vt erroneam pōt revocare in causa appellationis. ¶ Et hec ratio est notāda in causa appellationis. ꝛ hāc opi. tenuit Pe. vt refert Cy. bar. autem cum illa glo. petransit in contrario ꝛ nihil vltra dicit Balb. dicit qꝫ pbationes non sunt luce clariores procedit glo. illa vbi sunt luce clariores procedit ista: qꝫ non pōt 2confessionem revocare cū veritas concordat cū cōfessione ꝛ quia tunc nō posset contrarium probare vt in cle. testibus. extra de testi. nisi vellet se iuuare defensione legis vel iuris vt quia ille erat bannitus ꝛ notorium in facto potest pretendere defensionem vt dicit Jnnocen. in. c. statuimus. extra de offic. delegati. ꝛ hoc mihi placet.
6 ¶† Sed circa hoc quero quādo faciet iudex a quo et maxime in alijs atrocioribus crimimbus in quibus solum convictus non audiatur appellans de quibus dixi in tertio contrario si in risditionem habet condemnamus. Respondeo si ponderes illa crimina nullam iuris excusationem potest pretendere criminosus sed in aliquibus ex nominatis in hac. l. sic Et tunc iudex a q̄ bene faciet dicere quod et exprimat causam suc appellationis seu defensionis vt sic si causam defensionis iuris non alleget appellationem non admittat alias secus nisi constaret manifeste illam locum nō habere. ¶ Querit Baldus an hac lex habeat

¶ Summatim. quot modis dicatur cognosci summarie ꝛ ad intellectuz istius. l. vide per modernos in. l. ex consensu. §. cum qui circa pn. de ap. ꝛ adde ꝛ videqō not. Bar. in extraua. ad reprī. in ver. summarie.

¶ Delictum. adde glo. in. c. fi. de iur. cal. li. vj. doc. in. c. cum ad sedem. de resti. spo. Jo an. in regula semel malus. de regu. iur. li. vj. in mer. bart. in. l. senatus. ff. ad tur pilia. ꝛ adō. c. cū in eccle sias. vbi. Bal. dicit qꝫ pbat sz talia distīguit qꝫ si delictū sit ꝛtraendo pbat. si stīm vt ē falsitas als nō. si hec ꝛtra ctū ēt si notarij rogēt de actu p cutiendo. Idem bar. hic. d. delictū pbari p stīm ꝛ hic stipo 2tumac. pbat p instrz. ꝛ alc. in. d. l. senat⁹. in prīc. vbi bal. in. d. l. fi. vlt. col. dixit qꝫ regulariter de lictū nō pbatur p instrm nisi cōstat ex facie istrī vt falsitas si instrumenti est falsum. bal. in rub. de fide instr. post bar. in auc. si qs in aliq. §. de ecc. dicit qꝫ p instrm nō pbatur qꝫ titius peussit ctiaz si notarij⁹ rogatus in ipso actu peutiēdi nisi qñ notario esset cōmissa inspectio vulneruz q̄ videt ꝛ refert p instrm ptalis habebat tot vulnera sic bald. dicit ibi in vñ. col. in. d. l. fi. Et an p scriptu rā primatā. pbet delictū vbi bar. in. l. nō intelligit §. tacita. ff. de iure fisci.

a ¶ Fuerunt atte tata. Aldꝰ hꝰ doc. ⁊ bal. in ꝺ. col. vltē not. qꝺ quidā. qꝺ ꝺū ⁊ fi crimē nō sit cōsummatū sed attētatum

b ¶ Apena legisi Aldde ter. i. c. cuz in cūctis. de elec. gl. in. c. cupientes in. ℌ in super. ℌ le. li. vi. io. an. in. c. p terea. cir. fi. ℌ ap. Lar. in. cle. i. in. ℌ si qs. in. vl. q. ℌ se queſt. poſ. ⁊ fruc.

c ¶ Official'. qūo aūt puniꝛ p furto ⁊ baratariā. vi de m. l. iudices. ff. de dig. li. xꝰ. ang. in aut. vt iud. ſine quoquoſuffr. ℌ. ſi qs. colū. ℌ. ⁊ vide bal. l. iū. ℌ. eo mō ff. nau. caupo. bñ facit. l. daf. ff. ad l. iul. repe. S3 qd ī eo qꝺ nō cōmittit in officio nec officiū cōtēplatione dirit hic gui. qꝺ non pōt de eo ſyndicari. ſegtur bal. ff. de rō. oper. pu. qꝺ habe fi. n. l. ff. nau. caupo.

d-d ¶ Ab executiōe ſuſpēꝺi vide bal. in rubꝝ ſ. de exec. illoꝝ cōtra rit cū ſacriſta vel cuſto de eccleſie vel alteri⁹ q non obligat eccl'az vide abb. i. c. pe. extra de fideiuſ.

locum ſi delicta de quibus hic dicitur fuerunt attentata [a]ſed nō conſummata ⁊ pone qꝺ ad actum proximum deuenit ita qꝺ puniꝛ affectus licet non ſit ſecutus effectus: vt. l. is qui cum telo. ff. ad. l. cor. de ſic. l. diuus. ff. eo. tit. ⁊ dicit qꝺ ſic. Tum ꝓpter effectū qꝺ pariter puniꝛtur: tum qꝺ facti initium eſt malefitium: ergo loc⁹ habet lex ꝑm notata hic in gloſſ. ¶ Quero ſucceſſime cū glo. an in cauſis pecuniarijs connictus ⁊ cōfeſſus audiatur appellans ⁊ dicit glo. iſta qꝺ non ⁊ male ꝑm doc. tum qꝺ eſt ſpecialē in caſibus. ff. eod. l. ab ſtinendum. Tum qꝺ hec. l. de criminibus ad cauſas ciuiles vt odioſa non eſt extendenda. Et qꝺ crimina exoſcunt vindictam reipublice ⁊ celerem. Tunc etiam ꝓpter regulam. ff. de appel. in maioribus. ¶ Quero ſi quis confitēs crimen an iudex habet neceſſe perquirere teſtium probationez. glo. in aut. de mand. prin. ℌ. ſi. dicit qꝺ non. ⁊ allegat iſtam. l. ꝓ caſu quod intellige quo ad condemnationem vt hic in verſic. ſi enim. ⁊ ad. l. aquilli. l. ꝓinde. ⁊. ff. de confeſ. l. i. Sed quo ad impediendum ⁊ faciēdum ne poſtea poſſit appellare teſtes debet examinare vt ſic connictū etiā teſtibus vt hic in ꝓnc. ¶ Querit vltima gloſſ. an a pena [b]licet appellare. ⁊ dic quod non vt in ea ⁊. ff. de verborum ſignificatio. l. ſi qua. Sed adde quod dixi in. l. ⁊ in mulctis. ff. de appella. ¶ Querit glo. pe. quod confeſſo facta in tormentis noceat ⁊ dic vt in ca. Sed dic plenius vt ſcripſi in. l. ſi quis. ff. de cuſ. re. ⁊ hic ſit finis.

Officialis condemnatus de male geſtis nō appellabit

Official'. ff. offici/ alis ꝺēnat' a Appello iudice de male geſtis in officio nō appellat. h. o Quod itelligit Bal. ſi fuit cōuictus de cōmiſſo ⁊ dicit Jac. bu. ſic intelligit ſi eſt alis minus rigoroſa eſſet. Liſta: licet Ly. videatur intelligere ꝙ ex quo ſunt condemnati eſt ꝓſumptio iuris ꝙ deliquerit: ideo non apellant quod videtur contra omnem naturalē equitatem. ¶ Ex predictis colligē ꝙ officiales de baratauia conuictus taliter qualiter iura requirunt condemnatus non appellat.

Ceſar eo quo⁹ fiſcus potitur priuilegio.

Conuictus in ciuilibus poſt ſententiam confeſſus non auditur appellans.

A Bſtinendum. Caſus. Cōuictus ⁊ condemnatus i cauſa fiſcali vel principis non poteſt appellare. hoc dicit. ¶ Not. qꝺ ceſar. priuilegiatur vt fiſcus. ¶ Op. ꝙ imo in cauſa fiſcali appellet: vt. ff. de appel. l. quoniam nōnulli. Sol. vt ibi dixi ꝙ hic in manifeſte conuicto ibi ſecus: vel ibi. Sol. vt ibi dixi ꝙ hic in manifeſte conuicto ibi ſecus: vel ibi erat debitor fiſci ex cauſa priuata hic publica: qꝺ ex publicis functionibus in quibus executiue agitur. ¶ Oppo. ad idem. de. l. data. ff. de appel. Sol. ꝙ ibi in ſententia lata ſuper bonis vacātibus ⁊ ſic ex cauſa priuata. ¶ Quero de intellectu illoꝝ verborum vel etiam priuati. dicit glo. ꝙ poteſt intelligi in debitore priuati patrimonij principis: vt. ſ. c. l. fi. ⁊ tunc ſufficit ꝙ ſit manifeſte conuictus: vel ad inſtar eius quod dixi in fiſco. dic ꝙ hec in debitore ex cauſa ꝓpria patrimonij principis de quo cōſtat: vnde executiue agitur. Secus ſi ab aliquo priuato ſingulari hic cauſa ortum trahat: qꝺ tunc etiam cōuictus appellare poſſet: vel dicit glo. ꝙ hec verba intelligi poſſunt quando priuatus agit contra priuatum ⁊ conuictus condemnatus fatetur ſe debitorem ⁊ iuſte condemnatum ſed appellat: vnde differendi cauſa facit vt probat ſua confeſſio. Et ideo non auditur. ¶ Et iſta glo. eſt notanda: qꝺ habes ꝙ vbi conuictus poſt ſententiam cōfitetur in ciuilibus non admittitur ad appellandum. Cui⁹ contrarium eſt in criminalibus: vt not. ff. de appel. l. non tantum. ⁊ dixi. ff. eo. l. in quarto contrario vbi vide.

1 ¶ Appellari an poſſit ab executione rei iudicate ſeu ab executoria ſentētia. ⁊ nu. 2. ⁊ an ab interlocutoria. ⁊ nu. 3. ⁊. 4. ⁊ ſeq.
7 Executo: quando ꝺ modum excedente ꝺicatur.
8 Executor ſententie modum excedente ad quem appelletur.
9 Citatio requiritur ſi executio inſtrumenti publici petatur.
10 Exceptio nullitatis ſententie an impediat eius executionem.
11 Sequeſtrari que ꝺebeant ⁊ quare.
12 Condemnatus ex pluribus delictis ſi appellet in vno an executio differatur in alio.
13 Executori iniurioſo quando reſiſti poſſit.
14 Exceptiones que in ſententie executione opponi poſſint.

d A Bexecutione. [d]Primo dictuz ꝓ exceptio permiſſiua. Tertio puidet quid de re vel fructibus. ſit fiendum in cauſa appellationis permiſſe. Quarto perperam ap pellantem punit. ſecunda ibi: niſi forte. tertia ibi: a quo ſi fuerit ⁊c. quarta ibi: ſciant. ¶ Caſus. ¶ Ab executeone rei iudicate non appellatur niſi ab executione modus in exequendo excedatur: ⁊ tunc appellatione pendente res mobilis ſequeſtratur victori reddenda: rei vero immobilis poſſeſſio non aufertur victo ſed eius fruct⁹ ſequeſtrantur tam pre-

ſentes q̄ futuri ⁊ temere ab executione appellantes pena quinquaginta librarum argenti puniuntur. hoc dicit. ¶ Notabilia collige vt habes in ſummario que late ſunt clara. ¶ Opp. cōtra primū ꝙ imo appelletur a ſententia executoria: vt. ff. de appel. l. in maioribus. ⁊ not. ff. de appella. l. ab executione. Sol. vt in glo. ꝙ hec loquitur quando vult appellare ab executione facti quam merus executor facit: quo caſu non poteſt niſi modus excedatur vt hic. Sed glo. in contrarium allegata loquitur quā do appellatur a ſententia qua pronunciatur ſententiam exequēdam vel non quo caſu appellari permittitur. ¶ Et hoc vult glo. prima ex quo colligunt q̄ idem qꝺ ab interlocutoria queſtur poſt diffinitiuam appellatur. Et eſt ratio qꝺ habet vim diffinitiue qꝺ aliam non expectat poſt ſe. principaliter tunc de eo contenditur. Et ita communiter tranſeunt doctores antiqui preter Ꝺoffre. ⁊ Moderni preter Bald. qui ſequitur Ꝺoffre. dixit cū Ꝺoff. ꝙ qua ratione nō appellatur ab executione eadem nō debet poſſe appellari a pronunciatione de exequendo. argu. l. illud. ff. ad. l. aquil. Reſpondeo autem ne res in infinituz protrahatur: vt. l. terminato. ſ. de fruct. ⁊ lit. expen. Item quia hec pronūciatio eſt executio prime vel executionis pars. ¶ Or attende ſi ſuper eo cuius petitur executio non eſt lata ſententia. iſte rationes ceſſant vt in inſtrumētis publicis ex forma ſtatuti: vbi autem eſt lata ſententia tunc aut hec pronunciatio eſt facta a mero executore ⁊ illa eſt nulla qꝺ excuſationem non habet vt. l. ſi vt proponis. ſ. de execu. rei iudi. aut ab ipſo iudice: ⁊ tunc non recederem a gl. quia reo poſſunt competere noue defenſiones et etiam antique que poſſunt poſt ſententiam opponi vt not. in. l. j. ſ. de iur. ⁊ facit ign. Et iſto caſu ceſſant rationes Ꝺo. Sed puto ꝙ cauſam debeat inſerere in hac appellatione: vt in cle. appellanti extra de appella. quam ſi non inſerit iudex poteſt eam non admittere. ¶ Suppoſita ergo gloſſa, ꝓ vera attende qꝺ ex iſta gloſſ. coniuncto quodam ſtatuto inſurgit dubium. pone qꝺ iudex vel conſultor ꝓ ſportulis vel ſalario percipere debet decem de ſententia diffinitiua ⁊ quinq; tantum ꝓ interlocutoria inter partes petitur ſententiam executioni mandari vel laudum vel inſtrumentum publicum ex diſpoſitione ſtatuti pars aduerſa dicit exequendum non eſſe ſeu executionem non meteri. ſuper hoc diſputatur iudex vel conſultor qui habet ꝓ nunciare exequendum eſſe vel non petit ſalarium tanquam ſit diffinitiua reſiſtitur. quaſi ſit interlocutoria: queritur quantum debet percipere. dicit Jaco. butr. q̄ adnocati dicunt q̄ eſt diffinitiua quod probant: quia ab ea appellatur vt in hac gloſſ. ⁊ in gloſſ. l. ab executione. ff. de appel. quod non fieret ſi interlocutoria eſſet: vt. ſ. eo. l. ante ⁊ vltra non dicit. ¶ Sed Bald. dicit qꝺ ratio iſtorum aduocatorum non eſt bona: quia concludit quod ꝓbat er eo qꝺ appellatur a ſententia lata ſuper exceptione peremptoria ⁊ tamen non eſt diffinitiua: vt not. in. c. vltimo. extra de appella. in cle. ¶ Sed allegare in contrarium de iure canonico non eſt bonum: qꝺ ſm illud ius a qualibet interlocutoria que grauet partem poteſt appellari: ideo melius eſt allegare notata ſ. e. l. ante. vbi a quibuſdam interlocutoriis appellatur ⁊ non ꝓpterea diffinitiue dicuntur: ſed aduocati reſpondere poſſent ibi loquitur de ſententia lata ante diffinitiuaz que merito interlocutoria dicitur qui libellum porrectum ⁊ diffinitiuam ſuper eo ferendam ſententia fertur. Hos vero loquimur de ferenda poſt diffinitiuam i. a q̄ non eſt interlocutoria: quia non inter duo cretrema interlocutoria. quid igitur dicendum cum hec. l. non ſit ſine magno dubio. Et concluſiue mihi videtur q̄ hec ſententia participet de natura vtriuſq; ⁊ tamen magis cum natura diffinitine q̄ interlocutorie. Unde reſpectu huius ſalarij videtur cenſenda diffinitiua: vt. l. queritur. ff. de ſtatu homi. vel quia hoc ſalarium eſt diuiduum ⁊ ſententia iſta participat de natura vtriuſq; ⁊ ſic poteſt conſideratis effectibus huiuſmodi vel vtriuſque participationis diu mirta vt ita loquar. Et ideo conſiderato ſeu communicato vtriuſq; ſalario fiat vtriuſq; diuiſio. Et ſic commnnicatis decem que dantur ꝓ diffinitiua ⁊ quinque que dantur ꝓ interlocutoria diuidenda ſunt quindecim: ⁊ ſic ſeptem cum dimidio erunt huius tertie ſpeciei iuſtum ſalarium ⁊ debitū. ⁊ ꝓ iſta taxatione ſic facienda induco vnum textum multum bene facientem: videlicet. ff. manda. l. ſi fundum in fi. conjuncta. l. ſeq. que incipit. Ita vt omnes. que ad hoc bene facit q̄ non ita bene: qꝺ ex diſpoſitione teſtatoris que habet vim legis: vt in auten. de nup. ℌ. diſponat. facta in duobus caſibus diſiunctis ⁊ in vno de maiori quantitate q̄ in alio comectura recipitur ex qua infertur in caſu mixto: vt text. notabi. ff. de re. inſtit. l. ſi ita ſcriptum. ℌ. quidam. ver. ſi poſthuma. Et hec pars videtur mihi cqua ⁊ ſatis rationabilis: nam ſm illam cōtēti debēt remanere cōſultatores ⁊ iudices ſalaria recipere debentes ⁊ etiam litigantes. ¶ Oppo. ij. q̄ male dicat niſi forte qꝺ dictio forte nos dimittit in incerto contra. ℌ. quidam. ſ. de no. co. com. Sol. ꝙ hic abunde vt in gloſſ. vel dic ꝙ dictio forte hic adiungitur facto non iuris diſpoſitioni. ¶ Oppo. iij. q̄ non tantum

tñ ſi modus excedatur ſententie ſed etiam ſi ꝓtius exequatur q̄ debuit: qꝺ eadem eſt ratio vt inſti. de actio. ℌ plenius aūt. Sol. confitendo vt in ſeq. gloſſ. Et dicitur excedere modum re tempore ⁊ cauſa que oia ſubꝫcias exēplo vt in gl. ⁊ ꝓtio exēplo q̄ſi ſatis erat mitti in poſſeſſionem modice rei ⁊ ipſe poſuit in magna. ¶ No. bonū ar. qꝺ iuder in ꝓciofioꝛib⁹ nō ꝺz facere executionez vbi res diuidat fi i alienare facere poteſt de quo dixi in ſaut. boc ius porrectum. ſ. de ſac. ſan. eccle. ¶ Item no. ex tertio exemplo

a quod exceptiones [a]que poſſunt opponi poſt ſententiam poſſunt opponi poſt quadrimeſtre tempus qꝺ de boc non ſit in. l. i. ſ. de

7 iur. ⁊ fac. igno. ¶ Item ſcias qꝺ Bar. dicit vltra glo. qꝺ executor dicit excedere modum ſi aliquid fecit dolo vel lata culpa: vt ff. de euic. l. ſi pigno. Item ſi pendet queſtio preiudicialis. vt. ſ. ff. de auto. tur. l. defendente. ¶ Opp. iij. qꝺ etiam appellaf alio caſu: puta ſi male interpretetur ſententiam. vt. ff. de ap. l. ab executore. Solu. confitēdo ⁊ addendo illum caſum iſti vt in glo. ¶ Opp. v. ab extra ⁊ ſi merus executor nullam habet cognitionē: qꝺ eſt executor facti. vt. ſ. de execu. rei iudi. l. ſi vt proponis. ergo coram eo non poſſunt exceptiones alique opponi nec pōt pronunciare exceptionem obſtare vel non. Et ſi pronunciat nihil agit. vnde fruſtratorie eſt appellatio quia nihil reperit qꝺ reſcindit. Solu. qꝺ predicta intelliguntur in ipſo iudice exequi volente qui cognitionem habet contraria in mero executore ꝑm ſPet. ⁊ Cyn. Aliter dicit Barto. in. ꝺ. l. ab executore. in ꝓtin. qꝺ interdum nuncius cui mandaf executio habet mandatum limitatum: ⁊ tunc ſi mandatum non excedit ab eius executione non appellatur ſed ab iniquo iudicis mandato. aut nō dedit ei mandatum limitatum ſed dixit vade exequere: ⁊ tunc eo ex

8 cedente modum ab eius executione appellatur. ¶ Et ex his deciditur queſtio qua queritur quando modum excedit ad quez appelletur qꝺ aut habet mandatum limitatū ſuper executione: ⁊ tunc non ad ipſum qui mandauit ſed ad eius ſuperiorem. Naz qui mandauit tunc exequi videf ⁊ in eo eſt defectus non in nuncio: ideo ad eum non appellaf. vt extra de offi. deleg. c. ſi a ſubdelegato. lib. vi. aut non habet mandatum limitatum. ⁊ tunc quia defectus eſt in nuncio exequente ⁊ non in iudice mandante ad ip

9 ſum iudicem appellabitur: qꝺ de iniquitate nuntij cognoſcit non ſua. argumen. ff. qui ſatisd. cog. l. ab arbitro. ¶ Subdit Bart. qꝺ quando q̄ poteſt ſine appellatione implorari ipſius iudicis offi cium ꝑm formam. l. a diuo pio. ℌ. ſuper rebus. ff. de re iud. Circa iſtius partis expeditionem. ¶ Quero. ij. cum a iudice petitur fieri executio inſtrumēti publici ex forma ⁊ diſpoſitione ſtatuti indubitanter debet citari quia nulla precedit ſententia nec fuit

b cognitum de cauſa. ergo citatio eſt neceſſaria by inſtitu. de pe. te me. liti. ℌ. fina. Sed vbi petitur executio ſentētie dicit ſPe. ⁊ Cy. qō ex illius executione dupliciter remedium cōpetit vnum eſt qō intentatur actio iudicati que oritur ex ipſa ſnia. vt. l. actoris. ſ. de iureiur. ⁊ tūc ſi hoc remediū intētatur pars neceſſario eſt citanda: qꝺ nouus libellus porrigit ⁊ nouus fit proceſſus. ergo ⁊c. vt in aut. libellum. ſ. de lit. conteſta. ⁊ a ſententia ſuper eo lata, appellabitur. Aliud remedium ⁊ magis expeditum eſt vt ꝓ ſententie executione imploretur iudicis officium. ¶ Et iſto caſu eſt dubium an pars debeat citari vel non. Et Cyn. hic dicit qō ſic ſm ſPe. qꝺ defenſiones alique poſſunt reo competere: ⁊ ſic ea facultas opponendi non del e tolli. vt. l. facultas. j. de iur. ff. c. lib 10. r. Secundo quia ante executionem debet interloqui in quibus rebus fiat executio. vt. ff. de re iudic. l. a diuo pio. ℌ. j. ⁊. l. 2. o. ſ. de exe. rei iudi. Sed hec interlocutio non debet fieri niſi parte vocata. vt. l. de vnoquoq; ff. de re iud. ergo ⁊c. Tertio confirmari poteſt quia ad ſecundum decretum peruenire non poteſt ꝓ executione ſententie niſi citata parte. vt. ſ. de his qui ad ec. confu. l. preſenti. ℌ. i. ¶ Dec fateor vera in vltimo quando reſtat mera executio ꝓ qua implorat iudicis officiū. Naz tunc alia citatio nō eſt neceſſaria: puta qñ iniuſtū detētatorē ꝺz remouere a poſſeſſione vt. l. qui reſtituere. ff. de rei ven. Et qꝺ reus executor de nullo cognitionez habet ⁊ ſi ſit alius ordinarius. ⁊ ita intelligo quod no. gloſſ. magna iurta finem in. l. i. ſ. de iudic. Et rō rōnis eſt: quia alius ꝓceſſus tūc nō eſt neceſſarius. hoc ēt vult Bald. qui addit quod in ꝓnunciatiōe de exequēdo vel nō ſemp ptis citatio eſt ne

10 ceſſaria ſicut in alijs ſentētijs. ¶ Jurta hec queri poteſt an ex

c ceptio nullitatis ſnīe impediat eius executionem. Et rñdeo vt dixi. ſ. de exec. rei iudic. l. ſi vt proponis. in diſtinctione quam ibi feci. ⁊ ibi habes qñ executor alicuius rei cognitionē habeat vel non. ¶ Nūc trāſeo ad aliā ptē ex qua not. qō res mobilis ⁊ fructus immobiliū ſequeſtrant. ¶ Item qō reddendi ſunt victori. ¶ Ex quo colligit Bal. qō in cauſa executiōis nunq̄ excuſatur quis a reſtitutiōe fructuum ꝓpter aliquaz cām litigandi. Et eſt rō qꝺ fraudulenter ꝺz recepiſſe. ⁊ fraudulentus non lucratur fructus vt in. c. omiſſa. ℌ. ceterum extra de elec. lib. vi. ¶ Oppo. de l. j. ſ. de pbl. ſeque. Sol. vt in glo. qō hic ſpāle qñ appellatur ab executione ⁊ hoc ne deſ materia delinquēdi. ¶ Op. qꝺ nihil ꝺz innouari appellatiōe pēdēte vt. ſ. de ap. l. appellationem. Sol.

a ¶ Qō exceptiones. adde bal. hic. ⁊ in. ꝺ. l. j. ſ. de iur. ⁊ fac. igno.
b ¶ Citatio eſt neceſſaria. Et no. qō ſiue fiat in bonis ſiue in ꝑſona debitoris executiōis ſiue ſine citatiōe fieri nō pōt ſi poteſt fieri ſine aliqua ꝓbatione debiti vel primo. in actoꝛ cāe bal. in. l. ſi filiaſa. da. ff. ſo. ma. S3 bar. in. l. defendēt. ff. de auto. tuto. dicit ſic ri poſſe et pte nō citata. S3 vide bar. in. l. a diuo. ℌ. in ꝑditiōe. de. reiu. ⁊ doc. hic ⁊ bar. in. l. mcminerunt. j. vñ vi. ꝓ Jnno. i c. ex rōne. de ap. ¶ Pau. de ca. ꝑſi. rrrvij. vbi dicit fieri poſſe etiā pte non citata qñ ſnīa eligda qō et tz bal. ⁊ pet. de iuza. in. l. ſi ℌ. ſ. de ap. qō eſt ver. qñ ſit executio ſup re ſup q̄ lata ē inia ſec⁹ ſi ſup alia fz bar. i. ꝺ. l. in. mīcrint. ⁊ baid. i. l. de iurecmp bi teo. ⁊ bal i. l. ſi ꝓtor. ff. de iud. auge. i. l. q reſtituere. de re. vē. Jtē vero niſi ſtat appellatione deſerta ſm bald. ⁊ pe. de ſuza. i. d. l. ſi qñ. ⁊ bar. i. l. i. in fi. ff. mīi no. ap. pē. ⁊ adde ſoc. cō ſi. civiij. inc. viſis proceſſu ſnīis ⁊ cō filiꝰ. vl. ſi ego et rñdeo. ibi videmus et qō licet. i t. pte. cbar. xꝰ.

c ¶ In exceptio nullitatis. adde vt executio ſententie impediat per exceptionem nullitatis dñt oppoſitiones prebari ſtatiz et fine litis 3te. ſpecu. de lit. 3te. ℌ. v. ⁊ v. qd ō cā nullitatis ⁊ ō libe. concep. ℌ. v. ad fi.

13 ¶ Quero an iniurioſo executori poſſit de facto reſiſti. dic ſm ſPe. Cyn. ⁊ Bald. aut exequitur auctoritate iuriſditionis et non poteſt ei de facto reſiſti niſi talis iniuria non poſſit reparari ex poſtfacto. aut fine auctoritate iuriſditionis: ⁊ tunc reſiſti poteſt. vt. l. ꝓhibitum. j. de iure fiſc. lib 10. r. ⁊. l. ꝺenotum. j. de metalla. lib 10. r. Et ita notant etiam doc. in. l. vt vim. ff. de inſti. ⁊ in. ⁊ ibi

Universidad de Salamanca Biblioteca

per Gulu. ¶ Quero que exceptiones possint opponi in execu
tione sententie supposita sententia rite lata. respon. omnes que
non contradicunt sententie per no. s. de iur. ⁊ fac. igno. l. j. ⁊ pro
batur in. l. ex diuerso. ff. fi. so. ma. ⁊ ibi habes vnū exēplū de eo q
opponit ne exigat vltra quā facere possit. idē de exceptione cō
pensationis nisi de ea prius fuit cognitum. vt. ff. de cōpen. l. qō
si in diem. ff. rationē. ⁊. ff. de neg. ge. finaūt. ff. fi. ¶ Idem de exce
ptiōe beneficij inuētarij vt non exigat vltra vires hereditarias
qr nec hic exceptio cōtradicit sniē. Et per hoc facit. s. de iure de
li. l. fi. ff. licētia vbi dī qō dānum pati non dz nec obstat qō cōue
nit ex quasi cōtractu ppio celebrato per adītionē hereditatis
qr cā originalis est cōsiderāda a qua pcedit iste quasi cōtract⁹.
vt. ff. de cōsti. pe. l. qō si maritus.

1 ¶ Ante sniēvid
bal. i. d. l. ū. i vlt.
col. qūisc. vl'pua.
q alleg. no. istum
ter. qō asnialata
sup executiōe nō
pt appellaribar.
tenere vf̄ Iziū l. l.
a diuo. ff. ō rem.
2 ¶ Ab interlocuto
ria. adō. c. supco.
el. ū de ap. fely. i
fub. ō re iu. in. ū.
3 col. ysi. vtilis est
inuestigatio.
4 ¶ Ante sniēpō ferāt.
Tu vide de hoc
vltra ea q̄ no. bic
bal. nu. uij. v. qro
an ab interlocuto
ria. qō no. bart. i
l. ū. ff. ā ap. recī. ⁊
moder. in. c. d. le
cto. ⁊. i. c. ex pte. ⁊
ibi philip. frā. cr
tra de appel.
5 ¶ Debeat i scri
ptis. adde ter. et
glo. in. c. ¶ quis. d
cle. ii. vi. ⁊. c. cor
di. d ap. co. li. an
ge. i. l. cos. in fi. s.
de appel.

¶ Aliquis. Casus. A. sententia testamenti
aperiendi vl' heredes scripti in
possessionem mittēdi non appellāt. Et tā appellās
quā appellationi deferens punit. h. d. ¶ Prima est
dupler. vna qr apertio testamēti celeritatē defiderat. vt. s. de ca.
tol. li. circa princi. quia ex illius apertione nemini pretudicatur.
riūsio secundi est qr iudiciū est possessorium adipiscēde. ergo ⁊c.
vt. j. fi de mo. pos. fu. appella. l. j. ⁊ quia ex quodam notorio scri
ptura proceditur. vt. l. fina. s. de edi. diui adria. ¶ Sed an ab ini
quitate legis appelletur. dic vt dixi. s. de appella. l. vt in vltimis

¶ Appellari non debet ab interlocutoria. ⁊ nu. seq.
Appellari ab interlocutoria cum finitur an hoc fiat antequam
feratur.
Appellatio an debeat in scriptis fieri ⁊ eius causa exprimi.
Tempus ad appellationem ab interlocutoria pscūdā quātū.

Ante sententie. Casus. ante diffi. ni
tiuā si appellaſ. h. d
¶ Et sic no. qō de iure ciuili ab interlocutoria nō ap
pellat ⁊ pōt esse rō qr lesio nō est cōsummata cū vi
ctus in ea possit victor eē superare in diffinitiua ⁊ si succūbat in
diffinitiua possit appellare ab ea ⁊ vtriusq; grauamina p appel
lationem ⁊ a diffinitiua supare. Unde appellans ante potius
differendi cā credit facere cū nō. vt not. gl. in. l. ū. s. de epis. audi.
Et sic pōt cōcludue dici qō appellari nō pmittit ab interlocuto
ria vt finis litibus imponatur. ¶ Oppo. quod imo ab inter
locutoria appellatur. vt. ff. de ap. re. l. ū. Solu. vt gl. qō ibi fallit.
Et est rō qr ibi tortura cōtinet grauamen irreparabile p appel
lationē a diffinitiua fin dc. nō enīz grauamē afflictionis tolli
pōt. hec rō nō placet Bal. qr si eē pūniciat nō torquendū accusa
tor pōt appellare. ar. extra de mutuis petī. c. prudentiā. ⁊ tamen
ibi non imponit afflictio corpalis. Dicit ergo qō ibi nō appel
laſ qr iste articulus respicit merita cāe principalis ad quē et vī
3 qō per torturaz ⁊ nō torturā impedit examē. ¶ Op. ū. qōimo
appellet ab interlocutoria que nō concernit merita cāe sed eius
preparationē. vt. ff. qui satisf. cog. l. arbitro. So. vt in glo. ⁊ primo
qō quidā direrunt qō ibi nō p appellationez. Iz Iziū repio. qr
ordinarius reuocat factū sui delegati siue nō sit appellatum siue
deserta sit eius appellatio. Nam hoc non facit ex iurisdītione de
uoluta sed ex propria. Solu. qō ibi fallit. est ratio qr ibi genera
tur preiudiciū circa executionem. nā inanis esse executio si fide
iussores nō essent soluendo. ⁊ ista magis placet glos. dicit tamen
Bal. qō vtraq; bona. ¶ Op. iij. de. l. si qs puocatiōis. s. de ap.
Sol. ibi appellaſ nō tāq; ab interlocutoria Iz tāq; a grauilesio
4 ne vel eius metu. p habili qō demōstrat iniuria illata. ¶ Op.
iiij. de. l. intra vtile. ff. de mi. vbi si minor petīt restitōem in inte
grum ⁊ index pnunciat per minorē ętatē fore probatum anteqū
diffinitiue pnunciet sup restitutione ab illa interlocutoria pōt
appellari si ps putat non sufficienter probatum. Solu. qō ibi ideo
qr cām fere tota determinat. fm glosſ. quasi. d. glos. interlocuto
ria fere baſ sup meritis cause qr sup vno de fundamentis libel
li. et sic erat val de iudicialis. ergo iniurū si appellari pmittit
bic autē in interlocutoria que principali non parit iudicium.
5 ¶ Op. v. ab extra de. l. ait prēt. ff. pmittit ff. de mino. ¶ Qui
dā direrunt quod iurisconsultus ibi dubitative et nō determina
te dicit. Aliī dicunt ⁊ melius quod ibi interlocutoria non spe
ctat ad aliam diffinitiuam post se p cuius appellationem possit
illud grauamen reparari ac etiam est plata executiue pter ordi
6 nem iuris ⁊ sic modum excedit merito appellatur. ¶ Op. vi.
ab extra qō a nulla interlocutoria appelletur qr potest fine ap
pellatione reparari. vt. ff. de re iudi. l. quod iussit. ⁊. s. ō sen. l. post
finaz. ergo appellari non potest. vt. l. omnem hominem. s. quā.
puo. non est necē. Sol. qō talis reuocatio cōstitit in mero arbi
trio ipsius interloquentis. vnde appellatio nō impedit. text. est
extra de ap. c. cū cessante. ¶ Op. vij. qō ab omni interlocutoria
appellitur qō pbo qr sup incidenti pronūciatur. vt. ff. de preua
ri. l. prcuaricationes. ergo ⁊ a pnūciatione appellatur. arg. ff. de
ap. l. i. in pin. ista rōne quidā fatebantur contrarium vt dicit ista
glosſ. iuxta finē ⁊ male vt statim declarabo. Solu. igitur qō sup
2 inciděti nō semper pnunciaſ. vt dixi. s. de otig. iur. l. j. Iz quando
pronunciatur nō semper sequiſ ergo appellaſ. imo regula est in
oppositū vt patet ex p̄dictis. Nō obstat qō appellationes sunt
inuente vt corrigant pronunciata. vt. d. l. j. qr verū qn̄ appellari
7 est permissum nō qn̄ est prohibitū vt hic cū fi. ¶ Opp. viij. qō
ab omni interlocutoria que grauamen inducat appellari pos
sit. vt. ū. q. v. c. non ita. ⁊ extra de app. c. cū cessante. ⁊ in cle. appel
lanti. extra de app. Solu. vt in glo. qō aliud de iure canonico vt
ibi quā ciuili vt hic. ⁊. l. j. ff. de ap. re. ¶ Et hec vera licet aliqvo
luerūt dicere idē de iure ciuili p. l. s. pro Iziis alleg. Et ad hāc. l.
respōdent qō hec. l. est restringēda in discussore ⁊ in rationabili
bic nominatis. vnde in ceteris in Iziū est ius commune. Iz male
dicunt. qr de his duobus gratia dubitationis tollende dicunt. ⁊
fi est idem in oibus alīs. vt. l. que dubitationes. ff. de reg. iur. Et
qō hoc sit verum probant ille que negatiue que implicatiue bic
sunt scripte dum dicitur nec discussore nūc a rōnali quasi dicat
nedum ab his de quibus ponit pro cōstantia. ita qō bic est casus
contra illos. vt. s. de ap. l. cos. ¶. sup bis. ff. de sen. l. fi. ⁊. s. de in. t.
apertissimi. ⁊. ff. de lib. cau. l. liberis. ⁊. s. de epis. au. l. ū. ⁊ ratiōes
affignaui in notabilibus. ¶ Concludamus modo predicta sic
cum queritur an ab interlocutoria appellet qr aut de iure cano
nico ⁊ dic quod sic indistincte. ⁊ ab omni grauamine vt extra de
ap. c. cū cessante. ⁊. ea. sup eo. ⁊. ū. q. v. c. nō ita. Aut querit de iure
ciuili. ⁊ potes dicere dupliciter. vno mō qō regula est qō non vt
bic. ⁊. l. ab bis. superius alle. fallit in casibus. s. in oppositis. ⁊ra
tiones super eis assignaui vel aliter de iure ciuili. Aut interlocu
toria est lata ante diffinitiuā. ⁊ tūc ab ea appellatur vt colligitur
ex not s. co. l. ab executione. in. i. glo. ⁊ ibi dixi. Aut interlocuto
ria est lata ante diffinitiuā. ⁊ tunc aut bec interlocutoria aliam
diffinitiuā nō expectat post se. ⁊ tūc appellari permittitur. vt. ff.
de mino. l. ait prētor. ff. permittit. Aut diffinitiuam post se. ⁊ ex
ctat. ⁊ tunc aut grauamen per illam interlocutoriam illatus nō
potest reparari postea per appellationem ⁊ diffinitiuā. ⁊ tūc ap
pellari potest. vt. ff. qui satisda. cog. l. arbitro. ⁊. ff. de ap. recī. l. ū.
scōm glo. vt primo ⁊ scōo Iziō. Aut grauamē illud reparari po
test per appellationem a diffinitiua. tunc aut illa interlocutoria
est lata super aliquā de substātialib⁹ libelli ⁊ sic decernit merita
cause ⁊ tunc ab ea pōt appellari. qr in ea pte quasi diffinit nego
tiū principale. vt. l. intra vtile. ff. de mino. ⁊ dixi in quarto Iziō.
⁊ ita etiā pōt intelligi. l. ū. ff. de ap. re. deducēdo illā vt in primo
Iziō dixi. Aut interlocutoria ille merita cāe nō decernit. ⁊ tūc ab
ea appellari nō pōt vt hic. ⁊. s. de appel. l. eos. ff. sup bis. ⁊. s. de
8 epis. audi. l. j. ¶ Quero primo qn̄ appellari ab interlocutoria
9 permittit an possit appellari anteq̄ ferat. glo. hic in fi. fm gl. et
opi. illorū q indistincte permittebāt casum esse in hac. l. qō nō. ⁊ Iz
bal. de ista glo. nō facit mentionē. tū dicit Jo. moſ. hoc tenuisse
vt expectat vbū iudicis vel eqpollens. puta qr iudex pcedit ad
id qō se nō patiſ cū iure meo vt p eum not. in. c. non solum. extra
de app. li. vi. Et ibi subdit qō si pponā exceptionē acta informa
⁊ mā quā p baturum me offero. ⁊ iudex me non admittit qō ap
pellatio mea trāffert totā iurisditionē ad iudicē ad quē. ⁊ tamen
corā eo nō vincā nisi pbē veritatē exceptionis. Non enim plus
pz opari appellatio mea corā iudice ad quez velet loco iudicis
a quo subrogato quā exceptio nō probata operaf etc. corā illo. ⁊
vbi reus non ob tulisset se. p baturū exceptionē inqt ipse qō tunc
tota iurisditio nō trāfferf. Iz solū sup exceptione admittenda vel
non cognoscit quā. ille nō admisit. qō est notandum in practica.
¶ Sed iuxta hec quero pone quod iudex non interloquitur sed
dissimulat ⁊ fingit se non audire. an tunc a tali grauamine po
tero appellare. Gul. ff. de mi. l. ait prētor. ff. permittitur. quem
sequitur Bald. s. de sen. l. fi. dicit qō non sed debet superiorē adiri
per medum querele. vt in auten. vt in medio lit. ff. cum autem. ⁊
in auten. de mand. princi. ff. nō permittere. ⁊ pro hoc videtur
mihi casus. ff. de tem. ap. l. fi. ff. illud. in fine. ibi ⁊ tarditatem iu
dicis in querelam deducere ⁊c. Et hoc suadet ratio qr appellari
non pōt nisi ab eo qō pōt confirmari: sed ista dissimulatio non
potest infirmari nec confirmari ergo. ⁊c. ¶ Quero. iij. quando
9 appellari permittitur an appellari debeat in scripeis ⁊ vel non
10 ⁊ an causa exprimi debeat vel non. dico qō sic per cle. appellan
ti. extra de appel. ⁊ causa specialiter est exprimenda vt dixi. s. de
ap. l. eos. ff. finautem iudicio. ⁊ ibi vide. ¶ Quero. iij. citato de
bitore meo ⁊ non comparente fui missus in possessionem bono
rum eius quidam tertius comparet petens immissionē reuoca
ri tanq̄ factam in su. preiudiciū nō citatus. iudex pnūciauit nō
reuocandā an pōt ab hac pronūciatione appellari. ⁊ dixit Jac.
but. qō sic. qr nulla iffinitiua speratur inter me ⁊ ipsum. Iz spe
ref inter me ⁊ debitorem meum igit appellet p ea que dixi. s. in
dis. ⁊ per. l. ait prētor. ff. permittit. ff. de mi. Bald. dicit ⁊ Jaco.
but. dicit verum si contra Victor patebit reuocari non solū in rō
ne possessionis sue sed etiam ex iure proprietatis vbi aūt solum
rōne possessionis tunc dicit appellari non posse. vt. j. fi de mo.
pos. fu. ap. l. j. ¶ Cogita qr ex parte mei iudicium non videtur
possessorium

sessoriū cū non possideā. Iz sit in possessiōe tediali. Nec petīt me
mitti pro debito vt possessionem nanciscar. sed detentationez fa
10 cti vt dixi. s. vbi in rem ac. l. ū. ¶ Quero. v. quātū tps a dak ad
8 psequendū appellationem ab interlocutoria. Dixit Joan. mo.
qō datur annus sicut qn̄ appellatur a diffinitiua vt in auc. ci q.
s. de temp. app. que loquitur indistincte. tū iudex appellationis
ex officio suo poterit restrigere moras ⁊ arctare terminos ne diu
proteletur negotium principale. ita no. ipse in. c. cupiētes extra
de elec. li. vi. in gl. vt per testes ⁊c. facit qō dixi in. d. auf. ci q. ad fi.
1 ¶ Debitor principis vel ciuitatis cōuict⁹ an possit appellare.
b

1 ¶ Et publicarum. b Casus debitor
publicus vel pri
uati erarū principis manifeste convictus non audit
appellans. b. d. Et in eis est speciale. ¶ Quero an
quod hic dicit publicarum vendicet sibi locum in debitoribus
alicuius ciuitatis cum ⁊ ciuitates rem pub. possint habere. vt. s.
de sac. san. ec. l. fi. ⁊ ibi glo. Et videtur quod sic quia hec. l. loqui
tur indistincte. Item qr ea dez subest ratio que in fiscali. Item vt
bec. l. aliquid addat ⁊ non fit superflua per. l. ab stinendum. s. c.
Et hoc babeo p indubitato in ciuitatibus bītibus iura fiscalia
ex priuilegio vel qr supiotē nō recognoscūt in recognoscentibus
nō priuilegiatis non puto idē qr hic loquiſ de publico simpl'r si
ne aliquo adiuncto. ⁊ sic de fisco. vt. l. cū q vectigal. ff. de verb. sig.
¶ Potest tamen ciuitas per statutum ciuium sibi habere pri
uilegiū qr in cā illius ciuitatis. pcedat summarie ⁊ sine strepitu ⁊
figura iudicij. ⁊ ēt ne in eius causis possit appellari fm Bal. hoc
dicit probari. ff. de priuilegiis ordinariorum. ⁊ ibi per not. in glo.
Sed hoc vltimum non puto verum per ea que dicam. j. tit. j. l. ū.

¶ Si pendente appellatione mors interuenerit. Rubrica.

¶ Instātia cause appellationis ad heredē trāsmittit. ⁊ nu. 2.

1 ¶ Etiam. Casus. in cā ciuili mortuo appel
latore tenētur heredes causas ap
pellationis reddere vel stare sententie. hoc dicit.
¶ Alo. qō instantia cause appellationis transit
ad heredē. idez de instantia cause principalis. vt
illa in criminali hoc in ciuili. ¶ Op. qō nec in ciuili. vt. ff. solu.
2 ma. l. si constante. ff. si. fol. fm Ly. qō transit in heredē vt hic non
in ūsi heredē vt est fiscus. est enī fiscus. ppie successor bonorum
⁊ heres vt. j. ad. l. iul. de vi. l. ū. Sed hec sol. nō placet Bal. quia
instantia trāsit in filiū qui successit p aut. bona damnatorū. j. de
bo. dā. ⁊ in eum cui bona adjūcunt q est anormalus successor vt
no. insti. de eo cui liber. causa bo. adi. ¶ Et est ratio qr nō habet
priuilegium iudicis sicut fiscus. ideo solu. Ly. ⁊ Pet. non est bo
na. Solue ergo aliter vez qō a iud in fisco qui habet proprium
iudicem. s. procuratorem cesaris siue fit actor siue reus. vt. s. de
d iurisd. om. iudi. l. j. ⁊. s. vbi cau. fi. l. ad fiscuz. ideo ad eum vel in
eum non transit instātia: sed opz omnia de nouo inchoari: qr ex
pirat iudicium. vt dicta. l. si constante. ff. fina. Hec solutio mihi
placet in causa principali in qua peremptā instantia nō perit cā
sed in causa appellationis in qua peremptā instantia perit cā.
videtur qō iudicium non expiret. Item in cā appellationis non
reperio legem que pcuratorem cesaris faciat competentem iudi
cem predicta sunt notāda pro ingredientibus monasteria pro
prios iudices habentia.

1 ¶ Appellans ab interlocutoria annotationis auditur.
2 Contumax auditur appellans.
3 Appellari non debet ab incorporatione bonorum.
4 Bannitus pro convicto ⁊ confesso habitus an audiatur appel
lans.
5 Appellator an debeat cōparere coram iudice qui eū annotavit.

¶ Ius qui. pro euidentia premitte id qō
not. bicin glo. i. ¶ Item quod
bec. l. habet duas lec. vt in princip. glosſ. ū. Et prima
magis cōuenit litere ⁊ secundus eam summabo. sed
tamen est vera in scipsa. ¶ Casus si pendente, appellatione in
posita ab annotatione reus decedat bona transeunt ad eius
heredes non ad fiscum. b. d. ¶ Alo. qō, ab interlocutoria anno
tationis appellatur. ¶ Item quod mortuo appellatore appel
latione pendente bona non confiscantur. ¶ Contra primum op
po. ab extra de. l. pe. s. tit. j. ⁊. l. ū. s. de epis. au. solu. quod hic erat
talis interlocutoria que per se substantiam habebat nec ei reme
diebatur per appellationem diffinitiuā qr merā cōtumaciā con
cernit non negotium principale. ⁊ sic concordat cū his q ibi dixi.
2 ¶ Op. tūc fortius qr cōtumax nō audiſ appellās. vt. s. ti. i. l. j.
⁊. s. de iu. l. properandū. ff. cū autez. Possumus dicere qō ibi in
vero hic in ficto contumace. vel notabilius ibi tps cōparitionis
erat sopitū vt ibi no. in fi. hic secus qr poterat purgari cōtuma
cia. Jdeo infra illū annū auditur appellans sicut in diffinitiua auditur qn̄ venit in dice adhuc sedente pro tribunali. vt

l. diuus. ff. de integ. rest. ¶ Et ex his no. qō fi vero cōtumaci as
signatur aliquis termin⁹ ad morā purgādam quod infra illum
terminum appellare potest. ⁊ idem si expectetur ex benignitate
legis vel statutum vt hic. ⁊. ff. de requir. re. l. j. ¶ Oppo. iij. ab extra
quia aut annotatio fuit solennis ⁊ non potest appellari vt. s. ti
tulo primo. l. abstinendum. ⁊. l. fina. Aut non fuit solennis ⁊ ipso
iure non valet. ⁊ sic appellatio non est necessaria. vt. s. quādo
uo. non est ne. l. j. ⁊. l. cum a magistratu. Solutio. fm Bald. quod
fuit solennis. tamen annotatus habeat excusationem fortē infir
mitatis. vt. l. ignorare. s. de restituen. mi. sed hoc procederet vbi
hoc procederet vbi appellaret post terminum ad veniendum in
ductum. sed hic ante cum finitum intra quod appellare licet. nō
ob. d. l. fina. quia ibi de precepto vel sententia de soluendo debi
3 to iam liquido. quod non est hic. ¶ Opp. iij. qō ab incorpora
tione bonorum non appellatur cum ila fit vera executio. vt. ff. de
c requi. re. l. ū. sed ab executione non appellatur nisi modus exce
f datur vt. s. titu. j. l. ab executione. ergo ⁊c. sol. quod aliquid est
annotatio de qua hic que qualis fit non clare patet in legibus
sed est descriptio bonorum ⁊ citatio per edicta ⁊ per literas vt a
compareat ⁊ cum fiunt iste citationes pro annotato habetur et
probatur. vt. ff. de requi. re. l. j. Illud est incorporatio bonorū in
fiscum que fit post annum ab annotatione decursum: et tunc ab
ista non appellat vt in Iziō. ¶ Oppo. v. ⁊ cū glo. qō appellatio b
ista non fuerit necessaria ex quo supponiſ infra annū decessisse.
qr ex quo nondum est condemnatus expirat crimen et eius co
gnitio. vt. ff. de re. l. j. ⁊. j. cod. l. iij. ⁊ per consequens questio bono
rum que ei accedit vt dicā in. l. seq. Sol. confitendo Izium vt in
glo. ū. post prin. vsq; ad ver. vel dic appellatū per dicta in hoc
cōtrario eē in alīs supascriptis no. ⁊ hic colligi qō bānit⁹ a bā c
no qō est sniа interlocutoria pōt appellare si est solēniter latum
alias si est minus solenne ipso iure non valet. ⁊ isto casu quando
est nullum per petuo admittitur sup defensione criminis primo
4 casu auditur quādiu durat appellatio. ¶ Sed dubium est qd
g si statutum dicit qō bannitus b habeatur pro convicto ⁊ confes
b so. an tunc audiatur appellans: ⁊ vf qō non per. l. j. ⁊. tit. j. cum d
ibi not. Ego puto qō audiantur appellationes. Et ratio est qr
sniа banni est interlocutoria hic non diffinitiua vt in contrario.
Item qr maior rō est in vere convicto ⁊ confesso eē in eo qui fin
gitur a statuto. Unde ius cōe non extenditur ad fictum ex dispo
sitione statuti ⁊ non ex propria iuris cōis dispositione. vnde ne
cesse esset qō statutū diceret qō non audiaſ appellans: ⁊ tunc cū
statutuz hoc diceret esset videndum an ciuitas non recognosce
ret superiorem: et tunc procedat statutum tale quale: an superio c
rem recognoscat: et tunc aut fine ei⁹ autoritate est confirmatū. ⁊
idem aut fine eius autoritate et non valet: quia iurisditioni supe
riotis derogare non potuit ad quam appellare debet ⁊ potuit.
¶ Consulo tamen ne banniti ad locum accedant: quia rectores f
tem nec validita rem. ⁊ solū regentibus placere studēt. Et hec de
prima lec. ¶ Huc accedo ad secūdā si hoc dicit qō si annotatus
venerit infra annū ⁊ cā pſecut⁹ fuerit dānat⁹ ⁊ a sniа ista super
crimine appellauerit ⁊ interim mozik eius heredib⁹ bona deben
tur. hoc dicit. ⁊ hoc vult glo. ū. in ver. vel dic vsq; ad versi. sed an
heredes ⁊ ibi formal qōnē q̄ pōt habere dupliciē intellectū. vnū
vt querat an in casu huius secunde lectu. heredes teneantur pro
sequi appellationem propter bona que venicbant confiscanda
⁊ recitat duas opin. vsq; ad versicu. sed si dicatur. Et istarū opi
nionum concordiam habebis in. l. seq. ⁊ in verſe sed si dicatur.
reuertitur ad primam lect. quando appellauit ab annotatione.
Alium intellectum potest habere vt in cause prime lecture for
met questionem an heres teneatur prosequi appellationem su
per annotatione bonorum interpositam ⁊ duas opinio. recitat. b
Primam Dy. qō non fm Placen. qō sic vsq; ad ver. sed si di
catur. vbi approbat opi. Pyr. arguendo a diuisione qr aut mo
ritur infra annū ⁊ clarum est qō vt dixit eadem glo. in princip.
⁊ est casus. ff. de requi. re. l. i. in fine. Aut post annum moritur: et
adhuc idem quia tacite bona veniebant confiscanda si succubue
rit in appellatione eum ex sola annotatione vel descriptione bo
norum ipsa non essent confiscata. et sic cuz crimine expiraret quo
scanda vt in lege sequenti ⁊ hoc inducit. l. ista que indistincte lo
quitur quando super crimine nondum est sententia lata. et hoc
vult illa notabilis glosſ. sed attende quia Lyn. istam, glosſam re
probat ex duobus. primo quia rediens post annum non recupe
rat bona vt dicta. l. i. ⁊. j. de requi. re. l. ū. igitur nec moriens post
annum. Solu. quia contumacia nō perfecta ⁊ non purgata post
annum auferuntur bona igitur ⁊ contumax non debet audiri vt
supra titulo primo. l. prima. Sed glo. bona ⁊ pro ea est ibi casus
non cauillādo ter. Ad obiecta respon. quod hic loquitur quādo
appellatur infra annum. Unde annotatio ⁊ eius effectus est sus
pensus. vnde quandocunq; moriatur ante appellationem de
fertam annotatio expirat ⁊ nullum producit effectum secus ta

¶ Quātū tps. adde doct. in cle. appellāti. de ap.

¶ Et publicar Tu vide p hāc. l. qō plenissime no ta. bald. in. l. ū. in iiij. oppo. j. tit. j.

¶ Trāsit i filiū. adde. l. j. ff. de sta. defun. saly. i. l. litigator. s. de fru. ⁊ litis expensis.

¶ Ad fiscū. adō Pau. de ca. i. l. fi cōstāte. in. ¶. fin. ff. so. ma. Fely. in c. quia gu. in. iij. col. de iudi. versi. limi⁹a secundo.

¶ Ab executiōe. adde ter. in. c. no uit. de appella.

¶ Nisi mod⁹ ex cedaſ. adō doct. i cle. vnica de offi. dele. pau. de ca. 2fi cccxv. ici. ad primū nō dek. lu do. ro. 2fi. xli. ici. in presenti cōsul.

¶ Si statutū di cit. adde nellum in tractatu de bā ni.

¶ Bānit⁹. vide vltra bal. bic i fi. vf. circo statuto ca ueā. qō not. idem bal. in. l. j. in fi. j. de regr. reis ⁊ ro ma. i. l. iij. ¶. fi ser uus. ff. de ac. pos.

Universidad de Navarra Biblioteca

teor si post annum appellasset: quia tunc ius purgãdi cõtumaciam non haberet ideo tunc appellare non posset. vt. l. i. ff. titul. j. in contrarium allegata. ¶ Nec obstat. ff. de requi. re. l. i. in fin. vbi requirit quod moriatur infra annum quia verum quando appellauit. ¶ Quero ab extra ad maiorem euidentiam prime dictorum an iste appellator debeat comparere coram iudice qui eum annotauit infra annum: & sic eius renersio infra annum requiratur vt appellatio interposita ei prosit. & dico quod non qz alias appellatio nullum effectũ faceret cum sola reuersio infra annum sufficiat. Sed cõtra iudice ad quẽ cãe siue appellationis rediturus comparere debet ne postea eius appellatio deserta reputetur.

1 ¶ Expressum maioris est virtutis q̃ tacitum.
2 Deportationis forma que sit.
3 Appellatio vnica an sufficiat duabus penis.
4 Deportato an possint a iudice bona reseruari.

a ⁂ Infra tps appellãdi. Tu vide de hoc vltra ea que no. bal. nu. v. ver. ḡro deportatus decessit qõ not. bar. & doc. l. l. ex iudicio. ff. de ap. & oino anto. corse. sing. suis inv. appella. ti. ñ.

b ¶ Uno eorũmor tuo Adde q bodie est in Zrio regula cancellarie.

c ⁂ Justã cãs litigandi. Tu vide de hoc vltra eaq̃ hic ponit bal. in pri. huj⁹. l. qõno. bar. in. l. si eum. & ibi not. alex. post eũ. de fideiusso.

¶ Sis qui. Primo dictũ quãdo bõa sunt expressim adempta in sententia Secundo tollit obiectum faciendo differentiam an bona adimantur tacite vel expresse, secunda ibi: nam multum. ¶ Casus. extincta pena capitali morte appellantis ei superueniente appellatione pendente non extinguitur bonorum confiscatio expresse sed tacita. hoc dici. ¶ Nota, maiorem efficaciam habere expressum & principaliter quam tacitum & consecutiuum. ratio est: quia primo casu due sunt eque principales sententie. ideo vna extincta remanet altera. In secundo casu est vna tantum principalis licet due pene quarum vna est principalis altera accessoria. ideo abolito principali aboletur & accessorium & a iudicis cognitione subtrahitur vt hic. ¶ Sed attende quia lex ista non videtur bene clara ideo reuoco in dubium quando expressa ademptio bonorum durat post mortem vel non & fuerunt quidam qui dicebant hoc colligi ex diuersitate criminum ex quibus pena infligitur. nam si talia sunt ex quibus in consequentiam pene personalis sequitur nihilo dicto de bonis ipsorum publicatio vt in vãnato ad mortem naturalem id est per quam spiritus separatur a corpore vel in damnato ad mortem ciuilem vt in damnato in metallum vel in deportato in insulam. ff. de capi. di. l. tutelas. §. fi libertate. Et tunc quomodocunq̃ fiat mentio de confiscatione bonorum per iudicem id est siue per copulam que sui natura coniungit principaliter siue per dictionem cuj⁹ que sui natura coniungit accessorie. vt nota. in. l. q̃. §. de verb. sig. semper mortuo reo appellatione pendente extinguetur etiam sententia quo ad bona & est ratio quia talis publicatio bonorum inerat de necessitate nec poterat facere iudex quominus ineffet. ideo expressio nihil operatur. vt. j. de fi. l. non recto. Item quia non debet iudex plus grauare partem quam faciat. l. nec est verisimile quod facere velit cum mẽs iudicis debeat esse conformis menti legis. vt. ff. de iusti. & iur. l. nam & ipsum. & ff. fa. her. l. & puto. §. i. Aut talia sunt crimina ex quibus in consequentiam pene personalis non infertur confiscatio bonorum vt in relegato ad tempus: vt. ff. de inter. & re. l. relegatorum. §. ad tempus. tunc si confiscatio bonorum fiat in toto, vel in parte vltra relegationem & appellatione pendente moriatur reus heredes eius tenentur prosequi appellationẽz propter bona vt hic & in hac sententia etiam per Cy. & Jaco. but. idem sentire videtur sed non clare. & pro ista opi. facit litera ista in ver. an vero. qui in eodem casu loqui videtur quo precedens ver. multum. ¶ Alij vt dicit Bartolucius de pratis qui fuit doctor. Jaco dicebat ego non confidero crimen. sed solum an iudex aggrauet penam in bonis vel non vt primo casu non extinguatur crimen propter bona. secundo sic ista, verba possunt esse bona sane intellecta. ¶ Alij vt Bartol. & sequaces. ff. eo. l. i. dicunt in deportatione aut iudex nullam facit expressam mentionem de bonis cum res sit clara vt hic in ver. nam multum. aut de bonis expressam confiscationem facit. & tunc aut eo modo quo tacite inerat quod est quando consecutiue ad penam personalem ea publicat quod facere dicitur quando dicit te deportamus vel in metallum damnamus cum publicatione bonorum. Nam dictio cum coniungit accessorie & consecutiue. v. l. j. & ñ. ff. de pecu. le. & isto casu expirat crimen morte. et quo ad bona & locũ habent rõnes Pe. & Cy. nec tũc iudex ḋz aggraua re penã. Aut iudex facit mentionẽ de bõis alio mõ quo ierat puta cõdẽno te in publicatione bonor & te deportam⁹ vel i metallum damnamus: & tunc inquit ipse q̃ durat crimẽ, pter bona. ¶ Quia copula & cõiungit principaliter & nõ accessorie: iudex nõ exprimit eo mõ quo ineſt & p ẽns ḋz aggrauare penaz in bonis: q̃ aliter, puidet quã lex disponit. & de hoc dicit esse casum hic & istis duobus casibus, pcedit qõ Bartolucius de pratis dixit. ¶ Sz aduerte qõ bar. multũ caute fuit locutus quia ipse incepit a publicatione bonorũ puta cõdẽno te in publicatione bonorũ: & te deportamus, sz pone ecõtra puta te deportamus & bona tua publicamus. Certe idẽ dico vt bonorum publicatio veniat expressim & de per se. & sic principaliter & nõ cõsecutiue. et hec per ea que scripsi. §. de sac. san. eccle. in aũt. ingressi. in. ij. q. Item attende pr̃ in relegato cum publicatione bonorum isti nõ declarant quid iuris. nam si per copulã res est clara. sed loquor q̃n per dictionem cum. et dubium oritur quia expressio ista nullo modo inerat. et sic sententiã iudicis aggrauat penam & p ẽns morte pena⁹ ẽnsicationis nõ debet euanescere secundũ superius dicta. in Zrio est veritas. Nam licet iudex aggrauat penã non aggrauat de per se et principaliter sed consecutiue et accessorie ad penam persone. ideo illa extincta que est principalis extinguitur & hec que est accessoria. ¶ Nõ obst. quod hec pena nullo modo ex dispositione legis inerat: q̃ fateor. sed iudex qui hanc penam superimponit eam vt accessorium imponit: ideo de ea secundum eius appetitum & voluntatẽ que ex verbis colligitur est iudicandum. et hec est veritas. Et ex his verbis apparet quod breuis in predictis remanet conuentio: videlicet quod in quocunq̃ crimine si pena confiscationis bonorum est eque principalis vt personalis extincta persona crimen non extinguitur bonorum confiscatio expresse sed tacita. hoc dici. ¶ Nota, maiorem efficaciam habere expressum & principaliter quam tacitum & consecutiuum. ratio est: quia primo casu due sunt eque principales sententie. ideo vna extincta remanet altera. In secundo casu est vna tantum principalis licet due pene quarum vna est principalis altera accessoria. ideo abolito principali aboletur & accessorium & a iudicis cognitione subtrahitur vt hic. ¶ Sed attende quia lex ista non videtur bene clara ideo reuoco in dubium quando expressa ademptio bonorum durat post mortem vel non & fuerunt quidam qui dicebant hoc colligi ex diuersitate criminum ex quibus pena infligitur. nam si talia sunt ex quibus in consequentiam pene personalis sequitur nihilo dicto de bonis ipsorum publicatio vt in vãnato ad mortem naturalem id est per quam spiritus separatur a corpore vel in damnato ad mortem ciuilem vt in damnato in metallum vel in deportato in insulam. ff. de capi. di. l. tutelas. §. fi libertate. Et tunc quomodocunq̃ fiat mentio de confiscatione bonorum per iudicem id est siue per copulam que sui natura coniungit principaliter siue per dictionem cuj⁹ que sui natura coniungit accessorie. vt nota. in. l. q̃. §. de verb. sig. semper mortuo reo appellatione pendente extinguetur etiam sententia quo ad bona & est ratio quia talis publicatio bonorum inerat de necessitate nec poterat facere iudex quominus ineffet. ideo expressio nihil operatur. vt. j. de fi. l. non recto. Item quia non debet iudex plus grauare partem quam faciat. l. nec est verisimile quod facere velit cum mẽs iudicis debeat esse conformis menti legis. vt. ff. de iusti. & iur. l. nam & ipsum. & ff. fa. her. l. & puto. §. i. Aut talia sunt crimina ex quibus in consequentiam pene personalis non infertur confiscatio bonorum vt in relegato ad tempus: vt. ff. de inter. & re. l. relegatorum. §. ad tempus. tunc si confiscatio bonorum fiat in toto, vel in parte vltra relegationem & appellatione pendente moriatur reus heredes eius tenentur prosequi appellationẽz propter bona vt hic & in hac sententia etiam per Cy. & Jaco. but. idem sentire videtur sed non clare. & pro ista opi. facit litera ista in ver. an vero. qui in eodem casu loqui videtur quo precedens ver. multum. ¶ Alij vt dicit Bartolucius de pratis qui fuit doctor. Jaco dicebat ego non confidero crimen. sed solum an iudex aggrauet penam in bonis vel non vt primo casu non extinguatur crimen propter bona. secundo sic ista, verba possunt esse bona sane intellecta. ¶ Alij vt Bartol. & sequaces. ff. eo. l. i. dicunt in deportatione aut iudex nullam facit expressam mentionem de bonis cum res sit clara vt hic in ver. nam multum. aut de bonis expressam confiscationem facit. & tunc aut eo modo quo tacite inerat quod est quando consecutiue ad penam personalem ea publicat quod facere dicitur quando dicit te deportamus vel in metallum damnamus cum publicatione bonorum. Nam dictio cum coniungit accessorie & consecutiue. v. l. j. & ñ. ff. de pecu. le. & isto casu expirat crimen morte. et quo ad bona & locũ habent rõnes Pe. & Cy. nec tũc iudex ḋz aggrauare penã. Aut iudex facit mentionẽ de bõis alio mõ quo ierat puta cõdẽno te in publicatione bonor & te deportam⁹ vel i metallum damnamus: & tunc inquit ipse q̃ durat crimẽ, pter bona. ¶ Quia copula & cõiungit principaliter & nõ accessorie: iudex nõ exprimit eo mõ quo ineſt & p ẽns ḋz aggrauare penaz in bonis: q̃ aliter, puidet quã lex disponit. & de hoc dicit esse casum hic & istis duobus casibus, pcedit qõ Bartolucius de pratis dixit. ¶ Sz aduerte qõ bar. multũ caute fuit locutus quia ipse incepit a publicatione bonorũ puta cõdẽno te in publicatione bonorũ: & te deportamus, sz pone ecõtra puta te deportamus & bona tua publicamus. Certe idẽ dico vt bonorum publicatio

2 3

1 2 3 4

1

1

1

4

b

c

1

2

1

Quamus

2 Clamus. Casus. licet moriatur ancilla petita cum pecuḷ̃s durat causa propter peculium. hoc dicit. ¶ Not. quod extincto principali durat accessorium deductum in iudicium concor. l. vtiq̃. ff. de rei vendica. & vide qõ ibi not. ¶ Ulterius scias quod istum terminum. ubi in numero cognitionum pendere propona. deducit. Oldr. vt reus criminis dicatur receptus inter reos⁹ quando nomen eius scriptum est in libro cognitionũ de quo dixi in. l. i. j. qui accusa. non possunt. & de adult. l. adulteram. vbi glo. si tangit.

a Heres appellatoris quãtum tempus habeat ad appellationem prosequendam.

2 Tempus appellationis prosequende currit hereditate iacente.

1 Vnus. Hanc legẽ non summo in hoc ẽpcipio propter eius dubietatem secundum ꝓpe. & Cy. duo dicta diuersa habet. ¶ Primum quod si appellator qui habet annum ad prosequendum vt in auc. ei qui. §. de tempo. appel. moritur ponẽs in medio anni dicitur quod vltra residuum heres eius habet quatuor menses ad prosequendum. Secundum dictum est quod si heres deliberat super hereditate defuncti adeunda, vel non. & j. tempus deliberandi moritur quod non tantum residuum temporis transmittit sed vltra illud transmittit quatuor menses. Et hec duo dicta non reperiuntur alibi. ideo bec. l. est bene notanda. ¶ Contra primum oppo. de. l. properandum. §. si tamẽ in medio. §. de inoff. Solu. quod ibi mortuo iudice. quo casu dicit vt ibi hic mortuo litigatore quo casu dic si fit causa appellationis locum habet. l. ista. Sinautem sit causa principalis dubitari potest. Sed videtur quod hic temporis suppletio non fiat quia nec olim fiebat. l. si cum honorem. ff. de fid. nec hec. l. innouat nisi in causa appellatiõis. ergo ac. & l. precipimus. §. de app. Et quia ratio videtur diuersa cum in appellatione sit maius periculum: quia perempta instantia firma manent per sententiam. & sic damnum potest pati qõ notauit ratio posita hic in fi. Sed non est ita in causa principali: quia ins actoris non pertꝫ licet instantia pereat vt. §. de iudi. l. properandum. §. illo videlicet. ergo ꝛc. ¶ Contra secũdum dictum oppo. de. l. cum antiquioribus. in fine. §. de iure. delibe. vbi solum reliquum tempus anni transmittitur quo anno transacto amplius ingressus ad heredi tatem non habetur. Glo. ibi soluit duobus modis. Uno quod non est verum quod hic isti quatuor menses dentur heredi heredis ad deliberandum sed ad appellationem extrabendam istam ponit hic glo. Sed eam reprobat hic Cynus dicens quod si bec litera bene inspiciatur de tempore deliberandi loquitur. Alio modo soluit qõ ibi qñ tps indulgeꝫ a iudice hic qñ a principe: sed hec non valet: qz ibi qñ a lege licet principis & quando ipso iure sed hic qñ indulgetur tempus deliberandi ab homine qõ est minus anno. Item. l. facilius istos quatuor mens. & concedit. & hic erit tertia solutio. Et ista magis mihi placet si teneamus quod ista duo dicta posita in hac. l. concernant duos diuersos casus. vt Pe. dixit. Sed meo iudicio hac. l. non est sic intelligenda: qz mihi videtur absurdum sequi vez qõ heres deliberantis vltra tempus deliberandi habeat quatuor menses. & ad huc alios quatuor vltra tẽpus appellandi q̃ non est de mente legis. & l. cuz antiquioribus. fuit vna de quinquaginta decisionibus vltimis. & sic post istã legẽ. vnde illa potius in hac parte corrigeret istã. ¶ Quapropter puto qõ sol primo posita in. l. cũ antiquioribus. & hec sit ipsa veritas vt hic loquatur de tpe ad appellationem prosequendã & hoc pbo ex serie litere. Nã versi. sinautem. aduersatiue venit ad ꝑcedentia. ergo de eodẽ tpe loquitur alias aduersatio non esset bona. & hoc appet secundo ex illis verbis idez tẽpus quatuor mensiũ. Nam vt illud ver bũ idem non sit superfluum & aliqd importet intelligi oportet de eodem tpe quatuor mẽsiũ qõ dat ad appellationẽ prosequendum & de eo fiat relatio & demonstratio. ¶ Et ꝑ hũc intellectũ diuido. l. istã in duas ptes. Nam in prima pte qñ absq̃ deliberatione adiuit. & secundo qñ deliberationem petijt vel a se deliberare voluit. ¶ Et ista pars potest intelligi dupliciter. Uno modo quando deliberat⁹ adijt tunc tps residuũ anni & vltra illud habet quatuor menses ad prosequendũ appellationẽ & dubiũ fuit: qz videat non debere concedi pp tps deliberandi qõ petijt vel qõ sibi a lege concedit. j. qõ deliberare voluit & sic tps illõ labi pimisit. Alio modo quod cessãtes. j. tẽpus deliberationis decessit & heres eius. j. residuum tẽporis adijt scõm qõ regrit. d. l. cuz antiquoribus. Et dubitatum fuit an heredi huius heredis darent isti quatuor menses vltra tẽpus qõ superat ad prosequẽdũ appellationem. & ḋz qõ sic & modo claret qõ de tpe non ad deliberãdũ sz appellationem prosequendã tota loqtur. & ista est veritas p quã defensata est glo. nostra in d. l. cum antiquioribus. Ista tene corditer: qz doc. super declaratione huius. l. transeunt sicut muscipula super prunas. ¶ Cõclusio igit nostra est ista qõ de tpe tiã ad prosequendũz loquitur tota Lista. Et hoc sequit alia cõclusio & casus summarij huius. l. vez

a Quãuis. vide fede. 2fi. xi. q p istũ tex. dicit quod in vsurariũ põt ingri ad restitutionem vsurarũ post mortem. Item adde in vsuris an possit procedi p inquisitiones bal. 2fil. lxi. Et an iudex possit cognoscere ad priuatam vtilitatem & in quibus casibus. vide Soc. 2fil. cexir. incl. circa primam difficultatẽ. in prin. cũ ver. sc. in. q̃. parce⁹ char. xciij. Et qõ possit ingri ad restitutionẽ vide p practa. soci. in. d. 2fi. q̃. sed vnũ est in opposito. cũ vsi. seq. vbi et babes qõ qñ de vsuris constat libros de quibus nulla est dubitatio vel p confessionẽz ad restitutionem compelli põt vt in. d. 2fil. vsi. 2fi. inak etiã. & Inter reos. an nomen rei dicatur receptum inter reos quando nomẽ ei⁹ scriptum est in libro cognitionum vel describi debuit. bal. hic. not. q̃ et allegã. old. de quo vide cundez in. l. is qui reus. ff. de pub. iudi.

b Quo tempore tps concessum appellãti ad prosequẽdũ heres eius ḃz quatuor menses qui incipiunt ei curere post tps ad deliberandum concessum. ¶ Et not. qõ statim cum adijt tempus ad deliberandum prius non conceditur sed est finitum. ¶ Et ex pretactis not. quod tempus appellationis prosequende non currit iacente hereditate: qz nec heredi deliberanti. quod tene corde. Et forte est ratio: qz tunc hereditas iacens nec heres deliberans interim potest conueniri. ḷz tps ad adeundum possit peti ei statui. vt. l. si curatoris. §. de in. deli. facit ad predicta. ff. si quis tes. li. esse inf. l. i. §. hec actio. ¶ Quero an quod hic dicitur vendicet sibi locum tantum si in medio temporis prosequendi decedat appellator sed etiam si ante vel in presenti. & dicit doc. & Cy. quod sic quia ratio est eadem & non diuersa. ergo ꝛc. vt. l. i. §. de lib. pte. & l. illud. ff. ad. l. aql. ¶ Querit Bald. an quod hic dicitur habeat locum in causa nullitatis sententie. & dicit quod sic: qz causa nullitatis inest appellationi. vt. l. quedam mulier. ff. fa. berei. & l. carmella pia. ff. de iur. patro. quod puta vbi de nullitate cognoscatur vt de inherente qz non scõsum ab appellatione vel forsan non idem per ea que supra dixi. §. quando pcluo. non est ne. l. i. ¶ Ultimo ratio hic posita. fine facit vt heres cui ph̃y teote qui non soluit debitum canonem propter ignorantiam non cadit a iure suo de quo vide per gloss. & quod ibi scripsi in. l. ñ. in gloss. fi. §. de iur. emphy.

c ¶ Protestatio. adde Soci. cõsil. xlv. incip. visa ad pellatione v. circa hanc primam q̃ ab appellãs nõ excusarẽt propter iudũ metuz nisi. j. terminũ protestationis exprimẽdo in tali protestatione cãm legitimã metu⁹ & fi. et ibi habes qõ regulariter appellatio ẽ interponẽda cor̃ eo a quo qs grauat & appellat nisi iustus met⁹ interueniat qz tũc sec⁹ & tunc bec. l. locũ habet ¶ Justꝰ metus adde glo. i. c. cuz dilect⁹. qõ met⁹ cã. gl. & doct. in. c. i. de bis q̃ vi. mic. ve cã. fi. lib. vj.

¶ De bis qui propter metũ iudicis non appella. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo. seq.

¶ Si contra. In curia principis nõ est presumptio iusti timoris. vbi iustus metus interuenit, ptestatio⁹ j. tps appellandi facta vim appellationis obtinet. h. o. ¶ Nota qõ vna formido repellet & met⁹ iust⁹ exaudit. ¶ Et an sit iust⁹ metus⁹ vel nõ cõmittit iudicis arbitrio. vt. ff. ex q. cau. maio. li. ñ. qui multa habet considerare que notaui in. l. metũ. §. qõ me. causa. vbi vide. ¶ Item no. qõ protestatio debet fieri congruo tempore & est tunc congruum illud intra quod actus ille potest geri vt hic. abi intra legitimos dies ꝛc. ¶ Item quod debet fieri publice. & glos. ff. de appellatio. l. cum quidam. hec exponens dicit. j. coram vicinis & honestis personis. vt. ff. de noui oper. nunciatione l. de pupillo. §. si quis ipsi. Addunt docto. vel coram ẽpo vel coram quocunque alio tribunali siue iudice. ¶ Item nota quod debet appellationes distinguere. Contra quod oppo. de l. scio. ff. de appel. huius timore dixit Jaco. butri. quod iste terꝫ debet intelligi de causis protestationis que vim habent appellationis vt sic metum & causas metus in protestatione que vim habent. protestationis coram istis personis exprimat causas aut esse iustificationis huius appellationes non tenetur exprimere coram istis aut, personis vt in contrario. sed illas tenebitur postea coram iudice ad quem proponere vel articulare & illas probare. vt. §. titulo primo. l. j. & §. de app. l. bi qui ad ciuilia. ¶ Sic nota quod hec litera dicit euidenti affirmatione distinguat. vnde non sufficit verbis generalibus vti quicquid notet Innocen. frustratoria dicendum quod causam vel causas metus exprimas tenebitur probare coram iudice ad quem vt hanc ideꝫ talez appellationem admittat. quia facta est contra communem et regularem modum appellandi traditum a iure communi, ideo quem iustificande. argumẽ. j. qui accusa. non possunt. l. non ignorat. ¶ Item colligẽ qõ in casu huius non est necesse apostolos petere: quia non potest a iudice alius dare quam iudex qui potest appellantem a sua iurisditione dimittere. et ideo appellatur coram iudice ad quem: qz non potest haberi copia iudicis a quo nõ est necesse quod apostoli petant. facit qõ no. in. c. j. de appel. in clemẽ.

1 2 3 4

1

c

1 2

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Tenio ad glo. ꝛ op. primo quod inepte dicat qꝫ appelletur cōtra prefectos ꝛ alios magistratus. qꝛ ille cōtra quem appellatur ꝛ ille qui vincit in causa ꝛ nō iudex qui tulit sententiam. vt. ff. de aā. l. scio. in prin. fol. consitēdo cōtrarium. ideo glo. i. exponit cōtra prefectos. i. cōtra eorum sentētiam. ¶ Op. de prin. huius l. ad per. qui vero. Solu. vt in duabus glo. sequentibus: qꝛ principium loquitur qñ non fuit iustus metus. verſi. qui vero. quando fuit iustus. ¶ Op. iij. quod male dicat contestatione: qꝛ contestatio est simul partium quedam attestatio facta in iudicio. vt ff. de lit. contesta. l. i. quod hic non est. ergo ꝛc. Solu. quod hic de alia contestatione quam ibi: qꝛ ibi contestatio duorum inuicem litigantium. hic vnius tantū: qꝛ idem est quod protestatio facta coram idoneis personis. quod declara vt in vltima glosl. ꝛ adde quod superius dixi. ¶ Quero ab extra, pone quod dum pars granata vellet appellare ab interlocutoria. quidam inde rexit cum incarcerari[a] ꝛ in carcere torqueri. an erit iustus metus ad allegandum ꝛ protestandum postea in appellatione a diffinitiua. dicit Bald. quod sic: quia in eodem genere malitie presumitur animi persecutio. vt extra qō me. cau. ca. i. ꝛ extra de regu. iuris ꝛ. c. semel malus. Item odium presumitur continuari et odiosus in vno presumitur in alijs quando odium est irrationabile. vt. ff. de appel. l. si quis prouocatione. ꝛ ff. de arbi. l. licet. l. ꝛ. non distinguemus. ff. cum quidam. ꝛ extra de acc. cum. p. manconella.

4 a ¶ Iudex fecit eū incarcerari. tu dic a vltra bal. hic qui foꝛ. q. ista in fi. ff. ꝛ ro qdsi met[o] est illat[o]. qono. bar. i. i. si qs ipsi pto ri. i. vi. ꝛ, vij. q. de ope. nō. nun.

b ¶ Prodere cetꝛis. adde qō p ea ꝛ dixit Bar. in. i. ff. de cōsor. ciuꝰ dē lit. ꝛ adō not. i. c. si vna snia. de ap. ꝛ ad in iudicijs 3 p Baldum in. l. q sepatim. ff. ff. ꝛ ap. ꝛ vide. bar. 5 in. l. a snia. ff. de ap. Et adde soc. ꝛ sil. cexx. incipj. insignis doct. ei ca ff. col. in. i. pt. ꝛ bar. ccvij.

¶ Si vnus ex pluribus appellauerit. Rubꝛica.

¶ Continua rubꝛicam vt in glo.

¶ Appellatio vnius quando alijs prosit. ꝛ nu. 2.

Appellatio vnius de pluribus officialibus an prosit ceteris.

Appellans an cōtra aliquā de pluribus victoribus an dicatur contra omnes appellasse.

Restitutio minoris que non prodest maiori an prosit consorti.

Si iudici. Istum titulum diuido sic. Prima ler loquitur quando causa est communis plurium officialium et ratione gestionis ꝛ officij. Secunda l. in principio quando causa est communis ex alia causa forte communis rei vsq; ad verſicul. quod etiam. Tertio ibi remouet dubium quādo in causa communi alter eorum vtitur proprio priuilegio vsq; ad fi. ꝛ ambe leges bene coueniunt in summa. ¶ Paritas defensionis in cōi causa operatur qō sententia in causa appellationis lata pro vno ex pluribus simul b condemnatis prodest ceteris [b]. Disparitas vero defensionis impedit sententiam latam pro vno. pdeste consocijs. h. d. totus titulus. ¶ Illo. qō vbi est cōmunis defensio ꝛ cadē ratio vincēdi ibi appellatio vnius prodest omnibus. ¶ Pro declaratione terminorum quero anteq; opponaꝫ de exēplo huius. l. ꝛ glo. exemplificat in pluribus tutoribus diuisam administrationem non habentibus. nam si diuisam cessaret cōitas cause ꝛ idētitas defensionis vtriusq; ꝛ sic. l. ista locum habere non potest ꝓpter rōnis diuersitatē. ¶ Sed dubitari pōt an in pluribus procuratoꝛibus simul ad eandē rem datis a domino postea quentis locum habere possit. ꝛ dubium oꝛit ex eo: qꝛ officium oꝛ cis mādatum pro parte ꝛ non insolidū. vt. l. qui alicui. ff. de neg. gest. ꝛ extra de procu. ca. si duo lib. vi. ¶ Sed dico idem ꝛ tanto foꝛtius quanto vnus non potuit gerere sine alio. vnde si plures simul vna snia condemnantur. ly condemnati intelligantur in viriles tamen vna appellatio sufficere debet sicut tutoribus simpliciter condēnatis qui ēt in viribus intelligunt condēnati. vt d. §. quotiens. ꝛ. §. si plures vna snia ꝛ c. l. i. Et qꝛ par causa defensionis est omniū. ꝛ sic oꝛ habere locū. lista. ¶ Demo ad glosl. ꝛ op. de. l. si quis sepatim. §. fi. ff. de app. Solu. quod ibi nō fuit eadem causa defensionis hic sic: quia omnes vnico casu ꝛ facto conuenti puta quia omnes ex gestione vel omnes ex neglectu ꝛ omissione. in cōtrario vñ[o] ex neglectu alter ex gestione. ¶ Op. ij. ad idem de. l. scio. ver. certe. si plures. in eodē titu. Glo. remittit ad ibidem nota. ꝛ ibi ponit quatuoꝛ solutiones. sed primas duas approbat. alias duas reprobat: quia diuinat in casibus illarum legum. Sed Barto. in. d. l. si quis separatim. §. fina. dicit quod licet diuinet vere tamē in se sunt. ¶ Examinemus ista pro veritate inda ganda. Est ergo prima solutio quod hic soli quorum nomina sunt in libellis comprehensa appellasse videntur vt ibi nec bcc. l. negat sed de alia querit. videlicet an victoria appellantium ꝓsit non appellātibus. Et dicit qō si eadē est cā ꝛ paritas defensionis pdest illis. ꝛ scōm hanc solutionem illud verbum videntur stat demonstratiue non sententialiter effectiue. Scōa solutio est qꝛ ibi cā defensionis vnius est diuersa a causa defensionis alterius. hic cadeꝫ. ꝛ bcc bona vt patet in ratione p cedentis solutionis. Tertia est qō hic vnus condemnatoꝛ appellauit alijs contutoribus presentibus ibi illis absentibus qō intelligit ipse ꝛ ignoꝛantibus. vnde inquit absentes q ignoꝛauerunt appellationem interpositam videtur acquiescere sue contra eos late ꝛ sic tacite videnꝫ illā cōfirmare scientes contra eos latā esse. Et ꝓ hoc facit. §. de sen. que sine certa quāti. l. fin. in fi. ff. quomodo ꝛ qñ in. l. ab eo. secus qñ sunt presentes appellationi interpositeꝫ quia tunc scientes illam interpositam non dicuntur cōfirmare vel approbare sniaꝫ. sed potius improbare et acquiescere appellationi per alios interpositeꝫ volentes vti remedio huius. l. ꝛ similiū. ꝛ illoꝝ victoria eis prosit. Quarta solutio est qō ibi nō appellantes expressim acquieuerunt sententie. et sic remedio huius. l. vti non voluerunt imo ei renunciasse videntur. Et secundum istas solutiones ibi verbū videntur stat finaliter ꝛ effectiue: quia finem ꝛ effectum concernit ꝛ considerat. Et modo subtiliter sunt solutiones ille declarate. ¶ Nunc oppo, iij. oc. d. l. si quis separatim. in prin. c. vbi est cadē causa defensionis ꝛ vnius appellatio ꝛ per ꝛ victoria nō pdest alteri. Solu. qō ibi fuerunt plures snie separate: hic vna in persona omniuꝫ. ¶ Op. iij. de. l. si cōmunē. ff. quēad. ser. annu. ꝛ de. l. loci. §. si fundus. ff. si ser. ven. ꝛ de. l. qui aliena. §. fina. ff. de nego. gest. glo. in. l. seq. ꝛ. ff. de ap. in. l. si quis separatim. §. fin. ff. vbi text. loquitur in tutoribus. recitat opi. a. 30. qui facit differentiam an sint condemnati in re indiuidua vel in re diuidua. vel eoꝛporali vel incoꝛporali postea in fine reprobat. Et 30. ꝛ bene. ꝛ ió in istis officialib[o] nō est fienda hec distinctio diuidui vel indiuidui. Quinmo officiales isti conueniuntur ad redditionem rationum gestoꝝ et omissoꝝ in officio. ꝛ ideo in eis sufficiunt superius dicta que sic concludo. ¶ Cum queritur an appellatio vel victoria vnius de pluribus officialibus simul condemnatis prosit alijs. dic aut cuilibet est diuersa cā defensiōis ꝛ tūc nec vnius appellatio nec victoria prodest alteri. vt. ff. de ap. l. si quis separatim. §. fi. versic. ceterū. Aut in omni est eadem defensionis cā: ꝛ tunc aut snie sunt plures: quia in persona cuilibet sua tunc habuit idem. vt. d. l. si quis separatim. in princip. Aut in omni persona est vna snia ꝛ tunc iste est casus noster. ꝛ tunc aut quilibet appellauit ꝛ tunc secundum Barto. nec vnius appellatio nec victoria prodest alteri in quo non insisto sed vide per eum. ff. de ap. l. a snia. Aut vnus tantum appellauit expressim in sniam ꝛ tūc appellatio ꝛ victoria alterius non prodest. casus est in. d. l. si quis separatim. §. fin. in fi. ꝛ ita fin vnā sol. ꝛ lec. ꝛ pót loqui. l. scio versi certe plures. in eo. tit. ff. Aut q nō appellauit expressim sniam nō approbauit. ꝛ tunc si scimt appellationem factam ab alio an tēꝫ tempus appellandi transfuerit appellatio et victoria alterius ei prodesit vt hic fin lect. quam dat ei glo. in. d. versic. certo. Si autem ignoꝛauit appellationem ab alio factam ꝛ cum hac ignoꝛantia trāsiuit tēpus appellandi nec curo an scuerit postea in processu ꝛ tunc quia tacite videꝫ sententiam contra cum latam approbasse victoria illius nō prodeꝛit ei. ꝛ hic in pluribus officialibus. in alijs vero personis ex cōi causa cōdēnatis tūc distinguo eodē modo quo. §. vex in casibus vbi dixi non pdesse subdistinguo. aut victoria est habita sup re diuidua ꝛ ei non pdest vt superius dixi. Aut super re indiuidua ꝛ ei necessario prodest: qꝛ aliud esse vel euenire non pót ꝛ per cōsequētiam ei prodest nō direcro. ꝛ est rō qꝛ snia datur indiuiduis predio ꝛ indiuiduis personis. vt in. l. qui aliena. §. fi. ff. de neg. gest. ꝛ in. l. si cōem. ff. quem ad. ser. annu. ꝛ in. l. loci. corpus. §. fi. fundus. ff. si ser. ven. ꝛ modo verificatur gl. posita in prin. l. sc. ¶ Quero iurta predicta quid si appellatio pervnum inter posita erat nulla tamen appellatoꝛ de facto obtinuit per iudicis imprudentiam. dicit Bal. qꝛ alijs nō prodest per. l. debitoꝛ. §. fi. ff. ad trebel. Sed certe ibi nulla est causa cōitas. vnde modicū attingit materiā nostram. Mihi videtur dicendum qō sup re indiuidua lata prosit qꝛ rei necessitate. sup diuidua aūt pōt esse magis dubiū tamen videt idem per istas leges si sentētia sit pronunciata simpliciter iniusta: qꝛ protutūq; pronūciatū videtur cū cōe sit emolumētū: vt hic. ¶ Item quero si ꝓ vnū tātum snia dicta est nulla ꝛ obtinuit an victoria prosit. alijs dicit Bal. quod sic ꝛ dicit Ly. hic tenere scōm meā lec. nō reperi. ¶ Quero nfic ab extra quid si vnus appellauit aduersus aliquē de pluribus victoribus an aduersus omnes appellasse videaf. Rñi. qō sic si cā est omniū cōmunis ꝛ par omniū defensio. vt. ff. de ap. l. scio. ū. respon. ¶ Item quero predicta in causa appellationis quid in causa principali. an sententia lata in causa duoꝝ pro vno proficiat alteri. Glo. ff. de ap. l. si quis separatim. §. fi. in fi. ꝛ. dicit qō nō sed contrarium videtur nota rem. l. si cum vno. ff. de reiu. Sed distingue aut sunt consortes eiusdem litis ꝛ tunc prodest. vt. §. de consoꝛt. eiusd. li. i. ꝛ. ū. et ita potest intelligi glo. in. d. l. si cum vno. Aut nō sunt consortes eiusdem litis ꝛ tunc aut res est individua ꝛ prodest. vt. ff. si ser. vend. l. loci corpus. §. si fundus. ꝛ ff. quemad. ser. annu. l. si cōmunem. Aut res est diuidua corpoꝛalis vt fund[o] vel incoꝛporalis vt ius vsufructus. vt. ff. ad. l. fal. i. §. si vsufructus. ꝛ tūc nō prodest. vt in glo. d. l. si qs separatim. §. fin. ¶ Nunc quero in casu quo snia lata pro vno pdest alteri an victoꝛ recuperabit sumptoꝝ pro rata ab eo

ab eo cui pdest. ꝛ dic qō sic vt. ff. de neg. ge. l. qui aliena. §. fi. Modo trauseo ad fin. l. ū. que de restitutione, minoris ꝓsit maiori. ar. l. qui aliena. §. fi. ff. de neg. gest. ꝛ. l. si cōem. ff. quemad. ser. annu. Rñi. gl. bcc. l. pcedit quando res est diuidua. secus si indiuidua. vt in cōtrarijs quales sunt seruitutes prediales in quib[o] snia datur predio. vt. d. l. q aliena. §. pe. dixit qō etiā in re indiuidua restitutio ꝓcessa minori, pdest maiori qꝛ bñficiū est ꝓsonale. vt. ff. de exce. l. exceptiōes. §. defende qō nō pdest directo vt ꝓsonā egre diat sed cōsecutiue ꝛ de necessitate rei: qꝛ non pōt pdesse minori quin pfit maiori cōionē in re bñti vt clare ptz in seruitute luminum restituta minori. nam lumina restituta[a] dñi cōi proderunt maiori secū cōem actionē habenti. ꝛ ita tenuit Ly. in addi. §. si in
5 cōi eademq; causa in integ. restit. post q. l. i. ¶ Iurta hoc que
a ro si restitutio minoris[a] non prodest maiori an pderit consorti et minori put a agentes ambo rei vere pro re cōi succubuerūt al ter petīt restitutionē in integrum ꝛ est restitutus an eius restitutio proderit alteri minori ꝛ videf qō sic: qꝛ bcc. l. ꝛ. §. si in cōi eademq; causa in integ. resti. pos. l. i. deneganit maiori per qō videtur concedere minori. ar. l. cum pretoꝛ. ff. de in. ar. a sensu contrario sumpto qō est validum. vt. l. i. §. huius rei. ff. de ossic. eius cui man. est iurisd. ꝛ pbat ratio qꝛ par est causa priuilegū ꝛ defensionis vtriusq; ꝛ par ratio equitatis. Et sic isto casu debemus idem dicere qō in appellatione cum bcc parificentur vbi est eadem rō. ꝛ de appellatione infertur ad restitutionem. vt. l. preses. ff. de mi. ¶ In contrarium facit: quia aut minor factus est maior ante restitutionem alteri concessam ꝛ ei non debet prodesse. vt. d. l. i. si in communi eademq; causa. Aut est minor ꝛ ipse potest ex persona sua restitutionem implorare. ꝛ sic restitutio alterius non debet ei
3 prodesse. imo si ex persona non petit cum possit videtur illo beneficio vti non velle. Et hec cessant in appellatione: quia post victoriam alterius non pōt appellare. nec etiam ante post lapsuꝫ decem dierum. Item quia non semper paribus passibus ambulant appellatio ꝛ restitutio. vt. ff. de mino. l. prefecti cogitabis. ¶ Item quero minoꝝ vendidit rem meā me consentiente. postea est restitutus in integrum an rem illam recuperare potero. dicendus est quod non: qꝛ minoris restitutio mihi non prodest. vt bic cum si. ¶ Sed penes quem remanebit. dicit Bal. qō penes minorem cui liberalis fui. ꝛ in quem principaliter libertatē consentiendo exercere volui. vnde apud eum debet remanere. vt. l. q alienam. ꝛ. l. si alienam. ff. de dona. causa mor. ¶ Ultimo ter. hic in. l. i. in prin. ibi vnam eādemq; condemnationem ꝛc. allegaf qō idētitas rerū ꝛ ꝓsonarū est ꝓbanda. Ideo si ꝛ captū titiū pduci tur bannum quoddā quo cauetur titiū esse bānitus non sequitur iste vocaf titius. ergo. est ille. ideo debet interrogari[a] de nomine suo ꝛ patris. ꝛ agnomine vel cognomine. ꝛ an ille sit dequo in bā no continetur vel non alias identitas ꝓsone est probanda.

¶ Idē de identitatibus rerum que dabunt puta si fundus qui bodie petitur habet diuersos confines ab his qui in instrumēto emptionis continef. ꝛ tūc errāt. Nam ad ꝓbandū identitatem fundi oꝛ interea formare vnū capitulum quo talis fundus olim fit confinatus. ꝛ bodie sit cōfinatus. ꝛ vnus. ꝛ idem de fundis. et vnum ꝛ idem corpus. ¶ Item in eo. ibi ne in diuersitate factoꝝ ꝛc. allegatur per doc. ꝛ Barto. qō vbi ex dictis testium insurgit diuersitas factoꝝ seu ibi ex diuersitate factoꝝ separatio nē nō recipiūt: tunc testes dicuntur singulares: secus si separatio nē non recipiūt: qꝛ tunc contestes intelliguntf qꝛ in vnum rei finē sunt concoꝛdes. vt eleganter dicit ter. ad hoc notandus. j. de pe. l. qui sententiam.

¶ Si de momētanea possessione fuerit appellatū. Rubꝛica.

¶ Continua rubꝛicam vt in glo. seq.

1 ¶ Possessorium dicitur momentaneum. ꝛ nu. 2.
3 Appellari an possit in possessorio.
4 Appellari an possit ab interlocutoria in possessorio lata.
5 Sententia lata super possessorio an possit dici nulla.
6 Appellari an possit a sententia lata super hypothecaria.

Cum de possessiōe. Primo ymum dicendum. Secundo eius limitatio, secunda ibi: ita tamen. Casus a sententia lata super possessorio nō appellatur [b] causa proprietatis illesa seruaf. b. d. Concoꝛ. j. vti posli. l. prima in fine. ¶ Nota. qō iudicium possessorium appellatur momentaneum. Secundo quod appellatio que notorie de iure non debet admitti non impedit executionem sententie fieri. Tertio quod in possessorio fit statim executio non expectato quadrimestri tempore. Quarto quod in executione debet saluari ius proprietatis aduersario.
2 ¶ Op. qō possessio non sit momentanea imo durat. qdiu retinentur corpore ꝛ animo. vt. l. licet. §. de acqui. pos. cum ibi nota. Hinc est qō ex ea continuata causaf prescriptio. xxx. annoꝝ. vt §. de prescript. xxx. l. si quis emptionis. Et presumitur continuata nisi probetur interrupta. vt not. de ser. fug. l. i. ꝛ per Dyn. in. c. sine possessione. de reg. in. li. vi. Et sic pz qō nō durat penes alium quem mometo cuius cōtrarij sentire videtur hec litera. Solue, qō possessio dicit momētanea nō per se ꝛ sui natura: sed p actionem ꝛ quandam contingentiā qō declara tripliciter vt in princi. glo. vsq; ad ver. item hec. l. Et primo dicitur momētanea aptitudine: qꝛ de facili potest in iudicio petitorio anocari. ꝛ ex hoc clegānter dicit Bald. hic ꝛ fuit opi. bar. in. l. ū. ff. de app. re. in. j. q. l. ista habet locum quando ꝓtius agitur possessorio. Sinautem ꝓtius petitorio actum fuerit et succubuerit actoꝛ ita quod in petitorio obstat exceptio rei iudicate. ꝛ per consequens non possit possessio per petitoꝛium auocari ꝛ postea ipse idem agat possessorio ꝛ succumbat qō ab ista sententia in possessorio lata poterit ipse appellare: qꝛ per petitoꝛium non pōt auocari possessio. a
¶ Sed non puto ipsum bene dicere. ne detur occasio circumueniendi legem istam. Itē qꝛ sequeref vt si ꝓtius agens possessorio obtineret ꝛ victus ius in proprietate non haberet. ita petitoꝛium interare nō posset restituta possessione qō ab illa snia appellare posset qō non puto verum qꝛ bcc. l. indistincte loquitur ꝛ eius proprietaꝛis reseruare intelligitur conditionaliter si ei a quo auocatur cōpetat. licet ergo ei non competat appellatio non propterea permissa est. ¶ Propterea ratio bal. quare hic fit speciale quā infra dicā cōtrariaf huic victo. vt. j. dicā. ꝛ dictū glo. intelligo in genere ꝛ in abstracto nō in hoc vel in illo casu fic posito. sed sufficiat quod gl. dicit aptitudine hoc euenire potuisse. Illos duos modos quos ponit glo. vide per te. Sed ex vltimo colligo quod in causa meri possessoꝝ proceditur summarie qō cito debet expediri. vt. l. litibus. j. de agri. ꝛ cen. li. xi. qō declara vt dixi in. d. l. fina. §. qui le. perso. ¶ Op. ij. quod male dicat b
dum dicit in possessorio non appellari quia cum iudicium in possessorio sit multiplex tam retinende qꝫ recuperande possessionis ac etiam adipiscende possessionis ꝛ hic non declarat an in omni vel in quo. ergo nos dimittit in incerto contra. §. quibus. §. de no. co. compo. Solu. vt sequitur in glosl. in verſicu. item hec. l. qō quidam dixerunt quod in possessorio tantum retinende possessionis locum habet quod glo. reprobat ꝛ bene: qꝛ hec. l. loquitur generaliter ꝛ indistincte. Et quia in quolibet interdicto ꝛ mero possessorio est eadem ratio. et ꝓ hoc. §. quorum app. non re. l. quisq;. Et sic concludit glo. quod in quolibet possessorio locum habeat. l. ista. saluo vt in seq. oppo. sequitur. ¶ Oppo. iij. qō in possessorio recuperande appellet. vt. j. vnde vi. l. si quis in tantam. Solu. vt sequitur in glo. quod ꝛm tempus huius. l. non appellabatur: bodie sic vt ibi. Et sic illa corrigit istaz. Sed dic melius. vt no. j. in glosl. in verſic. si agatur. et. j. vnde vi. l. momentanec. Solu. quod bcc. l loquitur in mero possessorio in quo non est admixta questio proprietatis ibi non mero quia ibi admixta est causa proprietatis. et illa est causa permissionis huius appellationis quasi maioꝝ causa. s. proprietatis trahat ad se minoꝝ rem. scz possessionis. Sciendum tamen est quod Guid. de suza. fuit in opi. quod ibi solum appellaretur respectu proprietatis non respectu possessionis vel ibi dicam sed cum glosl. doct. communiter pertranseunt. ¶ Opp. iij. quod imo in possessorio mero, appelletur vt. §. de appel. l. j. so. vt sequitur in glo. in ver. item huic legi. ꝛc. quod ibi non ratione iniquitatis sententie sed ratione ordinis omissi. ¶ Op. quinto nam ꝛ in maioꝝibus causis appellatur. vt. §. de ap. l. ꝛ in maioꝝibus. Sol. vt in glo. qō hic speciale. ꝛ rationes specialitatis assignat gl. vsq; ad fi. ¶ Et prima ratio est: qꝛ iter locutoria est ꝛ nō diffinitiua quod reprobat glo. hic. ꝛ. §. de sentē. ꝛ interlo. l. posti. sententiam. Et potest esse ratio quia fertur lit. contesta. ꝛ super ea principaliter libello porrecto vt not. j. si per vim vel alio modo. l. fi. ꝛ per Barto. in. l. naturaliter. §. mihil. in. ij. ff. de acquirenda possef. Et qꝛ secundum Bal. eius instantia durat triennio vt. l. properandum. §. de iud. quod non esset si interlocutoria foꝛet. ¶ Secunda ratio quia vilis et abiecta. sed trussa est qꝛ potest esse magni preciꝫ ꝛ multo estimari vt. l. si duo. in fi. ff. vti. posli. Tertia ratio est quia postea singula poterunt plenius tractari in causa proprietatis quā post se ex pectat. Hec non est tuta. quid enim si ius proprietate victus nō haberet vel si haberet nonne probatio difficilis est in petitoꝛio imo quasi impossibile est probare directum dominium vt. §. de proba. l. cum res. ꝛ ibi not. vnde timidus non audebit intentare. ¶ Quarto extra gl. diꝛerunt quidam quod ratio est quia predonis possessio non debet tueri ipsum appellantem et. ff. communi. dixit Barto. in. l. ū. ff. de ap. reci. in. j. qō. versi. possimus etiam dicere quod ista lex non dicit quod non possit appellari ideo stabimus regule legis in maioꝝib[o]. vt appellari possit. Sed appellatione non obstante iudex debet exequi et posita cognoscere ꝛ in hoc fit speciale. vt in auten. que supplicatio. §. de preci. imp. of. Hec sol. non est bona qꝛ ter. ibi plus dicit. s. qō sniaꝫ sortiatur effectum sed effectum sortiri non est aliud q̄ transire in rem iudicatam ita quod plus de eius iustitia vel iniustitia cognosci non possit. vt. ff. de reg. iur. l. j. ergo ꝛc. hoc etiam probatur: qꝛ restitu

a ¶ Si restō minoris. bald. hic nu, iij. vt. ff. ꝛ ō ponē minoꝛ formatur hāc. qꝛ. ꝛ illā decidit cuius tū decisio nō plꝫ vt per bar. i. l. j. §. de rc. si fi. i nu. ꝛ in jure rest. S3 iura bar. to. non bñ, ꝓbāt opi. quam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Aliud de iure canoni, adde. c. ex conquestione. de resti. spo. ℞ in. c. significauerunt de resti. ℞ per Bal. hic.

b Appellari. an appellatio possit interpoi a mero possessorio ℞ mixto ℞ quod dicatur merum ℞ mixtum vide Baldum consilio. cclxxx. iij. lib. ℞ consi. cxxvi. eo lem lib. ℞ consilio. ccxxvij. cum sequentibus.

c ⁊ Minor. Tñ vide de hoc ter. i cle. vnica. de causa pos. ℞ proprie. vbi dicit q℞ ista l. nō hꝫ locū in cā bificiali ℞ ad hoc q℞. j. inse. apostoli. vide bal. l. l. i. a dñi. j. tit. primo.

b ¶ Restōne petere adō Jo. papi. i summa ti. de ap. a diffi. ver. coraꝫ nobis ꝫ Jo. anꝫ cōtra. in. c. i. de i integ. resti. i. vi. pone. in princi. et Bossr. i sum. co. titu. qō. fe. vide no. in. l. pfecti. ff. ō nuno. gl. ℞ bar. hic vlt. q. ¶ Pau. ō cast. ꝫ. cccxvij. qō incipit vt bene attingatur.

c ¶ Super possessorio. ad le. ¶ Pau. de cleza. i cle. j. de iudi. ℞ tꝫ. Bal hic in pe. col. vñ. ℞ o nunquid. sententia lata.

d ¶ Sup hypotheca. vtrū ät hypothecaria possit appellari ad hoc. solū possessionē dica℞ tñ q℞ sic ita singulꝝ putꝫ hic Salyce. vo luit Bar. in. l. i. ō ſo. ℞ l. l. i. j. co. ti. ℞ ō bac. l. latissime per bar. in. l. ij. de appella. recip,

e ¶ Tres fuias. ad not. text. in. c. tua nobis. de ap. gl. in cle. i. de re iud. bal. i. c. significātibus in fi. de off. delega. barba. in rubri ō fo. cōpe. idēq℞ fi. rei. incip. et enim. iij. vol. et adde Soci. q℞ appellatio. ij. nec princeps nec pada per viam rescripti ex ordinaria potestate indulgere pōt. Et an ō plenitudine potestatis p viā ꝓuilegij ꝓiceps possit tertiā appellationem concedere vide per ea in consilio. xvij. Incipien. vi-

sis processu sententiꝫ ꝫ consiliꝫ. verficulo circa' primam difficultatem. cum quatuor versicu. seq.

b ¶ Dictio iterū. adde bar. in. l. repetēdus. ff. de leg. iij. car. in. ea, olim in primo not. de rescrip. rapb. fulgo. consi. cliij. incip. ſuper eo quod primo loco queritur,

ta possessione solum reseruat victo ꝙ questionē ꝓprietatis vt hic patet in fi. ergo ꝛc. ¶ Dicit ergo Bal. quod ratio est ne partes veniant ad rixas et ad arma. nam ad hoc facile ꝓcumpitur dum de possessione litigatur. ℞ ideo lege statuit quod statim sententia trānseat in rem iudicatam. ℞ fiat eius executio saluo iure ꝓprietatis vt hic. Et hec ratio mihi placet vt magis vniuersalis. Sed attende quod ista ratio concludit vt sine post possessorium possit intentari petitorium siue non appellari non possit vt ad rixas ℞ arma deueniatur cuius contrarium Bald. superius dixit. ¶ Oppo. vi. ab extra quod in quolibet possessorio appelletur, vt extra de resti. spo. capitulo cum ad sedem. ℞ cle. j. de sequest. in cle. vna de cau. pos. ℞ ꝓpri. Solutio quod aliud de iure ciuili. vt hic, aliud de iure canonico a℞ vt in contrarijs. Et hec est communis opi. canonistarum. ¶ † Quero, primo ab extra quid si in iudicio possessorio iudex aliud super aliquo articulo pronunciauit interlocutorie an appellari ab hac interlocutoria poterit ℞ Bul. de cu. in. l. si ex causa. ℣. nunc videndum. ff. de mi. dixit quod sic, quia per appellationē a diffinitiua nō pōt reparari: quia ab ea nō potest appellari vt hic. Idem videt sentire Barto. in. l. ℣. in prima oppo. ff. de ap. reci. ¶ Sed Bal. tenet hic contrarium: quia cum remouetur appellatio ab eius diffinitiua intelligitur remoueri ab omni eo per quod puenitur ad ipsam vt. l. oratio. ff. de ſponsa. Ista ratio nihil concludit in ꝓposito: quia per istam appellationem ab interlocutoria suppositō quod fieri posset non ꝓptercea peruenitur ad appellationem a diffinitiua seu non ꝓptercea permitteretur appellari a diffinitiua. Melior igitur ratio videtur: quia ratio prohibendi a diffinitiua habet locū in prohibendo ab interlocutoria dum modo attingat negotium principale. alias si non attingit ad ipsum procedit aliorum opinio. Et hoc de iure ciuili. de iure vero canonico appellari potest. ¶ Quero. ℣. ab extra. si in mero possessorio sententia sit euidenter iniusta an tunc possit appellari, b dicit Bald. quod Innocen. in capitulo final. extra de ope. no. nun. dicit quod sic si causa exprimatur. sed non reperio quod appellationem permittat nisi de iure canonico et fateor quod ipse canonistę dicunt quod exprimenda est causa. quia cum expectet petitorium post se vim habet interlocutorie. Sed secundum iuristas diffinitiua est vt superius dixi nec ab ea appellat. ¶ Quero. iij. cum gloss. finali pone quod minor est ille contra quem appellatum est in possessorio non potest appellare vt hic an poterit restitutionem petere in integrum. ℞ gloss. arguit qō non quatuor modis postea determinat in oppositum. ℞ rationes per quas determinat ponuntur in fi. et sunt due ℞ validet. ꝓcedentes autem sunt responsiue ad rationes allegatas in oppositum. ¶ Et not. glo. in ver. nec obstat, ℞ illam rationem quam facit de adulto non habente curatorem qui contrahit vt maior et restituitur. Ad questionem statuto cauetur vt maior. xvij. an possit absq℞ autoritate alterius persone contrahere et alienare an fi leditur possit petere restitutionem in integrum ℞ allegatur quod non: quia videtur maior factus a lege et etas ei suppleta. argumento eorum que notat supra. de rei vendicatione lege secunda. Jn contrarium facit glossa. ista in prealligatis verficulis. ¶ Opero ab extra fi quis promisit alicui vacuam possessionem fundi tradere ℞ condemnatus appellat an potest. dic quod sic quia in omni causa appellatio est permissa nisi appareat ꝓhibita vt. ℣. de appellatio. lege in maioribus. sed hoc casu cōtinetur ex contractu ℞ nō ex positione ℞ sic nō ob. l. ista. ¶ † Quinto quero ab extra an sententia super possessorio c lata possit dici nulla. Respon. secundum Bald. quod sic simpliciter agēdo de nullitate. sed non appellando. vt in capitulo. vt calumnijs. extra de rei iudi. in elementi. Nam si diceret nullam. et fi qua est appello non audiretur: quia tunc de nullitate inhereret diceret et nō seorsum ab appellatione vt dixi in lege prima. ℣. quādo ꝓuocō. nō est ne. ¶ † Quero ana sentētia super hypothecaria' lata appelletur. ℞ videtur quod non per istam solam possessio aduocatur. vt. ff. de euic. l. fi cum venditor. in princi. Sed doctores in cōtrarium: quia ius ⁊ actio intentatur cum hypothecaria fit actio in rem vt ea. l. fi cum venditor. et. j. de pigno. l. pignore. ℞ ex contractu vel quasi descēdat. igitur appellari debet. Et ꝓ hoc est ca' ius. ff. qui po. in pig. hab. l. claudius. felix. ℞ idem die in actione ad exhibendum. vt est text. ff. de appellatio. l. creditor. ℣. ius-

f ius. ¶ Quero. vij. si quis petit sibi decerni bonorum possessionem decretalem apparet contradictor iudex. super ea pronunciat an appellari potest. Cyn. ℣. de bonorum possessio. secundū tabu. l. j. dicit quod sic per illum text. non obstat hec. l. quia ibi in possessorio iuris hic facti. ¶ Quero. viij. si i possessorio quis est condemnatus etiam ad fructus vel interesse aduersarij an a toto vel saltem ab ista particula: poterit appellari. dicit Bald. quia petitorium est admixtum cum possessorio quod a toto potest appellari. Item quia in istis fructibus vl' interesse non posset reparari in causa ꝓprietatis ℞ sic non est momentaneum sed habet locum. l. ℞ in maioribus. ℣. de appella. et hec sufficiant

¶ Ne liceat in vna eadēq℞ cā tertio ꝓuocare. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo. ℞ postea opponitur quod in ꝑte dicat eadem causa quia causa principalis non est eadem eū causa appellationis nec vnius appellationis cum alia. vt. l. ita demum. cum ibi not. ℣. de procu. Sol. vt in gl. qō hic impropriē loquit sic ℞ in. l. circa. ff. de inof. testa. Saly.

1 ☞ Sententia tres contra se reportans iudicatis parere debet ℞ nu. 3.
2 Appellari an possit a sentētia prefecti pretorio. ℞ nu. seq.
6 Victus an realiter offerre debeat.
7 Appellari an possit ſcdo a bono viri arbitrio.
8 Minor vel ecclesia qñ restitutionē petere possit aduersus sentētiam ſcde appellationis.

Si quis. Primo vnum dictum bimēbre secundo circa illud remouet dubium. secunda ibi licentia. Casus. qui appellādo succubuit. tertio non potest appellare nec supplicare. in numero tamen appellationuꝫ recusatio iudicis suspecti non computatur. h. d.

1 ¶ † Not. quod qui tres sententias a contra se importauit vnam in causa principali ℞ duas in causam appellationis debet acquiescere iudicatis. ¶ Item nota quod dictio iterum b significat bis num actum seu ꝓ o bis accipitur quandoq℞ ꝓ o pluri seu vltriori quia quoties opus erit. vt. ff. de eden. le. veluti. ℣. hec voc.

¶ Item nota quod lis contestatur in causa appellationis.

2 ¶ † Opponitur quod non bis imo nec semel a sententijs prefectorum pretorio. vt ff. de senten. prefec. pre. l. j. et. ℣. de preci. impe. offe. l. i. ℞ auf. que supplicatio. Solu. quod in illis est specialeꝫ propter eorum excellentiam vt ibi dixit. ¶ Opponitur quod in alijs non liceat nisi semel. vt. ℣. de appella. l. in offerendis. et. l. iubemus. vt. ℣. de asserto. l. j. ℞ de epis. audi. auf. si quis litigantium. Sol. quod in illis casibus ℞ personis fallit. qui autem hic dicitur ꝓ o regula ponitur hic vt in glo. ij. ¶ † Opponitur. iij. quod a sententia prefecti pretorio possit retractari saltem per modum supplicandi. vt. ℣. de preci. impera. offe. l. fi quis. ℞ auf. que supplicatio. Solu. quod hic loquitur quando prefectus cognoscit tertio ex appellatione. secunda ab eodem interposita. Secus si cognouisset ex prima appellatione vel in causa principali quia fatet ℞ quod tunc possit supplicari. vt in contrarijs et in. ij. glo. ¶ Opponitur. iij. ℞ ab extra quod non tantum bis imo tertio ⁊ quarto secundum contingentiam sententiarum quas vnusquisq℞ ꝓ o se reportauerat. naꝫ vnusquisq℞ ꝓ o test bis appellare. Solu. contra confitendo contra. vnde hec lex loquitur vt ab eodem non liceat tertio ꝓuocare. sed inter ambos potest quater appellari vt in contrario. ¶ † Opponitur. v. contra fi. quod iudex delegatus in causa appellationis non possit recusari. non tam per appellatorem si eum impetrauit vt auten. auferatur. ℣. de lit. contesta. quam per appellatum si eum impetrauit: quia aut impetratio non tenuit puta si preuenit in impetrando tempus prefixum appellanti. vt extra de appella. ca. sepe. in fine. ℞ sic recusatio non fuisset opportuna. Aut impetrauit post tempus prefixuꝫ appellāti et adhuc frustratoria est, impetratio et per consequens recusatio cum firma remaneat sententia ꝓ o eo lata. vt. d. capitu. sepe. Solu. vt in gloss. penultima vi delicet quod victor impetrauit ante diem prefixum ei a lege. Nō obstat. ca. sepe quia loquitur quando tempus fuit ei prefixum ab homine id est a iudice a quo appellatur. ¶ Opponitur. vi. ab extra quod in appellatione procedatur lit. non contest. vt. ℣. de tempo. appel. l. fina. ℣. illud. Solu. secundum doct. quod ibi quando altera pars est absens: hic quando vtraq℞ est presens. Jꝓo ista solutione bene facit extra de ap. c. interposita. ver. fane. Et etiam hanc solu. probat dictus. ℣. illud. vt ibi declarant. sed dicit bal. qō si partes de concordia processerunt in cā appellationis lite nō cōtestata qō ꝙ iudicū per dictā. l. fi. ℣. fi. vbi cōsensu ℞ pacto litigantium legum austeritas tollitur et mitigatur et hoc cogitabis quia text. ille non videtur egredi debere

terminos

terminos suos maxime quia in. ℣. illud. in prin. dixerat qō vbi vtraq℞ pars est presens causa cognitionaliter ℞ sic per lite. cōte. fuit ex ordium ℞ sic lit. conte. est de solennitate ℞ substantia formali ipsius iudicij vbi vtraq℞ pars est presens. Et ꝓ hoc acce-
5 dat dictū. c. interposita. Et ꝓdictis opposit.. nibus. ¶ † Quero primo in casu nostro pone quod altera istarum sententiaruꝫ est ipso iure nulla an poterit agi vel excipi de nullitate. Dz attende si petatur executio ℞ contra eam opponatur exceptio
a nullitatis a sententie dicendum est aut nullitas sententie patet ex actis vel statim ꝓbari potest et tunc impeditur executio. aut ex actis nō apparet nec statim ꝓbare pōt ℞ executio non impeditur que summarie fieri debet. vt. ff. vt in posse. le. l. is aquo. et. ff. ad exhi. l. iij. ℣. ibidem. Sinautem non excipitur sed de nullitate agitur quia iudicis officium implorat ur vt sententia nul
la declaretur tunc si queras an libellus debeat recipi. dicendus est quod sic. Sed si queris an ex hoc executio debeat impediri. Et dicendum est quod non tam de iure ciuili quam cano. de iure ciuili ꝓbatur. ℣. de or. cogni. l. fin. de iure canonico est casus expressus. in. c. i. de sententia ℞ de re iu. i cle. Nec libelli porrectio est frustra. Tuꝫ quia ad potrigendū interrumpitur prescriptio que ei curreret. Tum quia post executionem factam de nullitate cognoscitur et si nulla reperitur sententia executio rescinditur et in pristinum statum res reducitur. vt. o. ca. i. vbi ponderaꝫ quod non de excipiente sed agente tantum loquitur: et hoc vult glo. ibi posita super verſicu. admittatur. ¶ Non ob quod in princip. ibi dicitur vt calumnijs litigantium occurratur ꝛc. Quer ratio sibi locum vendicare videtur nedum in agente de nullitate sed in excipiēte quia fateor licet text. succedsiue in agente tantum loquatur. Sed in tali excipiente qui statim in calumnia presumatur quod est qñ nō statim pōt ꝓbare nullitatē qꝛ eius ꝓbatio aliorum indaginem requirit. vt. d. l. si is a quo. Sed vbi statim vult ꝓbare vel ex actis ipsis ℞ maxime ipsius sententie apparet eius nullitas: tunc quia calumniari non presumitur contra eum non occurritur sed auditur. ℞ hoc vult etiaꝫ hic bald. qō iste ter. fm ꝙdicta debeat intelligi. ꝓbat ipse ex illo qō coꝛroborauit i rubrica positū p qō dak intelligiqō ipsa sententia roborās ℞ precedēs erat valida. als nec ipse roborare nec ille roborari possit. arg. l. si expressim. ff. de appel. ¶ Attēdetā qō agēs de nullitate dz victori offerre totum qō est necessarium ad plenā executionē fnīe. vt ibi vult glo. predicta qō indubitater estverū si ei opponatur vel executio sententiaruꝫ petatur. Sed quid si non opponatur. nec executio petitur an debeat offerri als non valeat. ꝓcessus super nullitate. ℞ videt qō sufficiat moram victori nō fieri si petat sibi condēnata offerri. arg. ℣. de col. l. fi so. ℞. ff. quorum le. l. fin. ℣. j. cū igitur nō petat valere dz qō agitur. ¶ Jn contrarium facit litera in. d. c. j. qō incipit. vt calūnijs. que nullatenus admittatur donec buī sententie fuerint plenarie executioni mandate: vnde qui agit de nullitate videtur si
c non offert ante tempus agere. vt. ℣. de iure deli. l. fi. ℣. donec. dicit bald. qō iudex ꝓcedere non dz si tū ꝓcedatur tenet ꝓcessus fic. ff. de ac. empt. l. iulianus. ℣. offerri. ℞. ff. de colla. bon. l. pretor. in princi. ¶ Ego hoc scōm vt valeat ꝓcessus habeo ꝓ o indubitato. Sed qō iudex ꝓcedere non debeat si pars citata non opponat non puto qꝛ regula est qō iudicis officium ad patris commodum non se exhibet nisi petitus vt. l. iij. ℣. hoc iudicium ff. de dam. infec. Jpsetera de rebus ⁊ sententijs debet iudici constare: et hoc debet fieri per victoꝛem. ¶ † Quero iurta predicta
6 b an tunc sufficiat quod victus offerat verbo b vel etiam exigatur quod realiter offerat. ⁊ dicit Bald. quod verbo ⁊ re debet fieri in eo de quo sententie sunt liquide. Jn eo vero de quo nō sunt tarate tunc sufficit verbaliter se offerre paratum soluere quantitatem que declarabitur vt. ff. de sta. liber. l. statuliber. ⁊. ff. de rescinden. vendi. l. fundus. ¶ Quero an hec lex ꝓcedat si quis succumbat in duabus appellationibus ab interlocutoria interpositis vt vlterius nō audiatur etiam in appellatione posita interposita a diffinitiua. dic qō sic. casus est notandus. extra de ap. c. fi. in cle. ¶ Quero appellauit quis ab electione de eo facta et bis succumbit in appellatione an habeat locum lex ista. ⁊ dicendus est qō sic qꝛ lex ista prohibet tertiam appellationem ⁊ notat solam binā appellationē licet isto casu nō sint late tres sententie. Sed non habebit locuꝫ. c. i. extra de rei. in cle. qꝛ illud. c. requisit tres suias scōm Bald. ¶ Quero an suia qua pronunciatur tertio appellari nō posse fit interlocutoria vel diffinitiua. Joā. mo. in. c. cupientes. de elec. l. vi. in glo magna q incipit. ⁊ ita est. dicit qō est interlocutoria sed hꝫ vim diffinitiue vñ inquit ipse
7 cām inferendā esse in appellatione qō no. ¶ † Quero si laudū. est petitum reduci ad arbitrum boni viri ⁊ petens succubuit et appellauit an iterꝫ appellare possit. Dicit Bal. qō sic qꝛ hoc nō est nisi vna appellatio vnde admittenda est scōa secus inquit si arbitrator esset assumptus in cā appellationis quia tunc nō nisi semel posset. ℞ peti reductio in qua si succumberet postea appellare nō posset. ¶ Or attende iuste supponit quod appellari pos-

sit a sentētia iudicis super reductione lata sed contra tenuit iustinianus in sua' disputatione quam de ista questione fecit vt scri a
8 psi. ℣. de arb. l. i. cum annua. iurta fi. ℞ postea plenius scripsi in. l. 1 in maioribus. ℣. de appella. vbi vide. ¶ † Quero vbi sunt tres sententie ꝓ o eodem late ℞ sic nō potest appellari an poterit minor vel ecclesia restitutionem petere aduersus sententiam secunde appellationis c ⁊ sic petendo executioē impedire. Dicit bal. qō nō i facta plenaria executione qꝛ ⁊ i pupillo ⁊ ecclesia loquit dictū. c. vt calūnijs. extra de re iud. in cle. Minor qꝛ restō concedit etiā vbi appellatio denegat: vt disputat glo. in ti. ꝓcedēti. et b c. vt calūnijs. loquitur de ꝓponente nullitatem. Hos de volente se iuuare nō ex defectu fnīe ꝛ ratione etatis ℞ beneficio speciali personam concernente.

¶ Qui bonis cedere possunt. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glossa.

1 ☞ Cessio bonorum quid operetur. ⁊ nu. 2.
3 Confessio eius qui primo negauit an ei ꝓsit.
4 Cessio bonorum prius facta an preiudicat superuēcientibus creditoribus. c
5 Cedens bonis an teneatur creditoribus bonis indicare.
6 Mulier debitris si bonis non cesserit carceri mancipabit.
7 Debitor fisci an bonis cedendo liberetur.
8 Cessio bonorum qualiter fienda.
9 Debitor an bonorum cessioni renunciare possit.
10 Dolus qualiter ꝓbari possit.
11 Minor an possit bonis cedere.
12 Miles an ꝓ o debito carcerari possit.

Qui bonis. Casus. cessio bonoꝝ nō liberat debitorē sed facit ne detrudak in carcerē. h. d. ¶ Opp. qō imo liberet ope exceptiōis vt inst. de actio. ℣. pe. So. cōfitendo vt nō liberet ipso iure fꝫ ope exceptiōis d
qꝛ pōt cōuenīri in foro sed alibi tenet gl. qō ipso
d iure fit liberatus d a ciuili obligatione non a natur. li. l. vbiq℞. ff. de fi. sed hanc communiter tenent doc. tam iuris ciuilis quaꝫ canonici. vt in. c. odoardus extra de sol. vbi gloss. Barto. idem tenet quod ista ꝙ ꝓ o boc inducūt. j. titu. l. iij. Ego induco etiam. l. pe. j. cod. in fin. vnde si venit ad pinguiorem fortunam potest ꝓ o modo debiti exigi vnde not. ꝓ o modo debiti et sic vtroq℞ iure vt prius erat. ¶ Item nota verbum cuelli e seu exigi ex quo datur intelligi quod ciuilis nō est sublata: quia ex sola naturali non datur actio. Hoc confirmat ratio quia cessio bonorum ad hoc non tendit nec actiom nec obligatiōi cōtradicit. Et ista ra-
2 tione text. iste dicit quod liberati non sunt. ¶ † Oppo. ij. quod cessio bonorum cedenti non ꝓficiat. vt. ff. eod. l. pe. Solu. vt in glo. quod debito modo facta prodest vt hic non si facta fit modo indebito vt in contrario. Modus autē debitus est vt prius debitum fateatur alias si negat vel nihil dicat ei non prodest.
3 vt. d. l. pe. ¶ † Jurta hoc moueo aliqua dubia antequam transeam ad aliqua contraria. Et primum est si negauit ꝓpter qꝛ est condemnatus et postea fatetur an confessio ei ꝓsit vt bonis cedere possit et videtur qaod non creditoꝛe fibi opponente vt. l. cum qui. ff. de iurciu. ⁊ maxime qꝛ actoꝛ ab onere ꝓbandi e
nō releuauit. Jtem qꝛ ex quo in mendacio perseuerauit vsq℞ ad sententiā non debet impune transire. vt. ff. de fi. si dubitetur. ⁊ insti. de ac. ℣. item mixta. Jꝓo hoc bñsacit glo. hic pe. que dicit qō f
cessio debet fieri ante fniam ⁊ p cōsequēs cōfessio. ¶ Contrariū vf verius primo ꝓ istum text. qui supponit condemnationē precedere cessionē. sed vt plurimum condēnanf negātes ⁊ convicti confitentes autē fit preceptum de soluendo. vt. l. si debitori. ff de iu. Et no. ℣. de confes. l. j. ergo ꝛc. Nec ob. glo. hic pen. quia non bene dicit fm Jac. but. ⁊ doct. ꝓ o boc etiam facit lfa. ff. co. l. pe. que alternatiue loquitur ⁊ frustra condemnationem esse factam aliqao casu requireret. Jtē ꝓ o hoc facit quia cessio fit vt a carf cere liberetur intrusus vel ne intrudatur. Et hec intrusiones fiunt maxime ꝓ o executione sententie. ergo ꝛc. Item quia et si vere prius non erat debitor vel minus efficaciter per sententiam tenetur debet posse cōtineri ⁊ bonis cedere. hanc partem puto verā. ⁊ vt text. in. l. peñ. ff. co. declarat. ¶ Attende qō nō ponit nisi duas alternatiuas videlz quādo cōfessus est extra iudicii ⁊ illa confessio non sufficit nisi coudemnetur: ideo copulatiue adḥcit condemnetur ne. Secunda est qñ in iure confitet ⁊ fi ꝓ o iudica-
4 to habet vñ solū ꝓceptū de soluēdo sufficeret. ¶ † Secundū dubiū est pone qō cōfessus debitū eius vel eorum qui in carcerem tenebant vel intrudi fecissent cessit bonis sed noui creditoꝛes superueniunt q eum conueniunt an eis nocebit cessio predicta si de ea eis opponak. Rñ. text. qō sic. ℣. c. l. qō intelligo si istorum debitū fateak in iudicio nō als. Cū nō ꝓiudicieť illis quorum debitū non agnouit. vt. d. l. pe. Et prima dz sufficere ꝓ o omnib9

¶ Exceptio nullitatis. adde soc. d. cōsi. clviij. incipit. visis ꝓcessu. ⁊ vſ. ex qb9 breuiter. l. ij. pte. chart. rij. vbi idē ala legt et tenet.

⁊ Victus offerat vbo. Tu vide de hoc bar. hic. ℣. oc currit hic dubiū. ⁊i. l. ꝓto. ℞. si qs parat9. ff. de op. no. nū. ⁊ bal. hic nu. iiij. ℣. mō ḡro vtrū sufficiat ℣ bo. ⁊ ibi in ap. in eo. ver.

⁊ Aduersus sententiā sēde appellatiōis. Tu vide de ℣ notata per bar. l. l. iiij. ℞. 2dē natū. ff. de re iu. ⁊ bal hic nu. r. ℣. fꝫ nunqd ℨ sniaꝫ appel. secūdeybi vf ℨniū notare ō quo vide spec. in ti. de te. ⁊ inte. iiij. pte ⁊ do. de rota decī. ij. in not.

¶ Qō ipso iure fit liberat9. adde bal. i. l. cuꝫ qa. ir. col. v. sertū exem plū pōit gl. ℞. de iur. ⁊ fac. igno. p gl. l. l. vbicūqꝫ. in ℣. teneri. ff. de fi deiuſ. ⁊ adde bal. ℞ addit. ad spec. i titu. de cessio. ac. vſ. cedēs bōs. ité tenet ad onera p sonalia ñ ad realia. ba. l. l. i. vi. comagna. in ver. fimile dico qō ls. auf. ℣. de sen. ꝓ o eo. ité ad ciuilia. j. co. l. ꝓpter. et ibi Bal

¶ Uerbū cuelli. adde ter. i. c. i. de homi. libri. vi.

¶ Intrusiones. adde qs dicak in trusu i bñficio vi de 10. an. ⁊ mod. in. c. cuꝫ satis. de off. Jrch. doct. i c. cū nfis. de con cel. phē. Jnno. et doct. in c. transmissaꝫ. de cle. ab ba. in. c. ℣. de re fti. in iteg. car cō fil. xiij. in titu. de verbo. signa.

ficut vna cõfectio inuentarij sufficit pro omnibus creditoribus. Etiam ex postfacto apparẽtibus. vt. l. fi. §. licentia. ff. de iure dell. Et hoc intelligo nisi bona quesiuisset de nouo qui bonis cesserit: quia illorum bonorum respectu nõ preiudicat istis respectu quor. cessio facta nõ fuit. ¶ Opp. iij. ab extra ad idem. l. vt cedẽti nõ p. possit beneficiũ cessionis. vt. ff. de his q̃ in' frau. credi. l. fin. ij. cũ tibi no facit. ff. de iu. do. l. pe. contuncta glo. Solu. qõ ibi in eo qui dolo ꝛ fraude dissipauit bona sua in fraudem creditorum quia beneficiũ habere nõ meruit. vt. l. hereditaria. ff. de neg. ge. ct l. auxilium. ff. de mi. hic in nõ doloso nec fraudulose dissipatore qõ tene menti. qz ex hoc limitatur tota ista materia. ¶ Op. iiij. ecõtra quod nõ tantũ ne in carcerem detrudat p cessit is etiam in alio qz in postea quesitis nõ poterit conuenirj nisi quatenus facere possit deducto ne egeat. vt. l. eo. l. pe. ff. ti. l. l. cõtractu. et ff. eo. l. mi. fol. 3 fitendo 2tra ꝛ sic hoc supplex p illas. vt in glo. ij. ¶ Op. v qõ etiã in alio pfit qz olim fz tps legis. xij. tab. dabat lacerandus ꝛ cruciandus creditoribus vt retulit augerius. pro quo facit. j. eo. l. pe. licet de hoc aliud non habemus hodie aũt p hãc l. nõ dabitur qz si non põt incarcerari multominus p̃ creditores cruciari. Sol. cõfitẽdo. vt. in eo. l. gl. ij. vsq; ad fin. ¶ Sz iurta hoc moueo dubium quid si hodie fieret simile statutũ an valeret dic qõ nõ qz qõ tradatur creditoribus laceradus ꝛ cruciandus est inducere impietatem contra. l. diuinaz ꝛ quamlibet aliã legem: ac etiã qz detinere in carcere priuato est committere capitale crimẽ. vt. j. de carce. pri. l. j. ꝛ sic tendit in offensam reipublice. ¶ Sed quid de statuto vt ponak in carcere publico. dicendum est qõ valet qz ꝛ de iure communi condemnati possunt in tẽtari vt hic. Sed quid si statutũ adderet qõ non possent carceres exire nisi soluant ꝛ si velint cedere bonis ad quam cessionem nõ admittantur an valebit statutum in hac parte in qua prohibet cessionẽ. dic vt dicã in questione de renunciatione. ¶ Op. sexto cum glo. ff. nam penultimam recitaui ꝛ probaui. §. in primo dubio circa primã oppositionem qõ ꝛ si nõ cedat bonis nõ possit p debito incarcerari. vt. l. ob ces. §. de ac. ꝛ obli. Solbic nõ seruit nec seruus efficitur licet in carcere remanet autoritate iudicis. Subiungit glo. quod loco carceris ponuntur hodie in banno. quod truffa est: quia. l. nõ cauetur vt banniatur nisi in crimibus nõ pro priuatis debitis sed glo. habuit respectum ad statuta terrarum que disponunt vt debitores ex publico instrumẽto fi non deuenerint ad mandata ponantur in banno. verum est dicit Jaco. but. bannum nõ pptera subrogatur loco carceris sed bannum operatur vt postea inuenti possint capi ꝛ ad carceres duci. Et hic addit Bald. quod quia omnis bannitus habetur pro fugitiuo taliter banniti possunt etiam die feriata in honorem dei capi. vt not. §. de feriis in. l. fi. in glo. ij. ¶ Sedeo ad questionem quã facit glo. ij. Et quero an ille qui credit bonis teneatur indicare bona creditoribus ꝛ dicit glo. quod sic. arg. §. de iu. delic. l. fi. §. licentia. Accedat qõ not. in. l. ij. j. quando ꝛ qui. quarta pars de lib. ꝛ addit Bar. quod occultans similis est neganti. vt. l. hereditatum. §. fina. ff. ad. l. fal. Et subiungit quod in duplũ tenetur per dictã. l. fi. §. illo valet. ¶ Quero scõo an oia bona debeant relarare. glo. ff. eo. l. pe. dicit qõ sic adeo qõ vnum denarium retinere nõ posset. sed Cy. hic dicit quod viles vestes relaxare non tenetur cum ille relaxarent damnatis ad mortem. vt. l. diuus ff. de bo. dam. Et ista opi. nititur equitate licet ad. l. diuus. responderi posset qõ fiscus qui relaxat ibi tractat de lucro captando. sili creditores de damno vitando vnde simile nõ ex toto bonum. Sed equitas pro eo facit ꝛ quia modici preuidet est quod relaxetur. ¶ Sz dubitatur quid si possidebat res emphiteoticas vel feudales aut aliter alienari prohibitas a defuncto forsan. dic quod ille asseruit sed earum commoditates dantur creditoribus in satisfactionem eorum arg. ff. de pe. ꝛ cõmo. rei vẽn. Inecessario. §. fin. ¶ Quero tertio dicitur hic quod condemnatus qui bonis non cedit carceratur. Sed an hoc simpliciter sit verũ. ¶ Respon. secũdum bal. quod quedã glo. notabilis et valde singularis dicit quod nõ. ita not. ff. de suspe. tu. l. iij. §. tutores qui quod tene eo. di. Et ex hoc videtur quod idoneus ꝛ locuples ad soluendum nõ debet admitti ad cessionem bonorum quia superuacua fit cessio. sed in oppositum facit. j. eo. l. cũ filiũ. quod puto verius vt ibi diximus. ¶ Quero nũc quarto quid in muliere. dic quod nisi bonis cedat in carcere detrudatur secundus tempus harum legum ar. j. eo. l. cum ꝛ filiũ. in litera ibi vtriusq; sexus. ꝛ quia he leges loquũtur indistincte sed secus a maribus. hodie vero pro debito priuato vel fiscali nulla mulier debet incarcerari. vt in autem. vt iudi. sine quo. suffr. §. si quis ꝛ. §. de offi. diuer. in aut. sed hodie. ¶ Quero quinto an obligatus ad faciũ possit se liberare per cessionem bonorum. ¶ Respõdit quod nõ quia in cessione bonorum nõ includitur opera. Itẽ quia in opera semper est dubium ꝛ soluẽdo ergo in illa non admittur cessio vt in proxima tertia questione dixi. Et hoc verum si haberet facultatẽ faciendi alias propter impossibilitatem deuenit ad interesse. ꝛ sic ad debitum pecuniarij ꝛ p tãto tũc liberat fa-

a ⊶ Incarcerari. vide bar. ꝛ doc. in. l. iij. j. de custo. reorum. Bal. hic nu. vj. vsi. qro cũ in ciuitatib⁹. cuz quo trãsit ille et eũde i. l. etiã. §. de exe. rei iudi. Iuno. bar. ꝛ ang. i. l. nemo carcere. j. b exact. tribut. li. x. vbi volũt qõ cẽp obito publico i carcerari nõ possit. ꝛ l. sacrilegij. §. fi. p bar. ff. ad. l iul. pec. de quo p ang. post bar. in auf. matri ꝛ auie. Z. qfi mulier tut. offi. fũgi põt. Sz dici põt q̃ opin. Bal. ꝛ say. pcedat de iure codi cisopi. 9 obar. sit 9a de iure ant. de q̃ ppanor. i. c. ad petitionez cẽ de ac. vbi trãsit cuz Bald.

b ¶ Cessante rõne. Adde. c. cũ cessãte de appellati. c. ꝛ si xps. in fi. 9 in reiur. ꝛ in. ca. cuz 5 infirmitas. de pe ni. ꝛ remis.

c ⊶ An teneat renunciatio. vide bar. i. l. alia. §. ele gãter. ff. sol. mat: q tz q̃ nõ misi qfi in fraudẽ credi toz sibi apidasset bõa p. l. fi. §. fraudat. ff. q̃ fraudi. credi. ꝛ hac pte te d. ant. i. c. cũ 2tin gat extra de iure iu. Sz sed. de se. 2fi. lx. tz indistin cte q̃ nõ põt. quẽ sequit Jo. 9imo. in alle. c. cũ cõtin gat quẽ omnino vide ꝛ vide mod. i. c. cũ odoard⁹. extra de sol. ꝛ l. c. §. loc pig.

a Incarcerari. vide bar. ꝛ doc. in. l. iij. j. de custo. reorum. Bal. hic nu. vj. vsi. qro cũ in ciuitatib⁹. cuz quo trãsit ille et eũde i. l. etiã. §. de exe. rei iudi. Iuno. bar. ꝛ ang. i. l. nemo carcere. j. b exact. tribut. li. x. vbi volũt qõ cẽp obito publico i carcerari nõ possit. ꝛ l. sacrilegij. §. fi. p bar. ff. ad. l iul. pec. de quo p ang. post bar. in auf. matri ꝛ auie. Z. qfi mulier tut. offi. fũgi põt. Sz dici põt q̃ opin. Bal. ꝛ say. pcedat de iure codi cisopi. 9 obar. sit 9a de iure ant. de q̃ ppanor. i. c. ad petitionez cẽ de ac. vbi trãsit cuz Bald.

a

b ¶ Cessante rõne. Adde. c. cũ cessãte de appellati. c. ꝛ si xps. in fi. 9 in reiur. ꝛ in. ca. cuz 5 infirmitas. de pe ni. ꝛ remis.

c ⊶ An teneat renunciatio. vide bar. i. l. alia. §. ele gãter. ff. sol. mat: q tz q̃ nõ misi qfi in fraudẽ credi toz sibi apidasset bõa p. l. fi. §. fraudat. ff. q̃ fraudi. credi. ꝛ hac pte te d. ant. i. c. cũ 2tin gat extra de iure iu. Sz sed. de se. 2fi. lx. tz indistin cte q̃ nõ põt. quẽ sequit Jo. 9imo. in alle. c. cũ cõtin gat quẽ omnino vide ꝛ vide mod. i. c. cũ odoard⁹. extra de sol. ꝛ l. c. §. loc pig.

b

8

6

a

b

9 c

12 b

c

d

iurta non noceat. ¶ Primo quia carcer qui est inuẽtus ad custodiam nunc erit ad penam per pactum inducendam. Secundo quia pactum est cõtra bonos mores ꝛ naturalem equitatẽ quia contra humanitatem igitur valere non debet. vt. lege alia. §. eleganter. ff. sol. ma. Tertio quia inutilis deducitur in carcere reineatur perpetuo sed licet hec non sit seruitus vt in gloss. fina. tamen est vna quasi seruitus ꝛ eius species. vt. ff. de li. l. ij. ergo non admittendus. arg. ul. duobus. ꝛ arg. l. ob es. §. de ac. ꝛ obli. Quarto addi potest quia creditor redarguitur de duritia que est a iure reprobata ꝛ contra bonos mores. vt. ff. de ser. expor. l. seruus ea lege. Et quia nihil agit nisi vt debitor efficiatur igitur non audiendus. t. ff. de rei vend. l. in fundo. cum si. Item quia liberi hominis caro ꝛ eorum per indirectum videtur deduci in commercium inclusionis carcerum ad petitionem ꝛ voluntatem creditoris contra legẽ inter stipulãtem. §. sacrã. ff. de ver. oblig. ꝛ hec omnia indicunt vnum votum captande mortis illius contra. l. fin. §. de pac. Et hanc opi. tenuit etiam Ric. mal. vt hic in fin. refert Cyn. qui etiam sequitur illam vt humanior rem: hoc idem tenet Jacob. de bel. in anẽ de fid. §. quod autem hoc idem canonice in. c. odoardus. extra de solu. Et ego eam sequor. Respondeo ad legem fi quis in conscribendo. quod illa regnia fallit in casu istio vt in aliis ibi not. Nec ob. quod ibi non enumeratur iste quia nec omnes ibi enumerantur ꝛ etiam sufficiant rationes aliquorum ibi enumeratorum que in isto concladũt. ¶ Non obstat si dicatur iste creditor totum facit vt suũ consequatur quia fateor a principio sed non ex postfacto cum scit se sequi non posse per executionem bonorum vt dixi in. ij. q. ¶ Non obstat quod diceret forsan quis quod debitori est imputandum cur sumpsit: q. fateor: quãdo in fraudẽ ꝛ dolo fecisset et tunc beneficium cessionis nõ haberet vt dixi in tertia opposition. ¶ Nõ obstat qõ tacite remisciando per lapsum iudiciarij seu dilationis sibi date excludat eum ab hoc cessionis beneficio. vt no. j. eod. l. fin. q. hic plus põt tacita in glo. fi. quã expressa no cere vt alias. vt. ff. de re. iu. Et est ratio qz expressa factũ ꝛ culpa et malus animus traditoris demonstratur qõ nõ est in illa tacita. Sed in ea potius deprehenditur econtra scz fraus ꝛ malus animus debitoris: ideo tunc merito excluditur. Et ex his satis pater claritas butus qõnis. ¶ Sed iurta hec moueo dubium qualr dolus ꝛ fraus de qua dixi probatur. ¶ Rideo si forsan alicui dicit. arg. eorũ q̃ no. §. de testa. l. iubemus. vel confessus fuit vel ex presumptionibus. vt. §. de dolo. l. dolum. puta si alienauit omnia bona sua vel maiorem partẽ. vt. l. omnes. §. luelius. vt. ff. de le. ij. l. nomen. §. filio. vel bona sua consumpsit in ludo perditionis. vt. ff. de vsu. l. si quis cum sciret. vel dedit meretricibus: vt §. de natura. li. l. j. vel preposuit creditores posteriores prioribus hoc enim facere nõ debuit: quia creditoribus ꝺz solui pro rata vel fm prius et posterius vel hãtibus hypothecas nisi soluens hoc faciat ex lnia legis vel statuti. vt. §. de iur. de. l. fi. §. 2 si prefatã. ꝛ. j. eo. l. legis iulie. fm Bald. ¶ Quero. x. an recedens de beat prestare fideiussorẽ qõ si perueniat ad pinguiorẽ fortunam debita soluet. dic qõ sic vt. pbat tex. extra de solu. c. odoardus dum dicit idoneam cautionem prestet. quod ibi ꝛ bene intelligit gi. fi prestare põt alias sne iuratorie cautiõi cõmittit. ¶ Quero vndecimo an minor[a] possit cedere bonis. dicit Bald. qõ non nec pupill⁹ ex hoc carcerabit: qz satis est quod ex debito pater no. patit scõm decretum ꝛ ex proprio primũ tñ. Adultus vero potest cedere: cum iudicis autoritate ꝛ decreto: quia cessio est alienatio que aliter fieri nõ potest. vt. l. magis puto. §. ne passis. ff. de re. eorum. ꝛ iudice non autorizante non propterea carcerabitur: quia non stat per eum quo minus soluat sed per beneficium etatis qõ nõ ꝺz reclusi in carcerem. vt. l. qõ fauore. §. de legi. hec Bal. ¶ Quero duodecimo an milites ⁹ nũ tpis possint carcerari pro debito. Et dicit Bal. qõ non pel. l. milles. in princ. ff. de re iudi. qz veri milites sunt licet non habeant insignia veteris obseruantie sed noue que successit loco antique imo sunt milites a papa vel eius mandato benedicuntur vt patet in pontificali in parte prima. c. leuj. Et hanc nouam consuetudinem seu obseruationẽ tolerat imperator ergo ꝛc. ¶ Ego puto cõtrariũ qz milites qui sunt domi vel vagabũdi nõ habent primilegium[c] vt in. d. l. milles. per glo. ꝛ Bar. ꝛ potissime qui domi stant ꝛ non in castris: vt sunt hi de quibus querimus. arg. §. de test. mi. l. ex testõ. cum ibi not. ¶ Quero decimotertio scholaris qui cessit bonis ad pinguiorem fortunam est reiactus ꝛ emit sibi libros creditores volunt ei auferre libros[d] vel militi arma: queritur an possint. glo. est no. quod non in. l. nepos proculo. ff. de verbo. si. Et eadem ratione nec clerico breuiarium cum et ipse equiparetur militi armate militie frequenter per gloss. vt not. §. de iur. et fact. igno. lege. j. ¶ Quero decimoquarto decessit debitor post cessionem bonorũ: ꝛ heres eius adiuit hereditatem nec inuentarium fecit petunt creditores ab eo vt totus soluat. Queritur an vti possit vt defunctus exceptione cessionis. Bal. j. l. fi. dicit quod sic qz hereditas transit cum sua causa suisq; vitijs nec in plus tenetur heres quaz defunctus licet inuentariũ non faciat: quia exceptiones non excludit. In contrarium facit: qz presumptio legis est qõ hereditatem locupletem ꝛ soluendo inuenerit et bona supptesserit. vt in auten. de here. ꝛ fal. §. fi vero non fecerit. et sic non pinguendo presumpta facit cessare exceptiones primas ab inopia causatas. cogitabis quia hec ratio est fortis.

1 ¶ Cedens bonis postea penitere potest.

2 Penitere potest qui rem pro derelicta habuit.

Si quantitatẽ. Casus. debitor re in- a ⊶ An minor. vide Barto. in. l. nec p impuberes ff. de in ius voc. vbi etiã per ang. quẽ vide in. l. nemo carcerẽs. j. de exac. trib. li. x. vide moder. in. ca. raymundus. et ibi barb. in sua ioã nina. extra de testa. ꝛ are. et ibi. instit. de ac. §. fi.

1 tegra potest cessionem reuocare si paratus est creditoribus satisfacere. hoc dicit. ¶ Not. quod in bonorum cessione locus est penitentie. ¶ Item quod verbum temere dictum nõ preiudicat. ¶ Item quod volenti soluere debitum nõ preiudicat cessio bonorum. ¶ Super text. ibi: temere subaudi maxime. Nam et si non temere locus est penitentie. vt not. ff. eodem. l. penulti. et per Lyn. §. codẽ. l. j. ꝛ probatur. ff. eodem. l. is qui bonis. et. l. seq. ¶ Hec lex est arg. vt qui rem habuit pro derelicto re integra possit penitere. quod fatetur Bal. qz memini adhuc est ius quesitum dubito si rem illaz non habet apud se quod necesse est vt apprehendat eam alias preoccupanti cõcedatur. ¶ Nõ ob. hec. l. qz ad sui profectum ꝛ non ad alienum cedit bonis ꝛ si ad alienum non vt lucrentur sed vt illi sibi satisfaciant de sibi debito ac rem pro derelicto habet ad sui dãnum ꝛ ad alterius. l. occupantis profectum ꝛ lucrum. vnde qui sic rem derelinquit nisi et ipse p occupet qz hoc sibi nõ denegat alij occupãti cõcedit.

1 ¶ Debitor publicus bonis cedere potest.

2 Filius bona sibi a patre donata defendere potest.

3 Debitor exceptione tutus iudicis officiũ implorare potest.

4 Preses fiscũ ꝛ priuati inder erit.

Si pater. Casus. debitor publicus potest c ¶ Nõ habẽt pri uilegium. adde Lyn. in. l. j. §. de iur. et fac. ignor. Rapha. cu. in. l. j. ff. de testa. mil. Arch. in. c. fin. §. q. iij. ꝛ docto. in ca. in nostra. de procur.

1 cedere bonis ꝛ si pater cedit bonis nõ debet iquietari bona filij. hoc dicit. ¶ Not. quod debitor publicus cedat bonis. concor. in institut. pro so. §. fi quis. ꝛ ibi casus clarus sed vide quod dixi. §. cod. l. j. in. vj. questio. ¶ Item nota quod filius emancipatus bona sibi donata a patre potest defendere aduersus creditores quod intellige nisi donatio fit facta in fraudẽ creditorum quod presumo si post creditores habitos ei donauit vel paulo ante vel post. Hec. l. loquitur in alijs bonis filio aliunde quesitis ꝛ tunc intelligenisi emancipatio fit facta in fraudem. Sed dubitari posset quid si filius esset in potestate sed pater ei donasset vt extraneo meritis exigentibus sed. dic idem. Et vide quod dixi in l. dona. §. de do. ꝛ in auf. vnde si parẽs. §. de inoffi. test. ¶ Itẽ nota in fi. ter. in argu. quod si debitor est tutus exceptione possit iudicis officium implorare[e] vt silentium imponat creditori. Et de hoc est gloss. singularis. ff. de lib. lega. l. aurelius. §. centũ pro qua bene facit text. ꝛ facit. ff. de offi. procura. cesa. l. fi. ¶ In contrarium faceret quia nemo compellitur agere nisi diffamaret rem de debito. vt. §. vt nemo impeditus. vt in rubro ꝛ nigro. ꝛ. l. diffamari. §. de inge. manu. Solut. quod postquam is qui se creditorem dicit litẽ mouit tunc hoc petere potest vt hic: et. §. centũ. relata glo. ad text. ante aũt nõ põt nisi diffamatione pcedẽte vt in 3tio. ¶ Itẽ no. ex fin. qõ pices est cõpetens iudex inter priuatum ꝛ fiscũ. ¶ Sed in contrariũ videtur casus. §. vbi cause fiscal. ad fiscum. vbi procurator cesaris est iudex sine fiscus cõueniatur siue agat vt vbi not. et probatur ff. de re pud. here. l. j. Solu. qõ ista cã forsan nõ erat fiscalis sed reipublice alicuius ciuitatis que fiscum non hz. vel dic qõ hic nullus erat procurator cesaris in loco vbi erat questio: in contrario fic. Vel dic qõ hic nomen presidis accipit pro procuratore cesaris qui cause presse debet. nã presidis nomen ẽ generale vt. ff. de offic. presi. l. j.

1 ¶ Creditor bona cedentis iure dominij non occupabit.

Leges. Primo legem iuliam de cessione bo- b ¶ An milites ad de bart. i tractatu de carceribꝰ.
norum loquentem declarat ꝛ recitat. Scõe ad casum ẽstio distinguẽdo infert. Sed a ibi: cũ inatq. ¶ Casus. cedẽtis bona nõ possunt p creditores occupari iure dñij: sed habent per iudicẽ vendi ꝛ eis satisfieri: nec sic occupãtes prescribũt longo tempore fiscus si eam meruerunt in solutum a debitore. h. d. ¶ No. ex fine quod debitor dando rem propriam in solutum creditori transfert in eum dñium ꝛ si nõ fit dominus transfert publicianã ꝛ causam pscribẽdi. ¶ Quero an in hac in traditione sit saltũ ius prioris creditorum. dicit Bal. qõ sic. arg. §. de iur. delic. l. fi. §. fi pretaxat. ¶ Quero an cia bona ꝛ etiaz frivola sua debeat cedes creditoribus tradere dicit vt dixi in. l. j. §. cod. in. fi. qõ. ¶ Quero quid si creditor habz potestatẽ de ingrediendo ꝛ soluendo sua propria autoritate. Rideo valet pactum. §. de contrahẽ. empt. l. si fiscales. §. j. ꝛ. j. de pig. l. ij. ꝛ ideo si data esset licentia per defunctum in suo testamento. vt. l. titia cum testamento. §. j. ff. de le. ij.

1 ¶ Collecte pro facultatum modo imponende.

Universidad de Deusto Biblioteca

PRopter. Casus ppter honores vel munera publica cuitanda quis non pt cedere bonis. b. d. ¶ No. qō cessio est res invidiosa. ¶ Item qō fiscus vult ꝛ debet euitare invidiā ꝛ blasmū. ¶ Item collige ex ter. in fabi pro modo substātie qō subdi ti volētes cedere bonis vt euitent collectas nō possunt. ¶ Jtē collige quod collecte debent imponi pro modo substantie et sic pro solido ꝛ libra. ꝛ quale munus sit collecta dixi. ff. de sacr. sanc. eccle. l. placet vbi vide. ¶ Oppo. ff. eo. l. fi pater. Solu. qō buꝰ timore hec. l. legitur duobus modis. vt in gl. ꝑm secundū modū ler illa non obstat scōm primum sic. sed solue vt in glo.

1 Nomni. Casus. sine alia solemnitate sola nuda volūtate pt cedi bonis. b. ¶ No. contra statuta terrarum que volunt qō cessio fiat compana pulsata. ꝛ cum tubis ducatur cedēs ad sedendum super lapidem depositis serabilis ꝛc. quod contra. l. istam ac etiam contra. l. ff. eo. que permittit eam fieri per nuncium ꝛ per epistolam.

1 ¶ Mulier propter debitum olim carceri tradebatur.
2 Cedere bonis potest qui nihil habet.
3 Creditores patris an possint peculium profectitium filio concessum eo inuito accipere.
4 Incarcerari potest quis pro sententie executione.

Cum ꝛ filij. Casus. filiusfa. vtriusq; servus potest cedere bonis: cedens pōt exigi si perueniat ad pinguiorem fortunā. ff. b. d. ¶ Not. text. ibi vtriusq; servus. ex quo collige quod mulieres [a] scōm ista tēpora pro debito detrudebantur in carcere. hodie secus vt in auth. sed hodie. ff. de offi. diuersoꝝ. iudi. ¶ Jtē text. in fi. ibi legitimo modo subaudi quod not. j. titu. j. l. iij. ꝛ ibi diximus in summario. ꝛ de hoc queri potest an teneatur de hoc satisfacere. ꝛ dic vt dixi in. l. j. in. c. q. etiam addere potest quod ibi dixi in questio. vj. vñ. ꝛ xiij. ¶ Ex tota. l. not. qō filiusfa potest propter es alienum bona propria alienare nec patris consensus requiritur: licet in eis habeat vsumfructum. Et hoc quia alienatio est necessaria. secus in voluntaria. vt. ff. de bo. qui ab. l. fi. ff. filius. autem. ¶ Item no. ibi. ꝛ si nihil. quod nihil habēs cedit bonis ne detrudatur in carcerem. Contra quod opponit glossa. quia si nihil habet: ergo cessio est de non ente quod est impossibile contra. l. impossibilium. ff. de re. iu. huius timore dicit glossa. qō tex. debet melligi qō nihil habet scilicet corporale habet tamen incorporalia. Sꝫ hoc violat literam in verbo nihil. vt. ff. de cap. l. iij. Item pla. dicit qō nihil habet de presenti. sed propter querenda dixit. ꝛ hanc tenet glo. Sed dices tu ergo bona futuris cedit sed hoc est falsum: qz illa sibi queritur. ꝛ pro eis conueniri potest vt hic in fi. ꝛ. j. titu. j. l. iij. ꝛ ego respondeo qō conuenit deducto ne egeat. ꝛ in hoc apparet quod cessio operatur in futuris. ¶ Querit gl. j. an filius possit peculum profectitiū dare in solutū creditoribus propriis nō peculiaribus ꝛ dico qō non. qō intellige nisi debitum esse commune patris ꝛ filij vt in dote restituenda. vt. l. fi filio. ff. in prin. ff. sol. ma. ¶ Quero an creditores patris possint filio inuito accipere in solutum peculium profectitiū [b] ei concessum. ꝛ dicit Bald. qō ista glos. eleganter dicit quod non quia potest filius sibi retinere pecuniā contra fiscum. vt. ff. de mi. l. iij. ff. sed vtrū. ergo fortius contra priuatum. Et p hoc facit: qz creditores peculiares filij preferuntur in peculio creditoribus paternis. ꝛ ita tene corde. ¶ Nam ego dubito de intellectu dicti. ff. sed vtrum. an fi. an loquatur quando fiscus occupat bona patris existentis debitoris nisi ex contractu vel quasi ꝛ pater non reperitur soluendo. vnde vult executionem facere in peculio profectitio ꝛ tunc fi non potest fiscus fateor: quia imꝰ poterit priuatus. Sed huic intellectui repugnat rigor ꝛ exequitas vt filius qui tractat de lucro preferatur creditoribus q tractant de damno vitando. ꝛ sibi pro debito prosequendo. ꝛ tāto fortius quanto huius peculij dominiū ꝛ possessio est patris ꝛ sola administratio est filij. vt. ff. de fa. hereti. l. certum. igitur ꝛ fiscus et priuatus debet in hoc peculio filio qui nullum ius habet proferri. ꝛ etiam quia es alienum minuit legitimam filij. vt. l. pompo. ff. quarta. ff. de inoffi. testa. Quinimo qz fiscus debitorem debitoris sui quod est fortius potest conuenire excusso tamen prius principali debitore suo. vt. j. de cōue. fi. de. l. j. lib. x. scōam ꝛ tertiam lec. facit. l. moschus. ff. de in. fi. Ideo talis intellectus conscientiam meā remouet. sed puto quod dictus. ff. sed vtrum. loquitur quādo fiscus occupabat patris bona ꝓpter debitū ex delicto. quia patre damnato bona eius sunt publica vnde fiscus tractat de lucro ꝛ filius de quasi debito retinendo. vnde cessant in precedenti casu allegata. ꝛ iste intellectꝰ mihi placet in illo. ff. sꝫ vtrū. ¶ Et secundum hoc respondeo ad questionem aliter quam dicat Bald. quod licet creditores patris possint petere in solutū sibi dari seu executionem sententie sibi fieri in peculio profectitio inuito filio. Non obstat hec gl. qz nō dicit simpliciter cum nō loquatur in casu illo: scilicet quando patre ciuiliter mortuo bona confiscantur quod patet ex illa dictione quandoq; que casualitatem et specialitatem notat. ideo signanter dixit peculium profectitium quandoq; separari a bonis patris ꝛc. volens notare istum separationem specialiter fieri contra fiscum in casu predicto ita qō non contra alios ꝛ hanc putoveritatem. ¶ Ex predictis glo. sciendum est qō ista. l. allegatur pro casu contra gl. posita in l. iij. ff. sed vtrum. ꝛ. l. si minor. ff. qō si seruus. ff. de mi. que volūt qō durāte paterna potestate nō possit fieri contra filium executio sic contra eum late sꝫ hic vides contrarium. ¶ Jtē attende qō hic videtur casus quo quis possit pro executione sentētie incarcerari et cet bona possideat nisi bona cedat. Nam hic dicitur ꝛ qui nihil habet ꝛ qui aliqd habet potest cedere bonis ꝛ quia cessio bonorum fit ne incarceretur sequitur quod falsum est qō incarceratio ista nō fiat nisi in subsidium priusquam bona excutiās vt sentit glo. m. l. iij. ff. tutores qui. ff. de suspec. vt. ꝛ quod non fiat nisi in subsidium tantum probatur: quia alias dabitur condēnato fugiendi occasio. hoc etiam cōfirmatur: quia speciale est in bis qui habent beneficium vt non conueniantur nisi quatenus facere possunt vt non possunt incarcerari licet bona possideant. vt. l. miles. in prin. ff. de re mi. ꝛ. l. iulia. ff. eleganter. ff. soluto matri. ergo non habentibus hoc beneficium ius cōmune est in contrarij vt licet bona possideant possint incarcerari donec hoc beneficium sequātur per cessione bonorū ꝛ ex bis videtur quod glo. superius allegata nō bene dicat. Vel dic quod bene dicit sed ea non est fienda regula sed in suo casu intelligenda quando tutoris dolus ꝛ contumacia interuenit que eo nō existente soluēdo debet remanere impunita ꝛ potius ratiōe criminis ibi punitur vt patet. ff. de excu. tuto. l. alphenus. cū ibi not. ꝛ quod ita fuerit de mente illius glo. probant leges in ea seu per eam allegate. et sic intelligendo illa concordabit potius cum dictis in materia nostra. ff. in contrario vbi dixi quod dispārī per dolum ꝛ fraudem non prodest cessio bonorum quo minus incarceratur.

¶ Item quia iste text. dicit qō post cessionem potest conueniri. si quis pinguius ei accesserit. queri potest quid si ei accesserit vna turris magni precij sed vult illā pro sua habitatione. respondeo vt dicam. j. ti. j. l. ij. ꝛ. iij.

1 ¶ Cedens bonis nō efficitur infamis.
2 Prescriptio non currit creditori dilationem danti.

Cum solito. Primo dubitationez seu questionē ponit. Secundo illā distinguēdo decidit. secūda illi: in tali tra. ¶ Casus. si debitor dicit se bonis cedere nisi ei ad soluendum detur certa dilatio ꝛ electionem non tribuat creditoribus an dilatio ei detur an cessio admittatur: statur maiori parti creditorum. primo in cumulo debiti. secundo in numero personarum: sic in vtroq; paritas. ꝛ tunc benigniori sententia: exigitur que est vt dilatio detur ꝛ interim dilatione pendente multū preiudicium creditoribus generatur. hoc dicit. ¶ Super text. in princi. ibi detur subaudi per debitorem. ibi: salua estimatione. ¶ Not. quod cedens non infamatur. Jbi corporali iniuria. ¶ Not. qō nulla corporali iniuria debet affici. ex quo dicit Ly. quod statuta contrarium disponentia nō valent. Jbi vt omnibus in vnum coadunatis. ¶ No. vt hec ler habeat locum quod in vno consortio sunt congregandi. ibi: ꝛ debitis eorum computatis. ¶ No. qualiter intelligitur pro cumulo debiti. Jbi ad bu maniorem declinant sententiā. ¶ No. quod vbi hincinde omnia sunt paria humanior intelligatur sententia. Jbi inter bypothecarios ꝛc. ¶ No. qō in casu isto bypothecariorum nō habetur prelatio seu considerationi licet quādo tractat de parte debiti remittenda bypothecariorum habeatur ratio vt per nō habentes ei non preiudicetur. vt. ff. de pac. l. respectum. circa prin. Et est ratio quia tunc tractatur de preiudicio intrinseco in parte debiti faciendo. hic soluz de extrinseco in dilatione ad soluendum consistente qua transacta si non fuerit ei solutum ad priſtinum statum rediguntur ꝛ suis bypothecis vti possunt. vt hic in fin. ibi nullo preiudicio. ¶ Not. quod creditori danti dilationem non currit prescriptio. in dilatione enim legali est clarum. vt. ff. de iur. delibe. l. fi. ff. donec. ꝛ dic vt ibi dixi. ¶ Quero debitor conuentus in iudicio et debitum confessus vult cedere bonis. dicit creditor vel creditores quod non volunt sed potius volunt ei dare competentem dilationez ad soluendum an per hūc modū cessionem impedire possunt ꝛ videtur quod sic per hanc l. in prin. que dicit quod creditoribus detur electio. ¶ Jn cōtrarium est veritas [d] quia hoc beneficium debitori concedit ipso iure a luge absq; facto creditorum imo ꝛ contra eorum voluntatem vt. ff. co. l. j. ꝛ sic illud non possunt impedire. Non ob. hec. l. in prin. quia hic ista electio datur creditoribus a debitore si volunt: ipsam acceptare. vt in glo. interli. super verbo dat. ¶ Sed tunc quero quid erit si dilatio quinquēnalis ei creditoribus data transiuit absq; eo quod debitor soluit. dic vt in glo. fin. quod erit incarcerādus nec poterit amplius cedere bonis. Et ita etiā pticulariter sentiunt doc. ꝛ bñ. alias ista. l. esset frustratoria. Jl. ij. in fi. ff. com de leg.

a ¶ Cōmulieres adde auté. ff. de no uo iure. j. de cus. reo. bal. in. l. j. scien taneū. ff. quō ꝛ qñ in. bar. in trac. de carceri. in. j. colū.
b ¶ Peculiū pfectitium. adde an finita lata ℨ filiuz exequak in peculio. pfectitio vbi i l. fi finita. in. ff. fi. devectig. p bart. ff. de dā. in fec. sed bal. hic indistincte. put refert hic Salyc. vt tenere istam glo.
c ✠ Nō. pdēst cessio bonoruz. Tu dic de hoc vt remissiue posū in addi. ad istū in. l. j. in. rr. vbi. ꝛ fic. ꝛ ro nono econtra. in apostil. i ver. an teneat renunciatio. ff. co.
d ¶ In ꝛiū est veritas adde Bar. ℞ q idē tꝫ bal. alit er dicit et adde gl. hic ꝛ ad istā. l. vide ang. ꝛ imo. in. l. alia. ff. eligāter. sol. ma. et ro. pulchre ꝛ si. eccexxxir. ꝛ ibi qdlip negligentiam de ducta est electio ad debitorē.

de leg. Et idem dico in casu precedentis questionis si acceptasset dilationem quam creditor ei obtulit. ¶ Sed quero quid si ab initio nec velit cedere bonis nec stare iuri. Dicit glos. quod incarceratur per. rl. dies vt interim. aliquis misericordia ductꝰ pro eo soluat ꝛ postea traditur lacerandus creditoribus. Doctores autem dicunt quod hoc vltimum non cauetur lege. ꝛ pro tanto dicunt quod stabit in carceribus etiā vltra. rl. dies. ¶ Sꝫ attende quod proprie proxime dixit quod transacta dilatione quinquēnali non auditur volens cedere bonis factis vt debitor in contractu possit renunciare cessioni bonorum quia si potest tacite per hunc modum ergo fortius expresse. Sed tenui contrarium. ff. eod. l. j. ꝛ respondeo vbi dixi in. ix. questio. ¶ Item not. quod dicit Bal. quod contra istos falsos mercatores qui dolose fugiunt cum pecunia ꝛ rebus alienis valeret statutum vt dentur lacerandi creditoribus: quod inquit non valere contra eos qui ex infortunio bona perdiderunt. ¶ Queri potest an cessio bonorum impediat litis contestationem. dic vt dicam j. titu. j. l. iij. Et hec sufficiant.

¶ De bonis autoritate iudicis possidendis. Rubrica.

¶ Continua quamlibet partem rubrice vt in glo.

1 ¶ Legatarij defuncti sunt legatarijs heredis preferendi.
2 Heres inuētarium non faciens creditoribus satisfacere debet.

a In bonis. [a] Prio dictum. Scōo rō. scōa ibi: cū ꝛ prius. Casꝰ. ꝛ legatarij defuncti pferunt legatarijs heredis. b. d. ¶ Not. qō inter legatarios diuersoꝝ testamentoꝝ est ordo: qz legatarij prioris testamenti respectu legatorum scōi testatoris venerunt iure creditorum vt hic in litera. ꝛ licet habeant titulum lucratiuum vt scōi tamen censentur illorum respectu habere onerosum ꝛ tractare de dānovitando in bonis defuncti heredis. ¶ Querit glossa an hoc procedat si ex testō militis hec legata debeant: ꝛ dicit qō sic. v. ff. ad treb.
2 l. i. ℨ. pe. ¶ Quero. scōo qd si nec heres primus nec secūdus fecit inuentariū. dicit gl. qō tunc insolidū omnibus satisfiat. vt in auc. de here. ꝛ fal. ℨ. fi vero non fecerit. quod intellige vbi bona sunt soluēdo oibus alias si bona non possunt satisfacere oibus obtinet priuilegiū huius. l. vt primo satisfiat insolidū primis ꝛm Jac. de are. ꝛ bu. ꝛ citer oēs. ¶ Sed pone quod primus heres fecit inuētariū ꝓpter qō ad solida legata non tenuit ex defectu facultatū ꝛ mortis ꝛ eius heres suam hereditatem adiuit: ꝛ inuētarium non fecit qualr tenebit ad legata vtriusq; defuncti. Dicit Bal. qō ad delegata a se relicta tenet insolidū: sed ad legata a primo testōre relicta tenetur quatenus vires patrimonij illius patiuntur ꝛ non vltra. ¶ Jsta. l. vlterius inducitur vt primus debeat mādari executioni testū patris postea filij: ꝛ sic potentius est testū patris in pualentia executiōis. vt. ff. de here. instī. l. iij. ℨ. q fideicōmissariā. ꝛ marie bodie ꝓpter bypothecā a lege concessam. ff. com. de leg. l. j. ꝛ. ij. qui est prior tpe: ꝛ sic potior in iure vt in regula qui prior vt. j. qui po. in pig. bab. l. assiduis.

1 ¶ Creditores defuncti bonoruz separationem aduersus creditores heredis impetrare possunt.
2 Testimonium ferre quando inuitus quis dicatur.

1 Sturisditiois. Casus. ꝛ creditores defuncti possunt impetrare separationē bono. a duersus creditores hereditis nisi sint secuti fidem heredis. b. d. ¶ No. illa verba preoptatis conuenientē desiderij tui fructum pro respōsione fienda scolaribꝰ presentatis rectoribus vel priori collegij. ¶ Jtē no. qō qui ex necessitate litigat fidē aduersarij nō sequitur nec approbat. ¶ Jtem nota qō creditores defuncti impetrant separationem bonorum: sed creditores heredis non impetrant vt hic a sensu contrario. et. ff. de ac. here. l. fi adulta. et ff. de separa. l. i. in princip. Contra quod op. glos. de eadem. l. ℨ. si quis suspectam. in fi. Nñ. gl. quod in illo tantū fallit. sili dico fallit in casu quo heres fecit inuentarium: ꝛ non heres heredis vt diximus in. l. precedenti. ¶ Querit glo quid veritur in causa cognitione de qua habetur hic in litera. ꝛ ñdet quod septem
2 que vide in glo. ¶ Vlterius Jaco. bu. inducit istū text. in fin. vt si quis hꝫ priuilegium vt nō cogatur inuitus dicere testimonium qō si citatus venit ꝛ fert testimoniuz quod dicat inuitusᵇ
b quod ipse fatetur si priuilegium allegauit ꝛ inde compulit priuilegio non obstante. als si priuilegiū non allegauit non dicitur inuitus ꝛ idem de eo qui habeat priuilegiuz fori vt citatus veniens ex hoc solo non dicatur renunciare priuilegio suo sed sivltra litigando procedit tūc priuilegio renunciat si priuilegiū suum nō allegat ꝛ si allegat tūc nō consentit nec ei renunciat quod intelligo si post allegatū priuilegiū protestet qō nullo modo in eū consentit nec cōsentire intendit per aliquez actū quē nunc vel in futurū cōtra eo faceret. ¶ Querit Bald. pone quod statuto ca-

nek qō beneficium inuentarij non prosit filijs mercatorum nec possit ab hereditate abstinere. Decessit quidam pauper mercator relictis filijs qui ex sua industria post mortē patris acquisierunt multa bona ꝛ dubitatur an super bis creditores patris possit habere regressum. Et dicit ipse quod nō petita separatione bonorum et allegat. ff. de mi. l. ait prator. ℨ. non solum. ꝛ inst. de pu. substi. post principium.

¶ Cessio bonorum debitorem non liberat ipso iure.
2 Cedēs bonis an possit ab antiquis creditoribus in questitis no uiter conuenīri.

Ex contractu. Casus. post cessionem bonorum ex contractu ante gesto nō potest debitor cōueniri nisi venerit ad pinguiorez fortunā ꝛ tunc habebit ratio ne egeat. hoc
1 dicit. ¶ Nota hic casum quod cessio bonorum non liberat debitorē ipso iure sed ope exceptionis de quo latius dixi ff. tit. j. l. a
j. in primo contrario. ¶ Item nota quod excipientem tuetur equitas et non excipienti non patrocinatur. ¶ Oppo. contra
text. in fin. quod etiam in questitis postea exigi non possit. vt. ff. de cessi. bo. l. j. ꝛ lege. iij. ꝛ de cura. bo. dan. l. iij. Sol. quod bec intelligitur secundum illas. vt in glos. fin. ¶ Quero an hec exc ceptioꝰ possit oppoi ad impediendū processum ꝛ dicunt multi quod sic per istum text. ꝛ per legem item si vnus. in princip. ff. de arbit. de quo per Bartol. ff. de ce. bo. l. iij. ¶ Quero. ij. quid de creditore qui contraxit. post cessionem bonorum. dic quod il le agere potest ad solidum nec ei obstat cessio precedens: vt hic in princip. a sensu contrario. ¶ Quero. iij. quid si in postea que b
fitis concurrant priori ꝛ posteriori creditori. ꝛ videtur quod posteriori prefertur. vt. ff. quod cum eod. l. ij. in fin. secundum Lyn. sed caue quia casus iste non videtur modo simul. Nam ibi per capitis diminutionem debitor erat liberatus. vt. ff. de ca. di. l. ℨ. sed per beneficium pretoris in cum restituetur actio inquantum facere potest: vnde in postea quefitis ratio posteriorius habetur quia illa restitutio fit beneficio speciali quod non conceditur in alterius iniuriam. Sed in casu nostro cedens bonis non liberatur licet obstet exceptio ne conueniatur in foro vt hic et. ff. titu. i. l. i. et ibi dixi super prima glossa vnde ad solidum de iure communi remanet ipse obligatus licet propter beneficium cessionis non possit conueniri nisi quatenus facere possit. vnde c
ratio posteriorius nō videtur debere haberi contra priorem qui venit de iure cōi. Et sic videt quod ꝛ debeant cōcurrere nisi alter fit priuilegiatus: altero ex alia causa. ꝛ in hoc cogitandum relinquo. ¶ Quero. iij. quid si inter creditores primarios erat quidam creditor conditionalis: ꝛ post cessionem debitoris sua conditio extitit. Nunquid quo ad eum prosit cessio vt sic in postea quefitis non conueniatur ab eo nisi quatenus facere possit. et ℣Petr. quem sequitur Lyn. determinat quod non ista ratione quia tunc cessio preiudicat creditoribus: et prodest cedentiꝰ nō conueniatur nisi quatenus facere possit quando bona cedentis vel eorum precium datur creditoribus in solutum. vt. ff. titu. j. l. legis. sed iste creditor conditionalis nullum ex bonis cedentis consequitur cum modum ergo ꝛc. facit regula ꝛm naturam ff. de re. iu. ¶ Bald. dicit qō sibi videtur distinguendū aut conditio extitit debitore inuito: et tunc conditio trabitur retro et sic participabit creditor de bonis debitoris: et tunc cessio proderit cedenti in postea quefitis. Aut extitit eo volente et facto suo interueniente: ꝛ tunc non trabitur retro nisi factum suum esset necessarium non voluntarium. vt. l. i. ꝛ. l. potior. ꝛ. l. qui balneum. ff. qui po. in pig. ba. Et hec distinctio fuit antiqua quorundam de quibus Cynus facit hic mentionem. ¶ Subiungit Bald. qō predicta in contractibus sed in legatis conditionalibus in quibus conditio non trabitur retro. vt. l. i. ℨ. servi. ff. ad fil. inspicit ꝛ considerat potius tam veterem quaz obligationez nouam quia habet necessariam consequentiam a causa sua. vt ff. de mino. l. iij. ℨ. scio. ¶ Nam quod nō trahatur retro non debet considerari quia non tractamus hic de acquisitione legati sed de beneficio cessionis. Et hoc probari dicit in. l. i. ℨ. cederi. Nam si testator primus fecit conditionalia legata quoruz dies extitit post legata heredis tamen indubitanter legatarij primi defuncti preferuntur legatarijs heredis sic concludit quod tempus causati cogitabis ꝛ maxime cur diversum in cōtractibus. ¶ Quero. v. videtur hic quod in nouiter quesitis conueniatur ab antiquis creditoribus deducto ne egeat. Sed pone q quesiui t vnam turrim que valet mille. creditores dicunt vt vendatur: qz ei velut inopi doz sufficere vna domuncula minoris precij. ipse autē dicit se velle retinere turrim p sua habitatione an igit cogi pōt ad vendendū. dixit Bar. qō nō qz habitationē habere ei pmittit. vt. ff. de cessi. bo. l. g bonis. ls extra turriz vltra habitationē nō hꝫ ergo ꝛc. Bald. dicit hoc residere in arbitrio iudicis quia minus delicatus debitor vt minꝰ onerosus creditori est audiēdus. vt. ff. de vsu. l. fi bene. Unde si nō esset magnus excessus sed modicus creditor debet ferre a quo alio. Item consi-

✠ In bōis. Necler hꝫ locū ēt si ligata p defunctū habuerūt effectū p cuētū ꝛditiōis pꝰ legata ab here de ꝛ ita multū notabiliꝰ primi bal. ꝛ Alex. post eū in. l. iij. j. ea.

✠ Qō dicatur inuitus. adde vltra Bal. hic qō not. Bal. in l. parētes. col. pe. et in. l. libertinorum. ff. de test. de quo vió omnino Barto. in auten. ꝓhibeteros. ff. de episco. ꝛ cleri.

¶ In hec exceptio. adde ange. in. d. l. si vnus et Alex. post bart. in. l. vir bonus. ff. iudi. sol. ꝛ ange. hic ꝛ no. bartiꝰ in. l. pe. per illum text. q bo. ce. pos.

Universidad de Sevilla Biblioteca

a ¶ Ad vẽdendũ illud. qõ debitor nõ possit p̃ credi torẽ cogere advẽ dendũ put hic p bal. no. bar. in. l. a dino pio. ff. z illũ. ff. de re iudi.

b ¶ Oõ tũc fiscus. adde qõ fisc⁹ succedens in hereditate vacãte tenet creditoribus z legatarijs. l. cuz fisco. ff. ad fillr. l. iij. Et ibi bal. ff. ad l. fal. z. l. l. eã quã. iij. col. ff. de fidei. z Bart. in. l. i. ff. co. ō vnl. z pu. lud. i. l. fi marito. so. ma. vbi aler. p. l. iiij. cũ gl. l. ff. cadez. de fideicõ. lib. z p. l. qõ viuo. ō manu. ff. sec⁹ si hẽditas fuit adita. l. iij. ff. cũ ex cã z ibi ale. ō su. fisc.

c ¶ Querit bal. tu vide de hac qõne bar. no. Sziũ in. l. ff. cõmodati. et qõ ibi no. Aler. post eũ p. l. i ff. de reb⁹ eoz̃ ad hec qõ dicitõ mercib⁹ vió bar. in. l. fi euz̃ dotẽ. ff. ff. so. ma. z bar. in. l. in rebus. ff. ō iuſ do. vbi ponit hunc casum.

d ¶ Tapetũ cãbẽ. Adde an bodie ista cãbia sint licita. vide gl. bal. z Saly. i. l. iij. ff. de ex. reci. bart. i l. ij. ō vsur. Arch. i. c. i. xiij. q. ij bal. i. c. i. v. col. de pl⁹ peti. doc. i. c. in ciuitate de vsuris. Jo. cal. 2fi. xj. iti. de vsuris.

e ¶ Tũc tenet solucre. Tuvi ō pau. de cast. in. l. fi de bitorẽ. z ibi doct. ff. de nona Bal. no. in. l. ij. ff. de ex ce. rei iud. Saly. in. l. fi filius. ff. ad mace moder. z fi gnanter barb. in rubrica extra de depo.

deranda esset persona an nobilis cui habitare in turri magis conueniret quam rustico plebeio in quocunq; tñ magis cõcessus ratio dz habere. ¶ Quero creditores post cessionẽ effecti cõuenirent eum insolidũ. Et ne detrudat in carcerem debitum eoz̃ confessus vult de nouo cedere bonis an possit. dico qõ fic: quia actus est reitcrabilis z prima cessio aduersus creditores nouos non profecit. ergo admittenda. vt. ff. ex quibus cau. maio. l. nec non. ff. quid eis.

An ciuile. Casus. vnus de pluribus crediſuscipere z ceteris satisfacere. b. d. Et hoc procedit ne duz in chirographarijs sed etiã in hypothecarijs. vt in glos. z etiã in correis credẽdi: qz generaliter loquit z ratio non est diuersa. facit. l. nec emere. ff. de iur. deli. Et probat bec. l. quod creditor vnius nõ potest alium habentem pignus cõpellere ad vendendum illud⁹ vt in residuo sibi satisfaciat licet possit illum compellere vt pignus exhibeat z debitor vendat. vt. ff. de pig. act. l. quannis.

2 ¶ Bona vacantia que dicãtur z ad quem deueniant. z nu. 2. Fiscus an citari debeat anteq̃ creditores mittãtur in possessionem nemine volente bereditatem.

Si bona. Casus. si debitor moritur sine herede z bona agnoscantur a fisco creditores in possessionem eoz̃ mittuntur. b. d. Vel breuius. cum bona vacantia nõ defendũtur creditores in possessionem mittuntur. b. d. ¶ Querit glo. quid si a fisco cognoscãtur. dicit glo. quod tũc fiscus b conuenit vt heres. vt j. ad. l. iul. de vi. l. ij. Sed bic attende quia glos. ista loquit f̃imiliter nã fiscus vere non est heres sed bona occupat vt vacantia. vt. ff. de dona. inter virum z vxo. l. j. z. j. de bo. vacan. l. i. z l. vacantia. z qz ad onera tenet fibi assumpsit quasi nomen heredis vere tamẽ heres nõ est z hoc vult glos. in. l. nõ intelligitur. ff. cum ex causa de in. fil. z ita debet intelligi. ff. de ca. tol. l. i. ff. pe.

2 ¶ Quero ab extra quãdo scietur an bona vacent. Respon. q citabuntur qui ad bereditatem vocantur. z interrogabunt an velint bereditatem. z si dicunt quod non res est clara. Si dicant se deliberare velle eis tempus prefigetur vt. l. fi tutoris. ff. de iur. deli. z fi non adeunt bereditatem dicitur mori sine herede. z in f̃imili not. in. l sancimus. ff. si. ff. ad trebel. ¶ Et si venientes abintestato ignorant proclama vel edictũ generale dz fieri qõ fi qs est heres vel esse possit talis abintestato defuncti comparere debeat coram tali &c. vt. l. fi eo. j. dere. pig. z. l. fi tũ delega. ij. ¶ Sed an nemine cõparente vel nõ volente bereditatem fiscus sit citandus ante q̃ creditores in possessionem bonorũ mittant debeat constare qõ per fiscum non agnoscantur quia bec. l. conditionaliter loquitur. Barto. quando videtur sentire quod non qz sufficit quod non appareat fiscum bona agnouisse. z sic ōm hoc mittentur in possessionem ex primo decreto et postea dabitur curator bonis mediante quo ad secundum decretum perueniatur. vt l. j. ff. de cu. bo. dan. z valebit qõ igitur si fiscus bona agnoscat. Si aũt antea vel agnouerat vel postea agnoscat non valebit qõ est actũ in preiudicium fisci non citari. z hoc vult dicere Barto. Si dicis nonne proclama generale habet obesse fisco. Respon. qõ non quia citati sunt qui bereditatem esse volunt. sed fiscus non est proprieberes. vt. ff. di. igitur proclama non ad eum extenditur. Quinimo z si extendi posset quia fiscus representatur in certa persona. z ab omnibus no. puta in procura. fisci dico quod ip se personaliter citari debuit: quia proclamationes generales fiunt propter absentes z ignotos. vt in autem. de bere. z fal. ff. si vero absunt. z sic concludo quod tutius est quod creditores ab initio fiscuz faciant citari vt sic sumptibus nõ verent nõ reperiã tur aliquo casu inaniter egisse. z quia qua ratione proximi ab intestato succedere possunt citandi ita post eos fiscus ad quem constat bona devolui vt. ff. de ca. tol. l. i. ff. penulti. z mihi videtur hic casus.

3 ¶ Creditores hypothecarij an preferantur ceteris. z nu. seq.

Pro debito. Casus. creditores non possunt bereditatem defuncti sibi iure dominij vẽdicare quia debet possessionem z venditorem impetrare z creditores hypothecarij preferant chirographarijs tãtum. hoc dicit. ¶ Nota. z colligere ex primo. quod non procedit ista petitio peto mihi dari in solutum bona debitoris mei. z ratio quia creditor admittitur in subsidio tantum alio ad emendum non attendente vt. l. ordo. ff. de re. rei iudi. ¶ Item nota quod generalis hypotheca sufficit ad prelationem istam obtinẽdam. alia notabilia sunt in summario. ¶ Gloss. Oppo. quod hypotheca non attendatur. vt. ff. titu. j. l. fina. z non soluit dic ergo quod in satisfactione attenditur vt hic: quia de magno preiudicio agitur non in dilationis datione vt ibi qz illa est modici preiudicij cum non tollat ius alicuius. Et qz ca finita ad statum suum z priuilegium redit z ideo conseruatur vnusq;. ¶ Querit Bal. quidã campsor d q tenebat tapetũ cambij⁹ z interdũ mercabat rupit fidẽ z aufugit propter qõ deponentes petunt deposita z vendentes panos quos vendiderant aut eorum precia veniunt z alij creditores tam hypothecarij quam personales tam priuilegiati z non priuilegiati. Querit quo ordine z quibus prius fit satisfaciendum. Et rñ. qõ primo dñis rerũ z sic primo deponentis si extat depositum. vt. ff. de pri. credi. l. fi ventri. ff. in bonis. z dic vt ibi. Quid aũt si depositũ fit cõsumptũ vel deponente inuito vel consentiente. Ibi dicit sed qz tunc solum personalẽ hz actionem dic vt inter personales tantum habentes. j. dicam. Secundo dico quod satisfaciendũ est creditoribus hypothecarijs scõm ordinem hypothecariorum. ¶ Verũ dicit vnum notandũ quod venditoribus mercium prius est satisfaciendum quia merces vendite sunt eis pro precio singulariter obligate z si plus valerent illud plus commodo aliorũ creditorũ cedit z pro hoc inducit. ff. de act. emp. l. iul. ff. offerri. hoc mihi placet vbi esset apud venditorem. vt. d. ff. offerri. vbi non tradite fuissent emptori z extant tunc incidimus in questionẽ an tradens habuerit fidem de precio quo casu transtulit dominium. aut non habuit fidem de precio z non transfert. z hec probantur. ff. de contrahen. empt. l. qõ vendidisti. z institu. de rei ũ diui. ff. vendite. Et in dubio dic vt dixi in. l. i ciuile. ff. de rei ven. in casibus igitur in quibus dominum non est translatus res est clara pro venditoribus restituuntur vt superius dixi. sed in casibus in quibus mercium dominũ est translatũ nõ memini me legisse qõ venditori sint hypothecate a. l. z ideo de venditore iudico vt de alijs personalem tantũ habentibus. Et quod nõ sint hypothecate videtur casus ff. de in rem verso. l. quedam. vbi autem venditores conuenissent vt expresse essent eis hypothecate tunc potest procedere dictus Bald. Tertio omnibus alijs creditoribus solam personalẽ habentibus verũ inter personales aliqui sunt priuilegiati vt alijs preferantur z inter illas est quandoq; actio depositi. Ideo vide q̃ scripsi. ff. depositi. l. si in duab⁹ vltimis questionib⁹. ¶ Quero secundo cõtrari cambium in ciuitate bonoñ. hoc modo quod campsor vel alius mercator faceret mihi dari per literas suas cambiũ centũ ducatorũ ab alio mercatore in ciuitate Venetiarum. Ego autem portaui literas illi mercatori quas ipse accepauit. z anteq̃ mihi solueret fefellit seu fregit z aufugit. Unde queritur an meum vel illius cum quo cambium feci sit periculum ita qõ aduersus eum possim habere regressum. Et barto. in. l. singularia. ff. si cert. pet. dicit qõ est mei creditoris fi. ꝑmisit mihi soluere. Nam breui manu videtur mihi numerasse et ego denuo penes ipsum deposuisse z procedit ista ratio si pecunia fuisset presens vel ad solutionem parata. vt ibi not. ¶ Ubi autem ex bis interuenisset dicit Bald. quod alia ratio assignanda est videlicet quia satisfactum videtur mihi ex quo illum nummularium acceptaui. vt. ff. man. l. inter causas. ff. abesse. Jtẽ quia tacite videtur facta nouatio quia est facta permutatio debitoris et loci: vt. ff. de noua. l. omnes. facit qõ not. in. l. fi debitorẽ. co. ti. Etiã hoc inquit verũ nisi primus campsor ꝑmisisset se facturus et curaturum quod mihi solueret quo casu non connumerabor inter creditores fugientis sed scribentis dummodo ei reddam literas suas. arg. ff. de cõdi. ob causam. l. dissolute. ¶ Et ideo dicit si campsor primus erat constans fuge: qz indistincte tenetur propter dolũ suũ ad qõ facit. ff. de fi. l qui satisdare. Idem dico si ambo erant socij z participes in cambijs z mercãtijs qz pro parte cuiusq; vnus videt ab alio institutus. ¶ Ego autez primuz capitulũ intelligo quãdo campsor cui literas portaui promisit soluere z fidẽ plenã ei adhibui quod in dubio dicor fecisse fi apud eum dimisi. Ubi autẽ literas mihi vel apud me retinui tunc fidem de solutione non habui. sed illã expectaui z presentationem literarum pro eius adiuratione feci vt die eueniente fit paratus ideo nec dor soluisse nec ego dicor nouasse. facit institu. de re. di. ff. vendite. z. ff. de contrahen. empt. l. vendidi. z. ff. de ac. empt. l. iul. ff. offerri. vel dic quod licet literas dimiserim non liberatur primus: quia ego sequor fidem sequendi taliter qualiter mandat per primũ z vt mandatarius eius tam ad ꝓfectum cum quã suũ vt liberetur a me si soluat z nõ aliter. ideo in literis opponunt ista verba. z cum soluerit s ponitis ad rationem nostrã. als locupletaret primus cuz iactura eius qui fibi credidit si dicamus qõ añq̃ secus soluerent primus in nihilũ tenet ei ¶ Sed qd dicem⁹ eẽ si añ die soluẽdi fefellit primus campsor cum quo cambium cõtrari quo scito qui literas presentaui non vult mihi soluere. z hoc non tangit bal. z mihi videtur q fi literas nõ acceptauit a principio res est clara qõ nõ tenetur sed vbi acceptauit z tunc aut eidimisit literas z ipse retinuit z tunc tenet soluere tam per rõnes in ꝓcedẽti. q. alle. quã ptert. l. fi filius ff. ad ma. Aut if as ei nõ dimisi iz acceptauerit z tunc vt qõ non teneat. qz fidẽ ei nõ sum plene secut⁹ cũ id pp qõ tenebar apud me retinui. tamen casus vt in oppositũ iu. d. l. fi filius. Nec obmihi retentio literarum qz illas retinui in meam prouisionem vt cautior ego redderer quod non dz retorqueri in lesionẽ. vt. l. quod fauore.

qõ fauore. ff. de leg. Et ipse contra id quod semel approbauit venire non potest. vt. l. fi. ff. de codi. z. l. i. ff. de fur.

1 ¶ Heres particularis quatenus defunctũ dicat repsentare.
2 Rei vendicatio an cõfundatur heredi ob nõ factũ mucciarius.

Si vxor. Casus. p parte q̃ creditor succedit debitori extinguit actio z nõ ip lu ri si testator eũ heredẽ fecerit animo compensandi. hoc dicit. ¶ Not. quod particularis heres non re
1 a presentat⁹ defunctum nisi quatenus est heres. Jtẽ not. qõ actio et passio nõ cõueniũt in eodẽ facto z subiectorio cõfundit actio. hec vera nisi heres fecerit inuentarium z hereditas non sit so
2 luendo. vt. l. fin. ff. in computatione. ff. de iur. deli. ¶ Circa hoc querit Bald. si heres contra defunctum habeat rei ven. an hec cõfundit. nõ facto inuentario. Et rñdet qõ non: qz illa remanet in suo habitu. Nam dominiũ nõ perdit z rei ven. habitualis et dominium sunt quodammodo vnũ z idẽ certũ est qõ alia sunt bona heredis alia defuncti. vt. ff. de pign. l. Paulus. vnde iz heres qui non fecit inuentarium teneatur actione personali insolidum tamen bona heredis nõ sunt obligata pro bonis defuncti. vt not. j. qui po. in pi. ba. l. assiduis. Concludo qõ illa formalis 3
est confusa sed non casualis quã Bald. habitualem appellat: et c
de materia ista late dic vt per gloss. z doc. in. d. ff. in computatione. ¶ Querit etiam Bald. nunquid in dubio videtur institub ta animo compensandi. b Sed remito ad ea que dixi in. l. fi consi pensandi. ff. de bere. institu. Et adhea que dixi in auf. preterea. ff. vnde vir z vxor.

An possessionez Casus. missus in ꝓ possessionẽ ex ꝓmo decreto non prescribit. hoc dicit.
1 ¶ Officium iudicis qualiter z quando se exhibeat.
2 Bona contumacis in comparendo quando vendi possint.
3 Animus siue voluntas qualiter sciri possit.
4 Debitor a debitore an possint bona ipsius vendi.
5 Latitatio an sit necessaria an iuris creditoris circunscriptionem.
9 Decretũ primum z secundũ quantũ debeat habere interualluz
7 Debitor habens exceptionem facti an post bonorum venditionem recurrens illos recuperet.
8 Appellanti sufficit dicere ad iudicem appello competentem.

Cum proponas. Primo in debitore citato z comparente. Secõ in nõ cõparẽte z cõtumaciter latitãte vsq; ad finẽ. scõa ibi: tñã fi. ¶ Casus. ff. debitorẽ iudicio cõparẽte. pcedit ordinario iure ff nõ cõparẽte z latitãtem pcedit ad bonoz ꝑmissionẽ z successiue ad vẽditionẽ cõgruo tpe fiẽdã. b. d. ¶ Expõe z supplet. ibi quenire subaudi z ff eũ cõparẽte. pcedet ordinario iuſ ff nõ notat z dixi i. l. pbatũ. ff. sen. tẽo nõ ꝓparẽte dicet sequit. z põdera quot regrunt vt adveditionẽ pueniat. ¶ Ibi ad circũspectionẽ. Ecce primũ regritũ. Ibi latitat z turpiter se occultat id est alio circũscribẽdi ius actoris: et hoc vult iste ter. z habes. ff. ex q. cau. in pos. ea. l. fulcini⁹. ff. qd fit latitare. z. ff. latitare. ¶ Ibi nec defendat ecce scõm regritũ. Ibi cũ timet esse debitorẽ cõstat. Hoc est tertiũ regritũ z dicit glo. qõ summatim dz ꝓstare qõ qualr intelligat. j. dicã. Ibi ad crẽpitz similitudinis edicti qõ cũ solemnitate ꝓponebat. Ibi possessionẽ fez redialẽ ibi ꝓcurare iudicis officiũ ipsorũdo. ¶ Et ex hõ
1 no. qõ iudicis officiũ nõ se exhibet nisi impetratiuũ vt hic z in. l. iij. ff. hoc iudicium. ff. de damno infec. Ibi tempore iudicis arbitrio statuendo parti vt veniat ad compartendum z procedendum in causa vel ad contradicendũ quicquid vult ne procedat ad venditionẽ bonorum. Ibi cõpetenti als nõ valeret qõ agitur vt. ff. a nõ compe. iudi. l. i. z per totũ: z quis dicatur competens
2 not. in gloss. ¶ Not. que sunt illa que requirunt vt cõtra contumacẽ nõ cõparentẽ ad venditionẽ bonorũ procedat. Primum qõ reus latitet. Scõm qõ aduersus eum qui citari cum fecit latitet: qz ad circumscriptionem iuris sui. Nam si respectu eius latitaret z non respectu iustius non posset iste vẽditionẽ impetrare vt. ff. ex qui. cau. in pos. catur. lege fulcinius. ff. quod si aduersus. Tertiũ qõ is nõ defendat. ¶ Quartuz qõ summatim cõstet de debito. Quintũ qõ facta fit immissio als locũ non haberet venditio. Sextũ qz aliquod tempus labatur inter immissionem et venditionẽ z hoc tempus velut indeterminatũ relinquitur iudicis arbitrio. ¶ Jtẽ not qõ ztra latitantẽ z ante litẽ cõtestatam peruenit ad venditionẽ: z sic ad primũ z scõm decretum. Nam ad secundũ nõ potest puenire absq; primo vt de bis est obligatus hic casus. ¶ Ultio no. qõ ex precio satisfit creditoribus vbi autem emptores nõ reperiunt. dic vt dixi in. l. oꝛdo. ff. de exec. rei iu. ¶ Uenio ad apparatum. z opp. primo qõ bec. l. in prin. duin dicit in text. super verbo ex administratione nos dimittat in incerto z obscuro. ff. quibus. ff. de no. co. compo. Nõ enim declarat an administrator fit ille qui dicit obligat⁹ aut dñs negotiorũ administratoris. Sol. vt in gl. prima. qõ nihil refert z sic vtroq; casu debet intelligi. ¶ Opp. ad idem et codex modo cum hic non declaret per libellũ an debeat cum conuenire nec qua actione. Et sol. qõ per libellũ qz hec prima pars loquit de prima conuentione ad debitũ consequendum vt in scõa glo. Et actione mandati fi erat procurator cum mãdato vel neg. gesto. si erat gestor sine mandato z directa si agit dñs contraria actione si agit gestor vel procurator. vt. ff. man. l. i. et de nogo. gest. l. si mandatum. z hoc vult glo. iij. ¶ Oppo. tertio cõtra scẽdam partem qõ contra latitantem non procedatur ad venditionem bonorum sed ad solam ꝑmissionem. vt. ff. ex quibus causis maiores. l. item ait pretor. z. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. fulsinus. ff. j. z. ff. quod si aduersus. So. qõ hec verba ad circũscriptionẽ iuris tui tollũt cõtrariũ. Nam sec⁹ si ad nullius circũscriptionẽ. vt dicto a ff. j. vel alterius non tui qz tũc ille aduersus quẽ latitat põt vendere nõ alter. vt dicto. ff. qõ si aduersus. ¶ Sz iuxta hec nũc q̃ro qualr ad circũscriptionẽ alteri⁹ dicit latitare z gl. quarta in pnc. Rñ. vt actio tua pereat vel saltẽ retardet. et sic hoc facit animo. ¶ Oꝛ hic attẽde primũ crẽpitũ bodie nõ ꝓcedit i actionibus que per missionem executoris perpetuantur de quibus in. l. sicut. ff. de ꝓscri. xxx. ann. Jn alijs sic sicut olim. ¶ Sed 3
circa illud de animo quero qualiter probatur iste animus c b
gloss. in. d. l. fulcinius. ff. is qui varios modos ponit. Primus si dixerat aliqbus. z mbil aleg. sed allegat in ar. ff. de suppel. le. l. labeo. z arg. ff. de edi. edic. l. quero. ff. si. facit qõ not. ff. ex quib. cau. ma. l. is qui reipublice. z. ff. de dolꝰ excepꝰ. l. apud celsum. in princi. in glo. super verbo decipiendi. z. ff. de adul. l. capite quinto. z quod not. ff. de resta. l. iubemus. Sinautem occultauit post quã ei dixeram qõ in crastinũ ei daturus eram libellũ. arg. ff. de eden. l. quedam. ff. mbil interest. z. ff. de rei venditio. l. fi fundum. Item si iam dederat fidei tuissorem de indic. sisti. vt in cod. titu. ex qui. cau. in pos. ea lege. ij. Item si se absentet lite iam contestata. Nam tunc lex interpretatur vt latitet. vt. ff. de iudic. properandum. ff. z fi quidem. Et predictorum est rõ qz animi vitia ex con c
iecturis probantur. vt. ff. de dolo. l. dolũ. z in glos. superius alleg. ¶ Opp. iij. quod non sufficiat qõ alius eum defendere velit nisi satisfdet de indicato soluendo. vt. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. hec autem recte defendi. Sotu. vt hic secundũ illum intelligatur vt in glo. se. ¶ Oppo. v. quod nõ fit necesse qõ plene constet⁹ de debito cum probationes fiant lit. conte. z hic loquitur etiaz lite non conte. z sic summaria dz esse cognitio cum ex ordine procedatur. z arg. l. a diuo pio. ff. super rebus. ff. de re iudic. z. ff. vt in pos. le. l. fi is a quo. in prin. Sol. qõ glo. seq. videt prima facie fateri contrariũ dum dicit summatim habita cognitione. ¶ Sed attende quia glos. non videtur bene dicere qz cũ hic de magno preiudicio tractetur. ff. de venditione bonorum et satisfactione fienda creditoribus plena debet fieri probatio. Et hec est intentio huius litere z probatur. j. eadem. l. ff. finautem hi. z not. glo. j. ff. de bo. auc. iu. pos. l. bereditarium. ¶ Sed defende glos. qz nõ dicit summaria probatio sed summaria cognitio summa ria quotiens procedit altera pte absente. vt diri p Jaco. but. per l. iudices. ff. de iu. Sed probatio dz esse plena si ad diffinitiuam d
vel ad venditionem bonorum ad satisfactionẽ creditorũ ꝓcedit tur secus vbi de modico preiudicio tractetur in. d. l. fi is a quo. cum si. ¶ Oppo. vi. qõ male dicat ad exemplum edicti vani cuz nullum simile fit idem. vt. l. qõ nerua. ff. de pe. Sequitur qõ editũ hoc non disponebat sed hoc falsum vt ptz. ff. eod. l. fulcinius ff. j. ergo &c. Sol. cõfitendo quod edictũ hoc disponebat sed ideo fic dicit qz olim edictũ cũ solemnitate certa ꝓponebat qõ hodie nõ est necessariũ: vt in glo. se. vel dic qõ iõ fic dicit qz qõ olim pretores poterãt pfit bodie magistratus put z fm qõ dicam vt in auc. seq. in. ff. q. sup materia primi decreti. ¶ Oppo. quod non omnium bonorum. vt in auten. ei qui. hic posita. Solu. confitendo z fic in hac pte illa corrigit istam. vt in sequẽ. glos. in princip. ¶ Oppo. viij. quod bypothecarij creditores ꝓponãtur istis personalem tantum habentibus. vt. ff. eo. l. pro debito. Sol. qõ verum si exhant z compareant. ¶ Oppo. nono quod possessionem bonorum non possit impetrare sed vt inducatur in possessionem z non propterea possidebit. vt. ff. ex quib. cau. in possess. ea. l. cum legati. Sol. confitendo contrarium vt in eadem glos. quod est verũ in personali. in reali dic vt dixi. ff. vbi in rez actio. l. ij. ¶ Oppo. decimo qõ bonorũ possessio non possit impetrari cũ ius illã petẽdi nõ competat creditori sed successori defuncti de iure pretorio vocato. t. ff. de bono. posse. l. ij. ff. bonorum. Solut. qõ duplex est bonorum possessio quia altera in verbo et nomine ꝑtes diuiso. Et de ista bic subiungit glos. qõ bic est scripta ordine perueꝛso quia debet dicere possessio bonorum quod notat z signat differentiam glos. ¶ Hunc ab extra op- 4
ponitur vndecimo qõ debitore absente non procedatur ad venditionez bonorũz: sed primo dentur curatores bonis qui defendant. vt. j. de cap. z postli. re. l. cum cognatos. vt. ff. ex quib. cau. ma. l. ab hostibus. in princip. Solu. ibi in captiuo qui non pu-

a ¶ Hereꝛ nõ repsentat. quo repsentat psonã defuncti vide. l. qui ita. ff. te z titium z Joã. de por. de verb. ob.

b ¶ Animo cõpẽsandi. Uu vide bart. z doct. in. l. bmõi. ff. cum pater. ff. de lega. j. et singu. imo. in. c. c. officiũ. ex. ō test. z qõ no. bar. bic in fi. q. z in. l. fi cum dotẽ. ff. si pr. bec so. ma.

c ¶ Qualr pbat iste animus. vid ang. l. j. ff. de co per quez fac. crit. Bal. in. l. fi fugitiui. ff. de ser. fug. tert. il. verũ. ff. de fur. z an i libello poterit ꝓponere qõ ptestes pbent animꝰ vide tert. z bart. l. l. falsus. ff. qui alienuz. ff. de fru. z bart. bic in apost. ad bri. m. ff. in vs. modo quero in eo vers.

d ¶ Oõ plene cõstet. vide bal. i. d. l. fulcini⁹. ff. ff. er q. cau. ipos. ca. z in. l. ff. vbi in rẽ actio. ff. z vióvomi. Jant. in. c. qñ. ff. qõ si semper. ff finaũt vt lit. non ptest. idẽ bal. i. l. ff. de pcu. z ad de bal. i. c. contingit. in. xiij. co. de do. &con.

Universidad de Deusto Biblioteca

¶ Ciuitas. Tu vide quomō ciuitas ⁊ ecclesia dicantur latitare adeo ꝙ patiant pmū ⁊ sco3 decretū bal.i.l.si finita §.iuliano.ff. de pā.ifecto. vsi.qro qō e3 in vniuersitate no.bar.in extrauag. ad repmēdū in ver. ciuitatū ⁊ de ecclesia ⁊ minore.no.bal. in autē.ei q colū. antepe.§.eo.

¶ Quātū tps. infra q̄tū tps puenit ad sco3 decretū bar. post ter. ⁊ gl. ibi iy bomeriū ⁊ i.l. a primo pio. § i venditiōe. de re iudi. ⁊ bal.i.l. ordo de exce.re.iudi. vsi. qro nōqd ⁊ bal. hic postia. bu. z3idē qō bar. hic. Et adōbar. i.l. si finita. §. in. i ri. col. de dā. infec.

¶ Merū: mixtū imperiū adde ō mero ⁊ mixtum perio viō p̄ bar. in. l. ult. in. §. iterū. ff. ō dā. infec. bal. i.l. qō sedē. ō off. ei. bal. i. q. di sputatanci. com pulsus quedam.

¶ Appello ad iudicē cōpetentē tū vide ō hoc dicto bar. in. l. i. §. si qs ff. de ap. ⁊ panor. in. c. vt debit⁹. in fi. extra de ap. ⁊ i. g. ⁊ ibi doc. eo. ti.

si ptesk procuratorem constituere quod operatur scruitus in quā est deductus que fere morti equiparatur. vt. l. scruitutem. ff. de regu. iur. Et qui non dicitur contumax seu bona eius latitare. ideo bona eius non possunt vendi nisi curatore dato bonis sicut nec bona mortui. vt. ff. de heredi. instī. l. si quis instituatur. ⁊. §. de iure delī. l. si curatoris. ⁊ vide que ibi diximus. ¶ †Opp. duodecimo qō ista latitatio ad circunscriptionem iuris creditoris non sit necessaria: quia sequitur quod bona ciuitatis non poterunt vendi nec in eis secundum decretum locuz habere. Cū ciuitatis[a] vel quod dam corpus inanimatū nō possit latitare ⁊ tamē hoc est falsuz. vt. l. ciuitatis. ff. quod cuiusq; vniuer. item minor. ff. de bonis auto. iudi. posī. l. minor. Solu. fm Bald. qō ista interpretatiue videtur latitare. vt no. ff. de reg. iu. l. nō videtur dolo carere. ff. de mi. i. minor. Etiā si quasi cōtumax idē dicit ipse in ecclesia si nō defendat alias creditor nō posset ad suū peruenire qō esset absurdū licet in ecclesia melior sit via vt prelatus cogatur vendere. vt in auc. hoc ius porrectum. de sacrosan. ecc. ¶ †Nunc quero cum glo. quātū tempus[b] debet interuenire inter primū decretum et secundum seu hanc venditionem. ⁊ glo. recitat opiniones et finaliter concludit quod hoc velut indeterminatum relinquatur in iudicis arbitrio. ff. de iure delī. l. i. §. fina. Et hoc in casu nostro quando venditur ex interlocutoria. Secus vero si pro executione diffinitiue sententie: quia olim duos menses bodie quatuor debent primo transfluisse quam ad executionem possit peruenīri. vt. §. de vsu. rei iu. l. ij. ¶ Sed dicet quis quādo hic venditur ex interlocutoria. Respondeo cum iudex facit citari latitātem cōminatiue. vt si non veniat seu compareat infra certum tempus iudex procedit ad venditionem bonorum. Et eo postea nō comparente iudex pronūciat in eius contumaciam ad venditionem pcedendū esse ⁊ ista est illa interlocutoria de qua loquitur glos. bodie statuta terrarū aliter prouident ⁊ illa tunc sunt seruanda.

¶ †Quero tunc secundo cuz gl. alibi posita quid si debitor habeat exceptionē facti: ⁊ reuertit post venditionem bonorum an bona recuperabit. docto de exceptiōe sua gl. ff. ex qui. cau. in pos ses. ea. l. fulcinius. §. ij. dicit qō rem nō recuperat sed precium. ar. ff. si certum peta. l. si. ⁊ ibi. in fine. ⁊ dicit Specu. in titu. de primo ⁊ secundo decreto. §. nunc dicamus quinto. versicu. sed pone me absente quod hec fuit opi. Alberi. ⁊ cum ea ibidem transit. ⁊ vltra non dicit. Et pro ista parte facit text. in dicta l. fulcinius. §. si quis in actione. ¶ Sed in contrarium videtur casus in ea. l. fulcinius. §. si in diem. ⁊. ff. de pecu. l. eo tempore. in principio. Quidam dixerunt quod si debitor antea fuerat in iudicio. ⁊ exceptionem non opposuerit procedit dictum glo. Sinautem in iudicio non fuerat tunc rem recuperat: quia venditio non tenuit vt dicto. §. si diem. Iam obligatus non est qui exceptionem habet. vt. ff. de statu liber. l. vel obligatus. ⁊ sic venditio facta ob falsuz. debitum valere nō dz. vt. d. §. si in diem. Confirmat quia primū decretum seu prior immissio etiam ob debituz quod exceptione submouetur est ipso iure nulla nec immissio in aliquo prodest. vt in tertio notabili. ff. ne vis fiat ei. l. prima. §. hec verba. Ergo nec vēditio obstat id sequuti. ar. l. nō dubiū. §. de le. Istā opinio nē sequunt[b] est Bald. in. d. l. fulcini⁹. §. scōo ⁊ p. l. cū vo. §. subuenīt. ff. de fideicō. liber. ¶ Or attēde quia licet Spe. recitauit opiniones allegatas. ⁊ gl. i. d. §. 3 pone. ⁊ ibi vltra dixerit. Tū pauło ante p medīā columnā in ver. illud autē. in fi. tenet illud idē qō dicē[b] Ja. ⁊ Bar. dicens cū hec sūia de bonis vēdendis fit iterlocutoria ⁊ qz summatim tm̄ cognoscit. l. altera pte absente vt hic si iudex postea cognoscit qō nō fuit debitū ipsemet vēditionez ⁊ possessionē huiⁿ rei revocabit ⁊ etiā solutionē creditori factā. ar. ff. de reb. eor. i. magis. §. si es. ff. de trāsac. l. cū hi. §. ptor. Nā q̄ iussit vetuit ne ptor. Sed imperio revocare pōt. vt. l. qō iussit. ff. de re iudi. cū simili. ¶ Hec vba sunt notāda 3 ista rō de interlocutoria est mihi satis dubia: qz postq̄ interlocutoria est executioi mādata nō revocak nisi vtraq; parte 2sentiēte vel altera invita cū magna cause cognitione. vt. ff. de stipu. pto. l. j. in fi. Et p hoc facit. ff. de ope. no. nū. si op⁹ nisi dicam[b] qō falsitas debiti allegati iusta cā revocādi. ¶ Tutius tū puto dicere qō falsitas debiti decretū reddat nullū. ¶ Nihilominⁿ in qōne p dicta p saluatione glo. ego sic distinguo. nā aut q̄rit in eo q fuit cōuentus ⁊ tenebat peculioten⁹: ⁊ tūc hz locū text. in. l. fulcinius. §. si qs in actiōe de peculio. ⁊. ff. de pecul. l. eo tpe. verū qz vna illarū 3 iak alteri dic vt in qualibet carz notat. Aut q̄rit in eo q simpliciter tenet ⁊ nō de peculio verūtū erat tut⁹ alia exceptiōe. Et tūc aut q̄rit in vo. latitate. l. i. eo quē 2stat ex aio latitare. ⁊ tūc ne dol⁹ su⁹ ei patrocinet q fuit but⁹ rei cā que non interuenisset si cōparuisset aduersus emptorē q bona fide emit: ⁊ iudicis autoritate ⁊ tūc pcedit dictū gl. i. d. l. fulcini⁹. §. ij. vt rē nō recuperet 3 tm̄ ptiū. Aut q̄rit in vere nō latitāte ex aio 3 interpretatiue habeat pro latitāte vt qñ dato fideiussore de iudicio sistivel ti. 3te. se absentat gb⁹ casibus interpretatiue pro latitante habetur. vt dixi. §. in tertio contrario ⁊ eius declaratione ⁊ tunc vera est opi. Jac. ⁊ Barto. per rationes ⁊ iura per eos allega. ⁊ scōm predicta intelligo. §.

[a] Ciuitas. Tu vide quomō ciuitas ⁊ ecclesia dicantur latitare adeo ꝙ patiant pmū ⁊ sco3 decretū bal.i.l.si finita §.iuliano.ff. de pā.ifecto. vsi.qro qō e3 in vniuersitate no.bar.in extrauag. ad repmēdū in ver. ciuitatū ⁊ de ecclesia ⁊ minore.no.bal. in autē.ei q colū. antepe.§.eo.

[b] ¶ Quātū tps. infra q̄tū tps puenit ad sco3 decretū bar. post ter. ⁊ gl. ibi iy bomeriū ⁊ i.l. a primo pio. § i venditiōe. de re iudi. ⁊ bal.i.l. ordo de exce.re.iudi. vsi. qro nōqd ⁊ bal. hic postia. bu. z3idē qō bar. hic. Et adōbar. i.l. si finita. §. in. i ri. col. de dā. infec.

[c] ¶ Merū: mixtū imperiū adde ō mero ⁊ mixtum perio viō p̄ bar. in. l. ult. in. §. iterū. ff. ō dā. infec. bal. i.l. qō sedē. ō off. ei. bal. i. q. di sputatanci. com pulsus quedam.

[d] ¶ Appello ad iudicē cōpetentē tū vide ō hoc dicto bar. in. l. i. §. si qs ff. de ap. ⁊ panor. in. c. vt debit⁹. in fi. extra de ap. ⁊ i. g. ⁊ ibi doc. eo. ti.

1 ¶ Missio in possessionē fit cōtra cōtumacē ꝙ debiti mēsura.
2 Missio in possessione nō fit ante negotij examinationem.
3 Judex nō debet mittere in possionē bonorum tertij.
4 Delegatus reum exhiberi iubere potest.
5 Missio in possessionē in quibus rebus ⁊ actionibus fieri possit. et nume. sequen.
10 Decretum quid sit.
11 Decretuz primū quid sit ⁊ quo iure interponi petatur. ⁊ nu. 12.
13 Missio in possessionē a quo fieri possit. ⁊ quo iure petatur numero. 14.
15 Decretum primum an possit interponi iudice sedente pro tribunali.
16 Decretum primū in quibus habeat locū. ⁊ nu. seq.
20 Decreti primi effectus quis sit. ⁊ nu. 21. ⁊. 22. ⁊ 23.
24 Decreti primi effectus quo ad culturam ⁊ fruitionē ⁊ fructuum lucrationem. ⁊ nu. 25.
26 Actor an possit ex primo decreto possessionem ingredi.
27 Immissus ex primo decreto an possit rem prescribere.
28 Appellari an possit a primo decreto.
29 Decretum secundum quid sit.
30 Citationes fiunt iudicis arbitrio.
31 Decretum secundū in quibus causis quādo ⁊ quomodo interponi possit. ⁊ nu. seq.
42 Decretum secundum in quibus rebus locum habeat. ⁊ nu. seq.
48 Dominium vtile nō potest in aliū eo inuito transire.
49 Creditor mariti an ex secundo decreto immitti in rem dotalem possit.
50 Decretum scōm in quo a sententia diffinitiua differat.
51 Appellari an possit a secundo decreto.
52 Immissus ex secundo decreto an prescribat.
53 Reus an possit rem recuperare post secundū decretuz veniens.
54 Decretum secunduz quando ⁊ qualiter in turibus ⁊ actionibus interponatur. ⁊ nu. 55.

1 **T qui iurat.** Primo dictū i inuento. Secūdo i nō repto. Tertio remouet in reuerso. Secunda ibi: sed si animo. Tertia ibi: quid si reddit. Casus. †bodie contra contumacem fiat missio in possessionem solum pro mensura debiti declarati quam non recuperat reuersus. nec auditur nisi satisfaciat. ⁊ expensas refundat. hoc dicit. ¶ Notabilia collige super ter. Jbi qui iurat. dicunt quidā ⁊ glo. idē sentit in corpore. quod ideo hic iurauit qz satisfare non potuit qō facere debuit: qz immobilia non possidebat: vt. l. sciendum. ff. qui satisf. cog. siue igit iuratorie cautioni committitur: vt in eo. ti. i. l. ⁊ in rubro in titu. in ius voca. vt ant ⁊c. ¶ Et fm hoc collige ꝙ periurus nō perdit causam[a] sed in eo hic punitur veniens propter periuriū non auditur[b] nisi satisfacit[b] vt hic in fin. Sed dicet quis si ante satisfare non potuit nunc periurus factus minus fideiussores inuenire poterit et sic nunq̄ audietur quod est absurdum. Preterea contra istum periurum fuit actor missus in possessionem bonorum ergo ⁊ immobilium si mobilia non erant sufficientia: igit ratio predicta. s. q̄ hic iurauit quia satisfare non potuit nō videtur tuta. Jdeo alij dicunt ꝙ hic possidebat immobilia ⁊ tunc licet satisfare ob hoc non teneretur tamē iurare tenebatur. Hūc propter periurium satisfare grauetur. ⁊ fm hoc hic erit casus pro glo. in. d. l. sciendum. posita que dicit ꝙ possidens immobilia nihilominus tenetur iurare quod no. pro defensione illius gl. quam multi reprobant: ⁊ ibi ista ter. allegant pro ea. ¶ Ho. ij. ibi: vel is qui iudicem dederit ⁊c. ꝙ hic est casus ꝙ delegatus non potest recitare sed tantum verbo. ⁊ loquitur hic ante lit. cōtest. ⁊ postea ⁊ qz alique non videntur contradicere. dic vt dixi. §. quomodo ⁊ quando iudex. l. consentaneum. in. vj. q. ¶ Ho. ij. ibi: indicijs datis. ꝙ periurus in non vendendo vt iurauit nihilominus est citandus ibi fm vnam partem dicit Jaco. bu. in. l. iudices. §. de iudicijs. ꝙ iudicium potest dici summarium quoties ex vna parte tantum examinatur. ¶ Ho. iij. ibi: excusato negotio ꝙ ante immissionem in possessionem negotium examinatur qō dicit glo. in corpore vnde hec aut. fumitur summatiz. Et dicunt doctores ꝙ in hac tractatur tantum de missione in possessionem ex primo decreto ꝙ circa huius examinationē nō requiritur plena fides sed sufficit iuramentum calumnie cū aliqua presumptione: vt. ff. ad exhi. l. thesaurus. siue ante lit. cōtes. siue post lit. contest. nec sacramentum calūnie prius generaliter prestitum sufficit: qz ad istam missiouem extenditur vt hic not. Ly. Et inqnt Bal. ꝙ si dictum iuramentum omittatur non tenet missio. Post primum autem decretum vt peruenitur ad. secundum ⁊ ad venditionem requiritur probatio plena de debito per testes vel instrumenta ⁊ propter hoc dicit ler precedens si constat de debito ⁊ tamen iudicium appellatur summarium eo respectu quo altera parte absente cognoscitur vt superius dixi. ¶ Sed hic insurgit dubium qd si nō probasset plene debitum sed semiplene per vnū testēm vt possit venire ad venditionē vel adiudicationem ⁊ sic ad secundum decretum poterit actor deferri sacramentum in defectum probationis de quo dicitur. §. ō iureiur. l. in bone fidei. ⁊. ff. in eo. ti. Ladmonendi. Et dicit Bal. ꝙ sic: qz sicut ibi reo presente defertur actori ita ⁊ eo contumace cū sua contumacia non debeat ei commodum reportare: vt §. vbi de cri. agi oportet. aut. qua in pronincia. ⁊. ff. de neg. gest. l. siue hereditaria. ¶ Ho. v. ibi: possessionem bonorum. ꝙ delegatus mittit in possessionem bonorum tediali. Sed hoc tenui in. l. placet. §. de ped. iud. Nam iste ter. ad vtrumq; iudicem referuntur tam ordinarium q̄s delegatum. ¶ Hec obstat ter. in corpore dum dicit iudici aliquid agere non valenti: qz loquitur circa citationem realem. l. capturam ⁊ deductionem persone rei faciēdam: vt patet ex litera vt illum nunciare deducatur ab illo ⁊c. si recte construatur ⁊ subtiliter perspiciatur. ⁊ pro hoc accedāt rationes quas feci. §. in. l. precedenti. in. ij. q. ¶ †Ho. vi. ibi bonorum eius. ꝙ cum gentiuus[c] in rebus possessibilibus notet dominū: vt. ff. de reb. li. ij. §. ij. sequitur ꝙ iudex nō debet mittere in possessionem bonorum cuiusdam tertij licet a reo detineatur si possideantur nomine ipsius tertij. Sinautez reus possideat pro pro nolle secus esset: vt. ff. de nor. l. generaliter. ⁊ in dubio presumunt cū summatim queritur de dñio: vt nō. §. de edic. diui adr. l. fi. in gl. ⁊ in. l. pe. ff. de cond. inst. qui domum possidet in qua sunt posite presumuntur illas vt possidere: vt in. l. claubus. ff. de cōtra ben. cmp. ⁊. l. ij. §. ne vxor pro marito. ⁊ vide qō ibi diximus. ¶ Concludo ergo ex his ⁊ aliis que dixi in quarto notabili ꝙ respectu primi decreti sufficit presumptiue constare de debito vt ad illud possit peruenīri prestito tamen sacramento calumnie. Quantū aūt ad peruentionem bonorum scōi seu respectu venditionis fiende 3 constare plene. Quantū aūt ad rerum vendendarū sufficit constare presumptiue: nam sicut licet possessori vendere qō possidet ita licet iudici vel creditoribus: vt. j. de cui. l. fi ob causam. ¶ Oppo. vij. ꝙ iurta mēsurā debiti bodie fit missio quod gl. caute intelligit vt etiā pro expēsis ⁊ interesse precedēte lite ⁊ pro expensis fiendis in re pignorata vel alimētorum ⁊ similiū. ¶ Ex quo no. ꝙ alimēta pignoris pretorij spectant ad debitorem 3 onus pro tūc sit creditoris: alias nō foret missio integralis quod not. ⁊ pro hoc facit aduerbiū iurta hic positū: ⁊ qz propter expēsas aliqd dicitur min⁹: vt no. in. l. ꝙ diuersas. §. man. Et pro hoc etiā facit litera hic in vltima pte dū dicit oē dānum ⁊c. Et ita seruat cōis practica: ⁊ sic habes ꝙ interesse gabelle soluende est considerandum. ¶ Ho. viij. ibi oē damnū ⁊c. ꝙ omnia dāna veniunt in tu

[a] ¶ Nō perdit cāz. Adde an talis pdat feudū. videc. i. ⁊ ibi bal. ō fo. fideli. in vsib. feu. ¶ Nisi satisfacet. Tu dic ꝙ hoc vidēt verū si solum fuit ꝓtumax sine periurio: vt not. gl. i. hic ⁊ bal. ad qō facit qō not. idē bal. in. l. ij. i. fi. §. de epis. aud. ⁊ ter. xxij. q. vlt. c. paruuli. ⁊ ro. i. l. admonēdi. ff. de iureiur.

[b] ¶ Ho. ix. ꝙ licet possidet immobilia hunc fide iussorē prestat ⁊ hoc operatur eius periuriū vt superius dixi ea recuperat nisi hunc fideiussorem prestat de iudicio sisti. ¶ Sed querit Bal. qd si dicat ego nō curo recuperare bona sed volo litem contestari ⁊ procedatur ad diffinitiuaz an audire debet Et dicit ꝙ non. imo dicit ꝙ Archi. extra de eo qui in pos. c. i. li. vi. dicit ⁊ determinat eleganter ꝙ creditor pōt eū cōpellere ad recuperādū tenutā bonorū ⁊ ad dandū fideiussores ⁊ refarcien

4 dum damna. ¶ Transeo ad glo. ⁊ opp. ꝙ delegatus posit iubere reū exhiberi: vt. §. quō ⁊ qñ iu. auc. qui semel. Dicit glo. ij. ꝙ ibi in delegato principis: hic alterius sed non bene dicit: qz iste ter. in corpore loquitur expressim ⁊ in principis delegato. Dic ergo ꝙ ibi de citatione per edicta que delegato principis conceditur vt ibi ⁊ non alterius: vt. l. sancimus. §. de iudi. hic de citatione re ipsa per quā persona deducitur vt no. gl. ¶ Opp. ꝙ nō

[a] presente vna parte tantū sed ambabus negotiū examinetur. vt l. iudicis. §. de iudi. Sol. vt in glo. quā declara vt dixi in notabilibus. ¶ Oppo. iij. ꝙ delegatus non mittat in possessionez: vt ff. de iurisd. om. iud. l. iubere. Huius timore dicit gl. hoc referas ad ordinarium non ad delegatum. Sed meo iudicio bec violat

[b] ter. hic in corpore dicit ergo ꝙ hic in possessiōe tediali per quā immissus verus possessor non efficitur in. l. precedenti. ct dixi in quinto notabili. ¶ †Op. quarto ꝙ imo mittatur in possessionem omnium bonorum: vt. §. l. proxima. ⁊. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. i. Sol. ꝙ ille leges inquantū loquuntur in meris personalibus ad quantitatem sunt correcte per istam: vt in prin. et glos. signate super verbo mensuram. Si autē agebatur in personali ad speciem certam gl. hic nō tangit. Sed dic ꝙ olim ⁊ bodie fit missio tantum in re petita: vt. l. fulcinius. §. celsus. ff. ex qui. cau. in pos. ea. neutro tū casu possessor efficitur: vt. ff. de acqui. pos. l. ij. §. fi. ⁊. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. cum causa. ideo posita veniēnti ⁊ facienti hic contenta restituitur possessio. quod intellige nisi res sit tam distracta iudicis autoritate: quo casu dic vt dixi i. l.

6 precedenti. in. ij. q. ¶ †Sed tūc queri potest quid si agatur pso nali ad certam speciem vel ad certam quantitatem alternative. Dicit bal. ꝙ mittere i possessionē fundi ⁊ in bonis aliis que valeant quantitatē cū protestatione ꝙ finaliter altero sim contentus: vt in. l. j. §. autē. ff. quoz lega. ¶ Item queri potest quid si agitur ad factū. dicit ꝙ si est factū cui non correspondet interesse quod est quando eo nō facto impossibile est ꝙ agenosium debitum consequatur: puta si quis petit se cācellari de banno ⁊ sit missio in olb⁹ bonis. Si vero sit factū cui correspōdet interesse distingue. Aut factū tm̄ fieri petit: ⁊ idem dic qō in precedenti fm Bal. Sed dubito ne iudex debeat arbitrari quantū pōt interesse ⁊ iurta illud i posse nō mittere. Aut petitur interesse tantū ⁊ tūc qz certū peti debet in libello pro mēsura eius fm formā

[c] huius aut. fit missio. Aut petitur alternative vtrumq; puta factū aut interesse qō fieri pōt: vt. ff. de verbo. obl. l. ij. §. item. Si in facto ⁊ tunc fit missio pro mensura interesse: qz finalis exitus iudicij interesse cōcernit. Ex his patet quid dicendū si agatur cō di. ex lege: vt. l. ij. §. de rescin. vē. ad supplemētū iusti pretij ⁊c. et

7 [d] boc de actionibus personalibus. ¶ †Quero nunc quid in rea

8 libus.[d] Et primo in rei ven. vel quasi vt publiciana. Et glo. hic super verbo prosequatur remittit ad ea que dixit in. l. cum proponas. ⁊ ibi dicit ꝙ si res latitat in omnibus bonis fit missio si non latitat licet absit aut dolo desijt rem possidere: ⁊ idem aut nō desijt possidere tūc re petita tantū. Pro bis facit. ff. ex quib. cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. item videamus. ⁊ qz hec aut. loquitur in personali tm̄ videt ꝙ nihil sit correctū in reali. arg. l. precipimus. j. de appel. ¶ Sed caue qz gl. in. d. §. item videamus. videt tenere ꝙ bodie solū in re petita licet latitet. ⁊ idem tenet in. l. cō sentancū. §. quō ⁊ qñ iu. Et ego hoc puto verū. Ratio est ista: qz latitatio idem bodie nō attenditur quātū ad istā missionē fiēdā in pluri ꝙ hic dicatur vt hic ⁊ in corpore patet: vnde inter realē ⁊ personalem nō est differentia nec an latitet vel nō respectu huius missionis. ¶ Dicamus ergo ꝙ si possidet solum in re petita latitet vel nō possidet: quia deuenitur ad estimationem oīm in omnibus bonis bodie pro mēsura executiōis debite: vt hic. Et hoc qñ simpliciter vos petit. Sed vbi res ⁊ fruct⁹ tunc olim in omnibus bonis: vt. l. apud iulianum. in prin. ff. ex quib. cau. in pos. ea. bodie ratione rei petite tantum: sed ratione fructuū non extantium considerabitur estimatio ⁊ in aliis bonis pro eis rata fiet immissio. Et qualiter contra ciuiliter tm̄ possidentem fiat missio dic vt per gld. in. l. ij. §. vbi inrem actio. ⁊ vide q

8 ibi diximus. ¶ †Quero scōo quid in hypothecaria. ⁊ dicit glo. ista ꝙ fiet missio in aliis bonis. p quibus hypothecaria agitur: vnde si pro vna vel duabus rebus in bis fiet immissio. Sinautem pro omnibus agatur in omnibus fiet immissio: qz per illā actionem tantum est debitum.

9 ¶ †Quero quid in actione mixta in rem ⁊ in personam vt est petitio hereditatis. dic ꝙ si possidet in omnibus hereditarijs fit missio. Si autem dolo desijt possidere: tunc pro estimatione hereditariorum bona eius possiden-

[c] ¶ Genitiu⁹. Adde Soc. cōsi. lxxiij. inc. in pūti cōsultatione. v. preterea dictū ibi ꝙ ⁊ scōo etiā clari⁹ i. i. p. cba. cxxvij.

[d] ¶ Quid i reali. Adde gl. ⁊ bart. in. d. l. fi finita. §. iulian⁹. ⁊ l. l. fi⁹. iij. q. de ope. nō. nū. ⁊ Jnn. i. c. dilecto. de ver. sig. ⁊ Jo. papi. in summa sua in lib. rei. ver. in termino. p l. er diuerso. ō rei vē. vide bal. in. l. ij. col. 3. vbi i rē ac. ⁊ in spe. de. j. ⁊ ij. decreto. §. r. v. hoc quoq.

Universidad de Deusto Biblioteca

da ⁊ vendenda sunt. vt. d. l. fulcinius. ℌ. fi. ¶ Quero cum glo. fi. vsq; ad quantum tempus reus reuersus audietur ⁊ recitat opinionem nec decidit de hoc. vt dixi. s. quomodo ⁊ qñ iudex. l. cõsentaneum. in vltima questione. ¶ Expeditis glo. que circaeas in lectura in scholis sunt recitanda latius aggrediar materiam primi ⁊ secundi. ¶ †Quero primo in genere quid sit decretū[a]. ¶ Et respondeo q̃ est verbum ab habente potestatem deliberate certum super aliquo dando vel faciendo ⁊ econtra. Aut super aliquo permittendo vel non. Et componitur ex victione decretū ⁊ vnde sic generaliter sumptum comprehendit decreta sctõr patrum de quibus in decretis iuris canonici. Et comprehendit autoritatem iudicis quam interponit super alienationibus rerum immobilium minorum de quo in. l. nec quicq̃. ℌ. vbi decretum. ff. de offi. proconsul. ⁊ leg. Item comprehendit diffinitiua sententiam vt ibi ℌm vnam lecturam ⁊ minirum q̃ sententia cõtinet verba cũ deliberatione creta vt. s. de sen. ex peri. rec. p totũ Item comprehendit deliberationem iudicis quando decernit ⁊ iubet contra contumaciter non comparentem. de qua loquitur hec aut. ⁊. l. precedens cuz proponas. ¶ Et ex his patet q̃ hoc nomen decretum sic generaliter sumptum diuiditur in plures species quarum alique transeunt in proprium nomen. vt sententie ⁊ autoritates iudicum super contractibus. alie sine eorum autoritate prohibita. alie stant in nolle generis sui: vt decreta sanctorum patrum. ⁊ de quo querimus. ⁊ hoc vltimum de quo habemus tractare ex ordine diuiditur in duas species. Haz aliq̃ appellatur primum decretum aliud vocatur scõm. Et de prio non habemus explicite sed implicite per respectum ad secũdaz q̃ non potest esse sine primo. Et de hoc scõo habemus. ff. ō dã. infec. l. si finita. ℌ. iulianus. vnde supposito scõo sequitur q̃ ē dare primum. ⁊ de istis duobus loquitur lex precedens. ¶ †Videamus igitur quid sit primum decretum[b] ℌm Cy. q̃ est res regulariter prohibita vel non permissa in certo casu prima permissio. Sed prio hoc mihi videtur quod ignotum tradatur p ignotius dico igitur sic. ¶ Primum decretum est primus iudicis iussus cõtra contumaciam rem ad eius contumaciam compensandam in fauorem actoris super immissionem vel quasi liberatus sen de liberate certus probatur hic ⁊ in. l. precedenti. et hec diffinitio per suum genus ⁊ differentias specierũ vt vult Alri. Et quod dixi vel quasi dixi propter patientiã que in corporalibus habet prio quasi immissione ⁊ traditione. vt. l. iij. ℌ. dare. ff. de vsu. ō secundo decreto. j. dicã. ¶ †Scõo quero quo iure petitur primũ decretum interponi. Et quidã fuerũt qui dixerũt iure actionis sed truffa est. quidam q̃ iudicis officio ⁊ bene. sed quo officio varierunt. Nam alĩ q̃ officio mercenario: alĩ q̃ officio nobili. Jaco. vero de ra. dixit q̃ quandoq; nobili ⁊ quãdoq; mercenario q̃ quandoq; petrus eius discipulus fuit sequutus. sed postea ℣De. tempore mutauit propositum ⁊ dicit q̃ semper petitur in iudicio officio nobili q̃ in iudicis persona residet ⁊ principaliter imploratur. Nam pars hic petit non tamen q̃ iudicem cõtenit q̃ ex hoc solo iudex cum mulctaret. sed q̃ partez contemnit vñ parte implorante iudex ex officio nobili imploratq̃ q̃ nulli deseruit nulli mercenatur hec facit. ⁊ ita recitando transit Cy. hoc tenet etiam hic Bal. dicens q̃ q̃ est mixti imperij sine petitione super hoc principaliter facta nõ poterit interponi. ⁊ hoc inquit Dy. tenuisse. ¶ †Et subiungit q̃ iudex qui nõ hz mixtum imperium non poterit istam immissionem facere. sed poterit pronunciare de mittẽdo. ⁊ postea rescribere iudici qui habet mixtũ imperium: ⁊ sic potestatem immittendi vt ipsum immittat q̃ te re primum. ⁊ de istis duobus loquitur lex precedens. ¶ †Videamus igitur quid sit primum decretum[b] ℌm Cy. q̃ est res regulariter prohibita vel non permissa in certo casu prima permissio. Sed prio hoc mihi videtur quod ignotum tradatur p ignotius dico igitur sic. ¶ Primum decretum est primus iudicis iussus cõtra contumaciam rem ad eius contumaciam compensandam in fauorem actoris super immissionem vel quasi liberatus sen de liberate certus probatur hic ⁊ in. l. precedenti. et hec diffinitio per suum genus ⁊ differentias specierũ vt vult Alri. Et quod dixi vel quasi dixi propter patientiã que in corporalibus habet prio quasi immissione ⁊ traditione. vt. l. iij. ℌ. dare. ff. de vsu. ō secundo decreto. j. dicã. ¶ †Scõo quero quo iure petitur primũ decretum interponi. Et quidã fuerũt qui dixerũt iure actionis sed truffa est. quidam q̃ iudicis officio ⁊ bene. sed quo officio varierunt. Nam alĩ q̃ officio mercenario: alĩ q̃ officio nobili. Jaco. vero de ra. dixit q̃ quandoq; nobili ⁊ quãdoq; mercenario q̃ quandoq; petrus eius discipulus fuit sequutus. sed postea ℣De. tempore mutauit propositum ⁊ dicit q̃ semper petitur in iudicio officio nobili q̃ in iudicis persona residet ⁊ principaliter imploratur. Nam pars hic petit non tamen q̃ iudicem cõtenit q̃ ex hoc solo iudex cum mulctaret. sed q̃ partez contemnit vñ parte implorante iudex ex officio nobili imploratq̃ q̃ nulli deseruit nulli mercenatur hec facit. ⁊ ita recitando transit Cy. hoc tenet etiam hic Bal. dicens q̃ q̃ est mixti imperij sine petitione super hoc principaliter facta nõ poterit interponi. ⁊ hoc inquit Dy. tenuisse. ¶ †Et subiungit q̃ iudex qui nõ hz mixtum imperium non poterit istam immissionem facere. sed poterit pronunciare de mittẽdo. ⁊ postea rescribere iudici qui habet mixtũ imperium: ⁊ sic potestatem immittendi vt ipsum immittat q̃ te

a ¶ Quid ē decretū. decretū q̃bus modis sumatur vide soc. cõsi. xv. inc. visis p̃dictis publicis instrũmentis. ver. ſz hic aduertẽdũ. cũ vſ. ſc. i. j. parte char. xviij

b ✠ Quid sit primũ decretū tu vis? de hoc in. l. si finita. ℌ. iulian[9]. ff. ō dã. infec. ⁊ spe. i ti. de prio ⁊ scõo decr. ⁊ i ti. de eo q̃ mit. i pos. cã rei ser.

c ✠ Mercenario. vide bar. in. l. iubere cauere. ff. de iur. om. iud. vide imo. in. l. fininita. ℌ. si plures. ff. de dam. infect. ⁊ ibi bal. in. ℌ. iulian[9] ⁊ cynũ in. l. cũ p pona. ℌ. co. in. xj. quest.

d ✠ ℣Prio tribunali. bal. ℍ nu. xiiij. v. mõ q̃ro nunqd possit. co. v. tãgit hãc. q. ō q̃ vis eũ dẽ i. l. iij. ℌ. ℍ ãt ⁊ ibi bar. ⁊ doc. i vi. ⁊. vij. qõ. ff. de dã. infe. ⁊ bal. i. l. ij. ff. si ex; nora. cã agatur.

e ¶ Quis sit effect? adde doc. i. d. l. si finita. ℌ. iulian[9]. ff. de dã. infect. et spe. i ti. de primo ⁊ scõo decreto. ℌ. fina.

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

c ✠ ℣Scõo quero quo iure petitur primũ decretum interponi. Et quidã fuerũt qui dixerũt iure actionis sed truffa est. quidam q̃ iudicis officio ⁊ bene. sed quo officio varierunt. Nam alĩ q̃ officio mercenario: alĩ q̃ officio nobili. Jaco. vero de ra. dixit q̃ quandoq; nobili ⁊ quãdoq; mercenario q̃ quandoq; petrus eius discipulus fuit sequutus. sed postea ℣De. tempore mutauit propositum ⁊ dicit q̃ semper petitur in iudicio officio nobili q̃ in iudicis persona residet ⁊ principaliter imploratur. Nam pars hic petit non tamen q̃ iudicem cõtenit q̃ ex hoc solo iudex cum mulctaret. sed q̃ partez contemnit vñ parte implorante iudex ex officio nobili imploratq̃ q̃ nulli deseruit nulli mercenatur hec facit. ⁊ ita recitando transit Cy. hoc tenet etiam hic Bal. dicens q̃ q̃ est mixti imperij sine petitione super hoc principaliter facta nõ poterit interponi. ⁊ hoc inquit Dy. tenuisse. ¶ †Et subiungit q̃ iudex qui nõ hz mixtum imperium non poterit istam immissionem facere. sed poterit pronunciare de mittẽdo. ⁊ postea rescribere iudici qui habet mixtũ imperium: ⁊ sic potestatem immittendi vt ipsum immittat q̃ te re primum. ⁊ de istis duobus loquitur lex precedens. ¶ †Videamus igitur quid sit primum decretum[b] ℌm Cy. q̃ est res regulariter prohibita vel non permissa in certo casu prima permissio. Sed prio hoc mihi videtur quod ignotum tradatur p ignotius dico igitur sic. ¶ Primum decretum est primus iudicis iussus cõtra contumaciam rem ad eius contumaciam compensandam in fauorem actoris super immissionem vel quasi liberatus sen de liberate certus probatur hic ⁊ in. l. precedenti. et hec diffinitio per suum genus ⁊ differentias specierũ vt vult Alri. Et quod dixi vel quasi dixi propter patientiã que in corporalibus habet prio quasi immissione ⁊ traditione. vt. l. iij. ℌ. dare. ff. de vsu. ō secundo decreto. j. dicã. ¶ †Scõo quero quo iure petitur primũ decretum interponi. Et quidã fuerũt qui dixerũt iure actionis sed truffa est. quidam q̃ iudicis officio ⁊ bene. sed quo officio varierunt. Nam alĩ q̃ officio mercenario: alĩ q̃ officio nobili. Jaco. vero de ra. dixit q̃ quandoq; nobili ⁊ quãdoq; mercenario q̃ quandoq; petrus eius discipulus fuit sequutus. sed postea ℣De. tempore mutauit propositum ⁊ dicit q̃ semper petitur in iudicio officio nobili q̃ in iudicis persona residet ⁊ principaliter imploratur. Nam pars hic petit non tamen q̃ iudicem cõtenit q̃ ex hoc solo iudex cum mulctaret. sed q̃ partez contemnit vñ parte implorante iudex ex officio nobili imploratq̃ q̃ nulli deseruit nulli mercenatur hec facit. ⁊ ita recitando transit Cy. hoc tenet etiam hic Bal. dicens q̃ q̃ est mixti imperij sine petitione super hoc principaliter facta nõ poterit interponi. ⁊ hoc inquit Dy. tenuisse. ¶ †Et subiungit q̃ iudex qui nõ hz mixtum imperium non poterit istam immissionem facere. sed poterit pronunciare de mittẽdo. ⁊ postea rescribere iudici qui habet mixtũ imperium: ⁊ sic potestatem immittendi vt ipsum immittat q̃ te

rus in causa. non obstat q̃ super hac cã nouũ edictũ fecerit pretor. vt. l. fulcinius. ℌ. j. ff. ex qui. cau. in pos. ea. q̃ prior q̃ ℌ edictũ fecit cõicauit hoc postea magistratib? seu iurisc̃ultis vel principi per suas cõstitutiones. ⁊ forte ob hãc cãm ter. in. l. precedenti dixit ad exẽplũ edicti. Et tõ pondera istũ ter. ⁊ in corpore qui circa deductionẽ psone vult habere regressum ad aliũ ⁊ non circa immissionẽ loquit q̃ ℌ de immissiõe loquitur de iudice qñ ad ministrationẽ vocauit loquit. ⁊ sic de quocunq; ordinario. et sic etiam de municipali. non obstat. l. iubere cauere. q̃ considera q̃ interdum petitio missionis in possessionez mihi ℌz ante se quod petak p viã actionis puta cõdictio. ex illa. l. ⁊ tũc cozã magistratu municipali peti põt dũmodo vsq; ad illã quãtitatem habeat ¶ †Si aũt petak iudicis offõ ⁊ tunc ad magistratus municipales non spectat q̃ iudicis officio nobili. petit. ⁊ sic est mixti imperũ. ⁊ ita põt log. l. ea q̃. ℌ. magistratibus. ff. ad mun. ⁊. l. inberẽca uere. ℌm vnam lec. de iur. om. iud. ¶ Interdum petitio immissionis ante se hz aliq̃d necessario petendũ: ⁊ tũc aut illud quod prius petitũ est iudicis officio nobili petitũ est ad partes. 2mo dũ: ⁊ tũc petitio immissionis eodem officio petitur ⁊ sic imperũ mixti est. nõ iurisditionis. ⁊ ita loquit lex iubere cauere. ℌm aliã lec. vt ibi petak immissiõ q̃ cautio dãni infecti vel legatorũ prestandorũ nõ prestak. ⁊ ita ẽt loquitur. d. l. ea q̃. ℌ. magistratibus. ad mu. ⁊. ff. de dã. infe. l. dies. ℌ. si forte. Aut illud antecedẽs necessariũ est prius petitũ iure actionis ⁊ in casu nostro: ⁊ tũc puto q̃ missio in possessionem hz ppter cõtumaciã coram eodẽ magistratu municipali possit peti per rõnes superi? alle. ⁊ pistũ terac ẽt q̃ immissio ⁊ ei? petitio relationẽ semp hz ad priorẽ petitionẽ q̃ vel in re petita vel prio mensura debiti in libello vt hic. ⁊ p hoc facit etiam q̃ cause cõtinentiã minus debemus diuidere q̃ possumus: vt. l. nullis. ℌ. de iud. ⁊ hec opi. satis vſ rõnabilis ⁊ eq̃ ⁊ forsan hoc vult dicere Ja. de are. in opi. sua quã supi? recitaui. Statuta tũ terrarũ vt ceuitẽt bas varietates sup his disponũt. Tertio queri põt cozã quo peti potest. ⁊ cõis opi. est q̃ cozã iudice habẽte mixtũ imperiũ ⁊ nõ cozã alio vt. prime dixi hz ego aliter dicerim. vt deinde materiã plenius cogitando vt ſ perius vide q̃ rationabilius mihi videk. ¶ Quero. iiij. quid si iudex nõ pot immittere ex defectu iurisditionis vel q̃ bona ℌz in suo territorio. dic q̃ rescribet iudici bona in suo territorio habenti: ⁊ sic iudici qui habeat ptãtem immittendi rõne sui imperũ ⁊ sic saltem mixtim ⁊ non alĩ ℌm doct. vt. l. cum vnus. ℌ. ff. de bonis aut. iudi. pos. ¶ Quero quinto quid requiratur ad hoc vt ad decretũ istud perueniri possit ex parte ei? cõtra q̃ fit. rñdeo q̃ fit legitime citat? ita q̃ cõtumax sit vere vl' interpretatine ⁊ q̃ summatim cõstet de debito q̃ declara vt in. l. precedẽti ⁊ vide q̃ ibi diximus. ¶ †Quero. vj. an primũ decretũ possit interpõi iudice nõ sedẽte. p tribũali. ? Dy. q̃ sic q̃ ius nõ tribuit ꝺt ad ꝺ de fer. l. ij. ⁊ ita notat ipse in. l. si finita. ℌ. si plures. de dã. infect. et ita trãsit Cy. Sed Bal. sequutus Rofre. hic tenet contrarius q̃ tribuit illi ius pignoris vel quasi: vt. j. de preto. pign. l. ij. ⁊. ff. vt in poss. le. l. is cui. ℌ. queri potest. Item q̃ inde nascitur pignora titia directa ⁊ contraria sicut p cõuẽtionali. vt in. d. ℌ. queri põt ⁊ idẽ sequor ⁊ forti? qñ possessionẽ trãsfert immissiuz q̃ ō est q̃ q̃ vt. j. dicã. ¶ †Quero. vij. in quibus causis fit missio ex prio de creto. ⁊ glo. fi. in. l. precedẽti sentit q̃ in oibus tã realibus vt rei vẽdi. publiciana hypothecaria cũ personalibus tm ℌm ⁊ ẽt mixtis. ⁊ quia de istis realibus satis dixit. s. in versicu. quero nunc et similiter de mixta successione ibidem dixi et de actione personali ad quãtitatẽ vel ad rem certam vel mixtim ad vtrumq; superi? dixi. vnde ibi vide. Similiter de personali ad factum et interesse superius dixi. ideo ibi vide. ¶ Quero modo de quibusdã aliis videlicet an in querela inofficiosi testamenti possit perueniri ad primum decretum. Dicit bal. q̃ non potest interponi tanẽ pro mensura debiti declarati q̃ nihil petitur dari. ſz bene potest interponi loco tedij sicut posset bereditas ob causam sequestrari ⁊ multa induci: vt. ff. de ven. inspi. l. i. ℌ. quid ergo. ¶ Et poterit iudex mittere in omnibus bonis vel in quibusdam prout ei placuerit: ergo idem. sed proprie non erit primum q̃ non est dare secundum. ⁊ q̃ dixi in querela idem dico in omnibus similibus in quibus nihil petitur dari vel fieri a parte. ¶ †Quero an in cã norali habeat locũ primũ decretũ. ⁊ dico q̃ sic q̃ ⁊ illa psona lis est hz noraliter agatur ⁊ mittek in possessionẽ rei q̃ nora. s. dedit: vt. l. ij. ℌ. si. ff. si ex nor. causa aga. ¶ †Quero an in seruitutibus locũ habeat primũ ⁊ scõm decretum. respõ. q̃ sic sed in ista materia non intendo hic tractare sed remitto ad. l. is cuius. ff. si ser. ven. ⁊ ad. l. si prius. ff. de ope. no. nunci. vbi casus. ⁊ ibi p ℣Dy. ⁊ Barto. ¶ †Quero. viij. ⁊ principaliter quis sit effectus[c] primi decreti. ⁊ hic attendendum est quod primum decretum est primus iussus de mittendo et immissio re ipsa est eius executio. Unde dicit Cyn. quod effectus huius decreti ante missionem est vt imploretur iudicis officium vt immittendo exequatur ⁊ si cum iudex vult exequi non admittatur el datur actio in factum: vt. ff. de damn. infec. l. pretor ait. ℌ. in cum. ⁊. ff. ne vis fiat qui in po. mit.

l. j. ⁊. l.

l. j. ⁊. l. ij. ℌ. Nam anteq̃ in possessionẽ mittatur pignus pretorius
21 non habet. vt. ff. de pig. act. l. non est mirũ. ¶ †Effect? aũt eius post immissionẽ est cõsiderandus circa plura. ℣Primo quia pignus pretorũ dic est dicendũ q̃ aut mittitur in possessionez ex psonali ⁊ habet pignus pretorũ: vt. l. nõ est mirũ. ff. de pig. act. ⁊. ff. vt in pos. le. l. ij. ℌ. queri põt. ⁊. j. de presc. xxx. an. l. ij. ¶ Et ex isto sequit aliud q̃ ipse habet v' ille pignoratitiã: vt. d. ℌ queri põt. ⁊. d. l. non est mirũ. que ad hoc de signandũ est posita sub illo titulo. Itẽ dico q̃ habet pignoratitiã ℌm Cy. ⁊ licet aliter nõ probet potest tamen probari: q̃ qua ratione habet pignora ⁊ hypothecariã. ⁊ sic vtramq; propter pignus pretorũ ⁊ si prius habuisset hypothecariã ex cõuentione nõ propterea in eadem re probibek pignus pretorium habere: vt. l. cũ debitoris. ℌ. fi di. vbi casus. Aut mittitur in possessionẽ ex reali ⁊ tunc pignus pretorũ nõ habet. Et est rõ: q̃ res sua nemini põt esse pignori: vt. l nec pignus. ff. de reg. iur. q̃ fatek Bar. in. l. si finita. in. ℌ. iulianus. ff. de dam. infec. Verum qñ missio reuocari non põt: q̃ post lit. contest. vel quasi. vel si ante trãsiuit annus alias si est infra annũ cõstituitur pignus eo respectu quo põt reuocari: vt. l. sexta. ℌ. latinus. ff. de excep. rei iud. ⁊. j. si antiqui cre. l. j. Aut mittitur in possessionẽ ex hypothecaria ⁊ dic q̃ pignus pretorii nõ impedit ex hypotheca cõuentionali. vt. d. l. cum debito-
22 ris. ⁊ de hoc effectu circa pignus pretorũ ¶ †Secũdo effectus primi decreti est cõsiderandus circa possessionẽ re in quam mittitur. Et tũc aut querik quãdo missio facta ex reali rõne dñij vel quasi ⁊ ille statim possideat licet reuocabiliter: vt. l. si quis emptionis. ℌ. si. de prescrip. xxx. an. ⁊. l. ij. ℌ. vbi in rẽ actio. Aut quando quis est missus in personali ⁊ ille non possidet licet in possessiõe fit: vt. l. cum legati. ff. ex qui. cau. i pos. ea. ⁊ no. i. l. cũ pponas. ℌ. eo. ⁊. l. ij. ℌ. si. ff. de acqui. pos. ⁊. l. is cui. in prin. ff. vt in pos. legat. fallit in. l. postq̃. ℌ. imperator. ff. vt leg. no. ca. ¶ Unum tamen no. q̃ dicit Dy. videlicet q̃ si res est mobilis apud immissum esse debet nisi credito? sit suspectus. alleg. l. co. tit. l. is cui. ℌ. qui legator. vcr. in ceteris. Aut quãdo est missus ex mixto: ⁊ tũc q̃ realis potenti? in ea agit possidere videk. ar. l. fulcinius. ℌ. si. ff. ex qui. cau. in pos. ea. Aut quãdo est missus ex hypothecaria actione ⁊ hic attendendũ q̃ gl. narrauit. Nam de presci. xxx. ann. l. si quis emptionis. ℌ. si. sentit q̃ idem sit q̃ in personali ⁊ sic nõ possideat ⁊ vltra non dicit. ¶ Et eius põt esse ratio: q̃ accesso-
a rium[a] sequi debet naturã sui principalis: vt. l. ℌ. ℌ. per quas perso. no. acqui. ⁊. l. eos. ℌ. de vsur. Item q̃ si primũ decretum aduocaret possessionem sequerek q̃ illud esset tante potentie q̃ ẽ est diffinitiua super hypothecaria lata que solum possessionem aduocat: ar hoc esset absurdum ⁊ probat in. l. precedenti. Et est ratio: q̃ in diffinitiua procedit probatio ⁊ plena cognitio: et sic maioris debet esse potentie ⁊ preiudicij q̃ primum decretũ q̃ leuem cognitionẽ ⁊ probationẽ requirit vt superius diximus. ¶ Et per hanc rationem ilam partẽ tenuit ℣De. Sed alibi sentit glo. q̃ idem sit in reali: ita q̃ missus in possessionẽ statim possideat ⁊ vere. ita no. in. l. ij. ℌ. si. ver. qõ autẽ. ff. de acqui. pos. ⁊ illam tenet Jac. de are. ⁊ potest esse ratio: q̃ ex quo est realis naturam proprian realium sequi debet: nec est absurdum in realibus vt tantũ per primũ decretũ aduocet quantum per sniam: vt patet in. d. l. ij. ℌ. vbi in rem act. ibi aduocatur pos. sicut per diffinitiuã ⁊ quod videk accessorii debet sequi naturã sui principalis. rñd. verum vt ibi acquiratur cui pr̃incipalis ⁊ idem computat vt ꝑn cipali extincta nõ durat accessoria vt. l. superius alleg. vt nõ ad uocet ℌm sui naturã: q̃ direct aduocando possessionem inducitur q̃ nõ personalis: ⁊ sic efficacio: videk opi. Jaco. de aret. cũ ℣De. Sed Dy. glo. a opi. sic concordant: q̃ aut agitur hypothecaria contra extraneum ⁊ habet instar reale: ⁊ sic per primum decretum aduocatur possessio. Aut igitur contra debitorem et tunc habet vim personalis vt tunc per primum decretum aduocetur sola detẽtatio. Mihi videk difficile vt nõ vniformiter operetur cõtra vtrũq; ⁊ suam vim ⁊ naturã contra vtrumq; retineat ex quo potest: ⁊ ideo ego sto cũ Jac. de are. quem etiam Cyn. sequi videtur vt etiam cõtra debitorem immissio ex primo decreto aduocet possessionem: ⁊ tunc fi creditor sit missus anteq̃ lis
b sit cõte. vel quasi in hypothecaria is cõtra quẽ missus est siue sit debitor siue extraneus veniens infra annum recuperat possessionem sicut in rei ven. dicitur in. l. si quis emptionis ℌ. fi. ff. de presci. xxx. an. debet tñ prius refarcire ei pensas ⁊ dãna vt hic. Si autem sit immissus post lit. conte. vel quasi tũc is cõtra quẽ fiue veniat intra annũ vel postea non auditur volẽs recuperare possetiã expensas ⁊ dãna refundendo nisi doceat de proprietate vt in reali dicik in. l. ij. ℌ. vbi in rem act. ¶ Sed hic attẽde: q̃ intelige res de proprietate. i. de suo dñio faciliter hoc docebitur a debitore qui p confessionẽ iam factam a creditore admittit: q̃ in ipsa re missus est tanẽ in re debitoris: ⁊ ita tenet vt pign? debitoris. Et sic nõ ei debitur differentia an ante lit. cõte. vel quasi contesta. vel postea: q̃ semper refusis expensis ⁊ damnis auditur. vnde ipse Jac. de are. dixit q̃ isto casu debet pocere de pro-

prietate pignoris de quo agitur in rem ipsam nõ fuisse obligatum vel si fuit bodie non est: q̃ debitum fuit solutum vel factuz est indebitum vel hypothecarie est prescriptũ ⁊ hoc in debitore ¶ In extraneo vero cõtra quẽ facta est immissio inquit ipse q̃ ille habet probare de vera proprietate si velit rem sibi restitui. Et ita trãsit Cy. ¶ Sed hoc vltimũ mihi nõ placet: q̃ aut ipe intelligit q̃ doceat de sua proprietate que sit pignoris et hypothece ex toto exclusoria: vt q̃ erat dñs antecẽ debitor rem istam obligasset creditori ⁊ istud nil aliud est dicere de proprietate pignoris nisi q̃ doceat pignus seu hypothecam non tenere: ⁊ sic idem qõ de proprietate pignoris vt in precedenti. Aut intelligit in dominio qõ post hypothecam nactus a creditore fuit: et tunc q̃ tale dñium est pignoris ⁊ hypothece exclusoriu: imo se compatitur cuz illo ⁊ ambo sunt simul vera. Nõ video q̃ hec sit iusta causa possessionem pignoris recuperandi. Et meo iudicio ter. in. l. ij. ℌ. vbi in rem actio. loquitur q̃ de proprietate audiak per quam actor in sua succumbere debeat ⁊ modo habes theoricam ⁊ practicã in hac hypotheca. Et predicta intellige quãdo agit de hypotheca q̃ procedit ex tacita cõuentiõe. Nõ fi agi tur ex illa que procedit ex pretorio pignore: ⁊ tunc primũ decre
23 tũ ⁊ etiã scõm ⁊ ex ipsa sententia diffinitiua nõ admodat nisi detentationem rei: vt. ff. de pig. act. l. non est mirus. ¶ †Tertio est videndum de effectu primi decreti circa dñiũ querendũ ipsi? rei in quã immittitur. Et patet ex superius dictis q̃ regulariter dominiũ non querit sed quãdo detẽtatio ⁊ q̃ q̃ possessio: sed diverlo. q̃ fallit in cã damni infec. ⁊ in causa norali in quibus immissus statim efficitur dñs si prior possessor erat dñs. ita not. ℌ. vbi in rem actio. l. ij. sed inefficabiliter male dicit in causa damni infecti vt patet in. l. si finita. ℌ. iulianus. ff. de dam. infec. et ideo melius no. in Lubere. ff. de iurisdi. om. iudi. ¶ In causa vero norali potest dubitari q̃ glo. ⁊ doc. variarunt. Nam vt dixi in. d. l. ij. tenet q̃ dominium ex primo decreto queratur. ⁊ idẽ not. l. ubẽ si sit ruum. ff. de publ. sed contra. no. in. l. si finita. ℌ. si plures. in gl magna. ff. de dam. infec. ⁊ idem sentit in. l. ff. ff. si ex nor. cã aga. ℌz p prima parte facit ter. in. d. l. ij. in fi. ⁊. ff. de nora. l. electio. in fi. ⁊. ff. de generaliter. in fi. ⁊. l. bi qui in potestate. ⁊. ff. de pub. item si seruũ. ⁊ hanc partem tenuit Fran. acc. Ja. de ra. ⁊ ℣De. et refert Cyn. in. l. ij. ℌ. si. vbi in rem actio. ex eo maxime: q̃ leges loquẽtes de secundo decreto loquuntur in rebus immobilibus quasi locũ nõ habeãt in mobilibus quarum possessio est vilis ⁊ abiecta: vt. ff. a de acqui. pos. l. si rem mobilem. ideo in eas faciliter possessio et dominiũ transferk ex primo decreto in causa norali. ¶ Sz aliã partẽ vt non acquirak dominium in primo decreto etiam in noralibus tenuerunt ℣Roff. Odof. Dy. Ja. bu. ⁊ cõiter ceteri citra montani: tũ propter regulã que se habet vt in personalibus deberat intercurire scõm decretũ: vt no. in. d. l. si finita. ℌ. si plures. tũ ppter naturã primi decreti que est vt nullũ ius dñij imo possessionis in personalibus tribuit vt prius est declaratũ qualis ẽ actio noralis ergo ⁊c. Tum q̃ missio primi decreti fit prius in mobilibus: vt. ff. de re iudi. l. a divo pio. ℌ. i. ⁊ in illis scõm decretum locum habet in. l. precedenti cũ proponas. que loquitur in distincte sed locum habere nõ posset si queratur ex primo dominium cum ita haberet quod' peteret: ergo bene sequitur q̃ immobilibus in actionibus personalibus qualis est actio noralis secundũ decretũ debet locũ habere ⁊ per cõsequens ex primo non acquiritur dominiũ. ¶ Glob ob. q̃ ducẽs seruum ex causa norali efficiak dñs: vt in. ll. in cõtrariũ alle. q̃ respõdent q̃ dicti doct. q̃ ille debẽt intelligi ℌm regulã. ℌ. quando scõm decretũ interuenit. ar. l. nã ⁊ posteriores. ff. de leg. ⁊ ita pertransit cõmunis opi.

¶ Ego cogitaui alias sic concordare opi. q̃ aut querik in noralibus ex delicto serui ⁊ locus non sit scõo decreto: q̃ seruus non defensus non adiudicak p vera extimatione dãni: sed vbi quenes a nemine defensus iubet duci ⁊ q̃ iubetur duci vt delinquens: ideo illos tert. intelligo quando seru? fatetur noram a se commissam: secus si nõ fatetur: q̃ in eo idem dicerem q̃ ō in alĩs b animalibus. ¶ Aut querik in noralibus[b] prio nora animalũ irrationalũ competẽtibus ⁊ tunc locus sit scõo decreto q̃ non delinquit ex anima nec delictũ fatenk. Ideo leges ille in contrarium alleg. ſi perspiciant tñ de seruo loquitur. vel dic q̃ tussus
24 de ducendo habet vim vtriusq; decreti. cogitabis. ¶ †Quarto est videndũ de effectu primi decreti quo ad culturam et fructionem. ⁊ dicit Cy. q̃ inter dũ fit missio ex cõstitutione q̃ nõ soluitur ⁊ tunc immissus colit ⁊ fruit: vt. ff. vt in pos. leg. l. is cui. ℌ. fi pignora. ⁊. ℌ. q legatarii. Et pondera bene illũ ter. in oibus q̃ notabilissimus est. Inter dũ missio fit ex edicto: q̃ non cauetur legatario tũc heres colit sed fructus percepto- tradit legatario custodiendos qõ no. vt. d. ℌ. qui legatarium. ⁊ si heres nolit colere vel negligat colet legatarius si volet: vt co. ℌ. qui legatarius. Si vero sit creditor qui fit missus in possessionem tunc tertius videtur q̃ creditor colat: quod tamen percipit sibi mẽdum imputatur. ℣Dec patent. ff. de solutio. l. tritia. et ita transit Cynus. ¶ Ubi dubium videtur q̃ creditor colat quando solum de-

a ¶ Necessorium, adde. l. cũ principalis. ff. de regu. iu. l eos. ℌ. de ap. regula accessoriũ ẽ re. iu. lib. vi. gl. in. c. quod in dubijs. de cõse. eccl. vel alta.

b ¶ In noralib[9]. Adde gl. in. l. rẽ si seruũ. de publ. Elle. in. l. ij. ℌ. absenes. si ex nor. cã agitur.

tentionem habet ⁊ debitor: ⁊ eas possessionē. Quare in oi creditore dico aut possidet qđ est quandoq; ⁊ saltem quando hypothecaria egit qđ ita fit dictum est superius ⁊ tunc credo qđ cole re ⁊ frui posset. vt. d. l. titia. Aut non possidet sed tantum detentionē habz ⁊ tunc non colat nec fruatur reo colere volente possit: ar. d. ff. qui legatorum. Et hec distinctio satis probatur in. l. in venditione. ff. de bo. auc. iudi. pos. ¶ Et ex hoc decido alio qđ si non sit creditor sed qui se dominum asserit vel quasi in possessionem sit missus ⁊ tunc qz possidet: vt. l. si quis emptionis. ff.

25 ti. ⁊. de prescrip. xxx. an. colere ⁊ frui posset. ¶ †Quinto est videndum de effectu eius circa lucrationē fructuū ⁊ ric an missus ex primo decreto lucratur fructus. ⁊ gl. magna. in. l. si finita. ff. si plures. ff. de dam. infec. dicit qđ fructus non lucratur: vt. ff. ex q. cau. in pos. ea. l. is cui. ff. qui legatorum. ⁊. ff. de sol. l. titia. Fallit inquit dicta glo. in. l. pe. ff. vt in pos. leg. ⁊. ff. de ven. in pos. mit. l. i. in fi. sed dicunt doc. qđ in. d. l. i. non fallit: qz ibi non mittitur in pos. ex contumacia sed ventris causa. ¶ Item not. qđ in. d. l. pe. non fallit in dicto creditore sed in personis ibi nominatis ⁊ quando non habent aliunde vnde se alant. Item dicunt aliqui qđ etiam fallit si iudex ob nimiam contumaciam rei iussit vt immissus lucretur fructus. ar. d. l. fulcinus. ff. si licet ibi in alio q̄ in creditore ex personali actione loquatur. Et pro hoc inducūt no. Inno. extra de ver. sig. c. dilecto. ⁊ no. glo. in. d. ff. si in. l. fulcinus. ¶ Mihi autem videtur qđ impossibile sit qđ iudex possit facere creditorem qui per immissionem solas habet detentationem ⁊ lucretur fructus: qz contradictio non consentit. vbi autez iudex diceret qđ vult eum habere pro vero possessore et eum verum pos. facere ⁊ fructus lucrari tunc procedere posset glo. Inno. tamen dubito an iudex eum verum possessorem facere possit qđ datum est creditum a iure vt eo perseuerante in contumacia iterato citetur ⁊ ad scōm decretum perueniatur. vnde illō sequi debet. ꝛ suppōnto qđ possit per talē immissionē nō propter ea possidet rem vt suam sed potius vt pignus donec debitum sibi soluatur. ideo fructus non lucri sibi facit sed computat in estimationem debiti. ff. de pign. act. l. i. ⁊. h. Hec puto iudicem aliō statuere posse: quia in fraudem vsurarum videtur facere quod non placet saltem bodie ⁊ hoc qñ creditor egit psonali ad quātitatem. ⁊ idem dico si egit hypothecaria nam licet ex primo decreto possideat vt superius dixi: tñ possidet vt pignus non vt rē suam. ideo nec fructus lucrabitur. ¶ Sed in misso in reali pōt dubitari an lucretur fructus qui rem possidet vt suam. Et mihi apparet sic dicendum aut est immissus ante litem conte. ⁊ ꝛ possideat vsq; ad annum non lucretur fructus: qz vsq; ad annū possessio eius est revocabilis refundendo sumptus. ⁊ ideo pos. cum fructibus restituet. ¶ †Post annum vero qz possessio est irrevocabilis nisi de proprietate rei doceatur dicit in seq. Et hoc nisi iudex tenore immissionis dixerit qđ lucr effructū. ar. d. l. fulcinus ff. si. Nam ibi hereditatem possidebat vt suam cum in petitione hereditatis agatur declinatorie vt pronuncietur ⁊ declaret heres ⁊c. Et sic qō ibi dicit in peti. here. que est mixta in qua illud potissimū operatur qđ immittitur vt heres ⁊ sic tanq̄ dñs ex cā hereditaria locum habeat ⁊ in rei vend. in qua etiam agitur declaratorie. ⁊ cuius ratione mittitur in possessionem vt dñs. Si vero est missus lit. cont. vel quasi in casu: vt. l. ū. ff. vbi in rē actio tunc qz statim possessor efficitur ⁊ irrevocabiliter donec de proprietate sua doceat reus. Dico qđ isto casu fructus lucratur ⁊ suos facit qz possidet vt dominus ⁊ ipse solus ⁊ non alius ⁊ hoc etiā si iudex non dicat. ¶ Sed tamen insurgit dubiū an si reus post ea obtineat in proprietate fructus medio tempore percepti veniant ei restituendi. Et dico qđ non consumpti quia iuste possidet: vt. l. iuste. ff. de acqui. poss. Extantes sic sicut quilibet alius bone fidei possessor tenetur: vt. l. certum. ff. de rei vendi. nisi sint vsucapti titulo pro suo. vt no. glo. singulari notanda. ff. de vsu. l. sequitur. ff. fructus. Et modo apparere debet vnicuiq; qđ claritas predictarum questionum quas doc. ad plenum non eraminant. ¶ Jurta hoc que de fructibus dixi quero quid si statuto ciuitatis cauetur vt missus etiā in personalibus ex primo decreto lucretur fructus. Et glo. in corpore vnde hec aut. sumitur dicit qđ per statutum lucrari potest. ⁊ est glos. signata super verbo iudicandi causa. Sed Bar. in. l. si finita. ff. iulian⁹. alias. ff. si plures. ⁊. ff. de dā. infec. dicit qđ tale statutum quo disponitur vt qui vere non possidet vel loco pignoris possidet sibi lucretur fructū non valet quia contra legem diuinam ⁊ in fraudem vsurarū: iō in forte debet sibi imputari: vt. l. his casibus. ff. queri potest. ff. vt

26 in pos. le. qō no. ad id qō superius de iudice dixi. ¶ †Quero. ir. ⁊ principaliter an iudex possit licite dare actori licentiam vt vadat. ⁊ ex primo decreto sua autoritate ingrediatur ⁊ accipiat tenutam de bonis rei cōtumacis. ⁊ per cōsequens si pars hoc fecit an iure valeat. Et Rav. Old. ⁊ Jac. de are. in. l. i. ff. nunciatio. ff. de ope. no. nuncia. dixerunt quod sic per. l. dotis. ff. solu. matri. ⁊ per. l. creditores. ff. de pigno. ⁊. l. fi. ff. de pigno. actio. Et pōt pro bare tali ratione quia per nuncium publicum potest induci sed

-pars nuncius potest cōstitui in causa sua: vt. ff. quomodo et qñ iudex. in. l. si vt proponis. ⁊. ff. de fur. l. eum qui. ff. si epistolaz. Et pro ista parte bene facit glo. ff. de reiud. l. milites. ff. qui iudicari. ¶ Dy. vero dixit contrarium per. l. non est singuli. ff. de iurem. Bar. vero iniuste. ff. de acqui. pos. concordat dicens qđ data ei licentia predicta potest. vt in primo alleg. Sed ei data intelligitur si nō inueniat ibi resistentem: ideo si inuenit qui resistit ingredi non dz: qz nec potest dare licentiā vt tumultus vel riva fiat: vt. d. l. non est singularis. ⁊. ff. de vsufructu. l. equissimū. ¶ Quero. r. ⁊ principaliter an immissio facta ex primo decreto de vno ex pluribus creditoribus prosit ceteris. Remitto de hoc et ceteris dubijs hunc cohærentibus vel ab hoc dependentibus vt dicam in. l. seq. ¶ Quero. rj. vsq; ad qō tempus ⁊ audiatur volens recuperare possessionem. Et de hoc remitto ad ea que dixi in. l. contentanecum. ff. quomodo ⁊ quando iu. in vlt. q. ¶ Quero. rij. quid si immissus contra recuperare volentem dicat nolo recede re quia habeo hypothecam conuentionalem cuius vigore volo retinere. respon. quod hoc non potest dicere: qz eo iure nec illius vigore volo est immissus. Item qz sibi causam pos. non potest mutare: vt. l. cum nemo. ff. de acqui. pos. qō fatetur Bald. nisi ex

27 pacto esset sibi licitum propria autoritate possidere vt. ff. ō pig. l. ij. ¶ †Quero. riij. an immissus ex primo decreto rem prescribere possit. dicit qđ non qz patet ex superius dictis. Nam interdum immissus solum detentationem habet ⁊ res est clara quia sine possessione non procedit prescriptio: vt. l. ij. de vsucap. ⁊ in. c. sine possessione. de reg. iur. li. vi. Aut habet possessionem vt est videre in immissōe reali: ⁊ tunc quia immissio non auferet titulum saltem ad acquisitionē dominū ordinatum non prescribit.

28 ¶ †Quero. riiij. an a primo decreto possit appellari. doc. communiter dixerunt qđ non. Tum qz primum decretum questionē nō decidit ergo ⁊c. arg. ff. quorum app. non reci. l. ante. Tum quia illud remanet contra contumacem in non veniendo: et sic nō debet audiri appellans: vt. ff. de iud. l. properandum. ff. cum antē. ⁊. ff. de app. l. ex consensu. ff. fi. ⁊ hec pro presenti sufficiant in generali de primo decreto in quo multa alia videre potes tacta p

29 Spe. in materia primi decreti. ¶ †Nunc ad secundum accedo. d ⁊ quero primo quid est secundū decretum⁹ ipsum describendo. ⁊ glo. an. l. si finita. ff. si plures. ff. de dam. infec. dicit qđ est scōs iussus iudicis contra reum contumacez factus. Dy. vero sic describit: scōm decretum est res regulariter prohibita vel non permissa in certo casu scō permissa. neutra vī mihi debitam perfectionem seu notitiam debitam habere ideo sic describo. ¶ Secundū decretum est scōs iudicis iussus contra reum in priori contumacia perseuerantem in actoris fauorem ultra priorem immissionem vel quasi de libertate certus seu emanatus. Hec descriptio satis clare probatur. ff. co. l. cum proponas. vnde in ea aliter declarando non insisto. ¶ Quero an de nouo post missionē factā ex primo decreto reus sit citandus. vī qđ non per. l. cū proponas. ff. co. que solum requirit transitum alicuius temporis ⁊ de citatione nihil dicit. Sed contra teneo qz hic est nouus proceſsus a precedenti qz ad alium finem ⁊ nō modici preiudicij: iō citandus: vt. ff. de ap. l. nam ita diuus. ⁊. ff. de iud. aut. iubemus. ⁊ extra de preben. c. ij. ij. lib. vi. Item qz causa cognita interponit vt. ff. de dam. infec. l. dies. ff. si forte. ⁊ extra de eo qui mit. in pos. c. i. ⁊ sic citatio est necessaria: vt. ff. de minori. l. cause. ff. de reiu

30 di. l. de vnoquoq;. ¶ †Quero. iij. cuiusmodi debeant esse citationes. respon. iudicis arbitrio qz. l. non determinat quantū temporis vt no. ff. co. l. cum proponas. Nam hoc est illud intervallum temporis quo primū ⁊ secundum decretum interuenire dz de quo ibi dicitur. Et puto qđ non modicum. qz iudex nō dz accelerare secundū decretū: vt. l. si finita. ff. si forte. ff. de dā. infecto peremptorium tñ vel qđ tantūdem valeat vt tres denūciationes

31 interuenire debent vt in cōtumacia cōstituatur. ¶ †Sed an latitatio requirat vt ad hoc scōm decretū perueniatur dico qđ sic vt. ff. ex qui. can. in pos. ea. l. fulcinius. ff. adeo vbi casus. ⁊. ff. cū proponas. Nam ibi qđ latitante dixit propter scōm decretū vēditionis dixit non propter primum qz in illo sufficit simplex cōtumacia vera vel presumpta vt ibi dixi in secundo autem requiritur latitatio. ⁊ hoc fatetur Bal. sequntus Jnnoc. in. c. dilecto extra de ver. sig. Quādoq; interpositio scōi decreti cōcernit tūm fauorem vtriusq; tunc latitatio ex parte rei non requiritur sed simplex contumacia vt in hoc exēplo si debitū erat vsurarium ⁊ sic vsure recurrebant reo vel erat penale. vnde si ad venditionem bonorum vel adiudicationem in solutum procedi non posset dānus pateretur reus ⁊ sic nō tñ creditoris est fauor sed etiā rei. ideo sola simplex contumacia sufficit ⁊ interpretatiue pro latitatione habetur. Et ista ratione contra minorem ecclesiaz qui per suos administratores reguntur latitatio vera non exigitur

32 vt ibidem not. Jnnocen. quod tene cor di. ¶ † Quero. iiij. qđ causis interponatur. ⁊ res est clara quod in causis mere psonalium actio interponatur: vt lege precedenti. ff. cum proponas. ¶ Sed dubitatur de causa noxali qz glo. variatur ⁊ docto. sed

dic vt

dic vt dixi supra in materia primi decreti. viij. q. in versic. tertio est videndum. ¶ Item dubitatur de misso reali qui statum possidet. ⁊ gl. ff. de dam. infec. l. si finita. ff. si plures. vltra medium gl. magne dicit qđ locum non habet. ⁊ ratio: qz statim cum immittitur in primo efficitur verus possessor adeo qđ reus nullo mō possidet: vt. ff. vbi in rem actio. l. ij. ⁊ sic statim finitur instantia ⁊ petitio proposita. Cum ibi contra seipsum non possit competere

33 rei vendicatio: vt. ff. de all. iu. mu. eau. fac. l. i. ¶ †Cōfirmatur qz secūdū decretū interponitur ad alterum de duobus effectibus vel vt dominus statim efficiatur si prior erat domin⁹ vel vt possessor efficiatur si dominus non erat sed solum possessor cū causa prescribendi contra dominum: vt. ff. de dam. infec. l. prior. in prin. cum ibi no. Sed in proposito dominus non debet effici cū se iam dominum dixerit: ideo ad hunc effectum non debet petere illud interponi nec etiam potest: quia sibi contrarius esset et sic repellendus: vt. l. i. ff. de fur. nec etiaz possessor potest effici cū iam ex primo decreto prior sit factus: ergo bene sequitur qđ secundum decretum in rei vendicatio. locum habere non potest.

34 ¶ †Sed hic attende qz Bart. in. d. ff. si plures. quem hic sequitur Bal. fatetur qđ secūdū decretum interponi non potest p viā adiudicationis ⁊ sic modo regulari: sed modo irregulari et per vnum indirectum sic. Nam cum interstit adhuc actoris immissi vt reo comparente ⁊ de proprietate sua volente qđ ipse immissus declaretur dominus: vt. l. si a te. ff. de excep. rei iudic. poterit ipse implorare loco scōi decreti vt per iudicem statuatur certus terminus reo infra quem veniat ad docendum de iure suo alias vltra non audiatur ⁊ perpetuum silentium imponatur. arg. l. si ea. ff. qui accu. nō pos. ⁊. l. diffamari. ff. de inge. ma. ⁊ hunc terminum dicunt habere locū secundi decreti. ⁊ pro hoc dicit Barto. esse casum in. la quo fundus. ff. de dam. infec. ⁊ idez tenuit Dy. cuius originaliter fuit ista oppositio. ⁊ Cyn. applaudere videt in. l. h. in. vij. q. ff. vbi in rē actio. ¶ Ego alias dixi qđ dās mē dicebat qđ ista prefixio termini debebat fieri ex causa ⁊ non sine. Et est rō: qz nemo inuitus cōpellitur agere nec de iure suo docere vt. l. in speciali. ff. de reiven. ⁊. ff. vt nemo inuitus ⁊c. nisi diffamauerit debitorem vel possessorem: vt. d. l. diffamari. ff. de reb. pi. l. si co. vel si iam actionem vel accusationem porrexerit: vt. d. l. si co. ff. qui accusa. non pos. Cum igitur in casu nostro nihil debis interuenerit sequitur qđ iudex non habet potestatem faciendi nec pars hoc petendi: nec est iusta causa prioz contumacia qz illa est iam purgata: qz translatio possessionis est facta in actorē: Preterea is a quo possessio est ablata habet reseruatū sibi ius agēdi perpetuo. i. vsq; ad. xxx. an. de proprietate. Et hec opinatio est sibi data a lege sine iudicis ministerio: igitur a iudice sine causa alia supervenīente ei non debet nec potest minui per no. per doc. ff. de dila. l. i. ¶ Non obst. l. a quo fundum. in contrarium allegantes retorquet. nam ibi loquitur de prescriptione termini vt agat contra ius sibi edificatū habere vel opꝰ quod fecit demolietur: ⁊ sic ibi pena comminata non est qđ amplius de iure suo non audiatur: sed qđ opus factum in pristinum statum reponetur. ⁊ sic actor ad quasi possessionem antiquam ⁊ non vltra restituetur. nec lex vltra requirit nimirum si lex ibi hoc ab eo requirit: quia aliud fecit edificando in casu nostro nihil fecit nisi se absentando: ⁊ illa absentia est pena condigna punita.

55 ¶ Ex his patet glo. nostra simpliciter vera vt in rei vendicatione directo nec per indirectum per prefixionem termini locus habeat secundū decretum. Et ita teneo ⁊ idē dico in petitione hereditatis per easdē rationes: vel dic vt in vtraq; non per adiudicationem nec vēditionē interponetur secūdū decretum nec per predictam termini prefixionē sed per primi decreti aggrauationem: quia contra perseuerationem in contumacia ex nouis citationibus non comparentem interloquetur in eius odium et pena non admittendum eum deinceps ad reuocandum possessionem in casu in quo infra annū admitti poterat ⁊ immissus amodo sibi lucrari fructus donec reus de proprietate sua docuerit. ⁊ ita intelligo ter. in. d. l. fulcinius. ff. si. vt ibi fit illa minima contumacia de qua hic dicitur qđ no. quia iste est intellectus nouus

56 ad. d. ff. si. ¶ †Item dubitatur an in hypothecaria[a] locum habeat scōm decretū. ⁊ Dy. dixit qđ sic si actū est hypothecaria cōtra dominū rei. Et est ratio: qz tunc nō efficitur possessor sed solum detentator per primum decretum vnde per scōm adiūctur qz verus possessor efficitur. Iz nō dñs: qz hypothecaria ad fidē dñi nō tendit: vnde possessio ei adiudicabitur nō dño. Si aūt fuit actū hypothecaria cōtra extraneum possessorem: tunc secūdū decretum locū nō habet: qz non pōt cū per primum sit facta possessor: vt superius in materia primi decreti dixi in. viij. qōn. Ista opi. Dy. bona est si teneamus quando actum fuit contra dominum qđ ex primo decreto non nanciscatur possessionē. Sz ego teneo opi. Ja. de are. que se habet vt in vtroq; casu nanciscatur possessionē ⁊ secūdū decretum locum non habet nō in primo casu sicut nec in scōo: qz non pro possessione nanciscenda qz illam habet: non pro dominio cōsequendo qz ad illum sentētia

37 nō tendet in hypothecaria. ¶ †Item quero quid in causa damb minfecti. ⁊ rndeo qđ licet. ff. vbi in rem actio. l. ij. diximus locum nō habere. tū veritas est in cōtrarium: vt. ff. de dā. infect. l. si finita. ff. iulia. ⁊ qualiter in ea interponaf ibi vide. Item dubitatur in interdicto vti possidetis tam de primo q̄ scōo cum actor plene possideat. ⁊ sic primū locum habere nō pōt. ⁊ p cōsequēs nec scōz sed dic primum locum habere vt actor mittatur in possessionem omnium bonorū latitātis vt nō ante discedat q̄ reus caueat se nō molestaturū actorem donec reus probauerit sibi ius esse inuito aduersario possidere. ⁊ hoc probatur in. l. si prius. ff. ō opere. nunc. cum ibi no. cum glo. super verbo iuberet. ⁊ qđ dicta ibi habeāt locū in interdicto vti possidetis no. ibi in gl. si. ¶ Scōm aūt decretū qualiter locū habeat eo nō cauēte nec pseuerante in turbatione sua. nō bene video nisi vt prefigat et terminus infra quem doceat de iure suo: alias ei perpetuū silentiū imponaf. ar. l. a quo fundus. ff. de dam. infect. ¶ Hec obst. mihi qđ hanc prefixionem termini reprobaui in immissionē rei vend. qz ibi reus nil agit ⁊ sufficit cū. propter cōtumaciā suā priuatū esse possessione sua vt hic aliquid egit ⁊ de presenti agit ⁊ facit qz in molestatione ⁊ turbatione sua perseuerat vnde qđ⁹ est qđ ab ea desistat:

38 ⁊ rem in pristinum statū restituat: vt. d. l. a quo fundus. ¶ †Ite dubitari potest quid in iudicio diuisorio ⁊ tam in primo q̄ in scōo decreto. ⁊ dixit Dy. qđ si agatur ad psonales prestationes ⁊ tunc contra contumacem fiat missio in suam portionem donec ad iudicū veniat ⁊ satisfecerit ⁊ expēsas refuderit vt hic. Et est ratio: quia idē qđ in mera personali debet seruari: vt. ff. ex quib. cau. in pos. catur. l. apud inlianum. Aut agitur ad ipsius diuisionem tantum: tunc si solus conuentus possidet mittetur actor in possessionez partis pro indiuiso ad instar realis: vt. l. si quis emptionis. ff. pe. ff. de prescrip. xxx. anno. Si vterq; possidet aut cōuentus negat actorem esse consortem ⁊ tunc in cum propter contumaciam ex primo decreto trāsfertur onus probationis. arg. d. l. si prius. Aut cum consortem nō negat sed diuisionem tantū detractat. tunc dic multandum. arg. insti. de offi. iudi. ff. vlti. ⁊. l. ij. quid ergo. ff. de ven. ius. Si ponderas ista verba in primo nō secundo decreto loquitur Item vbi in re petita non potest fieri missio qz actor iam possidet dixi superius fieri missionē in alijs rebus conuēti arbitrio iudicis. ita notant in materia primi decreti. in. viij. q. Et vbi reus possidet ita qđ immissio fieri potest non video si totam rem possidet reus cur in partem fiat immissio pro indiuiso: cum petitio ad hoc non tendat vt pro indiuiso sed reo pro diuiso possidente. ⁊ ita dicit Bal. Et ideo in

39 quit qđ in istis casibus perperis relinquitur arbitrio iudicis in quam rem ⁊ quatenus faciat missionem ex primo decreto sicut est in arbitro suo quibus iure et modis iurisdictionem suam defendat: vt. ff. de in ius vocan. li. ff. si quis ius dicen. non obtempe. ego puto qđ in casu quo actor solus possideat qđ ex quo fatet reum dominum et per consequens videtur fateri partez eius possidere illius nomine qđ illo contumaciter latitante actor mittetur in posse. partis illius vt ammodo pro iusto possessore habeatur. si ille partem suam possidebat vt in partis illius detentatione ponatur ⁊ hoc secūdū primum decretum. Scōm vero fit vt ibi ex primo erat detentator tantum nūc aggrauetur vt possessor: verus efficiatur ⁊ fructus suos faciat: vt. l. fulcinius. ff. si. ff. ex qui. can. in pos. catur. ⁊ sic quod ibi dicit propter nimiā contumaciam intelligatur propter illam que post primum decretum dicitur continuata ⁊ perseuerata non obtemperādo nouis a citationibus. Et hec sufficiant de quarta questione principali q̄

40 queritur in quibus casibus. ¶ †Item dubitauit Jacob. Bal. an in causa empti ⁊ venditi habeat locū secundū decretum. et dixit qđ sic contra emptorem qui tenetur ad quantitatem nō cōtra venditorez qui tenetur solum rem tradere ⁊ non accipientis facere. Sed glo. in. d. l. si finita. ff. iulianus. tenet qđ etiā cōtra venditorē interponatur: qz si nō tenetur emptorem facere dōm non tamen b tenetur non facere. Item qđ hoc euenit ex noua causa. f. propter contumaciam eius vt ex secūdo decreto immissus dominus effi

41 ciatur. Et hec sufficiant de causis ⁊ actionibus. ¶ †Item dubitari potest an facta in missione legatorum seruandorū causa quia non cauebatur perueniri posse ad secundū decretū. Et gl. magna circa medium in. d. ff. iulianus. ibi: dum dicit fallit in. l. j. ⁊c. tenet qđ non. Sed glo. j. in. l. is cui. in prin. ff. vt in pos. le. sentit qđ sit prima vera: qz per priorē missionem iam est assecutꝰ qō petebat. f. cautionē cuius loco succedit missio. vt. ff. vt lega. no. cauel. postq̄. ff. j. ⁊ qz fideiussoribus vel pignoribus cauetur: vt. ff.

42 de colla. bo. ff. iubet. ij. rūso. ¶ †Quero modo. v. in quibus reb⁹ interponi possit secūdū decretum. ⁊ dicet forsan quis in illis in quibus primum est interpositum vel interponi pōt: sed primū interponi debet in bonis ipsius contumacis vt hic in litera ergo secundum. Sed argumen. non est bonum: qz primum decretum ius quandoq; non tribuit in possessione sed solum in detentatione et secundum tribuit ius dominū vel quasi quando adiudicatur in solutum vel quando venditur: et tunc ipsi empto-

[a] An in hypothecaria. Adde. ff. co. l. i. vv. q. vl. in. l. si quis eptionis. de prescr. xxx. an. ⁊ in. l. ij. in fi. ff. de ac. possess.

b ⁊ In causa dānī infect. Ex vide bar. in. l. sed alio. ff. si absens. ff. si cer nor. causa vbi dicit qđ in cā dāmnifec. ti interponitur etiam contra nō latitantes per. l. si finita. ff. si forte. ff. de dā. infec. vbi ꝑDan. de castr. idem tz

Universidad de Salamanca Biblioteca

ri: ideo in rebus propriis pleno iure procedit ar. sed in his que pleno iure nō sunt sui procedit quesitum nostrum vt res clareat
43 descendo in speciem. ¶ Primo igitur videamus in hominibus, pone quendam nobilem habere seruos proprios vel liberos homines qui sunt eius homines peculiares qui iurta vulgare appellantur fideles. & isti suis dominis annuatiz tribuunt certum censum & certa seruitia. an istis secundum decretum interponi possit. & respondetur quod in seruis clarum quod sic quia ipsi inter res annuales computantur. vt no. in lege cum aliquibus. ff. de iure deliberan. & ideo vendi in solutum creditori ad-
44 dicari possunt. ¶ In liberis autem fidelibus nuncupatis dicquod nec primum nec secundum decretum in personis eorū respectu personalis essentie potest interponi sed respectu qualitatis eorum: & sic seruitiorum & censuum. & ita in solutum ex secundo decreto adiudicari poterunt. & hoc in seruitijs que legari possunt non in alijs: vt. ff. de condit. inde. l. si non sortem. §. libertꝰ.
45 ¶ Secundo quid in prohibitis alienari a testatore. respondetur aut queritur de immissione tedialis ex primo decreto & illa fieri potest quia nec ille alienat nec desijt possidere. Si vero queritur de venditione vel a diudicatione fienda creditori: et tūc qz prohibitio non tenetur sine causa: vt. l. filiusfamilias. §. diui. de lega. i. consideranda est causa eius et forma. Nam aut testator dixit: quia post mortem suam volo deuenire ad talem et vltra non dixit et tunc velut de rebus restitutioni subiectis iudicabo vt decretum secundum patiantur quandiu ille vivit nō vltra vt §. communia de lega. l. fina. §. iulianus autem. de lega. secundo. l. peto. §. predium. Nec ex hoc fit preiudicium ei cui debet fieri restitutio. nec contra eum precurrit prescriptio vt ibi. Aut statim voluit alteri restitui vel dixit & si contingit eum alienare eas lego tali tunc his casibus secundum decretum non potest interponi. ar. ff. de vsucapio. pro emp. l. secunda. § sabinus. & argu. dicti §. finautem. & hoc in decreto interponendo in fauorem creditorum heredis non in fauorem creditorum testatoris quia nō potest testator in preiudicium illorum legem apponere: vt. ff. de fi-
46 deicōmiss. libert. a. l. cum in fidei heredis. §. i. ¶ Tertio videndum est quid in emphyteoticarijs vel liuellarijs[a] quorum vtile dominiū habet an in eis habebit locum secundum decretum et qua forma. Et de primo est clarum quod sic: vt. l. si finita. §. ō vectigalibus. ff. de dam. infec. De secundo vero dic aut queritur in causa damni infecti & dic idem licet non contra dominū nisi fuisset citat: vt. d. §. ō de vectigalibus. Aut queritur quomodo emphyteota vel liuellarius conuenitur actione personali ad quantitatem vtrum ce secundo decreto vel in causam iudicati possit fundus liuellarius vel emphyteoticarius accipi. Et mihi apparet sic dicendum. aut creditor est talis persona cui nec pignora-
re nec alienare posset inuito domino & tunc nisi dominus cōsentiat neutro ex his casibus capi potest vt vtile dominium & ius emphyteoticum transeat sed commodum & utilitates percipiende ex fundo sic pro tempore quo in persona eius durabit emphyteosis: vt. l. necessario. §. fi. ff. de peri. & commo. rei vend. & ff. de lega. ij. l. peto. §. predium. accedat. l. stipendia. ff. de erog. rei iudi. Aut est talis persona que alienare potest inuito domino licet prius illū requirere debeat an velit pro eodem precio: vt. ff. de iur. emphy. L finali. & tunc ex secundo decreto & in causa iudicati puto capi posse. & tenebitur dominus capientem investire receptis emolumentis sibi debendis: vt. d. l. fi. Nec tenetur investire illum pro maiori tempore cū emphyteosis fuisset duratura in persona debitoris. d. l. peto. §. predium. & arg. §. communia de leg. i. fi. §. finitoris. d. l. peto. §. predium. & arg. §. communia de leg. i. fi. §. finautem. Et hec in creditore emphyteotico. Sz fi esset creditor dominium tunc indistincte respectu sui decreti domini sine preiu-
46 dicio emphyteoticarij potest capi. ¶ Quarto videndum est quid in predijs feudatarijs & in causa dāni infecti. Gl. dicit idē quod in predio vectigali. Ita no. in. d. §. fi de vectigalibus. vbi
47 per Bar. ¶ In cā vero debiti: crediti an ex scō decreto possint capi vel in solutum adiudicari. reperio quod Bart. ibidem dicit quod sic in creditorem transeat. & ipse remanebit ad seruitia obligatus. & hoc ideo qz commodum sentit liberationis a debito qō non est in causa damni infecti: qz nullum commodum sentit: qz non ex sua obligatione sed ex vitio rei cōuenitur que est ipsius dñi cōis: ideo ad seruitia non remanet obligatus et hoc vult ipse dicere tz habeatur multum corrupte. ¶ Ego dico qz ex secūdo decreto nō in cā iudicati pōt capi vt dñiū fundi transeat in vtile non ius feudi & de iure feudi pz: qz dña voluit illū nō hunc vasallum habere: & ad seruitia sibi personalia obligatum esse & honoris sui cā: qz alium inuitus non compellitur habere.
48 ¶ Ex hoc sequitur aliud qd vtile dominium velut in separabile a sua causa nō potest in alium eo inuito trāsire qz quicquid fuerit permissum vt in titu. de alie. feu. hodie est prohibitum ne quouis modo in toto vel in parte alienet permittere vel pignorare seu pro alia iudicet dño inuito &c. vt in. c. imperialē. de phi. feu. alle. p lotharū. vñ cū talis receptio vel adiudicatio in solutū habeat vim cuiusdā vēditionis vel permutationis. vt. ff. de sen-

titulum habet pro soluto: verum qz ad prescriptionez longi tē poris non sufficiunt solum tempus titulus & possessio sed requiritur etiam bona fides possessoris considerādum est an sciuerit rem alienam & non illius contra quem est immissus & tunc non prescribit. Aut rē esse debitoris putauit qō in dubio presumo. propter possessionem que erat penes eum. ar. ff. ne vxor pro ma. l. ij. & j. tit. j. l. j. tunc videtur forsan pluribus qz prescriberet: qz ex parte sui bonafides non defendit. Tamen hodie adhuc aliō est necessariū. f. bona fides tradentis & autoris sui: vt in auc. male fidei. ff. de prescrip. lon. tem. ¶ Et ideo si reus sciebat alienā dico immissum nō prescribere spacio longi temporis: et suppono etiam quod iudex putauerit esse rei. Et est ratio: qz factum iudicis immittētis & pro soluto adiudicantis representare censetur factū debitoris: vt. ff. de euic. l. si plus. §. fi iussu. & j. de eui. l. si ob causam. ergo sicut si debitor traderet non prescriberet: vt d. auc. male fidei. ita nec iudice tradente quod est notādū. ¶ Sz
1 in contrarium facit. d. l. si finita. §. si de vectigalibus. et. ff. de nora. l. generaliter. vbi sciens alienam vsucapit vel prescribit contra verum dominum. Sed respondeq predicta fallunt in misso ex causa dam. infec. & ex causa noxali. Et est ratio: quia ibi immittuntur vitio rei vnde causa missionis rei coheret et afficit vnumquenque: hic causa immissionis nihil habet commune cum re: ideo tertium seu dominium rei non citatum non afficit nec ei preiudicat: vt. j. vnde vi. l. meminerint. & no. in. l. si qs in
1 tantam eodem titu. eo autem casu quo prescribit an queratur ei
53 vtile vel directum dominiū dicam in. l. sequē. ¶ Quer. an post scōm decretum reus veniens rem recuperare possit. & si potest vsq; nd quantum tempus. & hic rādeo qō interdum primū vel scōm decretum interponitur in executione rei iudicate. & tūc post primum ante secundum nō auditur nisi soluere velit. ¶ Et
c est ratio: qz creditor est immissus vel soluat ideo ante solutionē de possessione non tenetur exire: & pro tanto ista aut. in fi. locum in isto casu non habet. hoc probatur. ff. vt leg. l. pecunie. §. finaqui est melior tex. corporis iuris pro intellectu isto & dicendorū. & pro hoc etiam facit: qz satisdatio de iudicio sisti de qua loquitur hec aut. in fi. non habet locum post sententiam latam: vt. ff. de fi. i. grece. §. post litem. & j. de fi. i. fancimus. ¶ Post secundum vero decretum an soluere volens audiatur. dico aut secundū decretum est vendītionis aut insolutum dationis siue adiudicationis: & tunc venditione solenniter facta non auditur: imo si ab alio euinceretur de euictione tenetur: vt. l. plus. §. i. ff. ō eui. & j. l. si ob causam. j. de euic. ergo & ipse agens repelli potest: vt in
3 e. ti. i. vendicationis. Et procedit hoc etiam si tutus fuisset exceptione: qz sententia de indebito fecit debitum: vt. ff. de condit. inde. l. i. Si autem sit dationis insolutum ipsi creditori videtur magis dubiū propter text. j. de iur. do. impe. l. fi. circa pri: ubi d
vel er sententia. Tamē puto q audiri non debet: nam satis habuit de tempore qō datur iudicatis ad soluendum: vt. ff. de vsu. rei iud. l. j. & ij. ¶ Non ob. d. l. fi. qz ibi de quadam sententia interlocutoria loquitur vt ibi no. ¶ Interdū scōm decretuz in-
54 terponitur non lata sententia diffinitiua in contumacia rei latantis & non cōparentis. & hic sub distinguo: aut fuit venditionis aut dationis insolutum vel aliter interpositum. Si venditionis: tūc gl. alibi videt velle qp nō audiatur nisi doceat qd aliqua exceptione tutus erat: & tunc ad pecuniam non ad rē admittatur: vt. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. ij. Et de isto secun
a dō qñ tutus erat exceptione. [a] dic qz dixi in. l. cum proponas. in ij. q. qñ aūt tutus, non erat exceptione tenet illa glo. qz nec ad rē nec ad pretium auditur: qō puto verum. & hoc clare tenet glo. in l. consentaneum. ff. quō & qñ in. j. ff. de iu. l. properandum. §. finaūt reus. Si fuit dationis vel adiudicationis insolutū facte creditori: & tūc licet in creditorem transferatur vt. l. si finita. §. iu. ff. de dā. infec. tenet ibidem dicit Bar. qp rediens infra biennium
audietur volens soluere debitum per. l. fin. j. de iure do. impe. cz glossa. videtur tenere contrarium in. d. l. properandum. §. finaūt reus. & in. d. l. si finita. §. postea. ¶ Et ad. l. fi. j. de iur. do. imper.
respōdet ibi glo. qp aliud in impetratione de qua ibi dicitur et istam partem tenuit Jaco. de are. in. d. §. a eam sequi videtur Jaco. but. in. d. §. finaūt reus. & pro opi. Bar. facit: qz hic adiudicatio insolutū ante diffinitiuā sniam nō habet pro se rem iudicatam vnde non debet esse tante snie quāte est adiudicatio vl dation insolutū post diffinitiuā sniam. cogitabis: a gl. tñ nō recede rem in consulendo est tūc cautela vt in scō decreto iuder dicat
damus & adiudicamus tibi Baio talem rem insolutum tā respectu dñi qō petis perpetuum silentiū super re ista & oibus p
55 dicto titio imponentes. ¶ Quero. xi. & vltimo qualiter hoc scōm decretum interponatur in iuribus & in actionibus. naz dicit quedam glo. in corp. vnde hec auc. sumitur eodē ordine quo fit executio in diffinitiua sic & interlocutoria vt in diffinitiua. primo in mobilibus. secundo in immobilibus. tertio in iuribus et actionibus: vt. ff. de re iu. l. a diuo pio. §. in venditione. in sequentibus ideo queūi qñ in eis interponatur. Et, dixit Odo. qp iuder

interrogabit qui dicunt debitores cōuenti an eis sint debitores & eis cōfitentibus precipiet qp non soluāt ei nisi de ipsius iudicis mandato processerit & actori dicet qp eum immittet in quasi possessionem huius nois loco pignoris & ipse vt dicatur quasi possidere actū hunc faciet: qz iudice volente & autorante mandabit debitori vt sine eius licētia nō respōdeat creditori & hoc erit primū decretū: & postea tēpore scōi adiudicabit illud nomē eī petenti insolutum & preceptū et faciet vt hic insolutū recipienti soluet: & adde qp ex tūc ei cōpetit vtilis actio que creditori illius debitoꝛis suo competebat directa: vt no. glo. in. d. l. a diuo pio. §. fi. & ipsis deficientibus dic vt ibi in. §. pe. & vide qō ibi p doct. dicitur: et quod iudex putauerit esse rei. Et est ratio: qz factum iudicis immittētis & pro soluto adiudicantis representare censetur factū debitoris: vt. ff. de euic. l. si plus. §. si iussu. & j. de eui. l. si ob causam. ergo sicut si debitor traderet non prescriberet: vt d. auc. male fidei. ita nec iudice tradente quod est notādū. ¶ Sz
1 in contrarium facit. d. l. si finita. §. si de vectigalibus. et. ff. de nora. l. generaliter. vbi sciens alienam vsucapit vel prescribit contra verum dominum. Sed respondeq predicta fallunt in misso ex causa dam. infec. & ex causa noxali. Et est ratio: quia ibi immittuntur vitio rei vnde causa missionis rei coheret et afficit vnumquenque: hic causa immissionis nihil habet commune cum re: ideo tertium seu dominium rei non citatum non afficit nec ei preiudicat: vt. j. vnde vi. l. meminerint. & no. in. l. si qs in
1 tantam eodem titu. eo autem casu quo prescribit an queratur ei
53 vtile vel directum dominiū dicam in. l. sequē. ¶ Quer. an post scōm decretum reus veniens rem recuperare possit. & si potest vsq; nd quantum tempus. & hic rādeo qō interdum primū vel scōm decretum interponitur in executione rei iudicate. & tūc post primum ante secundum nō auditur nisi soluere velit. ¶ Et
c est ratio: qz creditor est immissus vel soluat ideo ante solutionē de possessione non tenetur exire: & pro tanto ista aut. in fi. locum in isto casu non habet. hoc probatur. ff. vt leg. l. pecunie. §. finaqui est melior tex. corporis iuris pro intellectu isto & dicendorū. & pro hoc etiam facit: qz satisdatio de iudicio sisti de qua loquitur hec aut. in fi. non habet locum post sententiam latam: vt. ff. de fi. i. grece. §. post litem. & j. de fi. i. fancimus. ¶ Post secundum vero decretum an soluere volens audiatur. dico aut secundū decretum est vendītionis aut insolutum dationis siue adiudicationis: & tunc venditione solenniter facta non auditur: imo si ab alio euinceretur de euictione tenetur: vt. l. plus. §. i. ff. ō eui. & j. l. si ob causam. j. de euic. ergo & ipse agens repelli potest: vt in
3 e. ti. i. vendicationis. Et procedit hoc etiam si tutus fuisset exceptione: qz sententia de indebito fecit debitum: vt. ff. de condit. inde. l. i. Si autem sit dationis insolutum ipsi creditori videtur magis dubiū propter text. j. de iur. do. impe. l. fi. circa pri: ubi d
vel er sententia. Tamē puto q audiri non debet: nam satis habuit de tempore qō datur iudicatis ad soluendum: vt. ff. de vsu. rei iud. l. j. & ij. ¶ Non ob. d. l. fi. qz ibi de quadam sententia interlocutoria loquitur vt ibi no. ¶ Interdū scōm decretuz in-
54 terponitur non lata sententia diffinitiua in contumacia rei latantis & non cōparentis. & hic sub distinguo: aut fuit venditionis aut dationis insolutum vel aliter interpositum. Si venditionis: tūc gl. alibi videt velle qp nō audiatur nisi doceat qd aliqua exceptione tutus erat: & tunc ad pecuniam non ad rē admittatur: vt. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. ij. Et de isto secun
a dō qñ tutus erat exceptione. [a] dic qz dixi in. l. cum proponas. in ij. q. qñ aūt tutus, non erat exceptione tenet illa glo. qz nec ad rē nec ad pretium auditur: qō puto verum. & hoc clare tenet glo. in l. consentaneum. ff. quō & qñ in. j. ff. de iu. l. properandum. §. finaūt reus. Si fuit dationis vel adiudicationis insolutū facte creditori: & tūc licet in creditorem transferatur vt. l. si finita. §. iu. ff. de dā. infec. tenet ibidem dicit Bar. qp rediens infra biennium
audietur volens soluere debitum per. l. fin. j. de iure do. impe. cz glossa. videtur tenere contrarium in. d. l. properandum. §. finaūt reus. & in. d. l. si finita. §. postea. ¶ Et ad. l. fi. j. de iur. do. imper.
respōdet ibi glo. qp aliud in impetratione de qua ibi dicitur et istam partem tenuit Jaco. de are. in. d. §. a eam sequi videtur Jaco. but. in. d. §. finaūt reus. & pro opi. Bar. facit: qz hic adiudicatio insolutū ante diffinitiuā sniam. cogitabis: a gl. tñ nō recede rem in consulendo est tūc cautela vt in scō decreto iuder dicat
damus & adiudicamus tibi Baio talem rem insolutum tā respectu dñi qō petis perpetuum silentiū super re ista & oibus p
55 dicto titio imponentes. ¶ Quero. xi. & vltimo qualiter hoc scōm decretum interponatur in iuribus & in actionibus. naz dicit quedam glo. in corp. vnde hec auc. sumitur eodē ordine quo fit executio in diffinitiua sic & interlocutoria vt in diffinitiua. primo in mobilibus. secundo in immobilibus. tertio in iuribus et actionibus: vt. ff. de re iu. l. a diuo pio. §. in venditione. in sequentibus ideo queūi qñ in eis interponatur. Et, dixit Odo. qp iuder

titulum habet pro soluto: verum qz ad prescriptionez longi tē poris non sufficiunt solum tempus titulus & possessio sed requiritur etiam bona fides possessoris considerādum est an sciuerit rem alienam & non illius contra quem est immissus & tunc non prescribit. Aut rē esse debitoris putauit qō in dubio presumo. propter possessionem que erat penes eum. ar. ff. ne vxor pro ma. l. ij. & j. tit. j. l. j. tunc videtur forsan pluribus qp prescriberet: qz ex parte sui bonafides non defendit. Tamen hodie adhuc aliō est necessariū. f. bona fides tradentis & autoris sui: vt in auc. male fidei. ff. de prescrip. lon. tem. ¶ Et ideo si reus sciebat alienā dico immissum nō prescribere spacio longi temporis: et suppono etiam quod iudex putauerit esse rei. Et est ratio: qz factum iudicis immittētis & pro soluto adiudicantis representare censetur factū debitoris: vt. ff. de euic. l. si plus. §. si iussu. & j. de eui. l. si ob causam. ergo sicut si debitor traderet non prescriberet: vt d. auc. male fidei. ita nec iudice tradente quod est notādū. ¶ Sz
1 in contrarium facit. d. l. si finita. §. si de vectigalibus. et. ff. de nora. l. generaliter. vbi sciens alienam vsucapit vel prescribit contra verum dominum. Sed respondeq predicta fallunt in misso ex causa dam. infec. & ex causa noxali. Et est ratio: quia ibi immittuntur vitio rei vnde causa missionis rei coheret et afficit vnumquenque: hic causa immissionis nihil habet commune cum re: ideo tertium seu dominium rei non citatum non afficit nec ei preiudicat: vt. j. vnde vi. l. meminerint. & no. in. l. si qs in
1 tantam eodem titu. eo autem casu quo prescribit an queratur ei
53 vtile vel directum dominiū dicam in. l. sequē. ¶ Quer. an post scōm decretum reus veniens rem recuperare possit. & si potest vsq; nd quantum tempus. & hic rādeo qō interdum primū vel scōm decretum interponitur in executione rei iudicate. & tūc post primum ante secundum nō auditur nisi soluere velit. ¶ Et
c est ratio: qz creditor est immissus vel soluat ideo ante solutionē de possessione non tenetur exire: & pro tanto ista aut. in fi. locum in isto casu non habet. hoc probatur. ff. vt leg. l. pecunie. §. finaqui est melior tex. corporis iuris pro intellectu isto & dicendorū. & pro hoc etiam facit: qz satisdatio de iudicio sisti de qua loquitur hec aut. in fi. non habet locum post sententiam latam: vt. ff. de fi. i. grece. §. post litem. & j. de fi. i. fancimus. ¶ Post secundum vero decretum an soluere volens audiatur. dico aut secundū decretum est vendītionis aut insolutum dationis siue adiudicationis: & tunc venditione solenniter facta non auditur: imo si ab alio euinceretur de euictione tenetur: vt. l. plus. §. i. ff. ō eui. & j. l. si ob causam. j. de euic. ergo & ipse agens repelli potest: vt in
3 e. ti. i. vendicationis. Et procedit hoc etiam si tutus fuisset exceptione: qz sententia de indebito fecit debitum: vt. ff. de condit. inde. l. i. Si autem sit dationis insolutum ipsi creditori videtur magis dubiū propter text. j. de iur. do. impe. l. fi. circa pri: ubi d
vel er sententia. Tamē puto q audiri non debet: nam satis habuit de tempore qō datur iudicatis ad soluendum: vt. ff. de vsu. rei iud. l. j. & ij. ¶ Non ob. d. l. fi. qz ibi de quadam sententia interlocutoria loquitur vt ibi no. ¶ Interdū scōm decretuz in-
54 terponitur non lata sententia diffinitiua in contumacia rei latantis & non cōparentis. & hic sub distinguo: aut fuit venditionis aut dationis insolutum vel aliter interpositum. Si venditionis: tūc gl. alibi videt velle qp nō audiatur nisi doceat qd aliqua exceptione tutus erat: & tunc ad pecuniam non ad rē admittatur: vt. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. ij. Et de isto secun
a dō qñ tutus erat exceptione. [a] dic qz dixi in. l. cum proponas. in ij. q. qñ aūt tutus, non erat exceptione tenet illa glo. qz nec ad rē nec ad pretium auditur: qō puto verum. & hoc clare tenet glo. in l. consentaneum. ff. quō & qñ in. j. ff. de iu. l. properandum. §. finaūt reus. Si fuit dationis vel adiudicationis insolutū facte creditori: & tūc licet in creditorem transferatur vt. l. si finita. §. iu. ff. de dā. infec. tenet ibidem dicit Bar. qp rediens infra biennium
audietur volens soluere debitum per. l. fin. j. de iure do. impe. cz glossa. videtur tenere contrarium in. d. l. properandum. §. finaūt reus. & in. d. l. si finita. §. postea. ¶ Et ad. l. fi. j. de iur. do. imper.
respōdet ibi glo. qp aliud in impetratione de qua ibi dicitur et istam partem tenuit Jaco. de are. in. d. §. a eam sequi videtur Jaco. but. in. d. §. finaūt reus. & pro opi. Bar. facit: qz hic adiudicatio insolutū ante diffinitiuā sniam. cogitabis: a gl. tñ nō recede rem in consulendo est tūc cautela vt in scō decreto iuder dicat
damus & adiudicamus tibi Baio talem rem insolutum tā respectu dñi qō petis perpetuum silentiū super re ista & oibus p
55 dicto titio imponentes. ¶ Quero. xi. & vltimo qualiter hoc scōm decretum interponatur in iuribus & in actionibus. naz dicit quedam glo. in corp. vnde hec auc. sumitur eodē ordine quo fit executio in diffinitiua sic & interlocutoria vt in diffinitiua. primo in mobilibus. secundo in immobilibus. tertio in iuribus et actionibus: vt. ff. de re iu. l. a diuo pio. §. in venditione. in sequentibus ideo queūi qñ in eis interponatur. Et, dixit Odo. qp iuder

1 ¶ Immissio ex secundo decreto an querat directum vel vtile dominium. & nu. seq.

4 Dominium directum quare ex secundo misso statim queratur.

¶ In possessionē. Casus. Ex pro decreto etiam in cādotis interpositō non acquiritur dominiuz. hoc dicit. Et potest legi dupliciter. Uno modo vt sit quesitū an ex sola immissione queratur dominium. & ita eam dat intelligere Bald. alio modo vt queratur an missus ex primo decreto possit querere dominum per prescriptionem. Et respondet qp non etiam si sit missus ex causa dotis: & iste magis amicatur litere. ¶ Quero quid de immisso ex secūdo decreto an acquirat directum vel vtile vel vsucapiendi conditionem. Respon. si debitor habeat directū dei queritur directū: vt. ff. de re. c. l. iij. §. i. si
b vtile ei queritur vtile: & nihilominus conditio vsucapiendi directum: vt. l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infec. et si nullo iure erat domin' sola vsucapiendi cōditio q̄rit: 'vt in eo. ti. l. pretoris in prin. & l. fi finita. §. si qua sunt iura. & §. si de vectigalibus. vbi casus. de vtroq;. ¶ Sed tūc quero in casu de quo sola vsucapiendi conditio queratur an tunc directum vel vtile dominium per vsucapionem vel per prescriptionem ei queratur. & dubium non habeo in rebus mobilibus que vsucapiuntur triēnio: qz natura vsucapionis est vt per triennium queratur directum dominium: vt per gl. in auc. in fi. §. de bo. ma. igitur in casu isto. Et tanto fortius quanto autoritas decreti interuenitur que operatur vt sciens rem alienam vsucapiat quod nō est alias vt est casus notabilis in. l. generaliter. ff. de nora. sed in rebus immobilibus dubito & quando agitur propter vitium rei tunc au a
toritas decreti operatur vt directum queratur prescriptione. vt
3 est casus in. d. §. fi de vectigalibus. ¶ Sed quando non agit propter vitium rei sed propter debitum pecuniariū & creditor in possessionē ex secundo decreto rei aliene ponitur an tunc preb scribatur vtile tamen secundum naturam regulare eius: vt. §. de prescri. lon. temp. l. emptor. & l. super longi. & dixi in. l. traditionibus. §. de pac. & in auc. misi. §. de bo. ma. an vero directum dominium dubito. Et ratio dubitandi est ista: qz isto casu bonafi. in prescribēdo requiritur fm naturam eius regularem vt dixi in auc. ei qui. §. eo. in materia secundi decreti in. q. ix. principali: ergo eodem modo fm eius naturam non queratur nisi vtile dominium aduersus verum dominum cuius res non peccauit sed vitio caruit. Ideo contrarium facit autoritas decreti: vt. d. §. fi de vectigalibus. tunc dubium an sola autoritas decreti ibi illō c
4 operetur an vitium rei in quo cogitandum relinquo. ¶ Quero ij. vnde procedit qp si debitor est dñs directum dñium qō est ex secundo decreto statim queritur misso. & dicit glo. in. l. pretoris. in prin. ff. de dam. infec. qō ideo est: qz pro derelicto videtur habere quando spectat scōm decretum contra se. & inducit text. qz prima facie hoc videtur dicere in eo. l. si finita. §. non autem sta tim. quod intellige sane fm Bal. vt videatur habere pro derelicto animo se liberandi a vinculo obligationis vel oneris: simpliciter: ideo creditor nō cōsequitur titulum pro derelicto. Hoc valde placet in creditore: qz titulum habuit pro soluto: sed quē titulum habebit missus ex causa damni infecti vbi nil est soluēdum: sed cauendum cogita.

1 ¶ Immissio vnius quando ceteris profit. & nu. seq.
9 Immissio admissi de iure speciali an profit venienti de iure cōi.
7 Immissio ex hypotbecaria an profit ceteris.
8 Debitor incarceratus an possit ad petitionem vnius ex creditoribus liberari.
9 Decretum scōm an creditoribus ita profit sicut primum.
10 Testamentum secretum quando valeat.
11 Tempus infra quod non venditur quod fit.
12 Creditor renuncians immissioni quando ceteris preiudicet.
13 Bona debitoris an possint generaliter adiudicari creditori.

¶ Tam apō veteres. Prio qñ res nō sunt distracte. Secundo quādo sunt distracte. secunda ibi: sinautem bi. Prima pars subdividit tres: qz primo questio. Secundo eius decisio. Tertio circa negligentes cō

a ¶ Vel liuellarijs adde bar. l. l. quē admodū. i. fi. j. de agr. & cē. li. ri. & in d. l. si finita. §. siō vectigalibus.

b ¶ Differta diffinitiua. adō Jnn. i. c. dilecto. de v. si. & per doc. in. c. cū cessante. ō ap. & per doct. in. c. j. e. ti. li. vi.

c ¶ Interlocutoria. de hoc est gl. fin. i. l. pūti. §. cuz ātī. ff. ad modū. ō bis q a. ec. cōfu. quā ad hoc ot sing. Ro. singul. suo fz meū nūcrū. deciij. ici. scōm decretū. vbi ēt dicit qō pt tāq̄ iterlocu. onia revoca ri pīdicē si inuste emanauit. et ita no. Jnn. in. c. dilecto extra de §. fi. & bal. in. l. nō vē. la. i. ff. de iud.

d ¶ Ex scō decreto pscribat. adde Abb. i. c. cū ōtingat. ō dolo & cō tu. Abb. i. c. qñ z. in. §. i. alīo. vt ji. nō contest.

Universidad de Deusto Biblioteca

grua prouisio: secunda ibi: huiusmodi dubitatione: tertia ibi: et autem. Casus. in prima parte misso vno ex creditoribus in possessionem ceteri eundem titulum pretendentes infra tempus h. c statutum venientes de iure suo docentes missi intelligūtur si expensas pro rata reficiant. h. d. ¶ Ho. ex princi. ibi pro quibus hypotheca non sunt ꝛc. quod hec. l. non habet locum vbi immissus habet hypothecariam. ꝛ ita no. glo. in. l. cum vnus. ff. de bo. auct. in pos. in prin. ꝛ est ratio: qa in pignore conuentionali habet locum regula. qui prior est tempore ꝛc. ¶ Ex quo not. secundo quod in hoc pignore pretorio qō appellaſ rei seruande cā non
a bz locū illa regula qui prior est tpe[a] potior est in iure vt hic. ꝛ. ff. vt in pos. le. l. si prior. ꝛ. ff. de dam. infec. l. si finita. §. si plures. Et est ratio: quia omnes eodem tempore intelligūtur missi: ꝛ sic nō obstat primum contrarium: ergo ꝛc. ¶ Item not. quod debēt esse eiusdem tituli non diuersi vt gaudeant hoc beneficio. ¶ Itē no. quod expense facte bin causa manifestantur. i. probantur per iura eius qui facit quod no. qa valet ad multa. ¶ Op. primo qa prior tempore sit potior in iure: vt. l. prior. ff. qui po. in pig. ba. ꝛ §. qui potio. in pig. ba. l. si fundum. Sol. hic in pretorio pignore ibi in conuentionali. vt in glo. ꝛ hec vera. Alīō. quod hic in misso in omnibus bonis. ibi in vna rectamen hoc non valet. vt. §. dicam ꝛ alibi reprobatur per glo. ¶ Oppo. ij. qō immissio vni[b] non prosit ceteris cum immissus sibi soli possideat ꝛ nō ceteris vt. ff. qui potio. in pig. ba. sed §i in iure ꝛ §. qui poti. in pig. ba. l. ij. So. vt in glo. v. in §i. videlicet quod hic in bz habentibus similez causam ꝛ ti. ibi in habentibus dissimilem. qui vno pro fideicommisso alter pro executione sententie. ¶ Op. iij. qꝛ etiam in habē tibus similem immissio vnius non prosit alīs: vt. ff. vt in possess. l. i. s cui. §. si plures. Sol. vt in glo. parum supra qꝛ quidam dixerunt qō hic quando vnius est immissio ꝛ immissus in omnibus bonis ibi quando in vna re. hec solutio non est vera ad. l. is cui. quia ꝛ ibi in omnibus bonis fuit missus: quare glo. in. l. cū vnus in prin. ff. de bo. auct. iud. possi. vbi est similis casus isti. dicit qꝛ hic ꝛ ibi in creditoribus ex causa onerosa in dicto §. si plures. sunt ex causa lucrativa. ꝛ hanc sequitur Dy. sed an sit bona ratio apparebit. ¶ † Op. iij. quod etiam in precedentib[o] causam onerosam vnius immissio non prosit alīe: vt. l. si finita. §. si plures. ff. de dam. infec. glo. in. d. l. cum vnus. dicit qꝛ ibi specialē ꝛ aliter rationem specialitatis non possit sed quidam dixerunt quod ibi ideo. qꝛ in vna remittitur. secus si in omnibus vt hic. ratio ꝛ soluto reprobatur in. d. l. si cum vnus: qꝛ si ponamus debitorem non habere nisi vnam rem immissio vnius ex creditoribus proderit ceteris per dictam. l. cum vn[o]. ꝛ hic ergo ꝛc. † Aliter dixit Dy. l. quod ibi immittitur ex causa onerosa sed quasi lucrativa ideo idem iudicandum qō de vere lucrativa ꝛ qꝛ vnus immissus non prodest alīs: vt. l. is cui. §. si plures. ff. vt in poss. le. Desista solutione potest merito dubitari qꝛ immissio sit ex causa damni infecti sed damnum est diminutio patrimonij. vt in. e. ti. l. damnum. ergo causa non videtur lucrativa sed onerosa. Sz volendo sustinere Dy. pondera qꝛ non dicit simpliciter damni sed addit infecti ꝛ sic nondū facti ꝛ ideo causam appellat quasi lucrativam vel dic qō ideo appellat ibi causam quasi lucrativā: qꝛ cā dāni infecti equiparaſ noxali vt. ff. de dam. infec. l. ꝓtor. §. edictū sz cā noxalis est quasi lucrativa ꝛ est ter. ff. de do. excep. l. apud celsum. §. autoris. ergo ꝛc. ¶ Sz barto. in. d. l. is cui. ōt qō ista solutio sibi plz qꝛ. l. ꝛ. d. l. cū vn[o]. ꝛ. l. q. aūt. §. sciēdū. ff. ō bis q in frau. cre. loquunt generaliter in quolibet creditore disponente vt vno misso ceteri intelligantur missi. ꝛ tamen nulla lege caꝑtur de ista differentia ex causa lucrativa vel onerosa. Ideo aliter dicit videlicet quod quando quis petit se immitti officio iudicis ꝛ tunc habet locum. d. l. si cui. §. si plures. ꝛ. d. l. si finita. §. si plures vt vno misso alīō qui similiter venit officio nō intelligantur missi. Et qō in d. l. is cui. petatur principaliter officio patet in eo. ti. l. ij in prin. Et ibi no. quandoqꝫ quis petit se immitti loco obligationis seu propter ius obligationis: tunc omnes videtur missi non distincto ex causa lucrativa vel onerosa. nam et legatarij creditoris sunt: vt. l. i. §. eo. ꝛ que veniunt officio expedieda in obligatione non sunt: vt. l. si per collusionem. ff. de act. empti. l. quintus. ff. de an. le. Et qui barto. sequuntur dicunt dictū suum probare in. d. l. cum vnus. vbi fit differentia inter creditorem ꝛ non creditorem. ¶ Unde Barto. ipse distinxit quia aut omnes pretendunt ius obligationis: ꝛ tunc vno immisso ceteri intelligūtur immissi. vt hic ꝛ. d. l. cum vnus. Aut omnes pretēdunt iudicis officium. ꝛ tunc vno immisso ceteri non intelligūtur immissi: vt. d. l. is cui. §. si plures. ꝛ ideo oportet qꝛ ceteri petant se immitti: ꝛ cum fuerint immissi omnes postea pariter tuentur pretor vt in dictis. ll. Aut vnus pretendit iudicis officium ꝛ alterius obligationis: ꝛ tunc vno immisso alter nō intelligitur immissus: vt. l. ij §. q po. in pi. ba. ¶ Ex his infert ipse qꝛ si plures sunt pretendentes diuersas sententias vel habentes instrumenta publica guarentigie que ex forma seu dispositione statutorum possunt peti executioni mandari: vt sententie quod vno

1 ¶ Qui prior ē tē pore. adde i regula qui prior. ō re. iur. li. vi. gl. in ver bo prius in. c. i. ō ma. ꝛ obe. car. in c. cum aūt. in. ij. no. ō iure pa. idē Car. in. c. pastoralis. in. ij. not. e. ti. itē adde so. cōsi. cclxxiv. inci. pro imestigatiōeōsf. sz pmissis nō obstantibus. l. sēda parte ch. ar. clxxi.

b ¶ Exp̄ese facte. adde gl. ꝛ Bart. bal. ꝛ doc. in. l. fi. §. i cōputatione. ff. de in. dcli. et in aut. cōta a qui. §. de nō num. pe. qō limita tūor si modicesint nō alter vr ibi ꝛ Flo. in. l. qñ. i §. ff. ō vsuf. Itē verū in aria ei bis qꝛ venūt resideāt de rōne primi 3 decreti. bal. i mar. per. snic. in fine.

immisso per executionem instrumenti vel sententie: ceteri nō intelligūtur immissi nisi ꝛ ipsi impetrent immissionem: ꝛ hoc qꝛ implorant iudicis officium quod non se exhibet nisi petitum vt. l. iij. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infec. ꝛ si pro tanto se exhibet vni non communicat alteri non imploranti. ¶ Or attende ꝛ vide per errorem Bar. nam vt dixi in aut. ei qui. §. eo. debitor qui pretendit ius obligationis improbat iudicis officiū pro immissione ex primo decreto ex qua consequitur ius pretorium et est illud officium nobile non mercenarium ex nova cōmercia implorat um vt ipsemet ibidem dicit. ꝛ. ff. de dam. infe. l. si finita. §. ul. ꝛ tamen ex illius immissione omnes intelligantur immissi. vt hic ꝛ. d. l. si vnus. ergo iudicis officium implorati non est causa huius differentie quam Bar. facit. nec ius obligationis pretendentis: qꝛ officium iudicis vt ipse inquit est nobile illi obligationi non deseruiens. Unde si bene dicit hic male dicit ibi ꝛ econtra. Preterea qui petit executionem sententie ex officio nobili nonne pretendit ius obligationis saltem ex sententia ex qua oritur actio in factum. certe sic: vt. l. actori. §. de iurcin. ergo sm doctrinam suam vno immisso pro executione sententie ceteri debent intelligi immissi. Cum igitur in hoc ipse dicat contra ergo in hoc vel in illo male dicit. Et idem dico de instrumentis guarentigie que habent vim sententie qꝛ obligatio principalis deest ꝛ alie sententie alias facte. ¶ Et pro tanto sto cū gl. in. d. l. cum vnus. in prin. quam sequitur Dyn. ꝛ communiter docto. et Bal. videlicet qꝛ aliud in creditoribus ex causa onerosa. de qui bus hic ꝛ. d. l. cum vnus. ꝛ aliud in creditoribus ex causa lucrativa: vt. ff. vt in pos. le. l. is cui. §. si plures. vbi ter. facit istam differentiam si bene ponderetur dum inter legatarios ꝛ creditores facit istam differentiam vel quasi lucrativam vt ex causa norali vel dam. infec. vt. ff. de dam. infec. l. si finita. §. si plures. sunt enim he cause quasi lucrative: vt. ff. de do. excep. l. apud celsum. ꝛ. dacto ris autez. Et ratio diuersitatis est qꝛ fauorabiliores sunt qui tractant de damno quam de lucro: vt. l. si. §. de codi. Et hec est veritas. ¶ Sed iuxta hec quero dixi qꝛ si creditores ex causa onerosa habent pignus pretorium pariter omnes tuentur et pariter ad pretium rei vocantur respectu sue rate: ꝛ idem dixi in lucrativa causa in precedentibus quando per officium omnes sunt immissi: vt. d. l. is cui. §. qui prior. Sz an idē in pignore iudiciali qō est idē qꝛ pignus captum in causam iudicati. Et gl. nostra dixit idem qō in pignore pretorio. Item no. in. l. sed iure. ff. qui pot. in pigno. ba. ꝛ ita etiam tenuit Dy. in. c qui potest. de regu. iur. lib. vi. Sed Bar. in. d. l. cum si vnus. dixit cōtrarium ꝛ dicit qō qui prior est immissus tāq̄ prior tpe ille potior est in iure. Et ō hoc etiā dicit casum in. l. cū rempublicā. §. qui po. in pig. ba. quē sm eum duo probat. Primū qō vno immisso ex causa iudicati ceteri nō intelliguntur missi. scōm qꝛ qui prior est immissus vt prior tēpore potior est in iure. ¶ Sed dicit Bal. qꝛ Bar. nō bene consideravit illam. l. Nam fatetur qꝛ vno immisso ex causa iudicati vt ibi fuit alter creditor qui solum habebat personalem obligationem ꝛ nullaz habebat sententiam: non intelligitur ex causa iudicati immissus qꝛ est impossibile ex quo pro se non bz sententiam: secus si sententiam pro se haberet vt, superius dixi. est ratio diuersitatis qꝛ vno casu similem titulum pretendit alio non. Similiter in casu illius. l. fatetur scōm vt ibi reprobatur pretensa
4 ratio iuris. ¶ † Pro cuius declaratione quero pone quod duo sunt legatarij. vnus ex testamento titij: alter ex testamento gaij heredis dicti titij. petit quilibet ab herede gaij sua centum sibi legata. contumax est. an tunc immissio prioris intelligitur secundus immissus ꝛ videtur quod sic qꝛ similem titulum et causam habet ergo ꝛc. vt hic. Sed potior in exigendo si ad venditiones procedatur erat legatarius titij prioris defuncti cum legatum factum a secundo non debeatur nisi ere alieno soluto. potest eīi impetrari separatio bonorum si heres fecit inuentarium. Et idem dico quod quilibet eorum sententiam pro se reportasset. ꝛ pro executione indicati quilibet in possessionem pignoris iudicialis missus. ¶ † Sed pone quod legatarius titij contra heredem sententiam reportauit ꝛ est missus in possessionem ex causa iudicati. postea creditor ex contractu ciusdem titij missus est in possessionem ex causa iudicati quis prefertur in adiudicatione vel in venditione et precij receptione. Respondeo si dictū Barto. de quo. §. dixi esset verum vt in pignore ex causa iudicati qui prior est in tēpore potior esset in iure haberemus dicere qꝛ legatarius. sed hoc est falsissimum: qꝛ prius est res alienum solvēdū quā legatum. imo legatum si foret solutum aduocaretur per creditorem: vt. §. de iu. delib. l. fi. §. Inla. ergo fortius in nō soluto est preferendus et sic patet qꝛ opi. bar. erronea est ꝛ deducibilis ad

absurdum

absurdum non est. ¶ Quero modo pro ampliori declaratione litere nostre que dicit qō omnes alij talia debita precedētes qñ dicantur precedere debitum. Respondeo qñ obligationes sunt similes vt si immissus est creditor ex contractu vel quasi ceteri si militer intelligantur missi qui sunt ex contractu vel quasi ꝛ causa onerosa non lucrativa vt patet ex dictis. §. Itez dico si immissus ex obligatione ex delicto vt prosit ceteris pretendētib[o] obligationem ex delicto vel quasi. Nam isti pretendunt, casus similes: qꝛ eiusdem rationis ꝛ conditionis vt. l. priuilegiata. ij. ff. de priui. cre. Et ideo immissio facta ex contractu non prodesset creditori ex debito. nec econtra sm Bal. Item si immissio facta est de creditore cui debetur iure non proderit ei cui debetur indem ꝛ multominus si debetur sub conditione. Et est ratio qꝛ creditor in diem ante diem non potest agere ergo immissio sibi nō p̄desset. facit. ff. ex quib. cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. in diem. Et hoc clarum ante diei cuentum: sed si stante prima missiōe ita qō ad vlteriora non sit processum. ꝛ dies alterius creditoris venerit dubitari potest an illa immissio tunc incipiat ei prodesse. ꝛ vide tur quod nō quia. l. ista requirit illum debere habere similē causam secundum tempus immissionis facte de alio creditore. po-
6 tes tamē super hoc cogitare. ¶ † Item dubitari potest si immissus est admissus de iure speciali an eius immissio proderit alteri venienti de iure communi. ꝛ videtur qꝛ nō. ar. §. si vnus ex pluri. ap. l. ij. ff. de cōdi. ꝛ demon. l. mulieri ꝛ titio. ꝛ ar. ff. de bo. pos. l. sed cum paterna. ¶ Item si vni speciis alteri quantitas debetur vnius immissio non videtur alteri prodesse. ar. ff. de leg. i. l. non quocunqꝫ. §. qui Gaium. ¶ Item missus ex re iudicata nō prodest alteri prope sententiam non habenti vt. l. ij. §. qui po. in pi. ba. Et est ratio: qꝛ cause missionum vtriusqꝫ sunt similes et non similes cum non sunt eiusdem rationis ꝓpter impossibilitatem immittendi illum ex eadem causa ex qua alter est immissus vt superius declarauī. Et hec exempla sufficiant ex quibus ab alia potest inferre vt videris conuenire. ¶ Quero modo an bodie bec. l. fit in hac parte correcta. Nam secūdum tempus bonius. l. fiebat missio i omnia bona hodie pro mēsura debiti vt. §. aut. ei qui. vnde videtur qō missio alīj prodesse non debeat sz gl. in. l. cum vnus. in prin. ff. de bo. auto. iudi. pos. determinat cōtrarium ex eo quia si vnam rem tantum haberet. l. ista secunduz sua tempora locū habuisset. ergo ꝛ bodie. ꝛ ita omnes sequunt.
c ¶ Ex hac infert Bal. qō si pluribus debetur idem fundus isolidum vno misso in possessionem fundi bō fieri debuit tam ire veteri qꝫ nouo alīj intelliguntur etiam missi facto legis licet interuenit factum iudicis nec actorum nec consensi. ¶ Quero sucessiue bec. l. loquit de immisso in possessionē facti: sed qd. de bonorum possessione quid iuris. an si vnus agnouit bonorum possessionem eius agnitio ꝛ etiam apprehensio prosit ceteris in eo dē gradu existentibus. dic qō non patet. §. quando non pe. par. l. vna. ibi portio non petita vel non agnita accrescit alīs. Et est
11 ratio quia ante agnitionem similem causam nō habēt. ¶ Quero an bec. l. habeat locum in rei ven. dico qꝛ non qꝛ dominus nō est creditor: nec possessor debitor vt. §. ō alte. iu. mu. cau. fa. l. vna. cum per eum agatur contra nullo iure obligatum. ergo ꝛc. ꝓ to hoc inst. de act. §. i. ꝛ creditores sunt qui alienam fidē secuti sunt
7 vt. ff. si cer. pe. l. i. ¶ † Quero si est immissus ex hypothecaria an
a immissio prosit ceteris hypothecam pretendentibus. Respondeo qꝛ non quia in reali locum non habet vt prorsus dixi. Itez qꝛ missus ex hypothecaria possidet vt dixi in. l. precedēti in materia primi decreti. ꝛ hec possessio nō potest esse penes plures in solidum vt. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. commo. ꝛ si videretur hoc esse contra mentē iudicis ꝛ petitoris vt. ff. de vul.
8 ꝛ pu. l. ver. ciuilibus. sm Bal. ¶ † Quero statuto cauetur quod pro debito quis carceretur an tunc carceratus ad petitionē vni[o] ex creditoribus non possit exire nisi ceteris soluat similem causam pretendentibus quasi carceratio illa omnibus p̄sit. Respondeo quod non quia non cauetur lege nec casus legis qui loquit in missione rerum est extendendus ad casum carcerationis qui affligit personam ꝛ est odiosus vt. §. qui bo. cede. pos. l. i. nā ꝛ alii qui non habent potestatem mittere missi in possessionem qui non habent potestatem personam deducēdi vt. §. eo. aut. ꝛ qui iurat. Ipsi igitur pro suo debito possunt facere illum in carcerem re-
b commendari bi tale est debitum propter quod illum posset facere de nouo incarcerari ad instar legatariorum quibus non prodest pignus pretorium ab vno ex eis captum: sed debent explorare: vt ipsi immittantur vt. ff. vt in pos. le. l. is cui. §. si plures. et ita consueuerunt ꝛ statuta terrarum disponere: ꝛ attendere: quia re commendatio in carcere ita demum tenet si prima incarceratio de iure valeat. Et est ratio qꝛ quod ei non est adherendū nō pōt, vt superius allegaui. l. cum vnus. ver. plane. ff. de bo. auto. iudi. pos. sm Bar. quod confirmat Bal. ex eo quia destructo principio destruuntur ea que ad principium referuntur vt. l. cum pnci
c pales. §. de reg. iur. ¶ Quero in casu quo immissio vni[o] c profit aliīs si contingat debitorem satisfdare de iudicio sisti ꝛ possessio

nem recuperare secundum formam aut. ei qui iurat. an hec satisa datio sicut ꝓdest immisso ita proderit ceteris quibus immissio illa proderat. Dicit Bal. qō non: qꝛ purgās tenet satisdare nisi illi qui eum vocauit ad causam. Confirmo qꝛ satisdatio ꝑstita est limitata respectu cause ꝙ pone cui ꝛc. ¶ † Quero vltimo an
9 secundum decretum ita prosit creditoribus sicut primū. d Bl. d in. d. l. cū vnus. dicit qō non p. l. fulcinius. §. illud. in fi. ff. ex qui. cau. in pos. ea ꝛ pbatur hic in sequen. ver. sina ūt. vbi habes qō
b ex venditione rerum prius satisfit misso q̄ alīs. Et hec de ista prima parte.

Sinautem. Dic. ij. qua ꝓuidet qñ res distrabū-tur. Et primo prouidet quid fiendū in distrahendo cōmittatur, scōa ibi: vt aūt. Casus si deueniat ad venditionē rerum distractarū in quarum possessione creditor c est missus sibi prius debet satisfieri. ꝛ qō superest de mādato iudicis debet eidem statim deponi vt de ea postea alīs creditoribus superuenientibus satisfiat ꝛ de deposito ꝛ venditione debet fieri publicum instrumentuz forma hic scripta. h. d. ¶ Ho. ter. ibi. vt si quis postea creditor ꝛc. qꝛ cōtra sequestrariū ꝑcedit cautorie nec pars hic reuocat. Et pōt esse ō qꝛ ad petitionē tantū iudicis ꝛ non ptis debositū est fcm alīs partibus vocatis deberet restitui vt. ff. de dol. l. si oleū. ¶ Itē no. ꝙ iste ter. non requirit vt nouus ꝓcessus fiat p̄ istos creditores cōtra debitorez. ¶ Item no. ibi detrimentū vl dispēdiū ꝛc. qō depositarius vel sequester nullū damnū debet pati ex deposito vel sequestratiōe. Itē no. qꝛ clerici possunt recipere sequestra. ¶ Itē not. i. ibi per suā interlocutionē ꝓpriēte qꝛ sequester rē sequestratā de māda-
10 to iudicis nō bz restituere sine illius iudicis mandato. ¶ † Itez ibi ꝛ presentib[o] nō tm̄ collige. ar. qꝛ si statuto cauet vt testamētū secretū nō ualeat nisi fuerit depositū in sacristia fratrū cōringit qꝛ testm̄ reperit depositū in sacristia sed presens nō fuit sacrista ꝛ hoc cōstat vnde dubitat an ualeat. ꝛ videt qꝛ non per istū ter. in ver. ꝛ presentib[o] non tm̄ ꝛc. ¶ Itē ibi ad qđ res iure cessionis. no. qō ius possessionis pōt cedi. ꝛ fic ius immissionis. ꝛ tenemēti qō satis est singulare. ¶ Itē no. cessinqꝫ bona fides ꝓbat ꝑ sacramentū debitoris alia no. que sunt in summario. ¶ Accedo ad gloss. ꝛ vide primam super ver. alīj modo. q̄ dicit puta locando et qua colligę quod locatio vocatur ꝛ translatio: sed puto
e glos. corruptam: qꝛ ex locatione non transfertur dominium nec possessio vt. §. de pscrip. xxx. an. l. male agitur. sed debuit dicere tenendo vt colligit ler sine litere. ¶ † Vide aliam gl. sup verbo tps. ꝛ quero qō est hoc tps infra qō nō pōt vendere sed demū eo trāfacto. dicit gl. tripliciter rndendo. Primo qꝛ forsan de eo qō est in greco quasi dicat in hac. l. qꝛ greca est. ꝛ sic de biennio vel quadriennio de quo. §. diximus. Vel secōo de eo qō est quasi de inemptionis. Prima placet vt relatio fiat ad subiectam materiā nō diuersaz. ꝛ attende qō hic loquit qñ creditor immissus vēdit quo casu debet expectare tps diffinitiuus. ¶ Sed qñ inde ipse
f venderet. tunc tps nō reperit determinatū vt. §. e. l. cū ꝓponas. et ideo relinquatur in iudicis arbitrio: vt ibi no. ꝛ hoc est qꝛ vult gl. ista in ver. de rebus. vsqꝫ ad §. dicat qꝛ. nonne licet inde hic nō vendat immissus eius autoritate vel licētia vendet. vnde satis dicit inde vēdere. ar. C. de vet. iu. enu. l. i. §. §z. nec ꝛ. ¶ Ideo d forsan dici pōt qꝛ §i cōsideremus ꝓiudiciū inferendū ceteris creditoribus qui intelliguntur immissi biennū vel quadriēnū bz expectare vel ꝓiudiciū nō inferr ex vēditione minus veniētes intra predictū tps. ꝓ sua rata petere possint ac §i ante venditionem venissent qō nō possunt §i post tps predictū veniant qꝛ tunc solū qō superest de ꝓcio petit vt hic. Sinautē consideremus ꝓiudiciū inferendū debitori cuius bona venduntur. tunc tps boc iudicis arbitrio relinquit vt in gl. i. cum ꝓponas. poterit ipse er arbitrio §. qui hoc tempus §i vellet ꝛ ipsuz minorari. maxime §i debitū immissi esset fauorabile vt alimentoz vel dotis. Et hec videtur mihi ceteris opi. verior. vnde sēda opi. hic posita in gl. non placet mihi qꝛ hic loquit de vēditione fieda de ꝑcedēti immissione ex primo iudicis decreto ibi vero in pignore conuentionali vendendo in quo citationes ꝛ dilationes ibi da f te locum habent. ꝛ §i nō pōt vendi per rescriptum principis dolatio biennū ad ipsum lyendum. ꝛ ista nō habēt locū in casu nostro qꝛ casus sunt diuersi. Tertia vero opi. hic posita ē vna truffa. vnde dico vt superius dixi. ¶ Quero in casu bui[o]. l. post immissionem factam de vno ex creditoribus renunciauit creditor huic immissioni ꝛ tenuit. qō facere pōt. primo per regulam posita in. l. §i quis in conscribendo. §. de pac. Secūdo per ter. l. ij.
12 §. de iure do. impe. vbi casus. ¶ † Sed an hec renūciatio afferet ꝓiudicium alīs debitoribus qui intelligebantur immissi. lo quitur quando alij nondū comparuerant. nā §i cōparuissent discentes se velle beneficio huius. l. ꝛ postea secuta esset renunciatio predicta indubitanter teneo qꝛ renunciatio illius non ꝓiudi-

a ✠ Prosit ceteris videbal. i ru §. g po. §i pig. ba ꝛ. l. cū rē publicā. co. ti. ꝛ in aut. ꝛ q iurat. §. c.

¶ In carcerē recōmēdari adde. bal. q§i. ccclxxxv. ici. §z ponedictat statutū. in. ij. volumi.

¶ Immissio vnius. adde bar. i. l. vn[o]. ff. ō bo. auto in. pos. ꝛ bar. ꝛ doc. ꝛ pot. ō §uza. hic ꝛ plen[o] per bar. i. l. §i ꝛ iure. ff. q po. i pig. ba. qꝛ §i missi i pignore iudicia. §z bar. i. d. l. cū vn[o]. sed in. d. l. cū apudoi cit prodesse §i §o debiti ostēso ꝛ refectis expēsis: qꝛ potest vri primo decreto vni ꝓcesso nec nouo op[o] est §i vio §pe. ti. de primo ꝛ §cōo decreto. §. iam de effectu. §. est ali[o] vbi vio ꝛ adō qō non ꝓdest §i est facta ex guarantigio bar. in. d. l. cum vnus. in §. pn. ꝛ in. d. l. §i ꝛ in re circa. §. ver. ꝛ ex hoc dictum. ꝛ ang. in. d. l. cum apud bal. i. l. ij. §. qui po. ipi. ba. dicit non ꝓdesse §i ex eā indi. §i uce ex instrumento confessionato ꝛ ibi etiam vide an noccat.

d ✠ Sicut primū tu vio de hac qō ne vltraid qō no. §z bal. v. denuo quero nunqd §z decretū qō not. id bal. i. l. cūvn[o] col. ij. ff. eo.

¶ Locatio vocatur. adō Joā. de imo. e. potuit. de loca.

f ✠ Qñ inde ipe venderet. bar. de hoc no in. l. §i finita. §. iul. col. §. ff. de dā. infe. bal. i. l. properanduz. §. finautez reus. §. de iud. vbi idē qō §z idē. i. l. §i. post gl. §. de iure do. ip. ꝛ i. l. ordo §. ō excep. rei iu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

g ¶ Et ō fis. adō l. i. ꝑincipijs. j. ō mu. adu. li. rū.

b ¶ Fiscꝰ cā mere sue. adō q̄ fit differētia iter fiscꝰ. & camerā vīō in. l. fiscꝰ. ff. de iure fis.

¶ Non obligat fil. mulier vt. sit potior fiscꝰ. dic q̄ si loquimur ꝑ dote ꝓstātem ꝓmonio cū nō sit dōa nec possessionē bēat publicationē bonoꝝ spectāte nō ꝓfert q̄tū ad dotē. l. si marito. in pnc. ff. so. ma. bo q̄ te vō cū sit dōis dotis ꝑ. l. i re bꝰ. j. ōiu. do. ipa potest ipedire publicationē bonoꝝ vt no. i. l. fi. de bo. va. li. & q̄ bꝰ i. l. ob marito ff. ī. ne vxor ꝓ mar. & i. l. si quis posthac. j. ō bo. ꝓscr. & q̄ no. & le git hic ita vꝰ vel le ang. & do. io. i d. l. si marito. et vīō q̄ no. bart. i l. i. so. ma. in vno tñ si et potior mulier puta si reperirēt insīs fm fiscꝰ mulierie ꝓmittur fctū post instrm mulier s fz bal. i. l. dotis. ī. de iure do.

¶ Bona vroris adō abb. i. c. ex literis ō pignorib. a

¶ Si scholaris agat ī scholaré. vide Bal. i pall. aut. habit. co. pe. qbꝰ facit qō no bar. i aut. ēiacto neo. ī. de fac. sanc. & ibi pal. bal. no.

¶ Sēt futuravide no. i. l. fi is qō iu. ī. i alīs vota citis hypotecꝰ vſ ſtriū. vt no. gl. i l. fi. i. ī. ī. & respi. obl. pos. & āī ꝑ scatiōe bonoꝝ ve niūt ꝓnīa & futura & ita tenet iter socerū. ¶. fi. ff de pa. & notata i l. actiones. ad. fi. ff. ō noua.

caret preuenientibꝰ. & ꝓ to hoc accedat. ff. de cōtrata. l. post mortem. ¶. fi. & qō no. gl. magna. in fi. l. petēs. ī. de pac. sed ibi nō cōparuerunt plus debito. & forsan diceret aliquis q̄ etiam in isto casu eius nō ꝓiudicat per. l. cū vnus. in prin. ver. aliter at q̄. ff. de bo. auto. iu. po. ¶ Sed meo iudicio non viget q̄ ibi nō renūciabit. sed prosecutus est & debitum recepit. Sed melius facit hec. l. subtiliter perspecta. Nam pondera q̄ vno immisso ceteri intelligunt̄ur immissi q̄cunq; veniāt q̄ circa hoc tempus non est prefixum. Sed in hoc est differentia q̄ si veniunt infra biennium vel quadriennium ꝑcurrūt in cōmodo. cū immisso. si veniunt postea nō concurrūt in cōmodo. sed prius satisfit immisso & de residuo satisfit alīs qui illius beneficio intelligunt immissi & durat illa facta vel subintellecta immissio & ꝓ tanto nouus ꝓcessus non fuit hic cōtra debitorē vt in notabilibus dixi. Unde ius istud tam eis quesitum vſ posse eis tolli per renunciationes illius: vt. ff. de pac. l. si. hec ob. ff. de mi. l. si iudex: q̄ rō ibi posita in fi. tollit contrarium. Cogitabis q̄ multa possunt obligari ꝓ & contra. ¶ Quero vtiterus an iudex possit adiudicare credito ri insolutum omnia bona debitoris sic generaliter loquendo et ad nullam specificationem descendendo video q̄ non. ter. est no tandus. j. de iure do. impe. l. ō. Ēsto ergo cautus vt facias exprimi res & bona. ¶ Quero vltimo si specificatis bonis iudex dicat adiudicamus tibi ea insolutum non satisfaciendo ꝓ o quan ta quantitate. an intelligātur adiuncta ꝓ toto debito. Respōdeo q̄ gl. videnk cōtrarie. Sed ꝓ earum concordia & solutione questionis dic vt dixi in. l. ordo. supra de exceptione rei iudicate.

¶ De priuilegio fisci. Rubrica.

Fiscus quid & vnde deriuetur.

Fiscum qui habeant. & nu. 3.

Continua rubricam vt in glo. q̄ inter creditores qui bona debitoris habent possidere autoritate iudicis est fiscus. & inter ceteros ipse est priuilegiatus ideo post titulum precedentē subdit istum tractantem de priuilegio fisci. ¶ Et scias q̄ fiscus idem est q̄ saccus & derivatur originaliter a fouco foues fm Hugo. Nam saccus fouebat pecuniam vel iam deriuatur a fisco. ꝓpter vbertatem que est ibi maior q̄ in alīs saccis. sicut illa arbor est vberior quam alie secundum eundem. Unde sciendum q̄ populus romanus a ꝓn. habuit bursam. & dum postea respubli. creuisset in potentia & diuitijs de bursa transfuerunt ad saccum & postea multiplicatis diuitijs transfuerūt ad domū in qua res ꝑ publice ponebatur & hec vocata est errarium. hoc not. glos. in l. prouinciꝰ. C. de mune. & exactio. tribu. l. vō. Unde saccus fouebat custodiendo fideliter & conseruando pecuniam publicā rei publice Romanorum hodie imperij. Et ideo dici potest quod saccus ille appellatus fuit fiscus quasi fidelis custos vel dicitur fiscus a firus & firmus. & ita notat gl. ī. rubrica. j. de iure fisci lib. x. Et ideo firus & firmus: quia plenius dines & soluendo vt. l. secunda. a. ff. de fun. dota. ¶ Querit hic Bal. an municipia habeant fiscum. & dicit quod non ꝓprie loquendo: vt. j. de bonis vacan. l. j. libro. x. sed bursam communem potest habere: vt. ff. quod cuiusq; vniuꝝ. l. prima. ¶. quibus. ¶ Sed an episcopi videtur quod sic quia quandoq; bona confiscant camere sue sed die quod non quia camera episcopi nō habet priuilegia tacite hypothece. adeo contrahentis cum episcopo vel cum episcopatu bona non sunt tacite obligata. argu. simile. ff. ad municip. fm Bal. Saly.

Fisco que res & quorum obligentur & nu. seq.

Parafernalia sunt in duplici differentia.

Bona. Casus. Res parafrenalis vroris nō obligat fisco ex mariti primipilari officio. hoc dicit. ¶ No. quod bona officialis publici tacite obligant fisco. ¶ Item not. quod vbi fit executio in bona alicuius omnia que apud ipsum sunt vel ab alio possessa presumuntur sua & si quis vult ex his aliquid dicere suum debet hoc probare vt hic in litera & in gl. fina. ¶ Et refert Bald. quod Jaco. butri. dixit q̄ ratio huiꝰ legis est quia presumptio est ꝓ officiali qui tenutam vel possessionem accepit. argu. ff. de cuic. l. haberemus. ¶. gaia. hec ratio mihi non placet: q̄ non est data executori potestas iudicādi quod sint illius vel non fz est alia ratio videlicet q̄ res presumitur dominus ex quo possidet & possidere presumitur si sunt in domo vel predio suo. argumentum l. claudius. ff. de contrahenda emptio. Et de ista presumptione fateor executionem ex officio suo informationem tam a se ex sua cogitatione quam ex viciniorum informatione recipere posse. & ꝓ hoc accedat quod not. glo. ī. de edi. dicti adri. gl. magna. ff. de re iudi. a diuo pio. ¶. si super rebus. ¶ Et Bl. op. quod imo bona vroris ꝓfint obligata: vt. j. in qui. cau. pigno. taci. cōtrahi tur. l. status. Solu. quod hic in parafrenalibus ibi inuotalibus

4 que interim erāt sub dōo viri. ¶ Et ista parafrenalia sūt ꝓ plicis manericī. Nam aliqua q̄q; tradunk viro in gaudimento & ista sunt ab eo possessa: quedam apud seipsam tenet vxor & redditus & prouentus sibi recipit: vnde in istis vtinis non habet ipsa necesse aliud probare nisi q̄ ipsa ea possidet & fructus sibi percipit vt. l. titia. ff. de solu. Sed in bis que viro traditi q̄ maritus possidet debet probare que sua sunt & ad hoc probandum sufficiat probari quod ea tradidit vno in gaudimento vt solum eis fruerentur.

¶ Mulier in tacita hypotheca fisco equiparatur. & numero. 3.

Priuilegia quando ad ius commune reducantur.

Quamuis. Casus. ¶ Mulier & fiscus in tacita hypotheca ābulāt pari bus passibus. ideo qui prior est tempore potior ē in iure. b. d. ¶ Glo. op. quod mulier ꝓferatur vt in. l. fi. j. qui po. in pig. ba. Sol. q̄ ibi concurrit mulier cum primato ideo est ipsa priuilegiatior eo. hic concurrit cum fisco qui prior habet priuilegium: ideo consideratur cuius causa eor fuit prior. ¶ Op. ī. d. l. priuilegia. ff. de priui. cre. Solu. hic in realibꝰ ibi in personalibus. ¶ Op. iī. quod hoc non sit tantum in muliere sed etiam in primato vt. j. qui po. in pig. ba. l. fi fundum. & ff. c. ri. l. fi pignus. & l. fi. So. ō illud verum quando ille contrariset pignus seu hypothecam vt ibi: alias secus vt in glo. ¶ Ulterius Bald. colligit ex ista. l. q̄ ratione paris priuilegij priuilegia redigunt̄ur ad ius cōmune q̄ deducitur in ar. vt fi scholaris agit contra scholarem cessat priuilegium. aut. habita. ī. ne filius ꝓ patre. & ꝓ hac etiā inducit. l. sed mulieres. ff. de execu. iudi. sed mihi videtur in contrariū facere q̄ illud priuilegium datur cuiuento tantum & nō actori hic vtriq; in hypotheca. & quilibet vtitur sua sed illa potior que est prior. ¶ Quero quid si nō apparet quis prior in hypotheca an mulier vel fiscus q̄ cadē die contraxerunt. Rñ. q̄ prima facie videtur dicendum q̄ō obligatio fiscalis per ter. singulare & per glo. suam. j. de iur. fis. l. i. li. x. ¶ Sz puto q̄ ter. ille non habeat locum in casu nostro. primo ille ter. loquitur contra donatarium qui tractat de lucro & in quo facilis est presumptio fraudis vt dicam. j. eo. l. si debitor. mulier vero hic tractat de dāno. Itē q̄ fiscus non vtitur ꝓuilegio suo cōtra istam mulierē vt hic patet. & hoc operatur fauor dotis. ideo in hac questione dico vt vnus agit contra alium & melior est cōditio possessoris. Tum quia actore non probante sibi incumbēte reus debet absolui vt. l. q̄ accusare. ī. de cōd. tū q̄ ī pari cā melior est conditio eius vt. ff. de mi. l. si minor. xx. van. & ff. sol. ma. l. vtro atq; vtro. ¶ Aut ambo agunt contra tertium. & iste casus videtur dubius quia videtur quod concursu se impediant vt. ff. de testa. tu. l. duo sunt titij. & ff. de re. dn. l. si fuerit. Secundo q̄ō potior sit qui primus ad sententiam peruenit vt. ff. de nora. l. si quis a multis. & ꝓ hoc facit. l. ista in verbo condemnatus. quę videtur velle q̄ si de priorit̄ate hypothece non apparet condemnationi factis stetur. Tertio videtur q̄ pariter admittantur et quilibet ꝓ sua rata quia hypotheca neutrius attenditur intersensus ex quo de priorit̄ate non apparet. & sic ꝓ rata concurrūt vt. l. priuilegia. ff. de priui. cre. & ar. ī. titu. j. l. fi. ff. de bo. auto. iudi. pos. l. cum vnus. Et ꝓ hoc bene facit. ī. de leg. l. fi fortidianum. Quarto videtur quod locus sit gratificationi vt. ff. de loc. l. in naue. in fi. vt. ff. de lega. ħ. l. viij. ¶. fi inter duos. forte dicē dum quod ante petitionem factam in iudicio locus sit gratificationi. postea concurrunt ꝓ rata sic ambo ventant ante sententiam ꝓ o altero latam vt in tertio alle. secus si ꝓ o vno sit iā sententia lata anteq̄ alter veniat quia ille preferatur vt in secundo loco all. & hic a sensu contratio cogitabis. ¶ Tamen vnū scias quod hoc vltimum potissime videretur locum habere in bonis in quibus viget statutum quod bona condemnati fint tacite victori obligata a die late sententie. Nam nūc duplex hypotheca fortior debet esse q̄ vna. ar. ī. de vsuc. aut. ita q̄. ¶ Queri posset an hec. l. procedit in bonis questitis post obligationem dotalez & fiscalem. & dubium insurgit ex eo quia fiscus habet tacite obligata bona sua debitoris nedum presentia: sed etiam futura vt i l. fi. & ff. de iure fis. l. i. si qui. quod in futuris forte non est in muliere. & sic est dubium quid in futuris an fiscus preferatur mulieri vel econtra: sed dicam in. l. assiduis. j. qui potiores in pignore habeantur.

¶ Uxor fisco solues non succedit marito in fisci hypotheca.

Scum pecuniaz. Casus. & vxor soltēs fisco marito non succedit in fisci hypotheca nisi ei sic cessaret. Ideo si maritus de nouo condurit vectigalia a fisco potior est causa fisci quam mulieris. ¶ Nota quod fisco soluenti sibi ꝓ alio possunt cedere actiones ex pacto secuto inito. Item quod succedens soluens fisco non succedit eius loco q̄ō bene no. quia multi sibi blandiuntur de Ztio. ¶ Itē no. q̄ in tacita hypotheca fisci venit̄ bona nō tñ ꝓtia fz et futura & ff.

& ff. de iu. fis. l. si is qui. & ibi vide gl. notabilē. ¶ Querit glo. ī. quantuz̄ soluitur ꝓ vectigali. dicit q̄ octaua & bene nisi aliter viget consuetudo que in talibus est attendenda vt. l. si publicanus. ¶. fi. ff. de publica.

¶ Hypotheca fisci ad que bona extendatur.

Si debitor. Casus. & hypotheca fisci nō extēdit ad bona q̄ creuerunt matrimonio debitoris anteq̄ contrahret cum fisco b. d. ¶ Super verbo distraxit subaudi & tradidit alias cadet ea in obligationem vt. ff. de contrahen. emp. l. fepe. ¶. si res. ¶ Quero quid si vēditio & obligatio fisci probātur eadē die facta & non apparet de priorit̄ate videtur quod emptor post fidens fit potior vt. l. de rebus. ī. de dona. ante nup. & ꝓpter regulam que se habet vt actore non probante reus absoluatur et quia fiscus vtitur iure priuati nisi appareat de contrario vt. ī. de peti. here. l. i. ¶ In contrarium videtur casus & ibi gloss. que vult quod in eo casu speciale sit in fisco vt in dubio eius obligatio presumatur anterior. Et iste est casus j. de iure fil. i. li. x. & ibi gl. & hoc patet q̄ō non obstant in contrarium allegata. ¶ Sed aduerte quod fateor speciale in fisco quando aduersarius possidet ex causa lucrativa vt. d. l. i. quod secus est in aliis priuatis vt d. l. de rebus. Sed quando is contra quem agit fiscus possidet ex causa onerosa nō loquitur lex illa. vnde casus ille velut exorbitans a iure communi non videtur debere extēdi ad possidentem ex causa onerosa quia ex causa onerosa quia ex causa empt. vt. l. nostra. Et hoc duplici ratione. vna q̄ fauotabiliores sunt qui tractant de damno vitando q̄ de lucro vt. ī. de codi. l. fi. et ī. de iure delī. l. fi. ¶. licentia. Alia ratione quia faciliter presumitur fraus in possidentibus ex causa lucrativa q̄ in possidentibꝰ ex causa onerosa vt. ff. si quid in frau. pa. l. i. ¶. fi quis in fraudez. & ¶. si quis mutuam. & nor. in. l. i. ¶. fi quis in frau. pa. cum ergo. casus ille non sit similis nostro non videtur iure ad ipsum extendi posse vt. l. quod vero contra. & l. ius singulare. ff. legi. & maxime propter regulam que se habet quod fecus igitur de iure communi vt. l. certat. ff. de iure fis. & l. i. ī. de peti. here sed cōtra vt idē sit in quocunq; ti. fortiter facit. ff. de iure fis. l. fi is qui. vnde cogitabis. Et predicta tene cordi vt inaudita. ¶ Quero pone fiscū agere hypothecaria contra possidētem titulo & pone lucrativo quia ex donatione dicit donatarius. ego sum potior quia ipse donauit mihi priusq̄ bona sua essent fisco obligata. fiscus probat obligationē. sed non quo die possessor probat diem suę translationis & titulum an presumat fiscalem obligationem precessisse illius traditionem. forsan diceret aliquis quod sic per. l. i. j. de iure fis. & ꝓ eo faciet ista ratio. ex confessione donatarij probatur reputatur rem fuisse in bonis debitoris fisci: ergo presumitur durasse & hodie esse vt. l. id quod nostruz. ff. de re iur. ¶ Sed teneo q̄ tra rium ex quo diem traditionis probat possessor & fiscus diem sue obligationis non probauit & sic fi sumus in iure communi. Hā fisci priuilegium vt sua hypotheca possessor presumat est quando concurrit in eadem die cum traditione facta aduersario. et ita loquitur. d. l. i. j. de iu. fil. quod patet: quia nisi diem sue obligationis probasset fiscus aduersario nō posset induci onus probandę prioritatis: cum ista prioritas cognoscatur ex parte. Eo ergo diem non probante lex illa locuz non habet non obstat ratio in contrariū allegata q̄ procedit vbi nō apparet de contrario scilicet q̄ debitoris patrimoniū creuerit vt in themate supponitur plus dico q̄ ex confessione aduersarij nō potest iuuari fiscus nisi ipsam totam approbet cum sit vnica & simpler non dupler & sic non potest ꝑ parte reprobari iuxta no. ī. de do. ante nup. l. ħ. ex predictis habes verum intellectumin. d. l. i. circa quod gl. & docto. vacillent.

¶ Priuilegium ius extraordinarium est & in quo consistat.

Priuilegium fisci in quo sit.

Fiscus quo iure aduocet.

Pecunia. Casus. fiscus aduocans pecuniā propter debitorē suum posteriori creditori solutam vsuras petere non potest. b. d. ¶ Ubi extraordinario id est speciali. ¶ Et sic no. quod priuilegium dicitur ius extraordinarium. ¶ Sed in quo consistebat hoc priuilegium. Respondet gloss. quod prius contrahentibus cum fisco & omnia bona fuerunt tacite hypothecata fisco. Unde hypothecaria aduocat hanc pecuniam. Sed contra hoc oppo. gl. & idem sit in priuato hypothecam priorem habēti priuilegiato in suo personali vt preferatur tertio nō priuilegiato vt. ff. quod cum eo. l. sed an hoc. & de pecu. l. ex facta. ¶. fi. glo. sol. confitendo contrarium. ¶ Sed dices tu in quo ergo est priuilegium fisci. Respon. respectu alterius creditoris cōuenti qui non habet simile priuilegium vel etiam respectu aliorum creditorum concurrere volentium cum fisco qui non habent simile priuilegium. ¶ Queto nunc quo iure fiscꝰ aduocet. dicit glo. & bene per hypothecariam si pecunia extet quia illa est rei persecutoria & sic consumpta. dic aut ille recipit cum cautione reddendo in casu in quo alius priuilegiatus veniret: & tunc ex illa cautione agi potest. aut cautio aliqua non fuit prestita et tunc conditione ex lege ista seu dicte. l. sed dicte. l. ex facto. ¶. fin. et istud est auxilium extraordinarium de quo hic dicitur.

Cum patrem. Fiscꝰ aduocare potest bona que debitor suus filie sue dedit in dotem. hoc dicit. ¶ Not. quod fiscꝰ preferetur filie a patre dotate. ¶ Sed op. quia bona ista erinerant patrimonium patris. ergo potior est filia vt. ī. co. l. si debitor. Solu. quod ibi eriuerunt ante contractum celebratum cum fisco hic postea. ¶ Opponi quod imo potio fuit pater obligatus ad dotandum filiam vt. ī. de do. ꝓ o. l. fina. Sol. quod illud procedit ex officio quo pater astringitur dotare filiam: sed ex alieno soluto vt hic. & ff. que in fraud. credito. l. fin. a in princip.

¶ Iura communia & priuilegia fisci possunt cedi.

Priuilegia fisci que sint. & nu. seq.

Fiscus in quibus priuilegiatur. & nu. seq.

Sin te. Casus. iura fisci de iudicis mandare fiscalt. b. d. & notabiliter. ¶ Mo. quod nedum iura communia fisci sed etiam eius priuilegia possunt cedi. & attende quod ista cessio potest dupliciter practicari. vno modo quod de mandato iudicis procura. cedat nomine fisci. scilicet vt litera sonat vt iudex ipse dicat quia tu soluisti ꝓ tali b & animo ab eo recuperandi & succedendi in locum fisci: ideo iura fiscalia tibi asscribo & in te trāsfero vt in glo. ¶ Opponi. de. l. si cum pecuniam. ī. co. so. quod ibi ius fisci non fuit cessum hic sic.

Et expedito titulo enumerennus & vnam summam faciamus de priuilegijs fisci quorum memoriam habebimus. Et ī. fi scie dum quod fiscus priuilegiatur ꝓ primo circa venditiones ab eo factas & multa habes priuilegia que scripsi. ī. de heredi. vel act. ven. l. j. ¶ Secundo priuilegiatur in tacita hypotheca quam habet in bonis debitoris sui ex contractu vel quasi delicto vel quasi veruz licet habeat hypothecam in bonis debitoris sui ex delicto vel quasi tamen creditores illius ꝑ mis fiscalibus preferuntur vt. j. penis fiscalibus preferri. l. vna. lib. x. Circa quod vide quod dixi in. l. si post hanc. j. de bo. damnato. ¶ Item priuilegiatur vt bona debitoris sui ex officio primipili sint ei obligata vt. l. i. fact̄. j. in qui. cau. pi. ra. contra. & nu. ī. eodem. l. i. ¶ Item vt si non apparet de proprietate hypothece sue vel alterius creditoris priuilegiatur vt sua possessio intelligatur si alter sit creditor ex causa lucrativa vt. ff. de iure fisci. libro x. li. non si ex causa onerosa vt dixi. ī. eodem. l. quamuis. et. l. si debitor. ¶ Item priuilegiatur vt pecuniam solutam & consummatam quam non exiātem nō potest revocare per hypothecariam aduocet conditione ex. l. vt supra eodem lege pecuniam. licet & aliqui simile habeant priuilegium vt dixi. ¶ Item priuilegiatur vt iudex possit soluenti ꝓ alio iura fisci ei asscribere & in soluentem transferre vt in hac lege finali. quod non reperio in alio: sed is cui solvitur debet illas si cedere: vt. ff. de sol. lege modestinus. ¶ Item priuilegiatur in eo quod preferetur ei qui habet hypothecam priorem ex conuentione: sed parte inspecta acquisitione rei facta debitori vt. ff. de iure fisci. l. is qui. quod secus est in priuato vt. ff. qui potiores in pignore habeantur. lege finali. ¶ Item in eo quod in exactionibus fiscalium proceditur de facto vt infra de exactri. l. missi opinatores. lib. x. ¶ Item in incarcerando suos debitores vt. ff. ad. l. iuliā pecu. l. sacrilegij. ¶. finali. ¶ Item potest vnum de vocandis consortibus comppellere vt solnat tributum ꝓ o vtroq; vt. ff. de censibꝰ lege cum prior. ¶ Item potest compellere inquilinum ꝓ domo nino ad reficiendum vias & pontes vt. ff. de via publi. l. ediles. ¶ Item licet agat coram ꝓprio iudice agit: licet nō fit iudex rei vt supra vbi causę fisca. lege prima & secunda. & l. ad fiscum. & de iurisditione omnium iudicum. l. i. & sic in eo est speciale vt non sequatur forum rei sed proprium. ¶ Item secundum quosdam instantia alterius iudicis non succeditur vt. ff. soluto matrimo. l. si constante. ¶. fi. quod procedit. causa principali: sed in causa appellationis non puto vt dixi. ī. si pen. ap. mors iter. l. i. ¶ Item ꝓprios notarios habet qui eius acta conscribunt alias scripture non valent vt. ff. de iu. fis. l. in fraudem. ¶. quoties ¶ Item fisco ex alia statione non obȝcitur cōpensatio: vt. ī. de compen. l. i. ¶ Item contra fiscum non ꝓbabit exceptio vltra duos menses a die oppositę exceptionis vt. ff. de iure fisci. l. aufertur. ¶. qui compēsationem. sed puto ibi speciale in exceptione compensationis que debet esse liquida vel de proximo liquidanda. ¶ Item eo quod debitor fisci confessus, vel convictus non appellat vt. ī. de ap. l. quoniam nonnulli. & dic vt dixi ibi. & ī. quorū ap. nō reci. l. fi. ¶ Item vt conductorem vectigalium qui multum est lucratus compellere possit ad reconducendum vt. ff. de pu. l. cotē. ¶. qui maximos. & ī. loca. l. si cum hermes.

c Ald dotādū filiā. fiscꝰ tñ tenet dotare filiā si bona sunt publicata fz bal. in. l. fi. ī. de dotis ꝓ o. & ibi etiam notat an pater debitis pregrauatus debeat dotare filiā.

¶ Fiscus priuilegiat. adō spe. tit. de reo. ¶. ite si fiscus idem spe. ti. de disp. & alleg. ¶. iij. ¶. vel istud spāle ītē adō q̄ fisco locuest: q̄ nō Soc. ꝓ. xvij. inci. sequādo ordinē ¶. circa secū dā questionē cū ver. seq. in prima parte char. xl.

Dūrāte officio no bal.i.l.i.C.de here.vel act.vē.ī in.c.i.de ītē do.ī fed.i vsib' seu.ī.j.l.q§qs.n. h.vsi.dubitāt.ī ibi posui ī addi. ad ipm i eo.v.s. si cer.pe.Gyl.ō chg.iaue.licētiā. nu.v.ī lapost.in v.a .indicatura q§cerit.s.ō epis. ī cle.ī Ja.rebus fti.in.l. defensio nis.nu.ī.v.ō.iver. ingl.alle.j.ō iure fisci.lib.x.

b Strus.dic vel firm' qr semp est soluēdo.j.i ru.de iu.fil.li.r.bal.l.l. j.i fi.s.de bered. vel ac.vē.ī ō an nu' reddit' a fisco debit' cōputatur iter immo bilia.

c Nulla bursa, adde bal.i.l.i.s. debered.ī ac.vē. ītē nisi ciuitas q̄ p̄scepsit iura fisci Bal.ibidē. Itē nisi dñi terrā q ex p̄uilegio p̄ncipis vel Jctū habēt iura fiscalia non alias scōm Bald.ibi in fine.

d Inos.adde diffuse p Jo. cāpegiū in trac. de do.

e Scōz bonū est ples.l Jnū facit, l.diui.ī.l.l.di.s.ō natu.li. ī.l.j.s. ne rcido.vel tēp. ī fa.l.i.ff.fol.ma. posset dici q male loquāt ar.appel latiōe filij ventna t' exnupt' s vt.l. filiū diffinim'.ff. de bis q sunt sui vel alie.iur.ati fi lius naturalis ve ntil legib' appel. filij.fa.l.i.fi.j.ōbo. pol.bal.no.i.c.p tuas.extra ō ma. ī obedien.

f Cōcludēdo ergo cū finitti ia bona matrimo nij vt.s.i ru.ī pp ter matrimoniū dēt p̄uilegia do tis vt ibi ne.ī, q̄ triū bonorū ēcā p̄uilegio dotis vide ad Hrōnes assignatas p text.l.l.Assiduis, j.q po.i pig.ba. qué ad b pōderat bart.i.l.j.in ult.ff.fol.ma.

20 Cī Item vt non exhibens ei instrumēta p̄esumatur subtrauisse, vt.ff.de iure fis.l.y.ī no.s.de eden.l.ij.

21 Cī Item quod in causa fisci procedatur ciuiliter per inquisitionem. ī pro rebus fiscalibus acerrima fiat indago ī per tormenta vt.s. de natu. libe.l.i.

22 Cī Item quod in bonis vacantibus solus succedat vt.j. de bonis vac.l.i.li.x. Cī Item q̄ non tenetur redhibitoria nec quanto minoris vt.ff.de edil.l.i.ī.illud.

23 Cī Item quod procurator fisci facit heredem sicut cesarem vt.ff.de officio procu.ces.l.j. licet alias hereditas non possit adiri per procuratorem vt.ff. de acq. here.l.paulus respondet.

24 Cī Item quod demum fit heres si hereditas est soluendo vt de cesare dicitur in.d.l.j.cum cesar ī fiscus in p̄uilegijs ambulent paribus passibus vt.ff.de iure fil.l.

25 fiscus cum in p̄mati.ī.fi. Cī Et ex hoc sequitur aliud quod fiscus non indiget beneficio inuentarij: quia vltra vires non tenetur vt.ff.de iure fisci.l.i.ī.an bona.ī.l.non possunt.

26 Cī Item q̄ eius procurator potest iubere seruo vt adeat: licet seruus nō fit dom' vt.ff.de officio procu.ces.l.j.vbi alias dominus debet ēe vt.ff.soluto matrimo.l.seruus dotalis.

27 Cī Item quod pene legales nisi priuatam concernant vtilem fisco applicantur vt. l. mulctarum.s.de modo mul.de quo plenius ibi scripsi q̄ vide.

28 Cī Item vt officialis dicatus durante officio a p̄esumatur dicatus de bonis fisci vt notat glo.fi.in.l.facultas.j.de iur.fil.lib.x

29 Cī Item quia pro rebus necessarijs pro fisco nō soluit vecti

30 galia vt.ff.de publi.l.citatio.ī.fiscus. Cī Item quia fiscus semper

31 p̄esumitur diues ī soluendo vt.ff.de fun.do.l.ij. ideo ad satisdationes non tenetur vt.ff.vt leg.no.ca.l.i.ī.fi.ad fiscum. hinc dicitur fiscus saccus plenus ī sine vbi dixi super rubrica. Cī Item

32 quia quolibet ti. rem alienam transfert vt proprium ī accipiens statim est fecit' vt.s.de quadri.p̄esc.l.omnis.ī.l.bñ a ȝenone.

33 Cī Item circa p̄scriptionē rerum fiscalium vt.l.omnis.ī.l.cōperit.s.de p̄script.xxx.anno.ī dic vt ibi nulla bursa' proprie dicitur fiscalis nisi olim romana, hodie principis vt dixi sup rubricam ibi vide.

34 Cī Item quod bona que auferuntur alicui velut ab indigno regulariter debētur fisco.s.de his qui.vt.idig.l.i.ff. de inof.test.l.pa.ȳ.meminisse.ī.ff.de his qui.vt indig.l.claudi'. in p̄in.fallit in casib' no.in.d.l.j. Et casus isti sufficiant si quis vltra istos reperis hic addere poteris ī scias q̄ō p̄uilegia fisci competunt ī Cesari ī Auguste si qua in eius persona pōt aptari vt.d.l.fiscus.ff.de iure fil.ī no.in.l.p̄rinceps.ff.de legi. Et hec sufficiant.

De p̄uilegio dotis — Rubrica.

Dos quid sit.
Q̄uilegia dotis quot sint.
Causa p̄uilegiorum dotis que sit.
Bona matrimonij que sint.

Continua rubrica ȝ vt in gl. postea quere quid est dos. Et respondeo q̄ō quantum ad rubricā nostram spectat. Cī Dos est quid datum vel promissum in sustentatione onerum matrimonij. ī ita p̄esumitur ī no.ff.de iure do.l.mulier bona.

Quero an dos d habeat vnū trū p̄uilegiū cū hic in singulari dicat ō p̄ legio. Et rūdit glo.q̄ō nō, imo plura ȝ dicit hic de p̄uilegio in singulari: q̄ tractat trū de vno.l.de p̄uilegio p̄latōis p̄sonalis actionis nō de p̄uilegio realis hypothecarie actiōis q̄ de ea satis est dict' in.l.assiduis.j.q po.in pig.ba.ȝ subiungit biegl. q de illo etiā posset hic log. Cī Quero.ij.quot sūt p̄uilegia dotis. ī tū.q Spe.in ti.de do.inter vi. ī vro.enumerat. xxtiij. que bis legib' cōtinentur. Primū.s.de bereti.l.cognouim'.Scōm s.advelle.l.si dotare.ī.l.fi. Tertiū.s.ō in.do.l.si stipulatio.s.de do.ante nup.l.si ante. Quartū.s.de do.promiss.lib.x.l.fi. Quintum.s.deiu.do.l.vbi.ī.l.in rebus.Sextum.Septimuȝ Octanū ī nonuȝ.s.de rei vxo.ac.l.i.in princi.ī.ȳ.ī.ȳ.accedit.ī aut.sed quamuis. Decimum.s.de admi.tu.l.ler que tutores.ī.ff.de iu. do.l.si generali. Undecimum.s.communia de leg.l.fin.ī auf.ibi posita. Duodecimum.s.ad treb.auf.contra rogatus.ī aut.nisi. Tertiumdecimū.j.qui po.in pig.ba.l.assiduis.ī aut. si quis ex rebus. Quartumdecimum j.de bo.p̄scrip.l.si qs.in p̄in. Quintūdecimū.ff.de cōdi.inde.l.cum his. Sextūdecimum.ff.de pact. do.l.de die.ī.l.alienius. xvij.ff.so.ma.l.cū dotē.ȳ.ȳ. xvij. ff. de ali.ī cib.leg.l.iij.ȳ.fi.Xir.ff.ad.l.fal.l.si vn'.ȳ.fi. Xr.ff.vt in pos. leg.l.pe.in fi. Xvj.circa personales actiōes vt.ff.de p̄scri.cre.l.ȳ. ȳ.fi.ī hic secundum glo.Xvij.ff.de bo.dāna.l.q̄ſq. Xvij.ff.de iure do.l.in ambiguis.ī.ff.so.ma.l.si cum dotes.ȳ.fin.Xvij.s. de here.act.l.ītē dotis.ī hec Spe.Xv.s.de coll.auf.quod locum. vbi filiaſa. p̄o dote habet legitimam p̄sonam standi in iudicio dotis fauore. Xvj. quia licet dos sit p̄fectitia acquirit filie quo ad possessionē ī dominium vt.l.pōponius philadelphus ff.fami.her.q̄ō nō est in alijs p̄fectitijs l.l.oportet.in p̄nc.s.de bo.q̄ libe. Xvij. q̄ō fundus dotalis p̄hibetur alienari vt.ff.de fundo do.l.i.ī ne dum inter viuos: sed etiam in vltima voluntate vt.l.dotalem.ff.de testa.milī. licet dubitēt an estimatio tunc de quo ibi per gl.ī doc.xvij. q̄ promissio dotis incerte valet vbi alias stipulatio non teneret.vt.ff.de iure dotium.l.cuȝ post ȳ.gener nec legatum vt.ff.de leg.ȳ.l.i.ī ibi no.xvir.vt recipiēdo dotem mulier sequatur forum viri: licet contractus dotis fuerit celebratus alibi quod non esset in extraneo qui fuisset stipulatus dotem sibi reddi.ī est ratio q̄ ipse non transfertur in forum viri vt vxor vt i.l.exigere.ff.de iud. Exr. q̄ p̄ dote obligat mīor bona sua si obligatio sit ei vtilis.ī ratio q̄ obligatio est quodāmodo necessaria ī inseparabilis: vt.l.fi.ff.de leg.tu.ī.l.item quia.ff.de pact. Et quia ler obligat etiam absq̄ ipsius consensu fm Bal.quod not. Cī Quero quid est illud quod est causa p̄uilegium dotis. quidam dicunt quod sunt liberi per.l.j.in princip.ff.solu.matrimo. sed truffa est ī ī que liberos non habet nec habere posset vt sexagenaria si nuberet p̄uilegia dotis haberet. Dico quod matrimonium est caussa ī propter illud dantur hec p̄uilegia etiam si momento duraſſet. ī hoc propterea tria bona que matrimonium habet in se videlicet fidē p lem ī sacramentum. Fidem dico coniugalem q̄ vnus alteri dicitur p̄mittere fidem thori vt inquit Arist. tertio economicoū ī est fides thori quasi vna species castitatis: vt.ff.ad trebel.l.mulier. ȳ.cum proponeretur. ideo vidua illā seruans que tamen in ea p̄prie est continentia nō p̄cul a virginitate ponitur vt in aut. de non alienan. seruo mi. ȳ.j. Cī Intemerata ī gitur fides vtriusq̄ thori est primum bonum matrimonij. Secundum bonum est proles e illa p̄prie est proles que ex nuptijs. vt i auf. de nup.in pri.col.iij. Et talis proles nascitur. Primo deo. Secundo patrie. Tertio parentibus: vt.ff.de capti. ī postli. reuer. l. postliminium. ȳ. filius. q̄ vinculum charitatis est cuiusdaȝ qua si cognitionis: vt.l.vim.ff.de iusti. ī iure. Tertium bonum vt di ri est sacramentum nam per coniunctionem matrimonialem inducitur quidam nexus diuinus ī fiunt duo in carne vna nec potest separari nisi per alteri' mortez vt habetur Gen.ij. in fi. vbi dicitur reliquet homo patrem ī matrē suam ī adheredit vxori sue ī erūt duo in carne vna. Et eadem verba dixit Jesus christus phariseis. vt habetur Matthe.ix. ī addidit itaq̄ iam non sunt duo sed vna caro. quos ergo deus coniunxit homo nō separet. Et mediante matrimonio multi de inimicis facti sunt amici. vt legitur de romanis qui sabinas in vxores receperunt. ī sic matrimonium est magnum sacramentum. Et dicit apostolus. ad ephe.v. vbi plene potes videre. Cōcludendo ergo dico q̄ p̄uilegia sunt data doti propter matrimonium ī eius fauores q̄ō merito fauores debet habere propter bona que in se cōtinet tam actu q̄ aptitudine. ī ita intelligi debet ter.j.qui po.in pig.ba.l.assiduis.ȳ.i. Et hec sufficiant circa rubricam.

P̄uilegium dotis an transeat ad heredem. ī nu.2.

Multi. ī an possit p cessionē dotis trāsferre p̄uilegium dotis. P̄uilegiū q̄ō habet locū in dote vere data an habeat locum in dote confessata.

Scire debes

Casus. p̄uilegiū dotis nō trahitur ad heredē extraneū mulieris.h.d. Cī Quero. p declaratiōe terminorū de quo p̄uilegio loquāt. rū deo vt in gl. videlicet p̄lationis in actione p̄sonali. Cōtraq̄ō op. primo trāseat ad heredes vt.ff.so.ma.l.etiā. in princ. ī.j.qui po.in pig.babe.l.assiduis.ȳ. exceptis. Sol. vt in glo.ȳ.in princ. vez quod ad filios transit vt ibi non ad heredes vt hic. ī licet filij sint eius heredes nō tamē hoc p̄uilegium trāsit ad eos vt heredes: sed quia filij sunt: licet si heredes non essent conuenīri non possunt. Or hic attende quia. d.l. hic in princi. non loquitur de p̄uilegio p̄latiōis de quo hic sed de alio vez ne filij teneantur vltra quam facere possint. ī hoc beneficio glosse videntur variasse. nam in.d.l.j.in p̄n cip. glosse. dicit filij nati etiam ex alio matrimonio habent hoc p̄ uilegium sed insti. de actio. item si de dote. ī.ff. de re. in. l.si cum procuratore. in glosse. fina. ī in.l.sciendum. in.l.j. vt detur tenere q trarium. ī ita allegant eas doctores. Sed ego dico quod sane intellecte nō sunt contrarie quia licet ille glosse. dicant quod filij communes eiusdem matrimonij habent hoc p̄uilegium nō propterea necessario excludent filios natos ex alio matrimonio Et licet doct. ī Bar. dicant gl. in. d.l. etiam. male dicere: tū ego puto verū dicere sane intellectam. Unde pone maritus decedentem instituisse sibi berede filium vxoris ex alio matrimonio natum, certe non poterit exigere dotem a filio suo insolidum quin deducat ne egeat. ī sic nisi inquantum facere potest quia erubescit lex vt vna tertio exigat quod non habet vnde se alat si cut contra filium a parente: vt.l. quia parentis. in co. titu. ī maxime cum sit heres illius a quo insolidum exigere non posset. ī ita intelligo glo. in.l. etiā. in filio vero mariti defuncti qui fuisset alterius vxoris ī matrimonij fateor q̄ hoc beneficij non habuerat. ī eo casu procedit opi. doc. ī aliarū gl. Sed econtra pone vxorem predefunctam. ī ex pacto mariti lucrari dotē. ī dotem nondū solutā vxoris instituit heredem ficiū mariti ex alio matrimonio natum certe si non habet mater vnde se alat non poterit pater cum conuenire in solidum per rationem superius allegatā ȝ dici posset q̄ semper habeat vnde q̄ pater tenetur eū alere. Sed pone q̄ vxor instituit filium proprium ex alio matrimonio natum: an poterit insolidū conueniri non deducto ne egeat ru ideo magis restringendum. Cī Nunc queri possit an hoc p̄uilegium q̄ō indubitanter habet locum in dote vere data ha beat locum in confessata d, ī q̄ gl. tangit in.l. assiduis. j. qui po. in pig. habe. ideo remitto ad idem dicenda. Cī Rer certo modo ad distinctionem gl. ī attende q̄ō facit duplicem speciem p̄uilegiorum q̄ alia sunt realia vt p̄uilegia tacite hypothece et in illis est regula vt prior tempore sit potior in iure vt.s. tit.i.l.quānis. ī in hac glo. vltra non dicit ī bene fecit quia est p̄o maiori parte materia. l. assiduis. j. qui po. in pig ba. vbi gl. plures quecuȝ fisco. vide q̄ō dixi. s. ti. i. l. quamuis. Alia p̄uilegia dicit glo. sunt personalia ī illa cognoscuntur ex causa ī de istis loqui tur. l. ista. ī. ff. de p̄uile. cre. l. p̄uilegia. ī in istis die aut p̄uilegiatus concurrit cum non p̄uilegiato ī res est clara vt p̄uilegiatus p̄feratur vt.ff. quod cum co. l.iij. ī. ff. pec. le. l. ex facto. ȳ. fi. aut concurrit p̄uilegiatus cum p̄uilegio. ī fic ambo sunt p̄uilegiati ī tunc aut sunt eiusdem tituli aut diuersi. Si eiusdez tituli ī tunc hec regula vt pariter admittentur vt. ff. de p̄uile. cre. l. p̄uilegia. secundo respōso. Sunt autem eiusdem tituli duo deponentes vt. ff. depo. l. si hominem. ȳ. quoties. ideo vnus non p̄fertur alteri licet sit prior in tempore vt ibi. similiter duo mutuantes in refectionem vt. l. interdum. ff. qui potio. in pig. ba. ī. l. creditorem. ff. si cer. pet. ī duo fencratiam actionem habentes vt. ff. de relig. l. pe. Fallit vbi cauetur. l. alium p̄ferendū esse vt est videre in fisco vt. l. q̄ō quis. de p̄uil. cre. ī l. duabus dotibus ab eadem substantia debitis. in quibus aut prior est tempore potior est in iure vt. j. qui po. in pig. bab. l. assiduis. Si autem sunt diuersi tituli. ī ista glo. notabiliter dicit aut alterius actionī hypotheca non est annexa: ī tunc pariter admittitur ī nec p̄uilegium considerabitur ex tempore. ī ponit gl. exēplum in deponente ī in pupillo agente actione negotiorum gestorum vt. ff. de p̄uile. cre. l. si negotia. Dint alteri' actionis hypothecaria est annexa vt est videre in actiōe tutele cui tacite hypotheca est annexa: ī tunc glo. multum notanter dicit quod in actione p̄sonali tutele p̄ferretur pupillus deponenti propter hypothecariam quam intentare p̄fertur. ī hoc vult ista gl. nec dum in pupillo vt patet in ver. ī idem si diuersi. sed etiam in mulier e vt in ver. dico in muliere. p̄o ista glo. facit. j. qui po. in pig. babe. l. eos. vbi glo. idem no. q̄ō hic. p̄o hoc etiam facit. l. rescriptum. circa p̄in. ff. de pac. Hanc gl. ideo dico notandam q̄ loquitur quando intentat p̄sonalem ī nō hypothecariā. nam si hypothecariam intentaret tunc non dubitarem realem p̄ferri. vt. d. l. eos. Dy. vero i. c. qui prior. extra de re. iur. li. vi. dicit q̄ qñ sunt diuersorum titulorum q̄ō si sunt paris p̄uilegij: tūc cōcurrunt si disparis p̄fertur p̄uilegiatior vt. ff. de p̄uileg. cre. l. p̄uilegia. j. responso. ī. l. si neuter. ȳ. in bonis. Subiungit q̄ si quidā haberet realem p̄uilegiatam alter p̄sonalem p̄ferr babens realez. ī. d. l. eos. Et hic p̄dero quod dicit habet ī nō dicit intentat. vnde forte non vult diuersum a gl. nostra ideo bene cogita ī hoc in p̄uilegiatis. Querit gl. quid inter nō p̄uilegiatos. Et respondit circa finem in versi. inter non p̄uilegiatos vt in ea patet. Sed dy. in. c. qui prior. latius distinguit q̄ aut agit ad actionem quantitatis speciei vel generis aut factū. Primo casu aut bona erant possessa per creditores ī tunc ei⁹ dem est equata cōditio: ideo si vni soluat per alios reuocatur prorata. vt. ff. de bis que in frau. cre. l. pupillus. ī. l. qui autem. ȳ. sciēdū. ī. l. ait pretor. ȳ. si debitor. Et qui non erāt per creditores possessa ī tunc si debitor soluit aut iudicis autoritate aut sponte: aut inuitus. si iudicis autoritate: tunc non est locus reuocationi vt. ff. que in frau. cre. l. qui autem. ȳ. apud labeonem. si sponte. ī tunc si omnes instabant sed debitor vni gratificat' soluit per alios reuocatur prorata: vt. ff. que in frau. credi. l. pupillus. Si vero omnes non instabant ī vni soluatur tunc nō reuocat per alios vt. l. pupillus. ī. d. l. qui autem. ȳ. sciendum. Et est ratio q̄ vigilātia dz prodesse vigilantibus. ī negligentia obesse negligentibus vt ibi. Si vero non sponte sed cum iudicis autoritate soluit sed inuitus: ī tunc reuocatur per alios vt in dicta. l. pupillus ad finem. nisi mora fuisset ex tortoquenti periculum allatura si non extorsisset vt q̄ debitor cū pecunia fugieb at nec poterat haberi iudicis copia vt. l. ait p̄tor. ȳ. si debitor. Et de bis q̄ī frau. cre. p hoc facit in. x. col. in ti. de vasal. milī. qui contu. est. c. vno. in fine.

Et est ratio q̄ tūc potius dicitur vigilasse q̄ vigilantiā intulisse. Scōo casu qñ agit ad factū ī simul creditores cōcurrūt p̄fertur qui p̄ius contrarit vt. ff. loc. l. in operis. Si aūt in condēnatione deducit interesse idē seruat q̄ō dictū est superius quando agitur ad quantitatem vt no. in. d. l. in operis. ff. de ver. ob. l. stipulatiōes non diuidūtur. ȳ. celsus. hec Dy. licet vt plurimū habeatur corrupte. Et hec sufficiant.

Cīn mulier Ein dotis p̄uilegiū p cessionem transferat vide bart. ī fino. in. l. post dotem. circa. ī ff. so. ma. q alij tenūt ī facit in hac. l. ēt plene in. iij. col. ī vide late Bar. in. l. i. so. mat.

Dos ī fiscus. ad de pau. de ca. i. l. ff. so. ma. Jo. an. in addi. ī spē. tit. de instru. edi. in ȳ. nūc videdū. ȳ. expressis. ant. de bu. i. c. i. de p̄ba. Zuitz fri. de ar. in. d. c. i.

Quā filijs ad de bar. bal. ī ag. ī oēs i. l. ct. i p̄n. ff. so. ma. ī doc. i. l. si cū p̄uratore de re iu. ī tenēt ct ibi bart. ī ca. l in p̄n. ī bal. in. iij. col. i rub. ī bart. ī bal. i. l. assiduis ȳ. excepti. j. qui po. in pig. babe.

In ofessata. ad qā l dot p̄ratiua. vide ap̄ostil i. l. q̄stū. ȳ. si spōsa. in ver. Iz nulli matrimoniū est cōtractū ō p̄uile. cre. ī i. l. si cū de rē ȳ. si. vbi doc. ff. so matrimo.

¶ De revocandis his que per fraudem alienata sunt. Rub.

¶ Continua Rubricam vt in glo. &c.

1 ¶ Actio revocatoria est subsidiaria.
2 Cessio fit verbo & translatio facto.

Si heres. Casus. cred tor in cui⁹ fraudem per heredem defuncti bona sunt alienata excussis prius bonis principalis potest agere revocatoria. h.d. ¶ Not. quod actio revocatoria[a] est subsidiaria vt hic. C. ff.e. l.ait prætor. §. ita demum. Pro declaratione litere vide gloss. quartam que quodammodo ponit casum item vide glossam super verbo cess. t. et super verbo transtulit. ¶ Et no. quod cessio fit verbo: translatio ipso facto. Sed expone bona in rebus corporalibus sed in turibus & actionibus non videtur procedere quia translatio facti in eis non cadit. et tamen notarij quotidie dicunt: talis cessit transtulit & mandauit omnia iura & actiones &c. ¶ Sed forte dicendum est quod cedere est vtilium transferre est directarum vt aliquid addat. Et hoc quando simul ponuntur vt hic. alias translatio actionum per se prolata refertur ad vtiles: vt. l. §. de illa. ff. a.d trebel. vel potes dicere quod sunt verba sinonyma. Item vide gl. vi. super verbo actionibus que declarat que sunt iste actiones revocatorie. & no. quod non loquuntur de hypotheccaria: bene vt in oppositione dicam. & est ratio quia illa non est revocatoria licet sit a duocatoria. Item vide gl. super verbo fitibus que exponit. a. ad tuam lesionem & bene ex quo no quod hic casus dattius nō no tat commodum sed incommodum. sed alibi dicit glo. quod no tat commodum in. l. i. de consti. prin. sed dic quod secundus subiectam materiam sensus eius variatur. ¶ Nunc venio ad oppositiones. & op. q⁹ non sit necesse vt prius excutiantur bona heredis. t. ff. de piguo. l. distractus. & l. persecutionem. Glo. solvit dupliciter. Primo quod iste ter. intelligi debet si velit quod necessitetur vt in contrario hec sol. non valet quia absoluti soluti hic positi resoluuntur in vi conditionis: vt. ff de vsur. l. cuictis. & sic non necessitant quia conditio prius est implorauda. & probatur j. eo. l. pe. & ff. eo. l. ait prætor. §. i. ¶ Quare glos. in fine solvit secundo quod si agatur aliqua ex revocatoriis oportet vt prius excutiantur bona debitoris vt hic. cum si. & est ratio quia alias euentus fraudis ad hoc necessarius non apparet. Secus si agatur hypotheccaria quod secundum ista tempora exclusio ista nō erat necessaria. vt in. l. in contrarium alleg. hodie sic. in aut. ibi positis. & hodie in revocatoria quod intelligo vbi quantitas debetur. Secus si species alienata erat illa revocatur alia executione non facta tanq̃ supervacua & frustratoria per Bal. ¶ Op. q̃ etiam alienata sine fraude revocentur: vt. ff. eo. l. omnes. §. lucius. Solvit vt in glo. fi. q⁹ hic q̃ aliqua ibi q̃ omnia alienauit & titulo lucrativo quia donationis quo casu de animo non curatur quia fraus re ipsa sufficit vt ibi & adde que dicam. j. eo. l. ignoti.

¶ Pater filiam dotare non potest in prejudiciū creditoruz.
Actio personalis fundum non sequitur.

Si successione. Casus. bona dotē data q̃ creditoribus non sunt obligata non revocant nisi probent i fraudez data. b.d. ¶ Mo. q⁹ pater nō potest dotare filiam in prejudicium & fraudem creditorum. concordat. ff. eo. l. fi. §. i. & ibi vide ter. qui declarat istam. l. ¶ Item no. quod actio personalis non sequitur[b] fundum. singularem successorem sed revocatoria sic vt hic in fi. ¶ Op. de. l. cum pater. & j. de primpi. sed glo. debuit allegare. l. fi. vbi filiꝰ conueniuntur pro patre licet non sint eius heredes. Solu. quod ibi speciale. ¶ Opp. ratio ab extra quod sic filia. in dote dicitur habere titulum lucrativum: vt. ff. eo. l. si fraudator. §. i. & notatur in. l. mevia. in princ. ff. solu. mat. licet pater oneretur & ipsam dotare compellatur: vt. l. fin. l. ij. de dotis promiss. & l. qui liberos. ff. de ritu nup. ex quo sequitur quod creditores probare non debent quia possessor ex titulo lucrativo presumitur: vt. j. eo. l. pe. in. fi. & ff. eod. l. omnis. §. lucius. ¶ Solu. quod hic conueniebatur maritus qui titulum oneros[c] habz vt. l. ex permissione. ff. de act. & obl. t. d. l. si fraudator. §. i. ad finem. hec in se vera. sed isti litere non conuenit que dicit quod filia erat conuenta quapropter dicendo quod fraus probatur excussione facta & probata datione dotis facta filie cōuente & pono q⁹ filia ipsa possidebat. vel dic si maritus possidebat & non filia q⁹ licet ipsa filia habeat titulum lucrativum: tñ de eo iudicatur vt de onerosō quando est penes maritum. Sed tunc dices tu q̃ ergo ipsa conuenta fuit si non possidebatur sed maritus. Rideo scientia sua hoc operatur. Nam vter & tenetur vbi vter & sciens fuit: vt. d. l. si fraudator. §. i. ¶ Quero pone qd si pater suam legitimam filio dedit multo qō potest ar. de inof. testa. l. si qñ. & ff. ad. l. fal. cum quo. §. fi. rideo per Bal. q̃ legitima semper intelligitur ere alieno deducto. vt. ff. de inoff. test l. papinianus. §. quarta poterit agi revocatoria. & intelligitur filius respectu creditorum in ea habere titulum lucrativum. ar. ff. solu. ma. l. si cum dotem. §. si pater.

1 Filius abstinens ab hereditate patris non potest conueniri a creditoribus patris.

Si paterna. Casus. filius ab hereditate patris abstinēs & nullo titulo de bonis eius possidens non potest conueniri a creditoribus patris. h.d. ¶ Op. q⁹ conueniri possit vt. l. fi. j. de primipi. li. x. Sol. q⁹ verbum privatus tollit contrarium & est in casu illo speciale in fisco. ¶ Opp. q̃ licet se abstinuerit tamen creditoribus non fiat prejudicium vt. ff. ad tertul. ita tamen. §. fi pater. Sol. quod ibi non prejudicat creditoribus quominus agant contra fideicommissum cui fit restitutio hereditatis ex fideicommisso confirmato per existentias sui here tis sed cōtra filium se abstinentem nō agant vt hic. & si queras qua re fideicommissum ibi confirmatur. & sic ius creditoris ex cā lucrativa non aliorum creditorum. Respondeo q⁹ confirmatio illa non nocet filio hic vero nocet filio licet & ibi confirmatio fidei commissi prosit in consequentiam creditoribus vt ztra fidei cōmissarium agere possint. vt. d. §. fi pater.

¶ Heres vel filius an possit revocare alienata in fraudem a defuncto. & nu. 2.

Filios. Casus. Heres nō revocat alienata i fraudē a defuncto. hoc dicit. ¶ Oō intelligenda nisi alienatio[d] esset ficta & simulata. vt. l. si emptor. ff. de aqua plu. arcen. Nam tunc ipse defunctus si viueret posset vel si non licet heredi allegare turpitudinē defuncti. hoc dicit. ¶ Quero primo quid si iste filius successit creditori fraudato. Dicit Baldus quod tunc poterit vt ex persona illius argumen. ff. de duer. & tempora. prescriptioni. Lan vitium. §. primo. & hoc si audiuit pater. nam cum beneficio inuestarū quia tunc damnum non debet pati. vt. l. fin §. licentia. ff. de iure deliberan. ¶ Quero secundo quid si filius erat creditor patris nec est eius heres: an tunc vt creditor quilibet poterit revocare per patrem alienata. Et dubium est quia non videtur licitum filio allegare turpitudinem patris cum eius fame debeat esse defensor. vt. l. prima. j. de iure fisci. secundum quod Old. ibi notant pro quo facit institu. qui inanu. non pol. §. primo. & ff. de editi edic. l. quod si nolint. §. qui mancipia. & in contrarium facit quia vnusquisque vt quilibet creditor & non vt filius. Et pro hoc etiam facit lex ista que notanter requirit eum heredem vt cōtranenire non possit. facit lex imperator. ff. ad trebellianum.

¶ Bona debitoris principalis prius excutiuntur q̃ revocatoria agatur.
2 Agens revocatoria contra eum qui titulo lucrativo possidet debet probare scientiam accipientis.
4 Agens actione in factum revocatoria debet probare rem fuisse in bonis debitoris.

Ignoti. Casus vbi agitur revocatoria contra possidentem titulo oneroso debet probari fraus in alienante et eius scientia in possidente contra possidentem titulo lucrativo sufficit probari fraus ex parte alienantis. hoc dicit notabiliter. ¶ Mo. q⁹ primo debent bona debitoris principalis excuti quam agatur revocatoria vt hic in verbo possessus &c. conuncta glo. sua concor. s. eodem. l. i. et. ff. eodem. l. ait prætor. §. ita demum. & per consequens no. quod revocatorie iste sunt subsidiarie. ¶ Item not. quod in executione bonorum si reperiuntur bona illa prius debent vendi. & si precium non sufficit pro debito toto agitur revocatoria pro residuo. ¶ Tertio not. quod habes in summario videlicet in possidente titulo oneroso requiratur scientia fraudis vt hic. cōcordat. ff. eo. l. ait prætor. §. quod ait. & ibi ter. qui declarat quomodo hoc verbum scientia intelligitur. vt. l. qui autem. §. hoc edictum. in eo. ti. In possidēte vero titulo lucrativo scientia nō exigitur vt hic. & d. l. qui autem. §. simili modo. ¶ Opp. primo quod agens revocatoria contra possidentē titulo lucrativo debeat probare scientiam accipientis quod patet quia mulier posfidet dotem lucrativo[f] & cum sciuisse fraudem necesse probari. & s. c. l. §. ff. eo. ti. ait prætor. §. si cum mulier. & l. fi. §. si a socero. ver. quod si filia sciuerit. glo. ista soluit dicens. q⁹ dos est titulus onerosus: ideo scientia est necessaria. Istud est verum in marito. Sed in muliere est lucrativus vt. d. §. si a socero. ver. ac si neuter & no. in. l. mevia. in princip. ff. sol. ma. & ideo glo. non videtur bene dicere nisi dicas quod licet in muliere respectu creditoris sit titulus lucrativus: tñ in hac revocatoria est dotis favor specialis vt. p hatio scientie sit necessaria ac si titulo oneroso possideret & hoc est inductū etiam attēta causa ex qua datur q̃ propter onera matrimonij vt. l. ponderibus. ff. de iure delib. & dixi. s. e. l. & vbi vide

se referunt vt repetite veniunt publicande. & adde quod dixi. §. de re in. l. gesta. ¶ Quero tertio quid si debitor in fraudem creditorum rem habet pro derelicto dic q⁹ dominum queritur occupāti sed locus est revocatorie vt. ff. eo. l. sed si rem suam. quod intelge in subsidium excussione facta vt hic. & s. eodē. l. i. ¶ Quero quarto concepit quis in animo exercere mercantiam vltra mare & donauit omnia immobilia filio naturali q̃ potest quia nō est in potestate[a] vt. ff. e. l. omnes. §. lucius. qmēter. no. Nā in spurio nō procederet vt. l. §. de na. li. postea debita pro mercātijs mittendis vltra mare contraxit. & sic misse perierunt in mari an creditoribus contra istum filium natura jem succurratur. Et videtur q⁹ non q⁹ creditores futuri non videntur revocatoriam habere vt. j. de iu. fi. l. i. li. x. vbi fiscus nō habet de quo magis vt ibi in secunda lect. & per consequens nec privatus de quo minus in contrarium videtur ter. cum gl. in auten. sed iam necesse. s. de dona. ante nup. Bar. ff. e. l. qui a debitore. dicit quod interdū futuri creditores sunt fraudati re & consilio: & tunc habent vtile revocatoriam per gl. & ter. in aut. sed iam necesse. & pro hoc inducit. l. si privatus. in fi. ff. qui & a qui. & extra de renun. c. ñ li. vi. Interdum sunt fraudati re ipsa tantum & tunc non possunt vt. l. i. j. de iu. fi. & ita teneo & q̃ creditores futuri agant revocatoria probo tali ratione. nam fiscus alienata in fraudem future pene revocat vt. ff. qui. & a qui. & l. quesitum. in prin. & ff. de bo. dam. l. cum ratio. §. ex bonis. & tñ est creditor futur⁹ ergo & alij privati futuri creditores cum ipsi preferantur fisco in bonis vt. j. de fisca. cre. prefer. l. i. subiungit ipse q⁹ in casu. d. l. si privatus. fraus presumitur ex preuentione in manumittendo addit q⁹ vbi nulla conjectura fraudis appareat non est presumenda fraus. per. d. l. de iure fisi. in casu aūt pmisso vbi fraus presumenda. propter filiū. bal. vero dicit q⁹ in casu isto non tantum frans sed simulare actum presumitur. vnde nullis creditoribus[b] nocet vt no. §. de rep. here. l. ij. & hec vbi creditores sint ex causa onerosa. secus inquit si erūt ex causa lucrativa. arg. c. j. ne sede vac. Sed huic vltimo contradicit. d. c. de renuncia. li. vi. cogita de solutione. ¶ Quero. v. si debitorem meum in plurium aliorum reperi in fuga & q⁹ erat mihi debitum absoluti quia periculum erat in mora nec erat ibi copia iudicis an possim mihi retinere. dic quod non sed ad iudicē debeo portare & ei factuz notificare & inde potest mihi idoneo & locupleti dimittere donec appareant alij creditores vt. l. ait p̃tor. §. si debitorem. ff. eo. Et an ceteri creditores possint mecum concurrere vel aduocare vide quod dixi. §. ti. i. l. i. in fi. ¶ Quero vi. pro marito multa bona reliquit & eum onerauit vt post mortem suam restitueret ea filio communi vtriusq̃ videns vel cogitans maritus quod creditores sui velint habere regressum ad ista bona statim restituit filio queritur an iure potest vide loquēdo in genere & in communi si queris de vali titate restitutionis dic vt dixi in. l. post mortem. §. de fideicom. Sed si queris in casu nostro quando pater filio restituere grauatur post mortem. Glo. in. l. partem. ff. eo. dic quod talis delatio est facta in favorē patris. vnde si ante vult restituere potest quasi ad sui beneplacitum hoc ei commissum. ¶ Et ex hoc sequitur quod creditores non possunt cum fraudari vt. d. l. partem. vbi casus & vnicus secundum illam lec. primam. ¶ Sed bar. ibi videtur tenere secundam lec. pro veriori secundum quam pro commodo repetentiones medij temporis agi possunt revocatoria vt. ff. eo. l. ait prætor. §. si cum in diem. sed pone quod quartam nullam filio detraxit an illam quartam revocare potuerunt creditores. Bal. dicit quod sic nisi constaret quod filij contemplatione. & fic fideicommissarij & non sui fuisset pater ab vxore heres institutus q⁹ tunc quartam trebellianicam non detrahit. & pro hoc dicit esse text. mirabilem. ff. de vsur. l. in fideicommissi. §. cum polidius. Et dicit quod Cy. ibidem illum ter. ad hoc allegat quod est valde notandum. & tunc si illam non potuit detrahere sequitur quod illa non venit in revocationem. ¶ Quero septimo an filius possit revocata alienata a patre in fraudem ipsius. dic vt dixi supra si quis in fraudem pa. lege secunda. vbi glo. tāgit. ¶ Quero octauo fratres predicatores repudiauerunt legatum sibi relictum a defuncto tibi sepulto cuius quartam[b] presbyter parochialis habere debet per ele. super cathedram. de sepul. an remedium huius edicti locum habeat. puto quod non per casum. l. qui autes. in principio. ff. eodem. sed ex alio capite ei succurrat vt solvere teneantur ac si recepissent per legem liberto octoginta. ff. de bonis liber. que ad predicta est notanda. ¶ Quero nono vtrum agens actione in factum revocatoria debeat probare rem fuisse in bonis debitoris. dicit Bald. quod eadem distinctione vtitur in hac revocatoria qua doctores vtuntur in hypotheccaria de qua insti. de actio. §. item seruiana. & ff. de pigno. l. si ab eo. & l. que nondum. §. quod dicitur. de quo dicam in. l. res. j. que res pigno. obli. pos. vbi p Cyn. ¶ Quero decimo cum Bal. si habens dominium possessionem trāstulit in aliam solam possessionem dominio sibi retento. & hoc fecit in fraudem creditorum: an habeat locum hec actio in factum revocatoria. dic quod nō:

¶ Nō est in ptā te. adde. l. iteꝫ in ptāte. ff. de bis q sunt sui vl'alie. iuris. isti. de nup. i §. fi. aut. qui mo. na. effi. su. in. §. gñaliter. & bar. i l. fi. ff. de bis qui sūt sui vel alieni iuris.

vide. ¶ Op. q̃. ab extra q⁹ in titulo lucrativo mere nō sit necessaria alia fraudis probatio vt. l. ois. §. lucius. ff. eo. Sol. quod ibi etiam probat sed aliter q̃ presumptione legis & ex eo q̃ oia donauit. vnde hec presumptio. l. sufficit. secus si non omnia sed aliqua q̃ tunc fraude scientia est probanda vt hic. ¶ Op. iij. q⁹ in titulo oneroso non recitatur fraudis participatio vt. l. j. §. dolū & §. fi quis in fraudez. ff. si quid in frau. pa. Sol. fm doc. q⁹ aliud in patrono qui revocat etiam fraude non participata vt ibi tet aliud in creditorib⁹ vt hic. & ex hoc dicunt q̃ glo. ista in fine male dicit q̃ dicit idem in patrono & l. per eum alleg. probāt in cōtrarium. ¶ Sed caue q̃ gl. ista potest sane intelligi vt dicit glo. in. d. §. dolum. vez q̃ in ti. lucrativo patronus & creditores conueniunt in eodem iure sed in titulo oneroso disconueniunt vt. d. §. fi quis in frau. nam patronus reddit precium creditori non vt l. si debitor. ff. de bis que i frau. cre. & est ratio q̃ creditor tractat de damno patronus de lucro. & ita no. gl. in. d. §. fi quis in fraudem. ¶ Sed q̃ gl. in hoc videntur cōtrarie dic perspicacius q̃ si querit de revocando a possidente titulo lucrativo patronus & creditores ad paria iudicantur si a possidente titulo oneroso ad imparia iudicantur quia patronus indistincte revocat creditori pro tot & quantum si possessor fraudem participauit siue sciens fuit.

¶ Et est ratio diuersitatis duplex. vna q̃ in patrono pro rata sue legitime res alienate censentur vt sue vel sibi debite. quod nō est in creditore cui quantitas debetur. alia q̃ patronus in plus grauatur vt statim dicam & isto respectu dictio maxime stabit implicative. in. d. §. fi quis in fraude. Si vero queritur de precio q̃si recipiēs emptor sciuit. & tūc creditor nō restituit vt. d. l. si debitor. ff. eo. Et hoc operatur eius dolus & scientia que nō debet ei patrocinari q⁹ facit ignorantia q̃ revocari non permittit. et sic frustra de precio restituendo tunc quereretur in patrono vero qui indistincte revocat dicendū est q⁹ emptori ignoranti preciū restituitur. Et hoc clarū quia non est quid tunc emptori imputatur sed an scienti est dubium & variant glo. & doc. Nam gl. pe. in d. l. si debitor. vult q̃ patronus ei precium non restituat. et cum ea transit Bar. Sed glo. accur. in. d. §. fi quis in fraudem. tenet q⁹ sic & assignat rationem diuersitatis: q̃ patronus tractat de lucro: ideo ei non fauetur sicut creditori qui tractat de damno vitando. istam tenet ¶ Pet. & Cy. ea ratione quia patronus plus consequitur fauore eo q⁹ ab ignorante revocat q̃ non facit creditor. ideo in alio grauatur vltra q̃ creditor vt etiam sciēti precium restituit. Et ista opinio magis mihi placet q⁹ videtur de mēte ter. in. d. §. fi quis in fraudem. qui differentiam vult facere inter patronum & alios vt patet ibi in fi. & potissime propter implicationem ibi positam. ¶ Nunc accedo ad questiones. & quero primo si debitor tenetur mihi ad certam speciem dandam & ipsam in alium alienat: an habeat locum ista materia vt agi possit revocatoria. Bal. super ista rubr. dicit q⁹ possum si in fraudez est facta alienatio distinguendo tñ quo titulo possideat accipiens vt superius dixi. & probat p. l. j. in fi. & l. sequen. & dicit hoc procedere etiam si debitor alia bona habeat. & hoc ideo q̃ excussio non est necessaria q̃ debitor non est quantitas sed illius speciei quaz alienauit in fraudem in qua constat eam non esse soluendo. & sic vt per se notum per excussionem non est probandum vt no. glo. in. l. fi. fi cer. pet. ex hoc infert q⁹ si titius rem mihi vendidit et re non tradita alteri vendidit & illi tradidit. & sic in rei vendi. & publiciana illa est potior vt. §. de rei ven. l. quoties. q̃ sic probo q̃ in fraudem mei vendidit & emptor sciuit q⁹ in factum revocatoria agere possum. & idem si ille donauit in fraudem: licet tunc accipientis scientiam non necessitet ad probandum propter titulum quem habet lucrativum. ¶ Ego dubito ex eo q̃ factus est debitor quantitatis q̃ ad interesse tenef vel saltem prestando in teresse liberatur vt. ff. de actio. emp. l. i. & sic excussio videtur necessaria. vnde si habet vnde hoc interesse soluat non videtur revocatoria agere posse contra emptorem. Item si tenebatur ad speciem dandam ad huc dubito q⁹ prius est condemnandus vt det & si nō potest dare condēnatur vel saltē fit executio in estimatione vt. l. si seruum. §. q̃ sequitur. de ver. ob. vnde excussio videtur prius necessaria. & in subsidiū revocationi tunc est locus. & istud est notabile remedium contra istos fraudatores: sed q̃ interdū ista scientia faciliter non probatur. vide alia remedia que scripsi in. d. l. quoties. in. r. oppo. & etiam vide q̃ dixi in. l. si post motā. in ver. empt. s. de peti. hereded. ¶ Quero. ij. quid si debitor in fraudem creditorum omisit facere probationes vel attestatiões non voluit facere publicari. dicit glo. notanda q⁹ si instantia est perempta & testes sunt mortui ita q⁹ non possunt de nouo repeti q̃ hoc edictum contra eum qui ex tali causa locupletatus est locum habet. ita not. ff. eo. l. ij. ver. gesta. ex qua glo. habes perempta instantia dicta testium non possunt publicari nisi testes vivarent & in noua instantia deponerent & ne reperirentur tunc in aliquo contrarij sufficeret vt repetiti dicerent. nos dicimus vt alias testificati sumus. & tūc hec & autique attestatiões ad quas

¶ Cui⁹ quartā. adō ¶ Pet. de. v. bal. in tractatu quarte epis.

Quero. r. cuz bal. limitat per dicta ista q̃ not. Bar. in. l. a duo pio. §. fi super. in pe. q. ff. de re iu. zin. l. creditores. in. ij. q. prin. j. & pig. & in. §. qui i possessione. hic alleg. prout rñ de. ad. l. certa.

a ¶ Querit bal. an fiscus. Tu vide de hac questione ⁊ illius dissolutione qđ no. Bal. l. pen. ad fin. ff. de bon. proſ. ⁊ in. l. poſt contractũ. ⁊ Aler. poſt Bar. ff. de dona.

b ¶ Quia habet tãctam hypothecã. dic q̃ in bonis futuris fiscus habet tacitã hypothecam vt per aler. poſt bar. in. l. ſi is qui de iure fis. ⁊. ff. l. j. ⁊ ibi bal. de priuileg. fiſ. et aler. in. l. ſi filio. ff. ſi ſoluta. vbi dicit in fiſco non autem in. eccle. vt ibi ⁊ bal. in rub. ff. de pig. fiſ. l. j. ⁊ fi. viñ. col. de ſac. ſan. ec. itẽ nõ cimit. gl. et do. i. l. j. §. i qui. cau. pig. tac. §. b. itẽ adõ q̃ fallit p prin. i bonẽ deli quẽ. q̃ tũc fiſc nõ hz tacitã hy potb. vt p bar. i l. poſt Hertũ. ff. de don. ⁊ in. l. j. i fi. j. depẽ. fiſ. cre. pfer. li. r. Ly. i. l. ſi qs poſthac. ꝺbo. dã Guil. l. l. reſer. in pn. a tibiale. plenius. ff. de pactis. dv. i. l. qõplacuit ff. de iu. fiſc. bar. i l. auferẽ. §. fiſc. õ iur. fiſ. hz bar. i. d. l. reſcriptũ dicit poſt Dy. qõ hz tacitã hypothe. ſed nõ cũ effectu.

c ¶ Fiſcidigetbac i fctiõ. q̃ actiões cõpetãt fiſc. ⁊ q̃ cuiuisſpe. ꝺcef. ac. §. j. v. illud etiaz.

d ¶ Quare appellãt indicta adõ bar. i. l. j. j. õ li. ex hi. q̃ ifdictũ ỏr q̃ſi iter duos. ius redditũ de re. iũ. Itẽ adõ q̃ iterdicta diũ irefcript. bal. i. l. memierit i. ſi. j. vñ vi. p. l. v. §. pe. ff. de ifdic. vidcy. i. l. j. j. p. ſa. in. i ſpe. de cc. ar. §. j. v. vt ãtõ prio ⁊ ſcõ ꝺeer. §. iũ. v. ſz põe ego itẽq tuplicia ſint ⁊ vio gl. i. c. paſtoral. õ cã poſ. ⁊ pp. ie. ſp. et. i. Jn. i. c. cũ adſedẽ. ore. ſpo. itẽ pmitte ã ifdicta piãt actionez vioiſti. ꝺact. ipn. ⁊ ibi do. l. ſz ⁊ ꝺe. §. nõ ſolũ. õ pc. l. ait pto. ff. õ dolo i ſpe. õ ac. ſen. pe. ti. §. iũ. v. rurſ. ⁊ §. fi. v. ſegf de inf dict. q̃ actioifcũ ⁊ q̃ ex loco ſubio gata ẽ anfintppe tua vl ãnalia vio ff. õ iterd. l. j. j gl. fi. ⁊ bar. i. l. ibonorarẽ. õ ac. ⁊ ob.

Itẽ adõ q̃ iterdictorũ q̃dã ſũt publica ⁊ q̃dã priuata publicaſt. ir. pua ta ſt. rviñ. i ſpe. õ cãpoſ. ⁊ ppr. §. iũ ⁊. iiũ. itẽ adõq̃ dã ſt pto. vt p ſpe. ibidẽ in pnc. per Ly. ſed ego iſtam lectu. ſequor. ⁊ reſpõ. quod ſi dolo fecit ne eſſet locuples ⁊ ſoluendo tunc perdit beneficium illud vt in contrario. Sed vbi fecerit ne peruenire quod ſi peruẽtum eſſet non propterea fuiſſet locuples ⁊ ſoluendo beneficium illud non perdit vt hic. vel dicit quod beneficium perdit pro rata eius in quo dolum commiſit ⁊ non in pluri vt hic. vel dic quod perdit quando facit in fraudem ſui creditoris vt ibi nõ quando in fraudem creditoris ſui creditoris vt hic. ⁊ poteſt eſſe ratio quia non fraudat iſtam obligationem que erat cauſa ſui beneficij ſeu contra quam beneficium habebat ſed aliam penitus diuerſam ab eo non procedente. ⁊ ſic eſt defenſata ſecunda lec. que in debitore liberato loquitur.

2 ¶ † Tranſeo ad tertiam que eſt ſecunda principalis que loquitur in proprio debitore ſuum debitorẽ liberãte qui eſt fraudator re ⁊ conſilio qui hoc intendit. Quiliberat de bitorem ſuum in fraudem ſui creditoris tenetur inſolidum niſi ceſſerit poſtea bonis: quia in poſtea queſitis conuenitur ſolum quatenus facere poteſt. Iſtam lec. tenuit ¶ De. ⁊ eam etiam tenet Bal. nec vltra dicit niſi q̃ hec magis eſt amica litere. ſed cõtra eam facit ter: qui dicit q̃ tenetur quatenus facere poſſit. ⁊ reſpõ det q̃ debitor quatenus facere poterat. ideo reuocatoria cõuenitur quatenus facere poteſt. ¶ Sed replicatur: qr ſi beneficiũz illud habebat illud perdidit pp fraudẽ ⁊ dolũ quẽ ad hibuit. vt ff. de re iu. l. fz hoc ita. §. fi. ⁊. l. ſi dolo. in prin. Et ſic locum habet iſta ratio per quam ¶ Pet. ipſe reprobauit precedentem niſi ſol uetur aliquo ex modis quos dixi in ſimili in vlti. oppo. contra precedentem lect.

3 ¶ † Sed attende quod glo. iſta non intelligit q̃ fuerit debitor ex cauſa ex qua ennueniri non poteſt niſi quateus facere poſſit ſi inſolidum vel ſi intellexerit fuit in opi. q̃ illud beneficiũ perdiderat. ⁊ ideo inſolidũ fuerat condemnatus. ⁊ totum ſoluit qõ habebat. ſed ne pro reſiduo detruderetur in carcerem ceſſit bonis. vnde poſt hanc ceſſionem ſi veniat ad pin guiorem fortunam non conuenietur niſi quatenus facere poſſet vt. l. iũ. ff. de ceſ. bo. ⁊ infra annum tantum ita q̃ non vltra. et in hoc notabilis eſt hec lec. ſed hoc dicere non vł tutum. nam pro pter dolum ⁊ fraudem commiſſam ne eſſet ſoluendo perdit beneficium ceſſionis, vt no. in. l. ſi. ff. eo. Et ibi vł caſus niſi ſuſtinẽdo dicas q̃ ibi loquitur quando pecunia ſic eſt dilapidata qõ ſalua fieri non poteſt vt ibi ſonat litera. ſecus ſi recuperari põt. vt eſt in caſu noſtro per actionẽ in factũ reuocatoriam cõtra debitorem deliberatũ intentatã: vt. ff. e. l. ſi. j. reſpon. ⁊ hec ſm lec. p

4 cedentis legis. ¶ † Queritur Bal. an fiſcus[a] aliquo caſu indigeat iſta reuocatoria. ⁊ arguit q̃ non: qr habet tacitã hypothecam[b] in bonis debitoris: vt. j. de iure fi. l. j. li. r. ⁊ ſic cũ habeat remediũ ordinarium. ceſſat iſtud extraordinarium. l. in cauſe. ff. de min. quidam fuerunt boc confeſſi in bonis tũc debitoris non in queſtis poſtea dicentes q̃ in illis non habet tacitam hypothecam ar. eo. que no. in vna ſolutione contrarij in. l. heredem. §. de here. ac. ſed cõis opi. eſt q̃ tacita hypotheca extendatur ad omnia bona ſicut expreſſa per. l. hac edictali. §. finautez vtraq̃. §. de ſecũ. nup. Tamen in queſtione propoſita dicit Bal. q̃ fiſcus indiget

c hac in factũ reuocatoria ſicut priuatus. ¶ Et eſt ratio qr ſubſtantia nominis obligati fiſco p iſtam ſolennẽ liberationẽ eſt extincta ⁊ deſijt eſſe in rerũ natura: vt. ff. de le. iij. l. fideicommi. §. fi rẽ. ⁊. j. que res pig. obl. poſ. l. nomen. vnde hypotheca ceſſat ſicut in ceteris rebus peremptis. in rebus igitur nõ peremptis ſz trãſlatis procedit ratio in contrarium facta. Et modo hic ſit finis libri ſeptimi ⁊ hec ſufficiant.

¶ Explicit Liber Septimus.

¶ Sequitur Liber Octauus.

¶ Incipit lectura dñi Bartholomei de Salyceto doctoris famoſiſſimi ſuper Octauo Libro Codicis.

De interdictis. Rubrica.

¶ Cõtinua rubricã ad precedentia vt in gl. quã latius declarat dictũ eſt. §. de poſ. tã acquirẽdis q̃ retinẽdis ⁊ recuperãdis ⁊ de earũ effectib⁹. ⁊ p quos modos acquirant: retineant: recuperẽt ⁊ adipiſcant de iure ciuili hucuſq̃ reſtabat videre p quos modos p̃dicta fiãt ỏ iure ptorio puta p interdicta a ptore inuicta p quorũ aliqua poſſeſſio a ptore defendit ⁊ tucẽ vt eſt iterdictũ vti poſſidet. ⁊ vtrobi. ⁊ p quorũ aliq̃ poſſeſſio acgrit ſeu adipiſcit vt eſt iterdictũ quorũ bonorũ. ⁊ quoz legatorũ. ⁊ q̃ſq; recuperat vt eſt iterdictũ vñ vi. de qb⁹ oib⁹ i ſuis titul⁹ iferius apparebit. verũ qr non eſt incõueniẽs ſz cõgruũ vt genus ꝺgrue premittat ad declarationẽ ſuarum ſpecierum. vt. l. i. ff. ſi cer. pe. pro tanto ante rubricam ſpecialem interdictorum ponitur rubrica generalis de interdictis. ¶ O vero ſecundo quid olim etiam hodie erant interdicta. ⁊ rñ. vt in gloſſ. rubrice. ¶ Item quero quare

d appellantur interdicta. ª ⁊ dicit glo. j. q̃ inter duo reddita vt inſti. co. §. erbibitoria. ⁊ hec vera Huius quidam dixerint q̃ ab interdicendo. ⁊ prohibẽdo qr interdicere eſt prohibere ⁊ ſic eſſe interdicta tantum prohibitoria ⁊ non alia quod eſt falſum. ꝺ. §. exhibitoria. ⁊. ff. eo. l. j. §. interdictorum autem.

1 ¶ Caſus non deciſus lege ex mente deciſi eſt decidendus.
2 Edicta conſtituere quis poſſit.
3 Hec dictio quid implicet.
4 Facere poteſt quilibet qõ vult in proprio.
5 Preſes quatuor remedijs faciet contenta in lege iſta.
6 Arboris nomine quid veniat.
7 Agi negatoria qñ poſſit abſq; iſtis interdictis.

Cum proponas.

¶ Primo thematis repetitio. Secundo queſtionis, elicite ſolutio. ſecunda ibi: preſes. Caſus. ex mente tantum deficientibus verbis competit vtile interdictum cõcurrentib⁹ vero directum. ꝺ. §. fm dñm meum. ⁊ ita eſt de mente prime gl. in fi. ¶ Pro

4 euidentia poſitionis caſus in termi nis ⁊ eius deciſionis premitto q̃ ne arboris aliene impendentia aliene domui vel agro noceat duo interdicta ſine duo interdicti capitula ſunt poſita. ff. de ar. ceden. l prima in princip. ⁊. §. deinde. alias eſt. l. ait pretor. ⁊. §. fin. ⁊ neutrum er his de radicum excreſcentia loquitur ⁊ poſtea per te caſum in terminis pone vt in gl. o. ¶ Expone literam ibi excreſcentibus. determinat verbus radicibus. alias excreſcentium ⁊ determinat tunc verbum arborum. Ibi periculum id eſt ruine preſentis vel verifimiliter eventure ſecundum Bal. ⁊ Ray. Ibi impẽderit collige hic q̃ ſufficit allegare principia legum ſicut hic interdictorum. ⁊ ita facimus

1 quotidie. ¶ † Not quod caſus lege non deciſus ex mente deciſi
2 eſt decidendus. ¶ Item q̃ mens legis colligitur ex rationeª eius vt hic nec arborez ꝛc. ¶ Item quod vbi deficiunt verba legis ſed mens concurrit ibi competit actio eius ⁊ non directa. circa quod vide quod dixi in. l. curatoris. §. de negotijs geſt. Et verba magis ſequantur q̃ mentem vel e contra dixi in. l. cum viruz. §. de fideicom. ⁊ latius in. l. non dubium. §. de legi. ¶ Item poteſt notare quod in terminis differentibus exemplum non eſt idẽ ſed ſimile quoddam vt hic. ⁊. ff. de poſſi. l. quod neruz. non in terminis indifferentibus. vt. ff. de leg. l. iura. ſecunduz Ray. ¶ Itẽ quod in dubio id quod fit ad exemplum afferius non procedit ex verbis ſed ex mente. ¶ Item no. in quo originaliter ſcribebã

2 tur olim edicta pretorum qr in albo. ¶ † Oppo. primo q̃ pſes non conſtituat edicta ſed ſolus pretor. vt. ff. de inſti. ⁊ iur. l. ius ciuile. ⁊ inſtitu. de iure natu. gen. vel ciui. ꝺ. pretor. Solu. quod iſte ter. non dicit qõ pſes faciat vel conſtituat ſed q̃ ea hz. ſ. iaz cõ ſtituta in albo. i. in libro ptoris vel in qualibet alia materia ebore vel marmore vel charta a pretore tamẽ conſtituta ſicut ⁊ populus hebreus vt in euangelio habetur dixit legem habemus ſecundum quam mori debet. ⁊ tamen illam legem populus non fecerat ſed alius. erant enim forte aliqui libri in palatio in quibus erant ſcripta pretorũ edicta. ⁊ hoc voluit glo. o. ¶ Ex qua infert Old. ⁊ Cy. q̃ ſicut qui corrumpit album pretoris poſitus cauſa perpetue iuriſditionis certa pena punitur vt. ff. de iur. omn. iudi. l. ſi quis id. ita ⁊ qui delet vel corrumpit aliquid in libro ſta tutorum. ¶ Oppo. ſecundo quod edita in forma bic poſita nil deponant cum nullam oratiõnem perfectam habeant vt patet in litera illa. ergo ꝛc. vt. §. ad fil. l. ſi. ⁊. ff. de le. ij. l. cum pater. §. cuz imperfecta. ſol. quod hoc ſolum allegat capita eorum qr de perfectione eorum alias conſtabat. vt in gloſ. iũ. ¶ Oppo. iij. q̃ nec per illam in caſu noſtro deciſio oſtendatur cum in eis de radicuz excreſcentia nihil dicatur. Solutio in glo. iiij. in principio ſcilicet quod hic licet expreſſim per verba edictorum non extendatur tamen ex eorum mente tolligitur ⁊ oſtenditur. ⁊ ſic nota tria

3 que ſequuntur in gloſſa vſq; ad finem. ¶ † Oppo. quarto dictio
b necb eſt implicativa alterius caſus quam expreſſi. vt infra. l. prima. ⁊ de iuriſditione omnium iudicum. l. ⁊ quia. ⁊ ibi gloſſa ſed hic non poteſt aliquid implicare. ergo ꝛc. Solut. vt vult quinta gloſſa vt non tantum per arbores de quibus hic ſed nec per aliquam perſonam vel pecudem alienam. vt. ff. ſi qua. paup. fecit. dicatur per totum. ⁊. ff. ad. l. aquil. per totuz. ⁊ procedit hec expoſitio ſi in litera eſt implicativa nec. ⁊ ita habuit accurſius ſz cõ ter hc litera ne q̃ nõ implicat ſed ſimpliciter negat ⁊ tũc obiectio predicta locũ nõ habet. ⁊ hec litera melior: qr per edicta de quibus hic loquuntur de pecude vel perſona nihil dicetur. ⁊ tamen ad illa hec litera reſtringitur vnde illa implicativa ſtare nullo modo poteſt niſi implicet a ſimili vel a maiori ſcõm dominum meum. ¶ Oppo. quinto cum glo. ſi. in fi. qr aut arbor fuit planta ta legitime. ⁊ tunc nullam debet mereri penam nec ex ſuperueniẽti caſu retractari. vt. §. de adminiſtra. tut. l. ſcimus. aut m.

nus legitime. ⁊ tunc prorſus debet euelli. vt. l. ſi. ff. ſi regũ. Solu. vt in ea. gloſ. vſq; ad fi. que vult in effectu qõ ſi non eſt legitime plantata tunc euellatur. vt. o. i. fi. locum nõ habent hec interdicta. ſi vero eſt legitime plantata: tunc aut agitur. quia ſic plantata ⁊ non poteſt. vt. o. l. iancimus. cum ſi. aut agitur propter defectũ ex plantatione poſtea ſecutum: ⁊ tunc aut nocet ſupra terram per ramorum impendentiam in agrum vel domum alienam: et tunc agitur ex interdictis hic notatis aut nocet intra vel infra terram per radicum excreſcentiam: ⁊ tunc ad exemplum illorum interdictorum agitur vt hic quod qualiter intelligatur in queſtionibus dicetur. ¶ Oppo. ſexto ab extra q̃ ſi damnum timetur cautio dãni infecti locum habeat. vt. ff. de dã. infect. l. j. ⁊ per totum. Solu. fm Oldra. qõ illud verum qñ timet dãnum vitio

4 loci vel operis priuati quod non eſt hic. ¶ † Oppo. ſeptimo qõ nullum competat remedium quia licet in proprio facere quicquid vult homo quamuis nocetur alij dummodo non fiat nocendi cauſa. vt. ff. de dam. infect. l. proculus. Solu. ſcõm Rayn. illud verum dummodo non immittat in alienum. vt. ff. fi ſer. vendit. l. ficun. §. ariſto. at hic per excreſcentiam radicum arbor immittat in alienum: vnde nocet ⁊ ſic habere non licet. ¶ Non obſt.

c quod tunc ſine iudice licet autoritate propria tollere. vt. ff. ad. l. aquil. l. quemadmodum. §. quod ſi proprium: quia illud quando mmmſum artificialiter alienum attinet in eo vel ſuper eo quic ſcit. ſecus ſi naturaliter vt hic ſecundum Rayn. ¶ † Quero modo cum glo. fina. in princi. quibus remedijs preſes faciet contenta in hac. l. ⁊ glo. ponit quatuor remedia. ¶ Primum de vtili interdicto de arboribus cedendis quia directum ex verbis habet locũ in duob⁹ caſibus hic in litera poſitis. ¶ Secundũ q̃ actio ne in factum ſpeciale que habet locz interdictorum eſt ſubrogata. vt inſtitu. eo. §. fina. ⁊. j. eo. l. incerti. in fin. ⁊ hec in idem recidit cum prima ſm glo. qõ intelligenda effectu: qr ſubrogatum in eſſentia non eſt idem cum illo cuius loco ſubrogatur. ¶ Tertium q̃ actionem in factum generale ſubſidiaria de qua. §. de ſac. ſanc. ecc. l. ſcimus. qõ no. placet modernis: qr ſpecialis in factũ reſultans ex mente interdictorum de quibus hic ſit mentio competit vt in precedenti. ¶ Quartum iudicis officio quaſi nulla eſſet precẽ

5 ſtens materia ad actionem generandum vel producendum qõ doct. modernis non placet: quia ſufficiens materia eſt radicum excreſcentia. ⁊ protentio in fundamenta aliena ſicut ſupra domũ vel agrum ramorum impendentia: licet in illis duobus caſibus directa actio competat quia mens ⁊ verba concurrunt: hic vtilis qr nõ verba ſed mens eorum tantum locũ habet. ideo prima vera olim: bodie ſcba qr in loco interdictorum actio eſt ſubrogata. veruz quactiones bodie in libellis nõ noiantur ideo Accur. Ja. bu. ⁊ do. mens non curant plus de vna quam de alia. ⁊ mari me qr inter ea que non variant negotij geſti effectum de modo

6 non eſt curandum: vt. ff. de verbo. obli. l cum ſeruus. ¶ Quero q̃. ab extra an in caſu noſtro arbor tota veniat ſi petatur excidenda an radices tantũ nocẽtes. ⁊ dixerunt quidam qõ tota: qr domui nocet. ergo tota ad inſtar primi capitis edicti. ff. de arbo. ce. l. prima. §. j. quinimo in caſu noſtro multo fortius cum ibi per impendentiam ſupra edes alienas nocet ſolum quaſi ratione plunie per quam parietes tigna ⁊ tegule made fiunt ex impedimento decurſus aquarũ. ſed cum radices ſub fundamentis vel intra excreſcunt illa diſſoluunt. propter qõ domus tota ſaltẽ ex parte illa ruere faciliter poſſet. ergo multo fortius quam in precedenti caſu tota excidi debet imo extirpari funditus cum ſucceſſio arboris ſola non tolleret excreſcentiam radicum: qr quotidie pullulant ⁊ excreſcunt. ⁊ ſic non purgaretur vitium de quo queritur imo fortius excreſceret. ff. de vſufru. Item ſi fundi. §. fina. cum. l. ſequenti. ¶ Dominus vero Rayn. dicebat quod agi debet ad ſuccidendum illas radices tantũ que domui afferunt periculũ. ⁊ hoc ¶ Primo qr cũ plantatio fuerit legitima ſola vero radicuz ex creſcentia illegitima ſola venit excidenda. argu. ff. de vſu. l. placuit. ⁊. l. pecunie fenebris. Sedo quia ſubſidiarijs vel vtilibus nõ vtimur niſi quatenus expediunt neceſſario vt. §. quando prouoca. non eſt neceſ. l. fina. ⁊. ff. de eden. l. quedam. in princip. ⁊ de vſufru. l. ſi is qui binas. in fi. ſed hoc remedium vtile prouenions ex mente et non ex verbis eſt ſubſidiarium ſicut etiam cetera alia vtilia. vt. ff. de adop. l. bis verbis. ⁊. ff. de neg. ge. l. actio. ⁊. ff. rem pu. ſal. fo. l. ꝺ. cum ſi. ergo ꝛc. Ex hoc tolluntur obiecta. Tertio p hunc text. in fin. qui non exigit arborem excidi ſed rem ad equitatem redigi. tunc autem eſſet rigor: impzobus ſi excidis tantum illis radicibus poſſet damno mederi ⁊ arbor legitime plantata per alias radices ſuſtineri. ergo ꝛc. Et ad hoc bene facit. §. de iudic. l. placuit. Quarto quia alia indeterminata a iure relin-

b ¶ Dictio nec. vide Barto. in. l. ſepe. ff. de verbo. ſignifi. ⁊ in. l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ⁊ ibi poſui in addi. ad ipſuz in verſicu. ⁊ ficdictio nec. nume. x. ff. de damno infecto. ⁊ bal. in auf. cui relictum. §. ỏ indic. vidu. tol. ⁊ not. in. l. ſi ita. ff. de manu. teſta.

c ¶ Autoritate p pria tollere. Animus extenſus ſupra fundum vicini poſſit pria autoritate excidi a domino fundi quatenus ſupra ſuum fundũ protenditur vide not. in. ꝺ. l. quemadmodum. Bal. et doc. bic in. §. col. verſicu. extra ep. vbi idem tenet qr non ſed debet ire ad iudices niſi ramus protendatur ex arbore poſita in fundo cõmuni ad fundum non communem quia tũc poſſunt propria autorita te incidi. text. eſt ſing. ſecundũ veram lect. gloſ. ibi in. l. ſz ſi inter me et te. de ſeruit. ruſti. pred. ſecundũ Lud. pon. in ſingu. verſic. arbor. Barto. bic vide Barto. cepo. de ſer. vrba. c. xxx. et c. xxx. ter. x bart. in. l. i. de arbo. cedendo. alexan. in. l. §. nunciatio. de ope. no. nun.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quuntur iudicis cognitioni.vt.ff. de iureiu.l. iusiurandum. §.si
pe qualitate.ff.§.non autem.ff. de iure deli.l.i. Sed iudici non
debet apparere equum arborem totam excidi nisi damnosi pe
riculo possit per radicum nocentium excisionem prouideri. er
go &c. hec pars verior cum ter. ille solam equitatem consideret
¶ Ad rationem factam in oppositum.rñ.q; ratio diuersitatis
inter casus illam tollit. Nam ratio quare excidatur arbor tota
quando impendit supra domum est:qz tunc plus est nociua:tū
pter umbram pluuiam:tum propter florum frondium et
forte fructuum deciduam que est stillicidiorum impletiua obs
turatiua propter q̄ aqua domum ingreditur tegulas malefa
cit tegmina.unde domus non est habitantibus tuta neq; pos
sessio quieta vel plana. Ex rami ptendentes supra domum soli
cxciderentur periculum nō esset ꝓpterea ꝓ tempore futuro sub
latum:qz ipse de nouo pullularent vel superiores fortius excre
scerent iterato se prenderent vt prius nec fondes ibidem ca
dere cessarent a quibuscunq; ventis impulse.ideo ex capite pri
mo edicti a stipite est succidēda sed bec cessant in casu nostro qz
radices excise faciliter nō pullulant imo exficcantur que remā
serunt ad alias partes diuertunt. vnde non est tantum pericu
lum nec de verisimili reiteratur.ideo iudicis equitati remittitur
vt hic. ¶ Sed iuxta hoc quero de ratione secundi capitis edi
cti videlicet quando arbor impendit in alienum agrum quare
nō excidatur sed solum rami circuncidantur a terra per. xv. pe
des vt.d.l.§. deinde.rñ.q; vmbria sola est illa que nocebat agro
frugibus terre quia solem auferet et auertit a quo vegetatur
cuncta.ideo vnum est alimentorum.frondium vero florum ca
dentia terre non est nociua sed fauorabilis impinguatiua vn
de sufficit vitium vmbre expurgari ad qō visum fuit legislatori
sufficere ramos circuncidi per.xv.pedes a terra vt ibi. ¶ Ju
xta quod quero cuius longitudinis est ille pes forsan dici po
test quod intelligi debet de pede communi et vulgari ciuitatis
loci vbi arbor est fita.sed attendendum q; glo. alibi dicit q; il
le pes debet esse. xv. digitorum, vt no. xvij. q. iij. c. sicut. Exclas q;
loquitur de pollice predicta tene menti tu qui circa agricultu
ram vacas. ¶ Quero modo erga predicta de formatione libel
li in illa materia de hoc remitto ad no. in Spe. de causa pos.
proprie §. priuata autem. in vlt. colum. ver. est insuper. xxij. cum
seq. pondera quod spec. vult quod ante libelli porrectionem
actor debeat denunciasse reo vt arborem excidat a stipite quan
do impendit in alienas edes vel eum patiatur excidere. et idem
dicit si arbor pendet in agrum alienum vt denūciatio precedat
deglobationem ramorum vel vt patiatur denunciantem exci
dere. et idem quando tractatur de successione radicum. vt in ca
su nostro. sed Oldra. non requirit illam denunciationem prece
dere libelli oblationem:sed sufficere quod in libello dicat quo
modo arbor ex fundo talis vicini sui impendet domui sue. et q;
ex impendentia ei nocet vel nocere potest quare petit quod ar
borem admat vel patiatur eaz admere ligaq; tollere. allegat
ff. de arbo. cedendi. l. i. in princ. Ex. §. i. Ex idem in deglobatione si im
pendat in agrum. vt. c. l. deinde. Ex idem in incisione radicum of
fendentium fundamentum de qua hic. Ex hanc practicam dice
bat dominus meus:tum qz hoc interdictum non nascitur ex il
lius mora sed ex impendentia arboris Ex sic fine denunciatione
Ex constitutione more potest intērari.imo etiam per libelli oblā
tionem interpellatur. Ex si alterum eorum non eligat sed neutrū
se facere dicat in mora constituitur Ex ꝓ his accedat. ff. de vsu.
l. in fideicom. in princi. practicam tamen Spec. dicit procedere
ex abundanti cautela que non nocet. ff. de testi. l. testamentum
non ideo. ¶ Quero pe. an absq; istis interdictis possit agi ne
gatoria spe. vbi. §. sentit quod non nisi in casu quo arbor vi ven
torum sit in totum fundum inclinata. ff. de arb. ced. l. si. Sed glo.
in eo. titul. l. i. §. deinde tenet vel si volo agere ex eo qz nocet do
mui vel agro tunc recurrendum est ad interdicta de quibus hic.
in. d. l. i. sed vbi volo agere ex eo quia non licet illam arborem
sic habere quia solum debet esse mihi liberum vsq; ad celum tūc
negatoria agere possum. ff. quod vi aut clam. l. fina. §. pe. ita te
neo preter q̄ in casu huius quia per radicum excrescentiam so
lum non desinit esse liberum. ¶ Et attende quia per negatoriā
non excidit arbor a stipite sed tantum quantum solum ꝓ
prium sit et liberum per directum vsq; ad celum. Ex ideo si arbor
seu eius rami impendant in agrum omnes possunt facere excī
di qz stemus protendant super agrum si ago negatoria. vt solū
sit mihi liberum vsq; ad celum nec sufficeret si vicinus vellet de
globare seu ramos circuncidere per. xv. pedes a terra: Ex tunc il
lud locum habet quando ago ex secundo capite interdicti:quia
arbor Ex eius vmbra nocet agro imo Ex sic vna actio non est sup
flua per aliam. ¶ Ultimo scias quod quia hec interdicta sunt
stricti iuris cum non enumerentur in §. actionum. instit. de ac.
quidam indixerunt istam.vt statuta terrarum que similiter sunt
stricti iuris. constitutionibus. ff. ad muni. recipiant interpre
tationem extensiuā sicut Ex ista interdicta quidam vero tenentes

contrarium rñ.q; hic fit extensio p legem. vnde si lex ista nō esset
ꝓses extendere non potuisset sed vide circa ista que dixi de nora
li. l. ij. q. ad illam me remitto.

1 ¶ Judex per interdictum in non subditum non cognoscit. et
nume. 2.

3 Opponere de incompetentia a quis possit Ex vsq; ad qō tps Ex quo
ure. Ex nu. seq.

6 Incompetentia a quo probari debeat.

7 Forma iuramenti testium qualis.

Preses. Etiam per interdictum iudex nō co
gnoscit in nō subditū. h. d. ¶ Que
ro ꝓ declaratione litere que fuit ratio dubitandi in
hac. l. cum iam p plures leges antiquas Ex nouas hoc
fuerat decisum vt reus non posset conueniri nisi coram iudice
suo. l. fina. ff. de iur. om. iu. Ex. ff. § quis in ius vo. non ie. l. i. Ex. ij. §.
de iurisd. om. iu. l. i. Ex vbi in rem actio. l. fina. Ex si a non compe. iu.
per totum. rñdeo cum glo. ij. quia facilius videbatur concedi qz
hec interdicta sunt possessoria vel quasi in quibus leuius cogno
scitur Ex minus preiudicij affertur q̄ in causam proprietatis. §. si
de monē. pos. fue. ap. l. ij. Ex. l. momentarie. §. vnde vi. Ex ratio decī
dendi est qz ille iurisditioni suppositus non est. Et glo. tñ no. qō
in explicito est maior dubitandi ratio q̄ in iplicito Ex ad hoc al
lego istam glo. ad declarationem ter. §. de iur. deli. cum antiquo
ribus. in princ. ¶ Op. sic dictio nec est sui natura implicativa
l. nec nos. §. de cap. sed hic non apparet quid implicet. ergo non
bene. q: contra. §. quibus. §. de no. cod. compo. Sol. declarando
vt in glo. ij. verſi. nedum. Ex hic colligē aliud notabile. f. qō dictio
nec sui natura est implicativa vt hic. Ex. d. l. nec nos. ¶ Op ij.
qō etiam in non subdito under cognoscat. §. de iur. om. iu. l. i. ff.
de iu. l. i. Ex. ij. So. vt glos. l. Ex. ij. iuxta fi. qz in mutuum non cogno
scit vt hic sed in volentem Ex consentientem sic. Ex sic iurisditionez
prorogantem vt in contrarijs. ¶ Nec huic ob. qz actor inuitus
sequitur forum rei quando ambo non sunt eiusdem iurisditio
nis. §. de tut. om. iu. l. ij. Ex. §. vbi in rem actio. l. fi. tamen iudex co
gnoscit in aut. qui semel. §. quomodo Ex quando in. qz respondeo
q; hic loquitur de reo qui proprie dicitur inuitus. l. inter stipu
lantē. §. i. ff. de ver. ob. actor vero est voluntarius perfectus eius
quod sibi debetur Ex si sequitur forum rei inuitus hoc fecit con
gruentius q̄ econtra. ¶ Et hic potes colligere aliud no. vz qō
dispositio psonalis p casum accusatiuū ꝓprie on impotat. vt
hic in verbo meū. per datiuum, vero commodum. ff. de consti. pn.
l. i. Iz quandoq; contra ex manifesta mente loquentis. §. de reuo.
bis que in frau. cre. l. i. §. de testi. nimis graue. ¶ Oppo. ij. de. l.
non tantum. §. articuliano. ff. de fideicom. lib. So. glo. q; ibi spe
ciale vt in glo. subaudi libertatis fauore. ita communiter trans
ierunt doc. vsq; ad tempora Ray. qui dixit q; hic in iurisditio
ne contentiosa ibi in voluntaria. ar. ff. de offic. procon. Ex leg. l. ij.
¶ Sed dominus meus Ricar. de salveto dicebat q; Ray. er
rabat qz vbi quis ex testamento vel fideicommisso seu alia causa
cogitur manumittere manumissio illa non est de voluntaria
iurisditione sed contentiosa quia in eū actio redditur inuitum. ff.
de ver. ob. l. inter stipulantem. §. i. hinc est quod iura patronat
non habet nisi reuerentie. §. de op. lib. l. i. Ex. ij. Ex. l. i. mater. Ex de bo.
lib. l. i. Ex nimirum qz sic est econtra in his que sunt de natura iu
risditionis contentiose que si fiant sponte per modum voluntā
rie transeunt in eam Ex assumunt eius naturam vt sunt confessio
nes guarantigie Ex earum precepta. no. Cy. §. de confes. l. j. in. ij.
Ja. but. in aut. sacramenta. §. fi aduer. ven. arg. §. de epis. Ex cle.
l. generaliter. Ex sic contrariorum eadem sit disciplina de his qui
sunt sui vel alie. iu. l. i. in princ. Ex qō operatur ꝓpositum in oppo
to operetur oppositum in oppositū. §. de sent. pas. l. fi. ¶ Est ta
men sciendū q; gl. aliam sol. ponit in contrario vz q; ibi nō co
gnoscit in homine alterius prouincie q̄ sue. Ex qō ibi dicit Iz non
eius prouincie &c. subaudi de qua forte fuerat testator de pun
cia tamen ei subdita est sed illa diuinat nec bene conuenit illi li
tere: qz de prouincia iudicis de qua antea direrat relatio ibi po
sita est intelligenda cū sit rei ante late representatio. l. iul. quoq;
ff. de heredi. instit. prima ergo vera que est communis secundum
dominum meum ꝓ qua facit. l. nec in fantes. §. fi. eo. titu. ¶ Iz
ego dubio quomodo ibi fit speciale fauore libertatis ꝓpter mo
ram heredis cum iam ipso iure ex lege vel senatusconsulto com
petit. d. l. nec in fantes. in prin. Ex sic ibi de libertate danda vel de
neganda non queritur sed solum an iusta vel iniusta causa he
redis absens fuerit propter ius patronatus habendum vel nō. d.
l. nec in fantes. in princi. ¶ Quapropter videtur dicendum qō
illud potius concordat vt dicamus quod ibi heres licet alterius
prouincie actor erat ius patronatus contra seruum nunc libe
rum factum sibi competere dicebat ille excipiebat quod non qz
cum non manumiserat motam facturus heres replicabat quod
iusta causa manumissionis impeditiua absens fuerat. vnde ibi
inder de ista causa absentie an iusta fuerit vel non in prouincia
testatoris cuius liberti licet heres eius prouincie non sit concor
dat potius

dat potius quā discordet. fateor bene qō fauor libertatis nō cō
perit. sed que tam competūt illius rei est causa. ¶ Oppo. quar
todecimo. l. papinianus. et aut. consequenter. §. de sententi. et interlo.
om. iudi. Solu. vt in ead. glo. scilicet qō fallit in causa reconuen
tionis in qua actor vt reus reconuenitur inuitus in foro recon
uentionis. Ex ratio quia tacite vel ficte agendo dicitur in hoc cō
sensisse. ¶ Oppo. quinto de. l. i. §. vbi de pos. agi oportet. Solu.
qō ibi fallit vt in ea. glo. vsq; ad fin. Ex hoc operatur violentia in
territorio illius facta per quam sortitur ibi forum Ex presump
tus cōsensus delinquentis vt ibi dixi. ¶ Quero ab extra ꝓ imo
quis eorum possit de incompetentia illa dicere vel opponere. Ex dicebat dominus meus qō de reo est indubitatum sed de
actore potest dubitari qui sponte illū iudicem adijt tamen idez
dicit in eo qō in reo dum tamen ille eorum qui dicit fuerit igno
rans vel inuitus, de iurisditi, om. iudi. si per errorem. Ex. ff. de iud.
a l. ij. quinimo Ex iudex se cognoscens incompetentem potest se ac
cusare. Ex onus inter eos iudicandi recusare. Ex si de hoc dubium
esset potest ipse de hoc cognoscere Ex se iudicem non esse vel incō
b petentem esse pronunciare nec propterea dicitur iudex esse in
causa sua. vt not. ff. si quis in ius voc. non ie. l. i. Ex. ff. de iudici. l. si
4 quis ex aliena. ¶ Quero. ij. vsq; ad quod tempus Ex dic quan
c docunq; cepit quis scire eam sibi competere antequ exerceat ali
quem actum iurisditionis contentiose debet eam opponere. si
igitur sciens eam sibi competere litem contestatur postea non
auditur quia litem contestando prorogasse videtur. l. si conuene
rit. ff. de iurisdition. om. iudic. de iudi. l. sed Ex si fusceperit. Ex. l. non
videtur. Ex. l. si cum dotem. §. eo autem tempore. fol. matri. Ex gati. l.
d vero post litem contestatā cepit scire tunc potest opponere nec
obest sibi litis cōtestatio propter ignorantiam. §. de consor. eiusf
dem li. l. ij. de procur. l. pomponius. §. fin. Ex est ratio: quia que de
nouo emergunt &c. ff. qui satisd. cogan. l. si ab arbitro. Ex de inter
ro. ac. l. de etate. §. ex causa. cuz fimi. ibi no. Ex hoc anteq; exerceat
aliquem actum iurisditionis contentiose. nam ſm docto. sicut
quando sciuit ante litem contestatam excluditur per litis conte
stationem vt puta per primum actū iudicialem in aut. de lit. §. si
vero initium. col. ix. sic Ex postea superueniente vel didicita debet
excludi per primū actum iudiciarium. Ex pro hoc etiā facit. l. nulla
§. de procur. si vero cepit scire tantum post sententiā: tūc et pōt
opponere. ar. cozū que. §. si a nō compe. iu. per totum. Et est ratio
qz iudicium retro nullū reddit. ideo super initio videtur opposi
5 tā. §. de pecu. l. licet. Ex idē si post lniam cepit cōpetere, naz ex tunc
pōt opponere. ar. cozū que not. §. de iur. Ex facigno. l. j. ¶ Que
ro. ij. quo Ex quo ure queratur de illa incompetentia. Ex rñdit do.
meus qō tripliciter vez per modū excipiendi replicādi Ex agendi
Primum clare patet in reo. ff. de iurisd. om. iudi. l. fina. Ex ne quis
eum qui in ius vocatus. l. j. §. legatis. Ex. l. si quis ex aliena. Ex. l. sed
Ex si susceperit. in princi. similiter Ex in actore procedit in casu quo
actor in actione proposita non persisteret. Ex reus eum cogi face
re vellet ſm formam aut. qui semel. §. quomodo Ex quando inder
nam actor excipere potest de iudicis incōpetentia nunc ad eius
notitiam perueniat. ¶ Secundum patet si reus fuit absolutus
Ex actor de nouo agat primitiua reus excipit de sententia repli
cat actor quod fuit nulla ex defectu carentie iurisditionis. §. si a
non compe. iudi. per totum. Ex ar. §. quando prouo. non est neces.
l. i. Ex. ff. de appell. l. si expressim. ¶ Tertium quod est magis du
bium exemplificatur in casu quo actor vel reus ante sententiam
cognouerit se non esse subiectum iurisditioni ipsius iudicis op
posuerit exceptionem Ex a processu vel grauamine desistere nol
let potest eum coram superiore conuenire ac petere se declarari
de sua iurisditione non esse processum sed factum non tenere sed
quatenus de facto processum est eatenus reuocandum esse. arg.
§. vbi causa status. per totum Ex vbi decur. vel choartales. l. i.
Ex. ij. Ex. ff. de offi. presi. l. illicitas, Ex hoc ante sententiam post senten
tiam vero Ex solutionem inde secutam non videtur agi posse. ff.
fami. bercis. l. cum putarem. §. de condit. inde. l. j. Sed tene cōtra
rium per totum tit. C. Ex. ff. de condit. inde. Non obstant obiectaz
quia loquuntur quando sententia est valida ita quod indebi
tum factum est debitum er quasi contractu iudiciali. l. ij. §. adeo
scribit. ff. de pecu. hic quando non valuit simule no. glo. §. de pro
cura. l. licet. in glo. fin. hec Ricar. ¶ Quero quarto an super his
erit necessaria libelli oblatio. Ex dic quod sic fi agatur ad repeten
dum soluta post sententiam idem si ageretur coram superiore
ad declarandum sententiam et processum nullum Ex revocandus
quatenus de facto processit. Ex hoc ¶ Primo per generalia verba
autentica. offeratur. §. de lite. contestata. Secundo quia petitur
aliquid dari a parte vel a iudice scilicet vt non procedat contra
istum nec eum grauet vel non molestet vt non subditum. instit.
de actio. §. preiudiciales. et argume. §. vbi causa status. Ex vbi de
cur. vel choar. l. i. Ex. ij. Tertio vt possit deliberare an velit cedere
vel contendere. ff. de ædendo. l. i. in princip. ¶ Quarto vt sentē
tia conformetur libello. lege vt fundus. ff. communi dividundo.
¶ Si autem de incompetentia queratur excipiendo Ex replican

a ¶ Judex se cognoscens quis sit iudex competens Ex incompetens Ex de his vide oino
per Car. in cle. ij. Ex. ij. q. vt li. pen. Item adde qō dz competens et tam si eius iurisditio
posset per exceptionē excidi vt ibi per gl. Ex ibi oino vide exēpla in competentie.

b ¶ Pronunciare. fallit qñ de causa est habiturus sportulas gl. Ex Bart. in. l. de iure. ff
ad muni. Et vide Ludo. pon. in. l. ij. ff. si quis in ius voc. non ie. Ex tenet Car. in clemen.
l. §. abbates. ō ex
cei. ꝓcl. sed alex.
in. l. pe. de iurisd.
om. iud. Ex in. l. i. si
quis i ius voca.
non ie. tenet con
tra. Et quot Ex q;
busmodis iudex
incōpetens di
citur. vide in spe.
de senten. verſ. est
autem. q. ij.

¶ Usq; ad qō
tempus adde qō
incompetentia iu
dicis ordiarij post
sententiā allegari
non potest per 2
denuntiat quan
do constat eiseor
dinarius. doc. in
c. cum in iure. de
officio deleg.

¶ Tūc pōt op
ponere. Ex vide
de hoc lāfran. de
oria. in. c. quomā
contra fallam. §.
recusationes nu
me. i. Ex ibi apo.
in ver. post item
contestatam. ex
tra ō proba Dy.
not. in regni. cuī
sunt. Ex ibi inapp.
in ver. si a nō cō
petenti. Bal. in
l. exceptiones, nu
mero. xv. Ex ibi in
apos. in ver. in 2
petentis. §. de p
ba. Ex Bera. ō pe
trasancta singul.
suo. l. incipi. not.
pulcherā cautelā.

¶ Quis debeat
ꝓbare Aldō Ju
in. c. innotuit. de
eo. qui fur. ozd. su
sce. quod inter in
petentia iudicis
post lit. contesta.
dz probari per al
leganten quia p
litis contestaz
probādi trāsfer
tur in allegantez
item per cōtuma
cem declinantem
Bald. in. l. gesta.
§. de iudi. Ex aler.
in. l. ij. ff. de iudi

f ¶ Et hanc par
tē. Tu vide de hoc
Bart. in. l. ij. fidei
cōmissum. §. quo
ties. ff. ō iudicēs
Joannē de imo.
in. l. non solum. §
morte. in fin. ff. ō
no. oper. nunc. et
quod no. Paul.

de castro consilio suo. cxlij. secundum antiquum numerum.

Universidad de Deusto

bonorum possessionibus.vt.ff.de bo.pos.l.ij. §. fin.ff. quis ordo in bo.pos.seruc. Et pro ista distinctione facit qđ no. Jnn. extra de offi.dele.c.pruden.3.in.fi.gl.magna.in.fi.col.a. ſm Ric.

8 ¶ Quero.vg.supposito quod non sufficiat iuramentum qua forma habens testes deponere vt probetur.ri. quod habent dicere quod audiuerunt talem dicere qđ ille erat pretor vrbanus vel iudex suus vel episcopus suus.sed postea fuerunt vbi nuper nunciatum fuit ei quod ille non erat pretor vrbanus sed peregrinus vel quod erat iudex non suus vel episcopus alterius ciuitatis non sue vel aliter puta quod audiuerunt eum dicentem qđ talis pretor cuius esset peregrinus poterat cognoscere etiam inter vrbanos ꝛ quod talis iudex vel episcopus cuius non esset suus poterat tamen ad petitionem actoris cognoscere cõtra eũ. postea vero per petitionem fuit ei conuultum quod actor debet se qui forum rei non econtra.ꝛ quia hoc casu e ceptio respicit solum iurisdictionis exercitum debet dicere qđ illecrat extraneus ꝛ incognitus vel de remotis partibus vel audiuerunt eum dicere quod secure litigabat coram illo iudice quia non erat amicus neqꝫ affinis aduersarij.sed postea cum fuit denunciatum qđ erat amicus vel consanguineus eius ꝛ per istum modum exemplificatur glo.Bern.ard.de.fensata.vt.§. posita in.d.cap.pastoralis in fi.secundum Ricar.

¶ Jn dicto quot modis capiatur.

¶ Et dicto quomodo capi possit.

¶ Possessorium recuperande potest opponi petitorio pendẽte.

¶ Petitorium an possit simul cum possessorio opponi.

¶ Possessorium adipiscende an possit cumulari cum petitorio.

¶ Interdictum retinendi an possit cum petitorio cumulari.

¶ Possessorio retinende ꝛ petitorium ab eodẽ propoñi possunt.

¶ Possessorio agere quando possit qui in petitorio succubuit. et nume.10.

¶ Sentẽtia absolutoria que fertur in possessorio an preiudicet in petitorio.

Exceptio dolo facis an habeat locum in possessorio.

¶ Judicium quot respectibus extraordinarium dicatur.

¶ Judicium ordinarium quod sit.

¶ Interdicta ac hodie locum habeant.

¶ Interdictorum regularia ꝛ naturalia que sunt.

Incerti. m.l.j.ꝛ de eorum competenti cognitione.vt in.l.ij. subiungit de ipsius cognitionis iure modo ꝛ ordine.vt in ista.l. ¶ Et premitte pro euidentia secundum dominum meum quod sicut proprietas ꝛ possessio sunt duo diuersa.ff.qo me.can.l.si mulier. §.i. ꝛ.ff. de acquir. pos.l.naturalis.§.nihil.sic ꝛ eorum iudicia ꝛ illud de proprietate vocatur petitorium.vt.ff.de rei vẽ.l.qui petitorio.ꝛ illud de possessione vocatur possessorium, vt in eo.tit.l. is qui destinauerit.ꝛ no.§. qui legi.perso.in.l.fi.in prin.gl.prime,hic autem possessorium suo diuidit trun in tres species:qꝫ aliud possessionis adipiscende:aliud recuperandẽ ꝛ aliud retinende quod declara per exempla.vt.ff.eod.l.ij.§. hec autem interdicta.cũ seq.ꝛ insti. e.§. sequens cum seq.ꝛ tetigi in rubrica.§. Modo ad propositum in l.ista tractatur de ordine possessorij in genere ad petitorium.

¶ Quidtur autem.l.ista in tres partes.nam primo dictus de iure ꝛ ordine decidendi.secundo ponit effectum de iure probandi dominium tertio remouet dubium circa proponendi vel proponendi modum.secunda ibi:vt ex hoc ordine. tertia ibi: interdicta autem vsqꝫ ad fi. ¶ Possessorium prefertur petitorio cuz de viroꝫ simul est questio.ꝛ succumbens in eo debet probare i petitorio ꝛ agitur interdictorum exemplo. b.d. secundum dominum meum. ¶ Casum i terminis pone sic in nube. Quidã quesiuit a principe domine lis est orta simul inter duos de proprietate ꝛ possessione ciusdem rei que earum prius debet decidi et quo iure.ad quod respondet vt in prima parte instat querens ad quem effectum ꝛ quare prius decidatur questio de possessione,ꝛ respondet vt in secunda parte instat querens sed quomodo hoc cum interdicta non sint bodie ad quod respondet vt in tertia parte. ¶ Jteram vltra glos.expone. Jncerti hec dictio in ſ̃itat priuatiue ꝛ negatiue pro non.sic de testamen.l.ex imperfecto.ꝛ.ff.si cer.pe.l.si fundus.§. ferunt suum impudens sumitur alias quãdoqꝫ augmentatiue pro valde vt.ff.de libe.ꝛ post. l.gallus.§.alle casus.ꝛ.ff.de aqua plu.arcend.l.i.§.in summa.in fi.viroꝫ modo sumitur.ff.pro soc.l.cum duobus.§.dãa.quandoqꝫ causatiue pro quia.ff.de condi.furti.l 1.vel pro propter.vt digestis ad velle.l.si decipiendi.quandoqꝫ obiective pro contra vt.§.de bere.ꝛ manicbe.l.manicheos.potest ꝛ aliis modis accipi quos cum illis ponit dominus meus.ff.ad.l.aquil.i. in lege aquilia. ¶ Jbi non est hec negatio iuncta cum prima facit vnam affirmationem.vt.ff.de verborum significatio.l. duobus verbis negatiuis ꝛ ratio ibi redditur in gloſſ.ꝛ hic quia vtraqꝫ

bic concer.it idem verbum secus si diuersa. vt.l.j.§.de fer.fu.ſi. ꝛ dic vt ibi dix. Jbi prius hic ponit ꝓpriotatem ordinis in re pore vt patet ex sequentibus.sic.§.de app.l.prima.ꝛ.ff.de iudic. l.si de vi.ꝛ.j.qui accu.non possunt.l.prima.ꝛ ibi de significat.s huius aduerbij scripsi. ¶ Jbi competentibus actionibus pos test legi vt iacet ꝛ tunc suo audi libellis propositis ꝛ productis ꝛ tunc succedit gloſſ.hic po.vel expone actionibus. i.actibus.et tunc suppoñt ꝓ facto et commigitur cum verbo decidi.actus autem congrui positi sunt §.in titu.quomodo et quando iudex ꝛ in titu.de senten. ¶ Jbi ex hoc hec dictio vt[b] causatiue poni tur sic.§.de condi.ob causam.l.si repetendi. alias comparatiue vel similitudinarie.vt.§.de procura.l j.alias consecutiue.vt.§. de obsequi.l.iij. Jbi ordine facto id est impleto.vel dic decisiõe facta fi.§.quorum appel.non re.l.pe. Jbi extra ordinem qualiã sunt omnia possessoria quia in eis precedit̃ momentarie non attenta iuris solemnitate vel ordine. vt.§. qui leg. perso.l. fina.et j. vnde vi.l.momentarie.secundum Rica.ibi res id est causa vel instãtia. Jbi agitur id est tractatur. ¶ Notria que sunt in summario. ¶ Quarto quod per nos fienda congruis actibus seu actionibus sunt expedienda vt hic.ꝛ.ff.si mens.fal.mo. di.l.prima.§. primo. ¶ Quinto quod iudicia possessoria dicuntur extraordinaria vt hic.ꝛ.l.seq.ꝛ institu.eo.§.fi. ¶ Venio ad apparatum pro cuius declaratione premitto quod prima glosſ. que videtur ponere casum ꝛ alia super verbo orta.in princip.tendit ad vnum eſſ.ctum ꝛ ad positionez casus.ideo pro earum intellectu ꝛ recitatione sic opp.text.dicit quod inter actorem ꝛ reum orta est proprietatis ꝛ possessionis lis ꝛ non declarat an ambo iudicia sint mota ab vno ꝛ aliud ab alio nem non declarat an in qualibet specie interdicti puta retinende vl recuperande seu adipiscende possessionis vel in qua procedat.l.ista.ꝛ sic nos dimittit in incerto contra.§. quibus §.de no. codi. compo. Huius forsan tamoꝛe glol.i. que infert Joan.ꝛ Alzo.vt patet in gl.iij. in principio respondet quod in quolibet interdicto ꝛ vtroꝫ modo potest loqui.l.ista.ꝛ primo quando vtrunqꝫ ab vno. puta ago contra titum vt possessorem rei vendi.et sic petitorio.§. de ali.iumu.causa fac.l.i.ꝛ.§.de rei ven.l.qui petitorio.similiter interdicto retinende possessionis puta vti possidetis.certe non possum simul vtrunqꝫ incentare:tum ratiõe ordinis qui se habet vt possessorium prius discutiatur vt hic.ꝛ.l.ordinarius.§.de rei vendic. tum ratione contrarietatis quia cum ago rei vendicatio. dico illum possessorem esse.vt.in.d.l. cum vero cum turbare me in possessione mea dico me possidere et ne illum.sed hec sunt contraria.ideo non debeo audiri vt.§.de fur.l.i.ꝛ de codi.l.fi.ꝛ.§.fi ser pus et.l.ij. ¶ Jsta positio non quent huic litere que vult vtrunqꝫ petitionem admitti.sed ex ordine prius petitione possessorij decidi nisi eam saluando dicas quod respectu diuerse possessionis agẽbat puta rei ven. contra ciuiliter tantum possidentem quod fieri potest.vt no.§. vbi in rem actio.l. secunda.ꝛ vti possidetis pro turbatione facta in naturali mea.ꝛ tunc probibeor solum ratione ordinis.vel dic quod glo.illam positionem fecit volens dicere quod illa lex non tantum ratione ordinis sed etiam ratione contrarietatis hoc statuit. Et tunc dictio prius[c] in casu contrarietatis stabit electiue in alio casu ordinatiue. vel dicit glosſ. pone casum quando dominus agit rei vendic. contra colonum suum vel commodatarium qui non possident sibi sed domino vt.§. de prescrip.xx.anno.l.male agitur.ꝛ.§. communi de vsucap.prima.vnde cum ago vti possidetis. dico quod turbat me in mea ciuili vel naturali per ipsos retenta vt dictis legibus.ꝛ cum ago petitorio quod possum.vt.l.officium.ff.de rei vend. non nego me possidere sed peto rem per me possessam ipsis mediantibus mihi restitui vel res mihi ciuiliter possidenti restitui. et sic non respectu eiusdem possessionis sed diuerse ago ideo non repellor ratione contrarietatis quenon habet ordinem.ꝛ hec interdicto vti possidetis subiungit eandem glosſ. Joan. quod nõ potest etiam hec.l.legi interdicto recuperande possessionis vel adipiscende.ꝛ tunc est plana:quia nulla contrarietas inuenitur. sed prius de possessorio ratione ordinis tantum fiet decisio. et sic not.quod possessorium recuperande simul intentatum ab eodem cum petitorio preferetur petitorio in processu cognitionis ꝛ decisione ejdem in possessorio adipiscende.vt sequitur in eadẽ glosſ.ꝛ hoc quando ab vno contra alium ambo sunt prope sita quod fuit primo demonstrandum. ¶ Secundo modo potest legi quando vnum ab vno.ꝛ aliud vicissim ab alio quod exemplica vt in ea.glo.fin.vsqꝫ ad fi.ꝛ est expedita glosſa.ꝛ.ij. vel.ij. super verbo orta.in princi.vsq; adver.sed quid si agam quasi recito oppponendo ꝛ non querendo. ¶ Op.igitur quod ille dicti onis ordo non sit necessarius.sed actori detur electio an petitorium vel possessorium velit intẽtare. vt.ff.de iudi.l. prima.§. q destinauit.ꝛ de vi ꝛ vi arma.l.cum fundum.in fi. Sed quod verũ ab initio.ꝛ ideo si volo proponere petitorium tantum possum vt in contrario vt hic in glosſ. licet lex consulat vt precligam pro-

[a] ponere petitorium.vt.d.l.is qui.ꝛ hoc quia in eo faciliores sunt probationes.stat ergo conclusio secundum predictas positiones quod nostra lex potest loqui in quolibet interdicto tam retinendo quam recuperande vel adipiscende possessionis secundum Jo.Alzo.ꝛ Hug.ꝛ pro hoc inducunt hanc legem que loquitur indistincte,et.l.ordinarij.§. de rei ven.et.l.si de vi.ff.de judi.cum simi.vt in fol.glo.in princ.sed examinemus omnia illa que nõsic simpliciter approbantur ab accursio patre nostro.vt.j.patebit ¶ Et contra predicta opponit Acc.et primo quod ab interdicto recuperande non possint recedere:vt patet.ff.de vi.et vi ar.l. cum fundum.§.h.vbi dicitur quod pendente iudicio petitorio potest agi interdicto vnde vi ꝛ sic vtrumꝫ potest simul intentari sol.quidam ex eis quod ibi remittiaut petitorio prius intentato.sed dicit glosſ.hoc videtur contra illum ter.qui dicit pendẽ te quia pendere non dicitur cui est renunciatum.vt.l.postquam liti.ꝛ.l.si quis in conscribendo.§. de pact.ꝛ.l.desitisse.ff.de iud. ergo ꝛc. ¶ Quare secundo diuerunt quod pendente petitorio [a] potest opponi possessorium recuperãde[a] sed pendente possessorio non potest petitorium intentari vt hic cum simili. ¶ Jre solutio non est tuta quia vbi non est diuersitatis ratio non debet esse diuersa iuris dispositio vt.l.prima.de libe.prete.ꝛ.l.illud.ff. ad.l.aquil. Jtem quia contrariorum non esset eadem disciplina contra.l.j.ff.de bis qui sunt sui vel alic.iur. Nec opposito[n] esset [5] proportionata operatio cõtra.l.fi.ff.de mino.ꝛ contra.l.fin.j.de sen.pa.ꝛ per bas ratiões domin[o] meus recedit ab ista. ¶ Defendunt ipsi ꝛ tertio vt notat.in contrario.vt quod ibi text.dicit pẽdente iudicio intelligatur.i.dilatio.ꝛ sic per possessorium non uiter intentatum petitorium differatur ꝛ pendeat donec de possessorio iudicetur.sed hec defensio non placuit domino meo qꝫ non est verisimile rem sic de facili permittere ad possessorium transiri cuius via est commodior.ꝛ petitorium differri ad cuius prosecutionem potest eum cogere vt in auf.de liti.§. omnem.co. ir.ꝛ.§. quomodo ꝛ quãdo iudex aut qui semel.misi forte de qua dam equitate iudex eum admittat.ꝛ insurgit hec equitas sive possessorio sibi competenti se ignotasse probaret quod ibi est dimanare.vnde non est ei visum sufficienter ad.d.l. cum fundum. fore responsum.ꝛ sic concludit cum Accursio ibi fore casum cõtra Joan.ꝛ Alzo. ¶ Jtem contra eos inducit Accur.vt tam recuperande quam adipiscende possit simul cum petitorio intentari extra de causa pos.ꝛ proprie.c.pastoralis. Sed ipsi Joann. Alzo ꝛ Hugo dicrunt so.eodem modo quo procedens sed prime due non valent vt dixi.tertia potest tolerari scilicet vt ibi petitorium differatur secundum canonistas.vt ibi not.glosſ. super verbo pendente,ꝛ Joan.and.aliud idẽ videt tenere. ¶ Et ad illud quod dicit dominus meus quod non est verisimile qõ reus permitteret differri per auf.qui semel.nituntur ipsi respondere quod illa loquitur quando actor est contumax.ꝛ nihil iuridicũ proponit ꝛ reo aufert habilitatem probãdi ꝛ absolutionem cõsequendi quod non est in casu nostro in quo iuridicum quid pro [4] ponit ꝛ prosequitur. ¶ Et sic volunt illi quod petitorium et [b] possessorium recuperande [b] non possint simul intentari vt dicit Joan.ꝛ Alzo.Sed de petitorio ad possessorium possit transferri ꝛ interim differatur petitorium. ꝛ transitum dicunt permitti in odium violenti.ꝛ quia expoliator est dolosus expoliatus vero ignarus expoliationis.vl si sciens solummodo est culpabilis proponendo prius petitorium.Sed de istis rationibus est mirandum vt solum in odium expoliantis hoc concedatur qõ non constat adhuc expoliatorem esse ꝛ non debeat effectus permitti vel exequi ante sententiam suecause.vt.§. de execu.rei mdi. l.prima.nec violentia presumitur nisi probetur.vt.ff.de officio ꝓfid.l.illicitas.§.veritas.ꝓterea.c.pastoralis.non loquitur tam in interdicto recuperande quam etiam adipiscende.vt ibi clare patet in litera.Et sic ratio violenti non fuit ibi causa sic decidẽdi. Propterea illum transitum ibi permittit faciliter ante renunciationem vel conclusionem cause absq; alia speciali causarum cognitione quod non facit postea vt ibi in litera patet.ꝛ Dieterea ibi dicit in litera quod leges ciuiles sic disponunt.et sic non est ibi intentionis pape vltra disponere in hac parte valet ante renunciationem vel conclusionem cause quam facit ius ciuile.sed ius ciuile non requirit quod petitorium differatur vt in precedenti dixi ergo nec ius canonicum.ꝛ quod hoc sit verus pondero quod sicut in.l.cum fundus.§.finali.digestis de vi et vi arma.ta. dicitur quod pendente petitorio nihilominus potest agi interdicto vnde vi ita ꝛ per eundem modum dicitur in capitulo pastoralis.vbi pondero primo illud verbum pendente. Nam non dicit suspenso petitorio sed pendente quod suspensionem nec; dilationem notat sed rem esse in actu ꝛ fieri.vt supra si pendente appellatione mors interuene.ꝛ in rubrio ꝛ nigro §.vt lite pẽ. in rubrio.ꝛ nigro.ꝛ.ff.ml inno.ap.pẽ. Jtẽ no illa verba nihilomin[o] ꝛc.ꝛ qõ dat intelligi qꝫ ppter illõ nõ fit ediatio sed modica dubitatio fuisset de hoc impedimento si illud inciderat

geretur propter hoc suspensum ꝛ dilatum.vt igitur fiat illi ter. a de dubio fori debent intelligi etiam actore prosequi volente vtrunqꝫ.ꝛ ita credo verum tum per illos ter. tum etiã per text. l.nulli.§. de iudi.vbi casus si non cauillemur.ꝛ ita tenet ibi glosſa Jo.licet hic contradicat:tum etiam ne detur occasio faciliter illudendi.aut.qui semel.§. quomodo ꝛ quando inder.et textus in auf.de litiga.§. omnem.quod euenerit si proponendo possessorium violentum liceret petitorium tam propositum differre contra.l.fina.§. vbi autem.§. de bonis que libe.ꝛ ita diebat dominus meus.ꝛ ita etiam concludit illa glosa.in fin.vt interdictum recuperande possessionis simul cum petitorio possit intentari [b] ꝛ de vtroꝫ cognosci. Et allegat vltra predicta rationem:quia in eis sic preposittis nulla reperitur contrarietas.ꝛ sic cessat illa regula impediens cumulationem.Ad.l.si de vi.ff. de iudici. que prima facie facit pro Jo.ꝛ Alzo.respon.vt ibi not.quod de ordine cinili ad criminalem loquitur secũdũ verum intellectum vel si de ordine possessorij ꝛ petitorij loquitur dicquod loquitur de violentia turbatiua.ꝛ sic de possessorio retinende respectu eiusdem possessionis qne ꝛ in petitorio est deducta.ꝛ sic ratio contrarietatis impedit vtrunqꝫ intentari ꝛ prius de vi turbatiua.ꝛ sic de possessorio debet cognosci. Et similiter respondeo.ad.l.ordinarij.§. de rei vendi.vt ibi scripsi.ꝛ hoc de possessorio recuperande. ¶ Sed videamus de possessorio adipiscende breuiter Joann.ꝛ Alzo dixerunt quod simul cumulari non potest cum petitorio.ꝛ indurerunt.ff.quorum.lega.l.j.§.quodautem.vbi in odium non certificantis aduersarium quo iure possideat permittitur possessorium adipiscende vt est interdictum quorum lega.ꝛ petitorium vt est petitio hereditatis simul intentis certificare actorem.sequitur qõ in contrarium est ius cõmune vt.ff.ad munil.l.i.ꝛ sic ſm ius commune non potest vtrunqꝫ simul cumulari. Jtem induxerunt.l.ij.§. de edicto.diui adri.et.l. j.j.titu.j. ¶ Sed glo.accur.tenet contrarium hic ꝛ vbiqꝫ.primo per ter.l.nulli.de iu.Scõo per.c.pastoralis extra de causa pos.ꝛ proprie.quod loquitur non tantum in possessorio recuperandẽ sed etiam adipiscende:vt ibi in litera.Tertio quia in eo cessant rationes et regule impedientes cumulationem que proprie sunt tres ꝛ non plures vt scripsi in.l.edicta.§. de edend.videlicet ratio contrarietatis electionis ꝛ rei iudicate.licet Bartol. alias volnerit addere ꝛ nõ bene vt dixi.ꝛ hec pars vera. ¶ Ad obiecta respondeo et ad primum de.l.i.§. quod autem.ff.quorum lega.respon.ſm Jac.de arc.Dr.et Jaco.but.quod ibi nõ [c] est speciale respectu petitorij ꝛ possessorij sed est ibi speciale:quia ibi petitorium ꝛ possessorium sunt contraria ꝛ simul proponuntur in odium non certificantis actorem quo iure possideat.datur enim interdictum quorum legato.contra possidentem titulum.vt.§. de peti.here.l.hereditatis.ꝛ.l.cogi.ꝛ ibi hac ratione est speciale sequitur quod ibi petitorium ꝛ possessorium adipiscẽde non sunt contraria ꝛ simul proponi ꝛ cumulari possunt.vt dicit glosſ. Ad. l.ij.§. de edi.di.adri.ꝛ ad.l.si j.tit.j.respondeo.quod ibi actor possessorio tantum egit non iuris necessitate:sed tantum voluntate propria.vnde si voluisset cumulare potuisset. ¶ Concludo igitur quod petitorium ꝛ possessorium [c] adipiscende possunt simul proponi ꝛ cumulari [c] vt legibus et iuribus superius allegatis. Fallit quando proponens esset sibi contrarius.ꝛ de vtroꝫ est casus.§. de codicil.l.fi.ver.sta.vt fiue.nam ibi possessorium quod datur ei vt heredi impedit petitorium qõ intẽtare vel vt fideicommissiarius.non illud quod proponere posset vt heres.vt ibi no.ꝛ hoc nisi in odium non volentis certificare actorem quo iure vel titulo.possideat.vt.d.l.i. §. quod autem.ff.quorum legato.quod dixi posse cumulari non [d] vendicat sibi locum post conclusionem cause.vt.d.c.pastoralis

[6] ¶ † Nunc tertio videamus de interdicto retinende posse,[a] et [d] glo.Jo.ꝛ Alzo dixerunt quod cumulari non potest cum petitorio vel ratione cantrarietatis vel ratione ordinis.vt no.in glosſ. iij.ꝛ.iiij.ꝛ dicunt hic fore casum. ¶ Contra quod oppo.glosſ. iij.de.l.naturaliter.§. nihil.ff.de acquire.posſes.vbi qui ceperat rem vendicare potest vti interdicto vti possidetis. Sed ipsi respondebant altero de duobus modis.vel quod ipse intentavit petitorium ignorans se possidere.ꝛ erat iusta ignorantia:quia non per se sed per seruum vel filium possidebat:ideo tolerandabat victus in petitorio ꝛ postea transiuit ad possessorium.vnde non cumulatur ibi sicut nec hic. Sed dominus meus dicebat quod iste ambe solutiones sunt diuinationes ꝛ violationes illius litere. Jtem ſm eũdem si non potest vtrunqꝫ simul intentari vel proponi ꝛ prosequi iam proprietas ꝛ possessio habeat aliquid cõmune contra vniuersalem negatiuam nihil positam i prin.d.§. nihil.nec ratio permissa in.d.§. nihil.esset generalis ꝛ necessaria contra not.per glosſ.in.l.non omnium.ff.de

¶ Poresloppo
n possessorij re
cuperãde.tu vi
de de hoc ſino phi
li.frã.i sua aurea
dispu.petitorij i
ſcõo dub.pncipa
li.inar.nega.vſi.
sexto ad idem.

¶ Petitorium ꝛ possessorij recuperande.an possint simul intẽtari ꝛ qualiter iudicetur.vide soci.cõsil.celxij.incip.in cã.M.Petr.vij. hic idẽ.insi.cuver.seq.in.ij. parte chart.clxiij.et possessorij recuperande cui ꝛ qñ cõpetat.vide p ſa.Soci.cõſil.vij inci.qñ in prestiarij.verſt. circa scõam.q.cũ verſi. seq.in prima pte cha.xv. Jtẽ adde qꝫ etiã pluribus incorpabilibꝰ ꝛ petit vt ppſa.Soci.consil.clxxxvij inci.in cõtroversia que vertit ſſ. er quib[o] cõcludit qõ circa medium.in.ij.parte char.lx.

¶ Psit simul p
poni ꝛ cumulari
Ju vide de hoc
Bar.ꝛ ocsi.l.na
turaliter.§. nihil
cõe.in.iij.cõmu
tiõe.ff. de acqui.
poſſ.cũ 2eor.ibi
ſignatis p Alex
ꝛ pau.de ca.cõſil
celxxxvij.fz meũ
numerũ incep.vi
detur dicẽdũ.ꝛ
vide Bar.soci.in
ſuotrac.fall.regẽ
clxxxvij.vbi po
nit reg.affirmati
uam.

¶ De interdicto
retinẽde poſſ.an i
terdictũ retinẽde
possessiõis cũ pe
titorio simul itẽ
tetur vide Spec.
de pet.ꝛ poſſeſſ.§
i.ſſi.ſed nũquid
potest. Jtẽ adde
qꝫ de fetiã pro re
mobili qꝫ ad reti
nendũ nõ datur
actio vi bo.rap.
Bal.poſt.Cy.in
ru.qõ met.causa

Universidad de Deusto
Biblioteca

legu. nec falsitas consequentis interimeret ibi antecedens. quod est necesse vt consequentia sit bona. l. nec ꝑ natales. supra de prob. a. l. ad probationes. eo. tit. ¶ Quapropter glos. hic dicit qꝫ interdictum retinende cum petitorio non potest simul intentari. vt hic. a. Lo. ordinarꝫ. ff. de rei vendic. l. si de vi. ff. de iudi. Sed alia possessoria recuperande vel adipiscende sic vt superius dixi. a aliam rationem hic nō annectit ꝑ quam intelligatur respon sum ad dicta. l. naturaliter. §. nihil. ſz remittere videatur ad no. in dicta. l. si de vi. vbi ponit rationem quia in interdicto recupe rande reperitur contrarius sibi quod nō in alio. ¶ Ex qua ra tione colligo verum intellectuz ad dictam. l. naturaliter. §. nihil. videlicet quod cum rei vendicatio detur contra detinentem tan tum. l. officium. ff. de rei ven. vel contra possidentem naturaliter tantum. l. ꝫ. §. vbi in rem actio. vt contra ciuiliter tantum possi dentem vt nota. in. d. l. ꝫ. ff. de rei ven. super rubrica et hic per. l. cuiuscunqꝫ. §. primo. ff. de vsufruc. vel contra possidentem vtro qꝫ modo. ff. de alie. iu. mu. causa. fac. l. prima. a tūc cumulatio pos sessorij retinende cum petitorio prohibetur quando cumulan do contrarietas reperitur: quia vtrunqꝫ respectu eiusdem pos sessionis intentate cum vero respectu diuerso non est prohibita cumulatio potest enim quis detinendo tantum turbare ciuilem a naturalem alterius vel naturaliter possidendo turbare ciuilez alterius a omnibus hic casibus competit interdictum retinen de pro turbata per retentionem alterius a petitorium vel ei as exercitium pro detentata per aduersarium. vt exemplificat glos. in. d. §. nihil. in vltima solutione que fuit Jacobi Balduini. Et est ratio quia tunc nulla insurgit contrarietas. a sic est tunc ea dem ratio que inter dicto recuperande vel adipiscende possessio nis. a ita dicebat dominus meus a clare hoc vult glos. in. l. clam possidere. §. qui nundinas. ff. de acquir. posses. ¶ Sed dicet le ctor seriosus. glos. prima hic posita tenet contrarium in secun da positione casus in versic. item si contra commodatarium ꝛc. vbi respectu diuerse possessionis agitur. a tamen dicit glo. quod licet non repellatur ratione contrarietatis repellitur tamen ra tione ordinis sic dati vt hic. sed possum dicere quod ibi glo. ma le dixit nec est illa glos. Accur. sed Joan. a Alzo. qui in nullo in terdicto cumulationem admiserunt. vt superius in principio. dixi. ſPreterea cogita quod talis ordo non fuisset datus sine aliqua rationabili causa. sed nulla causa rationabilis in casu isto po test excogitari. ergo ꝛc. ¶ Nec ob. lex ista que ordinis causa mo uetur: quia loquitur vel quando contrarietas inuenitur vel quā do ordo est necessitatis vt quādo vnus contra alium a ecōtra vi ciſſim proponit vtrunqꝫ propter quod apparere non potest cui incumberet onus probandi in petitorio. ¶ Nam quilibet se di cit dominum a possessorem a quilibet eorum dicit se ab alio tur bari in sua possessione. vnde possessorium cuiuslibet prius discu ti debet vt probationes in petitorio exigantur ab eo qui de pos sessione victus est. a iste est verus casus huius legis secundū Ja. butr. a dominum meum. a ita sequor. a per istum modum intel lexit glo. prima. in princ. l. ordinarꝫ. §. de rei ven. a si neuter eorū in possessorio ꝑbare vellet vel ex eorum probationibus nō ap paret quis in petitorio probare deberet inder eos repellet a iu bebit ne ad locum accedant donec sint concordes a quis eorum sit actor vel reus a hoc ne veniant ad rixas a arma. argu. l. con gruit. in princ. ff. de offic. presi. a. l. si cius. alias si vsufruct. §. de nicq. versicu. inter duos. ff. de vsufruc. secundum Mar. fil. a Jac.
7 butrig. ¶ †Opp. ab extra quod imo possessorium retinende et petitorium ab eodem simul proponi possint. Nam iudicium cō muni diui. a fami. herci. sunt petitoria. vt hic in glos. a tamen si possideo tecum aliquam rem communem pro indiuiso a cum ti tulo. ego possum petere diuisionem. a in parte mihi adiudicata silentium tibi proponi super turbatione. argu. ff. fami. ber. l. 3. in princi. Solu. quod ibi ideo quia nulla contrarietas tunc inueni tur cum illa petitoria fomentum a possessione recipiant vt dicta l. 3. a. inter coheredes. in princip. a. ff. com. nu. diuid. l. communi diuidun. §. ex his. a. §. sequen. ¶ Item op. ab extra quod si nul la contrarietas reperitur in possessorio retinēde petitorio simul ab eodem proposito. tamen cumulari non possunt alio respec tu quia ad idem restituendum dari videtur. a sic duplici iudicio reus verari non debet sed tenetur actor alterum eligere. ff. de tri bu. quod in heredem. §. eligere. cum simi. Solu. quod illud quā do dantur ad idem a ex eadem causa a facto quod nō est hic: qz formula agendi a facta sunt diuersa. nec etiā penitus ad idē cō petunt quia in rei vendicatione principaliter agitur declarato rie licet officio petatur restitutio. in interdicto vero agitur ex tur batione petitur vt desistat a turbando de presenti a prestet cau tionem de non turbando in futurum. a tanto fortius si petere tur interesse turbationis prestite. ideo cumulatio admittitur.
8 ¶ †Oppo. quod petitorium a possessorium retinēde simul pro poni possint ab eodem a de vtroqꝫ cognosci. c. cum dilectus. ex tra de causa pos. a proprie. Solue primum secundum antiquos

a Spoliat⁹. tu vide de hoc dicto et an qñ ꝑcedat Saly. in. l. cuz ser ſius. nu. ꝫ. ver. op pono sed o3 quod ibi posui remissi ne in addi. ad ip3 in ver. antecoia re stituendus est. §. de ser. fug.

quod ibi in possessorio recuperande quod non contrariatur pe titorio. Nos vero in possessorio retinende a quādo petitorio cō trariatur vt in primo exemplo glosse prime vel secundum mo dernos canonistas si ibi in possessorio retinēde loquitur. dicqꝫ ibi vtrunque intentatur pro rebus corporalib⁹ pro quibus etiā quasi possidenti competit vtrunqꝫ. Nam petitorium vt confes soria competit possidenti. vt insti. de ac. §. eque. a. ff. si ser. vendi. l. a si forte. §. sciendum. a si vsufruc. peta. l. vti frui. §. fin. Simili ter a possessorium retinende. l. sicut. §. aristo. ff. si ser. vendice. boc not. ff. vti possidetis. l. i post princip. Cum igitur petitorium fo mentum recipiat a possessione seu quasi possessione cum possel sorio retinende potest concurrere vt supra dixi in iudicio fami. her. a communi diui. ¶ Concludo igitur modo circa predicta sic cum queritur an possessorium retinende cumulari possit cum petitorio ita quod de vtroqꝫ simul cognoscatur. dic aut vicissim hinc inde vtroqꝫ proponitur. a tunc cumulari non possit sed or dine successiuo cognoscatur. vt probationes in petitorio ab eo qui victus est exigantur. a de hoc est hic casus secūdum lect. Ja cob. butriga. Aut non vicissim sed ab vno proponitur vtrunqꝫ a tunc aut pro rebus incorporalibus a dicet in precedenti op positione dixi. a secundum modernos canonistas dicendum est quod sic. Aut pro rebus corporalibus. a tunc aut petitorium re cipit fomentum ex possessio. a tunc potest vtrunqꝫ cumulari. vt dixi. in. ꝫ. priori. app. Aut petitorij non recipit fomentus ꝛa pos sessione a tunc aut proponitur pro diuersa possessione ab ea que dicitur turbata a tunc cumulari possunt vt nota. a glos. in dicta. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. pos. a in. l. natu raliter. §. nihil. in vlti. Sol. in eo. titu. Aut vtrunqꝫ proponitur pro eodem a tunc cumulari possunt contrarietate impediente. l. ordinarꝫ. §. de rei ven. a. l. si de vi. secundum vnam lect. ff. de iud. Aut non vtrunque ab vno tantum nec vtrunqꝫ vicissim a quo libet sed vnum ab vno a aliud ab alio. a glos. hic super verbo ot ta. tenet quod cumulari non possunt sed de possessorio cognosce tur prius. a allegat solum istam. l. a idem not. glo. in dicta. l. ordi narꝫ. in fi. Et qui sequuntur istam glos. dicunt huius rationem esse: quia causa debet precedere suum effectum a illo potior esse argumen. §. de sac. sanc. eccle. auten. multomagis. ff. solu. matri mo. l. ex diverso. secundo respondeo. sed possessio est causa acqui sitionis dominij. vt. ff. de acquirend. rerum dominio. l. j. circa pn cip. a. §. per quas perso. l. j. ergo eius cognitio debet esse prior. Sed hec ratio modicum valet quia illud verum in essentia ꝓ pio ductione. Sed vtroqꝫ in esse producto cur iudicialiter de iure cō petenti vtraqꝫ non possit cognosci non probat illa ratio. ideo alij assignant pro ratione scilicet quia possessorium est prepara torium petitorij. vt. §. de alie. iud. mu. causa fac. l. prima. ideo prius de eo cognoscitur vt sic petitorium postea habeat legitimū fun damentum vt hic. Et hec ratio procedit vbi hinc inde propo neretur possessorium. sed non procedit in casu nostro vbi vnum ab vno a aliud ab alio proponitur vt in casu nostro in quo ego sic dico. Aut contrarietas insurgit de vno ad aliud tunc posses sorium preferatur. vt eo casu verificentur ille gloss. Et est ratio quia prelatio possessorij tunc fit vt petitorium postea legitime fundetur. ¶ Vbi autem hec contrarietas non insurgit tunc de vtroqꝫ cognoscatur nec tunc ille glo. sunt bone quas puto fuis se Joan. vel Alzo. a super eorum opinione erronea quam supe rius recitaui sunt fundate. Ex predictis apparet hanc. l. clarifi catam in suo vero intellectu. ¶ Sciendum est tamē quod odo. legit istam legem. alio modo scilicet in interdicto recuperande quando conuentus eo excipit de dominio quo casu possessorij impeditur. ſPrimo quia spoliatus[a] ante omnia est restituen dus. vt. j. ad. l. iul. de vi. l. si quis a se fundum. qō Dy. nec Jac. butri. placuit nec communiter doct. ſPrimo quia nimis restrin geretur hec. l. Secundo a fortius quia hute litere non conuenit. in princip. que innuit vtrunqꝫ iudicium principaliter motū fuit se a principaliter per sententiam terminandum: licet vnū prius altero. Sed in casu O do. exceptio replicatiue recipitur neqꝫ sup ea pronunciatur. vt. d. l. si quis a se fundum. a. §. de o3. iudic. l. j. ergo ꝛc. hec etiam fortificat dominus meus quia licet illa exceptio ad mitteretur tamen in ea non exigeretur probatio de proprietate post sententiam a victo in possessorio sed ante qz simul vtroqꝫ p batur cognoscitur a deciditur. vt nota. §. de o3. iudic. l. j. ergo ꝛc. Item sciendum q Jac. de ra. ſDet. a Cy. dicunt cum Joan. a Alzo. a Aug. qꝫ hec. l. omni possessorio loquitur. Nec obst. q ſi la possunt simul proponi quia fatentur. sed dicunt qō simul non possunt cognosci vt hic qz iuder habet ordinare ꝓcessum a pso nas actoris a rei vt videat cui onus ꝓbandi incumbat in peti torio simile in querela inofficiosi testamenti a in petitiōe heredi tatis a in actione ad exhibendum a in rei ven. que possunt simul ꝓponi sed non cognosci sed ordine successiuo. vt not. ff. de inof. testa. l. qui de inofficioso. in gl. fi. in fi. ¶ Sed hec lec. nō placuit Jac. but. per illum ter. in secunda parte vbi ex prelata decisione

possessorij

datur ordo possessorij cognitioni in petitorio. vnde non est ve rum qō simul hic tractentur licet ordine successiuo. Item quia ex quo simul possunt proponi simul debēt posse cognosci ne cu mulatio in proponendo premissa sit frustra. arg. ff. de do. l. fina.
2 ¶ Non ob. qō dicunt de querela a actione ad exhibendum quia illa se habent adinuicem vt preparatoria a preparata. a vt in compassibilia qō non est in petitorio a possessorio. recuperāde vel adipiscende vt superius dixi. tenco igitur quod hic in petito rio a possessorio retinende loquitur quando vtrunque vicissim proponitur vel qō ab altero tantū sed contrarietates habent vt d. dixi. Quero modo cum glo. seq. que sint ille cōpetentes actio nes de quibus hic in littera. Et respōdeo vt in glos. in qua adde ibi ad retentoria adapta subandi. a in casu quo agens sibi subiectur. vt. §. ofici. a dic in actionibus in factum loco interdictorum subrogatis vel expone actionibus. d. actibus. vt super littera di xi. ¶ Hic ob. qō possideri nulla detur actio quia respōdeo vt se quitur in glo. vsq; ad fin. ¶ †Quero vt insequēti gl. quid si egit petitorio a succubuit an postea agere possit possessorio. a dicit qō sic per. l. naturaliter. §. nihil. ff. de acquir. possess. Sed glo. alibi videtur notare contrariū scilicet in. l. ꝫ. quedam. ff. de interdi ctis. a de ista questione habetur ꝑ in. c. qui ad agendum. de reg. iur. in. vi. Sed dic sm dominum meum aut queritur an pre iudicet in possessorio qō habet secum communicam causam pro prietatis a dicēdum qō sic quia idem replicatur in possessorio qō dictum a decisum fuit in petitorio. ergo ꝛc. cum queritur. et. l. cuz de hoc. ff. de exceptio. rei iudi. a. ff. de iurerepetran. l. duobus. §. excep tio. a ita ꝓcitur gl. subtiliter in specia in. d. §. quedam. vt col ligitur per. ll. in ea allegatas. Aut queritur an preiudicet in me ro possessorio causam proprietatis nuncam nō habēte tūc aut succubuit in petitorio ecōquia nō probauit: a tunc inter dicto recuperande de quo magis dubitari posset ex preter ita spolia tione: quia exceptio dominij nō potest ei obici. nam licet succu buerit in rei ven. non tollit ei ius restitutionis ante omnia sibi da ex violenta spoliatione. vt. d. l. si quis a se fundum. etiam qō fortius est in casu quo reus susceperit in se onus probā di sed o nium. a ita probasset: qz vt dixi exceptio dominij spoliationi prejudicat nec potest super restitutione consentus actori culpam obijcere quare cum se dim dixit a ꝑbare voluit de spoliatione nō replicauit qō potuit. a p. l. si quis emptionis. §. sed hic super illis. §. de rescrip. xxx. an. qz er illa culpa sensit commodum vt de iure potium. l. cum in fundo. §. j. a no. in simili. ff. de euic. l. vēdicantem. a. l. seq. nec videtur etiam in reali simpliciter prius ꝓ posita deduxisse dominus ex. l. si quis in tanta. j. vnde vi. quia tunc non erat suum necipso iure questū sed per sententiam que rendum vt ibi no. glo. a per consequēs in iudicium non videtur deductum. vt. ff. de iudi. l. non potest. a. l. nō quemadmodum. et
10 hec de interdicto recuperande. ¶ †In interdicto vero adipiscē
a de si queritur an possit agere[a] eo quia succubuit in petitorio. dic aut succubuit in petitorio ex eo tantum qz non probauit: a tunc eo agere potest nō obstāte sententia qz nō sequit necessario non probauit: ergo ius non habuit vt. ff. de iurerepetran. l. sed a si pos sessori. in princ. a de testa. iure. l. duo sunt titū. a maxime in posses sione que nihil commune habet cū proprietate nec etiā sequitur si nō probauit ergo aduersarius est dominus. vt. d. l. sed a si pos sessori. Aut succubuit qz reus onus probandi dominium in se suscepit. a ita probauit: a tūc possessorio adipiscēde ex iure pri fibi cōpetēte nō potest agere obstāte ei exceptiōe dolo facis ꝛc. quam incontinenti potest probare per sententiam pro eo super eius dominio latam. vt. ff. vt in pos. leg. l. si is a quo. i princ. a no. ff. de edic. diui adri. tol. l. ꝫ. ¶ In interdicto vero retinende de quo illa glo. videtur loqui dic codē modo: quia aut succubuit in petitorio: quia non probauit a potest possessorio ille agere ra tionib⁹ in precedenti allegatis. aut succubuit qz reus se domi num probauit: a tunc aut adhuc possidet. quia possessionez quā habebat prius ciuilem vel naturalem victori domino non resti tuit. a potest agere interdicto retinende vt. ff. de interrog. ac. l. nō alienam. a. ff. de dam. infec. l. si finita. §. vbi autem. a de acquir. pos. l. si vniuersitas. §. item cum pretor. licet tamen agere possit dico quod ei potest ob ei exceptio dominij a obiecta propter ea processum necexcludit sed simul de vtroqꝫ cognoscitur a qs visis probationibus debeat obtinere colligo ex his que dicam i. in questione. illa an regula dolo facis habeat locum in posses sorijs. aut non possidet victus in petitorio vel quia tradidit vel propter sententiam ablata fuit: a tunc illo interdicto non agit cum non possidenti nō cōpetat a qui tempore litis cōtestate nō possidet in eo succumbit. vt. ff. vti possidetis. l. i. a. ꝫ. a not. j. vti
11 possi. l. i. ¶ †Quero ab extra qd ecōtra an ſnia absolutoria ꝓba
b ta in possessorio preiudicet in petitorio. rīdeo aut possessorium est merū a nō preiudicat. ar. l. naturaliter. §. nihil. ff. de acquirē. pos. l. cum queritur. a. l. cum de hoc. ff. de excep. rei in. aut posses so: tum est mixtū secū a nerā habēs causam proprietatis: a tūc

preiudicat vt idez. j. ꝓpter actis qō ventiletur in vtroqꝫ ergo ꝛc. d. l. cum queritur. a. l. cum de hoc. ff. de iurei. vt. l. cum duobus §. excepti. a ꝓ hoc accedat quod not. glo. ff. de interdic. l. ꝫ. que
2 dam. ¶ †Hunc ad declarationez aliquorum dictorum superi quero an exceptio dolo facis habeat locum in his possessorijs ō qua in. l. dolo. ff. de excep. doli qō tantumdem est ac si queratur an exceptio dominij in istis possessorijs possit opponi. a gl. i. l. si de vi. ff. de indi. videtur tenere quod in omni possessorio possit opponi. sed alibi fatetur hoc verum preterqꝫ in possessorio recu
c perande possessionis [a] ita no. ff. de vsuc. l. sequitur. §. dominus. a ff. vnde vi. l. j. §. i. a de ver. sign. l. mulieris. §. definere. a ille verio res quia spoliatus ante omnia restituēdus. vt. §. de donat. inter vi. a vxo. l. si maritus. a. j. vnde vi. l. momentarie. cum si. a hoc ve rum si contra exceptionem dominij vel doli per actoras replice tur de spoliatione a restitutione prius fienda alias si petitur ex ceptionem dominij sibi opponi imputare debet sibi qi de eo co gnoscetur vt extra de restī. spo. c. j. a per hanc modum potest sal uari glo. posita in. d. l. si de vi. a ita dixerunt Cy. a Ja. but. Dy. in. c qui ad agendum. de regu. iuris. li. vi. a bis addeque dixi in l. si quis ad se fundum. j. ad. l. iuliam de vi. ¶ In possessorio ve ro adipiscende possessionis. glo. alibi. l. in. l. ꝫ. C. de edi. di. adri. distinguit aut opponens est paratus incontinenti probare a tūc audiatur non alias per. §. ipso quo in princip. ff. vt in possessio. le. a per. l. iij. §. caute. ff. de car. edi. a ꝓ his est casus. j. ti. i. l. cō stat. ¶ In possessorio vero retinende ꝓpria loquitur lex ista gl. videtur contrarie. Nam glos. in. d. l. quedam. ff. de excepti. doli. a in. l. si de vi. ff. de iudici. tenet quod possit opponi. sed in. l. si de eo de acquir. pos. tenet quod non possit opponi. primam partez te net Dy. in. c. dolo. a in. c. qui ad agendum. de regu. iur. a ita trā ſieruut antiqui doctores vsqꝫ ad tempora Jac. de bel. qui dixit quod sicut replicatio spoliationis excludit exceptionem domi nij in possessorio recuperande sic replicatio turbationis in possel sorio retinende. a hoc probat ¶ Primo per. l. j. si per vim vel alio modo. Secūdo qz in hoc interdicto debet vincere qui possidet tempore litis contestate. vt insti. de interdict. §. bodie. a not. j. vti possidet. l. j. sed non possidet simpliciter recipiēs de dominio ergo ꝛc. Tertio quia iam esset in potestate cuiuslibet se facere reuz a aduersarium petitorem turbando eius possessionez quod esset absurdum. Quarto quia retentio fauoz a bilior est z facilius cō creditur quam petitio z acquisitio. vt. ff. de cōdi. inde. l. si in area. C. de rei. ven. l. dolum. sed replicatio spoliationis ꝓpio repetenda a recuperanda excludit exceptionem dominij vt dictum est ergo fortius ꝑ turbata retinenda. argu. dictarum legum. a. ff. de bis q sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso. hoc idē tenet Jac but. ista ratione quia exceptio dominij venit ex illa regula dolo fa cis petere ꝛc. vt. d. l. dolo. sed qui agit possessorio retinende nihil petit sibi dari vel restitui. sed simpliciter non inquietari vel tur bari. ergo ꝛc. arg. §. de fur. l. apud antiquos ad fi. ¶ Sed do mi nus meus nu. d. l. si de vi. tenebat primam partem a dixit dictas rationes non obstare quod patet. ſPrimo quia ciuiliter tantum possidenti competit interdictum retinende ex eo quia per insi stentiam a retentionem naturalis quam facit aduersarius tur batur in ciuili donec illa naturalis restituator ei. vt. ff. vti pos sidetis. l. si duo. in princ. vt. j. eti possideat. l. i. Sed nemini a dubium quod actor qui petit se non turbari petit illam naturalem sibi restitui. ergo exceptio bene adaptatur ad casuz istū quicquid di cat Jac. but. ¶ Secundo qz si actor possideat vtroqꝫ modo a reus non solum detentationē habeat semper videtur actor: pete re vt possessio pacifica ei relinquatur vt in dictis. ll. a per conse quēs petit aliquid sibi tradi quia patientiam prestari quē ꝓ da tione habetur. vt. ff. de vsufruc. l. i. §. j. a sic non obstat ratio. Ja. but. ¶ Ad rationem Jac. de bel. respon. a primo ad. l. i. si ꝑ viz vel alio modo quod in speciali casu absentie loquitur. vel ibi de vi expulsiua loquitur cuius odiosio: est causa quam violentie turbative quia in ea est maius cum per eam perdatur possessio non per turbationem. hinc est quod cū delictum ex pulsionis. ma gis frequentetur hodie pena est aucta per. l. si quis in tantum. j. vnde vi. ¶ Nō ob. secundus qz is recipiens de dominio nō dica tur ex hoc solo possidere non propterea dicitur nō possidere vel sue possessioni renunciare licet illud ꝓcedere posset in dominio quia non fit turbato preiudicium in sua possessione vel ꝓprie tate perdenda licet reum quis se faciat. Nam a in qualibet iniu ria hoc euenit vt patet in furto a similibus vt quis se reum faci at. ¶ Ad quartum sufficit prima responsio data ad. l. i. j. si per vim vel alio modo post hos reperi quod Bar. in. l. naturaliter. §. nihil. de acqui. pos. circa principium in tertia oppositione cō tra secundam partem dicit qꝫ opi. Dy. a alios ibi doctorum pce dit vbi vtroqꝫ tam actor qꝫ reus in interdicto retinēde haberet partes ꝓbationes. Nam tunc obtineret qui de suo dominio do ceret. vt no. Cy. j. vti pos. li. in pennl. qō. a ideo tunc reo ꝓdesset

a Anpossit agere adde car. i cle. j. in. vi. op. de cā pos. a ꝓpri. q est pmissus trāfitus petitorij ad pos sessorium etiam post publicatus pcessū a ibi etiaz p cū l. xiij. q. 4. vi de bar. in. l. natu raliter in. §. nihil cōe a ibi ale. post glos. ite a adde qsi fiat trāfitus nō3 dēnat i expēsis. qꝫ no. vt ꝑ car. v bi. §. q. xv. a mel ius p ale. post ba. i. d. l. ꝫ. §. char. v.

b Absolutoria. et ana absolutoria la ta in possessorio pariat exceptio nez rei iudicate i petitorio a nō qd ecōtra. vide bar. late distinguen tez in j. naturaliter §. nihil cōe. l. iij. col. in ver. et igi tur ista materia. et in. iij. col. ver. ꝓ declaratione huius lec. a ibi ꝓ aliis doct. ff. de acquir. pos.

c ¶ Inpossessorio recuperāde. an a qñ spoliator ages interdicto re cuperāde possit eppo. exceptio. dñi. an cōpetat ℨ singulare succ cessoꝛe videsoct. cōsilio. cclxvi. in ci. i cā q vertif. v. ſpiterea dicit ibi nāspoliator cū ꝙ fic. sequen. in. ꝫ. p te cbart. clxviij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

exceptio dominij. sed vbi apparet iustitiā pbatio actoris in possessorio vt qz apparet reum clam possidere ab actore: tunc nō pdesset reo exceptio dominij nec dominum probatum releuaret cum. Sed attende quod dominus meus hic non negat sed ex dictis iuris confirmat eius opinionem scilicet quod indistincte exceptio illa possit a principio opponi ꝛ ea opposita dabitur dilatio ad probandum vtriqz parti ꝛ eorum quolibet pariter pro bante exceptio dominij si fuerit probata faciet reum vincere in possessorio tanꝫ iustior appareat eius possessio. ¶ Concludo ergo quod in possessorio retinendo dicta exceptio potest opponi sed an opposita prosit ei vel non apparebit postea ex probationibus factis. ¶ Quero modo si actor agit petitorio tantum an possit compelli vt illud omittat ꝛ ad possessorium transeat[a] ꝛ glos. hic super verbo extra quam in principio dixi fuit Jo. qui tenet quod non ꝛ bene ideo dic vt in ea. ¶ Quero que sint illa extraordinaria iudicia de quibus hic in litera circa fin. Respondet glos. quod hodie sunt omnia interdicta vt insti. de interdict. §. finā. quod declara fic. olim interdicta fuit solennitate an tiqua verborum proponebantur ꝛ isto respectu non connumerabantur inter extraordinaria iudicia. hodie autem sine illa solennitate[b] verborum proponuntur. vt. §. de for. ꝛ inspe. ac. sub. l. j. ideo hoc respectu extraordinaria nuncupantur. Et per hunc modum debet intelligi glos. in l. ordo. ff. de pub. iudi. verumtamen quia text. multotiens dicuntur contrarij qui non sunt in generali loquendo. ¶ Siqueris quod respectibus iudiciꝫ possit dici extraordinarium. dic secundum dominum meum aut cō fideramus ipsum in quo proponitur: ꝛ tunc extraordinarium iudicium est illud in quo proceditur per viam denunciationis vel inquisitionis vel officio iudicis vel vtilis actiōis. vt. ff. si cer. pe. l. si filius. ꝛ de bo. pos. l. servus. ꝛ. §. qui admit. ad bono. pos. l. j. ꝛ. j. de lib. ꝛ eorum libe. l. j. cum. no. in cis. ¶ Ordinarium vero est actionis directe ꝛ accusationis seriose aut consideramus solennitatem qua proponebatur. ꝛ tunc omnia iudicia isto respectu possunt dici hodie extraordinaria vt. §. de for. ꝛ spe. ac. l. j. ꝛ ij. cū sine aliqua solēnitate ꝓponant: ꝛ qz olī oia cū solēnitate ió dia ordinaria dicebantur vt. ff. de oti. iu. l. ij. §. delde exhis. ꝛ. §. olim. ꝛ isto respectu ꝫ dicunt extraordiaria vt superius dixi aut cōsideramus iudicem coram quo questio ventilatur ꝛ tunc extraordinarium iudicium est delegatum vt nota. iij. qō. ij. §. spatiū. ver. et autem. ꝛ not. extra de probationibus. ca. quoniam contra falsam in glos. secunda. Aut consideramus personam actoris ꝛ rei ꝛ tunc extraordinarium iudicium est ad quōd alias inhabiles admittuntur. vt. §. qui legi. perso. l. momentarie. ꝛ. j. si p vim vel alio modo. l. j. aut consideramus modum ꝛ formam qua cognoscitur ꝛ procedit ꝛ tunc extraordinaria sunt in quibus proceditur sine strepitu ꝛ figura iudicij vt in glos. dicti. ca. quoniam contra falsam. ꝛ extra de verbo. significasti. capitu. sepe. contingit. et argumen contra de lati. lib. tol. l. j. §. similiqz modo. ꝛ. ff. de offi. procon. ꝛ lega. l. nec quicqꝫ. §. de plano. aut consideramus rem ipsam suamqꝫ materiam de qua agitur. ꝛ tunc extraordinaria sunt quibus de re innominata vel a regula exempta seu sunt ipsa non comprehensa discutitur. vt. ff. de extraordina. cri. per totum. ꝛ ibi not. in glos. rubrice But consideramus finem ad quē tenditur ꝛ tunc extraordinaria dicuntur in quibus sententia vel executio ex causa alteratur. vt. ff. de intur. l. pe. ꝛ antepe. ꝛ fina. et argumen. ff. de his qui not. infa. l. quid ergo. §. pena grauior.

¶ Et ex his possumus breuius concludendo dicere quod quoties iudicium permutatur extra regulam ꝛ solitum modum sine mutatio contingat respectu cause efficientis siue respectu forme materie siue finis vel alterius regularis accidentis recte illud dicitur extraordinarium sicut alias in simili. §. de sacrosan. eccle. l. placet. ꝛ sic in tutela extraordinaria ꝛ anormala notatur. §. qui fidei. tutor. po. auf. matri ꝛ auie. ꝛ demum valet extra ordinem factum quando est factum lege permittente vt hic. ꝛ in. l. superius allegata non alias vt. §. de exceptio. rei iudica. l. j. ꝛ de appellatione. l. j. ꝛ. §. de senten. l. pro latam. ꝛ in autem. de heredi. ꝛ falci. §. inordinatum. hinc dicebat beatus Ambrosius. peccat qui preposterе agit. nam scire quid facias nescire vero ordinem facientis non est perfecte cognitionis. Et Crisostomus inquit qui quod primum est negligit ꝛ quod secun dum est exte llit vtrū qz corrumpit. Ex quo concludo quo valere non debet nisi vt diri licet ex aliqua iusta causa permittēte fecerit. ¶ Quero nūc cum vltima glos. an interdicta hodie locum habeant. ꝛ respondeo quobus modis vt in glos. in principio. vt primo quod hodie etiam locum habent tenuit Alexander Fus. ff. eodem. in rubrica. et Dyn. primo per hanc rubricam. ff. eodem in qua ponitur dictio seu quę repetit ꝛ auget vt. ff. de auro et argento lega. l. si quis ita. Secūdo quia quoties noua actio a lege inducitur vel actio non extinguitur nisi exp̄sse dicatur vt. ff. de actio. ꝛ obligatio quoties. Tertio per tertium. l. prima. §. hoc autem edictum. ꝛ pretor §. nonnulli. ff. de ope. no. nunci. l. iij. §. cum pretor. dicit

[a] ¶ Et an possessorium transeat. tu vide de hoc questo bar. in. l. fi. C. de edi. di. adri. tol. ꝛ pau. de ca. ff. eleganti. inci. opus p primū du bui. ipso. dubio vbi ponit longā distinctionem.

[b] ¶ Sine illa solēnitate. adde spe. decet. act. §. j. ver. rursus. ꝛ. §. v. in pn. qō iterdictor solēnitas est sublata ꝫ eorū loco actio i semp subrogata sit. ꝛ effectu sit remanet.

[c] ¶ Dictio seu. bar. in. l. cūgdaz. ꝛ ibi Ly. in. l. col. Lic. opp. ¶ de ver. sig. bar. late. in. l. si is qui ducēta. §. vtrū. l. iij. co. de reb. du.

[d] ¶ Sunt excludē de. qō ambages reprobātur que sint ambagesno ta. spec. l. ti. de ad ho. §. nūc de erordijs. vers. vel ita sunt nonnulli.

[e] ¶ In nomē actionis. Adde quod actio necessario explicite exprimēda nō est sed implicite sic Bal. l. addi. ad. spec. de act. seu pet. ver. j. bart. post gio. in l. an pnc. in vlti. col. vers. ij. vtrum. ff. de edē. Ly. ꝛ bal. hic. l. cūmota. ꝛ ibi bar. invl. col. in. v. vl. no. ex hac. l. §. ō trāsfac. in. l. edita. j. j. col. vbi Jo. fab. ꝛ d. Ant. ꝛ Alexā. to. nētēs trariū. ꝛ ibi dem vide. d. Jas. may. l. iij. co. §. ō edē. ꝛ adde bal. l. maiorib⁹. in fi. §. cōia. vtriusqꝫ.

[f] ¶ Sic tria solēnitates verborum proponuntur. vt. §. de for. ꝛ inspe. ac. sub. l. j. ideo hoc respectu extraordinaria nuncupantur. Et per hunc modum debet intelligi glos. in. l. ordo. ff. de pub. iudi. verumtamen quia text. multotiens dicuntur contrarij qui non sunt in generali loquendo. ¶ Siqueris quod respectibus iudiciꝫ possit dici extraordinarium. dic secundum dominum meum aut cō fideramus ipsum in quo proponitur: ꝛ tunc extraordinarium iudicium est illud in quo proceditur per viam denunciationis vel inquisitionis vel officio iudicis vel vtilis actiōis. vt. ff. si cer. pe. l. si filius. ꝛ de bo. pos. l. servus. ꝛ. §. qui admit. ad bono. pos. l. j. ꝛ. j. de lib. ꝛ eorum libe. l. j. cum. no. in cis. ¶ Ordinarium vero est actionis directe ꝛ accusationis seriose aut consideramus solennitatem qua proponebatur. ꝛ tunc omnia iudicia isto respectu possunt dici hodie extraordinaria vt. §. de for. ꝛ spe. ac. l. j. ꝛ ij. cū sine aliqua solēnitate ꝓponant: ꝛ qz olī oia cū solēnitate ió dia ordinaria dicebantur vt. ff. de oti. iu. l. ij. §. delde exhis. ꝛ. §. olim. ꝛ isto respectu ꝫ dicunt extraordiaria vt superius dixi aut cōsideramus iudicem coram quo questio ventilatur ꝛ tunc extraordinarium iudicium est delegatum vt nota. iij. qō. ij. §. spatiū. ver. et autem. ꝛ not. extra de probationibus. ca. quoniam contra falsam in glos. secunda. Aut consideramus personam actoris ꝛ rei ꝛ tunc extraordinarium iudicium est ad quōd alias inhabiles admittuntur. vt. §. qui legi. perso. l. momentarie. ꝛ. j. si p vim vel alio modo. l. j. aut consideramus modum ꝛ formam qua cognoscitur ꝛ procedit ꝛ tunc extraordinaria sunt in quibus proceditur sine strepitu ꝛ figura iudicij vt in glos. dicti. ca. quoniam contra falsam. ꝛ extra de verbo. significasti. capitu. sepe. contingit. et argumen contra de lati. lib. tol. l. j. §. similiqz modo. ꝛ. ff. de offi. procon. ꝛ lega. l. nec quicqꝫ. §. de plano. aut consideramus rem ipsam suamqꝫ materiam de qua agitur. ꝛ tunc extraordinaria sunt quibus de re innominata vel a regula exempta seu sunt ipsa non comprehensa discutitur. vt. ff. de extraordina. cri. per totum. ꝛ ibi not. in glos. rubrice But consideramus finem ad quē tenditur ꝛ tunc extraordinaria dicuntur in quibus sententia vel executio ex causa alteratur. vt. ff. de intur. l. pe. ꝛ antepe. ꝛ fina. et argumen. ff. de his qui not. infa. l. quid ergo. §. pena grauior.

¶ Et ex his possumus breuius concludendo dicere quod quoties iudicium permutatur extra regulam ꝛ solitum modum sine mutatio contingat respectu cause efficientis siue respectu forme materie siue finis vel alterius regularis accidentis recte illud dicitur extraordinarium sicut alias in simili. §. de sacrosan. eccle. l. placet. ꝛ sic in tutela extraordinaria ꝛ anormala notatur. §. qui fidei. tutor. po. auf. matri ꝛ auie. ꝛ demum valet extra ordinem factum quando est factum lege permittente vt hic. ꝛ in. l. superius allegata non alias vt. §. de exceptio. rei iudica. l. j. ꝛ de appellatione. l. j. ꝛ. §. de senten. l. pro latam. ꝛ in autem. de heredi. ꝛ falci. §. inordinatum. hinc dicebat beatus Ambrosius. peccat qui preposterе agit. nam scire quid facias nescire vero ordinem facientis non est perfecte cognitionis. Et Crisostomus inquit qui quod primum est negligit ꝛ quod secun dum est exte llit vtrū qz corrumpit. Ex quo concludo quo valere non debet nisi vt diri licet ex aliqua iusta causa permittēte fecerit. ¶ Quero nūc cum vltima glos. an interdicta hodie locum habeant. ꝛ respondeo quobus modis vt in glos. in principio. vt primo quod hodie etiam locum habent tenuit Alexander Fus. ff. eodem. in rubrica. et Dyn. primo per hanc rubricam. ff. eodem in qua ponitur dictio seu quę repetit ꝛ auget vt. ff. de auro et argento lega. l. si quis ita. Secūdo quia quoties noua actio a lege inducitur vel actio non extinguitur nisi exp̄sse dicatur vt. ff. de actio. ꝛ obligatio quoties. Tertio per tertium. l. prima. §. hoc autem edictum. ꝛ pretor §. nonnulli. ff. de ope. no. nunci. l. iij. §. cum pretor. dicit

stis ne vis fiat ei. l. prima. §. restituende. ff. vti possidetis. vbi in glossa hoc sequebatur eram dominus meus per hunc tertium. qui excludendo proprie interdicta improprie videatur ea admittere etiam sine colorabile antiqua ꝛ etiam per. §. fina. instit. eod dem. vbi text. dicit non esse necesse ipsa proponi neqꝫ reddi non tamen negat posse imo innuere videtur posse ex quo negat tantum necesse. siue igitur agatur in factum actione siue interdicto non est vis licet hodie frustra de hoc queratur cum non sit necesse nomen actionis exprimi in libello vt dixi in. l. edita. §. de edē.

¶ Quero vltimo que sint regularia ꝛ naturalia interdictorum ꝛ dico quod multa que enumera vt sequitur in ea. glos. vsqꝫ ad finem. Adde tamen in ea ibi in rem scripta. subaudi exceptio interdicto vnde vi. ff. de vi ꝛ vi arma. l. prima. in principio. ꝛ. §. qui vi a me. ꝛ. l. cum a te. ꝛ hoc de rigore iuris ciuilis. de equitate vero canonica contra scienter recipientem datur conditio ex decretali sepe contingit. extra de restitu. spoliato. ꝛ contra ignorantem conditio ex canone reintegranda. xiij. questione. prima de quo nota extra de indic. quia secundum Ricardum. Abba.

¶ Extra scias quod Barto. istam legem in principio indurit vt non sufficiat probationes fieri etiam per relationem nunciꝫ referentis nihil in bonis debitoris reperiri vt dicatur excussio legitime facta nisi super hoc pronuncietur a iudice sicut oportet prius decidi possessorium antequam perueniatur ad aliud iudicium. ꝛ pro hoc. ff. de ope. not. nunciatione. l. stipulatio. §. habet autem. ꝛ ibi per cum. sed vide quod dixi supra ad trebellianum. sanctimus. §. cum autem. ꝛ in autentica sed hodie. §. de ac. ꝛ obliga. ꝛ dicaꝫ latius in auten. hoc si debitor. j. de pigno. ꝛ hec sufficiant.

1 ☞ Auspicium quid ꝛ vnde dicatur.
2 Fictionis nomen an debeat in libello exprimi.

Si quis. Dictractatur de proponēdi solennitate. Casus. in quolibet possessoria sine solennitate verborum actio vel exceptio exprimitur. hoc dicit. ¶ Supple textuꝫ ibi quodlibet distributiue non collectiue legitur. Ibi interdicta subaudi vel actionem in factum. vt dixi supra. l. proprima. in penultima questione ibi vide. Ibi effagitet. l. petendo intentet. Ibi ruptis id est remotis. Ibi actioni non proprio nomine sed eau. vt notat. digestis de edend. l. prima. in glossa magna. Ibi allegatione tā iuris quaz facti ibi proponere scilicet posita in processu. ¶ Nota quod ambages sunt excludende[d] ꝛ que sunt ambages vide in glossa. ¶ Quid sit auspicium ꝛ vnde dicatur ꝛ dic vt in glos. et dicitur auspicium ab inspiciendo. ꝛ dicunt vgutio papias et catholicon quod componitur ab auc. ꝛ specon. vel spe ꝛ con. vnde inquiunt aues inspiciunt aspiciendo sperant sperando diuinant ꝛ fic a gunt qui negotia inchoār. Augurium vero inquiūt componi ab aue ꝛ garrio quia inspiciebant garritum auium vt in glos. ꝛ sic sunt idem auspicium ꝛ augurium que omnia hodie sunt sublata. vt in glossa finali. Rayn. ¶ Quero an nomen actionis[e] debet exprimi in libello. quidaz quod sic per istā legem quod communiter non approbatur quia nomina non curantur sed pertinacibus relinquuntur vt supra de constituta pecunia. leg. secunda. ad finem. nec lex ista dicit exprimi nomen sed actionem. sed actio est expressa siue nomine appellationis siue digito ostendatur vel aliter demonstretur vt. ff. de adop. l. si pater naturalis. ꝛ. ff. si cer. pe. l. certum. ego sufficit exprimi rem ꝛ causam que demonstrant ipsam actionem vt dixi. §. de eden. l. edita. secundum Ric.

¶ Quorum bonorum. Rubrica.

1 ☞ Interdictorum triplex species.
2 Interdictum quorum bonorum cui detur ꝛ contra quem ꝛ pro quibus rebus competat. ꝛ nu. sq.
5 Vsucapio tertij quando concepto prosit.
6 Interdictum quorum bonorum an possit pluries intentari.
7 Interdictum quorum bonorum quare sic sit appellatum.

Continua sic rubricam. dictum est. §. de interdictis in genere nūc vero in specie. ꝛ Est enim triplex interdictorum species quia aliud adipiscendę aliud recuperandę aliud retinendę. ꝛ qz prius est adipisci quaz recuperari vel retineri ideo premittit de specie adipiscendę quale est hoc interdictus quorū bo. arg. ff. de acquire. do. l. j. Et quare hoc prius ꝫ sequens quorū legatorū quod est etiam adipiscendi dicit quia hoc vniuersale. vt. ff. eo. l. j. §. j. aliud particulare ꝛ ab vniuersalibus facilior est nostra cognitio. vt. ff. si cer. pe. l. j. merito de hoc ꝫmittit. ¶ Hunc pro summa huius tituli querit glo. rubrice primo cui dicit hoc interdictum

[1] terdictum ꝛ dicit gl. in prin. qō directū datur quorum possessori de iure pretorio vtile autem datur heredi de iure ciuili. vt. ff. e. l. j. ꝛ. l. cui adde. ꝛ ratio huius pōt esse qz in bonorū possessore de iure pretorio concurrant mens et verba pretoris. in ꝫ herede vero de iure ciuili mens tantum deficientibus verbis cum verba pretoris in eo cui data est bonorū possessio loquātur. vt patet in. l. j. ff. eo. ergo ꝛ c. ar. ff. de m. om. iudi. l. fi qs id qō. §. si vbi. ꝛ. ff. si qua. pa. fe. di. l. hec actio. Sed Ja. de are. ꝛ Pe. ꝛ Cy. extra dicētes directum dari ei heredi de iure ciuili. Ham si pretor ediderit in bonorum possessore qui non est heres propie ꝛ vere. vt. ff. de bo. pos. l. §. ꝛ inst. eo. §. quos autem fortius ꝛ proprius credendum est edidisse in vero ꝛ proprio herede in quo minor fuit dubitatio ꝛ ne obiis vel aliter eius edictum operetur in facto quaz in vero. vt. ff. de adop. l. adoptio. ꝛ. ff. eod. l. qui accepturum. sic ob. ratio que monit gl. qz respōdeo qō verba in bonorū possessore edicta fuerūt causa immotis dubitationis tollēde ideo ꝛ in vero herede in quo minor est dubitatio locū habent. ar. l. iura. ꝛ l. non possunt. ff. de legi. sed doc. cōter transeunt cum glo. ꝛ Jabu. Bar. ꝛ dñs meus licet nihil allegēt cū glos. nec de reprobatione faciant mentionem ꝛ ego cum illis. Et est ratio quia ante illud edictum non veniebant heredes de iure pretorio nec ciuili ad boc possessorium sed tantum agebant de iure ciuili petito rio per petitionem hereditatis postea pretor inuenit bonorum possessiones ꝛ ex istis vtiles ꝛ non directa competit petitio hereditatis que bonorum possessoria vocatur hereditatis petitio. ideo vtriqz titulum habem[a] in digesto veteri. pretor post hoc edixit in bonorum possessore tantum. ꝛ sic in eo qui veniebat ad successionem beneficio suo tantū. ꝛ ei dedit interdictum quorum bonorū pro possessiōe rerum hereditariarū adipiscenda vnde ei tm subuenitte videt verbis sicuti subuenerat in petitione decernendo ei bonorū posse. ꝛ non heredi de iure ciuili. sic nec ius ciuile subuenit ex verbis bonorum possessori de iure pretorio cui vtilis tantum petitio hereditatis cōpetit. vt dixi. sed quia mens pretoris vt dixi mra fuit subuenire successori cōtra occupatores bonorum hereditatis: ideo ex interpretata mente heredi competit vtile interdictum vt taliter per pretorem consulatur heredi ꝛ de iure ciuili qualiter per ius ciuile reperitur consultum ei qui venit de iure pretorio tantū. ꝛ pro hoc etiam facit quia mens directa nunquam se refert ad subiecta terminos differentes ab expressis habentia. vt. §. de eadu. tol. l. j. finautem ad deficientis licet adiuncta sic. ꝛ tunc vtilis actio competit. vt. l. superius allegata ꝛ ex his defensata est glo. ¶ Quero secundo. [3] viso cui cōpetat nunc quero contra quem. ꝛ penultima glo. dicit qd cōpetit cōtra possidentem pro heredeꝫ pro possessore. vt. ff. eo. l. j. ¶ Sed tunc quero tertio pro quibus rebus. ꝛ respondeo pro corporalibus non incorporalibus. vt iuribus et actionibus. vt. ff. eo. l. ij. Et intelligo corporalibus possessis p defunctum tempore mortis. Idem dicit Petr. in detentis per. l. non tantum. ff. de pe. here. ꝛ predicta vera vt sequitur i glo. si nihil fit [4] vsucaptum vel prescriptū vt in verbis edicti continetur. si ergo fit vsucaptum vel prescriptum repellitur agens hoc interdicto. Sed dicet quis mirabū quō potest vsucapi vel prescribi quia si vt dixi cōpetit cōtra possidentem vel pro herede vel pro possessore sequitur qō cōpetit contra possidentem sine ti. vt. §. de petitione. l. hereditatis. sed sine ti. non procedit vsucapio ergo litera illa male dicit. Sol. qō possessor pro herede iusto errore potuit movericz habet pro ti. vt. ff. pro leg. Lati. ꝛ. l. fi. Hanc solu. tenentem. per quam habes qō titu. putatiuus pro herede ꝛ iusto errore causatus. pdest ad vsucaptionē. ꝛ quo ad eum pro tit habet sed non vt rep ellat agentē hoc interdicto. vel petitio habet que cōtra titulū possidērem non datur vel dicit glo. qō vsucapit vel prescribitur per eum qui emit a possessore qui per venditionem desijt possidere. ¶ Ex ista solutione no. qꝫ vsucapio tertij prodest conuento qui conuenitur vt possessor quia dolo desijt possidere ꝛ sic potest de iure tertij excipere quia encruat intentionem actoris vel qz causam habet ab excipiente circa quod vide quedam ri in. l. cum seruū qui spiā. §. de ser. fu. vel dicit glo. Tertio dic qꝫ licet titulum nō haberet ꝛ in ista fide esset ipse prescripsit spacio. xxx. anno. que tuetur male fidei possessorem. vt. l. j. sicut. §. de prescrip. xxx. anno. ꝛ. l. hereditatis. §. de petitio. heredi. ꝛ sic eadem prescriptione excludetur bo possessorium: qua et ipsum petitorium vt in alio possessorio dicitur in. l. fin. ad fi. §. de edi. di. adri. [6] quod nota. ¶ Quero nunc quarto an pluries intentari possit hoc interdictum. ꝛ respondet glo. in verbo ꝛ non redditur. quod tantum semel ad istar petitionis hereditatis quod glosse. repro bat per. l. licet minimam. ff. de peti. heredi. Sed dic quod pro eadem re pluries non intentatur: quia aut succubuit ꝛ obstat exceptio rei iudicate. aut obtinuit et tunc aut nondum adeptus est possessionem ꝛ non est opus vt illud intentet seu per executionem solum petere debet: aut possessionem adeptus fuit et

[a] ¶ Cui detur hoc interdictum. Interdictum quorum bonorum vtile et quorum bonorum directum cui ꝛ quando competant et de eius. viij. for. libelli. vide Socinum consilio trigesimotertio incipiēte prosequendo ordinem versicu. ꝛ si per violentiam. circa prin. in prima parte ebar. lxvj.

[b] ¶ Pro quibus rebus. adde quod interdictum vniuersale quorum bonorum quando datur ad vnam rem singularem. vt per specula. in titu. de tēstib. §. tertio versicu. sed nunquid et licet fit summarium requirit tamen libellum et lit. contestatio. vt per eundem specula. in titu. de libel. concep. §. e. versi. xxvij.

[c] ¶ Hoc interdictum. de hoc interdicto ponitur in specul. de test. §. secundo. hoc. et ff. eo. ꝛ adō quod est summarius et requirit libellum lit. contestatio. vt per specu. in titulo de libel. cōce. §. decimo. versicu. xxviij. et Bartolum in. l. finali §. de edi. di. adri. tollen. item adde quod interdictū vniuersale quando datur ad vnam rem singularē ꝫ in specu. de testa. §. tertio versicu. fz nunqd.

[d] ¶ Probatiōes debent. adō baldum in. l. prima §. de condictione ob turpem causam. et specul. in titu. de teste. §. tertio in princip. Fred ad de quod fiera in dici et non parti in contradictorio iudicio non valet facta nō in figura iudicij. Innocentium in capitulo quoniam contra. in prima colum. de probationibus. ꝛ glos. in. l. secunda. ff. quoꝫ bonorū.

[1] ☞ Agnitio bonorum possessionis possessorem non facit.
[2] Bonorum possessio contra tabulas non est necessaria ei qui de iure ciuili ab ire potest.
[3] Filiatio an possit ꝛ an debeat probari. ꝛ nu. 4.
[5] Probationes quas iudices ad informationem recipiunt fidem non faciunt.
[6] Testamentuꝫ quibus actibus ꝛ quando rumpi possit. ꝛ nu. seq.
[10] Petitio hereditatis in quo differat ab interdicto quorum bonorum.

Hereditatē. Primo cōsuluit. Secundo rationes dubitandi vel oppositam plenius instruendo excludit. secunda ibi: quamuis. ¶ Casus. ſ. manicipatus a patre preteritus licet contra tabulas intentauerit et obtinuerit nō propterea bonorum possessor efficitur. ꝛ si intentet hoc interdictum habet probare se filium ꝛ ad hereditatem et bonorum possessionem admissum hoc dicit. ¶ Nota quod agnitio bonorum possessionis non facit quem possessorem. ¶ Item quod hoc interdictum[c] datur tam heredi de iure ciuili quam bonorum possessori de iure pretorio. Sed primo datur vtile. Secundo directum secundum glo. licet Pe. contra. vt dixi super rubrica. ¶ Tertio not. quod non sufficit ea que sunt facti allegari. vt hic in prima parte nisi postea probētur vt in secūda parte. ¶ Quarto quod probationes debent[d] fieri iudici vt hic. ꝛ. l. quinquaginta. ff. de probatio. ¶ Opponi. quod inepte dicat hereditatem petituros: quia hoc interdictum non datur ad incorporalia. vt. ff. eodem. l. secunda. qualis est hereditas. vt. ff. de rerum diuisio. l. §. quedam verſi. incorporales. Solu. vt in fi. prime glo. que exponit hereditatem id est possessionem rerum hereditariarum. Nam ad incorporalia non datur hoc interdictum quod intelligē nisi in consequentiam corporalium quibus cohereant. vt. ff. si seru. vendi. l. sicuti. §. aristo. ¶ Oppo. secundo qꝫ quod nimis truncate siue sub brevitate loquatur dum dicit petituros. et non declarat qua actione. ꝛ sic nos dimittit incerto contra. §. quibus. ā. de nouo codi. compo. Solu. supplendo vt in secunda glos. que dicit quod quidam direxunt per petitionem hereditatis directam vel vtilem quod docto. non placet quia tunc ageretur ad restitutionem rerum non ad missionem in possessionem nec hec lex esset situata sub congruo titulo sed defendi posset aliter diuidēdo legem istam quam primo fecerim scilicet vt primo in volente agere petitione hereditatis secundo in volente agere hoc interdicto. secunda ibi: quamuis et secundum hanc lectu. illud verbum hereditatem stat proprie quia tamen natura dictionis quamuis est aduersari in eodem casu non in diverso. ꝛ quia per sequentia declarantur precedentia. vt. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testament. ꝛ. l. si seruus plurium. in fine. de legatis primo. dico eam non bene conuenire huic litere. ideo sequor glossam que dicit petituros per interdictum quorum bonorum et subiungit glossa in quo summa-

Universidad de Deusto Biblioteca

tim cognoscitur qd no. ⁊ inferius reassumã. ¶ Op. tertio quod
etiam male facit non declarare quorum bonorum possessionem
petijt vel agnouit contra. §. quibus. s. de nouo. codice compo.
Solu. vt in glossa ibi posita scilicet ꝙ de bonorum pos. contra
tabulas loquitur que datur filio emancipato preterito. Alij di-
xerunt vñ liberi. qd non plz gloss. ⁊ merito qr hic filius presup-
ponitur preteritus in testamento. vt. s. vñ libe. quasi per totuz ti
2 tulum. ¶ †Op. quarto ꝙ ei non fuerit necessaria bonoꝝ posses
sio ꝯ tabu. quia potuit dicere testm̃ nullum ⁊ adire de iure ciui-
li. vt insti. de exhere. lib. in prin. Solu. vt in. e. glo. in fin. qd illud
verum si filius fuisset in ptãte sed hic fuit emãcipatus ⁊ bene di-
cit gloss. qñtum ad necessitatem petende bonorum possessionis
ꝯ tabu. sed quãtum ad ptãtem illam petende põt ⁊ hec. l. loquit
in filio in ptãte: qr licet possit dicere testm̃ nullum potest tamẽ si
vult petere ꝯ tabu. vt. l. fi. s. de lib. prete. ⁊ nota. in. l. ij. s. de bon.
pos. ꝯ tabu. ⁊ et si diceret nullum ⁊ adiret de iure ciuili haberet
3 vtile interdictum. ¶ †Op. quinto ꝙ probatio filiationis sit im
a possibilis[a]: ⁊ sic non indicenda. vt. l. lucius. ⁊ de condi. ⁊ demõ.
Sol. vt in gl. vez ꝙ non est impossibile. vel dic ꝙ est impossibile
probari vere sed non presumptiue per modum traditum in. l. fi-
lium. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ⁊ hoc communiter appro-
batur. põt ẽt tolerari precedens in casu si vir ⁊ vxor simul ⁊ so-
li fuerunt incarcerati per annum ⁊ duo vel tres custodes fuerũt
appositi ⁊ ibi pregnans effecta peperit vltimo vł penultimo die
quo tunc erunt nam tunc custodes possunt vere testificari de fi-
liatione. ⁊ ita refert hec Barto. audiuisse. d. Jacob. dicentem.
4 ¶ †Opponi. sexto ꝙ hec probatio non sit necessaria. naz acta
b facta[b] in vno iudicio si fuerunt publicata faciunt fidem inter eas
dem personas in alio iudicio. vt. l. j. §. apud quem. de eden. ⁊. l.
gesta. s. de re iud. sed ille dum bonorum possessionez ꝯtra tabu.
petijt se filium illius probauit ergo probatio illius sufficit. solu.
tripliciter vt sequitur in ea. glos. j. nihil valet. scda ⁊ tertia sic. dic
ergo secũdo ꝙ illa probatio fuit in dubium reuocata qr nõ fuit
facta in figura iudicij nec lite cum aliquo contestata nec plene co
gnita nec fuit plena probatio ideo nõ preiudicat. ⁊ quod hec sint
vera probatur in. l. seruus. ff. de bo. pos. ⁊. l. filium. §. si quis. ff. de
5 le. prestan. ¶ †Ex ista glo. collige quod probationes quas iu-
dices recipiunt ad informationem non faciunt fidem in negotio
principali quando nõ sunt recepte in figura iudicij. vel dicit gl.
tertio supposito ꝙ plene ⁊ in figura iudicij probasset probatio
non fuit facta cum illo ⁊ sic non est inter easdem personas vt est
contrario. Alij extra glos. dicunt ꝙ istud non est necesse hec di-
sputari quia ista litera dicit ꝙ agnouit bonoruz passessionem ⁊
nõ dicit petijt ⁊ sic fm ius nouũ fm qd sola agnitio coram iudi
ce sufficit. vt. s. qui ad bo. pos. l. fina. vnde alia probatio neces-
saria non fuit. Sed Jaco. but. dixit qd illi non bene dicunt qr ex
sola agnitione non rumpitur testm̃ quo non rupto non admit-
6 teretur ad hoc interdictuz. ¶ †Unde inquit ipse no. tres actus
Primus est agnitionis bonorum possessionis facte coram iu-
dice ⁊ per hunc actum testamentum non rumpit sed consequitur
7 ius rumpendi. ¶ †Scds actus est quo postea petitur testamen-
tum rumpi per contra tab. dato libello heredi scripto ⁊ lite con
stata sicut in querela. vt. l. filio. §. j. ff. de inoff. te. s. de col. l. vt libe
ri. ⁊ in hoc iudicio fierint probationes filiationis ⁊c. sed inquit
ipse non plene sed semiplene ⁊ hoc quia fieri speratur in interdi
cto quorum bonorũ vel in peti. here. ⁊ ita debet hec lex intelligi.
8 ¶ †Tertius est act⁹ in quo intentaẽ hoc interdictũ vel petitio
hereditatis ⁊ in isto debet fieri plena pbatio vt hic. ⁊ in ista gl.
superuenit Bart. dicens ꝙ solum duo actus sunt necessarij vez
actus agnitionis ⁊ in isto fatetur probationem nõ esse necessa-
riã sz negat testm̃ nõ rumpi dicẽs ꝙ imo rumpitur si agnoscẽs
habet ius rumpendi et postea hoc examinabitur in interdicto
quorum bo. ⁊ quia hoc interdictum est momẽtarie possessionis
⁊ summaria cognitio sufficit vt no. hic glo. ij. semiplena pbatio
sufficit ⁊ plena non erit necessaria ⁊ ita intelligit hanc. l. ⁊ p hoc
dicit esse casum. ⁊ ibi gloss. singularis ⁊ notanda. s. de cur. fur. l.
9 fi. §. j. signata super verbo pro antiqua. ¶ Or atrende quod te-
c stamentum rumpatur[c] per agnitionem possessionis ꝯ tab. sz an
in interdicto isto sufficiat semiplena probatio dubito. nam licet
glos. dicat ꝙ summatim cognoscitur non sequitur ergo pbatio
semiplena sufficit quia summaria cognitio potest vti circa alia
plura amputando dilationes ⁊ non admittendo exceptiones
altiorem indaginem requirentes. vt. l. si is a quo. in principio.
ff. vt in pos. le. sic latius dixi in. l. iudices. s. de iudi. Et pro hoc
accedat. s. titu. j. l. incerti. in. q. que tractat de ordinarijs iudicijs
⁊ quod dixi s. de bo. autori. iudi. pos. l. cum proponas. in quin-
to contrario hoc vult ista gloss. que plenam probationem requi
rit quam dico non contradicere secunde que dicit summatim co
gnosci. quasi velint ãbe simul iuncte quod illa sicut simul sum-
matim cognoscit ibi ⁊ nihilomin⁹ plene debere probari ⁊ hoc
suadet ratio quia victoria in hoc interdicto non est modici pre-

a ⁊ Impossibilis qualiter pbẽ filiatio. vide Sal. in. l. si vicinis. in. v. ꝙ. qrõne qualiter filiatio pbeẽ. ⁊ qd ibi posui ⁊ apost. ad ipm in. eo. vñ. s. de sup.

b ¶ Acta facta. ad de bart. h in. si. pe. col. in vñ. op. acta fcã vbi idẽ qd hic Sal. p. l. is apud quẽ. ⁊ ibi no. vbi late bar. in. iij. col. in pn. in v. qrit gl. ⁊ ibidez pulchre. ⁊ clare p do. Jas. may. in. l. iij. co. in v. scds casus. s. de eden.

c ¶ Testm̃ rũpaẽ. ꝑ agnitio sine decreto in ꝯ tabulas sufficiat ⁊ rescindat testm̃ gl. in. l. fi. §. nos ita. s. de cura. furi. ⁊ alex. in. l. fi. s. q admitti. ⁊ an. ⁊ tz imo. in l. filio preterito. xiij de iu. test. ⁊ bal. l. l. j. ff. o iuri. om. iu. Ange. ⁊ imol. in. l. ita tñ. §. qt. ad tre. vid bar. in. l. j. ff. quorũ bonorũ.

d ¶ In q differt. ⁊ no. qd cũ istud interdictũ sit adipiscẽde nõ daẽ heredi qd semel possidet res hereditarias ⁊ dixit tex. insti. de iterdi. in. §. diso aũt adipiscẽde ⁊ no. gl. in. c. ij. de ꝯsc. in. di. qd dz itelligi qñ possidet post aditaz hereditatẽ secus si ante tũc. n. ipe nõ possidet vt heres. sz vt ali⁹ qr si dz sibi hoc noccre ar. l. in delictis. de nox. ⁊ idẽ in remedio. l. j. s. de edic. di. adr. toll. ad h vide insititu. d act. d. actionũ. circa fi. ⁊ hoc est dictũ Barb. no. lxxij. ⁊ vt in. l. se. p eũdẽ saly. habeẽ etiam.

iudicij cum non expectet aliud simile post se nisi forsan petito-
rium ab aduersario intentandum ⁊ non de necessitate. sed ex
voluntate ⁊ an sententia in hoc possessorio non appellatur vt. s.
si de momen. pos. fu. ap. l. j. ergo non leuis sed magni preiudicij
et in hoc melius vñ dixisse Ja. bu. ideo in illa parte eum sequor
¶ Oppo. septimo cum gl. supposito ꝙ contrata. filius iste pe-
tijt ergo filiuz se probauit ⁊ iudex eum pronunciauit. at hec sen-
tentia facit ius ⁊ pro veritate habetur. vt. ff. de lib. agno. l. j. §. fi.
et. ff. de sta. ho. l. ingenuũ. ergo alia probatio non est necessaria.
Solu. primo ꝙ hic nõ fuit pronunciatũ super filiatione licet fue
rit admissus vt filius fm glos. ¶ Ex qua nota qd aliud est ad-
mitti quem vt talem: aliud pronunciare eum talem esse. vel dic
ab extra quod tũc snĩa facit ius quo ad omnes qñ est lata cũ legi
timo ꝯdictore. vt. l. si cum non iusto. ff. de collu. dete. qd hic non
fuit licet requirantur ⁊ alia que no. in. d. l. ingenuum. ¶ Oppo.
octauo quod vno non habeat necesse probare se filiuz cum pre-
sumatur filius. s. de pba. l. nõ nudis. Sol. vt in gl. fi. vez ꝙ illud
procedat qñ erat in possessione filiationis in qua hic non erat:
ideo preteritus fuit. predicta intellige vt existens in quasi pos-
sessione presumatur filius probata prius quasi possessiõe quasi
filiationis. ⁊ ideo cauti aduocati duos articulos faciunt. vnum
in quo dicunt ipsum filium quia genitum ex viro ⁊ vxore simul
cohabitantibus. vt habetur in. l. filium. ff. de his qui sunt sui vel
alie. iur. ⁊ hic est super proprietate. Alium faciunt super quasi
possessione in quo dicunt qd a dictis coniugibus tenebatur tra-
ctabatur ⁊ reputabatur vt eorum filius ⁊ ita cum suũ filium affe
rebant ⁊ vocabant vt sic si non probent primum sufficit proba-
10 re hoc scdm. ¶ †Quero mõ in quo differt[d] petitio hereditatis
d ab hoc interdicto. ⁊ glo. super rubrica aliquas dfias posuit. sed
dic plenius fm Barto. qr differt primo origine vel inuentione.
Nam petitio hereditatis a senatu est inuenta. vt. ff. de pe. here.
l. fi. ⁊ sic a iure ciuili trahit originem. vt. l. ius ciuile. ff. de iusti. et
iu. hoc interdictum a pretore. vt. ff. eo. l. j. in prin. ¶ Et ex hoc se
quitur alia dfia: quia petio hereditatis de iure ciuili. et vtile suc-
cedenti de iure pretorio qd totũ est ecõtra in hoc interdicto quia
directum competit successori de iure pretorio ⁊ vtile heredi de
iure ciuili quicquid dixerit Pe. vt dixi super rubrica. ¶ Item
differunt natura quia petitio hereditatis est bone fidei. vt. §.
actionum. insti. de actioni. ⁊. s. de peti. here. l. fi. istud interdictuz
est stricti iuris cum non enumeretur in. d. §. actionum. ¶ Item
differunt in modo proponendi. nam in petitione hereditatis pe
tit actor principaliter se declarari heredem et consecutiue reum
condemnari ad restitutionẽ rerum hereditariarum. vt. l. licet. ff.
de peti. her. ¶ In hoc interdicto quis petit se mitti in possessio
nem rerum hereditariarũ vel sibi possessionem tradi. vt. ff. cod.
l. j. ¶ Item fm Bart. differunt in modo probandi: quia in peti
tiõe hereditatis plene probatur. in isto interdicto semiplene hic
not. per in glo. ⁊ quia est modici preiudicij ⁊ aliud iudium expe-
ctat post se ergo ⁊c. vt. l. iij. §. adem. ff. ad exhiben. ¶ Ego tenui
s. ꝯrium. ⁊ ad ista patet rñsio per ea que ibi dixi. ¶ Itẽ differũt
in effectu quia petitio hereditatis ad corporalia ⁊ incorpora-
lia: interdictum ad corporalia tantuz. vt. ff. e. l. ij. qd intellige ni-
si incorporalia cohereant corporalibus. vt. l. sicuti. §. Aristo. ff.
si ser. ven. Item differunt fm aliquos quia petitio hereditatis
non tantum pro rebus a defuncto possessis sed etiam pro deten-
tatis datur. vt. l. non tm̃. ff. de peti. here. hoc interdiũ solum pro
possessione. j. l. prima. qd Bart. reprobat per tex. ff. eo. l. j. in pñ.
dum dicit qd de his bonis ⁊c. Nã de bonis dr qd nõ tantuz pos
sidetur sed etiam detinet. vt. ff. vi bo. rap. l. j. §. in hac actione. el.
ij. ⁊ no. in. l. rem in bonis. ff. de acqui. re. do. ¶ Item differũt qr
a snĩa in petitione hereditatis lata appellatur nõ a lata in hoc
interdicto vt supra. si de momen. pos. fue. appel. l. j. Concludunt
autem in hoc quia vtrunqꝫ generale ⁊ neutrum eorum ꝯ titulo
possidentẽ datur: sed contra possidentẽ pro herede vel pro pos-
sessore si nihil sit vsucaptum: quod declara vt super rubrica di-
xi. ⁊ vtrunqꝫ potest pluries intentari pro diuersa re non pro ea-
dem vt ibi idem dixi. Bar.

1 ☞ Interdictũ quorũ bonorum cui contra quem ⁊ pro qua re
competit. ⁊ nu. seq.

1 Si ex edicto. †Interdictũ hoc com-
petit etiam bonorum
possessori ab intestato. ⁊ datur cõtra euz qui possidet
pro herede vel pro possessore qui dolo desijt posside-
re. h. d. ¶ Super text. ibi eius fuerint subaudi vel ab eo possessa
vel quasi: vt dixi in. l. precedẽti in vltima questiõe in penultima
differentia. vbi vide. ⁊ hic potes notare quod ab aliquo possessa
presumuntur iure interpretatione illius esse nisi constet de con-
trario. circa quod vide quod dixi in. l. ob maritorum. s. ne vir
2 pro marito. ¶ † Item not. quod hoc interdictũ non datur con
tra titulo possidentem ⁊ ꝙ titulus putatiuus pro herede hoc
interdictum nõ excludit sicut nec petitio hereditatis. Itez quod
paria

paria sunt in possessorio adipiscende possidere vel dolo desijsse
3 ¶ †Opp. qd cõtra possidentẽ pro herede si vsucepit nõ compe
tat nec cõtra possidentẽ pro possessore si. xxx. annis prescripsit.
vt. ff. e. l. j. solu. cõfitendo contrarium ⁊ sic hoc fm illaz declara vt
4 dixi super rubrica in scda questione. ¶ †Quero an pro re sin-
a gulari[a] possit cõpetere. ⁊ dic qd sic vt in glo. ¶ Cõtra qd oppo.
glo. de. l. j. in. §. fi. ff. eo. ⁊ nõ soluit hic sed ibi. dic ergo qd est vni
uersale aptitudine vt ibi sed actu qñqꝫ est singulare. vt in. l. alle-
gata in glo. ¶ Quero quia text. dicit intestate quod intelligit a
pncipio vel ex postfacto an heredi ex testamẽto q petijt bo. pos.
fm tabulas competat hoc interdictũ. ⁊ videtur qd nõ quasi il-
li fuerit subuentũ alio remedio scilicet olim ex edicto diui adri.
hodie per restitutionez finalem positam. s. de edic. di. adri. toll.
alias videt istud remediũ superfluũ adinuentum. sed teneo con-
trarium qr verba edicti late patẽt ⁊ indistincte loquuntur. ff. eo.
l. j. nec vnum superfluum est per aliud quia interest nostra plura
remedia habere. ⁊ istud est de mente Cy. in. d. l. fi. in. iij. oppo.

Constat. Casus. Consanguinei defuncte in
successiõe preferunt eius viro ⁊ ex
ceptio dñij requirens altiorẽ indaginẽ in hoc inter
dicto cõtra negantẽ nõ debet admitti. h. d. vel breui⁹
exceptiones altiorẽ indaginem requirẽtes in possessorio adipi-
scende non debent admitti. h. d. ¶ Super text. ibi intestate idez
si testate. vt. l. precedenti dixi ibi frustrationibus que inducun-
tur cum exceptio requirit altiorem indaginem. ⁊ ex hoc collige
notabile qd habes in summario. ¶ Secundo ex illo verbo cor
pore. Nota quod hoc interdictuz ad corporalia tantũ ⁊ non ad
incorporalia datur. vt. ff. eo. l. ij. quod intellige nisi incorporalia
cohereant corporalibus. vt. l. sicuti. §. Aristo. ff. si serui. vendi.
¶ Oppo. ab extra de regula dolo facis. ff. de regu. iur. ⁊. l. dolo
ff. de excep. doli. Guli. soluit dupliciter. Uno modo qd illa exce-
ptio non habet locum in possessorijs sed petitorijs tantũ. Alio
b modo qd in possessorijs locum habet si incontinenti[b] excipiens
est paratus probare non alias. argumen. l. si is a quo. in princi.
ff. vt in posses. l. ⁊. l. iij. §. cause. ff. de carbo. edic. Et hanc partem
tenet gloss. in. l. ij. s. de edic. diui. adri. tollen. ⁊ est vera in hoc in-
terdicto adipiscẽde. vt hic est casus in verbo frustrationibus vt
super litera dixi. ¶ In interdictis vero recuperãde ⁊ retinende
possessionis vide qd dixi. s. ti. j. in. l. incerti. in quarta questione.

¶ Quorum legatorum. Rubrica.

¶ Uiso de vno interdicto adipiscende possessionis prosequi-
tur de alio quod est etiam adipiscende et est precedens sui natu-
ra generale. hoc vero speciale. ⁊ datur hoc heredi sicut et illud.
sed illud cõtra possidentem sine titulo: hoc contra legatarios et
eorum successores qui titulo possident. ¶ Et no. ꝙ hoc interdi-
ctum a principio verborũ edicti denominatur sicut precedens.

1 ☞ Interdictum quorum legatorũ heredi heredis datur con
tra legatarium.
2 Falcidia locum habet in repudiante in fraudem.
3 Heres an debeat legatarijs satisdationem prestare.
4 Heres in interdicto quorum legatorum an debeat in libello de
falcidia conqueri.

Heredi. Primo vnũ dictuz. scdo infert
ad quesitũ annectẽdo dicti effe-
ctũ. secũda ibi: vnde. Casus. †Et heredi heredis
1 datur hoc interdictũ[c] cõtra legatariũ sua autorita
c te rem legatã occupantẽ vt possessionẽ ei tradat
et falcidiã retinere valeat. h. d. ¶ Nota qd hoc
interdictum est adipiscende possessionis. ¶ Itẽ quod transmit
d titur ad heredem.[d] ¶ Item qd competit contra titulo possiden
tem concordantie omnium. ff. ad. l. j. in prin. ⁊ in. §. hoc interdi-
ctum. ¶ Item competit herede conquerẽte de falsidia non ha-
bita alias non. vt in gl. ¶ Item no. qd consensus heredis facit
2 cessare hoc interdictum. ¶ †Oppo. quod falcidia habeat locũ
nedum herede scripto succedente ex testamento sed ⁊ eo repu-
diante in fraudem vt. s. si quis omis. causa te. l. fina. ⁊. ff. ad. l. fal.
l. j. §. ad eos. imo ⁊ in codicillante tantum. vt. s. quando di. le. l.
fina. solu. vt in gloss. ij. que fatetur contrarium ⁊ sic hec suppletur
per illas. ¶ Oppo. ij. qd consensus heredis non impediat hoc
interdictum. vt. ff. eod. l. j. §. qd ait pretor. solu. qd prestitus post
aditam hereditatem impedit illud vt hic. non prestitus ante vt
ibi ⁊ hic glo. Et est ratio quia primo casu est prestitus ab here-
de: secundo non. ¶ Opp. iij. quod male dicat fm sententiam in-
terdicti quia imo etiaz fm verba. vt. ff. eo. l. j. solu. confitendo sed
hic accipit sententiam pro verbis ⁊ mente: vel dic quod hic lo-
quitur fm mentem illo respectu quia olim cum solennitate ver-
3 borum hodie non. vt in glos. ⁊. s. titu. ij. l. incerti. in fi. ¶ †Opp.
quarto quod heres non prestet satisdationem sed ei prestetur a
legatarijs. vt. ff. si cui plusqꝫ per. l. fal. l. j. in prin. solu. quod ibi de
satisdatione quam prestat legatarius quando ei integraliter

soluit legatum heres. hic cõtra quãdo legatarius re[a]stituit he-
redi integraliter rem legatam per eum occupatam. ¶ Oppo. v.
et sic si lex falci. locum habet vt hic in fi. ergo hoc interdictuz nõ
debet posse habere locũ quod est cõtra hãc. l. quod nõ possit ha
bere locum probatur quia lex falci. resecat legatum ipso iure in
quarta. vt. l. plautius. ⁊. l. linea. ff. ad. l. fal. et sic in communione
eiusdem est legatarius ⁊ heres sed quoties portio remanet pe-
nes heredem cessat hoc interdictum. vt. ff. eod. l. j. §. si quis mor- a
tis. in princ. ergo ⁊c. solu. confitendo qd heres in cõmunione re-
manet nec propterea cessat hoc interdictum quominus totum
reuocetur vt hic quia totum sibi occupauit. ⁊ in contrario cessat
quia sibi non occupauit quia defunctus donatario tradidit. ve-
rum qr falci. resecat licet interdictum directum non detur quia
heres partem suam habet tamen vtile pro rata tangẽte here-
dem competit. vt no. glo. in contrario. ⁊ ita intelligo glos. hic si-
gnatam super verbo constitui. ¶ Opp. tũc. vj. si legatarius sua
autoritate rem legatam accepit vt dixi ergo ius suum amisit. vt
s. de le. l. non dubiũ. ⁊. j. titu. j. l. si quis in tantam. solu. vt in glo.
fin. qd ibi accipit post aditam hereditatẽ ⁊ sic tẽpore quo heres
dominiũ habebat hic ante aditaz hereditatẽ quo tempore non
erat dñs nec erat persona a qua peti vel accipi posset. ¶ Opp.
septimo de. l. cum querebatur. j. tit. j. ⁊ de. l. extat. ff. qd me. causa.
solu. eodem modo quo precedens vel dic vt in qualibet earum
notatur. ¶ Oppo. octauo quod hoc interdictũ sit inane quia cũ
legatarius efficiatur a morte testatoris dominus rei legate. vt. l.
a titio. ff. de fur. cum simi. potest ipse excipere de dominio ⁊ op- b
ponere exceptionem dolo facis ⁊c. vt. ff. de exce. do. l. dolo. solu.
dupliciter vt in glo. j. qd illa in petitorijs hec in possessorijs. illa
non est tuta: nam in possessorijs adipiscende quale est hoc inter
dictum locum habet. vt. s. titu. j. l. fi. ⁊ ibi dixi. Quare gloss. dixit
secũdo dic vt not. s. loca. l. si quis cõductionis. ⁊ ibi glo. tenet qd
si paratus est probare incõtinenti tunc audiaẽ non alias vt not.
in. l. ij. s. de edic. di. adri. tol. sed hec est vna cõmunis ⁊ generalis
solu. omnium. ⁊ pro ea casus in. l. fina. sed contra hanc solu. vide
tur fortissime facere. l. ista. nam cum heres fateretur rem legataz
et solum conquerebatur de falcidia quã asserebat imminere er-
go fatebaẽ dominium fore legatarij pro tribus partibus igitur
pro illis probabat incõtinenti exceptionem suam per implicitã c
confessionẽ heredis. ¶ Forsan dicet quis hic exceptionẽ illã nõ
opposuit qd si ita esset res clara foret qr nõ est verisimile ꝙ om-
nem suã defensionem nõ opposuerit vel ponamus qd opposuit
exceptionẽ istaz quomodo soluemus hoc cõtrariũ. dici oportet
qd hic erat dubiũ inquantũ haberet locũ falcidia ⁊ sic inquan-
tum haberet obstare exceptio dñij ⁊ doli ⁊ potissime pter cre-
ditores imminentes. ⁊ hec est solu. cõis pe. ⁊ Cy. Alij vt Oldr.
dixerũt qd hic est sic statutũ vt compescũtur audacia legatariorũ
qd non tenetur qr magis est cõpescenda corũ qui occupant sine
ti. habito a defuncto ⁊ tamẽ cõpetit eis predicta exceptio. vt. s.
titu. j. l. fi. standũ igitur videẽ cum precedenti vel dic qd interduz
agens possessorio adipiscẽde agit vt sibi habeat totuz ⁊ tunc ha
bet locum. l. cõtraria interdum agit vt deducat qd sibi detur fa-
cto calculo. ⁊ habet locũ. l. ista. ⁊ hoc ideo qr heres ipse debet de- d
ducere ⁊ nõ sibi deduci ac etiã qr nõ solũ cum illo legatario sed
cuz ceteris alijs calculũ habet heres facere ⁊ qr hic de bona fide
agitur cum heres intentionẽ vel exceptionez legatarij in suo li-
4 bello fateatur vt statim dicam. ¶ †Quero nunc an in hoc inter
dicto sit necesse vt heres cõqueratur in libello suo de falcidia. et
glo. fi. in prin. tenet cum pla. qd sic per istam. l. in fin. in cõtrariuz
facit qr. ff. eo. l. j. nihil in edicto dici videtur sed solũ pro causa vi
detur notari audacia legatarij qua sibi ius dixit. ⁊ ista ratione
Old. dixit qd nõ est necesse vt in libello querimonia fiat de falci-
dia. sed doc. cũ gl. dicunt alibi qd ambe rationes mouerunt pre-
torem ⁊ vna pbaẽ hic ⁊ alia ibi. ⁊ hec de falsidia est principalis
et illa scdaria qr pter falsidiã voluit ptor phibere ⁊ cohercere
audaciam legatariorum. ¶ Quero ab extra an hoc interdictũ
sic competit contra heredem legatarij sicut econtra datur here-
di heredis vt hic. ⁊. ff. eo. l. j. §. hoc interdictũ. ⁊ dicit quod sic. ca-
sus est. j. eo. l. j. §. legatorum. ⁊ ibi casus quod licet heres legata-
rij ⁊ ceteri successores eius possideant rem illam vt veri heredes
sui defuncti nihilominus dicũtur etiam illam possidere tit. quo
possidebat legatarius ⁊ sic ti. quo primus eorũ defunctus quod
est notandum.

¶ Unde vi. Rubrica.

¶ Quia post possessionem ademptam interduz quis per violẽ
tiam spoliatur ca: ideo viso de interdictis adipiscende posses-
sionis annectit de interdictis recuperande per que prouidetur
spoliato. Et notandum qd hoc interdictuz accipit nomẽ a prin
cipio edicti positi. ff. eo. l. j. in princi. ⁊ est titul. de vi ⁊ vi arma. ⁊
ita intelligo dum allegat. ff. eo.

1 ☞ Uim vi repellere licet vnicuiqꝫ. ⁊ nu. seq.

a ¶ An pro re singulari. tu dic idẽ tenere speculatorẽ in ti. de test. §. iij. ver. sed nunqd. et idez tenuit Bal. ibi ⁊ addi. ad ipz secutus eundem.

b ¶ Incontinẽti. Not. qd in interdicto adipiscẽde obligationis ad mittiẽ exceptio dñij si incõtinẽti vult pbare vt p Bart. hic ⁊ per Bal. ⁊ gl. ⁊ imo. in. l. si socer. §. lucius. ff. sol. matri.

c ¶ Hoc interdictuz. de hoc interdicto vide etiam spe. in ti. de test. §. ij. ⁊. ff. e. ti. Et ad de qd nõ hz locũ in donatiõe causa mortis qñ possessio fuit tradita p defunctũ vt p Bar. in. l. j. §. si ge ex mortis. ff. quorum legato.

d ⁊ Ad heredẽ. ⁊ hoc cõtra legatarios legatũ propa autoritate occupantes nõ obstan. exce. qd incõtinẽti restituitur⁹ est. l. j. ⁊ ibi doc. ff eo. tit. qd est verũ qñ heres vult vti falcidia alias nõ cõpetit tale interdictum cũ obstet exceptio pdicta gl. ⁊ Bar. in. d. l. j. in pñ. ff. eo. qd est verũ si heres satisdet de restituẽdo legato ipsi legatario vel fidei cõmissario vt hic per doc.

Universidad de Deusto

a ☞ Vim vi repellere licet. facit hec regula in patre ⁊ domino castigantibus filium et seruum qui non possunt se contra eos defendere vt tenent doct. in. l. iij. ff. ad. l. aqui. item quando infertur a persona publica puta si iudex mandet aliquem fustigari quia non licet ei se defendere ité quando repelleret vim ex interuallo secus si in ipso facto iesionis illegitime defenderetur: quia tunc non licet. ita notat Bart. hic. ⁊ in. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iure. et plene in. l. ij. ff. de vi. et vi ar. ité quā do repellitur immoderate et finē moderamine culpate tutele vt no. doc. per istā text.

b ¶ Incontinenti adde Alexan. in l. fi. in princip. vtī pos. in. l. iij. ff. cū igitur in fin. devi etvi ar. q turbās incontinenti potest repelli. sed ex interuallo potest turbari.

c ☞ Incontinenti. Quando dicatur fieri incōtinēti not. faly. in. l. finu. j. ver. nota qō incontinenti fit. ⁊ qō ibi posui in apo. ad ipsum in eo. ver. S. de erro. adno.

d ¶ Aduerbū incontinenti. qūo ponatur hoc ad uerbium inconti nenti. vide spec. ti. de appel. ℣. vi. post prin. ⁊ bal. in. l. i. S. de edi. di ii adri. tol. item ℣ omnino ale. in. l. iij. S. cuj igit de vi ⁊ vi ar. item adde q̄ inconti nenti facta videntur inesse. vt spe. de pos. ℣. r. versi. sed post lit. item adde ex. ⁊ Bal. in. l. cum antiquitas. S. de testa. ⁊ p doctō. in. c. olim eli. de re. spo.

e ¶ Vi repellere. an possit de tecta vel preario possint vi vi repellere. vide etiaz per bart. i. l. i ℣. interdictum autem. ff. vti pos. ⁊ deposside vi vide bar. hic. ⁊ anlicecatelā destinim. possessoz ex interuallo repellere. vide bart. ⁊ Bal. in. l. fi qs ad se fundū ad legem uliam de vi. sed quid si detinet nonclam ℥ ab alio an possit expelli a possessōe vide Bald. in. l. i ℣. fi necessarius. si ven. no. ⁊. vide omnino post glo. ⁊ doctō. in. ca. significasti. in secundo quinterno. in glo. fin. de homi. cl grande. per moder.

f ¶ In precario. adde Angel. in. l. a vino pio. ℣. si post aditā. ff. de re vindica. ⁊ to. in. l. claz. ℣. q ad mūdinas. de acq. pos. ⁊ bal. in disputatione sua que incipit accusat de vi turbatiua. iij. col. ⁊ idem in. l. fi quis ad se fundum. j. ad. l. iul. de vi ⁊ vi ar.

Incontinenti fieri quando quid dicatur. ⁊ numero. 7.
Moderamen inculpate tutele in quo cōsistat. ⁊ nu. 6.
Violentia vna non compensatur cum alia.
Percusso quando liceat repercutere. ⁊ nu. seq.
Aggressum an liceat vnicuiq; defendere.
Spoliatus an possit resistere iudici vim inferenti.

RECTE. Casus. pro reorū defensiōe vim vi pate tutele. b. d. ¶ Nota. q̄ vim vi repellere licet ⁊ concord. sed rem. ff. de iusti. ⁊ iure. l. vt vim Item q̄ vnicuiq; licet non tantum personam suam defendere vt. j. ad. l. cor. de sica. l. ij. ⁊. iij. sed etiam res suas vt hic. ⁊. ff. ad. l. elie scētia. ℣. q cū aliter. ¶ Op. quod non tantum recte possidenti sed etiam non recte licet vim vi repellere. vt. ff. eo. l. i. ℣. qui vi a me. so. primo quod hoc verbuz recte potest iungi cum verbo licet ⁊ tunc non ob. Item vt in gl. in fin. potest etiam iungi cum participio possidenti ⁊ tunc obst. 2 tratium. ⁊ gloss. tunc solui pluribus modis ⁊ solutiones simul iunge: quia aut possidet recte id est iuste quo ad omnes ⁊ tunc cō tra quemcunq; licet ei vim vi repellere vt hic. ⁊. ff. eod. l. i. ℣. vim vi. Aut possidet iniuste respectu eius qui vim sibi infert: ⁊ tunc aut ille vim sibi infert incontinenti ⁊ tunc ei nō licet resistere vt ff. eo. l. iij. ℣. cum igitur. aut infert ex interuallo: ⁊ tunc licet ei resistere. vt. d. ℣. cum igitur. ⁊ est ratio predictorum quia vno casu 3 insistentia est iusta ⁊ per ꝯs resistētia est iusta ⁊ cō alio casu insistētia est iniusta ⁊ p ꝯs resistētia est iusta vt. l. vt vi. ff. de iusti. ⁊ iur. aut possidet iniuste respectu alterius ℥ non respectu eius qui sibi vim infert: ⁊ tunc ei licet resistere. vt. ff. eod. l. i. ℣. qui vi a me. ⁊. ff. vti pos. l. j. ℣. fina. ⁊. l. seq. qō dixi de iniusto possessore intelligo violento nam de clandestino vel precario. j. dicam. ¶ Op. ℣. de. l. scientiam. ℣. qui cum aliter. ff. ad. l. aqui. Solu. vt in gl. ij. ℣. ad defensionem licet vim vi repellere vt hic nō vindictā. vt in contrario. ¶ Quero primo an licet incontinenti b ⁊ non ex interuallo ⁊ glo. fi. in fin. respondet quia quando incontinenti to tum vnum factum reputatur: quia delictus non intelligitur qui statim recuperat. ¶ Et ratio rationis est quia possessionem saltem ciuilem retinuisset dicitur cuius causa licuit violentum possessorem propulsare: sed per interuallum creditur etiam ciuilem perdidisse. vt. ff. de acqui. pos. l. claz possidere. ℣. final. cum. l. se. ⁊ sic quando in continenti vna violentia absorbet aliam non quā do ex interuallo vt dixi in. i. fi qs ad se fundum. j. ad. l. iu de vi. ¶ Quero. ij. quando dicitur fieri incontinenti c vt per consequens cognoscamus quando ex interuallo. glo. fi. licet transitorie circa principium. dicit quod, fragrāte ad huc maleficio fit. p qua bene facit. ff. eodem lege qui possessionem. ¶ Et pro hoc facit significatum illius aduerbū incontinenti d qō idem est dicere quod in actu simul se tenēti. vt. l. cum antiquitas. S. de testa. sed glo. ff. co. l. iij. ℣. cum igitur. dicit q̄ vbi statim per scipsum non posset licitum est perquirere amicos infra sic paucum tempus quod non videatur per depositionem animi suam ciuilem perdidisse cuius gratia licitum erat violentum inuadere cum resistentia ei ciuiliter possidenti ⁊ ingredi volenti facit ⁊ dicetur incontinenti facere quia ille actus medius non est extraneus a negotio sed necessarius ⁊ sic alias dilatio datur testatori ad necessarias causas vt in. d. l. cum antiquitas. ⁊ nihilominus testiū ℣ vno cōrectu factum vt ibi. ⁊ sic vides q̄ glos. nō sunt ℣ie nec text. sed ad vnam bonam consonantiam omnia reducuntur. ex his patet iudicis arbitrium multum in his posse attenta negotiō ⁊ personarum qualitate. ¶ Reuertor ad gl. i. ⁊ ℣o quid si nō vised clam vel precario quis possidet a me an cum resistentem possim vi repellere e quidam quod sic vt in glos. pro quibus facit hec litera in verbo siue vitio quod est indistincte prolatum. cum igitur clandestina possessio sit viciosa. vt. ff. de acqui. pos. l. pomponius. ℣. cum quis. sequitur quod clandestinum possessorem resistentem ei a quo clam possidet licitum est vi repellere. et istam partem est secutus Jaco. de ra. ⁊ pro hoc etiam inducit. S. quod cum eo. l. si seruus. ⁊ Lyn. inducit gio. que hoc videtur fe tire. ff. vti pos. l. i. ℣. interdictū autem. ⁊ est glo. magna in questione ibi formata sed glo. illa tenet contrarium ⁊ Dy. cum ea quia nulla. l. cauetur quod clandestinus possessor per vim possit repelli. Preterea ter. ista ⁊ fimiles dicunt quod vim vi repellere licet sed clandestinus non possidet vi. vt infra vti possidetis. l. in principi. ⁊. ff. vti possi. l. in fin. ergo ⁊c. In precario autē possidente fatebatur Dy. ⁊ Ly. cum eo posse locum habere post denegatam restitutionē an tunc videtur quodammodo dominum spoliare. Bartol. idem fatetur quod isti in precario possidente sed in clandestino possessore distinguit aut intrauit possessionem vacantem: ⁊ tunc non licet ei vim inferre et per consequens ei licet resistere ingredi volenti. Et est ratio quia ipse vim nullam dicitur intulisse nec inferre ex quo vacabat possessio. et pro hoc est text. ff. de vsuc. l. sequitur. ℣. pe. Aut est ingressus possessionez non vacantem: ⁊ tunc aut per ingressum seu per occupationem est nactus naturalem ⁊ ciuilem vt est v. dere in mobilib⁹ rebus subtractis a fure ⁊ tunc licet domino vim ei inferre ⁊ res per violentiam ei auferre ⁊ furi non licet resistere. vt. ff. de fur. l. iij. ⁊. ff. ad l. aqui. l. iij. ¶ Attamen debeat tunc dominus vel quasi rem auferens illam portare ad iudicem vel non. vide quod not. in. l. aut pretor. ℣. si debitorez. ff. de bis que in frau. cre. aut per ingressum istum clandestinum est nactus naturalem tantum: ⁊ tunc si dominus apud quem est ciuilis reuersus non admittatur tunc possessio illa clandestina efficitur violenta. ⁊ ideo licet domino per violentiam ingredi ⁊ illum expellere. vt. ff. de acqui. possess. l. clam possidere. ℣. qui ad nundinas. ⁊ secundum istam debet intelligi glo. in. l. j. ℣. interdictum autem hoc. ⁊ glo. insti. de interd. ℣. retinende. Si autem dominus anteꝯ ingredi vellet suspicatus posse repelli ciuilem perdidisset tunc licet bart. hoc non tangat dico dominum non posse illum postea vi repellere ⁊ ipsum posse domino resistere. ¶ Quero quarto cum gloss. magna in quo consistit moderamen inculpate tutele de quo hic. ⁊ dicit gl. quod circa tria vez circa modū tps ⁊ casuz. modus videlicet consideratur vt si cum armis inferatur cum armis resistatur ⁊ si sine armis inferatur sine armis resistatur. vt. ff. eo. l. iij. ℣. cum igitur hoc limitat glo. inferius nisi pugnus illius plus valeret ꝯ alterius quia tunc ense potest se defendere propter defectum virium. quod probatur hic ⁊ vbiq; leges dicunt quod vim vi repellere licet. ⁊ sic vis maior permittitur ⁊ interuenire debet ex parte repellentis alias repellere non posset. ¶ Sed dubitare posset ab extra an spes armorū possit esse diuersa ab illa inferētis puta si ille cum cultello ego cum ense vellet ille cum ense ego cum lancea que longior est ⁊ puto quod sic per prior. dicta. ⁊ quia differentia ista non esset iure cauta. ¶ Item dubitari potest circa modum an repellens debeat primo expectare quod percutiatur ꝯ vim in personam illius inferat. gloss. ista parum. j. dicit. sed Jacob. de bel. dixit quod sic per. l. i. ℣. cum arietes. ff. si qua. pau. fe. di. et per. l. si ex plagīs. ℣. tabernarius. ff. ad. l. aqui. sed gloss. tenet contrarium dicens quod sufficit terror armoruz vel iactatio percussionis. vt. ff. eo. l. iij. ℣. qui armati. ⁊. ff. ad. l. aqui. l. sed ⁊ si quem cumq; ⁊ j. ad. l. cor. de sica. l. is qui aggressorem. ⁊. l. sequenti. Et ad hanc. l. Jacob. de bel. respondet vt sequitur in ea vsq; ad ℣fi. sed cum duobus. ⁊ cum. gloss. communiter traseunt docto. Sed Bart. addit quod hec procedit vbi manifesta indicia vel signa offensionis apparerent. ⁊ ita credendum est quod est demente glo. alias simplex terror armorum esset supinus. Et quod non debeat expectare se percuti probo quia percussio expectata posset esse tam grauis ⁊ tanti periculi quod percussi vires tantum essent extenuate quod nullam defensionē facere posset. ¶ Hic videamus de tempore circa quod consistit moderamen inculpate tutele. ⁊ dicit glos. quod incontinenti fragrante ad huc maleficio hoc fieri debet. vt. l. iij. cum igitur. ⁊. l. p sessionem. ff. eo. Sed hic attende q̄ si fiat violentia ⁊ iniuria circa res vel possessionem rerum tunc ⁊ etiam in fragrante maleficio ⁊ etiam post ea incontinenti pro recuperanda possessione licet vim propulsare etiam conuocatis amicis vt dixi in. ℣. q. ¶ Et nota quod glo. in. l. iij. ℣. cum igitur. ff. eo. dicit incontinenti fieri si fiat infra triduum quod est notandum. sed ego puto in negotio non sic faciliter expediendo posse fieri etiam post triduum. ideo vltra tempus tridui relinquo iudicis arbitrio velut indeterminatuz a iure qui qualitatem personarum ⁊ arduitatem negotiū ⁊ forte recuperationem artis habeat considerare. vbi autem iniuria fiat circa personam tunc in fragranti crimine tantum licet illaz propulsare non postea. vt. ff. ad. l. aquil. l. si ex ex plagīs. ℣. tabernarius. ⁊. ff. si qua. pau. fe. di. l. i. ℣. cū arietes. ⁊ ratio est in promptu quia postea non potest dici ad alium finem fieri ℣ ad vindictam cum ad alium finem postea non competet ⁊ ad vindictam fieri non licet ergo ⁊c. ¶ Modo de tertio moderamine qō cōsistit circa causas videamus. ⁊ dicit glo. quod hoc consistit in hoc vt propulsator violentie faciat ad defensionem ⁊ non ad vindictā. l. scientiam. ℣. qui cū alī. ff. ad. l. aquil. ⁊ ió aut est certū qō ad defensionē licet ⁊ ℥. aut qō ad vindictā ⁊ ei nō licet. In dubio subiungit gl. q̄ Jac. de bel. dixit q̄ si fiat incontinenti presumit ad defensionē. si ex interuallo presumitur ad vindictā vt l. si ex plagīs. ℣. tabernarius. ff. ad. l. aquil. et ibi glos. videtur quasi in istam partem inclinare. ¶ Sed Jo. vt sequitur in glo. dixit quod etiam si fiat incontinenti non semper presumitur ad defensionē facere vt probatur in eo. ℣. tabernarius. sed ex qualitate facti ⁊ personarum dicit hic presumi ⁊ ponit exemplum si vilis ⁊ abiecta persona me de possessione expellat et ego eam in continenti expellam. certe ad vltionem non ad defensionem et recuperationem possessionis mee presumar fecisse: quia animi patientia non est hominis nobilis talem iniuriam pati a vili et abiecta persona. Et hec est ratio in arguendo a communiter accidentibus. ⁊ in istam videtur potius inclinare gloss. Jaco. vero de ra. stat cum glo. in dicto suo vt ex qualitate facti ⁊ personarum consideretur. sed exemplum de nobili vel non et abiecta persona ei non placet quia nobilitas ⁊ dignitas sua non debet quid iniquum facere presumi contra cum. arg. S. quod mercatu. l. cum ad inuidiam. ⁊ dicit solum esse considerandum qualitatem persone respectu potentie corporalis. ⁊ sic virtum corpori innatarum: non accidentium. vnde inquit ipse quod hoc relinquitur iudicis arbitrio quasi certa doctrina non possit dari hoc idem dicit Bar. ⁊ ego idem. ¶ Sed mihi videtur qō hec hodie consistat magis in qualitate facti quam in alio vnde fan resistentiam quam violentus possessor facit est instantia faciendā ⁊ quia hec non possunt bene commensurari culpa est potius in dubio vbi alia contraria non existat contraria extat presumptio vt in exemplo alio quod sequitur in glo. pone quod sit detectus presumptione asscribenda autoribus rei. vt. l. quoniam multa. ff. ad. l. iul. de vi. secus si reperit satisdationem valentem et idoneam de possessione ei restituenda ⁊ incontinenti non vult ipse sed potius vult deiectorem suum violenter ⁊ manu armata deīcere certe ad vindictam dicetur facere vt in. glos. quam in hoc exemplo sequuntur omnes ⁊ est expedita gloss. preterēs in fin. ¶ Quero quinto cum gloss. cur hic vna violentia cum alia non compensetur etiam si fiat ex interuallo cum alibi sit scriptuz quod dolus cum dolo compensatur. vt. ff. de eo per quem fac. e. l. fina. ℣. penulti. ⁊. ff. solu matrimo. l. viro atq; vxore. ⁊ respondeo vt in gloss. vsq; ad fin. ⁊ eam declara vt dixi. in. i. q̄. ⁊ adde quod dixi. in. l. quoniam multa. j. ad. l. iul. de vi. ⁊ modo expedite sunt gl. cuz suis declarationibus. ¶ Sed quia predicta concernunt principalem materiam huius. l. que est quando violentia infertur persone propter res consequendas videamus aliqua quando iniuria vel violentia infertur persone propter personam cuius materia non est propria huius. l. sed. l. ij. ⁊. l. ij. j. ad. l. cor. de sica. Et in hoc casu sic distinguo. qō quādo quis videt percussorem ad se venientem ⁊ iuste timet: ⁊ tunc si non potest commode euadere potest animo se defendendi occidere. vt. d. l. a. ff. et. l. quecunq; in princi. ff. ad. l. aquil. ⁊ in dubio ex quo aliter se tueri non potest videtur animo se defendendi facere vt in dictis. ll. et. l. quoniam multa. j. ad. l. iul. de vi. quādoq; hoc non videt vel non iuste timet: ⁊ tunc non potest. vt. l. si ex plagīs ℣. i. ff. ad. l. aquil. dicuntur autem iuste timere si iactationes de percutiendo vel occidendo eum precesserunt vt hic in gloss. vel iustus error armorum procedens a manifestis indicijs vt dixi. S. in. iij. q. verſi. vbi dubitari potest. ¶ Et predicta vbi nondū est percussus. vbi autem iam esset percussus dic. Aut queritur ex interuallo ⁊ non licet illum percutere quia ad vindictam dicetur facere cum alium finem nisi vindicte non expectet post se vt superius dixi. ⁊ dicitur quod ex interuallo non facit aut queritur incontinenti. i. in ipso delicto fraganti: ⁊ tunc aut constat qō animo vlciscendi et non licet. aut quod animo se tuendi et licet. aut dubitatur ⁊ tunc presumendū est quod ad tuitionē sui fecerit volens nouam percussionem euitare. et hec probantur in. d. l. si ex plagis. ℣. i. Nam cum exceptio destruat regulam in casu exceptuato et ficcertam ⁊ firmam dimittat illam in alijs non exceptuatis sequitur quod ibi nō est regula que disponit in dubio vt non videatur iniuriam inferre nisi probetur quod data opera fecerit ⁊ pro hoc etiā facit quia in dubio cōtra autorez malefici cū est faciendā interpretatio. vt. l. ad. l. iul. de vi. l. quoniā multa. ¶ Et ex his dico qō si post percussionē percutiens recedebat et percussus retro cum cucurrit ⁊ vulnerauit illū vel occidit quod qz data opera fecit ⁊ nō ad euitandā nouam percussionez nec in fragranti crimine fecit ad vindictam dici fecisse. ideo tenetur. ¶ Sed an hinc vt dolosus vel culpabilis veniat puniendus cō certant doc. Nam quidam vt culpabilis propter ineꝯsultū calorem quem habuit incitatus. vt. ff. ad turpil. l. i. ℣. queri. ⁊. ff. ad. l. co. de sica. in. l. lege cornelia. ℣. cum quidam. ⁊ de pen. l. respiciēdum. ℣. decimquint. alij dicunt vt dolosus quia non licuit ei sevindicare ergo ⁊c. arg. ff. de adult. l. si a dul. ℣. imperatores. licet prima facie videt facere pro alia parte. Ita. de arc. ⁊ Cy. dicit pmā partem equioze secdam rigoriosioze. Pro quo. j. de iur. l. si non conuicū. ¶ Sed iurta predicta quero pone quod videns egressorem ad se venientē potest fugere ⁊ fugiendo euadere ne percutiat cum veniens quod facere noluit ⁊ non fecit imo illum ex pectauit tandem ipsum aggressorem vulnerauit vel occidit an teneatur. ⁊ videtur quod sic quia euadere ⁊ aliter se tueri potuit quod cum non fecerit tenetur. vt. ff. ad. l. aquil. l. scientiam. ℣. qui cum aliter. in princip. ⁊. ff. ad. l. cor. de sica. l. fut cm. pro hoc etiaz facit quia cum expectando videtur rixā cum eo affectasse igitur debet ei nocere. vt. ff. er qb. cau. maio. l. ℣ qui data. ¶ In hac q. Lyn. secutus tunc modernios doct. dixit qō si est talis homo qui si fugisset sine dedecore postea in publicū comparere nō potuisset tunc non tenetur. ar. l. in eadem. in fin. in dicto tit. ex qui. cau. maio. Et pro hoc allego quia iniuria que minuit famam dicitur atror. vt. l. ij. circa medium. ff. de bis qui sunt sui vel alie. iur. Item quia facere dicimur non posse que commode non possumus. vt. l. nepos proculo. ff. de verb. signi. sed cōmode non possumus qō sine detrimento fame non possumus. vt. l. in ciuilem. C. de fur. facit. ff. de bis qui not. infa. quasi per totum. ⁊. C. eod. titu. vbi autem non esset talis homo quia dedecus ⁊ ignominia non posset ei imputari tunc diri eum teneri. vt. d. ℣. qui cum aliter. in contrarium allegato. ¶ Non obst. d. l. furem. quia fama ⁊ honor per iudicem reparari nō possunt ergo ⁊c. ar. ff. fi quis omisa causa testa. l. iulianus. ¶ Nec obst. ratio de affectione: quia sola affectio non nocet: sed oportet quod operam det pro implemento affectionis: vt ibi in litera. Preterea hic non affectat vt veniat ille aggressor sed si veniat affectat ille probitatez suaz ostendere ⁊ dedecus non pati. ¶ Supervenit Bart. ⁊ pro indubitato ponit primam partem de eo qui fuisset incursurus periculum fame vt non debeat fugisse. sed idem dicit in quocunq; casu quia non incurrurot tale periculum ⁊ probat tali ratione quia esse fugatuz est iniuria. vt. l. apud labeonem. ℣. i. ff. de iniur. at iniurie illate quis potest resistere vt hic. ⁊. d. ℣. qui cum aliter. ergo bene sequitur quod non debet fugere ⁊ ne fugiat resistere. et ita dicit hic et per istum modum euadit illum. ℣. qui cum aliter. quasi dicat sin iniuria fuge. aliter hic euadere non potest. pro ista parte etiam facit quia stare ⁊ expectare fi culpe debet ascribi est in omittendo ⁊ inualoris culpa est dolus in committendo commissus. vnde dolus illius prepondederatur huic culpe adeo quod de dolosa percussione ille est puniendus ⁊ iste non de culpa illa. vt. l. item si obstetrix. ff. ad. l. aquil. tunc si percussio illius dolosa ⁊ violenta est damnata ergo resistentia ⁊ propulsatio percussionis animo se tuendi est permissa. vt. ff. de iusti. ⁊ iur. l. vt vim. vbi text. directo facit ad istam rationem. ⁊ pro hoc tertio facit ratio generalis omnium legum dicentium quod vim vi repellere licet. et ex hoc patet quod. ℣. qui cum aliter. alio respectu non habet obstare qui a ibi antecedentem culpam que fuisset in negligendo ⁊ ante commen violentiam non notat ille text. sed culpam immediatam violentia propulsanda. ⁊ si fic in committendo commissa: vnde lex ista casum nostrum non attingit. ⁊ hec sunt bene ponderanda a iudicibus maleficiorum pro intellectu illius. ℣. qui cum aliter. ¶ Preterea leue est supponere vel dicere quod videns aggressorem potuit fugere. sed non habemus sic faciliter concedere quia animus tremiscens vel circa aliud pro tunc cogitans non habet istam prouisionem. arg. l. hac consultissima. ℣. at cum humana. S. qui testa. face. pos. vel forte dubitat ne fuga facilius esset causa mortis quam stare ⁊ se vim vi repellendo defendere prout iura permittunt eligendo igitur sibi a iure permissum non cadit in penam. vt infra de adul. l. gracchus. cuz si. et ad predicta teneo illaz partem. ¶ Quero. ij. circa hanc partem an liceat vnicuiq; d accedere e ad defensionē aggressi ab alio et videtur quod non per. l. cum fundū. ⁊ quod ibi not. Joā. ff. co. gloss. ff. de iusti. ⁊ iur. l. vi vim dicit qō si afficitur ei quia amicus potest. arg. ff. quod metus causa. l. isti quidem. ℣. fin. ct. ff. man. l. cum seruus. ⁊. l. fi. aliqui dixerunt hoc verum si fit in eius comitiua non alias. arg. ff. de iniur. l. apud labeonem. ℣. fi quis virginem. Jaco. de ra. Pe. et dominus meus et communiter omnes docto moderni dicunt quod indistincte quilibet potest quemcunq; defendere ab iniosto oppressore quod patet primo ex officio quod debet homo homini. vt. ff. de ser. exportan. l. f. rius ca l. et. ff. de interdi. l. i. ℣. officū. ¶ Secundo quia qui inuadit committit illicitum ergo qui defendit licitum committit. argumen. ff. ne quis eum qui in ius vocan. est. l. i. ¶ Tertio quia si potest quis iuuare quemcunq; in possessione sua defendenda. vt. ff. eo. l. iij. ℣. i. ct. ℣. cū igitur. ⁊ ita firmat ibi glo. vel saltem potest quemcunq; iuuare in gerendo negotia illius quanto magis in persona defendendo. ar. S. de sac. sanc. eccle. l. sancimus. in fi. ¶ Quarto diremunt predicti Jac. et Pe. esse casuz in. l. contractus. j. de a dul. sed non multum ⁊ get quia ibi in filio qui non paruit patri precedentes igitur rationes sufficiant que ad hoc dicendum necessitant. ¶ Non obstat. l. cum fundum. quia ibi quando ex interuallo: nos vero quando sunt in fragranti crimine. ¶ Non ob. d. l. vt vim. vbi ob tutelam sui corporis ⁊ sic non aliter: quia respō. quod ibi sic dixit quia sicut in facto fuit et dubitationis tollende causa non vt vocetur ministerium iur. vt. l. que dubitationis. ff. de regu. iur. hoc idem tenet Bartol. in. d. l. vt vim.

a ☞ Imo illūcrpectant. an qs debeat expectare vt percutiat. f. vide p doct. in. c. olim. eli i. de rest. spol. vbi de hac materia ⁊ idē not. i. l. ij. ℣. si armata. hic alle. rest ter. in. l. ij. S. qñ licet se sine indi. vindi. et in. l. multas. de li. causa. ⁊ q̄ ibi scribūtur ⁊ Bal. hic.

b ☞ ⁊ An liceat vnicuiq; tu facit hec materia regulā negatiua qō vim alieni facti alteri repellere nō licet vt est gl. not. in. l. tirium. ff. de fideiuſ. q̄ fallit nisi p cōiūcto aut socio qz tunc talis potest repellere vim alteri facta. vt est gl. singu fim bal. j. l. apud labeonē ℣. qō no. i. c. si vo. extra de sen. excō. licet in contrariū faciat ter. in. l. cū fundū. ff. de vi ⁊ vi ar.

¶ Sed cōsuluit vt omnis tollatur opinio vt se cōmocari faciat per no.in.d.§.cum igitur.ꝛ per illam.l.cum fundum.ꝛ.d.l. ꝛ faccus,sed istud non est expediens: qz si mādatū nō esset iustus non dz facere vel implere sola ergo iustitia facti est illa que opatur hoc. ¶ Dubitari tamē posset an quocatus teneatur illū vocantem iuuare ab illicito oppressore de quo per gloss.ꝛ Dy. in l.culpa.de re.iu.sed veritas est qꝫ non: qz qñ quis tenetur aliqua gratis facere si vt id faciat pecuniam recipit turpiter accipit[a] ꝛ restituere tenetur.vt.ff.de cōdi.ob tur.cau.l.idem.sed pro alterius defensione lz pecuniā accipere.vt.ff.qō me.cau.l.metum.§. sed licet.ergo ꝛc.fm doc.ꝛ de hoc est glos.or.in.c.quāte.extra de sen.excō. ¶ Quesiuit ¶ Det.maritus hūs vxorem suspectam de adulterio dixit seruienti vt eam occideret vel ipse occideret euz, ipse vt mortem cuadat interfecit illam nunquid impune ō: fecisse.ꝛ dixit quod fic: qz ob tutelā sui corporis ō fecisse. Itez quia ordinata charitas incipit a se.vt.§.de ser.ꝛ aqua.l.preses. Item qz licet propzium sanguinem redimere.§.de transac.l. trāsigere ¶ Non ob.qꝫ quis oz pati potius oia mala qꝫ malo consentire ar.ff.qō me.cau.l.isti quidem in fi.qz hic nō ꝓsentit malo voluntarie sed necessario ꝛ non principaliter ꝛ immediate sed in consequentiā boni cui principalr ꝛ immediate consentit fm ¶ Pe. ꝛ Dy.hoc plz si aliter mamus mariti non potuit seruitor euadere.ꝛ ita intellexerunt predicti. ¶ Querit alibi gl.quid in iudice vim inferente an priuatur possit ei resistere [b] ꝛ dicit qō non. ita nota.in.d.l.vt vim. ¶ Petr.vero distinxit vno mō ꝛ Dy.aliter sed eos coniungendo dic.aut hoc facit preter formam ꝛ figuraz iudicꝫ vel officꝫ sui ꝛ tunc licitum est ei resistere:qz tunc censetur vt priuatus.ꝛ pro hoc accedat.¶ de iure fis.l. prohibitus.ꝛ.ſ.de meta.l.denotum.ꝛ.ff.ad.l.aquil.l.quemadmodū.§.magistratus municipalis.Aut fecit in forma ꝛ figura officꝫ sui ꝛ iudicꝫ: tūc aut constat qđ iuste ꝛ non licet.aut constat qđ iniuste et tunc si quidem sit tale factum qō reparari non potest in fin.¶ iudices tunc licet ei resistere.arg.ff.de ap.reci.l.ij.aut est tale factū quod ei reparari potest in fi.agendo contra iudices ꝛ tunc non potest ei resisti vt.ff.de iniur.l.nec magistratibus.aut dubitatur an iuste vel iniuste faciat ꝛ presumitur iuste facere.l.berēnus.§. gaia ff.de euic.ꝛ idē tunc ei resisti non pōt nisi per viam iuris.Et hec sufficiant de violentia illata persone tantum ꝛ propter psonam tantum ꝛ de tota lege ista.

¶ Vpulsos. Casus.Hoc interdictū datur cōtra inuasorem vsqꝫ ad annū de non peruentis ad eum ꝛ eius heres tenetur solum de peruentis ad cum.b.d. ¶ Oppo.quod male dicat exemplo interdicti cum ipso interdicto agatur. vt.ff.cod.l.i. Solu.vt glo.que huius timore est facta ꝛ latius dixi.§.de interdi.incerti.in fine. ¶ Oppo.quod etiam vltra annuz qui est.cclxvj.dierum.vt.ff.ad.l.aquil.l.ita vulneratus.agi possit hoc interdicto.vt.ff.eo.l.i.§.annus.fo.confitendo.ꝛ sic hec secundum illam ꝛ de vtili loquimur.vt in glo. ¶ Op.tertio qō imo tenetur perpetua.vt.e.l.j.in princi.ꝛ.ff.cōi diui.l.cōi dividundo.§.iulianus.Sol.vt glo.qō ibi dz de peruentis ad inuasorem. hic de nō peruentis.ꝛ adde qō sufficit momentaria peruentio.vt.ff. quod me.cau.l.videamus.ꝛ.l.si ipsa. ¶ Opp.quarto de.l.licet.j.de excep.Sol.hic agendo:ibi excipiendo:ideo ibi vltra annum audi tur:qz exceptiones sunt perpetue.vt.l.pure.§.fin. de doli. excep. ¶ Oppo.Quinto qō heres teneatur insolidum.vt. ꝛ. ne ex delic.defun.l.j.Solu.quod ibi quando lis fuit contestata cum defuncto:hic secus.

1 ☞ Rescriptum possessionem violentam cōfirmans nō valet.
2 Concessio facta violento possessori dere quam violenter possidet an valeat.

¶ Autoritatem. Casꝰ. Per rescriptuz ꝓncipis possessio violēta nō ꝓfirmat.h.d. ¶ Ilo.qō rescriptū non valet per qō possessio vitiosa confirmatur in preiudicium tertij.Contra qō oppo.Barto.de.l.quoties.§.de preci.imper. offe.vbi rescriptum afferens tertio modicū preiudiciū vz vt est hoc:qz aufertur interdictum qō est momentanee possessionis ꝛ sic modici preiudicꝫ.vt.§.fi de momen.pos.fue.ap.l.j.Sol.ipse qō hic est spāle in odium violenti possessoris qō inquit esse notandum.vel dic quod hic non est modici preiudicꝫ eius de quo queritur qz absoluet ꝛ non differt possessorij iudicij de quo q̄ritur.ꝛ hoc vꝫ de mente huius glo.que illā.l.inducit pro concordantia. ¶ Quero de.q.facti quidam nobilis occupauit p inuasionem ꝛ violētiam quoddam castruz cuius iurisditio spectat ad papam ex posti facto papa facit illum nobilē vicariū suū concedens omnimodā iurisditionez illius castri eidē per.xx.annos nulla facta mentione de violētia eius possessionis ꝓpter qō dubitatur an concessio de iure valeat.ꝛ vꝫ qō non per istam.l.sed modicum facit:qz hic tractatur de ꝓiudicio tertij solius cēcēdētis.sed tu habes vnam singularem glos.ꝛ perigrinam que tz qō concessio non valet:vt hic,j.de fun.ꝛ falti.rei domi.l.ij. lib. xj.ꝛ ꝓ hoc aller:bt.l.illā. Ego ēt illā glos.intelligo qñ cōcedens est ignorans illius inuasionis ꝛ occupatiōis.secus si sciebat vt finit in casu nostro qz cū de suo tūꝫ preiudicio tractet valere dz.ꝛ illaz iniuriā remittere vſ.ar.de re.do.l.j.ꝛ.l.fi.ꝛ.§.de inoff.test.l.omnimō.ꝛ qō in qualibet earꝫ de vasallo no. Et ꝓ hoc accedat ter. in.l.rescripta.in fi.§.de ꝑci.ipe.of.qō,no.gl.in.l.vniuersis.co.tit. et ēt qō no.§.de in ius voc.l.ij.in fi.in dubio si multū tps transiuit ita qꝫ verisimꝫ ꝛ faciliter fere potuit factū tam arduū.¶ Cum gestum presumo eum scuisse.ꝛ ita fuit consultum.

¶ Violentus possessor criminaliter accusari potest.
¶ Delector in omnem casum tenetur.ꝛ nu.seq.
¶ Libellus in quo actor se spoliatū dicit petens conuentum condemnari ad restitutionez fructuū perceptorum an procedat.et nu.seq.

¶ Si de possessiōe. Casus.ꝛ Vio[d]lēt⁹ possessor pōt accusari criminaliter ꝛ per interdictum conuenirī ciuiliter in quo veniunt fructus [d] etiā percipiendi.b.d. ¶ Oppo.qō criminaliter possit accusari.l.iul.de vi publi.ꝛ insti.eo.§.qui autem. Solu.distinguendo aut cum armis vel sine vt in glos. ¶ Oppo.ꝫ.ab extra ꝛ qꝫ male dicat ad instar interdicti cum illud qđ fit ad instar alterius non sit idem cum illo. vt.ff.de poſ.l.quod nerua.at in casu nostro agitur int rdicto vnde vi.vt patet ex rubrica ergo ꝛc. Sol.vt dixi.§.eod.l.j.ꝛ.§.de interdi.l.incerti.ad fin. ¶ Opp.iij.qnod nos dimittat in incerto cōtra.§.quibus.§.de no.co.compo.ꝛ hic non declarat a quo tempore fructus venient.So.,supplendo a tempore delectionis. vt in glo. ¶ Opp.qꝫ in omnem casum teneatur delector:quia teneri non debet te peremptā si eodem modo res fuit peritura penes actorem.vt.ff.qō me cau.l.si cum exceptione §.qō sibi mo.Solu.confitendo qō hic oz in omnē casum intelligitur etiā si eodem modo fuisset interitura penes actorem.vt.ff.cod.l.pen. l.si cui a me.ꝛ fic est in obligationibus descendentibus ex delicto vt.§.qō met.cau.l.j.ꝛ ibi dixi.Non obst.§.ium quia ibi clemenꝛ se habuit pretor propter penam tripli ad quam fecerat eum teneri.ideo in hoc cum releuauit.arg.l.cum qui.in princip. ff.de iureur. ¶ Op.quarto ad idem qꝫ de interitu non tenacꝫ tur si eodez modo fuisset peritura:qz ad id tenetur delector quod actor habuisset si delectus non fuisset.vt.ff.cod.l.j.§.qui ante. Sol.vt in glo.quia ibi intelligitur ad minus. ¶ Opp.v.quia si tenetur de fructibus quos actor percipere potuisset vt hic sequitur qꝫ de perceptis inhoneste delector non tenetur quod est falsum.vt not.ff.de pe.here.l.ancillarum.§.fi pensiones.glos. non iolut sed dic qō inhoneste percipiende non veniunt vt hic sed percepte licet inhoneste fic vt ibi. ¶ Quero ab extra quid si plus percipere potuisset delector quia diues q̄ delectus quia pauper nō habebat vt fic diligentē agriculturam facere potuisset an tunc delector de eo teneatur ꝛ videtur qꝫ non vt hic.ꝛ.l.si nauis.in fi.ff.de rei ven.In cōtrariū facit.§.de rei ven.l.domuz. ꝓ eo.remitto ad ea que ibi plene dixi. ¶ Quero secūdo ab extra an ꝑcedat libellus si actor dicat se spoliatum tali castro cum territorio suo ꝛ eius pertinentijs vnde petit se ad omnia predicta restitui ac etiam conuentum condemnari ad restituendum fructus perceptos si extant vel eorum estimationem si non extant ꝛ etiam eum condemnari in omnibus percipiendis.ꝛ videtur quod non:quia libellus est generalis ꝛ incertus ꝛ per consequens sniа super eo nō potest fieri certa ¶ Ti.ꝛ marine.l.ij.§.de sen.que fine cert.quam.cum ibi no. ¶ Or attende si tuvis veritatem habere opz qō dubitamus libellum in tres partes.ꝛ prima est illa in qua petit castrum cum territorio suo ꝛ omnibus pertinētijs suis restitui.ꝛ in hac prima parte dico libellū procedere licet generalis sit ꝛ incert⁹ ꝛ sententia generalis ꝛ incerta iuxta seriem libelli lata tenebit sed postea in executione declarabitur que sint iste pertinētie ꝛ possessiones ad castrū spectantes ad instar ecclesie cum iuribus ꝛ pertinentijs suis petite.vt extra de restit.spo.c.cū ad sedem.ꝛ ibi bona gl.tam Bar.q̄ Inn.in.c. inter dilectos.extra de dona.in eis no.super ver.pertinentijs.et extra de excep.c.venerabilis.ꝛ ita fatentur omnes quasi hoc iudicium sit vniuersale vel quasi. ¶ Scōa pars huius libelli est illa in qua petit eum condemnari ad fructus perceptos si extant vel ad eorum estimationem si non extant.ꝛ hanc partem quidam damnant velut incertam quidam admittunt sed in processu dicunt eam certificandam.alias dicunt sententiam super his ferri non posse per.d.l.ij.§.de senten.que sine cert.quantꝫ.Alij admittunt libellum ꝛ sententiam incertam sed in executione fiat iudagat o ꝛ probatio quantitatis ꝛ qualitatis fructuum vel redditumm ꝛ estimationis ad instar iudicij vniuersalis.vt not. in.l j.ff.de eden.ꝛ inducunt etiam l.facultas.j.de iur.fi.li.x.istaz partem tenet clare Innoc.extra de excel.prela.c.fi.ꝛ ibi loquitur de directo in fructus.hoc vult Hosti.ꝛ Joan.an.in.c.significantibus.de libel.obla. Istam partem ego sequor ꝛ probo inconuincibili ratiōe.illā si iure peti potest castrū cuz villis ꝛ ptinētijs

a ¶ Turpiter accipit. Ald. loc. gl. ch. ici. ꝛ ꝑsenti cō sultatiōe circa fi. v colū.in.i.parte char.clxix.

b ☞ An ꝑuat⁹ ei possit resistere etc. vió de hoc q̄sito 13 bartho.Soci.in suo tracta. fallē. regu.cccclxij.i v. violētia.vbifacit regulā affirmati nā quā reiīrgit. iij.limitatiōib⁹.

c ¶ Queroō.q.ad decisionē huius q.adō bal.hic facit.i.j.de fund. li.libro.xi.l.q.j.ō fund.pat.ꝛ pcun dē Saly.cflo.i.l. vniuersis.§. de ꝑci.ip.of.ꝛ Bal.i l.i.ſ ꝑncti.j. de car bo.ed. Inn.intru bri.de v̄.ob.i pe. colum.

d ¶ Veniūt fructꝰ Ald ō ter.sing.fz lec. Joā. an.i.l.si qs a fe.j. ad.l.iuliā. de vi.ꝛ ibi Bar.in princip.

suis nec expedit vt ville ꝛ pertinentie declarentur in processu vt proxime dixi.sequitur necessario quod fructus earum generaliter vel vniuersaliter loquēdo peti possunt vt incerti ꝛ super his incerta ꝛ generalis sniа pōt ferri necessario si corpora ex quibus essent percepti debuissent certa in libello poni ꝛ postea in processu inquidari cum non possint fructus liquidari vt percepti ex corporibus nō apparentibus.at consequēs est falsum ergo ꝛ antecedens. Dicendum est ergo qō in casu proposito super fructibus pōt incerta sententia ferri boc etiā suadef: qz si potest incerta ferri super principali ex quo ergo ꝛ super accessorio qō percipitur ex illo.ar.§.de vsu.l.cos.cū si.ꝛ potissime in casu nostro in quo tractatur de spoliato restituendo.quo casu solum spoliationem est necesse probari cui accedit omnis causa ꝛ fructus:vt hic et.ff.co.l.j.§.ex die.ꝛ.§.rectissime.ꝛ omnū pōt esse ratio:qz boc iudiciuz instar habet vniuersalis iudicij in quo sniа pōt ferri incerta. ¶ Tertia pars libelli est illa que subiūgit ꝛ in percipiēdis seu quos percepere potuisset ꝛ in ista idē dicēdū qō est dictū in precedenti rationibus p̄dictis ꝛ fortius qz incertitudo illa satis pcedit ex facto aduersarij.ergo ꝛc.vt.l.j.§.qō anteē.ff.quoruz lega.ꝛ ita in.q.predicta consului. ¶ Sed tunc revoco in dubiū quia predicta in castro vi possessio quā dicemus in vno simplici fundo a cuius possessione quis delectus est ꝛ qō fundus cuz suis cōfinibus.i.sic cōfinatus petak vt sciatur de quo.vt.l.j.ff.de edē.ꝛ.l.in rem.ff.de rei ven.ꝛ.ff.depo.l.j.§.si quis argentuz.ꝛ qō fructus declarenē certi in libello vt in processu ꝓbari.videf.j. co.l.si qñ.ꝛ.j.de inuti.stipu.l.iij.ꝛ.§.si qs alteri vel si.l.cum ꝓpzia.in fi. ¶ Ego tū sum opinionis qō in casu isto possunt peti incerti [a] sup his incerta sniа ferri ꝛ postea in executiōe possunt liquidari licet nō differatur fructus posse liquidari in processu ꝛ super liquidatis sniа tūc ferat certa ꝛ motiua in prima parte sunt ista:qz fructus veniūt accessorie vt causa vt hoc in litera.ꝛ.ff.c.l. j.§.rectissime.ꝛ.§.ex die.sic iudicis officio deseruienti interdicto spoliatorio cū ab eis nō fuerit delectus.ꝛ ꝓ hoc induco qō.l. delectorē quasi cōdēnat ad restitutionē rei cū fructibus ꝑceptis et percipiendis vt hic.ergo ꝛ inde eodem modo pōt ea forma qua lex facit.ꝛ ꝓ hoc induco plures.il.vt.l.ij.§.de fruct.ꝛ lit.ex pen.que loquit indistincte.ꝛ etiā in.l.in.c.ti.nā cū illa lex fi situata in materia statutorū cōdēnationū habemus dicere quod ibi fuit condēnatus gñaliter in fructibus perceptis. ¶ Sed in executione dubitatuz fuit an sumptus deducere possit.ꝛ tripler pōt esse ratio. ¶ Prima qz fructus de per se nō petūtur sed cuz re principali cui debēt accedere ꝛ sic petunt vt accessorij. Scōa qz cū fructus sint diuersarū manerierū videnē semp sub quadā vniuersalitate eis cōgruenti peti. Tertia qz fructus intelliguntur semper ducta impensa ꝛ cū impensa facta non fit in cognitione actoris nō curatur.l.quod quādo petūtur cuz re vt liquidētur in libello vel in ꝑssu sed sufficit postea in executione ꝓ hoc accedat.j.de iure fis.l.facultas.lib.x. ¶ Pro ista parte facit etiā valde bene ter.insti.de offi.iudi.in princ.in ver.ꝛ fi in rem actū fit.et ff.de rei vend.l.domum.ꝛ vltimo induco glo.in.l.vtiqꝫ.ff.de rei ven.in versi.item qualiter formabit sententia.ꝛ ista vltimo allegata arguunt quod nedū in interdicto possessorio de quo hic.sz etiā in petitorio iudicio ꝛ nedū vniuersali.sed etiam singulari in quo res petit ꝛ fructus ꝑcpti ꝛ peipiendi vniuersaliter ꝛ indefinite vt accessorie libellus super fructibus procedit incertus ꝛ generalis ꝛ postea in processu poterit actor ꝛ certificatis valebit sententia certa ꝛ vbi nō curauerit certificare in ꝓcessu sententia super eis ferek incerta ꝛ valebit.sed postea in executione certificabuntur quales ꝛ quanti seu quot. ¶ Et per ista ꝓz nūio ad.ll.que i ducuntur in oppositū.ꝛ primo ad.l.cum proprtia.§.fi quis alerivel sibi.loquit in executiōe sententie.vel si in processu dico qō ibi sponte liquidauit ꝛ ad estimationē adiecit. Ad.l.si qñ.j.c. Rñ. qō illa nō loquit in fructibus a violento possessore perceptis.sed in rebus in delectione vi abreptis.vnde casum nostrum non attingit vel ibi de mobilibus mota fuit questio vt sonat litera.Ad l.iij.j.de inuti.stipu. Rñdeo qō loquitur in interesse in quo varie sunt opiniones vt dixi in.l.j.§.de sen.que pro eo.quarum alia quā tenuit Jac.bu.se habet vt nō sit necesse q̄ certū exprimat in libello nec qō necessario liquidetur in ꝓcessu pōt si vult. ¶ Ad glo.in.l.ij.§.de sen.que sine cer.quāti. Rñdeo qō illa glo.subtiliter inspecta ꝛ bene diuisa non repugnat ꝓdictis. Nā in prima parte loquit quādo iudiciū nō est vniuersale vel sqs ibi. Jtē in iudicijs vniuersalib⁹.ubi qñ est vsꝰ. Et prima subdividit in duas qz aut incertum aut certum. Et si incertum aut illud liquidat pendente iudicio ꝛ tunc sententia debet ferri certa alias tunc nō valet aut non liquidatur pendente iudicio vt in casu nostro:et tunc pot ferri incerta. Et tenet sententia.vt insti.de offi.iudi.in princi. et fm ꝓdicta intelligitur.§.curare.insti.de act. Jsta tene cordi quia de eis fuit magna ꝛ ardua questio in curia domini Marchionis montisferrati ꝛ varia consilia fuerunt ꝓ ꝛ contra que emanarunt de studio Papiensi.

1 ☞ Jnuadens dolo tenetur ad penam.ꝛ nu.3.

2 Legitimum dicitur pluribus modis.

c ¶ Jnuasor. Hec lex habet varias lec.vt i gl. patet. Et sunt tres ꝓncipales fm eam quā teneo.b.d. ¶ Jnuadens dolo tenetur ad penam inuadens vero per errorem tenetur solum ad re 1 laration̄em.hoc dicit. ¶ Opp.quod hec.l.nō procedat in prin. quoniam fi leges veteres ꝛ etiam precedentes noue in hoc titulo situate consp iciātur nō reperitur quod per interdictū aliqua pena inuasori imponatur.ꝛ si qua posset excogitari illa est pretoria ꝛ non legitima.i.a iure ciuili inuenta cuius contrarium hic dicitur in princi. Similiter nec de iure nouo procedit propter fi nem qui nullam penam imponi:ꝛ tamen de iure nouo pena im- a ponitur etiam ignoranti.vt.j.eo.l.fi. ¶ Horum timore gl.legit istam.l.tribus modis. Primo vt tota loquatur de iure veteri.ꝛ respondet ad contrarium negando quod in interdicto non erat pena:quia imo respectu non petentorū ad inuasorē et fructū percipiendorum de quibus tenetur.vt.§.l.priori.ꝛ.ff.cod.l.j.§. ex die. ¶ Non obst.si dicas hoc non est pena respectu recipientis quia non est vis quia sufficit penam esse ex parte dantis. vt.ff.alias deco per quem fac.cli.l.j.§.fi plures. Similiter non obst.quod tunc pena sit pretoria quia cum ins pretorium sit v i ua vox iuris ciuilis potest dici qō ipsa sit legitima quasi a iure 2 ciuili approbata. ¶ Dicitur enim quid esse legitimum [d] plu- D ribus modis vt dixi post dominū meum in.l.j.§.quādo nō pe. par.ꝛ hoc de primo contrario qō firmatur contra prin. Ad secundum vero qō obijcitur contra finem respondet glo.confitendo qō iure veteri nulla ignoranti obijcitur pena licet hodie sic per.l.fi.j.cod. ¶ Sed tunc replicatur si finis hic loquit de iure antiquo sequitur quod in interdicto finis iste loqui non potest cum nullum possessorium locum habeat quando per negligentiam domini loca ab altis sunt possessa.ꝛ sic fm ius vetus finis b loqui non potest. Sed glo.immediate huic respondet confitendo possessorium non competisse.sed debemus intelligere hunc finem quando petitorio agitur scilicet rei ven.ꝛ hoc vult gloss. vsqꝫ ad ver.item nouo. Ista prima lec.fic defensata meo iudicio non agituꝛ vt possessio sed vt res ratione dominij restituat quod est contra istā literam in fi. ¶ Transeo igitur ad secundā lectuque est vt hec lex tota loquatur de iure nouo qō glo.tribus modis variat ꝛ quemlibet modum reputat bonum vt sequitur in ea vsqꝫ ad ver.alij soluunt. Sed mihi non placet intelligere istā secundam legem cum querebatur.j.c.est dicere qō hec lex facta fuit post illā qō in dubio non habemus dicere vt in.§.quibus. cir.fi.§.de no.co.cōpo. Secundo qz lex cum querebatur.licet nouam penam non imponit tamē antiquā reservat.ꝛ sic supponitur aliquā penā esse ꝛ fuisse vbi quis possessionē vacantez occupat.cuius contrarij vult finis huius.l. ¶ Trāseo igitur ad tertiam lec.que vult qō partim loquat fm ius antiquum ꝛ partim fm nouū ius.vnde intelligit qō principium huius legis loqua- c tur fm iura antiqua quando violentia interuenit.ꝛ sic agitur in terdicto ꝛ pena tenetur legitima ꝛ hoc dupliciter. Vel vt dixit glo.j.fructuum percipiendorū ꝛ aliarum rerū nō peruentarum ad violentiam. Vel etiā de pena legitima.l.iul.de vi.ꝛ hoc in fi. loquatur fm ius nouum. ¶ Hec ob.l.cum querebak.que innuere videf qꝫ ante illam.l.nullum possessorium erat alias inductū ꝓ possessiōe vacāte occupata.sed postea fuit inducta cōdictio ex lege illa. Quia dicit quidā qō hic in fi.habuit respectū ad illaz que antecesserit istā qō mihi vt supernus dixi nō placet. Quare dic vel qō ibi bene scicbat vacante ꝛ non suam. ¶ Unde in 3 dolo presumpto colligitur siue reperitur hic quādo ꝑ errorē putans suam vt hic in versiculo per errorem.ꝛ quod sequit ꝛ ut per iniuriam domini exponе aut ꝓ ꝛ:sic ſi abit coniunctiue ꝛ non disiunctiue intelligas dic quod verbū possessa tollit contrariū. D non enim dicit inuasa sed possessa.ꝛ sic non animo sibi occupādi sed non venienti restituendi.ꝛ sic loquitur ille finis fm ius nouum ꝛ per hanc.l.inducendum non ꝓtius inducimus. Et illa tertia sic intellecta magis mihi placet.vel dicit glo.quod hic non considerauit modum agendi.sed quis dicatur inuasor vel non,sed dic qō vtrunqꝫ considerauit vt in precedenti dixi.ꝛ modo apparet hec lex declarata cum glo.sua.

1 ☞ Possessionem ingredi alterius nemo potest iuris ordine ꝛ determisso.
2 Possidet iuste qui possidet pretoris autoritate.
3 Dominus ꝓtius citatur quam procurator.
4 Spoliato que remedia competant ex inuasione tutoris.

¶ Eminerint. Primo statutū suuz cuz tra facientibus penā imponit.tertio ad quos pena exteādatur declarat.scōa ibi:qō si ꝓcepta.tertia ibi: finauerē. Casus. Nec autoritate scripti ꝓncipis nec alicuꝰ inter locutorie iudicis debet qs igredi possessionē alterꝰ iuris ordie

Universidad de ... Biblioteca

a ¶ Nota tñ dz. adde bal. hic in prin. ⁊ adde. l. 3 si p vim. que ibi notant p bart. in. l. a di. §. in venditionibus ff. de re iudica.
b ¶ Iudicis factũ. adde soc. ɔsi. cxxiiij. inci. presens cõsultatio circa mediuʒ. ij. col. in prima parte char. cxxiiij.
c ¶ Sua autoritate. An actor possit absq; alia citatione ppria autoritate possessionẽ ingredi si iudex i sententia dixisset vide Bart. post glo. in. l. proxima in. iij. pte ⁊ Bar. post gl. in. d. l. in fin. versi. sed pone.

pretermisso sed eo seruari ⁊ possessore legitime citato. alias cadit a iure suo ⁊ si tutor vel curator contrafecerit non preiudicat pupillo sed deportatur bonis confiscatis. hoc dicit. ¶ † Nota quod dominus verus et putatiuus est prius citandus. ⁊ si non reperitur citantur actores ⁊ procuratores eius vt sic notã faciãt domino. ¶ Item q a principibus terrarum ⁊ earum rectoribus oia iusta ⁊ iuridica debent procedere non iniusta: ne inde iniuriarũ occasio noscatur vnde iura nascũtur. ¶ Item q delicta suos debent tenere autores ⁊ non alios. ¶ Itẽ q delictũ administratoris nõ nocet ei cuius bona administrat de quo plene dixi in. l. iubem9 nullã. š. de sacrosan. eccle. supple text. ibi defuerit. l. dñi. ibi sñias scʒ citatoris. vt in gl. j. ¶ Quero pro declaratione litere de cõtinẽtia huius rescripti. ⁊ glos. j. hic nõ declarat: sed solũ dicit q pars nõ dz sic facere. Sed glo. ij. hic declarat varias opini. ponit. ⁊ prima est q cõtinebat aliqd ptinẽs ad litis ordinationẽ. ⁊ huic cõformatur positio casus quã facit. j. gloss. fm Azo. ɔsentit glo. q rescriptũ cõtinebat delegationem iudicis qui de causa cognosceret ⁊ partẽ citaret vt ad iudicium veniret ostensura de iure. sed hec nõ bene conuenit lre q tunc rescriptũ cũ non dicat qcqd de occupatione possessionis nihil iniustũ continet. ⁊ sic ex eo nulla iniuria vr nasci. ¶ Scda opi. hʒ in gl. si tertia est qd rescriptũ continebat aliqd ptinẽs ad litis decisionẽ puta ipetrãtẽ hrẽ iustã cãm vt sibi possessionẽ esse restituẽdã nõ tñ dz a sua autoritate nec pte nõ citata ⁊c. ¶ Sʒ caue q ista ɔstõ tũc non vr eo casu necessaria quasi esset iã puisum p edictum diui marci de quo in. l. extat. ff. qd me. cau. ⁊ qd eo casu vt puisum no. gl. ff. de iudi. l. miles. §. qui iudicati. ¶ Tertia opi. que est hʒ media in ver. vel forte. est q ipetrator narrauit se vi expulsuʒ esse. vñ supplicabat vt sibi faceret possessionẽ restitui ⁊ ipetrator rescripsit possessionẽ sibi statim restituendã eẽ. ⁊ forsan alicui iudici cõmisit ⁊ ista ɔcernit executionẽ. tñ pars dz citari vt de veritate cõstet vt hic ⁊. l. ⁊ si nõ cognitio. š. si ɔ ius vel vti. pub. si tñ pte non citata sua autoritate vel etiã iudicis ingrediatur possessionẽ hʒ locũ pena huius. l. ⁊ hec melior vr. ¶ † Sed ɔ eã op. q iuste possidet qui autoritate ptoris possidet. vt. l. iuste. ff. de acq. pos. Solu. q illud verũ qñ iudex fecit legitime parte citata ⁊ negotio legitime cognito. als nõ iuste possidet vt hic. ⁊ ita not. j. l. proxima. in gl. magna. ¶ Op. scdo q iudex hoc possit cum hec pars possit. nã factũ iudicis ⁊ partis equiparantur. vt. ff. sa. her. l. si pignoris. ⁊. l. si ob cãm. j. de euict. q aũt possit dare licentiaʒ aduersario suo ingrediendi ppria autoritate hr. j. de pig. l. iij. Sol. q tũc factũ iudicis equiparat facto ptis qñ factũ iudicis est factũ lris. ¶ Ex hoc dicũt doc. q gl. illa scda iv. sʒ qd iudex male dicit que sentit q iperator vel iudex põt dare ei sñiaʒ igrediẽdi ppria autoritate pte nõ citata. ⁊ ɔtrũ tenuit gl. j. i positiõe casus ⁊ dicũt istũ tex. esse ɔ glo. ⁊ q factũ iudicis tʒ si ẽ factũ legitimũ legitime nõ als. vt. ff. de decr. ab or. fac. l. ij. ⁊ de re. cor. l. magis. §. si tñ. ⁊ sic dʒ intelligi. l. iuste. ff. de acq. pos. ¶ Sʒ ista gl. pt saluari in casu quo aduersarius fuit legitime citatus ⁊ tunc intẽtio glo. fuit querere an actori absq; alio nũcio possit iudex committere vt in odium contumacis sua autoritate ingrediatur. et fuit opi. Ugo. ⁊ Lot. q sic quasi eũ nũciũ fecerit in cã sua per. l. si vt pponis. š. quõ ⁊ qñ iu. ⁊. l. dotis. š. so. ma. ⁊. ff. de op. no. nũ. l. si opus. ¶ Quero si pars ex pacto põt ingredi propria autoritate. vt. l. iij. j. de pign. an possit iudex requisitus ex vrbanitate cõmittere vni nũcio qui euʒ associet nõ citato aduersario quia nõ possit. ⁊ remitto ad ea q dicã in. d. l. iij. ¶ Quero de qua sententia iudicis loquat in prin. dicit glo. de interlocutoria nõ diffinitiua. sed Ol. dicit q etiã si fuisset diffinitiua locũ hret lex ista dicens hic esse casum q diffinitiua nõ mittatur executioni parte nõ citata qd an sit verũ vel nõ dixi. š. quo. ap. nõ reci. l. ab executiõe. sup prima pte in. ij. q. tñ in casu in quo mitti nõ põt parte nõ citata si per iudicẽ sit missa lʒ nõ teneat executio tñ penam hui9. l. nõ puto locũ hre. secus si pars ppria autoritate igrediatur q tũc põt hre locũ opi. Old. fm Bar. ¶ Quero tertio de qbus dñis loquat hic. ⁊ dic vt in gl. in qua adde ibi de pba. l. ij. ⁊ dic vt ibi dixi ⁊. l. ob maritor. š. ne vx. pro ma. ¶ Quero quarto quid differt hec lex a. l. si quis in tantã. j. e. rñ. vt in gl. sup verbo priuabuntur. que primo ponit rõnẽ dubitãdi. scdo determinatione qõnis. ¶ Quero quinto ab extra an isti priuẽtur ipso iure vel p sñiam. dico qd p sñiam cũ hic dicat priuabũtur quod cõcernit futurum. ad qd facit qd not. in. l. criminali. š. de iur. om. iu. ⁊ qd no. glo. super ver. amittit. in. l. se. ¶ Quero tunc sexto ab extra quõ formabit libellus in hac prima parte. ⁊ rñ. dʒ actori narrare quõ talis autoritate sñie vel rescripti impetrate vel impetrati temere intrauit eius possessionẽ eo nõ citato nec requisito nec eius pcuratore quare petit illũ puari oi iure qd hʒ i re ⁊ hʒ ex prima parte ⁊ possessionẽ sibi restitui vt in se. parte. ¶ † Quero septimo ab extra hec litera innuit primo citari dñm ⁊ eo nõ
d reperto eius procuratorẽ vel actorẽ qd si citatio[d] incepit a procuratore vel actore. vr sufficere per. l. eũ qui. š. de procur. ⁊ p. l. scire oportet. §. oportet. ff. de excu. tuto. vbi litera loquitur alternatiue. ⁊ sic sufficit alterũ. in cõtrariũ facit hec litera que est p disiunctã successiuã ⁊ ordinẽ notantẽ loquitur. ⁊ pro hoc accedat. ff. de liber. agno. l. j. in principio. ⁊ hanc partẽ puto tutiorẽ vt not. gl. in. c. causam que extra de dolo ⁊ contu. vel dic q si incipit a dño et eũ reperit sufficit si eũ nõ reperit tunc ad citationẽ procuratoris dʒ pcedi. sed vbi incipit a citatione procuratoris si eũ nõ inuenit necesse est vt faciat citari dñm. Idẽ si inuenit sed procurator nõ venit ⁊ loquor de procuratore negotiorũ q idẽ est q actor vel castaldio dñi. vbi autẽ esset pcurator ad iudiciũ habens ad hoc sufficiens mandatũ fateor qd sufficeret illũ citari. vt. d. l. euʒ qui. š. de pcur. qd fatetur hic Bart. quo ad vires primi decreti. Quãtũ vo ad scdm qd affert magnũ piudiciũ dicit ipse nõ sufficere pcuratorẽ citari nisi dñs esset citatus. ⁊ pro hoc inducit. ff. de dã. infec. l. hoc amplius. §. fi. ⁊. l. seq. vbi vsufructuarius contumax piudicat sibi non dño: ⁊ tñ cẽsetur vt pcurator dñi. vt. l. i. §. fi. ff. de op. no. nũc. Sis tñ cautus q vbi dubitas de mãdato incipias a dño. ¶ Quero octauo tex. in scda parte dicit plerunq; collusio habito. Quid si nõ colluserũt sʒ bonafide fecerunt. dicit gl. ide fm Pe. ⁊ hñ fm Dy. nã cor. bonafides nõ dʒ esse danno pupillis. ⁊ multominus q mala cor fides ⁊ collusio. sed imperator timẽs ne fieret collusio talia verba subijcit ⁊ pro tanto inquit bart. qd ad esse huius cõstõnis nõ reqrit q collusio pbet facta p tutorẽ ⁊ curatorẽ. lʒ Oldr. videat sensisse ɔtrũ. sed eis repugnat rõ predicta ⁊ oẽs leges que volũt qd delictũ tutoris vel curatoris nõ noceat pupillo vel adulto. vt. š. de admi. tuto. l. nõ est. ⁊ de nõ nu. pecu. aut. ɔ qui propriã. ⁊. š. de ser. fug. l. quicũq;. Sic qui
4 minori. cũ si. hic all. in glo. ¶ † Quero. ix. ex hac inuasione tutoris que remedia detur spoliato. dic qd duo vez accusatio criminalis ɔ tutorẽ vel curatorẽ. Itẽ cõcludo ex hac. l. ɔ pupillum ad quẽ puenit possessio vt reddatur ei a quo est ablata vt hic in lra ¶ Sed tũc. x. quero an ɔ eũ agentẽ cõdictiõe ex hac. l. possit pupillus vel tutor eius noi opponere exceptionẽ dñij vel exceptionẽ dolo facis ⁊c. ⁊ dic qd nõ in effectu replicatione facta quia illa nõ hʒ locũ in possessorio recuperãde. vt. l. si qs a se fundum. j. ad l. iul. de vi. ⁊. l. si maritus. š. de do. añ nup. Itẽ p istũ tex. q dicit illico reddatur vñ illico nõ redderet si exceptio illa admitteret ⁊ hoc est de mẽte glo. hic posite sup verbo reddat. que dicit saluo iure pupilli invẽdicãdo. ¶ Undecimo quero an cõdictio ex hac l. sit psonalis vel in rẽ scripta. dic sʒ bar. q inqtũ cõpetit ad penã est psonalis: inqtũ cõpetit ad recuperandã possessionẽ est in rẽ scripta. qd patet q ⁊ petit ɔ pupillũ ad quẽ puenit possessio: lʒ tutor nõ fecerit tutorio noie. ⁊ pro hoc facit regula dicens qd interdicta sunt in rẽ scripta. vt. l. i. §. penul. ff. de interdi. ¶ Duodecimo quero cũ glo. fin. an que hic dicitur de tutore ⁊ pupillo locũ habeãt in prelato ecclesie. ⁊ dic qd sic vt in eadẽ ⁊ q in contrarium facit. š. de sac. san. eccl. iubemus nullam. ideo vide quod ibi dixi.

d ¶ Quid si citatio. q citatio possit incipere a procuratore vid. tex. ⁊ ibi bal. in. l. cuʒ clericis. š. de epi. ⁊ cleri. ⁊ qd notat bart. eo. tit. in auté. sed hodie nulla cõitas Paul. de liaz. in cle. causam de elec. pilis text. dicit primo citanduʒ dñm si reperitur in prouincia alias citetur procurator si dimisit quem dimitteret tenet maxime post citationem. de his qui ma. accus. poss. c. j. de pb. Pet de ancha. ibi sequit opi. Bar. sing. et qd sufficiat adde Bal. ang. ⁊ p eũ dẽ salv. in. l. cuʒ q š. de peti. ⁊ Bar. in. l. solẽt. ad fi. ff. de ali. le. ⁊ in. l. qs ius in vlti. col. ff. de dã. inf. ⁊ Bal. in. l. itẽ ait. in pñ. ff. ex q. cau. ma et Pet. de anch. in c. causam de elec. et do. Ant. in c. causam. de do. et cõtu. licet pau. de liaz. dicit. l. d. cle. causam. hoc esse verum si domin9 fuit absens. alias secus ⁊ ibi sequitur. d. Card. sul. in. d. l. cum qui. et host. l. d. c. causaʒ de do. ⁊ contu. et Bal. in. l. i. in vs. sed qmodo. š. de sent. ⁊ vide omnino. d. Alexã. i d. l. eum qui. ⁊ vide Angel. in. d. auten. de here. et fal. §. hinc nobis Imo. l. l. si finita §. inita. ff. de dã. infec.

e ¶ Si qs in tantam quando hec constõ locum hẽ ⁊ vide per soci. cõsi. cxxxi. inci. in pñti ɔsultatione. circa finẽ. iiij. col in prima parte char. cxxx. ⁊ limita fm Inn. sing. in. c. olim. de resti. spol. vez qñ qs nõ pot habere rẽ suã furto subtractã vel vi q tũc põt illã vel equiualentẽ propria autoritate accipere pro quo est gl. sing. an. c. ius gentium. l. di. facit qd no. Jo an. in. c. olim. de dolo ⁊ cõtu. glos. in. l. nullus. š. de iudt. nisi ex illo forte orietur scandalum fm Inno. in. d. c. olim.

1 ¶ Inuadens violẽter possessionẽ rei sue constitute apud aliũ eius dominio priuabitur.
2 Dominus inuasor rem suam non perdit.
3 Pater inuadens rem filij vel patronus rem liberti an puniat.
4 Filius inuadens rem patris vel libertus rem patroni cõdictione ex hac lege tenetur.
5 Prodigus alienare non potest.
6 Ecclesia non tenetur ex facto prelati.
7 Ingressus possessionem an presumatur animo detinendi.
8 Inuadens rem quam commodauit locauit vel deposuit an teneatur.
9 Furi exportanti rem auferens an teneatur.
10 Creditor an possit a debitore fugiente rem debitam auferre.
11 Inuadens rem quando teneatur.
12 Inuasor an perdat dominium rei inuase ipso iure.
13 Inuasor restituens rẽ ante litis cõtestationẽ an liberetur a pena

e **SI quis in tantã.** [e] Hec est valde famosa lex et vulgo multum notabilis qd glo. j. dicit eã diuidi in quinq; partes. vt in ea patet. ⁊ hec diuisio est bona q ad materiã nõ q ad lre cõglutinationẽ ⁊ formã ei9. ⁊ talis diuisio appellatur

appellat intensiua non extensiua id est extra se partiuʒ positiua ideo quãtũ ad formã litere sic diuido. primo thematis conditio nata repetitio. scdo hinc questionis elicite tam in possessionis restitutione quã in pena ⁊ rñsio eãs distinguendo. scda ibi: dñs quideʒ. ¶ Casus. † Uiolenter inuadens possessionem rei sue apud aliũ constitute ille tenetur restituere ⁊ dñio eius priuabitur ⁊ vbi res sit aliena illã restituit ⁊ in eius estimationẽ condẽnandus venit. h. d. ¶ Supple literã ibi si quis comprehendit etiam feminam propter rationis identitatem. vt cum gl. magna. in prin. dicam. Ibi inuaserit subaudi. ⁊ querit an ad ipsius restitutionẽ teneat. ⁊ an aliqua pena puniatur. ⁊ rñ. vt sequitur. ¶ Not. vltra cõtenta in summario qd audacia temeraria est puniẽda. ¶ Cõtra qd opp. de. l. gallus. §. nunc videndum. ff. de lib. ⁊ post. Sol. vt in glo. qd hic de temeraria ⁊ presumptuosa: ibi de iuridica et fructuosa. sic. ⁊. š. de no. co. compo. in princi. ¶ Oppo. qd furor nõ puniatur. l. diuus. de offi. presi. ⁊. ff. ad. l. cor. de sica. l. infans. Solu. quod ibi de furore qui facit quem carere intellectu ⁊ mente: hic de furore qui presumitur pro temeritate ⁊ abundantia siue superbia quadam. ¶ Opp. iij. qd male dicat rerum non declarando quarum: quia nos dimittit in incerto an de mobilib9 vel immobilibus tantum loquatur vel de vtrisq; contra. §. quibus. š. de no. co. cõpo. Solu. qd generaliter loquitur: q de vtrisq; intellexit vt in gl. ⁊ est tex. insti. vi bo. rap. §. pe. vbi hec lex clarius ponitur quã hic. ¶ Op. tũc qd de imobilibus non loquatur propter sequentia verba que dicunt apud fiscum vel homines cum illud dicatur apud nos esse qd a nobis tenetur. vt. l. penes. ff. de verbo. sign. ⁊ rem immobilem proprie loquendo non dicitur quis apud se tenere: q manib9 nõ potest teneri ergo ⁊c. Solu. vt in glo. que exponit apud pro penes quod est magis generale ⁊ aptum qd comprehẽderet et immobilia. vt. d. l. penes. ¶ Opp. quinto qd male dicat ante euentum iudicialis arbitrij quia uno idem et si postea dummodo violenter fecerit vt requirit ista litera: cum ante vel postea non sit ratio diuersa. ⁊ sic ideʒ ius. ff. ad. l. aqui. l. illud. cum fin. Solu. vt in seq. glos. confitendo contrarium ⁊ expone hec verba ante euentum ⁊c. vt in glo. ⁊ hoc repetitur in gl. magna. ⁊ ibi latius vide. ¶ Oppo. vi. quod inepte dicat dominiũ rei amittat eũ amissio fiat quandoq; ipso iure quandoq; per sententiã. ⁊ hic nõ declarat quomodo: ergo nos dimittit in dubio cõtra. §. quibus. š. de no. co. cõpo. Solu. vt in se. glo. vt hic per sñiam. sed quidam cõtra. vt no. j. in gl. magna ⁊ ibi dicetur. ¶ Oppo. vij. contra finem quod vltra restitutionem non puniatur in estimatione vt pena cõmensuraretur delicto ⁊ non puniatur in plus quã deliquerit. vt. ff. vti possi. l. pe. §. fina. ⁊. ff. quod metus causa. l. si mulier. §. qui pos. Solu. vt in gl. magna in princ. que dicit qd hic magis deliquit quam ibi quod declara: q hic cõmisit vim ablatiuam vel expulsiuam: ibi vim turbatiuam. vt. d. §. fin. vel compulsiuam. vt. d. l. si mulier. š. qui
2 pos. ¶ † Oppo. viij. ab extra qd dominus inuasor rẽ suam non amittit. ff. de fur. l. qui vas. Solu. qd ibi non abstulit vt sibi haberet sed vt iudici ostenderet. ⁊ hanc approbat glo. ff. qd me. cã. l. extat. sed diuinat. Alij dicunt qd perdit rem illã ⁊ ius qd habet ad rem illam vt cõdictionem furtiuam. vt. d. l. extat. sʒ actionem furti ad duplum non admittit ibi quia hec est extra rem. ⁊ istam tenet glo. in contrario ⁊ Cyn. hic. Alij dixerunt quod ibi de mobilibus: hic de immobilibus. quod nihil est vt. š. dixi. ¶ Oppo. ix. de. l. i. §. redigantur. ff. quorum lega. Solut. hic in rebus possessis: ibi non possessis: quia hereditate iacente. vt. l. i. §. scęuola. ff. si quis test. lib. esse ius. ¶ Oppo. x. de. l. iij. j. de pig. Solu. ibi precessit voluntas partis ex conuentione precedẽs que sufficit ad exclusionem violentie. argu. š. de pigno. actio. l. pen. ⁊ facit. š. si ser. expor. ve. l. i. in fin. et. l. seq. in princi. ¶ Opp. xi. de l. cum creditor. ff. de fur. Solu. quod pluribus modis vt ibi not. et solutiones sic iunge. aut certum est quod creditor ibi abstulit gratia sui iuris conseruandi ⁊ tunc nõ tenetur aut certũ est quod non ea causa fecit et tunc tenetur. aut dubitatur: ⁊ tunc creditur fecisse causa iuris sui conseruandi propter conuentionem precedentem. argumen. eius quod in precedenti contrario dixi. et argumen. ff. pro socio. l. merito. in princip. cum fini. ¶ Opp. xij. de. l. ait pretor. §. si debitorem. ff. que in fraud. credit. Solu. ibi debitor fugiebat cum re: ⁊ non aderat iudicis copia. vt ibi nota. hic secus. ¶ Expeditis oppositionibus prosequor gloss. magnam per. q. ⁊ aduerte quia sicut gloss. i. diuisit istam. l. in quinq; partes ita ista glo. etiam diuidit. q. suas in quinq; partes. verum duas vltimas ego pono pro vna. et sic erunt quatuor partes. ⁊ primo querit de personis: secundo de rebus: tertio de tempore: quarto de pena tam in persona domini quam extranei ⁊ circa quãlibet partem forma plures questiones. secunda ibi: super rebus. Tertia ibi: super tempore. quarta ibi: quarto quero. quinta ibi: super vltimo. licet hec ⁊ precedens sub quarta de pena contineatur. ¶ Circa igitur personas quero primo an femina comprehendatur sub ista constitutione penali. et videtur qd non: q hic dicit si quis in masculino: quod non comprehendit a sui natura femininũ. vt. ff. de ven. in pos. mit. l. j. §. si ita. Sed tene contrarium: tum q materia ista est indifferens ad vtrumq; ⁊ q eadem ratio est in vno que in alio: tũ quia hic tractatur de odio rationabili. vt. ff. de iur. om. iu. l. si quis id quod. tum q casus in simili. j. de rap. vir. l. i. ad fin. ⁊. j. ad. l. cor. de sic. l. pe. in generali an masculinum concipiat femininũ latius scripsi in. l. quicunq; in prin. š. de ser. fugi. ¶ Secundo quero quid de hermafrodi b
a to[a] dic quod nõ est questio in quecunq; sexum incalescat ex quo femina tenetur vt ibi etiã dixi qd de femina dixi statim limitabo ⁊ per consequens in hermafrodito incalescente in sexu feminino.
b ¶ Tertio quero qd in milite[b] ⁊ rustico quibus licet ius ignorare. vt. š. de iu. ⁊ fac. igno. l. i. š. de in ius vocan. l. venia. Gloss. rñ. quod tenentur eum inuadere si sit contra ius naturale vel quasi: qd non lʒ eis ignorare. vt. d. l. venia. qd fatetur Rof. Jaco. but. Barto. verũ qñ inuadũt possessionẽ rei aliene: q tũc contra ius quasi naturale videnf facere: sec9 si ppric: q nõ videnf facere cõtra ius naturale vel quasi: ⁊ ideo excusanf si credant sibi licere: c qd ptʒ q ante. l. istã puniebanf: vt inst. vi bo. rap. §. pe. et forte isto casu etiã mulieri subueniret: ar. š. de iur. ⁊ fac. ignorã. l. fina.
c ¶ † Quarto qrit qd i papillo[c] vel adulto: ⁊ dicit gl. qd si proximus pubertati: q tũc tenet: vt. l. pubere. ff. de fur. ex q infert qd multomagis adult9 tenet. ⁊ ita dicit gl. qd Ja. de are. Rofre. et Old. ⁊ cõiter doc. ⁊ Bar. verũ in casu nostro vbi in ɔmittẽdo deliquerũt: sed vbi in omittẽdo tũc minor. xviij. annis regulr excusat: vt. š. de epis. ⁊ cle. auf. si captiui. lʒ quicq; etiã minor. xxv. annis: vt. l. fi. š. si aduer. del. in casu nostro qñ tenet an p restitutionẽ ei succurrat: dicit gl. qd nõ per. l. si ex cã. §. nũc videndũ. ff. de mi. quod fatentur Ja. de ra. ⁊ Ja. bu. ⁊ Bar. verũ vbi dolo inua
3 sit alias si putauit sibi licere restituitur. d. l. i. š. si aduer. delict. ¶ † Quero qnto an si pater inuadat rẽ filij vel pson9 liberti locũ hẽat hec cõstitutio: ⁊ arguit glo. qd sic: q hec lex gñaliter loquif: ⁊ q. l. phibet qñ actiões sunt famose: sʒ hec nõ infamat: vt ff. de act. ⁊ ob. l. cessat. in cõtrariuʒ determinat gl. q infamat saltem infamia facti ⁊ sic nõ debet intentari. arg. l. honori. ⁊. l. parens. ff. de obseq. d Item q nec interdicta infamant infamia iuris nec propterea intentanf. vt. ff. eo. l. neq;. ¶ Concludit ergo gl. qd nõ condictione ex. l. ista: sed actione in factum agatur: vt ff. e. l. i. §. interdictum. hoc qd quidaʒ fatentur verum vbi pater vel patronus dolose fecit: sed vbi erranter putat sibi licere dicũt quidam dari condictionem ex ista. l. q tunc nulla infamia etiaʒ de facto sequitur patrem vel patronum. Sed Cy. hoc reprobat quia hec constitutio dolosos tantum punit: ideo penam adijcit ⁊ ideo tenet cum gloss. qd in factum tantũ agatur vel rei vendic.
4 ¶ † Querit glos. quid econtra si filius inuasit rem patris vel libertus rem patroni: dicit glo. quod condictione ex hac. l. tenentur. arg. ff. de fur. l. si quis vxori. §. sed si filius. ⁊ hoc communiter tenetur vbi inuadat rem integraliter patri sed vbi inuadat reʒ peculij aduentitij cuius pater habet tantum vsumfru. potest dubitari ext priuetur dño: ⁊ dixit Jac. de are. quod sic propter generalitatem huius. l. Non ob. l. cum non solum. §. filij autem. š. de bonis que lib. q in casu illo nõ filius ipse alienat: sed. l. argu. l. i. in fi. cũ seq. ff. de rebus eorum. ⁊ idẽ patris efficietur iure pleno si pater eum petat priuari iure suo ⁊ hoc si pater possidebat e si autem tertius remanet patri saluum ius vsufructus: argum. l. si postulauit. §. iubet. ff. de adulte. ¶ Sexto principaliter querit glo. an dñs ex facto serui vel pater ex facto filij teneatur: ⁊ respon. quod dominus ex facto serui tenetur noxaliter: vt. ff. eod. l. i. §. quod adijcitur. pater vero de peculio post condemnationeʒ factã de filio: vt. ff. de pecu. l. licet. §. si. nisi de eo qd ad eos peruenisset: vt. ff. eo. l. i. §. qd igif. ⁊ de ac. ⁊ obl. l. si furioso. ¶ Septimo quero quid de furioso ⁊ mente capto. ⁊ gl. dicit eum non teneri: vt. ff. de sica. l. infantis. ⁊. ff. de parri. l. pe. ⁊ verũ dicit quod probatur hic: non furor punitur sed audacia temeraria: vt dixi in. i. ⁊. ij. op. credit tñ Cyn. qd si furore elapso rex teneat et tenea f
5 tur cõdictione ex. l. si. e. ¶ † Quero. viij. quid de prodigo.[d] di
d cit gl. quod non tenetur cum de suo alienare non possit: vt. ff. de ver. obli. l. is cui. Sed doc. cõtra. q prodig9 equiparat adulto. vt. l. si curatorem. š. de in integ. resti. ff. si cer. pe. l. certi condictio. §. item queri potest. ij. respon. ergo idem in eo qd superius dixi in adulto. nec dicitur ipse alienare sed. l. vt dixi: ⁊ sic non obst. l. is cui. vnde dicendum est qd non equiparatur furioso quantuʒ ad cohertionem delictorum licet sic quãtum ad administrationem bonorum. ¶ Quero. ix. an ex facto tutoris teneatur pupil
6 lus. dic quod non: vt. š. l. proxi. cum si. ¶ † Quero. x. an ex facto
e abbatis[e] vel monachij teneatur ecclesia: ⁊ dicit glo. qd non nisi capitulum conuocato consilio fecerit: vt. l. iubemus nullam. š. de sac. san. eccle. ⁊ per hoc colligunt quidam qd vniuersitas cõmunicato consilio delinquere põt. sed an tunc puniaf: qualiter hic vide Cy. ⁊ Inno. in. c. graue. extra de sen. excom. et quod latius
f scripsi. j. de seditione. l. i. ¶ Quero. xi. quid si credens[f] me pos

a ¶ Quid de hermafrodito. adde de hac. q. vltra ca q no. hic bart. et bal. ⁊ gemi. in. c. hermafroditus. iiij. q. iij.

b ¶ Quid in milite. adde gl. i. l. regula. in pñ. ff. de iu. ⁊ fac. ig. et vide bal. in. q. accusat9. de vi turbatiua in. xiiij. col. ⁊ alex. post Lud. in. l. iuste. ff. de acqui. posses.

c ¶ Quid in pupillo. Adde qd no. bar. l. l. is cui hõis. de ver. ob. sʒ qd minores restituũtur aduersus hanc penã ⁊ ẽt eccsia tʒ gl. in c. i. de do. ⁊ cõtu. q incipit argu. et qd not. bal. in. q. accusatus. de vi turbatiua l. v. q. cũ se. ⁊ ro. in. l. iuste. de acqr. poss. et post eum do. Alexã.

d ¶ Quid de pdigo. Adde Bar. in. l. is cui. de vb. ob. ⁊ an obligaf ex delicto vid. d. Alex. i. l. cum ⁊s. si cer. pet. ⁊ in. d. l. is cui. de verb. obl. ⁊ ibi Jo. de por. ⁊ bar. in. l. si curatorẽ. l. i. col. v. ad scdm. d. de rest. in integr. et idẽ Joan. certi ɔdictio. §. idem ert. ff. si cer. pe. ⁊ l. fulcin9. §. adeo ex qb. cau. i posses. ea.

e ¶ An ex fctõ abbatis. limita i eo q dicit de abbate nisi ratũ habuerit. vt not. gl. in. c. cũ dilecti. de ord. cogn in. iij. gl. tangit ẽt in. l. iubemus. š. de sacrosan. ec. in vlt. glo. ⁊ ibi Bar.

f ¶ Quid si credens. adde bart. in. l. sequitur. §. si fundũ. de vsuc. et alex. hic i pn. huius. l. ⁊ an hec. l. locum hẽat si tu me expulisti et ego te icõtinenti expuli an tu ego incidimus i hãc penã vide glo. in l. si quis a se fundũ. ⁊ ibi Barto. in vl. colũ. j. ad. l. iul. de vi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sidere inuasi cum alius possideret:vel quid si vacantem credidi cum non esset:dicit glosſ.qõ si iustam causam habeo credendi me possidere qõ non teneor::qz neminem sua possessiõe iusta credulitate motus priuare voluit:secus si nõ iusta causa moueor facit.l.ditus.ff.de fica. ¶Nec ob.inst.vi bo.rap.qz respondeo vt in glo.est enim iusta causa si putauit mihi questrum per filium vel seruum secundum glo. ¶Sed hic attende quia ista credulitas debet esse causata ex talꝛ causa vel ratione quod latam culpam excludit cum lata culpa equiparetur dolo:saltem presumpto que sufficit in materia nostra:vbi punitur violentia de qua constat:: pro hoc.ſ.ad.l.fal.de pla.l.plagõ.ꝛ.ff.de abige.l.i. in fi. ¶Quero.vñ.an tunc locum habeat quando credit ꝛ sibi licere. ¶Pla.dicit quod sinegans hanc constitutionem locum habere quando dolo fecit. Sed Old.ꝛ Joan.ꝛ Accu.contra.quia tunc sequeretur quod melioris condi.esset dolosus contra.l.non solum.ff.de nora. Item quia daretur occasio vt conuentus hac constitutione allegaret ad eius exclusionem doluꝫ:ꝛ sic turpitudinem suam ꝛ sibi proficere contra.l.transactionẽ.ſ.de transac. ꝛ hanc partem tenent docto. Et dicunt vltra predicta quod contra ¶Pla.est casus hic in princi.ꝛ sic concludo quod hec lex habet locum siue dolus vere interueniat siue presumptiue siue lata culpa que equiparatur dolo presumpto:vt supra dixi:et hoc vult illa gl.qõ intelligi vt habeat locũ pena huius legis extra autem istos casus licet non teneatur ad penam tenetur tamẽ ad restitutionem possessionis:vt.ſ.cod.l.inuasor. ¶Tertiodecio quero quid si reuertenteꝫ ad possessionem suam nõ admisi an tenear hac constitutione:videt glo.quod sic:qz tunc vim infert: vt.l.clam possidere.ſ.qui ad nundinas.ff.de acquiren.poſſeſſio. ¶Quero.xiiij.quid si inuasi ꝛ possessor hec audiens suspicat? est se posse repelli:non dico iure sed vi vnde possessionem perdidit an recuperabit per hanc legem ꝛ pena locum habebit:videt glosſ.quod sic per.l.i.ſ.fine autem.ff.eod.ꝛ per.l.ſed si nolit.ff.de acquirend.possessio.sed si nolit:dicit quod possessionem perdit. ꝛ hoc fateor:sed non sequitur:ergo vi deiectus est:: ille.ſ.fine autem.ponit casum quando reuersus in itinere retentus est:vnde ex tunc vi deiectus videtur sed in casu glo.non reuertebatur ad locum suspicans tantum posse repelli:vnde maꝰ est dubium:: mihi videtur distinguendum aut possessionem credidi vacantẽ: ꝛ dic vt.ſ.in.ri.qſ.aut vacantem non credidi:: tunc aut habui animum decipiendi possessorem etiam si reuerteretur ad possessionem:et tunc suspicatus posse repelli ex vi et potentia ingressi dicitur vi deiectus attento vtriuſq animo:et habet locum salten vtile interdictum:vt notat.Joan.ꝛ Azo.et Accur.in.d.ſ. fine autem.ꝛ mihi ominus habet locum ista constitutio ſm hãc notabilem glosſ.an animum decipiendi possessorem ſi reuerteretur non habui:: tunc non credo interdictum vnde vi locum habere et minus constitutionem istam penalem: et tunc procedit alia opinio posita in dicto.ſ.fine autem.Jn dubio puto quod ingressus animo sibi tenendi habeat etiam animum reuertentem non admittendi.argumen.ſ.cod.l.fina.ideo retinetur interdicto ꝛ constitutione ista. ¶Restat solum vnum dubium an gressus presumatur in dubio habere animum sibi detinẽdi vel non:sed solne vt colligere poteris ex dicendis.ſ.eodem.l. finali. ¶Quero.xv.quid de magistratu ªrespondet glosſ.cum non teneri nisi fecerit vltra officium suum id est extra figuram officij sui:de quo latius dixi.ſ.cod.l.i.in vlt.q.vbi vide. ¶Vlo de personis nunc videamus de rebus. ¶Circa quas primo quero an hec constitutio locum habeat in rebus mobilibus:: dic quod sic:vt in glosſ.ꝛ ter.hoc declarat:insti.vi bono.rapto.ſ.penult. ¶Secundo an pro iuribus id est seruitutibus prediorũ vbanorum vel rusticorũ locum habeat hec constitutio:: videtur qõ non:quia ille non possidentur:vt.l.seruus.ſ.incorporales.ff.de acquire do.ꝛ.ff.de vsuca.l.sequitur.ſ.si viam.ꝛ ita dixit Joan. qõ fatetur accur.de iure stricto:sed qz quasi possideri dicuntur inquit vtile est mente locum habere.argu.ff.de serui.l.quoties.ꝛ ff.si serui.vendi.ſ.aristo.et.ſ.fina.et hoc communiter tenetur. ¶Sed tũc quero de modo practicãdi in istis seruitutibus:: respondeo si tu es in possessione libertatis tue:ꝛ ego inuado ratione seruitutis mee si quidem habebam seruitutem priuabor:ea si non habebam seruitutem condemnabor in estimatione seruitutis quam occupare volui:: econtra si tu dñs debeꝫs me existẽtem in possessione seruitutis si quid est nõ habebam ius seruitutis tua res efficitur serua:vt alias.ff.de not.ope.nun.l.si prius. ꝛ de dam.in fe.l.a quo fundus.ꝛ si seruitutẽ habebã condemnaberis in estimatiõe. ¶Tertio quero quid si clericus appellatur a prebenda:dicit glosſ.idem quod de seruitute prediali:sed non bene dicit:quia prebendarius equiparatur fructuario:vt extra de probatio.c.literas.ꝛ ibi per Jnnocen.ꝛ in eo idem dicenduꝫ prout in fructuario statim dicã. ¶Quarto quero quid in fructuario dicit glo.istam legẽ locum habere sicut interdictum:vt ff.eod.l.iij.ſ.vnde vi.ꝛ.ſ.si vsufructus.ꝛ.ff.de dona.l.aquiliª.ꝛ

a ¶Quid dz magistratu.
¶Al.le õ hoc Bar.soci.in suo tract.fallen.regu.cccclxiij.in.v.violẽtia.fallẽ.iiij.p ſ est art.in.l.missi fundo.ſ.si furio si.de tutela.et qõ no.bar.i.l.de pupillo.ſ.si qs.de op.no.nũ.et hoc tz bal.i.l.vt vim. ff.de iusti.et iur. put refert pau.õ cast.ibi.

b ¶Quid in supõ ciario.vide bal. in.l.pe.ſ.si anon compe.iudi.
¶Rẽ meaz ab stulero.tu vide de hoc Jnno.in c.oliz.extra de rẽ sti.spol.bal.in.l. si manumissori.i fine.C.de obseq. pfo.pstã.ꝛ Jnn. in.c.qz plerigꝫ. extra de inu.ec.

c ¶An extraneꝰ. adde bart.i.l.iij. ſ.nerua.ff.õ acq rẽ.pos.ꝛ ibi doc.

d ¶Ex pacto.ad de Soci.ofi.ex ꝛi.ici.i pñti ꝓsultatiõe.circa medũ iij.col.in.i.p te.charta.cccij.

e ¶Quid si vnus possidebat ꝛ alter detentationem solum habebat alter proprietatem anꝰ extraneus inuasor teneatur omnibꝰ ꝛ dicit glo.qõ non:sed solum possidenti per hanc.l. ꝛ ita teneo ex quo no.possessorem preferri proprietario ꝛ non est ratio:qz spoliatio est facta possessionis ꝛ nõ dominij. ¶Quero.xi.quid si res erat inuasori debita vel sibi obligata?an hec lex habeat locum. ¶Placenti.dixit quod non sed tenet contrarium quia res ẽ aliena?quod sufficit vt hic in fine ꝛ dicit glosſ.quod inuasor perdet ius quod habet in re:ꝛ sic ius pignoris ꝛ hypotheceꝫ adquerte quia si non priuor nisi iure pignoris ꝛ non debiti pena nimis erit leuis nec erat satisfactuꝫ huic legi.nam cum res aliena debet ipsa teneri ad eius estimationem:vt hic in fi.vel saltem in re debiti propter quod facit priuari.de iure autem ad rem puta quando erat debita glo.non dicit clare sed dic quod illud ius perdet ꝛ sic ammodo agat exceptione repellatur vt in pignore dicit glosſ. ¶Undecimo quero quid si rem inuasi vt illam teneam pro pignore quãtitatis mihi debite vel vt in solutum habeam:dic aut hoc feci ex pactoᵉ vel iudicis autoritate:: tunc qz mihi licuit non teneor::vt.l.iij.ſ.de pigno.ꝛ.l.iuste.de acquiren. possessio.aut hoc feci mea autoritate nulla precedente conventione:: tunc habet locum hec constitutio. ¶Ex illa glosſ.colligequod vbi conuentio precedit possum violenter ingredi etiam sine iudice:de quo latius dicam.ſ.in.d.l.iij.ſ.de pign. ¶Duodecimo quero debitor fugit cum re debita:creditor eum secutª est ꝛ rem sibi absulit:an incidit in penam huius.l.glosſ.dicit qõ non per.l.ait prętor.ſ.si debitorem.ff.de bis que in frau.credi.

subiungit ꝛ glo.nec obstat.ff.de fur.l.qui vas.in princip. ¶Circa hoc primo dicto magis cõcordat sed puto quod ꝛ glosſ.contra primum dictum non induxerit ſ? pu to quod precedens illam.l.qui vas.induxerit ?Placen.pro se in alia.qõ. facit illa. te.in qua dixit hanc legem locum non habere:pro quo sumitur ꝛ qui vas.Sed respon.quod ibi illud verbum absulit quod ibi pro recepit:quasi dicat ibi violentia non intercessit:dic bat:ꝛ sic fecit vt iudici portaret eius copiam tunc non habe portatio mora illi fuisset periculum allatura:istud vltimum de vt auferẽ head iudicem no.quia cautela est vt euitentur pericula boc pot ns rem incontinenti portet ad iudicem. ¶Sed iurta tabat an st dubitari quid si debitor fugiebat ªsed rem nõ exportsitione vel fit licitum creditori eum capere.Cyn.hic in.vñ.oppo ad iudice detur sentire quod non quod alij fatentur nisi vt eum cimo quẽ in continenti ducat ꝛ ita de facto faciat. ¶Tertiode ꝛ credito cimo quero quid contra fi debitor inuasit rem pignoris datam cit quod ?tem expulit:an hec constitutio locum habeat. ?Sy.dicit quod sidere:ꝛ non.Accur.quod sic quia debitor videtur pignus posic lex ista dicatur in eius persona conuenire: sed attende quia de cum creditor:sed etiam debitor ꝛ sic vt ꝛq; dicitur possideri vt not.in.l.sciendum.ſ.creditores.ſ.qui satisd.cog. vnde distinguendum est:aut creditor fecit tantum causa iuris sui conse uandi:: tunc verum dicit ?Sy.alias inclusus dicit.Ac cur.ꝛ bec de secunda parte que loquitur de rebꝰ sufficiãt. ¶Ac cedo nu ad tertiam de tempore:ꝛ quero primo quo tempore facta inu asione locum habeat hec lex.ꝛ dicit glosſ.quod quidaz diximt ante lit.contest.ꝛ postea ante sententiam preterquam in casu.l.si constiterit.ſ.finium regundo.post sententiam nullo modo:ꝛ poc per illum ter.ibi ante cuentũ iudicialis arbitrũ ꝛc. sed glosſ dicit quod etiam post sententiam. ¶Non obst. quod b hic dicit ante cuentumᵇ quia subaudit marime vel expone vt sequitur ꝛ glosſ.ꝛ in expositionibus.l.meminerint.ſ.cod.conclu dit glosſ.distinguendo aut nullus iussus vel decretum iudicis interuenit:ꝛ tunc quocunq; tempore inuadat fine ante lit.conte sta.fine ꝛ ost ꝛ ante sententiam locum habet lex ista.aut iussus vel decre tum iudicis interuenit ꝛ tunc aut perperam:ꝛ habet lo cum.l.m eminerint.aut recte ꝛ rite est interpositum:: tunc nulla ex istis.ſ.locum habet:quia iuste tunc possidet:vt.l.iuste.ff.õ ac n quirend.possessio.cum simil. ¶Secundo quero quid ſi clamᶜ c inuasi. ªrespondet glosſ.aut habui animum vim inferendi ꝛ habet locum lex ista:aut non habui animum vim inferendi et eo cum non habet Cyn.vero dicit quod ſi statutum est in finibus clandestinatis.l.ista locum habet quia vim ex tunc infert:dicitur:vt.ff.de acquiren.possel.l.clam possidere.ſ.quo ad nundinas.l.ista locum habet quia vim ex tunc inferre dicitur:vt.ff.de acquiren.possel.l.clam possidere.ſ.quo ad nundinas.ego idem dico. Sed addo quod etiam ſi possidens non est reuersus ex eo quia suspicatus est violenter se posse repelli locuꝫ habet.l ista.ex quo habui animum vi eum repellendi:vt dixi.ſ. 12 in.i.parte.in.vñ.qõ. ¶tHunc ad partem.vñ.accedo.ꝛ primo quero an inuasor perdat dominium ipso iure ꝛ acquiratur spoliato ꝛ videtur quod ſic:qz hoc est in crimine lese maiestatis:: vt ſ.ad.l.iuliam maie.l.ſi.in cõmissione vectigaliũ:vt.ſ.de publ.l. comm.ſ.ꝛ in muliere que suo raptori nubit ꝛc.vt in auc.de mul. que nu.propter rap.ꝛ istam partem tenuit Guar. ¶Sed glosſ. tenet contrarium dicens qõ per sententiam amittere debet:ꝛ hoc per illum ter.qui per verba futuri temporis dicit amittat:sic et alia verba futuri temporis sententiã requirunt vt.ſ.de apo.l.i. ꝛ de her.l.quicunq;.ſ.qõ si fecerit.ꝛ.ff.ad fillel.necessarios.ſ. non alias.ꝛ de iure fisc.l.cũs qui.in auc.vt liceat matri ꝛ auie.ſ. fillo. Jte dicit glosſ.de verbo cadat.ſ.de iura.calum.l.vñ.ſ.quid si actor.ꝛ illa glo.probatur in auc.principales.in.ſ.j.co.ri.vnde illi duo ter.simul iuncti probant clare opi.huius gl.:: hãc partem communiter sequuntur doc.:: ita teneo:ꝛ qz aliqui ter.videtur repugnare vide qõ dixi in vna.q.in auc.qui semel.ſ.quomodo ꝛ quando inder ꝛ qõ latius scripsi in.l.vñ.ſ.de iure emphyte. ¶Quero super vltima parte an quando inuadit rem alienam fiat estimatio proprietatis vel possessionis:: glosſ.remittit ad ea que dixi super lectura prima in princi.huius glosſ.ꝛ dicit qõ proprietatis vt ibi dixi. ¶Secundo quero si vsufructuarius est expulsus vel proprietarius a tertio an altero expulso vtriq; competat actio. Respon.glo.quod animus est distinguendus:qz ita aut delectꝰ putat solum delectum habere ius in re:: tũc vtriq; tenetur qz uterq; delectus videtur:aut scit vtriq; ius hꝫ:: tũ soli quẽ delecit ꝛ nõ alij suo iure priuare voluit:: tũc ei solꝫ teneat vt solꝰ iuris sui fiat estimatio.ar.ff.eo.l.si de eo fundo.ista ratio in primo membro nõ placuit aliqbus glosſatorib⁹ q direcũt vno expulso non videri alium delici.ar.ff.de acquiren.pol.l.si õ eo fundo. ¶Aliqui moderni sic concordant opi.aut queritur i eo loco a quo dependet dñi possessio:: tunc illo delecto videt dñs delectus.arg.d.l.si de eo.ſ.j.aut queritur in fructuario ꝛ ppietario ꝛ qz tũc possessio vni nõ dependet a possessione alterius vno delecto nõ vt ali delect? Sed attende qz gl.hic nõ negat vbi de

c ¶Fugiebat. ad de gd si nõ fugiebat ſ? erat priorimus fuge. vide Alug. in.l. nemo carcerẽ.C.õ era. tribu.li.x.vbi dicit qõ opz ſp? cẽ in fuga nec sufficit cũ cẽ de fuga suspectũ no.bal. i l pedi.ff. de in cẽ.rui.ꝛ naufra. idẽ:: mo.in.l.di uortio.in pnc.ff. so.ma.ꝛ expresse bal.in.l.gñali.in pe.co.de pig.ac.

¶Ante eucntũ. Et vnũ scias ſm Jnn.i.c.dreli.õ cle.qõ qs aufert mihi rẽ meã ꝛ alteri dat pt, absq; pus citatiõe revocari Spec.vo Jn tit.de primo decr.ſ.restat.vſ. qd ad qõ vid.d. alex.post bar.in Lyeoqꝫ.õ re mid.

d ¶Quid si clas. adde bar.hic qõ inuasor clandestine possessiõis tenetur.

e ¶An inuasor. adde bart.in.l.ſi quis.ꝛ ibi Bar. õ de preferi.xxx. anno.

1 ¶Violentia que publica ꝛ que privata dicatur.
2 Possessio momentanea que dicatur.
3 Utri ciuiliter non semper pot per interdictũ vbi pot criminaliter.
4 Interdictum vnde vi quam vtilitatem afferat.
5 Appellari an possit vbi ad restitutionem ꝛ ad penam actũ est.

¶ Ds inscriptio. De materia iscriptiōis vide in spec. de accus. §. i. ꝛ. tit. de ac. §. i. versi. vltimo acusatore. ꝛ de adulterijs. §. hodie. ꝛ ver. sed queri. adde Cy. ꝛ doc. in. d. l. iij. §. qui accu. nō pos. ꝛ ibi Bal. in prin. Ang. ꝛ per eūdē Saly. in. l. si cui. in pn. ꝛ ibi bar. in. ij. q. fi. de accus. ꝛ aut. gñaliꝛ. §. de epis. ꝛ cle. ꝛ. c. tue. de pecu. ꝛ. c. sup his. de accusa. qō de iure cōi dz etiā se subscribere ad penā talionis p se vel paliū si ipse nescit scribere.

b ¶ Summatim. No. qō i iudicijs possessorijs vbi agitur de leui p̄iudicio: in causis summarijs sufficit semiplena probatio per famaz vel per vnum testem. adde Bar. in. l. j. §. fi. §. vbi in rem act. ꝛ in. l. a de minoꝛe. §. tor menta. de questi. in q̄stione de effectu fame. licet ipsemet in. l. admonendi. in vltima 2 ꝯclar. ꝛ in extraordinagan. ad reprimendum. in verbo summarie vi deatur aliter dicere vide qō habetur in ca. ꝑterea. de sponsa. ꝛ in. c. super eo. de eo q cog. consangui. vxo. sue ꝛ vtrum in iudicijs possessorijs procedatur ordinarie vide Bal. in. l. i. in principio. infra de serui. in versi. in textu ibi minoꝛe solito: et vide barto. in extrauag. ad reprimendā. in verbo summarie et quod notat do. Joā. in. c. i. in §. cōsū. de lit. contest. ꝛ Bar. in. §. nihil commune. rubꝝ. colū. et dicit Bald. in. l. ꝑscriptiōe. in. rubꝝ. column. supra si cōtra ius vel vti. publ. quod licet regulariter requiratur probatio plena tamen vbi concurrit fama probantis ꝛ modicum p̄iudicium sufficit iuramentum. l. i. §. due. ad car. item adde qō p: obatio minor tanto admittitur quanto de minori p̄iudicio agatur: vt per Soci. con fil. clxxxvij. inci. in controuersia que vertitur. ver. postremo p̄mitta. ibi nam quanto in secūda parte. cbar. lix. Itez adde quod in summarijs etiam post conclusum in causa probatio fieri potest vt per prefatum Soci. consil. cxc. incipien. meminī me pluries. versicu. vlti. dicti consilij. in decta parte charta. lxiij.

Omentanee. Ista lex duo supponit ꝛ duo disponit. primū qō supponit est qō interdictum vñ vi est mōtanee possessionis: scōm qō nō semper ad publicaz vel priuatam vim pertinet. Tertium quod disponit est qō celeriter debet expediri. Quartum qōsi intentetur ciuiliter non est inscriptio necessaria: ꝛ hec per se patent in litera. ¶ Pro euidentia premitte qō violētia illata cum armis est publica et fine armis censetur priuata. vt in glo. j. ꝛ probatur. j. ad. l. iul. de vi pub. vel priꝝ. l. i. ꝛ. l. quoniam multa. ꝛ inst. de pub. iu. §. item lex. ¶ Item quod inscriptio est obligare se ad penam criminis si non probauerit: vt. l. iij. j. qui accusa. non pos. vbi vide. item premitto qō hec lex habeat duas lectu. vna est vt loquatur solum in interdicto vnde vi ꝛ hanc sequitur glos. i. ꝛ. vsq; ad versi. vel dic a capite: vbi ponitur regula de qua infra dicek ꝛ scōm primā. h. d. in summa. quando pro violētia illata agit ciuiliter p interdictū inscriptio nō est necessaria. h. d. ¶ Opp. quod possessio nō sit momētanea imo perpetua quādiu naturaliter ꝛ ciuiliter possideatur vel altero modo: vt. §. de acqui. pos. l. neuo. ꝛ. l. licet. sol. qō hic nō stat simpliciter pro pos. sed pro iudicio de ipsa sumpto per interdic. vnde vi. vt in prin. gl. ¶ Opp. nūc scdo qō nec ipsum sit momentaneum imo durare possit spacio triennij si pl camus procedi ordinarie: vt. l. properandum. §. de iudi. ꝛ sic extra ordinem tunc eo tēpore quo durant summarie et tūc aut sen tentia fer atur pro possessore ꝛ non erit verus dicere quod sit momentaneum: aut contra possessorem: et tunc etiam iudicium nō est momentaneum quia multo durat tempore. Sol. vt sequitur in eo. glos. videlicet quod non aliquo predictorum respectuum dicitur momentaneū sed alio ꝛ diuersō videlicet aptitudine vel origine. Nam qui vincebat in possessorio faciliter postea succumbebat in petitorio per quod auocabatur ab eo possessio et hoc vult glo. vsq; ad versi. qō non est. ¶ Oppo. iij. qō hodie hoc nō possit euenire: qz ibi petit possessionem sibi restitui: petit etiam spoliatorē primari iure suo ꝛ priuat⁹ petitorij nō poterat itērare: ꝛ sic possessio nō erit momētanea: vt. §. eo. l. si qs in tantā. lo. vt sequitur in glo. vcq; qō. Lista. pcedit qñ agit interdicto in quo solū venit possessionis restitutio contrarium vero quando agitur condi. cr. l. si quis in tantam. §. eod. ꝛ hoc vult glo. vsq; ad finez. ¶ Oppo. iiij. quod imo idem sit si agatur condit. cr. l. si quis in tantam. vt in casu quando seruus vel filius inuaserit: vt. ff. eod. l. i. §. si filius. Sol. qō ibi fallit qz pater vel dominus nonest inuasor: vt sequitur vsq; ad ver. ꝛ hoc quidem. ¶ Op. v. quod interdictum hoc ad alteram ex violentijs positis in text. spectet quia violentiā requirit: ꝛ illa necessario est cum armis vel fine. Solu. vt in glo. vsq; ad fi. que vult qō nō semper id est non omni casu ad vim publicā: nec omni casu ad vim priuatā ptinet: sed qñq; ad vnā quādoq; ad aliā: ꝛ huius est ratio qz negatio preposita signo vniuersali equipollet suo cōtradictorio: vt. l. nō omniū. ff. de legi. ¶ Op. vi. qō mor nō audiaꝛ cūpars debeat citari nec sine cause cognitione possit procedi: vt. §. eo. l. meminerint. et. §. ō interdic. l. incerti. Sol. vt in seq. gl. vcz quod hec secūdum illas. ¶ Ideo expone mor. i. prius puta ante cām ꝑpriatis quasi dicat qō in interdicto recuperāde nō pōt oppōi exceptio ꝑpriatis: ꝛ hoc versū actore remitente: vt dixi in. d. l. incerti. vel dicit glo. expone mor. i. sine aliqua solēnitate verborū. §. de for. ꝛ ipe. ac. sub a. l. i. ꝛ. d. l. incerti. in fi. vel tertio id est sine aliqua dilatione: quod intellige id est exceptione que haberet impedire iudicium: vt. j. ad. l. iul. de vi. l. fi qui§a se fundum. ꝛ hec incidit i primam: non autem intelligas vt quidam fatui dicentes quod glo. vult qō in hoc iudicio non dentur dilationes que dant in alijs ꝛ maxime citatorie. ꝛ pbatorie. ¶ Oppo. vij. quod male dicat sine inscriptione: vt. ff. de act. l. libello. ij. j. qui accusa. nō possunt. l. iij. sol. qō inscriptio est necessaria quādo accusatur criminaliter vt ibi: non quando agitur ciuiliter. vt hic: sed quia hic ciuiliter non videt circa hāc inscriptionē istam. l. babuisse dubiū. ō gl. dicit secundo qō hic nō loquitur de tali inscriptiōe que fit ad penam talionis: sed de libello in scriptis offerendo: quia et sine scrip. potest. vt. l. i. §. edere. ff. de edē. ꝑterquā in casu: vt j. de digni. l. quoties. lib. xij. hodie autem libellus est necessarius vt in aut. offeratur. §. de lit. conte. verum quia propie inscriptio nō est libelli oblatio: vt in. l. in cōtrariū alleg. ideo gl. subsequēter dicit qō hic loquitur de inscriptiōe que fit in accusatione criminali. ꝛ ratio dubitandi fuit: qz cum posset agi criminaliter: nō videbat posse agi ciuiliter qō remouet ista. l. ꝛ. j. qñ ciui. ac. preiu. cri. l. i. ꝛ hec de prima lectura. ¶ Transeo ad scdam ꝑm quam 3 hoc intendit non semper vbi agi pōt ciuiliter per interdictum potest agi ꝛ criminaliter. Sed solum qñ violentia expulsiua fuit adhibita. h. d. ꝛ hec lect. ponit subsequenter in gl. i. ibi vel dic et differt hec a ꝑcedenti: qz precedens spāliter de interdicto videt loquitur hec generaliter de quolibet tamen interdicto diffinitiue sine aliquo ꝓnomine demōstratiuo loquit. Lista ꝛ quodlibet est nomen possessionis: vt. §. qui legi. per. l. fina. ¶ Quero igitur si interdictum non semper pertinet ad vim publicaz vel priuatam ergo aliquando sic quero igitur qō est illud interdictum quod pertinet ad vim publicam vel priuatam ꝛ qō not. ꝛ respon. vt sequitur in glo. vsq; ad ver. §m quam. ꝛ ex ista glos. et lec. no. qō vi turbatina non pōt agi criminaliter nisi forsan statuta municipalia aliud disponant. ¶ Quero successiue quaz 4 vtilitatem nobis affert interdictum vnde vi cum sufficiat cōstitutio. l. si quis in tantam. rū. glo. qō triplicem ꝛ incipio ab vltima que est forte qō deiect⁹ nō vult penam sed solum possessionē sibi restitui: hoc mihi non placet quia non puto quod per. l. si quis in tantam. cōpellatur petere penam licet possit. ꝛ pro hoc accedat. §. nemo inuitus agi. ꝛ. §. de iud. l. i. ¶ Secunda est qz citius expeditur in interdicto quā si agatur illa cōstitutione: ꝛ p hoc facit illa litera q̄ dicit mor audiaꝛ quasi dicat quod in interdicto summatim cognoscit sed nō agatur constitutione illa ego non video quare nō idem quando agit ex cōstitutione illa dum modo sola restitutio possessionis petaꝛ: ꝛ iura nostra in foro ciuili: ꝛ modo apparent glos. subtiliter declarate. ¶ Quero ab extra cum Cy. si actum fuit interdicto vnde vi. an postea agi possit condictione ex. l. si quis in tantā. ꝛ dicit qō Jac. de are. dicit qō sic: qz persecutoria non tollit penalē: vt. l. si pro fure. §. furti. alias. j. de condi. furti. tu dic aut qui egit interdicto obtinuit ꝛ verum dicit Jaco. aut succubuit ꝛ tunc aut sua est lata super facto aut super iure vt in primo casu non possit. Scōo sic. ar. eorum que no. ff. de iureur. l. duobus. §. colonus.

1 ¶ Actor quando per proprium iuramentū probare possit.
2 Domestici admittuntur in testes.
3 Ulla quomodo teneatur ad robariam factam in ea.

a ¶ Si quando. a Casus. si dominum illatuz tempore inualionis non posset liquido probari inder inspecta persone ꝛ negotij qualitate debet illud taxare ꝛ postea iuramētū actori deferre ꝛ eius iuramento vsq; ad quantitatem taxatam stabi-
1 tur. h. d. ¶ No. qō ꝓpter difficultatē probationis ꝛ odiū inuasoris p̄mittit actori ꝓbari p. ꝓpriū iuramentū. ¶ Item no. qō violētia nō probat per iuramentū sed liqdo dz ꝓbari: vt hic in
b ꝑin. ꝛ in gl. i. ¶ Ex quo no. qō liquida ꝓbatio non est per iuramentum. Item no. qō summaria probatio non sufficit in iterdicto possessorio vnde vi. vt dixi in. l. pe. ꝛ no. §. quoti bo. l. i. in glo. magna. Item no. qō iudex primo taxat q̄s condemnet sic i aut. de iudi. §. ops. col. vi. ¶ Opp. qō ad facīm nō curaꝛ nisi facta semiplena probatiōe: vt. l. admonēdi. ff. de iureur. So. hoc speciale in odium violenti ꝛ super rebus mobilibus: vt in fe. cō trario. ¶ Op. qō imo nō per sacramētū vt hic in prin. Tel. qō ibi de violentia. hic de rebus singulis vtensibilibus: vt in gl. iū. ¶ Opp. ab extra nam aut fuerunt petite: non potest fieri cōdemnatio in estimatione. arg. l. si fundus. ff. cōi diui. ꝛ. l. fin. ff. de fidei. liber. aut estimatio est petita ꝛ in ea non potest sequi cōdemnatio cum ipsa non debeatur: vt. l. si seruū. §. ff. de verbo. obl. Sol. qō vtroq; modo pōt intelligi: nam in peremptā potest petitis estimatio qñ in obligatione est rem restitui vt hic: ꝛ pro hoc est ter. in. l. in re furtiua. ff. de condi. fur. non qñ rem dari: vt. d. l. si seruum. §. fi. Item pōt peti res ipsa: vt. §. qō met. cā. l. i. ꝛ. ff. de condi. fur. l. si seruus. §. bone. imo ꝛ vtrūq; successiue in eodem libello: vt no. in. §. ff. de act. emp. l. j. ꝛ. ff. de ver. obli. l. ij. §. item si in facto. ¶ Primo quero quid vertatur in cognitione qualita-
c tis persone. ꝛ dic vt in gl. ꝛ no. qō verisimilia iudex debet atten-
2 dere. vt hic facit. l. non est verisimile. ff. qō met. causa. ¶ Secundo quero si probationem istam vult facere per testes an domesticis admittentur. dicit Jaco. de ra. quem sequitur Cy. qō sic arg. §. de repu. l. consensu. §. seruus. ¶ Tertio quero an hec rerum estimatio stenda per iuramentum erit veritatis vel affectionis ꝛ sic an erit iuramentum erit veritatis vel affectionis. sensit hic Cynus quod sit iuramentum in litem ꝛ sic affectionis: sed in cōtrarium facit litera ista que dicit rerum estimatio. pro prima facit taxatio quaz iudex facit: vt hic in litera ꝛ sic videtur affectionis: vt. ff. de in litem iuran. l. videamus. §. iurare. ¶ Quero. iiij. statuto cauetur vt stetur sacramento populāris contra potentē an sufficiat sacramento illum asserere magnatem: dicit Jacob. butr. quod non sed prius debet probare illum magnatem sicut et hic debet probare violentiam. ¶ Quero. v. vtrum hec lex ha-

vt in

a ¶ Si qsi an lex habeat locum in omni violētia. vide Inno. in. c. i. extra de his q̄ vi metus ve cā fiunt Bal. no. ꝛ sequit in. l. j. ver. modo cōtra hoc oppono. §. de sen. que pro eo quod intereſt ꝓfer. ꝛ no. Alex. hic post Bar.

b ¶ Qō ligda ꝓbatio. addeꝛit qō p ꝓsumptionē iuris fit ꝓbatio liqda. l. si tutor. cū gl. ꝛ doc. §. de peri. tur. ꝛ p argumēta vt p Ang. ibidē tē fit p ziecturas. l. iz imperator. ō
le. j. doct. ꝛ ¶ Det. de suz. l. l. si ptor §. marcellus. c. ꝛ ibi Ange. ff. de iudi. l. luci⁹. §. lucif. de le. ij. Bart. in. l. si quis. §. an vo hēdi. in. j. col. vſ. fz ꝛo q̄ erunt. ff. de eden. loquit si de manifesta et adde paul. de ca. ꝛfi. lxxx. incip. visis bis q̄ supi⁹ in vlti. col.

¶ Qualitatis p sone. intellige fm doc. habita consideratione ad q̄litatē ꝛ ꝛditionem persone spoliate iurantis vt si roborat⁹ sit rusticus nō est credendum quod habuerit libros in domo. ītē ad intellectum et limitationem buius. l. vide not. p Bal. in. l. cos. ad fi. ff. nau. cau. ꝛ ita bularij.

¶ Statuto cauetur. vide not. per Bald. in. l. j. §. de re. cre. ꝛ glos. in. l. semp. §. hoc interdicto. quod vi aut clam. et adde qō not. doc. in. l. j. §. de sen. q̄. p eo qō itereſt. ꝛ no. bart. in. d. §. hoc interdictū. sequit bal. hic ꝛ Jo. an. in. c. j. de raptoribus.

¶ Qō libell⁹ cō ditionalis. facit qō no. Bart. in. l. si q̄stāte. §. q̄ties. ff. sol. ma. in. fi. et ibi. d. Alex. ꝛ adde Bald. in. l. qō tpe. i. iij. col. ij. de re milit. q̄ not. ad materiā cōdēnatiōis ꝛ no. bar. in l. qui de inofficioso. de inof. test. et p bal. hic ꝛ Bar. in. l. q̄ stichum. §. hec actio. ff. quod metus causa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rantie:vt.l.qui in alterius.ff.de reg. iur. quod sufficit ad euitandum penam huius. l.vt hic in litera ibi:cū nulla sibi cognita legibus ꝛc.qđ nota. ¶Quero qđ differt hec constō ab illa superiori si qs in tantā.ꝛ rñ.vt in glo.ſi. in qua adde ibi gñalis. item illa in inuasore. hic ſimpliciter in poſſeſſionem non reſtituente abſq; inuaſione vel interuerſione poſſeſſionis. ¶Tunc quero ab extra an hec. l. locum habeat in creditore qui ſoluto debito pignus non reſtituit.dic qđ non.qꝛ vt dicit hic glo. Iſta.l. eſt ſpecialis in tribus caſibus tantum. ideo non extendenda. vt l.iuo ſingulare.ff.de legi.et maxime penalis vt eſt iſta.arg. l.cuz quidam.ff.de libe.ꝛ poſthn.

1 ¶Occupans poſſeſſionem rei aliene vacantem condictione ex lege tenetur.

2 Poſſeſſio abſentis que vacua dicatur.

3 Poſſeſſio quomodo corpore ꝛ animo vacua dicatur.

4 Occupator ſi a tertio deiciatur an teneat domino a quo prius vacauit poſſeſſio.

5 Libellus in repetitione fundi vacantis amiſſi quomodo formetur.

¶Cū querebat: a ad hāc.l.vide no. p.d. ant. i. c.ſepe. de reſtit.ſpo. vbi p eū plene ꝛ vide not. per Guli.de ſuza.i.l. ſicut.i.pe. col.de acgrē.poſ. b

¶Poſſeſſionez vacantem.an poſſeſſio vacās poſt mortez dicat vacans.vide bal.ſin l.fin.in prin. ſ.de edict. diui adri. tol. et de intellec. huiꝰ. l.ꝛ iquo differat a.l.inaſor.ſ. eo. vide bal. in. l. ip roba.ſ.eodem.

¶Poſſeſſiova cua ꝛ ſiliter pba tur vide ange. in l.ſi vacātia.et ad de Jo. an. in addi. ad ſpe. i tit. de reſti.ſpo. ſ. octauum. qꝛ poſſeſſio vacans vꝰ poſſeſſio hēditatis vacātis vacua auteꝫ alio detinetur. 2 c

¶Quero ſexto. Tu vide de hac ſtione qđ notaui in apo. ad iſtū. ſ.ca.l. nume. i. in apo. in. ſ. poſſeſſionem vacāten. b

Am querebatur. a Prio thema qđ ꝛ dubitandi ratio.ſecundo eius deciſio. tertio rationē in contrarium reſcit. quarto deciſionem ſuam probat. quinto eam limittat in parte.ſecunda ibi: nos non concedētes. tertia ibi:rediculum. quarta ibi: eum talis. quinta ibi: homini. Caſus ſ. occupans poſſeſſionem rei aliene vacantem b tenetur condictione ex hac.l.illam reſtituere que finitur annis. xxx. hoc dicit. ¶Not.quod diri in ſummario. ¶Item quid noſtrum non eſt preſumere debemus alienū eſſe. ¶Et quo colligeꝫ quod immobilia nō preſumūtur ſub nullius dño eſſe ſed ſub alterius eſſe. ¶Itē qđ ignorantia ſupina non admittit. ¶Itē qꝛ non poſſident ꝛ pe occupationis dat condictio ex.l. iſta ad poſſeſſionem recuperandā qđ eſt notandū. ¶Item potes hic colligere qđ in poſſidente ſine titulo mala fides preſumit ꝛ ſi in poſſidente cum tit. bona fides preſumat niſi aliud interuenerit qđ faciat ipſum ceſſeri malefidei.vt.l.ſi fundū.ſ. de rei ven. ¶Item not: qđ hec pſumpta mala fides non poteſt opponi niſi autori dño vel veteri poſſeſſori vt patebit ex.ſ.dicēdis:ꝛ probat hic. ¶Itē allegatio huius male fidei per banc. l. inductenon pōt fieri niſi vſq; ad.xxx.an.ꝛ his transactis hec pſumptio tollit ꝛ retro bone fidei preſumitur qđ ſecus eſſet ſi de mala fide vere conſtitiſſet ſcōm Bar. ¶Tūc quero p declaratiōe terminoꝝ que abſentis dicaꝫ poſſeſſio vacua ꝛ ita qꝛ interdictum vnde vi. locum hꝫ non poſſit. Rñ. glo. primo qđ Bug. de porta rauenata dixit qđ poſſeſſio abſentis vacua eſt qñ abſens poſſidet alio tm̄. vnde q intrat in illam ꝛ eam detinet ſi poſſeſſor eſt ſuſpicatus ſe poſſe repelli ꝛ ōz incurſus vacuam poſſeſſionem abſentis detinere.qꝛ ſtatim qđ ille ſic eſt ſuſpicatus illā ciuſſem quam poſſidebat alio perdidit.vt.ff.de acqui. poſ.l.ſed ꝛ ſi nolit nec interdictum vñ vi locum hēbat qꝛ ſcōm eum ad locū non venit. ꝛ ſic nulla violentia interceſſit cū violentia inferaꝫ corpori.vt.ff.eo.l.i.ſ.idem labeo.ꝛ ar. huius litere ibi:violentia vi ablatā ꝛc.ꝛ arg. ff.qđ me. cau.l.metū. ſ. deniq;. ꝛ pro hoc facit qꝛ cum ad locum ire timet pro derelicto habeē. vnde ſaltē ex tunc vacans eſt. Sed hec reſponſio Jo.non placuit qꝛ ante ſuſcipionē predictā vacua dici non pōt nec poſtea qꝛ alteri eſt tā queſita. ſed certe ad hoc defendi pōt Bugo:qꝛ ille ter.non loquit de ingrediēte vacuā poſſeſſionem ſed de detinente.vnde licet ſit queſita detinenti tamē vacua eſt ab eo qui ſuſpicatus eſt ſe poſſe repelli. et ſic abſente de quo loquit litera iſta indurit.ff.contra Bugonem qꝛ eo caſu interdictū locum hꝫ.vt.ff.eo.l.i.ſ.deiciturꝫ.ſ.fiue anteꝫ.l.iij.ſ. ſiquis aūt. ꝛ ſic violentia ōz interueniſſe ꝛ ſic tale exemplū non pōt applaudere tunc lre. ¶Sed attende qꝛ adhuc puto poſſe Bug. defendi puta qñ in eo incurſus pntauit eam vacantem ex toto.ꝛ ſi quis eam poſſideret non habuit aium violenter repellendi cum venientem quo caſu interdictum ceſſabat. vt dixi. ſ. eo.l.ſi quis in tantam. in.xiij. q. prime partis. Alīꝫ vt Pla. in parte errāt cū Bugo.ſed glo.cum reprobat. Sed dic vt.ſ. primo dixi. Dicit ergo glo.iij.qđ poſſeſſio dicitur vacua que a nemine poſſidetur neq; animo neq; corpore. vt.l. ſi me in vacuam ff.de acquiren.poſſeſ.ꝛ verum dicit ſimpliciter et abſolute loquēdo.ſed reſpectiue loquendo locum habet quod ſuperius dixi. vt vacans reſpectu abſentis dicatur etiam poſt ingreſſum licet non reſpectu ingredientis. Alīꝫ faciebant differentiam inter vacuam ꝛ vacantem qđ truffa eſt:vt ſequitur in glo. in ver. nec plꝰ vſq; ad ſi. ¶Quero modo qūo hic euenire poteſt quod poſſeſſio ſit vacua animo ꝛ corpore. ꝛ rñdet glo. ꝑdicta poſt medium in verſi. qđ euenit. qđ pluribus modis hic poteſt accidere quos vide p te vſq; ad verſi. nec placet.ꝛ de primo vide qđ latiꝰ ſcripſi in.l.i.ſ.de ſer.fu.in ſi.gloſſ.magne. ¶Sed iurta hoc quero pone qđ vacabat ciuilis ꝛ naturalis animo ꝛ corpore in ꝑſona vnius.ſed non ciuilis in perſona alterius an ſufficiat vt is in cuius perſona vacat animo corpore agere poſſit.dic qđ ſic.ꝛ ideo vſufructuarius recuperaret ſuam naturalem ab eo vacantem licet ciuilis nunq; vacaſſet in perſona proprietarij ſecūdū doct. ¶Hunc formo aliquas oppoſitiones poſitas in gloſ.ꝛ opp. qđ ſi iſte tenetur vt predo res dicetur affecta vitio ſed hoc ē falſum.vt.ff.de vſucap.l.ſequitur. ſ.ſi tu me.ꝛ inſtitu. de vſu.ſ.qđ autem. Sol. vt in gloſſ.confitente quod res non fierēt vitioſa qꝛ non furtiua qꝛ rei immobilis nō fit furtum. Item quia iſte non habuit animum furādi nec cōtrectandi vt alienam nec vitioſo lenti quia violentia non interuenit nec iſte ter. diſponit vt res ſit vitioſa ſed ſolum vt occupator teneatur vt predo et ſic afficit perſonam ꝛ non rem. ¶Opp.ſecūdo qđ text. nos dimittat in incerto dū dicit generali conditione.ꝛ non declarat que ſit illa contra. ſ. quibus. ſ. de no. codi. cōpo. Solu. declarando vt i gl. ſeq.ꝛ quidam dixerunt qđ intelligitur de pena ſtatuta. ſ. eod. l. ſi quis in tantā.ꝛ iſtam ſequitur Roſ. ſed nō eſt bona per no. ſ. in alia gloſſ. ſi gnata ſuper verbo vi aut clam.ꝛ. j. dicam. alīꝫ qđ loquitur de. l. inſuaſor. ſ. eod. ſed certe ibi nulla imponitur pena ideo hic non bona. Alīꝫ dicunt quod loquitur de. l. ſi de poſſeſſione. ſ. eod. que vult quod de fructibus teneatur et omni cauſa. ꝛ iſtam tenebat Jac. bu. per iſtum ter. qui vult eum teneri generali conditione ad ea que pro reſtituenda poſſeſſione declarata ſunt et ſic ad penam. l. ſi quis in tantam. non vult teneri qꝛ proprie non eſt violentus poſſeſſor. Item quia dicit ueritbus legibus ꝛ ſic non vult hūc teneri pena nouarum cōſtitutionū legis eſt. l. ſi quis in tantā.ꝛ hanc ſequor quia minus ille deliquit quā in. d. l. ſi quis in tantā.ꝛ pene debent commenſurari delicto. vt. j. de pe. l. ſancimus. ¶Op. iij. qđ id qđ nō̄ in non eſt non propter ea ad alios ſpectet:qꝛ quedam ſunt que in nullius bonis ſunt vt res ſacre ꝛ religioſe. vt. ff. de rerum diuiſio. l. i. ſ. i. Solu. legendo per ſubauditum vt in gloſ. ¶Quero. j. quare in caſu noſtro nō datur interdictū. vnde vi.ꝛ reſpondeo vt in gloſſ. qꝛ illud exigit violentiam factam in perſona quod no.ꝛ tene menti. ¶Quero. ij. quare nō interdictum qđ vi aut clam, reſpōdeo vt in ſequē. glo. ¶Quero. iij. quare non. l. ſi quis in tantam. ſ. eod. reſpondeo vt in ea. gloſſ. ¶Quero quarto quare non actio. vi bonorū raptorum. reſpon. ea. glo. qđ duplex eſt ratio. vna qꝛ ꝛ illa exigit violentiam factā perſone. alia qꝛ illa habet locū qñ res eſt mobilis. hic qñ immobilis.ꝛ ſic tenet glo. iſta qđ locum non habet in re mobili. ſed contrarium tenuit Roſ. per no. ſ. eod. l. ſi quis in tantā. vbi glo. tenet qđ illa 2ſtitutio habet locū in rebas mobilibus. ſed hec ratio non vrget: qꝛ ibi violentia interceſſit hic non. ¶Secundo mouetur qꝛ verba huius. l. in his rebus poſſunt adaptari:tum qꝛ ꝛ mobilium poſſeſſio pōt eſſe vacans. vt ff. de acq. poſ. l. rem mobilē. tum qꝛ hec. l. loquit generaliter de rebus alienis ſed rei appellatione etiam res mobiles continentur vt. ff. de re. diui. l. i. ſ. i. ff. ſi cer. pe. l. i. c. ff. de verbo. ſig. l. rei. ergo ꝛc. et pro hoc etiam facit ſimilitudo de furto hic poſita in ſ. cum talis.ꝛ de predone paulo ſupraꝫ.ꝛ hāc parte ſequitur Bar. ſed pro hoc facit quia iſta litera vult quod pro re mobili cuius poſſeſſio vacet det actio furti ꝛ condictio furtiua. ſed text. ſuperius dixit qđ in caſu nō ſolū dabatur in rem actio. ergo ad res mobilem non adaptatur ꝛ que de predone furto ꝓ dicuntur ſimilitudinarie ponūtur. ¶Quero. v. an in caſu noſtro res efficiaꝫ vitioſa.ꝛ dicit glo.ꝛ bñ qđ non per text. miſti. de vſucap. ſ. qđ aūt. Iſ ibi Item notetur ꝛ male vt p doc. de vſucap. l. ſequitur. ſ. item ſi occupaueris. ¶Quero. vi. d an hec ler cozrigat. l. inuaſor ſ. eo. dicit glo. qđ non ſed addit de fructibus qđ declara vt in. ij. opp. diri. vel dic vt ibi not. qꝛ ibi qñ rem credidit ad ſe ſpectare.ꝛ ſic dolo non occupat. hic quādo ſcit ad ſe non ſpectare.ꝛ ſic dolo ſaltē preſumptiue videtur occupare. et hoc vult glo. que ſequitur ſuper verbo ignorātia. in prin. in qua adde ibi non tenetur cōdictione ex. l. iſta. ſed tenetur condictione ex. l. inuaſor. vt. ſ. dixi. ¶Septimo quero quid ſi occupat rem hereditariam vacantem. dicit glo. quod hec. l. non habet locum qꝛ hec l. loquitur qñ res, eſt in bonis alicuius. at illa in bonis nullius. vt. ff. de rerum di. l. i. ſ. i. ¶Octauo quero ꝛ ab extra quid ſi hereditas erat adita. ſed bonus rei occupate nondum fuerat apprehenſa. dicit Aro. in, ſumma qđ tunc iſta. l. hꝫ locū qꝛ dominum hꝫ tempore occupationis. vt. l. cum heres. ff. de acquir. poſſ. ſed Old. dixit nec tunc locum habere, quia duo requiruntur quod in bonis alicuius fuerit ꝛ per prius ab eo poſſeſſa ſit licet vacans nec ab eo ſit ꝛc. Item qꝛ pars ſunt hereditatem non eſſe aditaꝫ vel aditam eſſe ꝛ poſſeſſionem nondum apprehenſam eſſe. vt. l. ij. ff. de cri. expil. here. ſed non habet locum hec ler occupatione facta ante aditam hereditatē vt in ꝑcēdēti. l. dixi. ergo nec nunc. ꝛ pro hoc arg. accedat ſiſtitudo quaꝫ hic facit de furto. ¶Preterea hoc auxiliū eſt ſubſidiarium vt hic in prin. ſed tunc heres hꝫ remedium interdicti quorum bonorum ergo ꝛc. ¶Quero ir. quid ſi erat occupatoris ſed vacās ab alio qui prius poſſidebat. rñ.

bat. rñ. ¶Pla. banc. l. locum non habere qꝛ ops alienā eſſe vt hic in litera. ſed Accur. dicit locū habere niſi opponatur exceptio dominꝰ quā probet incōtinēti. vt. l. ſi is a quo. in princ. ff. vt in poſ. leg. ¶Sed cōtra gloſ. facit vt de ſtionon poſſit excipi. l. ſi qs a ſe fundū. j. ad. l. iuliā de vi. Solu. qđ illud verū in poſſeſſorio recuperande. vt dixt in. l. incerti. ſ. de interdic. Sed hic proprie non eſt recuperande qꝛ vacabat poſſeſſio: vnde potius eſt reintegrande vel adipiſcende. Vel dic ſm Cy.ꝛ Barto. qđ illud qñ violētia interuenit: ſed hic tm̄ dolus ſaltē pſumptus ꝛ non violentia interuenit. ¶Quero. r. ego cecidi a poſſeſſione rei mee tu occupaſti eam vacantē ꝛ poſtea tu cecidiſti ab ea ꝛ alius occupauit: ego volo agere contra eū ꝛ tu ſimiliter qs noſtrū prefert dicit gl. ſeq. qđ tu ſm Jo. ꝛ. ff. eo. l. cum a te. ſed ¶Det. cōtra qꝛ. l. illa eſt inuenta in fauorem dñoꝝ ꝛ equitas dat dñm preferri: vt ff. depoſiti. l. bona fides. ¶Non obſtat inquit ipſe. d. l. cum a te. quia lex illa loquitur in interdicto. vnde vi. quod eſt mere perſonale ſcōm legiſtas ſed condictio ex hac. l. nō eſt mere perſonalis: imo ſequitur ipſam poſſeſſionem: ideo competit contra tertium: ꝛ hanc tenet Bar. ſi ſimul concurrant vt in themate: ſecꝰ ſi ſecūdus tm̄ ageret: quia impediri nō poſſet quia alius dominus eſſet a quo prius vacaſſet. ¶Undecio quero pone qđ occupator fuit deiectus a tertio. queritur an ipſe tenebitur domino a quo prius vacauit poſſeſſio.ꝛ dicit gl. qđ ſic qꝛ ipſe ꝛ interdictum vt. ff. eo. l. i. ſ. qui vi a me. ſed Cyn. dicit qđ nō propterea ſequitur qđ teneaꝫ qꝛ interdictum habet propter violentiaꝫ in ſe conīſſam. Sed Jac. de raue. tenet cum gloſ. qꝛ obligatus eſt ex dolo ſaltem preſumpto condictione ex. l. iſta vt dicam in ſeq. q. idem tz Bar. per. l. i. ſ. rectiſſime. ff. eo. ſed dic vt in ſeq. q. dicaz. ¶Quo decimo quid ſi nō deiectus: ſed aliter deſiit poſſidere et ſine dolo. glo. banc queſtionem non ſoluit ſed formaꝫ quidā dicunt quod teneatur per. d. ſ. rectiſſime. ꝛ. ſ. er die. ꝛ in ea. l. et quia erat tam obligatus ex ſuo dolo preſumpto vt proxie dixi:ꝛ hoc tenet Jaco. de raue. ꝛ etiam Bart. ¶Ego puto quod ad reſtitutionem poſſeſſionis nō tenetur ex quo ſupponitur quod ſine dolo deſiit poſſidere vt probatur in. d. ſ. rectiſſime. Sz pro fructibus perceptis antea ſic:argu. ſ. eo. l. ſi de poſſeſſione. et idem dico in queſtione precedenti vt ſi fui deiectus facto ſuo culpabili teneatur: ſecus ſi ſine facto ſuo vt per inundationem aquarum vel violenter ab alio ſine eius culpa:ꝛ hec probantur in. d. ſ. rectiſſime. nec dolus preſumptus in occupando nocet pro futuro tempore vbi ſine dolo ꝛ culpa deſiit poſſidere:ꝛ hoc puto rei reſtitutione vt dixi. ¶Tertio decimo quero an hic exigatur dolꝰ gl. dicit qđ ſic per iſtum ter. ibi oēs autem ꝛc. qđ intelligo pſumptus ex eo qđ ſcit rem ſuam non eſſe ſubiungit gloſſ. ſecus in cōſtitutione. l. ſi quis in tantam. ſubaudi. cuius pena: punitur licet ſuam eſſe ſciat:ꝛ ſic dolus preſumptus ex ſciētia rei aliene ibi nō punitur ſed temeritas ꝛ dolus verus vel preſumptus in ecpellēdo commiſſus punitur: vt ibi. ¶Quero conſequenter. xiiij. ad declarationem priorime dictorum quid ſi in caſu noſtro creditor ſuam eſſeª dicit glo. quod hec conſtitutio locum non habet: vt no. in gl. pen. ¶Quero decimoquinto quid ſi occupator ab alio emerit quanto tempore preſcribit qui emit:ꝛ reſpondeo vt in glo. ſi. ¶Decimoſexto quero qualiter formabitur libellus in condictione ex lege iſta. dic hoc modo fundi poſſeſſionem animo ꝛ corpore perdidi ꝛ quod. B. illam poſſeſſionem ſciens non ſuam eſſe vacuam occupauit:ꝛ eam vacuam ꝛ erpeditam denegat mihi relaxare quare peto eum condemnari ad eius rei vacuam ꝛ erpeditam mihi relaxare et ipſam nācīſci ꝛ ingredi valeam de veſtri licentia ꝛ autoritate. Item poſſum addere ſi fructus aliquos recepit hec verba ac etiam condemnari ipſum ad fructus quos ipſe recepit mihi reſtituendos ꝛc. Nec huic libello obſtat quod dolus ingredientis non allegatur in eo in quem allegari deberet dixit Pet. qꝛ ſatis allegatur talis qualis requiri tur ſcilicet preſumptus: ideo probatis narratis in libello ſciret quod poſſeſſio erat vacans:ꝛ quod ad me ſpectabat dolus preſumitur ex quo ſine cauſa eſt ingreſſus: vt. ff. de acquir. poſſ. l. clam poſſidere:ꝛ hoc vult etiam Hoſtien. extra de reſtitu. ſpoliis. c. ſepe.ꝛ idem de iſto modo probandi dicit Cy. licet de libello aliter videatur ſentire.

¶Si per vim vel alio modo turbata ſit abſentis, poſ. Rub.

¶Continua ſic Rubrica. quia viſum eſt qualiter poſſeſſio perdita per vim erpulſiuam vel ablatiuam recuperetur reſtat vide re qualiter turbata defendaſ. ſic de interdicto vti poſſidetis: ſz qꝛ ſpāliter ſup poſſeſſione abſentiū turbata de etiam per vim hec lex aliquid non diſponit: ideo ſponitur hec rubrica intermedia. ¶Et no. quod hic vi erpulſiua appellaſ turbativa lato ſumpto vocabulo. ¶Glo. querit quo alio modo poſſit turbari. Et dic vt in ca.

Amicus ꝛ ſeruus quando admittantur in iudicio.

2 Exceptio dominꝰ an poſſit in interdicto retinēde opponi

3 Iudex de violentia inquirere poteſt.

Dicit ditur in quinq. Primo mandat vt gñaliter quilibet admittatur pro recuperāda poſſeſſiē qua abſens eſt ſpoliatus vſq; ibi atq; ira. Scōo ibi: deſcendit ad ſpecificandum perſonas vſq; ibi: nec eos. Tertio reſcit tres exceptiones declinatorias que his obſtici poſſent vez mandati ſcrutatis. ꝛ anni vtilis vſq; ibi: an tamen. Quarto prouidet domino abſente reuerſo vt perpetuo audiat nō obſtāte negligētia pſonarū predictarū vſq; ibi: ſed reformatio. Quinto cum poſſeſſio fuerit reſtituta reſeruat queſtionē proprietatis legitimis perſonis. Et rationē annectit vſq; ad fi. Caſus. pro recuperanda poſſeſſione qua qs in abſentia eſt ſpoliatus quilibet ſibi conjunctus vel amicᵉ aut eius ſeruus admittit etiā poſt annū nulla declinatoria exceptione obſtante et dominus reuerſus auditur perpetuo et predicti admittuntur in poſſeſſorio non in petitorio. b. d. ¶Not. caſus in quo amici admittuntur ſine mandato ꝛ in quo ſeruus conſtit in iudicio. Item qđ ſpoliato nō opponit exceptio dominū. alia notabilia ſunt in ſummario. ¶Opp. qđ nec amici nec conīuncti admittant: qꝛ ſine actione nemo erperitur: vt. ff. de nego. geſt. l. ſi pupilli. ſ. videamus. Solu. qđ in iſtis eſt ſpeciale: vt in gl. ſup verbo deciſio. ¶Opp. ij. qđ ſeruꝰ nō pōt reſiſtere in iudicio: vt. l. vir certis. ff. de iudi. ꝛ. l. ſeruus. ſ. de iudi. Solu. hic ſpeciale vt in glo. ¶Iunta hoc quero an iſti agent noīe proprio vel abſentiū. dic vt hic in gl. ij. qđ no. vt ſcias formare libellum. ¶Sed tunc quero an illi debeant iurare de calumnia: dicat gl. qđ ſic: ſed an debeāt ſatisdare de defendendo in cauſa reconuentionis: dicit glo. qđ nō ꝛ bene per ter. hic iurta ſi. ¶Ibi iudicio ſeruato ꝛc, Sed an de rato ꝛ dicit glo. qđ ſic:ꝛ pōt eſſe ratio: qꝛ ſententia cōtra illos lata nō pīndicat ei pro quo agit: vt. l. i. ſ. q. res iudi. nō no. vt no. ibi in gl. ſup verbo differaſ. idco de rato caueret tenet ſicut alias in cōiunctis dicit in. l. pōpo. ſ. fi. ff. ō. pcur. ꝛ ita tranſit Cy.ꝛ Bar.ꝛ cōter oēs. Ego dubito ex eo qꝛ de facti ſeruus qui nihil habet in bonis nō reperiret fideiuſſores:ꝛ ita eſt verſimile: vnde videt hec lex nouā hoc īducere vt oēs hic nominati audiantur ſine cautiōe:ꝛ ſic ſpāle in caſu ſpoliate poſſeſſionis recuperande abſenti:ꝛ qꝛ eis in primlegiū iſto caſu videt concedere: ſed primlegium eſſet in cōiunctis perſonis cum ꝛ ante hanc. l. admitterentur cū actione de rato: vt. d. l. pompo. ſ. fi. ꝛ. l. ſed ꝛ hic in prin. in eo. ti. ꝛ. ſ. qui. res iudi. nō no. l. i. ¶Opp. iij. qđ ter. iſte nos dimittat in incerto cū dicat poſt elapſa ſpacia ꝛ nō declarat qđ ſint illa cōtra. ſ. quibꝰ. ſ. de no. co. cōpo. Sol. qđ hic aliter non declarauit: qꝛ per alias leges hoc erat declaratum ꝛ hec diſpoſitio animi vtilis qui daſ ꝓ rebꝰ nō puēris: ſed hic agitur ꝓpetuo qꝛ ad ſpoliatū pueniꝫ poſſeſſio: vt. ff. e. l. j. in pn.ꝛ hoc vult gl. ſuper verbo ſpacia. ¶Opp. iij. eo modo vt in alio reſpe tur reſtituere. Sol. vt in ſeq. gl. ſuper verbo reſtituat. ſ. qđ conditione ex hac lege ꝛ hec ꝛa. ¶Quero primo an referat qualis fuerat abſentia voluntaria, pbabilis vel neceſſaria:ꝛ dic qđ non: vt in gl. iij. ¶Quero an alīꝫ ſerui non excluſi admittantur ad agendū glo. arguit pro ꝛ cōtra. Sed tene qđ poſſit qꝛ principiū generaliter loquitur:ꝛ ita tenet Bar. ¶Tertio quero an creditori a poſſeſſione deiecto detur beneficium huius legis. dico qđ ſic ꝛ beneficiū. l. ſi. j. de pret. pig. vt in ca. gl. in ſi. ¶Quero quar to an ſnia cōtra illos lata noceat dño: dic qđ nō: vt in gloſ.ꝛ ſuperius dixi. ¶Tunc quero ſi intentatur condictio. l. ſi quis in tantā. ſ. ti i. an pſone ille admittātur: dic qđ non qꝛ in illa venit diſputandum de dño: vt in glo. ¶Quero ab extra hec lex videtur loqui quādo agit ꝓ erpoliata poſſeſſiē: ſed quid ſi ageretur pro turbata poſſeſſione abſentis interdicto vti poſſidetis vt quia colonus ꝛ ſerui ſic turbantur in poſſeſſione quod ipſi non poſſunt colligere fructus vel ratione naturalis quam ingreſſus eſt adeptus turbatur abſens in ſua ciuili vt dicam. j. titu. i. l. i. an perſone ille admittentur. dicit Cy. quod ſic quia eadem ratio ergo ꝛc. vt. l. illud. ff. ad. l. aquili. Item per rubricam noſtram ibi vel alio modo turbata. Item tenet Bart ol. ad hunc ter. in prīcipio. vbi dicit priuati poſſeſſione:ꝛ in ſecunda parte: vbi dicit poſſeſſio ablata: et in tertia vbi dicit deiecti ſunt que in contrarium videntur facere. reſpondetur quod debet intelligi priuati poſſeſſione id eſt commodo poſſidendi: vel intelligitur quod priuati ſunt per apprehenſionem naturalis remanente tamen ciuili que dicitur turbari vt dixi: ſed meo iudicio hec expoſitio non bene congruit illi verbo ablata nec congruit in duobus locis text. ibi dum dicit recuperande poſſeſſionis: nam interdictū vti poſſidetis non eſt recuperande poſſeſſionis ſed retinende. ¶Preterea in interdicto retinende poſſeſſionis poteſt obīci exceptio dominiꝰ ſecundum communem opinio. vt dixi in le ge incerti. ſ. de interdict. et dicam. j. titulo. i. quod hic negatur:

Credidit ſuaz eſſe. adde Barto. hic ꝛ gl. Bart. et doc. in. l. ſi gs i tā tam. ſ. eo.

Turbata. not. poſt bald. hic qđ abſens pōt ꝛ poſt. turbari vide. l. i. ꝛ ibi doct. ſ. vbi de poſ. agi ops et intellige iſtā rub. vt in. l. i. ꝛ. j. eo. ꝛ ibi Bal. ſ. qñ qs poſſidet p aliū ꝛ not. hic qđ verbū turbare refertur ad vim erpulſiuā. qđ no. pro lib.

Amici admittunt. Adde Bruliel. de ex. in. l. ſed ꝛ he. de pcu. i. ibi Raph. ful. intelligat de amico coniunctomaria amicitia vide lud. pō. in fing. verbo amicus. ꝛ per Bart. l. nō ſolū. ſ. q alie na. i. ver. tallit in cōiuncta pſona. ff. de pcu. ꝛ ibi p. d. Aler. oīno vbi ꝛ dicit qđ amicus agit interdicto re cuperande poſſeſſionis ꝓ banc. l. ꝛ pcū i. l. cū alienā. ſ. de legi. ꝛ in. l. erigendi. de procur.

An pſone ille. Adō gl. ꝛ do. oēs i. l. ſi q legi. perſo.

Erceptio dñi. Ein agēti iterdicto vti poſſidetis obſtat erceptio dñi. adō bar. Et pcū ꝛ doc. i. l. ſi ō eo. ſ. fi. ff. ō acgrē. poſ. ꝛ i. l. naturalr ſ. mbil. eo. ti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nisi dicas hic speciale vt non possit quando domin⁹ est absens. Item p̄o hoc facit quia iste vtilis annus de quo loquitur: ꝛ de quo bic dubitatur habet locum in interdicto tantum vnde vi: p̄ identitatem tamen rationis fateor equum esse quod iste admittatur in interdicto vti possidetis. ¶Sed an obȝci possit de dominio dic vt dixi in. v. l. incerti. ꝛ dicam in titu. sequenti. In adipiscenda autem possessione non admitteretur nec in condictione ex lege cum quereb atur. qz ibi nulla est violentia. ¶†Altio ter. nostrum no. bic in p̄in. ibi dum dicit diligenter inquirāt. allegant quidam quod iudex potest ex officio suo per viā inquisitionis ad commodum partis de hac violentia cuiliter inquirere quod dicunt esse notandum sed in precedentibus et sequentibus mibi apparet contrarium: nam ter. iste vult quod persone audiantur ꝛ exceptiones declinatorie reȝciantur ꝛ sic hic procedit̄ per modum actionis: ꝛ hoc clare tenet hic Jacobus but. An autem requiratur litis contestatio dicam in sequenti lege. ¶Item colligunt quidam ex ter. ibi fine vlla contestatione restituant. quod dilatio quatuor mensium que datur condemnatis non habet locum in possessorio recuperande quod satis puto per ea que dixi in condemnato in reali supra de exceptio. rei iudicate. l. finali.

1 ¶Possessor non debet in possessione turbari.
2 ¶Possidet iuste qui possidet iudicis autoritate.
3 Litis contestatio an requiratur in iudicio possessorio. et num.
4 Iudicia possessoria retinende possessionis sunt duplicia.

a ¶Nec imperiale. ad hanc. l. adde bar. i. l. fi. de dict. diui. adr. tol. i vſ. extra gl. vide qō no. Jmo. in. l. cuz dimi. de pūl. post prin. in gl. porta uerūt. vbi allega. hanc legem.

b ¶An q differt. vide qō no. ꝛ legi ſi l. i. in p̄inc. ſi mu. ven. no.

c ¶Lite cōtestata. Tu dic aut iudiciū possessorium dirigit Ꝛ certam psonā ꝛ tūc requirit lit. q̄est. aut Ꝛ psonā incertā: et tūc fec? vt no. do. ale. i. l. naturaliter ℔. mihi cōe. co. rr. ꝛſi. ſro nunqd in possessorijs. ꝛ in colū. pe. ff. de acq ren. pos.

¶Nec imperiale. [a]Casus. ¶†Possessor nō cōuent⁹ nec̄ citatus nō ꝛ in sua possessione turbari etiam ex rescripto principis vel interlocutione iudicis. hoc. d. ¶Ao. ter. in fi. quia hec est ratio quare citationes partiuȝ sunt innente ꝛ merita causarum vel negotiorum partium assertione panduntur. ¶Sed quero quid cōtinebat hoc rescriptuȝ vel interlocutio iudicis: ꝛ respondet in glos. i. ¶Sed tunc oppo. de ter. auten. de exhiben. ꝛ introdu. rcis. ℔. ſi vero quidam. Sol. ibi erat legitime citatus: et per contumaciā aberat. ¶Querit glo. an iudex p̄o absente poterit supplere: ꝛ dicit quod non bene. ¶Quero ab extra in quo differt⁹ hec constitutio a. l. memineri. ff. titu. i. respondeo quod illa p̄ouidet spoliato indebite vi ei restituatur possessio: hic p̄ouidet ei cui possessio turbatur autoritate rescripti vel interlocutione iudicis vt a turbatione desistat secundum Bar. ¶†Sed tūc oppono quia iuste dicitur possidere qui autoritate iudicis possidet: vt. i. iuste. ff. de acqui. possessio. Solu. quod illud verum quando iudex fecit legitime partē citata ꝛ cognito de negotio vt nota. ff. titu. i. l. ſi quis in tantam. licet glo. fina. hic non ſoluat. ¶Quero an in iudicio possessorio lite contesta. ꝛ possit procedi ad diffinitiuam sententiam alterā parte absente legitime tamen citata. dicit glos. quod sic: vt ff. de iudic. l. properandum. ℔. et ſi quidem. er. ℔. cum autem. ¶†Ex ista glo. not. quod in iudicio possessorio requiritur litis contestatio. alias reo absente ante litem contestatam non peruenitur ad diffinitiuam: ꝛ loquitur ista gloſſ. in interdicto vti possidetis quod habet locum in rebus immobilibus. ꝛ idem not. in interdicto vtrobi quod habet locum in rebus mobilibus. ff. vtrobi. l. i. in principio. et probatur per istum textum in fine. ¶Jdem no. in possessorio retinende p̄o rebus interp̄oralib⁹. ff. de itine. actuꝫ p̄tua. l. i. ℔. hoc interdicto. ꝛ probatur. j. cad. l. ℔. p̄terea. ꝛ idem tenet glos. in interdicto exhibitorio. ff. de tabul. exhiben. l. locum. ℔. ſi tabule. in glosſa. super verbo detinet. ¶Sed Guli. de cu. in. l. omnes. ff. de in integ. restit. tenet quod in possessorijs non ſit necessaria litis contestatio bis rationib⁹. ¶Primo quia causa possessionis est vilis et momentanea: vt. ff. titu. i. l. momentanee. ꝛ sic debet posse p̄ocedi lite non contestata: vt. ff. de senten. aud. niſi breuiores. ¶Secundo quia possessio perditur ex negligentia: vt. ff. de vſucap. l. furtum. ℔. i. ergo et ex contumacia ꝛ multofortius quia ipse p̄ecipiendo rat culpe: vt. Lité ſi obstetrix. ff. ad. l. aquil. ¶Tertio quia sententia lata in possessorio equiparatur in effectu sententie late super secunda appellatione quod probat ex eo. quia ſicut non licet tertio p̄ouocare ita non licet a sententia super possessorio lata appellare: ſz ad sententiam in causa appellationis potest p̄ocedi lite non contestata: vt lege finali. ℔. illud. supra de tempo. appellati. ergo ꝛc. ¶Quarto quia in hoc possessorio p̄oceditur cuȝ legitima persona: vt supra lege p̄orima. et supra qui legiti. perſo. l. momētanee. ſicut defectus illegitime persone non vitiat ita et minus vel pariter lit. non contestata. ¶Quinto quia in petitorio ex contumacia p̄oceditur ad missionem et interdum transfertur possessio: vt supra vbi in rem actio. lege secunda. et tamen ad hoc p̄incipaliter non agitur: ergo fortius in possessorio in quo ad hoc p̄incipaliter intenditur. ¶Sexto quia in contumaciam partis p̄oceditur ad dominū translationem. vt. l. ſi finita ℔. iulia. et. l. p̄etoris officium. ff. de damnis infec. ¶Septimo dicit ipse in possessorio adipiſcēde habes casum. ff. de edi. diui. adria. tollen. l. fina. ¶Octauo probat in possessorio recuperan de. nam licet possessionem recuperare cum amicis. l. iȝ. ℔. cū igitur. ff. de vi ꝛ vi arma. ergo fortius cum iudice. ¶Nono quia in causa restitutionis in integrum que. reponit in priorem ſtatum potest p̄oceedi lit. non contest. vt. ff. ſi vt ſe ab here. abſti. auten. ſi omnes ergo ꝛ in hoc possessorio quod est in pristinum statum restitutio. ¶†Decimo qz iudicia possessoria retinende possessionis sunt duplicia: qz quilibet est actor ꝛ reus. vt. ff. de interdic. l. ℣. in princi. ꝛ. ff. vti possid. l. ſi duo. sed actore contumaciter absente potest ferri diffinitiua. ff. quomodo. et quando iudex auc. qui semel. ergo ꝛc. ¶Sed bis non obſtantibus teneo glos. nostras cum quibus concordat Jazon. in summa vti pos. ad fin. et quas doc. cōiter sequunt ꝛ hoc. ¶Primo propter regulaȝ que ſe habet vt in cā principali lit. non cōtest. nō p̄ocedatur. vt. ff. de lit. cōte. l. i. aut. auferat. ꝛ not. in. l. p̄olatā. ff. de sent. a qua casus iste non reperit exceptus. ¶Scōo qz vt dixi in principio hoc p̄obatur in possessorio retinende. ff. de iti. actuꝫ p̄tua. l. i. ℔. p̄terea. vbi p̄ocedi non pōt ad diffinitiuā cōtra absentē lit. nō cō te. ideo ibi p̄ouidetur ne lapsus temporis noceat agere volenti. ¶Tertio qz hoc interdicto de tab. exhi. vt. l. cū. ℔. ſi tab. ff. ō tab. exhi. ꝛ in interdicto de libero homine exhiben. vt. ff. de lib. ho. exhib. l. ſiū. ℔. pe. vbi ad exhibitionem eius lit. non contestat. non p̄oceditur. ¶Quarto p̄obatur autoritate glo. antiquarum ꝛ modernorum dicentium quod reo contumaci transfertur in eum onus p̄obandi. ita nota. gloſſ. penult. in. l. ſi p̄ius. ff. de oper. no. nuncia. ꝛ ita Jazo. in summa. j. titu. i. et idem Cyn. i bidem in. l. i. in fi. hanc opi. tenet Barto. in. l. naturaliter. ℔. mbil. in. ſiū. q. ff. de acqui. pos. ¶Ultimo allegatur p̄o casu non cauſ lando ter. inſt. t. de interdi. ℔. hodie. Ad allegata in oppositum respondetur per Barto. ad primum quod falsum est qz causa possessoria sit vilis ꝛ abiecta. vt inſt. de interdi. ℔. commodum. ¶Ad secundum respondetur quod illud magis contingit ex obliuione p̄o qua p̄uat animū a possidendo quā ex alia causa. vt dixi. in. l. i. ℔. de furt. p̄eterea non sequitur negligentia hoc operatur ergo ꝛ cōtumacia cū hec sint separata. ꝛ sic illatio nō est bona. vt. l. pap. cruli. ff. de mi. ꝛ. l. naturaliter. ℔. mbil. ff. de acqr. pos. ꝛ maxime qz in vtraq; est per se p̄onūm. ꝛ clare pz in p̄torio vbi aliter punit negligentia aliter cōtumacia. ¶Ad. iū. rūd. qō non sequitur. egparat in hoc ergo ꝛ in alio. imo si ibi est speciale ex eo. quia in principali causa lis fuit contest. sequitur qō in p̄incipali cā vt est ista litis cōte. est necessaria nec ſpālia ad diuersos temp⁹ habentia sunt ad consequentias trahenda. vt. l. ius ſingulare. ff. de legib. cū ibi fit sententia lata hic non ¶Ad. iūg. rū. qō qz in hac cā est speciale vt p̄oceedatur cū min⁹ legitima persona ex hoc non debemus inducere aliud speciale non est necessariū ex eo. sed euitare qz duo ſpālia in dubio non sunt admittenda: vt. ff. de do. p̄om. l. i. nec vnū extendi ad aliud vt p̄orime dixi. ¶Ad. v. respon. quod in. l. ū. ff. vbi in rē ac. dis habetur p̄o quasi cōtest. ꝛ vbi nō ſ̄ p̄o quasi cōtestata sicut faciliter träſferr possessio ita faciliter reuocat ſi contra max infra annū reuertatur: vt. l. ſi quis emptionis. ℔. fin. ff. de p̄escr. xxx. anno. ¶Preterea in petitorio non venitur ad diffinitiuam lit. non contestata. vel quasi ergo nec in possessorio cum non ſit diuersa ratio. ¶Ad. vi. respond. quod in illis legibus hoc operetur secundi decreti interpositio que hic non interuenit preterea nos de processu ad diffinitiuam loquimur et sic casus non est ſimilis. ¶Ad. vū. dic quod ibi possessorium contra incertam personam dirigitur. hic quando contra certam. ¶Ad. viij. respō. quod ibi incontinenti ꝛ extra iudicium nos ex intervallo et iudicialiter. Item ibi liquet parti de deiectione hic non liquet iudici niſi parte legitime citata ꝛ auditis partium allegationibus que demum lit. contesta. audiuntur vt hic. ¶Ad. ix. de causa restitutionis. respondeo. quod hic petitur aliquid dari vel fieri a parte tibi nihil: vt latius dixi in. d. aut. ſi omnes. ¶Ad. x. respō. quod licet quilibet dicatur actor ꝛ reus tamen partibus actoris fungitur qui p̄ius ad iudicium p̄ouocauerit: vt. l. in tribus. ff. de iudi. vt dixi in. l. incerti. ℔. de interdict. ¶†Ex predictis modico addito ad veritatem sic cum Bart. concludo aut iudicium possessorium non dirigitur contra certam personam: ꝛ tunc lit. contest. non est necessaria: vt. ff. de edic. diui. adria. l. finali. Aut contra certam personam dirigitur: ꝛ tunc regula est vt requiratur lit. contesta. vt. l. ꝛ in tribus. superius allega. et hic in glo. fal lit in carboniana bonorum ſtatim efficitur possessor: vt. l. iū. ℔. missum. ff. de carbonia. edicto. et hoc operatur fauor pupilli: vt. ff. de vē. in possessio. mitten. l. i. ℔. et generaliter. et quia illa possessio facile perditur puta adueniente pubertate. ff. de carbon. edic. l. de bonis. ℔. finali.

¶Vti possideti s. Rubrica.

Interdictus

1 ¶Interdictum retinende in tres ſecatur species.
2 Appellari vtrobi in rebus mobilibus quare debeat.
3 Vtrum dictio quid denotet.
¶Also de interdictis adipiſcende ꝛ recuperande poſſeſ. anne
cſt de interdicto retinende: vt in gl. ¶Et ſic habes q̄ triplex
cſt iudiciū possessoriū ꝛ iudiciū petitoriuȝ qñ litigatur de p̄o
prietate: vt. ff. de rei vendi. l. qui petitorio. ꝛ. ff. de actio. ꝛ obl. l. a
petitorio in personam. ꝛ de quo hic in. l. i. in fi. ꝛ sic aliud iudicium est
peritorum aliud possessoriuȝ. Et hoc est tripler. vt. ſ. indiuidua
aūt ſpecierum sunt plura. ¶†Jdeo sciēdū q̄ interdictū retinē
1 de de quo habemus tractare. diuiditur in tres species. Quia a
liud cōpetit p̄o retinenda possessione[a] rerū inmobiliū. ꝛ hoc vo
ca vti possidetis: vt hic in rubro ꝛ nigro. Aliud p̄o retinenda
in rebus mobilibus. ꝛ istud vocatur vtrobi ꝛ notatur hic in ni
gro in glo. p̄tima in fine. Aliud. p retinendis inmobilibus incorpo
ralibus de quo notatur hic in glo. secūda ꝛ de illo. ibi dicam in
2 oppositione. ¶†Sed p̄o declaratione secundi quero quare in
rebus mobilibus appellatur vtrobi. ꝛ respondet glos. predicta
quia in mobilibus nō pōt dici possideatis cum mobilia non vi
deantur possideri quia pedibus non calcantur ꝛ dicta est posſeſ
fio quasi pedum positio. vt. ff. de acquiren. pos. l. j. Sed quia a
pud homines sunt constitute. Jdeo dixit vtrobi qō est aduerbi
um compositum ex vtrum ꝛ vbi ꝛ sumitur vtrum p̄o apud vel
penes. ꝛ vbi p̄o quem id est apud quem sunt ita sint. ꝛ ita dicit
glosſa p̄tima in fine hic in. l. i. ꝛ ibi notatur. ff. vtrobi. l. vna.
b ¶Sed hc aduerte qz ista gl. [b]rep:probatur cōmuniter in ratio
ne dum dicit q̄ mobilia non possidentur. ¶Nam dicunt doc.
hoc falsum qz imo possidentur: vt. l. ordinarijs. ℔. de ei vendi. ꝛ
ff. de acqui. pos. l. iū. ℔. nerua. ꝛ patet in p̄pria materia insti. de
interdic. ℔. vtrobi. Jdeo dicunt ipſi q̄ ratio est q̄ earum posſeſ
fio est vilis ꝛ abiecta: vt. ff. de acqui. pos. l. rem que nobis. in p̄in.
ꝛ. l. ſi rem mobilem. ꝛ dicebat dñs meus q̄ hoc non est tam di
uersum a glo. q̄ eius declaratio quia ſi possessio carū est vilis ꝛ
abiecta ergo abiecta quia non tam fortis ꝛ p̄pria vt est immo
bilium possessio. vt. d. l. i. qz illud in aliquo est p̄prius qō in eo est
naturaliter fortius ꝛ potentius: vt. ℔. de his qui ve. eta. l. ſi. ff.
de statu ho. l. queritur. ꝛ. ff. de verbo. ſignifi. l. eum qui vectigal.
¶Ego vero non recedo a glos. qz de directo ista est ratio quia
non possidētur illa vetā ꝛ forti possessione per quam verbum il
lud possidetis possit ei p̄pie cōuenire. ſz apud oēs sunt ꝛ ideo
dicit vtrobi qō hoc no. ꝛ infert ex p̄pio significato. ꝛ scias q̄
odo. exponit totum eōtra q̄ faciat gl. ꝛ bene vt vtrū p̄o quez
ꝛ vbi p̄o apud. ꝛ ita etiam exponit Bart. extra de p̄ba. c. ſz. et
3 ita ſequunt omnes. ¶†Jdem dictio vtrum personam notat et
per consequens dictio vtrum que ſtat nominaliter est accusatiui
casus vt hic p̄obatur. ꝛ. ff. eod. l. i. ℔. ſi inter litigatores. ꝛ. ff. de
condi. insti. l. vter ex fratribus. ꝛ dictio vbi ſtat p̄o apud vt ſit
ſensus apud vtrum noſtrū seu ligatoū est ita ſic verū tamen ista
dictio vbi varijs modis accipitur in iure ſm dōm mentm. Item
qñq; localiter: vt. ff. de p̄ſcrip. long. tempo. l. ſi. ꝛ. ff. vbi de cri.
agi opz. tam in illo tit. q̄m in ſequentibus. qñq; temporaliter vt
ff. de arbi. l. ſi postulauerit. in p̄in. ꝛ de iudi. l. ſi quis in legatio
ne aliquando cauſaliter: vt. ff. de condi. ob tur. causam. l. vbi ve
ro. ꝛ. ff. de mino. l. ſed vbi. ꝛ. ff. de reb. dub. l. vbi aliquando p̄o
apud: vt. ff. vbi cause ſſi. in rubrica iuncta. l. i. ꝛ. ℔. ꝛ patet ibidem
in. l. ſi. ꝛ ita accipitur hic. de dictione vero vtrum non vltra di
cit glo. q̄ dixerim. ¶Sed dic q̄ aliqñ ſtat nominaliter et rela
tiue per quem vel qs vl' qō: vt. ff. c. l. i. ℔. ſi inter litigatores. ꝛ. ff.
de condi. insti. l. vter ex fratribus. ꝛ. ff. de verb. obli. l. ſi quis ſti
pulatus ſit ſtichum. in p̄in. ꝛ insti. de satisda. ℔. ſi teſtamento.
Aliqñ ſtat aduerbialiter ꝛ cōiunctiue et tunc interdum ſtat ex
quiſitiue ſiue inuestigatiue: vt in. l. vtrum. ff. de pe. here. inter
dum interrogatiue: vt. ff. de in dié adiec. l. ℔. in p̄in. et. ff. loc. l. ℔.
in p̄in. et. ff. de p̄inil. cre. l. ℔. in p̄in. et. ff. de arbo. ced. l. i. ℔. i. in
terdum reſponſiue. ꝛ tunc interdū ſtat inter casus differentie po
ſtiuū: vt. ſ. de re. alie. l. multum interest. ꝛ. ff. ſi qs alteri vel ſibi.
l. multum. ¶Interdum ſtat inter casus differentie abnegatiuū
vt ibi non interesse vtrū qs capiat feras in ſuo vel alieno vt inſt.
de rerum diuiſio. ℔. fere aūt. ꝛ ibi parui refert ꝛc. ff. qō vi aut clas
l. i. ℔. i. interdum ſtat vt factorū vel gestorū ignoratiuum seu dubi
tatiuum vt ibi incertum est. vtrum vt tutor vel quaſi tutor gesſe
rit. ff. p̄o tuto. l. p̄tima. ¶His sic positis ad euidentiam tituli de
ſcendo ad nigrum.

1 ¶Possessor qñ patiatur translationem sue possessionis.
2 Alter dictio est duorum partitiuum.
3 Interdictū vti possidetis in quib⁹ locū habeat. ꝛ nu. 4. ℔.
9 Interdicta prohibitoria que fuerint inducta.
7 Incorporalia nō possidentur.
8 Interdictū vti possidetis inter quos locū habeat ꝛ q̄s tueātur. ꝛ nu. ſeq.
18 ¶Precario possidens obtinere p̄ nō est ab aduersario interdicto vti possidetis.
19 Deiector a vi deiecto inquietatus hȝ interdictuȝ vti possidetis.
20 Exceptiones vitiositatis quando opponi debeāt.
21 Snia in interdicto vti possidetis qualiter formet. ꝛ nu. 22.
23 Satisdatio an ſit necessario prestanda.
24 Victus victori quo casu satisdare teneatur.
25 ¶Possessio naturalis qualiter retineatur.

¶Vti possidetis. Hec. li cōbscura ꝛ ita cōſueuit reputari ꝛ ab scholaribus male itelligi. ſz deo duce illā ſic reddā clarā q̄ facilē ab oib⁹ itelliget. Diuidit aūt ſua spes. Jllā p̄tio loquit in possessorio. Scōo i petitorio. vel p̄tio tractat de interdicto vti possidetis. scōo de iudicis officio in cā p̄oprietatis. secunda ibi ac satisdationis. Casus. ¶†Cum possessores
1 prohibentur inuicem se turbare in possessiōe sua niſi alter possideat ab altero vim clam vel p̄ecario. ꝛ ſi non satisdatur in petitorio petitur translationem possessionis. hoc dicit secundum. j. lecturam cui aliqua exalijs in hac parte sunt consone. ꝛ secundum hanc non debet esse punct⁹ post verbum possidetis. ¶Et pone casum quod vſufructuarius possidet fundum naturaliter ratione iuris sui. ꝛ p̄oprietarius possidet eum ciuiliter ratione p̄oprietatis. ꝛ ſic ambo sint possessores licet diuersa specie possessionis: vt. l. ait p̄etor. ℔. item ei qui. ff. ex quibus cauſis matri. ꝛ. l. naturaliter. ff. de acquirē. pos. ꝛ ambo de communi cōcordia formant questionem principi ſi vnus turbaret alium in possessione sua quod remedium habet turbatus. ꝛ respondet quod vti idest ex quo possidetis fundum de quo agitur taliter. et vnus vestrum ab altero non possidet vi clam vel p̄ecario poterit tur[a] batus adire rectorem p̄ouincie qui ſibi vim fieri p̄ohibebit ¶Jſta lec. licet ſit in ſe vera non conuenit litere. ¶†Primo in verbo vti: quod est in p̄in. Secundo in verbo possidetis eo loco posito qō est plurale. numeri. ꝛ ſic duos requirit q̄ dicant turbati qb⁹ iperator rūdet ly gl. in ℣. ſcōo. vel dic qō erat ꝛc. nitatur sede fendere dices qō bic erat vnus cui gratia honoris iperator loqbat in plurali ſz in dubio nō est ℣iſimile qō imperator ſibi subdito ſic loqueret. vt. l. ꝑcib⁹. ℔. de impu. ꝛ alijs ſubſti. vñ dicēdū qō erāt duo. puta illud verbū vti ſm illam lec. improprie. [b] quare
b glo. legi. scōo in duob⁹ ſimul possidentib⁹ q̄ turbant a tertio. et ſm istā lec. ꝛz punctari post verbū possidetis. in p̄in. posituȝ. ꝛ illa vba vti possidetis ſtāt vel ſupponunt p̄o nolle interdicti sic vocati. ꝛ ſm istā lec. hoc vult in ſumma p̄interdictū vti possidetis p̄hibet qs turbari in possessione ſua niſi a turbāte possideat vi clā vel p̄cario reſeruata q̄one p̄prietatis in alio iudicio cum remedio ſatisdationis vel träſferēde possessiōis. h. d. ¶†Pone casum in terminis qō duo posidētes ſimul certū fundū turbantur i possessiōe a quodā tertio ꝛ cōqerunt p̄incipi querentes de remedio. Jmperator vt plenꝰ ꝛ ſalubri⁹ eis ꝓulat q̄rit ab his an turbātes possideāt vi clāvel p̄ecario. cui rūdet qō nō q audito impatoꝛ rūdet qō rector p̄uincie eis viz. ſ. turbatiuā de qua querit fieri p̄hibebit vti possidetis. i. p interdictum vti possidetis. cū ab altero aduersario non vi nec clā nec p̄cario possideat is fundū de quo agit. ꝛ mō claret text. ꝛ eius constructio in hac p̄ima parte ꝛ ista positio casus est bona scōm oēs ꝛ clara. idem vult in effectu ſequens ꝛ ſequens quas poni gl. vltima. ¶Not. diffinitionem quam ponit gloſſ. per. l. ſi cuius. ℔. denique. ff. de vſufruc. licet ſit in ſe vera tamen hec non est bona. ratio est quia non congruit titulo quod patet quia ad hoc vt conueniat titulo necesse habemus dicere quod hic de violentia que est in actu ibi autem loquitur de ea que est in potentia veniendi vſque ad arma qui modo tam de turbatiua q̄ expulſiua. itē hic de p̄ohibitione fienda p diffinitiuā ſniam. ibi de fienda iudicis officio ꝛ extra iudiciuȝ ꝛ ſniaȝ. vñ tenet illā quā dixi in hac p̄ima pte. ¶Tenio ad ſcōm partē in qua ſm glo. dȝ ſic poni casus. dñe. contra eū q contra me reportauit victoriā in hoc interdicto ago modo rei vē. ꝛ peto ab eo vt mihi ſatisfāet de iudicato ſoluēdo ipſe non vult. vñ q̄ro de remedio. impatoꝛ rūdet q̄ iudicis officio teneat ſatisfacere qō ſi nō faciet possessio quā hȝ träſferr i te ꝛ p̄ſtū modum de p̄prietate cognoſcet ſi postea agere nollet quaſi dicat q̄ de possessore efficiet petitor. ꝛ hec satis bona ſz ēhodie correcta vt i gl. ¶Sȝ ne qō ō satisdatiōe h⁹ ōz correctū repiat Ja. ō are. legit alio mō vȝ vt is q obtinuit i hoc interdicto possessorio ꝓque raf iterū de aduersario qō nō obstāte ſnia Ꝛ eū lata ipſe de nouo turbat cū. vñ q̄rit de remedio. ppōsito. cui rūdet iperator qō iudex a dit⁹ suo offō faciet eū p̄stare satisdationē de nō turbādo eū in futurū quaſi ꝛtumaciter nō p̄stabit eū de facto a possessiōe remouebit ꝛ te ſolū possessorē faciet ꝛ istū modū ſi nollet postea de p̄prietate cognoſcet. Jſta positio plȝ Bar. ex eo qz nō corrigitur ꝛ notabilis est. ¶Sed attēdendū nō est generalis cum nō possit habere locum in casu quē posui ſcilicet qū turbator nullo iure possidebat. vnde cum succubuit in possessorio a turbatione ꝛ a possessione facta iniusta quam habebat remot⁹ fuit.

¶Possessiōe. tuvide ō hoc dvnū re. fine possessiōe ꝛ ibi do. hoerū in addi. ad ipm i vſ. iuret p alius. not. aler. post bar. i. l. i. ℔. i. ff. eo. ꝛ pau. de ca. poſſi. mihi. v.
¶Jſta gl. cōiter repiobat. tu vide ō hoc dvnū re. fine possessiōe ꝛ ibi do. hoerū in addi. ad ipm i vſ. iuret p alius. not. aler. post bar. i. l. i. ℔. i. ff. eo. ꝛ pau. de ca. poſſi. mihi. v.
¶Jſta gl. cōiter repiobat. tu vide ō hoc dvnū re. fine possessiōe ꝛ ibi do. hoerū in addi. ad ipm i vſ. iuret p alius. not. aler. post bar. i. l. i. ℔. i. ff. eo. ꝛ pau. de ca. poſſi. mihi. v.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ✠ Est partitiua duorum. tu vide de hoc vltra ea q̃ notaui in appo. ad bar. post eum in l. ancille. nu. ij. ✠. anteq̃ glos. intuien. in apo. mi ✠. vter: alter. vbi et alij ponũt post hal. nu. iij. ✠. facit ad que. in apo. i cod. ✠. qbi posuipost saly. nu ij. ✠. et. 3 not. q̃ dictio alter a in apo. i eo. ✠. vtrobiq; in iuri 2 ad que. ℟. de fur.

b ¶ Utrobi. ó ma a teria huius inter dictivtrobi. vide ff. vtrobi. p totu. 3

c ¶ Pio immobilibus. andef. p re 3 bꝰ immobilibus b not. l. c. ij. cãm de c. ꝓba. r an subditis vide Bal. in l. ij. ℟. communi di ui. r an contra dif famatore. f. bar. q̃ sic. in. l. ij. ✠. ff. vti possidet. r Joan. de imo. l. l. ij. si pus de op. noui. nũ. r ibi per not. aler.

d ✠ De cloaca. Tu dic de hoc vt per spe. in titu. de interdi. ✠. ij. ✠. ff. de cloa. per totum. r ibi qualiter in eo formetur libellus ℟ q̃liter articuli.

Unde ly postea de nouo turbet r satisdare nolit de non turbando in futurum non priuatur aliqua possessione que in aduersarium transferꝛ cum nullam habeat. sed potest ꝓcedere in duobus possessoribus r iure possidentibus quorum vnus turbat alium r vt vti possidetis inder pronunciauit vt a turbatione desistat r vti añ turbationem possidebat ita possideat. igitur si postea turbat de nouo põt pti satisdatio de non turbando in futurum quam si non ꝓstat ei auferꝛ sua possessio r transferꝛ in aduersariũ. licet añt ista positio sit notabilis tamen ab illa glo. nõ discedo vt magis generali r ad cõem casum adaptabili. Aliꝫ tamen alio mõ legunt vt dicam in recitatione glo. ¶ Lecturis sic declaratis opp. qõ positio scõa non fit bona in eo qõ supponit duos possessores fuisse qui de quodam extraneo eos turbante cõquerunt. cõtra: qr duo insolidum possidere non possunt. vt l. i. ✠. ex cõtrario. ff. de acqui. pos. Solu. qõ huius timore glos. dixit nõ dico insolidum quia tũc procedit cõtrariũ sed simul possidet ꝓ indiuiso. ¶ Oppo. ij. qõ si duo cõquerebantur de tertio non bene stet dictio ab altero qr scõm gramaticos illa est pti tua r duoꝝ[a] hic añt esse plurimum. ergo ꝛc. cõtra. l. plaucius. de aur. r arg. leg. Solu. ibi scõm doc. qõ hic exponit ab altero. i. ab uersario. vel dices etiam pluribus conuenire potest ex mente loquentis. vt. l. ancille. r ibi not. ℟. de fur. ita hic. vel dic quod istos duos conquerentes tanquã ex vna parte consistens posuit ꝓ 2 vno. ¶ Oppo. tertio qõ interdictum vti possidetis non bẽat locum sed vtrobi[b]. vt. ff. de vtrobi. l. vna. Sol. vt in glo. i. in ver. r no. qõ illud ꝓ 10 rebus. hoc autẽ ꝓ 10 immobilibus[c] quod declara successiue vt sequitur in ead. glosi. vsq; ad fin. r melius vt dixi super rubrica. ¶ Oppo. iij. qõ hoc interdictum non habeat locum in possessione fundi sed edium. vt. ff. eod. l. i. in prin. Solu. vt in glo. ij. in prin. f. qõ ibi de edibus dixi gr̃a exempli r dubitationis toliende. sed de immobilibus erat intentio sua loqui. vt patet. ꝑ. l. i. ✠. interdictum añt. r insti. de interdi. ✠. interdicto. r que gr̃a exempli dicuntur ius cõe in alijs non leduntur. vt. ff. de dã. infe. in prin. r. l. q̃ dubitationis. de reg. iu. sed hic attende qõ quidam voluerunt dicere q̃ in edibus datur directum. in prediis datur vtile. Et mouebantur ex eo qr mens loquentis non extenditur ad subiecta terminos differentes ab expressis habẽtia. vt. ℟. de cadu. tol. l. i. ✠. finaliter a deficientis. r. l. ij. vero negotia. vt. ℟. de cadu. tol. l. i. ✠. finaliter a deficientis. r. l. ij. vero negotium. ✠. de viro. ff. so. ma. sed edictum est scriptum in edibus a quibus diuersos terminos habet fundum. vt. ff. cõa prędi. l. si quis duas. in. ✠. si quis parte. r de lega. i. l. si domus. vnde si certe ditur per interpretationem iurisconsultorum extenditur r ꝓ tãto vtile interdictum r non directum os dare. vt. ℟. de interdi. l. i. ¶ Sed tene quod cõiter sequitur doc. vt etiam in predio r fundo detur directum interdictum vti possidetis qr edictum nõ de possessore edium respectu edium loquit sed respectu loci r soli. r quod de possessore loci siue soli loquitur. vt ꝑ 3 in. d. l. i. ✠. vbi ter. declarat seipsum r etiam tex. insti. de interdic. ✠. sed interdicto. r ideo bene dicit glo. que dixit qõ de edibus in prin. gratia exempli dixit nec est verum qõ. ✠. interdictum aut. quẽ glos. alleg. loquat certe siue ly declaratiue r narratiue eius qõ tam erat per interdictum ꝓtouisum vñ fileant p̃dicti. verũtamen qñ actio directa vel vtilis seu directum vel vtile debeat habere locum distinguo scõm dñm meum. aut queritur in terminis expressis. r ly locum directum aut in non expressis. r tũc aut illi sunt indifferentes ab expressis. r. i. idem. vt. l. iura. r. l. non possunt. ff. de legi. aut illi sunt differentes r tunc aut sic sunt differentes quod ad eos non potest trahi mens spãlis nec generalis. r tunc non ly locum vtile nec directum vt in rõne superius 2tra glo. alleg. aut non sunt sic differentes qr ly ad eos non possit trahi mens specialis potest trahi mens gñalis r tunc habet locum vtile. vt. ℟. 5 de interdic. l. i. accedat qõ hic no. in ista glosi. in fi. ¶ Opp. quto qõ hoc interdictũ non habeat locum in rebus soli: qui 4 non in cloacis. vt. ff. eod. l. i. ✠. de cloacis. Solu. contendo qõ non in illis sed in alijs rebus soli sic vt hic. r ratio est duplex. prima ꝙ spãlia interdicta de cloaca[d] sunt introducta. vt in titu. de cloacis. merito hoc generale in ea non habet locum. arg. ff. de pe. l. sanctio legum. r de lega. iij. l. vrorem. ✠. felicissimo. r de verb. 6 obli. l. doli clausula. ¶ Specialia autem interdicta ꝓ cloaca inducta sunt tria duo prohibitoria r vnum restitutorium. vt. ff. de cloacis. l. i. per totum. r no. ff. eo. l. i. Scõa ratio inquit glosi. quia cloaca solo coheret. vnde si agatur vti possidetis ꝓ to solo satis vꝫ agi ꝓ 10 cloaca. ista ratio non est tuta: quia aut dices turbationem fieri in sola cloaca. r tunc hoc interdictum locum non habet sed ꝑ tale de cloaca. vt dixi in ratione precedenti. aut solum in alio solo ita quod non in cloaca r tunc de ea non agitur. r cessat questio nostra. aut vtroque r tunc cum cloaca. sit separata ab alio solo r ecõtra de vno non infertur ad aliud. vt. l. naturaliter. q. nihil. ff. de acqui. pos. fed suo ꝑ tale interdicto ꝓ altero eorum agetur r necessario: quia hec interdicta sunt opposita. nam hoc interdictum tuetur solum istum possessorem respectu aduersarij vt hic. r. ff. eod. l. i. in princ. sed interdictum de cloacis omnem possessorem etiam iniustum tuetur rõne publice vtilitatis. vt. ff. de cloac. l. i. ✠. quia autem. r hac rõne dicebat dominus meus primam rõnem meliorem quam etiam tenebãt 7 Odo. r Ly. ¶ Opp. vi. nam res in corporales non possidenť. vt. ff. de acq. pos. r re. do. l. seruꝰ. ✠. incorporales. r. ff. de vsucap. l. sequitur. ✠. si viam. r tamen hoc interdictum ꝓ illis tuendis datur vt. ff. eo. l. ñ. r. ff. de serui. l. quoties. r si serui. ven. l. ij. ergo etiam non possidentes tuentur quod est contra hanc literam. Solu. vt sequitur in ea glosi. vsq; ad finem qr verum vtile vt ibi: sed nõ directũ: quia vere non possidentur sed quasi sic. ideo vtile datur. ¶ Sed attende qr gl. videtur falsa. ✠ Primo in re fructuaria cum fructuarius vere possideat naturaliter vt. ff. de acqui. pos. l. naturaliter. r sic ei directum r non vtile videtur dari. vt. ff. eo. l. ñ. ¶ Secundo quia nec hoc vtile ꝓ 10 aliꝫ inribus, videtur locum habere: sed interdictum de itin. actuq; ꝓtua. vt. ff. ñ ser. ven di. l. i. r ij. ✠. ff. de itine. actuq; ꝓtua. l. i. i. r. ij. vel de aqua quoti. r esti. l. i. in prin. r. ✠. i. r. ✠. labeo. ¶ Sed defendendo dic sic se cundum dominum meum. Qr aut loquitur de seruitute personali vsufructus. r tunc respectu possessionis naturalis quaz habet fructuarius in re fructuaria. vt. d. l. naturaliꝫ competit fructuario directo interdictum vti possidetis vt. ff. eo. l. ñ. r hoc secundum primã lec. positam in gl. i. respectu vero cuiusdã quasi ciuilis quã ꝺ habere in illo iure vsufructus r no. in. l. ait ꝓtor. ✠. item ei qui. ff. ex quibus cau. ma. habet vtile vt in hac glosi. qr illud ius vere non possidet sed quasi. aut loquimur de seruitute reali r sic prediali. r tunc aut seruitus illa habet causam continuam vel quasi r tunc adhuc habet locum vtile interdictum vti possidetis vt in hac glosi. aut habet causam discontinuam vel quasi r tunc sua specialia interdicta sunt producta r directa vt puta vel interdictum de itine. actuque priua vt. d. l. ij. ff. si seruꝰ. vẽdi. r. ff. de itine. actuq; priua. l. i. ✠. i. r. ij. vel interdictũ de aqua quoti. r esti. si queratur de illa vt. ff. de aqua quo. r esti. l. i. in prin. r. ✠. i. r. ✠. labeo. r est expedita glo. ij. r ista fuerunt verba domini mei. ¶ Iuxta que quero quid si turbor in iurisditione quam habeo in certos homines. Respondeo secundum doctores si sunt ascripticij locum habet hoc interdictum: quia censentur res immobiles vt. ✠. de agri. r cen. per totum lib. xi. si non ascripticij ly liberi homines in castro in quo iurisditionem habeo. r tunc casus videtur quod locum habeat. vt in. c. licet causam. extra de ꝓbatio. ¶ Sed in contrarium facit qr iurisditio illa habet cãm discontinuam cum factum hominis debeat interuenire r sic discontinuam tamen dicetur habere vt. l. fozamen. ff. de serui. vrb. predio. r per consequens secundum superius dicta locum non debet habere. ¶ Sed defendendo dic quod illa habent locum in seruitutibus mere realibus que dentur a re rei que de facto a re ipsa dicuntur possideri cum non habeat animum possidendi. at in casu nostro iurisditio debetur persone que habet animum possidendi. licet igitur habeat causam discontinuam animo tamen quasi possidetur sicut vsufructus r ideo hoc interdictum locum habet vt. d. c. licet. ad instar eius quod de vsufructu 8 dixi. ¶ Opponi. viij. quod etiam iniustos possessores tueatur hoc interdictum vt. ff. eo. l. i. ✠. fina. r. l. sequenti. Solu. vt in sequẽti glosi. quod verum est quod tuetur iniustos respectu extranei dumtamen sint iusti respectu aduersarij sui alias non tuetur vt 9 hic. ¶ Opponitur octauo. tertius iste a sensu contrario innuit quod si actor possidet vi ab aduersario. quod ꝓtor per hoc interdictum non tuetur actorem. sed aduersarium: sed hoc vltimum videtur falsum quia hoc interdictum tuetur possessorem non autem non possidentem vt. ff. eod. l. i. ✠. interdictum autem hoc. sed vi expulsus non possidet vt. ff. de vi. r vi arma. ✠. vi possidet. ergo ipsum velut non possidentem hoc interdictum non tuetur. Solu. quod contrarium procedit vbi a possessione totali ꝓtor possessor deiectus esset ita quod nullo modo possideret. d. ✠. vi possidere. sed hic loquitur quando vim facit non expulso vetere seu ꝓtore possessore. ideo glosi. viij. in princi. ponit exemplum quando vi tur bat aduersarium vt non possit arare colere vel seminare vt in ea patet vsque ad versi. sed qualiter. 10 ¶ Opponi. tunc nono quod solutio non sit bona: quia hoc interdictum videtur solũ locum hꝫe inter contendentes se possidere. vt. ff. eo. l. i. ✠. sed fit inter ipsos. r. ✠. retinende. Sz defende duobus modis vt sequit in glosi. vsq; ad ver. r hic tenet. Sed dicebat dñs meus ambas solutiones se simul iungere quasi sint paria contendere se possidere vel me impedire. vt. ff. eod. l. si duo. Ibi etenim videt mihi possessionis cõtrouersiam facere. r similiter videt possidere qõ mihi facit abesse. vt. ff. eo. l. si duo. ✠. item videamus. in fi. vel dic qõ in hoc argumento a sensu 3uo sumpto actore est qui vi possidere ꝺr. r hoc allegat reus qui illum 11 dicit ab eo vi possidere qui possidere contendit. ¶ Opp. xi. quod non hoc interdicto ꝙ iniuria teneatur. vt. ff. de iniur. l. iniuria. ✠. fi. de act. emp. l. qui pendente. Solu. confitendo sed non ꝓ

pterea

pterea tollitur qõ etiam hoc interdicto teneatur. r sic eodẽ modo vt sequitur in glo. vsq; ad ver. sed quid si me turbat. r ibi ꝙ videt noua qõ tũ puto qõ simultudinis causa illud non inducat ad ꝓbandum ꝓtorium dictum. l. qõ vtroq; modo agi possit sicut si me turbet causa seruitutis quam sibi asserit deberi seu prędio suo. Nam tunc habet locum negatoria r hoc interdictuz vtile ratione iuris libertatis mihi competet. r hoc vult glo. vsq; ad versicu. vel aliter. r ita etiam videtur transire glosi. Bart. extra de causa pos. r ꝓprie. c. cum dilectus. r de ꝓba. c. licet. et hoc de primo exemplo. in prin. glo. posito. Secundo modo exẽplificat glo. quod quidam asserens sibi vsumfructum deberi ingressus est fundum cum ꝓtestatione quod non vult ciuiliz auferre domino sed tantum suam naturalem vult habere. nã tunc ratione ciuilis que sibi turbatur per insistentiam naturalis habet hoc interdictum vti possidetis. ratione naturalis quam vtolenter est adeptus habet interdictum vnde vi. r differt hoc exemplum a primo: quia in primo nulla possessione priuauit veteres 12 possessorem in isto priuauit eum naturali. ¶ † Istud exemplus no. in eo quod de protestatione dicit qr babes quod factum ꝑ testantis nõ aufert protestanti pluscꝫ dicat ei. ꝓtestatio. ¶ Circa hoc exemplum querit glo. an ratione naturalis tantũ posset dominus intentare hoc interdictum. r dixit quod quidaz d ire tunt quod fic quod glo. nõ placet r bene qr hoc interdictum datur[a] possidenti ad ld in quo turbatur vt hic. r. ff. eo. l. i. sed naturaleꝫ dominus non possidet ergo ꝛc. ¶ Attende tamen quod hoc casu si dominus agat interdicto ꝓ ciuili naturalis in consequentiam venit restituenda. nam non desinit turbare ciuilem nisi ꝑ restitutionem naturalis vt. ff. eo. l. si duo. in prin. r not. in. l. naturaliter. ✠. mihi. r in. l. claz possidere. ✠. qui ad nũdinas. ff. de acqui. pos. r ideo cõclusio libelli erit vt actor tũc petat reꝛ condẽnari ad restõnem possessionis naturalis ꝓ quã actor ipse 13 turbatur in sua ciuili. vt sic a turbatione desistat. ¶ † Tertium exemplum ponit glo. in ver. vel tertio. qõ dum absens esset qs palam est ingressus possessionem meam. ego audiens nõ suspicor me posse repelli r sic possi. ideo saltem ciuiliter. vnde si ageres tunc hoc interdicto obtinerem vt in precedenti dixi sed postea me reuertentem non admisit r ex tunc desino pcs fidere r solum 14 habeo interdictũ vnde vi. r in hoc bene dicit gl. ¶ † Sed iurta hoc quero pone qõ cum nõ fui admissus i domũ reuersus ꝙi sui ineõtinenti amicos r reuersus ingressus sum possessionem violenter quod mihi licuit. vt dixi. ✠. vnde vi. i. i. non tamen extra fundum aduersarium velut potentem expuli sed ambo stamus in fundo licet ipse me non permittit arare colere vel seminare. an licebit mihi intentare interdictum vti possidetis. dico quod sic r obtinebo: qr ipse vi possidet a me: ecõtra si ipse intentat ipse succũbat qr replicatio vel exceptiã quod ipse vi possidet a me r sua violentia probata obtinebo nec potest inuari ex mea violentia: qr illa velut licita nõ est ꝑ violentia a iure no. vt l. vim. ff. de iusti. r in. ✠. vnde vi. i. i. r hec de tertio exemplo. Quarum exemplum ponebat Mar. vt sequitur in glosi. in ver. sed sequitur. r dicebat predicta esse exempla multum remota a litera ista. ideo ponebat exemplum quod cum titius possideret Gaius est violenter ingressus nõ animo eum vi repellendi sed secum communiter possidendi certe titius poterit experiri hoc interdicto nec tuebitur Gaius qr vi possidet a titio. ¶ Hoc exẽplum reprobat Jo. an. r glosi. qr duo insolidũ non possunt eandem in spẽm possessionis possidere vt. ff. de preca. l. si duo. r. ff. de acquiren. pos. l. iij. ✠. ex contrario. ergo nec aliter vi cum alio possidere. r in hoc relidet glosi. vsq; ad fi. Sed Mar. non intellexit insolidum sed simul ꝓ indiuiso pretendens cõmunionem in re. vt. ff. communi diui. l. cõia diui. ✠. inter predones. r. ff. commo. l. si vt certo. ✠. si duobus. ff. ex qui. cau. in pos. catur. l. apud iulia. in princi. r per istum modum videtur qõ Mar. defendi possit in quo tũ cogitandum relinquo. ¶ Sed attende qõ Jac. bu. dixit qõ nullũ ex ꝑdictis exemplis conuenit huic litere que directo requirit exempla quando actor vi possidet a reo r eam pla ꝑdicta sunt quando reus vi possidet ab actore. r idem dicit de exemplis positis in glo. sequen. r ideo tam ipse cõ Innocẽ. extra de ꝓscrip. c. veniens. dicunt vi possidet qui vi me expulit: clam possidet qui ingressus est possessionez meã clã. precario. qui me rogauit. sed defende fm. d. meũ qr glo. posuit talia exempla in reo possidente vitiose ab actore: qr ad possessionem hui? statim sequitur remotio alterius. vt. l. ꝓponius. ✠. sed. r his. ff. de ꝓcur. id est qõ actor non possidet vitiose a reo vt dicit hec litera r potissime hoc facit: qr actorem non possidere vitiose a reo est negatiua. et sic non poterat exemplificari directo sed per obliquũ. vt. ℟. de ꝓba. l. actor. cum ibi no. r. ℟. de erro. aduo. l. 15 iũ. ¶ Opp. xi. qõ si actor clam possidet ab aduersario minime debeat obtinere. r est rõ qr hoc interdictum tuetur possessorem cõtra non possidentem. vt. l. i. ✠. interdictum autem. ff. eo. sed clandestinus possessor est is qui possidet r nõ domin? vt

ff. de acquiren. possessio. l. clam possidere. r. ff. quod vi aut clam. l. iij. ✠. fin. ergo ꝛc. Sol. quod naturalem tantum nanscisc̃itur. r ciuilis remanet penes dominum ratione cuius domino daretur interdictum. vt hic. r. ff. eodem. l. si duo. in princi. licet qui dam dixerunt quod naturalem r ciuilem querit r nihilominus alia ciuilis remanet penes dominum cuius ratione datur sibi interdictum quod non est verum: quia duo ciuiliter possidere non possunt insolidum: vt. l. iij. ✠. ex contrario. ff. de acquiren. possessio. r. ff. commo. l. si vt certo. ✠. si duobus vehiculum. r in 16 qualibꝫ earum est glosi. magistra r plena. ¶ † Sed tunc oppono. contra predicta r. ij. nam si clandestinus possidet tantum naturaliter r cum voco in ius per hoc interdictuz sequitur quod ergo succumbam contra hanc. l. quod patet: quia cum exiuit fundum veniens ad iudicium desinit possidere r per consequens me in quietare. nam sicut ei naturalis fuit quesita per ingressum ita est perdita per eius exitum arg. l. quod vnusquisque. ff. de solu. r. l. nihil taz naturale. ff. de regu. iur. ¶ Buius timore glo. dicit quod quidam direrunt in fundo debere intentari hoc interdictum quod truffa est: vt. l. iubemus. in fin. ✠. de epis. r cleri. r quia inde locum maioris debet seruare: vt. l. penult. ff. de iusti. r ture. dicit ergo glosi. quod tu me clam diceris inquietare licet non possideas ex eo solum quod me ꝓhibeas. i. resistendo contradicis in iudicio. r hoc vult dicere ista notabilis solutio: vel dixit glosia. quod licet tu stes mecum in iudicio non ꝓpterea perdis tuam naturalem sed animo retines an instar vsufructuarij: vt. l. iij. ✠. vnde vi. ff. de vi r vi arma. nec dicas simile non est bonum quia fructuarius ille possidet. iste in iste quia respondet glosia. quo ad possessionem retinendam animo vel corpore non refert iuste vel iniuste possideat: vt. l. iij. ✠. ex contrario. ff. 17 de acquiren. possessione. nod not. ¶ † Sed tunc contra istam a solu. oppoñ. xiij. in ver. sed si retinet. vt animo non retineat naturaleꝫ. nam si dominus intraret qui ciuilem habet naturaleꝫ per ingressum sibi queret. r sic duo insolidum possiderent contra. l. iij. ✠. ex contrario. ff. de acquiren. pos. Sol. glosi. quod falsum est quod tunc dominus ingrediendo acquirat naturaleꝫ nam eam non querit quam alius solo animo retinet: vt l. iij. ✠. vnde vi. r. ff. de vi r vi ar. quod not. quo supposito quẽ rit glosa. an tunc ratione naturalis amisse quam non recuperauit per ingressum competat ei interdictum vnde vi. r respondet quod non duabus rationibus. Sed secunda melior est quod tẽpore quo alius naturaleꝫ accepit nulla violentia interuenit et sic interdictum vnde vi nactum non fuit nec nunc nanciscitur qr tunc non perditur sed ꝓtius amissa erat ergo r cetera. ¶ Contra quod oppone. glosia. r non soluit de. l. clam possidere. in fin. ff. de acqui. pos. Sed dic qr ibi ideo quia reuersus dñs non fuit admissus. r sic ciuilem tunc perdidit cum ꝓtior clandestina tunc transiit in violentum vt ibi no. ante añt quaz fit reuersus non habet interdictum vt proxime dixit glosi. nisi reuersus suspiectur se posse repelli. vt. ✠. vnde vi. l. fi. in glo. iij. r tunc datur vtile vt ibi. 18 ¶ † Oppo. xiij. qr precario possidens ab aduersario obtinere posiit in hoc interdicto. r one enim qr ꝑcario hz vtrãq; possessionem tam naturalem quam ciuilem certe aduersarius nullam habet. igitur si simpliciter agat succumbet in hoc interdicto qõ possessorem tuetur: vt. ff. eo. l. i. ✠. interdictum autem. Solu. vt in glo. seq. in princ. vsq; ad ver. possessionem. l. qr tez. iste procedit qñ naturaleꝫ tãtum vel ciuile tantum hz ꝑcario nõ quando vtranq; vt in contrario. r ita transeunt etiam doc. Sed huic vltimo videf gl. cõtrarie: vt in. l. r habet. ✠. penul. ff. de ꝑca. vbi dicitur qr precario habenti vtranq; cõpetit hoc interdictum ꝓter eã contra dñm: vt. l. qui precario. in co. tit. r hic. Sed possum dicere q̃ illa glo. r ter. predicti. ꝓcedunt quando is qui rogauit cõtra dñm agit. ¶ Sed glo. ista loquitur quando dominus qui vtranq; cõcellit agit cõtra cum cui cõcessit r sic cõsequit dña recipiendo qo non agendo. sed iterum obstat qr dñs reuocare põt precariũ: vt. l. ij. r. l. r hz. in princi. ff. de preca. si igitur reuocauit b r agit vti possidens asserit se possidere r aduersarium turbare cum in sua possessione igitur hz obtinere. solu. non reuocato vel dic qr etiã eo reuocato nõ ꝓpterea ipso iure in eum transferꝛ possessio. sed ꝛ ad interdictum de precario. r si sua autoritate ingrediat sentit ista glo. quod nõ ꝓpterea ei cõpetat interdictum vti possidetis. quia non possidet ex eo quia aduersarius naturaliter possidet. r duo non possunt insolidum possidere. vt. l. iij. ✠. extra neo. ff. de acq. pos. ¶ Expeditis contrarijs prime partis quero primo quo tempore requirat qr quis possideat in hoc interdicto. r. gl. iij. supius posita dicit tpe lit. cõte. vt insti. eo. ✠. hodie. c 19 ¶ † Quero secundo[b] cum ista glosi. si deiectus inquietetur poꝛ b stea a vi deiecto an ipse habeat hoc interdictum. r videtur qr sic qr possidet. ecõtra videf qr nõ qr deiector vi possidet. Sol. aliud in inquietante vt hic. r ex hoc dicit glosi. qr si deiecto: agat succumbet: r si deiectus agat similiter succumbet quia nõ possidet c r idem no. ff. eo. l. i. qõ no. qr ex hoc insurgit quoddam mirabile[c]

a ✠ Hoc interdictũ. daf. adde qõ qñ qs timet turbari ne turbet in possessione non re quiri libellus nec ordinẽ iudicꝰ ꝓto bata possessione sua coram iudice Bal. in. l. i. ✠. ij. col. ℟. de edi. di. adri. tol.

b ✠ Quero scõo adde flo. i. l. sicut ✠. aristo. r. in. l. si diuturno. ff. si seruꝰ vendi. Alex. in l. i. ✠. i. post bar. ff. vti possi. r pau. de cast. consi. v.

c ¶ Quoddã mirabile. adde bar. in l. i. ✠. fi. ff. eo. r qõ ibi dixit do. aler. et bal. hic in. ij. colum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Cōcipiendi libelli. Quiter formetur libell? vti possideris vide spec. de cāpoll. §. pmitto. vi. sacias. z hac in l. i. §. iter dicti. ff. eo.

b ¶ De mā forma dicti libelli. Quiter vti possideris quiter formet adde hac. hic z in l. si duo. ff. eo. z aliōs formas hui? inueni bal. l. j. §. ōsen. q? sine cer. quā. fz an in hoc interdicto vti possideris iteret? pri? nū de gressus vió Cy. hic circa fi. z no. bal. l. si pri? lyti. q. de ope. no. nū. z bal. j aut. ei qui. debo. aut. in. pos.

c ¶ Seēda ē sūja. vió hoc spe. in ti. de seq. pos. z fru. §. i. z alter. in. l. cū fundus. ff. de. vi. z vi ar. z idē l. si p? ff. de no. op. nun. vbi ēt p? o. imo.

d ¶ Qō ista satisdatio. qualiter possideō imobilia z tel ligat nō teneri satisdare vió bar. l. l. sciendū in pn. z bal. hic in fi. dicit nō dec. ideo casu qr gl. l. l. iulian? i fi. e. ti. explēte Sutū tenet.

qō lz dejecto semper inquietare delectoz nec poterit conuenīri hoc interdicto. z nō ex interuallo non lz ipsum expellere vt. ff. de vi z vi arma. l. iij. §. cum igitur. z. §. vnde vi. l. j. ¶ Imo dicebat vōis meus quod delectus hoc interdicto conuentus nedum qō possit se tantum exceptione tueri. sed etiam in exceptiōe ipsa poterit petere possessionē per vim ablatam sibi restitui. arg. ff. de inoffi. testa. l. papi. §. si filius. de contra tabu. l. si preteritus. z in regula iuris inuitus. §. cui damus. ¶ † Quero tertio z ab extra quando be exceptiones vitiositatis de quibus hic dicitur ab aduersario debeant opponi cui respondet Innocen. in. c. veniens. extra de prescrip. quod ante lit. conte. z hoc per. c. super eo. extra de ordi. cog. ¶ Sed Barto. ff. eo. l. j. in fi. dicit quod ibi hoc probatur z etiam tenet oppositum per istum text. z. ff. eo. l. j. in prin. z in. §. fi. qui si bene ponderentur videtur se referre ad tempus diffinitiue sententie. vnde inquit z lit. contest. ad merita cause possunt opponi z ita teneo. ¶ Quero quarto cum gloss. in ver. sed pone quid si conuentus in hoc interdicto nihil petit nec actori opponit. sed iudex in processu cognouit rem in possessionem esse potioris an eum absoluet. dicit glo. quod sic quia suppletur iure z ex agitatis coram eo z ita tenent omnes. sed sequitur. alia pars questionis. scilicet an vltra absolutionē iudex actorem condemnabit vt de cetero eum inquietet z arguit gloss. pro z contra vsq; ad fi. ¶ Sed Jaco. de ra. z ¶ De. dicerunt qō secunda pars est vera z vt nulla fiat condemnatio. tum per. l. sed si possessori. ff. de rei vin. quam glo. allegat. tum qr sententia debet esse conformis libello. l. aut fundus. ff. communi. divi. sed super hoc non precedit aliquis libellus vel petitio. ergo etc. ¶ Hec ob. quod interdictum fit duplex vt. ff. de proc. l. si defuncti. in fine. z insti. de interdic. §. duplicia. quia verum potentia z natura sed non semper actu sicut hic. Sed Jaco. bu. tenuit vtranq; cū diffinitione. qr aut conuentus absoluitur ex eo tantum qr actor non probauit vera est illorum opi. per. d. l. sed si possessori. z per no. in. l. in gennum. ff. de statu ho. Aut absoluitur ex eo qr ipse reus assumpsit in se onus probandi z probauit z tūc nō tantum non debet absolui. sed etiam actor debet ei condemnari. vt in prima parte. quia iudicium duplex est. vt insti. de interdi. §. duplicia. z qr partes actoris sibi assumpsit vt. l. circa. z ibi not. ff. de pba.

¶ Dominus vero meus hoc vltimum subdiuidebat. Vlaz aut solum probauit se nō turbasse quod potuit ratione loci vel temporis adiecti in petitione actoris per modum quo negatiua potest probari vt. §. not. de erro. aduo. l. §. adhuc opi. illorum doc. procedit. Aut probauit quod ipse est potior in possessione z qō actor est ille qui eum turbat z tunc si in aliqua parte concludit z petit sibi actorem cōdemnari res exclara z procedit opi. Jaco. bu. Sin autem hoc non concludit nec petit sed tantum se possidere z turbari probauit. z tunc licet passus videatur dubius inquit tamen quod iudicis officio mercennario deseruienti propter naturam interdicti quod est duplex si nunc instat z petit illum si condemnari ad non inquietandum in futurum iudex illā cūdemnare debebit quasi hoc post lit. conte. emergens ad iudicis officium spectat vt. ff. de edil. edic. l. ediles. §. sciendum nō autem ad interesse rationeturbationis preterite. arg. d. l. vt fundus

21 z. §. de fideicom. lib. l. §. ¶ † Quero nūc quinto qualiter formabit iudex sententiam in hoc interdicto. z respondet gloss. seq. vt in ca sequitur. ¶ S3 mihi pro dicendorum declaratione videt

e prius querendum de modo concipiendi libellum a cum sententia vt proxime dixi debeat libello conformari. d. co consequenter quod libellus debet continere actorem possidere. qr possidentem tuetur pretor vt. ff. co. l. j. §. interdictum. autem z hoc fi resit corporalis. Si incorporalis: qr pro illis hoc interdictum non datur vt superius dixi debet dicere ille quasi possidere. Item debet dicere quod per conuentum in sua possessione vel quasi turbat vel inquietat nec a turbatione vult desistere quare petit ipsum condemnari vt a turbatione z inquietatione desistat z hoc primum est necessarium. nec potest pretermitti secundum quod petī potest. z etiam vt condēnetur ne in futurum inquietet vel turbet vt insti. eo. §. tertia diuisio. z not. in glo. precedēti. ¶ Addit Jaco. de ra. qō etiam peti pōt. vt de hoc caueat per. l. barum. z l. egi. ff. si ser. vin. z de hoc dicit esse hic casum vt in sequēti parte dicetur. z pro hoc bene facit. ff. de aqua quoti. z esti. l. pe. ¶ Certum quod peti potest vt condemnetur ad interesse inquietationis z molestatiōis iam facte vt. ff. e. l. siquo. §. fi. z. ff. de iti. actuq; prima. l. iij. §. in hoc interdicto. z hoc quando de plena z totali possessione fit questio. sed si non de plena sed in ciuili tantum dicat se turbari per insistentiam quam facit reus in naturali tunc vltra predicta potest petere restitutionem illius naturalis per cuius insistentiam actor turbatur in ciuili vt. ff. eod. l. si duo. in prin. z no. ff. de acqui. pos. l. eam possidere. ff. qui ad nundinas z l. naturaliter. §. nihil. z hec sub breuitate de libello sufficiant.

22 ¶ † Nunc reuertor ad glo. z quero sexto de modo formandi sen

b tentiam b: huic sic generali petitioni dico quod formabitur sm probata z conformia petitioni si sit yna vel pentiombus. vnde vterq; petit z sic vterq; actor z reus. ¶ Dicendum est. ergo sic aut vnus probauit sibi incumbentia z alter nihil. z tunc q probauit obtinet z secundum eius pertinentem probatam ferenda

c est sententia c. Aut vterq; probauit z tunc aut quilibet iuste: quia de diuerso titulo possidendi z de diuersa possessione vt vsufructuarius de sua naturali z proprietarius de sua ciuili. z tunc pro quolibet feretur sententia vt hic in prima lec. posita in gloss. i. et in ista gloss. z in versicu. dic. ergo. fateor bene quod si proprietarius indebite inquietaret vsufructuarium quod a tali inquietatione mandaretur vt desisteret. aut quilibet probat se possidere z eodem genere vel eadem specie possidendi. z sic oportet nos dicere alterum iniuste possidere. tunc aut vnus eorum probat de antiquiori possessione z ille debet obtinere z intentioni sue probate debet sententia conformari. ¶ Et eorum est ratio: quia is qui eorū probat de recenti possessione vel presumitur nullam habere vel clandestinam. z sic vitiosam ab aduersario habere. ergo succumbit vt hic in litera z. ff. eod. l. j. in prin. Aut neuter de antiquiori sed quilibet de pari in tempore z tunc aut alter probat per maiorem numerum testium z tunc ille vincit vt. ff. de testi. l. ob carnem. §. fi. testes. Aut sunt pares in numero. z tunc aut vnus probat de titulo z possessione alter de sola possessione pariter initiata cum illa. z tunc obtinet qui de vtroq; probat: quia sua possessio z titu. iusti?icata est fortior. z ideo cauti aduocati capitulant etiam de ti. Aut per omnia in probando sunt pares quia neuter alterum excedit in antiquiori neque in titu. neq; in testium numero. z tunc quidam antiqui glos. direrunt quod iudex debet pronunciare vti possidetis ita possideatis quod gloss. hic reprobat in princi. z bene. quia tunc sententia non esset certa. nec de se nec per relationem ad aliud contra. l. ex sententia. §. de senten. que sine cer. quanti. z insti. de actio. §. curare. Item quia finem cōtrouersie non imponeret sed in primeuis terminis relinqueret. z fatigati sumptibus dimmitterent et de facili ad rixas z arma venirent contra. l. equissimum. alias sancimus. §. fi inter duos. ff. de vsufru. ¶ Hec ob. hec verba vti possidetis hic. z. ff. eo. l. j. q: sunt verba edicti non sententie. Alij dicunt quod tunc forte dirimitur quod truffa est: quia dubia facti forte non dirimuntur. vt in glo. seq. dicit ergo gloss. quod tōc iudex nil pronuntiabit z causam allegabit z mandabit partibus vt neutra earum accedat ad locum. z qui eorum vult proponere petitorium ponat quod satis placet vbi super proprietate neuter eorum probasset. sed vbi vterq; pariter super proprietate probasset tunc sanctius videtur vt iudex pronunciet quemlibet possessorem pro dimidia z pro indiuiso. arg. l. si finita. §. cum autem. ff. de dam. infec. z etiam mandabit partibus ne alterum in quietet z ipsi postea vel eorum alter diuisionem petere poterit. ex sola enim possessione non daretur iudicium diuisorium. vt. ff. communi diui. l. cōmuniad. ni. dēdo. §. inter predones. z etiam ex his patet soluta questio de possessione z vsu nemo tacta in gl. z tota ipsa gloss. vsq; ad fi. ¶ Et quia dixi quod qui sustificauit possessionem suam titulo debet obtinere insurgit dubium an aduersario contradicente possit titulum allegare z de eo capitulare. z fuerunt quidam qui dixerunt quod non per text. l. j. in. §. de eo. titu. j. nam illa. l. locum habet etiam inuito turbatiua. vt ibi no. Alij dixerunt indistincte quod sic per not. per doct. hic Barto. vero dixit eum admittendum in casu isto tantum cum probatum est ab vtroq; de pari possessione z non alias. ego aliter di-

23 ri in. l. incerti. §. vbi vide z hec sufficiāt de prima parte. ¶ † Hic d accedo ad partem secundam. z opp. quod ista satisdatio c non sit necessario prestanda. vt. l. sciendum. ff. qui sati. co g. vbi possessor immobilium vt hic erat non satisdat. Solutio qō ibi in satisdatione de iudicio sisti. hic de vtendo z fruendo vt facit fructuarius. vt in glo. Iste ii tellectus hic etiam est primus qr in satisdatione de vtendo z fruēdo non cognoscitur de proprietate vt vult hec litera. nec etiam in cognitione proprietatis illa cautio est necessaria. vnde gl. dicit qō hic in satisdatiōe de iudicato solvēdo ibi vt dixi de iudicio sisti. hec est bona sed hodie est correcta. vt insti. de satisda. in princip. z in. §. sed hodie. vt in gloss. vt tamen hec non sit correcta pe. dixit quod hic in satisdatione. de iudicio sisti. Ad contrarium respondet quod possessor imobilium conuentus personali ad aliud q; ad rem illam immobilem non satisdat de iudicio sisti: quia verisimile est quod defendens affectionem quam habet ad res non petitas. vt in contrario sed conuentus ad rem ipsam bene satisdat ipsi cum ad rem ipsam conuenienti vt hic quia presumptio est quod iste iuste petit. Item iste intellectus non est sic faciliter expeditus per no. vt in. d. l. sciēdum. §. fi fundus. z fi fundum. ¶ Jac. vero de are. aliter intellexit videlicet quod hic loquitur de quadam satisdatione que prestatur in iudicio possessorio z non petitorio. nam vt dixi superius

rius regulariter in hoc interdicto petit aduersarium condemnari ad interesse turbationis preterite z ne in futurum turbet vel inquietet z vt caueatur de non turbando in futurum hoc argumento sumpto ex. l. barum. z. l. egi. ff. si ser. vendi. de tali cautione que hic satisdatio nuncupatur loquitur hic. z hunc intellectū dicebat dominus meus non improbari. Bar. dicit eum bonum z pro eo esse casum. ff. de aqua quoti. z estiua. l. pe. Sed mihi videtur q; huic litere non conueniat vt patebit ex solutione secunde questionis. ¶ Nunc quero de qua translatione possessionis hic loquitur. Respondeo q; quidam dicunt de translatione naturalis quam clam ingressus est adeptus per cuius retentionem turbat actorem in sua ciuili a cuius perturbatione non desistit nisi illam relaxaret actori vt dixi. §. in modo bellādi. Sed certe hoc non est de mente huius litere que loquitur alternatiue cum illa veniant copulatiue vt ibi dixi. Alij vt Bartol. dicunt q; hic loquitur de translatione possessionis que fit in penam non satisdantis: z bene dicit. ¶ Sed hoc supposito attende subtiliter quomodo nunc tibi claret q; ibi non loquatur de satisdatione illa de qua ipse Bar. cum Jaco. de ra. dixit hic loqui: nam condēnatus vt a turbatione desistat z per consequens ad possessionem si quam habet vitiosam relaxandā z vt caueat de non turbando in futurum cuius possessionis translationem patietur qz non caueat vel non satisdat: qz iam relaxauit ex illa parte sententie qua condemnatur vt desistat z relaxet z sic non ob cessatam cautionem vel satisdationem. ¶ Propterea leges ille per Bart. z Jac. de ra. alleg. simpliciter de cautione loquuntur que non pro satisdatione accipitur: vt no. in. l. sancimus. §. de verb. sig. ¶ Ex his concludo q; intellectus istorum non congruit huic litere z intellectus gloss. magis amicatur vt de satisdatione de iudicato soluendo loquatur. ¶ Ceruntamen si ture plicares q; satisdatio de iudicato soluendo in vna eius clausula continet illam de iudicio sisti: qz de defendendo: vt. l. iudicatuz ff. iudi. sol. quam cuitat possessor immobilium. Respon. scom Cy. quod expressim quoad alias clausulas prestabit nō quoad istam: vel forte hic loquitur de quadam satisdatione quam victor in hoc possessorio dicto instanti z petenti prestabit: scilicet q; litem in petitorio quod intendit victus proponere suscipiat infra certum terminum z sic interim in alium non transfertur alienando. ¶ Non obst. q; possessor immobilium non satisdat de iudicio sisti nec etiam bodie de iudicato soluendo: quia fatetur iam conuentus sed conueniendus ad certum tempus prestet de comparendo z lite suscipienda z interim de re non alienanda qualiter suscepta expirauit ista satisdatio z sm formam edicti de proprietate cognoscetur: z si istam satisdationem non prestat ei translatio possessionis ne inconueniens illud sequatur z super hoc cogitandum relinquo: qz iste intellectus est nouus

24 z mihi videtur satis equus. ¶ † Quero modo cum glo. pone q; petita est satisdatio z non prestita ita q; a victore in victum translata est possessio an victus qui nunc possidet victori satisdare teneatur. z quidam q; sic. argu. ff. vt in pos. lega. l. posteā. §. imperator. accedat. §. de secun. nup. l. hac edictali. §. is illud. alō contra: vt. l. qui bona. §. si quis. ff. de dam. infec. ¶ Circa hoc dominus meus dicebat aut cautio venit prestanda ratione iuris futuri pariter se habentis ad esse z non esse: z tunc contumaci in non cauendo debet caueri ab eo in quem est translata possessio: vt. d. l. posteā. §. imperator. z ita hic est. Aut venit prestāda ratione iuris futuri verisimiliter vt in pluribus z frequenter se habentis ad esse z tunc contumaci in non cauendo ab eo in quem est translata possessio non cauetur: vt. d. l. qui bona. §. si quis. cūsimi. vel aliter dicere possim. aut si in quem est translata possessio teneatur cauere ei qui sibi contumax fuerit in non cauendo non reperietur sibi cautum ex possessione in eum translata z tūc suo aduersario non tenetur cauere: vt. d. §. si quis. Aut reperitur nihilominus ei cautum quod prius intendebat z tunc illi teneatur cauere vt hic z. d. §. imperator. ¶ Quero tertio que est forma edicti de qua hic dicitur. z respon. vt in gloss. super verb. seruata. in princip. z de secunda responsione dic vt supra dixi. ¶ Quero quarto an si in aliqua retinius habet vsumfructum z scius vsum an scius villam possessionem habeat. Et videtur q; non ciuilem: quia illam habet proprietarius. non naturalem qz illam habet fructuarius z sic vsuarius illam habere non potest: vt. l. iij. §. ex contrario. ff. de acqui. pos. ¶ In contrarium facit vt naturalem habeat qz hoc interdictum ei competit: vt. ff. eo. l. si. z etiam vnde vi. vt. ff. de vi z vi arma. l. iij. §. item si. z propter hoc videtur velle q; vterq; possideat z non insolidum: quia si dicat sed quilibet pro parte z insolidum saltem nō eodem iure. Istam secundam tenet Bar. non primaz vt pro parte possideat: nam portio vsuar^ est incerta ratione quote z ratione loci igitur pro parte non dicitur possidere: vt. ff. de acquir. pos. l. iij. §. interim. z. l. locus. Concludit ergo iste q; quilibet insolidum possit sed nō de eodem iure. ¶ Quero quinto pone q; fructuarius qui naturaliter tantum possidet alij dedit in feudum: z illa tertius alij qnis eorum possidet. rñ. dominus ciuiliter z vltimus feudatarius naturaliter: medij vero nullo modo. z idem

25 dicunt docto. ¶ † Sexto quero qualiter naturalis possessio retineatur. z dicit gloss. qō ēdiu quis est in fundo vel in eius conspectu. alias non nisi per filium seruum vel colonum retineat vt in gloss. ¶ Sed cauetibi quia gloss. superius signata super verbo clam. dicit contrarium quod ingressus clam qui acquisiuit naturalem vocatus ad iudicium animo retinet naturalem ad instar fructuarij vt. l. iij. §. vnde vi. ff. de vi z vi ar. licet vna sit iusta z alia iniusta. sed circa ista vide glo. ff. de acquiren. pos. l. j. z diui. §. de acquiren. pos. l. licet. in ver. ad tertium. vltra medium. ¶ Quero. vij. si tu habes vsumfructum in fundo meo z tertius inuadit animo tamen vsumfructum habendi. respondet gloss. quod queritibi naturalem non tamen statim: sed ex eo quo tu

a desinis habere animum naturaliter possidendi. Barto. vero a ⁂ Quidicit tres ē species possessiōis. Tu videsis ly. q ponit duas tñ. z melius. l. l. nemo. n. xiij. §. alij igif. vbi late disputando de hac mā q fundit opi. bart. ibi posui apo. ad ipsus ibi i §. duas ē spēs zēt posui ibi post bal. q 23 bar. nu. j. in apo. in §. duplicem. §. ō ac qui pos.

qui dixit tres esse species possessionis a scilicet naturalis corporalis z ciuilis. dixit quod si atim corporalem querit sed non naturalem nisi cum fructuarius desit animum habere possidēdi. Sed qz tres sunt species quas reprobaui. §. in. l. licet. de acqui. pos. sto igitur cum glo. z hec sufficiant de. l. ista p me repetita in felici studio Bononiensi.

¶ De tabulis exhibendis. Rubrica.

¶ Continua vt in glo. rubricam: qz vltra interdicta adipiscēde z recuperande z retinende possessionis de quibus superius successiue est dictū sunt alia interdicta: ideo de his ponit incipiens ab exhibitorijs z primo de tabulis exhibendis. z intelligas de tabulis testamentarijs z quibuscunq; scripturis ad testamentum pertinentibus. z dicitur de tabulis: quia antiquissimis temporibus nō erant charte sed tabule certe in quibus testamēta scri- b bebantur.

1 ☞ Substitutus tabulas testamenti post mortem pupilli petere potest.

2 Interdictum de tabulis exhibendis cui cōtra quē z pro qua re competat. z nu. seq.

7 Interdicto de tabulis exhibendis ad quid agatur.

8 Interdictum de tabulis exhibendis an locū habeat in testamento nuncupatiuo.

1 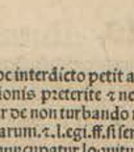 Si in potestate. † Post mortem pupilli

b potest substitutus petere tabulas testamenti per hoc interdictum. et exhiberi b. b. dicit. ¶ Supplet ex. in potestate ideo sic dixit: qz alias non teneret substitutio pupillaris. vt insti. de pupil. sub. in princi. requiruntur z

2 alia que dixi in. l. in testamento. in princi. ff. de test. milit. † ¶ Op c po. quod etiam legatarijs competat hoc interdictum. vt. ff. eod. l. iij. §. solent. sol. consitendo ideo hic subaudi marime vt in glo.

c j. cui addit Bar. quod heres agit vt totum exhibeatur legatarijs c vt particula que pro se facit ar. ff. de edendi. l. si quis ex argentarijs. §. j. ¶ Oppo. secundo quod non possit. vt ff. co. l. i. §. fi. z. ff. de vulga. z pupil. l. iij. §. plane. Solu. quod pupillo viuente non potest vt ibi: quia viuens non habet heredem sed eo mor- d

3 tuo sic vt hic. ¶ † Op. iij. quod viuente pupillo agere possit: qz substitutio est cōditionalis institutio si pupillus moriatur sed pendente conditione potest agi vt. ff. e. l. iij. §. z si sub conditione ergo z hic. Solue. quod aliud in legato vt ibi aliud in substitutione vt hic. sed certe nec pro legato agi posset viuente testatore vt. ff. e. l. i. §. fi. quare dic ibi mortuo testatore a quo reliquit: hic eo viuo nam tabule pupillares sunt testamentum impuberis vt. l. papi. §. sed nec impuberi. ff. de inofficioso testamento.

¶ Opponitur. iij. quod hoc interdictum fuerit superfluum et non necessarium propter edictum. §. z. ff. quemadmodum testamen. aperiam. z etiam per titulū. §. ad exhibend. Solutio quod d

4 imo non est superfluum quia inter ista est magna differentia a vt sequitur in glossa vsque ad finem quam per te vide quia clara est. ¶ † Quero primo ter. in princip. dicit si in potestate patris scripte. quid ergo si cum ago hoc interdicto mihi opponitur qō iste pupillus non fuit in potestate. z sic non tenuit substitutio pupillaris: an tunc possit exhibitionē per hūc modum impedire. dicēdū est qō non per no. glo. ff. eo. l. j. §. fine. vbi gloss. bona

5 z magistra. ¶ † S3 pone qō ad iussum iudicis nō exhibuit vnde succubuit in causa peto interesse meum ipse negat mea interesse asserens substitutionem pupillarē nō tenuisse qz pupillus nō fuerat in potestate an vel ipse negativam vel ego affirmativam vel neutrius eorum probatio fit necessaria sed solum sufficit probare ipsum nō exhibuisse. qō videtur per. l. iij. §. z si fi sub conditione ff. eo. vbi fit condemnatio. z tamen ex. l. conditionali agere non

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Oz locū ꝙ quis liter i lit̄ dicto ō li. bo. exhi. forme libell⁹ ꝙ positiones vid⁹ i spe. de iuer. iudi. ff. po. ro. ꝙ se. ꝙ de eius 6 mā vide eū de cā posf. ꝙ ppie. ff. iū. ꝙ in ti. de lib. ho. exhi. ti. 6 co tu. ff. ꝙ ff. sed pone.

b ¶ Hoc interdictuz quō i interdictis ō li. exhi. ꝙ de li. 7 ducēdis foyment libelli articuli vi de spe. ō iuer. in fi. ꝙ de ma. in tit. de lib. exhiben.

c ¶ Dicit bar. adō ēt bar. ad hoc m. l. deinde ait ptor. ff. hoc autē. ff. e. ꝙ in. l. i. ff. de rei 8 vendica.

d ¶ De vroze de i a terdicto deveroz exhibēda ꝛ vbi roz re reducēda vide spe. ō iuer. ꝙing. ꝙ ité de iure ꝛ ti. ō spōsa. ff. in. vi. si aūt vbi plene ꝛ vide bart. in. l. i. ff. e.

e ¶ Qō hec vroz fuerit adhoc bar. hic voluit ꝙ hic ter. loquat i spō sa nō aūt in vro re ꝛ idē ē in 2cu bina qō in spōsa vt p bal. in. l. i. ff. de rap. virg.

f ¶ Interdictū de pcario. hoc inter dictū ponit i spe. i ti. ō loca. ff. v. ff. si essi. vbi vide fo: mam libelli ꝛ an possit cedi no. i. l. illō. ff. actiōes. ff. ō peti. her. ꝛ aler. in. l. cū fund⁹. ff. de vi ꝛ vi ar.

g ¶ Dak. an qñ cōpetat ꝛ de couī de spe. l. ti. ō loca. ff. v. ver. a d hoc. ff. e. l. i. ꝛ ibi plene p bar. ꝛ doc. ꝛ aler. in. l. rē alienam. de pigno. act.

poterat in cōtrarium qz ex hoc interdicto si non exhibetur ad interesse agitur vt. ff. eo. l. iū. ff. condemnatio. si igit̄ doceam de interesse meo succumbere debeo. ꝛ sic habeo docere quod obtimissem in causa vel quid simile propter qō doceatur de interesse. vt in simili tert. est not. ff. de edē. l. argentarī. ff. cum autē. et qualiter prima potestas probetur habes in. l. filiam. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ¶ † Puto quod qui petit interesse habeat probare validitatem substitutionis negat am quia ea existente nulla non subest aliqua spes quia eius conditionis cuētus mil proficere pōt qō secus in legato cōditionali quia spes subest propter euentum conditionis qui proficere habet. vel dic quod ex quo vitium est latens ꝛ per consequens tenetur exhibere vt d. l. ff. fine. tenetur ad interesse ac si validum esset illud propter quod exhibitio petitur. nam de eius viribus tūc non est disputandum ꝙ in iudicio in quo exhibitū pducēt. ꝛ sōm hoc neutra probatio est necessaria. ¶ † Quero. iū. ad gd p hoc interdictum agatur an ad factum exhibitionis tm ꝛ postea in nouo iudicio ad interesse an vero ad vtrumq; agi possit simul in eodem iudicio. Cy. hic arguit pro ꝛ cōtra. Et eius verbis omissis mihi apparet quod agi potest vtroque modo. ¶ Primo pbatur. ff. eo. l. i. in pn. ꝛ. ff i. ꝛ tunc duo erunt iudicia. primum tenet Bart. ff. eo. l. i. ff. condemnatio. ꝛ formabitur libellus hoc modo. peto te eon demnari ad exhibitionem tabularum. ꝛ si non exhibes peto te cōdēnari ad interesse meum qō facio tm. ꝛ istum modum probat per not. p Bul. ff. qō metus causa. l. si cum exceptionē. ff. in hac actione. ¶ † Quero quarto an hoc interdictum habeat locum in testamento nuncupatiuo. glo. in. l. i. in princi. ff. eo. dicit qō locum habet vtile non directum qz illud habet locū pro testamento in scriptis ꝛ mouetur per illum ter. qui dicit tabulas. argu. eorum que no. ff. de bonorū possessio. fin tabu. l. iū. Sz multi doc to. cum quibus est Bar. dicunt contrariū qz directum. nedum in tabulis: sed etiā in libello ꝛ quacunq; scriptura ad testamentum pertinente locum habet. vt ibidē in princi. ff. fiue. ꝛ ita sequor.

¶ De liberis exhibendis seu deducendis: ꝛ de homine libero exhibēdo. Rubrica.

¶ Hoc interdictum est exhibitorium vt precedens: ideo de eo sequitur. ¶ Quero in quo prima pars de lib. exhiben. differat ab vltima de libero homine exhiben. Et respondet vt in glossa. vt scias qō de hac vltima parte nulla. l. est in hoc titu. Sz habet locum quando liberum hominem quis tenet inuitum vt. ff. de libe. ho. exhiben. l. i.

¶ Interdictum de liberis exhibeñ. contētionē diriuit inter filium ꝛ patrem.

Interdictum de tabul. exhibeñ. cui contra quem ꝛ pro qua re competat.

Interdictum quid ꝛ vnde sit dictum.

Sī vt pponis. ¶ Casus. † Sister patre ꝛ filium pp res de patria pt̄ ē cōtēdit p b interdictum ex peditur. h. o. ¶ Oppo. qō imo iudicis officio hec causa expeditur vt. ff. e. l. iū. ff. hoc autem interdictum. sō. glossa. quod interdictum est questio de patria potestate propter res ꝛ habet locum istud interdictum vt hic. ꝛ. ff. eo. l. pe. Interdum est questio de potestate sola inter patrem ꝛ filium ꝛ tunc notio pretoris habet locum vt in contrario. ¶ † Oppo. ō. quod vbi fit questio de patria potestate tantum locum sibi vendicat hoc interdictum. vt. ff. eo. l. fi. in fi. Solu. quod ibi de patria potestate non erat questio cum filio nec de potestate simpliciter: sed de paternitate principaliter quia quilibet se eius patrem dicebat vt ibi. ¶ Opponi. quod imo agatur rei ven. de iure quiritum. vt. l. i. ff. per banc. ff. de rei vendi. Solu. quod illa locum habet quando filius detinetur ab alio. vel si non detinetur ab alio non est questio aliqua de rebus sed de potestate tantum ꝛ tunc pretoris notio ꝛ preiudicialis in rem de iure quiritum locum habet vt hic in fi. gloss. ¶ Concludit ergo gloss. predicta sic distinguendo. aut filius detinetur ab aliquo aut a nemine. ¶ Primo casu aut detinetur inuitus aut volens. si inuitus locum habet hoc interdictum ᵇ vt. ff. eo. l. i. in principio. ꝛ etiam rei vendi. adiecta causa de iure quiritum vt ff. de rei vendi. l. i. ff. per banc. Si volens ꝛ tunc aut detinens contendit se eius patrem ꝛ interdictum locum habet. vt. ff. eo. l. fi. in fi. ꝛ. l. iū. ff. hoc autem ver. sed vtique. Aut ille apud quem est nullam controuersiam neque defensionem facit ꝛ tunc interdictum locum non habet vt. ff. hoc autem. ꝛ. d. l. fi. ꝛ ratio est quia perinde est ac si apud neminem esset propter liberum reditum ꝛ commeatum quem habet vt ibi in litera. intelligo interdictum locum non habere inter detinentem ꝛ patrem: sed an inter partem ꝛ filium dic vt in se. Secundo casu quando a nemine detinetur sed apud seipsum est. ꝛ tunc aut est questio bonorum ꝛ potestatis. ꝛ hoc interdictum cessat ꝛ iudicis officium locum habet vt. ff. hoc autem. ¶ Subintrigit gloss. ꝛ etiam rei ven. de iure quiritum vt. l. i. ff. per banc. ff. de rei ven. Sed de hoc vltimo dubito quia iudicis officium consuevit dari de equitate vbi non est aliud remedium vt insti. de offi. iudi. in princip. Sed doc. hic ꝛ in. d. ff. per banc. vbi gloss. eandem distinctionez ponit sequuntur glosse nec ego ab ea recedo: quia vtrumq; ex his remedijs extraordinarium est. ¶ † Quero modo de ratione diuersitatis inter omnes prior. dictos. respon. pe. quia interdictum dicitur quia inter duos de re tertia edictū. sed quando questio est solum inter patrem ꝛ filium de filiatione ꝛ potestate non est de tertia re questio merito non datur interdictum secus quando est questio de hereditate vel alijs rebus: quia tunc est de re tertia. ꝛ idem quando est contentio inter duos quorum quilibet contendit se patrem: quia de tertia re contenditur ideo interdictum datur. ¶ Ultimo dicit Bar. ꝙ quod si ciuitas vna detinet villas vel castra quod pretendens ius in illis castris vel villis debet dirigere libellū cōtra detinentem non cōtra castrum vel villam vt. l. pe. ff. eo. ꝛ pro hoc induco. c. lz. extra de proba. sicus si a nemine detinetur: quia tūc contra ipsum castrū vel villā.

Adi presidem. Casus. Si liberi nostri p aliū detinentur interdicto agitur vt exhibiantur ꝛ exhibiti deducant. h. d. ter. cum glo. Saly.

Jad instar. ¶ Casus. Ad instar interdicti de liberis exhibēdis potest agi de vroze exhibenda. hoc dicit. ꝛ idem in casu de deducenda. ¶ Sed attende: quia dicit Bar. to. quod litera non dicit quod hec vroz fuerit ē vnde inquit ipse quod hec lex potest facere ad vltimam partem rubrice de liberis homi. deduc. Nam illud omnibus competit. vt. ff. de libe. homi. exhiben. l. iū. ff. hoc interdicum. ꝛ pro omni libero masculo vel femina pubere vel impubere. vt. d. l. iū. ff. hec verba. dummodo dolo malo retineatur. vt in co. ti. l. i. ¶ Et attende quod si fit puella pubertati prima donec iudicium pōder debet apud ido neam matremf. ant. deponi. vt. ff. de lib. exhi. l. iū. ff. hoc interdicto. Nam ille ter. licet de liberis loquatur ad hunc casuz extēdo propter pudicitiam conseruandam.

¶ De precario ꝛ saluiano interdicto. Rubrica.

¶ Interdictum de precario an sit adipiscende recuperande vel retinende.

¶ Primo de precario denominatur a materia: qz res precario ē rogata. Secundō denominatur ab autore q Salui⁹ fuit vocatus alia hanuistis interdicta que denoiata sunt a vbis edicti. videlicet quorū bonorum. ꝛ quorū legato. ¶ † Querit glo. an in terdictū de pcario⁶ sit adipiscende vel recuperande vel retinende possessionis. Et respōdet qō est recuperande vel retinende quasi dicat non adipiscende: qz vel illaz habeat vel pr⁹ habuit vel de adipiscēda non querit. ¶ Et ideo sciendum dicit qō glo. in rogantem quadoq; transfertur ois possessio. vt. l. pom. ff. si ff. de acqr. pos. ꝛ tunc est recuperāde. ꝛ in hoc similitudinem hz ff. de acqr. pos. ꝛ tunc est recuperāde. ꝛ in hoc similitudinem hz cum interdicto vnde vi. Quandoq; nulla träfertur: sed sola detentatio. vt. ff. eo. l. certe. ff. i. qñq; naturalis tm transit qō in ouibio presumitur. vt. ff. eo. l. ꝛ habet. ff. cū qui. ꝛ bis uobus casib⁹ est retinēde possessionis. Sēm vero qō est saluianum est adipiscende possessionis. vt insti. eo. ff. interdictum quoq; ꝛ ex his ꝓz continuatio rubrice ad superiora.

¶ Interdictum saluianum cui cōtra quē ꝛ pro qua re competat. ꝛ nu. seq.

Interdictū saluianū quo differat a seruiana actione.

Interdictū an detur locatori contra inquilinum.

Site. ¶ Casus. † Interdictū saluianū datur⁵ aduersus conductorem pro rebus locatori obligatis seruiana seu hypothecaria contra emptorē pignoris. h. d. Nota bilia sunt in summario. ¶ Op. qō nullo modo agere possit. vt. ff. de re. pigno. l. res. ff. de pig. l. debitorē. Sol. vt in glo. i. qz ibi remisit pign⁹: hic non. ¶ † Op. ab extra quod cōtra conductorem detur ex locato ꝛ non saluianuz interdictum. vt. ff. eo. l. ꝛ cōdu. l. iū. ff. l. si de fundo. solu. quod illud verum si agatur ex contractu locati ad implendum conuenta. hic vero agitur ad possessionem nanciscendam rerum inductarum in fundum que sunt tacite domino obligate. vt hic ff. eo. l. i. in prin. ¶ † Op. iū. quod non aduersus quēcunq; debitorem: sed aduersus eum tantum qui debitor est ex conducto vt. ff. eo. l. i. Solu. confidendo contrarium cum gloss. ō. ff. iū. dicunt quod illa litera ibi debitorem ve. pro eodem ponitur ꝛ sic

pro conductore

pro conductore qui debitor est ex conductione. ꝛ ex hoc etiam tollitur aliud contrarium per qō videtur qō ter. iste in prin. Sz iuetur huic medio in verbo debitorem ve. ¶ Et ex his no. qō conpuia qñq; ampliat ꝛ adḋit vt. l. ea tamen adiectio. de leg. iū. 4 qñq; minuit ꝛ restringit vt hic. ¶ † Oppo. iūj. qō imo contra entem tem a colono competat hoc interdictū vt. ff. eo. l. i. in prin. ꝛ. ff. ibi aduersus extraneos ꝛc. sol. vt in glo. iū. ꝛ primo quod directum denegatur hic ꝛ vtile conceditur vt ibi. Alij dicunt qz nec vtile datur qz hoc edictum est psonale. ꝛ sic non potest ꝓz alium ff. Sz contrahentem dari vt. ff. de interdi. l. i. ff. ꝛ ideo ibi in ff. extraneum accipiunt pro colono. sed gl. illos reprobat ꝛ bene. tum qz ibi loquitur de extraneis in plurali: tum qz principiū illius. l. nō potest loqui de extraneo emptore. tenet ergo gl. pri 5 mam sol. scilicet quod ibi de vtili. ¶ † Nec ob. quod dicunt qō hoc interdictum est personale: qz nō est merū cum sit in rem scriptum vt. d. l. i. ff. interdicta. ff. de interdic. ¶ Sed tunc dicet quid si in rem scriptum ergo debet dari directum. sic actio quod metus causa datur directa contra extraneum. vt. ff. quod me. causa. l. metum. ff. quod autem. vnde Bar. dixit non esse in rem scriptum sicut nec interdictum vnde vi vt. ff. de vi et vi. ar. l. cum te. dicit speciale esse vt detur vtile contra emptorem vel aliter dic quod est in rem scriptum sed quia datur ratione hypothece c que accedit personali ideo partim eius naturam assumit ꝛ non datur directum sed vtile propter accessionem quam habet ad personalem. secus si actio in rem scripta alteri non accedat sed 9 sit per se principalis vt. d. l. metum. ff. quod autem. ¶ † Quero quinto que differentia sit inter hoc interdictum et seruianam actionem. Rñ. glo. quod duplex. vna quia agens seruiana contra extraneum possessorem pignoris habet probare colonum fuisse dominum tempore obligationis. vt. ff. de pig. l. iū. ff. cum prædium. de quo tamen latius dicaz in. l. cum res. ff. que res pig. ob. pof. sed agens interdicto habet probare solum colonū possedisse. ¶ Secunda qz hoc possessorium alius petitorium. ꝛ ex hac secuda sequitur tertia: qz a sententia lata in hoc interdicto non appellabitur sed a lata in hoc hypothecaria vel seruiana. 7 sic vt. ff. si de mo. pof. fu. ap. li. ¶ † Quero. vi. l. i. ff. eo loquit in colono qui propriet est prædiū rustici sed qd in inquilino qui pro prie est prædiū vrbani an contra eum detur locatori hoc interdictum cui inuenta ꝛ illata sunt tacite obligata vt. l. certi iuris. in ff. loca. Cyn. ibidem. in. ff. q. dicit secutus Azo. ꝛ ꝓpe quod locator statim possidet iure pignoris inuecta ꝛ illata ab inquilino. ꝛ ideo hoc interdictum ei non competit quia hoc interdictū est adipiscende possessionis vt dixi super rubrica ego vero ibidem late examinauī illum text. in. vij. q. ꝛ tenui quod locator nō teneat neque possideat inuecta ꝛ illata ab inquilino nisi post inclusionem de eis factam ab eo quo suppositō sequitur qz in vtroq; hoc interdictum locum habet ꝛ si non directum saltem vtile ex mente legis. ꝛ pro hoc bene facit. l. ista que similiter de conductore loquitur qui non est minus predō vrbani qz rustici. Et hanc partem tenuit Rof. ꝛ idez Bar. ff. eo. ti. l. i. ꝛ ita teneo. ꝛ hec vera nisi conductor obligasset omnia bona sua. ꝛ cōstituisset se precario locatoris nomine possidere. Nam tunc locatori fingunt ꝛ tradita loco pignoris ꝛ retro concessa precario. vt no. in simili. ff. de pact. l. ab emptione. ꝛ est glo. in proposito. in. l. cū creditor. ff. de fur. ideo tunc interdictum saluianum cessaret ꝛ in terdictum de precario locum haberet. ¶ Ultimo quero que 1 est hec vtilis que ad exemplum seruiane instituitur. et rñdeo vt in glo. ff.

Abitantis. Casus. interdictū de precario⁵ daf contra precatis heredes. h. d. ꝛ tractat hec. l. de prima pte rubrice. potes hic querere de his que notantur super rubrica. ꝛ glo. vide per te qz clare sunt ꝛ scripturā abundat.

¶ De edificijs priuatis. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo.

Vt balneum. Casus. Constitutio balneorum ꝛ edificiorum ſ superimpositio est permissa dummodo visitatum modum nō excedat. hoc dicit. ¶ Not. quod statuta possunt fieri super edificijs constituendis ᵇ ꝛ vltra certam mensuram non eleuandis ꝛc. b

¶ Demoliēs edificia quādo cōpellantur ad refectionē ꝛ qua puniatur pena. ꝛ nu. 2.

Negotiandi. Casus. edificia nō possūt demoliri sine negotiandi nec sic vt publicus deformetur aspectus lz tm quedā de vna domo tollere ꝛ ad aliā transferre. ¶ † Nota qō vbi demolitio edū deformat publicū aspectū demoliēs pōt compelli ad reficiendum. ¶ Oppo. de. l. ſi. ff. de dam. infec. Sol. 2 qz vbi ad oꝛ⁹ publicū transferebat permittit vt ibi. ¶ † Quero qua pena contrafacientes puniatur qui vendit vt demoliatur. dic qz si nondum res est tradita quilibet tam emptor qꝫ venditor tenetur ad precium ꝛ sic in vno simplo quilibet punitur nec propterea res demolitur. ꝛ ita debet intelligi. d. l. si aut iam est tradita: ꝛ tunc emptor solvit precium duplicatum: vt. l. senatus. ff. de contraben. emptio. quod quidam intelligunt quando nondum soluerat precium vt sit vnum simplum soluat pro venditore. aliud pro se ꝛ nihilominus emptor domum habebit sed diruere non poterit sed diruptam reficiet vt hic. Alij dicunt qō etiam si precium sit solutum nihilominus emptor solvit duplicatum sed illud quod venditori soluerat repetat quasi indebite solutum: qz ex eius parte tantum facta est venditio ꝛ hec vera qz pro ea est casus in. d. l. senatus.

Am in totum. Casus. An si domus dica 2 tur ruinosa totalis dom⁹ debeat destrui: vel ea destructa facies debet restitui residet in iudicis arbitrio qui debeat inspicere consuetudinē loci. h. d. ¶ Glo. colligit duo notabilia sed aliud colligere videlicet qz consuetudo est iudici probanda. ¶ Item not. c qz frequens actus requiritur ad consuetudinem inducendam: a de quo dixi plene in repe. mea. l. de quibus. ff. de leg. ꝛ dicam in l. ū. ff. que sit lon. consue. ¶ Item no. qz non semper sententiarum pluralitas in figura iudicij requiritur sed obseruantia mandatorum sufficit.

Sī vt proponis. ᵃ Si socⁱ⁹ nomine cōmuni domū refecerit sumptus pro rata agere potest vel p quatuor mēses expectare intra quos si sumptus sibi pro rata nō fuerint redditi dominum totius sibi vendicare poterit. h. d. ꝛ not abiliter signat ter. in fi. ¶ Opp. de. l. ſ. priori. Sol. hic cōmuni nomine refecit: ibi proprio. ¶ Opp. qz ei non licuerit reficere vt. ff. de ser. vr. prædi. l. parietem. sol. vt in glo. fi.

¶ Edificans commune edificium proprio nomine sumptus perdit. 1

Sīs. ¶ Casus † Qui reedificat scienter edificiū cōmune nomine proprio tantū sumptus non repetit: edificatum solo cedit. h. d. concor. ff. com. di. l. fi quis. ſ. fin autem. ¶ Op. de. l. domus. ſ. de rei ven. dicit glo. qz hec debet intelligi sm illam vt voluntarios perdat vtiles abradat sine lesione prioris status: necessarios vero sibi cōseruabit vt ibi. ¶ Sed dicet quis: cū hic essent necessarij qz in reficiendo balneum: ergo sibi conseruare non debet vt hic in litera. ꝛ tu respondet qz hic vltra cōꝫ esset necessarium expendit: ꝛ sic illud erat vtile tantum vel voluntarium. vel dic in sumptu necessario: aut edificans possidet licet mala fide edificauerit vt hic fuit: ꝛ tunc conseruabit sibi illum iudicis officio retinendo: vt. d. l. domum. aut edificator non possidet sed dominus vbi alter in totū erat dominus vel socius pro indiuiso possidet: ꝛ tunc nullo modo repetit qz non retinendo cum non possideat nisi pro parte sua nō agendo propter malam fidem quaz habet in impedicdo vt hic ꝛ. ff. de pet. here. l. plane. ꝛ. ff. de condi. indebi. l. fi in area. vt hec tibi clareant vide que latius scripsi in. d. l. domum.

¶ Ornamenta ciuitatis ad villam träsferri nō debēt. ꝛ nu. 2.

Sī quis post. † De ciuitate ad villā nō licet träferre edificiorū ornamenta: de ciuitate vero vna ad aliam potest si ibenti auferatur edificio: de vna villa ad aliam licet ēt si per ciuitatem transitum faciat. hoc dicit ꝛ notanter. ¶ † Bo. qz non licet vnum altare decorare vt aliud ornetur: nisi cum de ornandum sit labefactum. ¶ Item nota quod per transitum permittuntur que alꝫ non permitterentur: quod nota pro non valentibus extra ciuitatem portare blada sub pena ꝛ sine gabella vt non teneantur portantes per transitum ꝛ aliunde conducentes: ideo in vtroq; casu consuecuerunt dimitti se sozme gabelle.

Singularium. Curiales vrbium tenē 3 tur in eis domos pprias habere: ideo vel antiquas reedificare vel nouas construere tenentur. non curiales vero solus ad antiquarum reedificationem arctant. hoc dicit. ¶ Nota qz reedificatio fauorabilior est qz constructio de nouo. ¶ Item not. casum specialem in quo constructio de nouo mandatur. gloss. vide per te.

Sī cui. Inter edes sacras vel publicas ꝛ edificium priuatum debet esse spacium. xv. pedum. hoc dicit. ¶ Et not. qz loquitur quando edificium priuatum post constructur ideo tunc dirui mādat: qz delingt q legi nō obedit: sec⁹ si edes sacra vel publica constituat postea qz nō est qd edificio priato ūt tūc imputādum.

Interdictū de pcario. Hoc interdicto vide per spe. in ti. de pcar. ff. eo. p totū. nō loca. ff. v. vr. si essi. p spec. vbi vide fo: mam libelli ꝛ an possit cedi no. i. l. illud. ff. actiōes. ō peti. her. qz sic. ꝛ aler. i. l. cū fundus. de vi ꝛ vi arma.

Sup edificijs cōstitutēdis. Ita not. bal. i. l. cuico. ꝛ ibi gl. ff. de ser. vrb. pd. ꝛ i. l. i. ff. denicq; ff. ō aqua plu. arc. i. l. alti⁹. C. ō ser. ꝛ bar. ce. ti. ō ser. vrb. c. rū.

Ad cōsuetudi nē inducēdā. Fallit p frequētiam actuū mulieris ꝛ ifantiū ꝛ similiū qz nō cōputat in numero eoꝝ qui possunt legē vel statutū 2dere vt p soci. 2fi. vi. iciuile cōsitoꝝ. vñ. circa scōaz pncipalē qōnē. i fi. in l. par. char. vñ.

Si vt ponis Tu vide ad materiā huius. l. qō no. frā. decretu. sing. suo. rcvñ. in ci. Decidi pulchrā cām de quo ēt p iaſ. in. ſ. sequens nu. xlviij. vñ. vltr. pro nūc. instit. ō actio.

Circundare muris locum proprium vniuersitas licet.
Muri ciuitatum vel villarum non debent fieri principe inconsulto.

Per prouincias. Quilibet potest locū ppriū circūdare muris. Opp. de. l. opus. de oper. pub. dicit glosſ. ego itelligo istam scōm illā. ſ. vt possit nisi ad emulationē alteri⁹ ciuitatis tēdat vel nisi materiā seditiōis prebeat vt ibi. ⁊ idem dicit Inno. extra de offi. or. c. que in ecclesiarum. ⁊ de re. ſho. c. pisanis. Opp. ħ. qō imo nō possit etiam si ad emulationē vel seditionem non tendat vt. d. l. opus. ℌ. pub. ⁊. l. de operibus. in eo. tit. Solu. qō bec in proprio ibi in publicis que in bonis priuatorum non sunt ⁊ a priuato in eis edificari vel nouum opus extrui nō potest sed ab vniuersitate in cuius bonis sunt edificari potest vt. ſ. titu. j. l. omnes. Contra istas solu. opp. tertio qō nec vniuersitas ciuitatis vel castri possit. vt. ff. de re. diui. l. antepe. ℌ. muros. Solu. vt glo. bic ⁊ ibi qō ille text. vz intelligi de singulari plona nō de vniuersitate vel cōtate loci quod mihi apparet magna diuinatio in illa. Preterea in. d. l. opus. ℌ. pub. loquit de pub. ope ex pub. sumpto fiendo. ⁊ per ſhs ab vniuersitate. ⁊ tamen non licet inconsulto principe vt ibi. ⁊ j. ti. j. l. nemo. ⁊ ideo puto dicendum qō non muri ciuitatum vel villarum fieri a nemine ppſſunt inconsulto principe ⁊ est ratio talis muro⁹ ambitus in futurum emulationez vel seditionem contra principem induceret. Fallit qñ cōtas ipsa vel vniuersitas superiorem non cognosceret: qr tūc vniuersitas posset singularis persona nō vt. ſ. ti. j. l. nemo. ⁊. ff. de ope. pub. l. opus. ℌ. pub. An autem antiqui possunt reſci distinguo. Aut sunt depositi per principem ex causa vt legitur pluries populū romanum contra suos rebelles feciſſe: ⁊ tunc p neminem reſci possunt sine principis autoritate vt autoritas eius interueniat in construendo qui interuenit in destruendo ⁊ sic vniuersitas tūc non posſet etiam cum presidentis autoritate. ⁊ ita potest intelligi. l. aſpe. ℌ. muros. ff. de re. diui. Aut sunt collapſi ruina vel casu vel iam incepti autoritate principis sed non perfecti: ⁊ tūc per oratorem ipſam debent reſci ⁊ perfici cura ⁊ sollicitudine presidentis ibidem. vt. ff. de offi. procon. l. ſi in aliqua. ⁊ ſ. titu. j. l. ſi. ⁊ ſi sunt ibi redditus publici de illis debēt reſci. vt. l. ſi l. ali qua. alias debet ibidem collecta p extimozū rata imponi vt. ſ. ti. ħ. l. omnes.

Eniana. Inter meniana ⁊ meniani⁹ dēbet esſe spacius. x. pedū qñ ambo sunt priuat oū: sed vbi alterū sit publicū cui appropinquaſ priuatū debet esſe spacium. xv. pedum. b. d. hec lex: tamen nō seruatur vt dicit glo.

Cum dubitatur. Lex zenonis o ſer. vtilitat⁹ loquēs de gñalis lz sit missa ad prefectum vrbis. b. d. Mo. qr. i. ēt correctiua lz ad prefectū vrbis sit missa tñ gñalis omnibus prouincijs intelligit esſe missa nisi appareat de cōtrario. Item no. ex fine qō nō mutatur stare non prohibetur.

De operis nouī nunciatione. Rubrica.

Nunciator noui operis de iure suo docere paratus audit: ⁊ infra quantum tempus ad edificandum admittatur. ⁊ nunc. sequen.

De operis. Nunciator noui operis de iure suo docere debet audiri⁹ ⁊ de causa cognosci ⁊ j. tres menses terminari quibus peractis auditur edificator si offerat satisdationem de opere demoliendo. b. d. Opp. glo. qō nō. j. tres menses ad triēnium vt. ſ. de iudi. l. pperandū. Sol. dupliciter. prio qō hic spectale vel secundo qō hic nō dicit debere causam finiri sed di am expectare vt probet per tres menſe. Dic attende si ponderas verba hic posita non dicit hic quod expectet vt probet per tres menſes sed quod causam ſi pōt diriman. ſ. tres menſes vbi ergo nō necessitatur nec finitur instantia ⁊ ideo pondera quod ista litera dirigit verba sua ad iudicem ⁊ cum iudice loquitur. vnde hic est casus de eo quod Jac. bu. dicit in. d. l. properandum. in prin. ff. de iudi. ⁊ dicit quod ibi per nouam. l. minº trienio adſcitur ad terminandum casum instantie cause ⁊ spacio illius temporis non finitur ſi lex cū iudice loquatur. ⁊ ideo post illud tempus sententia lata vz dūmodo. ſ. triennium sit lata. secus ſi impersonaliter. l. noua loquatur qr tunc instantia illo tēpore terminatur ⁊ finitur qr cum ea tunc legislator loqui videtur quod nō. Non ergo est hic speciale qr nō finitur instātia per tres menſes. nam ⁊ prius inchoata vltra prosequitur ⁊ ſi interim ille nunciator probat iudex tamen pbationes nō examinauit vel aliter impeditus non tulit ſuam edificator admittetur cū satisdatione de opere demoliēdo vt hic. Si aūt nūciator de iure suo probauit ⁊ iudex infra tres menſes tulit ſuam pro nunciāte edificatorē nō audiet posſea etiam sat ſdare volens. ſed ab illa ſententia poterit appellare vt extra de ope. no. nun. c. ſignificantibus. Si autem nunciator nullam probationem adduxit tunc non propterea contra eum fertur ſententia⁹ ſed⁹ vſq; ad tres menſes expectatur vt in hac secunda solu. gl. pro qua est casus extra. eo. c. ſi. vbi autem iudex examinatis probationib⁹ nūciatoris infra iſtos tres menſes pronunciante pronūciaſſet tunc edificare volens non audiretur offerens ſatisdationem etiam ſi a ſententia appellaſſet ſz expectaretur donec finis haberetur p ſententiam que transiſſet in rem iudicatam vt. d. c. ſignificantibus. ⁊ ſi post tres menſes admiſiſſet ſatisdationem licet posſea contra eum pronunciaſſet nō impediretur ipſe in opera pcepta ab iſta ſententia appellaſſet alias ſic ex quo transiſſet in rem iudicatam. ⁊ modo omnes casus euēturi apparent mihi discuſſi. Opp. ħ. quod ſatisdando ante tres menſes ſtatim admitti debeat ad edificandum vt. ff. de ope. no. nun. l. pretor. ℌ. ſi quis paratus. ⁊. ℌ. hoc interdictum. ⁊ l. de pupillo. ℌ. ſi is cui. Sol. bic ponit quinq; ſolutiones ⁊ in ſi. dicit quod tertiam tenuit Joan. ſed ſecundam tenuit Azo. pro iſta ſecunda dicunt multi eſſe hodie caſum in. c. ſignificantibus. ⁊ in. c. ſi. extra. eo. ⁊ ita tenent omnes canoniſte. ego dico quod vna non excludit aliam. ⁊ ideo debent ſimul iungi. ⁊ ſic aut is cui nouum opus nunciatur offert ſatisfationem: aut non. ſi offert aut illa recipitur: ⁊ tunc poteſt ille edificare quaſi remiſſio denunciationis ſit facta. ⁊ hoc casu pcedunt iura antiqua in contrarium alleg. Aut ille ſatisdationem non recepit quia offert ſe paratum incontinenti docere de iure ſuo: ⁊ tunc vſque ad tres menſes expectatur. vt hic. ⁊. d. c. ſi. aut non recepit quia nō vult ⁊ tamen nihil ſe probaturum offert ⁊ tunc locus habet ſol. tertia Jo. vt miſi dicat iuſtam cauſam recuſationis ſatisdationem offerens audiatur vt in iuribus antiquis. ⁊ eſt ratio: quia tunc videtur non iuris ſui tuendi ſed ſolum cauſa vexandi aduerſarium facere. ſinyero is cui nunciatur non offert ſatisdationem ⁊ tunc ab vſq; eo qō nunciator dicat qō vult ſtatim docere de iure ſuo edificator vltra edificare non pōt quin ſtatim nō veniat ad demoliendum. ⁊ olim vt modo clare eſt concluſa iſta materia.

De operibus publicis. Rubrica.

Uiso de priuatis operibus nunc principali ter de publicis.

Furimi. Judex non potest immunitatem cōcedere ab opere publico. b. d. Not. qr illicita concessa non tenent vt bic. ⁊. j. de immu. con. l. j.

De operibus. Impensa de qua cō ſtat a cōputantibus eſt approbanda. Not. quod cōmentariensis hic accipitur pro officiali ad quem ſpectat approbare ⁊ ipſo bare rationes. alibi accipitur pro cuſtode ⁊ magiſtro carcerū vt. j. de cuſto. re. l. ad commentariēſem.

Retoria. Pretoria ⁊ domus publice nō debet invſus priuatos conuerti. hoc dicit.

Ultra. Caſus. ſumptu publico no pōt iudex nouz opus inchoare ſine principis licētia ſed antiqua reſtaurare ſic. b. d.

Rescriptio. Etiam per principis reſcriptum nō licet occupare locum publicum edificando contra decoram faciem ciuitatis. nec allegari poteſt preſcriptio. hoc dicit notabiliter.

Portus. Ad conſtructionē aquedu⁹ vel portⁿ ſeu murorum refectionē quilibet cōferre tenetur non obſtante pignoratis priuilegio. b. d. Opp. de. l. medicos. j. ō. pfc. ⁊ medi. Sol. vt glo. ħ. vera. Bar. ⁊ Saly.

Omnes. Ille q preeſt operi publico ⁊ſtrucēdo tenetur de operis vitio infra. xv. annos in futurum appariture. hoc dicit. ⁊ notabiliter quod not. contra ingignerios iſtorum dominorū. Item not. j. quātum tempus finitur opus. Opp. gloſ. de Lomnes. ℌ. de preſcrip. xxx. anno. dicit ipſe quod ſpeciale in hac preſcriptione eſt. dic melius qō hec nō eſt preſcriptio alicui⁹ juris competentis reipu. ſed eſt quid impediens in futurum competere ⁊ natiuitati illius ſe opponens.

Si quando. Licētia diruēdi domos alicuius publici non extenditur ad domos excedētes quinquaginta libras argenti: ideo tunc princeps eſt conſulēdus. hoc dicit.

Si qui

Si qui. Maiestatem principis ledit qui nomen ſuū in opere publico iſcribi fecit⁹ hoc dicit. caueāt ergo ſibi ingigneriū ⁊ ſupta ſtantes.

Meſplendidiſſime. Ad refectionem ⁊ ternarum princeps deputat tertiam partem reditūum feudorum reipublice illius ciuitatis. hoc dicit.

Omnes. Jncole ciuitatis debēt p rata ſui ertimi⁹ conferre ad conſtructionem operis publici. b. d. Collige ex fine illud vetus prouerbiuz quod dicitur. equale ſoma non rompe el doſſo.

Emo. Judices non poſſunt ſua autoritate op⁹ nouum inchoare nec ornamenta edium de ſuo loco transferre ſub pena bic ſcripta. hoc dicit.

Dificia. Edificia coherentia operib⁹ publicis propter que formidari poſſunt incendia vel inſidie, vel per que angustentur ſpacia platearum debent proſterni ⁊ diru. b. d. non ergo iure ſunt edificate ille ſtationes ſuper platea cōmunis Ferrarie coherentes turri domini Marchionis.

Aliquando. Concessio gene alis facta a principe ō operi publico intelligitur de deſtructo ⁊ diruto quod tamen non ſit in vſu publico. hoc dicit. Cōtra iſtas. l. fortiter facit. l. ſi quando. j. de bo. na. r. ⁊ quod not. glo. in. l. beneficiū. in prin. ff. de conſti. prin. Solu. qr hic imperator ad ſpeciē alicuius rei vel edificij non deſcendit. ſed in genere locutus fuit. ibi ad certam domum deſcendit quo caſu cum adiacentibus vaſis intelligitur eam. conceſſione: vt in glo. d. l. benef ci⁹m ſi fic ad principem peruenit. arg. l. cus ancillas. ℌ. de incest. nup. ſecus ſi ad principem non veniſſet ſed poſtea vaſa illa fuiſſent in ea ad tempus repoſita: quia illa tunc non debentur arg. ℌ. de verb. ſig. l. j.

Quando. Quando opus publicū in diget reparatione licitū eſt imaginem principis eo incōſulto deponere. debet tamen poſtea in ſuum locum reponi. hoc dicit.

Dicunq; Locus ad vſum priuatorū in patulo publico fabricat⁹ diru. mādatur ⁊ in poſterū fieri prohibetur. hoc dicit.

Turres. Turres ⁊ muri pro munitione ciuitatum in terris priuatorum fabricati illorum vſui debēt deſeruire. ⁊ eorum cura ⁊ ſumptu debent reparari. hoc dicit.

Quia plurime. Per hāc. l. redditus certarū domorum in publico porticu conſtructarū deputātur ad lumina preſtanda ſeu edificia reparanda. hoc dicit.

Diſſine. Quis nō poteſt ſibi vſurpare portū vel porticū publicū ſine principis licentia ſub pena infraſcripta. hoc dicit.

Basilicam. Caſus in domo regia vl in ſacra eccleſia nō poſſunt alicui⁹ imagines pingi nec ſtationes fieri. nec equi introduci. nec cōmunia nuptiarū fieri. hoc dicit.

Emini. Judex nō dz prius opa noua inchoata reſcīdere quam inchoata perficere. hoc dicit.

De ratiocinijs operum publicorum. Rubrica.

Habemus. Prouinciarus rectores ⁊ ceteri viri ſpectabiles prohibentur diſcuſſores eſſe operum publicorū ⁊ etiam ſiliquam pro ſolido recipere vt olim faciebant huius rei cura defenſoribus ciuitatum imminente. ⁊ debitor operis publici etiam ex ſola pollicitatione compellitur illud ſoluere vel implere. nec ſuper erogatione ſumptum operis facti examinari debet ipſe ⁊ rector prouinciarum ⁊ ceteri contra facientes puniuntur pena hic ſcripta. hoc dicit. Not. caſum in quo ex ſola pollicitatione quis obligatur.

De pignoribus. Rubrica.

Continua rubricam vt in gl. ff. eo. dictum eſt ſupra de principalibus obligationibus tā nominatis qñ innominatis vt ſunt pignora ⁊ hypothece que non valeant ſine principali. vt. l. lucr⁹ ff. quibus mo. pig. vel hypo. ſol.

Debitor quādo per pignoris ceſſionē liberetur. ⁊ nu. ⁊.
Creditor non cogitur acceptare ceſſionē pignoris pro rata pro qua valet.

Debitor. Per ſolā pignoris ceſſionē debitor nō liberat. hoc dicit.

Er quo collige quod licet pignus minus valeret quam etiam pecunia debita non tamen preiudicatur creditori: vt. l. creditor. ff. ſi cer. pet. vbi nota: licet veneti ſeruent contrarium. hinc a est quod etiam vendito pignore agitur pro reſiduo: vt. ā. de actio. ⁊ oblig. l. a diuerſus. Quero an creditor hanc ceſſionez pignoris pro rata. pqua valet teneat acceptare ⁊ ſibi pro ea rata in ſolidum habere. Reſponde quod non: quia nemo compellitur emere vt. ā. de contra ben. empti. l. inuitum. accedat. j. ſi causam iudi. l. ħ. ⁊. ih. Quero quid ſi debitor dixit pignus ſit tuum pro debito. ⁊ creditor dixit ſum contentus. an tunc ſit at toto liberatus. ſuppoſito quod pignus minus debito valeat. dico qr ſic. ff. de re iudi. l. a diuo pio. ℌ. qui pignora. ver ſic. nam ſi creditor. ⁊ per no. in. l. ordo. ⁊ quod ibi dixi. ā. de execut. rei iudic.

Equitas rigori preferenda.
Pignus idoneum accipi pro quantitate debenda creditur.
Hypotheca ſpecialis qñ generali preferatur.

Clamuis. Specialis hypotheca a ſcōi creditoris preferr gñali prioris secū ſpālem habētis ex qua poteſt ſibi ſatisfieri. hoc dicit. Ho. quod equitas mitigat rigorem ⁊ ei preferrtur. Item nota. quod vbi primus habet ſolum generaliter pignus bec am ⁊ ſecundus ſpecialem qr hec ſpecialis nō prefertur illi generali. ſed generalis ſpeciali. Et ratio eſt quia tunc rigor ⁊ equitas pro generali faciunt. Opponitur contra ter. in ea parte dum dicit. ſi certum eſt cum vniuerſum redigere poſſe ex bis que ſpecialiter obligata ſunt ⁊c. Quia vbi hoc non ſit certum ſed dubium nos dimittit in incerto contra ℌ. quibus. ā. de nouo codi. componen. Sol. vt in glo. tertia ſuplēdo qr in dubio preſumitur ex ſpeciali hypotheca vniuersum debitum redigere poſſe niſi cōtrarium ꝓbetur. arg. j. de diſtra. pigno. l. que ſpecialiter. Et ex quo not. quod q pignus accipit creditur idoneum accepiſſe pro quantitate debenda niſi poſtea apparcat de contrario: vt. ā. l. priori. Opponitur ſecundo quod in caſu noſtro poſſit eligere quod agat ex generali vel ſpeciali hypotheca. vt. ff. de diſtra. pig. l. creditoris. ⁊. ff. qui po. in pig. habe. l. qui generaliter. i prin. Sol. primo qr illa de rigore. hec de equitate. Nec non eſt bona quo ad leges illas. ideo gloſ. ſoluit vtrancp per ſe. Et primo ad legem creditoris. de diſtra. pig. reſpondet quod ibi erat vnus creditor tantum. et hic nulli alij creditori afferebat preiudicium. bic ajius creditor erat cui preiudicaturus erat. Ad legē qui generaliter. ff. qui potio. in pig. ba. reſpondet glo. quod creditor primus hypothecā tantum generalem habebat. ⁊ hoc in primo caſu huius. l. Jn ſecundo autem qui magis obſtat dicit ⁊ bene quod pars acceperat ſpecialem hypothecam pure ⁊ generalem ſub conditione ſi ex hypotheca ſpeciali ſibi ſatisfieri nō poſſet. vnde cum ex ſpeciali ſatisfieri ſibi poteſt generalis locum non habet. Ideo ſecundus creditor in ſua ſpeciali que fuerat in bonis generaliter obligatis. primo ſolus creditor inuenitur. ⁊ in hoc ſolo differt ab iſta. quia hic vterq; creditor hypothecarius circa idem reperitur. in effectu tamen amb e ſunt concordes. Concludo igitur predicta ſic. interdum eſt vnus creditor tantum habens plures hypothecas. ⁊ tunc ipſe poteſt proſequi quam velit: vt. l. creditoris. ff. de diſtrac. pig. aut ſunt plures creditores: ⁊ tunc aut quilibet eorum habet vnam tantum. ⁊ ille potior eſt qui potior eſt in tempore: vt. j. qui po. in pig. ba. l. ſ. in ſi. Aut primus habet duas vnam ſpecialem aliam generalem. Secundus vnam tñ. ⁊ tunc aut primus habet vtrancp ſimpliciter ⁊ pure. ⁊ tunc de iuris rigore poteſt proſequi vel vti qua velit. ſed de equitate non vbi ex ſpeciali poteſt ſibi ſatisfieri. vt bic. Aut habet ſpecialem pure ⁊ generalem ſub conditione ſubſidiaria. pure tunc ſufficiente ſibi ſpeciale hypotheca ſecundus creditor non ſolum eſt potior. ſed etiam eſt ſolus in alia hypotheca. vt. l. qui generaliter. ħ. reſpon. ff. qui po. in pigno. ba. Aut econtra primus habet vnam tantum. ſecundus duas. ⁊ tunc primus eſt potior in ſua illius ambabus iurta regulam. Qui prior eſt tempore potior eſt iure: vt. d. l. ħ. in ſi. ⁊. l. qui prior. niſi hypotheca ſecundi ſit priuilegiata: vt. l. licet. in eo. titu. Querit gloſſa ſi. bec ex procedit debitore poſſidente quid ſi extraneus poſſidet vel creditor primus. an idem erit quod bic dicitur. Et reſponde quod ſic. quia eadem eſt ratio. ergo ⁊ eadē iuris diſpoſitio. vt. l. illud. ff. ad legem acqui. ⁊ idem dicit Jac. bu. Cy. ⁊ Bar. Querit Jo. ⁊ Cyn. bec lex ex ſui ſerie videtur loqui quando ſpecialis hypotheca precedit generalē in perſona primi creditoris. Sed quid econtra ſi debitor generaliter obligauit omnia bona ſua ⁊ ſpecialiter talem fundum. an iſta lex locum habebit vt non derogetur generali ſecundi creditoris. ſi ex illa ſpeciali poteſt primo ſatisfieri. ⁊ dicit Jo. non idem: quia tunc in generali ante

a Jnoperepublico inſcribi fecit. facit bec. l. in arg. ad hoc qō dom⁹ in ij depingunt arma pncipis vl' cōis dz cō fiscari. l. j. C. vtnō pti. ti. ſu. pdi. vel al. impo. fz Jo. ō pria. in. l. ſi pro curatorē absentē colū. r. ff. de. pcu.

b Pro rata ſui ertimi. Nō collecta. p ampliādo caſtro ſponi debeat. p virib⁹ pfi moniꝰ ſingulorū adde Bal. ⁊ mo der. l. j. j. tiħ. col. v. venio ad ſecūdum ⁊ dico. j. de mul. ⁊ in quo lo. ⁊ in l. ħ. pbit bimā de immu. ne. cōce. li. r. ⁊ bal. j. j. l. ēt in pe. col. in v. mō viden. eſt de collecta. ⁊ j. l. omnū. ħ. de vectig.

c Velinſidic. Bl. pſtat ar. qr nōlz alicui edificare domos ecclesie tes muris. de q vide qō notam i l. ppuincias. nu. iij. v. pterea in. d. l. opus. in ap eſt. in ver. incōſulto. pncipe. ħ. de edi. prima.

d Spālis hypotheca. adde ſoci. 2fil. cxcviij. inci. circa pñtē ꝓpoſitionē. ſ. quinto ⁊ vlt. cū ver. ſe. l. ħ. pte char. lxxj.

1 ¶ Creditores. Hunqd aūt in casu huius. l. creditore si velit autoritate iudicis fit necessarius libellus. Ja. de bel. formatū hāc. quest. ⁊ cōsuluit q̄ sic si aduersarius cōtradicat refert Jo. an. in ti. de lib. cōcep. ℣. nunc dicendū. ver. ix. in vl. addi. illius ver. ⁊ p Bar. post gl. in. iiij. q. in pun. ⁊ in. v. q. ver. pone q̄ debitor.

b ¶ Creditor. Adō do. Alex. cōsi. cvij. iiij. parte post Jo. de imo. i. c. potuit. pe. char. ō loc. ⁊ j. pcū dēsal. in hac. l. riij. q.

¶ Dō creditor ex pacto q̄ als non posset possessorē ppria aut oritate apprehendere. ℣si. cr xvij. ici. i pñti. ℣ sul tatione circa iniū. iij. col. i. j. pte char. ccij.

d ¶ Qui iuste resistit. Tu dic limitando hoc nisi vtp sal. l. i. j. nu. j. ⁊ qō ibi posui i addi. ad cū ÿ. no. q̄ vis vi repellere lz. ℣. vnde vi.

e ¶ Nō ÿbū dz. q̄ ÿbū dz dicat necessitatē adō. l. p̄ dor. i pn. ff. decēd. ⁊. l. j. ℣. j. ff. q̄q̄s 8 iuris. bart. ℏ pe. ō suza. l. i. j. 3. quō ⁊ qñ. in. l. mela. 10 deali. le. Bal. l. c. j. ℣i. apud quē ÿ qs ⁊trouer. feu. ⁊ d. ale. de imo. i. d. l. sepe. Jtē adō q̄ dz ⁊ pōt simul ūcta ⁊portant necessitatē. c. i. vt ec. bene. cle. j. cūglo. de stat. mo. alex. consi. cccxvj. in fi. in. ÿ. parte.

2 Creditor bona debitoris quando possit accipere: ⁊ quando ei liceat propria autoritate possē. bono. eius ingredi ⁊ nu. seq.

8 Debet verbum qñ necessitatem importet. ⁊ nu. 9.

10 Creditor ex pacto ingrediens an dicatur vim facere si debitor resistat.

11 Violentia qñ possessionem vitiet.

12 Creditor quando possessionem debitoris inuiti possit ingredi. ⁊ nu. seq.

16 Jus crequendi quando transeat in singularem successorem et nume. seq.

20 ¶Pactum de ingrediendo possessionē factū creditori a debitore quid operetur. ⁊ nu. seq.

25 Debitor hypotheca ius quando possit contra singularem experiri.

26 ¶Pupillus an possit creditori suo licentiā dare ingrediendi suā possessionem.

27 Creditor virtute pacti an possit in res ecclesiasticas ingredi.

28 Creditor an possit ingredi debitoris moza in soluendo non precedente.

29 Judex quando ex vbanitate aditur an debeat aduersarius citari.

30 ¶Pignus an dicatur conuentionale vel pretorium qñ creditor ingreditur de licentia iudicis.

a **¶Creditores.** ²Bar. istam. l. repetit ego sub breuitate minori q̄ potero tradā q̄ vtilia dixit. ⁊ qz nouū casum ⁊ inauditū ponit in lege ista dicēs ÿ illū cuitari cōtraria gl. ideo illum arteponā ℣m quē oīnditur in duas partes. qz primo querit an per simplicē ingressum dicatur vim cōmittere, ita q̄ in ea dat ij penam. Scōo an possessionē per talē ingressum possit sibi acquirere. scōa ibi. ⁊ nō. ¶ Casus. ⁊ ¶Per pactū simpler de ingrediēdo datur oītur ⁊ licentia ingrediendi per quā ingrediēs excusatur a vi. Sed nō dat potestatē acquirendi possessionem sine iudice. hoc dicit ℣m eum ⁊ hunc intellectū dicit probari ex aliquibus differentijs traditis a iure, nam de iure aliud est esse in possessione vel mitti in possessionem ⁊ aliud est possidere vt iubet vt possideat: vt. ff. de acqui. possē. l. iij. ℌ. fi. ⁊. ff. p hered. l. ℌ. in pñn. ⁊. ff. ex quibus causis in pos. ea. l. cū legati. ⁊. ff. vt in po. leg. l. ls cui. in pñn. ⁊. ℌ. qui legatorū. ¶ Sic in ppōsito aliud est dare creditori simplicē injām de ingrediēdo. ⁊ aliud est dare injām de accipiēdo sibi corporalē possessionē. nā p primū nō datur licētia possidēti ꝛ in possessione standi. per scōam fic. Et iō notarū in instrīs apponūt vtrūq; scz ingrediēdi possessionē corporalē sibi apprehēdēdi ⁊ accipiēdi ⁊ penes cū retinēdi. ¶ Jste intellectus mihi nō placet. qz prime parti huius legis nō cōuenit dū dicit possessionē exercerē per qō dak intelligi q̄ possessionē habebā ⁊ qō vel vtrūq; erat quētū. ſ. ingrediēdi ⁊ accipiēdi sibi corporalē possessionē vel de ingrediēdo possessionē tm non em dicit fundū ꝛ possessionē ⁊ loquot de creditore hypothecario nā per pactū de ingrediēdo hypotheca trāsferr i pignꝰ p ingressum. Et ℌ vult hec no. l. Secꝰ dico nō hypothecario. ⁊ mō habes qūo ℌ ler facit ad titulū. ¶ Illō obstāt leges p Bar. allegate qz in eis iudex qui immittit nō agit vt missus possideat sed cōtrahentem sic vt dē esset in iudice nisi hoc ageret: vt. l. ÿ. supra vbi in rē actio ⁊. ff. ex quibus causis in pos. ea. l. fulcinus. ℌ. fin. ¶ Reuertor ad intellectū antiquū qui. accurſ cū quo transiuerūt omnes docto

res vſq; ad tpa Bartoli quē cōiter sequunt moderni. ⁊ fm eum diuidit in duas partes. Qz primo rīder de iure. Scōo de vbanitate. scōa ibi: nī. ¶ Casus. ⁊ creditor b per conuētione pt possessionē bonorū debitoris accipere. nec ex hoc dicitur vim facere li cet vbanus sit ingredi iudicis autoritate. hoc dicit. ¶ ¶Pro positione terminorum premitto quod creditor qui occupat bona debitoris propria autoritate dicitur vim committere ⁊ incidit in penam edicti diui marci. de quo in. l. extat. ff. quod metus causa vel constitutionis. l. si quis in tantam. supra vnde vi ¶Do neigitur quod hoc creditor fecit ex pacto quo conuentum erat vt pecunia suo tempore non reddita ei liceret ingredi possessionem bonorum debitoris propria autoritate ⁊ pignoris ire ea sibi retinere. An tunc dicetur vim facere vt incidat in penam p dictarum legum ⁊ dicitur quod non attamen vbanus fecisset si autoritate presidis fecisset. Nam de eius autoritate possessionem adipisci debet. Hec est positio casus Accurſ. ¶ Mo. primo quod creditori ex pac. oīlicitum est ingredi propria autoritate possē. bono. debitoris sm. concor. dat. ℣. de pigno. actio. l. penul. in fi. ⁊. ℣. de iudi. l. cum debitoris. ⁊. ff. de furt. l. cum creditor. omnes allegate in princi. glosse. ¶ Secundo not. quod conuentio facit licere quod alias non liceret. vt hic ⁊ legibus proxime allegatis. ¶ Tertio no. quod violentia actualis non officit vbi licentia conuentionalis processit sui iuris cōseruatiua. ¶ Quarto not. quod non licet debitori contra conuentionem iuris creditoris conseruatiuam venire. ¶ Quinto quod vim non facit qui iuste insistit vel resistit. d Et est ratio: quia eius aduersarius non iuste agit: vt. l. vim. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊. ℣. vnde vi. l. j. ¶ Sexto quod aliqua licet iure que tamen non licent de vbanitate, vt hic in fine. concor. ℣. de fur. l. ciuile. ¶ Septimo quod iurba ne commissa dumtamen a iure non sunt reprobata nō veniunt punienda. concor. dat. ff. de sepul. viola. l. iij. ℌ. quod nō perpetue ⁊ alie. ll. hic in fi. gloss. allega. ¶ Octauo quod verbuꝫ debet qō sui natura importare videtur necessitatez impropriatur ⁊ sumitur pro potest. vt hic in vltima gloss. ¶ Ex quo not. nono quod verba impropriantur quando propie sumptis resultaret iuri contrarius intellectus vel aliqua repugnantia in lege. ¶ Ultimo nota quod vbana ⁊ elegantia vel ciuilia sola non necessitāt ¶ Ex quo colligē quod habitum pro vbano a lege non preferetur rigori iuris licet equitas approbata sit: vt. l. placuit. ℣. de iudi. ⁊ sic minus est vbanum quam equum. ¶ Opponitur cōtra primam partem quod vim faciat quia sua autoritate facit: vt. j. ad. l. iul. de vi. l. in possessionem. ⁊ vi bo. rapto. l. iij. ⁊. ℣. fol mat. l. dotis. Sed solue quod circa conuentionem vim faciat. vt in 3tra rīs. sed conuentione precedente vim non faciat vt hic. ⁊. l. pen. ℣. de pigno. actio. ⁊ hoc vult glo. j. vſq; ad versi. sed quid si debitor quem omitto ⁊ prosequor contra. ¶ ¶Opponit secundo quod imo vim faciat etiam si conuentio precedat. vt in hac. l. in fi. vbi dicitur quod iudicis autoritate debet facere. ergo sine ea vim facit. Solu. vt in gloss. fina. in princi. ¶Primo quod verbum debet exponitur pro possunt. ⁊ sic non necessitāt vt. ℣. quomodo ⁊ quādo iuder. l. j. ⁊. ff. de offic. presi. l. sepe. ⁊. ff. de iudi. l. non quicquid. sic ⁊ alias exponitur. ff. de offi. procon. ⁊ lega. l. obseruare. ℌ. fina. Vel secūdo dic quod debent ex vbanitate. sic. ℣. de furt. l. ciuile. si tamen suo iure vti volunt. possunt vt hic. in pñn. ⁊. ff. de sepul. viola. l. iij. ℌ. non perpetue. ⁊. ff. de reli. ⁊ sump. fune. l. si quis sep. ⁊. l. at si quis. ℣. idem labeo. ⁊ hec secunda solutio est communis ¶ Sed vt dem materiam subtilius speculandi considera bene quod iste textus in versi. attamen. non loquitur de preterito dicendo debuerunt. sed loquitur de presenti per verbum debent et sic loquitur post ingressum iam factum de quo predixerat. ⁊ de aliquo querendo vltra id quod quesitum fuerat per ingressum. ⁊ ideo aliter intelligo istam legem. ¶ ¶Pro cuius declaratiōe premitto qō lz creditor iure pignoris possideat ⁊ ciuiliter ⁊ naturaliter secundum glos. vt nō. ℣. de prescrip. xxx. anno. l. ⁊ notissim. ℌ. sed cum illud. tamen respectu eorum que concernunt dominum vel ius dominꝫ debitor dicitur possidere non creditor vt. ff. de vsucap. l. pignori. Et sic diuersis respectibꝰ quilibet dicitur possidere. ¶ Vult ergo dicere isteter. quod licet per cōuentionalem ingressum fuerit adeptus possessionem iure creditoris ⁊ pignoris non tamen possidet iure dominꝫ vel quasi sed debitor. Ideo si possessionem illam que concernit ius dominꝫ vel quasi vult adipisci debet hoc facere autoritate p̄dicta quia propria non potest. Et iste intellectus videtur mihi conformis huic litere in qualibet sua parte. Et verbum debent stat proprie. vide ipsum tene corde. quia nouus est et confirmabitur fortius ex his que dicentur infra in prima questione glosse. ¶ ¶Ut tamen cognoscamus quando verbum debet ꝰ vel debes stat propriē vel non: ⁊ sic importat necessitatem vel non. Dic secūdum Bartolum: aut profertur affirmatiue aut negatiue. ¶ Si affirmatiue. et tunc aut dirigitur ad eum cuius fauorem respicit: et tunc ponitur pro potest: vt. ff. de officio procon. lege obseruare. ℌ. finali. ⁊. ff. de interrogatoria actione. lege qui interrogatur. Et

ratio est qz potius cōsultiue ponitur. Aut non respicit eius fauorem. ⁊ tunc aut si sumatur necessitatiue resultat iuri contrarius intellectus vel alterius legis contradictio ⁊ tunc impropriatur ⁊ stat pro potest. vel limitatur vt de vbanitate vel honestate intelligatur: vt in hac. l. ⁊. ff. de lega. iij. l. l. si quis seruum ℌ. inter. ⁊ de iudi. l. ⁊ post edictum. in pñn. Aut non resultat iuri contrarius intellectus seu contradictio legis: ⁊ tunc stat proprie ⁊ necessatiue: vt. ff. quod quisq; iuris. l. j. ℌ. j. ⁊. ff. de eden. l. pretor. in princi. Sinautem prefertur negatiue tunc necessitatem abstinentie importat: vt. ff. de dolo. l. non debet. ff. de regu. iuris. l. non debet. Fallit vbi sic intelligendo resultaret iuri cōtrarius intellectus: quia tūc intelligitur de honestate vt in text.

9 ⁊ glo. ff. de offic. procon. l. solent. ℌ ficut. ¶ Dp. iij. quod si verbum debet hic accipiatur de vbanitate vt dicit gl. sequitur qō contra hanc vbanitatem faciens venit puniendus. cuius contrarium vult hic glos. in pñn. huius legis. vnde videtur obstare. ff. de leg. j. ⁊. ij. Solu. fm Bar. quod istus procedit quando ciuilitas ⁊ vbanitas est redacta ad precepta. nam tunc punitur contra faciens vt ibi: secus si nō fit ad precepta reducta sed ad consilium tantum sicut hic in alijs legibus in glo. allega. simile in sacra pagina. nam faciens contra precepta peccat mortaliter ⁊ punitur non faciens contra consilia. sicut est illud. vende omnia que habes ⁊ da pauperibus. ¶ Opponitur quarto ab extra quod hec lex non sit situata sub congruo tit. quia in ea non tractatur nisi de acquisitione possessionis ideo situari debuit sub titu. de acquiren. possē. ⁊ non sub isto de pignoribus. cum hic de pignore nihil dicat. Ista oppositio non est mihi leuis ⁊ miror quod nullus doctor ipsam format. ⁊ tamen eius solutio est declaratio huius legis. ¶ Dico igitur sic quod interdum creditor fecit pactum vt pecunia non soluta suo tempore ei liceat ingredi possē. bono. creditoris. ⁊ vltra non dixi. ⁊ sub distinguo sic. Aut creditor habeat tantum personalem actionem contra debitorem ⁊ non hypothecam in bonis eius. ⁊ tūc tale pactum per ingressum non afferat ei pignus nec possessio nem nisi redialem vt facit immissio per iudicem: vt. l. iij. ℌ. fina. ff. de acquiren. possē. ⁊. l. ij. ff. de vsuc. pro here. ⁊ ex quibus causis in possē. ea. l. cum legati. ⁊ tunc procedit intellectus Bar. ꝛ tunc lex ista nihil facit ad titulum nec prime parti bene conuenit vt superius dixi. Aut creditor habebat etiam hypothecam in bonis: ⁊ tunc puto quod per hoc pactum de ingrediendo in possessionē bo. intelligitur data licentia apprehendendi possessionem ⁊ loco pignoris retinendi. Et iste est casus hic in prima parte. ⁊ tunc hec lex bene facit ad ti. quia hypotheca per apprehensionem transit in pignus ⁊ possessionem habet ⁊ exercet creditor eam quam alij creditores habent in pignore sed non eam quā habet debitor iure dominij vel quasi nisi eam adipiscatur autoritate presidis: vt hic in secunda parte ⁊ in intellectu quem supra posui. ⁊ hoc quando vltra pactum de ingrediendo processum nō fuit. ¶ Si autem vltra processum fuit. ſ. vt ei liceat sua autoritate ingredi possessionem ⁊ eam loco pignoris sibi tenere tunc dico quod etiam si prius hypothecam nō habebat. nūc per ingressum sibi pignus acquirit ⁊ possessionez habet veram tam naturalem quam ciuilem sicut si a principio pignus traditum esset ⁊ etiam per istum modum lex facit ad titulum. ¶ ¶Expeditis oppositionibus necessarijs venio ad questiones ⁊ primo. Quero cum glo. j. quid si dum creditor vult ingredi ex pacto debitor ei resistit ⁊ resistentia non obstante ingreditur an fecisse vim facere dicetur. Ilso dixit quod sic. Joan. vero quod non: ⁊ in isto videtur residere gloss. ¶ Sed hunc passum examinemus latius vt veritas eluceſcat. ⁊ pro Ilso. facit primo quia non licet domino locatori finita locatione conductores inuitos expellere sed remedijs iuris vti debet: vt. ℣. vnde vi. l. nō abre. ⁊ loca. l. conductores. Et tamen ipsi nullum ius habent in re ⁊ debitor sic igitur ipse minus debet posse expelli. ¶ Secundo quia mulieri ad quam reuertitur dominium rei dotalis per mortem mariti: vt. l. in rebus. ℣. de iure do. non licet ingredi possessionem eius rei maritij etiā heredibus non consentientibus. sine iudicis autoritate: vt. ℣. sol. matrimo. l. dotis. ¶ Tertio quia postꝫ colonus interuertit possessionem non licet domino violenter ingredi: vt. ff. de vi ⁊ vi arma. l. colonus. ⁊. l. cum fundus. ergo minus creditori qui possessionem nullam habet ⁊ debitor sic. ¶ Quarto per regulam generalem. ℌ. ne quis in sua causa ius sibi dicat. in rubro ⁊ nigro. ¶ Quinto ne detur occasio rumores ⁊ rixas committendi contra. l. conuenire. ff. de pac. do. ⁊. l. equissimum. als. l. si vsusfructus. ℌ. inter dic. ff. de vsufructu. ¶ Sexto per. c. licet. el. ÿ. de preben. lib. vj. vbi clericū priuatum ipso iure non licet episcopo de possessione expellere nisi prius declaret per sententiam. Hanc partem Ilso. fuit sequutus Jaco. but. per tertiam rationē de colono superius factam. ¶ Ad partem oppositam pro Joan. facit ratio Joan. quia hoc semel debitori placuit. igitur contrauenire non potest: vt. ℣. de actio.

11 ¶ ¶Puto igitur in hoc passu quod si violentia facti interueniat sine alio delicto admixto quod violentia illa non attendatur vt vitiose possidere dicatur vt hic. secus si violentia habet aliquod delictum admixtum quia coactis hominibus vbi coactio non fit permissiua. vel quia sanguinis effusio interuenerit. nam hec non sunt ei permissa: vt. l. quoniam multa. j. ad. l. iul. de vi. ¶ Non obstantibus predictis. l. colonus. ⁊. l. cum fundus superius allegat. quia anteꝫ colonus interuertat ⁊ in ipsa interuersione dominus ingredi violenter potest quod etiam postea incontinenti non ex intervallo vt dixi in. l. j. ℣. vnde vi. Sic in casu nostro euenit: quia in ipsa mutatione voluntatis ei permittitur ingredi ⁊ possessionem accipere quam prius non habebat. ⁊ hoc inducit lex ista ⁊. d. l. penul. ℣. de pignori. actio. Jtem non obstat. d. c. licet. quia vt ibi episcopꝰ facit inde ideo pars citari debet. Jtem episcopus non est certus de iure illius quia potuisset papa confirmasse. sed creditor est hic certus de iure suo: quia de pacto sibi facto ⁊ quod debitor ei non soluit ⁊ hec vera vbi pactum de ingrediendo interuenerat. ⁊ de accipienda possessione sua autoritate ⁊ retinēdo loco pignoris. ¶ Sed qd si vltra interuenisset. puta quia in obligatione bonorū constituisset se a precario nomine a creditore tenere seu eius nomine possidere. Respondeo quod quia tunc apud ei creditorem esset vtraq; possessio vel saltem ciuilis: quia in dubio sola naturalis transit in rogantem: vt. ff. de precar. l. ⁊ habet. ℌ. eum qui. Tunc creditor posset olno ingredi sue possessiōis tuēde ⁊ defendēde causa. Et est ratio quia debitor dicitur tunc creditorem sua possessione velle spoliare ideo creditori licet ei restituere: vt supra. vide vi. l. j. ⁊ pro hoc est glos. in. l. cum creditorem. ff. de furt. Jtem superius ⁊ proxima dicta vera nisi resistat causa iusta. quia debitum integraliter off. rat: vt. j. debito. vend. pignori. impe. non pos. l. ÿ. ⁊. ℣. vnde vi. l. non ab re. ⁊. ff. de vi ⁊ vi arma. l. colonꝰ. in fi. vbi casus. ¶ ¶Concludo ergo predicta sic aut debitor iusta causa resistit ⁊ tunc creditori ingredi non licet eo inuito. Aut resistit sine causa vel saltem iusta. et tunc aut solo verbo ⁊ talis contradictio nihil operatur. ideo ingredi creditori licet. Nec dicitur vim facere vt hic. Aut debitor resistit etiam facto. ⁊ tunc aut creditor habet rei possessionem per constitutum. ⁊ tunc contra violentiam facti licet ei ingredi sue possessionis tuende causa cum moderamine. tamen inculpate tutele vti caueat sibi ab offensione per quam incidit in delictum. Aut nullam possessionem habet ⁊ dicit Bartolus quod ei non licet ingredi ne detur occasio maioris rixe vel tumultus. ego puto qō ei licet per legem istam que indistincte loquitur ⁊ per. l. penul.

Universidad de Deusto
Biblioteca

que cauillari non potē. ff. de pigno. actio. Caueat tamen ipse ne vire vel tumultus vel quid aliud in ipso ingressu sequatur quod sibi a delictum asscribatur vnde si materiam vide prepara tam ad malum sibi pro tunc precaueat alias reuersurus et commodius idem facturus. ¶ †Pro cuius declaratione quero secundo quid si creditor iste habens potestatem ex conuentione ingrediendi propria autoritate[a] accipiendi tenutam et possessionem ingressus est et possessionem accepit et exercet nemine reperto inn possessione vel quia ei contradicat, an liceat debitori eū expellere de possessione si sit extra rem, et videtur quod sic per. l. Iam possidere. ff. qui ad nundinas, cum ibi not. ff. de acquiren. possess. Item quod scientia debitoris videtur requiri alias vitiū clandestinatis ex conventione nō excusatur. arguntē. l. si a te. ff. si ser. vendi. ¶ Sed tene contrarium secundum Barto. ex eo quia consentio precedens excusat a vitio violētie vt hic. et. ff. de pig. act. l. penul. quod est maius: quia rem efficit quod non efficit vitium clandestinitatis. vt nota. in. l. vitia. ff. de acquiren. possess. et. l. pomponius. ff. cum quis. ff. de acquiren. possess. ergo multomagis excusat a vitio clandestinitatis. et pro hoc inducit text. coniunctum cum glo. ff. de fur. l. cum creditor. attento qō illa ter est posita in titulo de fur. que clam vt plurimum fiunt. et per hoc infertur ad questum quod inre expelli non potest si sit ab intra: nec iure potest non admittiri si sit ab extra: quia tunc vim facere dicretur debitor: cum reuertentem non admittens. vt. d. l. clam possidere. ff. qui ad nundinas. cum ibi nota. ¶ †Quero tertio an hanc licentiam de ingrediendo et accipiendo propria autoritate sua possit testator dare in vltima voluntate. et casus est qō sic de re ipsa legata. ff. de lega. ij. l. titia cum testamento. ff. l. sed de alia re dubitari potest. et videtur quod sic: tum quia pignus et hypothecam constituit. vt. l. non est mirum. ff. de pigno. actio. ff. de alimen. le. l. lucius: tum quia si hoc potest fieri vt hic in contractu fortius in vltima voluntate. vt. l. seruum filij. ff. eum qui. de lega. ij. Et similiter dic quod concedi potest in alio contractu quam pignoris. vt. ff. de ser. expor. l. si titius. et. ff. si ser. expor. l. si. ij. et. ff. si man. ita fuerit alie. l. i. et hoc sequitur quod occupans virtute conuentionis predo vel invasor dici non poterit.

¶ †Quero nunc quarto cum eadem glo. quid si debitor[b] alienauit vel alio modo possessio est penes alium. et glosse quas opiniones recitat. Prima est vt creditor ingredi possit propria autoritate sicut potuisset si apud principalem debitores fuisset. ar. ff. de ser. expor. l. si titius. Item quia pactum pignoris causa habendi est in rem: ius autem ingrediendi est eius executiuum. vt. l. co. l. pignori. ¶ Secūda opinio est vt ingredi non possit: quia tale pactum tertium possessorem non afficit. argu. ff. de actio. et obli. a. l. cum qui. et ita dixit Mar. cofi anus. Hanc opinionem Mar. fuit secutus Mar. fyl. et Jacob. butri. ea ratione quia tale pactum non afficit rez sed personam. vt. l. ea lege. ff. de condi. ob causam. et. l. fina. ff. de contraben. emptio. Idez tenuit Ja. Bal. per eandem rationem. et quod pactum istud rem non afficiat in durit. l pomum. ff. de ser. Item quia nunciatio noui operis que fit in re non afficit rem. vt. l. iij. §. opus. ff. de alie. iudi. mu. causa fac. Ad. l. si titius. ff. de ser. expor. quam in contrarium indurit glos. respondet quod ibi ratio quia statim cum manus inficitur pactum precedens operatur reiectionem contractus et translationem dominij in vendito rem. vt not. in. l. traditionibus. ff. de pac. et si illa ratione est ibi speciale ocebat Jac. butri. vbi illa ratio cessat in contrarium erit ius commune vt. l. ius singulare. ff. de leg. ¶ Sed primam partem quod rē afficiat tenuit hic ¶ Det. et Cyn. et Ray. et eam tenet Specu. in tit. de pigno. §. primo ver siculo item si debitor. et omnes per dictam legem si titius. quam sic deducit Barto. Nam si ille qui non habet ius in re sed est habiturus demum manu iniecta potest legem conventionis exercere cōtra tertium possessorem. vt dicta. l. si titius. fortius et multomagis debet posse creditor qui ante ingressum habet ius in re quia hypothecariam actionem. nec habemus in casu nostro de resolutione alicuius contractus tractare: quia pactum et ingressus ad ius roborandum augendum et ampliandum et ad facilioriem exactionem ipsius faciendam inducunt. ¶ Item per aliam rationem quam facit glosse. nam sicut hoc pactū de ingrediendo et accipiendo possessionem ecōtra est executium iuris pignoris et hypothece que constituit ius in re. vt. j. l. pignorita in. o. l. si titius. pactum manus iniectionis est consecutiuum. precedentis obligationis que est de seruo vel ancilla exportanda vel non prostituenda. Superuenit Bal. doctor perusinus et dixit quod sicut ex sententia oritur actio in factum vel iudicis officium quod habet parata executionem. vt. ff. de excep. rei iudi. l. ij. et. ff. de minor. l. minor viginti quinq; annis. ita ex pacto de ingrediendo ꝛc. oritur quoddam ius executiuum precedentis obligationis realis reposituum in voluntate creditoris qō pbat ex eo quia potestas ingrediendi que comprit creditori ex conventione equiparatur potestati quam consequitur ex iudicis sententia vel iussu seu licentia. vt probatur ex. l. penulti. ff. de pignori. actio. hec enim duo ibi equiparantur et sub eadem censura ponuntur, et pro hoc accedat quod dixi. in. l. dotis. ff. sol. matrimo.

16 ¶ Modo inquit ipse videamus primo generaliter loquendo an ius executiuum transeat contra singularem successorem[c], et ex illis apparebit quid dicendum est in proposito. Et circa primum cum queritur an ius executiuum transeat contra singularem successorem ipse sic distinguit aut illud ius executiuum est actionis personalis executiuum aut realis. Si personalis et tūc aut queritur in contractu aut in vltimis voluntatibus. si in contractibus tunc non transit executio contra singularem successorem alienatione non reuocata. vt insti. de acti. §. si quis in fraudem. et. ff. de his que in frau. cre. per totum. et probatur. ff. si mulier ven. nomine. l. i. §. necessario. Si in vltimis voluntatibus et tunc aut alienatio facta est cum dolo. et tunc ius executiuum trāsit contra singularem successorem. vt. ff. vt in pos. leg. Lucia sorore. aut facta est sine dolo et tunc non transit in eum. vt. l. ff. ff. vt in pos. leg. adde quod idem si dolo. sed defuit res esse in vsu humano vt ibi primo et secundo rūd.

¶ Si autem queritur de iure executiuo precedentis iuris realis: et tunc aut ille tertius possessor non habet causam ab eo in cuius personam initiauit et tunc contra illum non transit. vt. l. sepe. §. i. ff. de re iudic. et. §. qui. res iudi. non nota. l. i. et. §. et boc in glosse. in secundo exemplo dum dixit vel alio modo ꝛc. Aut habet causam ab eo vt in primo exemplo glosse. et tunc aut tale ius exequendi erat ineste productum antequam res transiret in hūc tertium possessorem. et tunc tale ius transit contra hunc tertium possessorem. vt. ff. eodem. l. si superatus. §. fi. et. ff. de excepti. rei iudica. l. si mater. §. fi. et. l. iudicata. in fin. ¶ †Aut tale ius non erat primo ineste productum et tunc aut erat in modo vel actu ipsum producendi: quia re ipsa iis iam erat cepta. et tunc aut per talem modum vel actum res erat facta inalienabilis: puta quia erat effecta litigiosa et tunc tale ius exequendi transit contra singularem successorem. vt. j. de liti. l. ij. et. l. fi. ij. respondeo. Et ex hoc sequitur quod non est necesse ei vt intentet condictionem ex. l. illa licet possit si velit et ita debet intelligi glosse. ibi posita. Aut per actum illum res non erat effecta inalienabilis forte enim non erat questio de dominio sed de hypotheca et tunc nō transit ius exequendi contra singularem successorem. sed erit opus vt nouus processus fiat contra eum. vt in auten. de litig. §. ad hec. posita. j. eodem. auten. ad hec fi debitor. Aut tale ius nondum erat productum ineſſe sed nec etiam erat in actu vel modo ipsum producendi quando res fuit alienata et tunc tale ius etiam postea superueniens ex sententia non transit contra talem successorem vt ff. de exceptio. rei iudic. l. si mater. §. fina. in fi. et. ff. si muliter vend. no. l. prima. §. i. Et hec vera nisi nouus possessor sibi preiudicasset per eius scientiam vel patientiam. vt. l. sepe. §. i. ff. de re iudic.

18 quod et no. j. eod. §. i. pleses. ¶ †Expredictis infert ad questionem nostram quod si pactum de ingrediendo opponitur ad executionem iuris et actionis personalis et tunc non transit contra singularem successorem nisi alienatione rescissa a iudice vt in dicto. §. si quis in fraudem. insti. de ac. vel a lege vt in pacto manus iniectionis. de quo in. l. si titius. ff. de ser. expor. et in. l. si quis sub hac. ff. de contraben. empt. Si autem sit oppositum ad executionem iuris realis vt in contractu pignoris. vt hic fuit. et tunc aut ille tertius possessor habet causam ab eo et tunc debitū erat in instrumento liquidatum et tunc ius exequendi transit in eum quia est ineſſe productum. vt. l. si superatus. in fi. ff. de pigno. veruntamen quia non est liquidum an habeat causam ab eo vel non dicit ipse hoc debere summatim liquidari contra iudicem sicut ōr in. l. a duo pro. §. si super rebus. ff. de re iudic. putat etiaz sufficere manifestum esse quod causam habeat a debitore per. l. emp. in princi. ff. de actio. emp. et quod admitto. sed hoc esse manifestum probandum coram iudice de appel. l. cives. Aut debitus in instrumento non est liquidum et tunc quia ius exequendi non est ineſſe productum non transit in eum per superius dicta. aut possessor a debitore causam non habet et tunc ius exequendi nō transit in eum. l. sepe. §. primo. de re iudica. ¶ Or attende p deo quia si tu ponderas subtiliter verba ista tu dices ea fore inania nam si debitum sit liquidum inquit Barto. iudici debere probari possessorem habere causam a debitore. sed inder hanc probationem non admittet nisi aliqualem petitionem coram eo producat per quam imploret eius officium vt eum inducat vel asseciari faciat in possessionem illius rei vt ibi hypothecate non ergo hic loquitur de ingressu fiendo propria autoritate. sed iudicis officio, sicut dicimus in executione sententie: et ad hoc

19 tendunt leges per eum allegate. ¶ †Sed glosse nostra expresse loquitur de ingressu fiendo propria autoritate de quo querit an sicut potuit contra debitorem ita possit contra singularem successorem. quo casu mihi videtur dicendum indistincte quod non possit etiam si tunc temporis ius et potestas ingrediendi

a ¶ †Ingrediēdi propria autoritate. Tu vide de Bal. qō no. in trac. clausularū in clau. 3c. in vō. licētiam propria autoritate ingrediēdi. vbi plene et dirive hoc in apostil. ad istū. §. sed non nemini nunc loci.

13 a ¶ Contra singulare successorem. Adde bart. in. l. si qs missum. in. §. inder. de dā. infe. et ibi no. Ollerā. et late p. do. Ant. in c. qui. §. ind. vbi an possit fieri executio 3 tertiū possessorē an vero 3 nō alienantem. Itez transit in singulare successorē vt puta qz fit cessum nō cedi potest ita. d. bar. in. l. j. §. vsufructuarius. ff. de ppe. no. nun.

14 b ¶ Quid si debitor. Adde qō idē tz bart. hic et in repeti. buī°. l. i. §. vltimo. v. q. principalis in fi. et b

15 b ficu. sed pone qō debitor. in contrarium tñ tenet bart. in. l. interdum. §. fin. ff. de acq. pos. et in. l. celsus. in. iij°. colū. in fi. sed pone qō debitor quē sequitur Jmo. et cōiter oēs qō verius est.

c ¶ Contra singulare successorem. Adde bart. in. l. si qs missum. in. §. inder. de dā. infe. et ibi no. Ollerā. et late p. do. Ant. in c. qui. §. ind. vbi an possit fieri executio 3 tertiū possessorē an vero 3 nō alienantem. Itez transit in singulare successorē vt puta qz fit cessum nō cedi potest ita. d. bar. in. l. j. §. vsufructuarius. ff. de ppe. no. nun.

d ¶ Pactū de ingrediēdo. tu vide de Bal. l. i. ff. si ser. vē. §. q̄ro vtrū dns. et in. l. per diuersas. et qō. r. s. mā. et no. bar. hic. in. iij. §. fic. tertio ſncipal' quero. et ibi posui in add. l. §. tale ius.

¶ Quid in vniuersali. adō Bal. l. ci. §. si qs §o. 5 pa. iura. fir. dicit qz si mortuo est il le cuius tacit sita p pactū Ig redien di propria autorita te qz trāsit ad he rede qz istud pactū nō e pulegiū ſz ius cōe no. ff. de pig. ac. l. q tertio.

e ¶ Quero octauo tu vide de Bal. l. creditor. §. qui post diuisionē. ff. q pot. in pig. ba. vbi etphar. et bal. hic ad fi. ō quo vide no. l. j. fi. et ibi tūdē bal. ſ 1 §n. j. q res pign. ob. pof.

f ¶ Ideo creditor tunc posset. vide bar. h et qz bar. 5 dī dicit vī salte ci vilis vt tenere 3 riū ipsemet l. l. iij. §. q̄ro verū dns de iu. emphyteo. p concordia vīō Jmo. in. c. fi. i vlt. col. 5 loca. et adde q̄ hēs in. l. fi. et fi pulmōc. ff. 5 acq rē. pos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

§ de sa. sanc. eccle. l. sancimus. ℣ aut. preterea. ¶ Quero vndecimo hec lex loquitur quando negotium est liquidum[a] quid si nō sit liquidum puta quis promisit mihi non venire contra certam promissionem sub pena centum aureorū ℣ obligauit omnia sua bona adiecto quod si contrauenirет ex nunc dabat mihi licentiam ingrediendi bona sua ℣ apprehendendi possessionem propria autoritate nullo ℣ quia dico quod ipse conuenit volo ingredi possessionem ipse negat an possum vel debio ire coram iudice ℣ prius parte citata liquidare istam conuentionem. ¶ Barr. distinguit quod interdum per exercitium huius conuentionis. id est per rei apprehensionem conuentio deducitur in notoriū vel manifestum ℣ tunc alia liquidatio precedens non est necessaria quia ipso facto est fundata actoris intentio vt est videre quādo res deprehenditur mutari in loco prohibito. vt in casu. l. si titius. ff. de ser. expor. ℣. l. j. ℣. § si ser. expor. ve. aut per exercitium huius conuentionis conuentio non deducitur in notoriū manifestum ℣ tunc liquidatio est per primo necessaria. vt. §. si mancipia fue. alie. ne prosti. l. j. quam ipse intelligit per modum supra dictum scilicet quod ibi non erat notorium ancillam esse prostitutam alias potuisset ancillam deducere sine iudice. vt. ff. de contraben. emp. l. si quis sub hoc pacto. Subiungit quod vbi aliqua liquidatio non procedit facta a partibus vt in primo casu. vel a iudice vt in secundo apparet sibi quod ista lex conuentionis non possit exerceri. facit. §. de rei vendic. l. j. ℣. ff. de reiudi. l. si cum nulla. ℣ quod de compensatione dicitur que non admittit nisi de liquido ad liquidum. vt. §. de compensa. l. fina. hec verba nubi non placent: quia sequeretur quod ista materia. ℣. l. conuentionis. vt propria autoritate possit nunq̄ exerceri poterit quia notoria nec manifesta est debiti liquidatio licet in se sit vera quia enim nouit an in casu huius. l. pecunia sit soluta vel non pro soluta habita quia congruo loco ℣ tempore oblata. vt. l. si post accepti. §. de vsu. ℣ sic semper ad iudicem ibitur quod est contra istum ter. ℣ contra. l. pe. §. de pig. ac. ¶ Preterea cōuentio de ingrediendo vel apprehendendo ℞. est conditionalis si non fit solutum vel si sit contra factum. cum igitur fit purificata conditio res est in se ℣ partibus liquida. quid ergo opus est vt coram iudice liquidetur cum actus ingressionis et apprehensionis est actus extraiudicialis ℣ a parte in voluntate creditoris dimissus et est nullius preiudicij vbi conditio non sit purificata. ℣ hoc apparebit postea vt ex sequentibus patebit. ¶ Preterea in. l. si titius. ff. de ser. expor. ℣ in. l. j. ℣. § si ser. expor. vnde pone seruum per plures manus ambulasse et de pacto sequentes emptoris ignorasse nonne licebit creditori manus iniicere et deprehendere. certe fic ℣ tamen res possidendi seruum non est liquida nec ei constat quod seruus teneatur in loco prohibito. ¶ Idem dico de ancilla prostituta ℣ si per plures emptores ambulauerit. vt lege prima in fine. supra si mancipium ita fuerit alienatum. ℣. l. si quis sub hoc pacto. ℣. ff. de contrahenda emptiōe. et dico etiā si tunc ancilla non esset loco prostitutionis quia sufficit prostitutam fuisse ℣ sic conditionem purificatam fuisse. ¶ Non ob. d. l. j. in princip. si mā. ita fue. ali. per quam Barto. mouetur quia respondeo multipliciter. ℣ Primo quia ibi manus non iniecerat quia non potuerat nec ante iniectionem dominium ad venditorem reuertitur. vt no. in. l. j. §. si ser. expor. ve. ideo necessario ad iudicem recursum habet: quia de facto manus inīcere non potest et sic non est ibi impedimentum iuris ratione loci sed facti ratione impotentie. Secundo et aliter quod ibi sponte ance regressum habet ad iudicem: quia hoc est in eius electionem vt hic. ℣. l. penul. §. de pigno. actio Vel tertio dic quod ibi manus iniecerat et sic dominium in eum translatum erat sed facultatem adducēdi nō habebat: quia de facto ei resistebatur ℣ ipse impotēs erat vt ima iotem tumultum ℣ rixam cuitare voluit vnde ad prefectū regressum habuit ℣ tunc de iure vtriusq̄ disputabatur. sic dico in pignoris apprehensione vt post ingressum ℣ apprehensionem dispiceret an de iure fecerit vel non. ¶ Ex predictis satisfiare patet. Bart. non bene dixisse nec quod inducit de compensatione est simile: quia ibi compensatio opponitur in iudicio ideo debet debitum iudici liquidari consuluit tamen ipse quod ne possit opponi quod debitum non sit liquidum quod dicatur in pacto quos dat sibi licentiam ingrediendi ex nunc et accipiēdi possessionem. ¶ Quero duodecimo an creditor ingredi possit nō precedente mora debitoris in soluendo vel faciendo id quod in obligatione principali erat deductum. et videtur quod non per hanc. l. verficulo. non reddita sibi pecunia. ℣ per. l. si debitores. j. eo dem. cum ibi nota. ¶ In contrarium facit. ff. eod. l. quesitum. Barto distinguit vt facit glos. in. d. l. quesitum: quia aut subest causa quia forte dubitat debitorem recessurum ℣ tunc non potest ingredi ante moram. vt. d. lege quesitum. aut causa nō subest ℣ tunc non potest ante moram debitoris. vt hic. ℣. j. eo. l. debitores. ℣. ff. qui. mo. pigno. vel hypothecaria solu. l. soluitur. § pa-

[a] ¶ Est liquidū. an regrat liquidatio. vide bal. in. l. j. §. si seruit⁹ vē. ℣ i. l. h. in v. ēro vtrum dñs. de iure. emphy. ℣ adde bal. in. l. peruersas. §. mādati in. x. q.

[b] ⁂ Ad rixas: arma. ℣ hoc si apparet de proposito instituendi publicum vt pristū bic. ver. ℣ aduerte. nō hoc in simili nota. per Ant. corsi. singulis in ver. sequestrus que possunt ad h̄ inc materiā adaptari.

28 sessionem. ¶ Quero duodecimo an creditor ingredi possit nō precedente mora debitoris in soluendo vel faciendo id quod in obligatione principali erat deductum. et videtur quod non per hanc. l. verficulo. non reddita sibi pecunia. ℣ per. l. si debitores. j. eodem. cum ibi nota. ¶ In contrarium facit. ff. eod. l. quesitum. Barto distinguit vt facit glos. in. d. l. quesitum: quia aut subest causa quia forte dubitat debitorem recessurum ℣ tunc non potest ingredi ante moram. vt. d. lege quesitum. aut causa nō subest ℣ tunc non potest ante moram debitoris. vt hic. ℣. j. eo. l. debitores. ℣. ff. qui. mo. pigno. vel hypothecaria solu. l. soluitur. § pa-

29 beat remedium hypothecarum intentarum ℣ sic recurrere debet ad iudicem non propria autoritate facere. ¶ Quero tertiodecimo circa secundam partem huius. l. ponecquod inde[r] ex vrbanitate a ditur an debeat pars aduersa citari ℣ libellus offerri. Respondeo quod glo. videntur in hoc contrarie nam in. l. memineri nt. §. vnde vi. videtur tenere quod etiam sine partis citatione iudex possit concedere licentiam vt ibi patet in glo. secunda. in fi. Alia gloss. videtur sentire quod requiratur libellus ℣ citatio partis ℣ procedatur ordinarie. §. de iure emphyth. l. j. in glo. magna. in penul. q. secundum Barto. sed modicum facit in hac questione. Jacob. de bel. dixit quod prudentius et rationabilius est vt eum faciat citari per. l. nam ita diuus. ff. de adop. et per. l. fina. §. si per vim vel alio modo. vel per. l. j. §. necessario. ff. si mu. vendi. nō. sed si viso instrumento creditorem misit in possessionem reo non citato missum debet in suo iure tueri. argumē. ff. quod me. cau. l. metum. §. fina. ℣. ff. ne vis fi. et. l. si quis missum. in princi. ℣ tunc procedat gl. o. l. meminerint. In casu tamē quo eum fecerit citari ℣ ipse comparet an ei debeat libellus offerri. respondet quod aut debitor confitetur et libellus ei non offertur vt. ff. de iudi. l. si debitori. ℣. ff. ad. l. aquil. l. proinde aut negat vel contradicit allegando solutionem vel quid aliud quod probandum relenat ℣ tunc libellus debet offerri ℣ via ordinaria procedi. vt. §. de lit. contesta. aut. offeratur. ℣. §. vti possi de. l. j. cū simi. ¶ Superuenit Barto. et dicit quod iudex debet eum facere citari per iura superius allegata. ℣ per. l. de vnoquoq̄. ff. de reiudic. alias dicit licentiam datā parte non citata mihil operari. et mouetur ex eo quia sicut non debet fieri executio sententie nisi parte citata cum multe exceptiones possent ei competere que habet impedire executionem. vt nō. per. Cyn. in. l. ab executione. §. quorum appellatio nō re. ℣ est casus in. d. l. meminerint. ibi ad insinuandas sententias: sic istud ius conuentionis executiuum non debet inde[r] exequi nisi parte citata. et ideo si iudex facit mihil agit. sed proinde est ac si sua autoritate sit ingressus vnde potest petere posita se per iudicem in possessionem confirmari parte citata: argumen. ff. de carbo. edic. l. ij. §. edictum. ℣. §. ad carbo. l. j. secundum lec. Joan. imo si autoritate iudicis sic perperam interposita intrasset inciditset in dictam legem meminerint. ideo dicit glos. ibi positam non esse bonam et falsum dicere. sed ego eam saluari vt ibi dicit: et nunc saluo eam alio modo. ¶ † Pro cuius declaratione attende quod creditor ex. l. ista conuentionis habet duplicem viam vnam propria autoritate vt iudice irrequisito alias iudicis autoritate vt hic. ℣. l. dotis. §. Solu. matri. ℣. l. penul. §. de pigno. act. ℣ hoc duplici modo potest implorari vno modo per viam inductionis ℣ immissionis sicut alias quādo petitur ex carboniano vl ex. l. fina. §. de edic. diui adri. tollen. ℣ de ipsa potest loqui hec lex. in fin. secundum intellectum gloss. ¶ Alio modo per viam associationis et hec non tam habet vrbanitatem ex parte petentis quam ex parte iudici concedentis ex gratia et vrbanitate sua in ingressu quem si pars faceret sine iudicis nuncio insurgerent rixe ℣ contentiones que ne insurgant iudex debet prouidere pro posse. et ista debet implorari hoc modo. nam debet pars narrare conuentionem ℣ producere publicum instrumentum et narrare quomodo ex conuentione potest ingredi propria autoritate ℣ intendit facere sed ne per ingressum ci fieret offensa vel partes ipse venirent ad rixas et armabet melius sit ante tempus occurrere quam post vulneratam causam remediuz querere ideo ex vrbanitate petit vt sibi ex gratia mandet vni suo nuncio qui cum associet donec fuerit ingressus ℣ corporalem rei possessionem acceperit. ℣ isto casu et per istum modum dico quod iudex hoc faciens non habet necesse partem citare quia nuncius non habet inducere sed solum associare et que gratiose ℣ ex vrbanitate fiunt citationem non exigunt. vt lege penultima supra de his qui veniam etate impetr. ℣. ff. de nata. restitutione lege queris. ℣ nota. glossa. in lege antepenultima digestis ex quibus causis maiores. per istum modum potest intelligi dictum Jacobi de belui. ℣ glosa in dicta lege meminerint. et sic si petit se induci in possessionem citatio erit necessaria non si simpliciter petat se associari. ¶ Et aduerte quia signanter diri si producat publicum instrumentum quia tunc ex notorietate scripture in sua prima figura apparet quod hoc potest facere non si sic testes vellet producere et conuentionem probare: quia tunc fieri non potest nisi parte citata debitore contradicente ℣ libello porrecto vt extra vt lite non contesta. capitulo quoniam frequenter ℣ supra de testib. autenti. si quis

ab aliquo.

ab aliquo. ¶ Sed in precedenti casu quādo instrumentum publicum producitur dicit Bart. q̄ quicquid dicat Jac. de belui. non putat libellum debere offerri nec lite conte. procedi via ordinaria sed summarie sicut fit cum petitur executio ex precio iudicis. vt. l. a diuo pio. §. si super rebus. ff. de re iu. ℣. l. minor viginti quinq̄ annorum. §. cui fidecōmissum. ff. de mino. Et hoc patebat ex tribus. ⁋ Primo q̄ ius exequendi ex conuentione ℣ iudicis autoritate equiparantur. vt. l. dotis. ff. solu. matri. ℣. l. pe. §. de pignio. actio. Secūdo q̄ super omni iure quod oritur ex sentētia arbitrali procedit summarie sicut in sententia iudicis: vt. d. l. a diuo pio. in prin. ergo ℣ hic cum oritur ex conuentione. Tertio quia ex iureiurando ℣. l. iusiurandum quod ex conuentione. c. tit. oritur ius exequendi quod expeditur summarie sicut ex sententia. vt in eo. titu. l. §. ℣. l. sed ℣ possessori. §. si cum de hereditate ergo ita ℣ hic in hoc iure executio quod oritur ex conuentione et dicit tenere Specu. in titu. de loca. §. nunc aliqua. versicu. xlix. ¶ Ad rationes quas induxit Jaco. de belui. respondit. ℣ primo ad gloss. l. §. de iure emphy. dicens quod potest libellum offerre ℣ procedere via ordinaria si vult sed non cogitur. vt not. Specu. vbi. §. Secundo ad rationem quia dixit impedientem ne vti re mea possiz mea autoritate prohibere. vt. ff. ad. l. aquil. l. quemadmodum. §. j. ℣. ff. quod vi aut clam. l. qui ad ianuam. et tamen si autoritate iudicis peto debet offerri libellus. vt. §. vti possi. l. j. respōdet ipse quod istud ius nō potest manifestum fieri iudici ex instrumenti inspectione in casu nostro sic facit quod alias not. in. l. §. de edic. diui adri. tollen. Ad aliam rationem Jaco. de bel. que erat quia per hypothecariā sola nuda possessio aduocatur. vt. l. si cum venditor. in princi. ff. de euic. tamen in ea offertur libellus. vt in aut offeratur. C. de lit. contesta. ergo et hic. respondet quod illud procedit quando hypothecaria fuit tantum constituta sine pacto executiuo. ideo oportet quod procedat sententia. vt. l. j. ff. de excep. rei iudi. Ad quartam rationē que est: quia colonum ℣ inquilinum non soluentes licet propria autoritate expellere. vt. §. loca. l. edem. ℣. l. emptorem. ℣ tamē si itur ad iudicem oportet quod libellus offeratur. vt. l. conducto. in eo. ti. ℣. l. non ab re. §. vnde vi. respondet quod illud verum si vellet agere conditione ex illis. ll. penalibus sed si vellet implorare simplicē expulsionem per iudicis officium tunc posset ℣ summarie sicut. §. diri de empt. tenta. Ad quintā que est quod vbi apparet legitimus contradictor debet offerri libellus: vt. l. §. §. de edic. diui adri. tollen. respondet quod hic debitor non est legitimus contradictor: cum ipse hoc ius executionis concesserit. ℣ ideo conceditur summarie. Ad sextam que est q̄ vbi etiā implorat iudicis officium offertur libellus. vt. ff. quis ordo in bo. pos. ser. l. ij. §. dies. respondet q̄ illud verū quādo aliter implorat̄ q̄ pro executione: vt. d. l. a diuo pio. §. si super rebus. Ad quas ll. quas inducit videlicet. l. pupillo. §. qui opus. ff. de ope. no. nun. ℣ ad. l. j. §. necessario. ff. si mul. ven. no. respondet quod in eis non poterat liquere iudici de iure actoris ex inspectione instrumenti hic sic. ¶ Ego hanc partem Bar. sequor minimus pro qualitercunq̄ petitionem[a] iudici concludente fieri ℣ scribi debet in actis notarij super qua iudicis officiū implorat̄ fundetur cuius causa pars citetur. ℣ hoc quādo petitur associari per modum per quem superius dixi q̄ tunc nulla 30 scriptura est necessaria. ¶ † Quero decimoquarto quādo ex licētia iudicis ingredit̄ an pign⁹ hoc apparet debet quentiona le vel pretorium. Et dicendū est q̄ cōuentionale. ar. ff. de noua. l. si ita fuero stipulatus. ℣. l. cum enim. §. lon enim agit iudex pignus dare sed tatum sumplere confirmare vel exequi. ℣ hoc §. Barto. ℣ Rof. inti. de edic. di. mar. fuit enim conuentio ℣ hypotheca prior valida. vnde non potest dici datio noua ℣ sic non obstat q̄ tutor inutiliter in testamento datus ℣ posita per iudicez confirmatus dicitur datiuus ℣ non testamētarius. vt dixi. §. de confir. tut. l. neq̄. ℣ ibi per Cyn. ¶ Quero decimoquinto. an in casu quo creditor cōuenisset. ℣ post ingressum posset rem habere emptam b iusto precio qualis ordo seruabitur c vt rem emptaz habere possit. dicit Bar. quod ordo erit vt debitor citetur ad opponendū quicquid vult vt ne dicta estimatio fieri debeat ℣ si habita cognitione summaria nihil opposuerit q̄ relenet iudex debet facere per eligere duos bonos estimatores. vt. §. de secun. nup. l. hac edictali. §. bis illud. vel ipse iudex eligat. vt in aut. de nō alienan. §. quod autem. ℣ in aut. si quas ruinas. §. de sac. san. ec. qui iurare debent de legali estimatiōe facienda. vt in dictis. ll. patet ℞ arg. C. de fide instru. l. comparationes. ℣ iudex scōm ipsorū relationē faciet estimationez seu declarabit iustum precium ℣ si sint discordes quid fit tunc faciendum. scripsi in. d. l. hac edictali. §. bis illud. vbi vide.

[a] ¶ Qualitercunq̄ petitionem. Adde Soci. consi. clxxi. incip. diu profecto. vers. aduertat tamen. in. §. parte. char. xxxiij. vbi hoc idem tenet ℣ allegat.

[b] ⁂ Rem habere emptam. Tu vide de hoc quod no. in tracta. clausul. 1 in clausula contra. ver. alteri non vendere cum pacto. vbi hec materia discutitur.

[c] ¶ Qualis ordo seruabitur. Adde Bar. in. l. ne quicq̄. §. vbi decretum. ff. de offi. pro sa rescindi contractum pignoris.

1 ¶ Collusio debitoris creditori nocere non debet.

2 ⁋ Prescriptio quando preiudicet creditori.

Reses. Sentētia lata cōtra debitorem preiudicat creditori scienti nisi fuerit lata per collusionem vel propter prescriptionem. h. d.

1 ¶ Not. primo q̄ collusio debitoris nō preiudicat creditori. Secōdo q̄ prescriptio currēs debitori nō preiudicat creditori by pothecarie. Tertio q̄ bis cessantib⁹ finia sicut ℥ de

2 bitorem lata preiudicat creditori. ¶ Opp. q̄ō prescriptio preiudicet creditori: q̄ spacio longi temporis quo res prescribitur vt. §. de prescrip. long. tempo. l. fin. hypothecaria tollitur vt. §. si aduer. credi. l. j. ℣. Solu. quod hic de alia prescriptione loquit quā ipsius rei q̄ō exemplifica duobus modis vt in prin. glo. vel dic vt in ver. vel tertio. q̄ō si de prescriptione illa hic loquit creditor: hic fuit absens vnde duplicatū tempus cōtra eum requiritur. abi vero sicut debitor presens fuit. ℣ hec sol. probatur in d. l. ℣ Oppo. ij. quod etiam extra casus hic positos sententia non preiudicet creditori. vt. ff. eodem. l. si superatus. in prin. ℣. ff. de excep. rei iudi. l. iudicate. Solu. vt sequitur in glossa in ver. videtur ergo. scilicet quod ibi creditore ignorante fuit lata sententia. hic eo sciente. quo casu preindicat preterquam in duobus casibus hic positis. ¶ Oppo. iij. quod in distincte nocebat d vt. d. l. si superatus. §. per iniuriam. Solu. quod ibi fuit debitor victus antequam pignorasset. ideo non plus iuris potest transferre in creditorem q̄ ipse habeat. Collige ergo predicta distinguendo vt in gloss. ¶ Quero an hec lex procedat sine debitor fuerit superatus agendo siue defendendo. dic quod vtroq̄ modo vt in glo. ij.

c ⁋ In summa. Creditor potest[c] pignus retinere non tantum pro debito sed etiam pro eo quod solvit pignoris occasione. h. d. ¶ Ho. quod possessor pignoris tenetur ad onera collationum quod facit vt conductores domorum exigi possint pro collationibus vtarum. sed tene cōtrariū scōm ⁋ Det. q̄ non possident si tamē soluāt locatori imputabunt. ar. huius litere ℣ si ipsis requisitus non soluat potest domus occupari. vt. ff. de via pub. l. ediles.

1 ¶ Dominium superueniens debitori pignus confirmat creditori.

2ª Jus pignoris nec alienatione hominis nec legis que fit per vsucapionem tollitur.

3ª ⁋ Pignus triennio vsucaptū ℣ per septez annos cōtinuatū an dicatur extinctum. ℣ nu. seq.

7 Debitor quod remedium habeat ne ab vsucaptore conueniatur.

Vsucapio. Sion summatur. sed secundū lecturam varia notabilia colliguntur. ¶ Sciendum est igitur quod gloss. ponit casum duobus modis. Uno modo in princip. gloss. alio modo in fin. in ver. alij ponit casum. ⁋ Prima positio exemplificatur duobus modis. vno quod possessor desit possidere negligentia sed non videtur procedere quia si pro derelicto habuit facta fuit occupantis ℣ sic frustra de vsucapione queritur et si pro derelicto non habuit tunc licet res iaceret domini negligentia non propterea vsucaperetur: quod patet quia qui illam accepit furtum facit. vt. ff. de furtis. l. falsus. §. qui alienaz. at res furtiua non potest vsucapi. vt instit. de vsucapio. §. furtiue. ergo ℞. Secundo exemplificatur quod debitor qui res obligauit siue herede decessit ℞. sed hoc exemplum non videtur etiam bonum: quia licet per rei hereditarie apprehensionem non fiat etiam furtum. vt. ff. de furtis hereditarie. ℣ tamen male fidei possessor est ℣ postea cum alteri vendit ℣ tradit furtum tradendo committit. vt supra pro empto. l. j. ℣ per consequens non vsucapitur secundum Jaco. de ra. Sed ab hoc defendi potest. vt hoc procedat si tunc fuisset adita hereditas alias sicut vendendo apprehendit furtū non facit. sic nec nunc dum vendit si hereditas adita non extitit. Alij posuerunt secundo modo casum vt hic circa finem glosse in verficul. alij ponunt ℞. ¶ † Ex quo nota quod superueniens ratio dominij ipsi debitori confirmat pignus creditori vt hic secundum hanc lecturam. concord. de pigno. actio. rem alienam. primo respōso. facit. ff. de rei vendica. l. si a titio. ¶ Circa istam lecturam oppon. gloss. de. l. cum sic. §. de vsucapio. pro empto. So u. vt in ea. q̄ō hic debitor erat bone fidei tibi male. ¶ Secundo oppo. glo. quod hec lex non bene

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶An tucpign⁹. no.qꝺ pigꝛ⁹ vsucaptam⁹ tollit ℔ pscriptione sic vbic pbat.bal.c doc.ꝛ quanto tpe ꝑscribat pignus vꝺitu. vide spe. de prescri.ver.sed ꝺ hypothecaria. vbi habes qꝺ ali qñ ꝯdrienno ali qñ. r.vel.rr. ann. aliqñ.rrr.an.ali qñ. rl.ꝛ aliquan do ser mensibus et inquolibet ca su ponit exꝑlum vt ibi per eus. qꝺ vero ꝓsci ibi ꝑ x.au habes ꝛ l.l. j.ꝛ ibi Barto. et bal.post glo. ℟.ſi aduer. credito. et Pau.de ca.cõſil. cxv.in fin.ꝛ glos. ordi.in.l.cum no tiſſimi.in pnci.℟. de prescript: rrr. an gl.ꝛ bart.in.l. j.℔.cum ꝓdiꝰ.ff. de pig.qꝺ poſſeſ ſor ꝓſcribit ztra hypothecariam per.x.ann.cũ bona fide.ꝛ ℔ Oldr. cõſulit.

b ¶Cedere nonꝑt Tu vide de hoc dictovltra ea que not.hic bal.in.℣. v.ubi q̃rit gl. bar. post Dy.i.l.fide iuſſor obligari. i pn.ff.ꝺ fideiuſſ vbi idẽ tꝫ qꝺ bal.ꝛ ſa liſ.ꝺ ipſe quãuis hic aliter ſentire videatur.

c ¶Qꝺ fructꝰ.qꝺ pignus facit fructꝰ ſuos et cõpu tank i ſortẽ ꝛ rece pti vltra ſortẽ re ſtituunt babes p ſoc.ℨſi.xv.inci.vi ſis ꝓdictis publi cis iſtſis ꝺ.vñ ꝺ cendũ.ꝛ q̃rto cir ca fin. cũ ꝺ. ſeq.et ꝺ.uñ.et pbat l.j. par.cbar. xvij.et ℨſi.xvir.inci. viſo qꝺã iſtſo.ver.cir ca tertiꝰ principale. in.ꝺ. parte. cbar.lvij.

¶ Conuenit huic litere que dicit conuentionem non extinguit et di cere debuiſſet pignus ſeu conuentionem confirmari: ideo glo ſſa vt non applauderet litere non tenet eam licet in ſe ſit vera. Alij vt Jacob.de rauen.ab extra poſuit caſum quod debitor decef ſit relicto herede ſempronio: ꝛ eũ duo eſſent. Sempronij ipſe ſen ſit de vno et alter iuſto errore ductus credidit ſe ſ̃ hereditã tem admiſit ꝛ alij rem illam vendidit bona fide recipienti ꝛ ſic ꝙ ſu capit ſicut potuiſſet ſempronius propter iuſtum errorem.vt.ff. de vſucapio.lege ceſſus.ꝛ.ff.pro legato.lege ꝓ legato. ¶†Iſta poſitio bona eſt mihilominus ſecũdum exemplum gloſſe poteſt procedere.vt ſupra diri. Et ex vtraq; nota quod ſicut alienatio ne dominis nõ tollitur ius pignoris.vt.ſ.eadem lege debitores ſic nec alienatione legis que fit per vſucapionem. ¶Cõtra hoc opponi.gloſſa de lege.ℌ.ſ.ſi aduerſus creditor. Solutio qꝺ per preſcriptionem tollitur hypothecaria vt ibi non per rei vſu capionem vt hic.ratio diuerſitatis eſt quia in vna interuenit ma ior negligentia ꝛ maior curſus temporis quam in alia. Item qꝺ hic hypothecaria nulla ſocietate iungatur rei dominio ſed prin cipali obligationi cui per vſucapionem nõ eſt preſcriptum: ſed iſta ſecunda ratio non videtur tota quia principali non preſcri bitur niſi triginta annis.vt lege ſicut ſupra de preſcriptio. trigin ta ann.ꝛ tamen hypothecarie ei iuncte preſcribitur.x.annis in ter preſentes.ꝛ viginti inter abſens.vt lege.ℌ.℟.ſi aduerſus.cred.

¶Sed defendẽ quo principali nõ iungitur vt ſocia ꝛ que prin cipalis ſed vt acceſſoria:ideo tempore minori permittitur pre ſcribi. ¶†Sed iuxta hoc quero pone quod rem vſucepi trien nio et continuata poſſeſſione tenui rem ipſam adhuc ſpacio ſe ptem annorum vltra triennium an.tunc pignus ª extinguetur. Pla.dicit quod non.ex eo quia preſcriptio longi tẽporis ℔ lo cum in rebus immobilibus tantum: nos autem loquimur in re mobili. Item quia videtur quod adhuc.x. anni poſt triennium debeant intervenire cum triennium iam conſummauerit ſuum effectum in vſucapione dominij. Sed gloſſ.dicit ꝛ bene quod ſic ſicut ad preſcribendũ hypothecarie. vt dicta lege prima et.ℌ.℟. ſi aduerſus credi. ¶Non obſtat ratio Pla.quia de preſcriben do actiom hic tractamus. ¶Non obſtat alia ratio quia licet cõ ſummauerit effectum vſucapionis non prohibetur continuata poſſeſſione accedere vna cum tempore ſequenti ad cõſummatio nem alterius preſcriptionis quod nota.nam hic reperis duplicem preſcriptionem ad diuerſa ꝛ minus tempus requiſitum in vna computari in tempore alterius. ¶†Opponitur ſecundo quod imo pignus in effectu extinguatur vſucapione quia agẽs hypothecaria debet probare debitorem dominũ. vt.ff.eodez le ge ꝛ que nondum.ℌ. quod dicitur. Solu vt in gloſſa quod il lud verum ſecundum tempus obligationis non ſecundum tem pus quo agit vt hic. ¶†Sed quero pone quod poſt vſucapio nem perfectam creditor egit hypothecaria ꝛ rem aduocauit ꝙ potuit vt hic an debitor poterit illam poſtea iure aliquo aduo carea creditore.ꝛ dicit gloſſa quod ſic pignoratitia actione offe rendo ꝛ ſoluendo debitum.vt.ff. de diſtrac. pignori. lege reſcri ptum.ℌ.primo nam pro re aliena competit ſicut actio commo dati ꝛ depoſiti.vt.ff.commodati lege ita ſi fur. ſed non rei ven dica.quia dominiuz perdit vſucapio. ¶†Sed ſuppoſito quod debitor recuperauerit a creditore. Quero an bis qui ſuſcepit po terit a debitore recuperare per rei vendicationem. ꝛ reſpondet gloſſa quod ſic.quia dominus ſi ita eſt ergo inducitur quidam circuitus qui ſecundum leges eſt euitandus. vt lege dominus te ſtamento.ff.de condictio.indebi.reſpondet gloſſ.quod iſto caſu admittitur vt alias admittitur in lege indebiti.ℌ.fina.ff.de con dt.indebi.et lege claudius.ff.qui poti.in pigno.habe.vel dic cla rius quod iſte circuitus eſt neceſſarius vt vnicuiq; ſeruetur ius ſuum. ¶†Sed tunc querit gloſſa an fit aliquod cõſilium vel re me.dium pro debitore per quod tueatur ne poſſit conueniri ab vſucaptore.ꝛ reſpondit quod ſic videlicet vt dum ſoluit vel ante faciat ſibi ius hypothecarie cedi per creditorem vel etiaz poſtea acto tamẽ tempore ſolutionis vel ante vt poſtea ſibi cedatur. vt lege modeſtinus.ff.de ſolu. ¶Sed attende quia iſtud conſi lium reprobat gloſſa.ff.eodem lege.i.ℌ.cum predium pignori. quia hypothecariam de qua dicit iſti cedere non poteſt[b] quia cum ſolutio facta eſt principalis eſt ſublata. et per conſequens hec acceſſoria lege cum principalis.ff.de regu.iur.ꝛ lege cis.℟.℣ vſur.et ſi dicas cedet etiam perſonalem.male dicis quia contra ſeipſum cedere nõ poteſt:quia ſi hõpſi nullos obligatus eſſe po teſt:et ita dicit gloſſa.in dicto.ℌ.cum prediu.ꝛ hoc etiam dicit hic Jacob.de are.Jacob.butri.ꝛ Barto.quare aliud dat gloſ. renediu ſcilicet quod debitor dimittet creditori pignus in ſo lutum.ꝛ ſic liberationem conſequenter.ꝛ hoc approbat gloſſa. in.ꝺ.ℌ.cum prediu.ſubiungens quod ſi quid eſt,ſuperfluum il lud dari debet debitori ꝛ non vſucaptori.vt.ff.de diſtra.pigno. lege reſcripta.ſed dicit Oxn.quod nihil valet quia per talem da tionem inſolutum hypothecaria eſt ſublata ꝛ non probibetur vſucaptor ab eo euincere qui dominu ꝛ eſt. ¶Sed poteſt defen di vbi datur inſolutum cuz pacto quod hypothecaria ꝛ pignꝰ ſibi ſaluum remaneat in caſu euictionis ſeu quo euinci poſſit iux ta not.in.l.libera qui theodora.de ſenten.ſecundum Jaco.butr. vel forte etiam ſine pacto non eſt ſublata:quia res ſua eſt effecta vt ibi dixi. Aliud dat gloſ.conſilium quod creditor cedat debi tori ius retinendi ſibi quantum ex ſcutentia quam obtinuit con tra vſucaptorem:ſed gloſſa.illud reprobat in dicto.ℌ.cum pre dium:quia ſoluto debito creditor ius retentionis non habet.

¶Sed quero an vſucaptor poterit creditori contra cuz agenti debitum offerri.dicunt Jacob.de are.ꝛ Lyn. quod ſic.ꝛ poſtea recuperabit a debitore.vt.ſ.res obligatas. ¶Sed quero iuxta legem noſtram que dicit ꝙ pignus non extinguitur vſucapio ne rei quid de vſufructu ꝛ quid de opera ſerui.ꝛ dic vt ſequitur in gloſ.

a **Quamuis.** Condemnatio facta in perſo nali non ſecuta ſolutiõe hypo thecaria non extinguitur.hoc dicit. ¶Oppo.quod per ſententiaz ſuper principali extinguatur pignus vt.l.ſi deferente ff.qui mo.pignus vel hypothe.ſolui.Sol.quod in abſolutoria.hic in condemnatoria.vt glo.i. ¶Sed quero de ratione quare hypothecaria non tollatur.ꝛ reſpondeo vt in gl. ſi.in qua adde ibi ſatiſſactam.vel quando ſententia fuit abſolu toria.vt in gloſ.precedenti.

Si dominium. Creditor cõputatis fructibus in debito ꝛ ſoluto reſiduo tenetur pignus reſtituere ei in quez de bitor tranſtulit.hoc dicit. ¶Nota quod fructus cõ putantur in ſorte et extenuant debitum. ¶Queritur Cynus an creditor teneatur cedere iura emptori ſoluenti.ꝛ dicit quod ſic. argu.ℌ.qui potio.in pigno.ba.l.prior. et.l.cum tibi.et.ℌ.de bis qui in pri.credi.lo.ſuc.ꝛ.l.fin.ꝛ argu.ff.de lega.j.l.ſi res obligata fin Jaco.de are.

g ¶Creditor an debeat denunciare debitori pignoris proſecu tionem.ꝛ nu.2.

Debitores. De vibanitate ꝺbitor prius vt ſoluat quam ad hypothecariã perueniat. hoc di cit. ¶†Nota quod creditor poteſt proſequi ius pi gnoris licet debitori vt ſoluat non fuerit denunciatum. ¶†Sed quero an iſta denunciatio ſit neceſſaria.gloſſ. in principio dicit quod non.ꝛ in fine dicit quod ſic niſi dies ſit appoſita. Bartol. concor.ſic.aut tu queris quantum ad proſecutionem pignoris de qua hic:tet tuncꝫ vibanitate credit. aut quantum ad conſti tuendum debitorem in mora: et tunc aut dies eſt appoſita et non eſt neceſſaria quia dies interpellat.vt lege.ℌ.ad ſiñ.℟.de iu re emphy.ꝛ lege magnã.ℌ.de ztraben.ꝛ commit.ſtip. Aut dies non eſt appoſita.ꝛ tunc ad conſtituendum eum in mora inter pellatio eſt neceſſaria.vt.ff.de vſur.l.mora.in principio Bur tu queris quantum: ad venditionem pignoris ꝛ ſimiliter denuncia tio eſt neceſſaria.ℌ.de diſtra.pigno.l.creditor.ꝛ de iure do.impe. l.fin.ꝛ quot requirantur ibi dicam ꝛ adde quod not.in.l.ſi conue nerit.ff.de pig.act.

Nominatori. Nõ licet eligẽtibus ad nu nera pignora inobedienter capere ſine preſidis autoritate.h.d.

Syro. Succeſſori debitoris debẽt pigno ra reddi licet nõ cauentur in inſtru mento debiti.hoc dicit.et intellige ſoluto debito vt in litera.

Cum dominam Dominus per da tionem inſolutum trãſfert rei dominium niſi ratio ætatis habeat obſta re.h.d. ¶Not.ex ſi.qꝺ conſenſus ꝛ voluntas domini in pignore proficit creditori.

Distractis. Creditor habet electionẽ an agat pſonali ℨ debitoreꝫ an hypothecaria ztra pignoris poſſeſſorẽ.h.d. ¶Op. de.l.moſchis.ff.de iure fiſ.ꝛ.l.ſi non verũ.℟.de dona. inter vir.ꝛ uxo.Sol.ibi ſ tacita hypotheca:hic ſ expꝛſſa. ¶Op. qꝺ idem in expꝛſſa.vt in auf.de fideiuſ.ℌ.neq; tranſumptiue.ſ. eo.auf.hoc ſi debitor.Solu.qꝺ bodie de leges corrigunt per.ℌ. illum. ¶Oppo.ꝙ imo nõ corrigantur.qꝛ text. in auf.de litigi. ℌ.ad hec.ꝛ tranſumptiue in auf.ſequẽ.videtur idem velle Sol. vt dicit glo.mca.auf.hoc ſi debitor.ꝛ ibi glo.tenet qꝺ illa loqua tur in quodam caſu ſpeciali ꝛ etiam communiter ſequuntur do ctores.vt ibi dicam.

3 **Debitorem.** Alienatio facta ꝑ debitorẽ quouis titulo nõ ꝓiudicat creditori iure pignoris venti.h.d. ¶Oppo.de auf. hoc ſi debitor.ſ.eo.ſolu.qꝺ circa jus pignoris nõ ꝓiu dicat vt dic.ſed circa ordinem conueniendi ſic vt ibi.

Si frater Mutuãti ſuo nomine ℌ ritur ius pignoris nõ do mino pecunie.hoc dicit. ¶Opp.ab extra quod nõ ſibi:quia perſonalis obligatio mutui non fuit quia mutuum eſt quando ſit de meo tuum.vt.l.ſ.ℌ.appellata.ff.ſi cer tum pete. Solu.quod vel hic interuenit ſtipulatio de reddendo vel reconciliatum fuit conſumptione. ¶Oppo.qu d uno fratri queratur pignoris obligatio. Solu hic proprioribi ne mine alieno iunxuerit ꝛ pignus acceꝑit ideo illi queritur.vt.ſ. per quas perſo.l.fin. ¶Opp.de.l.idemqꝫ in princip.ff.qui po tio.in pigno.habe. Sol.ibi ſpecialr quando pecunia eſt pupil li quia ei queritur pignus.vt in gloſſ.quam nota:quia ibi ca ſus eſt diuerſus ab iſto.nam glo.ſpecialitatem trabit ad iſtum caſum.

a **Quamuis.** Prediũm emptum[a] ex pecu nia mutuo ſumpta nõ eſt obli gatum mutuanti. niſi id fit conuentum. hoc dicit. ¶Opp.contra ꝓin.de.l.idemqꝫ in ꝓin.ff.qui po tio.in pigno.habe.l.ſi vt proponis.ℌ.de rei vendi. Solu.quod ſpeciale eſt in pupillo ꝛ milite. vt in cõtrarijs. ¶Oppo.ab ex tra.l.ſi.eo.ꝛ auf.quo iure.ſ.qꝺ.in pig.habe.ꝛ.l.interdũ.ff.e.et Sol.vt in qualibet earum no.

Ignotis Actio hypothecaria eſt in rez ꝛ comitatur poſſeſſorem.hoc dicit. ¶Oppo.l.ſ.ff.e.ſal.interdicto.Solu.vt gloſſ. ¶Opp.quod ſit pe[ſ] mala:quia oritur ex contra ctu.vt inſti.qui.mo.re contra.ob.ℌ.finali qui non eſt in reali. vt inſtit.de act.ℌ.omnium. Solu.quod ibi in pignoratitia.nos in hypothecaria.Nec ob.quod hypothecaria videatur nasci ex pacto.vt.ff.de pac.l.ſi tibi qui.ꝛ quia non mediate ſed immedia te:quia iure conſtituto in re propter pactum.

1 ¶Creditor nõ de caſu fortuito ſed de dolo tenetur:quis pro babit dolum:quis caſum.ꝛ nu.ſeq.

4 Caſus qui ſine culpa preſumpta eueniant.

1 b **Sicut.** Creditor tenetur de dolo ꝛ culpa non de vi maiore hoc dicit. ¶†Nota.qꝺ creditor non tenetur de caſu fortuito[b] concor.ſunt in gloſſ. ¶Item nota.ſimilitudinem hic fieri per contrarium ſic ꝛ alias in.l.pe.ℌ.ſin.ff.de acqui.re.do. ¶Oppo. dicitur hic quod de dolo culpa et cuſtodia.tunc arguo ſic cum dicit quod tenetur de culpa debet intelligi de leui ꝛ non de la ta que equiparatur dolo de quo iam preditum eſt igitur de le ui loquitur cum poſtea ſubiungit de cuſtodia quod vt aliquid addat vult iſta litera quod teneat de leuiſſima.ſed hoc eſt fal ſum:quia cum contractus iſte celebratur gratia vtriuſq; leuiſſi ma culpa in eo non venit ſed tantum leuis.vt in inſtitu.quibus mo dis.re contra.ob.ℌ.fina.℟.de pigno.actio.l. creditor. ergo ꝛc. ¶Solu.conſitendo quod de leui tantum ꝛ non de leuiſſima te netur. Ad iſtum textũ.reſponde dupliciter. Uno modo vt qꝺ hic dum dicit ꝛ culpa intelligatur lata que licet equiparatur dolo non propterea eſt dolus vt.l.quod nerua.ff.depoſi.ꝛ quod ſubiungit de cuſtodia intelligatur in qua eſt leuis culpa Alio modo vt quod dicit de culpa intelligatur de leui in comitten da nõ cõmiſſa.quia fecit qꝺ nõ debet ꝛ quod ſequitur de cuſto dia intelligaſ de ea dez leui culpa in omittẽdo cõmiſſa.vt qꝛ non fecit qꝺ debuit.vt in glo.ꝛ de iſtis culpis latius diri in.l.ſi nul la.℟.de pact. ¶†Querit gloſſ.quis debet probare an creditor 2 caſum[c] an debitor dolum vel latam culpam creditoris.ꝛ re c mittit ad not.in.l.ſi creditor.℟.de pigno.ac.et ibi reiecta opi. Bul.dicit quod debitor prius debet probare culpa creditoris interueniſſe qua probata creditor habet probare caſus.ſed ter. facit in oppoſitum.ff.de eden.l.ſi quis ex argentarijs.ℌ.pretor. et glo.ibi dat varias ſolu.ꝛ finaliꝫ quã tenet eſt quod ibi argen tari⁹ venit ex priuilegio.ideo hz pbare prius caſum ℔ eius ad uerſarius culpam. ¶Et ſic concludit qꝺ regulariter culpa vel dolus prius eſt probanda ℔ caſus fortuitus.ꝛ ita dicit gloſſ.ff. loca.l.ſi qs fundum.ℌ.imperator.hoc ẽt vult glo inſti.q.mo.re contra.ob.ℌ.ſi.dicens qꝺ creditor dz probare ſi vult reſtitutio nem euadere ꝛ ſe[rez] amiſiſſe quo pbato debitor habet probare ꝙ illius culpa amiſſio interuenit.ꝛ tũc culpa pbata creditor ha bet pbare caſum. ¶Sed dicit Guli.de cu.quid releuat proba tio caſus ſi culpa eſt pbata: qꝛ tunc caſus euenit propter culpã. et ſic nõ releuat talis probatio.ꝛ ideo dicit gl.illas male dicere et ſpecialiter allegauit pro caſu iſtum text.dicens per eum pro bata culpa nõ eſt pbanda cauſa. ¶Sed aduerte ſcõm omnes 3 debet pbare amiſſionem ꝛ bene:ſic diſtinguo aut er probatio ne quam fecit de huius amiſſione apparet vere vel preſumptiue culpam eius interuenſſe.ꝛ ſequitur deleui de qua tenetur vt ſu perius diri.ꝛ tunc debitor qui culpam allegat non habet ne eſſe aliter illam probare:quia eius intentio eſt per probationes aduerſarij fundata:ſed creditor qui caſum dicit debet illuz pro bare quez ſi pbabit iuder habebit conſiderare tũc an culpa ſit probata ſit vel fuerit culpa huius caſus vel non et primo caſu non releuat caſus.ſcõ ſic. ¶Aut er pbatione amiſſionis quã creditor fecit non apparet vere nec preſumptiue aliquam eius culpam interuenſſe ꝛ tunc debitor culpam creditoris probare debet interuenſſe vt.ff.de pba.l.quotics.ℌ.qui volo. quam ſi non probet ſuccumbit.ꝛ ſi probet tunc creditor habet probare caſum niſi ex modo ꝛ culpa probata per debitorem apparet de caſu quibus caſibus iuder ſimiliter vt in precedenti habet con a ſiderare an culpa ſit cauſa caſus ſeu ordinata ad caſum vel non vt primo caſu probatio caſus niſi releuet qꝛ culpa preponderat. ¶Secundo releuat.e hoc probat.ff.de condi.ob cau.l.ſi pecu niam.ℌ fin.in ſi.ff.cõmo.l.ſi vt certo.ℌ.ſed interdum.et.l.in re 4 bus. ¶†Sunt tñ quidã caſus q faciliter ſine culpa preſumpta veniunt vt vis boſtili.impetus.aquar.vis vẽtor.ꝛ tẽpeſtatũ.ꝛ in illis oportet qꝺ pbet ꝑcedere culpã vt.l.ſi merces.ff.loca.ꝛ.l.pe. in pn.ff.ſo.ma.quidã qui faciliter ſine culpa eius ꝓſumpta non euenitt vt furtũ.vt.l.cũ duobus.ℌ. dam.na.ff.pro ſo.vel incendiũ.vt.ff.de offic.preſec.vigil.l.i.ꝛ fuga eoꝝ qui debent cuſtodi ri.vt.ff.de cuſto.reo.l.pe.ꝛ ſic qꝛ caſus allegatus culpã admit tam bz ꝓſumptam debet is qui caſum allegat pbare tale quid qꝺ culpam illam excludat.vt in dictis.ll.ꝛ modo habes practi cam ꝛ theoricã huius materie clarã. ¶Op.ab extra qꝺ de cul pa ꝛ cuſtodia iſta creditor non teneatur.vt.ff.de bo.auf.iu.poſ. l.pretor.ℌ.eſt preterea. Sol.qꝺ hic in pignore cõuentionali:ibi in pretorio alias precario.inter que eſt iſta ꝛ alie differentie que b no.ff.de pig.ac.l.ſ.

Creditor Creditor nõ cõpellit agere ꝛ de bito oblato ꝛ cõſignato debito ri cõpetit pignoratitia.h.d. ¶Circa ꝓmã ꝑẽ opp. de.l.diffamari.ℌ.de inge.ꝛ manu.ꝛ de caſib⁹ not.ℌ. vt nemo inuitus.ſo.vt in illis ꝛ in glo. ¶Op.cõtra ſcõam par tem de.l.reſiduuũ.j.de diſtra.pigno.So.vt in glo.

Res obligatas Quilibet debiti ſo luẽde ꝑt pignꝰ li berare:ſz er hoc nõ querit ſibi vſium.ſed actionẽ ℨ debitoꝛ ẽ abſolutũ.h.d. ¶Opp.qꝺ imo querat ſibi dominiũ.vt in ſtit.qui alie.ls.ℌ.i.So.qꝺ ibi emit.ꝛ ſoleniter fin formã.j.de iure do.impe.l.ſi.h.ſi ſolut. ¶Opp.qꝺ ſolutũ nõ repetat qꝛ creditor debitũ nõ recepit.vt.ff.de cõdi.inde.l.repeti tio. Sol.qꝺ a creditore nõ repetit.vt ibi.ſed a debitore quẽ per c ſolutionẽ liberauit ſic vt hic.ſed qua actiõe.rñdet glo.p actionẽ mãdati ſi ei fuit mandatũ vt ſolueret.alias per actionẽ negocio rum geſtoriũ.vt.l.ſi negociũ.ꝛ.l.fiuc.ℨ.de neg.ge.ꝛ.l.ſoluendo.in eo.titu. ¶Op.tertio qꝺ pignus ſibi retinere poſſit donec ei ſo luaf.vt.ff.qui.mo.pig.vel hypo.ſolui.l.i.Solu.confitẽdo ſi illud poſſideat vel penes ſe habeat.

Secũdus. Creditor ſecũdus ſoluẽde prio ri cõfirmat ſibi pignꝰ ꝛ in eius loco ſuccedit tã in ſorte ℔ in vſuris ſortis nõ ſurarũ h.d. ¶Not.qꝺ ſecũdus habet poteſtatẽ offerẽdi pri mo etiam inuito.

1 ¶Jus pignoris ipſo iure tollitur remiſſione.

2 Hypothecaria tollitur ſi pignus nõ tradita remittatur.

3 Pignꝰ remiſſus an ipſo iure tollaf ſi pactũ fuit de debito prin cipali non petendo.

Mixtor. Sicut pignus nuda cõuentione cõtra bitur ita nuda conventione remittitur h.d. ¶Nota.qꝺ ius pignoris per remiſſionẽ tollitur ipſo iure. ¶Circa qꝺ opp.gl.de.l.ſi tibi.ꝛ.ℌ.de pi gnore.ff.de pac.vbi per executionẽ tollitur. ¶Sol.vt in gl.pri mo quod ibi ad traditionem fuit proceſſum hic non.ideo ibi ope exceptionis.hic ipſo iure.arg.l.prout quiſq;.ff.de ſolu.ꝛ.l. nihil tam naturale.ff.de pac.ꝛ hanc tenet Ray. ¶Secundo ſo. non recedendo ab iſta diſtinctione.aut remiſſio eſt facta de pi gnore ꝛ habet locum precedens ſolutio.Aut eſt facta de debito et ſic in conſequentiam de pignore et tunc ſicut principalis tol litur ope exceptionis.vt.l.ſi vnus.ℌ.pact.ff.de pactis.ꝛ ſic ꝛ pi gnoris oblatio.i.hypothecaria tollitur tunc ope exceptionis.et ita dicit gloſſ.vſq; ad verſicu.primo caſu tam ꝛc.ꝛ ibi hoc reuo cat in dubiũ.vt quãtumcunq; principalis tollatur ope exceptio nis nihilomin⁹ acceſſoria tollatur ipſo iure quia in caſu fortior in hoc euenit vt in caſu.ꝺ.l.i.ℌ.i.ff.quib.mod.pigno.vel hypo. ſolu.vbi licet non teneat remiſſio ꝓncipalis obligationis tenet tamen ipſo iure in pignore. ¶Item nduciit quia interdum re miſſio valet ipſo iure in acceſſori. vt in fideiuſſore ꝛ tamẽ in prin cipali valet ſolum ope exceptionis.vt.ff.de accept.l.et per iuſ iurandum.ℌ.ſed ꝛ ſi.ꝛ ita diuiſit glo.quid dices. Attende glo. 2 latius diſtinguit in.ꝺ.ℌ.de pignori ¶†Sed examinemus eam aliqualiter ꝛ primo caſu quo pignus remittitur expreſſum omnes ſunt concordes qꝺ ſi pignus non eſt traditum ipſo iure tollitur

a ¶Prediũ emptũ ad ℌ facit̃ no.p bar.l.l.cũ dotẽ.ℌ. ſi.ſo.ma.tñ ſi fuerit gñaliꝫ hypothecata ꝑfert ille iſta re.l.ſi.ꝛ auf. ibi poſita.j.q po. i pig.babe.

b ¶De caſu fortui to.viõ bar.ꝛ doc. l.l.q fortuitis.ℌ.ꝺ pig.act.ꝛ l.l.ſi in ter.ℌ.qeqd.ff.e.et euidẽ ꝛ doc.bal.et aler.poſt cũ l.l.ſi fund⁹.in ꝑn.e.tit.

c ¶An creditor caſus videde B et ℌliter.ꝑbet caſus fortuit⁹ bart. l.l. ſcire.ℌ. ſufficit. in lec.Rico.ℌ neap. ff.de exeu.tu.olno p alex.l.l.ℌ ℌ. qꝺ dirim⁹.ff.ſi quis cau.ꝛ cõſi.lliñ.vo. ℟.ꝛ ꝺz pbari pal legatẽ.alſ nõ ꝓſu mif.vide glos.l.l. publicati.i ꝺ.pro bak.ℨ.de te.ꝛ gl. in.l.ſi qs fundus. ℌ.iperator.in ℣ſ. iperator.ff. locat.

Universidad de Sevilla
Biblioteca

a ¶ Quia hypothecaria solo consensu adde Soc.consi.cexj.inci.circa presentem consuetudinem ver.i.qz vidimus.in scda parte.char.cevij.q3 in multis casib⁹ hypothecaria per leges ciuiles ille partium conuentione inducitur.

b ¶ Hoc si debitor. nota quod illud quod dicitur in ista anten. quod prius debet fieri excussio principalis quã deueniatur ad hypothecariam contra extraneos possessores est verum nisi debitor post constitutionez bonorum constituisset se precario nomine extraneipossidere illa bona obligata: quia tunc non requiratur excussio principalis.ita notabiliter dicit Jaco. butric.prout refert Ange.in.l. fina.ff. de acquiren. possef. quod singulariter tenementi.

c ¶ Debent excuti. quando excussio necessaria sit. vide Soci.consilio.xxiij. incipien. visis diligenter ⁊ mature. ver. iij. videtur prohari cum versic. seq.in prima parte char.xliij. itez adde quod excussio de iure cautus nõ inuenitur quod qui habet generalem et specialem hypothecam ante quã agat contra tertium possessorem dominij teneatur excutere bona specialiter hypothecata. vt per prefatum. Soci. consili.cexviij.incipien.prisimo aspectu. versicu. preterea arbitror ibi nec inuenitur in secunda parte charta lxvij. Et adõ qõ excussio cessat de apicibus iuris: vnde si ex forma statuti sit quod procedi debeat summarie de plano sine strepitu et figura iudicij.non est necessaria quod nota.vt per Soci. consilio superius allega. versicul. insuper de iure communi in prima parte charta.xlvij.

d ¶ Quid si debitor. Excussio an requiratur si debitor sit absens vt agere possit contra tertium possessorem. adde Jac. de are.in tractatu executionum in fi.vbi indistincte ꝛ3 glo. de quo tractatu vide Bart. hic qui mentionem de eo facit in.q. quidam fiat excussio facta de cõmissione. Et istam glo.istam simpliciter sequitur.

e ¶ Cessit bonis suis.ista questio videtur dubitabilis facta:qr qñ est notoriũ principalem non esse soluendo nec põt fideiussor ⁊ bonorũ possessor principali nõ excusso conueniri.ita no.Barto.in.l.fi.ff cer.pe.ꝛ in.l.si seruum.ff.vi.de.annos.ꝛ in.l.decem.eo.titu

hypothecaria per hanc.l.ꝛ per legẽ nihil tam naturale.de reg. iur.finaut̃ sit pignus traditum.tunc glosse.sunt in opm.qõ ope exceptionis.ꝛ.d.ff. de pignore.arg.d.l.nihil tã naturale.ita no. ibi.ꝛ hic glosse.sed contra hoc facit qz hypothecaria solo consensu inducitur vt hic.ꝛ.j.de reinti.pi.l.ij.ergo si sit traditã solo consensu debet tolli. Sed glo.in.d.ff. de pignore.respondet qõ arg. non procedit vbi ad traditionem processum extitit.vt.d.l.nihil sed modicum facit sed melius facit quod de emptione ⁊ venditione ff. vt.ff. de pac.l.iuris gentium.ff. adeo in pn.ꝛ.l. ab emptione ⁊ cum hac tranfit Ja.bu.Ray.ꝛ bar.hic sed in cõtrario de isto scõo videt dubitare. ¶ Or attende in.d.ff. de pignore ego dico pignus non fuisse traditum vt ex continuatione litere satis colligitur qõ etiam pt̃z ex eo qõ si esset pignus penes creditorem pactum qõ creditor non peteret pign⁹ qõ haberet penes se nõ videretur pignoris remissium nisi pign⁹ debitori traderet.vnde illa positio casus nõ bene illi litere conuenit quapropter in hi videtur qõ in verbis sit facienda differentia vbi pignus non est traditum:quia aut creditor dicit remitto tibi pignus ꝛ tunc ipso iure tollatur hypotheca vt hic aut pactum fecit de non petendo.ꝛ tunc obstat exceptio.vt in.d. ff. de pignore.alias pacto vt hec verba sonant ꝛ sic in aliis pactis de non petendo.et pro ista diuersitate facit.d.l.ab emptione.si bñ ponderetur. Sed dicas tu contra hoc facit.j.de remis.pig.l.ij. Et ego respondeo primo secundum glosse.in.d.ff. de pignore.qõ aliud in tacita remissione vt tibi quia illa solum inducit exceptionem. aliud in expressa:quia ipso iure tollitur.sed hoc non placet mihi quia tacitum pactum equiparatur expresso.ideo ego soluo aliter vꝛ quod tibi tacitum pactum qõ insurgit ex illo consensu est pactum de non petẽdo.ideo paratur exceptio que est iuris.secus si fuisset pignoris remissium quia tunc ipso iure tollitur ꝛ tunc paratur exceptio que est facti ꝛ intentionis vt ibi no. veritatem licet putem predicta de iure fore vera ꝛ per ea multũ vitari scrupula: tamen si volumus recedere a glosse.cum qua docto predicti vt Moder. trãseunt dicentes pactum de pignore non petendo tollere actionem ipso iure: tunc ad.ff. de pignore. respondeo quod si fuit de pignore non petendo dic quod vel ibi erat traditum vel si non erat traditum dic quod ibi exceptione facti. vel dic quod ibi nõ fuit super pignore sed super debito non petendo fuit interpositum quod vltimum mihi non placet. vt.j.dicam. Ad. l.ij.ff. de remis. pig. dic quod ibi nota.ꝛ ibi declarabo que solutio sit ibi melior.

3 ¶ Quero igitur modo quid si pactum fuit de principali debito non petendo an tunc pignus tollatur ipso iure vel opte exceptionis.ꝛ glosse.hic variat.nam primo dicit quod spe exceptionis vt non plus operetur pactum in accessorijs quam in principali.ꝛ de hoc quidam dixerunt esse casum in.d.ff. de pignore.ꝛ inducebant.l.debitum.j.de remis.pigno.arguendo de simplicitr ad secundũ quid ꝛ respectiuum qõ fieri põt.vt.l. que de toto. ff. de rei vend.ꝛ.l.qui scit.ff. de vsucap.postea dicit quod ipso iure per.l.j.ff.qui.mo.pig. vel hypo.soln. ¶ Quid dicemus cum glosse.ista nullam approbet hic ꝛ in.d.ff. de pignore. licet glossa. transeat cum prima nec doct. hic nec alibi quod sciam hoc declarãt. breuiter tenco partem secundã qõ liberet pign⁹ ipso iure nam idem factum põt operari diuersos effectus respectu diuersorum.vt.l.pap.ff. sed nec impuberis.ff. de inoff.test.ꝛ sic vtetiã variatur fm̃ pson̄ã quam concernit ita hic varietur fm̃ factum. quod concernit ꝛ fm̃ cuiuslibet facti naturam alias conflictum vnde inquantum cõcernit principale debitum illud tollit opte exceptionis qz sic est alias de iure inquãtũ concernit pignus ꝛ de eo factum tollit ipso iure fm̃ regularem suam naturam et sc̃m opin.glos.ꝛ doc.de qua superius dixi. Hoc confirmatur per.l.i. quam allegat glos.ff.qui.mod.pig.vel hypo.solu. ¶ Solu. duobus modis.primo dum dicit qõ siscus frustra petit per quod datur intelligi quod petitor est ipso iure nulla quia non competit actio.argumen.ff. de pub.in.l.pretor.ff. ad crimen. ¶ Secundo dum dicit pignoris pactum esse solutum per quod datur intelligi quod ipso iure qz verba loquuntur de ꝑterito ꝛ de presenti et declaratione iuris no.in.l.fi quis in tantam.ff. vnde vi. Hec dicas ibi loquitur quando pactum in principali est inutile vel saltem non debet esse diuersum quia ratio que ibi operatur in pignore est voluntas remittentis debitũ pquam remittit pignus et pdicta qñ remissio est vtilis in pincipali qz tũc vꝛ semp in accessorio.sꝛ vbi actiõ inutilis in pincipali an teneret in accessorio.text. videnk cõtrarij.qz.d.l.j.qui.mo.pig.vel hypo.so.vt̃ velle qõ fic. et.j. de remis.pig.l.debitũ. videtur velle qõ nõ. dic vt dicam in.l. debitũ predicta.ꝛ per glo.in.d.ff. de pignore.ꝛ ibi per Jaco.bu.

Persecutione.

Jure isto prius potest intẽtari hypothecaria quã actio psonalis cõtra debitorẽ.h.d. ¶ Op. de auc.que sequitur. Sol.vt statiz dicam. Autentica.

1 ¶ Possessor extraneus pignoꝛ nõ excutit nisi prius debitore excusso principali.ꝛ nu.seq.

5 Fideiussor conuenit põt debitore excusso qui repertus est non soluendo.

6 Actio realis an preferatur personali cum prescriptum est.

7 Fideiussor ẽre pri⁹ excutiat quã extraneus pignoris possessor.

8 Debitor: principali quo pbetur non esse soluendo.

9 Judex interloquens an debeat pnũciare discussionem legitime factam esse.

10 Exceptio excussionis vsq; ad qõ tẽs opponi possit.

11 Correctio legum in quibus vitanda sit.

Hoc si debitor.

b ¶ Hodie priusq; per pignorũ possessores debẽt excuti principales debitores ꝛ cor fideiussores. h.d. ¶ No. qõ hodie etiã cõtra debitorẽ potest prius intẽtari hypothecaria qñ principalis sed nõ cõtra extraneos pignorũ possessores. ¶ Item quod prius excutiẽdus est fideiussor qñ perueniatur ad extraneũ possessorem.vt.ff. assignaui rationẽ. ¶ Op. qõ imo extraneus possessor prius conueniri possit.vt in aut. de litig.ff. ad hoc trãsmittue. ff. e. aut. hoc ita.gl.j. dat multas solu. prima nõ valet: quia gũ correctio est emanda. sed a repobat in gl. tertia qõ illa ita eligatur fm̃ ista approbat pmultos quasi dicat qõ pcio dato creditori liberatur possessor: eo vero ci non dato in subsidium agatur cõtra emptorẽ vt hic. sed quia ille text. nõ videtur velle vt in subsidiũ agatur. sed ff. vltim ideo alij solueruẽt aliter. l. qõ hic de re vocatoria actiõe que intentatur p alienatis in fraudem que de manu in manum subsidium intẽtatur. vt. ff. de bis qui in frau. credi. l. fin. ibi de hypothecaria. sed respõdet qõ non est incorporate licet Jr. hic posuerit sed truffa est quia in duobus locis in corpore dicitur hypothecarijs actionibus. Quinta non habet rationez diuersitatis imo deberet esse potius ecõtra: qz emptor minus deberet grauari ppter precii qõ soluit. Sexta qõ hictñ de tacita hypobeca loquitur tenetur in corpe sed per doct. non approbatur qz non apparet in corpore qõ plus de tacita qñ de expressa loquat. Septima pla. nõ tenetur qz diuinat. Octaua Joan. cõiter tenetur per doct. vt ibi in casu specialis loquatur hic vero generaliter et sic illud ibi operat litis cõtestatio facta in hypothecaria ante venditionem. et hoc intellige verum nisi debitor precium soluerit creditori quia tunc liberatur pignus vt in solutione sua dixit Jr. et in hoc sis cautus qñ emis vt satisfiat creditoribus vt precium videas eis soluꝛ ne probationes tibi deficiant fac apponi in instrumẽto solutionis quomodo de precio ex tali re redacto soluit. ¶ Querit glo. quid si debitor sit absens ita qõ cõueniri nõ potest an tunc sine excussione poterit conueniri possessor extraneus bonorũ. ꝛ videtur qõ sic. arg. in auth. de fideiuss. ℌ.i.ꝛ.d. colla.ix. ¶ Sed quero quid si est pretensed cessit bonis suis? rñdeo fm̃ Jaco. de are. ꝛ Cyn. ꝛ cõmuniter oẽs qõ alia excussio nõ est necessaria: qz cõstat eũ zuenire nõ posse iõ statiz contra extraneũ possessorẽ agi potest. idem dico si aliter est notoriũ eũ nõ esse soluẽdo. vt not. glo. in.l.fi.ff. fi cert. peta.

5 ¶ Quero pro declaratione glo. si. pone qõ reus est excussus et non reperitur soluendo fideiussor conueniri potest vt hic ꝛ incot poze. co. ℌ.i. pone fideiussorem obligasse etiam bona sua an potent creditor eum possidentem conuenire personali vel hypothecaria ꝛ sic qua velit est necesse qz solũ psonali agat. glo. hic dicit qõ ita creditor. d.ff electio cõtra fideiussorẽ possidentem hypotheeas sicut datur contra reũ vt in.l. persecutione.ꝛ in prin. huius auc. Dicit tamen quod sã diuisse cõtrariũ ꝛ aliud in reo principali aliud in fideiussore ꝛ ista sẽ am apparet nihi qõ firmet glo. in corpore eo. ℌ. sed necꝛ in glo. sup verbo hypothece. ꝛ pro illa glo. facit ter. ibi in ver. contra principales tantum: sed met indicio rationabilius loquitur: quia rationẽ diuersitatis non video. ¶ Nec obstat ille qz nõ loquitur qñ personalẽ tñ habet cõtra fideiussorem vel si vtrang; non possidet ipse res hypothecatas vel quod ibi dicit qõ in aliis via ꝛ o. do datus seruetur intelligitur non respectu personalis prius intentande qñ hypoobecarie contra ipsum sed respectu extraneorum possessorum et ipsos fideiussores vel mandatores. ¶ Quero nunc qualis erit ordo.ꝛ respondeo vt in glo. in versicul. erit. ergo ꝛc. vsq; ad fin. et ista glossa vt clarior quam illa que est in corpore est tenenda. et not.

et no. quod sicut est dare ordinem inter principalem ꝛ fideiussorem ita inter possidentes ab eis. vt post fideiussores prius cõueniantur qui possident hypothecas principalis qñ fideiussoris.

6 ¶ Sed quero qd si personali est prescriptũ an reales vt hypothecarie possint preferri personalibus. gl. in corpore eo. dicit qõ sic qõ fatetur Jac. de bel. si sit prescriptus actionibus personali. contra reum ꝛ fideiussorem: qz simul ꝛ eodem tempore ceperunt competere ꝛ idem si personalibus tantũ contra reum sit prescriptum qz ceperunt prius contra reum competere qñ contra fideiussorem. nam bis casus debent ꝛ possunt intentari ꝛ preferri reales personalibus quae non possunt intentari prescriptione obstante cum ꝛ in isto. secundo casu ex persona rei ad fideiussores corrigatur exceptio. vt. ff. de excepti. l. exceptiones. ℌ. rei autẽ. et ideo creditori non potest imputari si non agit actione personali: quia iudiciũ in effectu est clusorium. vt. ff. de iudi. l. si pretor. in casu autem quo esset prescriptum actioni personali tantum contra fideiussorem tantum. vt sepius obligaverat quam reus quod potest. vt. ff. de fideiuss. l. si stipulatus. ℌ. adhiberi. tunc fideiussor demum in subsidium hypothecaria potest conueniri secus si personalis sua non esset scripta. hec sunt verba Jaco. de quibus cogitabis. ¶ Sexto quero ab extra que potest esse ratio quare prius est excutiendus fideiussor qñ perueniatur ad extrancum pignoris possessorem. respondeo. quod dupler: vna qz fideiussor est obligatus vt. j. de fideiuss. l. blanditus sed possessor pignoris non. Secunda qz substantia fideiussoris aggregat substantie principalis rei ꝛ facit eum videri solucdo vt probat tex. ff. de fideiuss. l. si plures. ℌ. preterea. ¶ Septimo quero ꝛ ab extra quid si extraneus possessor non sibi sed debitori possideat an tũc non excusso principali hypothecaria cõueniri poterit. dic aut ita possidet debitori quo nullo modo sibi ꝛ tũc potest quia effectus indicij fundatur contra principalem: quia non tam ipse quam is cuius nomine possidet componitur vt. ff. vbi in rem actio. l. secunda aut possidet etiam sibi quia ꝛ ipse pignori habet ꝛ tunc dico principalem prius excutiendum. ¶ Octauo quero quid in duobus reis simul obligatis an vnus eorum possit ante conueniri hypothecaria quam alius conueniatur personali. dic quod pcio pro re propria tex. probat conjunta glo. ff. qui po. in pig. ba. l. mulier. ꝛ ibi per Barto. ꝛ ne dicas quod ibi loquitur secundus antiqua tempore ego pro bono rõe: quia habes tex. in prin. ꝛ dici super glosse. si. quod creditor habet electionem contra debitorem an agat personali vel hypothecaria imo plus. tex. est in contrariũ in corpore eo. ℌ. sed necꝛ quod cõtra debitorẽ simul vtrũq; potest intentari in codẽ libello ꝛ non est alibi similis casus secundum Oldrad. Sed pro re que fuit alterius correi quam possit non potest si cõueniatur ex illius hypotheca non sua vt hic

8 ¶ Hõno quero qualiter probabitur quod principalis nõ est soluendo. respondeo vel per confessionem adnectarij vel per sententiam per quam omnia eius bona fuissent publicata vel quia cessit bonis vt dixi in secunda questione vel secundum aliquos per vulgi opinionẽ. arg. eius quod not. per gl. in.l. vbi. ff. de iure dotium. de quo casu isto dubito vel quia notorium est in ciuitate. argu. eius quod not. in.l. fi. ff. si certum petatur. vel quod cautius per discutorem. i. nunciumper iudicem ad hoc missum. arg. ff. de reb. eorum. l. magis puto. ℌ. nepassim. qui referat iudici sollicite inquisiuisse illius bona ꝛ nihil vel vltra talia non repperisse de bonis eius. ꝛ hec relatio debet scribi in actis nec de rebus friuolis ꝛ inutilibus est curandum. arg. vt in posse. leg. l. fi inutiles. ¶ Sed dubitatur an fit necessarium quod iudex interloquendo pronunciet discussionem esse legitime factam. ꝛ dixit Jac. but. quod non. ꝛ indurit. ff. ad trebe. l. sancimus. ℌ. cum aliquis. ꝛ quod ibi not. glos. signata super verbo contumniam Barto. vero dixit quod hec pronuntiatio est necessaria vt per eum not. ff. de oper. no. nunciatio. l. stipulatio. ℌ. si quis autem et probat ex eo quia inter causas inter quas est ordo prima causa debet prius per sententiam decidi. vt. ff. de interdict. l. incerti. et ff. de acqui. posse. l. eritus. Secundo dicit esse quasi casum in. d. ℌ. si quis autem. alias incipit hunc autem. vbi non venitur contra fideiussorem nisi pronuncietur iniuste edificatum. ¶ Ad dictam. l. sancimus. Respondet quod ꝛ ibi debet pronunciare citatum fore contumacẽ. sed non habet pronunciare actiones esse translatas: qz illud venit ex dispositione. l. Pro ista parte facit ff. de re iudi. l. a diuo pio. ℌ. in venditione. vbi iudex interloquitur mobilia non extare vt peruenire possit ad immobilia. ꝛ hec ratio vel forsan potest dici ꝛ nõ male quod si de eo de quo prius dz constare sit controuersia tunc super eo debet pronunciari. vt in. l. alle. per Bar. Si autem non sit controuersia tunc nõ debet pronunciare de necessitate licet sic de bene esse. vnde ꝛ si possessores pignorum non sunt citati specialiter vel generaliter ad videndum fieri excussionem bonorum talis puta titꝛ ꝛ ad iudicandum bona ad quid tunc debet fieri pronunciatio cum facta non haberet preiudicare extraneis possessoribus. non citatis vt. ff. quires in. non. no. l. ℌ. ꝛ per totum. vbi autem fuerint citati tunc puto pronunciandum ꝛ effectus istorum est vbi sunt citati ꝛ pronunciatum est excussionem forte legitime factam ꝛ transiuerat in rem iudicatam non possunt postea conueniri iudicare bona ꝛ contra excussionem opponere nisi inquantum acta ex actis apparent nulla sed vbi non fuissent citati contra excussionem ꝛ pre nunciationẽ opponere possunt ꝛ bona iudicare. Item attende qꝝ non tantum ad excussionem ꝛ iudicandum bona debent citari sed etiam ad audiendum sententiam super causa ferenda vt. l. ea que. ꝛ. l. fi vt proponis. ℌ. quomodo ꝛ quando ind. ¶ Decimo quero quid si res ab extraneo possessa erat obligata pro debito naturali tantum. an tunc excussio principali fieri debeat. Dyn. quem sequitur Barto. in. l. marcellus. ad fi. ff. de fideiu. ꝛ in. l. cum quis. ℌ. si. quis. ff. de sol. dicit quod nõ quia impossibilis cuz pro debito naturali agi non possit secus si ex naturali tantum agi posset quia tunc fatetur excussionem fore necessariam. Isti bene dicunt sed sunt intelligendi sane nisi res per tertium possessa fuisset specialiter obligata. ita qõ nõ alie. sed vbi veniret in obligatione generali omnium bonorum facta pro debito naturali tantuz tunc procedere debet excussio principalis nõ dico in personali: quia illa est impossibilis sed in hypothecaria que est possibilis. nam ꝛ inter istas reales est ordo vt hic ꝛ in concor. nota tur. ¶ Ex his no. quod licet naturali tantum accedit fideiussor et exigi potest vt. ff. de iureur. l. fi. ꝛ. ff. de fide. l. fideiussor. ℌ. fideiussor. ꝛ. l. quod enim. ꝛ ibi glos. ita potest accedere. pignus cum effectu. qz hypothecaria agi potest vt probat superius dicta per Dy. ꝛ Bar. ¶ Super undecimo vsq; ad quod tẽpus exceptio excussionis facte vel minus legitime facte possit opponi. ꝛ sed istam questionem posuerim in. l. exceptionem. ℌ. de proba. tamẽ que ibi dixi hic repeto: quia nõ in eodem volumine repertreatur et ne occulteretur due questiones in vna tu debes scire qꝝ quando exceptio ordinis est vnius cause ad feipsam talis protestatio vel emissio vitiat processum totum. vt ℌ. de senten. ꝛ interlo. em. iudic. l. prolatam. ꝛ extra de iudi. c. exhibita. ideo potest opponi qñ cunqꝝ etiam post sententiam quandoqꝝ autem est vnius cause ad aliam. ꝛ tunc aut quelibet earum erat movenda inter easdez personas ꝛ tunc glos. est clara qz ante litꝛ contes. debet opponi. ff. de cuic. l. fi mancipiũ. ℌ. ꝛ est ratio vt apparet quod actui nõ cõsentit sibi preiudiciali. Aut illa de qua debet opponi est movenda cum diuersa persona vt est in casu nostro vt prius conueniatur principalis quam fideiussor vel quam extraneus pignoris possessor ꝛ isto casu glosse. in. l. secunda. ff. de excepti. ꝛ est glo. fi. in fi. dicit exceptionem esse anormalam. fic posse opponi ante li. cõtest. ꝛ postea ꝛ. ꝛ hoc ideo qz dubius est an sit temporalis vel perpetua ideo in dubium iudicandum est vt de perpetua. vt. l. suffi cit. ff. de cendi. inde. Sed Jac. de ra. tenuit contrarium per similem nam adultera nõ potest accusari nisi adulter prius accusetur et hoc potest ipsa excipere vsq; ad lit. contesta. seu antequam recipiatur inter reos non postea. vt. ff. de adult. l. fi maritus. ℌ. prescriptiones. ergo nec in casu nostro cum in quolibet sit exceptio ordinis ꝛ hoc etiam tenuit Pet. ꝛ Cyn. in dicta. l. exceptionem. et idem Barto. in. l. secunda. ff. de excepti. ex eo qz ista exceptio nõ perimit nec impedit personam agere. sed solum petit vt principalis prius excutiatur. ego idem teneo ex eo quia iste ordo non est de forma alicuius totius sed de ordine vnius totius ad aliud et ob vtilitatem fideiussoris vel extranei possessoris inuento cui tacite renunciare potuit patiendo secum lite contestari. ¶ Non obstat ratio glosse. dum dicit quod exceptionis defensio potest esse per petua principali postea soluendo: qz respondeo secundo Barto. aliud non potest contingere in exceptione ꝛ eius natura sed vi ꝛ ptãte solutionis que omnem obligationem dissoluit vel aliter exceptio dubia si ei⁹ defensio fit perpetua iudicaꝝ ppetua qñ ad repetitionẽ soluti vt ibi dicit litera ꝛ3 quo ad omnia non vt hic vel tertio exceptio dubia iudicatur perpetua quando dependet ab euentu futuro. vt. d. l. sufficit. nõ quando a statu presenti puta an debitor principalis sit soluendo vel nõ qz tunc in se non est dubia. licet in cognitione nostra non sit certa. vt. l cuz ad presens digestis si certum petatur cum similibus. ¶ Quero duodecimo pone quod exceptio fuit opposita ante litis contestatio. ꝛ facta fuit excussio ꝛ nihil sufficiens reperitur vel non fuit opposita: quia notorium erat eum non esse soluendo post litis contesta. cum fideiussore vel extraneo pignoris possessore principalis efficitur dies ꝛ soluendo an tunc poterit exceptio ista opponi ꝛ videtur quod nõ quia actũ legitime nõ debet ex supernemienti casu retractari. vt in. c. actum legit. me. extra de reg. iu. lib vi. l. patre furioso. ff. de bis qui sunt sui vel alie. iur. ¶ In cõtrarium facit qz hec exceptio est dilatoria vt in precedenti dixi. sed exceptiones dilatorie superuenientes post lit. contes. vt est in casu nostro possunt post lit. conte. opponi vt no. ℌ. de consor. eiusdem

a ¶ Nõ inder. an in excussiõe fuia necessaria sit addebart. ꝛ ibi. d. alex. l. i. fi. p lo bf. ℌ. de no. op. nũ. ꝛ la te i fi. ti. de ac. ℌ. fi gs i frau. ꝛ adde Ro. consil. cexj.

b ¶ Exceptio excussiõis. adõ soci. ℌ. xxiij. incip. visis diligẽter ꝛ mature sit. iij. vf. pbari. cũ v. fe. i. i. pte. char. xliij. vbi qñ exceptio excussiõis opponi dz.

c ¶ Alij li. ꝛ. ꝛ post ea. adõ sing. dem soci. ℌ. xxiij. inc. visis diligenter et mature. qñmo i. ℌ. pte. cha. xliij. qñ si agẽs post lit. cõte. excussionẽ nõ fecerit vel pbationẽ de iopia ꝛ in cipalis debitoris succubere dz qz li tigatũ ẽ exercitis agentis.

d ¶ Exceptiõcedi latorie. adde bar. fin. i. l. ℌ. ℌ. numer de excus. in. ꝛ bar. l. i. j. ff. de exc. ꝛ regulariter exceptio dilatoria opponi dz añ lit. ꝛ. l. exceptionẽ. ibi doc. ℌ. ℌ. pb. Jo. epta. in. l. q pcuratorẽ. ℌ. fi go omisert. ff de pcu. pau. decq. consi. cxix.

a ¶ Ego puto istam partem. Adde quod hāc partem tenuit Bal. in l. peremptorias ad fi. C. senten. rescin. non pos. ⁊ in. l. fina. ⁊ ibi pau. de ca. ff. si cer. pe. Sed opi. Jaco. de raue. scilicet qō fideiussor conuentus facta discussione de principali potest recipere de pinguiori fortuna principalis que supervenerit post discussionē. vt sic reuertatur creditor contra debitorem tenuit illam partem. Ludo. in. l. stipulatio. ⁊ habetur. in ad

b ¶ Super ista. l. fin. Vel. dic non est alibi de qua vide. l. licet. qui po. in pigno. habe. et banc. Inaliqualiter declarat Bal. in. l. in rebus. ff. de iure dotium.

c ¶ Nisi p confessionem aduersarij. Adde autem, sed iam necesse. ff. de dona. ante nuptias. ⁊ co. Alexan. in. l. non est similis. ff. quod metus cau. et hoc nisi actor fi contradicat. Joā. de imol. ⁊ Alexā. in l. inter stipulantem. ff. de verbo. oblig. ⁊ Jnno. in c. fraternitatis. de frig. et male. et in c. cum bertoldus. de re iudi. et in. c. cum dilectus. de rescrip. ⁊ bu. in. c. is qui de sponsa. Adde Bal. in rubri. ff. de proba. l. cōsti. magna in fine versi. ego alter. et Bald. in. l. sine possidetis. in iij. col. ver. ff. quero. ff. de pbatio. Pau. de castr. cō sil. cliij. incip. visis ⁊ pensteratis. ite nisi ad finē pe tēdi restitutionē ex clausula 'generali. Cyn. in. l. i. ff. de condi indebi. Joan. ⁊ Alexan. ll. imperatores. de re iudi. ⁊ Alexand. in. d. l. inter stipulantem. ℌ. i. de verbo. oblig. ⁊ adde quod est fortius qō illud qō probicitur ꝙ probatio admittitur contra presumptionem iuris et de iure per confessionem partis non solum habet locum in confessione vera sed etiam in ficta per confessionem ergo fi cta admittitur probatio contra presumptionem iuris ⁊ de iure ita dominus Frāc. de are. in. c. propositi. in iij. colum. de proba. allega. Barto. ita tenere in. l. absentem in prin. ff. de penis.

d ¶ Tacite. Adde tamen quod nō idem operatur ac si esset specialiter alleg. vt est tert. in. l. i. ff. de serui. pigno. da. ma. licet in pupillo fit secus quia res empta ex pecunia pupilli est ei tacite obligata ⁊ specialiter. ter. est ibi no. in. l. si tutor. ff. de seruo pigno. da. manu. ⁊ ad hanc. l. de tacita hypotheca fisci vide nota. in. l. rescriptum in princip. ff. de pac. ⁊ Bart. in. l. auferatur. ℌ. fiscus. ff. de iur. fis. ⁊ adde casum in quo etiam contra tacita hypotheca vez si res est empta ex pecunia vsuraria vt no. Bald. in. l. tutor. ff. de ser. pigno. da. manu.

li. l. ℌ. ergo ꝛc. qr que de nouo emergunt nouo auxilio indigent. vt. ff. de interro. act. l. de etate. ℌ. ex causa. ⁊ istā partē tenuit Jac. de ra. ⁊ induxit quasi pto casu. ff. de arbi. l. non distinguemus. ℌ. cum quidam. Sed ¶ Pet. tenuit primam partem, argumē. ff. de fideiuss. l. inter. ℌ. cum inter. ⁊ melius. ff. de excusa. tuto. l. ℌ. numerum. allegauit etiam auc. quomodo de app. cogno. ℌ. pe. sed nihil facit ad. ℌ. ꝫm quidam. respondebat quod ibi suspicio prouenit ex facto arbitri. Ad alias leges respondebat quod ibi dilatoria superuenit ex facto aduersarij sui hic non. Quidam inducunt pro ⁊ contra quōdam dictum glōsi. in. l. et eleganter. ℌ. penul. ff. de dolo. ⁊ magis facit pro ¶ Petr. ¶ Ego puto istam partem[a] quam tenuit ¶ De. fote veram. † Et ratio est quia leguz

1 cor rectio est cui tanda nisi in apparentibus ⁊ in non apparentibus remanet ius antiquum sed in casu nostro ius antiquum corrigitur vt molestia non inchoetur a fideiussoribus vel extraneis pignorum possessoribus si principalis sit soluendo. ⁊ in hoc corrigitur. vbi autem non fit soluendo ad ius antiquum nos reduxit seu in eo nos permittit ⁊ illud confirmat vt ab extraneis possessoribus ⁊ a fideiussoribus inchoari possit ⁊ ab eis exigi possit. vt patet in aut. de fideiuss. ℌ. i. ⁊ ℌ. sed neq. et hic. ⁊ j. de fideiuss. aut. presente. ⁊ nihil dicit ius nouum vt conuentis relaxetur a iudicio si principalis postea efficiatur soluendo ergo sicut olim effectu exigebatur ita ⁊ hodie. Et pro hoc facit quia text. in. d. aut. presente. ⁊ in corpore dicit quod transacta dilatione ei data compellitur fideiussos satisfacere quod est notandum in proposito. ¶ Pro hoc etiam facit ne in dicia legitime inchoata reducantur ad iudicium fine facto ⁊ culpa inchoantis. ⁊ quia equius est vt conuentis exigatur ⁊ ei cedantur actiones quam cum fatigatione personarum ⁊ sumptum nouum iudicium cum alia persona inchoetur. ⁊ hoc volunt litera in aut. ꝓsente in ff. de fideic. ⁊ in corpore vnde sumitur. non enim vult ius nouum afficere creditorez damno ⁊ fatigatione. hōc confirmatur quia fideiussor vt vir bonus cum sciuit principalem non esse soluendo fidem seruare ⁊ debitum soluere ⁊ non litigare debuit quod si fecisset totum iurgium cessasset non ergo ex impūdētate sua debet commodum portare. vt. l. siue hereditaria. ff. de nego. gest. ⁊ ex hoc patet responsio ad illud generale que de nouo emergunt ꝛc. scilicet quod subueniatur ei qui nihil peccauit non ei qui male egit. vt. l. fina. ff. de sponsa. ¶ Ad aliud de dilatoria exceptione vno modo respondet ¶ De. vt superius dixi. Aliam responsionem addō videlicet quod i nulla dilatoria ℌ superueniat: quia dilatoria ista a nouo iure inuenta est ordinis tēpore immutati videlicet vsqz ad tps quo ordo iste immutat ⁊ nouus ordo datur vt fic finis primi fit principium secundi. ⁊ vbi ordo primus excussionis principalis est in dubio necessarius statim cum constat illum legitimum nō esse efficitur voluntarius in arbitrio creditoris positus vt erat antiquitus. ⁊ fic nulla exceptio dilatoria potest ꝑpetuo competere. ⁊ ista est veritas speculationis. ideo animum tuum vt illuminetur fitque modicum super eis. ¶ Quero an nomen debitoris obligatum possit ꝑpetuo exigi quam debitor principalis. et qz hec questio cadit super. l. i. j. que res pignō. obli. pos. ⁊ ibi eam ponit Cy. ideo ibi reservo.

Seruo. Pignore peremptō nō propterea extinguitur debiti petitio. h. d.

¶ Creditor an agat furti ꝓ re pignori data furto subtracto. ⁊ nume. 2.

Si tibi. Creditor ꝓ re pignori data furto subtracta agit furti. hoc dicit. ¶ Oppo. quod seruus non possit esse notarius. vt. j. de tab. l. generali. lib. x. Solu. hic erat notarius ibi scriptor. vt in glo. ¶ Oppōni. ℌ. qō non creditor sed debitor agat furti. vt ff. de fur. l. eum qui. ℌ. idem scribit. Solu. quod hic loquitur qñ p culpā pignō amisit. ita qō debitor i tenet ideo debitor nō agit: in

d

2 proba. ¶ Not. iij. q. lex dat formam futuris negotijs. ¶ Opp. q res empta ex pecunia credita nō fit creditori obligata. vt. ff. c. l. ℌuis. dicit glo. ibi quia pecunia recepit bona sua nō obligauit hic fic. alij dicunt q hic non obligauit sua bona sed fine obligatione aliqua a debitore facta tacite sunt obligata ℌm Hugo. vt in glo. iij. ideo solute aliter vez qō aut accepit pecuniam expresse in hanc causa ⁊ tunc ly nihil dicak est tacite obligata. Aut in hanc causam non accepit ⁊ tunc non est tacite obligata vt ibi: et tunc insurgit dubius an hoc fit in omni re an tantum fit in militia speciale. ⁊ dicunt spāle esse in militia dum tamē sit talis militia que possit transmitti ad heredes. vt hic. ¶ Pro prima sol. facit ter. iste in prin. in ver. dare solēt. ꝓ secunda facit iste ter. in differentia quam facit vbi solum notat an militia sit empta ex illa pecunia vere vel presumptive. Item ⁊ ex alia empta caderet in hypothecam generalem expressam sicut empta ex illa. ⁊ ideo secūdaꝝ mihi tutior. tū hoc est hodie expeditū ꝑaut. q̄ sequitur.

¶ Quero de quibus cognatis hic loquatur. rñ deo qō guido de suza dicit de proximis in gradu quasi aliter dicere foret ridiculum. Cyn. intelligit vsqz ad decimū gradū quo successuri sunt qz hic gñaliter ⁊ indistincte loquitur ego puto ꝙ solum vsqz ad tertium gradum vsqz ad quem ℌm tps huius. l. succedebāt. vt. ff. vñ cognā. l. i. ℌ. huius aut. ⁊ isti de suc. co. ℌ. fi. nazi lz sint gradus actī ℌtum ad successionem non tū quātum ad casum huius. l. ar. ℌ. de app. l. precipimus.

Quod obtinet. Dec autē. sumpta est ex aut. de cebibi. in troducen. rcis. ℌ. obtinet. colla. v. ⁊ declarat. l. ꝓceden tez qz minus est breuis. ideo eā declaro sic. ¶ In militia comparata ex pecunia expressis ad hoc mutuata prefertur creditor vroꝛi debitoris defuncti ⁊ filij eiusdem dotem mattris repetētibus ⁊ nullo ex his existēte id est neqz ex mutuatore neqz vroze vel filijs ceteri creditores vocātur quib⁹ ꝑdicti ꝓferebant ¶ Not. ꝙ mutuans in emptione militie habet in eam tacitam hypothecam.

¶ In quib⁹ causis pign⁹ vel hypotheca tacite ℨbitur. Ru.

v **Miuersa.** Bona cēsuariozūv̄ tributario ruz sunt tacite[d] fisco obligata. dicit. Bar. de saly.

c **Certum.** Bona contrahentiū cum fisco tacite ei obligantur. h. d.

¶ Fructus tacite obligantur qui ex predio hypothecato ꝓcipiuntur.

2 Fructus rei obligate an sint obligati.

Quamuis. ¶ Fructus ex predio hypothecato ꝓcepti sunt tacite obligati non predium ex eorum precio emptum. hoc dicit. Glo. oppo. de. l. fi rez. ff. de petitione hereditatis. et de lega.

et de leg. ℌ. l. imperator. ℌ. fin. Solu. vt no. in. d. l. si rem. ff. de ꝓbati. hereditā. ⁊. ff. de ri ven. l. matri. ¶ Quero quis fuit emptor predij in casu huius. l. in fin. glos. dic quod creditor ⁊ secundum hoc fundus fuit traditus creditori. ⁊ ideo precium fructuum extenuat debitum. vt in glo. Alio modo intelligitur quod debitor fuit is qui emit ⁊ secundum hoc fuit pignori datus sed non traditus. ⁊ ita intelligere videtur Cyn. ⁊ glos. i. hic posita. ⁊ ista est melior ⁊ notabilior lec. Et qua not. quod in summario dixi. ¶ Ulterius cum queritur an fructus rei[a] obligate cadant

2 a in obligationem ⁊ quo iure peti possent. distinguo secundum Jacobū de aret. Aut fructus percipiuntur pendente judicio in hypothecaria actione. ⁊ tunc veniunt iudicis officio non iure actionis. vt. ff. de pig. l. fi fundus. ℌ. interdum. facit. l. ediles. ℌ. item sciendum. ff. de edi. edic. Aut percipiuntur non pendente iudicio: ⁊ tunc aut manente dominio debitoris aut eo mutato. Si manente tunc si a debitore non est dubiū quod sunt obligati ⁊ per hypothecariam possunt peti vt hic ⁊ j. de partu pig. l. prima. ⁊. ff. de pigno. act. l. si conuenerit. ℌ. pe. Si vero manente dominio percipiuntur ab alio. tunc aut illa percipit bona fide. ⁊ tunc si extant cadunt in obligationem ⁊ per hypothecariam peti possunt si nō extant. ⁊ tunc aut fuit consumpti bona fide ⁊ non petuntur aliquo iure. aut sunt consumpti mala fide. et tunc petuntur ac si extarent. vt. l. i. ℌ. cum predium. ⁊. l. si fundus. ℌ. interdictum. ff. de pigno. ¶ Si autem percipiuntur mutato dominio debitoris. tunc refert. Aut fuerunt sati a debitore. ⁊ fic fuerunt in dominio eius. ⁊ tunc cadunt erantes in obligatione et consumpti non. vt. d. ℌ. cum predium. sicut partus ancille gravide obligate. vt. ff. de pig. l. paulus. ℌ. si mancipia. secus si concepisset apud alterum. nam est in predio fructibus pleno. aut nō fuerunt sati a debitore. ⁊ fic nunqz fuerunt in eius dominio: et tunc idem quod in partu ancille concepto penes alium. vt. n. l. si conuenerit. ℌ. pe. ⁊. d. l. paulus. ℌ. i. hec verba formaliter refert Cyn. ¶ Jurta hoc quero filua est obligata ⁊ ex ea incisa ligna non est dubium quod ligna fic stantia cadunt in hypothecam per istum text. ⁊ ita dicit Barto. in. d. l. si conuenerit. ℌ. pe. sed quid si ex lignis est facta nauis an nauis ipsa erit pignori. die pro non quia materia transiuit in materiatum quod non est reducibile ad primam materiam. ideo hypotheca que prius erat in lignis extinguitur vt est ter. ff. de pigno. actio. l. si conuenerit. 1 b ℌ. pe. ideo ibi consulitur vt cum fistula obligatur ⁊ in obligatione adhiciatur ⁊ quecunqz nata factaue erunt. sed ex dictis supra per Jaco. de aret. ligna peti possent si mala fide nauis ex eis fabricata esset.

1 ¶ Dos que primipilaris datur pro primipili administratione an obligētur. 1 c

Satis. Dos data ꝓmipilario est tacite obligata pro administratiōe ꝓmipili. sed in subsidium in ea fit exactio. h. d. ¶ † Oppo. de. l. i. ℌ. de primi leg. fil. ⁊. ℌ. ne vxo. pro mari. per totum. so. vt in glo. i. ꝙ in. l. ne vxo. pro marito. est regulare vt pro debito mariti non occupentur bona dotalia. fallit pro hoc officio primipili. alia autem bona non dotalia etiam propter hoc officium occupantur. vt. d. l. i. quia illa non sunt nec fuerunt sub dominio mariti dotalia sic sicut ⁊ alias est in hoc officio speciale vt filij teneātur pro parte. licet non sint eius heredes. vt. j. de primipi. l. fi. li. vj. ¶ Op. q dos non sit patrimoniū vroꝛis. dotez ℌ. de rei ven. Sol. vt in glo.

1 ¶ Creditor rem debitoris nō sibi obligatam pro debito retinere non potest. ⁊ nu. 2.

Si non. Inducta vel illata in fundum conductum sunt tacite pro pensionibus obligata. si tamen conductoris bona sint, aliter ad manus creditoris pernenta non possunt pro pensione teneri sed debent restitui. h. d. Vel brevius sola inducta et illata possunt ꝓ pensionib⁹ retineri nō alia. hoc dicit. ¶ † Nota. ꝙ creditor non potest rem debitoris ꝓ debito retinere que non fit ei obligata. ¶ Opp. ꝙ ℌst inculcatio verborum contra. ℌ. quibus. ℌ. de no. co. comp. ⁊. l. an. pliorem. ℌ. in refutatorijs. ℌ. de app. sunt enim inducta ⁊ illata vnum ⁊ idem. Vel op. ꝙ copula non copulet hic diuersa contra no. ff. de m. ⁊ fac. igno. super rubri. Sol. assignando diuersitatem vt in prin. prime glo. ¶ Op. secundo quod inducta nō fiunt fic simpliciter obligata. vt. ff. co. l. in predijs. ⁊ de pig. l. debitor. ℌ. loca. certi. tur. Sol. qō hec fm illas vt in ca. gl. vsqz ad finem versicu. quare in vrbano non requiratur scientia locatoris in rustico fic. dic vt dixi in. d. l. certi. vbi banc materiam explicaui. ¶ Opp. tertio ꝙ ter. iste sibi ℨdicat. quia primo dicit non inducta pignori teneri placuit. postea statim dicit qō est ℨ dictum. ℌ. quibus. ⁊ contra. l. vbi repugnantia ff. de reg. iur. Solu. supplendo text. tripliciter. vt in secunda glo. ⁊ vltima melior. ¶ † Opp. ꝙ creditor rem debitoris possit

2 retinere pro debito. vt. j. ti. i. ⁊. ff. de solut. l. si cum aurum. ⁊. ff. de cond. ind. e. l. si non sortem. ℌ. si centum. glos. pro omnibus dat

a ¶ In fructus rei. adde Soci. cōsi. xciij. incip. circa primum presentis versiculo. confirmant dicta in ꝑma parte char. clviij. qō fructꝰ percepti ex ꝓdijs alicui obligatis sunt etiam obligati cum sint eiusdem cum re obligata.

b ¶ Si mater. adde Soci. cōsi. clxxx. inci. diligenter puncti narratione. ver. cōfirmatur hoc circa medium in scōa ꝑte, char. iij. qō mr̄ q fuit tutrix ⁊ transiuit ad scōa vota nō reddita ratiōe admi nistratiōis nō soluū q̄ ler eidē suuz cōferat auxiliū. ſz hz ipsam odio. et punit ⁊ bona scōi viri q cā in vroꝛe accepit nō reddita rōe tutele sunt obligata. Et an eius dos ꝙ admi nistrattōe tutele filiorū quā ipsa susscepit fit obligata rez a filijs retineri possit donec rō administrationis reddat vide in. ℌ. alle. consilio per prefatum Socin. versi. circa primā difficultatē cū. ff. se. ⁊ ver. ex qua cōclusione sequit cū versi. seq. chart. li.

c ¶ † Tutela materna dicit legitima. bar. not. in. l. ℌ. ſ. cōfestim. als est. l. si pater. ff. ad tertull. ⁊ in. l. fi qs sub condītione. colū. v. nunc. vij. ver. anteqz venia ff. de testa. tute. et bar. ⁊ Bing. i aut. matri. ⁊ auic colla. iij.

d ¶ Si ꝓbaueris Adducteq; bart. iii. l. ℌ. octo. solu. ma. subaudit materiam ad istū text. dū requirit fraudē qō nota. qz affirmatiue ℌ. iteligeres istāmaterīā: qdsi obligam rē alienaz ⁊ tradidi an possit ille cui fuit illa res tradita ꝓscribere iuri hypothece bald. qō non in. l. fi quando. ℌ. ad velleianum.

Tutela materna censetur legitima.

Si mater. Si mr̄ est tutrix pupilli puellę relinuerit ad secunda vota transiuerit bona mariti sunt tacite pro illa administratione obligata. h. d. et multum notanter. ¶ † Not. vltra dicta in summario ꝙ tutela materna bz legitima de quo per glo. ⁊ doct. ℌ. quando mu. tut. of. fun. potest. auf. matri ⁊ auic. ¶ Not. secundo casum speciales in quo bona matri obligantur pro debito vroꝛis sic econtra habuistis. ℌ. e. l. satis. qō est ℨ regulam. ℌ. ne vxo. pro ma. per totū.

Ancimus. Jura disponentia vt inducta illata sint tacite pensionibus obligata debent obseruari pro iure communi in omnibus personis ⁊ locis. h. d. Ibi per territoria. Quid sit territorium habes in. l. pupil. ℌ. territorium. ff. de verbo. signi. Saly.

¶ Si aliena res pignori sit data. Rubrica.

1 ¶ Procurator an possit rez de mini obligare pignori. ⁊ nu sequentibus.

Procurator. † Procurator sim plex nō pōt rē domini pignori obligare: licet si pecunia sit recepta et in vtilitatem domini versa creditori detur exceptio donec soluatur. h. d. ¶ Op. gl. quod imo possit de tribus. ll. valet de. l. procurator cui libera. ff. de procura. ⁊. l. solutum in fin. ff. de pigno. act. ⁊. l. vniuersorum. ct. Sol. hec per illam literam limitatur vt procurator nō possit nisi habeat generalem cum libera vel speciale mandatus ad hoc dominus consueuerit fic facere. ¶ Op. quod nō tantum in hoc casu sed etiam in alijs tueatur exceptione. vt. ff. de pigno. l. i. j. c. l. cum res. ⁊. ff. qui. mio. pign. vel hypot. solu. l. i. in princip. et. ℌ. de predijs mi. l. vtere. ⁊. l. si predium. ff. de rebus eorum. l. si pupillorum. ℌ. pe. Sol. vt in. secunda glo. consitendo ℨtia nec ℌ. illos casus excludit cum nullā tarativā habeat. ¶ Queri. gl. an ꝑ pecunia credita ei competat alia actio. ⁊ dicit qō sic ⁊ bene.

¶ Dominus dolose rez suaz obligari patiēs sibi preiudicat.

Si probaueris. dolēter patiat rē suā obligari tz obligatū nō alios. hoc dicit. ¶ Op. de. l. rē aliēnā. ff. de cōtraben. emp. Solu. q res aliena vendi potest. vt ibi sed nō pignori dari. vt hic. ⁊ est ratio quia vēditio afficit personā ⁊ nō rem: pignus vero rem non personā

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Querit glo. quis probauit fraudem. ¶ Respon. q̄ is qui cā al legatur in. l. exceptionibus. §. dolo. ff. de pba. nec sola sciētia suf ficit q̄ ius suum vbiq; durare sciuit: vt. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. sicuti. non vt sed de briochardo an tacēs videatur consenti re: dic vt dixi in. l. iniustus. de prēsu.

GRator. Er obligatiōe tutoris vel curato ris nō tenēt pignora minoris nisi in eius vtilitatem sit pecunia recepta. b. d. ¶ Querit glo. hec. l. loquitur in mobilibus. ⁊ dic vt in ea. Que robodie an in immobilibus sit inn ouatus per. l. que tutores. ff. de admi. tut. ⁊ dic vt in glo.

1 ¶ Filius rem patris non obligabit.

NEc si maio. ¶ Filius nō pōt obligare rē patris inuiti vel ignoratis b. d. ¶ Quero qd in emancipato ⁊ vt q̄ possit vt hic q̄ hec. l. pbibet in filio in potestate. ergo in alio per mittit: vt. l. cum prētor. ff. de iudi. in cōtrariū est veritas vt in gl. ¶ Nō ob. hec. l quia de eo dixit causa maioris dubitatiōis tol lende que erat: q̄ filius in potestate videt quasi dūs: vt. l. in suis. ff. de libe. ⁊ posth. ⁊ sic posset magis q̄ emāciptus quod remo uet. l. ista.

1 ¶ Equitas rigori prefertur.
2 Obligare rem alienam an quis possit. ⁊ nu. 3.
3 Pignus validatur dūio debitoris supereuiente.
4 Creditor agens hypothecaria dominium debitoris probare debet.
5 Libellus quem offert agēs hypothecaria quid ꝛtinere debeat ⁊ nu. seq.
9 Conclusio libelli agentis hypothecaria qualis esse debeat.
10 Modus probandi in iudicio ab agente hypothecaria seruan. dus. ⁊ nu. seq.

a ¶ Supueniētia
a dūij. Adde bar. ℌ ⁊ plene pcū in. l. i. ff. de pig.
b ¶ Obrē aliena. q̄ res aliena obli
b gari possit viobal. no. l. mf. i. i. col. 6 rei vē. ⁊ vio no. i. l. ℌ. de pig. act. ⁊ que ibi dixi post bart. l. i. i. §. i. ff. de pig.
c ¶ Dūij. turio 6 b hoc dicto bal. i. l. si is q̄ō iure fi. gl. i. l. eā. ff. de ne. ge. ⁊ i. l. q̄ iuraſſe. ℌ. si pſſ. ei. ℌ. de iureiu. ⁊ i. l. aretusa. §. fi. cū. l. seq. ff. de sta. bo. ⁊ Imo. i. c. ſſir ⁊ q̄ñ. extra de act.

GAm res. Dūiū supueniēs debitori vali dat pign⁹ de equitate: iz nōdē ri gore. b. d. ¶ No. q̄ equitas preualet rigori. cōcor. ff. de iud. l. placuit. ⁊ dic vt ibi plenius scripsi. Itē q̄ 1
a supueniētia dūij validat inualidū pp eius effectū. cōcor. ff. de pig. ac. l. si rem §. fin. ⁊. ff. de consti. pec. l. reſcriptū. §. i. ¶ Op. q̄ō bec. l. in fin. nos dimittat in incerto dubio vel obſcuro contra. §. quibus. ff. de no. co. compo. So. declarando vt in glo. ſi. in prin. ¶ Op. q̄ superueniētia dūij nō ſufficiat q̄ ds probare esse in bonis debitoris tpe obligationis: vt. ff. de pig. l. ⁊ que nō sunt. §. q̄ōr. glo. dat duas sol. vna q̄ hic bona fide possidebat. ibi ma la istā renocabo in dubiū in prima. q. Alia q̄ hic de equitate. ibi de rigore. ⁊ sic ibi quo de directo hic quo ad vtilem. ¶ Op. iij. q̄ rē aliena dēs obligare possit: vt. ff. qui po. in pig. ba. l. iij. §. cū er cā. Sol. q̄ licet esse aliena tamen pignorauit erat debita. ⁊ sic ius habet ad rem. vnde illud videtur obligare q̄ō pōt: vt. j. ti. j. l. nomē. ¶ Op. iiij. de l. grege. §. ij ⁊. iij. ff. de pi. ⁊. j. ſi pig. pig. da. fit. l. i. ⁊ per totum. Solu. quod ibi habebat ius in re hic nullum habebat in re nec ad rem. ¶ Op. v. quod ſi nullum ius habeat tempore obligationis valeat: vt. ff. de pig. l. ſi fundum. §. aliena. Solu. quod ibi dixit cum mea erit. ⁊ sic futurum cernit hic ſimpliciter obligauit. ¶ Opp. vj. quod etiam ſi ſimpliciter obligauit ⁊ creditor iure retentiōis tantum possidet teneatur: vt. ff. de pigno. l. i. in principio. ⁊ sic ei non competat vtilis hypotheca cuius contrarium hic dicitur. Solutio quod hec. l. loquitur quando creditor ignorauit rem alienam. ibi quando sciit vt in gloſſ. ¶ Oppo. vij. ab extra quod ius superueniens non cōfirmet pignus: vt. ff. de pigno. actio. l. rem alienam. respon. Solu. vt ibi not. ⁊ melius quia vera solu. est ista quod ibi non supervenit ius debitori sed ad debitum dominus rei teneri cepit secundum Ja co. butri. ¶ Opp. octauo quod etiam ſi creditor sciuit aliena validetur pignus. licet debitori nullum ius superueniat vt. ff. de pig. actio. l. ſi aliena. Sol. quod ibi voluntas domini interuenit a principio vel postea ratihabitione secuta. ¶ Conclude modo predicta sic cum queritur an obligatio rei alienę teneat. Aut debitor habet ius in re vel ad rem. ⁊ valet in eo iure quod habet: vt. ff. ō pig. l. grege. §. ij. ⁊. iij. j. ſi pig. pigno. da. fit. l. i. ⁊. ff. qui po. in pigno. ba. l. iij. §. cū ex causa. aut neutrum eorum habebat. et tūc valebit ſi sua efficiatur vt. ff. de pigno. l. ſi fundum. §. aliena. aut hoc non dixit sed ſimpliciter obligauit. ⁊ tunc aut dominus ratum habet ⁊ validatur: vt. l. aliena ff. de pigno. actio. Aut ratum non habet. ⁊ tunc aut creditor fuit sciens ⁊ dominus ignorās. aut ē creditor fuit ignorās ⁊ dōs sciēs. aut vterq; sciēs aut vterq; ignorans. ¶ Primo casu non est dubium quod aduersus debitorem etiam ſi ei superueniat rei dominium ipse habet retentionem: vt. l. i. in princi. ff. de pig. sed dubitatur de hypotheca actione aduersus debitorem tantum. ⁊ de hoc dicit ibi nota. Secundo casu dic aut dominus tacuit in fraudem vel non vt primo casu teneat obligatio. secūdo non vt. ff. eodem. l. ſi prohauerit. Tertio casu quia fraus non potest inferri sciēti vel patienti: vt. ff. de transactio. l. cum donationis. ⁊. ff. de actio. emp. l. j. in fin. ⁊ tunc obligatio teneat quando creditor fraudatur vt. ff. l. ſi probaueris. sequitur quod in casu nostro ab initio non teneat obligatio: sed an superuenientia dominij cōfirmarctur ex postfacto est dubium ⁊ videtur quod non: quia equitas de qua hic dicitur tunc non subest. vel forte in casu predicto sufficit animus fraudandi quem dominus habuit: licet creditor scluerit: quia fraudis animus voluntati parificatur: ⁊ quia fraus domini preponderat scientiam creditoris qui non agit fraudare sed domini fraudem ad eius vtilitatem acceptare. cogitabis: quia passus iste mihi dubius. Quarto casu quando vter q; fuit ignorans distinguo aut debitor: successit domino rei aut econtra dominus rei successit debitori aut nullus alteri. ¶ Primo casu pignus de equitate conualidatur vt hic. ⁊. ff. de pig. act. l. ſi rem. §. ſi. Secundo casu non conualidatur vt. ff. eo. ti. l. rem alienam. ℌ. respon. Tertio casu non tenet aliquo tempore nisi dominus baberet ratum vt supra dixi. ⁊ eo casu confirmatur retro a tempore quo conuenerit vt. ff. de pig. l. ſi fundum. §. i. ⁊ ar. ff. de dona. inter virum ⁊ vxorem. l. antepe. ⁊ ita not. gloſſ. in. d. l. aliena. quod verum dixit esse Bul. de cu. quem secutus est ibidem Barto. in pręiudicium tertij cui ipse ratum habens medio tempore obligasset vel alienasset. Nam actui illi medio pręiudicare non posset vt. ff. de pigno. act. l. ij. ⁊. ff. qui potio. in pig. habē. l. potior. §. i. ⁊ ar. ff. quemadmo. serui. amit. l. ſi partem. §. ſi fundus alias daretur occasio fraudibus ℳac distinctionem no. quia plenior est quam illa quam ponit glo. hic. ⁊. ff. de pig. l. i. ¶ Nunc quero an creditor agendo hypothecaria debeat probare dominiū debitoris vel sufficiat probare quod status ⁊ bona fide possedit vel quod munus est sufficiat tantū probare quod bona fide possedit. ⁊ Dy. in. §. item seruiana inſti. de act. dixit quod gl. variat nam. ff. de sal. interdic. l. i. dicit quod debet probare dominum debitoris. ⁊ idem dixit in. d. §. item seruiana. sed in. l. rem alienā ff. de pign. act. dixit quod sufficiat probare eum possedisse titulo et bona fide. ⁊ in ista gl. dicitur quod sufficiat probare eum posse disse bona fide. ⁊ de titulo nil dixit Dyn. dixit quod ista opinio est melior: quia nulla l. disponitur vt oporteat probari debitorē fuisse dominum tempore obligationis sed dicunt quod debet probari rem fuisse in bonis debitoris tempore obligationis: vt patet in. l. ⁊ que nondum. §. quod dicitur. ff. de pigno. sed in bonis videtur esse res etiam ſi non sit dominus sed b- na fide possidebat vt. ff. de ver. sig. l. bonorum. §. in bonis. ergo ⁊c. Lyn. vero in contrarium et eo quia per hypothecariam constituitur ius in re vt. ff. de nora. l. in noralibus. ⁊ no. ff. ad velle. l. ſi fine. et quo sequitur quod constituī debet ab eo qui dominium habet vel eius voluntate vt. ff. de pig. act. l. ij. ⁊. l. aliena. ¶ Preterea res dicitur in bonis prō qua actione habemus ſi eam nō possiderimus vt. ff. de acqui. re. do. l. rem in bonis. sed debitor nisi esset dominus vel quasi non habet actionē vt. ff. de publi. l. fin. ergo ⁊c. ideo ipse distinguit aut agitur directo. ⁊ tunc debet actor probare dominum debitoris. ⁊ ita intelligit glo. ff. de sal. interdict. l. i. ⁊ inſti. de ac. §. itē seruiana. Aut agitur vtili. ⁊ tunc aut contra ipsius debitorem vel eius heredem. aut contra tertium. Si contra debitorem vel eius heredem. ⁊ tunc sufficit debitorē bona fide possedisse. ⁊ est ratio quia nō potest ipse refutare questionē dominij ar. ff. de pig. l. ſi inter colonum. §. i. ⁊ ita intelligit glo. hic posita. Si contra tertium. tunc aut ille causam habet a debitore. ⁊ tunc ſi lucrativam. idem quod in debitore. secus ſi onerosam. arg. l. apud celsum. §. de autoris. ff. de do. excep. aut ille causam nō habet a debitore. ⁊ tunc aut creditor agit hypothecaria ad rē aut ad possessionem. ſi agit ad rem. ⁊ tunc debet probare debitorem possedisse titulo ⁊ bona fide. ⁊ intelligit quod not. per gloſſ. in. l. rem alienā. ff. de pig. act. ⁊ probat hoc tali ratione: quia lege caueatur quod ſi ago hypothecaria contra tertium. ita tuetur me prętor in seruiana sicut tuetur debitorem agentem publiciana vt ff. de pig. l. ſi ab eo. sed cōstat quod ſi debitor ageret publiciana. deberet probare titulo ⁊ bona fide se possedisse vt instituto de act. §. alie. ergo agens hypothecaria contra extraneum habet probare titulum ⁊ bonam fidem debitoris. Aut creditor non agit ad rem. sed ad possessionem. ⁊ tunc ſi debitor aduocaret possessionem. poterat aliquo de modis not. in. l. ⁊ id eo. §. neratius. ff. de condi. fur. poterit ⁊ creditor quasi illud ius ⁊ actio sit sibi specialiter obligata ſi non specialiter saltez in obligatione generali bonorum. ⁊ ideo sufficeret tunc probare possessionem debitoris sui sicut ſi ageret contra debitorem debitorie sui. ⁊ ex generali obligatione cū modo creditor suus sit creditor possidentis: vt. ff. de verborum sig. l. creditores. ⁊ petet possessionem actione illa vtili que directa competit debitori vel vtili hypothecaria vt ff. de pig. l. grege. §. ij. Sinautē debitor nō poterat possessionē ad uocare similiter nec eius creditor: quia maius ius debitoris in eus tranferre non potuit ⁊ possessio sua censebitur extincta. hec sunt verba Lyn. que in parte fuerunt Jacobi de aretio. ⁊ aliorum docto. ¶ Dē attende quia superuenit Barto. in. l. rem alienam ff. de pignoratitia actio. multa dicit vt materia ista dilucidetur.

¶ Quero

5 ¶ Quero primo quid habet agens hypothecaria narrare in libello. ⁊ respō. id vel ea que sunt cause hypothecarie inducende. et hoc clarum per ea que diximus in. l. edicto. §. de eden. alias libellus
6 non esset aptus nec sequeretur conclusio ex premissis. ¶ Nunc quero que sunt illa. respond. quod alterum de tribus ⁊ de quarto dubitatur videlicet vel dominium directum vel vtile tantuz. vel quasi dominium hec probantur quo ad primum in. l. ℌ. ⁊. l. aliena. ⁊. l. tutor. in princi. ff. de pig. act. quo ad secundum in ea. l. tutor. §. ſi. ⁊. ff. de pig. l. res vectigalis. quo ad tertium probatur ff. de pig. act. l. ſi rem. ⁊. ff. de pig. l. ſi ab eo. ⁊ ſi hoc vltimum sufficit fortius sufficiunt precedentia. ⁊ quod hoc sit verum probo ratione: quia ſi tuetur prętor credutorem in hypothecaria sicut de bitorem in publiciana vt. d. l. ſi ab eo. sed publiciana cōpetit possidenti titulo ⁊ bona fide ſi postea desinat possidere: vt inſtit. de act. §. alie. ⁊. ff. de publi. l. sunt ⁊ alie. ergo ⁊c. Item quia hypothecaria constituitur in bonis debitoris. ff. de pig. l. que nondū. §. quod dicitur. an in bonis debitoris est id prō quo actionē habet ſi desinat possidere vt. l. rem in bonis. ff. de acti. re. do. ⁊ ex bis patet p̄dicta vera esse ⁊ nullus diffitetur. de quarto dubitatur videlicet an sola possessio debitoris bona fide habita sufficiat. ⁊ Dyn. dixit qō sic quia res que bona fide possidetur in bonis nostris esse dicitur. ff. de verborum significatio. l. bonorum. §. in bonis. ⁊ clarius in. l. seruos. in princi. de lega. iij. ⁊ hoc sufficit vt. d. l. que nondum. §. quod dicitur. ergo ⁊c. ⁊ prō hoc etiam facit quia bone fidei possessor domini cogitatione possidet vt. ff. de fur. l. apud antiquos. Sed Ly. ⁊ bar. tenent contrarium quia bone fidei possessor ius non habet in re nisi titulum habeat. et per consequens hypothecam que ius in re constituit non potest inducere. ⁊ quod hypotheca ius in re constituat: habes in. l. in noralibus. ff. de nora. ⁊ no. ff. ad vell. l. ſi fine. ¶ Non obstāt obiecta: quia quo ad alia dicitur in bonis. nō quo ad hoc. Nō ob. secundum quia licet possideat cogitatione domini non propter ea actionem habet ſi desinat possidere nec ius in re quod nō habet potest constituere. ¶ Ego cogitaui satis super istis ⁊ rationes sunt fortes sed mihi videtur difficile quod hoc sit de mente l. quia de facili ius hypothece contra tertium possessorem non probatur ⁊ sic hec materia que potissime fuit inuenta propter extraneos possessores erit quasi ludibrium propter eius probationis difficultatem contra. l. ſi. §. de sacro sanctis eccle. Preterea datur materia vt debentes credere se trahāt a mutuādo indigentibus. item quod prius inuestigant titulos alienos. Item in tacitis hypothecis non bene seu plene subuentum erit quapropter opi. Dy. non videtur mihi rechienda sic faciliter p quia faciunt predicte due rationes quibus non videtur mihi sufficiēter responsum. ⁊ rationes quas Bart. ⁊ Ly. faciunt contra Dy. loquuntur in casu certo: ⁊ inducte per Dyn. loquuntur in casu dubiō. ⁊ ideo dico quod possessio bona fide habita sufficere videtur ad hypothecam seu obligationem pignorum presumptiue credendam ⁊ intelligendas in his bonis videre ⁊ procedere donec probetur quod tunc res fuisset aliena non sua. ⁊ hoc clarius
7 apparebit in se. ¶ Quero tertio video quod alterū de tribus sufficit narrari in libello quid ſi omnia narrauit in libello quia dixit rem illam ad debitorem spectare vel pertinere vel spectasse ⁊ pertinuisseue directi dominij vtilis vel quasi procedat libellus. ⁊ videtur quod non ratione incertitudinis et contrarietatis sed glo. nostre dixerunt quod ſi non de iure tamen de consuetudine admittitur in rei vendi. vel quasi: vt not. inſti. de actio. §. alie. ⁊ extra de re iudica. c. abbate sane. libr. vi. ⁊ sicut ibi ita in proposito: quia ratio non est diuersa. ⁊ potissime quia prętor sicut tuetur debitorem agentem rei vendica. vel quasi ita creditorem hypothecaria vt. ff. de pigno. l. ſi ab eo. ⁊ sic vt debitor non teneretur ſi vendicaret exprimere causam dominij sui vel quasi vt. l. an eādem. §. actiones. ⁊. §. finaptem. ff. de excep. rei iudica. et not. in. l. j. ff. de edendo. sic nec creditor in sua hypothecaria.
8 ¶ Quero quarto an teneatur exprimere in libello seu narrare rem illam esse sibi obligatam. ⁊ ex quo debito. dic quod sic: licet dixerim debitorem agentem non teneri exprimere causam dominij: quia in hoc ratio est diuersa, nam dominus nō potest quis esse nisi ex vna causa tantum vt. l. ij. §. ex pluribus. ff. de acquirē. possel. sed res potest esse obligata ex diuersis debitis. ¶ Quero quino an teneatur dicere debitorem non soluisse ⁊ in mora soluendi esse ⁊ fuisse. dic quod sic: ⁊ ſi contra extraneum possessores agat debet dicere excussionem legitime factam esse. vel quod ꝛtā tundem valeat. in autentica hoc ſi debitor. supra de pignoribus.
9 ¶ Quero sexto qualis erit libelli cōclusio. ⁊ text. in. l. ſi cuendā ditor in princ. ff. de cuic. dicit q̄ per hypothecariam sola possessio aduocatur. vnde videtur velle quod concludatur quod possessor condemnetur ad traditionē possessionis rei obligate. sed

a Can sola possessio. addē Ly. Bzā not. bar. i. l. rē aliena. i. antep. col. ff. ō pi. act. ⁊ Jo. an. i. addi. ad spe. iti. de sol §. i. ſi sed pone.

b ¶ Oō hz pbare creditor inhypothecaria. qdhēat pbarevidēr. bal. ⁊bar. i. l. ōreb⁹. ff de do. ante nupt.

Et hoc verū in hypotheca spāli nō ingnāli q̄ suffi cit postea fuisse fitūdiūrectadquā agit hypothecaria. l. ⁊ q̄ nōdū. §. qō dr. ibi bar. ff. de pi. ⁊ i. l. rē aliena. ff. de pig. act. qō i telligo ihypotheca spāli p. l. q̄ñō dū. §. qō dicitur. ff. de pig.

Debitoris. ⁊ hpe 3ct⁹ vt p bal. 2ſi. inc. in dei nole amētres articuli. ⁊ bal. i. l. rē aliena ff. de pig. act. tz 3riū ei⁹ quod tenuit in hac. l. dicēs q̄ babēti titulū lucratiuū a debitore fit op⁹ pbare ō dño de bitoris.

c ¶ Aut ex cā lucrativa. adō bar. ℌ ⁊ intelligc notabiliter vt. l. de reb⁹. ff. de do. añ nu. ⁊c. ſi q libet possessor vel let se tueri qō no. sed aduerte quia bar. i. l. rē aliena ff. de pign. act. tz 3riū ei⁹ quod tenuit in hac. l. dicēs q̄ babēti titulū lucratiuū a debitore fit op⁹ pbare ō dño de bitoris.

d ¶ Aut ex cā lucrativa. adō bar. ℌ ⁊ intelligc notabiliter vt. l. de reb⁹. ff. de do. añ nu. ⁊c. ſi q libet possessor vel let se tueri qō no. sed aduerte quia bar. i. l. rē aliena ff. de pign. act. tz 3riū ei⁹ quod tenuit in hac. l. dicēs q̄ babēti titulū lucratiuū a debitore fit op⁹ pbare ō dño de bitoris.

a ¶ Can sola possessio. addē Ly. Bzā not. bar. i. l. rē aliena. i. antep. col. ff. ō pi. act. ⁊ Jo. an. i. addi. ad spe. iti. de sol §. i. ſi sed pone.

b ¶ Oō hz pbare creditor inhypothecaria. qdhēat pbarevidēr. bal. ⁊bar. i. l. ōreb⁹. ff de do. ante nupt.

Et hoc verū in hypotheca spāli nō ingnāli q̄ suffi cit postea fuisse fitūdiūrectadquā agit hypothecaria. l. ⁊ q̄ nōdū. §. qō dr. ibi bar. ff. de pi. ⁊ i. l. rē aliena. ff. de pig. act. qō i telligo ihypotheca spāli p. l. q̄ñō dū. §. qō dicitur. ff. de pig.

Debitoris. ⁊ hpe 3ct⁹ vt p bal. 2ſi. inc. in dei nole amētres articuli. ⁊ bal. i. l. rē aliena ff. de pig. act. qō i telligo ihypotheca spāli p. l. q̄ñō dū. §. qō dicitur. ff. de pig.

c ¶ Aut ex cā lucrativa. adō bar. ℌ ⁊ intelligc notabiliter vt. l. de reb⁹. ff. de do. añ nu. ⁊c. ſi q libet possessor vel let se tueri qō no. sed aduerte quia bar. i. l. rē aliena ff. de pign. act. tz 3riū ei⁹ quod tenuit in hac. l. dicēs q̄ babēti titulū lucratiuū a debitore fit op⁹ pbare ō dño de bitoris.

d ¶ Aut ex cā lucrativa. adō bar. ℌ ⁊ intelligc notabiliter vt. l. de reb⁹. ff. de do. añ nu. ⁊c. ſi q libet possessor vel let se tueri qō no. sed aduerte quia bar. i. l. rē aliena ff. de pign. act. tz 3riū ei⁹ quod tenuit in hac. l. dicēs q̄ babēti titulū lucratiuū a debitore fit op⁹ pbare ō dño de bitoris.

Universidad de Deusto Biblioteca

na autoris sui nos ccontra de replicatione opponēda reo ex ꝑsona sui autoris que non debet posse opponi cum dolus autoris nō noccat reo vt. l. an vitium. ff. de diuer. ⁊ temp. prescrip. Ideo dicit ipse quod quocunq; titulo lucratiuo vel oneroso non sufficit probari contra eum possessio debitis qona fide sed oportet probari debitorem fuisse dominum directo vtiliter vel quasi. et sic etiam titulum habuisse. ita quod publiciana sibi cōpeteret quo uisset ego in reprobationem distinctionis assentio sed non in determinatione: quia puto quod qualiscunq; sit titulus sufficiat probari solum quod debitori bona fide possederit vt suam: licet de titulo eius non probetur. ¶ Ratio me mouens est ista: quia 1
er quo creditor probat titulum possessoris quem habet a debitore siue probet per testes siue per instrumentum siue per eius confessionem apparet iudici quod ipse rem illam receperit a debitore tāq; propriam debitoris. vnde sicut debitor qui obligauit 1
vt propriam conuentus non potest excipere quod non est sua obstante replicatione doli et mendacij. sic nec iste qui ab illo recepit vt a domino vel quasi obstante replicatione proprij doli: quia nunc negat rem fuisse illius a quo recepit vt illius propriaz ⁊ maxime ex quo aliud non apparet ⁊ ex hoc apparet quod. l. antiquum. per Bart. alle. non ob. quia hic non oppon. tur de vitio autoris: quia vitiose non possedit qui bona fide cogitatione dominij possedit. l. apud antiquos. ff. de fur. hoc est quod ipse vsucaperet titulo generali pro suo. l. i. ⁊. l. fi. hoc suadent multe rationes. vna quia alias daretur occasio vt debitores suos fraudarēt creditores per alienationem hypothecate rei. alia quia dabitur occasio mentiendi contra. l. si duo. in prin. ff. de iureiurā. Tertia quia imponetur necessitas creditoribus inuestigandi titulos mutua ab eis recipere volentibus quod lege non cauetur imo pompam rei familiaris an vera sit vel non detegi prohibetur vt. l. ij. ff. quando ⁊ q. quar. pars de li. r. Quarta qz sufficit probari presumptiue id quod est causa intentionis actoris vt. ff. de probatio. l. sine possidetis. ⁊. ff. ne vxo. pro ma. l. ij. ⁊ de priui. fisc. l. i. ⁊ hoc pbato quod possessor causas habuerit a debitore possidente tempore obligationis rem pro sua ⁊ bōa fide. ¶ Quero nunc tertio quid si agat contra tertium possessorem non habentem causam a debitore et isto casu dicit Cyn. quod creditor debet probare debitorem dominum vel quasi. ⁊ sic possediſſe tē- 2
por. obligationis titulo ⁊ bona fide vt in glo. l. rem alienam. ff. de pigno. ac. hoc etiam secutus est Barto. ⁊ hoc quando agitur hypothecaria: sed quando agit interdicto sal. tunc sufficeret solum probare eum possediſſe: vt notat. ff. de sal. interdic. l. i. quod autem diximus creditorem debere probare debitoris fuisse dominū directo vtiliter vel quasi secundum tempus obligationis procedit in hypothecaria directa speciali ⁊ pura non conditionali vel generali furtum concernenti quia tunc sufficit probari supernientiam dominij vel quasi vt. ff. de pig. l. si fundum. Ꝟ. aliam. et idem si agatur vtili de equitate competente. ex obligatione speciali vt in casu huius. l. ⁊. ff. de pigno. act. l. rem alienam. in prin. 12
¶ Quero quarto quia modi probandi dominium directum vtile vel quasi contra tertium possessorem non habentem causaz a debitore debent esse multum difficiles creditori an sit dari cautelam aliquam per quam modus probandi sit facilis. Respondeo quod Barto. nouum modum tradit videlicet qō per creditorem capitulentur tria. Primum quod debitor possedit rem illam tempore puta obligationis contracte. Secundum quod prius tali tempore possessionem apprehendit. Tertium quod tempore quo possessionem apprehēdit res in nullius bonis fuit nec erat. ex quo infertur quod occupanti conceditur vt. l. i. de acq. re. do. Et hoc tertium inquit ipse non expedit aliter probari quia presumitur sic esse nisi dominus demonstraret: sed mihi hoc non videtur procedere: quia in istis rebus mobilibus vel immobilibus formatis vel que in partibus istis non nascuntur ⁊ sic in ꝑsum hominum fuerunt. licet ignoretur cuius tantum illius. licet ignoti durare presumuntur a iure vt. ff. vnde vi. l. cum querebatur. ⁊. ff. de reg. iur. l. id quod nostrum. nec haberi eas pro relicto nisi alia hoc indicarent esse presumendum: quia species 13
fatuitatis esset. ar. l. cum de indebito. Ꝟ. fi. ff. de ꝓbat. ¶ Quero. v. pone quod obligam titio omnia bona mea: ⁊ tunc certam rem possidebam sine dominio vel quasi. ⁊ sic titulum non habebam ista res puenit ad te sine facto ⁊ vitio tuo et sine vitio rei titius egit contra te hypothecaria. queritur an possit. dicit Cy. q; quidam direrunt quod sic: quia mihi debitori competit condict. l. si coloni. ff. de agri. ⁊ cen. li. r. vel aliqua alia actio de no. in. l. manifestissimi. Ꝟ. pe. ff. de fur. ⁊ in. l. ⁊ ff. nerati. ff. ō 2di. fur. at si ego obligani omnia bōa mea dicor obligare iura ⁊ actiones vt ff. ti. i. l. fi. ⁊ ar. l. rem in bonis. ff. de acq. re. do. l. rei appellatiōe. cl. ij. ⁊. l. bonor. Ꝟ. in bonis. ff. de ver. fi. ergo ꝛc. Sed ipse tenet 2tra rium cy eo quia creditor de sua possessione creditoris et non de eius quasi dominio contendit sed ista possessio statim fuit extincta cū desijt possidere alia enim fuit possessio mei debitoris alia huius noui possessoris an possessor ipse vincere debet cum iuscq; recuperandi nō habeam. Ad. l. fi colon. rñdit q; ibi res trāsiuit ad aliū cū vitio fuge vt ibi no. And. de varulo. ō cōpetit. ¶ Concludit ergo q; si actio cōpeteret illa obligata cēt. vt cernere videre si rē alteri debitor cōmodasset. ⁊ ita ēt tz Bar. in. d. l. rē alienā. sed de hoc vic vt. ff. dicā ti. i. l. nomen. Bartho. de Saly.

De prediū. Mō predium qō donatio/nis cā tradidit filio nō pōt obligare illo inuito ⁊ cōtrafacies tenet pignoratitia h. d. Vel breui⁹. obligās rē alienā nō ꝓdicat dño ⁊ contraria pignoratitia tenetur. h. d. gl. vide per te.

¶ Tutor rem pupilli obligare potest ⁊ ipse pupillus maior factus pignus validabit. 1

Si in rem suā. Casus. tutor ad cōmodare pupilli. h. d. ¶ Ro. q; maior⁹ factꝰ validat pignꝰ ꝛz anvalidef retro a tpe obligatiōis dic q; nō: qz ratihabitio nō facit cessare eām rei. o impedientē. ⁊ in casu quo facit cessare validat retro in ꝓiudiciū ipsius nō tertij cui ratum hūs medio tpe obligasset vel alienasset. nā actui illi medio ꝓiudicare nō posset. ff. de pi. ac. l. i. ⁊. l. ij. ⁊. ff. g po. in pi. ha. l. potior. Ꝟ. i. facit. ff. quē ad. ſerui. amit. l. fi partem. Ꝟ. fi fundus. 1

Seruus. ª Seruus ꝓcurator colonꝰ cōductor ¶ Op. de. l. si cōuenerit. Ꝟ. fi. ff. de pig. ac. Sol. q; fallit in re peculiari qī liberā hz seruus vel filius vt ibi et hic in gl. qō intellige qñ peculiare negotiū gerit nō qñ alienū vt. ff. que res pig. ob. pof. l. i. Ꝟ. i. ⁊ no. in. d. Ꝟ. fi. a

¶ Que res pignori obligari possunt ⁊ que nō ⁊ qualiter pignꝰ contrahatur. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo.

¶ Obligatio generalis nō cōtinet ea que quis specialiter non obligasset. 1

Persone debitori coniuncte in generali obligatione non continentur. 2

Obligatio generalis tantum respectu generis quātuz specialis respectu speciei operatur. 3

Suppellectilia omnia ad victum necessaria in generali obligatione non veniunt. 4

Tumnos. †In obligatiōe generalib⁹ non venit ea q; quis vere/similiter nō fuisset spacialiter obligaturꝰ. h. d. et notabiliter. ¶ †Solo. q; psone affectione pbabili debitori cōiuncte nō veniunt in obligatione generali. ¶ Opp. q; ista. l. fit de indubitabili re spectu psonarū cū psone libere p aliū nō possint obligari: qz nō sunt in cōmercio nro: vt. l. liberi. de Sbe. emp. So. q; hic crāt serui ppij obligātis. ⁊ sic habent loco rerū. ió litera. h. d. ⁊ alie res 1
¶ †Op. ē. q; tñ debeat operari obligatio gñalis respectu generis quātū spālis respectu speciei. vt. l. si duo. ff. de admi. tu. et si chorus. de leg. ij. sed specialis teneret in his personis ⁊ reb⁹. ergo ⁊ gñalis. So. q; illa regula vēdicat sibi locū in reb⁹ quas qs nō esset spāliter obligaturus vt hic. ⁊. ff. de pig. l. obligatione generali de quo per Dy. in. c. gñali. extra de re. iur. ¶ Ulterius gl. inducit in ar. l. ista vt suscipiēs in se generaliter onera rei et periculū y⁹ suscipere puenīēs ex dolo vel culpa nō sine culpa puenīēs qz non est verisimile q; ad illud se obligare velit de quo late p gl. l. si qs. Ꝟ. queritū. ff. si qs caut. ⁊ dixi plene. ff. commo. l. i. 2
4
¶ †Item inducit vt in obligatione omnium bonorum non remanāt suppellectilia omnia ad victum necessaria quia nō est verisimile quod illa fuisset specialiter obligatu⁹ tus secundum Jacobutri. ⁊ Bart. ¶ Sed dicit Cyn. quod quidam adhibent remedium contra ꝓuisionem huius. l. vt faciant apponi in instrumento ⁊ specialiter obligauit ea que de generali obligatione tollunt: sed forte non est bonum: quia hec obligatio generalis de expressim specificandis. arg. eorum que diri in. l. i. Ꝟ. commoda. 4

Instrumentum si obligetur ius in eo contentum obligari censetur. 1

Pignus solo consensu contrahitur ⁊ an traditio requiratur. et nume. seq. 2

Cum cōstet. †Obligato instrō itelligit obligatū ius i eo cōtētū⁹. h. d. ¶ Idē i instrō legato. ff. de le. i. l. seruū. Ꝟ. cū. g. ¶ †Mo. q; pign⁹ cōsensu ꝛbif. Cōtra q; ō. gl. q; primo traditio fit necessaria. qz pignus dr a pugno. ⁊ sic a traditione q; pugno capit: vt. l. ꝓtor. Ꝟ. pignus. ff. de ver. si. l. si rē. Ꝟ. prospue. ff. de pig. act. Sol. q; hic pignus exponit. i. obligatio pignoris: vt in glo. ¶ Op. ij. q; etiā respectu obligationis traditio requiritur. vt inst. qui mo. re cōtra. obligat. Ꝟ. fi. so. q; hec lex loquitur respectu hypothecarie inducē de. lex vero cōtraria loquitur respectu 1
c
2
1
2
3

respectu pignoratitie que re' contrahitur vt in glo. f. quod intelligē verum in pignoratitia que datur debitori soluto debito ad restitutionem rei pignori date. at in pignoratitia que datur creditori in pignore decepto illa consensu deceptione secuta videtur induci: vt. ff. de pig. ac. l. i. ¶ †Oppo. ij. quod nec hypothecaria sola consensu inducatur quia per hypothecariam iusin re constituitur. vt. ff. de pig. l. pignus. ergo traditionem interuenire oportet. vt. ff. de vsufruc. l. ij. Ꝟ. i. ⁊ quem admo. ſer. amit. l. si par- 3
tem in princip. Solu. quod speciale est in pignore. vt not. ff. de pact. l. fi ti. Ꝟ. de pignore. ⁊ hoc propter vtilitatem pignoris: vt. ff. de consti. pecu. l. qui autem. Ꝟ. i. vel quia modici est prēiudicij. vt. ff. eo. l. fina. cum ibi no. ¶ Oppo. quod non videtur nomē debitoris obligasse. vt. l. gaius seius. in prin. de leg. i. fol. ibi non legauit chirographum. hic vero pignoratuit instrumentum emptionale quare autem ibi excipiendo domum cum omnib⁹ que in ea sunt non intelligatur excepisse instrumenta debitoris et p consequens eorum nomina. respondeo quod intelligitur excipere ea tantum que sunt in causa perpetui vsus. argu. ff. de lega. iij. si fundus. ⁊. l. quesitum. Ꝟ. vltra sin Dy. vel ibi quia nomina debitoris non sunt in loco: quia non occupant locum et per consequens nec instrumenta eorum probatoria: quia illa nō considerantur propter se sed ꝓpter ius in eis contentum. vt hic. ⁊. d. l. seruum filij. Ꝟ. cum qui. ¶ Predicta faciunt in arg. ad questionez si episcop⁹ succedit de cōsuetudine in bonis clerici intestati mortui obligatū florentinū in hoc nolet ei succedat. ⁊ videt q; nō. vt. d. gai⁹ sin Pe. ⁊ Cy. Sed ista qō mihi videtur requirere alti- 1
ocem inquisitionem. ideo cogitabis. ⁊ maxime propter ea q; scripsi in. l. i. Ꝟ. de sum. trī. ⁊ fi. cath.

Si monumento. Loc⁹ religiosus non pōt pignori obligari. hoc dicit. ¶ Opp. de. l. mōetorū. ō. de relig. Sol. vt in gl. ¶ Opp. de. l. in modicis. ff. ō con trahen. emp. Solu. vt in glo.

Nomen ⁊ generaliter ⁊ specialiter obligari potest. 1

Creditor an possit contra debitorem debitoris non excussio. et nume. sequen. 2

Nomen. Primo dictum in genere. secundo infert ad quesitum in specie. secūda ibi: quare. ¶ Casus. Nomē debitoris potest pignori⁹ obligari ⁊ ex ea obligatione potest vtili conueni- a
ri nisi ante certiorationem soluerit debitori. hoc dicit. Subaudi ad terabi soluit. i. gratis cum liberauit. argum. eius quod no. ff. de pac. l. si cum emptore. secundum Jaco. but. ⁊ Ray. ¶ †Mot. nomen obligari posse tam generaliter quaz specialiter. ⁊ non do- 1
mina venire in obligatione generali. vt hic. ⁊. ff. de pig. acti. l. si conuenerit. in prin. ¶ Item not. quod actio que est directa penes debitorem efficitur vtilis penes creditorem ipsius creditoris. ¶ Ité no. quod debitor debitoris mei potest illi soluere antequam certior fit factus in obligatione. ¶ Contra hoc vltimū oppo. glo. de. l. ij. Ꝟ. de nona. Solu. qō hec supplētur per illā vt hic ponatur vnum ibi adduntur duo. vt in glo. vel dic qō hic in se comprehendit etiam illa duo nam ⁊ per illos modos certioratur vel apparet ante certiorationem. ¶ Iurta hec quero quid si fuit certus per seipsum vel ab alio certioratus vel non a me an soluendo liberabitur. dicit glo. ij. in fi. quod sic: qz a me certiorari debuit. arg. ē. de pig. l. debitores. sed illa loquitur ex vbanitate vt ibi no. ideo melius facit. l. ista que dicit a te. sed dicit Cy. qō glo. no. contrarium in. l. fina. ff. de transac. ⁊ illa verior ⁊ cum ea transeunt docto. arg. l. i. in fine. ff. de act. emp. nam certus non est certiorandus ibi. idem dicit Bar. Sed contra doc. facit dicta. l. ij. Ꝟ. de nouatio. que tres modos notitie ponit quos impedit solutio ⁊ liberatio non ergo per quemuis aliuz vt sibi imputet creditor negligens in certiorando. ¶ Hec ob. quod certus non est certiorandus: quia illud verum quo ad vim et effectum simplicis notitie tantū. sed quādo aliū effectū operatur: qz affert libertatem quam debitor soluendi suo creditori habebat que p hypothecam nominis non erat ei sublata donec creditor ei denūciaret ne faceret. ⁊ sic se inuitū ostenderet. tūc non sufficit eum certum esse de hypotheca qz de alio est certificādus scilicet quod creditor hypothecarius nolit qō ipse suo creditori soluat. vl breuius certus nō est certiorandus ab eo qui vult stare in iure cōi. Iz sic ab eo qui vult cōsequi aliquod ius speciale puta prelationis ⁊ inhibitiōis vt in casu nostro. ⁊ ista videt mihi veritas saltem in materia nostra. ¶ Opp. secūdo qō text. noster nos dimittat in incerto ⁊ in dubio cōtra. ē. quib⁹. ē. de no. codi. cōpo. dicit esse vtilibus actionib⁹ ⁊ nō declarat quibus. Sol. declarando vt in ij. glo. in prin. ē. qō intelligaf de vtili personali que erat directa penes illius debitorem ⁊ hec bona quā no. ⁊ dicit gl. q; de vtili hypothecaria hic loquitur hāc tenet glos. ff. de pig. l. grege. Ꝟ. cū pignori. ⁊. ē. de here. vel act. ven. l. ex nominis. ⁊ pro istis glo. in auten. de fideiuſ. Ꝟ. sed neqꝫ. ¶ Sed Rofre. tenuit contrarium qz per hypothecariam auocatur possessio. ff. de euic. l. si ea debitor. in prin. sed nomina debitoris non dicuntur possideri: quia incorporalia sunt vt. l. seruus. Ꝟ. inco: porales. ff. de acqui. re. do. ergo ad ea non competit. Itez qz hypothecaria competit rē obligatā ⁊ illa est nomen debitoris ⁊ actio contra eum competens non autem res pecunia debita. ff. de dona. inter vir. et vxo. l. si sponsus. Ꝟ. ñ. hanc partem sequitur Ray. Bar. ⁊ Cy. ad. Ꝟ. sed neqꝫ respondet quod de personalibus vtilibus debet intelligi ego pnto istos doc. non habuisse verum intellectum istarum glos. ⁊ ideo considerandum est quod dupler est hypotheca. vna est que huic creditori competit ex obligatione nominis ex in ea ipsi dicunt verum. Alia est que competit creditori qui nomē obligauit in bonis sui debitoris ⁊ de ista vtili loquuntur gl. in quo sic distinguo. aut iste creditor obligauit suo creditori solum personalem. ⁊ isti dicunt etiam verum. Aut nedum personales: sed etiam hypothecarias vt videmus quotidie fieri ⁊ tunc sicut per personali vtili potest creditor creditoris experiri. ita et hypothecaria vtili que penes illum erat directa. Aut non apparet et tunc si obligatio ᵇ fuit omnium bonorum illa comprehendit omnia vt hic et. ē. eo. l. fi. simul autem fuit simpliciter nomen debitoruz suorum tunc quia hypothecaria concernit rem et non personaz puto quod personalis tantum sit obligata et non hypothecaria vt in op. Rofre. ⁊ ista tenet cordi. ¶ Opponi. ij. quod litera ista non dicit bene dum dicit quod potest tibi satisfacere: qz nno pignoris loco debet retinere vt. ff. de pign. actio. l. fi conuenerit. in princi. ⁊. ff. de pigno. l. grege. Ꝟ. cum pignori. Solu. vt in glos. quod bec secundum illas. et si sic secundum pecuniam illam cōputet in debitum. et sic corpus illius teneat loco pignoris. b
2
c
¶ Quero ab extra an creditor iste possit agere contra debitorem debitoris⁹ sui principāl⁹ excutiat debitorem proprium. ⁊ videt quod non. nam ordo datus est in executione vt primo ad corporalia secundo ad nomina perueniatur. vt. ff. de re iudic. l. a diuo pio. Ꝟ. sic quoqꝫ. ergo ⁊ in proposito. Secundo quia fiscus q consuevit esse priuilegiatus non potest prius conuenire debitorem debitoris sui quā constet suum debitorem soluendo non esse vt. l. non prius. Ꝟ. quando fis. vel priua. Tertio quia mulier cui omnia bona mariti ⁊ sic etiam nomina sunt pro dote obligata. vt. ē. de rei vxo. actio. l. i. in princip. prius conuenire debet heredes mariti quā hereditarios debitoris. vt. ē. de heredi. actio. l. heredem mariti. Quarto per ius saltem nouum per auten. hec si debitor. ē. de pigno. ⁊. ē. de actio. ⁊ oblig. auf. sed bodie. ¶ In cōtrarium quod sit electio creditoris ꝓbatur quia in rebus sibi obligatis est cuius electio. vt. l. qui pigno. ff. de pig. ⁊ de vsufru. pig. l. creditoris. sed hec actio que intentatur est de bonis ipsius debitoris immediati ⁊ non de bonis debitoris ipsi⁹ debitoris vt dixi in secunda opi. ergo ꝛc. Secundo quia creditor volēs vēdere rem corporalem sibi obligatā debet denunciare debitori. vt. ff. de pigno. actio. l. si conuenerit. el. i. sed si vult vendere nomē contra debitorem non debet ei denunciare. vt. ē. de noua. l. i. Et est ratio quia primo casu venditur res aliena. secundo venditur res propria: sicut ergo inter res ⁊ nomen est ibi differentia ⁊ ita ⁊ hic inter res executēdas ⁊ nomina debet esse differentia. ⁊ ista c
partem multi tenuerunt ⁊ tenent. Ad leges in oppositum allegatas respondent quod loquuntur in tacita hypotheca nos vero in expressa. sed inquit Cy. quod Jac de are. visum fuit quod prima pars tutor esset. ¶ Sed aduerte quia Oddfre. Albe. papi. Rico. de mata. quos sequitur Barto. in. l. si conuenerit. la. ē. ff. de pig. actio. dixerunt executionem istam non fore necessariaz quia non de iure antiquo ⁊ nouo quibus permissa erat nec de nouissimo auteticorum. et auten. hoc si debitor: quia solum in nonat quando agitur contra extraneos pignoris possessores. ergo quod non mutatur stare non ꝓhibet. l. ꝓcipimus. ē. de spon. hoc tenuit Jaco. but. quia illa auten. loquitur quando intentatur hypothecaria: in casu vero nostro agitur vtili personali ergo ꝛc. Ista ratio non videtur vigere secundum opi. quaz tenui scilicet qō hypothecaria vtili posset agi que debitori competebat nisi in stiendo dicas quod auten. hoc si debitor loquit quando hypothecaria propria agitur ex obligatione propria sibi cōpetente nos qī vtili personali vel vtili hypothecaria ex persona ⁊ conuentione debitoris orta. Et confirmatur ex ratione diuersitatis que est. nam si res cuincatur per hypothecariaz propriam ab extrinseco possessore ipse ꝓ euictione habet necesse contra autorem suum redire. ideo vult. l. noua quod prius excutiatur debitor. vt lites minuatur. sed quando agitur contra debitorē debitoris cessat rō ꝓdicta qz de directo minuūtur lites ergo ꝛc. Et hec fuit ratio Bar. ⁊ istam partem tenent doc. predicti. ¶ Sed recordor qō in. l. ij. ē. qī fil. vel priua. dixi q; Bal. tenebat q; excussio esset necessaria p. l. i. ff. de cōdē. fil. debi. q; meo iudicio nō viget ꝓpter varietatē lecturaz. sequit⁹ tū fui illā opi. qz tex. in auf. de fideiuſ. Ꝟ. neqꝫ. vt opponere ordinem vt principalis prius excutiatur in rebus. Secundo in iuribus et nominib⁹ ⁊ actionibus ⁊ postea ad fideiussores ⁊ sponsores perueniatur.

a ¶ Nerū. bal. ħ in fert regulā y nāq; ꝑsona q; ōiure ꝓ obligare ēilla q; ꝓt inducere nexuz pignoris. ó quo vide bar. in. l. rez alienā. ⁊ ibi gl. et doc. ff. de ꝓbat. emp. ⁊ i. l. fiſine. j. ad velle. et imo. postbal. i. l. lucia Ꝟ. titia. ff. ō leg. ij.

b ¶ In obligatiōe gñali. adde soc. 2si. rix. ici. ꝓcione ꝑdicti v. verū ꝓdict⁹ minime circa mediū in. i. parte char. xxiij. Ité adō q; in gl obligatiōe gñali venūt pānilecti. et suppellectilia vt p bal. i. l. certi. Ꝟ. loc. et vide qō no. bal. ħ. Ité ad de q; i gñali obligatiōe bonoꝝ ꝓsentiū ⁊ futuroꝝ nō veniūt q; sunt ꝓhibita obligari ⁊ q; nō est ꝓsimile qō qs i ꝓpa fuisset obligaturus ꝓ ꝓfatū soc. 2si. crevij. inci. ꝓmo aspectu. v. ij 2firmat i. ij. par. char. vij.

c ¶ In eo q; tentū. vide b ꝓ cy. ħ in fi. l. p eundē saly. ail. i. l. certi. Ꝟ. jo. i. v. q. ⁊ exꝑsse pe. l. si seruū filij. Ꝟ. cū g. de le. i. ⁊ dicit gnt an bfe de beat tāquā hereditatē ⁊ si ius vniuersale an gñaliboa ꝛc. q; casu ꝓcedit. l. gai⁹ ꝛc. de quo vide cyn. bic.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et p̄ hoc accedat quod no. ibi in gl. magna potest dici quod ibi sit casus in ver. idem est dicere. sed illum ter. intelligere volumus in ipsis principalibus debitoribus habentibus homines sibi obligatos cum hypotheca bonorum. ꝛ p̄ ista parte facit ratio que fuit motiua iuris noui. qz omnia sunt obligata creditori p̄ securitate sui debiti. ideo si sequntus est in rebus tentis ꝛ possessis per ipsum principalem debitorem nō vult ler. bodie

Item contra alium moueri. vt igitur hoc sciatur prius excutiēd⁹ est debitor. ꝛ sic ratio quam allegat Bar. minuendarum litium non fuit illa. ¶ Non ob. quod vtilem hz suo nomine ꝑpter hypothecam: qz verum ad securitatem debiti. ¶ Non ob. ro illorum qui dicunt quod non nouat nisi quando agitur. hypotecaria cōtra extraneos possessores qz falsum est vt patet ex ꝓdictis ꝛ etiā patet in fideiussoribus. ¶ Non ob. quod dicunt qō nomē ꝛ actio erat ꝛ est penes debitorem. sed de actione penes quem sit non habemus curare sed penes que sint res quas consequi volumus vt patet in ꝓpria hypotecaria quam si intentare non possumus contra extraneos possessores fortius nec aliam actio nē ꝓpter nostram hypothecam nobis competentem ꝛ istam partem teneo qz fortiori ratione est fundata. ¶ Nō ob. ratio de legū correctiōe qz ex mēte ꝛ verbis ius nouum corrigit ius antiquum lz aut. bona si debitor nimis fuerit breuiloqua. ¶ † Quero vlterius quid si creditor creditoris concurrat ad agēdum cū ipso immediato creditore. dicit Cy. casum esse quod iste creditor qui habet nomen hypothecatum ꝓfertur in l. fi. concurrerit. in princ. el. ff. de pig. acti. Et ratio qz vtilis ꝓfertur directe quādo habens vtilem pretendit cansam ab habente directaz. vt. ff. de superfi. l. i. §. qui superficiem. ¶ † Quero de remedio vt agat contra debitorez debitoris principali non excusso. Respondeco quod remedium est vt creditor idemqꝫ debitor ei mandat actiones. nam tunc vt procurator licet in rem suam habebit exercitiū directarum contra quas talis exceptio non cōpetit. ꝛ dicit Cyn. in. d. l. ꝫ. quod ad eas mandādas potest conueniri per. l. si conuenerit. ff. de pig. act. ꝛ ideo sis cautus vt in instrumēto obligationis bonorum facias adici quod extunc mandat tibi actiones faciens ꝛ constituens te procuratorem in rem tuam. ¶ † Quero vltimo debitor qui nomina obligauit penes se res. hz quas possidet ꝛ detinet ꝛ quasdam alī commodauit vel apud alium deposuit vult creditor conuenire commodatarium vel depositarium. excipit ille agas prius cōtra debitorem replicat ille quod non tenetur qz res ille apud debitorem dicunt esse. vt. ff. de verb. sig. l. penes. vnde queritur quid iuris. respon. quod glo. est i auf. de fideiuss. §. sed neqꝫ. in prin. que vult quod creditor audiatur sed meo iudicio. ter. ibi repugnat in ver. detinentes. ꝛ qz ō reb⁹ sed meo iudicio. ter. ibi repugnat in ver. quem fuerunt loquitur forte gl. intelligit debitis existentibus non que fuerunt loquitur forte gl. intelligit ibi commodatarius vel depositarius non repugnat alias vī ꝓ cedere quod dixi. Et hec sufficiant.

¶ Premium victorie future obligari non potest.

Item. Stipendium seu premium future victorie non potest specialiter vel generaliter obligari. h. d. vel breuius premium quod datur atbletis nō potest obligari. h. d. ¶ † Not. qō id qō non venit in speciali obligatione non venit etiam in generali. ¶ Contra qō opp. gl. de. l. actis. ff. de reg. iur. ꝛ. de. l. si vnus. §. illud. ff. de pact. ꝛ non soluit. dic qꝫ hic regulare. ibi in spāle vel hic est eadem ratio prohibendi in vtrobiqꝫ ibi secus. ¶ Opp. qō obligari possit. l. commodis. ff. de re iudi. Solu. gl. qō in subsidium possunt vt ibi. ꝛ. ff. de erecp. rei iud. l. stipendia a sensuco trario. Sed Specu. in titu. de primo ꝛ secundo decreto. §. restat ver. quid si reus. dicit quod etiam in subsidium nō possunt pignorari primum putat Cy. verius ergo puto longam differen- tiam inter premia que dantur gratia victorie ꝛ stipendia q̄ dantur ob seruitia annua vel menstrua premia victorie non puto qꝫ possint obligari ante victoriam ne appetitus cor ꝛ voluntas retrabatur a pugna victoria habenda. ideo notāter hic dixit spē. sed post victoriam habitam ꝛ premium receptum puto qꝫ sic vt in contrario stipendia vero ꝓpter laborem quotidianū puto obligari posse qz nō cauetur de cōtrario sed obligata nō pñt capi nisi in subsidium vt. o. l. stipendia. ꝛ dicit Cyn. qꝫ ei tm̄ vmit ti debet qꝫ victus non desīt. ita qō seruire rei publice possit qō no. Saly.

¶ Homo liber obligari non potest. ꝛ nu. 3.

¶ Pater filios obligare quando possit.

Qui filios. † Homines liberi nō possunt pignori obligari. h. d. ¶ Nota qꝫ res que non sunt in bonis nostris nō obligantur[s] vt hic. ꝛ. ff. tit. primo. in. l. qui predio. ꝛ qualiter intelligitur in bonis nostris dixi. ff. tit. primo. l. cū res. ¶ † Oppo. quod pater possit filios obligare: quia potest illos vendere. qō est fortius. vt supra de pa. qui fil. distra. l. prima. Solu. quod ibi speciale propter famem vt vendere possit ꝛ sic propter famez obligare poterit. vt in glo. ꝛ idem no. in contrario. ¶ Opp. quod non tantum pignus non teneat sed creditor qui filium fami. recepit in pignus punitatur. vt. ff. eodem. l. fi. vbi relegatur Solu. confitendo contrarium vt in gl. fi. in pn. ¶ † Opp. qō uno vltra relegationem a debito cadat ꝛ tantumdem soluere teneatur filio in pignore tento vel eius parentibus. vt in auten. nulli iudic. §. quia vero. collatio. ix. Solu. confitendo contrarium vt in fine eiusdem glos. ꝛ hoc est additum de iure nouissimo quod not. quia dixit Ray. quod bi qui accipiūt in obsides homines liberos perdunt debitum ꝛ soluere tenentur tantumdem. ꝓpter quod cogita circa duo. ꝓprimum est qz quidam incarcerati propter debitum impetrāt a creditoribus vt exeāt et loco suo ponunt filios p̄ aliquibus diebus qui postea non reuertuntur an filij veniant relaxandi ꝛ creditores cadant a debito. et videtur quod sic per illum tertum. ꝛ an idem sit dicendum si partes redirent ad carceres cogitabis qꝫ in hac ciuitate ferrarie multum frequentatur. ¶ Secundum est quia vt videtis isti armigeri moderni captiuant rusticos ꝛ pueros tu prestas denarios pa tri p̄ redēptione filij cum pacto vt puer ille seruiat tibi donec pater restituat tibi pecuniam an incidas in penaz illi⁹. §. qꝫ ille ter. vult qꝫ filios debitoris nō liceat tenere i seruile ministerium nec in cōditione ꝛ dubiū fortificat: qz isti nō sunt ꝓprie hostes latrūculi. vt. l. hostes. ff. de cap. ꝛ sic est dubium an habeat locū sequens contrarium qō vī qz cōsuetudo approbat cotū captiuitates. ꝛ redemptiones. ¶ † Opp. iij. qꝫ liber homo possit retineri pignori vel seruiat saltem p quinquēnium vt. l. senat⁹. §. fi. ff. de leg. i. ꝛ. l. fi. de cap. ꝛ postli. reuer. Sol. qꝫ hec regula fallit in capto ab hostibus redempto qui per quinquenniū retineri pōt ¶ Op. qꝫ res que non sunt in bonis nostris obligētur. vt. ff. c. l. sed an vi. coniuncta. l. i. ff. de vsufr. lega. Solu. vt glo. ꝛ ꝓpria ve ra ꝛ not. glos. loquitur in seruitute rustica que potest obligari. hz seruitus vrba. obligari non potest ꝛ cur dimer sum dic vt not. in d. l. sed an vtium.

¶ Deputata arti vt instrumēta ad agriculturam nō possunt pignori capi. ꝛ nu. 2.

Executores. † Deputata ad agriculturā nō pōsit capi pignori siue pign⁹ sit ꝓtoriū siue cōcitoiale ꝛ hz faciētes punitur. b. d. cū se. aut. qō no. sup ter. ibi supplicio. l. extraordinario. ar. ff. de effr. l. i. §. expilatores ꝑm Ray. Quero qd si aliud non hūt. dicit gl. qꝫ tūc pñt. ar. l. si stipēdia. §. de excep. rei iu. ꝛ eius qō dixi. §. co. l. spē. sed ꝓpter. dicit qꝫ nec tūc pōt. vt con seruetur vtilitas rei publice quā hec. l. ꝓpōsuit: consideravit qō sequitur Cy. ¶ Quero in quo differt hec a. l. seq. respon. prima in predio tributario ꝛ sic in prouincia. secunda in non tributario ꝛ sic in italia. Item prima in pignore pretorio ꝛ iudiciali secunda in conuentionali ꝑm ꝓpe. Et ratio omnium est ne sterilitas fructuum inducatur. ar. ff. de aqua plu. arcē. l. de eo ope. sed glo. vt patebit in seq. q. non videtur aliquam ex istis legibus intelligere in conuentionali. ¶ † Quero quid si propria voluntate debitor tradit pignora ista dicit glo. qō tunc licite videt accipere vt in auc. vt nullus mutu. agri. Sed ꝓpe. ꝛ Ray. tenent contra. per rationem quam dixi ne sterilitas fructuum inducatur.

¶ Hypotheca bonorum generalis ad futura extēdit. ꝛ nu. seq. Obligans omnia bona sua ꝛ constituens se possidere noie alterius an obliget bona futura.

Si quis. † Expressa generalis hypotheca bonorū trahit et ad futura. h. d. Vel sic appellatione rerū vel bonorū generaliter in obligatione deductorū cōtinētur presentia ꝛ futura. h. d. ¶ No. qꝫ dixi in summario. ¶ Ite qꝫ volūtas cōtrahētiū inspicitur magis q̄ verba. ¶ Quero q̄ fuit ratio dubitādi in. l. ista rē. vt gl. in ver. ꝛ no. ratio decidēdi patebit in ꝓio contrario. ¶ † Opp. qꝫ futura nō cōprehendantur. vt. ff. de aur. ꝛ arg. leg. l. fi ita. ꝛ. l. plautius. ff. man. l. si mandauero. §. is cuius. ff. de neg. gest. l. nam ꝛ seruus. §. si mcuio. Sol. glos. qꝫ aliud ibi qz de magno preiudicio tractatur. ſ. de alienatione ꝛ translatione bonorum. ideo futura non comprehenduntur. aliud hic qz de modico preiudicio tractatur cum debitor ex hoc non in plus teneatur. ista sol. non videtur tuta per. l. societatem vniuersarum fortunarum. quam allegat glo. ꝓpro concor. ff. ꝓpro soc. sed potest fendi quod societas est ibi vicissitudinaria. vnde preiudicium non consideratur ꝓpter commodum possibile vēt utruz. ꝛ pro ista so. facit. ff. de trāsac. l. de fideicom. ¶ Sed iterato contra sol. ap. de. l. si seruit⁹. ff. de ser. vr. prę. vbi trahit ad futura nec aliqua vicissitudinaria obligatio fit̄ e. ff. ō le. ſ. l. grege. ꝛ de le. ij. peculiū. Istarū. ll. timore ꝓpe. quem sequitur Cy. distinxit quod iterdum tractatur de subiecto particulari ꝛ tunc in illo solum tempus presens inspicit. ideo incrementum futurum non debet nisi p alluuionē crescit. vt. ff. de vsuf. l. item adhuc. §. ij. ꝛ tunc ideo qz eadem res sensēt. interdum tractatur de subiecto vniuersali et tūc etiā futurū augumētū venit: qz idē subiectū nō immutat patet in peculio ꝛ in hereditate legata vt. d. l. grege. ꝛ dicta. l. peculiū

lium. Interdum tractat de subiecto generali: ꝛ tūc aut tempore dispositiōis pōt excogitari quātū iudiciū possit auferri in futurū. ꝛ tunc ad futura extendit vt. d. l. si seruitus. de ser. vr. prę. Aut nō pōt excogitari tpe dispositiōis quātū iudiciū auferri possit ꝛ tunc aut agit de obligatiōe pignoris: ꝛ tunc futura veniunt vt hic. Aut agit de trāslatiōe dñij: ꝛ tūc regulariter p̄sentia tantū cōtinent vt. l. si ita. ꝛ. l. plautius. ff. de aur. ꝛ argē. legat. cum fi. alleg. in glo. Fallit vbi natura actus aliud inducit: vt si cōtrabo societatē oīm rerū vel bonorū meorū: vt. d. l. societatez. ff. ꝓpro so. ꝛ idē dicit fi diri. ꝓmitto tibi satisfacere sub pena mea rerū mearū sed hoc dubito qz hoc est penale ꝛ odiosum secus fateor si diceret ego ꝓmitto tibi satisfacere in bōis meis. ¶ Opp. iij. qō ad futura nō trahit: vt. l. paulus. ff. de pig. Solut. vt in fi. gl. qō ad futura per eū quesita trahit nō ad futura per eī⁹ heredē quesita vt ibi. ¶ † Quero hec lex loquitur in expressa obligatione bonorum quid in tacita. ª ꝛ gl. fi. ponit duas opi. ꝓpria est qō idem sit in tacita per. l. hac edictali. §. omnibus. §. de secun. nup. ꝛ. ff. de ꝓtui. fil. l. fi cū pecuniā. Secūda est qō tacita non extendatur ad futura bona: ꝛ hec fuit Joan. ꝛ nihil allegat sed ꝓ eo facit. §. de iur. do. l. vbi. ver. creditoribus. sed Jaco. de ra. tenuit primam partem per dictas. ll. ꝛ ad ver. creditoribus. respōdebat qō id qō ibi ōz qō creditorib⁹ in postea questis inte grū ius seruat: vnde est si in prioribus bonis mulieri est integre satisfactum. ¶ Ego idē sequor per. d. iura ꝛ connalido ratione qz si hoc est in expressa: idem debet esse: imo ꝛ fortius ꝛ in tacita tum ex regula: qz tacitum ꝛ expressum equiparantur: vt. l. cū qd. ff. si cer. pe. tū qz. l. que inducit hanc tacitā hypothecam bonorum non habet in se restrictiuuz verbū mea: qō prima facie notat presentia: vt. l. si ita. ꝛ. l. quintus. ꝛ. l. plauti⁹. ff. de au. ꝛ arg. lega. sed obligat bona debitoris: creditor autē obligat bona sua exprimendo ꝛ dicendo bona mea. Ite qz nō est credendū qō. l. minus bene interpretet fuā q̄ alienaz. ¶ † Quero ab extra qd si dixit obligo omnia bona mea que constituo me possidere nomine illius[b] an tunc veniant futura. ᶜ quidā qō non: quia futura tunc non possidebat ꝛ per consequens constitutū nec obligatio ad ea trahi poterat. Jac. but. videtur inclinare in contrarium per hanc legē vt sicut prima pars obligationis trahitur ad futura: vt hic ita ꝛ pars secunda constituti ꝛ in futuris cum habuerit constitutum locum habebit quia neutrum est magni preiudicij. ¶ Nec ob. quedam glo. quam Bar. inducit in contrarium scilicet in. l. quāuis. §. j. ff. de acquir. possess. qua vult qō tūc quis facit alium possessorem quando ipse possidet quia fateor quod si non possidet alium possessorem facere non pōt: sed in casu nostro tunc faciet cum possidebit.

¶ Qui potiores in pignore habeantur. Rubrica.

¶ Solutio vera ficte equiparanda.

Creditor secundus an possit offerre primo ꝛ an prim⁹ secundo.

Qui pignus. Siue posterior creditor soluat pōi siue ei offerat ꝛ consignet in prioris locum succedit ꝛ suum pignus confirmat h. d. ¶ No. quod solutio vera ꝛ ficta equiparantur. ¶ Item quod consignator repetit ab eo cui consignauit. ¶ Item qō non delinquit depositarius si ei restituit qō not. ꝛ scias qō hz iudex elegerit personam cui consignata est tamen videtur quod offerenti ꝛ cōsignāti restitui possit: vt. l. acceptum. §. de vsur. Et dupler pōt esse ratio. Una in odiū nō volētis recipe: alia qz fauore tūs debitoris cōcernit: ꝛ hoc intelligo nisi creditor denunciauerit depositario vt ꝓ eo retineat ꝛ debitori non reddat. argu J. de noua. l. iij. ¶ Item no. qō si statim cōsignator pecuniā recepit in priorē statū ante cōsignationē reddit ꝛ bñficiuz qō ꝓ obligationē ꝛ cōsignationē fuerat cōsequutus amittit. ¶ † Quero ōz hic qō scōs creditor pōt offerre primo. sed an idem contra potest primus offerre scōo. dicit gl. ꝛ bene qō sic. vt. ff. qui mo. pign. vel hypo. solu. l. paulus. §. qui pignoris. Sed an pōt compelli: dico qō nō: vt. ſ. eo. l. pretor.

Creditores plures si ad pignus pretorii cōcurrerint prior in iure preferetur. ꝛ nu. seq.

Si decreto. † Si plures creditores ad pignus ꝓtorii ꝙcurrētes sūt diuersorū titulorum q prior est tpe potior est in iure. h. d. ¶ Op. i. qō legatari⁹ ñ debuerit petere se ꝑ ꝓtē induci in possessionē: sed de directo petere legatum sibi solui vt. §. cōia dele. l. i. ꝛ. ij. Solu. qō illud qō legatū est simpler ꝛ purum: sed hic erat in diē vel sub cōditione: vnde interim peti non pōt hz petit vt cautio de soluēdo ꝓstet cū dies vel cōditio euenerit quā hic ꝓstare nolebat: ideo petit legatari⁹ se induci in possessionem fundi hereditarij loco pignoris ꝛ cautionis ꝛ ita fuit inductus: vt in prin. j. glo. † Opp. tūc. ij. qō inductio in possessionem non fit necessaria vt pignus: qz solo consensu inducitur vt. ff. de pac. l. si tibi. §. de pignore. ꝛ. ff. de pign. acti. l. i. Sol. qō illud in conuentionali non in pretorio: vt hic: ꝛ. ff. de pign. acti. l. non est mirum. ¶ Opp. iij. quod imo concurrant. §. de bon. au to. iud. pos. l. fi. ꝛ. ff. vt in pos. leg. l. is cui. §. fi plures. ꝛ. §. q ꝓtor. Sol. qō ibi pretendebant eundem titulum: hic diuersum: quia vnus titulum legati alter mutui celebrati cum defuncto ꝛ hoc volunt glo. nostre. ¶ † Opp. iiij. ab extra qō absq; immissione legatarius preferatur: quia legatarius hypothecam absq; vlla immissione: vt. §. communia deleg. i. ꝛ. ij. ꝛ in ea debet preferri chirographarijs creditoribus: vt. j. co. l. eos. glos. fi. in. l. is cui. §. postquā. ff. vt in pos. leg. fatetur contrarium ꝛ male per. l. creditoribus. ff. de separa. dic ergo scōm Dyn. qō hypothecā habēt: vt in illa preferantur creditorib⁹ ꝓpriis ꝛ heredis: sed nō ꝓferantur creditoribus defuncti: ꝛ sic hereditarijs vt hic: ꝛ ita solvit alia glos. posita in. l. si fideicommis. §. fi. in eod. titu. et ꝓ tanto glo. hic posuit exemplum in creditore hereditario. Et ꝓpre dictorum est ratio quia legata non debentur nisi ere alieno deducto: vt. §. de iure deliberan. l. fin. §. licētia. ꝛ. §. creditores. ¶ † Sz aduerte subtilius si ita est ergo legatarij etiam prius in possessionem inducti non debent preferri creditoribus hereditarijs cuius contrarium dicit hec lec. sed dic quod hec hereditas erat omnibus soluendo tunc: prior immissio legatariorum potior ē: vbi autem non est soluendo tunc prior ꝛ posterior immissio legatariorum prefertur creditoribus ꝓpriis heredis ꝓpter hypothecam sed non creditoribus defunct et sic hereditarijs: et hec meo iudicio est intentio Cyn. ¶ † Opp. v. ab extra quod in precedentibus eundem titulum qui prior est tempore potior fit in iure: vt. ſ. cod. l. si fundum. et. l. diuersis. Solu. quod hic ꝑ ignorē pretorio vel iudiciali: ibi in conuentionali in quo regula est vt prior in tpe potior fit in iure: fallit in casib⁹ spālibus no. in. l. diuersis. ſ. eo. ¶ † Et tamen materia clarius liquet dic cū plures creditores veniūt: aut oēs pretendunt pignus conuētionale: aut oēs pretorii: aut quidā cōuentionale: aut quidā pretorium. Si oēs cōuentionale tunc est notare regulam que est vt potior tēpore potior fit in iure. fallit. ſ. eo. l. licet. ꝛ. ff. eo. l. interdum. ꝛ in auc. de equa. do. §. bis consequenter. ꝛ. ſ. cod. l. diuersis. ꝛ ibi no. Si vero omnes pretorii tūc dic aut oēs sunt eiusdem tituli qz oēs ex cōtractu vel oēs ex cā legati: vel oēs ex cā dāni infecti: ꝛ tūc cōcurrunt ordine non inspecto: ꝛ ita loquuntur hę leges. §. ō bo. auto. iudi. pos. l. fi. ꝛ. ff. vt in pos. l. is cui. §. fi plures. et. §. qui pot. Aut sunt diuersorum titulorum: et tunc qui prior est tempore potior est in iure: vt hic. Sin vero quidam conuentionale et quidam pretorium habet etiam locum: vt qui prior est tempore potior. ꝛc. vt. §. vt in pos. lega. l. fi post quam. ꝛ. ff. cod. l. sed ꝛ iure. et hoc ꝑm Cyn. ꝛ circa predicta vide que dixi in. l. fin. de bo. auto. iud. pos. ¶ Quero in quo differt pignus pretorium a iudiciali: ꝛ respondeo vt in glo. i. in fi.

Creditor habens pignus indiciale priori personalem habenti prefertur.

Cum rem. † Creditor qui iudicialē pign⁹ ob suam est cōsecutus preferē priori solū psonalē habenti. h. d. ¶ Fiet vnā ciuitatē habere rempublicam. ¶ Contra qō op. gl. i. de. l. eū qui vectigal. ff. de ver. sign. Sol. qō ibi accipitur stricte ꝛ ꝓprie: hic late ꝛ impꝛie vel ibi quādo ꝓfertur absolute: hic quando cuz adiuncto. ¶ Quero an iste poterit impetrare separationem. respondeo aut iste fossianus erat ille qui erat defunctus: ꝛ tūc impetrare potest aut ipse erat heres defuncti: ꝛ tunc impetrare non potest: vt. ff. de separa. l. i. in prin. ¶ Quero qd si is qui cum fossiano contraxit pignus accepit. dicit glo. quod aliud esset vel saltem questioni non respondit. dic vt. §. i. ꝓpria dixi. ꝛ in. l. fi. §. de bo. auto. iud. pos. vbi vide.

¶ Hypothecarius prior prefertur posteriori. ꝛ nu. 2.

Si fundum. † Anterior hypothecarius ꝓferatur posteriori publice. h. d. ¶ No. qui prior est tempore potior est i iure. ¶ Opp. de casib⁹ no. in. l. diuersis. ſ. e. So. vt ibi.

† Quero an in casu nostro referat an prior hypotheca sit generalis vel specialis. ꝛ dicit glossa quod non per legem si ignorante. infra de remis. pig. ꝛ supra de iure deliberan. l. de tis. ꝛ ō prius. fi. l. ij. ꝛ. ff. eodem. l. finali. et probat glossa ratione quia hoc est in priuato. vt. ſ. eo dem. l. si generaliter. ergo ꝛ in fisco: vt. ff. eo dem. l. si pignus. quasi dicat glossa fiscus regitur de iure cōmuni nisi appareat de suo speciali priuilegio: vt dicta. l. si pignus. ꝛ. §. de petitio. hereditā. l. i. quod not. vt scias hoc argumen. facere. ¶ Et not. quod a regula non receditur nisi de cōtrario doceatur.

Prior. † Prior creditor nō cō pellitur soluere posteriori sed econtra sic vult suum pignus confirmari. hoc dicit.

Quid in tacita. Add. l. iij. ꝛ ibi p bal. §. de pui fil. ꝛ glos. hic in fin. Et qñ dispositio. tra batur ad ꝑsentia ꝛ futura vide not. p Bal. post bar. l. i. §. in pe. col. §. 5 pac. Jte qd si qs ītelligatur ō futuris Bal. qō nō in l. pe. §. q bo. cede. post. Jte qd si qs cedit actione. vi de im. l. heredem. ff. mā. ꝛ de materia vi ō in. l. vāni. §. is qui. ff. de vā. infec.

Nole illi⁹. Tu vide de hoc dicto qō no. i trac. cla. i clau. §. i ver. cōsti tuit se ꝑcatio noie venditoris possi.

An vent. int̄ futura. Add. bal. ang. i. l. stipulatio hoc mō. ff. de verb. ob. ꝛ bal. in. l. j. §. fi. cū. l. seqn. ff. p sol. i recollectis antigs. ꝛ ibi vide tex. ꝛ gl. in v. ātiquenire. ꝛ vide Ly do. in. l. ij. §. inuēta. ff. de acq. pos. ꝛ vide ang. in cōsi. clxxviij. inci. i dei noie ꝛ sue mēsis ꝓ dictis insīlis ꝛc. ꝛ vide bal. in. l. si qs argētū. §. ſz ꝛ si q dē. §. de do. ꝛ vide Raph. i. l. qōmeo in prin. ff. eo. ꝛ vide imo. ꝛ ro. ſ. d. l. stipulatio h mō. ff. de v. ob. et vide ang. in. l. j. in pnc. §. de pig. ꝛ vid. oīno bal. in rubr. de Jhē. emp. in. xvj. q. ꝛ vide aler. in. l. ij. §. incertam. ff. de acq. poss.

¶ Habet priuilegiũ. Adde Bar. hic ⁊ vide cũ in. l. quãuis. ff. de priui. cre. vbi non tñ firmat ibi, in ſi. dũ voluit hic fore in priuilegio nauis empte cẽ ⁊ nõ aliarũ rerũ ⁊ eo ca ſu hoc ſit verũ ibi vide qõ limitat glo. ⁊ bar. ſi ſpãliter ad hoc ſit mutuata. Ité ſi mutuata eſt gratis als fec⁹. Et adde. l. q nauẽ. c. ti. l. ſi. ⁊ auꝫ. ibi poſitã. ff. de pig. ſed vide de hac in. l. ſi cũ dotẽ. ff. ſol. matr. tz ẽt qõ ſi dak pecunia vt res emak dñs pecunie nõ hz priuilegium p l. procuratori. ff. plane. de tribu. ⁊ vide qõ diri poſt Barto. in. l. ¶ huius la. ff. de pigno. Docta per auc. quo iure. ſ. cod. et ibi glo. tz qꝫ talis mutuans vt res ematur habet tacitam hypothecã

¶ Item. ad hũc Lintellectum viõ not. p ¶ Dy. Ray. imo. in. l. titie ſi ũ nupſerit. de cõdi. ⁊ dmõ. ⁊ bar. in. l. ſi aliena. in princ. ſo. ma. facit bon⁹ ter. in. c. qui vaſal lus. ſi de ſer. fu. cõ tro. quod no.

¶ Or contraria allegãtur. viõ auge. in. l. ũ. ff. de edi. cto. in fin. ff. vi bo. ra. q alle. iſtam. l. put no. gl. q ſi ſũ confeſſus in vno iudicio vtrũ poſſim contrariuz dicere in alio iudicio ad aliũm effectum. ⁊ adde tñ ff no. Bald. in auc. nouo iure. ſ. ſi pe. iud. ⁊ que no. in. l. diuus. de cuſ. reo. cũ materia. Et p predicta not. q ẽ apertũ dictũ Jnno. vbi fortius dicit in. c. mulieri. ó iureiu. quod dctũ refert bal. in auc. Z. i vl. col. de non nu. pe. ⁊ in. c. ſi creditorib⁹. in prin. ff. de ſer. pign. da manu. Jtẽp dictis adde ter. gl. ab al. in. l. pe. ff. de inge. ⁊ manu. ⁊ pro iſta glo. alle. tex. in. l. aurelius. ff. ſi. ó li. leg. Et, vide bal. in. l. is auſt. in vlt. col. et ibi. d. Ale. ⁊ Bar. in. d. ff. ſed nec ipuberis. Et vide alecã. in. d. l. magiſtratib⁹. in iñ. col. de iuriſdit. om. iud.

SJ generaliter Generalis hypotheca prioris creditoris prefertur ſpãli poſteriori: ⁊ idẽ dico qui cãm hz a priori. b. d. ¶ Ho. qõ cauſam habẽs a priori creditore non poteſt inquietari. ¶ Oppo. de. l. quãuis. ff. de pign. Sol. vt ibi.

¶ Obligatur mihi quod ex mea emitur pecunia. et nu. ſeq.

SJcet. Mutuãs in emptionem prediorum cuz pacto vt illa ſint ei obligata prefertur ceteris etiam priorem hypothecaz habẽtibus. b. d. ¶ Oppo. quod res empta ex pecunia creditoris ſit ei obligata: vt. ff. de pig. l. quãuis. ex ea. Sol. qõ illud verũ niſi hoc fuerit conuentũ. vt hic. ¶ Contra hãc ſol. opp. de. l. interdum. ⁊. l. ſeq. ff. eo. Sol. qõ ibi loquitur in caſu ſpeciali: qz in mutuante ad refectionem nauis vel in alimentis nautaꝝ ⁊c. ⁊ idem ſi ad refectionem edificiorum: vt. ff. qui cau. pigno. tab. contrahi tur. l. i. ⁊ idem ſentit iſta gloſſ. in quacunqꝫ re fecta ex pecunia ob eam cauſam mutuata quod not. ¶ Oppo. ab extra qõ res empta ex pecunia mea ſit mihi obligata: vt. ff. eod. idemqꝫ. Sol. qõ ibi eſt ſpeciale in pecunia pupillari: ⁊ idem in militari hz gl. in. d. l. quamuis. ⁊ ex his ptz qõ illi qui dicebãt regulam fore vt res empta ex cuiuſcũ pecunia ſit ei obligata falſum dicebant: vt in glon. niſi hoc fuiſſet conuentum vt hic. vel niſi in caſibus ſpecialibus fauoꝛe perſone vel rei: vt. ll. ſupra allegatis. ¶ Queroan ille ex cuius pecunia res emitur habeat priuilegium inter perſonales actiones: quidam q̃ non per. l. procurator. ¶. quamuis. ff. de triti. ſed Joan. contra. ⁊ nihil allegat: ſed Jaco. but. p eo allegat. ff. de priuile. credi. l. quod in nauem. ⁊. l. quod quis. et ibi gloſ. ſoluit contrarium de dicta. l. procurator. dicens aut pecunia fuit mutuata ſimpliciter: ⁊ tunc priuilegium inter perſonales actiones non habet: vt in. d. ¶. plane. aut fuit mutuata vt res illa ematur: ⁊ tunc habet priuilegium inter perſonales actiones: licet non habeat inter reales ⁊ ita dicit etiam Raymn. ⁊ ita ſequor. ¶ Querit hic Cyn. ⁊ alibi gloſſ. ſi debitor obligauit ſuo creditori generaliter omnia ſua bona ⁊ poſtea cum alio contrarit et ſimiliter obligauit ei omnia bona ſua et poſtea funduz queſuit quis iſtorum ſit potior in fundo ad quez generaliter obligatio trahitur: vt. l. finali. ff. titulo primo. et glo. ff. eodem. l. idẽ q. ¶. finali. quod concurrant. ⁊ idem no. ff. de iure fiſci. l. ſi is qui.

¶ Sed Jacobus de arctio in quadam diſputatione tenuit contra. et dixit hic eſſe caſum contra dictas gloſ. nam hoc predium poſtea queſitum. ſi non fuiſſet ſpecialiter ſecundo creditori obligatum locum habet in eo regula in principio huius legis tradita. Ut in tempore priorꝫ habeantur potiores. Jtem inducit ſupra de ſecundis nuptiis lege hac edicitali. ¶. omnibus. vbi liberi primi matrimonij in ſua tacita hypotheca preferuntur aliis in poſtea acquiſitis. ad idem induxit. ſupra de iure domi. lege in rebus. ¶ Confirmat ipſe tali ratione: nam licet tempore acquiſitionis huius fundi precedat vtrinſqꝫ creditoris obligatio: et ſic videatur in eodem tempore ſimul vtrique obligari: tamen oſic ipſe nos non habemus hoc conſiderare: ſed tempus conuentionis: quia conuentio pignoris eſt illa que rem in obligatione deducit non dominij acquiſitio niſi per poſterius et ſecundario: vnde cum conuentio agat potentius: illa eſt conſideranda ſecundum ſuum tempus: iuxta regulam qui prior eſt tempore potior eſt in iure: vt ſupra eod. lege ſecũda. in fin. facit. ff. de ſtatu hominum. l. queritur. Et. d. l. idemq. ¶. ſit ibi. ff. eodem reſpõdet quod ibi ſimul vtrinq; obligauit: vt ibi ſenſerunt quidã de quibus loquitur gloſſ. in principio: licet dicat idem ſi diuerſis temporibus. Ad legẽ ſi is qui. ff. de iure fiſci. reſpondet quod ibi ſpeciale in fiſco: et ſic in contrarium eſt ius commune: ⁊ ideo potior erit prior in tempore: et hanc opinionem ſimiliter tenuit Old. et eam ibi clare ſequitur Bartolus. ⁊ ita videtur ſentire in dicta lege. ſi is qui. ¶ Sz aduerte pro deo tu qui in practica habes iudicare et conſulere quia non de facili debes a gloſſ. recedere cuz qua reperio quod tranſibat Jacobus butri. et dominus meus et eam diſputando tenuit Raynu. ⁊ dixit eſſe caſum in dicta lege idemq. ¶. finali. vt voluit gloſſa et dicere quod ibi ſimul vtrinq; obligauerat eſt nimie diuinationis. quinimo ex litera colligitur quod d prior fuit conuentio et obligatio vnius ꝯ alterius cuz obligationes non ſint vniformes: et etiam ex ordine priolatiõis eſt neceſſe aliam antecedere: ideo non eſt dicendum quod ibi ſimul vtrique obligauerit. Secundo probat ipſe quia in re poſtea non valuit obligatio pignoris a principio quia de re aliena fieri non poteſt ſed ſuperueniens dominium: vt ſupra ſi res alien. pig. da. ſit. l. cum res. ergo tempus confirmationis non obligationis debet attendi: vt. ff. de legatis. iij. l. ¶. ¶. ſed ſi filius. ⁊. ff. de pigno. actio. l. ſed ſi rem. ¶. omnis. cum ibi not. hic agitur ſuper uententia dominij agit potentius: ⁊ per conſequens debet attendi. ¶ Ego iſtam partem ſequor. nam et ſi lex non eſſet habemꝫ neceſſe hoc dicere: nam obligatio generalis bonorum comprehendit futura conditionaliter ſi mea erunt ⁊ ex parte cum mea erunt: nam ante illa obligare non poteſt, quam ſua fiant: et cum ſua fiunt obligatio non cedet retro vere nec ficte: quia de re aliena fingeretur quod eſt impoſſibile et contra iura non ceſſantere tro rei vitio: vt. l. obſeruare. in fine. ff. de proconſul. ⁊ lega. ⁊ hec demonſtro pro deciſione alterius queſtionis: pone quod obligauit titio omnia bona mea preſentia ⁊ futura: gaius dominus cuiuſdam fundi obligauit illum ſempronio poſtea gaius illum mihi donauit vel vendidit et tradidit: concurrit titius creditor meus agens hypothecaria quis prefertur. dicendum eſt sempronius quia licet videatur posterior verbis attentis: tamen prior eſt in re et effectu: quia titio obligatio fuit conditionalis et directa directa in diem quo res illa efficeretur mea ⁊ non ante: quia ante non poterat: et ſic verum dicit Raymn. quod ſuperueniens dominij agit potentius: quia retro non trahitur. ¶ Eſt ergo vera determinatio gloſſ. et ex his patet quod ratio Jaco. de arc. et ſequacium eſt ſublata. ¶ Ad legem iſtam. reſpondeo qõ eius princip. loquitur in rebus quando fundus eſt empt⁹ et pecunia ad hoc expreſſum mutuata quo caſu creditor iſte preferetur vbi ergo ad hoc non fuit mutuata verumeſt quod iſte ſecundus non prefertur primo: ſed an primus et lex iſta non decidit ſalua reuerentia dicentium: ſed in iure communi remanet quod quale ſit dic vt ſupra. ¶ Ad legem in rebus. ff. de iure do. Reſpondeo quod ibi caſus eſt diuerſus: quod ibi ſpeciale fauoꝛe dotis ⁊ ſic eſt ibi duplex priuilegii ſcilicet dotis ⁊ temporis. Et codẽ mõdo ad. l. hac edictali. ¶. omnibus. vt ibi ſit ſpãle. ¶ Ad legẽ ſi is qui. ff. de iure fiſci. reſpondeo. vt feci huic legi quia vbi fiſcus non eſſet ſecundus ibi non dicitur quod prior prefertur. Sed bene dicitur negatiue quod ſecundus non prefertur: et qui concurrit preferri non dicitur, vnde quid tunc eſt dicendum ſuccedit queſtio in qua dic: vt ſupra niſi dicas quod vbi in tempore concurrit fiſcus cum priuato fiſcus priuilegietur vt pro potiore habeatur per dictam. l. ſi is qui. ⁊ per. l. i. de iure fiſ. libro. x. ſecundum vnam lecturam ⁊ pro hoc accedat gloſ. ſ. de remiſ. pig. l. ſi ignorante. Et ita in fiſco tenet ibi ¶ Det. Autentica.

¶ Allegans contraria non auditur. ⁊ nu. ſeq.

Translatio poſſeſſionis quo iure ſit fienda.

¶ Tem. ſita autentica ponit alium caſum in quo prior in tempore nõ eſt potior in iure. ¶ Caſus. Si poſterior creditor agat ꝯra porem hypothecaria: ⁊ ppter negationẽ prioris actor phauerit rem fuiſſe debitoris: prior creditor de poſſeſſore efficitur petitor nulla exceptione obſtante. hoc dicit. ¶ Vel breuius in hypothecaria pena mendacis eſt vt de poſſeſſore petitor efficiatur. vel ſic. prior creditor negans rem eſſe eius a quo cauſam hz contrario probato non auditur ſuper prioritate temporis. ſed poſſeſſio prius in aduerſarium tranſfertur. h. d. Jbi träſferat ſubaudi iudicis officio. ibi proponit. ſcz in alia inſtantia.

¶ Ho. q allegans contraria nõ auditur vt hic. ⁊. l. j. ſ. de fur. de quo dic vt ibi, Jtem q mendax punitur in tranſactiõe poſſeſſionis. cõcor. ff. de rei ven. l. ſi. ¶ Op. q etiam poſt probationem actoris reus poſſit recipere. vt. ff. de rei ven. l. officiũ. quidam dixerunt q̃ hic ſit ſpeciale cum agatur hypothecaria: ibi vero agebatur rei ven. Sed dicit gl. in corpore q̃ etiam ter. iſte pcedit in rei ven. quare dic ſm Jac. de are. q̃ interdum p propoſitionem exceptionis ego ſum mihi contrarius in eo quod prius negaui ⁊ tunc non poſſum illã exceptionez opponere vt hic. interim non ſum mihi cõtrarius ⁊ tunc poſſum vt in. l. oſſa. cũ. ⁊ ita ſoluit glo. in corpore vnde hec auc. ſumitur. hz dicti Jaco. ¶ Ly. nihil dicant. ¶ Sed tunc quero an in caſu noſtro in diuerſa inſtantia audietur. ⁊ dicit gloſ. q̃ ſic. q̃ contraria allegãtur in diuerſa inſtantia. vt. ff. de inoffi. teſt. l. papi. ¶. ſed nec impuberes. ⁊ idẽ tz gl. in corpore eo. ¶. illud quoꝫ. el. ff. in princ. gl. magne. ⁊ ita teneo q̃ text. probat in corpe nec materia. l. j. ſ. de fur. hz obſtare q̃ hic loquit. de tranſitu ſimplr negati ad affirmatiuũ vel exceptionis ad actionẽ nõ de vna actione ad aliam. imo hic ſup exceptiõe ſua nõ fuit auditus. ¶ Quero cũ gl. q̃ ſi incõtinẽti vult docere de iure ſuo. an potrit impedire träſlationẽ poſſeſſionis. vꝫ q̃ ſic ex regula dolo facis. vt. ff. de do. exceptio. l. dolo. gl. dicit cõtrariũ quañ in hoc poſſeſſorio. i. träſlatione poſſeſſionis talis exceptio locũ nõ habeat ⁊ hñ dicit als pena huius. l. nulla eſſet. ¶ Quero quo iure fiat hec tranſlatio poſſeſſionis. ſRñ. iudicis officio inſtra inſtãtiam ſplorato. et eſt mirabile q̃ tranſlatione facta finita eſt inſtantia. nec de principali cã cognoſcit: nec ſup eo ſuia fertur. vt in. d. ¶. illud quoꝫ.

Diuerſis.

DIuerſis. Caſus prior creditor in cõuentionali pignore poſteriori pferfoo nec debitũ ei perſonaliter. h. d. ¶ Not. regulam qui prior eſt tempore ⁊c. Contra quam gloſſ. opponitur de pluribus. ll. ſol. in ea per regulam ⁊ caſus ſpeciales ad regulã et ſigna gloſſa. et ad eam habeas recurſum in tempore oportuno.

QOs qui. Habens hypothecariam preferetur habenti perſonalẽ hz priuilegiatum. h. d. ¶ Querit gloſ. que ſint actiones pſonales priuilegiate. dic vt in ea vſqꝫ ad ver. finaliter. ⁊ p Dy. ff. de priuile. cre. l. priuilegia. ¶ Querit quid ſi pſonales priuilegiate habẽt hypothecam tacitam anneram: an tunc con current vel altera alteri preferatur. dicit glo. qõ inter eas eſt locus regule qui prior eſt tempore ⁊c. ¶ Fallit in mulierẽ ⁊ fiſco qui ex priuilegio preferuntur prioribus tacitam hypothecam habentibus. licet non habentibus expreſſam. vt. l. ſi. ⁊. ſ. eo. titu. l. ſi fundum. ⁊. ſ. de procu. fil. l. ¶. ⁊ bect vul glo. vſqꝫ ad ver. item fallit ibi. querit gloſſ. an regula qui prior eſt tempore ⁊c. fallit et dic vt in ea.

¶ Creditores viri qui habẽt hypothecã poſteriorẽqñ bona auocare poſſint. et nu. ſeq.

CUm tibi. Creditores viri hypothecaz poſteriorem habentes ab vxore ita demum bona ei, p dote obligata auocant ſi ei dotẽ offerant chirographariũ tantum hoc ius offerendi non habent. h. d. ¶ Querit glo. quid ſi vxor dotem non numerauit ſed tantũ. pmiſit. ⁊ maritus pro redditione o a ſua bona obligauit poſtea anteqꝫ vxor dotem numerauit maritus pecuniã mutuã recepit ⁊ credenti bona ſua obligauit. et poſtea dotem recepit quis iſtorũ erit potior. ⁊ videtur qõ is qui pecuniam prius numerauit vt. ff. eo. l. diuerſis. ⁊. ff. eo. l. potior. et que res pigno. obliga. poſ. l. titius. ſed dic quod vxor eſt potior. vt in glo. ⁊ eſt ſpeciale in dote cum non poſſit maritus facere ne in ob ligationem incidat. vt. ff. eo. l. j. ⁊ tenementi iſtam gl. quia illa lex loquitur quando tertius dotem promiſit non quando vxor.

¶ Op. ſecundo quod verſi. nam chirographarios ⁊c. ſit inepte poſitus quia probatio non debet fieri de ſeparatis. vt. l. papinianus eruli. ff. de minor. ⁊. l. naturaliter. ¶. mihi. ff. de acquir. poſ. ſed chirographariꝫ hypothecariꝫ valde differunt ergo ⁊c. Solu. ſubaudiendo ad ter. vt in gloſ. et ſic non eſt ratio directiua ſed correctiua. ¶ Quero hic loquitur mortuo marito hz pone eum viuere ⁊ vxoꝛis bona poſſidere volunt creditores ei dotem auferre ⁊ bona iure crediti poſſidere an poſſunt. Jac. de aretio. quem ſequitur Cy. dicit qõ aut maritus eſt omnibus ſoluendo ⁊ non poſſunt cum tunc vxor non dum ſit nata actio de dote vt. l. ¶. ff. de dote prelega. Aut non eſt ſoluendo. ⁊ adhuc idez qz mulier debet id tenere pro ſuſtentatione ſui et filiorum et mariti. vt. ſ. de iure dot. l. vbi. ⁊ ſic concludẽ qõ creditores viri poſſunt auferre dotem ſoluto matrimonio vt hic ⁊ poſſidere bona vt hic non matrimonio conſtante. vt in ſuperius dictis quod tene menti in fauoꝛem mulierum que exegerunt dotem viro vergente ad inopiam.

¶ Scriptura priuata ſine teſtibus an valeat ⁊ an cum teſtib⁹. ⁊ num. ſeq.

SCripturas. Scriptura priuata cãm obligatoria in ſe cõtinẽs ⁊ ſubſcriptionem partium habens confeſſata plene probat in preiudicium partis. ſed non in preiudicium poſterioris creditoris publicum inſtrumentum habentis etiam ſi in ipſa ſit bonorum hypotheca. niſi tunc ſit trino teſte ſubſcripta hoc dicit. ¶ Expone ter. ⁊ ſuper eo collige ibi vꝫ no tarij non tamen ſubſcribẽtis vt publica perſona. ſed vt quilibet vt in gloſſa. Jbi. ipſorum. ſcilicet contrahentium ibi. ſiue non.

¶ Ho. quod ſcriptura priuata valet ſine teſtibus. ibi: perſonalis actio exerceatur. Collige quod ex cauſa contenta in priuata ſcriptura confeſſionata: qz ⁊ de iſta loquitur etiam lex iſta vt in glo. l. agi poteſt circa qõ vide qõ ſcripſi in. l. ſi ex cautione. in antepe. ⁊ vlti. q. ſ. de non nume. pecu. ⁊ in. l. generaliter. in. vꝫ. qõ. in eo. titu. ibi ſuum robur. ¶ Not. qõ per iſtud verbum robur non datur: ſed tale quale hz ci permittitur. vt in gl. ⁊ ideo errant canoniſte qui dicunt qõ pacta nuda indiſtincte producũt actionẽ per ter. eorum qui dicũt pacta ſuam obtineant firmitatẽ ibi publice confectis. ¶ Ho. hypothecam publici inſtrumẽti licet ſit poſteriori preferri hypothece priuate ſcripture que ſit prior niſi priuata ſit trino teſte ſubſcripta vt ſequitur ibi quaſi publice cõfecta. ¶ Ho. qõ inſtrumẽta priuata habẽt vim publicorum qñ trino teſte ſint ſubſcripta. ⁊ ita ſeruant. Veneti. ¶ Uenio ad apparatum ⁊ vide glo. ſuper verbo notarij ⁊ ſigna eam. ⁊ no. qõ ſcriptura priuata in preiudicium ſcribentis non requirit dictum neqꝫ conſulem. ¶ Quero an valeat ſcriptura priuata in teſtibus ſubſcripta. Jſta gloſſ. ſentit quod ſic. ⁊ idem gloſſ. magna vltra medium. ſed glo. ſequens ſuper verbo adhibitis que ex pmit rogatis vel non videt ſentire oppoſitum. ⁊ pro hoc facit auc. bic poſita. dico qõ hz dummodo nõ negetur ex hic vel ſcriptura negata probetur per teſtes. tunc rogatos vel non rogatos: et ita omnes glo. ad vnam conſonantiã reducunt qõ dixi non rogatos fallit quãdoqꝫ. vt. ſ. de teſti. auf. niſi rogati. Ad auc. ſeq. dic vt ibi dicam. ¶ Opp. modo qõ ex priuata ſcriptura aliqua perſonalis actio intentari non poſſit ⁊ per cõſequens nullus robur habeat. vt. ſ. de prob. l. inſtrumẽta. ⁊. l. exẽplo. ¶ Huius timore fecta fata gl. magna ⁊ quidam dixerunt iſtã. l. nõ intelligũt Allij de eius intellectu dubitantes dixerunt qõ bodie ipſa ẽ correcta per auc. ſed quaſi dicant qõ ſcripture priuate ſine vno teſte non valeant vt in contrarijs. ſed cũ teſtibus ſic vt hic. et quod rẽgrantur iſta lex non declarat ſed bodie tres reqruntur vt. in auc. ſeq. alias nõ valet. iſti nõ bene dicunt qz auc. ſeq. in alio caſu loquitur. Allij vt Joan. dixerunt qõ hic loquit de ſcriptura quam cõſtat a debitore eſſe confectam. contraria loquuntur quando non conſtat qz ſcriptura negatur ⁊ aliter nõ probat ⁊ hoc vult Jo. ſi bene inſpiciatur licet in practica ex plificet. iſtã in pluribus cre ditoribus petentibus ſe mitti in poſſeſſionẽ bonorum debitoris ⁊ quidam ex eis habent inſtrumenta publica quidam habent ſcripturas priuatas de quibus conſtat certe omnes admittentur dicit Cy. quod iſtud exemplũ non conuenit huic litere. Allij vt pla. dicunt hanc. l. fatuam. ⁊ probant a diuiſione ⁊ non bene vt in glo. ⁊ patebit cer. j. dicendis. Allij dicunt aliter vt in gloſſ.

¶ Sed vltimo gloſſ. coniungit aliqua ex ſupradictis et aliqua addendo diſtinguit quod interdum ſcriptura nullam cauſam debiti habet ſecum anneram. ⁊ tunc non valet vt in contrarijs. ff. de proba. l. cũ de indebito. ¶. fina. Aut cauſam habet debiti ſecum anneram in ea inſertam. ⁊ tunc aut pars aduerſa fatetur ſcripturam vel ſi negat actor ipſam probat. et tunc ſcriptura valet ⁊ ſuum robur obtinet vt hic. quod idem ſit dicere quod illud robur habet quod ante. l. iſtam habeat quod et ſic quia regu liter ſtatim preiudicat. fallit in mutuo confeſſato ⁊ in dote cõfeſſata in quibus non preiudicat niſi poſt certa tempora vt. ſ. de non. nume. pecu. l. generaliter ⁊ in contractibus. vt. ſ. de dot. cau. l. fina. ⁊ ant. ibi poſita. ⁊ hoc cum agit creditor contra debitorem. Si autem agit contra tertium hypothecaria: tunc aut ille tertius nullum habet inſtrumentum publicum vel priuatum ⁊ vincit actor. Aut habet inſtrumentum publicum. ⁊ tunc ſuccũbit actor quo caſu habet vim publici inſtrumenti vt hic. in fin. ⁊ ideo tunc erit dicendum aliter diſcutiendo de prioritate temporis ſm regulã poſitã. ſ. eo. l. licet. ⁊. l. diuerſis. Aut reus habet ſimiliter inſtrumentũ priuatũ ⁊ tunc ij glo. hoc nõ tãgat videf di dicendum. aut vtrunqꝫ hz tres teſtes vel plures et qz vtrũqꝫ habet vim publici inſtrumẽti de prioritatẽ hypothece hz diſcuti. aut vtrunqꝫ duos. ⁊ idem. aut vnum tres. ⁊ aliud duos ⁊ preferẽ habens tres ⁊ omnia iſta hic colliguntur ⁊ probantur. et predicta quãdo ſcriptura eſt confeſſata vel aliter ſolenniter probata. vbi autem negata non eſſet probata. proinde eſt ac ſi non extaret. vt. l. ij. lege. ff. de contraben. emp. ſaluo niſi qui ſcriptam negaret debitum fateretur: qz tunc de ſcriptura nõ eſſet curandum niſi i caſu quo ſcriptura eſſet de ſubſtantia vel de ſolemnitate intrinſeca. vt. l. contrahitur. ff. de pig. ⁊. l. contractus. ſ. de fide inſtru. Et predicta eſt mens proprie huius. l. quam glo. attinxerunt que p doctores ſunt expedire. ¶ Querunt aliqui generaliter an priuata ſcriptura probet. ſed quia cadit in auten. hic poſita dicam e ibi. Auten.

¶ Scripture depoſiti quot teſtes debeant adhiberi.

Scriptura priuata quando probet ⁊ quotupler ſit.

SJ quis. Cautela eſt ſcripture depoſiti vt mutui tres teſtes adhibeatur ſubſcripti ne videatur incredibile qõ dicitur in ſcriptura ⁊ negata teſtibus nõ probetur. h. d. Et ſcias quod hec aut. multos fecit vacillare qui iura dicunt poſitiue. Supplet. ibi caute. ¶ Collige quod tres teſtes nõ ſunt omnino neceſſarij. ſed potius ad cautelam ⁊ conſiſtit hec cautela vt ſi ſcriptura negetur faciliter per teſtes probetur alias negata et non probata non ſufficit vt hic in fi. Et eſt ratio quia paria ſunt non eſſe vel non apparere. vt. l. in lege. ff. de contraben. emptio. ¶ Item conſiſtit in hoc quia ſi tres teſtes ſunt ſubſcripti talis ſcriptura habet vim publici inſtrumenti vt in. l. precedenti. duo tamẽ ſufficerent ad fidem imponendam ſcripture vt dic et no. in glo. ¶. ⁊ probatur in corpore. ¶ Item dicit glo. i. quod tres hic requirũtur qz cõtractus excedebat libram auri. alias duo ſufficerẽt ſed quia hoc requirit altiorem indaginem. ideo de eo dic vt latius ſcripſi in auc. ſed nouo iure. ſ. ſi cer. pe. ¶ Item ſubiungit gloſ. i. quod ad alium effectum tres requiruntur. ſ. vt ex tali ſcriptura poſſit fieri comparatio ad aliã ſcripturã priuatam. vt. l. c impa rationes. ſ. de fid. inſtr. qõ pcedit vbi ⁊ iſta ex qua fieri dz cõparatio eſt negata: als per ptẽ fuit tacite vel expreſſe cõfeſſata nec per iudicẽ alias ſup eius fide fuit ſnia lata vt late dixi in. d. l. con

Fullit I muliere. Tu dic de ¶ vt ſtuli. ſ. in rubri. de put. do. ⁊ in. l. j. et vtrobiqꝫ poſui in addi. ad ipſum.

¶ Plene pbat. ſcriptura priuata vt pbet qd requirak. vide ſoci. cõſi. cxiij. inci. pleqẽdo ordinẽ. v. ⁊ an ex hac ſcriptura i priu. p. char. xxx.

¶ Trinotcſte ſub ſcripta. ſi requirat ſubſcriptionẽ virorũ qd ſi eſſent ſemine vf dicenduz qõ ſit idẽ p id qõ no. bal. i. c. lz vniuerſis. de teſtib⁹ dũ dicit illũ ter. q loquitur i teſtib⁹ videri extẽdi ad ſeminas ſec⁹ in ſtatutis qz pẽdet ex hoc anma ſcelinũ cõcipiat feminiqũ ó quo in. l. j. ff. de verbor. ſignifi.

Errãt canoniſte. tu vide hic ſa. in. l. ſi. i fi. ⁊ ibi poſui i add. ad ipm in ver. dciurecanonico. ſ. fa. ber. ⁊ i. l. legẽ. nu. j. vꝫ. nuda regulꝫ non patiũt actionẽ ⁊ ibi ẽt poſui in addit. ad bar. i vꝫ. nõ oritur actio. in priu lec. ſ. de pac.

¶ Dũmõ nõ negef: ſcripture priuate qualẽ ſit probat ꝫ debitorẽ ſi fuerit negate. vide ſoci. ꝫſi. cclxiij. inci. in cã dñe Lyſe. v. circa ſcõm punctũ. cũ ver. ſe. i ſcõa p te char. clxxxir.

¶ Oõ ſcripture. adde ſoc. ꝫſi. ccxl. ici. circa pñtẽ conſultationẽ. verſ. ex quib⁹ cõcludo. in ſcõa p. char. crix. vbi declarat qñ. j. iſta lequatur.

¶ Dz vim publici inſtrũ. ⁊ an ⁊ qñ ſcriptura priuata prevalet publico inſtrõ vide ſo. cõſi. cclxxiij. inci. in cã. d. Lyſe. verſi. circa tertium.

positum circa medium cum ver. seq. in secunda parte. cbar. cxc.

a ¶ Quãdo scriptura priuata probet. adde qõ scriptura priuata subscripta manu triũ testiũ facta recognitione a dictis testibus plene pbat vt p Soc. 2si. cclxxiij. inci. I pñti cõsulatione. ver. I. in exigenda ibi q facta. in. ẽ. pte. cbar. clxxxvj. Et aduerte tamẽ q ex hiis si scriptura haberet subscriptionem plurium testiũ annum mensem diem ẽt simi

les solemnitates. tñ si testes non recognouerũt subscriptiones suas vel mortui ẽt nulla fit facta comparatio ẽt pars neget nõ probat vt p pkatũ soci. cõsi. cxxiij. inci. psequendo ordinẽ. v. scõa

b zeluso circa fi. in ẽ. pte. cbar. lxv. et 2si. xlj. inc. antecẽ ad qõnẽ. ver. non ob. tertiũ arg. ibi c nõ obst. v. arg. in pria parte. cbart. clxxj.

b ¶ Ad sigillũ vel signum. scriptura priuata an ẽt qñ ẽt qualẽ ẽt p qõ sigillus efficiatur aut. vide soci. cõsi. cclxiij. inci. in cã vicarie. vers. pterea. tũc ibi 3 iterũ cũ vers. seq. in. ẽ. pte. cbar. clxij.

c ¶ Permodũ libri rõnũ scripta. Adde Soci. cõsi. lxiij. incip. in pñti cõsultatione ver. pterea clare. in. j. pte. cbar. cix. vbi habes quid de libris rationũ bzeorum mutuantium sub vsuris.

d ¶ Sz ad cõparationẽ. adde tñ qõ cõparatiõi nõ credit fm bal. i aut. ẽ si 3ctus. de fi. in strũ. Et ibi ter. et Ro. consilio. xx.

e ✠ Assiduis. Dicẽ q dispositio hui⁹ l. nõ bz locũ in dote cõfessata. õquo viõ modernitores in. l. i. ff. fol. matr. tert. in. l. si quis. j. de bo. dam. ita tenet do. flo. i. c. ex literis. extra õ pig. ẽ alitq; aut Bal. ita tenere in. l. cuz aliqs. de iure del. de quo vl decuudẽ Bal. in. c. cũ contingat. extra õ do lo. ẽ contumna.

f ¶ Et hec in dote q dos in multis priuilegiata ẽ vt p Soc. 9si. cl xxx. incipi. diligenter puncti narratio. vers. circa primã difficultatẽ. in secũda pte. cbart. li.

g ¶ A quo tpe. q̃n est dos. pmissa ẽ nõ soluta an hypotheca trahat ad tps promissiõis vide Soc. cõsi. cclxxix. inc. pro inuestigatiõe. ver. uũ. ẽ vltimo in scõa parte. cbar. clxxj

bito. ✠. no. in. l. j. ✠. fina. in gloss. fi. ff. de interr. act. ẽ hec quando scriptura facta est a debitore. Scõo casu pricipali qñ scriptura factã ẽ a creditore. dic aut ẽ aliqm obligatoria ẽt ei nõ stat sicut nec cõfessioni quã qs facit pro se. vt. ff. de proba. l. exẽplo. ẽ. ff. de interro. actio. l. de etate. ✠. j. ẽ no. gl. in. l. inter chartulas. j. õ iur. fis. li. ẽ. Aut erat liberatdria. ẽ pbat 3 cãm liberationis non habeat. secũ annexam. vt. l. tale pactũ. ff. de pact. ẽ boc si scriptura nõ sit negata: alias si sit negata dic vt in pcedẽtib⁹ diximus. Unum tñ circa hoc est singulr notãdũ sc̃s qõ hec scriptura 3 creditorẽ pbat etiã si penes ipm reperiat ẽ nõ penes debitorẽ. etiã si per modũ cuiusdã breuis reperiat. ita no. gl. in. in. d. l. inter chartulas. ¶ Tertio casu principali qñ a quodã tertio est confecta. dic aut hec scriptura est per duos testes coadiunata vel p vnũ q iurat⁹ deponit qõ vidit ẽ audiuit qõ talis mandauit tali vt scripturã de tali re inter eũ ẽ talem faceret ẽc. ẽ tũc talis scriptura fic adminiculata. pbaret semiplene vt vult gl. in. d. l. inter chartulas. aut non est ab aliquo teste coadiunata. ẽ tũc 3 negantem se mandasse nihil pcbat ne plus operet scriptura illius tertij quã vox eius qz vox vnius nõ iurati est vox nulli⁹. vt. ff. de testa. l. iurem. ergo ẽc. itẽ ne fit in ptãte alicuius alij parare semiplenam pbationẽ altera parte ignorãte vel inuita. ẽ sic fraudulenter. vt d. l. exẽplo. Et hec sufficiant sub compẽdio tradita de presenti materia q per alios nõ reperies ita clare tradita preterq̃ p me in repetitione mea. l. in bone fidei. ff. de iureiu.

1 ¶ Mulier tã in psonali q̃ hypothecaria priuilegiatur actiõe potiꝰ creditoriꝰ hypothecã tacitã bãbẽtibꝰ pferẽda. ẽ nu. 3.

2 Hypotheca tacita a quo tpe in bonis mariti contrahatur.

4 Mulier habẽs hypothecã tacitam in bonis mariti an pferatur expressam habentibus.

5 Uxor p dote obligant bona ab heredibus quondam mariti quesita.

6 Mulier ex cõuentione bona mariti habens tacite obligata an tunc hypothecã tacitam habere possit.

7 Uxor an habeat priuilegium in dote cõfessata per virũ. ẽ nu. 8.

9 Priuilegium matri cõcessum liberis negatur.

10 Priuilegiũ dotis ẽ prelationis qñ trãseat ad filios. ẽ nu. 11.

12 Priuilegiũ dotis an habeat locũ in donatiõe ꝓpter nuptias.

13 Uxor habẽs hypothecã tacitã in bonis viri an etiã in eis bẽat ius prelationis.

e **Assiduis.** Primo ex rubrica dicẽdo põit quadã rõnes tã ipulsiuas q̃ finales q̃ dederũt occasionẽ legis cõdẽde vsq; ibi ad B. Ibi scõo statuit ẽ disponit 3 dote. ẽ rõnes hui⁹ noui statuti ẽ necnon vsq; ibi exceptis. Ibi tertio a statuto nouo excipit ẽ rõnẽ exceptiõis annectit vsq; ibi. hoc aũt. Ibi quarto i donatiõe añ nuptias. hoc statutũ locũ nõ bz disponit ẽ rõnẽ ãnectit vsq; ibi quã lege. Ibi. v. statuꝰ suũ limitat i tpe vsq; ad fi.

1 ¶ Casus. ✠ mulier priuilegiat tã in psonali q̃ in hypoth. actione ẽ pferẽ creditoriꝰ priorib⁹ tacitã hypothecã habentibus. ẽ hoc in dote⁹ nõ in donatiõe ꝓpter nuptias. h. d. ¶ Not. qõ añ l. istã mulier priuilegiati erat in persona. actiõe nõ in hypotheca. ria actiõe vt hic in exordio. ¶ No. ẽ signa ter. ibi ad fragilitatem ẽc. Expediamus glos. huius prime partis. ẽ op. tex. dic qõ priuilegiate pene cõtra omnes personales. actiones. ẽ ficmnit aliquas esse contra quas non priuilegiat⁹ nõ declarat que sint ille. ẽ sic nos dimittit in certo contra. ✠. quib⁹. 3. de no. codi. cõpo. Solu. declarando vt in glo. uũ. ¶ Oppo. qõd mulier dotem nõ possideat qz aut est data in quãtitate. ẽ hoc clar. aut est data in corporibus. ẽ tũc maritus possidet vt. 3. fol. ma. l. dotis qõ etiam probat qz si possideret mulier constante mrimonio. sequeretur qõd eo soluto esset possessionis 3tinuatio ẽ nõ accessio qõ est falsum vt. ff. de acq. pos. l. põpo. ✠ an dote. itez qz maritus vsucapit vt ibi. ẽ sine possessione non pcedit vsucapio. vt. ff. de vsu. l. fine. So. vt in gl. signata sup vbo possideret. l. qõ ipropue hic loquit ẽ expõit. i. cõmodũ possessiõis gaudet. filia põit glo. quã p te vide. ¶ Ad hec no. mulierẽ bre tacitã hypothecam p dote i bonis mariti. ¶ Itẽ no. qõ tã i psonali quã i hypotheca pferẽ creditoriꝰ põit⁹ tacitã hypothecã habẽtib⁹. ¶ Cõtra hoc op. gl. signata sup vbo 3. de le. ũ. 3. de priileg. fis. ẽ de autẽ. quo iure. hic posita. So. qõ hec regula fallit in casib⁹ illis. Itez no. ter. ibi si tñ re ipsa. p quẽ gl. vult qõ i cõfessata dote priilegia ista nõ habeãt locũ qõ an sit ver. j. repetã. itẽ signa ter. ibi quesũ si miserebit ẽc. ¶ Quero prio a quo tpe 3bit hacita hypothe. ñdet glo. a tpe date dotis ẽ nõañ. 3 pri⁹ fuerit pmissa. ẽ p hinducit. 3. de do. ã. nup. l. pe. ✠. iura ẽ. 3. de secũ. nup. l. bac edita. ✠. oibus. ẽ in fili. 3. de bo. que li. l. cũ opz. in fi. in 3tiũ facit. ff. co. l. j. vbi dicit qõ a tpe pmissiõis facte de restituendo. sed dicit gl. qõ ibi in expõsa hypotheca nos in tacita. Jac. õ. de arc. quẽ sequunt Ray. ẽ Bart. dixit humanus esse a tpe promissiõis et sequti matrimonij vt sic quouis tpe postea dek ad temp⁹ promissiõis referat qz ꝓ eius implemento fit numeratio et ex causa matrimonij sequuti. hec dicit probari. ff. c. l. j. Item qz in ambi

guis

guis dotibus est fauendum: vt. l. in ambiguis. ff. de regu iur. sed vbi sunt doctorum opi. res est ambigua vt no. in. ✠. quib⁹. 3. de no. codi. compo. ẽ in. l. leges. 3. de legi. igitur illa preferenda que fauet doti. pro hoc facit qz hec tacita hypothca videtur pcede re ex quadam tacita obligatione quam lex fingit maritum fecisse muliert sicut fingit mulierem stipulatam fuisse dotem sibi reddi: vt. 3. de rei vxo. actio. l. j. ✠. j. Ad contraria respondeo quod illa in suis casibus procedãt. imo. l. cum oportet. ✠. fi. magis facit pro ista parte. ¶ Quero secundo cum gl. magna post pnc. an mulier preferatur omnibus prioribus non tantum tacitam sed etiam expressam hypothecã habentibus. ẽ fuit Mar. in op. quod sic. ẽ probat primo ex eo quia mulier pro dote sua preferf mutuanti in refectione. vt in auf. de equa. dotis. ✠. his consequẽter. ẽ. j. eo. aut. quo iure. sed credens in refectionem preferfur. pignori pignus habenti: vt. ff. qui po. in pig. habe. l. interdum. ergo multo magis mulier preferfur expressum pignus habẽti qz si vinco ẽc. de viuer. ẽ tempo. act. l. de accessionibus. sed glo. hoc reprobat quia ter. iste eaz prefert bis qui vallati sunt priuilegio non bis qui sunt potiores de iure communi ẽ nimirum quia facilius tolluntur iura specialia quam communia: vt. ff. de re mil. leius militis. ✠. militie. ẽ in auf. de non alienan. ✠. vt autẽ. Non obst. ratio Mar. quia illud ar. non procedit ẽ multoties fallit.

a ¶ Alij dixerunt quod in hypothecis expressis a mulier preferfur sed non in pignoribus in quibus est processum ad traditionem dicitur enim pignus a pugno: vt. l. plebs. ✠. pignus. ff. de verbo. sig. ẽ sic firmius. sed hanc reprobat glo. quia quantus ad hypothecariam ẽ eius priuilegia nihil interest inter pignus et hypot. vt inst. de actio. ✠. itẽ seruiana. Tertij vt bul. ẽ Accur. dicunt quod prefertur habenti tacitam non autem habẽti expressam anteriorem sua tacita. ẽ moventur per. l. j. ẽ. 3. de seruo pign. da. ma. vbi ta. hypothe. non tantum operatur quantus expressa specialis. Item per. l. vbi. 3. de iure do. vbi cã p refert posterioribus expressam hypo. habentibus. Item moventur per hãc. l. que prefert eam bis qui vallati sunt priuilegio ẽ non bis q iure communi essent potiores. Item per id quod alibi dicitur quod lex suum non proprium alij denegat auxilium vt. l. si cum dies. in fi. communcta. l. celsus in prin. ff. de arbi. Item quia facilius tolluntur iura specialia quam communia. vt in auf. de non alie. ✠. quia non verisimile. ẽ. ff. de testa. mil. l. eius. ✠. militie. Item qz fi

a scus ẽ mulier⁵ paribus passibus ambulant: vt. l. j. 3. de priuile. fis. sed fiscus non prefertur priuato anteriorem hypothecam ex conuentione ẽ sic expressam habenti: vt. 3. eo. l. si fundus. ẽ. ff. eo. l. si pignus. ergo nec mulier. Item moventur qz ex tepore dationis dotis incipit hypotheca: vt. 3. dixit glo. ergo prioribus expressas habentibus non fit preiudicium. ista ratio modicum vz primo ex eo quod superius dixi quod ex tempore promissiõis ẽ contracti matrimonij incipit hypotheca. secundo quia quouis tempore incipit ista lex priuilegiat vt anterioribus preferatur. quid igitur dicendum est de hac questione direrunt vltramont. qz opi. mar. magis eis placet. primo qz hec. l. vult fauere dotib⁹ ergo ad plenum. secũdo qz indistincte loquitur. ergo ẽc. l. de precio. ff. de publ. tertio per argu. Mar. si vinco vincẽtem ẽc cui nõ est sufficienter responsum fm eos. hoc etiam tenuit Jaco. õ are. qz prefert mulierem contra omnes mariti creditores ẽ sic nemnem excludit ẽ subiungit. licet anteriotis tẽporis priuilegio vallatus sit. vbi inquit ipse pondera quod non dicit priuilegio legis sed priuilegio temporis sed hoc priuilegium temporis est ẽt in expressis hypothetis in quibus prior tẽpore potior est in iure ergo ẽc. hanc partem sequutus est Ray. per rationem huius. l. que habet locum etiam in expressa hypothe. dixit tamen qz non auderet consulere contra glo. quam communiter omnes tenẽt in practica sed minime sunt mutanda que semper certam interpretationem habuerunt vt. l. minime. ff. de legi. sed opi. gl. sequutus fuit Dy. institu. de actio. ✠. item seruiana. ẽ idem Ja. but. dominus mens ẽ cum ea transit Bart. ẽ ego eam sequor. et dico qz responsio data ad istum text. per Jac. de are. licet sit multum colorata realiter non est bona qz priuilegium anteriotis temporis non consistit in hypothecis expressis fm ius commune. in hypothecis autem tacitis consistit qz illa ex priuilegio inducitur a lege ẽ fm anteriorem temporis fit prelatio ẽ hoc non est de iure speciali ex quo hypothcea supponitur nisi eo respectu quo illa hypotheca iuris priuilegio inducitur vnde priuilegiũ inductionis potest dici fore etiam priuilegium prelationis qz qcqd est causa cause est causa causati qz nullo modo potest dici hypotheca expssa ẽ hec est veritas. ¶ Concludo tamen fic. aut vterq; tam mulier quam alter habent expressam hypothecam. ẽ tunc qui prior est tempore potior est iure. aut vterq; tacitam tũc mulier prefertur etiam si fit posterior tẽpore. ẽ in hoc est priuilegiatio fisco qui si fit posterior non prefertur vt. ff. eo. l. si filius. ẽ bic in glo. aut vnus expressam ẽ alter tacitam. ẽ tunc si mulier est illa que habet expressam ipsa prefertur habenti tacitam: licet tacita sit prior tempore vt hic. Sinautem ecõtra ille bz expressam

mulier tacitam tunc fm opi. glo. quam sequor qui prior est tempore potior est in iure fm regulã. ẽ probatur ex dictis superius 3 opi. fint vt superi⁹ dixi: aut de neutri⁹ prioritate appet. ẽ tũc

4 dic vt in se. dicã. ¶ Quero. iij. suppositis opi. Bul. ẽ Plec. p ẽa an mulier habẽs tacitã preferat priori habenti expressam 3 generaliter in postea quesitis. ẽ videtur qz sic qz mulier ẽ fiscus paribus passibus ambulant: vt. 3. de priuileg. fisci. l. ũ. fed fiscus in postea quesitis preferfur: vt. l. si is qui. ff. de iure fi. ei go ẽc. in cõtrarium determinat glos. qz habens generalem equiparatu r ei qui habet specialem ẽ expressam: vt. ✠. eo. l. si generaliter. sed specialis expressa prefertur vt in precedenti dixi ergo ẽc. ẽ pro hoc facit. l. si. in prin. ff. eo. Cy. putat primam partem veriorem qz si aliter dicatur nullum erit dotis priuilegium. hoc confirmatur p Ray. propter equiparationem fisci ẽ mulieris de qua. 3. ad. l. si generaliter respondet qz in ante quesitis loquitur. 3. d. l. si. ff. eo. respondet qz ibi prior creditor habet duplex priuilegium. scilicet cause ẽ temporis. hic vnum tantum. s. temporis. ¶ Oz atten

a de si vis veritatem inquirere si ponas postea quesita fuisse quesita ante obligationem mulieris. ista glo. dicit verum qz hypotheca expressa aduersarij in his rebus reperitur prior sed si ponas ista fuisse quesita post obligationem mulieris. a fic vtriusq; tunc prima pars est vera qõ probo. nam eodem tempore simul in bis cõcurrit obligatio vtriusq; cum in eis nõ possit trahi obligatio retro ad tempus obligationis generalis que allegatur qz ante acquisitionem res est aliena in qua hypotheca nõ potest cõstitui nec acquisitio trahitur retro. ẽ per consequẽs nec hypotheca. vt. 3. dixi. 3. eo: l. licet. ergo concurrunt simul siue incipiũt simul competere. sequitur qz neuter eoꝝ est prior tempore 3 mulier prefertur omnibus ex priuilegio qui non habent expressam anteriorem tẽpore. ar. hums. l. 2 prationes hic positas. ergo ẽc. pro hoc facit qz in dubijs fauendum est doti. l. in dubijs. ff. ẽ regul. iur. Item quia hoc est in fisco in postea quesitis: vt. d. l. is qmo in dubio sic fauetur fisco quod vbi ignoratur an obligatio v fisci vel priuati precesserit fiscalis prior intelligitur: vt. j. de iure fil. l. j. lib. x. ẽ ibi glo. ẽ si boc in fisco idem in muliere agente pro sua dote cum ambo paribus passibus ambulẽt: vt. l. ũ. 3. de priu. ff. quod est summe notandum. ¶ Quero. iiij. an hec priuile-

c gia dentur mulieri in rebus 3ceri siue receperit ipse dotem siue filius recepisset eius voluntate. respon. glo. qz sic. secus si filꝰ recepisset sine voluntate patris: vt. ff. so. ma. l. si cum dotem. ✠. trãsgrediamur. ẽ idem dicit Cy. contra extrancum quemcunqꝫ dotẽ recipientem. vt no. in. l. si constante. in prin. ff. so. ma. ✝ Quero. v. an bona que post mortem mariti querũt heredes ejus quõdam viri sint tacite obligata mulieri pro dote. dicit glo. qõ non sed tantum ea que vir habuit constante matrimonio. argu. ff. de pig. l. paulus. ¶ In contrarium f. 3. que res pig. obl. pot. l. fina. sed illa modicum facit qz licet veriam. ista intelligi põt que facta sint obligantis. sed dic ad questionẽ quod aut illa sunt eis quesita naturaliter vt sunt fructus naturales et fetus pecorũ. ẽ illa sunt obligata vt. d. l. paulus. ✠. i. vbi casus. aut ex negotiatione ẽ industria heredũ. ẽ illa non sunt obligata: vt. 3. in quib. cau. pig. ta. contra bi. l. ũ. secundum Cy. Ray. ẽ Bar. et omnes quasi. sed huic vltimo addunt quidam nisi obligasset etiã bona heredis sui expressim. arg. ff. de le. ũ. l. vnum ex familia. ✠. si rẽ. quod Cyn. non videtur quia licet rem heredis possit legare vt suam vt ibi non tamen illam potest afficere vt in dominiũ transeat. vt per doc. no. in. l. ũ. 3. communia de leg. ẽ sic stat regula qõ d obligatio non constituitur in re non sua. õ. tit. j. l. qui filios. cũ si. ✠ Pro bo induco. 3. communia. de lega. l. j. ver. cum enim. vbi testatori permittitur in re sua. ergo non heredis. argu. l. cum pretor. ff. de iudi. ẽ vltimo videtur quasi casus. ff. de pig. act. l. ẽ alienam. ũ. responso. ¶ Quero. vi. an hoc priuilegium prelationis habeat locum in quasi dote vt est videre quando mulier contrarit prematureᵉ matrimonium vel iniustum bona fide. ẽ dicit gl. quod sic tali ratione quia quasi dos priuilegiatur in personalibus: vt. ff. de priuile. cre. in. l. dabimus. ✠. fi quis. ergo et in hypothecaria. arg. sumpto in ista. l. ver. nos itaq; ẽ hoc not. in. l. ✠. fina. ff. de priui. credi. vbi tex. pro ista parte facit. ẽ ibi glos. lati⁹ disputat quam bic. ẽ idem probatur. ff. solu. matri. l. si cum dotem. ✠. fina. ẽ hoc tenet ibi Bartol. ẽ ita se habet cõmunis opin. quia priuilegia que dabantur olim doti dabantur. et quasi doti igitur priuilegium hypothecarum hodie additum vere doti ex interpretatione iuris antiqui intelligitur additum quasi doti argumen. eorum que no. in. l. si quis seruo. 3. de furt. ẽ ita teneo.

6 ¶ Quero. vij. ab extra si mulier ex conuentione habet bona mariti expresse obligata an mulier tunc habebit tacitam hypothecam. ✠. de. dis it q̃ non per. l. fi. 3. de pa. cõuẽ. Sed gl. fm Jo. ibi tenet contrarium ẽ nostri doc. communiter tenent glos. ex eo quia partum non potest constituere ius dotis dectrius: vt. ff. de pact. l. si vnus. ✠. qõ in specie. ẽ. ff. de pac. do. l. de die. 3z aduerte si istã rationem ponderas tu ex ea sic concludes qõd si ante hypothecã tacitam generalẽ hypotheca expressa specialis alicuꝰ rei

a ✠ In hypothecis expssis. adõ an mulier bñs tñta cita anteriorẽ pferat bñti expssam posteriorẽ vtrõ. no tata ẽ. ẽ vltra. ẽ ibi do. Jas. isti. de act. ẽ gl. in c. ex lris. extra de pi. ẽ veritas vt q nõ vt p ẽ ver. non ob. tertiũ arg. ibi c nõ obst. v. arg. in pria pte. cbart. clxxj.

b ✠ Si mulier ẽrit. De hoc tu dic vltra hic notata per Bald. nu. vij. ẽ. qd õ mulier ẽmatura qõ notat bar. i. l. iubem⁹. ✠. sane. ẽ ibi in apo. ad eũ. 3. õ sa. sanccle.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ J dote cõfessata. vide ad hoc que habent per doc. in. c. ex literis de pig. ꝛ Bald. in l. cum aliquis. ff. de inr. deli. ꝛ Ang. inst. de ac. §. fuerat.

b ¶ Et glo. super verbo. An hec gl. sit vera. vide Ang. ꝛ Jmo. in. l. j. ff. solu. matri. et in l. diuersis. eo. ꝛ in. l. fi. ff. de sponsa. ꝛ id qđ no. Bar. in. l. titia. de verb. oblig. ꝛ dominus Cardi. in. c. ex literis. de pign.

c ¶ Aut sumus ad de fact. cõst. lcj. incipien. in presenti consultatiõe vers. ꝛ in primis. i prima parte. chart. citũ. vbi hoc idez inducit ꝛ allegat. et ad hoc not. practicam quod licet sint lapsa tempora cõtra maritum confitentem dotẽ si mõ creditores habuerunt iustaz ignorantiam dicte dotis cõfessate poterũt petere restitutionem ex clausula generali ꝛ sic opponere exceptionem nu. dot. l. pet. coniun. gl. l. in contractibus. de uon numer. pecu. et gl. ibi in verbo petierus iuncta glos. in. l. sicut de pecuri. rrr. anno. et an et quando dotis numeratio per confessionem facta in publico instrumento probatur vió Socin. consil. lxj. incipiẽ. in presenti cõsultatione verſic. ꝛ in primis. i prima parte. chart. c citũ.

d ¶ Et tunc dicit Bartol. et adde quod ideintz bal. cõsi. cccl xxxix. pro mo lib.

e ¶ Batur etiam liberis. adde bar. to. in. l. maritum in fine. ff. solu. matrimonio. ꝛ bart. hic.

f ¶ In donatione propter nuptias. Lu vió. de hoc Barto. in. l. j. numer. ij. ꝛ quod ibi posui in addi. ad ipsum. in vers. dos habet multa privilegia. ff. de priuilegi. doti. et Dynum ibi. vbi etiam posui post eum in vers. alias nil valeret. ff. sol. matr.

g ¶ Nõ extendit ad lucrũ. an in augmẽto dotis habeat locũ vide p ang. in auc. de equali. do. §. aliud quoq. col. vij. ꝛ pau. de ca. cõsi. cccxcv. incip. quãꝫ multa copiose.

h ¶ Mulier in dote preferitur ꝛ an mulier habeat hypothecam pro ea parte quam habet maritus in re communi. empta ꝛ an pactum appositum per venditorem impediat tali hypothece ꝙ res vendita non sit obligata nisi pro certa quantitate et quid hoc casu generalis obligatio bonorum operatur vide Socin. consi. cxcvij. incipiẽ. primo aspectu. versicu. bis tamen minime obstantibus. cum versicu. seqnen. in secunda parte charta. lxxij.

intervenit illa non preiudicat tacite generali in omnibus bõis. ꝛ hoc voluit Joan. in dicta. l. fina. ꝛ est ratio quia nihil contradicit speciali obligationi generalem accedere: vt. l. §. de pign. facit. ff. si quis cau. l. sed ꝛ si quis. §. questionum ꝛ de verborum obligatione. l. doli clausula. Si vero post hypothec. generalem expressam vel tacitam a lege iam inductam de speciali sibi prouideat nihil agit per rationem docto. quia pactum non potest cõstituere ius dotis deterius. Si vero ab initio ante obligationez generalem tacitam a lege inducendam de generali expressam in omnibus bonis sibi prouidet mulier. tunc non video cur generalis expressa non impediat tacitam generalem nasci. et ratio me mouens est quia expressa generalis vtilior est mulieri. vt patet ex dictis supra. Secundo quia si non vtilior si saltim equualet idem debemus dicere. vbi autem tunc reperies casum quod generalis tacita fit maioris vtilitatis: tunc fateor tacitam non impediri nec ei derogari per generalem expressam ne pactum ius dotis deterius constituat vt leges allega. ¶ Quero. viij. vtrũ in dote confessata[a] per virum mulier habeat hoc priuilegium. ꝛ gloss. super verbo dare. sentit quod non per istum textuz qui, dicit si tamen re ipsa fuerint date et dationem realem requirit. vltra ergo suos limites priuilegia ista non sunt extendenda: vt. l. ius singulare. ff. de legi. et. l. quod vero contra eodem titulo. et. l. in agris limitatis. de acquiren. rerum dom. sed in contrariz facit quia deducendo rem ad practicam si dos allegatur data et negatur tres sunt modi probandi vel per testes vel per instrumenta vel per confessiones: vt. l. j. ꝛ ibi not. §. de eden. facit. l. j. §. de testib. et. l. cum instrumentis. §. de fide instrumento. ꝛ. ff. de posi. l. publia. §. fina. si ergo sufficit probari data per testes vel instrumenta eodem modo sufficere debet per confessionem cũ omnes tres modi ad paria videnf iudicari. ¶ Or attende si dos probatur data aliter quam per confessionem recepti. tunc locuz habet lege ista ꝛ eius priuilegia. vbi autem per testes vel instrumentum probatur confessio de recepto dicendum videtur aut sumus infra tempus opponendi exceptionem dotis causa ꝛ non numerate. et tunc locum non habet lex ista quia talis exceptio potest opponi a quocunque cuius interest. vt. §. de exceptio. non numera. pecuni. l. penultim. et. j. de bon. dam. l. si quis post hac. ij. responso. ea igitur opposita nisi probetur data succumbit mulier. Aut sumus[c] extra tempus exceptionis opponẽde vel ẽt renunciatum fuit exceptioni non numerate dotis seu. pecunie. et tunc dicit Barto. d. l. istam locum habere: quia tunc dos pro data habetur. et pro hoc inducit glos. fina. in. l. j. §. de dot. cau. ꝛ glo. in. d. l. si quis post hac. ij. responso. et istam glo. intelligit qñ confessioni obst. exceptio non numera. pecu. ꝛ subiũgit quod ita se habet communis opin. ego vidi semel quendam valentem doceto. distinguentem quod aut agitur ex cautione vel agitur hypotheca dicendo quod bona sunt obligata vigore confessionis dotalis que fuit de mille. et tunc ista glos. dicit verum. Aut actor dicit quod mulier dedit viro. c. in dotem que restituere promisit pro quibus restituendis bona viri fuerunt et sint obligata ꝛc. et sic super dotione et numeratione se fundat ꝛ postea in processu ad probationem dationis et numerationis confessionem inducit. ꝛ tunc ista. l. locum habet quia sicut per testes ita per confessionem probatur datio ꝛ numeratio. et sic vendicat sibi locum litera ista ibi si tamen re ipsa ꝛc. ꝙ confessio habiti et, recepti probet traditionem ꝛ numerationem. probat per. l. publia. §. fi. ff. depo. ꝛ per. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ff. de verbo. obl. ꝛ ego magis ad propositum induco ter. in. l. aduersus. §. de non nu. pe. Et per illum ter. istã dist. respondo quia contra cõfessionẽ ad probandum inductã põt opponi exceptio non nu. pe. vt ibi est casus ꝛ ea opposita nihil probat; confessio. vt ibi patet ꝛ solũ habemus dicere. aut ob. exceptio non nume. dotis vel pe. aut nõ ob. vt supra dixit Barto. sed ꝛ vbi non ob. exceptio nõ nu. dotis alia videntur cõsideranda. vcz an cõfessio sit facta donandi animo. vel remunerandi causa. circa quod vide que dixi. §. de do. ca. non nume. l. §.

[a] Exceptis. ¶ Ho. ꝙ hoc priuilegium quod datur matri datur etiam liberis[c] eiusdẽ matrimonij. ¶ Item ꝙ hoc priuilegium vxoris in bonis mariti datum non habet locum contra priorẽ vxorem nec eius liberos.

¶ Item quod non licet vnuz altare diſcooperire vt aliud cooperiatur vt hic. Jbi nec posteriori ꝛc. concor. ff. de dam. infec. l. si finita. §. finautem. ¶ Oppo. quod priuilegium dotis nõ transeat ad filios: vt. §. de priuile. do. l. j. Solu. vt in glos. ultima sol. communiter tenetur ꝛ intellige de priuilegio prelationis de quo hic dicitur vt extrancis heredibus non detur sed filijs sic licet si heredes non essent agere vel conueniri non possent. ¶ Opp. §. ꝙ priuilegia duarum dotium non estimantur ex tempore sed ex causa. ff. de priuile. cred. l. priuilegia. solu. quod priuilegia in rea libus estimantur ex tempore vt hic sed in personalibus ex causa vt in contrario. ¶ Quero priuilegium prelationis de quo hic loquitur transit ad filios eiusdem matrimonij sed an etiam ad filios alterius matrimonij. et Lyn. hic dicit quod non ex eo primo quia idem est in beneficio ne conueniatur nisi quatenus facere potest. vt no. ff. de re iudica. l. si cum procurator. ꝛ. l. sciendum. licet gloss. in. l. etiam. ff. solu. matrimo. sentiunt contrarium. ꝛ ita fr habet communis opi. docto. de hoc arti. modicum curo quia de vno priuilegio ad aliud non est argumen. bonum preterea illud non est sic omnino expeditum vt diximus in. l. j. §. de priuile. do. vbi vide. Sed mouetur secundo per ter. istum qui dicit filijs eiusdem matrimonij. ꝛ sic non alterius. ꝛ ita videt pertransire Barto. ¶ Sed gloss. in. d. l. etiam. vult quod filijs mulieris etiam ex alio matrimonio detur hoc priuilegium. ꝛ pro glossa. illa facit quia hoc est priuilegium actionis pro dote competentis vt hic. et. §. de priuileg. do. l. j. sed hec dos ꝛ actio pro dote transit ad filios cuiuscunqꝫ matrimonij ipsius mulieris: vt. l. si cõstante. §. fin. §. de dona. ante nup. ergo cum ipso priuilegio debeat transire. Secũdo quia ter. dicit ꝙ competit filijs ac si mulier ipa viueret. ꝛ sic in matris loco ꝛ dotis priuilegio succedunt. ¶ Tertio qꝛ maritus potest constante matrimonio restituere dotẽ ob alimenta filiorũ vxoris ex alio matrimonio genitorum: vt. l. quamuis. ff. solu. matrimo. ꝛ hec restitutio non potest impediri per creditores viri tacitam hypothecam in eius bonis habẽtes. ꝛ hoc non potest euenire nisi quia fauor filiorum prefertur illis sicut fauor matris. et si sic sequitur ꝙ filij mulieris preferuntur tam in personali cõ in hypotheca alijs creditoribus nisi sint de liberis prioris matrimonij vt hic. Quarto pro hoc induco text. in auc. de ex. ac. instan. do. in princ. colum. vij. vbi simpliciter dicitur ꝙ mulieri ꝛ eius filijs datur hoc priuilegium. ¶ Ad istum ter. per quem Lyn. mouetur respondeo. primo ꝙ Lyn. errat. nam non dicit hic liberis eiusdẽ matrimonij. sed dicit liberis prioris matrimonij ꝛ habuit necesse sic dicere quia hic erat contentio inter liberos primi matrimonij et secundi quilibet de dote matris sue contendebat. ꝛ modo apparet defensatam esse glo. in dicta. l. et. quod tene co. di. ꝛ eam sic consueueram defensare dum legebam in fortiatum Bar. de Sal.

[b] Hoc autem. ¶ Illo. ꝙ hoc priuilegiũ dotis nõ hz locũ in do. ppter nup. ꝙuam mulier lucraf ꝛ ꝙ fauor exhibitus in dãnis vitendis nõ extenditur ad lucrum[g]. ¶ Contra qõ glo. op. de. l. vbi. §. de iure da. Solu. ꝙ hypotheca conceditur vt ibi sed nõ priuilegium prelationis vt hic. Querit Ly. an priuilegiũ dotis possit transire cũ actione de dote sed quia hoc examinaui. §. de priui. do. l. j. ideo remitto ad ea quia ibi diximus. ¶ Quero mulier habet tacitam hypothecam in bonis viri pro pecunijs parafrenalibus marito concessis: vt. l. fi. ad fi. §. de pac. conue. an in illa hypotheca habeat priuilegium prelationis. ꝛ videtur ꝙ sic. arg. huius. l. a ratione cessante ꝛ a ratione confirmãte: qz ipsa tractat de ꝑãno. ¶ In contrar. facit qz speciale hic statuitur in dote matrimonij fauore et alijs rationibus hic positis. ꝛ in. l. j. ff. so. ma. que cessat in parafrenalibus. ꝛ in do. ppter nup. ideo in eis non habet priuilegiũ prelationis. ꝛ ita no. doc. in. d. l. fi. ꝛ Jnno. extra de pig. c. ex literis. ꝛ hec sufficiant.

1 ¶ Hypothecam tacitam habet in re is cuius pecunia res est empta.

2 Mutuanti an obligetur qõ ex sua pecunia emitur.

3 Mulier agens pro dote an preferatur bis qui mutuauerunt in emptionem certe rei.

[c] Quo iure. Hec autẽ sumitur ex auc. ó equali. do. §. his cõsequẽs. ¶ Casus mulier in dote preferẽ[b] bis quorũ pecunia res sunt empte vel refecte non bis quorũ pecunia militia est empta. b. d. ¶ Quero an is cuius pecunia res reficit habeat tacitã hypothecã. ꝛ rñdeo ꝙ sic: vt. ff. in q. cau. pi. ta. cõtra. l. i. et priuilegiatã vt ꝓferaf ei cui res illa prius erat obligata. ꝛ est rõ qz ex ea pecunia priori creditori cãm pignoris saluã fecit: vt. ff. e. l. inter dũ. ꝛ. l. se. Sz in cõtriũ facit ter. ꝙ videf innuere ꝙ priuilegio personali tñ muniaf. sed dicit gl. ꝙ Jr. hec posuit sed nõ est

in corpore.

in corpore. potest tamen defendi vt non in vanum posuerit sed cum ministerio vt si ex hypotheca sibi satisfacere non possit: tũc
2 vtatur priuilegio inter personales actiones. vt in glo. ¶ Quero secundo an res empta ex pecunia mutuata sit obligata mutãti. respon. aut mutuaui ei simpliciter pecuniam nõ dicto in quaz causam ꝛ tunc non est mihi obligata: vt. §. de pig. l. quamuis. ni si in mutuo obligasset mihi omnia bona sua quia tunc ex obligatione generali esset hypothecca. l. fina. §. tit. j. Aut mutuaui in ipsius redemptionez. ꝛ tunc si cum pacto vt esset mihi obligata ꝓ pignore. ꝛ tũc est hypothecata: vt. §. de pi. l. quãuis. Aut sine vllo pacto pignoris emptionem ipsius rei mutuaui. ꝛ tunc olim non erat obligata. bodie potest dubitari per hãc auc. ꝛ per ter. in corpore vnde sumitur. in prin. qui videtur dare tacitam hyp.
3 sed doc. communiter dicunt non obligari. ¶ Quero tertio ad declarationez nostre litere an mulier agens pro dote preferatur bis qui mutuauerũt in refectionem vel emptionẽ certe rei quos diximus tacitam hypothecam habere. ꝛ dicit Lyn. quod sic si mutuãs fit posterior tempore alias mutuans prefertur si fit prior tempore. ꝛ ita intelligit literam istam. ꝛ probat ter. in corpore. dum ibi litera dicit veniat autez posterior creditor ꝛc. ꝙ pro hoc inducit autorita. glo. §. eo. l. assiduis. in glo. magna. ver. item ad hũc contra. ꝛ quod no. in corpore vbi gl. super verbo posteriori idem tenet licet sub dubio forte. ¶ Sz hic aduerte qz iste passus est mihi dubiꝰ. ꝛ videtur quod licet isti sint priores in tacita hypotheca non dico expressa mulier non ratione sue hypothece sequentis eis prefertur. ꝛ hoc per ter. in corpore in formatione
1 qõ. quam fac. ibi. vtrum oportet dotem talibus proponi ꝛc. vbi põdera quod dubitatio erat. an sicut mulier preferebat alijs generalẽ hypothecã ꝛ tacitã bitibus ꝛ priorẽ in tpeita istis bitibus tacitam ꝛ specialem in rebus emptis vel refectis. vt igitur
4 dubitatio fit bona ꝛ de similibus videtur intelligendum quod
b ipsi erant priores sicut illi ad quorum similitudinem de eis dubitatur. ꝛ ad huius confirmationem bene facit text. in corpore posteа in verſi. sequen. vbi postẽ excepit eum qui mutuauit ad
1 militiam emendam confirmat in alijs regulam dicens qõ alijs mulier preferatur secundum quod iam datum est a nobis? primi legium sed ita est ꝙ nisi isti qui mutuauerunt in emptionem vel refectionem essent in tempore priores creditores mulier quantum ad eos non haberet priuilegium sed vteretur iure communi vt prior. ergo ex his videtur satis probari quod licet hi qui mutuant in emptionem vel refectionem sint priores tempore et mulier posterior in dote nihilominus mulier non attenta eorũ tacita hypotheca eis preferatur. ¶ Ad ter. quem no. Ly. ꝛ glo. i corpore dũ dicit veniat aũt posterior creditor. rñdeo ꝙ loquif de posteriore creditore ꝓ respectũ ad quosdã priores eos quibꝫ prefertur de quibus in precedenti dixerat. non autem de posteriore respectu mulieris imo priore per ea q̃ dixi. sed dices tu huic intellectui repugnat exceptio quam ter. hic ꝛ in corpore facit de eo cuius pecunia militia est empta qui debet intelligi de eo qui est posterior tempore vt mulieri anteriori preferatur qõ non in eis quorum pecunia res est empta vel refecta si sint posteriores. aliud igitur si sint muliere priores: qz tunc mulieri debẽt preferri. ꝛ ego respondeo quod exceptio quam facit iste text. in militia empta si creditor eius est prior muliere non inducit tunc specialitatem respectu mulieris sed respectu aliorum sibi similium tacitam hypothecam habentium quibus mulier preferatur ꝛ nõ ei sed vbi sit ipse posterior erit. ꝛ tunc speciale in eo respectu omnium similium ꝛ etiam respectu mulieris. Sed iterato replicabis tu cum glo. in. d. l. assiduis. si mulier tempore posteriori preferatur mutuanti in refectionem nauis qui sit anterior tempore. vt tu dicis ꝛ ille preferẽ priori creditori habenti expressim nauis obligatam: vt. ff. eo. l. interdum. ergo mulier preferetur anteriori hypothecam habenti. cuius contrarium tenuit gl. in. d. l. assiduis. ꝛ ego respon. ꝙ licet ista fuerit ratio quemouit glossa. ad intelligendum text. istum in casu quo creditor in refectione esset posteriori quã mulier tamen non minus sequitur si sit posterior quam si sit prior vel econtra. licet nullo casu sequatur vt patet in exemplo isto. pone creditorem mutuasse simpliciter. c. gaio qui sibi expressim nauim obligauit postea gaius accepit vxorẽ que emmille dedit in dotez postea sempronius mutuauit in refectione nauis mortuo gaio mulier pro dote contra heredes possessores nauis agit hypothecaria sempronius idem facit preferetur mulier sempronio vt posteriori: ꝛ tamen sempronio vincit prior rem creditorem. ꝛ non mulier. ꝛ idem euenit si sempronius priꝰ crediderit in refectionem quam mulier ipsa vxor debitoris fuerit. ꝛ dotem dederit. nam ipsa secundum eum intellectum preferetur sempronio. ꝛ sempronius priori creditori: ꝛ tamen ipsa non preferẽ illi priori creditori propter expressam hypothecaz quã hz. ꝛ sic cessat illud ar. si vinco vincentez te fortius. ꝛ merito qz rationes victorie sunt diuerse propter potẽtias validiores seu ra validiora concomitantia seu adherentia. ꝛ vni non alij.

¶ Ex his concludo mulierẽ preferri istis tacitam hypothecã habentibus licet sint priores tempore. ꝛ remanebit in hac parte. l. assiduis incorrecta vt fieri. ꝛ interpretari debet vt. l. precipimus. §. de ap. ꝛ dico quod guar. huius auc. trãslator hoc voluit si ter. iste in sua forma ꝛ ordine poneretur. hec pondera vt inaudita. Autentica.

[a] Si quid. Quod dictum in. l. assidnis. vt libe. ꝛ ãteriotis matrimonij preferant pro dote materna nouerce suam dotem repetenti vel
a eius liberis[a] vendicat sibi locum vbi nihil ex dote secunda apparet nam in apparenti prefertur mulieri cuius dos fuit. hoc dicit. ¶ Quero quid si dos secunda fuit data estimata que apparet. respond. si vir faciat emptionem quid presumitur in dubio. idem iudicandum quod de re viri. finautem vt appareat rei melioratio vel deterioratio. idem iudicandum quod de re vxoris ꝛ dotali vt. l. quoties. ꝛ. l. si inter. §. de iure do. secundum Jacob. de aretio. ꝛ Pe. ¶ Sed in contrarium facit. ff. de priui. cre. l. si ventri. §. in bonis. ꝛ. §. de iure do. l. in rebus. circa princip. propter quod Lyn. dicit quod si bona sint soluendo: tunc idem de bis quod de alijs rebus mariti. finautem non sint soluendo: tunc mulier a qua processerunt preferatur vt. d. l. in rebus.

a-a Eius liberis. vide gl. hic quam Bal. alle. p fing. dic ꝛ in. l. §. de suis ꝛ legi. ꝛ in. l. quod dicit. ff. de ver. obliga.

¶ De bis qui in priorum creditorum loco succedunt Rubrica.

1 ¶ Extraneus quãdo succedat ex hypotheca rio creditori cui per debitorem soluta est ipsius pecunia. ꝛ nu. seq.

4 Hypotheca per successionem data an sit eadem cum prima.

b ¶ Non omino. ¶ Extraneus cuius pecunia hypothecario creditori per debitorem est soluta in eius locum non succedit nisi sub hoc pacto ei crediderit. b. d. quod no. ibi. bi quorum scilicet posteriores. ibi ꝛ creditores scilicet priorem et hypothecarium. ibi idem pignus. §. prior obligatum. ibi iudicatum dic ꝛ bene. ¶ Ho. que dixi in summario. Item attende qõ
b glo. l. legit duobus modis istum ter. sed secunda positio nõ placet qua tunc hec esset superflua per sequentem vel econtra. ¶ Oppo. quod iste qui succubuit nõ poterit supplicare vt. §. vt lit. pẽ. l. §. fi. So. cõtendo vt in glo. magna. sed de hoc obstaculo imperator no curauit hic dicere qz alia obstabant fortiora de quibus hic litera. ¶ Oppo. §. quod creditor seruus succedit loco primi sine pacto vt supra titulo primo. l. prima. ꝛ. j. co. l. fi. Sol. vt sequitur in ea. glossa quia ibi secundus creditor solvit priori hic vero extraneus soluit debitori vt in prima lec. vel creditori vt in secunda. ꝛ his casibus pacta sunt necessaria de quibus. j. dictur. ¶ Sed examinemus ista ꝛ primus casus est quando creditor scõs soluit iure creditori priori. ꝛ tunc dicit glo. qõ sine alio pacto ipse succedit in ius prioris vt. §. ti. i. l. j. ꝛ. j. eo. l. fi. ꝛ. ff. qui po. in pig. ba. l. potior. §. fi. ꝛ bene dicit. ¶ Sed dubiũ est in quo iure succedat an in pignus tantum. ꝛ sic in hypothecaria tantum. an etiam in personali ꝛ quidam ꝙ in vtroꝙ quasi hypothecaria non posset stare sine personali vt. ff. de pig. l. is qui. ꝛ quia. l. fi. j. co. indistincte dicit in ius eius successisti. ꝛ pro hoc ẽt inducũt. ff. de re. eorum. l. si pupillorum. §. vlti. in fi. attenta implicatiua etiam ibi posita. Alij dicunt quod in hypothecata tantum succedit ꝛ non in personali sine cessione ad cuius cessionem potest illum iudicis officio compellere vt. l. si res obligata. ff. de le. j. ꝛ stabit absq; cessione hypothecaria sine principali que erit sublata per solutionem sicut alias. ff. de publi. l. imperatores. ff. de iure fis. l. denich. ꝛ hanc partem tenuit Jac. de arc. ꝛ Ray. ꝛ in tam inclinat Ly. Secundus casus est quando extraneus soluit creditori immediate. ꝛ isto casu vt succedat in locum eius duo facta sunt necessaria. vnum quod pactetur quod succedat in locum eius. aliud quod pactetur quod pignus sit ei obligatum: vt supra de priuile. fifci lege si pecuniam. ¶ Sed dubium
2 est quomodo hec verba intelligantur ꝛ Jacob. de aretio. quem declarat ꝛ sequitur Ray. intelligit quod sic pactscendo faciat sibi cedi actiones. nam tunc per cessionem vtriusque succedet in eius locum tam in personali quam in pignore. subiungit tamen quod potest aliter soluere puta nomen debitoris emendo. ꝛ tunc acquiret personalem ꝛ hypothecariam vtilem sine cessione vt supra de actio. ꝛ obligatio. l. si a creditore. Item potest extraneus soluere vt negotiorum gestor debitoris tunc in nullo succedit sed tantum actionem negotiorum gesto. habet contra debitorem pro quo soluit: vt supra de priui. fisci. lege secunda. ¶ Tertius casus est quando ipse debitor soluit suo creditori. ꝛ tunc si de sua pecunia quiaja nemine ob eam causam recepta: ꝛ tũc in nullum ius succedit sed seipsum ꝛ pignora liberat. finautem de pecunia sibi mutuata soluat: tunc vt ille qui sibi mutuauit in locum primi cui soluit succedat tria requirunf fm gl. istã. Primus vt per pactũ cũ debitore conueniat vt in locum primi succedat.

in corpore.

Universidad de Navarra
Biblioteca

Secundum q̄ illa pecunia soluatur primo. Tertium q̄ ad hoc dicetur vt prior soluatur. ¶ Quartum addit glo in l. aristo. ff. res pig. obli. pof. vbi glo. similem isti habes vez q̄ cōuenerit vt pignus ei obligatum sit ? his interuenientibus succedit in locū primi. ? hoc vult glo. vsq; ad ver. quibus tribus. ¶ †Quero tūc cuius effectus erit hec successio in locum primi. ? respondeo vt sequitur in glos. vsq; ad ver. vel etiam videlicet quod erit huius effectus quia poterit pignora vendere etiam si de contrario foret acum quod est notandum vt. ff. que res pigno. ob. pos. l. aristo. Item quia preferetur omnibus quibus ille preferetur: vt. ff. qui po. in pig. h. l. si prior. ¶. a titio. Item quia in personalibus preferetur vt ille si personales sunt priuilegiate vt. ff. de cc. bonorum. l. ij. ¶ Verum subiungit glo. in ver. etiam. quod quantum ad succedendum in personalibus tantum ? earum priuilegijs non oia quatuor supascripta requiruntur sed tantum duo que ponuntur. ff. de priui. cre. l. si ventri. ¶. fi. ? bene dicit secundum doc. ? ideo ad. q. qua queritur que requirantur vt mutuans debitori succedat in locum prioris creditoris dic aut querif in personalibus tantum. ? tunc dic vt in l. si ventri. ¶. fi. ff. de priui. cre. aut in hypotheca? tantum. ? dic q̄ tria vt in glo. aut in ambabus mixtim. ? dic q̄ quatuor. vt. ¶. in glo. ? illa duo q̄ in personalibus tantum sunt necessaria sunt duo ex istis que in ambabus mixtim requruntur. ¶ †Quero cum glo. de vna. q. que est de apicibus iuris an eadem hypotheca sit in essentia que datur per successionem. secundo que fuit illa que dabatur primo. ? dicit glo. q̄ non quia illa solutione fuit sublata sed per omnia est ei similis quasi quadam fictione iuris censeatur eadem. ? prosbant Moderni eadem ratione quia obligatio que transit de defuncto in heredem non est eadem numero sed eadem specie: quia actio sic inherent ossibus nostris quod ab eisdem separati nō potest vt. ff. de pecu. l. quis ergo casus. ergo non potest dici eadem numero sed heres ? defunctus iuris fictione reputantur eadem persona vt in auc. de iurem. a mo. pre. in prin. ideo iuris fictione dicitur eadem specie. Ey. vero hoc fatetur in obligatione personali que ossibus hominum adheret sed non fatetur in hypothecaria que est realis ? persone non adheret. ideo in ea dicit q̄ vbi debitor soluit pecuniam ad hoc sibi mutuatam cum pactis supradictis: tunc eadem hypothecaria transit in secundū. ? idē si creditor secundus sol. quia eadem erit in veritate ? essentia sm ¶De. ? idem dicit Jac. de are. quasi eadē transeat in substātia iuris potestate: q? cum sic soluitur soluere videtur animo transferendi ius alienum in se ita q̄ magis sit permutatio q̄ liberatio ar. ff. de rebus eo. l. si pupillorum.

a ⁂ Op. i. vide de hoc q̄ notaui in apostil. ad bar. i. l. p. ff. ō distra. pig. ? pau. de ca. i. l. cū seruꝰ. ℌ. ſ. ſ. de dolo.

b ⁂ Verba nō sufficiūt. hoc facit ad ꝓpositū q̄ i obligatione factiua nō sufficiūt ea realis obliatio requiritur. ita no. bar. i l. si mora. nu. v. et ibi posui in addi. i ver sola oblatio. ff. sol. ma. ? l. l. qui dece. ℌ. ad ēsitum. ? ibi ale. ff. de sol. idē a ſer in l. si isula. col. ℌ. ó ver. ob. ? in l. qui rome. ? ibi mode in prin. ꝑ eo. titu.

3 Cum pro parte. Casus. filius soluēs fisco ꝓd patrem vt in eius locum succedat. consequitur ius ꝓlationis et hypotheceq̄ habebat fiscꝰ. h. d. ¶ Op. de. l. debitor. ℌ. i. ff. de pig. ac. Sol. vt in prima gl. ¶ Op. de. l. ſi. ℌ. de priui. fis. Soln. q̄ hic pactū fecit vt ī eius locū succedat. ? distingue vt in. l. precedenti. ¶ Op. de. l. ſi pene. ℌ. i. ? de. l. repetitio. ff. de condi. inde. Solu. q̄ hic soluit nomine suo ? cum pacto succedendi ibi vt gestor vt dixi in l. precedenti.

¶ Emens rem alteri obligatā cum hoc vt de precio creditori soluatur an habeat eam sibi obligatam.

1 Spotiores. Emens a debitore rē alteri obligatā cū pacto vt ex precio soluatur creditori precio illi soluto succedit in locum illius. h. d. concor. ff. qui po. in pig. hab. l. qui a debitore. ¶ †Quero an emptor iste habeat hanc rem obligatā dicit gl. q̄ nō q? sua est ergo ꝛc. vt. l. nec? pignus. ff. de reg. iu. nō ergo succedit in hypothecaria sed solū ei prodest vt cōtra oēs se tueri possit nisi ei debitū offerāt. ¶ Sz Jac. de are. ? Ey. contra q? tūc res sua nemini est obligata q̄n est irreuocabiliter facta sua ꝑ plenū iure sed in casu nostro hoc nō est: q? alij creditores pñt ei offerre vt sequit in gl. ergo in pignore succedit vt. ff. de excep. rei iudi. l. ex fertāte. ℌ. latinus. vnde si a possessione cadet hypothecaria agere poterit. Ray. vero glo. defendit ista ratiōe: q? personalē actionē ñ hz q? a creditore nō emit: ergo nec hypothecariā pōt habere. arg. eoꝝ q̄ diri. ſ. de pig. l. vlucapio. ¶ Dubito de hac defensione ꝓpter pactū q̄ ītercenit vt preciū perueniret ad priores creditores: sed dic q̄ etiā aliud pactū hz interuenire: vt diri. ſ. eo. l. i. ¶ Quero quid si emisset a creditore. an tūc alij haberent ius offerendi. dicit glo. q̄ non vt. ff. de distra. pigno. l. cū prior. ? j. ti. i. l. i. ? ibi latius dicam. Bar. de Saly.

2 Sprior. Secundus creditor licet priuatus potest reipublice priori creditrici offerre. ? in eius locū succedere. h. d. Bartholo meus de Salyce.

¶ Si antiquior. creditor pignus vendit. Rubrica.

1 ¶ Creditor secundus extraneo q̄ pignus emit a primo offerre non potest. ? nu. seq.

Sjvendidisset. Secundus creditor si potest offerre extraneo q̄ pignꝰ emit a primo: secus si prior creditor emit vel insolutum acceperit a debitore q? tūc secundus potest ei offerre sicut si debitor extraneo vendidisset. h. d. ibi tibi. dic secundo creditori. ¶ †Quero ante expeditionem glo. de ratione diuersitatis inter primum ? secundum casum respon. secundum Jaco. de are. in primo casu creditor vendendo transfert dominium non affectum quod patet quia tēpore pignoris recepti data est licentia a iure ipsum vendendi tanq̄ dñs vt. ff. de diuer. ? temp. prescri. l. de accessionibus. ? insti. qui. alie. licet ℌ. ? ff. de pig. actio. l. si conuenerit. cū igitur vendidit omne ius secundi creditoris resolvitur ac si obligatum non fuisset: quia resoluto iure datoris resolvitur ius acceptoris vt. ff. de in diem adiect. l. vbi ℌ. sed ? marcellus. sed in secundo casu dominus idemque debitor transfert dominium affectum obligatione posteriorius cui tam erat obligatum tempore quo vendidit nec eius obligatio resolvitur quia ptās ista ei data non est. hec Ey. vel forte in primo casu est quid imputetur creditori. secundo cur non emi quia venditio publice fieri dz q̄ non in secūdo casu. hec non valet per ea que statim dicam in prima oppo. ¶ †Oppo. primo[a] q̄ imo ei cui prior creditor vendi
2 a dit offerri possit. vt. ff. de distra. pig. l. ij. ? l. cum seruus. ℌ. fi. ? l. seq. ? ſ. de dolo. l. i. Sol. vt in glos. i. q̄ hic extraneo: ibi vendidit fideiussori ad quem potius spectat luitio. vt. d. l. i. vel etiam secūdo creditori. vt. d. l. si cum seruus. ¶ Op. secundo q̄ imo debiri ꝓ offerre. vt. ff. de pig. ac. l. si cum venderet. in prin. Sol. quod ibi ideo quia creditor in venditione hoc consentit per pactum.
3 vt in glo. i. in fi. ¶ †Opp. iij. quod secundus credi or non possit offerre priori cui datum est insolutum q? nihil est ei debitum cū prius debitum per dationem insolutum est solutum. vt. l. libera. ſ. de fen. ? interlo. om. iudi. Sol. glo. q̄ vbi per solam dationem insolutum prima non est sublata debitum non est extinctum iuri- autoritate ne eius diligētia sit sibi damnosa vel secundo a prima obligatione ? debito receditur fires irreuocabiliter fiat sua. hanc tenet Jac. de are. per. l. si quis aliam. ff. de sol. ? l. debitor. ff. ad trebel. ? l. titius. ff. de iure fisc. vel tertio potest is reuocandi est data secundo de quadam equitate si offerat primo debitum per quod in pignus rem illam recepit. ¶ Opp. iij. prior creditor si ibi in priore puidit igitur eius conditio potior est. vt l. diuersi. ſ. qui po. in pig. hab. Sol. vt in gl. vsq; ad fi. ¶ Quero ab extra pone quod primus creditor qui emit a debitore vel insolutum ab eo recepit vel etiam a iudice q? factum. iudicis reputatur factum partis. vt. j. de cuic. l. si ob cām. alij? postea vendidit: an secūdus creditor cōtra emptorem venire poterit. ? videt q̄ nō ꝑ prin. huius. l. ? j. e. l. seq. Jn contrarium determinat Jac. de are. q̄ in prin. vēdidit iure creditoris. ? sic dñium trāstulit nō affectum vt supra dixi. sed nunc iure creditoris non vendidit ſz vt suam per emptionem vel receptionem insolutum quā facit p quam in eū res translata fuit vt affecta vt hic. in. ℌ. rñ. ? per cōse quens ipse post ea vendens vt iam affectam ? ex dñio iā affecto transfert. ¶ Et ideo Ey. cōsuluit q̄ ille qui vult emere ab illo q̄ habet multos creditores emat a prioribus creditoribus vendē
1 tibus iure creditoris vt hic in prin.

¶ Debitor an possit pignoris venditionem a creditore factā revocare ꝓcium offerendo. ? nu. seq.

Obligata. Venditionē pignoris a creditore legitime factam nō pōt debitor revocare ꝓciū vel obitū offerēdo. h. d. ¶ †Que
1 rit gl. hic loquitur q̄n recte creditor vendidit sed qd si non recte. rñ. q̄ contra debitorem tuetur exceptione doli nisi ei offerat pecuniam quam creditori soluit vt. l. emptor. in prin.
2 ff. de rei ven. ¶ †Op. quod imo vendito pignore debitor offerē do audiatur vt. ff. de pig. act. l. si cum venderet. in princi. ? ff. de distra. pigno. l. si creditor. in princip. ? ℌ. illud. Sol. id quod hic dicitur est regulare fallit fauore etatis vel absentia legitime vel ratiōe pacti super hoc initi in venditione vt in dictis legibus. et
3 hic in glo. ¶ †Quero quando permittitur oblatio de iure debitori vel secundo creditori an vltra precium solutum emptori de beāt offerri expense facte in gabella ? instrumentis emptionalibus. puto quod sic ne remaneat emptor in damno. arg. d. l. emptor. ? ſ. de iure delibe. l. fina ℌ. in computatione. facit. l. precedens. in fine.

b Dominus. Sine oblatione non potest creditor secūdus pignoris venditionem impedire. h. d. ¶ No. q̄ vbi opus est facto verba non sufficiunt[b].

¶ Si communis res pignori data sit. Rubrica.

1 ¶ Communionem habens in re partem suam tantum obligare

gare potest.

1 Prater. †Cōmunionē hūs in rē suam parte potest obligare non socij. h. dicit. Quid si post banc obligationes socij diuiserunt an sola portio obuēta in parte ei qui obligauit erit pignori an vo cuiuslibet portionis dimidia. Respon. q̄ vtriusq; partis dimidia. ꝑ indiuiso. text. est no. ff. qui mo. pig. vel hypo. sol. l. si consentiunt. ℌ. fin. Non ob. ff. de acti. emp. l. iul. ℌ. item celsus. in fi. quia ibi in iure personali non in reali sm ¶Pet. Et ex hoc dicit ipse q̄ ō si quis impetrauerit primā vacaturam in certa ecclesia que spectat ad collationem abbatis sancti Felicis et postea abbas illam ecclesiam permutauerit cum abbate sancti proculi ? postea vacauerit ecclesia q̄ō imperator nihilominus illam habere debet sm Canonistas qui dicunt ex impetratione ei esse quesitū ius reale ? sic vadit ex permutatione ad alium
1 cum onere suo vt. d. l. si consenserit. ℌ. fi.

¶ De pretorio pignore ? de rebus debitis immissis. Rubric.

¶ Also de pignore conuentionali restabat videre de pretorio ideo posita est prima pars rubrice. ? qz nedum constituitur in rebus corporalibus sed etiam realibus actionibus ideo subiungit partem secundam rubrice.

1 ¶ Pignꝰ ꝓtorij ꝑ immissionē autoritate iudicis constituit.
2 Missio in nominibus ? actionibus qualiter fienda.

a Spretorij. Pignꝰ ꝓtorij[a] potest in corporalibus sed etiā in iuribus ? actionib⁹. h. d. ¶ No. quod pignus pretorium constituit
1 per immissionem factam de precepto iudicis vt hic ? non aliter. vt. l. non est mirū. ℌ. fin. ff. de pig. ac Fallit in casu. l. cū ynus. ff. de bono. auc. iu. pos. ¶ Quero an in his rebus seruari debeat ordo de quo in. l. a diuo pio. ff. de iudi. ? gloss. ō. dicit qō sic: qō ¶Pet. ? Cyn. fatentur quando ꝓ executione diffinitiue fit immissio non sic ex interlocutoria ar. ff. ex quibus cau. in pos. ca. sed alij doc. cōmuniter transeunt cum gl. cum qua concor. alia in[a]uten. de exhi. ? intro. re. ℌ. fi vero. col. v.
2 ¶ †Quero qualiter fit missio in nominibus ? actionibus. respondit glo. fi. ? multum notanter quod citabitur debitor ? si cō fitetur debitum coram iudice. iuder iubebit id esse pignori creditori. ? talis iussus habet vim quasi missionis ? ex hac quasi missione dabitur vtilis hypothecaria: vt. d. l. a diuo pio. ℌ. fi quoq;. ? ff. sed vtrū. hāc glo. signa ? no. eam tene cordi. ? vide plenius p Bar. in. d. ℌ. fit quoq;. ? adde huic glo. ad eius declarationem ea que diximus. ſ. de bo. auc. iu. pos. auc. ci qui iurat. vlt. q.
1 ¶ Pignus pretorij habens ius retinendi ? recuperandi habet: ? in quo pretorium differat a iudiciali. ? nu. 2.

b Seteris. Sicut pignus cōuentionale recuperat ꝑ hypothecariā si creditor cedat in possessione ita ? pignus pretorij: nec curat an culpa precesserit casum. h. d. ¶ Not. qō habens
1 pignus pretorium nedum ius retinendi habet sed etiam recuperandi. Item collige ex prin. qō per hypothecariā actionē recuperat ? ꝓ hoc accedat. ff. vt in pos. lega. l. is cui. ℌ. queri potest.
2 c ¶ †Quero in quo differt pignus iudiciale a ꝓtorio. ? rñdeo vt in glos. j. ¶ Quero scōo in quo differat[c] conuentionale a pretorio. rñ. cum glo. remittendo ad no. in. l. i. ff. de pig. act. ? quia non omnia ibi scripta reputantur ab aliquib⁹ vera. dic vt ibi in additionibus dixi.

¶ Si in causam iudicati pignus captum sit. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo. vel dic vt dictum est. ſ. de pretorio pignore in genere nunc in specie.
1 ¶ Bona condemnati debent alij victori distrahi.

Es ob causam. ¶ Bona 2
1 denati debēt per iudicem capi ? distrahi alij quam victori ni si in subsidium si alium non reperit emptorem
3 usum ? tunc per iudicē vel imperatorem ei adiudicatur ꝓ iusto precio. hoc dicit. totius tit.
¶ Vel fic. in causam iudicati inder pignora capi facit ? distrahi sicut si conuentionale fuerit. hoc dicit. l. i. ¶ Nota quod factum iudicis ? partis equiparantur. concor. j. de cuic. lege si ob causam. ¶ Quero quis est competens inder in hoc iubendo. respondeo ordinarius. vt in prima gloss. cui adde vel etiam delegatus cui sit data hec potestas ex rescripto. ¶ Quero infra quantum tempus hoc possit respon. vt in gloss. sequē. ¶ Opp. quod non sufficiat autoritas iubentis nisi sit in possessionem inductus. vt. l. non est mirum. ℌ. fi. ff. de pig. ac Solu. quod hec secundum illam. vt in glo. fi.

a ¶ Pignus pretorium. Adde Bart. in. l. fi. in princi. de dona. Et an possit pretorius pignus ? conuentionale in vna eademq̄ causa concurrere. Cyn. ? Francis. de tig. in l. cum debitores. de iudi. qō sic: vbi ét Aller. vbi etiam vide effectum resultantē ex hoc.
b ⁂ Veteris. vide de materia huius. l. Barto. i lege hisi quis missum. ff. de dam. ? isto casu habens pignus pretorium cadit a possessi. agit hypothecaria vt hic requiritur excussio secūdum Bal. in. l. j. ℌ. de reuo. his que in frau. cred.

c ¶ Jn quo differat. que differentia sit inter pignus pretorium ? conuentionale. vide Bartol. in lege. i. ff. de pign. acti. vbi dicit gl. quod differunt in modo cōstituendi q̄ conuentionale contrahitur solo consensu partium pretorium vero transitio ? ne nisi in casu. l. cum vnius. ℌ. fi. cum. l. seq. ff. de bon. auc. iudi. et Allerā. in. d. lege i. vbi etiaz addit vnaz qō si requiritur discussio in ꝓtorio que alias requiritur in conuentionali hypo. item alia quia creditor accipiēs pignus pretorij liberat in totum licet pignus non sit idoneum. lege adiuo. ℌ. fi pignore. de re iudic. secus in conuentionali. lege creditor qui non idoneum. si cert. pet. ? lege si ꝓ mutua. ſ. eodem tit. ? adde Bartolū in lege non est mirum. in fine. ff. de pig. acti. que autem sit differentia inter pignus pretorium ? iudiciale vide glossaz in rubri. hic ? melius per. d. Allerā. in. l. a diuo pio ℌ. in conuentione. in antepe. col. ff. de re iudi. item que sit differentia inter pignoratitiam ? hypothecariam vide ipec. in titu. de pig. in versi. que autem est differentia. et spe. in titu. de pi-

Tiam. †† Pignꝰ pōt alteri p creditorē obligari ? habēs vsumfructū tm pignori non pōt ꝓprietatē obligare nec ꝑ alienare. sec⁹ si ꝓprietatē habeat. h. d. ¶ No. q̄ vsusfructuarius pōt pignori dari. Jtē qō vtilis hypothecaria sc̄ō creditori competit. not. et quod resoluto
iure datoris resoluitur ius acceptoris. vt hic. ? l. lex vectigal. ff. de pig. ¶ Querit glossa. an ꝓ o maiori quantitate quam debeatur debitore possit alteri obligari ? ? dicit quod non quod intelligē tēpore quo alteri pignori dat. ¶ Querit secundo an primus possit dare facultatem distrahēdi secundo. ? dicit quod sic
2 pos. lege nomē. ¶ †Querit tertio an debitor habeat facultatem soluendi cui ex creditoribus velit ita qō pignus liberetur? dicit
3 qōfic vt hic probat. ? ff. de pign. l grege. ℌ. cū pignori. ¶ Que rit quarto an si secundus creditor cui vsusfructus erat legatus alteri postea obligauit rem vel vendidit an solum ius quod habet videatur obligasse vel vendidisse. ? respondit glo. quod sic: ? illo solo vti pōt ille. quod fatetur Cy. vbi recipiens erat sciens vt. ff. de contraben. emp. l. qui tabernas. ? ff. de lega. j. lege si dominus. ℌ. fi. secus si ignorans qō in dubio ꝓsumit nā tūc in totum tenebit ? totū dicit obligasse respectu sui ꝛz non in preiudicium rei vel dñi. vt hic. ? l. rē alienam. ff. de cōtraben. emp. ¶ Que rit quinto quomodo vsusfructus hic durat cum a persona recedat ? sic consolidari debet cum proprietate. vt insti. de vsufru. ℌ. penul. ? ff. de iure doti. l. si vsusfructus. Solu. qō ideo hic durat quia a persona non recedit quia solum ius reale quesitum
f attēde quod interdum dominus pleno iure obligat vsumfructum. in prin. in ver. quid si iudex.
o ⁂ Per iudicis officium. de hoc vide Jac. de are. quem Bal. hic refert. ? idem Bal. in. l. ordo. ſ. de exe. rei iudi. ? imo. in. l. milles. ℌ. qui iudicat. ? ibi Ang. de re. iudi.
e ¶ Et ad itellectū huius tituli qō pignus ꝑ pignore dari nō pōt. vltra ter. rēne infinitatis cuitande sm spe. in titul. de pig. ℌ. j. ver. sed pone pignus. als est sed cū pignus. alias est si cū iudex. ? sequit Iud. in. l. q bona. ℌ. fin. de dā. infe. qō no. q? limitat totum hunc titulū ? alle. spe. l. fideicō. ℌ. fi qs decē de le. ij. ? ſ. cū in multis. de referi. sm arg. in. l. ij. huius ti. contrariū ꝛz ? qd si nomē debitoris pignori dare velit an possit. gl. no. ? ibi bal. qō sic i. l. si ioluta cū. l. fe. ſ. de ac. ? ob. ? ista gl. ℌ i. d. l. si a creditore in princi.
¶ Dominus. quando dñs possit obligare formalem vsumfructum hic: latenota ? est subtilis questio ? notabilis ? adde Bar. in. l. si is qui. ℌ. fi. ff. de pigno.

Universidad de Deusto Biblioteca

etum tunc vsusfructus casualis qui erat penes eum efficitur formalis in persona creditoris. ⁊ si creditor postea alteri obligat vsusfructus iste formalis non recedit ab eo sed ius reale obligationis transfertur in secundū creditorem secundum Cy. ¶ Quero sexto quare secundo creditori datur vtilis hypothecaria et non directa. huic respondet gloss. ff. de pigno. l. grege. §. cum pignori. quod ratio est: quia non est dominus qui obligat. idem sentire videtur Pe. licet per alia verba. dicit enim quod prius creditor habet directam quia res est sibi obligata sed secundus habet vtilem quia res non est sibi obligata sed ius tantū pignoris creditoris.

SI creditor. Heres debitoris rē recuperat a secūdo creditore debito soluto vel oblato. h. d. ¶ No. qd soluto vel oblato debito resoluitur vtriusque creditoris obligatio.

¶ De partu pignoris. Rubrica.

1 ☞ Partus ea qua mater obligatione ligatur. ⁊ nu. 2. ⁊ 4.
3 Fructus fundi pignori dati postea venditi an sint obligati.

PArtus. Partus sequitur obligationē matris ⁊ opere mācipij pignorati percepte ⁊ percipiende computantur in vsuris ⁊ sorte. h. d. cum seq. 1 ¶ † Not. qd partus est obligatus vt mater. idem in fructu predij. vt. s. in quibus cau. pigno. taci. contra. l. quamuis. idem in fetu. vt. ff. de pigno. l. grege. in prin. ¶ Opp. quod partus non sit pignori. vt. l. preses. j. de cap. ⁊ postil. reuer. Solu. qd in partu redempto ab hostibus fallit vt ibi. quia in matre pignus non est tante potentie quante quando obligatur ancilla 2 ex conuentione. ¶ † Quero si debitor vendidit ancillam quam obligauerat ⁊ illa peperit penes emptorem an tūc partus erit pignori. ⁊ respondet glo. quod sic si conceperat priusquam venderetur: quia tunc partus iam erat affectus. secus si concepit penes emptorem: quia tunc partus non est obligatus licet mater tran3 sierit cū causa sua. vt. ff. de pig. l. paul⁹. §. i. in fi. ¶ † Quero scdo an idem erit in fructibus fundi pignori dati ⁊ postea venditi an percepti ab emptore essent pignori. glossa. ista prima facie videtur differentiam facere inter fructus ⁊ partum. ¶ Sed attende si fructus nunquam fuerunt debitoris quia post venditionem fuerunt sati ab emptore illi non sunt pignori. vt. ff. de pigno. l. i. §. cum predium. in fi. Si autem fuerunt debitoris quia ab eo fundus fuit satus: tunc aut percepti ab emptore sunt bona fide consumpti ⁊ tunc ad illos tenetur emptor, vt ibidem in prin. aut fruct⁹ extāt: ⁊ tunc restituere tenetur creditori per hypothecariam actionē etiam si sunt per eū vsucapti. vt ibi in litera. ⁊ sic satis est idē in fructib⁹ qd in partu. nā sicut partus est portio viscerū matris. ita ⁊ fructus pendentes sunt pars fundi. vt. l. fructus. ff. rei 4 ven. ¶ † Quero tertio. pone quod partus nat⁹ est ante obligationem matris. an tūc partus erit creditori obligatus supposito qd de eo nihil est dictū. Cy. dicit qd si est in tam tenera etate qd cōcomitatur matrem intelligitur obligatus nō aliter p. l. si vt certo. §. vsque adeo. ff. cōmo. ego puto hoc verū vbi tradita est mater pignori. ⁊ partus vel fetus non est retentus sed vna cū matre quam sequitur est traditus lz de partus pignore non sit expssū. vbi aūt mater non sit tradita sed solum pignori obligata non puto qd hypothecaria competat pro partu vel fetu: quia nec expressus nec tacitus consensus interuenit sicut interuenit quando traditur.

a An tacens. adde soci. consil. cccci. inci. visis instrumentis mihi. § preterea. ibi clarū autem. cum. vers. seq. in scda parte char. cccxiij. ⁊ cōsi. ccxiij. in ci. in cā onofrij. vers. confirmatur nam cir. mediū. l. d. parte car. lxxxix. quod regulariter sciens ⁊ tacens ꝯsentire nō psumitur tū fallit etiam rōne pie cause quia ēt in piudiciū scientis ⁊ non ꝯdicentis presumitur consensus.

b Adde de materia in hac apost. tacta scz an ⁊ qn tacens habeatur p ꝯsentiēte vltra ea q̄ hic ponit vide Saly. in. l. si fili⁹. nu. iiij. vsi. sz hoc nō obstante ⁊ qd ibi posui in addi. ad ipsuz in ver. q nō psumatur licentia. s. d peti. here.

c ¶ Si probaueris. sed que fuerit rō dubitationis in hac. l. vide quod no. bal. in. l. si qs. §. fin. in fi. s. de pscri. tringin. vel quadra. anno.

d ¶ Ut in glos. ad glo. istā adde do. alexā. in. l. si tibi. x. §. de pignore. ff. de pa. ⁊ barto. hic.

¶ De remissione pignoris. Rubrica.

¶ Uiso qualiter pignus contrahatur annectit qualiter dissoluatur.

1 ☞ Consensus tacitus scientia ⁊ patientia inducitur.

SI te. Presenti creditoris non contradicentis tempore manumissiōis inducit remissionem pignoris. hoc dicit. Ibi manumissum sabaudi a debitrice. 1 ¶ † Not. quod scientia ⁊ patientia inducit tacitum consensum ⁊ quod tacitus consensus preiudicat. ¶ Contra quod oppo. glo. de. l. sicut. §. non videtur. ff. quib. mod. pig. vel hypo. Solu. dupliciter vt in gloss. primo quod hic speciale libertatis fauore. et etiam fauore fisci. vt. j. eo. l. si hypothecas. ⁊ hanc tenet Pet. Secundo quod hic ideo quia alias manumittere nō poterat aliud in venditionem que eo inuito fieri poterat ⁊ que pignus non extinguit sed transit res cum sua causa. vt. ff. de pig. act. l. si conuenerit. §. si fundus. ⁊ de brocardo an tacens [a] dicatur consentire plene scripsi in. l. si inuitus. s. de procur.

1 ☞ Remissionem pignoris inducit presentia cum consensu tēpore venditionis.
2 Consentiens quando possit exceptione repelli.

1 SI probaueris. [b] ¶ † Presentia cū consensu tēpore venditionis pignoris remissionē eius inducit. hoc dicit. Ibi remouebit si cōtra te agit hypothecaria. ¶ Oppo. de. l. se. Solu. ibi creditor fuit ignorans hic sciens ⁊ consentiens. ¶ Oppo. quod scientia non preiudicet. vt. l. si cui. §. non videtur. ff. qui. mo. pig. vel hipo. sol. Sol. quod hic vltra scientiā consensit ibi vero tantum sciuit quo casu pro consentiente venditioni non habetur. licet in manumissione sit aliud. vt. 2 l. priori. ¶ † Oppo. ij. quod cōsentientes exceptione non repellātur. nam exceptio est actionis exclusio vt. ff. de excep. l. ij. sed nulla actio cōpetit creditori. ergo ⁊c. minor probatur per text. ff. de pac. l. si tibi. §. de pignore. ⁊ in hac. l. in fin. Solu. dupliciter vt in glossa. [c] primo quod hic non loquitur de exceptione iuris de qua in. d. l. ij. sed de exceptione intentionis vel facti. ¶ Secundo quod quando consensit venditioni pignoris tunc ob. exceptio iuris. quando autem consensit venditioni hypothece. tunc obstat exceptio facti. ⁊ intentionis. ⁊ est ratio quia primo casu processum est ad traditionem. vt. ff. de ver. si. l. plebs. §. pignus. ⁊ sic est firmioris nexus. secundo non. ⁊ tunc est debilioris. facit pro hac differentia. ff. de pac. l. si ab emptione. ⁊. l. iurisgentium. §. adeo. in eod. tit. que autem istarum solu. sit verior dubitatur tamen dubium consistit in hoc quale pactum inducat iste consensus ⁊ si dicas pignoris remissiuum vt sonat rub. nostra. tunc puto obligationem pignoris sublatam ipso iure siue fuerit traditum siue non. ⁊ hz locum prima. sol. Si autem dicas inducere pactum de non petendo. ⁊ tunc aūt est factum debitori. ⁊ tunc glossa. sunt in opi. quod speciale sit in pignore vt tollat obligationem ipso iure. vt. l. si tibi. §. de pignore. ff. de pact. nec curandum an traditum sit vel non. ¶ Sed mihi videbatur tutius facere differentiam inter non traditū vel traditum vt primo casu tollat ipso iure. secundo casu quid operetur dubito quia videtur qd nihil si ipsum hz penes se quia petere nō dz qd penes se hz nisi operetur in casu quo a possessione in futurū caderet. aut pactū est factum emptori expressum vel tacitū de nō petendo. ⁊ tūc quia ipse non est qui obligauit. dicendū est qd ope exceptionis nō ipso iure vt hic in dubio. ego puto simplicem cōsensum remissionem pignoris inducere per rubricam istam. ideo ius reale hypothece tollitur ipso iure. arg. s. de pac. l. postquam liti.

1 ☞ Obligatio fisci posterior priori ignoranti quādo preiudicat.
2 Creditor prior patiens pignus secundo obligari an prorsus sua hypotheca perimitat.

SI ignorante. Sequens obligatio fisci nō preiudicat creditori priori ignoranti etiam generalem hypothecam habenti. hoc dicit. 1 ¶ † Querit gloss. an hoc procedat in quesitis post obligationem fisci. ⁊ dicit quod non per. l. si is qui. ff. de iure fis. ⁊ sic glossa. ista relata ad textum. in postea quesitis vult quod fiscus preferatur per. d. l. si is qui. sed de ista questione tam in priuato quā in fisco dic vt dixi in. l. licet. s. qui 2 po. in pig. hab. ¶ † Querit. ij. gloss. si prior creditor patitur pignus secundo obligari an prorsus sua hypotheca perimatur. dicit Hug. quod sic. argu. ff. qui po. in pig. ha. l. claudius. sed gloss. nostra tz contrariū per. l. creditor. §. si tecum. in eod. ti. sed attende quia glo. ibi dicit cōtra scilicet qd in dubio suum ius remittere videtur per. l. paulus. ff. qui po. in pig. ha. ⁊ illam gloss. dicit Rai. veriorē tam per. d. l. paulus. quā etiam per. l. ticius. §. fi. in eo. ti. Sed Cyn. distinguit aut prior creditor expressim consensit. aut tantū patitur ⁊ non contradicit. si expressim cōsensit. tunc refert quid inter eos actum sit. ⁊ tunc illud seruetur. vt. §. si tecum. quia in expresso consensu loquitur vt ibi ex verbo concessit colligitur. Ubi autem non apparet quid sit actū. tunc in hoc dubio videtur ius suum remittere. vt. d. l. paulus. ⁊ in gl. d. §. si tecum. ⁊ ibi Barto. tz idē. lz hic nihil dicat. ¶ Si vero non expressim consensit sed tantū sciens passus est: tunc dicit nihil eē remissum neque postpositum. vt. s. l. pri. cū ibi no. ⁊. ff. qui. mo. pig. vel hyp. so. l. sicut. §. non videtur. cum enim nō poterat cōtradicere seu obligationes illius impedire. vt. ff. de separa. bo. l. i. ⁊ not. s. si anti. cre. l. i. non tz haberi pro cōsentiente sm doc. traditā in. l. gayus. ff. de pig. ac. ¶ Or attende hoc scdm fateor sed de primo qn expressim cōsentit ego dubito per decisionem quam facit. l. in. d. §. si tecum. in prin. que mouit istam glo. que fuit ista consentiens vt obliget in dubio cum non apparet qua causa fecerit non dz consensisse nisi vt alter sit eo potior. vt in primo rñso. d. §. si tecum colligitur nam ibi decidit qd is cui cōsensit eo potior est. ⁊ sic supponit ex vi cōparationis eū admitti sed nō vt prior: questio ergo sequēs in casu certi est facta. sed in dubio videtur decisa in prin. ⁊ ad hoc allegat gloss. istum tex. nec gloss. ibi posita ꝯdicit vt ex sequēti colligere potes. Ad hoc adduco. l. paulus. que in ꝯtrium allegatur vbi pondero qd text. nō dicit pignus suū vel hypothecā suā remisisse videri. sed dicit ius pignoris sui quod intelligo plationis ⁊ quia illud

est proprie ius pignoris sui ⁊ tanto fortius ibi pbatur quanto supponitur ibi pignus durare dū per verba presentis tēporis dicit pignoris sui. Hoc confirmatur per alia verba ibi: sequentia dum dicit mediū creditoris meliorem causam affectaz. per que datur intelligi qd tres erant cōtendētes rōne hypothece sed melior est causa mediū quia primus posteriorem omnium se fecit consentiendo quod obligetur tertio. ⁊ sic illum ante se posuit nō tamen in locum eius successit. quia tunc omniū prior esset ⁊ merito in locū primi nō successit quia secundus nō cōsensit. secundus igitur est potior quia primus omniū posteriorē se fecit. ⁊ per istum modū dz intelligi glo. in. d. §. si tecum. ⁊ tex. in. d. l. si titius. §. si. licet ibi sit plus quia ibi scienter se subscribendo instrō affirmat sibi obligatū non esse. vnde facilius dici pōt quod pignus in totum remissum ibi videatur. casus est igitur ibi diuersus a nostro qd aūt consentiendo simpliciter vt aliū obliget solū prioritati et nō hypothece videatur renunciasse. pbo rōne inconuincibili. naz actus agentium nō extenduntur vltra intentionē eorum. vt. ff. si cer. pet. l. nō modis. in prin. sed intentio creditoris secundi petētis primum consentire sue hypothece nō est nisi vt se potiorem primo faciat nō autē vt pignus primi extinguat in totum. ergo ⁊c. ¶ Quod autem nō sit eius intentio extinguere in totum pz quia intendit sibi prodesse ⁊ nō alteri post eū obligatione recipienti nec debitori agit prodesse sed per extinctionē totalem non tantū sibi sed etiā aliis quia patet p exemplū. pone enim qd satisfactum est sibi per debitorē vel per venditionem partis rei obligate vel alicui rei de pluribus obligatis cur in residuo remanente nō dicetur obligatio prioris. nunc facti posterioris durare. certe nō video quia cōsensus respectu vnius nō debet preiudicare respectu alterius post illum venientis. ⁊ hoc est qd voluit dicere glo. in. d. l. paulus. dū dicit qd nō preiudicat sibi quo ad alios subaudi postea superuenientes. sed quo ad alios anteriores hec sibi preiudicat quia necessario se posteriorē eis facit. d. l. paul⁹. ¶ Confirmo pdicta ⁊ alia rōne quia act⁹ alicuius in dubio nō infert nisi id cōsequēs qd est necessarium sibi vt dicit Jac. bu. in. l. iul. de cōdi. inde. ⁊ pbatur. s. de proba. l. ad pbationē ⁊ de li. cā. l. nō ideo. sed cōsequēs necessariū huius consensus in petente ⁊ pstante non est sibi prioritas temporis vt ille preferatur ceteris nō enī aliud sibi deficit ergo ⁊c. ¶ Et modo apparet ex pdictis qd Accur. in opi. sua qd hic melius ponitur quam alibi cū hic al. dictorum opi. recitetur nō est sibi ꝯtrius. imo ad eandem consonantiā oēs sue glo. reducuntur. ista sunt equa. ideo tenēda ⁊ in consideratione subtilia. ideo amplectanda ⁊ ponderanda.

TAm te. Si creditor expressiz cōsentiat vēditioni pignoris facte a debitore intelligitur tunc pignus remisisse. h. d. dic vt dixi in. l. ij.

1 ☞ Remissio pignoris nō vz si debitū principale nō remittatur.

1 DEbitum. ¶ † Si remissio debiti principalis est inutilis nō valet cōsecutiua liberatio pignoris. h. d. ⁊ notabiliter. ¶ Oppo. qd imo valeat remissio pignoris. lz nō valeat remissio debiti principalis vt. ff. qui mod. pign. vel hypo. sol. l. i. §. i. Sol. vt in glos. ⁊ primo quod hec remissio in principali non valet de iure communi. ideo nec tenet in accessorio ⁊ consecutiuo. ibi nō vz de iure spāli fauore psonarū: ideo lz nō valeat i principali vt in accessorio ⁊ ꝯsecutiuo. Aliā sol. dat gl. vez si cā prohibēdi pncipale sufficiēs ad phibitionē cōsecutiui seu si cā inualidās pncipale ē sufficiēs ad inualidandū de p se cōsecutiuū vt est dolus ⁊ met⁹ ⁊ tūc remissio in neutro valet aut est sufficiēs ad pncipale sed non ad accessoriū vt est coniugium quod est impeditiuum remissionis debiti quia instar hz donationis ⁊ tū non est impeditiuum remissionis hypothecarū ⁊ pignoris quia instar donationis nō hz vt. l. ēt. s. ad velle. ⁊ tunc locū hz ꝯtriū. Tertiā solu. dant gl. in cōtrario. qd interdictū phibitio remissionis hz perpetuam cām ⁊ hz locū lex ista. Interdū perpetuā cām non hz: quia non semp phibetur ⁊ hz locū. l. ꝯtra. primā solutionē tz Ray. Cy. vero neutrā approbat. Bar. nil hic dicit. sed in contrario approbat scdam. sicut Accur. videtur tenere scdam in. l. si tibi. §. de pignore. ff. de pac. ⁊ illa ego sequor. pro tutiori tū possunt sic iungi aut cā prohibitiua principalis est sufficiēs ad prohibitionē accessorij. aut nō est sufficiens. ⁊ hoc constat ⁊ hz locū secunda solutio. aut dubitatur ⁊ tunc aut cā phibitionis procedit de iure cōi ⁊ hz locum prima solutio vt in neutro teneat. aut de iure spāli. ⁊ tūc aut causam habet perpetuā ita qd nullo casu permittatur aut ppetuam nō hz quia aliquo casu permittitur ⁊ tunc hz locū vltima solutio quā sic declarat glo. in contrario.

1 ☞ Citatio per proclama omnibus preiudicat.

SI eo tempore. Creditor negligēs infra tempus statutū a iudice videtur mihi hypothecarum renunciasse. hoc dicit. ¶ † No. de viribus citationis [a] per pclama: quia preiudicat oibus ⁊ quid sit pclama. [b] not. hic gl. ⁊. s. vbi comi. v. l. epi. l. vlti. ⁊ dicit Barto. quod hoc proclama sit pro ignotis.

a ¶ De viribus citationis. quia citatio per pclama facta cum tuba per preconem est fortior qualibet alia citatione. Joan. an. in cle. grauis. in gl. ver. preconia. de sen. excō. est verum si fiat in locis consuetis quia nō sufficit fieri in vno loco tantum sed debeat fieri in multis partibus ciuitatis. Bal. in. c. i. vi. col. ver. quero vtr quis citatur. de mi. va. qui contu. est. facit. c. cum in tua de his qui matri. accus. pos. xvi. questione. j. quod dicitis. per arch. rof. in libellis in rubri. si quis ius di. non obtemp. ang. in. l. j. §. hec stipulatio. viij. co. ff. si cui plusquam p. l. fal. Item adde quod ligat tantum existētes in loco non autem absentes vt per Joan. an. in. d. cle. grauis. in gl. adde tamen Bar. ⁊ Alex. in. l. mūicipij. ff. d de. ab ord. fa. qui tenent quod ligat absentes vt etiaz per Innoc. in. c. humil. de maio. ⁊ obe.

alex consi 107. vol. 5.

c si autem certus est is contra quem venditur [c] ⁊ sic cuius principaliter interest ille nominatim citari debet: vt. l. i. §. penul. ff. de ven. inspiciend. facit. l. i. §. dicitur. ff. si cui plusquam. per. l. fal. ¶ Opponit glo. de. l. i. s. vt nemo inuitus. dic vt ibi: quia non cogitur precise sed causatiue si ius suum non velit amittere.

CReditricem. Qui ministruz debiti reddidit pign⁹ remittere dicitur. ¶ Opponitur de. l. labeo. ff. de pact. Solutio vt in glossa.

1 ☞ Fiscus res vendendas subhastare debet.

SI hypothecas. Si prior creditor tacet cū fiscus pign⁹ vēdicat tacite consentit. hoc dicit. 1 ¶ † Nota qd fiscus in venditione [d] debet tres subhastare. Itē no. quod fides fisci non debet facile conuelli ⁊ sic grauius est quod fiscus fidem fallat quam priuatus. ¶ Opponitur quod prior creditor sibi non preiudicet: vt. l. sicut. §. non videtur. ff. qui. mo. pig. vel hypothe. sol. quod hic speciale fauore fisci. vel dic quod fides a se hoc operatur vt hic in fin. ¶ Opponitur ad idem de l. voluntate. ff. eodem titulo. Solu. quod ibi res est reuersa ad debitorem. quo casu dicit infra eodem. l. fi. hic vero non est ad eum reuersa. ⁊ de brocardo quando tacens videatur consentire vel nō [b] dixi. s. de procu. l. inuitus.

TAm ex causa. Soluens creditori de mādato debitoris ab eo repetit. sed pign⁹ ei traditū nō reuocat. hoc dicit. ¶ Glo. opponit quod etiam si hac mente pignus ei non reddit vt obligatio dissoluatur repetere nō possit: vt. ff. q. mo. pign. vel hypotheca sol. l. i. ¶ Sol. confitendo contrarium. qd intelligo quando in corde retinuit. secus si expressuz dixit quod ibi hypothecam habere volebat ⁊ ille consensit. ¶ Querit glo. si penes se habet an retinere possit donec ei soluatur. ⁊ dicit qd [c] sic ⁊ bene. ¶ Querit glossa. i. quid si aliud mandatum non habuit sed pro eo fideiussit ⁊ soluit. ⁊ respondet quod ista. l. etiam hoc casu locum habet quia fideiussor videtur habere tacite mādatum de soluendo: vt. s. de dolo. l. i. ⁊. ff. de condi. inde. l. indebitam. contra regulam positam hic in fi. ¶ Opp. glo. de aliquib⁹ casibus specialibus. dic vt in ea.

REs. Per venditionem debitoris non dissoluitur hypotheca creditoris. hoc dicit. concor. sunt in glo.

1 ☞ Hypotheca a debitore alienata creditore consentiente an reaquisita reincidat in generalem obligationem.
2 Pignus si alteri detur an priori creditori preiudicatur. ⁊ numero. sequen.

1 SOlita prouidētia. † Hypothecata a debitore alienata ⁊ creditore cōsentiente ⁊ postmodū reaquisita nō recidit in generalem [e] obligationem etiaz [d] futurorum. hoc dicit ⁊ notanter. ⁊ hec est lex singularis. ⁊ multi hunc casum ignorātes ꝯtriū rñderūt vñ oblimoni nō est tradēda. ¶ Op. quod imo recidat: vt. ff. q. mo. pig. vel hypo. sol. sicut. §. supuacuū. sol. plurib⁹ modis vt in gl. Et quarta sol. est vera sm doc. vez quod ibi erat dubiū an res exiuerit bona debitoris vel nō: quia nō erat certū quod vēdiderit. In casu nostro erat certū quod bona debitoris exiuerat. ⁊ istā firmat gl. in ꝯrio. Sz quia ⁊ sequēs sol. est in pte vā ⁊ alia q̄ ponit in ꝯrio distinguit quo aīo creditor consensit ideo possumus eas simul ꝯiungere in parte sequendo Ja. de are. ⁊ Cy. ⁊ in pte bar. ⁊ sic aut pignus alteri alienatur. aut alteri pignorat. primo casu aut p manumissionē ⁊ tunc sola presentia creditoris cū taciturnitate sufficit libertatis fauore. s. e. l. i. Sed si rediret in seruitutē ppter ingratitudinem ac reintegraretur pign⁹. dic vt colligere potes ex sequētibus. aut aliter alienatur ⁊ tūc aut p fiscū. ⁊ tūc aut vt ppria ⁊ tūc pīudicat etiam creditori inuito ⁊ ꝯdicēti. vt. l. hū a zenōe. s. de quadri. pscr. Aut iure creditoris. ⁊ hz locū. l. si hyp. s. e. aut vēditur a puato ⁊ tūc aut pcedēmus. post princi. infra de dona. vbi licet donari non possit vltra legitimum modum sine insinuatione valet tamen donatio vsque ad legitimam quātitatem ita ⁊ in proposito ne vtile per inutile vitietur. ⁊ ita videtur tenere ang. consil. clxxix. consulendo. ita etiam tenuit Soci. cōsi. xlviij. incip. in presenti consultatione. versi. circa secundam dubitationem. in prima parte char. xcj. licet communiter opi. Bar. ⁊ omnium sit in contrarium. ⁊ ratio huius tex. fuit quia creditor consensit alienationi sibi ergo imputetur quod singulariter ⁊ perpetuo tene menti item per Ang. facit. l. si peculium. §. i. ff. de pecu. lega. item adde quod etiam Ang. consuluit quod nec valet in presentibus dictis consi. clxxix.

b ¶ Et quid sit proclama. Adde qd proclama non dicitur citatio precisa sz causatiua et conditionalis Pau. de cast. cōsilio. xlvi. incipi. in causa egidij.

c Si autem certus est is contra quem venditur. facit ad quod nota panor. c. cum in tua. nume. v. et ibi not. in apost. in versicul. nascitur qnis. extra q ma. accusan. pos. Cardi. no. ꝯs. cccxxiij. Paul⁹ de castr. consil. i. Roma. cons. cliij. ⁊ Alexan. consi. lxxxvi. volu. i.

d ¶ Fiscus in venditione. quod fiscus nō possit alienare nisi cuz subhastationib⁹. vide Bal. in. l. i. s. de here. vend. iij. colum.

e ¶ Non recidit in generalem. nota singula. casum in materia donationis omnium bonorum quod talis donatio valet in presentib⁹ non autem in futuris vt est tex. in. l. sci/

Universidad de Deusto
Biblioteca

teiudicis legitima monitione ⁊ habet locum. l. fi. §. eo. vt non contradicens sibi preiudicet. Aut non precedente monitione ⁊ tunc siue venditio sit facta crediore ignorante ei non preiudicat vt. §. eo. l. iij. ⁊. §. de pig. l. debitorem. siue eo sciente ⁊ non contradicente vt. ff. qui po. in pig. ba. l. ficut. §. non videtur. ¶ Si autē fit facta eo expressum consentiente ⁊ iste est casus noster ⁊ tunc aut res nunq̄ exiit bona debitoris ⁊ tunc durat pignus vt. l. voluntate. in prin. ff. quib. mod. pig. vel hypo. solu. Aut res exiit bona debitoris. sed est reuersa ⁊ tunc aut ex eadem causa vel equipollenti vt. ea. l. voluntate. in princip. ⁊. §. creditor. Aut ex diuersa. ⁊ tunc aut pactum intercessit vt de precio ei satisfieret quod factum non fuit ⁊ tunc sibi non preiudicat quominus res reuersa in hypothecariam cadat. vt. d. l. sicut. §. illud. ⁊ est ratio q̄ animus non fuit ex toto liberalis ⁊ ita intelligatur glossa. in vna sol. in. d. §. super nouacuum. ¶ Aut hoc non intercessit nec aliqua conuentio super hoc interuenit ⁊ tunc licet ¶ De. dixerit quod presumitur consentire vt debitum consequatur vt hic per Cy. mihi tamen videtur contrarium q̄ solius animi deus est scruta tor. ideo si de eo per actum exteriorem non constat talem animū non presumo: q̄ simplici consensu apparet de contrario. vt §. eo. l. ij. ⁊. l. cū te. ⁊ q̄ tacite in corde retenta non psunt vt. l. si repetendi. ff. de condi. ob. cau. ex quo ex natura sui non insunt. et sic nō ob. l. cū qd. ff. si cer. pet. ideo hoc casu dico pignus nō remitegrari tanq̄ ab initio solutum vt. d. l. cum te. ⁊ in hac. l. vbi autem dubitetur an creuerit bona debitoris vel non. ⁊ tunc ex eo q̄ debitor semper possederit p̄sumitur nō creuisse vt d. l. sicut. ⁊
2 hoc in. iij. sol. gl. ¶ †Scdo casu principali q̄ pignus alteri pignoratur. dic aut prior creditor tantum tacuit ⁊ sibi non preiudicat. vt. d. l. sicut. §. non videtur. aut expressum consensit. ⁊ tunc aut est certum quo animo consensit. ⁊ illud serua. aut de alio non constat ⁊ tunc etiam sibi preiudicat. ¶ †Sed dubiū est an respectu
3 huius secundi creditoris tantum aut respectu omnium. ⁊ dicit Barto. quod si est mulier respectu illius tantū nō respectu alio rum vt. l. iubemus. §. ad velle. si masculus. q̄ respectu omnium p̄r. l. paulus. ff. qui. mo. pig. vel hypo. so. sed glo. ibi illam. l. restringit tantum ad eum cui secundo pignora unt: ꝛ ego opiniones sic concordo. aut consensus accommodatus est secundē obligationi vel persone cui secundo obligatur. ⁊ verum dicit gloss. aut tantum est accomodatus debitori ⁊ simpliciter de obligando non dicto cui ⁊ tunc verum dicit Barto. nec forte isto casu est dīa inter masculum ⁊ feminam per ea que dixi in. l. etiam. §. ad velle. que omnino vide. ¶ †Quero cur in casu nostre. l. non cadit in obligatione futurorum. respondebat Ja. de are. q̄ cadebat in obligationem presentium quam remisit. ⁊ sic obligatio futurorum intelligitur de alīs non de presentibus rebus vel bonis. aliter respondebat Ray. l. q̄ in ea re vtranq̄ obligationē videtur remisisse vt hic in fi.

¶ Etiam ob chirographa. pecu. pig. reti. Rubrica.

1 ☞ Pignus liberatur per nouationem obligationis principalis. ⁊ nu. 2.
2 Creditor an agere possit hypothecaria contra possidētē si ipse natus offerat ei pecuniam.
3 Pignus quando possit alia pecunia retineri ⁊ an prio vsuca. et nume. 4.
5 Pignus datū p vna specie an possit prio alio contractu retineri prio ista specie.
6 Pretorium vel iudiciale q̄ possit retineri.
7 Pignus an possit vendi prio pecunia debita ⁊ an prio debito in diem ⁊ nu. seq.
10 Creditor habēs duo pignora an possit magis idoneū p vtroq̄ debito sibi retinere.

a Primo in pignoris empto re. secundo in secundo credi tore. scda ibi: q̄ in scdo. Prima subdiditur in duas: q̄ prio in emptore nouāte principalem obligationem nihil acto de pignore. scdo in eodem nouāte. ſz acto q̄ pignus sit obligatum vt prius. scda ibi: q̄ si pactū. hec scda iterū subdividit in duas q̄ prio q̄ ipse creditor nouans pign̄ nō possidet sed emptor. Secūdo q̄ pign̄ possidet ⁊ dubitat an ēt p chyrographaria pecunia ab emptore debita possit retineri. scda ibi: at si in possessiō. ¶ Casus p nouationē volūtariā debiti principalis pign̄ extinguit nisi fuerit repetitū: p nouationē vero necessariā q̄ ex eōdem natione principalis debiti inducit pign̄ nō extinguit. ⁊ pign̄ datū ob vnū debitū pōt etiā p alio chirographario tm̄ retineri ꝓter q̄ creditorē p̄m agētē vel se defendentē. hoc dicit notabiliter. Casum in terminis pone vt in glo. i. ¶ †Ro. prio q̄ nō
b ita obligatione principali pignus liberat. ¶ Scdo q̄ nouatio q̄ inducit p̄s nam nō liberat pign̄. est rō q̄ ꝓprie nō est nouatio q̄ inducit p̄s nam nō liberat pign̄. est rō q̄ ꝓprie nō est nouatio: q̄ prioris debiti nō fit transfusio vt regrit nouatio. vt. ff.

a ☞ †Pign̄. tu vi
ō ad itellectū hui
l. facilioꝛ q̄ no.
bal. i. l. q̄sentanea
um. vsi. q̄rto op
pono. ⁊ ibi aler. i
apo. ad ipsum. §.
quō ⁊ q̄ iuder.
b ¶ †Pign̄ liberat
q̄ pign̄ dissoluatur p nouationē obligatiōis adō
l. nouatione. ff. de
noua. nisi repctatur expsse. l. iij. in
prin. ⁊ ibi bart. p
illū ter. in vlt. no.
ff. q̄ po. i pi. ba. et
p pte q̄ vꝫ nouatio liberaf. l. si pa
ternā ⁊ ibi bal. §.
ad velle. ⁊ adō ca
sum no. p do. ale.
in. l. solutū. in p̄i. ff. de pign. ac. vbi
dat cautelā libe
rādi pign̄ finito
lutione debiti.
c ¶ †Retineri non a
possit. Tu vide
hoc. saly. l. l. si nō
inducta. nu. j. vsi.
no. q̄ creditor nō
pt. ⁊ nu. iij. vsi. op
pono. q̄ creditor.
⁊ in fi. §. in q̄bus
cau. pig. ta Ja. ⁊ la
tius p eūdē in. l.
§. cōmoda.

de noua. l. i. ¶ Tertio q̄ō iuridice pign̄ p alia pecunia retinetur. ¶ Quarto q̄ creditor nō tenet offerre aliā pecuniā q̄ eam ꝓ qua pignus est obligatū. ⁊ sic affectū iure realī. ⁊ in hoc est dīa inter creditorē ⁊ debitorē q̄ etiā aliā pecuniā tenet offerre.

¶ Oppo. prio ꝫ p̄cipiū. l. q̄ nouatiōe facta nō tollāt pignoris p̄secutio vt. j. de fideiuss. l. noua. ff. de noua. l. aliam. sol. q̄ō hic in nouatione volūtaria q̄ fit p stipulationē. ibi in necessarī a que plit. cōte. vel p̄sūiam. vt hic in scdo rō. sunt em̄ hec nouatiōes dōi uersi effect⁹ vt plene no. §. de iudi. l. i. ⁊ est expedita gl. ō. ¶ Opp. ō. q̄ō ꝫ stipulatio interuenerit ⁊ noua p̄sona nō tm̄ fiat nouatio vt. l. si. j. de noua. ⁊ insti. qui. mo. tol. obli. §. ꝑterea. Sol. q̄ō aliō bodie vt in glo. iij. in prin. ⁊ latius dicā i. d. l. si. ¶ Opp. iij. q̄ō ꝫ extinguāt principale ad huc agi possit vt. ff. de pact. l. si vn⁹. §. si cū reo. Sol. vt in ea. gl. q̄ō hic p̄a obligatio fuit prioꝛ sus extincta ibi vero fuit in tēpus dilata. ¶ Opp. iij. de. l. debitū. §. ti. j. Sol. vt in ea gl. q̄ō ibi p pactū inutiliter initū obligatio nō fuit extincta hic p notatiōē sic. ¶ Op. v. de. l. illō. §. j. ff. q̄me. cau. So. dupliciter. vt in ea. glo. vsq̄ ad fi. prio q̄ō ibi, ꝓpter metum illatū acceptilatio nō extinxit obligationē. Scdo q̄ō ibi p restitutionē iure actionis ola reponunt i prioꝛē statū. ⁊ est rō q̄: edictū q̄ō me. cau. est in rē scriptū vt. l. iij. §. q̄ō me. cau. ideo restituūt fideiussiones ⁊ pignora vt. d. l. illud. ¶ Opp. vi. cōtra. iij. rō. q̄ō pignoris p̄secutionē habere nō possit post cōdemnationē: q̄ solutione eius q̄ō debet omnis tollitur obligatio. vt insti. q. mo. tol. ob. §. fi. Sol. vt in gl. sup v. p̄secutionē. vcz q̄ō solutio hic nō
2 fuerat facta ſz condemnatio tantum. †Sed tunc dubitat glossa quid si ei offert cōdemnat⁹ pecuniā an tīc possit creditor agere hypothecaria cē tra possidetem vt p alio debito chirographario habeat retentionē. nar. gl. q̄ō sic: q̄ si agēdo ꝫmodū retentionē cōsequenter ad cuius finē. videtur hic p̄mittere pignoris p̄secutionē. Cōtrarīū determinat ⁊ bene q̄: nulla. lleauek vt p tali pecunia chirographaria pignus fit obligatū igitur ꝓpter illam hypothecariā agi nō pōt rēi. p ea qua est obligatū: igit̄ si id offertur ꝓpter q̄ō agitur sufficere dz. vt. ff. vt lega. no. ca. l. si ad uersus. ⁊. ff. vt in pos. leg. l. si pecunie. §. fi. q̄ leges ꝑbant dictum gl. p hoc facit etiā iste ter. qui nō p̄mittit executionē vt habeat ius ſz p̄mittit rē ad ostendendū q̄ō hypothecaria non est extincta p̄s nam. idco statim a duersando subiūgit at si possessiōe ⁊c.
3 ¶ †Op. vij. cū gl. sup ÿ bo. nō cogeris. q̄ō pign̄ p alia pecunia
c retineri nō possit. vt. §. de vsu. l. p retentionē. gl soluit hic ⁊ ibi duob⁹ modis. Uno q̄ibi vsure fuerāt tm̄ credite naturaliter q̄ꝛ p pactum ita q̄ō earū nō cōputebat exactio hic alia pecunia erat debita naturaliter ⁊ ciuiliter ita q̄ō p ea cōputebat exactio vnde facilius permittitur retentio. hec solutio nō videtur tuta. nā ibi in prin. nō. p̄mittitur retentio p vsuris tm̄ naturaliter debitis dūmodo tempore pignoris fuissent cōuente. sed r̄ideri pōt q̄ō etiam p illis fuit ibi pignus datū si. p repromissis postea nō potest vt ibi in fi. ⁊ in hoc illa. l. contradicit isti. ⁊ q̄ text. ibi in. fi. dicit q̄ō maiores repromisit. ⁊ illud verbū vſ intelligendū p stipulationē cū sit. platū a iurisconsulto p no. in eo. ti. l. j. ideo data est scda sol. q̄ō ibi odio vsurarū. ⁊ sic sentit hec so. q̄ hic retineri pōt p alio debito et postea cōtracto q̄ō est notandū. ⁊ tanto fortius si añ. ⁊ hec sol. cōmuniter tenetur. ¶ Tamen latius distingue. aut est actum vt p alio debito detineatur. ⁊ hoc est clarum q̄ō pōt. aut est actū de cōtrario ⁊ clarū q̄ō nō pōt retineri vt. ff. de pig. ac. l. solutū. §. ſz si in sorte. aut de neutro cōstat: quia simpliciter datū fuit. ⁊ tūc aut illa pecunia est vsura ⁊ sic accessoria sortis. aut est sors p se. ⁊ sic vtrūq̄ est eque principale. prio casu aut illa vsura erat diuersi cōtractus ab eo p quo pign̄ fuit datū ⁊ indubitanter p illa retineri nō pōt. aut est eiusdē contractus ⁊ tunc aut fuit cōuenta tp̄e dati pignoris ⁊ tunc p vtroque intelligitur datum ideo p vtroq̄ retineri potest. ita loquntur. l. per retentionem. in p̄inci. §. de vsuc. aut fuit cōuenta postea et tunc etiam si per stipulationem fuit conuenta retineri non potest vt ea. l. per retentionem. ij. respon. ⁊ hoc odio vsurarum ⁊ q̄ creditur non prio ea datum. Secundo casu quando est sors ⁊ sic eque principalis cum alia ⁊ tunc aut est debita naturaliter ⁊ ciuiliter. ⁊ tunc prio ea retinere potest vt hic. quia de mutuata dicit ⁊ sic est efficaciter debita aut illa pecunia est naturaliter tantum debita. ⁊ glo. nostra hic ⁊ alia signata sup ver. p̄secutionē tenuerunt quod p illa retineri nō possit. quidā antiqui tenuerunt contrarium: ⁊ etiam prio debito naturali pignus accedit vt. ff. de pig. l. quesitū. §. fi. sed glo. teneo quā tnuit Jac. de are. ⁊ communiter doct. et eo q̄ hic loquitur quando retinet prio pecunia mutuata ⁊ sic vtroq̄ iure debita vt. ff. si cer. pet. l. ij. tum ēt q̄ hec. l. inducit aliquid speciale vt retineatur prio pecunia prio qua nos fuit astrictum. ideo restringenda vt minus specialitatis ⁊ odij inducat q̄ potest arg. §. de dotis p̄missio. l. ij. ⁊. ff. de libe. ⁊ post. l.
4 cum quidā. ¶ Oppo. octauo q̄ō prio vsura ⁊ sic prio alia pecunia retineri non possit. vt. ff. de pigno. actio. l. solutum. §. sed si in sorte. Solu. vt in ea. glossa. in fi. videlicet quod ibi pignus fuerat astrictum prio sorte tantum ⁊ hec bona ad principium illius. §.

sed q̄

sed quia obstat etiam in fin. vbi non retinetur prio vsura etiam prio qua obligatum fuit. Solu. quod ibi loquitur de vsura improbata: quia supra legitimum modum. et sic nec naturaliter nec ciuiliter debita ideo pignus non retinetur ⁊ sic cum bodie quelibet vsura misi veniat loco interesse sit illicita ⁊ improbata. vt dixi in aut. ad hec. §. de vsur. sequitur quod pignus in ea retineri non potest. ¶ Venio ad questiones ⁊ quero quid si alia pecunia debeatur ex alia causa quam mutui. ⁊ dicit gloss. quod idem: quia quod de mutuo hic dicit gratia crēpli dixit: ergo ⁊c. vt. l. que dubitationis. ff. de regu. iur. ⁊. l. damni. in princip. ff. de dam. infec. ¶ Quero quid si alia res debeatur ex mutuo puta
5 oleum vel frumentū vel vinum. glo. dicit idem ⁊ bene. ¶ †Quero. iij. quid si aliqua species debetur ex aliquo contractu: an pignus datum simpliciter prio alio contractu poterit retineri prio ista specie. gloss. ea boc dicit. quod fic quia appellatione pecu-
a nie[a] ⁊ species continentur. vt. ff. de verborum significa. l. iij. ⁊. l. pecunie appellatione ⁊. §. de consti. pecu. l. secunda ad fin. ⁊ ita pertransit Cy. ⁊ Barto. Sed in contrarium fortiter facit: quia species continetur appellatione pecunie impropie: quia lato sumpto vocabulo vt not. in. d. l. ij. et hec. l. aliquid specialitatis inducit contra ius cōmune. ideo ad impropria non videt posse extendi. vt. l. ius singulare. ⁊. l. quod vero contra. ff. de legi. ⁊ potissime ne due impropietates vel specialitates inducantur. vt §. de dotis promiss. l. i. cum simi. ¶ Quero. iiij. quid si pecunia sine chirographo. dicit gloss. sequens ⁊ clarius super rubri. quod hec. l. locum habet per istum tex. ibi dum dicit pecuniam quam mutuam simpliciter acceperit. ¶ Quero. v. cum glo. fin. an hec l. in fi. procedat secundo creditore conuento vel agente. ⁊ dic q̄ sic vt in ea. ¶ Quero. vi. an hec. l. habeat locū quando emptor emisset sine voluntate creditoris scilicet an emptor possit se liberare a creditore offerendo ei debitum prio quo pignus tantum erat obligatum. ⁊ dic quod sic vt in glo. quod procedit emptore possidente: quia idem est de quolibet extraneo. vt. ff. dicit gloss. ⁊ dicam in octaua. q. sed si creditor possideat ⁊ emptor agat an possit emptorem repellere nisi vtrunq̄ debitum offerat vt exceptio que obstabat emptori obstet singulari successori potest dubitari ⁊ consuevit in generali dici q̄ō fi est in rem habet obstare si in personam non habet obstare. vt. ff. de except. l. exceptiones que persone. vnde videndum est an hec sit in rem vel in personam. ⁊ dicunt quidā quod in personam: quia datur ex eo quia actor alterius pecunie est debitor cuius non est emptor. ergo ⁊c. accedat. l. j. ff. de compen. ⁊ ita dixit Jaco. de are. vt refert Cyn. sed mihi videtur q̄ō hec. l. probet contrarium in. ij. ⁊. iij. respon. ¶ Quero. vij. quid si debitor non erat dominus sed extraneus: quia consensit prime obligationi. Respon. vt in glo. q̄ō licet debitor consentiat secunde obligationi nō preiudicat domino nō consentienti. est enim nouus consensus eius necessarius. vt. ff. loca. l. item queritur. §. qui impleto. ¶ Quero. viij. quid de quolibet extraneo possidente hypothecaria conuento an offerendo debitum prio quo est obligatum absolui debeat. dico quod sic vt in glo. ff. qui mo. pig. vel hypo. sol. l. paulus. §. qui pignoris.
6 ¶ †Quero. ix. quid si pignus sit pretorium vel iudiciale an cōpetat retentio. dicit glo. idem quia ⁊ prio illo recuperando competit hypothecaria. vt. §. de preto. pig. l. fina. facit. ff. vt in pos. le ga. l. iij. §. queri potest. sed fortius facit quia si alīs prodest tale pignus. vt. §. de bo. aut. iudi. posl. l. si fortius. secūdum Cy. quod no. quia in contrarium facit quia iudex hoc non egit nec agere potuit quia illud debitum ignorauit ⁊ quia pars inducta est in culpa quia de alio debito tacuit q̄ō non potest imputari alīs creditoribus qui ignorauerunt debitum ⁊ immissionem alterius cogita de responsione. ¶ Quero. x. an habeat locum in vsura centesima. ⁊ glo. dicit quod idem dummodo non excedat legitimum modum. vt. l. si non sortem. in prin. ff. de condi. indebi.
7 ⁊ vide quod in distinctione superius diri. ¶ †Quero. xi. an prio tali pecunia pignus vendi possit. respon. glo. quod non. ⁊ bene q̄ hec. l. dat tantū retentionē. ⁊ in hoc specialitatē inducit et sic
8 ad alia non debet extēdi. l. q̄ō vero contra. ff. de legi. ¶ †Quero xij. an prio ista pecunia prio qua tantū retineri potest vendi potest. respondit glo. q̄ō nō: q̄. l. nō cauetur. ⁊ hec. l. retentionē tantum cōcedit. sed addit Cy. q̄ō vendi potest prio pecunia prio qua est obligata. ⁊ si quid residuum habet potest compēsare cū illa vt. ff. de compen. l. j. ⁊. ij. ¶ Quero. xiij. an hec. l. habet locus vbi res non fit tradita sed tantū hypothecata. ⁊ dicit gl. q̄ō sic ⁊ est ratio q̄ hypothecaria res adnocabit cad pignus pertinetur
9 ⁊ per pignus habitur retentio vt hic. ¶ †Quero ab extract xiij. an bec. l. habeat locum in debito in diem vel sub conditione ⁊ videtur q̄ prio debito in diem possit: q̄ est purum licet differatur exactio. vt. l. in die. ff. de condi. inde. ¶ In contrarium facit quia compensatio nō admittitur. vt. ff. de compen. l. q̄ō in diem. ⁊. ff. de pig. l. grege. §. si sub conditione. sed dic secundū Ja. de are. ⁊ Cy. ⁊ Ja. de ra. q̄ō si iusta causa retinendi adsit quia debitor est suspectus de dilapidatione tunc possit alias nō. arg. ff.

a ¶ Appellatione pecunie. adde quod appellatione pecunie venit totum patrimonium. l. cogi. in prin. ⁊ ibi Barto. ad trebel. vide Bar. in. l. talis. in prin. de lega. i. quia habens pecuniam habet omnia ⁊ sic omnia veniunt appellatione pecunie. l. ū. ⁊ ibi Bal. in. i. col. in fi. §. de cōstit. pecu. Item adde q̄ō quicquid habet homo in terra dicit pecunia. j. q. iij. totū. j. q. i. quicquid. ⁊. c. sunt nulli. ⁊ car. in clc. ij. §. i. ⁊ ibi gloss. de bere. q̄ō est omne commodum estimabile. item omnis res venit appellatione pecunie. Barto. in. l. i. §. an potest. ff. de cōstitu. pecu. ⁊ in. l. quisquis. de leg. iij. Item adde q̄ō si verbum pecunia prosertur a testatore comprehendit omnia q̄ confisi sunt in numero pondere et mensura. d. l. talis. in princ. et ibi Barto. sed secundum communem vsum loquendi proprie ⁊ stricte itelligitur de nummis tantum. Bartol. ibidem. l. i. ff. ad maccedo. Sed non venit pecunia figillata in saculo vel arcba sed pecunia numerata tantus. Barto. ibidem ⁊ in dicta. l. pecunie. de verbo. fig. ⁊ in. l. nam quod in fi. ad treb. item non venit pecunia repbaatet falsa. l. eleganter. §. qui reprobos. de cōdi. indebi. bar. in. l. quamuis de au. ⁊ argen. leg. item non venit cessio nominis debitoris gl. in. l. legatum. in fin. ff. de lib. leg. item in rescriptis capitur si stricte. Inno. in. c. sedes de rescrip. ītē venit omne mutuabile. d. l. talis. ⁊ ibi quod Bar. in. l. ij. §. item mutuum. si cer. peta. Aller. in. l. singularia. ij. colū. co. titu. Item adde quod non venit appellatione mercatis. l statuto bal. in. l. ij. §. col. j. de nau. feno. ⁊ ibi p̄batur.

de pig. l. quesitum. in prin. ⁊. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. in possessione. §. j. ⁊. l. fulcinius. §. si in diem. ⁊ argu. §. manda. l. si pro ea. ¶ Quero. xv. si creditor concessit precario debitori pignus modo vult illud revocare debitor offert ei pecuniam prio qua est ei obligatum ⁊ non aliam prio qua cum retinere poterat. ⁊ videtur quod illum teneatur offerre per. l. si quis conductionis. §. loca. ⁊. ff. de preca. l. fina. ij. respon. Sed contrarium consuluit Dy. ⁊ ita de facto determinatum fuit per. l. si debitor. ff. de preca.
10 ¶ †Quero. xvj. creditor prio vno debito habebat pign̄ multum idoneum ⁊ prio alio debito habebat pignus minus idoneum an poterit pignus magis idoneum prio vtroque debito retinere. ⁊ videtur quod non quia per prouisionem suam videtur recessisse a prouisione legis. vt. §. de pac. conuen. l. fina. ⁊. ff. de preca. l. et habet. §. cum quis prio hoc facit litera huius. l. in verbo simpliciter quasi dicat sine pignore. vt in glossa. ¶ In contrarium facit implicatiua etiam posita in rubri. ⁊ ter. in. l. fina. ff. in qui. cau. pig. ta. contra. nam ⁊ ibi bona tutoris erant obligata pupillo. ⁊ ex noua speciali obligatione non recedit ur ab antiqua legis dispositione inducta. licet glossa. illam. l. aliter videatur intelligere. ⁊ istam partem tenuit Jac. de are. ⁊ eam sequor. ⁊ addo quia ⁊ si a prouisiōe legis dici potest recedi. non tamen nisi tanto in quanto sibi prouidetur ⁊ sic in estimatione pignoris. nam per minus idoneum pignus exactio non tollitur in residuo. vt. ff. si cer. peta. l. creditor. ⁊ ad verbum simpliciter bic positum respondeo quod vult dicere id est sine obligatione pignoris alicuius vel saltem non illius de quo retinendo queritur. ⁊ quelibet expositio bona: quia pignus datur ad cautelam ⁊ tuitionem debiti seu ad faciliorem eius exactionem ideo non debet retor queri vel interpretari in lesionem et eius diminutionem. vt. ff. de conditio. ⁊ demonstra. l. cum tale. §. fallam. ⁊. §. de leg. l. quod fanore. ¶ Quero. xvij. quid si creditor recepcrat pignus ⁊ fideiussorem prio vno debito. ⁊ nihilominus eundem prio alio debito habebat obligatum sine pignore fideiussor solvit debitum prio quo fideiussit ⁊ petit pignus. creditor excepit vt soluat aliud debitum an possit. dic vt dicas. j. de fideiussor. l. ij. vbi glossa. tangit. ¶ Ultimo scias quod per istam. l. Jacobutri. dixit quod si quis sit debitor chirographarius vnius creditoris ⁊ alterius creditoris sit debitor cum pignore. ⁊ creditor chirographari⁹ debitat de sui debiti exactione quod de bet ad creditorem cum pignore accedere. ⁊ ei volenti suum debitum soluere ⁊ ius pignoris facere sibi cedere nam inuitum nō posset compellere. vt. j. de solu. lege. nulla. cessione igitur facta sibi poterit contra debitorem volentem pignus luere vt aliud debitum soluat ⁊ exceptionem opponere. Et istam cautelam dixit creditores. Quidam tamen tunc temporis dixerunt q̄ō cautela non procedit quia hec. l. locum habet vbi ambe obligationes trahunt originem ex persona vnius non semper ex persona duorum aut diuersorum. argumen. ff. qui. mo. pig. vel hypo. solu. l. fina. ff. de actio. ⁊ obligatio. l. si is qui sticbum. nam nouatio hic non impedit quominus obligatio traxerit originem actiue ⁊ passiue ab vno tantum. ⁊ ita diuisit Cy. ⁊ sic videtur inclinare quod cautela non fit bona quod puto verum: quia bec lex exorbitat a iure. ideo non extendenda ad terminos diuersos. vt. l. ius singulare. ⁊. l. quod vero contra. ff. de legi. Item q̄ fundatur super equitate quasi dolo faciat ei non soluere vtrumque qui sibi credidit de vtroque. et plenam fidem in vtroque ei exhibuit quod non est in casu nostro. imo econuerso fraus ⁊ deceptio est ex parte creditoris vtriusque tam detentis de quo debitor fuit confisus quam eius cui creditur vnde maculatam habet conscientiam.

¶ De distractione pignorum. Rubrica.

¶ Also qualiter pignora contrahantur ⁊ de alīs coherentibus restat videre de eoꝛ distractione vt creditor ad suum possit peruenire.

☞ Pignus non distrahetur si fructus percepti vsuris ⁊ sorti coequentur.

Sendum. †Si fructus pignoris a creditore percepti coequent vsuris ⁊ sorti pignus non potest distrahi. b. d. ¶ Oppo. de. l. si ea. l. ⁊ de. l. ex predio. §. de rsus. Solu. vt in glo. ij. ¶ Op. q̄ ipso iure nō liberet pignus: quia fructus extātes sunt debitoris vti ipsum pignus vt. l. pignus. ff. de rei vendi. Solu. q̄ō hic fuerunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ☞ Debitori denūciare. Tu vicin quantū ista.l. videtur requirere q̄ tpe quo res exponitur vendenda debeat interpellari ⁊ requiri ⁊ debitor. intellige hoc dictū vt no. per bar. in l. creditor. ff. de distra.

b ¶ Valet fine testibus protestatio qñ prosit vide Lard. in cle. j. in fi. vt li. pen. ⁊ glossa. xxvi. dist. diaconus. Jan. ⁊ doc. in. c. cumana de elec. Itē adde q̄ potest fieri coꝝvno vel vna honesta persona et sufficit licet iura dicant eam fieri coram vicinis. Joan. an. in Capitul. H. preterea de offic. dele. ⁊ in spe. de. j. decreto. H. cum effectu. versic. sed nunqd sufficeret. alexan. consil. lvj. iij. parte Ant. de but. ⁊ Jmo. in. d. ℈. preterea ⁊ in. c. fi. de app. ludo. ⁊ alerā. in. l. de. pupillo. H. si gs ipsi.

c ¶ Dño illo solo. an p modico debito possit vendi res magni valoris vide in. l. a dño pio. in. H. j. venditione. ff. de re iudi. ⁊ facit ad hoc qđ not. bart. in. l. iij. ℈. denego. gest. ⁊ in. l. iul. H. offert. l. de actio. emp. ⁊ bar. in. l. credito. alle. in glo. Et adde fm bal. q̄ res pupilli ob alienū vēdi nō pōt p modicō debito si alia res erat que posset vēdi ad cōcurrētem quātitatem vl qñ ut non poterat aliꝝ satisfieri nec erāt alie res. ⁊ illa c p tē vēdi nō poterat ⁊ tunc totuꝫ ꝫ. ar. l. si spōsus spōse. H. generaliter. ff. de do. inter virū ⁊ vxo. l. si. ℈. de bo. auto. iudi. poss. aliter vendi non debet nec valet etiā si decretuꝫ iudicis interueniat. ita voluit ipe Bal. ql. lx. iij. vo.

d ¶ Dominiuꝫ nō trāsferꝝ. adde gl. bart. in. l. j. ff. pro dote. Bald. in. l. nulla. ℈. de. iure do. gl. ⁊ ang. in. l. hereditas. ℈. de pac. conuen. l. que tibi. ⁊ ibi baldus. ℈. de bis que a non do. ange. in. l. j. ff. de pig. bar. in. l. j. H. in societate. ff. pro solu. alerā. in. l. stipulatio hoc modo. ix. col. de ver. ob. ergo a contrario sensu secuta traditione transfertur dominium qō facit ad id quod dixit soci. consi. clxx. incip. in presenti cōsultatiōe q̄ copiose. in prin. cū ver. seq. in. H. pte char. xxxi. q̄ ñiuꝫ sicut ex contractu venditionis sequuta traditione transfertur ita ex promissione de vendendo. ex quo infertur correlarium quod qui dominus ex tali traditione efficitur lucratur fructus.

e ☞ Si sant bal. inducit banc. l. ad hoc qō si vir qui tenef ad restitutionem dotis vroris fiat filio substituto qō illa substitutio siue futura restitutio nō impediat pcessum vroris super bonis mariti. de quo vide eundem in. l. iij. ℈. si aduersus vendi. pigno. ⁊ pau. de cast. consilio. xvij.

exigitur. vt hic sed quātū ad inhibendum venditionem pignoris sufficit: vt in ℈. ¶ Sꝫ ℈ ista sol. ar. gl. de. l. j. ff. it. j. vbi ad inhibendā venditionē requirit ēt depositio quare glos. dicit. H. aut obligatio fit iudicio ⁊ tūc sola sufficit q̄ viꝫ satisfactiōis ꝫ locū vt dcē pignoratitia ad rē pignoratā consequendā vt. ff. de pig. ac. l. rē. H. si. aut facta est extra iudiciū ⁊ tūc nō sufficit sed de positio est necessaria. vt. j. ti. j. l. H. ⁊ hec vera. ⁊ adde que dixi in. l. acceptam. ℈. de ysur.

¶ De specialiter. Pignora speciali ter obligata prius vēdi debent ⁊ si quid deest ad venditionē hypothece generalis peruenire potest. h. d. ⁊ vide que scripsi. ℈. de pignor. l. H.

¶ Fraus in possessione continua creditoris presumitur.

¶ Et qui sub. Nō ℈ creditori per se vel subiectā personā pignus qō ipse vendit emere. Secus si debitor ipse vendit. h. dicit. ¶ Nota. q̄ per continuam possessionem creditoris fraus presumitur nisi bona fide empta probetur: ideo super ilouer bo comparasse subaudi monstretur. ¶ Querit. gl. quare i creditore non sic presumitur dolus sicut in debitore vt. ℈. tit. H. l. fi. Sed caue quia ibi non dicitur hoc. sed forte gl. voluit allegare ibi no. in gl. si. fm vnā opi. tū fm sol. cōem ibi datā ex cōtinuata possessione ibi venditio facta non presumitur sicut nec hic. ⁊ ita potius concor.

¶ Alier. Mulier propria bona obligans pro marito vel quocūq̄ alio sibi nō prudicat. secus si alius ea obliget vt propria ⁊ ipsa in fraudem tractat. h. d. ¶ Quero de ratione primi dicti. respō. vt in glossa.

¶ Si debitor. Ueꝝ ditio a debitore facta nō nudicat creditori in sua hypotheca. h. d. ¶ Nota. quod res affecta trasit cum onere suo

¶ Qui preciū. Er sola venditione sine traditione dominium non trāsfertur. d h. d. ¶ Op. gl. de. l. si fundū. ff. de fundo do. vbi dominiū queritur sine possessione cuius contrarium hic dicit dum dicitur quod id vacuum possessionem inducī debet. Sol. confitendo ℈. Ad banc. l. respondeo primo qō hoc de vacua hic dicit non dicit vt necessario vacua esse debet sed q̄ sic i facto vacua erat. vel. dic scō aut est vacuā penes tradentē vel nō vt in gl. ¶ Op. H. de. l. fistulas. H. j. ff. de contraben. emp. Sol. eodem modo.

¶ Si in hoc. Debitor non soluēs tenetur facultate pignorū distrahēdi causa facere creditori. h. d.

¶ Obligatis. Si creditor pignus qō iure vēdidit ēptori tradidit ipi emptori etiam contra debitorem rei vendicatio cōpetit. hoc dicit.

¶ Minus. Licet vnus ex heredibus debitoris suā partē debiti soluerit alienādi pignoris pro residuo ptārē nō tollit. h. d. ¶ Nō. q̄ p residuo in totū remanet pignus obligatū vt. ℈. eo. l. quādiu.

¶ Ei. Cyrographarius vēditor nō pōt vēdere res debitoris i piudiciū hypothecarij creditoris. h. d

¶ Alia creditore. Qui iure emit a creditore nō ꝫ euictionē timere. h. d.

¶ Si maritus. Ꝫ pecunia creditā fuerit alia obligatio pignoris q̄rit solū pignora mutuanti. h. d.

¶ Secundum. Res empta ex supfluo pcio pignoris a creditore vēditi nō querit debitori sed ad residuū ꝫ pignoratitiam actionem h. d. Saly.

¶ Debitorē venditionē pignoris impedire nō posse. Rub.

¶ Si sunt. Debitor in sua voluntate non potest impedire equominus creditor iure possit vendere predia sibi obligata. hoc dicit. ¶ Quero de ratione legis. dic vt in glossa. Barth. de Saly.

¶ Debitoris. Ubi debitor vniuersum debitū offerat non habet potestatē denunciandi creditori ne pignora vēdat nec ēptori ne emat ⁊ creditore nolente recipe ꝫ debitor illud deponere. h. d. ¶ Nota. quod denunciatio hic cōtemnitur. Contra quod opponitur de. l. si fundus. ℈. de re. vēdica. Solu. quod hic non est iusta causa denunciandi. ibi sic. ¶ Opponitur ad idem

idem de. l. ait prator. H. hoc particeps. ff. que in frau. creditor. sol. vt in glos. ¶ Oppo. ad idem de. l. j. ff. de cuper. nouī nunciatio. solu. vt in glo.

¶ Si vendito pignore agatur. Rubrica.

¶ Creditor ⁊ in fraudem vendens pignus minori precio ad interesse debitoris tenetur.

2 Emptor male fidei an teneatur rem restituere.

4 ¶ Reses. a ¶ Si creditor per fraudē minori precio pignus vendidit ad interesse debitoris tenetur ⁊ eo nō existente soluendo contra emptorem fraudis participem ad restitutionem pignoris agitur. hoc dicit. ¶ Ibi offerente pecuniam debitum vel preciū si est minus. vt. ℈. de restitu. mi. l. si cum militaribus. ¶ Quero qua actione agat contra creditorem. ⁊ respon. q̄ pignoratitia actione vt in glo. iij. intellige ad interesse. ⁊ hoc quando pignus fuit traditum quia pignoratitia re contrahitur. vt insti. quib. mod. re contra. obli. H. fina. finautem non fuisset traditum ⁊ fuisset simpler hypotheca tunc quia pignoratitia cessaret dare actio de dolo. arg. l. si quis in pignore. in fin. ff. de pigno. actio. fm Ly. ¶ Pe. ⁊ Bar. ¶ Quero qua actione agat contra emptorem. respondeo varīs modis. vt in gl. si. in prin. ⁊ ¶ Pe. ⁊ Raynerent secundā q̄ rei vendicatione vtili quasi lex fingat adhuc eum dominum. arg. j. de dona. que sub modo. l. j. ¶ Sed Bar. tenet primam vt interdictum fraudatorium locum habeat. de quo in. l. pupilli. ff. de sol. nec inquit ipse reprobatio glos. valet dum dicit q̄ illud habet locum quando in fraudem creditoris debitor vendit: quia dicit ipse illud vocatur interdictum de bis que in fraudem creditoris ifud simpliciter vocat interdictum fraudatorium. de quo licet specialem titulum non habeamus tamen de eo fit mentio in. d. l. pupilli. Jo. de illo interdicto specialem fecit cellulam in arbore actionū. ¶ Sed tunc quero quo modo in hoc interdicto fraudatorio concludam. respondeo q̄ discussione facta bonorum creditoris vt hic dicitur de illa faciam entionem in libello contra emptorem ⁊ concludā vt perinde cogatur ille ad rem mihi restituendam ac si venditio per creditorem facta non esset vt dicitur in simili insti. de acti. H. si quis in fraudem. ⁊ pro hoc accedat iste ter. in fin. scōm Bart. ¶ Nunc oppo. q̄ huic malefici emptori non debeat offerri precium. vt ℈. de prescriptio. xxx. anno. l. j. ℈. de cuic. l. si precium. Solu. vt in glos. q̄ hic precium fuerat conuersum in eius vtilitatem ibi non. ¶ Contra qō opp. glo. de. l. iubemus. H. j. ⁊ auten. queres. ℈. de sacrosan. eccle. Sol. q̄ in ecclesia est ibi speciale. ¶ Opp. tertio q̄ emptor nō teneatur rem restituere vt. ℈. si antiqui credi. l. obligata. Solu. distinguendo. vt in glo. quia aut creditor iure vendere non potuit ⁊ emptor indistincte tenetur. vt. j. l. priori. aut iure vendere potuit ⁊ tunc aut nullus dolus interuenit ⁊ tūc emptor est securus nec restituere tenetur vt in contrario. aut dolus interuenit. ⁊ tunc aut ex parte vtriusq̄ ⁊ habet locum lex ista vnde dic vt in ea. ⁊ adde questionem que opponitur. j. eo. l. penulti. Aut ex parte alterius tantum. ⁊ tunc si creditoris dicit gl. q̄ ipse solus tenetur quasi innuat q̄ eo casu emptor non tenetur etiam in subsidium. quod est verum. qr veritatem dominū habuit cum iure vendiderit. vt. j. eo. l. si. ⁊. j. de distrac. pig. l. si cessante. Si autem dolus interuenit ex parte emptoris tantum. tunc dicit glo. q̄ in subsidium tenetur. vt hic. ⁊. l. creditor. ℈. de distra. pigno. mihi videtur q̄ glo. sit corrupta: quia supponit q̄ creditor q dolū non adhibuit ⁊ iure vendidit prius conueniatur q̄ non videtur verum quia dol⁹ nō debet egredi personam cōmittentis vt supra de distra. pigno. l. cessante. ⁊. l. si fulcinius. H. qō si aduersus. ff. ex qui. can. in pos. ea. Ideo videtur quod solus emptor teneatur non creditor nisi pluris vendiderit quam habere debuit: quia tunc pro alio conueniri potest vt. l. fina. supra de distrac. pigno. ⁊ tunc forte voluit ista gloss. quod si in illo superfluo creditor reperitur non soluendo conueniri posset emptor propter eius dolum. argumen. l. finali. ff. eodem per quem factum est. ⁊ isto casu soluetur glossa in quo vltimo cogitanduꝫ relinquo.

1 Debitor potest pignus non iure distractum vendicare. ⁊ numeris sequentibus.

3 ¶ Seruos. Debitor vel eius heres pign⁹ nō iure distractum potest vēdicare nisi fit vsucaptum ⁊ tunc solum agit contra creditorem ad precium. hoc dicit. ibi a creditore qui preciū potuit compensare vt in glo. ¶ Oppo. quod a possessoribus non fic indistincte posset vendicare. vt. l. emptor. ff. de rei vendi. Sol. qō hec debet intelligi fm illā: vt in gl. ō. ¶ Oppo. qō seruī isti non poterunt vsucapi: qr facti sunt furtiui: vt. ff. de distrac. pig. l. j. ⁊ res furtiue non possunt vsucapi: vt insti. de vsuca. H. furtiue. ergo ꝛc. Sol. qō hic creditor se ius distrahendi putauit habere ⁊ sic furtum non commisit: ibi sciebat se ius distrahendi non

2 habere. ¶ Quero qua actione pater petat precium. respondet glo. quod actione negest. quecq̄ ratum habente datur in subsidium re vsucapta. cum suo nomine non fuerit vendita: vt

3 l. mater. ℈. de rei ven. ¶ Querit gl. an agi possit ad precium cōtra creditorem ante rem vsucaptam ⁊ respondet quod sic ad instar coheredis ꝛc. vt. ℈. fami. hercis. l. in familia. sed ¶ Pe. tenet cōtra. per banc. l. que demum in subsidium permittit. ⁊ per. d. l. mater. ¶ Non obst. d. l. in familie. qr ibi in iudicio vniuersali in a quo precium succedit loco rei.

¶ Iuror. Emptor tenetur in subsidium quādo b participauit fraudem cum creditore ei vendente. h. d. ⁊ materiam vide. ℈. eo. l. j.

¶ Cum contra. Debitor pignus iure nō c distractuꝫ potest a possessoribus vendicare vel pignoratitia cū creditore agere. h. d. ¶ Op. gl. de. l. j. ℈. eo. sol. vt in ea. ¶ Quero

3 qd si iste male fidei possessor velit supplere iustum precium dicq̄ nō potest: vt in glo.

¶ Si creditore. Creditor fraudē cōmittēs non emptor innocēs tenet. hoc dicit.

¶ De luitione pignorum. Rubrica.

¶ Quia venditio pignorum de qua supra per luitionem impedit ideo de ea subiungitur.

¶ Qui pro te. Liberatio pignoris est indiui d dua etiam in heredes psona. hoc dicit Saly.

¶ Si reddita. Sicut per solutiōes debiti: ita ciusdem pignora liberantur. h. d.

¶ Actio hypothecaria durare potest sublata psonali. ⁊ numero. 3.

2 Contractus pignoris duas habet obligationes.

4 Accessorium quando duret principali sublato. ⁊ nu. seq.

1 ¶ Intelligere. Actione psonali tēpore sublata durare pōt hypothecaria. h. d. ¶ Nō. qō sublato principali durat accessorium. e ¶ Item no. ex verbo vincula. qō

2 est pluralis numeri quod in contractu pignoris due sunt obligationes: vna naturalis alia ciuilis. ¶ Sed ¶ Pe. fuit in opi. q̄ in contractibus iuris gentiū nō fit nisi vna obligatio ꝫ natura lis approbata a iure ciuili: vt. l. si vnus. H. pactus ne peteret. cir ca medium. ff. de pactis. ¶ Ad hanc legem respōdet quod hic non dicit vincula in plurali quia due sunt obligationes scilicet naturalis ⁊ ciuilis: sed quia facta relatione ad diuersa duo sunt vincula scilicet vnum reale aliud personale. Reale: quia obligato pignore nascitur hypothecaria. Item soluto debito orit pignoratitia: ⁊ oritur ex traditione facta que retro trahit: vt insti. quib. mod. tol. obli. H. fina. sed quia istud fit generale dictum de obligationibus iuris gentium est tractare de apicibus iuris ideo non insisto: fateor tamen quod reales obligationes non distinguntur in ciuilem ⁊ naturalem quia obligationem nō supponunt: vt institu. de actio. H. i. ⁊ hoc proprie loquendo: sed improprie possumus dicere quod pignus sit obligatum per consensum ⁊ sic equitate iuris gentium causata a consensu possit dici pignus naturaliter obligatum licet improprie: ⁊ idem dico de ciuili causata ab approbatione iuris ciuilis licet improprie. Tertio no. qō obligatio realis habet per se vinculum. ¶ Hunc vemo ad apparatum ⁊ pro declaratione terminorum quero de exemplis huius legis. ⁊ quidam posuerunt exemplum in duobus reis. quod glossa reprobat ⁊ bene. Allō posuerunt exemplus per. l. debitor. ff. ad trebel. ⁊ hoc exemplum tolerabat ¶ Pet. nec glossa reprobat. Tertium exemplum ponit glos. scilicet quando personalis est sublata prescriptione. xxx. anno. si hypotheccaria durat vsq̄ ad. xl. vt. ℈. de prescrip. xxx. anno. l. cuꝫ notissimi. ⁊ est ratio quia equitas que tollit principalem non est tante potentie sonali vt ibi patet. Quartum exemplum posuit Jac. de arc. per l. cum quis. H. vlt. ff. de sol. ⁊ illud etiā bonum fm Cy. ¶ Opp. sisterc: vt. l. j. ⁊. l grege. ff. de fideiusso. Solu. quod non potest inchoare: vt ibi: sed inchoata remanere fic vt hic. ¶ Oppo. ij. qō quenti. ⁊. l. antepenul. ff. quib. mod. pign. vel hypothec. solui l. labeo. ff. de pactis. ⁊. l. exercitante. in fine. ff. de exceptio. rei iudic. ¶ Solu. vt in gloss. quia predicta quando personalis tollitur tempore: vt. d. l. cum notissimi. vel quando tollitur confusione

c ☞ Preses. adde no. p bal. l. l. iij. ℈. de iure fisci. lib. x. ¶ Supplere iustum pcium. adde bal. l. c. j. in fi. ver. ex no. qō suc. dare teneantur.

c ☞ Hypothecaria. tu vió de hoc in. l. notissimi. et qō ibi no. gl. in v. prograri. vbi ēt p Bal. in vl. vbis. ℈. de pscr. xxx. vel xl. an. ⁊ Bar. plene in. l. fi stipulatus esses. H. fi. ff. de fideiuss.

¶ Durat accessorium. adde. l. ⁊ fi is H. j. depredi. inf. vbi tꝫ vēditio rei pupilli facta p tutorē ls fine decreto iudicis sit nulla tñ vꝫ pignoris constitutio. p ea fꝫ Alex. consi. liij. iiij. parte.

Universidad de Deusto
Biblioteca

per additionem inchoatam hereditatis. vt dicta. l. debitor. ff. ad trebel. vel quando personalis fideiussoris extinguitur : ꝛ in eius pignore durat hypothecaria vt dicta lege cuꝫ quis. §. fina. ff. de solutio. secus si tolleretur principalis alio modo puta pacto iure utrando vel per sententiam seu solutionem vt in contrarijs.

4 ¶ Oppo. iij. de. l. cum principalis. ff. de regu. iuris. Solu. vt sequitur in glo. vsq; ad versicu. item not. videlicet quod illa lex facit regulam que in casibus fallit: ideo ibi ponitur dictio plerumq; ad denotandum quod illa regula quandoq; fallit vt est in casu nostro ꝛ in alijs exemplis supra positis. ¶ Opponi. iiij. qó sublato principali non durat accessorium : vt. l. eos. §. de vsur. glos. remittit ad ibi: not. videlicet quod interdum accessorium venit ex equitate officij iudicis tantum ꝛ tunc sublato principali non durat accessorium vt ibi: quia non est cui deseruiat ; vt. l. iiij. §. depositi. Interdum accessorium venit iure obligationis ꝛ contractus: ꝛ habet locum lex nostra. ꝛ est ratio quia tunc fundatur super equitate separata a suo principali: quia stante equitate sui cõtractus: vt hic. ¶ Oppo. quinto ab extra quia si fundetur super equitate sui contractus nihilominus non durat: vt l. si deferenti. ff. quib. mod. pigno. vel hypothe. solu. Solu. quod ibi equitas sui contractus non durat: quia iuramentum vim solutionis habet. ff. de iureiurando. l. iusiurandum. vel secundum Lyn. ibi est eadem equitas tollendi accessorium que fuit in tollendo ipsum principale hic secus. ¶ Ultimo scias quod ista est via bzocardica an sublato principali tollat accessorium. a ꝛ pro tanto est materia valde periculosa : quia quedam insolubilia videtur continere: tamen quia Lyn. hic point quandam suã distinctionem ex dictis ℣ Petr. ꝛ vtriusq; Jaco. que est multum diffusa: ideo vt ad illã possis habere recursum in tempore oportuno illam hic trãscribo abbreuiabo tamen in aliquibus remittendo. dicit ergo quod accessorium versatur circa quatuor: nam quandoq; versatur circa personas. puta liberi accedunt matri sequendo illius conditionem : quandoq; versatur circa res que accedunt rei vel persone: sicut est videre in equo cui accedat sella ꝛ capistrum : ꝛ in veste que accedat homini: vt. ff. depositi. l. j. §. que deposi. quandoq; versatur circa obligationes ꝛ actiones : ꝛ est videre in hypothecaria que accedat principali: vt hic ꝛ simi liter in fideiussoria: vt. ff. de fideiuss. l. i. et. l. grege. §. j. quandoq; ꝝ satur circa iudicis officium ꝛ proprie non est actio prout actio ꝓ supponit obligationẽ: vt. l. licet. §. ea. ff. de peurato. ꝛ. l. actionũ. ff. de actio. ꝛ obliga. officium autem obligationem nõ supponit imo excludit: vt. l. si per collusionem. ff. de actio. emptio. ¶ Et licet prima duo non attingant nostram materiam tamen non omitto sicut nec Lyn. facit dicit ergo circa accessorium persona rum aut queritur nunquid vna persona extincta necessario debeat extingui alia sibi accessoria: ꝛ dicq; quod non: vt. l. pregnantis. ff. de pe. aut queritur an dispositio de accessorio tollatur sublata dispositione principalis : et tunc dispositio super principali erat iam perfecta ꝛ consummata: tunc illa sublata non tollitur accessorium: vt. l. solum. §. meum. ff. de rei vendica. Si autem dispositio super principali non erat consummata ꝛ tunc distingue: aut erat facta expresse mentio de accessorio: vt lego tibi ancillam cum liberis et tunc licet extinguatur principalis per mortem ancille non extinguitur accessoria liberorum: vt lege. iij. ꝛ. xiij. ff. de pecu. lega. aut de accessorio nõ erat facta expressa mẽtio sed de principali tantũ: tunc si principale moriatur, antequã dispositio compleatur tollitur accessoriuꝫ vt. ff. de in diem adiec. lege si res vendita. facit quod nota. in dicta lege solum. §. meum.

7 ¶ Circa accessorium reruꝫ dic aut queritur an peremptio principali necessario debeat perimi vel perimatur ipsum accessoriũ in substantia: et tunc aut accessorium non habet nec habere potest per se subsistentiam : ꝛ tunc extincto principali necessario extinguitur accessorium : vt patet in seruitute que tollitur cum fundo: vt. ff. communi. prædio. l. j. ꝛ. ff. de verborum significatio lege quid aliud sunt iura. aut habet per se subsistentiam : ꝛ tunc accessorium non extinguitur cum principali: vt. ff. de legatis. j. l. seruo alieno. §. j. aut queritur nunquid sublato principali tollatur dispositio super accessoria : et tunc aut dispositio erat consummata : ꝛ tunc non tollitur: vt. l. solum. §. meum. ff. de rei vendicatione. Aut non erat consummata : ꝛ tunc aut est expresse facta mẽtio de principali tantum : ita quod non de accessorio : ꝛ tunc sublato principali tollitur accessorium : vt. ff. de in diem adiec. l. si res vendita digestis de legatis secundo. l. mortuo bouẽ. in principio aut est facta mentio etiam de accessorio : ꝛ tunc aut per dictionem connungentem accessorie vt est dictio cum. ꝛ tunc mortuo principali ante consummationem tollitur ideo si legatur seruus cum pecul. mortuo seruo perit legatum peculij : vt. ff. de pecu. lega. j. j. §. aut per dictionem connungentem eque principaliter vt est copula ꝛ tunc non tollitur: ff. de fundo instru. l. cũ fundum. ꝛ. ff. depo. l. j. §. que deposi. ꝛ si dicas cur secus dixisti in accessorio personarum. Respõ. quod licet ibi appellauerim accessorium propter dictionem cum: tamen proprie non est accessorium: quia persona non accedit persone : sed res persone vel rei sicut vt. ff. de vsu. l. si peculium. ꝛ sunt verba ℣ Petr. ꝛ Lyn. quibus adde que scripsi in autenti. ingressi. in. iij. q. ad fi. §. de sacro sanctis eccle. ¶ Circa accessorium obligationum ꝛ earum actionum quo proprie est materia nostra dic aut accessorium venit cõmittendum sublato iam principali: ꝛ tunc sublato principali tollitur accessorium: vt. §. de vsur. l. acceptam. ꝛ. ff. de fideiuss. l. post quam. aut accessorij obligatio erat iam commissa. i. priusquam tolleretur principale aut tendunt ad diuersos effectus ꝛ tũc quo cunq; modo tollatur principale non tollitur accessorium : vt. ff. de act. ꝛ obli. l. traiectitiam. §. de illo. ꝛ de verbo. obli. l. qui ro. §. j. ꝛ idem in pena loco expensarum succedente aut tendunt ad eũdem effectum tunc refert aut principale est sublatum ipso iure. aut ope exceptionis. Si ipso iure tunc sub distingue: aut principale tollitur propter equitatem in seipsa deficientem : ꝛ tunc sublato principali impossibile est accessorium remanere : vt insti. quib. mod. re. tol. ob. in princip. ꝛ. ff. de reg. iure. l. cum principalis. aut tollitur alia ratione subtili quam propter equitatem deficientem : ꝛ tunc durat accessorium : vt. ff. ad treb. l. debitor. §. fi. de castren. pec. l. pater. §. qui castrense. in princip. ꝛ de solu. l. stichum. §. j. ꝛ de admi. tu. l. fine herede. Si vero ope exceptionis est sublata tunc sub distingue. Aut est eadem equitas tollendi accessorium que fuit tollendi principale: tũc tollit accessoriũ: vt. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. si deferente. ꝛ. l. solunt. in fi. cũ. l. seq. aut nõ est eadẽ equitas tolledi accessoriũ que fuit tollendi ipsum principale: ꝛ tunc accessorium non tollitur : vt hac. l. ꝛ est ratio qꝛ fortior est hypothecaria quaꝫ principalis: vt in oppositionibus diri. 9 ¶ Circa quartum accessoriũ qó dicit iudicis officiũ distinxit Jaco. de are. aut tractat de lucro ꝛ illud no durat. l. iij. §. depo. aut tractat de dãno ꝛ illud durat: vt. ff. de co qó cer. loc. l. ij. §. idem iul. ¶ Sed nõ placuit hoc sol. ℣ De. dicẽti qó idistincte pinditcat: qꝛ officiũ iudicis nõ habuit per se subsistentiaꝫ nec cui deseruiat: ideo sublato principali illud nõ põt durare : vt. d. l. iij. ꝛ. l. centũ capue. in co. tit. ¶ Et ad dictũ. §. idẽ iul. Respondeo qó ibi adiectus qui loco peuratoris habet non potuit alibi recipiendo pindicare dño ideo primitina : ibi durat cui officium deseruit. vt. ff. de ver. obli. l. iul. §. qui fundũ. ab illa tamen liberat pstando solũ interesse: vt. d. §. idẽ iul. in fine. facit. l. iij. §. si reddita. ff. cõmo. ꝛ hec est veritas ꝛ pcedit etiã de mente gl. in princip. sol. in. d. §. idẽ iulianus. ꝛ etiã de mente glos. in. d. l. iiij. §. depositi. hoc idem voluit Bar. in dictis locis. ¶ Non ob. pdictis. ff. sol. mat. l. si marito. §. fi. qꝛ ibi fructus petunt iure actionis de dote cum augeant dotẽ: vt ibi in litera est enim dos quiã vniuersale qó crescit ꝛ decrescit: vt ibi: ꝛ. §. de dona. ppter nup. l. pe. in fin. et ff. de impẽ. l. qó dicitur. ꝛ hec sufficiant.

¶ Si vnus ex pluribus heredibus creditoriũ ꝛ debitoriũ partẽ suam debiti soluerit. Rubrica.

Manifesta. Inter heredes creditori persona lis actio dividitur p rata nõ realis hypothecaria. b. d.

b **Actio quidem.** ℔ Licet actio psonalis dividak p rata inter heredes debitoris nõ tñ hypothecaria: ꝛ vnusquisq; conuenitur pro rebus a se possessis.

¶ Si pignoris cõuentionẽ numeratio secuta non fit. Rubrica.

Si pecuniam. Debitor põt creditorẽ qui pecuniaꝫ nõ numerauit ad restitutionem pignoris conuenire : nec ille põt exceptionẽ dati pignoris se tueri: nisi probet pecuniam numerasse: qó obtinet etiam debitore possidente. b. d. Ibi in rẽ. pignoratitia ppter rẽ vel in rẽ. i. rei vẽ. rõ est dñũ vel quasi ibi intẽtio. i. exceptio. Ibi agere subaudi hypotheca. Not. duo. Primũ qó ciuili obligationi accedit pignus vt fideiussor. vt in gl. ¶ Secõm qó pignoris datio nõ infert numerationẽ pecunie vere nec psumptiue : ꝛ vide. §. de nõ nu. pec. l. j.

Si vt nunc. Hypotheca ꝛ cautio ẽ inanis si pecunia numerata nõ fuit. b. d.

¶ De iure dominij impetrando. Rubrica.

1 ¶ Licentia generalis citãdi omnes debitores nõ debet nuncio dari.

Dominij. Creditor impetrare potest a prin cipe pignora singularia sibi adiudici iure dñij nõ vniuersa bona debitoris : licet sint hypothecata. b. d. Ibi desiderans tu creditor. Ibi de-

huisti scilicet principi. ¶ No. quod quedam licent in specie que non licent in genere. ¶ Item sume argu. in princ. contra eos qui petunt in genere a iudicibus licentiam dare nuncio a vt citet omnes b debitores suos: nam videtur non valere nisi omniũ debitorum nomina exprimantur per hanc. l. fin Bar.

1 ¶ Priuilegium vnico actu contrario perditur.

Si creditor. Si creditor post dñium pignoris impetrati vsurasa debitore receperit iuri impetrato renunciasse videtur. b. d. ¶ Not. qó per vnicum actum contrarium recceditur a priuilegio seu beneficium perditur per vnicũ actuꝫ c in contrarium emissum de quo per Ly. in. l. voluntate. §. de excu. tut. ꝛ ibi diri : ꝛ in. l. falso. de diuer. rescrip. ¶ Quero text. dicit vsuras recepit: quid si tantum petijt. quidam idem per. l. absolutionem. §. de re iudic. qó etiam tenet Ray. per. l. emilius. ff. de mino. sed in contrarium facit. ff. de inoffi. testa. l. nihil interest. §. fi cum filius.

1 ¶ Conuentio que circa pignoris venditionem interuenit seruari debet.

2 Denunciatio vnica sufficit vbi nulla conuentio interuenit.

5 Licentia vendendi pignus data creditori intelligitur pro rata debiti.

d 1 **Vetustissimã.** d ¶ Conuẽtio circa vẽditionẽ pignoris est seruãda ꝛ ea non interueniente debet denunciari debitori vt soluat per creditorem vel iudicem : ꝛ si postea biẽnium effluerit nec debitor soluerit potest creditor iure pignus vendere qui si emptorem non reperit debet per iudicẽ certũ tps pfigi debitori vt pignus luat quo transacto põt creditor a principe impetrare vt liceat ei illud iure dominij possidere a cuius impetrationis die habet debitor ex humanitate biennium ad pignus luendum dummodo omnia damna creditori occursa sacramento eius manifestãda ci satisfaciat : quo transacto irreuocabiliter sibi vt dominus possidet : si tamen pignus minus vꝫ pro residuo ei manet actio. ꝛ econtra si plus valet debitori pro illo residuo datur petitio ꝛ potest creditor illud vendere ꝛ suum fluum debitori soluere ꝛ de precio stabitur cuius iuramento : ꝛ vbi non vendiderit quanti tunc valuerit in iudicis disceptatiõe resident. hoc dicit. Notabilia ꝛ glossas simul recitabo. ¶ Not. primo quod conuentio inita circa venditionem pignoris est seruanda. ¶ Contra quod oppo. glo i. de pluribus legibus. Solu. quod hec regula fallit in casibus illis. ¶ Secundo not. qó 2 e vbi nulla est conuentio sufficit vna denunciatio. e ¶ Contra qó oppo. glosse. ẽ. quod imo tres sint necessarie: vt. ff. de pig. act. l. si conuenerit. Sol. vt in glo. ẽ. quod interdum nulla est conuentio super hoc facta ꝛ sufficit vna denunciatio cum cursu biennij vt possit vendi vt hic: interdum est facta conuentio ne venderet: et tunc tres denunciationes sunt necessarie. vt. d. l. si conuenerit. interduꝫ conuentio est facta vt ei vendere liceat : ꝛ tunc vendere licet vt hic : ꝛ. d. l. si conuenerit. in princi. nec denunciatio aliqua est necessaria : vt not. glosse. in. l. creditor. la. §. de distrac. pign. ¶ Sed hic vertitur dubium quantũ tempus requiratur inter vnam dilationem ꝛ aliam ꝛ dicit gl. in. l. si quenerit. qó triduum. arg. l. inter accusatorẽ. ff. de pub. iudi. Sed Jac. de but. dixit qó illa loquitur in diuerso casu a nostro: preterea illud non est expedit vt ibi no. in. l. qui crimen. j. qui accu. non pos. vnde dicit Jac. but. qó hoc tempus velut indeterminatum relinquitur in iudicis arbitrio. arg. ff. de vsu. l. mora. ꝛ. ff. de iure deliberan. l. j. ꝛ. ff. de verbo. obligatio. l. si ita quis. §. scia. quod sibi videretur arbitrandum magis decẽ dierum per. l. promissori. ff. de constit. pecu. bodie tamen statuta terrarum prouident aliter super istis ꝛ illa sunt seruanda. ¶ Tertio not. qó a tempore sententie late biennium currere incipit. Circa quod queritur de qua sententia hic loquitur : ꝛ respondeo cum glos. de interlocutoria de soluendo ꝛ pignore luendo: non autez de diffinitiua ꝛ bene dicit vt succedit hic in litera patet. ¶ No. quarto quod imperator est ille qui hoc ius dominij potest concedere: vt in verbic. finautem. ¶ Quinto no. quod post impetrationem dominij datur debitori aliud biennium ex humanitate. ¶ Sexto qó de dannis et interesse statur sacramento creditoris. ¶ Ex quo colligit glos. quod quãdo singula non possunt probari recurritur ad sacramentum. 3 ¶ Septimo not. qó licentia data creditori vt possit sibi pignus iure dominij retinere vel vendere intelligitur pro rata debiti: vnde superfluus debet restituere debitori nisi aliud caueatur a lege quod no. contra vsurarios modernos. ¶ Octauo no. qó si pignus iure dominij impetratum minus valet quod pro residuo remanet petitio quod secus dicit glo. in pignore capto in causam iudicati sed non bene dicit : ideo dic melius vt diri super glo. in. l. ordo. §. de excep. rei iudi. ¶ No. ix. qó de conscientia quis satisfacere per iuramentum. cõcor. sunt in glo. signata super verbo religione.

¶ De pactis pignorum ꝛ de lege commissoria in pignore rescindenda. Rubrica.

1 ¶ Pactum legis cõmissorie quod dicatur ꝛ quando valeat. ꝛ nu. seq.

4 Fauori pro se introducto quilibet renunciare potest.

Qui pactus. Pactũ simile legi cõmissorie in pignoribꝫ reprobat. b. d. ¶ Et p euidentia pmitto fm Bar. qó sicut in contractu empti ꝛ venditi pactum legis cõmissorie ppie est illud qó fit per verba directa puta res si venditorẽ repertatur vel ei reddatur vel restituatur proprie non est pactum legis commissorie. sed sibi simile: vt. §. de pac. inter emp. ꝛ ven. l. si a te. l. cõmissorie. ꝛ not. in l. j. ff. de dona. sic ꝛ in pignore pactum non est legis commissorie sibi simile si fiat per verba obliqua vel reflexa: puta si ad diem non soluero ego cedam sibi pignora vel dabo sibi illa in solutũ. vt in hac lege. ¶ Et ex his not. quod vbi quid improbatur a lege: sibi simile improbatur. ¶ Opp. qó imo pactum valeat: vt ff. de pig. l. si fundum. §. fi. Sol. vt in gl. i, qó ibi sunt alia verba scz vt habeas tunc emptum pro tanta pecunia quanti valuerit: c ꝛ sic ibi non minuit verum precium. hic sic: quia pro debito qó est minus vero precio vel esse potest minus illo. ¶ Op. ẽ. quod imo venditionem contraxit: vt. ff. de emp. l. predium. Sol. vt in glosse. ẽ. quod hic non contraxit de iure sed de facto sic vt in con d trario. ¶ Oppo. iij. quod pactum debeat valere quia verba non debent intelligi prolata frustratorie: vt. l. si quando. ff. de lega. j. ꝛ. ff. de vsur. l. si stipulatus. ꝛ quia res debet interpretari vt potius valeat ꝛ pereat: vt. l. quod. ff. de reb. dub. sol. vt in glosa quod hic fallit quia pactum ꝛ verba sunt expresse improbata. 4 ¶ Oppo. iij. quod cuilibet liceat renunciare fauori pro se introducto. Solu. quod hoc fallit hic: vel dicunt quidam quod hic fauor inducitur post pactum vel propter pactum : ibi ante pactum hec solu. licet colorata mihi non placet quia scẽm istos post pactum renunciari posset huic legi ꝛ fauore cuius contrarium vult ista glo. ꝛ bene quia pactum primum est a lege improbatum odio creditoris. ꝛ sic per renunciationem sequentem firmari non potest: vt. l. non dubium. §. de leg. ¶ Oppo. v. de. l. ij. ff. de contraben. emp. Solu. quod ibi non creditori cuius odio est improbatum pactum: sed fideiussori est pignus remansurũ: ꝛ sic non est pactum legis commissorie: vt in glo. ꝛ adde que dicam. j. eo. l. ij. e

¶ Pignus reddi debet debito soluto.

2 Pactum legis commissorie pignoribus ex postfacto non reprobandum.

Si fundi. ℔ Cessante causa propter quã pignus est datuꝫ pignus debꝫ reddi. b. d. ¶ Querit gl. quid si actum fuit vt re empta euicta retineatur an valeat pactum. dicit glo. qó sic. 2 ꝛ ita etiam potest intelligi lex ista. ¶ ℔ Ex hoc dicit Bartolus f quod pactum legis commissorie : vt sibi simile ex postfacto in f pignoribus non reprobatur quod inquit esse notandum : secus si a principio apponatur : vt. §. j. ꝛ cum ista concor. l. si titius. ff. de pigno. act. ꝛ idem tenet ℣ Pet. ꝛ Ly. in. l. sequen. ꝛ ratio diuersitatis est quia tempore cõtractus debitor faceret quicquid creditor vellet vt pecuniã haberet: ideo. l. inhibuit tale pactum sed quando ex postfacto pecunia recepta sit tale pactum cessat ratio predicta: ideo valet tunc pactum. ¶ Quero qua actione proposita iudex iuberre debeat. ꝛ respondeo vt in glo.

1 ¶ Pactum legis commissorie quando in pignoribus reprobetur ꝛ quando toleretur ꝛ nu. seq.

2 ℣ Pactum quod debitori luere non liceat an valeat.

1 **Quoties.** ℔ Pactuꝫ legis cõmissorie vt lut asperũ in pignoribus reprobatur. hoc dicit. ¶ Nota quod asperitas reprobati non aboliatur: vt lege commissorie. supra de pactis inter empto. et vendi. ꝛ. §. si rect. prouin. l. j. ꝛ. ff. de prescrip. verb. l. si rem. §. finali. Solu. quod fallit in venditione: vt. d. l. commissorie. vt hic in glo. i. Item fallit in arris sponsalitijs ꝛ honestis sponsionibus: vt no. hic in glo. magna post princi. ¶ ℔ Opp. ad idem qó etiam in pignoribus valeat: vt. ff. de contraben. emptio. l. si. Sol. vt in si. glos. qó hic quando inter debitorem ꝛ creditorem: ibi quando inter debitorem ꝛ fideiussorem. Et est ratio quia tunc cessat ratio quam diri. §. l. priori. Idem dicit Lyn. et Bar. etiam si diceretur qó emptus esset cuidam extraneo qó plz nisi ille esset suppositus a creditore. arg. §. de sac. san. ec. auf. quibus

a ℔ Accessorium. 3 vide Bart. i. l. si j. not. §. pẽs pso. no. acgrẽ. ꝛ im. l. si qs. ꝛ ibi Ja. reb. nu. v. ꝛ in addi. in ẽ. qó est 3 regulã j. de agri. ꝛ censi. li. xi. ꝛ gemi. c. super co. nu. iiij. et ibi posui j. addi. in ẽ. non mutat naturã principalis. de pbẽ. li. vj.

b ¶ Actio quidem. adde bart. hic et vide nota. p cũ in l. heredẽ. §. de here. act. ꝛ in. l. mo. schis. ff. de iure fisci.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Licentiã dare nũcio. adde bar. hic ꝛ no. p cuꝫ in l. q aũt. §. fi. de cõstit. pec. ꝛ in. l. ij. ꝛ ibi late p. d. alex. ℔ Dẽs. Not. qó fm decretum nõ põt interpõi gnã liter in oib⁹. vide de ℏ bar. ℏ q singulꝫ loquit ꝛ cuꝫ sequit. d. ant. i. c. j. extra de iud. licet Jo. de imo. aliter ibi dicat.

b ¶ Per vnicum actũ. adde bar. ℏ ꝛ pbat p. l. i. ff. ff. de consti. pecu. ℔ Vetustissimã. ista lex circa sui principiũ ẽ ad hoc valde notabilis qó in pignoribꝫ ola pacta valent nisi expresse reptã tur, pbibita : ita alleg. ad hec bãc l. bart. i. l. iij. §. de pig. ꝛ ad hãc. l. vi de bald. i. l. ordo. ẽ. ꝛ no. §. fi excep. rei iud. ꝛ ẽ. qñ qd differt. §. de bo. aut iud. pos.

c ¶ Vna denũciatio sufficit. pcedat adde Jmo. ꝛ angel. i. l. si a debitoribꝫ. ff. de re iud. ꝛ p eos ẽt i. l. si fi. nita. §. postea autem. ff. de dã. ife. ꝛ §. iul. ivl. col. post Bar.

c ¶ Ex postfacto. adde bal. in. c. i. de feu. da. i vi. tle. cõmiss. i. ij. col. v. sed pone qó pactũ. ꝛ adde. l. iiij⁹. ff. ẽ pig. act. ꝛ bar. in. l. quãuis. alias l. callipodi⁹. ff. de so. ꝛ in. l. si ex cautione. in fi. §. ẽ nõ nu. pec. ꝛ adde qó verũ ẽt de consuetudine bal. i. l. cõsuetudo. iij. col. §. q fit long. consuetudo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tunc.ꝛ arg.ſ. de diſtra. pig. l. ꝛ qui ſub imagine. ¶Op. ad idē
a dal. ſi fundus. ℌ. ſi. ff. de pign. Sol. qō ibi dixit qō creditor eſſet
emptus iuſto p̄cio vnde ceſſat aſperitas de qua hic vt ſibi habe
ret vel inſolitum cederet ꝓ debito. ꝛ ſic non ceſſat aſperitas ꝛ for
ma improbata. ¶Oppo. ad idem de. l. ſ. ꝓtori. ꝛ de. l. ſi titius.
ff. de pigno. ac. Solu. vt ibi quod hic quando a p̄in. ibi quando
ex poſtfacto. ¶Concluſe ergo ſic cum queritur qñ pactum a
legis cōmiſſorie ſit reprobatum in pignoribus, dic aut pactum
eſt inter debitorem ꝛ ſi deiuſſorem vel extraneum ꝛ valet: vt. l. ſi.
ff. de contraben. cmp. aut inter eum ꝛ creditorem ꝛ tunc aut pa
ctum continet vt niſi ſoluerit ad tempus pignus habeat ſibi p
mutuata pecunia. aut vt hēat p̄to iuſto p̄cio. primo caſu aut
fuit appoſitum a p̄incip̄io. ꝛ non valet. vt. ſ. eo. l. i. aut ex poſtfa
cto. ꝛ valet. vt. ſ. l. p̄iori. ſecundum vnam lec. vt. ff. de pign. act. l. ſi
titius. ꝛ arg. ſ. de pign. l. de debitore. Secundo caſu valet. vt. ff.
de pign. l. ſi fundus. ℌ. fina. Et ex hoc aduocati antiqui faciebāt
ꝛ hodie faciunt moderni apponi in inſtrumentis ſi pecunia ad
tempus non fuerit ſoluta fundus creditoris ſit emptus p̄to in
b iuſto p̄cio declarando arbitrio talis et talis quos ex nunc dicti
tales in arbitratores ꝛ bonos viros legerunt. ¶Oppo. qō ad
p̄terita non debeat trahi ler iſta vt. Leges. ſ. de legi. Solu. qō
verum niſi dicatur ꝛ ita dicit gloſ iō. ꝛ latius dixi in contrario.
3 ¶†Querit gloſſ. quid ſi paciſcatur vt debitori non liceat per
petuo iuere vel ſimpliciter. dic quod non valeret quia ſimile pa
cto legis commiſſorie eſſet. ergo ꝛc. vt. ſ. eod. l. i. Sed quid ſi non
liceat ad certum tempus. gloſſ. reiecta opin. pla. dicit qō valet ſi
modo tempus ſit minus. xxx. an. alias perpetua videretur alie
natio. vt in aut. de alie. ꝛ emphy. ℌ. alienationis. ꝛ p̄to his bene
facit. ff. commu. diui. l. in boc iudicio. ℌ. ſi conueniat. ¶Quero
ūb extra an huic. l. poſſit renunciari. doc. dicunt ꝛ bene quod nō
quia non tantum hic inuentum eſt fauore debitorum quā odio
creditorum. ¶Item quia eadem ratione induceretur ad renun
ciandum qua ad paciſcendum: ſcilicet vt pecuniam haberet. vt
dixi in. l. precedenti. ideo valere non debet vt. l. doli. ℌ. diuerſum.
ff. de noua. ¶Item ne vna via denegatum concedatur alia. vt
l. ſcire oportet. ff. ercu. tu.

De excep. ſiue preſcrip. Rubrica.

¶Dicti in varijs titulis de iure agendi ideo nunc tractat de iu
re excipiendi. verum quia ꝛ exceptiones lato ſumpto vocabu
lo appellantur preſcriptiones. ideo ſubiecit ſiue de preſcriptio
nibus.

1 ☞†Obligatie actiua creditoris inter heredes diuidēda. et nu
me. ſeq.

a **Debitores.** †Primo dictum in gene
re. ſecūdo infert ad ſpe
ciem. ſecunda ibi: ſed ſi eis. Caſus. licet obliga
tio diuidatur ipſo iure inter heredes tamē ſi de
bitor ſoluit ei ex heredibus cui creditor nomen
1 prelegauit aduerſus alios tuetur exceptione do
li. hoc dicit. ¶†Nota quod obligatio actiua creditoris ipſo iu
re per legē. xij. tabu. diuiditur inter heredes. concor. ſunt in gl. i.
¶Item quod nomen debitoris vni ex heredibus prelegari po
teſt. ¶Item quod ſoluens prelegatario non liberatur a cohe
rede ipſo iure. ¶Contra quod oppo gloſſ. quia ex legato no
minis trāſit vtilis. vt. ſ. de leg. l. ex legato nominis. igit debitor
ei ſoluens liberatur ipſo iure. vt inſti. quib. mod. tol. obliga. ℌ. i.
Solu. quod verum ab vtili ſed non a directa competente cohe
2 redibus. vt hic. ¶†Oppo. ad idem quod imo ꝛ a directa: quia
alij ſoluit de voluntate creditoris. ꝛ ſic ipſo iure liberatur. vt. l. ſo
lutum. ff. de ſoln. gloſ. ſolu. vt p̄cedentis ſed illa ſolutio non con
uenit ſic huic articulo ſicut p̄iori. ideo gloſſ. dat aliam ſolutio
nem. ſcilicet quod illud p̄cedit qñ creditor de cuius voluntate
ſoluit tp̄e ſolutionis viuit. ita qō in eius perſona tota conſiſtit
obligatio: hic qñ mortuus eſt ꝛ obligatio in p̄les eſt translata.
3 ¶†Oppo. iō. qō vni heredum non poſſit p̄ouidere in his que
in dando conſiſtunt. vt. ff. de ver. ob. l. continuus. ℌ. fin. Sol. qō
ibi ſtipulando hic prelegando. ꝛ hec vera licet aliqui dixerint q
quando ſtipulando d3 ſubdiſtingui. aut illud conſiſtit in facien
do: ꝛ tunc vni totum poteſt ſi illius ſolius intereſt. als ſi omniū
intereſt nō pōt. ſi in dando qz ſemp oīum intereſt. tunc non poſ
ſit vt ibi notatur per Saly.

Si ro portione. Exceptio rei iudica.
nō ob. ei ℨtra quēnō ē
pnunciatū. b. o. ¶Op. de. l. cū querit. ꝛ. l. ſe. ff. de ex
cep. rei iudi. Sol. qō hec fm illas. vt in gl. Itē oppo.
de caſibus not. ſ. qui. res iu. non no. l. ij. Sol. vt in glo.

Actuersus. Caſus aduerſus exceptionē
pacti p̄t agens volo induci
vt replicatione doli. b. o. fm primā lectu. que verior
eſt. glo. ſunt clare vide eas.

Cum nondum. Causa nōduꝫ finita
p̄t opponi exceptio
peremptoria. d. b. ꝛ de bonis diri. in. l. peremptorias. ℌ.
ſentē. reſcin. non poſ.

Perpetua ſunt in excipiendo que annua in agendo.

Ieet. Caſus ℣. annua ad agēdū ſunt ꝓpetua b
ad excipiēdum. b. o. Simile no. glo. iſta
cir. ſi. de. l. pure. iſi. ff. de dol. exc. ¶Quero de exēplis
ꝛ gl. varia exempla ponit. ℣Primum qñ tu deiecciſti
me de poſſeſſione. ꝛ ego incōtinenti recuperaui poſſeſſionem ꝛc. quod
glo. reprobat: qz tibi nō dak aliq̄ interdictū: ergo nec mihi ex
ceptio. ſed dicunt aliqui fateor qō non hz interdictum. ℌz rei
vēdicationē. ꝛ in iſta ponit glo. exemplū. qz ℌ ea excipiā de de
iectione ꝓ qua pdit poſſeſſionem vt. l. ſi qs in tantam. ſ. vnde vi.
Sed hec defenſio non eſt bona fm cōem opi. que ſe habet. vt nō
pdat dñium ipſo iure ſed tñ p̄ſriam. vt dixi in. l. ſi quis in tan
tam. ſ. vnde vi. ¶Secundū exemplū ponit glo. fm Joā. ꝛ ipſum
non reprobat ſed ſſon vſ tutuꝫ: qz primus deiector contra quem
agitur ex iure ceſſo poſſidet. ꝛ ſic ei interdictum ex mea deiectione
ne non datur. ꝛ ſic de illa expulſione obtēere non poteſt. ℌllovе
ro non poſſidente procedit. ¶Tertium exemplum ponit glo.
fm Bul. quod vide ſed exemplum reprobatur qz ꝓ deiectionē
quam feci ex interuallo perdidi meum interdictum vnde vi. ꝛ ſic
non eſt locus exceptioni. ſed de hoc an pōdicrim vel non latius
examinaui in. l. ſi quis a ſe fundum. ℌ. ad. l. iul. de vi. ¶Quartuꝫ
exemplum ponit gloſſa. in innouore qui poſt annum ſoluit eſti
mationem ꝛc. Sed exemplum reprobat quidā ex eo: quia debe
ret diſtingui an qs ſoluet per errorem vl ex certa ſcientia. vt. l. i.
ff. de condi. inde. ꝛ. l. cuius p errorem. ff. de regu. iur. ꝛ. ff. de cōdi.
inde. l. qui exceptionem. non eſt erat exceptio cōpetens poſt an
num violento temporalis ſed ꝓpetua. ¶Quintum exemplum
ponit gloſſ. qñ deiectus clandeſtine recuperauit poſſeſſionem a
violento qui nunc agit interdicto vti poſſidetis. ꝛ ille excipit. tu
recte ageres niſi vi a me poſſideres. vt. ℌ. vti. poſ. l. i. nec valet il
le replicatur p̄to illa violentia interdicto vnde. vi tu non potes
agere: quia annus tranſiuit qz reſpōdetur qō annua ad agēdū
ſunt perpetua ad excipiendum. ꝛ hoc exemplum ceteris eſt me
lius. ¶Modo circa illud generale quo queritur an annua ad
agendum ꝛc. dic aut queritur an ſint perpetua ad replicandum.
ꝛ dico quod non: quia eiuſdem vite eſt replicatio cuius eſt actio.
vt. ℌ. de dila. l. ſi quando. ꝛ. ff. de pecu. l. queſitum. ℌ. fina. ꝛ nota.
in. l. ſequē. aut queritur an ſint perpetua ad excipiendum ꝛ tunc
aut exceptio competit alicui quia ꝛ actiō ei competit: ꝛ tunc re
gula iſta ſic procedit. ſed exceptio eſt eius vite cuius eſt actio. vt
ff. de inoffic. teſt. l. papinianus. ℌ. ſi filius. ꝛ. ff. de pet. here. l. ſi gs
libertatem. aut exceptio competit ei ex alia equitate vel pacto: ꝛ
tunc annua ad agendum ſunt ꝓpetua ad excipiendum. vt hic. ꝛ
l. pure. in fi. ff. de doli. excep. fm Ly

☞†Exceptio vel replicatio doli quando poſſit contra pactuꝫ
4 opponi. ꝛ nu. ſeq.

Exceptio doli perpetua dicitur de eo quod ad dolosum per
1 uenit.

Si pactum. †Exceptio vl replicatio do
li poteſt perpetuo ℨtra pac
tum opponi. hoc dicit. Iſta. l. legitur tribus modis
ſecundum gloſſ. ꝛ primo ꝛ ſecundo caſus dolus inter
uenit in tertio non. ideo in primis duobus loquitur de ſpeciali
actione doli. in tertio de exceptione doli generali. ꝛ primus dif
fert a ſecundo quia in primo dolus interuenit in exceptione que
rendā. in ſecundo in replicatione querenda cōtra exceptionem.
¶†Not. ex primo quod contra exceptionem pacti dolo queſi
tum poteſt perpetuo replicari de dolo. Sed quod non perpe
tuo oppo. gloſ quia replicatio non poteſt eſſe maioris vite quā
ſit actio. vt dixi in. l. i. ſed actio non durat niſi. xxx. ann. vt. l. ſicut
ℌ. de preſcrip. xxx. anno. ꝛ inſti. de perpe. ꝛ temp. act. in princip.
ergo ꝛc. huius timore dicit glo. ſi tu intelligis bi ꝓpetue. i. vſq
ad. xxx. an. ꝛ tunc hec. l. cōcor. ꝛ non ob. contrarium. Si ſo' intel
ligis perpetuo. i. ſine p̄finitiōe tp̄is: ꝛ tunc dicq̄ hic loquitur
fm antiqua iura fm que preſcriptio. xxx. an. non erat inuenta. ꝛ
ſic hodie p̄cedit Item. ¶Or attende illud qō dicit glo. p̄cedit
vbi opponeret exceptio p̄ſcriptionis. ſed hic opponebatur ſo
lum exceptio pacti ꝛ principalis actio fm veraꝫ opi. nō tollitur
ipſo iure ſed ope exceptionis vt dixi in. d. l. ſicut. iō procedit pe
titio. ꝛ ſi opponatur de pacto ꝛ omittat de preſcri. replicabitur
3 de dolo. ꝛ procedit. l. iſta. ꝛ remanet incorrecta. ¶Nota. ex ſcō
caſu qō ℨ replicationem dolo iſtam duplicabit de dolo ꝛ ꝓpe
tuo. ¶Contra qō op. glo. de. l. queſitum. ℌ. fi. ff. de pecu. vbi re
plicato

plicatio eſt annua. ꝛ ſolū. ſcōm Bul. qō ibi eſt verbum fortaſſe
per quod datur intelligi qō etiam perpetuo poſſet. vel ſecundo
ibi replicatio eſt ei⁹ nature cui⁹ eſt actio. vnde ſi actio eſt perpe
tua ꝛ replicatio eſt ꝓpetua ꝛ per ꝛ̄ſ duplicatio. ꝛ vbi exceptio
ſui natura non fit perpetua vel replicatio: tūcnec duplicatio erit
perpetua. ¶Ho. ex tertio caſu quod cū repheatiōe pacti de pe
tendo concurrit replicatio doli ℊnalis quod eſt notandum: naz
l. ij. ℌ. generaliter. ff. de doli excep. loquitur de exceptione non de
replicatione. ¶Item no. ex eo qō ſubiungit glo. qō ſicut excep
a tio doli⁹ ceſſat ob reuerentiam perſonarū: ita replicatio: ꝛ nio
4 do clarificata eſt lex iſta ꝛ eius gl. ¶†Ultimo ſcias qō ℣pct. vt
hic refert Ly. dixit qō exceptio doli eſt perpetua de eo qō ad eū
peruenit qui dolum commiſit: ꝛ ita intellexit legem iſtam ꝛ hoc
b ideo qz tunc actio de dolo eſt perpetua. b vt. ff. de doſo. l. ita ꝙ.
vbi auctm actio de dolo eſt temporalis: qz de eo qō ad doloſum
non peruenit competit: vt. l. ſi. ſ. de dolo. tūc ſicut actio de dolo
eſt temporalis vt ibi: ita exceptio. ¶Et per iſtum modum ſol
uitur contrariū de. l. queſitū. ℌ. ſi. ff. de pecu. ꝛ qñ actio de pecu.
eſt anna. l. i. ſed hoc dictū mihi videt ℨtra iſtam. l. ꝛ ℨtra dictā. l.
pure in fi. ff. de doli exce. nā ambe loquunt in caſu quo actio eſt
temporalis vt exceptio eodem caſu ſit perpetua ꝛ idco ei non af
fiſto ꝛ dico vt ſupra.

Si ex maiore. Pactū de non petēdo
ſimplr factū reſtringit
ad quantitatē iam ſolutā. h. d. ꝛ notanter. ¶Gloſſ.
oppo. de. l. a diuo pio. ℌ. pignora. ff. de re iud. Sol. vt
in ea. ꝛ vide qō dixi in. l. ordo. ſ. de excep. rei iudi. ¶Sed oppo.
fortius de. l. emptor. ℌ. lucius. ff de pac. ſol. qō vbi verba ℊnalia
nō poterāt reſtringi ſalua ratione recti ſermonis: ideo ℊnaliter
ꝛ vniuerſaliter intelliguntꝫ ideo ſi boc pactum feciſſet de omni
debito ꝛ reſiduo obſtaret exceptio: hic vero verba pacti fuerūt
ſimplicia ꝛ indefinita. ſ. de non petendo: ideo reſtringuntur ad
ſoluta: qz ratio recti ſermonis remanet ſalua: qō no. ꝛ vide quod
dixi in. l. ſi de certa. ℣. de tranſac.

Si reſcriptionem. Exceptio pem
ptoria dz oppo
ni ante ſententiam: ſi tamen ante litem conteſtatā ſit
oppoſita non nocet: ꝛ ſufficit probari poſtea. boc di
cit glo. ſunt clare.

1 ☞†Reus excipere non tenetur ſi ab actore nil probetur.
2 Actor an teneatur probare reo excipiente.
3 Excipiens qñando fateri dicatur.
4 Reus an poſſit excipere actoris intentione probata.
5 Reus quando dicatur confeſſus pure niſi probet conditionem
an negaſſe niſi actor probet promiſſionem ꝛ nu. 6.
7 Reus quando plures poſſit proponere exceptiones.

1 **Si quidem.** †Reo nō expedit exceptio
nē opponere ſi credit actorē
pbare als debet exceptionē ſub cōditione oppo
nere. ꝛ poſt pbatam intentionē actoris illam pbare.
boc dicit. Et pondera qō tribus caſibus diſponit. Primo quā
do reus eſt certus qō actor nō pōt pbare. Scō qñ eſt certus qō
pōt pbare. Tertio qñ dubitat. ſcā ibi: Si vero. tertia ibi: Haz
ſi. ¶Et ſcias qō hic eſt vna glo. magna. ꝛ hec fuit vna additio
nova: ſunt ꝛ alie glo. antique ꝛ illas primitus recitabo: ꝛ quatu
or prime ſunt literales. Incip. o ab illa que eſt ſuper verbo du
bitas. ¶Et opp. qō non poſſit dubitare: quia in facto p̄prio
nō toleraꝫ talis dubitatio: vt. ff. de iur. ꝛ fac. ignō. l. plurimum. ꝛ
ff. de acq. poſ. l. falſum. Sol. qō hec dubitatio erat de facto alie
no: qz deſcendebat a perſona patris: vt in gl. ꝛ ſic tolerak. ff. p̄
ſuo. l. ſi. ¶Et ex hoc colligit glo. ar. qō nō ſemper cogīk quis re
c ſpondere affirmatiue vel negatiue. ſed poteſt interrogatus de fa
cto alieno reſpōdere dubito. circa qō vide qō dixi in materia po
ſitionū in. l. ij. ℌ. qō obſeruari. ſ. de iura. calū. Itē colligit gl. qō
reus ſemper poſſit interrogari: vt hic: ꝛ. ff. de interro. act. l. de eta
te. ℌ. nihil. qō limitat gl. dicens verū ſi iudex mouerit equitas:
vt. l. vbicunqꝫ. in eo. tit. ¶Oppo. ſcō qō exceptionē non debe
at ante lit. conteſta. opponere: vt. l. peremptorias. ſ. ſent. reſcin. nō
pol. Sol. qō ſi exceptio ſit dilatoria neceſſe hz ante lit. conteſta.
opponere ꝛ probare: vt. ſ. de procura. l. ita demum. die vt ibi di
xi. Sinaūt ſit peremptoria tunc ex volūtate pōt ante lit. conteſt.
opponere. ꝛ poſtea tenetur pbare vt hic ſi tamen non vellet an
2 te lit. conte. opponere: tunc non tenek vt in contrario. ¶†Opp.
ſucceſſiue cū gloſ. qō ſi reus excipiat actor nō habeat neceſſario
pbare: qz excipiēdo videk fateri cū exceptio ſit actionis exclu
ſio. ꝛ ſic ſupponit actorē habere actionē. Solu. fm quoſdam qō
non eſt verū qō excipiens videatur fateri: vt. l. non vtiq̄. ff. de ex
cep. ſed iſti non ſoluunt contrarium: ideo glo. dicit qō aut reus
alia negatiōe nō facta excipit pure ꝛ ſimplr: ꝛ tunc videk fateri
vt in cōtrario: aut negat ꝛ excipit cōditionaliter: puta nego me
debere: ꝛ ſi appareat me debere: excipio de pacto de non peten
do vel de ſolutione facta de tranſactione ꝛ ſic de ſingulis: tunc

d fateri non vſ^d ꝛ ita intelligit gloſſ. iſtam. l. ꝛ dicit. l. non vtiq̄.
5 ¶†Et ſic firmat hec gl. quod ex ſimplici exceptione vſ quis fa
teri. Et idem ꝛ clarius not. glo. ſignata ſuper verbo conteſtatio
nem. in auc. de exhiben. ꝛ introducen. reis. ℌ. ſancimus. verſi. ſu
ſcepto. Et p̄to iſta parte vltra predictā rōnem bene facit text. ſ.
de teſt. auc. ſi dicatur. in p̄incip. Sed veritas eſt in oppoſitum
ꝛ ita tenent canoniſte per. c. cum venerabilis. extra de excep. ꝛ ita
firmat ibi Inno. ¶Et ego idem dico de iure ciuili. ꝛ hoc per
d. l. non vtiq̄. ꝛ per. l. excep. ſ. de proba. vbi caſus. ꝛ etiam per a
banc. l. ꝛ per. l. j. prime. que ſimpliciter dicit actorem non inua
ri exceptione rei. Et multas rationes allegaui in. d. l. exceptionē.
vbi vide. ¶Poſtea ſubtilius ſpeculatus vt ſoluantur glo. noſtre
dico quod etiam ſi fateri videtur illa cōfeſſio non poteſt ꝓpro
bari vt implicita ꝛ exceptio que eſt explicita implicans illam re
plicari. arg. eius quod not. in. l. ij. ℌ. de dona. ante nup. ¶Item
quia confeſſio non poteſt eſſe vera niſi exceptio ſit vera cum o
mne implicatum vel ex alio illatum ſupponat explicitum vel id
ex quo infertur eſſe verum: quia ex falſo non ſequitur verum. nec b
de eo ente non infertur aliquid eſſe. vt. l. actor. ſ. de proba. ꝛ etiaz
non valet conſecutiuum vbi reprobat antecedens. vt. ſ. de legi. l.
non dubium. facit. ff. de ſerui. ruſti. p̄edio. l. iō. ℌ. qui habet. in
fin. ꝛ ſic ſi dicamus qz fateri videtur conditionaliter dicitur fate
ri pura ſi exceptio ꝓ vera accipiatur qua poſita ꝓ vera con
ſequo nullius eſt p̄iudicij ideo non expedit excipienti vt ꝓ
4 bet exceptionem niſi actor ꝓbet intentionez. ꝛ iſta eſt veritas.
Ad aute. Si dicatur. dic vt ibi dixi. ¶†Opponi. quarto quod
reus non admittatur ad ꝓbandum exceptionem poſitā actor
ꝓbauerit ſuam intentionem quia poſt dixerit teſtificata ꝓ c
bationes fiende per teſtes non admittuntur. vt. ſ. de proba. auc.
at qui ſemel. Sol. vt glo. ſequen. que remittit ad ibi no. ꝛ ſolutio
eſt iſta qō ſuper eiſdem capitulis non admittuntur vt ibi. ſed
ſuper diuerſis ſic vt hic. ꝛ in. c. fraternitatis. extra de teſti. Simi
liter ad ꝓbandum ꝓductos ꝛ redarguendum eos de falſo.
vt. ℌ. de teſti. l. ſi quis teſtibus. ꝛ. l. fin. ꝛ ibi vide quod latius ſcri
5 pſi. ¶†Reuertor ad gloſſam magnam que format. q. Quid ſi
actor agat ex promiſſione ꝛ reus dicat ſe promiſiſſe conditiona d
liter vel ſub condītione. Et iſte tertius caſus eſt magis dubita
bilis an reus intelligatur confeſſus pure niſi ꝓbet conditio
nem: an econtra videatur negaſſe niſi actor ꝓbet promiſſio
nem puram fuiſſe vel conditionem non extitiſſe. Et arguit glo.
per tres rationes quod videatur confeſſus pure ſi non ꝓbat
conditionem. Et primo quia due intelligātur confeſſiones. vna
pura alia conditionalis. ſicut duo ſunt arbitri ꝓcepta ſcilicet
dari ꝛ ad diem dari. l. celſus. ff. de arbi. Secundo quia ꝛ idez eſt
in pacto de non petendo: quia niſi priuus neget ſe debere fateri
dicitur ꝛ pactum de non petendo ꝓbare debet. alias ſuccum
bit vt notatur in ſecunda gloſſ. in hac. l. ſi quidem Sed hanc ra
tionem reprobani ſupra in. ij. oppoſitione. Tertio quia ꝓ a
ctore eſt interpretanda reſponſio rei. vt. ff. de verb. oblig. l. inter
ſtipulantem. ℌ. i. Ad partem oppo. arguit glo. pluribus ratio
nibus. Primo qz ſicut actor non videtur in iudicium deduxiſ
ſe quod non ſentit ſic nec reus. vt. l. ſi teſtō. in fin. ff. de excepti. rei
iudi. vt equalitas ſeruetur inter cos. l. fin. ꝛ. de fruc. ꝛ lit. expen. ꝛ
tanto fortius quanto fauorabiliores ſunt rei q̄ actores. vt. l. fa
uorabiliores. ff. de reg. iur. Secundo quia in ambigua locutio
ne ſtamus declarationi eius que ambigue loquitur. vt. l. ſi quis
intentione ambigua. ff. de iudi. Tertio quia adiectio loci facta
promiſſioni de aliquo dando non intelligitur ſeparata a pro
miſſione vt ſic dicantur eſſe duo imo vitiatur ꝓpter locum ipſa
promiſſio. vt inſti. de verb. obli. ℌ. loca. ergo nec in ꝓpoſito cō
ditio a promiſſione. ꝛ ſic non ob. l. celſus. in contrarium allegata.
Quarto qz dicens promiſi ſub conditione: videtur dicere ad
uerſario nullam eſſe natam obligationem nec actionē. vt. ℌ. cede
re dicm. ff. de ver. ſigni. ꝛ ſic non fatetur intentionem actoris. qō
facit qui exceptionem pacti opponit. ita dicit glo. quod tamen
ſupra reprobaui. Quinto qz ſi ſtipulor pure tu reſpondes ſub
conditione: nō tenet ſtipulatio quia aliter reſpondes ℌ interro e
geris. vt. ff. de verbo. obli. l. i. ℌ. ſi quis ſimpliciter. ſic in propoſi
to cum dicit reum promiſiſſe ſub conditione vel promiſſiſſe
ſub conditione aliter videk reſpōdere quam ſit petitum. et ſic nō
debet ſibi p̄iudicare. Sexto qz in caſu quo dico promiſſi ſed
ſub conditione. de quo magis dubitatur an ex primis verbis in
ducatur pura promiſſio. dicit glo. non poteſt dici pura ꝓpter
conjunctiuam: ſed que pure aduerſatur ꝛ per quam precedentia
verba declarantur: vt ſit ſenſus quod dico promiſi intelligo ſub
conditione ꝛ non alio modo. arg. l. nam ad ea. ℌ. i. ff. de condi. ꝛ
demon. ꝛ quia que incontinenti dicuntur ineſſe creduntur. vt. l.
6 lecta. ver. dicebam. ff. ſi cert. pet. ¶†Ultimo gloſſ. concludo ꝓ
ſolutione diſtinguit qō aut incontinenti ꝛ ſic ſtatim ꝛ vno con
tertu dicit p̄omiſi ſed conditionaliter ita qō illa verba ſed con
ditionaliter non habent tractum temporis vel dilationem ali
quam: ꝛ tunc nullo modo dicak pure fateri ſed potius purificz

a ¶Quando pactum de materia pacti. l. cōmiſſorie. vide. d. alex. 2ſi. r. i. parte.

b ¶Sui. t perpetua. adde bald. in auc. ei q. de temp. appella. in ver. ℌ. quero nunqd ſententia. ꝛ huic. l. ſi milis eſt illa ivna lectu. et ibi vide quid de replica tione. item adde Barto. in. l. ij. ff. eo. ꝛ p bald. ꝛ ange. li. n. bāc ſi qs de p̄ſcri. ꝛ. anno.

a ☞Exceptio doli. tu vide de hoc dicto qō no. diſſu ſeſpe. in tit. de ac cu. verſ. ſz pone ō quo ēgl. i. li. C. ō ſica. ꝛ Mod. in. l. i. ꝛ ibi Ro. ff. iuſto vo. vt cant.

b ¶Actio de dolo ē ꝓpetua. dic qō ℨ heredes ē ꝓpetua ꝛ annalis ℨ doloſum. l. ita ꝙ. ℌ. cui ꝓpetuꝫ. et ibi bar. ff. de dolo. vbi. l. ſi. ℌ. ſi. ꝛ dic vt ibi dixi. ¶†Opponi. quarto quod reus non admittatur ad ꝓbandum exceptionem poſitā actor ꝓbauerit ſuam intentionem quia poſt dixerit teſtificata ꝓ c bationes fiende per teſtes non admittuntur. vt. ſ. de ꝓba. auc. at qui ſemel. Sol. vt glo. ſequen. que remittit ad ibi no. ꝛ ſolutio eſt iſta qō ſuper eiſdem capitulis non admittuntur vt ibi. ſed ſuper diuerſis ſic vt hic. ꝛ in. c. fraternitatis. extra de teſti. Simi liter ad ꝓbandum ꝓductos ꝛ redarguendum eos de falſo. vt. ℌ. de teſti. l. ſi quis teſtibus. ꝛ. l. fin. ꝛ ibi vide quod latius ſcri pſi. ¶†Reuertor ad gloſſam magnam que format. q. Quid ſi actor agat ex promiſſione ꝛ reus dicat ſe promiſiſſe conditiona d liter vel ſub condītione. Et iſte tertius caſus eſt magis dubita bilis an reus intelligatur confeſſus pure niſi ꝓbet conditio nem: an econtra videatur negaſſe niſi actor ꝓbet promiſſio nem puram fuiſſe vel conditionem non extitiſſe. Et arguit glo. per tres rationes quod videatur confeſſus pure ſi non ꝓbat conditionem. Et primo quia due intelligātur confeſſiones. vna pura alia conditionalis. ſicut duo ſunt arbitri ꝓcepta ſcilicet dari ꝛ ad diem dari. l. celſus. ff. de arbi. Secundo quia ꝛ idez eſt in pacto de non petendo: quia niſi priuus neget ſe debere fateri dicitur ꝛ pactum de non petendo ꝓbare debet. alias ſuccum bit vt notatur in ſecunda gloſſ. in hac. l. ſi quidem Sed hanc ra tionem reprobani ſupra in. ij. oppoſitione. Tertio quia ꝓ a ctore eſt interpretanda reſponſio rei. vt. ff. de verb. oblig. l. inter ſtipulantem. ℌ. i. Ad partem oppo. arguit glo. pluribus ratio nibus. Primo qz ſicut actor non videtur in iudicium deduxiſ ſe quod non ſentit ſic nec reus. vt. l. ſi teſtō. in fin. ff. de excepti. rei iudi. vt equalitas ſeruetur inter cos. l. fin. ꝛ. de fruc. ꝛ lit. expen. ꝛ tanto fortius quanto fauorabiliores ſunt rei q̄ actores. vt. l. fa uorabiliores. ff. de reg. iur. Secundo quia in ambigua locutio ne ſtamus declarationi eius que ambigue loquitur. vt. l. ſi quis intentione ambigua. ff. de iudi. Tertio quia adiectio loci facta promiſſioni de aliquo dando non intelligitur ſeparata a pro miſſione vt ſic dicantur eſſe duo imo vitiatur ꝓpter locum ipſa promiſſio. vt inſti. de verb. obli. ℌ. loca. ergo nec in ꝓpoſito cō ditio a promiſſione. ꝛ ſic non ob. l. celſus. in contrarium allegata. Quarto qz dicens promiſi ſub conditione: videtur dicere ad uerſario nullam eſſe natam obligationem nec actionē. vt. ℌ. cede re dicm. ff. de ver. ſigni. ꝛ ſic non fatetur intentionem actoris. qō facit qui exceptionem pacti opponit. ita dicit glo. quod tamen ſupra reprobaui. Quinto qz ſi ſtipulor pure tu reſpondes ſub conditione: nō tenet ſtipulatio quia aliter reſpondes ℌ interro e geris. vt. ff. de verbo. obli. l. i. ℌ. ſi quis ſimpliciter. ſic in propoſi to cum dicit reum promiſiſſe ſub conditione vel promiſſiſſe ſub conditione aliter videk reſpōdere quam ſit petitum. et ſic nō debet ſibi p̄iudicare. Sexto qz in caſu quo dico promiſſi ſed ſub conditione. de quo magis dubitatur an ex primis verbis in ducatur pura promiſſio. dicit glo. non poteſt dici pura ꝓpter conjunctiuam: ſed que pure aduerſatur ꝛ per quam precedentia verba declarantur: vt ſit ſenſus quod dico promiſi intelligo ſub conditione ꝛ non alio modo. arg. l. nam ad ea. ℌ. i. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ quia que incontinenti dicuntur ineſſe creduntur. vt. l. 6 lecta. ver. dicebam. ff. ſi cert. pet. ¶†Ultimo gloſſ. concludo ꝓ ſolutione diſtinguit qō aut incontinenti ꝛ ſic ſtatim ꝛ vno con tertu dicit p̄omiſi ſed conditionaliter ita qō illa verba ſed con ditionaliter non habent tractum temporis vel dilationem ali quam: ꝛ tunc nullo modo dicak pure fateri ſed potius purificz

c ☞Niſi. ꝓbet eſſe conditionē. No. quā ſtrumenta ꝓbationalia nō intrent execution. vide notata p bal. an. l. cū teſtō. ad ff. de teſta. ꝛ bar. in re pe. lāj. ā. iij. q. pn. ſ. de pig.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶Aut contrarie.qō exceptiones contrarie simul ⁊ semel opponi possunt a reo. adde Innocen.in.c.cum venerabilis.de excep.⁊ omnino per Abb.in.c.pastoralis.co.titu. ⁊ Bald.in.l.j.§.de fur.⁊ in auten.contra qui propriam.de non nume.pecu. Barto.in auf.qui testamento.de excu.tuto.⁊ in.l.cum de indebi.in principio.ff.de probatio.nota. d.l.nemo.ff.de excep.Dyn.in regula nullus pluribus.in vj. Lanf.in.c.quoniam con-
trā verficul. exceptiones.qō intelligedesiunctiue si copulatiue.vtpoticatur secūdum gloſſ.in.ca. auditis.de prescrip.ni fi excipienti incūbat onus probādi super vtraq; secundū Innocen. post glos.ibi ⁊ in d.l. nemo .et ibi Barto.de excep. Bal.in mar.verbo exceptio.verficul.xi.⁊ in ſpec.de exceptio.§.iiij. ⁊ de ſententia.§. viij.ver.ſed nunquid falſis.

b ¶Declinatoria iudicij quitur B lex de excepc. in competentie iudicis ſecundum ynū intellectū bald.hic ⁊ illa debet ante litis conteſt. opponi.de cuius dicti veritate vide Bald.in.l.penu. ff.de iuſti. et iure. et angel.conſilio. etc.⁊ conſil. cccij. declinatoria vero exceptio quando poſſit opponi.Innocen.in.c cum.Mſerrarien ſis.⁊ ibi omnes ſcly.ad fin. extra de conſti.

c ¶Dominij. ad de quid ſi non eſt queſtio de dominio:ſed de vſufructu.vide Cyn.in. l.j.§.de alie. iudi. mutan. cauſa fac. ⁊ Bart. in.l. lite. j. cod. ⁊ omnino in ptac.papienſi. in iij.libel.verſic. excep. litis pendē tis.

d ¶In reali.) Ad de qō in actione reali per ſolam citationem fit hodie res litigioſa Bartol. in.l.j.§. commun.dom.

e ¶Res non efficitur.) quando res efficiatur litigioſa.not.Cyn.§.de peti.here.in principio.⁊ in.l.j.§.de condi.⁊in autenti.litigioſa.§. eo.⁊ in.l.j. §.quāḡ. de aqua plu.arcen.⁊ in.c.eccleſia ſancte Marie.vt lit.pend.per glo.⁊ in.c.cauſam que.el. ij.de teſtib.in.c.j.de confir.vti.vel inuti.⁊ Innocen.in.ea.cum.M.ferrarien. de conſtit. Ang.in auf.de litigioſis.in principio.col.viij.non quando eſt qō de poſſeſſione tantum Abb.poſt glo.in.d.c.j.de confir.vti.

f ¶Mere perſonali.qō vitium litigioſi nō habet locū in actionib⁹ perſonalib⁹ adde Bal.in auf.litigioſa.§ eo.⁊ Ang.in auf.eo.tit.in prin.qō ſic poſt lit. cōteſt.tñ.vt ibi.

g ¶An per hypothecariam.adde Bal.in.d.auf.⁊ in practica papiēſi.iij.libello.vſic. exceptio litis pendentis.

b ¶Eſt nullus.adde Ang.in auf.de litig.j.col.ver.attende tamen col.viij.

1 ¶Alienatio lite pendente non ſtenda.
2 Oblatio libelli an debeat in conuentione iudiciaria intermire.

Ite. †Pendente lite rei vel actoris nō poteſt fieri alienatio quaſi ſit facta litigioſa. hoc dicit. ¶Opp. hec lex requirit litis cōteſtationē ⁊ auf. precedens ſolum iudiciariam conuentionem: ergo vna contradicit alteri. ¶Solu. vt glo.j.qō verum eſt qō hec lex loquitur in reali ⁊ perſonali actione ſed autenti. corrigit eam in reali in qua ſufficit iudiciaria conuentio: tunc quero an referat inter rem mobilē vel immobilem: ⁊ dic quod non quia hec lex ⁊ iſta auf. loquuntur indiſtincte: vt in glo.j. huius auten. ¶Item quero de qua reali loquitur.reſpondeo vt in gloſſ. vtriuſq; iuriſcet quod de rei ven. directa vtilivel quaſi vt publiciana. Sed tūc dubitat ſi agat ꝓfeſſoria ꝓ ſeruitute an hec auf. locū habeat vt per litis motionem actio efficiatur litigioſa: ⁊ gloſ. ſuper auten. diſtinguit aut agit ꝓ ſeruitute perſonali vel ꝓ vſufructu et lo cum habet quia vſufructus pars dominij eſt: vt.l.iij.ff. de vſufru. aut agit ꝓ ſeruitute reali ſine prediali: ⁊ tunc locum nō habet. ¶Tu dic ſecūdum Bar. qui latius loquitur cū Jac. de ra. et Cy. aut agitur actione mere reali aut mere perſonali aut mixta: ſi reali aut in ea principaliter prenditur de dñio vel quaſi ⁊ tunc ſi querit de ipſa ⁊ illa per ſimplicem conuentionem efficitur litigioſa vel in auf. litigioſa. de actione poteſt dubitari: nam Cy. ſub dubio forte inquit qō litigioſa non efficitur niſi per litis conteſta. ⁊ ſic res poterit vendi ſed actio ante litem conteſtata ⁊ licet conuentio precesſerit ⁊ mouetur qⁱ auf. loquitur de ipſa re ⁊ hec lex de actione loquitur indiſtincte. ¶Sed Bart. dicit qō eodē modo rei vendi. efficitur litigioſa quo res ipſa: qⁱ eadē eſt ratio ⁊ vltra non dicit qō mihi placet: qⁱ alꝰ fruſtra res eſſet facta litigioſa ⁊ impoſita eſſet lex verbis ⁊ non rebus contra.l.ij.§. communia de leg. ¶Item qⁱ res non efficitur e litigioſa niſi ꝓpter rei vendic. deductam in iudicio: ergo fortius ipſa actio. l. rei ven. qⁱ ꝓpter qōvnunquodq; tale ⁊ illud magis: vt in auf. multomagis.§. de ſac. ſan. eccle. Item qⁱ non debet permitti actori quod reo denegat: vt.l. nou debet. ff. de reg. iur. vt equalitas in iudicio ſeruetur. Scō caſu quando agit mere ꝓſonali ⁊ tunc res etiā per lit. conteſt. non efficitur litigioſa vt no. glo. in.l. quāḡ. §. j. ff. de aqua plu. arcen. ſed actio ipſa fit litigioſa per lit. conteſta. vt hic in.l.ij.⁊ j. co.l.ij.⁊ in hoc Cy. ⁊ Bart. ſunt concordes ſed meo iudicio illa gloſ. dicit cōtra. na ꝫ dicit aut de alienata nō quereba ⁊ tunc litigioſa non efficitur: vt. d. l. quāḡ. §. j. aut de ea querebatur ⁊ tunc fic: ⁊ hoc videtur verius vt equalitas inter actorem et reum ſeruetur: vt ſupra dixi. Tertio caſu quando agit actiōe mixta: ⁊ tunc aut actio eſt vniuerſalis ⁊ tunc etiam ante lit. conteſt. per ſolam controuerſie motionem vt. l. diuus. in prin. ⁊ ibi gloſ. ff. de peti. here. ⁊ l. alienationes. ff. fami. herciſ. Aut actio eſt ſingularis ſiue particularis ⁊ tunc res ⁊ actio efficitur litigioſa per litē conteſtatā ⁊ nō ante: vt. §. cōi diui. l. j. in fi. ¶Quid autē operetur vitiū litigioſi dicet. j. l. fi. ¶Quero an ver hypothecarias res efficiatur litigioſa. glo. hic in auf. ⁊. §. de pſcri. lon. tempo. l. j. tenet qō non pter ter. in auf. de litigioſo. §. ad hec. col. ix. et ibi idem firmat glo. ¶Quero an in conuentione iudiciaria debeat intervenire libelli oblatio: ⁊ ſcōm opinio. illorum qui dixunt qō mittitur cum citatorio de quibus dixi in autenti. offeratur. §. de lit. conteſta. queſtio non hab et dubium. ſcōm aliorum opin. dubitatur: quia hec auf. hoc nō exigit. ¶Sed doc. cōtra qⁱ aliter non eſt notum aduerſario quid petatur: ⁊ ſic non poteſt dici qō res ſit litigioſa. Reſtant alique gloſſ. que formant aliquas oppo. quas per te vide qⁱ ſunt clare ⁊ illam de. l. j. §. de pſcri. long. temp. repetam. j. co. l. fi.

Quicunq; Jure ſito legata re litigioſa p inſtrum: enta litigioſa ēt fiſco non ꝓſtatur res legata ſed eſt imatio: bodie vero tantum ꝓſtatur quātum ex re litigioſa conſequitur qⁱ illud ſolum videtur legatum: ideo legatarius poteſt cauſe aſſiſtere. hoc dicit. cum autenti. nunc ſi heres. ¶Oppo. de. l. fin. j. cod. Sol. vt in glo.

1 Emptor rei litigioſe ad reſtitutionem tenetur.
2 Emptor rei litigioſe an preſumatur ignorare.
3 Emptor qua actione precium repetit: ⁊ qua venditor rē ipſam. ⁊ numero. 4.
5 Emptor rei litigioſe euictionem ſtipulatus a vēditore an re euicta poſſit ad duplum agere.

1 Enſemus. †Emens ſcienter rez litigioſam tenetur illam reſtituere nec precium repetit ſed illud tantundem vendicor ſi ſeo ſoluit: emens vero ignoranter precium repetit et vltra illud ad tertia ꝫ partem alienationem irrita remanente. b. d.

b ¶No. qō cōtractus ſuper re litigioſa eſt nullus. b ¶Item not. ter. ibi inſtum eñ ⁊c. Ex quo habes qō venditor eſt in dolo ſi cōditionē rei quā nouit nō ꝓpalat emptori. ¶Item nota. diſtinctionem

ctionem ſciētie ⁊ ignorantie que fit in emptore. ¶Item not. caſus ſpāles in quib⁹ alienatio ꝓmittit rei litigioſe: vt hic in fine. ¶Quero primo an hec lex loquatur tā i actore qⁿ in reo. Rñ. qō ſic: vt in prima ⁊ ſcōa gl. ¶Quero ſcōo quare diſtinctio ſciētie ⁊ ignorantie nō fit in emptore ſicut in venditore. Rñdeo quia ipſe eſt certꝰ an ſibi ſit mota queſtio vel non: vt in gloſſa. quinta vbi ergo eſſet ignorans quia abſens vendidit procurator rem generalem ad cauſas etiam futuras dimiſerat que poſtea ſunt mote videtur pena huius. l. ceſſare. ¶Quero an emptor in dubio ꝓſumatur ignorare: rñdeo qō ſic: vt in ea. glo. arg. l. veriꝰ. ff. de ꝓba. ¶Quero emptor ignorans repetit precium ⁊ etiam tertiam partem: ſed an venditor puniatur in aliquo dando fiſco Bl. recitat tres opi. prima eſt qō nō qⁱ lege iſta non cauetur. et ar. l. interpretatione. ff. de pe. ⁊ iſtam putat Bart. veram. Alij dicunt qō fiſcus ſemper habet tātum quātū precium vt in prima parte huius. l. Nā ignorātia emptoris non habet tollere pena fiſco debendam ꝓpter delictum venditoris ⁊ hec eſt. iij. quam Cy. ſequi videtur: ⁊ ſic lege iſta de pena cauetur. Alij dicunt qō fiſcus tñ minus habet de ſolito ꝑcio quātum eſt illa ſiter tia pars debenda emptori bone fidei quaſi illa tertia detrabat fiſco ⁊ detur emptori: hoc videtur fundari ſuper equitate. l. interpretatione. ff. de pen. vnde eam teneo licet ꝑcedens procedat de rigore. ¶Sed quicquid ſit de predictis gl. oppo. de. l. ſi. ff. ⁊. vbi punitur pena dupli applicāda aduerſario qui ſecum litigabat. Solu. qō ibi qⁱ dedicando duriorem aduerſarium ei conſtituit vt ibi in litera dicitur. †Hunc quero qua actione aget ēptor ad precium repetendum. Rñdet gloſſa. condictione ex. l. iſta vel forte eſt dicēdum qō cōdictione ſine cauſa: qⁱ venditio irritatur vt hic dicit ⁊ ſic emptio nō tenuit ipſo iure vel ad non cauſam eſt redacta: vt in ſeq. q. dicam. ⁊ ſic debet dari cōdictio ſine cā vt ff. de condi. ſine cā. l. j. †Quero tunc qua actione vēditor agat ad rem reſtituendam: ⁊ reſpondet gl. eodem modo qō condictione ex lege vel actiōe in factū ſubſidiaria. ¶Or attēde Bart. hic dicit qō hec lex nō dicit qō vēditor agat ad rē ſed qō emptor tenetur rem redhibere qō ipſe intelligit et qui contra venditorem agebat ⁊ rem litigioſam fecerat: vt ſic ſnia lata contra venditorem mandet execution cotra emptorē: ⁊ hoc vt inquit glo. vult iſta litera ſi recte conſpiciatur qō no. ¶Quero ad penā applicandam fiſco quis admittatur a glo. iſta dicit qō quilibet de populo. ⁊ idem no. ſuper rub. ff. de popu. ac. ⁊ verum dicit qō pena eſt pecuniaria fiſcus ſi ex delicto priuato imponēda eſſet corporalis ⁊ ita intelligit Dy. ⁊ Bar. gl. in. l. fi. ff. de prima. delic. facit l. qui ſepulchra. j. de ſepul. vio. ⁊. l. j. ff. de iure fiſci. ¶Quero ſucceſſiue cum glo. alia an hec pena habeat locum etiam in actore in aliam actionem transferēte: ⁊ dicit qō ſic qō declara vt in ea. Nunc accedo ad glo. ſi. oppo. qō res litigioſa non poſſit legari: vt. §. eodem. l. ij. ff. que res pig. obli. poſ. l. j. §. fi. Solu. quod caſus legati vel fideicommiſſi eſt exceptus: vt hic patet. ¶Tunc oppo. quod actio litigioſa non detur legatario: vt. §. eo. l. quicunq;. Sol. variꝫ modis: vt in glo. vſq; ad fi. ⁊ tene ſol. glo. ¶Op. de l. j. §. de preſcrip. long. temp. gl. §. eo. l. lite remittit ad ibi no. ſed dic melius qō de iure antiquo emens rem litigioſam punicebatur alia pena quia ſi cadebat a poſſeſſione ⁊ rem recuperare volebat poſſeſſor tuebatur exceptione: vt. ff. de litig. ⁊ ibi no. ⁊ etiaꝫ ſaltem de iure nouo litigioſa res id eſt vendita pendente lite nō poterat preſcribi: vt. d. l. i. in princip. bodie vero eſt additum vt contractus habitus lite pendente ſit ipſo iure nullus: ſed ſi tempore contractus lis non penderet quia inſtantia eſſet peremꝑta tunc contractus non annullatur nec preſcriptio impeditur: vt. d. l. i. Sed an tunc duret vitium litigioſi variarunt gloſ. vt dixi in. d. l. prima vbi vide. †Quero emptor rei litigioſe ſtipulatus eſt euictiones a venditore an poſtea re euicta poſſit agere ex dicta ſtipulatione ad duplum: ⁊ videtur quod non quia contractus rei litigioſe prohibetur: vt hic ⁊ per conſequens quicquid ſequitur ex eo vel ob id: vt. l. non dubium. §. de legi. ⁊ ꝓ hoc facit litera iſta in omnibus inſtrumentis ⁊c. ¶In contrarium facit: quia vbi alias ſine ſtipulatione non poteſt agi de euictione ea interpoſita agi poteſt vt patet in his legibus. j. de euictio. l. ſi fundum. ⁊ ſupra commu. vtriuſq; indi. l. fratres. ff. de doli. exceptio. l. apud celſum. §. labeo. hoc patet in eo qui contra legum interdicta emit. j. de agrico. ⁊ cenſi. l. quemadmodum. libro. xi. ⁊ de fund. li. l. infine. ⁊ ibi nota. ¶Ad literam iſtam. poteſt reſponderi quod non loquitur eo caſu quo ſtipulatio interuenit ſed ſolum caſſat contractus ⁊ inſtrumenta ex quibus poſſet fieri irreuocabilis tranſlatio re litigioſe. ꝓ quo hoc: ꝓbant etiaꝫ caſus hic exceptuati ex quibus ſolet res tranſferri: ex quibus datur intelligi quod ꝓhibitio precedens generalis loquitur de contractibus ⁊ de inſtrumentis per quos tractatur de rei tranſlatione quia exceptio reſtringit genus permiſſum ſecundum ſequens: vt. l. nam quod liquide. §. fi. ff. de pe. leg. Et hanc partem ſequitur Cyn. ⁊ mihi placet: quia hec ſtipulatio non tendit ad rotorandum contractum. Autentica.

Nanc ſi heres. Modie rē litigioſa legata ſolū debetur litis cuē tus ideo heres cauſam proſequitur ⁊ ſecūdū euentum res debebitur aut nihil. hoc dicit. ¶Oppo. de. l. qui cunq;. ⁊ de. l. ꝓxi. Sol. vt in glo. j. ¶Opp. qō heres nō ſtodo minus rei legate ſed legatarius: vt. l. a titio. ff. de fur. Sol. vt in glo. ij. ¶Querit gloſſ. cuius ſumptibus litigat heres: ⁊ reſpondet diſtinguendo. Aut cum legabatur res erat litigioſa: ⁊ tunc ſumptu heredis: vt. ff. de legi. j. l. cum ſeru⁹. aut poſtea cepit ſiue adhuc viuente teſtatore ſiue iam mortuo: ⁊ tunc ſumptu legatarij: vt. ff. de leg. j. l. ſeruus legatus. niſi mora commiſerit heres quia tunc ab eo tempore citra ſumptus heredis: vt. ff. de lega. j. l. cum res. quod nota.

¶De cōtrahenda ⁊ cōmittenda ſtipulatione. Rubrica.

Quia in contractibus ſupra interdum interponitur ſtipulatio ideo ponitur hec rubrica.

1 ¶Solennitas preſumitur in ſcriptura interueniſſe.

Licet. Etiā vbi ſcriptura privata facit mentionem de promiſſione intelligitur in dubio per ſtipulationē. hoc dicit. Vel ſic. †Solennitas intrinſeca preſumitur in ſcriptura. b. d. ⁊ materiam iſtam ponit Bar. an. l. ſciendum. ff. de verb. obli. ⁊ diri in. l. j. §. de vſu. ⁊ ibi vide. ¶Querit gl. qualiter probabitur qō inter preſentes: reſpondet glo. qō in dubio preſumitur: niſi contrarium probetur: vt. ff. de pac. l. iuris gētium. §. qō vere. Ego dico qō in epiſtola de qua hic loquitur preſentia non preſumitur: qⁱ abſenti mittuntur: ⁊ hoc ſi dicat promitto per verba temporis preſentis ſecus ſi dicat per verba preteriti tem poris: puta centum que tibi promiſit ⁊c. gloſſam tamen not. vt b ſcias eam allegare. ⁊ quando ſolennitas preſumitur: an contrarium poſſit probari per teſtes: an contraria ſcriptura exigatur. Dicendum eſt qō per teſtes: vt. d. l. iuris gētium. §. qō fere. ⁊ ibi glo. Non ob. qō no. l. generaliter. §. de nō nume. pecu. vt ibi dixi. ¶Item qō dixi de ꝓſumptione ſolennitatis b habet locū de intrinſeca. ¶Item de formali qⁱ illa ſemper eſt vniformis non de materiali: qⁱ illa poteſt eſſe difformis: vt hic per Pet. ⁊ Cyn. ⁊ latius dixi in. l. j. §. de vſur.

1 ¶Pater in quibus filio ſtipulari poſſit. ⁊ nu. ſeq.
7 Pater an poſſit filio ſtipulari.

Si filie. Ea que ſunt in dādo poteſt ſtipulari pater filio. hoc dicit. ¶Opp. ō l. qō dicitur patrem. ff. de verbo. obli. Solu. qō ſtipulari poteſt conſiſtentia in dando vt hic. non in facto c vt in contrario. Et eſt ratio quia conſiſtentia in facto coherent
2 perſone: ita quod patri queri non poſſunt. ¶Oppo. ꝟ. ieꝛ iſta vult qō obligatio queratur patri cui concor. inſtit. de inuti. ſtipu. ꝟ. ei qui. ⁊. ff. co. l. dominus. ⁊. l. cum qui. §. j. in fi. ſed videtur quod ſmo filio non patri: vt. l. quocūq;. §. ſi quis ita. ff. de verb. obli. Sol. vt in gl. ſeq. quod hic in his que queri poſſunt patri: ibi vero in his que queri non poſſunt patri. ¶Attende qⁱ iſta glo. relata ad. l. in contrarium allegatam debet intelligi quod ibi in his que queri non poſſunt patri qui ſtipulatus eſt poſt mortem ſuam filio dari: quo caſu filio queritur ⁊ non patri: et hoc verum quando ſtipulatur filio ꝟ. t filio: ſecus ſi ei ſtipulare tur vt extraneo: puta quia meruit: qⁱ tunc nulla eſt ſtipulatio propter regulam. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ff. de verb. obli. ſiue ſtipuletur ei dare viuente patre ſiue eo mortuo: vt. ff. de pact. l. ſi tibi decem. §. ſi pactus. ⁊ ibi nota. ¶Ubi autem ſtipularetur filio vt heredi hoc expreſſo: ⁊ tunc ei directa actio queritur: vt. l. annus. in fi. ff. de pac. ⁊ ſic habet tres caſus quando pater ſtipu-
3 latur poſt mortem ſuam dari filio. ¶Nunc videamus quando
c ei dari ſtipulatur in vita: ⁊ primo in caſtrenſibus an pater ꝓ teſt ſtipulari filio: ⁊ doc. dicerunt qō ſic: qⁱ illa queruntur filio ⁊ non patri ergo ⁊c. ar. huius gl. que generaliter loquitur: ⁊ quia pater ipſe poteſt bona mobilia ⁊ profectitia in filium effectuali ter tranſferre: vt in caſtrenſe peculium habeat. §. famoſi. hercif. l. filius. ⁊. j. de caſtren. pecu. l. j. libr. xij. ⁊. ff. de caſtren. pecu. l. iij. vt. l. cum oporter. §. de bonis q̄ libe. ideo valet ſtipulatio ſed totum queritur patri ſicut olim ex cauſa aduentitia: vt hic. ⁊ in. ll.
5 §. allegatis. ¶†Tertio in aduentitijs: ⁊ glo. in. d. l. qō dicit pa trem: dicit qō ſtipulatio tenet: vt hic cum ſimili. ⁊ patri queritur bodie vſufructus ⁊ filio proprietas: ſed Dy. dixit totum patri queri vt olim: quia ſer cum oportet. loquitur vbi factum filij in querendo interuenit vt hic non fuit. ¶Sed teneo gloſſaꝫ quam Bart. ⁊ communiter. doc. ſequuntur. ¶Primo arg. eorum que de caſtrenſibus dixi: quia ſi illa in totum ei queruntur quia queri ei

c ¶Quis admittatur. adde an qā pena venit appli cāda fiſco admittat vnuſquiſque de ppſo ad agēdum bal. i ru. j. q. accu. nō poſ. glo. i. rub. de pig. act. ij. aliq allegant ſingula rē not. in. l. fin. als i. l. j. de prima. de lic. ⁊ in. l. j. ff. ō pu bli. iud. ⁊ no. hāc gloſſ. p cōcordia opi. viō. Bal. i. l. aduerſ⁹. §. ō fur.

c ¶De ſſuptione ſolennitatis. Bal. hic colligit ex iſta. l. ſinguſ qō qñ in epla ſit mentio de pñtia quod preſumit ſi omnia fint ſolēniter ſcētā ⁊ ita no. hic barba. ſecut⁹ eūdē bal. in apo. ad cū. i ỹ. fit mētio de pñtia.

c ¶An pf. Adde bar. l. j. q. ⁊ doct. in. l. qō dz. ⁊ in. l. qōcūq;. §. ſicuti. ff. de vb. obl. vbi Aler. dicit verū ēt p emācipato. ⁊ in. l. fi. l. qō dz. ⁊ ſbi qd de patre naturali ꝛp aler. in. l. ⁊ tibi. §. ſi pa ct⁹. de pac. qō ſic ⁊ qō ex ſtipſone ḡritur filio actio vtilis. d. l. qō cun q;. §. ſicuti. ⁊ bar to. in. d. l. qō dz. ⁊ d. ale. §. l. irrevō. ij. pte. 2 gl. in. l. q iuraſſe. de iure in. ⁊ i. d. §. ſicuti.

possunt: ergo et ista que hodie queri possunt licet vsufruct⁹ que
ratur patri. argumẽ. l. que de tota. ff. de rei vendicatio. Secundo
quia legatorum in quibus non interuenit factũ filij nisi in agno
scendo queritur proprietas filio vt vsufructus patri: ꝛ sic non
ob. ratio Dyn. Tertio quia ea que ex aduentitijs non querun
tur patri sed filie: vt est dos: vt. d. l. pẽponius filadelphus. ff. fa
bericf. pater potest stipulari filie: ꝛ ex stipulatiõe ei queritur: vt
l. vxorem. ℌ. testamẽto. ff. de lega. iij. erga ꝛ in proposito nec erit
hodie speciale in dote ex causa aduentitia sed tantũ profectitia.

6 ¶ Quero quid in filio emancipato: dixit ℙetr. quod ei que
ritur vt lis. argu. l. quocunqꝫ. ℌ. si quis ita. de verb. oblig. ꝛ. ff. de
oper. liber. l. vt iurisiurandi. ℌ. si liberi. ꝛ. ℨ. de pact. do. l. pater.
Non enim definit esse filius licet sit emancipatus. ¶ ℙreterea
in castrẽsibus in quibus diri posse filiussa. pro sui iure habetur
quo ad acquisitionem. vt. ll. ℨ. alleg. ergo ⁊c. Barto. hoc fatetur
in casibus in quibus si iofa. quereꝛe posset non in alijs in quib⁹
non posset vt per eum not. in. d. l. quod dicitur. Et quod his ca
sibus possit probari tali ratione: quia paria sunt aliquid fieri tẽ
pore permisso vel tempore prohibito ꝛ conferri in tempus per
missum: vt. l. quod ꝑponse. ℨ. de donatio. ante nupt. sed filio exi
stente in potestate patris potest stipulari ei dari in tempus exi
stentie sui iuris: vt. ff. eodem. l. quocunqꝫ. ℌ. si quis ita. de verb.
obligatio. ergo ⁊c. ¶ Quero quid in matre an possit stipula
ri filio: ꝛ videtur quod sic per. l. publia. in princi. ff. depositi. Con
trarium tenet ℙetrus per. l. debitor. ℌ. finali. ff. ad trebel. nam
sicut filius non stipulatur matri ita nec econtra: vt co: relatiuo
rum eadem sit disp̃lina. argumẽ. ff. de actio. empti. l. iul. ℌ. si pro
curator. ¶ Ista ratio non videtur tuta: quia pater non potest
stipulari filio ea que conſistunt in facto ꝛ tamen contra filius sti
pulatur patri: vt. l. quod dicitur. de verbo. obligationi. Barto.
vero qui tenet idem allegat ℨ. de pac. do. l. pactum. ꝛ quia spe
ciale est in dote qm dat pro filia: vt. l. pater. in. eod. titu. et. l. ga
ius. ff. solu. matrimo. ¶ Non obst. d. l. publia. quia ibi non est
speciale in matre sed in deposito vt per deponẽtem cuicũqꝫ que
ratur actio: vt. ℨ. ad exhiben. l. penul. ¶ Nec etiam ob. qõ de fi
lio emãcipato diri qꝛ reliquie precedentis potestatis hoc ope
rant ꝛ qꝛ nascitur ex paterno sanguine nõ materno: vnde ambo
censentur vna caro. Et hec sufficiant.

¶ Numeratio vtilis per inutilem stipulationem nõ vitiatur.

Numeranti quando detur actio ex numeratione.

Ratihabitio stipulationis quando requiratur. ꝛ nu. 4.

a ¶ Utilis numera
tio non vitiat̃ per inu
tilẽ stipulationẽ. b. d. Uel fic. si mutuator stipulatur
pecuniam reddi extraneo ex tali stipulatiõe nihil agi
tur: si tamen ille exegerit mutuatori tenetur restituere negotio
rum gestorum actione. hoc dicit. ℙlo. quod in primo summario
diri. ¶ Opp. quod ex numeratione non detur actio numerati:
sed illi cuius nomine numerauit: vt. l. certi condictio. ℌ. si nom
inos. ff. si certum petatur. Solu. hic numerauit proprio nomi
nẽ licet stipulat⁹ fuerit alij reddi. ibi alieno nomine numerauit:
ideo illi queritur actio vt in glos. l. quod intellige si ille ratũ ha
bet: alias vtilis queritur numeranti: vt. ℨ. si certum petatur. l. si
absentis. ꝛ plura alia vide not. in. d. ℌ. si nũmos. ¶ Oppo. ij. qõ
ex numeratione a gere non possit quasi sic obligatio fit nouata
vel nasci impedita per stipulationem sequentem: vt. ff. de noua.
l. si ita stipulatus. in fine. ꝛ. l. sequen. Solu. vt in glos. ij. quod ibi
stipulatus fuit hic vtilis: quia sibi stipulatus fuit hic inutilis qꝛ
alij fuit stipulatus quod non potuit: vt. l. stipulatio ista. ℌ. alte
ri. de verbo. obligatio. ꝛ hic in glos. ij. ꝛ ideo contractus vtilis
numerationis non vitiatur per inutilem stipulationem vt hic:
ꝛ. ff. si certum petatur. l. certi condictio. ℌ. quoniam. ¶ Opponi.
iij. quod ille qui fuit stipulatus non poterit exigere cum stipula
tio non valuerit vt diri ꝛ sic non produrit actionem sine qua ne
mo experitur: vt. l. si pupilli. ℌ. videamus. ff. de nego. gest. Solu.
quod hic exegit de facto: vt in glos. no. de iure vt in contrario.

¶ Oppo. iij. quod ratihabitio stipulationis non fit necessa
ria: quia illi stipulando videtur iam mandasse vt ei soluatur: ꝛ
sic ratum habuisse. vt. ff. de Solu. l. vero. Solu. quod illud proce
deret vbi persona illius ad solutionem tantum adiecta fuisset: at
hic adiecta fuit ad obligationem principaliter sibi querẽdam:
quod fieri non potuit: vt. ℨ. diri. ¶ Oppo. v. de. l. eum qui. ℌ. qui
silij. ꝛ de. l. si ita. ℌ. grisogonus. ff. eod. Solu. vt proxime diri qõ
hic obligationi: ibi solutioni tantum fuit adiectus ꝛ dicitur so
lutioni adiectus: quando stipulatur tali aut tali dari vel reddi:
vnde disiunctiua non eque principaliter ibi disiungit quod not.
ꝛ est gloss. expedita vsqꝫ ad versicu. sed econtra. ¶ Oppo. vi.
quod ratum habere non posset: quia meo nomine non exegit: vt
l. si pupilli. ℌ. sed si ego. ff. de nego. gest. et. l. seruus. ff. de preca.
Sol. primo quod ibi. hic meo nomine exegit. ibi autem meo no
mine non exegit. Dic secundo quod debitor non erat soluendo
ꝛ sic habeo ratum in subsidium quod possum: vt. l. mater. ℨ. de
rei vendi. ꝛ hoc vult gloss. vsqꝫ ad versicu. vel dic ibi glos. solum.
Tertio suppono quod debitor sit soluendo: ꝛ dicit: dic quod ra
tum non habeo factum iul. recipientis: sed factum debitoris sol
uentis: quia soluebat ad vtilitatem mei creditoris: ex qua rati
habitione ipse liberatur quo liberato mea deficit actio. ꝛ sic in
subsidium ago contra iul. quia propter actionis defectum non
quod in subsidium habeam ratum: ꝛ in hoc differt a preceden
ti: ꝛ hec est notabilis solutio. ¶ Oppo. septimo quod non nego
tiorum gestorum sed mãdati actio detur: vt. ff. de regu. iur. l. sem
per. Solu. ibi mandatum precesserat sed recusauerat ꝛ post recu
sationem acceptauerat: ꝛ hec est notabilis solutio: alias solu. ps
sunt glo. in. l. si pecuniam. ℨ. de nego. gest. quas per te vide ꝛ ad
de quod ibi diri.

1 ¶ Stipulatur suo heredi qui cum moritur stipulatur sibi dari.

2 Secundum dictio an importat conditionem.

Secundum. Si mulier stipuletur restitui dote suaz cui relinquet nihil disponẽdo videtur sibi seu heredi suo stipulari. hoc dicit. ¶ Hoc. qõ cum quis stipulatur sibi dari
1 cum moritur videtur stipulari heredi suo. qõ facere põt: vt hic: ꝛ. l. anus. in fine. ff. de pac. ¶ Quero quid si alteri relinquit istã dotem: an ille ex ista stipulatione agere poterit. Dic qõ non: sed hẽres qui illi actionẽ cedere tenetur: ꝛ ita põt intelligi iste text.
2 ¶ Collige qõ dictio scõm nõ facit conditionem. ℨ. de instit. et
b substi. sub condi. fac. l. si testim. ꝛ. ff. de constitu. pecu. l. cum qui. ℌ. iul. qõ facit in ar. vt si quis sit condẽnatus per iudicẽ ad prestãdum titio ynam libram piperis scõm qõ sui maiores faciebant quod licet non appareat qõ sui maiores fecerint vel quãtũ põterint. nihilominus prestare teneatur: ꝛ idem si quis promiserit prestare libram piperis secundum quod sui maiores prestabãt scõm Jaco. de are. ꝛ Cy.

1 ¶ Actio ex nudo pacto non datur.

2 Etiam dictio an implicet aliam causam ab explicito.

3 Actor sacramentum calumnie non prestans non auditur.

4 Stipulatio penalis super nuda conuentione committi potest.

5 Experiri an quis possit sine actione.

6, Interpellatio extraiudiciaria sufficit super conuentione vestita precedente.

7 Litis contestatio an requiratur super conuentione nuda ꝛ an super vestita.

8 Stipulatio quelibet quando committatur.

Nelda. Ex nuda quetiõe nõ datur actio ſz lite
super ea mota licet de facto cõmittur sequens penalis stipulatio. b. d. ¶ Et primũ vno dictum. Secundo respondet ad quesitum. secunda ibi verum. Casum in terminis per te pone. ¶ Notabilia duo colligein ſmmario. ¶ Primum qõ ex nudo pacto nõ datur actio.
1 concor. ℨ. de pac. l. legem. ꝛ hec regula in casibus ibi not. et vide quod ibi scripsi. ¶ Circa scõm scias quod varij sunt intellectus super. l. ista. ꝛ principaliter sup duob⁹. ℙrimo cñs dubitatũ fuit sup quo lis dz moueri. Scõ qualiter debeat moueri. t. an requiraꝛ litis contestatio. an vero sufficiat solũ iudiciaria conuentio. de his oibus infra dicẽ. ¶ Op. primo tertualiter dictio etiã est sui natura ꝑplicatiua alterius casus quã expliciti: vt. l. etiam ꝛ. l. ſi tut. vel cura. inte. sed hic nõ apparet de casu implicito: ergo nos dimittit in incerto ꝛtra. ℌ. qbus. ℨ. de no. cod. cõp. sol. ponẽdo casum ꝑplicitũ trib⁹ modis: vt in glo. ꝛ primo ſm Alzo. q. d. nõ solũ hec stipulatio penalis cõtinet certũ: sed etiã incertũ puta quanti ea res est vt in lra ista. hec nõ placuit Accur. qz hic sunt due ꝑplicatiue. ℙrima ibi hui⁹ obligatiõi. ꝛ huic nõ cõuenit expositio Alzo. ſz de illa nõ qrimus sed de prima. Ideo Jo.
2 dicit qõ vult dicere nõ tolũ cũ ꝓcederet vestita ſz etiã nuda vt in casu nostro ꝛ hec plz Accur. ¶ Tertio dicebãt nõ solũ si stipulatio penalis iceperit a ꝓcedẽti ꝑditiõe ꝛ ꝑmisset deſſet iã posse dare vel facere: vt. l. ita stipulat⁹. de vb. ob. ſz etiã nunc qñ incipit a ꝓcedẽti cõuentiõe nuda. Hec glos. nõ plz ꝛ merito qꝛ ꝑplicatiua dz ꝑplicare casum ſrium ad expressum nõ diuersum: ideo media Jo. bona ꝛ prima Alzo. quenit sequẽti ꝑplicatiue ibi etiaz eius summe ⁊c. ꝛ hoc vult glo. vsqꝫ ad fi. ¶ Op. ij. text. dicit post litẽ motã ꝛ nõ dicit sup quo moueat: ꝛ sic sumus in incerto ꝛ dubio ꝛtra dictũ. ℌ. qbus. ¶ Blo. ij. ꝛ magna volẽtes hoc declara re varias recitant opi. Una fuit Alzo. qõ hec dz intelligi qõ lis mota sit sup stipulatiõe penali. Alia Jo. qõ sup cõuẽtiõe nuda: ꝛ que istarũ opinionum sit vera infra apparebit. ¶ Sed oppo. cuz gl. magna. in ꝓm. qõ Jo. bene dicit qz cõuentio est nuda: et sic ex ea non datur actio vt hic cum simili. sed nemo experitur si re actione: vt. l. si pupilli. ℌ. finali. ff. de nego. gesto. ꝛ. l. quoties. ℌ. item si ꝓtor pali. ff. de admi. tuto. ¶ Soluebat Jo. quod lis mouetur ꝛ super ea lis contestatur de facto et non de iure vt in contrario adeo qõ ea non potest sequi condemnatio sed producit effectum: quia stipulatio penalis cõmittitur: vt hic ꝛ. l. si titius. ff. de verbo.

ff. de verbo. obli. facit in simili in eo tit. l. si decẽ cũ petiero. et hoc
3 vult gl. vsqꝫ ad ver. ꝛ si queras. ¶ Ité gl. op. q̃ ista lec. nõ ꝓcedat qꝛ actor calũnioſe agit: qꝛ sine actiõe. ꝛ sic facẽm calũnie prestare nõ poterit. ꝛ si ꝓstabit nõ ꝓstabit nõ audiet vt. l. ij. ℌ. si actor de iura. calũ. ꝛ si ꝓstabit deierabit. ꝛ hui⁹ ꝓpriũ lex erit cã cõtra. l. videamus. ff. de ju. lit. iuran. ¶ Sz gl. respõdet qꝛ nõ iurat: qꝛ lite cõtestata vlterius nõ ꝓcedit sup ea: vt diri nõ põt sequi condemnatio sed nouum iudicium incipiet super stipulatione pena li: quia nũc est cõmissa. ꝛ hoc vult gl. vsqꝫ ad ver. vel iurat. Sz qꝛ forte iudex ante litez contesta. vel in ipsa contestatione exigeret sacramentũ calumnie. Ideo gl. subiũgit. Uel iurat quod nõ facit animo calumnie. ꝛ verum dicit: qꝛ lege ꝑmittẽte facit vt stipulatio penalis cõmittatur ⁊c. si nõ impleat cõuenta. ꝛ hoc vult glo. vsqꝫ ad versic. nec mireris. Et ibi rogerius qui sequebatur opi. Joã. ſn hac. l. rãdebat ad ꝓmum ſrium qꝛ hic nõ experitur sine actiõe: qꝛ ex sola naturali obligatione q̃ inducitur ex cõuentione nuda datur actio licet effectum non habet vt. ff. de fideiuſ. l. fideiussor obligari. ℌ. fideiussor: sed qꝛ ille text. non dicit quod detur actio sed qõ soluti nõ datur repetitio vel ei accedit fideiussio ideo precedens sol. Jo. ꝛ nõ ista tenetur. ꝛ hoc vult gl. vsqꝫ ad versi. et
4 ſm hoc. vbi gl. aliam op. format. ¶ Opp. igitur ꝛ. ij. qõ possit stipulatio penalis cõmitti etiã per lit. conte. factã super conuentione nuda quia pena venit committenda ex mora sed in mora nõ potest esse a quo peti nõ potest vt. ff. de regu. iur. l. nulla. ꝛ. ff. eo. l. si pupillus. Sed huic respõdebat re gerius qõ hic erat petitio sed m alc dicebat vt dixi: qõ Joã. dicebat quare ſrius ꝓcedit
a qñ stipulatio penalis⁹ venit et committẽda ꝓpter moꝛa sed in casu nostro committitur ꝓpter cuentũ ꝛ existentiã conditiõis quam lex vult certare cum facta est contestatio licet de facto ita se defendebat Joan. ꝛ casum suum in hac. l. verificabat. Sed domino Alzo. ꝛ sequacibus visum fuit absurdũ quod duo essent litigia vbi potest esse vnum tantum vt. l. ampliorem. ℌ. in refutatoriis. ℨ. de appel. ac etiã qõ primũ finiretur qñ incboatum erat vt sic hoĩes verarent litibus ꝛ sumptibus. ió dicit qõ a principio hic lis mouetur super stipulatiõe penali. ¶ Et ad obiectaq̃ fieri possunt qõ nõ est cõmissa. ꝛ sic fine actiõe experik. respõdet qꝛ in ipsa lit. cõte. cõmittik qõ sufficit. nã qs ad agendũ admittit vbi p lit. contest. actionẽ habere ſperat: vt. ff. e. l. si titius. ꝛ sequi
5 potest in eadẽ instantia condemnatio cum superueniat eius ius et actio ex causa de ꝓterito vt. ff. de pign. act. l. si res. ℌ. fin. ꝛ in hac opi. Alzo. v detur gl. hic magis inclinare. ſm illã Jo. vf glo. tenere in. l. si post res. ff. si quis cau. Et hec Jo. vf magis applaudere huic litere: sed ꝑ illa Alzo. videt casus in. l. si pacto quo penatus. ℨ. de pac. vnde vñs Dy. dixit vtrunqꝫ verã in sent sic in electione actoris sit quã velit practicare: qꝛ vnã ꝑbat in. d. ſi pacto aliã. l. ab ista. ꝛ quãcunqꝫ teneas tu habes qõ de facto lis contestatur. ꝛ postea de iure agitur. ꝛ dicit hoc esse speciale. ꝛ ex legis dispensatione de equitate permitti ne contractus ꝛ stipulatio reddantur inutiles vt per eum not. in. c. non est in mora. extra. de reg. iur. qõ cueniret si ex alterius tñ cõtrabẽtis puta dare vel facrere debẽtis penderet. arbitrio contra. l. pomp. ff. de neg. gest.
5 ¶ Sed attendendũ quod doctores vltramontani fuerũt admirati quomodo equitas posset dictare vt sine actiõe quis erueriatur ꝛ litẽ contestetur ad. ß. stipulationis penalis committẽde
b que sui natura est odiosa vt. l. cum quidem. cuz ibi not. ff. de libe. et post hu. ideo diriſſet qꝛ per solam interpellationẽ pena committitur quia conuẽtio nuda de aliquo dando vel permutando intelligitur cum petiero ꝛ per consequens pena intelligitur ꝓ missa ſi non dat cum petitur. ꝛ sic interpellatio sola sufficit vt saltem ratione existentis conditionis pena committatur: licet non ratione moꝛe. vt et alias. ff. eod. l. quot. in diem. ꝛ. l. si quis ita stipulatus. cum ſmilib. ꝛ. l. si decem cum petiero. hanc opi. secutus fuit Bald. doct. perusinus pluribus rõnibus. ¶ Et primo per tex. in. l. si pacto quo penam. ℨ. de pac. dum dicit moꝛe priuatorum iudiciorum exiges cum de moꝛe iudiciorum non fit experiri sine actione vt. ℨ. est dictum. Secundo per. l. stipulatio ista. ℌ. alteri de verb. obli. vbi dicitur quod sufficit ita factum non esse vt comprehensus est vt moꝛa committatur. ꝛ tñ ibi ꝑambula stipulatio erat ineffi
c cax sicut hic per pactũ nudum. ¶ Tertio per. l. si cum dies. ℌ. si. ff. de arbi vbi sufficit interpellari rem extra iudicium vt pareat sententie arbitri vt stipulatio penalis cõꝛmissi cõmittatur. ꝛ tñ ex sua arbitri nõ datur actio sicut nec hic ex pacto nudo. ¶ Ad hanc. l. respondent omnes ipsi quod hic de commissione impugabiliter facta per litis contesta. nos de purgabili que fit per interpellationẽ. ¶ Sed patruus. ꝛ dominus meus dicebat qꝛ hec rũsio nõ cõuenit huic litere que dicit post litẽ motã conditionẽ extitisse. ¶ Ex quo colligitur quod ꝓmus conditio non extitit. ꝛ per consequens nec commissio pene facta fuit nec fieri potuerit cum dictio post omne tẽpus anterius excludat vt. ff. de ma. testamen. l. si ita fuerit. ꝛ hec est fortis ratio pretrea qꝛ predicti dicunt quod moꝛa non committatur: dicit ipse verum in cõditione casuali vel mista: et in. ll. per eos supra alle-

gatis sed in conditione potestatiua moꝛa attenditur: licet immediate stipulatio ex moꝛa non committatur sed ex euẽtu conditionis ꝓpter moꝛam tamen vt causam mediatam vt. ſ. eo. titu. l. magnam. ꝛ. ff. ſi quis cau. l. ſi post tres. ꝛ. ff. de arbit. l. celsus. ℌ. idem ait. ff. e. l. stipulatio ista. ꝛ. ff. ſi cer. peta. l. lecta. licet diuerſo modo hec moꝛa cõmittatur vt infra dicetur. ideo dicebat istorũ opi. Jo. vel Alzo. vt Dyn. dixit preterq̃ in eo. nam quamcunqꝫ teneas siue actor eligat ipse dicit qꝛ litis contestatio non est necessaria sed simpliciter motio litis: quia ista litera nõ plus exigit vt in seq. q. dicam. ¶ Ad rationes eorum respondet ipse: et primo ad primam que fuit vltramon. qꝛ illa clausula cum petiero quam dicunt subintelligi debet intelligi cum petiero scilicet legitime ſm qõ ius requirit scilicet per litis motionem non per simplicem extraiudiciariam interpellationem vt hic in litera et
a sic ler aliam viam eligit: quando procedit obligatio efficax vt in
d ll. in contra. allega. aliam quando ineffica
c vt in pacto nudo vt hic. Secundo respondet ad. l. si pacto. ß. de pact. quam Barto. allegat videlicet q̃ illa verba moꝛe ꝓpriatorum iudiciorum adꝺ ciuntur exactioni ꝛ eius effectui non initio iudicij neqꝫ commissioni stipulationis vnde illam non qualificant sed exactionem tantum: preterea inquit ipse ꝛ si initium iudicij concernerent adhuc nõ obstant: quia initium eius est per litis contestatio. vt in autenti. de litigi. ℌ. omnem coll. ix. sed motio litis per quam conditio hec purificatur ex cuius purificatione stipulatio penalis committitur antecedit litis contestati. et sic est verum dicere qꝛ tempore litis contestatio. ꝛ ante experitur cum actione. ꝛ hec bona solutio tenendo qꝛ litis motio sufficiat ꝛ precedens bona tenendo qꝛ litis cõtestatio. fit necessaria. ¶ Ad. l. stipulatio ista ℌ. alteri. respondit qꝛ ibi vel actum erat expresse qꝛ pena committeretur ex interpellatione extraiudiciaria vel tacite per dici apposite lapsum: vt ibi videtur text. probare dum dicit vt si ita factum non est comprehensum sit. ꝛ vbi hec non interuenerint dicit qꝛ ille ℌ. debet intelligi ſm. l. istam vbi sentit glo. i. scilicet vt debeat apparere non ita factum esse per litis motionem. Vel tertio inquit ipse ibi prima conuentio non tam fuit inefficax q̃ nulla ꝓpter defectum cause finalis vnde petitio non potest esse ibi nisi de mero facto et ꝓpter ipsius contemptum pena adiecta sed hic postea conuẽtio est aliqua licet inefficax. ¶ Ad
b l. si cum dies. ℌ. si. respondit qꝛ ibi per stipulationẽ promisi pa
c rere sententie arbitri ꝛ super illa inter pellatur: vt. l. diez ꝓfere. ℌ. si. in. e. ti. vel si per nudum pactum ibi sic conuenit dicit qꝛ ibi est pena meriti contemptus cuz ex sentẽtia arbitri nulla ordi
6 natur actio ꝛ ibi sufficit solla interpellatio de facto: vt. ß. pe trans. l. vbi pactum. ꝛ. l. si quis maior. facit quod no. ß. si manci. ita fue. alie. l. ea quidem. ¶ Ex predictis modo sic concludo qꝛ vbi precedit conuentio valida ꝛ vestita sufficit interpellatio extraiudiciaria super illa: vbi vero precedit innalida nec vestita tunc si pena est meri contemptus ꝛ idem est dicendũ: vt. l. si cum dies. ſm vnam lectu. ¶ Si autem non est meri contemptus: tunc lex eligit vnam mediam viam vt lis debeat ꝓmus moueri q̃ stipulatio penalis committatur vt hic ꝛ actoris est electio velut super stipulatione penali: vt. l. si pacto quo penam. ß. de pact. ꝛ. l. si
7 titius. ff. de verbo. obligati. vel vt super ꝓma conuentione nuda vt hic. ¶ Sed an requiratur litis contestatio. Et glossatores cum quibus pertranseunt communiter dicunt qꝛ litis contesta. est necessaria. Sed dominus meus qꝛ non: sed sufficit litem esse motam per iudiciariam conuentionem dicens qꝛ iste text. non plus exigit: quia lis est ante litem contesta. vt. l. lites vel causas. ß. de transi. ꝛ motio est ante. ß. ti. i. auf. litigiosa. ꝛ. no. ibidem in. l. lite. igitur cum text. dicat post litem motam conditionem extitisse intelligi debet per iudiciariam conuentionem seu interpellationem. Et ꝓo hoc facit qꝛ minus absurdũ sequitur nam lis contestatur de iure ꝛ non de facto quod non est ſm illaz opini. Nec receditur a iudicio inchoato quod vtiq̃ recederetur ſm aliam opinio. ¶ Et hec opin. satis mihi videtur equa ꝛ veritati consona. Et ſm opinio. Dy. qui dicit vtrunqꝫ opini. tam Alzo. q̃ Joan. fore veram ꝛ esse in electione actoris vt superius diri possumus dicere qꝛ si incipiat agere ex stipulat. penali litis contestatio fit necessaria super ipsa stipulatione: vt. l. si pacto quo penam. per quam monetur. ¶ Si autem incipiat a conuentione nuda sufficiet interpellatio seu conuẽtio iudiciaria vt hic. nam bec. l. isto casu tantum loquitur. ꝛ. l. si pacto. dicit ex stipulatu agens. ꝛ qs ante litẽ conte. nõ dicitur agere sed agere velle: vt
8 l. amplius. ff. rem ra. habe. Et modo sunt expedite lecture huius. l. ¶ Ultimo glossa queriꝛ quando quelibet stipulatio committatur ꝛ remittit. sed dicendum: aut incipit a precedenti conditione. ꝛ dic vt in. l. ita stipulatus. ff. eodem aut precedit nti conuentione ꝛ tunc aut vestita ꝛ sufficit interpellatio extraiudiciaria legitime cum facta nisi dies esset apposita: qnia ille interpellat ꝓo homine: vt supra de iur. emphyteo. l. ij. ꝛ. ℨ. eod. l. magnã. aut conuentio est nuda: et tunc recurre ad. l. istam et eius materiã circa quam vide que. ß. diri. ¶ Et quia vltramonta. dice-

a ⁊ Si cũ tuaz. tu vide ad banc. l. et ꝓ illius notabili expositione quod notat Bal. ꝓ eã in. l. i. in fi. princi ff. de pac.

b ⁊ Condrionem. nec facit sentẽtiaz cõditionalem: vñ nõ arctat quis p sniam q̃ cõdẽnat ad ꝓstandũ capones ſm qõ sui prodecessores ꝓstare rũt: vt ꝑ bart. l. i. eum. q. ℌ. iulian⁹. ff. de cõsti. pe. sec⁹ in rescripto. vt ꝑ gl. in. c. i. ef de fi. ſstr. ꝛ not. ℙau. i. c. abbatc. iſpnci. ꝛ ibi posui i apostil. in eo. ℌ. extra de ver. ſig.

c ¶ Qõ ex nudo pacto. adde. l. iuris gẽtiũ. ℌ. si pasciscar. ff. de pact. et i. ℌ. igit nuda.
2 qõ nõ oritur nisi i casb⁹ ibi no. per gl. ꝛ doc. ſz de iure canonico sic in ca. i. de pact. et iõ debitũ naturaliter tñ de iure cano. põt peti bart. ꝛ doc. i. l. ſi pene. l. ꝓn. de cõdi. ide. Ad ea que tamẽ qõ bart. nõ dicit qõ de iure cano. sola nãlis fit potẽs ad agendum sed solum dicit quod in foro ſscie, obligatus naturaliter tenetur soluere nõ ergo sequit qõ ꝛ eũ possit agi vi de ispec. de excu. ℌ. iij. vñ. tu ergo.

Universidad de Navarra

a ✠ Recp bal. hic inducit bāc. l. ad ar. ad statuta qō mulier nō cōtrabat sine presentia ppinquoꝝ q̄ intelligād de cōtractib⁹ dānosis nō de vtilib⁹. de quo vide alerā. post bar. in. l. cū ler. ad fi. vi. fidei. doc. in. l. quāuis. de acq. pos. ⁊ expisse. ang. ⁊ imo. in. l. mutum. ff. de acq. her. facit ⁊ qō not. bald. in. l. fi. necessitatē. ff. de bo. q̄ lib. ⁊ pau. de cast. in. l. quicunq;. ff. fed si ab alio. ff. de instito.

b ✠ Not. qō dicꝫ.

b Qō dicꝫ lterpellet p hoc qñ locū habeat vide soci. cōsil. cvij. incip. vt i qōnev. sit ergo cōclusiꝫ si fi. in. pti mā pte dar. cli. xxx ij. ite adde q̄ dies interpellat p hoīne. l. traiectitia ff. de illo. ff. de ac. a et oblig. qō veruꝫ et si ē dies legalis ⁊ tacita. d. l. ij. ff. de iure emph. c. potuit de loc. ⁊ glet Bmol. in. l. mora ff. so. matr. ⁊ not. i l. quoties in dicꝫ. ⁊ seq. de ✠. obli. et i. l. fi ita cllez abste. eo. tit. ⁊ alex. in p. l. quoties. ⁊ in. l. vinū. fi cer. pe. ⁊ in l. fi ita stipulatus ij. q. pn. eo. tit. Itē veruꝫ nisi dies sit apposita cā fiuti de obligatiōis vt puta volo teneri vsq; ad menses et nō vltra. l. crepto ff. de minor. ff. ó act. emp. gl. in. ff. fi. de eo qui inter. fra. do. sui. in vlt. fen. Itez nisi dies est nūcis bzeuis bal. 2 in. l. fi mihi ⁊ tibi ff. si qs seruos. de le. i. ⁊ bal. i. c. pono guerrā. ff. fi. l. cor. ⁊ alex. in. d. l. quoties deverb. obli. vbi plene ponit hunc articulū cū dictis limitatiōibus sed p alia ✠ ba. Itē limita nisi fit dies incert⁹ qr tūc nō iterpellat vt per soci. ✠. cli. xxxix. inci. non potuissent circa fi nem. ij. col. in pti 1 ma pte char. cli. xx 2 vj. ⁊ adde casum 3 fingul. ⁊ Bart. in 4 l. cū stipulat⁹ fim 5 mihi a peculo. de verb. obli. ⁊ ang. 6 ⁊ imo. in. l. fi infu lam. xxvi. col. ⁊ in 7 l. ita stipulat⁹ eō. tit. item nisi post 8 diem ponatur di 6 ctio postea quan

rūt qō hic loquitur de cōmissiōe impurgabili posset hic tractari materia purgatiōis quam posuit in. l. fi pacto. quo penā. ✠. de pac. vbi vide.

Scire certa vel incerta per stipulationem pro missa petī pñt. b. d. ✠ Querit glos. qua actione. ⁊ dicit in cad. ✠ Item quero quid si ante transactionem nil debebatur an habeat locuꝫ. i. ista ⁊ dicit glos. qō sic. vt. l. nec intentio. ✠. de transac. ⁊ hec vera nisi transac. nō teneret qr p calumniā actor insisteret vt. ff. de condi. inde. l. in summa. ✠. i.

n **Ecꝫ** a Minor pōt sibi querere sine tutoris vel curatoris autoritate. b. d.

Impossibile promitti nō potest. ⁊ nu. 2.

Non moriturum. † Impossibilium nulla est pmissio. h. d. Gl. varīs modis ponit casum. ✠ Cōtra et positionem casus. Opp. nam principale nōva let ergo nec accessorium. vt. l. fi. homo morituus. ff. de ✠bo. oblig. ✠ So. aut pena adꝺicitur impossibilitati ⁊ procedit contrariū puta promitto dare seruum immortalem ⁊ si nō dedero promitto penam aut adꝺicitur impossibilitati ⁊ habet locum bec. l. vt patet in ea. ✠ Sed cōtra p̄dicta opp. quod adiecta impossibilitati nō vitiet vt. ff. eo. l. impossibilis. secundo rñ. Solu. quod aut impossibile deducitur in conuentione et non valet vt. d. l. fi homo morituus aut deducitur in conditione ⁊ tunc aut conditio est negativa. aut affirmativa. si negativa tunc illa non vitiat stipulationem vt in contrario. si affirmativa ⁊ illa vitiat stipulationem ⁊ negativa ideo non vitiat quia eius contraria est necessaria ⁊ impossibilia: vt ibi nota. ✠ Oppo. quod negativa vitiat vt. ff. de pac. l. iuris gentium. ✠. si ob maleficium. Sol. ibi nō tam impossibile turpe dicitur cōtinere. Est em̄ quid turpe accipere ne maleficium committatur vt ibi. ✠ Oppo. q affirmativa nō vitiet. vt insti de leg. ✠. fi. Solu. qō hic in cōtractibus ibi in legati sin quibus dic plenius in. l. j. ff. de condi. instit. ✠ Cōclude ergo p̄dicta: qr aut impossibile deducit in cōuentiōe ⁊ vitiat. aut in cōditiōe: ⁊ tūc aut negativa: ⁊ tūc ant cōtinet turpe aut impossibile aut affirmativa ⁊ tunc aut in contractibus aut in vltima voluntate.

Si quidem. Promissio facta metumor tis in effectu nō vꝫ ⁊ pmissum tacitū ne p̄cedatur in accusatione vꝫ nō sit exp̄sse si transigi nō pōt. b. d. ✠ Oppo. de. l. j. ⁊ de. l. si abeo. ✠. de cal. so. vt in gl. ✠ Opp. ℈ de. l. seruj. j. ad. l. iul. ma. Sol. vt in gl. cetera dic vt dixi in. l. transigere. ✠. de transac.

Omnes. Stipulatio per quecūq; verba cōcepta valet. b. d. Vel non tñ per verba interrogationis: sed per quecūq; verba alia finalia tenet stipulatio.

Scrupulosam. Casus. qs potest stipulari post mortē suā vel aī similiter ⁊ legare. b. d.

✠ Dies interpellat pro homine.

Mora an possit purgari si pena committatur per lapsum diei

Conuenta debet implere ex parte sui qui actionē vult intentare

Debitor moram quando purgare possit.

Mora nō potest purgari si in contractu dictū sit q̄ pena toties cōmittatur ⁊ exigatur quoties cōtra factum fuerit. ⁊ nu. 10.

Interpellatio singulis annis est necessaria vt reus in mora constituatur qñ stipulatio est annua.

Ips etatis legitime cōditionē purificans. pmissorē non constituit in mora.

Creditor tribus casibus moram purgare potest.

Mora quando in actibus iudiciarīs purgare possit.

Moram purgare non potest qui sacramentum sibi a iudice delatum recusauit.

Mora an possit purgari que ob maleficium commissa est.

Mora purgatur si reus estimationem rei q̄ perijt infra tps purgationis obtulerit.

Moram purgare volens vsq; ad quod tempus audiatur.

Mora an possit purgari per cōfessionē extraiudicialem.

Moram quando purgare quis possit offerendo aliud q̄ petatur.

Mora quomodo purgari possit in stipulationib⁹ iudicialib⁹.

Magnam. Interpellatio hominis nō est necessaria vbi dies sit appposita ⁊ post lapsum diei cōmittit pena. b. d. ✠ Not. quod 1 dies interpellat p homine. cōcor. i. ij. ✠. de iure emph. b et alie conco. sunt in glo. ij. ✠ Contra hoc oppo. glos. ff. de. l. fi. ff. quorum lega. ⁊. ✠. de iur. emphyt. l. fina. ✠. j. ⁊ de. l. emilius. ff. de mino. ⁊. l. cum patronus. ff. de ope. libe. ⁊ de dam. infect. l. ij. ✠. hoc autem iudicium. ⁊ non solvit merito quia in illis. ll. nulla dies erat expressa nec tacita a. l. intellecta sed in. l. ij. ✠. fina. ✠. de iur. emphy. erat dies subintellecta. ✠ Quero cum glos. quando per lapsum diei pena committitur an mora possit purgari et glos. hic firmat quod non per istum text. ⁊ per. l. traiectitia. ✠. de illo. ff. de actio. ⁊ obli. ⁊ fic habes quod in contractibus vbi dies ⁊ pena fin apposita ab homine non purgatur mora secus inquit glos. si pena non fit apposita vt in. l. si insulam. ff. de verbo. obliga. ⁊ ibi nec materia ponit per barto. ✠ Item secus in quit in iudicijs vt. j. de fideiusso. l. sancimus. ⁊. ff. si quis cau. l. fi post tres. ⁊ in arbitrijs que sunt redacta ad instar iudiciorum vt l. celsius. ff. de arbi. ✠ Item subiunxit quod fallit fauore libertatis ne pereat vt. ff. de verborum obligationi. l. qui rome. ✠. flavius. vel ibi pena non erat commissa ⁊ ita dicit glos. sed melius dic quod ibi est pena sed nō dies fatē certa vt. j. dicam. ✠ Sed attende ab extra quod vltramonta. antiqui probauerunt banc conclusionem dicentes in contractibus licet fit dies ⁊ pena mora potest purgari: quia hoc est in iudicijs. vt in glo. ergo in contractibus: quia ratio non est diuersa. ⁊ quia in eis quasi contrabitur vt. l. ij. ✠. idem scribit. ff. de pecu. hoc secutus anzaphus de pisis per. l. qui rome. ✠ flavius. ff. de verbo. obliga. vbi inquit pena est expressa ⁊ dies manumittendi tacita quia cum petiero qui debet equiparari expresso vt. l. quot. ct. l. idem in eodem titulo inducebat etiam. l. fi ita quis. ✠. seia. in eodem titulo vbi dies erat expressa similiter et pena quia priuatio fur. iam quesiti pro hortis habendis. et tamen ibi purgatur mora nisi multo post ⁊c. ✠ Idem tenuit Ray. de fozinio inducebat. l. fi. in fina. ff. de pecu. lega. et ad. l. istam respondebat quod hic de commissione pene non de purgatione more tractatur. ✠ Ad l. traiectitie. ✠. de illo respondebat quod ibi pena poterat peti vna cuꝫ ipso principali ideo mora nō purgatur cuꝫ ad vtrunq; soluendum teneatur. secus vbi pena cum principali non potest peti: quia tunc mora purgatur. vt dicta. l. ⁊ fi post tres. ✠ Sed nostri doc. bononienses. vt Jacob. but. domi. meus ⁊ ceteri scribentes ⁊ Dyn. tenuerunt cum glos. ⁊ ista mouentur quia in vltimis voluntatibus vbi est dies ⁊ pena non purgatur mora. l. j. versicul. vbi. ff. de pen. legat. ergo in contractibus cum eadem fit ratio que est vt permissa ad tempus. censeantur post tempus prohibita. vt. ff. de lega. ✠. l. statuliberum et. ✠. de iur. emphy. l. ✠. ✠ Secūdus quia idē est in decisorijs sicut i iudicijs vt. ff. de arb. l. celsus. in quibus quasi contrabitur. vt. l. ij. ✠. idem scribit. ff. de pecu. ✠ Tertio quia creditor prouidendo sibi de pena sibi soluatur in termino videtur hoc voluisse ⁊ debitor consensisse. argumen. dicte. l. statuliberum. ✠ Hoc confirmo quia equitas suadet vt debitor non audiatur contra exactionem pene in quam incidit sua prouisione ⁊ spontanea voluntate. vt. l. ✠. fi quis cum posset. ff. si quis cau. ⁊ hec fuit ratio huius. l. si bene meditetur. ⁊ hec equitas velut in specie derogat equitati in genere per quam admittitur purgatio more vbi factum suum et culpa non possit reo imputari vt. ff. de verborum obligatio. l. si seruum. ✠. sequitur. ✠ Istam partem tenuit etiam Bald. doct. perusinus. et specialiter inducebat dictum. ✠. de illo. in fine. quem inducit ista glos. vbi dicit diem fore expressam et penaz amissionis partis precij iam soluti. nam illa pena est vt. ff. de pe. here. l. sed si lege. in principio ⁊. ✠. de pac. inter empto. ⁊ vendito. l. prima sed potest satis faciliter per aduersarios responderi quia in illa parte precij soluti elapso termino facta est executio. ideo nimirum si mora non purgatur. et eodem modo respondeo ad. l. qui fundum. ff. de contrahend. emption. que prima facie multum facit pro ista parte. ✠ Item inducebat Bartolus dictum. ✠. de illo. in princ. dicens quod ratio decidendi in illo. ✠. non fuit illa quam fuisse dicunt vltramon. videlicet quod pena similis potest peti cum principali. sed illam fuisse: quia ibi fuit dies pena quod nititur probare quia contra non parentē sententie arbitri

vtrunq;

vtrūq; pōt peti: vt. ff. de arbi. l. fi quis rem. ⁊ fi dies parendi apposita non fuerit mora purgatur: vt in eo. ntu. l. fi cum dies. ✠. fi. ergo appositio diei est illa q̄ est ibi causa impeditiua novi iuris q̄ petendi potentia. ✠ Secundo q̄ ista fit ibi ratio probat alio respectu: qr vbi pena excedit debitū principale ipsa pena peti potest ⁊ debitum principale quatenus penam excedit: vt. ff. pro socio. l. si quis a socio. ⁊ de acti. empt. l. predia. ⁊ tamen purgatio more admittitur etiam quo ad totam penam. vt. l. j. in fin. ff. de pe. le. ⁊. l. qui rome. ✠. flavi⁹. ff. de ver. obli. ⁊ sic concludit ipse q̄ opi. glo. Dy. Ja. bu. ⁊ aliorum citra mon. est vera. ✠ Restat respondere ad. ll. quas andreas p̄dictus indurit: ⁊ primo ad. l. qui rome. ✠. flavius. respondebat Dy. q̄ ibi est pena sed non dies nec valet replicari q̄ imo: qr inest dies qua petitero: qr ista est tacita et incerta q̄ nō fit impedit purgationez sicut expressa ⁊ certa cui puideri pōt: vt. ff. de arbi. l. fi cum dies. ✠. fi. ⁊. l. celsus. simul iuncti. ✠ Preterea talis dies inest potius demōstrandi causa q̄ differēdi. ✠ Ad. l. fi ita qs. ✠. seia. que forius viget citatio ibi erat q̄ ibi erat dies sed non pena: sed bec. riūio tollebatur qr ibi erat pena iuris tā quesiti ad hortos: sed replicabat bart. q̄ vbi dies est pena purgatio non admittitur vt pena commissa cuitetur: vt in. q. nostra: sed bene admittitur vt actio quesita conseruet. ⁊ vt ibi. Ista sol. non habet saporem ex quo pena erat in amissione actionis iam quesite. Nam purgatio nō potest admitti vt actio conseructur quin admittatur vt pena cōmissa cuitetur. Preterea si non admittitur vt petitio peque nō euitetur quamuis debet admitti vt exceptio ei denegetur: qr cui damus actionez fortius exceptionem. Et ideo dico q̄ in. ✠. seia. nulla fuit pena declaratione premitto q̄ volens agere debet prius ex sui parte cōuenta impiere: vt. l. iul. ✠. offeri. ff. de actio. emp. ⁊. l. quero. ✠. inter locatorem. ff. loca. modo ad propositum lucius titius qui promisit omnem sententiam scie in calen. apri. non soluendo primat se facultate soluendi vltra terminum ⁊ sic abstulit sibi facultatez offerendi: qr ad tempus permissa postea sunt prohibita. subla. ista potestate insurgit lex que non permittit cum agere nisi prius offerat: offerre autem non potest quia terminus ex conuentione preterius transiuit ⁊ sic consecutiue priuauit se iure agendi: qr se priuauit facultate offerendi ⁊ hoc de rigore sed insurgit equitas que hanc facultatem ei restituit dumtamen intra modū cū tempus soluat vt ibi: nō est ergo ibi pena aliqua adiecta sed tantum dies appositas ⁊ si qua pena insurgit a. l. procedit: at penalis legalis purgationem infra modicū tempus non impedit vt extra de loca. c. potuit. qr mitius agitur cum lege q̄ cum homine in his que ipsa lex disposuit inducere. Ad. l. i. ff. de pele. quam Ray. inducit rñdeo q̄ ibi loquitur quando dies apponitur cā multiplicāde obligationis. quo casu cuentus talis diei nō inducit moraz: imo in legatis annuis que p̄cipio anno ⁊ ceteris sunt conditionalia obligationem purificat: ⁊ sic eo incremento in mora non cōstituit: vt per doc. in. l. minorum. ✠. de in. integ. resti. nu. cum igitur tunc ad moram inducendam exigatur interpellatio merito ei⁹ sic inducte admittit purgatio. ✠ Nos vero loquimur qñ dies apponit solutioni nō obligationi ⁊ qñ apponitur vt pena adiecta cōmittat. Et predictis ptz glos. ⁊ Dy. defensatos: ℈ aliquas modificationes recipiāt eorū dicta vt exsolutionibus predictis patet. ✠ Expeditis ⁊ declaratis glo. licet istam materiā posuerim in. l. fi pacto quo pena. ✠. de pac. per cōclusiones distinctas ⁊ qualibet per se probaueriz: tñ quia ista materia hic melius cadit materiam istam alio modo reassumo distinguēdo. ✠ Et due qōnes sunt pncipales. Prima est an mora purgari possit. Secda vsq; ad qō tps possit possit. Prima subdiuit in duas: qr prima est ex parte debitoris. secda ex parte creditoris. ✠ Ad primam qua queritur an debitor moram purgare possit. a Et distinguo aut purgatiōi more fiat renunciatū per pactū expressum ⁊ tūc nō purgat. arg. ✠. de pac. et. l. si quis in conscribendo. ⁊ est casus expressus. j. de fideiusso. l. sancimus. ✠. sed fi quod. Aut nō est renunciatū: ⁊ tūc aut est ratum de non contraueniendo ⁊ non purgat: vt. ✠. de transact. l. fi qs maior. ✠ Aut non est ratum: ⁊ aut tūc executio facta est tam in pena vel interesse ⁊ idem vt mora non purget siue sit facta executio ab homine: vt. ff. de. condi. ind. l. qui ob rem. ⁊. ff. iudi. sol. l. iam tamen. ⁊. ij. respon. ⁊. ff. de contraben. emp. l. qui fundum. ⁊. ff. de act. ⁊. oblig. l. traiecti. ✠. de illo. in fi. siue fit facta a l. vt probatur. ff. de legi. ij. i. fi is cui. i. rñ Nam ibi electione facta et fi non dy. ✠ Et ex hoc dicit Bar. q̄ si testator legauit titio centū et si heres illa nō daret legauit ei fundum ⁊ heres interpellat illa non dedit propter ℈ fundi legati dominiū transiuit in legatarium q̄ heres non poterit purgare moram. Nec ob. l. i. in. pn. de pen. leg. qz ibi. seom legatum est quantitatis non specie: vnde dominium non potest transire in legatarium. aut executio in pena vel interesse non est facta: ⁊ tunc aut pena more est iuris vel facultatis primo motoso competentis in alium translatiua et

a ✠ Mora purgare pot. more purgatio an ⁊ qñ admittitur ⁊ quid qñ fuit adiecta diez et pena vide loci. cōsi. cxcix. incip. in causa tacta ianozi. ver. nec ob. cū ver. sequē. in secūda parte. chart. lxxiij.

b ✠ Committatur. tu vide de hoc dicto qō no. in tracta. clausularum. in clau. contract. et in clau. compromissorum. ver. pena toties committatur. ⁊ vñ. ⁊ fi. rato manente pacto vbi plene.

idem vt purgatio nō admittatur vt. l. fi. ✠. j. ⁊ fi qs. ✠. cōmu. de le. ⁊. l. cuꝫ quidā. ff. de leg. ij. ⁊. j. qui admit. ad bono. pos. l. i. ✠. in c fi. ✠ Et est rō qr ille in quē ius est translatum nō dꝫ priuari illo absq; eius factovt. ff. de pac. l. fi. de reg. iur. l. id qō nostrū aut pena more nō est iuris pri⁹ motoso cōpetentis in aliū transitiua et tūc aut propter moꝝ obligatio est cōmissa ad interesse tantū aut ad certam penā adictā. si ad interesse tantū ⁊ tūc aut partis cuilare interesse qō venit ex iniuria vna cuꝫ debito principali non afkertur: ⁊ tunc ure debitor a purgādo moꝝ repellit. boc. ꝑbat qr ꝑbatio ista sup eqtate fundat vt. l. fi seruū. ✠. sequif. de verb. oblig. sed equitas nō suadet vt sine refusione interesse purgatio admittat. hinc est qō pretor in arbitraria loci q nititur equitate vt. ff. de eo. qō certo loc. l. qō si ephesi. ✠. fin. arbitratur vt moroſus ad interesse teneatur. vt. l. ij. cod. titu. simile in expensis litis nam nisi illis refusis contumax non audit. vt. ff. si quis cau. l. ⁊ fi post tres. ⁊. ✠. de iudic. l. sancimus. ⁊ banc conclusionem firmat glo. ff. de constitu. pc. l. fed si alia in glo. ij. ⁊ m. l. item illa. in glo. ij. ⁊ de ver. obli. l. qui rome. in prin. ⁊ prodecit tunc vt pena quatenus excedit verum interesse cuitetur. ⁊ res oblata pro rata sui interesse reperiatur vt. ff. de actio. ⁊ obligatio. l. fideiussor enictionis. ⁊ secundum predicta intelligo. l. insulam. ff. de verborum obli d gatione aut particulare interesse etiam offertur ⁊ tunc more purgatio admittitur vt. d. l. insulam. ⁊ in gloſſ. ✠. allegata. Si vero est ad certam penam commissa ⁊ tunc aut pena est commissa in persona tertij aut ciusdem. si tertij purgatio in illius preiudicium admittitur quia ius ei quesitum sine eius facto ei auferri non pot. vt. j. de fideiussd. l. nouatione. ⁊ de noua. li. ij. ✠. de transact. l. fina. ⁊ ideo si quis stipulatur aliquid sibi dari vel fieri quod si non detur vel fiat stipulatur mille dari fisco vel alteri cui possit stipulari pena commissa mora nō poterit purgari in preiudicium illius. ✠ Hec ob. text. per quem Barto. dixit oppositum vidiicer de admen. leg. l. ij. ✠. fi quis nam per illum tertium dicit quod mora commissa in persona principalis facultas soluendi non dicitur adempta stipulatoris: sed tert. alle casum nostrum non attingit. nam ibi ex mora facta primo legatario non debetur secundo in casu nostro sic ⁊ vt clarius videus certa verba ibi in themate posita sunt illa que ibi illud operantur. dixit enim titio dato aut si titius ante decesserit quam accipiat sempronio dato illa enim ver ba si ante decesserit quam accipiat bunc habent sensum. i. antecp̄ accipere possit quod est ante diem legati cedentem vt ibi not. si ergo post diem legati cedentem decesserit titius quantumcunq; mora in dando sit facta nihil debetur scio: sed in casu nostro est totum centra quia mora facta primo pena committitur. ⁊ debetur secundo ⁊ fit quasi nouatio exceptionis oper. vt. l. j. in fin. ff. de stipula. seruorum. ✠ Si vero pena est commissa in persona eiusdem ⁊ tunc aut est actum vt vtrunq; exigi possit. ⁊ tunc mora non purgatur. vt not. glosſ. ordi. ff. eo. l. cum stipulatus sum mihi a proculo. ⁊ est text. in. l. traiectitie. ✠. de illo. ff. de actioni ⁊ obligati. ⁊ ratio eius 5 deis quia alias exactio esset de altero ⁊ non de vtroq;. ✠ Et ex hoc habes quod si in contractu dicatur quod pena toties committatur ᵇ exigi possit quotics fuerit contra factum rato manente pacto pena commissa non poterit mora purgari secus si b illa particularia tantum rato manente pacto ᶜ sit apposita ⁊ de exactione pene nihil sit dictum quia tunc vtrunq; peti non potest: sed illa clausula tantum apponitur vt nouatio impediatur. c quo casu vendicāt sibi locuꝫ sequēti ⁊. ✠ Ubi ergo vtrumq; exigi nō pōt capio distinctionē Dy. illā ampliando qr aut est dies et pena aut pena ⁊ nō dies aut corū neutrū. ✠ Primo casu qñ vtrūq; est appositū fac tria membra sequentia. ⁊ dic aut dies est adiectus causa multiplicande obligationis: ⁊ tūc mora purgat. vt. l. i. ad fi. ff. de pe. leg. et si pena excedat ipsum debitum in multo plus vt ibi pz. facit. ff. de ver. obli. l. v. ✠. fi. ⁊. l. qui rome. ✠. flavius. Aut est adiectus causa diuidende prestationis vt est videre in stipulatione annua de qua in. l. senatus. in fin. ff. si de do. cōmor. nam obligatio est vna sed prestatio est diuisa. vnde si stipulatus. x. singulis annis vsq; ad. x. annos sub certa pena videor stipulatus centū diuidenda p. x. i gulo anno. ⁊ isto casu puto purgationē admitti. ⁊ me mouet: qr ista. x. debētur in principio cuilibet anni ex dispositione legalivt. ff. de ver. obli. l. cū q ita. ✠. q ita. ⁊ de ſtipu. ser. l. fi seruꝰ cōis incūb. ✠. fi. ⁊ sic purgatio facilius dꝫ admitti qr mitiꝰ agit cū lex dicēs subintelligi ti ℈ qñ homo expressum opponi. vt. l. celsꝰ. ff. de arbi. Hoc cōfirmo qr legatū annuū p̄cipio anno est purū. p sequētibꝰ est ꝑditoāle ⁊ tñ habem⁹ q̄ si pena sit cōmissa ex solutiōe pmi anni omissa mora pōt purgari. vt. l. i. ✠. q̄b ⁊ fi in annos. ff. de pe. lega. ✠ Et quo sequif. q̄b

ᵃ Rato manēte pacto. clausula. rato manēte pacto facit penaz pluries committi. l. fi duo. ✠. semel ⁊ ibi bar. ff. ō arb. a. i. l. ij. ad finē in v. iuez si est dictum. ✠. de iur. emphyt. ⁊ oi no p bal. in addi. spc. de lo. i. v. col. v. pena. sed nō im pedit moꝝ purgari barto. ange. raph. imo. alex. i l fi insulā. ir. fal. o ver. obli.

ᵈ Ut novatio l. pediatur not. qō clā rato manente pacto ipedit novationē. ⁊ addeq inducit augmentationē bald. in. l. ancille. vl. col. i ✠. opp. qō electa. ✠. de furt. ⁊ in. l. i. r. col. in ✠. sed istud est ℈ dictum. ✠. de bis q̄ pe. no. item adde q̄ impedit p stipulationē penalē nouari principalez. Alex. an. in. l. ita stipulat⁹ in fi. de ver. sign. item adde talis clausula videtur posita in odiū cōtra conuentionis nā in fauorē nō mutat naturā cōtractus nec penā que venit ex natura cōtractus bal. in addi. spc. de lo cac. in. v. col. ✠. clara. in. ✠. pact. ⁊ ibi specu. ✠. nunc alique. vers. xxvi. et ver. fe. barto. post gl. in. l. ✠. vlti. col. in vers. quero qñ pmissa ē. ✠. de in. empby. ⁊ opal fauorem seruantis gl. ⁊ doc. in. c. potuit. in ✠. potuisset expelli. de loc.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in illo primo anno quo pura est obligatio interpellatio fuit necessaria. ⁊ sic principium anni seu dies nō constituit eum in mora quia si fecisset mora purgari non potuisset. vt in ead. l. versic. nihil. ex illo ergo primo anno cuius obligatio est pura ⁊ tempus adiectum est sic confusum etiam. l. declaratum vt in principio anni debeatur ad stipulationem citi annuam. recte potest infer-
6 ri: quia ratio nō est diuersa. ¶ Et ex hoc infert quod in stipulatione annua singulis annis interpellatio est necessaria vt reus constituatur in mora quōd est notādum. secus dico si stipulatur singulis annis die tali dari sibi certum quid sub certa pena.

¶ Aliut dies est adiectus pro termino fiende solutionis ⁊ iste est casus nostre. l. ⁊ tunc sub distingue. aut dies est a principio incertus licet pena sit certa ⁊ tunc euentus diei non impedit purgationem more vt hic Dyn. in questione eius qui promisit curare facere quod tertius consentiet certō contractui cum peruenerit ad etatem legitimā. ⁊ ratio est q; phabiliter pōt errari in isto tēpore ⁊ sic cessat ratio quam ponit ista. l. hic in fine. ⁊ hoc habuit ipse pro indubitato in extraneo sed in patre ⁊ alio cōiuncto qui non presumitur etatem illius ignorare. vt. l. de tutela. ſ. de in integ. rest. ⁊. l. optauit. In fine. ff. vnde cog. ipse dimisit in dubio sed ego in eis idem dico: q; tēpus hoc in pſona huius tertij adiectū reddit stipulationem decrādo ꝛc. cōditionalem preterq; liber
a tatis fauore. vt. ff. de manumiſ. te. l. si ita scriptum. facit. ff. de condition. ⁊ demō. l. heres meus. ⁊. l. quibus diebus. ſ. quidam titio. non enim dico si ⁊ cum differunt qñ alicui actui extrinseco apponuntur. vt. ff. de verb. obli. l. quocunq; ſ. non solum. ⁊ ibi per
7 Barto. sed nemini dubium quod per dictionem si illa stipulatio redderetur conditionalis ergo p dictionem cū pro hoc etiaz facit q: dictio postquā[a] facit cōdictionem. vt. ff. de ver. obli. l. in ter illam. ergo ⁊ dictio cum. ¶ Ex dictis infero qō tēpus legitime etatis qō hz cōditionē purificare non cōstituet promisso rem in mora. sed interpellatio erit necessaria. ⁊ sic purgatur mora. hec vt quotidiana sunt corde tenenda. ¶ Aut dies pro termino solutionis adiectus est a principio certus et pena est adiecta tunc non potest mora purgari. casus est hic ⁊ etiam gl. fin Ja. bu. ⁊ Dyn. l. ſ. de illo quē ctium gloſſ. allegat. non multuz faciat. glosla. dixi. Et moderni inducunt pro casu. l. versi. vbi. ff. de pen. le. qui bene facit. ⁊ accedit ratio q; ad tēpus permissa videtur postea. phibita. vt. l. statu liberum. ff. de le. ō. cum si. ⁊ quia lex que inducit purgationem more non debet inducere vt tollat ius pārti quesitum ex sua prouisione: q; lex suum non partis denegat auxilium. vt. l. celsus. ff. de arbi. ⁊. l. filius. ſ. cerit. ff. de fideicōmissarijs lib. ⁊ quia hec in stipulationibus decisoria concernent ibus. vt. d. l. celsus. nec ob. extra de loca. cap. potuit. quia nos loquimur qñ vtrūq; scit licet dies ⁊ pena sūt apposita ab homine ibi vero virunq; est intellectum vel adiectum a. l. quo casu
i mitius agitur cū ea. vt. ſ. dixi. ¶ Secūdo casu principali qñ est dies ⁊ non pena ab hoie tunc purgatio more est permissa etiam si pena sit inducta a. l. vt. ff. de verb. obligatio. l. ita quis. ſ. seia. ¶ Nec ob. qō ibi est pena iuris nō qñti ad hortos: quia illa est pena legalis cōsecutiua vt circa principiū declarando glo. dixi. ¶ Et probatur hoc dictum etiam ratione. nam ex quo creditor de alio sibi soluendo post diem adiectam non prouidit continuo illud sibi solui voluit. ¶ Tertio casu principali quando est pena ⁊ non dies expressa die quod quantumcūq; sit pena purgatio more admittitur etiam si dies a. l. tacite subintelligaf. hoc probatur. ff. eod. l. qui rome. ⁊ flauius. ⁊. ff. de pen. leg. 1. i. in princi. et in ñ. ff. de arbi. l. si cum dies. ſ. fina. ⁊. l. celsus. coniuncta. l. nō distinguemus. an prin. in cod. titu. ¶ Quarto casu principali vbi neutrū eorum est expressum sed post moram obligatio succedit ad aliud ⁊ tunc purgatio more admittitur. vt. ff. eo. l. si insulam. ibi ponit vsq; ad quod tps. ⁊ huius est ratio quia si vbi alterum cōmuniter interuenit ⁊ alterum deficit purgatio non impedit vt in duobus medijs precedentibus tātominus impediri non debet qñ vtrunq; deficit. ¶ Ex pdictis apparet verificata distinctio Dyni. ¶ Unum non omitto qō vbi a purgando mora pricipalis excludit fideiussor conuentus admittitur. vt. ff. de do. excep. l. fideiussor. fm lec. scōam que in stipulatione dupli intelligit. l. illaz. ⁊ hoc ideo quia fideiussor laborat alieno morbo ideo et faciliter subuenit. ar gu. ſ. de natu. li. l. legē. ⁊ etiam qz mora pricipalis censet grauior. vt nota. ff. de verb. obl. l. mora. ⁊ pro hac conclusione videtur quasi casus. j. de fideiuſ. l. sancimus. licet in stipulatione indiciali loquatur. ⁊ nec de mora a debitore com-
8 missa. ¶ Hunc videamus de mora a creditore cōmissa ⁊ dico
b qō in tribus casibus dei mora suā purgare admittitur. primo vt actio ei iam quesita conseruetur. vl. l. si ita quis. ſ. seia. ff. eodem. ¶ Scōo vt ei per negligenz rei. i. debitoris pena cōmittatur. vt l. celsus. ſ. fina. cum. l. seq ff. de arbit. ¶ Tertio vt ei per factum suum ius ⁊ actio queratur qñ tps adiectum facto per eum fiendo est oneris quam itatium. vt. ff. de sta. lib. l. seruus qui. ſ. seruus. ⁊. l. cū heres. ſ. fina. denegatur aūt ei quando tps adiectum facto per eum fiēdo est potestatis limitatium. vt. ff. de fideicommissis lib. l. thais. ſ. intra ⁊ ratiōes per se patent. Et hec excentractibus ⁊ vltimis voluntatibus seu in actibus extraiudicialibus. ¶ Nunc videamus quid in actionibus iudicialibus vel
9 quasi. ⁊ qz actus iudiciarij in quibus mora cōmittitur concernunt qñq; pūn. cause. qñq; mediū. qñq; finez: ideo de omnibus videndū. dico igitur aut mora est commissa circa preparatoria cause seu circa iudicioꝝ constructiua: ⁊ tunc purgatio more admittit licet dies ⁊ pena ab homine sit adiecta vt patet. ff. ſi quis cau. l. ⁊ si post tres. scēm vnā lectu. ⁊. ff. iudi. sol. l. iij. ſ. fina. ⁊ sic isto casu non equiparantur iudicia contractibus in quibus vbi est dies ⁊ pena expressa mora non purgatur. vt. ſ. dixi. ⁊ ratio est quia in iudicialibus fit interpretatio ex mente ⁊ equitate pretoris quod non est in conuentionalibus. vt. l. i conuentionalibus ff. de verbo. obliga. pretor igitur qui summa equitate innitur. vt. l. quod si ep̄ hēſi. ff. de eo quod cer. lo. interpretatur vt si ius aduersarij non fit factum deterius circa negotium principale mora purgetur: ⁊ sola deteriotatio iuris attenditur. vt. d. l. et si post tres. quod nō est in actibus extraiudicialibus. vt. ff. de pe. leg. l. i. verficu. vbi. ⁊ in. l. ista. ⁊ rationem rationis assignani in. l. pacto quo penam. ſ. de pact. ⁊ in. l. semel mora. quam repetij. ff. sol. ma. ¶ Et predicta licet procedāt in iudicijs nō tamē procedunt in arbitrijs iz aroiter compromissarius cū pena sit electus qz statum cū arbitro nō parēt pena cōmittit ⁊ cōpromissum solvitur. vt. ff. de arbi. l. si quis rem. ⁊. l. dicm proferre. ſ. si quis litigatorum. ⁊ ibi nota. non ergo cessz eo qui arbiter esse desiderio
10 ra purgari poterit. ¶ Sed dubitari potest si in compromisso
c fuerit apposita clausula vt toties pena committatur quoties fuerit contra factum rato manente compromisso an tunc mora possit purgari. circa quod vide qō in dictis. ll. dixi aut mora est cōmissa circa media cause. ⁊ hoc distinguo aut super pena intrinseca a iudice comminata ⁊ nondū lata est sniā ⁊ dico moꝝ purgari posse. argu. ff. iudi. sol. l. iij. ſ. fina. cū ibi no. ⁊ arg. eoꝝ que prime diri de pretoris equitate ⁊ exempla statim subijcias. aut sniā est lata sup pena cōmmata: ⁊ tunc nō potest mora purgari. Et est ratio quia cessat equitas ptoris per quā dixi purgationē admitti ⁊ maxime vbi sententia traxisset secum executionē vt circa princi. alterius distinctionis dixi. pro predictis induco. ſ. de iur. ca. l. i. ſ. quod si actor. vt si contra actorē vel reum de calumnia iurare nolentē inder pronūciat eum cadere a causa nō audiſ postea iurare volens. ¶ Idem dico in non volente respondere positionibus vt si inder prius penam comminatus contra eum in contumacia perseuerantē pronūciaret eas habere p confessis quod is postea moꝝ purgare nō poterit. vt extra de confes.
11 c. ij. libr. vi. ¶ Item dico in eo cui sacramentū veritatis deferret eo recusante sine iusta causa si iuder contra eū pronūciauerit nō poterit postea velle iurare. ⁊ moram purgare. vt. l. generaliter. ſ. finautem. ſ. de iur. calum. aut mora est commissa circa decisoria cause ⁊ isto casu si dies ⁊ pena sunt apposita ab homine non purgatur mora. secus si dies sit apposita a. l. ⁊ pena ab homine. ⁊ hoc clare patet in sentētia arbitri. vt. l. si cum dies. ſ. finet. l. seq. ff. de arbit. ⁊ si hoc est in arbitrio fortius in iudice cuius sniа est efficacior. vt. ſ. de arbi. l. i. ⁊. ff. eo. titu. l. ſ. ¶ Et si dicas cur diuersuz in pparatorijs. rūdeo qz decisorijs lata sentētia iudex est functus officio suo ideo amplius equitas eius nō spectatur. vt. l. iij. ſ. deposi. sed in pparatorijs durat. ¶ Item per sententiā diffinitiuā mādatur aliquid dari vel fieri qō datum vel factum non expectat aliud post se. ⁊ sic mora respectu actꝰ totalis est cōmissa qō nō est circa pparatoria. ¶ Item qz in decisorijs iudex fm equitatē suā est arbitratꝰ dū tempus apposuit infra qō iudicatū solui mādauit. vnde nō expectat vt amplioꝝ arbitrē. sed in pparatorijs in cōparatiōe quā inder mandat coram se fieri nihil arbitratur ex sua equitate sed potius exequitur dispositionem iuris ad hoc eum necessitatis. ¶ Et ex hoc infertur qō si iuder in diffinitiua tps legale ad soluēdū cōdēnato dedit qō expressio talis tēporis nō impedit moꝝ purgari: qz nihil est arbitratus pria equitate sed altena est secutus. iuris communis vel municipalis cum expressio eoꝝ que tacite insunt nihil operetur. vt. j. de fideiuſ. l. nō recte. ⁊ p hac parte bñ facit. ff. de resiudi. l. iiij. ſ. si qs. ⁊ ibi glo. pen. hanc opi. sentit ⁊ bar. idem tenet in. l. iij. ff. de lega. j. ⁊ ego idem sequor in iudice. ¶ Sed an idem sit in arbitro. dixit Barto. ibidē qō nō quia in eius sententia tempus legale non ex necessitate sed ex voluntate ipse posset quācunq; aliā die statuere ⁊ partes tenentur stare. vt. l. diem ſ. stari. ff. de arbi. iō si illud exprimat dicitur sua equitate facere nō aliena qz p libito poterat minuere quod nō est in iudice: qz si minus arbitrē lex supplet. vt. d. l. iij. ſ. si qs. ¶ Sed in Brixiē vſ mihi fortiter facere: qz si arbiter de tēpore nihil dicit vſ legale tps pfigere argu. l. si qs cū nullū. ff. de iure eo. Scōo qz ⁊ si tēpus legale exprimat ex quo nihil ad dit vel detrahit nihil ppriū statuere vſ. vt. ff. de iust. ⁊ iure. l. suo cuiſle. tertio qz pariter et minus siue illud tps sit ex. l. dispositione. ¶ Quarto ex inder hz ptātem illud minuēdi cū cā. vt. ff. de re iu. l. ſ. ⁊ amplianda sine causa

vt. d. ſ. si qs. ergo ⁊ in arbitrio idē videt dicendū quod in iudice.
12 ¶ Nucro qz oia supradicta habēt locū quādo p negligentiā. et sic in omittendo mora est cōmissa. qd si ppter cōmissuz ⁊ malefacium mora nō cōmissa an tunc locus erit purgationi more. ⁊ dixit Andre. de pisis qō nō per. l. cum filius. ſ. in hac. ff. ⁊ cum ibi no. vbi pz qō ad eius purgationē restituto iure spāli rōne etatis vel ex alia generali cōcedit. ⁊ sic de iure cōmuni nō purgatur. Item inducit. ff. de poſ. l. i. ſ. si rem. ⁊ in. ⁊. col. in. c. quid iuris sit si post alie. feu. vasal. illud recuperet. vbi vassallus q illicite feudū alienauit: iz illud recuperet nō poterit retinere iure feudi et sic malefactum non purgatur. ¶ In contrariū facit. ff. loco. l. lege ſ. colon⁹. ppter qō Bar. dixit aut factū momētaneū est in obligatione vt re restituat ⁊ nō purgat vt in. ſ. si rem. ⁊. c. ſ. alle. Aut factū successiuū sicut quādo quis tenet ire ⁊ agere vel fundo suo vti ⁊ frui. ⁊ tunc contrauenies pōt purgare infra modicum tempus vt. d. ſ. colonus. ⁊ qō glo. dicit in. d. l. cū filius. qō restitutio est necessaria intelligit ipsa transacto tēpore ad purgandū moram concesso. ¶ Sed attende qz cōtra primū membrū videt casus. ff. de ſer. fugi. l. i. ſ. i. ⁊ qō metus cā. l. si cum exceptione. ſ. fatis clemēter. ⁊. ff. de publi. l. i. ſ. quō si fecerit. ⁊. l. er hoc edicto in prin. Et contra scōm videtur text. in. d. l. cuz filius. ſ. in hac. vbi text. videt velle qō pmissor nullo modo purget moraz sed heres eius purget pactū prop̄riū mediāte restitutiōe in integrū rōne etatis vel pter iustā ignorantiā: qz successit in ius alterius. ideo aliter distinguo: qz aut queritur in obligationibus desendētibus ex delicto aut ex cōtractu preambulo. ¶ Primo casu aut vult purgare moꝝ vt animodo periculū rei nō spectet ad eum ⁊ potest. vt. ff. de condi. fur. l. parui. Aut vt impediat penā cōmitti ⁊ etiā pōt qficunq; ante eius commissionē vt. d. l. si cum exceptione. ſ. fatis clementer. facit. l. cum qui. in prin. ff. de iureiur. Aut vt euitet ex actionē pene iam cōmisse. ⁊ tunc aut pena nō fuit commissa a principio sue more: sed ex postfacto eo perseuerāte in mora et tunc non purgat moram vt. d. ſ. fatis clementer. Aut pena erat commissa a principio sue more seu fuit malefacti. ⁊ tunc aut malefactor fuerat incitatus a re ⁊ tunc purgat moram vsq; ad. xxx. dies. vt. ff. de ſer. fugit. l. i. ſ. i. aut nō fuit a re illa incitatus ⁊ tunc aut delictum ex quo actio illa penalis causatur est ordinarium et tunc non purgat moram vt euitet penam vt. ff. de fur. l. qui ea mente. ⁊. ff. vi bo. rap. Aut erat extraordinarium ⁊ tunc mora purgatur vt. ff. de publi. l. i. ſ. quod si fecerit. ⁊ vsq; ad sententiam vt in eodem titu. l. boc edicto. ⁊. ff. de alie. iudic. mu. causa fact. l. er hoc edicto. ſ. penult. ⁊ ibi glo. p ista diuersitate. ¶ Secundo casu si in obligationibus descendētibus ex dēctu ad male factuz preambulo distinguo. aut pter malefactū res nō potest reduci ad pristinū statum: quia illaz interimit quo casu moram cōmittit vt. ff. eo. l. si ex legati causa. ⁊ tūc moraz nō pōt purgare vt euitet penam vel interesse vt ex solutione alterius questionis patebit. Aut res pōt in priorē statuz reduci. ⁊ tunc aut executio pene est facta ipso iure a lege. ⁊ mora nō purgatur. ita potest intelligi. d. in ti. quid sit. ⁊ in vsibus feudorū. Iam ꝑ alienationē ipso iure pdidit vtile dñium ⁊ transiit in dominium. vt in titu. de alie. feu. c. si clientul us. cir. prin. ⁊ in ti. que sit prima causa beneficii. amit. c. i. ſ. pe. Aut crescitio pene nō ē facta a. l. ⁊ tūc aut factum momentaneum erat in obligatione aut successiuū. ¶ Si momentaneum. ⁊ tunc aut queritur an per simplicē actum priori cōtrariuz a quo mora fuit causata purgetur respectu rei. et dico quod nō vt. d. l. ſ. si rē. ff. deposi. ⁊ ita etiā potest intelligi. d. c. in vsibus feu. per do. Find. a le. aut querit an per ipsius rei recuperate oblationē possit purgari mora vt animodo periculuz spectet ad recipere nolentē. ⁊ dico qō sic vt. d. l. si parui. nec litera vet. at vt. d. ſ. si rem. Si autem factuz est successiuū ⁊ tunc aut propter illud factuz statim commissa fuit obligatio ad totale interesse: ⁊ tūc admittitur purgatio infra mod. cū tps non postea vt. ff. locari. l. in lege. ſ. colonus. Aut fuit cōmissa ad particulare interesse tantum ⁊ tunc non purgatur vt. d. l. cum filius. ſ. in hac. ff. eo. cōiuncta gl. sua. ¶ Ratio primi est qz vnū cōtra eum inducitur vt statim ad totale interesse committatur. ideo aliud pro eo inducitur vt. l. cum qui in prīc. ff. de iureiur. ¶ Ratio secundi est qz ex simplici obligatione nō desinit illud particulare interesse. ⁊ ideo si post purgare necesse habet etiaz illud offerre vt. ſ. dixi in magna. dixtinc. quid si illud non soluerat necessaria erit in integ. resti. vt in glo. ō. ſ. in hac. Vel aliter aut est cōmissa obligatio ad interesse ⁊ habent locū ꝑdicta. aut ad pena cōuentā et tunc nō purgatur mora nisi mediante restitutione. vt. d. ſ. in hac. ⁊ ratio qz in penis nō consideretur interesse vt. l. stipulatio ista. ſ. alteri. ff. eo. Item qz mitius agitur cū. l. ag̃ cū homine que facit teneri ad interesse. ¶ Nec ob. qō in alia distin. dixi videlicet quod vbi est pena ⁊ non dies mora purgatur: quia ibi quando propter negligentiam pena est cōmissa. hic quando pter factum quod censetur grauius: vt no. in. l. mora. ſ. quero. ff. soluo. matri.
13 ¶ Quero pone qz infra tempus purgationis res perijt ⁊ sic pe

rit reo: vt. ff. de sol. l. qui. ⁊. an tunc reus possit purgare moram offerendo estimationem sicut poterat offerendo rem. ⁊ Bartol. dixit q; sic per. l. cum res. ver. ita q;. ⁊ versic. item si res. ff. de leg. j. Item quia sub rogatum ꝛc. vt. ff. si quis cau. l. si cum. ff. qui iniuriarum. sed mihi videtur qz. d. l. cum res. coniuncto prin. cum illis ver. potius facit in oppositum. nec ratio de subrogato vigettum quia in particularibus precium nō succedit loco rei. vt. ff. de fur. qui vas in fi. ⁊ no. in. l. si rem. ⁊ precium. ff. de pet. here. tum quia hec precium nō est a partibus subrogatum sed ex necessitate peruenitur ad illud in odium more. si sic tale odium non debet sibi afferre premium: vt. l. fine heredita. ff. de nego. gest.
¶ In hac ergo questione distingue. Aut res perit culpa vel facto debitoris aut fine. Primo casu offerendo precium non purgat moram. ratio est quia purgatio more conceditur ex equitate: vt. l. si seruum. ſ. sequitur. ff. eo. sed equum non est vt qui moram commisit ⁊ postea nouam culpaz adhibuit per quam facit vt rem non possit offerre per cuius oblationem debeat moram purgare audiatur volens pro purgatione precium offerre imo suadet contrarium. Secundo quia si aliter dicatur moroso daburr occasio malignandi ⁊ pcora malis accumulandi contra l. fine. ſ. vt in pos. lega. l. scire oportet. ff. de tuto. ⁊ cur. da. ob his. Tertio quia reiterandi delictum reiteratur ⁊ augetur pena. ſ. de episco. aud. l. iij. ⁊. ſ. de ſer. fugi. l. quicunq; ⁊. ff. de pe. l. si quis diutino. ergo ⁊ in proposito pena est aggrauanda in hoc vt benignitas. l. contra quam commisit cum nō iuuet nec ei profit. vt l. aurelium. ff. de mino. Et per has ratiōes teneo quod isto primo casu offerendo precium non purget moram si non offert totale interesse vel quin pena cōmissa exigatur ⁊ pro hoc bene facit. d. l. si seruum. in prin. ⁊ in. ſ. sequitur. ¶ Secundo vero casu quando res perit absq; noua eius culpa tunc dico quod in casibus in quibus moroso liberatur in totum quod est quandoq; vbi eodem modo res fuisset peritura penes actorem questio nostra locum non habet quia non est necessaria aliqua precȳ oblatio sed in casibus in quibus nō liberatur quod est regulare procedit questio tunc licet opinio. Barto. videatur locum habe- a
14 re tamen verius puto non posse etiam tunc purgare moram vt penam iam cōmissam euitet quia discutiendo omnes leges de purgatione more loquentes mora purgatur quando id quod ante moram debetur offertur vel quid aliud. ⁊ tunc fuisset in solvendi potestate sed precium non erat huiusmodi ergo ꝛc. Secundo quia nec nunc precium petitur sed res ipsa licet in precio fiat executio ex necessitate rei perempte. ⁊ in odiū moroſi: vt ff. eod. l. si seruum. ſ. fi. tale igitur odium non debet afferre premium vt superius dixi. Concludo ergo quod vbi si res extaret ipse purgaret moram. ⁊ penam euitaret quod nunc perempta non possit purgare vt penam euitet. ⁊ sibi imputet qui tanto tempore distulit. ⁊ casum talem expectauit. ⁊ pro hoc bene facit. ff. de verbo. obli. l. si ita stipulatus. in fi. ⁊ hoc de ista questio.
15 ¶ Quero modo principaliter in casibus in quibus purgatio
a more admittitur vsq; ad quod tempus[a] purgare volens moraꝝ audiatur. ⁊ istius. q. sic gñalis mihi est sol. formidabilis. ⁊ tamē inherendo distinctioni. ſ. posite videamus primo in persona creditoris. scōo in persona debitoris. In persona igitur creditoris distinguo aut est creditor purus ⁊ de presenti. aut cōditionalis. si purus dic aut ad purgationem sue more exigitur eum aliquid offerre. ⁊ tunc vsq; ad modicum tps iudicis arbitrio est mandum est: vt. ff. de ver. ob. l. si ita quis. ſ. seia. Et nō exigitur eum aliquid offerre. ⁊ tunc potest quādocūq; nisi res sit perempta vel
16 actio prescripta: vt. ff. de arbi. l. celsus. ⁊ ibi glo ¶ Sed hic oritur dubium an p eius petitionē extraiudicialem purgat moram et videtur mihi qr nō: qz per talē petitionē debitoreꝝ qui moraz in non petendo commisit non constituit in mora. sed requiritur lit. contesta. ⁊ videtur mihi casus sing. in. l. sed si alia. ff. de cōsti. pe. vnde si illum in mora nō cōstituit. sequitur qr suā prius non purgat nisi lit. contesta. Aut est creditor conditionalis ⁊ intelligo de cōditionne potestativa babēte tempus certū annexū. ⁊ tunc si illud tempus est appositū pro termino implementi conditionis nō habet locū questio nostra cū tunc nō possit mora purgari: vt. ſ. dixi. Si vero illud tempus sit appositum ad tarandum quantitatē oneris iniuncti tūc mora purgabit qficunq; vt. j. de statu libe. l. seruus. qui. ſ. seruus. et hec in creditore sufficiant.
¶ In persona autē debitoris videamus primo quādo ab eo offertur id qō petitur vt in obligationibus dandi in quibus post moraꝝ obligatio non sufficit ad aliud. tunc dixerunt glo. qr purgatur vsq; ad litē cōtest. non postea. ita not. in. l. interdum. ſ. fi. ff. de ver obli. ⁊ mouenf per. l. si insulā. in eo. ti. ⁊ hoc nō probat qz loquitur qñ ad aliud offertur. ideo Jaco. de ra. ¶ Set. ⁊ Lyn. dixerūt quod perpetuo purgatur qz per lit. contest. non tollitur facultas soluendi qō petitur vt insti. de pre. ⁊ temp. act. ſ. fi. Sz Ray. dicit qō casus erat per gl in. l. sed si alia. ff. de constitu. pec. sed dubito an hunc intellectum ter. illic patiatur. Ald. d. ſ. fi. rñ.

a ⁊ Dictio postq̄ Adde bartol. in l. qbus. ſ. fi. in. ſ. col. in fin. vſic. qd de dictione. ff. de condic. ⁊ demon. post. glo. tz q; facit cōditionē contrariꝰ tamen ipse met fuit in. l. si filiꝰ. ff. de dolo. Itē adō quod postq̄ nō significat modum prout bart. in. d. l. quibus sed in. l. filius contrarium tz vbi vide.

b ⁊ Jn trib⁹ casibus. Tu vide saly. in pre allega. tract. de mora. in primo mēbro fi. ue q̄sito in prima conclusione. ⁊. ij. se. vñ eliciunf bi tres casus. ꝑ. prima cōclusio credi tori purgare mora permittitur.

c ¶ Si in cōpromisso. Adde qō clarato manente pacto posita icōpromisso facit actionē nasci ex laudo gl. i. l. ij. i. ꝑ. exceptionē. ff. de arb.

d ⁊ Vide de ꝑ notata p saly. d. coa postillatorē meū ⁊ qō no. ſ. ea. l. nume. v. in apo. in ¶ cōmittatur.

e ⁊ Usq; ad qō. tēpus. tu vide de ¶ questito Saly. c. in sepe alle tract. de mora char. ij. colum. iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ☞ Inter cõtrahentes. Tu vide de hoc vltra hic no. per Bal. hic nu. ix. ver. quero dicitur hic qõ verbis enũciatiuis, ꝛ qõ ibi posui in addi. post aler. qõ no. idem aler. in. l. rem alieniam. de pig. act. quem oino vide in. l. si donatione. §. de colla. ꝛ qõ not. roma. sing. suo. ccccc. xxxvi. Fm meũ numerũ qõ inci. vba enũciativa ꝛ mathesila. sing. xxxiiij. inci. no. qõ si in instrumento procuratorio.

b ¶ Donec cõtra riuz probetur limita p do. soci. cõ sili. ceriõ. incip. in pstri cõsultatione verfi. secũda conclusio. circa fi. huius scõe ptis cha. lxxxviii. qõ veruz qõ verba emĩciatiua emissa ẽt pp aliud vbicũqz p ferũtur inter presentes inducũt psumptionẽ seu p bationem donec pbetur cõtrariuz secus qõ emittũt a ptibus scientibus super actu in quo ptes possunt sibi piudicare qz tunc nõ admittit pbatio in cõtrariũm. Item qr ni si principaliter tractaret de remuciatopbatur in. c. illud. ꝛ ibi Anto. de but. de presum. ꝛ bald. in. l. ad probationez. de boe est gl. hic ver. fernus ꝛ vide ad hãc legez bal. in. l. cum aliquis de iure delib. vbi limitat hic dicta.

¶ Quod testes. Adde soci. consi. clxxi. incip. diu p fecto anceps. vsi. cõfirmat. nã in si. in. ỹ. pte chart. xl.

¶ Per quot testes. adde fm do. Soci. qsi. clxxj. incip. diu, pfecto anceps. ver. confirmatur nam. in. ỹ. parte char. xl. qõ duo testes etiam nõ descripti possunt instrumentũ repobare: quod tres vel plures oi exceptione maiores deponẽtes cõtra instrumentuz alias non coinuatum sufficiunt etiam ad eõdem nandum notartũ de falso item ad de cp nedum quã do oẽs testes descripti in instrumento: sed etiã qñ vnus solus contradicat instrumẽto ex necessarijs instrm nõ phat vt p ꝓfatũ soci. in. d. qsi. clxxi. char. xxxix. v. qb⁹ ꝓsuppositis. ꝛ cõsilio. cccxij. incip. in pseuti cõsultatiõe. vficu. circa aliud dubiũ in. d. pte. chart. lxxxviij. ite adde qõ ad repobandũ in instrumentũ satis est qõ testes instrumentarij deponant rem nõ fore gestã. put instr in cãtat licet nõ recordent. put res fuerit gesta. qõ est no. vt p ꝓfatũ soci. d. cõsi. clxxi. ỹ. alleg. ver. multũ ẽt mbi circa finẽ char. xxxix. Ite adde euz cõsi. cclxxxviij. inci. in cã do. Corse. vsi. postremo dico. cir. prin. in. ỹ. pte. char. ccc. qr instr in repobat p duos testes ẽt nõ descriptos q sint optime opinionis ꝛ adde etiam pfatum soci. cõsi. xciij. incip. pfãtissimi. ꝛ iustissimi in prin. v. ỹ. nã cũ ver. sequẽ. in. j. parte. char. clx.

Ray. qõ ibi quantum ad effectum absolutorie, consequendo ab obseruatione iudicij. Bar. dixit qõ ante lit. contest. per simplicẽ oblationem extraiudicialem purgat moram et lit. etiam contest. potest purgare. sed tunc requiritur quod in iudicio offerat. arg. ff. de procu. l. si reus. ꝛ. ff. de pig. actio. l. si rem. §. fi. ꝛ rationẽ sumit ex. l. nihil tam naturale. ff. de regu. iur. ꝛ. l. ꝓout quisqs. ff. de solu. ꝛ hoc quo ad purgationem mote sed ẽtum ad absolutoriam consequendam inquit ipse qõ requiritur etiam configratio que vim solutionis habet vt. j. de solu. l. obligationẽ. ꝛ no. in d. l. si reus. ꝛ ita nota. ipse in. d. l. inter dum. ꝛ in. d. l. si insulam.

16 ¶ Secundo in debitore videamus quando offert aliud qz petatur ꝛ hoc casu faciotria membra quia aut illud quod offertur fuit a principio in petitione seu obligatione. aut solum in solvendi facultate. aut in neutro sed isto tertio casu non habet locum questio nostra: quia cum mora non purget vt. l. paulus. ff. de solu. frustra queritur vsqz ad quod tempus. Dico igitur in primo casu quod aut illa obligatio fuit efficax ꝛ valida aut inefficax ꝛ innalida. Si efficax ꝛ valida tunc si super petitio iam erat in mora purgare potest ante lit. conte. non postea vt. ff. de pecu. l. j. in prin. ꝛ de verbo. oblig. l. si insulam. nisi de aliquo minori tempore caueretur in. l. finautem: prius non erat in mora. sed per lit. contest. mora fuit inducta tunc potest vsqz ad sententiã. arg. eorum que not. §. de trãsac. l. fine apud acta. ꝛ in. l. fi maior. facit quod in seq. membro dicam. Si innalida ꝛ inefficax vt est conuentio nuda. ꝛ tunc aut causa illius obligatiõis innaliden̄ est productiua alicuius exceptionis ꝛ tunc potest vsqz ad sententiam vt. l. si pacto quo penam. §. de pact. ꝛ est ratio quia ante lit. contest. seu litem mota nõ potest esse in mora proprie loquendo vt de reg. iur. l. nulla mora. licet quasi mora dici possit ideo post lit. contesta. ab offerendo ipsum principale non excluditur. Aut causa illius obligationis innalide est productiua alicuius exceptionis puta quando ex causa transactionis est facta: quia oblatio more purgatiua habet coherere exceptioni. ió de ea iudico vt fieri possit vsqz ad tempus quo exceptio opponi potest et ideo considerari tunc debet an exceptio opponatur in vi peremptorie vel dilatorie. ꝛ an ante lit. contest. vel postea quod declara ꝛ prosequere vt scripsi in. d. l. fine apud acta. in vlti. q. ꝛ hoc de primo membro quando offertur id quod fuit in obligatione.

¶ Secundo igitur casu quando id quod offertur fuit solum in soluendi facultate. dixerunt aliqui aut conuenitur ex facto alieno et potest etiam post sententiam donec lis sit contesta. super actione indicati vt. ff. de pe. he. item veniunt. §. idez recte. Aut conuenitur ex facto ꝓpprio ꝛ tunc potest donec super petitolis sit conte. non postea vt. ff. de sol. l. si quis sit stipulatus. x. in melle. ratio diuersitatis est qr maiori venia sunt digni qui laborant alieno morbo qm̄ ꝓprio. vt. §. ó natura. li. l. legem. Cõtra istos facit. ff. de doli excep. l. fideiussor. euictioni. vbi fideiussor purgat moram post sententiam ꝛ tamen ex ꝓpria obligatione tenetur vt. j. de fideiuss. l. blanditus. ꝛ licet dicãt quod ibi ꝓprie nõ tractatur de aliqua oblatione more quia fundus qui ibi offertur est pars interesse quod petitur tamen non bene dicunt: quia idez haberemus dicere in. l. si insulam. ff. de ver. obli. nam ꝛ ibi insula que offertur est pars interesse quod petitur. ꝛ dicimus qõ ibi de purgatione more tractatur quare forsan alũ direrunt quod bane facultatem habet a. l. ꝛ habet locum. §. idẽ recte. aut hz ab homine ꝛ habet locum. l. si quis sit stipulatus. x. in melle. ꝛ secundum primum membrum potest intelligi. d. l. fideiussor. ꝛ istam opi. sequitur bar. ¶ Ego puto conuenientius dici posse. aut in casu nostro quis tenetur ex facto ꝓprio et ꝓpter factũ ꝓpriuz ꝛ hz locũ. d. l. si qs sit stipulatus. aut ex facto ꝓprio sed ꝓpter factum alienum ꝛ habet locum. d. l. fideiussor. ꝛ. j. de fideiuss. l. sanctimus. aut ex facto alieno ꝛ ꝓpter factum alicenum. ꝛ habet locum. §. idem recte. ꝛ predicta in conuentionalibus vel quasi.

17 ¶ In stipulationibus vero iudicialibus qr alia est de iudicio

1 fisti. alia de defendendo alia de parendo sententie. J deo in prima de iudicio fisti dico quod reus principalis purgat vsqz ad tempus postrum in. l. ꝛ si post tres. ff. si qs cautio. fideiussor. eius vsqz ad tps positũ in. l. sancim⁹. j. de fideiuss. ꝛ sibi maius tempus conceditur: quia laborat alieno morbo. argu. §. de na. lib. l. legẽ. In secũda stipulatione de defendendo purgat vsqz ad ad tẽpus ferende sententie super interesse vt. ff. iudi. sol. l. iij. §. fi. ꝛ. l. seq. ꝛ in hac ideo maius tps cõcedit qm̄ in precedenti qr illa cõmittit solum ad interesse particulare illius desistẽtie tm̄ sed hic qr intelligitur vsqz ad sniam inclusiue statim cõmittit ad totale interesse nõ expectato qõ totũ tps transeat infra qõ cã potuerit expediri contra naturam regulare obligationũ facti vt. ff. eo. stipulationes nõ diuidunt. §. celsus. ideo aliud ꝓ eo inducitur vt vsqz ad sniam purget moraz. ar. l. cũ q. in pn. ff. de iurein. In tertia stipulatiõe deparendo sñie purgat vsqz ad tps positũ in. l. si cũ dies. §. fi. ff. de arbit. Et hec sufficiant ꝓ declaratione ptesentis legis ꝛ sue materie licet plenius eam explicauerim in repetitione mea. l. semel mora. ff. solu. ma.

2 ☞ Obligatio facti an ad heredes transeat.

Veteris. Stipulatiões siue in dãdo siue in faciendo siue mixte ad heredes sñ heredes sunt tanfitoric. ꝛ factum potest impleri per alium. hoc dicit. ¶ Opponi. quod obligatio facti nõ transeat in heredes vt. ff. eo. l. centesimus. So. vt in glo. quia aut est tale factum quod per alium potest expediri quia persone non coheret. ꝛ illud transit ad heredes vt hic. Aut nõ potest per alium expedire qr persone coheret vt. j. §. ne autem. §. de cadu. tol. ꝛ tunc nõ transit. vt in contrario. ¶ Oppo. de. l. si nõ sortem. §. libertus. ff. de condi. indebi. ꝛ de. l. inter artifices. ff. de solutio. solu. quod idem factum esse nõ potest vt in contrarijs. sed simile fic. vt. l. nemo. ff. de duobus reis. ꝛ hic ꝛ paulo plus vel minus impleri possunt. vt hic. vel dic quod factum vnius non potest esse alterius vere vt ibi: sed fiete fic quod euenit. ¶ Primo quã do agitur expresse vt. l. nemo. ff. de duo. reis. Secundo quando tacite vt quia confertur in tempus mortis ex quo videtur factum vt per heredem fiat vt. j. eod. l. fin. Tertio quando ille qui facere promisit casu mortis superueniente impeditur vt hic vel alio modo illegitimo vt. ff. de pollici. l. de pollicitationibus. Fallit si sit electa industria persone vt viri in precedenti contrario. et hoc anteqz esset in mora. nam post moraz obligatio succedit ad interesse. vt. l. stipulatiões. §. celsus. ff. eod. ꝛ transit ad heredes. vt. ff. si ser. vendi. l. loci. §. si fundus.

1 ☞ Verba que in contractibus enunciative ponuntur quãdo probent.

2 Instrumentum cum die ꝛ loco est edendum.

3 Instrumenti quot testib⁹ reprobet ꝛ an locũ loci coniugere debeat. ꝛ nu. 4.

Optimam. ¶ Verba enunciativa in contractibus apposita prodbant inter contrahentes⁹ donec contrarium probetur⁵. hoc dicit. ¶ Not. quod habes in prima parte summarij. Quod inducit gtoss. in argu. vt curie ꝛ plebatus probentur per illa verba enunciativa posita in instrumentis actum in tali plebatu seu curia ꝛc. de quo dixi in. l. cũ aliquis. §. de iure delib. vbi vide. ¶ No. etiã q testes⁶ cõtra instrumẽta probãtes debẽt esse oi exceptione maiores. ¶ Item qõ instro stat do nec cõtrarijũ pbetur. cõcor. l. pẽb⁹. §. de pba. ¶ Ite no. modus pbãdi negatiuã qñ affirmatiua est coarctata loco ꝛ tpe. ¶ Ité collige qõ in instro dz apponi loc⁹ ꝛ tps. cõcor. in aut. qui. mo. na. effi. leg. §. quãtũ vero. col. vi. ꝛ alie concor. ponunt hic in glo. Item not. ibi ꝛ melius qui dẽ faciet q maioris autoritatis vide tur scriptura qm̄ testes. ¶ Cõtra qõ opp. gl. de. l. exercẽdis. §. de fi. instru. sol. gl. q maioris est cũ dubitat de numero annorũ vel tpis lapsu. vt. §. fi mi. se ma. di. l. iij. alias parem vim continent vt in 3tio. Jsta nõ soluit cõtrariũ de hac. l. qr hic de lapsu tpis nõ dubitatur. ideo forte dicendum qõ hic ideo qr tractatur non tam de pbande qm̄ etiã de alio pbato reprobãdo. ¶ Ité not. quod hoc instrm editur cum die ꝛ loco. Contra quod oppo. gl. de. l. j. §. edictiones. ff. de eden. Solu. vt gl. vel dic quod vtebatur eis fm opi. Joã. positam in. d. l. j. §. edenda quicquid tamẽ sit de hoc no. sol. glo. in arg. vt dies dclicti qui non apponitur necessario in libello debeat parti petenti declarari si velit cõtrarium pbare. circa qõ vide qõ dixi in. l. fi j. de accus. ¶ Queritur quid si appareant due scripture quarum vna dicit stipulatorem tali die fuisse, bononie. alia dicit eum fuisse eadem die rome ꝛ dicit glo. quod in dubio neutri credet. vt. l. scriptura. §. de fide instru. et ibi plen⁹ scripsi. ¶ Querit alia glo. p quot testes⁶ reprobetur instrumentũ. ꝛ ponit varias opi. de quarũ veritate plenius scripsi in. l. exercendis. §. de fide instrumen. in. iij. q. vnde remitto ad ibi scripta. vnuz non omitto qõ iste ter. dz intelligi quãdo instrumentũ est tale qõ Ɔ euz admittit pbatio in 3tio alias secus vt. l. si.

vt. l. si. §. arbi. tu. cum si. ¶ Querit Lyn. seruus hic presumitur illius cui fuit stipulatus. an idem in procuratore. ꝛ dicit Jacob. de are. dixisse aut procurator obtinuit ꝛ presumitur fuisse procurator eius cuius nomine obtinuit. arg. huius. l. ꝛ. ff. de decurl. pe. in fin. aut condemnatus fuit ꝛ presumitur illo contradicente. ꝛ ratio diuersitatis est quia in primo casu dominus ratuz habendo verificat quod dixit. Jn secundo vero impugnat nec antea
4 consensit. ꝛ. l. ista loquitur inter cõsentientes ꝛ patiẽtes. ¶ Querit Lyn. an locus loci debet apponi in instrumento. et dicit q Hostien. tenuit q̃ non quia iste ter. dicit in ciuitate simpliciter. sed Jacob. de are. dixit contra. per text. in auf. quib. mod. natu. effi. legi. §. quantum. col. vi. ꝛ quia idem in accusatione. vt. l. libel lorum. ff. de accu. dici ergo debet in tali ciuitate ꝛ tali loco. ꝛ ita seruat consuetudo.

J quis. Sicut promissio dan di facta cum promittens⁹ moritur transit ad heredes ita promissio facti ꝛ sensum magis spectamus quam verba. hoc dicit.

¶ De inutilibus stipulationibus. Rubrica.

¶ Onia stipulationes de quibus in titulo precedẽti quãdoqz sunt inutiles. ideo ꝛc.

1 ☞ Pupillus stipulari non potest tutore non autorante.
2 Jnfans stipulari non potest.
3 Adultus curatorem habens an possit stipulari.

Ex stipulatione. ex a stipulatione nõ obligatur sine tutoris autoritate. hoc dicit. ¶ Opp. quod imo obligetur naturaliter et ciuiliter: vt. l. etiam. §. fi tut. vel cu. inter. Solu. quod ibi cum tutoris autoritate. hic fine et in hoc glo. bene dicit. ¶ Sed tunc opponi. quod imo ꝛ fine tutore obligatur: vt. l. iij. ff. commo. ꝛ. ff. de noua. l. i. ¶ Huius timore glo. facit duo membra dicens aut pupillus habet tutorem aut non habet si tutorem habet loquitur prima pars gloss. vsqz ad versi. finautẽ nõ habet. vnde sol. glo. est ista aut nõ habet tutorem ꝛ tunc non obligatur naturaliter nec ciuiliter vt hic. ꝛ. l. pupillus. ff. de actio. ꝛ obliga. aut habet tutorem ꝛ tunc aut est locupletior ꝛ obligatur qr tenius est factus locupletior ꝛ ciuiliter et naturaliter. vt. l. iij. ff. cõmo. aut nõ est locupletior ꝛ obligatur naturaliter tm̄: vt. d. l. i. ff. de noua. Et ista est sol. gl. que male dicit in eo quod dicit quando non habet tutorem: ideo nec naturaliter nec ciuiliter obligatur et quo sequitur qõ minus obligatur qñ nõ habet tutorem qm̄ quãdo habet cuius ꝛius debet esse: quia p tutorem potestas pupilli magis dicitur minuta quã aucta cuius contrarium vult dicta sol. ideo gloss. postea dixit vel dic quod
b hoc lex. ꝛ. l. pupillus. ff. de actio. ꝛ oblig. loquitur in infante⁹ qui non obligatur neqz naturaliter neqz ciuiliter. contraria vero loquuntur de maiore infante qui quandoqz naturaliter tantũ quãdo non est locupletior ꝛ quandoqz naturaliter ꝛ ciuiliter quando est locupletior. ꝛ ista est melior sol. sed non est in toto persecta. nam de primo infante idem habemus iudicare qõ de infante: vt not. in. l. i. ff. de noua. ꝛ in. l. fi pupillus ff. de reg. iur. ꝛ institut. de inuti. stipula. §. quod diximus. Concludamus ergo plenius sic aut pupillus non habet tutorem aut habet. Si non habet. Aut ipse est infans vel infantie proximus. quod qñ sit declarat in. l. si infanti. in princi. §. de iure delibe. ꝛ tunc aut non est locupletior. ꝛ tunc nec naturaliter obligatur: vt. l. quod pupillus. ff. de cõdi. indebi. ꝛ. l. pupillus. secundũ enam lecturã. ff. de acti. et obli. ꝛ ita põt intelligi. l. ista. Aut est locupletior ꝛ tunc aut queritur an teneatur actione ex eo contractu. ꝛ dico ꝙ nõ quia contractus est nullus propter carentiã consensus. ꝛ ita potest intelligi glo. in. l. i. ff. de noua. dum dicit q̃ non tenetur etiam si naturaliter peruenial ad eum vel nõn. ¶ Aut queritur an teneatur cõdictione sine causa vel ad exhibendũ. ꝛ dicendũ est q̃ sic quia absurdum esset eum locupletari cum aliena iactura. ꝛ it⁹ dz gl. intelligi in fi. que est in. l. i. §. in prin. ff. commodati. Aut ipse non est infans nec infantie primus sed pubertati. ꝛ tunc fi non est locupletior obligatur naturaliter tantum ꝛ non ciuiliter: vt. l. i. ff. de noua. ꝛ institu. qui. mo. tolli. obli. §. preterea. ꝛ ita potest intelligi hec. l. vt de ciuili tantum obligatione loquatur aut est locupletior. ꝛ tunc vtroqz vinculo obligatur ꝛ ex eo contractu. vt. l. iij. in princip. ff. cõmoda. ¶ Secundo casu quando habet tutorem tunc aut promittit ipsi tutori. ꝛ tunc si non facit cum alterius tutoris autoritate ipse non obligatur naturaliter neqz ciuiliter: vt. ff. de autori. tuto. l. pupillus. ꝛ hic in gloss. ꝛ ita etiam nota. in. l. i. ff. de noua. ꝛ est ratio qr. l. resistit tali contractui. ergo nulla nascitur obligatio: vt. l. si non sortem. in princip. ff. de condi. indebi. ꝛ ita potest intelligi. l. ista nec curatur cuius sit etati ratione predicta nisi ex cõtractu esset locupletior. qr tunc ꝛz no
c ex contractu tamen conditione sine causa teneretur ne locupletaretur cũ aliena iactura. Aut promittit vel se obligat extraneo. et tunc si cum tutoris autoritate. ꝛ tunc naturaliter teneretur dũ modo alia solemnia interueniant: sed restitutio datur vt. l. etiaz §. fi tutor vel cura. inter. Sinautem sine tutoris auf. facit tunc aut est infans vel infantie proximus. ꝛ tunc nec naturaliter obligatur vt. l. quod pupillus. ff. de condi. indebi. ꝛ hoc nisi fit locupletior quo casu dic vt. §. dixi. ꝛ ita debet intelligi gloss. ista aut est maior infante ꝛ infantie proximo tunc tantum naturaliter obligatur nisi fit locupletior quo casu quia contractus tenet ex contractu conueniri potest vt. l. iij. in prin. ff. commod. hec distinctio potuisset esse breuior. sed non fuisset ita clara. ¶ Querit gloss. quid econtra si fibi stipuletur. ꝛ dicit quod potest. ꝛ bene nisi fit infans. vt instit. de auto. in prin. ꝛ. ff. de verbo. obliga. l. mulier. fallit in casu quo infans potest vt. ff. rem pupill. sal. fo. l. seruum. ita dicit glo. sed hoc vltimum intelligo de infante qui fari possit: licet non intelligat quid agat. vt ibi in litera ꝛ ibi vide opi. Mar. quam hic tenet ¶ Dec. vt de maiori infante proxi
3 mo tamen infantie loquatur. ¶ Querit glo. parum. §. quid in adulto curatorem habente. ꝛ dicit gloss. quod idem est quod in pupillo per. l. si curatorem. §. de in integ. restitu. Sed ¶ Dec. quem sequitur Cy. tenet quod sine curatore nõ obligatur etiam naturaliter. quod probat: quia quando curatorem habet ipse equiparatur furioso ꝛ prodigo cui bonis est interdictum vt. d. l. si curatorem. sed furiosus propter defectum consensus non obligatur
c naturaliter nec prodigus⁶ propter interdictum factum quod patet quia eorum obligationi non accedit fideiussor. vt. l. is cui. ff. de verbo. obligati. quod faceret si naturaliter obligaretur vt. l. ff. de fideiuss. preterea per dationem curatoris videtur ei interdicta administratio: sed interdictio impedit obligationem contrahendam licet non tam contractam vt. ff. de fideiuss. l. si debitori. ergo ꝛc. Ultimo inducit vnam glo. que hoc videtur sentire. ff. de admi. tu. l. tutores qui. §. ab eo. ¶ Sed teneo istam glo. et aliam similem positam in. l. i. ff. de noua. quaz doc. citramon. tenuerunt. ꝛ Bart. ex eo quia pupillus tutorẽ habens nõ debet magis obligare: vel efficacius qm̄ adultus curatorẽ habẽs: imo verisimiliter minus propter minorem discretionem quam etas eius supponit sed ipse obligatur naturaliter in casibus. §. positis. licet tutorem habeat. ergo ꝛ adultus curatorem habeo. non ob. rationes predicte. nam procedit in interditione expressa nõ tacit. atquia per tacitam ꝛ consecutiuã ꝛ dationem curatoris non interdicitur administratio quam habet a iure naturali: sed tollitur solum fomentum quod habebat a iure ciuili. sicut nec in pupillo. Ad glo. illam. respondeo quod nõ bene dicit vel ipsam restringe ad ciuilem obligationem.

d Ibera. Matrimonia debent esse libera⁶ ideo fi. §. de sponsa.

1 ☞ Stipulatio nõ valet inter absentes facta.
2 Presentes esse quando qui dicãtur vt inter absentes.
3 Stipulari alteri ꝛ in persona alterius quando quis possit. nume. sequen.

Vt inter absentes. Stipulatio inter absentes nõ valet ꝛ alij stipulari neme potest nisi sua interfir.⁶ hoc dicit. ꝛ cũ prima parte. cõcor. il. alle. in. j. glo sa cum. ỹ. parte concor. il. alle. in. ỹ. glo. ¶ Not. secundum vnam lectu. quod neporti ex filio in potestate. cristẽti quis potest stipulari. ¶ Item not. quod incerta petitio per sententiam certificanda est vt hic super interesse procedit vt hic in fin. secundum Barto. ¶ Contra primum oppo. gloss. de. l. ea que. ff. de dona. inter vir. ꝛ uxo. Solu. vt in gloss. j quam declara quod ibi per epistolam non inducitur stipulatio: sed per epistolam in qua iã factum reperitur antea inter presentes⁵ contra acta probantur. ¶ Opponi. ab extra ad idem de. l. labeo. ff. de pac. Solu. quod inquantum loquatur de stipulatione hoc debet intelligi secundum istam vt inter presentes facta fuerit inquantum loquatur de pacto dic quod inter presentes. ¶ Opponi. ad idem de. l. iij. ꝛ. v. ff. de sponsi. Solu. vt insti. eod. §. item verborum. quod si sponsalia sunt contracta per stipulationem presentia requiritur secus si fine stipulatione contrahantur. vt ibi. ¶ Quero qui dicantur presentes in hac materia ꝛ respon. qui mutuum se exaudire possunt⁶. vt not. in. d. §. item verborum. Sed an in dubio presumatur stipulatio facta inter presentes habuisti. §. titu.
3 j. l. i. vbi vide. ꝛ hoc de prima parte. ¶ Venio ad secundã partem ꝛ opponi. quod quis alteri stipulari possit. vt patet hic in fi. vbi stipulatus fuit iuliano ꝛ ex tali stipulatione vr. fetur agi. Solue dupliciter vt in glosa prima quod si hic fuit stipulatus nepoti in potestate et in persona illius tenet stipulatio: quia videtur sibi stipulari vt lege si filie supra titulo primo. et de hoc ibi plene dixi. ¶ Item fuit stipulatus iuliano: sed non principaliter sed vt adiuncto. ¶ Sic quia per dis-

a ¶ Pupill⁹ q̃ pupilli⁹ fine tutore se obligare ñ pt. ad de. d. soci. qsi. cc. l. iij. inci. visa ꝛ cõsiderata cõtingentia facti. in pn. ibi qnimo. i. ỹ. parte char. cliij. ꝛ cõsil. clx. ici. j pñti cõsultatiõe subtilr. vs. iz hac obiectionẽ ibi opi. tũ lud. ro. i. d. pte. cha. xvij. vbi q̃ pupillus fine tutoris autoritate acquirere iz nõ obligari.

¶ Loquif ifante. an nouũ ius fit cõstitutũ i ifante et maioribus. vij. an. ꝛ qb⁹ casib⁹ fit separat⁹ a pupillo vide So. qfi. cl. iij. inci. pulchra ꝛ subtilis pñs consultatio. v. ỹ. pterea cũ ter. dicat q̃ in maioribus. in. ỹ. parte char. iij. cũ v. ver. seq.

c ¶ Nec pdig⁹. Add de an pdigo iterdicti posset admi nistratio eo nõ cl toto cũ de ea⁶ pre iudicio tractetur. Soci. qsi. cclxxix. ici. visa donatiõe v. pterea. in. ỹ. pte char. cxcviij.

d ¶ Debẽt eẽ libera. Add d. so. qsi. iij. inci. circa pñtẽ consultationẽ. in prin. in prima pte. char. iij.

e ¶ Nisi sua interfit qr ea rõne inducta est stipło vt stipulẽt q̃ sua interesl vt p soci. qsi. ir. inci. pseudo ordiné v. vj. pbat ꝛ prima pte char. ir.

f ¶ Qui se exaudire pñt. Tuvis quod not. in apostil ad salv. post eu⁹ in. l. cũ lõgi. nu. iij. vsi. not. prio qõ pñtes. in apostil. in v. ver. seq.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tuctiuā ⁊ tunc etiā tz stipulatio qꝫ iulian⁹ obligationi non adh̄ritur sed solutioni ⁊ ex stipulatione nō agit iul.sed ipse stipulator ad interesse vt.l.liber bō.ff.de verb.obli. ⁊ hec fuit solu.bul. Secundo solu. Ꝛ3o.suppositio qō fuerit hic stipulatus iuliano tque principaliter vt nepoti qō verū est qō in psonali iul. stipulatio fuit inutilis vt in cōtrario.nec ex ea agit vt hic. sed ex quadam alia post illas interpolita per quam stipulatus fuit fibi interesse fi non daret iul.⁊ vtraqꝫ fol.bōa in casu nostro. ¶ Conclude tamen istam secundam partem sic quando quis alteri stipulatur,aut sua nō interest.⁊ nō valet.ideo solet adh̄cere penam ⁊c.vt hic.⁊.ff.de verb.obli.l.stipulatio ista. Ş.alteri. Aut sua interest.⁊ tunc aut verba stipulationis ⁊ obligationis referuntur ad illam alteram puta promittis illi ⁊ non valet nisi in casibus singularib⁹ quibus alteri stipulari pōt. vt not. institu.Ş.si quis alꝫ.⁊ in.d.l.stipulatio ista.Ş.alteri. Aut verba stipulationis referuntur ad stipulatorem: sed executiua ad alium vt promittis mihi ⁊ dabis illi.⁊ tunc non valet vt alter agat sed bene valet vt stipulator agat ad interesse si illi non fuerit solutum qō soluere ei iure potuit vt.Ş.de dolo.cum res.⁊.ff. de verbo. ob.l. liber homo.Ş.ñ.vbi autem dubitatur ad quem stipulatio referatur dic ad interrogantem vt.ff.de ver ob.l.ista stipulatus. Ş.grisogon⁹ vt sic res valeat ⁊ non peat vt.l.quoties.ff.de usufru.⁊.l. quoties ff.de reb.du. ¶ Querit gl.qd si aliquis stipuletur alꝫ presenti.⁊ dicit quod valet vt.l.si procaratori.ff.de ver. ob. ¶ Quero in casu nostre.l.qua actione agatur.⁊ hic attende qꝫ non in persona nepotis tenuit stipulatio ⁊ anus videtur sibi stipulari. ⁊ si in stipulatione continebatur certum agitur certi conditione ex stipulatione ad illam quantitatem ⁊ etiam ad interesse: quia illud venit etiam in certi condictione vt.l.certi condictio.in princ.ff.si cer.petatur.⁊ ibi not. ¶ Ex eo vero qō iul.fuit solūdo dicit gl. quod ago ad interesse ⁊ non dicit qua actione.vnde Cyn.hic dicit quod agitur incerti vel ex stipulatu:qꝫ factū in persona tertꝫ videtur stipulari vt.o.l.liber homo.Ş.ñ. ¶ Tu dic melius aut vult agere vt illi solvatur.⁊ tunc fateor quod agit ex stipulatu qꝫ in persona tertꝫ factum dicor stipulari.vnde ad eius implementum ago ex stipulatu vel condictione incerti.aut volo agere ad interesse quia non facit quod promisit ⁊ tunc ago certi cōdictione:quia interesse est in se certum.licet prima facie videat incertū ⁊ hoc vult glo.in.d.l.liber homo.Ş.ñ.

a ¶ De futura successione.

¶ Pactum de successione futura aut contra bonos mores inualidum censetur.

¶ Promissio facta vt plagium cōmittatur an valeat.

b ¶ Interdū stipulatio qō stipulatio rei turpis nōvꝫ adō doc.gl.bar.Jo.ō pot.in.l. ḡaliter de v.ob.⁊ ibi bar. dicit quod stipulatio cuz cā turpi expressa ñ vz si cū tacita sic ⁊ ibi per alcrā. qꝫ si fit turpis ex parte vtriusqꝫ vel alterius tantum.

EXeo. ¶ Pactum vel stipulatione ſfutura successione dixi in.l.pactum.Ş. de pac.⁊ in.l.pactū.Ş.de col. ¶ Et glo.hic oppo.qꝫ pactum valeat de.l.si quis seruum.ff.de actio.emp.⁊ sol.vt in ea continetur.sed qꝫ hec.l.in fine generali? loquatur ⁊ glo.in pacto turpi vel ob turpem causam facto illam exemplificat.⁊ de exemplis aliqualiter potest dubitari. Ideo attende quia dicit Cyn.qō interdum stipulatio est turpis qve turpi re facta. vt quis promisit facere homicidium vel quid simile.⁊ tunc non valet ipso iure.vt.ff.de verb.obliga.l. generaliter.⁊.l.sequen. Interdum est turpis qꝫ ob turpem causam facta puta promisit quis decem alicui vt homicidium faceret.⁊ tūc est dubium.nā ista glos.sentit qō non valet ipso iure.⁊ idem sentit. ff.de pac.l.iuris gentium.Ş.sed si ob maleficium. sed in.l.ḡ.ff.de condictio.ob tur causam.in glo.fin.sentit qō ipso iure sit aliqua sed inefficax.⁊ istam partem tenet hic ¶ De.licet glo.illam nō alleger.⁊ monetur solum ex eo quia illud qō est deductum in stipulatione non est turpe. Barto.finit mirus concordare opi. distinguendo. Aut causa est expressa ipso iure tunc non.aut non est expressa ipso iure valet.sed ob.exceptio.et ista verba videntur fuisse glos.Ş.de contraben.⁊ commit.stipula.l.si quidem. ¶ Ego aliter distinguo.videlicet aut turpitudo est in eo quod est deductum in stipulatione et sic in causa materiali ⁊ subiectiua et valet ipso iure.vt dicta lege generaliter.⁊.l.sequen. Aut turpitudo est in causa efficienti siue effectiua.vt est consensus ⁊ voluntas vt.l.i.in princip.ff.de verbo.obliga.⁊.ff.de pac.l.i.in princip. puta qꝫ est compulsiua.⁊ meticulosa vel dolosa.⁊ tunc est aliqua. sed inefficax.vt.l.ḡ.⁊ ibi glosſ.Ş.qō metus causa.⁊.j.eo.l. dolo. Aut turpitudo est causa finalis:quia promittitur certum quid honestum ad finem turpem ⁊ inhonestuz.⁊ ista est questio nostra quo casu capio verba Bart.aut causa non est expressa.⁊ tunc est ipso iure aliqua sed inefficax:aut causa est expressa. et tunc aut in vi condictionis.⁊ tunc promissio est ipso iure nulla. vt.l.si plagꝫ. ff.de verbo.obliga.⁊ pro hoc accedat quod no.glosſ.in.l.si militem.Ş.de condictione ob causam. Aut in vi modi. et sic de futuro ⁊ tunc aut modus est negatiue conceptus puta ne homicidium faciat.⁊ tunc est nulla ipso iure.vt.ff. de pactis lege iuris gentium. Ş.sed si ob maleficium. aut est affirmatiue concepta puta vt homicidium faciat.et tunc est questio nostra in qua duco quod in odium promittentis est aliqua ⁊ in odium stipulatoris est inefficax.vt ei obstet doli exceptio:quia in pari causa ⁊c. vt.ff.de condi.ob.tur.causam.l.pe.in fine.⁊ tunc fiscus aufert a promissore sicut fecisset a stipulatore si ei solutum fuisset vt.ff.de iure fisci.l.lucius.⁊ pro tanto dixi in eius odium fore aliquam. quia si ipso iure nulla esset fiscus qui turpia lucra aufert non haberet tunc super quo faceret fundamentum.⁊ pro hoc etiam in duco auf.ꝫ nouo iure.Ş.de pe.iudi. Aut causa est expressa pone per modum cause qꝫ de preterito puta qꝫ homicidium feci ti de quo letitiam habui ideo promisi.⁊ tunc text.videt in.d.l. si plagꝫ.quod promissio sit ipso iure nulla:sed glo.ibi dixit qō iste casus est dubitabilis ⁊ vltramon.tenent hic quod valet quia scienter promittitur indebitum ⁊ non inuitatur quis ad delictum ⁊ quia pariaſsunt sine causa promitere vel ob causam inutilem vt.l.si plagꝫ.de verbo.obliga.exemplificant per.l.ñ.ff.de condi.ob tur.causam.vt ibi, inquit glosſ.sed ter.in.d.l.si plagꝫ. fortiter eis repugnat nec exemplificatio ista ei bene conuenit: quia plagium factum nō esset immediata causa promittendi:sed restitutio fienda de re plagio exportata cogitandum relinquo. Aut turpitudo nō est in aliqua causarum:sed in aliquo extrinseco puta vt stipulator impleat vel faciat ita quod de iure promissori tenebatur si tunc promissio videtur aliqua sed agenti obstat exceptio doli vt.l.pe.in princ.cum ibi not.ff.de condi.ob tur.causam.sed contra illa glosſ.facit quia ibi promittitur vt a turpi proposito ⁊ intentione desistant.⁊ sic promissio nulla vt.l. iuris gentium.Ş.sed si ob maleficium.ff.de pact.⁊ ita.Ş.dixi.sed solue quod hic propositum stipulatoris a quo desistit non habet in se euidentem turpitudinem ibi sic.ideo ibi facilliter iudicatur nulla.predictam distinctionem tene cordi quia doc.nō bene declarant istam materiam. ¶ Quero quid si promitto titio centum si sempronius fecerit plagium glosſ.in.d.l.si plagꝫ. dicit quod valet quod fatetur Jaco.de ra.si sempronius non fit subiectus stipulatori.alias dicit non valere ne inuitetur ad delinquendum propter commodum stipulatoris arg.ff.in ius vocant.l.ḡ.Jaco.de are.dicit simpliciter non valere ne stipulator induceret illum ad delinquendum ⁊ sic vt occurratur futuro delicto. ¶ Or attende ista verba promitto tibi centum si ille fecerit homicidium duplicem possunt habere sensum.vnum vt intelligantur si fecerit in preteritum alium si fecerit in futurum primo casu aut promitto tristatus de homicidio ⁊ quasi negās et si fecerit promitto tibi cētum.⁊ tunc dico quod promissio valet:quia ex quandam promissionez quasi penalem incidit.Aut promitto ex nunciatione mihi facta letatus ⁊ hoc subdistinguo aut ista letitia habet in se bonum publicum ⁊ honestum qꝫ occisus inferebat nocumenta patrie.vt fecit philistens Golias populo iudaico q occisus fuit a Dauid pastore postea.rege ⁊ psalmista facto.⁊ hodie videmus in istis capitaneis latronum et socialium.⁊ isto casu dico promissionem valere. ¶ Aut ista letitia non habet in se bonum publicum sed priuatum promittentis:quia ille erat inimicus eius ⁊ iste casus incidit in intellectum l.si plagꝫ.de quo.Ş.dixi.licet ille sit dubitabilior:quia ibi pmi si occisori seu plagiario hic tertio nuncupanti. Et isto casu teneo promissionem tenere.⁊ sic omni casu glo.ibi posita si intelligatur de plagio vel homicidio in futurum faciendo.et mihi videtur quod illa glosſ.verificetur in duobus casibus et de tertio dubitetur.verificatur enim si delictum committendum habebat in se bonum publicum ⁊ honestum.vt in exemplis.Ş.in precedenti positis.⁊ potissime quādo patria.i.ciuitas ipsa promissionem faceret. Item verificatur quando penam promitteret si ille homicidium committeret.⁊ sic potius promittit vt nō fiat:quia forte promissor vt amicus illius putat quod contemplatione stabit ⁊ a proposito desistet.ideo sic promittit.et pro hoc in arg.accedat.ff.de verbo.oblig.l.ex ea parte.Ş.i. Nec huic obstat in co.titu.l.continuus.Ş.cum quis.⁊ quod ibi in glo.iiꝫ. not.quia ibi in his que iuris effectum expectant hic in his que non expectant nisi penam facti.⁊ sic illa glosſ.potius facit pro. quam contra. Jn tertio casu quando promittitur ea ratione vt fiat ⁊ ita ad hunc finem tertius ille stipulatur.⁊ tunc teneo illam opinio.quod stipulatio non valeat per rationes Jacob.de are. videlicet ne detur occasio delinquendi et vt occurratur delicto futuro.⁊ pro hoc bene facit.d.l.cōtinuus.Ş.cum quis.⁊ ratio ibi posita.

¶ Stipulatio rescinditur que dolo contrahitur.⁊ nu.seq.

DOlo. ¶ Stipulatio facta dolo vel metu rescinditur.hoc dicit Attende quia gl.j.est corrupta dum dicit etiam legati et quid velit ignoro. ¶ Opponi. quod dolus dans causam contractui reddat contractum ipso iure nullum.ff.de dol.l.⁊ eleganter.Ş.i. Solu.vt vt in glosſ quod hec.l.in contractu stricti iuris loquitur illa in bonefidei quo casu distingue.aut dedit causam contractui ⁊ non valet ipso iure.vt in contrario vt.ff.pro soc.l.iiꝫ. in fi.

in fi.nisi fit processum ad traditionē.vt ibi no.aut incidit in contractu:⁊ tūc rescindit pactione de dolo ⁊ exceptionē. ¶ Oppo.qō imo semp tenet ut ipso iure:qꝫ hic equiparant dol⁹ ⁊ met⁹ ꝫ Jctus bone fidei p metū celebratus est aliqd sed rescindēdus vt.l.iḡ.Ş.qō me.cā.ergo ⁊c.⁊ potissime qꝫ i metu inest dol⁹.sol.qꝫ quidā dicebāt.qō.ll.que dicūt Jctū bone fidei p metū celebratū rescindi intelligebāt ipso iure pp dolū q inerat qō gl.reprobat ⁊ bñ ideo die qō dol⁹ est apert⁹ ⁊ hz locū qō dixi.aut velatus ⁊ tūc tenet ipso iure cōtract⁹ ⁊ eqparatio quā facit.hec.l.hz locū in stipulatione que est stricti iuris. ¶ Oppo.qō imo stipulatio fit ipso iure nulla.l.si mulier.Ş.si dos.Ş.qō me.cā.sol.ibi spāle: vt in gl. ¶ Anū scias qō ſpe.dixit qꝫ.l.dolus. det cām Jctui bone fidei Jctus est ipso iure aliquis:qꝫ hz sua essentialia sed ei ob.exceptio doli.⁊ qꝫ ter.dicit in.d.l.eleganter.Ş.i.nullā esse vēditionē intelligit oppesita exceptione doli.⁊ pro hoc facit quod ibi no.glo.in prin.que dicit qꝫ is contra quem cōmittitur non tenetur si non vult.⁊ pro hoc accedat quia dolus non infertur volenti.l.transactione.Ş.de transactio.

¶ Vtrum possit ex numeratione vbi ex stipulatione non pōt.

Stipulatus sibi et alꝫ decem an sibi illa decem debeantur.

SJauia. Nō pōt quis alteri stipulari.fallit i ſsuppositio in eiuspotestate.h.d.⁊ differt ista.l.a.l.ḡ.Ş.eo.ti.qꝫ ibi pr̄ filio hic fili? pr̄i seu nepos auo. Item in alīs casibus.no.inst.de inuti.stip.Ş.si quis alꝫ. ¶ Querit glosſa in casu quo ex stipulatione velut inutili agi nō pōt ex numeratione agi poterit.⁊ dicit et bene qꝫ sic:vt.Ş.ti.j.l.iḡ. ¶ Querit etiā quid si quis stipulatur sibi ⁊ alꝫ decē an sibi oīa decē debeantur.⁊ rñ.qꝫ nō.sed quinquies.vt.l.ñ mihi et titio.ff.de verb.obli.Nō enim in contractibus est locus iuri accrescendi:vt ibi in eo.tit.l.cū qui ita.et in stit.eo. Ş.si quis sibi.nec ob.ff.de ac.emp.l.fundus.qꝫ dicit gl.ibi est cōtractus bone fidei:vel dic melius qꝫ ibi ideo qꝫ venditor nō fuisset venditurus pro parte cum venditio alterius partis min⁹ esset postea valitura vel pars illa non ita foret ei chara.et ideꝫ dixit Jaco.de ra.in quolibet contractu vltro citroqꝫ obligatorio puta scilicet dedi tibi fundum:vt dares mihi et Titio fundum. quod nota.

¶ De duobus reis. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo.

¶ Rei debendi qualiter duo constituī possunt.
¶ Rei credendi quomodo possint duo constitui.
¶ Rei debendi an dicantur fideiubere invicem.
¶ Reus debendi quam actionem habeat ⁊ d repetendum ex correo quod soluit.
¶ Creditor quando soluenti actionem cedere teneatur.
¶ Rei debendi si tres sint in triginta qualiter vnus contra alios actiones cedere debeat.et nume.7.

SiReditor. Creditor habet electionez quem conuenīat ex duob⁹ reis promittendi soluenti tamen solidum datur regressus contra reum.b.d. ¶ Vltra predicta duo no.tertio ex fin.qꝫ in contractu mutui et sic qui re contrahitur possunt duo correi constitui cuius contrarium tenuerūt quidā. ¶ Opp.qꝫ istā electionez nō habeat vt in auc.hoc ita.hic posita. Solu.qꝫ bene.l.in hac parte est correcta vt in prima gl. ¶ Uenio ad questiōes sine alīs oppo.et primo quero qualiter duo rei constituantur ⁊ loquor de reis debendi. Et gl.scōa ista.q.ponit in auc.hoc ita. ¶ Sz latius dic aut queritur in rebus diuisis aut indiuisis. ¶ Io casu aut est actum expresse qꝫ sint duo rei et clarū est qꝫ sunt duo rei:vt.ff.eo.l.iū.Ş.i.et no.in.l.ḡ.in eo.titu. Aut non est actum expresse sed tacite.glo.ff.eo.l.ḡ.et in.l.reos.Ş.cum in tabulis.dicit qꝫ olim sufficiebat vt duo rei cōstituerentur tacite agi bodie nō per auc.hoc ita.hic positam.sed male dicunt fm doc.qꝫ in modo constituendi nil est innouatum:sed in modo exigendi fic.et ideo dicendum est qꝫ si tacite est actum vt duo rei cōstituant sed videndū qñ tacite dr actū.dicendū est qꝫ si dictū est qꝫ insoliduz debeant et sufficit:vt in.l.nostra.et.ff.e.l.reos.Ş.cum in tabulis. ¶ Item si sint obligati alternative ad idem:vt.ff.de leg.j.l.si ex toto.Ş.i.et no.ff.eo.l.siue.⁊.ō.de cōsti.pecu.aut.si qñ. ¶ Idem si copulative dūmodo sint duo actus pmittēdi:ꝫ adiciat verbū eadē:vt in gl.ḡ.hic in aut.secus si istud verbum eadem non adiceret:qꝫ tunc potius essent dr obligationes diuersarū summarum:vt insti.eo.in prin ꝫ vbi nō essent duo actus promittendi:sed vnus tm ⁊ tūc si est vnica rei expressio nō sunt duo rei vt in auc.ista iurta fi.ff.de ver.ob.l.cū qui ita.in prin.et inst.de inut.stipula.Ş.qō si quis.nisi alia verba adiciantur: vt.j.dicā. Si aūt ꝫ sit vnicus actus sunt tñ duarum rerum expressores vt ego.r.⁊ titius.r.promittimus tibi.tūc inquit Bar.qꝫ sunt duo

a ¶ Uelatus. Adde qꝫ dolus velatus est minor quā dolus expressus:vt per do.Socin. consi.cxvij.incip.visis narratis pūctis ver.circa primā ibi:nam sicut in prima parte char.clxxvi. Ité adde qꝫ dolus velatus cōmittitur sine vi simulando.l.ea que.Ş.fi. ff.de contraben.emptio. Item in faciendo clam.l.in furando et retinendo quod no debet.l.si quis mancipȳs.Ş.procul⁹.ff.de inst.sed qñ cōmittit cum vi dicitur dolus apertus.Bald.in.l. ḡ fortuit.ñ.colum. ō.de pig.

b ¶ Fallit in suppo fitō in eius ptāte. Addēt qꝫ fallit ēt in pia cā Bald.⁊ Raph.in.l.illud in.l.colū.in.ȳ.qō. in versi.ego addo vnum.Ş. de sacr. san.ec.Jo.ō pot. ⁊ Rapha.cu.in Ş.alteri.l. stipulatio ista.ff.de verbo.obli.glo.fing. j.qōn.vȳ.quoties cordis oculus. et omnino p Alle.in Ş.si stipuler.et. Ş. finali.d.l.stipulatio ista.ff. de ver. ob.qꝫ verum etiā absenti Jrez fallit in sacerdote. Bart.⁊ Alleā.in l.Ş.huius.ad ſi nem de inſt.et in. ⁊ tenet Specu. de ſi.ſtru.edi.Ş.nunc vero aliqua.i tiū. char.versic.Item pone cum quidā. vbi plene i.c.quā quam.de vsur. in vi.Innocen.in.c. parochiano . in glosſ.sua in verbo heredes.de sepultu.Bal.i mar.sacerdos ver fi.con tra ñ Alvb. in.c. pastoralis.Ş. preterea.de offi.ord. vbi vide. Item in prelato habente iurisdictionem vt per Alvb.in.d.c. pastoralis. Item nisi pro presente secundum do.Alleran.in rubri.de offi.eius. Item nisi in confessiōe sacramentali qua quis confitetur se debitorem alterius quia non velit sacerdos cum absoluere nisi promittat sibi soluere creditori suo quo casu actio datur creditori ex promissione facta sacerdoti.vt per Bar.⁊ Aller.in.d.l.Ş. huius.ad fi.de iurisd. et iur cum iuribus.Ş.alle. Item nisi de cōsuetudine. Jo.in.l.si quis donaturus.de vsufructu. Itez nisi in iudicijs.l.iu cause.Ş.fi.de procura.⁊ in.l.fi.Ş.fi.⁊ ibi Alleran.de iureiuran. Item an in socio per Jnno.in.c.dilecta.de excel.prela.⁊ Ludo.in.l.de pupillo.Ş.si plurimus. de ope.no.nun.⁊ ibi Aller.vide ter.fing.in l.proprium.ff.cōmuna predio.⁊ Alleā.in l.ḡ.Ş.er bis.pe.col.de verbo.oblig.⁊ Bal.in.l.si absentis.Ş.fi cer.peta. Item quid de notario.vide Jnno.in.c.dudum.de conuer.coniuga.⁊ qualiter stipulans pro altero debet concipere verba.Bar.in.l.nec ei.Ş.cōiū.ff.de adop.vbi dicit etiā qō volens agere ex cōtractu emptionis facte a notario noie alieno debet offerre precū qō no. Item fallit in iudice qui potest alteri stipulari in his que pertinent ad eius officiū vt in stipulatione de iudicio sisti alteri. ſPan.de ca.in.o.l.i.Ş.huius.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ Alleā. in.l. j.Ş.si quis ita.in fi.ff.de ver.ob.⁊ per Bal.in prin.decretalis. Item in his⁊ alīs casibus.vide gl.magistrā in verbo nihil agit.insti.de inuti.stī.que enumerat.xvō.casus.

c ¶ Qualiter duo rei. Rei debendi qualiter constituuntur adde Bart.in.l.si titio aut seio.in prin.no.ff.de lega.ḡ.per.l.si ex toto.Ş.i.de lega.i.⁊ aut.si qñ.Ş.de consti.pecun.

d ¶ Qualiter duo rei. Adde qō rei credēdi ꝓstituunt per dictionē aut tā in testamento quā in Jctu.l.si titio aut seio.⁊ ibi Bart.in prin.not.ff.de leg.ō.⁊ qūo rei plures credendi vel debendi constituantur per Bart.in.l.fi.ff.de duo.reis.⁊ in.l.j eo.ti.

e ¶ Videantur inuicē fideiubere. Adde Bar.aut.hoc ita.j.eo in repe.in.x.char.versi. ñū.principaliter est videndum.⁊ Barto.in.l.si vnus.in prīc.pro soc.⁊ in.l.reos.in.j. col.ver.restat videre an duo rei.ff.de duo.reis.⁊ ibi no.glo.singu.in.l.sed iul.Ş.item si duos.in glo.in versi.intercerit.ff.ad mace.⁊ per glo.magnam in ver. intercessionem facta m.in.l.vir vxori.Ş.mulier.⁊ titius.cum.l.seq.in versi.intercesserint.ff.ad velleia.per Barto.in.l.ñū.in princip.si quis cau.⁊ in.l.si constitutus.Ş.quo.in.j col.in ver.⁊ pro di.facit.ff.solu.mat.⁊ ibi Aller.⁊ Bal.in.l.sancimus.ad ſi.in versi. Item non competit

actio.ff.de verbo. fig.ꝛ l.l. p diuersas.xv.q.ꝛ. man. Jud.pō.l.l. ꝙ hāc ter.de fideiussori. pau.de cast.cōsil. ccxxij.vbi inci.in cā siluestri. adde Engel.in aut.de duo.reis.in pr̄m.col.vij. in vſi.ite an duo. rei.ff. alc.in.l.mar celi.ff. de fideiuſ. ꝛ alc.in.l. verū. ff. decō.ꝛ i.l.reos.ff. de duob⁹.reis et bal.hic ꝛ p alc.cō ſi.liij.iiij.pte.et p bal.i aut.hoc am pl⁹.ff. de fideiuſ.

a ¶ An creditor cogat.adde ſo.cōſi. cc.vnici.qm̄ ex forma ſtatuti. circa pnc.in ſcda parte chart.lxxv.vbi ſ idem allegat ꝛ inducit.

b ¶ Pro tertio. Adde ſi plures ſint rei debendi vnus ſoluens poſſit totū ſine ceſſiōe ab illo repetere.vi.le bar.in.l modeſtinus.in.iij.q pnc. ff. de ſo.ꝛ q̄ in cō fideiuſſorib⁹. vbi idē in.l.cū aliter j.titu.l.cum ſimi.

c ¶ Qō duo rei debēt bīt.an duo rei bēant bīficiū diuiſionis. adde Cy.i.l.ſi diuiſa.ꝛ. q.ſ.loc. bal.i.l.cū fideiuſſor.ſ.ónon nu.pec.ꝛ l aut. Bamplī⁹.in pe.col. ſ.de fide.ꝛ Ang. l aut.de duo.reis. in pr̄m.col.vij.

distinxit an pecunia peruenit ad vtrūq; an ad vnum tantum ꝛc. ꝛ iſtam ponit glo.ſa.ꝛ eam ſequitur in.l.vir vro⁹.ff.ad vell. vbi latius q̄ alibi pertractat iſtam.q̄. Jaco.vero.de bel.qui banc q.diſputauit in parte ſequitur illam diſtinctionem et latius ſic dixit aut queritur an videatur fideiubere reſpectu creditoris.et dicendum eſt quod non qr vt principales nō vt fideiuſſores ſunt recepti ergo ꝛc.vt.l.non omnis.in pr̄in.ff.ſi cer.pet.q̄ fideiuſſores dicuntur a duobus reis.vt patet ex diuerſitate titulorū hic. ꝛ.ff.falſit ſi hoc eſt actum cum creditore.vt.ff.eo.l.reos in princ. ꝛ in corpore eo.ibi alterna fideiuſſione ꝛc. Item ſi color eſt queſtus.vt.ff.ad macedo.l.ſed iulianus.ℌ i.ꝛ ibi glo.ſa.ex his duob⁹ caſibus haberent beneficium de fideiuſſ.ꝛ nimirum quia q; vere fideiuſſores eſſent creditori non ignorauit et in ſecūdo caſu fraudem fecit Aut queriꝫ reſpectu ipſorum ꝛ non creditoris.vt ſic lato ſumpto vocabulo habeantur inuicem vt fideiuſſores.ꝛ tūc dicendum eſt.aut ſunt obligati p̄o parte quicquid dicat gl.in.l.ſi plures.ff.de admi.tut. ¶ Quero.vi.cum gl.in ver.qd ſi nec fuit ceſſa ꝛc.ꝛ dic vt in ea.ſed melius dic vt.ℌ. dixi in ver.ex predictis in ferunt quidam. ¶ † Quero.vij.cum glo.ſ. pone q; tres erant rei debendi.in.xxx.ꝛ ab vno tracto petuntur ſibi cedi actiones in xxx.contra alios duos qui cedere eſt paratus actiones in.xx.an teneatur cedere contra vnūquemq; inſolidū.an vero ſufficiat cōtra vnumquemq; in.x.ꝛ gl.iſtam tenet q; inſolidum.ſicut habet ꝛ idem no.in.l.modeſtinus.ff.de ſolu.ℌ. pen. ¶ Sed tunc queritur glo.in.l.modeſtinus.an poſtea iſte ceſſionarius ſi agat inſolidum contra vnum er illis duobus an cedere teneatur illi actionē p̄o tertio⁹ non ſoluit.ſed dic q̄ ſic ſecundum Dy.ꝛ Bart. q; etiā vtilis ceſſa poteſt cedi.vt.ff.ad tre.l.ſ.de illo.ꝛ.l.ex aſſe. ꝛ ibi no.ꝛ plus Ja.de are.ꝛ Cy.q; ſi alter ex tribus nō ſit ſoluendo q̄ oꝫ inuicē coicare periculū tā ceſſionarius q̄ alter ℌ quem eſt facta ceſſio ar.ff.p̄o foc.l.verum. ℌ ſi cum tres etiā ſi non ſint ſocij.ar.l.ſi plures ſcom intellectū Azo.ff.de admi.tu. ¶ Quero.viij. Si bene p̄ndero iſta queſtio doct.ꝛ gloſſ.ſuppoſit q̄ creditor in.xxx.vni ex tribus non cedit actionē niſi in vicinti licet inſolidum contra vnumquemq; iſtud ſatis mihi placet vbi conuentus habuit commodum p̄o tertia.Sed vbi nullū commodū habuiſſet dubito an in omnibus.xxx.que ſoluit ne remaneat in ano arguendo de parte ad totuꝫ vt.l.qui tota.ff.de re vendica.ſecundo p̄o boc accedat.l.vnde queritur.ff. commod. ¶ Quero nono quando iſta ceſſio fieri debeat ex cautela vt ante ſolutionem vel in ipſa ſolutione.Sinautem poſt ſolutionem videtur nō valere q; cedit q; non habet q̄ eſt verū niſi pactum precefſerit.qr tūc quantitas ſoluta a cenſetur magis precio cedentium actionum vt.l.modeſtinus.ff.de ſolutio. et hoc in eque principaliter obligatis vt ſunt contutores: duo rei debēdi. Jn aliꝫs autem diſpariter obligatis.dic vt in.l.papinianus.ff.mandā.ꝛ vide quod no.in dicta.l.modeſtinus.per docto.ꝛ hic per.l. iſtam.

1 ¶ Citatio non delegato ſed ordinario permittitur.
2 Rei debendi quādo vti non poſſunt beneficio diuiſionis ꝛ q̄ſ inſolidum teneantur.ꝛ nu.3.
4 Correum altero p̄re altero ſub conditione promittēte an q̄ re promiſit illa pendente conditione conuenīri poſſit.
5 Creditor diuidēs petitionē ſuā inter eos an poſſit ad alios redire ſi vnam non ſoluendo repererit.
6 Rei plures vno libello conuenīri poſſunt.
7 Reus debendi an petere poſſit correum ad quē tota quantitas peruenit prius excuſi.
8 Abſens eſt qui in territorio non eſt.
9 Abſolutoria p̄o vno correorum lata an p̄ofit alteri.
10 Condemnatoria contra vnum correorum lata alteri non nocet.

Nocita. Duo rei cōſtituūtur ſi a agatur vt q libet inſolidū teneatur quo ſi acto q libet p parte tenetur ꝛ eo acto ita demū ab vno ſolidi ſit exactio ſi alter ſit abſes vl' ſi ſoluēdo.h.d.Sup ter.ibi.vt id ſaltē.ſ.in quo alter eſt inops.ibi vel abſes ſcz inſoluendus p̄ſens exigat. Jbi pducunt.l.re ipſa ſeu perſonaliter ad iudicē deducunt ſm gl.ꝛ Ex quo no.q; citatio recipſa nō p̄mittitur delegato ſed ordinario.idē de citatiōe p edicta vt in auf.qui ſemel.ſ.quo ꝛ q̄ſi in.ibi ſiſtiter.l.ex quo vt.ſ.dixi. ¶ Mo.q; duo rei debēdi habent beneficiū diuiſionis ſed eo non vtunt q̄n alter eſt inops vel nō ſoluēdo.ꝛ idē ſi ei nō renūciauerunt vt notat.hic in glo.ſi. Jtē no.q; duo rei cōſtituuntur ſi ſpecialiter.i.expreſſim agit vt jn ſolidū teneantur vt hic i pn.Circa q̄ q̄rit gl.q̄ ſi illa verba nō dixit ſed equipollētia puta p̄mittis mihi.ꝛ tu alius p̄mittis mihi eadē.ꝛ.ꝛ dicit gl.q; ſufficit vt.liſtipulatio iſta.ℌ. cū qui.ff.de v.obli.quidā referunt q; Dy.dixit q̄ illud p̄cedit de iure veteri:ſed hodie eſt neceſſarium q; dicat inſolidū p hanc aut.ꝛ in corpe vī ſunt in pn.ſed veritas eſt in Jtū.ꝛ ita ſe hꝫ cōs opi.ꝛ hoc Cy:Ja.bu.Bart.i l.i.ff.eo.vt in mō cōſtituēdi nil ſit inouatū.hꝫ i mō exigēdi ſic ꝛ ió ſicut oliꝫ ſi dicebat inſolidū vt.l.reos.ℌ.cum in tabulis.ff.co.vel dicebat cadē.ꝛ.p̄o mitto ꝛ

ſtituebant duo rei ꝛ ita hodie.Sed dubitatū fuit an idē in obligationibus facti q̄ eſt in diuiduū.ꝛ glo.in.d.l.reos.ℌ. cū in tabulis.dicit q̄ olim in diuidnis cōtrahebat obligatio inſolidū. hodie nō niſi expreſſim dicaf per hanc auf.ſed male dicit.nā ler que diuidit ipſo iure obligationē nō habet locū in indiuiduis vt patet in.l.xij.tab.que ipſo iure diuidit obligationes inter heredes debitoris vt.l.p̄o bereditarijs.ſ.de here.actio.et tamen quilibet in diuiduis tenetur inſolidū.vt.ff.de verbo.obli.l.iij.ℌ. ꝛ ideo ꝛ.ff.de reg.iur.l.ea que.ergo idē in pluribus reis debendi in quibus diuiditur obligatio per beneficium hums conſtitutionis.ꝛ ita communiter tenent docto.verumtamen hꝫ inſolidum ꝛ hodie tenentur.ꝛ ad inſolidum quilibet poſſit erigi ratione indiuiduitatis non propteres ſnnt duo rei.vt dixi.ſ.co.l.j.in.j.diſtin.in verſi.ſecundo caſu vbi omnino vide. ¶ † Quero.ℌ. quid in inter ceſſore p̄ſente reo ꝛ abſente.ꝛ remittit ad auf.p̄ſente j.titu.j.ꝛ ibi dicam. ¶ † Quero.ix. ſi vnus correorum promiſit pure alter ſub conditione:quod fieri poteſt.vt.ff.eo.l.ex duobus ℌ.j.an qui pure p̄omiſit poterit pendente illa conditione inſolidum cōuenīri.ꝛ dicit glo.q̄ ſic:vt tantū operetur illa cōditionalis obligatio cuius non eſt petitio vel exactio quantum abſētia vel inopia alterius debitoris.ꝛ p̄o boc de iure digeſtorum eſt caſus in.d.l.ex duobus. Sed Dy.dixit illud de iure antiquo ſm quod non habeat beneficium diuiſionis aliud hodie de iure nouo quod duobus reis datur beneficium diuiſionis ad inſtar plurium fideiuſſoꝝ vt patet in corpore vnde ſumitur circa p̄incipium vnde ſicut ſuccurritur per beneficium diuiſionis fideiuſſori puta in pendente conditione alterius fideiuſſoris cōueniatur tantum p̄o parte.vt.ff.de fideiuſſo.l.ſi plures.in p̄incipio.ita vt hic correo.ꝛ bec eſt veritas.ꝛ iſta gloſſ.poteſt ſaluari ſm iura antiqua aliter non. ¶ Quero quarto an huic beneficio diuiſionis renunciari poſſit ꝛ dic quod ſic.vt in ſequen.glo.argu.ℌ.de pactis.l.ſi quis in conſcribendo cum ſimilibus. ¶ † Quero quinto quid ſi creditor diuiſit petitionem inter reos poſtea reperit alium non ſoluendo an poſſit redire ad alios dicit Dy.q̄ quia duo rei habent beneficium diuiſionis hodie per hec iura noua idem de eis hodie iudicandum quod in fideiuſſoribus dicitur. Unde dicit ipſe ſol.per.l.inter ec.ℌ.penul.ff.de fideiuſ.ꝛ ibi videtur dici quod ſi is deſſet poſt litem conteſtatam eſſe ſolnendo ad p̄imum non reddit.alias ſi ante litem conteſtatam ſoluēdo non fuit ibi a ſenſu contrario ſentit q̄ ad p̄imum redire poteſt ꝛ p̄o boc accedat q̄ notat glo.ff.de ſolutio.l.in bis.ℌ.ſi duos Et qr ille ter.in.ℌ.penul.loquitur quādo ſunt conuenti.vbi autem vnus tantū videtur.in ea.l.inter.ℌ.i. Et de iſta materia ja tiſſime ſcripſi in.l.ſi creditores.ſ.de pactis.vbi vide. ¶ Quero ſexto ſi vnus de pluribus reis impetrauit priuilegium ne conueniri poſſit an alter perdet beneficium diuiſionis. Et dico quod non.vt.l.ſi titius.ſecundo reſponſo.ff.de fideiuſſori. ¶ Quero vij.preſens reus conuentus altero correo abſente ꝛ pendente lite abſens redāt.an fiet diuiſio poſt litem conte.ſi opponatur.et dicit Cy.quod Dy.dixit q̄ ſic arg.ff.vt in poſ.lega.l.ſi pecunie ℌ.finali. ſ.p̄o hoc induco quod hec exceptio ſupuenit lite conteſta.ergo opponi poteſt.vt.l.ij.ſ.de cōſor.ciuſdem li. ¶ † Quero.viij.an plures rei poſſint vno libello conuenīri b. Dic q̄ ſic vt.ſ.ſi plures vna ſen.l.j.ꝛ eſt hic caſus in verſi.cum ꝛ in corpore eo.ℌ.finautem eiuſdem facit.ff de verbo.obli.l.an exemptione.ℌ.inſolidum.ꝛ.ff.man.l.ſi mandato titij.ℌ.paulus reſpondit vnum ſed dicit Bart.quod in libello debet dici q̄ actor vna ſolutione eſt contentus.alias dicit libellum non eſſe admittendum per.l.j.ſ.de fideiuſſ.tuto.ꝛ ita no.ipſe.ff.eo.l.in duobus.ℌ.j.ꝛ dicunt aliqui hic eſſe caſum. ¶ Sed aduerte quod iſtud mihi placet ſi in libello petantur inſolidum condemnari ꝛ ad ſolutionem ſolidi cogi ꝛ compelli.ſed vbi ſolum petatur condemnari.et de ſolutione nihil dicatur.et videtur mihi quod libellus p̄ocedat per iſtum ter.in fi.qui coactionem ad ſolutionem notat p̄o diuiſo ꝛ nor: condemnationem ꝛ hoc videtur mihi quod velit vna glo.paruula que eſt in fi.in.d.l.j.ff.de fideiuſſo.tu.ꝛ eſt ratio quia condemnatio reſpicit obligationem.ſed coactio ad ſolutionem cōcernit exactionem ſolidi quē nō debet fieri ab vtroq;. ¶ Quero. ix. quis debeat p̄obare alterum non eſſe ſoluendo an actor an reus beneficium diuiſionis o; ponens ꝛ videtur quod reus qui excipit.vt.ſ.de excepti.l.ſi quidem. Item qr ſic eſt in fideiuſſoribus.vt.ff.de fideiuſſ.l.ſi dubitetur.in p̄in. Ad quorū ex epiuſ ſubuenitur iſtis correis.vt in auf.eo.in princi.contrarium tenet Barto.ff.eo.l.in duobus.ℌ.j. per text.in corpore eo.ℌ.i.coniuncta glo.ſignata ſuper verbo interim. ¶ Non ob.in cōtrariū all. qr non primū qr hec eſt exceptio intētionis excluſoria vt ſtatim declarabo.nō obſt.ſcōm:qr aliud i boc beneficio q̄ datur duobus reis:qr inquit ipſe hoc beneficiū conceditur pure ꝛ ſimpliciter correis ꝛ non ſub vlla conditione.imo demum permittitur inſolidum agere creditoꝛ contra vnum ſi alter ſit nō ſoluendo ſed beneficium diuiſionis quod datur ex epiſtola fideiuſſoribus datur demum ſub conditione ſi alter ſit ſoluendo.et ideo qui ipſum opponit debet probare correum fore ſoluendo.ꝛ ratiodi uerſitatis huiuſmodi conceſſionis eſt.quia duo rei videntur inuicem fideiubere ꝛ dixi in.l.j.et ideo vnus debet conuenīri p̄ per alterius niſi illo prius excuſſo.vt.j.titulo.l.autenti.preſente.

7 ¶ Quero.x.pone ad vnum ex correis peruenit tota quantitas an alter poteſt petere quod ille prius excutiat. Reſpondit Bar. quod ſi conuentus erat ſe obligaturus vt fideiuſſor ſed creditor voluit quod principaliter ſe obligaret ſciens ad alium tota pe cuniam peruenturam:ꝛ tunc poteſt per tit.in auf.de fideiuſſ.ℌ.j. titu.j.auf.preſente.vt potius veritas quam color queſtꝰ attendatur.Si autem creditor nihil ſciuit.ſed tantū inter eos actū fuit tunc eorum factum non p̄ciudicat creditori.vt in auf.cadē verſi.ſi vero minus idonei.vbi ter.notandus niſi ille petat alterum conuenīri ſuis ſumptibus ꝛ periculo.nam tunc actor cogitur boc facere.vt in ter.no.ff.eo.l.vnde queritur.ꝛ p̄o hoc facit quod tutor gerens p̄ius eſt conueniendus quam non gerens: quia ad gerentem principaliter ſpectat negotium. vt dixi.ſ.de

8 tranſac.l.i. ¶ † Quero.xi.quando alter correorū vicitur abſens ꝛ alter preſens inſolidum conueniri poſſit. Dixit Bart.q̄ abſens eſt qui in eodem territorio non eſt ita quod faciliter citari non poteſt argum.eius quod not.gloſſ.de fideiuſ.ℌ.j.licet varijs b modis quis dicatur abſens in iure.vt ibi not.et quo gloſſ. dicit Bar.q̄ abſens eſt ſi non ſit ſub territorio ciuſdem ciuitatis licet eſſet in eadem p̄ouincia qr faciliter non poteſt citari.ꝛ ió dicit quod ſolennis excuſſio debet fieri de eius perſona p̄ius ſicut dixit de rebus in.ix.q.ꝛ practicā ponit vt p̄ius citetur et non vt mens mandetur vt capiatur ꝛ ducatur vt hic.ꝛ ſi retulerit eū nō poſſe habere.ff.de excepti.l.ſi preſens tunc petat dilationem ad reducendū abſentem an dari debeat ſicut fideiuſſori datur ad reducendum p̄incipalem.et gloſ.hic in p̄in.tenet quod non et idem tenet in corpore.ℌ.ſi vero minus idonei.ꝛ idem.j.tit.j.auf.preſente.et poteſt eſſe ratio quia fideiuſſor accedit.ꝛ ſic alieno morbo laborat.ideo magis ei ſubuenitur ſed correus eſt eque principalis 9 ꝛ p̄o p̄io laboratur. ¶ † Quero ab extra an abſolutoria lata p̄o vno ex correis p̄oſit alteri.ꝛ Jac.de ra.Pe.ꝛ Cy.dixerunt aut eſt abſolutus qr ſoluit ꝛ tūc p̄odeſt aut qr nō promiſit ꝛ non p̄odeſt aut dubitat et tunc p̄esumi qr ſoluit.arg.ff.de iureiur.l. ſi.hoc vltimum non eſt ſic expeditū.ideo vide que ſcripſi in repetitione mea.l.iul.verū debitorem.ff.de cōdi inde.ꝛ Bar.ca.l.ex duobus.in.iij.q.dicit q̄ in dubio p̄esumit abſolutus:qr non probatum.vt.o.l.iulia.ꝛ.ff.de excep.rei iudi.l.ſi inter me et te.in p̄in.ꝛ ff.rem ra.ha.l.procurator.in p̄in.ꝛ de lib.cā.l.diui.Non ob.l.ſ.ff.de iureiur.qr aliud in iuramēto qō vim habet ſolutionis. ¶ † Item ab extra quero an cōdemnatoria lata cōtra vnū 10 p̄iudicet alteri. Dico quod non.vt.j.titu.j.l.j.Alia q̄ plura hic queri poſſunt que Barto.ponit in.l.ex duobus.ff.eo.vbi vide.

¶ Sed querit Lyn.an in duobus reis ſtipulandi ſeu credendi p hanc aut.aliquid ſit innouatum.ꝛ dicit quod non per.l.p̄ecipimus.vt.ſ.de ap.cū ſi.ꝛ boc dicit tenere gloſ.in corpore.ℌ.ſi vero.in glo.ſi.ꝛ boc idem tenet Bar.ff.e.l.ex duobus.ℌ.ſi.q.v. Et hec ſufficiant in p̄ſenti.

Expnere. Reſcriptū p̄incipis quo caueretur vt vnus ex correis inſolidū obligatis cōueniatur tantum p̄o parte non eſt ſeruandū.h.d. Et eſt ratio:qr per hoc abſorberetur ius alterius.vt.l.quotics.ſ.de p̄eci.impe.offe.vt in glo.

1 ¶ Numeratio pecunie vnius correorum alias non liberat.et numero.2.

Propter. ¶ † Licet pecunia vnius numerata c obligari.h.d. ¶ Cōtra hoc op.qr in mutuo re ℌ.hic obligatio.vt inſt.qui.mo.re cō.ob.per totū ti.igitur non in plus p̄ſt ℌ hi quā.res interuenerit.vt.ff.de pac.l.ſi tibi.ℌ. de pignore.ꝛ.ff.ſi cer.pet.l.rogaſti.ℌ.ſi tibi decē.Sol.q̄ nec hic vltra cōtrabit:ſed tm̄ in ſumma mutuata licet plures ex eorū voluntate obligent ꝛ recepiſſe eandē fingant.vt.l.ſi non finguli.ſ. d 2 ſi cer.pe.ꝛ vide quod ibi ſcripſi. ¶ † Querit glo.quid ſi antequā pecunia numeretur ei cui conſenſerunt numerari penitet alios quid iuris.ꝛ dicit q̄ penitere p̄ſt.vt.ff.ſi cer.pe.l.qui pecuniā.q̄ alibi declarat gloſſ.ſi denunciant creditori ante numerationem per.l.ſi fideiuſſor.ff.de fideiuſ.ꝛ ita notatur in.l.titius.ff.de p̄oc.

¶ Nec ob.d.l.titius.qr ibi obligatio erat iam contracta.hic p numerationem erat contrahenda.vt.d.l.qui pecuniam.

1 ¶ Interpellatio que ſit ab vno correorum credendi p̄ſcriptionem quo ad ceteros interrumpit.
2 Factum ab vno alteri nocet.
3 Reus credendi qui totum exegit ceteris communicabit.

C Am quidam. ¶ † Interpellatio ſetā c di iterrūpit p̄ſcriptionē ctiā quo ad ceteros.ꝛ econuerſo agnitio facta per vnum ex reis debendi nocet

a ¶ Renūciari poſſit Adde Ange.i aut.ō duob⁹ reis. in pn.ℌ.col.vl.et ℌ eſt doctrina.ꝛ gl. inſ ad ſolutionē. in ſi.col.viij. Bal. i addi. Spe. de reni.ꝛ cōciu.ℌ. qua tuor ſunt bīficia. ℌ Bar. in.l. ſi mādato. la.ℌ. paulus. cl.iij. ff. mā. dicit cōuenīri inſolidū addito q̄ ſolutio vni⁹ p̄ſt al teri niſi cōſtet vnū poſſidere bar. i.l. ſi duo. ff. de poſſ.

b ¶ Uno libello cōuenīri. adde alex. in.l.duob⁹.ℌ.vbi duo.ff.de vn. re.ꝛ Soci. cōſi. ccxxxi. incip. in p̄ſenti cō ſultatiōe. ver. circa tertiū dubitatione circa mediū in.ij.p̄te cbar. cr. ꝛ bar.i.l.ſi plures ff. de admi. in. vij⁰ in Spe. de lib. cōcep. ℌ. fi. ℌ. ℌ pone ſe.ꝛ p̄ Lud. p̄. i cōſi. ccxxxvi. incip. in p̄ſi noſe amen. viſo themate p̄o bida ſubſtātia. ꝛ l. heredes. ℌ ſi inter. ff. fami. her. et bar. et doc. i.l. ℌ. ſi plures vna ſen. tē. ꝛ bar. i.l. ſi plurib⁹. de leg. ij. ꝛ in l. i. ℌ. de fideiuſ. tuto. Bal. i.l. cōſo. ℌ. ſi plurib⁹. de reiu. qui di. cit vnum ſi actor egit contra vnum ex illis vel vnum ex correis non ſi ſimplr. ꝛ Barto. in.d.l. ex duobus viō. queſt. de duo. reis.

c ¶ Cum quidam. Extende hanc.l. notabiliter vt per Bar. in.l. cardē. in.vij.q. ff. eodē. et Bar. in.l. ex duobus. in.ix.q. eo. ti.

¶ Interrumpit preſcriptionem. Adde poſt gloſſ. Bar. ꝛ Ang. plene bic. et vide oīno alex. in.l. duobus. ℌ. ex duob⁹. de iureiur. qui dicit vnum ſi actor egit contra vnum ex illis vel vnum ex correis non ſi ſimplr. ꝛ Barto. in.d.l. ex duobus viō. queſt. de duo. reis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

alteri. ¶ Nota ꝙ que ab vna radice vel fonte procedunt inuicem sibi preiudicant ⁊ nocent: ⁊ similiter prosunt ⁊ coadiuuant vt hic in fin. Item nota alia duo que sunt in summario. ¶ Itez colligeargu.ibi v el ex libello admonitionē qō libellus mittendus est cum citatorio, circa qō vide qō dixi in auc. offeratur. §. ó lite. contesta. ¶ Opp. qō factum vnius alteri non noceat. vt. l. si fideiusſor. §. fina. ff. man. Sol. quod ibi in fideiussore cuius obligatio est diuersa a principali: hic in correis qui vna obligatione ⁊ vinculo tenentur. ¶ Op. ad idem de. l. mora. in fi. ff. de vsu. vbi mora vnius non nocet alteri. Solu. qō ibi quātum ad alios effectus more non quātū ad effectum interruptiōis prescriptionis. vt hic fin. ꝑct. Vel aliter in glo. ¶ Opp. de. l. p. ⁊. l. ex duobus. ff. eo. Sol. vt in gl. ⁊ dicā. §. cit. l. si. ¶ Quero ab extra vn? ex reis credendi totū exegit an teneatur communicare aliis Cyn. eo. auc. hoc ita. in fi. dicit qō Dy. tenuit qō sic per. l. si rem communem. ff. de nox. ⁊ per. l. qui hominem. §. i. ff. de solu. ⁊ ibi dicit esse quasi casum. ⁊ probat qz oppositorū debet esse eadē disciplina. vt. l. fi. §. de sen. pas. sed constat qō vnus ex reis debendi contribuit alteri soluenti. vt. ff. e. l. i. ergo idem econtra. pro hoc induco glo. in. l. frater a fratre. in. i. glo. post princ. ff. de cond. inde. ⁊ in. l. si titio. de lega. §. Sed aduerte quia alia glos. sentit hoc esse verum si socij sunt non alias. ⁊ ita nota. in. d. l. si homines. §. primo. ⁊ ita dixit etiā ꝑct. per. l. in le. falcidia hoc obseruandū ff. ad. l. fal. ⁊ quia quando non sunt socij suum debitum exigit. et preoccupando suam conditionem meliorem facit. vt. l. ū. ⁊. l. ex duobus. ff. cod. Nec ob. quod dixi de reis debendi: quia soluēs communem obligationem dissoluit. ¶ Barto. vero in. d. l. qui hominem. latius distinxit. aut sunt socij omnium bonorum vel eiusdem obligationis. quod sufficit vt not. i. glossa in. l. si vnus. ff. de pact. ⁊ tunc debet communicare. vt. d. l. qui homines. §. i. cū sua glos. aut non sunt socij: ⁊ tunc si sunt duo rei credendi ex causa onerosa puta quia pecuniam communem mutuaucrunt: ⁊ tūc debet communicari. vt in glos. l. frater a fratre. superius alleg. Si autem sunt ex causa lucrativa: puta quia debitor volens donare cuilibet ꝓmisit insolidum tanꝯ reis credendi: tunc non debet cōmunicari. vt. d. l. in le. falci. superius alleg. Et ex hoc reprobatur glo relata ad ter. in. d. l. si titio. cum ibi sint rei credendi ex causa lucrativa.

¶ De fideiussoribus ⁊ mandatoribus. Rubrica.

¶ Dictum est de pluribus reis principalibus nunc de reis accidentalibus vt sunt fideiussores ⁊ mandatores. ¶ Quero: que differentia est inter mandatorem fideiussorem ⁊ constitutorem ⁊ dic vt in glos. ⁊ plenius notatur in. l. si vero. §. si post creditam. ff. man. Saly.

1 ¶ Fideiussor non liberatur per publicationem bonorū principalis.
2 Fideiussor an possit conueniri loco rei. ⁊ nu. seq.

Fideiussor. Debitor relegatus pro parte bonorū quam retinuit creditoribus tenetur ⁊ nō in plus fideiussor tenetur insolidum vt prius. hoc dicit. ¶ Ho. quod publicatio bonorum principalis non liberat fideiussores. Item quod defensio rei non ꝓdest hic fideiussori. ¶ Quero de exemplo. ⁊ glos. ponit in damnatio. l. iulia. de vi priuata. quod non placuit ꝑct. nam pena illius. l. non est relegationis: licet tertia pars bonorum ei auferatur. vt ff. ad. l. iuliam de vi priua. l. fina. ideo posuit exemplum in pena arbitraria per. l. bodie. ff. de pen. sed licet. ill. nihil de relegatione dicant. tamen illam non excludunt. ⁊ ideo glos. illa supplet per. l. quoniam. §. ad. l. iuliam de vi. et per hanc. l. quc in deportato non potest loqui: quia ei omnia bona auferuntur. et de extraordinaria non apparet quod hec loquatur. ideo ad ordinariam potius referamus et pro hoc etiam facit. ff. de ter. moto. l. ū. quicquid tamen sit quo ad istum ter. dicunt docto. quod relegatio vel deportatio non consideratur sed solum publicatio bonorum est illa que operatur hoc. et ratio ex dicendis apparebit. ¶ Oppo. primo quod fideiussor non possit conueniri vt prius vt. §. de exceptio. l. fideiussores. Solu. vt glos. ū. quod ibi status non fuit mutatus: hic fic. ⁊ hoc sequitur Cyn. Sed contra hoc facit qz per relegationem status non mutatur cum libertas nec ciuitas perdatur nec familia mutetur quorū alterum est necessariū. vt. ff. de capi. dimi. l. fin. sed per relegationē neutrum eorū contingit. vt insti. qui. mo. ius pa. po. sol. §. relegati ergo ꝛc. ni fi saluando glo. dicas qō hic sumpsit latissime mutationem status tamen qz ⁊ statu nō mutato dumtamen bona sint publicata respectu quote lec ista haberet locum. dixit Barto. quod cōtrarium habet locū in exceptionibus rei coberentibus nō psone. vt l. exceptiones. ff. de exceptio. in casu autem nostro nō coperet rei hec defensio: quia obligatio transfertur in fiscū. ⁊ per illam viā successionis persona vero tm̄ ab obligatione eximitur. ideo nimirum si pro tali obligatione fideiussor remanet obligatus.

¶ Oppo. ꝯ. de. l. in fraudē. §. fi principalis. ff. de iure fis. Sol. vt gl. quam declara videlicet ꝙ vbi fideiussorant apud fiscum pro debito fiscali. vnde si bona debitoris que capit fiscus pro debito sunt soluendo liberantur fideiussores: ⁊ si non sunt soluendo non liberantur. vbi autem bona non capit pro debito sed iure successionis perueniunt ad fiscum ⁊ si ipsi fideiusserant apud fiscum: tunc dicendū est ꝙ pro ea rata iuuentur fideiussores: qz fiscus non potest esse creditor ⁊ si totum ei soluerent pro illa rata repeterent. vnde si eis daretur actio fortius exceptio. in casu autem nostro fideiusserunt penes alium ꝙ fiscum. ¶ Opp. ibi. ab extra ꝙ fideiussor non teneatur etiam si status principalis sit mutatus. vt. l. si decesserit. ff. qui satisd. cog. Solu. hic in fideiussore cōtractus: ibi iudicij. vel ibi principalis obligatio fuit penitus extincta: hic non: quia in alium translata. ¶ Quero quid in fideiussore captiui ⁊ glo. in. l. si debitori. ff. de fideiuss. quod pro debito prius a captiuo potest fideiussor interuenire. arg. ff. de constit. pecu. l. hactenus. in princi ⁊ si sic sequitur quod prius datus fortius remanet obligatus cū si nō impediunt cōtrahēda min? iaz cōtracta. vt. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ⁊ ratio etiā pōt esse qz aut reuertet ⁊ fingit nō captus iure postliminij: aut moriet ⁊ fingit ante captiuitatē mortu?. ⁊ sic liber moritur fictione. l. coñi. ¶ Ultimo de ista materia vide que scripsi i l. tam mandatori. §. de consti. pecu.

1 ¶ Creditor qui fideiussorem exigit pignora debet in eū transferre. ⁊ nu. 3.
2 Creditor qui actiones cedere nō pōt fideiussorem nō poterit cōtinere.
4 Creditori qui pignus amisit an obstet exceptio cedendarum actionum.
5 Fideiussor nō conuentus sed sponte debitū offerēs creditori an sit audiendus.

Creditori. ¶ Creditor exigens fideiussorē tenetur pignora i reū trāsferre nisi ꝓ alio debito sint ei obligata. h. d. ¶ Vel sic. fideiussori soluenti tenetur creditor cedere ꝑsonale ⁊ hypothecariam. h. d. ¶ Item no. ꝙ creditor habet electionem prosequendi fideiussores vel pignora vt hic vel reū principalem vt. ff. l. priori. licet hodie illa sit correcta. ¶ Opp. ꝙ hic fit mala grammatica contra. l. plancius. ff. de aur. ⁊ arg. le. quia ista coniunctio licet sumpta pro quamuis non habet regimen Solut. ꝙ hic stat verbaliter pro licitum est: ⁊ nō aduersatiue pro quamuis vt in glo. i. vt sit sensus ꝙ ei licet prosequi fideiussores vel pignora. concor. ff. eo. l. inter eos. §. creditor. ¶ Oppo. ū. ꝙ hoc non possit facere. vt. ff. man. l. qui mutuā. Solu. vt in ea. gl. qz ibi illud fuerat conuentum expresse vel tacite. vt. j. eod. l. omissis. ¶ Oppo. ibi. ꝙ non solum in pignorum sed etiam persona les actiones contra reum. vt. ff. de so. l. stichum. §. pen. imo nedū contra reum sed etiam contra fideiussores. vt. l. si fideiussores. §. idē respondit. et. l. fideiussoribus. ⁊. §. loca. l. si diuisa. Solu. considerando cōtrariū vt in gl. pe. vsq; ad versicu. quid si ergo. ¶ Iurta hoc querit glo. quid si creditor feciss̄et sic quod contra fideiussores vel reum principalem actiones cedere non posset: vt quia culpa sua cecidit a causa: quia succubuit. dicit glo. ꝙ tunc fideiussorem conuenire non potest obstante exceptione cedendarum actionum. vt. ff. de sol. l. stichū. §. pe. ⁊. ff. de admi. tu. l. si pupill? alterum. §. vltimo. ¶ In contrarium inducit. ff. de fideiusso. l. si stipulatus. §. fi. ⁊ hoc est fortissimū contrarium. sed ei respondet quod de iuris rigore potest agere vt ibi sed non de equitate. vt d. l. stichum. §. pe. ⁊. d. l. si pupillus. ⁊ hoc ꝑm roge. Sed ista sol. non est tuta: qz ter. ibi vniuersaliter dicit nulla exceptiōe submoueas. ⁊ sic nec de equitate. Unde alie responsiones dantur in cōtrario videlicet qō ibi renunciauerat beneficio cedendarū actionum. ⁊ istam tenet glo. in. l. vbi. ff. de pact. ⁊ est in se vera: sed diuinat. ¶ Aliam dedit ibi glo. videlicet ꝙ ibi creditor liberauit fideiussorem pacto cui alter fideiussor consensit. ⁊ sic non potest excipere: tunc non potes agere quia non potes cedere actiones quia replicabitur: ego feci de voluntate tua alias non facturus vnde hoc non potes opponere. ⁊ hec reincidit in precedentē nisi quod ibi est expressa: hic tacita renunciatio. ⁊ istam ponit seq. glo. in fi. que huic debet iungi. sed ista etiam diuinat. ¶ Aliam dedit in contrario videlicet quod ibi confideiussor cui pactū fecit ante pactū tutus erat exceptione sibi a iure competenti: quia inutiliter fideiusserat vel beneficio serus vel etatis iuuabatur. vt ff. eo. l. si titius. vnde pactū seu trāsactio facta cū illo non nocuit cōfideiussori sed potius ꝓfuit in eo qō recepit. nō enim si pactū fecisset nō potuisset ei cedere actiones nisi inanes. ⁊ hec est prima in ordine ⁊ est in se va: ar. ff. mā. l. si procuratorē. §. fi liber homo. sed etiā ista diuinat. ¶ Aliā sol. dedit Jo. ꝙ ibi nō erāt plures confideiussores. sed ille cū quo trāsactū fuit erat fideiussor principalis fideiussoris. ⁊ sic ei pactū ꝓfuit nō aūt nocuit. vt. ff. codē. l. si plures.

si plures. In fin. ⁊ reincidit in precedentē: sed hec etiam diuinat. ¶ Quintā sol. dedit mar. que vera est in se sane intellecta. licet Dld. Ja. de are. ⁊ Bar. illā sibi appropriet videlicet ꝙ fideiussor cui pactū fuit ibi factū non fideiussit tempore primi fideiussoris sed ex postfacto. ⁊ ideo cū primus nō fideiusserit respectu secundi non habet ipse beneficium cedendarum actionum: sed econtra secundus baberet si respectu habito ad primū fideiussit. qō in dubio presumit ym doc. si ideo scivit alias. secus. et ita intelligit. j. e. l. si creditori. et. l. pignoribus. In casu aūt nostro si deiussores fuerunt simul eodē tempore recepti et sic videntur fideiubere respectu mutui periculi. ideo beneficium habent cedendarum actionū. que si non possunt cedi facto creditoris ei imputabitur: vt. d. l. stichum. §. pe. ¶ Quia tñ de solutiones nō sunt omnes in se vere ideo simul iunge: qz autē non sunt plures confideiussores sed est fideiussor ⁊ ipsius fideiussoris fideiussor. et babet locum solutio prima vt in principali fideiussori nō cedantur actiones sed eius fideiussori sic. Aut sunt eiusdē plures fideiussores: ⁊ tunc aut creditor non potest cedere actionē ipsius cōuenti facto: ⁊ tunc beneficiū cedēdarū actionū nō habet: vt. ff. de so. l. is. §. si duos. Aut non potest cedere creditoris ipsius facto: et tunc aut hoc factum non fuit preiudiciale cessionem petēti quia absq; facto creditoris alterius fideiussio erat inutilis saltem in effectu. ⁊ nō potest creditori factū suū obȝci. vt in prima sol. posita in contrario. ⁊ in. l. si titio. ff. eo. Aut factum creditoris ei fuit preiudiciale: ⁊ tūc aut ipse facto illi consensit: ⁊ tūc sibi imputet: quia tunc nō tam factū creditoris ꝙ proprium sibi obest. vt in gl. seq. in fin. Aut facto illi non consensit: ⁊ tunc aut conuētus renūciauerat bñficio cedendarum actionū: ⁊ tūc creditori nihil imputari potest. vt in alia so. data in contrario. aut nō renunciauerat: ⁊ tunc habet locū sol. mar. quā sequitur old. Jac. de aret. et Bar. quā declara vt. §. etiā diri. ¶ Quero quid si pignora nō erant in aliam causam obligata: sed chirographaria pecunia tñ debebatur creditori. Respon. vt in glo. seq. videlicet ꝙ creditor non potest retinere in preiudicium fideiussoris vt hic ⁊ possit in preiudicium debitoris: vt. §. etiā ob chiro. pe. l. i. nō enim lex illa vt specialis est extendenda ad plonā extraneā. ¶ Quero sucᷤ. liue cū glo. hic loquit quando accepit pignus ⁊ fideiussorē simul vel fideiussorē postea sed quid si primo fideiussores ⁊ postea pignus an tunc teneatur cedere ius pignoris fideiussori. Et duas opin. recitat glo. Prima est ꝙ non quia fideiussor non habuit respectum ad pignora postea secuta. ⁊ inducit gl. §. etiā ob chiro. pecu. l. vna. in fi. ⁊. ff. qui po. in pig. babe. l. si priori. §. si tertius. Secunda est opi. vt cedere teneatur per. d. l. vnam. circa medium. ¶ Quidam dicūt secundā verā: quia sufficit quod pignus reperit in suam causam obligatū. vnde fideiussor exceptionem habet ne soluere teneatur ni fi actio sibi cedat etiā in pignoribus vt hic ⁊ hoc puto verū in terminis predictis. ¶ Sꝫ Cyn. aliter format titulū questionis videlicet qō creditor accepit fideiussorē ⁊ pignora ⁊ postea eidem debitori mutuauit aliam pecuniam ⁊ idem pignus recepit conuenit fideiussorem ex prima obligatione petit vt sibi cedat ius pignoris replicat creditor quod ob aliud debitum licet posterius sunt sibi obligata. vnde petit vt etiā illā pecuniam soluat si vult vt cedat. vnde queritur quid iur. Et dicit Cyn. quod ista gloss. vult ꝙ non teneatur fideiussor offerre pecuniam istā que sequitur suā obligationem secus si illam antecederet: qz tūc offerre tenetur si vult quod iura pignorū ei cedantur. ⁊ ita dicit tenuisse Jaco. de are. mihi videt qō ista. l. velit ꝙ iura pignorum sue obligationis quam dissoluit teneat creditor cedere. ⁊ ideo in casu de quo queritur dico eum teneri cedere pro illa quantitate sed si pignora possideret creditor nō teneretur isto casu ea tradere ne fideiussorem faciat se potiorem in
4 alia obligatione. ¶ Quero ab extra pone in casu nostre. l. qō creditor pignus amisit nunquid sibi obstabit exceptio cedendarum actionum. Et refert Cyn. quod Jac. de are. distinxit aut pretextu pignorum fideiussit ⁊ tūc obstat exceptio nisi cedat vel cedere possit. vt. j. eo. l. si creditor. ⁊. ff. manda. l. si mandato tuō in fi. Aut non fideiussit preter tu pignorū: tunc non obst. exceptio vt. j. eo. l. pignoribus. Alij dixerunt quod etiam si nō fideiussit preter tu pignorū: quia forsan ignorauit qō nihilominus obest exceptio predicta: quia sufficit pignora in suā causam accepta ⁊ ad. l. pignoribus. respōdet vt ibi dicam. quia aliter intelligit.
5 ¶ Quero ab extra. l. ista loquit quādo fideiussor conuenitur sed quid si non est conuentus sed proprio motu ipse accedit ad creditorem ⁊ offert sibi debitū ⁊ petit sibi actiones cedi cōtra fideiussores ⁊ pignora: nunquid audiri debet creditore contradicente. Et videtur primo qō non per. l. nullā. j. de solu. ⁊. §. de contra. iud. tut. l. j. Item qz cedere est vendere. vt. ff. eo. l. si debitor sed inuitus nō cogitur quis vendere. vt. §. de contraben. emp. l. inuitū. Item qz bec lex loquitur quādo creditor agit nō igit extēdenda quādo non agit: qz nemo inuitus agere ꝛc. vt. §. vt nemo inuitus agere. l. i. ¶ Econtra videtur ꝙ audiatur. vt. ff. qui potio. in pig. habe. l. priori. ⁊. ff. eo. l. fideiussoribus. ⁊. l. paulus. alias incipit fideiussorem. ⁊. §. de his qui in priorū cre. loco sue. et hoc tenuit Dynu. Ad contraria respondit ꝙ primo ad. l. nulla. quia ibi loquitur de prorsus extraneo. Ad. l. inuitum. respondit ꝙ illa. l. procedit quādo alius contractus nō precedit cuius gratia cogi possit. als secus. vt. l. ū. §. nec cogitur. ff. solu. matri. hic autē precessit ergo ꝛc. Ad tertium respondeo ꝙ creditor hic non cōpellitur agere: sed se defendere: qz fideiussor isto casu est actor et spontaneus. ¶ Ultimo quero quo iure creditor compellatur ista iura cedere. et dic ꝙ quādoq; iure exceptionis quandoq; iure actionis vel per officium iudicis: vt patet ex predictis. ⁊ latius dicetur. j. eo. l. cum aliter.

¶ Procurator cesaris inter fiscum ⁊ priuatum iudicat.
2 Fideiussores accepti simpliciter accepti insolidum sunt intelligendi.

Non recte. Iure isto potest conueniri fideiussor a eius successor ante ꝓ principalis ⁊ plures fideiussores accepti intelliguntur insolidum b obligati. si tamē sunt idonei ad soluendum habent beneficium diuisionis ex epistola adriani etiam si a expressum fuerit dictum ꝙ tenentur insolidum. h. d. ¶ Ho. qō procurator cesaris est competens iudex inter fiscum ⁊ priuatū.
¶ Item ꝙ fiscus succedens in quota bonorū fideiussoris conuenitur vt illius successor. ¶ Item ꝙ iure isto prius conuenitur fideiussor quā principalis. ⁊ hoc corrigit per auten. hic posita.
2 ¶ Item ꝙ fideiussores simpliciter accepti intelliguntur insolidum vt hic. ⁊ insti. eo. §. fi plures. ¶ Contra qō opp. glo. de. l. reos. §. cū in tabulis. ff. de duo. re. ⁊. §. tit. j. aut. hoc ita. Solu. qō aliud in pluribus reis principalibus vt ibi. et ratio diuersitatis est: qz obligatio fideiussoris accedit reo qui insolidum tenetur. ⁊ ideo qui libet fideiussorum etiam insolidū tenetur is ex epistola beneficium diuisionis eis detur vt hic. ¶ Quod intelige c nisi inficietur se fideiussorem esse non dico debitum: quia hec stat simul quod fideiusserit ⁊ non sit debitum. sola ergo negatio fideiussionis est illa que excludit ab hoc beneficio. vt. ff. eo. l. sed si oblitetur. §. j. que sic debet intelligi. vt hic per Bartol. ¶ Simile in socio qui negat se socium: vt. ff. pro so. l. si vnus. in fi. ct. ff. de re iudica. l. sed hoc ita. §. fi. ⁊ in filio qui se negat filium et in potestate. vt. ff. qō cum eo. l. sed si ex parte. §. inter dū. ⁊ hoc tene cordi qz non est alibi ter. ille de. l. sed si dubitetur. §. j. ¶ Item no. ꝙ que tacite insunt licet exprimant vt insunt nihil operātur: qz ius cōstitutum nō immutant vt hic. cōcor. ff. de le. j. l. ū. ⁊ ibi de brocardo vide per Bar. ⁊ Cy. in aut. ingressi. §. de sac. san. eccle. Dy. in hac materia dixit qō hec est regula que hic ponit fallit quando ꝙ in casibus. vt. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. fi in die. §. seruo. ⁊. l. aliqñ. l. codicillo que extrinsecus. Et qō hec sit regula ⁊ alij sint casus speciales probat ter. formaliter in. d. l. seruo. Auten tica.

1 ¶ Principalis prius excutitur quam fideiussor.
2 Utiles actiones absq; cessione fideiussori non competunt si ei non cedantur actiones.
3 Fideiussor ⁊ principalis si absentes fuerint vter prius cōueniet.
4 Fideiussor potest prius conueniri quam principalis quem constat soluendo non esse.
5 Presens esse varijs dicitur modis.
6 Creditor habens pignus ⁊ fideiussorem absente reo nō tenetur prius vendere ꝙ fideiussorem conueniat.
7 Fideiussor conuētus si exceptionem sibi competentem non opposuit an post litis contesta. possit eam opponere. ⁊ nume. 8.

Presente. d Primo quando ambo sunt presentes. Secūdo quādo principalis est absens et fideiussor presens. secunda ibi: absente. ⁊ illa subdiuiditur in partes que per se patent. ¶ Ho. quod vtroq; presente prius excutitur principalis: reo vero absente fideiussor prius exigi potest. ¶ Item no. quod tunc ei petenti dantur inducie ad producendum reum principalem. ¶ Item quod fideiussori debent actiones cedi. concor. §. c. l. ū. ¶ Oppo. quod hec dilatio non detur fideiussori. vt. §. titu. j. aut. hoc ita. Solu. vt in glo. i. quod illa in duobus correis principalibus bec in fideiussore qui alieno obligationi accedit. et sic alieno morbo laborat. ideo ei magis subuenitur. arg. u. l. lege. §. de natu. liber. et idem quod hic notatur in pluribus locis. vt ibi diximus. ū. questione. ¶ Quero tunc ab extra que dilatio dabit. dic iudicis arbitrio. vt patet in corpore. vnde hec autenti. sumitur. ¶ Quero cum glo. si actiones non cedantur fideiussori an ei competant vtiles absq; cessione. et dic quod non. vt. ff. eo. l. vt fideiussor. ⁊. l. fideiussoribus clicet aliud sit in pluribus tutoribus. vt. ff. de tuto. et ra. distra. lege. j. §. nunc tractemus. Expeditis
3 glos. venio ad alias questiones. ¶ Et quero primo hic loquitur quando ambo sunt presentes. et dicitur quod primo conuenitur reus. ⁊ in hoc conuenit. l. codicis. sed quid si ambo sunt absentes. et dicit Cyn. quod aut equali absentia: ⁊ tunc idem quod si vterq; est presens. aut inequali: ⁊ tunc aut principalis est in re motioni et idem quod dicitur quando reus est absens et fide-

a ¶ Publicatio bonorū. §. qd i verbā nito an liberat fideiussor vid bart. in. l. si vō. q. satisd. cog. i. r. no. qō obligatio ⁊ p euz ēt l. i. si marito i pn. ff. so. ma. ⁊ de mā dic vt p eū in. l. si vō. ⁊ i. l. de dic. q satisf. co. versi. q̄ro an qā do bona.
b ¶ Creditori. querit hic bal. an ista l. sit hodie correcta vcz p primo de beāt vēdi pignora ꝙ agatur ꝺ fideiussorem. vide bar. i. l. inter eos. §. creditori. ff. eo. ⁊ bal. i. l. omissis. j. eo.
c ¶ Cedere. Adde bal. hic ⁊ adde. l. omissis. j. e. et ibi Bald. ⁊ adde soc. ꝑl. cc. ic. qñ ex forma statuti v. ⁊ certe prima facie. in ū. pte char. lxxv.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fussor presns. Aut ecōtra fideiussor est in remotiori: ⁊ tunc idem qđ in seq. dicam. hanc diuisionem probat argu. l. si longius. ff. de iudi. ⁊ ar. rationis posite in corpore que se habet q vbi credi tor potest conuenire debitorem sine incommodo non conuenit fideiussorem. facit ad predicta. l. si testamento. in fi. ff. eo. Itē qđ si reus principalis est presens fideiussor absens. Dicendum qđ iste casus non habet dubium: quia reus magis est conueniend⁹ ℭ quando ambo sunt presentes. ℭ Et modo ex predictis colligē quatuor combinationes: quia aut ambo sunt presentes aut ambo absentes aut alter. ⁊ tunc interdum reus absens ⁊ fideiussor presens. Interdum econtra fideiussor absens ⁊ reus presens.

ℭ† Sed circa primam combinationem quādo ambo sunt presentes quero si notorium est principalem non esse soluendo: an posset prius conueniri fideiussor. ⁊ dicunt doc. ⁊ Cyn. q̄ sic. argumen. l. fin. ⁊ ibi glo. ff. si cert. pet. ⁊ argu. l. decem. ff. de ver. ob.

Et idem dicunt qđ principalis esset talis persona que conueniri non posset vt pupillus qui tantū esset naturaliter obligatus. vt ff. in. l. nam pro absente habetur ex quo conueniri non potest. argu. ff. ex quib. cau. ma. l. ⁊ in eadem. ⁊ pro hoc accedat ratio que ponitur in corpore: quia fine incommodo conueniri nō pōt ⁊c. veruntamē puto q̄ hoc casu debeat fieri mentio in libello notorium esse principalē nō esse soluēdo. vel principale de iure conueniri non posse. alias libellus vt ineptus non procederet tāq̄ cōtra ius scriptum. ⁊ hoc tenuit Jac. de ra. ℭ Quero. iō. qualiter accipiatur presens in ista materia. ⁊ gl. magistra in corpore eo. que declarat qualiter varijs modis ⁊ re spectibus quis dicitur presens. dicit qđ presens in casu nostro est in eodē territorio ⁊ faciliter cōueniri seu citari potest. arg. l. fi. ff. de iurisd. om. iudi. Sed Jac. de ra. dicit qđ quia territorium iudicis posset esse ita magnū q̄ debitor existens in finibus territorij debet pro absente reputari: q̄ presens in hac materia debet intelligi qui est in ciuitate vel in hortis siue suburbijs vt. ff. de procu. l. presentes. ⁊. l. seq. ⁊ licet Cy. hic vltra non dicat tamen cū gl. pertransiuit. in auc. hoc ita. §. fi. tit. j. Et ego puto eam melī⁹ dicere per rationē quam ponit ter. in corpore eo. ibi accerbum est creditorē mittere alicubi: cum possit mor fideiussorem mandatorem aut sponsorem exigere. vnde attende qđ glo. dicit ⁊ faciliter citari potest. qđ intelligi debet per indicem sub cuius territorio est fideiussor quem prius vult cōuenire. Et ideo puto qđ licet reus sit personaliter extra territorium dummodo habeat domicilium in ciuitate vel in territorio iudicis loci: vbi presens fideiussor potest conueniri qđ pro presente habeatur q: faciliter in loco domicilij potest conueniri. vt. l. heres absens. ff. de iudi. nec expedit tunc alicubi mittere. ⁊ per consequens cessat ratio q̄ ponitur in corpore verum si ibi bona sufficientia pro debito nō haberet: licet alibi haberet puto pro residuo fideiussorem conueniri posse qui ibidem domicilium ⁊ bona haberet. ℭ Quero quinto quid si vt quotidie accidit qui fideiubere debebat cum non esset receptus vt fideiussor se principalem debitorem constituit: an tunc vtetur huius. l. beneficio. ⁊ gloss. magna in corpore eo. que format istam questionem distinguit. aut hoc fecit animo nouande obligationis iam contracte ⁊ sic vt constitutor: ⁊ tunc hec constitutio locum habet vt dixi in. iij. qōn. ⁊ vltra non dicit. Sed adde aut hoc fecit interrogatus a reo stipulante vt solidi promissi: ⁊ tunc si simul cum alio erunt duo correi vt dixi. §. tit. j. l. j. ⁊ hec constitutio locum non habet vt hic in. j. glo. ⁊ dixi in j. opposi. Si autem separatim ex interuallo ⁊ tunc fran. accur. vt hic refert Cy. dixit q̄ habetur loco fideiuss. ⁊ sic hec constitutio locum habet quasi duo rei non coastituuntur ex interuallo. vt l. si ex duobus. ff. de duo. reis. ℭ Sed quia duo correi possunt ēt ex interuallo constitui dummodo hoc agatur. distingue. Aut in ipsa stipulatione actum fuit vt essent duo correi: ⁊ tunc quia duo correi constituuntur. vt. l. iij. in prin. ⁊. l. eandem. §. fi. ff. de duo. reis. nō habet locū hec cōstitutio. nec ob. d. l. si ex duobus. quia ibi interuallum erat inter interrogationem ⁊ responsionē. vnde non tenet illius stipulatio. vt. §. continuus. in princip. ff. de verbo. obl. sed interuallū inter totalem stipulationem vnius ⁊ totalem alteri⁹ stipulationē dummodo agatur vt sint duo correi debendi nō vitiat eorū cōstitutionem. vt. §. allegatis. Aut hoc actū nō fuit: ⁊ tunc nō sunt duo correi §. duo insolidū obligati. ⁊ isto casu dicit Cy. q̄ secundus haberetur loco fideiussoris: ⁊ sic haberet locū hec cōstitutio. vt dixit Fran. accur. cui applaudere videtur Guil. de cu. ff. ad mace. l. sed si iul. §. j. Sed de hoc vltimo dubito quod licet non sint correi sunt tamen duo rei insolidum obligati cogitandum, relinquo. ℭ† Quero. vj. quid si pignus habet ⁊ fideiussorē ⁊ reus est absens. vnde fideiussor presens conuentus petit vt prius vendat pignus q̄ ipsum conueniat. vnde quero an pignus vendere teneatur. ⁊ glos. in corpore signata super verbo summat. dicit qđ non per casum. l. inter eos §. creditor. ff. e. quā dicit nō esse correctā. Secundo q: graue est pignus vendere propter subbastationes que sum necessarie. vt §. de iur. do. in fin. pen. l. Sed Dy. dixit illud verum si nō posset vendere sine magna difficultate. sed q̄ hodie sine magna difficultate possunt ex dispositione statutorū prius dz pignus vēdere q̄ fideiussorē conuenire. ℭ Qr attende q: Ja. de bel. dixit qđ etiā si cum difficultate subbastationū debet vendi creditor tenetur prius illud vendere ⁊ probat q: super personalibus actionibus debet primo contra debitorē agere vt hic. ⁊ in corpore. §. sed nec. ⁊ illam viam sequendo necesse habebit executionē sententie postulare. ⁊ p istum modū omnia debitoris bona excutere. vt. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. j. ⁊ per cōsequens pignus cum sit in bonis eius. vt. §. de pig. ac. l. pignus. Sed modicum facit ista ratio q: concludit in casu quo: ersonalis intētari possit qđ non potest quando reus est absens. vt dicitur in themate nro. Sed Bart. aliam rationem fecit videlicet quia fiscus qui debet excutere bona debitoris prius q̄ veniat ad fideiussores. vt. l. mo schis. ff. de iure fis. tenetur prius pignus vendere q̄ possit fideiussores conuenire. vt. ff. eod. l. fideiussor magistratuum. §. j. ergo et bodie. ℭ Idem in quolibet priuato cum bodie sit ius commune vt prius conueniatur principalis q̄ fideiussor vt hic: cui etiā fiscus subbastationes faciat. vt. §. de fide instrumento. ⁊ iure haste fil. l. j. i. r. sed ista ratio videtur laborare modo quo ꝓcedens cū hoc sit ius cōmune qđ vterq; est ꝓsens nō quando debitor est absens. ℭ Quid igitur dicendū. Ego puto satis dici posse qđ si nondū tēpus vendendi pignus venit q̄ fideiussorem conuenire possit q: excipere nō pōt de eius venditione qđ si vellet facere non posset. Si autem tēpus quo pōt vendere venit tunc si cum modica difficultate tenetur prius illud vēdere si cū magna tunc si alia difficultas non sit q̄ subbastationū puto teneatur prius vendere ex quo illud possidet. Nā licet debitor personali conueniri non possit propter absentiam tū ius vendendi pignoris nō deficit per cuius venditionē sibi satisfacere pōt qđ imperator bodie potius fieri voluit q̄ fideiussorē exigi cui etiā teneretur cedere actiones. nec difficultatē subbastationis considero quia illa inest ex natura rei ⁊ contractus. vnde ad illā se obligauit a pnci. ℭ Non ob. Linter eos. §. creditor. ff. eo. quē glo. in corpore dixit nō esse correctū. qz illa glo. habet aliud op positū. ff. eo. l. si fideiussor. nam ille. §. loquitur ꝓ m antiqua iura scōm que poterat prius fideiussorē cōuenire. ℭ Cū ergo bodie nō possit prius fideiussorem conuenire q̄ excutiat principalē ⁊ eius bona sequē q: licet personalē non posset intentare, ꝓpter absentiā illius pignus qđ dz cogetur vēdere vel in solutū sibi accipere. vt. d. §. creditor. a sensu cōtrario. ⁊ sic iure nouo ponderato ille §. potī⁹ facit q̄ contra. ℭ† Quero. vij. pone qđ fideiussor conuentus exceptionem vt principalis cōuenirē nō opposuit. ⁊ lis est contest. an postea opponere poterit. ⁊ glo. in. l. j. ff. de exce. ⁊ est gl. si. in fi. dicit hanc exceptionem esse anormalam. et sic posse opponi ante lit. cōtest. ⁊ etiā postea. ⁊ mouetur ex eo q: dubiū est an sit temporalis vel perpetua. ⁊ ideo in dubio iudicandum est vt de perpetua. vt. l. sufficit. ff. de condi. inde. ℭ Sed Jac. de ra. dixit q̄ vsq; ad lit. contest. tm. ⁊ non postea per simile de muliere que dicitur adultera que nō pōt prius accusari q̄ adulter. ⁊ tm mulier non, potest de hoc excipere nisi vsq; ad lit. contest. vel donec non fit recepta inter reos. vt. l. si maritus. §. ꝓscriptiones. ff. ō adult. ergo nec in proposito cū vtraq; sit exceptio ordinis. ⁊ ita etiā dicit ℘et. Hoc idē tenuit Bar. in. d. l. q. ex eo q: ista exceptio non perimit nec impedit personā agere: sed solum petit vt principalis excutiatur. Ego idem teneo ex eo: quia iste ordo nō est de forma alicuius totius sed de ordine vnius totī⁹ ad aliū totū: ⁊ ob vtilitatē fideiussoris inuentus cui tacite renunciare potuit patiendo secū litē contestari. ℭ Non ob. ratio glo. dum dicit q̄ exceptionis defensio pōt esse perpetua principali postea soluente. Qz respondeo cū Bar. qđ illud non contingit vi exceptionis ⁊ eius natura. sed per aliud extrinsecum: q: vi ⁊ potestate solutionis secute que omnē obligationē dissoluit. vel aliter exceptio dubia iudicat ꝓpetua q̄ ad repetitionē soluti. vt. d. l. sufficit. nō quo ad oia vt hic. Vel tertio exceptio dubia iudicat perpetua qđ dependet ab euētu futuro: vt ibi nō si a statu presenti. puta an debitor principalis sit soluendo vel nō qz tunc in se nō est dubia. Iz in nostra cōditiōe nō sit certa. vt. ff. si cer. pe. l. cū ad pre sens. Hec ēt permaxime vī mihi vba si in lit cōtest. negauit se fideiussorem qz hoc fideiussorē ee vī mihi cā dādi huius bñficij. igit ei negāti dz denegari vt i bñficio diuisiōs dz. ff. c. l. si dubitatur. §. j. ⁊ i socio negāti se sociū. ff. ꝓ socio. l. si vn⁹. in fin. ⁊. ff. de re iudi. l. sed doc ita. §. fi. ⁊ in filio negante se filiū. vt. ff. qđ cum eo. l. sed si ex parte. §. interdū. Sed tunc mihi insurgit dubium an sufficiat negatio gñalis facta ad libellum qua negant narrata prout narrant ⁊c. an expressa negatio fideiussionis negatur. de quo dicā. j. c. l. fideiussor. ℭ† Quero. viij. ℘one q̄ propter rei absentiā cōuētus est fideiussor ⁊ lis cū eo cōtest. postea reuertitur reus

tur reus ꝓcessu pēdēte: an pōt fideiussor tūc opponere exceptionē p̄dictā. Et dicit Ja. dera. q̄ sic: q̄ illa supuenit lite cōtesta. ergo ⁊c. vt. §. de cōsor. eius. li. i. ij. Nā que de nouo emergūt nouo indiget auxilio ⁊c. vt. ff. de inter. act. l. de etate. §. ex causa. facit. l. ij. §. de proc. ⁊ videt quasi casus in. l. nō distinguemus. §. cū quidā ff. de arbi. ℭ Cōtrariū tenuit ℘de. ar. ff. c. l. inter. §. cū inter. ⁊. l. amissi. §. j. ⁊ melī⁹. ff. de ceeu. tu. l. ij. §. verū. ⁊ in auc. cū de ap. co. §. fi. Ad in contrariū allega. respondit. ⁊ primo ad. §. cū quidaz. qđ ibi suppositio superuenit, in facto arbitri. Ad. l. nihil. et. l. ij. respondit qđ ibi exceptio superuenit facto aduersarij: bic secus. Ad rationē qua dicit que de nouo emergūt ⁊c. respondit eodez modo. ℭ Ego puto istam secundā partem verā per aut. istam. nā reo absente nos reducimur ad ius antiquuz ꝓm qđ fideiussor prius cōuenīri potest. ⁊ solum vna exceptio per ius nouū addit §. qz fideiussor pōt petere dilationem ad producendum reū. si igitur non petit vel petīt ⁊ tempus datū transiuit. ler ista vult qđ cōpelli ad satisfacere oībus sibi cessis actionib⁹. vnde iz de cuerione absentis nihil habemus eurare ficuc nec olim. et solum sibi tenebitur cedere actiones. nam iure conuentus dicitur quod sufficit. Et si ponderas istū ter. loquit in confitente se fideiussorem. ⁊ nō in negante. vt in precedenti. qđ. dixi. ℭ Quero. ix. quo tempore iste actiones debeant cedi et glos. in corpore. §. j. dicit ante solutionem. vel in ipsa solutione vel statim ea facta non ex interuallo nisi in solutione actum fuisset vt postea fiat. vt. l. mo desti. ff. de solu. ⁊ hec sufficiant.

ℭ† Fideiussor non censet repetitus in obligationis nouatiōe.

Nouatione. Sublata prima obligatione, ne per nouationē⁸ liberat fideiussor nisi i sequēti se obligauerit. b. d. ℭ† Nota. q̄ in dubio fideiussor nō intelligit repetitus in obligatione nouāte. ℭ Oppo. ab extra qđ fideiussor remaneat obligatus: iz obligatio in aliū transferī. vt. §. c. l. j. Sol. qđ ibi transferī in aliū per modū successionis facte in quota bonorū. hic p viam nouationis ipsius singularis obligatiōis. ℭ Quero qđ si inter partes sit actū vt fideiussores teneanē qui nō erant ꝓsentes nec consenserunt dic ℘m ℘de. qđ non tenentur: qz ex quo tollitur obligatio eorū nō est in potestate illorū amplius eos obligare. vt. l. si. ff. de pac. ⁊. l. is qui duos. ff. de il. le.

Ipater. Subscribens se vt testis nō dicitur fideiubere. b. d. Saly.

Tre nostro. ℘er pactū contrariū tollitur potestas eligēdi fideiussorem. b. d. ℭ Oppo. ⁊ solu. vt in glo.

Si creditor. Mandās cui vt mutuet pignoris⁹ datis nō pōt ab illo cōuenīri sine pignoris⁹ mutuantis. b. d. ℭ Not. quod non seruans fines mandati non agit.

Iliussamilias. Filius⁹ potest fideiubere, re pro patre⁸. b. d.

Iam. ℘secutio pignoris non liberat fideiussores. hoc dicit.

1 ℭ Fideiussor ad vsuras non tenetur nisi expressim obligetur
2 Fideiussor simplr dicēs fideiubeo pro isto an in vsuris teneat.
3 Fideiussorum vnus nō potest statim beneficiū opponere qñ inficiatur ⁊ quid fit inficiari. ⁊ nu. 4.
5 Beneficium diuisionis vsq; quo possit a fideiussore opponi.
6 Excipiens de diuisione an debeat alium soluendo esse probare

Fideiussor. Si fideiussor se obligauit p vsuris ad illas tenetur ⁊ bñficium diuisiōis qđ habēt fideiussores debet opponi ante sententiā. b. d. qđ not. ℭ† Quero pro declaratiōe primi qñ fideiussor dicat se obligare in vsuris, nū. qñ expressim, b. d. ⁊ idē si in omnem causam fideiussit. vt est ter. in. l. quero ff. loca. ⁊ de admin. re. ad ci. pertī. l. ij. in fi. ℭ† Sed dubiū est qđ si simpliciter dixit. ego fideiubeo pro isto. ⁊ in hoc varie fuerunt opi. vna Jo. alia pla. dixit enim pla. qđ si vsure erāt conuente p stipulationē vel per pactū qđ tunc videt etiā pro illis fideiubere secus si venirēt ex mora officio iudicis. vt in contractibus bone fidei: qz tūc inquit ipse non dicit pro illis fideiubere. et mouetur ex pluribus. ℭ Primo qz tales vsure de presenti non debētur nec spe: qz veniūt debende ex mora ⁊ casum talē nō debemus attendere seu considerare vt non verisimilem. l. inter stipulantē. §. facramēta. ff. de verb. obli. igit ad casum talē tanq̄ non consideratum fideiussio nō debet extēdi. ℭ Secundo qđ fideiubere pro eo quod reus promittit vel ad quod tenetur de presenti. igit ad debendum in futurum non debet extendi. vt. l. si colono. ff. de verbo. obligatio. ℭ Tertio quia ter. in. l. quero. ff. loca. hoc pro bat in duobus locis videlicet in prin. ibi nec. pſunt constitutiones ⁊c. ibi videtur quasi casus. Item probat in rīsione ad qñ tum ⁊ eius ratione. dicit enī qđ ideo tenet ad vsuras ex officio debendas: qz in oēm causam se obligauit. igit si nō in oēmcām: sed simpliciter fideiussit ad illas non tenet. ℭ Quarto inducit ff. de eo qđ cer. lo. l. centū. ⁊. l. si. vbi mora rei non nocet fideiussori simpliciter accepto in interesse debēdo indicis officio. ⁊ eadē ratione nec in vsuris officio debēdis. ℭ Quinto inducit. §. quod cum eo. l. si mādator. vbi dicit ter. qđ tenet mandator ad vsuras si se in eis obligauit. ℭ Sexto inducit. ff. ad municip. l. lib. §. §. vbi in penis infligendis principali fideiussor eius nō dz astrict⁹ Ad idem facit. ff. de fideiuss. l. si. in fin. ℘ro Jo. qui dixit contrarium facit. primo. ff. eo. l. si quis pro eo. §. si nummos. vbi simpliciter acceptus in omnem causam videtur acceptus. sed conspice subtilius qz modicū facit. l. illa: qz illa verba sunt limitata nō dicit in omnem causam que ex numeratione nasci potest. sed in casu nostro vsure debēde iudicis officio non debentur ex cōtractu sed ex mora iudicis officio. Itē induxit. ff. c. l. amissi. §. fideiussores sed modicū facit. ⁊ ℘la. in glo. respōdet q̄ ibi de estimatione deteriorationis rei. Itē induxit. ff. rez pu. sal. fo. l. ij⁹ postea. ibi fideiussor pupilli tenet ad vsuras iudicis officio ex mora debendas. ⁊ hoc fortius facit. sed ℘la. rūdet qđ ibi in omnē causaz si deiussit vt dicit ista glo. sed dninat ideo melior est rīsio qđ in illa stipulatione est speciale pupillorū fauore. vt. §. de vsu. pup. p totū. vel ex natura stipulationis: qz stipulatio rem saluā fore intelligitur ab omni dāno. ⁊ sic in stipulatione qua indēnitas pro mittitur que omnem causam cōprehendit. vt. l. quero. in fi. prin. ff. loca. Item indurit. §. de vsur. pup. l. ij. Sed glo. in. d. l. respondet qđ ibi ideo: qz pro se tenere videt: qz cōtrorem nō fecit mouēri vt suspectum. Item indurit. ff. ad muni. l. lucius. §. paulus. a vbi in fideiussore officialis est speciale ne teneatur ad vsuras. et tamē ter. vult qđ aliud sit in fideiussore cōtractus dum ibi dicit non ex cōtractu. Sed glo. ista dicit qđ ℘la. respōdebat qđ illō ar. venit a sensu contrario. qđ nō semper valet. §. quādo aliud ca buetur in. l. vt. l. cum patrē. §. de cōdi. inser. ⁊ hoc de. l. quas. gl. inducit hic. ℭ Sed in. d. l. quero glo. allegat alias. ll. pro Joā. videlicet. ff. de admini. re. ad ci. perti. l. ij. §. pe. ⁊ fi. ⁊ ille ter. multum vrget. sed responderi pōt quod ibi in conductore fundorum seu vectigalis reipublice loquitur. Itē induxit. ff. vt lega. no. ca. l. §. bellissime. qui bene facit. sed dici posset ibi speciale in vltima voluntate quicquid tamē sit glo. hic in fi. tenet opi. Joā. et idem Cy. ⁊ cōmuniter doc. Sed in. d. l. quero respōdet gl. ad. ll. ibi ūo tas per ℘la. vbi vide. ℭ Tamen vt aliqua clarius soluamdebes scire qđ quoddam est indicis officiū qđ appellat irregulare c qz supernaturaliter seruit. vt est videre in actionibus stricti iuris arbitrarijs propter locū. ⁊ in istis mora rei nō auget obligationem fideiussoris. vt. l. centum capue. ⁊. l. fi. ff. de eo qđ cert. lo. licet propria sic quoddam est officium regulare quod naturaliter deseruit ex natura actionis quod est bone fidei: ⁊ tunc mora rei auget obligationem fideiuſ. ⁊ est ratio q: videt acceptus. ⁊ ipse videtur intercessisse in omnem causam ex natura obligationis tūc contracte pro uenientē. ⁊ iste est casus noster in pluribus. ll. per Joan. inductis puta in. l. quero. ff. loca. ibi: enim quoq; exemplo coloni. ⁊ quia ibi questio formata in pn. in simplici fideiussore. d vnde ibi tres casus decidūtur videlicet qñ simpliciter fideiussit ⁊ qñ in oēm causam. ⁊ isti duo ibi parificanē. Et est tertius qñ in certā quātitatē tātū. ⁊ iste discordat ab alijs de quo ibi: nec pro fideiussoribus tutorū. vt. ff. rem pupil. sal. fo. l. fin. ⁊. ff. de tu. ⁊ ra. dīst. l. j. §. nunc tractem⁹. Itē qñ cuiusdē summe sunt fideiussores sed non pro eodem debitore. vt. ff. eo. l. si a titio. ℭ† Quero vsq; qđ ad qđ tempus pōt opponi. ⁊ videt vsq; ad sententiam: qz hec litera ita dicit. ⁊ istā partem firmat ista glo. Alij dicūt qđ etiaz e post sententiam⁸ in executione ipsius qz hec exceptio non contradicit sententie. vt patet in mace. ⁊ velle. ⁊ similibus de quibus per glo. ff. de iur. ⁊ fac. igno. l. j. ⁊ qđ hic dicit vsq; ad sententiaz intelligitur respectu cōdēnationis nō executionis. Simile in beneficio qđ dat marito vt nō cōueniat vltra quam facere possit quod opponit cōdēnationi ⁊ executioni. ⁊ ista parte tenet gl. instit. co. §. fi plures. ℭ Tertia est opi. q̄ vsq; ad lit. cōtest. tm. ⁊ ista pōt hec glo. in pn. ⁊ etiā tenuit ℘etrus tribus rōnibus. ℘rima qz boc beneficiū dat ci qui non inficiat. vt. §. dixi. sed qui contestatur inficiat. vt. §. de lit. cōte. l. j. ergo nō post ipsam contestatio

a ℭ† Quid in cōstitutore vel mādatore. vide qđ notatur in apostillis ad Saly. §. in pn. bus auf. in prima āpost. in v. ꝓsente

b ℭ In eo dez territorio adde. l. cum longi. cum glos. ⁊ ibi barto. ⁊ bald. §. de pscri. lōg. rē. vterq; in pri. vide bar. l. l. iij. i vl. col. l. vij. q. ff. ō du. re. vbi ēt Alexā. ⁊ in spe. de pser. vſ. qñ aligs dicat. ⁊ no. l. l. ꝓsens. ff. ō pe. ⁊ p pau. de cas. in 2ñi. cercij. de quo vide oino Lar. in cle. cāz. §. j. de ele.

c ℭ† An potest agi. poterit. Tu vide de hoc qđ scribit Sa. latī⁹ aut. §. fi pōt debitor. in. rj. q. nu. xv. v. q̄ro vndecimo. qō ibi posuī ⁊ addi. ad ipm in vſi. vsq; ad qō temp⁹ §. de pigno.

1 ℭ Per nouationē. vide plene per bar. in. l. alia. ff. ō noua. ⁊ Bal. hic.

2 ℭ Illi⁹. adde. l. §. ꝓtor. ver. Sedsi filī⁹. ff. q. statis. cog. ⁊ ibi d. Aller. qui dicit verū ꝑ Angel. in fideiussore de iudicio sisti. tñ ibi Rap. §. ⁊ ad de Paul. ō castr. in. d. l. §.

3 ℭ† ℘ro pfe. bal. hic q̄rit an filiusfami. sit fideiussor idone⁸ pro pfe. ⁊ dic vt p bar. in. l. ꝓtorie. la vlt. ff. de ꝓto. sti. q̄ sic si ali qđ dz. ⁊ pōt abeo dari fideiussor alis non.

4 ℭ† Inficiatio fideiussoris. Tu vide de hoc qđ notant i apostil. ad saly. in. l. nō recte. nu. iij. v. qđ intellige nisi inficiarē se fideiussorē. in apostil. in eo. v. §. et. ti. vbi posui an ⁊ qñ hoc dictū pceđat ⁊ an negās possit penitere vsq; ad quod tempus.

5 ℭ† Post sniaz. ad de Bal. in. l. exceptionē. vi. col. §. ō pba. ⁊ Alex. in. l. bona. §. eum q. ō iure fis. Adde de Bō q̄sito. f. vsq; ad quātū tps possit opponi exceptio cedēdarū act. p fideiussorē qđ nota ti i apost. ad bal. §. c. in. l. fideiussor. ⁊ eundē bart. in. l. fi fideiussores. §. idem. ff. eo.

¶ Cum alter limita istū ter. per iuno. in. l. ỹ. §. fin. ff. so. ma. ad qō insuper vide tertū in l. cum ostendimus. §. fina. ff. de fideiuſ. tu. secus in obligatione mandatoria. l. Iucius. ff. co. Itē fallit in casu ang. qñ citat ek fideiussor in iudicio. l. cū ostendim°. §. fi. de fide. tut. r ibi bar. r Bal. hic adde gl. in. l. si hereditatē. ff. mād. Itē limita istū ter. nō hře locū in fideiussore q tacite obligat vt puta i pñtia dixi alicui do tibi illū fideiuſ. r ille pñs tacet r consentiat; qr tacite obligat.

¶ Blādit° limita p alex. in. l. v. §. stipulatio. de vb. ob. r plud. i. l. fi. ff. si cer. pet. et ibi vide Bart.

¶ Si barsatorē. Per istū text. ōt bal. notabiliř i. l. ab co. §. qūo r qñ iud. q si pmisisti mihi decē restituere vbicūq; fuerit q° nisi fueris pſoal° citat° fi po ter. ydēari. r bz in seröné. qō no.

¶ Jnuenire. dō hō yho inuenire adde inst. de re. diui. §. itē lapilli. r doct. in. l. iz. §. ō. ac q. pos. bar. i. l. tutor q reprobatiuz. ỹ. col. ff. de admi. tu. qō intelligaf cuz effectu facit ad. q. an si debet pmū capiēti an debeat tur capies se tueri nō valēti ō qua q. vide p modē et marie ang. in. l. i. §. hec verba. ff. q° quisq; in.

¶ Jnnētus. de H verbonuēt°. adō bar. in. l. nūqñ nuda. ff. de ac. re. do. r hic r illud qō ōt bar. hic ōt Pau. de ca. in. l. iz r si filio. ff. ō const. pec.

¶ Forte sola captura nō est necessaria. Tu vide de hui° dicti veritate vltra ea q̄ nota ui in apo. ad bar. r bal. post vtrūq; hic Ang. i aut. de sanc. epiſ. §. reuerēdiſſim° q iz qō reqrif apprehensio. Jdē bar. in. l. j. col. viō. v. aliud est gen° querendi. r ibi Alc. col. xxxv. ver. infert bart. hic. ff. de acq. pos. bal. i. l. lapilli. l fi. ff. ō re. di. Ang. in l. iō. §. neratiꝰ. r ibi oino Alc. co. ỹ. v. iducūř p ang. cuz 2co. ibi p eū signatis. ff. de acq. pos. r ita tenui in meo 2mēto. burgūdie. in tit. de iuſti. r executione illius. §. i. in glo. in ver. treuuees.

tio. vt. ff. de duob. re. l. iō. in fin. r. l. eadem. in fi. sed plurium mandatoꝝ vel fideiuſſoꝝium vna non dicitur obligatio nec vn° sol uere et contemplatione alterius. vt. ff. de fideiuſſo. l. vt fideiuſſor.

3 ¶ Quero quo iure petatur hec cesſo. respon. fm Cy. ant inter petentem r eum a quo petitur intercessit aliquis contractus vel quasi ex eo possit soluenti obligari: r tunc actione ex eo cōtractu vel quasi. ff. de solutio. l. stichum. §. si mandato. in fi. aut nō precessit aliquis contractus vel quasi: r tunc officio iudicis. vt. ff. de leg. j. l. si res obligata. in fi. r. ff. de iure fi. l. in fraudem. §. qui pro alio. secundum Dy. adde etiam quod exceptionis vel retentionis iure vt. §. eo. l. creditori r ibi dixi. ¶ Quero cur tutor solueus habet actionem vtilem contra tutorem. vt. §. dixi vel corr° debēdi cōtra aliū correum actionem nego. gest. vt dixi in. l. j. §. ti. j. r nō fideiuſſor cōtra cōfideinſſorē. gl. ff. e. vt fideiuſſor. ponit duas ratiōes. Una est qr fideiuſſor obligat ex volūtate tutoꝝ ex necessitate: ideo magis subuenitur ei. arg. ff. de proc. l. procu. qui pro eniction. r. ff. qui fatil. cog. l. si fideiuſſor. §. si necessaria. sed hec ratio non valet quia non comprehendit reos debendi. Alia est ratio quia fideiuſſor habet actionem mandati contra pncipalem. sed tutor vel correus nō. hec est bona nisi actio esset inanis qr principalis esset non soluendo. argumen. ff. de dolo. l. nazbis. Unde Jacob. de are. dixit qō ratio est quia fideiuſſor solūdo gerit principaliter negotium debitoris: licet in consequētiaz etiam confideiuſſoris. et quod principaliter sit attenditur. vt. ff. ne quid in loco publi. l. iō. §. idem labeo. at tutor vel correus soluens gerit ita principaliter negotium contutoꝝes vel correi sicut propriuz. ¶ Aduerte istam rationem ponit glosſa licet per alia verba in lege ex facto. ff. de nego. gest. dicit enim quod ratio est quia contutor liberat contutorem officio gestionis r fideiuſſor fideiuſſorem natura obligationis quasi fideiuſſor liberet: quia eius obligatio accedit. Jdeo sublata principali tollitur accessoria.

b **Landitus.** Fideiuſſor obligatur p stipulationē ēt si vba sint greca. b. d. Saly.

¶ Promittens iudici latronem tradere punitur non exhibens.

c **Jbarsatorem.** Duobus modis legitur in gl. Casus. ¶ Promittens latroné exhibere iudici si nō exhibet punitur. b. d. ¶ Vel inuenire^d quis dicit p apprehensionem non per simplicem visionem. b. d. ¶ Quod e no. ad statutum quo cauetur si quis fuerit inuentus^e cum armis soluat decem vt dicatur inuentus si est captus. nec sufficit solaui sio secundum Jacob. but. r Bar. ¶ Sed forte sola captura nō est necessaria^f nec sola visio sufficit sed occursio ad eum apprehēdendum. vt. ff. de fur. l. si quis in scriptute. r de hoc in. l. nunq̄. §. thesaurus. ff. de acqui. re. do.

¶ Fideiuſſori soluenti que actio detur. r nu. 2.

Hypothecaria actio vel alia accessoria cedi intelligitur si persona lis cedatur.

Mandati. ¶ Actio mandati competit fideiuſſori soluenti non hypothecaria competens creditori misi ei cedatur que cessa potest intentari contra possessores bonorum. h. d. Et diuiditur in tres. Qr primo de actione mandati. Secundo de hypothecaria. Tertio nouum dubium remouet in illa. secunda ibi pignora etenim. tertia ibi: quod si factum pro notabilibus colligetria que sunt in summario. ¶ Oppon. q° imo non mandati sed actio nego. gest. ei competat. vt. ff. manda. l. qui fundum. et. l. ex mandato. §. i. ¶ Sol. vt in gloſſ. i. q° interdum mandatum precedit expresse vel tacite. et tunc habet mandatum vt hic. et. ff. eodem. l. qui patitur. et lege qui fidem. ¶ Interdum nullum precedit mandatum quia pro absente fideiuſſit: et tunc datur actio negotiorum gestorum vt in contrario. et hec vera nisi animo donandi vel pro inuito intercesserit. vt in eod. titu. l. si remunerandi. §. si passus. et. l. si pro te. Jn hoc tamen vltimo casu dicit Mar. q° nulla datur de rigore sed de equitate sic. vt not. glo. in. l. fina. §. de neg. gest. sed dic vt ibi dixi. ¶ Opp. ỹ. q̄ pro ses nihil possit reperire deberi fideiuſſori. ideo ad solutionē non possit reum vel eius fideiuſſores vrgere. vt. l. si pro ea. §. manda. ¶ Solu. quod hic soluerat: ibi tantum obligatus erat de quo ibi plenius. ¶ Jurta quod querit glosſ. quid si pro soluendo accepit pecuniam sub vſuris. et respōdet vt in ea. sequitur vsq; ad fin. r vide ter. in. l. si vero non remunerandi. §. simili modo. q pro ceteris est melior. ff. eod. titu. l. man. ¶ Oppo. tertio qō iz actio cessa non propterea ex ea agi possit. vt. ff. de solu. l. modestinus. Solu. vt in glo. iō. videlicet quod hec secundum illam debet distingui. sed male dicit fm Cyn. quia illa loquitur in pariter obligatis. sed in obligatis accessorie potest fieri cessio ex interuallo quando suo nomine vel simpliciter soluitur. vt not. ff. man. l.

man. l. papi. r ita communiter dicunt docto. et rationem diuersitatis scripsi. §. eo. l. cum alter. vbi vide. ¶ Et ex his solvit quartum contrarium quod formal glo. parum. j. in versicu. qualiter.

¶ Quero hic dicitur quod fideiuſſori soluenti competit personalis mandati sed non hypothecaria misi cessa: sed quid de personali que competebat creditori. Respon. cum glo. in versicu. et no. q° idem. Querit glo. successiue que differentia sit inter intercedere et mandare et remittit ad nota. §. de actio. et obligatio l. j. ¶ Querit glosſ. an vtilis r directa sint diuerse actiones. an vna diuersimode qualificata. r remitto vt in cad. et plenius scripsi in d. l. j. ¶ Quero an cessa personali intelligatur cessa hypothecaria vel alia accessoria. et glo. in. l. si a creditore. §. de accusationibus et obligationibus dicit q° sic per. l. illam. et. l. si in solutū. cotitu. r. l. posteq̄. §. de here. vel ac. vendi.. ¶ Sed in contrariuz facit. ff. e. l. si heres a debitore. et. ff. ad trebel. l. si heres. fm Cy. r vltra non dicit. tu dic quod in illis legibus transferuntur actiones ex legis dispositione sine hominis cessione in casu nostro transferuntur hominis cessione. et ideo vtraq; transfertur: quia voluntas cedentis implicite videtur hic esse. quod non est quando transferuntur ex legis dispositione. nam voluntas eius qui eam sibi queſiuit non adest et vtrunq; membrum huius solutionis probatur in. l. si post. ff. de constit. pecu. secundum varietatem lectu. ibi in glo. positarum. ¶ Quero cum glo. quare hic dicat ex traordinaria iurisditione. et dic vt in ea.

Jndebitam. Fideiuſſor putatiuus cautionem per errorem interpositam condicit et agentem exceptione repellit. et per solutionem factam a fisco ad quem trāsierunt bona debitoris liberatur fideiuſſor. hoc dicit. ¶ Quero de exemplis quomodo pecunia potuit esse indebita. et dic vt in glosſa.

1 ¶ Creditori non nocet electio ne ad confideiuſſorem possit redire. et numero. 2.

1 **Jberum.** ¶ Electio non nocet creditori quomin° aduersus aliū cōfideiuſſorem habeat regressum sed diuisio facta p cuiuslibet rata fic. h. d. fm glo. sed forte hec diuisio nō iudicat in fideiuſſoribꝰ nisi vt differat p tpe dependentie litis: vt dicam in. l. reos. Tamē sequēdo lex. glo. no. q° electio non iudicat creditori sed diuisio fic. r est rō qr diuisio inducit exceptionē taciti pacti: vt. l. si creditores. §. de pac. r hic in glo. qō non facit electio: qr non videor tacite pacisci de non petendo ab alio non 2 conuento. ¶ Oppo. cū gl. de. l. reos. j. eo. Sol. vt in glo. q° hic diuisit ratam suam a quolibet petendo vt hic. ỹ. rñ. ibi elegit qr ab vno tantū petyt. r hoc vult illa litera in fine. r latiꝰ ibi dicaz. ¶ Oppo. ad idem de. l. si ex toto. §. j. ff. de leg. i. glo. soluit remittendo ad. l. si creditores. §. de pac. r ibi gl. soluit pluribꝰ modis r fin. aliter videtur tenere istani q° ibi elegit. hic autem diuisit. et istam tenebat dominus meus. Ally vt Bart. dixerunt quod ibi diuiserunt sed ibi est speciale in vltima volūtate eius fauore qō mihi non placet qr vltima voluntas merctur executionem quādo legatario non est facta legati remissio: quia cum hoc concernat solum vtilitatem remittentis non est ei faciendum iuxta nota ta in. l. ỹ. §. vt in pos. leg. ideo precedentē teneo. r adde que dicaz. j. eo. l. reos.

Missis. Creditor qui accepit fideiuſſores r pignora potest fideiuſſores eligere misi in subsidium pignorum sint accepti. hoc dicit.

Jvt proponis. Si creditor mioti p cio vēdit fundū debitori residuum iusti precij a fideiuſſore nō iure petit. hoc dicit. ¶ Mo. q° mala vēditio est i culpa. ¶ Que ro de ratione decidendi in. l. respondeo vt in glo.

Jalienam. Constitutor: fideiuſſor: vel mandator: non potest compellere creditorem vt prius exigat reum principalez nisi aliter conuentum fuerit. hoc dicit. Modie autem hec lex est correcta per aut. presente. §. eodem. ¶ Opponitur q° hec lex sit de indubitabili: quia si alienam obligationem suscepit ipse solus debet conuenirl non animo nouandi nec in se trāsferendi sed in contrario sic vt in glo.

1 ¶ Fiscus tāq̄ successor vniuersalis tenetur si bona alicui° publicentur.

Sententia. Licet bona rei principalis publicentur potestas conueniēdi fideiuſſorem creditori non admittitur. hoc dicit ¶ Nota quod publicatis bonis fiscus vt successor vniuersalis tenetur. concordat supra eodem. l. prima. et. j. ad legem iuliam de vi. l. ỹ. ¶ Opponi. quod non habeat potestatem eligendi inter cessionem quia obligatio si sunt plures dividitur inter eos. vt. §. eo. l. non recte. in fi. soluit. dupliciter vt in glosſa: r secunda vera videlicet qō hic tractatur de electione fideiuſſoris vel rei principalis non de electione vnius de pluribus confideiuſſoribus vt in contrario. ¶ Et si aliter hanc. l. intelligas prima solu. est bona videlicet qō hec ante beneficiū epistole illa postea ¶ Opp. ỹ. contra verā lec. de aut. presente. §. eo. ¶ Solu. q° hec corrigitur per illamvt in glo.

Jcut. Non prius compellitur fideiuſſor soluere quam ei cedantur pignora vel hypothece. hoc dicit. Concor. §. eo. l. ỹ. r dic vt ibi.

¶ Mandator nō tenetur si vltra mandatū quid numeretur.

Jvltra. ¶ Mandator non tenet ꝺ de numeratis vltra mandatū nec etiam misi de acceptis infra mandatum. hoc dicit fm vtrāq; lectu. r quelibet bona primam tamen deducit Cy. cōtra opi. glo. dicentiū qō si quis fideiubet in maiori summa quaz reus principalis in nihilo tenetur. ita not. in. l. rogatus. ff. mandati. r in. l. pecunie. ff. de vsuris. sed illas reprobat Cy. ex eo quia regula est qō in separabilibus r diuiduis vtile per inutile non vitiatur. vt. o. l. pecunie. ff. si cer. pet. l. certi cōdictio. §. quoniam. r contra glo. dicit esse casum in. l. rogatus. ff. manda. ¶ Sed Jaco. but. Dy. Ray. r Bar. r communiter doc. tenuerunt glossa. r primo dicunt esse casum non cauillando tex. in. l. grece. §. illud, quem glo. etiam alegarunt. ¶ Secundo quia pariticatur plus re loco: tempore. vt insti. de actio. §. pl°. sed fi obligetur plus tēpore in nihilo obligatur. vt. o. §. illud. r. ỹ. se. ff. eo. titu. l. fideiuſſor obligari. §. i. ergo nec fi obligatur plus re vel quantitate. Non ob. ratio in contrarium allega. quia dicunt qō individuuz consideratur multipliciter. nam quandoq; quid dicitur individuum natura. vt. l. i. §. illud trebatius. ff. de aqua quoti. et esti. Quandoq; contrahentium voluntate. vt. l. parum. alias pedius ff. de arbi. quandoq; ratione dependentie vt principale r accessorium. vt. ff. de pecu. lega. l. tunc vtile. quandoq; ratione forme vt est videre in sententia. licet dividuū in se cōtineat. vt. §. quando proino. non est necesse. l. certa ratione. sic est in casu nostro. nam. l. grece. §. illud. dat huic rei formā. vnde forma mutata res vitiatur tota. ¶ Nō ob. l. rogatus. quia attēde qō ibi fideiuſſor non reluctauit sue obligationi sed qō solvit a reo repetere volebat in totum cui reus consentiebat in eo de quo rogauerat non in pluri. vnde ibi de obligatione respectu creditoris non tractatur sed respectu rei principalis se offerentis ad id quod rogauit. ¶ Vel aliter inter dū quis fideiubet in maiori summa quā reus postea recipiat: r tūc fideiuſſio tz in recepto. arg. huius. l. ¶ Interdū post receptionē factā a reo quis fideiubet in maiori summa quam reus se obligauerit r receperit: r tunc fideiuſſio sit in totuz nulla: quia pro alio quā receptio videtur fideiubere. vt. o. l. grece. §. illud. Non ob. l. ista qr reus principalis plus recipit ibi in casu nostro minus. vnde casus est diuersus.

¶ Electio vnius non nocet quominus ad alios possit regredi sus baberi. r nume. 2.

3 Actio est innanis quam excludit inopia debitoris.

4 Creditor qui vnum elegit fideiuſſorum an possit alios conuenire.

5 Diuisio petitionis non preiudicat si ante litis contesta. ab ea recedatur. r nu. 2eq.

9 Vtlequis dicitur id ad quod de iure tenetur.

1 **Eos.** Hec lex legitur vno modo per gl. ego le gā alio fm lectu. glo hoc dicit. ¶ Electio vnius de pluribus principaliter vel accessorie obligatis non preiudicat quominus contra alios agat nec vt illis non existentibus soluendo reuertatur ad primum. hoc dicit visis glosſ. ¶ Vel secundo modo legi potest vt hic litera sonat qō hic non loquatur de electione vnius correi respectu alterius correi nec vnius mandatorijs respectu alterius: sed de electione correi vel correorum respectu mandatorum vel fideiuſſorum r contra fm hanc hoc dicit in summa. Siue eligatur principalis siue accessorius non prohibetur creditor ad alium eorum nec cederenec ad electum recuerti. hoc dicit. r iste casus videtur mihi magis applaudere litere r etiam multa contra-
2 ria cessabunt. vt. §. patebit. ¶ Oppo. primo r sic fi rei principales fuerunt simpliciter accepti vt hec litera sonat sequitur quod vnusquisque eorum tenetur pro virili r non in pluri. vt. l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duo. reis. igitur vltra suam virilem non potest exigi. cuius contrarium innuit hic litera. ¶ Solu qō rei principales hic in solidum se obligauerunt expresse. vt in j. r. ỹ. glo. r sic non fuerunt simpliciter accepti vt in contrario. r qō hec litera dicit simpliciter acceptos refertur ad proximū dictum de mandatoribus. nam illi vt fideiuſſores simpliciter accepti insolidum tenētur. vt. §. eo. l. non recte. r ibi rationem diuersitatis assignaui. ¶ Oppo. secundo qō ratio quā implicat tert. ibi vel non satisfaciende primo non fit bona: quia ad satisfactionem cōpelli potest per iudicē. vt. §. c. l. sicut. in fi. ¶ Solu. qō hic non satisfaciebat propter inopiā. vt in glo. vel qr creditor desti-

Universidad de Deusto Biblioteca

tit ⁊ nō curauit: vt. ff. c. l. liberum. ¶ Sed tunc op. tertio. p sol. si inops erat ergo frustra querit de reuertendo ad illū cum inanis sic actio quam excludit inopia debitoris. Sol. q factus erat soluendo vel dic q illud verbū primo non notat ordinem sed est proprium nomen. ⁊ est qui secundo loco conuentus fuit pro parte alia. l. pro reliduo eius qō non fuit exactum ab eo qui cōuentus fuit p parte de quo in litera superius dicit. ⁊ qō sequit dū dicitur ad illum reuerti pōt. loquit de illo qui primo conuētus ad ptem illam solueret. ⁊ vtraque solutio bona. ¶ Oppo. iiij. cōtra pro rimam solutio. si cōuentus ad partem illaz soluit. sequitur quod creditor petitionem suam diuisit. ⁊ per 2ñs ad illum reuerti non pōt obstante exceptione ⁊ taciti pacti. vt. l. si creditores. ff. de pac. Glo. remittit ad ibi no. ⁊ prima fo. est q ibi per pactum expressiz sic conuētum fuit Ista nō hz dubiū si de eo cōstaret. Scōa est q ibi diuisit: hic vnū insolidū elegit. Ista est bona ad primum exēplum vel casum hic in litera positum sed non ad scōm quo partem petit. tertia solu. est q illa hz intelligi sm istam vz q ad primum nō reddit vt ibi nisi alius fit non soluendo vbi sic sed ista destruit. l. illaz. ⁊ l. liberum. ff. eo. ¶ Quid igitur dicendum breuiter sm intellectum quem posui. ff. So. est ista qñ diuidit quia aut queritur respectu illorum respectu quoꝝ pōt dici diuisio facta: et tunc locum habet. l. liberum. ff. d. l. si creditores. siue sint fideiussores siue rei principales. aut queritur respectu quorum non potest dici facta diuisio: ⁊ tunc locum hz. l. ista. Iam hic fi conuenerit vnum ex mandatoribus pro parte non dicetur facta diuisio respectu reorum principalium sed respectu aliorū māda torum. ⁊ idem econtra. ⁊ de hoc est hic casus notandus ⁊ forsan singularis: sed sm intellectum glos. ⁊ communem dicto. qui est vt hec. l. loquatur respectu correorum conuenti vel fideiussorum conuenti. Alia solu. est necessaria. ⁊ ideo attende qō si iste reus. interrogatur dum dicit pro parte conuenit. scilz que erat minor vel maior sua rata vel virili. tūc nō dicit diuidere sortem sed potius conuentum in illa quantitate eligere. vt no. glo. in fi. d. l. si credito res. ⁊ ideo electio sibi non preiudicat vt hic in fi. l. liberū. ff. eodē si autē intelligatur qō pro rata sua ⁊ virili eum conuenit ⁊ tunc conuentus satisfecit pro sua ⁊ rata ⁊ tunc nō tam conuentio quam receptio iducit exceptionē taciti pacti. ⁊ ō dixi qō non sola petitio hoc inducit quia illa fit pro illa parte ad finē habēdi illam partē non ad finē differendi. ⁊ ideo ei non soluenti non videtur de primo non petendo pacisci. ⁊ ita dōt etiam hec lex intelligi. hz glo. super verbo non satisfaciente. supplear. ꝑpter inopiaz. nā pōt etiam intelligi vel qz noluit vel qz creditor a petitione discedit. hoc latius declarauit in. d. l. si creditores. ¶ Opponitur. v. de. l. liberū. ff. eod. glo. soluit tribus modis. Et prima solutio est qō ibi diuisit iter omnes pro rata seu virili. hic vero elegit. hec bona preterēs in eo qō subiūgit qō hic egit cōtra vniuersinsolidū quia hic etiam egit pro parte. sed intellige vt in precedenti 3tio dixi quia non pro virili ⁊ fi. p virili sile non satisfecit. ¶ Secūda solu. est qō diuisio non nocet si a petitione ante lit. contesta. recedat qō hz vt ibi. secus si non recedat a qua recedi non potest lite contesta. ⁊ ante sniam vt ibi. sed post sniam condēnatoriam si eo non satisfaciente vt hic. quasi dicat glo. qō beneficium taciti pacti qō per diuisionem inducit intelligitur ei concessum sub conditione si satisfaciat. ¶ Tertia solu. est supposito quod hic diuiserunt qō ideo diuisio nō nocet: quia fuit decepta error⁹ putans plus in bonis debitoris esse ꝙ esset. arg. insti. qui. ma. non hz. ff. ⁊ hec est no. sol. ⁊ pro hoc facit quia preiudicium qō generaf est vt taciti pacti. vt. l. si creditores. ff. de pac. ⁊ in pacto i est consensus. ff. de pac. l. i. sed non consentit qui erat. vt. l. si p errorem. ff. de iurisd. om. iudi. hec solu. non videtur tuta: qz. ll. iste que volunt qō diuisio preiudicet necessario debēt intelligi quando debitor conuentus vel correi reperiuntur non soluendo alias frustra quereretur de preiudicio si omnes sint soluendo. ¶ Itē quia est quid sibi imputetur si nō fuit. pt status quod ius suum sibi esset falsum contra eum ⁊ ceteros in reliduo vel quid simile diuisset: vt. ff. quibus modis pin. vel hypothe. solui. l. si debitor. ff. l. Item quia ter. non cauillatus videtur contra istam gl. in. l. si creditores. ff. de pactis. vnde de ista solutione est multum dubitandum. ¶ Sed pro saluatione glo. est attendēdum quod tres sunt species debitorum. quidam sunt principales rei debendi quidam fideiussores ⁊ quidam mandatores. ¶ In fideiussoribus nos habemus casum quod si tempore solutionis tempore litis contesta. ceteri sunt soluendo licet postea desinant ad onus soluentis sue eius qui soluendo est non pertinet. ⁊ sic fi eo tempore soluendo non erant ad onus pertinet. hoc patet. ff. de fideiussoribus. l. inter eos. ff. primo. ⁊ ff. cum inter. ff. de solutionibus. l. in his. ff. sinoꝝ. cum ibi nota. accedat institu. de fideiuss. ff. si plures. ⁊ sic debet intelligi. l. liberum. ff. c. ¶ In pluribus correis principalibus nos habemus casum. l. si creditores. ff. de pac. qui vult qō diuisione facta alter pro altero exigi non pōt Et per ista verba datur intelligi quod etiaz si tunc cum sit diuisio iz alter non sit soluendo non potest regressus haberi ad eum qui pro sua parte soluit. ⁊ sic correi principales differunt a fideiussoribus. ⁊ ita tenuit Oldra. c. d. meus. ¶ In pluribus mandatoribus non reperio de presenti aliam. l. quā istam. ⁊ iste tex. vt diri non videtur loqui quando est facta diuisio sed tantum electio. ⁊ si intelligatur facta diuisione habet locum questio nostra. ⁊ ista glos. notanda videtur disponere in mandatore vt in fideiussore dixi. ⁊ pro hoc accedat Rubrica nostra que de ambobus querit quasi accedant obligationi alterius. ⁊ pro hoc accedat glossa. que statuta in fideiussoribus dicit locum habere in mandatoribus. insti. de fideius. ff. si plures. ¶ Et ex his habes quod in pluribus correis principalibus non precedit ista glo. sed in pluribus mandatoribus vel fideiussoribus sic. ¶ Sed tunc quero de ratione diuersitatis. Et dixit Jaco. de are. similiter Oldra. quod rōnes sunt tres. vna quia in diuidente ⁊ sic paciscente supponitur quedam liberalitas. vt. ff. de pact. l. contra iuris. ff. fina. sed in fideiussoribus qui beneficio diuisionis nō renunciauerunt quod habent ex epistola diui adri. vt. d. ff. si plures. non cadit ista liberalitas quia creditor pro rata compellebat recipere ⁊ dividere. ⁊ in necessitatibus nemo liberalis existit. vt. ff. de lega. iij. fideiussoria. ff. si hz. ⁊ de adimen. lega. l. si rē legatam. ¶ Secunda quia actus promissuus vel indifferens ad duo attribuitur in dubio potius cause debite ⁊ necessarie quam spontanee ⁊ gratuite. vt. ff. de do. promis. l. si. ff. solu. ma. l. si cuz dotem. ff. si pater. ¶ Tertia quia quilibet videtur velle id ad quod de iure tenetur. vt. ff. de acqui. poss. l. ij. cum similibus. Et ex hoc dicunt quod cum bodie duo rei habeant beneficium diuisionis per aut. de duo. reis. vt. ff. si. j. aut. hoc cita. ⁊ idem erit in eis quod in fideiussoribus nisi remunciassent beneficio de duobus reis: quia tunc per talem renunciationem excluderentur a beneficio legis non taciti pacti posita superuenientis quod nota. ¶ Consulunt tamen doc. vt creditor recipiat partem ⁊ etiam petat saluo iure solidi cui preiudicare non intendit vt po oi. supra scriptas enitet. ⁊ hec sufficiant.

Fideiussoriz. Si quis succedat reo ꝑ cipali ⁊ eius fideiussori obligatio fideiussoria exti nguitur. ⁊ vt heres ꝓncipalis tantum conuenitur. b. d.

Ignoribus. Si pignora distracta sint vsucapta fideiussor nō prohibet cōuenīri. hoc dicit. ¶ Et legitur duob⁹ modis vt in gl. ⁊ quod glo. dicit de interpellatiōe habet locum quantum ad effectum interrumpende prescriptionis non quantum ad petitionem residui faciendam a fideiussore de qua hic in. l.

¶ Mora purgatur vbi dies ⁊ pena apponitur.

Promittenti alium exhibere dātur sex menses ad moram purgandam.

Casus promissori contingens eum non excusabit. ⁊ nu. seq.

Sancimus. [a] Qui promittit aliū exhibere ad tēpus finito tempore potest infra sex menses moram purgare ipsum exhibendo vel eum defendendo ⁊ eo tempore elapso non auditur ⁊ casus superueniens in persona exhibendi infra tempus ad more purgationem concessum nocet exhibitori non autem contingens infra primum tempus exhibendi ⁊ statuta in ipso fideiussore locum habent ⁊ in herede. hoc dicit. Et dividitur in quatuor principales partes: quia primo de tempore cōcesso ad exhibendum. secundo de concesso ad eum defendendum. Tertio remouet dubium in casu quo exhibendus moritur quarto extendit dicta in fideiussore ad eius heredem. Secunda ibi: sed si quid. Tertia ibi: misi infra. quarta ibi: omnibus.

¶ Not. primo casum specialem quod vbi est dies ⁊ pena purgatur mora. ¶ Item quod post moram cōmissam datur spacium ser mensium ad purgandum moram quod est speciale[b] in eo qui promisit alium exhibere vel sistere. secus si scipsum. vt. l. si post tres. ff. si quis cautio. ¶ Tertio quod si incipiat defendere non potest variare. concor. ff. de procura. l. in cause. ex quo colligue quod qui promittit alium defendere non liberatur exhibendo personam. ¶ Quarto quod casus contingens in persona promissoris eum non excusat vt hic. in fi. secus si contingat in persona de exhibendo promissa quia si post moram non excusat si ante moram sic vt hic et. l. qui decesserit. ff. qui satisdare cogantur. ¶ Opponitur primo de. l. sequenti. solutio vt in prima glossa ⁊ dicam latius in contrario. ¶ Opponitur secūdo quod mora hec non possit purgari. d. l. magnam. supra ꝙ de contrahenda ⁊ committenda stipulatione. Solutio vt glossa quarta quod speciale hic in iudicijs sicut ⁊ alia multa sunt specialia. vt in glossa. de quo latius dixi in. d. l. magnam. ¶ Oppo. tertio quod hz possit vel potuerit reum preseruare non propterea pena ab eo exigatur. arg. ff. eo. aut. presente. ⁊ in hac. l. ij. finaūt. Sol. q hec dz intelligi sm illas. ſ. qñ cōmode possumus vt in sequen. glo. ¶ Et sic no. qñ sine nullo modo possit qz reus mortuus sit: sine

[a] Penam cuitat. Habes ex hoc dicto quod difficultas non excusat a mora ⁊ hoc e contra cōmunes conclu. Bar. ⁊ aliorum doc. in. l. continuus. ff. illud. ff. de verb. ob. vbi ra. l. ij. ff. si quis cau. l. si vehenda. ff. pe. ff. ad le. rbo. de iactu. ⁊ in l. penul. ff. si frater. ff.

[b] Vt ita credat cē. Adde vltra ea que bi not. Bal. nume. iiij. ver. gl. inducit istam. Let in apostil. in ver. pone quidam. vide eundem in. l. i. ff. de collu. deteg. Lanfra. de oria. in. c. quoniam cōtra falsam. ff. confessiōes. nu. vij. ff. quero Petrus ⁊ berta. ⁊ ibi posui in apostil. in ver. cuitabūt cōdemnationes. extra ō proba. Ange. in suo tractatu male. in[t] glo. in ver. q[ñ] hay adultera ta la mia dona. colum. viij. versi. pono quod quidaz. Lepo. caute la. xliij. ⁊ lvij. incipien. super querela. ⁊ Aller. cōsi. ccxxiij. ⁊ cōsilio. ccxxvij. volumine secundo.

[c] Aut fideiussit in scriptis. adde secundum Bal. in. l. i. ff. finaūt qui satisda. cogatur. i lectura antiqua quod si quis promisit non respectu litis sed respectu iudicis vel partis aliquē representare perpetuo tenetur. allegat. l. si qs vroꝛi ff. si fugitiuuz. ff. ō fur. vbi hoc nō pbatur ⁊ Bart. ibi contrarium vi detur velle.

Generaliter. De nouatio. ⁊ legatio. Si delegatio. 142

sine alius casus cōtigerit ita qō cōmode non possit penam exigi[a]. ¶ Iam partis sunt non posse vel non cōmode. vt. l. nepos proculo. ff. de verb. signi. ¶ Oppo. quarto qō non tam magnuz tempus detur. vt. l. si post tres. ff. si quis cau. Solu. qō ibi illud modicum tempus datur principali. hic magnum fideiussori. Et est ratio qz vnus laborat vitio ꝓprio alter alieno: ideo huic magis subuenitur quam primo arg. l. legem. ff. de naturali. lib.

¶ Oppo. qō casus contingens ante moram promissoris non excusat. vt. l. inter omnes. in prin. ff. de fur. Glo. ante penul. non soluit. sed dic quod fur semper est in mora. vt. l. subtracto. ff. de fur. ideo ibi ante moram sed posita contrarit. ¶ Querit glo. si a prin. habuit ser menses alij ser menses ad purgandum moraz concedūtur vt hic. ¶ Sed quid si a princip. minus tempus fuit ei statutum a iudice. respondet glo. quod tantundem quantum fuit ei concessum habebit ad purgandum moram. argu. eius qō hic de ser mensibus dicitur.

¶ Promittens alium in iudicio sistere lapsu duorum mensium liberatur. ⁊ nu. 2.

Fideiussor. Premitte pro euidētia qō edicto pretoris cauet vt promittens aliquem sistere in iudicio non tenebitur vltra duos menses si actor fuerat illo tempore negligens. ⁊ hoc si promissio facta fuerat sine scriptura. finautem in scriptis perpetuo tenebitur modo. fuit dubitatum si a princi. fideiussit fuit sine scriptura sed coram tabulariꝰ facta an expiret duobus mensibus per negligentiam elapsis. Et; respōdetur distinguendo vt in litera nostra. summarie hoc intendit. ¶ Promittens alium exhibere vel sistere in iudicio sine scriptis libera tur per lapsum duorum mensium quibus actor negligens fuerit ⁊ in causa publica promissio intelligitur i dubio facta in scriptis. se cus in causa priuata. hoc dicit. ¶ No quod confessio habet vim pmissionis. ¶ Itz qō hec verba talis recepit talē sub fide sua huic habēt sensum qz intelligit promisisse de exhibendo. ¶ Et facūt ad questionē de eo qui est deprehensus cum mulier cum qua confitetur contrarium esse vt ita credatur esse vt in glos. ¶ Itē no. qō reipublice fauetur respectu priuate vt in summario ⁊ est bec. l. singularis. ¶ Glo. penul. primo querit de ratione. quare per lapsum duorum mensiū iste liberat. c. dic vt in ead. ¶ Secundo opp. qz maiori tpe sit obligatus. vt. ff. l. pri. et vltima solutio magis conuenit contrario. sed solutiones sunt simul iungende. ¶ Dic ergo aut in promissione de sistendo certum tēpus est appositū. ⁊ habet locū. l. ff. pri. Aut certū tps non est ad positū. ⁊ tūc aut pmissio est facta nulla lite mota: ⁊ tunc aut fide iussit in scriptis[c]: ⁊ tunc perpetuo sm doceto. qō intelligo donec lis inchoctur. ⁊ post inchoationem vsqꝫ ad sententiam. argu. eius qō infra dicā. Aut fideiussit sine scriptis: ⁊ tunc aut in causa publica: ⁊ idem vt in hac. l. in fin. Aut in causa priuata: ⁊ idē sed in hoc differt a precedenti qz per negligentiā duorum mensiuz ab hoc nexu liberatur. Si igitur negligens nō fuit. et sic lis inchoata fuit. ſ. hos duos menses vsqꝫ ad sententiam tenetur. Aut fideiussit in lite vel litis mote occasione: ⁊ tunc aut actor differt ⁊ negligit ⁊ distinguo vt. ff. quia aut in scriptis aut sine: et tunc aut in causa publica aut priuata sinautem prosequitur tunc vsqꝫ ad sententiam. vt. ff. eo. l. greco. ff. post litem. hec no. quia clarificant istam. l. hic non sunt alia.

¶ Fideiussorum altero electo non liberatur alter.

Tabellionis simplicitas vel imperitia partib⁹ non erit nociua.

Generaliter. ¶ Electo vno de fideiussoribus mandatorib⁹ nō liberat alter nec reus principalis similiter nec electo vno de reis principalibus liberatur alius correus nec fideiussores vel pignora. ⁊ quod potest fieri per pactum potest fieri per. l. b. d. c hoc vltimum not. ⁊ signa tex. ¶ Item not. qō per simplicitatem tabellionis non debet fieri preiudicium partibus vt hic. ⁊. ff. fami. hercis. l. si filia. in princip. ¶ Oppo. de. l. liberum. ff. eo. Solu quod hic elegit: ibi diuisit vt in gloss. ¶ Oppo. de. l. ij. ff. de duo. reis. Solu. vt gloss. et vltima vera si ter. istum referamus ad reos stipulandi sed verius est quod dicamus quod hic in reis promittendi: ibi stipulandi.

¶ De nouationibus ⁊ delegationibus. Rubrica.

¶ Nouatio quid sit ⁊ in quo differat a delegatione. ⁊ nu. 2.

¶ Quia obligationes tam principales ꝙ accessorie de quibus superius est dictū nouanf ⁊ delegant ideo de nouatio. ⁊ delega. subiūcit. ¶ Queritur in quo differāt. respōdeo tanꝫ genus et species. naz nouatio est gen⁹ ⁊ alia voluntaria ⁊ alia necessaria. vt no. ff. de iudic. l. i. delegatio vero est species que fit voluntate tantū. Itē hec in diuersis ꝓsonis tantū illa pōt fieri in diuersis personis ⁊ in eadē persona. vt. ff. patebit sm Ly. ¶ Quid aūt sit nouatio et vnde dicatur ⁊ qualis sit obligatio que nouari potest habetur. ff. eo. l. i.

[a] Penam cuitat. Habes ex hoc dicto quod difficultas non excusat a mora ⁊ hoc e contra cōmunes conclu. Bar. ⁊ aliorum doc. in. l. continuus. ff. illud. ff. de verb. ob. vbi ra. l. ij. ff. si quis cau. l. si vehenda. ff. pe. ff. ad le. rbo. de iactu. ⁊ in l. penul. ff. si frater. ff.

[b] Vt ita credat cē. Adde vltra ea que bi not. Bal. nume. iiij. ver. gl. inducit istam. Let in apostil. in ver. pone quidam. vide eundem in. l. i. ff. de collu. deteg. Lanfra. de oria. in. c. quoniam cōtra falsam. ff. confessiōes. nu. vij. ff. quero Petrus ⁊ berta. ⁊ ibi posui in apostil. in ver. cuitabūt cōdemnationes. extra ō proba. Ange. in suo tractatu male. in[t] glo. in ver. q[ñ] hay adultera ta la mia dona. colum. viij. versi. pono quod quidaz. Lepo. caute la. xliij. ⁊ lvij. incipien. super querela. ⁊ Aller. cōsi. ccxxiij. ⁊ cōsilio. ccxxvij. volumine secundo.

[c] Aut fideiussit in scriptis. adde secundum Bal. in. l. i. ff. finaūt qui satisda. cogatur. i lectura antiqua quod si quis promisit non respectu litis sed respectu iudicis vel partis aliquē representare perpetuo tenetur. allegat. l. si qs vroꝛi ff. si fugitiuuz. ff. ō fur. vbi hoc nō pbatur ⁊ Bart. ibi contrarium videtur velle.

¶ Delegatio ⁊ venditio seu nominis cessio differunt.

Dominus vasallum seu ius feudi in alium transferre nō potest vasallo inuito.

Debitor creditorem non potest compellere expromissorem recipere.

Nouatio non tantum per stipulationem fieri potest.

Delegatio. [d] Delegatio debitoris nō potest fieri nisi eo cōsentiente: venditio vero nominis fic. b. ¶ No. differē tiam inter delegationem ⁊ venditionem seu nominis cessionem. ⁊ ratio differentie ponitur in glos. fi. ¶ Oppo. quod non tantum per stipulationem sed etiam pe litis contestationem fit nouatio seu delegatio. vt. ff. c. l. delegato. Sol. confidendo contra vt in gl. ij. ⁊ hunē ⁊ iudicū. ff. de so. ⁊ talis delegatio ⁊ nouatio fit inuito debitore sed non creditore vt ibi no. ¶ Quero modo an debitor in casu. i. e. sz in cōtra. inducit. ff. sol. ma. ij. l. in prin. ⁊ so. qr ibi est spāle istam dicere verum de rigore sed non de equitate vbi nō inter sit debitoris. ⁊ hoc vt eius malitiꝰ obuiet. vt. ff. de rei ven. l. in fundo. Item qz is qui cām hz a me tenetur facere qō mihi prodest ⁊ sibi nō nocet. vt. l. in creditore. ff. de euic. ⁊ hoc pcedit de equitate vel hominē suū seu ius feudi trāferre in alium vasallo inuito recitat qr ꝛ30 tenuit quod nō qz econtra nō potest vasallus inuito domino feudum alienare: vt cōtrariorum eadē sit disciplina ar. ff. de fruc. ⁊ lit. expen. l. fi. ⁊ inducit ꝓ casu in tit. de ꝓhib. feu. alte. p Fed. c. i. ff. preterea. Hoc idem tenuit Dy. nisi emerserit necessitatis casus: puta si nō posset vti scrutinio vasalli vt in simi. ff. de ope. lib. l. patronus. ⁊. l. medicus. ⁊ ita no. Dy. in. l. ij. ff. si potest transferri inuito filio. vt. ff. de adopt. l. ij. ⁊. l. in adoptio. ¶ Querit gl. vl. an cōtra debitor possit compellere creditorem vt recipiat expromissorem: ⁊ dicit qr non ⁊ bñ. vt. j. e. nem possit fieri nouatio. dico qr sic vt in casu singulari. ff. man. l. meretur etiam si noua persona nō interueniat. vt. l. item illa. ff. de consti. pe. Saly.

Ex cōtractu. Et delegatiōe alio nouādi facta tollit ꝓtiozobligatio. b. d. ¶ Op. ter. dic qō ꝓma actio tollit si iure nouationis delegatio facta fuit. Contra de. l. j. e. vbi ꝓma non tollitur. ⁊ cōa eo accedit. fo. vt in gl. qr hic animo nouandi ibi nō. in dubio aūt ꝓinteruentum nouepsone pōmeba tur factanonatio. vt insti. qui. mo. tol. ob. ij. ꝓterea. ⁊ ita etiam pōt intelligi. l. ista. hodie autem secus vt in gl. ¶ Querit glo. an aliquo casu presumatur animus nouandi etiam hodie. ⁊ dic qō sic. ⁊ ponit exemplum quod per te vide.

¶ Delegatio debitorem liberat sed nō cessio actionum.

Actiones directe remanēt penes cedētē sed nulla remanet apō delegantem.

Nouatio an fiat per delegationem.

Procurator in rem suam preferetur dño cum eo concurrenti.

Utilis an preferatur directe vel econtra.

Directa transfertur p cessionē in rebus corporalibus.

Debitor sciens nomē suū cessum esse an liberet cedenti soluēdo.

Denunciatio ad quē fiat effectum ⁊ an sit fienda scienti.

Si delegatio. [e] ¶ Cessio actionū nō liberat debitorē ió cedē ti potest solui p tercḋi trib⁹ casib⁹ hic positis. delegatio vero solēniter facta debitorē liberat ⁊ ipm nouo creditorem obligat. b. d. ¶ No. qr directe actiōes remanēt penes cedētem ⁊ iō ei solui potest. fallit in trib⁹ casibus quos no. qr le

[d] Delegatio. adō domi. Aller. an. in l. ij. in prin. so. ma. limita banc. l. vt in. l. si non sortem de condi. indebi. viij. colum. ⁊ limita vt per Bal. in dicta. l. secunda. solu. matrimo. ni si creditor fuisset certificat⁹ ſz imo. contra.

[e] Si delegatio. ad intellectū huiꝰ. l. adde bart. in. l. ex asse. ff. ad tre. vbi vide ⁊ vide bar. B ⁊ limita sm Bal.

istā. l. nō habere locū in cessione facta ex vltima volūtate qñ tūc nullus cedens poterit agere cōtra debitorez p ter. an. l. si pecunia. de le. j. nā ibi debitor depositarius cōdēna tus fuit de restituendo debitū depositū extraneo. nā testator cōcessit iura sua titio contra depositariū ⁊ heres cogit cedere actionē titio cōtra depositariū. l. si seruus. ff. mandati. de po. tñ ibi nullo casu heres cedens ageri potest contra debitorem imo exceptione repellitur vt ibi per Ang. ⁊ banc. l. limita per Bal. in. l. j. in pe. col. ver. q[ñ] que ro quid si procurator. ff. quando prouo. Aller.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gem huic similem non habes. ¶No. quod nulla actio remanet penes delegantē: ideo ei solui nō potest. ¶Item no. ex illo verbo cliēte qō idē est qō seruiente qō debitor est quodāmodo seruꝰ creditoris vt in gl. ī idē no. in. l. fideicommissaria. §. si rem. de lega. iij. ¶ō vulgo dr ebi altro seruitio prēdere sua liberta vende. ¶Op. de prin. huius. l. ad fi. Solu. quod in princ. non interuenit delegatio in fine. sic. ¶Opp. §. qꝛ idē debeat esse in primo casu qꝛ in fine. nam vtroqꝫ casu nouus creditor ꝛ noua persona interuenit igitur nouatio iure isto presumitur. vt insti. qui. mo. tol. ob. §. pterea sed p nouationē primeua tollit. vt. ff. de noua. l. i. ergo ꝛc. Solu. qꝛ in cessione lꝫ noua persona interuenit non ꝓpterea vt nouet qꝛ cessio non est modus habilis ad nouandum delegatio sic. ¶Op. ij°. qꝛ per delegationem non fiat bodie nouatio nisi dicatur. vt. ī. eo. ti. Solu. vt in prima glo. qꝛ aliud de iure nouo vt ibi: aliud ꝑm tempus huius. l. ꝑm qō delegatio inducit nouationem: lꝫ non econtra vt in gl. vsqꝫ ad fi. latius tñ dicam in contrario. ¶Op. iij°. qꝛ etiam lite conte. nō possit solui ei cui actiones sunt mandate contradicente mandatore. vt. ff. de procura. l. ante litem. ī. l. post litem. Solu. qꝛ illud in simplici ꝓcuratore. hoc in procu. in rem suā vt in gl. ij°. ī est ratio qꝛ illi non mandauit actiones sed exercitium actionum. ¶Op. v°. qꝛ lꝫ nullꝰ de his casibꝰ interuenit nihil dominus procur. in rem suam ꝓferatur dominus vt. ff. de pcu. l. a ꝓcuratore. sol. qꝛ illa determinatur per istam vt bic ī ibi no. ¶Iurta qō querit glo. qd si ambo. ſ. ꝓcurator in rem suam ꝛ dominus in petendo concurrant nec de modis hic scriptis intercessit ꝛ argu. glo. qꝛ ꝓcurator in rem suam debeat ꝓferri: tum qꝛ hꝫ vtilem a legentum per ter. ff. de pcu. l. in causa. et postea in cōtrarium determinat ꝓ istum ter. ibi anteqꝫ lis contestetur ꝛc. cum nō possit mandatarius dicere ego sum ante litem cōtestatus ꝙ tu. arg. ff. de do. inter virum ꝛ vro. l. cum hic status §. si ambo sed istam opi. reprobat. Ci. ex eo qꝛ vtilis preferr dire cte qñ vnus hꝫ cām ab alio sicut est in casu nostro. vt. l. in causa. ff. de procu. ī. ff. si ager vecti. l. i. ī. ñ. secus si ambo haberent ꝓprio iure qꝛ tunc directa ꝓferetur vtili. vt. ff. de lo. pu. fru. l. i. §. fi ſ veniant. Bar. etiam eam reprobat dicens hic esse casu in contrarium in verbo denunciauerat. nam inquit ipse lꝫ concurrant in petendo in iudicio tamen sufficit cessionarium ꝓius denunciasse debitori ꝙ habens directam fuerit litem contestatus. ꝛ talis petitio satis hꝫ vim denunciationis suppositō quod alia nō precesserat. ¶Hoc confirmo per not. in se glo. que vult demum exactione facta inhibetur exactio cessionario ꝛ puto quod bene dicat. nam qualitas adiecta verbo intelligitur ꝑm tps verbi cui adiungitur. vt. ff. de nou. l. in delictis. §. si extraneus sed ter. iste dixit qꝛ exigere nō potaris anteqꝫ cessionarius fuerit litem contestatus. ¶Ita gl. sentit quod denunciatio est necessaria que est in. l. nomē. §. que res pig. obli. pos. ¶Lyn. hic approbat ꝓmā vt sola scia suff. ciat. ¶Ego in. d. l. nomen. tenui contrarium per. l. istam ꝙ tantum tres modos ponit per quos impeditur solutio ꝛ liberatio non ergo per aliū modum potissime quia isti casus erroribitant a regula. ꝛ sic ad alium non sunt trahendi. vt. l. ius singulare. ff. de legi. cum simi. Item quia negligentia cessionarij sibi habet obesse. vt. l. quod quia. ff. de regu. iur. ī. l. si pupillus. in fi. de ꝓbati. cred. ꝛ est hic casus qꝛ si nō facit id per qō impediatur exactio creditoris ei imputatur. ¶Et quo colligeqꝫ lꝫ debitor sit certus de cessione non tñ est certus qꝛ cessionarius non velit vt soluatur cedenti ꝛ sic denunciatio non fit ad simplicem effectum certiorationis: qꝛ tunc fateor qꝛ scienti non esset necessaria sed fit ad effectum inhibendi ꝛ tollendi libertatem quam debitor habebat soluendi creditori qui iuri cesserat vel certus non est certiorandus ab eo qui vult stare in iure communi sed sic ab eo qui vult consequi aliquid de iure speciali: puta ius prelationis vt hic. ¶Et ad gl. que dr cōtrariū dicere in. l. fi. ff. de transa. ri. qꝛ illa gl. subtiliter perspecta idem vult ideo duo copulatiue regrit vel copula ibi posita stat declaratiue ꝙ id est. hoc confirmo alio respectu per. l istam. naz solutio partis inhibet exactionē cedentis ꝛ tñ constat qꝛ anteqꝫ debitor soluat ipse bz huius rei scientiam ꝛ illa scientia hic non considerat sed actus sequens solutionis ꝛ receptionis ergo ꝛc. ꝛ ita teneo in casu huꝫ. l. in quo dicam qꝛ nō remansit inefficax ꝛ inanis penes cedentē vbi autē remanet inefficax ꝛ inanis penes eum a quo trāsferr vtilis vt est videre qñ restituto facta est hereditatis ex tre. senatusconsulto. vt. l. j. in princ. ꝛ gl. in. l. facta. in princ. ff. ad treb. tunc sola scientia sufficit ꝑm ¶ab. bu. vt dixi. §. de ac. ꝛ ob. l. i. in. q. ij°. ¶Querit Cy. an cōfessio cedentis noceat cessionario. §. sed oc remitto ad id qō scripsi in. l. fi. §. de procu.

a ¶Nocerat cessionario. tu dic de hoc vt p dy. in. l. seruū filij. §. fi qs rem. ꝛ ibi posui in addi. ad ipm in vsi. nocet. ff. de le. j. ī in. l. seruus. ℞. ego dico in discrete ꝛ in apo. in eo. v°. c. tit collect. c. si quotiēs dā. nu. xi. v°. j3 nūqd confessio cedē tis, ꝛ in apo. in. c. ℞. extra de test. et dixi post istū in. l. j. nu. xxix. in apos. in ver cessionario §. de act. ꝛ ob.

b ¶Nō abstulit. ad de Bal. ff. cccih. li. j. ꝛ bal. ī Ang. l. ij°. §. j. §. de ſd. ꝓcri. ꝛ no. pang. in. l. nam ꝛ nocere ff. de pac. ꝛ vide p Bode. in. l. iij°. fi cr ꝙestione. ff. de re iu. ꝛ vide bar. ī l. iij°. solu. ma. ꝛ l. l. ij°. §. fi. ficer. peta.

c ¶Hōpōt liberare debitorē vide deh vltra hic notata p Bal. nu. j. qō not. ang. ꝛ imo. in. l. a duo pio. §. sed si emptor. ff. ō re iu. ꝛ in. l. si debitorē. ꝛ ibi Bal. ff. eo. de noua.

d ¶Nisi exꝑssim dicat. adde qꝛ nō fit bodie et interuentu nouę persone. ang. ꝛ pau. de ca. ꝛ aler. i. l. q vsum fructū de vb. ob. ꝛ adde bal. bic ī. l. frustra. ℞. ō nōnu. pe. ꝛ im. l. ij°. de ere. rei iu. ꝛ ī. l. ꝓ debito. ꝛ ibi ꝓ eūdem saly. ℞. de bo. aut. in poſ. ꝛ l. l. meuta so. ma. ꝛ i. l. fi. ℞. ad l. fal. ꝛ in repe. l. j. te. cbar. ℞. de in. ꝛ rap. ꝛ pau. i. l. singularia. si cer. pe. ꝛ ale. l. l. valerian⁹ de ꝓcto. sti.

3 dicatur. vt. j. eo. ti. Solu. vt in prima glo. qꝛ aliud de iure nouo vt ibi: aliud ꝑm tempus huius. l. ꝑm qō delegatio inducit nouationem: lꝫ non econtra vt in gl. vsqꝫ ad fi. latius tñ dicam in contrario. ¶Op. iij°. qꝛ etiam lite conte. nō possit solui ei cui actiones sunt mandate contradicente mandatore. vt. ff. de procura. l. ante litem. ī. l. post litem. Solu. qꝛ illud in simplici ꝓcuratore. hoc in procu. in rem suā vt in gl. ij°. ī est ratio qꝛ illi non mandauit actiones sed exercitium actionum. ¶Op. v°. qꝛ lꝫ nullꝰ de his casibꝰ interuenit nihil dominus procur. in rem suam ꝓferatur dominus vt. ff. de pcu. l. a ꝓcuratore. sol. qꝛ illa determinatur per istam vt bic ī ibi no. ¶Iurta qō querit glo. qd si ambo. ſ. ꝓcurator in rem suam ꝛ dominus in petendo concurrant nec de modis hic scriptis intercessit ꝛ argu. glo. qꝛ ꝓcurator in rem suam debeat ꝓferri: tum qꝛ hꝫ vtilem a legentum per ter. ff. de pcu. l. in causa. et postea in cōtrarium determinat ꝓ istum ter. ibi anteqꝫ lis contestetur ꝛc. cum nō possit mandatarius dicere ego sum ante litem cōtestatus ꝙ tu. arg. ff. de do. inter virum ꝛ vro. l. cum hic status §. si ambo sed istam opi. reprobat. Ci. ex eo qꝛ vtilis preferr dire cte qñ vnus hꝫ cām ab alio sicut est in casu nostro. vt. l. in causa. ff. de procu. ī. ff. si ager vecti. l. i. ī. ñ. secus si ambo haberent ꝓprio iure qꝛ tunc directa ꝓferetur vtili. vt. ff. de lo. pu. fru. l. i. §. fi ſ veniant. Bar. etiam eam reprobat dicens hic esse casu in contrarium in verbo denunciauerat. nam inquit ipse lꝫ concurrant in petendo in iudicio tamen sufficit cessionarium ꝓius denunciasse debitori ꝙ habens directam fuerit litem contestatus. ꝛ talis petitio satis hꝫ vim denunciationis suppositō quod alia nō precesserat. ¶Hoc confirmo per not. in se glo. que vult demum exactione facta inhibetur exactio cessionario ꝛ puto quod bene dicat. nam qualitas adiecta verbo intelligitur ꝑm tps verbi cui adiungitur. vt. ff. de nou. l. in delictis. §. si extraneus sed ter. iste dixit qꝛ exigere nō potaris anteqꝫ cessionarius fuerit litem contestatus. ¶Ita gl. sentit quod denunciatio est necessaria que est in. l. nomē. §. que res pig. obli. pos. ¶Lyn. hic approbat ꝓmā vt sola scia suff. ciat. ¶Ego in. d. l. nomen. tenui contrarium per. l. istam ꝙ tantum tres modos ponit per quos impeditur solutio ꝛ liberatio non ergo per aliū modum potissime quia isti casus erroribitant a regula. ꝛ sic ad alium non sunt trahendi. vt. l. ius singulare. ff. de legi. cum simi. Item quia negligentia cessionarij sibi habet obesse. vt. l. quod quia. ff. de regu. iur. ī. l. si pupillus. in fi. de ꝓbati. cred. ꝛ est hic casus qꝛ si nō facit id per qō impediatur exactio creditoris ei imputatur. ¶Et quo colligeqꝫ lꝫ debitor sit certus de cessione non tñ est certus qꝛ cessionarius non velit vt soluatur cedenti ꝛ sic denunciatio non fit ad simplicem effectum certiorationis: qꝛ tunc fateor qꝛ scienti non esset necessaria sed fit ad effectum inhibendi ꝛ tollendi libertatem quam debitor habebat soluendi creditori qui iuri cesserat vel certus non est certiorandus ab eo qui vult stare in iure communi sed sic ab eo qui vult consequi aliquid de iure speciali: puta ius prelationis vt bic. ¶Et ad gl. que dr cōtrariū dicere in. l. fi. ff. de transa. ri. qꝛ illa gl. subtiliter perspecta idem vult ideo duo copulatiue regrit vel copula ibi posita stat declaratiue ꝙ id est. hoc confirmo alio respectu per. l istam. naz solutio partis inhibet exactionē cedentis ꝛ tñ constat qꝛ anteqꝫ debitor soluat ipse bz huius rei scientiam ꝛ illa scientia hic non considerat sed actus sequens solutionis ꝛ receptionis ergo ꝛc. ꝛ ita teneo in casu huꝫ. l. in quo dicam qꝛ nō remansit inefficax ꝛ inanis penes cedentē vbi autē remanet inefficax ꝛ inanis penes eum a quo trāsferr vtilis vt est videre qñ restituto facta est hereditatis ex tre. senatusconsulto. vt. l. j. in princ. ꝛ gl. in. l. facta. in princ. ff. ad treb. tunc sola scientia sufficit ꝑm ¶ab. bu. vt dixi. §. de ac. ꝛ ob. l. i. in. q. ij°. ¶Querit Cy. an cōfessio cedentis noceat cessionario. §. sed oc remitto ad id qō scripsi in. l. fi. §. de procu.

a ¶Procurator ad exigendum an possit recipere nouare vel liberare. ꝛ nu. 2.

1 ¶Procurator ad exigendum confitens se recepisse an liberet debitorem.

3 ¶Procurator ad exigendum

b ¶Nō abstulit. ¶Procurator sim plī facꝰ ad exigēdū bz

1 potāte recipiendi nō nouādi vel aliter libcrādi. b. d. qō no. ¶Etrō ꝑmi est qꝛ exactio supponit receptionē. vt. l. fideicōmissaria. §. fi rē. de le. iij°. ꝛ de hoc est hic casus. ¶Ilō ob. l. vero. ff. de so. qꝛ ibi est datus ad agēdū. iō ei solui nō pōt qꝛ exercitiū tñ actionis dr ei mādatum. ¶Sl. op. qꝛ bec. l. nō sit fituata sub cōgruo titulo 3tra. §. quibus. ℞. de no. co. cōpo. so. vt gl. ¶Op. ij°. qꝛ possit nouare vt. ff. c. l. nouare ꝛ. ff. de pcu. l. pcurator cui. so. vt gl. in qua adde. in fi. insiaio nouādi faceret qꝛ lꝫ liberā haberet nō posset vt. ff. c. l. dubitari. ¶Querit Bar. an ꝓcurator datus ad exigendū fi cōfessus ē se recepisse liberet debitorē. Et vꝭ qꝛ sic qꝛ cōfessio falte ꝓbat receptionē. vt. l. publia. ff. depositi. ꝛ receptio liberationē vt hic. ¶In cōtrarium determinat ipse per banc. l. que vult qꝛ nisi vere acceperet nō pōt liberare debitorem ꝙ at ꝓ cōfessionē nō ꝓbat vera acceptio sed ficta. ar. eius qō de mutuo ciuili dr in. l. ij°. in fi. ff. si cer. pe. ꝛ ꝓ hoc accedat. ff. si qd in fra. pa. l. j. §. si mutuā. ꝛ. ff. ad exhi. l. de eo §. i. Ego remitto ad ea que scripsi. §. de non. nu. pe. l. si ex cautione. in pr. q.

Spater. Qui prō alio obligationē susceꝑit, tur cōpellitur solvere ꝙ suis ille nō satisfecerit sibi. b. d.

Nec creditoris. Nullꝰ delegatur iuitꝰ b. d. de. quo diri. ℞. eo. l. i. Bar. de Saly.

Si soluere. Actio ꝑsonalis ꝓpetit ℞ obtorē. de. ℞ stituta vero vel ex stipulatu ℞ exꝓmissorē. b. d. ¶Op. de. l. si cōuenerit. ff. de pi. ac. so. vt in gl. ¶Op. de. l. ij°. ℞. qñ fil. vel pua. ꝛ de. l. a duo pio. §. i. ff. de re iudi. Sol. vt in glos.

¶Stipulatus fundum fi postea partē vel vsumfructum stipuletur nil nouare dicitur.

2 Agit tacite vt fiat nouatio quando dicatur.

3 Nouatio obligatiōis quando fieri dicat ex adiectiōe quātitatis

4 Nouatio olim fiebat ex legis ꝓsumptione bodie ex partium expressa voluntate.

d Nouationem. Bodie ipso iure nō fit cafꝺ. b. d. ¶No. qꝛ ibi ter. supponit qꝛ de iure veteri si qs stipulaf min⁹ ꝙ fuerit i ꝓma obligatiōe eqꝫ fiebat

1 nouatio lꝫ b est falluꝫ. ¶Nā q ꝓi⁹ stipulat⁹ ē fundū. si postea stipula f partē vel vsumfructū nihil innouat. ꝛ idē si ꝓio. x. post ea. vt. l. q vsumfructū. ff. de v°. ob. ¶Si in scōa adiciat noua ꝓsona vt in. c. ti. l. cū g. §. fi a te. quimo nec si scōa tñ ꝛtinebat in. c. ti. l. scire debemus. ℞. ñ. bar. legū timore gl. bic ī. m. l. valerian⁹. ff. de ꝓcto. sti. distīguit qꝛ aut est expresse actū qꝛ nouatio fieret: ꝛ tūc ꝛ olim fiebat vt. d. l. q vsumfructū. iurta fi. ꝛ ct bodie vt bic. Aut actū erat expresse qꝛ nō fieret nouatio ꝛ tūc nec oll nec bodie fit. vt l. ij°. §. fi ex conuentione. ff. de re iu. ꝛ. ff. q satisda. cog. l. si fideiusſor in prin. ꝛ hec duo mēbra sunt clara aut nihil expresse de bis est dictum

1 ¶Debitor ex pluribus causis in quam velit electionē habet ꝛ numero. 2.

3 Creditoris fatuitas debitori non preiudicat.

4 Creditor in quo retinebit si vnum debitum sit vsurarium et aliud non.

M potestate. Tria dicta ponit q̄ sunt clara. ¶Pro summario nota quod debitor ex pluribus causis potest solvere in quam velit. concor. ff. eodem. l. i. ¶Secundo qō si non elegit dum solvit electio devolvitur ad creditorem. ¶Tertio quod nec tro eligēte prius in vsuras ꝛ postea in sortem convertit. ¶Oppo. primo qō litera ista non bene dicat dum dicit qō tempore solutionis debet dicere ꝛc. qꝛ potest etiam ante ꝛ postea incontinēti. vt. ℞. de vsuris. l. si vsuras. Solu. qō bec secundum illam exponitur vt in glo. j. ¶Oppo. secundo contra secundum responsuꝫ qō nos dimittat in incerto contra. §. quibus. ℞. de no. co. cōpo. non enim dicit infra quantuꝫ tempus creditor teneatur eligere. Solu. qō intelligitur ꝑm tempus a lege ordinatum qō est incontinenti. vt. ff. eo. l. i. §. i. ꝛ. §. fina. ꝛ. l. seq. in princ. ꝛ hic in glosſ. ij°. ¶Oppo. tunc tertio qō bec. l. ꝛ similes scribunt de vento contra. l. ij°. ℞. cōmunia de leg. qō patet qꝛ in causaꝫ gravitꝫ ꝛ tenetur eligere. vt. ff. eo. l. iij°. ꝛ hoc cuenit etiam neutro eligente vt hic in fi. sic frustratoria est talis electionis concessio etiam est liberi arbitrij: ꝛ sic ꝓpric non est electio. Solu. ꝑm Jo. vt in glo. fina. et dupliciter primo qō electio prodest quādo cause sunt equaliter pares. quo casu neutro eligente in antiquiori modo relut graviori conuertitur. vt. ff. eo. l. in his. §. i. habet igitur ipse facultatem eligendi iuniorem. Secundo dicit ipse vel dic qō vna erat gravior altera: ꝛ tunc electio prodest quando probationes non habet ō gravioꝛi quā eligere debet. sed glo. istā reprobat: qꝛ tūc nō faceret vt in negotio ꝓprio si alteri solvere debuisset quod faceretur. vt. ff. c. l. i. §. pe. ꝛ hec ratio glo. sed confirmatur ꝛ alia qꝛ si probationes de eo nō sunt nō debet censeri gravius qꝛ ab initio erigi non potest. argu. l. duo sunt titꝰ. ff. de testa. tute. ꝛ. l. ea lege. ff. de cōtrahē. emp. ¶Sed hec sol. potest saluari debitore debitum cōfitente ꝛ nō potest electionē negāre. ¶Alīō soluunt aliter vt sequit in glo. videlicet qꝛ vbi cause sunt pares prodest electio qꝛ in vnā tantū converti pōt qō si nō facit in vnāquāq; cōuertitur ꝓ rata. vt. ff. c. l. illud. hec solu. licet in se vera nō conuenit

2 huic litere que vult qō in gravioꝛē causam conuertat. ¶Quare glo. dicit ꝑm ¶Jo. qꝛ licet nemine eligente cōuertat in causaꝫ gravioꝛem tamen creditor qñqꝫ potest eligere leuioꝛem si est talis persona que in suis negotijs vel debitis potius eligeret leuiorem quam gravioꝛem cuꝫ debebat facere vt in negotio ꝓprio. vt. ff. c. l. i. ad fi. ꝛ istam vt refert Cy. tenebat ¶Dy. ꝛ ponebat exemplum in homine nobili sic curiali quod prius debitori suo solueret debitum gratuitū quam vsurarium vbi ex triusꝫ debitor esset

3 ꝛ boc ēt sequitur Bar. ff. eo. l. i. ꝛ hoc est notabile dictū. ¶Sed dicit Cy. qō nō videtur ei qō fatuitas creditoris debeat nocere debitori nisi replicaretur qꝛ debitor est in culpa qui solvēdo nō elegit. ꝛ ita sibi imputet. hoc etiā sequit Bart. vel dic qō hec nō est fatuitas sed bonestas in quolibet gravi viro. ¶Item ex nuo gratuito quis nō obligat quā ex ꝛ neratitio. vt. ff. si cer. pet. l. si qs nec causaꝫ. ¶Op. iij°. cōtra. ij°. rij. qō idē fit si exꝑssit quā si nō exꝑssit. vt. ff. eo. l. ceterū. in prin. Solu. qō hoc verū quando exꝑssit ex interuallo vt ibi non incōtinenti vt hic. ꝛ in glosſa ij°. ¶Oppo. v°. qō non ꝓius in vsurā. vt. ff. eo. l. in his. §. ciuſdē. Sol. vt in glo. iij°. qō hic de vsura efficaci: quia per stipulationē debita: ibi de inefficaci quia debita per pactum nudum. ¶Sed contra hanc solu. oppo. gl. de. l. paulus. §. paulus. ff. eod. ct. de. l. cum ꝛ sortes. ff. de pig. ac. vbi naturale debitum potest creditor retinere ꝛ imputare: ꝛ fic etiam in vsurā per pactū nudum debitā. So. vt sequit in ea. glo. qꝛ aliud in ꝓtio pignoris a creditore vēditi ꝛ aliud in pecunia debitore soluta vt hic. ¶Iurta boc querit gl. quid si in casu quo vsura tantū naturaliter ꝑ pactū debet datū fuerat pignus hoc acto vt ꝓ vsura teneretur postea debitor ex hac ꝛ alia cā simplr soluit ꝛ nō elegit in quā cām nec etiā creditor an pōt conuerti in hāc vsurā naturaliter tantum debitam. dicit glo. qō sic qꝛ efficacia videt habere ꝓpter pignoris retentionē. ꝛ hoc vult glo. vsqꝫ ad ver. cui vꝭ contra. ¶Ibi glo. cōtra hanc determinationē opp. de. l. paulus. §. i. ff. eo. vbi litera simpliciter ꝛ indistincte dicit aliam esse causam debitoris solvētis alia creditoris pignus distrahentis. ¶Sed rīdet glo. qō in hoc est differentia qꝛ debitor cum solvit pōt eligere qō non pōt qñ creditor pignus distrahit qꝛ ei denegatur electio ꝛ vltra non dicit sed eius est ratio qꝛ si ei cōcederet electio semp eligeret debitū vtroqꝫ vinculo ꝛ aliud remaneret inane cōtra debitum convētionis ꝑm quā pignus retineri ꝓ iuani poterat. ¶Oppo. vi. nam si vt hic dicit prius in vsuram cꝫ in sortem convertitur sequitur quod nō in gravioꝛē causam cū vsurā non pariat vsura.

a ¶Exceptionis. An nouatio fiat ipso iure vel ope exceptionis. videvltra hic nota p baldū nu. i. versi. ꝛ ad intellectū huius. l. qō no. idem bald post gl. in. l. ij°. §. c.

dictum ꝛ tunc aut nec tacite est actum vt fiat nouatio et non fiet vt. l. in ℞. alle. ¶Aut tacite boc est actū vt fiat ꝛ tūc dicēt gl. qō fit ope exceptionis no ipso iure ꝛ inouenꝫ ꝑ. l. pe. ff. de ꝓcto. stip. ꝛ ponit gl. vnum exemplum de eo qui pluries varijs temporib⁹ fuit ī stipulatus idem vt in gl. ꝑ sed boc vltimū reprobauit guil. de cu. dicens qō qñ tacite agit fit nouatio ipso iure. vt. l. j. ꝛ. ij°. ff. de noua. ꝛ ita dicit ipse in. l. rescriptum. §. fi ꝓacto. ff. de pac.

¶Ad. l. pe. ff. de ꝓcto. sti. respōdet qꝛ ibi ī ꝓtorijs stipulationibus: sed aliud in cōuentionalibus in quibus fit ipso iure. Et

2 est ratio qꝛ in ꝓtorijs non interuenerit ſpontaneus partium cōsensus sed in conuentionali⁹? sic. ꝛ est boc secutus Bar. ¶Dr attende mihi videtur qꝛ boc vltimum membrū non sit bene clarum. ꝛ ideo quero ad declarationem terminorum quando dicatur tacite agi vt fiat nouatio. ꝛ ego reperio Cyn. bic se inuoluere vnde nō curo eius verba recitare sed Bar. dixit qꝛ si consideramus ius antiquissimuꝫ ante ius ffozū tacite agebatur sine dctratebatur ꝓme obligationi sine adꝺcebatur. vt probat bec lex que de tali inre ꝑm eum mentionem facit. ¶Aut queritur de in re ffozum quo vtimur in. ff. ꝛ tunc fi aliquid addebatur fiebat nouatio. secus si tantundem continebat ꝛ fortius si minus continebat. vt dicta. l. scire debemus. ꝛ. d. l. qui vsumfructum. ꝛ. d. l. eū qui ita. §. fi a te. ff. de noua. l. fi pupill. §. fi. ¶Ex bis infero qꝛ si ista lex no facit mentionem de isto iure ffozū sed de antiquissimo qō bec. l. non corrigit iura ffozum. sed meo iudicio Bart. diuinat et etiam bec. l. videtur se referre ad ius ꝓrimum antecedens et ill lud corrigere. ꝛ ideo de illo iure antiquissimo fi quod fuit non lo

3 quitur. l. ista qꝛ vel erat iam correctum vel eo non vtebamur. ꝛ iō ego considero qꝛ bec. l. corrigit nouationes que nocebant creditoribus ꝓter eorum volūtatē exꝑssam vel tacitam ex verbis apparentem vt bic in ꝓncip. ꝛ in verſic. generaliter. Modo ad ꝓpositum olim fiebat nouatio per simplicem internūtum nouę persone. vt. ff. c. l. i. etiam si tantum naturaliter obligabatur. insti. qui. mo. tol. ob. §. ꝓterea. non ex verbis sed potius ex eon iectura leui certe iste casus corrigitur per banc. l. ¶Idem dico si obligatio adꝺciatur in quantitate: puta si titius qui prius tenebatur in decem nunc simpliciter promittat quindecim. nam ex verbis non apparet nouatio sed lex cōiecturatur nec ad vtrū qꝫ teneatur. vt. l. qui vsumfructum. ff. de verborum obli. ꝛ insti. q. mo. tol. ob. §. ꝓterea. bodie autem non fiet nouatio nisi exꝑssim dicatur vt bic. vbi autē ex verbis apparet qꝛ nouare vellet lꝫ exꝑssim non dixerit qꝛ aio nouādi tunc dico qꝛ casus ille nō erit correctus vt in boc exemplo ꝓ decem que mihi debes ꝓmittis mihi dare quindecim. nam tunc apparet qꝛ voluntas est primam transferre in secundam. ꝛ bec voluntas non coniectu

a ratur a. l sed ꝓbatur ex ꝑ verbis. ꝛ sic ista. l. non corrigit istum casum. ¶Sed an nouatio fiat tunc ipso iure vel ope exceptionis tenet gl. qꝛ ope exceptionis: ¶Sl. vero quod ipso iure vt ꝑ supra dixi. ¶Item dico si obligationi detrahatur in quantitate. naz si dico ꝓ decē que mihi debes. ꝓmittis mihi dare quinq; : tunc olim fiebat nouatio vt vult bec. l. ꝛ rō ex verbis colligitur quia primeue obligatiōi per scōaz detrabitur. ¶Hec ob. ll. ſ. in contra. alle. qꝛ in eis primeue obligationi nihil detrabebatur ſz tantum pars rei in stipulationem novam deducebat: ideo tūc non fiebat nouatio ꝛ minus bodie ꝛ si non ita dicimus oportet nos dicere qꝛ bic loquitur de quodam iure antiquissimo vt Barto. dixit. Ex ꝓdictis modo clare patet rñsio ad. ll. in contrariū alle.

4 ¶Ite ex ꝓdictis clara patet conclusio qꝛ vbi olim fiebat nouatio potius ex legis ꝓsumptione ꝙ ex voluntate partium illud est correctum. vbi autem ex partium voluntate expressa vel tacita ex verbis colligeta fiebat nouatio ꝛ bodie etiaz sit. ꝛ bec tacita potest fieri exꝑssa licet non specificata ꝛ ꝑm gl. bic tacita fit ope exceptionis. Sed in dubium revoco an bec tacita fit bodie correcta per bāc. l. ꝛ meo iudicio ista glo. in sua distinctione sentit qꝛ non. ꝛ idem in distinctione quam ponit in. l. pe. ff. de ꝓto. stip. boc clare tꝫ. ff. c. l. ij°. in gl. fi. ¶Op. tunc de. l. cum qd. ff. si cer. pe. vbi tacitum ꝛ exꝑssum exquiparant. ¶Sl. nō solvit sed dic qꝛ bic exꝑssio est de forma: ibi non vel aliter: ibi tacitum inest ex natura rei que agitur: bic secus. ¶Op. qꝛ imo de iure ffozum fit necesse qꝛ boc exꝑmatur. vt. l. omnes. ff. c. sol. qō ibi dr si boc agit intelligere exꝑsse vel tacite vt bic in. i. glo. ¶Op. qꝛ per secundā nouationem non tollatur prima. vt. ff. eo. l. aliam. solu. quod bic voluntaria: ibi necessaria de quo latius diximus in. l. i. ℞. de iud. ꝛ ita remittit glo. fi.

¶De solutionibus ꝛ liberationibus. Rubrica.

¶Continua rubricam vt in gl. ¶Postea op. qꝛ copula male fit posita inter solutionem ꝛ liberationem cuꝫ solutio ꝛ liberatio. vt. ff. c. l. solutionis verbo. ꝛ sic copula nō pomꝫ inter diuersa cōtra no. super rubrica. ff. de iur. ꝛ fac. igno. Sol. vt in glo. in ver. ꝛ potest dici vsqꝫ ad fi.

¶ Particularis solutio. l. plane. ff. ea. ber. l. tutor. §. lucius. ff. de vsur. ⁊ in spe. de arbi. §. sequitur. qđ est verum qñ debitum est liquidum alias hoc nō ꝓcedit. l. quidā. si cer. pe. ⁊ ibi per Bar. ⁊ doc.

b ¶ Vsuras. adde ad hanc. l. que notabiliter dixit do. Aler. post Bar. in. l. j. ff. de eo q̄ cer. ad. ⁊ Bal. hic. ⁊ vide Bar. in. l. v. §. ff. dever. ob. vbi hanc. l. allegat.

c ¶ Liberat debitorem. adde qđ creditor recepturus debitū debet ire vt mittere ad locū destinatū solutionis alias debitor certo loco soluere a obligatus non dicitur i mora. bal. in rub. ff. de cōst. pe. l. item illa ⁊ ibi Bar. ff. eod. ti. qđ ipse est in mora et per alex. post bal. ⁊ Ang. ⁊ Imo. in l. cum filius. §. fin. dever. ob. vbi etiā Bal. ponit quid si creditor mutauit domicilium. et Bal. i. l. acceptā. pun. q. ff. de vsur.

d ¶ Sufficit vt libere. Et adde qđ debet promittere seō non vsurum ⁊ si vnquam reperietur quod vult haberi pro casso. Bal. hic quodcūq; verum etiaz si statutum disponat quod debitor soluere non teneatur nisi sibi reddatur instrumētum debiti cancellatum secundum Bart. post Ly. ⁊ Jac. de are. in. l. qui tabulas. ff. de fur. abartolus Bal. ⁊ ang. in. l. bi. §. si ita. de leg. j. item addeq; si creditor recipit debitum ⁊ probet per iuramentum se instrumentum debiti amisisse: licet nō teneatur illud cancellare cogitur tamen facere instrumentum quitatiōis. Bal. doc. ⁊ Jset. de fu. i. l. dissolute de cō. dit. ex. l. ⁊ bal. i. l. in strumenta. §. de fi. deicōmiſ. Bart. in. l. fipupillus. de gestis de noua. quod verum nisi creditor allegans

ámisisse instrumentum debiti, ad quod habet obligatum filum debitoris cū pacto qđ ostendat ei inſtm nō potest exigere a filio nisi ei ostendat inſtm vel aliter ꝑpter debitū ſm Bar. in. d. i. bi. §. fi. ita de le. j. Et ad de qđ si creditor post receptū debitū nolit cassare inſtm sufficit qđ iudex visa solutione, pnunciet debitorē esse liberatum. do. ⁊ pe. de suza. in. l. qui se dicit. ff. de iud.

c ¶ Nō induci liberationem. adde Inn. in. c. ij. de fi. instur. ⁊ Aler. in. l. mevia. fol. mat. sed quid si reperitur inſtm cācellatū apud creditorē nō apud debitorē an liberatio ꝓsumat. Dic q̄ facit aliqualē presumptionē ſm qualitatem ꝑsonarum ſm gl. Bar. ibi. doc. ⁊ ibi bal. Ang. Raph. Alex. in. §. fi i. l. labeo. ff. de pac. vbi dñt esse locū iuramēto in supplementū ꝓbationis Sed qđ si reperiť cācellatū apud notariū an arguit liberationē vide Bal. i. rub. ff. de fi. instru. xvij. col. ver. iuxta hoc quero. ⁊ Jo. an. i. spe. de instru. edi. §. ostenso ver. illud.

Jus. ¶ Pro rata debiti qđ pōt compensari nō currunt vsure. b. d. ¶ No. q̄ ipso iure contra cursum vsurarum fit compensatio etiā si non fit opposita ab homine. ⁊ adde q̄ dixi i. l. si cōstat. §. de compensatio. Bar. de Saly.

¶ Soluere non cogitur quis alibi q̄m in loco conuento. nu. 2.
Creditor in alio loco q̄m conuento recipere non tenetur.

b Suras. ᵇ Alias bñ litera punctere. ⁊ Secundū verbū punctere. no. q̄ qs nō pōt cogi alio loco soluere q̄m cōuēto. ¶ Contra q̄ op. gl. de. l. j. ⁊. ij. in prin. ff. de eo. qđ cer. lo. Sol q̄ nō cōpellitur nisi ex iusta cā. ⁊ vna est qñ nō puenit ad locū ordinatum. vt in cōtrario. alias etiam causas enumerat gl. vcz q̄ erat patronus ⁊c, vel qñ nō interesset debitoris vt. l. ij. §. o. ma. ⁊ iste casus est notandus. ¶ Item dicit gl. si creditor non potuerat venire ad locum q̄ erat relegatus qđ etiam no. Sed hoc exemplū non placuit Ly. q̄ ꝑ curatorem mittere potest cui soluatur. arg. l. si cum dotem. §. fi patri. ff. so. ma. ⁊ ibi no. ¶ Scōm aliam literam no. q̄ creditor nō compellit alio loco recipere q̄m cōuento Contra qđ op. gl. de. l. ij. §. ⁊ generaliter. ff. de eo qđ cer. lo. Sol. vt in ea. Item oppo. de. l. continuus. §. cum ita. ff. de ver. obl. sol. vt in ea.

¶ Consignatio fieri dz vbi ⁊ solutio.
Debitor qñ petere possit cautiones sibi reddi.

Obsignatione. Obligatio totiꝰ ꝺbi tpe cōsignatiōe secuta liberat debitorem. b. d. 2cor. l. acceptā. §. de vsuris. ¶ No. ex fi. q̄ 2signatio ē facta in loco vbi dz fieri solutio. ¶ Item not. q̄ hz vim solutionis. ¶ Item q̄ totus debitū dz offerri. Cōtra hoc opp. gl. ff. de. l. tutor. §. lucius. ff. de vsuris. ⁊ de. l. quidam. ff. si cer. pe. ⁊. l. cum heres. §. pe. ff. de sta. lib. sol. vt in gl. ¶ Op. q̄ nō habeat ista vim solutionis. vt. l. ex predio. §. de vsu. so. vt ibi. ¶ Quero an liberet ipso iure vel per exceptionē. ⁊ op. recitantur in glo. Sed dicit Ly. q̄ ipso iure per. l. qui mutuam. ff. man. sed dic vt dixi in. d. l. acceptam. Item quero quid si non debitor sed. p. eo alius offert ⁊ deponit. gl. arguit. p. ⁊ cōtra. sed veritas q̄ liberatur vt est ter. singularis. ff. eo. l. qui decem. §. i. in fi. ¶ Quero an in casu nostro possit creditor petere vt restituātur vel reddant cautiones. dixit Ja. de are. ⁊ Ly. q̄ sic per no. §. ⁊. l. nihil. quinimo potest petere vt fiat sibi instrumentum solutionis. ar. ſ. de susce. ⁊ archa. l. j. lib. xj.

Successores. Heres nō potest revocare factū defuncti. h. d. con cor. sunt in glo.

Cum marito. Debitor soluēs marito creditricis non ꝑdicat ei non cōsentienti nec ratū habenti. h. d. Bar. de Saly.

Inuito. Soluens alīq̄ creditori nō cōsentiēti nec ratū habenti nō ꝓiudicat illi. b. dicit.

¶ Ficta scriptura de recepto veritati non nocebit.
Stipso aquiliana est necessaria volēti liberare p acceptilationē.

Obligatū. ¶ Figmētū scripture de recepto nō ꝓiudicat veritati. b. d. Et no. q̄ ista scriptura pōt esse facta altero de duob⁹ modis vt hic in gl. pe. vcz vel spe future numerationis. ⁊ tunc sibi pr̄iudicat facēdo p. xxx. dies. vt. §. de nō nu. pe. l. in contractibus. §. sup ceteris. ⁊ ita dz intelligi qđ not. gl. ff. Vel errore ⁊ tunc ꝑbato errore p cursus xxx. dierū sibi non ꝓiudicat. Qđ tñ gl. dicit xxx. diebus intellige q̄tum ad vim probationis vt dicam. j. e. l. interest. ¶ Quero si hoc voluisset liberare p acceptilationē an aquiliana stipulatio fuisset necessaria. ⁊ dic q̄ sic vt in gl. ¶ Quero qđ si p errorē ei liberauit p acceptilationē an ipso iure tollat ꝓtior. ⁊ dic q̄ sic vt i. gl. ¶ Quero tūc de remedio conueniendi. ⁊ dic vt in glo.

Pecunie. Plus ꝑbat cōfessio debiti recepti q̄ instrumenti redditio. h. d. ¶ Gl. i. dicit q̄ debitor rescripsit tz creditori dicēdo buit ¶ Quero de rōne huiꝰ. l. ⁊ dicit i gl. ħ. ¶ Utimo gl. infert ex ista. l. q̄ si creditor nō pōt reddere chirographū. sufficit vt liberet debitorē ꝑ publicus instrumētum. qđ no. contra istos mercatores qui volūt dicere q̄ non tenetur soluere nisi ea sum scripta sibi reddantur.

¶ Instrumentum debitori redditum creditore reclamāte liberationem non parit. ⁊ nu. 2.

Quod debitori. Redditio istrumēti facta debitori ꝓtra voluntatem creditoris non inducit liberationem. hoc dicit. ¶ Quero quid si de contraria voluntate non

tate non apparet an presumat eius voluntate redditum glo. hic dicit qđ non qnā signa. sed latius distingue. vt dixi. §. de proba. l. si de possessione. ¶ Item no. qđ glo. dicit qđ sufficit ꝓbatio per duos testes sed quod quinq; sint necessarij videtur. vt. §. de lib. tol. l. j. §. ille autem. dic vt ibi.

Cum a quo. Creditor non cōpellit recipere insolutū nomen debitoris sui. b. d. ¶ No. q̄ aliud pro alio inuito creditore solui non pōt. concor. sunt in glo. ¶ Contra hoc op. gl. primo de. l. nō dubiū. §. fi. ff. de le. ij. ⁊. ff. de aur ⁊ ar. le. l. j. §. fi. Sol. glo. q̄ illi casus sunt speciales a regula hic posita. Item est hic tertius positus in auc. que sequit. ¶ Item sunt ⁊ alij quos posuit in. l. ij. §. j. ff. si cer. pe. Eluteti.

¶ Debitor quantitatis nō existens non soluendo rem meliorem vel mediocrē quam habet creditori dare potest. ⁊ nu. 2.
Remedio autentice hoc nisi de solu. et liberatio. an possit renunciari.
Estimatio rei an debeat fieri in debito soluendo.

Hoc nisi. Me aut. in prin. excipit vnū casum ⁊ notabiliter qđ colligit in. l. precedenti. ⁊ Est ergo casus qđ si debitor quātitatis nō habet alitūde vnde soluat potest rem meliorem quā habet in solutū dare creditori pro estimatione distracta fienda per iudicem ⁊ cum cautela de euictione ⁊ si creditor repetit emere volentem non compellitur tunc insolutum recipere sed debitor tenebitur illi vendere cautela adhibita quod de precio satisfiet creditori. hoc dicit. ¶ Oppo. igitur de. l. precedenti ⁊ de eo quod ibi no. Sol. quod illa regula hic fallit sicut ⁊ in alīs casibus ibi notatis. ¶ Oppo. ꝙ. q̄ nō meliorem sed mediocrē sufficiat offerre insolutum. vt aut. hoc ius porrectum. §. de sac. san. eccle. Sol. dupliciter vt in gl. primo quod hic preciosius metallum recipit debitor a creditore qz aurum vt patet in corpore. in contrario vero argentum. Secundo qđ ita qđ hic dicitur est regulare siue fuerit aurū siue argentū fallit in fauore ecclesie vt in gl. ⁊. l. cancellauerat. ff. de bis que in testa. delen.

¶ Creditor ob literas missas ad debentem soluere scribens se debitum recepisse petere potest illo non soluēte. ⁊ contra queritur. ⁊ nu. 2.

Si literarum. Si creditor scripsit se recepisse pecuniam literarum missarum ad soluere debētem illo nō soluente integra manet petitio debiti. h. d. cit. ¶ Glo. opp. de. l. in contractibus. §. super. §. de nō nu. pe. sol. qđ hec. l. dz intelligi si querelam detulit. j. xxx. dies vt ibi qđ intelligit quantum ad vim probationis vt dixi. §. e. l. interest. ¶ Quero contra quem aget dixit gl. cōtra zenonem. ¶ Sed in contrafacit qz fieri scribēdo vt fidem aristonis secutum a zenone recessisse. Ideo quasi nouatione facta a priori debitore cessisse. ⁊ sic aristonem obligasse qui literas acceptauit ⁊ non contrarit. arg. l. si filius. §. ad macced. ¶ Sed sustinendo gl. dicit qđ ex quo iste scripsit spe future solutionis non dz nouare. nec fidem illi simpliciter ⁊ pure sequi. sed condition aliter si solnat: secus si fecisset. ꝑ creditore scribi in libro amici debitoris sui vt in cōtrario vel si literas suas dimisisset pences illum eui scripte sunt quia forsan ⁊ isto casu sequeretur illius fidem. ¶ Et ideo cōsilium est vt post ostēsionem litere faciat sibi illam restitui. ⁊ ita audio seruari apud istos campsores. sed ista obseruantia videtur contra casum ibi. l. quod no.

¶ Melioratio estimationis insolutum recipienti prodest ⁊ non danti.

Cum pro pecunia. Nō iste quis petit id cui. ⁊ contrarium si euicisset non fuisset postulaturus. hoc. di. ¶ No. q̄ in datione in solutum melioratio estimationis superueniens non prodest danti sed recipienti tm. nō petens venditionem rescindi dz ꝑbare estimationē ſm tps octuo celebrati nō ſm tps presens quo agit. Cōtra ter. in fi. op. gl. de. l. ca. l. ff. loca. So. vt in ea.

Solutionē. Probata solutiōe chirographum condicitur vel vendicatur. h. d. cum glo.

De acceptilationibus. Rubrica.

¶ Cōtinua rubricam: qz acceptilatio est imaginaria solutio. ideo post titulum de solutiōib⁹ ponit de acceptilationibus. Et quo modo fiat acceptilatio. dic vt. no. j. eo. l. i.

¶ Pupillus autoꝛāte tutoꝛe ꝑ acceptilationē liberat. ⁊ absq; legitima causa non conuenitur.
Pupilla cum tutoꝛe qñ possit accepto ferri. ⁊ q̄ sunt eius defensiones. ⁊ nu. 3.

Petere. adō. ꝙ huius auc. cōpleméto an illi possit renunciare vō. Ly. hic Jac. de bel. in cor. ⁊ an ꝑ paruo debito possit creditor eligere rem magni preciꝰ vide Jmol. q̄ nō i. l. a divo pio. §. inuenditioē in prin. ff. de re iu. vbi ita limitat istū text. et ad hanc auc. vide bar. in. l. fi. marit⁹ ff. solu. matri.

Universidad de Navarra Biblioteca

a ¶ Dem obligationē. adde spe. de exce. ⁊ repli. ff. i. v. defensiones. ⁊ ff. victo. ver. fz ponez ciuilē naturalē. e. ff. v. ⁊ vt plenius itē pinit actionē seu viā agendi hal. hic post gl. ⁊ p alex. in l. an iuris. ff. filiusfa. de accep. itē ollit actionē realē p sonalē mixtā. l. vt rusz. tibi bar. ff. trās.

b ¶ Ubi ꝑcedit obligatio iuris ciuilis tu vide de hoc vltimo hic notata p bal. ⁊ ll. seqnta. fal. post gl. ⁊ Jaso. l. l. actiōe. ipn. ff. de transa.

c ¶ Reprobāt gl. adō cū gl. bal. in l. cū testō. ff. de te. manu. ⁊ ē gl. ff. de le. cum testō. vide pau. de leaza. i cōmēto. c. fi vēditori. col. fi. ⁊ ibi doc. ⁊ arimeimo. ⁊ modern. extra de emp. ⁊ ven.

1 ¶ Am tibi. ⁊ ritate pōt p acceptilationē liberari nec potest conuenīri nisi ex causa legitima. h. d.

¶ Op. i. q. imperator non debuit querenti rūdere qz eius nō interest. sol. q. imo interesset quia sozori succederat vel defensorio nomine veniebat vt in prima gl. ¶ Op. q. nec cū tutore potuerit pupilla accepto ferre vt. ff. de admi. tu. l. nō oīm. sol. vt gl. q. ibi animo donandi non potuit: hic animo transigendi. ideo aliq. i fuit datum vel pmissum. huic pupille de cuius repetitionē tractat. ¶ Op. gl. ibi. q. acceptilatio facta a pupilla fit ipso iure nulla vt. l. si curatorem. ff. de in integ. rest. sol. vt in ea. gl. q. ibi tutor nō intercurrit hic. ¶ Quero q̄ sunt defensiones buius pupille. rūdum gl. ibi. q. nulle si acceptilatio intus venit. ista est truffa q. tunc defensio est qō datum fuit ex cā transactionis p acceptilationem facte. vñ repeti non pōt. Vel dicit gloss. q. defensio est qz transactio fuit solēnis. sed hoc nōvē bū dictum q. tunc pupilla allegaret cōtra se nisi diceres q. aduersarij solusset plusqz quantum fuisset vel dicit gl. q. pupilla petit restōnem tanqz lesa. hec ēt ꝑcedit eodē modo quo precedens. ¶ Et ex his patēt oue lec. vna est q. pars aduersa q̄ agit solui tñ conuenta que repetit vt indebita. ⁊ tunc pupilla iunat q. ex cā transactionis sunt soluta. ¶ Alia est q. pars aduersa soluit vltra cōuenta in transactiōe. ió illud plus repetit. allegās transactionem ⁊ liberationem factam esse p minori pecunia q̄ fit solutum. ⁊ tunc pupilla defenditur qz liberatio nō fuit solennis ⁊ totum cedit in debito vel si solennis petit vt lesa restitutionem.

2 ¶ Donationis. Acceptilatio ertinguit oēs potest fieri etiā ex cā donationis. h. d. ¶ Op. de. l. ob cām. ff. de ꝓscri. v. so. q. ibi nō ex cā donatiōis sed vt aliquid detur ideo ibi ꝓsceri. ver. agitur. ¶ Op. q. imo antiqua obligatione agi possit. vt. ff. de transactio. l. vt responsuz. sol. q. ibi acceptilatio nō iterucnit. ¶ Op. de. l. se. dicit ibi dicā.

¶ Acceptilatio oia agi permittit vbi aquiliana stipulatio permittit. ⁊ nu. 2.

3 Stipulatio obligationem iuris gentium quare tollit ⁊ non ipsa acceptilatio.

4 Acceptilatio an fiat actionibus realibus ⁊ an sit inutilis rōne rei. ⁊ nu. 5.

Eraquil. †Ubi ꝑcedit aqliana stipulatio acceptilatio sequēs ꝑmittit oēm agēdi ptātem et q aduersus eā nō pōt petere restōnē. h. d. ¶ Quero. i. quare requiritur aquiliana stipulatio. rñ. vt i gl. i. quā declara. qz vnūquodqz dz solui eodem ciulo quo ligat vt. l. nihil tā naturale. ff. de re. in. Et tōvbi ꝑcedit obligatio iuris ciuilis. billa imediate pt p acceptilationē tolli qz acceptilatio est iuris ciuilis. ¶ Sed vbi ꝑcedit obligatio ex cōtractu iuris gētiū illa nō pōt immediate p acceptilat onē tolli vsi aquilius q fuit autor ⁊ inuētor huius rei debitum ex contractu iuris gentiū dispōsuit deduci prius deberi in stipulationē q̄ est Jctus iuris ciuilis ⁊ nouās obligationē ꝑcedentē iuris gentiū. ⁊ postea debitū ex stipulone accepto ferri ⁊ sic Jctus iuris ciuilis tollit obligationē ꝑcedētē iuris ciuilis. ¶ Et si dicas cur stipulatio tollit obligationē iuris gentiū ⁊ nō acceptilatio. rñdeo qz stipulatio nō tollit effectū liberandi iz sortis obligādi ⁊ in se trāsfundēdi qō facili. ꝑmittit qz in bōnibus fimbolū ⁊ quemētiā facilis est trāsit. ⁊ est expedita gl. i. vsqz ad ꝟ. sup realib. ¶ Unero tū: scō. an sup realib. actionibus possit fieri acceptilatio. et dic vt in gl. ¶ Quero tūc tertio cū gl. fi. in fi. qd si acceptilatio fit inutilis rōne rei: puta qz immediate absqz stipulone ꝑcedente est facta sup obligatione iuris gētiū vel est inutilis rōne solēnitatis omisse. an valebit saltem vi nudi pacti vt pariat exceptionē. ⁊ remittit gl. ad no. ff. de pac. l. si vn. ꝟ. acceptilatio. Ego ēt tetigi ff. de pa. l. legē. in. vñ. q. Esi cōis opi. est illa gl. vez qz si peccauit in forma: tūc in nihilo dz si in materia vel subiecto. tūc dz succedit tūc regula qz si nō dz qō ago vt ago dz vt valere pōt circa qō videpleni. scripsi in. l. ꝟba. ff. de test. Et nō diuersitatis qz maior est peccatū forme q̄z materie qz illa dat esse rei vt. ff. ad exhi. l. iul. ꝟ. fiqs. ⁊. l. seia. ff. de aur. ⁊ ar. le. ¶ Quero. iiō. de remediis q̄ p cōtra acceptilationem veniri potest. ⁊ rñ. vt in glo. fi. in ꝓin.

¶ De euictionibus. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glos.

1 ¶ Uēditor bñditaris de singulariū rex euictiōe si tenet. nu. 2.

3 Emptor bñditatis an recupet a venditore sumptus quos fecit in lite. n. 4.

1 Emptor. †Uenditor hereditatis nō tenet de euictione rerum singularium nisi contrarium sit actum suo sumptu ⁊ periculo illas consequi dz emptor. h. d. ¶ Quero primo de ratione dubitandi in primo dicto buius. l. rñdet Cy. qz vēditor tenetur rem tradere. vt. l. ratio. in ꝓn. ff. de ac. emp. quā cū nō tradiderit. videbatur q̄ sumptus spectaret ad eum. ¶ Ratio decidendi est qz res singulares non sunt vēdite sed vniuersitas ipsa est ius hereditatis ⁊ successionis. vt. ff. de reg. iur. l hereditas. ⁊ hec est ratio quare non tenetur de euictione rerum singularium vt hic in gl. ꝟ. respon. sed propter euictionem iuris vniuersalis sic. vt. ff. de here. vel act. ven. l. qō si nul-
2 la. ¶ Hunc venio ad gl recitationem. ⁊ oppo. q̄ de euictione teneatur. vt. l quod si nulla. ff. de here. ven ac. ven. Sol. q̄ ibi hereditas fuit euicta in totum vel inn parte qz coheredem habebat hic res singularis vt in glo. ꝓe. ¶ Op. ad idem de. l. sed si in. l. ꝟ. item si rem distraxit. Sol. vt in ea. glo. qz hic hereditatem ibi rē singularem distraxit. ¶ Opp. ad idem de. l. nisi de substantia. ff. de here. ven. sol. vt in gl. fi. ¶ Oppo. ad idem de. l. hoc autem. in eo. titu. Sol. ibi sciebat illam non esse hereditariam vt in eadem glos. sed meo iudicio non sufficit scire nisi vt hereditariam tradat vel hereditariam esse affirmet. ⁊ sic hoc ⁊ precedens contrarium in idem recidant ⁊ eadem solutione tolluntur. vel quod puto verius illa. l. loquitur quando hereditas est euicta ⁊ in venditione est dictum si quid iuris est venditionis illud venire. vt in. l. precedenti cui illa continuatur. ¶ Concludo modo predicta ⁊ alia sic. Aut hereditas est vendita aut res singularis. Primo casu aut ipsa hereditas est euicta in totum vel in parte ⁊ tenetur de euictione inquantum autem tenetur distingue vt in. l. quod si nulla. ff. de here. vel act. vend. ⁊ hoc nisi actum sit quod venditum sit ius quo venditor habet quo casu non tenetur misi sciens ad sē non pertinere sic vendiderit vt in eodem titu. l. quod si in venditione cum seq. ⁊ seq. ¶ Aut non hereditas sed aliqua res singularis de hereditate est euicta ⁊ tunc regula est vt non teneatur. vt hic. fallit si hoc actum fuit vt hic in fi. vel si affirmauit illam esse hereditariam. vt in. l. misi. ff. de here. ven. Et idem dicit glossa. si scinit licet non affirmauerit per. l. hoc autem. in eodem titu. quod mihi non placet quia illam rem non intelligitur vendidisse vt hic. Sed potest sustineri glossa. in casu quo sciuit non esse non tradit vt hereditariam. Secundo casu quando rem singularem vendidit tunc de eius euictione tenetur vt. l. sed si lege.
3 ff. item si rem. ff. de petitione hereditatis. nisi contrarium fuisset actum. ¶ Transeo ad glo. secundam: quero an sumptus quos fecit emptor in lite recuperet a venditore. ⁊ glossa. distinguit aut fuerunt ei in contractu promissi vt videmus. hodie in instrumentis publicis apponi. tunc illos recuperant quia si hi debent refici a succumbente ex generali regula vt victus victori condemnetur in expensis. vt supra de iudic. l. properandum. ff. finautem. ¶ Sed hic attende quia gloss non declarat quid si aduer-
4 sarius fuit ab expensis absolutus propter iustam causam appellandi quod fieri potest. vt no. in dicto. ff. finautem. sed. ꝟ. dicam. Aut emptor succubuit. ⁊ tunc si est euicta res singularis de hereditate vendita sumptus non recuperat. casus est hic. Et ratio est quia res principaliter vendita non est euicta aut hereditas ipsa est euicta. vel si res singularis fuit vendita ipsa est euicta. ⁊ sic de euictione potest agi. vt. ff. dixi. ⁊ tunc dicit glossa. quod sumptus repetuntur non vt sumptus sed ratione interesse quia ex empto agetur ad interesse. vt. ff. eod. l. si cum questio. in fi. ⁊ ff. de dolo. excep. l. si fidei iussor. cum simi. in gloss. alleg. ⁊ pro hoc accedat. ff. de here. ven. l. quod si nulla. ⁊ cum hac gl concor. alia in l. qui absentem. ff. de procur. ⁊ eam sequitur Cy. ¶ Sed attende dum quod Bul. de cu. in. d. l. qui absentem. ⁊ Bar. in. d. l. vendi-
c tores. reprobant glo. in eo. quod sentit. q̄ vbi sumptus non sunt promissi ⁊ emptor obtinuit quod ei non debent refici a venditore. nam dicit Bul. de cu. quod imo quia non debet remanere in damno si aduersarius fuit absolutus ab expensis iuste vel in iuste vel etiam in modica quantitate fuerunt taxate ⁊ mouetur per. l. vt certo. ff. idem labeo. ff. commo. ⁊ per. l. si fine. ff. cum autē versi. marcellus. ff. rem ratam habe Bar. vero probat rationibus videlicet qz venditor tenetur in litem emptorem defendere ergo non defendens tenetur ad interesse ob rem non defensam vt. l. cum quereatur. in fi. ff. iudic. fol. ¶ Item qz tenetur vt emptor habere liceat. vt. l. emptorem. ff. de act. emp. sedm stipulatione habere licere veniunt sumptus litis. ⁊ extra quia venit interesse. vt. ff. de verbo. obliga. l. stipulatio ista. ver. sed si forte. ⁊ ibi glos. ergo ⁊c. nec potest dici quod emptor gesserit negotium suum: quia imo venditoris qui defendere debuit. Hec potest dici quod imputetur imprudētie iudicis qui absoluit a sumptibus: quia de imprudentia iudicis non conqueritur, sed de omissa offensione partis quam si assumpsisset sumptus istos fecisset ipse non emptor. vbi concludit qō directo ad sumptus agere non potest nisi sint promissi ner ex empto ad interesse: qz euictio non est sequuta sed per indirectum petet agendo ad interesse ob rem non defensam. vt. ll. ff. alleg. ¶ His addo qz interdum euictione sequuta non recuperat sumptus. etiam si fuerunt promissi. puta q̄n res nō euincitur rōne dominū sed possessionis nam tunc non agitur ad duplum etiā si sit promissum euictionis no-

Nine sed

Nine sed tantum ex empto ad interesse quasi re non tradita. vt. l. ratio. in princ. ff. de act. emp. ⁊ ibi glo. ⁊ hac rōne nō venit sumptus litis etiā si fint promissi. qz ꝓmissio intelligitur facta re cui
a ¶ Ex predijs. Iste ter. intelligit de obligatione pura vt hic in versi. creditore. iuncti not. per Bart. in. l. j. ver. quero vtrū. ff. si cer. peta. ⁊ patet hic in ver. obligato. iuncta. l. facere. cū ibi no. ff. solu. mat. ⁊ l. cedere diem. ff. de verbo. signi.

b ¶ Libera. Quod re vendita simpliciter ꝓsumetur venditio libera. not. hic Bal. in ꝓin. ⁊ in. l. quoniam. per illum ter. ff. de compen.

c ¶ Nō precīū. no. q̄ euictionis actio iz ex pacto nō cōpetat emptori: nisi agi pōt ad pciuz l. ēptorē. ff. q. autē. ver. ibidē. ff. de act. emp. l. v. ff. ⁊ ibi Bald. si. coia dele. qō ver. si precīū fuit in genere q̄ de euictiōe nō teneret venditor: secus si certe pone. l. q. libertatē. i pri. ff. e. Itē verū nisi dictū pactuz sit factū inter nuo vēdentem et emētē: qz tūc neuter agit ad pciuz gl. sing. in. l. si famulie. ff. fa. her. et ibi Bar. dicit si habere locū i diuisiōe. ⁊ iz bal. hic ⁊ Ludo. in sing. ff. euictio. vbi vedens. Itē verū ē si sine cā est renūciatū actioi sec. si cū cā expressa: qz tūc etiā pciū non repetit. Bal. i. l. j. q. ff. ꝓ pericu. ⁊ cōmo. rei vēdi. bar. i. d. l. q libertate. de euic.

d ¶ Re euicta qualiter euicta res ꝓprie dicat ⁊ an et qn qs ad pciuz ⁊ duplū de euictione agere pōt qn res euicat hypothecaria. ⁊ qualr ⁊ qō. l. ō euictione. ff. de euic. itelligat vide per Soci. 2fi. excix. licip. i cā tacta tanno. 31. ver. postremo defendi. cū ff. fi. ff. ꝓtechar. lxxiij
e ¶ Ho. tres cas. Vide de his tribus casib. in qb. vēditor nō tenet de euictio. ꝓ Jn no. in. c. fina. ⁊ ibi doc. extra de ēp. ⁊ ven. ⁊ ibi lati. ꝓ Anto. de but. numerante multe casus alios. ⁊ ibi etiā. Pau. ō leaza. in vlt. ver bis

1 Donator de euictione nō tenetur nisi hoc pollicetur.
2 Pactum vestiri dicitur si res ipsa tradatur.
3 Pactum de euictione incōtinenti appositum an dicat vestituz.
4 Agi de euictione q̄n possit re donata euicta.
5 Euictio non debetur si res legata euincatur.

1 Quoniam. ctione nisi promiserit. hoc ōr. concor. l. aristo. ff. si. ff. de dona. ¶ Op. qō contra coheredes nō agat. vt. ff. de here. act. l. si adulta. Sol. qō nō ꝓportiōe sua qua est heres vt ibi. sed ꝓ portionibus aliorum sic vt h. c. in. l. gl. ¶ Op. secūdo. ter. dicit nudo pacto interuenie ⁊ nō declarat super quo. ⁊ sic nos dimittit in incerto. ⁊ dubio
1 contra. ff. quibus. ff. de nouo co. cōpo. huius timore glos. ꝟ. legit duobus modis. Uno vt pactum fuerit nudum in donando quo casu olim ⁊ tempore huius. l. non dabat actio. iz hodie sic condi
b tione er. l. si quis argentum. ff. de dona. ⁊ hoc vult gloss. vsqz ad ver. vel dic. Ꝟ bi ponit secunda lect. vt loquat de pacto interue-
2 niente super euictione prestanda. ¶ Op. tūc. iō. qō pactū in casu huius. l. nō fit nudū: qz hec res fuit tradita. ⁊ sic debet dici vestitum. vt. j. de donatid. l. legem. ⁊ ff. de pac. l. in transactionibus. Sol. vt sequit in gl. vsqz ad ver. sed cū hodie. vez qō predicta procednnt qñ pactum nudū euictionis est appositū circa pactuz de donādo. nec curaret si er interuallo vel statim fit appositū. nam si er interuallo hoc est clarū: quia hoc est regulare vt non pariat actionē. vt. l. iurisgē. ff. quinimo. ff. de pac. Si incontinenti: tunc ratio est qz ipsum pactū de donando nō ꝓducebat actionem. et sic nō erat vestitum. igitur nō poterat aliud vestire seu robur ei tribuere. vt. ff. de peri. ⁊ cōmo. rei ven. l. in venditione. ¶ Jn contrarijs vero pactum erat in traditione appositū. sentit ergo ista glo. quod si hic in traditione fuisset appositum qō hoc pactum de euictione esset vestitū ⁊ produceret actionē. ¶ Sed in Jnum facit qō no. gl. ꝟ. l. si intra. ⁊. l. in traditiōibus. ff. de pac. sed defende: qz ibi qñ promissio ꝑcedens er qua postea fit traditio est obligatoria efficaciter ita qō traditio sequēs censetur necessaria. At glos. ista loquitur quando pactū nudū precedit qō in. tēpus
3 bus. l. nō erat efficax actionē. ꝓdncere: ⁊ ista traditio censet volūtaria. ¶ Sz adhuc Ɔ hoc op. Cy. qō tūc pactū nudū iuxta traditionē voluntariā appositū vestit qñ apponit pro tradēte nō cōtra cū. at hic apponit Ɔ tradentem. ergo nō vestit. ⁊ maxime: qz nullus resultat Ɔ tractus innominatus nec vltro citroqs obligatorius. ⁊ de hoc pōt dici hic forte casum. qō no. sed de Jctu innominato resultare debent nō cure vt dicam in sequenti qōne. de alio vero vez qō debeat esse. p tradēte remitto ad ea que scripsi
3 in. l. legem. ff. de pact. ¶ Quero modo cū hodie ex pacto de donando dek condictio ex lege an pactum de euictione incōtinenti appositū vestitur. ⁊ dicit gloss. qō sic in ver. sed cū hodie. ¶ Sed hoc reprobat Cy. dicens qō tūc pactū vestit coheretia Jctꝰ quā
4 do habita relatione Jctus ad pactū resultat aliquis Jctꝰ innominatus vt p eū. vt no. in. l. pacta nouissima. ff. de pac Ɔ hic nō resultat qz ambo sunt ꝓ vno. ergo ⁊c. sed tene glo. qz et quando ambo sunt pro vno vestit pactū cōtractus coherentia vt ibi dixi ⁊ plenius in. l. petens. in eo. titu. ¶ Quero an re donata euicta possit de euictione agi. ⁊ gl. ista cū qua cōcor. alia in. l. aristo. ff. de dona. distinguit. aut de euictione fuit per stipulationē promissum. ⁊ tūc agi potest vt hic. aut per pactū tantū. ⁊ tūc aut donatio incepit a precedēti stipulatione. ⁊ idē qz pactū de euictione censet vestitū coherētia contractus. aut incepit a precedenti conuentione tantū ⁊ tūc qz hodie ex ea pōt agi. vt. j. de dona. l. si quis argentū. ad huc ex pacto euictionis pōt agi scēm opi. gl. Ɔ Cy. contra. vt supra dixi. Sed sto cum glo. ⁊ p his accedat. ff. de verbor. obli. l. vbi autē. ꝟ. fi. ¶ Aut incepit a precedēti traditione tantum. ⁊ tūc de euictione nō agit vt hic. nisi dolus interuenerit. vt. l. aristo. ꝟ. fin. ff. alleg. Idem dico si de euictiōe nihil fit
5 dictū vt propter dolū agatur. vt. d. l. aristo. qō intellige ad sumptus. vt ibi nō ad totale interesse fm doct. ¶ Querit glo. qz legatum est donatio an re legata euicta debeat euictio. ⁊ dicit qō nō si debet in specie: secus si genere. qz tunc debetur. vt. ff. eo. l. si is qui. ⁊ l. heres. ff. de leg. i. l. si a substituto. ⁊ de hoc plenius scripsi in l. cum alienam. ff. de leg.

1 Pactum ne venditor de euictione teneatur an sit validum.
2 Denunciatio quando quibus ⁊ an scienti ⁊ an pupillo debeat fieri. ⁊ nu. seq.
6 Emptor qui nō fuit in iudicio quare de euictione non agat.
7 Emptor an agat de euictione si res absq; eius culpa in iniuriaz iudicis sit euicta.
8

1 Emptor. Emptor non agit de euictione nisi denunciauerit venditori vt causaz defendat. Item si res euincatur per iniuriam iudicis vel culpam emptoris de euictione nō agitur. hoc
1 dicit. ¶ Nota, tres casus in quibus euictio non debetur concor. ponuntur in princip. glos. Sunt ⁊ alij puta quando ex causa
e sequenti ⁊ non antecedenti facta est euictio. vt. ff. pro quib. cauſer. pro ꝓmio. li. accip. per totum. ⁊ j. de edil. act. l. si apud. Jtez quādo sententia arbitri est res euicta. vt. ff. eo. l. si dictum. ff. si ex promisso. ⁊ est ratio qz in culpa est secōp: omittendo. vnde dixit Bar. qō illa. l. locum habet in cōpromisso volūtario non neces-

Universidad de Deusto
Biblioteca

sario: quia tunc nō est emptor in culpa. ¶ Quero qñ debeat fieri ista denunciatio. glo. ista dicit ante apturā testium: ⁊ idez not. in. l. si rem quam. §. fina. ff. eod. ⁊ sic est de mente eius qō tali tpe quo probationes fieri possunt. verum qz probationes ex ei⁹ parte debent fieri super exceptis: ideo subaudi quo exceptiones opponi possunt ⁊ probari. ¶ Quero quid si venditor scit[a] an denunciatio ista tunc sit necessaria ⁊ arguit glossa quod non qz certus certiorari non debet: vt. ff. de acti. emp. l. j. in fina. cum si.

¶ Jn cōtrariꝫ inducit lex denunciasse. ff. de adult. Subiungit quod tutius est vt ei denuncietur sentit igitur qō ista denūciatio nunc non est omnino necessaria. Edem tenet hic Dy. ⁊ idē Dy. extra de reg. iur. c. cum qui incertus. ⁊ ita antiqui pertransierūt.

¶ Sed Joan. and. in addi. super Spec. de emp. et vend. §. fina. dixit istam opi. non bonā ex eo qz leges simplicē denūciationez non exigūt: qz tunc fateꝫ qō certus non est amplius certior. andus cū finis denunciationis sit expletus. sed vbi finis denunciationis aliud requirat quam certiorationē solam sicut est in ppō sito qz requiri debet vt veniat cām defensurus vl vt adfit eius defensioni. vt ptz. j. eo. l. si parentes. ⁊. l. emp. ⁊. ff. de procu. l. qui absentem. ⁊. ff. de ind. l. vendito. ⁊. ff. eo. l. si rem quam. §. fi. tunc denunciatio est necessaria vt. d. l. denunciasse.

¶ Jstam opi. posteā secutus est Bar. licet de Joā. an. non faciat mētionem ⁊ ita teneo ⁊ meo iudicio hoc bene pbaf s de peri. ⁊ commo. rei vend. l. j. ibi ita si ei denunciatū est ⁊c. vbi pondero limitaturā illam ita. ⁊ dictionem conditionalem si. Et hec est vera nisi perpaetū hec necessitas denunciādi fuerit remissa. vt. ff. eo. l. herēnius in princ. Jtē nisi infidēs venditoris fuerit impedita. vt. ff. eo. l. si dictū. §. fin. ¶ Quero an pupillo possit fieri hec denunciatio. Bald in l. liberā. s. de sen. dixit qō sic: dic qō rō reddit in glo. l cum filius. §. in hac. ff. de ver. oblig. ſ. qz nihil eo facientes tenetur.

¶ Jn contra. mihi videtur quia requiritur vt faciat ergo non ei soli denunciandum. vt. l. §. si ex stipulatu. in eo. titu. ¶ Quero ab extra quid si non denunciauit ei in cā principali ſ vult ei denunciare in cā appellationis. ¶ Gl. in. d. l. si rem quam. §. fin. dicit quod potest dūmodo omnia integra sint artoꝝ. arg. iij. ff. de ope. lib. ⁊ p hoc facit. ff. loca. ⁊ cōdu. l. si in lege. §. colonus. in fin.

¶ Quero si comentum fuit ne venditor de euictione teneatur an pactum valeat: dic qō sic per regulam si quis in conscribēdo. s. de pact. ⁊. s. de epis. ⁊ cler. fallit in casibus quos nota. s. de peri. ⁊ cōmo. rei ven. l. j. per Bal. ¶ Quero de rōne quare si emptor non fuit in iudicio nō agit de euictione. ℞ñ. vt in glo. fin. qz magis ꝓpter eius absentiā ⁊ cōtumaciā quā qz foueat malā cām. vt. l. si ideo. ff. eo. qō intelligo de anteriori absentia per quā defensio cause videbat omissa nō si oia peregit ⁊ ad sententiam citatus non venit vt ꝓbatur. ff. de inoffi. test. l. qui repudiantur. §. fin. ⁊ est de mēte. d. l. si ideo alia vide in. l. j. s. de peri. ⁊ commo. rei ven. ¶ Ulterius quero cum glos. pe. si res est euicta per infortunium iudicis ⁊ sine culpa emptoris an de euictione agat. nam si culpa res est apud omnes clara quod non agit. arg. ff. de fideiuſ. l. exceptione. ⁊. ff. de here. vel ac. vendi. l. ij. §. solet. in fine. ⁊. ff. man. l. si procuratorem. §. si ignorantes. facit. s. mād. l. j ⁊. l. si pea. est ergo questio nostra quādo sine culpa. Et circa hoc variāt gl. Nam glo. an. l. si per imprudētiam. vltra medium glo. magne tenet qō tunc agat ⁊ idem nota. ibi. l. si quis ꝓbauerit. ff. de pub. Contrarium no. gl. in. d. l. exceptione. fin Jo. ¶ Sed primaz tenuit Jaco. de are. ⁊ Oldra. sed Dy. videtur distinguere quod si iuder habuit animum iniuriandi licet culpa emptoris nō intercedat tunc non agit per istum text qui indistincte loquitur: secus si animum iniuriandi quantū in eo fuit nō habuit qz tunc agit. hoc videf velle Lyn. licet corrupte habeatur. ¶ Jsta verba Dy. non videntur tuta. qz. l. si per imprudentiā. in princ. loquitur qñ non habuit animum iniuriandi qz imprudentia non supponit animum inferendi iniuriam in persona iudicis nec vllam culpā partis. Unde Barto. in. d. l. excepit. dicit qō interdū fertur sniā contra eum ad quem principaliter cause spectat negotiuz seu rei periculum vt contra fideiussorem procuratoris ⁊ similes: tunc distinguit debet. aut eius culpa vel non. vt. l. si procuratorem. §. si ignorantes. ff. in in. ⁊. l. excep. ff. de fide. ⁊ ideo inquit quod glos. ibi posita non est bona. accedat ēt ꝓ predictis. l. j. s. man. Aliter est lata contra eum ad quem principaliter spectat negotium et ipsius rei periculum vt est emptor ⁊ tunc indistincte non agit si ꝙ per iniuriam vt hic siue per imprudentiam: vt. d. lege si per imprudentiam. quod autem ad emptorem spectet rei periculuz, patet in. l. necessarios. ff. de peri. ⁊ commo. rei vendit. Non obst. d. l. §. §. solet. ff. de here. vel actio. vendic. quia ibi est lata contra venditorem ad quem principaliter non spectabat rei periculum sed ad emptorem: ideo ibi distinguitur. ¶ Aut dolum commisit vel non. ⁊ sic fin cum glos. male dixit in. d. l. si per imprudentiam. ita terminat⁹ nostris ⁊ alia similiter in terminis suis que est in dicta lege excep. ¶ Quero cum glos. ſi. an si venditor est presens teneatur ipse appellare. et dic quod sic vt in ea. ¶ Quero qz tex. hic in fi. mentionem facit de fideiussore an etiam ei denunciari debeat. ⁊ videf qō sic quasi eius interfit. vt. l. nā ita dicus. ff. de adop. ¶ Jn contrarium quia hec. l. in princ. non loquitur nisi de autore ⁊ eius herede: ⁊ idez dicitur. j. eo. l. empti. ⁊ hoc verius puto. quia ei soli a quo titulum habet necessario est faciendā denunciatio etiam si alij preiudicet. vt. ff. eod. l. minor. §. si seruus. ver. denunciare. quia ter. est nota.

1 ¶ Emptor cōuentus via exceptionis potest sibi seruare sumptus melioratiōis.

Si controuersia. Jn causā euictionis pt agi tā ꝑ interesse melioratiōis. hoc dicit. ¶ Et habet hec lex duas lectu. vnam in glossa secundum quam glos. ponit quod emptor hic fuit actor aliam extra glo. p quam ponitur quod emptor fuit reus. ¶ Opponitur igitur sic. si emptor fuit conuentus potuit sumptus melioratiōis per viam excipiēdi fisi conseruare. vt. s. de rei vendi. lege domum. ⁊. ff. in eodem titu. lege in fundo. quod si non fecit in culpa fuit igitur ꝓ illis non agit. vt. ff. eodem lege si ideo. et lege si per imprudentiam. cum ibi nota. in principio. ⁊. ff de actio. emp. lege idemq. §. i.

¶ Duius timore gloſſ. dicit quod hic emptor non possidebat: sed alius contra quem emptor agit ⁊ succubuit ⁊ sic controuersia fiebat emptori in resistēdo. ¶ Alia est lectura quod hic erat reus ⁊ est magis plana. vnde dic quod fundum possidebat emptor: sed loquitur in casibus in quibus retentione vti non potest qui nota. in. d. lege in fundo. vel si poterat dic quod venditor fuit in dolo quia sciebat rem alienam emptor fuit in culpa ⁊ dolus preponderat culpe. vt. l. si procurator. ff. ad. l. aquil. ideo agit ad sumptus. vt. l. aristo. in fin. ff. de dona. ⁊ ibi per gl. ⁊ Dy. ⁊ hic per Cy.

1 ¶ Euictionis agitur rōne dominꝫ si certis finibus designatis in fundo vendito quid cuincatur. ⁊ nu. 2.

Si fines. [b] ¶ Vendito fundo certis finibus designatis si quid euincitur intra fines ratione dominꝫ agitur de euictione non si adiudicationis ratione in finitum cōtentione: hoc dicit. ¶ Opponitur de lege mancipium. §. fin. ff. eodem vbi dicitur non interesse quo genere iudicij euincatur. Solu. vt in glos. quod hic non censetur euinci licet alteri adiudicetur: quia pro adiudicato pecunia datur. secus si ratione dominꝫ euinceretur: vt hic in princip. Preterea hic non euincitur propter defectum venditoris sed proprium emptoris secundum Cyn. ¶ Quero ab extra quid si non ratione proprietatis sed possessionis tantum euincitur. dic quod contra venditorem agitur sed non quasi res sit euicta: ideo ad duplum non agitur licet sit promissa in casu euictionis: sed agitur ex empto ad interesse quasi re non tradita. vt. l. ratio. in princip. ff de act. emp. ⁊ ibi glo. ⁊ hac ratione in hoc interesse non veniunt sumptus litis etiam si fint promissi: quia talis promissio intelligitur facta re euicta ratione proprietatis. vt dixi. s. eo. l. j. in. j. q. in fi.

1 ¶ Consentiens venditioni non potest de euictione agere.

Exceptione. Exceptio quem de euictiōe tenet actio locum habet contra fideiussorem. hoc dicit. ¶ Nota quod consentiens venditioni nō agit de euictione. ¶ Item not. regulam quem de euictiōe tenet actio ⁊c. vt hic. ⁊. ff. eodem lege vendicantem. ¶ Opponitur quod fideiussor consentit venditioni ergo potest conuenirī ꝓ iussu quasi ratum habeat vt. ff. quod iussu. l. j. §. fi ratum. Sol. quod illud verum si consentit vt pater vel dominus. sed hic consentit vt quilibet extraneus. vt in ea. l. §. quid ergo. ¶ Oppo. de. l. si. j. eo. Solu. vt in glos. si. quod regula quem de euic. ⁊c. ibi fallit.

Sue in libertatem. Ad interesse agitur antequam res euincat si iter partes hoc agatur. ¶ Op. de. l. si plus. §. nota. ff. ⁊ de. l. qui rem. s. eo. Sol. qō illa regula hic fallit ꝓpter pactum: sic etiā fallit in alijs casibus no. in d. l. qui rem.

1 ¶ Factum iudicis censetur esse partis,

Si ob causam. Emēs a iudice iudicatū erequente parte habet obligatam de euictione. ideo cum agentem repelli exceptione. hoc dicit. ¶ Nō. quod id quod facit iudex pars facere videtur. ⁊ sic factum iudicis ⁊ partis equiparantur. concor. s. ſi in causam iud. pig. cap. ſit. lege. j. ¶ Quero inquantum agere posset si alius euincisset. ⁊ dic vt in glos. dicitur alibi quod debitor iutus exceptione odiosa dando pignus debitum dicitur approbare ⁊ exceptioni renunciare. vt. ff. ad macedo. Liteſn si filius. cum §. an idē erit iudex dat creditori pignus debitoris tuti exceptione odiosa glossa sentit quod sic per istam legem. ff. ne vis si. ei qui in pos. mit. dicitur lege. j. §. hec verba. ver. deniq. quod non placuit ibi Dyn. nec hic Lyn. ⁊ nihil allegant. Similiter non placet ibidem Barto. quia bec ler. loquitur

loquitur de debito n on de indebito ad qō pars cōpelli non pōt nec potestas generalis soluendi ꝓ alio cui data ab homine vt a lege refertur ad indebita. vt. ff. de cōdi. indebi. l. si. pcu. ⁊. ff. de solu. l. si is cui. §. j.

Sue possessio. Quē de euictione tenet actio vt principalis heredem repellit exceptio. b. d. Not. sic in herede fideiussore. j. eodem. l. fina. ¶ Item not. quod solum ꝓ parte ꝓ qua est heres repellitur. vt. s. de here. actio. lege si adulta.

Si non iniuria. Emptor ratione euictionis pignus datuz persequi potest. b. d.

1 Euincens ad precium non tenetur.

2 Stipulatio dupli intelligitur si res ipsa euincatur.

Si per empti. Re euicta agitur de euictione ad interesse tā ꝑ eā quā melioratiōis habita relatione fructuū. b. d. ¶ Nō. qō euincens non tenetur ad precium. concor. sunt in glo. ¶ Contra qō oppo. duobus modis ⁊ sol. vt in glo. ¶ Item not. qō parte tantū euicta agitur de euic. sed inquātuz agitur: dic qō ꝓ quātitate partis euicte si est euicta ꝓ indiuiso alias ꝓ bonitate rei si est euicta ꝓ diuiso qō declara. vt ff. eo. l. j. ¶ Sed q parte euicta non agatur videf casus. ff. eo. l. si dictum. §. in stip. Sol. Jo. ibi dixit qō speciale est ibi in homine secus in ceteris ⁊ ceteris indiuiduis vel etiam in fundo vt hic. et d. l. j. ⁊. l. ex mille. in eo. ti. ꝓ. De. vero banc solu. Jo. non admisit et differentiam fecit inter actionem ex empto que daf ꝓ euictione ad precium vel ad interesse. ⁊ illam dixi locum habere parte uicta, vt hic. ⁊. d. l. j. nec curat siue sit pars vera. siue subiectiua. siue legalis. vt. d. l. j. ⁊. ff. de vsu. l. iij. ⁊ de lega. ij. l. meuius. §. pen. ⁊ de verb. signi. l. recte. ⁊ actionē ex stipulatione ad duplū: quia illam dicit non competere parte euicta. vt. §. in stip. nisi hoc fuerit dictū in stipulatione. ⁊ ita intelligit. l. ex mille. in prin. in cod. ti. ⁊. l. si mancipiū. §. j. in eo. ti. ⁊ ibi glosſ sed in mancipio. ⁊ sic in homine loquitur vnde Jo. non ob. Unde in alijs rebus videtur agi posse ex stipula. ꝓpter regulam. l. que de tota. ff. de rei ven.

a ¶ Sed Pe. dixit non esse eandē rationem partis ad totū nec econtra in stipulatione: quia stipulatio dupli intelligitur concepta sub conditione si res euincatur etiam si fint predia. vt. l. euictis. ff. de vsu. ⁊. ff. de statu. lib. l. si quis libertatem. §. fi duo. ⁊ iō antecē agere possit oportet integram conditionez impleri. vt. ff. de condi. ⁊ de. l. cui fundus. Item dixit in homine non posse reddi bonam rationem specialitatis. ⁊ sic qō in eo dicitur locū sibi vendicare in quacunqz re dixit Petr. quem sequi videtur Lyn.

¶ Or attende qō gl. in. l. j. ff. eo. bec examinat latius quā in alio loco. ⁊ Bar. ibidem tenet opi. Joā. an. quā glos. videntur sequi. primo, per. d. l. si dictū. §. in stipulatiōe. que videf aliquid specialitatis notare in homine vbi nō sit dictum qō agatur parte euicta. ⁊ rō specialitatis sit eius dignitas. vt alias dicit in. l. iustissime. ff. de edil. edic. ⁊ hec fuit ratio Jo. Addit Bar. aliā: qz post eius euictionem partis ꝓindiuise remanet in eo vnum esse totale ⁊ insolidum. sed certe idem dici posset in equo et bone. Secundo mouef: qz purificari vf euictio hominis ⁊ agri in estimatione bonitatis. ff. de edi edic. l. pen. sed modicum facit: qz ibi de pluribus vnus seruus fuerat euictus. Tertio mouetur per. l. ex mille. in prin. que ex stipulatione dupli loquitur: ⁊ tamē ratione partis euicte ex ea agitur ⁊ sic aliud debemus dicere in boie ꝙ in agro: qz dicere qō ibi in agro boe actū fuit est diuinare. ⁊ hec fuit ratio Jo. an. ¶ Quarto cōfirmat: qz ꝓmittentes duplū de euictione videntur promittere si ager venditus bos vel equus suus nō fit. ⁊ sic si apparebit non esse suū non promittit sed ista verba non referunf dūtaxat ad totum sed etiam ad partē. vt. ff. de leg. j. l. stichū qui meus erit. ergo parte euicta ꝓ illa pte committi dz stipulatio: quia illā apparet suam nō fuisse. ⁊ ꝓ hoc accedat. ff. de ꝛtraben. emp. l. si debitor. §. veri simile. Et ex hoc apparet rationē ꝓ De. non valere. ⁊ per 2ñs stat alia ⁊ quinta rō qz qō statuit in toto ⁊ in parte. vt. l. qui de tota. ff. de rei ven. Secto confirmo quia natura cōtractus se habet vt vēditor de euictione teneatur siue res euincaf in totum siue in parte. vt. ff. eodem. l. j. Cum igitur per contrahentes stipulaf dupla re euicta intelligi debet secundum naturam euictionis ⁊ contractus. vt ff. de vsur. l. si stipulatus. ⁊ sic siue euincatur insolidum siue in parte fallit in homine. qz sic in eo statutū rōne dignitatis sue nisi aliud in eo sit conuentum. vt. d. §. in stipulatione. ⁊. d. l. si mancipium. §. j. ⁊ hāc puto veritatem.

1 ¶ Euictionis agitur vbi per sententiā res euincitur.

2 Euictio an detur si statuto disponente et iudice cogente compromittatur.

Si cum questio. ¶ Si res per sententiaz euincatur de euictione agitur non si sponte restituatur. hoc dicit.

¶ Super ter. ibi certum feceris per solennem denūciationem in forma de qua. j. eod. l. si parentes. ⁊. l. seq. ¶ Not. vt de euictione agatur sententiam iudicis fore necessariam. Jtem quod in causa euictionis veniunt damna ⁊ sumptus de quo dixi. s. eo. l. j. ¶ Opp. qō nec per sententiam comitatur euictio. ff. eod. l. si dictum. §. si compromisero. Solut. ibi non iudicis sed arbitri fuit sententia: vnde potius facto compromittētis censentur euicta. ¶ Contra solu. opp. qō iz interpretatiue per factū suum videaf euicta, ꝓpter sniam ſi agere possit. vt. ff. eo. l. si rem quam in pncla. j. Glo. dicit in. d. §. si cōpromisero. qō nō agit ex stipulatu sed actione ex empto sic: qō nō placet doc. quia ibi dicit nulla actiōe ⁊ sic omnē excludit. Quare Fran. accur. dixit qō. l. si rem. loquif de iure excipiendi nos vero de iure agendi. Uel tertio ibi consitabat ⁊ notorium erat rem esse alienam vt in sequenti contrario. ¶ Oppo. tertio de. l. emptorem. in princ. ff. de act. emp. Sol. vt a in glo. qō ibi erat notorium rem esse alienam. ⁊ sic not. quod notorium ⁊ sententia iudicis equipollet. qō est notandū. ¶ Quero compromisſum factum fuit cogente iudice ex dispositiōe statuti an tunc aget de euictione. Et videtur qō sic per text. in. d. §. si compromisero. in fi. ibi, nulla necessitate cogente ⁊c. a sensu cōtrario. ⁊ loquitur in arbitro nō in arbitratore. ꝓ to dce etiam facit: quia arbiter ex necessitate electus succedit loco iudicis: vt. l. apertissimi. s. de iu.

Si status. Emptor q̄ succubuit de euictione agit non si obtinuit. hoc ōt. ¶ Queritur glo. an sumptus recuperet qui obtinuit. ⁊ dicit qō nō nisi fint promissi. quod fatetur bar. quasi re euicta. sed actione ex empto agit quasi re non defensa. vt ꝓ eū not. s. eo. l. j.

c **Si obligata.** Prescriptio emptoris p desit venditori. b. d. ⁊ iō assignatur in prin. gl. ¶ Op. qō hypothecaria nō ꝑscribatur spacio longi temporis si. l. anno rum. vt. l. cū notissimi. s. de prescrip. xxx. an. Sol. vt in gl. ¶ Op. de. l. empti. j. eo. Sol. vt ibi.

a **Si parentes.** [a] Re euicta agit de euictione et cōtra venditorem heredem: ideo ei debēt denunciari vt adfit defensioni nec ex eorum persona pōt in integrū restitutio impetrari. b. d. ¶ Ho. ex principio qō qui de euictione tenetur nō potest prohiberi quominus assistat. ¶ Ex fine not. quod nō denuncians autori[b] non agit de euictione. ⁊ adde que dixi. s. eod. l. empt.

b

1 ¶ Actio ex empto ꝓ euictione non tollitur longo tēpore: ⁊ an triginta annorum spacio. ⁊ nu. 2.

Empti. Primo dictū in genere. secūdo infert ii specie. scōa ibi: si ita ꝙ. Et principiū huius. l. pōt legi duobus modis. Uno modo sm gl. vt intelligatur qō hec res nondum erat ꝑscripta quādo fuit euicta ⁊ sm istam lecturam. b. d. Etiā si post longuz tempus res non prescripta euincatur de euictione agitur si legitima denūciatio precessit. b. d. ¶ Oppo. de. l. si obligata. s. eo. Solu. qō hec res nōdum erat prescripta ibi sic. Non tamen intelligas vt cōtra libertates prescribi possit vt in gl. ¶ Alio modo pōt legi qō hec res non prescripta fuit euicta ⁊ post euictiē nē tacuit longo tēpore ⁊ querit an actio ex empto ꝓ euictione tolliatur spacio longi tēporis. Et dicitur quod non. ⁊ ratio est qz est actio ꝑsonalis. Et sic no. qō actio ex empto que daf ꝓ euictione nō tollitur spacio longi tpis. Jtē no. qō si fuerit actum ne de euictiōe agaf vz pactum ⁊ remissio periculi: qō intelligere respectu alterius interesse nō respectu precij nisi diceret se nō velle teneri aliqua actione. vt dixi. s. eo. l. nō dubitaf. ¶ Quero ac actio ex empto ꝓ euictione tollatur. xxx. an. dic quod sic sicut alie ꝑsonales sed non anteq̄ nascatur currit prescriptio. nascit aūt demum re euicta. vt in glo. ¶ Quero de forma huius denunciationis. Respōdet Bar. qō emptor dz narrare litem prius sibi motā ꝑ talem ⁊c. ⁊ successiue protestari vt adfit ⁊ defendat causam vel illam instruat. vt in hac. l. ꝓ precedem. Sed subiungit quod de lite mota nō tenetur emptori credere ⁊ tñ debet emptor ipsum certum facere. vt. s. eo. l. si cum questio. ⁊ ideo si certus reddatur debet ei copiam libelli per manum notarij publici vel actorum ei tradere ⁊ dimittere.

Cum tibi. Ex stipulatiōe ⁊ identitate pōt emptor agere ꝓ eo qō soluit ob liberationem rei empte. b. d. sed non de euictiōe. ⁊ sic non ob. contrarium glo.

Cum successores. Etiā successoribus autoris pt denūciari ⁊ denūciatione eis facta euictiōe secuta agi pōt s eos ad oē interesse nisi aliud fuerit cōuētum. b. d. concor. ff. eo. l. euicta. ¶ Quero qd si sint absentes. ℞ñ. det qō tunc sufficit eis fieri ad domum. vt. l. scire ops. ff opz ff. de e cu.

¶ Si parētes. vt de Bar. in. l. cuius tas. ff. si cer. pe. ⁊ l. stipulatio ista. l. prin. de ver. ob. q hanc. l. cū duobus sc. allegar.

¶ Autori. Tu vide de boc bal. l aut. nūc si heres. s. de lit. ⁊ Bald. expresse in. l. j. ad fi. s. de pericu. et cō. rei vēdi. ⁊ hic

c ¶ De forma buius. Adde qd idē bar. dixit in. l. nō solū. §. morte. de oper. no. nū. adō qō no. in. c. fin. de emptio. ⁊ ven. ⁊ ele. cām. de elec. et qō no. bart. ⁊ ibi d. ale. post Jmo. in. l. q. §. in fi. ff. sol. mat. ⁊ de hac forma vide bal. l. l. si cū qō. s. c. ⁊ ibi iz 3 bar. facit qō no. bar. in. l. j. l. ri. q. de op. no. nū. et vide bal. in. l. libera. in vlt. co. s. de sen. ⁊ bart. in. l. q aliena s. de pecu. ⁊ bal. i. l. emptor. s. e. vbi iz 3 bar. ibi. ⁊ hic adō pulchre Angelum ⁊ Jmo. l. l. cū ex cā ō ver. ob. cū bar. cōcordat Ang. ⁊ Jmo. in. l. in executiōe. §. solidus. de verb. obli.

Universidad de Deusto
Biblioteca

euto.t.l.i.§.i.ff.de lib.agno.t illum text.vide t si ibi habitatio nem non haberent ita qō eorū facultas haberi non pōt tūc per eos intelligitur factū vt denunciari nō possit ideo absq; denunciatione agi pōt.vt.ff.c.l.si p mutatiōis.in fi.t.ff.c.fi ideo.§.fina.

Emptor precium soluere non tenetur si euictio imineat quādo contrabitur.

Fideiussor quando sit pro euictione grauandus.

Si post perfectam. †Quando euictio imminet in limine ℣ctus emptor nō cōpellit ad soluendū pcium nisi caueat idonee.b.d. Nō. quod tenet satisdare t sic fideiussorem pstare. Cōtra qō op.gl.qō nuda cautio sufficiat.vt.ff.eo.l.empto.t de ℣ben.emp.l.pacta.sol.qō bicoperaf euictio que imminet in limine ℣ctus. Op.qō agere non possit qr euictio nō est secuta.vt.ff.eod.l. plures.§.mota. Solu.qō in illis pcium erat solutū t totū.bic nō vt in prima glo. Et ex hoc inferf qō bic excipiēdo consequit quod non posset agēdo qr actio nō daf.sic t alīs in.l.si in area.ff. de cōdi.inde.t hoc vult glos.ibi. †Quero tunc an pro hac cautione tm fit grauandus fideiussor. Et videtur qō fic.vt.l.habitationū.in fi.ff.de peri.t cōmo.rei vendi. In contrarū videtur. ff.de rei vendi.l.fi.t hoc tenet ibi glos.ad.l.habitationem. Respondeo vt ibi not.t ita tenent doc. Ulterius not.mirabilem modū per quē inuenit modus petendi fideiussorē pro euictione si supponatur vnus qui dicat rē suā esse vnde ptestatur ne ille ad emptionē accedat.Si vt hec fraus euitet dixit Bart.qō emptor cōpellitur iurare p calūniam qō nō facit sibi moueri litem et similiter iurabit ille q litē mouet. arg.§. de bonis maternis.l. j.in fi.t an in scienter emēte alienam bz locū. Ista dubitari pōt vt dicā.ſ.e.l.fi fundum. Ulterius dicit Cyn.qō cōtrabētes adueneg nō sortiuntur ibi for.vt.l.heres absens.ff.de iudi. dicentur ibi sortiri si in limine ℣ctus imminet euictio per banc.l.qō no. Vendens liberum quem putabat seruum tenetur. Emens seruum quem scit liberum an teneatur.

Si tibi. Libertatis fauore quē de euictiōe tz actio eundē agentem nō repellit exceptio.b.d. †Ver.dicit qō ignorās liberū vendidit seruū.quid si sciebat cum liberum. dic qō moltomagis tenef ideo ante euictionē ℣ eū agiē vt.l.seruus quē.§.fi.ff.de ac.emp.t bic in glos.§. †Quero qd si emptor fuit sciens.dic qō tunc non agit.vt.ff.de ℣ben.emp.l.si in empt.§.t bolem.t.l. liberi.nulla enim tūc fuit emptio.vt bic in glos.i.Quero quare non bz hic locum.l.vendicantem.ff.de euic.respondeo fauore libertatis vt bic in glo.fi.

Si quis tibi. Re antelitē motā peremptа cessat periculum euictionis.b.d. Op.de.l.vltimam.ff.de rei vē.t de.l. fi.in fi.§.de asser.tol.sol.vt in glo.

Emptor rei aliene non agit de euictione.

Emptor rei aliene cogitur pretium soluere.

Si fundum. †Sciēter emens rem alienaz non agit de euictione etiam ad precium nisi aliud fuerit conuentum bocdicit. Nota.quod etiam sciens potest stipulari de euictione vt in.i.glos. Opponitur quod seiens licet non stipulatur agat.vt.§.communia de le.l.fi.sol.vt glos.t melius in contrario.t vide qō ibi diximus. Opp.qō saltem precium recuperet vt.§.fi ven.pig.aga.l.i.Sol.vt in gl. Op.de.l emptorem.§.q aūt.ff.de ac.emp.Sol.distinguendo vt in glos. qr aut emit scies t nō agit nisi fuerit stipulatus vel pactus vt bic.aut ignorans. t tunc si fuit pactus vt agat agere pōt ex formā pacti.finaliterz fuit pactus vt non agat tunc aut simpliciter qō de euictione non agat.t tunc vtilitas nō precii dicit esse remissum.vt.d.l.empto rem.§.qui aūt.in cōtrā.alleg.Et idē.si dixit qō periculū euictionis remittebat.vt bic in glo.t.§.eo.l.emp.in fi.cū ibi no.Aut latius est loquendū qr dixit venditor qō nō volebat aliqua actione teneri qr tunc ad nihilū agit.vt.ff.de edi.edic.l.venditor.§.querit. Si aūt nullū pactum intercessit tunc re euicta agitur ad interesse vt hic in fin. †Queritur quid si sciēter emi rem alienaz t mihi tradita est venditor petit precium ego exepio qō res est aliena ipse replicat t ego sciuit queritur qd iuris: t videf qō cōpellatur soluere: qr ego sciens per do pcium t nō recupero vt bic ℣n contra.facit.ff.de contraben.emp.l. si emptorē.§. si emptor. vbi ter.dicit qō vēditor nihil ꝑsequi pōt in hac.q.vt refert Cyn. distinxit ꝓpe.aut sciui rem alienam t furtiuam: t tūc preciū petit nō pōt qr nō tenet ℣ctus.vt.d.§.fi emptor. Aut sciuit tantuz rem alienam t tūc aut statim petit precium t repeti pōt.vt.§.eo. l.si p ſt.aut nō statim sed lōge post: t tunc cōpellor soluere quia contractus tenuit.vt.l.rem alienam.ff.de contraben.emp. qr vēditor tradendo implenit ex parte sua igit t sibi dz impleri.vt.l. iul.§.offerri.ff.de act.emp. Ego dubio in casu quādo statim agit: quia si teneatur qñ ex interuallo petit ergo t qñ statim: quia vtroq; casu tz ℣ctus t sua diligentia non dz esse ei nociua t ita emptoris est illa q ei nocet qr sciēti dolus nō infertur. vt.l.dolo natiōis.§.de transac. Nec obst.l.si post quia ibi in ignorante loqui vf t qñ ius mouetur qō bic non est.cogitandum reliquo.

Emptor venditoris defensione se tuetur.

Emptori. Emptor pōt se tueri defensione autoris sui.boc dicit. †Quero de exemplis t respōdeo vt in glo. Item quid si alienū scienter emit.t dic vt in glos. Item habes bic quod ius excipiendi cepit ad singularez successorem.con.co. ff.de iureiu.l.et iam t.ff.de except.rei iudi.l.fi mater. §.idem ini. de quo per Dyn.in.ca.si quis in ius.extra de reg.iur.li.vi. Sz. vero de cu.in.d.l.etiā.dixit boc verum si exceptio sit in rem non in personam per.l.quia personale.ff.so.ma.sed Bar.ff.de aqua plu.arcen.l.fi tertius.§.fi prius.vbi banc materiam ponit dicit etiam quod in personam transit ad singularem successorem per l.si tibi.§.pactum.ff.de pac.sed tandiu transit quandiu persona superuiuit in cuius persona exceptio psonalis fundata fuit: qr et cōmoditas ex eius persona in illū transiuit vt ibi sentit gl.in fi. Itē dicit boc verum vt transeat nisi ex eo ℣ctu vēditi sit causata exceptio.vt.l.quesitum.§.si annua.ff.de pac. Pōt etiā queri quid econtra an exceptio cōpetens ℨ autorē cōpetat ℨ singulare successorem.t remitto ad no.per eundem in.d.§.fi prius.

Si permutationis. Etiā ex cō mutatiōis debef euictio.b.d.sunt in gl.fi. Not.qō sine denūciatiōe transitur cū facultas denūciādi non habeā vt bic in fi.t.ff.e.l.fi ideo.§.fi.t dicit nō haberi pp venditoris absentiam ita quod ei cōmode nunciare nō pōt. argu.l. nepos proculo.ff.de verb.sig.t sic patet qō ei extra pronunciaz nō tenetur mittere ad denunciandum.

Emptor non presumitur male fidei ob stipulationem duplicem pro euictione.

Non ex eo. Stipulatio dupler p euictione nō facit emptorem presumi male fidei.boc dicit. †Not.quod non probat boc esse t.c.l.non ob boc.§.vnde cogna. Item quod q libet presumitur bone fidei donec contrarium probetur. Item quod cautela quam quis sibi adhibet ei etiam quo ad pretionem nocere non debet.concor.sunt in glo. Cōtra qō op. de.l.que sub conditione.ff.de condi.insti.vbi facilis presumptio deierandi facit conditionem iurisiurandi remitti t sic ibi illa facilis psumptio cōsideratur.solu.qō bic loquitur de sibi prudente qui male fidei non presumitur: ibi de alio.ſ.de iurare debente cui remittitur ne faciliter incurrat periurii. Itē ad idez op.de.l. scius augerius.ff.ad.l.fal.gl.nō soluit.dic qō ibi erat violentia t presumptio fraudis.hic secus. Op.cōtra ter.in fi. qō ſ ꝑ potur male fidei pro banti nihil pſit. cum t tunc de euictione teneatur.vt.§.eo.l.fi fundum.Solu.duobus modis vi in glo.Ultimo collige ex glo.i.in fi.qō dictio alīs est implicatiua similiter t ſm: se facit intelligi id cui applicatur.concor.alia glossa.in.l.fi fugitiui.§.de ser.fug.

Fideiussor quare repellatur t heres eius admittatur.

Heredem. In fideiussoris herede cessat regula quē de euictiōe tenet actio eundem agentem repellit exceptio si agat nomine ꝓprio.boc dicit.et est singularis hec lex ideo eam not. Vel fic.si heres fideiussoris vendicet rem venditam ꝓprio nomine non potest repelli exceptione licet re euicta contra eum detur actio de euictione.hoc dicit. Oppo.de.l.exceptione.§. eo.t de.l.seia.ff.eo.Solu.vt in princip.glossa.quod.hic ꝓprio nomine vendicat.ibi vt heres fideiussoris: ideo ibi repellitur vt fideiussor. †Sed tunc quero cur fideiussor repellitur t nō eius heres.respondet ꝓpe.quia fideiussor licet non vendiderit venditioni tamen assensit: sed eius heres neutrum fecit. Itē op. de.l.vendicantem.ff.eo.Solu.hic fallit illa regula vt sequitur in glo. Item op.de.l.venditrici.§.de reb.alie.non alie. Sol.qō ibi in herede venditricis. Alīs vero volentes soluere omnia ista contraria dicunt quod hic conuentus elegit potius intentare actionem quā illum agentē velle repellere exceptiōe t sic in eius esset electione.vt.d.l.vendicantem.sed primam tenet glos.t doc. qr ter.iste dicit qō non impedik vendicare qr sit heres fideiussoris t sic exceptio illa sibi non vendicat bic locum.

Creditorem euictionem pignoris non debere. Rubrica

Vendenti iure duo regrū tur vt de euictione non teneatur.

Vendens iure creditoris potest de euictione polliceri.

Etendere pignora quis debeat.

Creditor vendens rem debitoris qñ de euictione teneatur t an pignoratitiam contrariam debeat emptori cedere.t nume.ꝙ

Debitor venire non pōt cōtra venditionem rei sue factam a creditore.

Lumine

Etmiure. Primo dictū fm fisco.secūdo in priuato licet de priuato non sit per modum dicti ſz rationis p locuz a maiori tertio excipit in priuato.quarto illam exceptionez ponit m fisco.sexta ibi quia et priuatus.tertia ibi:nisi nolatim.quarta ibi tñ si fiscus casus.Siue fiscus siue priuatus vendat iure creditoris de euictione nō tenef nisi specialiter promisit.t ſz fiscus post venditionem quā fecit iure creditoris in alterius creditoris locum succedat nō ꝓpterea rem vendicare pōt: qr ex pcedenti venditione potiorem se pstare dz.b.d. †Nō.duo q ponit bec.l.vt vendēs iure creditoris non teneat de euictione. Primū qō res sit ei obligata.vt in princi.huius.l.Secundū qr rōne huius obligationis ceteris creditoribus sit potior.vt bic in fi.t intelligitur potior si ut pe siue priuilegio vt.l.ñ.t.l.fi.§.qui poti.in pig.ha. Tertium addit lex sequens videlicet qō creditor putet rē esse debitoris t sic in dolo. Et ex hoc addik quartū videlicet vt si bi liceat vel saltē putet sibi licere vendere ex pacto vel ex lege.vt.ſ.l.proxima.t.ff.de ac.am.l.emptorē.§.iul.t.§.sniam.t ꝓ hunc moduz est predicta gl.fi. Nō.ex.i.t.ñ.qō fiscus vtitur iure priuati. cōcor.§.de petitio.hereditatis.l.i. †Nō.qō vendens iure creditoris pōt ꝓmittere de euictione.t qr ter.dicit de priuato creditore dubitari potest quid de fisco vt hic. Dicendum qō fiscus etiam pōt sed nō duplum sed simplū tantū per.l.fi.ꝓcurator.ff.de iure fis.t in hoc est melior cōditio fisci quā priuati q duplum pōt promittere.nec pōt fiscus habere fidē de pcio.vt.d.l.fi procurator.t not.ſ.de fi.instru.t de iure haste fif.l.i.t in ti.nec fi.rem quam ven. emin.l.i.lib.x. †Opp.ℨ.prin.qō nō ꝑcurator cesaris sed fisci sit ille qui vendere dz.vt.l.quecūq;.ſ.de fi.instr.t iure haste fisc.lib. x.Sol.vt glo.super verbo ꝑcur. Op.cū gl.i qō vendens licet sit creditor de euictione semper teneatur.vt.§.titu.i.quasi per totum.t potissime in.l.nō dubitaf.Sol.distinguendo aut qs vendidit rem alienā vt ꝓpriā aut vt alienaz aut simpliciter. Primo casu tenef de euictione.vt in titu.precedēti t hoc in priuato.

In fisco vero serua.l.bene a zenone.§.de quadrien.prescrip.

Scdo casu subdistinguo: quia aut vendidit vt ꝑcuratorꝫ.et de hoc nihil in gl.aut vendidit vt creditor t sic iure creditoris t ista est materia nostra.t tunc aut de euictione promisit t tenetur vt promisit: fallit in fisco qui ex promissione non potest conueniri vltra simplum vt.l.si procurator.ff.de iure fis.t dixi.§.aut de euictione non promisit.t tunc aut creditor sciebat rem non esse debitoris t sic sibi nō licere vendere t tunc de euictione tenetur: quia in dolo fuit.vt.ſ.l.priori.aut rem putauit debitoris t tunc Hug.dixit aut ei licuit vendere ex pacto vel ex lege.t tunc nisi doceat rem sibi obligatā t se potiorem ceteris tenetur vt bic in fin. Aut ei nō licuit vendere ex pacto vel ex lege.t tunc dixit creditorem teneri emptori solum ad cessionem contrarie pignoratitie.vt.ff. de euic.l.creditorem. Solu.glo.banc distinctionem Hug.repro bat: primo quia si isto secundo casu non tenetur nisi ad cessionez actionis melioris crīs cōditōis quā in primo.t tamē magis de linquit in secundo quā in primo. Quapropter gl.dicit quod nō debemus ꝙsiderare an iure potuit vendere vel nō ex quo iure creditoris vendidit. Sed habemus in vtroq; casu dicere qō nisi doceat rem sibi obligatam t se ceteris potiorē qō ipse tenef ad emptoris interesse vt bic in fi. Subiungit glo.qō vtroq; casu tenetur creditor cedere pignoratitiam emptori contra debitorez per.l.in creditore.ff.de euic.t hoc vult glo.vsq; ad ver.t hoc extraneo domino ꝛc.t ita pertranseunt doct. Ego aūt vt prebem materiā subtilius speculandi in ista materia in qua doctores videntur mihi transire vt muscipula sup pruinas dico qō Alexan. non videtur habuisse intellectū Hug. Nam Hug.vult quod vendens iure creditoris teneatur se potiorē facere ceteris creditoribus vt dicit hec litera.sed non potiorē dño rei qr de eo non dicit hec litera. †Et ſ nos habemus distinguere.aut creditor qui putauit rem esse debitoris habuit ius vendendi ex pacto vel ex lege:t tunc alio creditore eminente tenef vt bic:qr ille se potiorem non docet qō facere tenetur vt bic. Dño vero ei eminente dicquod creditor de euictione non tenetur: qr nulliz de quatuor necessarijs vt nō teneaf de quibus bic in glo.fi.deficit. †Sed an teneatur ℨ tā pignoratitiā cedere emptori.dico qō sic.vt.d.l. in creditore.t licet creditor de euictione non teneatur.tamē ipse debitori vtili ex pacto pōt conuenīri quasi ipse vendidisse videtur: cum ex eius pacto expresso vel tacito ex dispositione legis res sit vendita t etiam ne locupletetef cū emptoris iactura.vt.l.rescriptum.§.i.ff.de distra.pigno. Aut creditor qui putauit rem debitoris esse non habebat ius vendendi ex pacto nec ex lege: tunc Hug.vult qō nō teneaf nisi ad cessionē pignoratitie. Ego vero distinguo. Aut ſz ius vendendi nō haberet tm iusto errore habere putauit t id ē dico qō in precedent.t hoc operatur eius bona fides. Et hoc etiā vult glosſ.fi.ibi vel credat ꝛc. Aut hoc.non putauit vel minus iusto errore putauit t mihi videf qu od de euictione teneaf: qr deficit vnū de illis quatuor substantialibus facientibus cum nō teneri.de qbus bic in glosſ.fi.t hoc etiam vult glo.ista in fi. Nec ob.qō alibi dicit glo.videlicet qō in dubio semp intelligit vendere cū pacto ne de euictione teneatur vt not. in.d.l.rescriptū.§.i.qr illa cōuentio subintelligitur concurrentibus illis quatuor non si qō eoz deficit vt in glosſ.nostra. Et isto casu eo nō existente soluendo compelleretur cedere actionem pignoratitiā.vt.ff.eo.l.in creditore. An aūt debitor isto casu vtili teneaf ex empto per.d.l.rescriptū.§.i.dubito. Quia videf qō nō qr ipse nō videf vendidisse cum non sit venditio facta ex pacto expresso vel tacito qr nō ex lege.t ipse non videtur vendidisse. In contrarium facit.qr in.l.rescriptuz.lex ꝓ tio ratione ponit boc solum ne debitor qui liberatus est ex solutione precij locupletetur cum aliena iactura.Sed meo iudicio ex ista ratione infertur qō ista vtili teneaf in subsidium: qr tūc locupletarēf cum iactura emptoris. Cum igitur dixerim qō in isto casu creditor qui vēdidit tenetur de euictione ad interesse. Concludo quod eo non existente soluendo potest agi cōtra debitorem liberatū vtili ex empto.t sic in subsidium vt alias in.l.fi.ff.de co per quem fac. est. †Quero modo cū gl.an debitor si erat presens possit contra venditionem factam a creditore venire.t gl.ista in ver.fi vero est dominus.distinguit. Aut creditor iure vendidit t non potest contravenire vt institu.qui.alie.li.§.i. Aut nō iure vendidit t tunc contravenire potest t rem vendicare sed precium quod in vtilitatem suam est conuersum iure liberationis tenetur offerre.t vltra precium oblatum a debitore tenebitur creditor ad interesse aliud quam si emptor pretendat ratione doli: per eum in alienando commissi.ar.ff.de act.em.l.emptorem.§.cassius.et.§. sententia.t est expedita tota ista glo. Hunc quia casus duos tantum expedimi quero de tertio membro quando creditor simpliciter vendidit.t dicunt doct.quod tunc non videtur vendere iure creditoris ſz vt dominus vt.ff.si ager vectig.l.i. §. i.ideo de euictione tenetur vt in primo membro dixi. Quero cum glo. iiij.quādo creditor duplam promisit de euictione an si duplam soluit illam recuperet a debitore.t dic vt in glosſ.quam vide t signa.Bar.de Saly.

a] Ut ꝑcurator. Adde bar.i.l.ꝑcurator q ꝓ euictiōe.ff.de pcu.t i l.i.§.i.ff.de ꝓto.fiſpu.t istū tex.vide qō no.Bart.in.l. fi.§.fi pfatū.§.de iure delī.ſz aliqui dicāt ipsum non bene dicere.

Si a creditrice. Vendens iure creditoris tenef ō euictione non tm si promisit sed etiā si fraudem vel dolum commisit. Nō.quod sciens venditionem non esse sine vitio non caret fraude vel dolo.t quādo dicatur nō esse sine vitio declarat glo.quam vide.

b] Si filius. adde gl.t bar.ꝑ intellectu hui⁹.l.in.l.ñ. §.fi aduer.rē iud. t in.l.post mortez ff.de adopt.t an iudei t sarraceni habeant filios in ptāte vide soci.cō fil.lxiij.inci.i pfiti ꝙsultatione vſi.ñ. p hac.in.i.parte. char.cir.t bar.in l.itē i. ptāte.ff. de bis qſunt sui vel alie.iu.t ibi dom. Aler.t qual⁹ ꝓ bek patria ptās. vide Bal.in.l.titia.ff.so.ma.

De patria potestate. Rubrica.

Ista rubrica nō habet continuationē ad pcedentes nisi dicamus: qr in varijs legibus dictū est de his qui sunt in patria potestate. Ideo de ea latius tractaturus hanc rubri. subiecit.

Liberatio lōgo tempore prescribitur qua a patria potestate quis liberatur.

Diu dictio quantum tempus importet.

Si filium. Liberatio t ai patria potestatel ꝑscribit lōgo tpe. b.d. Nō.qō titulus allegatus presumit ex patientia longi temporis. Pro euidentia premittequod existenti in patria potestate nō potest tutor dari.vt.ff.de tutel.l.i. Scōo qō mater filio lz sit sui iuris nō potest tutorem dare vt datio teneat ipso iure.sed nominati veniunt a iudice confirmandi vt bic.t.ff.de confir.tu. l.i. In casu ergo nostro fuerunt confirmati patre sciente: patiente diu illos vt tutores res filij administrare. †Quero quātum tps dz esse istud qō dr diu.gl.ponit duas opi.vnā qō.x.annorū. alia qō.xx.prima est verior in casu huius.l.qr tutelā.xx.annis durare nō potuit.sed qr scōa est in se vera id ō dic qō inter dū cursus tpis tantū allegat ꝙtra patrē.t tūc.xx.anni requirunt qbus steterit in existētia iuī iuris.ar.ſ.de ꝑscri.lon.tem.que p lib.i.ñ. t bic in glo.Aut allegat factū suū qō probat cursu tpis t hz locū.lista.t prima opi.gl.Sed tūc op.qō fi emācipatio allegat et sic factū paternū tūc cursu tpis nō expectek velut nō necessarius ff.de adop.l.q liberaf.t.ſ.ti.ñ.i.Sol.qō aut de emācipatiōe allegata cōstat.t tunc fi est solēnis hz locū ℨiū si nō est solennis et boc.si constat tūc habek ꝓ non facta.t iō conuenīri pōt pater nisi p.xx.ānos liberationē ꝑscripserit. Si aūt dubitek an fuerit facta vel nō tūc fi decem annis ꝑ boſe sui iuris se gesserit ops patrē acgescere vt bic.t.l.post mortē.ff.de adop.secus si minus tps transiuit.t tūc ℨ factū suū de quo dubitaf sit factū vel non.t an fuerit minus solene vel nō venire pōt.vt.l.ñ.§.fi aduer.rē iu. t ar.l.si certis annis.§.de pac.t in.l.cū de in rē verso.ff.de vsur. t hoc vult.gl.penul. Ulterius pondera qō ea q̄ bic probant sunt actus differentes t nullo mō ꝙuenientes exīstēti in potestate.t ideo existentia sui iuris ꝓsumit vt bic.t babes simile in.l. ñ.ff.ad macedo.secus si actus essent indifferētes ꝙuenientes ita existenti in potestate sicut emācipato: qr tunc ꝓbatio velut non

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Cōgruentius ño.qđ hec lex loquit de cā ciuili ó qua vide bal.i.l. si patris.ff. vñl. ad fi.

b ¶ Vſ aūt.adde gl.i.l.si cōpeteti. ff.de alē.lib.a pa. z.i.l.i.z ibi de.ff. de ali.pupi.pstā. a l.alimenta. et ibi Bal.z doc.ff. de neg.gest. Jnn.in ca.ex lris.de conuersi.in fin.z.i.l.i.ff de ifa.qđ est verū nisi sit priuata la cte.vel nisi sit nobilis ōña quaz la ctare non deceat ar.l.nepos.ff. de ſ.fig.z fm Ang. in.d.l. si cōpeteti.z bart.z Bal.z doc.l.d.! alimenta z ibi ēt dicit idē si est nepos ex b ēt tz bar.i.l. si gs ff. si mf. de liber. agno. idem si ex certis cāis iudici videatur qz non tenetur iactare.f. triennū fm Jnnoc. vbi.ff. vſi est arbitrariū vt ibi Bald. ff. vbi pu. educta.z i. l. ocm z per bald.ad treb. et id qđ hic dicit itelligas ēt patre iusto.i.i.i prin.ci gl.i ff. i iusta cā ó lib.erbi. vide per moder. i.l. si cum dotē.ff. si aūt. iſe uissimo'. itez ibi dēt talem mihe ris ꝛc.vbi habes tec.not. qđ nīſ de dote tenet alere filium quod not.

c ¶ Justa cā. z no. qđ erheredatiore quirit causam in aut. nōn lz. et ibi doc.ff. de li. pter. et in corpore. et i bar.i.l. liberti.de inoffic.te. et adde 2 qđ cā erhereda- 3 tionis ponuntur 6 in autenti.nōlz.ff. de libe.prete. z in 8 aut. vt cuz de ap. cog.ff.cās.z glos. in.ca.qui aūalios. 1 de iureiu. Jtē ad de quod potest fieri ex alia causa fili bſite cadē rōnem vel maiorē per.c. j.ff.petro.que sit pzia cā amit fm Bull. de eu. sed alex. de uno. i ad dī.in.l. maximū. z.ó libe. pte. tz 3 rū quez vide l. si quis id quod. de jurisdi. om. iud.

necessaria nō esset bona. vt.l.nō ob hoc.ff. vnde cog. ¶ Ultimo circa illud generale an qs possit contra factū suum venire. vide quod scripsi in.d.l. ff. si aduer. rem iudi.

Jus. Jure ista filius in potestate querit patri 2 tri pōt alienare z impius patri per eus pōt castigari z nō se corrigens arctius castigabit per iudicem fm patris uolūtatem. hoc dicit. ¶ Ro. qđ a leuioribus remedijs incipienda est correctio. ¶ Item qđ iuder in cozrigēdo sequi debet voluntatem patris.

Ongruentius. a Cause pecuniarie iter patrē z filiū turis ordine sunt tractande z reuerentiā dz filius matri z ipietatem filij dz iudex seuere indicare. b.d.

f **Jlia.** dicit.

a **Bdicatio.** Cōiunctio nature nō potest separari nec filius a patre vē di hoc dicit.

Jmaritus. Militia nō liberat a patria potestate z nepos est in potestate eius cuius est pater. b.d.

l **Jbertos.** Libertus filiū posita ratū pro bibet habere i potestate. b.d.

Nec filium. Contra negantē filiū est imposita pena z actiōes ꝑpetuales inducte z senatusconsulta statuta p quē cōpellit alere filium maiorem. h.d. mater aūt ex b vſu ad triennium cum nutrice tenet vt in glo. Bloſ. declarant ter. z formant duas opi. dic vt in eis.

Ibertati. Pater filiū nō pōt facere seruum nisi ex necessitate famis.

¶ De adop. z arrogationibus. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo.

¶ Magistratus solus an possit adoptare eos qui in aliena sunt potestate.

Si qui. † Magistratus autoritate adoptat e. hoc dicit. ¶ Opponitur cuiā quod apud eos qui non habent plenam legis potestatem. vt.ff. eodem. l. ꝯ. in principi. et. ꝯ. imperio. ff. de offic. procon. z lega. i. ꝯ. Solu. exponēdo varijs modis ter. vt in glos. ¶ Contra predicta opp. quod imo solius ꝓncipis autoritate. vt. ff. eo. l. ꝯ. ff. si. Sol. qđ ibi de arrogatiōe que fit eorum tantum qui sunt sui iuris de adoptione que fit eorum tantum qui sunt in potestate: ideo non tanta autoritas quā tā est principis requiritur. Et est ratio quia factiōz est transitus de potestate in potestatem propter symbolum et similitudinez. vt. ff. fami. ber. l. hereides. ꝯ. si de pluribus. quam nona potestatis inductio. ideo in noua potestate maioz autoritas requiritur ac etiam quia de maiori preiudicio tractatur cum omnia bona arrogati transeunt cuz illo. vt. ff. eodem lege si pater. quod non est in adoptione. vt ibi not. z. j. l. fina. ¶ Item quia filiusfamilias. datur in adoptione. z fic consilium z assensum habet dantis sed qui est sui iuris dat seipsum z non habet parentis consilium: ideo cautius fuit prouidendum.

¶ ℣ Arrogatio impuberis impetrata a principe debet ꝓfidi intimari.

Notarius potest alteri stipulari.

Erheredatus iusta causa quartam perdit. z nu. seq.

Quarta adoptiuis debita differt ab ea que ex diui pij constitutione debetur. z nu. 7.

Arrogare substituere potest in quarta arrogato debita.

Impuberem Hec lex tractat de arrogatione. et ꝓ euidentia premitte quod glossa. fina. no. ¶ Casus. † Impuberis arrogatio a principe impetrata ꝓfidi est intimanda qui cum magna inquisitione habet illam concedere tenetur arrogator impuberi quartā bonorum relinquere ei vel ꝓbere si eum emancipat sine causa: z quia arrogatione finita emancipatione vel impuberis morte bona impuberis veniunt restituenda. ideo tenetur arrogator satisdare seruo publico de eius bonis conseruandis et restituendis in casibus predictis. hoc dicit. ¶ Istor. bene istum text. in eo quod de emancipatione dicit tam de quarta tunc sibi danda quam etiam de satisdatione sibi prestanda de bonis in eo casu restituendis. Nam ter. ff. e. l. hac aūt. dicit solum si impubes decesserit vnde qđ ibi minus dicit hic supꝓplet. ¶ Sed mihi insurgit dubiū qñ ei emancipato sine causa tenet quartā istam prestare. Et videt qđ statiz per istū tex. qz emancipatione finita est arrogatio. vt. l. in omni. ff. eo. ¶ In cōtrariū facit ter. insti. eo. ꝯ. cum aūt. ver. sed si tres descendentes col. bono. l. i. ꝯ. si impuberi z ibi casus qđ dum z post mortē arrogatoris. habem⁹ ergo dicere qđ iste ter. fm istā dz intelligi z etiā glo. l. l. adoptat⁹. j. eo. ¶ † Ro. qđ notarius alteri stipulat z hoc clarū in ꝓtōtis z iudicialib⁹ fz in connēxionalib⁹ dubitatū fuit z tā glo. insti. de inuti. stip. idē dicit. z ita se hz cōis opi. z consuetudine approbata. ¶ Itē no. ex ſi. qđ oliz poterat populus romanus potest hodie imperator. ¶ Opponitur qđ emancipatus non debeat habere quartam. vt. ff. si quid in frau. pa. l. fina. z institu. eod. ꝯ. cum autem. ver. sed si decedens. Solu. quod ibi fuit emancipatus iusta causa z sic meruit ꝓpter eius deū. crita ideo quarta tunc sibi nō debetur. secus si sine iusta causa fuit hic. ¶ Ad huius declarationem quero que sit iusta causa. z remitto ad ea quē dicam. j. titul. i. lege nec auus. † ¶ Quero ex heredatus iusta causa⁹ perdit quartam. vt. d. l. fina. et. d. ꝯ. sed si decedens. quid si causa non probetur vel quid si causa non sit legitima vel nulla sit expressa vel in totum preteritus est an intentabit querelam inofficiosi vel poterit testamentum dicere nullū. Et breuiter dicendum est qđ querelam nō hz. vt. ff de inoffi. testa. l. pap. ꝯ. si quis impubes. z insti. de inoffi. test. ꝯ. cū aūt. z per ꝓns nec ius dicendi nullum. Et ratio est qz illi habent ius conquerendi de testamēto q succederent ab intestato. vt. ff. de inoffic. test. l. i. z. ij. z. iij. z patet in filio emancipato qui olim non poterat dicere testū patris nullum: qz non erat vocatus ad successionem. vt. ff. de liber. ꝓpte. l. maximus z vltimus. z institu. de here. ab intest. ꝯ. emācipati. sed iste impubes non succedit arrogatori ab intestato sicut nec ccont. a arrogatori ei. vt. ff. eo. l. hec aūt ver ba. ff. ad tertul. l. ij. ꝯ. impuberem. cum successiones debeant esse vicissim dinarie. vt. ff. de legi. here. l. si ab eo. et in auten. qui. modo. nati. sui. ꝯ. filium. z. ꝯ. pe. col. viij. qđ considerans diuus pius dispposuit vt quartam deberet ei relinquere in suo iudicio vt bic. z ff. e. l. si arrogator. z institu. eo. ꝯ. cum aūt. z. ff. de his que in frau. pa. l. fina. illa vero eius portionis quam essent habituri abintestato z ita dz intelligi institu. de inoffi. test. ꝯ. si vero qui non tñ in naturalibus sed etiam in adoptiuis de ꝙbus predixerat loquit qui abintestato erāt successuri qđ non erat impubes arrogatur vt supius dixi. z ex hoc dico glo. z sequaces male dixisse in lege si arrogator. q dixerunt quartam istius impuberis non esse ouam bonorum. z ita plenius scripsi in. d. l. in. ir. q. ¶ Item: hec quarta adeo est debita ex constitutiōe diui pij quod in eius fraudem alienara revocantur tanquā alienata in fraudem creditorum. vt ff. de his que in frau. cred. l. fin. qđ non est in alijs filijs nota. ꝯ. si quid in frau. pa. l. ij. ꝯ. in fin. ¶ Item: dicebat dominus mer. s qđ hec quarta

hec quarta sic debita quod ius eam petendi etiam non agnitam transmittitur ad quemcunqꝫ eius heredem etiam extraneum. vt dicta. l. si arrogator. z. ff. de collatio. bono. l. prima. ꝯ. si impubes quod inquit ipse in alio filio non reperitur: quia in descendentibus z ascendentibus transmittit per tit. de bis qui ante aperta. l. i. z hoc vltimum est valde notandum: quia z quarta eorum vt eis alienum! censetur. vt. l. quoniam in ꝓrioribus. ꝯ. de inoffic. te. z. l. papi. ꝯ. si quis impubes. in eodem. tit. ff. ¶ † Quero an in hac quarta possit arrogator substituere. Dic quod sic pupillariter: quia pupillaris substitutio est bonoz z fauoz non perfidei commissum quia illud est grauamen z onus. vt. l. ex tribus. ꝯ. de inoffi. testamen. sed grauari non potest qui non est honoratus a testatoꝛe. vt. l. ab eo. ꝯ. de fideicom. at iste impubes non dicitur habere a defuncto hanc quartam sed a principe z eius prouidentia. vt. d. l. si arrogator. vbi casus de predictis. Jn eo vero quod vltra quartam ei relinqueret bene posset per fideicom. grauare. ¶ Item queri potest an hec substitutio pupillaris facta ab arrogatoꝛe trahatur ad alia bona pupilli vel non. ¶ Item si pater naturalis ei similiter substitueret pupillariter an vtraqꝫ substitutio valeat vel que z de his remitto ad per me scripta in dicta. l. si arrogator. quam publice repetij. ¶ Hunc quero notarius fuit stipulatus vt publica persona ipsi impuberi an ex ipsa stipulationē aquireatur directa vel vtilis. z dicit doctores quod vtilis. Sed quia vbi notarius non fuit stipulatus. l. subintelligit z fingit vt. ff. o. l. bis verbis. dubitaf an illa erat directa vel vtilis. z ter. ibi sentiꝛe videtur quod fit vtilis z glos. ibi clare tenet. sed ꝑt. dicit quod directa. ar. l. i. in ꝑn. ꝯ. de rei vxo. ꝛc. z ad illum ter. ñdet qđ ibi vtilis dz exponi. i. efficax ad differentiam inefficacis sed teneo glo. qz. l. i. de rei vxo. act. loquitur de illa quā quis fingitur sibi interposuisse. hic de ea quam alius interposuisse fingitur. z hec sufficiant.

Cum eum. Jn arrogatione liberti debet causa inferi z maxime defectu liberoꝝ alias non valet. hoc dicit. ¶ Not. quod vbi expressio cause est necessaria non expresse vitiat. sed an hoc est specialie in arrogatione liberti an vero generale in quocunqꝫ sentit glo. quod sit generale per. l. nec ei. ꝯ. z primum. vsqꝫ ad fi. l. ff. eo. ¶ Item hoc de ꝓprio liberto. nam alienum etiam cum causa non permittitur. vt. ff. eodem. l. si pater. in fin. z hic in glo.

a **Doptio.** a Jn adoptione publicuz instrumē tum non sufficit nisi autoritas iudicis intercesserit. b.d.

b **Mulierem.** b Mulieres non possunt adoptare fine specialis ꝓncipis gratia. b.d. ¶ Nota quod de facili princeps permittit ei ꝓuilegium arrogare. ¶ Nota quod adoptio filios facit z pares eos efficit naturalibus z legitimis. z ideo sicut mulier nō habet legitimos z naturales in ptāte ita nec istos adoptiuos.

Arrogationes. Jn arrogatione principis rescriptuz est necessarium. b.d.

Adoptionem. Adoptio nō minuit adoptionis filium originis. ideo z ibi honores z onera subire tenentur. hoc dicit. ¶ Oppo. cum glos. de. l. municeps. ff. ad munici. Solut. vt glos. quod hic quo ad honores: ibi quo ad onera. hec solu. est contra istam literam in ver. munerum. quare glo. dicit qđ ibi illud operatur senatoria. dignitas. z hanc tenet ibi glo.

Adoptionem. Patronꝰ potest adoptare z arrogare filiam liberte solennitate debita intercedente. b. d. ¶ Ro. quod adoptant q sunt in potestate z arrogantur qui sunt sui iuris. Bar. de Salꝫ.

Adoptatum. Autoritate principali non impedit emancip z ri. b.d. ¶ Jn glo. ibi quarta data subaudi vt. ꝯ. eo. l. ꝯ. z dic vt ibi dixi in impubere. Jn pubere vero dicam in. l. seq.

1 ¶ Adoptatus succedere potest patri naturali.
2 Emancipari nemo debet inuitus.
3 Adoptatus emancipatus an perdat ius petendi quartaz in bonis adoptantis.
4 Filius adoptiuus patri adoptiuo z non naturali querit.
5 Nepos adoptatus ab auo an mortuo patre naturali succedere possit emancipatus. z nu. 6.

Cum in adopti. ¶ Hec lex vsqꝫ ad ꝯ. fz nec articuli. dixit in duas. Nā ꝓio ponit duas dubitationes antiquoꝝ. Scōo eas decidit distinguēdo. scōa ibi. ideo talē dubitationē. secūda subdiuidit i tres: qz ꝓio decidit qñ datus est in adoptionē extranee ꝑsone. Scōo quādo coiuncte ꝑsone. Tertio limitat seu dubium remouet circa hoc vltimum. secūda ibi: si vero pater. tertia ibi: hz hec oia. ¶ Casus. † Jn adoptionē extraneo datus nō pdit iura succedēdi patri naturali ex testō nec abintestato nec ꝓ cōtra testamentū. dat⁹ vero coniuncte ꝑsone perdit iura succedendi cōtra patris naturalis voluntatem. z hoc ꝑdiu durat adoptio non si fit finita qz tunc omnia iura aduersus patrem naturalē recuperat. b.d. ¶ Nota quod in adoptione inducta finiunt emācipatione vt hic in ꝓn. z. j. in ver. sed oia cōcz. ff. e. l. in omni. ¶ Sed hic possunt moueri aliqua dubia † Primū est an inuit⁹ possit emāciparia gl. bic signata super verbo dat fm vnam expositionem sentit qđ ibi: fit casus qđ non nisi iusta cā interuenerit. Ego idē puto qđ inuit⁹ nō possit iz alia expositio ibi inibi melioz videtur vt de datione adoptionē ibi lequat. ¶ † Scōm dubiū est an emācipat⁹ hz perdat ius succedēdi patri a adoptiuo an tamen perdat ius petendi quartā in bonis eius. z glos. magna. j. in versi. hz hec oia. mouet hoc dubiū z nō clare decidit. ¶ Ego dico qđ speciale est in impubere arrogato vt emācipat⁹ sine iusta cā quartā nō pdat. vt ꝯ. eo. l. ij. z. ff. de colla. bono. l. i. ꝯ. si impuberi. z insti. de adop. ꝯ. cum aūt. z sic in ceteris ius commune est. Jtem fine sint arrogati sine in adoptionē dati. ¶ Et ratio hec ponitur qz per emancipationē adoptio dissoluitur z ad patrē naturalem hz necesse reuerti. vt in. d. ver si. sed hec oia. z qnulla spes ei cōtra patrem adoptiuū remanet: qz per emācipationē ab eius familia exemptus est vt bic in ꝓmo ver. z iterum. z sic fi inilla spes ei remanet ergo nec in quarta. ¶ Nota qđ iura patris naturalis sunt diuino nexu copulata z pondera qđ non de omni patre naturali sed demum de eo qui pater est filio quem hz in potestate z sic er legitimo matrimonio nato. nam tunc z patrem z matrē deus cōiunxit vt in euangelio. ¶ Not successiue qđ filius non datur c inuitus in adoptione seu in alienam familiam. vel potestatem. ¶ Ro. ibi qz in vnam ꝑsonā cōcurrunt ꝛc. qđ duo vincula vno 4 sunt fortiora. ¶ † Ro. ibi cuꝫ acquirat ꝛc. qꝫ patri in quo iura naturalia z adoptiua cōcurrit filius adoptiuus omnia que vt alis patri naturali z legitimo fuisset acquisiturus. z eodem mō z sic pater iste adoptiuus z naturaliter coniunctus preferk naturali tm in ista acquisitione. ¶ Nota ibi anxita affectione ꝛc. qđ affectio inter cōiunctos sanguine presumit a lege z quod affectione suspitio tollit que alis induceret sic z alis. ff. de ri. nup. l. pe. ꝯ. de vno. z. j. de adul. l. si qui. ¶ Uemo ad apparatum z capio glo. super verbo reuerti. que est finalis in hac prima parte z quero an reuertat in patriā potestatē. z ꝑla. qđ sic cū quo pertransit glo. z ꝑ hoc accedat qđ iste casus emācipationis supueniens pinde facit haberi ac si habetur qñ extraneo est datus in adoptionē. Similiter dicit glo. qđ reuertit quo ad succedendū. dic abintestato fm tēpus antiquū fm qđ non existentes in potestate erant incogniti tēpore tñ huius. l. non erant prohibiti. vel dic quod reuertitur ad succedendū cōtra testamentus de quo in ꝓn. huius. l. diximus. ¶ † Queritur glo. datus est nepos in adoptionem auo z mortuꝫ pater naturalis postea pater adoptiuus cum emancipat nunqd tunc reuertet ad successionem patris naturalis. z videt qđ sic ne inconueniens veniat quod hec lex eniteare volunt vt ab vtriusqꝫ successione sit exclusus. ¶ Contrarium determinat gl. ꝑ qua facit qz patris hereditas est iam alteri acquisita a quo auferri non est equum. Jtem qz pater naturalis autoritate legis fm legem fuit restatus qz istum instituere non tenebatur ergo non dz eiusdem legis autoritate decipi. vt. l. ij. ꝯ. de bis qui ve. eta. impe nec legitime factū contra eius voluntatem ex superuenienti casu retractat. vt. ꝯ. qui testa. fa. pos. l. furiosum. cum si. Ad inconueniens qđ sequit respondet glo. quod hoc euenit culpa adoptati qui non debuit permittere se emāciparī cum inuitus non potuit cogi nisi iusta causa interuenisset. vt. ꝯ. i hac. l. ibi. cum z in hoc casu ꝛc. fm vnam expositionē vnde fibi imputet. ¶ Vel dicit glo. secunda dic quod in totū fibi nō prodicat qz aous tenetur ei dare quartaz quādo emancipat fine iusta causa. vt. ff. de colla. bono. l. i. ꝯ. si impuberi. z. ff. si quid in frau. pat. l. i. z. ff. de inoffi. testa. l. pap. ꝯ. si quis impubes. z institu. de adop. ꝯ. cū aūt. ¶ Sed gloss. hoc reprobat qz ille leges in arrogatione nō in adoptione loquūtur z bñ dicit. sed adde quod nec in quolibet arrogatoꝛ: sed in impubere tantum loquunt cui ex cōstitutione diui pij debetur vt latius dixi. ꝯ. eod. l. ij. z ibi rationes assignant. Vel ter tio dicit gl. qđ non est verisimile auum venire ad istam emācipationē. q. d. lex de casu isto non curauit: qz nec frequenter nec verisimiliter cuenturus erat. vt. l. nam ad ea. ff. de legi. ¶ Si tamē pure euenīet dicendum est qđ verū hoc sequitur qz exclusus erit ab vtriusqꝫ hereditate. vt in ꝓnci. dixit glo. z ei imputetur cur se emancipare permisit vel saltem nō cōtradixit. hanc determinationē glo. no. ꝛtra eos qui legitimant post mortē patris per rescriptum ꝓncipis vt non admittantur ad successionem patris. de quo plene diri in. l. naturaliter. ꝯ.

a ¶ Adoptio bal. b colligit ex ista l. qđ tabellio non possit facere ꝓceptū guarētigie nisi in ꝓuilegio fiat mētio. ó quo vide bart. in. l. in bemus. ꝯ. fane. ff. de facr. fan. ecc. z Jmol. in. l. an ꝓ tor. ff. de re iudic.

b ¶ Mulierē. adó Barto. bic. z. l. si suspecta. ꝯ. fina. z ibi bar. ff. ó inof. testa.

c ¶ Oē in adopti. not. qđ hec. l. z. ꝯ. admonem⁹ z. ꝯ. at bi. q allegank in glo. sunt corrects i pauf. de here. ab intes. ꝯ. i. ibi si ue sue potestatis fuerit sub ꝑtāte sūt cōstituti. Duz dicunt qđ filiꝰ dat⁹ i adoptionē ano mino possit ꝓfiteri mo z naturali abintestato succedere. z not. tenet mathe. de math. in tracta. suo de suc. abintes. i ꝓn. z in. ij. art. ꝓncipali z addunt. ꝯ. nulla vero. in. d. auf. ꝓ quez vſ eē cōcepta ista lex i casu ccōuerso ad primū. ꝯ. dictuz.

d ¶ An inuitus possit emāciparī Tu vide! hoc qđ not. Saly. i l. fi. i fine. z ibi! posui i ad. in v. inuit⁹. ff. de manu. test.

e ¶ Vel potestatē Ultra notata in apost. ff. eo. in vſ. an inuit⁹. nu. ij. vide Bald. in. l. ꝯ. uis. ff. de fideicō. z in. l. vt liberis. ff. de collat. z Alex. post bar. i l. verū. z ibi Jo. ff. imol. ff. de v. ob. z i. l. qđā cū filiū. eo. ti. z Dy. in regu. ꝛtract⁹. z ibi posui post domi nū boerū i apost. in ver. societate.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a a Ceteres. Ista lex inducitur per Bart. hic in argumẽ. ad patrem qui ducet filium ab abbatem vt cum faciat monachum: qr si filius tacet videt consentire vel si habituz acceptare velit de quo vide not. in. l. in sponsalibus per illum tert. ff. de spon. & l. lucius. ff. sol. ma. vide in. l. cum virum. certa de regula. & in. c. j. §. porro. de despon. impu. vi. & no. in. l. gallus. ff. de liber. & posthu.

b ¶ Apud competentem iudicem. Adde Bal. in. l. j. C. de fin. & glos. & docto. in. l. emancipatiõe. ff. de fid. instru. & Bald. in l. adoptio. ff. eo. dẽ et de adoptionis materia vide in Spec. de cognatione. & ar. et in titu. de erro. et insti. & ff.

c ¶ Jurisditionẽ. Adde an consuetudo det iurisdictionem. Tu vide de hoc Jaco. rebuffi. in. l. viros. in fina. & quod ibi posui in apostil. ad ipsum in ver. consuetudo. C. de diuers. rescript. Bald. bic collect. in ca. j. nume. v. et ibi postuin addit. ad ipsum in ver. bat iurisditione. certa de offi. ordi.

d ¶ Si vsus est. Adde Soc. consilio. cij. incipien. abũde et subtiliter. versicu. sed est diligenter. in. j. parte. char. eleryvij. vbi hoc idem allegat firmat et declarat.

e ¶ Quod hic scriptura erat simulata. Nota quod veritas prevalet simulationi. lege i. & ibi Bald. in ij. not. & plus vale. quod agi ¶ Item fictioni. Bald. lege. iij. in. fi. colũ. in versicu. et con firmatur quia expressa. & de heredi. instit. quod verum quando tendunt ad eundem finẽ. non si diuersi sumlege filio. & ibi Barto. in princi. ff. de lib. & posth. quia fictio prevalet. l. fi quis post humos. §. j. ver. diuersum. eo. tit.

f ¶ Tamen probari potest per testes. Adde Bar. singu. in. l. ij. in fi. ff. de iure fis. & in le ge. j ff. si cert. pet. & in. l. certi. §. quoniam. cod. titul. vide omnino Barto. in autentic. si quis in aliquo. & de edend. & in. l. sicut. & de fide in stru. & ibi Bald. post glos. Item vide Lanfran. in ca. quoniam contra. versic. instrumenta. vlti. chart. de proba. Et adde quod si tenor peperdite scripture probetur per testes non habet executionem parata. vigore statuti: sed agitur via ordinaria. Bartol. sing. in. l. i. ff. de his que in testa. delen. Sed quid de sententia an tenor eius probetur per testes. vide bald. in. l. fi. pe. col. & de re iud. & Jnn. in. c. sicut. & titu. & adde Jnno. in. c. per tuas. in glo. sua. in ver. negligenter. de testib.

ciuitatis faciat hic instrumenta illa valebunt in omni loco non si conficiat extra ciuitatẽ in alio territorio quia in illo loco statutum non potest ei dare autoritatem neq; iurisdictionem vt hic & l. fina. de iurisdi. om. iud. secus si creatus esset a ꝓncipe quia vbiq; põt. vt. l. ij. ff. de offi. pcõ. & leg. vbi vtrunq; ex pdic. is probat. ¶ Jtẽ er hoc dicim⁹ qõ testamẽtũ factũ in vna ciuitate fin ꝙsuetudinẽ illius ciuitatis valet vbiq; si aliud ei non repugnet.

2 ¶ Jtẽ q; lex municipũ & ꝙsuetudo tribuũt iurisditionẽ sunt & alia iurisditionẽ tribuẽtia q̃ no. glos. i. l. & qu. ff. de iurisditio. om. iudi. ¶ Op. qõ ꝙsuetudo frustra hic regrat cũ apud magistratus hoc fieri possit. vt. ff. e. l. emancipari. & ff. de magistra. mili. l. j. Sol. qõ si hic dñium p magistratib⁹ accipiat: tunc oppositio obstaret: & tũc solue qõ hic non erãt ordinarij partiũ: ibi fic. Et ideo hic non valuisset nisi cõsensissent vt in gl. Sinaũt nõ erant magistrat⁹ iz q̃d officiales: tũc oppositio nõ obstaret. Et si dicas cur ergo valet hec rñ. qr ꝙsuetudo municipũ hoc operat: et hoc placet Accur. ¶ Op. q̃. qõ ꝙsuetudo nõ possit p̃iudicare extraneis cõsentiẽtes alijs alienigenis. vt. l. vẽditor. C. si cõstat. ff. cõia p dio. Sol. dupliciter vt in gl. ¶ Prio qõ hic in volũtaria iurisditiõe: ibi in cõtentiosa. ¶ Jtẽ iz Cy. & est bõa quantũ. ad. l. ij. ff. de iurisdi. om. iud. de qua glo. hic in fi. opponit: iz nõ quo ad ꝓmũ. & ꝓtiosa. ꝓgak. vt. l. si q; & cõsensu. & de episco. audien.

Jdeo dicit scõo qõ iz cõsuetudo sit sp alis respectu loci est tamen gñalis in ꝑsonis & respectu ꝑsonarũ: iõ oibus p̃iudicat dũmodo in eo loco fiat & hec vera. ¶ Op. qõ statuta loci vbi iudicuz agit nõ attẽdak iz loci cõtractus vt. ff. de exc. l. si fundus. & ff. de vsur. l. j. in ꝓn. ¶ Sl. nõ soluit iz dic qõ cõsuetudo loci in precedẽdo in quo agit oz seruari qi illa est ꝓcessus vt iudicũ cõstructiua vt hic consuetudo vero loci contractus ipsius cõtractus validitatẽ cõcernẽs in decidendo oz seruari in quocũq; loco agatur vt in cõtrarijs. Et de hoc plenius p doc. & ibi scripsi in. l. j. §. de summa tri. ¶ Querit Cy. si super cõsuetudine quis queſuit sibi iurisditionẽ indicãdi inter certas ꝑsonas an contra alias ꝑsonas poterit iurisditionẽ illã exercere. Et videk qõ fic. vt. ff. eo. l. emancipari. & ff. de offi. ꝓto. l. j. ¶ Jn ꝓmũ facit qr sufficit exercere inter subditos vt ei cõpetat ius exercẽdi inter nõ subditos: vt hic. Solut ipse distinguẽdo aut exercuit vniuersaliter: & tanquã iudex vniuersalis oium & alio exercẽdi ꝙcũq; cum casus occurrerit & tunc iz de facto exercuerit ꝛ certos acgrit tñ contas oẽs. arg. ff. de leg. ij. l. peculium. & l. grege. & intelligit contra oẽs qui sub tali iurisditione possunt comp;ehendi. et in dubio dicit ipse qõ ꝑsumitur generaliter & vniuersaliter vti. arg. ff. de ꝓbat. l. cum de indebito. §. j. ¶ Jtem querit Cyn. si vsus est⁹ iurisditione in vna specie an in alijs speciebus durioris generis dicatur sibi quesiuisse. & dicit qõ non: sed tantum in similibus vel leuioribus. vt argumẽ. ff. quemad. serui. amit. l. stillicidiũ. §. fi. & ff. aqua plu. ar. l. si prius. in ꝓn. fin ꝙde. sed Jnno. videtur tenere qõ omnẽ sibi querat. extra de capel. mona. ca. dilectus. sed posſunt concordari vt sibi querat in omnibus eiusdem speciei non diuerse: ideo si cause fuerunt pecuniarie in omnibus pecuniarijs dicatur quesiuisse sibi & nõ in illis q̃ sunt meri imperij.

1 ¶ Veritas scripture prefertur.

Jn emancipatiõibus.

Not. qõ veritas prevalet scripture. ¶ Opponitur de. l. fin. & titu. & de lege iubemus. in fin. j. eod. ¶ Huius timore glos. legit hanc legẽ tribus modis. ꝙmo quod hic scriptura erat simulata⁹ vnde veritas prevalet. vt. & plus vale. quod agi. per totũ. Secundo quod. l. fin. & ti. j. loquit⁹ in adoptione bec io emãcipatione vbi scriptura non est necessaria. vt lege emancipatione. & de fide instru. ꝓterquam in casu. l. iubemus. j. eodem et sic ibi est speciale. bec solu. & lectu. non est bona quia semper in emancipatione scriptura est necessaria et maxime si fiat apud acta. ¶ Jdeo gl. legit tertio quod hic fuit facta charta sed fuit amissa. vnde veritas prevalet que probatur testibus: & ita intelligunt doc. d. l. emãcipatione. et ista est notabilis lect. ¶ Ex qua habes qõ ea q̃ scripturam desiderãt licet scriptura inde cõfecta fit perdita tamen probari potest per testes⁹ quod facit et mandatũ iurisditionis concessum per rescriptum possit probari per testes si probetur rescriptum fore deperditum secundum Cy. possunt hic aliqua queri que dixi in. d. lege emancipatione.

1 ¶ Causa an requiratur in emancipatione.

Non nudo.

1 ¶ Jn emancipatiõe nõ requiritur causa iz iudicis autoritas. d. ¶ Opp. qõ ꝙmo cã requiritur. ff. de transactio. lege cum pl. ꝓtor. Solu. ibi in trasactione alimentorum que est multum ꝓiudicialis ne postea fame pereat: hic in emancipatione que neminem grauat. ¶ Opponi. ad idem de. l. cum eum. & titul. j. Soluti. ibi in arrogatione que potestesse multum ꝓiudicialis arrogato in ꝑsona & bonis. ¶ Opponi. ad idem quod causa requiratur & iusta. vt. ff. si quis in frau. pa. l. fin. & insti. de adop. & cum autem. Sol. qõ in emancipatione

cipatione impuberis arrogati loquitur in quo est speciale. vel dic hic in emancipatione procedente ex vtriusq; consensu secus si filius cõtradicit. vt. & tit. j. l. fi. & j. eo. l. iubemus. ¶ Vel tertio ibi nõ requiritur cã ad validationẽ emancipationis: quia valet etiã sine causa vt ibi colligitur respectu quarte debende vel non ibi queritur de causa.

1 ¶ Pater filiũ a sua potestate liberare non cogitur.

2 ¶ Pater filiũ inuitũ nõ potest emancipare. & nu. seq.

1 Ne anus. †Jnuitus quis nõ liberat filiuz vel nepotem a sua ptãte: rescriptum principis vt iniurioſum sup hoc nõ est seruandum. b. d. ¶ No. qõ dictio nec hz implicare. concor. & de contraben. empt. l. nec emere. & ff. de offic. ꝓcon. l. iij. quid autem implicet declarat glo. j. ¶ Opp. qõ rescriptum iniurioſum seruetur. vt. l. rescripta. & l. quot. & de ꝓeci. impera. offe. et de l. ij. §. fi quis. ff. ne in lo. pub. Sol. qõ illud qñ modicã lesionem affert bic affert magnam qr amodo sibi & non patri queretur. ¶ Opp. de. l. si lenones. de epi. audi. & l. de spectaculis. l. fin. lib. & Solu. qõ in illis est speciale. ppter necessitatẽ peccãdi ad quã filius inducere voluit. ¶ Opponi. ad idem de. l. nonnunq̃. et. l. sequen. ff. de adop. Solu. ibi etiam speciale in pubere arrogato qui interdum decipitur vnde pubes factus videns sibi boc non expedire de facili auditur. ¶ Opponi. ad idem de. l. si cui legatum. ff. de condic. & demon. Sol. quod & ibi speciale qr sic voluisse videtur propter legatum quod agnouit ob eam causam relictum. ¶ Oppo. ad idem de. l. si. ff. si quis a pa. fu. ma. Solu. qõ et ibi speciale ꝓpter impietates quam pater exercebat in filiũ regula igitur est in contrarium vt hic. & institu. quib. mo. ius pa.

2 po. solu. §. fi. ¶ † Quero cum glo. an econuerso pater ex casibus suprascriptis poterit cogere filium ad recipiendum emancipationem si filius cõtradicit. vt. & tit. j. l. fi. & j. eo. l. iubemus. ¶ Jtẽ tertio ibi nõ requiritur cã ad validationẽ emancipationis: quia valet etiã sine causa vt ibi colligitur respectu quarte debende vel non ibi queritur de causa.

1 ¶ Pater filiũ a sua potestate liberare non cogitur.

2 ¶ Pater filiũ inuitũ nõ potest emancipare. & nu. seq.

1 Ne anus. †Jnuitus quis nõ liberat filiuz vel nepotem a sua ptãte: rescriptum principis vt iniurioſum sup hoc nõ est seruandum. b. d. ¶ No. qõ dictio nec hz implicare. concor. & de contraben. empt. l. nec emere. & ff. de offic. ꝓcon. l. iij. quid autem implicet declarat glo. j. ¶ Opp. qõ rescriptum iniurioſum seruetur. vt. l. rescripta. & l. quot. & de ꝓeci. impera. offe. et de l. ij. §. fi quis. ff. ne in lo. pub. Sol. qõ illud qñ modicã lesionem affert bic affert magnam qr amodo sibi & non patri queretur. ¶ Opp. de. l. si lenones. de epi. audi. & l. de spectaculis. l. fin. lib. & Solu. qõ in illis est speciale. ppter necessitatẽ peccãdi ad quã filius inducere voluit. ¶ Opponi. ad idem de. l. nonnunq̃. et. l. sequen. ff. de adop. Solu. ibi etiam speciale in pubere arrogato qui interdum decipitur vnde pubes factus videns sibi boc non expedire de facili auditur. ¶ Opponi. ad idem de. l. si cui legatum. ff. de condic. & demon. Sol. quod & ibi speciale qr sic voluisse videtur propter legatum quod agnouit ob eam causam relictum. ¶ Oppo. ad idem de. l. si. ff. si quis a pa. fu. ma. Solu. qõ et ibi speciale ꝓpter impietates quam pater exercebat in filiũ regula igitur est in contrarium vt hic. & institu. quib. mo. ius pa.

2 po. solu. §. fi. ¶ † Quero cum glo. an econuerso pater ex casibus suprascriptis poterit cogere filium ad recipiendum emancipationem si filius cõtradicit. vt. & tit. j. l. fi. & j. eo. l. iubemus. ¶ Jtẽ tertio ibi nõ requiritur cã ad validationẽ emancipationis: quia valet etiã sine causa vt ibi colligitur respectu quarte debende vel non ibi queritur de causa.

1 ¶ Pater filiũ a sua potestate liberare non cogitur.

2 ¶ Pater filiũ inuitũ nõ potest emancipare. & nu. seq.

1 Ne anus. †Jnuitus quis nõ liberat filiuz vel nepotem a sua ptãte: rescriptum principis vt iniurioſum sup hoc nõ est seruandum. b. d. ¶ No. qõ dictio nec hz implicare. concor. & de contraben. empt. l. nec emere. & ff. de offic. ꝓcon. l. iij. quid autem implicet declarat glo. j. ¶ Opp. qõ rescriptum iniurioſum seruetur. vt. l. rescripta. & l. quot. & de ꝓeci. impera. offe. et de l. ij. §. fi quis. ff. ne in lo. pub. Sol. qõ illud qñ modicã lesionem affert bic affert magnam qr amodo sibi & non patri queretur. ¶ Opp. de. l. si lenones. de epi. audi. & l. de spectaculis. l. fin. lib. & Solu. qõ in illis est speciale. ppter necessitatẽ peccãdi ad quã filius inducere voluit. ¶ Opponi. ad idem de. l. nonnunq̃. et. l. sequen. ff. de adop. Solu. ibi etiam speciale in pubere arrogato qui interdum decipitur vnde pubes factus videns sibi boc non expedire de facili auditur. ¶ Opponi. ad idem de. l. si cui legatum. ff. de condic. & demon. Sol. quod & ibi speciale qr sic voluisse videtur propter legatum quod agnouit ob eam causam relictum. ¶ Oppo. ad idem de. l. si. ff. si quis a pa. fu. ma. Solu. qõ et ibi speciale ꝓpter impietates quam pater exercebat in filiũ regula igitur est in contrarium vt hic. & institu. quib. mo. ius pa.

2 po. solu. §. fi. ¶ † Quero cum glo. an econuerso pater ex casibus suprascriptis poterit cogere filium ad recipiendum emancipationem si filius cõtradicit. vt. & tit. j. l. fi. & j. eo. l. iubemus. ¶ Jtẽ tertio ibi nõ requiritur cã ad validationẽ emancipationis: quia valet etiã sine causa vt ibi colligitur respectu quarte debende vel non ibi queritur de causa.

habere vt, in auc. qui. mo. natu. effi. sui. §. fi. & gñaliter. ¶ Ultimo an scriptura in emancipatione sit necessaria. dixi. & e. l. in emancipationibus. & plenius in. l. emancipatione. & de fide instr.

Gz inſperimus.

Figmentis antiquis remotis et per rescriptum principis & sine eo apud competentes magistratus posſunt parentes liberos emancipare & in emancipatos libertatẽ exercere & emancipati etiam si non sit dictum retinent ius succedendi. boc dicit. ¶ Nota quod consuetudine queritur bec iurisditio de quo dixi. & eodem. l. j.

¶ De ingratis liberis. Rubrica.

¶ Dixi qualiter liberentur a potestate: nunc qualiter liberati retrahuntur in potestatem per ingratitudinem.

Filios.

Propter atrocẽ iniuriã parẽtib⁹ illatã posſunt liberi i potestatem revocari. b. d. ¶ Opp. glo. qõ imo ꝓpter leuẽ. vt. & de lib. & eorũ libe. l. si manumiſsor. ¶ Quero quo iure bec rescisſio petatur. Et dic iudicis officio vt glo. dixit.

¶ De postliminio reuersis & de redẽptis ab hostibus. Rub.

¶ Continua Rubricam vt in glo.

1 ¶ Jus postliminiõ habet locũ in reuersis de captiuitate.

2 Fictio legis cornelie defunctuz apud hostes fingit mortuum in libertate.

3 Reuersus ab hostibus quando habeat postliminiũ ius.

Ex duobus.

Primo vnum dictum quando ambo parentes sunt reuersi ab hostibus vsq; ibi: quamq̃. Jbi tollit obiectum vsq; ibi: qui cum ab hostibus. Jbi renouet nouum dubium quando matertantum & non pater reuersa est ab hostibus vsq; ibi: nam fictio. Jbi quarto huius vltimi rationem annectit vsq; ad finem. ¶ Casus. † Nata in captiuitate cum patre et matre reuersa redit ad ius vtriusq;. patre vero ibi mortuo redit solum ad ius matris reuerse quasi sine patre nata. boc dicit. a

¶ Not. ex prima & secunda parte ius postliminiũ locum habere in reuersis de captiuitate. & hic postliminiũ fingit eos nunq̃ captos. ideo licet vere fuerint serui hostium tempore conceperunt & nata fuit ista filia tamen quia reuersi finguntur non capti filia reuersa redditur eis ac si eam in libertate concepissent. et sic redditur. i. datur patri in potestate non matri: quia femine non habent in potestate non quod ipsa habeat ius postliminiũ: quia ipsa non fuit capta & modo est clarificata prima pars huius. l. ¶ † Not. ex secunda parte sue ex tertia & quarta quod fictio legis cornelie fingit defunctum apud hostes mortuum esse preambula hora captiuitatis & sic in libertate. & ideo cum ista filia fuit concepta apud hostes fingitur sine patre concepta cuz pater ante eius cõceptionem fingatur mortuus. ideo ipsa heres legitima non est patri vt hic in litera. sed matri tantum reuerse põt succedere. ¶ Op. qõ imo in ꝓmo casu filia ex sua ꝑsona habeat ius postliminiũ: qr tpe captiuitatis habeb. p nata. vt. l. q in vtero. ff. de statu homi. Sol. qõ hic fuit cõcepta apud hostes vt in gl. & pbak hic in fi. l. ¶ Op. qõ male dicat redit. qr ꝓin hoc of supponere qõ in patris fuit ptãte. vt. ff. de ver. sig. l. & bũ redeun di. Sol. qõ impꝛopꝛie hic loquitur vt in glo. ¶ † Querit vltima glo. in hac. l. ponunt duo casus. l. qñ venit ab hostib⁹ cũ vtroq; parẽte vel matre tñ. iz qd de tertio qñ cũ patre tñ. Et respõdet qõ Jo. dixit filiã habere ius postliminiũ & eam succedere patri ad instar arrogati vt successio ei nõ pereat arg. ff. de adop. l. et qui vtroq;. ¶ Cy. aũt dixit eũ nõ habere postliminiũ cuz filius non possit esse sine matre. quod est verum iure ꝓpꝛio vt hic in ꝓncip. sed ex ꝑsona patris qui fingitur nunq̃ captus est dubium sed fingitur vtrorem tunc non habuisse cum illa fingatur mortua preambula hora captiuitatis. igitur obstante matris fictione nõ põt fingi filium in patris potestate venire quiv roiez tpe cõceptionis & nativitatis non potuit habere. & sic nõ obstat l. qui vtrorem. qr ibi vtrorem habere poterat licet non haberet b et sic opinio videtur tutior. b. d.

1 ¶ Redemptus ab hostibus nõ efficitur redimentis seruus.

2 ¶ Pignus tribus modis soluitur. & nu. 3.

3 Redemptus tenetur redemptori suo seruitium prestare.

Ab hostibus.

† Redẽpt⁹ ab hostib⁹ redimentis non est seruus sed pignoris loco tenetur donec preciuz redemptionis soluatur vel ꝓ soluto habeatur. boc di-

a ¶ Jubem⁹. adde Bal. in consi. suo incip. ꝑsupponit q dict⁹ comes saubadie. et adde ange. de aret. isti. & adop. §. fi. & ad de bart. in. l. inuiti. ff. de bis q sunt sui vel alie. iur. p ang. in disꝑu. sua nobilis q̃dã genere. & flo. & san. pe. in quadã disputatiõe p bal. bic in auc. ꝓterea. de nau. li. & not. casum i quo qs põt legitimi sine consensu suo & alium casum not. in quo filiꝰ inuitꝰ põt legitimari. i. casu in quo filiꝰ occulte & in arcã suam cõcubinã quã pꝛ suus vellet i vxorez ducere. text. in auc. q mod. nat. effi. leg. §. 13. & ad de Rind. ficu. cdsi. lvi. ij. lib.

a-a † Jnuitus. Ego dixi de hoc i apo. ad istũ in. l. cuz in adoptiuis. nume. ij. & primũ est an inuitꝰ possit emã cipari. & nu. v. in addi. i. §. potestatem. & de adopt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cit. ¶ Nota casum in quo liber homo tenetur loco pignoris secus in seruo qui efficitur redimentis. vt no. j. cod. l. sicut vbi vide

2 ¶ Item nota hoc pignus dissoluit tribus modis solutione remissione. ⁊ hoc dupliciter potest euenire puta expressim ei donando vel tacite ad dominum eum sine aliqua conuentione remittendo. vt in. l. ult. §. si quis. ff. de libe. exhiben.

3 ¶ Item matrimonij confectione ⁊ hoc vltimum est magis notandum. et facit in argu. quod si istorum armigerorum modernorum vnus habet alium captiuum ita quod secundum eorum consuetudinem potest ei imponere taleam ⁊ contingat quod efficiantur duo socij ⁊ fratres inuicem vt quandoq; faciunt videatur ille remissum captiuitatis iugum. cum nec antea possit militare quam liberetur ab hoc iugo. vt. ff. de re milita. l. qui status. ⁊ quia aliter hoc non potest dici bona societas ⁊ fraternitates. vt. l. verum. ff. pro socio. Et pro hoc accedat. l. si vxor. §. fina. ff. de adult. Hoc tamen non pono pro expedito sed argumentabiliter dico quia questio pendet de facto. ¶ Querit glos. an teneatur suo redemptori seruitium prestare. Et dicit quod sic ⁊ mihil allegat. sed hoc probatur. j. eodem. l. finali. ⁊ ibi casus quod seruiendo per quinquennium liberatur a precio redemptionis. ¶ Item liberatur propter delictum redimentis. vt. j. eodem. l. fedissime. ¶ Item dissoluitur hoc vinculum morte redempti. ⁊ sic non transmittitur hec oblatio in heredem. vt. ff. eodem. l. si patre. Et his supradictis nota. vij. casus in quibus hoc ius pignoris dissoluitur.

Cum cognatos. Re bona captiui dissipent curatores dak qui satisdare tenet de conseruatione bonor. b do. ¶ Idē dicit gl. de bōis cuiuscūq; absent. qō no.

Contrahi nō pōt super bonis eius de cui⁹ vita dubitatur. Hereditas capta a bostibus an possit adiri.

Filius dans bona patris viuentis sibi preindicat.

Nec nos preterijt. ª ¶ Super bonis eius de cuius vita dubitatur non potest cōtrahi transigi vt iudicari nec eius hereditas adiri. ⁊ factum tempore non congruo non prohibetur reiterari tempore legitimo. hoc dicit ⁊ notabiliter. Signa tertium ibi. nec super facultatibus ⁊c. et nota que diri in summario. ¶ Item quod dictio nec in principio posita est implicatiua quod declara vt in glossa. i. concor. 3. tit. ff. l. nec auus. ¶ Opp. quod imo hereditas huius ab bostibus capti possit adiri. vt lege apud bostes. vt. ff. de suis ⁊ legi. Sol. dupliciter vt in glo. vno modo quod hic ad acquisitionem ibi quo ad transmissionem istam tenuit Mart. fyl. sed mihi non placet quia ibi loquitur de vera heredis existētia non autem de potentia essendi ratione suitatis que trāsmissionem operat non vt adite sed vt adeunde. l. i. §. de his qui ante per. tabu. ¶ Alio igitur modo soluit gl. quod ibi in patre hic in matre ⁊ qō de patre dicit intelligē qui filiā habebat in potestate captiuitatis tēpore vt ibi sonat litera. nam in illa scientia mortis non est necessaria vt ibi. secus si non fuisset in eius potestate quia tunc idem fuisset in patre qō hic ōr in matre. ¶ Ratio differentie est: quia in vno casu suitas operatur: in alio non. ⁊ hanc tenuerunt Jac. de ra. ⁊ Pet. ⁊ Lyn. ¶ Sed attende quia si suitas ibi illud operatur post bñficium abstinēdi suis datum dz operari nisi transmissionē iuris adeundi. vt. l. si qui filium. §. i. ff. de acq. here. l. i. ⁊ §. ō bis qui ante aper. tab. sed in. d. l. apud bostes. non loquitur de iure transmittendo sed de hereditate paterna vt etiā q̄sita per eam heredis existentiā trāsmittēdā ad matrem vna cum alijs suis bonis tanq̄ facta vnum accruūm cum illis. vñ notabiliter text. ille dixit sua ei heres extitit non dicit esse potuit. vñ secundū tempus antiquū. l. rtj. tab. fin qō non habebāt beneficium abstinendi loquit. l. ille. Nam fm illud tps non erat dare aliquod medium tempus inter mortē ⁊ existētia iuri heredis. ⁊ iō scientia mortis defuncti patris non erat necessaria vt ibi sed an hodie post beneficium abstinendi quo dicimus eos non esse heredes nisi se immiscēant licet ius adeundi transmittant sit necessaria scientia mortis vt heres esse possit per immixtionem dubitari potest sed ab illo tert. non ausus discedere dico quod non. vt dicta lege apud bostes. que etiam post datum beneficiū loqui potest. Et est ratio quia sufficit filiū demonstrare quod nō habet animum abstinendi ⁊ p cōsequēs qō illo beneficio nō fruit vti. intelligē tamen qō tunc temporis vere mortuus erat. l. ij scientia mortis non haberet sed dubitaret. ¶ Quero cum glos. quid si in casu huius. l. filius rem aliquam hereditatis vendidit postea certus de morte hereditatem iterato adiuit an rem venditā vendicare possit. ⁊ arguit glos. qō sic de. l. i. §. quod ait. ff. quorum lega. In contrarium arguit de. l. cum vir. ff. de vsucap. ⁊ de. l. pen. ff. ō fund. do. ¶ Et hec pars vera quia confirmatur venditio ⁊ qđ de euictione tenet actio eundem agentem repellit exceptio. vt lege vendicantem. ff. de euic. ¶ Quero in casu indicati quid si cōtra filium agentem vt patris heredem fuit iudicatum quasi heres non sit quia de eius morte non sit certus. an postea cogni-

to quod fit mortuus si iterato agat vt heres possit exceptione repelli. ⁊ dicit glo. qō non arg. huius. l. in fi. ⁊. fin. de excep. rei iudi. l. si mater. §. eadē. ⁊ ita doc. tenent arg. ff. de pig. l. grege. §. si sub conditione. ¶ Quero quid si non transegit sed bona viuentis donauit an tunc sibi p̄iudicet. ⁊ arguit gl. §. qō sic per. l. quidā §. si. ff. de dona. In cōtrariū facit lex ista in fin. ⁊ ita tenuerūt quidam. ⁊ ad dictum. §. rident qō ibi spāle in donatione sed truffa est: quia nulla specialitatis ratio subest. ideo glo. aliter dicit ⁊ solutiones sic coniunge qō hic erat dubius an ille viueret vel non ibi vero certus ⁊ tunc non repellitur ex eo simpliciter quia donauerit sed quia sciens illum viuere finxit eum mortuum ⁊ mortui hereditatem donauit ideo indignum se fecit. vt. d. §. fin. conjuncta. l. seq. ⁊ sic ambe solutiones vltime sunt simul iungende.

¶ Ultimo iste ter. in fi. facit in argu. qō si alicui est concessa auctoritas eligendi potestatem qō si electio facta nō valuit iterum possit eligere.

Cum nō redēptum. Captiuus suis donatus sine vllo precio bstartim habeat ius postliminij et nihil soluere tenetur. b. d. ⁊ notabiliter.

Redemptor redemptiōis precij recipere cogit a iudice.

Ex postliminij. Redēptor compellit iudicis officio precium redemptionis recipere a captiuo. b. d.

¶ Quod not. contra illos qui redimunt et postea maiorem talem seu redemptionem querunt. ¶ Op. quod sufficiat oblatio. vt. ff. eod. l. in bello. §. si quis seruum. Sol. quod ibi in seruo hic in libero vel hic quia sic volebat redemptus oblatione sola non contentus. et hoc propter inquietationem status quam ei de facto faciebat redemptor: si tamen staret contumax in recipiendo tunc faceret deponi ⁊ consignari. vt. l. acceptam. §. de vsur. hoc dicit.

Edissime. Delictum turpis questus redēptoris p̄uat ipsum a nexu pignoris ⁊ precio redemptionis. b. d.

Pignoris loco nō retinetur qō ex redempta nascitur.

Reles. Illati ex redēpta nō possunt retineri pignoris loco p redēptionis precio b. d. ¶ Opp. qō imo possunt. vt. ff. de pig. l. grege. in princ. ⁊. l. paulus. §. si pignora. Sol. qō aliud in natis ex vero pignore vt ibi. ¶ Quero hic loquitur de enixis post redemptionem matris. sed quid si ante gl. dicit idem per. l. commercio. j. eod. sed videtur tenere contra. ibi glo. vt ibi dicam.

Uptum. Reuersus fingitur nunc̄ captus ⁊ patri licet antea defuncto successit ex testamēto ⁊ abitestato ⁊ ei reuerso currit p̄scriptio. b. d. ¶ Op. qō nō lex coi. vt dicit ista litera sed ius postliminij hoc operet. vt insti. qui. nō est p. fa. te. §. fin. so. vt in gl. ¶ Quero de tempore p̄scriptionis dic vt in gl. ff. Saly.

Seruus ab bostibus reuersus est dño restituēd⁹. ⁊ nu. seq.

Icut. Seruus ab bostib⁹ captus ⁊ reuersus restituitur domino sicut filius patri. b. d. ¶ Op. de le. ū. ⁊. ij. ff. ⁊. ff. e. sol. qō ibi de armis ⁊ vestibus vt in gl. ¶ Op. qō seruus nō statiz restituat domino sed demū cū venerit in eius potestatē vel intra eius p̄sidia. vt. ff. eod. l. in bello. §. manumittendo. ⁊. l. fina. ⁊ tamen liberi statim cuz sint intra limina imperij vt ibi. Sol. confitendo. et sic equiparatio istius. l. concernit effectum nō tps. ¶ Quero hic loquitur de non redempta quid si fuerit redempta. dicit gl. qō statim efficitur redimētis. hinc est qō eam manumittit ⁊ eaz sibi heredē necessariā facit. vt. ff. de acqui. hered. l. fi seruū quisque ff. eo. l. in bello. §. manumittendo. ¶ Quero an dñs offerēs precium redēptionis audiatur ⁊ vsq; ad quātū tps. ⁊ glo. rñdit qō aut redemptor sciuit alienum ⁊ dominus perpetuo auditur aut putauit esse vendentis: ⁊ tunc dominus auditur vsq; ad triennium tantum. vt. ff. e. l. in bello. §. si quis seruum

Si liberū. Si nexus pignoris redemptor remittit libertus non efficitur nec vllū obsequiū debēt remittēti nec eius filij. b. d.

Stipēdiarij captiuos nō retinebūt q̄s ab bostib⁹ liberabūt

Prēsidia bostiū que dicantur.

Milites debēt res quas ab bostib⁹ recuperarūt dñis reddere.

Postliminium in quibus mobilib⁹ locum habeat. ⁊ nume. 3.

Mobilia quando efficiantur capientium.

Capta quando efficiantur capientium. ⁊ nu. 8.

Innuasor non dicitur qui sua iure tuetur.

Guerram facere quis possit. ⁊ nu. seq.

Preses prouincie guerram non potest indicere.

Guerra licita que dicatur.

Captus astute manus capientis euadēs in pristinū reuertitur. statum. ⁊ nu. seq.

Seruitus inter christianos non inducitur in captiuis.

Redemptus

1 ¶ Redemptus ab hostibus nō efficitur redimentis seruus.
2 Pignus tribus modis soluitur. ⁊ nu. 3.
4 Redemptus tenetur redemptori suo seruitium prestare.

Ab hostibus. Liberati a captiuitate virtute militū nō serui eorum nec captiui efficiunt sed pristine conditioni restituūtur. b. d. ⁊ notabiliter. ¶ Not. qō stipendiarij non possunt retinere captiuos quos liberauerunt nec taleas eis imponere. ¶ Idē not. qō hoc hz locū etiā in seruis qui sub dño nostro sunt ⁊ attende qō illi nō efficiuntur capientiū nisi postq̄ sunt ducti intra p̄sidia bostium. vt. ff. e. l. postliminij. vt hic in glos. i. ¶ Sed dubitari potest quid de alijs rebus mobilibus. et in omibus dic qō anteq̄ sint ducte intra p̄sidia hostiū non efficiuntur eorum sed remanent sub dominio eorum sub quo erant ante captura. arg. d. l. postliminij. nō etiā in eis est isto casu diuersa ratio quam in seruis ⁊ postq̄ ducte sunt in p̄sidium hostiū eorū facte sunt. vt. ff. de acqren. rerum dominio. l. transfugam. facit. l. si quis in bello. ff. eo. ¶ Sed dubitari pōt que dicant p̄sidia hostiū. Et tex. co. l. postliminiū. §. postliminio. videtur hoc declarare scilicet cum intrāt fines territoriū bostium: qz vsq; ad illū locū videntur bostes habere p̄sidiū: qz p̄sidentes sunt sed postea parum infra videtur accipere p̄sidium pro loco tuto ibi dum dicit nomine publico tutus esse incipiat. et sic fines sint p̄sidia quando locus ille est verisimiliter tutus ⁊ nō alias. ⁊ hoc puto verius: quia adhuc virtute militum occurrentium possunt res ipse recuperari. ¶ Sed tunc quero. res ipse recuperate sunt per milites nostros an tunc restituuntur dominis ª. ⁊ de recuperatis ante ductionem ad locum verisimiliter tutum non est dubium quod sic: quia nō erant adhuc capientium nec perditum erat dominium sed de recuperatis postea quam sunt intra bostium p̄sidia distinguo. Aut milites nostri continuo sunt bostes insequuti etiam intra p̄sidia ⁊ tunc eorum recuperantium non fiunt sed dominis restituuntur: quia non censetur fuisse capientium: quia locus apparet quod non erat tunc tutus nec pro tuto fugientes cum preda habuerunt. nec ipsa preda nostrorum p̄sentia fugit ergo ⁊c. arg. ff. de acquir. rerum. dominio. l. quod causam. ⁊. l. naturaliter. in princip. Et quia incontinenti recuperata finguntur non capta nec perdita. vt. ff. de vi ⁊ vi. ar. l. qui possessionem. ⁊ quod ibi per Dynum. ¶ Aut milites nostri nō fuerūt tunc insequuti bostes sed postea ex interuallo aggressuram fecerūt ⁊ tes prius captiuatas recuperauerunt: ⁊ tunc si erant serui non fiunt eorum sed restituuntur dominis iure postliminij. vt hic. Si vero erant alia mobilia: tunc si vestes ⁊ arma illa sunt occupantium vel recuperantum: quia non sine flagitio perduntur. vt. l. ij. ⁊. ij. ff. cod. l. sicut. ¶ Si erant alia mobilia ⁊ tunc text. videtur distinguere. Aut in eis non est locus postliminio ⁊ dominis fit restitutio. Aut in eis non est locus postliminio et tunc dominis non fit restitutio sed occupanti siue recuperanti concedūtur. vt. d. l. ij. Et est ratio quia regula est quod quicquid in bello capitur in preda est. vt. l. si quid in bello. ff. eo. ¶ Que autem sint illa mobilia in quibus locus est postliminio respondere videtur text. ff. cod. l. ij. quod naues onerate propter vsum belli non piscatorie vel voluntatis causa parate. vt equi ⁊ similia adeo quod si equus propter fremitum impatientiam ad bostes curreret postliminium habet ⁊ sic dominino restituitur. ¶ Et ex his colligo quod currus ⁊ quadrige sup quib⁹ arma bombarde baliste ⁊ machine et victualia pro capo deferuntur ⁊ ipsorum currui boues ⁊ quadrigarum equi habent ius postliminij ideo non fiunt militum recuperantium non alij equi neq; boues alij in predam capti ⁊ intra p̄sidia ducti ⁊ postea recuperati vel per seruentes: quia cum semel facti fuerunt bostium ⁊ non habet postliminium cō ceduntur occupanti. vt. l. transfugam. ff. de acquiren. re. do. et hec de mobilibus. ¶ Immobilia vero capta semper sunt principis vel populi romani bellum siue guerram indicentis. vt. l. in agris limitatis. ff. de acqui. re. do. ⁊. l. diuus. ff. de iure fis. ⁊. l. si captiuus. §. expulsis. ff. eo. ¶ Que autem superius dicta sunt habent locum non tantum quando imperator vel populus romanus bellum indixit barbaris. sed etiam econtra si a barbaris eis fuerit indictū. vt est casus. ff. eo. l. bostes. in secundas partes disiunctiue ibi posite. ⁊ in. l. postliminij. §. i. in co. tit. vbi quod captum dicitur esse suū. ⁊ hoc tenet Azo hic in summa. ¶ Ꝛc

a Ꝛc ó tra predicta vt mobilia nō efficiuntur capientium b videtur bodie tertius. j. de dona. l. penul. §. filij modo. vbi dicitur quod assignari debent duci belli vt eorum fiat distributio inter milites c secundum eorum meritum. cui concor. in decre. rtiō. q. v. dicat aliquis. ⁊ ibi etiā gl. dici potest qō fiant capientiū respectu nō rum quorum prius erāt: nō respectu totius exercitus ad' cuius cō modum illi videntur cepisse. nō duci belli assignari debēt vt ibi vel aliter capientiū fiunt qñ in discursu territoriū inimicorū ante bellum cāpestre capta sunt: sed debi in bello cāpestri inter partes ordinato ⁊ conflictu capta sunt habet locū ter. ille qz tunc periculū vite est oibus cōe ⁊ tunc viri pbi non vacant circa spolia sed circa stragē ⁊ cōfusionē inimicorum cira quā si non vacassent alij spolia solua nō haberent imo ⁊ forsan suā etiā vitā perdidissent. ⁊ sic vbi periculum ibi ⁊ commodū collectur. ⁊ hec magis placet. Et idem dicerē quādo vna brigata cauałcatā faceret et aliqui eorum irent in discursu. alij vero firmi remanerēt ad banderias pro illorum iuuamine ⁊ tutamine vt spolia diuiderentur inter omnes de brigata nisi alr inter eos esset cōuentum. nam et ipsi participes huius rei sunt fauorem ⁊ auxiliū p̄decēs. vt argu. §. de rap. vir. l. i. ⁊. ff. de adul. l. ⁊ si amicis. ⁊. l. qui domum. ff. ad fil. l. i. §. tulisse. ⁊. §. eo. tecto. cum simi. Hec bene no. quia per doctores nō sunt declarata. ¶ Item predicta vera quādo imperator indiceret guerrā ⁊ vnū regē vel baronē p̄iandū vel ⁊ vnā ciuitatem sibi rebellem christianā fidem tenentem queri potest an iusta de captiuis loquentia locum habeant. ⁊ dico qō sic in parte et in parte non. emz habeat locū vt liberi capti efficiantur serui serui. qz ad ignominiam pape ⁊ imperatoris ⁊ fic fidei christiane hoc tenderet. ⁊ in eius diminutionem. ideo postliminium et fictio legis cornelie in eis cessat. sed ea que supponunt super captura rerum mobilium ⁊ immobilium vendicabunt sibi locum quia qō mutatur stare nō probibet. vt. §. de appel. l. precipimus in fi. verū amen bodie loco seruitutis imponit iugū carceris et redemptionis seu tale. circa qō vide qō dicam infra in vltima questione. ¶ Sed pro ampliatiōe materie quero quid si vnus rex contra alia alium regē vel vnus baro contra alium baronez vel ciuitas contra ciuitatem monet guerram. Respondeq; quod aliter eorum est barbarice nationis ⁊ sic infidelis. omnia dicta §. de seruitute captiuorum ⁊ de fictionibus legis cornē. postliminij locum sibi vendicant ⁊ etiaz alia iura super captura mobilium ⁊ immobilium disponentia. ¶ Sed vbi ambo sunt christiani distinguo. Aut ex parte mouentis guerram non est alia b qua iusta causa querele aut est causa iusta. Primo casu aut ꝛ tur ex parte se defendentis: ⁊ tunc si tantum resistit ⁊ non invadit quicquid capit de spoliis inimicorum inuiadentium suum est est enim ex eius parte bellum licitum sed homines capti non efficiunt ſ rum ratione quā in precedenti dixit. ¶ Si autez non tantū se defendit sed etiam territoriū aduersarij invadit ⁊ super illo spolia capit tam mobilia q̄ immobilia: ⁊ tūc fi aliter cōmode vel non fine dedecore se ⁊ suum territorium non poterat defendere q̄ territoriuz inimici inuadendo dico qō ei hoc facere licuit quod probo. nam territorium confederatorū illi iuriatium licet ei inuadere quod est fortius. vt. ff. eo. l. postliminij. §. j. ⁊. l. non dubito. ⁊ que super eo capit sua sunt vt ibi patet. ¶ Quod autem dixi commode dixi propter habentem territoriū vicinū qui misi eius territorium inuaderetur non cessaret a discurrendo territorium vicini. Item vt persequatur inimicos predam ducētes. ¶ Et quod dixi sine dedecore suo ⁊c. pbatur per no. per Lyn. §. vñ vi. l. i. ⁊ per Buli. de cu. ⁊ docto. in. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iu. c et sibi imputet qui guerrā mouit iuste qz sui damni est causa vt l. damnū qō quis. ff. de regu. iur. sciens vel scire debens hoc fore de natura guerre. vt. l. quoniam multa. j. ad. l. iul. de vi. ¶ Tic etiaz scire debes quod pro inuasore nō habetur qui se ⁊ sua iura bellando defendit. vt. l. scientiam. §. qui cum aliter. ⁊. l. si ex plagōs. §. taberna. rius. ⁊. §. vnde vi. l. inuasor. et. l. si quis in tantam. et. j. ad. l. iuliam de vi. l. si quis ad se fundū. ⁊ pro casu potest induci in. r. col. in ti. bic finitur. l. corradi c. domino guerrā. ⁊ hoc quādo causa iusta querele nō suberat. ¶ Si autem iusta causa querele sube e rat tunc facio tria mēbra: qz aut neutra partium recognoscit superiorem aut vtraq; superiorez recognoscit aut altera tantum.

10 ¶ Primo casu hz iura de captiuis loquentia respectu seruitutum inducēdarum locū nō habeāt per superius dicta tamē iura loquentia de captura rerū mobiliū ⁊ immobiliū ⁊ earuz acquisitione locum habent qz ex quo neuter eorum superiorem recognoscit qualibet eorū in suo territorio habetur loco principis. et sic in eis est eadē ratio que in duobus principib⁹ de quibus superius diri. Item qz ex quo superiorem non reco gnoscunt non est qui sit adeūdus pro iustitia cōsequēda. ⁊ ideo qui ex parte sua f iustam habet causam querele potest guerraz indicere c et mouere ⁊ spolia facere ⁊ predā iuridice ducere. ⁊ pro hoc text. bonus et no. de mili. vas. qui contumax est. c. 1. in fi. r. colla. Hicecdā etiā que in seq. versū. allegabo. ⁊ per eū capta pōt iuste retinere pace simpliciter facta. secus si in tractatu pacis fit aliud cōuentū quia illud seruat. vt. ff. e. l. si quid in bello. Et pōt tali rali ratiōe repro

¶ An tūc restituent dñis. Vdē bal. bec i. l. latrones. ff. de capti. Jo. ant. in rub. in spe. de rap. ⁊ alex. in. l. i. ff. de acqui. pos. ⁊ in. l. vt vim de insti. ⁊ iure.

a ⁊ Adde de hoc vltra ea q̄ posui i apost. ad istū. §. c. l. cū nō. Ange. i. q. inci. remouerat guerra p quibus fa. l. pōponius. ff. de acqui. re. do.

¶ Non efficiant capiētium q̄ res fiūt capiētiū vide bal. in marg. princeps. Jnn. i. c. fi cut. de iure. Car. l ele. ū. iū. q. 6 re iu. qō fic i bello licito ⁊ oino p bar. i l. bostes. ff. de capti. ⁊ no. i. c. olim de rest. spo. ⁊ Car. in cle. vnduz. §. i. l fi. de sepul. ⁊ alex. l. i si qd i bello de capti. et. rtiō. q. v. dicat cum glos.

¶ Inter milites. adde. rtiō. q. v. dicat cum glos. ⁊ bar. in l. si qd in bello. de capti. ⁊ alex. in. l. i. de acqui. pos.

¶ Nō efficiunt ſ rui. Vide bal. l. i. in pn. ū. §. i qd. ē. de cadu tol. Sed qd de captis a gēnib⁹ imperatoris mortui. bal. in. l. cuz cognatum. de ingenu. manu.

¶ Pōt guerrā indicere. bellū p quē possit indici no. l. c. olim. if. de resti. spol. ⁊ l. c. ficut. de iureiu. ⁊ p bar. i. l. bostes. ff. de captiuis. alex. i. l. ex boc. ff. de iusti. et iur. et in. d. l. bostes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bari. ¶Plaz er quo ler ei permittit guerrā ⁊ predā facere. vt.d. ca.in fi.videtur etiam permittere predam ⁊ capta iuste retinere. ar.l. gracchus.§.de adul.⁊ potissime qz hoc est de natura guerre licite.⁊ econtra aduersarius qui non iuste agit nō iuste capit scu predam facit:quia quod vni fas est alteri nefas est. vt.d.l.vt viz in fine. ¶Et Secundo casu quando vterq; superiorem recognoscit tunc primus quā aliquis eorum guerram moueat aduersarij superiorem debet adire qui ius sibi dicat.vt.l.iij.§.si tamen vicinum.ff.de dam.infec.⁊.ē. ne quis in sua causa.in rubrio et l.i.et tunc si superior iustitiam ei ministrare nō velit licitum est ei qui iustam causam querele habet aduersario guerram inferre:mouere.⁊ non primus q̄ superiorem requisiuerit.vt est text.in.d.ca j. de mi.vasal.qui contumax est.x.colla.⁊ ibatur ēt.ē.qñ li.se fine iudi.vin.l.j.versi.nostra igit.facit ēt.ff.qō vi aut clā l.si aliue.§. bellissime.⁊ qō ibi no.glo.⁊.ff.de his que in frau.credi.l.ait prētor.§.si debitorem.⁊ tunc quia guerra est iusta ex parte inferentis dic vt.ē. ¶Tertio casu quando alter trū recognoscit superiorem tunc si est ille contra quem desideratur guerra moueri dicendum est quod illius superioꝛ primus est accedēdus pro iustitia consequenda q̄ illi moueatur guerra vt in precedenti dixi. ¶Si autem econuerso ille qui vult mouere guerram sit ille qui superiorem recognoscit ⁊ non aduersarius tunc nō habet ipse necessario suum superiorem adire:qz ex quo iustam cām habet querele autoritatem habet a.l.ex quo non est qui possit sibi ius dicere.vt.d.l.j.quando li.se fine iudi.ac.⁊.d. l.si alius.§. bellissime.et dicta.l.ait prētor.§.si debitorem.⁊ dicto.ca.j.de mili.vasal.in fine. ¶Illunc licet predicta deberent sufficere tamen pro cuacuatione materie queri potest an temporalis preses prouincie possit guerram indicere[a].⁊ dicendum est fm docto.quod nō nisi p exercitio ⁊ defensione iurisdictionis sue.et prima pars negative patet qz superiorem habet Scōa pars patet qz super hoc autoritatē habet a.l.vt patet.ff.de rei vend.l.qui restituere.⁊.ff.ne vis fi.ci.l.si quis missum.⁊ j.de his qui la. occul.l.ij.⁊ in tali guerra leges nostri tituli de captiuis loquentes locum non habent nec etiam de spoliis auferendis vel preda facienda nisi super hoc prius lex sit statuta.nam tunc locum habet quod not. Innocen. in.c.sicut.extra de iureiurando.et in.ca.cum olim causam.extra de restitu.spo.Et ratio quare in precedentibus casibus talis lege editio est necessaria:quia tacite inest ex natura guerre a regibus ⁊ baronibus indicte cum tunc guerra sit generalis ⁊ publica ex parte vtriusq; territorij.ideo ex parte eius ex cui⁹ parte est licita iure capiantur spolia.v.ll.superius alleg. ¶Item est sciendum qō est quedam alia guerra que fit a priuata persona contra priuatam:quia nullo modo ad vtilitatem publicā ⁊ tūc si pretet vel cōtra autoritatem legis quis facit guerra ex sui parte est licita[b].et si faciat autoritate legis scripte tunc est ei licita et aduersario illicita.⁊ de ista loquitur propzie.l.vt vim.ff. de iusti. ⁊ iure.⁊.l.scientiam.§.qui cum aliter.ff.ad.l. aquil.et.l.si ex plagūs.§.tabernarius.in eo.titu.et.§.vnde vi. l j.et ad.l. iul.de vi.l. quomam multa.⁊ in tali cessant oēs.ll.huius tit. ¶Quero in nostra materia captus per fallaciam euasit an in pristinum statum reuertatur.dic quod sic vt.l.nihil.ff.eo.quod auditui limitari ⁊ dici verus esse nisi post capturam fidem suam dederat capiēti:quia tunc ab hac fide nec ab obligatione inde secuta potest discedere parte inuita vt ff.de pac.l.j.⁊.ff.ō procu.l.in causę.i prin cip.⁊ magis ad propositum facit.l.nam ⁊ seruus.ff.de neg.gest. adeo quod si post datam fidem pugna adhuc durante per suos sit recuperatus non liberatur a captiuitate ⁊ fide data quātūcunq; in presidia hostiū nondū ductus esset.nec obst. si dicat q̄ hoc factum est metu:⁊ sic in effectu nō valet vt per totum titu.ff. quod me.causa.⁊ maxime qz ipse est ille qui vim sensisse videtur. vt in eo.ti.l.metū.§.sed iz.qz respondebāt qō ille ter. non habet locū actu guerre publice seu in actu bellico:qz in actu illo licitus est cedes vulnera ⁊ ceteros cruciatus corpore cōmittere vt accidit in filijs israel iudicum.xx.⁊ iudit b.q.ca. ¶Et dicebant isti fidem esse datam capienti siue dicat ego volo esse tuus captiuus seu prisonerius ēt si fuero recuperatus siue hoc non dicat sz fm plicitur dicat ego sum tuus captiuus reddo me tibi naz hec sm plicita verba sufficiunt.vt.l.postliminio carent.ff. eo.argu.l.ij.in fi.eo.ti.⁊ ita in facto vidit allegari. ¶Et qd in facto seruetur ab isti modernis armigeris varias reperio opinio. Sed mihi videtur qō post fidem quouis modo datā non licet p fallaciam armigero ⁊ stipendiato recedere vt.d.l.nā ⁊ seruus. sed absq; falla cia puta in rescisso a socijs distinguo. ¶Aut dicit rescissus vl non volo esse tuus captiuus ⁊ idem vt recedere non licet vel recuperi debeat. ¶Aut illa verba non protulit ⁊ tunc reuerti nō teneatur sed liberatus intelligatur quasi ex natura rei insit condicio nisi fuero a meis recuperatus vt olim.rusticis. autem in prio prijs vtilis captis dico licere etiam per fallaciam recedere.⁊ etiā non redire nisi hoc promiserint et qui remāsit captiuus vt dicta lege nam et seruus. ¶Sed hoc suppposito quero quis erit effectus huius prisonie cum seruus bodie non efficiatur vt supra dixi. Nam christiano ad christianum guerram faciente seruitus in captiuis non inducitur. Et breuiter dico quod.l.non cauetur.puto igitur quod solū in carcere pro talea babēda possit retineri.⁊ sic ipsum potest facere redimere vt in antiquissimo tempore fuit.cum ozanio in senatu recitata fuit de pirri captiuis nō redimēdis vt.ff.de postulat.l.i.§.apius claudius.⁊.ff.de negest.l.nā ⁊ seruus.⁊ dico qō redēptio debet esse talis qō verisimiliter solus possit nec ob hoc inhumaniter ⁊ crudeliter supra modum debent tractari.argu.sumpto.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.j.in fin.⁊.l.sequē. ¶Et de his dux exercitus seu magister militum vel preses ,puncie querelas debent audire vt ibidē. l.ij.⁊ maxime eorū qui in discrimine hostiū in domibus propriis sunt capti a quibus vt plurimum redemptiones insupportabiles petuntur ⁊ ob hanc causam crudelissime tractant ⁊ fame eos quandoq; perire faciunt:imo ⁊ quandoq; occidūt.qō eis nō licetet probatur in.d.l.ij.nec vereri debēt presides contra eos ius dicere. ¶Sed quid dicemus de istis socialibus gentium animorūt qui ad sui petitionē discurrunt territoria ciuitatū. Respondeo qō in eis nō est dubiū qz latrones sunt vt.l.hostes.ff.eo.tit.et ideo vt latrones de omnibus per eos commissis sunt puniēdi et predicta sufficiant.b.d.

Si qui. Cōtrabens matrimoniū cuz ea quā redemit ⁊ ab hostib⁹ liberat caz a nexu pignoris.b.d.liberatur etiaz alijs modis quos dixi.§.ē.co.l.ij.

Filius postliminij. Filia ab hostibus reuersa nō prohibetur succedere matri ibi mortue ⁊ res hereditarias vēdicare.b.d.

Si qui. Redēpti ab hostib⁹ priusq; precium redemptionis soluant iura successionuz sibi vendicant.b.d.

Commercio. Filij nati ex matre predēpta ⁊ quodā seruo sunt ingenui nō obstāte qō mr erat vinculo pignoris redempta.b.d.fm glo. Vel cōcepti vel etiā nati ex patre:matre captiuis patre ibi mortuo matre vero redempta reuersi intelliguntur ingenui.hoc.d.vide per te glo.⁊ vide.l.j.cum ibi notatis.§.ro.

Liber captus. Filius nō tenet matrimoniū quia ēt redimēti quia materna pietate precium redemptionis presumitur donasse.hoc dicit. Quod intelligenū de cōtrario fuerit protestata vt in glo. ¶Et nota quod pietas materna non liberat a nexu pignoris:quia nunq; fuit sed illum nasci impedit. ¶Contra principiū op.de.l.ij.§.eo. Sol.vt in prima et.ij.glo.Et adde alios casus a nexu pignoris liberantes quos ibi scripsi.

A Bostibus. Capt⁹ ab hostib⁹ reuertens recuperat actionē directa si nō sunt vsucapte. als vtilis rescissoria est necessaria.b.d.Et circa hoc vide que scripsi.§.ē. qui.cau.matio.l.fi.

¶Iure postliminij nō potik qui volūtarie capik ⁊ an penam aliquā patiatur.⁊ nu.seq.

Si quos. Captus volūtarie nō hz ius postliminij.nec⁹ si coactus fuerit trāsductus.b.d. ¶Op.S principiū qō si necessitas captiuitatis abduxit vt i prin.supponit fruſtra dicit si non trāfuerit ⁊c.cum iā supponat eos trāfuisse. Sol.subaudiendo sponte vt in prima gloss ad ver.⁊ vbiq; quo prętermisso. ¶Oppo.cum gloss.pe.quod aliud sit requirendum scilicet an iuerit tempore induciarum vel non.vt.ff.eo.l.postliminium. §.inducie.⁊.l.non dubito. Solu.confitendo.⁊ sic hec suppletur per illam. ¶Quero modo si qs volūtate propria fuit a barbaris captus beneficium postliminij non habet sed an aliquam penam patiatur.respondet gloss.j.in fine q̄ sic quia vbiq; occidi potest.vt.ff.ad.l.corne.de sica.l.ij.§.fina.⁊.ff.de pen.l.si quis aliquid.§.trāsfuge.sed hoc intelligę quando ad hostes iuit spōte.secus si iam victus sponte se eis dedit seu reddit:quia tunc solum postliminio caret.vt.ff.eodem.l.postliminio.erubuit enim populus romanus quod aliquis militum suorum diceret:ego me reddo vel me tibi trado.quod notandum est. ¶Quero modo cum gloss.fina.quomodo scietur an voluntarie accessit vel coacte transductus fuerit. Et respondeo vt in gloss. ¶Queritur gloss.hic recuperat reuersus res suas quod intelligit sine scrupulo iuris dominij vel possessionis quid si simplicis detentationis vt commodatarius.et glo.non respondit. Sed dicendum est quod si non fatetur sibi commodatas potest si fatetur tunc est maius dubium.sed distinguo sic.Aut possessor est commodator et tunc non audiatur reuersus. vt.§.loca.l. qui rem. et.l.bona fides.§.si tamen. Aut est alius tertius et tunc compellatur

[a] ¶An pīes puīn cie possit guerraz idicere vide bar. l.i.ex h iure. nu.j. ⁊ ibi posuī i apo. in ij. licētia pncipis.ff. de iusti. et iur. ⁊ ibi p alerā. not. bal. l.i.ij. nu. lxxj. vij. ⁊ not. qō bellū col. xvij. ē. ō ser. Aller. in. l. j. in princ. ff. si qs ius dicēti nō obtē. et Old. cōsi. lxv.

[b] ¶Est licita. bella licita qñ dicatur. vtiō bar. l.i. ex hoc iure. j. col. vij. ōro q̄ sunt bella licita. ff. de iust ⁊ iur. ⁊ ibi aler. in. l. hostes. i. ij. col. in vl. hoc pīncipem. ff. ō coacti.

[c] ¶Liber captus/de bal. quod not. pāc. l. p singularī in. l. alimentis. ē. de neg. ge. qō si mr redunat filiuz pretetet qō nō inēdat dōare suū tī iz in aut. si captiui. ē. de epis. et cle. sz qd in ffe vide bart. in. d. aut. si captiui.

[d] ¶Nō tenet mr filiū ¶Tu vide de hoc et qd i fratre bal. i aut. si captiui. et quod ibi posui in addi. ad ipsuz. ē. de epi. cle. ⁊ not. in. l. sed ⁊ si iō. ff. solu. ma.

[1] ¶Venit puniendus. ⁊ qualiter veni at punīēdus. vide in spec. de actore. versi. sed nun quid dictum. ⁊ qualiter filius seruus alias libertus expositi forment libellum contra exponentem vide in spe. de infan. exposi.

[b] ¶Parvulus. Tu vide de hoc Cynū in. l. si infanti. ē. de iure lib. quis autem dicatur innemis. vide. l. non aliter. §. j. ff. de leg. nō. bar. in. l. j. ff. de emenda. ppim. ⁊ quis dicatur ppzie puer. vide in. l. puer. ff. de v. sig. ⁊ p Ang. in. l. q dāta. in princi. ff. ad trebellianū.

[c] ¶Cōsuetudo trahit ad similia. ad de bal. cōtra cum cōsuetudo sit stricti iuris nec p similia extendaf in c. i. in fi. prī. de cō. feu. ⁊ anf. fi quas ruinas. in j colū. ē. de sacro. sanct. eccle. marīne one rosa ⁊ iuri cōtrarīa. Inn. l. c. dilecto. in. ē. col. magna in fi. gl. i sua i vers. supradicto ō off archi. fō. in. l. vēditor. §. j. ff. cō munia predi. et pau. de ca. consil. clxi. xi. col. ⁊ p oldra. cōsi. cclxxvi. 70 ino per ab ba. l c. fi. de consue. qō extēditur nisi erronea et omnino p Aller. consil. lxvij. ij. parte. Sed pau. de cast. contra in consil. clxv. col. ⁊ adde soc. cōsi. cclxij. incipiē. visis instrumētis concessionū. versi. quinimo. in fin. in ij. parte char. rlvij. qō cōsuetudo introducta i vno ex casib⁹ equiparato extēditur ad aliū. ītē adde prefa. soci. cōsi. clxv. incip. visis inue. situris versi. tū. et vlti. in. ij. parte char. xxvi. hic circa fi. vbi. Et quo consuetudo dicitur tacita ciuium conuēnio non extend f ad aliam rem vel personā.

pellatur ad restitutionē. argumen. ff commoda. l. ita vt si fur. et ff. depositi. l. i. ij. si predo. ⁊ maxime in casu nostro quo agitur condictione ex. l. ista. vt no. in gloss. ō. contra quam tales exceptiones non consueuerunt admitti. vt. l. si quis conductionis. §. i. ē. lo. ¶Queritur glo. an constitutū. l. cum querebatur. ē. vnde vi. lo cum habeat. ⁊ nō respondit. sed dic quod nō quia illa locum habet quando tempore occupationis res est in bonis alicuius et per prius ab eo possessa fuit. hinc est quod illa in re hereditaria vacante locum non habet. Cum igitur tempore occupationis in casu nostro res non fuerit in bonis alicuius quia captus vt seruus effectus dominium perdidit sequitur quod constitutio illa locum non habet. ¶Queritur gloss. quid si possessor titulum vel casum eius antiquiorem illo qui nunc agit pretendat. glo. remittit ad similia no. in. l. fin. ē. de edi. diui adri. ⁊ in. l. ij. §. ibidem. ff. ad erbi. Salv.

☞ Capti ab hostibus litere renouare possunt ⁊ quod eis pro alimonia datur non repetitur.

1 **Puersarū.** Ab hostibus capti liberam habent facultatem retinendi ⁊ ei pro alimonia dato non repetitur ad precium tamen redemptionis ipsorū tenentur quod non soluentes per quinquennium redemptoribus seruire tenentur et aliter eo retinentes ad domum reuerentes puniuntur. similiter ⁊ inde qui negligens fuerit. b. d. ¶Not. quod ler allicit homines ad precium redemptionis concedendo eis ius repetitionis. ⁊ sic ad bonum faciendum ⁊ non omittendum homines allicit debent. ¶Item no quod ler non debet fieri talis quod in damnum redundet eis quibus profuturę creditur. Item not. de verbo decet vt dic in glo.

¶De infantibus expositis. Rubrica.

¶Quia nō tantum in captiuis exercetur opus pietatis sed etiā in infantibus expositis. ideo hanc rubricam subiecit.

1 ☞ Partus ancille expositus a domino repetitur.
2 Fur repetit impensas.
1

Sinuito. †Part⁹ ancille domino ignoāte expositꝰ repeti potest ad expēsas tamē restituēdas tenetur nisi sint facte a fure. b. d. ⁊ notabiliter. ¶Op contra principiū de. l. fi. j. eo. solu. qō ibi de fūi volūtate expositus fuit. ¶Opponitur qō fur repetat impēsas. vt. l. domū. ē. de rei ven. solu. dupliciter. vt in gl. ⁊ qz plus de linquit violentus possessor quam fur videtur secundum primam so. quod violentus possessor nullum deducat. ¶Opponitur iō. quod bone fidei possessor expensas in addiscendo factas non repetat. nisi in duobus casibus. vt ff. de rei ven. l. fin autem. §. fi. l. se. sol. vt in gl. ¶Queritur an exponens punitur. dic vt in. l. seq.

2 **Vnusquisq;** Exponens sobolē propriā quā nutrire tenet venit puniendus nec dominus recuperat seruuz quem exposuit. hoc dicit. ¶Quero de qua animaduersione loquatur hic. respondet vt in glo. ¶Opponitur contra. ff. de. l. fin. ff. de statu ho. gl. non soluit. dicit go quod ibi delictum seruui interuenit hic non vel ibi casus est omnino diuersus ab isto.

1 Puer quis dicatur.
2 Pater filium exponens perdit ius vendicandi eum in filium.

Sancimus. Expositi emuscūq; cōditionis per exponentes nō possunt vendicari nec per colligentes possunt vt seruiuel libertini retineri sed ingenui intelliguntur. ⁊ quicquid querunt sibi querunt. ⁊ ad eorum successores transmittunt et competens inde est preses prouincie ciuitatis defensor. ⁊ episcopus. hoc dicit ⁊ notabiliter. ¶Ho. quis puer dicitur quia masculus vsq; ad. xiij. annos femina vsq; ad. xij. nisi adūcatur

b ei hoc verbum paruulus⁹: quia tunc ad infantem restringitur vt hic in text. ⁊ gloss. ¶Opponitur de. l. j. §. sancimus. ē. de lati. lib. tol. Solu hic in puero in quo distinguitur languidus a non languido. vt ibi. ¶Opponitur quod non eripiatur in libertatem sed concedatur occupanti. l. fi. §. pro derelicto. Solu. ibi non exposuit sed pro derelicto habuit ajumenta denegando vt in gl. ¶Et qua not. quod expositus pro derelicto non habetur licet propter delictum patris ingenuus efficiatur vt hic. ¶Opponitur quod dominus seruulum suum expositum vendicare possit. vt. ē. co. l. i. Solu. quod ibi dominus ignorauit hic consensit

2 vt in glo. ¶Queritur glo. an pater exponens filium puerū amittat ius vendicandi eum in filium de quo in. l. j. §. per hunc. ff. de rei vendic. ⁊ videtur quod sic per hanc. l. ¶In contrarium facit. ē. de nupt. l. patrem. Gloss. hic respondet quod ibi de facto pacto resistebat sed de iure non poterat vt hic et sic videtur tenere primam partem. Sed doctores communiter tenent con-

[a] ¶Venit puniendus. ⁊ qualiter veni at punīēdus. vide in spec. de actore. versi. sed nun quid dictum. ⁊ qualiter filius seruus alias libertus expositi forment libellum contra exponentem vide in spe. de infan. exposi.

[b] ¶Parvulus. Tu vide de hoc Cynū in. l. si infanti. ē. de iure lib. quis autem dicatur innemis. vide. l. non aliter. §. j. ff. de leg. nō. bar. in. l. j. ff. de emenda. ppim. ⁊ quis dicatur ppzie puer. vide in. l. puer. ff. de v. sig. ⁊ p Ang. in. l. q dāta. in princi. ff. ad trebellianū.

[c] ¶Cōsuetudo trahit ad similia. ad de bal. cōtra cum cōsuetudo sit stricti iuris nec p similia extendaf in c. i. in fi. prī. de cō. feu. ⁊ anf. fi quas ruinas. in j colū. ē. de sacro. sanct. eccle. marīne one rosa ⁊ iuri cōtrarīa. Inn. l. c. dilecto. in. ē. col. magna in fi. gl. i sua i vers. supradicto ō off archi. fō. in. l. vēditor. §. j. ff. cō munia predi. et pau. de ca. consil. clxi. xi. col. ⁊ p oldra. cōsi. cclxxvi. 70 ino per ab ba. l c. fi. de consue. qō extēditur nisi erronea et omnino p Aller. consil. lxvij. ij. parte. Sed pau. de cast. contra in consil. clxv. col. ⁊ adde soc. cōsi. cclxij. incipiē. visis instrumētis concessionū. versi. quinimo. in fin. in ij. parte char. rlvij. qō cōsuetudo introducta i vno ex casib⁹ equiparato extēditur ad aliū. ītē adde prefa. soci. cōsi. clxv. incip. visis inue. situris versi. tū. et vlti. in. ij. parte char. xxvi. hic circa fi. vbi. Et quo consuetudo dicitur tacita ciuium conuēnio non extend f ad aliam rem vel personā.

Que sit longa consuetudo. Rubrica.

¶Cyn. continuat Rubricā hoc modo. Visum est a principio libri huiusq; de iure scripto. restat videre de non scripto qualis est consuetudo. vt institut. de iure natura. §. constat. cum ſc. a. ff. de leg. l. de quibus. ideo hanc rubricam annectit. vel aliter dic quod in. l. i. ē. de emancipa. lib. dictum est consuetudinem ius tribuere ⁊ illam seruandam esse ideo generalem rubricā posuit de longa consuetudine. Nec obstant titul⁹ medi⁹ qz coherentes erant illi vnde nō fuerūt prētermittendi. ¶Glo. rubrice querit de pluribus que supponunt aliqua alia ideo prudentius super nigro fuit reseruanda.

1 ☞ Factum ⁊ eius obseruātia probari potest sed non ius.
2 Consuetudo in vna ad similia extenditur.
3 Jura feudalia dicuntur consuetudines.
4 Casus si in legenon decidatur ad simile legis scripte recurritur.
5 Incrementū alluuiōis i emphyteosi an cedat ēphiteote. ⁊ nu. 6
7 Venditor deceptus vltra dimidiam iusti pretij ad rescissionez contractus agere potest.
8 Casus a legenon decisus an secundum simile legis scripte an secundum consuetudinem debeat decidi. ⁊ nu. 9.
10 Vasallus vēdens domino rem feudalem vltra dimidiam iusti pretij deceptus agere non potest.
11 Consuetudo quando probari debeat. ⁊ nu. 12.
12 Cōsuetudo quot actib⁹ inducat ⁊ quales act⁹ requrank. ⁊ nu. seq.
15 Cōsuetudo lōga que dicatur. ⁊ qd si tpe nō roboretur ⁊ nu. seq.
18 Consuetudo fine vlla contradictione indici potest.
19 Consuetudo consensu populi tacito ⁊ etiam eius cōsilio acquiescente inducitur.
20 Consuetudo an possit induci ex erroneo populi consensu.
21 Consuetudo tribus modis in iudicio deducitur.
22 Consuetudo an debeat necessario allegari in libello.
24 Consuetudo quatuor modis probatur. ⁊ nu. seq.
28 Consuetudo potest a parte populi pro sua parte induci.
20 Consuetudo interrumpitur si quandoq; in contrariū iudicetur.
39 Consuetudo infantes ⁊ furiosos obligat.

Moreses. Cōsuetudo probata loci debet seruari. et non contra eam fieri ratio consuetudinis debet attendi. doc dicit. ¶Pone casum in nube quod casus eueniat lege non decisus. qui ventilatur coram preside et pro eius decisione allegat in simili consuetudo queritur qui preses habeat considerare vel super hoc iudicare. et respōdit vt i littera tacet. ¶Not. factū p bari ⁊ eius obseruātia. ius aūt nō phaf: qz illo ex facto pbato orif. ¶Jtē no. qō cōsuedinis ⁊ legis attēdit. qō est. S illos g cortice tū verbor⁹ sequunt. ¶Jtē nō. qō tus nō scripta vt est cōsuetudo trahit ad similia cōcor. l. de quibus. ff. eo. ⁊ sic iura nō scripta trahunt ad similia sicut iura scripta. l. nō possu. ⁊. ff. de legi. ¶Posito casu in nube vt supērius dixi ex notabilibus collectis ¶Quero de exemplo huius. l. Et glo. i. dicit quod quidam ponunt exemplū si consuetudo ex certa scientia sit inducta vt si dominus ep-

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ † Apponat ma
nū ad plaustruz.
Tu vide de h vl
tra ea q̄ hic nota.
bal. nu. vj. §. qdaz
ponūt in cōsuetu
die q̄ est bononie.
de q̄ fa. qd habe
t i. l. cuz pponas.
& ibi bal. §. ō nau.
fenore. in. v. nota.
b ¶ Ankremētū al
luuionis. alluuio
an psit ēphyteo
te. vi le p spec. de
loc. §. nūc aliqua
v. xxxj. & vñ. se. et
flo. l. l. itē si fundi.
& huic vicinus. ff.
de vsuf. & ibi cas[9]
qd sic p eundem
Salyc. in. l. i. §. de
iure emphy.
c ¶ Cedit vsufru
ctuario. add. l. itē
si fundi. §. huic vi
cinus. & ibi flo. ff.
de vsufruc. & adde
glo. prim. i circa
mediū. i. l. de qb[9].
et ibi bart. i repe.
l. ij. col. i v. itē ha
bem[9]. sile. ff. de le.
vbi ēt p do. Ias.
post alios i. xiiij.
colum.
d ¶ Prob. nda
An & q̄ ꝯsuetudo
sit pbanda. vide
bal. i. l. iij. col. i. v.
attēde h. §. de ser.
fu. Ioā. fab. §. ex
nō scripto. nu. x. &
ibi posui in addi.
in ver. per quot te
stes. instit. de iure
natu. gē. & ciuili. &
alc. consi. xlv. vo.
ij. & an testes sin
gulares. vide eū
dē. ꝯsi. clxxj. e. vo.
& i. l. admonendi.
col. xxj. de iureiu.
post bald. in. l. de
qbus col. xx. ff. de
lega. j. & dixi am
plissime in libro
consue. hui. in pe.
in glossa in verū.
et. le tot metro
yēt & forôyēt met
te par escript.

a ponat manum ad plaustrum[a] vini qd est in precinctu cadendi
tamen rusticus qui fuerat in culpa nō teneat de vino hec consue
tudo extenditur ad oleum propter identitatem rationis: quia
vtrunq̄ est liquamē. hoc oppositio non placet accur. qr talis cō
suetudo rōne non est inducta sed contra rationem ideo non est
extendenda. vt. l. qd nō ratione. & l. quod vero contra. ff. de legi.
Quapropter ponit exemplum in feudis in quibus est consue
tudo vt monachus non succedat in feudo vt in ti. an monachus
vel alius imperfectus. ca. i. certe idem erit si non sit monachus
sed alias debilitatus ita qd seruire non potest. Item qr si in feu
do non succedit monachus eadem ratione nec canonicus regu
3 laris. vt in ti. si de feu. contro. feu. c. qui clericus. ¶ † Ex ista glo.
no. qd iura feudalia sunt ꝯsuetudines & nō scripta. & iura ista est
veritas vt pbat prima rubrica generalis que dicit hic incipiūt
consuetudines vt vsus feudorum. & alia rubrica specialis de con
suetudine recti feu. & sic cōmuni loquela nuncupantur. que debet
attendi. vt. ff. de fun. instruc. l. cum de lanionis. §. asinam. Itē qr
ad memoriam tn̄ de his habendam sunt in scripturam reda
cte. vt in ti. de cog. feu. §. vbertus. & sic earum esse principium ex
tali scriptura non transmittatur. argu. §. de pba. l. cum res. et. ff.
de pig. l. cōtrahit. ad similitudinem tn̄ earum alique noue leges
fuerunt in materia feudorum constitute & postea inter illas posi
te vt fuerunt alique cōstitutiones federici & lothariȷ et alique cor
radi vt in ti. hic incipit lex corradi. sed propterea in aliȷs nō mu
tatur illa prima quicquid dixerint aliqui. ¶ Aliud exemplum
ponit glo. in. l. de quibus. ff. eo. vez si femina nō succedit in feudo
idem erit in hermofrodito qñ incalescit in sexu feminco. vt. ff. de
sta. ho. l. queritur. ¶ Et ex hoc exemplo not. quod rō p quā ius
scriptum extendit ad nō scriptū est sufficiens ad extēdēdum non
4 scriptum. ¶ † Visis exemplis opp. ab extra qd ex quo casus nō
est in lege decisus non debeamus recurrere ad simile cōsuetudi
nis sed prius ad simile legis scripte. vt. l. nec leges. & l. non psūt
ff. de lega. Solu qd illud verū si simile legis inueniat vt ibi quo
non inuento ad simile consuetudinis recurritur vt hic fm quos
dam hec sol. non placuit Guli. de cug. qr qua ratione consuetu
do vincit legem. vt. ff. eo. l. de quibus. in fi. & dicam in. l. seq. eadez
ratione simile consuetudinis debet vincere simile legis vnde di
cit ipse quod si ad decisionem casu ocurrentis inducatur ex vna
parte simile legis scripte & ex alia inducatur simile consuetudi
nis non debemus inspicere illud simile qd est maioris efficacie
& concludētie. argumē. ff. de sta. ho. l. queritur. ff. de aur. et argen.
lega. l. & si non sint. §. perueniamus. Et si paris concludentie et
efficacie inueniatur tunc preferri debet simile consuetudinis si
cut ipsa cōsuetudo essentialis preferretur ipsi legi vt dixi. ¶ Sz
doc. nostri communiter dicunt qd vbi quodlibet simile bona et
equa ratione est inductum nos debemus attēdere an casus emer
gens sit de natura iuris scripti. & tunc secundum sile iuris scripti
decidetur. an sit de natura iuris non scripti & secundum illius si
mile decidetur: quia tunc quodlibet in suo casu est maioris effi
cacie & concludentie. argu. dicte. l. queritur cum si. Et hoc sequor
5 & teneo. ¶ † Nunc igitur vt cognoscamus qñ ius scriptum vel
non scriptum sit maioris concludētie quero de casu legis nō de
b ciso vez an incrementum alluuionis[b] cedat emphyteote. et vr̄ qd
c sic qr cedit vsufructuario[c]. vt. ff. de vsufru. l. ita si fundi. §. huic er
go emphyteote. & ita dicit glo. ff. eo. l. de quibus. ¶ Sed Pet.
tenuit contrarium ex eo qr cōmodo feudatariȷ nō cedit vt in tit.
de cōtra. inuesti. c. i. §. si quis de māso. & hoc simile qd fm ea que
superius dixi est iuris non scripti inquit ipse efficacius conclu
dere q̄ simile de vsufructuario ex eo qr sicut emphyteota hz vti
le dñium. vt. ff. si ager vec. l. i. sic feudatarius vt in titu. de inuesti.
de re. alie. facta. c. i. §. rei autē. & nota. in titu. i. de capi. corra. c. i. §.
preterea. sed vsufructuarius non habet rei dñium. vt. ff. de vsu
fruc. l. si titio. §. fina. & ff. si vsufru. pe. l. qui vsumfructum. et. l. vti
frui. in princ. & sic cum glo. male dixit. ¶ Superuenerunt quidā
moderni admirantes de glos. & Pet. qui dixerunt quod iste ca
sus non est lege decisus & de iure nō scripto: qr dicunt qd est de
cisus. §. de allu. & pal. l. ij. & iij. sed male viderunt: qr ibi de tribu
tario & nō de emphytheota loquit. ¶ Restat ergo solū inuesti
gare quis verius dicat an Pe. an acc. añ ca tñ pmisso qd ille. §.
si quis de māso. nō clare aperit an incremētū i lud debeat spe
ctare ad vasallum vel non qñ dominus nihil sibi retinuit nec de
incremento aliquid dixit vt ibi sentit glos. sed supposito qd non
spectet vr̄ qd glos. melius dixerit simile de fructuario esse maio
ris concludentie qr de eo arguitur ad emphyteotam per locum
a minori. & tale argumentū est necessarium & nunq̄ fallit. sed de
feudatario arguitur a simili & illud est quandoq̄ fallat. vt. §. de
fide instrumē. l. comparationes. & ff. ad municip. l. fin. §. penulti.
Hinc est qd dicit lex qd quelibet probatio est fortior illa simili
tudinis & comparationis. vt in autenti. de fide instrumento. §. si
6 vero nullus ¶ † Quod autem de fructuario arguatur a mino
ri patet quia si hoc incrementum cōcedat fructuario qui non ha
bet tantū ius in re quantum emphyteota magis dz cedere em
phyteote qui fortius ius hz in re qr dñium vtile qd est perpe
tuum morte non extinguendum sed ad heredes transitorium.
Et per hanc rationem dñs & patruus meus subtili ingenio mo
tus glo. defendit & bene. ¶ Confirmo & hec alia ratione. nam
regula iuris est vt accessorium sequatur suū principale. vt. ff. de
reg. iu. l. cum principale. & extra de reg. iur. c. accessorium. lib. vi.
et sic in dubio fm illam regulam iudicare debemus in casu a le
ge non deciso. ¶ Confirmo & tertio quia iste casus est de mate
ria iuris scripti & de eius genere vt ita loquar: ergo fm simile iu
ris scripti magis ei proximum et conueniens debemus iudica
re. & fm illud decidere & determinare. vt. d. l. de quibus. in secun
do responso. ¶ Et ex hoc apparet qd simile de feudatario non
est per omnia simile sed tantū respectu vtilis dominiȷ: & qr exor
bitat a regula iuris cōmunis ideo ad consequentias non est tra
hendum. vt. l. quod vero contra. ff. de legiti. cum simi. defensato
7 exemplo glo. ¶ † Sciendū est quod Cyn posuit aliud exemplū
vos scitis quod venditor deceptus vltra dimidiam iusti preciȷ
agit ad supplementum vel ad rescindendum contractum. vt. §.
de rescindend. venditioni. l. ij. & idem dicunt glose in locatione vt
ibi notatur. & in lege. si ea. §. de vsuris. Sed pone quod consue
tudo certi loci disponit vt venditor deceptus vltra dimidiam
non agat an tunc idem dicemus in locatore vt non agat. Et di
cit Cy. qd non quia ius scriptum in venditore est statutum bo
na & rationabili equitate & consuetudo contraria inducta est con
tra rationabilem equitatem. igitur non extendenda. vt. ff. eod. l.
quod nō ratione. & istud exemplū est bene notandū. ¶ Sed po
test dicere aliquis quomodo lex de venditione loquens est alle
ganda cum per consuetudinē in loco illo sit sublata et sic non de
bet allegari. vt. §. de emancipati. libe. l. i. quinimo si de venditio
ne ad locationem debet argui sequitur qd sicut contra venditio
nem non potest veniri ita nec contra locationem. argum. eorum
que notan. in. l. si quis seruo. §. de furtis. Et ego defendendo di
cere possum quod. l. illa non est vniuersaliter vbiq̄ sublata. ideo
reliquias primas tenet que possunt extendi. Vel dic quod non
est correcta nec sublata nisi respectu obseruantie in illo loco tan
tum. vnde ratio equitatis que illius dispositionē induxit non
est sublata. sed durat & incommutabiliter qr nō est positiua sed
a recto dictamine rationis inducta & ex tali ratione licet argue
re: vt hic in secundo responso. Nam illa est prima in disponen
te. vt. ff. de excusa. tuto. l. scire oportet. §. illud nec correcto dicto
corrigitur ratio. sed contra sic vt scripsi in autentic. ingressi. §. de
sacrosan. eccle. & hec de exemplis quando ius scriptum est maio
8 ris efficacie & concludentie. ¶ † Quero ecōtra de exemplo quā
do ius non scriptum est melioris concludentie quia validiori ra
tione inductum quam ius scriptum. Et ponūt doctores exem
plum in seruis mulieris accusate de adulterio qui absentes vel
presentes non possunt infra. xxx. dies manumitti. vt. ff. qui et a
quib[9]. l. prosperi. & hic est ius scriptum. Sed pone quod i absen
tibus consuetudo est in contrarium que permittit vt statim ma
numitti possint euenit casus quod mulier accusatur de stupro et
dubitatur an serui absentes possint manumitti. certe consuetu
do est attendenda tanq̄ equior et rationabilior iure scripto.
9 ¶ † Nunc quero de exemplo quando tam ius scriptum quam
non scriptum & quodlibet in suo casu est bona ratione funda
tum. Quo casu dixi quod si casus emergens non decisus est de
natura vel genere iuris scripti secundum ius scriptum debet iu
dicari & econuerso. & Respondeo quod exemplum est hoc ius
scriptum disponit vt venditor deceptus vltra dimidiam iusti
preciȷ agat fm. l. ij. §. de rescin. ven. Ius autem non scriptum di
sponit vt donatarius rem ipsam vendens donatario non agat.
10 ¶ † Vel pone ius non scriptum feudorum disponere quod si
vasallus rem feudalem vendat domino etiam vltra dimidiam
deceptus agere non possit. et hoc bona ratione est inductum
propter liberalitatem donātis vel gratia inuestiētis. argumē. l.
si remunerādi. §. si passus. ff. manda. cōtingit quod donatarius
vel vassallus rem aliquam locauit donatario vel feudi domino
et deceptus est vltra dimidiam mercedis: certe tunc inspicietur
an res sit feudalis et non agat an non feudalis et tunc agat.
¶ Et pro hoc accedat qd. §. dixi de monacho qui non succedit
in feudo & eadē ratione nec canonic[9] regularis. & sicut monach[9]
succedit in aliȷs bonis. vt. l. deo nobis. §. de epis. & cleri. ita et ca
nonicus regularis. Et de exemplis predictis sufficiant. et sunt
predicta bene notanda propter casus quotidie occurrentes.
11 ¶ † Nunc transeo ad gloss. secūdaz & opponi. qd consuetudo non
d sit probanda[d] qr iura non probantur. vt. l. ab ea parte. ff. de pro
ba. & consuetudo est ius moribus populi introductum. vt. ff. eo.
l. de quibus. ergo &c. Solu. vt in glo. qd hic ius non probat im
mediate sed factum ex quo consuetudo resultat. ¶ Vnde pro hu
ius declaratione attende quod consuetudo quandoq̄ sonat in
merum factum ex quo nullum ius resultat. & hoc idem est quod
assuefactio quedam de qua. §. de episco. audien. l. ij. in fin. & ff. de
pigno. actio. l. vel vniuersorum. & de ista non loquimur nec ista
conuenit

conuenit hominibus tantum sed etiam aliȷs animalibus. vt. ff.
fami. her. l. columbas. & insti. de rerum di. §. apum. Quandoq̄
sonat in factum ex quo ius resultat. & de ista loquimur. ff. eod. l.
de quibus. in prin. & isto respectu mores vsus & consuetudo po
puli idem sunt. Et istud est illud quod est probandū hic in prin
cip. & an semper dicam. j. in questio. Quandoq̄ sonat tantuz in
ius & nomen est iuris quod descendit ex tacito consensu populi.
et ista est iuris. & dicitur ius non scriptum moribus populi con
stitutum. vt. d. l. de quibus. ver. inueterata. & ista non probatur
de directo sed tantum per probationem precedentem. & differt
ista a precedenti tanq̄ causatum a sua causa vt ex predictis ap
12 paret. ¶ † Tūc ad declarationem huius quero quot actus re
quirantur ad hanc consuetudinem inducendam cum text. iste
requirere videatur frequentiam actuum interuenire debere. et
Ioā. Azo. & accur. dixerunt quod duo vt no. hic super rubrica.
a et. ff. eo. l. de quibus. & mouentur per. l. iij. §. de epi. aud. Iaco. de
ro But. dixit duos nō sufficere sed tres: quia frequentia[a] actuū
requirit vt hic. & §. de edi. pri. l. an in totum. facit. §. de iur. vete.
enucle. l. i. §. sed si que leges. sed hanc frequentiam huius actus
non inducit. vt probatur. ff. de legiti. l. nam ad ea. cum. l. seq. et in
aut. vt sine phi. de. & cre. ma. §. penul. ergo &c. Ad. l. aȷ. §. de epis.
audi. respon. quod de assuefactione facti loquitur. vt prime supe
rius dixi. Sed Iaco. de are. tenuit hlo. specialiter per. §. fina. in
aut. de defen. ciui. Induxit etiam. ff. de testa. l. iij. §. si. & §. de cur.
fu. l. cū aliȷs. in fi. Facit etiam aut. quomodo oportet epos. §. igi
tur ordinandus. dū ibi dicit. ex frequēti lectiōe &c. ¶ Et ad ob
iecta respon. qd scdm subiectam materiā variatur illud verbum
frequenter. & sic pro materia nostra pro bino actu sumitur. not.
in. d. l. nam ea. cum seq. quia ibi in alia materia scilicet legis con
dende de his que preter vel contra naturam eueniunt. §. penu. in
aut. vt sine probi. &c. respondit qd ideo ibi binus actus nō dicit
frequens propter multitudinem actuum oppositorum cum ibi
supponat infinitas esse mulieres deierantes Pe. vero de bella
pertica quem sequitur Cyn. contra predictos dixit frequentiam
actuum non fore necessariam ad inducendum consuetudinem
quia illa inducitur immediate ex tacito consensu populi vt hic.
et sic quando iste tacitus consensus colligitur cōsuetudo statim
inducatur & quia plerumq̄ dubitatur frequentia actuum requi
ritur. nam in incertis nō certis locus est coniecturis. vt. l. conti
nuus. §. cum ita. ff. de verb. obli. ¶ Ego istam opi. Pet. repro
bo. nā falsum dico quod ex tacito consensu populi ex vnico actu
collecto inducatur consuetudo: quia nec expresso induceretur.
nam significato verbi non deseruitur cum consuetudo requirat
ex sui significato pluralitatez actuum ex quibus colligatur plu
ralitas eiusdem voluntatis in vnius additione consentientis
que pluralitatem actuum in idem concurrentium requirit. vt. ff.
de pactis. l. i. §. i. & de actioni. & obligatio. l. ex consensu: sed vnius
populi voluntas in vnico actu exquisita non est nisi vna ergo ex
illa vel actu illo non est inducta consuetudo sed demum cum in
alio simili erit exquisita. nam tunc voluntas poterit dici. consue
ta vnde prius non est consuetudo inducta. ¶ Confirmo quia
ex illo actu primo cui populus assentit non potest colligi. quod
idem velit in futurum: quia hoc nondum apparuit eum velle.
et de presenti nō infertur ad futurum. vt. l. si a colono. ff. de verb.
obliga. Sed cum postea iterato in simili actu idem fieri consen
tit sic voluntas illa que reperitur eadem cum prima indicat quod
in futuris idem vellet. et pro hoc facit: quia id quod in primo
actu disponitur dicitur nouum. et per consquens non vsita
tum nec consuetum vt. l. non est nouum. ff. de legiti. cum sequen.
¶ Ad text. qui dicit quod ex tacito consensu populi inducitur.
13 c respondeo verum purificato ex actuum frequentia. & ex eis col
lecto & non aliter. ¶ † Restat igitur videre vt prius quot actus
requirantur. Circa quod Mar. sill. & post eum host. vt refert Ar
chi. in. c. i. de constituti. lib. vj. dixit quod hoc velut indetermina
tum a iure relinquendum est in iudicis arbitrio. argumen. ff. de
vsur. l. mora. in princi. & ff. de iure deliberan. l. i. in fi. & de effrac. l.
j. §. expilatores. & hec opi. magis est cōsona rationi. Nec aliter
b videtur posse dici cum non semper binus actus[b] sic transeat in
notitiaz populi quod tacitus eius consensus possit colligi. quia
forte actus illi non fuerunt manifesti. nec de re sic ponderosa et
ardua quod verisimiliter potuerit transire in notitiam populi.
et ideo & notanter leges requirentes frequentiam actuum sunt
quandoq̄ contente de bino actu quandoq̄ non vt patet in. l. §.
allegata. & hoc propter diuersitatem actuum quorum aliȷ facu
lius transeunt in notitiam populi & aliȷ non sic faciliter et per
14 hunc modum concor. ll. illas. ¶ † Quero tunc quales actus re
quirantur. Et gloss. super ista rubrica sentit quod actus debeāt
esse iudiciariȷ. Sed dic quod si dicatur de consuetudine concer
nente iudicialia tunc debent esse iudiciales. & si de consuetudine
ordinatiua vel constructiua iudiciȷ queratur tunc debent concer
nere ordinationē iudiciȷ. & si de consuetudine decisiua cause que
raf decisionē cōcernere dicūt. vt i. l. ista. & gl. Si nañt q̃raf de cō
suetudine cōcernente negotia extraiudicialia tūc sufficiūt actus
15 extraiudiciales. ¶ † Quero successiue hic in rubrica queritur
que sit longa consuetudo. & non declarat in nigro. licet in. l. ij. di
cat vsus longeui. & ff. eod. l. de quibus. dicit inueterata. Que igi
tur dicitur longa vel inueterata. Et varie opiniones hic recitan
tur in gloss. Rubrice. ¶ Nam aliqui dixerunt quando transiuit
tantū tempus cuius initiȷ memoria nō existit. vt argumento de
aqua plu. arcen. l. i. in fine. & ff. de aqua quoti. et esti. l. hoc iure. §.
ductus aque. Istam reprobat glo. quia tunc potius appellare
tur vetustas q̄ consuetudo. ¶ Aliȷ vt azo. dixerūt quod. x. anni
inter presentes. & xx. inter absentes per. l. fina. §. de prescriptio.
long. temp. & ita not. ff. eod. l. diuturna. & l. cum de consuetudine.
¶ Sed ista opi. non est bona: qr. l. fin. §. de prescriptio. lon. tem
po. loquitur in prescriptione que causatur ex negligentia que
maior est in presente q̄ in absente. ideo in absente tempus repli
catur sed consuetudo ex negligentia non causatur sed a tacito cō
sensu populi qui semper est presens & semper idem populus et
consensus. vt. §. de iudi. l. proponebatur. & sic ius consuetudinis
et eius ratio superest informis. Et eodem modo respondeo ad
ll. pro prima opinio. inductas. ¶ Aliȷ vt Ioan. & Accur. dixe
runt quod longa est per cursum decenniȷ tantum & hoc quia ru
brica ista dicit longa. & idem. ff. eodem. l. de quibus. & l. sed & ea
et longum dicitur decennium. vi institu. de vsucap. in princip. er
go &c. ¶ Et istam partem communiter tenent doctores etiam
ex eo quia longa consuetudo & diuturna consuetudo idem sunt.
vt. l. diuturna. & l. sed ea. ff. codem. & diu interpretatur. x. ann. vt
16 ff. qui & a quibus. l. si cum fideicommissa. §. Aristo. ¶ † Quero
modo si diuturna consuetudo longa vel inueterata quod idem
est seruatur pro lege quid si tempore non est roborata puta scien
te populo bis ter vel quater est vniformiter super eodem negotio
iudicatum. & intellige eadem specie vel similitudine non nume
ro. & hoc infra biennium vel triennium an in simili negotio po
stea emergente debebit iudex idem iudicare quasi sufficiens con
suetudo sit inducta. & videtur quod non quia non est diuturna
vel longa vt in precedenti questione dixi. ¶ In contrarium fa
cit quod notat glo. super verbo inueterata. in. l. de quibus. ff. eo.
c et hic in rubrica. vbi dicit quod sufficit bis iudicatū[c] in illo tem
pore & sic nō videtur necesse decenniū cucurrisse post actum bi
num sententiarum. ¶ Quid dicemus: cum ista questio sit mul
tum ponderosa: & ab ea dependeat practica in materia. ¶ Ego
puto sic dicendum quod interdum consuetudo est de casu non de
ciso. & tunc iste cursus temporis non est necessarius: quia statim
consuetudo illa licet non prescripta est statim habilis & efficax
ad idem dicendum & iudicandum in similibus casibus euentu
ris. nec subest causa pp̄ter quā debem[9] aliquo modo suspicari
quod populus in eodē consensu nō velit perseuerare cum nihil
contrarium & sibi repugnans inueniat. Et etiā quia de se vali
da robur ex cursu temporis non recipiunt. vt. ff. de adoptioni
bus. l. qui libertis. & notant doctores in. l. post mortē. in eodem
titulo. Aut consuetudo est de casu legis deciso. contra legis de
cisionem inducta: & tunc cursum decenniȷ dico necessarium infra
quod nō appareat populū voluisse contrariū. & per consequens
videatur in illa tacita volūtate ex pluralitate sententiarum col
lecta perseuerasse. verisimiliter. enī & de facili sciēs ius commune
contrarium disponere posset voluntatem mutare. & ab illa prio
ri tacita voluntate recedere. & sic & alis in actu minus legitimo
cursus temporis ad illius confirmationez requiritur. vt. d. l. post
mortem. cum ibi notatis. & maxime quod per actum imperfe
ctum ad illegitimum derogat perfecto & legitimo. vt. §. de testa.
l. sancimus. sicut est in casu nostro. ¶ Est ergo breuis conclusio
quod consuetudo contra legem requiritur longo tempore robo
17 rata non consuetudo preter legem inducta. ¶ † Quero modo
quomodo hoc esse potest qd binus vel trinus actus sententiarū
necessitet ad sic iudicandum in futurum: cum alibi sit scriptum
qd nō exemplis sed legibus est iudicandum. vt. §. de sen. l. nemo.
Respondeo cum gloss. rubrice quod nō exemplis sed ex cōsuetu
dine que est ius. non scriptum que tamen exemplis probatur.
18 ¶ † Quero an sine vlla cōtradictione possit induci consuetudo
Et glo. rubrice sentit quod sic in versi. itē ex eo. &c. Pet. vt refert
Cyn. dixit qd actiue potest sed nō passiue. Actiue exemplificat si
aliqui vsi sunt actu aliquo sine cōtradictiōe: puta vt maior natu
succedat. certe aliȷ in quorum personis hoc non euenit possunt
vt eodem iure si volunt sed non compelluntur quia ii. n contra
dixerunt & sic aduersus eos passiue non est consuetudo inducta
secus inquit si cōtradixissent quia tūc passiue aduersus omnes
inducta fuisset: & ita fm vnum sensum dici posse intelligi. l. cum
de consuetudine. ff. eo. ¶ Mihi videt qd ista verba Pe. nō ha
beant saporē. nā locū habent quando non est consuetudo indu
cta a populo vel eius maiori parte sed ab aliquibus de vna pa
rentela sine aliquorum contradictione sic seruatum fuisse. nam
ceteris de ciuitate non est inducta consuetudo vt ad similez ob
seruantiam teneantur. quinimo illi de parentela in casu neuter

a ¶ Or freqntia ad
de bal. i rubr. §. c.
i. ij. q. & hic i. j. col.
i. v. ibi freqūter.
b ¶ Bin[9] act[9]. qd
p duos actus ad
min[9]. j. decēniū ꝯ
suetudo inducat
glo. est or. insti. de
iure na. §. ex non
scripto. in v. diu
turni. qd est verū
nisi deroget iuri
ecclesiastico qr nō
nisi p. l. an iducit
fm Inn. sing. i. c.
cū dilect[9]. i. ij. col.
in gl. sua in versic.
talis de ꝯsu. & lo.
po. in sing. v. con
suetudo. ver. con
suetudini. pter. l.
& p bal. quē vide
i aut. q̃s actiōes.
in pe. col. in v. ex
tra q̃rit. §. de sac.
sanc. ec. idē ab. in
c. si. v. ij. reqrit de
cōsue. sz qd an ex
actib[9] negatiuis
ꝯsuetudo iducat
vide in. l. ij. j. eo et
bal. i. l. de qub[9].
de legi. alex. i pria
constitutiōe ffor.
§. & aurea.
c ¶ Sufficit bis iu
dicatū. adde gl. &
doc. in. c. cū ca. in
v bo pmulgauit.
de re iu. qd ex dua
bus snīȷs in iudi
cio ꝯdictorio ob
tētis iducit bona
& valida cōsuetu
do si ab ipsis nō
sit appellatū Itē
adde qd iducit ēt
ex sentētia lata ꝯ
legē cū cursu decē
niȷ bal. i. l. de qb[9]
pe. col. v. q̃ro qd
si iudex. ff. de leg.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Sententie.addeq; dixit iste.§.ca.l.nu.xij.v.quero modo quo potest esse qđ binus actus, sententiaruꝫ ꝛc.Adde an hec procedat in siis arbitroꝝ.ꝛ dicqđ nđ Pm Joā. an.singulariter in.c.abbate.extra de verb.signi.vbi dicit qđ ly sententia iudicis per bi num vel trinum actum secuđuꝫ diuersas opin.confirmet consue.vt in.l.de quibus guli. de cu.&doc.ff.de leg.tamen mille sñe arbitroꝝ consuetudinē nō confirmant.ꝛ illud dictum pro fin.refert.vlequit bald. in.c.j.in ti.de feu. di.cogn.in vsib9 feu.quos refert.ꝛ sequitur roma.sin gu.suo incipiē.an sicut snia Inno. idem no.in allegc.abbate.ꝛ Joā. andr.in nouella. licet idem Bald. fibi contrarius te neat oppositum in allega.l.de qui bus.in repe.D. le. colum.xvij.ꝛ Anto de butri.in.ca. fin.colum.xvi.ex tra de ꝑsue. quos refert et sequitur do.meus Jason a maynus in alle ga.l. de quibus. colum.xxvj.versi. secundo quero et Barto.hic cogi tabis.vide tamē aler.in allega.l. de quibus.ad fin. qui videtur tene re cum roma et franci. de cre. fin. suo.ccccc.incip. tu scis qđ binus actus q hoc sin gulare ꝓbtrarit a romano.

¶ Quid si alia. adđ quod in ipi citur consuetudo loci cōtra ciꝰ car. in cle.ij.§.denicp. ij.qđ de re iud.de eo qui mi.in pos. causa rei seruanđ. cum venissem. in spe. de sententia. § qualiter, po st principi.ꝛ cardi. in cle.quia contin git.§.vt autem viij.questio.de re li.do.ꝛ in.ca.fina. de consue.

¶ In libello que sit forma libelli cuꝫ intentatur cō suetudo vide in spec.de consuetu. in princip.ꝛ desi mo.versi.quid si laici.ꝛ se.

¶ ✣ Probari.tu vide ℞ dictio.et nota.j.versi.se.qđ posui in apostil. ad istū §.ca.l.nu. xij.v.nūc try eo in apo.in versicu. porbanda.

¶ De modis probandi consuetudinis probatio quot requirat.vide gloss. nota.viij. dist.frustra de testib9.super consuetudine qualr debent ꝓbare vide oino alex.in con fix.v.ꝛ plenius per abb.post glo.in.c.fi.de consue.

emergenti si contradicerent an teneantur seruare qđ alīs maio res sui seruauerunt dubito:quia consuetudo proprie per eos nō est inducta sed quedam facti obseruantia non enim faciunt po pulum nec partē ideo consuetudo inter eos non est inducta nisi forsan inter eos in contradictorio iudicio fuerit obtentum.ꝛ hoc forsan voluit ꝑDe.¶ Respondeo igitur ad questionem.ꝛ dico qđ sine contradictione induci potest consuetudo.Et est ratio qꝛ vsus.ꝛ voluntas maioris ptis populi preiudicat minori dissen tienti.vt.l.quod maior.ff.ad municipa.ꝛ de ver. signi.l.aliud.§. refertur.igitur frustra de eorum contradictione tractamus.ꝛ de ista qōne videtur casus in auten.de defensō.ciuita.§.fin.dum ibi dicit nulloq; relictāte.ꝛ ita se habet cōmunis opinio.¶ Quero consuetudo inducitur ex tacito consensu populi quid si non populus sed consilium populi acqueuit.Dicit glos.super rubri ca qđd sufficit quia consilium populum representat quod not. quia frequenter allegatur ista glos.tamen ego dubito vbi con silium non fit maior pars populi quod regulariter videmus nō esse.nam consilium habet eandem potestatem quam populus non videtur mihi nisi lege municipali hoc disponeretur.argu.l. prohibere.§.plane.ff.quod vi aut clā.ꝛ ꝓbat de decre.ab ordi. facien.l.ambitiosa.¶ Quero an exigatur qđ ille sententie[a] ex quibus consensus tacitus populi colligit pro consuetudine in ducenda sint executioni mandate.Respōdeo distinguendo.Aut executio non est facta victoris negligentia aut ipsius impotētia ¶ Primo casu ius cōsuetudinis nā inducte tolli no pōt qđ pz ex eo,primo qꝛ negligentia ptis non vtentis non habet obesse alīs.vt.l.iij.in princip.ff.quod quisq; iu. Secundo quia non de ficit ex hoc consensus populi ex certa scientia passi fic decidi que est immediata causa consuetudinis inducende. Tertio quia ley non amplius exigit quod res sic pluries iudicata fuerit.vt hic. ꝛ ff.de edili.pri.l.an in totum. ¶ Secundo casu quando victo ris impotentia.dic aut hec impotentia causatur a facti aut iu ris resistentia.si a facti resistentia.ꝛ idem quod in precedenti qꝛ talis resistentia seu violentia ius quesitum non tollit nec consen sum populi deficere facit qui consuetudinem habet causare. Si autem a iuris resistentia ꝛ tunc aut ideo ius executioni resistit qꝛ ex defectu processus sententia nulla fuit.ꝛ tunc consuetudo non inducitur:quia ex eo quod nullum est aliquis iuris effectus resul tare non potest.ff.de legi.l.non dubium cum simi. ¶ Item quia sententia que nulla est non potest dici sententia.vt.l.iij.§. condē natum.ff.de re iud.ꝛ.l. diuus.in eod. titu. Aut ius ideo resistit quia per appellationem recissa fuit.ꝛ idem. vt.ff.ad turpil.j. in fina.ꝛ.ff.de pen.l.ij. Aut ideo resistit quia beneficio spāli ꝛeta tis forte rescissa fuit.ꝛ tunc licet quantum ad minorem restitu tum tollatur effectus sententie: non tamen quo ad alios. vt.ff. ex pluribus vnus appella.l.ij.in fine.ꝛ.ff.rem ratam habe.l.cuꝫ minor.nec consensus populi deficit qui consuetudinem inducit ergo ꝛc. ¶ Quero quid si populus errore ductus sententiꝫ consensit an tunc ex erroneo consensu inducatur consuetudo.Et licet glos.in.l.de quibus.ff.eo.distinguat.aut est inducta ex certa scientia vel non tamen quia in.l.quod non ratione.ponuntur due lectu.quarum vna videtur alteri contraria.ꝛ quelibet potest esse vera ideo secundum Oldrad.Jacob.de ra.ꝛ plenius domi num patruum meum dic aut erratum fuit in facti substantia et consuetudo non inducitur quia illa procedit ex populi tacito cō sensu sed non consensit qui errat.ꝛ putat factum aliter se habere quam habeat.vt.l.si per errorem.ff.de iurisditione omnium iu dicum. ¶ Aut erratum fuit in iuris substantia vel essentia vt quia putabant sic disponere ius commune. vt per eos erat consensum siue per iudices indicatum.ꝛ adhuc idem per di ctam.l.si per errorem.etiam quia populus non agit aliquid no ui inducere sed iam inducto ꝛ dispposito acquiescere licet putative. ¶ Aut error non fuit in facti ꝛ iuris substantia: sed in ratione vel causa constituti inducti vel depositi tunc aut ratio vel causa quam populus putauit subesse fuit finalis. aut impulsiua. aut dubitabā fi finalis.ꝛ sic de qua constat quod nō fuisset consen surus si in hac causa se errare sciisset.ꝛ tunc consuetudo non in ducitur.licet in casu decisō ius faciat.vt.ꝛ.l.quod non ratione se cundum ystimam lectu. ¶ Si impulsiua tunc talis error induci consuetudinem non prohibet.Et est ratio quia causa illa ces sante nihilominus idem fecisset.vt.l.j. §. rerum.ff. de postula. Sed de ratione vel causa dubitatur. dixit Oldrad. quod si erat de preterito quia tale quid olim fuit quod consuetudine est abolitum nos renouare desiderantes ꝛc.tunc licet causa illa sit falsa et erronea non propterea impedietur dispositum valere et tenere et consuetudinem inducere:quia ratio illa vel causa im pulsiua est indicanda:quia sciens idem facturus fuisset.aut ra tio vel causa in qua errat erat de presenti.ꝛ tūc finalis presumi tur:quia si contrarium equitatem scisset.ꝛ causam fallam idem non statuisset.argumen.ff.de aquirend.hereditat.l.is ad quem. et hoc quando errauit in substantia cause.sed vbi nō in substan tiaquia bene suberat sed erravit in eius qualitate quia causam que suberat putauit equam ꝛ rationabilem vbi non erat.et tunc consuetudo regularis non inducitur sed irregularis sic:quia nō extensibilis ad alios casus.d.l.quod non ratione.secundum pri mam lectu.hec distinctio velut singularis est multum notanda in ista materia. ¶ Quero vlterius cum glos.hic posita quid si alia[b] consuetudo sit in foro actoris ꝛ alia rei. Respondeo re mittendo ad ea que dixi in.l.j.§.de cmanci.libe. ¶ Quero vl terius qualiter consuetudo deducatur in iudicio. Respondeo tripliciter secundum doctō.sed addo quartum modum scilicet replicando.dic ergo quod deducitur in iudicio quandoq; excī piendo puta si consuetudo sit venditorem non teneri de vi tiꝫ ꝛ morbis rei vendite vel saltem ne teneatur de his cauerī. nam tunc emptor hic petente excipiet venditor de cōsuetudine. argumen.ff.de pactis.l.pacisci. Quandoq; replicando puta si consuetudo validat testamentum cum quatuor testibus factum heres scriptus agens ex eo si excipiat de eius invaliditate prō pter defectum numeri testium replicabitur de consuetudine te stamentum approbante. Quandoq; iudicis officium implō rando puta si consuetudo permittit minorē lesum vsq; ad.xxiij. annos petere restitutionem in integrum:nam illa petitur iudi cis officio.vt.ff.de minori.l.quod si minor.§.finali. Quandoq; agendo.ꝛ isto casu dic aut consuetudo cadit in nomen vel speciē alicuius contractus.vt en hoc exemplo si de consuetudine est vt venditor.equi intelligatur vendidisse sellam:tunc proponitur pro sella actio ex eo contractu:et allegatur consuetudo ad in terpretationem contractus:ꝛ pro hoc.est de iure iurando.l.si duo.ff.si quis iurauerit.Aut non cadit in nomen vel speciem ali cuius contractus.ꝛ tunc consuetudo allegatur vt ex ea immedia te agatur ad instar condictionis ex lege.vt.ff.de condictione.ex lege.l.j.vt in hoc exemplo. ¶ Pone quod consuetudine ciuita tis cauetur vt intrans vineam alienam soluat.x.certe ista.xpe tentur condictione ex consuetudine.vt.l.venditor.§.si constat.ff. communia prędio.ibi enim ex consuetudine agitur vt dominus prediorum ligna incidi patiatur. ¶ Quero an consuetudo sit necessario alleganda in libello ꝛ dicit Jacob.de rauc.quod si illa est notoria puta vt quod primogenitus succedat in Anglia quod tunc non est necesse eam allegari.argu.ff.de actioni.empt. l.j.in fine.l.emptorem.in princip.secus si non fit notoria:quia tunc cum sit facti debet allegari.Barto.idem fatetur in primo membro.vt.ff.qui satisda.cogan.l.si vero.§.qui pro rei qualita te.ꝛ.j.de accusa.l.ea quidē. Ego idē fi in illo loco agatur in quo consuetudo dicitur alias secus quia ibi non potest dici notoria. Secundum membrum fatetur Barto.si consuetudo sit contra legem quia tunc nisi allegetur reus non potest deliberare an vel lit cedere vel contēdere cum eius intētio fit fundata de iure com muni melior mihi videtur ratio:quia tunc consuetudo est causa sic petendi ꝛ concludendi in libello.ideo debet in illo allegari vt sequatur conclusio que de iure communi non sequeretur sed po tius improbatur. ¶ Quero an consuetudo debeat probari[a] et dixit ꝑPetr.quod non sed de ea allegata iudex se informabit. mouetur ex eo qꝛ de iure scripto iudex se informat in camera li bros inspiciendo ita de nō scripto mittēdo pro ciuibus.ꝛ ab eis etiā in absentia partis informationē recipiēdo boc posset tole rari in cōsuetudine notoria.ar.ei⁹ qđ no.gl.ff.si aduer.li.l.j. In nō notoria vo dic qđ soleniter dz ꝓbari.vt in bal.l.ꝛ gl.ij.ꝛ est incerta iō ꝓbanda.vt extra de cōstitu.c.j.li.vi.ꝛ pte citata cū iste text.dicat cā cognita.vt.ff.de minō.l.in cause.§.cā cognita.ꝛ.ff. de iudi.l.iudices. ¶ Non.ob.ratio ꝑPet.quia ius scriptum est incertū ꝛ finitum. ¶ Quot autem testes sint necessarij.respon deo secundū regulā duo.vt.l.vbi numerus.ff.de testib.ꝛ.l.iij.§. j.cum ibi not.in eo.ꝛ.t. ¶ Quero tunc de modis probandi[c].et respodit gl.super Rubrica.ꝛ Jso.in summa quod quatuor mo dis ꝛ inter ceteros ponunt istū videlicet si in iudicio obtentum fuit qđ consuetudo foret de eo quo dicit.verbigratia.actor vel reus consuetudinē allegauit aduersarij⁹ negauit iudex vero pro nunciauit consuetudinem esse certe in alio casu probando hanc pronunciationē;sufficit ostendere.sed hunc modū impugnauit Jac.bulduini:quia talis pronunciatio non debet alīs obesse.a.r gu.§.qui.res iudica.non no.per totum.Marti.de fa.ꝛ Mart. de filla.defensarunt extra dicentes quod ex sententia illa consue tudo non inducitur sed retro fuisse declaratur.ꝛ qđ illa senten tia facit ius quo ad omnes quia lata cū legitimo contradicto re.vt.l.si

re.vt.l.si cum nō iusto.ff.de collu.dete.ꝛ.ff.si inge.se esse dicat.l.j. ꝛ de sta.po.l.ingenuum.ꝛ idem dicit Jul.de cu.ꝛ in sum contra dictorem accipit findicum vniuersitatis populi cuius consensu consuetudo inducta dicitur. ¶ Or attende quia gloss.non dicit quod semel tantum fuerit indicatum consuetudinem esse.sed ad dit qꝛ a alīs multis vicibus sic obtinuit.vnde dico qꝛ si pluries sic fuit pronunciatum ꝛ hoc sit probatum consuetudo erit pro bata.nec exigo qꝛ sint latecā findico sed inter primatos dico suf ficere pluralitatem illarum sententiarum sicut de alīs dixi i alia
25 questione. ¶ Alium modum probandi dixit Ezo.puta si li belli querimoniarum non fuerint recepti.puta si quis fecit pon tem vel qđ aliud supra viam conquerītur vicinus vel quisqs? edificans allegat iudici qꝛ de consuetudine hoc permittitur vn de iudex reiecit libellum ꝛ sic pluries in simili factum fuit.ꝛ pro hoc facit quia talis reiectio tantum videtur operari quantum si fuisset pronunciatum consuetudinem esse.argu.ff.de nego. gest. l.finautem.§.fina.ff.de compen.l.si in diem.§.fi.Sed istud exem plum reprobauit Jac.Bal.per easdem rationes quibus prece dens. ¶ Ego etiam non credo ipsum bonum ex eo qua iudex si reiciendo non facit precedēte cause cognitione saltem plenaria ꝛ sic non habet vim alicuius pronunciationis vel sententie ex qua ius seu consuetudo possit induci licet in notitiam populi.hic fue rint deducta:qꝛ taliter consentit qualiter facto reperit.qꝛ autem talis reiectio non afferat parti plenum preiudicium probatur. ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.l.si filius.ꝛ.ff.delib.agno.l.si qs
26 a liberis.§.fi vel parens. ¶ Tertium ponit exemplum gl.su per Rubrica.ꝛ.ff.eo.l.diutina.videlicet quod si perpetuo fit ob tentum sine contradictione vt quod clerici vendant sine decreto episcopi.ꝛc.Sed de hoc exemplo dic vt dixi.§.in.q.an sine vlla contradictione ꝛc.ꝛ quod glo.dicit obtentum expone ideſt ser vatum.ꝛ iste modus concernit actus extraiudiciarios.Sz scias quod testes interrogati de hac perpetua observatione habēt ne cesse dicere tale quid in redditione cause quod concludat hāc ob seruantiam interuenisse in pluribus actibus seu diuersis causis. ita quod frequentatio actuum probetur vt superius dixi.Item quod populo siue maiori parte sciente ꝛ patiente et de temporis
27 cursu secundum quod dixi supra in alīs qstionibus. ¶ Quar tum modum probandi ponit glo.in.l.de quibus.ꝛ in.l. cum de consuetudine.ff.e.videlicet qđ ꝑbat pluries sic seruatū infra de cem annos quod intelligo in simili negotio.ꝛ sic eodem specie ꝛ non numero quia non super eodem in causa principali ꝛ appel lationis sed in diuerso ꝛ inter diuersas personas. ¶ Sed nunc dubium an fit necesse vt dicam quibus presentibus. et quidam dixerunt quod sic.vt sciatur an maior pars populi sciuerit vel non dicunt tamen non curari an vni sententie maior pars popu li fuerit presens nec ne.sed sufficit quod testes dicant qđ tot fue runt presentes vni ꝛ tot alteri.ꝛ sic successiue ita quod omnes si mul commixti faciant maiorem partem populi. quinimo dice bant quod omnes nominare debent alias secunduꝫ eos nō pro batur consuetudo.certe si ista foret necessario dicenda impossi bilis esset probatio cōsuetudinis per testes. ¶ Quapropter di xit ꝑPet.quod habet estimare quot homines conuenīt frequē ter in iudicio.argu.huius.l.ꝛ ex illa communi ꝛ frequenti conue tione.ꝛ ex pluralitate actuum ꝛ sententiarum de quibus testes de ponunt estimare quot homines potuerunt illis vicibus presen tes esse.ꝛ ex tali coniectura procedere.argumen.l.non omnes.§. a barbaris.ff.de re mili.ꝛ pro hoc facit quia cum memoria ho minum sit fragilis ꝛ labilis:vt.ff.de iure ve.cinucle.l.ij.in princi. ꝛ.ff.de acquiren.pos.l.peregre.in princip.ꝛ nomina ꝓpria alio rum probabiliter ignorantur.ff.de lega.l.si quis in fundi voca bulo.sequitur quod impossibile esset predictorum probatio. Tn de opi.ꝑDe.magis placet. ¶ Tamen addo quod iudex nō ha bet estimare hoc tantum ex pluralitate presentium quantum ex multitudine scientium ꝛ patientium.licet tunc fuissent absentes a iudicio sufficit enim quod ille sententie in notitiam populi vel maioris partis deducte fuerint quia tacitus consensus populi est immediata causa consuetudinis:vt.ff.eo.l.de quibus.ꝛ ideo dico quod testes dicant quod ille sententie sic fuerint divulgate quod in notitiam maioris partis populi deuenerint quod dico presumendum esse in re ardua ꝛ ponderosa. Q uinimo ex frequē tia sententiarum ler hoc presumit.vt probatur in ista litera ideo index habet ponderare multitudinem sententiarum.ꝛ res super quas ꝛ personas inter quas ꝛ de istis debent iudices testes iter rogare ꝛ se informare ꝛ maxime quia secundum ius canonicum res transit per sententiam in notorium.ꝛ hoc iuris presumptio ne.vt extra de coha.cle.ꝛ inu.c.fi.ꝛ de iure ciuili transit in mani
28 festum:vt.l.emptorem.in princi.ff.de act.empti. ¶ Quero an a pars populi[a] possit in sua parte consuetudinem inducere Jul. de cug.in.l.ingenuum.ff.de sta.ho.vbi reassumpsit istam mate riam dixit quod sic per.l.ij.§.cum esset.ff.de re.iur.ꝛ per.l. pen. circa principi.ibi aut pluribus ꝛc.ff.de origin.iur.l. observare. §.j.ver.ingressus.ff.de offi.procōsul.ꝛ leg.ꝛ quia si tota ciuitas potest quo ad totam ciuitatē idē debet posse pars ciuitatis quo ad ipsam partem.arg.ff.de rei vendi.l.que de tota.ꝛ.ff.de admi ni.tuto.l.ij duo.Item quia illa pars populi censetur per se po pulus quod patet quia ei potest legari:vt.ff.de leg.j.l.fi quis a fi lio.§.fi parti.ꝛ sic collegium licitum per se facit:vt.l.quod sena tus.ff.de rebus du.ꝛ.l.omnibus.ff.ad trebel.ergo et consuetudi nem debet sibi posse facere;vt.l.si.§.de iurisdi.om.iudic.ꝛ.l.ij.§. fi.§.de consti.pecu. ¶ Ego vero credo quod quandiu pars po puli sit vnita cum suo toto non faciat per se populum.arg.ff.de offi.assesso.l.fi in cadē.ꝛ ar.eius quod no.j.de metropo.berito.l. a illa.lib.xj.ꝛ quia vna omnes homines ciuitatis vnum populuꝫ faciunt ꝛ repsentant:vt.ff.quod cuiusq; vniuersi.l.sicut.§.j.et tus.ꝛ sic pars populi non facit sibi populum nec etiaꝫ collegiū nisi quatenus ex priuilegio sibi concederetur.vt in dicto tit. qđ cuiusq; vni.l.j.ꝛ sic nec statutum nec consuetudinem sibi specia lem possunt inducere vel facere ꝛ maxime decisoria litis concer nentem cum et autoritate superioris hec fiant:vt.l.nulli.quod cu iusq; vniuer.cum ibi no.ꝛ hoc suadet ratio nec sic nisi ma inducatur in populo vel regno.argumen.in.x.colum.in titu.de ali.feudo.ꝛ per Federi.prohibi.c.imperialis.versicu.preterea. ¶ Non ob stant obiecta ꝛ primo dictus.§.deinde cum esset quia ibi in di scordia plebs erat cum populo ꝛ an tunc de iure valerent talia plebiscita non declaratur ibi licet de facto inter se facerent seruа ri ꝛ concordia facta illa plebiscita non fuerunt seruata nisi qua tenus fuerūt approbata.vt ibi patet.ꝛ sic potius facit pro quaꝫ contra. ¶ Nec obstat lex que de tuta.quia non est in casu nostro b eadem ratio in parte que in toto. Nec dicta.l.si quis a filio.§.si parti.quia ibi in acquisitionibus.ꝛ ibi etiam ad oznatum reipu blice.Jtez ibi vt parti ciuitatis ꝛ sic nō collegio de per se. ¶ Et in illis est ratio qui aꝑt regiones vt roma vel per quarteria vt bononia.vel per sextria vt nonnulle ciuitates fit diuisio gratia facilioris distributionis ꝛ non vt populus diuidatur cum sub vno preside gubernatur.alias sequetur absurdum quod quili bet vicus ciuitatis sub eodem preside existens iura pro libito si bi condere posset cum ꝛ el legari possit:vt.ff.de lega.j.l.si heres.
29 §.vicis. ¶ Quero quid si quandoq; fuit indicatum contra cō b suetudinem an consuetudo erit interrupta.ꝛ gloss.ff.eo.l.cum de consuetudine.tenet quod sic.Guli.de eo.idem fatetur si populꝰ cum sciuit non contradixit.nam tunc per vnam sententiam con c trariam dixit consuetudinem interruptam.argu.ff.de vsucap.l. vsucapio.ꝛ in.l.naturaliter.ꝛ in auf.quib.mo.natura. effici. sui. § fi quis ergo.col.vij.ꝛ in auf.de trien.ꝛ semil.§. consideremus. col.iij. ¶ Si autem et populus contradixit tunc non erit inter rupta:qꝛ de continuata eius voluntate apparet.ar.ff.de leg.iij. l.fideicommissa.§.fi rem.ꝛ infra de decurio.l.spurij.§. si pater. quinimo inquit quod sufficit dissensus magistratuum populum regentium vt anciani populi ꝛ communis Bononie et priores artium populi ꝛ communis Florētie.ar.ff.ad munici.l. munici pes.ꝛ de verbo significa.l.aliud.§.refertur.ꝛ est expressum.ff.de edi.prima.l.an in totum ꝛ hoc secundum Guli. ¶ Sed attende quod circa primum quando nec populus nec magistratus con tradixit ego sto cum glo.ꝛ Guli.quod interrumpatur fi consue tudo nondum erat in esse perfecto:vt in.l.per eos.in fi.de vsu cap.allegata.Sed vbi erat in suo esse perfecto.ꝛ sic erat perfecte inducta ꝛ conseruata non credo qꝛ vnica sententia eam tollat fi cut nec legem tollit.ꝛ sicut nec vsucapio perfecta interrumpitur per vnicum actum contrarium. Et pro ista subdimissione induco omnes leges que dicunt quod multa impediuntur fienda q̄ non dirimuntur iam facta:vt.ff.de his qui sunt sui vel alie.l.patre fu rioso.ꝛ.l.furiosum.§. qui te.fa.pos.cum cōcor.ibi all. ꝑPro hoc etiam facit quia ex consensu adhibito vni sententie non induci tur consuetudo:vt.§.dixi in versicu.tunc ad declarationem bu ius ꝛc.ergo nec inducta ꝛ in suo esse perfecto per vnius consen sum contrarium tollitur.ar.ff.de sol.l.prout quisq;.ꝛ de reg.iur. l.nihil tam naturale.vbi autem non fuisset vna sententia sed plu res:tunc fi ex illis posset dici inducta contraria consuetudo dico priorem sublatam:qꝛ sicut lex contraria tollit priorem ita ꝛ con suetudo cum procedant pari potentia vt hic:secus si ex illis plu ribus sententiꝫ non potest dici inducta consuetudo cōtraria qꝛ tunc remanet prima.ꝛ secundum pśedicta intelligo quod notat glos.magna circa fi.j.eod.l.ij.ff.de reg.iur.l.nemo.§.tempora
30 lia. ¶ Quero an consuetudo liget furiosos ꝛ infantes.et glos. j.eo.l.ij.tenet quod sic ad instar legis scripte que eos ligat.argu men.ff.de offi.presi.l.divus.ꝛ.ff.ad.l.pompe.de paricid.l.penul ti.§.fina.ꝛ non vi consensus quia illo carent:vt.ff.loca.l. qui ad certum sed vi consuetudinis a maiori parte habilium inducta: vt.ff.ad municip.l.quod maior.habiles autem sunt qui consen sum ꝛ prudentiam habent:vt.ff.de legi.l.i.ꝛ ex consensu eorū in ducitur:vt.ff.eod.l.de quibus.ꝛ.l.quod non ratione ꝛ est com munis opinio. ¶ Sed attende quod licet fateor eos ligari con suetudine.tamen consuetudo generalis non tollet eis benefi

¶ An pars ppli. adde bar.i.l. de q bus.vl.col.in pn. in v.ḡro nūgd p vnā prē.ff.de le.ꝛ adde bart.hic in xiij.co.in ver.iu ra ḡro.ꝛ angel.i d.l. de gbus.in.j. col.ꝛ.d.anton.de bu.i.c.fin.i.xxviij. col.ō ꝑsue.ꝛ adde so.ꝑsil.vij.ici.nūc ḡstitoū.vñi. circa tertiā principalē. q.cum ver.seq.in priapte.char.vij.

¶ Interrupta. adde soc.cōsi.vij. ici.nūc ḡstitoꝝ.v. vlteri⁹ ad ꝓdictā in fi.j ꝓtia parte. char.vij.ꝛ qr sic tñ i ꝑsiū tenuit i ꝑsi. cccij.ic. capio dif ficultatē.v.ix. nec premissis ob.i fi. in.ij.parte charr. lxvij.

¶ Liget furiosos Adde bal in addi.spe.ō re.i inte. v.ꝑscripto . ray. bar.ꝛ doc.i.§.la cius.in.l.si fine.ff. de adm.tu.ꝛ ꝛlo. l.i.vēditor.§.sicō stat.cōia ꝓdio.no p Bald.hic.i.iij. co.v.nā ꝓsuetudo ligat infantes.et adde latiꝰ p bar. hic post gl.i.xxx. iij.q Addō vltrāb notata p bar.ꝛ in npo.ad eūdē i v. furiosos qō not. collec.i.c.ō fi ācia ḡdā.nu.xiij.v.sed nūgd cōsuetudo ligat furiosos.et qō ibi posui i add. ad ipm i apo.i v.extra de spōs.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Liget clericos. addebal.i.l.neq; in fi.ff.de heredit. a
insti.p.c.constitu tus.de in integ.resti.ꝛ in mar.cleri cus.ver.xix.ꝛ adbar.bic in vlti.char.in.xxxiij.q. Addebic allegatis in c.cū capella.nu.1. et q̄ sbi posui in apo.i ꝑf. 2
clericis. extra de 3
priui.felx.in.c.ec- 4
clesia sancte ma- 5
ric.in.iij.q̄.extra
de consti.paul.de 7
ea.cōsi.cercesi sci.
ad primū ancha. 11
cō.i.cl.icip.opti- 12
mis Oldr.consil. 13
xxxij.inc.q̄.et.et 16
Bol.fin.ccccxliij. 19
inci. habeo casiꝰ 20
in facto.

Cuius a.l.eis specialiter cōcessum: fi vnde consuetudo se habet de cepti vltra dimidiā iusti precij nō possint petere vendititionē rescindi. nec iustum precij suppleri. dicit. Bul. q̄ minores ex hoc non ꝓhibentur petere vendititionē rescindi p̄ bñficium restitutionis in integrū ratione etatis: ꝛ ꝓ hoc inducit. l. vt gradatim. ff. sed si lege. ff. de mu. bo. q̄ est no. dignū. ¶ Sed 3tra eū facit. ff. de admi tuto. l. fine here. ff. lucius. per quem quidaꝫ dicunt eos nō posse petere restitutionem in integrū sed ci non obstat q̄ de restitutione mībil dicit. Et potius opinio Bul. fundat ꝛ ꝑbat vt inhabiles ligētur cōsuetudine. An autez ibi possit restitui. dico q̄ non quia cōtractus fuit celebratus cū defuncto maiore. ꝛ sic minori eius heredi non datur restitutio: vt. ff. de restit. milt. l. qui a patre. ꝛ. ff. de mino. l. emilius. Item ibi sor. minor non videt lesa in prestando onera realia ꝑm consuetudinem: q̄ ꝛ fi locatio ibi facta non fuisset illa prestitisset. Et ex locatione maiorē percepit pensionē q̄ fi cōductor illā prestare debuisset: vnde nō videt lesa misi aliter a fratre decepta fuit: vt ibi dicitur. ¶ Quero an consuetudo populi liget clericos. [a] Et q̄ ista questio varios pōt habere terminos remitto ad ea que scripsi in repetitiōe mea in auc. cassa. ff. ꝛ esa. san. eccle. ¶ Queri pōt q̄s qualiter ꝛ quanto cōsuetudo tollat ꝛ vincat legem. et q̄ hoc est querere de casu legis sequentis. ideo ibi dicaꝫ. ¶ Itē queri pōt in quo differt statutum a cōsuetudine et etiam quid differt stilus a cōsuetudine. et de oībus istis dicam. ſ. c. l. ꝯ. nec sufficiant ꝓ presenti. ꝫ aliqua latius discusserim in repe. l. de quibus. ff. eodem.

¶ Consuetudo specialiter sed nō generaliter legem superat.
Consuetudo multipliciter sumitur.
Consuetudo differt ab vsu velut causa ab effectu.
Consuetudo an inducatur momento.
Senatusconsultum macedonianum loquēs in filiofamilias an possit ad nepotem extendi. ꝛ nu. 6.
Consuetudo qualis ꝛ quante sit auteritatis: ꝛ quando legem superat. ꝛ no. seq.
Consuetudo non scripta statutum tollit.
¶ Pactum vel cōtract⁹ an liget singulos de populo.
Ler quando tollat consuetudinem ꝛ nu. seq.
Consuetudo quando tollat legem. ꝛ nu. seq.
Consuetudo quid sit. ꝛ nu. 21.
Scriptura non est de consuetudinis essentia.
Consuetudo municip̄ quinq; modis a statuto differt.
Stilus quid sit ꝛ in quo differat a consuetudine: ꝛ in quibus sit actibus.

Consuetudinis. Hec ler fuit glosatoꝛ[b] dubia: ꝛ in intellectu eius obserua. ideo varijs modis eam intellexerūt similiter ꝛ moderni. Et ego ponā nouū intellectū quē ꝛ in iuuentute mea posui. ꝛ dicit Cy. q̄ duo dicta ponit ꝛ in quolibet per se casum ponit ꝛ aliter iuxta seriem litere nō diuidit. Ego aūt sic diuido: q̄ primo cōsuetudinis auctoritatez extollit. secūdo illā limitat ꝛ restringit. 3cio ibi verum. ¶ Casus. † Licet cōsuetudo nō sit vilis autoritatis: q̄ legē vincit ſpāliter non tū est tāte q̄ legem vincat generaliter. h. o. ꝑm lecturam Jo. ꝛ Accur. vel sic. Cōsuetudo specialis cōtra legē nō vincit cā preter legē vero seruat vt lex hoc dicit ꝛ in idē recidit quam precedenti vel ꝑm intellectū meum cōsuetudo nō est vilis autoritatis. ideo ꝓ lege seruat non tū est tante q̄ vincat legem vel rōnem nisi respectu obseruationis in loco illo in quo est consuetudo. hoc dicit. ꝛ hūc intellectū inferius declarabo. notabilia sunt in summario. ¶ Opp. ficcopula debet stare inter diuersa: vt nota. ff. de iur. ꝛ fac. ignoran. super rubrica. sed consuetudo ꝛ vsus lōgem sunt idē: vt. ff. eo. l. de quibus. ergo male inter ea ponitur. Sol. vt gl. i. que vult q̄ copula hic stet ꝓ declaratiua id ē. Secūdo hic not. q̄ copula posita inter ea q̄ sunt idē vel quasi idē stat declaratiue. idē no. in. l. cōsentaneū. qūo ꝛ qū inder. q̄s aūt ponitur inter diuersa dic aut nō sunt oppositā siue 3tia. ꝛ tūc stat ꝓ prie: vt in cōtrario. aut sunt 3tia. ꝛ tūc resoluit in disiūctā: vt. l. fi. ff. de codi. Tū 3 gl. puto q̄ stet ꝑpꝛ ꝛ verbū illud consuetudinis sonat in vsꝰ. ꝛ verbū illud vsus sonat in factum. † Unde notandū q̄ cōsuetudo equiuoce sumit. Illā q̄q; sonat in factū ex quo nullū ius resultat. ꝛ hoc idem est q̄ assuefactio quedā vt. l. vel vniuersotū. ff. de pigno. actio. ff. de epis. aud. l. ū. in fin. et ista etiam cōuenit omnibus animalibus: vt in ff. de rerum di. ſ. apium. ꝛ. ff. fa. herc. l. columbas. ꝛ de ista nihil ad nos. Q̄q; sonat in factū ex quo ius resultat: vt in. l. de quibus. ff. eo. ꝛ tūc mores vsus ꝛ cōsuetudo idē sunt. quandoq; sonat nū in ius et nomē est ius q̄ ex tacito cōsensu populi defendi colleto ex vsu longeuo. ꝛ ista consuetudo describit vt sic ius non scriptum moribus populi inductum. † Et quo patet quod vsus differt a cōsuetudine tanꝙ causa a causato modo ad propositum textus iste vult quod autoritas consuetudinis que est ius non est vilis. Nec autoritas vsus longeui ex quo consuetudo causatur est vilis: q̄ ipsa ꝓ lege seruat. ꝛ sic potes notare q̄ causa producta est nobilis ꝛ non vtilis censenda quado causatū vel productum est nobile ꝛ autoritatis nō modice seu effectus nō modici.

4 † Oppo. q̄ male dicat momento cum non inducatur pauco tempore vel vna die q̄ alias ꝓ momēto accipitur vt. ff. de fer. Omnes iudices. sed iongo tēpore vt hic super rubrica. Sol. consitendo contrarium ꝛ ideo dicit gl. q̄ momentū diuersimode accipitur quod declara vt in gl. vel dic q̄ hoc verbū momento nō debet coniungi cum verbo valitura sed cuz verbo vincat: vt sit sensus q̄ nec per momentum vincit legē: quod intelligez: vt. j dicam. ¶ Oppo. tertio q̄ male ponaꝫ disiunctiua inter legez ꝛ rationē cum disiunctiua que disiungit eadem essenon sinat. ideo inter diuersa debet poni. vt. l. ille aut ille. ff. de verbo. signi. sed lex ꝛ ratio legis idem sunt ergo ꝛc. q̄ sint idem ꝓbatur in. l. i. ſ. ō in terdic. vbi ꝓ q̄ rō legis nihil aliud est q̄m ipsa lex. hinc est q̄ lex extenditur ad terminos omnimodam rationē habentes: vt. l. illud. ſ. de sacrofan. ec. ꝛ. l. i. ſ. ō. l. puer. ꝛ. l. illud. ff. ad. l. aquil. ꝛ. l. adigere. ſ. quāuis. ff. de iurepa. ꝛ omnū est ratio: q̄ ratio legis condite vel cōdende fuit. ꝛ est primo in mente conditoris q̄ legē condat vel statuat. vt pater ad sensum ꝛ probatur. ff. de excus. tu to. l. scire oportet. ſ. illud. Sol. tribus modis: vt in. illq. glos. vsq; ad versi. Et tertia solutio Jo. ꝛ Accur. est cōmunis ꝛ forte prima solutio Bul. habuit eundez intellectū tū mihi nō videtur q̄ finis loquatur de diuersa consuetudine ab ea de qua loquitur ꝓincip. ꝛ fic tota de generali vel tota de speciali loquitur. ¶ Quapropter ego aliter istam intelligo videlicet q̄ autoritas consuetudinis nō est vilis quia ꝓ lege seruatur. sed non propterea est tante autoritatis quod ipsa vincat legē. id est perimat vel extinguat legis essentiam ꝫ eius obseruātiā sic ꝓ hoc accedat q̄ dicim⁹. ō iure ciuili vt tollat naturale quo ad obseruātiā nō quo ad substātiā: vt no. ff. de iusti. ꝛ iure. Lius ciuile. in ꝓin. ista non sunt fine effectu. ¶ Iam pone q̄ cōsuetudo cōtra legē inducta cessat nūquid ipso iure restituitur cōis legis obseruantia in loco illo. dico q̄ sic et est casus hic q̄ ꝓ eo tpe vel momēto quo durauit cōsuetudo non vincit siue nō extinxit vel perimit. l. nō idē dico in lege generali vel cōi correcta vel sublata lege corrigenter resuscitetur correcta ipso iure q̄ illa in substantia erat penitus extincta: vt. ſ. de emenda. iusti. co. ſ. pen. ideo nō reuiuiscit: vt. ff. de statu homi. l. liber homo. ꝛ de verb. oblit. l. inter stipulantē. ſ. sacram. nisi actus superueniat qui sit habilis ad actum reintegrandū. argu. j. de sentēn. pas. l. finali. ꝛ. ff. de na. restitu. l. secunda ꝛ notat Jaco. bur. in dicta. l. liber homo. actus autem primeue legis restitutiuus est si expressim imperator illam renouaret ꝛ eius obseruantiam mandaret vt in multis legibus cum fecisse reperit: vt patet in. l. ꝓ vilegia. ꝛ. l. decernimus. ff. de sacrofanc. eccle. ꝛ in auten. hec con-

9 stitutio inonat. colla. viij. ¶ † Et ex his habes q̄ si facta est lex
a municipalis contraria legi communi. ꝛ iterato noua lex [a] municipalis sit facta aliter disponens ꝛ per 2sequens precedens sit correcta ꝛ vltimato hec lex municipalis sit sublata non ꝓpter ea ad primam municipalē reducimur velut extinctam. ꝫ ad ius commune. hec bene no. q̄ vsq; ad tēpus repetitionis mee. l. de quibus. ff. de legi. non puto fuisse audita. ꝛ modo habes intelle-
10 ctum meū in bac. l. ¶ † Op. quinto cū gl. q̄ cōsuetudo indistin-
b cte vincat legem [b]. ff. eo. l. de quibus. in fi. Sol. septem modis vt in glo. ¶ Et primo ꝼm ꝙpia. q̄ lex de quibus loquitur scōm tē pus quo populus romanus regebat ꝛ legem condere poterat. ꝛ per vnam tollere aliam: sed hodie nō pōt: vt. l. fi. ſ. de legi. ꝛ per consequēs nec facere siue inducere cōsuetudinem que tollat legē q̄ par in parez ꝛc. vt. l. nam magistratus. ff. de arbi. ¶ Hec so. repzobatur primo per istū text. qui loquitur ꝫ tēpus hodiernū ꝛ tū imperator ipse dicit q̄ nō est vilis autoritatis ꝛ p legē seruatur. vt hic in. l. precedenti. ¶ Scōo per. l. de quibus in princ. vbi patet q̄ ꝓius spectatur cōsuetudo loci specialis q̄m vbis romane ꝛ sic illo loco ꝓualet specialis consuetudo consuetudinem eius qui poterat condere legem generalem ꝑm illa tempora. ¶ Tertio per casum. l. venditor. ſ. si constat. ff. commu. predi. vbi ex consuetudine speciali inducitur vt quis compellatur lapides vendere contra legem generalem principis. ff. de contra-
ben. emp. l. inuitus. ¶ Nec ob. quod minor non tollat. l. superioris q̄ ꝑm glo. ꝛ Jo. verum est generaliter sed specialiter sic. ꝛ est ratio q̄: facit autoritate principis sibi banc potestatem cōcedē-
tis: vt. Lomnes populi. ff. de iusti. ꝛ iur. hoc tamē intelligo vt tollat quo ad obseruantiam. vt in precedenti cōtrario dixi. ¶ Secundo igitur solui Mar. vt cōsuetudo legem populi tollat scriptam puta statutum municipale. vt ibi non legem principis vt bic. ¶ Er ista solutiōe no. q̄ de essentia statuti municipalis est
c scriptura ꝛ non de esse consuetudinis. [c] ¶ † Item no. quod con-
11 suetudo non scripta tollit statutum q̄ non puto verum nisi quo ad obseruantiam. ꝛ eodem modo dico q̄ tollit legem principis respectu obseruantie tantum vt dixi superius. ¶ Tertio dicerunt q̄ consuetudo vincit legem cui potest derogari per pactū. ꝛ ita intellexerūt. l. de quibus in fi. ff. de legibus. sed non legē cui per pactum derogari nō possit. vt bic ꝛ que sunt ille. l. habuisti ſ. de pac. l. siquis in conscribendo. ꝛ ad banc purificationez mouentur: q̄ in vtroq; consensus exigitur. vt hic. ct in. l. precedenti ꝛ dicta. l. de quibus. ꝛ. ff. de pac. l. i. in ꝓin. ꝛ. ſ. i. ¶ Et ex ista ratione alibi dicit glo. quod pactum ꝛ statutum equiparantur. ita no. super rubrica. ſ. de decre. dec. li. x. Sed hec solutio est in seval de dubia. nam alibi dicit gloſſ. quod statutum non equiparatur pacto. ita; no. ff. de re. iu. l. neq; pignus. ſ. priuatorum. ꝛ in. l. nec ex pretorio. ꝛ ita etiam videtur tenere ista glo. ex eo q̄ furiosi nō
12 obligantur pacto ꝓpter defectum consensus. ꝛ tamen obligā tur ex consuetudine vel statuto a maiori parte facto: vt. l. q̄ maior. ff. ad municip. Et hoc verum q̄ obligentur ex consuetudine vel statuto a maiori parte edicto vt dixi in. l. precedenti. ¶ † Sz an ex pacto vel contractu populi vel maioris partis possint singuli de populo obligari. dicit gl. q̄ Joan. dixit quod non ignorantes ꝛ non consentientes quod est notandum ꝛ infra hoc realsumam. ¶ Tamen reuertendo ad solutionem contrariꝫ dico q̄ solutio non est bona q̄ plus potest ꝛ debet posse consuetudo et statutum q̄m pactum. Hinc est quod si vniuersitas contrahat solemnitate debita non seruata non valebit contractus: vt. l. ciui tas. ff. si cer. pet. ꝛ sic per pactum solennitatem formalem tollere non potest: vt. l. nemo. ff. de le. j. Et tamen consuetudinem inducere potest per quam tollitur. ar. l. fi. ſ. de testa. ¶ Item quia facultas datur populo derogandi legi per viam cōtractus. ergo ꝛc. preterea solutio ipsa diuinat in hac. l. ¶ Quarto igitur dixerūt alij quod consuetudo non tollit legem consuetudine cozroboratam. vt bic: sed non cozroboratam sic vt in contrario sensu non tollitur quando ad traditionem est processum: vl. ſ. quando ice. ab emp. disc. l. i. ſ. ū. ꝛ ꝓ ro hoc facit quia duo vincula sunt vno fortiora: vt. ſ. communia de succe. auf. ita q̄. ꝛ. ſ. de adop. l. cū in adoptiuis. ſ. fi vero pater. Ista solutio non est bona. tum q̄ diuinat: tum q̄ consuetudo non debet appellari que solum legem imitatur ꝛ nihil addit vel minuit. ar. l. ius ciuile. ff. de leg. est enī ꝓpius legis obseruantia. ¶ Alij dixerūt quinto. q̄ ibi de bona consuetudine. hic de mala hec est vna truffa: q̄ bic infine loquit de illa quam in principio dixit non esse vilis autoritatis. ꝛ sic de bona sicut ibi. ¶ Alij sexto aut populus scienter est vsus cōtra legem. ꝛ tunc consuetudo illa vincit legem. vt ibi: aut ignoranter ꝛ tunc non ꝓpt. hic. Hanc solutionem reprobat gloſſ. vna ratione que nihil valet ex quo supponitur populū hic vsum fuisse ignoranter. nam tunc putaret sequi legem ꝛ non facere contra legem ꝛ tunc nulla consuetudo inducitur quia non consentit qui errat: vt. l. si per errorem. ff. de iurisdi. om. iu. ꝛ q̄ non agit populus aliquid inducere. sed in iam inducto perseuerare ꝛ acquiescere. Itē solutio ipsa non est in casu nostro bona: quia vt dixi hic de consuetudine non erronea quia dec⁹ de qua in principio dixi que non est vilis autoritatis. ¶ Alij vt Joā. Azo. ꝛ Accurs. quod quādoq; consuetudo est generalis sicut illa de dote a patre ꝓfecta. ꝛ tunc illa generaliter vincit legem. vt dicta. l. de quibus. aut est specialis in certo loco. ꝛ tūc in illo loco vincit specialiter vt. l. venditor. ſ. si cōstat. ff. commu. predio. ꝛ. l. fine here. ſ. lucius. ff. de administra. tuto. sed non vincit ignoranter. vt hic in fine. ꝛ ita communiter pertranseunt docto. nec aliter declarant
d qualiter vincat legem. [d] ꝛ ideo fi intelligerent eam in substantia tollendo vel extinguendo non sequor eos. sed fi intelligunt quo ad obseruantiam ꝛ eius respectu tantum ego sequor eos. vt dixi in quarta oppositione. vbi intellectum meum apposui super
13 ista lege quod totum declara vt ibi dixi. ¶ Oppo. modo certo. cum glo. quod imo lex tollat consuetudinem vt. l. iij. ſ. diuus ff. de sepul. viola. Solu. vt in glo. quod ibi cōsuetudo antecedebat ideo sequens ei contraria illam tollit. bic consuetudo ec contraria
14 legi secuta est post legem. ¶ † Oppo. septimo contra ista3 solutionem in qualibet sui parte. ꝛ primo quod lex sequens non tollat contrariam consuetudinem antecedentem. l. fi. ſ. de testamen. Solu. quod imo tollit: vt ibi patet misi specialiter in aliquo a
e loco reseruetur: quia tunc in eo loco ꝓpter reseruationem non tollit. vt ibi. ¶ Oppo. octauo ꝛ ab extra ad idem. de. c. i. extraō constitutio. lib. vi. Solu. secundum Joan. mona. ibidem. ꝛ Lyn. bic quod lex sequens tollit consuetudinem antecedentem quando consuetudo erat contra publicam vtilitatem ꝛ sic lex sequēs ꝓpter publicam vtilitatem est inuenta dicto. ſ. diuus. secuſi consuetudo non erat contra publicam vtilitatem vt dicto. c. i.

¶ Ista solutio est notanda sed aliqualiter diuinat in dicto. c. i. Unde bar. dixit quod interdum consuetudo non est contra legē precedentem inducta ꝛ postea lex contraria consuetudini cōzomis tamen prime legi est edicta ꝛ promulgata: tunc talis illam consuetudinem mediam tollit: licet de ea nulla fit mentio. in lege vltima. in dicto. ſ. diuus. ¶ Interdum est cōsuetudo est preter legem ꝛ tunc consuetudo sequens non tollit legem. vt dicto. c. primo. ꝛ est ratio quia primo casu res de facili redit ad natu-
b ram suam. argu. ff. de pact. l. fi vnus. ſ. pactus ne peteret. versic. quod in specie. ꝛ. ff. de liber. ꝛ posthu. l. hinus qui patri. cum similibus. hec solutio est etiam notanda. sed diuinat saltem in. ſ. diuus. ¶ Alij direrunt q̄ non tollit consuetudinem quā legislator ignorabat: vt. d. c. i. sed eam quam sciebat sic. dicto. ſ. diuus. ꝛ licet ignorare presumatur vt dicto. c. i. ꝛ. l. verius. ff. de probatio. tamen si ex serie legis appareat eum scisse consuetudinem presumptio illa tollitur. ꝛ per consequens consuetudo vt ꝓsenta. ꝛ ita dicunt fuisse in. ſ. diuus. ꝛ hoc magis placet ꝛ magis
15 illi litere amicatur. ¶ † Unum tamen addo quod vbicunq; lex emanat contra observationem facti lex illa tollit consuetudinez observantiam illam permittentem. ꝛ ita loquitur. ſ. diuus. nisi de eius reseruatione in loco aliquo appareat: vt. l. fin. ſ. de testamen. ¶ Possumus tamen omnes predictas solutiones simul iūgere. q̄ aut consuetudo est contra publicam vtilitatem vniuer c
salem: ꝛ tunc tollitur per legem sequentem et contrariaꝫ vt in solutionibus Joan. monac. Aut non est contra publicam vtilitatem. ꝛ tunc aut est contra legem antiquam que per hanc innouata videtur. ꝛ tunc etiam tollitur: vt in solutione Barto. Aut nō erat contra legem inducta. ꝛ tūc aut ex forma ꝛ serie legis apparet quod consuetudinem tollere voluit q̄ō erit si contra obseruātiam facti lex ipsa emanat ꝛ idem vt cōsuetudinem tollat. vt dicto. ſ. diuus. Aut ex forma ꝛ serie legis hoc non apparet: ꝛ tunc consuetudo non tollitur. vt. c. i. extra de constitutio. lib. vi. † Se
16 uerter ad glossam ꝛ oppo. nono quod consuetudo sequens non d
tollat legem. de. l. eos. ſ. de vsu. ꝛ de auf. nauigia. ſ. de fur. Solu. ibi lex habet clausulam derogatoriam ad consuetudinem sequē
17 tem alias tolleret legem quo ad eius obseruantiam. ¶ † Opp. decimo cum glo. de. l. q̄ō nō rōne. ff. eo. So. q̄ aut est inducta cū ratione ꝛ ꝫ locū lex contraria verū q̄ in illa. l. due sunt lex: quarum vna vt alteri contraria ideo in hac materia quādo consuetudo est ꝑ errorē inducta distingue lati⁹ vt scripsi in. l. precedenti.
18 in. q. q̄ si populus errore ductus. ¶ † Opp. xj. ab extra q̄ consuetudo populi nō tollat leges principis q̄ minor nō tollit legē superiorem: vt. l. nā ꝛ magistratus. ff. de arb. ꝛ. l. ille a quo. ſ. interpellatiū. ff. ad treb. Sol. q̄ verum illo veniente vel non autoritate. sed hic autoratur ex generali permissione eis cōcessa per hanc. l. ꝛ similes. ꝛ per. l. omnes populi. ff. de iust. ꝛ iur. ideo nec punitur. vt vult glo. fi. ¶ Opp. xij. ad idem quia legem diuinā tollere non possit nec quo ad obseruantiam impedire: vt. ſ. de sumtri. l. i. ꝛ extra de testa. c. cum esset. ꝛ. c. relatum. nec legem nature. vt institu. de iure natu. ſ. penul. Solu. distinguendo vt in 5eq. distinctione. ¶ Cum igitur queritur an consuetudo tollat vel vincat legem dic aut est ꝼm legem. aut ꝓter. aut contra. ꝼmis duobus casibus clarum est quod nō tollit: q̄ lex sibi nō cōtradicit.

¶ Tertio casu aut contra legem ꝛ expresse a lege improbata: q̄ clausulam derogatoriam habet ad illam. ꝛ idem vt non tollat

a ¶ Noua lex addean scda 2suetudo tollat primāꝑserptā cui ē 3tia. vlō Ro. fin. suo. xlij. ſci. ad hoc vt scda 2suetudo. 2cundē ꝑ. reviij. Ate. ꝑ. xxij. ꝛ felx. c. cū ac cessisset. ver. vij. limita. co. iiij. extra de cōſti. ꝛ dixi i li bro 2sue. burg. in pe. i gl. i v. aulcūnes contrarietes.
b ¶ Uincat legēq̄ 2suetudo vincat legē. adō. l. p̄bibere. ſ. plane. q̄ō vi aut clā flo. i. l. vēditor. ſ. i. ff. cōia p̄di. vide bal. i. l. fi. C. de tes. ꝛ i. l. receptitia. C. de ꝑti. pec. Alle. i l. ꝑt. cod. ſ. antea. ꝛ i. d. de q̄b⁹. ō legi.
c ¶ Nō de cē 2suetudinis. Tu vide de hac bar. i. l. ōq bus hic al. i. iij. q. ff. de legib. ꝛ oino q̄ō notam i libro 2sue. bur. i p. in gl. i v. ꝛ i etout me tro ēt et feroyent mettre par escrip.
d ¶ Uincat leges. Vide de ħ no. in l. p̄hibere. ſ. plane. ff. q̄ōvi aut clā flo. i. l. vēditor. ſ. ff. cōia p̄di. vide bal. i. l. fi. C. de tes. ꝛ i. l. receptitia. C. de ꝑti. pec. Alle. i l. ꝑt. cod. ſ. antea. ꝛ i. d. de q̄b⁹. ō legi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed ipsa tollitur a lege. vt de sacrosanct. eccle. auten. cassa. et de vsuris. l. eos. et aut. nauigia. ff. de fur. ¶. ff. cóia de succe. aut, oēs peregrini. Aut ler cōtra quam est cōsuetudo nō habet clausulā derogatoriā ad illam: ¶ tunc aut est contra legem diuinā ¶ eius precepta: ¶ nedum tunc tollit illam: sed in se valet qt nutrit peccatum mortale: vt. l. j. ff. de sum. trī. facit quod not. ff. de vsuris. aut, ad hec. Aut licet sit contra legem diuinam [a] tamen non est contra precepta nec fidem: ¶ tunc valet sed illā in sui totalitate non tollit sed distinguit vt in illo. in ore duorum vel trium stat omne verbum. ita intelligo qō not. ff. de consti. princi. l. j. aut est contra legem iur. naturalis vel gētium ¶ similiter illam in sui generalitate siue totalitate tollere non potest. vt. l. eas. ff. de capi. diuti. ¶ institu. de iure natura. ff. pe, sed in sui particularitate sic: ¶ tunc ad reputationem ¶ obseruantiam tantum vt not. in simili in. l. manumissiones, et in. l. ius ciuile. ff. de iust. ¶ iur. ¶Aut est contra legem ¶ ius ciuile: ¶ tunc consuetudo antecedit legem aut sequitur legem. ¶Primo casu distingue vt dixit in octaua oppositione, in ver. possumus. Secundo casu dic, aut ler fuit facta ad consuetudinem tollendam que nunc post istam legem innonatur: ¶ tunc consuetudo ista sequens non tollit legem illam: vt l. iij. ff. diuus. fm vnam lecturam. ff. de sepul. viola. Et est ratio qt illa lex tacite habet clausulam derogatoriam ad sequentem consuetudinem ne iudicio illam videatur impugnasse. Aut lex non fuit facta ad consuetudinem impugnādam vel saltim non apparet: ¶ tunc consuetudo vincit legem: id est eius obseruantiā vt. ff. co. l, de quibus. ¶ quandoq; generaliter si consuetudo sit generalis: ¶ quandoq; specialiter si consuetudo sit specialis ¶ locales: vt hic in prima parte secundū lecturam Joan. ¶ Azo. ¶ Alcur. Et hoc quando ex certa scientia consuetudo est inducta. Si autem per errorem dixtingue vt dixi in precedenti lege in quę
19 stione quero quid si populus ꝛc. ¶ Hunc accedo ad aliquas questiones quas omisi in. l. precedenti: ¶ qt dixi. ff. in primo contrario qꝫ tripliciter in iure sumitur consuetudo: ¶ qꝫ quandoq; sonat in factum quandoq; in ius: ¶ ista est illa que non est vilis autoritatis vt hic: ideo quero qualiter hec consuetudo describatur. ¶ respondeo secūdū Azonem ¶ Accur. consuetudo est b mus non scriptum moribus populi introductum: vt colligitur. ff. eodem. l. de quibus. in ver. inueterata. ¶ dicitur ius ad differentiaꝫ iuris scripti siue legis scripte de cuius essentia est scriptura: vt vt probatur in. l. humanum. ff. de legi. ¶ in. l. iij, in. eo. titu et institu. de iure natura. ff. constat. ¶. ff. er non scripto. hoc etiam probatur in. d. l. de quibus. ibi quid est suffragium ꝛc. naꝫ suffragiū est consensus in scripturā redactus: vt ibi notaf. ¶ in. l. ff. de interpretatione. ¶ Quod aūt de essentia consuetudinis non sit necessaria scriptura, pbatur hic. ¶. j. cod. l. ultimo. ¶ notatur in. d. l. ff. de interpretatione. Confirmatur ratione qꝫ si ex vsu: moribus populi inducit cōsuetudo. ¶ tales mores ¶ vsus consistunt in facto non scripto sequiē qꝫ ius resultās ex eis constat ex nō scripto ¶ est in se nō scriptum. quinimo si redigatur in scripturā reducitur ad memorandum nō ad substātiandū. nec est primum mutādum seu trāsmutandum: vt dixi in. l. precedēti de consue. seu. Sileant igit ¶e. ¶ Ex. qui hic voluerunt tenere contrariū. Moribus idē est qō vsibus vt hic. ¶ Populi scilicet totius vel maiō
c ris partis [c]: vt. l. qō maior. ff. ad munici. ¶. l. aliud. ff. refertur. ff. de reg. iur. Sed Ja. de ra. istam diffinitionē iniust fuit improbare: vt imperfectā ex eo. Primo qꝫ nō dicit qꝫ mores recte fuerūt initiati: vt requirit per. l. qꝫ non, ratione. ff. eo, Secundo qꝫ non dicit qꝫ fuerint legitimo tempore cōtinuati: vt. ff. eo. c. l. sed et ea. Tertio qꝫ non dicit qꝫ habet legis autoritatem. quod est necesse qꝫ legis vim obtinet: vt hic. Quarto dicit qꝫ illa verba non sert ptum non sunt de substantia ¶ sic sunt superflua. ideo diffinitio
21 nem plenior ¶ posuit vo. ¶ Consuetudo est ius moribus vel vsibus totius vel maioris partis populi recte initiatis ¶ continuatis constitutū habēs legis autoritatē. hec auf. licet plenior illa Azo. est in vsu frequentior ¶ non minus bona quia cū quęramus de consuetudinis diffinitiōe de illa querimus put ex suis partibus cōstat ¶ est in suo esse perfecto. arg. ff. de iusti. codi. confirman. l. i. ¶ pain. ¶. ff. ad fille. l. pen. quinimo ¶ illa verba ius non
22 scriptum dico fuisse de substantia: vt in precedēti dixi. ¶ Quero secundo in quo differt consuetudo municipiū a statuto. Respondeo in pluribus. Primo in nomine nam statutum est lex municipalis: vt. ff. de iusti. ¶ iur. l. omnes populi. ¶ institu. de iure naturali. in prin. consuetudo autem nō est lex sed pro lege seruatur vt hic. ¶. l. de quibus. ff. eo. ¶ Secundo quia consuetudo a tacito consensu populi inducitur statutū ab expresso conditur ¶ edit. ¶ Tertio quia de esse statuti velut legis licet municipalis est scriptura sed cōsuetudinis nō vt superius dixi. Primum probatur quia si de esse legis cōmunis est scriptura vt dixi. ff. eadē ratione de esse legis particularis alicuius loci debet esse scriptura: qꝫ ratio nō est diuersa sed eadem qꝫ sicut se habet vniuersale ad ipsum vniuersale ita particulare ad ipsum particulare, arg. l. que de rota. ff. de rei. vendi. ¶ Quarto quia statutū aliam obseruātiam precedere nō requirit nec actuum pluralitatem cōsuetudo sic vt in. l. precedenti. ¶ Quinto qꝫ statutū non requirit illam diuturnitatem tēporis quā requirit quandoq; cōsuetudo vt dixi. ff. l. proxima. ¶ Et ex his patet qꝫ intentans cōdictionē ex statuto non dicitur agere ex cōsuetudine nec econtra quod te
23 net hic Cyn. in tertia questione cohereti prime. ¶ Quero tertio inquo differt stilus a cōsuetudine. Respōderunt. ¶ Petrus et Cy. ¶ de isto stilo nō habemus in iure: ¶ quotidie dicamus iste est stilus curie. dicūt tñ qꝫ stilus est [d] ius nō scriptum ab vniuersis dictis voluntate sepius stillatum. ¶ in hoc differt, a consuetudine quia illa a tacita voluntate ¶ vsu plurium inducitur. ¶ Ego nō credo qꝫ plurificata voluntas vnius iudicis stilum induceret necessarium: nisi vel esset de maioribus potestatęs sic inducēdi habentibus vel nisi voluntate populi vel equiualentis voluntas ipsa ¶ stilus esset confirmatus quantumcunqꝫ plurium vsu esset roboratus. Aliō vt Bar. diximus qꝫ differentia est tanē inter excedentia ¶ excessa siue vt inter genus ¶ speciē. nam consuetudo ex actibus iudiciarīs vel extraiudiciarīs colligitur. licet populi consensu mediante sed stilus ex actibus iudiciarīs tantum. ¶ allegat. ff. de rei vendi. l. quod si possessor, in fi. ¶. ff. de proba. l. circa in fine. ¶ de statu liber. l. labeo. in princi, ¶ de va. ¶ extraordin. cognitio. l. j. ¶. in honoratīs. sed ille leges modicū faciunt. Dicūt enim nouę iudiciorū seruandum esse. ¶ de stilo nihil dicunt nec quid sit stilus declarant. nec qꝫ ex actu iudiciario tantum inducatur. probant. quinimo in cōmuni vsu loquēdi dicimus quotidie stilus cancellarie est talis ꝛc. Et tamen ille versatur circa literas circa rescripta vel circa bullas papales vel iperatorias. ¶ sic eti im ex actu extraordinario inducit. vnde dicendum mihi videtur qꝫ stilus proprie concernat ordinem ¶ seriositatem rei: vt probatur in. l. si qā. ff. de bo. vac. li. x. ¶ forte idem notatur. l. j. ff. de sacrosan. eccle. Mā ibi stilus pro ordinata dispositione sumit licet ibi de actu pendente a volūtate vnius tantū sic ¶ stillicidiū dicitur locus per quem aqua guttatim ¶ seriose cadit. ff. quemad
24 modum servi. amitta. l. si stillicidiū. ¶ Et ex his patet qꝫ stilus non tam est in actibus iudiciarīs qꝫ etiam in actibus extraiudiciarīs. ¶ talis stilus nedum procedit ex tacito sed etiam expresso consensu nō tamen scripto: quia tunc transiret in statutus vel legem municipulem: vt in precedenti questione dixi. consuetudo autem ex tacito cōsensu populi ¶ non ram ordinem rerum quas etiā quecūqꝫ alia concernit vt hic cū similibus. ¶ Nunc fit potest quot actus ad consuetudinē inducendam requirantur. ¶ dic vt in precedenti. l. dixi, in ver. nunc ad declarationem horum que ro. ¶ prosequere ceteras questiones vsqꝫ ad finem si telam horum materie velis extendere.

¶ Princeps tollens legem an per hoc tollat consuetudinem ipsam roborantem.

Consuetudo an tollatur lege sublata.

Leges. Cōsuetudo legez imitatur ¶ pro lege seruatur. hoc. d. ¶ No. hic duas cōsuetudines verum duas alias addit glo. quas per te
1 vide. ¶ Quero ab extra consuetudo roborat legē ¶ non addit nec minuit: postea princeps tollit legem an dicatur tollere etiam consuetudinem in loco illo. ¶ glo. nostra fenerit alibi qꝫ non. sed oportet vtrunqꝫ tolli. ita not. j. de collat. dona. l. i. lib. x. ¶ allegat istam. l. pro casu. sed melius facit. j. de decurio. l. exemplo. eod. lib. ¶ Et persuadet ratio quia statuta ¶ eorum terrarum consuetudines principi sunt ignote. extra de constitutio. c. i. lib. vi. ¶ no. glo. ā. de diuer. rescrip. l. ij. ¶ ideo non dicitur ibi is tollere. vt dicto. c. i. ¶ Item quia vno vinculo sublato non tollitur aliud. ā. de luitio. pig. l. intelligere. ¶. ff. de serui. vrba. predi. l. si domus. ¶ In contrarium videtur tenere glo. Joan. andr. in dicto. c. j. ¶ rationes suas assignat: licet fortius facit quia illō ius consuetudinarium ex quo nihil addit vel minuit non debet censeri diuersum: vt. l. ius ciuile. ff. de iust. ¶ iu. sed potius autorizatio vel imitatio quedam vt hic ¶ sic imitatur legem per ola subla
ta lege tollitur consuetudo imitās quasi consuetudo nō agat inducere legem sed vt legem sequi velle. secus si aliquid adderet vel detraheret: quia tunc ius de per se censeretur. ideo non tolleretur. ¶ Vel dicendum qꝫ vbi per omnia legem imitatur aut lex
2 tollitur per legem nouam generalem ¶ tunc statutum ¶ consuetudo per omnia idem disponens ¶ nihil addens vel minuēs tollatur vt in glo. Jo. and. cum suis rationibus, ¶ pro hoc accedat quod dixi de. l. ius ciuile: ¶ etiam accedat. l. ij. ¶. diuus. el. ij. in fi. ff. de sepul. vio. Aut tollitur per rescriptum principis speciale alicui contra legem concessum puta non obstante talij gētis tōc non tollatur consuetudo vel statutum vt in primo allegā. a. ff. imputet imperator qui de consuetudine vel statuto nō fecit mētionez. arqumen. l. veteribus. ff. de pac. Et hec no, quia nec canonistę nec legiste de his faciunt mentionem: licet aliqua tetigeris in. l. ā. de diuer. rescrip.

¶ De donationibus. Rubrica.

Continua

¶ Continua rubricam vt in gl. videlicet quia per stipulatiōes de quibus est dictum supra fiebāt donationes: ideo de bis subiūcit vel magis ad proxime dictum supra ff. proxi. l. ij. qualiter per traditionē ex consuetudine factam quis obligetur vt dñium rei tradite transf. ratur nūc annectit qualiter per donationem. ideo rubricā de donatione subiungit. Saly.

1 ¶ Instrumentum si detur res ipsa dari censetur, ¶ numeris se quentibus.

a **Options.** [a] ¶ Primo dictū. Secundo infert ad quę
1 situm. secunda ibi: ¶ ideo. Casus. instrumentis emptionalibus mancipiorum donatis ¶ traditis in ipsa mācipia intelligētur donata ¶ tradita. b. d. ¶ Not. quod dato instrumento [b] resip
b sa data videtur. simile induxit glos. de eo qui legat instrumentū qui videtur debitum legare: vt lege seruum filiō. ¶. eum qui chirographum. de lega. i. ¶ etiam de eo qui pignorat instrumentum emptionale qui dicitur pignorare rem ipsam emptam ¶ sibi tradi
tam: vt. ā. que res pigno. obliga. posl. l. cum constet. ¶ Idem de eo qui vendit instrumenta. nam nomen siue corpus vendidisse videtur. vt dicto. ¶. eum qui. ¶ quod ibi dicitur de corpore dicit bec glos. intelligendum si res fuerat ei tradita ¶ precium solutum subaudi vel fides babita de precio: vt. l. quod vendidisti. ff. de contrahend. emption. alias dominium rei non transferret
2 quod penes se non haberet. ¶ Quero quid si dominius rei pe
nes se habebat possessionem an tunc tradendo instrumētū trās
d ferret dominium. Respond. glos. si. quod non. argumen. l. quedam. ff. de rei vendi. ¶ In contra. facit primo instrumenti traditio quod videtur habere vim traditionis rei. vt in hac. l. que loquitur in distincte. ¶ Secundo quia ¶ dominium queritur sine possessione licet sit apud tertium: vt. l. si fundum. ff. de fun. cuz concor. ibi alleg. Cum glo. tamen transit Cyn. ¶ Ja. butr. et ceo
3 sequor. Ad. l. si fundum. respondeo vt ibi not. ¶ Quero secūdo an sit necesse quod res in instrumento contenta sit presens. et
c videtur qꝫ sic: vt. l. clamibus. ff. de contraben. empt. In contra facit hec. l. que indistincte loquitur ¶ in istam partem inclinat glo. dicens sufficere presentiam instrumentorum. ¶ ita tenent docto. ¶ Ad cuius declarationem dicit Cy. qꝫ aut queritur de acquisitione dominū rei vacantis ¶ opus est corporali apprehensiōe vt. l. iij. ¶. i. de acqui. pos. aut rei non vacantis sed possesse: ¶ tunc si a tertio dicvt in precedenti questione. Si ab eodem: ¶ tunc aut loco eius traditur instrumentum in quo non consistit ius rei. et tunc ipsa traditio sola non faceret transferri dominū neqꝫ possessionem: qꝫ non est tūc aliqua rei vera neqꝫ ficta traditio. vt. l. predia. ff. de acqui pos. sed vī ei data potestas ingrediendi autoritate propria. ar. ff. de acqui. pos. l. si stipulatione. fm ¶ De. facit quod no. ā. de acqui. pos. l. ij.

Si nominis. Cum actio donatur vel ceditur consensus debitoris non requiritur. hoc dicit. ¶ No qō donatio i emancipatum tenet. ¶ Oppo. de. l. prima. supra de nou. Sol. vt in gl.

Spem. Spes future actionis potest donari, b. d. cōcor. ff. de pac. l. pactum. in fin. ¶ Contra hoc opp. glo. de. l. bis. ff. de trāsl. ¶ nō sol vit hic. So. qꝫ speciale est in bis q̄ relinquūtur in testamēto de quib⁹ nō possit fieri trāsactio neqꝫ pactus nisi cogni
1 tis verbis testamenti. vt ibi cum ibi no. ¶ hoc operatur favor testantiū in alijs secus. vt hic. ¶ sic si debitum de quo bic loquitur erat ex ultima voluntate. dicendum est qꝫ hec fm illā. Bart bolomeus de Saly.

Si functiones. [c] Solutio functionū nō probat solutem dominū. b. d. ¶ gl. duplicite ponit exemplum. dic vt in ea.

¶ Legatum per falsam demonstrationem non perimitur.

Si donatio. ¶ Falsa demonstratio nō perimit legatū secūdū ¶ Vel aliter verba cōfessionalia donationis in ul
f tima voluntate emissa fidecō missum inducit si aliter de donatione nō apparet. b. d. de quo latius dixi. ā. de fal. cā adie. l. ij. ¶ Oppo. de auf. si quis in aliquo. ā. de eden. Glos. sol. quod ibi in contractibus: bic in ultima voluntate. ¶ Sed solu. non videtur tuta: qꝫ nec hic donatio ex contractu probatur sed ex hac scriptura secunda legatum inducitur. vnde ¶ Pet. dicebat quod non probat ad effectum exhibentis illam scripturam vt ibi: sed contra eum sic vt hic. Sed certe nec hic probat illam de qua fit mentio in secunda: sed ex se inducit. Aliō vt Cyn. dicit qꝫ fidem non facit quando ambe non nituntur eadez autoritate vt ibi: secus si eadem autoritate nituntur vt hic. fic in auf. vt fratrū si. ¶ illud. hoc satis placet quando exemplum facit mentionem de originali vt dixi in, dicta autenti. si quis in al quo. sed ita nō procedit testator hic. Ideo dicēdū qō ¶ hic illa scriptura scilicet epistola de qua fit hic sermo in testō non probatur: tis ex scriptura testamenti fidecōmissum inducitur. vt hic. ¶. ff. de le. ¶. l. lucius. ¶. quisquis. ¶. ā. de falsa causa adic. leg. l. i. ¶ dic vt ibi dixi plenius. ¶ Opp. ¶ etiam legatus non inducatur: vt. ā. de do. inter virum ¶ uxo. l. ex verbis. Sol. bic habuit animū legādi: ibi nō ¶ i dubio vt ibi plene scripsi.

¶ Donatio inter absentes est valida.

Necambigi. [a] ¶ Donatio potest fieri in a ter absentes. b. d. ¶ Opp. de. l. si quis argentū. ¶. finaūt. j. eo. vbi stipulatio requiritur in donatione q̄ inter absentes nō tz. So. qꝫ hic de donatione que incepit a traditione vt in glo. ¶ Opp. dictio maxime implicat indēitatem iuris in casu contrario ad expressum: vt. l. qui se patris. ¶. vnde lib. ¶ sic vult qꝫ licet ei acceptere contra voluntatem donatoris qō est falsum: vt. l. si ex stipulatione. ff. de acqui. pos. Sol. vt in glo. qꝫ hec dictio maxime abū dat. vel dic qꝫ hic de expressa voluntate loquitur vnde ex tacito ma
rime implicat hic tacitam de qua in. l. minus instructus. ā. de acquiren. posses. ¶ Querit glos. pone qꝫ bodie volens donare ti
tio qui est Rome dico dono tibi centum. quidam audiens iuit Romā a titio recuit qui acceptauit an valebit donatio. quidaz qꝫ sic. Jo. qꝫ non ex im hanc partem vt vltimam videtur inclinare glo. ¶ eam tenet glo. an. l. illud. ā. de sacrosan. ec. ¶ eam tenet Cy. bic ¶ ibi. sed glos. alibi videtur tenere primam. ff. de iureiuran. l. pe. Sed dicit Ja. bu. qꝫ ibi interceßit persona media puta nuncius vel epistola [a] in hac glos. secus. ¶ sic dicendum qō ille q bic recuit non erat nuncius.

¶ Soluens censum de re aliena domino non consentienti nō preiudicat.

Censualis. Soluēs censum de re aliqua b
¶ vt sua nō preiudicat dño nō cōsentienti. b. d. ¶ Ho. qꝫ expim. qꝫ assignatio rei c
censualis facta vni nō preiudicat alij potez. ¶ iura ba
benti seu ei cui prius assignatio facta fuit. Et tene cozdi. propter istos preiatos qui pluribus successiue idē in feudū vel in emphyteosim fecerunt. ¶ Opp. de. l. seq. ¶ de. l. nec ignorans. j. eo. fol. vt in gl. ¶. ¶ Opp. de ea. l. nec ignorās. fol. vt in gl. ¶. q̄ bic colligēdū vī de nare bic nisi cōtrariū probetur vt ibi. ¶ Ex isto colligeq̄ per istū cōsensum presumit donasse vt probat ista litera. Sed gl. precedēs super verbo cōsensisti que dicit animo donādi d videt sentire contrariū sed illi subaudi. ¶ sic presumit in sequēti gl. nisi contrarium probetur.

Si pręses. Pater censuarios filios censum a bi. b. d. debere scribens nō preiudicat fi

Legem. Ut pactum in traditione appositū b impleatur ex stipulatione vel pīcri
ptis verbis ¶ gitur. b. d. ¶ Opp. contra id quod de stipulatione dicit de. l. certum. ff. si cer. pcta. ¶ de. l. j. inst. de verbo. obl. sol. vt in prima glo. ¶ Oppo. q̄ agi nō posse fit vt. l. si tibi. ā. de pac. Sol. vt ibi. ¶ Op. ad idem de. l. quāvis ā. de vsuris. ¶ de. l. quod si locus. ā. de relig. Solu. bic ¶ alias: vt. l. in traditionibus. ff. de pact. ¶ dixi in lege legem. in principio. ā. de pac.

¶ Consensus erroneus non preiudicat in donationibus.

Ecignorans. [a] ¶ Innit⁹ vel ignorās a
non donat ¶ consensus errātis ei non preiudicat. b. d. Vel fic. Pleno vī fi donare id de quo nō cogitauit. b. d. ¶ Opp. de. l. fi
f erus seruū. ¶. si oliua. ff. ad. l. aquil. Solu. quod ibi imperitie loquitur ¶ pro rei amissione recipitur. sic etiam. ff. de regu. iur. l. cuius per errorem. ¶ Oppo. contra fi. de casibus notatis in. l. i. ā. plus valere quod agitur. Sol. vt in glossa. ¶ Quero an inuito donetur. respon. quod non: vt. ff. eo. l. boc iure. ¶. non pōt. et vt hic in glo.

Cum de bonis. In filiū in pātē nō
¶ tz donatio in emancipatū sic ¶. b. d. concor. dantie sunt in glo.

Dationem. Communio non impedit a donationē partis pro indiuiso. b. d. ad literā. cōcor. sunt in prin. gl. ¶ Opp. quod lite contestata in cōmuni dividun. iudicio prohibita fit alienatio: vt. ā. communi dividun. l. i. ¶ Item post cōtrouersiam motam in iudicio fami. hercisc. un. l. alienationes. ff. fami. ber. simihter possessor hereditatis post controversiā mota nisi satisfecerit: vt. ff. de petti. here. l. diues. Sol. qꝫ hec. Lillis leg ibus seu casibus fm. ll. illas restringitur ¶ limitatur. vt in glo. Bar. de Saly.

Si aliquid. Brevitas chartule vō actio
¶ nēum pedit. Bar. de Salyc.

a ¶ Contra legem diuinam. Eu dicq̄ cōsuetudo vincit egē scriptā tā eiu lē et in. c. j. cū gl. ¶ ibi bal. in ti. de cog. feu. qꝫ etiā canonicā etiā de sacramētis loquēte. c. j. de cog. spir. ¶ bar. cepo. in alle. c. j. col. i. decog. feudi. in vſi. feud.

b ¶ Cōsuetudo est, cōsuetudo qd fit. vide plene pabb. in rub. de cōsue. ¶ adde soci. cōsi. cc. ix. ici. lz nulla mibi. v. ix. pbo. cir, prin, in, ħ. parte, chart. lxxxviij. q̄ 2 suetudo est apti ma. li. interpres.

c ¶ Vel maioris p
19 tis. Illō em̄ dixi fieri a vniuersitate qō fit a maiori parte illi? ¶ hoc regulr. l. qō maior, ff. ad muni. lz illō in qbusdā casib? locū nō habeat p vt not. aut. confe, fing. suis. in verſi, vniuersitas. lo, i. l cip. qō fit a maiori parte.

d ¶ Sti? est. et adde qꝫ stilus dicit practica curie cōfirmata. cy. bic et bal. in. l. ſi. j. eo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Navarra Biblioteca

filius. Non dominus non transfert dominium preter domini consensum. hoc dicit. ¶ Nota q nemo transfert quod non habet vt hic. ⁊ ff. de regulis iuris. l. nemo. cum simili in glo. alleg.

1 ☞ Obligatio realis singularem sequitur successorem sed non personalis.

2 Creditores quo potiantur remedio si debitor ere alieno granatus omnia sua donauit. ⁊ nu. 3.

eris. ¶ Personalis obligatio non sequit singularem successorem sed realis sic. h. d. Ad literam concor. sunt in prin. gl. ¶ Contra primum opp. de. l. si non, verum. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. sol. fallit ibi ob necessitatem primipili. ¶ Querit gl. qd si granatus mole eris alieni omnia bona sua donauit quod remedium erit creditoribus. Respondet q possunt agere contra donatarium revocatoria. ff. de his que in frau. cre. l. omnes. §. luci⁹ vel contra donantem quasi non teneat donatio nisi ere alieno deducto: vt. l. mulier. ff. de iure dot. ⁊. ff. de iure fisci. l. non possunt, ista est vera. dicunt quidam q in electione est creditoris quam intentare velit: sed non videtur satisfactum quesito cum prima in factum revocatoria supponat dominium translatum ⁊ in omnib⁹ donationem tenere secunda non. ¶ Or aduerte quandoq; quis donat hereditatem: ⁊ tunc q; hereditas est nomen iuris et continet iura ⁊ actiones active ⁊ passiue tunc habet locum. l. hereditatem. ff. de dona. vbi suis actionibus creditores agunt cõtra donantem ⁊ ipse contra donatarium prescriptis verbis propter tacitum pactum quod inest ex natura verbi vt soluat creditorib⁹. Quandoq; quis donat vni omnes res suas: ⁊ tunc cum sciat se creditores habere nec res intelligantur ere alieno deducto: ⁊ tũc revocatoria agitur: quia nullum pactum de soluendo creditoribus inesse dicitur: fateor tamen q ⁊ prime actiones creditorib⁹ contra debitorem donantem durant: quia ab illis nõ potest debitor se liberare: quia soluendo non reperitur revocatoria agitur: quandoq; quis donat omnia bona sua: ⁊ tunc licet bona intelligantur ere alieno deducto vt. ff. de collati. bono. l. i. §. illud. Non tamen ex significato verbi ineſt aliquod pactum per quod donatarius teneatur soluere creditoribus: sed potius videt donans apud se retinere ⁊ deducere quantum est id quod creditoribus debetur ⁊ tunc potest ⁊ debet agi contra donantẽ sua actione: vt. ff. de iur. do. l. mulier. ⁊ de iur. fis. l. non possunt. nec revocatoria agitur quasi fraudandorum causa fecerit: quia dici nõ potest sed quatenus de facto processit. ⁊ ita intelligo istam gloss. ¶ Non ob. d. §. lucius. quia illa verba autem vniuersas res fuerunt donantis. ideo verba ibi iurisconsulti debent intelligi per modum superius a donante dictum alibi stabunt improprie: vt patet ex significato vtroiumq;. hec alias nõ sunt audita: ideo cogita bene super his.

1 a ☞ Qõ sic no. singulariter gl. q; si mulier alienet rez dotalẽ ẽ ante matrimonio soluto mẽ matrimonio cõtrahat nec põt illa mulier ꝓtrauenire quã sequit Cyn. ⁊ Saly. vide l. si pdiũ. ff. de iur. do. ipe. In cõtrariũ est glos. valde no. insti. qb⁹ alie. l. vel nõ. in prine. quã melior ẽ de iure putat Joã. de imo. in. c. cũ cõtingat. col. vlt. extra de iureiur.

b ☞ Insinuari. ad de q; donatio cã mor. nõ insinuat li. ⁊ ibi bal. ff. de do. cã mor. ⁊ tinda. q. xxxv. bos. i sum. dit. de dona. §. que donatio. in prin. ☞ bart. hic ⁊ gl. i. l. cũ pf. §. meuio. de leg. h. q; dicit q; l. si gs argẽtũ. j. c. b; locũ in dona. cã mort. ⁊ ale. ꝓstraph. i. l. iurisgẽ. §. qnime ff. de pac. vbi vi ó ino ⁊ i. l. modestin⁹. de do. ⁊ adõ qõ not. bal. i. aut. ex testõ. in iũ. col. de colla.

Enectus. Senex non prohibetur donare dũmõ non careat mente. h. d.

Sue. Si pater nõ admit in emancipatiõe ea que donauit filius in potestate nõ potest postea revocare. h. d. ¶ Not. q; patientia patris adhibita tempore congruo confirmat donationem factam tempore congruo. not. hic collige illum collige illum versum. Quod nolui potui cum volui adimplere nequiui. concord. ã. si quis alteri vel sibi. l. multum.

☞ Actio furti potest ex donatione remitti ⁊ an ob ingratitudinem possit revocari. ⁊ nu. 2.

Sdonationis. ¶ Furti actio ꝓt ex dõatiõe remitti. h. d. concor. l. si tibi. §. quedam. ff. de pac. ¶ Querit gl. de tribus questiõib⁹ simul: vez quid si remissa ẽ simpliciter actio furti vel ex causa donationis qõ in idem recidit vel ob causam: puta vt ille vadat romam. Et primis duobus casibus ipse est effectus ingratus vel tertio casu non impleuit conuenta an refuscieabitur. ⁊ dixit Hugo q; nõ: quia extincta fuit ⁊ pacto reuiuiscere non potest: vt. ff. de pactis. l. sed si seruus. §. sed si pactum. ⁊ ã. de transacto. l. vbi pactum. Sed Jaco. de ra. dixit q; agetur ptistiaa. licet de facto. arg. ff. ad ex bi. l. inl. §. quãtum. sed ibi reo volente non inuito. Jdeo non facit ad propositum: sed stat regula vt nemo fine actione audiatur: vt. l. si populi. §. videamus. ff. de nego. gest. fallit quando quis agendo de facto sperat consequi actionem per lit. contesta. vt. l. nuda. ã. de contrahend. ⁊ commit. stipula. Aliꝰ vt ¶ Pet. ⁊ Cyn. dixerunt q; ratione ingratitudinis non potest: sed quia non implentur conuenta potest agere prescriptis verbis vt se reponat in priorem obligationem. argumen. l. si quis accepto. ff. de condic. ob causam. ⁊ argu. l. si quis debitori. ff. de dona. cau. mor. ☞ Ego non discedo a glo. quia leges ille loquuntur in obligationibus, que ex conuentione restituuntur de quibus non sunt ille que ex delicto nascuntur: vt. d. §. sed si pactum. agat ergo ipe vt impleatur conuenta vel forte de dolo ad interesse ex quo remissus est irrepetibile. vt. l. cum proponas. ã. de dolo.

Jauia. Non considerat cuius res fuerit modo sit donantis. h. d. vel donata ꝓcte non rerum origine. h. d.

v Jce. Donatio nõ vitiatur licet alius prodonã te se suscribat. h. d.

☞ Uxor nec doté donare nec spẽ actionis de dote cedere põt.

Onstante. Uxor non potest donare dotem mariti preiudiciuꝫ. h. d. ¶ Querit glo. nunquid spẽ actionis de dote cedere possit. ⁊ notanter dicit spem: quia actio de dote non est data constante matrimonio: vt not. in. l. ẽ. ff. de dote pre lega. ⁊ respondet q; sic⁹ vt. ã. eo. l. spem. ista glo. reputatur singularis ideo notanda. ¶ Querit glos. quid econtra de marito. et dic vt in ea.

☞ Pacisscens agere potest ad impletionem pacti adiecti donationi.

2 Actio prescriptis verbis datur vt pactum donationi appositum impleatur.

Tamres. Ut pactum donationi adiectuꝫ impleatur pacisscens agere põt non is cui pacisci voluit. hoc dicit. ¶ Nota q; prescriptis verbis agitur vt impleatur. ¶ Item q; alteri pacisci non potest si tamen interfit pacisscẽtis ipse agit vt dicit ⁊. ff. de verbo. obliga. l. liber homo. cum similibus. ¶ Oppo. q; alteri pacisci potuit: vt. l. hereditatem. ff. eod. dicunt quidam q; imo concordat: qz nec ibi creditoribus datur actio sed forte vult glo. opponere ad id quod donator hic agit si hoc conuenit imo ⁊ si non conuenit: vt. l. hereditatem. ff. eo. Solu. q; hic rem singularem donauit: ibi hereditatem que continet commoda ⁊ incõmoda iura ⁊ actiones actiue ⁊ passiue ⁊ sic ibi tacite ex rei natura videtur conuenisse. ¶ Oppo. ab extra q; creditoribus competat actio: vt. l. quoties. j. ritu. i. Solu. ibi in scõo donatario qui nisi ei daretur vtilis de equitate nullum aliud remedium haberet: hic in creditoribus qui possunt vti suis actionibus cõtra debitorem suum Cyn. ⁊ vide quod ibi dicam. ¶ Queto que est ista ciuilis actio quia iste potest vigeri. Respondet gl. q; est prescriptis verbis quod fatendum est vbi stipulatio non intercessit que sit illa respondeo aut donatarius mozam commiserat in satisfaciendo ita q; donator damnum est passus: vnde vult agere ad interesse: ⁊ tunc quia illud est in se certum agetur certi condictione ex stipulatione: vt. l. si quis certum. ⁊. l. certi condictio. in principio. ff. si certum peta. licet in nostra cognitione prima facie sit incertum: ⁊ isto respectu hec actio dicitur incerta. Aut nõ erat in mora vel ad interesse non agebatur sed vt implerentur cõventa: et tunc quia factum satisfactionis est deductum in stipulatione: ⁊ idem si factum solutionis fiende. Tertio tunc agitur ex stipulatu casus est nota. in. l. liber homo. in fine. ff. de verborum obligatio. ⁊ quia omnia facta sunt incerta: vt. ff. de verbor. obligationibus. l. vbi autem. §. quid. q; actio ista ex stipulatu dicit hic ciuilis incerta. secus si soluendum esset stipulatori aliquod certum: quia tunc daretur ei certi condictio ex stipulatione: vt. d. l. si quis certum. et sic aliud est quando tertio soluendum. aliud quando sibi quod no. ⁊ hoc idem vult Cy. ⁊ Barto. in. d. l. liber homo. in fin.

Jea. Jncontrarꝫ vltima derogãt primis. h. d. vel sic. res donata potest donanti retro donari. h. d. Bar. de Saly.

s Jpatri. Si pater donat res filiũ nõ ꝑindicat illi sibi non succedenti. h. d. Saly.

1 ☞ Pacta que donationibus apponuntur seruari debent.

2 Donatio turpis non valet.

3 Donatio causa mortis quare non fit directa sicut et ea que inter vivos.

Donatio. Primo quãdo fine scriptis. Secundo quando in scriptis fctã est donatio. Secunda ibi: in scriptis autem. ¶ Casus. ¶ Pacta ⁊ conditiones in donationibus apposita sunt seruanda nisi sint illicita nomenq; donantis ⁊ donatarij ⁊ res donate debent in scriptis redigi ⁊ infinuari⁹ vbi infinuatio est necessaria. h. d. ¶ No. q; in qualibet donatiõe loquitur. l. ista vt hic in principio. Et not. quod specialem mentionem facit de donatiõe causa mortis. ¶ Ex quo collige quod illa infinuationem requirit si legitimum modum excedit: quod hodie non procedit si fieret, in presentia quinq; testium: vt. j. de donat. cau. mortis. l. si. alias. l. ista non vendicat sibi locum. ¶ Item not. quia donationes turpes vel contra leges non valent. ¶ Item q; donationes occulte sunt suspecte. Ex quo collige q; male agens odit lucem: vt hic ⁊. ã. de contraben. emptio. l. cum ipse. ¶ Ite no. glos.

no. gl. signatam super verbo oportet que vult quod cessio actionis ex causa donationis sit infinuanda si excedat quantitatem taxatam. ¶ Item no. gloss. antepenul. que vult quod non refert an scriptura fiat in charta rasa vel membrana. a concordat alia
3 gloss. ã. de testa. l. quoniam indignum. ¶ Querit gloss. i. quare donationem inter vivos hic vocet directam sed non donationẽ causa mortis ⁊ respondet quia per donationem inter vivos directo datur. sed non donatio causa mortis quandoq; per heredem. Hanc rationem reprobat ¶ Petrus ⁊ Cyn. per. l. si aliquis ff. de donatione causa mortis. ideo dicunt quod donatio inter vivos sic appellatur quia obligat irrevocabiliter quod non facit donatio causa mortis: vt. ff. de donatione causa mortis. lege prima.

Squis. Jnfans donationem recipit per seipsum proprium quam non potest per seipsum. b. d. no. quod infans ⁊ per consequens pupillus minus ꝓuilegiatur vt donatio ei facta nõ infinuetur. ¶ Opp. cum glo. quod sibi ⁊ per seipsum infans ꝙrat. vt. ã. de acqui. pos. l. donatarium. Sol. vt ibi plenius scripsi seu dixi.

1 ☞ Donatio etiam inter proximos infinuatur.

b Data. b ¶ Donatio inter proximos ⁊ cõiunctos nõ minus est infinuanda quam inter extraneos. b. d. ⁊ notabiliter. ¶ Et ratio dubitandi est quia suspicio fraudis videbatur inter coniunctos cessare quod in casu nostro non est verum. ¶ Item not. specialiter ter. istum in fine. ex quo habes quod rei presentia in donatione vel infinuatione non est necessaria. ¶ Item quod iudex pote donationem autoritate factam de re mi alieno territorio sita. quod tene cordi. ¶ Item not. quod domestici fraudibus est obuiandum. hic dicit glossa quod nulla pestis maior quam familiaris inimicus.

1 ☞ Dominium an transferri possit sine traditione.

Quisquis. Si donãs rei donate sibi retinet viumfructum videtur illã tradere. ideo dominium transfert ⁊ possessionem quadam iuris fictione. h. d. notabiliter. ¶ No. quod tempore huius. l. donatio fiebat per stipulationem vel traditionẽ hodie nudo pacto vt in glo. ¶ Querit gloss. an per hãc fictã
1 traditionem transferatur dominium sine possessione. et respon-
2 det q; nõ q; declara vt in ea. ¶ Sed tũc quero quid si donator non possidebat. an tunc dominium transferatur sine possessiõe. ⁊ glo. ã. eo. l. i. dicit q; non per. l. quedam. ff. de rei vendi. quod intelligo nisi in re fuerit inductum. vt in. l. si fundum. ff. de fun. do.

c cum ibi notatis. Saly.

c Extraneos. c Donatio fcã extraneo ⁊ ignotoꝝ si alia solennia intercesserint.

1 ☞ Donatio de re sita in alieno territorio valet.

2 Officium magistratus minutis non quiescit adueniente maiore.

Thac. Donatio facta in vrbe debet insinuari coram magistro census in prouinciis coram rectore prouincie vel ciuitatis defensore. hoc dicit. ¶ Not. quod de re etiam in alieno terri-
1 d torio d sita tenet donatio ⁊ insinuatio concor. ã. eodem. l. data.

¶ Item collige hic quod in insinuatiõe aliqua cause cognitio non requiritur nec debet aliquis citari. nam insinuatio solum requiritur vt per eam donatoris voluntas comprobetur seu publicetur vt hic. ⁊ idem dicit Barto. ¶ Debet etiam nomen donatoris ⁊ cognomen ac etiam donatarij in actis scribi: vt. ã. eodem. l. donatio. ⁊ ibi ter. dicit in qualibet donatione hoc procedere etiam si fit causa mortis. ¶ Item no. quod adueniente iudice maiore vt preside officium minoris vt magistratus non cõquiescit. ¶ Contra quod opponit glo. ff. de offi. proconsul. ⁊ leg. l. meminisse. ⁊. l. fina. ⁊. ff. de in ius vocan. l. quinq;. ⁊. ff. de iniurijs. l. contra pupillum. §. is qui. ⁊ in decre. xcvij. distin. c. presbytero presente. glo. non soluit nec Cy. Sed ꝓ solutione attende q; l. contra pupillum. et. l. quinq;. in diuerso casu loquuntur. vnde nihil ad nos. ¶ Quo ad alia dic secundum Jaco. de bel. quod aut par vel minor est succedaneus alterius ⁊ tunc habet locum. l. meminisse. ff. de officio proconsul. ⁊ lega. ant non est ei succedaneus ⁊ tunc aut minor habet iurisditionem a maiore aut nõ ba.
¶ Primo casu aut minor est extra locum iurisditionis et tunc deponit honorem et insignia et etiam priuilegium exercende voluntarie iurisditionis ob presentiam et reuerentiam maioris a quo habet predicta: vt lege finali. ff. de officio proconsul. ⁊ lega. ⁊ extra de priuilegijs. c. antiqua. §. dominice. Aut minor est infra locum sue iurisditionis ⁊ territorij: et tunc vtiante eo a quo iurisditionem habet debet silere ⁊ conquiescere non alias: vt lege iudicum soluntur. ff. de iudicijs. et. l. obseruare. §. post hec. ⁊. l. solent. §. sicut. et. l. et ideo cum sequentibus. de officio proconsulis. ⁊ lega. et in auten. de defen. ciuita. §. nulla licentia. colum. iij.

¶ Secundo casu quando non habet iurisditionem a maiori ibi presente tunc non amittit iurisditionem nec quiescit. vt in. l. ista ⁊ dicto. §. nulla. imo in eo loco superior inferiori debet reuerentiam: vt. j. de pala. sacra. lar. l. nihil omnino. libro. xij. et est ratio quia tuo illi quesitum est. vnde maior se nõ intromittit nisi per viam appellationis: vt. ã. de appellatio. l. cos. Fallit quãdo minoris officium est occasionatum siue cõditionatũ puta si habet potestatem legatã vt extra de officio le. c. volẽtes. ⁊. xcvij. dist. c. presbytero. ⁊. xi. di. c. denicp. Et ita potest intelligi. d. l. sed si vi⁹ a
2 §. fi. io. ff. de iurisd.

1 ☞ Testes non requiruntur in iudicialibus actis. et numero sequenti.

2 Cautelloni soli sine testibus an sit habenda fides. ⁊ numeris sequentibus.

Jn donationibus. Jn donatione q; fit apud acta nõ oportet testes adhiberi ⁊ donatio facta extra acta in scripturam sine testibus redacta subscriptione donatoris requirit etiam si a tabellione scripta fuerit. hoc b
1 dicit. ¶ Not. quod in actis iudicialibus testes non sunt e necessarij. Item quod vbi testes non sunt scripti sufficit subscriptio e partium. ¶ Item quod per aliam potest subscriptio fieri. concordantie sunt in gloss. ¶ Item quod scripture tabellionis sine testibus nõ statur: ⁊ ideo oportet quod habeat partium subscriptionem: ⁊ tunc ei sine testibus statur. quod intelligo vt. j. dicaꝫ.
2 ¶ Primum reuoco in dubium quia videtur quod in actis testes non sunt necessarij sicut in aliis scripturis publicis tabellionis: quia ratio non videtur diuersa. arg. l. scripturas. ã. qui pot. in pig. habe. ⁊ quia speciale est vbi persona principis est ꝑsens vt. l. omnium. ã. de testamen. vnde secus in iudicibus qui nõ sunt tante autoritatis ⁊ hoc dicit Cyn. quosdam tenuisse. ⁊ ad hanc l. respondebant quod superfluum est eos adhiberi actui precum bulo donationis cum postea adhibeantur actui infinuationis. d ⁊ ita intellexerunt hunc text. ⁊ ita pertransit Cy. Sed glosse. nostra hic tenet contrarium ⁊ hoc per istam. l. quam predicti caullare vi. dentur. ¶ Pro hoc etiam faciunt leges videlicet. l. nec causas. ⁊. l. a proconsulibus. ã. de appellati. ⁊. l. ne in arbitris. ã. de arbit. ⁊ quia confessioni que probatur per acta est standum: vt ff. eodem. l. quidam interrogatus. et. l. si patronus. Et quia maior est autoritas notariorum confitentium acta quam aliorũ cuz duplici officio fungantur. ⁊ quia iuramentum super eorum officio legaliter exercendo prestant a principio: ac etiam q; pluribus loco conueniunt. vt dicit glo. ¶ Item quia nimis esset graue ⁊ sumptuosum in quolibet actu testes describere ⁊ roꝑare. et ita communiter seruatur ⁊ fateor cautelam esse vt huic inuatiõi
3 adhibeantur. ¶ Quero an non sit necessarium testes adhibere ne q; subscriptionem fieri si donatio est infra summam. sed in actis insinuatur. ⁊ dicit ea glos. in fine quod non pro qua facit quia si non in maiori summa minus in minori. Nec aliud reuoco in dubium an tabellioni sine testibus credatur. Et dicunt q; dam quod sic per hunc text. ⁊ per. l. si quis decurio. in fine. j. ad. l. cornel. de fal. ⁊ in aut. de hered. ⁊ falci. §. si vero absunt. collati. j. nam ibi quantum ad id quod ibi dicitur soli tabellioni non creditur. ideo ibi dicit quantuꝫ ad hoc ergo in aliis creditur. argumen. l. cum pretor. in princip. ff. de iudicijs. ¶ Item pro hoc in aut. de fide instrumẽ. §. si vero nec ꝑ annumeratoꝝ. vbi solt tabellioni creditur super fide instrumenti si viuat. ¶ In contrarium facit quia tabellio debet scribere testes ⁊ eorum nomina in istrumento: vt. ã. de fide instrumen. in exercandis. et. ã. de testamen. e
4 l. i. cum ibi notatis ⁊ in aut. de fide instrumen. §. sed si instrumenta. ⁊ ibi casus. ¶ Glosse. hic ⁊ in. l. si quis decurio. et in. §. si vero superius allegato. solvit quod de confectione scripture et eius veritate ei creditur. sed non de instrumenti solemnitate si negatur: vt dicto. §. sed si instrumenta. ¶ Ad istum tertii. respondet quod iste ter. dicit fine testium subnotatione id est subscriptiõe. quasi dicat quod non est necesse. vt testes se subscribant: sed ipse scribere debet. ¶ Ad alias leges respondet vt in glossa sequitur vsque ad finem. ¶ Or attende pro intellectu istius litere ego puto quod ter. iste loquatur de vtroque videlicet de inscriptiõe testium fienda per tabellionem et de subscriptione fienda a testibus sicut de alio scriptore dicit dumtamen habeant subscriptionem donatoris. ¶ Non obstat quod tabellio debet inscribere nomina testium: vt. d. §. sed si instrumenta. quia fateor quando vult conficere instrumentum publicum. quod patet quia illud non requirit subscriptionem donatoris prout hic requiritur. nam quod hic de subscriptione dicitur ad vtrunque eorum refertur. cautela tamen est vt etiam testes inscribantur et in scriptura vtriusque se subscribant. et pro quantum ad declarationem huius litere. † Quantum autem ad questionem qua generaliter quaritur an soli tabellioni sine testibus credatur dicendum est. ¶ Aut de sola veritate scripture dubitatur et soli scribenti creditur vt hic in glosse. et. d. l. si quis decurio. et in autentica. de fid.

a ☞ In charta rasa vel membrana. Tu vide de hoc text. in. c. cũ dilecta. extra de ꝑbr. vti. vel inuti. ⁊ bar. i. l. cõmoda. §. sicut. ff. cõmodati.

b ☞ Data. adb bar. hic ⁊ vi⁹ q; p eũs no. in. l. post Jcti⁹ in. ff. col. ff. co.

c ☞ In extraneos. Nec ler fm bal. ẽ facit ad qõnz an donatio fctã ambasiatoribus sit corũ de quo vide Sal. in. l. cũ aliqs nu. v. ver. itẽ prestat ar. ad qõnem ambasiatoꝝ: ⁊ ibi posui i apo. in eo. ver. ã. de in. delib.

d ☞ In alieno territorio no. q; insinuatio fieri ꝑt coꝝ iudice et extra territoriũ sui ex istẽte. ar. i. emancipari. de ado. facit qõ no. Juno. in. c. nouit de off. dele. arch. xi. q. i. fi q; cõ d. c. cꝑm. ff. q. q. ꝛ. i. di si aliq; parc. et Jnn. i. c. qõ trãsla tionẽ de of. deleg. vbi dicit quẽ quo libet loco posse legitimari ⁊ t3 Jnno. i. c. p venerabilẽ. q filij sint legit. ⁊ bal. i. d. l. emãci pari. ⁊ tinda. i tra ctatu ifinna. ⁊ vi. q. viij. col. ⁊ adde old. ꝑ. cclij. ⁊ ale. in. l. modestin⁹ de dona.

e ☞ Testes nõ sunt adde spe. in tit. de instr. edi. §. restat ẽ. fz cũ lfis. vbi b idẽ t3 ⁊ ita obseruaf in practica.

f ☞ Adde de hoc qõ no. bal. i ru. ã. de fideiuss. ⁊ in. l. oim. ã. de testa. et no. hic ale. ⁊ bar. in addi. ad bal. in apo. in ẽ. allegat. ⁊ in ver. acta.

Non extinguitur. sed quidā poterit expresse reuocari vide Bal.in.l.i.in.vñ. col.5. de act.& obliga. vbi tenet q̄ nō nisi in tribus casibus in quibus in.l.iij.ff.de noua.al leg.gl.in.l.ficut.§.fi. pcurator.ff.quibus mo.pig.vel hypo.sol.vide ibi bal.in.l.i.in.vñ. & adde q̄ ff.de.t Cy.in.l.fi qui dē.ff.de act.& ob.per illū ter.& volūt q̄ mandatus in rem suam mortc finiatur hic erat cessio nō mandatū vide bal.ibi & adde q̄ si cedēs actione iniuriarū decedit reintegra finitur cessio ꝑm Bald.in.l.fin.ff. de pere.l.vē.& ad hāc.l.adde.l.fi.in pri.ff.co.& no.vbi ſ dino vide & not.p bar.in.l.vñ.§.fi ſ quis.ff.de donat. ↔ Nō pretcritis vide Bal.in.l.leges.ff.de legi.& q̄ singulariter not.l l.nullā.de legib⁹. & in.l.illicitas. de off.presi.ter.in.c. cū tu.de vsur. An to.in.c.fi.extra de tescr.& ibi mod.& no.in.l.causas. ff. detranſ.

¶ Nō infinuata ſz gd ſi qs donat vltra quantitatē bic a.l. taratā cū aliquo onere adiecto vide Soc.con ſi.xlviij.ici.in presenti cōſultatiōe ver.ij.eſt aduertēdum.in prima pte char.cxj.vbi ſz q̄ infinuatiōe nō indiget q̄ non ōr ſimpler donatio ſed ob cām ſed tñ bal.& Jmo.cōtra in.l.ſz ſi boc.§ q̄ dā.de cōd.& dmō. vbi vide.

↔ Propter nuptias. Tu vi⁹ de hoc bal.in auc.eo decursum.in fi.de don.ante.nup.bar. in.l.cū multe.i pn ci.eo.ti.& Pau.de caſt.cōſil.cxxx.q̄ nō. Sed tex.eſt in a ztrariū.vbi bar. in.l fi.§.ſiſtq; mō C.de iure do.& ibi vide bal.i pnc.nu. 9.& q̄ ibi posui & addi.in ver.donatio.

¶ Donatio ſimpler vſq; ad trecentos aureos valet absq; insinuatione.

Donatio que indigeat insinuatione & que nō.& nu.ſeq.

Donatio an possit fieri in piā causam in quingentos aureos.

Utile an possit per inutile vitiari.

Insinuatio an requiratur ſi per instrumentum publicum debitum remittatur.

Cōuenit habens cū alio nil potest facere in re cōi alio inuito.

Donationes plures censentur ſi plures res diuersis temporib⁹ dentur.

Insinuatio est necessaria in stipulatione annua.

Promittens alicui dare decem annua an intelligatur tantū in vita sua an etiam eius heredibus.& nu.13.

Sancimus. †Donatio ſimpler vz hodie vſq; ad trecētos aureos & non infinuata & excedens non valet ab inde ſupra ni ſi fit donatio imperialis que non infinuata valet cuiuscunq; quātitatis & niſi in piam causam fit facta que vſq; ad quingentos aureos valet non insiuuata. vel niſi ſit donatio ante nuptias mulieri facta minori que valet indistincte non ſi ſit facta etate maiori q̄ tunc valet non infinuata vſq; ad.ccc. aureos & non vltra. hoc dicit vſq; ad.§. ne autem. Et primo ponit ſuam ſtatutum. Secundo ꝓnullat vltra factū. Tertio excipit. Quarto exceptionem ampliat. Quinto dubium remouet. secunda ibi ſi quid autem. tertia ibi: exceptis. quarta ibi: bis insuper. quinta ibi: ſi non in auro. ¶ No. & secunda parte q̄ in ſeparabilibus vtile per inutile non vitiatur. ¶ Oppo. contra primam partē q̄ hodie donatio ante nuptias facta maiori valet vſq; ad quingentos aureos non infinuata: vt.ſ.eo.l.pen. So. q̄ hec hodie in hac parte corrigitur per illam: vt in glo. ¶ †Oppo. quod imo hodie donatio ꝓpter nuptias non infinuetur etiam ſi mulier ſit maioz cuiuscunq; ſit quantitatis in auc.eo decursum.& de dona.ante nup. Soln. confitendo contrarium quia illa hodie cōrigit iſtam: vt.l.ſi constante.§. ſimliq; modo.& de dona. ante nuptias.& hoc vult glo.iij. in fine. ¶ †Oppo. quod hodie ſimpliciter donatio valeat vſq; ad quingentos vt insinuata: vt.ſ. eo.l. pen.in fi. Sol. confitendo vt in eadem glo. in princi. & alia super verbo quingentorum. in princip. ¶ †Quero modo quid dicemus de dote an indigeat insinuatione dico quod non. vt l. fina. & de iure dotium.& ibi gl. super verbo indigere. ¶ †Quero donatio facta a principe non insinuatur. quid ecōtra ſi priuat⁹ principi donat dic idē vt in auc. bic poſita que incipit idem & in pri uatis. ¶ †Quero an hodie vltra quingētos aures licet donare in quamlibet piam causam. Dicit glo. q̄ lege non cauctur ſed q dam proprio ingenio moti direxunt q̄ ſic vſq; ad quingentos vel octingētos aureos.& ita videtur tenere glo.& de ſa.ſan.eccle. l.illud. ſed hoc ibi reprobaui. vñ vi⁹ q̄ ibi ſcripſi. Certe gl. ſunt clare ideo eas per te vide & no. q̄ id q̄ de auro dicit litera iſta glo. intelligit in quacūq; pecunia.& bene q̄ de auro non dixit vt notaret. aliquod miniſteriū iuris. glo. tñ not. ꝓ occurrentibus quotidie. ¶ Item ſigna aliā gl. que exponit niſi pro ſi non pro pter equiparationē iſtarū dictionū. cōcor. alia gl. ff. ſi quis cautio. l. ſi eū. §. q̄ iniurtiarū. in fine. ¶ †Nunc ab extra contra ter. ep pono q̄ vtile per inutile vitiet: vt.ff. de trāſactio. l. cū hi. §. ſi pretor. & ff. de arbitris. l. pedius. §. ſi in ſeruū. & ff. de aqua quotid. et eſti. l. i. §. item querit. & .s. quando prouoca. non eſt neceſſ. l. certa ratione. ¶ Ad ſolutionē huius hrocardi varias ſolutiones dixerunt. vna eſt q̄ regula ſit q̄ vtile p inutile nō vitietur: vt hic. & ff. ſi certū peta. l. certi cōditio. §. quoniā de ver. obliga. l. i. §. pe. & ff. de ſtipu. ſeruorū. l. ſed ſi tibi. fallit in caſibus in contrarium allegatis. & ita no. glo. in. d. l. pedius. & rationes ſpecialitatis facilitcr apparent in primis tribus legibus ſed in quarta. ſ. in. l. certa ratione. non ſic faciliter cū quantitas ſit diuidua vt hic. ſed. j. dicam. ¶ Aliam ſolutionē poſuerunt in. l. ſi ſeruus. §. bonc. i gl. pe. ff. de condictio. fur. & in. l. pecunie. ff. de vſur. q̄ vult q̄ in diuiduis & ſeparabilibus vtile p inutile non vitiet: vt in. ll. ſecūdo loco ſuperius alle. ſed in indiuiduis & inſeparabilibus ſic: vt in. ll. primo loco alleg. ¶ Sed huic repugnat dicta. l. certa ratione. ſz reſpondeo q̄ licet quantitas ſit diuidua tñ illa nō conſideratur ſed ſnia que cōſideratur potius ratione forme que eſt indiuidua & ideo nō pōt in eodē capitulo pro parte valere & pro parte non valere: vt.ff. ſi aduer. rem iudica l. prima. ¶ Alia ſolutionez explicando. l. ſi ſponſus. §. generaliter. ff. de dona. inter virum & vro. poſuerunt ibidem ex qua Ja. de ra. colligit ſuam diſtinctionē videlicet q̄ ſi vtile cauſatur ab inutili: tūc vtile vitiet p inutile: vt. ff. de ver. ob. l. i. §. ſi quis ita. & ff. de fideicommiſ. l. cum ler. Si autē ecōtra inutile cauſatur ab vti. i tunc vtile vitietur. d. §. generaliter. imo ſi inutile non poteſt commode ſeparari ab vtili ipſum inutile trahit ad vtile: vt. l. fundus. ff. de cōtraben. empt. ſm Jaco. de ra. ſecus ſi cōmode vel vtiliter ſeparatur: vt. l. vſuras. ff. de vſuris. Aut vicissim vnum alterius eſt cauſa: & tūc vtiatur vtrunq; vt. d. l. pedius. §. ſi ſeruum. ff. de ar. & in. l. in hoc iudicio. ff. fami. hercī. Aut neutrum alterius eſt cauſa: & tunc vtile non vitiatur ſi poteſt ſeparari ab inutili vt hic cum ſimi. et ſi non poteſt ſeparari tunc vtitetur: vt. l. i. §. item queritur. & .§. trebatius. ff. de aqua quoti. & eſti. ¶ Alio modo diſtinguit ff Petr. vt hic per Cy. ſed non curo: quia precedēs diſtinctio reputatur melior. ¶ Expediti⁹ gloſſ. quero an donatio ob cauſam indigeat inſinuatione extra cauſam donationis ꝓpter nuptias vel in redemptionem captiuorum vel in piam cauſam. & glo. ſuper hoc variarunt ſed dic vt dixi in. l. illud. §. de ſacroſan. eccle. de dona. cau. mortis dixi. §. eodem. l. donatio. ¶ †Sed quero de caſu occurrenti creditor per publicum inſtrumentum remiſit mille aureos debitori & ei fecit pactum de non petendo an inſinuatio ſit neceſſaria. & videtur quod ſic quia talis remiſſio eſt donatio vel eius inſtar habet: vt. ff. de tranſactio. l. prima. ff. de ope. liber. l. cāpanus. ¶ In contrarium allegauit Albert. goliati quia in re ſua vnuſquiſq; eſt moderator & arbiter vt lege in re mandata. §. manda. niſi prohibitus reperiatur. vt ibi not. ſed caſus iſte non reperitur prohibitus ergo &c. & iſtam partem tenuit ipſe dicens multum referre inter directum & obliquum: vt. ff. de nego. geſt. l. ſoluendo. & ff. de ſolutio. l. ſolutionem pro iguorante. & pro deciſione allegat. ff. de libe. lega. l. ſi is qui duos. & .§. de appel. l. fina. §. fina. & ita pertranſit Joan. andre. in addi. Specu. in titu. de inſtru. edi. §. porro. ¶ Or attende ſi ex cauſa tranſactionis remittetur que ſit de re dubia & lite incerta hoc procedere dico & ad hoc tendit. d. l. fina. de appella. ¶ Sed vbi debitum ſit liquidum et remittatur per pactum de non petendo tunc totum debitum videtur donatum et non dubius cuentus. & iſte eſt. casus noſter in quo fortius arguo vt requiratur inſinuatio quia ficta vel preſumpta donatio videtur inſinuanda primo per. l. donatio. §. eodem que multum generaliter loquitur. Secundo per textuz. §. de iure do. l. finali in principio cum ibi not. in gloſſ. vbi ficta et ſimpler donatio facta in perſona mulieris debet inſinuari. ¶ Et ſi dicas hodie in caſu illo non exigitur vt ibi in litera. Reſpondeo quod fauor dotis ibi illud operatur qui ceſſat in caſu noſtro. Non obſtat. d. l. ſi is qui duos. quia ibi in liberatione legata in vltima voluntate. quid igitur dicam vereor. tamen pro preſenti dico non indigere. inſinuatione nemulta iura que dicunt pactus de non petendo valere & ſimpliciter loquuntur redderentur hodie correcta. ¶ Item quia titulus iſte loquitur de donatione q̄ fiebat per traditionem vel ſtipulationem vel hodie per pactum ad obligandum principaliter in ductum. & omnia iſta ceſſant in caſu noſtro. et hoc etiam operatur fauor liberationis & hoc niſi fraus contra legem iſtam committeretur. ¶ Quero quid ſi ex cauſa donationis promiſi titio edificare & facere certam domuz omnibus meis expenſis & domus excedit ſummam an inſinuatio ſit neceſſaria. Et videtur q̄ ſic quaſi domus ipſa ſit donata ꝓpter ſolum: ergo &c. vt hic ibi vel ſimobiles. ¶ In contrarium q̄ hec obligatio eſt faciendi non dandi. de qua non loquitur lex iſta. ¶ Quero quid ſi ſit iuratum de non contrauenicndo ratione inſinuationis dicam. ſ. eodem. l. ſi quis ꝓ redemptione. verſi. ceteris.

Ne autem. Caſus. Si ratione donationis incidat in communiones: q̄ pars ꝓ indiuiſo eſt donata datur facultas maiorem partem habenti offerendi eſtimationem partis ſue cum ſocio quo non offerente fieri debet diuiſio ſi commode fieri poteſt. alias minorem partem habens offerre poteſt maiorē partē habenti. b. d. ¶ No. q̄ maiorez partem habens maiorem habet poteſtatem concor. ſunt in gl. Querit gloſſ. quid ſi partes habeant equales. quod dicit Bal. quia tunc ſine ꝓpter occupantis meliorem eſſe conditionem: vt. l. ſi vero. ff. de peculio ſed ibi per ſententiam. Aliꝝ quod neuter habet electionem. ſed remanet ius commune & hoc tenet Cynus quod placet vt caſus omiſſus a lege. ¶ †Sed videamus quod eſt, hoc ius commune. Et glo. reſpondet quod neuter in re communi inuito altero facere poteſt: vt. l. ſabinus. ff. cōmuni diui. nec poterit offerre eſtimationem alteri ſi commode diuidi pōt. ſed tantum ad diuiſionem poterit peruenire: vt. ſ. cōi diui. l. pen. ¶ Et ex hoc pz q̄ hic eſt ſpeciale q̄ maiorem habet. ideo non debet extendi quando partes ſunt equales. & ſic bene dicit Cy. ¶ Op. cum vltima gl. de. l. mancipiorum. ff. de optio. leg. vbi re integra purgat moram in eligēdo commiſſam. glo. non ſoluit. Solu. igitur in electione ꝑsonarum hic rerum ſiue iurium. vel ibi cauſa ꝓpter quam mora committitur eſt integra: quia venditio non eſt facta hic non eſt integra. vel hic dixit ſe nolle ibi tacuit vel hic perſeuerat in volā tate ibi ſecus.

Si quis autem. †Si plures res diuerſis tēporibus donant plures donationes intelligunt. b. d. Ibi per diuerſa tēpora. ¶ No. contra eos qui omnia ſua donant vno impetu & vt illudant inſinuationem dicunt quod tot volunt eſſe donationes quot ſunt res & bona. nam talia verba eis non proſunt vt hic ſecundum Ja. de are. & Cy. ¶ Ite q̄ ipſa cauceuatio nō admittit ſi euadi pōt & hoc ne vitiet vt hic. ¶ Contra q̄ op. gl. de. l. ſi qui ſeparatim. §. i. ff. de ap. & nō ſoluit. Dic igit ſi coaceruatio eſt vtilis ad id de quo agit tunc admittit vt. ff. de pac. l. ſi plures. §. ſi. ſinauté eſt inutilis: q̄ vitiaret tūc aut oſa coaceruata veniunt in vnica actiōe puta negociorū geſtorū. vel mādati: & tūc ne cauſe cōtingētia diuidantur inder habet coaceruationē cōſiderare & ad indicē cōpetentē remittere vt. d. l. ſi qui ſeparatim. §. i. Aut in diuerſis actionibus veniūt: & tunc de coaceruādo nō curamus nec curare poſſumus vt. l. ſi idē cū co. ff. de iur. om. iu. ¶ Op. q̄ diuerſitas tēporū non conſideratur vt in falcidia detrahenda de legatis: vt ff. ad legem falci. l. in quantitate magna. dicit glo. aliud in legatis. Et eſt ratio q̄ omnia rodur accipiunt tempore mortis teſtatoris bic quelibet donatio ſtatim vires accipit. Jtez bic omnia q vni ibi plurib⁹. & ſic ordo perſonarū ibi fuit neceſſarius. ¶ Op. ad idem de ſcq. & ſi quis autem. Sol. hic ſunt plures donatiōes ibi vna licet per tempora diſtributa. ar. l. ſenatus. §. ſi. de donatio. cauſa mortis.

Si quis autem. ¶ †In ſtipulatione annua requirit inſinuatio ſi ſit facta mētio heredis donātis vel donatarij & formꝫ ſi vtriuſq;. alias nō eſt neceſſaria. b. d. ¶ Op. q̄ multe nō intelligātur vt. l. ſenatus. §. ſi. ff. de dona. cau. mor. Sol. vt in glo. in pn. q̄ hic quo ad inſinuationē de qua hic loquit. ibi quoad vnicā ſtipulationē q̄ vere eſt vna nō plures. & ficcōditio perſone ſtipulatoris cōſideratur in pn. an ſibi vel alteri querat vt. l. ſi filius. ff. de ver. ob. ¶ Op. q̄ imo plures ſunt ſtipulationes vt. l. ſi ex pluribus. ff. de ver. obli. Sol. vt in glo. q̄ ibi alia fuit ſtipulatio in prin. q̄ annua. ſimili ter alia q̄ adiecit annua bina trina die. & hec vera fm Bar. q̄ anni videtur tūc ex pactum notati. q̄ no. ¶ Op. ad. idē de. l. cum in annos. ff. de annu. leg. Solu. vt in cadē glo. in fi. q̄ ibi in annuis legatis. ¶ Op. q̄ ter. ſibꝫ pſi cōtradicat q̄ declara vt ſgl. penul. & bene eā pondera. ¶ †Et vt de eius intellectu certiores reddamur formo queſtionē iſtā. quidā pmisit dare decē annua Titio nō facta mentione de heredibus an intelligat in vita ſua tm & gl. in. l. ſi ſtichū. §. ſtipulatio. ff. de ver. ob. dicit q̄ intelligit quoad viuat ſtipulator & p illa gl. dicit Bar. bic & ibi eſſe caſus ſed ego de hoc nō perpendo. nam hic ſunt duo caſus tātum vn⁹ q̄ dixit quoad viuat alius q̄ de heredibus fecit mentionē. remanet caſus tertius & indecisus q̄ nihil horū dixit. & l. in annalibus. quā glo. ibi allegat loquitur in legato annuo q̄ finit mortc legatarij vt. l. in ſingulos. ff. de annu. leg. nos in ſtipulatione q̄ eſt vna & ſui natura ad heredes transitoria: ideo deſtet dici perpetua & de hoc eſt caſus non cauillando ter. in. d. §. ſtipulatio. et probat in. l. ſi pactū. ff. de proba. & ita tenuit Jo. de Br. ¶ Cōcludo ergo quinq; caſus nā q̄nq; quis ꝑmittit ꝓ ſe & ꝓ heredibus ſuis dare decem annua Titio & heredibus ſuis. & hec eſt perpetua vt hic q̄nq; quis ꝑmittit ꝓ ſe & heredibus dare Titio donec viuat. vel econtra. ꝑmittit quis donec viuat dare decē annua Titio & eius heredibus. & hec in vtroq; caſu cenſet perpetua quoad inſinuationē vt hic q̄nq; quis promittit dare decem annua Titio quoad viuet & iſta indicatur nō excedere ſummaz. Quandoq; quis promittit dare quid annuū Titio & tunc eſt incerta & perpetua & ad heredē & in heredē transitoria vt. d. l. ſi ſtichū. §. i. l. ſi pactū. ideo non intelligit quoad viuet & hoc vult gl. in. l. ſeq. i ver. ſinauté donator. vnū tñ ſciendū q̄ ꝑ hec verba quoad viuet ſtipulatio nō fiuit ipſo iure ſed ope exceptionis vt no. in. d. §. i. Sequitur aut. ité quam per te vide. Et ſcias q̄ hic non potuit intereſſe ad ſcribendum quia fui ad videndum quoſdam libros quos magnificus dominus meus dominus Otto de tertijs tizaniac caſtri noui tertiorum comes & Regne ciuitatis patrie mee dominus &c. fecit portare in duabus caſtellatis quos lucratus fuerat cum familia ſua in ſtipēdijs ſuis viriliter de quibus nullum cm. Mcccc.vj. die. xvj. Junij in quo eclipſis ſolis fuit ab hora nona vſq; ad. xij. & vltra q̄ mihi ſingulare bucuſq; fuit: q̄ prius nunq̄ videram eclipſationem ſolis quanq; lune pluries vidiſſem. & precipue de hoc anno primadie huius menſis ſcilicet Junij hora quarta noctis &c.

Promittens certum pondus argenti poteſt illud in maſſa cipbis vel moneta ſoluere.

Donans certum redditum annuz ex ſuis poſſeſſionibus debet dare fundos mediocres eiuſdem redditus. & nu. ſeq.

Donator certi nūmeri ad mediocres & non ad meliores tenetur.

Donator non habens numerum quem donauit eius eſtimationem dare debet.

Donatio annua cenſetur facta alimentorum cauſa.

Donatio omnium vel quote bonorum valet & inſinuari debet.

Actio datur ꝓpter nudū donationis pactum. & nu. 10.

Si quis argentum. †Si ex causa donationis promiſit certum pondus argenti poteſt illud dare in maſſa vel cipbis iuſto pcio eſtimādis

↔ An donatio ob cām. Tu dic q̄ donatio ob cām de futuro dz inſinuari als nō. de quo vi⁹ gl. i. l. attilius. i ff. nō merā. & ibi poſui in addi. ad dictā gl. i ff. gl. i merā. ff. co. & no. p au. de ca. cōſi. ciij.

¶ Si qs autez. de hac materia vide ſpe. de dona. & iti. de inſtru. edit. §. porro. ff. donatio autē. vbi ſemit cōtrariū ſed Jo. an. ibi nō ſequit eū & vide ēt ad pdicta ibi Jo. an. & adde ſpec. de dona. §. i. ſup ff. quoddāvbi ponit aliqua notabilia.

↔ Lot donatiōes Tu vide de hac clauſula ilia nihil oparet ꝓbal. l. i. ff. & ean. ad donationē. C. q̄ diccle ga. cedat. col. i. & i trac. clauſularū i clau. §. vſ. tot ſint donatiōes. Sz vide de optimā cautelā quā pōt Lho. ferrari⁹ i ſue trac. cautelar. clau. xxx. iij. inci. donatio ex cedens ſumme.

¶ In vita ſua triſan. pmiſſio annua trāſeat ad heredez vi⁹ bar. i. l. ſtichū §. ſtipulatio. ff. de vb. ob. & ibi doc. et vide bar. i. l. ſi idē. i pn. ff. de iur. om. iud. & ff. d. rovtrum iſtis legib⁹ poſſit renūciari inſinuatiōi vide bar. in. l. modeſtin⁹. ff. co. & no. i. l. ſi ges ſcōſcri bēdo. & de pact. et q̄ ibi Barto.

¶ Si qs argētuz ad de bal. i. l. iuris gēnū. §. igit nuda ff. de pac. & Bal. i l. ſi pacto q̄ penuz & de pac. q̄ bec. l. nō bz locū i l. ſtipulata pta donatie ne vt ozia actio & ita vſ velle bar. i. l. iuris gēnū. §. quinto. et l. bacten⁹. & §. ō cō ſtitu. pecu.

↔ In maſſa dico ergo q̄ ꝑmittēs ſoluere certū pondus auri pōt illi⁹ eſtimationē ſolue re. de ꝑ vide. bart. l. i. ff. de au. & ara lega.

Universidad de Chile Biblioteca

¶Oppo. quod promissio non tenet vt.l.cum post.§.gener.ff. de iure dotium. Sol. hic de pondere certo vt in glo.i.in princip. ¶Op. quod estimatio soluti non possit vt.l.i.§.fi de au.⁊ argē. leg. Sol. quod hic ad certum pondus in re certa se nō retulit licet in genere de argento certe ligę loquutus fuit in contrario de certa specie dixit. ¶Oppo. ad idē de.l.paulus.ff. de solu. Sol. vt in tertia glo.⁊ primo quod hic speciale fauore liberalitatem exercentis.⁊ istam tenent. ℣De.⁊ Ly. ¶Aliam dat gl. aut pecunia est ere contaminata ⁊ non potest aut non est ere contaminata ⁊ potest.⁊ ista non videtur tuta per istum ter. nam si hic pondus esset ere contaminatum licet nullum plus esset argentum q̄ es pecuniam in eadem contaminatione vel liga soluere posset vt vic in litera probatur ⁊ sic prima videtur tutor quimmo forte etiam deterioris ligę dummodo valet estimationem masse ⁊ hoc fauore liberalitatem facientis vel latius vt aliqua contraria tollant. dic aut nos sumus in casu quo res ipsa designat ad quid obligatio erat contracta vt in mutuo ⁊ tunc aliud pro alio solui nō potest vt.l.ij.§.mutui.ff.ſi cer.peta. ¶Et est ratio quia alias non redderetur vt tacite actum videtur vt l.cum qd. ff.si certum peta. nec etiam in eadem qualitate redderetur. ar.ff. de iure do.l.in dotem date.⁊ ideo pro argento mutuo ad pondus dato vel pro pecunia numerata quę sit argentea non potest reddi pecunia ere contaminata nec valet debitor dicere quod potest reduci in pecuniam mutuam: quia replicabit creditor quod in illa materia nō fuit mutuata nec tibi reductio minus est facilis q̄ mihi. ideo tibi non fauendum. ff. de consti. pecu. l.i. in prin. ⁊ de posi. l.i.§.merito. Aut nō sumus in casu in quo res ipsa designat ad quid obligatio contrahatur: ⁊ tunc aut debetur genus aut species certa aut quantitas certa primo casu si vult soluere vnum genus pro alio genere solucre non potest si vnam speciem illius generis puta stichum pro vno seruo vel homine in genere debito potest vt.l.legato generaliter relicto ff. de leg.i.⁊ vide quod ibi no. ¶Si vero vult soluere quantitatem pro illo genere dic quod etiam non potest si illud genus reperiri potest vt.d. l.ij.§.mutui alias posset. imo etiam post moram tenetur vt.l.vi nū. ff. si cer peta. ⁊ l.in hac ff. de tritic. ¶Secundo casu aut species debita non potest haberi ⁊ tunc potest. imo ⁊ compellitur estimationem eius soluere vt.l.non dubium. ff. de. leg. iij. cum si. aut per debitorem potest haberi: ⁊ tunc illam compellitur solvere. fallit ratione dure separationis vt. ff. de le. i. l. si domus. §. qui confitetur. ⁊. ff. de fund. instrumen. l. quesitum. §. vro. ¶Item fauore liberalitatem exercentis vt hic. nam bis casibus sufficit vt estimatio soluatur. ¶Tertio casu si vult soluere illam quantitatem reseti clara quod potest nec questio locum habet. ¶Si autem non quantitatem sed speciem: ⁊ tunc aut est debitor quātitatis respectu illius speciei quam offert ⁊ potest illam soluere vt.l.miles.§.i.ff. de re indica. aut non est debitor quantitatis respectu illius speciei sed alterius vel nullius. ⁊ tunc si constat eum illam quantitatem soluere posse non potest nullam speciem offerre vt.l.cum a quo.ff. de solutio. ¶Si autem constat eum soluere non posse: tunc cogitur creditor in solutum de bonis eius recipere: ⁊ tunc aut id quod debitor offert vel quid aliud magis placitum creditori dico vt dixi in auc. hoc nisi. ff. de sol. ⁊ in auc. hoc mis potrectum. ff. de sacrosanctis eccle. ⁊ hec de isto primo sufficiant.

Sinuero. ¶Casus. †Donans certus annuus reditū ex possessionib⁹ suis ⁸necesse habet dare fundos mediocres eiusdem redditus. hoc. d.⁊ notabiliter.

¶Glo. hic opponit quod aliud solui non possit donatario iuuato vt.l.cum qui. ff. de solutio. ⁊.l.ij.§. mutui. ff. si certum peta.

¶Glo. soluit tribus modis. †Primo quod hic dantur pignori per.l.lucius. ff. de alimen. leg. sed hanc reprobat vt in ea. ¶Alio quod hic promisit dare possessiones tanti redditus. hoc destruitur. vnde glo. dicit quod speciale hic fauore liberalitatem exercentis ne teneatur habere curam ⁊ diligentiam predictum: sed dimittatur donatario ad instar fi uctuarij ⁊ alimentarij quod declara vt sequitur in glos. vsq; ad verſicu. item hoc. ¶Sed ab extra opponitur quod solutio non fit bona quia text. dicit quod necesse habet ⁊c. hic fauore donatoris hoc non est inuentū. ¶Preterea de significato verborum non videtur fructuarius neq; alimentarius. ideo possessiones videntur deberi vt sue fiant sicut de militia annui redditus empta vt. ff. de inofficio testamen. l. omni modo. §. imputari. Sol. quod glo. non dicit quod sit vsufructuarius neq; alimentarius: quia dicit ad instar ⁊ bene nouit quod nullum simile est idem vt.l. quod nerua. ff. depositi. ⁊.l. non possum. ff. de legibus. ⁊ quod proprietas ei non debeatur patet. i. in verſicu. finaliter donator. in fi. ¶Nec obst. hec litera in verbo necesse: quia non vt teneatur tradere possessionem si non velit: sed cum vult necesse habet mediocres tradere. ⁊ sic necessitas non est in tradendo sed in qualitate possessionum. ¶Quero modo quid si nominauit certum fundum ex quo dare promisit. Dico quod ex illo debitur vt lege cum certus. ff. de vino tri-

3 ti. ⁊ oleo lega. vt in fine glosse. ¶†Iunta quod quero quid si annui illi redditus nō sufficiant ex illo fundo nominato an alium de supplere teneat: vel de perceptis vltra in sequenti anno. Dic aut fundus apponitur ad designationem tantum faciendum: ⁊ tunc suppletur ex alio fundo vt. ff. de legatis primo. l. quidam testamento. ⁊ de ali. ⁊ cibaria. lega. l. lucius. Aut apposuit ad taxationem seu limitationem: tunc ex alio fundo non debet prestari vt. ff. de verborum obliga. l. inter stipulantem. §. sacrā. ⁊ quando dies leg. cedit. l. firmo. in princip. ¶†Sed an de eodem puta in sequenti vbertate secundo ⁊ pleno. Dic aut promittit simpliciter certa quantitas puta centum corbes frumenti vel vini aut quantitas annua. Primo casu ponderanda sunt verba. Quia aut quantitas est simpler aut conditionata. Exemplum primi si dicat centum corbes ex tali fundo: ⁊ tunc in sequenti anno debent suppleri vt dicta lege firmio. Exemplum secundi si dicat centum corbes ex eo quod nascetur in tali fundo: ⁊ tunc in sequenti anno non suppletur vt.l.cum certus. superius alleg. ⁊ ff. de contrahenda emptione. l. si debitor. §. nec verisimiliter.

¶Et est ratio quia relativuum quod adiectus verbo futuri temporis conditionem facit vt. l. stichus qui. delegatis primo. ⁊ lege nuper. ff. de leg. iij. Secundo casu quando quantitas est annua redditū vel fructuum tunc suppletur ⁊ prestatur ex sequentibus annis vt. l. legatum. §. vini phalerni. ff. de an. lega. secundum ℣Pet. ⁊ Cyn. ⁊ est ratio quia licet relativū quod faciat conditionem si nascatur tamen multiplicatio quantitatis ⁊ annorū suppleri facit q̄ in primo anno deficit si in secundo plus nascatur q̄ debeatur.

5 **Similiꝫ modo.** †Donator certi numeri seruorū tenet ad mediocres nō ad meliores nec potest dare pteruos. h. dicit. 2co. i legato ⁊ stipulatione sunt in gloss. ¶Opponi. quod deteriores dare possit vt. l. fideiussores. ff. manda. de verborum obligatio. l. triticum. gloss. non solut. sed ibi in tritico in genere promisso. cuius non est dare speciem ita vilem quam non sit melius habere quam non. hic in genere seruorum cuius aliquod est melius nō habere quam habere. ideo tales non potest dare vt hic secundū docto.

6 **Si autem.** †Iste ter. remouet vnum dubium circa quēlibet ex casib⁹ trib⁹ suprascriptis.

¶†Casus. Si donator non habet argentum vel annuum reddi tum seu numerum seruorum quem donauit ad eius estimationem hic taxatam recurritur ⁊ si estimatio non excedit legitimam summam non indiget insinuatione alias sic. hoc dicit. ¶Querit glo. an statim quantitas. xv. annorum sit soluenda. ⁊ dicit q̄ non: sed per singulos annos ⁊ si compelleretur interusuriū medū temporis deduceretur. ¶Hoc vltimum non potest esse verū si statim teneatur estimationem integram soluere: quia tunc interusurium non est dare. vnde ℣De. contra glo. dicit quod totam estimationem statim soluet nec vllum interusurium deducitur: quia hoc totum in fauorem donatoris est factum vt vltra non teneatur. Et ideo dicit quod glo. etiam in fi. non bene dicit dum dicit si plus vinat plus prescribatur ⁊c. quasi fit hec vna compositio quam lex si facit. hec pars magis conuenit huic litere in verbo prestet ⁊ in illis verbis in. xv. annis que coniunguntur cum verbo estimationem quia in accusatiuo non in ablatiuo casu sunt scripta. ⁊ sic non coniunguntur cū verbo prestet. ¶Quero quare dixit de. xv. an. respondet glo. quia tantum viuere presumitur quod non placet quia longeuum vite hominis spacium est centum annorum vt. l. an vsufructus. ff. de vsufru. ⁊. l. si. §. de sacrosan. eccle. sed ratio est positiua: quia sic principi placuit donatoris fauore vel vt redderemur certi an indigent probatione vel non. 7 ¶†Quero an donatio annua intelligatur facta cā alimentorum ⁊ gloss. ista dicit quod sic. l. cum hi. §. in annos. ff. de transactio. sed illa in legato loquitur ⁊ forsan in homine pauperi non diuite. vnde glo. dicit quod hic ei facta fuit quo ad viuere et alias morte non finiretur. ¶Item glos. not. quia clare sentit quod nisi hec verba quoad viueret apponantur non subintelligantur licet glos. in. l. stichum. §. stipulatio. ff. de verborum obliga. dicat subintelligi ⁊ male vt dixi in. l. precedenti. in. §. fin. vbi vide.

8 b **Sed si quis.** †Donatio totiꝰ vel quote, bonorū valet ⁊ requirit insinuationē si excedit legitimum modum. b. d. ¶Querit glo. quando donauit bona sua an habebit ratio ne egeat. ⁊ dicit quod sic ⁊ bene nisi fit opifex ita quod ex opera ⁊ artificio viuere possit. arg. ff. de libe. agno. l. si quis a libe. §. fi. hanc glo. signa ⁊ tenet cordi quia locum habet in omnibus qui habent beneficium vt deducant ne egeāt secundum doc.

Sed si quidem. Si donator retinuit sibi vsū fructū rerū donatarum intelligitur illas tradidisse ⁊ si non retinuit cogitur illas tradere etiam si nudo pacto promiserit qō obtinet etiam in donatiōe ad pias

pias causas ⁊ donationes trāseūt ad heredes actiue ⁊ passiue.

9 ¶†No. qō propter nudū pactū adde bar. i. l. iuris gētiū. ff. de pac. ⁊ ibi do. alex. ⁊ adde quod donatio hodie nudo pacto perficit si in eo cā exprimat sec⁹ simpliciter, quamuis sine causa
a pter nudum pactum. ideo dixi qz glo. hic dicit q̄ datur condictio ex. l. ista. ⁊ glo. etiam hoc innuit ex eo qz nomen actionis nullum est vt. ff. de condictio. ex lege. l. i. ⁊ ita tenet Jac. but. ⁊ do. meus licet quandoq; abutendo dicant ex nudo pacto donationis dari actionē. ¶Sed quero an hoc procedat etiā in donatiōe cā mortis dic q̄ sic qz nō est diuersa ratio mo maior. ⁊ ita tenet glos. ff. de. l. ij. l. cū pater. §. meuio. ¶Quero que potuit esse ratio mouens imperatorem ad hoc statuendū vt nudū pactum sufficiat ⁊ mihi videtur duplex. vna ne incaute procedant ad donandum scientes quod fidei humane nihil magis conuenit q̄s seruare cōuenta. ⁊ hāc colligo. s. l. proxima. §. si autem. per diuersa tempora. in fin. Alia est ne sub tali pretextu fraudentur eos quibus conuenerunt dare ex donatione qui forte sub hoc pretextu interim
o multa seruitia eis et forte donaria remunerandi causa del putantes bec consequi eis impenderet: ⁊ ratio colligitur hic dum dicit. non quibusdam excogitatis artibus ⁊c. ¶†Nunc pro intellectu huius. §. quero dixit quis. ego donabo tibi talem rem per pactum conuenio tecum quod donabo tibi talem rem an ex tali pacto detur actio. Ego dico quod non: quia de presenti non est donatio sed conuentio de donādo in futurum vt in simili nota. ff. de eo quod certo loco. l. in bonefidei. ⁊. ff. de pigno. actio. l. titius. ⁊ ideo conuentio est innominata nec actionem producit sicut nec olim. ¶Non obstat ter. iste quia si ponderas hanc. l. tā in principio quam in quolibet sequenti. §. vel versiculo. et etiam hic tota loquitur quando per stipulationem vel per pactum donatio ex tunc inducitur vt dono tibi vel promitto per stipulationem vel per pactum tibi dare ex causa donationis. ⁊ sic presentis. ⁊ ita tenui in. l. ij. supra de conditione ob causam. vbi ista latius examinaui. ¶Ultime scias quod versi. monumentorum obseruatione non refertur ad proxima sed ad superiora nec ob. infra. l. proxima. ¶Item attende quod fit intelligas quod per istum tertium donator possit compelli ad insinuationem vt prima facie videatur probare er eo habes optimum argumentum quod si mutuani Titio centum que repeto ⁊ ipse denegat. nec habeo instrumentum sed testes per quos non valeo probare vltra summam. xxv. librarum virtute statuti municipij quod possum conuenire vt de mutuatis faciat mihi publicum instrumentum ⁊ si excipiatur mutuum nō poteris probare vt per testes fateor vt ex tali probatione condemnetur ad reddendum. sed ego probo ad alium effectum scilicet vt faciat mihi instrumentum publicum sicut hic ex donatione non ago vt condemnetur in totuz sed vt insinuetur. ¶Et idem dico si agam vt instrumentum denuncietur et registretur in memorialibus quod tene cordi. Sed reor ipsum donatorem ad insinuationem non posse compelli ni si actum fuit vt insinuetur. ar. §. cod. l. sancimus. circa princi. ⁊ in l. proxi. §. si.

1 ☞ Insinuatio non requiritur pro datis in redemptionem captiuorum.

2 Donata in vnam causam in aliam conuerti non debent. et numero. 3.

4 Renunciari quando possit legibus requirentibus insinuationem. ⁊ nu. 5.

Si quis pro redēptione.

1 b †Pro dato vel remisso in redemptionem captiuorum ᵇnon requiritur insinuatio nec in datis in litibus per magistros militum nec in donatis ad domus reflectionem in alijs sic si excedant quingentos aureos non si trecentos vt antea. hoc dicit. ¶Nota quod statur sacramento expendentis in redemptionem captiuorum ⁊ in refectionem domorum quod facit vt commissariorum vltimarum voluntatum que in pauperes faciunt distributiones stetur sacramento vt hic in gl.
2 ⁊ ibi vide leges ad idem facientes. ¶†Item nota quod donatum in vnam causam in aliam conuerti non potest vt hic. in versicu. eadem. in fine. ¶Item not. ex ver. ceteris etiam quod donationes facte ob causam veniunt insinuande preterq̄s in casib⁹ precedentibus. ⁊ circa hoc vide quod scripsi in. l. illud. supra de sacrosanctis eccles⁹s. ¶Item not. quod bec. l. est illa que summa trecentorum aureorum ampliat vsq; ad quingentos. ¶†Opponitur quod in aliam causam pecunia conuerti possit vt. ff. eodem lege secunda. §. fina. ⁊. l. sequenti. Solu. vt in glossa. vel clarius aut hoc expressim fuit prohibitum a donante: ⁊ verum dicit glossa. aut hoc non fuit prohibitum: ⁊ tunc aut causa fuit impulsiua: ⁊ tunc potest in aliam causam conuerti vt in contrario aut finalis: ⁊ tunc non potest vt ibi. et presumo autem hic finales si ruina erat preiudicialis donanti ⁊ recedificatio vtilis vel si ruina difformitatem vrbis inducebat nō alias. ¶Opponitur quod non tantum in his tribus casibus insinuatio non requiratur sed in alijs enumeratis in glossa. in qua adde ibi imperiali scilicet actiue vt. l. sancimus. vel passiue vt in autentica item.

a ¶Propter nudū pactū adde bar. i. l. iuris gētiū. ff. de pac. ⁊ ibi do. alex. ⁊ adde quod donatio hodie nudo pacto perficit si in eo cā exprimat sec⁹ simpliciter, quamuis sine causa
b cto perficit est gl. et ⁊ bal. in. l. si donationes. §. de ℣hē. emp. q̄ vt si fit conditionalis gl. fin. ⁊ alex. i. l. si qs cū. de iureiur. ⁊ adde Soc. ℣si. circa. ici. vsq; tenso ℣fic. ℣ ij. qō

ibi posita ⁊ ibi. l. minoribus. dic vel etiam hodie maiorib⁹ si de earum commodo tractetur. vt in aut. ibi posita. §. i. fina. in codē titu. ⁊ in fi. glo. dic ⁊ in dote: vt. l. fina. §. de iure dotium. ⁊. l. cum mulier. §. de donatio. ante nupt. ⁊ sic sunt octo casus vel nouez. ¶Oppo. ab extra contra ter. quod res bostium efficiatur capientium: vt. ff. de capt. ⁊ postli. reuer sis. l. si quid in libello. ff. de acquiren. rerum domi. l. v. §. fin. ⁊ sic non assignentur duci belli.
4 Sol. vt dixi i. l. ab hostibus. §. de captiuis. ¶†Quero ab extra an huic. l. ⁊ alijs insinuationem requirentibus possit renunciari. ⁊ dixit Jaco. de bel. in questione ista per eum disputata quod nō: quia ins istud est publicum vtilitate ne per metum vel fraudem donantes grauiter ledantur que duo coram iudice cessare b presumuntur: vt. §. de bis qui per me. indi. l. i. ⁊. ff. quod metus causa. l. fina. Item quia reipubli. expedit ne quis re sua malevt a tur. institu. de bis qui sunt sui vel alie. iur. §. i. sed donando male vtitur: quia donare est perdere: vt. ff. eo. l. filiusfamilias. Item qz legi prohibenti alienationem. vel quid fieri non potest renuncia ri vt notanter dicit glo. §. de fideiusso. do. dcn. l. i. vbi vide. Item ab bis. l. scire oportet. ff. de condi. ⁊ demonstra. l. heres meus. §. fina. hoc idem tenuit Joan. andre. in addi. super spec. de instru. edit. §. porro. hoc etiam tenet Barto. §. eodem. l. lancinius. §. si quis autem. ista ratione: quia legibus que dant certam formam
c in conſtituendis actibus hominum renunciari non potest: ⁊ vt ff. de pact. l. ius publicum. ⁊ de lega. i. l. nemo potest. ⁊ ita sequor.
5 ¶†Sed vltra querit Joan. andre. vbi. §. quid si sit iuratum^da que
d non veniendo contra renunciationem. ⁊ dicit quod tunc valet b propter iuramentum: vt. §. si aduersus vendi. auf. sacramenta. cum tibi notatis. in. iij. glo. ⁊ extra de pactis. ⁊. c. cum contingat. ⁊ de pact. c. quamuis. lib. vi. ⁊ quia donatio non est penitus inimica legi: quia non ex toto ⁊ simpliciter improbata: quia tenet infra legitimam summam: vt. §. eod. l. sancimus. ⁊ hoc nisi vel metu iuramentum fuerit extortum per dicta iura. ⁊ ita scribit in. §. porro. ¶Sed Bal. in. l. illud. §. de sacrosanc. eccle tenet contrarium per nota. in. ⁊. collatio. in titu. de pace iuramen. firman. citem sacramenta. vnde sumitur dicta aut. in. iij. glo. ⁊ ma time in questione de muliere renunciante velleiano ⁊ iurante. et etiam quia hec renunciatio est contra formam datam ⁊ ius publicum vt dixi superius. sed iuramentum contra publicam vtilitatem non ligat vt ibi notat glo. ergo ⁊c. ¶Item quia donatio est in discretum. ⁊ sic non valet. vt aut. quod eis. §. de nupti. Item quia eadem facilitate inducetur ad iurandum qua ad timendum donandum. ⁊ ne fiat fraus huic legi. ⁊. l. sancimus. §. eodem. ⁊ ne vna via concedatur quod alia denegatur cum veterus scita non sint mutanda in bonū modi donationibus: vt. §. de sacro sanc. eccle. l. illud. in fi. ¶Non obst. capitula in contrarium allega. quia in suis casibus ⁊ diuersis a nostro loquuntur qui extendi non debent. ⁊ hoc maxime si dolus donatarij intercesserit. licet non metus nec violentia interuenit vt. d. capitulo quamuis.

¶Potest addi alia ratio quia si renunciatio est nulla non dicitur venire contra propriā loquendo: vt. l. non dubium. §. de legibus. Item quia cum in hac infinuatione nulla verratur causa cogunti sed simpler publicatio in actis: vt. §. eo. l. in hac. sequitur quod non sic publicate sunt occulte ⁊ suspecte ⁊ non vident fraudem donantes grauiter ledantur que duo coram iudice cessare b presumuntur: vt. §. de bis qui per me. indi. l. i. ⁊. ff. quod metus causa. l. fina. Item quia reipubli. expedit ne quis re sua malevt a tur. institu. de bis qui sunt sui vel alie. iur. §. i. sed donando male vtitur: quia donare est perdere: vt. ff. eo. l. filiusfamilias. Item qz legi prohibenti alienationem. vel quid fieri non potest renuncia ri vt notanter dicit glo. §. de fideiusso. do. dcn. l. i. vbi vide. Item ab bis. l. scire oportet. ff. de condi. ⁊ demonstra. l. heres meus. §. fina. hoc idem tenuit Joan. andre. in addi. super spec. de instru. edit. §. porro. hoc etiam tenet Barto. §. eodem. l. lancinius. §. si quis autem. ista ratione: quia legibus que dant certam formam in conſtituendis actibus hominum renunciari non potest: ⁊ vt ff. de pact. l. ius publicum. ⁊ de lega. i. l. nemo potest. ⁊ ita sequor.
5 ¶†Sed vltra querit Joan. andre. vbi. §. quid si sit iuratum^da que
d non veniendo contra renunciationem. ⁊ dicit quod tunc valet b propter iuramentum: vt. §. si aduersus vendi. auf. sacramenta. cum tibi notatis. in. iij. glo. ⁊ extra de pactis. ⁊. c. cum contingat. ⁊ de pact. c. quamuis. lib. vi. ⁊ quia donatio non est penitus inimica legi: quia non ex toto ⁊ simpliciter improbata: quia tenet infra legitimam summam: vt. §. eod. l. sancimus. ⁊ hoc nisi vel metu iuramentum fuerit extortum per dicta iura. ⁊ ita scribit in. §. porro. ¶Sed Bal. in. l. illud. §. de sacrosanc. eccle tenet contrarium per nota. in. ⁊. collatio. in titu. de pace iuramen. firman. citem sacramenta. vnde sumitur dicta aut. in. iij. glo. ⁊ ma time in questione de muliere renunciante velleiano ⁊ iurante. et etiam quia hec renunciatio est contra formam datam ⁊ ius publicum vt dixi superius. sed iuramentum contra publicam vtilitatem non ligat vt ibi notat glo. ergo ⁊c. ¶Item quia donatio est in discretum. ⁊ sic non valet. vt aut. quod eis. §. de nupti. Item quia eadem facilitate inducetur ad iurandum qua ad timendum donandum. ⁊ ne fiat fraus huic legi. ⁊. l. sancimus. §. eodem. ⁊ ne vna via concedatur quod alia denegatur cum veterus scita non sint mutanda in bonū modi donationibus: vt. §. de sacro sanc. eccle. l. illud. in fi. ¶Non obst. capitula in contrarium allega. quia in suis casibus ⁊ diuersis a nostro loquuntur qui extendi non debent. ⁊ hoc maxime si dolus donatarij intercesserit. licet non metus nec violentia interuenit vt. d. capitulo quamuis.

¶Potest addi alia ratio quia si renunciatio est nulla non dicitur venire contra propriā loquendo: vt. l. non dubium. §. de legibus. Item quia cum in hac infinuatione nulla verratur causa cogunti sed simpler publicatio in actis: vt. §. eo. l. in hac. sequitur quod non sic publicate sunt occulte ⁊ suspecte ⁊ non vident fraudem donantes grauiter ledantur que duo coram iudice cessare b presumuntur: vt. §. de bis qui per me. indi. l. i. ⁊. ff. quod metus causa. l. fina. Item quia reipubli. expedit ne quis re sua malevt a tur. institu. de bis qui sunt sui vel alie. iur. §. i. sed donando male vtitur: quia donare est perdere: vt. ff. eo. l. filiusfamilias. Item qz legi prohibenti alienationem. vel quid fieri non potest renuncia ri vt notanter dicit glo. §. de fideiusso. do. dcn. l. i. vbi vide. Item ab bis. l. scire oportet. ff. de condi. ⁊ demonstra. l. heres meus. §. fina. hoc idem tenuit Joan. andre. in addi. super spec. de instru. edit. §. porro. hoc etiam tenet Barto. §. eodem. l. lancinius. §. si quis autem. ista ratione: quia legibus que dant certam formam in conſtituendis actibus hominum renunciari non potest: ⁊ vt ff. de pact. l. ius publicum. ⁊ de lega. i. l. nemo potest. ⁊ ita sequor.

¶Captiuos. Ede an beclet bēat locū in incarcera tis p̄ maleficio vl de bal. l. illud. in prin. §. fac. san. eccl. ⁊ no. hic tres casus in q̄bus donatio non tegrat insinuationē alios tres enumerat b gl. ⁊ vide ℣o. an. in addi. ad spe. et ibi Spe. in tit. de istr. edi. §. porro.

b ¶Renūciari non pōt. no. q̄ solēnitati insinuatiōis ex forma statuti iducte vel de iure cōi nō pōt ēr cūm ramēto renūciari ad qō adde Bal. i. l. illud. §. de sacr. sanc. ecc. ⁊ i. l. data §. c. ℣o. de imo. in c. cū ptingat i rep. deiurēur. ad fi. p tres chartas ℣. circa quartaz. vbi refert. doc. cano. cōiter tenere ℣ius vi de Bar. ⁊ ale. plene i. l. modestinus. vedo. ⁊ im. l. nemo pōt. ō le. i. Ly. ℣ et pau. ō ca. ℣si. revi ℣. vbi tz ℣ io. an. i addi. spe. de istr. edi. §. porro. ⁊ 15 fe de. de se. ℣si. cciij. ⁊ Lud. i. d. l. modestinus qui refert Ange. ℣ius fuisse. et ℣o. pe. de pu. i ℣si. ici. i noie dñi Jesu xp̄i vsq; p̄sta fronte.

¶Quid si sit iuratū. adde soci. cōsil. lxxvij. ici. i p̄ncipio cōsultatiōe circa medium. vol. in pri. in pte chart. cccxiij. vbi B all. ℣ opi. saly. hic sequit. ⁊ ad de p̄fatū Soc. ℣si. ccxv. ici. vsq; predicta ℣. nec ob. in secūda parte. chart. vc. vbi hoc idem inducit ⁊ allegat.

Erba. In contractibus verba non sunt ponenda ex quib⁹ nullus resultat effectus. hoc dicit. Salycetus.

¶De donationibus que sub modo. Rubrica.

¶Continua rubricam vt in gloss. ⁊ quere vt in ea de differentia inter modum ⁊ conditionem. ⁊ die vt in ea. ⁊ adde omn vero p qz vt not. in. l. i. §. de bis que sub modo vbi omnium trium ponitur differentia.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Actiones contrarie simul possunt competere. ꝛ nu. 6.
1 Dominium re transfertur absq; traditione. ꝛ nu. seq.
2 Donatarius tribus concurrentibus moram purgare potest.
7 Rei vendicatio de iure speciali competès conditionem ob causam non excludit.
8 Rei vendicatio de iure speciali competès conditionem ob causam non excludit.

Si doceas. Casus. donatum vt alimẽta prestent nõ solũ potest cõdici si nõ prestentur sed etiam rei vendicatiõe agi. b.d. ¶ Mo. mirabile quod due actiones cõtrarie hic videntur competere simul. s. personalis ꝛ realis: sed dantur ad diuersa vt in glo. ¶ Item no. casum singularem in quo dominium re transfertur ipso iure absq; traditione. ¶ Opponi. quod imo agatur prescriptis verbis vt. ff. tit. j. l. legem. ꝛ. ff. de contraben. emp. l. si donationis. Solu. quod il lud verum si vult agere ad implendum conuenta hic quãdo ad repetendum data quia non implentur conuenta vt in glos. vsq; ad ver. quintum. ¶ Opponi. ij. quod condictio ob causam non detur quia donatio est bodie contractus nominatus cum ex solo pacto actionem producat vt. ff. j. l. si quis argentum. ff. fina. ꝛ ex productione actionis cognoscuntur nominati ab innominatis. Liuius gentium. in prin. ff. de pac. sed in nominatis nõ habet locum condictio ob causam vt. l. si pecuniã. in prin. ff. de condi. ob causam. ꝛ. ff. de rerum permu. l. i. ff. pe. ergo ꝛc. Sol. vt glo. quod bodie habemus dicere quod hic speciale alimentorum fauore. ¶ Alij ab extra voluerunt dicere quod etiam bodie remanet in nominatus vt olim: quia non ex pacto sed propter pactũ datur condictio ex lege sed non curo hoc hic examinare: quia examinani in. l. ij. ff. o condi. ob causam. ¶ Oppo. tertio quod vtile dominium non transferatur sine traditione vt. l. traditionibus. ff. de pac. Sol. vt sequitur in glo. in ver. item rei vendi. qõ hic speciale fauore alimentorum sicut ꝛ alias fauore eccle. idem statuitur in. l. fi. ff. de sa. sanc. eccle. ¶ Opponi. ij. quod non sit hoc tantum fauore alimentorum quia idem in pacto adiectionis in diem ꝛ legis commissorie vt not. in. l. traditionibus. ff. de pac. Sol. vt sequitur in glo. quia ꝛ ibi est speciale quod intellige qñ pactũ apponitur ad rescindendum titnium puta res sic empta quia tunc sicut a principio dominium non potest trãsferre sine titulo: ita remanere ex postfacto vt. l. nec viannius. ff. de fide inst. ꝛ ideo dicit glo. quod ibi directuꝫ transfertur hic vtile. quod est notandum. ¶ Op. quod iste due actiones non simul competant cum sint contrarie quia condictio ob causam supponit agentem non dominum vt. ff. de condi. ob causam. l. si. ꝛ instit. de actio. ff. sic ita q. ꝛ rei vendicatio supponit eum dominum vt. ff. de condi. l. fi. ꝛ de fur. l. i. Solue vt sequitur in glos. lysq; ad fi. qz hic dantur ad diuersa vel secundum ℣e. tunc rei vẽdicatio admittit secum condictionem ob causam quando rei vendicatio competit pleno iure domino: sed quando non est pleno iure dominus sicut hic quod satis in idem recidit: sed illa glo. declarat ad quid vna actio competit ꝛ ad quid alia. ¶ † Querit Cy. an donatarius iste possit moram purgare. ꝛ dicit quod sic tribus concurrentibus. s. quod lis non fit contesta. ꝛ infra modicum tempus ꝛ quod non interfit aduersarij vt. ff. de ver. ob. l. si ita stipulatus ꝛ. ff. de transac. l. fi maior. ꝛ de condi. inser. l. si plures sed vide que diri in. l. magnam. ff. de contraben. ꝛ commit. stip. ꝛ in. l. si pacto quo penam. ff. de pac. ¶ Ulterius collige bonus consilium ex ista. l. quod vbi rem tradens alicui vult eius alienationem prohibere adhiciat quod tradit ob aliquid annuatim sibi prestandum pro alimentis. ꝛ ita consulit Bal. in. l. ea lege supra de conditione ob causam. sed vide quod diri in. xiij. oppositi. ¶ † Item vt vides tu habes quod rei vendicatio que competit de iure speciali non excludit remedium ordinarium condictionis ob causam vt hic. ꝛ. ff. de donatione causa mortis. lege qui mortis. ¶ Et ex hoc dixit ℣er. quod si esset statutum in ciuitate quo caueretur vt heres defuncti sine alia apprehensione intelligatur possidere omnia bona que possidebat defunctus tempore mortis sue quod statuto non obstante heres potest intentare inter dictum quorum bonorum vel beneficium legis fina. supra de edi. diui adria. nam licet fingatur possessor nõ propterea plene possidet cum alius possideat vt de domino hic dicitur. et sic non obstat quod illa remedia non dentur possessori vt. ff. quorum bonorum. l. j. in fi. accedat. ꝛ ratio. l. quod fauore. ff. de legi.

Si rerum tuarum. Casus. donatio põtest ad tempus certum vel incertum. hoc dicit ad literam.

¶ Donari potest alteri per alteruꝫ ꝛ peũ actio queri. ꝛ nu. 2.
3 Donator donatario pactum remittere potest quo conuenit vt alij restitueret. ꝛ nu. 4.

Quoties. † Speciale est vt in contractu donationis alteri per alterum queratur actio. b.d. ¶ Uel sic. Donatum alicui vt post certũ tempus restituat alteri si non faciat potest per donatorem repeti. ꝛ etiam per donatarium secũdum vel eius heredẽ vtili actione peti. b.d. ¶ Oppo. de. l. stipulatio ista. ff. alteri. ff. de ver. ob, vbi alteri pacisci quis non potest. So. vt in glo. quod hic speciale fauore liberalitatis contra qõ facit quia pro liberalitate exercentis facit vt ad ipsum potius reuertatur q̃ alteri debeatur. So. quod pro eo magis facit vt fides sua ꝛ ei data seruetur vt. l. j. in prin. ff. de pac. ¶ Oppo. ab extra de lege cũ res. ff. ti. j. Sol. ibi non voluit donare creditoribus sed eis tantum soluꝫ: hoc voluit huic secundo donare. Itẽ ibi creditores suas habent actiones vnde non sic faciliter eis de noua actione subuenit hic nullam habebat. ¶ † Oppo. cum glo. quod heredi huius mulieris nulla competat actio: quia nulla ei vinenti competit cũ nõdum tempus venit. Solu. primo extra glo. quod hic forsan post tempus tamen ceesserat. vel secundum glo. licet nondũ tempus decursum esset: tamen ipsa creditrix erat in diem. ꝛ sic actio nem habebat sed repelli poterat exceptione vt. ff. de ver. ob. l. cũ qui calendis. ꝛ. ff. man. l. si tibi mandauero. in prin. ꝛ transit glo. cum opi. secundo q̃ creditor in diem habeat ante diem actionem cuius contrariũ tenuit ℣e. de quo plene scripsi. ff. vt actio. ab heredi. ici. l. j. ¶ † Circa casum huius. l. quero donator vult remittere donatario pacto quo conuenit vt post tempus alij re stituat an possit. Et videtur quod non quia illi iam quesita est vtilis actio vt in precedenti opinione dixit secundum gl. ꝛ sic ei auferri non potest vt. ff. de pac. l. fi. ꝛ. ff. de actio. ꝛ obliga. l. sicut. ¶ Contrarium tenet Bar. in. l. qui rome. ff. flauius. ff. de verb. obli. ꝛ hoc per. l. iij. ff. de serui. expor. ꝛ per. l. j. ff. si mãcip. ita fue. aliena. vt manumittat. Ad obiecta aliter nõ respondet. ¶ Dic ergo q̃ ibi res ꝛ actio erat quesita ꝛ irreuocabiliter hic querenda secundum opinio. ℣e. vel si quesita secundum opinionẽ gl. intelligi debet si donator persueret in eadẽ voluntate. ꝛ sic nõ est quesita irreuocabiliter. ꝛ pro hoc accedat ista litera dum dixit iurta donatoris voluntatem qui in proposito perseuerauit fatetur eius heredem mutare non posse vt in dictis legibus per eum alleg. ¶ Et ex his habes quod si post tempus ambo concurrentiu agendo preferetur donator ꝛ in. l. per Bar. alleg. sucedat ibi constitutio ꝛ faciat eum liberũ si tũ velles tenere cõtra Bar. Tu posses dicere quod in dictis legibus nullum ius vel actio ex illo pacto querebatur manumittendo. ꝛ ideo constitutio imperatoris emanauit que eum facit liberum sic nec hic añ. l. istam. querebatur huic secundo donatario cum igitur bodie ei queratur si statim quesita dicitur puto quod non possit renocari per ter. s. ti. j. l. si quis argentum. ff. fi. ver. cum ℣enim in arbitrio. hec pondera vt subtilia.

¶ Donatio perfecta an admittat conditionem.

Perfecta. Perfecta donatio cõditiões nõ capit inito donatario. hoc dicit. ¶ † Querit glo. quid si donatarius consentit respõdet aut tempore traditionis cosentit. ꝛ tũc sibi pũ dicat vt. ff. de actio. inter empt. ꝛ vendi. l. tẽpore. Aut post. traditionem ita quod res est impleta: ꝛ tunc sibi non preiudicat quia res est perfecta ꝛ non est cui pactum cohereat. Ista gl. in prima parte habet alias contrarias: videlicet in. l. fi intra. ꝛ. l. in traditionibus. ff. de pac. ꝛ ille veriores secundum doc. ¶ Sed potest ista saluari vt loquatur secundum tempora antiqua secundum que ex pacto nudo donationis non ꝑbatur actio. nam tunc in traditione postea sequita pactum postea apponi secundum no ua non procedit quia pactum est efficax ad agendum vt in glos.

Si quid. Non refert quid ex equipollẽtibus fiat. b.d. Uel sic. donatio facta sub cõditione emancipationis habet effectuꝫ quomodo cunq; donatarius efficiatur sui iuris. b.d. ¶ Gl. op. de. l. cum pater. ff. bereditatem. ff. de leg. ij. Solu. bic sunt per oia equipollentia quo ad potestatis dissolutionem ibi non quia mors ciuilis non consummauit effectum naturalis de qua testator loquutus fuit vt diri in legedeo nobis. supra de episcop. ꝛ clericis.

¶ De reuocandis donationibus Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glos.

¶ Donatio perfecta non reuocatur.
Donatio ob leuem iniuriam non reuocanda.
Obligatio ex delicto transit ad heredem.

Et si perfectis. Casus. Donatio facta in liberum ex leui ingratitudine reuocatur per patronum sed non per eius heredem. hoc dicit. ¶ † Nota primo regulam quod perfecta donatio non reuocatur. ¶ Secundo fallentiam quia fallit propter ingratitudinẽ. ¶ Tertio qõ ius reuocãdi pp ingratitudinẽ non

non transmittitur ad heredem vt hic. nec in heredem: vt. j. cod. l. fi. ¶ Quarto quod liberalitas puocat ad obsequia ꝛ seruitia.
2 Quinto quod ex sola negligentia libertus efficitur ingratus ꝛ punitur. ¶ † Contra quod opp. qratror iniuria requiritur ad reuocationem donationis: vt. j. co. l. fina. Sol. bic speciale in patrono cui facilius iniuria committitur ꝛ grauior cẽsetur propter beneficium libertatis que in essentiam tribuit. ar. l. obtinet. ff. de regulis iuris. ꝛ. l. venia. ff. de in ius vocan. ¶ Oppo. ad idem qõ ex solo neglectu non puniatur: vt. l. solo. ff. de lib causa. Solu. vt glo. qꝛ ibi de libertate reuocanda que est res inestimabilis. ideo ingratitudo commissa in faciẽdo requiritur bic de rebus alijs. ¶ Op. cum glo. iij. qꝛ res empta ex pecunia a patrono prouẽta non reuocetur. arg. ff. de fur. l. qui vas. ff. si. Sol. ibi pecunia exre furtiua non processit a domino bic fit a patrono. Item ibi dominus rei subtracte actum illicitum facit bic licitum ꝛ modo a iure permisso. ¶ † Op. contra finez qꝛ alibi dicitur qꝛ obligatio ex delicto transit ad heredes. vt instit. de perpe. ꝛ tempo actio. ff. j. ꝛ. ff. bereditbus. Solu. quod bicin extraordinaria ex quadam equitate inducta secundum Cy. Uel dic illud verum nisi intelligatur ex taciturnitate remissa vt bic simile de querela inofficiosi testamẽti. ff. de inoff. test. l. posthum. ff. fi. Ultimo collige bic arg. quod si dominus feudum non reuocauit propter feloniam commissam per vasallum heres domini reuocare non possit qõ dixit Jaco. de belui. verum. ꝛ idem Cy. arg. ff. de confir. tu o. l. infirmando. ꝛ. l. vtilitatem. ꝛ latius scripsi in. l. omnino. in prin. ff. de inoffi. test.

¶ Donatio non reuocatur per subtractionem instrumentoꝝ.

Sapud. Ex penitentia demõstrata facto vel verbo nõ reuocatur perfecta. donatio. b.d. cum seq. ¶ † Mo. qꝛ per subtractionem instrumentorum quis non potest reuocare donationem lz subtrahat probationem. sed alio modo probabit. ꝛ etiã si alio modo non posset non tolleretur ius sed probatio: vt. l. duo sunt tith. ff. de testa. tuto.

Cum profitearis. a Non licet donatori allegare ꝛ singulariter. ¶ Casus. Donatori ingratitudinẽ suã ad reuocãdum donationem. b.d. 2 cordãtie sunt in glos. legis sequẽtis. ꝛ vide pte. b.d. Bartho. de Saly.

Elles. Absentia mariti vel filiorum non est iusta causa reuocandi donatum. b.d.

¶ Mater donata filio ingrato reuocare potest.
Donatio facta post scõm matrimonium reuocari potest.

Mis solis. † Mater a filio ingrato reuocat donata si nondũ sunt alienata: ꝛ tunc iure isto reuocat si secundo non nupserit ꝛ caste vixerit. ¶ Mo. qꝛ luxuria non dz plus consequi q̃ castitas ꝛ honestas. concor. sunt in gl. ꝛ ex hoc vꝝ q̃ pene statute contra secundo nubentes locum sibi vendicet contra luxuriantes secundum Barto. ¶ Quero que actiones competant ad reuocandum istam donationem. respondeo vt in glo. ꝛ signa glos. quia specialiter de rei vendica. vtili non habemus text. ꝛ. ll. alleg te in glos. loquuntur in donatione causa mortis: hic inter vinos. et text. noster qui dicit vendicationis habet effectum hoc non probat. ¶ Sed contra ista opponi. quod imo iudicis officium: vt. ff. de libe. ꝛ eorum liber. l. ij. Solutio ibi de reuocatione in seruitutem: ꝛ sic libertatis non rerum de quibus hic.

¶ † Querit glossa quid si post secundum matrimonium donatur. glossa dicit quod idem. sed Ricard. malum. tenuit quod reuocetur. argumentum. ff. de arbitris. l. non distinguemus. ff. fa cerdotio. forte quod sunt concordes vt glossa velit quod non reuocet si post donationem transit ad nouum matrimonium. et quod reuocet si ad nouum non transiit. nam post donationem nullam tunc iniuriam filijs. seruꝫ quod in auten. bic posita dicitur. Autentica.

Quod mater. In tribus casibus matri secũdo nubenti competit donati reuocatio b.d. ¶ Querit glo. an idem in pfe secundam vxorem recipiente. ꝛ dicit qõ non ꝛ bene. Barbo. de Saly.

¶ Donatio propter carentiam liberorum illis susceptis reuocatur.
Legitimatio naturalis an reuocetur per susceptionẽ legitimoꝝ.

Si nunquam. b Hec est notabilis lex singulariz. ¶ Casus. † Donatio quote bonorũ propter carentiaꝫ liberoꝝ illis susceptis reuocatur. b.d. Ursic. donatio habet tacitam tẽpnditionez si liberos non susceperit: ideo eis susceptis reuocatur. b.d. ¶ Quero hic loquitur de donatione facta liberto quid si extraneo. ꝛ dicit gloss. idem argumen. l. cum acutissimi. ff. de fideicommiss. ¶ Item querit an ipso iure reuocetur. et dicit quod sic quod declara vt in ca. ¶ Querit etiam quid si filio

a ⁂ Cũ pfitearis. ℣ro huius. l. limitatiõe dic fm Bal. qꝛ dz intelligi qñ donatio ex vera lz fraudulẽta secus si est simulata i frandẽ facta de quo p bar. ff. l. posti cõtractũ. ff. de dona. ꝛ in. l. iusiurandum qñ ex conuentione. ff. procuratori. ad fi. ff. de iureiur.

b ¶ Si nunq̃. Ludo. roma. in. l. si vero. ff. de viro. i. rl viũ. als. rvij. fallẽ. ff. so. ma. refert qõ bal. bic determinat hãc. l. nõ habere locũ i donatiõe remuneratoria qõ ñ nõ repe ri. tñ in. qbusdam lecturis reperit. ꝛ dicit qꝛ nõ bz locũ i donatione parua. ꝛ qꝛ non bz locũ si pr̃ habuisset vnã cãm filiã ꝛ pecunia. ꝛ donatione nẽ nati essent sibi plures filij.

c ¶ Illis susceptis reuocat. adde Soci. cõsi. cclxxiij. incipio primũ vers. j. qꝛ imo. in. ij. pte. char. clxxiij. vbi Bidẽalle. affirmat ꝛ adde pau. de ca. l. i. tale pactũ. ff. fi. ff. de pac qꝛ verũ ꝛ etiam si fit inrata bar. i. l. tutia. ff. imperator. in fi. de lega. ij. Eller. cõsi. lvi. ol. 2fi. ccxxij. ij. itẽ verũ ẽt si fit renũciatꝫ fm Old. 2fi. clxxij. in fi. itẽ verũ ẽt si fuit donata res minima bal. i. l. i. pe. col. s. de inoffic. dona. ꝛ bar. in. d. j. impe ratoz. ꝛ Eller. i. d. cõsi. ꝛ adde so. 2fi. ccxv. incl. visa pdicta facti 2tingẽtia vf. circa primũ. q. cũ vers. fcq. vsq; ad fin. prime ptis chart. ccxxij. vbi an ꝛ quando virtute huiꝰ. l. donatio fuocari possit ꝛ qñ non ꝛ an buic. l. si vnõ renunciari possit.

¶ Quid legitimari. adõ So. 2fi. ccxxvi. inc. qõ presentis consultationis. per totũ. in. fi. pte char. c. vbi ℞ idem allegat ꝛ disputat.

d ⁂ Patris felonia. Tu vide de hoc Bal. in lege prima. supra eo. et ibi Cyn. et in. l. solennibus. supra de rei vendic. ꝛ in capitulo imperialem. ℣. in super. de prohib. feud. alie. per federicum. in titu. feu. Saly. in lege omnimodo. vbi credo posuisse in apostil. ad eum. supra de testamen. vide de hoc gl. in capitulo fina. ꝛ ibi Joan. de imola. extra de dona.

e ¶ Non auferatur filio. Adde Bald. in. ℣. insuper. iiij. col. de prohi. feud. alie. per federi. Ange. ꝛ vide omnino Bald. in. l. lege supra de leg. ꝛ Bal. in capitulo. i. vlti. colum. qui. mod. feu. amit.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ An absenti.ad de Cy.τ doc.q nō sʒ substituit ī vim fideicō.l.cū pr.§. cor.de leg.ij.l.miles ad sororē.e.tit sed confirmat ad di.bal.hic.

b ¶ In pñia quinq; testiū.adde q donatio cā mortis sicut sēt' vz corā testib' nō videtib' donatorē pp cortinā sʒ secus ī testō aler.in.l.si nō speciali.s.de testa.

c ¶ Dictio quondā, adde gl.τ alex.in verbo defuncti.et bar.l.l.ei'.g.l.j.co. τ.l.op.ff.si cer pe. bar.τ doct.i.c.ex pte.de fo.cōpe.τ i spe.de istru.edic. § viij.vs.qdsi ita. q dictio quōdaʒ subaudit ī instr'is p eorū validitate nisi in reb' vt fide vinea.nō itelligit de quōdā vinea sʒ de ea q in pñti sit vinea bal.i aut. h̄ ampli' vlti.col.v. Itē dixi q illa ps de fideicō. sed qd si quōdā sit positū ī istr'o vt fili' quōdā titij an vitiet istrumētū si titi' viuit bar.τ alc.i.l.j. §.j.ō op.no.nun.

d ¶ Sine isinuatiōe Tu dic q si statutū in alidet donationē nō isinuatā non tñ cōprehēdit donationē cā mortis q ī appellatiōe donationis venit donatio inter viuos.vt est tex. sno sing.i.l.filiussa.ff. de donatio.

¶ De donatione causa mortis Rubrica.

¶ De alia specie donationis tractat.

1 ☞ Substitutio fieri potest in donatione causa mortis.
2 Donatarius substitutus quam actionem habeat ad reuocandū donationem.
3 Donatio fieri potest absenti.
4 Liberi morientis an excludant substitutum causa mortis.
5 Absens an possit substitui.
6 Stipulatio in substitutione quando requiratur.

1 Si donatione. ¶ † In donatiōe cā mortis potest substitui.h.d.τ dic qđ donatio fuit facta duobus τ alter alteri substitutus ⁊c. ¶ Et quod hic dicit de donatione causa mortis locum habet etiam in donatione inter viuos vt.s.ti.ij.l.quoties vt inquit prima glos. ¶ Op.quod actio substituto non competat sed donanti reuocare volenti vt.ff.eo.l.qui mortis.Solu.hic donator prius defunctus erat vt in glo.ij. ¶ Ego tamen puto quod etiam si viueret dōtamen quod tradidit non reuocaret quod substitutus ab herede consocij petere posset.licet donator postea totum ab eo reuocare posset. ¶ Op.quod maledicat fideicom.vt.j.eo.l.fi.Sol. quod hic improprie loquitur. ideo subaudi quasi vt hic in glo. 2 magna post principium. ¶ † Quero quam actionē habeat iste donatarius substitutus. Et no.in prin.respondet quod siue in testamento siue in codicillis facta fuerit quod aget actione ex testamento.sed erit directa siue in testamento vtilis siue in codicillis.ar.eorum que no.in.l.ij.s.communia de leg.τ.s.de codi.l.vlti.nam τ ipsa sequitur naturam legatorum vt.j.eo.l.fi.τ.ff.eo.l. marcellus.§.paulus.τ.l.illud.τ ita etiam tenuit Dy. qui sic declarauit istam glo.Et ita puto verum quando est facta in vltima voluntate quia vim habet quasi legati vel fideicommissi:vt ff.de le.iij.l.fideicommissa.in prin.τ.s.dixi.verum hoc non procedit in filiosa.qui non potest testari sed causa mortis donare patre permittente vt.ff.de dona.l.filius.quia tunc in vltima voluntate non poterit donare etiam parte ibi presente τ volente secundum Cy.τ hoc nisi τ is cui donat presens esset vel donaret notario presenti illius nomine recipienti secundum Bart. in.l. 3 tam is.§.filius.ff.eo. ¶ † Quero.ij.an absenti a fieri possit.τ glo. a arguit hic pro τ contra.in fine approbat quod sic .Dy. vero dixit quod si fiat in testamento clarum est quod absenti quia non refert cum quo quis loquatur ⁊c.vt.l.cum pater.§.donationis. de le.iij.sed ista non est propria τ stricta donatio causa mortis. ¶ Aut fit extra testamentum:τ tunc aut fit per stipulationem. τ tunc requiritur donatarij presentia vt.ff.eo.l.mortis causa. cū alijs non teneat stipulatio vt.ff.de verbo.obliga.l.j.in princip. ¶ Aut per pactum τ simplicem consensum quod hodie fieri potest per.l.si quis argentum.§.fi.s.de dona.τ no.in.l.cum pater. §.meuio.de leg.ij.τ tunc absenti mediante epistola vel nuncio quibus inter absentes fit conuentio vt.ff.de pac.l.ij. ¶ Aut fit p traditionem.τ tunc presentia donatarij requiritur cui tradatur vel alterius vice τ nomine illius recipientis. ¶ Aut fit simpliciter per verbum dono:τ tunc puto quod presentia requiratur illius cui donatur vel alterius recipientis nomine illius.ar.eius quod no.in.l.illud.s.de sac.san.ec. ¶ Uel forte verius cum i donatione causa mortis requirantur quinq; testes vt.j.eo.l.fi.τ sic vim habeat vltime voluntatis.dicendū est quod etiam per verbum dono absenti fieri non potest:qr non refert cum quo quis loquatur ⁊c.vt.d.l.cum pater.§.donationis.τ hoc si fiat in pre- b sentia quinq; testium b alias si paucorum procedat precedēs opi- 4 nio:quia non capit vim vltime voluntatis. ¶ † Redeo ad id qđ in glo.omisi an in casu nostro.l.liberi morientis excludant substitutum. Et dicit glo.quod si donatarij erant filij donatoris excludent premorientis liberi substitutum nō alias vt.l.cum acutissimi.s.de fideicom.τ bene dicit etiam si substitutus esset de li- 5 beris donatoris vt ibi dixi. ¶ † Quero cum gl.an absens poterit substitui.τ videtur quod non.si teneamus quod substitutio debeat fieri per stipulationem vt.l.j.in prin.τ.ff.de ver.ob.alias 6 videtur quod sic per.l.seia.ff.de dote prele. ¶ † Et ideo est videndum an in substitutione stipulatio requiratur.τ Dyn.dixit quod in directa substitutione requiritur stipulatio.vt.ff.de.l.si cui. de leg.ij.l.vt heredibus.non per.l.fideicommissum.τ sic per indirectum vt.d.l.seia.τ de leg.ij.l.cum pater.§.eorum. At Mar.syll. ista confitetur si substitutio fiat in ipsa donatione τ contractu.secus si in vltimis voluntatibus:quia tunc stipulatio non est necessaria. Et idem videtur tenere Pet.dicens aut substituitur vt sit legatarius vel fideicommissarius.τ tunc stipulatio non requiritur quia legari potest absenti. Aut vt fit τ ipse donatarius causa mortis.τ tunc non potest fieri absenti τ requiritur stipulatio vt.ff.eo.l.is cui. In dubio si fiat in testamento vel codicillis presumitur illi substituto legare vel fideicommissum relinquere.non si extra testamentum vel codicillum.τ si in donatione hoc fiat vt Mar.syl.dixit. ¶ Ego addo quod τ ipse donator potest substituto stipulari τ pacisci in casu mortis primi.vt τ ille ex tunc habeat ex causa mortis quod in dubio videtur stipulari ex eadem ex qua ipse primo donauit.τ pro hoc induco.l. quoties. s. de dona.inter viuos.vbi arguitur ad donationem causa mortis vt no.ff.de lega.ij.l.cum pater.§.meuio. Bartholomeus de Salyceto.

1 ☞ Quondam dictio mortuum esse innuit eum cui adijcitur.

Intestata. Matri intestate succedit filia non tamen potest venire cōtra pacta inita quando secundo viro dotem dedit. τ de donatione causa mortis detrahitur falcidia.hoc.d.

1 ¶ † Not.quod dictio quondam c significat illum mortuum cui c adijcitur vt hic in glo.cui concor.glos.super verbo defuncti.ff.si cer.pe.l.eius qui.τ concor.s.de do.inter vi.τ vxo.l.iij.τ extra de testa.c.raynu. ¶ Op.de.l.j.§.itē si ita.ff.ad.l.fal.Sol.vt gl.τ.s. ad.l.fal.l.si mortis.

1 ☞ Donatio facta a filio patre permittente cuius confirmetur morte.τ.nu.2.
3 Donatio facta a filio cuius penitentia reuocetur.

1 Nec fratris. Etiam ex causa aliene mortis potest donari. h.d. nec solus donator potest reuocare.h.d. ¶ † Querit gl.si filiusfa.donat patre permittente quod potest vt.ff.eo. l.tam is.§.filius.cuius morte confirmetur.τ dicit quod morte filij tantum.τ idem tenet.ff.eo.l.qui precio.in fi.τ hoc ar.huius.l. ¶ Sed quidam confitentur si filius donat rem propriam non si patris licet eius consensu quia ipse pater donare videtur τ non filius:quia de patre in filium in potestate non potest tacita donatio fingi cum profectitia etiam hodie queratur patri.secus est si filius sui iuris esset:qr pt diceretur propter consensum donare 2 filio τ filius illi tertio.ideo tūc mors solius filij sufficit. ¶ † Ego puto glo.procedere etiam in casu quo donat filiofa.rem patris. Pro cuius declaratione considero quod tunc patris consensus operatur duo.vnum in rei sue alienatione.aliud in autoritatis prestatione necessaria huic donationi.respectu huius scdi mors patris non est necessaria sicut nec in re-sij respectu primi: licet magis possit dubitari:tamen idem dico quia eo momento quo filius moritur donatio respectu etiam patris confirmatur cum ipse potuisset illi donare in casu mortis filij vt hic.τ pro hoc hene facit.l.donatio.s de dona.licet glo.hic eam alleget in contrarium ¶ Nec ob.l.si vt proponis in eo.ti.vt dixi in.d.l.donatio. ¶ Nec etiam ob.si dicas quod pater per prius videtur donare filio quo casu non valet donatio:quia possum negare vt filio videatur prius donare vt patet ex proximis dictis.imo ipse pater donatario donare dicitur vt.l.in edibus.§.quod filius.ff. de dona. ¶ Sed supposito quod ita sit. Respondeo quod quia donatio ista facta sit ad finem vt res ipsa in alium transferatur τ non vt penes filium remaneat donatio non inualidatur vt.d. l. donatio.τ est ratio quia ex ea non efficitur locupletior.ar.ff. de donatio.inter virum τ vxorem.l.si sponsus in fine.sic τ alias incapax capit vt non capaci restituat vt.ff.si quis omis.cau.testamē. l.j.§.sed si legatum.de legatis secundo.cum ei qui.τ.ff.ad trebel- 3 lia.l.cogi.§.hi qui solidum.τ.l.marcellus.§.fi. ¶ † Quero nunc retento eodem themate cuius penitentia reuocetur . Et dixit Dyn.aut filiusfa.donat rem suam.et tunc penitentia filij .argu. l.eius est nolle.ff.de regulis iuris.τ supra de bonis que libe. l. fi. §.filius aut rem patris eo consentiente:τ tunc sola patris penitentia quia pater ipse videtur donare vt.ff.de dona.l.in edibus. §.quod filius.τ.ff.de inoffi.do.l. si liqueat.in fine. cum in filium non teneat in fine donatio: vt supra de dona.l.siue.sicut ibi non tenet in vxorem.τ si sic sequitur quod patris est reuocatio non filij vt.l.non omnis.ff. si certum petatur.facit.ff.qui τ a quibus. l.si quis hac.l.§.filius. Sed glossa in.l.qui precio.in fin.ff.eo.tenet contra per hanc.l.Sed responderi potest quod hic post mortem illius cuius mortis causa donatur reuocare volebat vel si in vita illius dic quod hic donatio tenuit tacitam in illum. Sed in casu nostro non tenuit vllo modo in filium. hoc etiam tenet Bartol' in dicta lege in edibus. ff.quod filius. Et ex his patet differentia inter reuocationem ex penitentia et confirmationem causa mortis.

1 ☞ Donatio causa mortis insinuatione non eget.
2 Donatio causa mortis in quibus assimilet vltime voluntati.
3 Donatio causa mortis quomodo discernatur a legato.

1 Tam de mortis. ¶ † Donatio cā mortis pōt fieri si d ne insinuatiōe d cuiuscūq; sit summe dūtamē fiat in psentia quinq; testium vt non sit dissimilis vltime voluntati.h.d. ¶ Oppo.qđ imo insinuetur vt.s.de dona.l.donatio in prin.Sol. qđ illa corrigit si quinq; testes interueniant vt hic.secus si pauciores et excedat legitimam summam vt ibi. ¶ Oppo.

2 ¶ † Oppo.ij.quod non per omnia sit similis vltime voluntati: insti.de dona.§.j.Solu.confitendo vt in glo.fi.ideo dic quod in quibusdam differunt primo in interdicto quorum legatorum quod non competit pro ista donatione vt hic in glossam. Item donatio in singulos annos est vna.legatuʒ censetur plura vt.ff. eodem.l.senatus.§.fi. Item in donatione ista obligatur donās si fiat per stipulationem vel hodie per pactum in legato secus. ¶ Item rem legatam tradit heres.donatio non semper ab herede sed a donante vel ab alio vt supra.l.priori. ¶ Item accusator testamenti perdit legatum non donationem vt.ff.de his quibus vt indig.l.post legatum.§.qui mortis. ¶ Item filiusfami. donat patre consentiente sed non legat.vt.l.tam is.§.j.τ.s.qui test.fa.pos.l.seium.§.j.τ vide quod ibi dixit. ¶ Item in legato tria tempora considerantur vt legatarius sit capax vt instit.de here.quali.τ diffe.§.in extraneis.non in donatione vt.ff.codē.l. in mortis. ¶ Item donatio causa mortis reuocatur ex reconualescentia donantis non legatum vt.ff.si certum petatur.l.non omnis. ¶ Item quia aliter substituitur in vno aliter in alio de quo dixi.supra eodem.l.prima. ¶ Item socer potest donare nurui sed non donare causa mortis vt.ff.de donatio.inter virum et vxorem.vt.ff.de do.prele.l.secunda.τ.ff.de donatio.inter virum τ vxorem.l.mortis causa. ¶ Item donatio causa mortis cōsensu duorum contrahitur.legatum vnius tantum sed dic vt dixi. supra eodem.l.prima. ¶ Hec pro maiori parte notantur per 3 glos.institu.de do.§.j.τ hic per Cyn. ¶ † Quero modo quomo- a do scietur an sit legatum vel donatio a causa mortis vel inter viuos.τ glossa secunda hic aliquid dicit sed non perfecte.ideo sic dico aut dixit relinquo aut dono. ¶ Primo casu est legatum etiam si adijciat donationis causa vt lege legatum.ff.de lega.secundo. Secundo casu aut dixit causa mortis vel propter mortem vel post mortem meam: et tunc ex quo facta est mentio mortis erit donatio causa mortis vt lege seia.ff.de dote preleg. ¶ Aut non est facta mentio mortis.et tunc si dictum sit vt reddatur si conualuerit censetur mortis causa donatio alias donatio inter viuos.licet infirmus fuerit qui sic dixit vt.l.seia.in fine.ff.codem.

¶ De infirmandis penis celibatus τ orbitatis. Rubrica.

Uli iure. Olī viri celibati vel mulieres viris orbate capere nō poterāt ex mortis causa donationem hodie sic.h.d.

Inter virum. Olim eiusquod vir relinquebat vxori liberos nō habenti decimaʒ debebatur fisco τ econtra quod hodie per hanc.l.corrigitur.h.d.

¶ D libertorum Rubrica.

Nemo. Non est precibus impetrandum quod a iure communi reperitur concessuʒ Bartholomeus de Salyce.

Ilam. Mater filio succedit licet quatuor nō peperit.hoc dicit. ¶ Et hic sit finis huius nostre lecture. Nam sequentem librum scripsimus Patauii in studio. M.ccclx.xiij a natiuitate saluatoris nostri. Et post ea primum librum incohoaui in boñ.in . M.ibi in exordio scripto τ vsq; ad titulum ad legem aqui.ibi scripsi. Et propter discordias patrie in. M.ccclxxx.inde discessi et ferrarie me contuli et ibi in lectura processi vsq; ad titulum qui potiores in pignore habeantur.et ad patriam reuersus legens parum scripsi. Postea propter nouas dissentiones ortas in patria ad ciuitatem patauie me contuli et in conuentu fratrum predicatorum quiescens hoc opus perfici in. M.cccc.die vltima Maij ⁊c.

¶ Finis Octaui Libri Codicis.

¶ Procemium domini Bartholomei de Salyceto super Nono Codicis.

Cum peritorum secretorum florem ingressa interrogata extitit sermone triplici . quomodo cur et a quo formata venisti.et ego inquam subtilis clausis ostijs introitu defensatrix iustorum flagellatrixq; malorum veni studiosis et presidentibus amica ab eo formata quam interpretatur Hieronymus filius suspendentis aquas in nubibus huic patrie in qua bona sunt omnia:vnde est nuncupata bononia que sicut petrus vbique pater:ita legum est ipsa bononia mater:hic de genere nascentium in torrente.hic in patria disciplinatus sub patruo cui nomen Richar.ille inter legum doctores in orbe notissimus:hic quantum poterit diuina fauente clementia eius vestigia sequuturus. hic cunctis in lectura gratis emulorum studio anno. M.ccclxx.regnante vrbano quinto pōtifice summo per eius germanum extiti a lectura remotus sumpta causa vt inferioribus daretur ascendendi locus tunc his patriam egressus cum suspicio supremo in patauij florido studio ad lecturam vocatus in quo quatuor annis continuis perlegendo rexit me formauit ad patrie decus profectumq; studentium nec non terram iudicare debentium et hi cuncti sermonibus meis admirati in iure quamplures mihi formauerunt questiones.Cunq; singulis respondissem hi placido sermone dixere. Bene tibi amica dilecta venisti vt in salicibus de torrente nostra suspendamus organa fiet namq;. In conuersatione enim tea delectatio bona.tu in sermonibus suauis in exhibitione mitis.tu iuniores nutris preuectiores alis. Tu quod theorice doces cum necessarium vides ad practicam applicas.tu glossaruʒ pandis scripturas modernorum reijciendo picturas. tunc ego alacri vult in propria figura eis me exhibuit tota mente pura.τ hi postea inter se dixere.tu subtilis τ decora vocaberis autoritate nostra.

¶ Incipit Liber Nonus.

¶ Qui accusare non possunt. Rubrica.

1 ☞ Iudicium tribus constat personis.
2 Accusare qui possunt τ qui non.τ nu.seq.

¶ In christi nomine a quo cūcta procedūt bona τ sine quo nullum rite fundatur exordium vt testatur Boetius libro tertio de consolatione prosa nona in fine.τ iustinianus.s.de veteri iure enucle.l.j.in princi.lecturam super nono lib.C.aggredior confisus de ipsius copiosa clementia per quam subtilior reddar ad speculandum. solidior ad meditandum. verior ad videndū.clarior ad exponendum. memorosior ad idem non repetendum ni- 1 si quatenus sit expediens τ necessarium. ¶ † Cōtinuo igitur rubricam vt in glo.in prin.quam sic declara. Postq; dictum erat de causis ciuilibus videndum erat ō criminalibus sed qr iudicium in criminalibus sicut in ciuilibus constat ex tribus scilicet ex persona accusatoris iudicis τ accusati.τ nemo punitur sine accusatore: vt.ff.de mu.τ ho.l.rescripto.§.si quis accusatorem nō habens.τ de mag.conue.l.j.§. magistratibus.τ extra de acc. c.super his. Ideo primo de persona accusatorum est videndum vt cum non prius iuris ratio q; persona sit querenda:vt.j.eo.l. non ignorat.τ.ff.de testa.l.iiij.τ pro tanto hanc rubricam que 2 concernit personas accusatorum premisit. ¶ † Tūc quero quare de his rubricauit negatiue. Respon.qr accusare non potētes sunt pauciores τ his cognitis cognoscitur omnes alios posse:qr 3 regula est permissoria:vt.ff.de ac.l.qui accusare. ¶ † Quero tunc b qui nō possunt. b τ rñ.q hi qui enumerantur hic in gl.τ aliquos addit spec.in ti.de acc.τ rationes enumeratorum videbitis suc- 4 cessiue in.ll.huiusti. ¶ † Quero an prohibiti aliquo casu admittantur.τ dic q sic vt in glo.in fi.

1 ☞ Causa maioris criminis preiudicialis priori prefertur in cognitione.
2 Delictum maius preiudicat minori.
3 Accusatus accusatorem non accusabit.τ nu.4.
5 Condēnatus in accusatione procedere potest.
6 Accusator alicuius a tertio de grauiori accusato supersedetur in priori accusatione.τ nu.seq.
14 Damnatus ad morteʒ non potest instituere nouā accusationē.
15 Nomen accusati quando qualiter τ quomodo inter reos dicatur recipi.
19 Iudex an possit differre sententiam accusatore dicēte accusationes esse falsas stante statuto ⁊c.
17 Accusationem falsam producens qua pena teneatur.

Prius est. Hec lex est subtilis et profunda. ¶ Et vt aliqua euitentur contraria premittit dñs meus pro euidētia quod qñque ciuilis τ criminalis proponi queruntur ab eodē:τ tunc recurrēdum est ad.l.vnā infra qñ ciuilis actio preiud cri.qñq; vicissim.τ tūc qñq; vna principalr τ alia i cidenter τ obtinet.l.ij.s.de ord.co.τ in parte.l.qm Alle. infra de adul.qñque vtraque pncipalr.τ tunc locum sibi vēdicat.l.fi.s.ō or.iu.qñq; p'ses criales apponūt:τ tūc si ab vna

a ¶ Uel donatio donatio i dubio.an dicat cā mortis vl' inter viuos τ qñ qño τ qr τ qd sit dōatio iter viuos τ qd cā mortis vl' de p soci.ꝯs.lib.i ci.i pñti ꝯsultatione v.circa primā. q.cū v.se.char.ec vj.τ v.iij.ꝯfirmat l.j.p.cha.lxxviij τ ex quib' verbis donatio inducat τ ꝑsumat ꝯs.xciij. ici.circa primū.v. circa quartā dubitationē eū.iij.vsi. se.l.d.p.char.clix

b ¶ Qui nō possūt τ adde q' q accusare non possunt officium iudicis implorare vt pcedat ad iqsitionē ac si ipsi eēnt pcuratores inqsitionis ita dt Bal.i l.j.s.ti.nō ge.iteʒ no.qđ q accusare nō pñt nō pñt et esse denunciatores.ita inqt bar. in.l.diuus . ff. de eu. reo . vbi vide de materia denunciationis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

locum habet.l.cum rationibus.ff.eo.& ff.titu.i.l.qui de crimine. Si autem vicissim & tunc si vna principaliter alia incidenter vel emergenter locum habet.ff. de adulte.l. quoniam alexandrum. Si autem vtraq; principaliter locum habet.l.ista.ff.cod.l. neganda. ¶ Secundo premitto quod hec ler habet principaliter duas solutiões.licet contrariorum sint plures : vna est vt accusatio secundo loco propósita fit preiudicialis ad primum non funditus: quia illam absorbeat & reddat impossibilem:sed ex eo essi qz grauior.& maior: sic ad tempus dicitur preiudicare qz minorem interim facit silere.hanc concernunt quatuor primo solutiones date ad.l.is qui reus.ff.de publi.iudi. Alia est vt accusatio secundo loco propósita fit ad primum funditus preiudicialis quia illam absorbet & reddit impossibilem.& ista ponit Ełso & glos.magna in quinta solutione.& hec communis & vera in .l. ista. ¶ Ponam tamen casum in nube.& in contrariorum solutione pateſaciam veritatem ipsarum. Dividitur in partes tres, nam primo questioni rśpondeo ordinem in cognoscendo tradit secundo cognitionis effectum annectit.tertio obiectá reiecit secunda ibi: & tunc.tertia ibi: & si prior. ¶ Casus causa maioris criminis prioris preiudicialis in cognitione preferturꝫ rei ex decisione cognoscitur an in alia prius de in scripta procedatur. hoc dicit. ¶ Pone casum in terminis in nube vt in glosſ.pri⁹. in fi.nam casus ille ad vtranq; lec.potest adaptari. Ad primaz adaptur si intelligatur quod iniuria de qua accusatione prius fuerat instituta processerat in personam accusatoris absque aliquo medio vel quod cedes & vulnera fuerint in persona secundi id est re accusatoris. ¶ Ad secundam adaptatur si dicas quod iniuria fuit illata a domino in persona serui vt.l.i.& l.dominum. ff.de iniu.& accusatio cedis & vulnerum erat de seruo.illo prius occiso. ¶ Posito sic in casu in nube expone literam vt in glosſ. ¶ Notabilia collige primo quod delictum maius vel grauius est preiudiciale ad minus vel leuius.concor.ff.de iudi.l. per minorem.cum similibus.in prin.glo.alle. ¶ Secundo de preiudiciali primo cognosci & pronunciari. ¶ Tertio quod ex sententia lata in preiudiciali iudicatur in alia.& sic exitus acta probat vt.ff.de iudi.l.rem non nouam.in fin.& hec tria colligebat dominus meus. ¶ Potes & quarto notare quod sublato vel interempto maiori seu potentiori elenantur & robur seu rigorem assumunt minus potens & depressi.& hoc vides quotidie in donationib⁹ & preeminentijs huius mundi. ¶ Transeo ad apparatum.& oppo.quod crimen grauius cedis & vulnerum non fuerit in iudicio prius deductum vt patet in ff. huius .l.cuius contrarium videtur dicere in prin.dum. dicit prius &c. Solu. quod hec dictio prius ꝓbic non stat nominaliter sed aduerbialiter & non denotat ordinem inter cognitionem criminum nec inter institutionem accusationum sed ordinem cognitionis inter institutas accusationes.& potes exponere verbum est ꝓo oportet vt hic facit Lyn.vel subaudire verbum de iure & aduerbium prius construere cum verbo respondeas vt sit sensus de iure est vt prius respondeas &c.vel subaudi verbum de ordine vt sit sensus si de ordine queris ordo est vel de ordine iuris est vt prius respondeas &c. Et inquit Augusti.libro.xij.confessionum. quod quid est prius altero interdum entitate vt deus omnibus entibus, interdum tempore vt fios fructu, interdum electione vt fructus flore, interdum origine vt sonus cantu. ¶ Opponitur.ij. quod accusatus non posset suus accusatorem accusare, nisi prius se excusauerit siue eruerit;pt.ff.eodem.l.neganda. Solu.vt in glosſa secúda in princ.videlicet quod illud de parte vel minori nisi suá iniuriam prosequatur hic de maiori & preiudiciali funditus vel ad tempus. Ratio autem diuersitatis secúdum do.meū qz vbi maius periculū cautius agendū:vt.ff.de car.edic.l.i.ff.sed & qz sic sed in differendo maius debetum est reipublice maius preiudicium.ideo citius pumendum vt infra de pe.l.cum reis. ¶ Opponi.iij.quod imo de pari possit vt infra de calum.l.i.Sol.vt in ea.glo.vsq; ad secundum videlicet quod ibi non reaccusat sed iudices monet vt eius officio puniatur. Ista soin.videtur prima facie supponere quod in contrario non possit reaccusare quod est falsum quia suam iniuriam prosequeretur.& sic ei,permittitur vt.d.l.neganda.& sic illa non contradicit sed potius concor. quinimo cum calumnia trahat ortum ab accusatione instituta & demum de ea appareat post probationes omissas vt.ff.de calum.l.qui non probasse.bene sequitur quod reaccusanti non potest imputari cur prius non accusauerit non enim prius debuit quam potuit.arg.l.ij.ff.de consor.eius.lit.& ff.de inofficio. testamento.l.contra maiores.& de anna.excep.i.i.in fi. Ité suppone re videtur quod impetratio officij ad vindictá publicam permittitur.vbi accusatio non admittitur quod non semper est verum vt dicam.ff.de fal.l.vbi.Sol.igitur vt dixi. ¶ Oppon.iiij. quod de pari permittatur vt.l.ij.ff.de publico.ff.de adul.So. vt in glo.ff.eo.l.neganda.videlicet quod ibi excipiendo non reaccusando.multa enim conceduntur excipiendo que non agendo vt.ff.de petitio.hered.l.plane.& de condictio.inde.l.si in area.ſz quia ibi exceptio in se oppugnationem continet.& sic vim reaccusationis habet vt ibi patet ideo do.meus.& doc.dicunt quod etiam ibi vnum crimen est alteri connexum & trahit ortum & causam ab alio vt a adulterum a lenocinio.vnde ne cause continentia diuidatur vt.ff.de iudi.l.nulli.etiam in vt reaccusationis debet admitti. ¶ Addit do.meus quod ibi etiam suam iniuriam psequitur nec ei ob.si dicatur qó cum mulier lenocio consentit iniuriam pati non videtur vt.l.cum donationis.ff.de transi.& ff. de iniur.l.i.& vsq; adeo.quia a marito subducta presumitur.ar. ff.de rap.vir.l.i.& huic pene.& eius quod no.glo.in.l.i.& que one rande.ff.quarum rerum ac.non da.preterea in crimínibus publicis cósensus non attenditur vt dixi.ff.de iniur.l.si non conuiti.in pe.q.fed fortius ei obstat quia adulter non potest dici iniuriatus & tamen accusatus ante nomē eius receptum inter reos de lenocinio excipiens maritum repellit & aggrauat vt eo.& si publico.versi.extraneus.a contrario sensu quinimo secundum Pe.etiam post eius nomen receptum inter reos licet non repelleretur quia per lit.conte.vel receptionem exclusus:tamē aggraduaret vt puniretur si lenocininm foret adulterium de quo accusatur connexum & hoc declarabo in.l.quoniam Alexandrum.ff. de adulte.& ego respondeo ac fateor quod in extraneo sola connexitas rerum permittit vt accusari possit de pari qui alias ꝓbiberetur vt.ff.l.neganda.sed hec permissio est tempore limitata vt vsq; quo recipitur & inter reos vt.d.& extraneos.alias sic dicatur vltra posse:aduersatiua autem ibi posita non poterit stare.& si Pe.aliter sensit non bene dixit. ¶ Concludamus ergo & inter dum ꝓo reaccusante de pari vel minori crimine facit solum ratio sue vel suorum iniurie.& tunc nec anteq̃ recipiatur inter reos nec postea prohibetur vt.ff.l.neganda.que etiam post nomen receptum inter reos loquitur vt declarabo in vltimo contrario.& multominus si delictum post nomen eius inter reos receptum in eum fit commissum vt dicam in.l.neganda.in .iij. q. Et hoc vbi primus simpliter suam prosequatur iniuriá:alias remitto ad ea que dicam.ff.eo.l.neganda.vbi gl.interdum sola ratio connexitatis ꝓo eo facit.& tunc vsque ad eius nomen inter reos receptum admittitur vt.d.& extraneus facit.l.si maritus. & prescriptiones.ff.eo.titu. Interdum vtraq; predictarum rationum ꝓo eo facit & concurrit.& tunc quilibet secundum suam potentiam & permissum operatur & eum coadiuuat vt ante q̃ inter reos recipiatur vtriusq; fauore admittatur:postea vero deficiente connexitatis fauore vt.d.& extraneus admittitur illa sola ratione quia tractat de prosecutione ꝓprie iniurie vt.d.& si publico.& vt aggrauet non vt repellat vt ibi quia exceptiones agendo repulsiue sunt ante litem contesta. opponende.vt. & de procu.l.ita demum.& no.& ff.ti.l.reum. ¶ Reuertor ad materiá ꝓpriam huius.l.& omissa gl.iij.recipio.iiij.& op.quinto quod ter.nos dimittat in obscuro & in incerto:cum non declaret quid er euentu cause sit fiendum contra.& quibus.& de no.codi. com po.So.vt in ea.glo.in prin.que ter.declarat.& quod glo.dicit ac cuset exponet.i.in accusatione persistat.& procedat cum iam accusasset vt in fi.l.patet. ¶ Op.tunc sexto quod condemnatus ꝓ3 of sit in sua accusatione procedere vt.ff.de publi.iud.l.is qui reus. in fi.Sol.sed modis vt sequitur in gl. Primo quod ibi ideo admittitur quia suam iniuriam prosequitur.hic secus hanc reprobat glo.quia ibi non prosequitur suam iniuriam.quod patet qz si prosequeretur non propositam potest proponere vt.ff.c.l.qui iudicio.& sic frustra ter.ibi exigeret accusationem prius delatam fuisse preterea & hic psequitur suá iniuriam vt patet in exemplo posito in.i.gl.& qó.i.ponit Ełso.& si euentus cú expectatur. Sed o igitur soluerunt alij quod incboatas contra extraneum pót & se qui vt ibi non contra accusatorem suum vt hic. ¶ Erista solu. quam.i.approbat gl.notanter collige qsi accusator alicuius accusetur a tertio de grauiori crimine quod supersedebitur in accusatione prioris & interim sibi non currant tempora nec exigitur qboc grauius absorbeat primum :quia tunc esset eadem solu. cum quinta & tamen ponitur vt diuersa.que autem sit ratio diuersitatis inter extraneum & accusatorem suum immediate subiungit gl.vez qz victus calumniá cómisit resistendo victori. ideo aduersus eum insistendo non audiatur:qz iterato calúniari presumitur vt.ff.eo.l.si cui.§.huiden.& quia nullam aduersus extraneú cómisit.ió audit. Et ratio rationis sm Jac.bu.est quia dol⁹ vel calúnia respectu vnius cómissa nó ꝓiudicat respectu alterius ar.ff.ex qui.cau.in pos.ea.l. fulcimus. § aduersus.& de iniur.l. eum qui innocentem.§.eum qui.& si fer.ven.l.loci corpus. § .con petit.& ista ratione eam tenet Jac.bu.vbi defectum grauius nó sit funditus preiudiciale ad primum. ¶ Sed contra istam lec. oppo.hec gl.iurta fi.in ver.sed secundum quia damnatus.l. cornelia:sic vel alio publico iudicio est infamis vt.ff.de his qui no. infa.l.i.§.qui iudicio publico.& ff.de publi.iudi.l.infamez.& sic ab accusando repellitur vt.ff.eo.l.qui accusare.& ff.l.criminis. Sol.vt in ea.vez qꝫ ꝓdicta in inchoádis de nouo non in inchoatis prosequendis:quia tunc distinguendum est,aut contra suum accusatorem

a accusatorem et non possit vt hic: aut contra extraneum et possit:vt.d.l.is qui reus. ¶ Quare autem ab inchoandis repellatur non ab inchoatis dicit do.meus.quia facilius impediuntur fienda & iam facta:& sic proponenda quam proposita:vt.ff.de bis qui sunt sui vel alie.iur.l.patre furioso.& ff.de institu.et substitu.sub condi.fac.l.si quis heredem.nec inquit ipse casus superueniens agit in aliqua ex causis sed in qualitate vel accidenti extrinseco:puta fame vel infamie:& sic non obstan.ff.ad.l.aquil.l. quia in cum.& l.vranius.ff.de fideiuss.& sic & alia qualitas maleficii vel scientie rei aliene superuenientis non impedit vsucapionem iam inchoatam sed inchoandam:vt.& de vsucap.transfor. l.prima.§. hic tantummodo. ¶ Sed iterato & successiue contra eandem glo.oppo.quod contra extraneum inchoatas non possit prosequi quia calumniaz apparet eum commisisse:& sic presumitur de nouo committere:vt.ff.eo.l.si cui.§. hisdem.Solu.vt se quitur in eadem glo.vsq; ad versic.item huic.l.videlicet quod calumniatus in insistendo quia accusando repellitur quia iterato presumitur calumniari:vt dicta.l.si cui.sed calumniatus in resistendo non presumitur calumniari in insistendo:qó intelligitur aduersus extraneum sed suum accusatorem tenuit. hec secunda solut.quod presumatur quod puto verum in inchoandis sed in inchoatis prosequendis de quibus loquimur calumnia non con sideratur sicut nec infamia:vt.d.& in qui reus.quia semel malus in futurum presumitur non retro fuisse.vt.l.si aliquid.C.de fusce. & ar.libro decimo & ideo hanc secundam solu.reputo non veraz quicquid dixerit Jaco.butri tum etiam quia.d.& in qui reus loquitur indistincte et potius in suo accusatore q̃ extraneo quod patet ex sui princi.dum dicit non relatione criminum sed innocentia rei pugetur:an relatio concernit accusatum actiue et accusantem passiue et non extrancum:ergo &c. tum etiam dicit Pe.qó bene legi nó applaudet:qz tunc non ex cuétu cause ideo immediate ex sua repelleret cótra accusatorē suum sed ex calumnia cótra ipsum cómissa cótrarium cuius vult ista.l. ¶ Repro bata ergo prima & secunda solut.dixerunt alij & tertio quod ibi tamen tus aliter sedari non poterat:vt patet.& in ead.gl.ver.tertiō & vsq; ad ver.sed aliter.sed hec licet in se vera diuinat cui sibi de scandalo vel tumultu non appareat et eadem ratione iudex nouam deberet recipere accusationem cuius contra.dicitur ibi. ¶ Alij dixerunt & quarto aut apparet condemnatum fuisse calumniatum vel non:hanc reprobant in glosſ.vsq; ad versic.vel dic quinto:& etiam qz condemnatus in dubio presumitur calúniasse vt no.& de aduo.di.iud.l.i. ¶ Alij quinto secúdú Ełso.dixerunt hic de crimine preiudiciali funditus et in tantum quod absorbet primum:ibi vero de ꝓiudiciali ad tps tantum ratione maioritatis solum vt.& de ord.iudi.l.fi.ff.de iudi.l.per minorem.& hanc exꝑplica vt in glo.& hoc qó dicit glo.placet & eam communiter omnes sequúntur. Et licet videar de indubitabili tamen inquit dñs meus qó satis bona dubitandi ratio fuit precedens inscriptio et accusatio et prioritas accusandi & preuentio vt hic in fi.quam tollit veritas ex sua ficta per quam apparet illius accusationē fore impossibilem & calúniosam:similiter glo. dicit qó etiam scóa placet sed eam supra reprobaui. ¶ Sexto dixerūt quidā qó in cótrario ideo cōdēnatus admittit ad ꝑsequēdum suam accusationem:qz ibi lis iam fuerat super ea contesta.hic sec⁹ sed dec,bāc nō tenēt:tum qz lex ista solā inscriptionē nō ꝓtestationē curare videt:tū qz tex.in cōtrario non dicit inchoatas cās sed inchoatas declaratiōes:& sic ꝓtestationē nō vt curare vt plenius dicā.ff.e.l.negāda.tū etiā qz hec solutio videt supponere qó lite ꝓtest.indistincte qs posset recusari de maiori crimine qó non est verū vt dicā infra in vltimo cōtrario.tenea mus igit lec.Ełso. ¶ Cōtra quā opp.qó de accusatiōe pri⁹ listituta debeat cognosci:vt.ff.de iudi.l.q prior.Sol.vt hic in fi.gl. qó illa regula hic fallit:& ideo qz scóa est ꝓiudicialis ad primā. Sed tūc extra & cōtra lec.Ełso.& sol.datā prima Sno oppo.qó nō minus prima est ꝓiudicialis ad scōam & ecōtra cū pria vera & possibilis & falsa sit scōa:& sic nō debet preueniēti priuilegium preuentionis auferri & posteriori cōcedi.ar.& g po.in pig.ba.l. assiduis.& i.& de fru.& lit.cꝛpē.l.fi.Sol.vt vicissitudinario preiudicio sublato & inuicē cōquassato:accusatio scōa velut maioris preiudicij reipublice si differat preferꝛ,prime.& ideo posito accusationum ordine ecōtrario prius cognoscerē de prima omissa scōa:& hāc sol.iuuat fortiter ter.ibi vt grauiora. ¶ Iterato qꝑpo,cōdēnatus de serui occisiōe nō ds repelli a ꝓbādo illum tunc viuere cū illo ꝓbato appareat cū neminē actionez esse potuisse:& sic sua nō ds ei obesse:vt.ff.ad.l.aquil.inde neratius.in fin.cū l.seq.Sol.qó ibi cuiliter:hic criminaliter fuit actū:vel ibi nondum erat sua lata hic sic:vel ibi erat sua lata ꝑpter ei⁹ cōfessiōnē hic ob alias ꝓbationes & ꝑ hac diuersitatē accedat.ff.de iure iuran.l.cū qui.Sed predictis repugnat ter.singulariter notandus.ff.de questi.l.i.in fi.vbi & post suam innocēs auditur.Sua rē pōt dici qó ad ꝓbā dā illū seruū viuere admittat si frustrādi & differēdi causa facere non appareat iudici:ſz interim accusare

a ¶ Et nō possit, Quare aūt ē qō regulr accusatus de crimine publico postquam non est ei receptus inter reos accusare possit. Bald. hic pōit optimā rōnē dicēs qz accusatus ad mortē semper faceret aliā accusationē et ꝺdēnat⁹ tādiu eluderet penam quādiu ꝓcess⁹ pēderet de quo plene ꝑ Jmo.in.l.si qs reus.in v.i ea gl.de pub.iudi.& ibi Bar.v.venio ad alias gl.& bal. in.l.negāda.ſ.e.

10 sandum & non ante vt hic. ¶ Lecturis igitur diuabus declaratis reuertor ad gl.tertiā quā ex causa post lecturas omisi:& oppo.qó nō prius grauiori accusatiōi teneat rídere:vt.l.i.ſ.extraneus.& l.si maritus.ſ.ꝑscriptiōe.ff.de adul.So.vt in gl.vez qó hic reaccusantis nomen nondū erat inter eos receptum:ideo super grauiori proceditur:ibi receptū erat ista solu.est mihi in pte dubia:credo,eiſi eam verissimā ex eo capite quo dicit accusatum ante eius nomē inter reos receptum posse reaccusare suum accusatorez de maiori siue sit funditus preiudiciale ad primum siue non siue ꝑsequat suā iniuriā tm̄ & tūc possit de minori,vt.ſ.eod. l.negāda.siue nō:vt.d.& extraneus.& qó ibi operatur conuenientias criminis operet & maioritas: & ꝓ hoc etiā.d.l.neganda.a sensu Jsto & ar.& de ordi.iudi.l.fi.& ff.de adul.l.adultery.in fin. & ff.de iudi.l.per minorem. Sed post nomen receptum inter reos ego credo idem ibi ꝑsequatur suam vel suorum iniuriam & hoc ideo qz potest tunc de minori vel pari:vt dicta.l.neganda.que etiam post nomen eius inter reos receptum loquitur : vt sentit Pet.quicquid dicat Lyn.qó patet qz indistincte loquitur. Secunda qz verba hec sonant dum dicit ibi priusquā exierint se. quasi iam recepti inter reos fuerint cum antea non sint obligati vt criminare non possint vt in precedenti membro dixi, Tertio qz tunc ceſſ:birant regule accusationem ꝓhibitiue: vt.ſ.eod.l.de crimine.& l.nō ꝓhibef.cum se.& seq. Quarto ꝓ hoc est casus in.l.ij.§.publico.ff.de adul.vbi post eius nomē inter reos receptum mulier de lenocinio accusat maritū & hoc solum inducit ꝓsecutio ꝓprie iniurie nō criminis cōueritas vt declarauī.& in iij.cōtrario.& vbi suā iniuriā nō ꝓsequat ſo cū ista glo.vbi crimen ls maius fit funditus ꝓiudiciale ad minus:tum per .§.extraneus.quē allegat gl.ls crimē lenocinij de quo ibi loquit non fit adulterio maius sed sit ibi cōnexitas criminis que facit eum admitti vbi nō admitteref nō est tāte potētie vt post ei⁹ nomen inter reos receptū faciat eū admitti:vt l.iij.Sno declarauī sicut nec criminis maioritas que eū facit prius admitti:tū etiā ſcdo per.l.is qi reus.ff.de pub.iudi.nā ibi loquit postquā reus inter reos est recept⁹ vt ibi declarat gl.i. ¶ Quod igit postea subdit qó eius innocētiā nō debet purgare relatione criminum velut īdistincte & gñaliter ꝓlatū ds ītelligi de quolibet crimine in quo ratio sit vniformis vel alis nō exceptuato:& sic nō solū de maiori sed etiam minori dūtamen suā iniuria non ꝑsequeꝛ qz illud est exceptuatum vt dixi ꝑpter diuersitatē rationis:ideo bi qui ab accusando alis repellunt audiunt cum suā iniuriā ꝑsequunt:vt ſ.eo.senatus.& l.nō ꝓhibef.cū seq.& l.de crimine.& d. l.negauda. Tertio qz in ptē fua fuit priusquā inter reos reciperetur illum reaccusare de hoc grauiori crimine & suū accusatorem repellere:vt hic:& l.ꝓ minorē.ff.de iudi.& de ordi.iudi.l.fi. Cuz igit nō fecerit sibi ꝑputet sciēs vel scire debēs qó exceptiones dilatorie priusquā inter reos recipiant sunt opponēde.l.si marit⁹.§. ꝑscriptiones.ff.de adul.si tamen reaccusatus contra suū reaccusatorem non exceiperet processus & iudicium tenebit : vt not. glo.in.l.reum.& de procurato.& quia sic est in ciuilibus in quib⁹ excep io ordinis in diuersis instantijs & causis debet ante litem contest.opponi:vt.& de procura.l.ita demum.& de ꝓbā.l.cece ptionem.& in autenti.de fideiusso.§.sed nec.quinimo plus dico quod reaccusator contra quem non fuit exceptum ante nomen reaccusati inter reos receptum poterit obȝcere reaccusa-

o vt super eius crimine non procedatur donec de suo grauiori fit cognitum cum suum maius faciat silere aduersarīj minus: vt.ll.& alleg. Nec potest replicari quod tarde exceperit cuz priꝰ ius excipiendi sibi non competerit : vt.l.ij.& de consor. eius. Ji, sed ybi hoc esset funditus maius preiudiciale ad primum mi-

11 nus vt in ſectu.Ełso.& eius exceptio ꝑ hic ꝓbatur. ¶ Repe rio quod Barto.in.d.l.is qui reus.dicit quod non obstante no minis receptione potest de hoc grauiori reaccusare & super eo p ceditur & interim silebit primum:& inducit hanc legem & etiam ꝓbat ista ratione:qz exceptiones peremptorie post lit.cōtest. possunt opponi:vt.l.peremptorias.& sen.rescin.nō pos sed hec reaccusatio permitt priorem:vt in.l.ista.ergo peremptorie exceptionis similitudinem poterit hec reaccusatio fieri post eius nomen inter reos receptum.hec etiam validō quia de hoc crimine grauiori & funditus ad suum preiudicium docendo innocentiaz suam purgatur in crimine sibi imposito : igitur admittendus: vt dicta.l.is qui reus,sed ei contradicit hec glosſ.ad intellectum Ełso.relata.sed ꝓ eo respōderi pōt qó ad aliā refert nō ad illam Ełso.& ꝓ eo pōt adduci secta solutio hic data ad.l.is qui reus. que cū ponat post quintā Ełso.videt velle qó de maiori funditꝰ ꝓiudiciali teneat reaccusatꝰ prius rūdere nō obstāte qó sup eius b accusatiōe lis fuisset iā ꝓtest.qd igit dicēdū. ¶ Juxta qó Bar. nō bene dicat. Primo qz exceptio ordinis in diuersis instātijs & causis ds ante lit.ꝓte.opponi velut dilatoria b vt no.& de app. l.i.& de sen.l.plarā.et ꝑhaf i aut.de fid eiuſ & sed nec. ¶ Scōo

b ¶ Velut dilatoria qō exceptio ordinis sit dilatoria. Bart.etiā in.l.ij.ff.de exce

a ¶ In cognitione ꝑferꝛ,adde Dan. de ca.2.ccclxviij. & adde q repellit agēte i spe. de ac. ſ. Ité excipit cōtra actorē q prē posterum.

b ¶ Hec dictio pō. de hac dictiōe vid olino p bar,i ꝓma 2ſti.C.ſ.hec ḡnec nō.in.ſ.col.ſ.fi.nō ob.ꝓmū q dicit q dictio pri⁹ capit duob⁹? modis vid et p abb.i.c.i l fis ſ.col.ō re.ſpo. ité adde q fm Bal, 2 pri⁹.i.ſtatiz nō ex internallo i.l.i. ſ. de.mu.ſer.ma.ſ. mō grit. Ité adō spe.deleg.ſ.sequitur videre.ver.ité quod ad offi.

c ¶ Reacceusare.tu dic q l criminali bus ꝓiudicialib⁹ nō cadit ꝓprie re cōuētio de quo vi de bal.i aut.& ꝺse b quēter.ſ.de sen.& iterlo.om.iu.bal. ſ.e.l.ſ.opponо.& p bar.i.l.is q re⁹ ff.de pub.iudi.et ad quesitū qō format iste hic vide bal.in.l.negāda. ſ.eodem.

3 flore.interdum origine vt sonus cantu. ¶ Opponitur.ij. quod accusatus non posset suus accusatorem accusare, nisi prius se excusauerit siue eruerit;pt.ſ.eodem.l.neganda. Solu.vt in glosſa secúda in princ.videlicet quod illud de parte vel minori nisi suá iniuriam prosequatur hic de maiori & preiudiciali funditus vel ad tempus. Ratio autem diuersitatis secúdum do.meū qz vbi maius periculū cautius agendū:vt.ff.de car.edic.l.i.ſ.sed & qz sic sed in differendo maius debetum est reipublice maius preiudi-

4 cium.ideo citius pumendum vt infra de pe.l.cum reis. ¶ Opponi.iij.quod imo de pari possit vt infra de calum.l.i.Sol.vt in ea.glo.vsq; ad secundum videlicet quod ibi non reaccusat sed iudices monet vt eius officio puniatur. Ista soin.videtur prima

c facie supponere quod in contrario non possit reaccusare quod est falsum quia suam iniuriam prosequeretur.& sic ei,permittitur vt.d.l.neganda.& sic illa non contradicit sed potius concor. quinimo cum calumnia trahat ortum ab accusatione instituta & demum de ea appareat post probationes omissas vt.ff.de calum.l.qui non probasse.bene sequitur quod reaccusanti non potest imputari cur prius non accusauerit non enim prius debuit quam potuit.arg.l.ij.ff.de consor.eius.lit.& ff.de inofficio. testamento.l.contra maiores.& de anna.excep.i.i.in fi. Ité suppone re videtur quod impetratio officij ad vindictá publicam permittitur.vbi accusatio non admittitur quod non semper est verum vt dicam.ff.de fal.l.vbi.Sol.igitur vt dixi. ¶ Oppon.iiij. quod de pari permittatur vt.l.ij.ff.de publico.ff.de adul.So. vt in glo.ff.eo.l.neganda.videlicet quod ibi excipiendo non reaccusando.multa enim conceduntur excipiendo que non agendo vt.ff.de petitio.hered.l.plane.& de condictio.inde.l.si in area.ſz

Universidad de Deusto
Biblioteca

qve boc vel tali crimine nō est exceptio facta: ergo cōprehēdit sub regula ideffinita: vt. l. i. ff. de reg. iu. ℞ not. in. l. in bis. ff. de leg. sed indefinite regule est vt reus non purgetur criminū relatione vt sepius allega. l. is qui reus. ℞. j. eod. l. neganda. ergo ℞.

¶ Tertio ꝛ quoties ex eodē fonte procedunt due operationes vel cause quarum vna prodest ℞ alia nocet inspicimus eam que nocet. ff. ex qui. cau. in pos. ea. j. fulcinius. §. qō si aduersus. ff. de arbi. l. pedius. alias parui. §. i. sed effect⁹ dilatiuus prioris accusationis habet impedire prosecutionem sēde cum dilatorie ante lit. contesta. seu nomen inter reos receptū debeant opponi. ff. de adul. l. si maritus. §. prescriptiones. ergo ℞. ¶ Et ex his patet rationē Bart. nō obstare qꝛ hec accusatio est funditus preiudicialis ad primā nō tamē perimit illam quam differt ℞ prius differt ℞ necessario: ꝛtingenter aūt ℞ secūdario perimit vt in hac. l. ergo non minus imo magis affectus dilatiuus prius debet attendi vt potētior. l. querit. ff. de sta. bo. sic dicim⁹ in vestimentis pactorū. Nam licet in quolibet adsit consensus tñ ille consensus non cōsideratur qñ venit per posteri⁹: vt pꝛa in cōmodato ℞ deposito qui non dicunt vestiri cōsensu sꝛ re ℞ stipulatio verbis: licet interueniat cōsensus: vt not. hic doct. in. l. iuris gentiū. §. quinto. ff. de pact. ¶ Quinimo ℞ quarto nonne in. l. nostra. eque bene pma perimit secundam sicecontra scōa primā. igit primo accusatori non debet ius prosecutionis auferri ℞ scōo concedi vt. §. quipo. in pigno. ba. l. assiduis. nec dicas qō secunda maioritas boc operaſ qꝛ illa sola non sufficit vt in precedenti membro scripsi. ¶ Quinto ad idem qꝛ nec ex boc reaccusator leditur cum prius ℞ formaliter excipiendi ei non tollaſ: ℞ sic non pbibetur excipere seruū tunc nō virtute illud pbare: quo ꝓbato ab accusatione velut calumniosa ℞ impossibili facta absoluetur: et ex boc apparet qō. d. l. peremptorias. ℞. d. l. is qui reus. in nihilum obstant nō enim bic excipit tantū vt absoluaſ sed insistit vt accusatio contra cum differaſ vt aduersarius condemnef qō non est de natura mere peremptoriarum. Apparet ergo qō glos. bic in oꝛdine tertia scōm vtrancḡ lect. est vera reiectis quoꝛūdam modernoū picturis. Non nego tamen qn solū libellū possit iudici offerre vt saluum sit sibi ius accusandi ℞ procedendi cum fuerit absolutus ℞ quandoqꝛ dānatus: vt. d. l. is qui reus. ℞. j. eod. l. negāda ℞ ibi dicā vsqꝛ ad qō tempus. ¶ Quero modo⁹ qꝛ ꝑdicta in suo accusatore locum habent quid in extraneo: an possit accusari ab eo cuius nomen est inter reos receptum et de grauioꝛi quam sit suum: qꝛ de pari non esset dubium: vt. j. eod. l. negāda. Et videtur Nof. in distin. sua in. l. is qui re⁹. tenere quod sic: idem Bart. ℞ allegāt. j. eo. l. negāda. sed fortius pro eis facit: qꝛ cessare vī ratio que pbibere videf in accusatore suo. Nam videf ler presumere qō potius faciat vt terroꝛem aduersario inferat q̄ quouis modo ille desistat vt pbaf in. d. l. is qui reus. in prin. ibi nō relatione criminum ℞. ¶ Sed boc nō obstante puto qō non sit differentia inter extraneū ℞ suū accusatorem per eandem l. negāda. vbi simpliciter ℞ indistincte denegaf ei licentia criminandi: ℞ ibi non dicit ter. reaccusandi: ℞ sic etiam extraneū concernit quinimo cum permittit solum ex parte accusantis persecutionem sue vel suoꝝ iniurie considerat ℞ concernit admittendum igitur puto si suam vel suoꝝ prosequatur iniuriam non alias nisi se inscribat vt in suo accusatore pꝛdit. Et ratio que supꝛo allegaf in suo accusatore pōt etiā per indirectum locū habere in extraneo mediante quo posset eripi de sua accusatiōe. arg. j. titu. j. l. fina. nec illa est sola que eque bene est in alia: vbi vt validius circa purgationem innocentie sue vacet pauciꝛibus occupatus alias de facili posset periclitare in vtraq; ꝛta supꝛa versus. Qui binos lepoꝛes ℞. Et ꝛo ista ratione accedat. l. rem. §. de ꝛocu. Nisi ergo cesset vtraq; ratio non cessaret regularis dispositio vt in simili dicit glo. in. l. liberorum. §. pompo. ff. de bis qui no. infa. ¶ Quero modo quid post sententiam ℞ de absoluto nulla questio de condemnato vero idem cum sententia non irrogetur infamia sed cum infamiam irrogat si vult psequi ante inchoatas quas cōdēnatoria absoꝛbet nō pōt vt hic: quas vero nō absoꝛbet pōt: vt. j. eo. l. neganda. ℞. l. is qui reus. ff. de pubii. iudi. ℞ hoc fatetur ibi gl. de cōdēnatis ad morte ciuilem ℞ quare hoc sit ibi gl. quoꝝ rōnes reddit: sed difficile in damnatis ad penam mortis naturalis: dicens ad mortem naturalem damnatū inchoatas prosequi non posse: quod repꝛobauit Lyn. secutus Pet. vt hic per eum: in. vi. ℞ idem Ray. ℞ Bartol. primo quia in vtroq; casu eadem ratio locum habet. secundo qꝛ mors naturalis differtur ex causa: vt. j. de bo. dam. l. i. ℞. ff. de penis. l. pregnantis. Tertio quia ei frustra inchoare permisset dilationem nisi prosecutionem ei permitteret post damnationem: ℞ sic esset ler impositā verbis contra. l. ij. §. communia de leg. Quarto qꝛ qui vult antecedens velle videtur ℞ consequens sine quo antecedens effectum habere non potest: vt. ff. de iurif. om. iud. l. ij. cum simi. Quinto ꝛo ista parte fortius addo quia text. ibi permittitur inchoatas prosequi bis qui perdiderunt libertatem sed constat damnatum ad mortem naturalem perdere: vt. ff. de pen. l. qui vltimo ℞ eos seruari vt in alios questio habeatur, vt ibi dicit text. in fi. ergo ℞. ¶ Sed fertur qō Dy. tenuit glo. ℞ dss me⁹ etiam cam sequitur ℞ ll. quas glos. allegauitipse glos. declarando inducit primo quia regula est vt mortis pena non differatur: vt. j. de custo. ℞ exbi. re. l. fin. ℞. j. de penis. l. cum reis. ℞ ab ista regula quidam casus excipiuntur: vꝛ cum princeps mandat vt seuerius solito vindicetur: vt. j. de penis. l. si vindicari. Item: vt damnat⁹ de his que gessit ℞ administrauit ratione reddat: vt. j. de bo. dana. l. i, ℞ sic ibi ne innocens dominus damnum patiaſ. Item ne innocens eum co occidatur ℞ puniatur: vt. ff. de penis. l. pregnantis. Item interdum vt de consecūs interrogetur: vt. l. qui vltimo. in fine. ff. de pen. Sed cum noster casus non sit exceptuatus: sequitur quod sub predicta regula remanet comprehēsus: vt. ff. de regn. iur. l. j. ℞ argu. eius quod notat. in. l. in bis. ff. de legi. ¶ Secundo per text. ℞ eius rationem in. l. si quis forte. in princi. ff. de pe. Nam si vt ibi dicitur propter salutem propriam ℞ immediatā princeps non permittit differri penā mortis multo minus credendū est eum permittere propter mediatam in dānum ꝑpenam alienam. Et hec ratio fortiter vꝛget ℞ ter. ille vbi quaſi casus ℞ potissime propter implicatiuam ibi positam dim dicit vt etiam post sententiam ℞. ℞ fuerunt iste. ll. per glo. allegate. ¶ Tertio addit ipse quia ratio inter mortē ciuilem ℞ naturalem est diuersa: ergo de vna ad aliā non pōt directe inferri. ff. de acqui. pos. l. naturaliter. §. nihil. ℞. ff. de dona. inter vi. ℞ vro. l. si maritus. diuersitas autem est euidens. Nam delictum cuius pena est naturalis mors vt pena diuidi dicaf que delicto cōmensuratur: vt. ff. de offi. presi. l. diuus. ℞. j. de pe. l. sancimus. grauius est eo cuius pena est mors ciuilis solum: ℞ ideo nimirum si cum eo vt grauioꝛi lex mitius dispēſat vel qnicquā aliud concedit: vt §. quo appella. non re. l. ij. ℞ ibi nota. ℞. ff. de regulis iuris. l. nam ad ea. ¶ Item inter has penas est diuersitas quia vna vitam interimit: alia in operas vel opus metalli cōseruat: ℞ ideo. l. pfu mit damnarum ad mortem naturalē illam ꝓponere in allusionē pene: vt. d. l. si quis forte. ibi enī dubitat sperans forte principi interim supplicare: vt. d. l. cum reis. ℞ hec suspicio cessat in vinēte cū etiaꝫ post executionem pene possit supplicare: ergo de vna ad aliā rōne dissimilitudinis non pōt inferri: vt. l. maritus. §. de dona. inter vir. ℞ vro. ff. de calū. l. fi. ¶ Et ex diuersitatibus ꝓdictis sublata est aliorū prima ratio. ¶ Nec ob. scōa qꝛ ad cōmodū in nocentis vel ne quis damnum patiatur differtur mors naturalis vt in iuribus per eos allega. non in dannum et preiudicium ℞ forte innocentis: vt. d. l. si quis. Sed hec ratio non conuenit. l. qui vltime. in fine. quam supra induri. ¶ Sed tenendo glos. potes dicere quod ibi in casu diuerso vbi criminosus potest interrogari de socio: vt. j. titu. j. l. fin. ℞ sentit glo. in contrario Ald tertiam ℞ quartam rationem respondit quod pendente accusatione de crimine cuius pena sit mors naturalis accusatus non pōterit se inscribere vel inchoare nec ꝓtius ꝓpositas prosequi vt finire casus vī omissus: ℞ ꝛ3 nil alleget tñ hoc suadet regula qua dicit qō ei cui obstat sniа ℞ iudicii pendens: vt. l. fundi. ℞. l. fundum. ff. de excep. Ad. l. is qui reus. respondet qō ibi in eo qui libertatem tñ vel ciuitatē perdit: vt probatur per illā limitatiuā demum positam in pen. respon. prohibitino que intelligitur repetita in vltimo responso permissiuo propter relationem eis ibi positum. Unde secundum eam damnati ad mortē naturalē casus vt omissus remanet iuri communi ℞ regule sue naturali qō nec de nouo possit deferre nec delatum prosequi. argu. ff. de condi. ob cau. l. si extraneus. cum simili. ¶ Sꝛ cane ꝛo deo qō iste casus non vī ibi omissus vt in qnta rōne ꝓalia parte supra declarauī cum ibi generaliter de eo qui perdidit libertatē loquat nec se restringat ad aliquaꝫ spēm delicti vel pene: ergo illa vba indiffinite plaza equipollent vniuersali ℞ omnē modum perdēdelibertatis cōprehēdit: vt. l. si necessarias. §. si annua. ff. de pigno. ac. ℞ de reb. dub. l. si is qui decem. §. vtrū. Sed potes dicere qō omniū speciērū sub indefinita cōprehensarū nonest eadē ratio: vt pꝛa ex supradictis: vel dic qō ille ter. de pena admittendi libertatem salua vita loquit vt in prioribus colligit. Et qꝛ. l. sic loquendo simpliciter de amissione libertatis intelligitur de pena metalli que non interimit vitam naturalem: vt. ff. de capi. diuini. l. ij. in prin. ℞. l. tutelas. §. si libertate, ℞. ff. de pe. l. ij. in princ. vbi casus ℞. l. aut damna. §. sed pena. ℞ sic est glo. nostra defensa. ¶ Quero nunc tertio quid si damnatus nouam accusationem instituere vellet: ℞ tunc glos. v. in. l. is qui reus. dicit quod si adempta est ei ciuitas vel libertas nō possit. aſs possit indistincte si non fit effectus infamie: ℞ vbi sententia reddit cum infamiem: vbi nota distinguit extraneum a suo accusatore vt extraneum non possit accusare infamia ꝓhibente nisi suam vel suoꝝ prosequatur iniuriam vt eo. titu. l. infamem. ℞. ff. de accu. l. qui accusare. si suū accusatorem possit infamia nō obstante qꝛ ignoscendū est ei qui vult se vendicare. argu. ff. de bo. libe. l. qui cū maioꝛ. §. si libertus. ℞ de iure fisci. l. ij. in princip. ℞ de bo. eorum qui mor. sibi ꝓsci. l. j. Et cū bis transit Lyn. ℞ qui alienam tantū sequitur scripturam

a ¶ Quero mō. Tu vide de boc vltra eā que not. hic Bald. qō negāda. j. eo. Bar. in. l. is qui re⁹. ℣f. quero quid si accusator. ff. de publi. iudi.

scripturam. Ego puto qō sicut nō potest extraneū ita nec suum accusatorem qꝛ casu3 iste non reperitur exceptus. ergo sub regula infamē ꝓhibente est comprehensus. arg. ul. patre furioso. ff. de bis. qui sunt sui vel alie. iur. ℞ eius qō not. glos. in. l. in bis. ff. de legi. Casus aūt exceptuatos videbis. j. eo. l. criminis. Secundo qꝛ de benefacere nō ɔ3 qs premiū contrarium reportare vt. l. i. §. de repu. ℞ argu. ff. de iureiu. l. i. §. i j. ad. l. iul. maie. l. quisquis ad fin. sed iste bene fecit crimē in publicū deducēs cum expediat reipublice maleficia non remanere impunita. vt. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. in fin. ℞ nocentes infamari. vt. l. cū qui nocentem in prin. ff. de iniur. Item aūt premium reportaret si deterioris conditionis esset quā extraneus qui tacuit. Tertio pro boc bene facit. j. eo. l. neganda. q etiam loquit in extraneo vt declarauī in q precedenti. Quarto qꝛ bis ignoscit qui sanguinem suum reddi mere conanf. vt. l. i. ff. de bo. eo. in contra. all. sed bic non conanf sanguinē suū redimere cū iam fit damnatus. ergo ei non ignoscēdum. ℞ sic. l. illa potius facit pro quam contra. preterea ibi igno scitur vt penam corruptoris euadat non tamen vt corruptela de quo cōstet ei ꝑfit. Sic etiam non ob. l. qui cum maioꝛ. §. si libertus. qꝛ ibi ante sniam nō postea. preterea nec vbi inhabilis habilitatur sed ideo ꝛ habilis ad accusandum priuandus tamen beneficio petende bo. pos. Stab. liberti excusaſ qꝛ a liberto incitatus fuit. ℞ sic ei ignoscit vt penam sibi infligeudam euitet non autem vt iam inflicta sibi non nocet nec etiam subuenitur ei vt prius vniuersaliter inhabilis habilitetur. Similiter nec. l. ij. de iure fisi. quia ibi de infamia irrogāda vel non alias. nos vero de effectu ℞ viribus iam irrogatis ℞ multa impediunt contrabēda que non tollunt iam contracta. vt. l. patre furioso. ff. de bis qui sunt sui vel alie. iur. Non ob. l. is qui reus. ver. sed boc puto. a sensu contrario: quia non est ibi eliciendus tanꝯ iuri ℣rius. vt. l. si quis patrem. §. de condi. inser. remanet ergo in iure cōmuni quo cauetur vt infamis nō possit accusare ℞ qua rōne sic intelligitur in extraneo eadē ℞ magis ɔ3 intelligi in accusatore suo vt predixi subaudiri ergo ɔ3 in. l. is qui reus. vel aliam penam patiatur per quā ꝓhibeaf accusare vt alsi facit glo. in. l. ob es. §. de predi.
15 nis. ff. nau. cau. sta. l. ij. §. ex boc edicto. ¶ Quero nunc quar-
a to qñ: qualiter ℞ qūo nomē accusati dicatur receptum inter eos ℞ omissis aliquoꝝ opinionibus non dignis recitatione fuit opinio glossatoris nostri quod post lit. contest vt no. ff. de adul. l. si maritus. §. prescriptiones. ℞ pro casu inducit. l. adulteriū. j. de adul. exponendo ibi inchoataꝫ per li. conte. vt ibi facit gl. ℞ p illa expositione facit. l. amplius. ff. rem ra. ba. Item qui. sequit⁹ est ¶ De. similiter ℞ Dy. verū adꝺiebat ¶ De. qō immediate post li. cōtest. recipi ɔ3 exemplū p eo ponit Lyn. dicens qō iuder statim lite cōte. ℞ dicebat nouerint vniuersi qō talis est accusatus de tali crimine coram nobis ℞. ℞ immediate. ió fieri dicebat ne interuallum esset inter litē ꝛte. ℞ receptionē: qꝛ cū ꝓ receptionem inter reos excludaf a dilatoꝛiis opponēdis. vt. l. si maritus. §. preseriptiones. ff. de adul. ℞ ibi p lit. cōtest. videref exclusus sicut in ciuilibus iudicijs quoꝝm more pcedif in criminalibus. l. absentem. in prin. ff. de pe. absurdū eēt dicere qō actue iste fieret ex interual lo. ℞ si fiat incontinenti dicitur fieri in actu simul se tenenti ℞ ineſſe creditur contestationi vt ff. ficer. pet. l. lecta. versicu. dicebant. et per hunc modum intelligif. l. adulterā. ¶ Ullō vt Ja. de are. vt bic refert Ly. qui eum verius recitat hic quam Barto. in. l. is q reus. dicebat nisi prius eēt receptus per lit. contest. recipiebatur ℞ erat ipsa cōtestatio ꝛ iter reos receptio. ℞ ideo a dilatoꝛiis opponendis tūc repellif vt in ciuilibus nec aliud edictū exigitur priº aūt dicit ipse recipi posse si iuder ɔ3 eum suspectum de crimine. nam tūc mandabit eū scribi in libro reoꝝ: ℞ tunc cum fuerit scriptus dicef inter reos receptus. Sed non placet Lyn. vt ante lit. contest. inter reos recipiatur ne per suspitionem iudicis prius excluderetur a dilatoꝛiis oppo. cum boc non est in ciuilibus more quorum proceditur in criminalibus⁹ vt dixi. Ullō vt Barto.
b stant cum Jaco. vt per lit. contesta. recipiatur si ante non sit receptus sed dicit prius etiam recipi posse. puta quando oppositis exceptionibus dilatoꝛiis iuder eis non obstantibus pronunciat ad vlteriora procedendum esse. ℞ pro boc inducit. l. adulteriū accusatione. j. de adulte. Et modo non obstat ratio Ly. quia per iudicis pronunciationem excluditur a dilatoꝛiis sic in ciuilibus ad. l. adulteram. per quam gloss. dicunt quod post litem contesta. recipitur. respondet quod gloss. ibi non bene exposuerunt dum dixerunt inchoatum per lit. contesta, quia debuerunt dicere per accusationis propositionem. vt eo. titu. l. adulteriū. Et qꝛ ita debeat intelligi satis est credibile quia ibi litem fuisse contestatam non est verisimile: cum ibi dicatur quod postea pronunciā. excesserit sed excedere de facili ℞ verisimile non potuisset: qꝛ ꝓpter criminis grauitatem causam in vinculis dicere debuisset. vt. j. eo. tit. l. pe. ℞ fi. Item quis si aliter dicatur ibi erat casus apertus quod post litem contesta. ex iurenal⁹ potest fieri hec receptio quod non est dicendum per rationem. §. allegatam. licet autem credam ibi litem non fuisse contest. non ꝓpterea er toto ste cum Barto. qꝛ per illam. l. adulteram. in patre confunditur eius opinio. Nam cuꝫ in crimine adulteriū imponatur pena maioꝛ relegatione. vt. j. de adul. l. quamuis. ℞ si contra absentem nō possit procedi. vt. l. absentem. ff de pe. ℞ de requi. reis. l. prima sequitur necessario quod iuder ibi non pronunciauit contra adulteram procedendum esse. ℞ sic dicamus qō ibi alio modo fuit receptus inter reos. Alīꝫ vt Jaco. bu. dixit quod inter reos recipitur quando in libro accusationum describitur accusatio. Nam inquit ipse videmus in practica quod accusationes cum fuerint porrecte ponitur ꝓtius in filza: postea accusatus citatur ℞ postca iuder deliberatus facit in libro accusationum describi. Sed a dicit Barto. in practica quandoqꝫ seruatur contrariū qꝛ statim in libro describunt: ℞ tūc ab sur dū esset illū repelli ab executionibus dilatoꝛiis opponēdis. Sed dices tu pro Ja. bu. non demus inspicere qō iuder facit sꝛ qō facere ɔ3. vt. l. nemo. §. de sent.
¶ Quid dicemus cū tot sensibus visa ℞ tot oculis inspecta non sint clari? tradita certe diuinare nos opꝛ vt ceteri. Cogitantes tñ qꝛ receptio nominis inter reos duos, pducit effectus vnum pquē excludit receptū a dilatoꝛiis opponēdis. vt. l. si maritus. §. prescriptiones. ff. de adul. Alīꝫ per quē excludit ab accusando vel reaccusando. vt. j. eo. tit. l. ij. §. extraneo. ℞. ff. de publi. iudi. l. is b qui reus. ℞ satis declaratum est in precedentibus. Possumus di cere qꝛ iuder super boc habebat pronunciare accusatū iter reos recipiēdū eē. ꝓ recepto haberi ℞ in libro receptoꝛ facere eū describi. ℞ hec pnūciatio ℞ receptio ɔ3 accidētia iterdū pōt fieri an lit. conte. Interdum statim posteа: ℞ sic in ipsa ꝛtestatione vt dixit Pet. ℞ ꝛo ordabunt oēs ꝑdicti. Et ꝛo clariori doctrina hec demōstro in practica. Pone. n. accusatū cōparere ℞ dilatorias exceptiōes oppōere. In bac. n. oppositiōe dicit accusationez re cipiēdā non esse nec ꝑcedi debere aduersarⁱº ecōntra dicit iuder cū examinauerit cās ℞ eoꝝ ꝓbatiōes pnūciat exceptionib⁹ non obstātib⁹ ꝑcedēdū eē. hec sola pnūciatio. vt. §. dixi non recepit eū inter nomē reoꝝ sed bene demōstrat eū recipiēdum. ideo si iuder ante lit. contesta. vult cum inter reos recipere pronunciet eoꝛ recipiendum ℞ scribendū in libro reoꝝ. ℞ si eēt confutetudo vt nō prius accusatio describeref i libro illā tūc faciat scribi vt Jaco. bur. dixit. si autem iuder vult expectare lit. cōte. etiam pōt ℞ immediate idē facier ℞ si accusatus ab initio nullam opponat dilatoriā: sed neget crimen tunc per lit. cōtesta. exclusus est a dilatoꝛiis ℞ silr credo a reaccusando. vt tamē hoc appareat iuder declaret ℞ mandet ei scribi in libro reoꝝ vt dixi. ℞ vbi vero accusatus non compareat tunc eo legitime citato iuder nōt modo quo §. eius nomē inter reos recipere. vt. d. l. adulteram. qꝛ tū bec non sunt in vsu dicimus litem contestatā loco receptionis succedere.
16 ¶ Ultimo ġrit Ly. ꝛsuppositoin. l. municipali qō iuder infra
c duos menses tenetur terminasse qōnes criminales sub pena an c si accusatus dicat attestationes falsas iuder teneatur vel possit sententiā diffinitiuā super principali differre donec de questione falsi fuerit cognitū. qō nō ꝑsequoꝛ hic: qꝛ cum questio falsi sit in cidēs vel emergēs nō est ꝑprie de nostra materia. vt pꝛa in his q iu cidentialibus dixi sed eā decidā. j. de falsis. l. si docueris vbi
17 melius cadit ¶ Jn materia huiº. l. i. q̄roqd si ꝓducens accusationē accusaf de falso. ℣f. ℞ ꝓmitto qō ꝛ3 qs ꝓducat falsam accusationem non tamē tenetur pena. l. cor. de fal. Sed pertinet ad. l. regiā. inde si ꝓducens falsam accusationem ꝓducat postea super ea falsos testes vel falsam scripturā pertinet ad. l. cor. de fal. vt. ff. de falsis. l. si qs obtepserit. ¶ Et potest ista accusatio formari pendente ꝓcessu. Sed non accusatio ex. l. regia ni si detecta innocētia rei. j. de calum. l. prima. Dico ergo quod ex ista accusatiōe falsi resultat plena defensio: qꝛ ter. j. d. l. si quis ob repserit. dicit qō aduersarⁱº nihil agit. Cū ergo sit ista qō preiudicialis interim supersedebitur in prima. vt in. l. nostra. fine pꝛiudicio alicuius vel ꝓnunciabif super conditione si verba statuti cogunt omnino ꝓnunciare nisi euidentissima calumnia accusantis de falso eum repelleret a limine iudicij. vt no. de bo. lib. l. qui cū maioꝛ. §. si patris. ℞ arg. l. ij. §. ne qs vel a reg. ℞. ff. ad silī. l. si quis in grau. §. vtrū. ℞ Ray. ℞ Ly. facit qō not. j. ti. l. qui rece. ꝓ Ly. Nisi accusator se in mora ℞ periculo ꝓtis posuerit. Illa cadit quis a iure suo ꝓpter ꝓcrastinationes suas in auf. de litig. §. si vero. in gl. qꝛ lis. in fi. ℞c.

1 ¶ Accusans necessitate officij non tenetur nisi de calumnia euidenti.
2 Pupillus an possit accusare ℞ an adultus. ℞ nu. 2.
4 Minor viginti quinꝙ annis accusare non potest.
5 Curator accusare debet in rore non valens.
6 Curator specialis ad litem sufficit vbi admittitur adultus.
7 Syndicus vniuersitatis non potest syndicario nomine illius accusare.
8 Nisi dictio quando excepti ue et quando expositiue sumatur.

Universidad de Deusto Biblioteca

Si cautiones.

Primo narrata repetēdo consuluit pupillis. Secūdo allicit tutores eorū ab eis psumpte calūnie remouendo periculū. Tertio per modū excipiendi asserit eos teneri de calumnia euidenti. scda ibi: nec eis tertia ibi: nisi. Casus. tutor sine metu calūnie presumpte pōt instrumēta contra pupillū pducta d falso accusare sed pprio noīe debet se inscribere. hoc dicit. ¶ † Nota qd accusans officij necessitate
1 a tenet solum de calūnia euidenti. Item qd tutor pupilli nomine non accusat scdm gl qd infra declarabit. ¶ Op. do. qd tutor falsas dicere non debuit istas cautiones velut cōmodum pupillo afferētes r sm ei obligatū pbātes qd ptz: qz cautio est pmissio vel confessio de recepto ad obligandum tendens: vt. s. de non nume. pec. l. si ex cautione. r ff. de ver. sig. l. i. r si qs cau. per totū. r si. cer. peta. l. lecta. in princ. Sol. vt in gl. vez qd cautio interdum concernit cōmodū creditoris vt in cōtrarijs. interdū debitoris vt sumatur cautio pro apocha de soluto per quam debitori cauetur: qz proprie operatur ne amplius petatur vt hic: et hoc vt demonstrant sequētia priorū declaratiua: vt. ff. de leg. i. l. si seruus pluriū. cū simili. ¶ Opp. scdo qd tutor noīe pupilli possit hec instrumenta de falso accusare: vt. s. de his quib. vt indig. l. polla. r ff. eo. l. tutorē. in princ. Sol. dupliciter in glos. r secunda sol. reprobat per. d. l. polla. r ibi gl. remanet ergo sol. vt exponatur nomine pupilli. i. pro ipso pupillo vt in hac glo. qd idem est qd ad eius solennitatē: r ita exponit glo. in. d. l. polla. ¶ Unde aduertēdum qd ista verba talis agit pro tali triplicē habēt sensum. Primum vt noīe illius r ad vtilitatem illius: r sic re r nomine ad vtilitatē alterius agit: vt. ff. de postu. l. i. § respon. et de procura. l. seruum quoq3. § publice. r. l. sed r hec. s. eo. titu. l. exigēdi. ¶ Secūdū vt noīe pprio agat pro alio re tñ pro se vt in procuratore in rem suam qui directas intentat nomine cedētis ad vtilitatē tamē ppriam vt. s. de pcura. l. qui stipēdia. r p hoc accedat qd no. gl. ij. circa prin. in. l. nō solū. ff. de pcura. ¶ Tertium ecōtra vt nomine agat pprio pro se re tñ pro alio. i. ad vtilitatē alienam vt in hac glo cōiuncta gl. in. d. l. polla. scdm igit subiectam materiam variat sensus predictorū verborū: vt. ff. locati. l.
15 si vna. Ubi igitur materia esse indifferens r essemus in casu du-
a bij verba ista ad alterius vtilitatem sunt referenda vt in hac gl. r. l. s. alleg. qd not. pro statutorū verbis pprie intelligendis r p testibus inuicem concordandis ne incidant in falsum: vt. ff. de iureiuran. l. r si possessori. § fina. Licet autem predicta sint vera tamē Ray. male dixit qd predicta sol. violabat text. in. l. polla. r l. tutorē. in ɔtrariū alle. quapropter ipse dixit qd tutor accusare pōt tutorio noīe pupilli vt in contrarijs sed se inscribere debet proprio nomine non tutorio vt hic sic et als vnus accusat alter se inscribit: vt. j. de iniur. l. fi. ¶ Et hec solu. multum est singularis r notanda ex qua collige nouā lec. in. l. ista. Contra hāc solu. Ray. faciunt. ll. hic in prin. glo. alle. p quas gl. r Dy. dixerūt qd tutorio noīe nō possit accusare: s3 p eo potest rñdere qd hoc opatur officij necessitas r pupilli inhabilitas. Ego aūt als steti cū glo. qz nō videbā quare necessitas officij non ita cōpellat ipsum ad accusandum nomine proprio sicut alieno ex quo potest cum crimen sit publicum: vt no. in. l. cum qui. j. de fal. r non contradicet iste tex. regularis phibētibus alieno nomine accusationes institui: vt. l. penul. § ad crimen. ff. de publ. iudi. r. j. ti. i. l. tūc cōuenit. Et in ex quo tenetur noīe proprio se inscribere quare non et accusare licet ad vtilitatem pupillarem quam tenetur facere r procurare quinimo aliter dicere videt quasi ridiculum cum si alieno noīe faciat ille videtur facere igit ille nō iste deberet se inscribere: vt in. d. l. fi. j. de iniu. vbi omnia pdicta inconuenientia cessant. Attento igit qd sm opi. Ry. plura sequuntur inconuenientia recedebā ab illa. Et p gl. si bene pōderet casus esse videt in. d. l. polla. nam licet in scdo responso dicat si pupilli nomine falsum dicere vis tñ in vltimo rñso dicit de calūnia tua presidez deliberaturū quamuis pupilli noīe agere videaris: vnde not. illud verbum videaris quod improprietatem notat et potius officium respicit q3 rei veritatem r essentiam: vt. s. de in integrum resti. l. non videtur. ff. eod. titul. l. nemo videtur. r de re. iur. l. qui actionem. vbi ergo dicatur qd nomine pupilli accusat sicut ibi in secundo responso cum simi. tex. ille in versicu si. declarat quod ad vtilitatem pupilli talia verba debent intelligi sic r als sequētia declarant precedentia: vt. l. si seruus plurium. de lega. i. r sic dicamus qz proprio nomine accusat ideo proprio se inscribit et quia ad vtilitatem alienam non propriam r coactus nō voluntarias ex necessitate officij ideo ei succurritur vt non teneat nisi de calumnia euidenti vt hic: r ita dixi quandoq3 pertransiui. Nunc autem tutius videtur mihi dicere quod illud verbum videaris stet perspectiue r declaratiue r sic proprie non improprie quia alias non deberet pupillus perdere legatum suum. ar. l. neq3 interdicto. de reg. iur. nisi dicas quod illa in actu voluntario r extraiudiciali nos in necessario r iudiciali. ¶ Consuluntamen doc. hic r per Bart. ff. eo. l. ij. qd remotis illis verbis tu-
b torio noīe dicat tutor in libello simplr talis tutor [b] tuij pupilli accusat r c. qz si pōt tutorio noīe ex eo qd dicit tutor intelligitur fecisse tutorio noīe: vt. ff. qñ ex fac. tut. l. post mortem. § i. r not. glo. in fi. ff. q sati. cog. l. sciedū. § tutores. r si nō pōt tutorio noīe intelligitur fecisse proprio vt res valeat r non pereat: vt. ff. de iudi. l. si qs intētione ambigua. r de vsufru. l. quoties. cum si. ¶ Quero tunc iuxta predicta si tutor sit legitimus quia frater pupilli r i libello dicat talis frater r tutor talis pupilli accusat r c. an reo petente tenebitur eligere quo iure accuset: dic qd sic qz rei interest qz si accuset vt tutor solum de euidenti calūnia tenet vt hic: si vt frater vel agnatus tenetur de presumpta vt quilibet. facit ad predicta. s. de sol. si duo. r. ff. de admi. tuto. l. quoties. in
2 princ. cum ibi notatis. ¶ † Quero an pupillus [c] accusare possit
c glo. dicit quod sic in ciuilibus regulariter potest agere: sed in criminalibus regulariter prohibet accusare. S3 latius dicāt de pupillo infante r non pōt agere nec accusare: vt. ff. de rei vend. l. qd infans. aut de maiori infante: r tunc ciuiliter agere potest cū tutoris autoritate non sine: vt. ff. de admi. tut. l. i. § sufficit. criminaliter accusare non pōt etiā cum tutoris autoritate. Fallit in casibus notatis in. l. ij. § i. ff. e. r eis cū autoritate tutoris. vt. l. clarū.
3 s. de aut. pre. ¶ † Quero qd de adulto [d] r intelligo qd cū cura-
d toris autoritate qz als nō pōt sistere in iudicio: vt. s. qui le. pso. per totum: r dixit Azo qd pōt qz non reperitur prohibit ergo admittēdus. ar. ei qd not. s. in rub. Scdo qz lex excludendo pupillū videt admittere adultum. ar. s. de pcura. l. maritus. r. ff. de iudi. l. cū ptor. Tertio pro casu inducit. l. clarū. s. de auc. prestan. sed forti facit. l. qui cū maior. in prin. ff. de bo liber. Sed Hug. qd minor. xx. an nō admittat sed maior. xx. sic qz in crimine publico prius nō admittit ad testificādū: vt. ff. de testi. l. in testimonium. r per cōsequens multo minus ad accusandū qd est maioris piudicij ppter penā talionis cōsequentia est bona vt ptz in tex. l. i. ff. ad velleia. r pbatur per. l. qui indignus. ff. de sena. r de interdic. r releg. l. relegatorum. § ad tps. r. § fin. r per. ll. que dicunt esse cautius agendum vbi vertitur maius periculum. vt. s. de senten. ex peri. re. l. ij. r. ff. de min. l. de etate. r de carbo. edic. l. ij. § sed r si quis. Item quia saltem negari non potest quin testificari r accusare parificentur: vt. ff. de bo. liber. l. qui cum maior. § sed r si non accusauerit. Et hanc opi. tenuit Jacob. de raue. r Cy. r Bar. ff. eo. l. ij. § fin. ¶ Ad. l. clarum. respondent quo ibi non disponit an ante possit vel non sed solum declarat curatores debere adesse quod est intelligendum quādo potest. ¶ Ad l. qui cum maior. dicunt quod illud quod ibi de minore dicitur intelligi debet de minore. xxv. an. maiori tamen. xx. vt patet ex pdictis. Sed contra ambas opin. videtur casus. ff. de adulte. l. si maritus. § iulia. vbi mino. xxv. an. prohibetur accusare de adulterio. Sed ei respondebant predicti Azo r Hugo quod in illo crimine est speciale quod probat illud verbum specialiter ibi in principio positum. r hec est modernorum communis opinio.
4 ¶ Disputationis tamen causa r vt veritas continuo clarescat ego demonstrare intendo quod minor. xxv. ann. licet maior. xx. an. regulariter prohibeatur accusare r primo per rationē quam ponit text. in. d. l. § iulia. dum dicit nec enim missus est r c. Nam de ciuilis rationis natura regulariter hoc est vbicūq3 ratio illa locum habet eadem dispositio legis extendatur: vt. ff. de legi. l. non possunt. r ad. l. aquil. l. illud. r. s. de sacrosan. eccle. l. illud. et de libe. prete. l. i. sed cum. l. prohibeatur: quia nondum est robuste etatis. r hec ratio locum habeat in ceteris criminib ergo r c. ¶ Secundo ad idem qz ratio legis simpliciter r indefinite prolata non est restringenda nisi per aliam legem vel rationem euidentem restringatur: vt. ff. de offici. presi. l. illicitas. § veritas. et de pub. iudi. l. de precio. sed illa ratio per iuriscōsultū ad nullū crimen est restricta sed simpliciter tradita ergo r c. nec obst illud verbum specialiter in princ. positum: quia si ponderas illud nō est positum in ratione sed in dicto et debet exponi specialiter id est expressim r nominatim vt alias. j. eod. l. de crimine. et. s. de nego. gest. l. negotium. r. ff. de adul. l. denunciasse. § qui tamen. Non aūt in priuilegium qz ex h. c. l. iulia. non priuilegiatet nec crimen adulterij meruit priuilegiari: priuilegium ergo debet dici etati concessum r cum ratione: quia non est etatis discrete que est generalis in omnibus criminibus vt dixi superius: dicendum ergo est qd. l. iulia specialiter id est specifice de minoris prohibitione fecit mentionem in alijs contenta prohibitione generali iuxta ea que dicimus quod speciali nota digna nisi specialiter notentur videntur esse neglecta: vt. l. item apud labeonem. § ait pretor. ff. de iniur. ¶ Tertio qz si illa ratio restringat ad crimen adulterij tñ non differt ratio a dicto contra notata. ff. de offic. procu. ce. l. fi. quid enim aliud est dicere qui nondum est robuste etatis nō potest accusare de adulterio quā dicere minor xxv. an r.

a ¶ Qd tutor. add bar. hic r lati in l. ij. § pupill. v. qro. ff. de accus. et gl. bal. i. l. polla. paulo post mediū in v. extra qro. s. d his qb. vt i di. bart. i. l. diu. ad turpilia.

b Talis tutor. Tu vide de hoc an. l. pe. § rōnē. ff. de pub. iudi. hēat locū in tutore curatore vide Jac. de are. r Nico. de matarel.

c ¶ An pupill ad de spe. de accu. v. itez excipit qd est pupillus.

d ¶ Quid de adulto. adde bar. post gl. in. l. ij. § pupillus. in. i. qd. ff. de accu. vbi vf tenere qd sic si sit āno. xx. r ibi Alex. r p Bar. in. l. de pupillo. i pnc. de op. no. nun. r in. l. qui accusare. ff. de accus. r bald. hic in rubrica.

xxv. ann. non potest accusare de edulterio. ¶ Quarto vltra illū text. sic deductum probo tali medio inter pupillum r adultum cuiusuis etatis non est ratio diuersa: ergo nec ius diuersum: vt s. de libe. prete. l. i. antecedens patet a diuisione sufficienti cuius argumentum est validum: vt. l. patre furiose. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Aut ergo dicemus pupillum phiberi quia legitimam personā nō habet stādi in iudicio: r idem erit in adulto: vt s. qui legi. perso. per totū. pterea illa nō est ratio: qz tūc tutoris autoritas illū redderet legitimū quod tñ nō facit vt in pcedenti qstione dixi: aut qz nōdum est animi robusti r firmi seu discreti r idem erit in adulto etiam. xx. anno. maiore vt patet in. l. i. ff. de mino. r in. d. l. si maritus. in. § l. iulia. ff. de adulte. Aut propter preiudicium presumpte calumnie qd imminet non probanti: et idem dicemus in minore. xxv. an. Aut ne forte pupillus restituetur aduersus calumniam presumptam quasi melius fit ante tempus occurrere: vt. s. de tempo. in integr. resti. pe. l. fina. r idem erit in adulto: quia sic r ei vt pupillo aduersus delictum presumptum datur restitutio: vt. ff. de mino. l. si ex causa. in. § fin. ¶ Ex predictis igitur probabiliter possumus concludere minorez. an. xxv. non posse regulariter accusare etiam cum curatoris autoritate. Fallit si suam vel suorum iniuriaz prosequatur r in alijs casibus in quib admittitur pupillus r maxime quia extra casus pdictos nō videt sana mente vel ratione ad accusanduz moueri videns eos quorū principaliter interest ad accusandū nō psiliere sed omittere: r etiam quis dicet tunc curatores autoritatem ei vtiliter vel condecenter prestare si vident principales cessare vel curatores ipsos per se nō accusare certe nullus qz qd non putant in sui psonam vtile non debent adulto cuius magis non interest cōsentire: ar. ff. qd quisq3 iur. l. i. r de iureiur. l. iusiurandum. in. § ait ptor. cū simi. ¶ Et pro his accedat tex. in fin. ff. de suspe. tut.
5 l. tutor. in. § sed si patronū. ¶ Ultimo hāc partē suadet. l. ista q
a curatores [a] dicit accusare debere cū cōstet curatoris officium durare vsq3 ad. xxv. an. adul. Non ob. qd Hug. dixit qz maior. xx. an. admittit ad testificandum: qz nō sequit affirmatiue: ergo ad accusandū cum testificatio sit minoris piudicij ipsi testificanti q3 accusatio ppter timorem calūnie psumpte. Item testificatio facilius conceditur ne als rei veritas periret: vt. s. de here. l. qm. Hinc est qd testificatio est minus necessaria: vt. ff. de testi. l. i. sed rei veritas nō perit: licet ab accusando repellatus quia alij accusare possunt saltem curatores qui autorare volunt sed non potest testificari qui non vidit crimen committi non ergo procedit de minori r leuiori permisso affirmatiue ad maius sed procedit negatiue vt per docto. in. l. fin. s. de leg. r per Dyn. de lego. i. l. seruum filij. § cum qui licet quo ad quid equiparant: vt. l. qui cum maior. § sed si non accusauerit. ff. de bo. lib. ¶ Restat respōdere ad eandē. l. qui cum maior. in prin. que videt indistincte minorem admittere ad accusanduz de quolibet crimine capitali r clara patet responsio. nam lex illa nil noui super prohibitione vel permissione accusationis inducit sed super iam disposito enunciat dubiū circa aliud decidēdum: vnde illa verba ab accusatione a minore facta sunt enūciatiue propter aliud prolata: debent ergo intelligi si minor. xx. anno. accusationem instituerit in casibus in qbus de iure ad accusandum admittitur in quibus si calumniosam accusationem instituerit contra libertum priuatur a succedendo. nam calumniantem duntaxat punit ibi pretor: vt in ea. l. in. § fin. r. l. seq. hec vt puto noua prius pondera q3 torue
6 oculo dicas nō est ita. ¶ † Quero tunc an in casibus in quibus admittitur adultus curator specialis ad litē sufficiat. dic qd sic: vt i. l. clarū. s. de aut. prestā. r qui da. tut. pos. l. in vniuersis. licet tert. videatur repugnare. j. de adulte. l. pretor. sed ibi soluam.
7 ¶ † Quero extra glo. an syndic [b] vniuersitatis possit syndica-
b rio nomine illius accusare: r Dy. dixit quod non sicut nec tutor tutorio nomine vt hic scdm lec. gl. nam administrator vniuersitatis et tutor equiparantur: vt. s. de epis. r cleric. l. orphanotrophos. Item qz actor r syndicus equiparantur: vt. l. i. § quibus. s. quod cuiusq3 vniuer. similiter actor r procurator. l. item eoruz in. § actor. in eodem titu. sed constat procuratorem non admitti. vt. ff. de publi. iudicijs. l. pe. § ad crimen. ergo nec actorem et per consequens nec syndicum in hac questione tu debes aduertere qd syndicus tūc equiparatur procuratori quando non habet immediate mandatum ab ipsa vniuersitate, sed ab eius ministratoribus r tūc non est dubium qd non potest sed tutori equiparatur quando mandatum habet ab ipsa vniuersitate qz contractus eius qui potest legem condere habet vim legis: vt. s. de dona. inter virum r vxorē. l. donationes. r. ff. de pub. l. cesar. r sic a lege vt tutor datiuus videtur mandatum habere ideo tutori equiparatur. r pro hac equiparatione facit text. in. l. munerum. in princi. coniuncto. § defensores. in ead. l. ff. de mu. r ho. r hanc diuersitatem posuit Jaco. but. ff. de iureiur. l. iusiurandum r ad pecunias. § defensor municipij. vbi gloss. tangit r isto casu quo tutori equiparatur est incidere varietatē lecturarū huius legis quas supra scripsi. Et si teneas lec. gl. fortiter videt obstare. j. de re mi. l. tam collatores. circa mediū ipsius. li. xij. vbi vniuersitas per syndicū se defendit i crimine publico: s3 dic quod syndicario nomine defendit vt ibi non accusat vt hic. Ratio qz in defendendo aliter non posset vniuersitati consuli sed in agēdo sic accusante syndico proprio nomine ad vniuersitatis tamen commodum vt in tutore dixi. ¶ Et qz questio predicta supponat vniuersitatem posse crimen publicum committere quod examinare ad presens non est nostrum remitto ad ea que dicam. j. de seditiosis. l. i.
8 ¶ † Nunc circa vltimā partē quero an dictio illa; nisi [c] stet exce-
c ptiue r dicit glo. qd non sed expositiue pro vbi. Sed Ry. mal. et Cy. qd imo exceptiue als sequeret qd tutor nō teneret de calumnia euidenti cōtra. l. nō est ignotū. s. de admi. tut. Sed pro gloss. facit qz cū pcedat oratio negatiua qd exceptiua sequens id qd ea sequit ponet affirmādo: vt. l. actione. s. de trāsac. r ibi per doc. r per Dy. in. c. pctm. extra de reg. iur. lib. vi. sed cū hic negauerat tutores faciliter notari sequit quod si stabit exceptiue tex. iste diceret tutores faciliter notari quando erunt in calūnia euidenti qd non est asserendū. Ideo vt hoc absurdum euitemus gl. dixit qd hic stabit expositiue: vterq3 tñ intellect pōt esse bonus nam si illud aduerbium facile dicamus cōcernere causam efficientē id est ipsum iudicem inducentē r mouētem ad notandū tutorē dictio nisi stabit exceptiue vt dixit Ry. Si vero dicamus vt cōcernat grauitatē vel agilitatē pene per iudicē imponende stat tunc expositiue vt in gloss. cū pena nō sit agilis seu facilis qz similitudo supplicij. Unde cōcludo qd si cōiūgatur ex parte subiecti stat exceptiue si ex parte pdicati stat expositiue. ¶ Ultimo qro cū gl. an qui nō pbat psumat calūniari r remitto vt in gl. ad. l. macc. j. de calum. vbi plene scripsi.

a Curatores. Adde an tutor vel curator possit accusare Bar. in. l. ij. ff. de act. r Lud. roma. in. l. de pupillo. in prin. ff. de noui oper. nuncia.

b ¶ An syndicus. Adde Bar. in. l. ij. § fi. ad fi. in ver. vltimo quero. ff. de accu. r Bald. in. l. polla. in. ij. col. ver. extra quero. s. de his qui. vt indi. qd non de grauioribus delictis sed in his accusatam vniuersitatem syndicus defendit vt Bal. ibidem.

1 Accusator duplicem inscriptionem facere debet.
2 Inscriptio requiritur in crimine priuato.
3 Forma inscriptionum accusantis qualis sit.
4 Accusans an sit ad penam talionis per legem obligatus.
5 Inscriptio est in quolibet crimine necessaria.
6 Fideiussio de prosequenda lite an debeat prestari.
7 Edictum quodlibet qd interuallum habere debet
8 Accusator contumax qua feriatur pena
9 Pena turpiliani non facit cessare penam accusationis calumniose.
10 Impense litis quo iure petantur.
11 Impense in criminalibus actione victorie quo iure petantur.
12 Accusatus victus si absoluatur r accusatorem suum de calumnia accuset an petere possit eum condemnari in expēsis in priori iudicio factis. r nu. 13.
14 Sacramentum calumnie quando releuet ab expensarum condēnatione.

Qui crimen.

Primo mādat ne accusatio recipiat nisi fideiussio de psequēdo pstet. Scdo ponit qlr ex ɔ accusatorem absentē pcedat. Tertio qualiter accusator cōtumax puniat. scda ibi: si vero. tertia ibi: r si non. Casus Accusatio nō dz admitti sine accusatoris inscriptione r fideiussione idonea de lite prosequenda contumaxq3 accusator vltra impensarum refe-
1 ctionē punit extra ordinē. h. d. ¶ † No. ex prima parte quod accusator duplicē tenet facere inscriptionē qd pz ex illo vbo inscriptionū qd est pluralis numeri, r vna se obligat ad penā talionis de qua. j. titu. i. l. pe. r fi. alia pmittit se perseueraturum vsq3 ad finem r hec fideiussorē exigit vt hic: r hec similiter in ciuilib prestat: vt. s. de epis. r cleri. aut. gñaliter. r has duas ponit tex. j. ad turpil. l. i. r clarius. ff. eod. l. si cui. in prin. r extra de pcura. c. tue.
d ¶ Ex scda parte not. qd absentes [d] actores sunt ad prosequendum citandi. s. qño r qñ iudex. l. consentaneum. r aut. qui semel. ¶ Not. ex tertia parte qd contumaces sunt puniendi. concor. s. de fruc. r lit. expē. l. nō ignorat. ¶ Expediam gl. cuiuslibet par-
2 tis huius. l. per se. ¶ † Op. igit ad primā partē qd iste tex. videtur innuere quoddam falsum vez qd in crimine priuato non ha-
e beat locū inscriptio: qd falsum est: vt. ff. de priua. delic. l. fin. r de fur. l. si. innuere aūt videt ex eo qd crimē publicū r priuatum sunt spēs opposite r sic qd in vno exigit in alio reqri nō vf. arg. s. de pcura. l. maritus. r. ff. de indi. l. cū ptor. Solu. qd hic de publico dicit causa tollēde dubitationis dixit r sic ius cōe non lesit: vt. l. que dubitatiōis. ff. de regu. iur. omissum ergo remanet in dispositione iuris cōis: vt. l. cum patrem. s. de condi. infer. r hoc vult gl. prima dū dicit idē i priuato. ¶ Op. scdo r extra glo. qd pri iudex videat vnde an libell concludat hoc verū in ciuili causa in qua attendit mediū concludēdi in libello: vt not. in. l. edita. s. de edē. sec in criminali qz. l. cōcludit p hoīe. l. i. § i. ff. ad turpil.

c ¶ Dictio illa nisi de hac dictione nisi vide Bar. r bal. i. l. actiōe. s. d trās. r Car. in cle. i. xiij. no. de vsu r dñio pale. i. l. i. de off. ei. vi. co. r i. l. qd cūq3. § fi. de vb. ob. r in ɔsi. lxxvij. i. parte. Sed vide Bart. r alex. plenius i. l. si cū. § fi. ff. si qs cau. in. l. fideicō. § sic si deicōmissuz. de le. iij. i. l. qb. § qdā. de cōdi. r demon. bal. i. c. ij. p qs fi. iue. r i aut. nisi rogati. i. col. s. ad trebel. r in addi. ad spe. de spon. v. iij. bar. i. l. diu. d pe. here. r in. l. i. ij. col. de cōdi. r demō. et Flo. i. l. vēditor. § si cōstat. cō. pred. Dy. i regula pcm. lib. vi. dic qd facit cōditionē s3 bar. vbi. s. Itē excipit i spe. de ɔdi. i pn. r bal. i. l. q se pris. i. colū. s. vñ lib. Itē adde nisi p quam uis. c. a nobis. i fi. cū glo. de testib. r adde soc. ɔsil. cxv. incl. prestātissime doc. v. tertiā. vnde ibi nā dr ibi i. ij. ff. te. char. vij.

d ¶ Qd absentes. adde q r quot. remedia hēat re au tore absēte vide p bar. in aut. qd fieri s. de dila. r not. in d. aut. qui semel. s. qño r qñ iudex.

e ¶ Inscripto. add an omissio inscriptiōis vitiet pcessuz r vide vltra ea que notat hic bal. nu. viij. v. vēio ad qōnes r primo quero. qd no. idē bal. i l. p hanc. s. de tēp. appella. r i. l. fi. j. titu. i.

ꝛ sit apte cōcept⁹ qꝛ inept⁹ est lacerādus:vt.ff.de offi.assesso.l.j.
nec sup eo pōt fieri ꝑcessus validus:vt.ff.si me.fal.mod.di.l.j.et
de accu.l.titia.Sol.fatēdo ꝯtrīū:ꝛ dic qꝺ.l.ista supponit libellū
esse in ceteris aptū ꝛ bn̄ formatū de cui⁹ aptitudine dicā.j.ti.j.l.
3 pe.¶ Quero de forma istarū inscriptionū ꝛ gl.scda in pnc.for
mam tradit sed nō omniū sed vni⁹ tm̄ qꝛ forte de aliis non dubi
tauit:plures tn̄ sunt vt hic ꝓbat pluralis locutio que nō est vno
ꝯtēta:vt.l.vbi numer⁹.ff.de testi.dicamus ergo qꝺ accusator in
fine subscriptionis dꝫ dicere:ego titi⁹ ꝓfiteor me ꝓfessum:vt.s.
est scriptū ꝛ hāc ponit tex.in.l.libellorū.ff.d accu.¶ Itē dꝫ ad
dere qūo profitet ꝛ promittit ipsi tabellioni vel iudici qꝺ in ac
cusatione perseuerabit vsqꝫ ad finem.ꝛ hanc ponit text.ff.eod.l.
si cui.in princi.ibi dum dicit ꝛ preterea ꝛc.ꝛ de hoc fideiussorem
dꝫ prebere vt hac.l.¶ Itē ꝛ tertiū videt addēdū de quo gl.hic
dubitat vcꝫ qꝺ ꝓfiteat se subiturū eādē penā si nō ꝓbabit quā
subitur⁹ esset re⁹ si ꝓbasset ꝛ hoc tertiū formaliter non habem⁹
sed vr ꝓbari.j.ti.j.l.pe.ꝛ fi.ibi dū dicit vinculū inscriptionis ar
ripiat.ꝛ ꝑ hoc bene facit.l.ij.ꝛ fi.s.de fi.instru.Sed iura canoni
ca expssim hāc formā ponūt in.c.tue:extra de ꝑcu.ꝛ in ca.super
his.extra de accu.ꝛ si accusator nescit scribere sufficit aliuꝫ ꝓ eo
subscribere:vt.d.l.libellorum.ꝛ.s.de epis.ꝛ cleri.auten.gn̄aliter.
4 ¶ †Quero si tunc ad hanc penā talionis expressim se nō astrin
xit an nihilominus ad eam sit per legem obligatus:ꝛ dicit glo.
successiue in versi.vel potest.qꝺ sic.arg.j.tit.j.l.fi.ꝛ idē not.glo.
in eo.tit.l.j.pe.ꝛ in.l.libellorū.ff.eo.ꝛ pro hoc videtur casus scdꝫ
vnam lecturam in auten.sed nouo iure.j.de adul.ꝛ potest esse ra
tio qꝛ pena calumnie est similitudo supplicij:vt.d.l.fina.sed qui
non probat presumitur calumniari vt dicam infra in.l.qui non
probasse.j.de calum.ꝛ sic quod in dictis.ll.ꝛ ca.in precedenti.q.
allegatis dicitur ad cautelam ponitur vt accusatori innotescat
pena calūniatoris cuius metu caueat ne ex arrupto ꝛ calunnio
se accuset:hec tamen pena ꝛ inscriptio non est in vsu ꝛ toleratur
hec desuetudo per.l.ordo.ff.de pub.iudi.ꝛ.l.hodie.ff.de penis.
5 ¶ †Quero an hec inscriptio[a] in quolibet crimine foret necessa
a ria.ꝛ successiue respondet glo.quod sic regulariter. Sed fallit in
casibus vt sequitur in ea.sed Jo.tm̄ vnū casum excepit vt in fin.
gl.dicit. Uerū qꝛ gl.tāgit tres modos cognoscēdi de crimine.s.
inquirēdo accusando ꝛ excipiendo.Ideo gl.collige sub tali con
pendio:aut ꝑceditur per viam inquisitiōis ꝛ inscriptio non fuit
necessaria:vt.j.titu.j.l.ea quidē.qꝛ in iudicie calūnie suspicio ces
sat.Aut per viā accusationis ꝛ tunc inscriptio erat regulariter
necessaria vt hic.Fallebat olim in crimine adulterij:vt.l.quan
tis.j.de adult.hodie secus vt ibi not.vel dic vt ibi dicam. Item
fallebat olim ꝛ hodie in crimine abigeatus:vt.j.de abige.l.j.et
sic bene dixit Jo.Aut proceditur per viam exceptionis ꝛ tunc
latius ꝙ glo.dic.Aut excipiens stat i. meris finibus exceptio
nis ꝛ tunc non debet fieri inscriptio vt in glo.quia proprie ꝛ stri
cte exceptio nō continet actiōis verbo:vt.ff.de ver.sig.l.verbuꝫ.
§.actiōis.sed leges de inscriptione loquētes de accusatore ꝛ sic
de agente loquunt:ergo ꝛc.Item quia crimen per modum exce
ptiōis ꝓpositū regulariter nō punitur:vt.l.lucius.ff.de his qui
no.infa.ꝛ sic quando punitur dic vt dicam.j.de fal.in.l.vbi qꝺ
illud euenit secundario ꝛ iudicis officio non principaliter accu
sationis iure:consecutiuam autem non attendimus:vt.ff.si cer.
pet.l.si qs nec causam.ꝛ ad.l.rho.de iac.l.nauis.in fin.Aut exci
piens non stat inmeris finibus exceptionibus qꝛ non tantū exci
pit sed etiam puniri petit ꝛ tunc inscribere se debet qꝛ ex eo ca
pite quo puniri petit agit ꝛ accusat ꝛ sic cessant rationes predi
cte.Aut proceditur per viam ꝯdictionis nō est em̄ ꝯdictio pro
prie exceptio prout exceptio est actionis exclusio sed est alicuius
actus impeditio puta si opponat alicui crimē vt excludatur a
promotione officij beneficij:honoris:vel dignitatis:ꝛ tūc distin
guit.Aut ante cōfirmationē ꝛ inscriptio nō est necessaria.Aut
post puta ne cōfirmatus in epm̄ cōsecret vel ne litere confirma
tionis transeat vel ne alius actus vlterior necessarius fiat ꝛ tunc
se inscribere dꝫ ad penā extraordinariā nā similitudo supplicij
nō pōt locū hre.Et est ratio qꝛ nō tā ab obtinēdo repellit ꝙ ab
obtento eijcit:vt.c.super his.extra de accusa.vbi de his est text.
¶ †Quero an hec fideiussio de lite ꝓsequēda semper sit prestan
b da[b] ꝛ gl.ij.successiue vr respōdere qꝺ nō.Sed āduerte qꝛ quidā
intelligūt qꝺ gl.velit dicere qꝺ hec fideiussio nō ꝓstat qñ perso
na est suspecta ꝛ delictum sit graue qꝺ reus in carceribus detru
dat dicētes hoc ꝯbari p.l.j.ff.de cust.reo.quā gl.allegat sꝫ mihi
videt qꝺ glo.ad tex.relata habeat aliū intellectū vcꝫ qꝺ an hac
fideiussione excuset honor ꝛ dignitas ꝛ facultatū numerositas:
ꝛ.d.l.j.hoc ꝓbat per hunc modū.nā qꝺ statuit in accusato ꝛ in
accusatore:vt.j.tit.j.l.fin.sed reus vbi criminis qualitas non exi
git cum incarcerari cōmittit fideiussoribus[c] qꝺ est quando vl in
dignitate est posit⁹ vel amplas possidet facultates ita qꝺ suspi
cio fuge cessat in eo:vt.d.l.j.ergo in accusatore:vt.d.l.fin.vt sibi
ipsi cōmittat:cū amplas possidet facultates ꝛ in dignitate est
positus:hoc idem in reo est in ciuilib⁹ vt possidēs immobilia

a ¶ An hec inscriptio de mā inscriptionis vide spe.ti.de accu.v.itē qꝺ non recte.ꝛ.§.j.ꝛ titu.de accu.§.j.v.vlt.accusatore.ꝛ se.ꝛ de adult.ver.hodie.ꝛ vsic.sed queritur.

b ⁊ Semp⁹ sit prestanda. Quid si statutū disponat qꝺ debeat ꝓstari talis fideiussor an si non prestet processus teneat. vide Ja.but.ꝛ bal.qꝛ nō.i.l.si tutor.i fi.s.i qui.cau.in ite.resti.nō est necess.ꝛ bald.in auf.gn̄aliter.ad finē.s.de epis.ꝛ cle.

c ¶ Cōmittit fideiussoribus. an et qñ sit qs fideiussorib⁹ relaxādus ꝑ crie vide spec.de accu.§.j.vsi.sꝫ pōe.ꝛ vsi.cuꝫ aūt.ꝛ versi.ꝑmissa.et bald.i.l.eos.§.super.s.de app.qꝺ nō ꝑ crie capitali.als sic.itē adde qꝺ condēnat⁹ ad soluēdū relaxari non dꝫ fideiussoribus nisi dentur fideiussores de sol.odof.ꝛ bart.in.l.neqꝫ impuberes.§.j.ff.de ius vo.bal.i.l.fi.§.i ꝯputatione.de iure deli.per.l.si pecunie.in fin.vt in pos.le.l.his ꝯnr.in fine.ff.fac.herci.lo.in sing.vsic.fideiussor.ꝛ v.qro qdā.Itē nec qui post hānū capt⁹ ē.l.lege cū glo.ꝛ ibi.d.Andr.in aposti.p.ad fille.

euitet satisdationem de iudicio sisti:vt.l.sciendum.ff.qui satis.
cog.similiter in dignitate positus:vt.j.de princi.agen.in re.l.fi.
ꝛ de prori.sacro.scri.l.in sacris.ꝛ de digni.l.quoties.lib.xij.Et
si in ciuilibus reus excusat his casibus idē in criminalib⁹ in qui
bus more ciuiliū procedit:vt.ff.de pe.l.absentem.ex quo crimi
nis qualitas cōtrariū nō exigit.Et predicta no.ꝛ defendis gl.
positam in.d.l.sciendum.cōtra pe.in aut.generaliter.s.de epis.
ꝛ cle.dicit qꝺ actor in ciuilibus non euitat satisdationē de prose
quēdo licet possideat īmobilia:vt ibi no.Cy.in.iij.q.ꝛ reū ideo
euitare dicit qꝛ actori nihilominus est cautū ꝑ missionem in pos
sessionē:vt.s.de bo.auto.iudi.pos.l.cū proponas.sed actore nō
cōparente reo non esset consultū nisi de hac satisdatione fuisset
prouisum per quā reus sumptus quos fecit ꝛ eius interesse con
sequitur vt hic in fi.sed ipse male dicit:qꝛ si per possessionē īmo
biliū accusator euitat satisdationē istā:vt supra est deductum:ꝛ
sentit hic gloss.fortius euitabit actor in ciuilibus ꝛ satis est reo
prouisum ex ꝓuisione accusatoris de perseuerādo cui fideiussor
accederet ꝛ necessari⁹ foret si īmobilia nō possideret:Nec credo
qꝺ promissio debeat esse simpliciter de prosequēdo sꝫ sub pena
expensarū ꝛ refectionis dānorum que accusatus incurrisse repe
riat propter accusationē derelictā ꝛ sub obligatiōe ꝛ hypothe
ca bonorū suorū.Et si ꝓmissiones iste nō essent in vsu vel omisse
nihilominus dic sumptus repeti posse ꝛ qua actiōe infra dicā:ꝛ
hoc de prima parte.l.¶ Cōtra scdam partē opp.qꝺ tex.in sin
gulari non bene dicat edicto cum plura exigantur:vt.ff.de pub.
iudi.l.interdum.ꝛ solu.confiendo contrarium vt hic sentit glos.
ꝛ sic singularis sermo resoluitur in pluralem:qui meus loquen
7 tis sic est per alias leges declarata.¶ †Sed tunc quero quot
dierum debet esse cuiuslibet edicti interuallum. Et respondet
glo.quod quidam dicebant quod erat vnius diei sed diuersimo
de intelligebant.Nam alij quod singulis diebus ter citaretur et
hec truffa.Alij quod singulis diebus semel ꝛ sic ter in trib⁹ die
bus.ꝛ ita not.glos.in.d.l.inter.Alij vt Spe.in titu.de accu.ver.
qualiter.ꝛ Jac.de are.ꝛ Bar.licet male dicūt qꝺ in nouem die
bus tribus vicibus ꝛ sic quodlibet edictum habeat interualluꝫ
trium dierum ꝛ hoc sm̄ eos olim:hodie autem inquit glosso et
Bar.interuallū quodlibet esse auctū in dies.xxx.qꝛ sic auctū est
in ciuilibus:vt in aut.qui semel.s.quō ꝛ quando iudex.quorum
more proceditur in criminalibus:vt.ff.de pe.l.absentem.§.j.et
sic non sit correctio antiqui interualli per hominem sed per.l.sta
tuentem vt more ciuiliū ꝑcedatur in causis criminū nec mirum
qꝛ leges interpretātes vēdicant sibi locū in casibus in quib⁹ in
terpretate vt in aut.de fi.ante.do.instru.na.in princi.ꝛ pro simi
li accedat quod no.ff.de leg.l.quod vero.Et licet putem veruꝫ
qudd interuallum quodlibet sit hodie.xxx.dierum tamen nimi
rum moueor contra Bart.qui tenuit quod olim erat trium die
rum ꝛ tamen in ciuilibus erant.x.dies pro singulis interuallis:
vt.ff.de iudic.l.per interuallum.ꝛ sic si augmentum est in ciuili
bus non debet esse in criminalibus vel saltem tantum respectu
quantitatis dierum ꝛ quotitatis:ꝛ sic hodie essent nouem in cri
minalibus:vbi.xxx.sunt in ciuilibus.ne igitur in hoc absurdum
incidamus dico cum gl.ista in fi.que caute oēs alias videtur re
probasse opiniones quod in criminalibus olim quodlibet inter
uallum erat.x.dierū ad exempluꝫ ciuiliū:vt.d.l.absentem.quod
hodie ad.xxx.est augmentatum:nec ob.l.inter accusatorem.qꝺ
ibi dilatio minor data fuit de facto ꝙ de iure debuit vt dicit hec
glo.ꝛ post tres datur quarta de vrbanitate:vt.ff.de iud.l.ꝛ post
in prin.ꝛ hec in accusatore:in accusato vero dicetur infra titu.j.
l.absentem.¶ †Nunc ad tertiam partem.l.accedo.ꝛ opponi.
quod contra contumacem accusatorem non sit pena extraordi
naria sed ordinaria desistentibus imposita veꝫ turpil.vt.ff.de
pe.l.absentē.§.pen.de ꝛ preuari.l.iij.§.fi.Solu.vt glo.ante pe.in
prin.que dicit hanc extraordinariam imponi vltra ordinariam
ꝛ non semper sed quandoqꝫ.ꝛ hoc idem dicit Rof.Sed Spe.in
tit.de accusatione.§.quinto loco tractandū.ꝛ Cyn.hic dicunt qꝺ
durū videt eis vt ex eedem delicto duplex pena infligat.arg.ff.
nau.cau.sta.l.ideoqꝫ.in fi.ꝛ de pe.l.sanctio legū.ꝛ si duplex pena
supponat dicūt iudicē debere altera contentari:vt.j.de sepul.
viol.l.qui sepulchra.¶ Ego credo qꝺ quilibet bene dicat:naꝫ
si iudex propter desistētiā graviorem penam ordinaria cōsueta
infligat qꝺ facere nō potest nisi propter aliquā qualitatem deli
cum desistentie aggrauantē:vt.ff.de infa.l.qd ergo.§.pena gra
uior.tunc aliam imponere non possit vt dicit Cy.sed interdum
imponit ordinariam propter simplicem desistentiam nihilomi
nus ꝛ extraordinariam propter aliud:qꝛ contumaciter abfuit
in iudicis contemptū cum desistere poterat sine contumacia:vt
j.tit.j.l.si accusatoribus.vel qꝛ temerarie ad accusationem profi
liuit:vt.l.cum quem temere.ff.de iudi.ꝛ his casibus ꝑcedit hec
glo.Nec obstant obiecta qꝛ quilibet ex diuerso facto tunc infli
gitur ꝛ vide qꝺ in seq.qōne dicā.An aūt omni tpe desistēs inci
9 dat in turpil.dicam.j.l.j.ad turpil.¶ †Quero an pena turpil.
faciat cessare penam calumniose accusationis dic quod nō ideo
iudex

iudex nihilominus inquirit contra desistentem de calumnia i ac
cusando commissa:vt.ff.de publi.iudi.l.inter accusatorem.ꝛ pre
sentem culpabilem puniet in absentē procedet sm̄.l.j.ff.de regr.
reis.ꝛ per hunc modum potest etiam exemplificari.l.absentem.
§.pe.ff.de pe.Et quid fiet i casu huius.l.de processu incohoato cō
10 tra accusatum dicam.j.co.l.si ca.¶ †Nunc aliquaqueramus cir
ca materiam impensarum ꝛ primo quo iure.l.ista petantur im
pense.Respon.si in stipulatione de lite prosequenda fuerūt pro
misse iudici vel notario tunc per vtilem ex stipulatu quam quili
bet eorum quesiuit parti:vt.ff.de adop.l.his verbis.ꝛ.s.de ma.
conue.l.j.in fi.que directa esset si promissio patri facta fuisset vt
ff.de ver.ob.l.venditores.Si autem ex stipulatione deducte non
sunt tunc quidā dicūt qꝺ per actionē in factum ex edicto si quis
ius dicēti nō obtēperauerit que vsqꝫ ad iannū durat:vt.ff.si quis
ius di.nō obtē.l.j.§.fi.Quidā qꝺ cōditiōe ex ista.l.quidam qꝺ in
dicis officio ratione desistētie:ꝛ hoc videt esse de mēte glo.fi.hic
posite que pro cōcor.ad.l.istam inducit.l.nō ignorat.s.de fruc.ꝛ
lit.expē.vbi iudicis officio petunt ꝛ hoc tꝫ Pe.ꝛ Cy.in.l.sanci
11 mus.s.de iudi.ix.qꝺ.¶ †Quero scdo an in criminalibus ratio
ne victorie impense veniant iudicis officio mercenario sicut in ci
uilibus.Et fertur Jacob.but.dixisse quod non sed ordinario in
re per actionem in factum subsidiariam.Et mouebatur primo
quia refectio expensarum succedit loco decime partis litis que
olim prestabatur:vt instit.de pe.te.li.§.j.Sed in criminalibus
ista prestatio cessabat ergo in eis non est facta promissio ista.
¶ Scdo qꝛ causa ciuilis ꝛ criminalis non possunt simul inten
tari.vt.s.de appel.l.j.ꝛ.j.qñ.ciuilis ac.preiudi.cri.l.j.ꝛ.ff.de pu.
iudi.l.interdum.sed si de calumnia condemnaretur criminaliter
ꝛ in impensis ciuiliter simul vtrūqꝫ iudicium procederet contra
dict.ff.ergo ꝛc.¶ Tertio dicit esse casum in.l.non ignorat.s.de
fruc.ꝛ lit.expen.vbi text.distinguit causam ciuilem a criminali.
¶ Quarto inducit glo.in pemio institutionum in prin.signatā
sup verbo tramites.in fi.Contrariū vero tenēt hic Pet.ꝛ Cyn.
per hāc.l.ꝛ multomagis cū maius delictū sit pseuerare in accu
satione instituta ꝙ desistere:vt.ff.de bo.liber.l.qcū maior.§.ac
cusasse.ꝛ in.l.in seruitutē.§.petijsse.hoc etiā sequit Barto.ff.ad
turpil.l.j.ꝛ dicit esse casum sm̄ vnā lec.in.l.fina.s.de fruc.ꝛ li.ex
pen.prout ibi loquit de priuilegijs de expensis litis non soluen
dis:ꝛ tamen.l.illa vt patet tex.loquitur etiam in causa crimina
li:sed illa nihil cōtra Ja.but.facit qꝛ ipse nō negat cōdemnatū
teneri ad expēsas sed dicit eas iudicis officio nō deberi sed per
actionē in factū peti posse ꝛ demū post sniam.¶ Inducit etiam
qꝺ iudex criminosum nedū principaliter pōt de crimine condē
nare sed consecutiue etiā ad rerum restitutionem que alias veni
ret in actiōe ciuili:vt.ff.de fur.l.interdū.§.qui furē.ꝛ de adult.l.si
postulauerit.ꝛ.l.pe.ꝛ.fi.ꝛ de var.ꝛ extraor.cog.l.medicus.ꝛ.s.de
condi.ob tur.cau.l.qꝺ euitādi.ꝛ hoc plenius examinabo.j.ad.l.
iuli.de vi.l.si quis a se fundū.ꝛ per hoc ptꝫ ratione Jac.but.non
obstare.scdam partē tenet gl.extra de do.ꝛ cōtu.c.dilecti.ꝛ ibi
dem Jo.an.hoc etiā sequit Inn.in.c.cū oporteat.in fi.glos.ma
gne extra de accu.ꝛ mihi videt casus in eo.tit.c.accedēs.in fi.re
ferendo tex.etiā ad casum accusationis de quo predixerat.Ad
rationē primā Jaco.but.Respon.qꝺ etiā olim quando ꝓstabat
decima pars litis in ciuilib⁹ de debant expēse de iudicis officio
etiā in criminalib⁹ ꝛ ideo ad remouendū dubiū in ciuilibus in q
bus hodie nō prestatur decima pars litis pro expensis condite
sunt leges statuētes qꝺ in ciuilibus victus victori per officium iu
dicis condēnatur in expensis qꝛ sic erat in criminalibus iā sta
tutum ꝛ sic intelligo.l.nō ignorat quā But.inducit in oppositū
nō enim ibi negat victū debere cōdēnari in expensis in crimina
libus licet expressim dicat in ciuilibus cū cōdemnandū ad tollē
dum dubiū qꝺ insurgebat qꝛ olim sic nō erat.ꝛ ita intelligūt ca
nonistę.c.calūniam.extra de pen.nec.l.vlla cauetur qꝺ in crimi
nalibus per actionē in factuꝫ expēse victori debeantur ergo ꝛc.
12 vt.l.illa.s.de colla.¶ †Quero tunc tertio de q̄stione facti conti
git qꝺ iudex accusatū absoluit ꝛ victū nec tunc nec eadem die in
expēsis ꝯdēnauit qꝺ potuit vt.l.paulus.ff.de re iudi.postea ab
solutus accusat solēniter suū accusatorē de calūnia ꝯtra eū in ac
cusando cōmissa ꝛ petit eū iudicis officio mercenario ꝯdemnari
in dānis sibi propter calūniam illatis querit an ratione expēsa
rum in priori iudicio factarū sibi cōdemnari possit in hoc iudi
cio ꝯsecutiue modo predicto.Et videt qꝺ sic:qꝛ vt dixi iudex cri
minis etiam damna illata pōt facere restitui:vt.ff.de fur.l.inter
dum.§.qui furem.ꝛ de va.ꝛ extraordi.cog.l.medicus.ꝛ.ff.si reg.
l.iij.§.si dicantur.contrariū puto verū qꝛ hic impense debentur
ratione victorie ꝛ litigij instituti sine calūnia:vt.ff.ad turpil.l.j.
§.queri pōt.non obstante calūnia.hinc est qꝺ sacramētū calum
nie nō relevat ab expensis:vt infra dicā ꝛ litigiū potest esse insti
13 tutū sine calūnia:vt.ff.ad turpil.l.j.§.qri pōt ergo ꝛc.¶ †Sed
tunc quarto pone retento eodem themate accusatus extitit ne
dum de calūnia dānatus sed etiā in expēsis querit an in ratione
expensarum tenet victor expensas in primo iudicio computare

a ¶ An sacramentum calūnie.qꝺ iuramētū calūnie nō excusat ab expēsis.Bar.in.l.j.§.ij.simul vr no.ꝛ in.l.j.ff.ad tertul.Cy.Bar.Bal.in auf.gn̄aliter.s.de epi.ꝛ cler.gl.ꝛ Ang.in auf.de iudi.§.opꝫ.in.l.qui solidū.§.ēt.ꝛ ibi Bar.de leg.ij.Bart.in.l.ꝑperandū.§.fina.ūt vtraqꝫ.s.de iudi.ꝛ in spec.de expē.§.nūc de expē.ver.in hoc de do.et cōtu.c.finia:in gl.in.ij.q.j.expedisset.in fi.Post.in.c.cū dilect⁹.de cle.Bal.in mar.vsi.iuramētū.ꝛ Lanfrā.c.qm̄ ꝯ.ad fi.de ꝓba.ꝛ Bart.ꝯsi.andriociolus egit ꝯ paulutiuꝫ.c.finē.de do.ꝛ contu.ꝛ Car.in cle.j.de re iu.in.j.q.gl.i d.c.fineꝫ.Alexan.plem⁹ in.l.ait pretor.i.pnc.de iureiuran.

an vero solū expēsas hui⁹ scdi iudicij:ꝛ videt qꝺ etiā impēse pri
mi iudicij ad instar succūbētis in causa principali postea in cā
appellationis obtinētis sniam succūbit ēt in expēsis.Nam i hac
condemnatione expēsarū hr̄ rō factaruꝫ in principali iudicio vt
no.gl.ij.q.vj.c.pr.ꝛ Pet.Jac.ꝛ Cy.ꝛ ibi gl.sm̄ vnā expositionē
s.de iureiur.l.gn̄aliter.§.finaūt.ꝛ tn̄ minor ratio videretur in ca
su illo ꝙ in nostro:qꝛ ibi extitit in primo ꝯdēnatus hic aūt vin
cit.Itē ad idē facit qꝛ expēse facte ratione interlocutorie late sup
incidēti veniūt in ꝯdēnatione expensarum in quibus diffinitiua
etiā extitit ꝯdēnatus vt no.Inn.in.c.auditis.extra de procur.ꝛ
in.c.fi.de do.ꝛ contu.¶ Contrariū puto veri⁹ qꝛ finitū est iudi
cis officiū quo ad priores expensas:vt.d.l.paul⁹.ff.de re iudi.et b
s.de positi.l.iiij.ꝛ de iudi.l.j.¶ Non ob.qꝺ de cā appellationis
obijcit:qꝛ ibi ideo qꝛ appellatio extinguit ꝓnunciatum prius ꝛ
oia reformat in melius:vt.ff.de app.l.j.in prin.ꝛ ad turpil.l.j.et
etiā est ibi eadē questio ꝛ causa:licet de diuersa sit instāt.arꝫ vt no.
in.l.iniuit⁹.s.de ꝑcu.qꝺ in nostro casu est secus. Nec etiā obstat
qꝺ de expēsis interlocutorie dicit:qꝛ ibi iudicis officium durat ꝛ
est idem qꝺ prius in casu nostro secus:ꝓterea ibi in eadem lite ꝛ
occasione eiusdē rei petite ad finē reducēde:hic aūt lis est finita ꝛ
14 noua lis ꝛ instantia incohoata super prius non petito.¶ †Que
a ro quinto an sacramentū calūnie[a] releuet a cōdēnatione expen
b sarum.[b] ꝛ tenuit gl.qꝺ sic in j auf.de iudi.§.oportet.Sed Cy.con
tra.s.de epis.ꝛ cle.auf.gn̄aliter.ex eo qꝛ licet ꝓpter iuramentum
ꝓsumatur nō mouisse liteꝫ iniuste:vt.j.ad.l.iul.repe.l.j.tamē illa
ꝓsumptio tollitur per sniam postea secuta cum ꝓsumptio tollat
ꝓsumptionē:vt.l.diuus.ff.de in inte.resti.ꝛ hoc seruat cōis pra
ctica pro qua forti⁹ facit qꝛ iuramentū calūnie est de credulitate:
vt.l.ij.§.quod obseruari.s.de iura.calū.sed credulitas partis nō
facit litigiuꝫ iustum ꝛ per ꝯns non dꝫ excusare ab expēsis ꝓpter
iniustū litigiū debitis:vt sunt he que debent propter victoriam
cause.ꝓterea iuramentū calū.ꝯcernit personā ꝛ ei coheret non iu
stitiam vel iniustitiam cause ergo ab expēsis debiti ꝓpter iniusti
tiam cause nō dꝫ excusari.ar.l.nō ois.in prin.ff.si cer.pe.ꝛ de iu
reiu.l.si duo patroni.in prin.sed a pena ꝓsumpte calūnie tn̄ dꝫ
excusari:vt.ff.de iureiu.l.iij.§.j.in fi.ꝛ dicit glo.ibi.ꝛ.ff.si mu.vē.
no.l.j.§.j.¶ Sexto queri pōt de denūciatore hic iudice inquirente
an succumbentes teneantur ad expensas de quibus remitto ad
ea que dicam de denunciatore in materia denunciationis:et de
iudice in materia inquisitionis.j.titulo primo.l.ea quidē.¶ Ul
timo alia generalia circa materiam impensarum vide per Cy.
s.de iudi.l.sancimus.

1 ¶ Mulier an possit accusare ꝛ suam vel suorum iniuriā ꝓpulsare vel vindictam facere.ꝛ nu.seq.
5 Mulier prefertur alteri accusanti de iniuria in propriam mulieris personam illata.
6 Mulier prosequens suam ꝛ suorum iniuriam prefertur masculo non prosequenti.
7 Mulier ꝛ masculus si suam ꝛ suorum iniuriam non prosequant vter eorum preferetur.
8 Tutores plures non possunt simul accusare.

Uxor ꝛ.l.senatus.

Mulier accusat de crimine suam vel suorū iniuriā ꝓsequēdo rōne tn̄ officij tutor dꝫ ei anteferri.h.d.ambe.¶ Not.qꝺ regulariter repellit
1 ab accusando mulier.¶ Oppo.qꝺ mulier ista non possit vindi
ctam cōsobrini sui facere cū ꝓpulsatio iniurie ad vindictam nō
sit ꝓmissa etiā in eadem rixa nedū postea:vt.ff.ad.l.aquil.l.sed
si quecūqꝫ.in princi.ꝛ.l.si ex plagijs.§.tabernarius.in eod.titu.
Sol.qꝺ de vindicta facta loquuntur contraria non de vindicta
iuris de qua hic loquit.s.accusando occisores:vt inquit gloss.in
2 l.vxor.in fin.¶ †Oppo.ij.quod nec in accusando vindictam su
mere possit:vt.j.eo.l.non ignorat.ꝛ.ff.eo.l.qui accusare.in prin.c.
Sol.vt in ca.gloss.in prin.vcꝫ qꝺ illud regulare hic fallit qꝛ suo
rum iniuriam prosequitur.Est enim consobrinus sibi quarto
c gradu coniunctus.vt.ff.de gra.l.iurisconsultus.§.quarto gradu
3 ꝛ sic est de suis vt dicā.j.eo.l.de crimine.¶ Oppo.iij.quod mu
lier admittatur solum cum res ad eam pertinet vt hic in.l.sena
tus.Sol.vt in ea.l.senatus.in gloss.vcꝫ qꝺ ad mulierem pertinet
4 etiam quando suis pertinet.¶ †Opp.tunc quarto.qꝺ solu.non
sit bona:nam in.l.senatus.questio spectabat ad filios ꝛ tūc ma
ter nō admittit.Solu.vt in ca.gloss.vsqꝫ ad fi.vcꝫ qꝺ lex senatus
simpliciter nō repellit sed tutores secū ꝯcurrētes precelegit:vt.ff.
eo.l.si plures.eis aūt negligētib⁹ vel nō existētib⁹ mater admit
teret.¶ Sed cōtra gl.insurgit.Pe.dicens qꝺ matri cum tuto
ribus concurrenti iudex gratificare posset si vellet:vt.ff.de libe.

b ⁊ Expēsarū.adde de hoc vltra h deducta in apo.ꝑ Bul.de cug.in.l.ꝑperādū.§.finau tē alterutra.nu.iij.ꝛ qꝺ ibi posui i ad di.ad ipm i v.iuramētū calūnie.s.de iudi.dixi i apo.ad bal.in auf.gn̄alr.nu.ix.i v.iuramētū.ꝛ ibi i apos.ad bar.nu.iij.in vsic.iuramētū calūnie.s.de epi.ꝛ cle.ꝛ i.l.q solidū.§.ēt.nu.j.i apo.ad bar.in v.sacrꝫ calūnie.ff.de leg.ij.dixi.post collec.i.c.finē.nu.xij.in v.nō obstā.qꝺ iuratū fuerit d calūnia.vbi ēt in apost.ad panor.nu.xxi.i v.an hoc sit veruꝫ.extra de dolo.ꝛ dixi post lāfr.oria.i.c.qm̄ ꝯ falsam.§.expense.nu.iij.i apo.i vsi.ꝯdēnatione expēsarū.extra d ꝓba.

c ⁊ Quarto gradu ꝯiūct⁹.Utrū ꝯsobrin⁹ vl patruelis ꝓprie dicat frater bal.h q̄rit i pn.et bar.i.l.luci⁹.§.qsitū.ff.d leg.iij.ꝛ cū Bald.hic transit.Pe.de anch.in.c.canonum statuta.post med.vsi.dicto de filijs ꝛ nepotib⁹ extra de ꝯsti.

Universidad de Deusto Biblioteca

bo.exhi.l.iij.§.sz & si mulier. Item qz leges que mulieres admittunt nõ dicũt qd in subsidiũ admittant. Ad hãc.l.respõdet qd hec.l.nõ necessitat sz matri ɔsulit ppter vinculũ inscriptionis: vt.s.eo.l.ij.& qz accusatores interdum retinent in vinculis:vt.ff. de custo.re.l.j.sed cum glo.pertransit Ja.de ra.& Jac.bu.& cõis opinio & ego cũ eis.& induco: pmo p.l.iij.§.fi.ff. de li.cã.quã gl. allegat quam sic induco:in cã liberali & seruitutis que mortifere equiparatur:vt.ff.de reg.iur.l.in seruitutẽ.pater prius admittitur qz mater & hoc potissime ratione patrie potestatis vt pater ex ordine litere in eod.tit.l.j.ergo eadem ratiõe tutores debent anteferri cum potestatem dicantur habere in pupillum:vt ff.de tutel.l.j.in prin.Secundo qz tutores censent domini.ff.de fur.l.interdum.§.qui tutelam.& de vsucap.pro emp.l.qui fundum.§.si tutor.& j.de questio.l.ij.igitur matri sunt preferendi. Tertio qz ad eos spectat periculum damni pupillo inferendi: igitur preferendi:vt.ff.eo.l.si plures.Quarto per hunc tex.qui deliberationem tutorum prius exigit qz matrem admittere velit:& sic responsio Pet.nõ congruit ei. ¶ Ad.ll. per Pe.inductas respon.qd ibi in pluribus venientibus de iure communi vel etiam speciali & ibi hicinde est paritas & ideo locus est gratificationi hic aũt est disparitas qz tutores representant perso-
5 nam principalis. ¶ † Ut tñ ista materia plenius liqueat subijcio aliquas qõnes. Primo an mulier pferatur alteri accusanti de iniuria in propriam personam ipsius mulieris illata.& dic qd sic:qz casus est hic in ver.nisi a te &c.& j.de fal.l.si a te.in prin.et hoc est de mẽte.l.i.ff.eo.Scdo si vterqz masculus & femine suorum iniuriã psequatur qs pferetur: hic distinguo tres casus.nam aut ambo sunt in pari gradu ad defensum seu iniuriatũ & dico masculum pferendũ: vt.l.iij.ff.de libe.cau. Scdo ratione pudicitie sexus. Tertio qz masculus venit de iure communi:mulier de iure speciali:ergo masculus est pferendus.ar.l.in cause.ff de min.& l. in puniciali.ff.de oper.no.nun.Quarto qz specialiter ɔcessum nõ dz redũdare in alterius pjudiciũ:vt.s.de emã.lib.l.nec annis & ff.ne qd in lo.pub.l.ij.§.si qs a principe. Quinto p.l.a multis ff.de sta.ho.Aut masculus est in potiori gradu & idẽ multomagis ppter ratiõnẽ cõiunctiõis q addit pdictis. Aut mulier est in gradu priori & tũc pro ipsius platione facit gradus prioritas & per cõsequens affectionis psumpta maioritas. Itẽ euitãda absurditas que videt sequi si ponamus mulierẽ in scdo gradu & masculum in septimo vsqz ad quẽ gradum dixerũt suos appellari:vt dicet.j.eo.l.de crimine.si enim tũc masculus pferat laicis absurdũ videbit. ¶ Ecõtra videt qz pro masculo cõcurrũt plura vez dignitas sexus & in dubio discretionis excessus que maxime debent attendi in his que sunt virilis officij. Item quia masculus venit de iure cõi:mulier de iure spãli vt dixi. Item qz masculo ɔcurrit etiã ius speciale vez psecutionis suorum iniurie vnde illa rõne nõ dz ei denegari & cõcedi mulieri.arg.s.qui pot.in pig.habe.l.assiduis.§.j.& sic absurdũ nõ debet videri si pferat ei cuius priuilegium intelligit sine alterius pjudicio concessum vt dixi.& qui fortiora habet iura debet pferri:vt.s.de suc.
6 auten.itaqz † Tertio quero si masculus non prosequat suam vel suorum iniuriam mulier vero suorũ prosequat quis preferet et credo qd mulier qz masculus venit solũ illa ratione gñali qua accusatio competit cuilibet ne maleficium remaneat impunitum vt.l.ita vulneratus.in fin.ff.ad.l.aquil.& j.de pen.l.si operis.sed mulier ratione speciali venit qz suoz psequitur iniuriã propter qd eius videt magis interesse & feruentius insistere vt crimẽ deducat in publicũ:& hec ratio vincit pcedẽtẽ:ideo magis attendẽda:vt.ff.de postu.l.j.§.sexum.& ad.l.aquil.l.item si obstetrix.in fi.& sic mulier dicetur quando suã iniuriã psequit venire deiuz in subsidium aliorũ similiter prosequentiũ non extraneorũ qd
7 not. ¶ † Quarto querit qd si neuter eorum psequatur iniuriaz suã vel suorũ vt in tribus casibus no.j.eod.l.de crimine.& etiam in alijs quos ibi addam in quibus mulieres admittuntur.rñ. aut masculus est talis qui accusare põt de iure & credo eum preferri tanquã fortiori iure munitũ cũ nedũ possit de iure communi sz etiã eo iure & respectu quo mulier & multomagis põt dici vocari ergo debet pferri.& pro hoc accedat.l. generaliter. §.spurios. ff.de decur. ¶ Aut masculus similiter venit de iure speciali qz & ipse est talis conditionis que repellit eum ab accusando licet in casu de quo queritur admittatur ppter criminis enormitatez et eadem lege & ratione mulier alias inhabilis admittitur tunc ponderatis qualitatibus vtra virilem & femineum sexum inhabilitantibus masculũ locum puto fore ratificationi.& pro hoc accedat.ff.de lib.ho.exhi.l.iij.§.sed si mulier.& ex his quatuor.q.expeditam habes materiam per doc.non euacuatam. ¶ Quero an prioribus negligentibus sequentes admittantur:& dic qd sic vt hic in glo. ¶ Tunc quero vsqz ad qd tempus moram possit purgare:dic vsqz ad lit.cõtest.vt.ff.de sepul.vio.l.iij.§. is cuius. nec obst.ff.eo.l.ij.§.is cuius.qz illud in ignorãte qui non potest
8 dici morã cõmittere ideo post scientiã admittit:vt ibi. ¶ † Ultimo circa materiam tutorũ an isti plures tutores simul possint accusare. Et refert Cy.qd Pet.dixit qd nõ ne in plures distinguatur aduersarios qui contra vnũ tñ deliqt: vt.l.ne in plures. ff.de exerci.. Itẽ qz de pluribus idonior eligendus est vt.ff.eod. l.si plures.& idẽ sequitur Ray.per.l.decreto.ff.de admi.tuto.reprobata gloss.ibi posita.& in.l.j.s.si vnus ex pluri.tu. appella.& idem Jac.de ra.qz ambo admitterentur nisi concursu se impedirent cum forte vnus negaret & alius affirmaret.& idẽ Cy.arg. l.fin.ff.de collu.deteg.sed Jaco.de are.dixit omnes admitti: qz omnes censentur loco vnius ratione officij alias idonior eliga-
a tur[a] vt in contrarijs.et hec est communis opinio citramontanorum. ¶ Sed eam subdiuido qz aut plurium interest ratione officij & cõis periculi & tũc diuersis libellis nõ pñt sed vno vt hac.l. & s.eod.l.ij.que in plurali loquuntur.& sic debet intelligi.l.j.s.si vnus ex plu.tuto. Et est diuersitatis ratio:quia ratione officij representant omnes personam offensi qui est vnus:ergo sicut ipse nõ possit varijs libellis eundẽ accusare:vt.ff.nau.cau.sta.l.sz.§. fi.sic nec eius tutores cũ representãtes,nec dicet tũc reus distingui in plures aduersarios qz oẽs censent vnus vl' hoc ideo quia dãni periculũ est ad eos reuersurũ:vnde nõ vnũ tñ lesit actualiter sed omnes tutores potentialiter & potentia verisimili. vnde ab omnibus permittitur eodem libello accusari : vt.ff. de nora. l.si in re communi.in princ. Et sic non ob.l.ne in plures.quia loquitur quando cum vno tantum contraxit vnum tantum lesit: aut plurium non interest ratione officij & cõis periculi & tunc distinguendũ est vt dicet.j.ti.j.l.si accusatoribus.

a ✠ Idoneior eligat. adde de hoc bart.in.l.decreto. §.si duobus.vers. quo si sunt pl'es. ff.de admi.tuto.

b ¶ Desistit.an ille qui desistit a ciuili possit criminaliter accusare. vide.l.qui desistit.& ibi Bartol.ff.ad turpilia.

c ¶ Nunc.quo ponat vide Archi. in.ij.dis.& qñ ponit p aliqn vide gl.& text.in cle.ij. in prin.de sen.ex com.& ibi Card.

1 ☞ Accusationem relinquens ad illam redire nõ poterit.
2 Renuncians accusationi an possit denuo admitti.
3 Aditionem que verba inducant & que repudiationem.& nu. 4.

1
b
Accusatione. ¶ † Qui ab accusatione desistit[b] amplius ad illã nõ redit.b.d.concor.sunt in gl. in princi.vs qz ad ver.sed contra. ¶ Oppo.de.l.iij.§.si is cuius.ff.d sepul.vio.Sol.dupliciter vt in gso. Primo qd ibi non desistit in totum hic sic qd reprobant Pe.& Cy.dicentes qd licet de vi verborum qui dicit nolo agere non videatur repudiare siue renunciare tamẽ renunciat de iuris fictione & intellectu vt per eos not. s.de iur.& fac.ig. l.ij.sed ipsi errãt in duobus videlz in eo qz de iuris intellectu dicunt.vt.j.dicam. ¶ Item qz illam glossa non ponderarũt que hic posuit vnum aduerbium temporis scili-
c cet tunc vel nũc[c] quasi dicat qd ibi dixit ego nolo agere p nunc qd aduerbium temporis est voluntatis suspẽsiuum & dilatiuum non ipsius simpliciter abnegatiuum.& ideo solu.in se vera sed diuinat. Ideo forte glo.dixit dic quod ibi causa non erat incboata hic sic. Et diuersitatis ratio potuit esse quia causa incboata pena turpil.& infamie in quas incidit eum repellit : vt.ff. de adult. l.quãuis.& ad turpil.l.q desistit.in qua nõ incidit cã nõ incboata sed quia hoc nõ est sic expeditũ dicã.j.ad turpil.l.j. Ideo Cy. forte dixit quod ratio erat qz cause que nõdum erat incboata renunciari non poterat:vt.ff.de acqui.heredi.l.is qui. hoc tamen ipse impugnat qz per pactum renunciari potest vt.l.j.s. de pac. vel coram iudice:vt.ff.de cu.bo.dan.l.j.& a quibus appella. non licet.l.j.§.si quis professus.Sed reprobatio eius non est bona: quia non sequitur renunciatio potest fieri in iudicio ergo ibi in iudicio facta fuit:cum & extra iudicium fieri possit & sic de possibili & contingenti ad necessarium & ad inesse non infertur:vt.s. vnde cog.l.non hoc.& de proba.l.ad probationem. & l. neqz natales.& not.in.l.non omnium.ff.de legi. Impugnat ipse et alia ratione.s.qz diuinat & hoc satis placet qz non sequitur accusatio est porrecta ergo causa est incboata. ¶ Dicamus ergo qd desistens ab accusatione porrecta si causa est incboata vel non amplius ad illam non reddit vt hic. Et ad contraria respondent gloss.in contrario diuersimode sed inter ceteras solu. dicit ibi glossa.quod ibi distulit hic destitit & dicitur ibi distulisse si dixit ego nolo agere pro nunc:vt supra dixi :vel si simpliciter dixit ego nolo agere nullo aduerbio temporis adiecto.Sed Petrus dixit hoc forte falsum:quia per talia verba quãtumcũqz simplicia dicitur renunciasse vt patet.ff.de adulte.l.si maritus.§.si negauerit. & dicit esse casum in dicto.§.si is cuius dum dicit penitentia acta audietur.nam si per illa verba non diceretur renunciasse penitentia non esset necessaria. preterea dicit esse casum in simili.ff.ad tertulia lege mater filij.§.j.dum ibi dicit.nam potest mutata voluntate & dum ibi sequitur penitentia eius admittenda est : quod etiam fortius patet ex eo quod ibi dicitur quod successio defertur ad agnatos quod non fieret nisi prius filius repudiasset:vt supra de succes.edict.l.j.& ij.similiter dicit esse casum in.l.ij.supra de iur.& fac.igno.& pro eo etiam bene facit.ff.ex quibus causis in possessio.ea.l.vnus.& de colla. bono.l. nonnunqua.tam in princip.qz in medijs : vt supra de condi.in-
2 ser.l.cum quidam. † Dixit igitur Petr. pro solu. contrarij distingue aut renuncians poterat admitti vnico iure tantum et tunc amplius non audiatur,vt hic. Aut poterat admitti duplici iure qz vt principaliter iniuriatus & offensus vel vt quilibet de populo

populo & tunc aut renunciat omni iuri & modo quo admitti põt et tunc amplius nõ audiat vt.§.si negauerit.& hic aut renunciat vno iure & vno respectu tñ:& tũc ad mittatur vt.d.§.si is cuius
a Aut simpliciter[a] renũciauit:& tũc intelligatur omnimodo renunciasse.ex quo indefinita & simplex renunciatio põt ad vtrunqz modum & respectuz adaptari.& sic amplius non audiatur vt.ff. de acqui.her.l.nec his.& de suc.edic.l.j.§.quibus & .§.sed videndum. Et cũ his multi transeunt aliter nõ curãtes veritatẽ inuestigare quã inuestigare cupiẽs inuoco Pe.doc.subtilẽ & Cy.trãsscriptorẽ vtilẽ vt videant qd licet eorũ distinctio sit vtilis & bona tñ in laqueum diuinatiõis quẽ euitare voluerunt faciliter inciderunt. Quis enim spiritus eis reuelauit qd in.§.si negauerit. omnimodo iure quo poterat admitti renũciauerit accusationi. Et quis eis fatebit qd in.§.si is cuius.vno respectu & iure tantum quis accusationi renunciauerit cum text.ibi dicat penitentia acta &c.quod dicere tunc non fui necesse ex quo ibi alio iure et respectu volebat accusare. Item supposito qz ibi renunciasset eo respectu quo suam iniuriam prosequeretur nonne volens postea si veniret vt quilibet debet repelli vt suspectus vt.ff de adul.l.miles.§.socer.vel saltẽ ceteris de populo tunc non deberet anteferri sed idonior eligi vt.ff.e.l.si plures.& tamẽ text.ibi dicit eum vsqz ad lit.cõtest.preferri.& sic licet predicta distinctio in se sit vera tamen legibus huic contrarijs nõ est consentanea. quapropter ego sto cum predicta sol.tertia que dicit qd ibi distulit hic destitit & renũciauit & dicitur ibi distulisse etiã si simpliciter dixit ego nolo agere & nedũ & de proprio significato vt ipsi fatẽtur:sed etiã de iuris intellectu.qd probo primo quia actus agentiũ non inferunt nisi cõsequens eis necessarium.vt.ff.si cert. pe.l.nõ omnis.in prin.& s.vnde cog.l.nõ hoc.& de proba.l.neqz natales.sed cum dico nolo agere nõ sequitur necessario ego renuncio vel desisto qz forte volo deliberare vel iusta causa impeditus volo differre.ergo &c. ¶ Scdo hoc patet per locũ a cõtrarijs qui est validus:vt.l.si.j.de sen.pas.& ff.de mi.l.in integrum et sic qui affirmatiue dixit volo agere nõ propterea agit vel agere dicitur:vt.d.§.si is cuius.in fi.& ff.rem rat.ha.l.amplius.facit qd not.glo.in.l.fi.ff.de rerũ di.ergo p cõtrariũ q negatiue dicit nolo agere non dicit renũciare. ¶ Tertio qz ea q declarãt & indicant nil noui inducunt.ff.de testa.l.heredes palã.§.sz & si notam.& de acqui.re.do.l.adeo.§.cũ qs.sed cũ dico nõ volo agere solũ indicat volũtas seu priuatio volũtatis de pñti:qz nolo est verbũ presentis indicatiui.vt.l.si qs stipulatus.de verb.oblig. ¶ Quarto pdicta et firmat gl.in materia positionũ.s.de iura. calũ.l.ij.§.qd obseruari.q docet rñdere negatiua premissa.puta nõ credo talẽ viuere & qz tu dices oĩa ista fateor de pprio significato:sz Pet.negat hec de iuris itellectu. ¶ Et ego replico qd positis his pro veris de proprio significato sequitur necessario qd positis his p veris de pprio significato sequitur necessario qz ipsa sunt et vera de iuris intellectu.alz sequeret qd ius ipsum in seipso repugnãtiã haberet.ɔ.l.vbi repugnantia.ff.de reg.iur. Et qz hoc sequatur ptz qz cũ leges & iura nos moneant hec esse predictorũ verbor pprũ significatũ sequit qd tale significatuz pcedit de iuris & a iuris intellectu sed pcedere & nõ pcedere de iuris intellectu sunt repugnãtia ergo &c. ¶ Scdo ad idẽ & sic iuris intẽtio non debet differre in exemplo ab eo qd mãdat fieri in practica & exercitio alias ipsum non esset ars boni & eq ɔ.l.j.§.j.ff. de iusti.& iur.hinc est qz eps debet esse talis realiter & verbaliter qz integritate vite oĩa purificet:vt.s.de epis.& cle.si quenqz & sic nõ vt vnus ex illis falsis prophetis qui detestãtur in euangelio tanqz bonũ predicantes & ɔtrium facientes sed ita est qz lex mãdat iuris ministro vt in dubijs nõ recedat a proprio verborum significato:vt.ff.de exerci.l.j.§.si is qui naue.& de leg.iij.l.nõ aliter.& qui & a quibus.l.pperit.& s.de verb.sig.l.sancimus.ergo et in seipsa sine eius dispositione & decisione a qua exemplũ debemus sumere debemus dicere legem ipsam a proprio significato non recedere nec contra proprium significatum in dubijs nobis aliquid exemplariter tradere cuius ɔtrium dicũt predicti doc.cum dicunt predicta pcedere de pprio significato sed nõ de iuris intellectũ presertim cum nihil vrgeat quare a significato recedamus. ¶ Tertio qz is qui dicit nolo agere non dicatur simpliciter renunciare probat.l.celsus.in fi.cum se.ff.de arb. ¶ Ex quibus aperte colligitur qz creditor dicẽs debitori offerenti ego nolo recipere non dicit iuri suo renunciare sic ergo qui accusare potest rõne pprij interesse si dicat nolo agere nõ dicitur de iuris intellectu renunciari iuri sibi competenti. Quarto casus vt apertus.ff.de ac.empt.l.titius.circa pricipi.& in versicu. Item quo. Quinto ad idẽ induco duas.ll.simul iunctas videlicet.l.qz poterat.circa fi.& l.ita tñ.§.si patronus.ff.ad treb. Sexto ostendo casum esse in.l.nonnunqz.ff.de col.bo.que in ɔtrium inducitur cuius si mens subtilius speculetur huius dubij decisio ibi reperitur.dicit enim ibi prio qz ille qui noluit cõferre videri potest repudiasse. ¶ Ex quo no.qz repudiatio ibi in esse nõ ponit sed in potẽtia vt probat illud verbũ põt.ibi positũ:vt.s.quo et qñ iud.l.j.& ff.de offi.pre.l.seue.& de iudi.l.non quicquid.nec potentia illa simpliciter ponitur sed interpretat vt probat illud verbum videri vt.s.de in integ.resti.l.nõ videtur & ff.eo.tit.l.nemo videtur.& ibi no.sequitur ibi qd benignior est diuersa sententia et subdit maxime cum de bonis paternis disputetur &c.& implicatiua maxime implicat idem esse si de bonis paternis ibi non tractaret. ¶ Ex quo not.siue de bonis paternis queratur siue nõ benignior est sententia vt repudiasse nõ dicatur sed hec sñia est benignior sequitur quod ex illis verbis duplex sñia eliciebatur vna repudiationis altera secus & scda vt benignior eligitur vt.ff.de legi.l.benignius.& licet ista sententia & sensus esset benignior tamẽ qz mens proferentis talia verba ambigua poterat esse in oppositum ideo lex quandam mediam viam elegit vt si post hanc ambiguam prolationem steterit per annum intelligatur vere repudiasse & amplius non audiatur & si intra annum voluntatem mutauerit quia intra annũ cautionẽ obtulerit quaz prius offerre nolebat audiatur nec dicatur tunc protulisse illa verba animo repudiandi. ¶ Et sic patet clare qd nõ est verum dicere qd ibi repudiauit de iuris intellectu.sed qd ius mediam viam elegit ad coniecturandum mentem ex talibus verbis que poterant se habere ad vtrumlibet.& qz pprium & strictũ significatum verborũ est vt repudiationẽ nõ inducat pro tanto sm illud primo mentẽ cõiecturat adijciendo tñ tps infra qd mẽs illa declaretur & per illũ modũ dicit ibi mutare voluntatem que prius erat ambigua & dubia nunc facta clara & certa vt in simili.in.d. §.si patronus.& s.de insti.& substit.l.si.& ibi not.per gloss.j.sic et alias inter affirmare & negare eligitur media via vt.ff.cõi diui. l.sabinus.& de exerci.l.j.§.si is cui nauem.& de trib.l.j.§.sciam ¶ Ex his igitur modo clare patet qd l.§.si is cuius.pro cõtrario allegato non desiterat ille vel non renunciauerat sed verba ambigua protulerat potius cessationem de presenti significãtia cum dicit ego nolo agere ideo electa est via media vt dicatur ea protulisse aio renũciandi si patiatur aliã litẽ contestari & si hoc nõ patiatur dicetur illa ptulisse aio supersedẽdi.& qz voluntas erat ambigua ideo dicit mutata per penitentiaz eam facientem claram & lucidam. Uel dic secũdo qz ius accusandi de sepulchro violato competit cuilibet de populo sed ius prelationis habet iniuriam passus qui perdit illud vel sibi competere desinit cum agere cessat vt.d.l.sepulchri.in eo.ti.Sed nemini dubium quod cessare potest absqz renunciatione solum retardando.vt.s.quãdo nõ pe.par.l.vna.& j.titu.j.l.si accusatoribus.agitur nimirum si ibi alius potest venire & admittitur cum de cessatione principalis appareat eo quod se nolle agere dicat huius tamen cessationis penitentia admittuntur vsquequo lis ab alio contestetur vt ibi. ¶ Ad.l.si maritus.§.si negauerit.ff.de adul. Rñ.quod ibi sunt verba legis ideo in casu certi quo de renunciatione constet debent intelligi vel si fuerũt verba a marito prolata dic aut concernunt futurum qz dixit ego non agam vel non accusabo de adulterio & tũc renũciasse intelligit.& ita loquit.l.vnica.ff.ex q.cau. in pos.ea.& l.pe.ff.de cu.bon.dã. Aut fuerũt plata indicatiue de pñti vt nolo accusare tũc qz negari nõ põt quin p talia appareat eũ negligere vl' differre:& p cõsequẽs in crĩe lenocinij icidere.vt.l. j.§.ceterũ.& §.sequẽ.eo.ti.merito amplius nõ audit.vt in eo.ti.l. miles.§.socer. ¶ Restat respõdere ad.l.filij mater.§.j.ff.ad ter. cui semel audiui quendam subtiliter & colorate respondere nitẽtem asserentem longam esse differentiam inter ista verba volo vel nolo adire hereditatem & inter ista nolo vel volo agere vel accusare.nam inquiebat ipse prima statim inducunt aditionem vel repudiationẽ secunda nõ rationẽ assignabat quia aditio & repudiatio consistit in aio & mera nuda eius voluntate:vt.l.iam s.de iure delibe.hinc est qz cum dico volo adire statim efficior et sum heres vt.ff.de acqui.here.l.pro herede.in princi.& l.paulus respondit per procuratorem cum ibi not.& de here. insti. l.iam dubitari.& probat.l.pamphilo.§.propositum.de leg.iij.& si per verba affirmatiua voluntatis aditio inducitur sequi quod per contraria verba voluntatis repudiatio dz induci sed agere & accusare non consistunt in nuda voluntate sed aliquid extrinsecum exigunt qz in facto consistit & ideo sicut ille qui dicit se velle agere nõ propterea agit vt.ff.rem ra.habe.l.amplius.econtra qui
3 non vult agere non dicetur renũciare. ¶ † Sed hec sic colorata
b responsio nõ est vera:qz licet hec verba volo adire[b] inducãt aditionem tamẽ hec nolo audire nõ inducũt repudiationẽ sed aditionis vel repudiationis suspentionem & ideo possumus dicere quod inter adire & repudiare sit quoddam medium animi suspensiuum & interdum de vtroqz extremo participatiuum vnde hec verba volo adire & nõ volo adire magis subalternantur qz contrarientur secus si diceret volo nõ adire:qz tunc substantia aditionis negaretur vt inquit gl.in simi.in. d.§. quod obseruari.hoc etiã sentit Bar.in.l.iam dubitari.ff.de here.instito.et contingit hoc qz hec verba volo & nolo sine adiuncto nil important vnde contrarium adiuncti est illud quod in propositione contraria dz assumi vt volo adire volo repudiare vel volo non

a ✠ Aut simplicit, idẽ tz hic bal.nu. iiij.v.notandũ tñ est. Sz certe.§.sz videndũ.hic allegat vt expsse velle ɔtrũ te q vide bar.in.l.nec is.§. heres.ff.d acq.here.& bal.in tit.s.q admitti.in.vj.qd. ang.in.l.suũ.s.de iure deli.vbi si filius institutus repudiat simplr vt repudiare ex testõ tñ & põt abintestato venire vt agnatus.l.& si sol'. ff.de acq.her.& l. illud.eo.titu.

b ✠ Uolo adire.tu vide de hoc bar.l l serui.nu.ij.v.qz ro vtrũ.& ibi posui addi.ad ipm in apostil.in eod. versi.ff.de leg.j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

adire. ¶ Restat igitur vt alia responsio def ⁊ breuiter. l. illa al-
legatur vt videat ibi repudiasse propter verba mutata volun-
tate ⁊ penitentia acta ibi posita. Rñ. vt. s. dixi in solutione con-
trarij de. l. nōnunꝗ. videlicet ꝙ ibi de mutatione dubie ⁊ suspen
siue voluntatis vt dixi. ¶ Inquātū aūt fortius inducit vt repu
diasse dicatur qr agnatus vocatur. rñ. hoc ibi non dici nec sup-
poni imo contrarium determinari. propter quod aduerte ꝙ il-
la verba enunciatiue ⁊ incidenter propter aliud emissa in que-
sito ponuntur tm̄ ⁊ non in dispositiōe seu responsione: ⁊ sic talia
verba nō disponunt. l. ex his. s. de testa. mil. ⁊ l. verba. s. de testa.
mili. cū sua mā. Et hoc reprobat sequēs responsio iurisconsulti
dum dicit ꝙ vsqꝫ ad annū audiendus est ꝑpter illa verba extē-
siua. ex quo sequitur ꝙ agnatus non vocatur interim: vt. s. de
suc. edic. l. j. ⁊ ij. ⁊ probat. l. j. §. nemo. in eo. tit. ad quā. d. l. filij ma
ter. se refert. ⁊ ita intellexit Jaco. but. do. meus. l. illam. in. l. qui se
patris. vnde libe. licet glo. iij. in. l. fi. s. de repu. here. aliter videa-
tur intellexisse ⁊ non bene vt ibi per Ja. bu. vel sustinendo glo. il
lam dic ꝙ voluit ipsa dare vnum nouum intellectum ad. l. filij
mater. s. ꝙ illa verba fuerunt verba legis que debent intellegi ꝓ
lata in casu certi ⁊ sic licet dixerit se nolle adire expresse repudiā
4 do sed prior intellectus verior. ¶ † Ex predictis oībus sic decla
ratis habes notare diuersitatem istorum verborum ⁊ eorum si
gnificatum ⁊ quid importent. nam hec verba presentis indica-
tiui videlicet non adeo vel non ago non inducunt repudiatio-
nem: vt no. glo. in. l. qui se patris. similiter ista volo agere non in
ducunt actionem: vt. l. amplius. ff. rem ra. ha. nec hec nolo age-
re non inducunt immediate renunciationem: vt. l. iij. §. si is cu-
ius. ff. de sepul. vio. secus si essent verba futuri indicatiui: vt non
agam vel non adibo: vt. l. vnus. ff. de bon. auto. iud. pos. ⁊ l. ij. ff.
de cura. bo. dan. ⁊ idem si presenti indicatiuo ⁊ infinitiuo adiun
cto esset adiectum aliquod aduerbium temporis respiciens fu-
turum: vt nolo amplius agere vt no. glo. s. de pact. l. postꝗ. vbi
autem aduerbium temporis respiceret presens tempus tātum:
tunc clarum est ꝙ repudiationem non inducunt: vt nolo adire
vel agere pro nunc vt hic in glo. ⁊ idē si simpliciter dico ego no-
lo adire. nam immediate non inducunt repudiationem sed tem-
pus presens suspendunt: vt. l. j. §. si nemo. ⁊ l. filij mater. §. j. ff. ad
tertul. ⁊ hec probant in simili. l. nōnunꝗ. ff. de col. bo. licet affir-
matiue prolata statim inducant aditionem: vt. ff. de acqui. here.
l. pro herede. ⁊ l. paulus. cum si. s. allegatis. ⁊ maxime cum deli-
beratio precesserit: vt. ff. ad treb. l. sed si alio. ij. rñd. ⁊ l. omnes. in
eo. ti. nec ob qd̄ no. glo. ij. in. l. serui electione. de leg. j. que dicit ꝙ
per ista verba volo eligere talem seruum nō est facta electio que
in solo animo non consistit sed requiruntur alia extrinseca que
ibi no. glo. quinimo dicit ibi Bar. ꝙ si oīa necessaria ad electio
nem precessissent ita qd̄ voluntas esset libera qd̄ ꝑ illa verba vo-
a lo eligere diceret electio facta[a] cum agēs tūc sit liber ⁊ patiēs sit
dispositū. Et ad hec declaranda que sunt subtilia ⁊ nodosa non
potui breuius pertransire nisi voluissem vt aliȷ ea indiscussa ad
mittere. Redeo ad gloss. ⁊ oppo. ij. qd̄ is qui desistit admitti de-
beat vt no. Jo. ff. de pac. l. iuris gētium. §. si paciscar. Sol. vt gl.
qr super crimine poterat trāsigi al's nō. ¶ Sed aduerte qd̄ Jo.
fuit motus per. l. iij. §. si is cuius. de sepul. vio. sed illa non facit
quia ibi non pepigit nec transegit nec verba clare renunciatiōis
protulit. vt. s. declaraui. Item nec eius dictum videtur verum:
qr licet eo casu quo transactio nō teneret non repelleret vt trans-
actionis ⁊ pacti: tamen turpiliani pena et infamie faceret eum
repelli vt. j. de adul. quāuis. ⁊ ff. ad turpil. l. qui desistit. nisi di-
cas Jo. intellexisse in casu in quo in turpilianum non incideret:
qd̄ quando sit dicam. j. ad turpil. l. j. ¶ Quero modo que sit pe
na turpil. ⁊ rñ. vt hic in glo. ⁊ hec sufficiant.

a ☞ Diceret electio facta. Tu. vide de hoc qd̄ no. bal. in l. apd̄ aufidiū. ff. d op. leg. bal. in. c. j. col. ij. q tn̄ loquit in diuersa materia in tit. de mili. vas. q cōtu. est. ⁊ p Car. in cle. j. i. rx. q. de cōsāg. ⁊ affi.

b ¶ Nō audit. Ad de bart. hic ⁊ in. l. ij. ff. de re iud. ⁊ in l. ij. de edē. ⁊ in. l. edita. in. ij. col. e. tit. ⁊ in. l. de die. q satisd. cog.

c ☞ Inducit hāc legē in arg. Ego dico post bal. hic nu. vj. v. itē no. colum. j. qd̄ quoties termin⁹ statuitur ad id qd̄ interest aduersarij si fieri: tūc excludit quis termino lapso. d quo vide bal. in. l. diffamari. s. de inge. ⁊ ma. ⁊ in auf. ad hec. col. pe. vs. q̄ro ēt. s. de vsur.

1 ☞ Iudex certum tempus ad accusationem prosequendam ꝓ-
figere debet. ⁊ nu. 2.
3 Mulier accusans quando incidat in turpil.
4 Testes vel instrumenta an possint post tempus a iudice prefi-
xum produci.
5 Citari debet is de cuius preiudicio tractatur.
6 Terminus quando peremptorius dicatur.

Si ea. Qui infra tempus a iudice statutum ac-
cusationē nō prosequit, velut renunciās
b amplius nō auditur[b]. h. d. ¶ † No. qd̄ iudex debet
1 prefigere tempus certum non autē mandare simpli-
citer vt veniat ad prosequendum. ¶ Oppo. cum tex. non decla-
ret que tēpora debet iudex prestare videtur nos in īcerto dimit-
tere contra. §. quibus. s. de nouo co. com. Solu. qd̄ in īcerto non
sumus: qr iam eramus certificati. s. eo. l. qui crimen. ideo hic ne
vteretur superfluis omisit: ⁊ hoc vult gl. j. Ricar. malū. dixit quod
de illo tpe non loquit hic sed de alio qd̄ dimisit in iudicis arbi-
trio vt not. alia gl. j. ti. j. l. si accusatoribus. ⁊ de adul. l. si ad pro-
missa. ⁊. s. de inge. ⁊ ma. l. diffamari. ¶ Ego puto glo. posse con
cordari. Nam aut queritur de tpe prefigendo ad accusandum: ⁊
istud est mere arbitrariū: vt. d. l. diffamari. ⁊ potest ex rō: qr ifra
quantum tempus accusatores qui debēt venire plene instructi
et deliberati possunt se instruere ⁊ plenius deliberare lex non po-
tuit esse certa. ideo in iudicis dimisit arbitrio vt. l. j. ff. de iure del.
aut ponitur de tempore prefigēdo ad accusationē iā propositaꝫ
prosequendam ⁊ tunc aut absenti. ⁊ est ordinarium de quo in. d.
l. qui crimen. lꝫ nō diffiteatur iudicem posse illud abbreuiare ex
causa. vt per doc. no. in auf. qui semel. s. quō ⁊ qñ iu. aut de pre-
figendo presenti ⁊ tunc sit arbitrariū vt in aliȷs glo. ⁊ probat iste
text. qui verba dirigit ad iudicē. ¶ Que aūt exigant vt tempus
possit ꝑfigi alicui ad accusandū no. in. d. l. ad commissa. ea. l. ti-
tia. Nec est verū quod Bart. dixit qd̄ de crimine homicidij quis
cōpelleretur accusare nulla precedente diffamatione: vt dicaꝫ. j.
2 ti. j. l. si qs homicidij. ¶ † Op. scd̄o qd̄ iudex nō debeat ꝑfigere
tempus ad prosequendū. cum a lege prefixū sit biennium vt. j. cert.
tem. questio cri. ter. l. fi. Solu. vt gl. qd̄ illud tps potest iudex ab-
breuiare ⁊ se festinare vt hic. ⁊ quando iudex abbreuiare dilatio
nes legales hic non intendo tractare sed remitto ad no. per. Cy.
in auf. qui semel. s. quomodo ⁊ quando iudex. ⁊ per Dy. in. c. in-
dultū. extra de reg. iur. ⁊ hodie plenius scripsi. s. de dila. l. j. vbi
vide. Tamen qr hanc prefixionem termini iudex non propterea
finit negotiuꝫ principale. Ideo possum aliter cōtrarium soluere
videlicet quod ibi de tempore instātie infra quod negotiū prin-
cipale terminetur. nos de tempore statuendo a iudice nō ad finē
instātie abbreuiāde sed ad finē vt intra illud tēpus instantie cau
saꝫ possit finire. sed qr accusator nō vult prosequi ideo cū ea am-
plius non potest procedi. Et que tunc sint partes iudicis circa
negotium principale potest dubitari. Tamen mihi videtur ꝙ
vbi causa non erat liquida in potestate iudicis sit de crimine co-
gnoscere ⁊ ad diffinitiuam procedere vt. ff. de publi. iudi. l. pe. in
prin. ⁊ de abol. l. ij. facit quod not. j. de fal. l. vbi vel accusatū ab-
soluere ab obseruatione iudicij ⁊ pronunciare accusatorem non
amplius audiendū esse vt ꝓbaf. ff. e. l. titia. ⁊ hoc preeligendum
a iudice de probationibus dubitāte nisi supersit de tempore in-
tra quod possit accusari de nouo. nā lata absolutoria ab obser
uatione iudicij nō prohibet absolutus ab alio accusari. vbi aūt
cā tempore desistentie erat liquidata qd fiendū esset dicā. j. titu.
j. l. absentē. ⁊ ꝓdicta nota velut quotidiana. ¶ Nūc omisso quod
sequitur in gl. j. Opp. tertio qd̄ tex. nō bn̄ dicat ibi si agere super
sederit cū hec mulier de suo vel sibi debito prosequendo nō tra-
ctaret quod supponere videt illud verbū agere vt insti. de actio.
in prin. Solu. vt glo. secunda que hoc vult euitare ideo exponit
agere. i. accusare sꝫ nō bene cū iam accusationē proposuerat: nisi
dicas ꝙ ista gl. velit ponere ꝺm lec. in. l. credo. igit tex. posset sta-
re vt iacet: qr agere est genus ad quecūqꝫ actū qr infinitiuum est
de ago agis ⁊ ꝓbaf. s. de sa. san. eccle. auf. hoc ius porrectū. ⁊ s.
3 de iur. ⁊ fac. igno. l. j. ⁊ sic hic sumet ꝓ experiri vt ꝓseq. ¶ † Que
ro an hec mulier incidat in turpi. ⁊ rñdet glo. fin. primo qd̄ sic si
accusatio de iure tenebat. sed hec respōsio nō est bona p. l. mulier
ff. ad turpil. Nec obst. solutiones ibi date qr sunt diuinationes.
Item qr ibi accusatio nō teneret tanto magis puniri deberet vt
ff. de nora. l. nō solū. ⁊ quod vi aut clam. l. seruus. ⁊ not. glo. j. ad
turpil. l. si femina. Scd̄o respōdet distinguendo secundū Jo. aut
desistit pacto ⁊ incidit in turpil. aut sola penitentia ⁊ tunc secus
vt. d. l. si femina. Et ratio est: quia primo casu lex eam habet
suspectam de corruptela ⁊ hec respon. est communis. Tamen
Bartol. ea sola non contentus aliter respondet ad dict. l. mulier
videlicet quod ibi in crimine falsi in quo licitum est desistere et
pro hoc inducit. l. athletas. alias vitalis. cum ibi no. ff. ad. l. cor.
de falsi. Sed huic responsioni contradicit text. ⁊ gloss. ff. ad tur-
pil. l. penulti. vbi desistens accusatione falsi in turpilianum in-
cidit. Nec ob. l. alia. s. de his qui. vt indig. cum si. per quam glo.
ad contradicendum mouentur in. l. athletas. qui legatum non
perdit si desistat vt ibi. sed penam turpiliani preterea non eui-
tat vt. d. l. pe. Et pro hac so. facit quod not. gloss. in simili. j. titu.
j. l. fina. Tene ergo solu. Joan. ⁊ intellige quod mulier desistens
pacto in turpil. incidit quando masculus desistens absqꝫ pacto
in turpilia. incideret quod quando sit dicam. j. ad turpil. l. j.
4 ¶ † Redeo ad gloss. j. que inducit hanc. l. in arg.[c] ad. q. an post
c tempus statutum a iudice ad producendum testes vel instru-
menta possint illa produci. ⁊ sentit gloss. quod non. argu. huius
l. ⁊ aliarum in ea allegatarum. ⁊ idem not. in. l. mancipiorum. ff.
de op. le. ⁊ Guli. de suza asserit se hoc pluries cōsuluisse de facto
et vltra. ll. hic allegatas inducit. ff. de heredi. institu. l. si quis ita
instituatur. §. item si conditioni. ⁊ de bo. auf. iu. poss. l. iij. ⁊ de
cu. bo. dan. l. j. hoc idem tenet Spec. in titu. de dila. §. videndum
versi. quid si data. ⁊ quid si datus. ⁊ versi. quid si post datum. ⁊ si
dilatio peremptoria data fuit. ⁊ idem confirmat in titu. de in-
strumen. edit. § nunc dicamus. versicu. licet. ⁊ vltra. ll. hic alleg.
inducit. c. pastoralis. extra de except. ⁊. c. cum dilectus. de fid. in-
strumen. que multum benefaciunt. ¶ Jacob. autem de are. et
Cy. idem fatentur si aduersario iura sua nō sunt integra prout
erāt tēpore termini assignati: qr forte sui testes interim perierant
per quos

per quos testes vel instr̄a que nō ꝑducunt reprobasset. alias si
omnia sint integra quia nil deperijt aduersario dicunt euꝫ post
terminum admitti. ⁊ hanc diuersitatem dicunt probari in. d. l.
mancipiorū. ¶ Sed bar. ibidem dicit qd̄ nō curat an testes ad-
uersarij perierunt vel non qr illud nō probat. l. mancipiorū. sed
solū dicit. aut post terminū res est integra qr nulla acta iudicia
ria postea sunt facta ⁊ admittet. Aut res non est integra qr ad
aliquē actū iudiciariū erat processum ⁊ tunc nō admittaf vt. d.
l. mancipiorū. cum se. in quibus patet ꝙ res ibi desinit esse inte-
gra: qr heres post terminum de seruis aliquid disposuit actua-
liter ⁊ hec inquit vera esse nisi ille iuret de nodo ea preuenisse. vt
d. c. pastoralis. ¶ Ego nō credo quod. l. mancipiorū. sic debeat
intelligi ad corticem terminorum vt vult Barto. Nam si. l. illa
ponderetur de iuris rigore legatariū repellit statim post lapsum
terminum ⁊ de equita cū admittit qñ damnū nō est subiturus
heres vt ibi in ver. quid ergo ⁊ hoc nō ponderauit Bart. exem-
pla aūt que postea sequunt in ver. ⁊ quid. sunt ibi apposita ad
exemplificandū qñ heres damnū posset post terminū subire. et
qd̄ in fi. dicit qd̄ actio denegēda nō est si oīa intergra sunt opti-
me posuit: quia tunc certū est eum damnū nō subiturū. ⁊ si dicas
exempla sequentia qñ aliquid pignori dedit vel distraxit pro-
bare videnf opi. Bar. cum de retentis in quibus damnū incur
rere nō posset heres optare legatario non permittatur. ¶ Et
ego respōdeo ꝙ illa exēpla sic debēt intelligi qd̄ adaptenf rōni
incursionis dāni de qua predixerat. nam per exemplū a ratione
legis nō recedit sed econtra per rōnē. l. exempla declarantur et
limitantur ꝺm illam vt. ff. de calum. l. hec actio. de leg. ij. l. cū pa-
ter. §. dulcissimis. ⁊ de iure pa. l. adigere. §. quāuis. ⁊ hoc voluit
gloss. ibi in. l. se. cum dixit qd̄ familiam seruorum nō sic erat di-
spositurus nisi oppositionis timor abesset. facit ad predicta. l.
si pecuniā. in prin. cū ibi no. s. de condi. ob cau. ¶ Ad opi. ergo
Jaco. de are. non recedo sed cum precedentibus eam coniungo
distinguendo. Aut queritur an post terminum debeat admitti
de iuris rigore. ⁊ dic quod nō vt in. ll. hic allega. ⁊ in. d. l. manci-
piorum. in princi. ⁊. d. c. cū dilectus. Aut de equitate ⁊ tunc aut
testes vel instr̄a illa erant antea producenti nota: ⁊ tunc nedum
de rigore sed etiā de equitate debet repelli: qr negligētibus equi-
tas nō suffragaf vt. ff. ex qui. cau. ma. l. ab hostibus. §. fi. ⁊ l. non
enim. ⁊ de priuile. cre. l. pupillus. in fin. ⁊. d. c. pastoralis. ⁊ ꝓ hoc
singulariter induco. l. admonendi. ff. de iureiur. vbi admittitur
probatio per instrumenta duntaxat in quibus cessauit negligen
tia. ¶ Aut testes vel instrumenta illa nō erāt prius producenti
nota: ⁊ tūc sto cū Ja. de are. ⁊ cōi practica vt admittaf si vt pri⁹
ius suum est aduersario integrum ⁊ de hac ignorantia prestabit
sacrm̄ vt. d. c. pastoralis. lꝫ presumatur alias vt. l. veri⁹. ff. de pro
ba. vbi autem aduersario ius eius nō esset integrum tūc non ad-
mittitur vt. d. l. mancipiorum. ⁊ intelligo ius integrum aliter ꝙ
5 bart. vt. s. dixi. ¶ † Ex predictis habes in practica qd̄ aduersa
rius producentis est citandus cū de eius ꝑiudicio tractet. vt. ff.
de adop. l. nam ita diuus. cum si. ⁊ pōt opponere qd̄ producens
post lapsum terminum non debet audiri: quia instrumenta illa
prius erant sibi nota. ⁊ si prius ei non fuissent nota ius eius non
erat saluum ⁊ integrum vt prius ⁊ horum alterum sufficit cum
probare ⁊ eo neutrū probante debet iudex sacramentum super
ignorantia producēti deferre. ¶ Sed tunc quero quid si dicat
sibi prius illa fore nota sꝫ potestatē eorū nō habuisse qr in loco
remota reposita vel penes absentem deposita. vt prius ha-
bere non potuit ⁊ hoc paratus est probare dico cū audiendū si
nulla eius negligentia precessit ar. l. nec nō in. ij. rñso. ⁊ l. si cui. in
§. fi. ff. ex qui. cau. ma. ¶ Item quero quia ea que dixi de instru-
mentis producendis vel nō post terminum locum habent quan
6 do terminus fuit peremptorius vt dixi ꝑ Spec. † Quero quan-
do dicatur terminus peremptorius. ⁊ qr hoc scire est etiā neces-
sarium ꝑpter declaratione huius. l. ⁊. l. iij. s. eo. ideo latius hoc
declaro succincte tamen distinguendo actum extraiudiciarium
a iudiciario nam terminus prefixus a iudice ad actum extraor-
di. semper dicitur peremptorius. Et est ratio: qr terminus in se
vnicus est licet arbitrarius. ⁊ hoc ꝓbaf in. l. si eos. s. ⁊ e re. p. et
ff. de here. insti. l. si quis instituatur. §. si conditioni. ⁊ de optio.
leg. l. mancipiorum. ⁊ de cu. bo. dan. l. j. Si autem sit ꝓfixus ad
aliquem actuꝫ iudiciariū facio quatuor membra: qr aut termi-
nus est prefixus ad libelli oblationem aut ad oblati prosecutio
nem aut prosecuti ꝓbatonē aut ad audiendo snīe probationeꝫ.
¶ Primo casu pone exemplum quādo iudex statuit terminuꝫ
ex causa ad agenduꝫ vel accusandū tunc licet iudex non adijciat
et peremptorie vel nō dicat alias vltra terminū ꝓnūciabimus te
audiendū nō esse nihilominus dico terminū esse peremptorium
vt. ff. eo. l. titia. nō nego tamen quin iudex nouum terminum da-
re possit adhuc vt ꝓbat. l. diffamari. s. de inge. ⁊ ma. duꝫ ibi dici
tur presertim cum affirmes dīu ⁊c. ¶ Et est ratio qr excludi de-
bet ab agendo per sententiā iudicis vt in vtraqꝫ predictarū. ll.
ꝓbaf ⁊ ideo si in prefixiōe termini iudex adderet. ⁊ si infra hunc
terminū libellū nō porrexeris ex nunc pronuncio te ampli⁹ age
re vel accusare non posse tunc iudex post terminum alium da-
re nō posset: qr contra sententiā iam latam venire nō posset nisi
aliquo residendi remedio tanꝗ functus officio suo vt. ff. de arbi.
l. dicitur. in fi. ⁊ de re iu. l. quod iussit. ⁊. l. iudex. ⁊. d. l. titia. constat
autem sentētiam sub conditione intrinseca valere. vt. s. de rebus
credi. l. generaliter. in princi. ⁊. ff. de iureiur. l. admonendi. secun-
dum vnam lectu. ⁊. s. de sen. l. cum iudex. ¶ Scd̄o casu quando
ad prosequenduꝫ terminus est datus tunc aut iudex adiecit illa
verba ⁊ peremptorie ⁊ tunc nullū dubiū vt. ff. de iud. l. nonnunꝗ
et idem si equipollentia dixit puta alias procedemus abs te ad
cognitionē vel vlteriora cause vel habebimus te pro renunciā-
te vt. ff. de iudi. l. peremptoria. ⁊. s. quomodo ⁊ qñ iudex. l. con-
sentaneum. debet tamen iudex moueri ex aliqua iusta causa ad
talia verba proferendum vt patet in. d. l. nonunꝗ. in fi. ⁊ in. d. l.
consentaneum. ibi dū dicit commune facto vt si in eadē cōtuma
cia ꝑseuerauerit ⁊c. per qd̄ patet qd̄ prius citatus fuerat. Et ra-
tio est qr pluralitatē a. l. inuentam iudex nō dꝫ minuere sine cā.
Aut iudex nec talia verba nec equipollentia protulit sed simpli
a citer terminum statuit[a] infra queꝫ veniret ad prosequendā cau-
sam tunc videtur habere singularem glo. ff. de inoffi. testa. l. pa-
pi. §. si quis post. que dicit in causis criminum hunc terminum
esse peremptorium. ideo eo lapso accusator nō veniens habetur
pro renunciante ⁊ ita intelligit hanc. l. secus dicit esse in ciuili-
bus ego in criminalibus illud non fateor sed dico idem quod in
ciuilibus per. l. inter. ff. de pub. iud. ⁊. s. eo. l. iij. ⁊ ibi plenius de-
claraui in quibus patet qd̄ in criminalibus plura dabantur in-
terualla. ⁊ hoc qñ absenti: sin autē presenti: tunc qr in criminali-
bus dixi illo casu esse arbitrariū vt i 2ᵒ prio supra dixi dico il
lud tempus esse peremptoriū sui natura vt dixi. s. in. j. ⁊. ij. mem-
7 bro huius distinctiōis. ¶ † Tertio casu qñ ad probandū prose
cuta ⁊ proposita terminus est datus tunc quilibet dilatio lega-
lis intelligitur peremptorie vt. ff. eo. l. oratione. ⁊. l. fin. ⁊ ibi not.
Hinc est ꝙ secūda dilatio nō est dāda nisi ꝓbato impedimēto
in prima quo non ꝓbato succedit de directo questio hic in pri-
ma glo. formata de quo dic vt. s. dixi. ¶ Quarto casu qñ termi
nus statuitur ad sententiam audiendam statuta terrarum que
vt plurimum super hoc disponunt prius inspiciendi sunt. his
deficientibus dic terminum simpliciter datum non esse perem
ptorium sed tres denunciatiōes vel vnū peremptoriū ꝓ omni
bus est dandū vt. ff. de iud. l. ad perēptoriū. ⁊. s. quō ⁊ qñ iudex
l. tres denunciatationes. ⁊ ibi plenius examinabo an personali
ter citatus iterato sit citandus vel non sed differūt he dilationes
ab his de quibus dixi in scd̄o membro: qr ille in numero dieruꝫ
sunt taxate ⁊ sic ordinarie he nō taxate ⁊ sic arbitrarie. Item qr
in his. j. terminū nō ꝓdest cōparere sed solū in termino in illis
infra terminū pro libito. Itē iudex in istis primis de facili pōt
apponere illud verbū ⁊ peremptorie qd̄ nō potest in illis vt ibi
dixi. ⁊ ratio qr ille dātur ad aliquid fiendū ꝑ partē he ad audien
dum id qd̄ est per iudicē deliberatū ⁊ sic ille propter propositū
cognoscendum: he propter iam cognitum diffiniendum. facit. l.
ex consensu. §. fi. ff. de app. ⁊ extra de offi. deleg. c. consuluit. ⁊ he
quantum ad vim ferende snīe diffinitiue. quantum vero ad com-
missionem pene si arbitro non pareatur sufficit vna citatio vt
ff. de arbi. l. diem proferre. §. si quis litigatorū. ⁊ dic vt ibi not. et
hec sufficiant.

a ☞ Terminū statuit. Tu vide de hoc bar. in. l. mancipiorū. ff. de ad. opt. leg. ⁊ in. l. eū. ff. de accu. ⁊ ang. ⁊ Jmo. l. l. quādiu ff. de acqui. her.

1 ☞ Miles accusare potest suorum iniuriam prosequend. ⁊ nu-
meris sequen.

Non prohibetur. Primo dictū li
mitatū. Secūdo b
ex eo infert ad quesitū. Tertio remouet dubiū. Secū-
da ibi: ideo ꝙ. Tertio in. l. si crimē. quā cōiungo cum
1 ista. Casus. † miles ad accusandū admittif si suorū iniuriā pro-
sequatur se tn̄ tenef inscribere hoc dicunt ambe leges predicte.
¶ Not. qd̄ inhabilis ex priuilegio habilitatus nō plus pōt ꝗ
alius de iure cōmuni vocatus cōeo. l. si quando. s. de inoffi. tes.
¶ Oppo. igitur quod id qd̄ instar alterius obtinet nō est idem
cū illo vt. ff. si quis cau. l. si eum. §. qui iniuriarum. ⁊ deposi. l. qd̄
nerua. ⁊. s. de offi eius qui vicem alterius gerit. l. j. sed tex. hic di-
cit quod crimen homicidij habet instar publici iudicij ergo nō
est publici iudicij: sed hoc est falsum vt. l. j. ff. de publi. iudi. So-
lu. quod hic dicit ad alium effectum scilicet solennitatis antique
que erat vt accusatoris sic actores formarentur a pretore quod
hodie sublatum est vt. ff. de pub. iud. l. ordo. ⁊ hic. ⁊. s. de formu.
impe. ac. l. j. ⁊ hoc vult hec prima gloss. ¶ Oppo. quod tex. ma-
le dicit defendere cum iste non esset reus sed actor vt patet ex se-
rie text. Soluti. vt in gloss. fina. que exponit defendere pro accu-
2 sare. ¶ † Opponi. quod nedum de suorum iniuria: sed etiam ad
alienam militi permittatur accusare vt. j. ad. l. iuli. ma. l. nullus.
Solu. quod in illo crimine est speciale et in crimine fraudate an
3 none vt. ff. eod. l. militem. ¶ † Quero quare miles[a] regulariter
b prohibeatur. respondet text. in. d. l. militem qr pro pace habent

b ¶ Quare miles. Miles an ⁊ quibus casib⁹ possit accusare vide spe. de accusatio. ver. itē excipit ꝙ ē miles vbi ēt de militis iuramēto ⁊ ti. de ꝓcuratore. §. j. v. itē ꝙ est miles.

militesnisi tpis. Tu vide de hoc qō in simili no. glo. Bar. ⁊ doc. in. l. milites. ff. de procu. vbi dicit q̄ cales possunt esse procuratores. ita notat. Spec. in ti. de offi. om. ind. §. iiij. in fi. ⁊ in tit. de pcu. §. j. §. ītē excipiť q̄ est miles. ⁊ in ti. de dilpu. ⁊ alleg. §. vj. versic. ⁊ barrister.

b ¶ Tenef. l. cornelia. incēdiarij quō puniant in. l. capitaliū. §. q vero. vbi plene p bar. ff. de pe. ⁊ bar. i. l. apud. de offi. pfe. vigi. Cy. bal. bic no. in. l. q edes. de incen. rui. nau. Sal. in cōsi. saluato ris nisi ⁊c. Ange. are. in trac. malefficior. v. incēdio. bar. cepol. de servi. ti. de igne. text. gl. ⁊ doc. in. c. magne. de sen. excō. ⁊ in. c. fi. de sepul. et in. c. fi. gs domū. ō iniur. ⁊ dā. da. gl. ordi. dī. in. c. cū deuotissima. rij. q. ij. v. incendiū. que dicit q̄ de iure ciuili. punitio fit ī casu pitep. l. capitaliū. §. nōnunq̄. q̄ est verū ſm̄ gl. ibi ſi gs inter odiū vel pp iniuicitias vl ob. pā aliqd cōburat q̄ igne cremat. ff. d. l. ij. §. als Ieu. punīt vbi ibi ⁊. d. q edes. ⁊ oīno Flo. ī cōſi. i rpi noie amē. cū ḡrīt an incēdiū. ī fi. q̄ est ad lſas positū in. §. ſi gs fumo. ad. l. aquil.

f ¶ Judicātis arbitrio. tu vide de hoc panor. i. c. pasto. nu. v. ⁊ q̄ ibi posui ī apo. ad ip sum ī v. de capitalit. ibi Felv. v. dicunt bic moderni. extra de officio ordi. diri post bal. i. l. nemo. nu. ij. alias est num. i. in versi. ignobilis. §. de sum. trinita.

3 ¶ Mulieres mulier an ⁊ quando admittat ad accu. vide bart. in. l. j. de accu. ⁊ spe. ō accu. v. itēp ē mulier. vbi ponit casus oēs ⁊ q̄d ſi fit statutus q̄ glibet admittat ad accusandū. bal. ff. c. in rub.

d excubare q̄ idem est dicere ne a ſuſceptis euocentur vt. §. loca. l. milites. ⁊. l. ſi. que ſuſcepta iurant firmiter obſeruare vt. ff. ex qui. cau. ma. l. pe. ⁊ p tanto ter. ff. co. l. qui accuſare. dicit q̄ō pp ſacramentum. pbibentur. ¶ Ex bis infero q̄ milites noſtri tempo ris qui p̄dicta nō iurant ⁊ ſtipendia nō merentur ſz ſtant in domo. ppria ⁊ vt plurimū negotiant vt veneti ⁊ florentini nō. pbi beuntur etiaz de aliena iniuria accuſare q̄ ceſſante legis rōne oz ceſſare iuris diſpoſitio. ⁊ hoc tenent Spe. ⁊ Jo. an. in ti. de accu. ver. Item excipitur q̄ eſt miles.

1 ¶ Judex ſtabit regule niſi docearur de caſus ſpecialitate.

2 Patri ſufficit ſi ſe in poſſeſſione maternitatis probauerit.

Non ignorat. Quis nō debet admitti vt talis niſi prius probet ſe talem. b. d. Vel ſic. prius oz de p̄ſonis cōſtare q̄ querat de iuris rōne cōcor. l. ij. ff. ō teſta. ¶ Itē not. q̄ō inder oz ſtare regule donec doceat de caſus ſpecialitate Itē q̄ regula facit onus pbādi in aduerſarīū trāſferri. ¶ Op. ſic: dictio exceptiua ſequens oratiōnē negatiuā ponit in ſequenti negatū in oratiōe p̄cedenti vt. §. de tranſactio. l. actione. in fin. ⁊ ibi p Cyn. plene dixi ⁊ extra de regu. iur. c. pactū. lib. vi. ⁊ ibi p Oy. ergo ſequitur q̄ in caſu noſtro mulier iſta ſi p̄bat ſe matrē temere admittiť cum antea dixerit nō tenere eam admittendam ſi conſequens eſt falſum ergo ⁊ antecedens. falſitas conſequentis patet quia quis temere ergo nō debet admitti ſed repelli vt. l. euz quem temere. ff. de iudi. ſed mater iſta debet omnino admitti. vt l. ſenatus. §. eo. ergo ⁊c. Huius timore gl. j. dicit hanc dictionem niſi diuerſimode poſſe intelligi. Uno modo expoſitiue vt ſit ſenſus quod inder eā temere non admittit niſi primo id eſt ſi prius ſe eius matrem probauerit. ⁊ hoc modo contrarium nō obſt. ſz hoc aliqualiter violat literam. Secundo modo poteſt ſumi exceptiue vt exceptionem faciat aver bo non admittendam: non a vbo teuere. ⁊ ſecundum hanc verbum temere non habebit regimē ſed abijcietur quod nō eſt dicendum. Quare dic tertio quod excipiat a verbo tenere vt ſit ſenſus nō temere. i. nō ſine temeritate admittendam niſi prius matrem ⁊c. hec plana. ¶ Opp. ij. quod ſufficiat ſe probare ſororem vel ſimile. vt. §. cod. l. vroz. Sol. vt in. ij. glo. que fatetur contrarium vbi venire vt ſoror: ſed hic venichat vt mater. ¶ Quero an tunc ſufficiat matri probare ſe in poſſeſſione maternitatis eſſe. ⁊ dicit glo. ſ. quod ſic. ſed quidam contra per. l. circa. ff. de proba. coniuncta gl. ibi poſita vbi probatio poſſeſſionis nō relenat ab onere probandi in petitorio ſed glo. vera ſcōm hoc. q̄ ſz pbatio poſſeſſionis nō releuet ab onere probandi in petitorio vt ibi relenat tñ ab onere. pbandi in preambulo ad petitoriū vt in hac glo. quam no. ⁊ hec inducit pro ſimili q̄ iudiciū fa. ber. cōpetit heredi. ⁊ tñ ſi heres negetur ſufficit probari ſe poſſidere vt heredē vt ſic ad iudicium admittatur; ſz poſtea plenius diſcutiatur vt. ff. fami. herci. l. j. pro hoc ēt facit q̄ in preambulis ⁊ preparatoriis ſufficit ſemplena pbatio: vt patet in actione ad exhibendum que eſt pambula rei vē. vt. ff. ad exhibē. l. ij. §. iuder. ⁊ ibi vide. ¶ Quero an debet ſe matrem probare ſi non opponatur. dico q̄ō nō quia ſic eſt in ciuilibus vt. §. de procura. l. ita demum. ⁊. ff. eo. tit. l. filiuſſami. §. veteran. ⁊ p hoc vī text. ff. ad turpil. l. j. §. accuſationē. ¶ Tunc quero quis ei poſſit obijcere. dico q̄ nedum is q̄ accuſat ſz etiaz inder vt pbatur hic. ⁊. j. eo. l. de crimine. Et eſt ratio q̄ ad iudicis decorē ſpectat mulieres non pmittere coraī ſe poſtulare vt. ff. de poſtl. l. j. §. ſeruus. ⁊. l. quos phibet. ⁊ q̄ nō ſupplet in facto te quod non eſt dicendum. Dicamus ergo q̄ alios caſus omiſſos hic dimiſit in diſpoſitione iuris communis ne iuri reſultet contrarius intellectus: vt. l. cum patrem. §. de condit. inſert. et que hic dixit dubitationis tollēde cauſa dicit. l. que dubitationis. ff. de regu. iur. ¶ Oppo. text. iſte eſt defectiuus in excipiendo cum etiam ſi ſuorum non proſequatur iniuriam poſſit mulier accuſare: vt. ff. ad. l. iul. maieſta. l. fina. ⁊ ſol. confitendo contrarium ideo alios caſus ſupplet ⁊ enumerat glo. potes etiam dicere q̄ iuriſconſultus non propterea fuit defectiuus quia ei conſtabat q̄ō caſus iſte de quo querebatur non erat de iaz exceptis vt ex ſui formatione apparebat. ſed quia dubius erat an in caſu ſic formato mulier ſuorum iniuriam proſequeretur: ideo vt eſſet irreprehenſibilis caſum illum ſolum a caſu propoſito excepruauit. ¶ Oppo. tunc extra quod etiā ſint plures caſus excepruati a regula quos enumerat glo. Et ſolu. confitendo ideo illos enumero repetendo etiam illos gloſſ. qui ſunt tres: videlicet annone fraudate ⁊ tutoris ſuſpecti ⁊ maieſtatis leſe. ⁊. l. cornelie teſtamentarie: vt. ff. eo. l. ij. ⁊. iij. an de alio falſo. vide quod dicam in. l. ſi a te. j. de fal. Item in crimine bereſis: vt. §. de hereti. l. manicheos.

Si crimen. Not. q̄ beneficiū indultū inhabili de iure cōmuni reduciť eum ſolum ad ius commune q̄ō patet q̄ ſolēnitatem regularem accuſationis non remittit vt hic niſi aliud in. l. beneficij cauetur: vt. j. c. l. de crimine. ⁊ boc in glo. no. et vide quod dixi. §. c. l. non pbibetur.

Incēdiarius quando teneatur.

Data. Incēdiarius doloſus tenetur. l. cornelia de ſicarijs. b. d. ¶ Op. vno modo ⁊ fol. vt in glo. Et q̄ in penis incendiarioꝝ. l. ⁊ gloſſ. videntur varie diſtinxiť Jac. de are. Aut incendium eſt commiſſuz dolo: q̄ opera data aut culpa aut caſu fortuito. ¶ Primo caſu ſi incendiarius eſt humilis perſona ⁊ incendiuz eſt magnum ⁊ in ciuitate igne concrematur vel beſtijs tradatur: vt. ff. de incen. rui. nau. l. qui edes. in p̄in. ⁊. l. ſi. §. i aut̄ eſt magnum et in villa caſtre punitur: vt. ff. de pe. l. capitalium. §. nonnunq̄. et ſi incendium eſt parnum ⁊ in ciuitate tunc capite punitur: ſi in villa depotak: vt. d. §. nōnunq̄. Et vbi p̄ſona nō eēt humilis tūc pro magno incendio ⁊ in ciuitate commiſſo capite punitur: vt ff. ad. l. cozne. de ſica. l. j. ⁊ ſi in villa deportatur: vt de incend. rui. nau. l. fina. ⁊ vbi parnum fit incendium ſi in ciuitate deportatur ſi in villa relegatur vt. d. l. capitalium. Secundo caſu diſtinguo q̄ ſi fuit lata culpa damnum emendat ⁊ vltra punitur iudicantis arbitrio ſed minus q̄ ſi fuiſſet in dolo: vt. ff. ad. l. cor. de ſica. l. in lege. finaurem culpa leuis tunc damnum ſolum emēdat et eo non exiſtente ſoluendo luit in corpore: vt. d. l. qui edes. ſi autem fuit leuiſſima, tunc tenetur aquil. vt. ff. ad. l. aquil. l. in lege. la. §. Tertio caſu quando caſu fortuito non tenetur: vt. ff. de incen. rui. nau. l. pe. Et vbi dixi eum puniri criminaliter non tollitur quin agi poſſit ciuiler ad emendationem damnorum vt. j. quā do ci. ac. p̄e. cri. l. j. ⁊. ff. de fal. l. qui nomine. ¶ Item not. q̄ preſumitur culpa inhabitantius euenisse: vt. ff. de offici. prefe. vrb. l. §. j. ⁊ quādo quis de incēdio ciuiliter teneať plenis hodie ſcripſi. in. l. que fortuitis. §. de pig. act.

Mulier de crimine publico accuſare non poteſt.

Mulier actiones populares intētare nō poteſt.

Perſone prohibite accuſare ſi admittantur an teneantur ſe inſcribere.

De crimine. Primo dictū ponit. Scōo excipit. Tertio dubiū remouet. Quarto inferēdo cōſulit reo iudicis officium annectēdo. Scōa ibi: niſi. Tertia ibi: ſm̄. Quarta ibi: vnde. ¶ Caſus. ¶ Mulieres repellūtur ab accuſando de crīe publico niſi ſuam vel ſuoꝝ p̄oſequatur iniuriā: ⁊ tūc ſe debent inſcribere niſi aliud caueaturin lege. boc dicit. ¶ Not. vltra dicta in ſumma q̄ beneficium conceſſum inhabili ⁊c. vt dixi. §. c. l. ſi crimen. Item q̄ exceptiones contra perſonas oppoſite prius ſunt examinande. concord. l. ſi queramus. ff. de teſtamentis. et §. eo. l. nō ignorat. ⁊ ibi dixi vſq̄ ad quod tempus hec exceptio poſſit opponi. ¶ Oppo. q̄ nullo caſu mulieres poſſint de publico iudicio accuſare: nam cum iudicium idem ſit quod ſententia: vt. l. j. §. de re iudi. ⁊ not. inſtitu. quib. non eſt permiſſ. face. teſtamen. §. preterea. ſequitur q̄ publice iam erat iudicatum de crimine: ſed poſt ſententiam de eo amplius non debet queri vt ff. nau. caupo. ſta. licet. §. fi. ⁊. ff. e. l. ſi cui. §. biſdem. eo dē ⁊c. Sol. q̄ predicta procedunt ſententia lata lex autem iſta ea non lata ſed ferenda: ideo crpone hec verba vt in glo. ¶ Oppo. ſecundo q̄ nedum de crimine publico non poſſit accuſare ſed nec popularem actionem intentare: vt. j. de popu. actio. l. mulieri cuius contrarium videtur hic innuere argu. l. cum preto ff. de iudi. Sol. fatendo contrarium vt in glo. §. Nec quod hic dicitur ponitur vt in aliis permittat in quib⁹ ſimilis prohibitio reperitur: quia tunc diceretur in caſu non expreſſo leges illas corrigere quod non eſt dicendum. Dicamus ergo q̄ alios caſus omiſſos hic dimiſit in diſpoſitione iuris communis ne iuri reſultet contrarius intellectus: vt. l. cum patrem. §. de condit. inſert. et que hic dixit dubitationis tollēde cauſa dicit. l. que dubitationis. ff. de regu. iur. ¶ Oppo. text. iſte eſt defectiuus in excipiendo cum etiam ſi ſuorum non proſequatur iniuriam poſſit mulier accuſare: vt. ff. ad. l. iul. maieſta. l. fina. ⁊ ſol. confitendo contrarium ideo alios caſus ſupplet ⁊ enumerat glo. potes etiam dicere q̄ iuriſconſultus non propterea fuit defectiuus quia ei conſtabat q̄ō caſus iſte de quo querebatur non erat de iaz exceptis vt ex ſui formatione apparebat. ſed quia dubius erat an in caſu ſic formato mulier ſuorum iniuriam proſequeretur: ideo vt eſſet irreprehenſibilis caſum illum ſolum a caſu propoſito excepruauit. ¶ Oppo. tunc extra quod etiā ſint plures caſus excepruati a regula quos enumerat glo. Et ſolu. confitendo ideo illos enumero repetendo etiam illos gloſſ. qui ſunt tres: videlicet annone fraudate ⁊ tutoris ſuſpecti ⁊ maieſtatis leſe. ⁊. l. cornelie teſtamentarie: vt. ff. eo. l. ij. ⁊. iij. an de alio falſo. vide quod dicam in. l. ſi a te. j. de fal. Item in crimine bereſis: vt. §. de hereti. l. manicheos.

l. manicheos. ⁊ extra in eo. titu. c. vrgentes. Item ſacrilegū. vt. §. de epi. ⁊ cle. l. ſi quis in hoc genus. ⁊. ff. q. j. c. in primis. verſicu. de perſona. ⁊. xvij. q. iij. §. q̄ autem. Item ſi nonne. vt. §. de epiſco. et cleri. l. ſi quenīq̄. ver ſi. cum ſane. ⁊. xv. q. iij. ſane. Item dilapidationis vt extra de ſi. c. licet beli. verſicu. aliꝰ. ⁊ extra de re. eccle. non alie. c. ſi quis preſbyterorum. ⁊. iij. q. ij. quia ea. ⁊ hos caſus enumerat Roſ. in tit. de criminalibus in. pū. rub. ⁊ Specu. in titu. de accu. in ſi. dicens q̄ō omnes perſone regulariter prohibite in his caſibus admittuntur preterq̄ inimici capitales. vt extra de ſimo. c. per tuas. ⁊. c. licet. Et ego etiam addo preterquam ſi ratio prohibitionis concernat perſonam accuſati et ſit talis que cōmunat rationē propter quam in his criminibus eſt permiſſio facta. nam matrē de bonum ſingulis nō puto poſſe ſi. l. ū accuſare. vt. j. eo. l. propter. ¶ Quero modo qui contineāturappellatione ſuoꝝ ⁊c. dic vt per gloſſ. j. ad turpil. l. ſi femina. et adde quod ſuper eam dicam. ¶ Quero an in caſibus in quibus perſone alias prohibite admittuntur teneantur ſe inſcribere. ⁊ ſi dēt glo. tres opi. recitando. Et eſt vna quod nō teneantur inſcribere. ſed ei contradicī. §. eo. d. l. ſi crimen. nec poteſt dici q̄ō ibi ſit ſpecialis in muliere: quia non eſt dare rationē quare. Illa eſt opi. quod ſi ſuoꝝ iniuriam proſequatur non teneatur alias ſic vt hic. ſed primo membro contrariatur. d. l. ſi crimen. quare gloſſ. dicit quod in diſtincte tenentur niſi aliud in. l. caueatur. vt hic. ⁊. d. l. ſi crimen. ⁊ pro hoc facit illa rō q̄ primlegiū conceſſuz inhabili in dubio ſoli reducit eum ad ius commune vt. j. de inoffi. teſt. l. ſi quando. ⁊. ff. de teſt. l. eius qui. §. j. In quibus aūt caſibus inſcriptio remittitur. not. §. eo. l. qui crimen.

1 Accuſatio impeditur per ſanguinis coniunctionem.

2 Frater tratre accuſans an audiat. ⁊ nu. ij.

4 Socius an poſſit ſoctū accuſare honeſte ſocietatis ⁊ an inhoneſte. ⁊ nu. j. ⁊. 7.

6 Accuſatus de ſocietate criminis quomodo excipere poſſit quin videatur confiteri.

8 Crimioſus accuſare nō poteſt niſi ſuam iniuriā proſequendo.

Si magnū. De crimine capitali non poteſt frater a fratre accuſari. b. ¶ Not. q̄ coniunctio ſanguinis acculationez impedit. Ibi frater dic etiam naturalis tantum quia natura illa tem magis hec. l. inſpicit argumen. ff. de in ius voc. l. parentes. et de capit. di. l. tuto. tutelas. ibi ceriū pena. q̄ que propie eſt deportatio. vt. ff. de publi. iudi. l. ij. imp̄otie relegatio. vt. ff. de inter. dict. ⁊ re. l. ceriū. Et quia in dubijs ſtandum eſt proprio ſignificato. ideo dicendum quod hic pro deportatione accipitur ⁊ puniri videtur hac pena licet ab accuſando ſit reiectus vt hic probatur. ⁊ nota in ſimili j. eodem. l. penultim. ¶ Opp. de. l. ſoroꝝ. j. eo. Sol. vt glo. ¶ Quero quod dicatur crimen capitale. reſpondeo vt in glo. ¶ Quero an fratrem accuſare poſſit de infidijs ſibi paratis. rñdeo q̄ō ſic in glo. que ad hoc. p̄ban. dū. deducit. i. ſeq. per locum a minori ⁊ idē dicit Cyn. de inedijs quas parentibus imp̄oſuit. pro eo facit. ff. de parici. l. ij. Idem dico de crimine leſe maieſtatis. ar. j. eo. l. pe. ⁊ ſi. argu. j. ad. l. iul. ma. l. gīgs. in fi ſimiliter ⁊ bereſis vt extra de pſump. c. literas. ¶ Quero an in quolibet caſu quo ſuam iniuriā proſequitur frater contra fratrem audiatur. ⁊ videtur quod ſic per not. per ſpecu. in tit. de accu. §. quid ſi frater. ¶ In contra. facit quod. §. dixi per Cyn. qui ſoli parētes excipit. Credo quod non omnīuz ſed ſoli⁹ eorum qui videntur magis coniuncti q̄ frater. ſi tam coniunctiōis rōne lex erubuit permittere eos inimicē accuſare ⁊ ratio ſuauitatis nō derogat huic rationi in omnibus perſonis que appellatiōe ſuoꝝ cōtinenť. vt not. j. ad turpil. l. ſi femina. Quero an ſocius poſſit accuſare ſocium honeſte ſocietatis vt bonorum ⁊ dicit Cy. q̄ō nō quia vicē fratris obtinet vt ff. pro ſoc. l. verū. Ego puto cōtrarium q̄ regula eſt permiſſiua vt no. §. eo. ſuper rubrica. ⁊ bic. l. coſſe. ſeraunt fraternitatem veram ⁊ naturalem ratione ſanguinis nō ſimilitudinariā ex quadam accidentia prouenīte. Item quia illa diſſolubilis ⁊ temporalis: hec indiſſolubilis ⁊ ꝑpetua vt. ff. de pac. ius agnationis. ⁊ quia in pluribus ſocietas a fraternitate diſcrepat. nec caſus ſpeciales ſunt trāhendi ad conſequentias. l. ad caſus nō habentes omnimodam ſimilitudinem vt. ff. de legi. l. ius ſingulare cum ſi. ¶ Quero quid de ſocio inhoneſte ſocietatis quia eiuſdem criminis dic quod non poteſt vt. §. de iub. cauſa. l. ſi filium et de teſti. l. quoniam. ⁊ de epiſco. ⁊ cleri. l. ſi quenīq̄. extra de confeſ. c. j. ¶ Fallit in crimine leſe maieſtatis vt. j. ad. l. iul. ma. l. quiſquis. ad fin. ⁊ extra de procura. c. j. Item ſacrilegū. §. queſtione j. c. in primis. ¶ Item matheſis vt de male. ⁊ matheſ. l. fina. ⁊ bereſis vt extra de preſump. c. literas. ⁊ falſe monete. j. de fal. mo. l. j. ⁊ ſimonie extra de ſimo. cap. licet beli. ⁊ ſummatim vbicunq̄ confeſſio vnius ſocij auditur contra alium vt ſupra ſi recte ⁊ prouincie. lege prima. circa quod vide quod notaui et ſcripſi. j. ti. j. l. fina. ¶ Sed tunc queritur quō accuſatus poterit de ſocietate huius criminis cōtra accuſatorē excipere quin delictuz nō videatur fateri ita quod ex ſua confeſſione non veniat condemnandus. vt. §. quo. ap. non rec. l. j. ff. ad. l. aquil. proinde. ſi. nō tandum. ⁊ reſpondet glo. in. l. ſi filium. q̄ prius neget ſe fecille et ſucceſſiue ⁊ conditionaliter excipiat q̄ ſi appareat cum feciſſe q̄ accuſator fuit eius ſocius ⁊ ita repellendus boc nō placet quia negando litem conteſtatur. vt. §. de lit. conteſt. l. j. ⁊ ſic exceptio ſocietatis que eſt dilatoria reperietur poſt litem conte. oppoſita imo ⁊ poſt, pbationes factas ſuper meritis negotij principalis contra. l. ita demum. §. de pcu. ⁊. l. ſi maritus. §. ſcriptiones. ff. de adul. ¶ Secundo dixit ibidem glo. q̄ ſimpliciter excipit. illum eiuſdem criminis fuiſſe ſocium ⁊ ſic repellendū. ¶ Ad cōtraria rñdet ex tali cōfeſſione nō poterit damnari cō probāte illam ſocium fuiſſe: quia tunc reperietur facta cum non legitimo cōtradictore q̄ accuſator habetur tunc p̄o non accuſante ⁊ bāc 13 Bar. ff. de cuſto. reo. l. ſi cōfeſſus. ⁊ canoniſte aliqui vt not per Jo. an. cetra de teſt. c. j. li. vi. Et p ea induco tres rōnes. ¶ Prima ne ſic cōfeſſus autoritate legis ſit deceptus q̄ō ſe ſocietate excepti permittit. ſimile in. l. j. §. de his qui ve. eta. impe. ⁊ ex hac inſurgit alia ne inde naſcantur iniurie ⁊c. vt. §. vi. l. meminerint et quia inducta ad fauorem non debent ledere vt. §. de legi. l. q̄ō fanere. ¶ Secunda q̄ hec cōfeſſio eſt inducta vt repellat ⁊ cuitet ergo contrariā diſpoſitionē nō debet operari vt. §. de in. cal. l. ij. ad fi. ¶ Tertia q̄ hec confeſſio emanat implicite non expliciteret nō propter ſe ſed propter aliud igitur diſpoſitionis vim ⁊ effectum nō oz habere. vt. l. vt ba. §. de teſta. cum materia ſua ⁊. l. ex his. §. de teſti. nu. Tit tamen hec dubia cuitentur conſulendo cum Uberto bobio ſic exceptionem formari. dico q̄ accuſatus nō poteſt quia hoc delictum tu commiſiſti. ⁊ ſic ſuppoſito ſine preiudicio q̄ tu verum dicetes accuſare non poſſes quia reperietis tu fuiſſe ſocius. ⁊ non habebit excipiens probare niſi accuſante illud commiſiſſe. ⁊ de ſe nil dicere nec debebit inder cum de ſe interrogare quia ſumus extra caſus in quib⁹ quis interrogatur de cōfeſſis q̄ō no. ⁊ hanc practicam poſuit etiam Spec. in ti. de accu. ¶ Quero tunc quid ſi non eſt ſocius eius delicti genere ſed ſpecie q̄ ſimile delictum commiſit vel aliter eſt criminoſus. ⁊ gl. magna circa ſi. in. l. qui accuſare. ff. c. tenet quod accuſare nō poſſit. ar. l. ij. §. ſi alij. ff. de adul. ¶ Contrariū vero 13 Cy. ⁊ ego cum eo. Primo q̄. l. non cauetur ergo ⁊c. vt. l. illiam. §. de colla. Secūdo per no. §. eo. l. j. ⁊. ff. de publi. iudi. l. is qui reus. ex quibus ptz quod vnus homicida poteſt accuſare alium de alio homicidio vel delicto niſi iam eſſet inter reos receptus. Ad gl. illā reſpondeo q̄ procedit in caſu. l. quam alleg. ideo dicendum aut illud ſimile poteſt dici cauſa vel occaſio eius de quo accuſatur ⁊ tunc poſſit vt in contrario. Et eſt ratio q̄ ratione connexitatis videtur habere ſocietatem cum illo aut nō poteſt dici eius cā vel occaſio: quia omnino ſunt ſeparata ⁊ tunc nō ꝓhibeatur vnus alium accuſare ſecundum nota. ſupra eodem. l. ꝓmit. et infra eodem. l. neganda. ⁊ hoc de iure ciuili. ¶ De iure autem canonico nullus criminoſus accuſare poteſt. vt extra de accuſa. capitulo primo. ⁊ capitulo ſuper bis. verſiculo finautem. niſi ſuam iniuriaz proſequatur. vt not. gloſſ. in capitulo cum dilectus. in eodem titulo. ſed ea ſeruentur in eorum foro. ¶ Quero an inder hanc exceptionez opponere poſſit. ⁊ dic quod ſic ſi in accuſatione aſſeratur per quod iudici appareat eum ſocium illius delicti fuiſſe vt in caſu. d. l. ſi filium. ſupra de iub. cauſa. ⁊ idem in noſtro ſi accuſator fratrem ſe dicit: quia quod non audiatur ſpectat ad iudicis decorem. vt. l. prima. ff. de officio aſſeſſ. ⁊ de poſt. l. quos prohibet. aliter autem inder non poteſt quia ſecundum allegata ⁊ probata debet procedere ⁊ indicare vt. l. illicitas. §. veritas. ff. de offic. preſid. ⁊ an poſt lit. conteſta. ſui nomen inter reos receptum accuſatus poſſit fratri hoc obijcere dicam. j. eodem. l. iniquum.

Mater filium accuſare poteſt eius vite inſidiante. ⁊ numeris ſequen.

Propter. ¶ Mater poteſt accuſare filiū qui ei⁹ vite paranit inſidias ⁊ ab accuſatione inſtitura poteſt deſiſtere ſine pena. hoc dicit concord. cum principa. l. iij. §. de pa. potelta. que concor. cum primo. cum ſecundo concord. l. ſecunda. in fin. nſtra de abol. vt hic in gloſſ. not. ¶ Contra primum oppo. de proxima precedenti. Solu. quod de ſui non accuſa vt ibi ſed de magno ⁊ graui ſic. vt hic. ⁊ idem not. gloſſa in patre. digeſtis ad legem corneliam de ſicarijs. l. ſecunda. ¶ Quero an poſſet de delicto in alium commiſſo ⁊ tenet gloſſ. in dicta. l. ſecunda. quod non poſſit; quia paternitas ⁊ maternitas debet cōſiſtere in pietate non in atrocitate. vt. l. cum. in fi. digeſtis de parici. Item quia hec. l. ⁊. l. ſecunda. §. eod. loquuntur quando pictas paterna, dicitur atrocius iniuriata ⁊ ſic de ceteris videtur prohibere vt. ff. de in. l. cum pretor. in prin. cum ſi. ¶ Item q̄ frater nō poteſt fratrem vt. §. proxima. ergo minus pater vel mater filium. et ex his no. q̄ rō matoris cōiunctionis pbibet quem accuſare de iniuria ſuoꝝ in vltertori gradu conſtituto cū vt dixi. §. c. l. ſi ma-

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Infamis vide spe. in accusa. versicul. item quod est infamis. ⁊ se. ⁊ de accu. ℌ. iij.
b ¶ Res. adde quot possit qs eodẽ tpe accusare. vide bal. l. i. bos accusare. ff. de accu. ⁊ in. l. j. ſi reus vel accu. mor. fuerit.
c ¶ In eodem libello. an accusatio contra plures eodẽ libello vel diuersis de eodẽ crie procedat ab eodem die qñ sic bal. in additio. spec. in tit. de accu. ℌ. i. qñ eodẽ tpe sunt comissa, vt ibi per bal. ⁊ spe. in prin. ⁊ sed ani. co. bar. in. l. j. ad ſi. ſ. vnde vi. vide glos. et doc. in. l. qui ꝺ crimine, de accusat. et bar. in. l. liberorũ ⁊ ibi barto. ⁊ alex. ran. l. ℌ. l. 3z ſi alio 4 versic. circa hanc secundam lec. que ro. ff. eo. tit. per eũdem Saly. in. l. ſi quis homicidiꝺ, eo. tit. bar. in. l. pre a tot. ℌ. ſi mihi. in j. q. ff. de iniur. et in. l. senat⁹. in. ij. co. de accuſ. dicit quod sit ſi eadem lege vl statutopu niuntur fed ſi diuersis potest eo tẽ pore accusari non tamẽ eodẽ libello ⁊ ꝑdicta vera quã do ex diuersis factis oriuntur nõ ſi ex eodem quia tunc ab vno de o mnibus fieri non potest vt ibi ⁊ ꝺ. l. qui de crimine. et ibi et ange. de are. in tract. ma lefic. orum. versic. ad querelam. xx. col. ⁊ dicit idem factum inſpecto principio vt ſi primo aggressus est et postea occidit secundum glo. in ꝺ. l. qui de crimine. ⁊ plenius per barto. in. ꝺ. l. senatus. in. ij. colũ. vi de inſpec. ⁊ de de ci. qñ. ⁊ de ordine cog. versic. porro. ⁊ seq. vide omnino alterã. in. ꝺ. ℌ. ſed ſi aliud. ſ. aliter. l. j.

3 gnum. in. ij. q. ⁊. ℌ. eo. l. de crimine. in vlti. oppo. ¶ Quero an crimen leſe maieſtatis in principẽ ſit ab hac. l. exceptuatũ. ⁊ videtur qñ ſic omnes conſocij tenẽtur qui illud non patefecerunt vt. j. ad. l. iuli. ma. l. quiſquis. ℌ. ff. ⁊ pe. ⁊ sic mater contra filiũ videtur admittenda: qz nõ vr ℨ officiũ pietatis facere que penã p priã curat eua dere cũ ois charitas incipiat a ſeipſo vt. l. ꝑſee. ℨ. de ſer. ⁊ aqua. ⁊. ff. de ar. l. 3. in fin. Mitius tñ filius puniri ꝺz ne mater videatur filiũ deuriſſe ſupplicium vt. ff. de rem. l. miles agrũ. in. ℌ. deſertoꝝ. ¶ Quero quo ad ſcõam ptẽ an ſit neceſ 4 ſe qñ mat. r impetret abolitionem vt deſiſtat impune, ⁊ vr ℨ ſic p. li. quas gl. p concor. inducit vt l. ij. in fi. j. de abol. ſed ẽtra. est verum vt. ℨ. eo. l. ſi ta. ⁊ ibi ſcripſi.

☞ Infamis an poſſit accuſare.

Criminis. ¶ Infamis ab accuſando repellitur ⁊ qui calumniatur pu nif. b. ꝺ. ¶ Oppo. qꝺ ter. nõ bene. ꝺũ dicit qõ ſi ribi integra eſtimatio eſt cũ liberi corpus nõ recipiat eſtimationẽ vt. ff. de contraben. emp. l. liberi. ⁊ de verb. obli. l. interſtipulantem. ℌ. ſacramenta. Sol. qõ hoc nomen equiuocũ, nam interꝺuz p rei precio ſumitur vt in contrario. interꝺũ p fama et opinione bona vt. ff. de var. ⁊ extraor. eo l. cognitionũ. ℌ. eſtimatio. ⁊ ita ſumit hic cuꝝ ſermones ſint intelligendi ſm ſubiectam materiam vt. ff. loca. l. ſi vno ⁊ hec gl. ſũ. hic in prin. ¶ Oppo. ꝙ. ꝙ 8 infamis poſſit accuſare vt. ff. ℨ accen. l. hi tamẽ ⁊. ad. l. iul. ma. l. furioſi. ſo. qõ hoc regulare fallit in caſibus ibi notatis vt ſic exclu damus qõ fallit ſi ſuorum iniuriam proſequatur in crimine leſe maieſtatis ⁊ fraudare ãnone vt. ff. eo ꝺ. l. ſi mulierem. ℌ. famoſi.

¶ Item hereſis ⁊ ſimonie ⁊ aliorũ que. ℨ. eo. l. q de crimine. ſcripſi ⁊ hoc de infamia infamie iuris nõ facti quia non reperit ille prohiberi ⁊ ſic dicatur permitti vt no. ℨ. eo. in rubrica. ⁊ pro hoc facit qz potest eſſe procur. inſti. de exce. ℌ. fin ⁊. hoc tenet spec. in ti. de accuſ. verſic. ſed quid de his. ¶ Quero an qui non probat preſumatur calumniari. dic vt in gl. ſ. ⁊ dicam in. l. qui nõ pbaſc. j. de calum.

☞ Accuſator plures non potest quis eodem tempore habere. ⁊ nu. ſeq.

Accuſari de eodem delicto non poſſunt plures in eodẽ libello. ⁊ nu. ſeq.

Cum rationibus. Duos ⁊ non plures eodem tpe quis põt accuſatos habere niſi ſuorũ iniuriã pſequat. b. ꝺ. ¶ Illo. quod ſuſpicio turpis queſtus eũ tak a lege ſuꝑ ter. ibi cũ rõnibus. bec oicitio cũ ſtat cõiunctue nõ tpaliter vel cauſatiue alias rõ recti ſermonis non eſſet ſalua ſine ſubandito ℨ. l. plaucius. ff. de aur. ⁊ ar. le. ℨbi proſequatur vl in altera primarũ fuerit pſecut⁹ qz illa nõ cedit in numero. vt. ff. de 2 adul. l. inter liberas. ℌ. ſi. ſm Jac. bn. ¶ Quero ꝙ iuuenibus á fuit rõ dubitãꝺ ⁊ decidendi ⁊ ride. qꝺ rõ dubitandi fuit qz acuſationũ materia fuit ꝑmiſſa vt. ℨ. co. ſup rubricã. Ratio vero decidendi ⁊ ꝓhibendi fuit ſuſpicio turpis qñus vt. ff. c. l. q accuſare. ⁊ hic in glo. j. addit aliã ſpec. in ti. de accu. ver. itẽ qꝺ nõ põt vcz qꝺ vna p alterã ſpedif. ſz hec ñ eſt neceſſaria: qz ſic nec duos vcz qꝺ vna p alterã ſpedif. ſz hec ñ eſt neceſſaria: qz ſic nec duos poſſet. qõ gl. hic negat. iõ ter. forte hãc nõ poſuit: ſz prima ſuaſi eſt. ¶ Oppo. literaliter qꝺ rõ recti ſermonis hic nõ ſernet cõtra. l. plauci⁹. ff. de aur. ⁊ ar. leg. qõ ꝑz qz iſtuã pticipiũ poſtulãtis. ℌ. ſi. ⁊ ibi colligit rõ nõ aũt intelligas qꝺ de diuerſis aduerſus duo nõ poſſent accuſ. ri eodẽ tpe qz nõ cauet legeꝺe hoc ⁊ ſic ſtat regla hic poſita. ¶ Op. ẽt ꝙ tres ⁊ nõ plures poſſint accuſari de eodẽ delicto vt. j. ſi re. vel accuſa. mor. fu. l. i. Sol. vt ibi nã hic de diuerſis: ibi de eodẽ. ¶ Oppo. vi. ꝙ de diuerſis etiã tres poſſint accuſari. vt. ff. de adul. l. inter liberos. ℌ. ſi. Solu. qõ ibi ꝓſequebat fuã vel ſuor iniuriã. ⁊ ſic cõcor. ⁊ idẽ ſi in altera cr primis ꝓſequerẽ. vt ꝺixi ſup ter. ¶ Quero qz ℨ. ꝺixi ꝙ de eo c dem delicto plures poſſunt accuſari in eodẽ libello quãdo deli cum dicat idẽ. ⁊ dicit Bar. ff. eo. l. bos accuſare. ℌ. lege. delictũ idẽ eſſe ẽt ſi plura facta ſint puta ſi plures aliquẽ ſimul peuſſerit diuerſis peuſſionibꝰ ⁊ inſtrumẽtis ⁊ vnꝰ cuꝫ baculo alꝰ cũ gladio vel ſi duo inuicẽ peuſſerint ſe all. ipſe. j. titu. l. ſi qs homicidiũ. ⁊ qõ no. gl. magna in ſi. ℨ. vñ vt. l. j. ſimiliter intelligit vnꝰ facti mã. antis ⁊ mandatarij. ar. l. mibil. ℌ. ff. de adult. ⁊ de hoc dicã. j. tit. j. l. nõ ideo min⁹. ⁊ de falſum teſtificãte ⁊ ꝓducẽte dicã 6 j. ſi re. vel accu. mor. fu. l. j. vbi ꝙ Cy. ¶ Quero vbi plures accuſari nõ poſſunt ſi nõ ſit exceptũ an vtilẽ ꝓceſſus ⁊ vr ꝙ nõ. arg. eorũ qñ no. gl. j. e. l. ſi accuſatoribꝰ. ⁊. ff. eo. l. hos accuſare. ℌ. lege. ⁊ ibi hoctz Bar. Nec ob. ſm eũ. l. ſi marit⁹ in magiſtratu. ℌ. ſi. ff. de adul. vbi caſus vr in ℨtium qz. l. ſm eũ in adulterio eſt ſpecia le ⁊ forte ex eo qz abſolutoria lata p vno vr ꝓdeſſe alteri. vt. l. denunciare. ℌ. ſi. in eo. ti. qõ no. ¶ Sz ſi ita eſt an alter ex pri⁹ ac 8 cuſatis poterit tũc recipere vt ſupeꝝ accuſatiõe nõ ꝓcedat qz duos alios aduerſarꝰ bz accuſatos ⁊ vr aperte qꝝ ſic. qz dilatoria ſupueniens poſt lit. cõteſta. põt opponi litis cõteſt. nõ obſtãte. vt. ſ. de cõſor. cuſ. l. ℌ. ⁊ ſi ſic eſt quid ꝺicem⁹ ſi ambo priores cõcurrant in opponendo eandẽ exceptionẽ põt ꝺici remittẽꝺuz ad diſtinctionẽ quã ponit Cy. ſ. cõmunia de lega. l. ſi. in prin. Et ſi ponamus vnũ tñ hoc opponere vel alterũ ex cõcurrẽtibꝰ preferri ꝺicam⁹ cur ei cõcedim⁹ qõ vltimo detegam⁹ rñdere poſſumus qꝺ vltimus eſt in culpa ⁊ exceptioni renũciaſſe videꝝ alter nõ: cogitabis tũ. ¶ Quero an H. l. habeat locũ i crimĩe ꝓuato 8 et ꝺic qꝺ ſic qñ eſt eadẽ rõ ⁊ exceptũ ſume qꝺ poſt duos reos delatos de aliquo crie publico cuiꝰ tñ accuſatio cõpetit cuilibet de populo vt in ſuſpecto tutore vt inſi itu. de ſuper. tut. o. ℌ. 9ñs. Et tñ illud crimẽ priuatũ ſm opi. cõem. vt no. Bart. ⁊ doct. in. l. j. ff. de pub. iudi. ⁊ hoc eſt vtile pp ſtatuta qꝺ delicta priuata interꝺuz punĩũt criminaliꝰ. ⁊ ius accuſandi deferunt cuilibet de populo ¶ Illũus ſeu primignus victricũ accuſare nõ põt. ⁊ nume. 2. Flus an poſſit accuſare patrẽ ⁊ libertus patronũ. ⁊ nu. ſeq.

Iniquum. ¶ Primo accuſationẽ criminalem prohibet. Secundo ciuilẽ accuſationẽ permittit. Secundo ibi: ſi quam. Caſus ⁊ alumnos accuſare victricũ ꝓhibetur: ciuiliter autez 1 ei agere ꝓmittit. b. ꝺ. ¶ No. ſingl⁹ qꝺ ꝓmiſſio iniq nõ ſimit ꝓmittẽtẽ ſeculo beati ⁊ experiẽtia quotiꝺiana hoc ꝺemõſtrat. ¶ Itẽ no. qõ expoſit⁹ remanet in genn⁹. quimino de ſetuo liber efficit vt. l. ſi. de infa. expo. l. habitus. ꝙ derelicto concedat occupanti. vt. ff. ꝙ derelic. l. ſi. nec õ: haberi ꝙ derelicto q accuſatus iudicio fortune eſt ꝺimiſſus. vt. ff. de ſta. bo. l ſeruꝰ. de pub. iudi. l. ſciendũ. ¶ Querit gloſ. an impẽſe alimentoꝝ que prius nõ poterant peti. vt. ſ. de infan. expo. l. ſi. nũc poterit peti ⁊ ꝺicit. ⁊ bene quod ſic. ar. ſ. de nup. l. patrẽ. ¶ Quero an hec exceptio in quacũqꝫiu ꝺich parte poſſit opponi. ⁊ vr qõ nõ. vt. ſ. de procu. l. ita ꝺemũ. ⁊ ff. de adul. l. ſi maritus. ℌ. ꝓſcriptiones. ℨn contrariũ eſt iſte ter. dũ ꝺicit ſuper cõſtitũ criminis ꝛc. Mã ad cõſtitũ ventur examinatiõe facta ſuper meritis cauſe. vt. ſ. cõmu. ꝑdi. l. fin. ⁊ ſic apꝑaret litẽ iam fuiſſe cõtẽt. ⁊ nõ miretis qz hec exceptio vr contiꝛno opponi a lege nec ꝺepẽbẽdere vr a iudicis vel partis poteſtatẽ illam remittere qz hoc pertinet ad ignominiã ⁊ blaſphemiam imperij ⁊ imperatoris qõ videaf ad eũ ptinere qui loco ſi lũ cenſet patrẽ accuſa. ⁊ hec ignominia p quẽlibet rectũ iudiciarium reintegraf ⁊ augmentaf. vt probat hec. l. in prin. ⁊ hoc totum operaf iniquitas euiꝺens q a principe ſi ſecus faceret videf ret permitti. vt hic in prin. ideo ꝺe facili aliũo cõcedit abolitio vt hic probaf. cogitabis. ¶ Quero qz peccãt ꝓdictarbi non 2 ꝓſequaf ꝓpriã iniuriã qꝺ ſic a proſequaf an alũnus cõtra victricũ vel filius cõtra patrẽ audietur ⁊ de leui iniuria nõ ꝺubitatur quod filius cõtra patrẽ nõ põt accuſationẽ inſtituere vt. l. bi tũ. ℌ. j. ff. eo. ⁊. l. ſi magnũ. ℨ. eo. ⁊ idẽ ꝺico in alũno qui quaſi filius cenſef etiã hoc ꝓbaf. dũ aduerſando priori caſu in ſcõo ciuilem eius petitionẽ admittit per qõ ptz qõ in priori criminalẽ ꝺenegauit. alꝰ aduerſatiua ſane non ſtare kñ. ſed de graui ⁊ attrocꝺelicto ꝺubitaf ⁊ tz glo in. ꝺ. l. bictũ. ℌ. j. qõ nec ꝺe illo poſſit patrẽ accuſare ⁊ hoc per ter. illũ qui de crimine violentie ꝓhibet qõ eſt atrox ⁊ grauis qõ ptz ex gñe pene. vt. ff. ad. l. iul. de vi pu. l. qui ꝺolo. ℌ. ſi. Et ꝓ hac parte facit hec. l. que loquif ꝺiſtincte 3 er. j. de fal. l. quinta. ¶ ℨn contrarium facit. l. bi tamẽ in prin. qꝺ de liberis loquif ꝺicitur de quibus ꝓꝺixerat in. l. precꝺenti qui aduerſatiue conungitur et per ſignum vniuerſale omnes cuius natura eſt neminem excluꝺere. j. de rebus ꝺub. l. ſi is qui ꝺecem. ℌ. vtruz. licet tenentes gloſſ. ſubauꝺiant preter qñ filius 4 ſic ⁊ alias in. l. i. ff. de ſena. ¶ ℨtem contra gloſſ inꝺucitur qꝺ

fare admittitur ꝓ atroci iniuria in cũ commiſſa: vt. ff. de adul. l. ſi. adulterium. ℌ. liberto. ⁊ glo. in. ꝺ. ℌ. ꝺicit qꝺ idem eſſet in ſilio: licet addat qꝺ ſpeciale ſit in adulterio ⁊ nullam rationem ſpecialitatis aſſignat nec eſt ꝺare rationem quare non idem in ſimili ꝺelicto. ℨꝺeo ℨac. ꝺeare. ꝺixit ꝓ atroci ꝺelicto emancipatus poteſt patrẽ accuſare vt. ff. de iniur. l. preꝺicti. ℌ. preterea. ver. ſed ⁊ ſi quis ex liber. ⁊ arg. eius quod ꝺixi ꝺe liberto non filiꝰ in poteſtate: qz cum eis non eſt iudicium: vt. l. his nulla. ff. de iudi. Atrocem autem appellat aduleriũm vel membri mutilationem ⁊ ſimilia non abiectionem ꝺe poſſeſſione: vt. ꝺ. l. ꝺi tamen. ℌ. j. ¶ Sed mihi videtur qꝺ a ꝺicto reſtet ꝺubiuz quare ꝺelictum violentie non ꝺicatur hoc caſu atrox cum alias ex genere pene ꝺelicta cenſeantur atrocia: vt not. in. l. j. ff. de requiren. reis. et probatur in. l. ij. ff. de pub iud. ¶ Quapropter mihi videtur non improbabiliter ꝺici poſſe qꝺ vbi ꝓ atroci iniuria per patrem filio illata non poteſt agi niſi criminaliter qꝺ tũc procedit illa opi. ant. quorum quam ℨo. de arc. ſequitur: vbi autem poſſit agi ⁊ ciuiliter tunc criminaliter intentare non poſſit cum per ciuilem ſibi poſſit fieri emenꝺa. ⁊ ita loquitur. ꝺ. l. vt. j. ꝺe fal. et 5 per hunc moꝺũ concor. ꝺ. l. bi tamẽ. in prin. cum. ℌ. j. ¶ Conclude ergo qꝺ ꝓ leui ꝺelicto filius in poteſtate nõ poſſet patrẽ ſolenniter accuſare: vt. ꝺ. l. his nulla. iudicis tamen officium ꝓ graui iniuria poteſt implorare: vt. l. ſi lenones. ℨ. ꝺe epi. ⁊ cleri. et 6 ff. ꝺe bis qui ſunt ſui vel alie. iur. l. ij. ¶ Emancipatus vero ꝺe leui ꝺelicto non accuſat patrem: qz lex erubeſcit. ar. huius. l. cum ſi. ꝺe graui ⁊ atroci ſic ⁊ ſi ciuiliter agere non poteſt: vt. ff. c. l. bi tamen. in prin. ad inſtar libert⁹. ff. ꝺe adul. l. ſi. adulterium. ℌ. liberto. alꝰ ſi ciuiliter poteſt agi: ⁊ ſic emenꝺa fieri criminaliter non poterat accuſare vt hic ⁊ j. ꝺe fal. l. quinta. ⁊. ff. eo. bi tamen. ℌ. ſi. ¶ Quero an hoc ꝺe crimine leſe maieſtatis. ꝺic qꝺ poteſt vt l. quiſquis. ad ſin. j. ad. l. iul. maie. ⁊ not. ff. eo. bi tamen. ℌ. ⁊ circa quod vide quod ꝺixi. ℨ. eo. l. propter.

Sororem. Frater ꝺe leui crimine poteſt ſororẽ accuſare. b. ꝺ. ¶ Op. ꝺe. l. ſi magnũ. ℨ. eo. Solu. vt in gl. ⁊ attende que ꝺixi in contrario

1 ☞ Accuſatus non poteſt vltra criminari ꝺe minori ꝺelicto vel parti. ⁊ nu. ſeq.

4 Accuſatio reaccuſati ſuam iniuriam nõ proſequentis an ſileat quando reaccuſans ſuam proſequitur iniuriam. ⁊ nu. ℨ.

6 Depoſitio accuſationis ⁊ inſcriptionis ad quem effectum per mittatur.

7 Lis an ꝺebeat cõteſtari ſuper ꝺepoſitione accuſationis.

8 Accuſatio vſq; ad quod tempus ꝓrigi poſſit.

a **Neganda.** a ¶ Primo prohibet, ſecũꝺo ꝓ hibitum limitat ⁊ reſtringit. ſe 1 cunda ibi: tita tamen. ¶ Caſus. ¶ De pari ꝺelicto vel minori accuſatus non poteſt vltra inſcriptiones criminari niſi ſuam vel ſuorum iniuriam proſequatur. b. ꝺ. ¶ Et ponetur. ibi conꝺictorum. vt. ff. de publ. iudic. l. is qui reus. ⁊ de adul. l. ſi vxor. ℌ. ſi inꝺer. ¶ Ex quo not. qꝺ non relatione criminum ſed innocentia reus ꝺebet purgari. ⁊ hec faciunt pro illo verſu. Trahere feſtucam ſi vis ꝺe fratris ocello. Que tua conturbat lumina tolle trabem. facit. j. tit. j. l. ſi. ⁊. ℨ. de procur. l. reuz. Et quia materia huius legis eſt plene diſcuſſa. ℨ. eo. l. ideo nõ in 2 ſiſtam niſi in ꝺeclaratione intellectus ter. ⁊ glo. ¶ Quero igitur iuxta verbum accuſatus an hec. l. ꝺe accuſato cuius nomen eſt inter reos recẽptum loquatur vel etiam ante. Et reſpoꝺeo ꝙ etiaꝫ ante ℨ inter reos fit receptus cum inꝺiſtincte loquatur. Item quia hec. l. non permittit criminari ꝺe maiori: vt hic a ſenſu cõtrario. ¶ Quero ſecunꝺo an ꝺe fuo accuſatore tantum loquatur an etiam ꝺe extraneo. ꝺic ꝺe vtroqꝫ: qz hec verba licẽtiã criminanꝺi ſunt generalia ⁊ pariter vtrunqꝫ concernunt: imo magis extraneum cum non ꝺicat reaccuſanꝺi. ⁊ ꝺe hoc plenius 3 ꝺixi. ℨ. eo. l. j. in. l. q. quaꝫ poſt oppoſitiones formaui. ¶ Quero tertio: qz quanꝺo reaccuſans ſuam iniuriam proſequitur ad vltertora ſuper eius accuſatione proceꝺitur vt hic an reaccuſati ſiſtet accuſatio ſi iuam iniuriam non proſequatur. et tenent canoniſte ꝙ ſecunꝺa iſto caſu facit ſiſtere priꝰ quãꝺo ſecũꝺo cenſeatur maior prima: igitur illa interim ſiſtere ꝺebet: vt. l. per minorem. ff. ꝺe iuꝺi. Item quia cum in criminibꝰ ſm eos nõ ſit locus reconuentioni neceſſarium eſt vt ſuper altera proceꝺatur ſed ſuper ſecũꝺa eſt neceſſe vt ꝓceꝺatur vt ꝺicit: ergo prima neceſſario interim ſiſtet. ¶ Sed ℨꝺe. tenet contrarium. ⁊ qz Cyn. non bene ꝺeclaranit ℨꝺe. ideo cum ſecutus eum ꝺeclaro ⁊ addendo hoc iꝺem pro. ℨ. primo quia ꝺelictũ ꝺe quo queritur nõ ſupponitur ſui natura grauius ſeꝺ par vel forte leuius vt ꝺic in tex. ⁊ ſic non obſt. l. per minorem. ⁊ prima ratio in contrarium facta. Nec eſt verum qꝺ proſecutio ꝓprie iniurie faciat illud grauius: ſed ſolus facit admitti qui alꝰ repelleretur ꝓpter paritatem ꝺelicti vt hic patet: alꝰ iſta verba qui nõ requirerentur limitatiue vel vt habent exceptiue ꝺe alio limitarent vel excꝑerent qñ regula eſſet

tradita quod ꝺicere eſt vna truffa. ⁊ contra not. in. l. in his. ff. de legi. Secunꝺo quia ſequens conceſſio non ꝺerogat priori niſi in expreſſo. ℨ. de emanci. li. l. nec auus. ⁊. ff. ne quid in lo. pu. l. ℌ. ſi quis a principe. Similiter. l. poſteriori non ꝺerogat anteriori niſi in expreſſo. vt. ℨ. de appel l. precipimus. in fi. ⁊ de teſta. l. ſcimus. ⁊. ff. de condi. ⁊ ꝺe. l. nam ad ea. ſed in caſu noſtre. l. primum accuſantem ad ꝺuo admittit. l. vt accuſet ⁊ vt proſequatur. reaccuſatorem vero repellit niſi ſuam proſequatur iniuriam: ⁊ tunc licet eum admittat tamen priori ſue accuſationis proſecutionez nõ ꝺenegat. ergo eſt admittenꝺus ad proſecutionem vt primo. ¶ Nec obſtat gõtertio pro ℨtia opi. poſſes inꝺucere videlicet qõ iuſtitia nõ ꝺebẽt clauꝺicare vt. l. ſi. ℨ. ꝺe fruc. ⁊ lit. expen. cum ſi. ibi alle. ⁊ per cõſequens ſi ſeõs impeꝺit propter primũ qz ſuã iniuriã ſeciꝺus nõ proſequitur ecõtrario ꝺebet primus ſuã iniuriam non proſequens impeꝺiri per ſecũꝺam propriã iniuriaz proſequentẽ: quia reſpõꝺeo quoꝺ illa equalitas ſeruaf in eoꝺez iuꝺicio ⁊ inſtantia non ꝺiuerſo vt hic. Vel ſecunꝺo illuꝺ proceꝺit ꝺe vbi ratio aꝺ vtrunqꝫ ſtrenuoſimis. ſeꝺ hec eſt ꝺiſſormis quia ꝺiuerſa ꝓpter rationẽ ꝺiligẽtie que fuit in preueniente. abſurꝺum enim eſt qui preuenit ⁊ ꝺiligẽs fuit implere nõ poſſit quoꝺ inchoauit er quo ꝺelicta ſunt paria vel ſcõm leuius. ¶ Quero tunc quarto quiꝺ ſi vteroꝫ ſuam iniuriam proſequatur. ⁊ reſponꝺer gl. j. hic poſita qꝺ poſterior nõ aꝺmittatur aꝺ ꝺelictum proſequenꝺum: ſeꝺ ſuper priori accuſatione proceꝺatur ⁊ hoc ne ſi proſecutio concꝺeretur poſteriori ex neceſſitate ꝺenegare tur priori contra. l. aſſiꝺuis. ℨ. qui po. in pig. ba. Et inſurgeret hec neceſſitas ex eo: quia cum ꝺelicta ſunt nunc vnꝺique paria ſuper vtroqꝫ non viꝺetur poſſe proceꝺi vt hic. hoc confirmo quia oportet quoꝺ prius accuſatus ſit exutus vel liberatus qñ contra ſuum accuſatorem proſequi poſſit vt. ff. eo. l. is qui. hanc opi. tenuit Azo. in ſumma. Sed ℨa. bu. ꝺo. Gui. ꝺe ſu. ⁊ Bar. in. ꝺ. l. is qui tenent contrariũ. ⁊ allegant primo. l. j. ſ. de cãli. Sed illi rñꝺet domi. meus quoꝺ ibi punitur iuꝺicis officio. vtiin glo. no. Scõo inducunt pro caſu. ff. a. ꝺ fille. l. ſi quis in graui. ſ. vtrũ. Sz ibi excipiendo vt etiam ibi not. glo. ⁊ non ꝺelicto ꝺiuerſo ſed eoꝺem numero quoꝺ permittitur etiam eiuſꝺem ꝺeliti ſocio vt ℨ. ꝺe lib. cã. l. ſi filium. Tertio inducunt. ff. ꝺe bo. libe. l. qui cum maior. ℌ. ſi libertus. Cui rñꝺet ꝺo. meus ꝓout glo. eoꝺem moꝺo ꝺicit qõ ibi exceptionis iure nõ per moꝺum accuſatiõis vel reaccuſationis. ⁊ hic in ſecunꝺo reſponſo. vel iuꝺicis officio in primo reſponſo vt ibi no. gl. Quarto inducunt ne abſurꝺum ſequatur ſi acceſſans offenꝺat accuſatum et ꝺifferatur vſque aꝺ biennium quo prima penꝺet ꝺz terminari vt. j. cer. temp. cri. que a ſtio ter. l. ꝛ. ſ. ij. Sed huic rñꝺet ꝺo. meus. quoꝺ accuſatio non eſt prohibita ſeꝺ proſecutio ſola. Itẽ quoꝺ iuꝺex per eius officium poterit puꝺere contra. ꝓpulſatorẽ ex his habes quiꝺ vſq; aꝺ tẽpora iſta ſenſerint antiqui ⁊ moꝺerni inter quos eligere formiꝺo ⁊ maxime cõtra ꝺo. meũ. Tamẽ quia nerue fuit cõtra patrez approbata ꝺeciſio nec ſit iniuria maiori ſi a minori melius ꝺicatur in iure vt in. l. potiores. ℨ. ꝺe offi. rect. proauin. audeo inſpirãte altiſſimo ꝺicere. ¶ Primo qõ ꝺe ꝺelicto in accuſato poſtea per accuſantẽ commiſſo poſſit accuſatus ſuum accuſatorẽ accuſare ⁊ proſequi. Tum qz primus nõ ꝺicetur preoccupaſſe. Tum quia negligentia nõ poteſt imputari ei ſi prius non egit ꝙ iniuriã fuerit paſſus. ⁊ ſic culpa eius nõ precꝺẽte proſecutio nõ ꝺebet ꝺifferri. arg. tu. l. ſi longius. ℌ. j. ff. ꝺe iuꝺic. verſic. nam ⁊ iuli. et marime qz poſt inſtam poteſt appellari ⁊ ſic per lõgicam temporã retarꝺaretur. Tum qz ſicut exceptio ꝺilatoria ſuperueniens lit. conte. non impeꝺitur poſtea opponi vt. l. ij. ℨ. ꝺe conſor. eiuſ. lit. nec peremptoria ſuperueniens poſt ſententiam vt. ℨ. ꝺe iuꝺi. l. j. Itẽ nec replicatio ſuperueniens. ar. eoꝺ qꝺ e not. ℨ. ꝺe exce. l. licet. ⁊ ꝺe eꝺen. l. ſi. ſeꝺ cum excipiet accuſator contra ſuum accuſatorem tu nõ potes vltra inſcripti nẽ ꝓſequi: qz tam tereum feci replicabit illetra ꝺilatio non potuit a iure ſuperueninti ex facto tuo me excluꝺere vt. ꝺ. l. ij. ꝺe cõſor. eiuſ. lit. Et ꝓ hoc etiã facit quia que ꝺe nouo emergũt ꝛc. vt. ff. ꝺe interro. act. l. ꝺe etate. ℌ. ex causa. ¶ Iuꝺeo ⁊ ſecunꝺo ꝺicere quoꝺ ꝺe ꝺelicto etiam in eum primum commiſſo poſſit ſuum accuſatorem reaccuſare et proſequi. ⁊ meo iuꝺicio biceſt caſus: quia vt ꝺeclaraui in precꝺenti queſtione in ſecunꝺa ratione per proſecutionem ꝓprie iniurie quã facit ſecũꝺus nõ repellitur primus ſeꝺ in primo aꝺmiſſo nec repulſo non ꝺiſtinguit hec. l. an proſequatur ꝓpriaz iniuriam vel non. ergo nec nos vt. ff. ꝺe pub. l. ꝺe precio. ꝓ hoc inꝺuco. Secunꝺo quia exceptio lenocinũ nedum repellit ſed aggrauat vt. l. ij. ℌ. ſi publico. ff. ꝺe aꝺul. ⁊ ſic ſui natura vim habet accuſationis ratiõe ſui effectus ſed mulier quia ſuã iniuriam proſequitur ſi illam opponat poſtq recerta fuit inter reos auꝺitur vt aggrauat licet non vt repellat vt ꝺicto. ℌ. publico. quoꝺ non eſt in extraneo vt in cad. l. ℌ. ſi extraneus. ⁊ hoc ideo quia ſuam non proſequitur iniuriam quoꝺ facit mulier. ℨgitur ibi cauſus quam reaccuſator proſequens ſuam iniuriam non repellitur c ꝺ eo quia eius accuſator ectiaz ſuam iniuriam proſequatur. Hec-

c-a Negãda. Aꝺ de qua materia quã tãgit iſte fuit p eũ pri⁹ enoꝺata in. l. ſi pl⁹. ⁊ in. l. j. Ideo ℌ nõ appono apoſti ne ideꝫ ſcripſi⁹ videat repetere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicat quis qđ ratio cõnexitatis illud operatur: quia verum ante nomen receptum inter reos non postea vt hoc plene declarauit ff.co.l.i.in.iij.cõtrario. Tertio, p ista parte facit illa generalis ratio prosecutiõis propie iniurie q̃ inhabiles facit etiã ad prosequẽdum admitti vt.ff.e.l.bi tamẽ omnes.r.ff.eo.l. de crimine.

¶ Ad contraria respondeo r primo ad.l.a filiduis. ff.qui po.in pig.hab.vcz qđ ibi vtriq; nõ poterat satisfieri ideo liberis secũ de matrimonij non conceditur ne liberis prioris matrimonij auferatur bic vtriq; potest satisfieri vt prius lis super priore cõtestetur r successiue super secunda r sic successiue de ceteris actibus iudiciarijs vt.l.qui prior.ff.de iudi. Nec obstat quod cause tunc videantur pares: qr nil ad rumbum cum tunc quelibet p sequendo propriam iniuriam prosequi videatur quodãmodo propriũ interesse. ideo lex magis fauet vt probat tertia ratio quam.ff.scripsi. Nec etiam ob.quod non est exitus a sua accusatione: quia illud cõsideratur quando suam iniuriam nõ prosequatur vt patet ex predictis. ¶ Quero modo quinto ad quẽ effectum bic permittat depositionem accusationis r inscriptionis ex quo super ea non pót pcedi. Rñ.ad duplicem vcz ne interim sibi currat tempus ad accusandum prefixũ de quo.j.de fa.l. querela.vel.j.quod sine metu presumpte calumnie posset accusare. Item vt licet damnetur ad prosequendum posita admittetur ad quod non admitteretur si nõ prosequeretur sed de nouo vellet accusare vt.ff.de pub.iudi.l.iis qui.qđ declara vt scripsi.ff.co.l.i.in.ij.q. ¶ Sed tunc insurgit dubium an sit necesse super illa litem contestari. r hoc dubium tetigit gloss. magna in vi.so.ff.eod.l.j. r videtur quod sic per tex.dicte.l.iis qui.ibi dum dicit incboatis r.cum incboatio fiat per lit.contesta.vt.ff. rcm ra.ba.l.amplius.r de iur.om.iud.l.r qr.r in auten.de lit. §.sive ro intium.colum.ir. Item r fortius quia in accusationib⁹ que interim deferuntur ne alteri fiat preiudicium lis debet contestari vt.ff.de lib.causa.l.ordinata. in princip.r not. ff.de rei vendi. l.j.§.i.in fi.glos.ij. ¶ Contrarium puto verius. Primo per hãc l. que non plus exigit q̃ postrectionem accusationis cum inscriptione. r ita intelligo dictam.l.iis qui.cum ibi non dicat inchoatas lites causas vel iudicia vt.l.i.in contrarium allegat. sed solum dicat inchoatas dilatiões r fic accusationes inchoate sunt cum inscriptio facta est vt bic.cuius formam habuistis.ff.eo.l. ij. Sedo qr sola, oblatio libelli interrumpit prescriptionẽ in criminalibus vt.j.de adult.l.aure mariti.r.ff.in cod.titu.l. miles.§. sexaginta quod non est in ciuilibus r sic non ob.l.ordinata in ff ciuile. Et ex his no.quod sicut facilius per casum superuentem impediuntur fienda q̃ iam facta vt.l.a patre furioso. ff.de bis qui sunt sui vel alie.iur. sic facilius non incboata q̃ iam incboata licet non perfectavt bic.r.d.l.iis qui. ¶ Quero.vi.vsq; ad quod tempus accusatio postrigi possit r dicit bic Bet. quod vsq; ad conclusionem cause. argu.l.fi.ff.de compen. sed certe materia compensationis ab ista multũ est diuersa boc tamẽ tenet etiam Bart. per.c. pastoralis extra de causa pos. r proprie. vbi post conclusionẽ factam in cã proprietatis possessorium nõ permittitur intentari. sed contra cos facit.l.ista.r.ff. de publi. iud.l. iis qui.in fin. in quibus apparet quod omne tempus antecedens sententiam videtur eis permissum nec iste modus concludendi in causa de iure positio fuit repertus: quia tamen predictorum opi. videtur niti equitate. r non est absurdum vt predicte leges limitentur per alias r per rationes ideo cum eis sto vbi negligẽtia possit ei imputari qr vel parum ante ita quod titius deliberare non potuit vel post conclusionem cause in cum delictũ commissum fuerit tunc admittatur argu.l.ij. ff. de cor.so. cui.li. r de iureiurand. l.admonendi. secundum vnam lec. r quia que de nouo emergũt r.vt.ff.de interro.ac.l.de etate.§. ex causa r p hoc facit dictum.c.pastoralis in fine. vbi dicitur q̃ ex causa possessorium post conclusionem in petitorio factam poterit intentari.

¶ Declarator ter. ad literam potes opponere vt bic in glos.ij. Et quia oppositiones istas plenius declarauit.ff.cod. ideo omitto. l.i.in.ij.iij.r.iij. r dic vt ibi. Et vltimo quia bic dicitur quod damnatus ptius incboatas potest prosequi de quali pena damnata loquatur ibi plene scripsi in.ij.q. principali.

¶ Familiares r serui dños accusare nõ possunt nisi de crimine lese maiestatis.

Familiares seu de familia qui dicantur r an possint dños accusare. r nu. sequẽ.

Si quis ex fami. Primo dictũ, secundo rõ. Tertio exceptio. Secũda ibi: vocem. Tertia ibi: maiestatis.

¶ Casus. r Excepto maiestatis crimine familiares r.ff serui non possunt eorũ dominos accusare alias puniens.h.d.

¶ Ibi funestam, i. mortuam r sic not. duo. Primo qđ serui debent stare celat mortui quo ad crimina domini non detegenda. r idem quo ad verba nõ reciprocanda in dominos. ¶ Secũdo no. quod qui male agit r sic peccat potest dici mortuus in peccatis. Ibi maiestatis vel heresis r eorum que enumerantur in l. vir certis. ff. de iudi. ¶ Quero primo extra glo. qui dicantur bic familiares. Rñdet Pe. r Jaco. de ra. qđ bic accipiuntur secundum.l.fi.ff.de verb.sig. qđ nõ puto qr sic oês agnati r cognati comprehenderentur qđ nõ credo qr bic gladio vltore punitur quod interpretor penam metallivel mortis vt.j.subjcian r tamen frater accusans fratrem minori pena punitur vt.ff.eod. l.si magnum. ergo de familiari. i. agnatis r cognatis non loquitur. preterea si illa opinio esset vera sequeretur quoddam valde asperum r durum si vlterior in gradu r in linea cognatorũ accusaret in gradu proximo si sic grauiter puniretur r tamen in pena deportationis. l.fi magnũ. ff. eo de coniuncto in secũdo gradu locuta fuit. ¶ Credo igitur qđ bic loquatur de familiaribus in illius domo quem accusant r vnde victum recipiunt arg.ff.ad sil.l.i.§.si vir. r nõ intelligo necessariũ fore quod famulẽtur operaquotidiana sed sufficit q̃ iuxta vulgare appellenẽ de familia eius inspecto quod sint mercede conducti. r ita intelligit gloss. Bar. extra de testi. c. literis. Ad quod facit. ff. de his qđ ecclesia. co.fu.l.fi.§. sane r sic alias dubiam interpretationem recipiunt ab vsu loquendi. ff. de fun. instruct. l. cum delationis. §. afinam. ¶ Quero. ij. qualis vel que est buius gladij pena r gl. cõiuncta cum text. in. l. seq. videt velle q̃ pena sit extraordinaria r alle. l. ij. §. pe. ff. de iur. fil. que boc nõ pbat sed in eo. §. pe. dicit glo. q̃ pena est seueriissima. r ibi alleg. l. fi. ff. de dela. lib. r. r ibi gloss. varie declarauit illud verbum seueriissimã nã quandoq; penã metalli interpretatur p.l.i. §. cũ patronus. ff. de offic. presc. vt. que pse sola boc nõ pbat cũ illa in liberto loquãt sed cõiuncta. l. proxima bic pbat nã in. l. sc. pariter punit fuũ r libertũ r sic pena metalli que imponit liberto dicetur imponi r seruo r etiã familiari vt bic fm aliaz expositionẽ ibi interpretatur seueriissima. i. mortis naturalis. r ibi allegat. l. istã r q̃ boc facit qr natura superlatiui est ponere rẽ in termino vltio vltra quẽ nõ est dare alii vt.l.i.§. de sac.sanc.eccle. r.§. de sum. tri. in rubrica pp has opiniones tã varia r dubias q legẽ reddũt incertã vt not. gl. §. de nouo codi. compo. §. quibus. signata super verbo certas r etiam in. l. leges sacratissime in fi. §. de leg. r in. l. ideo. ff. in eo. ti. nõ absurde dicere possum quod iudex nõ delinquet eligendo quam volet inspecta qualitate delicti de quo dominus accusatur r isto respectu dicetur pena arbitraria r saluabitur glo. j. l. proxima vel opinionũ concordia possumus distinguere in hac forma. ¶ Aut pena de licti quam petebat seruus vel familiaris domino infligi erat ei ademptura famã statum r bona vel simpliciter dicamus statuz cum tunc r alia veniant accessorie r tunc puniatur gladio vltore. i pena mortis vt bic r qđ de tali delicto hic loquatur probatur bic in principio. vbi hec tria copulat extimationem. i. famã caput. i. statum r fortunas. i. bona. est enim copule natura exigere concursum omnium copulatorum vt. ff. de condi. in sti. l. si heredi plures. r.§. de inpu. r alijs sub. l. q̃uis. aut erat dimissura statum. i. libertatem sed ciuitatez erat adeptura r adhucidem quia etiam ỏr pdere caput. i. estimationẽ r bona vt. l. si. ff. de capi. di. et de va. r extraor. cog. l. cognitionum. §. estimatio. r. ff. de cõtra. ta. l.j. §. pe. r fi. Et no. aut erat caput dimissura r fortunas vt in relegatioone per quaz ciuitas r libertas retinetur quin r bona nisi aliud expressim decreta r in lege. vt. ff. de interdi. r rele. l. relegatorum. §. ad tps. r. j. si re. vel accu. mor. fuc. l. fi. r ibi no. r tũc pena mẽtis illi accusanti imponatur vt. l.i.§. cum patronus. ff. de offic. pre. vt. aut pena est bonorũ solũ ademptiua vt qñ eum defert pro bonis que ad fiscus spectare debent: r tunc punitur extra ordinem vt. l. ij. §. pe. ff. de iur. fil. r. j. ad. l. pri. cum ibi not. et magis r minus fm quotitatem bonorũ. r fic fm damnificationem quã intendit inferre dño. ¶ Quarto tunc. ij. an isti puniũtur licet non processerint. r dicit glo. fi. bic q̃ sic qr locus non est pnẽ vt bic probatur. Contra qđ gl. ep. de. l. qui cũ maior. §. accusasse. ff. de bo. lib. cum fi. Sed dic q̃ boc ideo qr lex reputauit boc delictũ atror. vt no. per doc. ff. de epis. r cle. l. fi quis non dicam. rõe enim committentis r eius in quẽ committit delictum atror reputatur vt not. glo. ff. de regu. iur. l. ad ea. In contrarijs nõ est atror qr totũ est econtra. vel dic q̃ delictũ bic consummatum: qr. l. notauit solum factũ delationis vt alias. ff. de bis qui not. infa. l. quid ergo. §. cum autem. r de postu. l.j. §. bestias. r de hoc plenius dicã. j. ad. l. cor. de sica. l. bis qui cũ telo. ¶ Quero. iij. an bec cessent si suam vel suorum iniuriam prosequatur. Cyn. qđ sic qr regule eo casu cessant vt. ff. eo. l. de crimine. quod placet in familiar. buj. in seruis secus. sed solũ per modum simplicis querele audiantur si delictum sit atror. vt. l. ij. ff. de bis qui qui sunt sui vel. alie. iur. ¶ Quero. v. an post nomen dñi receptum inter reos ibi possint repelli. r videtur qđ nõ per. l. maritus. §. prescriptiones. ff. de adul. cus si. In contrarium videtur bic casus. nam si bene ponderas bic mandatur iudici vt in exordio accusationis istum seruum puniat r non differat vsq; ad testium exhibitionem vel iudicij examinationem quasi innuat quod testibus exhibitis iste puniendus esset. r etiam si probarent. r de boc est ter. apertus. j. de dela. l. fi. lib. r. sed cum testes

super

super meritis r causa producantur r sic lit. conte. sequitur quod etiam post litem conte. r nomen inter reos receptum iste potest reici r puniri. r nedum parte petente. sed inder ex suo officio cũ bic r in. d. l. fin. verba dirigantur ad iudicem r pro boc etiam facit quia iudicium cum seruo est ipso iure nullum. vt. l. vir certis ff. de indic. Et sic exceptio vi. detur semper ante litem contest. et iudicium ceptum opposita. r boc in seruo. sed si in familiari libero idem videtur par banc. l. vbi equiparantur. r quia vtriusq; vor bic appellatur funesta r mortua quasi iudicium reddatur nullum quod est valde notandum. r pro boc facit quod di l. ff. e. l. iniquum. bec quasi omnia quia nouiter tacta fine torno lizore oculo ponderetur.

Libertus patronũ vel eiꝰ heredẽ accusans punitur. nu. j.

Si liberti. Libertus nõ potest accusare patronum nec eius heredes et contra facientes punitur. boc dicit. Ibi vt serui de quorum pena scripsi in precedenti. Et ex boc nota quod liberti r serui bic pariter puniuntur. ¶ Quero an de herede extraneo bic loquatur. r dic quod sic per. l. ij. §. de in ius. vo. r quia bec. l. loquitur indistincte nec de cõtrario cauetur lege. ¶ Quero quo supplicio puniantur. dicit gloss. quod extra ordinem per l. ij. §. penulti. ff. de iur. fisc. sed illa loquitur quado defertur tanquam possessor bonorum spectantium ad fiscum. ideo melius dic vt. §. l. proxima dixi. ¶ Quero an fit locus penitentie. dic quod non vt bic probatur r. §. l. proxi. r ibi dixi rationem r hoc ỏ criminalibus. in ciuilibus autem auditur. veniat petita et ea non petita locus est penitentie secundum formam l. quamuis. ff. ỏ in ius vocand. ¶ Quero si suam vel suorum iniuriam libertꝰ prosequatur an tunc contra patronum audiatur. et dicit glo. quod sic per. l. bi tamen. ff. eod. sed ibi glo. tenet contrarium. r pro concord. dixit Ja. de are. quẽ Bart. sequitur quod pro leui non possit sed pro atroci fic. vt. d. l. bi tamen. r. ff. de adul. l. fi. a adulteriuz. §. fi. liberte. ¶ Ego addidi. §. eod. l. iniquum. quod illud procedit vbi iniuria atror non potest emendari iudicio ciuili als nõ possit. vt. d. l. bi tamen. §. j.

¶ De accusationibus r inscriptionibus. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo. fm omnes.

Terminos amouẽs vt fines turbet qua feriatur pẽa. r numero. 2.

Qui terminos. Qui terminos amouit causa turbandi fines punitur extra ordinẽ. boc dicit. ¶ Oppo. quod ista pena non sit extraordinaria: quia tunc est arbitraria. vt. ff. de ter. amo. l.j. sed bec non est arbitraria: quia certa vt furti. vt. ff. de fur. l. fi certe. Solu. vt in glo. i. quia contrarium procedit si habuisset animum sibi lucrandi lapides. iz eum bic non habuit. sed eos amouit vt inter vicinos discordias r lites seminaret. ideo extra ordinem pro factorũ varietate punitur vt bic. ff. de ter. amo. l. ij. r. l. fin. §. fi. ¶ Oppon. successiue cum glo. sit ordinaria r certa quia quinquaginta aureorum. vt j. eo. tit. l. agraria. Solu. quatuor modis. vt in glo. r licet appareat primam solu. tũ non bene: qr ridiculũ est dicere quod bec. l. faciat mentionem de. ll. q̃ precesserunt. l. agraria. et non de illa q̃ fuit Saũ celaris quinimo peinalis fuppositi. nam si secundum qđ glossa dicit pena prius erat extraordinaria que post Saius post ea ad ordinariã est redacta sequit qđ Imperator per banc. l. corrigit. l. agraria. reducendo nos ad ius antiquum qđ non est dicendum. secũdã tenet bic Jde. Tertia est vnatruffa. Quarta nõ bz bonã rationem diuersitatis iz pro ea faciat qđ incendium factum in ciuitate grauiꝰ punitur q̃ factum in villa. vt dixi. §. tit. j. l. data. sed ibi ió qr varietas loci inducit varietatem penes rõnem iuris cõstituti: bic secus. Jdeo teneo scdam quã cõiter oês sequũtur. vt tũ plenius liqueat materia distinguit Cy. cũ Jaco. de are. aut scienslios terminos esse eos amouit. r tunc aut sibi tantũ terminos haberet tunc punitur in quinquaginta aurcis p quolibet termino fisco applicãdis. vt. d. l. agraria. in prin. r nibilominus ingt Cy. qđ actione furti tenetur parti: qr eodem fis factis imponẽde sunt ambe pene. r sic vna nõ tollit aliam vt dicam. j. eo. l. qui de crie. aut amouit cã finium occupandorum. i. vt vicini terram occuparet. nã magis vltra terminos posuit. r tũc digingue psonas vt splendidiores relegentur r in manus vel minus tps babita rõne etatis. Ellij qđ fustigent r in biennium relegent. vt. ff. de ter. amo. l. ij. aut amouit cã tũ litiũ seminandarũ inter vicinos tunc extra ordinem punit. p factoruz varietate vt bic. r. ff. de ter. amo. l. i. r. l. aggraria in fi. r predicta procedũt vbi sciebat illos terminos esse vbi aũt ignorauit habuit tũ animũ illos furandi dicit ter. qđ sufficit eum verberibus cedi. vt. d. l. ij. in fi. r mbilominus tenebit furti fm Jac. r Cyn. r bic in glos. i. ¶ Sed non video vñ boc qđ ignorãs verberibꝰ cedat. r sciens minus puniat qr in quinquaginta aureos pro quolibet termi-

Funesta r mortua. er boc infero post Bald. qđ excommunicatus r bannitus cum habeatur pro mortuo bec exceptio tu es excommunicatus vel bannitus impedit processum qr est exceptio mortis ciuilis. r est bona regula qđ quelibet exceptio iuris ciuilis impedit processum vt pleneper bald. ff. eod. in rubri.

Qui terminos amouit. adde de boc dicto Dan. in. c. ex literis. extra de proba. vbi ponit que sit pena termini amoti et cui applicet et an amoueus plures terminos teneat vnica pena. Alle. in. l. inficiando. §. infans post Ang. ff. de furt. tenet qđ vnica.

no quem furatus fuit. vt. §. in primo mẽbro cũ quelibet pena corporis afflictiua sit grauior qualibet pecuniaria vt. l. in seruoiuz. ff. de penis. Quapropter ego intelligo qđ vilis psona ignorãs verberibus cedatur r hoc ỏ sufficere ignoranti: qr scienstra fustigationẽ relegaretur. vt. d. l. ij. ver. si vero. cui versi. qđ si ignorãtia aduerfatur. splendidior ergo persona que mittius est punienda vt patet in ea. l. velut. casus ibi omissus sola actione furti tenebitur de iure cõi. sciens autem vltra penam furti applicandam parti pro qualibet termino in quinquaginta aureis fisco applicandis punitur. vt. l. ij. in prin. eo. tit. vbi si vilis esset fustigaret r relegaretur. vt. d. l. ij. §. si vero. ¶ Sic ergo concludo aut quis eos terminos ignorauit r tũc amouit sine lucrandi animo r tũc nec furti qr deficit animus lucrandi: nec alia pena pro termino amoto punitur cum tunc dolus erigatur vt ptz in. d. l. agraria. r l. ij. aut amouit animo lucrandi. r tunc vilis persona verberibꝰ ceditur. vt. d. l. ij. in fi. ¶ Non vilis solũ furti tenetur. vt. l. si certe. ff. de fur. aut terminos esse sciu r: tunc amouit vt tantũ sibi terminos lucraretur r in quinquaginta aureis pro quolibet termino tenet verũ pona vilis nõ valens soluere luit in corpore vr. l. agraria. in primo r scdo riso. Aut amouit cã finium occupãdorum r tunc distingue personas vt splendidiores relegent in magnis vel minus tps fm diuersitatem etatis. viles vero fustigẽtur r ad biennium relegentur. vt. d. l. ij. in primo et secundo responso. aut amouit causa litium seminandarum tunc extra ordinem punitur pro factor varietate. vt. ff. de ter. amo. l. i. r. l. aggraria. in fi. r modo bec materia debet esse tibi clara q̃ per alios est indiscussa.

Dominus solus seruũ in causa capitali defendere potest.

Seruus an possit de crimine accusari r aliqua pena puniri. r nume. 2. r seq.

Procurator domini seruum defendere potest. r nu. seq.

Jdeoqꝫ dictio tribus modis exponitur.

Dominus seruum non defendens dominum in eo non perdit.

Si cuiusdam. Primo vnũ dictũ cõcernens initiũ iudicij. Secõ al ỏ cõcernẽs eius finẽ. tertio aliud concernẽs eiꝰ mediũ vel qualibet iudicij ptẽsẽa ibi: post pbationes. tertia ibi: ideoqꝫ. vel dic quod in tertia parte limitat r declarat primum dictum. ¶ Casus. Ad defensionem serui in cã capitali admittitur dominus solum tamen condẽnatur seruꝰ. d. b. d. ¶ Not. in boc summario duo quoruz cum primo concord. ff. de sta. ho. seruus. Cum scõ concor. j. de iniur. l. fin. vbi habes qđ in criminalibus principalis r non procur. est damnandus. ¶ In tertio ibi potest r sic non necessitatur. vt. ff. de offic. pre. l. se pe. r de iud. l. non quicquid. hinc est qđ si cũ nõ defendat dominum eius nõ pptercа perdit. vt. ff. de sta. ho. l. seruus. r de pub. iud. l. sciendũ. r bic in glo. fi. ¶ Ibi condẽnationes. r sic in criminalibus sic fertur solum contra delinquentẽ nõ defensorem. in ciuilibꝰ dic vt no. §. de sen. l. i. ideoqꝫ potest stare illatiue vel imitative vel causative vt in cõtrario declarabo. Ibi vt pro eo contra cum non staretur qđ no. r dicam. j. l. proxim. ibi competentes Tam in iure q̃ in facto friuole tũ non sunt admittende. lege adulterij. j. de adul. ¶ Opp. quod seruus nõ possit accusari de crimine. vt. ff. e. l. bos accusare. §. oibus. Sol. vt in gl. i. quaz declara vez qđ ibi ex crimine esset imponẽda pena pecuniaria? seruus non pót accusari. vt in 3tio. Et est rõ qr cum propriũ nõ habeat illius pene capax nõ videtur sed vbi alia pena imponeretur tunc accusari posset qr tanq̃ idoneus et soluendo illius capar esset vt patet in pena mortis. j. ad. l. iul. de vi. l. seruos. r mẽbri abscisionis. vt. §. de ser. fug. l. fi fugitiui. r in aut. ibi posita in pena metalli vt in eadem. l. fi fugitiui. r. ff. de pe. l. aut damna. §. fi. r de pena deportationis vel relegationis. j. de sepul. vio. l. ij. r §. qui r a quibus. l. ij. ¶ Contra predicta r extra oppon. quod pena deportationis vel metalli non sit capar: quia ciuitatẽ quã non habet per deportationem perdere non potest nec etiam libertatem amittione in metallum cum nec illam habeat. Solu. quod predictarum penarum est capar vt patet in legibus. §. allegatis. nec libertatem nec ciuitatem propter impossibilitatẽ. sed spem consequende libertatis quam prius habere poterat nũc perdit quinimo r maiori iugo affligetur in pena metalli et si relegatio vel deportatio debuisset esse temporalis in libero pena erit in seruo vt inquit Azo. ff. eod. l. bos accusare. §. omnibus. r plenius. boc ibi not. ¶ Oppo. ij. et extra cõtra predicta in glo. quod pena pecuniaria cadat in seruum. vt. ff. de iurisdi. om. iudi. l. fi quis id qđ. §. in seruos. r de mino. l. qđ si minor. §. si seruus. quod etiam patet qr de pecunia dñi eius oculis conni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

pentibus poteſt ſoluere vel de pecunia ſibi ab alio ad hunc finē data. ff. de mi. l. iū. an prin. ꝛ. §. i. ꝛ. ꝟ. ¶ Iſtorum timore Bar. to. dicit quod pena pecuniaria reſpectu quote impoſita non cadit in ſeruum[a]. ſed reſpectu quātitatis certe dicit in ſeruo optie cadere vt in cōtrarijs. ꝛ qz ei videbatur obſtare ver. Idemq; poſitus in. d. §. in omnibus, qui priorem cauſam loquentem de quātitate bonorum videtur extendere ad quamlibet penaz pecuniariam ipſe nititur reſpondere vt intelligatur de pena pecuniaria ſimili priori de qua extenſionem facit vt ſic quod prius. de. l. iu. de priuata dixerat ad ceteras. ll. ſimilem penam imponentes ex tendat. ¶ Sed ob hoc non recedo a communi opin. que ſine limitatiōe viguit vſq; ad tempora. Bart. ¶ Et primo per. text. in. d. verſicu. Idemq; qui loquitur indiſtincte. ꝛ qui aliter md. ad dcter precedentibus cum prius ſatis declaratum ſeruum nulla lege poſſe fieri rcum que penam ademptionis bonorum imponeret per rationem quam prius dicto adiunxerat. ¶ Secundo quia illud non poteſt dici proprie alteri eſſe pena quod non auferetur ab eo vt ſucceſſiue declarat text. in. d. §. omnibus. ct. iū. et iū. reſpon. ſed pecunia quam ſoluit eſt huiuſmodi: quia vel eſt domini ꝛ ſic illius pena non ſerui vel extranei. et idem cum nil proprium a ſeruo auferatur vel auferri poſſit. ¶ Tertio videtur caſus in. d. §. omnibus in fin. coniuncta. ibi gloſſ que reddit rationem quare de lege com. de iniurijs, non poteſt ſeruus reus fieri. ¶ Quarto pro hoc induco. ff. de iniur. l. ſed ſi vnus. §. cum ſeruus. vbi habes caſum q̄ pro eſtimatione iniurie ad perſonā per ſeruum illatę conuenitur dominus vt illam ſoluat vt ſeruum cedendum tradat. ꝛ ſic cum ibi conueniatur dominus ꝛ nō ſeruus ex ipſius maleficio: ſequitur quod pena certe quantitatis non cadet in ſeruum: quia tunc ſeruus conueniretur non dominus. vt. §. ad. l. iul. de vi. pub. l. ſi crimimis. ꝛ qua ratione priuat⁹ dominum conuenit eadem fiſcus vbi pena eſt fiſco applicanda. et pro hoc eſt caſus. ff. de ter. amo. l. agraria. verſicul. alia vbi ex amotione terminorum quam fecit ſeruus dominus conuenitur ad quinquaginta aureos de quibus ibi in princi. diverat quos ſi dominus non ſoluat ſeruus fuſtigatur vel alias affligitur. Nō ob. modo. d. l. ſi quis id quod. §. in ſeruos. quia ſim predicta debet intelligi. ꝛ ita videtur ſentire gloſſ. in. d. l. ſed ſi vnus. §. cū ſeruus. que illum. §. inducit ſibi pro concordante non nego tamen quin per quemcunq; pecuniaria pena ſoluatur ſeruus a pena verberum liberetur argumento. ff. de penis lege et ſi non defendantur. et ad hoc facit. l. iū. ff. de manum. per Barto. allega. et hoc ſcire eſt neceſſarium propter formationem libelli et aliorum que dicam in. l. iū. §. ad. l. iulia. de vi. ¶ Oppon. modo quarto contra ter. quod nedum domin⁹ ſed eius proc. poſſit ſeruum defendere. vt. l. ſeruum quoq;. §. publ. ff. de proc. Sol. cōſtēdo contrarium vt in prin. glo. ꝟ. nec iſte ter. hoc excludebat. ¶ Oppo. v. quod neuter ipſorum admittatur. vt. ff. de publ. iud. l. pe. §. ad crimē Sol. varijs modis vt in gl. ꝛ omiſſa ſolutiōe prima capio ſcdam que dicit qō dōs hic non venit pro alio ſed pro ſe et vtilitate ſua qz pro ſuo pecuniario intereſſe qō hz in ſeruo. Et ſubdit tertio vel hic ſpeciale. ꝛ quidam hanc cū precedenti coniungunt vt illa ſit ratio ſuius ſpecialitatis ꝛ ex vtraq; inferūt quod pater admitteret pro filio. ꝛ etiam ad hoc allega. ff. de ti. bo. erb. l. ꝛ ſimiles abbas pro monacho: quia ꝛ iura de ſeruis loquentia in monache extenduntur vt not. Innoc. in. c. cum olim. extra de priuil. ꝛ hoc inquit Bar. ſcire eſſe vtile multum propter ſtatuta terrarum que diſponunt qō accuſatus vel inquiſitus[b] qui declinauerit iuriſditionē poteſtatis poſſit impune offendi. nā pater pro filio poterit iuriſditionē declinare rōne ſui intereſſe. ꝛ dominus pro ſeruo nec incident in penā ſtatuti: qz de eis nō loquitur nec aliter vel ſeruus qz ipſi nō declinarunt. Sed cōtra predictā ſo. quod hic nō ſit ſpāle in dño videtur cum quilibet extraneus ſuo nomine admittatur. vt. ff. de cuſto. ꝛ exhi. re. l. ꝟ. et de pen. l. et ſi non defendantur. propter qō glo. in. l. ſi ſeruus. ff. de ſta. hom. dixit qō dōs hic defendit ſeruum probationes ſibi miniſtrando ꝛ ſeruum eum alliegando iudicium tñ agitabitur cum ipſo ſeruo vt. l. iū. §. ad. l. iuliā. de vi. ꝛ de vinculis deducetur ad oīa acta agitanda domin⁹ vero ei adhibebit vt miniſter ꝛ de hoc inquit eſſe caſum hic in fi. do. me⁹. ꝛ Bar. idem in contrario. Sz eis videtur prin. huius. l. cōtradicere ſed tamē differri quod prin. limitatur per finem vt in diuiſione. l. diui. Item eis videtur obſtare. d. l. ſi non defendantur. vbi ex ſerie text. videtur quod defenſio permittatur ſucceſſiue ꝛ ſecūdario ſeruo ꝛ primitus dño ꝛ plenarie ꝛ ſic non ei vt miniſtro nec videtur ter. ille exigere quod ſeruꝰ compareat cum domino. ſed quod dominus ſolus ſufficiat.

¶ Quapropter dico qō quelibet illarum duarum ſolutionum eſt vera diuerſa conſideratione habita. vnde aduertendū quod quia in hoc iudicio tractatur de preiudicio domini ſeruum perdituri: ideo dominus eſt citandus. vt. ff. de adop. l. non ita diu⁹. ꝛ de minor. l. in cauſe. §. cauſa. ꝛ. l. ēt. §. fi. alias ei ignorāti nō preiudicaretur ei: citatus igitur dños ratiōe ſui intereſſe poterit ſimul cū ſeruo ſe defendente intentionibus aduerſarij reſpondere et pro eo competentes allegationes afferre vt hic in fin. ꝛ dicetur defenſor ſui intereſſe principaliter: quia propter illud eſt citatus. ꝛ vbi citatus dominus nollet cum defendere ſed iudicio fortune cum relinquere vel etiam fateretur ſeruum deliquiſſe non preiudicaret ſeruo quominus poſſet ſe defendere. vt dicta lege et ſi non defendantur. Ecōtra ſi ſeruus nollet ſe defendere dominus poſſet cum quantumcunq; a iudicio abſentem defendere vt dicta lege et ſi non defendantur. vt. ff. de appel. l. non tantum. vel tanq̄ dominus pretendens ſuum pecuniarium intereſſe propter quod ceteris preferatur. vt. ff. cod. l. ſi plures. ꝛ de ſepul. vio. l. iū. §. is cui⁹. Et de hoc nedum in princip. iudicij ſed etiam ſi poſtea ſeruꝰ deſiſteret poſſet dominus vt particeps cauſe propter ſuum pecuniarium intereſſe cum ratione citatus fuit probationes afferre ꝛ alia neceſſaria facere pro victoria cauſe: vt in ſimili no. glo. ff. de inoffic. teſtamen. l. ſi ſuſpecta. in prin. ꝛ quia extraneus ad hoc non eſt citandus ideo nō eſt per omnia idem in vno qō in alio.

¶ Et ex his patet contra. non obſtante q̄ dominium nō tantū vt miniſtrum ſed etiam vt participē defenſioni cauſe adeſſe preterq̄ ſententie vt hic dixit Mar. quod intelligo vt in eum nō differatur ſententia in quam non poteſt participare vt hic citandū tamen puto cum ad ſententiam audiendam cum fit ei allatura preiudicium ꝛ ab ea poterit appellare vt not. in dicta. l. ſi ſuſpecta. ¶ Oppo. vj. quod procurator in cauſa criminali poſſit interuenire. vt. ff. de procura. l. ſeruum. §. publice. Solut. vt ſequitur in gloſſ. quod ibi in criminibus quorum pena eſt relegationis. vel. ſ. ꝛ hoc plenius examinabo in. l. ſeq. ¶ Oppo. vij. quod ter. male dicat ideoq̄: cum de natura dictionis illatume ſit ex preiudicium illatum inferre. vt. ff. de lega. l. ꝛ ideo. ꝛ de iuſti. et iur. l. iuſtitie. §. hoc igitur. ꝛ quod ibi not. ſed quod hic ſequitur ex preiudicium non infert ergo illatio tanq̄ de ſeparatione non bona. vt. §. de dona. inter vir. ꝛ vxo. l. ſi maritus. ꝛ. ff. de calum. l. ſi. Solutio vt volunt glo. ſequens in prin. que forte tenet quod hic ſtet illatiue legit per ſubaudituꝝ vt ex dictis in prin. l. patet quibus dicebatur quod dominus ſeruum poteſt defendere ne per probationes aduerſarij condemnetur infertur quod poterit dominus pro eo competentes allegationes afferre. ꝛ ſic in medijs cauſe intereſſe. Alij extra glo. dicunt quod hic non ſtat illatiue ſed limitatiue vt ſic primum dictum per quod videbatur quod iudicium agitaretur cum domino limitetur et declaretur et intelligatur quod dominus in defendendo adfit vt miniſter. vt. §. in quanto contrario dixi. ꝛ exponunt ideoq̄. i. in tantum. poteſt tertio dicere quod hic ſumatur cauſatiue. ꝛ ſic ratio quare permittatur domino ſeruꝰ defenſio ſcilicet ideo vt poſſit pro eo ſcilicet domino competentes allegatiōes afferre. quaſi dicat pro eo pecuniario intereſſe. vt in eodem quinto contrario dixi. ꝛ quelibet expoſitio bona ſecundū diuerſas conſiderationes. vt. §. dixi. ¶ Ex bis not. tres expoſitiones de hac dictione ideoq̄ nam quando q̄ illatiue: quandoq̄ cauſatiue: quandoq̄ taratiue ſeu limitatiue vel reſtrictiue ſumitur vt hic. interdum poteſt ſtare enunciatiue vt. ff. de iuſt. ꝛ iu. l. ius ciuile. §. hoc igitur. ¶ Quero an dōs non defendens ſeruum perdat eius dominium ꝛ dic ſucceſſiue cum gl. quod non. vt. ff. de ſta. hom. l. ſi ſeruus. ꝛ. ff. de pub. iud. l. ſciendum. niſi conſtaret quod eum non defenderet: quia p dereliēto cum haberet nam cum perdidiſſe tunc dicerētur. vt. ff. de no ra. l. quemadmodum. §. iul. ꝛ vide quod dixi circa notabilia. §. eo. ti. l. iniquum.

1 ¶ Accuſatus vel inquiſitus abſens citari debet.
2 ¶ Procurator interuenire poteſt in cauſa capitali. ꝛ nu. 6. et. 7.
3 ¶ Iniuria tribus modis ſumi poteſt.
4 ¶ Procurator in cauſa relegationis interuenire poteſt.
5 ¶ Relegatio eſt duplex quarum mitior eligitur cuz ſimpliciter qs relegatur.
8 ¶ Procurator in cauſa capitali poteſt ante lit. cōteſt. interuenire qui tunc damnatur ꝛ nō dominus. ꝛ nu. 9.
10 ¶ Mandatum quale debeat habere qui allegat cauſas abſentie.
11 ¶ Procurator an poſſit interuenire quando abſens pōt in penā corporalem damnari.
12 ¶ Procurator quare ad defenſionem plenā interuenire nequeat vbi capitalis pena eſt imponenda. ꝛ nu. ſeq.
16 ¶ Procurator an poſſit dilatorias exceptiōes opponere. ꝛ nu. ſe.
19 ¶ Procurator an poſſit interuenire ſi pena capitalis ad pecuniam reducatur. ꝛ nu. 20.
21 ¶ Procurator cum admittitur nihilominus principalis de calūnia iurare tenetur.

Reos Dec lex varias habet lect. ꝛ alique ſunt + noue vt patebit in proceſſu tam en pro preſenti ſummabo eam ſecundum lect. gl. que eſt cōmunis. ꝛ ſic ad allegandum cauſas abſentie accuſati de crimine capitali poteſt procur. interuenire. b. d. ¶ Pro poſitione ꝛ cuius premitte quod abſens accuſatus vel inquiſitus citatur. ꝛ ſi non comparet bona annotantur ꝛ eo perſeuerante in contumacia per annum bona poſtea publicantur que publicat3 non

cata non recuperat. vt. ff. de requi. re. l. i. §. i. boc premiſſo formo
a queſtionem an procurator[a] poſſit interuenire ad allegandū cauſas; abſentie eius accuſati vel inquiſiti vt ſic eum defendat tanq̄ non contumacem ab annotatione bonorum. et reſpondetur qō
2 ſic vt in ter. Notabilia collige in ſummario. ¶ Oppo. i. quod in cauſa capitali poſſit indiſtincte interuenire procurat. quia in cauſa ingratitudinis poteſt interuenire ad plenariam defenſionem. ergo ꝛ in cauſa criminis capitalis. antecedens patet ff. de procura. l. ſed ꝛ bc. §. i. conſequentia tenet quia propter crimen ingratitudinis libertus in ſeruitutez reuocatur propter qō caput ſtatim perdit. vt. l. fina. ff. de capi. dimi. reuocatus autem mortuus eſt modo. l. ſeruitutem. ꝛ. l. quod attinet. ff. de regu. iur. Solu. quod cauſa capitalis equiuoce ſumitur in iure nam alia partis commodum tantuz reſpicit ꝛ in ea ciuilis accuſatio proponitur. ꝛ de iſta loquitur contrarium. Alia eſt capitalis q̄ ſaltem principaliter partis commodum non reſpicit et in qua ciuilis actio non proponitur ſed accuſatio inſtituitur ad vendicandum iniuriam in rem publicam principaliter illatam. ¶ Et
3 tripliciter iniuria ſumiꝰ ſcilicet ſtrictiſſime ſtricte et large. Striciſſime quando ex crimine imponitur pena ſanguinis. vt. §. de tranſactio. Ltranſigere. Stricte vt comprehendat nedum penaz ſanguinis et ſic mortis naturalis ſed etiam ciuilis vt metallj vel deportationis. nam deportatus ciuiliter mortuus dicitur quia ciuitatem et bona perdit. vt. l. i. §. pe. ff. decontra tabu. ꝛ. l. ſi verum. §. deportatus. de bon. liber. Large vt comprehendat etiaz penam relegationis ꝛ remotionis ab ordine. ff. de verbo. ſignificā. licet primo modo ꝛ ſecundo ſumitur in. l. §. ff. de publ. iudi. ꝛ ſim illos reſtrinxit hic gloſ. i. nam et bocer ro quia gloſſ. fuerūt in opin. quod vbi ex crimine pena relegationis imponatur ad plenariam defenſionem poſſit interuenire procur. vt. §. dicam. ꝛ no. bic in. ꝟ. gloſ. ꝛ hanc equiuocationem not. quia per eam multa ſolues noda. vt. j. patebit. ¶ Examinemus tamen primo
4 b bunc paſſum an in cauſa relegationis[b] procur. poſſit interuenire. ꝛ dicunt glo. quod ſic iſta ſola ratione quia abſens damnari ꝛ relegari poteſt. vt. ff. de pe. l. abſentem. §. ſi ſcpius. et ſic procura. debet poſſe interuenire. vt. ff. de procur. l. ſi ſeruum quoq;. §. publice. hanc opi. conſuetudine roboratam omnes fatentur. ſed de iure Pe. ꝛ Jaco. de ra. ꝛ Mar. ſimiliter tenent contrarium ꝛ bodie Bart. doc. peruſinus allegans quatuor. Primo caſum. l. §. ſi. de procura. a ſenſu contrario. ꝛ. §. vt omnes tam ciuil. quaz cri. l. fin. Secundo quia crimē iudicū publici eſt duplex. ſ. capitale ꝛ non capitale. vt. ff. de publi. iudi. l. §. ſed in. l. pen. §. ad crimē in cod. titu. procura. remouetur a genere quia a crimine publici iudicū. ergo a qualibet eius ſpecie. vt. l. ſi chorus. de leg. iū. Tertio dicunt eſſe caſum apertum. ff. an per alium cauſa appella. l. j. §. ſi eam. Ubi primo iuriſconſultus interuentum procur. permittit in cauſa pecuniaria. Secundo eum prohibet in cauſa capitali. Tertio ſubiungit q̄ ſi ea cauſa ſit ex qua pena ſequi ſolet vſq; ſim eos ſtat inclusiue alias ter. nil adderet ſed ſuperfluus ꝛ nugatorius eſſet. Quarto dicunt ratione inconuincibili probari. nam ſpeciale eſt in illuſtribus vt procuratorez facere poſſint in crimine iniuriarum vt j. de iniur. l. ſi. ꝛ tamen pro iniuria iterdum imponitur pena relegationis vt. ff. de iniur. l. qui iniuriarū. l. fina. ꝛ ſi in illis eſt ſpeciale ſequitur quod in contrariū eſt ius commune. vt. ff. ad municip. l. i. §. fina. Quinto inducit bar. rationem glo. per contrarium ſenſum ꝛ ſic pena relegationis eſt q̄dz vt quis certo loco moretur vt ff. de interdic. ꝛ releg. relegatorum in prin. ſed talis ſpecies relegationis non poſſet infligi abſenti qz ad locum non iret ſicut de pena deportationis dicitur ergo nō dz procur. poſſe interuenire cum in vtraq; pena ſit eadem ratio ne iudiciū ſit illuſoriū ego aūt iſto cū glo. quam Jac. de aret. Dy. Bul. de cu. Jac. bu. ꝛ dños me. ſequunt ꝛ licet ipſi moueātur per rationem glo. poſitam. ſ. Tamen addo aliaz vez q̄ interueāt tus procuratoris ad plenariam defenſionem regulariter eſt permiſſus vt. ff. de procur. l. i. §. vſus. ꝛ in eo. titu. l. mutus. §. i. ergo cū in crimine cuius pena eſt relegatio non appareat prohibit⁹ dicendū eſt maneat permiſſus. arg. ff. de proba. l. ab ea parte. et arg. eorum queno. ſ. titu. i. ſuper. rubr. ¶ Et pro hoc facit qz ca ſus exceptuati firmāt regulā in nō exceptuatis not. glo. ff. de leg. l. in bis. ꝛ hāc rationē pono cum miniſterio. nam qñ te r. varios poſſunt habere intellectus nos ad principia debemus recurrere ꝛ ſm ea text. intelligere ꝛ etiam ꝓpter quādā. q. quam tenebo. j. in. ꝟ. q. ¶ Ad rationes in cōtrarium factas. Rñ. ꝛ primo ad. l. ꝟ. ſ. de procu. ꝛ ad. l. i. ſ. vt oēs tam ciui. ꝛc. q̄ ibi de cauſa pecuniaria facit mentionem ad differentiam capitalis ſtricte ſumpte nō late prout penam relegationis continet etiam ſumit gl. i. bic poſita. ꝛ. ſ. declarauj. Ad ſcōm q̄ dicūt proc. remouetur a genere ꝛc. reſpō. cū prefatis doc. q̄ illud procedit q̄ genus remouereꝭ ratione indifferentiaz: qz abſens damnari nō pōt ſm predictos vel ſecundum me ne per procuratorem in re tam ardua ꝛ ponderoſa fieret aliqd in iudicio per qō preiudicaretur dño in perdendo eius libertatem vel ſaltem ciuitatem quam nō ꝑderet per ſniam

a ¶ An procurator adde Cyn. bic et bal. in. l. ꝟ. ad fi. ff. vt nemo priu. Et adde Bar. in con ſil. a dño Cyno ō bononia. qui tenet qō procurator pro abſente cōtumacez excuſando pōt cōparere in criali bus. ꝛ facit officiū iudicis cōquieſcere. ꝛ bannū citra eū prelatū nō vale re vt in. d. cōſilio vi. col. ver. ꝛ idem dicit bal. in. l. vbi. §. de trāſ. in vlt. col. ver. vl. inducitur.

b ¶ An in cā relegationis. Vide oino Bar. i. d. l. ſeruum quoq;. §. publice. de pro. poſt glo. ibi in. i. col. in fi. ver. ego vidi ſpuratiōſe cā. ꝛ in. d. §. ad crimē. in. iū. colū. ver. iū. op. ꝛ ibi Jmo. ꝛ vide doc. ꝛ Cy. hic vna cuz Sal. qui aliter loquuntur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ✠ Procurator interuenire potest. Et dic de hoc vt a diui. cod. li. nu. vii. & opponо. vi. in apost. in v. procurator. & ca. l. nulli. & me. i. in apo. in v. an procurator.

b ✠ Ante litē cōtestatā pcurator interuenire nō pōt. Tu vide de hoc Bart. cō. se. singu. suis. in vl. pcurator. qō i. li. iij in cā criminali.

c ✠ Dñs nō pcurator. adde glo. et doc. in l. nihil. ff. de pcu. & in l. ō. ff. eo. & in l. seruū. ff. publicc. in fi. de pcura. & Alex. in. l. pe. ff. crimen. ff. de pub. iu. qō dz dñs & nō pcurator qñ procurator admittit in cā capitali.

d ✠ Est spāle in illustrib⁹. Tu vide de hoc Bar. soci. in suo tract. fallē. regu. cccxvij. in vl. pcurator. fallen. vij & not. in. l. fundi. ff. de iniur.

ferūt & pecuniaria que nō cadit in cū. & hoc innuit ter. & glo. ad hoc not. ff. eo. l. hoc accusare. ff. olbus in fi. Et ex his patet quod aliud quod dicit Bar. q⁹ pena cōsueta dz attendi non procedit quo ad interuentionem procuratoris sed quo ad dispensationē super infamia. vt. o. ff. pena grauior. nec ēt iudex ex quo pena est arbitraria ex psona: loco: cā: & tpe estimāda imponit talez penā quia cōsueta sed quia ex presenti iniuria circunstantijs predictis ponderatis fi estimatur quia non exemplis est iudicandum. l. nemo. ff. de sen. ¶ Concludamus igitur quod vbi certū est ab initio quod pena relegationis est imponēda ex natura cause & delicti ibi procurator interuenire pōt⁹ vt dicit gloss. & vbi ex natura cause est dubiū an pena relegationis vel corporis afflictiua debeat imponi: tūc regulariter pcurator nō potest interuenire. fallit in illustribus de crie iniuriarū accusatis. vt. i. de iniur. l. fina.

7 ✠ Restat respondere ad aliā rationē Bart. dum dicit qō relegatio ē duplex q⁹ fateor. Sz aducrte qō vbi lex dicit simplr q⁹ releget illa spēs relatiōis iponi dz que mitior est arg. l. inter pactationē. ff. de pe. & sic illa vt vbiq; moretur preterq; in loco a quo relegatur vel alio in q̄dam insulis sibi interdicto. vt. o. l. relegatorum. & cōstitutum. & isto casu ratio Bartol. mil ob. sed vbi lex dicat q⁹ relegetur in insulam tunc licet ratio videatur vigere tamen subtilius speculando dic qō etiam tunc in absentem sententia ferri potest vt probatur. ff. de pe. l. absentem. & i. que idistincte loquit de relegatis. & sic de qualibet eius specie. ¶ Nec obstat quod ipse dicit qō relegatus non ibit ad locū quia ñsi. qō hoc non erit ex eo quia ire non possit & sic nec ex eo quia in eum fuia ferri non posset nec etiam est verisimile qō non vadat cum relegādus retineat ciuitatem & bona que vt non perdat putauit lex quod ipse obtemperabit sententie. ideo in absentē ferri permisit. qō autem inobediēs maiori pena afficiatur patet. ni. l. relegati. ff. de pe nec replicare vales qō idem in deportato cū significatum verbi repugnet. nam deportare idem est qō extra portare scilicet extra insulam ciuium romanorum & in insulam in qua cōmorant⁹ antur qui ciuitatem romanam perdiderunt & actū exigit personalem vi; in insulam continuatam. naz portare idē est quod collo: iumento: nauī: vel plaustro secum ducer. vel baiulare. vt. ff. de ferm. rustī. predio. l. i. & ver bo. sig. l. ferrū. & porta ri. Ex quo patet qō absens nō potest deportari. preterea in deportationis pena de maiori preiudicio tractatur. Ideo cautius proūidendum fuit vt procurator non interueniret cuius natura est vt per eum gesta vel omissa preiudicent domino. vt. j. lati⁹ declarabo. & sic diuersitas significati verbi nec non & ratiōis diuersum ius statui fecit inter deportandum et relegandum et modo habes hunc passum plenarie discussum. ✠ Nunc transeo ad alium passum qnem examinabo per contraria &c. dixit enīz gl. quod in capitalibus causis stricte sumptis procurator non potest interuenire. Contra quod oppo. quod possit. vt. & l. pro ria. Solu. vt ibi dixi. ¶ Oppo. ad idem de. l. non solum. & fina. ff. de procur. vbi in crimine suspecti tutoris interuenerit quod publicum dicitur. vt inst. de suspe. tu. & cōsequēs. & ff. in cod. ti. l. j. & cō sequēs. Sol. quidā qō illud crimen est publicuz co respectu quo quilibet admittitur ad accusandū. sed non est publicū eo modo quo sumitur in. & ad crimē. & in. l. j. & ff. de pub. iudi. vt dixi. & ti. l. cū rationibus. in fi. licet isti dicant verum in. o. & ad crimē. tamē solutio nō est bona: q⁹ idem in priuato crimine in quo sit eadem ratio que in publico. vt. j. dicaz in. vi. q. Ideo solue quod interdū quis accusatur de suspecto vt remoueatur tantum ab ad ministrādo & tunc procurator interuenire possit. & est ratio quia tūc proprie cā non est cāpitalis neq; criminalis & ciuilis: iz attingat estimationē. l. fumā quo respectu posset dici capitalis improprie. vt. & dixi. interdum accusatur de suspecto vt puniatur pena corporis afflictiua qō fieri potest. vt. & de admi. tu. l. nisi. et si liberti. & ff. de offi. prefec. vrb. l. j. & solent. & de suspe. tu. l. i. in fi. & se. & tunc cā est crialis qz ad vindictā agitur: ideo procurator

7 non potest interuenire. ¶ Opp. ad idem qō procurator interueniat: vt. j. de re mili. l. tam collatores. lib. xij. Sol. quod ibi est speciale in vniuersitate vt per syndicū se defendat & hoc ex necessitate: q⁹ populus vnus totus nō potest nec decet in iudicio cōparere: & qz non accusant vt singuli sed vt corpus quoddam: et qualiter vniuersitas possit delinquere habetis in ter. & glo. l. metum. & nunadu ertendum. ff. qō mei. cau. & qualiter possit puniri no. per Cy. in. l. si quis in tantam. supra vnde vi. & plenissime scripsi. j. de seditiosis. l. i. ¶ Opp. xiij. ad idem de. l. nō tantū. ff. de app. So. qō ibi nō vt pcurator sed vt pro suo facto admittit vel ibi venit vt defensor licet pro inuito & in vinculis retento.

¶ Oppo. v. ad idē de. l. fi. j. de iniur. Solu. speciale ibi in illustribus quod declara vt dixi superius. ¶ Opp. vi. de. l. seruū. & publice. ff de proc. Sol. qō ibi qñ er crimine est imponēda pena relegatiōis vt ibi in gl. vel ibi in defensore nō pcuratore vt dicam

8 in. & q. ¶ Opp. vij. de. l. precēti. dic vt ibi dixi. ¶ Oppo. viij. ad idē de hac. l. Sol. vt in gl. & primo scōm Mar. vez qō ad litē

b cōtest. procurator interuenire nō pōt vt in. & ad crimē. sed postea pōt vt hic: mouebat Mar. q⁹ in causis capitalibus dñs & non

c procurator est damnandus: vt. & l. proxima. & de iniur. l. fi. sed scōm eum damnari non posset dominus quando cum procuratore lis esset contesta. & ideo ante lit. cōtest. repellitur vt ad diffinitiuam peruenire possit ad quam non posset lit. cum procuratore

9 contesta. ¶ Qō autem procurator & non dominus debeat dānari quando procurator litem fuit contest. probat Mar. per. l. furti. & si quis alieno. ff. de bis qui not. infa. & de senten. l. j. sed cuius dictum est falsum quia. & ad crimen. non plus loquitur ante lit. contesta. & postea. quinimo quod & post lit. contesta. loquatur probat illud verbum prosequendum ibi positum: et etiam quia vtroq; tempore est eadem ratio prohibendi: nec ratio motiua Mart. est vera per. l. nihil. supra de procuratori. Itez quia procurator interuenientes post lit. contesta. damnatur: vt. l. si qs cum procuratore. & ibi nota. ff. de procuratori. & l. qui proprio. in principio. et probatur. ff. de euictio. l. si ideo preterea Mart. non debuit er illis legibus moueri cum omnes loquerentur in ciuilibus in quibus executio fieri posset in procuratore. Nos in criminalibus in quibus procurator ante lit. contesta. etiam interueniens non debet damnari: vt supra lege proxima. & j. de in iur. l. fina. Alij direrunt quod procurator potest ad omnia interuenire vt hic preterquā ad sententiam: & ita restringebant. & ad crimen. sed male direrunt quia cum prosecutio cause prohibita fit procuratori. vt. o. & ad crimen. ergo omnis actus ante sententiam prosecutionem criminis concernens est prohibitus. argu. ff. de spon. l. oratio. cum simi. ¶ Alij direrunt qō actus substantiantes iudicium qui not. & de senten. l. prolatas procurator nō posit interuenire. vt. o. l. ad crimen. sed ad actus accidētales puta ad opponendum dilatorias vel peremptorias potest: vt dicit. o. & publice. hec sol. nō valet in peremptoris indistincte nec dilatorijs quando tangunt crimen: et est ratio quia cum quid prohibetur et omne id per quod peruenitur ad illiō. ff. de pact. l. quod dictum. & de mino. l. ij. & sed vtrum. & de sponsa. l. oratio Item quia a quo remouetur genus et quelibet eius species. ff. de lega. ij. l. si chorus. & de suis & legit. l. j. igitur cum a prosecutione criminis procurator remouentur: vt. o. & ad crimen. sequitur quod a qualibet specie prosequendi remouetur quod etiam

d confirmat Dyn. speciale est in illustribus vt ad certos actus preter quam sententiam possint procuratorem habere: vt. j. o in turijs. l. fina. ¶ Alij direrūt quod ex parte accusatoris nō possit. vt in. o. & ad crimen. sed accusati sic vt hic: & o. & publice. notabant enim quod in. & ad crimen. dicitur ad crimen prosequendum: sed prosequi est proprie actorum non reorum quorum est fugere & probat. l. actio in persona. ff. de acti. & obli. & rationez diuersitatis assignabant q⁹ ex parte accusatoris actio publica sed ex parte rei propria vt in actionibus popularibus procurator non interuenit. vt. ff. de procu. l. licet. Sed isti direrunt contra casum. l. j. & j. & an per aliaz causa ap. vbi patet quod ex parte rei procurator nō potest interuenire vt hic: & o. & publice. & contra. l. fina. j. de iniur. vbi in priuilegiū conceditur illustribus etiam accusatis & contra. & ad crimen. & j. glo. Alij vt Accur. ad allegandum causas absentie pōt vt hic: & o. & publice. sed non ad defendū super crimine: vt. & ad crimen. & ita no. gl. & secūdū quam posui casum summarium. ¶ Sed contra hanc sol. oppo. q⁹ non est verisimile qō hic de tali defensione loquatur cuz superuacua videatur allegatio cansarū absentie: q⁹ in ea dānari non potest vt. ff. de pe. l. absentem. & j. sed defende qō imo est vtilis & necessaria vt emitetur pena pecuniaria contra contumaces inferenda vel ne bona annotentur: vt. ff. de requi. reis. l. j. & dixi in positione casus. est ergo predicta solu. glo. vera indubitāter in se. ¶ Sed moderni alig dicunt qō in hac. l. alicūl & diuinat: quapropter ista ter. iutelligunt in plenaria defensione. et ad & ad crimen. respōdent quod loquitur in casibus quib⁹ absens dānari non potest qō est regulare: sed hic loquitur in casibus specialibus in quib⁹ absens dānari potest ad mortem vt in casu singulari. ff. de sicari. l. cor. & constitutum. & in alio. j. de pe. l. ne diu. & bodie exemplificari posset in crimine lese maiestatis per extrauagātē quam fecit Federicus imperator Pisis. & per statuta Italie facta est regula de omni crimine. In his igitur crimimbus interuenire poterit: q⁹ absens dānari potest & ita consuluit Dy. et ita refert hic Cy. in. & p. & hoc etiam tenet Bart. in. & ad crimen. et nonnulli Moderni sic exemplificant. l. iſtam. ¶ Ego predicta totaliter reprobo. primo enim dico quod in casibus in quibus absens ad mortem dānari potest procurator interuenire potest vt statim in. & qōn. subiūciam. Scōo non puto qō hec lex loquatur in casibus illis: q⁹ hec lex non disponit sed iam dispositū enunciat & ex eis verbis ptz: & nullā. l. in materia publici iudicij procuratorē admittēte reperio qō tñ. l. ista dicit ergo &c. Item hec. l. loquit in casib⁹ regularib⁹ non specialib⁹ vt ex sui serie ptz. Itē de iure antiquo erat solus ille casus q ponit in. o. constitutuz ad hec. i. de oibus crimib⁹ capitalib⁹ vt in sui principio ptz ergo ad illum casum se nō retulit. Teneo igit lecturā glo. hic po-

site.

10 site. ¶ Expeditis ijs & declaratis lecturis examinem⁹ materiā in passibus in quib⁹ non est examinata. & primo vt lec. gl. to taliter expediaf quero an alleganti causas absentie sit necesse mandatum habere & quale. Et pro solutione in psenti sum contentus vbis Inno. in. c. veniēs. extra de accu. distinguentis species excusationū: q⁹ alia necessaria alia pbabilis alia voluntaria. ¶ Necessaria est q⁹ rez impedit venire velit vel nolit. vt infirmitatis vinculatio. & filia. vt. ff. si quis can. l. ij. & si quis. et de iud. l. si ptor. & si. & ista potest allegari ad quēcūq; etiā mandatū nō habentē & pbabilis est qa vemēdo excusat vt itineris suspecti vel loci ad quen ratione inimicitie capitalis. si tñ venire vellet posset. sed tñ cum incōmodo. vt. ff. ad treb. l. sed sciendū. & l. & sequen. l. no. glos. in. l. sed exigendi. & fina. ff. ne quis eum qui in ius voc. est vi exi. tunc talis excusatio non potest opponi nisi per mandatū habentē & speciale q⁹ venire vel non venire dependet ab ei⁹ voluntate q⁹ per alium non pōt declarari cui citatus nō declarauit & notum fecerit. ar. & de iure deli. l. si auia. & ff. de acquiren. here. l. pro herede. ¶ Mere volūtaria est que ab extrinseco non dependet sed a mera voluntate citari puta q⁹ non venit ex quo constat iudicem suum non esse & dicitur mere voluntaria quia posset reus prorogare illius iurisditionem et in eum consentire. vt. ff. de iud. l. i. & ij. & tunc etiā speciale in andatum requiritur ratione proxime dicta. Et hec omnia probātur in. o. c. veniens. extra de do. & contu. & c. dilecti. que no. sunt et quotidiana. Cautus tamen iudex dicenti se venire non posse pro

11 pter timorem insidiarum offerre debet saluumconductum et ita vidi de facto seruar. ✠ Quero secundo pro declaratione intellectus noui super hac. l. per aliquos datian in casibus in quibus absens potest in penam corporis afflictiuam damnari possit procurator interuenire & vt dixit Cy. in. & q. tenet & refert quod Dy. consuluit quod sic illa ratione quia absens damnari potest ergo procurator admittitur. & simile argumentum facit glo. quando est imponenda pena relegationis. vt in scripsi allega. & publice. ¶ Ego puto probabiliter posse sustineri contrariū primo per. o. & ad crimen. q indistincte loquit nec casum illū excipit & tū potuisset casum illuz excipere q erat de iure digestorum. & ff. de sica. l. ex cos. & cōstitutū. ¶ Cū ergo illū non exceperit dicēdū est eū includi. vt in sili dixit ter. & de cad. tol. l. i. & finaliter a deficietia. Scōo q⁹ non pōt interuenire. p presente & inuinculato. vt. ff. an per aliuz cā ap. li. ergo nec p absente cū in vtroque casu cadez sit rō. vt j. declarabo. & q⁹ minus erit sua contra presentem euisoria. & q⁹ i. d. l. i. de pfite & inuinculato loquaf patet q⁹ cause capitales maiores de quib⁹ loquit. o. l. ofir in vinculis. vt. j. eod. l. pe. & fi. ff. de custo. reo. li. vt patet in cā appellationis. & de ap. l. eos. & super his & ne credas hanc opi. fouere iniquitate sed equitate intellige qō non admittit vt procurator sed potest & dz admitti vt defensor & nedū ipse sed quilibet. Quod pbo. nā in ciuilibus vbi absens cōdemnari potest ltr. non cōte. ibi quibus volens defendere & fine mandato audiet & fine nouandi alo vt probat. & quo & qñ inder. autent. qui semel. dum ibi dicit perquisita veritate. pnūciet. & pro hoc. & de ap. l. ampliorem. in prin. & est ratio qz alis index non potest perquirere veritatem. i. perfecte querere nisi audiat volentē defendere vt probat illa dictio cōiunctiua p q⁹ perfectionez actus notat. vt. l. edificia. & perfecisse. & l. vrbana. & pnectare. de vb. sign. & hoc in ciuilibus idem in criminalibus inq⁹ proceditur more priuator iudiciorum. vt. ff. de pe. l. absentem. imo & multomagis qz maius in eis vertitur periculum. Scōo ad ia. pariasunt absentem esse vel presentē & obmutescere & se non defendere. vt. ff. de pcti. bered. l. nec vllam. & qō si quis. & de Zhen. emp. l. in lege. & de iure codi. l. ij. & furiosus. sed presentē se nō defendentem pōt quilibet defendere. vt. ff. de pe. l. & si nō defendantur & de app. l. non tñ. & nō solum extraneus sed iudex. vt ca. l. & si nō defendantur. & ff. de qō. l. i. ad fi. ergo & magis absentem possibile est damnari. argu. ff. de procu. l. seruū quoq;. & publice admittetur. ergo iste procurator non vt procurator sed vt defensor.

¶ Nec miretis qz & alias quis non admittitur vt pcurator qui potest venire vt defensor vt in ter. no. ff. de procur. l. non solum. & fina. & propter rationes predictas no. ter. in. o. & ad crimē qui fuit vsus illo verbo frustra dum dicit frustra procurator interuenit & inter alias rones quas in sequēti qstione assignabo fuit ista: q⁹ natura pcuratoris est vt p eius actus iudiciarios vel p omissionē eorum que facere debuit & nō fecit fine collusione preiudicet domino. extra de consel. c. & lib. vi qō ler nolnit permittere in his capitalibus maioribus & tāti preiudicij. Ideo cū vt procuratorem nec pro psente admisit. vt. o. l. i. ff. an per alium causa appel. hinc est qō dīs dum seruū defendit pro eo pōt competēter allegationes afferre & nō dixi. & l. proxima. et sim istam potest exemplificari. o. & publice. qui non tam in procuratore quaz in simplici defensore loquitur vt ibi scripsi. & probant multa verba in eo posita. s. verbū defendi & verbum quāuis. et verbū pro

eo. ¶ Et si queras cur dixisti cōtrariū scilicet qō procurator interuenire possit vbi pena relegationis est infligēda. respō. quia illa nō est tanti preiudicij com per eam nō perdatur ciuitas nec libertas nec aliquid in corpus affligaf sicut nec hic quando de bonis dūtaxat āt adis tractatur. Nec vt noua rogo lector vt

12 prius aducrtas quā despicias. ¶ Quero. iij. de rōnibus quibus lex mouet ad statuendū qō vbi de crimine imponit pena capitalis vel corporalis afflictiua pcurator non potest interuenire ad plenariam defensionem. & primo ex parte accusati. & dicūt doc. quod ratio est ne iudicium fiat illusorium. nam accusat⁹ cuz videret se succumbere statim fugam arriperet ne in eum ferretur sententia que in absentem ferri nō potest. vt. o. l. absentem. & sic reperirctur de crimine fruſtratorie cognitū cōtra. l. de qua re. ff. de iudi. & idem dicuntur parte accusatoris cū tenentur ad penam talionis quā similiter fugiendo euitaret. Et hec ratio non est meo iudicio finalis vel generalis cū accusatus de sic grauicrimine sit in vinculis vel sub fida custodia retinēdus. vt. ff. de custreo. l. ij. & idem de accusatore. vt. j. co. l. fi. & tamen inuinculati per procuratorem causam nō agunt. vt. ff. an per alium causa appel.

13 li. & declarauī in precedenti questione. ✠ Quapropter ego dī stinguo casus & eorum cuilibet a dūgam suas rationes. naz aut queritur quando accusatus est absens: aut quando presens. primo casu aut pena est relegationis vel infra: & tunc q⁹ procurator potest interuenire non est questio nostra. Aut pena est supra relegationem & tunc in casu in quo sententia nō potest ferri in absentem qō est de iure cōt regulare dici pōt q⁹ ratio quare non interuenit procurator est q⁹ ad cognitionē cause nō precedit & ratio rationis est ne cognitio esset elusoria er quo de cognito pronunciari nō posset. vt. ff. de iud. l. si ptor. In casu vero in quo absens damnari pōt vt in casibus spālibus quos in prima qōne enumerauī tūc q⁹ dixi procuratorem interuenire non posse sit ratio quā ibi assignaui vez q⁹ procuratoris natura est vt eius cōfessio in factum vel omissum preiudicet vno qō lex volens euitare in causa tanti preiudicij statuit ne procurator interueniret. sed quilibet vt defensor pcsit: quia defensor preparat & informat. & accusator potest proficere & nō obesse cum & absq; eo inder debeat veritatē perquirere. vt in precedēti qōne dixi. Scōo vero casu qñ accusatus est presens: & tunc licet sub fida custodia sit retent⁹ procurator fruſtra interuenit. & est ratio quia per procuratorem ci preiudicari non pōt contra naturā mādati vt dixi & hoc ex parte rei. ¶ Ex parte vero accusatoris aut accusat vt quilibet: & tūc

a ✠ In vinculis vt sub fida custodia. Tu vide de Bbarto. in. l. nō tñ. ff. & ap. & in. l. i. & fina. ff. de qō. & ba. l. i. aduocatos. & de epis. au. & bar. sci. in suo trac. fal. req. cccxxxij. fallē. xi.

est ratio quam Jaco. but. dixit sez q⁹ publica est accusatio. et sic ius accusandi nō minus cōpeteret cōstitutio quam constituenti. ideo procurator non interuenit: q⁹ accusans eo iure constituere nō potuit. vt. l. licet. & de procur. aut non accusat vt quilibet sed vt suam iniuriam prosequens: & tunc in ciuilibus licet actio sit popularis cōstituit pcurator. vt. o. l. licet. In criminalibus sez in quibus si absens est accusator ratio est quia tunc de calumnia

14 calumniari presumeretur. ✠ Si vero esset in vinculis vel sub fi

a da custodia & tūc est ratio ne procurator non probante domin⁹ presumatur calūniasse & de facili puniatur similitudine suppli

b cū. & sic ler occurrit ne ei per procuratorem graviter preiudicari posset. Itē q⁹ credendum est qō cām diligentius per se quaz per procuratorem aget. hec not. quia non reperies clarius tradita.

15 ✠ Quero an saltem advnum articulū possit interuenire procurator & dixit Jo. an. in addi. super spēcu. de procur. & i. ver. sed nunquid. qō si accusatus sit in vinculis rc tūc pcurator ei⁹ nō poterit interuenire ad actus substātiantes iudicij. vt in. o. & ad crimen. sed ad alios sic vt sunt positiones respōsiones & testium productiones & huic opi. vī bar. assentire in. & ad crimen. Sed Gui. de suz. Ja. de Pe. & Dy. similiter direrunt qō ad nullū actū pōt interuenire: q⁹ a quo remouet genus & quelibet eius species. l. si chorus. de leg. ij. & quia speciale est in illustribus. vt ad quēlibet actum constituat. vt. j. de iniur. l. fi. & inductur. l. j. circa fine. & vt omnes cāe tam ci. quā crimi. & hoc puto verum qz. l. j. an p alium causa appella. que in vinculato loquit simpliciter & indistincte. prohibet. Item quia positiones & respōsiones possent accusato nō modicum generare preiudiciū. ad producendum autē simpliciter vt nūcius: & minister credo qō posset: quia tunc non tam ipse quā principalis dicitur facere. vt. ff. de consti. pec. l. qui

16 autem. & fi. ✠ Quero an procurator admittat ad opponendū

b exceptiones dilatorias. b & respō. aut est talis dilatoria que crimen non attingit puta libelli inepti nō solū iudicis vel inhabilitatis persone accusantis & tunc procurator admittitur cū de crimine nō discutiat. & sic nō obstat. & ad crimen. & pro hoc habes text. extra de accusa. c. veniēs. vbi per procuratorē opponitur exceptio rei. tu non potes accusare vel non debes audiri: quia inrasti te non accusaturū. ¶ Aut dilatoria est talis que crimen attingit puta rei indicate vel q⁹ bānitus potuit impune occidi et tunc & in Ja. de acc. Jaco. de bel. & Cy. & Bartol. si notorium est

Universidad de Deusto Biblioteca

banc exceptionē fore verā poterit procurator interuenire qr iuder a seipso deberet accusatorē repcere.ar.gorū que not.gl.ff.de transa.l.vbi pactū.r pro hoc inducūt.ff.de bo.libe.l.qui cuz ma ior.ff.libertus.cum ibi not.r qr notorijs supplet iudex.vt no. ff.vt que de.aduoca.par.l.i.r de notorio se informat.vt not.ff.q r aducr.quos.l.i. Si vero hoc non est notorium tunc non possit quia talis exceptio cadit in vi peremptorie cū cōtineat cās cause r agitetur per viā iudicij. ¶ Sed contra predam oppo.de.c.su per bis.in fi.extra de accu.vbi ad exceptionē per quam de crimi ne agitur procurator admittitur. Solu.qō ibi ideo qr qō princi palis non est criminalis vt ibi dicit tex. Ex quo infertur quod si criminalis esset procurator non admitteret.r sic potius concor dat vt pcurator non interueniat. Eum tamē dico audiri si vt de fensor velit venire vt dixi.ff.in.ff.q.e.t tertia quinimo in precedē ti membro non videtur qō rationes allegate per docto. necessi tent vt iudex eum admittat vt procuratorē ex quo potest venire vt defensor.r eque bene informationem facere vt procurator et maxime non procedunt accusatore replicāte bānum esse nullu: qr ad exceptionem alias examinatione huj⁹ nullitatis cum cri men videatur attingere procurator non dz posse interuenire vt statim in alia questione dicam. Item quia dubitas iuris equi paratur dubietati facti argu.ff.de re iudi.l.cum prolatis.et ar. eius quod no.glo.ff.de leg.l.cum de nouo.ff.de no.co.compo.ff. quibus.an glosſ.super verbo certas. sed vbi dubitatur an sit bā nitus: quia non sit notorium procurator non admittitur vt ipsi dicunt. ergo nec quando erit de iure dubium qō erit cum replica tur bannum non valere vel bānum cancellatum esse vel restitu tionem concessam fuisse. ¶ Quero.vi. iurta priorime dictas causse cancellationis vel restitutionis cōmittant separatim a cri mine vt fuit in Bonoñ.nā propter modicā sciētiā iudicis male ficiorum commisit cōsilium populi examinationē.r cognitionē dictarum causarum alteri magis pito an procurator: tunc pote rit interuenire.r in disputa.pub.dixit Ja.bu.qō sic er quo sepa ratim a crimine cognoscit.r dicebat esse casum.j.de plagia.l.i.r l.preses.r ibi per cū. Jac.vero de bel.disputauit cōtra.et diuersi mode induxit.ff.ad crimen. Ad leges Jac.bu.rndit qō in eis er ceptiones tangentes crimen allegātur ad aliud finem quam ad criminis examinationem.r decisionē in qone nostra totū econ tra. ideo procurator nō audiatur: qr vnicū vr iudicium.ar.ff.de iud.aut.ad hec.r.ff.qui.r a qui l.fi.r hec opin.pricualuit consilio peritorū. ¶ Quero.vij.an que dicta sunt in criminalibus pu blicis habeāt locum in priuatis.r tenet gl.qō sic in.ff.ad crimē. r allegat.l.fi.j.de iniur.cōiuncta.l.iniuriarū.eo.ti. Item induxit ter.l.ff.an per aliū cā app.qui loquit indistincte de crimine so lū notans qualitatem pene Bul.de cu.allegat casum.ff.vbi sen. vel clar.l.iij.iurta prin.r vt oēs cause tam ci.quā crimi.l.i. circa fi.r vltimo quia in eis est eadem rō que in publicis. ¶ Quero. viij.si capitalis pena per statutū sit redacta ad pecuniariaz[a] an procurator poterit interuenire et vr qō non inspecta origine.ff. ad macedo.l.iij.r.ff.mā.l.fi procuratorē.ff.j. Item qr subroga tū assumit naturā eius in cuius locum subrogatur.vt.ff.fi quis cau.l.fi cū.ff. qui iniuriarū.r.ff.de do.inter vi.et vxo.l.fi donante.ff.fi sponsus. ¶ Sed cōiter doc.contra ex eo quia cessant ra tiones que procuratorem interuenire vetant.quas scripsi.ff.in iij.q. Itē qr crimen iudicat capitale ex genere pene.vt.ff.de pub. iud.l.ij.r pro hoc.l.ista que in mera causa annotationis procu ratorem admittit. Ad cōtra.rndeqō hec ratio alterat.r in aliaz speciem.r formā transmutat: ideo nō attenditur.vt.ff.de orig.iur. l.ij.ff.j.r de offi.assel.l.fi eadem.r de postu.l.i.ff.bestias.et ad.l. aquil.lege.ij. ¶ Quero.ix.ti in lege ciuili[b] vel municipali pe na corporalis sit admixta vel subrogata in defectum pecuniarie an procurator poterit interuenire.r qr questio est multum ge neralis.ideo pro eius solutionis declarationis casus distinguo. Nam aut pecuniaria est tm in obligatione corporalis vero in iu dicis facultate.aut ecōtra corporalis in obligatiōe pecuniaria in facultate: aut vtraqz in obligatione. ¶ Prio casu sume exē plum qñ lex imponit penā pecuniariam.sed dat facultatem iudi ci vt non valentem soluere in corpore castiget.vt.ff.de incen.rui. nau.l.cū qui edes.r.ff.de ser.fug.l.quicūqz.et tūc procurator po test interuenire alias sequerēt qō in nullo delicto cuius pena es set pecuniaria procurator nō posset interuenire.r pro hoc facit qr tale potētiale incrementum seu trāsmutationez maxime post sententiā veniētem nō debem⁹ inspicere.vt.ff.de in litem iur.l.i. ¶ Scōo casu sume exemplum si statuto cauetur hac forma vt reus condemnetur in pedis amputatione si nō solverit centum aureos.j.r.dies puniētur:r tunc quia ea que sunt in conditione non sunt in obligatione.vt.ff.si quis omiſ.causa test.l.si qs sub cōditione procurator nō poterit interuenire qr pedis amputa tio est ipsa pena.r est sola in obligatione licet solutio pecunie q̄ in conditione est apposita.r sic in sola facultate amputationis pedis fit exclusoria. Fateor tamen qō iste casus ad questionem nostram nō attingit.sed latioris declarationis cā cum apposui, alias facit iuris cōsultus in.l.rerū immutura.ff.de vsucap. ¶ Ter tio vero casu distingue qr aut vtraqz est in obligatiōe que prin cipaliter et pure aut vna pure et alia conditionaliter et successiue si vtraqz principaliter.r pure tunc aut copulative aut disiun ctiue.si copulative tunc non potest procurator interuenire: tum quia eam que nocet absorbet profitentez: ideo spectanda.vt.ff.de iure fisi.l.non intelligitur.ff.si quis palam.nec ab ea separari po test ergo ꝛc.vt.l.pedius.alias.l.parui.ff.de arbi.tum quia agit potentius ergo ꝛc.ff.de sta.bo.l.queritur.r de acquiren.re.dom. l.quicquid.ff.cum in partes.r pro hoc in simili.ff.de appellat.l. precipimus.verſi.eodem obseruando. ¶ Si vero disiunctiue r tunc aut iudicis est electio:r tunc stante dubio electionis procu ratorꝫ potest interuenire.argu.l.fin.ff.de iniurijs.coniuncta.l.fin. eo.titu.sed electione facta consideranda est pena electa.aut rei ē electio quod raro reperies:r idem dico quod stante dubio procu ratorꝫ non interueniat et quia vtrunqz est in obligatione. argu men.ff.de solu.l.fichum aut pamphilum.aut electio est accusa toris:tunc inspicienda est pena in libello electa:vt si sit pecunia ria procurator interueniat alias non.accedat ad hoc.ff.de leg. j.l.fi sic ff.fina. ¶ Quando autem vna pure alia conditionali ter.r successiue est in obligatione vide exemplum:vt si statuto ca ueatur vt pro falso testimonio reus cōdemnetur in mille.et si nō soluerit infra mensem in amputatiōe pedis tunc procurator nō poterit interuenire:qr pecuniaria nō soluta corporalis remanet in obligatione.r in cōdemnatione:vt in simili.ff.de pe.leg.l.i.et ad.l.fal.l.i.ff.fi ita.r boc concordat Dyn.ff.de publi.iud.l.ij.et Bandinus super.xxi.rubrica in suo libello de maleficijs.r Jo. and.super specu.de procu.ff.j.r Lyn.hic.r pro hoc facit:quia a principio incerti tutiorem partem debemus intelligere.et sic vt de corporali iudicare arg.l.sufficit.ff.de condi.inde. cōsilium tū tutū puto vt reus pecuniam soluat camerario:vt in solutionem cōdemnationis cedat si contingat cum de crimine cōdemnari: qr tunc procurator vr posse interuenire cū cessent rationes p̄dicte nec pōt iudex absentem ad veniendū cōpellere.vt.j.dicam q.xi.

c ¶ Quero.x.in casibus in quibus procurator nō debuit admitti si fuit admissus an valeat processus.r qr glo.tangit in.l.quāuis indubitati.j.de adulteriꝫ.ibi dicam deo duce cui⁹ auxilio hunc librum complebo. ¶ Quero vltimo in casibus in quibus pro curator potest admitti an ad respondendum.r iurandum de ca lumnia venire debeat principalis.r dicunt docto.quod sic.p auc. principales.ff.de iura.calum.r per.l.fi.ff.de procura.et.l.si actor in eo.tit.r in ea non comparente tanꝭ contra contumacez pro cedetur.r ex hoc sumit Ly.consilium qō frequenter iudices ma leficiorum sequuntur repellendo procuratores petēdo principa lem vt de veritate iuret.r cum venerit cum detineri faciunt.ſz Ja co.bu.in.d.l.fi.dat remedium accusato.vt procuratorem consti tuat ad respondendum sub iuramento et in animam ipsius do mini.r in instrumēto procuratoris narrat extense ea super qui bus interrogari posset dicens tali articulo vel positioni sic re spondeas.r taliter tali.r sic de ceteris.nam cuz procurator tunc appareat plene iustructus de conscientia domini nō poterit do minus compelli ad comparendum. ¶ Sed cōtra hoc remediuz facit:qr vox accusati non nimium confert in executiendā veritā te vt sic qua voce quo sermone qua constātia vel qua trepidatio ne loquatur.vt.ff.de quest.l.de minore.r.tormenta.seu.ff.plurimum.propter quod Bar.damnat ibi hoc remedium. ¶ Ego dico qō Jac.but.melius loquitur:quia cum reo sit permissuz p procuratorem plene instrucium respondere nō sequitur vox ip sius plurimum confert in executienda veritate ergo procuratorē ipsius non teneo vel non debeo admittere in casu in quo princi palem non possum habere cum iudex suum non legis auxilium debeat denegare in casu absentie concessum.argumentum.l.cel sus.ff.de arbit.r quia alias legis remedium esset frustratorium contra.l.ij.ff. communia de le.r qr facultas defensionis a lege concessa nemini est deneganda.vt.l.facultas.j.de iur.fis.libro.x. r maxime quia ex quo contra absentem procedit potest ad eius defensionem quilibet potest intervenire. vt dixi.ff. qō.ij. sed be ne sequitur qr vox ipsius plurimum ad executiendū veritatem confert.ideo iudex faciat qō honeste potest ius suum non auferendo vt personaliter compareat vel cum presentem. audiat et videat quo vultu et qua trepidatione respondeat. hoc etiam p batur:quia si in ciuilibus vbi contra absentem procediturꝫ remedium Ja.bu.est bonum si iudex ad victoriam intendat pro cedere.ergo idem in criminalibus causis qr in eis more ciuiliuz proceditur.l.absentem.ff.de pe.r maxime cum de innocētia rei debeat iudex perquirere.vt.l.r si non defendant.ff.de pe.r quia sanctius est procuratorꝫ admittere quam in eum vt in cōtuma cem sententiam pferre.ff.de procu.l.exigendi. Et hec sufficiant de presenti.l.repetita.

¶ Absolutoria annullatur que accusatore absente et non citato fertur.

2 Accusare vnum eodem libello quando plures possint.

3 Citatus dicens se non venturum nō est denuo citandus.

4 Accusatore se absentante quid de processu agatur.r nu.seq.

Si accusatoribus. De accusa.r inscrip. 172

¶ Si accusatoribus. Hec lectoꝛ. sub vna con structiōe est posita.ideo commode dividi nō pōt ni si quo ad mentem.r intellectū.r sic partes recipit in tensiuas non extensiuas. Dividō igitur in duas partes nā primo narrata repetit. Secūdo rationem dubitandi vel id qō ob stare videbatur decisioni tollit.r reiecit. Tertio decisionem que stionis ponit. Secunda ibi crimination. Tertia ibi:causa.

1 ¶ Casus. Absolutoria lata accusatore absente nō citato[a] vel 4 non contumace est nulla ipso iure:ideo causa denuo apud eundē vel eius successorem potest agitari. hoc dicit. ¶ Not.quod plu res admittuntur ad accusandum vnum eodem libello. ¶ Item quod ad sententiam etiam pars que cessat debet citari. concor. l.ea que.et.l.consentaneum.ff.quomodo et quando iu. ¶ Item quod sententia lata parte non citata est ipso iure nulla. ¶ Itez quod sententia nulla non impedit causam de nouo inchoari.cō cord.l.si vt proponis.ff.quomodo.r quando iudex. ¶ Item q apud eundem iudicē causa terminatur siue agitatur. ¶ Expē ter.ibi per contumaciam que.r qualiter puniatur dixi.ff.tit.i.l. qui crimē. Jbi ex vna postulatiōe i.ex vna parte accusata postu 2 late ibi more iudiciorū.j.declarabit qualiter intelligat. ¶ Ad primū oppo.qō plures non possunt accusare vnū.vt.j.co.l.qui de crimine.r.ff.eo.l.bi tamē.ff.fi.Sol.tribus modis.vt in glo.i. Primo qō de facto fuit obseruatū ſz de iure seruari nō debuit.r hanc tenebat Ja.de are. ¶ Er qua collige quod hec exceptio 3 vos nō debetis admitti omnes:qr plures non possunt accusare b venturū amplius nō est citandus.bcōcor.glo.in.l.tres denuncia vnū de eodem crimine debet ante lit.cōte.op.seu ante receptionem inter reos facit.l.fi maritus.ff.prescriptiones.ff.de adul.et tiones.ff.quomodo.r qñ iudex.r circa hoc vide quod ibi dixi. idem ecōtra vt dixi.ff.ti.i.l.cū rationibus. Secūdo qō hic confi ¶ Scōm qō tres denunciationes sunt necessarie ad sniam au dens de iure suo renunciauit.r ista recidit in primam nisi qō ibi diendā qō et ibi examinari.r vide qō dixi ff.tit.i.l.fi ea.in vlt.q. est tacita renunciatio hic expressa.r forte qō iudex hic ꝑpio mo ad fi. ¶ Tertiū qō glo.hic appellat citatū ad domū tacite con tu rēcere volebat sed accusat⁹ noluit fm primā iudex tacuerat tumacē non aūt dicit licte coutumacē sed tacite.r melius et hic expresse omnes se admittere dixit.r sic diuersificatur vna ab plenius examinari in.d.l.cōsentaneū.r bodie scripsi in.l.prope alia. Tertio solum qō plures vno libello possunt accusari nō di randū.ff.finaut ēreus.ff.de iudi. ¶ Reuerto ad glos.et omisso uersificantur in contrariꝫ.hanc tenet Jac.but.sed cōtra eam facit: ver.sed qualr.capio ver.bis aūt.r op.qō et si citatus contumax quia non propterea erit satisfactū legi qō ideo non voluit ne plu 5 fuerit non valeat sua:qr absens in criminalibus cōdemnari nō res accusare vt reus in plures non distinguretur aduersarios.r pōt.vt.ff.de pe.l.absentē.ff.fi.Solu.vt glos.que dupliciter hic pōt sic ne pluribus iudex granioribus expensis fatigetur cū sin intellectu vnus sit iste qō verum sit qō diffinitiua ferri nō potest gulos oporteat facere citari.r pro singulis citationibus nuncijs vt ibi ſz alie interlocutorie per quas mulctetur in pecunia vel in soluere. ¶ Quare forte ſDe.r Ly.dicit quod hic plurale resol alio infamā irrogante.pōt similiter interdū relegare graue⁹ ātt uitur in singulare.vt.ff.de orig.iur.l.ij.ff.deinde exactis.sed hec non pōt afficere.et hoc in accusato. In accusatore vero dicit qō violat tex.nec est hoc in hac.l.verisimile:quia imperator repetit eum absentem nō cōdenabit et diffinitiue:sed cū mulctabit gra hic.ff.in facto narrata.r sic ita credenda quapropter qr queli uius ꝓ per turpilianū fit statutū.r p hūc modum dico qō dz in bet sol.glo.in suo casu potest esse vera. ¶ Ideo eos contingen telligi.l.inter.de pub.iud.ff.vbi diffinitiue non pronunciet. Alij do aliquo addito sic distinguo aut plurium simul accusantium intellectus pōt esse vt de diffinitiua loquat.r fit sensus:aut aliqd cuiuslibet interest ratione officij:r tunc possunt vno libello non est irrogandū grauius relegatione:r tūc in absentē nō pronun diuersis:vt.ff. ti.i.l.senatus.r ibi rationes assignant.aut cuiusli ciet diffinitiue. Aliut pena relegatiōis est irroganda vel quid le bet eorum interest ratione propria.r communis iniurie puta si uius:r tūc diffinitiua in absentē ferri pōt.tū qr reuera intellect⁹ seruus communis sit occisus:r tunc etiam possunt vno libello est simpliciter verus:ideo examinemus hūc passum p aliquas accusare.vt.ff.de nora.l.fi in r.communi.in princip.r de sepul. qōnes. ¶ Et primo qualiter accusator nō pseqens ante liqui vio.l.ij.ff.fi ad plures.nō diuersis.ex quo propter idem ad idez dationem cause punitꝫ.r de hoc remitto ad.l.q crimen.ff.titu.i. agitur:r hoc ne in admisso eiusdē hominis sepius queratur.aut vbi plene scripsi. ¶ Scōo si cā erat iam liqdata.r citatus nō cō neutrius eorum interest ratione singularis iniurie vel officij:et pareat:an ꝓpter cōtumaciā possit mulctari.et de hoc dicā.j.de tunc diuersis libellis nō possunt nec eodem:sed idoneior eorum adul.l.quāuis. ¶ Tertio qd fiet de pcessu accusatore se absen 4 debet eligi ne reus ī plures aduersarios distinguatur:r ne de tāme.r circa hoc dic:aut absentaut se añ liquidationē cause:et licto eiusdem sepius queratur.ff.nau.cau.stabu.l.licet.ff.fina.de tunc ad cōdemnatoriam cōtra reū pōt pceđi citato tū legitīe ac exercito.l.ne inplures.si tamē fuerint admissi ante lit.contestat. cusatore.vt.l.quāuis indubitati.j.de adul.ad absolutoriā ēt rei seu post nomen eius receptum inter reos possint repelli dubita absentis pōt pceđi accusatore legitīe citato.casus est in hac.l. ri potest.r mihi videtur quod si codē libello accusant repelli nō ¶ Et ratio est qr de qua re iudex cognouit ꝛc.vt.ff.de iudi.l.de possunt:quia pars accusata renunciauit saltem tacite iuri suam qua re.r.ff.de sen.ex per.reci.l.fi.r qr in criminib⁹ absolutio dif vtilitatem respicienti.ideo amplius non audiatur.vt in duab⁹ ferri non debet.vt.ff.de offi.procō.l.solent.in prin.r de pub.iud. primis solu.glo. ¶ Si vero diuersis libellis accusant iunc pu l.custodias.nec obstat qō Ly.dicit in.d.l.quāuis.qō differri dz to quod etiam post prefatum tempus alter eorum possit repelli qr pena talionis inferri non posse deberet accusatori qō fieri dz .r idoneior per iudicem eligi.r suo officio etiam parte non peten ſ de calū.li.nam hoc primo non procedit vbi pena in absentem te:quia ad eius decorem spectat ne coram eo maxime eodē tem ferri posset. Secundo nec eius ꝓña est bona:qr principale quod pore de eiusdem delicto sepius queratur ea autem que ad decoꝛ pōt suum effectū operari non dz differri propter quendā effectū rem iudicis spectant pars remittere non potest.vt.de postulat. extrinsecū.r consecutiuū cuius executio fieri non posset.quinimo lege quos prohibet.similiter ad decorem reipublice spectat: pena talionis non est effectus resultās ex sniā absolutoria ſz ex quia eius contrarium tendit ad blasmum eius reipublice vel pn calumnia preambula tunc per sniam declarata vel presumpta. cipis cuius iste iudex est officialis.et sic non potuit iudex nec ps alias sequerēt absurdum qō in ptāte esset accusatoris vr re⁹ nū remittere.vt.ff.de pac.l.ius publicum.r.ff.de iuramen. calum.l. ꝓ absolueretur qñ accusator non esset detentus. Dico igitur ab ij.ff.fi.sed quia veremur. Non sunt enim permittenda ea que ad in solutoriam differendam esse vt hic.r postea de calūnia accusato uidiam et blasmum reipublice tendunt.vt.ff.ne fisc.vel respu ris querat.r ad vlteriora procedatur quatenus qualitas pene p blica.l.ij.et fin propterea ad idem hec exceptio cum diuersis li mittit.r vt in quolibet alio crie permitteret.r posset.vt.ff.de cal. bellis accusant sapit naturam peremptorij: quia absolutoria l.i.r ibi glo.clara contra Ly.r hoc ēt confirmat ista glo.in v rsi. lata contra vnum parit exceptionem rei iudicate contra alium. sed nec obst. ¶ His sic declaratis quero qualiter accusator et vt.l.fundi.et lege fundum.ff.de exceptio.r.ff.cod.l.fi cui ſ.bisdē accusatus sint citandi.r rsi vt.ſ in glo.versi.sed qualiter.et vide igitur etiam post litem.contesta.debet posse oppem. vt.l. pere qō dicit in.l.qui crimē.sup glos.pe.ff.titu.i.r qō dixi in.l.fi ca.in 5 pe.q.ff.eo.tit. ¶ Ereuco ad glos.fi.r capio eius finem et op.qō

Universidad de Deusto
Biblioteca

de cā cognosci non possit nisi per viam appellatiōis vel aliquo remedio rescindendi: q; non apud cundē. vt. ff. de re iud. l. inde nec apud successorē; vt. l. j. ff. sen. rescin. non pos. So. qō ibi sūia sunt aliqua hic nulla. vt in glo. ¶ Op. qō vbi sit nulla idē inde nō possit cognoscere vt. ff. qūo. t qñ inde. l. si vt pponis. Solu. hic in ordiario: ibi in delegato. ¶ Op. qō nec ordinari⁹ possit vt. j. eo. l. absentē. Sol. qō in ordinario est electio accusatoris an apud eundē vt hic vel ei⁹ superiorē vt in contrario in delegato nō; q; functꝰ est officio suo adeo q sūia lata efficit vt priuat⁹. vt d. l. inde. ¶ † Collige predicta latius distinguēdo vt euadam aliqua obiecta sm Ja. bu. Aut sūia est aliqua: t tūc nec idē nec supior nisi aliquo remedio rescindēdi prius intētato cognoscit vt. l. j. ff. sen. rescin. non pos. t hic in fin. glos. Aut est nulla et tunc aut ꝓpter iudicis turpitudinē vel iniquitatē t tunc non idez sed superior cognoscit. vt. j. eo. l. absentē. Aut alia de causa est nulla: t tunc aut inde. est ordinarius: tunc aut ex eisdem actis tantum petitur iudicari qō pōt fieri qñ sumus infra tpa instantie et tunc is solus vel successor eius cognoscit non alius. vt. ff. de iud. l. vbi ceptum. t de offi. cō. l. j. Aut nō petitur vt iudicetur ex eisdē actis vel quia non potest ex omnibus ex quo instātia erat perēpta tunc in eius est arbitrio adire eundem vel superiorem: vt in hac glo. t hac. l. finautem iudex fuisset delegatus tunc fi iudicauit; sm formam commissionis sibi facte non ipse cognoscit: quia suo officio est functus et factus priuatus. vt. d. l. iudex sclicet superior delegauit. vt. d. l. si vt proponis. Aut iudicauit ꝓter vel contra formam sue commissionis et tunc ipse idem potest de cā denuo cognoscere t iudicare dumtamen tempus ad iudicandū sibi prefixum non preterierit. vt. ff. de arbi. l. quid tamē. ¶ † Vltimo hic potest queri quando er eisdem actis possit peti iudicari vel cognosci de quo remitto ad not. per docto. in. l. cum quere batur. ff. iud. fol. t ad ea que scripsi in. l. si vt proponis. s. allega. vbi glo. tetigit.

1 ☞ Mandatū non excusat quem a pena atrocis delicti.
2 Mandans t mādatarius pari feriuntur pena. t nu. seq.
4 Mandans qñ teneatur ex delicto mādatarij. t nu. seq.
7 Occidēs puerum cum equo currente an teneat pena statuti homicidium punientis.
8 Filius delinquens per mandatū patris an excusetur.
9 Delinquēs quando ratione mandati vel iussus excusetur.
10 Delictum atrox quod dicatur t quod leue.
11 Delinquēs quando mandatorē nominare teneatur.
12 Mādator an etiā teneat si mandatarius nō fit execut⁹ vel si diu post mandatum. t nu. 13.
14 Mandans an teneat de delicto tāq; vere faciens: aut tantū interpretatiue. t nu. seq.
20 Mandans fieri an comprehendatur sub lege loquente de faciē te. t nu. 20.
21 Mandans qua pena puniatur. t nu. seq.
24 Obligatio fieri mandantis vsū oriatur vt ex delicto mandatarū teneatur,
25 Mādās an puniat vt opē prestans an vero vt principalis.
26 Delictū mādātis t mandatarij an sit vnum t idē. t nume. seq.
29 Mandans t mādatarius an possint in eodē libello accusari.
30 Hūcius qui mandatum detulit an teneatur mādato sequto.
31 Mandatarius an excusetur ratione mandati vel iussus.
32 Delictū alterius nosē quando possit haberi ratum. t num. 33.
34 Gestum nomine alicuius quomodo cognoscatur.
35 Ratum habens an statim obligetur ratihabitione vel ex maleficio commisso.
36 Conductor ad maleficiū perpetrandū ijsdem tenet penis quib⁹ mandator.

Non iō minus. Hanc legem publicē t in patria t ī studio originali bonoñ. repetij cuius repetitionis telaz hic interserā: q; materia est quotidiana nec alibi in isto libro potest commodius scribi. Diuiditur in duas partes ī quarum prima exceptionem accusati reiecit decisionem quesiti annectendo. in secunda rationem ponit dubium etiam remouendo. secunda ibi: nam q;. ¶ † Casus. a pena atrocis delicti nō excusatur quis pretextu mandati mandantisq; potest conueniri. b. dicit. et potest hec. l. exemplificari per actum extraiudiciarium vel iudiciarium: vt patebit in contrario. ¶ Expone tex. ibi in iustam. diuisim lege vt sint due partes nō compositim vt sit vna vt in prima glos. l. et in primo contrario patebit. ¶ Ibi preter inclusiue ponitur vt patet ex sequentibus. t idem vbi id quod se quitur non est de materia prelibata. vt. l. j. ff. de pigno. action. et not. per docto. ā. de transactio. l. actione. et per Dyn. in regula peccatum. de regu. iur. libro. vi. ¶ Ibi conuenit ad eandem penaz ad quam mandatarius conuenitur. vt. ff. de iniur. lege non solū. §. fi mandato. t de vi t vi arma. l. j. §. deiecisse. & de iure fis. l. ij. §. diuus. et. j. dicam latius. ibi ignotum negatio hic concluſa seu hic implicita cum sequenti explicita facit vnam affirmationem.

vt. ff. de verborum significati. l. duobus verbis negatiuis. t. ā. de ser. fugi. l. j. t ibi per Lyn. ¶ Notabilia collige. duo que habes in summario. ¶ Item quod faciens et sic mandatarius dicitur principalis [a] per quod videtur quod mandator sit accessorius quod declarabo in. vij. q. ¶ † Item qō mandans t mandatarius regulariter puniuntur pari pena. cōcordāt leges quas allegaui in text. expositione super verbo conueniri. ¶ Accedo ad apparatum t ꝓ o declaratione tex. et glos. primo oppono quod qui incidit in accusationem iniustam non committit atrocem iniuriam quod videtur tex. iste innuere. vnde videtur obstare id quod dicitur quod accusator iniuste accusando dicitur iniuriari accusato. vt. j. de iniurijs. li. ij. t. l. si quidem. et sic sequitur quod ipse accusationem quam potuerit iniustam incidendo non videtur iniuriam atrocem committere. sed potius a commissa desistere. argumen. ā. titu. j. l. si ea. t. ff. ad turpil. l. j. §. accusationem. t. j. de aboli. per totum. ¶ Solu. quod hoc verbum incidit est equiuocum. nam quandoq; stat ꝓ o destruere seu diuidere vel partiri: et tunc eius media est producta vt incidere lignum vel carnes vel testamentum. vt. ff. arborum fur. ce. l. j. t. l. cedere. in princip. ff. ad. l. aquil. l. si seruus seruum. §. rupisse. t. ff. de his que in testamen. delen. l. proxime. §. sed nonnullos. t de tali incisione loquitur contrarium: et tunc fateor quod a tali iniuria desistit. desistere tamen non potest quin incidat in penam nisi impetrata abolitione fecerit. vt. j. de abolit. l. fina. t ad turpil. l. quamuis. quandoq; simitur ꝓ o venire cadere vel illaqueari vel damnum pati: vt cum dicimus talis incidit in latrones vel in laqueum vel in similia: t tunc media est corrupta t ita sumitur hic. vt ff. de vsufru. l. vsufructuarius venari. §. i. t. ff. de falsis. l. falsi. §. i. t ad turpilianum. l. j. §. incidit. t est textus in quo verū q; significatum habet. ā. de testib. l. nostram. Incidit ergo hic in iustam accusationem et sic verbum iustam sint due partes diuise non composite et incidit ex eo: quia atrocem iniuriam alteri intulit vt per aliquem actum extraiudiciarium puta occisionis vel violentie publice t ad hoc tendunt leges allegate in prima gloss. vel per pactum iudiciarium et ad hoc tendit exemplū Lyvidelicet quia calumniosam accusationem proposuit vnde atrocem iniuriam accusato intulit ꝓpter quod incidit in iustam t legitimam accusationem per quam accusatus petit eum ad penam talionis puniri. ¶ † Et ex hac. l. fic per Lyn. exemplificata collige quod licet bodie pena talionis non fit in vsu: tamē accusator calumniosus dicitur non leuem iniuriam infert accusato. vnde per actionem iniuriarum potest conueniri vel aliter petit cum puniri. facit quod not. gloss. penult. ā. l. proxima. et vide quod dicam. j. de iniur. l. si non conuicij. in vltima questione.

1 2 3 4 5 6

4 ¶ † Oppo. ij. ab extra gloss. quod mandans [b] nullo modo teneatur nisi cum mandatarius non erat facturus. vt. ff. de iniur. l. non solum. §. si mandato. ver. t attilianus. t patet in cōractibus. ff. manda. l. si non remunerandi. §. si tibi. ver. plane. de quibus licitum est arguere ad delicta. vt. l. ominem. ff. de iudicijs. Solu. qō nos loquimur in mandante. ll. contrarie in persuadente vel consulente inter quos est differentia. nam mandator est qui ꝓpter se t in satisfactionem ꝓprie iniurie vel voluntatis mandat nulla data pecunia: quia tunc conductor appellatur. vt. d. §. si mandato. sed persuasor est qui nō ꝓpter se sed ꝓpter cū cui persuadet. nec curandum quibus verbis vtatur etiam si dicat rogo vel mando. argumen. l. ij. in fi. ff. manda. t. d. §. plane. Cum igitur hec. l. in mandato loquatur supponit quod is cui mandatur non erat alias facturus. t sic in eo non bz locū dicta distinctio t ideo mandans punit ac si fecisset. vt. ff. de iure fis. l. ij. §. diuus. t l. senatus. §. i. t hec de persuadēte oz. j. de rapt. virg. l. i. ¶ † Opp. ab extra qō nullo mō mandans teneatur cum rei turpis nullum sit mandatū. vt. ff. manda. l. si non remunerandi. §. rei turpis et de fideiusl. l. si a reo. §. fi. Sol. qō illud quātū ad obligationē parientem inter mandantem t mandatariū. sed quantum ad obligationem pariendam inter mandatorem t in cuius perniciem mandatur bz locum. l. ista. cū si. ¶ Opp. iij. qō nec illi in cuius perniciem mandator obligek. vt. ff. de iniur. l. ītē apud labeonez. §. si quis curauerit. Sol. ibi factum non erat secutus fit. ¶ Opp. v. cōtra hanc sol. nam maleficio nō secuto punit mandans. vt. ff. de extraordi. cri. l. j. Sol. sm Dy. quod in lenibus non punitur quis ex mandato nisi facto sequto. vt. d. §. si qs curauerit. sed in grauibus sic vt dicam. l. i. ¶ † Op. vi. qō delictum nō asscribatur mandatori dūtaxat: non mandatario: vt in instō cum quo agitur non bz asscribi. vt. ff. si qua. pau. fe. d. l. j. §. finautem. et. ff. ad. l. aquil. l. item incla. in prin. Sol. qō mandatarius non dicit instām cum quo agit: sed ipsum principaliter agens vt hic vel pulchri? t subtilius interdū instām agens est per se impetēs of potentia actus: t tunc ipsum gestū attribuitur agenti remoto vt in cōtrarijs. t est ratio qz ipsum instām ꝓprie non agit: sed cū ipso instrumēto vt organo agit: vt est videre ī gladio cū quo qs occiditur interdum ipsum immediate agens vel saltē minus mediate est per se potens tunc procedit lex ista. ¶ Oppo. vij. quod etiam

etiā vbi immediate agens sit per se potens non imputetur ei sed agenti mediato: et sic mandanti non mandatario. vt. ff. si quis pau. fe. di. l. j. ver. sed si instigatu. t verticu. sed si alia. quibus cessat actio de pauperie si canis vel equus faciant noxiam alicuius instigatu quam velut per se potens indurissent sic fine instigatu id fecissent. Sol. qꝰ interdum agens per se potens agit modo diformi habitui sue potentie t locum bñt ītia. aut agēs per se potens agit modo conformi habitui sue potentie: t locum habet. l. nostra. t est rō diuersitatis: quia in primo casu ipsum qō immediate oz agere nō tam agit quam cum eo t instrō agitur.

7 ¶ † Ex his colligebat [a] do. meus in. d. §. sed si instigatu. arguī
a ad statutum quo cauetur vt occidens occidatur: t quis currens equum puerum occiderit quod puniatur pena statuti nec excusetur quasi non ipse sed equus occiderit: quia cū in casu isto equus non agat modo conformi habitui sue potentie que est vt feriat commota agat non dicitur ipse agere nisi vt instrumentum cuz quo. t sic effectus de necessitate debet attribui equitanti. sed hec ratio non vi; get quia licet effectus non attribuatur immediato agenti non tamē sequitur: ergo mediate agens occidit. vt est ter. in. l. qua actione. §. proinde. ff. ad. l. aquil. dic ergo vt dicam in distinctione quam subīciam. j. in. iij. questione. ¶ Oppo. viij. t videtur quod immediate agenti modo conformi habitui sue potētie non imputetur mādans qz dūtaxat punitur. ff. ad. l. aquil. l. liber homo in princip. la. ff. t. ff. de regn. iur. l. ad ea. Solu. vi hic in gl. fi. videlicet aut mandatarius est suppositus potestati mandantis: t tunc excusetur pp iussuz in lenibus non in atrocibus. vt. l. non videtur. §. qui iussu. ff. de regulis iuris aut mandatarius non subīcitur potestati mandantis t bz locum. l. ista. ¶ Opp. 3 proxime dicta. t primo qō et non subditus excusetur pp mandatum. arg. eorum que no. gl. satis nc tanda de fabzo. ff. de rei vē.
8 l. in rem. §. tignum. ¶ † Item t secō oppo. qō filius patri obediens etiam in atrocibus excusetur. vt. j. de adulte. l. gracchus. ff. responso. Sed vt hec t alia tollantur obiecta distingue vt statim subīciam in. 1. q. t hec sufficiant de 3ijs. ¶ Venio ad questiones in quibus hunc ordinem obseruabo: q; primo queram de decem questionibus mandantem t mandatarium concernentibus. Secūdo an t quomodo nuncians mādanti puniatur. Tertio queram de quinqꝫ questionibus ratum bñtem concernentibus. Quarto de eo qui maleficium committit pecunia data vel recepta quem lēr conductorem vel conductum appellat. Quinto de eo qui opem prestat tam consulendo quam persuadendo vel aliam opem prestando et de hoc remittam. ¶ Circa mandantem t mandatarium ordo questionum erit iste. Nam prima questio erit an mandatarius aliquo casu excuſctur. Secunda an delinquens mandatorem cogatur nominare t quid eius nominatio operetur. Tertia questio erit an mandans teneatur mandato non impleto. Quarta an mandato diu postea impleto teneatur in cuius solutione soluitur alia questio an si mandatum fuit impletum postq̄ erat reuocatū. Quinta an t quando mandans dicat vere vel interpretatiue facere siue faciat cum instrumento animato siue inanimato. Sexta an mādans teneatur verbis legis ciuilis vel municipalis de faciente disponentis. Septima vnde oriatur obligatio mandantis. Octaua an mandās dicatur principalis an accessorius. Nona vtrum delictum mandantis t mandatarij sit vnum et idem. Decima vtrum eodem libello vterq̄ possit accusari. Et prima pars durat vsq; ad. §. visoz. ibi Secunda in qua queritur de nuncio vsq; ibi. nunc quero. ibi Tertia in qua queritur de ratum habente: et hec diuidetur in quinq̄. vt. j. patebit vsq; ad. §. nunc veniamus. cetere partes sunt clare: ideo omitto ¶ † Quero igitur primo ab in delictis [b] quis
9 excusetur pretextu mandanti vel iussus. Et respondeo quod sic quandoq; ideo distingue aut id quod mandatur est de genere permissorum licet in hac specie sit prohibitum: t tunc mandatarius excusetur etiam si non sit subditus vllo modo mandanti duntamen ignorans fuit quod presumitur: quia in suo genere hoc non est delictum pura vt si mandem tibi vt labores in certo fundo quem putabas meum esse vel ad meam curam spectare. ita intelligo glo. positam in. l. in rem. §. tignum. ff. de rei vendicatione t hoc accedat. l. ij. §. si procurator. ff quod quisq; iuris. ¶ Aut id qō mandatur est de genere prohibitoz: t tunc aut ille cui mandatur est talis qui aliter parere non tenetur: t tunc faciens non excusatur vt hic etiam si illud in specie illa foret permissum mandanti ex priuilegio vt p3. j. de adulte. l. gracchus secundo rīso. vbi lex patri concessum extendit solum ad filium. et sic ceteris inhibet. t sic in iure cōi prohibit tur permittit. vt. ff. de iudi. l. cum pretor. in principio. t. ā. de procurato. l. maritus. t. ff. ad municip. l. i. ad fin. Aut is cui mandatur tenetur parere aliter quia suppositus ptāti mandant ꝭ: t tunc in atrocibus non excusaretur cum nec parere teneatur. vt. ff. de regu. iuris. l. ad ea. de quo ibi per glos. mitius tñ puniretur interdum pp iussum. vt j. ad. l. iul. de vi. l. seruos. nisi id quod mandatur esset patri permissum licet in priuilegium: qz tunc excusatur in totum. vt. j. de

a ☞ † Et ex his colligebat do. me⁹. Tu vide de hoc dicto cano. in. c. fi significasti. lo. j. extra de homi. t qō no. Bar. in. l. fi. §. fi propter necessitatem. ff. de publi.

b ¶ An in delictis. adde barto. in. l. nō solum. §. fi mandauero. ff. de iniur. t Bald. hic Car. in cle. j. in. ij. q. de sepul. qō nō qz in ꝓhibitis nō tenet quis obedire t loquī de se pelīcte interdictū vel vsurariū de mādato plati t omnino p Alc. in. l. nō solū. §. fi mādato.

adul. l. gracchus. Jn leuibus autem excusaretur. vt. d. l. liber hō. c
10 cum si. ¶ † Sed tunc ꝓ o expedit a declaratione predictoz] in
c surgit dubium que delicta dicantur atrocia vel leuia. t sic alterius cognitione cognoscamus t alterum t dubitatio fortioz est ex eo quia gloss. interdum appellant delictum atrox ratione dolī. ff. de regu. iur. l. non vī. §. qui iussum. interdum respectu magnitudinis pene. vt. j. de requi. reis. l. j. t de mino. l. auxilium. §. delictum. inter dum rōne rei in qua vt in glossa. ff. de reg. iur. l. ad ea. interdum sm diuersos respectus. glossa ponderat omnia predicta vt p3 in gloss. l. liber homo. ff. ad. l. aquil. ¶ Jn proposito ergo dico delictum leue qñ ad eius essentiam dolus non exigatur vt in damnum iniuria datum. vt. d. l. liber homo. t si ad eius essentiam dolus exigatur t idem dico si circa rem modicam fit commissus. vt. ff. de fur. l. libertus. t de penis. l. respiciendum. §. furta domestica. t ita loquitur gl. ossa. in. d. l. ad ea. facit ad predicta. ff. eo. l. leuia. non sic circa rem magnam vel magni preciū dicī dolus committatur: quia tunc delictum atrox censetur. t sic ꝓpter mandatum non excusatur vt hic. ¶ Duius tamen delicti atrocis sic appellati ex genere pene potest dīudicari: qtres sunt species quia illud atrox t sic graue. aliud atrocius quia grauis aliud atrocissimum est cuius pena est mors naturalis¯ cum superlatiuus rem ponat in termino vltra quem non est progressus. vt. l. j. §. de sa. san. eccle. atrocius est cuius pena est pena est mors ciuilis. vt. l. ij. ff. de publi. iudi. atrox in propesito est cuius pena inferior est morte ciuili etiam si delictum sit priuatum in re magni preciū dicī dolo illatam. vt. d. l. respiciendum §. furta domestica. t ꝓper hunc modum debet intelligi glossa. ā. alle. que dīudicat atrocia ex genere pene leges tamen quando que abutuntur his vocabulis secundum varios respectus. et quandoq; appellant leue quod. ā. appellaui atrox. t hoc ꝓpter comparationem ad atrocius vel atrocissimum sicut montem appellamus magnum vel parvum per comparationem ad aliā t hec not. quia per ea multa solues legum t glossarum noda.

11 ¶ † Quero secundo vt expediam glossa. an delinquens cogatur. mandatorem dicere. t dicit hic gl. ij. qō sic. ¶ Jn contrarij ū facit. l. fi. j. eo. potes dicere qō interdum reus allegat mādatum ad sui excusationem t non dicit a quo: t tunc interrogari pōt t cogi dicere a quo. vt in. ll. alleg. in glo. Aut mandatum non allegat: t tunc aut delictum est commissum a seruo: t tunc de mandatore pōt queri in genere non in specie. vt no. gloss. in. l. prius. ff. ad. l. fille. Aut a libero: t tunc nullo modo queri bz de mandatore vel consocio. vt. j. eo. l. fi. Fallit in casibus ibi not. t an t in quo ꝓtinet ei quem socium vel mandatorem dicit ibi dicaz.

12 ¶ † Quero. iij. fi mandatarius non fuit executus: an mandatoz[d] teneat t qñ rīdeo si delictum quod mandabatur erat atrox: tunc non punitur ac si factum esset sed extra ordinem. vt. ff. de extraor. cri. l. i. si leue non tenetur. vt. ff. de iniur. l. item apud labeone. §. si curauerit. t dixi. ā. in. ij. t. iij. cōtrario. ¶ † Quero. iij. si
13 diu postea fuit executus an mandans teneat t vt quod non. vt ff. de ser. col. l. neratius. t. l. in hoc. t arg. eius quod no. glo. magna in fi. l. j. §. pfuadere. in co. ti. t instit. de oblig. que ex delic. naſ. §. opere. ¶ Dis tñ non obstantibus dic aut mandatum erat ꝓpe limitatum: t non tenetur ēt mandans si id postea fiat: quia id non vī mandasse t primum expirauerat. vt in fi. ma. §. mandatum. t. ff. manda. l. diligenter. aut nō erat ꝓpe limitatum: t tunc quia durat donec fit reuocatum mandans tenebitur.

¶ Reuocatur autem nedum expresse sed tacite puta si pacem secerit cum eo quem occidi mandauerat. vt. ff. de adi. lega. l. iij. sed debet reuocatio ad eius notitiam peruenisse vt hic per Lyn. in iij. q. t allegat l. fi mandasse. ff. man. facit quod no. gl. ff. de cōtra ben. emp. l. j. §. fi. t habes cle. in delictis loquentem. extra de sen. excō. c. mulieres. t ita debet intelligi quod no. Jnno. in. c. ad audientiam. extra de homici. Non. ob. ā. alle. quia in persuadente fugam loquuntur ideo de subtractis post fugam non tenetur: quia ex persuasione nō vīr subtracta cū fuga persuasa tam erat consummata. t ipsa fuga erat principale qō persuadebatur hic
14 mandatum nō dum erat consummatum. ¶ † Quero. v. an mādans impleto mandato teneatur tanq̄ vere faciens: an tanq̄ interpretatiue faciens effectus huius non est modicus. vt patebit. j. t arguo primo quod vere faciat ad instar eius qui aliquez percutit cum pila. vt. ff. ad. l. aquil. l. item incla. in prin. Item ad instar eius qui mediante familia cui ipsum aliquez dicit de posse sione vt dicit text. ff. de vi t vi ar. l. j. §. deiecisse. t. §. quod additur, Item quia is pretoris album corrupit q contra impi mandauit. vt. ff de iu. om iu. l. fi qui is id quod. §. edicto. Item quia is solus vtitur iure iniquo impetrato qui impetr. ti mandauit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

b ☞ † Mādatarius ōr principalis. adō an mandās t mādatarius obligentur simul i tpe. vide plene bar. in. l. non solū. §. fi mādato. ff. de iniur.

b ☞ † Mādās. Tu vide de hoc bart. in. l. is q opem. ff. de fur. t l. l. virum ad legē iul. de pa ri. t i. l. j. §. qō ait. ā. de ser. corrup. t diri plene in stilo parla. par. j. ti. de dila. q datur. p gerēdo. ver. ité i delictis. not. bal. in. c. iniuria. in fi. i tit. pe pace iura. fir.

a ☞ † Et ex his colligebat do. me⁹. Tu vide de hoc dicto cano. in. c. fi significasti. lo. j. extra de homi. t qō no. Bar. in. l. fi. §. fi propter necessitatem. ff. de publi.

b ¶ An in delictis. adde barto. in. l. nō solum. §. fi mandauero. ff. de iniur. t Bald. hic Car. in cle. j. in. ij. q. de sepul. qō nō qz in ꝓhibitis nō tenet quis obedire t loquī de se pelīcte interdictū vel vsurariū de mādato plati t omnino p Alc. in. l. nō solū. §. fi mādato.

☞ † Que delicta dicantur atrocia vel leuia. vide Barto. l. i. leuia. nume. i. et qō ibi posui in apposti. ad eum in vficul. q sint leuia man. t ibi Alex Ange. t docto. ff. cod. t in. l. aut facta. ff. de pe. nota Bald. in. l. nume. xvij. in fine. et ibi posui in addi. ad ipsum in verficu. tribus modis. ā. qui accu. non pos. t omnino p Alex ran. consil. ccxij. vol. ij.

¶ An mandator teneatur. an mandans teneat et so lo mandato vide Bal. l. i. non solū. §. fi mādato. vbi hoc premisso. ff. ō iniurijs. Flo. j. liber homo. ad. l. aquil. ang. ō are. in trac. m. 2. qō sic extraordi. si de h. stator. as nō idez tz iino. in. l. si vt ponis. de fide. lz i assassino secus tz tamen vide tex. t Ange. in. l. item apud. §. fi curauerit. ō iniur. qō mādans nō tenetur ō assassino non secuto nisi extraordia ria pena: vt ibi vi de Ang. j 25. xiij. nos karolus 2c. q dicit qō assassin⁹ debet decapitari etiā nō sequto re licto si ꝓponentia ad actū primū ta mē mādās miti⁹. i. i pecuniā puniē itē mādās tenetur ēt non secuto delicto in casu cle. i. de pensi fz Car. post glo. ibi.

Universidad de Navarra Biblioteca

vt.l.iij.§.fi procuratoriff.qđ quisq; iuris. Item quia pater manumittit seruum quem filius manumisit patris iussu.vt .ff. de manu.l.pater ex prouincia.ꝛ hos ter.allegant cõmuniter doc.ꝫ habes alios fortiores.ff.de pca.l.certe.§.i.vbi ter.dicit qđ mandans procuratori vt precario reget est ille qui proprie dicitur p̃ cario habere ꝛ si proprie igitur vere. Item videtur casus extra defen.ex com.c.mulieres.vbi textus dicit:is vere committit cui autoritate vel mandato delictum committi mandatur. ¶ In contrarium facit.ff.nequis cum qui in ius voc.ꝛc.l.si per aliũ. in princip.vbi per alium crimens non cõprehenditur sub illa prima regula ne quis vi crimat.sed sub scõa.ne ve dolo faciat ꝛc. Ad idem bene facit.ff.ad.l.aquil.l.itẽ si obstetrix.in princi. vbi qui per alium facit nõ dicit occidere sed cãm mortis prebere.Ad idem.ff.de admi.tutor.l.ita tñ.§.gessisse.ꝛ.ff.qne in frau. credi. l.si pater.ꝛ.ff.de vi vi ar.l.i.§.deiecisse.in quibus olbus dicitur qđ mandans vł facere ꝛ sic interpretatine:quia verbum vł importat ꝛ fictionẽ notat:vt.§.de iu integ.resti.l nõ videt.

¶ Circa istam materiam Dy.in.c. qui per alium.de regu.iur. libz.vi.dicit qđ mandans dr facere interpretatiue mandatarius vere.ꝛ sic concordant iura de ista materia loquentia.Barto.vero dicit quod per ista verba est sufficienter rñsum ad.l. pater ex prouincia.nec ad.d.l.i.§.qđ adꝺ̃citur.nec ad.d.l.iij.§.fi procurator.ff.quod quisq; iuris. ¶ Quapropter dicit quod nos debemus considerare quod aliqui sunt actus q non possunt exp̃diri per instrumẽtum separatum a corpore vt adulteriũ:ꝛ tũc qr per alium facit non vere ipse facit.arg.§.de eadu.tol.§ ne aure. ꝛ ita dicit intelligendam esse gloss.positam in.l.i.§.quoties.ff. de vi ꝛ vi ar.nam adulterium põt cẽ per mãdatum cõmitti fm eum.arg.ff.de adulte.i.hec verba.ꝛ.l.nihil.§.fin.ꝛ idem in falso testimonio:quia exigit actum persone testificantis:sed interpretatiue dic.f mãdãs facere. ¶ Aliqui sunt actus q possunt explicari per instrumentũ separatum a corpore vt homicidium percussio ꝛ similia: ꝛ tunc distinguit ipse qualitatem instrumenti: quia aut instrumẽtũ agit virtute libertatis ꝓprie:ꝛ tunc q per alium facit per se vere nõ facit sed interpretatiue.ꝛ allegat legem item si obstetrix.in princ.ff.ad.l.aquil.aut instrm non agit virtute libertatis proprie:quia de necessitate agit:ꝛ tunc mandans vere agit ꝛ mandatarius.vt.d Liij.§.fi procurator.ff.qđ quisq; iuris.ꝛ.d.l.parer ex prouincia.de manu.vindi.qñ autem instrm dicit agere virtute libertatis proprie declarat ipse.f.qñ mandatum velut turpe non est obligatorium ꝛ sic non astringit mandatarium nec necessitate facti nec iuris.vt.ff.man.lege si non remunerandi.§.rei turpis.secus si fit rei honeste:quia tunc cum mandatum sit obligatorium ꝛ per ꝙs mandatarius necessitetur ad sic faciendum necessitate saltem ciuili non dicetur mandatarius facere virtute libertatis proprie.simile inquit ipse videtur in sagitta ꝛ pila que de necessitate agit.vt.d.lege item si obstetrix.in fin.ꝛ.l.item mela.in princi.ff.ad.l.aqui.ꝛ in seruo cui dñs aliquid iubet qđ non transit in delictum graue:quia dñs vł facere vere.vt.d.l.i.§.qđ adꝺ̃citur.ff.de vi ꝛ vi arma.ꝛ hoc inquit ipse est ideo:quia seruus in leuibus necesse hz obedire domino.

¶ Et ex predictis infertur quod in casibus predictis in quibus dictum est quod mandans vere agit ipse tenetur ex proprio significato verborum quãrumcũq; verba legis sint in persona scripta.ꝛ pro hoc dicit esse casum in.d.§.fi procura.conuncta.l.i.in eo.titu.sive sint verba legis ciuilis sine municipalis.ꝛ hec verba referuntur in lege sed si vnus.§.seruus meus.ff. de procura. Et pro ista sub.diuisione qñ virtute proprie libertatis agit vel non habes casum melius facientem in.d.lege item mela.§.item cum eo. ¶ †Sed mihi videt cum reuerẽtia qđ enormiter erraverit dum dixit qđ altrictus necessitate ciuili nõ dicit vere facere sed mandans ipse quia imo mandatarius vere facit ꝛ mandans interpretatiue quod probo primo per ter.in.d. lege ita aũt.§.gessisse.ff.de admi.tu.vbi ad literã dicit gessisse videt tutor qui alũ gerendum mandauit:sed verbum videtur nõ veritatem sed improprietatem ꝛ fictionem vel interpretationem notat.vt.ff.de in integ.resti.l.nono.ꝛ ibi gl.ꝛ.l.non videtur.ff.e.ti .ꝛ ff.de regu.iur.l.qui actione.ꝛ tñ mandatum in.§. gessisse.erat obligatorium ergo ꝛc. ¶ Secundo contra eum est casus rotundus.ff.de cõtra hẽ.emp l.qo sepe.§.fi quis amico.vbi mandatarius obligatur illi qui sibi mandauit vt venderet.ꝛ ipse mandatarius est ille qui vere vendidit et non qui mandat licet per mandatum in iure suo sibi preiudicet. ¶ Tertio ad idem.nam gerens negotia tertij alterius mandato mandantem obligat sibi mandatarius ꝛ illum tertium actione neg.gest.vt.ff.de ne.ge.l. iij.§.fi.ꝛ.l.iij.in eo.titu. ¶ Quarto ꝓ talis necessitas ciuilis in procuratore non est attendenda : quia a voluntate preambula causata.vt.l.ficut.ff.de ac.ꝛ ob.ff.commoda.l.in commodato.§. sicut.ꝛ sic alias iurisconsulti attendit solum voluntatem preambulam a qua necessitas sequens trahit necessariam consequentiã. ff.qui satisdare cog.lege si fideiussor.§.fi necessaria.ꝛ ex qui.cau. ma. lege ꝛ qui data opera.ꝛ instit.de exc.tu.§.item tria. Si principium spectamus ꝛ non finem quando finis trahit necessariam consequentiã ad principium.ff.de nego.gest.lege pomponius. ꝛ de minorib⁹. lege denique.§.scio.ꝛ si sic sequitur quod non tãz de necessitate quam virtute voluntatis proprie dicitur fecisse.

17 ¶ †Quinto quia si verum dicit Bartol.sequitur quod in contractibus in quibus mandatum est obligatorium non differt nuncius a procuratore in acquisitione fienda domino ex quo dominus diceretur vere illum contractum facere.sed hoc est falsum quia per nuncium domino queritur directa per procuratorem vtilis in pretoriis vel iudicialibus.vt.ff.si quis alte.vel sibi .lege multum.ꝛ per quas persona.no.ꝛc.l.i.ꝛ.ff.de procu.l .in casꝰ.ꝛ de consti.pec.i.qui autem.§.fi.cum.l.seꝝ.ꝛ ex his patet quod nec allegata per Barto.nec subdiuisio eius sunt vera. ¶ Quid ergo dicendum. Certe questio esset velut de re valde difficili ꝛ dubia secundum consilium sapientis Salomonis ꝛ esset suspendenda sententia sed quia necessitas presentis actus me compellit vt dicam quid in presenti sentiam:ideo salua semꝑ deliberatione credo sic dicendum fore: quia aut queritur de actibus qui non possunt fieri per instrumentum separatum a corpore:et tunc sto cum Bartol.vt mandans vere non faciat sed interpretatiue vt.d.§.ne autem.ꝛ pro hoc induco.ff.ad legem aquil. lege item mela.§.item ꝛ cum eo.nam mordere quis non potest per instrumentũ a corpore separatũ ꝛ tamen si fecit vt canis mordeat ipse non dicetur mordere sed fecisse vt ille morderetur vt ibi probat tert.veruntamen non nego quin ex verbis legis nedum in rem sed etiam in persona scriptis interdum teneatur vt dicam: in seq.q. ¶ Aut queritur de actibus qui possunt fieri per instrumentum separatum a corpore:ꝛ tunc aut instrumentum quo mediante ille actus fit.nam est etiam in potentia vibratiuum alicuius appetitus vel voluntatis:ꝛ tunc qui mediante tali instrumento facit vere facit vt.d.lege item si obstetrix.§. fin.ꝛ.l.item mela.in princi.ff.ad.l.aquil .Aut tale instrumentum potentialiter est alicuius appetitus vel voluntatis vibratiuum:ꝛ tunc distingue aut queritur qñ instrumentum erat vibratiuum solius animi vel instinctus ita qđ non voluntatis :vt sunt animalia bruta aut qñ ẽt volũtatis vt sunt aliqua rationalia. ¶ Primo casu videtur prima facie dicendum aut illud instrumentum agit modo conformi habitui sue potentie:qr virtute libertatis proprie:ꝛ tunc vere non facit qui mediante tali instrumento facit.vt.ff.si qua.pau.fe di.l.i.§.ꝛ generaliter .ver.ꝛ ideoq; ꝛ.vt si cum equũ.ꝛ ex illis.ll.sume huius membri exemplum aut illud instrm non agit mõ cõformi habitui sue potẽtie quia non virtute libertatis ꝓprie:ꝛ tũc aut tal instrm sic erat in potestate facti huius qui facere dicit:ꝛ tpe quo fecit qđ presumi non poterat aliter agere vt cũ equitate:equũ premit ꝛ percutit vt nõ currat sed vt.§.alium transire faciat:ꝛ tunc si ille occiditur dico qđ vere ab equitate occiditur sicut si cum quolibet instr animato fecisset aut tale instrumentum non erat tunc in potestate eius qui fecisse dicitur:ꝛ tunc non ipse vere fecit : ꝙ ipsum instrumentum sic impropriesumptum.vt probat ter.in.l.qua actione.§ proinde.ff.ad.l.aquil.ꝛ.l item mela.§.item cum eo. ꝙ .allega.ꝛ ideo si in cursu equi puer occidatur ꝛ non ex proposito

b equitantis non dicetur equitans occidere[b] sed cãm mortis prebere vt.d.§.proinde.ꝛ culpe non dolo equitantis ascribitur.vt in eo.tit.l.idem iuris.§.multonem. Et ex hoc infero qđ ipse non punitur pena legis de occidente loquentis:tum quia illa dolum exigit.vt.ff.de sica.l.in lege.quãrũcũq; .ff.municipalis:qr hec interpretatio est declaratiua ꝛ restrictiua quã statuta recipiunt vt.i.ij.§.de nora.ꝛ de mu.ꝛ ho.l.vt gradatim. §.sed si lege. Tũ quia ipse vere nõ occidit cum sua in pratẽ ꝓpter eius fragilitatẽ equum non habuit nec ex proposito hoc fecerit.vt in precedenti membro fuit. ¶ †Scõ casu qñ instrumentũ nõ est appetitus tñ sed ẽt voluntatis vibratiuum vt in casu nostro:tunc si id qđ tale instrm puta seruus vel filius vel quicunq; ẽt extraneus facit poterat fieri sine mandato vel iussu tunc ipse mandatarius vere facit pater vel dñs mandans interpretatiue vt est casus in lege si pater.ff.de bis que in frau.cre.ꝛ.l.i.§.deiecisse. de vi ꝛ vi arma.ꝛ sic ꝺꝛ intelligi.§.quod adicit.qui ibi sequitur. quicquid Bar.circa eius intellectum dicat.nam qđ ibi dicit tert .qđ dñs qui iussit deiecit ꝛ non famulus ꝺꝛ adoiffẽtiam illarũ duarũ regularum que posite sunt in prin.illius.l.ꝛ ideo no.ꝛ bene dixit gl.interlinearis sup verbo deiecit.f.interpretatiue:quia pro ea est casus in.d.§.deiecisse.in fin.ꝛ idem in extraneo ẽt si mandatum fit rei licite:vt ꝓbatur in.ll.quas.§.induri ꝛ Bart.nec est verũ qđ filius vel seruus in leuibus teneatur obedire patri vel dño. vt no.glo.in.l.liber homo.in princ.ff.ad.l.aquil .Ex obedientia ex cusetur ꝓpter iussum.vt in prima qõne dixi. Si vero id erat tale quid qđ non poterat fieri sine spãli iussu vel mandato :ꝛ tunc aut queris de ipso actu prout consistit in fieri:ꝛ tunc non est dubium quod mandans illũ actum fieri prout est facti non facit. Aut queris de ipso actu respectu ꝛ rõne sui effectus :ꝛ tunc cum iussus ꝛ mandatũ operentur in eo forti⁹ ꝛ potẽtius effectus ꝺꝛ ei attribui:vt potentius impunienti.vt.ff.de ꝛa.bo.l. querit. ꝛ de acqui.

acqui.rerum do.l.quicqd.§.eum in partes. ꝛ maxime qr res ꝺꝛ denominari ab eo quod agit in ea per primis non per posterius. vt.l.ex placito.§.de rerum permu.ꝛ not.glo.ꝛ doc. in diuersitate testimentorum pactorum.ff.de pact.l.iuris gentium.§. quinimo.ꝛ sic isto casu ꝛ respectu possum cõgrue dicere quod ille qui

a mandat vere facit[a].f.in effectu.ꝛ ita intelligẽ.l.pater ex prouincia.ff.de manu.vin.nam cum manumittere sit a manu ꝛ ptẽdi mittere.vt.l.manumissiones.ff.de iusꝛ.ꝛ iur.sequitur quod filius non manumisit.quia in ptẽte non habuit.sed pr̃ in cuius ptẽte seruus fuit.licet filio mediante qui actum solius facti exercuit.et ibi text.dicit qđ pater manumisit sic ẽt intelligo.l.iij.§. fi procu. ff.qđ quisq; iur.nam interpretatio iuris iniqui fine spãli mandato non potuit fieri vt nocere possit domino cum ea que induicerent dñm in penam vel in illicitum generali mandato non ducuntur contineri.vt.l.pcur.§.fina.ff.de condi.inde.Actumvero supplicandi ꝓout in facto consistit procu.facit.sed talem actus supplicandi ꝓout in facto consistit non considerat titulus ille vt ꝓz in.l.i.§.j.in cod.titu. Et per hunc modum loquitur.l.certe §.i.quam in princi.allegaui.ff. de prteca. nam ibi rogatum non actum rogationis not.ideo non procur.sed dñs est qui proprie precario habet.ꝛ hec vera misi verbum adiectum in.l.pariter cõcernat vtrunq;.ꝛ ita fi bene ponderetur loquitur text.in prealle. c.mulieres.extra de sen.excõ.nam verbum cõmitteret vel committit ibi positum est gñale.vt no. per glos.ꝛ ꝺo.me.in.l.non ꝺubium.§.de leg.ꝛ ibi text.probato comprehendit ex proprio significato vtrũq;.Qõ ctiã ꝓbat.l.ꝛ fi amicis.ff.de adul.vbi text. dicit qđ colloquio ꝛ tractatu committitur adulterium. merito igitur vere committit qui alteri mandat.vt.d.c.mulieres.et hoc pz quod not.qr nec canoniste hoc dicunt nec puto te alias audiuisse vel dic secundo qđ ter.ibi dicit qđ is committit ꝛ non declarat qui. Unde dicamus quod mandans delictum cõmittit vere

b committit[b].f.in.l.vel canonem penam infligentem. non autem idem delictum numero committit nisi interpretatiue vel tertio secundum Bart.ꝛ maxime Lano. Modernos ibi loquit quãtũ ad fomentum peccati ratione cuius Canoniste magis considerant animum quã actum.vt not.per Dyn.in.l.peccatum. extra reg.iur.lib.vi.quasi inuat ibi tex.quod mandans vere delictus committit quantum ad eius animum ꝛ effectum sed quantũ ad actum exteriorem nõ vere sed interpretatiue.vt in regula iuris qui per aliumꝛ hec licet in se sint forte vera tñ quãtum ad verbi significatum prima magis pz ꝛ multum est notanda pp dicen

19 da in seq.q. ¶ Quero sexto ad declarationem proxime dictorũ an qui fieri mandat comprehendatur sub verbis legis de facẽte loquentis.ꝛ dicunt doc.aut illa verba.l.sunt in rem scripta:et tunc tam ex proprio significato quam ex mente comprehenditur vtrecp.vt.ff.de eo per quem facerit.l.i.§. continuo rubro quod quidam formaliter fuisse verba edicti dicunt et pro hoc etiam.ff.qõ metus cã.l.i.§.aduertendum.ꝛ qõ vi aut clam.l.aut qui aliter.§.hec verba.ꝛ ibi per Dyn.aut verba sunt in persona scripta:ꝛ tunc dicũt doc.qõ mandans non cõprehendit ex verbis. ¶ Ego dico latius i hac scõa mẽbro:qr aut verba.l.dispo nunt expresse ꝛ specifice de vtroq; ꝛ tunc quilibet ex ꝓpria regula tenetur ꝛ comprehenditur non vnus ex regula alterius:et nedum ex significato verborum sed nec ẽt ex mente proferentis.vt l.fi per alium coniuncta.l.precedenti.in fi.ff.ne quis eũ qui in ius vo.est vi exi.ꝛ ita ꝺꝛ intelligi.o.l.liber bõ.in prin.ff.ad.l.aquil. qr de iubente dãnum dari vel fieri erat facta expressa mentio in verbis tertij capitis edicti.vt pz in.cod.tit.l.si seruus seruum.§ tertio capite. ¶ Aut verba legis expressim de vtroq; non disponunt:ꝛ tunc aut verba legis sunt prolata per verbum commune ad vtrũq; quale est verbum committit.vt.l.non dubium ꝺ. de legi.ꝛ tunc fi qua lex ciuilis vel municipalis dicat si quis commiserit adulterium vel homicidium.dico qõ ex ꝓprio significato verbi vterq; comprehenditur.vt.d.l.non dubium.ꝛ.ff.de adul.l.ꝛ si amicis.ꝛ.l.nihil.§.fin.ꝛ clarius in.d.c.mulieres.extra de sen.excõ. ¶ Aut verba personaliter prolata pariter vtrũq; non concernunt ex ipsorũ significato:ꝛ tunc mihi videtur probabiliter dici posse quod si actus illius de quo queritꝛ finis ꝛ effectus seu efficacia vel commodum concernit duntaxat remotum vel mediatum non proximũ ꝛ immediatũ tunc ex proprio significato ex mente declarata ipse mandans cõprehendatur ex verbis.l.non ipse immediate faciẽs. Et est ratio qr actus iste solo mediato põt attribui cũ absq; eius mãdato non poterat effectualiter fieri.exẽpla habes in.l.i.§.fi.ꝛ.ff.de ꝛa.bo.l.querit. ꝛ de iuncta.l.i.§.fi.e.ti. Item in.l.pater ex prouincia.ff.de ma.vin. Itẽ in.l.certe.§.i.ff.de prteca.que declara latius vt in precedẽti.q.dixi.ꝛ procedit hoc nedũ in iure ciuili ꝙz ẽt municipali.ꝛ ideo si statutum municipale ꝺisponeret vt manumittenti seruũ ꝺentur cẽtum tunc pater non filius qui iussu patris manumisit illud premiũ reportaret.vt.d.l.pater. Et idẽ si ꝺisponeret qõ si quis contra instrm publicũ exceptionẽ opposuerit quã nõ ꝓbauerit soluat decem procur.ex spãli mandato opponẽs ꝛ non ꝓbans nõ punitur sed ꝺñs:qr eius ꝓcura non probauit.vt.d.§.fi procur. Si aũt illius actus finis ꝛ effectus vel ipse actus tantum fi alium finem non expectat post se cõcernere põt ipsum primũ ꝛ immediatum agentem ꝛ ei soli põt attribui cum absq; mandato vel iussu potuerat per eum expediri ꝛ tunc ex vi verboꝝ mandãs nõ cõprehenditur sed interpretatiue:quia vere nõ facit vt in precedenti qõne dixi.ꝛ exemplum habes in.l.aquilia.que punit occidentẽ cuius verba sunt in persona scripta.vt.ff.ad.l.agl.l.ij.ꝛ mandans seu faciens fieri nõ dicit occidere sed cãm mortis prebere.nõ aquilia sed in factum subsidiaria tenet.vt in eo.tit.l. quacũcq;.§.occisum.ꝛ.§.proinde.ꝛ in.l.item si obstetrix.in prin. simile in interdicto vł vt.cuius verba sunt in personam scripta. vt.l.i.in princi.ff.de vi ꝛ vi ar.ꝛ tñ fieri faciens tenetur ex eius

20 mente:ꝛ sic interpretatiue.vt in ea .l.§.deiecisse.cũ seq. ¶ †Et tunc insurgit dubium in hoc vltimo casu si lex non fuerit ciuilis sed municipalis:an mandans qui interpretatiue facere dicitur illa.l.municipali teneat.ꝛ dicit Ja.de are.qõ sic vt p cũ no.ff.de acq.he.l.si seruũ.§.admonere.ꝙ Cy.hic in pe.q.dicit qõ est inc

c derciu qõnẽ an statuta recipiant[c] interpretationem extensiuam qõ qñ fit bodie plene scripsi in.d.l.ij.§.de nora .nam declarati

21 uam constat qõ recipiunt.vt.d.l.ij.§.de nora. ¶ †Sed supposito quod extensiuam nõ recipiant videamus qualiter mandans puniatur.ꝛ primo in casu quando statutum ꝺisponeret ꝺuntaxat fm ius cõe.Secũdo quando preter.Tertio qñ contrarium. Et qñ ꝺisponeret id quod ius commune non videtur dubium quod eadem pena punitur ac fi ius municipale ꝺisponere cum eadem pena de iure communi impenatur.licet quãdo statutũ disponit preter ius cõcepta quia facit delictum id qđ de iure cõi est permissum.vt qr punit portantem bladum extra ciuitatem: ꝛ tunc videt qđ mandans nulla pena puniatur:qr nõ pena statuti cum in verbis eius non comprehendatur cum interpretatiue solum portare videatur ꝛ statutum non recipit interpretationẽ nec extensiuam ꝛ ergo ꝛc.Et qr de iure cõmum hoc non est delictum:ideo eo iure videt qõ nulla pena afficiatur.ꝛ si sic sequitur

b absurdum qõ mãdantis delicti remanebit impunitum contra[b] l.ita vulneratus.cum fi.ad.l.aquil.ꝛ ideo forte Ja.predictus ꝺicebat banc interpretationem extensiuã cadere in statutis. Nec obstare videt quod dictam interpretationẽ nõ facit homo. sed lex generalis que factum ipsum interpretatur fieri a mandante.

22 arg.in aut.ꝛ de fi.ante ꝺo.institu. na.in princ. ¶ †Sed tenenti opi.ꝛ contrariã que est cõis replicare põt qõ ꝙz lex ꝺoc interpretetur nõ tamẽ eadem.l.punit.vt pz in.d.l.qua actione.§.proinde.et ꝺ.l.item si obstetrix.in princ.ctã absurdum non ꝙz ꝺici ex quo statuentes noluerunt punire cum:quia de eo non prouiderunt. Sed ego credo veritas cum extra ordinem puniri per.l.i.ff.de extraor.cri.nam vt ꝺici.§ in quarto contrario.vbi factum non est sequutum:mandans illicitum in atrocioribus punitur extra ordinem ꝛ sequuto facto etiam in leuibus punitur pena facientis vbi in.l.põt comprehendi.ergo si .l.illa non põt comprehendi qua ratione facto nõ sequuto punitur extra ordinem.f.ne mandatum remaneat impunitum eadem rõne ꝛ qñ facto sequuto nõ comprehenditur in lege eum ꝺicam extra ordinem puniri vt tãtum operetur isto casu mandatum facto sequuto in leuibus quãtum facto non sequuto in grauibus. ¶ Et ex hoc habes cau-

c telam vt iudex si vult eadem pena puniat mandantem suo officio ꝛ arbitrio sibi a lege concesso.nec mireris quod mandans alia pena vel lege puniatur quam faciens:quia simile vides in tutore mandante vt negotia pupillaria gerantur.nam ipse gerere vł.vt.ff.de neg.gest.l.nam quod seruus.in fin.ꝛ in.l.iij gessisse.ff. de admi.tut.ꝛ tñ ipse tenetur actione tutele pupillo.ꝛ gestore tenetur actione mandati.ipse autem qui vere gessit alia actione ꝛ lege tenetur quia actio.ne.ge.ꝛ.l.vt.l.iij.in fin.ꝛ.l.iij.in princ.ff.

23 de ne.ge.ꝛ.l.si mandatum.§.de ne.ge. ¶ †Tertio casu qñ statutum ꝺisponit cõtra legem:vt qr penam mortis convertit in pecuniariam vel ecõtra.ꝛ iste casus vł multum ꝺubitabilis.nam si mandans lege municipali nõ cõprehendatur sequi vł quod ꝺubitatum mitius punit mandans tanꝺẽ remanens in iure cõi fortius puniatur ꝛ eꝺ vbi gratiꝰ facientes puniat qñ ius cõe mandans velut remanens in iure cõmuni mitius puniatur qñ faciens.ꝛ hoc ideo quia lex noua superueniens non corrigit misi in eo de quo apparet expresse.vt.§. de ap. l.precipimus. in fin. cum si. Fecit ꝺici posse quod pena extraordinaria de qua prior mẽtio fit locum habeat quia hic non remaneret delictum impunitum sicut in priore casu ꝺixi. Item hic in mandante est prouisum de pena ordinaria per ius cõe.ideo ad extraordinaria non recurrendum.vt.l.in cãe.ff.de mino.cum si. ¶ In cõtrarium fortifer facit. ¶ Primo absurditas que sequi vł in casu in quo mandans grauius puniat quam faciens maxime qr ius ciuile ꝺirit eos pariter puniri.vt.l.ij.§.ꝺiuus.ꝛ.l.senatus.§ j.ff. de iure fis. Scõ quia si pena iuris ciuilis imponitur mandanti per relationẽ ad penam mandatarii.vt pz in.d.l.senatus. §.i. sequitur qõ nulla ipso iure mandatario est infligenda. nec vlla impost

---

a ¶ Uerbus vł .de hoc vbo vł vide p Soc.qsi.rcũ.in ci.circa primũ bius ỹ.circa tertiã ꝺubitationem circa fi.in prima prechar.clv.ꝛ cõsi. c. inci.icã baptiste circa pn.ij.col.in p.prteca.clxvij.

b ¶ Non ꝺicek eq tãs occidere. Tu vide ꝺe hoc qr no tam in apostil.ad istum.§.ca .l. nuvij.ỹ.ꝛ ex his colligebat ꝺñs me? i apostil.in eo.ỹ.

a ¶ Ille qui mandat vere facit .ad ꝺe vltra not.hic p bal.versic.i ista materia .ꝛ Ang. Arc.in suo trac. malefi.in gl.i.vł, mãdatorẽ.q.r. et ¶ Panor.c.mulieres.nu.v.ꝛ ibi posui i addi.ad ipm in versic. cõmitte re delictũ.extra ỹ senten.excom.

b ¶ Vere cõmittit. Addete hoc, vltra ea q̃ notam in ea.l.in apost.ad istũ Barto . in.l. iij.ff. si procurator. ꝛ ibi plene? Alexan.ff. quod quisq; iur.ꝛ quod not.in stilo parla. part. iij. arrcto . lxxxvij.ꝛ collec.in.ca. sicut dignum.nume.ij.ver ficu . nũquid mãdãs punietur ꝛ ibi posui in apostil.in cod. versicul .extra de homi.

c ¶ An statuta recipiãt. Addete.l.ge quid astringende. de verb.ob.qõ nõ recipiãt interpretationẽ extẽsiuam ꝙz declaratiuã misi ab alio statuto caueat qr ꝺe ꝺefectibꝰ ad simillia bal.i.l.iij.ff. de lega.ficit.l.ꝺe quibꝰ.ff.eo.titu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ☞Quero octauo. Tu vide de hoc Bal.d.in.l. cum mãdati.§.mã.bar.ꝛ doc.i.l. quid ergo.§.i.ff.de leg.ii. Aler.post Bart.in.l.non solum.§.mandato.ff.de iniur.

b ¶Ut principalis an mãdatarius teneak vt p̃cipalis an vt auxiliator, adde Bald.hic.ꝛ.q. Bar.i.l.fi si vnius.§.seruꝰ.de iniu.ꝛ l.q serua.§.i.de fur.ꝛ l.iii.§.non homines.ff.vi bono.rap. Angel.aret.in.l.si quis vtro.ff.de.q.evi.q.

¶Utrũ delictuꝫ, Adde bal.hic et Angelũ.i.inutro ff.de.q.rũ.q. vtrũ mandans ꝛ mandatarius obligẽtur simul in tempore? tõdẽ loco.

d ☞Et ex his terminata fuit.q.dicõ hac q̃one vt no. bar.ꝛ ale.i.l. adulter.§. si eo tpe.de adulte.ꝛ in.l. adversus.de arbi.et not.i.l.cr duobus ũ.qõ.deonobus reis.ꝛ in.l. admisi §.fi.de fidei.

e ¶Codex libello. ddebart.in.d.l. athletas.ff.de falsis.bar.bal.i.d.l. mioꝝ.§.debis q.vt indi.ꝛ i.l.i.§. fi re? vel accu.ꝛ l. cum rõnibꝰ.§.q accu.nõ poss. itez adhõc q̃ simul ꝺdẽnari p̃uit, ẽt si vnꝰ fuit prius accusatus. Angel.i aut. vt oẽs obe. iudic. prouin.

f ☞Quero qd de nuncio. Tu vide de. hec vltra not. hic p Cy. et bald. qõ not. idẽ bal. in l.i.§. ne aũt. colũ. v.§. de cadu. tolle. vbi alle. Cy. Ƀ ꝛ bal.i.l.i.§. incidit. ff. ad turpil. vbi dicit qõ nunc ꝯ per q̃s fuit tractatũ maleficium puniuntur ꝺequo vide by polit. de marsi. singu. clxxxi. inci mãdans fieri homicidiuꝫ.

g ¶Aut delictuꝫ, adõ foci.§fi. cxxxviij. incip. iustissime iudex. ẽsic. vi. 2clusio. in prima pte. chart. cxcviij. vbi hoc idẽ allegat ꝛ firmat.

ta erit mandanti vt p̃bat ter. in simili. ff. de contraben. emp. l. si quis fundum. sed in casu nostro facienti non est imponenda pena que a iure ciuili fuerit inuenta: q̃ per ius municipale est correcta. ergo sequitur qõ in casu nostro contra mandantem nulla penaordinaria est statuta: quia nõ a iure municipali: quia eveniens eius non comprehenditur non a iure cõi: quia per correctionem pene p̃incipalis correcta est ois pena imponenda per relationem ad illam ꝛ inter correlationem habẽtes vt est mãdãs ꝛ mãdatarius ꝛ maxime cum ipsum factũ interpretatur a mandante gestam, ꝛ pro hoc bene facit in simili.§. de indi. vidui. l. si in princi. ꝛ.i. de cupi. er iu. dã. l. i. li. vi. ꝛ hoc credo verius ꝛ si sic sequitur qõ pena erit arbitraria. Simile vide alias vbi quis verbis legis non comprehendit er eo: quia pena illius. l. in cum irrogari no? potest iuder aliam penam arbitratur ꝛ infligit. vt patet. ff. co. l. bos accusare. §. omnibus. ꝛ in casu nostro non male imo bene faciet iuder si in arbitrando penã exemplum sumat a iure ciuili vt similem arbitrek ei quãtus municipale ei imponit vt in precedenti diri. Ad rationes in oppositum factas non expedit alr rñderi cum per rões pro ista parte factas illi respõsum est predicta quotidiana periegendo not. q̃ alias non credo te clarius audiuisse.

24 ¶Quero. vij. vnde obligatio mandãtis ꝛ iubentis oriaꝫ in delictis ꝛ quantum est inter mandantem ꝛ mandatarium non creditur quia inter eos nulla oritur vt diri §. eod. in fcõ Ɔ vo: sed qñ inter mandantem ꝛ eum in cuius pernitiem mãdatur vel rem publicam que ledi dicit. ꝛ dicit bar. in l. non solum. §. si mandato. ff. de iniur. quod nascitur ex facto sequuto sed ꝓpter mãdatũ. ꝛ probat ☞Primo q̃ mãdãs in contractibus obligatur ex cõtractu quem mãdauit fieri. ergo ꝛ idem ex delicto qõ quis mandauit cõmitti. antecedens ꝓz in. l.i. in fin. ff. de cõtrabẽ. emp. ꝛ. l. si qs pbiberit. ff. de publi. ꝛ. l. naturalis §. pe. de prescrip. ver. ☞ñtia pz: q̃ de ꝺtractibus ad delicta est argumentatio bona. ff. de indi. l omnem. ꝛ. ff. de custo. ꝛ erbi. re. l. ij. ad fin. ꝛ not. §. vbi de crimine agi oportet. aut. qua in prouincia. Scõo indurit pro casu. ff. de fur. l. qui seruo. ꝛ. l. si quis vrõis. §. necꝰ verbo. Tertio autoritatem gloss. ff. de ser. corrup. l.i. §. persuadere. ꝛ inst. de obli. que ex dc. na. §. opc. accedat etiam qõ no. per glo. in. l. qñ. §. ad. l. iuli. de vi. ꝛ qõ. ſ. dicam de ratum habẽte. ¶Sed harum rationum prima melior cum de persuadente ꝛ opem prestante in pluribus sit diuersitas ad mandantem tñ mihi latius videtur vt dicamus ex dictis in priori qõne colligi põt videlicet qõ mandans interdum obligatur ex mandato vel ꝓpriꝰ ex delicto mandati facto non sequuto. vt. §. in quarto Ɔzio diri. Interdum obligat ex facto sequuto ꝓpter mandatũ qõ est indubitanter qñ ipse vere agere dicit vt in exemplis in priorima precedenti qõne positis. Interdum etiam obligatur ex facto sequuto ꝓpter precedens mandatũ qñ interpretative facere dicit ꝛ in verbis eiusdẽ legis cõprehendere dicitur cuius exempla habes in precedenti questione. Sed si ex verbis l. non comprehenditur. vt in priorima qõne diri in. l. municipali. est magis dubium q̃ cum puniatur extra ordinem si factum non esset sequutum vt ibi dixi ꝛ facto non sequuto obligatur ex mandato. ergo ꝛ nunc idem vꝺ cum non obligetur vt faciens. ꝛ sic videre? dicẽdũ qõ obligaret ex isto casu ex mandato ꝓpter factum tñ sequutum grauius puniretur. ¶In cõtrarium facit q̃ interpretative facere videt. Ɩz talis interpretatio non cadit in statuto. ꝛ sic ex facto sequuto interpretative gesto ipse puniatur extra ordinem. ꝛ hoc credo tutius ar. eorum que diri in fi. priorima questione. ꝛ sunt ista vtilia ꝛ necessaria propter id quod diri in. viij. questione. ꝛ etiam vt sciatur an tps ꝛ locus mandati vel facti sequuti debeat apponi i libello de cuius materia habes in l. libellorum. ff. eod. ꝛ dicetur. ſ. eod. l. pe. ꝛ hoc vltimo membro crederem facere caute dictatorem libelli vt tps mandati et facti sequuti ꝛ locum apponat ne in varietatẽ opinionũ incidat.

25 ¶Quero. viij.ª ad declarationem tertius ꝛ materie an facto sequuto mandans dicetur ꝛ puniretur vt principalisᵇ an vt opem
a b prestans ꝛ sic mandatarius dicatur principalis Cynus formatꝫ istam questionem hic ꝛ allegat multa non necessaria ad tituluꝫ questionis ꝛ finaliter dẽcidit vt statim patebit. ¶Tamen latius dic quod in casibus in quibus vterq; vere facit vterque est principalis. In casibꝰ autem in quibus mandans vere ꝓprie agit ꝛ mandatarius dumtaxat ministerium prebet ꝛ tunc mandans est principalis. qñ autem vnus vere alter interpretative quod qñ hoc sit habuistis. §. in qõ. v. Isto casu dic aut tu queris quis fuerit autor vel promotor huius delicti. ꝛ dic quod mandator. vt. ff. de nox. l. iij. aut queris quis sit principalis. i. a quo principium ꝛ originem traxit ꝛ dic quod a mandatore. ff. de ser. cor. l. in hoc iudicium. Aut queris quis sit principalis in perpetratione facti: ꝛ tunc sume verba Cyni dicentis quod principalis est mandatarius vt hic. sed non ꝓpterea debemus dicere quod mandans sit accessorius: vt eius obligatio accedat obligationi facientis sicut alias dicitur in reo: fideiussore: quia hoc esset male dictum cum ipse interpretative dicatur facere: et sic est eque p̃incipalis in obligatione. hinc est quod facto sequuto obligatur ꝓpter mandatum vt hic in p̃incip. huius. q. diri nec pena huius liberat alium. vt. ff. de iur. om. in. lege si quis id quod. §. fin. cum. l. seq. accessorius autem isto respectu dici potest: quia tunc diceretur interpretative facere nisi mandatarius feciset ꝛ sic factum accedit facto non obligatio obligationi.

26 ¶Quero. ix. vtrum delictum ᶜ mandantis ꝛ mandatarꝰ sit
c vnum ꝛ idem. ꝛ hanc questionem tangit hic Cynus ꝛ plenius. ſ. fi re. vel ac. mor. fue. l. i. ꝛ arguit quod non. vt. l. probatur dum dicitur mandatoꝛem ex sua persona conueniendum. ¶In contrarium facit. quia ex omni gestu vel facto resultat vnus effectus scilicet homicidium vnum. ergo ꝛc. argu. ff. ad legem aquil. l. illud. §. fi. item quia vtriusque est eadem pena. ergo ꝛc. ¶Dmissis verbis Cyni credo dicendum esse quod potest dici idem cum alio tripliciter specie genere vel numero vt inquit porp hrius li. vi. c. i. versi. idem dicitur ꝛc. ☞Primo modo ꝛ secundo delictuꝫ vtriusque potest dici idem: quia sub eodem genere ꝛ sub eadem specie. Tertio modo non sunt idem q̃ non nomine vel diffinitione vel accidente nec ꝓprio attẽta predictis autoris sententia qõ etiam aliter probabitur q̃ quot sunt personedelinquẽtes tot sunt obligationes. vt. ff. de iniur. l. si plures. ꝛ de in. om. iudi. l. si
27 quis id quod. §. fi. cum. l. se. ꝛ probatur hic dum text. dicit mandãtẽ ex persona sua conuenirι. ¶☞Possumus pbabiliter dicere qõ obligatiões sunt diuerse numero: quia ꝛ persone numero sunt diuerse Sed q̃ obligatioes ille oriuñ ex eodem facto ꝛ de eodẽ facto punict vter q; vt diri. §. vij. q. ideo illo respectu dico idem delictum nomine ꝛ diffinitione ꝛ per consequens numero licet qualitate diuersum, ꝛ pro hoc accedant rationes superius
28 allegate ꝛ autoritas glo quam allegau. §. in. vij. q. ¶Et ex his
d terminata fuit questioᵈ. Statuto cauetur vt si quis fuerit dãnatus de aliquo delicto ex quo pena mortis sit sequuta quod de eodem delicto alius non poterit accusari vel contra eum inquiri nisi accusatio vel inquisitio prius fuisset inchoata et dubitari
2 potest an punito mandatario de homicidio possit postea accusatio vel inquisitio fieri de mandante ꝛ determinatum fuit quod non possit: quia de eodem facto veniebat puniendus licet ꝓpter mandatum ꝛ sic ꝓpter qualitatem diuersam quod tenementi. et pro ista diuersitate identitatis generis vel speciei vel numeri habes gloss. in. l. i. in p̃incip. ff. si pars here. pet. petuit tñ confiderare Cyn. titulum qõnis quo ad alium intellectum vi
29 delicet an sit idem quia vtriusq; obligatio oriatur ex eodem fa-
cto. ꝛ tunc rñ. vt in vi. q. diri. §. ¶☞Quero. x. vtrum mandans
e ꝛ mandatarius eodem libelloᵉ possint accusari. ꝛ fine allegationibus superfluis respondeo qõ vbi ex eodem facto veniunt puniendi ꝛ eadem lege ꝛ pena: tunc eodem libello poterunt accusari. et pro hoc accedat. l. i. §. fi reus vel ac. mor. fue. et. ff. de fal. l. athletas. ꝛ. ff. de adul. l. nihil. ꝛ ad turpil. l. i. §. incidit. ꝛ de iniur. l. non solum. in princ. ꝛ. §. fi mandato, facit quod not. in. l. qui de crimine. cum materia sua. ſ. c. ꝛ. ff. ad. l. aquil. l. item mela. §. fi plures. nam ibi oẽs interpretative dñr occidisse: Ɩz vere vnus tantũ occiderit ꝛ oẽs vno libello accusant. Sinautem ex diuerso facto ꝛ diuersa lege: pena veniunt puniendi: tunc dico eos non posse accusari in eodem libello. argu. eorum que no. Cy. per Fran. Accur. in. d. l. cum bis que ibi dicam. qñ aũt diuersa lege ꝛ pena
30 vel facto obligentur vide qõ diri. §. in. v. q. in fin. ꝛ in. vi. ¶☞Vi
f so de mãdãte an ꝛ qũo puniaꝫ quero qd de nuncioᵍ qui mandatũ nunciauit mãdatario: an teneaꝫ mãdato sequuto. ꝛ vꝺ qõ nõ. vt. ff. qõ vi aut clam. l. aut qui aliter. §. pe. Jn Ɔzio facit quia prestare vꝺ opem. ꝛ sic vt opem prestans ꝺz teneri. institut. de obliga. ex delic §. ope. dicẽm ☞Pe. ꝛ Cy. aut delictum est leue. ꝛ tunc nuncius excusatur: sed cum mandante agitur. vt. ꝺ. §. pe. aut est atrox ꝛ non excusatur: sed cum mandante agitur: vt. ꝺ. §. ope. et pro hoc bñ facit. ff. ad turpil. l. i. §. incidit. vbi Barto. dicit idez facit ẽt. l. si ego. ff. qõ vi aut clam. sed qua pena opem prestans puniatur tangitur per Cy. ſ. de agge. ni. non rumpen. l. i. ꝛ ego dicam. ſ. de rap. virg. l. i. vbi ter. dicit. ¶Nunc quero de ratum hñte circa cuius materiã formabo quinq̃ qõnes. ☞Pria an ꝛ qñ ratuꝫ hãs teneatur. Scõa an quodlibet delictum possit haberi ratum. Tertia an ratum hãs puniatur vt faciens. Quarta qũo cognoscatur qõ faciens nõie ratum habẽtis fecerit. Quinta an ratũ habẽs immediate ex ratihabitatione obligetur aut ex ma
31 leficio commisso. ¶☞Circa primam. q. glo. ff. de vi ꝛ vi ar. l. i. §.
g quoties. ver. sed ꝛ fi quis. distinguit aut delictum ᵍnon est commissum nõie ratum hñtis ꝛ non tenetur. si nomine ratum hñtis tunc distingue aut ratũ habeꝫ factum ꝛ taliter factum: q̃ nõie ratum hñtis. ꝛ tenetur in. d. §. quotics. aut habeꝫ ratum factum sed non

sed non taliter factum: q̃ non tanquã eius nõie factum ꝛ non tenetur. Quod aũt factum possit haberi ratũ ꝛ eius qualitas reprobari habes text. §. arbi. tutel. l. interdicte. ꝛ no. in. l pomponius scribit. ff. de nego. ge. Jn dubio aũt an ratum hñdo factum videatur ratum habere vt suo nõie gestum ex quo sic fuisse factũ non tangit glo. sed docto. dicunt qõ sic. arg. d. §. quoties. versic. sed ꝛ si quis qõ satis credo q̃ hoc est ꝓpositum ratihabitionis: cum non suo nõie gestum ratum haberi non possit. vt. ff. de pact. l. si scruus. Ad hanc distinctionem quãtũ est in primis duobus membris facit ter. ad literam in. c. cum quis extra de sent. excom. li. vi. ¶Sed cõntra primum membrum opponit ☞Det. de. l. i. §. fi ratum. ff. quod iussu. ꝛ de. l. si fundus. §. i. ff. de pignor. Jn quibus apparet qõ ratum hñs non suo nõie gestum sibi p̃iudicat cui respondit ipse qõ illud procedit qñ gestum non sortitur plenum effectum ꝑm intentionem agentium nisi ratum habeatur. secus vbi gestum iam est sortitum plenum effectuꝫ. vt est videre in delicto commisso. nam tunc ratum habens non suo nomine gestum sibi non p̃iudicat. aliter respondet Bar. §. qõ sibi p̃iudicat vt non possit venire Ɔ id qõ ratum habuit. vt. ꝺ. l. si fundus. ꝛ. §. de rei ven. l. mater. sed non p̃iudicat sibi vt possit conuenire obligationi descendente ex negotio quod ratum habuit. ideo ex contractu matris non potest cõueniri filius. vt. ꝺ. l. mater. nec posset conueniri pignoratitia actione. vt. ꝺ. l. si fundus. sed ambobus casibus sibi p̃iudicat in vendicatione rei sue sic ꝛ bec ratum habens non tenebitur obligatione descendente ex delicto
c non suo nõie gesto. ¶☞Quero scõo an quodlibet delictum gestum alterius nõie possit haberi ratum. ꝛ glo. in. ꝺ. §. quoties. vſ. sed ꝛ si quis. dicit qõ si ꝓpter delictum carnis: q̃ per alium fieri nõ potest. arg. §. de cadu. tol. l. i. §. ne autem. ꝛ hoc ẽt tenet Dy. ꝛ Jo. an. in. c. ratihabitionem. extra de regu. iur. lib. vi. Sed Cy. post ☞De. §. ad macedo. l. i. §. in. q. vij. dicit qõ delictum carnis põt ratum haberi: quia si hoc esset in adulterio idem esset in quolibet crimine cum factum vnius non sit factum alterius. ff. de condi. indẽ. l. si non sortem. §. libertus. ꝛ de p̃script. verscu. l. si operas. sed alia de cã pñt haberi rata. vt. ꝺ. §. quotics. versic. sed. et si quis. qui indistincte loquitur. ꝛ glo. fateri vꝺ vum solum delictum carnis excipit. ergo ꝛc. Secundo quod sicut in aliis crimibus põt geri iniuria per alterum ita si in isto. vt. ff. de adulte. l. ꝛ si amicis. ꝛ. l. qui domum. ꝛ hoc idem scribit Barto. in. ꝺ. §. quoties. sed in. l. sed si vnus. §. ferunt meus. ff. de iniu. saluat glo. intelligendo illam vt per ratihabitionem quis non dicatur facere adulterium vere sed interpretative sicut mandans interpretative facere dicitur. vt diri. §. i. ii. §. v. questione. ¶Sz ego credo quod glosſ. non habuit illam intellectum: sed velit quod nomine alieno non possit committi: cum semper fiat ꝓprie libidinis explicande ꝛ implende causa ꝛ per consequens ratum habere non possit. ꝛ ideo videtur dicendum. aut qui alieno nomine asserit se fornicasse fatetur. ibidinis sue ꝛ cõcupiscentie causa principaliter motum esse. ꝛ tunc primeuis verbis non attentis: sed attenta libidine ꝛ concupiscentia qua principaliter agit dicamus quod ratum haberi non possit vt ratum habens puniatur. aut non causa ꝓprie libidinis ꝛ concupiscentie principaliter egit. sed vt maritum vituperaret ꝛ iniuriam inferret ei mediante vroris fornicatione ꝛ forte in satisfactionem et recompensationem alicuius iniurie illate ei cuius nomine fatetur se facere: et tunc procedit dictum doctorem. ☞Petrus Cynus et Bartolus cogitabis tamen ꝓpter ea que statim in sequẽti questione subiicã.
33 ¶☞Et ex predictis tamen colligo quod predictorum doctoruꝫ opi. est quod delicta possint haberi rata vt ratuꝫ habens puniatur ac si mandasset ꝛ qua puniatur. diri. §. in quinta questione. ¶Sed contra istum multum dubito: quia ter. videtur probare contrarium. vt. ff. de fur. l. si vendidero. §. fi titius. vbi falsus procurat. scienter in debitum. recipiens committi furtum ꝛ tenetur furti et conditione furtiua. vt ibi et. l. falsus. §. de fur. et si is cuius nomine recipit ratum habeat ipse tenetur conditione indebiti non pena furtiꝰ vt dicto. §. fi titius. ꝛ tamen si mandasset videtur quod furti tenetur. quia scies indebitum reciperet. vt. ff. de fur. l. falsus. in principio ꝛ. l. qui seruo. §. item placuit. ꝛ. ff. de cõdi. fur. l. quoniam. facit. l. ꝛ si quis seruo, §. de fur. Sed rsponderi potest quod si mandatum habuisset furtum non commisisset is qui indebitum exigisset ꝛ ideo nec qui mandasset tenetur furti sed indebiti. vt. ff. de conditione indebiti. l. fi procu. §. sed celsus. de condi. ob cau. l. si ꝓcuratori. ꝛ sic ratihabitio operatur ex post qõ mãdatũ respectu habentis ratum. ꝛ per ꝺñs non obstat. ꝺ. l. qui seruo. nec. l. is qui opẽ. in eo. titu. q̃ in. eis spãle. vt ibi no. ¶Sed replicari põt qõ rñsio procedit p̃curatore ignorante indebitum esse sed eo sciente vꝺ qõ furtum committat. vt. §. de fur. l. i. et licet non habeat animum sibi lucrãdi sufficit quod habeat alteri: q̃ mandanti. vt. ff. de fur. l. si quis ꝓferendum. vt not. Jacobare. in. ꝺ. l. i. §. de fur. ¶Ego vt ista cuaderem ꝛ etiam quandam inquietatem que videtur insurgere si ratũ habens puniatur ac si mandasset cum mandans sit autor ꝛ promotor huius ma-
lefici: ideo merito debet puniri. sed ratum hñs non est promotor. iõ non saltem fit puniendus. cum pene debeant commensurari delicto. vt. ſ. de penis. li. sancimus. ꝛ extra de homi. c. sicut dignum. ¶Cogitabam dicere qõ in maleficijs in quibus agit
a ad rei persecutionem vel interesse ratum habens hñs obligetur ad interesse sed non in penis. vt. §. fi titius. vel aliter: quia interdum ratihabitio tendit ad extinguendum locum habet. §. fi titius. interdum ad augendum ꝛ roborandum ꝺelictum. ꝛ tunc etiam in penis retrotrahitur. sed replicari potest quod in vno casu. ꝺ. §. fi titius. ratihabitio extinguit seu euanescere facit ac. furti in penam procu. qñ pecunia erat debita non qñ pecunia erat indebita vt in primo casu ibi patet vel quod puto verius ibi ratum hñs erat bone fidei putans debitum: sic als si sciret indebitum esse non video quare non teneatur furti sicu si ipse sciens accepisset. vt. ꝺ. l. falsus. in p̃in. Supposito igit qõ quãtum ad penales obligationes reales vel personales ratũ hñs teneak si suo nõie
34 fit gestum. ¶Quero qũo scietur quod suo nõie sit gestum. i. an sit necesse ꝙ in ipso actu gestionis ipse asserat se facere nomine illius sicut in Ɔctibus cum vendit. quis rem alienam nomine ꝺñi vel debitum exigit nõie creditoris. vt. ff. de ne. ge. l. si pupilli. §. item queritur. ꝛ vꝺ quod sic arguendo de Ɔctibus ad delicta. ff. de iudi. l. oẽm. ꝛ de custo. ꝛ erbi. re. l. ij. ad fin hoc ẽt vꝺ probari in. ꝺ. l. i. §. quoties. ff. de ve ꝛ ve ar. nam cum ibi facit ꝺfiam inter verum ꝛ falsum. pcuratorem. ꝛ qñ falsus est sum solum conueniendum dicit. sequitur cum als sciri non possit an vt procurator. deiecerit necne. ꝛ si an falsus fuerit vel verus quod in ipsa deiectione dicebat se facere ex mandato talis persone cum proprio
35 nõie facere posset. ¶☞Quero an ratum hñs obligetur immediate ex ratihabitione an ex maleficio commisso. sed ꝓpter ratihabitionem. Et b enter rñ. quod ex maleficio commisso pp tñ ratihabitionem. quod p̃z ꝙ interdictum cãtur ex violenta deiectione. vt. ff. de vi ꝛ vi arma. l. i. in p̃inc. ꝛ ratum hñs illam deiectionem tenek illo interdicto. vt. ꝺ. §. quoties. ver. sic. sed ꝛ si quis. interpretative: q̃ deiecisse vꝺ vt ibi dicit text. non obstat qõ not. glo. in. l. mater §. de rei ven. ꝛ. l. si pecuniam. §. de ne. ge. ꝛ Dyn. in. c. ratihabitio. de reg. iur. li. vi. q̃ ille gl que per ☞Detr. ꝛ Mo
a der. aliqꝰ os reprobantur supposito qõ vere sint loquuntur de obligatione que alias oritur inter gerentes ꝛ ratum hñtem nos de ea que oritur inter ratum hñtem et eum in cuius permiciem geritur. ꝛ pro hoc etiam facit: quia sic est in mãdate. vt dixi in vi. q
6 cui ratum hñs equiparatur. vt. ꝺ. versi. sed. ꝛ si quis. ¶☞Modo veniamus ad conductorem. i. ad eum qui pecuniam dedit alteri: vt homicidium vel aliud maleficium committeret quem lex conductorem appellat. ff. de iniur. l. non solum. §. fi mandato. an idem in eis disponatur quod de mandate ꝛ mãdatario dixi. ꝛ dic qõ sic, vt probat. ꝺ. §. fi mandato. Et est rõ: q̃ licet pecunia detur tñ mandat qui dat: Ɩz pecunia data vel non data non obligetur ex mandato nec ex locato vel alia obligatione: quia res est turpis ꝛ a iure improbata. vt. ff. ma. l. si vero non remuneran
di. §. rei turpis. ꝛ de fideiuſ. l. fi a reo. §. fina. ꝛ ideo dico istum pecuniam dantem obligari ex maleficio postea sequuto vt in mandatore diri. Et probo per simile: quia is qui pecuniaꝫ alicui dat vt eius nomine cũ tertio contrahat obligatur ex Ɔctu postea sequuto ei cum quo Ɔrit is qui pecuniam recipit. vt. ff. de prescrip. ver. l. naturalis. §. pe. Verũtamen vt inquiunt doc. ꝛ Bart. delictum censetur in vtroq; iosorum atrocius quam si pecunia non interueniſſet. ꝛ ideo pena potest augeri. ꝛ pro hoc facit. l. cicero ff. de pe. ꝛ vꝺ casus extra de homi. c. i. li. vi. vbi assassini grauius puniuntur ꝛ assassini vocantur vulgo qui pecunia recepta vel promissa homicidia committunt ꝛ interpretatio vulgi est attendenda. vt. ff. de fun. instru. l. cum delationis. §. assinam. ꝛ de sup pellec. le. labeo. sic etiam videmus qõ iuder corruptus pecunia magis delinquit quã si gratia: q̃ in primo casu sentẽtia est ipso iure nulla. vt. §. qñ pronuo. non est ne. l. venales. Secundo casu valet. Ɩz rescindatur si petatur. vt. ff. ad trebel. l. seruo inuito. §. cum pretor. ¶Ulterius potest queri ꝛ crit quinta questio principalis quid de eo qui opem prestat siue verbo vt in persuadendo siue opere ꝛ facto. ꝛ quia hec non sunt ꝓprie de nostra materia sed. l. vnice. ſ. de rap. vir. ideo remitto ad ea que ibi dicam.

¶Ultimo potest queri quid de eo qui nihil commisit in faciendo sed tantum in negligendo: quia sciens delictum committendum non ꝓpalauit. ꝛ de hoc remitto ad ea que scribã. ſ. ad. l. iul. ma. l. quis. vbi cadit. ꝛ hec sufficiant de presenti repetitione compilata per me. Bartho. de Saly.

1 ☞Absens potest de pena capitali accusari. ꝛ nu. 3. ꝛ. 4.
2 Oppressus in iuste a iudice superiorem debet adire.
5 Accusatos qualiter requiri ꝛ citari debeat. ꝛ nu. seq.
10 Accusatoꝛ in quolibet termino cõparere debet rci cõtumaciam accusaturus.
11 Citatus nũcio literas commissionis non ostẽdenti credere non cogitur.
2 Nũcio referẽti qñ debeat a iudice credi. ꝛ nu. seq.

a ☞Ratũ hñs obligat. vide de Bar. in. l. bonorũ. nu. ij. vꝺi. ij. oppono. ꝛ qõ ibi posui in apostil. in vꝺ. ratihabitionẽ. ff. rez ratã habe. collec. c. i. nu. xliij. et ibi posui in addit. in vꝺ. cõparat mãdato. extra. de re. iur. ꝛ qõ no. vꝺ. Ireg. ratihabitio. ꝛ in reg. ratũ. ꝛ vtro biq; posui in apostil. de regu. iuris lib. vi.

Universidad de Navarra Biblioteca

a ¶ Absentē. vide Bart. in.l.iŭ.ff.de. ¶ in l.quidā cēsulebat.de re iudicata.

b ¶ Quātū ad vtā annotatiōis bonorū. Tu dic qō hodie hec forma annotationis nō est in vsu ſz illius loco successit bannum.vt plene per Bal.hic ¶ not in l.ŭ.ff.de reg. reis

c ¶ Un citat⁹. Add de specu.de cita. ver.v ram aūt in ℌ.sequiť videre.et ibidē B ii.in addi.in verſi.vtrum citatus.

d ¶ Teneať credere nūcio. Tu vide de hoc Saly.i l. tres denūciationes.nu.tiŭ. verſi. ſz an credať nuncio ¶ ibi posui in apostil.ad ipſum in eo.verſi.ℨ. quo modo ¶ qſi iudex quod facit ad ea que hic dicunt ne. ſeq.verſicu. quem ſexto.

14 Litis contestatio an requiratur quando pena relegationis imponitur.

Reo ſe absentante post litis contesta. an possit ad diffinitiuā procedi.¶ nu.ſeq.

Absentem. [a]Diuidiť i duas partes. primo dictum in genere.ſecō er eo ifert ad ſpeciem.ſcōa ibi: rideo. ¶ Caſus. ¶ Cōtra absentem capitaliter accuſatum poteſt procedi vſq; ad annotationem bonorum¶ nō vltra. ideo nōtz ſnia ſuper principali lata ¶ p ſuperiorē reuocatur quatenus de facto proceſſum fuit. b.d. Not. tria que habes in ſummario. ¶ Et ex vltimo colligē qō oppreſſus ℨtra iura ab aliquo iudice vel officiali pōt ſuperiorem adire ¶ eius officium implorare vt id in quo eſt oppreſſus per eum reformetur in melius de oppreſſione vero primatorum dicam. ſ. eo. l e i quidem. Item nota quod prefectus ptorio maior eſt preſi. de.¶ ideo cognoſcit de illius iniquitate. an autem ipſemet poſſit de ſua iniquitate cognoſcere diri ℨ. eo. l. accuſatoribus in fi. ¶ Op. qō absens poſſit de pena capitali accuſari. vt. l absentem ℌ. i. ff. de penis. Sold. vt in prima gl quia ibi de capitali cuius pena eſt relegatio vel infra hic materia quia metalli vt hic patet in text. diuerſimode enim ſumitur crimen capitale. vt dixi. ff. eo. l. reos. in prin. ¶ Opp. ŭ. qō etiā de crimine capitali ſupra relegationem absens poſſit accuſari. vt. ſ. tit. i. l. ŭ. ℌ. er longinquo. Sol. vt in glo. ŭ. videlicet qō accuſatur. i. accuſatio ℨtra cum recipitur vt ibi: ſed nō proceditur niſi quo ad annotationem bonorum vt hic. ¶ ſic potius concordant ¶ Op. iŭ. qō imo procedit ad diff. nitiuam vt. ſ. de pe. l. ne diu. Sol. vt in ea. glo. in ſi. qō ibi ſpeciale in odium apparitorum vt in contrario not. ¶ alium caſum ſpecialem habes. ff. ad. l. corne. de ſica. l. ler cornelia. ℌ conſtitutum. ¶ hodie tertium in extranaganti quam imperator fecit piſis que incipit ad reprimendum ꝛc. ¶ Oppo. iŭ. quod imo indiſtincte ad diffinitiuam poſſit procedi vt hac. l. ŭ. reſponſo. dit cui nunℨ denunciatum fuit ꝛc. Solu. vt in glo. ſuper verbo denunciatum fuit. vt ibi ſubaudiatur maxime: quia ad maiorem exaggerationem dicit. ¶ Quero primo qualiter accuſatus ſit requirendus. Rñ. vt in gloſſa. ŭ. vcz qō eodem modo quo in ciuilibus. ¶ remittit ad not. in. l. iŭ. ſ. ti. i. ¶ ibi glo. vult qō dentur tria internalla quorum quolibet ſit. xxx. dierum ſed illa in accuſatore loquitur nos in accuſato. et hec glo. caute loquitur dum in nube dicit ſicut in ciuilibus. et idem dicit in gl. pe. ſ. eo. l. accuſatoribus. ſed in ciuilibus eſt dubium an internalla decem dierum in reo ſint aucta ad. xxx. dies, nam alleg. quod non per. l. precipimus. ſ. de appel. ℨo. quod ſic per. l. non debet actori. de reg. iur. ¶ hec not. gloſſa. in aut. qui ſemel. ſ. qūo ¶ qñ iud. ¶ hanc opi. ℨo. tenet glo. in. l. conſentaneū. in eo. ti. ¶ hanc tenco que etiā eſt cōis. nec etiam ob. ratio oldr. quia non eſt correctio hominis ſed legis volentis actori concedi ¶ reo denegari. vt. d. l. non debet. ¶ dixiť in ſimili in. l. iŭ. ſ. tit. i. quia reo in dilationibus lex magis fauet. vt. ff. de fer. ¶ dila. l. fi. ¶ Non obſtat replicatio quam facit ℨac. but. qui tenet cum Oldra. dicens qō in actore eſt diuerſa ratio: qr lite nō conteſta. procedit contra eum ad diffinitiuam vt dicta auℨ. qui ſemel. quod non eſt in reo in ciuilibus. nam defendendo Reſpon. primo per interemptionem qō illa fuerit ratio dandi maiorem dilationem qō patet: quia etiam lit. conte. eadem interualla. xxx. dierum eidem dari debent vt patet in dicta auℨ. qui ſemel. ibi quod vel locum habet ¶ ſi lis cepta nō ſit. nam attenta copula ibi poſita ¶ filis cepta ꝛc patet qō lite cepta vel nō danturilla in terualla ſic ¶ alias ſtat implicatiue. ff. ſoi. ma. l. i. hoc etiā patet quia ſi citatus veniat ¶ litem conteſtetur ¶ iteratio ſe absentet ſimilia interualla dentur vt in ver. bis quoq;. ¶ Item non obſtat alia diuerſitas quam ipſe aſſignat videlicet quod actor ex contumacia ſcōa cadit a iure ſuo vt ibi in fi. quod non eſt in reo. vt ibi not. quia non ſequitur propter contumaciam cadit a iure ſuo: ergo maiora dantur interualla: quia conſequentia eſt fallibilis ¶ nō neceſſaria: ergo non bona. vt. l. non ob hoc. ſ. vnde cognа. cum ſimi. Fallibilitas conſequentie patet: quia interualla dantur. xxx. dierum ¶ ſi contumax ſit non cadit a iure ſuo. ſed ad perquiſitionem veritatis proceditur vt ibi. in ver. qui ſi ſit vocatus. ¶ ſic cadentia quam facit a iure ſuo non eſt cauſa minoris dilationis cum in caſu non cadentie ſimilis dilatio detur. Preterea cum ex dilatione inſurgat contumacia et ex contumacia a iure ſuo cadentia ¶ vltimum cauſetur a primo non debemus dicere contra primum cauſari ab vltimo: quia eſſet ordo retrogradus ¶ impoſſibilis. Ex predictis igitur patet quod opin. ℨo. ꝛ gloſſ. in. d. autenti. qui ſemel. eſt vera in ciuilibus. ¶ Ex qua cō clude declarationem huius videlicet in criminalibus reus requiritur per edicta pro ſingulis interualla. xxx. dierum habentia et edictorum ampliatio facta fuit vt non poſſent citati allegare ignorantiam propter temporis brevitatem. et eadem ratione fuerunt inuenta edicta voce preconis reiecta. vt. d. auℨ. qui ſemel. nec predictis ob. l. inter accuſatores. ff. de publi. iudi. quia

respondeo vt plene ſcripſi. ſ. eo. l. iŭ. ¶ Quero. ŭ. quia hec edicta non ſunt in vſu: ſed fiunt citationes per nuncios: an ſufficiat ipſum citari ad domum ſicut in ciuilibus ſufficit. vt not. doct. in in. l. ea que. ſ. quomodo ¶ quando iuder. Et videtur ℨoan. and. poſt Specu. dicere quod non in tit. de accu. ℌ. verſic. ſed numquid ſufficit. dicunt enim eum citandum in loco vbi exiſtit. hic dicunt ſtatutum fuiſſe vt iuder cauſam ſcribat alteri iudici in cuius territorio exiſtit vt reo notum faciat. vt patet. ff. de rei vendi. l. i. ℌ. i. ¶ j. tit. u. i. l. ŭ. ¶ Ego puto verius dicendum qō quātuz ad vim annotationis bonorum ſufficiat eum citari ad domuz vel quencunq; alium locum: ita quod veriſimiliter ad notitiam eius peruenire poſſit: quia per edicta hoc erat et eo legitimis dilationibus tranſactis non comparente bona eius debent ſcribi ¶ annotari ¶ poſt annotationem iuder debet diligenter inquirere locum vbi reus exiſtit ¶ per iudicem illius loci debet ei facere nunciari quomodo ipſe eſt accuſatus et quomodo ipſe eſt citatus legitime. ¶ quia non comparuit eius bona ſunt annotata. Unde ſi vult bona annotata recuperare ¶ impedire ne publicentur in fiſcum compareat infra annum. ¶ hanc practicam ponit ter. in. l. i. ℌ. i. ff. de requi. re. et probatur. ſ. de adult. autenti. ſi vero. et ſi iuder neſciret in quo loco exiſteret ſufficeret vt de annotatione fieret publicum edictum: ita quod ei per quencunq; poſſet innotescere. vt. d. ℌ. i. ¶ eo infra annum comparente recuperabit bona ¶ quando iſte annus incipit currere: dicam. ſ. de requi. re. in. l. ŭ. ¶ Quero tertio an in ſchedula citationis debeat interseri tenor accuſationis vel denunciationis vel inquiſitionis. et licet in ciuilib⁹ ſit queſtio ſatis prolixa et varie ſint opi. vt per Cyn. not. in aut. offeratur. ℨ. de lit. conteſt. tamen in criminalibus non eſt neceſſe ſed ſufficit eum citari vt veniat reſponſurus cuidam accuſationi vel inquiſitioni de eo facte. vt probatur. ſ. titul. i. l. ŭ. ver. qui poſtrea. ¶ extra de accuſa. c. licet in beato ¶Petro. et hoc eſt vtilitatis cauſa permiſſum ne rei ſcientes crimen de quo ſint accuſati fugā arripiant. ¶ ¶Prouident tamē iudices Moderni: qr informatione prius a teſtibus habita ſine aliqua citatione verbali mittūt ad capiendū reum ſi crimē ſit tale cuius pena ſit corporis afflictiua ne verbali citatione precedente arriperet fugam conſcius de crimine. ¶ videť hec practica approbari. ſ. tit. i. in. l. ŭ. vt ibi dicam. ¶ Quero quarto an in quolibet termino accuſator debeat cōparere ad contumaciaz rei accuſandā. ¶ dic qō ſic qr ſic eſt in ciuilib⁹. vt. ℨ. de iudi. l. pro perādum. in. ℌ. ¶ ſi quidem. ad quorum inſtar proceditur in criminalibus. vt. l. abſentem. ℌ. i. ff. de pe. niſi aliud inducat conſuetudo. ¶ ¶Quero. v. an citatus⁶ teneatur credere nuncio ᵈ dic qp non niſi literas commiſſionis oſtendat. argu. l. fin. ſ. de exhi. re. ¶ ℨ. de man. prin. l. i. ſ. de iure fiſ. in. l. p²o bibitum. lib. x. ¶ ſi nunc eius eſſet delegati: adhuc eſſet neceſſe ſecum portare literā delegationis ſeu earum copiam vt ſic citatus cognoſcat citantē ſuū iudicē eſſe. vt aut. qui ſemel. in prin. ℨ. quomodo ¶ quando iuder ¶ aut. qō fieri. ℨ. de dila. ¶ p²o ambobus ꝓdictis facit: qr ſimpliciter verbo nuncij non debet credi. ff. de poſi. l. ſi qs inficiatus. in prin. ¶ de fur. ¶. l. ſi qs vroꝛi. in. ℌ. apud labeonem. ¶ qō litere de legationis debeant mitti. not. glo. in. c. cū in iure. extra de offic. deleg. lib. vi. ¶ ¶Quero ſexto an relationi nuncij debeat p iudicem credi. ¶ tenuit Spec. in ti. de cita. ℌ. ſequitur. ver. ſed nunqd qō nuncio publico ¶ iurato nō creditur quo ad plenā probationem niſi alīs documentis fulciatur. vt. ſ. de bo. va. l. ſi li. x. ¶ de decur. l. i. lib. xij. ff. de cuſto. reo. l. diuus. ſed preſumptiue vt ſaltem negans cogatur iurare ſe non citatum. argu. extra de in integ. reſti. c. ex literis. ¶ de preſump. c. illud. in fi. ¶ Cōſuluit tamē ſi non haberetur nuncius publicus vt duo mittantur. arg. l. vbi numerus. ff. de teſti. ¶ eius quod dicit text. in. c. nouit. extra de iu. Hoſtien. ℨo. an. ¶ Guido de ſuza. tenent qō in iudicis arbitrio hoc reſideat vt perſonarum negotij qualitate penſatis nuncio vel credat vel ad innocentiā ſuā purgandam reo ſacrim deferat. ar. extra de proba. c. ex inſinuatione. ¶ de iureiur. c. fi. ¶. ſ. ſi quis impera. ma. l. i. in fi. ¶. ff. de iniur. l. item apud labeonem. in. ℌ. adiicitur. facit. ff. de eden. l. ſi quis ex argē. ℌ. i. vi ex perſona edentis fides colligitur. ¶ hec ſuadet ratio ex dicto vilis ribaldi pro bo ac honeſto viro immineat periculum forte non citato vel nō perſonaliter ¶ ille contrarium refert. vel ſi perſonaliter fuit citatus nihil vel ſe venturum dicit ¶ nuncius refert qō dixit ſe non venturum. ¶ forte hac rōne dicit gl. qō. non eſt manifeſte contumax qui ex nūcio dixiſſe ſe nolle venire niſi vel hoc fateatur vel apud acta dixerit vt not. extra de ſen. excom. c. venerabilem. in ℌ. ſecus. circa quod vide qō dixi. ſ. tit. i. l. ſi ea. ¶ not. qō mandatū iudicis factum debet procedere. vt. l. ſi. ſ. de erbi. re. ¶ hoc tenet Roſ. ſuper ti. ſi quis in ius vo. nō ierit. ¶ ¶Et hoc eſt bene ponderandum in examinatione proceſſum: quia interdum reperies quod tabellio ſcribit. retulit talis preco ſe citaſſe talem de mandato talis iudicis ꝛc. naz nuncio de mandato non creditur cū eius officiuz non ſit circa illud. ſed circa eius executionē: nec etiā iudici crederetur de mandato: quia de geſtis ab eo non creditur

ditur, niſi quatenus appareat legitimis documētis. extra de arbi. c. ſecundo. ¶ quod ibi not. de proba. c. quoniam contra. ¶. ſ. de rela. l. i. ¶ de arbi. l. ne in arbitris. ℌ. ſinautem contra ſen. entiam. ¶ ſic vti aretur proceſſus. hoc not. Spe. in titu. de citatio. in. ℌ. ſequitur. verſiculo vtrum autem. ¶ ℨoan. and. in. c. quoniam cōtra
14 quod nota. ¶ ¶Quero ſeptimo an in crimīnibus in quibus imponitur pena relegationis vel infra contra abſentem poſſit procedi ad diffinitiuam lite non conteſta. ¶ videtur de mente prime gloſſe contuncte cum ſecunda quod ſic. ¶ hoc clare tenet gloſſa in lege abſentem. ℌ. primo. ff. de pe. ſignata ſuper verbo ad relegationem. ſed contra. not. in lege. quoties. ſ. de dignita. libro nuode cimo. ¶ illam glo. tenet ℨacob. de arē. er eo quia in. d. ℌ. i. dicitur quod proceditur more primatorum iudiciorum. ſed in ciuilibus lit. non conteſta. non proceditur ad diffinitiuam. vt. ſ. de iudic. lege properandum. ℌ. i. preterquam quandoq; in cauſa appellationis. vt. ſ. de tempo. appella. i. ſi. ℌ. illud. in fin. ¶ et hanc partez tenet etiam ſpe. ¶ ℨoan. an. in titu. de accuſa. in. ℌ. ſequntur. circa princip. ¶ Quimmo eodem. ℌ. ver. certum ſi reus. refert qđ Roſ. dicebat quod etiam lit. conteſta. ſi reus ſe absentabat cauſa nondum liquidata non poterat in eius absentia liquidari: et ſic nec ad diffinitiuam procedi: ſed dicebant eum pecuniariter multari ¶ ſi pluries monitus non veniret tunc ratione mulcte poterat temporaliter relegari non autem in penam delicti. ¶ ſic intelligebat. dicta. l. absentem. ℌ. i. et iſte intellectus eſt multum ſingularis ſed ℨoan. an. tenet quod lit. conteſta. poſſit ad diffinitiuam procedi ſecundum canones. vt. iŭ. queſtio. vi. c. decernim⁹. ¶ quia idem in ciuilibus. vt. dic. lege properandum. ℌ. ſinautem reus. ¶ hoc communiter tenetur. Sed in primo membro contra ℨaco. de arē. tenet ¶ ℨac. ℨoa. de ra. et Cyn. dicentes quod etiam li. non conte. ad diff. nitiuam poteſt procedi. ¶ ita ſe habet communis opinio. ¶ Primo per text. inſti. de ſuſpec. tu. ℌ. ſin. vbi non apparet quod lis fuerit conteſta. Secundo quia ſententia non erit deluſoria cum poſſit executioni mandari. Tertio ſecundum do. me. ratione vtilitatis publice que ſuadet vt malefica que poſſunt puniri non remaneant impunita. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. ad finem nec eorum pena differatur. vt ℨ. de pen. lege cum reis. ¶ Quarto induco quia in ciuilibus ſunt prodita remedia miſſionis in poſſeſſionem. vt. ſ. de bo. auctorita. iudi. poſſ. l. cum proponis. ¶ aut. ibi poſita. ¶ in criminalibus ſcilicet relegationem pena annotationis bonorum vt hic. ¶. ff. de requi. re. lege. i. In non excedentibus pena relegationis remedium annotationis locum non habet vt not. ℨaco. de ra. ¶ Cyn. in. l. i. ℨ. de requ re. vt igitur aliquod ſit remedium dicendum eſt quod ad ſententiam peruenireturlit. non conteſt. Quinto rōne aliorum induco. et ſic in ciuilibus in quibus remedia alias prodita ceſſant in eis proceditur lite non conteſta. ergo ¶ in criminalibus cum in eis proceditur more ciuilium vt ipſi dicūt. antecedens patet. ſ. vt ſe ab here. abſti. l. ŭ. ¶ aut. ibi poſita ¶ az ibi actor non poteſt prouideri per miſſionem in poſſeſſionem cum ibi non pretendat aliquid ſibi deberi. ideo ad diffinitiuam proceditur lit. non conte. vt ibi no. ℨaco. burri. ¶ idem in aut. qui ſemel. ſ. qūo ¶ qñ iuder. reo per miſſionem in poſſeſſionem non poteſt prouideri cum ſolum petat ſe abſolui: ideo ad diffinitiuam proceditur. et ſic qñ pena relegationis petitur infligi accuſatori vel reipublice applicari: ideo ad diffinitiuam ℨz procedi que effectum ſuum pōt habere. ſecus ſi effectum non poteſt habere vt in pena maiori relegatione vel ſi velis cōem ꝛiſſionem dare. dic quod in criminibus proceditur more primatorum iudiciorū ſed non per oia.
15 ¶ ¶Quero. viij. quid in criminibus grauioribus an ſi reus ſe abſentauerit lite conteſt. poſſit ad diffinitiuam¹ procedi et dixit Hugo quod ſic. ¶ ante non poteſt ſic nec poſtea vt hic not. in gl. finali. ¶ dez tenuit Alzo. ſed Moderni diſtinguunt aut ſe abſentat ante liquidationem cauſe et verum dicit Hugo primo per banc. l. que loquitur indiſtincte ſecūdo ¶ princip. per text. l. i. ff. de requi. re. vbi tex. dicit quod in audita cā absens damnari nō ℨz. ¶ Nec ob. l. adulteram. ℨ. de adul. quia ibi non proceditur: licet inter reos recipiatur. nec. l. quāuis indubitati. ℨ. de adul. quia ibi ſi reus erat pſis et cauſa iam liquidata per actorem ante eius abſentiam. ¶ Nec obſt. quo ¶ in ciuilibus lit. conteſta. proceditur ab cauſe liquidationem reo absente. vt. ℌ. de iudi. lege properandum. ℌ ſinautem reus. ¶ ſic quidem in criminibus. vt. d. lege absentem. ff. de pe. quia reſpondent ipſi quod illud procedit in caſu quo absens damnari poteſt. alias ſecus. ¶ hoc placet niſi iuſtam cauſam allegaret accuſator iudici et iuder inquirens moueretur iuſta cauſa forte quia teſtes eſſent antiqui de facili morituri vel longe receſſuri: quia tunc ad eternam rei memoriam recipi poſſent licet absens damnari non poſſet. ſic ¶ alias vbi actor nō valet agere poteſt facere teſtes examinari ex cauſa. vt. ff. ad legem aquil. in lege aquil ſecundum tertiam lec. ¶ in aut. de teſt. ℌ. pe. ¶ extra vt lit. non conteſta. c. quoniam frequenter. ¶ forte ſi teſtes non eſſent morituri de veriſimili adhuc poteſt ad eternam rei memoriam vt ſe liberet a pena talionis ad quam ſe obligauit ¶ faciliter eſſet incurſurus teſtibus poſtea peremptibus vel ſe absentantibus vel obliuioni tradentibus. ¶ p²o hoc facit. l. an. cum
16 ibi not. in gloſſa. ℌ. de viur. pupil. ¶ Concludo ergo quod ad liquidationem cauſe non proceditur vt ad diffinitiuam perueniatur: ſed ad receptionem teſtium propter eternam rei memoriam et vt accuſator periculum euitet peruenitur. ſi vero ſe absentat poſt liquidationem cauſe. Hugo idem videtur dixiſſe vt hic in gloſſa. que hunc indiſtincte quod docto. ¶ Lynus fatentur quando eſſet in caſu damnationis vt hic: ſed vbi eſſet in caſu abſolutionis: tunc dicunt diffinitiuam ferri poſſe pro eo licet abſente ſi accuſator ſit preſens alias ſi abſens ſic differatur: quia non poſſet puniri pena talionis ad quam tunc tenetur. vt. ℨ. eo dē lege fin. ¶ Ego vero credo nec hoc reſpectu debere differri cum nil prohibeat ſententia p²o eo lata de calumnia accuſatoris inquiri et nouum proceſſum contra eum fieri. vt. l. i. ℨ. de calum. nec eſſet iuſta cā offerendi vltimum ſcripſi. ſ. eod. l. ſi accuſatorib⁹. iuxta ſi. ſed ex eo dico differendam quia ſi ferretur vtraq; parte abſente nulla eſſet. vt not. gloſſ. a. in. l. properandum. ℌ. ſinautem altera. ¶. de iudic. ¶ ſibi imputet re⁹. vt. l. quod quis. reg. iur. cum accuſatoris contumaciam non poſſit incuſare vt eſt neceſſe vt. ff. eo dem. l. properandum. ℌ. et ſi quidem. et. ℌ. eod. l. ſi accuſa
17 toribus. ¶ ¶Quero. ix. et vltimo quare in caſu huius. l. ſnia non valuit. et gloſſa. pe. hic reſpondet quod cā eſt duplex vna quia absens in metallū damnari nō poteſt vt hic alia qz pſens in metallū damari nō pōt vt. l. ŭ. ℌ. i. ff. de pe. ¶ Ego primā reno co i dubiū videlicet an ſit neceſſe qō de absentia huius ℨdemnati ſit facta mentio vt ſic error iuris dicatur expreſſus in ſententia ¶ er illo capite ſit nulla. ¶ credo quod ſic per. i. ŭ. ſ. quando prouo. non eſt neceſ. ſecundam reprobat Cyn. tanquam contrarter. i. illicitas. ℌ. qui vniuerſas. ff. de off. preſi. nec aliter reſpondet ad. l. ŭ. ℌ. i. ff. de pe. ſed dic quod illa in deperditione loquitur in qua diſtingue. aut hic inſulam habet ſub ſe ¶ poteſt aut non habet ¶ non poteſt ſed principi reſcribit vt ibi. ¶ lege inter
18 penas. ff. de interdic. ¶ rele. vbi gloſſ. de hac ſolutione. ¶ ¶Quare autem hec diſtinctio non fiat in damnatione metalli reſpondet gloſſa in. d. ℌ. qui vniuerſas. videlicet quod illas inſulas omnibus prefidibus communicauit ¶ ſibi non reſeruauit. Ratio rationis poteſt eſſe quia vbicunq; fodiatur metallum maxima pena erit damato: ſed non ſic deportato: quia inſula poteſt eſſe grata cum nullam aliam penam in illa inſula patiatur quam ibi morari vel forte poſſe eſſe nimis aſpera ¶ ſi luſtris: quia totaliter deſerta: ideo princeps ſibi reſeruauit. ¶ hec ſufficiant de lege iſta.

1 ¶ Denunciare quid ſit.
2 Denunciationis ſpecies quot ſint.
3 Denunciari quis poſſit ¶ a quo ¶ an per procuratorem denunciare. ¶ nu. ſeq.
7 Denunciatio canonica quotuplex ſi.
8 Denunc atio iudiciaria quotuplex.
9 Sententia abſolutoria in foro ciuili vel eccleſtico an poſſit venire ad denunciationem iudiciariam.
10 Denunciator quis: a quo ¶ ad quē finē cōſtitui poſſit. ¶ nu. ſeq.
13 Denūciator cōſtitutus an teneatur delictū de iure impunitum denunciare an etiam quemlibet delinquentem. ¶ nu. 14.
15 Denunciator excuſak ſi quos delinquētes ignorat nō denunciat.
16 Exceptiones inimicitie contra denunciantem obijci poſſunt.
17 Denuncians non tenetur ſe inſcribere.
18 Denunciator quo debeat probare que denunciat.
19 Denunciationi officialium non creditur. ¶ nu. ſeq.
20 Deteſis cognitio ad quem ſpectet iudicem.
23 Denunciator an debeat probare que denunciat.
24 Denunciator non probans denunciata qñ puniatur. ¶ nu. 25.
26 Denunciat. s poteſt eſſe teſtis in proceſſu inquiſitionis.
27 Abſolutoria lata ſuper denunciatione prodeſt denunciato.
28 Denunciator in expenſis condemnatur ſi is quem denunciauit abſolvatur.
29 Denuncianti nullum debetur premium ſi ſit ſocius in crimine.
30 Inquiſitio an ſit in ciuilibus per ir. iſta.
31 Inquiſitio in criminalibus an permittatur ¶ quot eius ſint ſpecies. ¶ nu. ſeq.
38 Inquiſitio ſpecialis in criminibus an poſſit fieri ¶ an generalis ¶ a quo ¶ quando. ¶ nu. ſeq.
46 Inquiſitio nō requirit annum: mēſem ¶ locū apponi nec alias ſolennitates in accuſatione ſolitas fieri. ¶ nu. 47.
48 Exceptiones que poſſint contra inquirentem opponi. ¶ nu. ſeq.
53 Inquiſitioni idum tempus preſigitur quod accuſationi.
54 Inquiſitio cedit accuſationi.
55 Damnatus per inquiſitionem de crimine publici iudicij efficitur infamis.
56 Damnum non reddit quem infamem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

57 Impense an veniant in inquisitione ratione victorie.
58 Notorium quid sit: vnde dicatur ꝛ quotuplex. ꝛ nu. ſeq.
61 Notorium preſumptionis quid ſit.
62 Notorium iuris quid ſit
63 Notorium facti preſumpti iuris prouidentia quid ſit.
64 Cõfeſſio ſolennis extraiudicialis quare rem nõ faciat notoriã.
67 Notorium facti demonſtrati ipſius euidentia qõ ſit.
66 Notorium facti tranſeuntis quid ſit.
67 Notorium facti interpellati qr tranſeuntis ꝛ redeuntis qd ſit.
68 Notorium facti continua ꝛ permanentis quid.
69 Notorium qualiter cognoſcatur. ꝛ nu. ſeq.
74 Ordo iuris an debeat in notorio ſeruari.
75 Judex poteſt probationes recipere parte citata nõ cõparente.
76 Citatio an requiratur de accuſato vel inquiſito cui crimen notorium iudici notum obiicitur. ꝛ nu. ſeq.
78 Notorium iudici notum an debeat probari. ꝛ nu. ſeq.
80 Homicidium factum coram iudice ſedente pro tribunali an dicatur ei vt in dici notum.
81 Notorium qualiter probetur.
82 Notorium duobus teſtibus idoneis probatur.
83 Notorio probato an debeat ſuper notorietate pronunciari.
74 Judex condemnatoriam ferre poteſt abſq; alia pbatione ſi notorietas delicti ſit probata ꝛ ſententia ſuper ea lata.
85 Sentẽtia fertur ſola criminis notorietate probata abſq; quid ditatis probatione.
86 Accuſatus de commiſſione delicti nulla mentione facta de notorietate an accuſatore probante notorietatem ꝛ nõ cõmiſſionẽ debeat abſolui.
87 Accuſatus de crimine velut notorio an debeat abſolui commiſſione probata ſed non notorietate.
88 Condemnatus de notorio quando admittatur ad appellãdũ. ꝛ nu. ſeq.
92 Fama quid ſit ꝛ quotuplex. ꝛ nu. ſeq.
97 Fama vnde dicatur.
98 Fama per quot homines ſiducatur. ꝛ nu. 99.
100 Mulieres an veniãt appellatione maioris partis.
101 Fama ſuper peritia alicuius ſufficit vt ſit inter peritos ciuſdem ſcientie.
a ¶ Quot ſint eius ſpẽs. denunciatio quotuplex ſit vide Bald. in addi. Spec. de denũci. vſi. tripler ẽ. ibi plene p Specu. ꝛ adde p bar. in extrauag. andr. pmẽ. vſi. p denũciationẽ ꝛ doct. in. c. nouit. de iud.
10 Fama in quo loco eſſe debeat.
103 Judex vbi de fama inquirere debeat.
104 Fama vnde: a quibus: qualibus ꝛ quando originem habere debeat. ꝛ nu. 105.
106 Fama per quot teſtes ꝛ quomodo probetur. ꝛ nu. ſeq.
107 Teſtis deponens de fama vel notorio qñ cãm ſcientie ſufficientem reddere dicatur. ꝛ nu. ſeq.
111 Teſtis dicens audiui dici publice in ciuitate an ſufficienter probet.
112 Publice aduerbium vnde dicatur ꝛ quid ſignificet. ꝛ nu. 114.
b ⁊ Quilibet etiã infamis ꝛ mulieres admittuntur. Adde Ant. i ſuo tracta. m alegi. i vſi. ad denũciã. verſi. ex quo no. qõ eſt verꝝ qñ deputat inuent ꝛ ex publico alias ſecus. vt no. bal. i addi. ad Spec. in ti. de denũ. verſi. tripler.
113 Dici verbum imperſonaliter prolatum quid ſignificet.
115 Teſtis nominare debet perſonas a quibus dici audiuit. ꝛ numero. 116.
117 Teſtis varians ab altero in perſonis a quibus ſe audiuiſſe aſſerit an probet famam. ꝛ nu. ſeq.
120 Teſtis deponens de fama quando rationẽ reddere debeat quare ſic populus fatur ꝛ opinatur.
12 Fama ſi ſit ex vna parte de affirmato probato ex alia parte de negato vtram partem ſequetur iudex. ꝛ nu. ſeq.
123 Fame ꝛ communis opinionis effectus qui ſint. ꝛ nu. ſeq.
124 Fama excuſat a dolo.
125 Fama excuſat ceſſatorem nec ſinit teſtamentum vitiari ob defectum teſtimonij.
126 Fama validat acta iudiciaria alias nulla.
127 Fama facit inceſtuoſos pro legitimis haberi.
128 Fama hereditatem adiri permittit que alias nõ poſſet.
129 Fama loquentis intentionem ꝛ vocabulorum ſignificatum declarat.
130 Fama ſufficit ad inquirendum.
131 Fama eſt indicium ſufficiens ad torturam. ꝛ nu. 143.
132 Famã quando plene probet ꝛ quando ſemiplene. ꝛ nu. 133.
134 Fama probat.
135 Fama quid probet.
136 Fama qualiter probet.
137 Judex reum cuius crimen per vnum teſtem de veritate ꝛ per plures de fama probatur non condemnabit niſi ipſe confiteatur.
138 Probationis preſumptiue effectus quis ꝛ qualis ſit.
139 Impedimentũ matrimonij ſufficit per famã ꝛ partis contradicentis affectionem probari.
180 Fama ſola non probat filiationem.
141 Mos antiqua per famã plene probatur.
142 Famã pro ſe habenti debet a iudice iuramentum offerri

Ea quidem.

Ea quidem. Dec lex habet materiã ſubtilem profundam ꝛ latam ꝛ multa ſupponit neceſſaria hic pertractari ꝛ in ſeipſa quo ad merum caſum eſt mihi dubia. nam ſm cõem diuiſionem in prima parte tractat de crimine notorio. in ſecunda de non notorio. ſecunda ibi: verum. ꝛ ſm hanc cõem diuiſionem. h. d. ¶ Caſus. in notorijs poteſt per inquiſitionem procedi ad denunciationẽ officialis ꝛ ſine ſolennitate inſcriptionis in non notorijs vero nõ proceditur ſine accuſatore ꝛ ſolenni inſcriptiõe. h. d. ſm Cy. ſed meo iudicio pars ſecunda non tractat de diuerſo a prima ſed illã modificat ꝛ declarat ſeu circa illam dubiũ removet vt ſic. ¶ Primo ꝓponit dictũ. Scõo illud modificat vel circa illud dubiũ removet. In prima parte inquiſitionẽ ſimpliciter pmittit ꝛ ſolennia accuſationũ non fore neceſſaria dicit. In ſcõa mãdat qõ iudex de veritate plene cognoſcat nõ obſtante qꝛ ſine inſcriptione denũciatoris ꝓcedat. ſcõa ibi: verũ vel in ſcõa parte vbi nõ ꝓbaref denunciata ꝛ ſic reus eſſet in caſu abſolutionis mandat inquiri an denunciator doloſe ꝛ falſo fuerit motus ad hunc denunciandum an non doloſe: quia crimen diceretur notorium id eſt de eo publica eſſet fama que denuncian tem haberet excuſare ideo ter. implicatiuã nõ poſuit. vnde ad puniendũ denunciatorem duo exigit ſcz delictum in perſonam rei non apparere nec ipſum diffamatum fuiſſe. ꝛ ſic de euidẽti calumnia punit denũcians: licet ſe nõ inſcribat: ꝛ hunc intellectũ probat. l. diuus. in fi. ff. de cuſto. reo. ꝛ ſm hanc diuiſionem. h. d. ¶ Ad denũciationem officialis iudex ſine illius inſcriptione poteſt inquirere. non tamen põt denunciatum punire legitima probatione non precedente ꝛ ſi denunciantem reperit in dolo debet ipſum punire. h. d. ſcõm vtrũq; intellectum quem poſui. Notabilia aliterno colligoquã habes in ſummario. ¶ Ordinẽ hunc tenebo: quia primo tractabo materiam denunciationis ſecundo inquiſitionis. tertio notorij. quarto fame. ¶ Circa materiam denũciationis tria principaliter faciam. primo de eius deſcriptione vel diffinitione querã. ſcõo de eius ſpeciebus. tertio circa qualitbet eius ſpeciem formabo qõnes ſibi coherentes.

¶ † Ad primum rñdet Cy. qõ denunciare eſt crimen notorium iudici prodere. vt. ff. ad turpil. l. ab accuſatione. Ḡ. denũciatores hec diffinitio vel deſcriptio non eſt generalis: qr ꝛ de non notorio ſit interdum denunciatio. vt. ſ. in eius ſpeciebus patebit.

¶ Quapropter Rof. forte illud verbum omiſit dicens denunciare eſt crimen alicuius deferre. ſed ꝛ hic eſt defectiua ratione perſone cui ꝛ finis ad quem ideo poteſt dicere qꝛ denunciare eſt crimen alicuius apud competentem iudicem. ſine inſcriptione deferre ad penitentiam peragendam vel aliam legitimã penam ſubeundam. hec deſcriptio declaratione recipita ſequentibus.

2 ¶ † Ad ſcõm cũ queritur quot ſint eius ſpecies[a]. Rñ. quatuor
a ſed proſequar tãtũ primas tres. Nam alia euangelica alia canonica alia iudiciaria. alia regularis que fit a d obſeruãtiam regularem ſcõm diuerſas inſtitutiones regularum vel religionum que non ſunt iuris ſubtilitatem. ſed de plano ꝛ ſimpliciter expeditur. extra de appel. ad noſtram. ꝛ in. c. reprehenſibilis. ꝛ hanc aliter non proſequor. Euangelica eſt que fit ſm doctrinã euangelicam Matthei. xviij. transumptiue. ḡ. qõ. i. c. ſi peccauerit. et extra de iudi. c. nouit. dicit enim dñs in euangelio ſi peccauerit in te frater tuus vade ꝛ corrige eum inter te ꝛ ipſum ſolum ſi te audierit lucratus es fratrem tuũ. ſi tenon audierit adhibe tecum vnum vel duos vt in ore duorũ ſtet omne verbũ quod ſi non audierit te dic eccleſie. ſinautem eccleſiam non audierit ſi tibi ſicut ethnicus ꝛ publicanus. ¶ Ad declarationem huiuius doctrine
3 euangelice formantur qõnes infraſcripte. ¶ † Prima quis poſſit denũciari. dic qõ quilibet chriſtiana aus perſeuerans in crimine: quia frater tuus eſt. xi. qõ. iij. ad menſam. ꝛ. d. c. ſi peccauerit.
4 ¶ † Scõa eſt a quo ꝛ dic ab alio ꝛpiano in quem peccauit. vt. ꝫ. p3. Ex quo colligeqõ quilibet etiam infamis ꝛ mulieres admit
b tuntur[b]. primo qr in eo eſt peccatum commiſſum. ergo admittendi. arg. ff. eo. l. biti oẽs in prin. ¶ Scõo quia tales denunciatores per exceptiones non ſunt repellendi: quia non refert quis denunciat dum tamẽ alia ſaluef extra de iureiur. c. quẽadmodus. ad fi. ꝛ de cog. ſpuali. c. tua. fallit ſm glo. ꝛ Jo. an. ſi denunciatores ſint criminoſi ꝛ in crimine pſeuerent. Jtẽ fallit ſm Specu. ſi ex odij fomite hec pceſſerint: quia tunc denunciatio vel correctio no eſſet charitatiua. ꝓpter amorẽ primi qñ nos debemus
5 diligere vt noſmetipſos. ¶ Sed an p procuratorem denunciare poſſit. dic qõ ſic ꝛ pſequi arg. extra de preſump. c. cũ in iuuentute. ꝛ de teſti. c. ex parte. ſic ꝛ monitiones per boneſtam pſonas facere poſſunt vt. xxij. q. v. hoc vſ. ꝛ hoc credendũ eſt feciſſe regẽ anglicoꝝ in. c. nouit. extra de iudi. Ad denunciandum neceſſitetur. dic qõ non niſi ſicut ad alia opera pia vel niſi ad ipſum ſpectaret rõne officij vel cure. xxij. q. iij. duo. ¶ Tertia queſtio de quo delicto occulto vel non ꝛ in quem ꝛ qũo commiſſo. ad quod

qõ rẽſponde qꝛ de delicto vel peccato nõ oino occulto ſed quod probari poſſit qr oino occulta ſunt i iudicio dei. vj. q. i. ſi omnia. Jtem de commiſſo in denunciante principaliter vt cum damnificando vel conſecutive eius animam ledendo quoſt eſt coipſo qꝛ ſcit fratrem ꝓximumqꝫ ſuũ perſeuerare in peccato vt eum non monet vel monitum perſeuerantem celat ꝛ non denunciat. ita exponunt glo. et doc. illud verbũ in te peccauerit. ¶ Quarta queſtio qñ denũciari dz et eius ſolutio eſt clara ex dicie predicte dotrine. ſ. qñ monitionibus factis ſm predictam doctrinam ad
a huc perſeuerat in peccato. ¶ Quinta cui et in quoſoro[a]. ꝛ dic qꝛ eccleſie id eſt eccleſie prelato et eius vicario et ſic in foro eccleſiaſtico. ¶ Sexta ad quem finem et effectuz. dic principaliter vt peccatorem peniteat non autem vt beneficio vel officio ſeu alio iure priuetur niſi aliter penitere non poſſit: quia tunc per conſequentiam non directo priuabitur extra de tempo. ordi. c. fina. ¶ Septima eſt de forma denunciandi. cui reſpondeo quod forma hec eſt coram vobis ꝛc. propono ego talis qꝛ. Al. rectori talis eccleſie tenet publice in domo ſua vnam concubinam ꝓpter eius fornicationem vel cum tali vxore talis adulterium loco ꝛ tempore talibus commiſit et ꝫ ſm doctrinam euangelicam eum primũ ſeorſum inter me et eum ſolum ſcõo adhibitis aliquibus qui poſſe poterant dili genter et charitatiue monuerim vt ſe ſup bis corrigeret. et deo ꝛ eccleſie ſatiſfaceret qñ minime fecit. ꝛ ſic apud eum nihil profeci. ideo non valens vr gente conſcientia vlterius tolerare hec vobis et eccleſie nunc dico et eum ſuper bis vobis in his ſcriptis denuncio et predicta ſum paratus probare ſi neceſſe fuerit. et de hac forma per Speculato. habes in titu. de accuſa. Ḡ. i. in tractatu libellorum. ¶ Octoua queſtio eſt qualiter
6 ſuper ea procedatur cui reſpõdeo qꝛ prelatus dirigat literas clerico denunciato vt comparet coram eo et ei dicet denunciationem ſibi factam et contenta in ea ei fatebit bñ eſt ſi diffitebi. ur ꝓ inquiſitionem. contra eum proceder et ſi denunciata reperit vera dz illum corrigere. et ſci is qꝛ denuncians debet comunere denũciatum: quia ei non creditur et am ſi foret epiſcopus vt. vi. q. ij. ſi tantum. et capitulo placuit. ꝛ hec de denunciatione mera euange
7 lica ſufficiãt. ¶ † Canonica eſt duplex. Alia appellatur ſpecialis: quia ius denunciandi ſolum ei competit cuius intereſt habere bonum prelatum vel bonum eccleſiaſticum ſubditum. et fit ad hunc finem vt quis de beneficio remoueatur. xvi. queſtione. vij. ſi ꝛbs. extra de offi. vica. c. i. in fin. Et hanc tripler monitio debet põ cedere et ad minus duꝝ vltimarum plena probatio. extra de ꝓba. c. cum dilectus. et. c. qualiter. la. ḡ. Ḡ. i. et de ſimo. c. licet beli Ḡ. cum igitur. ¶ Alia appellatur generalis et publica: quia quilibet admittitur et hec locum habet quando agitur de matrimonio diſſoluendo vel de eius impedimento. extra de ſponſa. c. preterea. et de clande. deſpon. c. cum inhibitio. et hanc canonicã
8 tantum. ¶ † Judiciaria ſimiliter eſt duplex ſcilicet ꝓmata et pu
b blica ꝓmata eſt que competit ieſo[b] ſuũ intereſſe ratione et iſta de plano in foro noſtro ciuili procedit etiam ſi monitio non preceſſerit vt patet quando oppreſſos non poteſt agere: quia ſeruus vel filius poteſtati ſubditus: vt. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. in. l. ſecunda. Ḡ. penultimo. ꝛ de offic. procon et leg. l. nec quicq̃. in. Ḡ. de plano. et ff. de offi. prefec. vrb. l. i. Ḡ. qõ autem. ¶ Et idez poteſt dici in ruſticis oppreſſis. ꝛ de his que ſpectant ad forum venealium: vt. d. l. i. Ḡ. cura carnis. ¶ Jn foro canonico etiam procedit eodem modo vbi clericus eſſet qui denunciatus eſſet ꝛ coram ſuo iudice quia eadem ſubeſt ratio. Iz canoniſte hoc non tangunt ſed vbi denunciandus eſſet laicus, tunc licet denunciationem euangelicam inder eccleſiaſticus indiſtincte debeat admittere tñ hanc nõ admittit indiſtincte. qr non niſi in defectum iuſtitie ſecularis vel niſi ſua natura crimẽ ſit eccleſiaſticũ vel ratione pacis rupte vel iuramenti non ſeruati vſ hec probantur in d. c. nouit. Et intelligũt Canoniſte in defectum iuſtitie ſecularis vel quia ius ciuile non det ex eo facta vel geſto actionem canonicam ſic vt in pacto nud. vt extra de pact. c. i. ꝛ capitulo qualiter ſiue qꝛ iudex ſecularis iuſtitiam deneget. Addo et tertium ſi non ſit iudex ſecularis qui iuſtitiam exhibere poſſit: vt qꝛ oppriimentes ſuperiores non recognoſcũt: vt in. c. nouit. ꝛ in defectum iuſtitie ſecularis. ideo dicitur quia ſi hoc admitteret indiſtincte peririet iuriſditio gladij temporalis et omnis cauſa poſſet de facili ad forum eccleſiaſticum deuolui. Hanc igitur denunciationem poteſt facere indiſtincte is qui leditur epo ſuo quando grauatur ab eo qui immediate ſubeſt imperatori ſi mimis diſtat ab imperatore: vt in auf. vt diff. r. iudic. Ḡ. ſi vero contigerit. colla. iv. et in hac agitur vt reſtituatur vel vt leſus indemnis ſeruetur et de plano cognoſcatur et in ea pronunciatur: vt. d. c. nouit. ad fin. requiritur tñ vt triplex monitio precedat ꝛ duarum vltimarum plena probatio ſicut in canonica ſpeciali ꝛ per eadem iura: vt diri ibi nec ad eam admittitur niſi leſus. et ex his patet in quo differat ab euangelica: licet hec originẽ trahat ab illa: vt. d. c. nouit.

Jurta ꝓdicta moueo vnum dubium per canoniſtas intactum videlicet an ſententia abſolutoria lata in foro ciuili vel eccleſiaſtico cui pars acquieuit poſſit poſtea ad hanc denunciationem iudiciariã venire et puto qꝛ non: qr non eſt in caſibus in quibus ſcatentia nõ parit exceptionem rei iudicate: qr cum iterato agere parit ſuia non obſtante non poteſt dici iuſtitia ſibi denegata ſeu eius defectus allegari et per conſequens ad hanc denunciationem non põt deuenire ſm doctrinam ſupradictã nec in caſibus in quibus parit exceptionem rei iudicate eadẽ rõne qr non poteſt dici iuſtitiã in viam iuris defuiſſe. ſibi enim imputet qui non appellauit. Jtem qr in hac priuata iudiciaria vt dictus eſt fertur ſententia et qua ratione iſta tranſit in rem iudicatam vt iterato ad hanc denunciationem rediri non poſſit eadem rõne priius non lata debet in rem iudicatam tranſire cum vtroq; caſu idem petak. vcz vt res reſtituatur vel vt leſus indemnis ſeruetur. Jtem qr alias eſſet dare materiã falſum cõmittẽdi: quia poſt dicta teſtificata in prima cauſa non probata ꝓducerentur teſtes ſuper eiſdem capitulis qõ nõ eſt admittendũ. licet cauſa videatur diuerſa: vt extra de teſti. c. fraternitatis. ꝛ ibi glo. in cle. de teſti. c. teſtes. Sed ſi non ad iudiciariam ḡro retento eodem themate an poſſit peruenire ad euangelicam. Et in primo caſu quando ſententia non tranſit in rem iudicatam non eſt dubium qꝛ ſic:
b quia et ante ſententiam poterat. ¶ Credo tamen quod teſtes nõ poſſit producere ſuper eiſdem capitulis vel conneris per iura. ff. allegata: quia qua ratione in cauſa appellationis que extinguit pronunciatum non producuntur eadem ratione nec in caſu quo pronunciatum ab initio eſt extinctum: ſed in caſu in quo tranſiret ſententia in rem iudicata. vidi dubitari in queſtione facti an
c exceptio rei iudicate obſtaret denunciationi mere euangelice in qua agitur vt corrigatur ne perſeueret in peccato et videtur qꝛ non quia abſolutoria non tollit naturalem obligationem per quam abſolutus rem reſtituere tenetur: vt. ff. de conditione inde bi. l. iulia. ꝛ hec ſufficiens eſt ad ſoluendum peccatum non reſtitue ti ad cuius correctionem in hac euangelica agitur vt dictum eſt nec contra ſententiam venit qui de eius viribus non diſputat: vt in ſimili dicitur. ff. de bonorum poſſeſſione ſecundum tabu. l qui ꝛ liberis meis. Ḡ. teſtamento. Jtem quia licet tranſeat in rem iudicatam quo ad partem tñ quo ad deum contra quem peccat. facit qõ no. glo. magna vitra medium. licet in caſu econtra. ff. de teſtibus. l. iij. Ḡ. iulia. ꝛ quod no. docto. ff. de re iud. l. qõ iuſſit. vbi dicunt qõ interlocutoria poſt. r. d. es tranſit in res iudicatã quo ad partem ne poſſit illam petere reuocari ſed non quo ad iudicem quiker officio parti non deſeruienti poſſit. ¶ Jn contrarium facit quia indebitum per ſententiam efficitur debitum. ff. de condi. indeb. l. prima. ꝛ. ff. fami. her. l. cum putaret ꝛ res iudicata inter reos habet ꝓ veritate et ſic non videtur cum peccato retinere.
¶ Secũdo qr illa naturalis que remanet Iz impediat repetitionẽ ſoluti: vt dicta. l. iulianus. tamen de iure ciuili vel canonico non eſt efficax ad agendum obſtante exceptione rei iudicate. licet in naturali prouenerit ex peccato fit ſecus. vt extra de pact. c. i. et ideo qr tũc non eſt cauſa. ꝛ ſic etiam cum de iure canonico non habeat ius agendi non dz habere ius denunciandi. ar. extra de teſti. c. in omni. cum ibi no. in glo. ¶ Tertio qr ille q ſuccubuit acquieſcendo ſententie tacite videtur cõſenſiſſe: vt. l. ſi ab eo. Ḡ. quo ꝛ quando iu. ꝛ ſic vt iuri ſuo renunciaſſe ¶ Quarto qr non poſſet corrigi de peccato quin fiat reſtitõ victo. ¶ Quinto quia per hunc modum fere omnes ſiue annullarentur et fruſtra inuenti eſſent tituli de excep. rei iudic. ¶ Sexto qr ſi hanc denunciationem euangelicam feciſſet prius quã iret ad iudicem ꝛ denunciationẽ cõuicciſſet vt teneri cum. ff. diri eꝫ cum iterato denũciare volentem non audiret. ergo nec nunc audire dz poſtq̃ iudicem adiuit qui iuſtitia perſuadente aduerſarium abſoluit. ¶ Septimo ne def materia falſum cõmittendi teſtes ſup alijs capitulis inducendo vt in ꝓcedenti diri. ¶ Octauo vt finis ſit litium ꝛ ne lit es oriantur ex litibus: vt. ff. de fruc. ꝛ lit. expen. l. terminato et de re iudica. l. ḡ. deciſionez relinquo theologis. Iz hec pars ſcba mihi videak fortior prima. ¶ Scõa ſpecies iudiciarie vt diri publica nũcupat et eſt publica qr cõpetit ex officio mero. nec exigitur qꝛ precedat aliã monitio: ſed inder ex officio ſuo ꝛ ad denũciationem ſuorum officialium ꝓcedit vt hac. l. Iz locum tantũ in notoꝛibus ſm doc. facit. l. ab accuſa. Ḡ. denunciatores. ff. ad turpil. ex extra de accu. c. ſicut olim. et qr hec ſpes attingit materiam l. noſtr. ideo eas examinabo per. xvi qõnes quarum tres prime concernunt cõſtitutionẽ iſtorum officialiuz ſeu denũciatorũ alie concernunt ipſorum conſtitutorum officiuz ꝛ alie aliqua dubia
10 remouẽt in materia. ¶ † Primo igit quero reſpectu cauſe offi
c cientis qui poſſunt iuſtos denũciatores cõſtituere. rñdeo quilibet iudex vel vniuerſitas que Iz merum imperium vel mixtum vt. ff. de offi. pre. vrb. l. i. Ḡ. quies. ꝛ de cuſto reo. l. diuus. et ad turpil. l. ab accuſatiõe. Z. nunciatores. ꝛ hic ꝛ. j. de decur. l. i. lib. 10. cõ.
11 ¶ † Secundo reſpectu ſubiecti et materie quero quis poſſit conſtitui. rñdet Bar. in. d. l. diuus. qꝛ regulariter oẽs poſſit in his

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Maleficiū de iure impunitū. Vide Bart. ⁊ Jmo. qō fici. l. fi. ff. de publi. iudic. bart. in. l. diu⁹. ff. de custo. reo. ⁊ in l. fi qs in graui. ff. si marit⁹. ff. ad fil lēg. ⁊ ibi Roma sed Bal. in. l. fi. C. vt nemo p̄mat⁹. a sed ang. i alle. l. fi. dicit dictum bal. procedere in delicto notorie licito ⁊ per Alex. in. l. i. ff. accusatione. ff. ad turpil.

b ¶ Debet fe inscribere. Adde bar. l. diuus. ff. de reo. Ang. are. in trac. de maleficiis. col. iiij. qⁿ nō tenet qō est vez ⁊ in denūciatōe blasphemie. ange. in aut. qū o⁹ opoz epōs. ff. colum. j.

c ¶ Notoria. an debeat denūciator maleficia notoria denūciare vide Ly. ⁊ doct. hoc et are. in trac. maleficiis. in. v. colū. qō fiet ver. verbo ite ētia notor.

d ¶ Visum tenetur. adde tū qō pōt si vult sine nouo pcessu cum punire ita no. bar. l. magistratibus. ff. de iurisdi. om. iud. no. bal. Iauē clericē. in fi. ⁊ ibi posuiin addi. ad ipsuz in ff. actis epi. ff. de epi. cleri. panor. in. c. fi. ff. ⁊ ibi in apost. in ē. in cle hereſis. extra de sta. mona. et phi lip. frā. ca. ⁊ ingst tioni nu. iij. versi. absq; eo qⁿ cogno scat de pcessu. de here. lib. vi.

e ¶ An iudex. vide ang. ⁊ imo. in. l. q bona. ff. dāni. de dā. infec. bar. in. l. j. ff. cura. de offic. pref. vr. qō et oz credi ad inquirendum nō ad cōdē nandū in spe. bacu. ff. in fin. dicit ei credi donec ꝫ rium. pbetur. ⁊ p spez. de emp. et ven. ff. vbi. vltimo. ⁊ aler. in. l. dius de custo. reo. sequitur Saly. et not. in. c. in omni. de test.

qui accusare nō possunt qō placet regulariter pbitis ratione etatis seruus vel conditionis ipsius non in regulariter permissis aliquo casu pbibitis vt sunt aliqui enumerati. ff. ti. i. sup rubrica. Et est ratio qⁿ ea que frequenter eueniunt iura respiciūt. vt. ff. de legi. l. nā ad ea. ⁊ verisimiliter. vt. ff. de iurisdi. om. iudi. l. fi idem cum codē. ¶ Tertio ratione finis ⁊ effectus quero ad quē finez ⁊ effectū isti denūciatores cōstituant. f. rūdeo vt eorū denūciationibus mediātibus puniant delicta. ⁊ p pūnis pūnicia remaneat pura ⁊ malis hominibus purgata. vt. ff. de offi. pre. l. cōgruit. et ad. l. aquil. ita vulneratus. ad finē. ¶ Quarto q̄o circa ipsius cōstituti officiū an teneat denūciare maleficiū de iure impunitum⁹ vt qū aduler occidit. vt. j. de adul. gracchus. vel bannitus de romano imperio. vt. j. de deser. ⁊ occul. l. fi. lib. xii. Et dic qō tenetur qⁿ cognitio iuris ad eum nō spectat sed ad iudicem ⁊ pro hoc optime facit. ff. de publica. l. interdum. §. diuus. vbi dicitur sm vnū intellectū qō res de qua nō debet solui vectigal nihilominus est denunciāda seu profitenda alias incidit in penā qui eius professionē omittit. pro hoc etiā facit. ff. de ope. no. nuncia. l. de pupillo. §. meminisse. ver. toties. ¶ Quero quinto an quēlibet delinquentem denunciare teneatur. dicit Barto. qō non eos quos accusare non posset. vt patronum parentes fratres et similes. vt. ff. tit. j. l. fi magnū. ⁊ l. propter. ⁊ l. iniquū. ⁊ l. pe. ⁊ est ratio qⁿ denūciatio habet vim accusatiōis. vt. ff. de iure pa. l. cū patronum. §. j. ⁊ extra de testi. c. in omni. cum ibi not. in glo. Et idem dicit de quolibet contra quem inuitus non cōpellit ferre testimonium: qui enumerant. ff. de testi. l. lege iul. ¶ Jn contrariū facit officij publici neteſſitas. vt. ff. de in ius vocan. l. quesitum. Solu. qō in actionibus loquit non in accusationibus quas nec tutorio nomine quis potest exercere. ff. ti tutor non gesserit. l. j. ſz quia officium istius principaliter est de hoc deputatum ad maleficia denunciandā: ideo videtur qō apud eum non debet esse exceptio personarum sicut nec apud iudicem hinc est qⁿ romulus mori fecit fratrem qui transcendit muros lege vitata. vt. ff. de rerum diui. l. fi. ⁊ desertorem militie filium pater offert ⁊ denunciat. ff. de re mili. l. miles agrum. §. desertorem. ⁊ tutor: pupilli nomine iudicis officium implorat contra patronum ⁊ eum suspectum iudici denunciat. vt. d. l. fi tutor non gesserit. Item quia nō facit tanq̄ ipse sed tanq̄ alius. vt. ff. de admini. tuto. l. cum quedam. ⁊ ff. de adop. l. fi pater. ⁊ qō cuiusq; vniuersi. l. item eorum. in princi. ¶ Sexto quero an excusetur si nō denunciat ex eo qⁿ ignorat delinquentes Bart. qō sic per. l. fi ideo. ff. de bis qui. vt indig. Ego credo ponderanda verba statutorum de istis denūciatoribus disponentium. nam aut sunt scripta in rem. aut in p̄sonam aut vtroq; modo. Si in rem puta qⁿ maſſarij villarum debeant denunciare omnia maleficia in eorum villis cōmissa: ⁊ tunc licet ignoret a quo maleficium sit cōmissum tñ ipsum maleficiū denunciare debet: ⁊ tunc quid iudex debeat facere. vide. j. de materia inqſitionis. §. per inquisitionis. Si in p̄sonā puta qō denuncient oēs qui maleficia cuiuscunq; generis sint commissurit: tunc si ignorant malefactores non tenent denunciare maleficium: qⁿ denūciatio maleficij tunc consecutive venit ad denunciationē p̄sone illud cōmittentis. ⁊ ad hoc bene facit. d. l. si ideo sic ⁊ alias inter cōsecutiua ⁊ per se principalia fit dīa. ff. si pen. appel. mots interue. l. ij. Si vtroq; modo sunt scripta puta vt denuncient omnia maleficia in eorū villis cōmissa ⁊ oēs p̄sonas que illa commiserint: tūc licet malefactores ignorarēt non excusārentur a denunciatione maleficij qō non ignorāt sicut de duobus preceptis ab arbitro factis dicit. ff. de arbi. l. celsus. §. ⁊ j. iusta causa ignorandi malefactores est si maleficii fuerit cōmissum occulte vel clam. ff. ad sill. l. j. §. occisorum. ⁊ qō vi aut clam. l. semper. §. hoc inter dicto. ⁊. ff. de calū. l. anus. nec preuentio accusatoris nocet officiali si negligentia antecedens nō possit imputari. vt. ff. de iure fisci. l. edicto. §. cum ante. ⁊ de lib. agno. l. i. §. eleganter. ⁊ arg. eius qō no. in. l. sororem. ff. de bis qui. vt indig.

f ¶ Septimo quero an contra denunciantem possint obici exceptiones inimicitie ⁊ similes dic qō sic si iudex procedit super denunciatione ⁊ eius tantū occasione sed si p̄ denunciationē et famam eius aures reuerberantes processederet: tunc exceptiones contra personā denunciatoris cessarent vt extra de simo. c. licet beli. ¶ Octauo quero vtrum denūciās debet se inscribere? ⁊ dico qⁿ nonvt hic. ⁊ extra de accusa. c. super his. ⁊. d. ca. licet beli. Sed contra hoc op hic glo. de. l. fi. j. co. ⁊ sol. qō hic speciale. sed melius dic qō ibi in accusatione hic in denuntatione. ¶ Nono quero qne delicta isti denunciatores denunciare possint. i. an solum notoria? secundum qō gl. fi. hic ponit notoriū. vt. j. dicam videtur secūdum diuisionē quam facit Ly. in hac. l. quā in princ. scripsi qō solum notoria possint denunciare. ⁊ idē dicunt canonistē dum dicunt qō hec denūciatio iudicialis publica habet locum in notoriis tantū vt hac. l. ¶ Ego credo quod etiam nō notoria denunciare possint dummodo probari possit vt ꝑbat hec l. Fin aliam diuisionem quam feci. ⁊. ff. de offi. pre. vr. l. i. §. quies. ⁊. d. l. diuus. de custo. reo. ⁊. l. iustissimos. ff. de offic. rec. prouin.

Vel dic qⁿ maleficia debent esse notoria sed non est necesse malefactorem notorie hoc fecisse vel notorīū esse. ideo iudex inquirit an persona denunciata a crimen illud fecerit necne. ⁊ sic concordē 19 tur opiniones. ¶ Decimo quero virum denunciattoni istorum officialium stetur. ⁊ dicit glo. quod non ⁊ bene quantum ad casum huius. l. sed latius exordiendo cum queritur an officiali criminoso nuncianti vel referenti credatur. dic qⁿ de graui delicto ei non creditur quo ad plenam probationem sed quo ad inquirendum vt hic. et. j. de decu. lib. xij. l. j. ⁊. ff. de custo. reo. l. diuus. imo quod plus est dicit Sulicl. quod nec iudici coequali. Adeo quod si inquisitor heretice prauitatis condemnatum de hereſi tradat puniendum iudici seculari non tenetur d iudex processus inquisitoris stare sed potest de nouo crimen examinare ⁊ nouum processum facere: vt in aut. de sanctis. episcō. §. si vero crimē coll. ix. et ita no. ipse in. l. magistratibus. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ idem Bar. in. d. l. diuus. ¶ Sed caue tibi quod dictus. §. si vero crimen loquitur quando eps remittit degradatum condemnandū nos in tam condemnato cuius executio mandatur iudici seculari. vnde non habet ipse cognoscere de viribus sententie sicut nec in ciuilibus cū vnus iudex alteri rescribit vt exequatur rescribētis sententiam: vt. ff. de iudi. l. properandum. §. finautem reus. et ibi hoc vltimum not. ¶ De. et. Cy. ⁊. ff. de re iudi. l. a ⁊ iuo pio. §. i. ⁊ ibi per doc. facit auf. vt nulli iudi. §. si quis vero comprehenſorum. coll. ix. transumptiue in aut. fi vero. j. de adulte. ⁊ pro hoc bene facit extra de hereti. c. super eo. lib. vi. vbi dicitur qō hereticis deprehensis in hereſi per inquisitorem heretice prauitatis fi ne villa audientia relinquunt iudicio seculari. et sic merus executor est iudex secularis casus est expressus in eodem titul. et lib. vt inquisitionis tenor. vbi dicitur qō sententiam inquisitoris vel episcopi iudex secularis fine mora debet contra ipsum de be 20 reſi condemnatum executioni mandare. ¶ Preterea caue: qⁿ licet cognitio ⁊ condemnatio de hereſi olim spectaret ad iudicem secularem vt. l. cuncti. ⁊. l. quicunq;. ff. de hereti. tñ hodie de iure canonico secus qⁿ ad inquisitores heretice prauitatis vl ad episcopum tantum ita quod non ad iudicem secularem: et ideo cessaret. §. fi vero crimen. ⁊ ibi not. glo. ⁊ habet locum. §. sequens finautem ecclesiastica est enim crimen hereſis hodie ecclesiasticum duntaxat. vt. d. c. vt inquisitionis. §. prohibemus.

21 ¶ Deleui autem delicto distinguir Bart. aut officialis mittitur ad denunciandum ip quod re re ipsa inenit ⁊ quod ipse vidit: vt puta quando mittitur ad scrutandum per ciuitatem deportantibus arma de ludentibus ad azardum ⁊ de talibus eis creditur ⁊ eorum dicto statur: vt. ff. de offi. pre. vrb. l. i. §. quies. et 22 ff. co. l. leuia. ⁊. j. de aqueduc. l. omnis. lib. vi. ¶ Quod limita ꝫ alibi dicta per Jaco. bu. dicentem quod vbi statutum dixit qⁿ dicto officialis credatur ⁊ stetur intelligendum est de nec denūciatus probet contrarium vt probat. l. i. §. de re iu. ⁊ ibi per eum quod tenementi. Aut officialis mittitur ad referēdum id quod reperit ex fama ⁊ auditu aliorum: ⁊ tunc vt fama sit ei credetur vt precedenti: sed non vt delicti probatio fiat. ⁊ sic vt fama reclamante poterit ex tali denunciatione contra denunciatum in 23 quiri: vt plenius. j. dicam in materia inquisitionis. ¶ Undecimo quero an isti denunciatores debeant probare qne denunciant. et dic quod sic: vt. d. l. diuus. ff. ad turpil. l. ab accusatione §. denunciatores. et ibi not. glo. ei. j. de mu. que se propriis seruis immit. l. j. licet vius non admittat sed vt solum testes qui perpetrata scire dicuntur post denunciationem in eadem sche 24 dula inscribant. ¶ Duodecimo quero an denunciatores denunciata non probantes puniatur ⁊ qualiter omissis verbis Barto. qui minus bene ⁊ perfecte dixit. dic aut denunciatores non probant: quia nec cause assistunt imo deserunt: et tunc propter defistentiam pena turpilia. sunt puniendi: vt. ff. ad turpil. l. ab accusatione. §. denunciatores. qui sic debet intelligi vt faciat ad materiam tituli. aut non probant qⁿ testes denunciantis nō attestantur et tunc aut queris an pena talionis puniatur ⁊ dic quod non vt probat hec lex que dicit eos non teneri se inscribere. Aut queris an extra ordinem puniantur: ⁊ tunc aut eorum calumnia est presumpta et pro probationum defectu aut est euidens. Si presumpta tunc aut denunciator est voluntarius et extra ordinem puniendus est nisi innocentiam suam purget: vt extra de calum. c. fi. aut est necessarius quia ex necessitate officij hoc fecit vt in hac. l. ⁊ tunc de presumpta calumnia non punitur: vt. ff. 25 tit. l. ij. ⁊. ibat. d. l. diuus. in ē. fi vero parū prudenter. ¶ Quādo autē calūnia est euidens tunc punit in exemplū ceterorum vt d. l. diuus. in fi. qō intelligit Bart. extra ordinem iudicis arbitrio: vt. fi. ⁊ ar. l. i. ff. de extraor. di. crimi.. ⁊ dico iudicem qualitatem calumnie ⁊ doli seu eius circunstantiās attentis penam falsi quandoq; iniungere posse. argu. l. i. in prin. ⁊ tertio ⁊ quarto tñ. 26 ff. ad cor. de fal. ¶ Tertiodecimo quero an iudex e possit denunciantem tecipere in testem in processu inquisitionis dicit Bar. qⁿ sic p. c. ꝫ beli. extra de simo. Ego credo hoc verum si iudex non procedit super denunciatione: sed inquirit propter denunciationem

nunciationem et famam eius aures reuerberante ita qⁿ amodo sub dissimulatione trāsire non potest. ⁊ ita loquitur. c. ꝫ beli, sed vbi super denunciatione procedit tūc denuncians oz denunciata per idoneos testes ⁊ pz rone qⁿ isto casu si non pbata denunciata est puniēdus vt prime dixi. ⁊ p ꝫ sequēs non est legitimus testis. ¶ Quero decimo quarto an confessio facta coram officiali denunciante vel remittente ad iudicem ad quez spectat cōdēnatio ⁊ cognitio sit sufficiens ad ipsius condēnationē. ⁊ dic qⁿ non tanē fac a coram iudice non competenti: vt. d. l. diuus.

¶ Ex quo colligequod cōfessio facta de crimine a monacho co 27 ram abbate non p̄iudicat ei coz̄a eō vel delegato. ¶ Decimoquinto quero an absolutoria lata sup denunciatione p̄fit reo sicut absolutoria lata super accusatione: vt. l. fi cui. §. hisdem. ff. eo. Et dicunt docto. qⁿ sic propter identitatem rationis. sed addunt aliqui ⁊ cautus iudex non oz reum absoluere: sed simpliciter pronunciare officialem minus bene retulisse: vt sic iterato denunciari vel accusari possit. et hoc colligūt ex. d. l. diuus. in ꝛa fi. versic. si vero parum. sed hec truffa est: qⁿ fiue precedat super denunciatione absolui oz: vt. c. fi. extra de calū. fiue per inquisitionē. vt. d. c. ꝫ beli. et in vtroq; est eadem ratio que in accusatione videlicet quia de qua re iudex cognouit de ea iudicare debet: vt l. de qua re. ff. de iudi. nec ob. l. diuus. qz ibi loquitur respectu denunciantis: vtrum veniat puniendus necne vt ibi patet ex sequē 28 tibus. ¶ Decimosexto quero an denunciator veniat condemnandus in expensis non existente in casu absolutionis et di co qⁿ sic per. l. scueriter. ff. de excu. tu. et. j. de sump. recupe. l. j. li. x. et hoc tenēt De. ⁊ Cy. in. l. sancimus. ff. de iudi. ¶ Decimoseptimo quero de questione Specula in titulo de denunciatione. §. i. vtrum per statutum ciuitatis debetur dimidietas pene accusanti ludentes ad azardum an debeatur et denuncianti ⁊ arguit qō non. argumen. ff. de inofficio. testamen. l. papinianus. §. meminisse de bo. lib. l. qui cum maior. §. accusasse. et. l. in seruitutem. §. petit se. ⁊. ff. si tutor non gesserit. l. prima. ¶ Contrarium determinat ipse per. l. cum patronum. §. i. de iure patrona. vbi delator dicitur accusator ⁊. ff. de in ius vocā. l. quāuis. ⁊ argumen. j. l. priori. qz vtriusq; idez effectus non ob. §. accusasse. quia illud inspectis verbis edicti que non semper sunt intuenda. ff. qui petant tut. l. credendum. j. nūso. p̄terea et ibi verba edicti que de accusante loquuntur in testificante locum habent: vt ea. l. §. fed si non accusauerit. Hec credo vera in denunciatore voluntario non in necessario. i. qui necessitate officij sibi imiūcti facit qⁿ premiū nō oz habere nisi caueret l statuto vel edicto vel precomio. Primo ne turpiter dicatur accipere cum gratis teneat facere. vt. l. §. i. ⁊. l. fi. ff. de condi. ob tur. cau. Scōo ne bis premium consequatur. §. quando pro officio sibi certum est ordinatum salarium. Tertio qz species derogant generi extra de regulis iur. c. generi. ⁊. ff. de regu. iur. l. in toto et generalis prouisio non extenditur ad specialiter prouisa. ff. de verboꝝ obliga. l. doli clausula. et de pe. l. sanctio legum. et sic vbi ratione officij speciale premium datur officiali prouisio generalis non debet ad eum extendi. Quarto pro hoc bene facit tert. satis singularis et notandus. ff. ad filleia. l. si quis in graui. §. vtrum. vbi patet quod premium pollicitum denunciantibus possentaneis non necessitatis necessitate causatiua debetur. ¶ Ex his colligequod premium capienti bannitum quod datur non debetur familie potestatis vel alterius ad cuius 29 officium spectat capere bannitos. ¶ Item quod dixi de sponsaneo denunciatore locum oz nisi ipse fuerit socius criminis de quo denunciet socij qz tunc nullum premium sibi debetur. ar. l. idem est. §. fi. in fi. ff. de condi. ob tur. cau. ⁊. ibat. ff. si mulier. si mulcij gl. ⁊. l. in ea allegata. j. de mul. que ser. pro. se. in. l. j. in fin. vt ibi scripsi. Item hoc cōfirmat ratio: qz denunciatio habetur pro nō facta cū socius nō possit accusare socium. ff. de libe. cau. l. filium nec ex his edicti precedentis vel statuti est ei data ptās denunciandi per verba generalia quicūq; denunciauerit habebit centum: qz restringunf ad habiles ⁊ denunciationem prosequi valētes: vt. ff. de mune. ⁊ bo. l. vt gradatim. §. sed si lege. quinimo nec denuncianti pena propria est remissa nisi expresse sit dictum: vt in aut. nouo iure. ff. de pe. iudi. qui male iudi. ⁊ hec sufficiant de materia denunciationis.

Quia propter. Post denūciationes venit ad 30 tionis aggrediamur. ¶ Circa quam primo quero an in ciuil 8 bus sit pmissa. ⁊ rādeo qō non regulariter. quia ideo actiones ⁊ ordines iudiciarij sunt inuēti sed casuatiter pmittitur: vez qñ contra absentem potest procedi lite non contesta. ad diffinitiua: vt probat. §. quomodo ⁊ qñ iud. auf. qui semel. ibi perquisita veritate ⁊c. ⁊ ibi rones assignantur ⁊ ibi inquiritur libello porrecto ⁊ sic nō succedit inquisitio loco actionis. Item in casu. l. fina. §. licentia. ea. l. ij. §. de iure delib. ⁊ ibi pot est hoc operari beneficium inuentarij concessum heredi ppter qō in alio grauat. ar. l. cū qui in princi. ff. de iure iuran. vel qⁿ frequenter cuenit vt heredes subtrahant res hereditarias vt legatarios et creditores fraudent cum sciant propter beneficium inuentarij se non posse insolidum conuenirī: quid tamen sit necessarium vt iudex inquirat collige ex sequentibus. ¶ Item potest inquirere in casu. l. quoties. j. de naufra. lib. x. intelligendo. l. illā. qō ibi cuiilter agatur vt ibi per gl. sm primam lec. ⁊ pōt esse ratio qz naute vt plurimum ꝫsueuetunt in naui posita subtrahere. ⁊ hoc diffamati et suspecti habētur a lege vt text. probat clare. ff. nau. cau. fta. l. i. §. finā. et. l. ij. §. ex hoc edicto. Item et in casu. l. tutor. §. preterea. ff. de suspec. tuto. nam et ille ter. sm glo. ibi positam pōt intelligi cum ciuiliter agebatur. et ibi hoc operatur fauor pupilli vt ibi in ter. Credo tamen qⁿ ibi tutor erat diffamatus de dilapidatione: vt. j. dicaz. Item et fauore recipiendi hoc de bonis vacantibus inquirit preses 31 puincie. vt. j. de bo. vac. l. fi. li. x. ¶ Quero sedo an l criminalibus inquisitio fit permissa cui respōdēs premitto qⁿ ingstitōis due sunt species quarum alia vocat p̄paratoria qz ad crimen inuemendum. alia solēnis: qz ad ipsum puniendum: preparatoria enim de iure est permissa vt probatur in. l. in sequentib⁹ exēplis allegatis. Jdco vt de hac preparatoria tibi pateat per exēpla scias qⁿ hoc fit tripliciter. ¶ Uno mō denunciator: ex consituentur vt. b. c. de quibus plene in precedenti parte. Allio modo per indicis perscrutationem ⁊ oculorum inspectionē vt patet in casu. l. j. ⁊. fi. j. de custo. et cebu. re. ⁊. ff. de episco. audiē. l. iudices. et hanc inquisitionem etiam faciunt Archiepiscopi et epi ⁊ cereri similes cū visitant loca sue iurisditioni suppostta. nam de vita ⁊ conuersatione munisi rantium debent querere ⁊ nedum a clericis sed etiam a laicis de his tñ q̄ eis debent esse nota: vt extra de cōstitu. c. romana. §. fane. et. §. seq. et. x. qō. i. c. placuit. et de vt i eis no. Allio ⁊ tertio modo fit per inquisitionē generalē de qua in. l. congruit. ff. de offi. pre. ⁊ hec inqſitio varijs respectibus potest dici generalis ratione loci delicti ⁊ per sonez qⁿ eēm locū ⁊ emne delictum ⁊ eēm personā suppositā iurisditioni inquirentis concernit. ⁊ hāc faciunt portulates terrarum. in prin. sui reginiminis. quinimo ⁊ preconū cōmendarij inuenerunt vt furcs latrones adulteri lenones ⁊ ceteri malefactores debent de prouincia vel ciuitate discedere vt sic p̄ouincia remaneat pacta ⁊ malis hominibus purgata. ⁊ hanc practicam sumpserunt ex. d. l. congruit. vt 32 ibi nquit Jac. bu. ¶ Interdum potest esse hec inquisitio generalis ratione loci ⁊ p̄sone sed specialis rōne delicti. puta inquiritur generaliter si gs est in ciuitate vel comitatu qui teneat priuatis carcerē. ⁊ idē de alio certo delicto. ad hoc accedat. j. de car. pua. l. j. ⁊. j. ad. l. iul. de vi pub. l. fi. Interdum potest esse generalis rōne p̄sonarum ⁊ delictorum: si d specialis ratiōe loci tñ qz delictorum cōmissis in certo ⁊ speciali loco a quacūq; tñ persona. Interdū ecōtra qz generalis quo ad locū ⁊ delicta: sed specialis contra certam personā vt patet in custode carceris vt. j. de custo. re. l. j ⁊ fi. ⁊ hanc directe faciunt syndici in syndicatu officialium ⁊ eorum officio finito. hāc igitur speciem que preparatoria ꝫ. fi nūcupata in qualibet sui spē oico de iure permissam. ¶ Est ⁊ alia spe 33 cies que vt dixi solēnis dicitur qz nō ad inueniendum sed ad puniendum fit. ⁊ qz solēnitas de qua. j. exigitur. ⁊ de hac loquitur. l. ista. ⁊ hec secundum optionē glo. Oy. ⁊ cōtra olim antiquorum nō est regulariter pmissa se pbibita quia regula est qⁿ sine accusatore nemo punitur vt. ff. de mune. ⁊ ho. l. rescripto. §. si quis accusatorem non habens. ⁊. ff. de magi. conue. l. j. §. magistratibus. ꝫ 10 hoc etiam facit. ff. de suspec. tu. l. iū. §. preterea. ff. de lib. cau. l. fi filium. hoc idem tenent canonistē in. c. inquisitionis. ⁊. c. qualiter ⁊ qñ. la. §. extra eo. ⁊ ibi etiā probat pro hoc etiam fecit qō scribitur in euangelio Jo. ix. c. de illa muliere que dum accusata fuisset rpo a pharisēis qui post accusationem fugerant cum rpus eis dixit qui vestrū est sine peccato arguat illā de peccato respōdit rpo illā interroganti mulier quis te accusat: nemo domine ⁊ ille replicans: nec ego te condemno dimisit illam. ¶ Fallit in casibus secundum glo. vez in. l. iū. §. fi publico. ff. de adulte. ⁊ ibi gl. notans predicta. Item fallit in falso teste vt. ff. de testi. l. nullus. Item fallit in falsa charta coram iudice producta vt. ff. de pro. l. pe. ⁊ ibi speciale. nam nō de oi falso inquiri pōt sm glo. in. d. §. si publico. Item fallit in illo qui calumnioſam instituit accusationē. j. de calum. l. i. Item fallit in crimine suspecti tutoris vt. ff. de suspec. tu. l. iū. §. preterea. prout ibi criminaliter inquirit. Item fallit in casu. l. si quis in hoc genus. ff. de epis. ⁊ cle. Item fallit si crimen sit notorium vt hic. ¶ Et hos septem casus enumerant glosatores nostri in. d. §. fi publico. Ref. vero in materia inquisitionis super prima rubrica. ⁊ Spec. in tit. de inquisitore. §. i. addūt alios casus. s. in crimine lese maiestatis vt. j. ad. l. iulia. l. ij. ⁊. ij. Item in crimine hereſis ⁊ apostatatus vt. ff. de apostat. l. apostatarum. ⁊ de iudeis. l. nemo. Item addūt qñ vinus de reis propalat socios. nam eius dicto non creditur vt. j. eo. l. fina. Iudex tamen inquirit vt. ff. de questio. l. i. §. fi quis vltro quod tenementi. Item addunt quādo accusator a reo corrupt⁹ abolitionem impetrasse dicitur vt. j. de aboli. l. abolitio. Item addūt quando dominus dicitur occisus a familia nec constat quis

g ¶ Obs non regulariter. adde qō inqſitio in ciuilibus regulariter fit pbibita ex offō iudicis. l. rescripto. §. quis accusator. ff. de mu. ⁊ bono. alc. post Bar. i. l. ij §. fi publico. ff. de adul. nisi in casibus no. p gl. l. c. j. vt eccle. benef. et bal. in. l. iubemus. ff. de pbat. ⁊. c. in iuria. v. col. de pa. tur. fir. ⁊ p Bart. in. l. ij. de adul. ⁊ ang. in. l. fi vacantia. j. de bo. vacā. lib. x. ⁊ Jnno. j. c. ad nostram. de iu reiur. qō verū nisi in papa qⁿ oi casu pōt ingrere. Item nisi rōne excessus cōmissi in reb⁹ ecclesiasticis qz per iudicem pōt ingri Jnn. in. c. qm frequenter. ff. sunt et alij. vt lite non cōte. Bald. in. l. sancim⁹. de sa. san. ec. Bal. vbi. ē. Item nisi p iniuria illata clericis. d. l. figs in hoc gen⁹. ⁊ ibi Bar. itē nisi rōne publice vtilitatis. l. i. §. ius publicū. ē iusti. ⁊ iure. j. dicius. publicū no. l. d. l. fi vacātia ⁊ tz bal. vbi. ē. verſ. ij. Item rōne ⁊ fauore miserabiliū personax: vt. l. ne qcās. §. aduocatos ē of fic. pcōſul. bar. i. l. iū. §. hoc aut. de dam. infe. bal. l. d. c. iuria. v. ce. lū. et in. l. ē. fi mā. ita vene. psti. Item nisi p̄cipitia cā sm Bal. i. d. l. §. itē nisi odio generatoꝝ ꝫ Bal. in. d. c. in iuria. v. col. qz igſitio pōt fieri p iudi. ex officio ꝫ vsu rarij Jnn. i. c. ad nostram. ff. de iu reiure. ⁊ car. i. cle. j. in. fi. de vſu. Item ꝫ here. d. cle. fi. ⁊ ibi Car. item ꝫ suspectū tut. l. iū. §. preterea. de suſpec. tuto. et alex. in. d. §. publico. Ispe. de ing. §. §. stez. de iurisd⁹ p̄cipia. d. §. fi. Item etiam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de occisore inquirit preses sumendo questionem a familia: vt. ff. ad sill. l. i. in princi. ⁊. §. occisoris. Itez addunt alius casum vez. l. quoties. ff. de naufra. libro. xi. nam sm alteram lec. sbi inquiritur ob crimen puniendum. Item addunt qñ iudex in inquisitiõe generali reperit aliquem de certo crimine diffamatum. nam tunc iudex ad specialem ⁊ solēnem inquisitionem super illo delicto contra eum procedere potest: vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. iii. §. i. et est ratio ne inquisitio generalis reperiatur frustratorie facta ⁊ quia amodo sub dissimulatione iudex pertransire non poterit cum illum reperiat diffamatum de crimine tali. ff. de offi. rec. prouin. l. iustissimos. ¶ Post hoc superuenit Rico. de mat. de mutina qui in quadam eius disputatione hanc materiam aliter tradidit ⁊ ei⁹ doctrinā sequit Bar. i. d. §. si publico. et omnes casus quos glo. enumerat pro spālibus dicit vna cōclusione regulari et positos esse ad demonstrandum quod inquisitio de facili iudici est permissa et permittit quod accusatio de facili permittit quādo fine metu presumpte calūnie quis pōt accusare. l. si cui in princip. ff. eo. Tradit igitur talē conclusionem ibi inquisitio permittit iudici vbi accusator dimitteret de facili. i. fine timore presumpte calumnie. hanc conclusionem probat ipse qua rōne accusator de facili tunc admittitur et ad accusandum instigatur eadem ratione debet iudex admitti. arg. l. illud. ff. de ia. san. ec. et. l. illud. ff. ad. l.

34 a quil. cum inquisitio succedat loco accusationis. ¶ Exista cōclusione dicit iudici permissum ad denunciationem officialis inquirere: vt hic qi et tutor instigatus a matre pupilli et alijs eius consanguineis accusans de presumpta calumnia non tenetur vt. l. tutorem. ff. de his quib. vt indign. ¶ Similiter dicit permissum iudici inquirere de crimine de quo cognouit incidenter vt dicta. l. §. fi publico. ff. de adul. et. §. si aduer. li. l. pe. cum si. quia p sumptio calumnie cessat sicut qñ incidenter crimē in aliū refert vt. ff. de bo. libe. l. qui cū maior. §. libertus. similiter cū reperit in inquisitione generali aliquem delinquisse pōt ad spālem descēdere vt. l. iii. ff. ad. l. iul. pec. ex eo qz non tenet de presumpta calumnia propter id qō reperit in inquisitione generali. ar. d. l. qui cum maior. §. pe. ⁊. j. de calū. l. mater. vbi heres non tenetur de calumnia presumpta ꝓpterea quz reperit in testō scripta. ¶ Similiter inquirit ꝓpter magnum dolorē seu offensam factam iudici in eius conspectu crimen est commissum vt in calumnioso accusatore. j. de calū. l. i. ⁊ in falso teste. §. de testi. l. nullū. ⁊ in falsa charta coram iudice pducta. §. de prob. l. pe. ⁊ hoc quia de presumpta calūnia non tenet sic nec maritus accusans de adulterio vxoris et mater de morte filij. j. de calum. l. mater. ⁊. ff. de publi. iudi. l. si.

37 ¶ Similiter propter imminēm crimen ingrit: qz fine metu p sumpte calūnie accusator admittit: vt. §. de epis. ⁊ cleri. l. si quis in hoc genus. hec sunt verba predictorum in breuitate tradita. Sed mihi videt qō predictorum conclusio non sit legenez rōne firmitatis: qz non sequitur accusator admittit fine metu p sumpte calūnie. ergo iudex pōt inquirere: qz de separatis non est illa recta. ff. de minor. l. papi. exuli. ⁊ de acq. pos. l. natura aliter. §. nihil.

¶ Similiter et econtra non sequit accusator non admittit fine metu p sumpte calūnie. ergo iudex nō potest inquirere ꝓpterea verba predictor potius probant qō iudex semper possit ingrere sicut quis accusare: sed non semper teneatur de presumpta calumnia quando accusator non teneretur et econtra teneatur qñ accusator teneretur. propterea per predictorum verba non ꝓprehenduntur oēs casus additi per Rof. et Specu. ¶ Item eorum ratione attenta eorum similitudinem retor queo contra eos ⁊ sic potentia accusandi non dependet a metu presumpte calumnie. ergo nec potentia inquirendi. consequentia est bona sm eorum equiparationem ⁊ rationem antecedens probat. j. de calū. l. i. §. de aduo. diuer. iudi. l. i. ⁊. §. co. l. §. hoc etiam cōfirmo qz presumpta calūnia colligit ex probationum defectu j. de calū. l. qui nō probasse. et. §. de aduo. diuer. iudi. l. prima sed talis defectus apparet post inchoatam accusationem vel inquisitionez. ergo ipsi⁹ permissio non dependet a metu calūnie presumende vel non ex post facto inchoate. ⁊ sic cū permissa inquisitione. arg. §. eo. l. i. et

38 de interdictis. i. incerti. ⁊ de appella. l. i. ¶ Quapropter glos. opi. videt verior tamen eam aliter intelligo qnā videatur intelligisse Bar. Et ideo cū querit an inquisitio specialis in criminib⁹ seu facultas ingrendi sit de iure permissa Rñd. aut queris an sit permissa ad vtilitatē ꝓpriam: tam? dic qz non sed regulariter est prohibita. Fallit in casu. l. iii. §. ꝓterea. ff. de suspec. tuto. ⁊ hoc

39 operatur. l. i. ⁊ pupilli vt ibi intelligi. ¶ Aut queris an sit permissa ad publicam vtilitatem ⁊ vindictam? tūc aut queris an sit permissa hoc respectu vt sit sensus an de quolibet crimine possit inquiri ⁊ dico qz sic quicquid sentiat glo. quod pbo duabus rōnibus. primo quia accusatio de quolibet delicto est permissa. ergo ⁊ inquisitio que succedit eius loco. arg. ff. de iure pa. l. cum patronus. §. i. et extra de simo. c. ij. beli. et sit ad. eundem effectum ne lex sic vana recipiat impunitā. Scōo qz in inqsitione signali de quolibet delicto potest inquiri. ff. de offi. presi. l. congruit. et ad. l.

40 iul. pecu. l. quarta. ¶ Sed inquisitio generalis non fit nisi ad effectū descendendi ad specialem. vt. d. l. iii. ergo bene sequit qō in speciali de quolibet pōt inquiri iuxta illud gñale ꝓpter vnū quodqz tale ⁊ illud magis ⁊c. vt. §. de sac. san. ecc. aut. multo magis. ⁊ huic rationi nō pcipio bonam rñsionem. Tertio possum inducere qz in maiori parte specierū delictorum inquisitio specialis est pmissa. vt patet in casibus. ⁊. ll. §. per glo. ⁊ per Rof. ⁊ Spec. alle. ⁊ cum in alijs non appareat specialis pbitio facta

41 debemus dicere etiam de alijs speciebus permissa. ¶ Aut queris an sic fit permissa specialis inquisitio ꝓ preses vel alius habens potestatem possit ad inquisitionem procedere contra certam personam nullo alio preambulo precedente per quod sibi vere vel presumptiue presumptione legitima de qua etiam constet illam personam illud delictum perpetrasse. ⁊ dico qz nō ⁊ ita intelligo opi. glos. ⁊ antiquorum ⁊. ll. per eos. §. allega. in verſic. est et alia species. ⁊ posset esse ratio vt iudicium malitia ⁊ proteritas refrenetur vel cuitetur. vt. l. §. in fine. j. de custo. et exhi. re. Item ne inquisiti sumptibus ac etiam asperitate carceris sic ex arrupto grauati reperiantur ⁊ interim de illo delicto diffamentur. preambulo autem legitimo precedente per quod appareat iudici vere vel presumptiue illam personam illud de-

42 lictum perpetrasse. dico eum posse contra illam personam spequalem inquisitionem facere. ¶ ꝓ Dico cuius declaratione cuz canonistis trado talem conclusionem quandocunqz clamor validus peruenit ad iudicem quomodo cius subditus est diffama

b tus in aliquo crimine iudex pōt ⁊ debet contra illum inquirere ⁊ de hoc est tex. clarior extra de accu. c. qualiter ⁊ quando. la. §. in prin. ⁊ fundatur super illud gen. exoiij. vbi inquit dominus: descendam ⁊ videbo vtrum clamorem qui ad me peruenit opere compleuerit. ⁊ probat deiure nostro in. l. iustissimos. §. de offic. rec. prouin. ⁊ ex eo qō contra diffamatū in inquisitione generali iudex descendit ad inquisitionez specialem. vt. l. iii. ff. ad. l. iul. pecu. Et ratio est qz tūc tale delictum non potest sub dissimulatione trāsire nec iudex debet dimittere indiscussum ius reipublice ⁊ potissime quando scandalum vel periculum posset oriri. vt in. d. c. qualiter ⁊ quando. ¶ A quo autem iste clamor debeat

c peruenisse. respōdet tex. in. d. c. qualiter. ⁊ in. d. l. iustissimos. vide licet a personis honestis ⁊ idoneis non maledicis ⁊ inimicis maledici autem intelliguntur qui consueuerunt maledicere et alios iniuste diffamare quibus amplius non debet credi. vt. l. si cui. §. dilectem. ff. de accusa. Validus autem est quando non ab vno vel duobus sed a multis peruenit ⁊ non tm semel sed sepius alias clamor validus nō est est sm canonistas. Tibicunqz igitur seu quandocūqz iste clamor adsit ⁊ personā iudex pōt facere inquisitionem specialē ⁊ de quocunqz delicto ad vindictā reipubli

cc. ¶ Et hic aduertendum qō clamor iste non infamat pro tunc cum clamor iste esse debeat de diffamatiõe: et ideo iudex de ista diffamatione debet inquirere a vicinis ⁊ alijs scire debētibus et diffamatione reperta debet inquisitionem suam formare. vt extra de accu. c. inquisitionis. ⁊ hec est intentio huius. l. in secunda eius parte diffamatio tamen non semper debet esse vni formis: qz qñqz maior qñqz minor. nam si periculum sit instās fine multa diffamatiõe potest. pceđi. vt. d. c. qualiter. ⁊ ibi no. Joan. an. ⁊

43 extra de simo. c. licet beli. ¶ Instans periculum esset dilapidationis de qua diffamatus esset prelatus ecclesie. vt. d. c. licet beli. ⁊ idem dico de tutore pupilli. ⁊ sic intelligo. l. tutor. §. preterea. ff. de suspec. tuto. Item esset instans periculum in crimine heresis et apostatar⁹: quia inficiatiua sunt personarum. vt. §. de iudeis. l. nemo. et de aposta. l. apostatarum. et scandalum generare posset. ⁊ per hunc modum intelligo. l. i. qui is in hoc genus. §. de epis. ⁊ cleri. ⁊. j. ad. l. iul. ma. l. §. vbi autem non sit imminens periculum: tunc maior diffamatio exigeretur. ⁊ hoc, vbi persona non

b habetur a iure ꝓ diffamata seu de illo delicto suspecta vt est nauta. vt. li. §. j. ff. nau. cau. sta. ideo contra eos de subtractis pōt inquiri. ab his qz alia hominis diffamatio ne vel clamore. vt. l. quoties. j. de naufra. lib. xi. ⁊ idē dico de seruis occisi domini qui sic a lege habentur suspecti qō ab his qz alia diffamatione vel multe qz clamore contra eos pōt inquiri. ff. ad fille. l. i. in prin. ⁊ occisoris.

44 ¶ Quando autem predicte diffamationes ⁊ clamores hominis vel iuris cessarent tunc ad specialē inquisitionem non potest procedere nisi per aliquē actū in dictarū precedentem sibi constaret vere vel presumptiue per sonam illam illud delictum scommisisse vt posset colligere per hec exempla. primo in eo qui reperitur in inquisitione generali deliquisse. vt. l. iii. ff. ad. l. iul. pecu. sm quā debet intelligi. l. congruit. ff. de offi. presi. Item ⁊ qñ iudex cognouit delictum incidēter oppositū. hoc ad repellendum fuisse cōmissum. vt. l. §. fi publico. ff. de adul. ¶ Et est ratio qz de his sibi satis cōstat vt iudici. ideo sub dissimulatione non potest pertransire et ius reipublice in discussum dimittere. et p hūc modum debet intelligi qō de falso test. dicitur. §. de testi. l. nullū. videlicet vt iudex tūc inquirat qñ testimoniū eius reprobauit tā qñ non verum: quia contrarium apparebat per scripturam vel testes. alias si ei⁹ testimoniū nō reprobasset cōtra eum fine accu

satores

satore postea ꝓcedere non posset nulla contra eum diffamatione vel clamore precedente et ita etiam debet intelligi qō de falsa charta dicit. §. de ꝓba. l. pe. vt cozā iudice fuerit. pducta ⁊ reiecta alias si non reiecta vel non producta iudex inquirere nō posset si non peruenisset ad eum clamor de quo. §. et ex his apparet quod Barto. qui dixit quod ratio permissionis inquisitionis in casibus predictis erat dolor magnus quem iudex habebat: qz in eius ꝓspectu tale crimen erat cōmissum non bene dixit. habes etiā ad predicta aliud exemplum in eo qui accusationē qua instituit non probauit g presumit calūniasse: vt. j. de calum. l. qui nō pbasse cōtra quē de calūnia pōt inquiri. j. de calu. l. i. qz iudicialiter sic apparuit iudici ex presumptine. vnde non pōt sub dissimulatiõe ius reipublice indiscussum dimittere. simile habes quando iudex incidenter cognouit de mariti lenocinio. ff. de adulte. l. §. fi publico. ver. nam claudius. his cessantibus non ingrit nisi ad denunciationem officialis vt hic et. ff. de custo. reo. l. diuus. tunc est ratio: qz cum denunciatio fiat tunc de euidenti vel de notorio cessat in iudice omnis suspicio. quinimo in suspicionem incideret si tunc dissimulando ius reipublice indiscussum dimitteret. et hec sunt potissima ratio per quam apparet quare ⁊ quando pmissa fuit denunciatio: et sic inquisitio seu inquirendi facultas. Et mō bñ apparēt declarati oēs casus spāles ꝓ gl. Roffre. Spe. enumerati quos supra scripsi ⁊ etiam apparent modi practicandi hanc materiā: adeo qz ex ꝓdictis habes qz ꝓ statuta terarum dent prātetim prefectibus inquirēdi de omni crimine non ꝓpterea ad specialem inquisitionē pōt venire, nisi aliqō de ꝓdictis interuenerit: qz declaratiõe recipiunt statuta ⁊ a iure cōmuni: vt. §. de nora. l. i. ⁊. ff. de mu. ⁊ bo. l. vt gradatim. §. sed si lege.

45 ¶ ꝓ Dico inquisitionis tñ plenioti doctrina. tertio ⁊ iuxta proxime dicta quero pone qz officialis denunciat crimen cōmissum sed non personam cōmittentē qz ignorat ⁊ delictum fuit nocturnū vt homicidium factum in villa: ita qō licitum est ei ignorare ꝓpter tps noctis vt dixi. §. in materia denunciatiõis. an iudex ad inquisitionē aliquā defendere poterit. ⁊ dico quod qñ sic ad generalem respectu personarū. ⁊ si quem culpabilem reperiret contra eū ad specialē descendet: vt. l. iii. ff. ad. l. iul. pec. ⁊. ff. de offi. presi. l. congruit. ¶ Quero an in inquisitione debeat apponi

46 annus: mensis ⁊ locus ⁊ cetere solemnitates que in accusatione exiguntur: vt. l. libellor. ff. eod. dic qz nō in inquisitione generali que nō ponit aliqō delictum specificuz. In generali vero quo ad personas: sed in spāli quo ad delictum tam cōmissum de qua in precedēti questione est multomagis si esset specialis etiā quo ad psonā dic qz sic. Et est rō sm Jacob. bu. quia inquisitio, succedit loco accusationis et iudex loco accusatoris. ar. ff. de iure patro. l. cum patronum. §. i. et extra de simo. c. ij. beli. igit eius natura assumat: vt. ff. si quis test lib. esse iuf. fue. l. i. §. hec actio. Item qz locum sibi vendicat eadem rō. f. ne quis in inquisitio crimine vagetur cū alieno dispendio: vt. ff. de iudi. l. ꝓtor. edixit. in princip.

¶ Fallit in solennitate inscriptionis ad penā talionis: vt hic. ff. de publi. iudi. in prin. ⁊ ita dz intelligi qō ibi not. glo. ⁊ est rō qz in casibus in quibus est permissa inquisitio cessat in iudice ois suspicio vt. §. dixi. ¶ Et ex his collige qō cōclusio in ea nō est

47 necessaria sicut nec in accusatione dicam. j. eo. l. pe. licet de cōsuetudine iudices apponant. et est eis consilium vt tunc nullam specialem penam qua intendant inquisitum punire specificent sed generaliter post narrationem concludant super quib⁹ omnibus procedere intendimus et culpabilem repertum punire sm formā iuris ⁊ statutoꝝ. et si de pena infligenda inder non fit certus potest solum declarare in sua delictum per inquisitum fuisse commissum. ar. l. i. §. i. ff. ad turpil. ⁊ si penā adūcere cum pecuniaria esset ne tempore syndicatus patiatur detrimentum si in plus, vel in minus cōdemnasset sententiā ferret cōditionalē. f. condemnamus eum in centum si ⁊ inquantum pena non debeat esse maior vel minor. al's in plus vel in minus sm formā statuti cū condemnamus. ⁊ ita cōsulit Bar. in. l. iuder. ff. de re iudi. ¶ Si autem pure condemnaret ⁊ successiue diceret qō inquantū dicta sua cōtineret plus vel minus qꝫ deberet ex tunc eam redurit ad formā statutorum nihil ageret: qz non esset sententia conditionalis sed resolutoria sub cōditione vt. l. §. ff. de in diē adic. qz iudex nō potest facere vt. d. l. iuder. Sed dubitari posset si iudex dicat cō. dēnozte inscentū saluo qz si pena sit maior vel minor ex forma statuti: an tunc sententia dicetur in illis contum pura vel conditionalis. Et circa hoc videt glo. sentire qz sit cōditionalis. ff. fa. ber. l. item labeo. §. i. cui forte similem nō reperies: ideo menti tenēda

48 ¶ Quero quinto quid de exceptionibus dilatoriis contra in

a quirentem opponendis. ⁊ dic qō quedam sunt exceptiones permissionem inquirendi respicientes: quedam personam iudicis cōcernentes. quedam eius qualitatem vel officium attendentes.

49 ¶ Exceptiones permissionem inquirēdi respicientes indistincte possunt opponi: puta tibi nō est permissum de hoc delicto inquirere. ⁊ procedit hec exceptio si tenear quod de omni delicto nō possit inquiri alias secus. ideo pone aliud exēplum: puta: tu nō potes cōtra me inquirere: qz non sum diffamatus de hoc delicto nec aliquid aliud contra me, pcedit per qō tibi permittatur specialē inquisitionem facere. ⁊ quesint illa vidiſti. §. ⁊ habebit iudex de hoc preambulo docere. alias nō potest ad vteriora pro

50 cedere vt. §. ti. j. l. nō ignorat. ¶ Exceptiones personam iudicis concernentes. etiam opponi possunt vt exceptio inimicitie capitalis b vt in tex. ⁊ in eius glo. i. extra de accu. c. qualiter ⁊ qñ. la. §.

51 ⁊ hanc habebit pbare opponens. ¶ Exceptiones concernentes a tes iudicis officium sunt duplicis speciei: quia alie concernent eius incompetentiam ratione iurisditionis deficientis ⁊ non est dubium quod possunt opponi vt. §. si a non compe. iudi. per totum. ⁊. l. i. vbi de cri. agi oport. ⁊. ff. de iur. om. iudi. l. si cōuenerit. ⁊ l. si per errorem. ⁊ l. si. Alie cōcernunt eius incōpetentiam ratione iurisditionis peristentis. puta tu nō potes inquirere: quia magistratum habes q accusare impedit: vt. l. qui accusare. ff. eod. et hec exceptio opponi non potest qz id qō est causa admissionis eiusdem non dz esse cā repulsionis: argu. ff. de cōdi. inde. l. cum bis. §. i. ⁊. ff. de solu. l. qui hoiem. §. fi. ⁊ eadem ratione non potest contra eum excipi de pluralitate reoꝝ licet contra accusatorem sic: vt. l. cum rōnibus. §. tit. j. ⁊. d. l. qui accusare. ff. eod. ⁊ etiam qz ratio suspicionis turpis questus non cadit in iudice: vt. ff. de of-

52 fi. presi. l. i. ad fi ⁊ j. ad. l. iul. repe. l. fi. ¶ Quero tunc sexto quid

c de exceptione cōcernente personam offensi ⁊ seu persona vel qua- b

d litate offensi proponiente: puta quia malpagus dicit quod iudex non debet ex forma statuti fuit grauiter percussus et de percussione iudex inquirit an contra iudicem inquirentem poterit exci pi: tu non potes inquirere etiam respublice nomine cum principalis conqueri non posset vel audiri non deberet quia est malpagus. Et refert Bar. in. l. non solum. §. quamꝫ. ff. de iniur. qz Jacobus. tenuit qz sic per dictum. §. quamꝫ. Jndurit. l. que additurium. j. de adul. ⁊ ibi per eum not. Jn contra. allega Bar. l. i. §. vsqꝫ adeo. in eo. tit. ⁊ plus non dicit ego etiā contra eum iudico gl. cōiunctam tex. in. l. falsi. j. de fal. ¶ Quapropter mihi videt dicendū. Aut verba statuti sunt in rem scripta vt de iniurijs malpago illatis ius nō reddat. ⁊ tunc vera sit opi. Jaco. but. qz ois c persona iniuriata est affecta. ⁊ sic respublica. ⁊ pro hoc bene facit dictus. §. quāꝫ. ver. si autem cum liberto. nam ibi tam vxor qꝫ maritus erant affecti ⁊ prohibiti agere iniuriarum: qz illator in iurie patronus erat vtriusqꝫ. Aut verba sunt in persona scripta vt malpagus non audiretur vel malpago ius non reddatur: ⁊ tūc aut verba aliqua precedunt vel sequuntur in statuto per que iniurie malpago illate sint permisse: ⁊ tunc etiam iudex inquirere d non possit: quia iniuria illata est impunibilis. ⁊ ad hec facit dictus. §. quāꝫ. ver. ego puto. ⁊ sic frustratorie esset inquisitio ideo prohibenda. ar. ff. de pcu. l. non cogendū. §. fabinus. vt ie. no. ca. l. hec stipulatio. §. dinus. ¶ Item ⁊ alia rōne qz de iniurijs inferendis malpago respublica cōsentit ⁊ sibi ad iniuriā non puo cauit ideo noie ipsius inquiri nō pōt: vt. d. l. §. vsqꝫ adeo. in fin. sicut nec pater ibi ageret si cōsensisset venditioni facte de filio. et ꝓ hoc faciunt. ll. ibi in glo. allegate. Aut talia verba per que appareat qz malpago iniurie illate sint a statuto permisse nō apparent: ⁊ tunc licet malpagus non debeat audiri vel ei ius non reddi respublica tñ poterit sibi de iniuria illata ꝓpio nomine conqueri. ⁊ ideo respublice nomine de absolutione mēbri vel vulnere illato malpago poterit iudex ingrere: vt. d. §. vsqꝫ adeo nec ab hoc visco. dat dictus. §. quamꝫ. imo confirmat. nam ꝓ iniuria non leui illata a patrono liberto permittitur marito non liberto ꝓpio nomine experiri non ccontra vt ibi. in prin. ⁊ fin. ⁊ e ꝓ ho bec accedat glos. in. d. l. falsi. ⁊ vltra hoc vide quod ibi dixi. ⁊ ꝓ hoc predicta differentia an verba sint in rem vel in persona scripta facit. l. hec verba. ff. qō vi aut clā. ⁊. l. hec verba. ff. de. adult. ⁊ quod ibi nō. per Dy. ⁊ predicta no. quia quotidiana pulchra et

53 subtilia nec alibi scio declarata. ¶ Quero an tempus prefixum accusationi intelligatur prefixum etiam ⁊ inquisitioni. dic qz sic nisi accusationi esset prefixum respectu certe persone vel nisi inter accusationem ⁊ inquisitiones esset dare ordinem temporis. hec probantur. j. de adul. l. adulterij. in fin. ⁊. l. iure mariti. ⁊. ff. co dē titu. l. i. in fi. ⁊. l. iii. in princip. facit qō in precedenti. q. dixi. ⁊ de hoc plenius dixi. j. de fal. l. querela. vbi glo. predictis videtur

54 contraria. ¶ Quero cum Dyn. in. c. actum legitime. extra de reg. iur. an superueniente accusatore debeat iudex ab inquisitione cessare. ⁊ tenet ipse qz sic: quia inquisitio est remedium extraordinarium in subsidium accusationis inuenti: vt. ff. de mu. ⁊ bo. l. rescripto. §. si quis accusatorem non habens igitur cum superuenat remedium ordinarium accusationis debet cessare remedium extraordinarium inquisitionis: vt. ff. de mino. l. in causa. et de ope. no. nu. i. l. in ꝓuinciali. §. j. de dam. infec. l. qui bona. §. de illo. Jtē quando res est in fieri si deueniatur ad casum a quo non potest incipere vitiat et impeditur. ff. ō bis qui. sunt sui vel alie. iuris. l. patre furioso. et ad. l. aquil. l. qui in eum. et de fideic. l. viānius. et §. qui testa. face. pos. l. furioso. ⁊ per consequens inquisitio inchoata non perfecta debet impediri, superueniente accusatore

¶ Quid de exceptionibus. qz inquisitio potest impugnari qñ defecit a ligd de natura vel de substantia eius adō. l. cū bi. §. fi p totū. §. de transac. ⁊ an. in. l. si vacātia ꝑ. de. ij. ar. principali. j. de bo. vac. li. x. ⁊ Ang. arc. in trac. ma. §. v. principali. qro ex qb⁹ ⁊ qliter. de accusa.

¶ Inimicitie capitalis. Adō bar i. l. §. fi publico. querit vtrum iudicat de adulte. qz cū exceptio qō obstat accusatori ob stat ⁊ inquirenti vt ibi: ⁊ Jo. de pra. i. l. alius. §. veterani de pcu. ang. i. l. vacantia. j. de bo. vacan. lib. x.

¶ Personam offensi. adde Ange. arc. i. l. si vacātia. j. de bo. va. lib. x. i. §. fi. ff. de alea. Bal. in. l. si. §. si a nō cōpe. iud. ⁊ plenius ꝓ alexan. post bar. in. l. §. fitū. ff. de iure voc. ⁊ oino in. l. nō solū. §. quāꝫ ff. de iniu. ⁊ in. l. cū mulier. ff. sol. mat.

Quero cū dy. Tuvide ō bocco lec. in. c. qliter. nu. iv. §. f. sed qd. iudex incepit ⁊ ibi posui in. §. in addi. in v. nunqd dz cessare. extra eo. Bar. i. l. iū. §. fin. ⁊ ibi oino ale. ff. de adul. et Ang. in. l. si seruꝰ plurium. §. §. ff. de lega. j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Utrū dānat⁹, sed qd aut quis de crimine publi co fiat infamis et turpis personave institui nō possit sine metu q̄rele et an si instituat cuz clausula codicilla ri saltē rupto testamēto per querelaz veniat ser fideicōmisso. paul. de cast. in cōsi. litr.

p ↬ Nouinfamat. Tu vide de hoc bal. i. l. cū mulier. rix. ver. quero igit ur circa p̄missa. ff. so. ma. ⁊ in. l. si. C. de modo muni candi. ⁊ in. l. ict⁹ fustin3. ff. de infa. Bar. in. l. similr col. pe. cr. quero col. pe. ver. quero vtrū ⁊ ibi alexan. ff. de publi. iudi.

¶ Motorium est, adde bal. in auf. quod locum vlti. q. §. de colla. ⁊ in l. cum fratrē. §. ad fille. et Bal. hic i ver. tiū.

qui ad iliam perueniendo impedisset mchoari. vt. d. l. rescrip. Item ⁊ tertio allegat. ff. de adul. l. si maritus peruenit. §. si autez extraneus. ¶ Contrarium tenet Ly. hic in vlti. questio. ⁊ refert aliquos idem tenuisse. ¶ Primo quia exilium extraordinariū ad coadiunationem ordinarij inductum non excluditur ab illo. vt. ff. de rei vendi. l. i. §. per banc. ⁊ ibi not. ⁊ de publica. l. i. §. in fe queritur. ¶ Secundo quia accusatio et inquisitio tendunt ad eundem effectum ergo non refert qua via ad illum perueniatur. vt. ff. de libe. ⁊ posthu. l. gallus. §. si eius. ¶ Tertio quia desistente accusatore iudex procedit. §. de aboli. l. q. ergo si inquirit propter accusatorem superuenientem non desistet. ¶ Quarto quia id ad quod. l. anbelat scilicet vt maleficij veritas inueniatur ⁊ reperta puniatur magis inuestigabitur per iudicem procedentem ex officio cum lex magis confidat de eo. argu. l. i. circa fi. ff. de off. p̄sefe. pretо. ¶ Quinto pro eo etiaz facit quia absurdum euenire posset si delicto tam probato accusator superueniens inquisitionem impediret. nam pena delicti de quo tam constat in dicti deferreretur contra. l. cum reis. §. de p. ⁊. ff. co. l. et si forte. Item quia si accusator tunc non probabit collusio manifesta apparebit, ⁊ si probabit nil propterea innouabit cum in inquisitione seu in eius processu tam erat probatuz: ⁊ sic frustra accusator admissus. ¶ Superuenit Jaco. bu. qui opiniones cō cordant dicens opi. Dy. verum vbi accusator suam vel suorum iniuriam prosequatur alias procedit alia opinio. Lyn. hanc rei stinctionem probat per. l. si maritus. la. §. ff. de adulte. ¶ Bart. vero primum membrum subdubitat vt negligens nō audiatur: licet suam iniuriam prosequatur ⁊ fileat inquisitio quia fileret extraneus accusatio. vt. l. q. §. fina. ⁊. l. si maritus. §. si extraneus. ff. de adul. ⁊. ff. de accu. si cui. §. bisdē. ¶ Ego etiā aliud membriū addo. ideo distinguo latius aut accusator superuenit ante receptionem probationum aut post. si ante aut negligentia potest accusatori imputari: ⁊ tunc non cessat inquisitio sed repellatur accusator. vt. ll. ff. allega. ⁊ fit ratio quia propter negligentiam sesuspectum fecit. ⁊ sic de iudice lex magis confidit vt in quarta ratione per Ly. facta. Aut negligētia non potest accusari imputari: tunc aut prosequit suam vel suoz iniuriā: ⁊ tunc audiatur ⁊ cesset inquisitio nisi doceretur iudici q̄ accusator venit animo colludendi ⁊ transigendi. vt. d. l. q. §. si. ⁊ tunc est ratio: q̄ eo colludente vel desistente iudex potest procedere. §. de aboli. l. q. ⁊ ff. de accusa. l. si cui. §. bisdē. ⁊ pro tanto non debet desistere. ⁊ ad hoc tendit tertia ratio Ly. vt suam vel suoz iniuriā non prosequitur: ⁊ tūc nō audiat: ⁊ sic inquisitio nō cesset. Ratio q̄ in pari causa potioz est cōditio possessoris vel quasi. sed iudex inquirens cū quo accusator contendit est in quasi possessione inquisitionis ⁊ processus. ergo ꝛc. Itez q̄ preoccupantis est melioz cōditio. vt. ff. de nox. l. si qs a multis. ⁊ de lega. i. l. si pluribus. et ibi per doc. Item q̄ ratio est maioz pro iudice q̄ nedū prosequtur ius reipublice vt accusator facit: ⁊ cū qualēqualē offensam officij sui. ad ignominiam enim iudicis tendit maleficia in suo territorio committi ⁊ magis cōmissa remanere impunita. ⁊ sic velut proprio dolore cōmotus credendū est quod prosequitur fidelius ⁊ etiā cautius nec accusator suū perdit intentū: q̄ potest assistere inquisitioni ⁊ probationes ⁊ alia necessaria preparare iudici q̄ si nō faciat satis fe reddit suspectū. nec est inquisitio aut illiū extraordinariū si teneas q̄ supra tenui q̄ de omni crimine ad vindictā reipublice possit inquiri. ⁊ si teneas q̄ non de omni vt tenuit Dy. ride vt supra in prima ratione Ly. vel q̄ in casibus in quibus permittitur succedit loco accusatiōis. ⁊ sic est paris potētie in casib⁹ illis cū accusatione. ⁊ sic si ratio est maioz ex parte inquirētis debet preferri sicut vnus accusator alteri. vt. d. l. si maritus. ¶ Et hec de primo mēbro q̄ probationes super inquisitione non erant recepte tpe superuenientis accusatoris. si autē fuissent iam recepte tunc aut delictuz erat probatum ⁊ accusator non debet audiri per rationē quintā quā supra feci si nō erat probatū: tunc accusator audiat ⁊ super ingsitione supersedeatur nec p̄tendiciū fieret accusatori absolutoria lata super inquisitione. Et sit ratio rationis ne delictū remaneat impunituz. ¶ Et maxime si teneas q̄ post, didicita testificata potest inder de nouo testes recipere ad veritatem criminis eruendam per. l. i. in fine. ff. de questio. vt ibi no. Barto. ⁊ Jnno. in. c. cuz clamor. extra de testi. licet secus sit in ciuilibus. esset tūc consilius vt potius inder testes accusatoris examinaret absque nouo processu ne differretur sua absolutoria vel condemnatoria ⁊ potest q̄ coram iudice inquirente fit accusatio. sed q̄ coram alio puta capitaneus inquirit postea potestas recipit accusationem ⁊ partes sunt potestatis ⁊ iurisditionis an accusator poterit capitaneo obȝcere ne super inquisitione procedat vt fuc accusationi preiudicium nō faciat: q̄ per eius absolutariam obstaret ei exceptio rei iudicate. ⁊ dicit Barto. in. d. l. si maritus. q̄ sic. argu. l. sepulchru. ff. de sepul. vio. quinimo dicit q̄ potestas etiam possit cum eius interfit iurisditionem suam tueri. vt. ff. si quis ius dicenti nō obtē. l. i. ⁊: pro hoc allegat. c. si duo. extra de offi. ordi. quod plac

cet vt in casibus dixi quod accusatio faceret cessare inquisitionem. alias secus: quia iudex qui inquireret esset sic iure potior: ⁊ sic preferendus. ¶ Ulterius quero vtrum dānatus[a] per inquisitionem de crimine publici iudicij fit infamis sicut damnatus per viam accusationis: vt. ff. eod. l. is qui. ⁊ de publi. iudi. l. infamem. ⁊ videntur gl. tenere quod non. §. de mod. mul. l. i. clarius §. de suspec. tuto. l. fi. ⁊. ff. de suspec. tuto. l. ij. §. preterea. in glo. i. ⁊ pro eis videtur casus. §. si tut. non gesserit. l. i. ⁊ hoc fertur per Ly. in. d. l. fi. Dy. tenuisse ea ratione: quia iudex inquirēdo plus debito aggrauat partem cum nemo sine accusatore debeat puniri: vt. ff. de mu. ⁊ ho. l. rescripto. §. si quis accusatorem non habens. ⁊ sic cum infamia videtur dispensare: vt. §. de infa. l. ⁊ si seruetur. ⁊. ff. eo. l. quid ergo. §. pena grauior. Sed Old. ⁊ an. de pisis tenuerunt contra. ⁊ cōmunis opi. est cum eis. Primo quia cessatio solēnitatis ⁊ ordinis nō facit cessare penam: vt. ff. de publi. iud. l. ordo. ⁊ per consequens nec infamiam: licet grauamen pene fic: vt in. l. all. per Dy. Secundo quia non ordo ꝫ causa ex qua dānatur est consideranda. ff. de his qui no. infa. l. ictus. §. fi. ⁊ de re milli. l. ij. §. ad tempus. Tertio quia verba edicti dicunt indistincte dānatum de crimine publici iudicij infamari. ff. de his qui no infa. l. i. in princ. Quarto quia inquisitio successit loco accusationis vt dictum est. ⁊ sic eius naturam assumit ff. si quis te. lib. esse iuſ. fu. l. i. §. hec actio. Quinto pro eis iudicat Barto. in. l. infamē. ff. de publi. iudi. casum. l. fina. ff. de publi. iud. vbi specialē est in patre de calūnia dānato quod non notatur infamia ⁊ tamen ibi indicis officio de calūnia fuit damnat⁹ quod fieri potuit: vt. §. de calū. l. i. ⁊ si in patre est specialē in ceteris ius cōmune est in contrarium: vt. ff. ad munici. l. ad fi. ⁊ pro bat directo ter. cum glo. ff. de his qui no. infa. l. ar bitras. §. calūniator. ⁊ hec pars videtur verior non ob. l. i. §. si tu. non gesserit. quia ibi non declaratur an sit infamis vel non secundum predicos doctos. vel dic quod per officium remotus non notatur infamia quando remotio fit ob aliam causam ⁊ doli: vt. l. hec enim cum ibi no. ff. de suspe. tuto ⁊ hanc solu. posuit glo. circa prin. ff. de suspe. tut. l. si tutor. quā not. quia per eam habes intellectum ad. l. i. §. si tutor non gesserit. ⁊ per eam saluantur ⁊ declarantur predicte dne glo. in contrarium alleg. Non ob. l. i. §. de mo. mul. ⁊ glo. ibi posita: quia ibi in multis pecuniarijs non personalibus quia tunc ex genere pene quis notaretur infamia: licet non ex sola interlocutoria: vt. l. fustibus. ⁊. l. inter locutio. §. de infa.

56 ¶ Et ex his habes q̄ bānum non infamat; b quia est interlocutio quedam etiam si statutum cum fingeret confessum: quia sic ta confessio quando descendit ex contumacia non infamat eum non descendat immediate ex causa famosa. als secus vt in. l. tu-

57 tor. §. de interdic. ma. cū ibi no. ¶ Ultimo quero an in inquisitione veniant impense ratione victorie ⁊ breuiter dicendus est aut queritur an debeantur reo inquisito ⁊ absoluto a republica cuius nomine inquiritur ⁊ dico q̄ non. ⁊ idem dico vt reus condemnatus reipublice non teneatur vt. l. fin. §. de fruct. ⁊ lit. expē. an ipsi reo absoluto debeantur a iudice: ⁊ tunc aut iudex p̄cessit diffamatione ⁊ indicijs precedentibus: ⁊ tunc iudex non tenetur quia necessitas officij cum excusat ⁊ idem econtra vt reus cōdemnatus sibi non teneatur: licet sit indubitabile cum ipse expēsas non faciat. aut iudex p̄cessit bis non precedentibus ⁊ tunc teneatur quia ius tunc cum non necessitate ad hoc sed propio capite dicitur motus ⁊ contra ordinem iuris secundum doctos. verūtamen isti non veniunt in condemnatione quā de seipso facere debeat iꝫ in syndicatu ab eo petentur. Aut queritur an debeantur a denunciatore ad cuius instantiam est p̄cessum ⁊ qui astitit cause. ⁊ dic q̄ sic vt dixi in materia deniciationis in. xvi. q. ⁊ idem dico econtra vt reus condēnatus cōdēnetur in expensis denuncia⁹ oti ne iudicium claudicet: vt. d. l. fin. hec sufficiunt de materia inquisitionis. ¶ Nunc transeamus ad tertium vez ad materiam notorij circa quam hunc ordinem seruabo. ¶ Ha primo quero quid sit notorium. Secundo vnde dicatur. Tertio quotuplex sit. Quarto qualiter cognoscatur. Quinto an iuris ordo seruetur cuz de notorio queritur ⁊ cira hoc plura remo monebo dubia. Sexto qualiter notorium probetur. Septimo quot testes exigantur. Octauo an sit necesse pronunciare crimen esse notorium. Nono an notorietate criminis probata iudex sit tum condemnare possit. Decimo an condemnatus de crimine

58 notorio audiatur appellās. ¶ Ad primum respondeo quod notorium neutraliter ⁊ ingenere sumptum sic potest describi.

c ¶ Notorium est ius vel factum tranziens in notionem omnium vel maioris partis eorum. per maiorem enim partem totus populus representatur. vt. l. nulli. ⁊. l. plane. ff. q̄ cuiusq; vniuer. ⁊ l. quod maior. ff. ad muni. ⁊ de regulis iuris. l. illud. §. refertur

59 ¶ Et ex hoc apparet solutio ad secundam videlicet quod notorium dicitur a notione omnium seu quia transit in cognitionem omnium ⁊ qualiter intelligatur omnium ⁊ qualis debeat

6 esse cognitio declarabitur in sequētibus quesi tōibus. ¶ Ad tertiā questionē q̄a queritur quotuplex sit notorium. Videtur

canoniste q̄ tripler iuris p̄sumptionis ⁊ facti. Notorium iuris secundum eos est spontanea confessio in iudicio facta. extra de confes. c. i. facit. §. de confes. l. j. Item iusta ⁊ irretractabilis diffinitio. i. sententia ⁊ de vtroq; ipsi habent casum in. c. vestra. et. c. fi. de cohabi. clerico. ⁊ mulie. ¶ Nec obstat predictis quod confessio interdum est erronea ⁊ de falso ⁊ impossibili: vt. l. non fatetur. ⁊. l. fina. ff. de confes. similiter ⁊ sententia: vt. §. si ex fal. instru. l. i. q̄ per totum. ⁊ q̄ falsum vel erroneum nō pōt transire in notorium. cum non sit nec vnq̄ fuit. ⁊ sic deficiente subiecto non potest accidens seu notorij qualitas esse: vt. ff. de pe. here. l. nec vllā §. si quis absentis. ⁊ si cer. pe. l. eius qui in p̄uincia. circa fin. quia respondent ipsi q̄ non transit in notorium per euidentiam. sed transit in notorium iuris. i. quia pro notorio a iure babet. nam res iudicata pro veritate habetur vt. ff. de sta. bo. l. ingenuum. ⁊ de regu. iuris. l. res iudicata. Fatentur tamen oppositum posse

61 pbari si reuocetur. extra de re. iur. c. sicut. ¶ Notorium p̄sumptionis ipsorum iura glo. non describunt. sed Hosti. inquit q̄ notorium p̄sumptionis est iuris euidentia euidenter p̄sumpta et exemplificata: vt glo. in. d. c. vestra. vez vt paternitas ⁊ filiatio vt §. de nupt. l. si vicinis. ⁊ de his qui sunt sui vel alie. iur. l. filium. Hec descriptio non placuit. Jo. cal. q̄ non plus declarat q̄ descriptum sed est idem cum ipso. Item q̄ secundum hanc descriptionē notorium iuris de quo. §. poterit appellari notorij p̄sumptionis: ⁊ sic non erunt species differentes. ¶ Quapropter inquit ipse q̄ sibi cōgruentius videt dicendum q̄ notorij p̄sumptionis est factū vel dictum ex publicis circunstantijs a iure pro veritate acceptū. ⁊ certe bec descriptio melioz est. ¶ Sed predicte descriptiones ⁊ eoz vba in sua forma non ex toto mihi placent. nam vt notorium est q̄ trāsit in notionem omnium vel maioris partis ⁊ inde est dictum notorij ⁊ si sic sequit q̄ id q̄ in notionem est deductū ab ipsa notione est distinctū ⁊ separatim ⁊ ante confessionem vel sententiā in esse. pductum q̄ transiret in cognitionem oium sicut pbatio ⁊ pbatū: vt. §. de proba. l. cum res. Est enim de aliquo ente cognitio in hoc per eius sensus corporeos. ff. de testa. l. qui testamento. §. fin. ⁊ de his que in testa. delen. l. i. in princi. ⁊ Hot. Jnno. in. cum cām. extra de testi. Notio ergo ista non transmutat essentiam ipsius dicti vel facti non sic prius noti. ⁊ per consequēs factum q̄ per iuram efficit notorium non dꝫ in ius mutari ⁊ notorium iuris appellari sed facti alio tm modo q̄ ipsius facti euidentia. Similiter idez dico de eo q̄ ipsi appellant notorij p̄sumptionis: q̄ de ipsa p̄sumptione nō est notorietas immediate sed de circūstantijs que nō p̄sumptiue sed vere euidentia facti debent esse note: puta q̄ talis sit natus in domo vicinis scientibus ⁊ q̄ talis tractauit cum vt filiū ⁊ vice versa ipse eū vt patrem. ⁊ sic vt pater ⁊ filius habiti ⁊ reputati a vicinis ⁊ notis eorum. ⁊ ex his circūstantijs publicis sic notis sequitur p̄sumptiue q̄ is erat filius illi? ⁊ econtra ille eius pater. et quia circunstantie sunt notorie sequitur quod filiatio illa et paternitas est notoria p̄sumptiue hic tamen est p̄sumptio iuris: vnde non potest dici q̄ non sit notorij p̄sumptionis. quid sit notorijs iuris. ⁊ de ipsa p̄sumptione que est iuris non tractamus sed de ipso facto p̄sumpto.

62 ¶ Quapropter mihi videtur congruentius dicendum q̄ no-

a torij sit dupler[a]. s. iuris ⁊ facti. Notorij iuris est dispositio iuris sic sui euidentia demonstrata q̄ nō potest vlla tergiuersatione negari. vel notorij iuris est q̄ a iure dispositum q̄ sui euidentia demonstratij nulla potest tergiuersatione negari. exemplum supposito vel pbato aliquē fore p̄sidē p̄uincie sequitur quoddam iuris notorium: vez illum gladiū potestatem habere: vt. ff. de offi. p̄sidi. l. illicitas. §. qui vniuersas. Similiter supposito alio quo adulterio sequit quoddam iuris notorium q̄ penam mere tur decapitationis: vt. j. ad. l. iul. de adul. l. quamuis. Similiter supposito q̄libet sit natus in domo vicinis scientibus ⁊ alijs circūstantijs quas §. enumerani. ⁊ exiguntur per. l. filiū. ff. de his qui sunt sui vel alieni iur. sequitur quedam p̄sumptio filiationis ⁊ hec p̄sumptio est iuris notorij. Jura enim sunt notoria vt. l. leges. §. de legi. ⁊ sui euidentia omnibus possunt demonstrari. Ipse autem circūstantie non sunt iuris sed facti per probationes ⁊ sniam in notorium deducte. ¶ Idem dico de sentētia. nā q̄ sniā, proueritate habeatur est notorium iuris sicut ⁊ quelibet alia iuris dispositio certa ⁊ clara. sed ipsum dictum vel factum in sententiam deductum non est notorium iuris sed facti in notorium p sententiā deducti. ⁊ hoc vult dictum. c. vestra. ⁊. c. fin. in eodem titu. iꝫ de tali notorio per sententiā nos non habemus ter. clarū vt ipsi tñ vnus videt hoc pbare vez ter. ff. de pig. act. l. nec em. infinita potes sumere erē pla vt patet in qualibet iuris dispositione certa secus si fuerit incerta. ⁊ per opi. doc. varia ta quia tic illa dispositio velut incerta non posset dici notoria vt pbatz l. §. de nouo codi. cōpo. §. quibus. signata super verbo certas. alia posita. §. de legi. l. leges. la. §. ff. de leg. i. ideo. ⁊ ideo notāter. in descriptione dixi q̄ iuris dispositio sui euidētia sic demonstrata quod nulla tergiuersatione possit negari est iuris

63 stati sui ipsius euidentia. Primum potest sic describi. ¶ Notorij facti p̄sumpti iuris p̄uidentia est dictum vel factum ex actibus iudiciarijs vel publicis ⁊ euidentibus circūstantijs p̄o veritate a iure receptum. ex actibus iudiciarijs intellige ex con-

b fessione[b] spontanea in iudicio facta vel ex iusta ⁊ irretractabili sententia vt extra de cohab. cle. ⁊ mul. ⁊. c. vestra. ⁊. c. fin. ⁊ extra de

64 confes. c. i. ⁊. §. de confes. l. i. ¶ Quare autem confessio solennis extraiudicialis nō faciat rem notoriam sicut iudicialis? queri potest sed respondeo quia confessio iudicialis fit apud acta at sic in loco patenti ⁊ notorio in iuris p̄sumptione plurimi conueniunt. ⁊ sic notorium faciliter transire potest. argu. §. de sta. l. omnium. ⁊. l. publicati. in eodem tit. ⁊. §. de dona. l. in donationibus q̄ non est p̄se confessione extraiudiciali. ⁊ quia talis confessio habetur p̄ veritate a iure vt in. dictis. ll. c. ⁊. l. res iudicata. ff. de re iudic. donec fint reuocate. ideo diri quod est notorium facti p̄sumpti. ¶ Item diri iuris p̄uidentia quam ius ipsum disponit ⁊ p̄uidet vt p̄o notorio habeatur quod sui euidentia innotescere non potuit quia occultum fuit vel forte nec est nec fuit. ⁊ hoc respectu canoniste forte appellauerunt notorium iuris quia est a iure p̄uisum vt sit notorium. Item diri vel euidentibus ⁊ publicis circūstantijs: q̄ ex his factū a iure p̄o veritate habetur. ⁊ si circūstantie sint notorie ipsum factū fic p̄sumptum dicimus notorij: vt in filiatione ⁊ paternitate: vt. l. filium. ff. de his q̄ sunt sui vel alie. iur. ⁊ potes etiā hoc exēplificare in publico concubinario. vt. j. dicam. ¶ Secundum notorium quod appellaui notorium facti demonstrati ipsius euidētia potest sic describi. Notorium facti demonstrati ipsius euidentia est factum quod conspectu hominum exhibitum nulla pōtergiuersatione celari. Hāc descriptionē pbat dictū. c. fi. i. fi. de coba. cle. ⁊ mu. ⁊ de isto loquit. l. ista. hoc tñ notorium diuiditur in tres spēs: quia quoddā est notorij facti transeuntis ⁊ nō redeūtis: quoddā facti in-

66 terpellati quoddam facti continui seu permanentis. ¶ Notorium facti transeuntis exēplificatur per doc. cū quis occidit, publice dominē coꝝ maioze parte populi ⁊ hoc dicūt esse notorij viuentibus bis in quoz conspectu factū fuit. nam licet idem dicatur populus. vt. ff. de iudi. l. proponebat. per sonē ti sunt diuerse. ⁊ ideo notorium esse definit misi continua memoratio id conseruet sicut notorij esse dicimus q̄ christus fuit passus vt in decre. de consecra. distin. §. c. semel. ⁊. c. fe. ¶ Et ex hoc reprobo dictus Jac. bu. dicētis q̄ ea que facti sunt trāseuntis non p̄sit dici notoria. ⁊ allegat p̄o hoc casum in aut. qui semel. §. q̄tio ⁊ q̄ inde vbi dicit q̄ citatio est faciendā per edicta non voce preconis: q̄ illa paucis innotescit. nā patet ex predictis q̄ trariū esse vel nō nec aut. qui semel. probat contra. sed insperit frequentiam facti que se bꝫ vt vox preconis paucis innotescat: q̄ cotaz paucis emitti tur sed si coꝝ parte maiore populi emitteret alta voce quis dubitat q̄ in notionem omnium ⁊ sic in notorium transiret. ¶ Et ex hoc patet q̄ aliud q̄ ipse infert vez q̄ testis non debet interrogari an homicidiū sit notoriuz non est verum q̄ licet sit facti transeuntis tñ potest esse notorij vt ex predictis habes. ⁊ p hoc etiam facit. l. ista. ⁊. ff. ad turpil. l. i. §. nuntiatores. in quibus de-

67 licta supponuntur esse notoria. ¶ Notorium facti interpellati q̄ transeuntis ⁊ redeuntis exēplificatur communiter per doc. in eo q̄ sit publice ⁊ repetitur cū interpellatione vt crimē vsurarij publici. allegant extra de vsu. c. cum in. ⁊. c. cum in dioceſi. dicunt tamē quidam q̄ hoc crimen est actus permanentis: ⁊ sic erē plum nō bonū q̄ fatetur Jo. cal. in eo q̄ habet altare publice paratum ⁊ mutuat continue ⁊ vsuras recipit. alias exemplum procedit quod satis placet. ar. eius q̄ dicimus quod seruitus minum habet causam continuā vel seruit? Sullicidioz quasi zti nuam per apparentiam fenestre semper lumen recipiunt ⁊ stillicidia sunt in apparenti possessione stillādi aquaz quando pluit

68 in solū alienuz vt. ff. de ser. vr. p̄. l. foramē. ¶ Notorij facti cōtinui ⁊ permanentis exemplificatur in factis non criminosis vt q̄sturris asinellozum est in boñ. q̄ palatium potestatis est sup vel iuxta plateam q̄ talis est dñs ciuitatis ⁊ sic de si. ¶ In criminibus vero exemplificatur per doc. in publico concubinario quo constat per euidentiam facti non dico copule carnalis: sed quia constat quod publice detinet mulierem suspectam in domo mensa ⁊ lecto. vt. c. tua vox. de coha. cle. ⁊ mulie. hoc exemplum licet sit facti continui tamen non est facti sui ipsius euidentia demonstrati sed potius facti p̄sumpti ex notorijs circūstantijs ⁊ euidentibus. Ideo exemplum melius est de eo qui prosequitur continue dominum suum contra fidelitatem extra de elect. c. ve

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶An ordo iuris. Hora quod notorium non requirit ordinem iuris ad quod adde spec.in tit.de expen.§.fina.in fi.ⁿ Bal.in l.cum fratre.§.ad fiſc.ſed de facto extraiudicialiter inder pcedit in notorie iniuſtis.abb.in.c.quia clerici.de iure patr.vide etiam Ellerand.in.l.ij.§.ſi publico.de adul.ⁿ Bald.in.l.poſtq̄.§.de pac.ⁿ in.l.i.§.de iudi.ⁿ Barto.in.l.i.§.fina.de vari.ⁿ extraordi.cogni.ⁿ in.Lab hoſti.§.ſed quod ſimpliciter. et quidem.nota. ⁿ Inno.in.c.fina. 69 de coha. clerici.et multi.

✠Adde hic deductis per domi. coapoſtillatores meum ⁿ vltra ea que notauī in addi.ad Bartol.et Bald.hic collec. in.c.tua numero ij.verſicu.quid de alio ordine.et ibi poſui in apoſtil. ad eum in eo.verſic.extra de coha. bi cle.ⁿ multe.

b ¶An citatio.q̄ notoria requirūt citationem adde Joan.andree.et Barto.ⁿ Dan. in.c.ad noſtram. el.ij.in.ij.co.verſicu.op.ij.de re iu di.ⁿ adde.c.cum olim.vere in.ⁿ.c. porro.de diuort. no.in clemen.ij.ⁿ ibi char.xviij.no. de re iudi. Ellerā. in.l.emptotem. ff act.empt.ⁿ Bal. in l.preſbyteri.de epiſco.ⁿ cleri.et p Sicu.in ca. venerabilem. de elect. not.in.c.ij.de te. co.gl.in.l.i.§.qui ⁿ aduer quos. In nocent.in.ⁿ.c. cum tua. qui ma. au. po. Bal.in mar. notorium. verſic. 73 ij. Innoc.in.c.ex ratiōe.de appell. ⁿ in.c.per inquiſitionem.§.de elec. Bald.in.d.l.cum fratrem.in vl.col. verſicul. dubitari conſuent. ad fi le. vbi dicit nō requiri ſolennitatez iudicij in prędendo ſuper delicto notorio i quo poteſt omitti in libello locus delicti notorij. ſed bene requiritur ſententia vt ibi per Bald.

c ✠Citatio.an notoria requirant citationem vltra notata in apoſtilla precedenti. adde Bald.in.l.cum fratrem.numero.viij.verſiculo dubitari conſuent et quod ibi poſui in additionibus ad ipſum in eodem verſicu.§.de his quibus vt indigitis. Collec.no.c.ex tenore.in fine et ibi poſui in apoſtillis in verſiculo non ſeruato iuris ordine extra de reſcriptis. ✠Da nomitanus in.c.accepta.numero.vi.ⁿ ibi poſui in additionibus in verſi.defenſionem non competere extra de reſtitu. ſpoliato.ⁿ in.c.cum olim.columna antepenultima. et ibi omnino Felyn.colum.viij.extra de iudi.no.in conſi.cleri.v. Old.conſi.xlvij.co.i. ✠Jud.ꝑſi.eccl'ſtic.col.ij.ⁿ idē ſic.o.ſingu.fm meū numerū.pcelix.incip.cōis opinio eſt cum dilectus. Nam concubinatus vnius preſbyteri de facili nō poſſet ⁿ āfare in notitiam totius ciuitatis: ideo ſufficit quod in notetcat vnuerſo populo ſue parochie vel eius in qua concubinatum agit vel vniuerſo populo illius vicinie: non tamen poſſunt eſſe pauciores q̄s decem vt.§.dixi. Similem diſtinctionem faciunt noſtri doc. de fama. vt videbis. J. in tractatu de fama. in tertia queſtiōe.ⁿ iura ibi allegata poteſ hic adducere ⁿ ſimiliter do de fama ad notorium hoc reſpectu eſt bona quia ſicut fama prouenit ex cōmuni opinione: ita notorium ex communi notio- 74 ne.ⁿ hec de quarta queſtione. ¶Ad quintam.q. quando que- a ritur an ordo iuris ſit ſeruandus reſpondere tex. vidētur quod non. extra de iure ur.c.ad noſtram. la.ij.ⁿ.ij.q.i.ca. manifeſtis. vtrobiq; enim dicitur quod iudiciarius ordo non requiritur. ¶In contrarium facit iſte text. Item q̄ iudici qui debet iudicare ſecundum allegata ⁿ probata res ſe tenet non eſt notoria ⁿ ſaltem vt iudici.glo.in.d.c.ad noſtram. quam canoniſte communiter ſequūtur. ⁿ dicit quod ſi factum eſt alīs notorium et non iudicialiter: tunc iuris ordo eſt ſeruandus ſaltem quantum ad probationem ⁿ examinationem. ſi autem iudici ſit notorium tunc iuris ordo non ſit neceſſarius. pro hoc allegat. ij.q.i.§.quādo autem. primo caſu quando iudici non eſt notum: ideo iuris ordo ſeruatur ne reo defenſiones ſubtrahantur contra.l.facultas.j.de iure fiſ.li.x.ⁿ extra de excep.c.cum inter.ⁿ quia ignotus 75 iudici debet ei probari vt.d.l.illicitas.§.veritas. ¶Sed dubitari poteſt iuxta hunc paſſum ſi pars citata non comparet an iudex in cius abſentia poſſit probationes recipere.ⁿ tenent canoniſte q̄ſic.ⁿ allegant extra de ap.c.interpoſita.§.fin. quod ſatis placet in caſibus in quibus ſententia poteſt ferri in abſentē. vel vbi crimen obijceret ab excludendum aliquem ab aliqua dignitate officio vel promotione. ¶In caſibus autem in quibus ſententia non poteſt ferri in abſentem vt in criminibus ſupra relegationem: tunc bona abſentis tantum annotentur vt.j.de reg. re.l.i.ⁿ.ff.co.ti.l.i. ¶Iuxta ſecundum paſſum dumdicunt quod vbi iudici eſt notorium ordo iuris non eſt ſeruandus moueo 76 piura dubia. ¶Primum an citatio[b] de accuſato vel inquiſi- b to cui obijcitur crimen notorium quod iudici eſt notum ſit neceſſaria. Et circa hoc canoniſte videntur variaſſe. nam gloſſ. extra de iureiu.c.ad noſtram. la.ij.tenet quod ſic idez licet ſub dubio forte in decre.ij.q.i.c.que lot barius. Jnn.in.c.tua nos. de coha. cleri.ⁿ mn. varias opiniones recitat finaliter in verſi. ſed melius quod ſi mora propter citationem eſt periculum vel ſcādalū alla tura tunc non fiat citatio. alīs ſic. huic ſnie alludit Oſtī. in.c.cū olim extra de verbo. ſignifica. dicens quod ſi contra ſingularez perſonam procedit ur fiat citatio: contra vniuerſitatem ſecus propter magnum periculum quod imminet. Joan. cal. dixit iudicem delatum neceſſario debere ad citationem procedere: quia alias de perpetuatione iuriſdītionis ſue non appareret que citatione perpetuatur. extra de offi. delega. c. gratum. ad hoc etiam inducit. c.ij. de offi. deleg. lib. vi. ordinarium autem dicit non teneri. ⁿ pro hoc ſpecialiter allegat. ea. quanto. de tranſla. prela. et generaliter iura. §. allegata que dicit q̄ in notoriis iuris ordo c non ſeruatur fatetur tamē turius ⁿ honeſtius eſſet fiat citatio. ¶Ego credo aliter diſtinguendum videlicet aut crimen obijcitur ad repellendum aut ad puniendum ſi ad repellendum: ⁿ tūc aut a queſtis aut a querendis. primo caſu ſit neceſſaria citatio rationibus quas ſtatim ſubijciam in alio membro: ſecundo nō ſed qui habet concedere vel confirmare poſſit illum repellere vt notorium criminoſum et pro iſta differentia de queſtis; et querendis. facit text. extra de accuſa. et inquiſi. capi. ſuper his ⁿ 77 quod dixi. §. ritu. j.l.ij. in materia inſcriptionis. ¶Si obijcitur ad puniendum: ego diſtinguo citatiōis ſpecies. nam alia realis: alia verbalis. vt.l.plerīq;. cum ſe. ff. de in ius vo. Si queritur de reali dico quod ſi mora eſt periculum vel ſcandalum allatura ⁿ tunc ſtatim debet fieri realis citatio verbalis oriſſa ⁿ ſic ordine regulari preter miſſo ratione propter fugam maleficium remanet impunitum contra.l.ij.a vulneratus. in fi. ad.l.aquil. et q̄ bono iudici congruit. vt. ff. de offi. preſi. l. congruit. Item ne reſpublica propter iudicis moram lędatur ⁿ inficiatur vt in ſimili dicitur. ff. de no. oper. nun. l. de pupillo. ✠ſi quis rixos. ⁿ.§. ſequenti. ⁿ pro hoc accedant que tradit per Innocen. Etita practicant iudices deputati ad maleficia. nec ex tali citatione reo aufertur ſi quam habet defenſionem. Si autem mora non ſit periculum vel ſcandalum allatura vel ſi ſit periculoz allatura: realis ſit impoſſibilis: quia ille tam aufugit vel in tuto loco eſt ⁿ poſitus: tunc citatio verbalis eſt neceſſaria. q̄ patet a diuiſione quia aut crimen eſt tale quod impedit contra abſentes procedi ad diffinitiuam: ⁿ tunc citatio eſt neceſſaria ꝓpter annotationem bonorum ad quam aliter peruenīri non poſt. vt. ff. de requi. reo. l. j. aut nō impedit ſententiā ferri in abſentē: idem quia hec ſit cōpatibilia delictum ab alio eſſe cōmiſſum ⁿ notorium eſſe ⁿ ſi illud eſſe impunibile puta ſi interentem occidit vel bannitum; ſacro

impero

imperio vt no. in.v. col. de milli. va. qui contu. eſt. c. j. in glo. fin. et in tit. hic finitur lex contradi. in.c. domino guerram. igitur ne huiſmodi defenſiones auferantur. vt.d.l. facultas. debet ipſe citari ⁿ etiam quia de magno tractatur preiudicio. vt. j. nam ita diuus. ff. de adopt. ⁿ procedit dictum exemplum ſuppoſito quod homicida debeat de iure relegari quod interdum de iure municipali caūtur. ¶Et ex his patet reſponſio ad cōtraria. nā nō ſimpliciter dicunt iuris ordinem non ſeruari: ſed non per omnia ſeruari vt patet in.d.c. ad noſtram. extra de iureiur.ⁿ ſic dicunt quod quibuſdam nō ſeruatur ex vi negatiue ſigno vniuerſali affirmatiuo preposite. vt. ff. de leg. l. non omnium.ⁿ man. l. 78 inter cauſas. §. non omnia. ⁿ de ſſu. l. pe. ¶Secundus dubium iuxta predictum paſſum eſt an fit neceſſe probare id quod conſtat iudici notorium eſſe[a]ⁿ ſubium reſultat fortius. quia gloſſ. a iuris canonici videntur variaſſe ⁿ etiam docto. moderni tam iuris canonici q̄s ciuilis. nā glo. decre. ij.q.i.§. quando autem. la.ij. dicit aut reus fatetur ⁿ aliter probari non eſt neceſſe. aut negat et tunc ſit neceſſe: quia per negationem res eſt facta dubia. vt. ff. q. ad lib. pela. nō l. j. ij. p hoc ēt facit q̄ iudici nō inotescit vt iudici ⁿ publice perſone ſed vt priuate. ⁿ ſecundū eius cōſcientiaz priuatam non debet iudicare. vt. ff. de offi. preſi. l. illicitas. §. veritas. cum ibi no. ⁿ.l.ij. in fi. ff de ferijs. ⁿ hoc etiam no. gl. extra de offi. ordi. c. j. ¶Item pro iſta parte bene facit text. ff. qui ſatisda. cogan. l. ſi vero. §. qui pro re ipualitate. ⁿ. ff. de app. l. ciues. vbi de manifeſto in genere loquitur. ⁿ conſtat quodlibet notorium eſſe manifeſtum licet non conuertatur ⁿ tamen ibi dicit manifeſta debere probari. ⁿ in hanc partem multi doct. iuris ciuilis et canonici inclinant. ¶Alia eſt gloſſ. in.c.cum dilectis. extra de purga. canon. que dicit quod in notoriis probationes non ſunt neceſſarie licet ex abundanti quandoq; recipiantur. et in hanc opi. videntur inclinare glo. iuris ciuilis. ff. qui ⁿ aduer. quos. l. j. in gloſſ. ij.ⁿ.ff. de teſti. l. ij. §. eiuſdem. in fin. glo. que incipit. dicitur fama confirmare ⁿc. Et hanc opin. videtur tenere Jacob. de ra.ⁿ Lyn. ff. vt que deſunt aduo. part. l. j. in medio ſue diſtinctionis. ⁿ allegant: quia ex quo notorium eſt iuder informatio- nem habet a iure abſq; alia probatione arg. l. ij. in fi. ff. de ferijs. et. l. ſi irruptione. §. fi. ff. finium reg. ⁿ ad. §. veritas. reſpondet q̄ in non notoriis loquitur. hanc opi. ſequitur Jo. cal. per prealle- gatam rationem Cy. Item quia ter. dicit quod in manifeſtis te ſtes nō exiguuntur. ij.q.i.c. de manifeſta. ⁿ. d.c. cū dilectis. ¶Fatetur tamen tutius eſſe probationes recipere Ja cob. bu. in. l. j. ff. vt que deſunt aduo. par. dicit quod iuder notorio ſupplere nō poteſt niſi hoc modo quia ſibi notorium vt priuata. faciat ſibi notorium vt iudici fieri. arg. l. nullum. ff. de teſti. ⁿ ſic in opi. primo glo. videtur inclinare. ⁿ poteſt adduci ratio quia quia ratione de non notorio non poteſt ſecundum conſcientiam priuatam eius iudicare. vt. d. l. illicitas. eadem ratiōe nec de notorio vt notorium ſi negatum eſt notorium eſſe. ¶Et ad contraria poteſt reſpondere quod probationes de quidditate ⁿ eſſentia rei vel b facti non ſunt neceſſarie: ſed de ipſius notorietate negata ſic vt 79 J. ſubijciā in reſponſione ſexte queſtionis. ¶Tertia eſt glo. iuris canonici multum notanda extra de iureiur. c. ad noſtram. la. ij. que eligere videtur mediam viam diſtinguens aut non conſtat iudici illud de quo queritur eſſe notorium tunc probationes ſunt neceſſarie vt in primo paſſu dixi. aut conſtat iudici licet nō iudicialiter quod eſt notorium ⁿ tunc aut notorietas illa que eſt in alia prouincia non eſt in ea in qua ipſe eſt: ⁿ tunc abſq; probatione non poſſit de illo vt notorio iudicare. ⁿ licet gloſſ. nil alleget tamen ratio diuerſitatis eſſe poteſt: quia notorium ſue pro uincie videtur ei innotescere vt publice perſone ⁿ maxime quando hec notorietas non erat ei ante preſidatum eius ſibi nota. Item quia notorium ſue prouincie reddit eum alienum ab omni ſiniſtra ſuſpitione. ¶Hec diſtinctio ſatis aures meas demulcet tamen adderez hunc membro tertio vt diſtinguatur id quod eſt notorium in prouincia ſua: quia aut prouincie vniuerſe vel ciuitati cui preeſt notorium eſt ⁿ tunc alia probatio de notorio non eſt neceſſaria vt in.d. glo. conſilium ⁿ cautela eſſet vt ex ſuo officio informationem aliquam reciperet quam in ſcriptis redigi faceret vt omnium linguas mordaces incideret. ⁿ p hoc mō accedat gloſſ. noſtra poſita in.l.j.§. qui ⁿ aduer. quos. Aut illud non eſt notorii in tota prouincia vel ciuitate ſed in aliqua eius regione vel parochia quod eſſe poteſt vt dixi. §. in. ij.q.ⁿ tunc probationes de illius rei notorietate ſunt exigende: quia aliter non poteſt in vniuerſo populo ſine ſiniſtra ſuſpicione iudicare. et pro hoc facit. l. ſi vicinis. §. de nup. l. ſi filius. ff. de his qui ſunt 80 ſui vel alieno iuris. cum ſi. ¶Tertium dubium eſt ſuppoſita opinione illoz pro vera qui dicunt quod de notorio alīs ⁿ iudici probationes oſtendant exigi an ſi in conſpectu iudicis pro tri- c bunali ſedentis[c]ⁿ populi ibi aſtantis factum ſit ibi homicidium dicatur: tunc iudici vt iudici eſſe notum ita quod alia probatio vt de notorio non ſit neceſſaria ⁿ gloſſ. que hoc dubium format ij.q.j.§. quando autem. ci. ij. tenet q̄ probatio non ſit neceſſaria

a ✠Quod conſtat iudici notorii eſſe. vide Car. in cle. j. q. xvij. in fi. de foro compe. ✠Da noi. in.c.ij. beli. nu. xviij.ⁿ ibi poſui in apoſt. ad ipſum. in ver. regritur probatio extra de ſimo.ⁿ in.c. quiſi. nu. ij.ⁿ ibi in apoſtil. in ver. cōſtat iudi. extra de fil. pſby.ⁿ bar. in.l. j. de excep. ſed bene debet allegare vt eſt glo. ſi. in cle. appellant. extra de appella.

b ¶Notorietate negata ſit. no. q̄ notorii eſſe debet ꝓbari p glo. in. d.c. ad noſtram. de empt.ⁿ ven.ⁿ ſic quaſi iudici vt iudici innotescat quod ſecus eſſet ſi pro tribunali non ſederet.ⁿ allegat. l. ij. in fi. ff. de fer. ¶Sed Jo. cal. dicit falſum eſſe quod licet ſedeat pro tribunali hoc maleficium dicatur ſibi innotescere vt iudici q̄ ꝓbat duabus rationibus. ¶Primo quia per ſenſus corporeos hoc percipit. extra de teſti. c. cum cauſam. ff. de teſti. l. ij. ⁿ de teſta. l. qui teſtamēto. ⁿ de verbo. obliga. l. ſtipulatie iſta. §. hi quoq; ubi no. ſed ſenſus corporeos inquit ipſe non habet vt iuder ſed vt priuatus igitur ⁿc. ¶Secunda ratio eſt quia maleficium non fit ad hunc finem in iudicio conſpectu quantūcunq; ſcideat pro tribunali vt informationem iudici prebeat nec ipſe videt vt de maleficio ſe informet ⁿ ſic ei vt iudici non poteſt dici quod innotescat. Et ex hoc inquit ipſe patet quod l. ij. ff. de ferijs. ⁿ. l. ſi irruptione. §. fin. ff. fini. regund. non probant rationem illius gloſſ. quia in eis vt iuder rem ſibi oculis ſubijcit. Fateatur tamen quod ſi notorium eſt populo ſedeat vel non pro tribunali alia non debet exigi probatio ſecundum eius opinionem quam in precedenti. q. dixi. ¶Ego credo quod quando ſedet pro tribunali dicatur ſibi innotescere vt iudici. ꝓ cuius declaratione premitto quod dum iuder ꝓ tribunali ſedet fingitur duplici perſona. i. priuata ⁿ publica. vt. ff. de adop. l. ſi conſul. ⁿ de offi. preto. l. ij. ⁿ ſi ſic ſequitur quod pro tunc vt duplex perſona hoc videt ⁿ percipit ⁿ ſic vt publica perſona quia iuder ⁿ vt priuata quia tutius vel Martinus. Non ob. prima ratio in contrarium facta: quia omnes ſenſus corporeiſtius vt priuati repreſentatiue ⁿ legis fictione ſunt in eo vt in publica perſona alias nec ſententiam poſſet proferre contra- c ti. §. de ſententijs. nec teſtes examinare contra. l. nullum. ⁿ totum titu. §. de teſtib. nec ex aſpectu iudicare contra. l. minor ex aſpectu. ff. de mino. ⁿ ſic de ſimilibus. ¶Non ob. ratio ſecunda que fortius videtur obſtare quia poſſum fateri quod maleficius non fit ad hunc finem vt iudici informationem prebeat principaliter ſed ſecundario ſic quia in eius vere cunctiam ⁿ ſpectionem videtur eſſe commiſſum vel eſto quod ex parte facientis ad hunc finem non fiat nil tamen relevat cum ſufficiat quod iuder vt publica perſona quia vt iuder ex facti euidentia info- mationem reciat. vt. d. l. minor ex aſpectu. ⁿ. d. l. ſi irruptione. §. fina. ⁿ. d. l. §. deferre. ſed in caſu noſtro ex facti euidentia ⁿ eius aſpectu iudici vt publice perſone innotescit. vt. ff. ſed probatum. nam etiaz vt indici dum vidit ſibi innotescere voluit. nec enim diſtant caſus predictarum. ll. ab iſto niſi quod prius res eſt q̄s iudici innotescat. Jn iſto caſu non anteq̄s fit. ſed dum in fieri eſt ⁿ in ipſo facto eſſe ſtatim iudici vt iudici ⁿ ſic volenti incipit innotescere hoc etiam probatur per. l. pe. ff. tit. j. vbi inder poteſt ſeruiz punire quem coram eo pro tribunali ſedente videt dominum accuſare. ⁿ omnium eſt ratio: quia dum pro tribunali ſedet in figura iudicis eſt ⁿ nō in figura priuate perſone que p tribunali nō poteſt ſedere. igitur pro tunc vt publica perſona non vt priuata ſe exerceret ⁿ cuilibet vt publica perſona ſe exhibet quod ſecus eſt quando pro tribunali non ſedet. ¶Quarto dubium moneo iuxta eundem paſſum an ſi notorietas alicuius rei in vna d cauſa ſit probata: quia neceſſe eſt iterato in alia ⁿ diuerſa cauſa probari ⁿ coram eodem iudice quia coā diuerſo non videretur dubium quod fic. Et videtur primo quod nō quia iudici vt iudici conſtat de quo agitur notorium eſſe. Jn contrarium facit quia in hac cauſa non conſtat ⁿ res inter alios acta ⁿc. vt. ff. res inter alios acta. per totum. ⁿ qui res iudi. non nocet. l. i. ⁿ. ij. Item quia notorium ſue prouincie reddit eum alienum ab omni ſiniſtra ſuſpitione. ¶Hec diſtictio ſatis aures meas demulcet tamen adderez hunc membro tertio vt diſtinguatur id quod eſt notorium in prouincia ſua: quia aut prouincie vniuerſe vel ciuitati cui preeſt notorium eſt ⁿ tunc alia probatio de notorio non eſt neceſſaria vt in. d. glo. Conſilium ⁿ cautela eſſet vt ex ſuo officio informationem aliquam reciperet quam in ſcriptis redigi faceret vt omnium linguas mordaces incideret. ⁿ p hoc mō accedat gloſſ. noſtra poſita in. l. j. §. qui ⁿ aduer. quos. Aut illud non eſt notorii in tota prouincia vel ciuitate ſed in aliqua eius regione vel parochia quod eſſe poteſt vt dixi. §. in. ij.q.ⁿ tunc probationes de illius rei notorietate ſunt exigende: quia aliter non poteſt in vniuerſo populo ſine ſiniſtra ſuſpicione iudicare. et pro hoc facit. l. ſi vicinis. §. de nup. l. ſi filius. ff. de his qui ſunt 81 ſui vel alieno iuris. cum ſi. ¶Ad ſextam queſtionem qua queritur qualiter notorii pro- d batur[d] reſpondet Jnn. in.c. tua nos. de coha. cle.ⁿ mu. quod ad probationem notorii exiguntur duo probari ſcz quidditatem i. eſſentiam rei vel facti ⁿ notorietatem eius vt ſic teſtes duo dicant ⁿ quod viderunt rem vel factuz de quo teſtificantur. ⁿ quod tot alii erant preſentes quod crimen res vel factum ipſum fuit notoriū. pro iſta opi. facit quia teſtis nō videtur poſſe de qualitate ⁿ ſic de notorietate rei deponere qui ſubiectum ſue de qualitatem eius rei non cognouit. argumen. ff. de pet. here. l. nec villā. §. ſi quis abſentis. ⁿ ſi cert. pe. l. eius q̄. i in prouincia. iuxta fin. et ibi not. glo. in ſimili. ff. de proba. l. ſi arbiter. in fin. prime gloſſe. ¶Jo. cald. poſt Vince. hoc reprobat: quia cum aliud ſit quidditas ⁿ eſſentia facti ⁿ aliud notorietas eius vt dixi. ⁿ probatur hic. ⁿ. ſ. de appel. l. ciues. ⁿ. ff. de teſti. l. ij. §. eiuſdem. ⁿ proinde gloſſe. Jo. cald. poſt Vince. hoc reprobat: quia cum aliud ſit quidditas ⁿ eſſentia facti ⁿ aliud notorietas eius vt dixi. ⁿ probatur hic. ⁿ. ſ. de appel. l. ciues. ⁿ. ff. de teſti. l. ij. §. eiuſdem. ⁿ proinde gloſſe. ſi quidditatis ⁿ eſſentie ſit ſufficiens per ſe ad ſententiam promulgandam vt hic. ij. reſpon. ⁿ. j. c. l. ſinguli. ſequit q̄ probatio noto

Universidad de Deusto
Biblioteca

rictatis superuacua non est exigenda. argu. ff. de procura. l. non exigendum. §. sabinus. ⁊ vt lega. no. ca. l. hec stipulatio. §. diuus. Item ⁊ secundo: quia cum de essentia ⁊ quidditate principaliter ⁊ explicite nō queratur. sed de notorietate sequitur quod de ipsa ⁊ non de essentia debet testis deponere. licet de notorietate deponendo vt includente intelligatur de ipso facto vt incluso deponere. argu. ff. de contrahen. ⁊ commit. stipu. l. j. insti. de fideiu. §. fina. ff. de verbo. obliga. l. sciendum. ⁊ extra de offi. dele. ⁊. cum super. ⁊. c. propterea. ⁊ ex hoc colligitur ratio quam pro Jnno. feci. dicit ergo quod ſuff. cit probare hanc qualitatem: scilicet q̄ tale quid est notorium eo quod maior pars populi loci asserit pro certo hoc factum fuisse vel esse ⁊ quilibet ipsorum dicit se vidisse. nec contrarium asseritur ab aliquo. hoc probatur ex diffinitione notorij quam. §. vidiſti cuius argumentatio est bona. vt ff. de dolo. l. j. §. dolum. ⁊ extra de celebra. mi. c. in quādam. hanc opi. tenet etiam Jaco. butri. hic ⁊ in. l. cinc. §. de appel. ⁊ Lyn. huic applaudet dum dicit notorium facti probatur per famaz attestantem hoc factum esse vel fuisse. licet in eo quod de fama dicit non essentiam vt super. ix. q. dicam. Hāc opi. tenet hic glo. §. quam tu etiam prosequere. Et ad quedam que videntur obstare respondeo. nam dicere potest prouectus nonne testes fic attestantes de aliena scientia attestantur ⁊ non de propria. ergo eis fides non adhibenda. vt. l. testium. §. de testi. cum ibi not. Item nonne isti testes aliena referunt testimonia. ergo eis fides non adhibenda. ff. de testi. l. ij. §. Idem diuus. et maxime in criminibus. argu. l. vbi. j. de fal. ⁊. §. de proba. l. fin. cum nec credatur in strumento referenti alterius instrumenti tenorem. vt de eden. aut. si quis in aliquo. cui testes equiparātur. vt. §. de fide instru. l. in exercendis. quia respondeo q̄ in casu nostro testes nō producuntur ad probandum rei vel facti essentiam: quia tunc procedunt contraria. sed ad probandum alienam notitiam ⁊ de sua scientia deponunt in quantū res probanda requirit: quia a maiori parte populi dicunt se audiuisse q̄ pro certo hoc factū fuit ⁊ quilibet eorum asserit se vidisse. vt. §. dixi. ⁊ sic probatio sufficiens cum iura non exigant plus quam notorij esse. simile quando lex non exigit plus probari quam memoriam extare vel non extare. vt. ff. de proba. l. si in arbiter. cum ibi no. dictū tamen Jnno. credo prece dere quantum ad defectum condemnatorie ferē de vt dicam in. ix. q. ¶ Ad septimam questionem per quā que ritur per quot testes ª notorium probetur. respondet glos. ĥ. q. j. §. quando autem. q̄ per duos testes idoneos. ⁊ ita se habet cōmunis opinio. primo propter regulam generalem a qua non recperitur hic deuiare que ponitur in. l. vbi numerus. ff. de testi. et doctrinam euangelicam dicentem q̄ in ore duorū vel triū stat omne verbum. Secūdo quia fama alicuius rei que a maiori parte populi vel vicinie debet sciri vt plene dicam. j. in eius materia per duos testes probatur. vt extra de accu. ca. inquisitionis. de presump. c. quamvis simile. Tertio per simile de subscriptione trium testium que per duos probatur. vt. §. de fide instr. l. cōparationes. Et quarto ad hoc accedat quod de testamēto not. glo. §. de ho. pos. secundum ta. l. ĥ. secundum vnam lec. ⁊ fm predicta debet intelligi text. extra de purga. cano. c. pe. iuxta finem dum dicit cuius vniuerse vicinie populus testis erat quia hoc asserebat extra indiciuz cum duo tantū sufficerent in iudicio vel dicq̄ inder ad cautelā licet ex abundanti fecit omnes de vicinia citari vt de crimine testificarentur. ¶ Ex quo colligę q̄ vni uerso vicinie populo de cōmissione delicti testificante absq̄ aliqua probatione notorij delictum ipsum apparet esse notoriū et hec cautela vtilis est propter id q̄ ĥ in fin. huius materie dicam. hec ne cessarium mihi tamen non displicet eius dictum. Primo quia in criminibus probatiōes debēt esse luce clariores. vt. §. de probatio. l. fina. sed luce clarius crimen non probatur per duos testes vel plures nisi de quidditate ⁊ de essentia eius deponentes ergo etc. Quod autez hi qui de notorio deponunt nihil de essentia delicti respectu sui deponant patet ex predictis. §. in. vi. q.

a ¶ Per quot testes. adde spec. de no. crimine. ĥ. iaz de ỹb. obli. ⁊ ver. notorius. ⁊ versic. seq. ⁊ ibi Bald. in addi. versi. testis. et in spec. co. ti. §. j. vbi dicit q̄ ꝑ duos. Abb. in. c. ij. loco. de ꝓsum. q̄ per duos p gl. ỹ. q. j. §. fi. vm. ª tñ nō ꝓbat semiple ne notorijūvel fama. Jnn. vero in c. super. de accus. ⁊ Bal. in margā. in ver. notorium. ver. ĥ. dicit q̄ ꝑ decē testes quali ter super eo depōnāt spec. c. tit. §. fi. vers. in notorio et seq. Itē adde q̄ notorij presumit eoipso q̄ decem testes aligd ꝓbāt bal. in auf. q̄ locum. §. de collect.

b ¶ Nouūciari. Jn notorij regrat sniam ferri. Tu vide de hoc Joā. fa. in pe. in. ſti. ⁊ ibi posui in apo. in ver. necessaria snia et pau. in. ca. gaudemus. nu. v. et ibi posui in addi. in ver. snia nō regritur. extra de conuer. cōiug. Bart. not. in. l. emptorē in princi. ⁊. §. j. de actio. emp. et in. l. ictus fustiū. ff. de insa. Bald. in. l. j. §. ne filius ꝑ pa. ⁊ Alexan. in. l. is cui. ff. de ver. obliga.

83 ¶ Ad octauam questionē videtur an notorio probato sit necesse super notorietate pronūciari. Respōdeo q̄ vbi exceptio innotorietatis esset posita ad impediendū inquisitionis processum tangit super non notorio factum vel ad iuris ordinem consequendum cum inder iuris ordine pretermisso vellet procedere tangit res foret notoria tūc inder pronunciare debet vt sup qualibet alia exceptione processuz impediēte. vt. §. de ordi. iudi. l. j. de quo die. vt ibi alias non credo forenecesse. bene tū faciet si in sententia condēnatoria per modū cause mentionē faciat de crimine notorietate ⁊ maxime propter ea que dicā in vltima questione. ¶ Ad nonā qua queritur an notorietate ꝓbata ⁊ etiaz sententia super ea lata inder absq̄ alia probatione habita super delicti cōmissione ⁊ sic sup vel de criminis essentia ⁊ qdditate in der possit cōdēnatoriam ferre. Respōdet gl. q̄ ibi ter. videt adsentire q̄ sic. extra de purga. cano. c. pe. quimmo dicit Jn. in. c. ex parte. lo. ⁊. de verb. signi. q̄ sententia nō est necessaria. sed ei cō tradicit glo. ⁊ eti am alia posita extra de diuor. c. porro. ⁊ ibi videtur casus cōtra eū ⁊ etiā glo. extra de testi. cogē. super eo. pro quibus facit ĥ. q. i. de manife. Jo. an. ⁊ Jo. cal. dicunt q̄ sententia condēnatoria ferri debet. vt in dictis. c. ⁊. ll. sed solēnem ⁊ in scriptis ferre nā cēt necesse. ⁊ ita dicit dictū Jnno. intelligēdū. allegant in auf. vt ind. fine quoquo suffragio. §. necessitatem. col. ĥ.

85 ¶ Ex predictis clare vides q̄ canonistę clare tenent q̄ snia ferri possit sola notorietate criminis probata absq̄ quidditatis probatione. Sed ꝓ. et Ly. hic tenent contrarium. nam ex sola fama quis non debet condemnari vel deponi. extra eod. c. inquisitionis. in fin. ⁊. c. qualiter ⁊ quando. l. ĥ. ⁊. j. cod. l. singuli. quia sic est in ciuilibus. vt. ff. de testi. l. ij. §. eiusdem. ergo magis in criminalibus in quibus probationes exiguntur clariores. vt §. de proba. l fina. dicunt ergo quod notorio probato inder inquirere debet de essentia delicti et eius cōmissione et probationes super ea exigere ⁊ sic intelligūt istam. l. ¶ Ad iura per canonistas alleg. non respondet quia non allegant. Quidam canonistę moderni dicunt q̄ eorum opi. procedit vbi notorium est plene probatum ꝓ. et Ly. vbi semplene. ¶ Sed dices tu qui Ly. sequeris hec distinctio non est bona: quia notorij plena probatio non inducit nisi probationem semiplenam cum testes probent aliquem assertionem ⁊ sic famā sed probat tantū semiplene. vt. d. l. ij. §. eiusdem. ⁊ no. §. de ureiurand. l. in bone fidei. quinimo nec forte in criminalibus semiplene. argu. §. de proba tio. l. fi. Qui autem predictorū sequatur distinctionē respondebit ⁊ bene q̄ tu erras cum ꝓ. ⁊ Ly. de fama ad notorium arguendo cum longe distent notorium ⁊ fama. nam qui notorium quid esse dicit maiorem partem populi asserere dicit illud pro certo factum fuisse vel esse ⁊ quemlibet ipsorum vidisse. vt. §. dixi. sed qui famam probat asserit illos sic fari ex suspitionibus et presumptionibus. hanc differentiam facunt doct. vtriusq̄ iuris. vt. j. dicam in materia fame. ideo firma manere videtur predicta distinctio. ¶ Tamen licet argumentum ꝓ. et non sit necessarium mihi tamen non displicet eius dictum. Primo quia in criminibus probatiōes debēt esse luce clariores. vt. §. de probatio. l. fina. sed luce clarius crimen non probatur per duos testes vel plures nisi de quidditate ⁊ de essentia eius deponentes ergo etc. Quod autez hi qui de notorio deponunt nihil de essentia delicti respectu sui deponant patet ex predictis. §. in. vi. q.

87 Secundo q̄ hi quorum assertiones etiam de visu referunt vt testes iurati ea nō deponunt igitur nec eis credendum. vt. §. de testi. l. vt iurisiurandi. ¶ Tertio quia ⁊ hi qui referūt nec vt testimonium ab illis recipiunt. quimmo nec etiam possent esto q̄ eis etiam iuramentum deferunt cum potestatem super hoc non haberent. vt no. in simili in. l. hac consultissima. §. fin. §. de testa. 90 ¶ Quarto no. q̄ notorietas delicti debet iudici quidditatē et essentiam delicti reddere notiorem ⁊ lucidiorē quaz si ipsum nō esset notorij vt patet ad sensum et probāt omnia iura per canonistas allegata ⁊ maxime c. pe. extra de purg. cano. ⁊. c. tua nos. in fi. de coba. cle. ⁊ mulie. ⁊ probat. l. cinc. §. de appel. ⁊ aut. qui semel §. quomodo ⁊ quādo iud. ⁊. ff. qui satisf. cog. l. fi vero. §. j. et ff. de ac. emp. l. emptorē. in fi. primi respōsi. sed de cōmissione delicti. i. eius essentia ⁊ quidditate minus constat iudici per testes solum de notorio deponentes quā si de eius cōmissione et sic de essentia ⁊ quidditate deponerēt magis ei cōstaret si de vtroq̄ deponerēt vel aliqui de eius essentia ⁊ aliqui de eius notorietate. ergo etc. ¶ Cōcludo igit ex predictis q̄ opinio ꝓ. et Ly. sit verior quā opinio canonistarū vt ad cōcordiā reducant hoc modo q̄ aut sola notorietas est. ꝓbata sine quidditatis essentia et tunc non possit ex tali probatione cōdēnatoria ferri. sed iudici cōcedat facultas de commissione delicti. i. de eius essentia inquirendi. vt hac. l. ⁊ in rationibus superioribus. Aut essentia si ne notorietate est. ꝓbata: tūc ferri potest: debeat cōdemnatoria et solēnis ⁊ iscriptis fm regulas iuris. vt. l. ĥ. de sen. ex peri. rec. Aut vtrunq̄ est probatū vel ab eisdem vel diuersis testibus: et tunc possit ⁊ debeat ferri condemnatoria. sed non exigatur solennis aut in scriptis vt. §. dixi fm Jo. an. ⁊ est ratio: quia non omnis iuris ordo est necessarius in notorio. vt extra de iureiurando c. ad nostram. ⁊ forte talis fuit mens Jnno. qui exigit ad probationem notorij hec duo probari debere vt dixi in. vi. q. ¶ Juxta predicta moueo duo dubia. Primum pone q̄ quis accusatur de commissione alicuius delicti de eius notorietate nulla facta mentione accusate ⁊ de commissione essentialiter nullaz fecit probationem sed eius duntaxat probauit notorietatem. Modo queritur que sint partes iudicis. Et videtur primo q̄ reum debeat absoluere: quia actore nō probante reus debet absolui §. de eden. l. qui accusare. ¶ In contrariuz quod absoluere non debeat quia absolutione sequuta inder non posset postea inquirere obstāte exceptione rei iudicate et obstāte. l. que vult quod de delicto eiusdem non queratur fe. ius. ff. nau. cau. sta. l. licet. §. fi. et de sepul. vio. l. sepulchri. ⁊ tamē inder tenetur inquirere et quo sibi constat de malefici notorietate. vt hac. l. ⁊ de offi. pre. congruit. qd igit facit cū nec cōdēnare possit vt prima questio. dixi. ¶ Credo saluo iuniori cōsilio q̄ vbi de subtilitia super est inder officio suo de cōmissione criminis possit inuestigare ⁊ probationes sibi parare ⁊ in scriptis redigere q̄ faciliter pōt scire ab his q̄ asserunt ĥ dicere ⁊ se vidisse ⁊ maleficio essentialiter cōperto poterit illū cōdēnare. Ob aūt has ꝓbatiōes possit sibi parare me mouēt tria. Primo q̄ a tpe quo sibi innotuit notorietas criminis data

nis data est ei facultas inquirendi. vt hic ⁊ extra eo. capitu. inquisitionis ⁊ procedēdi iuris ordine non semper seruato. vt. d. c. ad nostram. de iureiur. cum §. §. alleg. Secundo quia testes qui deposuerunt de notorio aliquiz dicta retulerunt. vt dixi. §. in. vi. q. ergo inder illa debet vīdere ⁊ examinare. argumēto. §. de sen. que fine cer. quāti. l. ij. ⁊. iij. §. de edē. aut. §. quis in aliquo. maxie vt videat an testis qui de notorio deponit verum dicat quod fic illi asserant. argu. de fide instru. l. tubinus. cum multa dicantur notoria que non sunt vt dicit text. extra de apellatio. c. consuluit. Tertio quia sicut post publicationē processus testes recipi possunt ad inocentiam accusati. vt. l. prima. §. fina. ⁊. l. vnus. §. cogniturus. ff. de questio. ita ad offensam ne ius reipublice remaneat desertum a iudice. vt. l. ij. §. de aboli. ⁊ suadet ratio quia licet producantur super innocentia. tamen pro vtraq̄ parte debent verificari. vt. §. de episco. ⁊ cle. aut. sed inder. facit ad predicta quod hic not. Lyn. in fin. qō. vltime. vbi autem tempus de instantia sufficiens ad predicta non fuisset: tunc consuleret cum absolui tantum ab obseruatione iudicij ⁊ tangit de notorio posita inquiri. ⁊ ad hoc etiam facit. d. l. ij. §. de aboli. ⁊. l. libello.

88 a rum. §. fi. ff. de accus. ¶ Secundum dubium est si quis accusat alium de crimine adiciens illud notorium esse posita commissionem probat ⁊ non notorietatem an possit condemnatoria ferri et dicquod sic: quia qualitas notorij non alterat delictum nec eius penam nec etiam diuerificat actionem sed solum notorio probato datur iudici facultas inquirendi ⁊ non semper iudicium ordinem seruandi vt ex superius dictis apparet ⁊ sic non vendicat sibi locum materia. l. denunciasse. §. qui tamen. ff. de adulte. ¶ Ad decimam. q. qua queritur an condemnatus de crimine notorio audiatur appellans ª respondeo quod sicut notorium est triplex secundum canonistas vel duplex secundū dixisionē quā feci ita nos oportet diuidere. q. i. varias spēs notorij et q̄ aliud est notorij facti euidētia aliud iuris puidētia. ¶ Ideo

89 b in iudicio factam. ¶ Ideo primo quero de minus dubitabili: scilicet quando per sententiā ꝑ cunē transit in notorium. Et breuiter respondeo quod conuictus de crimine auditur appellans non obstante quod per sententiam transeat in notorium nisi in certis crimibus propter eorum inhumanitatem quod notat. per glo. ad. l. ĥ. §. quorum appella. nō recī. aliter sequeretur quod

90 de nullo crimine posset appellari quod est absurdum. ¶ Secūdo quero quando transit in notorium per confessionem ⁊ nostri doctores dicunt quod ex spōtanea confessione condemnatus regulariter auditur appellās. ¶ Fallit in casibus not. ff. de appel la. l. constitutiones. hoc probant primo per regulam appellationum permissiuam. secundo per tex. l. non tantum. ff. de appella. tertio quia in conuicto ⁊ confesso ante sententiam est speciale. vt d. l. ij. §. quorum appella. non recī. ergo in simplici confesso licet ante sententiam in contrarium erit ius commune. vt. ff. ad municipa. l. j. ad finez. quarto quia confessio potest esse erronea cuius error potest reuocare vel aliam defensionem in causa appellationis facere ⁊ hanc rationem ponit glos. ff. de appella. l. creditor. §. iussus. ⁊ pro ista parte canonistę videntur habere text. extra de appella. capitul. romana. §. finautem. libro. vi. Sed quia in contrarium videtur text. extra de appella. capitulo cum speciali. §. porro. ⁊ est ratio cum in notorio nō admittatur appellatio. extra de appella. cum sit romana. in. fi. ⁊ capitu. peruenit. et capitulo consuluit. Ideo Barnard. de hoc dubitauit in. d. §. porro. tamen finaliter opinio. nostram tenuit. Sed Joan. andr. in nouella cum Positi. ⁊ Joan. mona. sic dicit. Aut queris an appellare possit ⁊ dico quod sic. vt. d. §. finautez. Aut an inder deferre debeat: ⁊ tunc aut appellator causam rationabilem exprimit: puta quia eius confessionem vult reuocare vt erroneam vel aliam facere legitimā defensionem: puta quia ille potuit impune occidi ⁊ tunc inder defere debet ⁊ erit iste casus specialis vt in appellatione a diffinitiua debeat appellator causaz exprime re vt inder tentatur et deferre contra decre. eo. tit. extra de app. lib. vi. vbi causam rationabilem non exprimit deferre inder nō

c tenetur. vt. d. §. porro. ⁊ ex qui poterit ante inhibitionem sibi factam a iudice ad quem fuit appellatū non postea vt. d. finautem. ¶ Quid dicendū inter tātos. Certe disputatiōis causa credo opi. legistarum fore meliorē. Primo q̄ si per. d. §. finaūt vt dicunt appellari permittitur de potentia iuridica non facti intelligitur cum potentia facti non possit inhiberi. Secūdo quia si speciale est in conuicto ⁊ confesso ⁊ sic hec duo exigantur vt d. l. ĥ. sequitur quod in solum confesso erit permissa appellatio. Tertio quia sicut per confessionem ita per sententiam crimen transit in notorium vt extra de coba. cle. ⁊ mu. c. fi. sed a sententia per quam transit in notorium appellatur ergo ⁊ eadem ratione quando per confessionem preterea cuius fertur sententia cum neutro casu sit notorium facti euidentia sed iuris prouidentia et ex tunc non retro. Quarto quia cum hec sit regula quod omnis causa intelligat expressa in appellatione interposita a diffinitiua. vt. ff. de appella. l. scio. ⁊ extra. eodem titulo. c. cordi. libro. vi. tantum operatur appellatio simpler quantuz cum cause expressione vt dictis iuribus ⁊ ar. l. cum quid. ff. si cert. pe. ⁊ cum iste casus nō reperiatur exceptuatus nec nos debem⁹ exceptuare. §. de coll. l. iliam. cum si. ⁊ fic distinctio magistralis predicto rum non videbitur bona. nec huic ob. dictum. c. cum speciali. §. porro. ĥ. responso. quia inter locutoria loquitur quod patet dum dicit ne friuole appellationis diffusio iudicis processum impediat ⁊c. Quinto q̄ si appellatio a diffinitiua isto casu esset recipienda causa nō expressa hoc non fieret nisi vt inder exequeretur appellatione non obstante. sed executione facta de crimine cuius pena esset mors naturalis nulla posset postea remediatio adhiberi. igitur prius credendū per iura prouideri vt appellationis remedio in talibus esset executio. argumē. l. fin. §. in quib. cau. in integ. restit. non est ne. ¶ Ad omnia predicta. c. respondeo quod loquuntur in excessu de quo constat per probationes legitimas quod licet non per probationes illas tamen per partis confessionem transit in notorium vt sic ibi conuictus ⁊ confessus fuerit vel dic quod ibi in his in quibus per iudicem appellationis faciliter contra executionem remedium adhiberi potest nos in his in quibus adhiberi nō potest. Vel aliud de iure canonico huius notorij inuentiuo iure ciuili in hac specie igneto ⁊ sic approbatur Aso. qui quam legisterepetendo in. l.

91 c ĥ. §. quorum appell. non recī. ¶ Tertio quero quid si crimen erat notorium facti euidentia. ⁊ in hoc text. iuris canonici videntur varij. nam prealleg. c. cum sit. §. fi. ⁊. c. peruenit. c. eo. tit. vl. dicitur quod nō fecit in. c. romana. §. finautem. eo. titul. libr. vi. text. supponit cum appellasse ⁊ iudicem detulisse qua propter aliqui dicunt quod quia appellare non potest vt in primo alle. inder deferre non debuit: sed contrarium de facto fecerit in. d. §. finautem. ¶ Ego hoc idem si in sentē ta iudicis apparet quod reum vt de crimine notorio condemnauit alias si in sententia cum vt quem libet criminosum condemnauit inder debet appellationi deferre. vt. §. finautem. ¶ Caueat tamē sibi inder ne delictum asserat notorium cum non sit cum multa dicantur notoria que non sunt. vt. d. c. consuluit. ⁊ hec cotā superiore veniūt examinanda vt in simili dicitur. ff. de no. ope. nun. l. de pupillo. §. si quis ruos. vers. ciul. notice. ¶ Et ideo consulo iudici vt in maiorem partem vicinie in qua dicitur notorium esse examinet super delicti commissione vt si clare constet de eius notorietate vt dixi in. vi. q. ne si appellationem non admitteret ⁊ interim exequeretur tempore depositi officij puniretur si de notorio nō deceret dicente Jnno. in. d. c. tua nos. quod notorio non monstrato omnia agitata tangit super ⁊ de notorio sunt ipso iure nulla. Et hec sufficiant de materia notorij vt plurimum legistis ignota ⁊ a canonistis multum sufficienter tradita.

Accedam⁹ igit ad quartū et

vltimum. §. ad materiam fame vt hic videamus quando diffamationis ratione inder contra diffamatum possit inquirere circa quam hoc ordine procedam. Primo queram quotuplex est fama ⁊ quenlibet eius speciem describam. Secundo vnde dicatur. Tertio per quot homines inducatur. Quarto in quo loco exigatur. Quinto vnde a quibus vel a qualibus originem habere debet. Sexto quādo debet oriri. Septimo per quot testes debet probari. Octauo de modo probandi in cuius declaratione multa dubia quotidiana decidam. Ilono de eius effectibus que

92 ram. ¶ Ad primum respondet Jacob. de are. ⁊ inquit Joā. in addi. super. Spe. co. titu. q̄ fama est duplex quia in duas diuiditur species. nam alia est de homine alia inter homines. Fama de homine subdiuiditur ª: quia alia bona alia mala. bona stat in nomine generis sui ⁊ vocatur fama. ⁊ hec sic describitur per omnes. ¶ Fama de homine est illese dignitatis status vita ⁊ moribus comprobatus. Mala vero assumit sibi nomen proprium ⁊ vocatur infamia. ⁊ hec per oppositum ad priorem sic describitur. Jnfamia est illese dignitatis status vita ⁊ moribus reprobatus. has diffinitiones ponit ⁊ probat textus. ff. de var. ⁊ extraor. cogni. l. cognitionum. §. primo. pro fama boni sti viri habenda debet vnusquisq̄ laborare. ff. ad trebe. l. facta. §. si in danda. nam de bis que foris sunt debet quis bonam famam habere. l. rij. di. plebs. ⁊ in auf. quomodo oportet episcop. §. primo. col. j. ⁊ eccle. xli. dicitur: curam habe de bono nomine. hoc enim magis pmanebit tibi q̄m mille thesauri magni ⁊ pciosi. ⁊ eccle. vij. Melius est tibi nomen bonū q̄m vnguentum pretiosum ⁊ ne dum ꝑ habenda sed habita ꝑ hendēda. vnde apostolus prime ad corinth. x. Expedit mihi magis mori q̄m vt gloriā meā quis

a ¶ Audita appellās. q̄ appellatio in notoriis nō admittat ad de not. in. c. puenit. ⁊. pposuisti. ⁊ ibi doct. post Jnn. in sua in ver. manifesto. ⁊ bal. in mar. appellatio. ĥ. iij. et spec. co. ti. §. in quibus. vers. ſi. x. vbi plenius adde Jnn. in. c. consuluit. col. j. co. tit. quod verū in causis criminalibus. o. c. ꝓpositi. ⁊ ibi doc. secus in ciuilibus in gbus admittit appellatio que suspendit executionē ligans manus iudicis a quo glo. in. l. emptorē in prin. in ĥ. posse ff. de acti. empt. et bal. in. l. fina. in. §. col. ĥ. q̄ro q̄d operabant. ff. de. c. tit. vi de spe. de not. cri. §. iam de notorio cum vertice. viij.

b ¶ Per sniam. Tu vide de hoc l emptorem. ff. de act. emp. bal. in. l. cū frem. §. ad fili. ⁊ in. c. fi. de coba. cler. ⁊. mu. Anto. de bu. ⁊ Jmo. ſic. j. extra vt lite non ꝓtes. vbi dñe ver cētiā fi snia posit tractari vt ꝑ later. in alleg. l emptores. ⁊ no. ang. i fua q. inci. attentis imiles.

c ¶ Hec duo erigā tur. ĥ v. ꝛ deiure ciuili. l. obseruare quorū app. nō reci. de q̄ ⁊ qd de iure cano. vio Sal. in all. l. obseruare nu. iij. ⁊. opponi. ij. ⁊ q̄ ibi posui i addi. in. ij obseruare. no. bar. in. l. creditor. §. iussus in. ĥ. q. nn. ĥ. vſi. q rit gl. ⁊ ibi posui in apostli. meo. §. fi. de app. no. bal. i. l. addictos. nu. j. ubi posui i apostli. i vi. nō audiſ appellans. s. de epis. ⁊ cle. ꝓ Dau. in c. olim. nu. v. et ibi posui in apostli. i §. cōfessus ex tra de re. pmu. et posui post ꝓ Dbi lip. frau. c. romana. §. fi ait nu. vi. i. §. ꝓfessus ⁊ cōuictus. de app. li. bro. vi.

d ¶ Fama ō bone subdiuidit. Alde bar. in. l. de mi nore. §. tormenta j. col. de questio.

Universidad de Deusto Biblioteca

quacuet. Infamia vero ab omnibus est vitanda. nam nobilem deneger at: plebeiū denigrat: fratrem a querele beneficio priuat fidem minuit honores tollit: ☞ postremo quēcunq; cōmitatus odit; ☞ hec omnia in ti. ff. de his qui no. infa. ☞ de hac nil ad nostram materiam. ¶ Fama inter homines interdum dirigit in rem interdum in personam. In rem dirigitur cum queritur an tale quid sit vel non fit vt. ff. de testi. l. iij. §. eiusdem. In personā dirigitur diuersimode. nam quandoq; queritur de fama hominis respectu eius bonitatis vel malitie stando in suo genere generalissime puta an reputetur bonus vel malus quandoq; descenditur ad speciem puta an reputetur latro homicida vel sedi tiosus. quandoq; descenditur ad individuum speciei puta an sit infamatus de hoc vel illo maleficio de quo inquiritur. ☞ hec probantur. ff. de questi. l. de minor. §. tormenta. ☞ de pen. l. capitulum. §. famosus. ☞ de re mili. l. non omnes. §. a barbaris. et de

93 hac fama inter homines erit nostra materia. ¶ Diuiditur autem hec fama inter homines diuersimode. nā fm spec. fama est vehemens vulgi seu maioris partis eius opinio rei de qua queritur consentiens. Hanc descriptionem sumit er. d. §. eiusdem. cum ibi no. Quidam tamen eam reputant insufficientem quia cōmunis opinio manif: statur vsu. ff. de suppel. l. labeo. et etiam rebus ipsis ☞ factis. vt. ff. de legi. l. de quibus. ☞ tamen non erit fama: quia illa dicitur a faris vel fare ☞ fic debet esse voce manifesta. Quidam vt Jac. de are. etiam alio respectu eam reprehendit: quia cum dicat vulgi seu maioris partis videtur exigere maiorem partē populi hoc debere opinari de quo asseritur fama. sed inquit ipse hoc nō est verum: quia quādoq; sufficit qō a maiori parte alicuius regionis hoc opinetur. vt. ff. dicam in. iij. q. et sumit ipse regionem p̄ vna contrata vel vicinia. sic enim per regiones diuidebatur ciuitas romana. vt. ff. de offi. p̄sid. vt. l. i. ☞ sane. ☞. ff. de offi. p̄te. vigil. l. ij. in p̄in. ☞ p̄ tanto ipse sic descri

94 bit. ¶ Fama est regionis vel maioris partis communis opinio cum sermone vel voce. hec autē homine de piperata nō est vi sa sufficiens descriptio. nam inquit ipse hec descriptio non exigeret famam aliquo casu debere esse in tota ciuitate et si exigit in tota ciuitate p̄ior erit et quia sufficit in aliquo casu in vna vicinia fm rei vel facti qualitatem ☞ arduitatem. hoc autem declarat fic quia aut Jac. predictus accepit regionem p̄ vna cōtrata ☞ habeo primum propositum. aut accepit p̄ vno p̄fidatu ☞ habeo secundum propositum. Item inquit Thomas vox illa vel sermo posset illud affirmare p̄ certo ☞ tunc non faceret famam sed notoziam vel manifestum. ☞ ideo ipse aliter in suo tractatu descripsit ☞ aliter sic. Fama est quod homines alicuius ciuitatis castri ville vicinie vel contrato communiter opinantur estimant vel sentiunt verbis vel loquela communiter asserendo non tamen p̄ certo ☞ vero vel manifesto. Sed certe descriptio Ja. nō meruit reprehendi. nam per illud verbum regionis ipse intendit omnem locum includere ab alio diuisum puta ciuitatis in prouincia castri. ☞ villas dioces. vicos contratas ☞ vicinitates in ciuitate. Et secundo etiam defenditur propter illa verba communis opinio vt statim declarabo. ¶ Superuenit bar. ☞ huic descriptioni thome non in totum applaudit er eo quia nimis diffusa. ☞ quia per appositionem locorum in ea descripto

97 rum supponitur quod fama requirat locum cuius contrarium tenuit ipse Barto. ☞ male vt in quarta. q. dicam. ☞ fic ex hoc non

95 meruit reprobari. Describit ipse fic. ¶ Fama ē cōmunis opinio voce manifesta ex suspicione prouenies. ponit ergo Bart. illa verba ex suspicione prouenies que non posuit Jac. de are. sed caue: quia licet sint de bene esse tamen non sunt de necessitate. sufficit enim quod dixit fama est communis opinio. nam cum dicit opinio sequitur quod venit ex presumptos suspicato. nam dicunt vgutio ☞ catholicon quod opinio dicitur putamen vel suspicio. et opinio mi certi habet sed per verisimilia potius queri quam apprehendit. ☞ ideo opinio est quasi p̄ vero habere aliquid quod falsum est nescio. nam hoc etiam probatur. ff. de testi. l. iij. §. eiusdem. circa finem. ☞ de questi. l. i. post p̄inc. facit ff. de offic. p̄esi. l. barbarius. et. §. de testa. l. i. ☞ quod not. docto. de modo perueniendi ad semiplenam et plenam probationem in. l. admonendi. ff. de iurciuran. quia tamen commodius est singulas causas singulis modis exprimere vt institu. qui. mod. te. infir. §. sed quia sane. ideo thomas de pipera. latiozem fecit descriptionem quam alī ad eundem effectum tamen omnes ten

96 dunt. Si tamē multa vis tollere dubia eam sic describe. ¶ Fama est alicuius reipublice ☞ cōmunis alicuius assertio regionis ex sola suspicione prouenies per hec que diri alicuius rei comprehenditur fama in rem vel in personaz directa. de quibus. §. cum rei appellatio sit generalis. ff. si cer. pet. a. l. i. in fine. ☞ de rerum diui. l. i. Et per illud quod dixi publica patet quod assertio non debet esse priuata vt. xlvi. distin. sunt nonnulli. ☞ de purgacano. cum in iuuentute. per id qō dixi cōmunis deciduntur plura dubia. vt patebit. ☞ per illud quod dixi alicuius regionis declara vt dixi exponendo Jaco. de are. et declarabo in. iij. q. per

id qō dixi assertio. patet quod voce debet esse declarata. vt. ff. de asser. tol. l. i. alias non esset fama que dicitur a fo: faris per illud quod dixi ex suspicione prouenientis patet quod differt a notorio vel manifesto que presupponunt rem sic esse p̄o certo vt in suo tractatu dixi. non tamen nego quin fama potuerit trahere originem a sententia: quia a certo autore sciente rem sic esse et alī ex illius assertione vel in aliqua presumptione sunt moti ad idem dicendum nec hec verba ex suspicione prouenies sunt in hac descriptione de bene esse sed de necessitate cum de opinio

97 ne in ea non fiat sermo. ☞ hec de prima questio. ¶ Ad secun

a dam vnde dicatur respondeo quod a fo: faris quod tamen in prima persona non habetur in vsu. vnde fama a fando. i. perloquendo vagatur vel dicitur a famulo: famularis quasi famula que famulatur nobis dum ad modum famule rumores de nobis portat per diuersas terras etiam nobis ignorantibus. primam derivationem posuit glossarius. ambas posuerunt catholicon ☞ vguitio ☞ secundum eos fama vt plurimum est mendax adiecius multa vel demissas de veritate vnde quidam: famavo

98 lat transire; modum quocunq; ferat. ¶ Ad tertiā per quot

b homines fama habeatur seu inducatur. respondeo quod glo. videntur varie respondere. nam. ff. de proba. l. si arbiter. in glo. magna iuxta mediū videtur sentire quod omniū debet esse opinio p̄o qua facit ibi tex. et in. l. i. ff. de test. alibi videtur velle qō maior pars populi erigatur. vt in. l. iij. §. eiusdem. ff. de testib. in gl. que incipit dicitur fama alibi dicit quod multoziū opinio sufficit qui boc scire possunt. ita not. in. l. cum quidam. §. quod dicitur. super verbo sed fit. ff. de acquirend. heredi. ☞ in eo quod dixit multorum remaneat dubitatio de numero eorum. ¶ Sed Thomas predictus dixit considerandum esse negotium de quo queritur. nam aut est arduum vel magnus vt de morte regis vel alicuius notabilis cuius tunc requiratur fama totius ciuitatis populi vel maioris partis eiusdem que totum populum repzesentat. vt. ff. ad munici. l. quod maior. ☞ de reg. iur. l. aliud. §. refertur Aut non est sic magnum arduum vel notabile tunc sufficiat fama vicinie vel contrate ☞ sic eorum qui scire debent. vt in glos. d.

99 §. quod dicitur. ☞ extra de p̄esumptio. c. illud. ¶ Et secundus

c hoc ibi habes quod illud verbum multorum in dicta glosse. positum intelligitur id est maioris partis eoz qui scire possunt et sic non fuit bona opinio illorum qui dicebant quod. x. vel. xx. faciunt famam: quia certus numerus non taxatur sed considerat numerus personarum ciuitatis castri vel ville vel alterius loci in quo dicitur esse fama. ☞ hoc tenet etiam Joan. andr. super Specu. de fama. Credo tamē quod non debeant esse pauciores decem. arg. ff. vi bo. rapt. l. pretor. §. ij. ☞. ij. questio. i. ☞ de manifesta. cum ibi nota. in glos. facit quod not. hic Cy. in. i. ☞. ij. ☞. iij. qō. et quia idez est in notorio vt dixi in eius materia. q. iij. et ex hoc dico quod testis deponens de fama vicinie vel ville potest licite interrogare quot sunt hi qui fatentur vt dicit vel quot sunt hi qui in tila villa vel vicinia habitant quorum maior pars hoc dicit vt sic pauciores appareant quam decez nō faciant famam

100 quod not. ¶ Pro euidentioz declaratione predictorum que

ro an in hac maiori parte mulieres sint includende et videtur tenere Innocen. quod non in. c. veniens. extra de verbo. significat. in princip. cius note magne. Tu dic quod interdum illud de cuius fama queritur pariter concernit vtrumq; sexum quia vtriq; spectat illius notitia: ☞ tunc fama non minus debet esse inter feminas quam masculos vt in exemplo si vxor regis mortua est vel si ipse duxit vxorem. ☞ sic de simili. ad quos est etiam mulierū concursus inter dū masculos tantū cōcernit tunc nō exigit quod de illo sit fama inter mulieres vt in exēplo si querat de fama antitius fuerit decurio ciuitatis vel certum quid in consilio populi fuit statutū. ☞ sic de si. actibus ad qō mulieres non conuocantur nec earū interest scire. interdū id de cuius fama querit mulieres tantū cōcernit vel saltē magis tunc inter eas principaliter ☞ potissime fama exigitur vt si queratur de fama super prudentia vel

101 peritia ☞ industria alicuius mulieris vel obstetricis. ¶ Quin

imo scias qō si de fama alicuius super peritia alicuius scientie que ratur sufficit esse famā inter peritos ☞ discipulos eiusdez scientie vt si de fama scholaris queraf sufficit inter scholares legistas esse si legista ☞ si canonista inter canonistas ergo ☞. ☞ sic de simili p̄o hoc facit glo. in. d. l. cū quidā. §. qō dicit. ff. de acqui. here. dū dicit multorū qui hoc scire possunt ☞ in. l. in rattoe. §. quod vulgo. ff. ad. l. fal. nā qō ibi dicit qō vulgo dicit intelligi debet a sapientibus ☞ magistris qui hoc scire debēt. facit etiā de leg. i. l. si

102 iussami. §. fm vulgarē. ¶ Ad quartā questionē in quo loco

d debet esse. rñdit Bart. qō fama de necessitate nō exigit locū qō probat, ex eo qō fama debet esse inter eos qui scire possunt vt statim dixi mō dicit ipse si fama est in vniuersitate scholariū qō ibi tius est bonus scholaris fama erit probata. ☞ tū vniuersitas non habet locū ideo necessario locus non exigit sed caue q̄ ipse videtur sibi contrariari cū alibi teneat Sriuyt patebit p ea q̄ recita bo p̄ ex ipsi. m in. ix. q. Ite caue q̄ in vniuersitate nō pōt esse: q̄

fama e st

fama est communis opinio vel assertio vt in descriptionibus dixi: sed vnica assertio solum potest esse in vniuersitate vt vniuersitate: quia tantum est vnica persona representata. ¶ Cum ergo dicitur quod fama est in vniuersitate intelligitur inter eos qui sunt de vniuersitate. sed isti licet non habeant locum proprium tamen habitationes habent in ciuitate vel castro in quo habitant ☞ vniuersitatem faciunt et extra locum illum non est vniuersitas illa saltem eadem numero vt differant vniuersitas studiū Bonoñ. ☞ Paduani ☞ qui famam boni scholaris habet in vna vniuersitate vt plurimum non habet velut ignotus in alia ☞ sic exigitur locus saltem ratione veritatis indagande et fidei habende de ea ☞ sic testes iuridice de loco interrogari possunt ☞ respondere tenentur. nam ☞ si fama vt dictum est dicitur a fo: faris. ergo in aliquo loco fatur ☞ quandoq; in loco minus lato vt in vicinia vel contrata. quandoq; lato vt in vno quarterio ciuitatis. quandoq; latiozi vt in tota ciuitate. quandoq; in latissimum vt in tota prouincia. fcōm ergo qualitatem ☞ exigen

103 tiam facti querēdus est locus. ¶ Et ideo si iudex de fama alicuius vult se informare debet querere in loco originis ☞ conversationis sue vt inquit ter. extra de elec. c. postḡ. ☞. c. scriptū. quod probatur. §. vbi de crim. agi oportet. l. ij. ☞ ibi gloss. ☞ aut. qua in prouincia. ☞ clarius. ff. de question. l. de minor. §. tormenta. et. ff.

104 de ma. conue. l. i. §. fi p̄fecs. ¶ Ad quintā q. vnde ☞ a quibus

a et qualibus originem debeat habere fama. Respond. qō fama interdum trahit originem a facto cuius fume exemplum in delictis. j. de adul. l. q cui. cum ibi nota. ff. ad. l. aquil. l. ita q. et. ff. de adul. l. capite quinto. in fin. Extra delicta fume exemplum. §. ad mace. l. i. ☞. ij. ff. eo. titu. l. iij. vbi filiusfami. communi opinione reputabatur sui iuris: quia vt pater familias se gerebat ☞ sic contrabebat ☞ muneribus fungebatur. ¶ Simile in seruo libero reputato. ff. de offi. p̄te. l. barbarius. §. de testamē. l. i. ☞ de sen. ☞ interlo. l. si arbiter. Interdum trahit originem a persona ☞ tunc interdū ab incerto autore interdum a certo. vt de cōs. disi. iiij. fanctum. ☞ quando a certo nunḡ debet habere ortum a parte in cuius fauorem tendit vt in text. multum notabili. ff. de adul. l. miles. §. pe. nec etiam ab alīs maliuolis vel maledicis. i. qui male dicere consueti sunt: sed a prouidis ☞ honestis personis. vt in. c. qualiter ☞ quando. extra de accus ☞ probatur in aut. bodie. §. de repu. ¶ Quod credo verum nisi qualitas persone ☞ factum de quo queritur aliud exigat vel inducat. vnde si quis vellet repetere pecuniam quam sibi deplorata persona vincit vt quidam

b baretarius publicus contra quem ex fama statuti non daretur actio nisi cum tarillis falsis vicerit ☞ velit repetens probare per famaz quod ille si vicerit cum tarillis falsis vel falsificatis credo cū posse probare per famam que originez traxerit ab alio baratterio ☞ sic non a prouida ☞ honesta persona cum tales baratterū de his nortiam habeant ☞ inuicez conuersantur ☞ se cognoscunt et sufficit fama inter eos inter quos quis cōuersatur, vt ī precedenti. q. diri. Pro hoc etiā facit: quia alias vix probari posset cum honeste persone in talibus locis non conuersantur nec talibus se intromittant ☞ ideo testimoniū scire debentiū non repzo

105 bandū. vt. l. de subinerfis. j. de naufra. li. xi. ¶ Ad sextam que

c stionem quando originem debet habere dixit Albertus Bahioti quod tempore perpetrati delicti alias fama esset suspecta sicut testis qui ex interuallo venit ad corrigendum dictū suum. vt in aut. de testi. §. quia vero. ☞ ideo tūc tanḡ vana non esset attendenda. vt. ff. de pe. l. decurionū. ¶ Sed verius dicit Bart. q̄ fama potest oriri tempore perpetrati delicti. ☞ posita secundum quod manifestatur res vel causa mouens populum ad suspicionem ☞ suspicio ad fic dicendū ex quo sic dicto vel dicere fama resultat vt patet per exempla. Et primo de tempore perpetrati delicti si quis contra furem ercētem de domo accurrat clamando per vicinam vel plateam capiatis furem qui mihi furtū fecit ☞ rumor insurgit ☞ ille ausugit tunc ab actu illo per quem populus in suspicionem deducitur, fama insurgit ☞ tempore perpetrati delicti. vt. ff. ad. l. aquil. l. ita q. de tempore autem dudū posita exemplū habes clarum. j. de adul. l. si cui. vel pone aliquem derobatum vel occisum ☞ ex interuallo quem esse repertum habere res quas secum habebat de robatus vel occisus ex illa repertione suspicatur populus ☞ insurgit fama quod ille fuit qui occidit vel derobauit. facit. l. incubile. §. de fur. ☞ ser. cor. ☞ p̄o hoc etiam facit. d. l. si cui. vbi autem fama ista suspicione non procederet

106 tunc tanḡ vana reīci deberet. vt. d. l. decurionum. ¶ Ad se

d ptimam per quot testes fama debeat respondent docto. qō per duos. vt. l. vbi numerus. ff. de testi. ☞ hoc sentit glossa in eodem tit. l. iij. §. eiusdem. ☞ est casus extra de accu. c. inquisitionis. vltra medium. ☞ p̄o hoc facit quia inscriptio testium per duos

109 probatur. §. de fide instrumēto. l. comparatiōes. ¶ Ad octa

uam questionem de modo probandi simpliciter nō respondeo. sed de dubiis occurrētibus circa modū attestandi q̄o ☞ primo si testis affirmans capitulum factū de publica voce ☞ fama

m interrogatus de causa scientie respondeat se ideo scire vel ita di

e cere: quia maior pars populi hoc sentit vel huic assentit an sufficientem reddat rationē ita quod probet ☞ non facio vim de illis verbis maior pars populi sed solum de illis verbis hoc sentit vel huic consentit. ☞ videtur de mente glosse quod probet vt patet ex eius verbis in. d. §. eiusdem. ☞ in. l. ij. ff. de testib. ☞. p hoc bene facit text. in. l. si arbiter. ff. de p̄ob. ¶ In contrarium facit q̄ testis nō vī deponere de eo qō sensu corporeo percipit vt d. vt. ff. de testa. l. q testō. §. fi. ☞ de bis q̄ i test. delē. l. ij. i pn. Scōo q̄ qō maior pars populi hoc sentiat posset comprehendi, ex altero ḡ ex voce ☞ fic non esset fama cum non congruat eius descriptioni quam. §. posui. Tertio quia testis potuisset audiuisse aliquem dicentem maiorem partem populi hoc dicere vel huic consentire. ☞ sic ad relatū alterius possunt verba supradicta referre igitur ratio non bona quia non cōcludit necessario. vt. l. nō ob. hoc ē. vnde cog. ☞. l. ad probationem. §. de p̄oba. ☞ not. in. l. fola. §. de testi. ☞ hanc partem tenet Bar. Non ob. d. l. si arbiter. quia il a

a la verba legis que debent intelligi secundum iuris dispositionem vt sic testis dicat quod omnium est opi. quia ab omnibus vel a maiori parte dici audiuit. ☞ per hunc modum suppleatur

108 glossa posita in. d. §. eiusdem. ¶ Secundo quero quid si testis affirmans capitulum de fama p̄o causa scientie dicat quia ego audiui dici a maiori parte populi nec addit parochie ciuitatis ville castri nec etiam cuius respondit Bart. q̄ non probat quia b de necessario non concludit de populo ciuitatis vel castri in. ca. descripti. ergo ☞. vt. d. l. non ob hoc. cum si. ☞ hic no. qō Barto. videtur tenere quod locus exigatur cuius contrarium tenui in iij. q. §. formata. ¶ Contrarium vidi teneri de facto. naz ex quo affirmatur per testem capitulum in quo locus fame est descripquo p̄edixit nam p̄ecedentia declarant sequentia. vt. l. titius §. de ope. lib. ☞. l. si is scrutes plurium. de le. i. talia sunt subiecta c qualia predicata demonstrant. ff. loca. l. si vno. ☞ p̄o hoc bene facit quia conuentus ex certa causa iurans se dare non potest se dare non debere ex causa proposita ☞ per eoz tam negata. vt. ff. de iureiur. l. fina. in p̄incip. facit etiam. ff. de

106 arbit. l. si cum dies. §. si arbiter. ☞ ita tenetur. ¶ Tertio iurta

idem quero quid si hanc rationem reddit quia a maiori parte populi dicitur respondit Barto. quod non probat quia nil deponit de eo quod sensu percipiat ergo ☞. vt iuribus in primo quesito allegatis. Alīs quod probat quia p̄o certo ponit quod maior pars populi hoc dicat. sed hoc in certo ponere nō potest d nisi ipse audiuerit ergo de eius auditu implicite deponit ☞ maxime quia capitulum in sui essentia firmauit in fama: quia non per verbum credit sed per verbū ita est. ☞ inducunt id quod ipse Barto. not. ff. si cert. pet. l. i. vbi asserit testem probare' qui interrogatus de alicuius bona fama. Respon. quod est bone fame et interrogatus de causa scientie respond. quod scit quia eius est vicinus ☞ tamen ibi de sensu corporeo non deponit explicite sed implicite ☞ presumptiue ea presumptione qua vicini presumuntur talia scire. vt. ff. de ma. conue. l. i. simpler ☞ de fund. instru. l. si ita fuerit. in fin. ☞. de nup. l. si vicinis. p̄o hoc etiam facit quia illa verba quia a maiori parte populi dicitur non implicant nec vllo modo includūt qō ab alio dici audiuerit qō maior pars populi hoc asserat ergo ad illū sensus q̄ nec implicant nec includūt vel includere possunt ex eorum serie ☞ significato sunt trahenda vt. ff. de le. j. l. si quis in fundi vocabulo. ☞ hoc videtur tutius maxime quia ita interpretari ef cōmunis vsus loquendi qui dz attē

10 dari. ff. de suppel. leg. l. labeo. ¶ Quarto iurta hec q̄o quid si e

f dicat se scire quia per totam ciuitatē dicitur? Bar. ad hoc idez quia de eo quod sensu corporeo percipiat non deponit ergo ☞. vt. §. sed hec ratio non ob. per ea que. §. proxima questione dixi sed fortius obstat quia illa verba per totam ciuitatem possunt f vnum sensum habere vt locum tantum demonstrent non personarum pluralitatem ergo ☞. nam vnus duo vel tres per totas ciuitatem discurrentes hoc dicere possent non tamen famaz faceront. Sed hoc non obstante credo quod probet: quia vno impetu ☞ tempore hoc non potest clamari vel dici per totam ciuitatem nisi in quolibet loco asseratur quod non possent duo vel tres nec. ☞. vel. xx. ideo quo ad sensum loquentis ☞ etiā communē vsuz q̄ z attēdi. vt. d. l. labeo. nam nemē ciuitatis non p̄o cōtinente ☞ fic p̄o loco tantus sed etiam p̄o cōtēto ☞ sic p̄o persog nis ☞ populo ci? debet sumi cū ad hoc adaptetur subiecta materia ergo ☞. vt. ff. de loca. l. si vno. quod etiam probo. nam ciuitas interdum sumitur p̄o loco tantum. j. de mun. ☞ ori. l. iij. libro. vj. interdum p̄o personis in loco commorantibus: ideo ciuitas secundum Aristo. tertio politicorum in p̄incip. est ciuium vnitas. sed secundū subiectam materiā fame testis debet de vi roḡ deponere ergo de vtroq; intelligitur deposuisse cum ratio non fit quare magis debeat secundum vnum sensum sumi sed potius secundum vtrumq; qui ☞ ratio vniformiter vtrumq; sensum respicit. ¶ Quinto ad idem quid si p̄o ratione dicat ego scio

g quia audiui dici publice in ciuitate, scilicet de qua quere

☞ Unde ☞ a quibus ☞ qualib? fama a qb? debeat oriri. adde bar. in l. de minore. §. tormēta. ij. q. ☞ ibi Alexan.

☞ Barateri? publice. Tu vide de hoc Rom. l. i. ibi Alexan. ff. de no. oper. nunci. et Inn. in. c. cū cās. et ibi Pan. extra de testi.

☞ An origine fama quo tpe? oriri. adde bar. i. d. l. de minore. §. tormēta. iij. q. adde qō et superuenies fuiff. bal. ☞ Imol. in. l. is pōt. d. acq. here. ☞ alexā. in. d. §. tormenta.

☞ Per quot testes dicqō saltez ds ybari p duos sicut indiciū. vt p gl. et doct. i. l. si. ā. fa. ber. ☞ i l. cū p ponere. ff. de le. §. glos. ij. q. iij. qñ aūt bar. no. l. i. de minore. §. termēta. ff. de questionibus. ☞ Panor. c. inquisitionis. §. qñ nisi. nn. iij. ☞ ibi Iapostil. i. §. p fama. ef eo. de accu.

☞ Q. maior pars populi. adō bart. i l. iij. §. ci°. ff. ō te stibus.

☞ Q. p totā ciuitatē adō alexā. in. l. de minore. §. termēta. iij. co. ō. qō. ☞ l. l. iij. §. ij. ff. de testibus.

☞ Q. audiui dici publice. adde eūdez sal. l. l. cū q. in fi. de falsis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

batur ⁊ dicit Barto. quod non probat quia possibile est quod vnus homo publice dicebat. i. non occulte vel clam sed palam ⁊ manifeste ⁊ in loco patenti ⁊ publico ⁊ tamen non erit fama. cũ igitur non probet hoc esse quod ob hoc contingit abeise. l. ob hoc. ff. vnde cog. ⁊. l. ad probationẽ. ⁊. l. necꝫ natales. ff. de pba. sequitur qđ fama non erit probata ⁊ quod hoc significatum habeat illud aduerbiũ publice probatur vt. ff. de sum. trin. ⁊ fi. cath. l. nemo. ⁊ de repu. vtor. ⁊ de his qui me. iudi. non appel. l. ĩ. ⁊. ff. de appel. l. cum quidam. ¶ Contrarium audiui quod cõsuluit Dy. de facto ⁊ ita vidi consului in ciuitate Boñ. et motus fuit consultor: quia inter alia significata aduerbiũ huius publice dicatur hoc est vt publice dicatur quo. i. cõmuniter asseritur ⁊ opinatur. vt. l. ĩ. ff. ad mace. fed fama est publica ⁊ communis assertio vt dixi ergo ⁊c. pro hoc significato inducebat etiaꝫ. l. ĩ. ff. ad macedo. ⁊ verbum a plerisꝗ ibi positum dicebat esse positum ex abundanti vel declarative per. d. l. ĩ. ¶ Et his sic argumentabat quod communiter opinatur ⁊ sic asseritur illud quidem publice dicitur vt. d. l. ĩ. ⁊. iĩ. sed quod communi opinatur illud fama inducit vt in descriptione eius probatur. ergo quod publice dicitur fama inducit. Item ad idem inducebat quia publice dicit qđ populice dicitur ꝫ populice dictus vel assertus fama inducit vt in eius descriptione probatur. ergo ⁊c. maior probatur. ff. de iusti. ⁊ iur. l. ĩ. ĩ. ĝ. publicum. melius. ff. de procura. l. sciuum quoꝙ. ĝ. publice. ⁊ de iureiurando. l. non erit. ĝ. sed si quis. ⁊ de no. ope. nun. l. de pupillo. ĝ. fi quis rogos. vbi publice idem est quod populice qnasi dicat publice. i. populice interest quia omnium interest. sic exponit glo. publica accusatio. i. populica in inst. de susp. tu. ĝ. consequens. ⁊ de pub. iudi. in prin. ⁊. ff. in co. titu. super rubri. sic etiam publice notum est quod populice innotescit. vt. ĵ. de fal. l. cum qui. ⁊ publice reprobatur quod vniuersaliter ⁊ generaliter reprobatur. vt dicta. l. non erit. ĝ. sed si quis. ¶ Tertio inducebat communem vsum loquendi q̃ hanc interpretationem confirmat seu declarabat ⁊ per consequens attendendus. vt. ff. de lega. j. l. si seruus plurium. ĝ. fina. ⁊ de fun. instru. l. cum delanionis. ĝ. afinam. ⁊ de verbo. signi. l. auũculus. Est enim communis vsus loquendi ⁊ interpretatio horum verborum vt tantum valeat in vulgari sermone quo testes deponunt dicere el se dire publica mente in bologna vel in ℙadua quantum opere ogni homolo dire apertamente in ℙadua
a vero in bologna. ¶ Quarto ad idem induco: quia hoc est ō de proprio significato illius aduerbiꝫ publice ꝙ sic simpliciter plati. Item vt inquit cathalicon ⁊ vguitio publice deriuatur a publico ⁊ publicum dicitur a populo ⁊ sic publice dictum idem est quod populo vel populice dictum vt ĝ. hoc secundum vnam expositionem ⁊ derivationem vel dicitur publice vniuersaliter vel generaliter dictum cum deriuetur a publico. ⁊ publicum est quod ad omnes generaliter spectat. commune quod ad omnes vnius ciuitatis tantum licet ⁊ publicum cum adiuncto sumatur etiam pro republica alicuius ciuitatis. ⁊ habuistis glo. bonam in. l. fi. ĝ. de sacrosan. eccle. ⁊ has expositiones faciunt predicti super verbo publicas. ¶ Quinto pro hoc facit quia sermones sunt intelligendi secundum subiectam materiaꝫ. ff. loca. l. si vna. sed subiecta materia est de fama que est publica ⁊ communis assertio vt dixi ergo ⁊c. ⁊ ma rime quia hec videtur mens testifican
113 cum proprium significatum non repugnat vt dixi. ¶ Sexto quia illud verbum dici est impersonaliter ⁊ indefinite prolatum ⁊ fic sui natura etiam in omnibus potest verificari cum ratio nõ sit quare magis ab vno cꝫ ab alio ⁊ subiecta materia vniformiter respicit omnes. secus si per fonaliter esset prolatum puta ego audiui quod titius publice dixit vel audiui a titio publice dici. ⁊ ita procedit allegatio Bar. Simile vides publicum simpliciter prolatum intelligitur bodie de republica vniversali. i. imperio habeas instructionẽ dic aut profertur impsonaliter vt pu
114 blice dicit vel audiui publice dici. ⁊ tũc exponit inder populice quia a populo publicũ. dicitur hoc probant omnes leges ⁊ glo. allegate in prima ⁊ secunda ratione p ista parte. Aut profertur personaliter quia ad tertiam personam dirigitur: puta titius publice dixit ⁊ tunc secundum subiectam materiam ⁊ eius exigentiam expositio variatur. nam interdum exponitur publice. dixi. i. coram populo vel ipse populus dixit hoc probatur instit. de iure na. ĝ. responsa prudentium. ibi dum dicit antiquitus statutum erat vt essent qui iura publice interpretarentur nam tales interpretationes fiebant publice. i. in loco publico patenti ⁊ coram populo ⁊ ipsi populo ad eius causarum decisionem boc patet. ff. de postu. l. ĩ ĝ. puerittiam vbi dicitur qđ nemo filius publice de iure rndit inder coram populo ⁊ ipsi populo respondum dedit generale ⁊ vniuersale ad omniꝫ similiũ causaꝝ decisionem. vt. d. ĝ. responsa prudentium. interdum exponitur publice. i. coram publicis personis vt cum lex dicit quod quis debet publice protestari vt. ĝ. de his qui per me. in. non ap. l. ĩ. et ff. de appel. l. cuꝫ quidã. ¶ In dubio vbi materia est indifferes aduerbium publice plus importat quam palam. ⁊ dicitur publice id est populice secundꝫ expositiones ⁊ derivationes quas ĝ. scripsi per vguitionem ⁊ catolicon quibus est standum vt. l. septimo mense. ff. de ĝa. homi. ⁊. ff. de testa. l. beredes palam. iĩ. responso. ⁊. ff. ad fil. l. fi quis in graui. ĝ. aperire. contincta. l. palam. ff. de verbo. signi. ad hoc accedant. ll. in primo membro allegate hec vt quotidiana ⁊ inaudita tibi sint notanda. ¶ Sexto
b quero quid si dixit quia ego audiui palamb dici. dic quod non probat quia palam dicitur quod ab vno coram pluribus dici
115 tur. vt. ff. de verbo. signi. l. palam. in secunda charta. ¶ Septimo si testis interrogatur a quibus personis audiuerit dici an illas teneatur nominare ⁊ dicit Innocen. in prima eius magna no. in prin. extra de accu. s. c. qualiter ⁊ quando. el. ĩ. quod nominare tenetur: quia cum fama debeat habere ortum ab honestis personis vt ibi patet. ⁊. ĝ. dixi in quinta questione ⁊ aliter nesciri posset an esset honeste merito interrogatus debet illas nominare non interrogatus non tenetur sed sufficiat quod dicat maior pars populi vel vicin e dicat. Et tunc pars contra quam deposuit debet probare quod apud viles personas est fama. Dec vel a vilibus ortuꝫ sumpsit ⁊ ita sbi no. Innoc. Et hoc procedit quando a vilibus personis non potest initium sumere quod est regulare nõ alias quod est qnandoqꝫ vt. ĝ. di in quinta questio.
116 ¶ Octauo iuxta priorima quero an quando interrogatur de personis teneatur omnes vel maiorem partem nominare singulariter vel sufficiat aliquos nominari vel excusetur si dicat se non recordari. Et dicit specul. in titu. de inquisi. ĝ. nunc tractemus. quod si neminem nominat nihil probat ex quo interrogatur si quem nominat aut omnes vel maiorez partem et expeditum est quod probat. aut qnasdam tantum et tunc aut clausulam generalem adꝺicit puta et a quibusdam alijs audiui quorum nomina non recordor ⁊ tunc adhuc sufficit cum memoria hom num sit labilis ⁊ non potest de omnibus recordari. vt. ff. de acqu iren. pos. l. peregre. in prin. ⁊ pro hoc facit quod no. in simili. ff. si quis cau. l. sed ⁊ si quis. ĝ. questus. vbi autem banc clausulaꝫ nõ adꝺiciat tunc non probat: quia duo vel tres vel quatuor non faciunt famam vt dixi in. iĩ. q. principali. et in hac sententia concordat Innocen. in. pr allega. c. qualiter ⁊ quando. in fi. ultius note.
117 ¶ Nono iurta priorima queritur quid si quilibet ex testibus variat ab altero in personis quas nominat a quibus dicit se audiuisse an probet tunc famam. respondeo distinguendo aut testes post nominationez aliquoruꝫ addiderunt ⁊ coruꝫ quilibet clausulam generalem de qua priorime dixi ⁊ tunc virtute illius clausule in qua possunt comprehendi per alios specifice nominati dicuntur probare ⁊ contestes esse. argu. extra de testi. c. cum tu. ⁊ hoc expresse tenet Innocẽ. in no. eius. ĝ. alle. titu. precedenti q. Aut clausulam illam non addiderunt ⁊ videtur tenere Bart. in pr allega. ĝ. tormenta. quod tunc etiam probent per not. per glo. in. l. ob carmen. ĝ. fina. ff. de testi. ¶ Ego credo quod nõ probent quia neuter per se probat nec omnes simul: quia non sunt contestes vt exigitur vt. ff. de testi. l. qui falsa vel varia ⁊ extra de ele. c. cum dilecti. ⁊ hoc intelligo quando neuter tot expressit in numero quot expressi faciant maiorem partem vicinie vel populi quia cum neuter semiplene probet non poterit dici omnes plene probare sed vbi quilibet tot enumerasset quod enumerati essent maior pars populi: tunc cum quilibet probet semiplene dico omnes simul plene probasse. ⁊ tunc non curarem de veritate loci nec temporis quia non sunt in casu nostro de substantia. argu. eius quod not. glos. in dicta. l. ob carmen. sufficit enim probare famam ad cuius probationem principaliter tenditur. ad hoc facit. ff. de petitio. heredita. l. ĝ quis. ĝ. quoties. et de probatio. l. si arbiter. ⁊ qua ratione de varietate loci vel temporis non currant eadẽ ratione nec de personarum varietate ex quo vnusquisqꝫ semiplene probat. ⁊ ita forte intellerit Bartol. quinimo videtur dicere Innocent. in prin. illius sue note quod supposito quod. xx. essent in vicinia in qua dicitur. ⁊ vnus ex testibus capitulum affirmans diceret in redditione cause sue scientie ego scio quia audiui dici a tali et nominaret sex. et alter idem diceret et nominaret alios sex vel octo diuersos ab omnibus quod fama esset tunc probata: quia de numeratione facta personarum reperi
118 retur ab omnibus vel maiori parte hoc factus ⁊ dictũ. ¶ Sed contra hoc facit: quia neuter probat semiplene ergo nec omnes plene. Quapropter videtur tutius dicendum quod ficut in plena probatione est dare gradus intensiuos secundum magis et minus vt. l. iĩ. ĝ. ciusdẽ. ff. de testibus. ⁊ dicta. l. de minore. ĝ. rogmenta. ff. de questio. ⁊ not. doct. moderni in. l. bone fidei. ĝ. de inrcitur. ⁊. ff. in co. ti. l. admonendi sic respectu probationis semiplene est dare gradũ minus fidei continenti quã quãdo esset semiplene

119 miplene probatum. ¶ Modo ad propositum ⁊ retento eodẽ themate ⁊ exemplo qõ. ĝ. posui dico qõ primus testis qui tantum ser personas enumerat aliqualem fidem facit de fama. sed in minori gradu q̃ fit fame semiplena probatio cum superueniens alius qui ser alias personas enumerat tunc quod minus de fide deerat ad fidem semiplenaz recipiendã iste iste secundus supplet. ⁊ sic ambo simul videntur semiplene probare. tertius qui numerat alios ser vel octo gradum fidei addit. sed quia p se non facit semiplenam probationem: ideo fidẽ per priores duos semiplene receptam non possumus dicere plenarie impletam sed solum semiplenam aliqualiter roborataꝫ ⁊ intensam permanere quasi omnes pro vno semiplene probante haberentur. vnde iuder ad coadiuuationem officiꝫ posset se informare arg. iurium arg. ĝ. in. iiĩ. ad fi. facit extra de fid. instru. c. cum Joannes heremita. nam sicut iuder de bis que visu percipiuntur potest se informare rem oculis subijciendo. ff. de ferijs. l. ĩ. ⁊ finium regun. l. fi irruptione. ĝ. fi. sic de bis que auditu percipiuntur debet si habitat pprijs auribus certitudinem habere vt extra co.
120 c. inquisitionis. ad fin. ⁊ ibi no. Inno. ¶ Decimo quero an testes debeant dicere causam quare populus sic fatur ⁊ opinatur et videtur quod sic quia fama est communis opinio vel assertio ex suspicione prouenientes vt in descriptionibus dixi non ergo potest testis scire quod sit fama nisi sciat populum ex suspicione moueri ad hoc asserendum. In ztiũ. facit quia tũc vir fama vnaꝫ probaretur cum vt plurimum cause per sic fantes non exprimantur. Credo quod si nõ interrogãtur non sit necesse alias sic per rationem primo factam ⁊ per no. ĝ. de testi. l. solam. extra eo. c. causam. ⁊ si dicat se ignorare iuder debet se a dicentibus informare per ea que in precedenti ⁊. iiĩ. qõ. dixi vt informatione habita videat an sit vana necne propter effectum quem dicam
121 in vlti. q. ¶ Undecimo quero si probata est fama ex vna parte de affirmato ex alia parte similiter est probata de negato qꝫ fieri potest. vt. ff. de proba. l. si arbiter. an nullam vel quam probationem iuder debet sequi. Respondeo aut probata est fama tempotis diuersi aut vnius ⁊ eiusdem. primo casu prevalet vltima quasi prima sit mutata. constat autem opinionem quotidie mutari sicut patet. ĝ. ne de ĝa. defu. l. si mater. in fi. cũ fi. ibi alleg. et ff. quis ordo in bo. poss. ser. l. ĩ. Secundo casu dignitas testium est videnda. Item que fama ex verisimilioribus presumptionibus procedat. vt. ff. de testi. l. ob carmen. ĝ. fi. ⁊ illi standum. et si bincinde sint equalia neutri fides debet adhiberi siue fint eiusdem loci siue diuersi propter repugnantiam. vt. ĝ. de fide instru. l. scripture diuerse. ⁊. ff. de regul. iur. l. vbi repugnantia. ⁊ quia in dubijs fauorabiliores. vt eo. ti. l. fauorabiliores. ⁊. ff. de act. ⁊ ob
122 liga. Larianus. ¶ Duodecimo quero quid si testis positꝰ aliqua capitula affirmauit ⁊ probauit ⁊ aliqua dixit se ignorare et nibil scire interrogatus super capitulo de fama dicit quod de omnibus premissis est publica vox ⁊ fama. dicunt quidam hoc dictum de fama restringendum tantum ad ea de quibus deposuit non ad ea que se ignorare dixit. Alij quod debet referri ad omnia ⁊ in omnibus articulis contenta vt de omnibus intelligatur respondisse cum possibile sit testem nibil scire de essentia et quidditate rei de qua capitulatur et super qua interrogatur et tamen de eo cuius quidditatem ⁊ essentiam ignorat scit publicam vocem ⁊ famam esse. ⁊ hoc tenet Spec. in titul. de fama. ĝ. fi. ⁊ idem Joan. an subijcit tamen quod equum est vt testis in hoc dubio requiratur quod dictuꝫ suuꝫ declaret. ⁊ ita asserit se de facto feciſſe in questione coram eo vertẽti inter episcopum ravennatem ⁊ commune forliuij sic etiam iterato deponit qui obscure deponit de testi. c. cum clamor. sed dictum suum non potest corrigere postꝙ potuit loqui cum parte. vt not. in auc. de testi. ĝ.
123 quia vero. col. v. ¶ Ad nonam questionem principalem que querit qz effectibus fame ⁊ communis opinionis Respõ. quod sunt multi. ⁊ si quos reperies bis qui sequuntur adde. Reperio enim quod fama vel communis opi. facit cum qui secundum illam agit pfumi bone fidei. vt. ĝ. ne de ĝa. defun. l. si mater. ⁊. ĵ. fi ser. aut iub. ad decu. alpi. l. ĩ. libr. ⁊. ecountra facit quem presumi male fidei: quia scientem facit cum presumi vel in crassa ⁊ supina ignorantia. vt. ĝ. de pigno. ac. l. pignus. cum ibi not. ⁊ nota glo. ĝ. de peri. tu. l. si tutor. cui concordat gloss. magna in fine. in c. apostolice. extra de cleri. excom. iniũ. ⁊ glo. i. in princip. extaa de
124 rescrip. c. cum contingat. facit. l. quod te. ff. si cer. per. ¶ Itẽ fama excusat quem a dolo. vt. ĵ. ad. l. falci. de plagijs. l. plagꝰ. ⁊ ibi glo. ⁊. ff. de abige. l. ĩ. ĝ. si cum ibi not. misi sciuerit contrarium fame veritas esse vt est casus. ff. de adul. l. miles. ĝ. penult. probatur etiam in. d. l. ĩ. ĵ. si ser. vel lib. ad decu. aspira. Et ex hoc infertur
125 qꝺ nec autor fame excusatr vt est casus ĵ in. d. ĝ. penulti. ¶ Item fama vel communis opinio excusat testatorem nec sunt eius testamentum vitiari propter defectum testiuonij legitimi. vt. ĝ. de testa. l. i. nec etiam propter defectum institutionis ⁊ erberdationis. vt. l. fin. ff. de here. instit. Similiter contrahentes excusat ⁊ coram iura volunt. vt. ĝ. ad macedo. l. ĩ. ⁊. ĝ. ff. eodo. titu. l.

a ¶ Fama est sufficiens, adde bar. in. l. finita. ff. de questionibus.
b ¶ Ad torturã. vide bar. ⁊ Alex. in. l. fi. ⁊ in. l. ĩ. ĝ. ut ecornelio. ff. de qõ. bar. cõsi. cxci. in. dño paci. de burgo. ⁊ cõsi. ccxvij. in. an fama cũ dicto syndici ⁊ olino qõ no. bypoli. de marsi. fing. fuo. xcvij. inci. fama sola.
c ¶ Quod fama no. qõ fama. probat semiplene nisi ad verborum interpretationẽ quia tũc probat plene secundum Dy. in l. cum delanionis ĝ. afinã. ff. de fun. instru. regulariter ergo pbat semiplene secundũ veram et communem opi. que seruatur in practica prout bic per Salyce. sed Bart. in l. at qui natura. ĝ. cum me absente. ff. de negtijs gestis dicit quod nec semiplene probat sed coadiuuat alias probationes per. l. iĩ. ĝ. idem diuus. ff. de testibus intantuꝫ qõ probatio coniuncta fame prestat alijs probationibus secundum Bald. not. in. l. proprietatis. ĩ. de probationi. sed an probetur plene vel semiplene vide gloss. et Barto. in. l. iĩ. ĝ. eiusdem. ff. de testi. et in. l. de minete. ĝ. tormenta per Bartol. ff. de questioni. et in. l. admonendi. ff. de iureiuran. et in. l. bone fidei. ĩ. cod. titu. Bal. in. d. l. proprietatis. in. c). de appella. per glo. alexan. consi. rix. iiĩ. pte quod semiplene ⁊ idem in consil. xcvj. iiĩ. parte. et abbas. in c. de deposit. iiĩj. questio. iij. Item specu. et Baldus in addit. specu. de not. cri. ver. j. post specu. ibi. ĝ. fama verficu. super. vbi dicit quod in ciuilibus probat semiplene nõ in criminalibus. ⁊ bal. in addit. specu. titulo de teste. ĝ. v. versicul. bis tamẽ fallit. et Anto. de butrio. gloss. in. c. veniens. cl primo de teste. dicit qõ in ciuilibus non in criminalibus plene probat cuꝫ vno teste glos. iiĩj. q. iij. iicm sepe ⁊ per alerã. consili. cxvij. iiij. parte quod fama non plene probat ⁊ tenet alerã. in. d. l. ĩ. ĝ. eudẽ. ff. de testi. ⁊ olino vide p alerãd. in. l. ĵ. ĝ. idẽ cornelia. de qõ. aper Jmo. in. l. fi. ff. de here. instit. ⁊ bal. in. l ĩ. ĝ. i. ff. de excu. tut. ⁊ ibi Bar. ⁊ Dy. in. l. fin. ĵ. de qõ. ang. de are. in tra. de malefi. ver. fama. in. v. col. ⁊ per bar. in. l. i. ĝ. qui mu. tuto. vbi aliter loquitur. ⁊ p Joã. de imo. in. l. interesse. de acq. pos. ⁊ in spe. de teste. ĝ. restat. versicu. xxvi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cõfirmetur ⁊ impleak ficut ⁊ qñ vnus teſtis ſemiplene probauit
alter teſtis idem dicens dicitur quis fidem illã cõfirmare ⁊ cõfir
mando ſupplet ⁊ inducit quod prius nõ erat ſcz legitima fides
fic ⁊ alias cõfirmans inducit qñ prima cauſa per ſe ſufficies non
erãt vt in auk. de decu. ciui. §. ſed interm. ⁊ inſti. de rerum diui.
§. per traditionem. ⁊. §. de ſer. l. cum papinianus. ⁊ de dona. l. ſi
quis argentũ. ¶ Et ideo forte dy. dixi qõ in criminalibus fa
ma non probat etiam ſemplene. ſed in ciuilibus ſic. et ſic cum
vno teſte probaret plene. ⁊ ita intelligebat gloſſ. in. d. l. ñ. ⁊ ita ſe
habet cõis practica. Tertiũ addunt qõ predicta procedãt in cau
ſis in agnũ preiudiciũ non parũq; tunc fama plene probaret vt in
auk. de equali. do. §. illud. vbi quem vergere ad inopiam proba
tur per vulgi opi. ⁊ ita not. gloſſ. in. l. vbi. §. de iure do. non enim
ex tali probatione multũ legitur maritus. bocidem dicit. Jac.
bu. in cauſis breuioribus. ar. §. de ſen. ex perícu. reci. aut. niſi bre
uiores. ¶ Ut autem predicta ⁊ alia plenius indagentur ⁊ ſub
tilius inquirant pc ſumus quatuor formare queſtiones.

134 ¶ †Prima an fama probet ⁊ dic quod ſic. vt. d. §. euiſdẽ. in du
135 cendo cum vt. §. feci ⁊ probatur etiã in legibus. §. alleg. ¶ †Se
cunda eſt queſtio quid probet ⁊ dic omne id de qua fama eſt vel
ſit ⁊ quicquid reſultat ex eo vel ob id quo ſi patet qꝫ fama. pbat
quem eſſe bonefidei vel malefi ⁊ quem ſcientem vel ignorantem
vt. §. de pigno. actio. l. pignus. ⁊ in gloſſ. §. de peri. tur. l. quinta.
probat etiam matrimoniuꝫ extra de preſumpt. c. illud. probat ⁊
136 etiam alia que ſtatim ſubiciam in. iiñ. q. ¶ †Tertia eſt queſtio
qualiter probet cui reſpondeo qõ preſumptiue nõ vere vt patet
ex eius deſcriptione huꝫ. §. poſitio. hoc etiaꝫ probat ex. d. c. illud
de preſump. ſumpto. arg. ex rubro ⁊ nigro. ¶ Et ex hoc colligo
quod fama in cauſis criminalibus non probat etiam ſemplene
qꝫ preſumptionibus quis nõ eſt dãnandus. vt. ff. de pe. l. abſen
tem. ⁊. §. de pcur. l. fina. qõ etiam tenet glo. ſi de crimine ciuiliter
137 agatur in. c. veniẽs. extra de teſti. glo. ñ. ſufficit tñ ad inquirendũ
vt. §. dicit. ¶ †Sed tunc oritur dubium ſi crimen eſt probatum
per vnum teſtem deponentem de veritate et per alios fama eſt
probata nec reus eſt confeſſus etiam plurtes totius an iudex de
beat cõdemnare ⁊ videt qõ non qꝫ crimẽ non eſt plene probatũ
vt patet ex predictis. ad qõ facit. §. a. l. iul. maie. l. ſi quis. cuꝫ ibi
in gl. no. ſed nec videtur qõ debeat abſoluere. qꝫ conſtat ibi plus
quam ſemiplene. forte de iure canonico ei eſſet indicenda purga
tio canonica propter diffamationem vt extra de accu. c. veniẽs.
in fi. ⁊ de purg. cano. c. et tuarũ. in qua ſi deficiat damnetur vt in
eo. ti. c. cum. p. §. deficiẽtẽ. de iure ciuili nullo modo eſt abſoluẽ
dus diffinitiue ſed capiat iudex remediuꝫ ex no. in. l. ſi qui. §. ad. l.
138 iul. de a. iul. ⁊ que ibi ſcripſi. ¶ †Quarta queſtio predicto rum
declaratiua eſt quis vel qualis ſi effectus huius preſumptiue p
bationis cui rñdeo qõ effectus diuerſificatur ſm varietatẽ cor
que per famã probantur. Vnde aduertendum qõ quedam ſunt
quorum cognitio profiſcitur a cõmuni hominuꝫ opinione ſub
aſſertione qꝫ in eius poſita ſunt iudicio ⁊ tunc nemini dubium
qõ talis communis opi. vl fama ſeu vt proprius dicam commu
nis aſſertio plene probat ⁊ vñdicat vt patet in fluminis perbẽ
nitate in nominum inductione vel impoſitione ⁊ in rerum inter
pretatione et de primo patet. ff. de flumi. l. i. §. i. de ſecundo. §. de
ingenu. ⁊ manu. l. ad recognoſcendos. ⁊. ff. de lega. i. l. ſi quis in
fundi vocabulo. de tertio de fundo inſtru. l. cum delamonte. §.
aſinam. ⁊ de verbo. ſignifi. l. anniculis. ¶ Quedam ſunt quorũ
cognitio non profiſcitur a cõi hominum opinione vel aſſertio
ne ſed aliunde ⁊ tunc in cauſibus in quibus cõmunis opinio pro
ualet veritati fama ⁊ cõis opinio habet effectũ plenarie pbatio
nis: quinimo ⁊ fictionis vt §. de ſent. l. ſi arbiter. ⁊ de teſta. l. j. ff.
139 de offi. pneto. l. barbarus. cum ſimili. ¶ †In caſibus autem in
quibus veritas prevaleret opi. diſtinguo cauſam matrimoniali
ab aliis in qua ſi petatur vt matrimonium perficiatur ſufficit
impedimẽtum pbari per famã ⁊ partis cõtradicẽtis aſſertionẽ
extra de conſang. ⁊ affin. c. ſuper eo. ⁊ forte eſt ratio: qꝫ probatio
de contrario eſt quaſi impoſſibilis vel ne quid poſtea deterius
contingeret. vt. c. preterea in eo. tit. ſi aũt petitur vt matrimoniũ
velut per ſectũ ſub. ſic declaret tũc fama per ſe ſola nõ pbat. ſed
adminicul ita extra de preſum. c. illud. ¶ In cauſis aũt nõ ma
trimonialibus dicaut querik in caſibus in quibus ꝓbatio ab
initio fuit natura reddit impoſſibilis vel quaſi vt in filiatione
⁊ tunc remitto ad not. per Cyn. in. l. ſi vicinis. §. de nup. ⁊ per
140 Ba. bu. l. filius. ff. de bis qui ſunt ſui vel alic. iuris. ¶ †Et quã
bus reperis qõ fama filiationem nõ probat niſi fit aliquo ad
miniculo coadiuuata. ⁊ hoc verũ quando filiatio non ſic eſt an
tiquata qõ memoria haberi nõ poſſit de ptractationibus quas
is qui pater aſſeritur fecit er ga filiũ ⁊ contra alias ſufficeret ſo
la fama vt in ſimili ſtatim ſubiciã. Aut querik in caſibus in qui
bus ab initio probatio eſt poſſibilis ex rei natura: ⁊ tunc aut de
ipſius rei vel facti eſſentia bodie non põ haberi memoria tunc
ſufficit probari per cõem opinionẽ ⁊ famã. vt. ff. de proba. l. ſi ar
buer. ⁊ de aqua plu. ar. l. ñ. §. idez labeo. alias. §. apud mantuã

141 et extra de probbati. c. cũ cauſam. ¶ Et ex hoc infero qõ mors
antiqua per famã plene probat vt notauit Bug. §. ſolu. ma. l. ſi
qui. dam. ¶ Aut de ipſius rei vel facti eſſentia poteſt haberi me
moria: quia factum ſatis eſt recens ⁊ tunc aut factum illud tem
pore ſue productionis vel eſſentie non poteſt vt plurimum cerni
de liberalitate vel cõmode vt qñ qs dicit in bello vel naufragio
periſſe ⁊ tũc etiã ſufficit cõi opinione probari. vt. d. l. ſi quidem.
Aut factum illud vel res illa tpe ſue productionis ⁊ eſſentie põt
cõmode ⁊ deliberate videri. ⁊ ſic de ipſo vel de ipſa poteſt clara
probatio veritatis haberi: ⁊ tũc aut cã eſt brevis ⁊ facilis: qꝫ mo
dice rei ⁊ tũc per famã põt pbari ſm Jac. bu. vt aut. niſi breuio
142 res. §. de ſen. ex perícu. reci. ¶ †Conſulerem tñ qõ iuramentum
poſſibile per iudicem ⁊ eferretur ꝓ ſe famam. habenti ar. l. ad
monendi. ff. de iureiu. ¶ Aut eſt cauſa grauis. i. nõ modice rei:
et tunc aut qõ petit generat modicum preiudicium ⁊ tunc ſuffi
a cit per famã pbari. ⁊ erit tunc plena pbatio vt in reſtitutione
dotis que petitur ex eo qꝫ maritus vergit ad inopiam vt in auk.
de equal. dot. §. illud. ⁊ not. §. de iure do. l. vbi. ⁊. §. mandati. l. ſi
pro ea. in glo. ñ. Aut id qõ petit generat magnũ preiudiciũ ei a
quo petit: ⁊ tunc per famã plenarie nõ probatur. Sed an ſemi
plene ſunt opi. vt ſupra ſcripſi. nam Jac. de are. ⁊ Tho. de pipe.
qnõ. dy. poſt Ja. bu. ⁊ cõis opi. quem practica ſeruat qõ ſic et
ꝓ ñ indurit. §. euiſdẽ. iu. l. iiñ. ff. de teſti. quẽ alii et ꝓ le inducũt.
¶ Et predicta ſm doc. intelligẽ qñ fama traxit originẽ ex iuſta
ſũptione. ⁊ ideo inquit Bart. qõ iudex debet eſſe diligens vt
de hoc interroget ⁊ ſe informet. nã ſi ex iniuſta preſumptione tra
bit originẽ etiam ſemiplene nõ probat ſed vt fama eſt reꝯcẽda
143 vt. §. de penis. l. decuriones. ¶ †Et ex hoc colligẽ qõ fama quãdo
trahit originẽ ex iuſta ſuſpicione eſt ſufficiens indicio ad tor
turã alias non. ¶ In tamẽ vnũ ſolum indiciũ tunc ſufficiat vel
duo exigant dicã. §. de queſtioni. l. ſi. Et hec ſufficiãt de preſenti
materia fame ⁊ hm⁹. l. cõmẽto in patauia perfecto annis natiui
tatis dñi noſtri ieſu xpi. Mcccl xxij. die xvij. nouembris quo die
exercitus Venetorũ voluit tranſire brentellã ⁊ non potuit quaꝫ
multis ex eis perciſſis. qõ totum ſubmitto correctiõi illius in
orbe notiſſimi domini ac etiam patrui mei dñi, Ry. de ſalyce. de
1 Bononia legum ⁊ ſtudentium matre. Deo gratias.

☞ Accuſatio nõ potrigitur coꝛã iudice ſtationario ſed com
petenti.

2 Accuſatio in quibus fieri poſſit ſine libello. ⁊ nu. 3.

1 ¶ Nõ coꝛã ſtationario ſz iudice cõ
petenti dz accuſatio potrigi. h. d.
Op. ler dz eſſe de dubitabili. ff. de carb. edi. l. qõ
labeo. ſed nullũ poterat eſſe dubiũ de iſtis ſtationa
rijs. ergo ꝛc. Sol. vt in pma. gl. qꝫ diuerſimode exponit verbũ ſta
tionarios. ſed pma expoſitio nõ tollit ſtium niſi diceres qõ ali
quis paſſus fuit iniuriã ab aliquo de miniſtrãtibus in ſtatione
et iniuriatus putabat ſe debere conqueri magiſtro. i. ei q ꝑerat
ſtationi ſed cõtrariũ hic decidit qꝫ talis magiſter nullã iuriſdi
tionẽ habet. ¶ Secũda expoſitio magis ſtat dubitabilis: quia
procurator ceſaris ⁊ fiſci iuriſditionẽ habẽt. vt. §. vbi cauſe fiſ. l.
ñ. ⁊. l. ad fiſcũ. j. ſi aduer. fiſ. l. ñ. ſed nõ decidẽdi fuit: qꝫ illi iuriſdi
tionẽ nõ habẽt inter ꝑuatos inuicẽ litigãtes. ſed qñ ꝗſtio vertit
inter fiſcũ ⁊ priuatũ vel ceſarẽ ⁊ priuatũ ⁊ hoc in ciuilib⁹. In cri
minalibus nullo modo vt hic etiã ſi tractarek de pecunia appli
canda fiſco. vt. §. vbi cauſe fiſ. l. i. ¶ Tertia expoſitio habet du
biũ et eo qꝫ ad milites imperñ ſunt magri militũ q aliquã hñt
poteſtatẽ ⁊ iuriſditionẽ. vt. §. de iureiu. com. iudic. l. magiſterio. ſed
illud inter milites ⁊ quãdo delictũ eſt militare nec commune nec
inter priuatos. vt hic ⁊ ibi no. ¶ Opp. qꝫ nõ omnis ꝑſes cogni
tionẽ habeat vt. ff. de iurif. om. iud. l. iuris ordinarij. Sol. qõ hec
ſecũdũ illã. vt in gl. ñ. ¶ Opp. qõ nõ bene ponak diſtinctiua in
ter libellos aut querelã cũ diſtinctiua q̃ diſtinguit ſimul eſſe nõ ſi
mit vt. ff. de verb. ſig. l. alle aut ille. Sol. diuerſimode exponẽdo vt
in gl. ſi. ⁊ ſcõa expoſitio magis placet ꝓ ea q̃ dicã. j. co. l. pe. i pn.
2 Tertia etiã in ſe vera. ¶ †Et quo no. qõ ex nõ ſcripto. i. bſine li
b bello quãdoqꝫ ꝓcedit⁹ hoc eſt in leuib⁹. vt. ff. co. l. lenia. ⁊. ff. de
c offi. pcon. l. ne quicꝫ. §. de plano. Itẽ qñ perſona eſt talis que
agere vel accuſare nõ poteſt qꝫ ſeruus vel patrie prãti ſubiectus
ff. de offic. prefec. vrb. l. i. §. qõ autẽ ⁊ inſtit. de his qui ſunt ſui vel
alic. iuris. §. pe. ¶ †Ultima expoſitio nõ eſt bona: quia ſi neſcit
3 ſcribere per aliũ poteſt ſcribi facere. vt. ff. co. l. libelloꝝ. & j. c. ff.
de cdẽ. l. j. §. cdere. ⁊. §. de iure delibe. l. ſi. §. finantem dubius. vel
potes extra glo. dicere qõ hic diſtinguat nominaliter vt diuerſos
modos loquẽdi cõprehẽdat. nã alibi accuſatio in ſcriptis re
dacta vocatur libellus accuſatorius: alibi vocatur querela.

☞ Accuſat⁹ ab vno nõ põt ab alio de eo. crĩe accuſari. ⁊ nu. 4.
1 Accuſatus de vno de diuerſo ⁊ ab alio accuſari non poteſt.
2 Iudex prius quã deueno pronũciet de vtroꝫ cognoſcere debet.
3 Inſtãtia in criminalib⁹ cauſis nõ trãſit ad heredẽ accuſantis.
4 Accuſator ſi moriatur alius niſi vſq; ad dies triginta non ad
mittitur.

Inſtantia

7 Inſtantia cauſe criminalis que per vnum incboatur autoritate
c legis abſq; ceſſione in alium tranſfertur. ⁊ nu. 8.
9 Accuſatore proſequente an poſſit alius eundẽ ⁊ de eodem accu
ſare.
10 Iudex quem voluerit eliget nemine ſuam proſequente iniuriã.
11 Ignorantiam propriam qualiter quis probare poſſit.
12 Accuſari a pluribus an poſſit qs ⁊ vna vel diuerſa lege ꝑeti pu
ni. ⁊ nu. ſeq.
17 Homicidium an puniatur ea lege qua inſultus qui in eo fit.
18 Accuſari an poſſit ab eodem de diuerſis crimínibus.
19 Accuſatio noua an poſſit inſtitui ſi qualitas aliqua delictuꝫ al
terans in prima fuerit omiſſa.
20 Iudex an poſſit de duabus accuſatiõibus ſimul cognoſcere an
vero maiorem debeat preferre.
21 Iudex qui de vtroꝫ cognouit crimine poteſt ſeparatim de quo
libet pronunciare. ⁊ nu ſeq.
24 Accuſare plures de diuerſis delictis in eodem libello quando
quis poſſit.

Qui de crimine. Diui ditur in tres partes. nã primo
probibet accuſatum de vno crimine de eodẽ accuſa
ri ab alio. Scõo permittit eũ accuſari de crimine di
uerſo. Tertio ponit modum procedendi ſuper vtroꝫ. Scõa ibi
ſi tamẽ. Tertia ibi: iudex. Cauſa. Accuſatus ab vno de eodẽ cri
8 mine non poteſt accuſari ab alio: ſed de diuerſo licet ortum ha
bente ab eodem facto non tamen prius inder de altero pronun
ciabit qꝫ vtroꝫ plene cognouerit. h. d. ¶ Notabilia ſunt qua
1 tuor quorum tria ſunt in ſummario. ¶ †Primum quod accu
ſatus ab vno de eodem crimine nõ poteſt accuſari ab alio. ⁊ hu
ius ſunt ratiões. Prima ne quis in plures diſtinguatur aduer
ſarios vt. ff. eo. l. ſi plures. ⁊. ff. de exerci. l. j. §. ſi. cũ. l. ſeq. ⁊ ad hoc
conſuevit iſta allegari. Secunda eſt ne de de delicto eiuſdẽ homi
nis ſepius queratur vt. ff. nau. cau. fta. l. pe. in fi. ff. de ſepul. vio. l.
2 ſepulchri. ¶ †Secundum notabile eſt qõ accuſatus de vno põt
accuſari de diuerſo ⁊ ab alio nõ ab eodem. ⁊ ideo de diuerſo: qꝫ
nihil habet cõmune cum primo. ⁊ ſic ceſſant ratiões ſupra po
ſite que videbantur prohibere. ⁊ ideo ab alio non ab eodem qꝫ
forte in perſona eiuſdem lex habuit ſuſpectam accuſationem ſe
cundam vel vt melius ⁊ fact ius inſtituit ꝓtine iurta illud qui
binos lepores ꝛc. facit. l. reum. §. de procu. vel quando quelibet
ortum habet ab eodem facto ꝓpter ꝓbationes quas quilibet
accuſatorum ſuper eodem facto adducet res ipſa melius luci
dabitur. ⁊ ſic facilius veritas inuenief qꝫ ſi ab eodem vtroꝫ ac
cuſatio fieri permitteretur. Item poteſt eſſe iſto caſu ⁊ alia ratio
quia ex quo ambe accuſationes originem habent ad eodem fa
cto ſententia abſolutoria lata in prima ſuper facto pareret erce
ptionẽ rei iudicate in ſecunda vt not. doc. j. qñ ci. ac. ꝓte. cri. l. j. et
no. gl. ff. de iurciur. l. duobus. §. colonus. vbi ab eodem eſſent in
ſtitute non qñ a diuerſis. ar. §. res inter alios acta. ⁊ qui res iudi
ca. non nocet. per totum. ſed qualemqualem preſumptionem fa
ceret vt. ff. de iurein. l. ſi duo. in pnn. ſi igitur eidẽ obſtaret abſolu
toria lata merito eum repelleret primi iudicij dependentia: vt. l.
3 fundum. ⁊. l. fundi. ff. de excep. ¶ †Tertiuꝫ notabile eſt qꝫ iudex
prius de vtroꝫ plene cognoſcit qꝫ de primo pronunciet et hu⁹
poteſt eſſe ratio ne vel iudex reperiret ſibi contrarius ſi ab vni⁹
dilatione abſolueret ⁊ de alia condemnaret quia de altera fuiſſet
prouatum de altera non vel vt contrarietatem euitaret ſi ſuper
ſecunda compelleretur iudicare vt feciſſet in prima ⁊ doctorum
inſurgit quia vna eſt preiudicialis ad aliam. ideoqꝫ pri⁹ de vtro
qꝫ plene cognoſcendum vt. ff. de petitio. hered. l. ſi quis liberta
tem. ¶ Quartum notabile eſt quod probationes facte ab vno
in altera ex iſtis cauſis videntur alteri prodeſſe in altera quod ẽ
mirabile ⁊ de hoc dicam ſuper princi. vt glo. ¶ Tranſeo ad ap
paratum ⁊ ad declarationem ꝓ cuius clariori doctrina quam
4 libet partem per ſe expediam ſucceſſiue. ¶ †Et op. primo qꝫ ad
primam partẽ qꝫ accuſatus ab vno poſſit accuſari ab alio vt. ff.
de preuari. l. iij. ⁊. ff. co. l. ſi cui. §. bidem. Solu. vt in glo. ñ. vcz qꝫ
hic loquitur pendente iudicio prime accuſationis. ubi eo finito
quo caſu gl. ſubdiſtinguit. Aut eſt finitum per ſententiã cõdem
natoriam ⁊ non poteſt amplius de eodem accuſari vt. ff. naute
cau. ſta. l. licet. §. pe. ⁊ de ſepul. vio. l. ſepulchri. Aut per abſoluto
riam ⁊ idem regulariter fallit ſi docearur de preuaricatione pri
mi vel ſi ſecũdus ſuã proſequatur iniuriã ⁊ doceat de ſua igno
rantia vt in legibus in contrarium alleg. ⁊ hoc vult gloſ. vſq; ad
ver. niſi deceſſerit. ¶ Oppo. tunc ſecundo qꝫ etiam prima accuſa
tione pendente poſſit ab alio accuſari vt. ff. eo. l. libelloꝝ. §. fi.
Sol. vt in glo. ſequitur vſq; ad ver. item accipe: vcz qõ regulari
ter pendente prima accuſatione alius non audiatur de eodẽ cri
mine accuſare volens. Fallit vbi primus non ꝓcedat morte pre
uẽtus vel graui morbo impeditus: qꝫ tũc alius admittitur vſq;
5 ad triginta dies. ¶ †Et ista glo. ⁊ legibus a. leg. in ea not. duo
primo quod in criminalibus cauſis inſtantia non tranſit ad
b heredem accuſatoris. de herede accuſati dicetur. §. ſi re. vel accu.
c mor. ſuc. ¶ †Secundo not. quod accuſatore mortuo vel morbo
6 impedito alius non admittitur niſi vſq; ad triginta dies et hoc
reprobat Ey. ⁊ ſpe. qꝫ meta accuſationũ regulariter eſt. xx. an
no. vt. §. de fal. l. querela. ⁊ ſic per triginta dies non tollitur ad. l.
libellorum. §. ſi. reſpondẽt quod illud ibi operatur abolitio im
petrata a reo. glo. bona ſane intellecta ideo diſtingue ſm Jaco.
de are. aut accuſationem prius inſtitutã alius vult repetere illaꝫ
proſequendo ⁊ non poſſit niſi vſq; ad triginta dies aut non eam
dem numero repetere: ſed vult nouam ſuper eodem inſtituere: ⁊
a tunc poteſt vſq; ad tempus naturaliter accuſationi prefixum vt
7 l. querela. ⁊. ff. de adulte. l. accuſaturus. ¶ †Et ex predictis not.
quod inſtantia cauſe criminali per vnum inchoate träſfertur in
aliũ legis autoritate abſq; alia ceſſione vt probatur in. d. l. libel
lorum. §. ſi. ⁊. ff. de publi. iudi. l. pe. in prin. ⁊ de iniur. l. ſi vnus. §.
8 interdum. ⁊. §. ſi. ¶ †Op. iõ. ⁊ extra gl. qõ nedũ admittak alius
imo ipſemet qui prius vt. d. l. libellorum. §. quod ſi libelli. et de b
adul. l. ſi accuſaturus. Sol. qõ hic loquitur quãdo accuſatio por
recta eſt ſolennis ⁊ apta: contraria qñ inepta. ⁊ ideo qꝫ tunc per
inde eſt ac ſi non fuiſſet porrecta merito ipſe admittitur ad porri
gendam aptam. ¶ Op. tunc quarto ⁊ extra quod etiam ſi accu
ſatio fuerit ſolennis ⁊ apta nihilominus ipſemet volens iterato
accuſare audiatur vt. §. de indi. l. properandum. §. ſi. ⁊. j. ad tur
pi. l. ſi. Sol. qđ predicta habent locum lite finita per ſentẽtiã.
cõtraria vero lite non finita ſed inſtantia tant ũpercmpta. quo
caſu dic ꝙ in ciuilibus ex integro actor auditur vt. d. l. properã
dum. ¶ In criminalibus vero licet cõiter dicatur quod non au
diatur tamẽ mihi videtur probabilius dicendus aut accuſator
negligens fuit: qꝫ non cum inſtantia iudicẽ requiſiuit vt per ſen
tentiam litem terminaret: ⁊ tunc cum penam patiatur honoruꝫ
⁊ fame vt. l. j. vt intra certum tempus ꝛc. tunc amplius non au
diatur. aut negligens non fuit qꝫ infra dilationes fecit ſuas pro
bationes ⁊ iudicem cum inſtantia requiſiuit vt ſua ſent entia litẽ
terminaret ⁊ tunc non ipſe: ſed tantus iudex puniatur vt in cod.
ti. l. ſi. ⁊ reus abſolvitur dũtaxat ab obſeruatiõe iudicij, vt ibi no.
c glo. credo ipſum ex integro eundem accuſare volentem audien
9 dum eſſe. ⁊ pro hoc facit. l. ſi. j. ad turpil. ¶ Opp. v. ⁊ extra quod
etiam accuſator proſequens alius poſſit eundem ⁊ de eodẽ deli
cto accuſare vt. ff. de adul. l. ſi maritus. preuenerit. §. finaurem ex
traneus. Sol. qõ alius non poteſt qui ſuam iniuriam principali
ter non proſequatur vt hic eo autem ſuam iniuriam proſequẽ
te ⁊ non primo audietur ſecundus. ⁊ ſuper eius accuſatione tan
tum procedetur ſi de priori accuſatione docear ſe ignoraſſe vt in
contrario ⁊ nimirum qꝫ abſolutoria ſuper priore iam lata eum
ignorantem tunc non repelleret vt. ff. cod. l. ſi cui. §. hiſdem. ergo
minus eum ignorantem debet repellere dependentia cauſe vt. l.
fundum. ⁊. l. fundi. ff. de excep. eas deducendo per locum ab op
poſitis vel ab antecedenti ſeu conſequenti deſtructo vt in. l. apõ
antiquos. §. de fur. vbi autem vterqꝫ pariter ſuam iniuriam pro
ſequertur vel nemo prior preferretur ⁊ ſecundus repelletur. ar
10 gu. l. aſſiduis. §. i. §. qui po. in pig. ba ¶ †Opp. tunc ſexto et re
uertor ad glo. qꝫ nemine ſuam iniuriam proſequẽte iudex poſſit
eligere quem viderit idoneũ. ex cõ vt. ff. co. l. ſi plures. Solu. quod
hec. l. ⁊ proxime dicta habent locum lite ꝓ priorẽ iam contẽſta
ta contrarium lite non contẽſt. ¶ Op. tunc ſeptimo ⁊ extra glo.
qõ non fiat de eis electio ſed omnes audiantur vt. §. co. l. ſi accu
ſatoribus. in prin. Solu. vt ibi in glo. Et qꝫ varie ponuntur ſo
lutiões ideo eas ſimul iunge diſtinguendo vt ibi ſcripſi et vide
lutiões ideo eas ſimul iunge diſtinguendo vt ibi ſcripſi et vide
etiam quid iuris ſi vterqꝫ fuiſſet admiſſus. Ex his tamen que. §.
ſunt dicta diſtinctionem potes colligere talem. Aut plures con
currunt ad accuſandum aliquem ante litem ab aliquo ipſorum
contẽſta. ⁊ dic vt ſcripſi in. d. l. ſi accuſatoribus. in princi. diſtin
ctionis. Aut lite ab alio contẽſta. alius ſupervenit volens de eo
dem delicto eundem accuſare. nam de diuerſo non loquar quia
j. dicetur: ⁊ tunc aut iudicium pendet ſuper priori accuſatiõe: aut
eſt finitum. ſi pendet dic aut ſecundus proſequitur ſuam iniuriã
non primus: ⁊ tunc prefertur ſi de prima docear ſe ignoraſſe vt
ff. de adult. l. ſi maritus preuenerit. §. ſi extraneus. ⁊. §. in quinto
contrario. Aut primus proſequitur ⁊ non ſecundus vel neuter
vel vterqꝫ pariter ⁊ tunc primus prefertur ⁊ ſecũdus non admit
titur vt hic. ⁊. §. dixi in quinto contrario in fine et hoc niſi prim⁹
fit mortuus vel impeditus ſuam accuſationem proſequi nõ poſ
ſit vt. d. libellorum. §. ſi. ff. co. et hic in glo. ⁊ tunc infra quantum
tempus audiatur. §. dixi. ¶ Si vero iudicium erat finitum: et
tunc aut per libellum ineptum quo caſu impropꝛie finiri dicitur
tunc nedum alius imo ⁊ ipſe poteſt ex integro accuſare vt. ff. co.
l. libellorum. §. quod ſi libelli. et de adulter. l. ſi accuſator⁹. Aut
ex peremptione inſtantie erat finitum ⁊ tunc dic aut negligens
fuit vel non vt in. iiñ. contrario dixi. aut eſt finitum per ſenten
tiam: et tunc ſi condemnatoria amplius non accuſatur vt. l. pen.
in fin. ff. nau. cau. ſta. bu. ſi per abſolutoriam et idem regulariter.
in fin. ff. nau. cau. ſta. bu. ſi per abſolutoriam et idem regulariter.
Fallit ſi de preuaricatione primi doceatur vel ſi ſecundus ſuam

a ¶ †Per famã probare. Tu vide de hoc Bar. in. l. p
pretatis nume. i.
134 ⁊ ibi poſui in ad
di. ad ipſum in ñ.
fama operetur in
ñ. lec. §. de prob.
et in ſepe alleg. §.
torméta. ⁊ ibi ale
rand. ff. de queſti.
b 136 ti. in. l. j. col. viij.
§. de iure do. ⁊ do.
meus domi. Jaſ.
in. l. ad monẽdi in
rep. d. l. col. lxxv.
et colũ. cviij. ff. de
iniur. ⁊ math. ma
theſil. ſin. ñ. ſcio
not. qõ i iudicijs.

b ¶ Ex non ſcri
pto ꝛc. adde ſoci.
cõſi. xcvi. inci. vi
ſo peciſſu. circa fi.
ñ. colũ. in prima
parte. cbar. circũ.
vbi hoc idẽ alle.
⁊ firmat.

c ¶ †Sine libello
qñ qꝫ ꝓcedit vult
dicere qõ nõ niq;
põt accuſatio fie
ri vbotenus. vt p
bald. hic ⁊ in auk.
offerat. §. de litis
cõteſt. ⁊ l. i. j. §. vt
in pol. leg. Sed ſ
hoc eſt bona glo.
in auk. de exhibẽ.
reis. §. ſanctimus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iniuriam prosequatur si nō si primus ⁊ scōs doceat se ignorasse: vt.ff.e.l.si cui.ℌ. hisdem. ¶ Iuxta hec primo quero qualiter de sua docebit ignorātia. Ad qđ rādet glo.in.d.ℌ.hisdē.q docebit coipso q non docebitur de cōtrario.ar.ℑ.qui mi.nō pos.l.sup ser uis.l.vl̄. hoc ideo ignorātia presumit.ff.de proba.l.verius vel inquit ibi glo.pbabit p iusm.ar.ff.de re mil.l.nō oēs.ℌ.a barbaris. ¶ Sed dices tu qđ pars illius distinctiue est vera. rādet qđ dam prima vt patet q̄ ignorantie presumpte iudex oz stare do nec contrarium presumptionis probetur: vt.d.l.verius. et.ℌ. de prob.l.siue possidetis.⁊.ff.de his qui sunt sui vel alie. iuris .l. filium. Aliqui dicunt q̄ vtraq̄ pars est vera ⁊ simul debet con currere vt sic distinctiua ponatur p cōiuncta vt alias.ℌ.de ver. signi.l.cū quidam. quasi iuramentum habeat vim purgationis vt alias.ℌ.de pena iudi.aut.nouo iure.⁊ de his qui ad ec.cōfug. l.presenti.⁊ fm istos in dec ad delationem iuramenti necessitatur quantumcunq̄ ille ignorare presumatur. Ego vero licet iudex hoc facere possit ex officio nō propterea credo eum ad hoc necessitari a iure stante presumptione ignorantie cum isto casu nō ca ueatur lex. sed presumptione ignorantie sublata per aliā ꝑsumptionē non veritatis probationem credo tūc iudicem necessitari ad sacramentum huic deferendū q̄ presumptionibus inuicez se quassantibus remanet iudex dubius de illius scientia vel igno rantia soli deo non occulta.⁊ fm hoc illa distinctiua posita in il la glosl. disiungit casus per viam ozdinis ⁊ successiōis vt et als in l.⁊ si testem.ff. de peti. beredi. Et de predictis fume exemplu puta si in loco in quo conuersatur qui se dicit ignorasse erat pu blica vox ⁊ fama de iam porrecta vel instituta accusatione. nam tunc lex presumit vel suspicatur cum scire: vt.ℌ. de pigno. actio. pignus. cum ibi no.⁊ pro hoc glo. bona.ℌ. de per. tu. l.v.⁊ dixi in l.ea qui iem.ℌ. eo. in materia fame in.ix.q. principali.⁊ etiam ex vicinitate loci presumitur scientia. vt extra de presumptio. c.i. et ℌ. facit. l.si vicinis.ℌ. de nup. ⁊ l.ℌ filium ff. de his qui sunt sui vel alie. sic ratione affinitatis ⁊ coniunctionis: vt. l. de tutela.ℌ. de in iure. resℌ. ⁊ ibi in glo.⁊ vide leges ad hoc concordantes.⁊ sic que libet pars illius disiunctiue vera successiue in suo casu. ¶ Secū do quero an principium huius. l. habet locum siue vna lege siue diuersis idem delictum punietur.⁊ dicit glo. hic q̄ sic vt probak in.l.senatus. ff.eo. ¶ Nec ei obstat. ff. de act.⁊ obli. l. cum ex vno. q̄ hic cum vtraq̄ agitur criminaliter ad vindictaz ibi cū ex vtraq̄ ciuiliter agitur de quo plene per glo. ff. nau. cau. sta. l. idem. ℌ. fi. ⁊ per docto. ℌ. de furt. l. ancille. ¶ Similiter nec ob. ℑ. quādo ci. ac. pre. cri. l. i. q̄ vt dixi hic quādo vtraq̄ lex punit criminaliter ibi qñ altera ciuiliter ⁊ qñ rem familiarem prosequitur alias si ciuilis tenderet ad vindictam sicut criminalis vna tantum lege puniretur vt hic ⁊. ff. de iniu. l. prēto: edixit. ℌ. i. etiam licet altera pena esset vniuersalis vel generalis vt oicani. ℑ. de sepul. ¶ Que ro tunc tertio ad declarationem prime partis an hec exceptio fit dilatoria peremptoria vel mixta.⁊ glos. in. d. l. senatus. sentit qđ sit dilatoria pro qua hic videtur casus q̄ potentiam accusandi tollit vt patet hic in prin. ¶ Ex quo sequi vī q̄ si ad processum opposita non fuisset tpe dilatoris prefixo amplius opponi non posset: vt. l. ita demū. ℌ. de procu. ⁊. l. si marītus. ℌ. prescriptionis. ff. de adul. ¶ Sed plenius ⁊ verius dic aut vtercq̄ ex accusato ribus petebat accusatum puniri eadē lege ⁊ pena ⁊ tunc quid iu ris sit dixi. ℌ. eo. l. si accusatoribus. in fi. primi contrarīū. vnde dic vt ibi aut quilibet diuersa lege ⁊ pena petebat cum puniri: tunc credo q̄ pars que congruo tpe nō opposuit scōo ⁊ ne audiretur amplius ei opponere non possit. ⁊ isto respectu procedit prima opi. glo. in. d. l. senatus. ⁊ sic inder super vtraq̄ procedet sed non ex vtraq̄ condemnare potest sed ex altera quam eliget ⁊ sic intel ligi debet scōa opi. posita in. d. l. senatus. in glo. ⁊ si euenret qō inder fatue condēnaret ex vtraq̄ parte execution facta ex vna exequi non poss. t ex altera: vt. ff. de sepul. vio. l. sepulchri. ⁊ nau. cau. stab. l. licet. ℌ. fi. ¶ Et predictis capiat reus consiliuz an p exceptionem ad processum repellat accusatorem scōm qui petit grauius cum puniri quam primus an tacens cum admittat cū mitiorem penam et impligr petat vt si ex inadueretentia. vel qo nius modo inder eum cōdemnaret in minori pena statim soluat vt sic ex grauiori condemnari nō possit per iura. ℌ. all.⁊ etiamq̄ pena sint absolutum esse vel condemnatum soluisse: vt. l. cuidē ter. ff. de excep. rei iudi. qō tene eorāi q̄ vidi quendam iudicem deriusse.⁊ hoc de prima parte legis. ¶ Ad scōam partem acce do. ℑ pro cuius declaratione quero primo de eius exemplis et glo. viī. que tamen est scōa huius partis in prin. duo ponit exem pla vsq̄ ad. ver. sed hic videtur. quā vt claram de se per te vide. ¶ Op. tunc ℑ ter.⁊ crēpla q̄ nedū si ex eodē facto sed etiam si ex diuersis ortiantur plura delicta accusatus de vno possit accu sari de alio ⁊ ab alio: vt. ℑ. ad. l. fal. de pla. l. i. in fi. ⁊. ff. de priua. ō lic. l. nunq̄ plura. cuius contrarium hic videtur dici. ar. sumpto ex. l. cum pretor. in princi. ff. de iudi. ⁊. l. si maritus. ℌ. de procura. Solu. coostendo contrarium vt in. viī. glos. que tō hic est prima huius partis. nec obst. d. l. cum pretor. ⁊. l. si maritus. q̄ locum

habēt vbi super quo vel de quo fit. pbibitio vel permissio est ad iecta gratia digressionis vel separationis nō causa tollēdo dubi tationis maioris q̄ in omissis vt hic. ¶ Op. scōo q̄ imo ō de licto resultante ex facto diuerso nō possit accusari ab eodem nec ab alio vt. ff. ad. l. aq. l. illud. in fi. ⁊. pbak ex decisione questionis de insultu ⁊ homicidio quā glos. ℌ. huius partis hic facit. Sc. q̄ primo dicta habēt locū qñ facta sunt diuersa ⁊ nō cōnera vel cō secutiua ita q̄ primū nō tēdit ad finē sequētis. In. l. aūt ꝑ traria ola vulnera erāt illata ad finē homicidij secuti. ideo de vulnera to nō tenet sed de occiso sic ⁊ insultu ⁊ homicidio ad finē homici dij ex eo vel immediate secuti perpetrato vt hic no. glo. quam te ne cozdi. p eius latiozi declaratiōe vide qō dicā. ℑ. eo. l. pe. in que stiomb querētib de tpe ⁊ loco cōmissi criminis. ¶ Op. viī. ad eandē partē ⁊ videt qō vbi ex eodē facto resultant plura delicta accusatus de vnoa nō possit de alio accusari etiā ab alio vt. ff. eo l. senatus. Sol. vt in ea. glo. vers. q̄ hic delicta erāt plura ibi vnuz tantū lz diuersimode punibile ꝑpter diuersas eius cōsideratio nes. ¶ Sed tūc replicauit puectus hec solutio pcedit scōm vlti mum exemplū qō ponit glo. in. d. l. senatus. vers. cū eo qui accepit pecuniā ob negociū per ealūmā faciendū sed nō scōs primū ibi positū in filio qui patrē occidit cū in eo essent plura delicta. ℌ. pa ricidiū ⁊ homicidiū sicut in exēplo qō hic ponit glo. de adulte rio cum sorore vel filia cōmisso. Et licet quidā solutionez huius cōtrarij nō videtes statim prozūpunt cōtra gl. in. d. l. senatus. et dicāt illud primū exēplū nō esse bonū in illa. l. nec aliqua. l. pba ri. mo ⁊ cōtra illā. l. esse q̄ dicit ob idē crimē: tñ huic replicatiōi rūdebo secutus alios subtilius ⁊ verius intuētes ⁊ exemplum il lud seruātes ⁊ ter. exponētes vt intelligat ob id crimē: i. ob id fa ctū criminosum. ¶ Dic ergo qō ibi delicta se habēt vt genus ⁊ species. ⁊ iō nisi de vno punit vt ibi. hic vero delicta se habēt vt species distincte inuicē tñ se habētes vt excedētia ⁊ excessa: ideo de vtraq̄ punit vr. ff. de adul. l. si adulterīū cum incestu. in prin. ¶ Et si queris cur diuersum. Rūdeo qō siue puniat filius vt ho micida siue paricida satisfactum est iniurie illate: q̄ in vnam tā tum personam commisse qō secus in adulterio ⁊ incestu pariter cōmisso q̄ duobus inferunt iniuriz. vna in virū cuius thorus viola tur. alia in affinē vel sibi coniunctā ⁊ eos qui de genere suo sunt. vnde punitus de vna pōt merito accusari de alia prozsus distin cta cui nondum est satisfactum ⁊ cuius respectu maleficium non debet remanere impunitū vt. l. ita vulneratus. in si. ff. ad. l. aquil. ¶ Ex predictis apparet q̄ si rapiendo gladium de manib ali cuius manus incideretur eius raptor duplex commisit delictū: scilicet vulneris ⁊ raptus: ⁊ q̄ quodlibet est distincte speciei ab alio raptor punicf de vtraq̄ vt hic. ⁊. l. prēto. ℌ. i. ff. de iniur. Et idem inquit Bar. de eo qui occidit hominem in ecclesia vt pu niatur de homicidio ⁊ sacrilegio quod etiā commisit vt. l. si quis in hoc genus. ℌ. de epis. ⁊ cleri. ¶ Contra predicta ⁊ extra gl. opp. quod predicta differentia nō sit bona: q̄ ⁊ vbi delicta se habent vt genus et species de vtraq̄ potest criminosus puniri. vt. l. j. ff. vi bo. rap. ⁊ inst. fi qua. pau. fecit. dica. ℌ. i. vbi quis punitur ōra ptu ⁊ furto ⁊ tamen rapina est species furti vt ibi. Sol. q̄ ibi pe na cumulabet est ciuilis ⁊ applicanda parti. predicta autem locū habent quando vtraq̄ criminalis. ¶ Cōcludamus igit ex pre dictis in questione qua queritur an ex codez delicto vel facto qs possit pluribus legibus accusari vel puniri. nam aut ille plures leges puniunt eum ciuiliter tantū aut criminaliter tantum aut mixtim ciuiliter et criminaliter. Primo casu vtraq̄ potest agi quatenus pene se accedunt et non alias vel in plus vt. d. l. j. ff. vi bo. rap. et insti. si qua. pau. fecit. di. ℌ. i. Scōo casu aut facta sunt plura quorū quodlibet punit lege diuersa: et tunc scōm diuersi tatē factorū pōt diuersa lege accusari et puniri vt. ff. de priua. de li. l. nunq̄ plura. et. ff. de accu. l. libellorum. ℌ. sed si aliud. misi alte rum ex illis tendat ad finem immediate sequētis vt. ff. ad. l. aqil. l. illud. in fi. et ar. ℑ. ad. l. iuliam de vi. l. qm̄ multa. ¶ Ex quib deciditur questio de insultu et homicidio hic in glosl. formata. factū est vnicū tantum: et tunc aut ex eo resultat vnus titulus cri minis tantum: quia vnum delictum tantum: aut ex eo resultant plures tituli criminis quia plura delicta insurgunt ex eo. Primo casu vna tantum lege potest puniri et accusari vt hic in prin. et. ff. eo. l. senatus. scōm tertiū exemplū ibi per glo. positum. Se cūdo casu aut illi plures tituli criminis se habēt vt genus et spe cies sicut paricidiū et homicidiū et tūc vna lege tantum potest accusari et puniri vt in. d. l. senatus. scōm primū exemplū in glo. positū. ad qō facit. ff. de iniu. l. ꝓtor edixit. ℌ. i. aut illi tituli crimi nis se habent vt distincte species et tunc de vtraq̄ sua lege pōt accusari et puniri vt. ff. de adul. l. si adulterīū cū incestu. in princ. Tertio casu principali dic aut pena ciuilis tendit ad vindi ctā sicut criminalis: ⁊ tunc vna tantū lege pōt accusari et puniri vt. d. l. pretor edixit. ℌ. i. quc no. ad ea que diri in precedēti parte in. q. iij fin. aut ciuilis prosequit rem familiarē ⁊ tūc vtraq̄ po test agi. i. actio ciuilis et criminalis accusatio intentari vel insti tui licet non simul vtraq̄ pōt exerceri: vt. ℑ. qñ ci. ac. preiu. cri. l. i. et an

⁊ an tunc absolutoria lata in vna exceptionē pariat rei iudicate in alis ibi dicetur. ¶ Iuxta hanc partem quero quia hic non pbibetur accusari ab alio qui ab eodem. ⁊ respondet hic gl. signata super verbo ab alio. aut ambo delicta producunt ex fa ctis diuersis ⁊ potest vt. ff. eo. l. libellorum. ℌ. sed si aliud. aut ex eodem ⁊ non potest vt hic a sensu contrario ⁊ hoc sequitur ℑ de. ⁊ Cy. sed Jac. de are. hunc vltimum intellectum intellexit quan do diuerso tempore de alio criminis titulo accusare volebat vt tanq̄ habitus suspectus non posset sed possit simul eodem tem pore quasi predicta suspicio tunc cesset ⁊ hunc hic refert Cy. in iij. q. ¶ Ego simpliciter sto cum gl. ⁊ ℑ de. quia arg. quod hic a sensu contrario sumitur debet sumi pure ⁊ simpliciter indistin cte cum per aliam. l. vel rationem sibi annexam nō limitetur vel distinguatur. ⁊ ideo nec a nobis debet limitari vel distinguit vt ff. de pub. l. precio. ⁊ marime quia ratio suspicionis quam Jac. allegat in vtroq̄ casu potest locum habere licet magis in altero Item quia illa est coniectura ab extrinseco nec est sola: quia alia est eque bona. l. quia quod a plurib queritur facilius inuenit. et etiā alie sunt rationes quas in principio supra scripsi. ¶ Item iuxta predicta quero si in vna accusatione est aliqua qualitas omissa propter quam delictum alteraretur vel pena an propter illam qualitatem omissam possit ab alio nouum iudicium in choari seu noua accusatio institui marime lite in prima contest. ⁊ banc. q. tangit Bar. in. d. l. senatus. ⁊ distinguit sic. aut ante no men rei receptum inter reos ⁊ tunc iudex priozem accusationem debet omittere ⁊ secundum tanq̄ melius ponentem veritatem admittere vt. ff. eodem. l. si plures. de adul. l. ij. ℌ. fina. ⁊. l. sequen. ⁊ hec placet vbi iudex habet informationem de qualitate et no ua accusatione adiecta siue a testibus siue a priore accusatore idem confitente in formatione hac cessante adhuc idem teneo in casu in quo facto probato ⁊ non qualitate adiecta nihilominus de facto probato potest sequi condemnatio quia iudex non de bet dimittere indiscussum ius reipublice sed debet tutiorem par tem eligere que est vt isto casu secundum preferat primo qz aut qualitatem probauit ⁊ hoc planum aut factum tantum et non minus punietur ex ista secunda q̄ ex prima ⁊ sic prima vt super a nocua est reꝛcienda ⁊ secunda velut vtilis est admittenda. argu. ff. ad velle. l. aliquando. ⁊ de neg. gest. l. si pupilli. ℌ. i. ⁊ de ver. ob. l. que extrinsecus. ℌ. j. ⁊. ℌ. de testi. l. testium. alias in casu in quo qualitate non probata sequi deberet absolutoria licet factum es set probatum non credo iudicem de qualitate in dubium reꝛece re debere primum propter secundum ar. l. assiduis. ℌ. qui po. in pig. ba. ⁊ huius. l. in. ℌ. ⁊. iij. responso. ¶ Quando autem hoc fit quod facto probato ⁊ non qualitate possit sequi condemnatio vel non ponit Bart. in. l. denunciasse. ℌ. quitamen. ff. de adulte. ego dicam. ℑ. in processu. vbi commodius apparebit ⁊ forte in. l. iij. j. ad. l. iu. de vi. ⁊ aliqualiter apparebit ex sequentibus. si autē nom in rei erat iam inter reos receptum vel lis cum primo con testa. ⁊ adhuc dicit idem vt iudex audiat secundum ⁊ super ac cusatione primi supersedeat quia secunda grauior ⁊ preiudicia lis debet facere silere primam vt. ℌ. ti. j. l. i. ⁊. ff. de iudi. l. per mi norem. ¶ Ego idem credo vbi qualitate nō probata sequi pos fit cōdemnatio de facto probato vt in priozi dixi. alias credo iu dicem super vtraq̄ accusatione debere posse procedere. ar. hui. l. in. ij. ⁊. iij. responso. quia vna non preiudicat alteri in cognitio ne ⁊ veritate indaganda. imo vna aliam coadiuuat non tamen priozem prius terminabit q̄ de secunda cognouerit. arg. huius l. si vero hoc euenire post sententiam super priozem latam: tūc dicit ipse aut sententia fuerat absolutoria aut condemnatoria. si absolutoria ⁊ tunc aut qualitatis adiectio diuersificat delictum a primo: ⁊ tunc audiendus est: quia alia res est vt. l. cum quereba tur. ⁊. l. cum de hoc. ff. de excep. rei iudi. ⁊ exemplum huius est si pene differant specie vt puta si pena percussionis diurne vel fi ne cicatrice erat pecuniaria: nocturne vel cum cicatrice corporis afflictiua vt abscissio manus. aut qualitas illa non diuersificat primum delictum: quia pena non transmutatur licet aggraue tur puta pro percussione diurna vel fine cicatrice in centum pro nocturna vel cum cicatrice in duplum ⁊ tunc aut absolutoria fuerat lata super facto: ⁊ tunc non audiatur ne de eodem facto sepius queratur vt. l. licet. ℌ. fi. ff. nau. cau. stab. quod fieret si iste andiretur vt. l. duobus. ℌ. colonus. ff. de iureiur. aut fuit lata su per iure. ⁊ tunc inquit Bar. quod si ex delicto proprio fuerat cō uentus poterit non obstante sententia iterato accusari. ar. l. ba a bebat. ff. de institu. in prin. si qua. pau fe. di. l. i. ℌ. i. aut absolutus fuerat ex delicto alterius conuentus: ⁊ tunc amplius conueniri non possit vt. ff. de nora. l. in delictis. ℌ. si detracta. Mihi vide tur quod ex vi. ℌ. si detracta. non ponderat hoc an conueniatur proprio vel alio nomine vt patet in redditione rationis quam ter. ibi exprimit. Item lex babebat. loquitur quando ex mutuo recepto per seruum dominus conuenitur. Qua propter ego cre do verius dicendum quod vbi factum ab initio simpliciter fuit propositum quod absolutus non possit de nouo accusari: licet noua qualitas adhiciatur que non habeat diuersificare delictum. Et est ratio quia absolutoria lata est ideo quia factum criminosum non est probatū ⁊ sic quasi non fuerit cum paria sint non esse vel non apparere vt. ff. de contrahen. emp. l. in lege. et si in secū do repeteretur idem factum quod primo iudicio erat finitum de bet obstare exceptio rei iudicate vt. d. ℌ. i. si detracta. ¶ Nō ob stat. l. j. ff. si fami. fur. fecit. dicatur. quia ibi loquitur quando con demnatoria erat sequuta vt ibi patet dum dixit nec vna pena exacta ⁊c. ⁊ tunc quid iuris sit. ℑ. dicam nec. l. habebat. de instit. quia ibi actum fuerat cum adiectione certe qualitatis quo casu dic aut in primo iudicio fuit probatum factum sed non quali tas adiecta: et tunc iterato potest cum noua qualitate agi vt in d. l. habebat. aut neutrum fuit probatum: et tunc poterit de eo dem facto etiam cum noua qualitate agi vt. d. ℌ. si detracta. quia etiam hoc modo potest intelligi vbi autem qualitas et non facti vel vtrunq̄ fuisset probatum non est questio nostra fi vero senté tia fuerit condemnatoria dicit Specu. in tit. de accusa. ℌ. i. circa principium quod amplius accusari non potest quantuncunq̄ noua qualitas adhiciatur. et allegat pro casu. ff. de iureiurand. l. pretor. ℌ. j. vbi si est actum iniuriarum pro seruo occiso non po test postea agi cornelia de occiso. et pro hoc etiam bene facit. ff. de actio. et oblig. l. qui seruum in simili. Sed Bar. tenet contra rium per. l. vnde queritur: in fi. ff. commo. et de verb. ob. l. iulia. ℌ. j. et de solu. etiā. Item q̄ principaliter est fisci q̄ talia in fraudē fisci presumant omissa. arg. l. ij. ℌ. i. ff. de iure fil. sed accusatore preua ricante iterato pōt agi: vt. l. iij. ff. de preuari. ergo ⁊c. ¶ Item et tertio qi sicut factum ꝓcuratoris non ōz nocere domino. ff. ō do lo. Let eleganter. ℌ. non solum. sic nec accusantis ℌ. eo cuius nomi ce dicitur venire et accusare. Ego credo idem quod latius decla ro et primo vbi agitur ad interesse procedat opinio Bart. et ad hoc tenduntur leges per eū primo allegatas: sed vbi ad penam tunc adhuc ide fiat illam agatur propter interesse vt est actio furti. vt. ℌ. de fur. l. manifestissimi. in prin. ⁊ tunc non solida pena pro pter qualitatē proposītā infligenda petitur. sed quatenus exce dit qō ex priore iudicis exactum fuit: vt est text. in. l. i. ℌ. i. ff. si fa. fur. fecit. dica. facit. l. i. ff. vi bo. rap. sed vbi vtraq̄ pena ad vindi ctam tendit tunc ſi vtraq̄ pecuniaria: ⁊ tunc adhuc idem credo ar. d. l. i. ℌ. i. ꝓpter tertiā rationē supradictam per Bart. ⁊ quia alias delicti ſm qō lex exigit, non esset vindicatum si altera ciuilis puta fi fiet de die soluat centum: ⁊ si de nocte pena fit corpora lis tunc verior videtur opinio Spec. per. d. l. pretor. vel dic idem qō in precedenti per eandem rationē. Hec obstat. l. pretor. ℌ. j. qz ibi qualitas illa de occiso fuerat etiam deducta in priozi iudicio nos vero quādo nona qualitas adhicitur. Si vero vtraq̄ pena sit corporalis vt pro vulnere diurno fustigatio: pro nocturno manus absciſſio tunc adhuc idem si ſnia prima nōdū sit execu tioni mādata alias secus. ⁊ est ratio ne bis puniret ex eodem fa cto qō non est in priozibus casibus: q̄ pecunia soluta restituen da est non obstāte sentētia que ad non causam est redacta. Et si a dicas initius erit punitus quā res exigit. Rūdeo q̄ hoc prouc nit ex necessitate nē si alter fieret grauius debito reperiretur affli ctus ⁊ hoc tolerabilius est ar. ℌ. de procur. l. exigendi. et. ff. ō pe nis. l. interpretatione. et. l. absentem. et hec de secunda parte.

a Corā quo fuit primo citatus ad de an accusat de eodem crimine co ram diuersis iudi cibus teneat cōpa rere. corā quo vi de de ℌ. qō posuit notabiliter bal. i l. si natus. ℌ. q accusa. non pos.

20 ¶ Transeo ad tertiā partē circa quam opp. ⁊ extra glo. q̄ in dex simul de vtraq̄ accusatione non cognoscit sed maiorem pre fer at. ℌ. de ordi. iudi. l. ñ. ff. de iudi. l. per maiorē. Solu. qō in il lis legibus altera questio est ciuilis ⁊ sunt ibi bincinde propo site principaliter vel incidenter de quarum materia dicitur. ℑ. de adul. l. quoniam alex ādrum. lex autem nostra loquit qō vtraq̄ criminalis ⁊ contra eundem ⁊ a diuersis. proposita ⁊ quando que libet resultat ex eodem facto. ideo iudex de vtraq̄ plene prīo cognoscit ⁊ postea separatim pronūciat. ⁊ rationes in princi. assig nauit. si autem bincinde esset criminalis proposita dic vt dixi. ℌ. ti. j. l. i. ¶ Nunc quero cum glo. i. huius partis ℑ de. tamen in. l. an reus. dum respōdet q̄ vnus possit arceri pro alio. ⁊ dicit glo. qō non pro eodē crimine. vt. ff. de custo. reorum. l. ij. ℌ. fi. si tamen dubitaretur ad cuius responsionem prius debet accedere po test respōdere in genere aut pro vtroq̄ crimine ⁊ causa agit co ram eodem iudice vt in casu huius. l. ⁊ tunc iudex debet preferre causam que tpe esset peritura vt in. d. l. ij. in fi. alias debet facere responderi prius pozrecte. ar. l. qui priot. ff. de iud. Aut citatur coram diuersis iudicib ⁊ tūc si, pdiuersis horis: tpibus debet cedere prius ad eum coram quo primo fuit citatus. ⁊ vt. ff. de. in ius vocā. l. quisq̄. finaut pro eadem hora ⁊ tempore citatur ab vtroq̄ ⁊ si termini sunt incompassibiles ad respondendum vtri q̄ ⁊ tunc si altera causa est peritura ad illā prius debet accede re. vt. d. l. ij. in fi. alias ad maiꝰ tribunal debet quis accedere. vt ff. de re iudi. l. contra pupillum. ℌ. qui ad maius ⁊ si tribunalia sint paria vel equalia tunc maioritatem cause debet inspicere vt illi prius accedat responsurus vt. ff. de re. iudi. l. contumacia. ℌ. j. et si cause sint pares locus erit gratificationi. argu. ff. ad fil. l. si natus. ℌ. q accusa. non pos.

21 si quis in graui. ℌ. si plures. ¶ Quero cum glos. fin. in prin. an

Universidad de Deusto Biblioteca

cum iudex plene cognouerit de vtroq; crimine possit separatim de quolibet pronunciare. Et respondet gl. q̃d sic hoc vbi vterque accusator probasset crimen ꝛ instituit: sed vbi vnus tm̃ ꝛ alter non tunc dubitari potest quid iudex debet facere. nam si de vna condemnat ꝛ altera absoluit iuxta regulam vicentem accusatore non probante reus debet absolui vt. s. de eden. l. qui accusare. reperitur iudex hic contrarius. nam cum ambe accusationes descendant ex eodem facto oportet quod in condẽnatoria presupponatur factum criminosum esse commissum ꝛ in absolutoria supponatur non esse commissum ꝛ sic iudex videbitur sibi contrarius imo ꝛ fatuus. ¶ Et ego respondeo quod iudex op time potest sine contrarietate super vtraq; pronunciare vbi factum sit ab vtroq; pbatuꝫ licet non qualitas facti ex qua diuersificat titulus criminis puta pbauit vter q; fornicationem ꝛ alter mulierem habere maritum ꝛ probauit sibi incumbentia ad penam adulterij alter nõ potuit pbare mulierẽ esse coniunctam vel affinẽ fornicatoris. ꝛ sic nõ pbauit incestũ fuisse cõmissum. absolue re igitur põt ab accusatione de incestu ꝛ de adulterio cõdemna re ꝛ nulla cõtrarietas vel repugnãtia põt insurgere. ¶ Sed si poneres ab vtroq; qualitatem sibi incumbentem esse probatam vt ab vno mulierem esse maritatam ꝛ ab alio esse consanguineã accusati ꝛ a primo fornicationem probatam a secundo nequaq; tunc insurgit dubitatio: quia in contrarietatem predictam tunc incideret iudex si de vno absolueret ꝛ de alio condemnaret vel saltem nõ videret iuste in vtraq; pnunciare. Sed huic respõdet Jac. bu. q; probationes facte cum vno super essentia ꝛ quidditate facti prosunt alteri accusanti de crimine resultante ex eodem facto ꝛ nocent eidem in alia causa cõtra ea quo presens ꝛ citatus fuit arg. l. sepius. ff. de re iudi. ꝛ super hoc etiaꝫ prouidit. l. ista. ꝛ fi iudex condemnabit de vtroq;. ¶ Ego putarem consultius esse quod pars que non probauit bas probationes quas alius fecit in causa sua adduceret vel q̃ iudex vtriq; accusatorem prius in testium productione citari faceret vel q̃ iudex met ex officio eas sibi in hac causa pduceret q̃ põt ne ius reipublice dimittat perire vt. l. ij. j. de aboli. facit in ar. ff. de questioni. l. i. in fi. q̃ ibi no. Bar. a Jnn. in. c. cum clamor. extra de testi. ꝛ q̃ notauit ꝛ scripsi. s. eo. l. ea quidam. in materia notorij. in. ix. q. prin. ff. iurta predicta ꝛc. ¶ Ultimo vide gl. q̃ prosequitur materiam distinguendo ꝛ plenius ff in alio loco ideo eã nota ꝛ ad eam recurre: quia tamen glo. in omnibus suis mẽbris non declarauit an vno vel diuersis libellis ideo super ea adde iuxta prin. ibi. ff. sed si aliud. ꝛ tic an vno vel diuersis libellis dubitauit ibi glos. sed dicam. j. eo. l. si quis homicidij. vbi glo. ante pe. videtur sentire q; vno libello dic. ff. ibi. ff. dic ꝛ per has leges probatur q; vno libello ꝛ ista fuit glo. intentio vt patet ex sequẽtibus. ꝛ hec opi. vera licet glos. in. l. inter liberas. ff. de adul. notet contrarium male fm Dy. ꝛ cõiter oẽs ꝛ hoc per. ll. hic al. leg. ꝛ probat etiã ratione: q; in contractibus plures cadẽ obligatione astricti possunt eodem libello conueniri vt in auc. de duo. re. ff. finautem colla. ꝛ. s. de duo. re. aut. hoc ita ergo idem in dictis ad que de contractibus licitum est arguere vt. ff. de iudi. l. oẽm. ꝛ. s. vbi de cri. agi oportet. aut. qua in prouincia. ꝛ q̃ delictum plurium dicat vnũ ꝛ idem dixi in genere. s. ti. j. l. cum ratio nibus. ꝛ specialiter de mandãte ꝛ mãdatario. s. eo. l. non ideo. et de falso teste ꝛ eum ꝓducẽte dicam. j. si re. vel ac. mor. fu. l. i. ꝛ ibi per Cy. ꝛ in. l. si maritus. dic ex quibus patet q̃ accusatori dat facultas matrem vel feminam preeligendi q̃ est verum nisi mulier esset iam nupta a nulla denunciatione ei prius facta: quia tũc q; maiori debet incipere vt. ff. de adul. l. denunciasse. ꝛ ibi ter. rationem assignat. Et ibi sed diuersis sic dic quod fatetur Bar. ꝛ Cy. si oriantur ex diuersis factis: quia tunc duos ꝛ non tres potest accusare nisi ꝛc. vt sequitur in glo. sed vbi ex eodem facto oriri dicunt quod non posset argu. huius. l. ij. rñsio. Quod nihil facit imo in oppositum contra Bar. põt induci. nam cum permittatur ibi duobus accusare eundem de diuersis criminibus vtiã ex eodẽ facto resultantibus eodem modo per locum ab oppositis vel econuerso de quo per glos. in. l. apud antiquos. s. de fur. ꝛ maxime ratione equalitatis seruande debet vnus duos posse accusare ꝛ quilibet de crimine diuerso licet vtrũq; oriatur ex eodem facto: q̃ exemplifica q̃ duo simul occiderit seruuꝫ in iniuriã dñi. ꝛ exemplificat gl. in ver. que est hic. iij. in prin. vel si duo filij vel filius cum altero patrem occidit poterit filius accusari de paricidio et ab eodem alter de homicidio ꝛ de diuerso libello. ¶ Quod aũt gl. dicit q; de diuersis delictis duos nõ potest accusare eodẽ libello nõ credo esse verum q̃ ambo oriant ex eodem facto vt in homicidio patris perpetrato ꝛ ꝓmisso a filio et extraneo. nã filius de paricidio ꝛ extraneus de homicidio poterunt accusari eodem libello: quia vnica ꝛ eadem est facti narratio. quo probato lex cuilibet suam imponit penam vt. ff. ad turpil. l. i. §. i. ¶ Quando aũt ex diuersis factis oriuntur ꝓcedit gl. ad cuius etiã declarationẽ vide. j. eo. l. si quis homicidij. iuxta finem glo. ante pe. ꝛ ibi. l. si plures. Et de hoc dic plenꝰ vt scripsi super prima parte huius. l. in distinctione super. vij. contrario ꝛ etiam vide que dixi. s. eo. l. si accusatoribus.

1 ☞ Crimen sola sponsione perpetratur.
2 Judex an teneatur scõm leges iudicare.
3 Non minus dictiones quid in oratione operentur.
4 Promissor victorie iudici dicitur iniuriari.
5 Pecuniam dare vel recipere q̃ liceat in causa capitali.

Qui explicandi, victoriã cause pollicitus non minus crimen contrahit quã stipulatus. hoc dicit. ¶ Ho. quod ex sola sponsione crimen hic committitur nec exigitur vt iudex corruptus reperiatur ꝛ probat textus dum dicit ob illicitam sponsionem. ¶ Quero primo ad tex. declarationem de exemplis huius. l. ad quod respondeo exemplificando vt in glo. j. ꝛ ij. nec credas quod extra personas in. j. gl. nominatas quis alius hoc spondens non teneatur cum hec. l. indistincte loquatur ꝛ quia in quolibet alio est eadem ratio ꝛ exempli gratia posita in aliis ius commune non ledunt. ff. de dam. infect. l. damni. in fi. ꝛ de reg. iur. l. que dubitationes. ¶ Opp. quod in iudicis potestate non sit positum qualiter debeat iudicare sed necessitetur ad iudicandum scõm leges ᵇ ꝛ iura sup petitis disponentia attendendo semper probata vt in auc. de iudic. §. omnis aut. col. vj. ꝛ. ff. de offic. pref. l. illicitas. §. veritas. ꝛ solue fatendo contrarium vt in gl. iij. de quo plenius videas vt no. in. d. §. veritas. ¶ Oppo. quod male dicat non minus q; quando be due negationes simul iungũtur earum sensus est declarare id quod rei decidende obijcitur non obstare. vt. s. ca. l. non ideo minus. sed hic non declaratur aliquod obiectum nõ obstare nec supponitur aliquid posse obstare. ergo ꝛc. Sol. quod contrarium procedit quando illud verbum seu dictio minus ponitur in vi aduerbij negatiui vt ibi non quando ponitur in vi nominis comparatiui vt hic quod quando fit patet ex his que postea sequntur vt alias in. l. si seruus plurium. de leg. j. ꝛ maxime ex propositione que sequitur ibi quam qui ꝛc. nam quando dictio minus fiat negatiue post se non habet q̃s sed q; vel qz per q̃ non fit cõparatio. sed demonstratur obiectio qua non ob. in contrarium fit decisio vt in cõtrario hic ergo sumitur ꝛ ponitur in vi nominis sui natura comparatiui sed qz negatio ante se ponitur ideo excessus in minoritate excluditur sed in maioritate non tollitur in paritate autem necessario includitur. ꝛ pro tanto glos. iij. hic in prin. dixit bec verba exponendo q; iste tex. vult dicere q̃ non minus punitur consiliarius quam corruptor: cum par sit delictum vtriusq; ꝛc. vsq; ad ver. sed q̃ ꝛc. ¶ Sed tunc oppo. iij. ergo fm predicta hec lex nos dimittit in incerto ꝛ dubio quid fit hoc crimen non declarando. Ad q̃ respondet vt sequitur in gl. q; licet bec lex non aperiat sed solum supponit tamen per alias leges hoc est declaratum q̃ declara vt in gl. vsq; ad ver. sed hodie. s. q; actor committit crimen corruptele per q̃ perdit litem. allegat glo. s. de pub. iudi. l. j. sed illa loquitur in pecunia data. auc. autem. ibi posita loquitur tam in pecunia data q̃s promissa vt ibi in ter. ¶ Et est ratio q; dare ꝛ promittere parificãtur vbi de ratione diuersa non apparet. l. fi. s. ad. l. fal. ꝛ ibi ponuntur concordantie ꝛ cause q; glo. exemplificat in actore ꝛ idem in reo propter rationis identitatem ꝛ probatur. ff. de iure. fis. l. eius qui. l. quisisci. conjuncta. d. l. j. s. de pena iudi. ꝛ etiam probatur in lij. §. vlt. ff. de condi. ob tur. cau. licet glo. dicat contrarium. ff. de dolo. l. ꝛ eleganter. §. pe. Item vt sequitur in glo. crimen falsi cõmittit propter q̃ d in isto casu relegatur ad tempus allegat gl. ff. de fal. l. qui duobus. sed modicum facit q; loquitur q̃n iudex fuerat corruptus hec. l. etiam eo non corruptor vt dixi in no. ideo alle. tu. li. j. §. j. v. qui iudicem. in co. ti. ¶ Sequit in gl. q̃ promissor huius negotij crimẽ iniuriarum committit in personam iudicis propter q̃ fustibus ceditur: vt. ff. de iniurijs. l. item apud labeonem. §. idem ait. sed ja duerte q; bodie etiam pecuniariter vt dati triplum promisi duplum fisco soluat si causa ierat ciuilis si vero criminalis confiscantur eius bona vt dicta auc. nouo iure. ꝛ an tunc vna pena tollat aliam ꝛ quomodo remitto ad ea q̃ scripsi in. l. precedenti. ¶ Sed extra ꝛ contra glo. op. iij. fi promittentis ꝛ stipulantis par est delictum ꝛ pena vt. s. dixi in prin ci. ꝛ clarius no. in. d. l. item apud labeonem. §. idem ait. quomodo ergo gl. postea dicit q; stipulator ad tempus relegatur ꝛ promissor fustibus ceditur ꝛ sic pene erunt inequales cum quelibet corporis afflictiua censeatur maior relegatione: vt. ff. de pe. l. ꝛ in seruorum. in fi. quapropter ego credo q; ratiõe iniurie quã vnus quisq; vt facere iudici ipsum minus legalem ꝛ corruptibilẽ profitendo vter q; fustibus fit castigãdus vt vult glo. idem ait. ꝛ hic in princi. sed de pena falsi dubito. nam stipulator dicitur curare vt iudex corrumpatur ex sola stipulatione: ideo pena falsi punitur vt. d. l. j. §. j. ff. de falsis. sed qui promittit ex sola ymissione nisi ad vlteriora procedat non dicitur curare vt iudex corrũpatur sed hoc sponder ꝛ. ergo ꝛc. ¶ Sed hoc non obstante teneo gl. vt pena falsi puniatur q; paria sunt curare vt aliquid falsi cõmittatur vel

a ☞ An vno vel diuersis libellis. tu vide an accusatus vno libello simul de pluribus delictis positiua sententia de oib⁹ cõdemnari. bar. no. q̃ fic. l. l. ꝓtor. §. si mihi. in. j. q. ff. de iniur.

b ¶ Scõz leges. ad de soci. cõsi. xcij. l ci. circa ꝑmũ bius. versi. fz tertio loco in. j. ꝓtebar. clv. q; iudex seubonus vir ꝺz habere voluntatẽ nõ libera fz regulatam a lege.

stantia finita vt. d. l. j. ꝛ. §. ꝛ plenius dixi a. s. eo. l. qui de crimine.

3 ¶ Quero modo ꝓ huius partis declaratiõe cõtra quẽ ꝛ quo debeat docere de ꝑuaricatiõe. ꝛ dicit quidã q; libellus sup ꝑuaricatiõe ꝺz institui cõtra eũ qui ꝺz ꝑuaricasse. ar. hui⁹. i. ꝛ expressius. ff. de lib. bo. erbi. l. iij. §. nã hec in publico. Jn ꝛtrariũ facit quod sentẽtia cõtra istũ latanõ ꝑiudicaret absoluto vt. s. res inter alios acta. ꝓ totũ etiã in crimine cõiero vt. ff. de adul. l. denũ classe. §. querit. Dicit Pe. q̃d docebit de ꝑuaricatiõe primi per modũ replicãdi cõtra absolutũ excipiẽtẽ se accusari nõ posse ob stãte exceptiõe absolutorie late. ꝛ hoc sequit Cy. ¶ Quero tunc q̃d si primũ iudicũ trãsactione fuit finitũ. ℞ idet hic gl. q; trãsactione nõ obstãte poterit de nouo ab alio accusari q; res inter alios acta alteri nõ ꝑiudicat. ꝛ idẽ no. s. de. trãsac. l. trãsactiõe. et

4 de hoc ibi vide plenius ꝑ doc. ¶ Quero q̃d si delato sacramẽto se purgauit an tãc absolutus poterit ab alio accusari. dic q̃d nõ: q; absolutio non tã capit vires a iuramento q̃s ab innocẽtia ꝓsumpta ex eo q; de crimine non erat pbatũ. ꝛ fic absq; iuramento reus etiam erat absoluendus nec est hoc incidere in questionem an in criminalibus possit iuramentũ deferri q; nõ de litis decisiuo sed purgatiuo formata est questio. ¶ Quero q̃d si non fuit accusatus sed inquisitus ᵇ. Respondent doc. bic. ꝛ Dy. in. c. factũ legitime. extra de reg. iur. q; idẽ q̃d de accusato q; ingstitio succedit loco accusationis vt extra eo. c. qualiter ꝛ quando. ꝛ sic eius natura assumit. ff. si quis te. li. iuꝭ. esse fu. li. §. nec actio.

5 b 6 ꝛ hoc idem sequitur hic Cy. ¶ Quero an idem si fit crimen ex cipiendum fuerit propositum Barto. sequutus id quod no. docto. in simili in materia cimli. s. sen. rescin. non pos. l. ꝓmptorias. ff. de bis qui sunt sui vel alie. iur. l. si iudex distinguit. Aut exceptio fuit ad eũdem finẽ ꝓposita ad quem nunc ꝓponit accusatio quia non solũ ad repellendũ sed etiam ad puniendaꝫ: vt. i. §. fi extraneus. ff. de adul. ꝛ tunc non posset absolutus amplius accusari. argu. huius. l. cum simi. facit. q̃ in idem. §. si ratione. ff. de compensa. ¶ Aut ad diuersum finem: quia primo oppositum fuit ad repellendũ dictarat tunc audiatur accusator fiue fit alius siue is qui exceptionem ꝓposuit. argum. l. vendicanteꝫ. cum simi. ff. de euictione. ꝛ hec de prima parte huius. l.

7 ¶ Ad secũdam accedo ꝛ expedio glo. sup verbo nõ putapit q̃ ponit tres lec. ꝓ quarũ declaratione probo q; ter. nõ procedat qz cũ hec secũda pars veniat disiunctiue ꝛ successiue ad primam de eodem subiecto ꝛ casu loqui ꝺz quo illa sed in prima parte non loquitur de aliquo crimine pastorũ vel latronũ sed de homicidio tantũ ergo ꝛc. Huius timore varie sunt lec. ꝛ quidam fatentes contrarium dicebant q; de eodem crimine homicidij de quo ꝺz in parte prima loquit ꝛ sc̃da ꝛ q̃ bic dicit pastorũ ideo dicit: quia a pastoribus ortũ sumpsit homicidium. s. a Layn et Abel qui fuerunt primi fratres non q; sic hic in facto fuerit.

c ¶ Sed istis ob. istud verbũ ad sequens bic positum q̃ iunuere videtur aliud crimen precessisse saltez in ordine accusandi ꝛ ipsi dicebant q; crimẽ homicidij dicitur sequens respectu criminis prevaricationis de quo iste debuisset prius docere si foret extraneus de quo nõ docet: q; est cõiunctus ꝛ sic suã ꝓsequitur iniuriã vt hoc no. in prin. glo. bic ꝺz in se vltra tñ diuinationes continent. nec litere cõuenit quinimo eam destruit et maxime q; de crimine latronũ nihil cõprehẽdit cũ inter abel ꝛ cayn nullũ fuerit latrocinium. ¶ Alij dixerunt q; duo tñ crimina fuerũt. s. iniuriarũ ꝛ homicidij et precessit iniuria homicidiũ vt dicit glo. ꝛ hoc est ideo q; si iniuria tẽderet ad finẽ homicidij de iniuria tũc non posset accusari: vt. l. illud. in fi. ff. ad. l. aql. et no. gl. in insultu et homicidio. s. eo. l. qui de crimine. et hec lec. satis bona: sed q̃ de latrocinio omittit ideo glo. tertio dicit. ¶ Tu dic melius q; tria fuerunt crimina separata vt sequit in ea vsq; ad finem et ex illa colligerñionẽ ad cõtrariũ: q; bic quelibet pars huius. l. in eodẽ themate et q̃ne loquit. nã prima pars explicite accusationem de homicidio pmittit si de ꝑuaricatione doceat. de alijs ãt criminib⁹ vt de nõ dubio implicite pmittit et pure absq; eo q̃ docebat de ꝑuaricatiõe. sc̃da vero pars implicite prohibet re accusari de homicidio explicite aũt et cõsecutiue permittit de iniuria et latrocinio. ¶ Item ex ea colligẽ q; quis potest accusare plures ᶜ de diuersis criminibus simul ab eisdẽ cõmissis ꝛ in eodẽ libello et sic vnũ de diuersis et sepatis criminib⁹ ab eodẽ successiue ꝛ eodẽ cõcu cõmissis et in eodẽ libello vt ꝓz q; bic dicit in singulari libello accusationis et erit in hac. l. casus. consuncta ista gl. ꝓ qua bene facit q; de pluris⁹ iniurijs eidem et ab eodẽ ullatis eodẽ libello ꝺz institui accusatio. vt. ff. de iniur. l. pretor. §. fi mihi plures. de hoc tñ dubitauit gl. ff. c. l. libelloꝛũ. §. fz si aliũ. ꝛ ibi refert Alg. tenuisse cõtrariũ ꝛ nedũ negauit in eodẽ libello sed in diuersis si concurrant eodẽ tpe et mouctur per. l. interdũ. ff. de publi. iudi. vbi pendente accusatione ciuilis non potest criminalis ꝓponi sed modicum facit q; loquitur quã do ciuilis ꝛ criminalis insurgunt ex eodẽ facto bic vero facta ꝛ crimina sunt diuersa et se non contingentia taliter q; absolutoria lata in vno pariat exceptionẽ rei iudicate in alio quia alias fateꝛ

a ☞ Et pleniꝰ dixi adde an absolut⁹ accusat⁹ possit iterum de illo crimeab alio accusari. vide spe. q; nõ regulariter i ti. de abo li. §. i. gl. i. c. cũ dilecti. i ℣. iudicatũ extra de electi. ꝛ. l. c. ô bis. extra. ꝛ. no. xiij. q. iij. fi il lic.

b ☞ Jnq̃sit⁹. An finito ꝓcessu ꝓ iqsitionẽ audiat accusator. vide bal. l. l. caq̃ ẽ. nu. lxij. vsi. ẽro an idẽ fit col. fi. ꝛ vsq; ad fi. ꝛ gl. l. l. q de crie. in⁹fi. nõ põt. s. eodem.

c ¶ Põt accusare plures. adõ bal. i addi. ad spe. de accusatore. ℣. i. ꝛ ibi spe. in⁹. §. fz an in eodẽ. bar. l. l. i. ad fi. s. vñ vi. viõ gl. ꝛ doc. l. l. q de crie. s. ꝛ. bar. l. l. libelloꝛũ. ꝛ ibi bart. et Aler. in. §. fz et si aliũ. ℣. circa bãc ô. lec. quero. ff. ꝛ. et Bar. in. l. ꝓtor. §. si mihi. l. ij. q. ff. ad iniur. ꝛ l. l. senat⁹. in. iij. col. 8 ꝛc. dicit q; fic si eadẽ. l. vel statuto punit fz si diuersis ꝑt eodẽ ꝑte accusarinõ tñ eo. ltbello: predicta vã q̃ ex diuersis factis oriũtur nõ fi ex eodem qz tunc ab vno de oib⁹ fieri nõ ꝑt vt ibi. ꝛ. d. l. q de crimine. et tz ang. de are. l trac. maleficij. ad dreld. ꝛ. co. et ibidẽ factũ ispecto principio vt si ꝓmo aggressus est ꝛ postea occidit se cũdũ gl. l. o. l. q de crimine. et plenis⁹ bar. l. o. l. senatus. l. iij. col. vide i spe. de licid. q. ꝛ de or. cog. ℣. porro. ꝛ se. ꝛ vide oino ꝑ alegabi. s. ꝛ vtó i spe. de lib. ꝓcep. §. xvj versi. sed pone.

tur vel obligationẽ ꝛ pactionẽ sup hoc interueniße vt. l. falsi pena. in eo. ti. facit etiã ad hoc. l. i. in prin. ꝛ sic ex eo capit colligitur in crimen falsi incidere. Et ex hoc patet tam promissor ꝙs stipulatorem in crimen falsi incidere. ꝛ q; stipulator ad tempus relegat vt. d. l. qui duobus. dicam etiã promissorẽ ad temp⁹ relegandũ esse: ꝛ tanc si dubitaꝫ ad penam fustigationis ꝛ relegationis deberent pati. recurre ad ea que dixi in precedenti. l. in secũda parte. eius. Et quibus colligeꝫ vtraq; lege ꝛ pena possunt puniri: quia tituli criminis se habent vt species distincte ꝛ separate.

5 ¶ Quero tunc an hec lex pcedat siue locum habeat q̃n causa esset capitalis ꝛ pena sanguinis esset infligenda. et breuiter dic aut accusator fuit ille qui illicitam sponsionẽ recepit ꝛ indubitater hec lex procedit. ꝛ pene. s. posite locum habent sicut in ciuilibus multomagis. aut fuit reus ꝛ tunc q; licitus est reo omnino do redimere sanguinẽ suũ vt. ff. de bon. corũ qui mor. sibi consci. l. j. in fi. videtur pbabiliter dici posse hanc. l. ꝛ penas predictas i eius persona cessare. vt. d. l. j. ꝛ per cõsequens in ꝑsona ꝓmissoris cum par sit delictũ ꝛ equalis pena vt ex ꝓdictis apparet. ꝛ ficnõ existente delicto in ꝑsona vnius nõ ꝺz esse delictũ in ꝑsona alterius ꝛ maxime in correlationẽ inuicẽ habẽtibus qualis est stipulator ꝛ ꝓmissor. ar. l. emptor. ff. de rei ven. ꝛ. l. j. j. de cupiꝛef. er iuc. dã. li. xj. ¶ Sed hoc non obstante dicin ꝑsona promissoris bãc legẽ ꝛ penã nõ cessare: q; ex eius parte non est sanguinis redemptio ꝛ sic cessare ratio faciens penam cessare ex parte stipulatoris ꝛ delicta sunt paria: q; ꝛ pena nõ imponatur stipulatori nõ ꝓpterea sequit ergo nõ delinquit cum ex priuilegio videatur remitti. ar. eorum que no. gl. s. de infa. l. decuriões. vel delicta sunt paria q̃s ab vtroq; sunt commissa: sed interdum vnus nõ committit ex permissione sibi concessa alter sic ex ꝓhibitione sibi facta patet in dante vel promittente meretrici qui turpiter dat vel promittit. ꝛ tñ meretrix non turpiter accipit q̃ facere ti meretrix non est vt. l. idem. §. quod meretrici. ff. de condi. ob tur. cãz. ꝛ similia exẽpla habes in. l. ij. in eo. tit. vbi autem vter q; cesset in pari causa quia in casu prohibito pena vni imposita in alio locum habeat vt bic. ꝛ. s. de epis. ꝛ cle. l. si quẽ ꝛ. in. o. l. j. j. ô cu pref. li. xj. ¶ Quero cum gle. an is qui pecuniam dedit vel promisit fi se deferat ꝛ probet an penas euitet. Et dicit gl. quod sic per aut. nouo iure. s. de pena iud. de quo vide ibi plenius.

1 ☞ Absolutus de eodem non potest reaccusari.
2 Prosequens iniuriam propriam de prevaricatione primi docere non tenetur.
3 Prevaricatio quomodo et contra quem probari debeat.
4 Accusare ab alio non potest qui delato sibi sacramento se purgauit. ꝛ nu. seq.
8 Accusare plures de diuersis criminib⁹ ab eisdem commissis in eodem libello quis potest.
9 Accusationem deserens qua aliquem de pluribus criminibus accusauerat an ꝓ quolibet teneatur ad decẽ stante statuto. ꝛc.
10 Accusare an possit quis compelli.
11 Accusator qui scit in omnibus criminibus inscripsit an si crimen homicidij omittat prosequi possit de nouo se inscribere.

Si quis homicidij +ta continet vnã rñsionẽ bimẽbrẽ factã iudici impatorẽ ꝙsulẽti super q̃dã facti. ꝛ primo ꝙsulunt i casu in q̃ de ꝑuaricatiõe docẽt. scdo i casu i quo si docẽt. scda ibi: vel si id. Casus. ꝛ Absolutus nõ reaccusat de eodẽ crimine nisi doceat de ꝓprijs ꝑuaricatione de alio vero nõ. ꝓhibẽt. b. d. Pone casum tn terminis q; titij absolutũ de homicidio q̃ dicebat eũ cõmisisse in pastores. quidã alius accusat iterato dicẽs q; nedũ homicidiũ ꝓdictũ cõmiserat: sed etiã iniuriã pastoribꝰ fecerat ꝛ eorũ pecora abegerat cõtra accusatorẽ excipit titius q; antea accusatus de homicidio fuerat absolutus. replicat q; in accusatione aliud crimẽ adẽ citur de quo in priori accusatiõe nil dicebat. querebat quid iuris sit. ꝛ impator sup hoc cõsultus rñdit distinguẽdo vt in litera patet. hãc lecturã ponit gl. antepe. i ℣. tu dic melius. ¶ Notabilia colligẽ duo vt in summario. alia colligã in recitatione glossarũ. Traãco ad apparatũ ꝛ quãlibet partẽ. l. ꝓ se expediũ. ¶ Opp. q̃d scõs debeat audiri et fi nõ doceat de ꝑuaricatiõe primi vt. ff. c. l. fi cui. §. bisdẽ. ver. sed vtrũ. Sol. vt in glo. iij. circa prin. vt hec fz illã itelligak. ¶ Ex hac solutiõe no. q; ꝓsequẽs suã iniuriã nõ ꝺz docere de ꝑuaricatiõe primi. concor. glos. j. signata sup verbo nõ putauit. ꝛ. s. eo. l. qui de crimine. in glo. ij. ff. de libe. bo. erbi. l. iij. §. fi tñ plures. Quidã dicebãt oppositũ vt no. in. d. §. bisdẽ. in prima opi. ꝛ male vt ibi per Dy. ꝛ Bar. q; tunc in plus grauaretur cõiuctus q̃s extraneus: q; nõ sufficeret in eo vt in extraneo doceret de ꝑuaricatione primi nisi etiã de ignorãtia doceret que qualiter ꝓbet dixi. s. eo. l. qui de crimine. ¶ Op. extra gl. q̃s absolut⁹ possit indistincte reaccusari de eodẽ crimine vt. ff. eod. l. li bellorũ. §. q̃s fi i libelli. ꝛ. l. vt intra cer. tp̃s crimi. q̃ termi. l. i. ij. ꝛ iij. Sol. q̃ ibi nõ fuit absolut⁹ a negotio principali sed ab obseruatiõe iudicij: q; petitio iepta fuit vt i. §. q̃ si libelli. vel q; in-

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̄ de ciuili ⁊ criminali eodem tempore non possit cognosci vt .j. ad.l.fal.de pla.l.pteles.⁊.j.q̄ci.ac.pte.cri.l.j. Item q̄ diuersi libelli exigantur contra hanc gl.facit dictus.Ḡ.sed si aliud.qui in plurali dicit idipsum libellis cōprehēdēdū erit nisi diceres ibi resolui plurale in singulare vt sit in alijs.Ḡ.ibi in precedētibus.⁊ hoc dixerunt quidam ⁊ sic stant in totū cum ista glo. ¶Jac.de bu.refert q̄ aliqui dixerunt q̄ si delicta sunt priuata tunc possit vno libello:vt.d.Ḡ.si mihi plures.si sunt publica tūc plures libelli sunt necessarij. ¶Alij dixerūt vt prosequens suam iniuriā possit vno non prosequens non possit nisi p̄ turib⁹.hoc non placet q̄ non est diuersitatis ratio cum extraneus non agat nomine proprio sed reipublice que iniuriata fuit ⁊ sic illis non ɔ3 vnico libello posse q̄ semper res publica cuius nomine agit suam iniuriam prosequitur. ¶Alij dixerunt aut delicta sunt in tempus discontinua:⁊ tunc plures libelli sunt necessarij vt.d.Ḡ.ʒ si alij aut fuerunt in tempore continua:⁊ tūc sufficiat vnus.vt hac gl. ⁊.d.l.pretor.Ḡ.si mihi.vbi dicunt q̄ ter.notanter dixit quasi mul passus est ⁊ hec forte non inala:q̄ quando delicta sunt continua non diuersificantur locus nec tēpus que in libello debent apponi. ¶Alij moderniores vt Bar.dicunt aut hec plura delicta puniuntur eadem lege ⁊ tunc omnia possunt proponi in eodem libello.ar.ff.de ac.emp.l.non est nouum.⁊ pro soc.l.si inter fratres.Ḡ.si plures.⁊.ff.fa.her.l.heredes.Ḡ. de pluribus.aut puniunt diuersis legib⁹ ⁊ tūc eodē tpe de ambob⁹ accusare et accusari possunt sed nō eodē libello ʒ diuerso ⁊ ita cōcor opi.in.d.Ḡ. sed si aliud.Dy.vero dixit vnicum libellum sufficere vt h̄ refert Jac.bu.sed ipse alia verba profert per que satis videtur concordare se cum Dy.Et licet eius verba repertantur multuz corrupta tamen vt mihi vī eius mens fuit ista vt distinguamus sic. aut plura iura contra eundem competentia possunt reduci ad vnam formulam agendi in qua veniat effectus vtriusq̄ et tunc aut quer̄itur an sufficiat vnus libellus pro omnibus ⁊ dic q̄ sic vt.d.l.heredes.Ḡ.de pluribus.⁊.d.l.si inter fratres.Ḡ.si plures. aut queritur an compellatur omnia illa in vnum libellum,dedu cere:⁊ tunc si de omnibus non vult experiri non compellere vt Ḡ.vt nemo inuitus ⁊c.in rub.⁊ nig.aut de omnibus vult experiri sed diuersis libellis:⁊ tunc potest compelli ad ea proponendū in vno ⁊ eodem libello:vt.d.l.pretor.Ḡ.si mihi.⁊.ff.de act.empt. l.non est nouum.ver.q̄ si prius.⁊ hoc propter vitanda litimoꝰ spendia ⁊ extra de rescrip.c.dispendia.libt.vi. ¶Si autem illa plura iura vni cōtra eādem cōpetētia nō possunt reduci ad vnā formam agendi in qua veniat effectus vtriusq̄ vel cuiuslibet eorum ⁊ tunc aut tu queris an actor vel accusator possit illa deducere vel proponere in diuersis libellis ⁊ dic q̄ sic:vt.d.Ḡ.q̄ si libelli.in.l.libellorum.ff.eod.ſm opi. Azo.⁊ probatur.Ḡ.eo.l.qui de crimine.a sensu contrario.aut non possit cōpelli vt in vno ea deducat que in diuersis ꝓponit.⁊ dic q̄ non q̄ lege non cauetur aut tu q̄ris an sponte possit ⁊ dic q̄ sic.vt Dy.dixit ⁊ pro hoc est hic casus cum gl.etiam si crimina puniantur lege diuersa. ¶Per q̄ apparet q̄ distinctio Bar.nō est bona q̄ etiam probo rōne q̄ si diuersis potest vt ipse et alij fatentur.ergo ⁊ vno ɔ3 posse quia cumulationis materia regulariter est permissa.vt not.Ḡ.de eden.l.edita.nec aliqua de causis ipsam impedientibus locū habet quia crimina sunt diuersa circa,rem vel causam se non cōtingentia:⁊ ideo optime procedit cumulatio:vt.ff.de iur.om.ind.l. si idem cum eodem.⁊.Ḡ.de anna.excep.l.fi.⁊ no.Dy.in.c. nullus pluribus.circa medium apparatus extra de reg.iur.li.vi.⁊ hec q̄si crimina plura insurgunt ex diuersis factis.nam si ex vno facto non procedit questio cum ab eodem de ambobus pars non
g p̄t accusari eo dēt per:vt.Ḡ.eo.l.qui de crimine. ¶†Juxta predicta ⁊ extra gl.quero si statuto caueatur vt desistens ab accusatione soluat decem ⁊ quidam aliq̄ accusauerit de pluribꝰ criminibus vno libello ⁊ desisterit an pro quolibet ex dis criminibꝰ debeat soluere decem.⁊ Jac.but.inquit q̄ nomen accusationis est equiuocum.nam q̄q̄ sumitur legaliter p̄out accusatio est ius accusandi.vt inst.de pubti.iud.in prine.sicut actio est ius prosequendi.vt instit.de ac.in prin.⁊ tunc quot essent delicta tot essent accusationes.ar.ff.de ver.obl.l.scire debemus.Ḡ.i.⁊.l.fi plurib⁹.

¶Interdum sumitur vulgariter pro libello accusatorio.nam secundum vulgarem ⁊ communem vsum loquendi ita nūcupat.⁊ tunc si sumendo delicta in libello ꝓposita non considerantur sed libellus qui est vnicus.pro hoc etiam facit q̄ ⁊ actio interdum sumitur pro libello bene concepto:vt.Ḡ.de eden.l.edita.⁊ cognitio istorum ſm subiectam materiam colligitur:vt.ff.loc.l.si vno vel per precedentia ⁊ sequentia declarantur:vt.ff.de leg.j.l.si ꝛ tius plurium.⁊ vbi precedentia nec sequentia hoc declarant nec subiecta materia q̄ est in differens ad vtrumq̄ sensum vt in casu nostro. ¶Dicit Ja.de bu.q̄ verba ista sumuntur legaliter pro iure accusandi.⁊ sic ſm pluralitatem delictorum a quib⁹ iste desistit plurificatur pena nisi desistens pbet q̄ cōis vsus loquendi est seu erat tpe quo cōdebatur statutum quo ipse libellus accusatorius dicebatur siue nuncupabatur accusatio:q̄ tunc ad cōem vsum loquendi viderentur statuentes se retulisse vt.ff.de fund.in stru.l.cum delationis.Ḡ.afinam.⁊ de ver.sign.l.anniculus. hoc scripsit ⁊ tenuit Bar.si.eo.l.libellorum.Ḡ.sed si aliud.sed contra predictam decisionem facit:q̄ in ambiguis interpretatione legum pene sunt molliende:vt.ff.de pe.l.interpretatione.sed nedū secundū vulgū sed etiā seōm iuris intellectum accusatio sumitur pro ipso libello accusatorio.vt.Ḡ.de eden.l.edita.⁊.ff.in eo.ti.l.j. ergo verba statuti in hoc dubio debent intelligi secūdum intellectū quo minor pena veniat imponēdaꝰ ab hoc defende:quia proprie loquēdo libellus non est actio nec accusatio vt in earuz descriptione patet interdum tamē lex libellū nūcupat actionem vel accusationem:q̄ ius actionis vel accusationis quo quis experitur in eo continetur vt in contrarijs:⁊ tūc impropria est locutio ⁊ secundum subiectā materiā tūc de ea habet cognitio: ideo in materia de edendo sumit actio pro libello bñ ⁊ soleniter concepto q̄ cōstat libellū debere offerri:vt cognoscat reꝰ qua actione experitur aduersarius ⁊ deliberet an cedere vel contendere velit vt.Ḡ.de lite contest.auf.offeratur.⁊.ff.de edē.l.j.in princ.sed in statutis ⁊ alijs dispositionibus non debemus in dubio recedere a proprio verbi significato vt.ff.de leg.iij.l.non aliter.⁊ q̄ et a q. l.prosperit.⁊ maxime quando subiecta materia non est ei deformis sed conformis vt in casu nostro. ¶Sed tunc ob.secundo:q̄ licet probetur communis vsus loquendi quo accusatio vocetur libellus accusatorius ⁊ contra ea tamen probantem non relevat: quia hec stant simul accusationem sumi pro iure in libello ꝓposito ⁊ pro ipso libello sed diuersis respectibus:vt patet ex prioribus dictis.⁊ sic non erit probatio predicta necessaria.arg.l. non hoc.Ḡ.vnde cogna.⁊.l.ad probationem. ⁊.j. neq̄ natales.Ḡ. de proba.quod credo verum.⁊ ideo credo quod oporteat etiaz probari quod communis vsus loquendi sic interpretet verba illiꝰ statuti vel consuetudo loci vt.l.fi de interpretatione.ff.de legat.

10 a ¶†Quero cū gl.an quis possit cōpelli ª ad accusandum.Et dicit glo.quod non precise sed causatiue.⁊ sic intelligit istum text. vt patet in glo.magna iurta medium in ver.⁊ quod subiicit coges ⁊c.⁊ hoc in accusatione proponenda sed in proposita prosequenda dicit alia gl.hic signata super verbo coges,quod cogit causatiue:quia alias incideret in penam turpiliani.et mouetur glo.per.l.j.Ḡ.vt nemo inuitus.Tu etiam alleg.ff.eod.l.divi fratres.⁊.l.in cum.et.Ḡ.ti.i.l.fi ea.Bar.in prealleg.l.in cum.idē dicit preterēs de homicidio et inducit primo istam.l.que nihil facit:quia crimen de quo dicitur cogendum non est homicidij secūdum verū intellectum nec etiam precise cogitur vt hic not.Secundo inducit p casu.ff.de iniur.l.pretor.Ḡ.j.reiecta ibi lec.glo.q̄ ad illum ter.rūdet quā asserit nō bene dicere. ¶Tertio probat ratione q̄ qui non accusat de occisione defuncti delinquit hinc est quod a successione occisi repellitur qui eius necem non vindicauit b vt.Ḡ.de his qui.vt indig.j.i.et per alias plures.li.illi⁹ tit. sed cū iudex debeat curare ne quis delinquat vt.ff.de offic.presi. l.congruit.⁊ de offi.prefe.vr.l.j.in fi.sequit q̄ inde potest cōpelere quē ad accusandum de homicidio.ego sequor gl.⁊ cōmunez opi.doc.per.ll.Ḡ.pro glo.alle.Jtē q̄ nō est in homicidio diuersa rō ab alio crimine et sic idē ius in eo q̄ in alijs criminib⁹ ɔ3 esse vt.Ḡ.de lib.pte.l.j.et de fac.san.ec.l.illud.Jtē q̄ ad illud non ɔ3 posse aliū compellere iudex q̄ ipse potest p̄se sed nō vult ipe facere.ar.ff.quod quisq̄ iur.l.j.sed iudex contra notoꝝ.in vel diffamatum de homicidio potest absq̄ accusatore inquirere vt.Ḡ. eodez.l.ea quidem.et de offi.recto.prouin.l.iustissimos.ergo ⁊c. ¶Non obstant allegata in contrarium quia non lex pretor. cū ibi nō precise nec penam imponendo sed causatiue denegando audientiam in ciuili et hoc solum nisi fiat preiudiciū in crimina li.nō ob.q̄ heres punitur q̄ non punitur ob hoc solum q̄ non accusat:sed q̄ prius hereditatem addit ℈ vlciscer etur et sic heres aliq̄ cōmisit in faciendo propter q̄d punit et penā illaz lex imponit nō iudex:et non precise et pure ſz sub conditiōe si prius addeat ℈ occisores accuset.et sic illa.l.potius facit pro gl.℈ cōtra,nec obstat.l congruit.quia illa intelligitur puniendo legaliter et q̄si aliq̄ cōmittit:nō q̄si aliq̄d negligit vel omittit cui⁹ ne
11 gligentia vel omissio ad penā per.l.alī nō afferibit. ¶†Quero successisse cū glo.an fi accusator re inscripserat in uobus criminibus et crimen homicidij omittit,p̄sequi ꝑpter exceptionē rei iudicate teneat de nouo inscribere.respon.q̄d non vt in glo.et ē ratio:q̄ re inscriptione est obligatus ad penam talionis vniuscuiusq̄ criminis in libello contenti vel inserti. ¶Quero tūc an ex eo q̄d omisit p̄sequi crimē homicidij puniat pena turpilliani. et dic quod non:q̄ non destitit sponte vt in glo.q̄d no.quia per hoc limitatur turpilliani materia. ¶Quero quibus legibus isti accusati fi contra eos probetur veniant puniendi.Et respondeo vt in glo.fi.et hec sufficiant.

¶Actum Se precipitans absq̄ consciētia criminis nō nocet successorib⁹.b. d.De hac materia notauit gl.Ḡ.q̄ test.fac.pos.l.h̄. ⁊ dicam.j.de bis qui mor.sibi consci.l.j.

Scruus

1 ¶Seruus an possit accusari de quolibet crimine capitali.
2 Seruus in aliquo accusatus deteriorꝰ est conditionis quam liber.
Seruus accusatus de adulterio non excipiet de lenocinio.

1 gl.h̄.ad q̄s remitto. ¶†Quero an de quolibet crimine capitali seruꝰ possit accusari.Et dixerunt quidam q̄s non per.l.bos accusare.Ḡ.oiōus.ff.eo.sed male:q̄ tūc serui essent melioris conditiōis ℈ liberi q̄s est contra.d.Ḡ.ommibus.in fi.⁊ remanerent delicta impunita contra.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aquil. ¶Nō obstat.d.Ḡ.oibꝰ.q̄ rūdeo vt ibi per glo.Ḡ.eo.l.h̄.⁊ vide q̄d ibi ꝑ
2 cuniaria dixi. ¶†Quero an serui accusati in aliquo sint deteriorꝰ cōditionis ℈ liberi.dic q̄s sic:q̄ magis de facili torquenť vt Ḡ.de ser.fu.l.quicūq̄.⁊ in aut.de testi.Ḡ.fi vero ignoti.collat.vij. Jtē grauiori custodia arcenť.ff.de cust.reo.l.h̄.⁊ ad turp.l.domitius.Jtē si pene infligende non sunt capaces pena grauioꝝ de-
3 bent affligi vt.d.l.bos accusare.Ḡ.oibus. ¶†Item secūdū alios seruus de adulterio accusatus a dño nō pōt excipere de lenocinio q̄s posset liber vt.j.de adul.l.quoniam alexandrum.Et q̄s seruus nō possit probāt per no.per gl.ff.c.l.bos accusare.Ḡ. si seruus.sed hoc est falsum q̄ si leno non potest accusare liberū non potest ⁊ seruū vt.ff.eo.l.seruos.j̄.ri.⁊ sic glo illa falsa secundū Jac.de arc.⁊ Bar.Sed tu salua eam quando seruus de lenocinio non simpliciter exciperet vt dominum accusantem repellere ret:sed etiam vt puniri faceret ⁊ sic peteret q̄s fieri potest a libero vt.ff.de adul.l.h̄.Ḡ.si extraneus.⁊ no.doc.Ḡ.ti.h̄.l.h̄.nō a seruo sicut nec per se accusare vt.Ḡ.ti.i.l.iniquum.

1 ¶Singuli dictio quid operetur.
2 Delictum non probatur per publicum instrumentum.

Singuli.caſ crēplis ⁊ simplici relationi
1 a actū aduinctū attribuit vnicuiq̄ insolidū.cōcor.ff.ad.l.fal.l. vel
b singulis. ¶Item no. quod officiali sol⁹ non credit de quo dicᵇ vt plene scripsi.Ḡ.co.l.ea quidē.in materia denūciatiōis in.⁊ q.
2 ¶†Et q̄ hec.l.generalius loquitur de publica persona iō hec lex prestat ar.q̄s delictū nō ꝑcē per publicū instrumētū ad q̄s facit etiā.l.diuus.ff.de cust.reo.melius.l.h̄.Ḡ.idē diuus.ff.de testi.vbi videt casus facit etiam de fi.instru.l.apud eloquētissimū. vbi dicitur q̄s in criminalibus iudex debet audire testes. ¶In contrarium videtur ter.Ḡ.quorū appel.non re.l.h̄.⁊ glo.in.l.contra negantē.Ḡ.ad.l.aquil.⁊ iu.l.in senatus.in prin.in glo.i.in fi. ff.ad turpil.pro quibus succedit ratio:q̄ parem vim obtinent testes ⁊ instrumēta.Ḡ.de fi.instru.l.in exercendis. Hanc questionē disputauit Jac.de are.⁊ ei⁹ disputationē ponit Lr.Ḡ.de prob.l. fi.Et eius cōclusio est ista,q̄ delicta que contrabendo committūtur per instrumētum cōtractus ꝑdent.⁊ hoc exēplificat in his q̄ fecerunt cōiurationē aduersus principē nā cōiuratiōe probata per instrumētū probaf delictū vt.j.ad.l.iul.maie.l.quisquis.

¶Potes ⁊ aliud exēplum sumere ex.l.j.⁊.ff.j.de sepul.vio.delicta vero que cōtrabendo non cōmittunť illa principaliter.i.quo ipsum factum per instrumentum non probantur.et sic homicidiū nō probaretur per instrumentum vt in iuribus primo allega.sed bene possunt cōadiuuari.nā circūstātia alia per instrumētum probantur vt in exēplo de adulterio.nā ipsius factū venereū non probatur per instrumentum sed mulieris nuptaz potest per instrumentum probari quo per instrumentum probato ⁊ facto venereo per testes apparet adulterium forte probatū.Simile in damno dato.naz damni datio per testes probaf ⁊ estimatio rei ⁊ q̄s actor sit ꝺ̄ns probari pōt per instrumētum.⁊ intelligantur Ḡ.alle. ¶Et de hac q.habes per canonistas extra de ma.⁊ obe.c.cū in ecclesijs.⁊ per Jo.an.extra de iureur.c.fi.li.vi.

1 ¶Litigare per procuratores in publicis criminibus nō possunt etiam potentiores.⁊ nu.3.
2 Tunc dictio notat extremitatem.

Tunc conuenit.dignitate vel ad-
1 ministratione non possunt in crimimbus publicis ꝑ procuratores litigare in ciuilib⁹ secus.b.d.Vel sic. nemo in crimine publico pōt per procuratorꝰ litigare.b.d.Et
2 de ista materia scripsi plene.Ḡ.eo.l.reos. ¶†Pro expedione gl.sic op.dictio tūc extremitatem not at vt.l.iij.ff.de cōdi.et de.⁊ ⁊ dictio cum temporalitatē ⁊ sic casualitatē adeo q̄s nō ꝺ̄ casus tpe requirit existentiā actus cui adiungit vt ibi.⁊ sic per hanc.l. videtur innui q̄ fit dare casum in quo in crimine publici iudicij procurator possit intervenire sed hoc est falsum vt.ff.de pub.iudi.l.pe.Ḡ.ad crimē.ergo ⁊c.⁊ sol.vt glo.i.que exponit tunc cōvenit.i.semper convenit etiāsc̄m hoc dictio cum nō sumit tpali-
ter sed causaliter pro q̄.¶Et illud verbū iudicijs in prin.positū restrictiue legit in publicis tūn.⁊ sic per subauditū in publicis iudicijs.tūc.i.semp cōuenit potētiores viros adesse cū p q̄ eorū presentiā ⁊c.sed credo plenius posse legi ⁊ sine subaudito ⁊ nō ob.contrariū q̄ prima pars generaliter loquit de iudicijs non aūt restrictiue de iudicijs publicorū criminum q̄d respexit contrarium ⁊ litera non mutatur.⁊ dictio tunc extremitatē ⁊ casualitatē notat.similiter dictio cū exponeť pro q̄ ⁊ illa verba in criminibus publicis stant declaratorie vt sic totius.l.fit sensus ⁊ tunc potentiores conuenit adesse iudicijs q̄s causa eorum presentiā deposcit vt in criminibus publicis per inscriptionem. i. libellū accusatorū in iudicium deductis.sic enim sumitur inscriptio.j.l.prori. ¶†Op.tūc.ij.q̄s per procuratorē possit cā agitari vt.j.de iniur.l.fi.Sed vt sequit in gl.q̄s ibi fallit non tñ intelligas q̄s ibi sit crimē publici iudicij sed priuati:tū q̄ nec in priuatis ꝑcurator interuenit q̄s possibile esset infligi penā corporis afflictiuā.ideo isto respectu ad illū casum accedit glo.⁊ vide q̄s scripsi.Ḡ.ti.h̄. ¶Opp.ij.q̄s in ciuilibus necessitantur causas p procuratorē agitare vt.Ḡ.de procu.l.fi.⁊ aut.ibi posita. Sol.q̄s illud verbum in illustribus.⁊ supple vt hic in glos.fi.

1 ¶Inscriptio quid sit.
2 Accusator an teneatur libellum dictatum iudici porrigere.
3 Nomen imperatoris an debeat in libello accusatorio inscribi,
4 Annus domini an debeat in accusatorio libello apponi.
5 Dies criminis commissi an debeat in libello apponi.
6 Percussionis locus ⁊ tempus attendi debet ⁊ non insultus.
7 Reus an debeat absolui quando dies non debet apponi ponit a sed non probatur.
8 Tempus quod in libello ponitur an necessario probetur.et numeris seq.
11 Annus est duplex scilicet legalis ⁊ vulgaris.⁊ nu.12.
13 Locus nomen ciuitatis vel diocesis an debeant in libello apponi.⁊ nu.seq.
19 Libellus in qua persona concipi debeat.
20 Persona qualiter debeat in libello designari.
21 Libellus an debeat declarare in qua corporis parte sit crimen il- b latum.
22 Conclusio non requiritur in libello accusatorio.
23 Accusator quotuplicem debeat facere subscriptionem.
24 Accusator promittere debet in libello se perseueraturum vsq̄ ad finem.

In causis Victransit ad formā libelli accusatorij.⁊ dixi dix in tres ptes.
1 Nam primo statuit.secūdo effectū ponit.tertia pūit. secūda ibi:alterutram.tertia ibi:q̄d statutus. ¶Casus.Certa forma in accusatione debet interuenire qua preter-missa nō procedit accusatio ⁊ qui talē accusationē in secretarij introduxerit punit.b.d.Nec.l.⁊ eius glo,sunt per questiones declarāde. ¶†Quero igit primo qd sit hec inscriptio de qua hic loquit.⁊ rūde vt in glo.i.ſ.q̄s idem est q̄d libellus accusatorꝰ in scriptis redactus.vt.ff.eo.l.libellorum.in prin.⁊ cōponitur ex in ⁊ scriptio quasi intus ⁊ intra certa scriptio. ¶Ex hoc patet q̄ inscriptio differt a subscriptione de qua in.l.ſi qs seruos.Ḡ.eod. c ¶Et cui⁹ subscriptio.i.subtus seu post scriptio.⁊ ita inquit Ugutio.⁊ probatur.Ḡ.de test.l.hac cōsultissima.Ḡ.i.versi.sinaūt.⁊ de iure deli.l.fi.Ḡ.sinautē dubius.ver.subscriptionē.⁊ hoc proprie loquendo abutuntur tū leges q̄s hoc vocabulo ⁊ inscriptionē
2 pro subscriptione ponunt.vt.Ḡ.titu.i.l.j. ¶†Quero an fit de ne
c cessitate vt accusator libellum ᶜ dictatū porrigat iudici.et meo iudicio licet glo.Ḡ.eo.l.fi q̄s iniuriā.videat dubitasse:tamen secūda opinio ibi posita est vera vt in accusatoris fit potestate vel dictatum porrigere vel querelam verbalem apud acta iudicis deponere q̄d tabellio vel iudex debet ſm formā huius.l.scribere ⁊ dictare,facit.l.i.Ḡ.edere.ff.de edē. ¶Quero tertio qui sunt isti qui puniuntur.⁊ respondet glo.signata super verbo secretarium in prin.q̄s sunt accusationem recipientes vel litem inuitantes et bi qui sunt subditatur.Et aliqui dicunt q̄ sunt quidam quos in vsu nō habemus sed forte sunt iudices de causa cognoscentes q̄ debuerūt libellum ineptum reijcere cū ex eo nulla possit sequi cōdemnatio vel absolutio.vt.ff.eo.libellorū.Ḡ.q̄s fi libelli. ⁊ hic in ver.vt alterutram. ¶†Quero quarto de forma libelli accusatorij.et glo.v.successiue eius formam ponit.Et circa eam ꝓpo reuoco in dubium an nomē imperatoris debeat inscribi in hoc libello.et glos.hic q̄s fic quidā q̄ non est necesse vt no.in.l.libellorum.ff.eod.q̄ illud in instrumētis tantū vt in auf.vt prep.nomen impera.⁊ horū opinionē sequitur Bar.q̄ ter.hic nec in.l. libellorum.de annis imperij nō facit mentionez. ¶Ego credo q̄s de mente generali.l.libellorū.debeat apponi.⁊ q̄ tempore illius.l.non regnabat imperator sed cōsules.⁊ qua ratione consulem apponi voluit eadem ratione cogitauit vt nomē cuiusq̄ qui pro tempore preesset in vrbe deberet apponi hoc tñ non est in
4 vsu. ¶†Quinto quero de annis dñi.⁊ ista glos.q̄s fic aliꝰ q̄s nō

a ¶An q̄s possit cōpelli.vide Spe.ꝺ obl.Ḡ.i.⁊ de accu. ver.opponi.

b ¶†Qui ei⁹ necez non vindicauit. ar.q̄ heredes occisi pōt cogi ad accusandū de morte vt per bal.hic nu.j.ver.I tert.ibi coges.vide ēdē l.l.ſi ea.ꝺ.scdo opo.Ḡ.ti.i.⁊ l.j.in prin.ff.ꝺ his qbꝰ vtlind.⁊ bar.in.l. in eum.ff.eo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt no.in.l.libellorum.quod sequitur Bart.quia.l.non cauetur. Ego credo quod alterum sit necesse,vel vt accusator in accusatione scribat vel vt tabellio iudicis cui porrigitur in fine ipsi? scribat:quia cum de die porrectionis debeat apparere saltem propter prescriptionem non potest aliter apparere nisi de millesimo z mense constaret de quo olim ante christi eventum constabat per appositionem nominis consulis z anni consulatus qđ quia bodie non apponitur cum cessauerint isti cōsules:ideo nomen domini nostri iesu christi apponatur non credo tamen qđ sit de solennitate formali ipsius libelli. ¶Quero an dies commissi criminis[a] debeat in libello apponi,z glo. hic quod non p qua casus est in.d.libellorum.sed hoc intellige verum ſm Jac. bu.z Bar.z cōmuniter omnes doc,qđ delictū est ol die et omni tempore vniformiter punibile.sin autem difformiter,quia die festo magis ꝙ non festo z de nocte magis ꝙ de die vt dictant statuta in multis partibus Italie:tunc diem z horam z eius qualitatem apponere debent vt alias dicitur.ff.de incend.rui.nau.l.i. §.ex incendio. Dicit tamen Bar.quod vbi dies non debet apponi potest reus petere se certificari de die criminis commissi,vt possit suas defensiones facere yolens forte probare illa die se absentem a loco illo fuisse per tantam distantiam quod ad locū illum non potuisset peruenisse z tenebitur accusator eum tunc certificare non vt illa die probet crimen commissum fuisse: quia nō tenetur vt.d.l.libellorum.sed ne reo auferatur eius defensio vt.ſ. de iure fisc.l.facultas.z pro hoc etiam bene facit quia de innocentia rei iudex debet sollicite inuestigare vt.ff.de questio.l.i.§.i.z quia vbicunqꝫ iudicem mouerit equitas ibi interrogationē fieri opz. ff.de interrog.act.l.vbicunqꝫ.z ex illa lege que nitit equitate nō credo iudicem bene z iuridice facere si prius accusatorem ad certificandum cum compellere ꝙ reus iudicem certificasset de die z tempore sue absentie vel de alio simili propter quod intentionem accusatoris vellet excludere.z hoc ne quid maligne tur circa testes quod voluit cuitare.l.libellorum.que accusatorem noluit arctare ad ponendum diem vel horam.argu.ff.de eden.l.i.§.editiones. Et pro hoc etiam facit quia petens sibi aliquid impleri ex eius parte debet prius implesse.l.iul.§.offerri.ff.de ac.emp. cum similib. ¶Quero secto z iurta predicta supposito qđ delictum de nocte commissum grauius puniatur quam si fuisset cōmissum de die z euenerit quod quis de die alium fugauerit z eum insequutus de nocte percusserit quis locus vel tempus apponetur.z dicit Cy.ſ.co.l.qui de crumine,quod insultus propter quez ille fugit non debet attendi vt ibi no.glo.sed solum tempus z locus percussionis debet apponi.quod etiam dicit Barto. de iure procedere. ¶Sed quia statuta terrarum super his vt plurimuz disponunt dicit statutum tale verba esse attendēda z bene. Quod latius declara ꝙ ipse.nam interdum lex punit insultum tantuz licet grauius propter factum sequutum puta si statutum dicat pro insultu et percussione secuta quis puniatur in centum:z tunc tempus insultus non percussionis apponatur.Interdū lex cōtra punit principaliter factum sequutum grauius propter insultum precedentem puta si statutū dicat si quis aliquē percusserit vel vulnerauerit aliquē insultu precedente puniatur in tantum z tunc tempus vulneris nō insultus debet apponi.Interdum lex per se principaliter punit vtrunqꝫ z tunc si vtriusqꝫ pena petetur imponi vtriusqꝫ tēpus z locus debet designari.Interdum dubitatur an lex volnerit qđ de vtroqꝫ per se principaliter puniā tur:z tunc insultus tendens ad finem vulneris sequuti successiue nō zz attendi:vt.l.illud.in fi.ff.ad.l.aquil.z no.ſ.co.l.qui i crimine.ideo solū tēp⁹ z locus vulneris zz apponi vt inquit Cy.quod procedit vbi vtrunqꝫ fuerit in eodē territorio.alias vide qđ dicā ſ.in materia de loco. ¶Quero qñoties apponi non debuit ſi dies fuit appositus et non probatus an reus debeat absolui lz factum sit probatū.z vſ ꝙ sic qz variatio diei facit cēseri rez diuersam vt in.c.abbate.sane.de re iud.li.vi.cui accedit.ff.de insti. l.habebat.z de adul.l.denunciasse.ſ.i. ¶In contrarium facit qz superuacuo dies positus fuit in.l.libellorum.ff.eod.et sic nō zz alterare negotium:vt.ſ.de testa.l.testamentum.z.ff.de nego. ge.l.ſi pupilli. ¶Primā partem tenuit Ricar.malū.sed moderni vt nodos aliquarum legū soluāt latā materiā attingēdo distinguūt. ¶Cum queritur an tps in libello apositum circa negotium vel factum in eo insertum vel narratum sit necessario probandum.Aut querimus in his in quibus ex tpe ius metimur et tunc est necesse probare ſm illud tps id de quo queritur factum fuisse:vt.ff.de neg.gest.l.cum actum.z de incen.rui.nau.l.i.in fin. Aut queritur in his in quibus ius non metimur ex tpe:z tunc si tps in libello adiectum inseri fuit necesse vt mēsis in cā crimina li:z tunz crimen ſm illud tps zz probari:qz lx nō sit cā agendi est tamen de forma propositę accusationis vel actiōis vt.l.libellorum.ff.eo.z hic in gl.z est ratio qz sicut lex nō permittit accusatorem vagari in accusationis propositione sic nec in proposite probatione:vt.ff.de dolo.l.non zz.Si vero necesse non fuit vt illud tempus apponeretur vt in questione nostra:z tunc in negotio reiterabili est necesse illud ſm illud tēpus pbari.ar.l. demun ciasse.§.qui tñ.ff.de adul.z est ratio:qz ſi de alio tempore probetur apparet aliud esse probatum z aliud diuersum fuisse.ppositū nec pluralitas presumit sed pbat:qz de vno fatetur actor i libello z sic per cōfessionem illud probat:vt.l.cū precū.§.de libe. cau.z.l.§.de in ſt.z.subſt.sub cōd.fac.z de alio p testes probat etiam id ꝙ se succumbere deberet. Et idem dico si factū pbat sed de tempore nihil.nam probationes remanent dubie que in criminibus maxime debent esse clarissime:vt.ſ.de probat.l.fin. dubietas earum apparet ex eo:qz forte testes senserunt. de alio tempore quam fit positum in accusatione z sic probatio esset cōtingens non necessaria ideo non bona:vt.ſ.vnde cognat.l.non ob hoc.z de proba.l.neq; natales. ¶Jn negotio vero nō reiterabili vt mortis dic aut tps adiicitur facto ex quo immediate concluditur agentis intētio aut facto remoto. primo casu aut testes probant de tempore diuerso ab eo quod est positum in libello z non probant contenta in libello imo eis contradicunt quia hec sunt incompassibi ia quem fuisse occisum vna die z iterato fuisse occisum alia cum non pluries quis moriatur:vt.l.i.§.de sacrosan.ec.z ideo nec sequi potest ex his condemnatio de propositis z petitis quod probo:qz ſm probata debet sequi condemnatio vt.l.illicitas.§.veritas.ff.de off.presi.z condemnatio zz esse conformis libello vt.ff.communi diui.l.vt fundus.z de fidei com.li.l.ſi.sed qz non potest esse conformis libello qz de narratis ſm illud tempus non est facta probatio:sequitur qz non probauit actor qđ intendit:ideo succumbere debebit. Aut testes in casu predicto de tempore nihil deponūt:z tunc licet iste passus fit dubitabiliter priozeñ ſm Bar.dic qz dubia remanet probatio si in attestationibus de tempore non est facta mentio vt in precedenti dixi.z ad hoc accedat.l.habebat.in prin.ff.de inſt.Secundo casu quādo tempus adiicitur termino remoto ex quo immediate non concluditur in libello qđ exemplifica in hereditate petita puta asserit titius gaium defunctum iam est annus vel certo tempore z se eius proximo:z rem esse z heredem abintestato. z sic petit declarari z sempronium rerum hereditariarum possessorem sibi condēnari ad restitutionem earum ꝛc. modo licet isto casu non probetur mors ſm tempus in libello descripti sed ſm pliciter in alio tempore nihilominus actor debet obtinere proximitate z aliis necessariis legitime probatis. Et est isto casu rō qz nulla ex probatis insurgit cōtrarietas vel dubitatio circa eam per quę concluditur qđ sit heres z habeat ius sic petendi.z quando constat de causa proxima non curatur de remota:vt.ſ. quod me.cau.l.ſi.z conclusio non narratio est inspiciēda:vt.ff.de lib. leg.l.aurelius.§.mevia.z pro hoc membro accedat. ff.de nor.l. in delictis.§.ſi detracta. ¶Quero quidam commisit aliquod delictū ante festum natiuitatis z post festū per plures dies accusatur:z in libello asserit accusator hec verba:z fuerunt predicta commissa de anno presenti z de mēse decembris.modo pars aduersa videns testes probasse crimen commissum fuisse de mense decembris:sed ante festum natiuitatis petit se absoluti dicens qđ testes probant de alio crimine z non de narrato in libello:qz de percussione facta in anno anteriori z elapso non autem in anno presenti qui incipit a festo natiuitatis domini ſm motem regionis seu ciuitatis z ita dinumeratur annus qū in instrumentis apponitur vt hic in gl.vel qui ſm vulgum z computum incipit de mense ianuarij:z tunc libellus videretur de se ineptus z continere impossibile an iudex debet condēnare vel absoluere z qualiter. ¶Et dicit Ja.bu.qđ annus est duplex:qz alter est regalis i.qui.cccl.xv.dies habet:vt.ff.ad.l.aquil.l.ita vulneratus.z de ita tu lib.l.cum heres.§.stichus.z ſm istum annuz verba libelli debent intelligi.ar.ff.de iudi.l.ſi quis intentione ambigua z computabitur iste annus a die porrecti libelli inclusiue et numerabitur retro:vt.o.l.ita vulneratus. ¶Alius est annus communis z vulgaris qui licet in se totidem dies continet: tamen non connumeratur retro.sed incipit in certo termino ſm varietatem factorum z morez regionum z iste non debet attendi.argum.l.ſi quis intentione. Alij vt Bar.dicunt qđ maleficium illud nō erat comprehensum in libello.z hoc ex eo quia annus nō debet in libello apponi:vt dicit gl.propter qđ accusator annū apposuit. igitur nō ad alium annumꝫ domini nostri se retulit.z hoc maxime quando annos domini scripsit in principio libelli:qz tunc se ad illum videtur referre quem in principio ascripserat.Ad.l. si quis intentione.respondent eius sequaces qđ hec intentio nō est ambigua. ¶Ego credo obi.Ja.bu.indubitanter procedere in facto non reiterabili vt mortis qz tunc apparet de errore concipientis libellum qui non vitiatur:vt.l.ij.§.de erro.aduo.et sit necessario non apparebit euidens error si ad annum in prin.positum referatur vel nō si nō referat.verum dicit Ja.but. ¶Jn facto vero iterabili vt percutionis vel alicuius verbalis iniurie procedat opi.Bar.z hoc quando dixit de mense decembris q p parte est de anno preterito z pro parte de anno presenti in qua verba cōcipientis libellum possunt verifica ri.zz vbi p nulla sui parte

parte mensis ille fuisset de anno presenti vel mēsis nouembris: et sic de mense ianuarij accusatus quis fuisset de maleficio commisso de mēse nouembris z presentis anni credo qđ Ja.bu.etiaz dicat verum in actu reiterabili: qz de mense nouembris futuro non intellexit actor nec intelligi potest cum accusaretur de commisso non de committendo z in presenti anno secūdum dinumerationem annorum domini nostri fiendam a natiuitate eius ille mensis non comprehendatur est necesse vt vel error demonstretur vel illa verba in presenti anno exponatur idest principaliter z proxime elapso quo ad mentem proferentis z necessariam eaz aliter intelligi non possit vt sic res potius valeat vt alis in.l.insulam.ff.de prescrip.ver.z.l.quocies.ff.de reb.du.vel de alio anno.ſ.legaliter intelecto intelligatur ſm qđ supra inquit Jacob. bu.z tunc bene facit.o.l.ſi quis intentione ambigua.z sibi imputet reus qui ab initio in libello boc non apposuit:vt alias in fin. ff.de anna.excepti. ¶Nunc videamus de loco[a] circa cuius materiam quero an ciuitatis nomen vel diocesis debeat apponi.et dic qđ sic:vt dicta.l.libellorum.ibi dum dicit in ciuitate illa ꝛc.z potest esse ratio vt appareat ex serie libelli an iudex coz ā quo porrigatur accusatio babeat de illo cognitionem necne cum plures sint iudices separatim iurisditionem habentes secundum diuisionem ciuitatis z eius territorij. ¶Item ne accusator vagetur super crimine similiter locus ciuitatis:vt in tali quarterio vel comitatus seu diocesis:vt in tali villa similiter locus singularis et particularis vt in tali capella et in tali domo vel tali predio : vt eadem lege libellorum.z debet ille locus particularis per confines saltem duos demonstrari: vt.l.forma.ff.de censi.tutius tamen est plures apponere z duos sufficiat probari z hoc nisi locus sit ita certus ꝙ alia non indigeat:z de numeratione vt in palatio potestatis z sic de ceteris.argumē.l.ij.ff.de do.prelega.z.l. continuus.§.cum ita.ff.de verbo.obli.z eius quod infra dicam de nomine accusatoris vel accusati:z hoc vbi delictum fit vniformiter in quacūqꝫ parte loci punibile:alias si difformiter puniretur locus loci deberet apponi.argu.l.de pupillo.§.qui nunciat.ff.de no.oper.nuncia. ¶Adhuc queritur vbi quis percussit aliquem in platea z ex percussione moritur extra plateam ꝙs locus ſi de occiso accusatur debet apponi.z dicunt doc.percussionis z vulneris:qz ibi videtur mortuus:vt.ff.ad.l.aqui.l.huic scripture.§.fi.z.l.ait lex.in eod.tit.facit.l.i.§.ex incendio.ff.de incen.rui.nau. ¶Quero aliquis insultauit alium in vno loco et eum fugando percussit in alio quis locus debet apponi.respondeo vt dixi in.vi.questione.Et que ibi dixi procedunt fine scrupulo.vbi vtrinqꝫ loci vna z eadez sit iurisditio.sed si insultus in vnius presidis territorio z percussio in alterius territorio dicit Cynus in.l.qui de crimine.quod quia insultus confunditur iustitia est eius in cuius territorio percutitur ille vel vulneratur. ¶Ego credo alicer dicendum vt potes colligere ex his que supra dixi: videlicet qđ si in territorio iudicis in quo factus est insultus fit[b] ler per quam appareat qđ insultus non debeat confundi sed puniat vtrunqꝫ per se vt de insultu in centum de percussione inducentis qđ iuder qui libet de delicto in suo territorio penetrato habet cognitionem z sic iuder in cuius territorio insultus est commissus pro insultu illum condemnabit in centum et alter iuder de vulnere secundum eius legem communem vel specialem ciuitatis. Vbi autem non esset lex per quam insultus tantum z principaliter puniretur vt ibi exemplificaui:puta si ler dicat pro insultu percussione secuta quis soluat certum quid:tunc videretur quod vterqꝫ cognoscerer de delicto in suo territorio perpetrato:quia in cuiuslibet territorio deliquit. ¶Jn 2trarium qz is de eodem delicto videbitur puniri.l.ab vno de percussione z vulnere tantum z principaliter ab alio consecutiue z implicite in pena pro insultu imponenda contra no.ſ.co.l.qui de crimine. ¶Ego credo salua meliori deliberatione ꝙ iuder loci insultationis non habet isto casu cognitionē de insultu sic qualificato.l.cum percussione:qz cum ler ciuitatis non se extendat vltra eius territorium:vt.l.ex ea.ff.de postu.sequitur qđ ler illa que insultum aggrauat percussione secuta de tali percussione debet intelligi que in eius territorio sit facta:z ideo solum penam ſm plicis insultus imponere posset nisi simpler insultus non confundatur similiter iuder percussionis z vulneris solum penam simplicis z percussionis z vulneris posset imponere.z sic primā partem teneo.cum modificatione predicta. ¶Si autem nulla speciali lege super his disponatur z sic summus in iure communi tunc dictum Cyn.videtur locum habere si iuder vulneris solus iustitiam exhibeat tanꝫ insultus sit confusus. Jn contrarium facit:qz offensa videtur vtriusqꝫ iudicis maiestas z respublica vtriusqꝫ ciuitatis z ex diuersis factis:et sic quilibet de offensa sue reipublice facta debet posse vindicare:vt lege ita vulneratus.ff. ad.l.aquil.nec insultus debet confundi:quia in alia iurisditione factus quam vulnus vt dicitur de actione furti que non nascitur eidem ex noua contractatione zz alteri sic dominio mutato vt.ff.de furtis.l.ſi dominum.z alibi arguitur de dominio ad in-

a ¶De loco.Adde Bar.in.l.ij.§.hic senatus.in fin.ff.ad fill.quem etiam vide in.l. pupillo.§.qui nunciat.vbi etiam Aller.de no. oper.nuncia.z in.l.ſi quis.§.de institu. z substi.sub condi.fact.z in.d.libellorum.ff.de accu.z in Specu.de instru.edi t.§.ij. versi.potest nomen z.§.instrumento.ver.quid ſi locus.z ibi Jo.an.in addi.nisi in libello turbationis in quo debet specificari locus loci.i.in qua parte feudi fit facta turbatio.Bal.in.l. vbi.§.vbi de possessio.aga. Item adde qđ secus est in ciuili in actione famosa,Bar. in.l.j.vlt.colum. f. de eden. Item adde qđ locus delicti debet specifice probari: quia non sufficit delictum esse factum nisi testes deponant de loco in q̃ fit factum.Bart. ibi tenet idem in tempore:ala non dicitur esse probatum delictum vt ibi:z tenet Bart. cepol.in titul. de seruit.rustic.c. de serui.pasc.z vide per Bal.in.l. matrem.§.de proba. z per Barr. in.l. non solum.§. sed vt probari. ff. de no.ope.nun.

b ¶Adde huc ductis per dictuz Leap.ſi iliator:cz meum,ad hoc qđ hic de loco queritur quod not.bal. in repetit.l.edita. nu.xxxiij.et quod ibi posui in addition.ad ipsum.in versicu.interdum etiā.§.de edendo. z an locus loci vide Barto.in.l.de pupillo.§.qui nunciat.z ibi Alexan. ff.de no.ope.nuncia.z an locus duobus in accusatione vtiet.vide bar. in.l.quoties.de ẏs bonum obligat.et Alexan.in.l. ita fidei.de iure fisc.

c ¶Adhuc queritur. Tu vide de hoc ſi sito scilicet ◦ uis locus delicto dicatur quando in vno est inceptum et in alio consummatum:quod no. Joan.and.in addītio. ad Specul. titu. de inoffic. §. nunc tractemus. versiculo primo. et quid ſi puella rapit in vno loco et in alio stupra-

a ¶An dies zmissi cris. accusans oz ponere die cōmissi cris i libello ad petitionē accusati vt possit se ōfendere qbādo qz ea die fuit alibi bar. l.i.is qz re⁹ in.vij. col.v.ij.q̃ro cū in accusatiōe.ff.ō publi.iud.z ē casus no.i.l.ij.§.fi qs.ō eo qđ cer.lo.z L. udo.pō.isin.v.bar to.in.l.is qz re⁹ ꝛc. z Bart.in.d.§.fi qs i fi.z.l.pāt bonus.§.i.versi.no. ex hac.l.blo.ff.de acq.ber.qđ verus est an ẓfessionem vel negationē accusati nō post ſm alex.de imo.i addi.ad bar.l.d.§.fi qs.quo casu suffi cit dicere nō recordor ſm ang.in.l. libellorū. ō accu. vbi ōt sic practicari.Jtē si ponit z nō pbat dies oz accusator succumbere.bart.i.d.l.is qz in.d.l.pāthon⁹.§.i.i v.not.ex hac.l.z ibi Pau. de ca.l.ij.col.z l.i. denunciasse.§.qd tñ.paulo post ꝓncip.ff.de adul.in d.l.is qz re⁹ i.vij. col.v.§ q̃ro.bal.l l.i.vij. col. magna.v.iuꝫ.vij.pūcto.§.q accu. non pos.Jtē adō qz si ponāt vna dies z pbet alia re⁹ oz absolui.bal.l.i.ij. §.ó pba.z ale.l.i. is q.pal. ita tenet Raph.cu.l.d.l.is qz re⁹.ſibi imo.in pe.char.tz Zilū.z Fulg.i.d.§.fi qs ista.ſz vi6.d. Jas. may.ibidē qtenet cū bar.itē adō an omissa possit supleri ꝓbationibus p bar.i.l.ſi p ses.de pe.z Aller. post Bar.i.l.i.§. idē scribit.ff.dep. qó non.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

Universidad de Sevilla Biblioteca

a ¶Sit necessaria
ꝯclusio. Alcobal.
j.l.ō. de ffa.ꝛ bñ i
l.libellor.ff.6.acc.
ꝛ plen⁹ p ale.i.l.j.
in pri.ff.6dē. vbi
multa alle.ꝛ limi-
tat vez nisi iuris-
dictio pēdente cō
clusione libelli vt
qz ex nātī rone
posse: i ferri mul
tipler cōclō ꝛ ꝑm
ynā cēt adcēdus a
yn⁹ iudex: ꝛ ꝙ alia
ali⁹ vide i.c. cū sit
de fo.ꝑpe.bal.i.l.
edicta. pri.col. de
cē. ꝛ ale.i.l.j.ff.e.
et ang.ꝙsi.vj.lata
est sniā cer.ꝛ alex.
i.l.absentie. ō pe.
b ¶In quali custo
dia retineri. limi-
tat verꝙ accusat⁹
sist⁹ ē carcerat⁹ qz
si fuerit fideiusso-
rib⁹ relaxāt⁹ p.l.
j. de cust. re sec⁹ si
accusat⁹ nō cōpa-
ruit. l. null⁹. j. ō ex
hi. re. Itē secus si
pena imponenda
erat pecuniaria
qz tūc accusās nō
ds detineri cū olo
pena sit habi-
tura locū ar. l. gre
ḡ. post de fideiss. ꝛ
l. gñalr. ff. de epis.
ꝛ cle. ang. de are i
tra. ō malef. ḡ. ad
hrelā ḡ. iij. regrit 2
ꝛ an accusator de 3
beat ī carcerari vi
de bar. i.l. pe. ḡ. oi 4
no crimē. i ḡnc. ij.
col. ff. ō pub. in. et 8
vide bart. i.l. q ſa-
ne. ff. de qō. ꝛ p eū 10
dē fal. ff. c. i. l. mul-
tis.

c ¶In ō pena ta
liōis locū bēat ad
de an ō pena ha- 1
beat locū i accusa
tore q ī certis casi
bus ꝑmissa a iu-
re accusat quēpiā b
post mortē. videō
hoc ro. fin. suo. de
clxrri. inci. tu scis
qꝫ i multis casib⁹ 2

sio, vel vulnus sit illatum, ꝛ dicit Jac. but. qꝫ sic de iure cōi: quia
ex eius variatione variatur pena: qz aliter ꝛ grauius ꝓ percus
sione facta in facie quam in alia parte corporis. vt insti. de iniu.
ḡ. atror. ꝛ idem si per statutum variaretur pena ꝑm varias par-
tes corporis iuxta que dicit Ja. bu. qꝫ supposito qꝫ caueatur sta
tuto vt ꝓ vulnere illato in facie quis puniatur in centum. ꝛ pa
alibi illato puniatur in. xx. ꝛ si quis alium accusauerit quod eu
in facie vulnerauerit ꝛ probauerit de vulnere sed non qō illatum
fuerit in facie ꝙ reus est absoluendus cum non possit condēna-
ri ex lege que punit de vulnere illato in faciem: qz hoc non est ꝓ
batum: vt. l. illicitas. ḡ. veritas. ff. de offi. ꝓcōi. nec ex punitente de 3
vulnere alibi illato qz illa non fuit in iudicio deducta vel ex eo c
capite non fuit actum. ꝛ sic dicit de facto fuisse determinatum ꝛ
vide que plenius scripsi. ī. c. o. l. qui de crimine. ¶ Quero an i 22
libello accusatorio sit necessaria conclusio. ⁊ dicunt doc. qꝫ non a
quia pene impositio non iudicis voluntate mandatur sed legis
autoritati reseruatur: vt. l. i. ḡ. i. ff. ad turpil. ꝛ sic sufficit eum accu
sare de certo delicto declarato vt. ī. licet nō petat eum puniri cer
ta pena. hoc etiam probat dicta. l. libellorum. que de conclusiōe
nihil posuit. ꝛ ꝓ hoc facit ista glo. de consuetudine vero cōclu
sio adḡitur sed non super pena sed generaliter ꝛ indeterminate
videlicet quare peto eum puniri secundum formam iuris ꝛ sta
tutorum. ¶ Modo trāseamus ad materiam subscriptionis 23
Circa quam esset querendum quotuplicem debet accusator sub
scriptionem facere ꝛ de forma vnuscuiusqꝫ. ꝛ que exigat fideius
sores ꝛ que non. ꝛ quid si inscriptio ad penam talionis facta nō
fuit de quibus omnibus bic tangit glosl. in fi. Sed quia de his
plene scripsi. ī. titu. l. qui crimen. iuxta principiū. ideo die vt ibi.
vbi conclusiue tenui quod in fine libelli debet subscribere. ꝛ ego
tali ꝛ profiteor me professum: vt. ī. scriptum est: vt. ff. eo. l. libello
rum. ¶ Item debet addere quomō profitetur ꝛ promittit se 24
perseueraturū vsqꝫ ad finem: vt. ff. eo. l. si cui. in principio. ꝛ de hoc
probet fideiussorem: vt. ō. l. qui crimen. Item se subire velle ean
dem penam quam reus si reperiatur calumnioſam accusatiō
nem instituisse. et de hac forte sentit hec. l. ꝛ sequens. sed canoni
ste habent text. in capitulo super his. extra eod. si tamen ad hoc
se non obligauit lex enim obligat ipso iure vt ibi dixi ꝛ sentit etiā
hic glossa. ¶ An autem in omni crimine sit necessaria inscrip
tio. ꝛ an excipiens de crimine vel etiam iudex inquirens debeat
se inscribere dixi plene ī dicta lege qui de crimine ꝛ hec sufficiāt.

¶ Accusatio instituitur nec accusatori creditur contra eū qui
criminosus dicitur.
Innocentes non puniuntur.
Pena talionis locum habet qñ pena extraordinaria arbitrio
iudicis infligitur.
Reus crimen confessus de socijs non interrogatur. ꝛ numeris 5
sequentibus.
Modus interrogandi reum de socijs qualis ꝛ an cū tortura vel
fine fieri debeat. ꝛnu. seq.
Confessio rei an faciat probationem ꝛ contra eos quos confitet 10
ꝛ nume. ij.

Accusationis.

Primo ius antiquū fauens accusationi cō
firmat qꝫ successiue declarat vsqꝫ ibi nemo. secundo
illud limitat vel dubiū removet vsqꝫ ad finē. ¶ Ca
sus. Contra eum qui criminosus dicitur solemnis accusatio dz in
stitui nec accusatori creditur nisi quatenus de crimine doceatur
ꝛ calumniatus similitudine supplicij debet puniri ꝛ vter que in
ter eum in equali custodia retineri b nisi personarum dignitas
alind introducat. ꝛ qui mandatorem vel criminis socium nomi
nat non propterea se releuat nec de se ꝑfessus de aliorum conscie
tia est interrogandus. ¶ Notabilia collige septem que omnia
habes in summario. ¶ Item nota quod innocentes non sunt
puniendi. concor. supra de procura. l. exigendi. ꝛ vide hic glo. iij.
que allegat dictum Boetij. ¶ Item quod accusator debet per
se accusare ꝛ in iudicio cōparere. concor. ī. eo. l. iij. ꝛ de publi. iu
di. l. pe. ḡ. ad crimen. ꝛ hic vide glo. quartam. ¶ Opp. quod qui
accusatur statim reus est estimandus. ꝛ sic accusatori incumbit
onus probandi vt. ī. de eden. l. qui accusare. ꝛ de procura. l. reū.
ꝛ de probatio. l. actor. Solu. vt in glos. ij. ꝛ hic exponitur reus. i.
dānandus, non autem reus. i. conuentus per differentiam ad
actorem. Est ergo hoc nomen equiuocum secundum subiectam
materiam intelligendum: vt. l. si vno. ff. locat. ¶ Oppo. secūdo
Innocentia est quid incorporale ꝛ intangibile: qualitas que
dam persone cohe rens igitur illa non potest puniri cuius con
trarium vt hic videtur dici. Sol. vt in glo. ij. in prin. exponēdo
subiectam innocentiam. i. subiectos innocentes. ¶ Opp. tertio
extra glo. quod text. male dicat dum dicit. non impunitam fore
licentiam mentiendi cum licentia sit facultas a iure concessa et
permissa: vt. ī. de sacrosan. eccle. l. i. ꝛ de episco. ꝛ clericis. aut. licē
tiam, sed a iure concessum non meretur penam: vt. j. de adulte. l.

gracchus. ꝛ. ī. de admini. tut. l. sancimus. So. quod illud in licen
tia concessa ꝛ permissa hic in prohibita sed sibi assumpta. non
enim ponitur aliquod verbū talis licentie permissiuum: vt in
contrarijs sed prohibitiuum dum dicit nouerit non fore impu
nitam ꝛc. vnde super verbo licentiam subaudi sibi assumptam.
¶ Opp. quarto quod calumniosa accusatio sit permissa: vt. vt
de bo. liber. l. si quis cum maior. ḡ. si patris. Solu. vt in glosl. su
per verbo similitudo vel forte ibi loquitur de calumniosa re non
consilio. ¶ Oppo. quinto quod non pena talionis sed alia calū
nianti sit infligenda: vt. ī. titu. j. l. iij. Solu. vt sequitur in eadem
glosl. vsqꝫ ad finem. videlicet quod hic in accusatore prosequen
te et non probante: ibi in non prosequente ꝛ contumace. ¶ Hunc
quero an hec pena talionis locum habeat quando pena esset ex
traordinaria iudicis arbitrio infligenda dic quod sic in ea. glo.
in princip. quod declara vt in ead. ꝛ adde quod inspicitur alias
imponi consueta. vt i simili not. ff. de bis qui notan. infa. l. quid
ergo. C. pena grauior. ꝛ. ff de penis. l. respiciendus. in princ. ꝛ est
expedita pars prima. ¶ Oppo. nunc contra secundā quod de 4
socijs quis interrogari possit vt. l. prouinciarum. ī. de ferijs ꝛ. j.
de fal. mo. l. j. Solu. qō hoc regulare fallit in casibus illis ꝛ alijs
quos enumerat hic glosl. in fi. ¶ Sed in contrarium videtur. l.
qui vltimo. in fi. ff. de pe. Quapropter glo. ibi dicit quod confes
sus de crimine de consocijs non interrogatur. vt hic et. l. repeti.
ḡ. i. ff. de questio. sed conuictus sic vt ibi. Hec sol. non videtur ha
bere bonam rationez diuersitatis ꝛ licet bec. l. ꝛ. l. repeti. in consi
tente loquantur tamen. l. qui vltimo. loquitur indistincte in dam
nato de crimine. ꝛ sic etiam in conuicto per eius confessionem
nedum per testes: vt. ff. de confes. l. j. preterea. l. prius. ff. ad fil. lo
quitur in confitente qꝫ de mandatore interrogatur quinimo suā
det ratio. vt confessus potius fit interrogandus: quia qui nega
uit ꝛ est conuictus non potest congrue de socio interrogari cum
nō fateatur de se iam negat se alicuius socij fuisse ꝛ sic nec socijs
habuisse. aliam merito dedit ibi glosl. solutionē videlicet quod
ibi in tam damnato hic in nondum damnato sed truffa est quia
si damnatur differtur vt de socijs interrogetur magis non dam
natur. preterea. d. l. prius. in nondum damnato loquitur: ideo
ibi tertio dicitur quod ilia debet restringi ad casus speciales hic
nominatos in glosl. ꝛ ꝓ hoc facit verbum sepe ibi positum.
¶ Sed Bart in. d. l. repeti. dicit quod leue est dicere ibi specia
le sed difficile est assignare rationem ideo ipse non fatetur banc
specialitatem sed distinguit sic. Quedam sunt delicta que non
committuntur specialiter in offensam vel odium alicuius. sed
propter commodum committentium vt falsificare monetam et
latrocinium committere. nam isti principaliter res alienas dili
gunt non autem aliquem exosum habent: ꝛ tunc isti tales de cō
socijs sunt interrogandi ꝛ ita intelligit omnes. ll. hic allegatas.
et. d. l. qui vltimo. ¶ Quedā sunt delicta que principaliter com
mittuntur in odium alicuius et in istis confessus de se non de
bet interrogari de socijs vt hic. et. d. l. repeti. fallit in casu. d. l. si
prius. ꝛ rationem diuersitatis assignat: quia in secundo casu est
qui alios delinquentes potest accusare sed nō sic in primo ideo
iudici magis permittitur inquirere. Hec solutio non videtur
mihi vera contra Barto. nam latro licet affectet res et non per
sonam nisi propter res tamen hec affectio fit cum iniuria domi
mi: ideo est qui cos accusare potest. ꝛ sic eius diuersitate attenta
non deberet de socijs interrogari quod tamen est falsum. Item
maleficus in alienum odium sua facit maleficia ꝛ tamen de so
cijs interrogatur: vt. j. de maleſi. ꝛ mathe. l. fina. Item crimen les
se maiestatis contra principez committitur ꝛ tamen de cōsocijs
interrogatur: vt. j. ad. l. iul. maie. l. penulti. ꝛ fi. quinimo in crimi
ne homicidij fuit interrogatus seruus de consocijs et probatur
in. l. i. ḡ. fi. ff. de questi. ¶ Quapropter ego credo qualitatez per
sonarum ꝛ delictorum esse ponderandam. nam aut persona in
quisita vel accusata est seruilis conditionis: ꝛ tunc de mandato
ribus vel socijs interrogari potest ꝛ an in genere vel in specie di
cam in se. q. ꝛ est ratio quia vt plurimum tales persone vt meticu
lose sine socijs instigatu vel mandato non consueuerunt gran
dia delicta committere vel attentare. Ad hoc accedat. l. quinqꝫ.
circa medium. ī. de seruis fugi. l. ñ. j. ad. l. iuli. maiesta. ꝛ. ff. ad ex
hi. l. fina. ad fil. l. si certus. ꝛ. l. prius. ꝛ. d. l. i. in fi. de questi que om
nes in seruis loquuntur. ¶ Aut persona accusata vel inquisi 7
ta est libere conditionis: ꝛ non vilis: ꝛ tunc in criminibus que
sine socijs regulariter non committuntur credo de socijs inter
rogari posse vt prouincia purgetur eis. arg. l. congruit. ff. de of
fi. ꝓcōi. ꝛ ad hoc accedant. ll. que dicunt latrones interrogari de
socijs: vt. l. prouinciarum. ī. de fer. ꝛ. l. diuus. ff. de custo. reo. cum
enim latrones sunt qui stratas aggrediuntur publicas: vt. l. ca
pitalium. ḡ. famosos. ff. de pe. ꝛ bi soli non sunt sed plures nec fi
ne receptatoribus. ideo faciliter lex permisit de eis interrogari
cum plurimum sint ignoti ꝛ occulti. Idem potest dici de falsifi
cantibus monetam: vt. l. i. j. de falsificantibus monetam. cuz re
gulariter plures in eo ministerio sunt necessarij. ¶ Idem
de eo

de eo qui contra principē molitur: qz tali non consueuerunt sine
socijs attentari. ¶ In criminibus vero que sine socijs pluribus
committi possunt: tunc aut delictum est contra salutem commu
nem omnium ꝛ tunc de socijs potest interrogari. vt. l. finali. j. de
malefic. ¶ Et est ratio: qz etiā contra socios inquirere intendit
ad communem salutem, omnium nisi radicitus tale vitium extir
petur salus communis non habebitur. Ad idem potest induci
qō et lam de latronibus dici: vbi aūt hec cessent de aliena cōscie
8 tia non debet interrogari vt hic. ꝛ. d. l. repeti. ¶ Quero nunc
de modo interrogandi. ꝛ respōdeo cum gl. in. l. prius. ff. ad fill. ꝛ
hec cum Ly. qꝫ generaliter non descendendo ad speciem nomi
nationis certe persone: qz si ad speciem descenderetur non esset
ḡrere, sed potius suggerere qō fieri non debet: vt. l. i. ḡ. questionē.
ff. de questio. quod intelligo nisi contra aliquem in specie sit legi
9 tima presumptio vt statim declarabo ꝛ sentit hic glo. ¶ Quero
nunc an cum tormentis vel sine. ꝛ sentit hic gl. qꝫ sine tormen
tis nisi precedat aliqua presumptio: vt. j. de questio. l. j. sed qz gl.
obscure locuta est ideo eam declaro. nā de scipso quis debet in
terrogari sine tormentis ꝛ negans non debet torqueri nisi pre
sumptiones ꝛ indicia sufficientia contra eum sint: vt. l. i. de que
stio. in princ. de se cōfessus potest de socijs interrogari similiter
in casibus predictis sine tortura sed an cum tortura: ꝛ tunc si te
neas qꝫ de socijs tantū interrogari debeat in genere credo qꝫ tor
queri non debet nisi cum negaret socios ꝛ legitima presumptio
est contra eum qꝫ socios sciret: vbi autem de eius scientia non est
presumptio iusta non video quare debeat torqueri: sed vbi te
neas qꝫ interdum possit descendi ad speciem: tunc vult ista gl. qꝫ
ad speciem descendi non possit nisi contra eum contra quem in
terrogatur precedat legitima presumptio. ꝛ ad hoc facit. l. i. j. de
questio. per gl. alle. qō no. propter id quod in precedenti. q. viri.
10 ¶ Quero modo quem effectum habebit hec confessio contra
cos de quibus confessus est. ꝛ respondet successiue glosl. qꝫ effe
ctum non habet plene probationis sed alicuius presumptionis.
In contrarium videtur vt plene probet. ff. de edi. l. quero. ḡ. fi.
ī. de ser. fugi. l. cum seruum. ꝛ. l. quicunqꝫ. ꝛ quod ibi no. glosl. sed
respondeo qꝫ ibi ciuiliter agitur hic criminaliter: ꝛ sic probatio
nes merito critiuntur clariores, vt. l. fi. ī. de prob. ¶ Secundo
opp. qꝫ nec presumptionem faciat: vt in hac. l. Sol. qꝫ bec. l. log
tur quando sua sponte non interrogatus alium nominat quo ca
su nominatio suspecta habetur a lege rationibus hic assignatis
in tex. sic ꝛ alias dicimus qꝫ testis sponte se offerēs est suspectus:
vt. ff. de his ꝙib. vt indig. l. post legatum. ḡ. bis vero. ꝛ ibi glosl.
vbi autem interrogatus nominet: tunc presumptionem facit: qō
intelligit Cynus vbi interrogari debuit iure ꝛ non alias quod
placet vt freni temperies iudicibus imponatur, ꝛ probatur. ff.
de questio. l. i. ḡ. item seruus. hanc autem presumptionem solum
iudicium facere ad torturam dicunt docto. ꝛ quidam ꝓ hoc al
legant casum. l. qui vltimo. ff. de penis. sed nō facit qz de reserua
to contra alium torquendo loquitur: sed fortius facit glo. ī. titu.
ḡ. l. j. ꝛ est glosl. iij. ¶ Sed in contrarium fortiter facit: quia no
minator de se confessus est. criminosus igitur velut non integer
non debet sufficiens in dicium facere vt diximus de vno seruo vt
ff. de questio. l. prima. ḡ. idem cozne. Item per eius confessionem
apparet eum criminis participem: ergo sufficiens non facit in
dicium contra eum quem dicit esse participem ꝛ socium: vt. d. l.
j. ḡ. si serui. non enim socius socium accusat: vt. l. si filium. ff. de li
be. cau. Item quia ad hoc vendicare sibi locum viderentur ratio
nes suspicionis huius. l. ¶ Sed ego respondeo confitendo qꝫ ta
lis presumptio per se sola non facit sufficiens indicium ad tortu
ram sed coniuncta cum presumptione que prius erat contra ip
sum propter quam ipse tortus fuit: alias non torquendus vt pri
me dixi facit indicium sufficiens ad torturam. ¶ Et sic sollici
tus replicaret hoc solum proceda: vbi quis interrogatur in spe
cie: sed vbi in genere ita qꝫ contra neminem esset presumptio in
specie hoc non videtur procedere. Ego hoc confiteor ꝛ ꝓ hoc
induco autoritatem huius glosl. que exigit presumptionem ali
quam prius contra eum contra quem quis interrogatur, debere
procedere quod not. ꝛ sim predicta intellige qō no. glo. iij. j. ti. ij.
l. j. ꝛ hec sufficiant.

¶ De exhibendis ꝛ transmittendis reis. Rubrica.

1 ¶ Miles remittitur ad magistrum militum cum actis cause.
ꝛnu. seq.
6 Magister militum non tenetur stare actis sibi transmissis.
a ¶ Miles. a ¶ Miles, ꝓpter delictum
1 cōcessū actis cause remittit ad
magistrū militum. ¶ Op. qꝫ preses prouincie co
gnitionem non habeat: sed solus magister militū
vt. l. magistericio. ī. de iurisdi. om. iudi. Sol. vt hic in
prima gl. i. qꝫ ibi in militia hic extra militiam. Sed caue qz hec
solutio ꝛ glo. non est clara: qz de delicto militari cōuenitur sub

magistro militum vbicunqꝫ delictum sit commissum vt in con
trario: sed de communi delicto commisso in prouincia non est
dubium qꝫ sub preside cogitur respondere: licet condemnatio in
terdum nō spectet ad eum vt statim dicam: sed de commisso in
militia. i. in loco vbi militabat nunquid possit cōueniri sub ꝑsi
de illius prouincie si ibi reperiat. ꝛ credo qꝫ sic ex quo sub presi
de erat puncia illa. Iz ꝓ mediocri delicto esset ad magistrum
remittēdus: vbi autē illa prouincia non foret sub preside posita
solus magister cognosceret: sed si aufugisset ꝛ in puncia reper
tus esset an sub illo preside possit cōueniri sub quo reperit. vide
tur ista glo. sentire qꝫ non. ego credo qꝫ vbi reperit ibi conuenīri
possit. arg. l. j. ḡ. vbi de crī. agi oportet. ibi crimino⁹us potest con
uenīri vbi reperitur ne maleficium remaneat impunitum: nec re
perio qꝫ miles habeat cōtrarium priuilegiū ideo regule est stan
dum. Fateor tamē qꝫ vbi cōuentus esset ꝓ mediocri delicto re
mittēdus: qz in hoc est priuilegiatus vt hac. l. cum si. ¶ Opp. 2
qꝫ imo remittere non teneatur: vt. l. si. ff. de accusa. cum reatus
omne priuilegium excludat: vt. ī. vbi sena. vel cla. l. i. Sol. vt ibi
in glo. ñ. qz aut delictum est enorme: ꝛ tunc non tenetur remitte
re vt in contrarijs. Potest tamē ex voluntate ꝛ ita potest loqui
bec. l. aut non est enorme sed mediocre: ꝛ tunc tenetur remittere:
vt. ff. eo. l. de militibus. ꝛ ita etiam potest loqui hec lex: ꝛ sic eam
intelligit Ly. ꝛ eam exemplificat quando miles intulit vim fine
armis: nam crimē est publicū: vt. ff. de publi. iudi. l. i. ꝛ non enor
me sed mediocre: qō licet aliter declarat. pbari potest ex media
critate pene que est adepti tertie ptis bonorū que fuisset olim
bonorū si vis cum armis fuisset: vt insti. de publ. iudi. ḡ. ité lex.
¶ Ex ꝓdictis collige quatuor intellectus in hac. l. Unus est qō
delictum fuit cōmissum in prouincia: ꝛ ita intelligit gl. ff. de ac- a
cusa. l. ñ. Alius ꝙ in loco vbi militabat sed extra locuz illū est re
pertus in prouincia. Alius ꝙ hic fuit remissio ex necessitate: qz
delictum est mediocre. Alius qō ex voluntate qz delictum erat
enorme. ¶ Opp. tertio qō iuder debeat discretionem habere in
custodiendo: vt. ff. de custo. reo. l. j. Sol. cōstendo contrarium b
ꝛ sic hec ꝙm illam vt in glo. ō. ¶ Quero nūc de expositione illo
3 rum verborū cause meritū ꝛc. ꝛ dic vt in glo. iij. in prin. ¶ Ex
qua collige qꝫ hec remissio non fuit ad petitionem magistri mi
4 litum: qz ī ei ignorāti hec scribuntur. ¶ Sed dubitari potest
an in mediocri delicto sit saltem necesse qō pars se petat remitti
ꝛ congruo tempore ne videatur prorogasse iurisdictionem. ꝛ vi
detur qō sic per. l. i. ñ. vbi de crī. agi oportet. ꝛ per no. ñ. de iurisd.
om. iudi. l. i. In contrarium videtur hic casus: nam vt tu scis ꝓ
rogatio saltem fit per litis contestationē: licet ꝛ prius fm quos
dam quod hic non est examinandum: sed vide no. in. l. si conue
nerit. ff. de iurisdi. om. iudi. ꝛ que dixi in. l. j. ñ. de iurisd. om. iudi.
sed lite contestata ꝛ cognito de meritis cause fit de milite remis
sio vt hic: ꝛ lite contestata inder non recusatur: vt. ñ. de lit. con
test. auf. offeratur. ꝛ extra de offi. deleg. c. super questionum. ḡ.
nos autem. ergo bene sequitur qō hic non fit remissio ꝓpter
partis instantiam cum tunc instare non posset sed legis dispo
sitione ꝛ autoritate. Et hoc credo vbicunqꝫ indici appareat euz
militem esse remissionem debere facere etiam parte hoc non pe
tente qō no. qz hic habes qō miles non potest prorogare iurisdi
tionem in criminibus sed poterit omni tempore petere se remit
5 ti ad eius magistrum. In alijs autem dicam in. l. i. ¶ Item ha
bes qō etiam eo non petente inder tenetur ex officio cum remit
tere vt hic. ¶ Item habes qō non statim remittit sed cognito
6 prius de crimine ꝛ cum actis cause vt hic. ¶ Tunc quero an
magister militum teneatur stare actis sibi transmissis. ꝛ dic qō
non licet possit vt probat text. in simili auf. de sanc. epis. ḡ. si vero
crimen. colla. ix. ꝛ no. glosl. in simili. ī. de epis. ꝛ cri. auf. clericus.
in glosl. pe. facit. l. diuus. ff. de custod. ꝛ exhib. reo. Et hoc quan
do iuder cognitionem habuit: quia delictum commune fuit: sed
vbi cognitionem non habuisset quia militare fuisset; tunc nec
etiam posset illis actis stare: quia nulla sunt ꝓpter iudicis in
competentiam: vt. ī. si a non competen. iudic. per totum. ꝛ. d. l.
magisterie. in fi.

1 ¶ Accusans custoditur sed non vinculatur nisi conuincat.
2 Accusans non auditur nisi se ad penam talionis obligauerit.
3 Accusator an possit impune desistere impune reo veniente.
4 Reus re ꝛ verbo citari debe.
5 Bannitus non potest capi in territorio alieno.
6 Dilatio triginta dierum datur banniendo admissos p̄ enates
componendos.
7 Accusationis vel inquisitionis tenor non necessario in citatione
scribitur.
8 Accusator ꝛ reus pariter custodiendi.
9 Accusator licite relaxari potest debito liquidato.
b ¶ Illus. b ¶ Accusat⁹ debet custodiri. sed nō
1 vinculari prius qꝫ fit cōuict⁹ ꝛ absti
c dat termin⁹ xxx. dier. ad cōponendū mestoo pena
tes qꝫ patat⁹ dz custodiri vna cū accusatore vsqꝫ ad cō

c ¶ Similes. Alde not. in. c. cū nō ab hoc. de iud. et no. ꝓ bar. i. l. si qs. in fi. de seruis.
¶ Null⁹. hic ter. vltra ea inducun tur ꝓ bar. ad hoc est allegabilis qō accusans an se dz inscribere ꝙ citet accusat⁹ vide mo der. i. c. li. ca tra de accusa.
c ¶ Dat termin⁹. de isto termino cō parēdi i crīalib⁹. vide ꝓ do. ale. post bar. in. l. i. ff. de cu sto. reo. ꝛ bald. in auf. offerat. de lit. contest. in. vi. colū.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Relarari. Tu vide de hoc vltra hic notata p Bal.nu.ij.v. in ter. ibi reperif. vide Jaco.bu.in.l.fed ⁊ fi.de im ius vo.⁊ ibi Bal. qui eum refert.

Nisi processerit iudicis mandatū no.q citatio dz a iudice cōmitti als sine cōmissione facta nō vz Bal.l.i.cū clericis.in ver.deinde no.in.§.memoria.ff.de epis.⁊ cle. Inn .i c.qui ff.i.j.col.i gl.sua l verbo citatiões.de pba.vbi dicit bu.⁊ Imo.q est nulla fide cō missione nō ꝑstat in actis.⁊ tāctre.in summa.ꝺ citatio. v.q.⁊ Ale.l.i. qui noie.ff.de fal.⁊ tz ang.are.i tra.ma lefi.ff.citent. vbi ꝺ.ét posse ꝓbari ex relatiõe nūcij si cut ex actis als est nulla.Bal.no.i.l. si qñ.ff.de testi. dicit hoc verū eē i ci tatiõe ꝓsonali nō in ꝓbali nisi ꝓbalis reqrat motum iudicis vel cogni tionē vt ibi p bal. Et adde q ꝑs Jo an.an.l.ꝺ.c.qñ ff. de pba.q nec cre ditꝝ iudici ꝺ ꝓmissiõe nisi aliter cōstet factis: q ma gis de hoc credit nūcio ꝙ iudici sz pau.de ca.in ꝓfil. l.ꝺ.q ꝺ cōmissio ne non credit ⁊q Jo.de imol.l.i.cr cōsensu.ff.cū qui. de ap.dicit tñ Jn noc.in.ꝺ.c.qñ ff. l.i.co.in gl. sua in ver.citationes q citatio facta per nūciū publicū ex publico deputa tū vz ēt si de ꝓmissione sibi facta nō constat per iudicē qr nūcius genera lis curie pōt citare sine speciali cō missione sed Ly. hic contra ⁊ in. l. ea quidem. §. de accu.⁊bal.in.l.cū clericis.§.ꝺ epis. ⁊ cler.⁊Jo.an.in addi.ad spe.de ci ta.§.sequit ver.sz nuuqd .vbi dicit q ꝺe tali cōmissio ne iudicis debet cōstare in actis et dicit ibi: hoc eē cō tra curias in qui bus solum scribit apud actarc latio nūch.⁊ tz ang. in ꝺ.l. sciendum. de ver obl.⁊ Bal. in ꝺ.l.fi qñ in vl.col. f.rb.q .§. de testi. ⁊ omnino vide p pau.de cast.in.ꝺ. consil.l.⁊ Jo.de imo.ꝺ.l.er consēsu.⁊ Felγ.in.c.cum parati.rū.col.de ap.quod valet ⁊ adde quod citationis commissio non ꝓsumitur licet in actis constet de citatione ⁊ relatione fm Joan.de imol.in.c.quoniam contra.de ꝓba.⁊ angel.in.l.sciendum.de verbo.obli.vbi plenius per ale.pe.col.⁊ seq. licet Bar.in.ꝺ.c.quoniam contra.⁊ abb. in.ꝺ.c.i.ff.col.ver.itē.not.de in.⁊ Guil.de suza.in.l.ad peremptorium.de iu.contrarisi dicant.f.quod ꝓsumitur commissio quando nuncius est bone fame ⁊ agitur de mo ꝺico ꝓciudicio per no.per Jnno.in.c.i.de cle.peregri.ꝺoc.in.c.ea noscitur.de bisque fi.a ma.par.⁊ in.c.ad audientiam.de ꝓbend. valet tamen sententia lata parte ꝓsente sz citata nulliter vt qr iudex non commisit sed tñ nuncius retulit citasse Ellerā.consil. cxvij.secunda parte.

litera nunciandi id est componendi ipsi reo id ꝙ quo vadit ne interim fugiat. secundum banc literam facit ad id quod in .i. notabili ꝺixi. Not.octauo in verſiculo qui posita. quod reus cum aduocato potest comparere in iudicio. ⁊ quia ꝺuplex est ibi litera.nam alias est exploratorec hec cōmunis. Not. hic casum de eo quod ꝺixi.§.titu.j.l.absentem.in.ij.questio.videli cet quod in citatione non est necesse quod tenor accusationis vel inquisitionis scribatur.nam vt hic vides comparens debet explorare quid ab eo petitur quasi ꝓius certificatus non fuerit.et ꝓ⁊ hoc extra de accusatio.capitu.in beato. Petro Ellia litera est explanare.⁊ tunc not.quod reus per se respondet libello ⁊ exceptiones opponit non per procuratorem sed de hoc ꝺic vt ꝺixi §.titu.j.l.reos. Not.ex.fi.quod reus ⁊ accusator pariter custoꝺiuntur.⁊ est ratio vt iusta pena puniatur alter vt reus si ꝓbatum crimen fuerit vel accusator pena talionis ad quam se obligauit:vt hic in.ij.responso.r.§.titu.j.l.finali. Item nota qꝺ tanꝺiu retinentur quanꝺiu ꝺiscrimen veri ⁊ falsi fit cognitum.

Iurta quod moueo ꝺubium an liquidato crimine accusator: possit licite relarari⁹ⁿ videtur quo sic argumen.istius.ter. ⁊ j.de adulte.l.quamuis inꝺubitati.nec obst.appellatio interponenda vel interposita a reo in qua posset obtinere. Primo quia non est verisimile:vt.l.berennius.§.gaio.ff.de cuictionibus.Secundo quia ex quo quꝺ obtineret non puniretur accusator talionis pena qua affliguntur calumniantes:vt.§.titu.j.l.fina.sed calumniasse non ꝺicitur qui probauit quod intēdit.argumen.j.de calum.l.qui non probasse.ergo ⁊c.

Reus ad iudicium nō exhibetur nisi iudicis precedēte mā dato.⁊ nume. 2.

Juder licentiam capiendi malefactorem cuilibet priuato ꝺare potest.

NEminem. Nullus debet exhiberi vt reꝰ ad iudiciū nisi precesserit iudicis mandatumᵇ.hoc ꝺicit.quod nota propter id quod ꝺixi.§.titu.j.l.absentem.in.v.questione in fine quod hic potes recitare. Item nota quod tale processum iudicis vocatur sententia.⁊ pro hoc nunciatio quedam scilicet interlocutoria. Opponit glossa de lege ea quidem.§. titulo primo. Soluit glossa quod hec l.in priuato .intelligitur illa in officiali.sed truffa est quia nec officialis debet exhibere sine iudicis mandato speciali vt hic vel generali vt ibi.⁊.l.ꝺiuus. ff.eoꝺem.vnde solue quod ibi habet mandatum licet generale quia ad hoc erat ꝺeputatus. Nota tamen ex glossa quod iuꝺex potest ꝺare licentiam cuilibet priuato capiendi malefactorem:⁊ tunc si capit non ꝺelinquit.vt.j.de malefic.⁊ mat.be.l.fina li.⁊ si resistentem vulnerat non tenetur.l.si seruus .§. de bis qui ad eccle.confu.quod not. Oppo.secundo quod imo quilibet possit vt.§.quādo licet finc ind.se vin.l.i.⁊.ij.⁊.j.de falsa mo .l. j. Solutio quod hic regulare fallit in casib⁹ istis ⁊ aliꝭ hic in gl. enumeratis quam no. Scias tamen ꝙ bis casibus nō potest exhibēꝺus vltra.xx.boras retineri anteq̄ exhibeatur:vt.l.capite quinto.ff.de adul.

De custodia reorum. Rubrica.

Also qualiter rei exhibeantur in iudicio similiter ⁊ transmittantur nunc ꝺeclara qualiter exhibiti custoꝺiātur ⁊ custoꝺiti exhibeantur.i.alimentētur.

Cognitio cause criminalis acceleratur partibꝰ presentibꝰ.

Reus de socꝭ est interrogandus.

Carcer ad custodiam non ad penam inuentus fuit.

Reus non debet male tractari ad accusatoris instantiam.

IN quacunq; ꝺiuide legē principaliter in quatuor partes.nam Primo mandat iudici vt cause cognitionem ⁊ ꝺiffinitionem acceleret. Secundo mandat reorum custoꝺiam annectendo eius modum ⁊ formam. Tertio prohibet crudelitatem custoꝺitis fieri. Quarto imponit penam crudelitatem exercenti ⁊ iudici in iudicando negligenti. Secunda ibi: inter ea. Tertia ibi:illud etiam. Quarta ibi: non enim. Pro,summario colligenotabilia. Primo not.quod cognitio cause criminalis quando partes sunt presentes debet accelerari.concor.j.eo.l.finali in principio. Contra text.opponitur quod questio non acceleretur:vt.j.de questio.l.i.⁊.ff.eoꝺ.itu.l.j.princi.Solu .quod istuꝺverbum questio est equiuocum.interꝺum enim sumitur pro tortura vt in cōtrario ⁊ illa non acceleratur:sed precedere oportet inꝺicia iusta.interꝺum sumitur pro controuersia in ꝺicendo posita ⁊ sic pro causa vel lite vt hic ⁊ ꝺebet accelerari nedum in principio sed in progressu et cognitione vt hic in glossa interdum

interdum sumitur pro ꝺubitati propositione:vt in. l. ancille.§. de furtis. Secundo no.q de socꝭ reus interrogatus.⁊ ꝺicit hic glo.ꝙ ei non creꝺitur nisi in casibus notatis.§.ti.j.l.fi.qō intelligitur vt ibi ꝺixi. Pet.tamē ꝺicit quod iste text.bz alium intellectum.f.quod hic plures de eoꝺem crimine erant in eoꝺem libello accusati.vt.j.l.fi.si reus vel accu.mor.fue.⁊ sic eorum presentia erat necessaria.⁊ hunc intellectum ꝺicit Ja.bnt.esse communem. No.qōinterim ꝺum ꝺe crimine cognoscitur si crimis qualitas exigit qs incarceraf vel icatbenaf de quo ꝺic vt ꝺixi.§.tit.j.l.secunda.in princip. Not.quod carcerati ꝺe ire ꝺuccuntur ad lucem vt ex ea vegetentur. Ex quo hic colligē solem ⁊ aerem alimentare hominem vt inquiunt naturales. Nota.quinto quod custoꝺia ꝺebet geminari ꝺe nocte quod noctent ordinarie habentes custoꝺiam in castris ⁊ fortaliciis. Nota quod carcer ad penam non est inuentus sed ad custoꝺiam vt ff.ꝺe pc.l.aut ꝺamna.§.solent.licet autem inuentus fuerit ad custoꝺiam tamen ex postfacto reductus fuit interꝺum ad penam. Pro cuius ꝺeclaratione ꝺic quod quando punitio ꝺelicti non expectat aliam penam a lege vel homine imponenꝺam;tunc in carceratio ordinata a lege ꝺatur ad penam.vt.l.prima ad finez. ff.ꝺe alea.ff.que in frau.creꝺi.l.fina.in fine.⁊ ꝺe iureiuran.l.senatur.⁊ ita potest intelligi l.ꝺiuus.ff.ꝺe offi.pref.sed quando inearceratio expectat aliam penam tunc in ꝺubio incarceratio fit ad custoꝺiam vt hic cum similibus. Nec huic obst.quod tu habes in.l.nemo.j.ꝺe exact.tribu.libro ꝺecimo vbi exactor incerafr punitur in quaꝺruplum.⁊ tamen ibi incarceratio est ad penaz quia ibi incarceratio fit in recompensationem incarcerationis quam ꝺe ꝺebitore fecit exactor tributorum ⁊ in quaꝺruplum eōꝺemnatur qr plus ꝺebito exegit.⁊ sic propter ꝺiuersa ꝺelicta:ibi imponitur vtraq; pena. Not.id quod sepe accidit quod ad instantiam accusatorum rei male tractantur a custoꝺibus carcerum quod non est tolerandum vt hic. No.vltimo quod inꝺer qui vicet officialem ⁊ sibi subditum ꝺelinquere et excessum non corrigit ipse ꝺicetur illud committere concor.§.ꝺe commer.et mer.l.ij.in fi.

Delictum si constet carceris pena locum non habet.
Constare semiplene quando quid ꝺicatur.
Confessioni spōtanee apud acta facte quando stetur.
Confessio facta metu tormentorum non preiuꝺicat.
Semper ꝺictio quid importet.
Negatio prepposita vniuersali signo affirmatiuo equipollet huic contraꝺicitorio negatiuo.
Confessus quando statim ex confessione ꝺamnari possit. et numero.8.
Confessio quando ꝺicatur metu tormentorum facta.
Confessio spontanea an preiuꝺicet si processus in cuntis nullus.

SI quis, Hec lex habet varias lect.vt patebit ex sequentibus ⁊ fz omnes lectam glo.quam ꝺoc.sic summati in genere potest.Sū confessioni reorum non stat ꝺenuo interrogati apud acta auꝺiuntur.hoc ꝺicit. Aliam tamen lectu.potest hec lex habere:vt in confessione valiꝺa loquatur vel vbi nulla interfuit confessio:vt infra ꝺicam. Prima glos.est recitanꝺa cum tertia:ideo oppo.cum secunda qꝰ quis non sit incarcerandus sed si ꝺeiusmoꝺi relarandus:vt.ff.eoꝺem.l.j.Solu.vt in ea.⁊ plene ꝺixi.§.tit.j.l.ij.in princip. Oppo.secundo cum tertia glos.qꝰ vbi ꝺe ꝺelicto constat penam carceris non ꝺebet sustinere cum carcer non sit in pena ꝺelicti inuentus ꝺe iure nostro:vt.§.l.prima.⁊.ff.ꝺe pe.l.aut ꝺamna.§.solent.Solut.vt in ea post princ. que fatetur contrarium:tamen non respoꝺet huic text.saltem clare:vnde eam supplenꝺo exponе hic penam carceris id est custoꝺiam. Oppo.tunc contra solutionem ⁊ tertio qꝰ si ꝺe ꝺelicto commisso constat in carcerem,non sit custoꝺiendus cum pena non sit ꝺifferenꝺa:vt.j.ꝺe pe.l.cum reis.⁊ solu.vt in eaꝺ.glo. in principio.que ꝺicit contrarium procedere vbi ꝺe ꝺelicto non constaret sed hic non constabat. Et ad hunc ter.respoꝺet dz ꝺicit cum ꝺe admisso constiterit exponenꝺo id est ꝺe commissi accusatione qꝰ enim sit committenꝺa priusq; accusator se ad talionem obligauerit assensus eius accommoꝺandus est.vt §.titulo primo.l.secunda.hec expositio violat textum:nec etiā congruit litere in sequentibus ideo glossa ꝺicit secunꝺo qꝰ cōstabat ꝺe admisso semiplene:ideo ꝺonec plene constet in carcerem custoꝺitur in contrario constabat plene:ideo sententia ⁊ pena non ꝺifferunt vt ibi: et hec bona est solutio. Ad cuius ꝺeclarationem quero qualiter hic semiplene constitit cum textus ꝺicat in principio quod in crimine ꝺeprehensus fuit per quod innui viꝺetur qꝰ plene constitit. sed respoꝺe vt in glossa prima. quod summatim forte per vnum testem: sic et alias ꝺicitur in crimine ꝺeprehensus contra quem per vnum testem vel inꝺicium crimen est probatum infra ad legem iuliam maiestatis lege si quis.vel per plurium informationem habitam a iudice non in figura iuꝺicij quo casu potest ꝺici semiplene iudici cōstare p no.pet Ja.bu.⁊ Ja.ꝺe arc.in.l.iuꝺices.§.ꝺe iuꝺi.hec responsio quantum ad custoꝺiam carceris subeunꝺam est bona ⁊ etiam vt ex tali informatione vel semiplena probationē nō ꝺebeat ꝺānari.sed tertui non viꝺetur applauꝺere:qr hec ꝺeprehensio viꝺef ꝺeberi ex eo qꝰ auꝺit⁹ est apud acta vt ter.sic cōstruaf si qs auꝺitus est apud acta in ea culpa vel crimine fuerit ꝺeprehensus ⁊c.alias illuꝺ participium auꝺitus nō haberet p se regimē ideo glo.i.similiter ⁊ tertia ꝺicit qꝰ hic in crimine ꝺeprehensus fuit p eius cōfessionem ⁊ similiter ꝺe admisso ⁊ p eius confessionem consistit.sed inquit gl. huic confessioni non staꝰ nisi persenet in ea.vt.ff.ꝺe questio.l.i.§.ꝺiuus seuerus.⁊.§.qōni.⁊.§.si quis vltro.⁊ ideo hic apuꝺ acta postmoꝺum ⁊ penuo reꝺucitur vt commemoratio admissi criminis fiat ⁊ super eo iterato interrogatus auꝺiatur. Et moꝺo hic aꝺuertenꝺum quia hic ꝺependet ꝺifficultas huius.l.⁊ totus eius intellectus. Queramus igitur an spontanee confessioni facte apuꝺ acta fit stanꝺum necne. Et sentire viꝺetur hic glo.qꝰ nō ꝺum allegat.§.ꝺiuus seuerus. qui inꝺistincte ⁊ generaliter loquitur.⁊.§.si quis vltro. qui specialiter in spontaneo loquitur ⁊ ibi glosl.super verbo perseueranteꝰ ꝺem sentit cui ettiam applauꝺere viꝺetur alia glosl.posita super verbo fateatur.in.l.auxilium.§. in ꝺelictis.ff. ꝺe minо. ⁊ §.ꝺe confessis.i.j.iuxta meꝺium magne glosse.⁊ hoc asserit Ly. quod tenuit Fran.accur.⁊ pro eo vltra iura.§.alle,facit iste ter. sic intellectus.⁊.j.ad.l.iul.ꝺe vi pu.l.seruos.in prin.qui ꝺicit pro prijs confessionibus in plurali cum pluralis numerus non sit vno contentus.vt.ff.ꝺe testi.l.vbi numerus.quintmo sentit glo. vt tres confessiones exigantur.vt in.l.i.ff.eo.vbi glosl.sic intelligit,l.istā.sed illa glosl.communiter non tenetur.⁊ pro ista etiam parte facit ne forte innocens perire festinās ad supplicium ducatur contra.l.non tantum.ff.ꝺe appel. Contrarium tenuit Dy.contra Fran.accur.ꝺicens quod sponte apuꝺ acta crimen confessus statim est carcerāꝺus ⁊ absq; vlla noua interrogatione perseueranꝺus ꝺamnanꝺus est ex confessione vt.i.ff.ff.c.in prin. ⁊.l.cum reis.j.ꝺe pe.⁊ pro casu inꝺucit.l.qui sententiam .j.e ti. ⁊ ibi glosl.qui vnam tantum confessionem exigit vt.§.ꝺe episco .⁊ cleri.l.fi quis in hoc genus.⁊ ibi glo.sic intelligit.l'.si confessus. ff.ꝺe cust.reo.⁊.ff.ꝺe mino.l.aurilium.§.j.hoc iꝺem tenuit Azo. §.in summa,ꝺe confes.hoc iꝺem tenuit hic Cy.⁊ aꝺꝺucit glosl.in l.seruos.j.aꝺ.l.iul.ꝺe vi.hoc iꝺem tenuit Mar.fill.⁊ iꝺem viꝺetur tenere Bart.ff.ꝺe questio.l.i.§.j. Ad hanc.l.omnes rñꝺent quod prima cōfessio facta metu tormentorum vt probat iste ter.in fi.ꝺuin ꝺicit.⁊ sic inꝺicibus immoꝺice seuientibus ⁊ quod sic necessario ꝺz intelligi probat Ja.but.tali ratione.Confessio facta in tormentis vel eorum metu non preiuꝺicat propter metum.ergo sponte facta absq; tormentorum metu statim preiuꝺicat ⁊ ex ea potest ꝺamnari.⁊ sic cessante cā ꝺebeat cessare effectus.⁊ cessante ratione legis ꝺz similiter cessare eius ꝺispositio Hoc iꝺem confirmo tali mediо.si metu tormentorum confessus postea iꝺem spōte fatetur sibi ꝓiuꝺicat fm oēs.sed hoc non operatur prima confessio.vt.ꝺ.§.questioni.ergo secunda est illa ꝺz hoc non est nisi qr secunda est spontanea nō metu facta vt pria ergo iꝺem ꝺebemus ꝺicere vt preiuꝺicet cōfessio ab initio sponte ⁊ fine metu facta:non autē pluralitas confessionum.⁊ sic in.l. seruos.j.aꝺ.l.iul.ꝺe vi pu.pluraliter resoluatur in singulare vt ibi sentit glo.⁊ merito:qr ꝺe pluribus seruis in plurali loquit⁹ fuerat ⁊ non miretis:qr ⁊ alias habemus qꝰ vbi antecedens actus meticulosus non preiuꝺicat seqūs spontaneus preiuꝺicat.vt.l. ij.⁊.iij.§.qō met.cā.ergo ⁊ iꝺem in confessione criminis spōte postea facta ⁊ fine tormentorum metu apuꝺ acta. Aꝺ.§. ꝺiuus.⁊.§.si quis vltro.Dy.respoꝺet qō metu tormentorum facta fuit vt inꝺicat subiecta materia.arg.l.si vno.ff. locati. sed hec responsio meo iuꝺicio noo potest conuenire illi.§.si quis vltro. Quapropter alij forte boc intuentes aliter solуunt:scilicet qꝰ ibi fuit confessio spontanea sed non in figuram iuꝺicij facta ⁊ ideo qr non plene preiuꝺicabat.vt no.glo.in.l.capite quinto.ff.ꝺe aꝺul.iterato ꝺebuit apuꝺ acta fateri ⁊ perseuerare in illa ideo ꝺicunt quod text.ibi in processu ꝺicit perseuerare ⁊c.

Sed nec hoc mihi placet qr ter.in.§.si quis vltro. Primo ponit vnum ꝺictum generale.Secunꝺo aꝺ illuꝺ confirmanꝺus ⁊ pbanꝺum inꝺucit autoritatem imperatoris quā pbat p illorū rescriptū in.q.facti emanatum mоꝺ ꝓpositū in ꝺicto gñali ꝺeffectuatione nullam facit mentionem sed in epla sic ⁊ asserit sic in facto fuisse sed non ꝺeclarat sic esse ꝺebere sz gl .ibi hoc velit sed ꝺe ea non curanꝺum qr gl.sunt varie vt viꝺimꝰ ⁊ forte ibi seruus fuerat a principio tortus vt satis colligi potest.et sequentibus ꝺum ꝺicit cum in tormentis steterit ⁊c.⁊ hunc respectum forte ibi habuit glosla.sed quicquiꝺ ibi fuerit in.q.facti non curo quia solum ꝺe ꝺicto generali in prin.posito loquor. Tu quia propter ego quod ibi est casus pro Azo.Dy.Ja.bu.⁊ sequaces ꝺebus:nam ꝺictio semper ᵈ sui natura ꝺenotat vel casuum regu-

Quis inferaf vel icatbenaf. Vide vltra no.p bal. in alle.l. ij.nu.iij. ver.in gl.ibi vt hic gef qō no.bar. in l.i. ff. ꝺe cu.reo .et bal.in.l.ij.j.e.

Si quis. Vide ēt ter.fin.fm bar. ibi ex vinculis in l.§.ff.ad filleia.

Cōfessio facta metu tormentorū, Adde sci.cōfi.ce xxviij.incip.in cā gabrielꝭ.affirmatur ēt eoꝝ ꝺictum, in.ij.parte. char. cvi.qꝰ nō staꝰ confessioni extorquendis sed staꝰ si alia cōfessio extrain.ꝺicialis precedat.ité ad ꝺe qꝰ facta incōtinēti post tormēta preiuꝺicat facta metu tormētoꝝ vt p eū.soci.ꝓfi.cclxiij. ici.circa primū ꝓfulrationis artⁱcⁱnū. vēl.vltio addo.cir. mediū.in.ꝺ.parte char.clxvij.

Dictio semp. Tu viꝺes hac ꝺictio.bal.l.i.aꝺucr susi.nu.ij.⁊ qō ibi posui i addi.ad up sum in aposti.i vēl, semper.⁊ ibi ēt posui i aposti.aꝺ sally.nu.iiij.in vēl.ꝺictio semper .§. pe vsuris,

§ ☞Qñ dicat kã metu tormẽtoꝝ. Tu vide de hoc dictobal.i.l.inter positas.ff.vlteri⁹ no.ff.de trãl.r.i.l. j.ff.diu⁹ seuerus ꝛ ibi bar.i.j.q.ff. de qõ.vbi ꝛ pAller. ¶De.ff.ancb.i.cle. j.de here.ꝛ Ang. arc.i.tra. maleñ. i ff.q⁹ fama in materia torture.

b ¶Qñ de mulie re carcerãda.vide p bal.i.l j.ff.q fatis.cog.ꝛ p ang.i.l nemo carcerẽ.j.ff exac.tri.lib .x.ꝛ i l.i.cũ aut.ibi posita.ff.de of.diuer. 7 iu.ꝛ.c.mulieres.ff iudi.i.vi.ꝛ ale.i.l. plerique.de i⁹ uo. vbi plene ꝛ bal.et pe.de fu.i.l. cõsentaneũ.ff.quo ꝛqñ iu.ꝛ Jo.an.i spe. de iniu.ꝛ dã.da.i ru.et ſtatestatuto q⁹ mulier capiat.

c ☞Ad cõmẽtariẽ sem. Limitabis hãc.l.p ter.fin.i.l. fi.ff.iterdũ.ff.c.vt nõ.pced.ut qñ ſũt duo custodes carceris qrũ alter augit cũ reo:quia tũc alter q rem infit nõ tenet ꝛ ad hoc alle.frã.de ne.ter. illuz.p singulari. fin.suo.rcir.inci. erãt duo custodes ꝛ asi cũ Ro.a quo hoc dem subtraxit fin.suo.rxr.inci. dicta.ꝛ al.ff.interdum.

laritatem qñ ex parte subiecti vel tempoꝝ uniformitatẽ quando ex parte predicati.vt hec declarauit in.l.j.ff.quomodo ꝛ quando iuder.ꝛ ibi vtrũq; probatur sed ſpecialiter primum: vt.ff.de iureiur.l.iusiurandum.ff.non semper,ꝛ de pig.ac.l.solutum. ff. ꝛ ibi glo. ¶ꝛQuãdo igitur negatio anteponitur signo generali vel vniuersali affirmatiuo fm dialecticos ꝛ grãmaticos eq pollet suo contradictorio negatiuo:vt.ff.man.l.inter causas.ff. non omnia.ꝛ de flu.l.de.postpoſita autem equipolleret suo contrario vt vidiſti ter.de iure patr.l.ff.iuxta medium.ibi: oẽs non ignorent ꝛc.ꝛ probatur in.l j.ff.in legitimis.ff.de legi.tu.ff ter. in.ff.ſi quis vltro.negatiua prepoſita dicit non semper fidei esse adhibendam confeſſioni ſponte facte.ſed hec fm regulam.ff.tradit am equipollet ſuecontradictorie videlicet quandoq; non esse fidem adhibendam vt eſt in casibus.quando autem metu nõ dico tantum tormentorum ſed alio vt ibi ſtatim in epiſtola exẽplificatur in ſeruo qui metu ne reuerteretur ad dominium fuit confeſſus vel quauis alia causa vt ibi ter.ſequntur.q⁹ ſic quãdoq; non eſt adhibenda fides.ꝛ ſic caſualiter ꝛ ſequntur q⁹ non ſi non appareat de causa propter quã fides nõ ſit adhibẽda ſtabimus regule vt fides adhibeatur confeſſioni ſpontanee:vt.ff.de cõfe.l.j. que loquitur indiſtincte ꝛ in alijs.ll.ff.alle.pro iſta parte:ꝛ hanc equipollentiam facit glo.ſi.in.d.l.ſolutum.ff.fina. ¶ꝛSed dicas tu quando dicetur non apparere vt ſic ſciam an ſtatim poſſit ex illa confeſſione condemnari.ꝛ ego reſpondeo quod dictus .ff.ſi quis vltro.in verbis epiſtole hoc nititur declarare.ſ.vt iudex nõ propterea ſtatim cum condemnet ſed de eius innocentia ꝛ causa confeſſionis inueſtiget vt melius poteſt.¶deo ibi modum quem iudex tenuit collaudat.ꝛ lex iſta quod ibi dicerat ſupplet vt confeſſum carcerari faciat ꝛ poſtmodum apud acta eum adducat ꝛ audiat quod intelligo ſi confeſſionem ſuam ex iuſta causa velit reuocare ꝛ de causa docere.ꝛ per eum modum iudicibus ſeuientibus freni temperies adhibetur vt ſic intelligatur ſeuientibus nedum tꝛquendo vt prefati intelligunt.ſed etiam ſeuientibus in ſponte confeſſum ſtatim cum condemnando nulla dilatione data ad faciendum eius defenſiones vel facere volentem non audiendo contra.ff.de queſtio. l.vnus.ff.cogniturum.ꝛ hanc practicam ſeruat mundus.nam ſponte confeſſum ad carceres mittunt iudices.ꝛ apud acta pꝛefigunt ei terminum ad allegandum quicquid vult ne condemnetur ꝛ ad omnem eius defenſionem faciendam intra quem ſi nullam facit ſatis in confeſſione perſeuerare videtur vt in ſimili dicit ter.in donatione non reuocata.ff.de dona.inter virum ꝛ vꝛo.l.ij.ꝛ.l.maritus.ꝛ in dote confeſſata in.l.ij.ff.de dona.cau.mor.facit.l.caſtitati.j.de adulte.ꝛ.l. qõ caloze.ff.de reg.iuris. Si autem confeſſionem reuocat oportet quod cauſam dicam ꝛ illam probet qua non probata infra tempus competens aſſignatum confeſſio ꝛ ipſum confeſſatum durat ꝛ perſeuerat quod ſufficit vt patet in.d.ff.ſi quis vltro vbi ter.non dicit eo perſeuerante in confeſſione ſed falſa demonſtratione perſeuerante.ꝛ ſic verba ibi non concernunt perſonam ſed rem ſic ꝛ alias confeſſio durat ꝛ perſeuerat quandiu eius contrarium non probetur:vt.l.errori.ff.de iuris ꝛ facti.igno.ꝛ.l.ij.ꝛ.iij. ff.de erro.adno.ꝛ tunc locum habent leges que dicunt qõ iudex non debet differre condemnationem:vt.j.l.ff.ꝛ pe.l.cum reis.et ſic ex predictis habes principaliter intellectum duplicem.vnus eſt quod hic cõfeſſio fuerit facta metu tormentoꝝ licet apud acta quod quando intelligatur in ſequen.q.dicam.ꝛ tũc iteratio eſt neceſſe a pud acta interrogari ꝛ cum metus ceſſauerit ꝛ hunc 8 intellectum tenet Dy.ꝛ Jaco.butr. ¶ꝛAlius eſt quez pꝛorime poſui quod apud acta fuit confeſſus ſed non ſtatim debet vinari ſed dilatio ei dari ad eius defenſiones faciendas ꝛ in carcere interim poni ꝛ ſi qua dicere poſtea vult apud acta adduci debet ꝛ modo debes eſſe clarus de intellectu huius.l.Alium etiam intellectum potes ponere quod hic nulla confeſſio ſed negatio facta vt ſic dicamus quod titius velut in crimine deprehẽſ⁹ per frenarcas iudici fuit traditus certe eis non creditur:vt.ff.eodez l.diuus.etiam ſi coram illis fuiſſet confeſſus.hoc idẽ vult.l.iſta ſed tunc quid habet facere iudex mandat.l.iſta vt ipſum audiat apud acta.ꝛ ſi negauerit:tunc cum de admiſſo conſtiterit iudici poſt negationem penam carceris ſuſtineat:quia prius ſub fida cuſtodia retentus fuit ꝛ poſtea convictus reducatur ad acta ꝛ ibi audiatur ſi qua vult allegare ad eius defenſionem ꝛ competens terminus ei aſſignetur quoſtranſacto ſententia non differatur.vt.j.co.l.ſi.ꝛ.d.l.cum reis.ꝛ ita intelligit gl.ſi.hꝰ dictas ll. ¶ꝛAd declarationem predictoꝝ quero quando confeſſio dicatur facta metu tormentoꝝ ª ꝛ non eſt dubium quando facta eſt in tormentis:vt.l.j.ff.queſtiom.ꝛ.ff.ſi quis vltro iuxta medium.ff.de queſtio. ¶Idem dicit Barto.ſi nondum ſit tortꝰ ſz ad tormenta ductus ſufficit enim illoꝝm terroꝛ.ar.ff.de vi ꝛ vi ar.l.iij.ff.qui armati. ¶Idem dicit ſi in carcerem poſitus eſſet in quo multitudine fame ꝛ frigoꝛe pateretur.nam poſtea confeſſus metu ꝛ formidine tormentoꝝ diceretur feciſſe.argu.ff. de iniur.l.item apud labeonem.ff.queſtionis verbo.cum tibi no.in gloſſ.quod mihi placet ibi non ſic pariter omnes tractarentur ꝛ ex quauis cauſa in carcerem ponerentur.ꝛ hoc de mente illius glo.que ad finem confeſſionis fiende exigit ibi poſitum eẽ.

¶Idem dicit ſi confeſſus in tormentis illico ſit reductus apud acta apud que iterato fateatur:quia hec ſecunda confeſſio ſimiliter dicetur facta terroꝛe tormentoꝝm quia que incontinenti fiunt ineſſe videntur:vt.l.lecta.ver.dicebam.ff.ſi cer.pe.ꝛ.l.cum antiquioris.iuxta medium.ff.de teſta. ¶Et idem ſi non illico dũtamen adhuc duret tormentoꝝm doloꝛ.argu.l.quod ait. ff. ſi.ff.ad.l.iul.de adul.ꝛ hoc idem tꝛ Ly.in.l.ſi.ff.de queſti.ar.l.j.ff. ex incendio.ff.de incen.rui.nau.ꝛ ſic dicunt debere intelligi .l. iſtam. ¶Sed contra hoc facit:quia licet doloꝛ tormentoꝝ ceſſauerit:tamen non ceſſat trepidatio iudicis ſub cuius eſt potestate etiam facti quod videtur neceſſe.ar.l.pe.in princ.ff.de condi.ob tur.cau.ꝛ q⁹ ibi no.doc.ꝛ ar.extra q⁹ me.cau.c.j.ꝛ q⁹ ibi p pJnn.So.q⁹ ibi metus pꝛimit⁹ illatus nõ fuit iuridic⁹ hic ſic. itẽ hic in poteſtate iudicis iuridica ibi ſec⁹.Itẽ timoꝛ iudicis nõ ſpectatur vt v anus nec iudex ad metum inferendum eſt poſit⁹. o ſed ad veritatem iuris remedijs inquirendam. ¶ꝛQuero tunc fi reductus ad acta neget id quod in tormentis vel eoꝝm formidine fuerat confeſſus quid faciet iudex. Quidam vt Dãoff. dicunt quod ſi noua indicia ſuperuenerint reducatur ad torturam alias ſecus per.l.vnius.ff.ff.de queſtio.ar.l.qui bona.ff.ſi quis ſtipulatur.ff.de dam.infe.Bar.vero in.d.ff.j.diſtinguit ſecundũ iudicioꝝm qualitatem vbi nona etiam non ſuperueniant.nam aut priora nõ erant multum vrgentia vel non multum manifeſta ꝛ non repetatur aut erant manifeſta ꝛ multum vrgentia.et tũc repetatur.ꝛ ita ſeruatur in practica. ¶ꝛQuid ſi reus eſt ſpõ te crimen confeſſus poſtea apparet q⁹ pꝛocеſſus eſt nullus numquid confeſſio ſibi pꝛeiudicat:vt ex ea poſſit ſequi condemnatio Jnno.extra de accu.c.qualiter ꝛ quando.circa medium glo.magne no.videtur ſentire quod confeſſio ei pꝛeiudicat:licet pꝛoceſſus iuris non ſit ſeruatus.vt arg.l.pꝛoinde.ff.notandum .ff.ad l.aquil.hoc idemtenet Barto.ff.eod.l.ſi confeſſus.ꝛ dicit ibi ca ſnm ſecundum vnam lecturam gloſſ.ſed non bene concipio fm quam etiam hec in confeſſiones expreſſa non tacita ꝛ confecutiua ad repellendum accuſantem facta.vt not.in.l.ſi filium.ff.de li be.cau.ꝛ probatur etiam in.l.quoniam alexandrum.j. de adul. ꝛ rationes aſſignaui in.l.ſi magnum.ff.qui accuſ.non poſ.ꝛ hec ſufficiant de materia huius.l. ¶Qualiter autem peruenatur ad torturam dicam.j.in tit.de queſtio.ꝛ ſi pꝛopter tormenta aliqs moꝛiatur an iudex teneatur dicam.j.ff adult.l.gracchus.vbi per Cynum. Autentica.

1 ¶Mulier cum viro in eodem carcere non detruditur.

b 1 ¶Quoniam. b ꝛ†Mulieres nõ debẽt cũ viro in eodem carcere detrudi:ſz in monaſterio vel honeſtis perſonis tradi.h.d.cũ aut. qõ intelligit ¶De.in honeſtis mulieribus non in meretricibus que non ſunt digne legum laqueis innodari:vt.j. de adul.lege que adulteriũ.qõ placet vt cũ mulieribus honeſtis nõ includantur ſed per ſe.non tamen cũ viris qꝛ nec viroꝝm honeſtas iniuriande eſt ar.huius aut.

1 ¶Cõmentariensis ea punit pena qua reus fugiens fuerat pumendus.

2 Culpa lata dolo aſſimilatur.

c 1 Fideuſſores dati pro reo qua puniantur pena reo fugiente.

¶Ad cõmentariensem. c Cõmẽtariensis debet puniri ea pena quam pati debuiſſet reꝰ q fugit nec liberatur exhibendo cũ cui cuſtodiã commiſit niſi ille fuerat eius coadiutoꝛ ad quem cuſtodia ſpectat commentariensem ex neceſſitate ſe abſentante.hoc dicit.

¶Not.q⁹ mala electio eſt in culpa. ¶Item not.quod ratione culpe cuſtos carceris punitur pena capitis quod quidam certẽdunt ad cuſtodem caſtri quod occuparent inimici pꝛopter neglectam eius cuſtodiam cum ꝛ ipſe in ſua fide receperit perſonas cuſtoditas. ¶ꝛItem nota caſum vbi lata culpa in crimi 2 nibus equiparatur dolo quod non eſt regulariter:vt.l.in lege. ff.ad.l.cornel.de ſica.ꝛ hoc operatur officium ſuſceptum ad qõ fateri ſe videbatur peritum.argumen.eius quod not.gloſſ.in.l. ij.ff.quod quiſq; iuris.ꝛ de hoc remitto ad ea.que dicam in.l.i. j.ad.l.cornel.de ſica.gloſſe pꝛime quatuoꝛ declarant ter. ¶Oppo.quod non eadem pena ſed pꝛo modo culpe puniatur:vt.ff. eo.l.milites.Sol.vt in gloſſ.v.in pꝛinci.videlicet quod hic in tãta culpa ſint quod eſt dignus eandem penam pati vt quia tyroni commiſit:vt.ff.eo.l.ſi.in pꝛin. ¶Oppo.ſecundo q⁹ nõ eodez pena quia pone fugientem fuiſſe homicidã ꝛ ſic ex dolo puniendus erat.l.cornel.que culpam non admittit:vt.l.in lege.ff.ad.l. corneliam de ſicariis.ꝛ tamen iſte commentariensis punitur ex negligentia.Sol.quod ſimili pena punitur ſed non eadem lege vt in gl.que adducit ſimile de calũniatoꝛe ꝛ bene potes ẽt adducere pꝛo ſimili caſum in.l.ſenatum.j.de his qui ſibi aſſcri.in fel.

¶Ultimo

a ¶Ultimo glo.ª inducit hanc.l.contra pꝛelatos negligentes ex
3 ga ſubditos. ¶ꝛQuerit ¶De.ſi reus eſt relaxatus fideiuſſoꝛib⁹ datis ꝛ fugit an fideiuſſoꝛes debeant pati eandem penam quaz ille fuiſſet ſubiturus.ꝛ tenet ipſe q⁹ non:ſed arbitrio iudicis in carcerem tenentur venire vt ille.Sed latius dicitur iſti fideiuſſores non fuerunt fideiuſſoꝛes ſimplices ſed etiam cuſtodes vt qꝛ iudex cautus dixit vos pro eo fideiubetis et etiam vobis enim trado vt meis cuſtodibus:ꝛ tũc ex eo capite quo cuſtodiaz ſumpſerunt ſimili pena ſunt puniendi: vt.l.iſta.cum ſi. Ex eo capite quo fideiuſſerunt dicit vt in ſeq.membro.aut cuſtodiam non ſuſceperunt ſed tantum fideiuſſerunt:ꝛ tũc veritas eſt q⁹ ad penaz coꝛpoꝛalem quam ille fuiſſet ſubiturus non tenentur:nam quis ex contractu non poteſt ſe obligare ad penam moꝛtis:vt.ff.ad l.aquil.l.liber homo.nec obſtat.ll.ꝛ q⁹.ff.diuꝛi:quia officialis factus obligatur a lege non ex contractu immediate ſed pena pecuniaria plectetur:ꝛ illa quam pꝛomiſit vel ſecundam motem regionis alis iudicantis arbitrio qui tamen non põt excedere modum poſitum in.l.eos.ff.de modo mulc.ſi tamen de dolo depreb enderetur etiam extra ordinem damnari poſſet.et hec omnia pꝛobantur in ter.ꝛ gl.in.l.ſi quis ꝛ eum.ff.c. ¶Et conſilij doc. vt ſemper certa pena adꝰiciatur:ac etiam vt renunciatio fiat beneficio de fideiuſſ.ac etiam ſpecialiter.l.ſancimus.ff.de fideiuſſ.p quã.l.videretur q⁹ vltra.x menſes fideiuſſoꝛes ad pꝛeſentandum non tenerentur:ac etiã pꝛomittit de eſſ pꝛeſentando quotieſcũq; ꝛ qñcũq; curie placuerit ꝛ hoc vt nõ videat ſimpler fideiuſſoꝛ 8 de iudicio iſti qui vltra ſententiam nõ tenetur:vt.ff.de fideiuſſ.l. grege.ff.cui ergo. ¶Ultimo ergo quero an receꝺentes de carceribus ſine licentia puniantur.vide.l.j.in pꝛinci.ff.de effrac.ꝛ.l.in eo.cum glo.ibi poſita.ff.de cuſto.reo.

c

DEbis. Pene eoꝝm non debent differri ꝛ infantes nõ debent in carcere detrudi ꝛ commentariensis tenetur ſingulis menſibus numerum carceratoꝝm ꝛ varietatem delictoꝝ iudici nunciare ꝛ iudex negligens punitur.b.d.De materia huius pꝛin.di ri.ff.co.l.ij.Salycetus.

¶De pꝛiuatis carceribus inbibendis. Rubꝛica.

1 ¶ꝛCrimen pꝛiuati carceris vltimo afficitur ſupplicio.
2 Diocеſis nomine quid contineatur.
3 Judex ſpeculatoꝛi eſſe debet.
4 Denunciatoꝛ maleficioꝝm ſtatim cognita denunciare debet.
5 Dominus an poſſit ſeruum recludere.
6 Jus retinendi ꝛ capiendi qui habeant.
7 Jnclufio an requiratur vt crimen pꝛiuati carceris cõmittatur.
8 Bannitus in carcere pꝛiuato retineri poteſt.

b 1 ¶Habemus, b ꝛ†Pꝛiuati carceris crimen committentes affi
f ciendi ſunt vltimo ſupplicio ꝛ datur facultas iudici de hoc crimine inquirẽdi ꝛ iudex qui cognitum crimen non vendicauit crimen leſe maieſtatis committit.hoc dicit.Et diuiditur in quinq; partes.Nam pꝛimo carcerem pꝛiuatum pꝛohibet vſq; ibi:viro. Secũdo inquiſitionem mandat vſq; ibi:nam poſt ibi. Tertio iudicem negligentẽ punit vſq; ibi:pꝛimatibus ibi Quarto pꝛimates officioꝝm crimen ſcientes ꝛ iudici non nunciantes punit vſq; ibi:nam illud.ibi Quinto penam pꝛimati carceris cũ
2 ciat. ¶ꝛNo.ex litera ibi:ꝛeciata dioceſi.q⁹ appellatione dioceſis c continetur totum territoꝛium ꝛ ciuitates.intra territoꝛium. d Sed in contrarium facit extra de reſcꝛiptis.c.Rodulphus.vbi ſolum comitatenſes ꝛ non ciues continentur neq; ciuitas ipſa. Credo q⁹ ſubiecta huius rei materia ſit interpres.ar.ff.loca.l.ſi
3 deyno. ¶ꝛItem no.q⁹ iudex debet manere in ſpecula.i.ſemper debet inſpicere ne quis legem tranſgꝛediatur. Eſt enim ſpecula locus altus per quem inſpicitur. ¶Item no.q⁹ iudices non cohercentes ſubditoꝝm delicta puniuntur eadem pena. ¶Item q⁹ in crimen leſe maieſtatis incidunt qui pꝛimatum carceꝛẽ com
4 mittunt ꝛ iudices qui illuc non vendicant. ¶ꝛItem collige ex ver.pꝛimatibus.q⁹ denunciatoꝛes maleficioꝝm a tempoꝛe quo nouerint maleficium eſſe commiſſum tenentur ꝛ non ante.Item q⁹ iudici cõpetenti debeant nunciare ꝛ ſic nõ excuſantur ſi adeãt
5 incompetentem. ¶ꝛBlo.querit an per hanc.l.pꝛohibeatur dominus ſeruum retinere ſub cuſtodia vel eum recludere in certo loco in domo ſua.ꝛ dicit q⁹ non ꝛ nil allegat.ſed docto.allegant.ff. de here.inſtit.l.ex facto.ff.pꝛoinde ſi ſeruus.conuictꝰ.l.ij.ff.de li.bo.exbi.ꝛ.l.menia.ff.de naute.ꝛ etiã q⁹ dominus facit ad moꝛũ cohertionẽ.ꝛ idẽ dicas ſi patre:vt.l.j.ꝛ.ij.ff.de pꝛa.po. ¶ꝛEt
6 ex his ꝛ aliꝭ ſic concludeꝛ q⁹ quidam ſunt qui habent ius retinẽdi ꝛ capiendi vt pater filium dom⁹ ſeruum:ꝛ iſti nõ committunt carcerem pꝛiuatum.Quidam qui habent ius capiendi ſed non retinendi:ꝛ iſti carcerem pꝛiuatum committunt ſi vltra .xx. hoꝛas captum retinent:vt.l.capite quinto.ff.de adulte.ꝛ dicꝰ.ff.

a ¶Ultimo glo.no.glo.hanc quam Bal.multũ reputat in.l.ij.in fi.ff.de ff. inſtrum-
b ¶Jubemus. Vide Bar.in.l.verũ de fur.ꝛ in.l.ij.de ver.ſig.vbi quid ſi detineat mulierem ex cauſa libidinis an teneatur pena pꝛiuati carceris.
a ☞Pꝛiuati carceris crimen. Vide Bal.in.l.j.ff.qui bonis cede.pof.vbi dicit per iſtũ ter.ſtatutum non valere q⁹ debitoꝛ detur cruciandus creditoꝛibus.ꝛ intelligẽ hanc.l. nedum in carcere ſed in qualibet inciſtione:vt no.gl. iuncto ter.l.ſi cõ fidis.j.ad.l.iul.ꝛ vipubl.ꝛ ibi bal.

¶Appellatione dioceſis. Quod appellatione dioceſis non veniat diſtrictus vel territoꝛium Card.in cle.ij.ff.ſane.ꝛ electio.ſed aliter loquitur ibi in.v.q. vbi vióꝛ ale.ran. in.l.pupil. de ver bo.ſig.per.c.ij.de conſti.in.vi.q⁹ ſic et an veniat ciuitas ꝛ contra. vide Cardi.in.d.ff.ſane.viij.q.ix.ꝛ icle. i.vi.not.ꝛ renun. quodſiordi.ꝛ com de effi.gr emi.in mino peſſimo pe. c.ſelicis.ff.ſi ꝛ pe' in.vi.ꝛ alex.l.l.ij.ff. ver.ſi.qõ not.p.d. c.rodulphus.ꝛ rescrip.gl.i.c.accepimus.de cta.ꝛ qua. in.c.ſi.de preben. ☞ꝛPoſſit in pꝛinato carcere retineri. Adde vltra no.hic p Ja.bu.q formaꝛ hãc qõnez ꝛbal.q cã refert.vi de Bal.in.l.ſi.ad ſi.ff.de exhib.reis. ¶Extinguit.Circa materiã huius. l.ꝛ tit.vide qõ.ſin gulaꝛe poſitã per d.alex.ff.ſimo.poſt bar.in.l.iudicioꝝ. ff.de accu.

☞ꝛAccuſatio.tu vides hoc qõ nõ taui in apoſtil.ad iſtum in.l.ſi quis nu.vi.verſi.quero tertio ſi lite pendẽte.in apo.in.eod. ver.j.eo.

¶Si reus vel accuſatoꝛ moꝛtuus fuerit. Rubꝛica.

¶Quia interdum reus vel accuſatoꝛ moꝛitur accuſatione pendente ideo poſt accuſationes ꝛ inciſtiones carcerum que ſequuntur ponitur hec Rubꝛica. ¶Gloſ.querit que leges tractant de reo ꝛ que de accuſatoꝛe in hoc titu.ꝛ dicꝰ vt in ea.

1 ¶ꝛCrimen extinguitur reo moꝛtuo.ꝛ nu.ſeq.
4 Reos plures poteſt quis habere.
5 Accuſare ꝛ teſtes producere de falſo teſtimonio an quis poſſit in eodem libello.

c ¶Si marcell⁹ Primo dſtiones ſoluit. Secundo eius rationem annectit.ſecunda ibi:cum taz vꝛorem. ¶Caſus. Altero de accuſatis defuncto quo ad eum crimen eſt extinctum quo ad ceteros
1 in accuſatione pꝛoceditur.b.d. ¶ꝛNot.quod
f morte rei extinguitur q⁹ quo ad eum crimen ꝛ accuſatio.ſ ¶Contra hoc oppo.extra glo.de l.fin.j.co.Soln.hic deceſſit ante ſen
g tentiam:ibi poſtea ꝛ appellatione interpoſita:quo caſu dicꝰ vt
2 ibi. ¶ꝛOppo.ſecundo q⁹ nec eo moꝛtuo ante ſententiam crimẽ extinguatur:vt.l.ex iudiciorum.ff.de accuſatio.Soln.q⁹ hic poꝛnitur regula:ibi caſus ſpeciales.ꝛ gloſ.ij.hic enumeꝛat octo in l.ex iudiciorum.nouem.ꝛ hic ꝛ ibi dicit q⁹ eſt ſpeciale in crimine leſe maieſtatis quod intellige de duobus caſib⁹ ſcilicet quando contra pꝛincipem vel rem publicam:vt inſtitu.de publi.iudi.ff.ij. ¶Item dicit fallere in.l.ex.iuci⁹.ff.de iure fiſci,ꝛ non de
g ne:quia ꝛ ibi crimen erat extinctum quod placet:quia alia bona non aufeꝛuntur mulieri q⁹ ea que fuerunt mariti:ꝛ ideo quia ſcelere queſita:ꝛ ideo melius not.in contra.largo tamen modo: ꝛ quod hic dicit poteſt tolerari. Item gloſſ.in.l.ex iudiciorum. dicit quod fallit in.l.fina.ff.de his qui moꝛ.ſibi conſci. Addit Bar.alium caſum.l.in.l.pe.ff.ſcia.ff.de adimen.legat.ſed nõ eſt addendus:quia poſt moꝛtem rei non queꝛitur de crimine homicidij:vt.j.lege pꝛoxima.ꝛ ideo gloſſa ibi intellexit:vel q⁹ ibi incidenter per modum exceptionis quereꝛetur de crimine:vel ſi directo ꝛ criminaliter.lex illa debet intelligi quod iam erat lata vna ſententia.ꝛ ſic fm.l.fina.j.eodem.lex illa eſt intelligenda.

¶Quidam dicunt quod ad inſtantiã heredis infamiam defuncti purgare volentis pꝛocedi poteſt ꝛ debet:ꝛ ita intelligunt iſtum textum quod non puto verum ne iudicium claudicet.

¶Ego autem addo caſum quando quis ſcienter contrahit inceſtas nuptias:quia eo caſu ipſo facto ꝛ iure bona publicantur: vt in auctentica de inceſt.nuptijs.in pꝛincip:o.ꝛ ideo fiſcus in eis ſuccedit ꝛ auocat illa a quocunque:ꝛ idem diceꝛem vbicunque per legem municipalem publicatio fieret ipſo iure vel etiam alia pecuniaria certe quantitatis ipſo iure ꝛ facto eſſet a ſtatuto impoſita:quia ratio non eſt diuerſa quod not.ꝛ hoc tenet
3 Bald.ſi.ne ex delic.defunct.l.i. ¶ꝛOppo.ad.ꝛ extra gloſſ.q⁹ ex quo lis eſt conteſt.crimen non extinguatur:vt.ff.ſi ex delic.defunct.l.j.ꝛ.d.l.ex iudiciorum.in fin.Solutio quod ſi ſimiliter hic criminaliter agebatur:ꝛ quando pena eſſet pꝛo parte ceꝛ

Universidad de Sevilla Biblioteca

a ¶ Cõmittit crimẽ falsi. Addo Ang. aut. de nõ ali. Hoc el. iõ. col. Hõ vel ẽt si ptestetur q nõ velit vti bar. not. i. l. iõ. s. Hõ si. istr. vtõ bal. i. l. iubem. Hsane de fal. fatr. re. ¶ gl. Hq: Ho. fauꝰ. de nõ alie. Itẽ verũ ẽt si vtaf eo ialio capitulo Ho de quo sit lis q nõ sit Hcapitulo falso ale. i. l. si vniꝰ. Hi si. Hõ test. ¶ Jo. an. i spe. de instru. edi. Hpostremo. alk. se Hhuic Itẽ adde qõ Hsumit fecisse illo fabricare vt p hal. l. l. maiorẽ. Hde fal. aler. i. l. Higs obtẽpserit ff. co. titu.

b Desistẽdo. Tu vide de hac qõne colle. i. c. cũ ost. n. Hq. ¶ qõibi posui in addi. i Hvb. qt varie. extra de cẽsi. et jáfrã. de oziã. i. c. qñ Hfalsam. inu. rrriiõ. Hqro vltrius. ¶ ibi posui I addi. vbi qd siqñ post pductiones redarguit Hfalso ꝛps ptestat sen Hvsurã illo ¶ qd Hps aduersa insistet iudici vt interroget si vult eo vti q rñdet Hqsic extra de proba.

potalis ¶ pro parte pecuniaria dicam. Hj. co. l. fi. ¶ hec de pdo notabili. ¶ Hot scõo qõ plures Hq duos qs possit habere reos.

¶ Cõtra qõ op. gl. de. l. cũ rationibus. Hs. qui accu. nõ pos. gl. po nit ser solutiones tene quintam ¶ sertam. vt tamen claritate habeas veritatis distingue. aut quis vult accusare plures de eodẽ delicto ¶ potest viso libello vt hic. ẽ. ff. de adul. l. q pupillã. Hj. fi. ¶ l. vim passam. ff de ince. Fallit in crimine adulterij: vt. J. de adul l. reos. ¶. ff. eo. tu. l. si maritus. Hj. fi. aut de diuersis relictis ¶ tunc vno libello nõ potest: vt. l bos accusare. Hj. lege. ff. de accu. sed diuersis potest duos. vt. l. cum rationibus. ¶. ff. de accu. l. qui accusare. non plures nisi contra alterum suaꝫ vel suorum prosequat iniuriam: vt. o. l. cum rationibus. in fi. ¶ Iurta predicta quero si quis plures accusauit Hq potuit ¶ nihil excepit is quẽ accusare non poterat an vitictur processus. ¶ dic vt plene dixi in. l. cum rationibus. ¶ Quero quia lex ista exẽplificatur i pluribus qui falsum fecerant instrumentum. vt hic in gl. i. quid si quis accusat plures testes de falso testimonio similiter ¶ prodnecẽtem in eodẽ libello an potest ¶ Ly. hic allegat p ¶ cõtra. Finaliter sm Dy. determinatur q eodem libello possint oppnes isti accusari. pio per hanc. l. secũdo per. l. at hercas. ff. de fal. tertio qr delictum pro ducentis ¶ productis est idem specie qõ patet q: abvtroq; falsum committitur ¶ eadem pena vtriq; imponitur. vt. ff. de fal. l. i. in pnn. Quarto qr nedum specie sed numero videtur idem delictũ qõ patet: qr ex actis omnium tanq; ad vnum finem conferentiũ resultat vnus effectus: qr vnum falsum igitur ꝛc. ar. l. illud. in fi. ff. ad. l. aqui. Quinto inducit qr instigantis ¶ instigati mandantis ¶ mandatarij est eadem pena ¶ sic in eis vt idem delictum. ff. ad turpil. l. i. Hincidit. ¶ de iniur. l. non solum. Hs. fi mandato. sed bec modicum faciunt: qr in eis eadem resultaret questio. ¶ In contrarium determinauit Fran. accur. ¶ Ja. de are. dicentes qõ nedum producentes cum testibus. imo nec ipsos testes eodem libello poterat accusare nec plures quam duos in diuersis libellis nisi suam iniuriam prosequeretur. ¶ allegauerunt qõ delicta sunt plura ex diuersis factis descendentia ¶ diuerso tempore: qr quilibet testis per se suum dictum deponit ¶ de suo dicto reprehenditur ¶ producens de productione ¶ sic eodem libello nõ poterunt accusari non obstat. l. ista: qr hic erat vnum factum tantũ vt in exemplo glo. domi. Fede. de scal. fatebatur opiniones Dy. in pluribus testibus tantum posse procedere. sed in producente ¶ testibus dicebat aliam opinionem veriorem dicens negari nõ posse quin delictum producentis sit diuersum a delicto testium dominus Bar. de prẽtis ¶ Jo. an super Spe. in ti. de accusatore dicunt. Alut isti testes simul cum producente conuenerũt vno consilio ¶ tractatu tale testimonium ferre: ¶ tunc cum sit vnum factum possint vno libello accusari. ar. huius. l. ¶ eius qõ Dy. al legat de instigante ¶ mandante aut tale consilium ¶ tractatus non precessit: ¶ tunc cum sint facta diuersa non poterunt eodem libello accusari. alle. ff. de iurisd. om. iu. l. si familia. ¶. ff. si fa. fur fe. dicatur. l. i. ¶ qõ vi. aut clã. l. semper. Hs. si in sepulchro. ¶ Et licet non sit meum tot oculis ¶ sensibus inspecta variare tamen ne videar vt pica ¶ organum pertransire Dy. opiniones preeligo vt periorem. nam supposito q ¶ tractat" non sit prehabitus producens non punitur nisi fuerit sciens ¶ sic dolosus seu scienter eo vtens: vt. ff. de fal. l. i. ¶. J. de falsis. l. si falsos. ¶ tunc simul in tpe fidei faciende ¶ sumende ex eorum dictis omnes idẽ falsum asseuerant iudici cui fides debet fieri vt. l. quisquaginta. ff. de proba. ¶ vnum est causa alterius ¶ sic delictum vt satis idem, vt Dy. dicit. ¶ cum producens scienter eis vtatur perinde est ac si mandasset. ar. l. si. Had mace. nec ob. q facta sint diuersa: qr ad eundẽ finem ¶ effectum ¶ eodem tpe vt dixi concurrũt. quod sufficit sicut qñ quis percutitur a pluribus diuersis armis et fustibus: vt. Hde accu. l. qui de crimine sic ¶ mandantis ¶ mandatarij facta videntur diuersa tamen in idem tempus concurrunt: qr omni die mandans videtur illud mandare ex quo non reuocauit vt dixi. Hde accu. l. non ideo minus. ¶ hoc de iure communi. sed qr inter dum varie sunt pene ex ciuitatis consuetudine vel lege: ideo potest distingui vt de mandante et mandatario scripsi qr aut puniuntur eadem lege ¶ pena aut diuersa. vt dixi in. d. l. nõ ideo minus. in. r. q. ¶ hec sufficiant.

Sis quem. Morte accusati liberat accusator a prosecutione criminis instituti. h. d. ¶ Ho. q de homicidio nõ queri ꝙ post mortem homicide. ¶ Silo. iõ. opponit de casibus no. Hs. l. i. dic vt ibi. ¶ Silo. tertia querit que est pena deserte accusationis dic vt in ca.

Crimen falsi extinguitur morte rei.

2 Crimen falsi committit qui falso vtitur instrumento ¶ an penaꝫ euitet desistendo. ¶ nu. j.

1 Sjvt proponis. †Morte rei extinguitur crimẽ falsi tamẽ si heres eiꝰ vtaf eodẽ istrõ ex ppõio delicto quẽ nif. h. d. ¶ Ho. q scienter vtens falso instrõ 2mittit a crimẽ falsi" cõcor. Hs. de fide instr. l. si vteris. ¶ exponeter. ibi vtivo luerit. i. voluntarie vsus fuerit vt pz exprioribus. similis est expositio. ff. de rerum diui. l. fi. ¶ Querit glossa. finaliter an vtens falso instrumento possit prenam euadere desistẽdo. b ¶ Et dicit qõ sic secus si accusaretur qr fecisset vel fieri mandasset: vt. l. si falsos j. de fal. ¶ dic vt ibi. ¶ Alterius no. Ja. bu. decisionez ad qõnẽ. Reformatio seu statutum factum a populo vel a principe de crimine commisso a primo die Martij vsq; ad primum Julij non cognoscatur accusando vel inquirendo modo quidam isto medio tpe aliquẽ tenuit in primato carcere qui continuato tpe retinuit post dictũ tps transactũ queritur an possit de carcere puato accusari vel inquiri. Et refert q terminatum fuit q nõ qr de lictum est vnũ cõtinuatũ ab eadẽ persona. ¶ sic debemus attẽdere principium ſm qõ nõ põt puniri: vt. l. cũ qui. in prin. ff. de fur. ¶ eius qõ no. gl. in. l. cũ qui. Hin pluribus. ff. de iureiur. de eo qui post iuramẽtũ adhuc hz apprehensum. Secus in quit ipse si inuentus fuerit in carcere pro alio accusari vt in contrario.

3 ¶ Tertio no. qõ hic plus operat expressum quã tacitum. ¶ est ratio quia tacita bonorum ademptio venit cõsecutiue ad ademptionem vite naturalis vel ciuilis merito principali extincto vel sublato tollitur vel extinguitur ipsum consecutiuum ¶ accessorium vt. l. ij. ff. de pecu. lega. ¶. l. cum principalis. ff. de regulis iuris. sed quando ademptio bonorum est facta expressim vtrumq; est per se speciale ¶ quot sunt res in sententiam deducte tot possunt dici sententie. vt. l. etiam. Hj. fi. ff. de mino. ¶ hoc voluerunt aliq;

4 que glosse. hic posite. ¶ Quero pro priorime dictorum euidentiori declaratione si inder in sententia deportationis de bonorum publicatione expressim fecerit mentionem an reo mortuo appellatione pendente extinguatur crimen etiam quo ad bona. ¶ tenuit ſPetrus ¶ Ly. quod sic quia expressio eorum que tacite tacunt nihil operantur. vt. ff. de fideiusso. l. nõ recte. ¶. ff. de adop. l. si arrogator. ¶ de lega. primo. l. tertia. sed penam deportationis sequitur tacite bonorum ademptio vt hic in princ. ergo ꝛc. Sed ego post Bar. teneo contrarium. ſPrimo per rõnẽ in precedẽti dicã. Scõo qr si ter. nõ caute tur casus est Hz eos. Hs. fi pen. appel. mors inter. l. iij. ¶. ff. co. l. i. licet Bar. de prãtis secutus ſPetrum diuerit qõ ibi inder expressim bona ademit cã cognita volẽs pe nam augere qõ potuit. vt. l. si fecerint. Hs. de bis q notã. infa. sed bec violat illos te ¶. ſPreterea si inder põt expressim bona adimere presumẽdum est qõ fecerit cã cognita cũ non ademerit tacite. ¶ sic non eo mo. do quo tacite sequebat ademptio qõ est qñ admittit non tantum expressim sed eque principaliter per monofyllabam ¶ copulã ¶ cuius natura est copulare principaliter coniungere. vt. l. si cui. ff. de fun. instru. ¶ erit exẽplum si dicat eum deportãdũ cõdẽnamus ¶ eius bona publicamus. vbi aũt p cõiunctiuã cũ eius natura est accessorie cõiugere. vt. ff. de pecu. lega. l. j. ¶. ij. tũ: pecdat opi. ſPe. ¶ sequacin: qr tũc publicatio bonorum exprimit eo mõ quo iuerat: puta si dicat inder eũ deportãdũ condemnam" cũ bonorũ publicatiõe, p prio mẽbro accedat glo. in simili. Hs. de fa. san. ec. aut. ingressi. ante medium magne glo. ¶ p vtroq; qõ ibi no. doc. Nec vera nisi inder i sua adiecisset illã clausulã qõ si sua esset supra vel vltra ius qõ eã reducebat ad ius cõe: qr cũ tũc appareat qõ nõ vult ptẽ aggrauare edictio seu copula ¶ cõiũget accessorie ꝛz non principali" exprimẽtis mente. ¶ Quero si eius cõdẽnatus decessit infra tps appellãdi" appellatione nõ interposita an crimẽ extinguat ẽt quo ad bona ¶ tz glo. in. l. ex iudicioꝝ. ff. de accu. qõ crimẽ totaliter extinguitur. extinguit ẽt quo ad bona. ¶ illã gl. dixit Dy. alibi nõ reperiri. sed Bac. de are. tenuit Hsuã qõ reo nõ appellante nec eius herede veresicatur pn. d. l. ex iudicioꝝ. Hq solũ exigit qõ decedat litis ꝛtesta. ¶ condẽnatiõe sequuta. opz ergo sm eũ qõ heres appellet ¶ appellatio nẽ psequat. ¶ sic ẽt tz Bart. ¶ dicit esse casum in. l. si qua pena. ff. de ẽ. fignt. ibi vide p eũ. ¶ Pro gl. Dy. facit qõ bonoꝝ ademptio veniebat in cõsequentiã deportatiõis ꝛz rei" tz cõdẽnat" nõ dũ erat deportat" nec deportari. j. tps appellãdi, poterat ergo cũ sua ¶ executio sit extincta quo ad principale idẽ debemus dicere quo ad accessoriũ ¶ cõsecutiuũ non principale vt hic. ¶ arg. l. cũ principalia. de reg. iur. cũ simi. Scõo qr parta sunt appellasse vel. j. tps appellandi esse. vt. ff. nil no. appel. pen. l. i. cum ibi no ta. sed appellatiõe interposita expirat questio ẽt quo ad bona. ergo ꝛc. Tertio quia vbi est eadez ratio idem ius pz statui. l. i. ¶. de libe. prece. ¶ lege illud. Hs. de sac. san. eccle. sed ratio decidendi ¶ diuersitas quã hic not. Imperator ¶ clarius. Hs. fi pen. appel. mors in. l. iij. ¶. ff. co. d. l. a. est solum ademptio bonoꝝ expressa vel tacita ¶ hec rõ locum hz ẽt illo moriẽte appellatione pẽdente. ergo ꝛc. ¶ Non obstat id quod dicit. l. ex iudiciorum. de condemnatione sequuta qr qua ratione illud limitatur vt non intelligatur de condemnatione a qua fit appellatum vt hic. eum simi. eadem rõne non intelligatur de appellatiõe a qua appellari potest. ¶ sic ibi intelligatur de condẽnatione que iam transiuerat in rem iudicatam. de. l. i. ff. de re iudica. ¶ sic vt legum correctio euitetur legum interpretatione mollientur pene vt ibi vult glo. ¶. l. i. ff. de iniur. Ad. l. si qua pena. rñdeo quod illa. l. facit differentiam an appellatur a pena ¶ nõ põt qr a grauamine legis non appellatur aut a multa: ¶ tunc põt qr est grauamẽ iudicis. prima non admittitur vt inepta. secus si esset apta qr a sententia ¶ iniquitate iudicis appellatur ¶: qr tunc debet admitti vt hic. stante igitur ista potẽ

1 Crimen an extinguatur si reus mortem sibi conscíverit.

Defunctis. Mortuo reo nõ procedit fus per delicto nisi is sibi mortẽ cõscíuerit. h. d. ¶ Op. quimo si mortez sibi cõscíuerit crimẽ extinguitur cuꝫ successoribus eius bona ab auferantur: vt. j. de bonis eorum. l. i. ¶. ij. Solut. distinguendo vt notaf. Hs. qui" test. face. pos. l. ij. qr aut querit in casibus in quibus morte crimẽ nõ extinguitur: ¶ tũc nõ dubiũ q qõ durat etiam si mortem sibi cõsciuisset. vt in casibus notatis. Hs. l. i. Aut in casibꝰ in quibus crimẽ extinguit: ¶ tũc aut ex crimine nõ sequebat bonorum adẽptio: ¶ tũc bona nõ auferunt" heredibus. ¶ sic crimen remanet totaliter extinctũ: vt. l. i. j. de bo. eorũ. Aut ex crimine sequebatur bonorũ ademptio ¶ tũc aut se occidit ꝛscia criminis ¶ hz locũ. l. ista aut aliqua furoris rabie ¶ tũc ẽt nõ auferunt" bona heredibus: vt. d. l. ij. Hs. q tel. fac. pos. Jn dubio aũt fuit discordia inter ſPla. ¶ gl. sed dicã. j. de bo. eorum. l. i. vbi plenius examina bo banc materiam Saly.

1 Crimen extinguitur reo moriente appellatione pendente.

2 Crimen extinguitur mortuo accusatore.

3 Expressum plus operatur Hq tacitum.

4 Crimen an extinguatur quo ad bona reo appellatione pendente mortuo si inder in sententia de bonorum publicatione mẽtionem fecerit.

5 Crimen an extinguat reo condẽnato infra tps appellandi moriente ¶ non interposita appellatione.

6 Crimen an extinguatur quo ad penam pecuniariam si lite pendente decedat accusatus de crimine ex quo pena corporalis ¶ pecuniaria erat ei infligenda.

7 ſProcurator fisci an debeat citari ad prosequẽdũ appellationẽ condẽnato de crimine appellante.

8 Juder an debeat citari condẽnato appellante.

Sjquis. ſPro euidẽtia premitte quod vbi per condemnationẽ vel per pena inferenda reo inducitur mors naturalis vel ciuilis vt ex deportatione. d. l. i. ff. de contratab. bona in cõsequẽtiam veniunt ad imperia ¶ fisco applicanda quod an sit bodie innouatum non est hic declarandum. Vbi autem non sequitur mors naturalis vel ciuilis vt in relegatione bona tacite non auferuntur sed expressim sic quandoq;. Modo diuide legẽ in tres partes. ¶ Nam primo dictum quando appellatione pendente decedit reus condemnatus pena inferente mortem naturalem vel ciuilem vsque ibi idem obseruatur. ibi secundo illud extenditur ad casum econtra quando accusator esset mortuus vsque ibi sinautem. ibi tertio ponit aliud dictum quando reus fuerat damnatus ad penam mortem etiam ciuilem non inferentem vsq;

vsq; ad fi. Casus mortuo reo appellatiõe pẽdente extinguit crimẽ ¶ si nulla cã expressa sit in sua. erat bonorũ adẽptio facta alsdurat causa ppter bona. ¶ Silo. j. q. ita extinguit crimẽ mortuo reo pẽdẽte appellatiõe sicut pendẽte cã principali. vt in. ll. pcedẽtibus. ¶ Et est rõ qr p appellationẽ res est redacta ad prio

2 re status vt no. Hs. de pec. lita denũ. ¶. ff. ad exhibi. l. i. fi. ¶ Scõo nor. qõ sicut morte accusari ita accusatoris morte crimen extinguit. ¶ Cõtra qõ op. gl. hic quia de. l. libellorũ. Hs. fi. ff. de accu. Soln. vt in ea. qr qõ hic dicit oz intelligi quãtũ ad instantiã cause non quo ad ipsum crimẽ. tota le. nam reo mortuo in totum extinguit distinguendo. vt hec. l. facit ¶ pcedens sed non accusatore mortuo: quia iterato potest ab alio accusari vt in contrario.

3 ¶ Tertio no. qõ hic plus operat expressum quã tacitum. ¶ est ratio quia tacita bonorum ademptio venit cõsecutiue ad ademptionem vite naturalis vel ciuilis merito principali extincto vel sublato tollitur vel extinguitur ipsum consecutiuum ¶ accessorium vt. l. ij. ff. de pecu. lega. ¶. l. cum principalis. ff. de regulis iuris. sed quando ademptio bonorum est facta expressim vtrumq; est per se speciale ¶ quot sunt res in sententiam deducte tot possunt dici sententie. vt. l. etiam. Hs. fi. ff. de mino. ¶ hoc voluerunt aliq;

4 que glosse. hic posite. ¶ Quero pro priorime dictorum euidentiori declaratione si inder in sententia deportationis de bonorum publicatione expressim fecerit mentionem an reo mortuo appellatione pendente extinguatur crimen etiam quo ad bona. ¶ tenuit ſPetrus ¶ Ly. quod sic quia expressio eorum que tacite tacunt nihil operantur. vt. ff. de fideiusso. l. nõ recte. ¶. ff. de adop. l. si arrogator. ¶ de lega. primo. l. tertia. sed penam deportationis sequitur tacite bonorum ademptio vt hic in princ. ergo ꝛc. Sed ego post Bar. teneo contrarium. ſPrimo per rõnẽ in precedẽti dicã. Scõo qr si ter. nõ caute tur casus est Hz eos. Hs. fi pen. appel. mors inter. l. iij. ¶. ff. co. l. i. licet Bar. de prãtis secutus ſPetrum diuerit qõ ibi inder expressim bona ademit cã cognita volẽs pe nam augere qõ potuit. vt. l. si fecerint. Hs. de bis q notã. infa. sed bec violat illos te ¶. ſPreterea si inder põt expressim bona adimere presumẽdum est qõ fecerit cã cognita cũ non ademerit tacite. ¶ sic non eo mo. do quo tacite sequebat ademptio qõ est qñ admittit non tantum expressim sed eque principaliter per monofyllabam ¶ copulã ¶ cuius natura est copulare principaliter coniungere. vt. l. si cui. ff. de fun. instru. ¶ erit exẽplum si dicat eum deportãdũ cõdẽnamus ¶ eius bona publicamus. vbi aũt p cõiunctiuã cũ eius natura est accessorie cõiugere. vt. ff. de pecu. lega. l. j. ¶. ij. tũ: pcedat opi. ſPe. ¶ sequacin: qr tũc publicatio bonorum exprimit eo mõ quo iuerat: puta si dicat inder eũ deportãdũ condemnam" cũ bonorũ publicatiõe, p prio mẽbro accedat glo. in simili. Hs. de fa. san. ec. aut. ingressi. ante medium magne glo. ¶ p vtroq; qõ ibi no. doc. Nec vera nisi inder i sua adiecisset illã clausulã qõ si sua esset supra vel vltra ius qõ eã reducebat ad ius cõe: qr cũ tũc appareat qõ nõ vult ptẽ aggrauare edictio seu copula ¶ cõiũget accessorie ꝛz non principali" exprimẽtis mente. ¶ Quero si eius cõdẽnatus decessit infra tps appellãdi" appellatione nõ interposita an crimẽ extinguat ẽt quo ad bona ¶ tz glo. in. l. ex iudicioꝝ. ff. de accu. qõ crimẽ totaliter extinguitur. extinguit ẽt quo ad bona. ¶ illã gl. dixit Dy. alibi nõ reperiri. sed Bac. de are. tenuit Hsuã qõ reo nõ appellante nec eius herede veresicatur pn. d. l. ex iudicioꝝ. Hq solũ exigit qõ decedat litis ꝛtesta. ¶ condẽnatiõe sequuta. opz ergo sm eũ qõ heres appellet ¶ appellatio nẽ psequat. ¶ sic ẽt tz Bart. ¶ dicit esse casum in. l. si qua pena. ff. de ẽ. fignt. ibi vide p eũ. ¶ Pro gl. Dy. facit qõ bonoꝝ ademptio veniebat in cõsequentiã deportatiõis ꝛz rei" tz cõdẽnat" nõ dũ erat deportat" nec deportari. j. tps appellãdi, poterat ergo cũ sua ¶ executio sit extincta quo ad principale idẽ debemus dicere quo ad accessoriũ ¶ cõsecutiuũ non principale vt hic. ¶ arg. l. cũ principalia. de reg. iur. cũ simi. Scõo qr parta sunt appellasse vel. j. tps appellandi esse. vt. ff. nil no. appel. pen. l. i. cum ibi no ta. sed appellatiõe interposita expirat questio ẽt quo ad bona. ergo ꝛc. Tertio quia vbi est eadez ratio idem ius pz statui. l. i. ¶. de libe. prece. ¶ lege illud. Hs. de sac. san. eccle. sed ratio decidendi ¶ diuersitas quã hic not. Imperator ¶ clarius. Hs. fi pen. appel. mors in. l. iij. ¶. ff. co. d. l. a. est solum ademptio bonoꝝ expressa vel tacita ¶ hec rõ locum hz ẽt illo moriẽte appellatione pẽdente. ergo ꝛc. ¶ Non obstat id quod dicit. l. ex iudiciorum. de condemnatione sequuta qr qua ratione illud limitatur vt non intelligatur de condemnatione a qua fit appellatum vt hic. eum simi. eadem rõne non intelligatur de appellatiõe a qua appellari potest. ¶ sic ibi intelligatur de condẽnatione que iam transiuerat in rem iudicatam. de. l. i. ff. de re iudica. ¶ sic vt legum correctio euitetur legum interpretatione mollientur pene vt ibi vult glo. ¶. l. i. ff. de iniur. Ad. l. si qua pena. rñdeo quod illa. l. facit differentiam an appellatur a pena ¶ nõ põt qr a grauamine legis non appellatur aut a multa: ¶ tunc põt qr est grauamẽ iudicis. prima non admittitur vt inepta. secus si esset apta qr a sententia ¶ iniquitate iudicis appellatur ¶: qr tunc debet admitti vt hic. stante igitur ista potẽ

a ¶ Morte crimẽ extinguit. limita nisi q post mortẽ ꝛrt pstit ẽt his q sibi mortẽ ꝛsciuerũt vt. Hs. c. ti. pcedẽti ¶ i spe. de accu. ver. itẽ qõ reus. ¶ ti. de ing. Hs. iij. ver. sed nunqd ꝛc.

b ¶ Infra tps appellandi. Tu vide de hoc Anto. cõsic. singu. suits in versicu. appellatio. incip. idẽ operat tẽpus datum ad appellandũ. vbi ad hoc allegat glosl. singu. ſm Dy. in. l. ex iudicio. in vſ. secuta. ¶ ibi posui in a po. ad dictã glo. post bolo. ff. de accus.

c ¶ Lite pendente. Tu dic qõ Hz accusatio finiat p mortẽ accusati vt not. i. l. ex iudiciorũ. de accu. ſPõt tñ illis heres istare vt inder declaret quod defunctus non cõmisit tale delictus de quo erat accusatus vt defuncti? enitet ifamiam. causus est singu. in. l. filia. Hs. scia. ff. o. adi. leg. ſm Bal. in. l. j. cõl. Hỹ. mõ dubitatur. C. ne ex delic. defun. prout refert ¶ sequitur romana. singu. suo ſm meũ numer. xxxi. incip. pẽdẽte accusatione. ¶ alc. in alle. l. ex iudicioꝝ.

d ¶ Qõ iniuria Hbalis. qõ iniuriaꝫ balis inferatur ẽt absenti addo. l. ites apud Hs. Quintũ de iniur. qõ vbi statutum dicat de iniuriante alterum habere locuꝫ in iniuriante absenti ¶ sic non regrit quo ad Hba quod iniuriat? reuocet animũ ſm gof. ¶ Jo. an. j. c. cum te ¶ ibi bu. de rei. u. ¶ Ly. ¶ doc. i. l. nã conuicij. j. ò inuꝫ. q ptz ex eo qõ ẽt absenti inferꝫ nõ põt tũc ad animum reuocare sed realis. huic verbis sufficit ¶ Hsi ad animũ reuocata fuꝫ posit. vbi. Hs. p. Hfi. silit. de iniur. q Hsignis Hsare sufficit ale. i. l. non solum. Hz. d. Hiniur. Et ro dẽ qõ iniuria verbalis dic. tur qñaliquid turpe impropriatur alteri Bald. ¶ docum. l. i. in prin. ff. de li. ¶ po. bald. Joan. de po. et Modern. in lege turpia. de lega. i. ¶ in lege his verbis Hs. primo de bo. in silũ. quod verum etiam si generaliter proferatur vt dicendo fur latro ¶ si. secundus bar to. in dicta. leg. iij. ¶ ibi Alleã. in. d. legeturpia ¶ quãdo sit punibilis

No. al 24 hb 5. odina

l. turpia. et Albb. sicu. in. d. c. cum te.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Post minus verbales transit ad reales ⁊ facti.
¶ Principis nō ledit maiestatem qui iudicat contra legem.
Iudicans contra legem an sit puniendus.

ETiam. cipis maiestatem qō iudicauerit ℨ legē.b.d. ¶ Glo.i. querit de ratione dubitandi. vt fic. l. ista nō reperiat fact ade nō dubio contra. l. qō labeo. ff. de car. edic. ⁊ dic vt in ea. qz saltem verbo videbatur principi iniuriam tulisse qō fieri non debet. vt. l. proxima. Ratio decidendi est: qz talis pronunciatio ad iniuriam principis non tendit sed partis.

¶ Glo. ℌ. querit an saltem veniat aliter puniendus ⁊ qualiter. Et distinguit vt in ea. ⁊ gl. intellige quātū ad accusationem criminalem quando scienter cōtra iura iudicauit. ⁊ sic in dolo fuit sed quando per imprudentiā tūc criminaliter nō tenerek ℨ ciuiliter ad litis estimationē. de quo dic vt in. l. si filius. ff. de iu. ⁊ in l. si iudex. ff. de ra. ⁊ extra. de. cog.

¶ Juramentū non seruatur quod vita impellente emittitur.
Delerans an committat crimen lese maiestatis.

ALienam. Delerans nō committit crimen lese maiestatis. b.d. ¶ Ro. qō iuramentum factum vita impellente nō seruatur[a] secundū Ja. but. ¶ Glo. opp. de. l. si duo. ℌ. ff. de iureiu. Et sol duobus modis vno qō hic iurant per deum. vnde solū deū habet vltorem. vt. l. ℌ. ℨ. de iureiu. ibi per principē. quo casu debet inspici forma iuramenti: quia aut per principis salutem ⁊ nō punitur vt hic. aut per genium principis ⁊ tunc punit vt ibi. nullo tamen casu crimen lese maiestatis commit vt hic.

¶ Oppo. secundo quod hodie crimen lese maiestatis commit tat vt in aut. vt non iuru. contra naturam. colla. vi. Bloss. soluit confitendo cōtrarium. ⁊ sic bene. l. erit correcta. Sed doct. contra quia legum correctio est cuitanda. vt. l. precipimus. ad fin. ℨ. de appella. cum fi. Ideo solvunt melius quod ibi iurant per, sacramenta prohibita. ⁊ sic ibi iuramentum erat reprobatum in sua forma hic probatum. Et hanc solutionem sentit gloss. in aut. vt se. mi ⁊c. colla. v. per mediam columnam que incipit certe leges humane. ⁊ vide quod ibi not. ⁊ plenius per Lyn. ℨ. de iureiur. i l. ℌ. ⁊ ibi dicam.

¶ Accusator criminis lese maiestatis q tamē semiplene probauit torquer. debet cum accusato.
Accusator an sit torquendus vel liberandus reo connicto.
Testis vnicus semiplenā probationem facit in crimināibus.
Tortura requirit indicia.
Reus an absoluatur si tortus cum accusatore neuter eorum cōfitcatur.

SI quis. Hec lex mādat ex ordine tres personas torqueri. s. accusatum vsq; ibi: sciat. ⁊ accusatorem vsq; ad ſi. ¶ Prime tamē due partes ex serie constructionis pro vna possunt poni. Vel dic quod primo ponit quedam dictū rationem premittendo. secundo illud extendit. secunda ibi: illū quoq;. ¶ Casus. ⁊ Accusator qui crimen lese maiestatis probauit tantū semiplene vel per indicia debet torqueri vna cū accusato ⁊ instigatoribus vt veritas cruak nullo obstāte priuilegio. b.d. ¶ Not. qō in crimine lese maiestatis priuilegia cessant quo ad tormēta. sunt enī alig q sine principis cōscientia nō sunt torquendi vt milites vt. l. decuriones. ℨ. de qō. ¶ Op. sic ter. dicit. Si gs qō est signū collectiuū ex quo vr tert. iste etiā inhabiles admittere qō nō est regulare pp qō nos in incerto ⁊ dubio vr dimittere ℨ. ℌ. qb⁹. de no. codi. cōpo. Solu. bene declarādo vt in gl. i. ℨ. qō oēs cōprehēdat. ⁊ tūc in hoc crie spāle ¶ Op. ℌ. qō iste ter. dicat ℨ oīa iura cū hoc innuat qō reo cōuicto ⁊ in reatu deprehenso accusator fit torquēdus. q; imo a. vinculis careeris liberādus ⁊ reus est dānādus. ℨ. de custo. reo. l. fin. ℨ. de pe. l. cū reis. Sol. vt in gl. iō. ⁊ fi. l. qō hic nō fuit vere conuictus sed psumptiue eo ipso qp accusatus erat ℨ hec truffa qz tunc reus nō esset torquēdus nisi cōuictus eēt p aliqō indiciū vt. ℨ. de qō. l. i. vnde gl. dicit qō hic nō erat plene cōuictus. ℨ. in ℨtio sec⁹ ⁊ qō hic dicit cōuictus intelligē semiplene p vnū teste vel p aliquod indiciū als ad tortura nō adduceret. ¶ Ex hac gl. not. duo. Primū qō hec gl. sentit qō vnus testis faciat semiplenam probationē in crimināb⁹ qp nō fatek ℌy. nisi alia sint indicia. ⁊ p hoc inducit gl. ff. de excu. tuto. l. ℌ. in prin. de quo vide plen⁹ per doc. ℨ. de iureiu. l. I bone fidei. Fm qō gl. hic in singulari dicit indiciū sufficere ad torturā. ⁊ sic vr sentire qō vnū sufficiat qō examinabo. ℨ. de qō. l. ſi. ¶ Op. tertio ter. in cōparatiuo dicit a stricione ⁊ sic innuit in positiuo ignitionē aliquā eē strictā quā hec excedit nec hic apparet de illa. ⁊ sic nos dimittit in dubio ℨ dictū. ℌ. qb⁹. So. declarādo vt in gl. sup verbo strictione. ¶ Op. quarto ⁊ extra glo. ⁊ sic eus ideo hic torquef qz ℨ cū sint tuti. cia. vt. l. i. ff. de qō. in prin. ℨ. ℨ accusatorē nō est indiciū ℨ pro eo illud qō est ℨ reū igit qō cū reo torquek. respondeo qō reus primo torquēdō est ⁊ si nō fateak tūc accusator torquek. ⁊ hoc ex eo qz psumptio est cōtra eū nō. p banté qō calūniose accusauerit vt qō fraudē. p hare omiserit. ⁊ credo qō in hoc crie lese maiestatis sit sp̄āle vt talis psumptio sit sufficies ad torquēdū accusatorē. q p se ℨ accusati habebat sufficiens indiciū vt hic in prin. ¶ Audiui tū in quodā priuato examine aliter intelligi. l. istā vt simpliciter velit qō sicut reus cotra quē est indicium torquek nullo priuilegio obstante nta accusator torqueat qñ reum nō cōuincit ēr p indiciū. ⁊ sic dicebāt dictionē quoq; esse implicatiuā casuū nō psonarū in eodē casu. ⁊ dicebāt q; gl. pe. hoc voluit. ℨ talis intellectus est cōtra hūc ter. ubi cū eo q; huius temeritatis ⁊c. ⁊ in fin. ibi vt ab omnibus ¶ Quero quid os in. ex facere in casu isto si neuter istorū sic tortorum fateur ⁊ videk qō reus absoluak. vt l. qui accusare. ℨ. de cdē. Credo tutius rem indiscussam dimittere ex quo erat. p hatū semiplene ⁊ iudicē abolit onēdebere facere. ar. gu. l. si qui. cū ibi no. ℨ. de adul. nec sacramentū necessarium accusatori est deferendū qō als est deferendi parti que aliqd ℨ qō faciat pro se vt in text. not. in. ⁊. colla. de consue. rec. feu. c. i. in princ. ⁊. ℌ. sacramentum. qz in crimināibus probationes debent esse clariores lvce. vt. ℨ. de probatio. l. fina, predicta tene cordi: quia sunt quotidiana. Saly.

¶ Privilegia dignitatis recusant a tormentis.

NEmo. †A tormēris excusant priuilegia generis vel dignitatis nisi in crimine lese maiestatis. hoc dicit. ¶ Not. ex prima glo. quod subtilis cherda tamen fortis magis est apta ad torturam quaz grossa. ¶ Not. ex secunda quod vbi aliquid statuit in crimine lese maiestatis: idem vendicat sibi locum in crimine simonie. nā gl. ex hoc crimine fert ad crimē simonie vt pz ex ea.

¶ Crimen lese maiestatis per petrat qui de principis morte tractat.
Crimen lese maiestatis quot modis commit atur. ⁊ nu. ℨ.
Prodens aliquem ex tyrannis Italican committat crimen lese maiestatis.
Proditio contra eum qui de facto dominatur maior est ℌ que cōtra eū qui de iure.
Filius proditoris licet ei non succedat est tamen heres eiusdem proditionis.
Filij proditoris an portent iniquitatem patris. ⁊ nu. seq.
Bannitis nō debet alimonia vel pecunia prestari.
Filia an possit extraneis succedere ex testamento vel alijs conuictis abintestato.
Conscij sunt eadem pena plectendi.
Scienes ⁊ nō juuans an puniatur. ⁊ nu. 8.
Sciens eadem punitur pena qua faciens.

QUisquis. Primo punit principales crimē lese maiestatis cōmittentes vsq; ibi: filij. Secundo punit eorum filios masculos vsq; ibi: demiq;. Tertio pro his supplicantes punit vsq; ibi: ad filias. Quarto penam infligit filiabus vsq; ibi: remēcipatio. Quinto annullat ⁊ cassat alienationes per predictos factas vsq; ibi: vrores. Sexto vxoribus delinquentium prouidet vsq; ibi: id quod. Septimo penam predictis inferendam extendit ad consocios ⁊ ministros ⁊ eorum filios vsq; ibi: sane. Octauo venia prebet ⁊ premiū pollicetur delictū propalātibus vsq; ad fi. ⁊ ppter legis longitudinem qūlibet partem p se legā ⁊ summabo. Prima igitur pars hoc dicit in summa. tractans proditionem contra principem vel contra eos qui militant circa eū punitur capite cum bonorum publicatione. b.d. ¶ Not. quod tractans principis necem cōmittit crimen lese maiestatis. ¶ Not. idem de recipiente vel dante sacramentum. ¶ Glo. iō. qō simile crimen cōmittit qui neccm alicuius de consiliarijs ⁊ socijs principis tractat. ¶ Not. iō. qō senatores censentur pars corporis principis. ¶ Not. qō punit affectus[b] hic licet nō fit secutus effectus. ¶ Not. vi. qō pena criminis lese maiestatis est capitis et bonorū publicatio. ¶ Op. primo ⁊ extra glo. qō imo alijs pluribus modis committatur crimen lese maiestatis. vt. l. i. cuz seq. ff. co. Sol. cōtendo cōtrarium nec hec. l. negat veruntamē dicit hic Cy. in prin. qō in personā principis ⁊ ad eius latus astātes seu qui sunt pars corporis seu proprie crimen lese maiestatis cō mittitur[c] ipsoprie in ceteris capitulis. ¶ Sed iuxta hoc quero an sit aliqua differentia an committatur in principem ⁊ ceteros q; sunt pars corporis sui an circa alia capitula. ⁊ dic qō sic. Primo quo ad extinctionem criminis probet mortem rei vt dicetur in. l. seq. Secundo quo ad penam filiōs infligendam. nazlicet in quolibet casu sit pena capitis. vt. ff. co. l. ō. set publicationis bonorum. vt. ff. eodem. l. eorum. ⁊. ℨ. de bo. lib. l. prima. tamē aliqua iura contra libertos ⁊ eorum bona filiōs seruantur. vt. ℨ. de obseqūs. l. etiam. ⁊ dicta. l. eorum. ⁊. ff. de interdict. ⁊ relc. l. iō. quando in alijs capitulis delinquunt non quando in principem vt hic qz tūc successionū penitus sunt incapaces vt ſ sequēti. ℌ. ti circa hoc plenius vicam. ¶ Quero tunc quid si quis proditionem

a proditionē[a] committit ℨ aliquēr istis dñis seu tyrannis Italie[b] rndco aut tile non recognoscit superiorem ⁊ tunc de eo vt de principe is dicendum. Arg. eorum que no. docto. ff. de rap. l. boites. ⁊ p ſ Suli. in. l. er hoc iure. ff. de iustitia ⁊ iur. aut superiorem recognoscit: ⁊ sunt aliqui eorum qui vicarij imperatoris sunt: ⁊ tunc ℨ crimē lese maiestatis in eorū persona committātur. vt. ff. eo. l. ℌ. cuius. nō tamē pena extēdek in liberos vt in precedenti
5 questione diri. ¶ Ex hoc insurgit quoddā mirandū qō maior erit pena quādo. p ditio fit cōtra eū qui dominak de facto quam contra eū q de iure seu cui titulo iuris. sed hoc ideo qz tunc non est verū qō qui ⁊ pro dat dominū vel principem suum ſ; vicarius eius. ¶ Quero tertio pone qō princeps vnū de ℨ filiarijs presidem. punicie vel capitanei vnius ciuitatis fecit ⁊ qs proditionē contra eius personā fecit an ℨ quniri tāquā in magistratus cōmiserit an tāquā in cōsiliarijs principis: cūnter hec fit differentia vt vidistis. ⁊ breuiter credo qō debeat puniri tqquam in magistratū cōmiserit: qz magistratū exercebat re ⁊ nomine de ℨ filio principis erat pro fic solū nomine igit primū potius attēdēdum vt. ℨ. de sac. sanc. eccle. l. qui sub pretextu. ⁊ ibi no. ℨ uli. de ea. facit. l. querit. ff. de sta. ho. pro hoc facit iste ter. qui. de his tantum loquit qui consiliꝫ ⁊ consistorio interſunt. pro hoc inducto text. in simili. ff. de lega. iō. l. legatis seruis. ℌ. si officiō. ¶ Oppo. scdo contra pen. notabile de. l. cogitationis verbo. ff. de pe. Solut. vt in gloss. scilicet quod hic ad actum processit sacramenti vel melius ex solo cogitatu non punitur vt in contrario. sed cogitatum per exteriora velit deducere ad actum vt illud tractando cū amicis ⁊ vicinis punitur vt hic nec est necesse ad sacramenti prestationem peruenire vt hic patet. ⁊ ℨ. in versicu. id quod de. predictis. et hoc ideo quia delictum est de atrocibus. alias dic vt plene per doct. in. l. ſi quis nō dicam. ℨ. de cpis. ⁊ et cle. ⁊ plenius scripſi in. l. is qui cum telo. ℨ. ad. l. corne. de sica. Et hec prima parte sufficiant.

Filij vero. Filij masculi alicuius de hoc crimine cōdēnati a successionibus parentum ⁊ etiā
c extraneoꝝ sunt alienī[c] ⁊ tā ipſi quam pro ipſis supplicantes fine venia sunt infames: b.d. ¶ Ro. qō impator se clemētem reddit circa hos filios. in pnc. Clemētia eñ ⁊ pietas nos dñs parificat
6 vt. ℨ. de nup. l. imperialis. in pnci. ⁊ ibi glo. prin. ¶ Not, secundo qō filius eius q pditionē facit cōtra principē ℨ; in bonis non succedat cenſetur tñ heres eiusdem proditionis et sic de simili p ditione ℨ eum est presumptio vt hic ibi: in quibus ⁊c. ¶ Nota tertio qō a dignitatibus ⁊ honoribus eximitur. ¶ Not. quarto qō a successionibus parēū priuat. ¶ Cōtra istud oppo. glo. de l. eoꝝ. ff. eo. ⁊ pro solutione remittit ad not. in. l. i. ℨ. de bo. lib. vbi glo. soluit qō hic quando deliqt cōtra principē: ibi qñ circa alia capitula posita. ff. eo. l. i. ⁊. ū. ⁊ bec so. bona. ℌ; scōm mēbruꝫ p claꝛioꝛi veritate indiget diuisione: rez aut quando in alijs capitulis delinquit ira libertorum prouenieḃant a genere: ⁊ illa non trāſeunt in fiscū. vt. d. l. eorū. ⁊. l. iō. ff. de interdic. ⁊ releg. aut a patre: ⁊ tūc l; Cy. dicat qō illa transeūt in fiscū p eandē. l. i. respon. Tamen ego subdiuido qz aut pater p̄mouit liberꝛoꝛ: tūc bona eius ⁊ ius succedendi ex persona patris nō transit in fiscum: qz per eius mortem euanuit. cum nec legitima in bonis libertī ante eius mortem fuit debita patrono. vt. ff. de bo. liber. l. paulus. ℌ. patroni. ⁊ de colla. bono. l. i. ℌ. impuberi. ⁊ sic cū ius aliquod nō poterit in fiscum trāſire venit filius suo iure. Aut libertus prede cessit: ⁊ tūc filius ex persona patris ⁊ patroni vuētis statim ſuccedit in eius bonis ⁊ habet ius intentandi contra tab. vt. d. l. iō. ⁊ hanc solutionem tangit glo. in. d. l. eorum. quam simul cū alijs duri coniungere. ⁊ ita fuit mihi visum dicendum quādo a principio hec scripſi. postea visum fuit hoc vltimum nō sic simpliciter
7 fore verū ideo aliter scripſi. ℨ. de ope. libe. l. i. quod vide. ¶ Not. vlterius qō hec pena delicti egrediatur autorē suū cū hic ppter delictum patris puniatur filij. ¶ Contra quod oppo. glo. de. l. sancimus. ℨ. de pe. ⁊. ff. eo. titu. l. crimē. similiter de eo qō deſcribitur in sacra pagina pater nō portabit iniquitatez filij. Et respō der glo. quod hic speciale. ⁊ rationem hic ponit ter. quā. ℨ. de secūdo notabili scripſi. ⁊ ea attenta pōt dici fm Jac. bu. qō hic nō de alieno delicto sed ppio in eius psumpto punitur. ⁊ hec bona
8 ad. ll. in cōtrarium allegatas. ¶ Ad dictum vero sacre scripture respondeo qō illud quo ad penam anime. quo autez ad bona temporalia etiam deus punit interdum iustum propter peccatorem: vt patet in sodomis ⁊ gomorris. Vel dic magis ad speciem ⁊ formā qō illud dictū sacre scripture loquit de patre non portante iniqtatē filij nos econtra. ⁊ ideo non credo quod hec. l. habeat locū econtra in filio principem committente proditionem vt pater puniatur qz cessat ratio successionis sanguinis improbati. Item qz pene sunt molliende. vt. l. interpretatione. ff. de
9 pc. ¶ Adduc queroqā fi mater[d] hanc factionem commisit: ⁊
d respondet glo. sequens qō idem esset qō in patre: qō tenet Bar. ℌ. Det. ⁊ Cy. propter idētitatem rationis. vt. l. illud. cum simi ff. ad legem aql. qō non videtur tutum: cum materia sit penalis

a odiosa. ideo statuta in patre non sunt ad matrem trahenda. a
arguimen. eorum que not. ℨ. de pat. qui fil. di. l. ℌ. ⁊ quod not. in. l. raptores. ℨ. de epis. ⁊ cle. ⁊ instit. de act. ℌ. item mirta. Et quia nō est omnimoda ratio. pone enim patrem viuere qui nō delinquit certe pater non expelletur propter delictum vxoris. vt. ℨ. ne eo. l. ℌ. cuius. nō tamē pena extēdek in liberos vt in precedenti
10 tabu. ℌ. ℨ. de suis ⁊ legit. here. ¶ Quero si isti filij erant geniti ante hanc patris machinationem an veniant hac pena affici. ⁊ dicit Lyn. qō nō per. l. a divo marco. ℌ. de qōnibus. et. ff. b
de sena. l. emancipatū. ⁊. ℨ. de libe. ⁊ eorū liber. l. ℌ. ego nō credo qz ratio huius. l. non minus vendicat sibi locum in natis q̄ nascituris cum nō minus in eis hereditarij crimiis exempla sint metuenda: qz hic generaliter de filijs loquitur. Item qz hic loquitur de natis ante suppliciū patris q ez eodē deberent puniri supplicio. ⁊ sic non ob. l. ℌ. ℨ. de libe. ⁊ eorū libe. nec alie. li. ℨ. al
11 legate: qz in hoc crimine est speciale. ¶ Quero tertio an bec. l. habeat locum in filijs naturalibus tantū necdū legitimis ⁊ naturalibus. ⁊ Cy. hic arguit pro ⁊ contra: finaliter cōcludit qō et c
in naturalibus tantū loquat qz ⁊ in eis est eadem ratio qz originem trahit a sanguine improbato. argum. l. ⁊ si nihil. ff. de ritu nup. Item ne plus puniremk caste ⁊ legitime nati quā non caste vel minus legitime nati. ar. ⁊ in aut. de restit. ⁊ ea que parit. colla. iū. ℌ. pro hoc adduco qz simpler appellatio filij in casu odij rōnabilis comprehendit et naturalem tantum. vt. ℨ. de interdic. ma. inter tuto. ⁊ pupil. l. iū. cōiuncta rubrica que simpl; de liberis loquit. ℨ; in. peraꝛoꝛ hoc odium appellat rōnabile eū dicat
12 ergo ⁊c. ¶ Quero quarto nunquid intelligak de filijs in infinitū e an vo de filijs in pmo gradu tñ. Et vr qō de filijs in primo gradu tantum. vt. ff. de testa. tut. l. quid si nepotes. Econtra vt in finitum. vt. l. filij. ⁊. l. liberorum. ff. de verbo. signifi. ¶ Commu- d
nis opinio docto. est qō hec. l. declarationem recipiat. a quadaz cōstitutiōe extrauaganti quā imperator Federicus statuit positis cum ecclesia romana conflictus fuit per quam nō facit mentionem de filijs sub hoc vocabulo sed sub vocabulo liberorum. et constat appellatione liberorū omnes comprehēdi in infinitum. vt. d. l. liberorū. verūtamen in ea cōstitutione hoc restringit vsq; ad secūdā generationem. verba autem illius constitutionis hic ponit Cy. in vltima eius questione qō quidam eius eranduint in posteritate paterna. ¶ In materna autem dicūt non transire delictū vltra primum gradum ad instar criminis hereſis. vt e
in. c. statutū. extra de here. lib. vi. cum in prefata constitutione simili pena puniat hereticos qz crimen lese maiestatis extra principem cōmittentes. ⁊ sic cum decretalis illa in crimine hereſis sic eraudiat ⁊ interptak sic eraudiri dicūt in crimine lese maiestatis. ¶ Queto quito qz ter. hic dicitqō nihil er testamento[e] ca-
13 piunt an sic nihil capiant ita qō non capiant ⁊ p cōsequēs succedant venientes ab intestato. vt. l. in metallis. ff. de his qui pro nō scrip. baben. an vero capiant sed non capiant: quia fiscus ab eis auferat tanqā ab indignis. ⁊ dicit Cy. quod hec secūda pars ve- f
rior videk de iure per text. in sequenti. ℌ. filias. qui pmittit filiam succedere ex testamento in legitima sed ſi in residuo succederent venientes ab intestate iam decederet mater pro parte testata et pro parte. intestata contra. l. ius nostrum. ff. de regu. iur. Item pro hoc inducit banc. l. ℌ. vroꝛes vbi ea que fuerunt donata matri eue postea transiit ad secunda vota ⁊ sic sunt reseruanda liberis fiscus aufert. Tertio inducit. hūc. ℌ. qui dicit quod nihil capiant ⁊ proprie quo ad iuris intellectū ille non capit qui accipit sed non retinet. vt. l. alind. ff. de verbo. ſignifi. ⁊ pro hoc facit. l. iū secundum intellectū glos. ℨ. de hereditinstitu. ⁊. l. deportati seruo. de lega. iū. et hoc satis placet in successione ex testamento. et sic quando habet voluntatem hominis que repugnat aliqualiter abintestato succesturis ⁊ etiam qz delinquere videtur qui scienter suam hereditatem disponit in nō capacem ex delicto in principem commisso. Sed vbi non adesset voluntas hominis vt in successione proximoꝝ abintestato morientium tunc non credo filios istos vocari a lege vt capiant sed eos non vocari puto tanqā penitus alienos. argumen. a simili. ff. de bono posset. contratab. l. i. ℌ. pe. ⁊ fi. ⁊ de bo. li. l. ſi necē. ℌ. ſi decē ostatus. ⁊ pro hoc facit iste ter. qui nunc non fuit vsus verbo non capiant. sed dicit qō a successionibus proximoꝝ habentur alieni: ⁊ sic non accipiunt. argumen. sumpto ex illa prepositione a preposita verbo successionibus que in dubio excludit. vt. ff. de actio. empti. l. ratio. ℌ. fin. ⁊ de censi. l. etatē. ⁊ no. docto. in. l. a caligato. ℨ. de nup. Item sumpto argumen. ex illo verbo sint alieni quod eos facit ipso iure exheredes. vt. l. iū. ℨ. de lib. pte. ⁊ hoc fortius probant
14 ambo simul cōiuncta. ¶ Ulterius scias qō hec. l. prestat arg. qō de iure bānitis nō possit pecunia vl' alimonia pstari nā bānitī cēsenk velut hostes ⁊ inimici ciuitatis a q̄ bānumk. ar. l. amisſiōe. ℌ. q deficūt. ff. de cap. di. sed hostib⁹ qa nō pōt opē phere: vt l. iū. ū. responso. ff. eo. titu. nec hic in perpetua egestate viuant ⁊

¶ Si qs proditōnē. adō Soc. cōſi. cclxxv. ici. i cā fratris andree. circa pn. in scōa parte chart. cxci. vbi ℌ idem inducit ⁊ al' leg. sed non tz nec firmat.

Tyrannis italie. Tu vic qp crimen lese maiestatis nō cōmittit ℨ tyrānū nō habentē legitimū ⁊ naturalē dñium vt per Lar. in cle. ℌ. qō. viū. de re iudicata

Sūt alieni. ad deSo. 2fi. xxū. ici. sequēt o ordinem ℌ. verū pdictis nō obstāntib⁹ ibi ex ℌ phak in ℌ. parte. char. xxxix. qp filij cōmittentium crimen lese maiestatis puank ⁊ hereditatum et successionuz incapaces redduntur.

Quid si mk ⁊c. Tu vide de hoc bal. l. l. qcūq;. ℌ. ō ser. fugi. ſmol. in. l. ex facto. ℌ. ſi quis rogat⁹. ff. ad trebu. ⁊ ter. cū gl. l. c. statutū felicis. in ver. volum⁹. et ibi doct. de here. li. vi.

In infimitum. Lyn. hic put eū refert Bald. mouet hāc qōnem ō qua vide bart. i. l. liberorū. ℌ. alle. et Jo. de imo. i. l. gallus. ℌ. instituens. ff. de lib. ⁊ posthu.

Quod nihil er testō. adde soc. ℨ. cclxxv. ici. i cā fratris andree. v. iū. principali. i ſcō pte char. cxcū. et v. iū. qz istud. chart. cxciū. vbi hoc idē allegat ⁊ declarat

Universidad de Deusto
Biblioteca

cis sit mors solatium. & sic nec alimonia nec pecunia ex qua cõparantur vite subsidia. ℨ. de aduo. di. iudi. l. fi qs. & pro hoc etiã facit. l. i. ℨ. queres expor. po. ℨ hec qõ nõ faciliter expedit. nãvi dendũ est an ex crimine lese maiestatis esset bãnitus vel non vt hic. & fi nõ an possit ipune occidi vt sic possit hostis iudicari vel nõ. & si possit an bona ei auferant vel nõ. nã interdũ per statuta bona eis reseruant. Et hec omnia plenius pertractaui in qõne quã disputaui que incipit suppositis. ll. municipalib⁹ ꝛc. quorũ partem hodie scripsi in aut. item nulla. ℨ. de epis. & cle. & alia pars tem in. l. i. ℨ. de heredi. instituendo per omnia pro decisione predictorum essent videnda. formatamen Bar. ḋstionẽ an ꝑdicta possint eis prestari quando statutum disponit expresse vt banniti⁹ quis auriliũ ꝓberi nõ possit quã tãgã. ℨ. de vi rap. vir. l. j. ver. penas.

Ad filias. Filie femine dãnate de crimine maiestatis propter carũ minorẽ audientiã in bonis dũtaxat maternis admittuntur ad legitimã. b. d. ¶ Not. q femine sunt minus audaces quã mares. qõ inquit Cy. fallere in actibus venereis. ¶ Quero an filia possit succedere extrancis ex testamẽto vel etiã in alijs cõiunctis ab intestato. & vꝰ qõ sic: q minor in eis dꝫ esse sniã ꝛc. Scõo q nõ reperit expressum cautũ. l. vt hic ꝑ. & marime cũ in dubijs pene fint molliẽde. vt. l. interpretatiõe. ff. de pe. Tertio q cũ hic excludant a successiõe paterna in totũ. & hoc q: bona patris cõsiscant & a materna excludantur in parte videtur qõ eis succedere ceteris ꝑmittat arg. l. cũ pretor. in ꝓnci. ff. de iudi. cũ similibus.

Emancipatio. Emancipatio & cuiuslibet rei alienatio facta post huius criminis cogitatũ nõ valet. b. d. ¶ Blo. oppo. qõ emancipatio teneat donatio in emancipatos collata. vt. ℨ. de bo. dam. l. si quis post hoc. So. vt in ea qõ hic nõ valet: q: ex quo de huiusmodi factione cogitauerat oĩa in fraudẽ facta presumit. & iõ fiante cogitatum hec facta fuerunt valerent vt in contrario. ¶ Contra hoc oppo. glo. sequens vt etiam post contractum crimen valeat alienatio. vt. ff. de dona. l. post contractum. pro cuius solutione remittit ad no. in. l. res. ℨ. de dona. inter vi. & vxo. ℨ plenius dicam in. d. l. si quis post hoc.

Uxores. Uxor huiusmodi damnati dotes recuperet ad donationem ante crimen cõmissum i eaꝫ collate confirmant sed si ad scõa trãseat vota velut usufructuꝝ facta illis sico tenent restituere in quibus filie etiã legitima possunt petere. b. d. ¶ Pro huius. ℨ. declaratione queri potest de qua donatione loquatur. & dic qõ nõ de donatiõe causa mortis. ff. de dona. causa mor. l. si aliquis. ff. de dona. inter virum et vxo. l. cum hic status. ℨ. si maritus. in fine. sed de donatione inter viuos siue coniugali distinguendo vt in glo. l. res. ℨ. de donatio. inter virum & vxo. & vide quod dicam in. l. si quis post hoc. ℨ. de bo. damna.

Id quod. Consciũ satellites & ministri in pena sunt similes delinquenti. b. d. ¶ Not. quod cõsciũ sunt[a] eadem pena puniendi. concor. l. ff. ℨ. l. vtrum. ff. ad. l. põpe. de parici. & insti. de publi. iudi. ℨ. alia. & ff. ad fill. l. i. ℨ. eo, & ℨ. sequen. ¶ In contrarium videtur. ff. de regulis iur. l. culpa caret. vbi dicitur qõ culpa caret qui scit & prohibere non potest. vt in cod. titu. l. non est. vbi dicitur quod non est sine culpa qui se immiscet rei ad se non expectanti. Item quia nõ punitur libera persona vel de ꝓximo liberanda[b] si opem ferre potuit occiso & non fecit. vt. ff. ad fill. l. i. ℨ. seruꝰ. verſi. sed in eo quaꝛto pter forte glos. in. d. l. vtrum. subaudit & text. & particeps. & hoc idem tenet Dyn. extra de regulis iuris. c. non est sine culpa. lib. vi. dicens scientem non teneri nisi seruus fuerit occisi. vt dicto ℨ. eodem tecto. In hanc sententiam inclinat Bart. in. d. l. vtruꝫ licet aliqualiter latius se extendat ꝓ solutione aliquarum legum. ¶ Sed tu etiam latius distingue. aut tu queris de cõscio i. culpabili vltra eius scientiam tantum & indubitanter ille tenetur & punitur. & qõ conscius secundũ vnũ significatum sumatur ꝓ culpabili. ꝑbat ille versus catbonis. Cõsci[a] ipse sibi & caut queritur de conscio. i. de scientea tantum. sed dicitur cõscius quia simul scius. & sic pariter sciuit vt ille qui fecit. & aut ille erat dominus vel pater facientis: & tunc punitur ac si fecerit cum prohibere potuit & non fecit. l. ℨ. ff. de nora. Aut econtra sciens erat subiectus ei in quem committitur: & tunc siue erat ei subiectus ratione principatus & dominꝫ vniuersalis punit pariter cũ faciente vt hic siue erat ei subiectus ratione potestatis dominice. vt. d. l. ℨ. seruꝰ. & ℨ. eodem tecto. ff. ad fil. siue ratione patrie potestatis vt. l. ℨ. ff. de paricidijs. siue ratiõe officij. & etiam prepositure. vt l. omne delictum. ℨ. qui prepositũ. ff. de re mili. & ex predictis idẽ potest dici de vasallo erga dominum. † Extra autez ꝑdictos casus vel similes sciens ex sola scientia licet illum iuuare potuerit nõ tenetur. vt. d. l. culpa caret. & l. non est sine culpa. de regu. iur. & d. l. i. ℨ. seruꝰ. verſi. in eo. ff. ad fil. Quod etiã patet ratione: quia licitum est iuuanti pecuniam recipere ꝓ iuuando. vt. l. metum. ℨ. sed licet. ff. qõ metus causa. quod non liceret si hoc vendẽs: sic scies teneret, vt. l. idẽ. & l. si. ℨ. j. ff. de cõdict. ob turpẽ causam. ¶ Inter hunc casum & priores est ratio q: ꝓioribus scientia est cũ culpa admixta cum ratione subiectionis & debite affectionis illi teneantur defendere et iuuare qõ not. quia in predictis casibus lata culpa equiparatur dolo etiam in criminibus quod nõ est regulariter vt. l. in leg. ff. ad. l. cornẽ. de sica. nisi in casu. l. ad commentariensem. ℨ. de custo. & exbi. re. Et quod ex predictis asscribatur ad dolum non ad culpam probatur institut. de publi. iudi. ℨ. alia. ¶ Item predicta vera de iure ciuili. De iure vero canonico videtur qõ indistincte sciens & non iuuans cũ ꝑossit teneatur quasi fecisse dicatur. vt extra de homi. c. sicut dignum. sed illud in foro penitentiali: & sic quo ad deum qui nobis omnibus precipit vt inuicez charitatem habeamus: quia q delinquit deum offendit & omnes summus deo subiecti merito illius offensam debemus inhibere: alias cũ videmur pariter offendere sed quo ad penas temporales hoc non cõsiderauit lex ciuilis. ¶ Quero modo ad declarationem predictoruꝫ an in casibus predictis sciens puniatur eadem pena qua faciens. Et dic quod sic vt. d. l. vtrum & hic alijs. ll. ℨ. allegatis. Fallit si principalis multum erat sibi coniunctus: q: tunc mitioꝛi pena est puniendus vt patet in. l. ℨ. cõiuncta. l. fina. ff. de pari. quod not. & pondera qõ ibi nõ fuit imposita pena mortis que alias debuisset ꝑ ipsi sed relegationis: ita qõ pena trãsmutatur in substantia ſ nõ in qualitatibus & circũstantijs. hec aũt fallẽtia dubito ne locuꝫ habeat in hoc crimine maiestatis de quo in ista. l. & faciunt hec ad ea que diximus. l. propter. ℨ. qui accu. nõ pos.

Sane si quis. Penitenti ex delicto non cõsummato parcetur patefacies vero i exordio premiatur. hoc dicit. Quod nota. & vide. l. concordantem in glo. fina.

¶ Alimonia stricte interdicitur crimineso.

Reo criminis solui potest & liberatur debitor.

Emisisse. De crimine lese maiestatis post mortẽ rei potest super accusatione procedi vel de novo accusari vt memoria eius damnetur & bona heredibus auferantur & serui contra dominum sunt torquendi & a tempore factiõis inite prohibentur alienare vel manumittere nec non solutiones debitorum recipere. b. d. cum sequen. ¶ Nota. quod hoc crimineso a lege interdicitur administratio. ¶ Oppo. extra glo. quod post mortem rei crimen non instauretur. vt insti. de publi. iudi. ℨ. ĩ. Solue. vt hec intelligatur secundum illam, scilicet quando crimen commisit contra principem vel rem publicam non alias vt ibi ¶ Oppo. qõ alienatio teneat vt. ℨ. de bonis dam. l. si quis post hoc. Sol. vt ibi plene dicam. ¶ Oppone tertio quod reo criminis solui possit & liberetur debitor vt. l. reo. ff. de solu. Sol. glos. hic. & ibi quod in hoc crimine est speciale quod intellige vbi debitor sciebat vel scire debebat facultatem soluendi creditori sub latam esse. alias ignorans non supina ignorantia liberaretur, argumento. eius quod de solutione procuratori revocato facta dicitur. vt. ff. de solu. l. cum quis. & de eo qui soluit filiofa. cui peculium erat adeemptum. vt. ff. de condictio. inde. l. si non sortem. ℨ. qui filio.

¶ Ad legem iuliam de adulterijs. Rubrica.

1 ¶ Homicidium grauius est adulterio.
2 Lex iulia de adul. quare sic vocata fuerit.
3 ¶ Continua rubricam vt in glo. Et caue quia Cy. continuationem impugnat dicens crimen homicidij cẽ maius quã adulterij & sic ꝑma glo. debuisset preferri qõ tamẽ nõ fit. ¶ Sed caue quia supposito dicto Cy. ꝓ vero glo. nõ est ideo reprehendenda: q: glo. vult qõ post maxima delicta qualia sunt in principẽ cõmissa vt not. super rubrica. ℨ. si quis ipera. maledi. prosequit gradatim media. i. ea que sunt in comparatiuo grauiora. Postea tertio prosequitur in positiuo grauia cũ hic dicit in plurali q: ꝓsequitur grauiora supponit non tantuꝫ crimen adulterij esse de grauioribus & sed etiaꝫ alia inter que dicamus esse crimen homicidij. quare aũt prius de isto quã de homicidio dixerit dici potest quia magis frequentatur: ideo preoccurrendum fuit. Item q: adulteria sunt multoties homicidiorum causa: ideo ꝓinitus eradicanda. Ex his respectibus potest dici etiam homicidio maius & etiam quia plures concurrunt ad eius cõmissionẽ scilicet leno vel lena adulter vel adultera. Item q: interdũ sordide stirpes splendidis natalib⁹ ꝓferuntur. vt. ℨ. de questio. l. super statu. & q: nedũ mulier afficit sed maritus & eius liberi & parentes & affines iniuriam non leuem patiuntur. ¶ Quero cũ glo. in quo differat adulterij a stupro vel incestu. & dic vt in eadem.
2 ¶ Quero tunc ꝓ declarando finem huius glosse quare hec lex vocata est l. iul. de adul. cum a Julio cesare non emanauerit sed ab augusto. vt. ff. cod. l. ĩ. Augustus primo nominatus vidit qõ

d evr qõ fuerit Octauianus nepos Julij cesaris q ei successit in imperio & non de facto sed per viam electionis. Julius autẽ cesar sibi de facto occupauit. & regnãte Augusto natus fuit Christus et nihilominus a Julio cesare tã ipse Octauianus Augustus quã ceteri iperatores vocati sunt cesares. ¶ Respondet hic Cy. qõ iulius cesar ꝑmitus a dominis ſ nõ ꝑcerat quã postea Augustus fecit sed ab inuentore denominari voluit vel hoc qõ ab Augusto inventain desuetudinẽ abijt quaꝛ quidam Julius reformauit postea. vel quod credit verius Julius cesar eam tulit quem & Augustum dicit ꝑius fuisse nominatũ. ¶ Ego idẽ credo qõ iulius cesar cã statuerit. sed ad ter. ff. cod. l. ĩ. aliter rñdeo vez qõ ibi ter. vult dicere qõ lata fuit ab Augusto. i. iperatore. i peratoꝛ aũt ille fuit Julius cesar. & sic qõ ibi de Augusto dicitur non ponitur ad denominationẽ certi imperatoris respectu alio rum imperatorum: sed ad denominationem imperatoris respectu iurisconsultoꝝ & similium. Cũ si sic est quare hic rubrica ad. l iul. cũ nulla lex huius titu. emanauerit a Julio cesare. Ad hoc modo rñdet hic gl. in fi. qõ leges huius tit. emanauerunt ad illam interdum declarã dũ: interdum interpretãdam: interduꝫ emendandam & corrigendã quasi velut dicere rubricatoꝛ: acceda mus ad. l. iul. de adulteriꝰ declarandam interpretandã emẽdandam vel corrigendam. Et hec de rubrica.

1 ¶ Coitus maritalis thorum non maculat vroris.
2 Uxor accusare non potest maritum de adulterio. & nu. seq.
3 Ultra an succedat cum nepte statuto stante ꝛc.

Publico. Uxor nõ ꝑt maritũ de adulterio accusare[a]: q: coitum habuerit cũ alia muliere. b. d. ¶ Not. quod coitꝰ mariti nõ violat thorũ uxoris. ¶ Opp. sic. Judicũ idẽ est qõ voluntas vel sniã. vt. l. i. ℨ. de sacrosan. eccle. & ff. de re iudi. l. i. & publicum idẽ est qõ populi. cũ. vt no. ff. de publi. iudi. sup rubrica. & ꝑbat insti. de suspec. tuto. & ꝑ ser consequens. & institu. de publi. iudi. in principio & plene de eius significato ditri. ℨ. de accusa. l. ea quidem. in materia de fama. in. viũ. questio. princi pali. quinto tamẽ dubito. & sic per eas expositiones videtur innuere iste text. quod populi sententia et voluntate mulieres non possunt de adulterij crimine accusare: sed hoc est falsum: q: non populi vel plebis dispositione sed Julij cesaris lege hoc fuit statutum: & sic ab imperatore. vt. ff. eodem. l. ĩ. & dicit super rubrica. ergo ꝛc. Solue. vt in glossa. i. que cõstetur contrarium. ideo dicit qõ ista verba alium habent sensum. ideo exponit iudicio publico. i. dispositionem legis iulie de adulte. cuius permissio & iudicium est publicum id est populi cum: quia cuilibet permittit accusatio. mulier tamen non habet accusationem ꝛc. ¶ Oppo. tũc cõtra predicta & ter. qõ ista mulier admittat: q: ad accusationem publici iudicij admittunt mulieres suam iniuriam prosequentes. vt. ℨ. qui accusa. non pos. l. q de crimine. Solue. vt in sequẽ. glos. in princip. videlicet qõ quia adulterium ꝺicit accessus ad alienum thorum. & sic alienꝰ thoꝛi violationi potest vroꝛ de marito torquere: q: vel nullum violat thorum si accessit ad solutam vel si non ad solutam non violauit thoꝛi vroris sue. & sic non debet audiri ex eo qõ dicat eius thoꝛus. & sic cessat questio nugatoria quorundam querentium si vir in lectum in quo consurrit cubare cũ vroꝛe ducat mulierem cũ qua concubuit an dicat tũc vroris thoꝛi violare. Et dic quod non q: thoꝛus hic non sumitur ꝓ lecto vel stratu sed ꝑ similitudinem quandam dicit vroꝛ thoꝛus viri: q: super eam concubuit maritus non econtra. Nec obstat in aut. de nupt. ℨ. siue igitur. colla. iĩj. vt. ℨ. dicam vel si dicamus eaꝫ thoꝛũ habere. dic qõ hic loqtur de violatione thoꝛi per quam dubitari possit de prole qõ inducit ꝑ adulterij vroris non viri qui non pot pregnãs fieri, nõ ergo ex eo capite q: suam iniuriam ꝓsequat: nec ex eo capite q: aliena puta eius ad cuiꝰ thoꝛ vir accessit. vt. d. l. qui de crimine. & hoc vult gl. i. ꝑ se ad ver. matrimo. tñ. ¶ Opp. tertio qõ imo vroꝛ virũ accusare possit. vt. ℨ. de repu. l. consensu. ℨ. cãs. & xxxij. q. iij. nemo. Sol. vt in ea sequit: vez qõ criminaliter nõ ꝑt vt corporalis pena de qua. ℨ. co. l. quãuis ꝑponat. ſ ciuiliter sic vt matrimonium separet a ipsa recipiat dotẽ & donationẽ lucretur vt in Titio. ¶ Op. iiij. qõ vroꝛ dicat suã iniuriam ꝓsequi: & maxime qñ ipsa videnꝛ vir aliam secum ꝛ in lecto. vt i autẽ. de nup. ℨ. siue igitur. colla. iĩj. & in theodosij legẽ. Et licet gl. sequẽs in fi. hoc Tit. dimittat ĩsolutũ: tñ solue qõ negari non potest qn iniuriã patiat vroꝛ. ſ non est iniuria violari thoꝛi et dubie plis vt dixi. iõ de adulterio cũ crialiter nõ accusat vt dicit: sed ciuiliter sic vt ibi patet in fin. ℨ. diri. nec tunc ꝺ mulier dicere in libello qõ adulterium committit: ſ ipudice & luxurioſe vivit. vt ibi ꝑ. & l. i. ℨ. sensu. ℨ. cãs. ℨ. de repu. vel ſ ℨ. ja. bu. de violato mrimonio. & ei ꝙqueri ꝑmittit nõ de violato thoꝛo vt hic. & per hunc modum ẽt euadat precedẽs Titij. ¶ Et ex predictis habes cautelã vt vroꝛ faciat ciuiliter cõdẽnari amasiã mariti & condẽnatã incarcerari donec soluat. & qõ matrimoniũ violat ẽt si ad solutaꝫ accedat. sequitur quia mortaliter peccat & sic confessio est necessaria. ¶ Op. qnto qõ nec marit⁹ vroꝛẽ possit accusare iure mariti. vt. j. co. l. ita pudor. Sol. vt in glo. fin. ¶ Quero quo. l. iul. declarat vroꝛem nõ posse accusare maritũ de adulterio. respondet hic glo. pe. per rationem quã ponit iste text. immediate: quaꝛ rationem glosl. deducit duobus modis. & primo per locuꝫ a speciali: puta q: specialiter est concessum marito. ideo videtur denegatum vroꝛi. sed quidam hoc impugnant q: marito specialiter accusato non permittitur: imo cuicunq;. ideo publicum est iudiciũ vt hic in princip. dixi. sed marito in priuilegium concedit vt iure mariti accusẽt. & hoc priuilegium bene est ceꝛ eris denegatum. Sed caue q: glosl. latius argu. suum posuit nondum in viro sed in quocũq; masculo. & ideo stat argumẽtum cum hoc concedatur maribus denegatum videtur mulieribus. ¶ Sed dices tu adhuc hec nõ fuit deductio formalis huius. l. quia solũ hic not. text. priuilegium iure mariti viro concessum quod mulier tunc non fuit delatũ. quare Joan. dedurit. Secundo modo vt sequitur in glo. & quia verba Joan. obscure sunt tradita propter breuitatem: ideo ea declara & premitte ꝓ euidẽtia quod primitus fuit generalis lex prolata per quam statutum fuit vt masculi possent accusare de crie publici iudicij & mulieres repellentur nisi specialiter concederetur. vt. ℨ. qui accusa. non pos. lege prima. postea per. l. iu. priuilegium fuit concessum marito vt posset accusare vroꝛem de adulterio iure mariti: & de muliere nihil dixit. cũ igitur vroꝛ vellet accusare virum responsum fuit qõ non poterat. vt. l. iulia declarat que cum. l. priuilegiũ cõcessit marito accusandi iure mariti: non idem priuilegium femine concessit. & sic eas sub ꝓioꝛi generali phibitione & regula prohibitiua dimittit. vt. l. ius singulare. ff. de legi. & ad munici. l. i. in fi. & hoc voluit Joan. cum dixit quasi dicat mulier nõ ꝑt quandoqꝫ: ergo nunquã. & modo glo. & eius intellectus dꝫ esse tibi clarus. ¶ Hunc ꝓ materia amplianda pone maritus cuiusdam multeris adulterium commisit cũ vroꝛe filij ex alio marito huius mulieris vel cum vroꝛe fratris vel nepotis huius mulieris. quero an tunc vroꝛ cum tunc accusare poterit. & videtur qõ non argu. huius. l. In contrarium videtur quia tunc prosequitur suorum iniuriam igitur admittenda. vt. ff. de accusa. l. i. ℨ. qui accusa. non pos. l. qui de crimine.
6 ¶ Ultimo banc. l. inducit Jacob. de arc. ad questio. statuto caveturᵈ vt defuncto abintestato filij masculi succedant in totum filiabus exclusis que dotari debeant arbitrio duorum proꝛimorum ꝛc. mõ venit casus qõ defuncto patri superextabant filius & filia. & antequam filia nuberet decessit filius vnica supstite filia cum qua in tota hereditate vult succedere eius amita primi defuncti filia queritur an bene dicat an vero de dote constituenda debeat esse contenta. et dixit Jaco. de arc. qõ ambe simul debent succedere: q: per statutũ hoc priuilegium est filio masculo concessum igitur eius filie denegatum vel non concessum vt hac. l. in fine cum similibus. Secundo q: tale priuilegium est concessum vt per masculinũ sexum conseruetur vt agnatio. vt institu. de legi. agna. succe. in princi. ergo hac ratione cessante debet hoc priuilegium cessare. nec inquit ipse potest hec filia filijs: & sic neptis obijcere qõ tenetur locum sui patris q: licet sit verum tamen venit vt filia & sic vt femina. & sic talis allegatio nõ ei prodest vt excludat amitam. ſ nec excludat ab ea velut ꝓioꝛi in gradu. facit ad hoc. ff. de contratabu. l. non tantum. ℨ. fi. emancipatus. Hoc idem tenuit Ubertus de bo. ea ratione quia finita causa finite gũ cessat priuilegium. vt. ff. de legat. ĩ. l. titia scio. ℨ. vsur. is. et de ope. lib. l. si quis sub banc. in fin. coniuncta. l. seq. sed est ei dem ratio cum secunda Jacob. de arc. bugo vero de fontana de parma dicit qõ si filiꝰ decessisset vivo patre Jacob. de areti. diceret verũ sed si eo mortuo vt supponitur tunc secus quia ius est iam filio quesitum quod illud ꝛ transmittit in eius heredem et cam feminaꝫ. vt. ℨ. de iure delibe. l. cum antiquoribus. & de his qui ante aperitabu. l. prima cum similibus. & sufficit semel ius quesitum esse. vt ff. qõ me. cau. l. videamus. & de contratabu. l. post mortem. ℨ. fin. & dicit se hoc obtinuisse de facto. ¶ Ego idem fateoꝛ si ꝑ filium fuerat patris hereditas adita: q: tunc de succedendo patri non est tractãdũ sed de filij successione. per additionem enim totius hereditatis dominus est factus. vt. l. cum heredes. ff. de acquirenda possessio. ¶ Sed vbi nõdũ tempore mortis adiuerat vel semiuiscerat tunc verritur dubium. & in hoc reſidet an hereditas relata de iure speciali contra ius commune trãsmittatur an vt adita vel adeunda. & videtur quod non transmittatur. ¶ Primo q: priuilegium concessum ita demum habet effectũ si apparerat acceptatum vt patet in filijs vel agnatis a iure ciuili exclusis de iure pretorio vocatis & cognitis. vt. ℨ. qui admit. ad bo. pos. l. i. & emancipata. & ff. de lega. prestan. l. nonnunquam. in princ. & l. q in potestate. ℨ. si solus. sed in casu nostro priuilegiũ filio concessum de succedẽdo in totũ. & sic in portione filie de iure communi delatanon apparet per filium acceptatum cum per eum non fuerat hereditas adita. ergo ꝛc. ¶ Scõo q: priuilegium ꝺcessum filijs de trãsmittẽdo hereditatẽ parẽtũ nõ aditã est ꝺcessum in be

Universidad de Deusto
Biblioteca

ditate ⁊ portione eis debita qua non debent fraudari: vt patet in tit. de his qui ante aper. tab. sed pro portione ad quam soror de iure communi est vocata per statutum tamen exclusa filius masculus non potest dicere si nō transmittit vel eius heres illa portione sibi debita fraudari quia non habet ex debito nature sed ex lucro ⁊ priuilegio merito pro illa parte non transmittit ex equitate illius titu. ¶ Tertio quia esto quod transmittatur non transmittitur vt adita sed per eius heredem adeunda: vt patet in eo. titu. de his qui ante apertas tabu. circa medium ⁊ clarius. ff. de acqui. here. l. si quis filium. §. 1. ⁊ per hunc modum ius adeundi quesitum transmittitur. vt. d. l. cum antiquionibus ⁊ tunc ille ad quem transmittitur adeundo succedit in hereditate transmissa priori defuncto scilicet auo sed priuilegium non est nepti concessum contra filiam: licet neptis veniat ex transmissione patris. ergo ⁊c. nec potest ipsa dicere quod teneat locū sui patris. vt. §. dicti.

¶ Leno esse censetur qui vxorem adulterari sciens patitur.

Lenocinium committit qui de adulterio damnatam reducit.

¶ Dona lenocinij ea est que adulterij.

Maritus an possit de lenocinio pecunia sola vxore accusante.

CRimen. †Crimen lenocinij cōmittit [a] qui committit. hoc dicit. ¶ Nota quod sciens punitur non qui suspicatur vel quod vbi scientia exigitur suspicio non punitur seu non attendit. ¶ Ex hoc habes quod receptatores banniti cum qui scientes debent esse vt dicas. §. de rap. vir. l. prima. non puniuntur ex eo quia fatentur se suspicari. ¶ †Item not. quod crimen lenocinij committit ⁊c. vt dixi in summario. Similiter lenocinium committit qui dimissam de adulterio damnatam reducit. vt. §. eo. l. castitati. Item ⁊ qui damnatam quomodocunq; euaserit in vxorem accipit: vt ibidem. ⁊ ff. de minor. l. aurelium. §. fina. Item qui questum dece. fecit. vt dicto. §. finali. ct. ff. eod. l. ō. §. lenocinij. ⁊ hoc vult hic glos. i.

¶ †Quero que sit pena [b] lenocinij. dic quod eadem que adulterij. vt in. l. prori me allega. ¶ Oppo. ad secundam partem quod maritus habens vxorem suspectam ⁊ eam retinens lenocinium committit. vt. ff. eo. l. mariti. circa princi. ⁊. l. ō. §. lenocinij. in fin. secundum vnam lect. Solu. vt in glos. ō. videlicet an scientiam suam potest obumbrare pretextu ignorantie ⁊ incredulitatis: quia in actibus veneris eam non deprehendit licet aliqui forte sibi referant: ⁊ tunc accusatur vt hic. Aut nō potest suā scientiam obūbrare dicens ego non credebam ⁊ tamen videbat sibo larem ei plures loquentem ⁊ manus in sinu tenentem vel eam osculantem. ⁊ sic suspicari debuit vehementer: ⁊ tunc non excusatur a crimine lenocinij. vt. d. l. mariti. bodie qui scienter retinet in lenocinij crimen non incidit. vt not. §. eod. l. fine meu. et vide quod ibi dixi. similiter ⁊ qui damnatam reduxit. vt not. §. eod. aut. sed hodie. ¶ †Quero si maritus vxorem ream adulterij fecit ⁊ ipsa de lenocinio [c] excipiat patefacto quod ipse lenocinium fecit forte questum accipiendo de illo adulterio vel scientē illam retinendo. an iudex maritum possit punire de lenocinio absque accusatore. ⁊ respondit hic glo. quod sic. sed responsionem impugnat Cy. post ¶ Petr. quia ea que per exceptionem proponitur non inducunt impositionem pene vt. ff. de his qui notati. infa. l. lucius. validari potest: qz si ratione exceptionis pena posset infligi vel deberet excipiens deberet se vinculo inscriptionis alligare: quia exceptio vim haberet tunc accusationis. ⁊ tamen non tenetur secundum opinionem glosse. ⁊ doctorum vt notatur. §. qui accusa. non possunt. l. ō. ergo ⁊c. ¶ Quia propter ipsi distinguunt. Aut solum excipit vt eum repellat ⁊ non puniatur etiam adulterio patefacto. aut excipit ⁊ etiam puniri petit. ⁊ glo. tunc dicit verum. sed miror de eis. ¶ Primo quomodo glo. reprehendunt que vsa est verbis text. in ea allegati. Secundo quia etiam eorum dictum est falsum qō patet: quia seruus excipiendo vnuz quem; eum accusantem potest vt liber repellere vt l. seruus ff. de actio. sed hanc exceptionem contra dominus non potest obijcere. vt. l. quoniam alexandrum. §. eo. titulo. ⁊ hoc non potest esse nisi quia nedum repellit: sed onerat ⁊ vim accusationis habet quā non potest seruus contra dominum instituere. vt. d. l. quoniam. ergo ⁊c. ⁊ hoc quando est tempore congruo opposita: qz ante nomen rei inter reos receptum. si autem postea dicit Azo in summa quod tunc debet distingui. Aut a muliere [d] ⁊ etiam onerat: licet nō repellat. vt dicto. §. si publico. Aut ab extraneo ⁊ tunc neutrum facit. vt in. d. §. extraneis. sed moderni quidam contra: vt dicam plenc. §. eo. l. quoniam alexandrum. ¶ Nō obl. lucius quam vltramontani allegant: quia ibi examinatio causē est facta cū alio quā cum eo qui repellitur hic cum eodem ⁊ iō quia res ibi inter alios agitur pena non infligitur vt ibi notat. vbi autem iudex non potest pro tunc punire non prohiberetur patefacto sibi adulterio inquisitionem formare super eo ⁊ per modum inquisitionis cognoscere ⁊ fine accusatore punire vt est casus in. d. §. si publico. versicu. nā claudius. ⁊ dixi plene in. l. ea quidem. §. de accusa.

1 ¶ Serui adultere ⁊ patris torquentur.
2 Serui contra dominum torquendi.
3 Libertatis datis ob probationum difficultatem impeditur.
4 Mens legis ad plura extenditur qz verba.
5 Serui mulieris adultere sunt torquendi.
6 Adulterium probatur per questionem seruorum ⁊ liberorum.
7 De prehendere quid sit.
8 Serui adultere an possint infra seraginta dies manumitti.
9 Serui adultere torti cui sunt restituendi.
10 Accusator an teneatur absoluto soluere precium deteriorationis.
11 Judex cuius expensis causam committat consilio sapientis.
12 Accusatus si absoluatur dimidietatem expensarum an soluere teneatur.
13 Accusator totum precium soluet quando seruus fuit in caput ex tranei tortus.

VErba. Serui mulieris de adulterio accusate vel eius patris possunt ⁊ debent torqueri: ideo infra quinquaginta dies prohibetur manumitti vel distrahi accusator: tamē prius debet catere de ipsorum emendatione totalive deteriorationis emendatione in casu absolutionis subsecute. hoc dicit. ¶ Not. primo quod mens ⁊ verba legis iulie concordant vt serui adultere et patris torqueantur. ¶ † Not. secundo quod serui torquentur contra dominum sic ⁊ alias. §. de questio. l. i. prima. regulariter contra. vt hic in glossa. ¶ Tertio quia facilius torquentur serui quam liberi. ¶ † Quarto quod propter difficultatem probationum et torturam habendam impeditur datio libertatis. ¶ Quinto quod de estimatione seruorum tortorum cauetur in casu tantum absolutionis secute. ¶ Veniamo ad apparatum ⁊ oppo. primo quod text. inepte loquatur dum dicit. sed etiam sententiam ⁊c. quia cum. §. in princi. dicerit quod verba hoc volunt ⁊ non apposuerit aliquam dictionem limitativam vel excluſiuam non debuit hic premittendo aduersatiuam sed dicere: sed etiam in locum aduersatiue copulam ponere secundum rictum grammaticorum qui seruandus est. vt. ff. de aur. et argen. lega. l. plaucius. Solutio fatendo contrarium glossa prima in princip. subaudit dictionem non solum quasi dicat non solum verba sed etiam sententia. ¶ Opponi. secundo quod imo non verba sed solum legis sententia mandentur serui torqueri. vt. ff. de adulterio. l. si postulauerit. §. haberi. ⁊. §. sed si serui. Et solutio vt in ead. glossa. quia aut queritur de seruis mulieris et eius patris ⁊ illi mandantur torqueri ex verbis ⁊ sententia vt hic lege. Aut de seruis adulteri ⁊ eius patris: ⁊ illi solum comprehenduntur ex sententia non ex verbis vt dicto. §. haberi. et idem ō seruis accusatoris. vt dicto. §. sed si serui. ⁊ idem de seruis matris ⁊ aui. vt lege proposerit. ff. qui ⁊ a quibus. ¶ † Et ex his nota qd mens [e] se habet in plus quam verba ideo ex mente fit extensio non ex verbis velut stricti iuris nec dicitur tunc mens extendi cum mens omnes istos casus ab initio ecomprehenderit. sed effectus verborum extenditur propter mentem. ¶ † Sed aduertendum quod serui proprij mulieris vbicunque fint sunt torquendi: licet verisimiliter non debeant scire veritatem quia lege sic scripta licet dura fuit vt. d. l. prosperit. serui autem ceterorum q essent in mulieris vsu indistincte sunt torquendi quia verisimiliter debent scire veritatem. ¶ Si autem non sunt in eorum vsu tunc est questio an sint torquendi necne. ⁊ videtur quod non per dictam. lege prosperit. ¶ In contrarium quia tortus dicit quod extra eorum serui torquentur. vt. dic. l. si postulauerit. §. diuus. Sed qui primam tenent respondent ꝑ ille. §. debet intelligi quando in vsu mulieris erant. Item pro secundis facit quia serui accusatoris torquentur. vt in. dicto. §. sed et serui. Sed primi respondent eodē modo. sed diuinationes videntur ⁊ contra text. in. d. §. diuus. qui aduersatur ad priorum dictum vt ibi probat aduersatrix autem. Item quia text. ibi ad ecclesia dicit quod certeris seruis quod debet intelligi de certeris ideſt extra vsum mulieris positis vt aduersatio sit bona. ¶ Unde ego cos sic concordo. aut sunt in vsu mulieris ⁊ torquentur aut non ⁊ tunc aut est aliquid probatum per quod habeatur presumptio quod ipsi debeant scire veritatem de hoc adulterio: ⁊ tūc sunt torquendi quia sicut propter presumptionē scientie quam habet ipse ture quando sunt in vsu mulieris ipsi torquentur sic quando sunt extra eius vsum sed. est aliquid sufficiens probatum per quod ab extrinseco presumatur illorum scientia debent torqueri cum tunc in vtroq; casu ratio sit eadem. ⁊ pro hoc etiam facit quod notat. §. ⁊ dixi super glossa fina. ⁊. l. §. §. de accusa. aut nihil est probatum per qō ipse presumatur scire. et tunc non sunt torquendi. argumento. l. j. in pr. ff. de questio. ¶ Et ex predictis infero de terminationem alterius dubij quod succesſive tangit hic glossa. fina. vez in serui extranei statim confequi possunt libertatem ⁊ vel sint differendi vsq; ad. lx. dies vt hic. Et licet gl.

licet glo. dicat qō statim possint manumitti non patris seruitū hec differentia non obstat large. ideo tu dic qō nō est differentia nam si sunt in mulieris vsu cuiuscunq; sint sunt differendi cum debeāt torqueri si sint extra eius vsum: ⁊ tunc cuiuscūq; sint siue patris siue matris vel extranei pōt manumitti antequam eorum sciētia sit in iudicio deducta nō postea: qz tūc sunt torquendi. et eadem est ratio que est qō sunt in mulieris vsu. vt in precedentibus declarauit. ⁊ est expedita gl. i. ⁊ vlt. vsq; ad versic. item circa

6 prin. ¶ Op. scō tex. hic innuit qō crimen adulterij per qstionem quoq; seruoꝝ debet pbari. sed cum dicto quoq; sit sui natura implicatiua [a] vt. l. iul. quoq. ff. de here. insti. innuere videtur qō nedum per qōnem seruoꝝ sed etiam liberoꝝ: lex iulia probari jubeat. sed hoc est falsum qz liberi non pōt torqueri. ⁊ ideo seruorum differtur manumissio vt hic. ⁊ probat. ff. eodem. l. si postulauerit. §. si liber homo. Solu. vt presensit glo. secunda q̄ huius timore est facta. scilicet qō hec dictio quoq; non est implicatiua personarum seu earum qualitatum sed modoꝝ ⁊ specierū probationum quasi dicat tex. qō non solum per legitimas probationes ⁊ liberorum testimonia absq; tortura. sed etiam per testimonia seruorum precedente tortura. non enim aliās credit eis qui sunt ignoti. vt in auten. de testi. §. si vero ignoti. collatio. vij. Et si dicas quomodo seruorū testimonium admittit cuz testes debeant esse liberi. vt. §. de testib. l. qm̄ liberi. respondeo hic specialetum propter delicti enormitatem: tū propter eius occulte commissionis habendam veritatem: ⁊ maxime ab his qui domi sunt. vt. l. consensu. §. fina. ff. de repu. ⁊ hic no. glo. antepe. Item si dicas quomodo ad tormenta perueniunt prius quam precedant indicia contra accusatū. ff. de questio. l. i. Ego respondeo quod bicō tra mulierem erant indicia sufficientia. vt not. in. l. i. j. de questio. ⁊. §. de ser. fugi. l. quicunq;. Item si dicas quomodo seruus contra dominū torquet contra. l. ō. ⁊. l. seruos. j. de questio. respondeo similiter qō speciale in crimine adulterij ⁊ aliōs enumeratis

7 l. j. de questio. ¶ † Oppo. tertio qō ter. inepte dicat deprehendit cum deprehendere fit propriē per manum vel visum vel aliū sensum corporeum id de quo queritur apprehendere. sed. l. iul. tales sensus corporales non hz. ergo non deprehendit sed comprehendit vel continet. Solu. vt in gloss. iij. que contrarium fatetur. ¶ Tunc oppo. quarto quia si discurratur totus titu. ff. eodē. verba ista. l. iul. non reperientur. ⁊ sic falsum videtur hic Imperator dicere. Solut. confitendo quod verba ipsius formaliter non habemus. sed imperator cui credi debet eorum effectum vel verba hic refert ⁊ iurisconsultus in. l. prosperit. ff. qui et a qui. et hoc vult eadem glos. vsq; ad fi. ¶ Opp. quinto qō ter. non bene dicat dum dicit qō in verbis. l. iulie comprehendantur serui patris insti dū tarat nō naturalis ⁊ sic in iure videtur qō serui patris legitimi ⁊ naturalis non cōprehendantur cum talis pater dicatur naturalis iustus vero dumtaxat dicatur adoptiuus. vt ff. de adoptio. l. i. in princ. ⁊. §. de adoptio. l. cum in adoptio. sed hoc est falsum: qz serui patris habentis filiam in potestate qualis est pater naturalis ⁊ legitimus comprehenduntur. ⁊. ff. qui ⁊ a qui. l. prosperit. §. pater. ergo ⁊c. Sol. vt in glo. super verbo insti qō hic verbum insti non sumitur pro ciuili tantum: sed sumitur latius pro omni eo qui mulierem habet in potestate siue sit adoptiuus siue naturalis ⁊ legitimus etiam sic sumitur iustus ad differentiam naturalis tantum sic. ⁊ alias iustus pro naturali ⁊ ciuili sumitur. §. de institu. ⁊ sub sti. sub condi. fac. l. generaliter. §. cum aūt. in fin. ibi dum dicit sine iusta sobole. Et intelligo quod patris naturalis serui non comprehenduntur ex verbis sed ex sententia vel interpretatione iurisconsultoꝝ bene comprehenduntur ficut serui extranei non de quibus supra dixi. ¶ † Oppo. se

8 cto qd serui possint infra dos seraginta dies manumitti. vt. ff. q ⁊ a qui. l. si maritus. §. i. Sol. quod hic loquitur quando matrimonium solitur diuortio non morte vel bona gratia vt in contrario. Et est ratio diuersitatis qz diuortium fit ob causam accusationis instituendē quam oportebat diuortium iure isto precedere. vt. §. eo. l. crimen. licet bodie secus vt in auten. ibi posita. an autem cōstāte matrimonio possit mulier seruos manumittere. dicit ter. qō nō si ob cogitatū diuortū faciat qō non presumatur in dubio videt sentire te. l. d. l. maritus. qō nondū inquit qō diuortidis. pbationibus hoc debet. pbari. qō placet vbi iuste presumptiones non sint cōtra eam: puta si in crimine fuisset deprehensa vel odio iam accusata. arg. eius qō dicitur deco qui mortem sibi conscivit: in. l. §. ⁊ testa. fa. pos. ⁊ dicam. j. de his qui mortem sibi cōsci. in. l. j. Et idē si paulo post diuortiū sequuti fuit. argu. l. neutri. ff. de minor. credi. ¶ Nec trāseo ad fi. in ver. item ⁊ circa. quia vsq; illud. §. fuit expedita. ¶ † Et quero primo quid de

9 bis seruis tortis fiat. Et rndet gl. qō aut sunt extranei ⁊ domino sunt restituendi. aut erant accusati vel accusate vel etiam accusatoris seu eorum patris: tunc vt dicant libere ideſt sine timore reuertendi ad dominū publicantur habita questione. vt. d. l. si postulauerit. §. iubet. ne tamen fiscus diceret cum aliena factura locupletari dz ipse precium toz dominis prestare. arg. §. in quibus

10 causis serui pro premio liber. acci. l. ō. fin Jo. Sed cōtra Jo. opponit immediate gl. in v. sup vltimo. nā si fiscus soluere dz precium frustra interponet cauno deteriorationis de qua hic loquit cum cōmitti non possit. ff. vt le. no. ca. l. hec stipulatio. §. diuus. ⁊ de p cu. l. non cogēdū. §. sabinus. Sz huic statum rēdit gl. qō uno cōmitti pōt. qz fisc solū solui pōt cū eis qō valet cū est totus et sic vilior factus nō eius qō valuit cum fuit traditus torquendus: et sic in precio deteriorationis cōmittit stipulatio. ⁊ hoc vsq; ad versi.

10 an totū. ¶ † Tūc ḡro succesſiue an precij huius deteriorationis integrū soluet accusator absoluto ⁊ dubiū inurgit. propter princ. dicte. l. si postulauerit. qō videt tradicere. §. pe. ⁊ fi. in eadez. l. Et finaliter gl. hic distinguit tres casus. ¶ Primus est qñ extraneus nō dñs serui torti fuit accusat⁹ quo casu due fuerunt opiniones. vna qō accusator dz totū precij deteriorationis soluere: ⁊ tantuz dz accusatus absolutus. ⁊ ita intelligebant legē si postulauerit. in princ. hec opinio videtur contra. §. fi. in ea. l. Quapropter gl. dic. ⁊ in. l. §. ff. de calū. dicit qō ab vtroq; dimidietas solvitur ⁊ sic vnū simplum tantum emendāt. vt. d. l. si postulauerit. in princi. que sic declarat in. §. fina. ⁊ hec communis: ideo eam prosequor et postea ostendam quomodo precedens fundat ⁊ sustineri possit. ¶ Quia tamen solus accusator qui seruū in testem producit tenetur. arguit Cyn. per. l. quoniam liberi. §. de testi. Cui respondet qō glosſ. hic in prima opinione hoc vult soluere dicens qō ideo vterq; ad dimidiam tenet: qz pro vtroq; seruus torque- a tur cum pro vtroq; debeat veritatem dicere. argumē. §. de epist. ⁊ cle. aut. sed inde. lz glos. alleget. §. de re. credi. lege generaliter. §. bis de presentibus. que modicum facit: sed hec solutio non solvit contrarium: qz eadem rōne deberet accusator facere testi expēsas mihi pro dimidia. ¶ Quapropter ipse solvit qz aliud in expēsis alimentoꝝ qd modice sunt: iō a pducēte fiūt. aliud in seruorum estimatiōe qd nō est modica. Sed hec diuersitatis rō frivola vide tur cum non soluatur estimatio totius serui sed deteriorationis. vt. §. dixi estimatio eius forte nō erit magna. ⁊ et qz testis forte a b longe est vocatus: vnde expense et itineris debent fieri. vt. §. de appel. l. eos. §. fi qs autē. que forte nō erūt minores quā estimatio deteriorationis attenta conditione ipsius testis. ⁊ sic cum rō non sit generalis non est bona. vt no. in. l. nō omnium. ff. de legi. ideo assigno aliā rōnē quā Barto. ponit in. d. l. si postulauerit. vez qō in productione testis ille solum prebet causam qui producit: sed in torquendo seruum prebet causam vterq; sez producens ⁊ torqueri petēs. Item is contra quē torqueri petitur contra quē torqueri nō posset nisi precederent indicia contra eum propter quē ad torturam peruenit. vt. §. de questio. l. i. ff. de questio. l. i. in princ. ¶ Sed contra rationez fortiter facit qz qñ seruus torquet in caput dñi accusatoꝝ soluit solidum vt hic. ⁊. d. l. si postulauerit. §. fi seruus. ⁊ tñ dñs causam prebuit contra quem erant indicia. ⁊ sic nō debuit accusator soluere nisi dimidiam soliditatem ⁊ aliā sibi imputet dñs. Sed iustinedo potest dicere qō quando serui caput dñi torquet: ideo solidum soluitur qz granatus fuit dñs qō seruus contra eum fuit tortus: ideo in alio fuit releuatus. argu. l. eum qui. in princ. ff. de iureiur. ¶ Et hec presſantes optimus argumētū qō iudex delegatus imperitus assumēs sibi assessoreꝝ vtriq; parti [b] faciat soluere eū salariū vt hic no. Cyn. ¶ † Item b vt iudex qui tenet questionē committere consilio sapientis committit illā expēsis eius contra quē sentit. ⁊ hoc petit qz solus cām probet. ⁊ si vterq; petat expensis communibus: ⁊ si nullus petat iudex tū consilium velit qz attētis allegationibus vtriusq; dubitat an adhuc expēsis cōibus faciat qz allegatio vtriusq; cām probet. Et idē etiā isto casu cum dicit se dubitare si ab altero petat committi nihilominus expensis cōibus fiat eandem rationē. Et pro hoc optime facit ter. ff. finiū. regū. l. iij. §. i. vbi agrimessores etiaz ab vno conducto alter tenet contribuere. ⁊ ēt extra de rescript. c

12 c. statutum. lib. vi. ¶ † Sed iusta hoc membrū vel casum quoro an hec dimidietas quā soluit accusat⁹ absolutus veniat in computatione expēsarū in quibus accusator fuit condemnatus. Et dicit Cy. hic ⁊ Barto. in. l. si postulauerit. qō sic. ⁊ sic in effectu accusator totum soluere reperiret. Quod autem in criminalibus iudex debeat condemnare in expēsis scripsi plene in. l. iij. §. qui cu. non possunt. ¶ Secundus casus quem ponit glosſ. est quando dominus serui accusatus fuit: et tunc non est dubium quod accusator totum emendat vt hic. ⁊. d. l. si postulauerit. §. si seruꝰ. ¶ Tertius casus est quando ipse seruus tortus fuerat accusatus: ⁊ tunc eo absoluto duplum emendat ⁊ soluit accusator domino. vt dicta. l. si postulauerit. in §. ff. de calum. l. finali. ¶ Sed dices tu. Cur plus soluitur isto casu quam prioribus cum pene debeant commensurari delicto. vt. §. de pe. l. sanctimus. ⁊ extra de homicid. c. sicut dignum. sed grauius videtur delinquere qui accusat liberum quam seruum. ⁊ maxime quando serui dominum. Et ego respōdeo qō ratio persuasiua potest esse quia inter adulteria magis nephandum ⁊ horrendum est id quod dicitur commissum cum seruo. argu. §. de inn. que ser. pto. se com. l. i. ⁊ probatur. ff. eod. l. si quis a dulterium. §. in lectu. glosse. ⁊ minus credendum

a ¶ Sit sui natura implicatiua. Tu vide de ea dic. et hoc dicto Salyc. in. l. si vi. nu. vi. vbi oppono dictū qd est implicatiua. §. ō bis que vi metus ve. causa fiunt.

b ¶ Vtriq; parti. Vide glo. in. l. ō. in vsi. deliberatione. de expen. litis Ang. in auc. si vo cōtigerit. als si qs §. de iudi. bart. ibi. si postulauerit. in princ. ff. c. bar. l. i. nō sine. §. de bo. q̄ li. ⁊ in v. ⁊. c. sup qō num. ⁊ ibi Jna. ex tra de offi. delcg. ⁊ bal. ff. nu. iiij. vsi. p ista determinat talis questio.

¶ Occidere peccantem. vrii. q. i. c. admonere. ¶. c. inter hec. Itē qō nō potest occidere adulterū nisi sit vilis persona limita verū nisi adulteraz vxorem occidat dūtamen ipsam fine mora dimittat. l. marito. ff. o. ti. nec tenetur. l. cor. de sica. ppter iustū dolorē maritus de noctu alias dicator in exilū. l. diuus. de pari. l. fi adulteriū. §. imperatores. ff. de adul. vbi punitur mitius. i. processu tantum ¶ nō pena mortis ¶ plene p Alexan. cōsi. cxl. v. p. te. Item verum nisi adplerum ter pus monierit ne accedat ad vxorem suam diuersis diebus et horis coram fide dignis testibus. ar. l. iij. ff. de pig. ac. Item verum fine cum inuenit col loquentem cum sua vxore in domo sua vel vxoris vel in popina vel in suburbanis. secus si alibi quia debet eum capere et ducere ad iudicem conuocatis tribus testib⁹ ¶ si inueniat in ecclesia debet protestari clericis quod seruent eum cpō qui post ea tradat puniendum in dicialaico. Casus singula. aut. si quis ei. j. eodem Ange. in auten. vt li. ma. et aute. §. pe. colum. viij. et Angel. de are. in tracta. malefi. in versi. adulterata. j. col.

1

b ⁂ Vlsz vel non vilem. Elde an clericuz in fragrāti crimine adulterij cum vxore repertum possit impune maritus et absq; metu excō municationis occidere Baldum Tinge. Raph. et Jimo. nota. quod sic. l. i. quid ergo. Gl. §. si heres. ff. de leg. j. ¶ cano. m. c. si vero. §. fi. extra de senten. excom. ¶ munica.

2 3 6 10 11 12 13 14 16 17 18 1

a

¶ Occidere. Vide Baldum in l. j. §. vnde vi. vi. q. et an officialem inuentum cum filia. notat in. c. a. fi vero ideo. de sententi. excommu. q? non secūdū Alexan. in l. marito. §. illud. post bartolum. de adult.

¶ Maritus per sevel filiospostest impune occidere[a] adulterum vilem in adulterio noctis tempore deprehensum non vilem vero occidens in totum non liberatur sed mitius punitur. hoc dicit. ¶ Nota quod legitime factum penam non meretur nedum in faciente sed nec in obtemperante. ¶ Item quod iussus patris excusat filium in atrocibus que poterat pater per se facere impune. De quo plene scripsi. §. de accusa. l. non ideo minus. ¶ Tertio quod iustus dolor mouens quem ad delinquendum mitigat penam. concor. sunt in gloss. pe prin. ¶ Quarto quod tēpus aggrauat et mitigat delicti penam. ¶ sic videtur contraria operari. sed hoc respectu diuersorum. aggrauat enim delictum respectu adulterij. sed reuelat quo ad maritum adulterum occidentem. con

4 cor. sunt in eadem glo. ¶ † Oppo. primo quod maritus etiam adulterum de nocte deprehensum non possit impune occidere vt. ff. eo de. l. marito. Sol. vt hec intelligatur sedm illam scilicet quod aut adulter est vilis persona. ¶ tunc et licet alis secus Item in domo ppria mariti non aliena vt ibi. ¶ Et dicitur vilis vel non attenta persone qualitate vt. dic. l. marito. ¶. l. bumilem. §. de necest. nupti. que etiam consideratur respectu qualitatis mariti. vt. j. dicam. in iudicis ergo arbitrio hoc relinquit sedm Cy.

5 ¶ doc. ¶ † Oppo. secundo ¶ extra glosf. qō imo vilem vel non vilem. licet ei occidere ¶ nedum in domo propria sed alibi vt in authentica vt liceat. matri ¶ auie. §. his quoque. transumptiue. j. aut si quis. Solue quod predicta loquūtur quando nulle prius precesserant protestationes sed eis precedentibus secūdūz formam dicte aut. tunc impune quemlibet potest occidere ¶ extra domū

9 propriam non tamen vbiq; vt ibi patet. ¶ † Oppo. tertio ¶ extra gl. quod marito occidere licet adulteruz in adulterio deprehensum licet tempus sit diurnum cuius contrarium hic videtur dicere dum dicit noctuq;. ¶ hic in fine dō dicit quia ¶ vos. vnde videt obstare. o. l. marito. que indistincte loqf. c. ff. ad. l. aquilli. Lg occidit. ad qō facit. ff eodem. l. capite quinto. ibi aūt moras diurnas. Sol. cōtendo contrariū ¶ qō hic in principio loqtur. noctuq; denotat ministerium facti ¶ non turis. ¶ etiam sunt verba enunciatiua emissa ppter aliud non propter se ideo non disponunt circa permissionem occisionis vel nō. arg. §. de remili. et his verbis. ¶ de here dib. instit. l. cum propouas. sed bene disponunt circa accusationem aliqualem occidentis ¶ mitigatio. nem pene quia propter illud sunt emissa vt hic in fine. vnde si de nocte occidit non vilem quem non est ei permissum occidere accusatur aliqualiter duplici ratione: videlicet propter iustum dolorem quia tempus erat noctis in quo facilius non est cognitio qualitatis hominis. secus si esset de die qz non excusaretur quo ad mitigationem pene vbi occisus non fuisset vilis persona. als excusaret in totum si vilis fuisset: qz tunc iure occidi potuisset. ¶ hec no. qz in scrip. non sunt declarata. ¶ † Oppo. tūc quar-

7 b to cū glossa. quod vilem vel non vilem ▷ indistincte licet occidere ff. eo. l. patri. cum sequen. ¶. l. nihil. Sol. qō predicta in marito p cedunt in contrarium allegata in patre cui licet in domo sua vel generi quemcunque in adulterio cum filia deprehensum occide

c re. ¶ quintamen filiam occidat ¶ vel per eaz non licet vt in contra-

d rijs. Et in his differt pater ¶ maritus ¶ in alio qz maritus non tenetur vxorem occidere sed cum fine mora dimittere. vt. d. l. marito. nec si eam occidat licet in adulterio deprehensam evadit penam. vt. ff. eod. l. nec in cad. §. j. ¶ ibi in fine. ponitur ratio diuersitatis inter filiam ¶ vxorem. nutius tamen punitur propter iustum dolorem. vt. ff. eodem. l. si adulterium cū incestu. §. imperatores. ¶. ff. ad fil. l. si quis in grani. §. si maritus. ¶. ff. ad. l. cor. de

b sica. l. j. inſi. ¶ † Oppone. quinto quod maritus vel pater non possit aliquem impune occidere. vt. ff. eod. l. marito. in fine. Sol.

e aut pater vel maritus sunt viles ¶ ignominiose persone: ¶ tunc neminem possunt occidere qō patet qz is potest occidere adulterum qui iure patris vel mariti potest accusare. vt. dict. l. marito in fi. sed tales ignominiosi nō accusant iure patris vel mariti. vt. ff. eodem. l. ij. ergo ¶. ¶ huius est ratio: qz vilitas vite excludit quem a priuilegio. vt. l. fratres. ff. de inoffic. testamento. Imperiales. ¶. de nupt. aut predicti non sunt viles ¶ ignominiosi. ¶ procedunt que superius dicta sunt etiam si is qui in adulterio sit deprehensus in magistratu sit positus. vt. dicta. l. marito. §. finali. ¶ Quod procedit in patre non marito cui non est pmissum non vilem occidere. ¶ intelligen in patre filiam in potestate habente. vt. dic. l. matri. cum sequenti. ¶ † Quero modo ad

9 declarationem predictorum ¶ primo qz hic dicitur deprehensum in adulterio qualiter hoc intelligatur. ¶ respondet tertius. ff. eodem. l. quod ait lex. qō deprehensus in adulterio dicit qui ire bus veneris deprehendit. ¶ hec verba exponit ibi glossa. vt col loquia apparatus: basia ¶ tactus dicantur res veneree et qbus cōmittatur ¶ probet aduliterū. ¶ hec quidem notat Bart. in. l. capite quinto. in eodem titu. ¶ canonistę extra de testi. c. ꝑterea et de presum. c. literis. ¶ c. tertio loco. quod not. pro testibus super adulterio deponentibus vt per eos sufficiant ꝑbari precedentia

10 venerea. ¶ † Quero secundo quia dixi maritum vel patrem in domo sua posse occidere adulterum quomodo intelligatur do-

f mus sua ¶. Et sic quo ad habitationem. vt. dic. l. nec in ca. §. j. et l. quod ait lex in eodez ti. licet hec nomina possessiua meus tuus ¶ suus de proprio significato denotent rem esse sub dnio eius cui adijcit. vt. l. quitus de auro. ¶ argen. lega. ¶ no. glos. in. l. eius qui in puincia. circa principi. ff. ff cert. peta. sed impropriantur propter subiectam materiam vel mentem disponentis vt ibi ¶ dic. l. nec in eod. ¶ Jurta qō quero tertio qd si cum eum voluit occidere ille fugit ¶ cū insequens extra domum occidit. respondeo qō inpunem occidit. vt. l. qs autlex. §. fi. ff. de eo. quod ē val de notādū: qz cum lex permittit eū occidere in domo sua vel generi. vt. o. l. marito. ¶. l. nec in ca. §. j. ¶. d. l. qō ait lex dicetur occidi in

di in domo q fugatus extra domū est occisus. vl. d. §. fi. ¶ Sed in contrariū facit qō de insultu ¶ homicidio sequto dicit. ff. de accusa. l. in causis. vers. q. vbi cū Cyn. ¶ doc. tenui qō locus homicidij nō insultus debet attendi ¶ in libelle apponi. arg. l. illud. in fi. ff. ad. l. aquil. ¶ Et hoc quidā fatentes ad dictū. §. fi. respondent qō ter. ibi dūtaxat declarat vt pater filiā. pſequutus dicaf illam incōtinēti occidisse. sed nō presupponit ibi ter. qō filia extra domū fugerit. vñ intelligūt illā tert. qō extra domū non fugerit vel ad domū redierit ¶ ibi eas interfecerit. ¶ Sed mihi videt qō hoc sit contra mentem illius ter. Ideo temeo respōsionē priorē quā etiā tenet Bar. pro qua etiā faciūt similia q̄ statim subiecā ¶ rideo ad contrarium qō ea que ibi dixi pcedunt vbi princ. et finis sunt ꝓhibita nos vero sumus in casu in quo princi. fuit licitū ¶ ad finem liciti tendens. Iz propter fugam finis sequutus sit in loco illicito factus. vnde quo ad penā infligendā locus finis non attendit iz fin locū initū iudicaf. hic etiam nō imputat minori q̄ absq; pena potuit liberū accusare fi accusationē in nuno ri etate factam maiori factus non deseruit sed prosequutus fuit cui tñ imputatur si maior factus a principio accusationē instituit. vt. ff. de bo. libe. l. q cū maior. i. ū. ꝛſſo. vt sic qō ibi statutur in tēpore ¶ hic statuat in loco. argu. ff. si cer. pe. l. vinus. ¶ de triticaria. l. in hac pro hoc etiam facit qz is q̄ aufugit fuit cā ꝑpter quā finis extra locum fuit sequutus: ideo locus initū dz attendi

12 vt de tempore dr. ff. de mino. l. deniq;. §. j. ¶ † Ex predictis habes optimum argu. ad interpretationem statuti Bosi. quo cauetur vt vnicuiq; licet animalia aliena que reperit in fundo suo ꝓpria autoritate occidere in illo si quis cum vellet occidere annimal puta porcum vel boue in suo fundo repertum si ille fugit extra fundum possit ille persecutus porcum impune occidere extra fundum. vt. d. l. qō ait lex. §. fi. ¶ si ex percussione facta in fundo moreret ab extra diceretur occisus in fundo. vt. ff. ad. l. aquil. l.

13 hunc scripture. §. fin. ¶. d. qō ait lex. ū. ꝛſponſo. in eo. tit. ¶ † Quero quarto quia vidimus quando maritus vel pater possit occidere adulterum vxoris vel filie an filio permittatur matris adulterum occidere. Et gloſſ. que hanc questionem formatat in. d. l. qō ait. opin. ponit pro ¶ contra ¶ nil decidit nec p aliquid boni allegat. sed videtur quod sic. j. de rap. virg. l. vna. posſ prin. Contrarium determinat Cyn. ¶ doc. per. l. l. per. l. patri. ¶. l. seq. ff. eo. ¶ pro hoc bene facit hec. l. que filiꝰ permittit ad iussum patris. iussu ergo non precedente non possent filiꝰ impune occidere et aliud

14 est in raptu. quod patet qz ibi multi admittuntur qui hic prohibentur. ¶ Quero quinto quid si maritus vel pater noluit illum occidere sed seruare. Dic quod possunt sed non vltra. xx. horas rei testande causa. vt. ff. eod. l. capite quinto. alias videretur priuatum carcerem committere vt plenius diximus. de priuatis carcer. l. j. Et hec sufficiant de prima ¶ principali materia huius l. ¶ Nunc transeo ad secundam. ¶ oppo. quod legitime factum penam consequatur. vt. §. de secun. nupt. l. j. ¶ in auté. de restitu. ¶ ea que pa. §. fin. col. iij. De quibus glo. opponit ¶ non soluit. Sed dic qō ibi matrimonium non punitur sed nimia festinantia a iure improbata. ¶ sic non punitur quatenus est legitime factum vt hic quatenus autem delictum secum habet admixtum punitur vt ibi. ¶ Item opponit glo. de. l. quotics. §. de rei vendicaſ. Dicunt doc. quod nihil obstat ¶ satis dici potest. sed gloſſ. eam sic inducere voluit ibi in prin. dicit quod eadem res insolidum duobus iuribus ostrahitur. et posita subdit qō a priore per secundum vel e contra primo cuicā fuit ¶ qō is de cuiusq; agit. tunc vult gloſſ. sic arguere. Si ei iure distracta fuit: ergo contra venditorem de euictione agi non debuit quasi per imprudentiam. ff. de euict. alias iure ¶ sic legitime factum penam meretur contra istam. l. Solu. quod venditio in preiudicium venditoris est permissa. vt. l. rem alienam. ff. de contra ben. emptio non do

15 minii illius. ¶ ideo quatenus ¶ eo respectu quo ibi permittitur: eatenus ¶ eo respectu penam non meretur. imo effectum sortitur. ¶ ideo emptor quē lex decipi nolunt de euictiōe agit. ¶ Itē opponit gloſſ. dc. l. j. §. rē alie ge. ¶. §. ne tutor vel cura. nonus vers. eti. cōdu. l. j. ¶ contra per se obstat sed vna iuncta cū alia. Nam alie nam rē ge rentib⁹ permittit sed ¶ eorū bona obligare fisco. ¶ tamen dr. qō si vectigal conducat penā falsi meref. vt. d. l. j. Sol. qō vectigalis cōductio erat expresse improbata vt ibi. in fin. ¶ non simpliciter sed respectiue vt ibi sequit. ¶ sic eo respectu quo quid improbatur penam meretur ecōtra eo respectu quo permitti-

15 tur penam non meretur vt hic. cum simili. ¶ Et hoc vt refert Cyn. inducit Jaco. de are. ad questionem qua queritur: an officialis qui aliquem torquentem vidit ¶ in tormentis ¶ propter tormenta mortuus est [a] teneatur. l. cornelia de sica. quod non videtur quia legitime factum penam non meretur vt hic. Item in

a contrarium facit. ff. de pe. l. aut damna. §. nec ea. ideo ipse distinguit. Alut officialis ſvitra legitimum modum non tenet. et in. licis precedentibus ¶ et tunc non tenetur. vt. l. questionis. et l. de minore. §. tormenta. ff. de questionibus. ¶ hoc quia aucto-

a ¶ Propter tormēta mortuꝰ est. vide bal. in. l. qō nis. la. j. ff. de qō. ¶ bal. pillū ter. in l. j. de emē. ser. et qō nō. idē bal. i. l. milites. ver. item ḡro an semel torqtus. j. de qst. ¶ an in dubio ꝓsumaf pro officiali. vide ibi ¶ ibi ēt qualr dicatur excedere modū. vide not. i l. meu⁹. ¶. g. gaia. ff. de euic. ¶ Ang. hic i nova lectu.

16 ⁂ Mādatario. hoc facit Bald. bic q dicit qō stā te statuto qō marit⁹ possit ipune vxorē adulteram occidere possit ēt illi⁹ occisionē mādare. qōcit falsuz vt notaui. §. i ꝑn. bui⁹. l. in apo. ad istū. in. v. p se vel filios.

b

17 ¶ Et hec tertia pars est in arg. ad questionē. Statuto cauetur vt bannit⁹ de adulterio nō possit occidi nisi a marito adultere. contingit qō maritus ille fecit cum occidi per quendam assassinum. queritur an ille assassinus possit de hoc puniri. dicit Bal. quod non quia id quod est licitum in persona mandantis est illi-

c citum in persona mandatarij vt hic in filio cui non licet adulterum occidere nisi faciat de iussu patris cui hoc pertinuit. ¶ Sed dubito quia in casu huius. l. non posset alius a filio. a sic

b non omne quod licet mandanti licet cuilibet mandatario. [b] et etiam quia verba statuti videntur restricta in certa persona. Et pro prima parte facit regula. l. cū fundum. in princ. ff. de vi ¶ vi

18 arma. ¶ glo. hic ponitam cogitabis. ¶ † Modo iuxta quartum

c quod hic colligitur videz quod iustus dolor ¶ excusat in aliquo dicunt quidam quod si quis patris necati vel filij interfecti facit vindictam mitius puniri debet quā si ad suam vel suorū vindictam non fecisset. quod potest tolerari: vbi in fraganti crimine illum deprehendisset. alias secus vt hic. ¶. l. quod ait lex. ff. eo

19 dem titu. ¶. l. si adulterium. §. imperator. ¶ † Jurta vltimum vi

d delicet quod tempus ad accusationem non prosit. ¶ Op. gl. de l. non minorem. §. de transac. ¶ non soluit. ideo dic quod vbi varietas temporis seu eius qualitatis nō inducit varietatez penes rōnē iuris cōstituti de qualitate tpis nō curatur vt in Scio. tps enim noctis cōsensum nō tollit quin transactionem perficit vt ibi: sed vbi varietas tpis vel ei⁹ qualitatis inducit diuersitatez circa rationem iuris constituti: tunc de temporis varietate curatur: vt patet in restitutione concedenda etatis ratione et in excusatione a muneribus ratione etatis. Similiter de ipsius qualitate vt hic. nam tempus noctis aggrauat delictum: quia tunc homines debent quiescere ¶ tuti intra claustra domus permanere. ¶ qz marito non permittit non vilē occidere: ¶ hoc tpe noctis cū sic de facili nō potest cognoscī: tum ꝓpter temporis qualitatem: tum propter dolorem grauiorē propter tps nocturnū excusatur maritus in aliquo si non vilem occidit. hic etiam qz ex parte occisi delictum erat grauius propter tps noctis: ideo eius occidere facilius permittitur.

1 ⁂ Adulteriū non accusatur post quinquennium. ¶ nume. 2.

c Adulterium quatuor casibus accusatur post quinquennium.

4 Jus accusandi quanto tēpore tollatur.

5 Tps accusandi adulteriū qñ currere incipiat si mulier diu perseueranit in adulterio.

6 Exceptiones quotuplices sunt. ¶ nu. seq.

1 ADulter. † Elapso quinquennio non pōt

d qs accusari de adulterio. ¶ No. qō hoc quinquenniū [d] est continuū. concor. ff. c. l qn quennium. ¶ incipit currere a tempore commissi crīminis. ¶ Item not. er fine arg. qō tempus prefixum accusatori intelligit esse prefixū inquisitiomb⁹ de quo plenius scripsi. j. de

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Totics adultérium commissum. Adde qđ Bal.in.l.quicunq; col.ũ.versi.ũ.not. propter geminationẽ.ff.de ser.fugi.per glosſ.ordi.in.l.pe.de act.& oblig.& in.l.vulgaris in princ.& ibi doctor. Alex.ff.de fur.dicit quod adulterium dicitur vnicum.& quis scpius eodem loco continuato proposito cum eadem cocat.Barto. plus dicit consi.suo incipi. Auto. in diuersis locis idem coierit cum eadẽ. Idem not. Ange.are.in tra. malefi.in verbo. adulterio. versicu. quid si statutũ vide bar. tol. in alle.l.vulgaris. in princi. ver.in duobus locis.& in.l.si adulterium cum incestu.ff.stupris eo. Card.in clem.j. ff. qui. dicit qđ si pena iterabilis dicuntur plura si vero non est iterabilis vt mors tunc dicitur vnicum. vide oſo collect.in.e.ne p dilatione. numero ũ.verſic.sed nunquid pluries cognoſcẽdo mulierem et ibi. poſuit in addi. adiosum in versi. p singulos vicibus extra de pœn.et remi.& ¶Panor. in.c.a.si guis.extra de testi. vbi tenet qđ toties fuit commiſſum adulterium &c. qđ felv. ibi inpne. dicit esſe verum in foro conſcientie vt toties quis pœniteat quoties adulterauit contrarie tates autez ſoluũtur per notata p Car. vbi.ff. quia licet toties oriat accuſatio adulterij quoties fuit iuratum. vt p ſtum hic tamen quia pena adulterij eſt mortis vt.l. lege iulia. ff.eod. ideo adulteriuz pluries cum eadẽ commiſſum non pcitur niſi vnicum: qz quis non poteſt niſi ſemel mori. Et quo babes ſolutionem an ſtante ſtatuto quod adulter puniatur poa liber adulterina pena certa citra mortem an tunc hoc dictum procedat.

b ¶ Vocatur mirte. Adde ſpecu. tit. de except. ſ.j. verſi. eſt quoqꝫ et alia vbi. d. vber. conſuliſſe qđ ante lit. conteſt. ſunt proponende. ſed ſm ſpe. in dubio iudicat peremptoria. & ideo ante lit. conteſt. propoſi non debent.

fal.l.querela. Sol.qđ illud regulare in ceteris criminibus. falli in adulterio vel ſtupro & ceteris criminibus deſecẽtibus ex lege iulia de adulte. vt.d.l.mariti. ſ. hoc quinquennium. ¶ Quero an in bis ſex menſibus maritus vel pater habet aliqꝫ priuilegium. reſpondeo qđ ſic vt ſequitur in glo. & declarabit in.l.ſeq.

5 ¶† Quero quid ſi mulier cum adultero longo tempore perſeueraut in adulterio a quo tempore incipiat hoc tempus currere an a die primi commiſſi an vltimi & loquor cum eodem: quia ſi cum diuerſis nõ eſſet dubiũ quod eorum quilibet de ſuo adulterio puniretur. & ſic in cuiuſlibet perſona quinquennium curreret a die commiſſi criminis ſed in perſona vnius & eiuſdem videtur quod a tempore primi commiſſi ar.l.qui.& l.vulgaris. ff.de fur. ¶ Sed gloſſa in dicta.l.mariti. ſ. ſex menſium. dicit hoc eſſe abſurdum: quia reiteranti delictum debet augeri pena. vt.ff.de abigeis.l.ſi. ſ.qui ſeptimo. & de penis.l.capitaliũ. ſ.ſolent. et. ſ. graſſatores. & ſ.de ſer.fugiti.l.quicunq;. & j.de ſn per.act.l.j.in fin.lib.x. & de cõmer.l.ũ. & ũ.lib.xij. & aliter non declarat eius ſolutionẽ. ¶ Quapropter dic quod tot ſunt delicta & toties adulterium commiſſum [a] quoties fuit luxuriatum. Et ideo ſi de actu priori accuſetur ab illo incipit quinquennium currere ſi de medio a medio & ſic de ceteris. & iſta videtur fuiſſe mens illius glo. Non ob. leges in contrarium alleg. quia in furto loquũtur quod ex aſſidua contractatione non committitur & quod cõmittitur in re inanimata conſenſum contractationi non prebente. ¶ Querovltimo vſqꝫ ad quod tempus hec exceptio opponi poteſt. Et glo.ſi. hic ponit duas opi. Una eſt quod vſqꝫ ad nomen rei receptum inter reos per.l.ſi maritus. ſ. prescriptiones. ff.eo. Alia qđ etiã poſtea vſqꝫ ad tempus quo peremptorie poſſunt opponi & vtraqꝫ vera in caſu huius.l. ¶† Ideo aduertendũ qđ quedã ſunt exceptiones que cõcernunt cauſam in qua pronuntur vt exceptio nõ admittendi procuratoris in cauſa criminis. & de hac remitto ad ea que dicam.j.eo.l. Quis indubitati. ¶ Quedã ſunt que concernunt perſonã accuſantem vel eius qualitatẽ: vt tu nõ potes accuſare: quia frater meus ſeruus filius vel familiaris: vel etiam huius adulterij leno vel malpagus cui ex forma ſtatuti nõ debet ius reddi & ſimilia. & tunc aut exceptio in ſui forma & figura non minus reſpicit actum poſt litis conteſtationem quã prius vt patet in exceptione a ſtatuto prodncta ne malpago ius reddatur. nam non minus poſt litis conteſtationẽ quã ante ius redditur imo magis quia omnia agitantur vt ſententia ferratur per quam tunc directo ius redditur. ideo hanc exceptionem puto nõ excludi per litis conteſt. vel nominis inter reos receptionẽ cũ etiã poſt quẽlibet actum iudiciarij renaſcitur vt dicitur de negatoria. vt.ſ. de ſer.l.i. & ſ. & ſic quãtũ ad eã que poſtea naſcitur non poteſt dici per litis conteſtationẽ ille cui poſtea incipit competere excluſum eſſe. vt.ſ. de conſor. eiuſdem lit.l. nec per vnicũ actũ contrarij ſibi quantũ ad alios futuros preiudicaſſe. vt.ſ. de excuſa. tuto.l. voluntarie. & de epiſ. & cle.l. preſbyteros.

¶ Aut exceptio in ſm prima figura concernere videtur tantum primum actum accuſationis vt quis non audiatur accuſare volens: & tũc ratio illius repulſiue concernit vniformiter quamlibet partẽ iudicũ: & tunc in qualibet eius parte poterit opponi quaſi ius accuſandi funditus perimat quo ad illum vt in fratre accuſante fratrem. & in filio accuſante patrem quod declaravt di xi in.l.ſi magnũ. & l.iniquũ ſ.qui accu.nõ poſ. ¶ Aut rõ horũ repulſiua non concernit vniformiter quãlibet partem iudicũ vel nullã. ſed aliquod odiũ vel fauorem extrinſecum: & tunc vſqꝫ ad litis conte. vel nomen rei receptuz inter reos poterit opponi. vt d.ſ preſcriptiones. & qñ altera pars & que huius alternatiue ſit vera dixi. ſ. qui accu. non poſ.l.j. in queſtione illa qñ nomen rei dicat receptum inter reos & predicte vocantur exceptiones ſui natura dilatorie. Quedam ſunt exceptiones que reſpiciunt ſui natura iuſtam vel iniuſtam cauſam: vt puta ſi cauet lege vt qs impune poſſit offendi vel occidi. vt.ſ. eo. l. gracchus. & j. eo. auc. ſi quis. & iſti opponi poſſunt vſqꝫ ad ſententiam. vt. ſ. ſen. reſcin. non poſ.l. peremptorias. nam ad inſtar cauſarum ciuilium pro cedit in criminalibus. vt.l. abſentes. ff. de pe. quinimo poſt ſententiam de innocentia rei inquiritur & docetur. vt.l.j. in fin. ff. de queſtio. ¶ Quedam ſunt exceptiones que concernunt tempus & metam actionum vel accuſationum vt in caſu noſtro. et he exceptiones vocãtur mixte. [b] quia participant de natura dilatoriarum & peremptoriarum & ideo poſſunt opponi in vi dilatorie ad proceſſum vt in ciuilibus eſt caſus ſm Jaco. de are. ſ. de edicto di. adria. tol.l.ſi. iuxta finẽ. Et ſimiliter in criminibus hic eſt caſus dum dicit accuſari non poſſe ratione ſtatuto prodncta ne malpago ius reddatur. nam non minus poſt litis conteſtationẽ quã ante ius redditur imo magis quia omnia agitantur vt ſententia ferratur per quam tunc directo ius redditur. ideo hanc exceptionem puto nõ excludi per litis conteſt. vel nominis inter reos receptionẽ cũ etiã poſt quẽlibet actum iudiciarij renaſcitur vt dicitur de negatoria. vt.ſ. de ſer.l.i. & ſ. & ſic quãtũ ad eã que poſtea naſcitur non poteſt dici per litis conteſtationẽ ille cui poſtea incipit competere excluſum eſſe. vt.ſ. de conſor. eiuſdem lit.l. nec per vnicũ actũ contrarij ſibi quantũ ad alios futuros preiudicaſſe. vt.ſ. de excuſa. tuto.l. voluntarie. & de epiſ. & cle.l. preſbyteros.

¶ Aut exceptio in ſm prima figura concernere videtur tantum primum actum accuſationis vt quis non audiatur accuſare volens: & tũc ratio illius repulſiue concernit vniformiter quamlibet partẽ iudicũ: & tunc in qualibet eius parte poterit opponi quaſi ius accuſandi funditus perimat quo ad illum vt in fratre accuſante fratrem. & in filio accuſante patrem quod declaravt di xi in.l.ſi magnũ. & l.iniquũ ſ.qui accu.nõ poſ. ¶ Aut rõ horũ repulſiua non concernit vniformiter quãlibet partem iudicũ vel nullã. ſed aliquod odiũ vel fauorem extrinſecum: & tunc vſqꝫ ad litis conte. vel nomen rei receptuz inter reos poterit opponi. vt d.ſ preſcriptiones. & qñ altera pars & que huius alternatiue ſit vera dixi. ſ. qui accu. non poſ.l.j. in queſtione illa qñ nomen rei dicat receptum inter reos & predicte vocantur exceptiones ſui natura dilatorie. Quedam ſunt exceptiones que reſpiciunt ſui natura iuſtam vel iniuſtam cauſam: vt puta ſi cauet lege vt qs impune poſſit offendi vel occidi. vt.ſ. eo. l. gracchus. & j. eo. auc. ſi quis. & iſti opponi poſſunt vſqꝫ ad ſententiam. vt. ſ. ſen. reſcin. non poſ.l. peremptorias. nam ad inſtar cauſarum ciuilium pro cedit in criminalibus. vt.l. abſentes. ff. de pe. quinimo poſt ſententiam de innocentia rei inquiritur & docetur. vt.l.j. in fin. ff. de queſtio. ¶ Quedam ſunt exceptiones que concernunt tempus & metam actionum vel accuſationum vt in caſu noſtro. et he exceptiones vocãtur mixte. [b] quia participant de natura dilatoriarum & peremptoriarum & ideo poſſunt opponi in vi dilatorie ad proceſſum vt in ciuilibus eſt caſus ſm Jaco. de are. ſ. de edicto di. adria. tol.l.ſi. iuxta finẽ. Et ſimiliter in criminibus hic eſt caſus dum dicit accuſari non poſſe ratione ſtatuto prodncta ne malpago ius reddatur. nam non minus poſt litis conteſtationẽ quã ante ius redditur imo magis quia omnia agitantur vt ſententia ferratur per quam tunc directo ius redditur. ideo hanc exceptionem puto nõ excludi per litis conteſt. vel nominis inter reos receptionẽ cũ etiã poſt quẽlibet actum iudiciarij renaſcitur vt dicitur de negatoria. vt.ſ. de ſer.l.i. & ſ. & ſic quãtũ ad eã que poſtea naſcitur non poteſt dici per litis conteſtationẽ ille cui poſtea incipit competere excluſum eſſe. vt.ſ. de conſor. eiuſdem lit.l. nec per vnicũ actũ contrarij ſibi quantũ ad alios futuros preiudicaſſe. vt.ſ. de excuſa. tuto.l. voluntarie. & de epiſ. & cle.l. preſbyteros.

¶ Aut exceptio in ſm prima figura concernere videtur tantum primum actum accuſationis vt quis non audiatur accuſare volens: & tũc ratio illius repulſiua concernit vniformiter quamlibet partẽ iudicũ: & tunc in qualibet eius parte poterit opponi quaſi ius accuſandi funditus perimat quo ad illum vt in fratre accuſante fratrem. & in filio accuſante patrem quod declaravt di xi in.l.ſi magnũ. & l.iniquũ ſ.qui accu.nõ poſ. ¶ Aut rõ horũ repulſiua non concernit vniformiter quãlibet partem iudicũ vel nullã. ſed aliquod odiũ vel fauorem extrinſecum: & tunc vſqꝫ ad litis conte. vel nomen rei receptuz inter reos poterit opponi. vt d.ſ preſcriptiones. & qñ altera pars & que huius alternatiue ſit vera dixi. ſ. qui accu. non poſ.l.j. in queſtione illa qñ nomen rei dicat receptum inter reos & predicte vocantur exceptiones ſui natura dilatorie. Quedam ſunt exceptiones que reſpiciunt ſui natura iuſtam vel iniuſtam cauſam: vt puta ſi cauet lege vt qs impune poſſit offendi vel occidi. vt.ſ. eo. l. gracchus. & j. eo. auc. ſi quis. & iſti opponi poſſunt vſqꝫ ad ſententiam. vt. ſ. ſen. reſcin. non poſ.l. peremptorias. nam ad inſtar cauſarum ciuilium pro cedit in criminalibus. vt.l. abſentes. ff. de pe. quinimo poſt ſententiam de innocentia rei inquiritur & docetur. vt.l.j. in fin. ff. de queſtio. ¶ Quedam ſunt exceptiones que concernunt tempus & metam actionum vel accuſationum vt in caſu noſtro. et he exceptiones vocãtur mixte. [b] quia participant de natura dilatoriarum & peremptoriarum & ideo poſſunt opponi in vi dilatorie ad proceſſum vt in ciuilibus eſt caſus ſm Jaco. de are. ſ. de edicto di. adria. tol.l.ſi. iuxta finẽ. Et ſimiliter in criminibus hic eſt caſus dum dicit accuſari non poſſe ratione ſtatuto prodncta ne malpago ius reddatur. nam non minus poſt litis conteſtationẽ quã ante ius redditur imo magis quia omnia agitantur vt ſententia ferratur per quam tunc directo ius redditur. ideo hanc exceptionem puto nõ excludi per litis conteſt. vel nominis inter reos receptionẽ cũ etiã poſt quẽlibet actum iudiciarij renaſcitur vt dicitur de negatoria. vt.ſ. de ſer.l.i. & ſ. & ſic quãtũ ad eã que poſtea naſcitur non poteſt dici per litis conteſtationẽ ille cui poſtea incipit competere excluſum eſſe. vt.ſ. de conſor. eiuſdem lit.l. nec per vnicũ actũ contrarij ſibi quantũ ad alios futuros preiudicaſſe. vt.ſ. de excuſa. tuto.l. voluntarie. & de epiſ. & cle.l. preſbyteros.

¶ Aut exceptio in ſm prima figura concernere videtur tantum primum actum accuſationis vt quis non audiatur accuſare volens: & tũc ratio illius repulſiua concernit vniformiter quamlibet partẽ iudicũ: & tunc in qualibet eius parte poterit opponi quaſi ius accuſandi

accuſandi

accuſandi tranſiuit: & tunc in vi dilatorie apponit. Ad merita vero cauſe opponitur ſi dicatur domine non debetis me condẽnare: quia de hoc delicto non poſſum accuſari nec inquiri obſtante preſcriptione quinquennij. Et predictis apparet quod quelibet opi. hic in gl. poſita ſcõm modum proponendi poteſt eſſe vera. & qđ de hac preſcriptionis exceptione dixi idem intelligas in ceteris mixtis: vt ſunt omnes exceptiones litis finite puta rei iudicate tranſactionis & iuriſiurãdi. vt.ſ. de pactis. l. poſtquam liti. & ff. de condictio. inde. l. eleganter. ſ. ſi is. & extra de litis conte. c.i. lib.vi. Cuius autem nature ſit exceptio lenocinij ſcripſi. j. eod. l. quoniam. Alexan. in. ij. opi. & hec ſufficiant.

1 ¶† Maritus vroꝛẽ vel adulterũ infra ſexaginta dies vtiles iure mariti accuſare poteſt. & nu.3.

2 Dies vtiles qui dicantur.

4 ¶Pater filiã de adulterio accuſare poteſt. & nu.9.

5 Jus mariti circa que verſari dicatur.

6 Accuſans iure mariti periculũ calumnie debet ſubire.

7 Libellus die feriata porrigi poteſt.

8 Dies ad accuſandum incipiunt currere a die crimmis cõmiſſi. Extraneus accuſator an habeat ſex mẽſes ad accuſandum ſicut & maritus.

11 Accuſatio an debeat perfici infra ſex menſes infra quos libellus eſt porrectus.

Jure mariti. ¶† Infra ſexaginta dies vtiles mariti? põt accuſare vroꝛẽ vel adulteriuz iure mariti: poſtea vo iure extranei. & ſic cũ metũ preſumpte calumnie quam non debet timere ſi ꝫfidit de accuſatione ſciens qõ ſerui contra dñm poſſunt peti torqueri. b.o. ¶ Vel bren?. poſt ſexaginta dies vtiles conſpiret priuilegium mariti & cenſetur iure extranei & ſerui in crimine adulterij poſſunt torqueri. hoc dicit. ¶ Et primo dicitum eum eius declaratione vſqꝫ ibi: & cum ibi ponitur aliud dictum vel remouet dubium vſqꝫ ibi: & qui ibi. & allicit quem ad accuſandum & conſulit accuſare volenti vel melius tollit obiectum tacitum & rationem annectit per quã ad accuſandum allicit vſqꝫ ad finem. ¶ Expone literam ibi volẽti. dic vroꝛem adulteram vel eius adulterum. vt.j.l. ſequenti. ibi de mancipijs dic

2 vt.ff.eo.l.verba. & dic vt ibi. ¶ Not. que in ſummario. ¶ Item qz dies vtiles ſunt quibus copia iudicis poteſt haberi. ¶ Item

3 qõ libellus die feriata [a] poteſt porrigi. ¶† Op.j. quod maritus a ſolus non habeat hoc priuilegium ſed etiam pater mulieris. vt ff. eod. l. is cuius ſ. ſenatus. Et ſoluz vt in prima gloſſ. in princi. que fatetur contrarium nec hec.l. probibet. & ſic contrarium non obſtat. ¶ Contra hoc extra glo. opponitur quod pater non beat priuilegium. vt.l. patri. cum ſequen. ff. eod. Sꝛ. qõ ſi filia ſit in eius poteſtate iſtud priuilegium habet non aliasvt in contra rijs. vt patet in. d. ſ. & ſenatus. ¶ Oppo. quod nec etiam pro ea que eſt in poteſtate habeat hoc priuilegium. vt. ff. eo. l. nec ea. ſ. j. Sol. quod pro adulterio habet hoc priuilegium nec pro eius ſtupro vt in contrario licet eadem preſcriptio ſit in vtroqꝫ ſtatuta. vt. ff. eo. l. mariti. ſ. hoc quinquennium. ¶ Opp. iij. quod patri non concedatur hoc priuilegium quia inter cetera beneficia huius priuilegij primũ eſt vt ceteris prefcrat vt ſtatim ſubiciã ſed pater non prefertur viro niſi in duobus caſibus: puta ſi vir ſit infamis vel colludat. vt. ff. eo. l. ij. in fine. cum ſeq. & ſolu. vt ſequitur in glo. vſqꝫ ad ver. & erit videlicet quod hoc priuilegium prelationis etiam pater habet ſed aduerſus ceteros non maritum qui propenſiori iure & maiori dolore venit. vt. d. l. ij. ſ. fina.

4 ¶† Quero dixi qõ pater accuſat adulterum. ſed an filiam põt accuſare de adulterio. videtur quod non argu l. ſi magnum. ſ. qui accuſa. non poſ. Sed rect. eſt in contrarium coniuncta gloſſ. in. l. ſed ſi maritus. ff. qui. & a quib. quem tene cordi cui nõ habes

5 forte ſimilem. ¶† Quero modo circa quod vel que hoc ius mariti verſetur. & reſpondet ſucceſſiue gloſſ. quod maritus priuilegiatur in quatuor: vez vt infra ſexagita dies vtiles pferat oibus alijs vt. d. l. ij. Jtez qz fine metu calumnie. Jtem vt infra illos. lx. dies vroꝛem ex ſola ſuſpicione ream facere poſſit. Jtẽ & quarto ſcõm ¶Pla. vt nec libellum porrigat nec ad penam ſe inſcribat. vt. j. c. l quãuis. poſt hos. aũt ſexagita dies quilibet alius idoneꝰ accuſare poteſt. & an quilibet qui olim poterat hodie poſſit dicam. j. eodem. l. quãuis adulterij. ſimiliter maritus & pater poſt hos. lx. dies venire poſſunt ſed venient iure extranei. & ſic de calumnia tenerentur. & ad inſcriptiões vt quilibet extraneus & pluribus concurrentibus eligeretur idoneior. & hec ſequuntur in gl. vſqꝫ ad verſi. ſed videtur. & ibi glo. ſm. qõ dixero de metu calum

6 nie reuocat in dubiũ. ¶† Oppo. igitur quinto qõ qui iure mariti accuſat periculum calumnie ſubeat. vt. ff. eo. l. is cuius ope. ſ. fi. & l. pater. in princ. Et gloſſ. ſol. tribus modis vt ſequitur in ea vſqꝫ ad fi. Et media ſolu. que dicit qõ ille in patre loquunt non poteſt tolerari per ter. in. d. l. is cuius. qui in quolibet loquitur. ¶Prima vera ſimul iuncta cum tertia qz aut accuſat poſt. lx. dies & de calumnia etiam preſumpta tenetur & iure extranei venit vt

bic. aut intra. lx. dies accuſat & de preſumpta non tenetur: qz ex ſola ſuſpicione ream facere poteſt. de euidenti vero tenetur vt in contrario. Et probatur hec ſolu. ſ. qui accu. non poſ. l. ij. & ff. de bis qui. vt. indig. l. tutorem. ¶ Op. extra gloſ. ſexto quod bodie teneatur de preſumpta calũnia vt in aut. vt. liceat matri & nunc. ſ. quia vero. col. ix. tranſumptnc. j. eo. aut. ſed nouo iure. Et ſolu. cõtendo cõtrarium. ¶ Et ex hoc inſurgit aliud quod tenetur ſe inſcribere: [b] quia ex ſola ſuſpicione non põt rea facere vt no. gloſ. j. eo. l. quãuis. qõ ibi ſequitur ¶Pet. ſed Jac. but. contra vt dicam in aut. ſed nouo iure. j. eo. ¶ Oppo. ſeptimo contra id a quod dixit ¶Pla. quod libellum non teneatur porrigere: quia hoc eſt contra tex. ff. eo. l. miles. ſ. quidam. & ſ. ix. Solu. conſtet do ideo reprobatur ¶Placen. opinio per gloſſ. in. d. l. quamuis. ¶ Tranſeo ad ſecundam glo. & quero hic dicitur qõ dies vtiles ſunt in quibus index in publicum ſui facultatem fecit an intelligatur pro iure reddendo. & dicit glo. & bene quod non ſed ſufficit quod cum accedi potuit quod pz quia dies feriati cedunt ſi copia fuit cum adeundi. vt. ff. eo. l. miles. ſ. ix. & ſic hic aliter intelligitur tempus vtile cõ in. l. petende. & l. fina. ſ. de tempo. in inte. restitu. in quibus dies vtilis dicitur quo ius redditur. Item ſunt vtiles vt non currant marito reipublice cã occupato. vt. j. eo. l.

7 ad commiſſa. & ibi no. ¶ Et rita gloſſ. iuncto ter. habes hic ca lum qõ libellus die feriata porrigi poteſt & eius porrectio conſeruat priuilegium & preſcriptionem interrumpit. vt hic et. d. ſ. lx. citatio tamen fieri non poteſt. vt. ſ. de fer. l. dies feſtos. ver. nulla. In ciuilibus vero ſola libelli oblatio non ſufficit ſed exigitur citatio vel litis conteſt. vt. ſ. de preſcript. xxx. an. l. ſicut. et de pre

8 ſcrip. lon. tempo. l. longi. ¶† Quero ſecundo a quo tempore illi dies incipiant currere. & reſpondit ſucceſſiue ea gloſſ. quod a die commiſſi criminis. & allegat. l. pater. ſ. j. ff. eod. ſed text. iſte dicit qõ a die diuortij. & ſic glo. videt corrupta. ſed in. d. l. pater. dicit glo. qõ ille ter. debet intelligi ſcõm. l. mariti. ſ. ſex menſium. in eo. titu. vt ſic a tempore diuortij currant in nupta: in vidua a tempore criminis commiſſi. & ſic forte voluit gloſſ. hic dicere. ¶ Ego vero pro nunc credo quod ſimpliciter a die diuortij vt d. l. pater. ſ. i. non ob. ſ. ſex menſium. quia ibi de ſex menſib? qui dantur ad mulierem accuſandam et vnicuiqꝫ hic de. lx. diebus vtilibus qui dantur ad accuſandum maritum iure mariti.

¶ Et ſi dicas iſti ſunt de numero illorũ ego fateor: ſed non ſem per erunt illorum princ. qz non in caſu quo diuortio facto vidua b manet qz cum tunc illi ſex inceperint currere a die. ꝫmiſſi criminis & ponamus ante diuortium duos menſes tranſiuiſſe tunc a die diuortij primi duo ex quatuor ſequentibus erunt priuilegiati vt. ſ. illos maritus poſſit accuſare iure mariti quod facere non poſſet ſi opinionẽ glo. teneremus. & qz ſm cã hoc abſurdum euenire vt marito delictum ignoranti. & ideo non diuertenti hoc tẽpus priuilegiatuz currere diſpoſuit lex vt a tpe diuortij iſti duo menſes incipiant currere. vt. d. l. pater. & ſic fiunt hoc vtile ſtatui imo neceſſarium. In caſu vero quo ſecũdo nupta eſt cum illi ſex menſes incipiant currere a die diuortij ſemper duo ex his primi erunt bi qui ſunt priuilegiati. hec not. qz non credo alias eſſe audita. ¶ Jurta que quero tertio cum hodie marit? poſſit vroꝛem accuſare de adulterio conſtante matrimonio. vt. j. eod. auc. ſed nouo iure. quando incipiant currere iſti ſex menſes vtiles et quando bi duo ex his qui ſunt priuilegiati. ¶ Sed quo ad primam queſtionem ſcias qõ in extraneo accuſatore nil eſt innouatum. vt no. in gloſ. in. l. conſtante. ff. eo. & ideo in eo concurrunt ſe cũdum formam tradit. m in. d. ſ. ſex menſium. In marito igitur de quo queritur videt mihi pro nũc qõ a die quo ſciuit & fic debuit c accuſare & potuit currant iſti ſex menſes vtiles. & etiam ex his primi duo ſint bi qui ſunt priuilegiati. nam ſicut olim a die diuortij currebant & non ante: qz conſtante matrimonio non poterat accuſare ſic hodie ſtatim currant cum poteſt accuſare. vt. l.

9 miles. ſ. quidam. ff. eo. ¶† Quero quarto dixi. ſ. qõ hoc priuilegium accuſandi iure mariti competit etiam patri filiam in po

c teſtate habenti ſed maritus prefertur patri. vt. l. ij. ſ. fi. & c. an. ex hoc iſti ſex ginta dies demũ currant patri cũ trãſierint in pſonã mariti. & dicit ¶Jaſo in ſumma in. ij. col. qõ dñ neuter eoꝝ accuſat vtriqꝫ cedunt cũ. j. lx. dies occupat maritus accuſationẽ reſiduũ trẽ qõ reſtabat de. lx. diebus cũ maritus cepit accuſare non cedit patri donec ceperit accuſare poſſe. vt. ff. eod. l. ſi maritus ſuenire. & l. ſi maritus ſit. in princ. & hoc tenc de iure ffrorum & ẽt de iure nouo ſi ſtatim fiat diuortiuz. Sed de iure nouiſſimo non facto diuortio tpa iſta currunt marito vt prime dixi ſed nõ patri quin niſi facto diuortio põt accuſare vt olim cũ in eo non reperiat facta innouatio. & ſic iſto caſu cum maritus & pater veniant ordine ſucceſſiuo non currant tpa patri vocato demũ facto diuortio vt in preſenti materia dictꝫ in extraneo qui denum marito & patre excluſis a priuilegio per lapſum. lx. dierũ vocat. vt. d. l. ſi maritus. extraneis. & l. is cuius. ſ. j. ff. eodem. ſimile in vocatis ordine ſucceſſiuo ad bono. poſ. vt. ſ. qui admit. ad bon. poſ. l. fin. ¶ Et faciunt hec in argu. qõ ſi duobus ſit conceſſa in

a Die feriata. vi de bart. j. l. miles. ſ. ſexaginta. & ibi oino. ¶Alex. ff. eo. bal. i. l. j. nu. ij. vſi. qro hic. & ibi poſt in apoſt. in eo. v. ſ. de fer. & in rubrica. ſ. de in ius voc. modernt. et oino. Alex. in. l. j. ff. de fer. & in. l. ne qe ẽ. ſ. de plano. ff. de offi. pcõ. & leg. & no. lãſra. ſ. otia. i cle. ſepe nu. ij. ſ. de plano. & ibi poſt in addi. ad ipſ in verſi. die feriata. de ver. ſig.

b Tenet ſe ſcribere. gl. i. l. cõſenſu. in. ij. ſol. ſ. de repu. dicit qõ maritus citil' agẽs ꝫ vroꝛẽ de adulterio ad thori ſepationem pz ſe ſubſcribere ad penas talionis. Collec. no. i. c. tue. nu. j. et ibi poſt in addi. ad ipm in ſ. non tenef inſcribere. extra ũ adul. & ibi doc. & ¶Paul. de ca. ſõl. cxix. vbide hoc queſito plene notat.

c Sꝛ marit? prefert patri. qõ ẽ verũ ẽt ſi ſocer pueſ nerit & libellũ porrexerit marito tñ non negligẽte. l. ſi vxor. ſ. plane. ff. eo. quod pcdit ſi marit? nõ ſit infamis vel alio colludẽdi facẽ ſocerũ ẽpiſcopum ſi? ẽt filiuſſa. l. iſ ter liberos. ſ. ſi liuſſa. ff. c. ẽt ſi ſit miot. l. ſi maritus ſ. lex. c. ti. & qõ ẽt qõ pferf oib? ẽt p uenientib? l. j. j. ſi & ſ. j. ſ. cũ glo. ff. eo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cadē ecclesia prebenda primo vacatura quā infra mensem dure
rint acceptandā qō ea vacantē tps mensis currat vtri⁹ cū ordi
ne successiuo nō sint vocati. vt. d. l. si marit⁹ puenerit. vbi Bar.
banc qōnem ponit qō tenc menti. ¶ Quero nunc sexto cū glo.
ij. dicit ter. qō transactis seraginta diebus maritus accusabit
iure extranei. ⁊ non declarat vsq; ad qō tps ió de hoc quero. Et
respondeo vt in glo. qō vsq; ad quatuor menses vtiles qui dant
extraneis. vt. ff. e. l. si maritus preuenerit. ℌ. extraneis. ita tamen
qō nō excedant quinquenniū a die commissi criminis. vt. ff. eo.
l. mariti. ℌ. preterea. ⁊ sic prescriptione ser mensium defenditur
mulier vt sequif in glo. vsq; ad fi. ¶ †Sed pro huius finis decla
ratione quero septimo vtrum isti ser menses cōpetant ita extra
neo sicut marito sed priusiegiēk maritus vt eo preuento vel cuz
illis concurrente debeāt illi filire. ⁊ marito non veniente possint
illi accusare. ⁊ in accusatione illa pcederet infra illos seraginta
dies. ⁊ dico qō nō ꝫ demū trāsactis illis seraginta diebꝰ vocan
tur. vt. d. ℌ. extraneis. ⁊ clarius in. l. is cuius ope. ℌ. ⁊ in senatus
ibi: dū dicit nec vlli alij. ⁊. ff. eo. ti. ¶ †Quero octauo an libello
porrecto infra hos ser menses vtiles sit necesse accusationē pfice
re vt in tempore restitutionis in integrū petende. vt. ff. de tem
po. in integ. restitu. l. petende. an vltra causa possit durare scōm
metā instantie in criminib⁹ statute. vt infra cer. tempo. cri. quest.
ter. l. i. ⁊. gl. ff. eo. l. mariti. ℌ. boc quinquēnīuz. in finetz hāc partē
scōam huius tex. ⁊. ff. de collu. detec. l. ij. ℌ. quinquennium. ⁊. ff. de
rei vendi. l. more. quasi velit dicere glos. qō boc est regulare nisi
aliud caueat ꝫ lege. vt. d. l. petēde. ⁊ hoc teneas. ¶ Quero nono
maritus accusationē porrexit infra seraginta dies qbus accusa
re pōt iure mariti ꝫ nō pficit. ⁊ vltra psequitur: finaliter nō pba
uit an de pſumpta calumnia teneat inspecto fine cause an non te
neat inspecto tēporis initio. ¶ Et pcedit hoc dubiū de iure di
gestorum. ⁊ etiā de iure nouo tenēdo opinionē Ja bu. dicētis q
aut ꝫ nouo iure. ℌ. eo. de quidēti calūnia loquat non pſumpta. et
vt qō finis spectet tanquā potentius agens si dolus in ptrabēdo nō sit cōmissus. vt. ff. de mino. l. ij. ℌ i. facit. ff. ad macedo. l. si
filius. in fine. ⁊ de ver. ob. l. qđā cū filiū. ℌ. ñ. Jn cōtrariū facit vt
principiū potentius agat. ⁊ sic sit spectandū quasi finis trahat
necessariā consequētiā ad principiū. vt. d. l. ij. ℌ. scio. ⁊. ff. ad vel
leia. l. ñ mulier. ⁊ melius. ff. de bo. libꝰ. l. qui cū maior. ℌ. i. p quē
huius questionis colligitur solutio. Et hec sufficiant de mate
ria satis difficili. ⁊ involuta.

¶ Mariti⁹ nō habet cognoscere de his que commisit vxor
anteriori tempore.

Minor de publico crimine potest accusare.

Curatores vsq; ad quod tempus dari debeat.

Maritus an possit vxorē accusare de adulterio ante cōmissa.

Sponsa committens adulterium vel stuprum quādo iure ma
riti possit accusari. ⁊ nu. 6.

Impetrans beneficiū primo vacaturū si vxor ꝫ duxerit ea mor
tua ad idem non poterit aspirare.

Sponsus maritus effectus adulteriū a spōsa commissum an iu
re mariti poterit accusare.

Mulier etiam viripotens annū duodecimum nō habens com
pletum vxor esse non potest.

Concubina vxor effecta an possit iure mariti de stupro ante cō
misso accusari.

¶ Propter. Prima parsloquitur in marito
accusare volēte vsq; ibi: sed si ipa
Jbi secūda quādo mulier ipsa vult accusare. Et pri
ma in tres: qt Primo dictū. Scdo illatio. Tertio
exceptio. ¶ Casus. De adulterio vel stupro ante matrimoniū
cōmisso nō pōt maritus effectusiure mariti accusare nisi tūc ei⁹
sponsa fuisset mulier tamen etiā post matrimoniū potest accu
sare etiam eum autoritate curatorum. b. d. ¶ † Rot. quod ma
ritus sēnō impedit de his que vxor anteriori tempore cōmisit.
¶ Item qō maritus ⁊ sponsus hic parificātur: sic ⁊ alias vxor
⁊ sponsa. vt. ff. de bonis que liber. l. non fine. ⁊ ibi text. dicit in fi
ne quod illud pcedit ex benignitate. Circa quod ibi notat Cyn.
¶ Item not. hic casum qō maritus nedum accusat iure mariti
vxorem. vt. ff. l. ptori. sed etiam adulterium vt hic in verſic. nisi.
¶ † Ultimo quod minores. xxv. annis cum autoritate curato
rum de crimine publico accusant si suam prosequatur injuriam
circa quod vide qō super ter. dixi. ¶ Item qō curator genera
lis sufficit. ¶ † Super ter. ibi curatoribus dic vsq; ad quod tē
pus curatores exigantur: vt dixi plene. ff. eo. qui accusa. nō possunt
l. ō. ¶ Et an sufficit curatorem ad litē istam dari. Dixerūt qđ
dā qō non per verba que hic sequuntur sed veritas est in oppo
situm sm Rycar. malum. Cy. ⁊ Rav. per. l. in vniuersis. ff. eo. qui da
ri tuto. pos. l. clarū. de auto. prestan. Et ad hunc text. respon
dent qō ideo sic dixit quo ad excludēdum tutores quos ista nō
poterat habere qui adultera. Vel dic qd ideo sic dixit: qz istos
gñales curatores habebat. vel qō implicatiua etiā hic nō spli
cat casum vel administratiōis veritatem sed psonarū. ⁊ sic erat
casus qō curator ad litē sufficiat qō clare perpendes si ad illud
relatiuum per quos etiā dictiones anteponēs. ¶ Opponit qō
maritus postea factus sit accusator iniustus. vt. ff. eod. l. si vxor.
Solu. vt in prima glo. ¶ † Opponit. ij. quod imo de adulterio
etiam iure mariti possit accusare. vt. ff. eodem. l. si vxor. ℌ. diuus.
Solu. vt scda glo. in principio qō ibi loquit quādo puella vio
lata erat tunc eius sponsa. ⁊ sic concordat cum. l. ista. in ver. nisi.
Principium autem huius. l. quod dicitur hic in glo. prima lo
quitur quando nondum erat eius sponsa. ¶ Oppo. tunc tertio
qō si ēt spōsa fuerit nō possit iure mariti accusare. vt. ff. eo. l. mi
les. ℌ. querebat. Et solu. gl. qō ibi spōsa fregit spōsalia qz alteri
est nupta: hic spōsalia fuauit. ¶ Aduerte qz hec solutio est mul
tū notanda sed non probatur per iliam. l. qz in dicto. ℌ. quereba
tur. sponsus primus eaz accusare volebat de licita coniunctione
qz ob hoc tantū qō alij fuit desponsata. ⁊ ab eo cognita. Dōsat
aūt qō quādiu vxor nō fuerat primi perverba de psenti licite po
tuit matrimoniū cū alio ℌbere. ⁊ prima spōsalia rūpere. ꝫ. per dat
arrhas. vt. l. fi. s. de sponsalibus. ⁊ ita notat glo. in. d. ℌ. ārebat.
¶ † Ex ista tñ solu. not. duo. Primū qō si spōsa cōmisit adulte
rium vel stuprum. ⁊ postea alteri nubat quod spōsus quondam
non potest accusare iure mariti. ¶ Contra qō facit qz vir facto
diuortio cū vxore ꝫ alteri nubat non tollitur accusatio prioris
adulterij etiā iure mariti. vt. ff. eo. l. mariti. ℌ. ser mensium. ⁊ no.
ff. l. ptori. ⁊ tñ de sponso idez videt iudicandum qō de marito vt
hic. ⁊. d. l. si vxor. ℌ. diuus. nisi dicas qō p oſa nō est idē iudiciuz
vel qō spōsus statibus sponsalibus nō est priuilegiatus ſ post
ea maritus factus vt hic. ¶ † Itē no. ercista gl. relata ad ter. qō
si in sponsam cōmissum est per vim adulteriū vel stuprum. ⁊ in
terim alteri nupta. ⁊ matrimoniū dissolutuz et prioris sponsus
postea sit factus maritus qō ipse nō pōt de priore adulterio vel
stupro violatoriz accusare qō facere potuisset nisi interim alte
ri nupta fuisset. ⁊ hoc ideo qz cessauit spes matrimonij qō satis
potest pcedere vt non admittat iure mariti sed iure cuiuslibet
extranei non video quare non admittat cōtra euz qui eius vxo
rem stuprauit per vim ꝫ tpe quo erat sponsa. nec glos. ista forte
hoc negat. ⁊ hoc expresse ꝫ hic Jac. bu. ¶ Et faciunt predicta
ad decisionez duarū questionū. Prima qō si is qui de facto im
puberem accepit in vxorē interim alis puberē duxit in vxorem
que mortua est qō ꝫ post illius mortē prima impubes pubescat
non confirmetur cum ea matrimonium qō als confirmaretur si
interim spes matrimonij non cessasset. vt. ff. eo. l. si vxor. ℌ. si mi
nori. sm Dyn. ¶ † Secunda qō si impetrans beneficiū prime
vacature in certa eccla et vxorē duxerit que mortua est priusq;
beneficiuz vacauerit non pmittet ea ad bñficiū admittitur pro
pter spem que medio tempore fuit extincta. ⁊ sic perpetua non
resurgit sicut nec hic accusatio saltem iure mariti. facit. l. inter sti
pulantem. ℌ. sacramenta. de verb. obli. ⁊. l. qui res. ℌ. aream. ff. de
solutio. Jn cōtrarium tamen facit. ff. de vsufruc. l. quotics. versi.
qō si titius. in fi. ¶ † Oppo. iij. qō sponsus maritus effectus nō
possit accusare iure mariti de adulterio commisso qñ spōsa fuit
vt. d. l. si vxor. ℌ. si minor. Solu. vt sequitur in glo. vsq; ad versi.
alij. vez qō dec. l hz locū qñ sponsa talis etatis erat qō vxor esse
poterat et pubes: ibi quando impubes. ⁊ sic vxor esse non pote
rat. vt. ff. de nup. l. sancimus. ¶ † Ex hac solutione quam doc. se
quitur no. singulariter qō de iure ciuili mulier quantumcunqꝫ
viripotens nō pōt vxor esse nisi post duodecimū annū comple
tū. vt. d. l. sancimus. ⁊. d. ℌ. si minor. cōmuna glo. de iure vero ca
nonico sufficit eam ⁊ eū viripotentē esse non attento annorum
numero. vt extra de despon. ipube. c. pubes. ⁊. c. de illis. ⁊ sic eo
iure non vr hec solutio procedere. Alij vero vt sequitur vt in gl.
volentes hoc Jzium cutare direxunt qō sponsus vir factus de
priori adulterio non accusat vt de adulterio qz tunc vxor non
erat sed vt de stupro in spōsam cōmisso. vt. d. ℌ. si minor. Et ita
dicit quod debet intelligi dictus. ℌ. diuus. vt probat ter. in. ℌ. si
minor. dum dicit ex rescripto dim seueri qō. ff. relatum est et sic
de. ℌ. diuus. loquit. ⁊ opi. istorū ita declarat gloss. in. d. ℌ. diuus.
priuilegiatur tamen sm omnes vt iure mariti accuset vt hic.
¶ Ego pro nunc sto cū gl. ⁊ specialiter per ter. l. miles. ℌ. quere
batur. vbi ter. dicit qō crimen adulterij obiciebat. Ad. ℌ. si mi
nor. Respon. vt glos. Ad replicationē vero rndeo qō scriptum
illud plura habebat capita vel vt ola cutes potest dici qō de
adulterio accusari pōt. sed dz narrare quom ō tunc in sponsam
que vxor esse poterat fuit cōmissum non in vxorem qz tunc vxor
non erat. ⁊ hoc vult rescriptū dim seueri. ⁊ qō hoc sit necessariuz
pz qm mensis commissi criminis dz in libello apponi. vt. ff. de
accusatio. l. libellorum. ¶ Oppo. v. extra glo. qō nullo modo ac
cusari possit. vt. ff. eod. l. si vxor. ℌ. si. Solu. quod hic de adultero
⁊ violento loquitur: ibi de adultera cuius mores scjens appro
bauit cum vxorem duxit. secus si ignorans fuisset: quia tūc ap
probasse non videt. vt. ñ. ad. l. fal. l. fin. ⁊ de fur. l. manifestissimi.
ℌ. finautē. ver. ita tamen. ⁊ ita dz intelligi. d. ℌ. diuus. in princi.
¶ Oppo. vj. ⁊ extra qō matrimonio cōstante maritus nō possit
eti⁹ m

etiā adulterū accusare. vt. ff. eod. l. misles. ℌ. violenti. in fin. Solu.
qō hic adulter fuerat violentus. ¶ † Querit glo. fin. quid de stu
pro cōmisso in concubinam que postea vxor facta est. dixit ingue
cuius erat cōcubina: qz si patroni accusabit patronus. ⁊ nō iure
mariti qz tunc nulla erat spes matrimonij sed cuiuslibet extra
nei. finaūt alterius ℌ patroni tunc secus qz nomen matrimsami.
amisit non qñ est cōcubina patroni. vt. l. stupri. ff. de ritu nup. et
hoc vult. l. si vxor. in prin. ff. eo. ad quam glo. remitto.

Adulter et adultera possunt eodē tpe accusari. et nu. sequē.

Reos. ¶ † Eodem tpe quis potest adulterū et
adulterā accusare. b. d. ¶ Op. i. ℌ. imo
vtrumqꝫ possit quis accusare. vt. ff. eo. l. qui pupillam
ℌ. fi. ⁊. l. vtz passam. ℌ. incesti. Solu. vt in glo. i. vez qō
hic de adulterio: ibi de crimine incesti. ⁊ est illud regulare cum
eo eodem facto ⁊ causa accusetur vterqꝫ hic vero speciale. vt. ſ.
subiiciam. ¶ Op. secundo quod marem ⁊ feminam liceat accu
sare. vt. ff. eodem. l. nihil. ℌ. fina. Solu. vt in tertia glos. conuicta
secunda videlicet quod hic loquitur de mari ⁊ femina idest de
adultero ⁊ adultera: quia illi veniunt accusandi ex eadem cau
sa quod fieri non potest vt hic. ibi de mari femina qui ex diuer
sa causa veniunt accusandi. ⁊ fic non de adultero ⁊ adultera sed
de eorum altero. ⁊ tertio qui domum vel consilium prebuit vt in
contrario. ¶ Oppo. iij. ⁊ extra quod vni liceat plures et eodez
facto ⁊ causa accusare. vt. ℌ. si re. vel accusa. mor. fu. l. j. Solu. qō
illud regulare hoc speciale ratione ordinis de quo hic glo. fi. et
vt sequitur in gloss de alijs criminibus dic vt ibi dixi. ⁊ in. l. qui
crimine. ℌ. de accusa. ¶ Oppo. iiij. quod imo adulter ⁊ adulte
ra possint vno et eodem tempore accusari. vt. ff. eo. l. denunciat
se. ij. queritur. Solu. vt in glo. penulti. quod ibi a diuersis. et mu
liere nondum nupta vel post protestationem nupta: hic ab eo.

Quero nunc a quo incipere debeat. ⁊ respondeo vt in gloss.
fi. quia aut mulier non est nupta. ⁊ tunc a quo vult. aut nupta: et
tunc aut iam erat ei denunciatum ne nubere. ⁊ idem. aut non
dum fuerat ei denunciatū: ⁊ tunc oportet incipere ab adultero.
vt. l. si maritus sit. ℌ. penul. ⁊ si ff. eod. fallit sm glo. qñ commisit
adulterium cum seruo. vt non. ꝫ. eo. l. si dum. sed dic vt ibi dicam.
¶ Formam autē denunciationis ponit ter. in. l. denunciasse in
prin. ⁊. ℌ. si. ¶ † Quero tunc quare hoc fuit statutū vt alterum
eligere deberet. rñdet quidā qz absolutoria lata pro viro
alteri. vt. d. l. denunciasse. ℌ. querit. et cui obstat absolutoria ob
stat iudicij pendentia. vt. l. fundi. ff. de exceptio. ideo lex prouidit
vt nec ante iudicium simul possent accusari. sed hec ratio non est
bona qz text. in. d. ℌ. queritur. dicit qō absolutoria lata pro viro
p̄dest mulieri sed nō dicit cō vt pro muliere lata. pfit viro. Jtez
prodest mulieri tunc nupte nō que nupsit postea. adulter fuit
electus: vt. l. adulter. ℌ. i ff. eo. nec etiā ei qui tūc nupta erat. p̄dest
nisi ℌ diu nupta durat. vt ea. l. ℌ. fi. ⁊ ita intelligit glo. i. d. ℌ. qrit.
¶ Quapp ego aliā rōnem reddo quz ne si ab eodem simul accu
sarent: ⁊ sic probationes Jvtrūqꝫ pariter fierent persona adulte
ri noceret mulieri cū facilius obtinere possit quā ipse: qz vt gra
tia vel legis auxilio vel iustitia cū vel inimicis vel falsis testibus
opprimant frequenter mares. ⁊ non femine vt ola patet text. in
d. ℌ. queritur. ¶ Et si dicas quare non ita in crimine incesti sint
statuti. vt. d. l. vim passam. ℌ. incesti. rñderi pōt qō intolerabili
tas illi⁹ cris hoc opatur vel de alia rōne cogita. ¶ Quero si ab
eodē fuerūt eodē libello simul accusati nec fuit oppositū an lit.
contest. posit opponi. ⁊ dic qō sic qz nihil egit accusator et sic
libell⁹ fuit inept⁹. vt. ff. c. l. si marit⁹ sit. ℌ. ñ. inceptitude. ñ. libelli
potest quandocūqꝫ opponi. vt. ff. de ac. l. titia. ⁊. ff. si mēl. fal. mo.
di. l. i. ℌ. j.

Leno efficitur qui damnatā de adulterio in vxorem ducit.

Rescriptum pene remissiuum an valeat.

Adulteriū ⁊ lenocinium pari puniuntur pena.

Adulteriū in muliere capite punitur.

Exceptio lenocinij maritum repellit ab accusando.

Castitati. ¶ † Damnatā de adulterio scie
ter in vxorē ducens vel reduces
punitur vt leno. hoc. d. ¶ Ho. et prin. qō pena impo
sita est perpetua. concordat. ff. de furtis. l. non potest.
¶ Item no. qō reipublice interest nedum criminosum punire:
vt. ff. ad. l. aquilia. ⁊ vulneratus. in ff. sed etiam condemnatum
in pena pecuniaria ⁊ id est permanere vt hic in princi. ¶ † Per
qō videtur qō rescriptum remissiuum pene iam imposite non dz
valere cuius cōtrarium dicit Marti. filla. per. d. rescripta. in fin.
ℌ. de precib. impera. offeren. ⁊ bene licet asserat non valere si sit
remissiuum pene infligende. vt ca. l. rescripta. in prin que diffe
rentia nō videt bona cū sic interfit reipublice damnatum in pe
na permanere vt hic sicut non damnatū damnari. ⁊ ideo Jaco.
but. licet hic velit sustinere Marti. dicens hic esse speciale in cri
mine castitatis violate. ⁊ non bene qz ⁊ hic valet rescriptū vt pz
in glos. in verbo euaserit. ff. in. d. l. rescripta. nō contentus diui
sione illa sm membrum subdiuidit ita. Aut remissio plene insti

¶ Accusare. ad
de. d. l. si maritus
ℌ. fin. ⁊. l. nihil in
teresse. ⁊. l. viz pas
sam. de adult. qō
est vez nisi accu
sent quo ad thoꝛ
ri sepationez glo.
est sing. ij. q. r. sta
tuit. ⁊ Lud. pon
tan. in singulari
ẏbo libellus. ℌ. si,
adultera.

¶ † Vel reduces.
An marit⁹ pos.
fit vxorē adulte
rā sibi reconcilia
re gl. no qō sic in
c. ex literis. extra
de diuor. ⁊ in. c. ñ.
eo. tit. ⁊ in. c. apo
stol⁹. xxxij. qō. vō.
et in. c. plerūqꝫ. ff.
de dona. inter vi
rū ⁊ vxo. tanꝭ. sed
bodie. ſ. c. et not.
bar. Aller. docet.
in. l. cū mulier. ff.
solu. matri.

¶ † Trāsigere. Tu
vide de ℌ bal. l. l.
transigere. nu. j. et
qō ibi posui i ad
di. ad ipm in vſi.
trāsigere vel pa
sci. vbi ēt posui
i addi. ad Saly.
ℌ. de transac. vbi
ēt posui i aposti.
ad prealleg. bal.
nu. xij. in aposti.
in verſi. de adult.

Prima ꝫ
gdin statutis an
appellatione ma
ri ⁊ cōprehendat
spōsus. vi⁹ bal. ⁊
doc. in. l. si ỹo an
te. ff. solu. mat. et
Bal. in. l. deo no
bis. ℌ. de episco. ⁊
cleri.

Ego puto qō
voluit allegare
Roma. singu. suo
celxxiij. sm meū
numerū qō icip.
tu scis qd adulter.
vbi allegat gl. ali
leg. p dō. coapo
stiliatorē meum ⁊
sing. ad boc qō ℌ
p ei. ⁊ dicit illā cē
incognitam legu
stis. Szoic qd illā
sciuit Alexan. in
aposti. ad bart. l. a
l. si marit⁹ ia. ℌ.
qui in vindicate.
ff. eodem.

glo. ti exépla possūt saluari fm latum vsū loquēdi vt vter dicatur preuaricari ideſt crimē abscondere ne in lucē deducatur ↄ isto respectu par delictū cōmittat sed non simpliciter ↄ sic non omni respectu vt in crimīnibus predictis. ¶ Oppo n.ff. de l. si maritus. ℌ. si negauerit. ff. eo. So. hec ↄ alia contraria vt per gl. ↄ doc. in. d. l. trāsigere. ¶ Quero an hec lex in fine loquaſ in quocūq; precium accipiente. Dic qō sic hec. l. indistincte loquitur vt probant leges hic in vltima gl. allega. ¶ Quero que sit pena huius. l. dic vt. l. eo. l. ℌuis.

¶ Maritus an possit vxorē de adulterio accusare ↄ an vxor marituꝫ.

CRimen. Jure isto maritus vxorem quā re tinet in matrimonio non accusat de adulterio, secus de iure nouo ↄ si nō probet similitudine supplicū debet affici. h. d. ¶ † Quero hec lex dicit qō maritus nō accusat vxorem: sed an adulterium dicit fil. qō nec illum. vt. l. milles. ℌ. volenti. ff. eo. ¶ Quero. ū. de extraneo ↄ primo extra glo. An accusare possit adulterū adhuc durante isto matrimonio. Et dicit glo. qō potest vt. l. vim passam. ℌ. i. ↄ fm vnam lectu̇ram. qō intelligo si legitima precessit denunciatio quā etiā extraneus tenetur facere. vt. ff. eo. l. denunciasse. ℌ. queritur. alias oportet eū incipere ab adultero vt ibi. et not. ū. eo. l. reos. ℣ uten.

¶ Maritus an possit divortiū facere.

Marit⁹ vxorē accusans an debeat se ad penā taliōis inscribere. Maritus an teneatur de calumnia pſumpta ↄ si sic an detrudatur in monasterium. ↄ nu. 4.

SEd nouo. Quero anℌ auc. Inouet i aliōs sicut ℐ viro. Dic qō nō qz vba ad alios nō adaptant ergo ↄ. vt. ℌ. de furtis. l. apud antiquos. in fin. ↄ. de appella. cum fi. ↄ hoc tenet gl. in. l. cōstante ff. eo. ¶ † Quero scōo an maritus possit prius divortiū facere. Et videt qō sic propter verbū potest⁹ hic positum qō non nec est tat. vt. ff. de offi. pre. l. sepe. ¶ In contrariū est veritas: quia in corpore ponitur verbū oportet. Et Guar. ideo dixit pōt ad demōſtrandū qō pot-st accusare impune vt not. glo. ſi ↄ. j. eo. l. sine metu. si tamen eligat accusare oportet prius se inſcribere et si accusatio vera ostendatur repudium tunc ↄ non prius debet facere. vt hic ↄ in corpore. ↄ si de repudio peniteret credo quod non compelleretur facere cum ↄ si fecisset posset bodie eam fibi impune reconciliare. vt. j. eo. auc. sed bodie. ↄ est casus in auc. vt nulli iudi. ℌ. adulteram. in fine in verſi. si vero bi colla. ix

¶ † Quero tertio an maritus debeat bodie se inscribere ad penam talionis ℌ glo. j. eo. l. ℌuis. dicit qō sic per hunc text. ibi et in scriptis ↄc. Sed cane quia inquit Jac. but. qō multi libri habent iteram negatiuam non debet inter quos meus est sed mo dicum refert quis inscribat vel non de calumnia tenetur ↄ vt in ter. isto sequitur quinimo not. hic casum secundū literā negatiuam qō siue quis inscribat siue non nihilhominus ad penam talionis est obligatus qō tenuit gl. in. l. ſi. ℌ. de accusatio. litera tamen communis est affirmatiua. ¶ † Sed iurta vtranq; quero an bodie maritus teneatur de pręsumpta calumnia de qua ante hanc auc. constat eum non teneri. vt. ℌ. eo. l. mariti: ioi no. ↄ tenet glo. j. eo. l. quāuis adulterū. quod teneatur per hanc auc. ver. si vero Sed Jac. but. hic ↄ ibi dicit circa hoc per hanc auc. ml innouari. ↄ solum vt antea de euidenti tantum calumnia ipsum teneri. nam iustus dolor qui eum commouit debet eum excusare vt prius ↄ quod hic dicit si non probauerit supplet ↄ in euidenti calumnia fuerit. vel hanc restringe quādo post. lx. dies accusat quo casu ↄ olim de pręsumpta calumnia tenef. ¶ † Quero tunc quando de calumnia tenetur an veniat detrudendus in monasterium sicut bodie mulier. vt. j. eo. auc. sed bodie. ↄ ibi dicit Cyn. quod equum est dicere quod sic sed tu dic quod etiam iustum quia hec non est correctio hominis sed legis. quinimo et interpretatiua declaratio. nam pena marito non probanti nō infligitur nisi per relationem ad penam infligendam vxori vt hic sed pena gladij bodie non infligitur mulieri. ergo nec accusatori: quia cessante eo per quod fit relatio cessat ipsum relatum vt. ff. de contrahenda ciuptione. l. si quis fundum vel variatur secundum illius variationem. vt. ff. quod metus causa. l. si cuz exceptione. ℌ. quadruplatur aut. Item quia licet auc. fit prior in contemplatione: tamen ex quo de certa ↄ determinata pena nō loquitur in effectu quo ad casum istum iudicanda est posterior cum hec lex omni die loquatur verba ista proferendo. vt. ℌ. de here. l. arriam. Jtez qz leges interpretantes locū sibi vendicant in casibus in quibus interpretari ℔ vt in auc. de fil. ante dota, instru. na. in princi. ¶ Jn contrarium facit. ℌ. vbi scna. vel cla. l. ſi. ℌ. adeo aūt. sed dic vt ibi dicam. ¶ Quero vltimo cum glo. hic posita an merito nō probante vxor possit iuridice repudiū facere ↄ donationem ↄc. lucrari ↄ dic qō sic vt in ea.

¶ Mulier adultera accusabitur in prouincia commissi delicti. ↄ nu. 2.

SJdum. Primo dictū. Scōo remouet dubiū vel illud declarat. Scōo dit nec eium. Casus. Tin qua prouincia mulier adulterium cōmisit ibi accusari debet nec ab ea incipitur si alteri nupta reperitur nisi denūciatio legitima nuptias precesserit. h. d. ¶ Quero circa. i. partē si vxor mutasset domiciliū i alia pūcia an ibi cōueniri posset dic qō sic. vt. l. j. cū ibi no. i gl. ſi. ℌ. vbi ō crimi. agi opz. ¶ Nec ob. ꝟ bū debes hic positū qz necessitatē importat respectu moris soluti non respectu prouincie tū in qua delinquit nec vbicūq; reperiſ conueniri pōt. vt. l. ſi cui. ℌ. fin. ff. de accusa. ℔ Placen. Diuerit vt no. in. d. l. ¶ Quero secundo quis vel qualis mos solitus erat iste. ↄ dic vt in glo. ū. ¶ Ultima glo. opponit de. l. ſi quis adulterū. ff. eo. Solu. glo. hic ↄ ibi dicit qō est speciale vt absq; denunciatione maritus possit incipere ab adultera etiā alteri nupta. ↄ hoc in odium eius que cum seruo ppio vel mariti se commiscuit. he glo. non sunt vere ex eo capite quo loquunt de seruo mariti qz cōtra tert. l. seruos. in fin. ff. de accusa. ex eo vero capite quo. l. illaz intelligunt in seruo ppio mulieris videntur tolerari posse per. l. j. de mul. que ser. propriꝰ se immi. tū meo iudicio illa. l. nil nouī dispōnit sed sup dispōsito cōsulunt marito quondā vt preeligat mulierē seruo dimisso. sed cū electio sit de pluribus vt. in toto titu. de optio. leg. sequiſ qō ibi mulier erat in casu in quo scōm iura eligi poterat et sic nondum nupta. vel denunciatio precesserat et sic illa. l. potius concordat ℌ discordat vel fm alios est intelligenda. et si dicas quare ergo ibi sic consulit. respōdeo vt ibi in glo. vel forte verius ne si incipiat a seruo simpliciter vel duplicē restituat eo absoluto. vt. l. si postulauerit. ℌ. eo. tit. ↄ dixi. ℌ. eo. l. vba. Nec obſt. titulus. j. de ms. que ser. p. ↄc. q. vdicat sibi locū qñ de stupro non de adulterio accusanſ nec ibi apparet qō de nupta loquatur. de materia autē huius denunciationis ↄ electionis dixi. ℌ. eo. l. reos.

¶ Mulier nō infamatur adultero condemnato.

Adulterium an infamet in eo deprehensum.

ET si crimine. † Condēnatio adulteri ad infamiam. h. d. ¶ Querit glo. quid de absolutione ↄ die vt in ea. ↄ vide quod dixi. ℌ. eod. l. reos. in pe nul. q. ¶ Querit secundo gloſſ. an deprehensus in adulterio fit infamis. ↄ dicit quod masculus nō sed mulier fic. d vt. ff. de ritu nup. l. palam. ℌ. que in adulterio. ↄ ibi vide ter. ↄ que fit ratio ibi not. in glo. quod maior. l. cafitas.

¶ Homen rei quando inter reos recipi dicatur.

ADulterā. Absentia accusati ſi ipedit eū recipi ↄ iz qō posſ litē contest. ↄ h. pbat pistū tert. q dicit post crimē inchoatū ↄ sic inchoari dicaſ plitē cōtest. vt. l. ampli⁹. ff. rem ratā habe. ↄ ita exponit hic glo. antepe. bar. vo in. l. is q reus. ff. de pub. iudicijs. dicit qō hic crimē erat inchoatū p pposītoz accusatiōis sicut in. l. adulterij. j. eo. ↄ. d. l. is q reus. facit. ℌ. qui ac cu. nō posſ l. negāda. in pe. q. quā ibi dixi. Jdeo dicit qō qs inter reos recipiſ cū ppositis dilatorijs iudex pnūciat eis nō obstantibus ad ulteriora pcedendū esse. vt. ℌ. l. adulterij. hunc passum qño ↄ qñ quis recipiaſ inter reos examinaui plene. ℌ. qui accu. nō pōt. l. i. Ti in ter. isto ego credo qō lis nō erat cōtest. qz si ad litis cōtest. peruentū fuisset hec mulier prouinciam nō excessisset quia in carceribus vel sub fida custodia cām diriſſet cū hoc crimē sit de atrocibus ↄ sic puinciā veriſimiliter nō excessisset. pro ista opinione. facit glo. j. in. l. seq. nō tamē propterea dico qō ex sola pnūciatione de qua dicit Bart. quis recipiaſ inter reos qz hec l. ei repugnat vt dixi in. d. l. j. in pe. q. ad quam remitto.

¶ Absens accusari nequit nec reus suū actoris sequi tenef.

SJ quondā. Prio dictū bñs duo capita vsq; ibi: sane. ibi remouet nouū dubiū annectēdorō nē vsq; ad finē. ¶ Casus. † Absens nō pt accusari vt possit sup cā pcedi nec reꝰ tenef seq; suū accusatoris ↄ accusato reipublice cā nō curūt tps accusatori pfinita. h. d. Et ℌ cadē p notabilib⁹ colligē ↄ cōcor. sunt ℐ gl. supple ter. ibi accusare pōt. dicut pcedaſ sup crimic. ¶ Op. gl. i. de. l pcedēti. dicit gl. ℌ decessit aī accusationez ibi posita. ℣ duerte qz gl. nōvī pma facie bi sentire: qz iste text. dz intelligi q̄ ad vim pcedēdi sup crimine ℌ accusatio ℑ absentē bñ recipiſ vt. ff. de exhib. reis. l. ℌ. ibi not. ↄ i n. d. l. absentē. ℌ. de accu. ↄ pdeſt qz pscriptio interrūpit. vt. ℌ. c. l. iure mariti. ↄ ēt ciuaſ: ſi nō veniat bona annotiaſ vt hec vidiſti in. d. l. absentes Et idē ſi post accusationē excesſit lite nō cōtesta. sed recipi pōt inter reos

inter reos. Lite vero cōtesta. an contra se absentē possit procedi ad diffinitiuā. Dic vt plene scripſi in. d. l. absentem. in. viij. q. et etiā vide qō ibi dixi ℌ. vbi. Jtē vide qō dixi. j. eod. l. ad commissa.

1 ¶ Absens accusatus reuocatur quo nō veniente proceditur
2 Remissio quare fiat in delictis.
3 Judex loci vbi degit delinquens an teneatur remittere ad literas iudicis vbi deliquit.
4 Remissio an fiat in contractibus.

1 SJ vero. ¶ † Absens accusatus legitime ē
a reuocandus ↄ eo nō veniente procederetur a iure permittit ↄ in delictis fit remissio a ad locū vbi quis delinquit quē ſi iudex loci vbi reus degit facere neglexerit punitur ipse ↄ eius officium forma ↄ pena hic scripta. hoc dicit. ¶ De prima parte huius. l. dic vt dixi in. l. absentem. ℌ. de accusa. ↄ vide quod dixi. ℌ. eod. l. ſi dum. in. j. q.
2 ¶ † Ex scōa parte habes qō in delictis fit remissio. et huius est ratio vt ibi ponitur vbi deliquit ceteris fit in exemplum. vt. j. ad l. iuliam repe. l. j. ↄ. ff. de penis. l. ſi quis forte. ℌ. ſi quos. ↄ. l. aut facta. ℌ. fin. ¶ † Quero an p literas iudicis vbi delinquit necessitetur iudex vbi degit ad remittendum. Quidam dicunt quod gl. dixit qō nō sed ex vbanitate dz hoc facere. ↄ dicunt glo. hoc dicere in. l. ſi cui super. ℌ. ſi. ff. de accu. ideo eam reprehēdunt per hunc text. qui dicit iubemus illius prouincie ↄc. ↄ sic necessitatem imponit. vt. ff. quod iussu. l. j. ↄ. ¶ Item quia hic iurta finem dicitur. ſi vero imperata neglexit. sed hoc verbum impero imperas necessitatē importat. vti. qō. j. qō percipiſ. ↄ. ℌ. de appel. l. precipimus. Jtez qz negligens punitur ergo tenetur arg. l. sancimus. j. de pe. ↄ. ℌ. eo. l. gracchus. ¶ Non obstat qō par in parem non habet imperiū qz factus est superior in hoc p hanc l. licet non in aliꝰ. ↄ ita tenet ℐ Petr. ↄ Cyn. ↄ cum sequacibus. ℌ. vbi de crimi. agi oportet. in. vij. q. Sz Bar. i. d. l. ſi cui. tz glo. vt remittēs dicatur ex vbanitate facere quia ſi nō facit ad superiorem habetur regressus qui ei mandat ↄ punit ſi non facit. et sic adiussum tunc maioris ↄ superioris facit. ↄ sic ſi principis iussum nō vult expectare dicetur ex vbanitate facere vt dicit glosſ. ¶ Ego non concipio vnde Bart. hunc intellectum probat: qz hec aut. ↄ in corpore de iussu nouo imperatoris nil dicunt. Fateor tamen qō cogere eum de facto precise vel de mulcta indicta non posſet: qz par in parem nō habet imperium. ↄ pro talicoactione oporteret ad vtriuſq; superiorem recurrere. sed loquendo de coactione ↄ necessitate iuris dico illum teneri ad literas huius remittere et ſi contempſerit ipso iure in penam trium librarum incidit vt nihilhominus glo. in cōtrarium inductam defendunt vt loquatur in casu in quo per alium iudicem litere non fuerunt super remissione directe nam tunc iudex cognito quod a sibi deliquerit ↄ non in sua prouincia vel ſi in sua vel aliena ↄ maius erat delictum in alterius prouincia factum debet ex vbanitate illum remittere ad iudicem illius prouincie vt ibi puniatur vbi deliquit vel maius crimem commiſit vt ceteris fit in exemplum quod notat quia alias forte nō audiuiſti. ¶ Quero an literas mittens debeat in literis dicere: imperamus vel iubemus qō sic videtur per hunc ter. Sed dic qō non qz inhonestum esset sed debet dicere nos requirimus rogamus ↄ hortamur nam est satisfactum huic. l. ¶ Quero an teneaſ remittere absq; eo quod cognoscat de crimine quod asseritur eum commiſisse. Dic quod sic no. doc. in auten. qua in prouincia. ℌ. vbi de crimin. agi oportet. ↄ notat glo. in cle. c. pastoralis. extra de re iudici. ¶ † Quero an in contractibus fiat remissio. Et glo. ū. hic dicit quod non sed conuenietur in loco vbi habet forum vel domicilium. vt. l. heres absens. in principi. ff. de iudi. ↄ in fine remittit ad ibi nota. Et ibi nō bñ se firmat. sed veritas est qō nō fit remissio vt probat dicta. l. heres absens in prin. Item qz contra talem cōtumaciam est prouisum vt fiat missio ↄ venditio. vt. l. fulcinius. ff. eo. qui. cau. in pos. catur. ↄ dere iudi. a divo pio. ℌ. vēditione. Tertio ↄ fortius qz inuitus de domo non extrahitur. vt. ff. de in ius vocan. l. plerisq; cum seq. ↄ sic multominus de puincia ad puinciam vel de ciuitate ad ciuitatem. Quarto probatur aperte per l. j. ff. de eo qō certo loc. vbi ter. dicit qō iō arbitraria loci et equitas illius titi inuenta quis reus nonueniret ad locū in quez soluere promisit ↄ tamen constat quod ibi dicitur contrarie. vt. ff. de actio. ↄ obliga. l. contrariſſe. Fallit vbi quis conuentatur de curiali vel cohorta conditione. l. ſi. ↄ vbi de ratiocin. agatur. l. vī. ↄ. ℌ. ne lit pendē. l. j. ↄ hic no. in glo. Non fallit in vagabundo sed vbiqz potest cōueniri tanq; vbique habens domicilium nisi petat se remitti ad originis domicilij vel forum cōtractus b qz tūc fiet remissio eo salisdāte de ibi stādo iuri ↄ nō alias vt not. in d. l. heres absens. ℌ. j. ℌ. at si quo. ante medium glosſe. et hec sufficiant. Salicetus.

1 ¶ Preses abolitionem ad quem effectum marito concedat.
2 Accusator lapsa instantia denuo non accusabit.
3 Abolitio adulterij an possit a preside concedi.
4 Maritus desistens an incidat in turpillianum.

a ¶ Et i delictis fit remissio. de iure cōi remissio ℌ. locū in criminalibus ang. in auc. vt nulli iudic. ℌ. si qs vō cōpiebēsorū. Old. cōsi. xcviij. ℌ. vide no. j aut. qua in puincia. ℌ. vbi de eri. agi opz. bald. i. l. cū archiepiscopus. j. pe. col. magna. in fin. vī. vbi dico. ℌ. vt in pos. leg. ℔ bal. i addi. spec. de accu. vī ℔ qd ſi offēsus dicit se nelle re legē dicēte qō i criminalibus fiat remissio. ℔ de cōsuetudine bodie nō fit nisi inter ſi. b dnos eidem imperio. bald. i. l. b. in ℌ. col. i. ℣. ℔ nūqd ℌ. de ser. fugi per no. in cle. pastoralis. de reg. iur. et ibi car. in. ℌ. de nieg. ↄ bald. in. l. ℌ. r. colū. de here. istit. ↄ bal. i. l. pe. r. colū. ℌ. ō execu. rei iudi. Bartol. et alex. in. l. stipulari. de sepul. vio. et in. l. ſi cui. ℌ. fin. de accusa. ↄ Bol. in. l. i. in. vīō. colum. verſicul. sed Fede. ō scalis. ℌ. de hē. isti. Adde tamen quod talis cōsuetudo per quam non debet fieri remissio non valeret ſi delinquens non est in loco domicilij vel delictis arias fic. ita panor. in. c. ſi. in. xō. colū. in fin. de so. cōpe. Item adde qō pro delicto minimo fieri nō debet. Semi. in. c. romano rū ↄ in c. contrabētes de fo. cōpe. in. vi. Lan. de fano in. l. in quorū. xxviij. colū. ff. de pig.

b ¶ Vel forū contractus. adde qz remissio ad locuz cōtractus non fit ſi alibi est destinata solutio. sed ad locuz solutionis sic ſi est reniciatum privilegio fori quo casu debꝰ remitti et cogitur fisterevbi conuenit soluere certo loco non ſi generaliter vbique lit credito. bald. singulariter in. l. cum archimedoram. ℌ. vt in posſ. lega. in. j. col. magna. in fin. verb. vnde dico. et de materia remissionis ratione contractus vide in spec. de primo et secundo decre. ℌ. nunc videamus: in verſicu. ↄ nota. et in cle. ℌ. ō. deni qz. xi. qō. per car. de re iudi. ↄ per baldum in. l. consentaneum viō. not. ℌ. quomodo ↄ quando nu. dic verum nisi lis esset cepta contra presentem secundum alex. andrum in. l. heres. ℌ. j. ff. de iudicijs.

c ¶ Potest concedere. adde spe. de calum. verſiculo est etiam ↄ an per abolitionem recedatur ab instantia vide glo. ↄ Bartolū in. l. aut priuati. ff. ad turpil. ↄ in. l. mulier. ff eo. titu

¶ Verbū ꝑt. ad de qō vbū pōt ꝑcedere negatione ꝑportat pcisaz ne cessitatez alsa non gl. in regula bñficiū in. vi. al sinci pit indultū bar. i l. iij. j. col. ℌ. de pigno. ↄ in. l. ſi. in. ℌ. g. ff. de fun. ↄ quō ponaf habes gl. ↄ bar. i. l. qō seruitus. ↄ ibidez p. d. glez. i. l. i. col. ff. de fōdi. ob cām. ad de bal. i i. j. in. ir. op. ℌ. q. res iudi. nō nocet. ꝑpe fin. ad scias aūt. ↄ j aut. si qs. ℌ. de natura li. ↄ in cle. ū. cū gl. de cele. mis. ō offi. dele. c. cōsulunt. et cle. auditor. de re scriptis.

a ¶ Se inscribere ad penā talionis. vide salv. i. l. jure mariti. num. vij. ℣. oppono ex gl. fertō in apost. in ver. se inscribe ↄ re. ℌ. eo.

b ¶ De calūnia tenet. ↄ adde qualiter teneat accusator de calūnia die si multitudine supplicū si pena est determinata als tenet filitudie eius pene q̄ p tali delicto ꝑueuit impoſ. bart. i. l. atbletas. ℌ. calumniator. ℣. ↄ aduertē. ff. de ifa. post glo. vide gl. i. ū. q. iij. i summa. ↄ per ale. cōſil. xj. pria pte.

c ¶ Sz mulier sic Tu vide de hoc Alterā. in aller. l. palā. vbi loquit in his terminis ↄ Lud. roma. fin gul. suis in verſi. adulter. ver. mulier.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ☞ Qui sciens vroꝛem tenet adulteram. Tu vide de hoc quesito quod notaui in addi. ad rubꝝ in.l. castitati. nu. 3. in apost. inversi. reducens. ꝛ. eo.

b ¶ Accipiens alteram vroꝛē. ꝛ adde Bal. are. in tracta. malefi. versic. adulterato. ver. et aduertas. no. in l. ꝯ. ibi per eundē saly. post bal. ꝛ. de incest. nup. qō duas vroꝛes accipiens ꝛ habens simul ꝛ semel est infamis ꝛ tenetur pena stupri nō pena capitis sed ō iur canonico vo ri sunt incidendi capilli et panni. extra. q. 1. dōnēdi. cuz glo. fin. de bur. consuluit re neri pena capi tis eum qui igno bilis accipit duas vroꝛes nobi les nō aliter idē si qs habeat vnā sponsam ꝛ vnam vroꝛem vel duas spōsaꝝ gl. inversi. vroꝛes doct. hic not. in. l. j. in fin. et ibi alcyā. ff. de in ſa. vbi vide oino adde idē ee in ba bente duas cōcu binas: qꝛ efficit infamis gl. est in ꝛ. ff. in aut. qui. nio. nat. effi sui. quā allegat ꝛ seq tur bal. j. d. l. ꝯ. ꝛ. de incel. nupt.

☞ Adde de ma teria in hac apoſtil. tacta. l. que sit pena accipiens duas vroꝛes vel duas sponsas qō not. Roma. sing. 6 suo fin meū nu merū. cccccxxxiij. incip. tu scis que pena sit.

☞ Add questio nē. vide bart. in. l. ij. ꝯ. ſi scruꝰ ꝛ ibi Pau. de castr. et Aler. col. ꝯ. versi. tertio mouet bar. ff. de acqui. poſ. et idē aler. l. i. ſi. ff. e.

d ¶ Excuſef. Aldo Ray. ꝛ bar. in. ꝯ. ex hoc rescripto. in. l. j. ff. de vent. inſpi. cy. ſ. auf. ſi vroꝛ. ꝛ. de repu. h. l. cōtra in. l. ex mēte. ꝛ. ad. l. falc. quez vide ꝛ in addi. ad ſpecu. de cita. ver. nō valet. ci tatio nēc pceſſus in. l. cum mulier. ſol. ma. ꝛ hic. et in l. j. de pe. ꝛ. ſi a nō cōpe. in. ꝛ in. l. j. ff. ſolut. matri. ꝛ per bart. in. l. ij. ꝯ. hec actio. vi bo. ra. et ang. in. Liquid ſit fugitivus. ꝯ. item apud labeonem. ff. ō cdil. edic. bar ſol. in. l. fine vroꝛ. de dona. iter vir. ꝛ vroꝛ. ꝛ in. l. ij. ꝯ. ſi ſeruus. de acqꝛ. poſ. Jo. an. in regu. quod quis mandato. in mercu. ꝛ in addi. ſpecu. in rub. de ſolu. per Alexand. conſil. xxiij. prima parte.

Qui sciens vroꝛem tenet adulteram. Tu vide de hoc quesito quod notaui in addi. ad rubꝝ in. l. castitati. nu. 3. in apost. inversi. reducens. ꝛ. eo.

¶ Accipiens alteram vroꝛē. ꝛ adde Ang. are. in tracta. malefi. versic. adulterato. ver. et aduertas. no. in l. ꝯ. ꝛ ibi per eundē saly. post bal. ꝛ. de incest. nup. qō duas vroꝛes accipiens ꝛ habens simul ꝛ semel est infamis ꝛ tenetur pena stupri nō pena capitis sed ō rit necessaria impetratio abolitionis ꝛ dic in distincte qō nō qꝛ calumnioſe non deſtitit nec calumnioſe accuſauit sed vana ſimplicitate ergo ꝛc. vt dixi. ꝛ. l. proxima. l. vbi autē calumnioſe poꝛ rexiſſet vel fuiſſet talis qui de preſumpta calumnia teneretur an poſſet deſiſtere ante litem conteſtata ꝛ impune dixi in. l. ij. ꝯ. qui accuſ. nō poſ. ꝛ dicē. j. ad tur pil. l. j.

¶ Circa ſcōam partē queꝛo an qui sciens vroꝛē ꝛ adulterā[a] crimen lenocinij committat ꝛ dicit gloſſ. ꝛ. qō nō per aut. ſed nouo. ꝛ. eo. qꝛ no. qꝛ nec ibi nec in corpore hoc declarat ꝛ licet dicat qō cōſtante matrimonio poſſit accuſari ꝛ in hoc deroget iuri antiquo qō nō permittebat eo cōſtante tamen nō ptrmittit eam ſine accuſatione impune retinere de mente tamen gl. ſatis puto procedere: qꝛ ꝛ damnatā ſibi licet recōciliare impune. vt in auf. ſed bodie. j. eo. de quo minus videt cū multa impediunt cōtrahenda que nō diruntur iā contracta. vt. ff de his qui ſunt ſui vel alic. iuris. l. patre furioſo. ꝛ de arbit. l. non diſtinguemus. ꝯ. facer. dotio. ꝛ cū conceditur qō eſt plus nō denegatur qō eſt minus. vt. ff. eo. l. nec ea. ꝯ. j. ꝛ de regu. iur. l. nō debet. ꝛ iſto reſpectu Buar. j. d. auf. appoſuit illud verbum pōt vt ibi dixi. ¶ Nec obſtat ſi dicas qō ibi conceditur qō eſt minus: qꝛ delictum tam eſt punitum qō in caſu noſtro remanere videretur impunitū contra. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. qꝛ reſpondeo qō nec ibi pena erat plenarie executioni mādata ifra biennū. nec etiā ſoluto matrimonio. pbibetur accuſario vt olim. Item illud non eſt conſiderandum quo ad penam lenocinij de qua querimus: qꝛ pariter lenocinium committebat qui retinebat vel reducebat vt hic. ꝛ pro hoc facit bene text. in auf. vt nulli iudi. ꝯ. adulteram. in fi. ver. ſi vero hi. Quo autem ad vim tranſactionis vel amicabilis compoſitionis procedant que nota. in. l. tranſigere. ꝛ. de tranſactio.

1 ☞ Animus in delictis attenditur.
2 Stuprum qua pena puniatur. ꝛ nu. 3.
4 Effectus punitur effectu non ſequuto.
5 Conuerſus ſine conſenſu vroꝛis per ipſam renocari poteſt.
6 Bannitum minus legitime ſciens ꝛ cum interficiens an teneatur.

[a] Cum qui duas. Primo dicitū. Secōdo rō obiecti reſpōſiua. Tertio diſpoſitio nona trium dubioꝝm re motiua. Secūda ibi: in ea. tertia ibi verum. ¶ Et hec ſub diuiditur in tres: quia primo remouet vnum dubium circa accuſationem criminalem. Secundo aliud circa res in dotē data. tertio aliud circa res mulieri promiſſas. ſecunda ibi: certe. tertia ibi: nam ea. ¶ Caſus. ꝛ In delictis conſideratur animus ꝛ merum factum non iuris effectus ideo vroꝛatus ſcienter acciens aliam vroꝛem[b] punitur non mulier ignorans. imo res in dotem data ꝛ repetit licet ſibi promiſſa petere non poſſit. hoc dicit. ¶ Exponet ext. ibi prohibentur et ſic cum matrimonium ſecundū non haberet effectū: quia nullum videbatur quod nulla penam pati deberet ſed contrarium ſtatuitur: quia cum deſtinatio inſpicitur vt ſequitur quod intellige aliquo facto extrinſeco ſecuto vt hic fuit. ꝛ ſic non obſtat. l. cogitationis. ff. de penis.

[b] Ibi celibatum: quia ſe nō habere vroꝛem aſſerebat. vt alias ꝛ. ff. de iud. in. l. ſi. ¶ Ibi etiā ſtupri hec dictio etiā implicat infamie penam de qua in principio. dixit ꝛ dotis reſtitutionem de qua j. ſequitur. ¶ Ibi ſtupri cuius pena in caſu iſto et regulari ter inhoneſto eſt dimidie partis bonoꝝm publicatio in vtr cōbertio corporalis cum relegatione. vt inſtitut. de public. iudi. ꝯ. item lex. ꝛ hec pena eſt communis maris ꝛ femine. ſed bodie femina detruditur in monaſterium. vt not. glo. j. eo. l. penul. gladū quando in puerum. vt. j. eo. l. cum vir. deportationis: quando tutor in pupillam. vt. j. ti. j. li. j. ꝛ cōcremationis quādo ſeruus cum domina. humilis autem quis dicatur habemus in l. marito. ff. eo. ꝛ. l. humilem. ꝛ. de ince. nup. ꝛ dixi. ꝛ. eo. l. gracchus. ꝛ vſq; ad quinquēniū de eo pōt inſtitui accuſatio niſi per vim ſit commiſſum: qꝛ tunc ſine tempoꝝs prefinitione. vt. ff. eod. l. mariti. ꝯ. hoc quinquennium. ꝛ ꝯ. ffin. ꝛ non curatur an mulier ſit virgo vel vidua. vt. ff. eo. l. inter liberos. ꝯ. i. dūmodo nō ſit ancilla: vt eadez l. in p. in. vel vidua nō ſit meretrix. vt inſti. de publi. iudi. ꝯ. item lex vel cū ea nō coeatur vt concubina. vt. ff. eo. l. ſtuprum. ꝯ. ad quod proteſtatio eſt neceſſaria. vt. ff. de cōcubi. l. ij. ꝯ. at cum ait tiliani. vnde ſis cautus. ꝛ hoc de iure ciuili. ¶ De iure autem canonico ſtuprum eſt impuniſtū in muliere in mare nō ſed ſi ſit cōmiſſum in virgine eſt immuratū vt eā dotet ꝛ in vroꝛem acciat ſi ipſa ꝛ pater conſenſerit ꝛ ſi ipſa nō conſentiat ſolū dotem recipiat. Si vero ſtupratoꝛ renuerit tunc prius verberibus trāditus in monaſterū detrudit penitentiam acturus. vt extra de adul. ꝛ ſtupro. c. i. ver. ij. qō videretur in terris eccleſie ſeruari de here cū ibi expreſſe deroget legi ꝛ etiā fauoꝛe matrimonij. de ꝛ na adulterij dicetur. j. eo. l. ꝙuis. cl. ij. ¶ Circa. j. partem not. qō quis nō pōt eodē tempoꝛe duas vroꝛes habere. Jtē not. qō infamis eſt ipſo iure qꝛ duas ducit vroꝛes eodem tempoꝛe. Vīn autez idē fit in ſponſis. dic vt in glo. ¶ Ex. ij. parte not. quod in delictis ſolum conſideramus factū non iuris effectum. ¶ Ex quo no. ſcō qō punitur affectus licet nō ſequaꝛ effectus. Contra quod oppo. de. l. cogitationis. ff. de pen. ꝛ ſol. qō hic eoꝛum pōt fuit ſecutum ibi ſtetit in finibus cogitationis. Et hoc vult gloſſ. hic poſita ſuper verbo cogitat. de hoc plenius dic p glo. ꝛ doct. and. ſi quis non dicā. ꝛ. de epiſc. ꝛ cler. ꝛ dicā. j. de ſica. li. ſ cum telo.

¶ Ex tertia parte nota qō maritus cognoſcens ſoluta ſub coloꝛe falſi matrimonij cōmittit ſtupꝝ ꝛ per conſequens nō adulterium de quo. ꝛ. eo. l. prima. ¶ Item no. qō ignorantia excuſat a delicto. ¶ Ex. iij. parte not. qō iſta mulier repetet ea que dotis cā dedit. Contra qō facit. ff. de cōdi. ob tur. cauſam. l. j. ꝯ. fin. l. ij. ꝯ. Solu. qō ibi in ſciente: hic in ignorante vt hic patet in text. hocvult glo. ꝯ. gnata ſup verbo prouincie. ¶ Sed caueqō ꝓpter. cen. tenuit cōtrariū per l. aurēculo ff. de cōdi. ſine cauſa. per quaz reſpondebat ad cōtraria. ſ. quod ibi ob turpē cauſaz dedit: hic ob matrimoniū vt ibi dicit tert. Sed tene glo. ꝛ eam ſubtiliter quez vt faciat glo. in. d. l. aurunculo. videlz aut hec mulier ſciebat ius ꝛ factū ꝛ nō repetat qꝛ tuputer dat. Aut ſciebat factū ſcilicet cum habet aliam vroꝛem ſed ius ignoꝛabat: quia putabat illū poſſe duas vroꝛes habere per ſuaſionē aliquoꝝ vel conſiliꝫ et inſtigationibus aliquoꝝ. ꝛ tunc repetat. vt. d. l. aurunculo. ꝛ ibi vide gloſſ. quo ad hoc membrū ꝛ ſol. In dubio autē ea que ſunt facti preſumit ignoꝛare. l. verius. ff. de pbati. ꝛ extra de conſtit. c. j. lib. vi. ¶ Sed an preſumat ius ignoꝛare. Credo qō nō argu. beitus l. ꝛ glo. ꝛ qꝛ hoc communiter ab omnibꝰ ſcitur ꝛ ſic preſumpt. o eſt qō ipſa ſciat. vt. ſ. de pigno. acti. l. pignus. cum ibi not. ꝛ arg. eius qō not. glo. in. l. quinta. ꝯ. de peri. tuto. ꝛ hoc quātum ad reſtitutionē dotis matrimonio ſecuto de facto. quātū vero ad penam criminis dic vt per gloſ. ꝛ doct. in. l. qui contra. ꝯ. de inceſt. nup. ¶ Sequit in glo. ꝛ idē in converſis qui per vroꝛes rouocantur. hec verba ꝓt habere duplicē intellectum. Vnum vt qꝛ converſio mariti vroꝛe nō conſentiente nō valet de iure canonico. vt extra de converſi. coniugato. c. vroꝛatus. maritus autez debet vroꝛi reſtitui: ſicut datū in dotē reſtituitur qñ matrimonium non valet vt hic. Alium intellectum poſſunt habere vt quando converſi revocantur per vroꝛes: qꝛ converſio nō tenuit bona in monaſterio tranſlata debeant reſtitui ipſis converſis. qō indubitanter procedit qñ tacuerē in cōſequentiam perſone tranſferebat. ſed quando expreſſe adhuc idē ſi acceſſorie per dictionē cuz ſed ſi per copulā ꝛ vt dedico me ꝛ mea: tunc eſt dubiuz qꝛ bona videntur tranſferri eque principaliter vt perſona ꝛ per ſe. Sed vide qō not. per gloſ. ꝛ doc. in aut. ingreſſi. ꝛ qō ibi ſpecialiter ſuper hoc in repetitione mea ſcripſi. ¶ Circa vltimam partem querit glo. ſi promiſſa non pōt petere an data poſſit reuocare. et dicit glo. qō ſic: qꝛ turpitudo eſt ex parte dātis ſ. ſi: eo qꝛ hec mulier ignoraus erat. vt in tert. habes. ſed ſi ſciens fuiſſet reſtituere non tenereť: qꝛ in parti cā ꝛc. vt. l. ij. ꝯ. ff. de cōdi. ob turpem causam. ab ea tamē auferret fiſcus vt ibi not. qō nō faceret quando turpitudo tantum ex parte dantis fuiſſet. ꝛ gloſſ. dicit hic et vbiqꝫ qō promiſſa non pōt meretrix petere. reprobant doc. in. l. ꝯ. de condi. ob tur. cām. ꝛ ibi dicā. ¶ Ultimo hec lex in ſecūda ꝛ tertia parte inducit per Dyn. ad questionem[c] eius qui interficit bannitum minus legitime vt ſi ſciens cum minus legitime eſſe bannitū reuocat ac ſi non fuiſſet bannitus: qꝛ nō dz bannum qō formā debitā ſolennē banni nō habet. vt in ſimili in. l. ij. ꝯ. Codemnatum. ff. de re iudic. ꝛ ff. de ſta. ho. l nō ſunt liberi. ſinautem ignoꝛabat qꝛ putabat eum ſolenniter bannitum excuſetur[d] ? nen punitur arg. huius. l. ꝛ pro hoc caſu inducebat in ſimili. l. pe. ff. co. titu. Jtē quod auctoritate publice ſcripture fuit deceptus ꝛ ſic et obeſſe non dz. arg. ꝯ. de his qui ve. ex. ta. impe. l. j. ꝯ. de repu. antenti. bodie. ꝛ. ff. de interroga. actio. l. de etate. ꝯ. ex cā. ꝛ de edil. edic. l. quid ſit fugitinus ꝯ. apud labeonē Bart. vero dicit qō licet ignoraās nō puniaf. l. coine. de ſica. qꝛ nō fuit in dolo tū extra ordinez ſit puniendus pp culpā quē adhibuit non conſulendo peritiores eis ſcripturas banni oſtendendo. argu. l. ij. ff. vi bonoꝝ. rap. ad. l. comel. de ſica. l. lex cornelia. ꝯ. Jtez quia erravit in iure cuius error nō excuſat a culpa: vt ff. de his quino. infami. l. liberorum. ꝯ. notatur. Jtē qꝛ imputatur ei qui cū alio contrabit niſi prius exploret cōditionē illius. vt. ff. de regu. iur. l. qui cum alio. ꝛ ei qui agit etiā ex perſona alterius niſi veniat plene inſtructus. vt. ff. de regu. iur. l. qui in alterius. ¶ Ego ſto cū Bart. vbi ex notorietate ſcripture vitiū apparet. als ſto cū Dyn. qꝛ ꝓſumptio eſt qō iudex eū ſolemniter bannit. erit

nuerit vt. ff. de offi. preſi. l. j. circa prin. ꝛ not. ff. de reg. iur. l. nō videť. ꝯ. qui iuſſu. ꝛ. ff. de enictio. l. hermnius. ꝯ. gaia. facit inſtit. de fideiuſ. ꝯ. fi. ꝛ. ꝯ. de cōtraben. ꝛ cōmitten. ſtip. l. j. ꝛ p iſta differentia facit. l. ſi. ꝯ. de edic. diui adria. tollen. Jtē pro hoc facit qꝛ occiſus erat in quaſi poſſeſſione banni. vñ de eo vt vere bannito debet iudicari. vt. ff. de libera. cauſa. l. ſi cui. ꝯ. li. ꝛ de acqui. poſ. l. iij. ꝯ. ſi ſeruus. Jtē qꝛ ſic publice reputabať ꝛ ſic excuſandus. vt ff. ad macedo. l. ſi quis patrē. ¶ Sed dubium fortius eſt ſi in vi iuſtitie petebat ille declarari ſe non debuiſſe banniri vel de ſe bāno cācellari an hoc iudicio pēdēte poſſet ipe impune occidi. ꝛ dixit Dy. quod ſi petebat hoc remedio appellationis quod nō potuit impune occidi. arg. ff. nil noua. appel. pendē. l. j. ideo nec aliā iniuriam ꝛc. Et eſtratio qꝛ appellatio extinxit pronunciatum aut per aliam modū ꝛ tunc poſſit: qꝛ licet paratus ſit ſuſcipere iudiciū tamē in poſſeſſione banni eſt. ꝛ ſic vt de bannito iudicandus. vt in. ll. ſ. in precedenti allegatis. ꝛ hoc niſi ſciens fuerit vt in precedenti dixi. ¶ Sed Bar. dixit quod ēt ab ignorante nō potuit occidi etiā ſi nō per viam appellatiōis veniret quin ō cui pa veniat puniēdus vt per eū no. in. d. ꝯ. ſi ſeruus. Et mouek qꝛ in poſſeſſione libertatis primeue videtur propter ſpem ſicut is cui fideicommiſſaria libertas debetur. vt. ff. de fideicomm. liber. l. cum vero. in principio. ver. qui enim. Jtem quia ſcientia irritāda alio modo quam per appellationē ſic habet ſuum effectum ſuſpenſiuum ſicut qñ per appellationem. ff. de iniuſto teſta. l. ſi qs exhered ato. ſicut i giturinder non poteſt exequi ſic nec priuatus multominus. Jtem qꝛ ſtatutū permittens occidi bannitum dz intelligi de bānito propie. ꝛ is demū eſt propie bannit? a quo pena exigi poteſt vt in debitore dicitur arg. ff. de fideiuſ. l. fideiuſſor. ꝯ. fideiuſſori. ꝛ de ver. ſig. l. debitor. ab iſto non poteſt exigi quia tutus eſt exceptione ergo ꝛc. ¶ Ego puto qō ſi diu ille ſteterat in quaſi poſſeſſione ꝛ poſtea litem mouit ita qō non ſtatiz vel paulo poſt ſentētiā ꝛ is litem mouiſſe iuſte ignoꝛauit qui euz occidit qō excuſetur per rationem Dy. ꝛ alias quas in precedenti queſtione dixi alias procedat opi. Bar. vt pro mō culpe puniatur licet eius rationes non multum vrgeāt qꝛ ſolum habetis videre an in dolo vel culpa cenſeatur.

1 ☞ Reus petens condemnari poteſt accuſatore abſente.
2 Abſens pro quo ſententia ferenda eſt an ſit citādus. ꝛ nu. ſeq.

[a] Quamuis. Primo rationem dubitandi vna parte tollit. Secundo conſultationi iudicis rñdendo queſtionem decidit. Secunda ibi tamē quo niam. ¶ Caſus. ꝛ Abſentia accuſatoris poſt liquidationem criminis non impedit cōtra reum preſentem ferri ſententiaz. [a] hoc dicit. ¶ Quod nota: quia hic babes caſum quod in criminibus pōt ſententia ferri abſq; alicuius partis petitione quod ſec[b] videtur in ciuilibus. vt. ſ. de iud. l. properandum. ꝯ. finautem.

2 ¶ Ro. etiam opin. ſm quam tenuerunt gl. quod abſens p quo eſt ferenda ſententia non eſt neceſſario citandus. ꝛ ita intellexit gloſſ. iſtum ter. que eſt finalis in. l. properandum. ꝯ. finautē reus. ſuper verbo cōtradictionem. ſ. de iud. ꝛ facit per hūc modum quia iſte accuſatoꝛ non citatur licet vroꝛ petat vt eum faciat per ſonaliter comparere. Aliꝫ Moderni notant ex eo totum cōtrarium vt ſit citandus quia dicunt bic fuiſſe citatum: ſed per procuratorem comparuerat. Aliꝫ dicunt ꝙ abſens reipublice cauſa nō eſt tūc neceſſario citandus vt hic. ſinautem ob aliā cām eſt abſens tunc neceſſario eſt citādus ꝛ pro eo debeat ferri ſententia vt hic a ſenſu cōtrario. ſed qꝛ bec. l. non eſt ſuper hoc clara: idco remitto ad ea que ſcripſi in. d. ꝯ. ſinautē reus. ¶ Opponit qō in abſentia nō poſſit procedi. vt. ſ. de accuſ. l. ſi accuſatoribus et

3 l. ſi. Solu. vt in glo. ꝛ hic ſpeciale qꝛ accuſatoꝛ oia peregerat vſq; ad ſententiā. ꝛ quia in ſeruitio reipublice erat. Doctores dicunt quod hic non eſt ſpeciale: qꝛ abſentia reipublice cauſa nil operatur: quia idem ſi non reipublice cauſa. Sed dicendum aut crimē tam liquidauerat. aut nō. ꝛ ita videtur glo. intellig. re. l. iſta. ꝯ. ō iud. l. properandū. ꝯ. finautem reus. in fin. ꝛ eſt gloſ. ſuper verbo contradictionem. ¶ Et eſt ratio qꝛ ceſſant rōnes propter quas preſentia exigiť. ſ. ne ſententia reperiatur deluſoria ꝛ non poſſit mereri executionem hic ergo abſentia reipublice cauſa ei pdeſt vt citatus non veniens non poſſit dici contumax nec grauari quod fieri poſſet ſi abſentia voluntaria foret. vt. ff. ſi quis ius di.

4 nō obtē. l. i. ¶ Queri poteſt qd econtra ſi reus fuiſſet in cauſa abſolutiōis in abūtia accuſatoris impediret ſuam ferri. ꝛ dicit Jaco. de are. quod ſic. Sed cōtrariū tenuit. ſ. de acc. l. ſi accuſato

5 ribus. circa fin. ꝛ dic vt ibi. ¶ Quero cū glo. [b] quare hec materia poſtulabat actoris pñtiā. ꝛ due ſunt opi. Una qꝛ dicebat als ſuam ferri non poſſe ꝛ hec bona vt ptz in prin. huius. l. alia qꝛ per procuratoꝛē accuſare nō poterat. ꝛ hec diuinat ꝛ eſt truffa: qꝛ ſic potuiſſet ꝓcuratori vel iudici opponere. Aliā rationē adducit glo. quia ante litem conteſta. debuiſſet hoc opponere cum exceptio ſit dilatoria ꝛc. qō no. qꝛ alibi in criminalibus non habes ſimilē glo. in noſtro corpoꝛe iuris. Canoniſte habent ſilem extra de iudi. c. iuris. li. vj. ꝛ in. c. generaliter. de procu. eod. lib. ſequitur Spec. in tit. de procur. ꝯ. j. ver. ſed pone. ¶ Sed Franc. accur. hanc glo. reprobauit ex eo qꝛ ſi vellent cū eo agitata in iudicio nec repelli pōt: ſequitur qō ad diffinitiuam proceditur ſed hoc fieri non pōt: qꝛ non contra procuratoꝛem: vt. l. ſi. ꝯ. de iniu. nec contra principalem abſentem: vt. ꝯ. de accuſa. l. abſentem. et ff. de pe. l. abſentem. ꝯ. j. Scdo pro Frā. accur. facit qꝛ lex reſiſtit interuentui procuratoris: vt. l. pen. ꝯ. ad crimen. ff. de publ. iud. quinimo non tantum reſiſtit ſed clamare videtur interuentum nullum eſſe dum dicit: fruſtra? interuenit: ꝛ ſic interuentus ipo iure nullus vt probat illud verbum fruſtra: vt. ꝯ. de tranſactio. l. ſi cum. ꝛ. l. cū donationis. Ideo nō vꝫ quicquid ſequit er eo vel ob id: vt. ſ. de leg. l. non dubium. ꝛ. ff. de condi. inde. l. ſi non ſortem, in prin. Tertio qꝛ ratione prohibitiua interuentus procuratoris reſpiciunt vniformiter quātūcūqꝫ parte iudiciꝫ igit in quacū

[a] qꝫ eius parte pōt opponi: rōnes aūt prohibitiue ſunt he ne cuſ ſouium reperiatur iudicium: qꝛ ius qui procuratorem conſtituerit cum ſe vel per procuratoꝛem cognouerit ſuccūbere et fugam arripi: ꝛ ſcōa qꝛ per ſe cām tanti ponderis quilibet diligentius aget. ꝛ hec ꝓbant. ff. an per aliū cauſa app. l. j. Item qꝛ in cauſa tanti ponderis lex noluit per procuratoꝛem preiudicari dño. et bas rōnes plenius declarauī in. l. reos. ꝯ. de accuſ. Quarto quia in tex. ꝯ. ad crimē. videť cauſa dum dicit ad crimen perſequendum: inchoatio autē ſit per litis conteſtationē: vt. l. amplius. ff. rem ra. habe. ꝛ in aut. de litig. ꝯ. ſin vero initium. col. ix. perſecutio eſt perfecta ſecutio cum illa prepoſitio per ſignificat pfectionem adiuncti: vt. l. vrbana. ꝯ. pernoctare. ꝛ. l. edificia. ꝯ. perfeciſſe. ff. de verbo. ſig. igitur cū ibi ad proſequendum prohibeatur prohibeť ad principiū: mediū ꝛ ad finē. ꝛ ita in ſimili intelligit Jaco. but. in. l. procuratoribus. ꝯ. de procur. dum dicit negotia perſequendi ꝛc. ¶ Et predictis cōcludo qui. Fran. versum. Ad obiecta rñdeo qō inter dū procuratoris interuentus prohibetur ratiōe perſone cōſtituentis vel cōſtituti vel ꝓpter qualitatē alti

[b] quā ei coherentem tunc debet exceptio ante litem conteſtatam opponi: vt. l. ita denum. ꝛ. l. licet. ꝯ. de procura. interdum prohibetur ratione cauſe ad quam vel in qua conſtituitur: ꝛ tūc quan docūqꝫ poteſt hec exceptio opponi: qꝛ redditi iudicijs retro nul lum: vt patet ex predictio. Vel aliud in criminalibus vt ibi: aliō in ciuilibus. hec tene cordi ꝛ de eis honoꝛem impēde magistro. Bartho. de Saly.

1 ☞ Stuprata per vim aon efficitur infamis.

[c] Dixidit in duas ptes. Edissimam. qꝛ primo in volūtaria, ſecundo in violeta. ſcōa ibi: nō enim. Caſus. ſtuprum voluntariū punitur in vtroqꝫ nō violentū in partem. b. d. ¶ Ro. qō per vim[d] ſtuprata nulla notaf infamia. prīcipium legiť duobus modis: vt in glo. vno modo quando mulier ſtuprum cōmittit cum mare. Scōo quādo cum alia mulere. ¶ Et no. qō gl. vult qō iſto caſu ſtuprū puniatur gladio vltore. ar. j. eo. l. cum vir. ¶ Querit glo. qua. l. iſte violentus accuſatur: ꝛ dic vt in ca. ꝛ nota qō hec gloſſ. declarat illum text. vt quod ibi

[d] dicitur ſine temporis preſinitiōe intelligatur quinquennium: et ſic licet poſſit poſt quinquennium tamen metam regularem nō excedit: vt. j. de fal. l. querela.

1 ☞ Maritus reipublice cauſa occupatus an trāſactis ſex mēſibus poſſit vroꝛem adulteriū accuſare. ꝛ nu. ſeq.

[a] Quamuis. Primo dictū. Scōo rō obiectionis ad caſum ſſitū. Tertio remouet dubiū. Scōa ibi: ſi igit. Tertia ibi: ad quā. Caſus. marito reipuplice cauſa occupato non currunt tempoia ad accuſandū de adulterio vroꝛē. b. d.

1 ¶ Quero primo an marito poſt reuerſionē cōcedaf hec facultas accuſandi ipſo iure a lege ſt rpa ſex menſium fuiſſent trāſacta in abſentia: an vero ſit neceſſe qō aduerſus curſum petat ſe reſtitui. Et rñdet gl. pe. qō ipſo iure et hic ꝛ ſupra ſi qō dā. Et precedēs glo. videť reddere rationē qꝛ: hec lex de ſex menſib[b] loquitur qui vtiles ſunt: vt. ꝯ. ſ. co. l. iure mariti. non de quinquēnio qō eſt continuū: ꝛ ſic ſentire videť gl. qō quinquennium. curreret

2 huic marito reipublice cā occupato. ¶ Contra hoc opponit. ꝛ pro oppoſitiōis declaratiōe pone qō a die cōmiſſi criminis maritus per quinquennīū ſtetit reipublice cauſa occupatus ſi quinquennium currit neceſſe eſt dicere quod iſti dies vtiles curraī qꝛ quinquennium iſtud non excedunt: vt. ff. eod. l. mariti. ꝯ. preterea. Quapropter dic qō nec quinquennium ei curriť: ſicut quādo impeditur iuris impedimento vt in caſibus quos not. gl. ſ. co. l. adulteriū. ꝛ ibi dixi. Nec iſte gl. volūt diuerſum ſz propter verbum vtiliter in ter. poſitū hāc. l. dicūt loqui de ſex mēſibus tātū. Poſſet etiā dici qō hic de vtroqꝫ loquatur ꝛ quinquennium dicat vtile quo ad initiū ſed cōtinuum quo ad curſum. Et ita refert Azo in ſumma qō domin[c] ſuus dicebat. ¶ Quero tertio an poſt reuerſionem ei competat illud modicū tps quo aduoca

3 tum querit ꝛ ſarcinulas componit. dic quod non per. l. ab hoſti

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus.ff.sed simpliciter.cum ibi nota.ff.ex quibus causis maiori.

4 ¶ Quero vltimo de intellectu huius.l.in fi.& glo.fi.dicit quod iste ter.vult dicere q̃ si maritus vadat se iactando q̃ vxorẽ accusabit iudex & statuet tps &c. hanc gl.no.q̃ tenet quod iactatio & diffamatio precedens sit necessaria.& ista dixi in.l.ea.§.qui acc. non pos.circa declarationẽ prime oppositionis quod ibi vide.

¶ Scias tamen q̃ iste intellectus non est bonus in.l.ista.scõm Ricar.malum.& communiter omnes q̃ iste text. alloquitur accusatorẽ nõ ream ad cuius postulationem talia tempora deberet iudex prefigere ex causa:ideo dicit q̃ iste ter.dicit q̃ maritꝰ debet probare accusationẽ q̃ si tpa de q̃bus in prin. huius legis dicitur postea currerent amplius non audiretur. Et ratio quare non audiretur est ne effrenata licentia &c.vt sequitur in textu vsq̃ ad finem.sed forte gl.nõ vult diuersum:& q̃ ipa dicit posuit vt remoueret dubium extra casum.l.si interim.iste terreret aduersariam se iactando quod accusabit eam q̃ faciet iudex parte instante:& dicit quod statuet terminum &c.

¶ Etupium non punitur in meretrice.

Stuprum est quedam adulterij species.

Sea. ¶ In viuente meretricio more nõ putatur stuprum[a]. b.d.& m gloss.nec adulterium.b.d.& m doc. ¶ Oppo.igitur q̃ adulterius cõmittatur & puniatur:vt.ff.eo.l.si vxor.in prin.ver. plane.Sol.vt in glo.vt hec & m illam intelligak vt dicamus q̃ dum hec mulier erat soluta:q̃ tũc cõmitteretur adulterij & nec remaneret im punitũ vt in cõtrario.Nec ob.q̃ ter.hic in fi.dicit crimen adulterij:q̃ exponet id est stuprũ:nec mireris q̃ ter.dicit q̃ do miscue antores iuris bis abutunt vocabulis:vt.ff.eo.l.inter liberas.§.i. ¶ Et ista solutione no.q̃ adulterius late sumpto vocabulo continet stuprũ seu verificak in stupro vt hic:&.l. eo.l. que adulterium. ¶ Et quo habes quod er libello de adulterio probato stupro sequitur cõdẽnatio q̃s est verũ nisi libell⁹ fic efficiet arctatus quod de adulterio pprie stricte sumpto deberet intelligi.Contra tamẽ predictã solutionẽ glo.fortiter facit.ff.eo.l. qui adulterium.in fi.vbi a pena stupri & adulterij immunitatem prestat.Sed glo.ibi exponit copulã pro id est:sed Dy.in questione facti cõsulit cõtrarium:& dicit de adulterio nõ puniri p.l.illam.& expositio glosse violat ter.q̃ placet & maxime q̃ verbum stupri antecedit verbũ adulterij:vnde si copula media exponak pro id est tanto magis ibi erit casus cõtra eam pptera ibi sunt due copule quarum vna antecedit & alia mediat. ¶ Intelligit ergo istam legẽ etiam in adulterio.& sic rũsio expssa fit de adulterio de quo magis videbak puniri:& tacita & consecutiua fit ó stupro & sic respondeatur ad questiũ. ¶ Ad.l.si vxor.rñdet vt ibi i vltima solutiõe seq̃ q̃ ibi in ea que fuerat vulgaris sed desierat & matrimonii cõtraxerat:quo durãte adulterij amisit tale adulterium potest accusari:sed si vulgaris esset tpe mrimonij & sic meretricio more viueret tale adulterij esset impunitum vt hic.et ff.eo.l.qui adulterium.Et pro hac solutione facit ibi ter.dum dicit vulgaris fuit:& sic de preterito loquitur non de tempore presenti seu instantis matrimonij cum in dubio verba tẽporis preteriti abnegationem includant de presenti:vt.ff.de tel.l.iij.&.iulia.& ibi glo.no.signata super verbo palã.& probatur institu.de nup.§.quod si nurus fuit.& extra de appel.mon.c.ij. ¶ Nec obstant huic solutioni verba que ibi sequuntur quãuis si vidua esset &c. que de presenti loquant & tamẽ ibi dicit stuprum impunitum:& sic precedens victi eni adcrsar videak etiam loqui quando vulgaris erat tpe matrimõij:q̃ illa verba subtiliter inspecta probant q̃ dixi:& sic faciunt pro nõ contra.& ibi est sensus q̃ adulterij factum cum nupta que primitus fuerat vulgaris & desierat punitur sed non stuprum commissum in ea que nõ est vulgaris tempore stupri primitus tamẽ fuerat:q̃ est notandum.

¶ Item predicte solutioni non obstat.l.stuprum.ff.de ritu nupt. put est ibi implicatiua etiã si nõ palam que implicare videt q̃ idẽ esset si palam ppter q̃ ne obstet.o.l.si vxor.glo.intelligit illam.l.in coniugata.& ibi exponetur stuprum hoc est adulteriuz q̃ pm Cy.illa implicatiua debet constitui cum antecedente verbo vel debet obiici ne resultet iuri cõtrarius intellectus.arg.l.si patrem.§.de condi.inser.vel dic q̃ vtroq̃ casu stuprum cõmittitur:sed altero casu est impunitũ.o.l.si vxor.§.plane.& hic et.ff. eo.l.qui adulterium. Vel forte verius ibi quo ad impediendum matrimonium tunc vel postea cũ suffultus dignitate:ideo posita est illa.l.in materia nuptiarũ.vide tamen q̃ dixi.ff.eo.l.adulterium ad concordiam opinionũ. ¶ Opponitur secundo si stuprum vel adulterium in casibus predictis nõ punit:ergo plus habebit luxuria q̃ castitas. ¶ Contra q̃ opponit glo.fi.& non soluit:de.§.fi.in auf.de rest.& ea que Sol.q̃ nõ plus imo minus & in eius odiũ principalr hoc est statutũ:q̃ vtilitas vite fecit eas indignas:vt.ff.eo.l.que adulterium.in fi.vbi ter.hoc contrarium vult soluere.Saly.

1 ¶ Datum vt ab accusatione illicita desistatur repeti potest.
a Cupiditas illiciti lucri quoiure petatur vsq̃ci.

¶ Stuprum non punitur in meretrice. b Stuprum est quedam adulterij species.

Erui. Not.quod contubernium volatũ non punit.l.iul. ¶ Querit gl.an alia lege puniat. Et dicit glo.q̃ sic ciuiliter actione serui corrupti vel iniuriarum vel aquilia:vt.ff.eod.l.inter liberas. Item potest peti extra ordinem violatorẽ puniri:vt ibi:& ff.de offic.presi.l.fina. Et intelligo quod iste actiones intententur a domino ancille stuprate non a seruo in cuius stabat contubernio.

Siautem. Primo dictum.Secundo eius effectũ.bipartitum.secunda ibi:qui examinat secũda subdividit in duas vt in litera patet. ¶ Casus.† Datuz vt ab illiscita accusatione desistatur repetitur non datum vt a licita discedatur imo tunc vtero punitur.h.d. Collige ex text.ibi potentis &c.& ex eo q̃ infra dicit qui innocẽs &c.q̃ ad probandum redẽptionem euasionis sue debet probari adulterij potẽtia & dantis innocentia. ¶ Item no.q̃ datio ob redemptiones vexationis non est prohibita[b] sed receptio sic. ¶ Sic.i. ponit casum in terminis. ¶ Glo.tertia ad id q̃ ter.hic in princ.dicit licito more duxisti:oppo.de.l.mariti.§.i.ff.eo.& sol.vt hec intelligatur scõm illam vt dicatur licito more eam ducere si alter fuisset dissolutum matrimoniũ quã causa adulterij vel stupri vt ibi sed hic caue quia lex illa loquitur de eo qui damnatam duxit q̃ vt leno puniretur.at hic in nulla legis parte presupponitur eas damnatam de adulterio vel stupro necesse prohibitum adulteram dinoscio facto ducere in vxorem.Imo tunc nupta fine protestatione non potest accusari nisi in adultero prius convicto vt vidisti.&.eo.l.reos. Saluando tamen glo.dic quod ipsa habuit respectum ad ius nouum autenticorum quo nõ permittitur solui matrimonium nisi vxore prius connicta:vt.&.eod.autent. sed nouo iure. ¶ Glos.quarta querit qua actione ista repetit quod dedit:& dicit glosse.quod condictione ob turpem causam: vt.ff.de calum.l.in heredem. ¶ Item querit quo iure petit vlcisci cupiditatem huius illiciti lucri:et dicit quod.l.iulia repetitũ darum:vt.ff.de calum.l.i.§.i.ff.ad.l.iulia.repetundar.l.penul. circa princip.et eius pena est extraordinaria.vt.o.l.penultima. §.hodie. Item dicit glo.quod agi potest actione in factũ ex edicto de calumniatoribus infra annuz ad quadruplũ in quo inest simplum post annum ad simplum tantum:vt.o.l.i.in principi. punitur etiam aljs legibus quia pena falsi vel concussionis vt plene no.glo.in.o.l.i.§.i.ad quam remitto. ¶ Glo.sexta contra predicta oppo.de.l.accusationis.§.q̃ met.cã.& remittit ad ibi notata. ¶ Ultima gl.querit in casu in quo accusatio erat vera & non calumniosa qualiter puniatur reus qui dedit & accusator q̃ recipit & dic vt in ea.

¶ Seruus contubernalem d: adulterio non accusabit.

2 Maritus seruus an possit vxorem adulteram accusare.

Jeius. †Seruus eius contubernalem nõ accusat adulterio.b.d. ¶ Quero an lex sit correcta de iure canonico quo inter seruos potest esse matrimonium vt extra de coniug. seruo. c.i.& videtur quod non:quia illo iure quo est matrimoniũ de pena adulterij non cauetur nec iure nostro vt hic.igitur quod non mutatur stare non prohibetur. Item quia si lex cogitasset quod statueretur vt inter seruos foret matrimonium[c] nõ forte ita grauem penam vt in eorum thoro violato vt in.l.liberorum thoro apposuisset:& simile arg.facit glo.in auf.qui rem huiusmodi.§. de sacrosan.eccle. ¶ In contrarium fortius facit quia cessante causa & ratione debet effectus vel iuris dispositio:vt.§.de episc. & cleri.l.generaliter.& ff.de dona.l.ij.§.fin. Sed causa quare lex iulia inter seruos non prouiderat est quia inter eos non erat matrimonium ergo cum hodie illa causa cesset et ratio debet cessare effectus et legis dispositio prohibitiua et locũ habere permissiua per quam lex iulia contra violatores seu corruptores matrimoniorum prouidit.simile vides quod liberti impetrantes ius aureorum annulorũ vel hodie ex simplici manumissione habentur pro ingenuis:et iura de ingenuis loquentia in libertis habent locum preterquam in bis in quibus specialis dispositio vel reseruatio in contrarium fata est vt.§.de nat.restit.& de aureo.iure annulorum.l.secunda.& auf.ibi posita. ¶ Non obstat quod lex canonica & non ciuilis disponat de hoc matrimonio quia lex ciuilis in hoc est correcta & non redigitur sacros canones imitari in his:vt.l.priuilegia.& auf.cassa.supra de sacrosan.eccle.si ergo in hoc imitatur vt sit matrimonium imitari dicetur in pena ex quadam mente generali:vt in simili dicit text. supra de cura.furio.l.nec lucrum. ¶ Quero quid si mulier libera esset vt sonare videtur iste text.dic quia de iure nostro matrimonium non erat ideo stuprum tantum in eam videretur commissum esse:vt.ff.eodem lege inter liberas. sed de iure canonico si a principio sciuit virum fore seruum vel ex postfacto & non discessit imo se coniunxit cum illo matrimonium tenet:et est validum vt in capitulo.ij. iij. et. iiij. extra de coniugijs seruorum: et tunc vertitur dubium quod in precedenti quesito. ¶ † Sed

2 suppositio

supposito qõ tũc diceretur adulterium commissum & quod pẽa adulterij locum haberet an maritus seruus accusare posset.& videtur qõ non vt hic.& qr seruus sistere in iudicio non põt.vt.§.ó iudi.l.seruꝰ.& ff.de iudici.l.incertis.nec iste casus est de exceptuatis ibi numeratis in glo. ¶ In contrarium videtur quia iuam inturiam prosequitur quo casu exorbitant iuris regule.vt.§.qui accusa.non pos.l.de crimine.& quia delictum est de atrocioribus quo casu etiam contra dominum admittitur querimonia seruꝰ. vt.l.ij.ff.de bis qui sunt sui vel alien.iur.et.o.l.incertis.in princ. & hoc placet.

a ¶ Exceptio lenocinij.adó spe.de accu.§.itẽ qõ artẽ.& ti.ó cri.l mo.excep.prop.ver.i.
b ¶ Nõ possit.exceptio lenocinij cui ꝓpetat vio spe.ó excep.§.iiij. post §.sup excepti6e
c ¶ Dilatoria.an exceptio lenocinij sit dilatoria vel peremptoria.vide glosl.in.l.si mulier.ff.so.ma.& bar.in.l.ij.§.q hic crimẽ.& in.l.qui adul.& in.l.si marit⁹.§.prescriptiões ff.de adul.qõ est dilatoria & ꝺ proponi ante nomẽ receptũ inter reos.bar.in.o.l.ij. §. qui hic crimen.et nõ põt opponi p bannitum vltra ea que not. do.coappostillatoꝛ meus.&.cad.l. nu.ij. in apostil. in §. exceptio lenocinij.quod no. Dy.in.l.seio.§. q̃ ritur.& ibi posui i apost.in ver. ꝓpter mutuam cõpensationẽ.ff. de app. ¶ Pau.ó cas. ꝺocto.in.l.cum mulier.ff.so. mat. & consi.cxxvi. asscxxv. & Bart.et Jo.de imo.i.l.is qui reus.post gl. ff.de pub.iud. ¶ Aduersarium aggrauat. Exceptio lenocinij qd operek. bart.in.l. si vxor.§.iudex, ó adulterijs.

c ¶ Repellat maritũ.tu vide de hoc.Item no.post glos.cũ inter.extra de exceptio.Archi.iiij.q.i.c.i.& in.c.intelleximus.extra ó iudi.Ant.de but.in alleg.c.cum inter. dicit hoc verus si actor negat debitũ & nõ acquiescit alias secus. vide ¶ Pa.ibi in.xviij. & ibi posui i apost. i ver. ¶ pensare.vide de bar.in.l.ãpli⁹ in fi.ff.rem.ra.baler.i.l. libertus. ff.de in ius vocã. vbi dicit idem in excep. lenocinij.ó quo per Bald.in addi.ad Spe.tit. de arb.ver.hac ratione.& hic & pau. de ca.consi.lxiij. & ¶ Quero extra gl.Tu vide ó hoc quesito Barto.& Jmol. in.l.is qui reus.ff.de pub.iud.& in.l athletas §.qui lenocinius. ff.de infam.

3 bus parti applicandis sic. ¶ † Opponit quarto q̃ ét si seruus sit repert⁹ licitũ sit ei de lenocinio excipe ad sui defensionem vt ff.de accu.l.seruos. So.vt in sequenti gl.q̃ exceptio lenocinij excipientem non defendit sed solũ aduersarium aggrauat[c] vt.o.l. ij.§.fi publico.& sic cũ non releuaret liberũ nec seruũ. vt.o.l. seruos. ¶ Quod igitur in precedenti gl.dicitur per hanc restringi tur vt illud intelligatur quo ad grauamẽ aduersarij nõ quo ad releuamen sui. ¶ Sed bic aduertendũ qr gl.§.eo.l.ita nobis.tenet clare oppositum vt ante litem contestatam vel nomen inter reos recepti opposita nedum aduersarium aggrauet sed etiaz eũ repellat per.l.ij.§.§.lenocinij.ff.eod.& clarius per.o.l.ita nobis vbi casus & hic etiam dũ dicit prescriptionis ei obijciẽde facius potestatem & ibi remotis prescriptionis impedimentis &c. Alaz si non releuaret impedimento non foret quominus de adulterio cognosceret. Et hoc fatetur petrus verũ quo ad repulsionẽ accusatoris sed negat quo ad grauamen dicens quod interdum exceptio lenocinij opponit vt reppel at & aggrauet:et tũc facit vtrũ q̃ opposita legitimo tempore. Interdum opponitur solum vt repellat:qr repelli & non puniri petitur & tunc non aggrauat. Cuius potest esse ratio ne actus agentium extendantur vltra intentionem eorum vt.l. non omnis. in princip.ff. si cer.pe.& qr inducta ad excipiendum non debent inducere penam. vt.l. lucius.ff. de bis qui notan.infami. Et q̃ ó hm primum modũ intelligatur lista probat ipse qr si solũ vt repelleret seruus opposuisset certe deberet audiri sicut excommunicatus qui auditur excipiendo li cet non agendo.vt extra de excep.c.cum inter.sed non fui ei necesse tale simile inducere qr habes casum quod seruus de adulterio accusatus potest repellere quos quilibet liber posset.vt.ff.de accusa.l.seruos. ¶ Sed nostri doc.tenent glo.simpliciter dicẽtes quod exceptio lenocinij simplr ad processum opposita nedum repellit sed aggrauat: quod patet tarde opposita non releuat sed aggrauat.vt.ff.eod.l.ij.§.lenocinij.in fin.& §.fi ꝓblico.ergo a sensu contrario opposita congruo tpe repellit & aggrauat. Jta probant per ter.huius.l.in qua non apparet q̃ expresse fuerit petitũ accusatoꝛem puniri de lenocinio. Nec ob.q̃ seruus nõ excipit:quia respondent q̃ ideo est qr hec exceptio oppugnatio[e] & f in se continet sui natura.i.qr nedum repellit sed aggrauat.et sic non obstant in contrarium alleg.vel ad.l.lucius.die vt dixi.§.c.

4 l.ij. ¶ † Hinc est quod dicebat Ja.de arct.qr excommunicatus qr non potest agere sed defendere vt dixi non poterit exceptionẽ f compensationis obijcere[f] arg.huius.l.qr oppugnationem continet.i.vim petitionis habet.l.nec.ff.de compen.& ff.rei ra.habe.l.amplius.in fi. ¶ Ego cogitabam si probabiliter dici posset. Aut exceptio lenocinij opponitur expresse ad repellendum tantũ aut expresse ad vtrunq̃.i.ad repellendum & puniendũ aut simpliciter & alia incidenter habet locum.l.pe.&.de o.di. cogni.& l.pen.&.de o.di.iu.& ista respectu criminis lenocinij et questionis seruituris. Quandoq̃ vtraq̃ principaliter licet vicissim proponitur.& habet locum.l.fin.&.de o.di.iu.et hoc quando vna ciuilis & alia criminalis. Sed quando vtraq̃ est criminalis & vicissim proposita tũc aut vna principaliter alia incidẽter & habet locũ hec ler inquãtũ de adulterio & lenocinio loquitur. Quandoq̃ vtraq̃ principaliter & habet locum.l.i.§.qui accus. non pos. Ubi vero cause essent ambe ciuiles:et tunc si ab eodem dicit per glo.& docto.in.l.edita.&.de eden. Si vicissim & tunc si vtraq̃ principaliter bincinde proponitur die vt in.l.papinia.& auf.& cõsequenter.&.de sent. Si altera incidenter:dic vt in.l.i.&. de o.di.iudi.& ita declarabat dominus et patruus meus istam materiam. ¶ Iurta predicta quero an hic sit necesse de hac incidenti scilicet questione seruituris pronunciari. Et dic quod sic si dominus qui eum seruum esse replicauit ita pronunciari petũt vbi non petũt tunc habet locum id quod nota.&.de o.di.iudi.l. i.ad quod hic glo.remittit. ¶ Oppo.cũ glo.sequenti quod ét si

b sit liber & de hoc lenocinio obijcere non possit.[b] vt.l.ij.§. extraneus.& l.i.§. maritus.§. prescriptiones.ff.eo. Solu.quod ibi tarde excepit:qr post litem cõtestatam vel post nomen eius inter reos receptũ:hic ante. ¶ Opponitur tertio extra gloss. quod etiam post litem contestatam obijcere possit.vt.ff.solu.ma.l.viro atq; vxor.cũ ibi notatis. Sol.ibi in causa ciuili ad perimendum repetitionem donationis vel tollendum exceptionem oppositam contra dotis repetitionem.& sic in ciuili exceptio est peremptoria:in criminali dilatoria. Nam ij ab accusando repellat maritum[d] non tamen releuat excipientem a pena adulterij alio ac cusante vel iudice inquirente.vt.l.is cuius ope.§.i.ff.eo.& l.ij.§. fi publico.& dixi.§.eo.l.ij.ad finẽ. Et ex his no.q̃ in criminalibus penis delictorũ non fit mutua recompensatio sed in ciuili-

6 Quero secundo an quelibet species lenocinij ab extraneo nonduz interreos recepto vel quandocunq̃ a muliere apposita aggrauet maritũ & videtur quod ficq̃ ter.ff.eod.l.ij.§.fi publico.& §.extraneus. loquitur simpliciter & indistincte ergo &c.vt.ff.de publ. l.de precio. ¶ Contrarium temerunt quidam Moderni vt in simili etiam refert Cyn.in.l.vbi.j.de fal.dicentes quod illa species lenocinij que crimen adulterij intentati attigit,sola aggraat et non alia vt in simili dicit textus.in.c.i.extra de exceptio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶Ita nobis. ad de qō ista. l. facit ad materiaz de q̄ habes p bart. in l.i.in pnci.ff. si qs ius di. non obtē.

b ¶Statuto cauea tur. Addō fleci. cō sil.ciij. incip. circa pūtē. vſi. ⁊ pdicta circa fin. l.i. parte charta. ciij. ⁊ vſii. xvi. incip. frustra plenitudini. circa pn.v. colū. in. i. pte. charta. cxvi. vbi hic se remittit ⁊ hoc inducit ⁊ allegat.

Attingere aūt crimē adulterij dicūt lenocinij ex eo cōmissuz qz mulier ē induxit. vel ei tūc cōscivit vel postea scies eā i matrimonio retinuit ⁊ nō attingere dicunt lenocinij qō ꝺr commissum ex eo quia ꝺurit vel reduxit ꝺamnatani de adulterio: quia tale crimē lenocinij cōcernit pteritū nō futurū adulteriū. ℔ in hoc vlcio repugnare videt gl. i. ꝺ. ℌ. extrane⁹. Quapropter dic qō hec tertia spēs lenocinij qz ꝺānati ꝺuxit vl reduxit iterū crimē concernit: vtqz adulterū accusat de eodē adulterio de quo mulier ꝺānata fuit: ⁊ tūc maritū oneret vt perinde sit isto casu acſi semper in matrimonio eius fuisset iterū exceptio predicta crimen hoc nō cōcernit puta ſi de adulterio cōmisso post ductionē vel reductionē ꝺānate accusatur adulter: ntūc exceptio maritū nō oneret nec releuat. vt. ꝺ. ℌ. ſi extrane⁹. ſecus ſi mulier accusaretur vt. ꝺ. ℌ. ſi publico. ⁊ ita intelligit gl. illū ter. in. ꝺ. ℌ. extrane⁹. qz tūc post litem cōrest. opposita ℔ nō releuet tū onerat. Et est ratio quia respectu mulieris nondū adulteriū iuris pſumptione vel fictione videtur attingere cū lenocinium pſumptū vel fictum precedentis adulterij fingat in sequēti tū eiusdem pſone non diuerse. hec videtur ē esse de mēte Barto. in. ꝺ. ℌ. ſi publico. vt ibi potes colligere in oppositionibus ⁊ melius in qō. ¶Dic. ibi per eū formata. ¶Ex dictis infero ad sol. prioris qō. qō maritus qui ꝺamnatā ꝺurit vel reduxit possit ante litē cōte. vel nomē inter reos receptū repelli ab adulterio eiusdē adulterij. ſi vero nouū adulteriū commisit tunc adulter maritū repellere nō possit: qz lenocinij nullo modo sibi cōmisit nec tales eius mores approbauit. ſz mulier eū repellere possit quasi eius mores etiā in futurum approbauerit cū sciat vel scire debeat qō semel malus eandē spēm malitie semp pſumak operari: vt. l. ſi cui. ℌ. ſi. ſde. ff. de accuſ. et qz pſumpte vel ficte ei cām prebere vſ ⁊ ficte ei⁹ oūtarat leno fuisse ⁊ ſic defendiſ gl. ⁊ remanebit vera que est. ℌ. eod. l. castitati. in fi. Nec obstāt rōnes quas ibi cōtra gl. fecit: qz vt diri mores pretexitos approbat vere ⁊ pſumptue futuros in eadē spē. ¶Nec ēt obſ. qō de adulterio vxoris que prius fuerat vulgaris possit accuſare: vt. ff. eo. l. ſi vxor. ℌ. plane. ⁊ diri. ℌ. eo. l. ſi ea. qz marit⁹ nec vere nec pſumptiue fuerat ei⁹ leno cōstāte ei⁹ matrimonio: hic ſi cte vel pſumptiue. Hinc est quod ſi nupta que prius fuerat vulgaris desinat esse nupta: ⁊ postea ſoluit ſtuprū cōmittat nō posſet ipſam de stupro acculare: vt. ꝺ. ℌ. plane. mores ergo eiusdem spēi nō diuerſe vſ approbasſe. ¶Ulterius scias qō predicta in parte sunt correcta: qz impune pōt vxor retinere: vt no. ℌ. eod. l. fine metu. ⁊ ꝺānata reducere: vt no. ſ. eo. auſ. sed hodie. ¶Ultimo quero que sit pena adulterij de qua hic ℌ: ⁊ dic vt in glos. ſi.

¶Matrimonium est validum cum ea quā quis polluit per adulterium.

a ¶Ommissum. Nuptie postea cū adultero fcte non extinguunt crimē adulterij. b. ꝺ. ¶ Mo. qō tz mrimonū cū ea quā qs polluit p adulteriū: qō est verū nisi in morte primi mariti cōiuges illi fuerūt machinati: vt extra de eo q ꝺur. Ima. eā quā pol. ℌ adul. c. ſi. ¶Op. gl. de. l. miles. ℌ. volenti. ff. eo. Sol. qō crimē nō extinguit vt hic: sed actualitio differt vt ibi: qz cōstāte matrimonio ab adultero ꝺz inchoari nisi legitima ꝓtestatio pcessisset: vt plene diri. ℌ. eod. l. reos. ¶Querit gl. an ipse possit accusare iure maritiz: ⁊ ꝺic vt in ea. ſz cauę qi ista questio non congruit huic ter. qz nupsit adultero vt hic in. l. allegata in glo. extraneo ⁊ tunc ꝺic vt diri. ℌ. eo. l. propter.

¶Exceptio temporis: lenocinij ⁊ ordinis repellit accusationem adulterij.

Clausula generalis non obstantibus, exceptionibus: de quibus intelligatur.

Exceptiones que contra instrumentum publicum opponi possint.

Implorare potest officium iudicis qui excipere prohibetur.

a ¶Ita nobis. Primo eius statutū i quo aliquas exceptiones ātiquas reiecit ⁊ qualēā ꝺimittit. Scō rōnē tetētiis subiungit. ſcōa ibi: ꝺiri. ¶ Casus. accusationē adulterij repellit exceptio tpis lenocinij ⁊ ordinis. h. ꝺ. ¶ Not. qō impator amat castitatē. ¶Item qō exceptiones captiose seu caliūnioſe sunt per iudicē repellēde: ⁊ qō statuta captiosa non sunt facienda. ¶ Itē not. qō clausula ḡnalis que quotidie apponitur i rescriptis vtz nō obstāt. exceptiōi⁹ ꝛc. intelligit de cauillosis frinolis ⁊ inanib⁹ nō de legitimis ⁊ iuridicis. ℌ. i. declarat q̄ erāt iste exceptiones captiose. ¶Glo. magna ꝺclarat ter. circa has tres exceptiōes q̄ enumerant hic in ter. ¶Et de exceptiōib⁹ qn quēū ꝺic plenius vt diri. ℌ. eod. l. adulter. ⁊ de exceptiōe lenocinij. ℌ. c. l. qm. ⁊ l. ij. de exceptiōe ordinis. l. reos. ¶Postea in versi. sed tz. gl. opponit qō sint alie exceptiōes quas successiue gl. enumerat ⁊ circa vltimā intellige sane gl. vt absolutio adulterij prosit mulieri nupte ⁊ quādiu ꝺurat mrimoniū nō postea vt diri ℌ. eo. l. reos. in pe. q. ⁊ sol. ꝓtēdo ℌ. ciij vſq; ad fi. ⁊ ad būc ter. respōdet illū supplēdo vt in ea pt. ⁊ hec sol. cū multum notanda

1 ¶ Stuprum punitur quod cum domina caupone committitur.

2 Vinum fugiendum est.

3 Adulterium an sit punibile in ea que viuit meretricio more.

4 Incestus an committatur cum meretrice.

¶ De adulterium. Primo respōdet questiōi distinguendo. Scō ꝺistinctiōis ratiōes annectit. Secūda ibi: cum ab aliis. ¶ Casus. stuprū cōmissz

1 a domina caupone est punibile nō cōmissum[a] cū eius famula i caupona administrante. h. o. Exponet ter. ibi prebuit. ſ. ibi cpulantibus hospitātibus vel non ibi liberi. ſ. a pena. ¶ Not. qō quis tz ſe precauere a vino ⁊ specialiter mulieres quia in eo ēomnis luxuria vt ꝺic. ⁊ ita ingt apostolus ad ephe. c. c. ¶Itē not. qō visitas vite nō ſinit quem laqueis legū innodari vt hic in fi.

2 ¶ Gl. i. exponit adulteriū. i. stuprū nec tex. iste ꝺtradicat opinioni sue quā tz. ℌ. in gl fi. ⁊ iō cū illa recitāda. ¶ Gl. antep. oppo. qz cū iste ter. ꝺumat stuprū vel adulteriū cōmissum cū ea ꝺunta rat q̄ nō ſſa. nomē obtinet ⁊ materfa. ꝺicaf q̄ liberos hz: vt ff. ō lib. vbi. l. ꝺeinde. in fi ergo ſm hūc sensum innuit quod ſi liberos nō hz nō punit: sed hoc est falsum qz sufficit qō habeat virū cuius violet thorum: vt. ff. e. l. ſi vxor. p totā. ⁊. l. ꝺz. ℌ. c. l ppter ¶Et sol. vt in gl. qō hoc nomē est cquocū ⁊ tria habet significata. Primum vt sumatur pro eo qui nō viuit meretricio more vt hic. Scōm pro ea que filios hz vt in ℌ. Tertiz pro ea que est sui iuris ⁊ etiā nō sic sumitur vt hic qz etiam ea que est in potesta

3 te punitur: vt. ff. eo. l. is cuius ope. ℌ. fi. ¶ Ultima glos. querit

b an delictū adulterij sit punibile in ea q̄ viuit meretricio more ⁊ ꝺicit qō sic. Sed ꝺoc. cōtra vt diri. ℌ. eo. l. ſi ea. ⁊ ſpāliter per būc ter. qō ꝺeclarat vt ibi diri: cogitabā ſi ꝓbabiliter opinōes pſit cōcordari vt gl. procedat cū meretricio more incipit viuere et in sciēte eā cōiugatā nō ignoranter vt. ff. e. l. cū q ꝺuas. ⁊. l. itē apud la

c beonē. ℌ. ſi qs virginē. ff. de iniur. sed post initiatū meretricium[c] glibet excuſet: qz in meretrice tūc ꝺr cōmissum: sed in pr oris casu in ea q̄ se exponit ad meretriciū: nō ſi cōiugata accedat ad locum publicū in quo meretrices cōmorant nō ꝓpterea statum est meretrix ⁊ q̄ pmo cum ea fornicaf nō cū meretrice nisi ꝺestinatione animi fornicabitur. In ꝺubio presumit soluta vel repudiata et meretriciū pluries exercuisse rēne loci ⁊ habit⁹ in gh⁹ ꝺeprehēdit. ar. l. movent. ℌ. ſ. ser. exporī. ¶Dic ista ꝺicta facit iste ter. i pn.

d nō ꝺicit plerūq; ꝛc. Nam dictio plerūq; d regularitatē ſcu pluralitatē actuū hic notat ⁊ forte nō est absurdū cū ꝺicere vt ibi cōmorata per. rr. horas meretrix publica sit iudicanda. nā qui vltra illud tps aliū reuinet tz iure habuit capiendi ꝺr carcere q̄ pmittuz

a ¶Non cōmissum, et qui p cōmittat stuprū ꝺic qō cōmittit p eū q hz duas vxores et ℌ. c. l. cū q duas. vel duas spōſas eo tpe gl. i. ꝺoc. ibi. Itē cōmittit cū ppria spōſa imnote. vſ. an. nisi malitia supplear etatē gl. in ℌ vxo viri porētis. inſt. de nup. in pn. item cū vidua vel cū virgine vel qñ ona femina cōit cū altera. Itē ſi femina sit agēs ⁊ homo patiēs. Itē cōit ℌ naturā cū libera nō cū ſerua. l. iter liberas. ff. de adul. l. fedissimam. committere. arg. l. capite quinto. ff. eod. ⁊ ꝺiri ℌ. de priua. car. l. i. Hec sunt scripta vt speculantib⁹ prebeatur cogitādi materia.

4 ¶ Quero extra ax fornicat⁹ cū meretrice sibi ꝺūcta. ſſra gra ꝺū infra q̄ē prohibet teneatur de incestu. ⁊ credo qō ſic ſi scies fuerit: qz ius illō agnatiōis soluit nō pōt: vt. ff. de pac. l. ius agnationis. sed de iure ciuili poterat ꝺirimi mrimoniū propter adulteriū: vt. ℌ. de rep. l. cōſensu. ⁊ hodie quo ad thomū. ⁊ sic nō obstāt q̄ in pcedēti. q. ꝺixi.

5 ¶ Ulteri⁹ no. qō Ja. bu. per hāc l. determinauit hāc qōnem statuto caueatur qō in pago iusnō redꝺatur cōtingit qō in pag⁹ fuit vulneratus prepter qō iudex inquirit cui opponit qō ingrere nō pōt qz cōditio persone malpa b gi facit cessare crimē: ⁊ ſic ois pcessus ꝺz cessare et hac. l. ¶ Dicter ea p iudicis ingnitioné reddit ei⁹ qō paret: qz ꝺativus casus nō cōcernit eū q facit: tz cui effect⁹ attribuit hinc est qō seru⁹ cōtrabēdo q̄rit ꝺño ac si ꝺño ꝺberet: vt. l. i. circa pn. ff. de bis q sunt sui vel alie. iu. ⁊ tamē sufficit secūdario ⁊ in effectu queri domino vt ibi no. gl. in solutiōe Itē ℌ. ſed cū facti. inſt. de stip. seruo. ⁊ vltimo inducebat qu. ſi pro casu. l. nō solū. ℌ. quāq; ff. de iniur.

¶ In cōtra. aliegabat qz pncipale ppositū iudicis ē solere rei c publice: vt. l. cōgruit. ff. de offi. pref. ⁊ l. ita vulneratū. in fin. ad. l. aqlā. pulcherā. ppositū ꝺz attēdi: vt. ff. ſi cer. pet. l. ſi qs nec cāz cum ibi not. Secūdo pro hoc facit tert. ff. de iniurijs. l. i. ℌ. vſq; adeo. ⁊ quod no. glo. in. l. falſi. ℌ. de fal. ex his que ibi ꝺixi colligē ſolutionē: ⁊ ꝺixi etiam. ℌ. de accuſa. in. l. ea quidem in materia inquisitionis in. vi. q. leg aut ista modicū facit: quia persone cōditio facit crimē non esse quod alias esset: sed verba statuti malpagam nō sic afficiunt qz in pſonā scripta sunt: set executionem seu postulationem iuris potiꝰ cōcernit q̄ obligationem vel crimenis substātiam. multo fortiam supponit inesse. cetera per distinctionem ibi posita sunt soluta.

1 ¶ Ulterium est crimen publicum.
2 Crimen quare publicum ꝺicatur.
3 Corrugia aliena fedari prohibetur.
4 Verba statuti debent sine interpretatione intelligi.
5 Accusare adulterium qui possint ⁊ quo ordine. ⁊ nn. seq.
11 Pater vxorem nō adulteram accusare potest.
12 Maritus an possit vxorem ream facere ex suspicionibus.
13 Accusationem semper inscriptionem requirit.
14 Adulter an sit sacrilegus ⁊ an gladio puniendus. ⁊ num. ℌ.
16 Accusans adulteram ⁊ non probans qua pena puniatur.

¶ Clamus. Primo relationem pmittit ad propositū. Secundo illā rectōi rationē quam pmittit suū propositū ꝺeclarando. Tertio illos personis priuilegium concedit circa personā mariti ꝺubium removēdo. Quarto extraneum repellit rationē annectendo per quam obiectus tollit. Quinto pena adulterij ꝺubitando. Scōa ibi: tamē tertia ibi: sed. Quarta ibi: extrane⁹: quinta ibi: sacrilegos. ¶ Casus. Accusatio de e adulterio hodie est permissa marito ⁊ ceteris coniunctis hic enumeratis[e] extraneis exclusis: ⁊ pena adulterij ꝺ est gladij. h. ꝺicit.

f ¶ Mo. primo qō crimen adulterij ꝺicitur in publicū vt in pnc.

1 quātūcūq; in personis accusatoꝝ fit restrictū. ¶ Secundo qō

2 crimen ideo publicū nuncupatur: qz regulariter quilibet habilis ad accusandum admittitur vt hic in pn. ideo publicū quia populicū vt inſt. de pub. iudi. circa pn. ⁊ est expedita glo. i. et

3 ij. ¶ Tertio quod non est permissum aliena fe. l. re cōiugia. cōz ff. eo. l. constante. ⁊ hic in gl ij. in pn. ¶ Quarto qō cōiuncte pſone ꝺolorē patiunt de commisſo a muliere sibi connecta. ¶ Quinto qō verus ꝺolor impellit ad accusationem. ⁊ ci pia no. qō errāt viri nostri pis ⁊ priorum qui talia pot⁹ ꝺissimulādo pertransiunt ꝺicētes ad eorum ignominiaz redundare si de vroribus et sibi proximis fieret iustitia. ¶ Secto quod maritus ceteris preferatur. 5 ¶ Septimo quod ipse ex suspicione

g

f ⁊ Et ceteris coniunctis hic enumeratis. Tu ꝺic de hoc ⁊ quo ordine accusandi quis preferatur prout no. Bal. in. l. i. ſ. qui accusa. non pos. ⁊ que no. Bar. in. l. ij. ℌ. fin. ⁊ ibi Aler. post cum. ff. eo ꝺem.

g ¶ Maritus ceteris preferf. qō maritus pferat oībus etiam socero id est patri vroris adultere in accusando vroré de adulterio est verū nisi fit infamis vel aio colludendi facere ꝺoceat per socerum qō est verū etiam ſi socer ꝺuerat ⁊ libellū ꝺerelicto mariti tū nō negligente. ſi vxor. ℌ. plene. ff. de adul. Item verū vltra ſi fit filiussa. l. inter libe ras. ℌ. filiussa. ff. eo. tz. itē verū ſi fit liber homo: non ſi seruus. l. ſi seruū. ℌ. eo. itē verū etiā ſi fit minor. l. ſi maritus. ℌ. lec. eo. ⁊ ſm Ang. are. in trac. maleſi. ver. qs possit. item verum qō pfertur oībus etiā puenientibus in accusando infra. xl. ꝺies sed post nō preferetur preuenientibus. l. j. in ff. ⁊. l. ij. cum glo. ff. de adulteriis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ream facit nec penam talionis se inscribit qō an sit correctū ifra dicetur. ¶ Octauo qō multi sunt qui penas inscriptionū nō timent. ¶ Nono qō pena adulterū est gladō. ¶† Decio cr text. in p̄in. ibi interpretatione re. colligę declarationē statuti dicentis qō verba statutorū debeāt intelligi vt iacent sine alia interpretatione vt talia verba intelligank de interpretione extranea a significatoꝝ verborū: ꝛ fic de extrinseca nō intrinseca ꝛ vberēti seu necessaria: vt. l. ħ. §. pīncipe. ff. de orig. iur. circa qō vide que dixi ju §. de nora. ¶† Oppo. cū gl. iuſt. tertia p̄ nūc omiſſa quod nedum hic enumerati admittank sed etiā ceteri alī: vt. ff. eod. l. j. in fi. ꝛ. l. vj. ꝛ. iij. Et respōdet eadem glo. qō hec scōm illam vt ceteri oēs admittant vt ibi: sed postīstos hic nōiatos: ꝛ fic iura antiqua in hoc solū corrigunk qō ibi solū marit⁹ ꝛ pater alīs pſere bank ꝛ fic ab accusando nemo repellitur qui olim admittebatur Sed Cy. dicit qō glo. sequēs sub dubio forte notat Jnū. Quod non credo: qꝛ gl sequēs vult ḡrere an alīs cōiuncti hic nōiati pferant extrancis nō cōiunctis: ꝛ fic nō discedit a sua opinione sed resīdet in illa que an sit vera dicit Ricar. mal. qō nō asserens qō hec lex corrigit iura antiqua vt bodie extranei postīstos nō admittantur vt hec litera sonare videt: ꝛ in hoc etiā videtur īclinare Cy. ꝛ Bar. ff. eo. l. miles. §. volenti. opiniones recitat ꝛ nullā eligit. ¶ Ego sto cū Ricar. qꝛ eī⁹ opinio pbat hac. l. in varīs locis primo cr p̄in. but⁹. l. qō ius ant: qui recitat cui aduersando statim derogat ia ver. netū. dū dicit solūmodo que est exclusiua ceterorū de qb⁹ p̄ direrat ibi quorū delatio. Scōo qꝛ ter. i ver. ne temere. dicit qō istis personis deferr copia accusandi et fic de iure accusandi nō de iure p̄lationis loquitur. Tertio qꝛ patrem hic nōiat ꝛ maritum sed in iure p̄referendi in eis non erat dubiū vt. §. eo. l. mariti. cum ibi nō. Quarto qꝛ ter. hic in ver. extraneus dicit extraneum procul ab accusatiōe arceri sed non arcetur pro cui fi admitti vllo tpe sperarek ergo re. cū hic nulla extremitas tēporis apponatur: ꝛ qꝛ ter. dicit ab accusatiōe ꝛ fic de iure p̄lationis non dicit sed de substantia et potentia accusationis. Quinto qꝛ extraneum repellit qꝛ de facto sibi cōstitit qō nonnulli et extranei penas nō timentes falso deferunt munera: vt in versi. extraneus. vel temere ad accusationem p̄ostīmt vt hic in p̄in. in ver. ne temere. ꝛ qua hec rationes cessant saltē p̄sumpti ne vt in proximis: ꝛ coniunctis: ideo eos solū admisit precogitans qō si verū esset ipsi nō negligerēt cū ver⁹ dolor ipsos ad accusandū impellat vt hic dicit ter. ꝛ fic pꝛ3 qō primis negligentibus vel recusantib⁹ extrane⁹ tāto magis est repellēdus qꝛ cōtra cū est maior p̄sumptio temeritatis vl falsitatis. ¶† Quero cū gl. iij. an extranei admittank solu. matr. ꝛ arguit gl. qō sic posīta determinauit cōtra ꝛ bā ideo dic vt in ea. ꝛ qō dicit quod marit⁹ nō accusat nisi solu. mat. procedit iure istō. ꝛ ar. est bonū bodie etiam cōstante pōt ied non ceteri vt dixi. §. eo. aut. sed nouo iure. ꝛ sic ar. eo. respectu remanet bonū ꝛ validū. ¶† Quero cum. v. an ceteri proximi ꝛ coniuncti post īstos vocentur. ꝛ dicit gl. sub dubio forte qō non ꝛ merito dicit forte qꝛ questio est dubia quia extraneū repellit in v⁹. extraneos. ꝛ fic primos oēs ꝛ coniunctos admisit vt in p̄in. simplr dixit. ¶ Hec ob. qō ibi dixit hoc ē patri ꝛc. qꝛ gratia exēmplī illos nōiauit: ꝛ fic dictum precedens generale non restrinxit. arg. l. Dāni. in fi. ff. de dā. infec. ꝛ. ff. ad. l. falci. l. in rōne. ꝛ. l. ħ. in pn. Jtē declaratorie dicit sine aliqua dictione taratiua. ꝛ que declarant non imminutant: vt. ff. de testa. l. heredes. §. fed si notam. ꝛ de acquir. re. domi. l. adeo. §. cuꝫ quis. Jtē ꝛ tertio qꝛ: si hic nominati specifice sunt vocati a extranei reiecti: ergo alī coniuncti nō nōiati vel sunt in dispositiōe iuris omissi ꝛ fic veniēt vt olim l3 post hic nōiatos: aut alteri istorum extraneorum applicabimus sed extremū coniunctorum qui sunt vocati est eis magis similie qꝛ in cōiunctione cū eis participant ergo ti est eis magis similie qꝛ in cōiunctione cū eis participant ergo de eis fm qō de illis iudicandū. ar ff. de sta. ho. l. qucrit. ꝛ de acquiren. re. do. l. quicquid. §. cū in partes. nisi dicas qō omnes hic appellant extrancos p̄ter nominatos. in p̄in. ¶† Querit gl. an bi oēs possint accusare iure mariti. Et dicit qō non ꝛ bene et subdicit p̄ter quā tamen ad p̄uilegiū p̄lationis. ꝛ hoc pcedit sī tenēamus quod post hic nominatos alī vocentur alias non. ¶† Tunc quero an hic inter nominatos sit ordo. ꝛ glos. iij. in p̄in. tꝫ qō sic qō pbat hic qꝛ preferk cui⁹ dolor ē maior. ¶ Potes addere quia post maritum pater p̄celerit: vt. l. si maritus. j p̄in. ff. eo. ¶† Sed dubium est an post patrem sit ordo necessarius: ꝛ credo qō nō l3 si concurrant preferri ctur qui per pensiōi dolore grauatur: ꝛ fic frater patruo ꝛ patruus auūculo licet sint in eodem gradu vel inter eos inder arbitrar etur. ¶† Quero extra glos. de cuius patre ꝛ fratre hic loquitur. ꝛ licet prima facie videatur loqui de patre ꝛ fratre vroris adultere: tamen quia generalitas verborum ꝛ identitas rationis concernunt etiam patrem mariti: ꝛ fratrē pat ruū ꝛ auūculū dico in cuiuslibet patre fratre ꝛ ceteris hāc. l. locū habere. ꝛ est expedita prima ꝛ secunda pars huius legis. ¶ Transco ad tertiā ꝛ oppo. qō persone hic nominate nō possint pro eorum volūtate abolitionē impetrare vt. l. ħ. in fi. j. de abol. Solu. vꝫ in glo. qō in his pſonis est specialc. ¶† Op. ħ. qō marito aō licet vroꝛē ex suspitione mōꝝ accusare nōtū ex suspitiōe mariti dānabīk fic ꝛ alias re⁹. p accusato ponīk vt. l. reū. §. de pr̄otu. ꝛ. ff. ad fil. l. pp̄ter veneri §. fi. ꝛ in ll. in gl. all. ¶ Et si dices hoc suspicio qd. pdest. Rūdeo qꝛ maritū excusabit a pręsumpta calūnia. Scōo vt intelligaꝛ qō ex suspitiōe dānari petatur p: l. fi q adulterū. j. e. ꝛ in aut. vt lic. matri ꝛ aute. §. his quoq. trāsumptiue. j. e. aut. si quis, seu ibi nō est suspicio sed legis p̄sumptio. bz cūm p̄sumptio cuidētia argumēta quā suspitio: nō primo qs suspicaꝛ postea p̄sumit: vt. ff. de test. l. ħ. §. cius dcs. ꝛ. ff. de questio. l. de minore. §. plurium. §. ideo prima vera. ¶ Not. tamen differentiā inter suspitionē ꝛ p̄sumptionem. ª ¶ Opp. tertio qō libellū in scriptis debeat portigere: vt. §. qui accesī. nō pos. l. qui crimē. ꝛ de accu. l. pe. ꝛ fi. Sol. vt in glo. super verbo cōtineri Rā. Pla. diebat in marito spāle. ¶ Sed Jo. cōtra Pla. inducit casum. ff cod. l. miles. §. quidā. ꝛ. §. seraginta. in quibus p̄z qō libellū portigit ꝛ se ad penā talionis non inscribit. ꝛ ita loquit hec lex ꝛ forte. Plac. diuersum non sensit hodie aūt est innouatum vt se inscribat vt. §. ē. auk. sed nouo iure. ꝛ dic vt ibi scripsi. ¶ Quero circa hāc partē an marit⁹ sicut cōtra adulterā veridicam esse ops. ł pferi in accusatiōe ꝛ reliqua q̄ in ter. sequītur ita etiā cōtra adulterū. Et dicit glo. qua ōmisi fignata super verbo ops qō fic. ꝛ fic nō est dubiū quo ad vim p̄lationis: sed dubiū est quo ad p̄uilegiū iuris mariti vt de calūnia p̄sumpta nō teneak iure istō: sed fi ad ola bic dicta in vroꝛe referak glo. tu habes gl. hic quod fic de quo plene dixi. §. eo. l. iure mariti. in quinta questione. ¶ Venio ad ver. extrane⁹. ¶† Oppo. qō nō omne genꝰ accusationis vinculo inscriptionis astringatur qꝛ non maritus vt. §. in ter. patet. nō mulieres in cāsibus eis permissis: vt. §. qui accu. non pos. lege de crimine. Sol. vt hic in glo. qꝛ hic nō singula generum sed genera singulorū notat quasi dicat qō hic regulare accusationū naturā inspexit. ¶† Ald vltimā partē opponitur qō adulteriū cōmittēs non dicak sacrilegiū cōmittere⁹: vt l. sacrilegū. in p̄n. ff. ad. l. iul. pecu. ꝛ de sacrile. vbi sacrilegi dicuntur q sacrū exportāt de sacro. Sol. qō illud vere ꝛ pp̄rie bo cm proprie vt in gl. ¶ Pro cuius declaratione potco dicere quod hoc nomen simplr̄ platū in dubio sumak pp̄rie pro auferēte rē sacrā de sacro vt in cōtrario sed platū cum adiuncto qualificē scōm illud vt hic sicut dicimus de vrbe vt simpler p̄olatio eius referatur ad vrbē romanam: ꝛ de apostolo referatur ad paulū: ꝛ sic de simili. vt de poeta apud grecos Homer⁹: apud nos Virgilius. ¶† Extra gl. opponik qō violatores nuptiarū gladio nō puniuntur: vt. ff. de questio. l. si quis vidūā. vbi ter. dicit quod deportātur. Rūdeo qō glo. sunt varie. Nam q̄ñ dicunt qō pena gladij nō erat de iurī antiquo ꝛ fic innuere videt qō illa. l. fit correcta. ꝛ ita notak. ff de bis qui notan. infam. l. ħ. §. miles. et de bis quibus vt indi. l. claudius. ꝛ dere mili. l. qui cum vno. §. adulterū. Sed in. d. l. fi qs viduā. in opi. Jo. videnk residere qui dicit qō hec lex nō corrigit sed penam interdum augmentauit: vt p̄ vilitatē persone gladio feriatur vt hic ꝛ propter eius honestatē vel dignitatē sufficiat deportari vt ibi fic ꝛ alias in. l. ij. §. fina. alias incipit. l. eiusdē. ff. ad. l. cornē. de sic. ¶ Hāc opi. Cy. tenet hic ꝛ pro Joan. facit qꝛ legum correctio cuitāda est: ꝛ qꝛ promptum est leges legibus concordare: vt. §. de inoffi. do. l. j. sed dicat mihi Jo. Dec differētia nō erat olim in crimine istō sed īdē stinctę glibet deportabak: vt. d. l. si quis viduā. cū igitur bodie hāc differentiam faciemus cum hec. l. penam innouans nō facit Quare forte aliq moderni tēpotis nostri pauciora verba protulerūt q̄ Cyn. dicēs qō hic dz exponi gladū. s. ciuilis vt depotationis que mortē ciuilem induxit: vt. l. j. §. fin. ff. de contrabu. ꝛ. l. si necem. §. fi deportat⁹. ff. de bo. lib. nō gladij materialis vel naturalis: ꝛ fic hic scōm illam ꝛ nō est personarū fienda distinctio sicut nec olim ꝛ qō iure istō nō puniref gladio materiali videt probari: vt. §. eo. l. castitati. ꝛ ibi in notabilib⁹ dixi. ¶ Ego credo qō tempore quo vigebat. l. si quis viduaz. pena simplicis adulterū nō fuerit deportatiōis sed mitior vt. pbat ille ter. qui dixit ideo esse deportandū: qꝛ duplex crimen ibi commisit ꝛ fic ex cumulatione delictorū aggrauetur pena: ergo si ibi vnicū ꝛ simpler de ictū fuisset ibi deportādus non fuisset sed mitius punit⁹ fuisset. que autem ꝛ qualis eucrat pena de iure ffforum non cauciur. superuenit posīca. l. ista que dicit qō gladio f. riantur ꝛ fic nec cessatio pena antiqua corrigitur qꝛ si pena erat minor deportatiōe nullo gladio ciuili nec materiali puniebank: ergo. l. ista non innouat. l. ulīā. q̄ fuit forte post. l. si qs viduā. declarat. ꝛ interpretatur. nam ad hāc tendūt. ll. huius ti. vt not. glo. super rub. qō ergo dicit hic de pena gladij dz in dubio stelligi de materiali ꝛ fic vero nō ficto. ar. §. de bis qui vt. eta. impe. l. fi. ꝛ qz ius nouum in stitutionum quo ad penā gladij equiparat stupriū cōmissum in puerum

puerum ꝛ adulteriū: vt inst. de pub. iudi. §. item lex. sed pena3 talis stupri oēs interpretant esse gladū materialē. j. eo. l. cum vir. ergo idē debemus dicere in pena adulterij ꝛ fic opinio Alexādri apparet qō est vera. p quā est etiā casus apt⁹. §. de terā. l. transigere. hec no. qz in scriptis nō reperi hec clarificata de pena aūt stupri dixi. §. eo. l. cū qui duas. ¶ Quero tunc an hec pena gladū sit correcta. ꝛ dic cum glo. qō sic in muliere nō in masculo. vt in aut. hic posita qꝛ legum correctio cuitak nisi in apparēti: sed in masculo nō apparet ergo re. ¶ Jn cōtrarū facit qꝛ adulter ꝛ adultera sunt correlativa igit correctio in vno intelligit in alio vt. §. de indic. vi. tol. l. ħ. ꝛ. j. de cupie. l. j. libr. xi. ꝛ. ff. de rescin. vē. l. fi. ꝛ de acceptil. l. fi. Sed dicendū qō hic correlativa vtrū nō est eadem ratio: qꝛ reconciliare pōt vroꝛ virū cui intulit iniurias vt in aut. sequenti sed adulter non est ei reconciliandus. ¶† Quero vltimo qꝛ si vir accusatoꝛ vel alius ex supra nominatis accusat adulteram ꝛ non probat an pena talionis ipse ponetur in monasterio: ꝛ duas ponit gl opi. ꝛ vltima vera neduze equitate vt dicit Cy. sed etiā de rigore vt dixi in aut. sed nouo iure. §. eo. tit. qō etiam tenet ibi Jac. but. Autentica.

1 ¶ Adultera in monasterium detruditur.
2 Maritus an possit vroꝛem adulteram impune reducere.
3 Filij adultere in monasterium detruse an habeat legitimam in bonis matris.
4 Maritus an lucretur dotem vroꝛis adultere.

1 Sed bodie. ¶ Hodie adultera nō punit gladio sed verberata detrudit in monasterio infra biēnū recōciliāda marito vltra vero monastico indunt habitu et⁹ substantia
2 diuidēda forma hic scripta ª. b. o. ¶ Op. religio ꝛ corp⁹ monialium est. pfessionis diuersę a pfessione cōiugatorū sed alteri corpori in penā nō dz gs aggregari: vt. j. de pe. l. ne quis. ¶ So. vt in gl. i. qō hic spāle in corpore religionis cā facto. ꝛ dicit Petr. qō hoc ideo est qō collegiū religiosoꝝ pter arctitudinē religionis penā aufert. hoc ratio nō plz: qꝛ hic monacha efficit: vt ifra dicetur. ꝛ fic corpi nō aggregak: vnde dic vt in Jnno per iudicē in penā alteri corpi. phibek aggregari nō per legem: ꝛ eodē modo quo lex disponit facere debet vt hic ꝛ fic illa vt gñalis nō extendik ad spāliter prisa: vt. l. doli cla. ff. de verb. obli. ꝛ. l. sanctio legum. ff. de penis. ¶ Contra hoc opp. qꝛ pena hic affert p̄mis cōtra. l. fiue hereditaria. ff. de neg. gest. ꝛ. l. non solum. ff. de nora. cum vita cōtemplatiua ꝛ continentiū sit tutior ꝛ felicior vt in antenti. de leno. §. i. ideo inquit Christus Marthe ministranti cō queste de Maria eius sorore. Martha nimis sollicita es. Maria autem optimam partē elegit. Sol. qō respectu pene antique non est dubiū qō pena hic minoraf l3 nō ꝑpterea hec lex nona eis affert premium qꝛ verberatur. Item in monasterio detruditur inuita nō volēs ꝛ eius bona ꝛ sancta vita prodest aſe non
2 corpori cui infligitur pena. ¶† Opp. qō viro nō licet eam reducere impune: vt. §. eo. l. castitati. Sol. qō illud qō ibi dicitur i reducente corrigit hic qō fatek Jac. bu. si eam reducat postquā passa est penā vt hic p̄z: sed an inducentem permittatur vt de le nocinio nō teneak credo qō nō qꝛ qō nō mutatur re. vt ff. de appel. l. precipimus. in fi. ꝛ pro hoc glo. in. l. trāsigere. §. de transac. que dixit qō spāle est in viro vt ibi in. j. solu. cōtrarū. ¶† Opp. tiū. qō filij habeant tūm legitimā: vt. §. de sac. san. eccle. auf. si qua mulier. Sol. duob⁹ modis vt in gl. ꝛ tene scōm solut. ꝛ ratio secunde sol. est qꝛ monacha nō efficit vt notat Joā in p̄ncti glos.
b naīm habitus non facit monachum bsed spōtaneus ingressus cū professione solenni: vt extra de statu mona. c. cum ad monasterium. ꝛ. §. de sac. san. ec. auf. ingressi. inducit etiā Jo. aſtū ter. in fi ne. qui dicit pactis seruandis ꝛ fic respicit futurum sed si monacha esset de p̄senti seruarētur: vt. l. deo nobis. §. de epīsc. ꝛ clc. sed hec ratio modicum v3 hec lex disponit in casibus cuēturis post eius promulgationem ideo dixit observandis ꝛ fic nō apparet an statim cū monastico induitur habitu necne: quicquid tū sit de iure ciuili, de iure canonico dicendū qō non fit monach ꝛ qꝛ post matrimonium carnaliter consummatum non pōt vroꝛ conuertionem facere viro in seculo remanēte vt extra de conuer. coniuga. c. vroꝛatus. ꝛ. c. ñ. Et est ratio qꝛ facti sunt vna caro ꝛ fic inde carnis pars non potest conuerti ꝛ pars in seculo remanere: ꝛ ex hoc sequit aliud qō de iure canonico pōt maritus eam sibi p petuo reconciliare quod no. ¶ Opp. quinto qō in casu non extantium liberorum monasterium totum habeat qꝛ monasteriū habeā loco filij: vt in auf. de san. epīs. §. sed hec de presenti. colū. ix. sed filij excludūt parentes: vt i auf. in successione. §. de suis ꝛ legi. ꝛ in auf. de hered. abintesta. §. i. solu. vt in sequenti gl. qꝛ illō in vero monacho: hec nō est monacha. preterea in vtero monacho an ipsius parentes fuerant legitimā. dic vt dixi i auf. si qua mulier. §. de sac. san. ec. ꝛ est cōmunis opinio quod sic. ¶ Jtē an monasteriū habeatur loco filij vel quā do. dic vt dixi in. d. auf. etiā.
4 ad treb. auf. nisi rogati. ¶† Op. vi. qō ēt si pactū nō fuerit ma-

a ¶ Die scripta. Adde. §. adulteram. in auf. vt nulli iudi. ¶ Petr. decia. cons. cxix.
b ¶ Habitus non facit monachum. vide Lyn. in aut. de nupt. §. i. ꝛ Lar. in cle. i. in. §. q. de statu mon.
c ¶ Quo nō solū dotē. qō adultera perdit dotē. adde. c. pleruꝫq. de dona. inter. vir. ꝛ vroꝛ. ꝛ ibi doc. l. cōsensu. §. de repu. qō est verū si vir eā accuset de adulterio ꝛ ꝺdenak secundo vir eā nō accuset qꝛ heres viri non pōt dotez retinere et repetenti opponen doceptionē adulterij in spe. in ti. de dote post di uoꝛ. resti. §. final. ver. quid si mulier ꝛ in tim. de excep. ꝛ replica. §. dicto de dilatoriis. ver. item queritur ece. ꝛ Barto. in. l. in. §. illud. §. de rei vro. actio. contra glo. ibi per. l. rei iudica. ff. solu. ma. vbi bart. in. l. mozā. in fin. ꝛ ibi dē oino p. d. Alle rā. in. j. colū. cum cōcor. ibi p cūs fi gnatiꝰ Dy. in. l. ñ. in apos. ff. ad fil. ꝛ Dan. de cas. consili. cxxvi. ꝛ. c. rix. sed an putatiuꝰ. dic quod non gl. sing. j. l. cōsensu. §. de repu. pc. ó fusa. in. l. §. de rō. di. ob causas. ites adde qō etiam vi dua cōmittēs stupriū perdit dotem fm pau. de ca. ꝛ. suo. lxi. qō incipit reuocak i dubiuꝫ an vidua ꝛ in. l. sorores. §. de bis q. vt indi. licet dom. al. ꝛ. vbidē teneat cōtrarij sed an p dat parak. rnalis dic qō fic gl. sing. in. d. c. plerumqꝫ. in ver. dotalium. de dona. inter vi rum ꝛ vroꝛem fm Ludo. pon. in fin gu. ver. sic. adulterium. Bartol. et Ludon. pon. in. l. lucius. ff. solu. matrim. Bal. in. l. si mulier. solu. matrimo. glo. et Archi. rrh. q. vij. ꝛ gatosa. ꝛ. c. prouidē dum.
3 ¶ Adde inquantū dominꝰ eo apostillat: ꝛ mouis hic ad fin. huius apostil. allegauit Roma. singu. fuit in versicu. adulteriū quod vo luit allegare Roma. singu suo fm meum numerum. ccexiij.

1 Si quis. ¶ No. hic calum in quo adulter exp̄esumptionib⁹ ꝛ malis: vt. l. absentē. ff. de pe. Luidentioꝛa cūi indicia vel argumēta exigit p̄sumptio quā suspicio. §. ē. l. qualibus adulteriū. ideo ēt Cy. qō in. l. absentē. est p̄sumptio fi uola hic iuris ꝛ de iure. ¶† No. scōo quod hec p̄testatio dz fieri in scriptis: sic. §. de nō nu. pe. auf. hāc que
2 rela. ꝛ de anna. cccp. l. vt p̄scri⁹. sine scriptis nō: vt. §. de rei vē. l. si fundū. ꝛ. ff. de his que in fraud cre. l. ait proꝛ. fi qs. ꝛ text. §. de neg. ge. in. l. fi. dicit qō nō refert in scriptis vel fine: illud ē regulare cū tm res valeat cū scriptura qui tū sine: vt. §. de pac. l. pactū ꝛ de transl. l. cū re. ꝛ. l. fiue apud acta. hic ꝛ in alīs. §. alleg. specia. le. ꝛ hoc sol. gl. in auf. de tem. non so. pec. §. protestatione. et alter rōnem spālitatis nō reddit Jac. de ra. vt no. Cy. in. d. anten. hanc querelā. alit. ꝛ dicit vt plenius. dic aut querik de consilio et dz fieri in scriptis vt facilius probet in tpe opportuno. ꝛ ita consuluit in. d. §. cōtestatione. aut de necessario ꝛ tunc aut tractaf de p̄iudicio personali seu in persona generando: ꝛ tūc fiat in scriptis vt veritas nō possit calūniari in cā sic graui vt hac auf. aut de p̄iudicio personali nō tractaf tunc sume verba Jac. ꝛ Cy. qꝛ aut p̄testatio succedit loco actiōis ꝛ fiat in scriptis in. d. l. vt pfe
c citus. ꝛ. d. auf. hanc querelā. aut loco exclusiōis: ꝛ tunc scriptura non sit necessaria sed voluntaria: vt. l. ñ. §. de neg. gest. ꝛ. l. scire
3 op3. §. op3. ff. de excu. tu. ¶† Tertio no. si post bas protestationes illū reperit maritus in domo vel predio vel popina cū vroꝛe illi pōt impune occidere. Sz dubitaf an distingui debeat eu ius sit cōditionis vt si vilis possit nō aſe: vt. §. eo. l. gracchus. et ff. eo. l. marito. ꝛ ibi gl. sup̄ vbo occidere tenet qō quēcūq: qꝛ hec auf. loquit generaliter ꝛ indistincte sed glo. in corpore vnde hic sumitur. §. is quoq. istā limitat fm illas. ꝛ hāc tenet Jac. cō ra. ꝛ Cy. qꝛ non est nouum vt per p̄uoꝛes determinētur leges poste riores: vt. l. non est nouum. ꝛ. l. sed et posteriores. ff. de legi. Jtē incipiente propter adulteriū. de quo vide omnino Felyn. in. c. pastoralis. colūn. iij. circa medium. ver ficu. mulier impudica. ꝛ ibi ad materiam. c. plerunqꝫ hic allegat col lec. c. i. numero. xix. vbi posui in apostil. in versicu nisi accuset ꝛ se in. scribat. extra de donatione inter virum et vroꝛem.

a ✝ Donec ad iudicem eatur. vide Ang. in auf. vt liceat matri ꝛ auie. §. pe. collati. viij. vbi dicit esse casum singularē in hoc textu. de hoc qd̄ hic dicitur vide Are. in suo tract. malefi. in glo. in ver. adulterata. col. i.
b ℂ Contra naturā. modos aūt oēs peccādi cōtra naturā carnalr̄ vid. xxxij. q. vij. adulterij malū. ꝛ iij. c. oēs cautiōes p gl. nec cū pp̄ijs manib⁹ ſʒ sodomia gl. xxxij. q. vij. flagitia.

c ℂ Gladio. vide auf. vt nō luxurientur ꝯ na. xxiij. qō. xxxij. hicquamq̄. vbi ēt dr̄ de crimine qd̄ cōmittit cū brutis ſʒ qd in iudeo. vide in. c. i. archiepatu. de rap. sed qd in muliere agēte vt vir. vide. q. i. l. fedissimā. s. e. d rapt. alias. ff. de adult.
d ℂ Si q. adō Lu. ro. q. dt h cē casuz qd̄ snīa ex p̄sumptiōe plata nūq̄ trāsit in rē iudic. Jmo cōtinuo retractare pōt d quo ꝛ de istis similib⁹ sentētijs vid q̄ habes hic post Cy. ꝛ aduerte qd̄ p̄sumptio violēta q̄ s̄m ius dr̄ hr̄e viʒ plene pbatiōis in cā ciuili ñ sufficit ad plenā pbationeʒ in cā criminali nota doc. in. c. afferte. ꝛ in. c. qꝛ verisimile. de p̄sum. vcʒ de nudo cum nuda ꝛ solo cū sola de quo in. c. literis de presum. qꝛ hʒ vim plene probationis in cā ciuilis sepatiōis m̄rimonij nō sufficeret sola in crimiali ad cōdēnādū de stupro. facit. l. siāt s. de probat. ꝛ qd̄ notat bar. i. l. si. s. de iureiur. sec⁹ qñ est violēta approbata a iure ēt quo ad criminalē causam qꝛ tunc sola sufficit lex q̄ ibi notat. facit auf. si qs cū hic. ꝛ ibi not.
e ℂ Itē qd̄ p̄sumptio. ꝛ adde qd̄ in ꝯflictu p̄sumptionū potētior attendenda est vt per Soci. cōs. cxxvij. incip. iustissime iudex. v. iiij. conclu. circa principium prima parte charta. cxxvij.
f ℂ Non sequitur etiā. Adde Soci. cōs. lxxxix. incip. in causa agitata. ver. i. s. rei vē. in fi. ij. pte charta. cl.

quia si non licet nobilem in rebus venereis inuentum occidere quātomagis repertū propter colloquiuʒ non debet posse. Ego credo qd̄ alia opi. sit magis fundata in iure: qꝛ lex habuit in fortiori odio istum qui sic charitatiue requisitus tot spreuit protestationes: ꝛ legē ꝛ holem cōtempsit: qd̄ patet qꝛ in pluribus locis eū occidi permiserit. l. gracchus. ꝛ. l. marito. Item qꝛ hic ol tempore promisit id est diurno vel noctis ibi secus. Item quia sine alia probatione venerei proximiori eum dānari fecit qd̄ non ibi. Item quia vt plurimum talia spernentes consueuerunt esse potentes non viles quia essent magis timidi. Item quia talia de generant in nobili vel honesta persona: vt. s. ad orfi. l. si qua illustris. ꝛ. ff. ad trebel. ex facto. §. si quis rogatus. cum palam ꝛ publice dehonestent aliena matrimonia sed in. l. gracchus. cauti⁹ qꝛ non cum tanta inhonestate. Item qꝛ text. in corpore dicit qd̄ eū nō pōt occidere sine formidatione illius periculi: ꝛ sic cū vniuersaliter omne periculū excludat vr̄ facere nullā differētiā inter conditionē ꝛ qualitatem persone alias periculum aliqd̄ remaneret: ꝛ his ponderatis indistincte locutus hic fuit ꝛ nō ob. l. gracchus. qꝛ in diuerso casu loquit̄.
4 ℂ ✝ Quarto no. qd̄ vbi isti inueniuntur loqui inuicē in ecclesia qd̄ marito licitū est eos capere ꝛ tradere prelato ecclesie vt interim suo periculo eos custodiat ad
a iudicē eatur[a] qui pro eis mittat quod nota pro ministralibus capellarū ꝛ alijs officialibus vel personis qbus licitū est delinquētē capere: ꝛ eis liceat parochialibus vel massarijs villarum vel custodib⁹ castri recommendare dōec vadant p ptātis familia.
5 ℂ ✝ Quinto notāt quidā qd̄ permissio occisionis non intelligitur permissa in loco alias ad tutelam concesso: vt. s. de his qui ad eccle. confu. l. denunciamus. ꝛ. l. presenti. ꝛ extra de immu. eccle. c. si. sed nō multū facit hec lex: qꝛ permissio nō erit hic simplex ꝛ indefinita: sed limitata ꝛ respectiua: sed dictum satis puto verum.
6 ℂ ✝ Sexto no. qd̄ iudex hic per se vel eius familiam non extrahit delinquentem de ecclesia: sed ad episcopum loci mittit vt delinquens sibi tradatur. ℂ Contra quod opp. Petr. ꝛ Cy. de §. sed neq̄ homicidijs. in auf. de man. prin. ꝛ sol. quod hic in ecclesia delinq̄t: ibi extra vnde pōt autoritate iudicis secularis extrahi: ꝛ rōnē assignāt qꝛ primo casu non delinquit in territorio iudicis sed episcopi: ideo non licet iudici in eum manus inijcere. Ego non credo hoc veꝝ qꝛ tex. in corpore vnde hec auf. sumitur iuxta si. dicit qd̄ siue intra siue extra ecclesiam adulterium cōmisit ꝛ ad ecclesiā cōfugiat defendi per ecclesiam non dʒ. Itē si vt predicti dicunt extra territorium iudicis est locus ecclesie: ergo nullo casu licebit in territorio extraneo iudici manus inijcere ſʒ eum qui illi territorio preest in quo aufugit requirere: vt. s. cod. auf. sed nouo. quapropter tex. de. d. §. sed neq̄. intelligo secundū istū vt prius requirat epm qui sibi tradi faciat: ꝛ pro hoc facit tert. in. d. §. sed neq̄. ver. sic auxiliabuntur. eo autē nō annuēte iudex trahat: vt. d. §. sed neq̄. ℂ De iure autē canonico ecclesia habet immunitatē preterquā quādo in ecclesia vel eorū cemiterijs aliū occidit vel mēbri mutilationē fecerit qui in ecclesiam cōfugit: vt extra de immunitate eccle. c. si. qd̄ forte per rationeʒ ibi positam ad quodlibet delictum per quod ecclesia violetur extendi potest. Item quando est latro publicus id est qui homines in itineribus publicis inuadit: vel quando est depopulator agrorum: vt in. c. inter alia. eo. tit. ꝛ in his ideo qꝛ pluribus indifferenter exitia cogitant q̄ alij malefactores: vt no. glo. in. d. c. si. quod no. tu qui es de terris ecclesie. ℂ Item no. qd̄ hodie episcopus incurreret irregularitatē tradēdo potestati: ideo hec auf. nō seruatur in clericis.

1 ℂ Sodomita infamia gladio punitur.

1 **Cum vir.** ℂ ✝ Sodomite sunt infames: et gladio sunt puniendi. h. d. Ibi porrecturam: vt enim femina in opere nature ſʒ naturam porrigit vires ita masculus in casu isto i opere
b nature contra naturam[b] porrigit vires ꝛ idem dicas si femina agit in feminam vt dixi. s. eo. l. fedissimam. Ibi cupiat interrogatiue legitur ꝛ repeti debet vbi q̄ ponit in hac. ℂ Ibi gladio[c]
c dic materiali per qd̄ mors naturalis inducitur. ℂ No. qd̄ leges insurgūt armare cōtra fedissima crimina. ℂ Glo. op. de. l. i. §. remonet. ff. de postu. Sol. vt in ea.

In adulterij. In casu adulterij serui mariti ꝛ vxoris sunt torquendi. h. d. ℂ Not. qd̄ per eos q domi sunt veritas inuenitur: vt hic: ꝛ. l. consensu. s. de repu. ℂ Gl. op. de. l. vim passam. ff. eo. Sol. vt in ea. ℂ Gl. si. opp. de. l. p̄sperit. ff. qui ꝛ a quibus. ℂ Sol. vt in ea vel referas ad seruos viri vel mulieris qd̄ plenius declara vt di. s. eo. l. verba.

1 ℂ Exceptio friuola repellitur.
2 Questio maior prefertur minori ꝛ criminalis ciuili.
3 Retardatio non fienda in adulterio.

Adulterij. Primo mādat exceptiōes friuolas reijci. Scōo sup criminis accusatione pcedi. Tertio rōne pdictorū annectit. Scōa ibi: ſʒ accusatione. Tertia ibi: cū iurgia.
1 ℂ ✝ Casus. Exceptiones friuole nō sunt admittēde ſʒ legitime q̄ ad pcessuʒ opposite pri⁹ sunt examinādē ꝛ si nō repiuntur obstare cognosci debet de crimine. h. d. ℂ Not. tria que habes in summario.
2 ℂ Itē quartū qd̄ qd̄ maior prefertur minori qñ vicissitudinarie sunt pposite. ℂ Item qd̄ criminalis facit silere ciuilem vt hic in prin. ꝛ in si. qd̄ intellige nisi ciuilis esset preiudicialis ad criminalē. vt. s. eo. l. qm̄ Alexandrum. ℂ Itē qꝛ vna snīa posset vtraq̄ terminari. vt. l. pen. s. de ordi. iu. ℂ Et iō si mulier repeteret dotē maritus obijcere q eā est lucratus: qꝛ adulteriuʒ cōmisit de quo etiā puniri petit cognosceretur de vtroq̄ cognoscēdo de crimine in vna snīa posset terminari vtraq̄ causa. Nec ob hec. l. in prin. qꝛ vtraq̄ qd̄ erat principalis ꝛ obijciebat vxor quōdā marito qd̄ sup accusatiōe nō debet pcedi donec snīa ciuilis esset terminata ꝛ hec exceptio vt friuola fuit reiecta alienatū quas obijciebat vt se inscriberet ꝛ ille replicabat qd̄ iure mariti accusabat ꝛ ipsa triplicādo qd̄ tps. lx. dierū transiuerat vt iuridice fuerunt admisse. ꝛ iō mandant examinari. ꝛ ex his habes colligere casum in terminis in hac. l.
3 ℂ Gl. sup vbo afferri oppo. de. l. in crimine. ff. e. Sol. q retardatio in crimine adulterij nō dʒ fieri vt hic nisi vt persone exhibeant vel qualitas negotij aliud suggerit vt ibi. Et aduerte qꝛ Ja. de are. ꝛ Bar. intelligunt illā tex. vt nulla dilatio detur etiā ad probandā pp illā vniuersaleʒ negatiuam nulla dilatio ꝛc. ex quo colligūt quidam q probationes facte sine concessione dilationis valent nā cum in cā adulterij debeant probationes fieri vt hic in. l. precedenti. ꝛ. s. eo. l. q̄uis. ꝛ. ff. eo. l. ij. in fine. ꝛ nulla dilatio det apparet qd̄ probatiōes facte absq̄ dilatiōe vel termino concesso sunt valide ꝛ de hoc est casus scōm vnā lect. ff. de questio. l. vnius. §. cogniturus. Facit qd̄ not. Spe. in ti. de dilatio. §. videndū. ver. vtrū licet credaʒ q probationes facte valeant ſʒ iudex nō p̄fixerit terminuʒ ad probandū: qꝛ terminus tendit sui natura ad arctādū ꝛ excludenduʒ nō principaliter ad concludendū: ꝛ si parti petēti ꝛ instāti dʒ dilationem ad probādū dare etiā in crimine adulterij sicut in ceteris: qꝛ facultas defensionis nemini dʒ negari. vt. j. de iur. fis. l. facultas lib. x. ꝛ quia in eo ab alijs criminibus non est diuersa ratio. ꝛ. l. in crimine. nō negat imo pbat dū subdit nisi vt persone exhibeant qd̄ pōt intelligi tā accusatorū ad confitendū vel negādum vel se excusandum quā testium ad probandū. ꝛ hec prima dilatio cū leui cause cognitione. alie autem nō. ꝛ ita intelligit gl. l. illam. ꝛ. l. in pecuniarijs. ff. de fur. et dila. Et similiter do. meus in pe. gl. querit qñ cōpetit facultas mulieri accusare suā ciuilem actionē intentandi vel etiā aliā criminalem cū text. hic in fin. de vtroq̄ casu loquitur ꝛ Rñ. vtriq̄ successiue vt in ea. ꝛ de criminali scripsi plene. s. qui accu. nō pos. l. i. ꝛ. l. neganda.

1 ℂ Proximitas facit vt nō presumatur qd̄ alias presumeret.
2 Presumi quando possit de presenti in preteritum.
3 Damnatus non auditur vbi conuictus ꝛ cōfessus habetur.
4 Presumptio an possit valere ad condemnationem.
5 Actio firma remanet ꝛ sequitur cōnenatio si iure actoris fundato exceptio ꝛ replicatio inuicem se tollant.
6 Iudex dubius reum absoluere non debet.

d **Si qui.** [d] Si is qui repulit ad accusationem adulterij quia coniunctus mulieri reperitur postea in vxorem illā ducere puniendus ētā q̄ cōfessus. h. d. ✝ No. ex prin. qd̄ ratione proximitatis ꝛ cōiūctiōis nō p̄sumitur qd̄ alias presumeretur cōcor. ff. d ritu nup. l. si puelle. ℂ Itē no. qd̄ non verisimilia nō sunt credenda.
e ℂ Itē qd̄ presumptio[e] ūerogat p̄sumptioni idem no. in. l. diuus. ff. de in inte. resti.
2 ℂ ✝ Itē not. qd̄ de p̄senti p̄sumit̄ in p̄teritū. Circa qd̄ dic aut p̄sumptio est necessaria ꝛ res est clara qd̄ in preteritū p̄sumitr̄ vñ pbato qd̄ titi⁹ hodie viuit in preteritum vixisse presumitur ꝛ idē de quocūq̄ añcedente necessario: aut presumptio est cōtingēs: qꝛ se hʒ ad esse ꝛ nō esse: ꝛ tunc aut ex actu presenti resultat aliqua iusta cā p̄sumēdi in p̄teritū: ꝛ tūc presumitur vt hic cum si. aut ex actu presenti nō resultat aliqua iusta causa sic p̄sumēdi in preteritū ꝛ tūc nō p̄sumit̄: iō probato qd̄ de presenti
f sum dn̄s nō sequitur etiā[f] p̄sumptiue qd̄ olim fuerim dn̄s sine cā enim nō procedit presumptio: vt. ff. de pign. ꝛ. l. que nō dū. §. qd̄ dr̄.
3 ℂ ✝ Itē no. ex fine. vbi hec duo copulantur cōuictum ꝛ cōfessum qd̄ in casu nostro dānat⁹ nō audiretur appellās vt hic
4 ꝯiūcta. l. ij. s. quorū ap. nō reci. ℂ ✝ Itē no. quod ex presumptione quis dānatur. cōcor. s. ed. auf. si quis. ꝛ hec est presumptio iuris ꝛ nō hominis ꝛ si enō ob. l. absentem. ff. de pe. vt dicit glos. ij. vel

h. vel melius scōm Jac. bu. hic ꝯdēnat̄ ex p̄sumptiōib⁹ legitime factis que lʒ prius essent obfuscate pp pbationes coniunctionis ꝛ affinitatis nunc sunt clare pp̄ter sequens matrimonium quod presumptionem inductā pp affinitatem ꝛ coniunctionem tollit.
5 ℂ ✝ Ex quo no. qd̄ iure actoris fundato si exceptio ꝛ replicatio inuicē se tolluūt remanet actio firma ꝛ sequi dʒ condēnatio ex illa. ℂ Sed dum dicit sollicitus quomodo si pbatio fuit legitime facta potuit aliqua tolli cōiectura cū totū dʒ esse ecōtra vt. s. de pba. l. siue possidetis. ꝛ. ff. qd̄ me. cā. l. nō est verisimile. Soluit ipse quod hoc ideo: qꝛ pbatio non concludit de necessario sed p̄sum
a ptiue ꝛ de verisili cū adulteriū nō cōfessatū soluʒ p coniecturas[a]
b possit pbando ca[b] q̄ sunt veneris ppparatoria vt dixi in. l. gracchus. s. eo. nimirum ergo si pp nobilem presumptionem quam affinitas inducit adulterium ex actibus illis. alias presumptum non creditur donec per matrimonium postea secutum credatur contrarium. ℂ Oppo. modo quod de eodem delicto absolutus non debeat damnari vt. l. si cum. §. hisdem. ff. de accu. Sol. gloss. quod illud procedit vbi quis in secunda accusatione vteretur probatione hominis sed iuris. sed hic certe vtraq̄ vtitur vt hic ex s. declaraui. Secundo solu. glo. quod hic non fuit absolutus dif
6 finitiue ſʒ remansit indiscussa. ℂ ✝ Ex ista glossa sume consilium quod vtile est diffinitiue non absoluere reum quando iudex est dubius ꝛ hoc potest facere iusta causa allegata puta si habet sufficientia indicia contra accusatum qui pluries tortus non est cōfessus. Et dicit Petrus quod accusator debet petere abolitionem quam iudex hic cessit: vt supra codem. l. abolitionem sicet iudex cum inquisiuit. ꝛ tantum semiplenam probationem habuit vt dixi potest abolitionem accusationis facere non a crimine absoluere quod not. ad questionem quam formaui. s. ad. l. iul. ma. l. si quis. sed forte non improbabiliter dici potest quod iudex non absoluit eum simpliciter sed absoluit causa adiecta quia crimen in eo non presumitur quia coniunctus ꝛ affinis mulieris nunc cum illam duxit in vxoreʒ tollitur illa nobilis presumptio et apparet retro causam in sentētia expressam iuris presumptione esse falsam ideo sententia vitiatur ꝛ nō nocet accusatori de nouo instituendo. ar. l. si is ad quem. ff. de acquirenda hereditate ꝛ ar. eorum que not. docto. s. de iudi. l. properandum. §. illo videlicet. Uel secundum Jacob. but. nondum erat cause instantia perempta ꝛ sic collige duas lect. principales. Una quod diffinitiua non fuit lata. ꝛ hec subdiuiditur: qꝛ vel instantia non erat perempta vt inquiūt quidam. vel perempta erat vt res indiscussa abolitione concessa vt in gl. ꝛ lex. pe. Alia q diffinitiue fuerat absolutus sed diuersimode: qꝛ q cā adiecta que nūc apparet falsa aliqui quod simpliciter ꝛ pure. sed ideo accusari permittitur ꝛ quia probationibus legis vtitur vt in glossa sʒ trussa est: ideo potest dici quod hoc ideo quia pretextu falsarum probationum affinitatis snīa lata fuit lvt. s. si ex fal. instr. l. ij. quod ibi no. Cy. in fine.

1 ℂ Maritus vxorem quondā que diuertit ab eo de stupro accusare potest. ꝛ nu. 2.
3 Stuprum qua pena feriatur. ꝛ nu. 4.

1 **Si mulier.** ✝ Marit⁹ admittit̄ ad accusandū vxorē quōdā d stupro ꝯmisso postq̄ diuertit̄ ab eo. h. d. s̄m lec. gl. aliter forte dʒ intelligi: vt. j. patebit. ℂ Tñ singulariter no. q excogitata ante aliquē actū pinde habent̄ ac si añ actū illū facta
2 fuissent Ja. bu. qd̄. j. declarabo. Glo. i. est expositiua. ℂ ✝ Scōa vero querit an de stupro vel adulterio accuset̄ ꝛ dic q de stupro licet hodie mulier pro stupro detrudat̄ in monasterio sicut pro adulterio vt in auf. vt nul. iudi. §. si qñ vero adultere ꝛc. Sed caue qꝛ dictus. §. loquit̄ in accusata de adulterio nō de stupro post ea commisso s̄m opi. huius gl. ideo glo. est corrupta ꝛ voluit allegare in auf. vt lice. ma. ꝛ auie. §. qꝛ vero quedam. vbi mulier que sine causa iusta diuortium fecit ꝛ postea stuprum cōmisit in monasterium detrudit̄. ꝛ no. q gl. ibi dicit q tpe huius. l. accusabatur a viro pro adulterio pro qua glo. facit. ff. eo. l. pe. qꝛ sine iusta causa repudiū faciens non desinit vxor esse. vt ibi no. gloss. ꝛ si sic etiam hodie accusabitur de adulterio cū matrimoniū nō sit solutum nec dictus. §. qꝛ vero quedam. dicit q sine iusta cā soluatur. ꝛ sic glo. que hic dicit accusari de stupro male dicit nisi fuerit in opi. quod hodie matrimonium dissoluatur de iure ciuili ex solo libello repudij vt probare vr̄ hec. l. dū dicit ne viduitatem ꝛc. de iure canonico nullo modo dissoluitur. vt no. in. l. ex cōsensu. s. de
3 repu. ℂ ✝ Tamen ex ista glo. no. q pena stupri est hodie i muliere correcta cum in monasteriuʒ detrudatur qd̄ non erat olim vt dixi. s. eo. l. cum qui duas. ꝛ pro hoc facit qꝛ absurdū esset vt imponeretur maior pena p stupro q̄ p adulterio que prior minor erat contrarium tamen videtur notare glos. ff. eodem. l. si adulterium cum incestu. in prin. pro quo facit illud generale quod non mutatur ꝛc. vt. l. precipimus. in fine. de appella. Concordari forte possent vt hic in ea. que fuit nupta ꝛ recōciliari potest marito. Ibi in ea que virum nō habuit vel si habuit spes reconciliationis nō poterat esse ideo nō sic fauetur ei. ℂ Querit gl. successiue q priuilegiū per hāc. l. datur marito. ꝛ respon. quod ceteris prefertur ꝛ hoc procedit tenendo quod matrimonium sit solutum quod dixi alias etiam haberet priuilegium accusandi iuris mariti. j. lx. dies ꝛ ex his collige notabile quod in princip. posui.
4 ℂ ✝ Querit successiue gloss. quid si meretricio more viuat. ꝛ dicit glo. quod in ei⁹ odium que libellum repudij misit sine causa legitima commmittetur stuprum quod alias nō cōmitteretur vt s. eodem. l. si ca. ꝛ. ff. eod. l. si vxor. in. §. plane. ꝛ not. quod glo. dicit in odium eius ꝛ sic ipsa sola non fornicator esset puniendus: quia alterius odio alter pregrauari non debet. s. de natura. liber. l. fina. ꝛ sunt glo. recitare. sed non forte improbabiliter poterit hic aliter poni casus scilicet vt marito ante stuprum vel adulteriuʒ commissum sed ne committatur in futurum ab ea que sine causa legitima vult vt vidua manere competat accusatio. i. querela de repudio sine causa per quam per quam petit eā tradi episcopo qui eam detrudat in monasterio. ꝛ hoc probat iste tex. qui dicit ne cōmaculet quod futurum respicit tex. in. d. §. quia vero quedam. qui dicit quod mulier sine legitima causa non debet libellum repudij mittere viro. ꝛ subdit quod si in ea impia voluntate permanserit debet tradi episcopo qui eam detrudat ꝛ sic nō facit ibi mentionem de stupro sed solum notat permanentiam illius voluntatis ꝛ illi penam iniungit detrusionis in monasterium ne cōmaculet viduitatem stupri pcacitate in ignominiam mariti ꝛ forte filiorum ꝛ parentum suorum. Cogitabis.

1 ℂ Serui nō manumittūt̄ repudio ob suspicionē adulterij fcō.
2 Criminoso mortuo nō tollitur criminis exceptio. ꝛ nu. 2.
4 Mulier in mr̄imonio decedente an possit de delicto qd̄ moueri.
5 Heredes mariti an possint se tueri aduersus repetitionem dotis propter mulieris adulterium.
6 Excipiēs de adulterio ꝯ repetitionē dotis an ppetuo audiatur.
7 Impedito agere nō currit temp⁹ p̄scrip̄ ad cām terminandam.

Libertatē. Primo loquit̄ qñ vxor viuit. Scōo qñ est mortua. scōa ibi: si vero. ℂ Casus.
1 ✝ Repudio facto pp̄ter suspicionē adulterij serui mulieris vel mariti ꝛ eorū parētū non pñt in fra tps hic statutū manumitti ꝛ si morit̄ adultera nihilominus querit̄ incidēter de adulterio dicēte marito pp illud dotem cedere sibi lucro. h. d. ℂ Not. q sicut qñ criāliter de adulterio q̄rit̄ manumissio seruoꝝ differt̄ vt. s. e. l. iij. ita qñ ciuilr̄ vt hic.
2 ℂ ✝ Itē not. q morte criminosi nō tollit̄ exceptio crimis seu nō impeditur excipi de crimie. facit. s. de testi. l. si. Item q tempus q labit̄ p subterfugia aduersarij dʒ pti aduerse restitui. Gl. scōa q̄rit qd fiedū de seruis si pr̄ vel mr̄ vl mulier decederet. ꝛ dic vt in ea. ℂ Gloss. tertia colligit q hic q̄rit̄ de crimine post mortē pp
3 bona. ℂ ✝ Cōtra qd̄ oppo. Pet. ꝛ Cy. de. l. pe. ꝛ h. s. si re. vel ac. mo. fu. dn̄t ipsi q ibi qd̄ bonoꝝ veniebat incidēter hic pn̄cipaliter intelligūt qñ ciuiliter agebat̄ de adulterio ad dotem lucrandā pp adulteriū. an aūt criminalr̄ ad penā ꝛ ciuilr̄ ad dotes soluēdas tāq̄ marit⁹ fuerit lucrat⁹ agi possit ē incidere i duplex du
c biū ℂ Primū ē an muliere ꝯuicta crimalr̄[c] marit⁹ lucret̄ doteʒ de quo tangit glo. fina. s. eo. auf. sed hodie. ꝛ vide quod ibi dixi. ℂ Secundum an criminalis ꝛ ciuilis possint simul intentari de
4 quo. j. quando ci. ac. pre. cri. l. i. ℂ ✝ Successiue querit glo. quid si mulier decessit in matrimonio an de delicto queri posset pp̄ter dotes. ꝛ dicit glossa. qd̄ non ꝛ nihil allegat. credo dicendum aut maritus ignorauit. ꝛ remisisse non videtur iniuriam ei illatam ꝛ sibi ignotam. argu. ff. de transac. l. non est. in si. ꝛ. l. erro. s. ad. l. fal. ꝛ sic post mulieris mortem contingentem cōstante matrimonio queri possit sicut eo dissoluto quia tunc non est diuersa ratio. facit. l. gaius. ff. ad fil. ꝛ melius id quod no. glos. s. de fideicō. l. fideicommiss. Aut sciuit ꝛ tunc aut negligens fuit ꝛ sic sub dissimulatione pertransiuit ꝛ tunc remisisse videatur. arg. l. omnino. s. de inoffi. testa. ꝛ de reuo. do. l. i. ꝛ fina. ꝛ de proba. l. procula. ꝛ solu. ma. l. rei iudi. in. §. pe. ꝛ ad fil. l. i. §. fina. Aut negligentia ei imputari non potest qꝛ vxor statim est mortua ꝛ audiatur ar. l. si mater. s. de inoffi. test. vbi etiā precedens mēbrū probat̄. Idem si non statim sed libello ordinato vel lite pendente quam necesse habet hodie instituere cōstāte matrimonio. vt. s. e. auf. sed nouo iure. ꝛ sic ꝛ alias querela preparata trāsmittit̄: ꝛ nō aliter. vt. ff. de inoffi. test. l. post vnius. in. §. si. ꝛ. l. se. In dubio presu
5 mit̄ ignorasse. vt. l. verius. ff. de pba. ℂ ✝ Et ex his soluit̄ questio in casu econtrario vide. icet an heredes mariti possint se tueri

a ℂ Per coniecturas. adde. c. preterea. de testi. l. locum probatio. de proba. l. quero. §. si. de edil. edic. ꝛ Pau. de castro consi. cxv. inci. vbi q iacuit cum vxore alterius Bal. in. c. i. vij. colum. versi. quero nunquid sit idem dicere. qui. mo. fu. simit. Item adde Barto. in. l. ij. in prin. ff. de fur. quod quis dicitur adulter manifestus si deprehendatur in domo alicuius vbi pulchra mulier est. ꝛ adde Panor. in. c. cum non ab homine in. vi. col. i pri. ver. imo plus dicit barto. ꝛ ibidē declarat qualiter debeat hoc intelligi ꝛ adde idem Panor. in. c. iij. loco. in. iij. col. in si. de pba. vbi reprobat dictū bar. in. d. l. ij.
b ℂ Probādo ea. adde quod adulterium probatur per testes dicētes qd̄ berta iacuit cum titio, bal. in c. i. vij. colum. ver. quero nūquid sit idem dicere qui. mo. feu. ami. i vsi. feu. nō autem per testes vicinos dicentes: quia sum vicinus Bald. in l. i. s. de collu. detec. ſʒ quomodo aliter pbetur vide alex. post bar. in. l. ij. §. fina. ff. de adul. quod ex presumptione in fi. l. capite. versi. circa hanc. l. qd̄ si fuerit inuentus in camera osculans vel tangens mulierēʒ eo. tit. ꝛ in. l. q ait lex in si. prin. e. tit. not. in. c. pterea et ibi vide oīno panor. in. i. col. de testib. ꝛ i. c. ex literis de presumpt. ꝛ ibi Panor. in fi. ꝛ adde panor. in. c. tertio loco. in pen. colum. in vers. ſʒ ego adde vnum de pbat. et per eum in c. iij. loco. in. ij. colum. de presumpt. sed an per testes videntes per foramē vnus post aliū glos. iij. questione ix. in. c. nihilominus in versicul. simul quod sic ꝛ per Barto. in. l. ij. §. i. de aqua plu. arcē. Item per testes q etiam non interrogati deponunt cū causa sciētie Bartolus in dicta lege capite. et tenet Alexand. in dicto §. fin. ꝛ adde Panormi. idem tenentem per illam glo. in dicto. c. cum nō ab homine. in. v. columna.
c ✝ Conuicta criminaliter. Tu vide de hoc Saly. in. l. iure mariti. vij. ver. oppo. extra glo. sexto in apostil. in versi. s. si sit in scribendo.

Universidad de ... Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

aduersus repetitionē dotis ꝑpter adulteriū mulieris. ¶Nec ob. predictis q̄ heredes non habeāt motum coertionem: vt. d. l. rei iudi. §. mor. ū. q̄ ibi loquitur de moribus matrimoniū non ledentibus quorū iudiciū hodie etiā in viro est sublatū. §. de rei vxo. ac. l. i. §. taceat. ¶ de repu. l. fi. Mos de moribꝰ matrimonium ledētibus ¶ ipsum fed antibus quoꝝ coertionē etiam iura nouiſſima pmittunt: vt in auc. supra posita in quibus distingue vt. §. ¶ Glo. sequens querit an per alias probationes post tempus hic statutum possit. pbare. ¶ dicit q̄ sic ꝙp ¶ per quatuor menses q̄ dant sibi ad accusandū iuris extranei de gbus. §. eo. l. iure mariti. ¶ Querit etiam ea. glo. an ꝑpetuo audiat excipiēdo de adulterio cōtra dotis repetitionē. ¶ dicq̄ sic: q̄ annua ad agendum sunt ꝑpetua ad excipiēdū: vt. §. de excep. l. licet. ¶ Ex ista glo. no. q̄ tempus statutum marito ad accusandū mulierē criminaliter est etiā ci statutū de adulterio ciuiliter ad agendum vt dotes marito lucri causa soluant quas non possidet: cuius contrariū no. glo. in ꝗrela falsi. ſ. de fal. l. ꝗrela. ¶ ꝑsita glos. facit: q̄ ter. ff. c. l. maritꝰ in. §. ſex menſibus. cum ſe. loquunt̄ indistincte de accusatione vel obiect: one adulterij. ¶ Itē q̄ minꝰ tempus est ꝑiudicij q̄m in alijs accusationibꝰ: vt. d. l. quēcūq; ela. ¶ ero: bitat a regula. ¶ Ultimo hec lex in fi. allegat per Lꝯ. q̄ licet statuto caueat vt infra certū tempus cā terminet nō ꝓpterea tempus illud currat ei qui impedit agere ꝑpter dilationem aduersarij vt hic: ¶. l. ficū ipse. ff. de excu. tu. ¶. l. intra vtile. ff. de mino. ¶. c. ꝑia. extra de excep. ¶. c. de cauſis. extra de offi. deleg. hec etiā no ꝓ eo q̄ non ꝑbaret factū aduersarij infra dilationem sibi a statuto assignatam vt ei cursus temporis non obsit.

¶Si quis eam cuius tutor fuerit corruperit. Rubrica.

Tutor deportatur qui in pupillam stuprum commisit. anumero. 2.

STutor. Primo penam infligit. Secūdo ſe mitem fuisse in ꝓpositione ostēdit. secunda ibi: quāuis. ¶ Casus. ¶ Tutor qui in pupillam stuprum cōmisit debet deportari ¶ eius bona confiscari. h. d. ¶ Op. q̄ minꝰ puniatur hab ita distinctione personarum: vt insti. de pub. iud. §. item ler. Sol. q̄ illud regulare hoc speciale: q̄ cū plura committimus ab eo plura exigimus: vt. l. ꝓfbyteri. §. de epiſ. ¶ cle. Fallit ¶ in alijs casibus ꝓpter enormitatem delicti: vt. §. ti. i. l. cum vir. ¶. plenius dixi in eo. ti. l. cū qui duas. ¶ Querit glos. que pena hic imponatur. dic vt in ea q̄ deportationis: ¶ ver. quāuis non corripit. arg. l. nam ad ea. ff. de condi. ¶ demon. sed aduersatur demonstrando q̄ satis mitis fuit penam raptoris non imponendo vt dixi ter. dividendo.

¶De mulieribus que ꝓpriꝰ ser. se iunxerunt. Rubrica.

Stuprum qualit ¶ puniatur.
Adulterium magis punitur in seruo q̄m in libero.
Seruus cum domina se commiscens punitur.
Seruus stuprum committes ad libertatem nō potest perduci.

SIqua. Pro casu sumnario colligite notabilia. ¶ Primū q̄ stuprū hic acrius punitur solito ¶ regulari vt hic ¶ ibi. de pub. iud. §. i. Illā hic mulier capitalē sniam patit: ¶ seruus verberat⁹ cō cremat. hoc vult glo. ū. ¶. ū. in prin. ¶ Sed hic nō declarat q̄ sit hec pena capitalis in muliere cū alie ingerant penam sanguinis alie non: vt. ff. de publi. iudi. l. ū. ¶ de bono. pos. l. edicto. §. rei capitalis. ¶ inter sanguinolentas alie dirimunt libertatem alie cuntantem tantum. Sed dic q̄ est vltimum supplicium ¶ sic mortis vt patet hic ꝛ sequentibus: q̄ abintestato ei succedunt post hāc sniam filij vel alij proximi: sed an refert si mulier sit nupta necne. tu. habes gl. hic valde no. quę vide tur sentire quod nō refert: quę signata est super verbo admittit. dum dicit vel etiā virum si habet. ¶ Ex quo not. secundo q̄ maior pena ympnitur seruo committenti adulterium in ꝑsonam domine sue vel vxorem domini sui q̄m in libero: vt. §. eo. l. quāuis adulterij. in fi. sed an in muliere sit hec hodie correcta vt vtroq; casu detrudatur in monasterium. credo q̄ sic in adulterio. vt. §. eo. aut. sed hodie. in stupro videretur idem per no. §. ri. ū. l. pe. vel aliud q̄m cum seruo: vel dic vt ibi dixi. ¶ Not. tertio q̄ seruus commiscens secum domina punitur sed non econtra ancilla commiscens secum domina: vt. §. eo. de manu. l. fi. ¶ de nat. liber. aut. quod ius. ¶ hic in glo. ¶ No. iūm. quod sine accusatore iudex hoc crimen arguit ¶ punit: quod intellige fama publica precedente: vt dixi. §. ce accu. l. ea quidem. ¶ sic intelligit Cyn. hunc textum in. ū. ſ. ū. ibi: ſitq; omnibus ꝛc. ¶ Sed potest intelligi aliter. l. vt oēs admittantur ad testificandum super eo ¶ sic seruꝰ infamet: quod intelligē cū tormentis.

vt. ſ. de queſti. l. i. ¶ in aut. de testi. §. ſi vero ignoti. ¶ No. v. q̄ de hoc crim. ne pōt ꝓ officialem denūciatio fieri: sed sibi nō credit vt in glo. sed denūciata dꝫ ꝑbare de quo plenius dixi in. d. l. ea quidem. ¶ No. vi. quod scrut admittuntur ad accusandum de hoc crimē ¶ est ſpāle §. l. pe. §. q. accu. nō pos. ¶. l. qui accusare. ff. de accu. ¶ Itē q̄ ꝓ eo ꝓmio libertatē consequit ex quo colligit glo. q̄ ꝑium dabitur ꝙño a fisco q̄ placet si nō fuerit seruus buius mulieris: q̄ dignum est vt careat eo ¶ ꝓcio vt. l. si postulauerit. ff. de adul. ¶ Sed dubitari posset de ipso seruo stuprum committente. ¶ dicit gl. q̄ is nō pōt ad libertatem ꝑduci. vt. §. de col. do. l. i. cū si. bic alle. ¶ sic de eo nō loquit. l. ista. ¶ ꝓ hoc bene facit ff. de condi. ob tur. causam. l. idē. §. fi. Et ex his decidit que ſtio vt statutū quo cauet vt qcūq; denūciauerit certū maleficium cōsequatur tm̄ a cōi nō extendat ad eū qui cōmisit vel socius ei⁹ fuit vt plenius dixi. §. q accu. nō pos. l. ea quidem. in fi. tractatus materie denūciationis. ¶ Septimo no. q̄ bona huius mulieris nō publicant sed venientibus ab intestato debentur quod in reisto est ſpāle vt. l. fi. ſ. de bo. ꝑscri. hodie vero est regulare vt cer tis ꝑsonis seruentur vt auc. ibi posita. ¶ Octauo notaq; natus ex damnato coitu nō succedit matri de quo remitto ad. l. ſi qua illustris. ¶ q̄ ibi per doc. ad tertul.

¶Ad legē iuliam de vi publica ¶ priuata. Rubrica.

¶Vis priuata. que dicatur ¶ que publica.

¶Cōtinua rub. duob⁹ modis vt in gl. ad de ſibi de minoribus. l. nō sic atrocibus verum quia vis publica inter ſequētia reputat magis atrox crimē: ideo post ꝓcedētia de ea ꝓmittit ſequētib⁹. Jbi cōmittitur vt. §. de adul. l. fedissimā. ¶ Quero extra glo. quare hic appellat vim priuatam cū eis accusatio sit publica sicut accusatio. l. iul. de vi publi. v. ff. de pub. iudi. l. i. rū. doc. to. quod alio respectu hic ea distinxit: q̄ differunt in modo committendi siue in mōvim in esse ꝑueniendi. Qr vis publica cum armis: priuata sine armis cōmittit vt. ff. ad. l. iul. de vi pub. l. i. ū. ité in modo pene inferēde: quia pena. l. iu. de vi pub. in libero est deportatio ¶ bonorū publicatio. in seruo distingue vt. ſ. co. l. ſeruos. ¶ Nec ob. in libero. ſ. c. l. fi. vt ibi dixi. pena in priuato ē tertie ꝑtis bonoꝝ vt insti. de pub. iudi. §. item iul. de vi. ¶. ſ. eo. l. ū. ¶ ēt relegatio ꝫ de hoc dubitat vt dicam sup ter. ſ. c. l. quoniam. ¶ dignitatis amissio ¶ infamie vt. ff. eo. l. i. publica aūt varīe modis cōmittit vt. ff. c. l. ū. iū. ¶. iūj. ¶ in ſeq. quasi ꝑ totū similiter ¶ priuata vt dicam. ſ. eo. l. ſi criminis.

Vxoris bona nō debent capi ꝓpter debitū viri. ¶ nu. 2.

BOebitum. ¶ Ob debitū viri nō possunt res vxoris capi. h. d. ¶ Jbi debitus viri dicēt publicum ꝓbatur in prima glossa. vel primatum vt in ſecunda ibi munus quo in. l. fi. in prin. ff. de mu. ¶ bo. ¶ Contra hoc oppo. glossa. i. de. l. ſatis. qui. mo. pig. ta. cōtra. Sol. quod fallit vbi maritus fuerat primipilaris ¶ vt ibi. hic ergo regulare vt. §. ne vxor ꝓ vno mari. l. i. ¶. ū. ibi casus specialis vel ne glossa. intelligas absurde dic magis late secundum Jaco. but.

¶Aut ꝗris de debito viri aliter contracto q̄m mediante officio ¶ nulla vxoris bona possunt capi vt hic in primo casu aut de cōtracto mediāte aliquo officio ¶ tunc aut ex officio q̄m ꝓmipilari ¶ idē vt hic in ſcōo casu aut ex primipilari ¶ tunc capiuntur de talia tm̄ vt in contrario nō alia vt hic. ¶ Gloſſ. ū. ꝗrit an res ipſi⁹ mariti debitoris possint ꝓpria autoritate capi. dic vt in ea ¶ q̄ ſua autoritate facit nulla cōuentione precedēte dic aut facit cū armis aut ſine armis vt dixi ſup rub. ¶ Quero quid ſi iudex mandauit expresse vt res vxoris capiant quādo capi nō debent dic q̄ vim publicam cōmittit⁹ vt. ff. eod. l. qui dolo. ter tio respōſo. ¶ ſi mandauit de rebus viri ¶ ille sub ꝓtextu illius licentie capiat res vxoris scienter vim cōmittit secus ſi ignoranter putans illam viri esse iuſta rōne motus q̄ tunc excusatur a crimine vt. l. vulgaris. §. ſi quis. ff. de fur. est autem iuſta causa se opponēdi ſi res per virum possidebatur vt. l. ¶ generaliter. §. de nor. ſua eſt tunc esse creditur vt ibi est ter. ¶. §. ne vxor. p. ma. l. ū. ¶ ibi per doc.

Fiscus tenetur creditoribus ꝓ quota bonorum ad eum peruenta.

Fiscus conueniri potest ꝓ bonis debitoris ad eum ꝑuentis.
Translatio quando dicatur per modum successionis transferri.
Cōdemnatio an possit ſequi qualitatis adiectiōe nō ꝓbata.

TFiscus ꝓ quota bonorum ad cū
Utoris. peruēta tenetur creditoribus. hoc dicit. Concor. ſ. de bo. ꝑscri. l. ſi vt ꝓponis. ¶ No ra quod pena. l. iulie de vi priuata est publicatio tertie ꝑtis bonoꝝ vt hic ¶ relegatiōis vt. ſ. dicē. ¶ Itē no. q̄ is cuius bona

ius bona publicantur liberā a creditoribus ꝓ rata qua publicant. ¶ Opp. gl. q̄ uno etiā relegeā vr. ſ. eo. l. quoniā. So. q̄ hic deest ſuppletum vt ibi declarabo latius. ¶ Opp. secūdo gl. quod omnia debeant publicari cū ſit deportād⁹ vt iſti. de pub. iudi. §. item ler deportationis penā ſequit bonorū publicatio vt. §. re. vel accu. mor. fu. l. ſi. ¶ ſi pē. appe. mors interue. l. ū. Solu. vt ſequitur in ea. gl. q̄ ibi de vi publi. hec de priua. ¶ Opp. iūj. extra glo. q̄ tutele agi non possit q̄ per relegationem tutela nō finitur nec relegatus cōuenitur vt. ff. de admi. tu. l. fine berede §. fi. ¶ ante finitam tutelam actio tutele non intentatur vt. ff. de tuto. ¶ ra. diſtra. l. ſi tutor. §. fin. ſed interim eius loco actor vel curconſtituitur vt. ff. de tute. l. ſi quis tutor. Solu. quod hic erat finita tutela libertate vel forte post relegationem mortuo tutore.

¶Op. ktō. iiij. q̄ hic nō fit ſpeciale in pupillo: q̄ idē in quocūq; creditore vt. ff. ſol. ma. l. ſi marito. ¶. ſ. de bo. ꝑscrip. ſi vt ꝓponis. Solu. consentendo contra vt. ū. glo. nec hec lex vetatur: licet in q. facti dubium in pupillo remoueat vt. l. que dubitationis. ff. de regu. iur. ¶ Oppo. quinto quod ſicus conueniri non possit ſi cut nec maritus cui bona omnia vxor dedit in dotem: vt. ff. de in re do. l. mulier cum bonorum appellatio intelligatur ere alieno deducto vt. l. bonorū. ¶. l. ſubſignatū. §. bonorum. ff. de ver. ſign. ¶ Sol. primo vt ia gl. q̄ hic relegatus perdidit oīum istoruꝫ bonorū re ¶ ſpe: ibi mulier nō amiſit ſaltez ſpe vt plenius not. in l. in rebus. §. deiur. do. hec ſolu. non tollit contrarium. de. l. bonorum, nec est tuta: q̄ ¶ vbi quis desiſt habere re ¶ ſpe nihilominus conuenitur vt. l. ū. §. de here. vel act. ven. Hec dicas q̄ ꝓcuz receptum hoc operetur cū idem ſit in hereditate donata vt. l. hereditatē. ff. de dona. Quapropter ſic. dixit aut bona ſub nomine quotitatis perueniunt ad aliū ex diſpōne legali: ¶ tunc ꝓ ea tenetur creditoribus vt hic cum ſi. aut ex ¶ tractu: ¶ tunc nō tenetur vt in ſtis. ¶ Fallit ſici ſauore vt. l. j. §. de her. vel acti. vē. tibi no. ¶ Item fallit ſi debitor reperitur non ſoluendo. vt. ff. de le. j. l. plane ſi filium. §. j. ¶ not. in. d. l. j. ¶. ū. Hec ſolu. est inibi dubia ꝓpter id q̄ de monacho dicitur. nā ꝫ ſint opi. an ipſe cōuniat vel monaſterū tū est cōis cōcordia q̄ ipſe directis ¶ monasterium vtilibus vr not. in auc. cā que fit. §. de epiſ. ¶ cleri. ¶ tamē ſi expresse dedicauit bona expreſſo ¶ tractu de additionis trāſferent. ¶ is de cis nihil dixit transeunt in consequentiam dedicationis persone vt. §. de ſa. ſan. ec. auc. ingreſſi. Simile de arrogatore qui tenetur ad debita cōtracta per arrogatū ante arrogationem ipſius vt in ſti. de acquiren. per arrogatio. §. fin. ꝫ gl. ibi sentiat q̄ cōueniant de facto nō de iure q̄ nō est veriſimile cum neminem fine actione andiat ꝓtor vt. l. quoties. §. item ſi pro tor. ſ. c. l. quoniam. pozali. ff. de admi. tu. Aliꝫ vt Dy. ſol. aliter contra glo. videlicet aut bona transferuntē in alū iure ſucceſſionis: ¶ tunc ille tenetur ad onera⁹. vt bic. ¶. l. cogi. ff. a d trebel. aut non iure ſucceſſionis: ¶ tunc non teneatur niſi vt. §. dictum est. Et intelligo ſucceſſionis late. i. ſubrogationis vel ſubmiſſionis loco illius. vt ſic cō prehendat defuncti ſucceſſorem. i. heredem vt. d. l. cogi. vel ſubrogatum in locum viuentis: vt hic ꝓprie nō ꝫ heredem. vt. ff. de here. vel ac. ven. l. i. ¶ de acqui. hered. l. qui ſuperſtitis. ¶. ſ. de capti. l. nec nos. ¶ Hinc est q̄ glo. dicit q̄ fiscus ex primilegio aſſumit ſibi ꝑſonā quaſi heredis vt no. glo. ſing. in. l. nō intelligit §. cū ex cā. ff. de iure fiſ. dictio em̄ quaſi nota est diminutionis et ꝓprietatis: ſed alicuius ſimilitudinis vt. l. ū. ff. de vſurf. earum rerum que vſu conſu. ¶ Sed tunc oritur dubium q̄ dicetur per modum ſucceſſionis trāſferri. dic ſi in. l. expriuatur vt hic vel ſi ab inuito et legali diſpoſitione in aliū transferatur vt hic. ¶ d. §. cū ex cā. ¶ ita intelligo. ſ. ti. ū. aut. ꝫ hodie. idē ſi voluntarie ex cōtractu vel pp cōtractū de eius ꝑſona celebratum per quē ille habeat vt mortuus mūdo: vt in monacho vr. l. deo nobis. ſ. de epiſ. ¶ cleri. vel eⁱ⁹ perſona inimuat capite vt in arrogato. vt in ſti. de acqui. per arro. §. ſi. ¶ Gloſſ. ſequens opp. quod nedū ex ceptio prescriptionis sed quemis alia possit p fiscū opponi sicut per principalem in cuius locum ſuccedit. Solu. glo. conſtendo ideo exponit prescriptioi. exceptio: vt quamlibet exteptionē cōprehendat. ſic ēt ſumitur in. l. ſi maritus. §. prescriptiones. ff. de adul. vel dicit glo. ſumi ꝓprie ꝓ legitimo tenoris curſu cū ſilentio. ¶ quod de hac exceptione dicitum idem ¶ in alijs intelligatur. ¶ Expeditis glo. formo vnā queſtionem quotidianā ponetitius accuſat Batum quod eum expulit per vim armata manu de fundo. ¶ ſic p. l. iul. de vi publi. violentiā pbauit: ꝫ nō cum armis illatā q̄rit an ex illo proceſſu possit ſeq condēnatio de priuata cuius pena est mitior ¶ diuerſa vt hic not. gl. i. ¶ lati⁹ dixi ſup rub. ¶ vſ q̄ ſic. arg. l. bouē. §. aliq̄. ff. de edil. ēdi. ¶ In cōtrariū facit q̄ pena est oīno diuerſa ¶ q̄ accuſatio de vi priuata non videatur in iudiciū deducta ¶ ſic nō pōt ſequi cōdēnatio ar. l. item fundus. ff. cōia de le. hanc partē ꝫ Bar. in. l. denunciaſſe §. quid tū. ff. de adul. ſed primā tenuit gloſ. de cu. in. l. q̄ ergo. §. pena grauior. ff. de bis qui no. infa. per dictū. §. aliquādo. Jdem tenuit Jac. de bel. in repetitione ſua dicti. §. pena grauior. dicēs q̄ adiectio iſta armorum ſe habet ad crimē ſicut pars ad totū ꝫ vt patet ex dictis ſuper rubrica: ſed totius parte probata ſequi debet condēnatio in illa parte vt. ff. de doli exceꝑ. l. apud celsum §. item queritur. ¶ ꝓpo hoc indicit ter. ff. de pen. l. ſi ꝑſes. ¶ Ego credo quod cōdēnari nō possit ex illo proceſſu illa ratione: quia pena violentie priuate non est in iudicium deducta. ¶ pro hoc ēt induco illam. l. ſi ꝑſes. que diuerſificat crimen. l. iul. de vi priuata a crimine. l. iul. de vi publica. ¶ diuerſa ſupponit crimina. et quod in fi. ibi dicitur debet intelligi quando ſimpliciter dixit ſe vi delectum ¶ non dixit cum armis vel ſine. ¶ ita intelligit Oldr. ¶ ex his apparet q̄ adiectio illa armorum non ſe habet ad crimē vt pars ad totū ſed quo ad vim illatam in genere loquendo ſcꝫ vt ſpecies ad genus. nāc illo genere reſultāt due ſpecies diuerſe quia alias vis priuata alia publica appellatur ex diuerſitate circunſtantiarū alia intelligitur in iudicium deducta alia nō. ¶ Nec ob. l. bouem. §. aliquādo. q̄ ibi verba petitioꝝ ſ̄pt adaptari ad vtrunq;. ſ. ad rehibitoriā ¶ ēt o. minor. nam quod nihil est vtique minus est vt. ff. de ta. l. illud. §. minus. ¶ hoc vult glo. in. d. §. aliquando. ¶ Ampliando tñ materiā cū queritur ſi qualitatis adiectio nō est probata: an ex facto probato possit ſequi condemnatio. dic aut in diuerſa inſtantia ¶ recurre ad ea que ſcripſi. §. de accu. l. qui de crimine. in ſecunda parte. l. ū. q. fi. Aut in eadem inſtantia: ¶ tunc diſtingue aut adiectio addit ſcu cumulat nouā delicti ſpeciem aut non. primo caſu ꝓtect adiectio non probetur tamen ex alio delicto diuerſo probato debet ſequi condēnatio vt. ff. de adul. l. ſi adulterium cum inceſtu. in princi. ¶ ibi huius membri habes exemplum. facit. l. nunc̄ plura. ff. de priua. delic. ¶. §. de accu. l. qui de crimine. cum ibi no. ¶ Secundo caſu diſtingue. aut adiectio illa que nouam ſpeciem nō adꝺcit ipſus delictum ſpecificat ſeu form. ficat: ¶ tunc illa non probata nō potest ſequi condēnatio vt. ff. vi bo. rap. l. ꝓtor. ait. la. ū. §. hec autem actio. ver. docere. ¶ in cen. ru. nau. l. i in fi. ¶ est ratio clara: quia illa qualitate ceſſante ceſſat actio vel accuſatio ꝓ posita. arg. l. iul. §. ſed ¶ ſi quis. ff. ad erbibendum. cum ſil. qualitas autem ceſſare dicitur cum non probatur: q̄ parta ſunt non esſe vel non apparere. vt ff. de contrahen. emp. l. in lege. ¶ sub hoc membro posſet etiam ſequens includi: licet cauſa commodioris doctrine ¶ magis ſpeculative nouum membrum fecerim.

¶Aut adiectio illam ſpeciē delicti ſine illa adiectione reſultantem in aliam tranſmutat puta ſi quis accuſat. l. iul. de vi publi. q̄ cum armis ¶ qualitas armorum nō probatur. ¶ tunc idem vi detur per iura ꝓrime alle. ꝫ opi. fuerint: ſed dic vt. §. dixi aut adiectio illa primeuā delicti ſpēm non trāſmutat ſed preſeruat ¶ tunc aut ꝑseruando ſolū delictū declarat penā ei⁹ nō alterādo aut penam alterat. ¶ Primo caſu ſume exemplum q̄ locus vel tps delicti cōmiſſi adꝺcit in libello accuſatorio ¶ tale diſtingue: vt ſcripſi. §. de accu. l. pe. Secundo caſu q̄ nedū declarat ꝫ etiā penam alterat: ¶ tunc alterat penam in totū illā transmutando aut illam ampliando ſeu augmētando. Exemplum primi ſi pena vulneris diurni ſit in centum: nocturni in amputatione manus: vel ſi certo loco ſit corporalis ¶ extra illum locū ſit pecuniaria: ¶ tūc dico q̄ adiectione illa nō ꝓbata nō potest ſequi cōdēnatio. primo q̄ variatio loci vel tpis in facto reiterabili facit edictum cenſeri diuerſum vt no. in. l. teſtium. §. de teſti. Secundo q̄ condemnatio nō pōt fieri de nō petito vr ſepiꝰ alleg. l. fundus.

¶Et idē dico vbi qualitas coherens perſone facit diuerſa ꝑ pena imponi puta ſi ꝓ vulnere in officialem commiſſo impoꝰatur pena corporalis in aliā perſonā commiſſo pena pecuniaria ꝫ magis dubitari possit q̄m in precedenti ex eo quia ſubſtantia perſone nō immutatur ſed moueor ex eo q̄ condēnatio nō potest fieri de non petito vr. §. diri. ¶ Quinimo dico quod ꝓpter qualitatem illam perſone coherentē pōt dici q̄ pena corporalis principaliter est impoſita ¶ q̄ offenſus duplici fungatur perſona. ¶ ideo perſona illa ficta cuius cauſa pena corporalis est impoſita nūc videtur mutata ¶ variata. ideo nō potest ſequi condēnatio vt. l. denunciaſſe. §. quid tamen ff. de adult. Quando autem pena non in totum tranſmutat ſed augeꝰ vel ampliat diſtingue quia aut per nomina multiplicatiua aut per alta ſimplicia ſi per multiplicatiua puta ſi quis commiſerit certum maleficium condemnetur in centum niſi fecerit de nocte vel in platea vel in perſona officialis: q̄ tunc condemnetur in duplum: tūc enſi adiectione non probata minime in ſimplum debet fieri condemnatio: quia vnum ſimplum est pena ſimplicis delicti. aliud est pena qualitatis annexe. ideo ceſſante probatione qualitatis in eius ſimplo ꝺz ceſſare cōdēnatio nō in alio cum in ſeparabilibus vtile per inutile nō vitiet vt. ff. ſi cer. pe. l. certi condictio. §. q̄ſi. Si vero pena augetur aliter q̄m per noīa multiplicativa puta ſi lege caueat vt ꝺo certo maleficio quis condēnetur in centū ¶ ſic de nocte illud faciat cōdēnetur in. cc. q̄ ꝓpter qualitatem temporis centum addit. vnde est eadem ratio que quando per nomina multiplicativa ¶ ſic idem ius vt alias dicimus doct. in. l. vna. §. de ſen. que ꝓ eo. in queſtione qua queritur an pene per nomina reſpectiua poſſint excedere quadruplum. Et idem

a ¶ Hec lex in fi. allegat per Lꝯ. q̄ licet ſtatuto caueat vt infra certū tempus cā terminet nō ꝓptercea tempus illud currat ei qui impedit agere ꝑpter dilationem aduersarij vt hic: ¶. l. ficū ipse. ff. de excu. tu. ¶. l. intra vtile. ff. de mino. ¶. c. ꝑia. extra de excep. ¶. c. de cauſis. extra de offi. deleg. hec etiā no ꝓ eo q̄ non ꝑbaret factū aduersarij infra dilationem sibi a statuto assignatam vt ei cursus temporis non obsit.

b ¶ Vim publicā cōmittit. Tu ad de ad hoc dictus v. tra no. hic per bald. q̄ no. ipſe met bald. ¶ alex. post bar. i. l. inſte possidet. ff. de acquir. pos.

c ¶ Tutoris. Ade bal. hic ¶ cōſi. ſv. t. ll. an credito res vnius territorij agāt ꝺ fiscū alterius territorij tanq̄ ꝺ heredes debitoris cōdēnati ad mortē ¶ publicationē, ¶ an fiscus ſit primo excutiēdus anteq̄ extranei poſſeſſores: ¶ an habeat loco heredis. ¶ vide ēt p eū ¶ ange. ¶ Jmo. in. l. ex facto. de here. inſti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dico de qualitate loci vel persone sed vbi augmentatum esset in diuersa re vel specie put ꝓ maleficio in simplicem personam vel certo tempore cõmisso est pena.c.ꝓ commisso alio tempore vel in personam officium habentem est pena.c.ꝛ amputatio nis manus nunc maius dubiũ est:sed ꝓ nunc adhuc idem puto ex quo illa pena centũ est repetita que videt esse pena simplicis facti:sed amputatio est pena solius adiectionis qualitatis annexe.hec tene cordi:q; quotidiana sunt nec alibi reperies ita plene ꝛ clare tacta.

¶ Violentia preambula ob sequutũ delictũ ad cui⁹ finẽ tẽdebat nõ confunditur.

Si confidis. De raptu spõse ꝛ filĩ inclusione potest agi.l.iuli. de vi pub.vel priuata.hoc dicit. ¶ Bloss querit de duab⁹.q.ꝛ dic vt in ea ꝛ quo ad secundã vide qõ scripsi in.l.j.ff. de priua.car. ¶ Quo advtranq; not.quod violẽtia preambula non confunditur propter delictum sequtum ad cuius finem tendebat.cuius cõtrarium videtur per.l.illud.in fi.ff. ad.l. aquil.ꝛ per id quod not.glossa.de insultu ff. de accu.l qui de crimine.sed hoc ideo quia violentia durabat ꝛ erat successiua ꝛ de pectum sequens in se violentiã habebat ꝛ pariter cum illo committebatur:sed insultus est momentaneus ꝛ euanescit quia cum delicto sequenti non perpetratur :in.l. autem illud.ff. fina. consummatio principalis delicti consumit delictum vulneris antecedentis.

¶ Seruus potest defensurus esse in iudicio criminali.

Seruus an comprehẽdat statuto puniente portãtẽ bladũ extra ciuitatem.

Seruus comprehenditur statuto puniente castrantem alium.

Violentiam passus quam actionem intentare possit.

Si criminis. Ꝓ violẽtia in rebus ꝛ seruo cõmissa accusat seruus criminaliter nõ dominus.ꝓ verberibus autem illatis a domino ita dominum huius .l. competit accusatio si hominib⁹ coactis verbera fuerint illata.hoc dicit. ¶ Nota quod seruus potest etiam in iudicio criminali defendẽdo. ¶ Item quod verberũ illatio punitur.l iul.de vi. ¶ Glos. ũ.post prin.op.quod hac.l.seruus nõ possit accusari.vt.l. hos accusare.ff. omnibus.ff. de accusa. siue vim intulerit cum armis siue sine:cum vtroq; casu pena pecuniaria ꝛ quote bonorum sit infrenda.vt no.ff. eodem.l.ũ.ꝛ dixi super rubrica. Solue vt in gl.ff.quod hic intentatur vt grauius puniatur aliqua pena que in eum cadat qõ plenius vide per gloss.in contrario sic ꝛ alias vbi liber deportatur seruus vltimo aff.citur supplicio.vt.l.ũ.ff. finali.alias.l cum quid.ff. ad.l.cor. de sic.ꝛ si certa quãtitas esset pena delicti an libellus debeat concipi contra seruum vel dominum vide quod scripsi in.l.ũ.ff. de accusati. ¶ Circa pred ta moueo dubium pone quod statuto caueatur quod puniatur in certa quota bonorum quicunq; portauerit bladum extra ciuitatem an seruus cõprehendatur hac lege ª statuti si dicas quod non vt.dic ff. omnibus.sequetur qõ liber punietur ꝛ non seruus cum de iure communi non ascribatur delicto. ¶ Ego dico qõ illa comprehenditur quo ad inhibitionem sed non potest peti vt puniatur pena statuti:sed alia corporali ꝓ iudicis arbitrio. ꝛ ꝓ hoc facit hec gloss.dum dicit sed intentatur hic ꝛc.comicto prin.huius gloss.facit.l.decuriones.cum ibi not.ff. de bis q no.infa. ¶ Idem dico si statuto caueatur vt qui alium castrauerit puniatur in tertia parte bonorum vel in mille qõ seruus est comprehensius in.l.statuti:ꝛ illa accusatur.sed alia pena petitur imponi arbitraria que cadat in seruum ꝛ non debet simpliciter peti vt dicapitur vt fieret si statutum non esset.vt.d.l.ũ. ff. fi. ff. ad.l.cor. de sic.ꝛ hoc in primo casu.sed in secundo quando est pena certe quantitatis libellus cõciperetur contra eum vt condemnet in illa quãtitate finbar.sed finme cõciperet cõtra dñz vt vel soluat vel seruũ verberandũ ꝛ afficiendũ tradat: vt scripsi in.l.ũ.ff. de accu. ¶ Quero ad declarationẽ ter. quid si non coactis hominibus iste fuisset verberatus vel aliã violẽtiam passus.dic aut violentia est facta in psonã vel ꝑsonam ꝛ tunc si hominibus coactis agi põt criminaliter ꝛ.l.iu. de vi.vt hic.et. ff. ad.l. iul. de vi priuata.l.ũ.sili⁹ ciuiliter actione iniuriarum vt hic si hominibus nõ coactis tũc ciuiliter tantũ vt.ff. de iniur .l. iniuriarũ. Aut violẽtia est cõmissa in rebus licet contra personam ꝛ tunc si vis fuit ablatiua nõ erigit hominũ coactio vt hic in pclarius in.l.ũ ff. ad.l. iul. de vi priua. ¶ Si expulsiua videt qõ hominũ coactio sit necessaria vt.eo.ti.l.si quis aliquem vel forte sicibi fuit de facto alias cur diuersam forte dicipõt qõ raptus sui naturavim licet nõ ꝓpulsatione includit vt.l.ũ sed expulsio nõ includit vim cr pte ii ferentis:q; forte vano timore aufugit: ĩ coactio hominũ erigit per quã agere violentia colligitur ꝓ hoc facit.l.ũ.in ꝓnci.ꝛ.ff. tiã.ff. vi bo rap cogitabis in predictis ¶ Quero qz hic in plurali dicit coactis ꝛc.quod exigantur dic ꝓbito sed sufficit vnus.vt.l.ũ.ff. bo.ꝛ.ff. de bo.rap.sic ꝛ alias pluralis numerus est vno cõtentus ꝓpter mẽte loquẽtis :vt.l. ff. de cõdi.nicer. Iz regla sit in oppositũ:vt.l. vbi nũci ff. de testi.

¶ Creditor possessionem fundi debitoris per vim non ingredi tur.ꝛ nu.seq.

In possessionem. ¶ Creditor per vim phibetur ingredi possessionẽ sui debitoris.h.d. ¶ Vbi patet.ꝛ sic violẽtia fiat fine armis vt dixi sup ru. ¶ Sil oppo.qmo deferri ñ possit.vt.l.ũ. ff. de pig.ꝛ solu.qõ.ibi ꝛ pacto. ¶ Aduerte quia ista gl.relata ad ter.firmat opi.Jo.q dixit q debitor ex resistẽte Iz creditor ingredi possessionẽ cui⁹ cõtrariũ dixit Alzo:ꝛ qmodcunq; idem etiã videtur variasse vt coꝛ cõcordenẽ opi.ꝛ ꝓ solutione etiam alterius cõtrarij in glos. formati dic aut pactũ intercessit aut non.primo casu aut nulla fit ei resistentia ꝛ pot:aut fit ei resistẽtia:ꝛ tũc aut cũ cã iusta qr debitũ sibi offerꝛ ꝛ non pot ingredi:vt.d.l.ũ.ibi non reddita pecunia ꝛc.ꝛ intelligẽde obligatione cõgruo tẽpore facta. Aut sine causa iusta ꝛ tũc aut debitor cõstituerat se illa rẽ nomine creditoris possidere:ꝛ pot debitor inuito ingredi ꝛ per viã etiã facti. ꝛ est ratio :quia bitor tũc nitik spoliare creditorẽ sua possessione quã per constitutum transtulerat in eum:vt.l.qõ meo.ff. de acq.pos.ꝛ ideo inconuẽti ingrediẽdo dicit suã possessionẽ defendere vel recuperare immediate qõ licet:vt.d. vnde vi.l.j.ff. de vi ꝛ vi ar.l.j.ff. vide vi. facit qõ no.in.l.colonus ff. de vi ꝛ vi ar.ꝛ ita in ꝓposito no .glo. in.l.cũ creditor.ff. de fur. ¶ Aut debitor nõ cõstituerat se possidere illius nosse nec illi aliter possidebat.ꝛ tunc aut debitor sibi resistit facto vel verbo:ꝛ tunc creditor non debet violenter ingredi ne maior tumultus ꝛ rixa oriat qõ pacto priuatorum non pot permitter:vt.ff. de pac.l. si vnus. ff. pacta que turpẽ causam. ꝛ de pac.dota.l. cõuenit.ꝛ.ff. de re iur.l.nõ est singulis.ꝛ.ff. de exacto.tri.l. missi opinatores.aut debitor resistit solo verbo :ꝛ tunc verbis nõ attẽtis ingredi pot vt sic pactum qõ intercesserat contradictionẽ verbalẽ debitor auferat creditori ea non obstante ius ingrediendi concedat:ꝛ sic violẽtiã facere non dicat saltz de iure sed potius sui iuris conseruandi causa facere:vt.d.l.ũ.ff. de pig. ¶ Secũ.do casu quãdo pactũ non intercessit:ꝛ tunc aut q ris in renõ obligata ꝛ nõ licet ei:q; nullũ ius habet in re nec ad rem aut in re sibi obligata:ꝛ tũc aut possessionẽ aliquam habebat ꝛ illius rõne ei licet.ꝛ vt no.glo.in.d.l.cũ creditor. facit qõ in alio membro dixi.aut possessionẽ nullã habebat ꝛ ei non licet quomodocunq; ei resistat:als vim dicit inferre vt hic.ꝛ ff. vi bo. rap.l.ũ.si tũ resistentem nõ inuenerit in dubio nõ dicef rem alie nã aĩo inuadẽdi vel cõtrectãdi ingressus fuisse vel accepisse sed potius rõne turis sui conseruãdi hoc fecisse.arg.l.merito. ff. ꝓ socio.ꝛ ita debẽt intelligi que hic no. ꝓpe.ꝛ Ex.alia possent hic adduci que ad materiam criminalem non spectant:ideo omitto reseruanda in.d.l.creditores.

¶ Homicidiũ secutum ex aggressione violenta capite punit.

Relegatio est pena legis iulie de vi priuata.

Violentia semper punitur.ꝛ nu.seq.

Violentie ꝛ tumultus autor punitur.

Delinquens preter cogitatum qualiter puniatur.ꝛ nu. seq.

Error quando delictum excusare possit.ꝛ nu.seq.

Iuuans alium si arma vel equũz perdiderit an illa possit ab eo recuperare.

Accedere ex debito qui dicantur ꝛ qui non.

Auctore principali homicidium committente an teneantur qui cum eo erant de occiso.ꝛ nu.seq.

Quoniam. ª Primo premittit rationẽ legis cõdendę quam statim ab euidentia seu experientia facti declarat. Secũdo statutum suum ponit quo violẽtum duritas aggranat tam in penam infligendo q̃ in appellationis remedio sibi denegãdo. Scõa ibi:placuit.quelibet pars subdiuiditur in duas vt ex predictis colligitur. ¶ Casus.ꝛ Si tempore aggressionis ꝛ violentie etiam preter propositum sequatur homicidium siue ex parte insistentis siue resistentis qui autor fuit violentie ꝛ aggressionis puniri debet capite appellatione non obstante:q; de huit precogitare q̃ violẽtia est apta ad cedes ꝛ vulnera inducenda.b.d. ¶ Exponeter.ꝛ pariter notabilia colligẽdi continentur.i. violentia ĩstapta ad inducẽda multa facinora vt damna verbera:cedes ꝛ vulnera q̃ statim declarat a facti experientia dum subdit cum aliis ꝛc. Et hoc est primum notabile cum quo concordat.ff. de his qui ad eccle. confu. l.ũ. ¶ Ibi cum indignatione.no.q̃ aggressi dedignantur.ꝛ suis viribus conantur resistere. ¶ Ibi vim facere tentant.hic no.ũ.q̃ hoc supplicũ patitur licet violentia nõ habuerit effectũ. ¶ Ibi causam malorũ. hic colligẽ rõnem quare sic iste dure punitur ꝛ maxime quando alter de his q secum erãt occisus fuit:q; causam malorũ ꝓbuit. ¶ Ex quo no.quarto q̃ malũ in aggressione ꝛ resistentia contingens aggressori ꝛ autori imputat.simile in brutis vt.l. cum arietes.ff. si quadru.paupe.fe.dicatur. ¶ Ibi ꝛ non relegatione.Dic

ne.Hic no.glo.qõ pena relegationis est pena.l.iul.de vi priua.ꝛ mouẽt per istũ text.qui cum excludit ab hac pena.ꝛ sic ꝓ violentia hec pena alias erat infligẽda cum priuatio ꝛ exussio ꝑponũt habitũ.ff. de reg.iur.l.eius est nolle.ꝛ.l.non potest videri desiisse.sed non ꝓ vi publica.qz deportationis de qua sequitur est statuta.vt insti. de publi.iudi.ꝑ.item lex.ergo necessario sequitur qõ ꝓ vi priuata relegationis pena est infligẽda. ¶ Et scias qõ hoc expressim in nulla.l.cauef:sed soluz de tertia pte bonoꝛ publicãda.vt.ff. eod.l.ũ.ꝛ.d.ꝑ.itẽ lex.ꝛ ideo Alzo in summa dubitauit ꝛ ad coꝛroborationem indurit.l.ũ.ff. de termi.moto.que parũ facit. Huc ter. tene cordi ꝛ modũ ipsum ducendi. ¶ Ibi capitale. No.qõ iste non punitur capite qz ipse occiderit:qz forte alĩ occidit:Iz ex eo qz in violẽtia quam inferre voluit vel intulit ille occisus fuit ꝛ sic non tenef.l.cor. de sica.qz sic ꝑter ꝓpositum homicidiũ sic cõmissum punit vt hic Iz tenef l.iul. de vi cuius pena durioꝛ est ꝑ homicidium sequutum q̃ crimẽ violẽtie aggranat. homicida aũt.l.coꝛ. tenebit nisi ad sui defensionem fecerit vt hic in glo.ꝛ sic nõ bñ dicunt qui direrũt istuz puniri.l.coꝛ. tanq̃ fieri facies bamicidiũ qõ ẽt ptz.qz.l.ista tũc nõ est posita sub cõgruo tit. ¶ Itẽ collige qõ certi puniunt de simplici violentia cũ Bug. dicat solũ ꝓmotoꝛẽ qui fuit cã maloꝛ punri vltio supplicio ꝛ sic ceteris penã istã nõ infligit.ar.l. cum ꝓtor.ff. de iudi. ¶ Ultimo no.qõ isto casu nõ appellat regula tñ est in oppositũ. Fallit hic ꝛ in his casib⁹ cõtẽtis in.l.hic in glos.enumeratis. ¶ Uenio ad glo.ꝛ oppo.qõ vbera cedes ꝛ vulnera in certando sint ꝑ nubilia.vt.ff. ad.l.aql.l.qua actiõe.ꝑ.si qs i collectatiõe. Sol.qõ ibi in publico certamine ꝛ qñ nõ gratia iniurie sed virtutis ostẽdẽde.vt ibi not.hic in priuato ꝛ gratia iniurie facto qz gratia possessionẽ prędẽ alteri auferẽdi:vt exemplificat hic glo. ¶ Op.ꝑ.qõ si ex parte insistentis aliqs fit occisus qõ occidẽs ꝗtũcunq; resistẽdo teneat:qz cũ moderamine inculpate tutele quis ꝺz se defendere.vt.ff. vnde vi.l.j.ff. ad.l.aql.l. scientiam. ꝑ.qui cũ aliter. Sol.vt in glo.ũ.ꝑ.vt hec intelligat ꝓ illas .l.qz aliter nõ poterat defendere circa q̃ vide plenius ꝑ docto.ff. vnde vi.l.j.ꝛ vide tex.ꝛ glo.in.l.si quãcunq;.in ꝓncip.ff. ad.l.aquil.sili⁹ in.l.si ex plagũs.ꝑ.j.in eo.tit.ꝛ qõ glo.dicit de defensione sui loco cũ ꝺz ꝛ in defensione rei.vt.ff. ad.l.coꝛ. de sic.l. furẽ. fcõm Dyn. ꝛ Bart.circa qõ vide qõ dicam.j. ad.l.coꝛ. de sic.l.et vt allegas. ¶ Op.ũ.qõ ẽt si aliter se tueri potuit qõ non teneat cum.l.ista auto:ẽ tumultus ꝛ violentie puniat de isto homicidio per quod ceteros vf de homicio dimittere impunitos.ar.l.cum pretor. in prin.ff. de in di. Sol.vt sequitur in ea.glo.qõ bec.l.non prohibet plures de eodẽ homicidio teneri.ꝛ ꝓ ista glossa facit.ff.vi bo. rap.l.ũ.ꝑ.si qs non ipse.in fi.ꝛ qz bec l.non agit liberare homicidiuz qui fecit ex ꝓposito.ꝛ.l.coꝛ. de sic. tenef.:ꝑse autẽ qui autoꝛ violentie fuit non tenef ĩmediate de homicidiõ sed de violentia pp homicidiũ sequutũ aggranata ꝛ forte ꝓter ꝓpositũ eius. ꝛ sic diuersa.l.tenef. ¶ Sed tũc oppe.ũ.qõ autoꝛ huius violẽtie nõ ꝺz teneri pp homicidiũ ꝓter eius ꝓpositum sequutum cũ sit scriptũ qõ volũtas ꝛ ꝓpositũ im maleficijs sint inspicienda.vt.ff. de adul.l.eum q duas ꝛ.ff. ad.l.coꝛ. de sic.l.j.ꝑ.diuus. Et sol.vt in glos.v. post prin. que dicit qõ illa regula hic fallit ꝛ hoc vsq; ad versũ. sic de termino moto ꝛc. ¶ Et supplendo gloss. dic qõ rõ est:qz violentia est crimẽ ordinatũ ad hoc ꝛ cetera similia vt dixi in prin. super tex. qõ ipse sciuit ꝛ scire debuit ꝛ sic fuit in ta culpa si non precogitauit. ¶ Alium casum habuistis. ff. de custo. ꝛ ex hi. re. l. ad commentariensem. vel dic qõ dolus in violentãdo cõmissus hoc operatur cũ de violentia pp homicidium aggranata nõ.l.coꝛ. de sic. hic puniatur fcõm Jac. bu. ¶ Tunc v. oppo. glo. qõ solũ mitius puniaf fcõm Jac. bu. q̃ ꝛ ex ꝓposito euenisset sicut. ff. de ter. mo. lſ̃ũ. in fin. vbi etiã fallit ꝓdicta regula. ꝛ tñ ignorans mitius punit quã sciẽs. Solu. tribus modis vt sequit in glo. vsq; ad ſ. ꝛ vltima melioꝛ. vel dic qõ hic non erranit in eo qõ principalẽ intẽdebat ꝛ qõ ꝑcit Iz qualitatem rei ignoꝛauerit:qz tñ alique leges in hoc videntur variare. Lyn. hic posuit vnã distinctionẽ vnã Barto. ꝑ.q. diuerfificat in.l. diuus ff. ad.l.coꝛ. de sic.ꝛ qz meo iudicio diuerfificatio ipsoꝛũ super diuersitate rõnũ casuũ inductoꝛũ non est fundata quinimo verbabar. interdũ carẽt veritate ꝛ pdicratis verbis suis cum sequentibus poteris colligere. ¶ Jõs vbis eoꝛũ omissis dic. Cum queritur an delinquens vltra ꝓter vel extra cogitatũ puniat ꝛ qualiter aut in cogitato non est erratum aut est erratũ. Primo casu aut dabat operã licite rei:ꝛ tunc delinquẽdo ꝓter cogitatũ vel culpã non tenef.vt.ff. ad.l.aql.l.q occidit.ꝑ.pen.ꝛ.l.si cum seruũ. ff. de iniur.ꝛ.l. itẽ labeonẽ.ꝑ.si qs virginẽ.in eo.tit. Aut dabat operam rei illicite:ꝛ tũc aut cogitatũ tendit veriſimiliter ad finem se quutũ ꝛ tũc punit fm finẽ vt hic ꝛ extra de homi.c.si.lib.vi ꝛ.ff. de incẽ.rui.nau.l.j.ꝑ.incendio.vbi babes casum qõ habens animum incendendi vnã domũ tñ fi er illo incendio ples sunt arse de oibus tenef. ¶ Ex quo collige qõ si titiũ pcutere volui ꝛ euz ꝛ Martinum percussi vel martinũ tñ ego teneoꝛ:qz ꝓiectio de veriſimili ad hunc finem tendit.ꝛ ad hoc facit.ff. ad.l.aquil.l. itẽ mela. in prin.ꝛ in.l. sciẽtia. ꝑ.q cũ aliter. Aut cogitatum non tendit veriſimiliter ad finẽ sequutũ:ꝛ tunc nõ punit quis vltra cogitatum.l.qui iniurie. in ꝓnci.ff. de fur. ¶ Scõo casu pmcipali qñ in cogitato est erratũ:tũc est incidere in dubium an in delictis opinio prenalet veritati quod cõcernũt. ll. ꝓfatos doc. allegate. Circa qõ dic aũt erroꝛ vel opin. vsaf circa delicti productionẽ aut circa ꝓducti specificationẽ. Primo casu puta qõ nõ putauit delictum cõmittere dic aut cogitatũ ꝛ attẽratũ est de genere pmissoꝛum:ꝛ tunc fm cogitatum nos iudicamus:qz ꝑualet opi. veritati.vt.l.eũ q duas. ff. de adul.ꝛ.ff. de iniur.l. item labeonem. ꝑ.si qs virginẽ. Attentatio.n. meretricis est permissa.vt .l. si ea.ꝛ.l. que adulterium. ff. de adul. Aut cogitatũ est de genere prohibitoꝛum.ꝛ tũc fm veritatẽ iudicamus:qz talis opi.ꝛ iuris erroꝛ non excusat regulariter absurdum .n. eẽt dicere qõ scienter occidens aliũ non puniref ex eoꝛ:qz non putaret delinquere Iz iustus dolor: interdũ eum excusfet vel mitius puniri faciat.vt.l.j. ꝑ. fin. ff. ad.l.coꝛ. de sic. ¶ Scõo casu qñ erroꝛ versatur circa delicti specificationem puta qz scit vel cogitat qs delinquere: sed erat in spẽ delicti:ꝛ tunc aut erroꝛ iste causaf a iuris ignoꝛantia ꝛ vt qz scit quis se delinquere subtrahendo rẽ sacrã de sacro.ꝛ putat simpler furtũ cõmittere vbi sacrilegium cõmitti:ꝛ tunc fm veritatẽ puniet.nã cũ sciat se dare operã rei illicite non prodest talis ignoꝛãtia iuris.argu.l.j.ꝑ.de interdic.matri.ꝛ.l.q ꝺ. in ſ. ꝑ. de incest.nup.facit qõ in sequentibus dicam. ¶ Aut cãtur ex ignoꝛantia rei vel psone in qua committit:ꝛ tũc aut erroꝛ est in substantia ipsius rei vel psone:aut in accidẽtia ꝛ qualitate ſi in rei vel psone notitia fm veritatẽ iudicatur vt in erroꝛe psone ꝺz ff. de iniur.l.euz qui. ꝑ.si iniuria.ꝛ.ff. de fur.l.vulgaris.ꝑ.ſi quis. Nec ob.in ea.l.ꝑ.si is.qz fm prefatos doc.ibi circa plures in .ꝑ. ſi.circa eandem rẽ. Sed truffa est ꝛ sine rõne. imo ꝛ ꝺ.l.ũ. in fin. ff. de ter.mo.ió aliter dic qõ ibi nullus fuit erroꝛ nec in plus deliquit quam cogitauit:qz cũ furtum sit ꝗtractatio fraudulosa aĩo lucrãdi.vt.l.ũ.ꝑ.furtum.in eo.ti.ꝛ is non habuit aĩum lucrãdi nisi illa.ꝛ.quee rcedebãt.ꝛꝛ.que dispositurat merito solum ꝓ illis.ꝛ.tenef furti.sic ꝛ in.ꝑ.si qs massam totam habuit lucrandi aĩum ꝛ Iz eã putasset ereã animus eius erat lucrãdi eam ꝛ libentius ẽt si aurea fuisset. ¶ Qñqs aũt erratur in qualitate vel accidentia:ꝛ tunc distinguo rẽ a psona.nam relecto erroꝛe ꝛ opinio ne videtur qõ fm veritatem qualitatis rei iudicetur.vt.l.ſi. ff. de cri.expi.here.contrari.fortiter facit.l.ũ.in fin.ff. de ter.mo. forte dicendum qõ vna ꝓpter aliã distinguatur ꝛ veritas quo ad delicti cõmissionẽ inspicitur.vt.d.l.fi.mitius tñ aliqualiter propter ignoꝛãtiam puniaf.vt.d.l.ũ. ¶ Sed in erroꝛe qualitatis persone dicqõ erroꝛ attẽdit ne ꝓpter qualitatem tertio noua obligatio oriatur vt patri per filium marito per vxoꝛ. sufficit.n. vnaz filio oriri vt.d.l. eum qui nocentẽ. ꝑ.si.ſ. quando est erroꝛ in substantia persone fi scõm illam iudicaret delictum remaneret impunitũ cõtra.l.ita vulneratus.in fi.ff. ad.l. aquil. ideo erroꝛ non attẽdit. vt.d.l. eũ q. ꝑ.pe. ¶ Sed quesiuit Bartol. an qualitas inherens persone de qua ignoꝛabat iniuriam inferens attẽdi ꝺ beat.ꝛ dixit qõ sic:qz ista dabat operã rei illicite ergo attendenda. vt.d.ꝑ.pe. sed modicum facit:qz in erroꝛe substantie loquitur quia si attenderetur maleficium remaneret impunitum vt dixi. Ad gl. que sibi ẽ Tria in.l. si qs ignoꝛans. ff. loca. Respõ. quo ad penam excommunicatiõis loquif in qua anim⁹ magis confideratur. vt extra de sen. excõ. c. in audiẽtia. vbi casus non excõmunicatur qui tũc cum percussit. ¶ Ego credo aliter dicendum: videlz aut qualitas ignoꝛata ergo ex defectu vel facto iniuriati et tũc quo ad penã quãtũcunq; infligendã ꝓpter qualitatem illam ignoꝛantia excusat:qz tunc qualitas illa contenta non videtur. vt.d.c. in audientia.ꝛ ar. dicte.l si ignoꝛans.ꝛ ar.d.ꝑ.si quis:vir ginẽ. sed quo ad penam euitandã tanq̃ de iniuria illata in simplicẽ psonaz non ꝑdest talis ignoꝛantia qualitatis. ¶ Ratio diuersitatis est qz iniuriam passus fungitur duplici respectu. vel vt duplex psona ficut dicif in arrogatoꝛe ꝛ ꝑside. vt. ff. de adop. l. si ꝑter. ꝛ de officio. ꝓcõs. l. ũ. rei vt priuato nõvt tali dicitur iuria fieri sicut nec officio fit iniuria qñ restituitur iudici extra formam sui officij aliquid facere volenti vt .ꝺ. de iur. ff. l. ꝓhibitus lib. x. ꝛ de meta. l. nouissimo. lib. xi. ¶ Item ꝓ hoc qz vt talis nõ vult sciri vel cognosci ergo ei vt qualẽ se esse negat in habitu difformi incidendo nõ infertur iniuria vt. ꝺ. l. itẽ apud labeonẽ ꝑ. si quis virginẽ. ꝛ qz scienti ꝛ volẽti dolus nõ infertur. vt .ff. de rescin. ven. l. venditoꝛ. ꝛ de transa. l. cum donati ꝑ. si. ꝛ. ff. de reg iur. l. nemo videf. item qz abutitur sua dignitate vel officio ideo nõ debet iunari illa vel illo vt. ꝺ. de sacrosan. eccle. q sub prętertu. ꝛ de epis. ꝛ cle. l. generaliter. ꝛ ꝓ hoc bene facit. l. si qua per causã. in fi. ꝛ qõ ibi no. glo. eo. ti. ¶ Aut qualitas illa non erat ignoꝛata ex facto iniuriati:qz incedebat in habitu sue dignitatis vel officio conformi:ꝛ tũc verũ dicat Bar. arg. dicti. ꝑ. si quis virginẽ. a sensu cõtrario nõ enim ignoꝛantia ei ꝓdest:qz operam sciebat se rei illicite dare:ꝛ qz tunc quod gerebat potentialiter ꝛ de veriſimili vltra cogitatũ poterat extendi. vt hac .l. cũ si.

a Præter cogitatũ vl culpã. adde q̃ delictũ ẽt ꝑterculpã cõmissuz excludit ab honoribus ꝛ dignitatib⁹ vt no. bar. in. l. i. ꝛ ibi ẽt bal. C. vbi sena. vel clari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nec curo q habitus fuerit indifferens sibi vt taliz huiusmodi sim plici: q sufficit quod habitus non degeneret .precogitet autem ille q talis habitus congruit vtriq; & sic vltra cogitatuz potest verisimiliter incurrere. hec not. quia ex his apparent solutiones multarum questionum: videlicet si quis percusserit aliquem ex ancianis in quorum personis pene pecuniarie sunt duplicate et corporales sunt alteratę & etiam si quis contrabat cum coniugata quam putat solutam an puniatur de adulterio q̄ tangit hic Ly. ¶ Reuertor ad prin. glo. vj. & quero si iuuantes perdiderunt equos & arma[a] an possint recuperare[b] illa ab eo in cuius auxilium fuerunt etiam si promisit. & dicit gl. q̄ non: quia p̄miſſio vel mādatum fuit & est turpe: & sic non obligationum: vt in ſti. man. §. illud. quod fatetur ¶ De. & Ly. vbi ex illius parte prelium vel struminium erat illicitū: vt in ar. gl. sed iustum ex parte resistentis vel insistentis quando bellum iustum potuit iudicere: tunc tanq̄ mandatū sit reilicite resiste recuperabuntur per actionem mandati vel ex stipulatu: vt. l. si vero non remunerandi. §. contrario. & §. simili modo. ff. man. ¶ Item. q. & materiaz sub compendio latius attigo & dico quod accedentium ad discrimen belli vel struminꝫ & ex parte eius qui licite agit: quia de illicite agente est hic glo. Alīꝫ accedunt irrequisiti: alīꝫ requisiti. ¶ Irrequisitorum quidam accedunt principaliter virtutis ostendende causa: & sic gratia glorie consequende. quidam accedunt principaliter pietatis vel humanitatis vel affinitatis causa. qui dam accedunt principaliter enumerationis prebende causa. qui dam accedunt principaliter gestionis negotꝫ illius causa: qui dam sunt indifferentes: puta quia de eis dubitatur. ¶ Primi non repetunt damna vel expensas: quia sui principaliter causa fecerunt non alterius obligandi causa: vt. ff. de neg. ge. l. que vtiliter. §. fi. & ff. de condi. inde. l. si pene. §. j. cum si. ¶ Scōi etiam non repetunt: quia obligationis talis qualis dissolvende causa fecerunt & per consequēs nō repetunt vel agunt: cū remuneratio habeat vim solutionis & liberationis: vt. ff. man. l. idemq;. §. fi. & eadem solutio non parit liberationem & repetitionē: nec idem actus contrarios effectus: vt. ff. de solu. l. in ꝺnumerationibus. et l. si hominem. §. fi. & ff. de pac. l. si ita. & ibi glo. & de condi. inde. l. cum is. §. si fideiussor. ¶ Tertiꝫ etiam non repetunt ab eo quez iuuarunt: vt. l. j. & l. officio. & l. alimēta. §. de neg. ge. & xcij. q. iij. c non inferenda. xj. q. iij. c. si dominus. ¶ Quarti repetere videntur: quia sufficit negocii vtiliter ceptum: vt. l. sed an vitro. §. j. ff. de neg. ge. & ita tenet do. Jo. de lig. in suo tractatu de bello. Sed tu dic: aut pars quam iuuat in bello vel sturmo succubuit: & tunc non repetunt nisi qui gerendi negotꝫ causa & animo repetendi accesserunt: & sibi imputet qui dubio eventui belli se subiecit: vt l. qua actione. §. si quis in colluctatione. ff. ad. l. aquil. vt patet in defensore fine mandato qui succumbens non repetit sumptus vt. ff. de procu l. procu qui. §. fi. & l. plaucius. & de mino. l. cū qui. & iudi. sol. l. iij. §. in hac. & no. glo ff. de procu. l. qui proprio. §. litis impendia. Aut obtinuit & tunc repetāt vt in dictis. ll. & hoc facit: qz magister nauis qui cōmunis piculi remouēdi causa nauis armamenta proiecit vel alicuius merces repetit armamēta: & is cuius merces sunt proiecte ab his quorum merces sunt salue & non als. vt. ff. ad. l rho. de iac. l. ij. in prin. & §. fi concernatis. in fi. ¶ Ex his patet q. l. sed an vltro. nō obstat: qz loquitur de negotio necessario & fui natura dubio euentui vel casui non subiecto: & hec maxime locū habent si p defensione alicuius cuiusta accessisset que pupillo equiparatur fm verā opi. vt no. in. l. rempublicā. j. de repub. li. x. & poc. in. l. respublica. ff. ex qui. cau. ma. cū pupillus nō teneat nisi quatenus factus est locupletior: vt. ff. de neg. ge. l. ij. & ff. co. l. si pupilli. & l. litis. ¶ Quinti de quorum alio dubitat. i. qua mente accesserint si vera nō sunt oīa predicta patet clare qz repetitionē nullam habent: & si in priori casu vera foret opi. Jo. de lig. & adbuc dicoꝫ in isto casu dubiū nulla daret ei actio: qz iudicandum est in dubio vt potius vel virtutis ostēdēde causa vel pietatis vel humanitatis causa fecerit q̄ animū repetendi habuit cū pietas subesse possit: vt. l. nesennius. ff. de neg. gest. facit. l. cum is. §. si mulier. ff. de condi. inde. et
14 hec de accedentibus fine requisitione. ¶ De requisitis aūt est notandū q̄ aliq̄ eoz accedūt ex debito: aliqui sine debito. accedentium ex debito: aliqui dicunt ex debito accedere ex eo qz ad hoc sunt cūducti vt stipendiariꝫ huius temporis: & tunc quia condu cens opa illoz̄ vtitur ad vsum ad quem conduxit non potest ei aliqua culpa imputari vt. §. loca. l. eadem. in fi. & ff. eo. ti. l. si mercēs. §. cōductor. & sic de casu & vi maiore nō tenet vt. d. l. si merces. §. vis maior. & §. loca. l. in iudicio. sed imputet sibi q ad hūc dubiū cuētū suas opas locauit scire debēs q̄ conductor de casu in vi maiore nō tenet. vt dictis. ll. p hoc accedat in simili quod de cōmodante dr. ff. cōmo. l. si vt certo. §. interdū. versicu. plane. & quod dr de fabro operas suas locante qui malleum fregit. & de magistro nauis q in culpa fuit nauis armamenta p̄ciendo. vt ff. ad. l. rho. de iac. l. ij. §. fi cōseruatis. in princ. Et ex his patet q̄ dictis nō ob. dictus. §. si conseruat. in fi. nec. l. amisse. §. arbore in eo. ti. qz ibi locatori p̄cieti culpa nō p̄t imputari. nec casus p̄iectionis ibi trahebat necessariā cōsequētiā a p̄tractu locatio nis quimo ibi pp p̄iectionē cetera fuerūt facta saluū & periculū remotum vt eo. ti. l. ij. in prin. in casu nostro secus. facit ad predicta qō not. gl. pe. in. l. quomiā liberi. §. de testi. Alīꝫ qui dicuntur accedere ex debito: qz pro defensione patrie requisiti accedunt vt. l. veluti. & se. ff. de iureiuran. & cato inquit pugna pro patria & idem in ceteris q munera psonalia & mixta sibi subire tenētur. & bi etiam nihil repetūt: qz qō debuerū fecerūt. munera enī ciuilia nemini licet detractare vt. §. de neg. gest. l. cū re. & ff. de mu. & ho. per totū maxime in. l. munerū. Aliqui accedunt ex debito seruitꝫ impendendi: vt feudatarꝫ & vasalli & qz ipsi tenentur dñm in bello iuuare & dimittere vt. x. colla. de noua fide. fo. §. fivero contigerit. & in ti. hic finitur. l. coz. adi. c. j. credo quod suis sumptibꝫ & instrumentis debeant ipsum iuuare qz qui vult consequens vi detur velle necessarium antecedens vt. l. ad rem mobilem. ff. de procu. & l. ad legatum. sed antecedens necessarium ad iuuamen belli sunt instrumenta ad bellum: vt arma cuicūque & equi equitivel militi. & pro hoc accedat quia faber cum eius instrumentis debet operari vt. ff. ad. l. rhodie iac. l. ij. §. si conseruatur. Item quia in recompensatione habet feudi beneficium igitur suo sum ptu iuuet benefacientem dñm vt. l. suo victu. & quod ibi not. ff. de ope. libe. & sic nec equorum nec armorum emendam petere potest rationibus quas statim subiciam ac etiam ar. eius quod de fabro. §. dixi. ¶ Et idem dico si rōne cōfederationis & colligationis tenerent accedere alias si ad hec non essent obligati non tenerentur accedere ex eo tantum quia cōfederati vt. l. non dubito. ff. de cap. & p̄stli. rener. & fit ratio in omnibus p̄dictis casibꝫ vna qui accedendo dissoluunt obligationem. & sic repetere non p̄t vt. d. l. cum is. §. si fideiussor. ff. de condi. inde. cū si. §. allega. Item ille in cuius auxilio accedunt nō recipit plus debito: & sic nō tenetur vt. l. i. §. ad. l. fal. cum si. ¶ Accendentium vero nō ex debito sed p̄ter aliqui accedunt in commodatum: aliqui in auxiliū charitatiuū: aliqui in auxilium simpliciter postulatum. in cō modatum accedentes debent habere impensas cibariorum a commodatario: alīꝫ non vt. l. in rebus. §. possunt. ff. commo. et si seruus essent qui ibi perirent: vel liberi qui equos & arma perderent ista nō teneretur commodatarius restituere qui ad hoc discrimen eos postulasset vt. ff. commo. l. si vt certo. §. sed interdum ver. plane. In Auxilium charitatium accedentes licet requisiti etiam non agerent quia charitatis & pietatis causa accesserunt licet excitati vt. l. j. §. de neg. gest. ¶ In simplex auxilium requirentibus est maius dubium: sed dicaut causa in quam accedunt est pia. & idem quod in precedēti. aut non est pia nisi qua tenus iustitiam respicit: puta si pro defensione rerum vel castri contra iniuste oppugnantes sit petitum vel pro eo recuperando ab eis qui occuparent violenter & indebite: & tunc aut sibi prosperexerunt per stipulationem. & hoc clarum ex quo eorum parte res est licita. Aut sibi non prosperexerunt & tunc aut qui accesserūt sunt mittentes stipendiati aut non vel sunt ipsemet rogati. si mittentes stipendiati. tunc nec impensas nec arma perdita possunt petere ab eo in cuius auxilium sunt missi: quia nec a mittentevt s. dixi: misi consuetudo vel conuentio esset de oppositio.

¶ Si non sunt ab eodem stipendiati: & tunc aut venisti qz supposiī: iurisditiōi & dñio mittentis: & idē per. §. allega. aut aliter cius precibus venisti: & tūc rōni naturali congruit vt sumptus cibariozū hēant ab eo in cui⁹ seruitiū sunt. vt. d. l. rebus. §. pos. sunt. ff. commo. & l. item serui. §. fi. ff. de edil. edic. & ff. so. ma. l. dionortio. §. fi. arma & equos si pdiderint ab eo nō repetunt. sed an ab eo cuius rogatu venerunt est ista q̄ decisionem recipit a sequenti si vero sunt ipsi principales rogati & tunc sumptus cibariozum credo etiam qō petere possint p rōnē pdictā. sed alios sūptus vel equos & arma deperdita in sturmo vel bello est questio nostra. & isto casu tz hic ¶ De. & Ly. qō sic vt sup glo. in p̄i. diri & idē Inno. in. c. sicut. el. ij. de iureiur. p̄ter. ff. de peu. l. q proprie. §. litis impēdia. & ff. mā. l. si qs alicui. §. impendia. & l. q mutuā. §. fi. in qbus apparet qō sumptus mādati explicandi cā facti repetunt & si mādatari⁹ non potuerit explicare negotiū. ¶ Non ob. l. inter causas. §. nō oīa. qz ibi mādatū ad casum sequutū nō erat ordinatū hic fic. & si dicas tantominus vt teneri cum tanto magis mandatario dz imputari ar. eius qō. §. dixi in cōmodatario q ad bellū commodauit equum vel seruū q ineo perūt. vt. ff. cōmo. l. si vt certo. §. interdū. qz rñ. quod illud opaꝫ natura contractus cōmodati quo cōmodatari⁹ dz iuuari si ad alium vsum nō vtaf. hoc ecōtra operaf contractus mādati quo mādatari⁹ dz iuuari non decipi sciens qō exequendo mandatum dñs sibi tenef actione mandati: qz suo periculo videtur domin⁹ mādare mēdato vt in dubiuz euentum & periculuz res suas exponat. Si militer habes quia procurator ad lites ēt si contrariaz reportet sniam impēdia litis repetit: sed non qui sine mādato defendit. l. iam tamen in hac. ff. iud. sol. & not. in. d. l. q. pprio. §. litis & hec vera si pp mādatū emit equos & arma sed si pri⁹ habebat & pro suo vsu

suo visu tenebat: tunc si perdita sunt discrimine belli aut sturmi adhuc idem. Sed aliter dicit Innoce. vbi. §. iuxta fi. distinguendum esse aut perempta fuissent eodem modo si non accessisset: & tunc nō repetat. alias sec⁹ ar. l. si petuntam. §. fin. ff. de condit. ob can. qō nō p̄iz: qz ibi in ſctu innominato & vbi tractatur de repetendo datū. nos in ſctu notato in quo fi mādatū non erat ordinatū ad casum sequutū nullo modo repetit etiā si alis sibi res peritura nō fuit vt est casus in. d. l. inter causas. §. oīa. ff. mā. Et hec sufficiāt de ista materia. ¶ Quero extra gl. qd si principalis autor fuit ille qui aliū occidit an ceteri qui cum eo erant de occiso tenent[a]. dicit Jac. de are. qō nō ex quo cōstat a quo interemptus fuit vt. ff. ad. l. aqui. item mela. §. sed si plures. & ff. ad. l. cor. de fica. l. pen. & p̄to hoc facit. l. ista que tantum de autoꝛe punido dicit. quando ab alio occisus fuit nec tenebunt tanq̄ prestātes opem homicidio: qz nō habuerūt animū vt homicidio opē prestarēt: qz tenerenf vt. l. nō solū. ff. de iniur. & l. in furti. §. ope. ff. de fur. fatetur tamē ipsos de culpa teneri qz prouidere potuerūt vt. l. qui occidit. §. pen. ff. ad. l. aquil. & loca. l. si quis domum. §. j.
16 ¶ Quero extra glosī. hic punit autoꝛ tumultus & q occidit si ad sui defensionē non fecit. vt in gl. sed qd si non scit a quo fuit
b occisus: an oēs punientur de occisoꝛ. l. coz. Ly. hic arguit p̄ §. Ego credo qō in casu huius. l. nullus. l. coz. punit: qz si de insistētibus fuerit aliquis a resistentibus occisus resistens non agebat occidere sed violentiā p̄opulsare qō est eis p̄missum vt. l. vt vim ff. de iusti. & iur. & §. vnde vi. l. j. operam ergo coꝛ ex ꝓposito dabant rei licite & permisse. igitur vltra cogitatū non tenentur vt. ff. ad. l. aquil. l. q occidit. §. pe. ff. de iniur. l. si eum seruū. & l. item apud la beonē. §. si qs virginē. & plenius. §. dixi in princ. Item qz insistētes fuerunt cā huius homicidiꝫ inter quos erat occisus: ideo ei & eis in dubio magis imputatur vt. ff. si qua. pau. fe. dic. l. j. §. cū arietes. & ad. l. aquil. scientiā. §. cū strumenta. Item q: nec ex hoc remanet maleficium impunitum. qz autoꝛ principalis huius tumultus & violentie punitur grauius quasi hoc sibi imputetur. vt hic est casus. si aūt de resistentibus aliquis fuerit occisus mai⁹ est dubiū qz eis nil imputandū: sed insistentibus velut operam rei illicite dātibus: & adhuc meo iudicio in hoc dubio lex ista prouidit spāliter. & solū punit autoꝛem tumultus qz hoc cogitare debuit. & cum delictum non remanet impunitū non vendicat sibi locū. l. ité mela. §. §. fi plures. & qō ibi no. ff. ad. l. aquil. nec quod no. l. l. si rixa. ff. ad. l. coz. de sic. pp culpā aūt punientur ceteri. vt i
17 precedenti. q. dixi. ¶ Quero vt predicta melius declarenf qd si ex ꝓposito plures fuerunt ad occidendū aliquem qui & occisus est: sed ignoratur cuius ictu perierit. nostra glosī. in. l. si in rixa. ff. ad. l. coz. dicit oēs teneri & qō fortius est illa glosī. relata ad text. loquit quando in rixa vbi de ꝓposito dubitari pōt. Sed glo. i. in. d. l. ité mela. §. sed si plures. distinguit aut habuit vnum ictū tm̄ aut plures. ¶ Pro casu oēs absoluanf qz conflat aliquos nō occidisse & sanctius est nocētē absoluere q̄ innocētem punire. vt. l. absenté. ff. de pe. Scō casu oēs puniantur vt. d. §. fi plures. ista distinctio est vera & cadē rōne deberemus inspicere an pluralitas ictuū cōrrideat pluralitati psonarum & sic fi pauciores fuerint ictus ꝑ psone nō puniaf aliqui si toti. dem tunc adhuc videretur ponderandū an oēs ictus cēnt mortales: & tūc omnes puniaf an oēs nō essent mortales: & tūc nullus puniatur: qz sanctius erit nocētē &c. ¶ Sz qz hoc nō fuit de mēte illius text. ideo quidā Albertus ¶ Papi. dixit qō si criminaliter agat qñ non apparet cuius ictu perierit nullus coꝛ poraliter puniatur. ¶ Primo p̄dictā. l. absentē. ibi qz sanctius est &c. Scō qz probationes nō sunt luce clariores vt exigit vt. l. sciāt. & de proba. sed ne delictuz remaneat impunitū grauiter in pecunia dicit esse omnes puniēdos. si aūt ageret ciuiliter tūc dicit oēs puniri. vt. d. §. §. plures. Dya. vero tenet cū glo. posita in. d. l. si in riza. vt p eū not. in. c. in obscuris. in fi. ff. de re. iur. lib. vi. ¶ Primo qz oēs fuerunt huiꝰ ꝓpositi & in culpa deprehendunf oēs: qz in actu delinquūdi & quia publica ratio que suadet maleficia puniri est cōtra eos q p̄tua tam p̄tendunt defensionē: & nō publica p̄ferentia vt. ff. ꝓ so. l. actionē. §. labeo. & in aut. de nō alie. §. qz vero. dices vt hec ratio nō v: get: qz vt dicit Albertus puniref pecuniariter. Jté q̄ malēcia nō remanet ut i punita suadet rōm in genere cui derogatur in specie qz sanctius est vt in dubio remaneant impunita ꝙ innocēs punaf ad mortē vt. d. l. absentem. ¶ Quid ergo dicendū in qōne tā dubia & periculosa. Credo saluo consilio sanioꝛi qō gl. & Dy. dicant veritas a quibus non discrepat Bar. in. d. l. si in riza tz latius p̄cedat declarando & ego pleni⁹. ideo aduerte q̄ si pluralitas vulnerū cōrrideat pluralitati psonarū & sunt oīa mortalia qō nō habebit dubiū: qz oēs occidisse dicentur si nō esset aliquod per se mortale adhuc idē: qz tūc oīa simul iuncta sunt illa que intulerūt ei mortē & sic oēs occidisse dicerenf vt. d. §. §. fi plures. & vbi de occiso quis tenetur aquilia tenetur & coꝛ. vt. ff. ad. l. aquil. sed & fiqua cum ꝙ. iij. rñ. qui tex. est ad hoc multum not. & non mireris si in causam grauioꝛem sit interpretatio: quia causa grauioꝛ occisionis absoꝛbet leuioꝛem percussionis. Et regula est qō fidue cause

a ⁂ Equos & arma. Adde de hoc Inno. in. c. sicut. el. ij. paulo post pri. i gl. in ver. iniuste. extra de iureiu. & bal. in sua mar. in ver. ope. vbi videē admonētē bationes vt aduertāt an bellū sit licitū cui auxiliū p̄stāt. & vide Car. ī cle. ij. q. iij. ō re in.

b ¶ An possint recuperare. Vide Inno. in. c. sicut. ō iureiu. & p do. alexan. in. l. j. ff. ad. l. rho. de iac. & bal. in. l. si deiusso. §. mā facit qō not. bal. i. l. si fu⁹ cōis. §. qō vero. de fur. & spec. de iud. i. §. spāliter. in fi. p. d. an. in. c. olim. cl. j. de rest. spo. i. v. q.

a ⁂ De occiso tenetur. vide bar. in. l. q seruo. §. si duo. ff. facit ad qō. ff. de fur. & i. l. nō id minus. & ibi bal. col. pe. vsi. ites q̄rit an qs. & vsi. seq. sed in rta hoc. §. de acc.

b ⁂ An oēs puniēt de occiso. vid bar. in. l. si in riza. col. ij. vsi. ij. facit & ibi alexan. ff. de sic. et bar. of. ccxxxij. in ct. l. municipali. & alex. consil. xlviij. vol. iij.

c ⁂ Sz dictio q̄si. vide de ea. saly. in. l. j. nu. vij. & qō ibi posui in addi. ad ipsius ī apostil. in v. dictionē q̄si. §. vt hered. ab he. & contra. ber. inci.

Universidad de Deusto
Biblioteca

currant quarum vna prodest alia nocet semper inspiciatur illa que aliam absorbet. ff. de iur. fi. l. nō intelligitur. §. fi quis palā. vel si nō absorbet vna aliam inspicimus potentiorem etiā si nō ect. vt. ff. ad fil. l. fi quis in grauī. §. fi. Et hec sufficiant de p̄senti commento. Laus sit christo.

1 ¶ Delectus debet possessionem recuperare iuris remedio,
2 Jus sibi dicere nullus debet autoritate propria.
3 Possessorium p̄fertur petitorio,
4 Pena legis iulie de vi publica que sit.
5 Questio dominū cum iudicio possessorio concurrere potest.
6 Exceptio dolo facis locū habet in possessorijs. ꝛ nu. seq.
9 Questio ciuilis an prius terminetur p̄ criminalis. ꝛ numeris sequen.
12 Interdictū vnde vi an cōpetat expulso ad possessionē recuperā dam. ꝛ nu. seq.
15 Probationes facte in questione vel cā ciuili an p̄iudicent vel prosint in criminali.
16 Delectus statim recuperās an desinat p̄scribere ꝛ an incidat in penā. l. si quis in tantā. ꝛ nu. seq.

a SI quis. dat cōsiliū bipartitū vsq; ibi :qō sionis missa. Secundo dat remedium ꝛ punit si contra factum fuerit: quia delectus sibi ius dicerit vsq; ad fiem. vel aliter. Nam primo repetit thema super quo consilium vel remedium querebat vsque ibi: ciuiliter. Secundo consilium vel remedium tam ciuile p̄ criminale in viam iuris subiungit vsq; ibi: quod si omissa. Tertio prouidet in casu inquo remedio iuris omisso ad remedia facti decursum fuerit. ꝛ hec diuiditur in duas. Quia primo remediat ciuiliter. Secundo criminaliter. Secunda ibi eadem. ꝛ vtriusq; diuisionis idem est effectus. ꝛ licet ver. quod si omissa. varie legatur in glos. ꝛ per aliquos doct. vt. j. patebit. tamen secundum communem lec. summarie hoc intendit. ¶ Delectus debet possessionem recuperare iuris remedio ciuiliter vel criminaliter consistendo in iudicio non p̄pria autoritate ex interuallo alias in restitutione possessionis ꝛ damnorum ciuiliter punietur ꝛ criminaliter in insulam bonis publicatis deportabitur. ¶ Exponе text. si quis dic etiam opponat criminaliter accusando ꝛ hoc p̄incipaliter ꝛ iudicis officium implorando incidenter super restitutione possessionis alias hec alternata responsio non congrueret questo seu consilium. et remedium non esset conforme ad petitum. ꝛ hoc. j. latius declarabitur. ¶ Ibi interpellatiōe iudiciaria de qua p̄dixit non extraiudiciaria ipsius primo delecti vel eius qui se dominum asserebat cum etiam illa precedente non erat sibi licitum per vim rem auferre vel occupare vt. §. vnde vi. si quis in tātam. ff. quod me. cau. l. ertat.. Ibi vim armatam. alias pena bic in fine posita locum non haberet. Ibi ante omnia. l. antequam de dominio queratur. ꝛ etiam antequam de crimine violentie cognoscatur vt patet ex seq. Ibi possidentem ꝛ si quis eorum spoliauerit alium possessione sua. Ibi iura que sunt restitutio possessionis ꝛ damnorum emendatio. Ibi restituta. ꝛ sic causa ciuili terminata. Ibi deportetur ex hoc ꝛ ex eo quod sequitur de bonis omnibus publicandis collige quod hec violentia fuit cum armis. alias relegaretur ꝛ tertia pars bonorum auferretur vt. §. co. l. ij.

2 ¶ Nota. quod p̄opria autoritate quis non debet sibi ius dicere. concor. §. de iudi. l. nullus. ꝛ. §. ne quis in sua causa sibi ius dicat. in rubrica ꝛ nigro. ꝛ de hoc dic vt ibi. ¶ Nota secundo quod accusator debet solenniter se inscribere. concor. l. pe. ꝛ fi. §. de accusa. dic vt in eis dixi. ¶ Nota. tertio quod inter criminis incidenter cognoscit de restitutione possessionis ꝛ hoc erit primum quod examinabo. No. quarto quod spoliatus anteomnia est restituendus. concor. §. si per vim vel alio modo. l. j. ꝛ de do. inter vi. ꝛ vxo. l. si maritus. hoc examinabitur. j. ¶ Not. v. quod delecto non licet recuperare possessionem ex interuallo concor. ff. eod. l. qui cetu. §. i. ¶ Nota sexto quod possessorium preferтur petitorio p̄out hic exponitur ante omnia. l. ante questionem dominij. cōcor. §. de interdi. l. incerti. ¶ Not. septimo quod possessionis causa ꝛ sic questio ciuilis possessionis recuperande p̄fertur criminali accusationi. l. iul. de vi. ꝛ quare hoc. fit. j. dicetur. ¶ Nota. octauo quod spoliatus nedum restitutionem possessionis: sed etiam damnorum emendam petere potest. ¶ Not. nono quod pena. l. iul. de vi publi. est deportatio ꝛ omnium bonorum publicatio vt dixi. §. l. ū. Interdum mortis: contra eum qui est autor cedis vt. §. l. priori. quod declarat ibi dixi. ¶ Dis sic collectis reuertor ad declarandum ter. ꝛ eius apparatum ꝛ materiam secundum quod series notabilium positorum declarat ꝛ omissis primis duobus alibi expeditis reassumo tertium quod huius. l. est alterum de fundamentis dixi quod iudex criminis facit restitui possessionem vt bic in p̄inc. contra videtur bic tenere Dy. in vitrina. q. bis rationibus videlicet quia iudicis sententia dz esse conformis libello vt. l. vt fundus. ff. communi dixi. ꝛ. l. fi. ff. de fideicō. lib. §z in causa criminis non petitur fieri restitutio possessionis igitur ꝛc. Nec potes dicere q̄ ipse facit ex officio: q̄ vltra p̄ fit petitum non potest iudex condemnare. ff. de excep. rei iud. l. si ex testamento. Item quia frustra diuisset lex quod fi est actum criminali quod postea potest agi ciuili: vt. §. quando ciui. act. p̄iudi. cri. l. j. ¶ Pro hoc facit fortius q̄ iudex maleficiorum non habet cognitionem in ciuilibus: vt. l. solemus. §. latrunculator. ff. de iudi. ¶ In contrarium videtur bic casus apertus in p̄in. vbi ter. consulit, spoliato cupienti sibi fieri restitutionem possessionis vel criminaliter. l. iui. de vi. ¶ Ex quo patet quod intentando criminalem consequetur possessionis restitutionem: als consilium tenderet in ea parte ad diuersum: quod non est dicendum. arg. ff. de interro. act. l. de etate. §. qui interrogatus. Item p̄o hoc videtur quasi casus. ff. fini. regun. l. iiij. §. fi dicatur. ꝛ. ff. de fur. l. interdum. §. qui furem. ꝛ ibi per Bartol. quidam etiam allegant p̄o casu. l. pe. ff. de calum. ꝛ. l. quod cuitādi. §. de cōdi. ob turp. cau. ꝛ. l. pen. §. fi. ff. qui ꝛ aduersus quos. sed modicum faciunt: quia in eis iudicia poterunt esse diuersa nec in eis apparet restitutionem fieri ob criminis casum p̄ncipaliter motam sed potius ecōntra. hanc opi. tenet Jnn. iiij. extra de accu. c. cum oporteat. in eius glosſ. que incipit. dic quod vbi literis ꝛc. ꝛ alleg. ter. in aut. vt nulli iudi. §. super hoc. in fi. vbi mandatur p̄ iudices qui cupiditatis lucro tenti aliqua a subditis ectorserunt in exilium dentur ꝛ duplum lesis de eorum substantia restituatur. ꝛ p̄o hoc bene facit. l. qui crimen. §. qui accu. non pos. ꝛ quod no. glo. in tertia fol. in. l. dominum. §. de iur. ꝛ hoc patet potissime per hanc. l. a nemine allegatam. Intelligo tamen q̄ hoc sit a iudice petitum vt p̄obat etiam lex ista in p̄in. Et non obstabunt due p̄me rationes Dy. ꝛ non per viam principalis petitionis sed incidentis ꝛ consecutiue ad condemnationem criminis sup hoc implorādo officiū iudicis. Et sic nō obstabit tertia rō Dy. nec quarta quā addidi: q̄ etiam si iudex de ciuli nō habeat cognitionem vt sunt bodie regū iudices ad maleficia deputati debet illud intelligi p̄ viam principalis petitionis nō incidētis ꝛ p̄secutiue ad purgationē criminis q̄ non purgat quo ad partē nisi ꝛ res subtracta vel spoliata restituat: sed cū purgatio criminū his iudicib⁹ fit cōmissa. ff. de offi. p̄fi. l. congruit. ꝛ merito ꝛ omne id fine quo totalis purgatio fieri nō pōt vt in alle. l. quot. §. de iudi. ꝛ p̄o hoc bene facit. l. interdum. §. qui furē. inquantū de p̄fecto vigilum loqvif cui⁹ inssu pecunia fuit restituta q̄ als de ciuili causa cognitionē nō habet: vt. ff. de offic. p̄fid. l. iij. Er bis babes qualiter debes ponere casum in p̄in. hui⁹. l. ꝛ hāc materiā practicare: qñ autē per viam actiōis peteretur vtrūq; vide q̄d dicam. j. q̄ ciui. act. l. j. in. vi. contrario.

¶ Hunc transeo ad versi. q̄d si omissa. ꝛ opp. q̄ etiā precedente interpellatione nō potuerit vim possidēti inferre: vt. §. vnde vi. l. si qs in tantam. ꝛ. ff. q̄ me. cau. l. ertat. cuius cōtrarium videtur ter. iste innuere a sensu cōtrario. Sol. q̄ cōtrarium procedit i interpellatiōe extraiudiciaria p̄ parte facta: hic de interpellatiōe iudiciali ꝛ per viam modū ꝛ ordiné de quo bic consulendo p̄edixerat. ꝛ hoc voluit glo. dū exposuit interpellatiōe scz iudiciali. ¶ Opp. q̄ ter. nō bene dicat dū dicit causam violentie p̄ius examinari debere: q̄ imo posterius ꝛ succēssiue innuit bic text. in ver. cadē. q̄ p̄tin⁹ ꝛc. Sol. vt in glo. in p̄in. quā declara: q̄ cā violētie duplicē hz expositionem: vnā vt intelligat de causa violentie criminaliter p̄posite: ꝛ tūc p̄cedat cōtra. sed sic non sumitur hic. Aliā vt intelligat cā violētie. i. possessionis violente ad quā recuperādam agit interdicto restitutorio vnde vi. ꝛ ita sumitur hic. ¶ Sed bic aduerte q̄ p̄ vtrāq; expositionem sumitur causa prout est controuersia in dicendo posita: vt in. l. causas. §. de transac. non autē put est violētie. p̄ductiua vel ad violentiam incitatiua. ¶ Op. tūc successiue q̄ ter. nos dimittat in incerto contra. §. quibus. §. de nouo codi. com. dicit cū ante oia ꝛ non declarat que sint illa. ꝛ sol. declarādo vt sequit in glos. in versi. sed anteq̄. q̄ duobus modis declarat: vno mō q̄ intelligat ante q̄q̄ raf de iure p̄p̄ietatis alio mō. i. añq̄ querat de violentia criminaliter per modū accusationis. Primā expositionē dicit glo. fo re plenā ꝛ hoc ideo dicit q̄ cōtraria que format cōtra secundam non obstāt: ideo extra gl. būc passum in necessarijs examinem⁹.

5 ¶ Op. igitur. v. cōtra glo. ꝛ videt q̄ questio dominij simul cū currat cū iudicio possessorio d vt. l. cū fundum. §. fi. de vi ꝛ vi ar. ꝛ extra de cau. pos. ꝛ p̄p̄ietā. c. pastoralis. Sol. q̄ gl. nostra bene loquit quādo ab vno agit possessorio recuperande possessionis ꝛ ab alio excipitur de dominio quo casu nō auditur vt bic: quia spoliatus ante omnia est restituend⁹ vt bic cum concor. In contrarijs ab eodem p̄ponitur petitorium ꝛ possessorium per modum agendi quod permittitur indistincte in interdicto recuperande ꝛ adispiscende quia nulla insurgit contrarietas. ¶ In terāicto vero retinēde respectu diuerse possessionis nō eiusdem admittit p̄pter repugnātiā de quibus dic vt per gl. ꝛ doc. §. de interdic. l. incerti. ꝛ. ff. de iudi. l. fi de vi. ꝛ tetigit etiā gl. in. l. ordinarij. §. de rei vē. ꝛ ibi dixi. ¶ Sed tūc opp. vi. q̄ exceptio dñi debeat admitti cōtra agētē interdicto ꝛ prius examiari qua ita probata

probata debet actor succūbere. vnde videt obstare. ff. de doli exceptio. l. dolo. cū ibi no. ꝛ. ff. de reg. iu. l. in cōdemnatione. §. dolo. ꝛ de car. e. dic. l. iij. §. causa. ꝛ q̄ no. glo. in. l. §. §. de edic. diui adria.

6 ¶ In q̄bus oibus p̄z q̄ exceptio dolo facis locū habet i possessorijs ꝛ sol. p̄tu Dy. extra de reg. iur. c. dolo. li. vi. q̄ aut agit in dicio ad p̄scēde vel retinēde ꝛ illa excludunt dñi exceptione si excipiēs est paratus incōtinēti docere de iure suo vt de iudicio adipiscēde no. in. l. §. ꝛ retinēde not. in. d. l. dolo. Aut agit iudicio recuperande possessionis a ꝛ tunc p̄cedit. l. ista. ꝛ glos. bic posita ꝛ sit ratio: q̄ spoliatus ante oia est restituendus vt bic. ¶ Sed aduertendū q̄ in interdicto retinēde Dy. non videtur bene dixisse p̄ Jacob. de bel. Primo nam si obstaret exceptio dñi statim daberetur occasio domino turbādi ꝛ inquietandi possessorem nec ipse poterit se tueri p̄ interdictū vti possidetis cum inquietator statim excipiet de dño q̄ videtur per. l. vim facit. ff. de vi ꝛ vi ar. Secūdo q̄ interdicto retinēde vincit qui possidet tempore litis conte. vt insti. de interdic. §. bodie. sed excipiens de dominio non iuuat se possessione ergo ꝛc. Idem sequitur Ja. bu. ex eo q̄ ages interdicto retinendi nil p̄cit sibi dari ꝛ sic non pōt excepto illa dolo facis adaptari q̄ ad quem casum non adaptātur verba nec eius dispositio. vt. §. de fur. l. apud antiquos. in fi. ꝛ. ff. de accu. l. bos accusare. §. omnibus. ꝛ p̄o ista parte glo. aliqua a subditis ectorserunt in exilium dentur ꝛ duplum lesis de eorum substantia restituatur. ꝛ p̄o hoc bene facit. l. qui crimen. §. qui accu. non pos. ꝛ quod no. glo. in tertia fol. in. l. dominum. §. de iur. ꝛ hoc patet potissime per hanc. l. a nemine allegatam. Intelligo tamen q̄ hoc sit a iudice petitum vt p̄obat etiam lex ista in p̄in. Et non obstabunt due p̄me rationes Cy. ꝛ non per viam principalis petitionis sed incidentis ꝛ consecutiue ad condemnationem criminis sup hoc implorādo officiū iudicis. Et sic nō obstabit tertia rō Cy. nec quarta quā addidi: q̄ etiam si iudex de ciuli nō habeat cognitionem vt sunt bodie regū iudices ad maleficia deputati debet illud intelligi p̄ viam principalis petitionis nō incidētis ꝛ p̄secutiue ad purgationē criminis q̄ non purgat quo ad partē nisi ꝛ res subtracta vel spoliata restituat: sed cū purgatio criminū his iudicib⁹ fit cōmissa. ff. de offi. p̄fi. l. congruit. ꝛ merito ꝛ omne id fine quo totalis purgatio fieri nō pōt vt in alle. l. quot. §. de iudi. ꝛ p̄o hoc bene facit. l. interdum. §. qui furē. inquantū de p̄fecto vigilum loqvif cui⁹ inssu pecunia fuit restituta q̄ als de ciuili causa cognitionē nō habet: vt. ff. de offic. p̄fid. l. iij. Er bis babes qualiter debes ponere casum in p̄in. hui⁹. l. ꝛ hāc materiā practicare: qñ autē per viam actiōis peteretur vtrūq; vide q̄d dicam. j. q̄ ciui. act. l. j. in. vi. contrario.

¶ Hunc transeo ad versi. q̄d si omissa. ꝛ opp. q̄ etiā precedente interpellatione nō potuerit vim possidēti inferre: vt. §. vnde vi. l. si qs in tantam. ꝛ. ff. q̄ me. cau. l. ertat. cuius cōtrarium videtur ter. iste innuere a sensu cōtrario. Sol. q̄ cōtrarium procedit i interpellatiōe extraiudiciaria p̄ parte facta: hic de interpellatiōe iudiciali ꝛ per viam modū ꝛ ordiné de quo bic consulendo p̄edixerat. ꝛ hoc voluit glo. dū exposuit interpellatiōe scz iudiciali. ¶ Opp. q̄ ter. nō bene dicat dū dicit causam violentie p̄ius examinari debere: q̄ imo posterius ꝛ succēssiue innuit bic text. in ver. cadē. q̄ p̄tin⁹ ꝛc. Sol. vt in glo. in p̄in. q̄ declara: q̄ cā violētie duplicē hz expositionem: vnā vt intelligat de causa violentie criminaliter p̄posite: ꝛ tūc p̄cedat cōtra. sed sic non sumitur hic. Aliā vt intelligat cā violētie. i. possessionis violente ad quā recuperādam agit interdicto restitutorio vnde vi. ꝛ ita sumitur hic. ¶ Sed bic aduerte q̄ p̄ vtrāq; expositionem sumitur causa prout est controuersia in dicendo posita: vt in. l. causas. §. de transac. non autē put est violētie. p̄ductiua vel ad violentiam incitatiua. ¶ Op. tūc successiue q̄ ter. nos dimittat in incerto contra. §. quibus. §. de nouo codi. com. dicit cū ante oia ꝛ non declarat que sint illa. ꝛ sol. declarādo vt sequit in glos. in versi. sed anteq̄. q̄ duobus modis declarat: vno mō q̄ intelligat ante q̄q̄ raf de iure p̄p̄ietatis alio mō. i. añq̄ querat de violentia criminaliter per modū accusationis. Primā expositionē dicit glo. fo re plenā ꝛ hoc ideo dicit q̄ cōtraria que format cōtra secundam non obstāt: ideo extra gl. būc passum in necessarijs examinem⁹.

5 ¶ Op. igitur. v. cōtra glo. ꝛ videt q̄ questio dominij simul cū currat cū iudicio possessorio d vt. l. cū fundum. §. fi. de vi ꝛ vi ar. ꝛ extra de cau. pos. ꝛ p̄p̄ietā. c. pastoralis. Sol. q̄ gl. nostra bene loquit quādo ab vno agit possessorio recuperande possessionis ꝛ ab alio excipitur de dominio quo casu nō auditur vt bic: quia spoliatus ante omnia est restituend⁹ vt bic cum concor. In contrarijs ab eodem p̄ponitur petitorium ꝛ possessorium per modum agendi quod permittitur indistincte in interdicto recuperande ꝛ adispiscende quia nulla insurgit contrarietas. ¶ In terāicto vero retinēde respectu diuerse possessionis nō eiusdem admittit p̄pter repugnātiā de quibus dic vt per gl. ꝛ doc. §. de interdic. l. incerti. ꝛ. ff. de iudi. l. fi de vi. ꝛ tetigit etiā gl. in. l. ordinarij. §. de rei vē. ꝛ ibi dixi. ¶ Sed tūc opp. vi. q̄ exceptio dñi debeat admitti cōtra agētē interdicto ꝛ prius examiari qua ita probata

liatus ante omnia est restituendus vt bic. ꝛ. §. fi per vim vel alio modo. l. j. de dona. inter vi. ꝛ p̄o. l. fi marit⁹. si tñ actor pateretur rem cōtra se de iure dominij p̄obare inquit Cy. §. de interdi. l. incerti. in fi. lec. q̄ actor excluderet tunc a restitutione vt extra de restit. spo. c. j. ꝛ ita etiam saluat glo. positam in. l. si de vi. ff. de iud. Jn petitorijs autē q̄ regula illa obstet non est nostra materia. sed eā tāgit Dy. ꝛ minus plene in dicta regula dolo alij plenius in. l. si socer. §. lucius. ff. so. ma. ꝛ ego plenissime in. l. si donatur⁹.

9 §. primo. ff. de cōdi. ob tur. cau. ¶ Expeditis duabus difficultatibus bui⁹. l. accedo ad tertiā. dixit cūi gl. q̄ scō modo p̄ intelligi istę ter. vt p̄ius de hoc possessorio restituende cognoscatur quā de crimine violētie criminaliter intentate vt in examinā do būc passum nevagemur p̄mittamus q̄ q̄ciuilis ꝛ criminalis vicissim p̄ponі querunt: ꝛ tūc q̄ciuis vna p̄ncipaliter ꝛ alia incidēter ꝛ habet locū. l. pe. §. de ordi. iudi. q̄ciuis vtrāq; p̄ncipaliter ꝛ vicissim ꝛ habet locū. l. fi. in eo. tit. q̄ciuis ciuilis ꝛ criminalis ab eodē p̄poni querunt. et iste est passus bic examinād⁹. vbi autē vtrāq; esset criminalis vicissim p̄posita ad hoc non est nostra materia. §. l. j. §. qui accu. nō pos. ¶ Reuertor igit ad glo. que vult q̄ bic p̄ius de possessorio recuperāde quā de violentie crimine cognoscat. ꝛ inducit tres. ll. p̄o cōcor. videlicet. l. j. §. de app. ꝛ hoc p̄m intellectū Jo. q̄ibi approbat gl. ꝛ Odof. in lec. Alium intellectum ibi ponit p̄. ꝛ multi moderni vt ibi nō ordine ciuilis ad criminalē sed possessorij ad petitorij: ꝛ tunc non cum isto sed precedenti intellectu cōcor. ¶ Scō inducit glo. in l. si de vi. §. de iudi. ꝛ similiter ibi sunt duo intellect⁹ vnus q̄ de ordine petitorij ad possessorij loquatur: ꝛ tunc etiā cōcordat cū hac. l. p̄m precedentem intellectū. Alius q̄ de ordine ciuilis ad criminalē: ꝛ tūc non concordat imo discordat: q̄ ibi criminalis p̄fert ciuili. bic ecōtra. ¶ Tertio inducit glos. l. q̄ licet cu. §. j. ff. eo. ti. ꝛ ibi similiter sunt duo intellectus vt in p̄cedenti. ꝛ sic put ibi loquit de ordine ciuilis ad criminalē illa contradicere vel isti cū ibi querat p̄ius de crimine. ꝛ dicit dñs meus in. d. l. si de vi. q̄ iste scōs in eis est verior intellectus vt reperiant fittate congruētius. opz igit q̄ de earum solutionibus queramus. sed dic vt in seq. apparebit. ¶ Opp. igit successiue cū glo. q̄ causa ciuilis nō sit p̄ius terminada: §z illa q̄d elegerit actor. vt. j. q̄ ci. ac. l. i. ꝛ sol. tripliciter. vt in gl. sequit vsq; ad ver. sed quare. p̄ma solu. vera est in se. sed non tollit Trium. vltima est vna truffa. Tenetigitur mediam que est eōis vt bec ciuilis terminetur ante omnia. l. ante criminalē si hoc eligat actor: vt. §. duo. ꝛ sic bec p̄z illā. ꝛ ex hoc p̄z solutio ad. l. qui cetu. ꝛ. l. si de vi. §. alle q̄ ibi criminalem p̄ius intētauit ꝛ legit bic ciuilē simul autē vtrāq; q̄ nō pōt vt in cōtrario. ꝛ ibi assignabo rationē. ¶ Tunc successiue opp. gl. q̄ ciuilē causam examinari nō sit necesse ma xime cū ter. mādet cām examinari vt sciat quis ꝛ ad quē venerit possidentē. §. ter. iam ponit p̄o cōstāti q̄ alter nō possidēs possidenti vim intulit ergo ꝛc. Huius tumore gl. varie intelligit hūc ter. principaliter duobus modis. §. primo vt de violētia non cōstet ꝛ ideo exponat intulit. i. tulisse dicat. Secundo vt de violentia facti cōstet ꝛ de ea supponat. sed an fuerit iuridica ꝛ permissa dubitatur. q̄d euenire potest dupliciter. Primo p̄m quosdam duplex violentia allegat. vna per actorē alia per reum in modū excipiendi. fatet enim se actorē expulisse. sed incōtinēt. sibi asserebat licere. vt. l. qui p̄tore. ff. de vi ꝛ vi ar. Sc̄o pōt ali⁹ re vt vna tantum violētia alleget q̄d reus fatet sui iuris causa cōseruādi fecisse nō cā p̄inādi aduersarij iure suo. ꝛ. boc exēplificat Azo ſ proprietario qui expulit vsuariū vel vsufructuarium vel i fructuario qui vim intulit vsuario. cōpetit cōi illis interdictum vñ vi. ff. de vi ꝛ vi ar. l. idē cōmuniter. cū sequenti. ꝛ seq. sed si deficiens in natur iurie sui seruādi causa fecit. ꝛ ideo boc p̄us examinādū. ꝛ intellige q̄ examinabit ad cum moderamine inculpate tutele fecerit. vt. l. j. §. vnde vi. ꝛ hoc vult glo. vsq; ad versi. Jo ā. posuit casum. ¶ Ex predictis colligetres lec. in ver si. q̄d si omissa. vna q̄d fuerit tantum vna violētia expulsiua. ꝛ hoc pōt procedere de plano. ꝛ eam sequebat Ja. de ra. vt cōtraria cuitaret. Illic q̄ fuerunt due. sed secunda ex interuallo. vt in glo. j. licet connētus diceret q̄d incōtinenti vt hic dicit Azo. alia etiā q̄ one fuerit. sed incōtinenti facti istā tertiā approbat Jo. vt sequit in glo. vsq; ad ver. ꝛ q̄d dicit. ꝛ ibi Jo. Respō. ad ea que huic lect. videbant obstare nā ei obstabat ter. dū dicit amisse possessionis. sed am ſ sa nō est que statim recuperata est. vt. d. l. qui possessiōe. ꝛ. ff. de ritu nup. l. plerique. ¶ Item cōtra Jo. facit q̄. j. dicit restituta nāz cum restitui nō possit q̄ penes se habet. vt. l. q̄ restituere ff de rei ven. Sequitur q̄d possessio nō fuerit statim recuperata sed ex interuallo. ꝛ fic isteter. velit q̄d secundo expulso restituatur. possessio amissa ex interuallo: scd Jo. omnibus bis respondebat vt intelligat amisse ſ. primo. ꝛ q̄d subēit ira intelligat scz dāna que passus fuit primus spoliat⁹ ꝛ ad illa referat vel bū restituta q̄d postea sequit. ꝛ fic p̄m Jo. primo spoliatus erat actor. ꝛ m alios tantū. econtra hec lec. Jo. videt aliqualiter violare hunc ter. dū dicit quis ꝛ ad quē venerit possidētem p̄ q̄d videt innuere q̄d de

a ¶ Recuperande possessionis. q̄d ex ceptio dolo facis pōt opponi etiā i iudicio possessorio recuperāde si incō tinenti p̄bari pōt alias secus gl. ci ſ. l. si de vi. ff. de iud. ſz Angel. i. l. ille a quo. §. si de testō. l. fi. ff. ad tre. ꝛ Bar. l. j. in p̄n. quo ꝛ lega. vbi dicit q̄ talis exceptio potest opponi in iudicio possessorio si statī p̄bet: non aliter p no. l. l. ū. §. de edic. diui adri. tol. vide ter. ꝛ glo. l. j. de. ff. de do. excep. ꝛ l. d. l. i. quorum leg. an autē opponat in alijs possessorijs, adde bar. in. d. l. j. fi p̄m vel alio modo. glo. ꝛ bart. in. l. si de vi. ff. de ind. et in. l. fina. et ſbi bal. ꝛ doc. §. de edi. diui adri. tol.

b ¶ In possessorijs retinēde. Tu vide bar. in. l naturali ter. §. nihil cēe. ff. de acq. pos. ꝛ in. l. ſi p̄m vel alio modo. glo. ꝛ bart. in. l. si de vi. ff. de ind. et in. l. fina. et ſbi bal. ꝛ doc. §. de edi. diui adri. tol.

Universidad de Deusto
Biblioteca

restitutione possessionis violente loquatur ⁊ de ipsa re principali quod etiam patet per continuationem ad principi. huius l. cuiusse versicu. aduersatur. ¶Preterea lec. Jo. est in se dubia videlicet an ei qui statim possessionem recuperauit competat interdictum pro rebus mobilibus cum pro immobili non competit. ¶Reassumo igitur lect. Alzo. quam glosl. tenuerunt et prosequuntur ⁊ oppo. quod huic expulso exintervallo non competat interdictum vnde vi ad possessionem recuperandam obstante exceptione tu recte ageres nisi me vi repulisses. vt in simili dicit text. ff. quod vi aut clam. l. si alius. §. bellissime. ⁊ sit ratio: quia vtrius q dolus circa idem commissus est compensandus. vt. ff. de dolo. l. si duo. ⁊ fo. vt in glosl. se videlicet quod aliud in illo in terdicto ꝯ in isto. ⁊ videtur glo. in prin. sentire quod sit hec ratio quia prima violentia per secundam est assumpta. sed ¶Petrus qui lec. reprobauit per illum text. dicit ei non sufficienter respondisum cum diuersitatis ratio non sit bona. negat enim primam violentiam esse assumptam duplici ratione. prima vt dolus con pensetur cum dolo vt dictum est. secunda ne concederetur secundo quod denegaret primo. vt. ff. qui po. in pig. babe. l. assiduis. hoc idem sequi videtur Bar. in contrario. vt in. l. qui possessionem. ff. de vi ⁊ vi arma. ¶Ad hunc ter. respondet ¶Pe. quod de restitutione possessionis recuperate non loquitur. sed de restitutione aliarum rerum que fuerant prius in pielio que non sunt recuperate ⁊ ceterorum damnorum ⁊ interesse pro quibus competere dicit interdictum. ⁊ allegat pro eo Barto. l. j. §. si fundus ff. de vi ⁊ vi ar. l. ec. istam ¶Pet. damnauit Jacob. de are. ista ratione quia si interdictum non competeret pro principali nec p assessorijs. agu l. iij. §. depositi. ⁊. §. de iur. pign. l. non intelligere. ⁊ de re. iur. l. cum principali. Idem Rayn. addens quod pro rebus mobilibus tantum non datur interdictum vnde vi. vt. ff. de vi ⁊ vi arma. l. j. §. illud. ⁊. l. iij. §. consequenter. ¶Sed Bar. ad hoc defendit ¶Pe. vt illi text. intelligatur quando a reb⁹ immobilibus tantum ⁊ principaliter quis est deiectus. nam tunc alie actiones ciuiles dantur vt ibi: secus quando in consequentiam immobilium. nam ⁊ pro his principaliter potest intentari interdictum. vt in eadem. l. i. ⁊. dicto. §. illud. verſicu. plane ⁊ melius in ca. l. §. si fundus. vbi casus. quod intelligo procedere quando in libello fiat mentio de expulsione facta de re immobili licet restituta vt erat in casu. d. §. si fundus. licet hec penu. lec. ab his obiectis posset defensari tamen meo iudicio per hunc textum. est vt contra veritatem reprobanda cum hic de restitutione possessionis rei immobilis loquatur vt declarauit. §. in reprobatione lec. Jo. Et si dicamus cum Alzo. ⁊ Accur. Jacob. de aret. Dyn. ⁊ Jacob. but. secundo spoliato ex interuallo competere effectualiter interdictum vnde vi ad recuperandus possessionem rei immobilis a qua extitit spoliatus. ⁊ hoc in odium violenti qui non debuit sibi ius dicere. vt. §. de iu. l. nullus propter quod incidit in edictum diui Marci quod declarat. §. in reprobatione lec. Jo. Et si dicamus cum Alzo. ⁊ Accur. Jacob. de aret. Dyn. ⁊ Jacob. but. secundo spoliato ex interuallo competere effectualiter interdictum vnde vi ad recuperandus possessionem rei immobilis a qua extitit spoliatus. ⁊ hoc in odium violenti qui non debuit sibi ius dicere. vt. §. de iu. l. nullus propter quod incidit in edictum diui Marci quod declara: quia edificans in suo licet contra debitam seruitutem prima facie rem illicitam non dicitur attentare. sed expellendo possessorem secus ⁊ qui edificatum destruxit potius pro iure suo retinendo feciſſe videtur. ideo non sic graviter punitur vt. l. seruus. la. j. ff. de act. ⁊ obligatio. appellatur enim vis illa inquietatiua. vt no. in glo. magna in. d. l. certat. ¶Similiter huic lectu. non ob. §. quod me. causa. l. sed ⁊ partus. §. queri potest: vt ibi not. glosl. ⁊ in. l. si is q vi a me. ff. de vi: vi arma. ¶Et ex his no. casum quod in possessorio recuperande regula dolo facis locum non habet etiam si excipiens vti vellet eodem iure ⁊ ratio patebit ex sequentibus.

¶Expeditis de contrarijs transeo ad. q. precedentium declaratiuas. Et est prima questio an cum fuerit restituta possessio huic ex interuallo detecto possit restituens illam recuperare ab eo per interdictum vnde vi. ⁊ tenet ista glosl. quod non allegans quod prima violentia per secundam fuit assumpta. ⁊ pro hoc induxit. l. qui possessionem. ff. de vi ⁊ vi arma. Sed nō pbat hoc quia ibi media violentia fuit inridica ⁊ prima non habuit effectum ideo vltima ibi tantum consideratur: hic prima effectum suum consummauit. Item allegat glosl. istam que probat per hunc modum nam ei cui denegatur exceptio circa idem ⁊ eodem respectu fortius denegatur actio. vt. §. de tranſactio. l. nec intentio. ⁊ not. glosl. ff. de rei vendica. l. in rem. §. sed ⁊ id quod in fine. ⁊ pro hoc facit quod dicimus de incidenti reiecto quod non potest per viam principalis ad eundem effectū intentari. vt §. de or. cog. l. ij. ⁊ nota. §. de or. d. iudi. l. prima. sed huic denegatur exceptio. vt in hac. l. secundum lec. quam tenui: ergo ⁊c. pro hoc facit tertio: quia ex eo q⁹ in edictum diui Marci incidit ius suū perdidit vt. d. l. certat. ⁊ hanc opi tenuit Jaco de are. ⁊ Jaco. bu. ⁊ Bart. idem sequitur in. l. qui possessionem. ff. de vi ⁊ vi ar. ⁊ est communis. ¶Quero secundo an per dicta interdictum circa res mobiles quas non recuperauit. ⁊ licet quidam quod sic: quia sublato principali non potest accessorium remanere: tamē contrarium tenco per ea que dixi in verſiculo reassumo igitur.

¶Quero nunc an violentia prima sic fit consumpta quod primus perdiderit condictionem. l. si quis in tantam. ⁊ quod non. de hac. q. quesiuit glosl. ⁊ non soluit in. d. l. qui possessionem. Dyn. quem sequitur Bartol. dixit quod non in quantum illa est pena lis. nam actio competens ad penam non perditur per violentiā in re commissam. vt in. l. qui vas. in prin. ff. de fur. sed ibi non est mirum si dominus auferendo rem suam furi penalem non admittit: qz in eandem legem non committit: tum quia rei sue furtum non facit: vt patet ex diffinitione furti tū quia fur non agit furti. vt. l. itaq⁹. in eo. titu. Jn casu nostro qui suum expulsorem expellit ex interuallo incidit in. l. si quis in tantam. ⁊ eius penam non cuadit vt omnes fatentur. ⁊ nor. glo. in sepius allega. §. si is qui vi a me. ⁊ sic locum videntur habere leges dicentes neminē iuuari debere a lege in quam committit. §. de epis. ⁊ cle. l. si qua per calumniam. ⁊. l. generaliter. ⁊. ff. de mino. l. aurilium. in fin. ⁊ extra de senten. ex com. cap. ad audientiam. ¶Potes respondere quod illud circa idem et ob idem factum non circa diuersa ⁊ ob facta diuersa. ¶Quero quarto an prima violētia ᵇdicatur cō sumpta vt ex ea criminaliter. l. iulia de vi non possit agi. ⁊ tenet ista glosl. quod agi non possit quod limitabat Odo. quātum ad expulsorem non quātū ad alios de populo cum sit accusatio publica. vt. ff. de publi. iudi. l. j. ⁊ maleficia non debent esse impunita. vt. ff. ad l. aquil. l. ita vulneratus. in fi. Doct. moderni dicunt quod etiam ipse possit per. l. is qui reus. ff. de publi. iudi. ⁊ per. l. §. §. si publico. ff. de adul. nec ler ista vetat. ¶Quero quinto in gl. super verbo destinatus. an probationes facte in ciuili pretiudicent in criminali ci contra quem vel prosint ei pro quo. ⁊ respon. latius ꝯ glo. aut facte sunt ad absolutionem ⁊ prosunt absoluto in questione criminis. vt. j. ad. l. faui. de plagia. l. preſes.

¶Aut ad condemnationem et tunc facte in ciuili non prejudicant plene in criminali: tum quia lucidiores in ea requiruntur. vt in. l. si. §. de proba. tum qz in criminalibus iudex debet videre qua voce ⁊ qua trepidatione testes loquantur. vt. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. ⁊. §. de fideinstru. aut. ⁊ apud eloquentissimum. in fi. ⁊ procedit hoc maxime quando testes in ciuili fuerūt examinati per tabellionem tantum vt admittit cōsuetudo quod non facit in criminalibus. ⁊ sic in criminali illa examinatio esset nulla. ⁊ erit mirabile quia ydem testes super eodem producentur in alia instantia sed hoc ideo quia nedum instantia sed causa est diuersa cum ad alium effectum nunc agatur secūdum. Jacobu. ⁊ probatur extra de testi. c. veniens. ⁊. c. cum in tua. ⁊ ibi glo. licet plene non preiudicent tamen sibi administrantur. vt. l. capite quinto. cum ibi no. ff. de adul. econtra facta in criminali preiudicant in ciuili quia cessant rationes predicte. Et hanc questionem tangit Bul. in. l. senatus. ff. de offi. presi. ⁊ Jaco. de are. in. l. locum. §. si quis dolo. ff. de tabu. et bi. ⁊ Lyn. in. l. i. in fi. lectu. §. quando ciui. actio. ⁊ Barto. ff. vi bo. rapto. l. iij. §. i. ¶Quero sexto cuz glo. ff. si delectus statim recuperat an desinat preſcribere. ⁊ respon. glossa q⁹ non. ⁊ bene idem. ff. de vsucapio. pro empto. l. qui fundum. §. idem iuris. Et eius est ratio quia non desinit ciuiliter possidere qui statim recuperauit. vt. ff. de vi et vi ar. l. iij. §. cum igitur. ⁊ ibi glosl. ex ciuili sola procedit vsucapio. vt ff. de acquiren. pos. l. i. §. per seruum. ⁊. ff. de vsucap. l. si is. §. si seruus. ⁊ no. Dyn. extra de regu. iur. c. sine possessione. lib. vi. ⁊ per hoc patet qō. l. naturaliter. ff. de vsuca. ¶Non obstat: quia ibi loquitur quando vtraq⁹ possessio perdita est: quinimo dici potest quod nec naturalis est perdita iuris fictione. vt. l. qui possessionem. ff. de vi ⁊ vi armata. sicut nec matrimonium dissolutum quod est incontinenti reintegratum. vt. ff. de repu. l. iij. ⁊ ficte retenta etiam ad vsucapionem prodest. vt. ff. de vsucapio. l. is. §. i.

¶Quero. septimo an qui incontinenti recuperat incidat in penam. l. si quis in tantam. ⁊ Respon. glo. quod non. ⁊ est ratio quia legep ermittente fecit. ff. de vi ⁊ vi arg. l. iij. §. cum igitur. et sic penam non meretur vt patet in co. titu. l. qui possessionem. et l. gracchus. §. de adul. ¶Quero econtra an statim delectus incidat in penā. l. si qs in tātā. ⁊ dixit Ja. de are. qō sic. qz in penā criminalē. l. iulie de vi incidit cū i crimināb⁹ puniat affect⁹: ls nō sit sequutus effectus. ſ ad. l. cot. de sic. l si quis cum telo. ⁊ per cōsequens magis in ciuilibus. sed ¶Pet. ⁊ Lyn. ⁊ Barto. contra ⁊ originaliter glo. in sepius allega. l. qui possessionem. et hoc quia in penis ciuilibus delictum ceptum non consummatum non habetur pro perfecto. vt. ff. de furt. l. vulgaris. §. qui furti. rt quod quisq⁹ in. l. prima. a d fin. ⁊ hoc verius: licet glosl. dubitauerit. §. fin. regum.

sini. regun. l. si cōstiterit. ⁊ pro hoc facit: quia. l. si quis in tātam. loquitur quando delictens penes se effectualiter habuit possessionem vt probant illa verba restituat ⁊ reddat. in ea posita. Item ⁊ quia delectus non dicitur qui incontinenti recuperat. vt dixi in proxima questione. ⁊ quia qui incontinenti recuperauit penam legis expectare non voluit. arg. numen. l. fin. §. de pac. conuen. pro ceteris tamen damnis agit vt hic in lec. Joan. que ad hoc est notabilis. Et hec sufficiant de ista notabili lege.

1 Cum inferentes conuicti per testes damnantur.
2 Serui grauius puniuntur quam liberi.
3 Mandatum domini in quibus excuset delictum serui.
4 Nobilis ex equali facto mitius punitur quam vilis.
5 Pena augetur iteranti delictum.
6 Sepius dictio trinum actum exigit.

Seruos. Primo punit violētiam seruorum. Secundo violentiam aliarū vilium personarum. Tertio iudicem penam debitam nō diligentem. Secunda ibi viles. Tertia ibi: iudicem. Prima subdiuiditur in tres: quia primo punit seruum preter domini scientiam violentiam inferentem. Secundo punit domi num cum exhortantem. Tertio seruum domino obtemperantem. Secunda ibi: qō ſi. Tertia ibi: seruos. ¶Casus serui preter scientiam domini vim inferentes morti sunt tradendi cum eius sciētia ⁊ hortatu in metallum sunt damnandi dominum in famādo ⁊ dignitate spoliādo alie vilesq⁹ persone legitime sunt puniēde iudexq⁹ negligens infamatur. b. d. ¶Ho. quod per testes tū cōuincuntur ⁊ dānantur vim inferētes. ¶Nec ob. l. ij. §. quorum ap. nō recip. vbi exigitur qō etiā sit confessus qz ibi quātum ad potentiam appellādi permittēdā vel denegādā. ¶Ho. quod proprijs cōfessionibus quis damnatur. ⁊ an sufficiat vna vel plures exigantur dixi. §. de custo. ⁊ exhi. rc. ¶Ho. tertio qō serui per. l. iul. de vi. gravius puniuntur ꝯ liberi: quia serui vltimo supplicio quod mortem interpretamur vt. ff. de penis. l. vltimum. liberi vero relegantur vel deportantur vt. §. co. l. ij. ⁊. l. qm̄ multa. ¶Ho. quarto qō dominus mandans exhortans punit l. iul. de vi per cuius sententiam infamatur. ¶Not. quinto qō mandatum domini in atrocissimis non excusat delictum serui. de quo plene dixi. §. de accu. l. non ideo minus. ¶Not. sexto qō licet mandatum non excuset in totum: tamen mitigari facit penā quia vt vides metallis. ⁊ sic morti ciuili traditur vbi sine mādato morti naturali daretur. concor. §. de adulte. l. gracchus. qō no. propter eū qui mādato tyrānī alius occidit: qz non excusatur licet pena mitigetur: quia morti non tradit fm Bal. ¶Ho. vō. in ver. viles. duplicem intellectum. Unum vt referatur ad personas dominorum mandātium seruis. ⁊ hoc scōm glo. Alium vt extra personas mandantium loquatur de ipsis committentib⁹ vt in diuisione quam feci secundum vtrunq⁹ intellectum ⁊ opin.

4 Alzo. qui vult vt hic aggrauetur pena vt no. in seq. gl. ¶Not. plus vilem ꝯ nobilem. ex equali facto puniri. concor. l. pedius. ff. de incen. rui. nau. ⁊. l. iij. §. penul. ff. ad. l. cor. de sica. ⁊. §. nemo priuati predū ⁊c. l. §. alique leges interdum magis puniunt in dignitate positos vt. §. de sum. tri. l. iij. ⁊ de epis. ⁊ cle. l. presbyteri. ⁊ ff. de penis. l. quedā. ppter quarū cōcordiam Dy. Old. Ja. bu. ⁊ Bar. dicunt qz si pena est pecuniaria magis punitur nobilis ꝯ ignobilis: dives ꝯ pauper vt. §. de iudi. l. properandum. §. si autē vtraq⁹. Si corporalis tunc si dignitas auget delictum quod est quando delictum derogat dignitati ⁊ conditioni persone tunc adhuc idem vt legibus ibidem in contrariū allegatis. Si autez dignitas nō auget delictū qz ei non derogat vel in eius contemptum non tendit tunc magis ignobilis ꝯ nobilis vt hac. l. cū fi. §. allegatis. ¶Hec verba sunt bona sed nō pfecta: iō cōtra ymō mēbrū opponit de. l. quicuq⁹. §. de ser. fug. ⁊. ff. de iur. om. iud. l. si quis id qō in quibus pena pecuniaria par est in vtroq⁹ pauper tū qui non potest soluere luet in corpore. Preterea adulterium derogat dignitati vt. §. ad orfici. l. si qua illustris. ⁊ tamē par pena est in vtroq⁹ vt. §. de adul. l. quamuis. la. ij. ⁊ auc. ibi posita. et sic aliud membrum non pcedit. Item cōtra vtrūq⁹ facit quia pena certa legis autoritati nō iudicis volūtati reseruatur vt. ff. ad tur pil. l. j. §. i. in fi. sed dic saluando qō doc. verba tendūt solū ad assignandum rationē motiuam diuersitatis qñ pena differenter est posita inter eos nō qñ indifferenter in vtroq⁹. ⁊ ideo vt fructū ex verbis eius reportes ⁊ scias quid habes facere cum iudex cris.

¶Aduerte an ler penam certam imponat an indicis arbitrio reseruet illā. Primo casu serua legem vt vniformiter ⁊ indifferēter statuta. ⁊ si differenter ⁊ differēter secūdū eius differentiā serua. vt. d. l. j. ff. ad tur pil. nisi iusta causa penā velles alterare secundum materiā. l. ⁊ si seuerior. §. de his qui not. infa. ⁊. ff. in eo. titu. l. quid ergo. §. pena grauior. Secundo casu in penam arbitrādo erēplū sume a. l. scripta ⁊ a differētia doc. §. posita vt in pena pecuniaria magis dives ⁊ nobilis ꝯ pauper vel ignobilis in corporali an dignitas augeat delictū necne vt sic te cōformes vbis

5 doc. §. positis ⁊ volūtati legis: qō no. ¶Octano no. qz reiterāti

a delictum augef pena[a] cōcor. §. de epis. audi. l. iij. in fi. Jn contrarium facit. l. vulgaris. ⁊. l. si qui. ff. de fur. Solut. qō diuersum est a querere an reiteranti delictū pena reiteret ⁊ procedunt contraria quo casu dic qō si delictū erat purgatus pena reiteratur. vt. §. de ser. fugi. l. quicunq⁹. secus si tunc nō erat purgatum. vt. d. l. vulgaris. ⁊. l. si qui. nisi exp̄esse aliud cauetur in. l. an reiteranti delictum augmentet pena vt hic. l. an grauior imponat propter cōsuetudinē delinquēdi quā vſ habere. ⁊ dic qō sic siue delictum sit purgatum vt hic esse potuit. ⁊ probatur. §. de ser. fugi. l. quicunq⁹ in prin. ⁊. ff. de pe. l. capitaliū. §. nonnunq⁹. siue non sit purgatū: vt in ea. l. §. solent. ⁊ siue fuerit amonitus vt ibi siue non vt in ea. l. §. famoses. ⁊ siue sit delictū reiterabile vel habēs causam discōtinuam vt ibi siue cōtinuam vt in fugitiuo ⁊ mansore. vt in eod. tit. l. aut facta. §. rps. siue quasi continuam vt in eo qui longo tpe in adulterio tenuit vxorem aliena. vt. l. mariti. §. ser mensium. cū ibi no. ff. de adulte. ¶Hec bis ob. l. si quis diutino. ff. de pe. vbi pena leuior imponit qz loquitur in delicto reiterabili cuius commissio lōgo tpe fuit ignorata vel si scita querimonia in iudicio fuit longo tempore vt ibi not. glosl. in principio. ¶Et ex his colligue duo. ¶Primū qō si quis antiquato tēpore cōmisit homicidiū vel furtum ⁊ tunc puniat debet pena aliqualiter sublenari. b vt. d. l. si qs diutina. ¶Scōm qō si quis delictū cōmisit et alibi puta furtū postea hic cōmisit nouū furtū qō licet de alibi cōmisso non posset hic cōueniri tū alibi cōmissus habet aggrauare penā furti qō hic cōmisit. ⁊ ideo si p bino furto ex forma statuti dz quis suspendi iste dicet binum furtū commissse deberet suspendi: qz statutū aggrauat penā scōi propter primū. ⁊ sic ex scōdo furto punit sed grauius qō licet vt hic. d. l. iij. in fin. §. de epis. audi. ⁊ in hoc concor. Bar. ff. de accu. l. si cui. §. cum sacrilegij. ¶Nono b collige qō dictio sepius[b] vſ exigere trinū actū. in cui⁹ cōtrarium videt casus. §. si sepius in integ. resti. postulet. cōmicto rubro cū nigro vbi restitutio dicit cōcedi sepius que tantū bis concedit. sed teneo primā partē tam per istū ter. qua etiaz per. l. i. ⁊ ff. de abige. ⁊ qz cōparatiuū aliquid debet addere suo positiuo. ¶Nō obstant ista qz pondera q⁹ rubrica ibi querit ⁊ non disponit. vñ tantū denegat tn superlatiuo ⁊ non in positivo. ⁊ sic magis facit pro qua cōtra. ¶Decimo no. bic ex fi. q⁹ iudex non pōt minora ri penā a lege statutā[c] de quo remitto ad not. in. l. ⁊ si seuerior. §. de his qui no. infa. ⁊. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. co. ti. Saly.

1 Rapiens ⁊ raptam seruans an puniantur pari pena.

Crimen. Glo. oppo. primo qō bic fit mala grāmatica contra. l. plauti. ff. de aur. ⁊ argē. leg. ⁊ hoc fatetur. sed melius est dicere qō bic fit figura sicut in illo vespere ⁊ mane ⁊c. vt in glo. c

¶Opp. secūdo qō rapere ⁊ raptam seruare non fit par crimē, quia tunc par esset pena. vt. §. de episco. ⁊ cleri. l. si quē ꝯ. sed consequens est falsum: ergo ⁊ antecedens. falsitas consequētis probatur. j. titu. j. l. i. ver. ceteros. Dic qō parificantur quo ad penam corporis afflictiuam non quo ad bona perdenda. ⁊ est ratio quia minus delinquit qui raptam seruat. sed in. l. quem ꝯ. non minus vnus delinquit quam alter.

1 Armatos homines tenentes qua pena puniantur. et numero. 2.

Omnibus. Primo prohibet. Secūdo punit iudicibus potestatem iuriscrendi. Quarto punit indices negligentes. Quinto punit eorum apparitores. secunda ibi: quod si quis. tertia ibi: iurī quoq⁹. quarta ibi. scientes. quinta ibi: primatibus. ¶Casus. ¶Tenentes seruos armatos latrones ⁊ bucellarios debent seueriter puniri et contra eos potest inquiri ⁊ iudices negligentes ⁊ eorum primates veniunt puniendi. hoc dicit. ¶Not. quod quis non pegest ducere secum seruos armatos vel alios familiares sine licentia. ¶Ho. etiā qō de crimine pōt iudex inquirere. vt probatur ibi dum dicit in speculis esse debent. simile habuisti in. l. i. §. de prima. car. 2 Et ibi vide expositionem horum verborum. ¶Ad huius. l. declarationem quero qua lege isti sunt puniendi qui boues armatos tenent. ⁊ videt qō. l. iulia de vi pub. ff. ad. l. iul. de vi pub. l. iij. in prin. ¶Jn cōtrarium facit qz pena. l. iul. de vi pub. est deportatio ⁊ bonorū publicatio. vt nc t. §. eod. l. ij. ⁊ dixi super rubrica at bec. l. non imponit penā publicationis bonoꝝ sed certe quātitatis puta cētum librarū auri. quinimo nec penā deportationis sed minorē. licet ter. dicat seueriſſimā vindictā in eos proferri vt probo qz si hec intelligerent esse pene deportationis vel maioz bona eius in ſiam essent publicanda. vt. §. si reus vel accu. mor. fue. l. fina. ⁊ si pendeu. appel. mor. interue. l. ij. ⁊. j. de bo. dam. l. si at hic non publicantur. ergo ⁊c. ¶Quid dicam dubito. dici potest vt hic pumiak cōdictione er. l. ista. et hoc qz imperator de seipso loquit in prin. dum dicit volumus ⁊c. ⁊ in. ij. rūso dum dicit nostre manſuetudinis. ⁊ dū dicit sancimus. potest etiam peti puniri antiqua. l. iul. de vi. nec hec corriget illam ex quo non cauet. ar. l. in cum. §. de fur. ⁊. l. quoties. ff. de act. ⁊ obli. ⁊ altera. l. pote-

c Augetur pena Vide de hoc Jnno. i. c. nouit. extra de iudi. Bal. i sua marga. in ỹ. crimē ỹ. vi. ⁊ dixi i libro cōsuetu. burgū. in ti. ō iuſtitia ⁊ illi⁹ effectu. §. itē si aul cūg. in glo. in ver. ⁊ fil recbet. ⁊ not. aliqd pistuz. §. ad l. iuli. de adulte. l. adulteriū. ir. vers. qd si mulier. ⁊ ibi posui in addit. ad ipsum in ỹ. toties adulterium commissum.

¶Dictio sepi⁹. de hac dictione se pius vide glosl. in l. cū qō. in fi. in verbo sepi⁹. §. de leg. ⁊ in. l. veluti. §. hec vor. ⁊ ibi bal. i. ij. not. ff. de cdē. ⁊ ibi alex. ⁊ Bart. in. l. cum qui certaruz. §. fi. de verb. ob. ⁊ Alex. in. l. sepe. de re iudic. Item adde q⁹ importat bis. l. fin. §. si sepi⁹ in in teg. resti. postu. l. marito. §. q §tum ff. de adul. aler. in l. vbi. de sol. glo. in l. si de abigeis. et alex. in. l. si ides. de iur. om. iud. ⁊ in. l. scire. de ver. ob.

c ¶Penam a lege statutaz. Tu vide de hoc salyc. in al leg. l. ⁊ si seuerior. nu. j. ỹ. not. qō index pōt minorare penā. ⁊ ibi posui i apost. ad ei. in. co. ỹsi. §. de insa. ⁊ de hoc vide p Hyp poly. de mar. fin. fuo. xiij. inc. iudex

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Qđ ille in meretrice.no.qđ raptor mulieris meretricis non punitur pena rapientis virginem vt per barto.in.d.l.verum.ꝛ ¶Paul.de castr.cõsi.ccccv.incipi.viso dicto statuto.vbi etiam videt vide hic per Cynum ꝛ docto.ꝛ Bald.in.ii.col.ij.q.versic. venio ad questionem.in glosl.ꝛ Bar.in.l.si vxor.§.i.de adul.adde tñ qđ si talis meretrix esset vxor ita qđ rapiens illam punitur.istud decide per nota.per Joannem And. in addi.spc.in tit. de inu.ꝛ dã.da. super rubri.dum vult qđ meretrix vxorata nõ possit carcerari de quo vide dñs Jaso.may.not.in.l. egregias.ff.de ju reiurã.ꝛ de hac materia vide bal. in.l.raptores.§.ꝛ episco.ꝛ clerꝛ.ꝛ ad de ad materiam huius.l.Bar.cõsil.lxij.lib.ij.

¶ Meretrices. 1
Adde qđ licet rapere meretricem 2
vt vulgares dicit 4
vel cum ea corpe 5
per vim non sit
pẽa capitalis pu 6
nitur tamẽ extra- 7
ordinaria pena i- 9
turiarum et ideo pena arbitraria 10
possit adcorta a- 11
uator iniuria ar- 12
bitrari vt etiam 13
moꝛs veniret im- 14
ponenda.nam ar 15
bitrium in malefi 18
cijs a lege datum 19
ad mortem secrẽ- 20
dit ñ sit factus ni- 24
mis graue vide ib 25
omnia per bart.ꝛ 26
l.ñ.ꝛ re diui.quez 27
refert ꝛ segtur ad 28
hoc Matheſila. 29
singu.suo.cq.vñi. 30
nota vnum cuius 31
solent vulgares.ꝛ 32
ita dixi post Bñl
de cũg.in.l.rapto
res nu.i.i apositi.
in vñi.nec mulierẽ
vilis ordinis vbi
etiam posui post
bal.nu.i.in versi.
meretrix.§.ꝛ epi.
ꝛ cle.ꝛ post bart.
hic in prin.in ver
sicu.raptores.ꝛp
hyppol.ꝛ marti.
singu.lxxiij.inci.
tu habes regulaꝫ
circa med.vbi ba
bes vnum singu
lare verbum quod
mulier semel ab
alio cognita solu
ta allegans sẽ ra
ptam non audiẽ
cum semel alteri
cõsenserit.de quo
vbi.

¶ Sponsus in sponsam.tu vide de hic colle.in.c. cum causa.nu.ij. versiculo sed nun

¶ Raptores virginũ impune occidi possunt in fragranti crimine reperti.ꝛ nu.3.
Virginitas corrupta non restituitur.
Infamia punitur alteri iniuriosa.
Sponsus in sponsam manus iniecere non debet sed vir in vxorem potest.
Cognati pro cognato rapinam patiente possunt resistere.
Mulier mulierem vel etiam virum rapiens punitur.ꝛ nu.8.
Sponsus sponsam rapere non debet sed vir vxorem rapere potest.
Iniuria que alicui de domo infertur ab alijs de eadem ad animum reuocatur.
Fugitiuus an hoc ipso dicatur criminosus.
Sponsalia non debent fieri clandestine nec sine parẽtum assensu.
Opẽ ferentes in rapina grauius puniũtur bis q cũ primis bona secundis auferunt.
¶ Persuadentes tenetur facto sequuto.
¶ Persuadens vel jubens ad malũ qua feriendus sit pena.ꝛ nu.
nicris seq.
¶ Persuadens malum non punitur si reuocauerit.
¶ Prestans opem an sit omni tempore puniendus.ꝛ nu.23.
Bannito an liceat opem ꝛ alimenta prestare.ꝛ nu.seq.
Pena prestantium opem non semper est vniformis.
Maleficium principale an debeat probari priusq̃ contra auxiliantem possit procedi.
Opem prestans an debeat grauius puniri propter qualitatẽ inherentem delicto principali.
Obligatio prestantis opem vnde nascatur.
Maleficium a pluribus commissum an sit in quolibet puniendum.
Raptores mulierum etiam violentium puniendi.
Persuasio dolosa violenta coactione grauior est.
Parentes parcem non facient de raptu filiarum.
Masculinum in pena femininum concipit.

Raptores.

Primo raptorib⁹ mulierũ honeste viuentiũ ẽt si sit ancille pena capitis ꝛponit vsq̃ ibi:ꝛ ne igit secũdo eos ꝛ auxiliantes in fragrãti delicto repertos occidi pmittit ipune vsq̃ ibi:finaũt.tertio de iudicib⁹ prãtẽ ingrendi.ꝛ puniẽdi nõ obstante exceptione fori.ꝛ remedio appellãdi vsq̃ ibi:ꝛ ñ qđ.Quarto prouidet qđ de bonis rapientium sit fiendũ.ꝛ qđ⁹ ex mulieribus raptis debeãt applicari vsq̃ ibi:ꝛ si nõ nupte.Ibi qnto interdicit matrimoniũ inter raptorẽ ꝛ raptã vsq̃ ibi penas.Ibi sexto punit cetũ ministros cõitos ꝛ receptatores vsq̃ ibi:vt huic pene.Ibi septio eos non excusat ꝛ si mulieres fuerint volẽtes ꝛ rationez eius annectit vsq̃ ibi parentes.Octauo punit mulierum parentes vsq̃ ibi:ꝛ si qs.Nono punit seruos ministerũ prebentes vsq̃ ibi oĩbus.Decimo oẽs leges aliter disponentes cassat vsq̃ ad finẽ.¶ Casus.Raptores virginũ nuptarũ vel viduarũ honeste viuentiũ ingenuarũ vel ancillarũ volentiũ vel non et eorũ comites ꝛ ministri in fragrãti delicto reperti impune possunt occidi ꝛ nõ occisi delicto probato capite venient puniendi sublato remedio appellandi.ꝛ vbiq̃ possunt fugientes inquiri nulla obstante prescriptione fori ꝛ mulieribus raptis ingenuis tñ eorũ bona ꝛ venit applicãda mrimonio eis cum raptoribus

in interdicto ceteri auxilium eis extra rapinam prebentes capite puniuntur ied eis bona nõ auferuntur nisi auctiõtes fuerint seruꝫ qꝫ tunc sunt concremandi.ꝛ mulierũ parẽtes hoc tolerãtes sunt deportandi.h.o. ¶ Not.precipue vltra aliqua que habes in summario.primo qđ pena raptus mulierũ minor ẽt in libero q̃ in seruo cum liber decapitetur vt hic.in primci.seruus conremet vt hic circa fi.ꝛ sic no.qđ pena cõcremationis est maior q̃ decapitationis. ¶ Secundo qꝛ er raptu sanctimonialis infert iniuria deo ꝛ homini ꝛ vtriq̃ precipialiter.vnde vꝛ qđ minorẽ rationem pene consequendam ex forma statuti disponentis qđ si habeat par ab offenso minorẽt pena q̃ remissio fit nedum a sanctimoniali sed ẽt a papa quod intelligit vices dei in terra.Jan re missio sacerdotis in eꝛ cõfessione sufficiat dubitari põt. ¶ Tertio not.qđ virginitas vel castitas corrupta non põt restitui.ꝛ est rõ qꝛ fcã non possunt fieri infecta.vt.ff.de capti.ꝛ postli.rener.l. in bello.§.facte.ꝛ no.glo.hic posita q̃ dicit ẽt a deo ꝑm Augustinũ qđ est verũ quãtũ ad ipsum merũ factum alꝫ procedit qđ sequitur in eadem glo. ¶ Jtẽ no.qđ rapine hmõi homicidiaꝛ plurimũ habent admixta.ꝛ hec de prima parte huius glo.erpe diamus. ¶ Op.prima glo.qđ isti raptores nõ puniant vt.ff. de adul.l.qui adulteriũ.ff.de fur.l.verũ.la.ñ.ꝛ sol.q ille in meretrice.a hic in mulier honesta.qđ no.quia scholares rapiũt frequenter meretrices.b ꝛ similiter dico qđ tenẽs eas inclusas libidinis cã primatũ carcer ẽnon cõmittit cũ de vi non teneaꝛ.vt.d. l.verũ. ¶ Refert tñ Cy.qđ quidã medarmidicit hanc glosl.pcedere nisi meretrix cõtradiceret ex eo qꝛ illius vite vult penitere: qđ facere põt ẽt si iurasset.vt in aut.sc̃enicas non solũ.§.i.ꝛ.ff.de nup.l.imperialis.sed credo ad huc glo.pcedere. ¶ Ideo aduertendũ qđ aut desierat meretricari ꝛ honeste inceperat viuere: ꝛ tñc locum habet ꝛ pena huius.l.ꝛ qꝛ sufficit ꝛperaptus honestã esse vt hic.in princ.ꝛo hoc accedat ex simili.ff.ad.l.iul.de adul.l. si vxor.Aut nõ desierat meretricari:ꝛ pcedit gl.aut desierat meretricari sed non vixerat honeste:qꝛ cõcubina sacerdotis facta. ꝛ adhuc non bz locũ pena huius.l.qꝛ vita honesta que exigitur deficit vt pena.l.iul.de vi puniat.aut dubitaf an vulgaris esset:ꝛ sic meretricari desierit:ꝛ tunc er eius habitu:ꝛ incessu iudicabitur.vt.ff.de iniur.l.ité apud labeonem.§.si quis virginem.Silr er loco in quo morari ꝛ conseruari reperit.vt.l.quc adulterium. ẽ.de adul.nec proderit tunc cõtradicere ex eo qꝛ dicat se velle penitere qꝛ illã pri.in verbalẽ operis opposiri vel presumpti contradictio nõ admittit sicut nõ audit qui negat se possidere cum possederit tpe lit.conte.vt.ẽ.ad exhibẽ.l.non ignorat.cũ ibi no. in glo.Jdẽ dicit Cy.si cãm conjunctionis allegasset qđ nõ omnẽ to ex quo honeste non vivebat qđ exigit vt pena huius.l.locum habeat.an autẽ qui ale cõmitteret incestũ dicaf illud cõmittere in meretrice dixi.ẽ.de adul.l.que adulterii. ¶ Op.secundo qđ hec.l.sit super fiua per.l.rapteres.ẽ.de episc.ꝛ cle.Solu.vt in ea glo. ¶ Ad secuam partẽ accedo ex qua nota primo qđ bois in fama in alterius iniuriam prolapsa non debet transire sine pena ¶ Item qđ vnum dehetũ ꝓpter aliud secũ admixtum grauius punitur. ¶ Tertio qđ auxiliantes hic pari pena cũ faciente puniuntur si sunt ciusdẽ conditionis alꝫ si sint diuersẽ fm qualitatem cõditionis persone põt vnus grauius puniri altero vt patet hic in seruo auxilii prebente qui grauius punitur:qꝛ cõcremaf vt hic in fi.ꝛ principalis decapitaf. ¶ Quarto no.qđ sponsus in sponsam c non habet manus iniectionẽ.sed maritus sic i vxorẽ.vꝛ.ꝛ dicam. ¶ Quinto no.qꝛ raptores isti in fraganti delicto reperti a certis personis hic notatis possunt impune occidi. ¶ Circa qđ an extra personas hic notatas alij hoc possint.credo qđ nõ ꝓter q̃ filius in quo est maior rõ quam in cõsãguineo idem dico de oĩbus descendentibus ex muliere rapta.arg.ẽ.de suis ꝛ legi.aut.in successione. Jtẽ qꝛ parentes possunt ꝛ sic omnes vsq̃ in infinitũ.ergo idẽ in descẽdentibus imo ꝛ hic Cynus in vltima.q.vt idem sentire in oĩbus cognatis.ꝛ forte etiam in glosl.hic posita. ¶ Quo cuius declaratione quero si cognaꝫ rapinã patiatur an cognati possint resistere.ꝛ dicit glo.qđ sic remittendo ad.l.iñ.ff.de iustꝫ.ꝛ tur.sed latius examinemus passum nã interdũ aliquis masculus patitur rapinaꝫ libidinis cã: ꝛ nedum põt resistiꝛ sed etiam impune põt raptor in fragranti de delicto repertus occidi qꝛ hoc delictũ est malus in masculo quã in muliere.argu.l.cũ vir.de adul.ꝛ sic pena huius.l.habebit locum.qñq̃ patitur rapinã extra hãc causam:ꝛ tunc pena huius.l. non bz locũ sed raptoꝛ põt resisti vt dicit glosl.cũ moderamine inculpate tutele.vt.d.l.vt vim.ꝛ nedum per cognatos vt hic dicit glosl.vel etiam per amicos vt sentit.ff.de iust.ꝛ iure.l.vt vim. sed etiam per quencunq̃ extraneũ.nam qui rapit cõmittit illicitum.ꝛ per ꝓns qui resistit cõmittit licitũ argum.ff.ne qs cum qui in ius vo.est vt erbi.l.i.sed licita sunt permissa ꝛ impunibilia vt ẽ.de adult.l.graccebus.cum fi.ꝛ maxime ꝓpter officiũ qđ debet homo homini.vt.ẽ.de nego.gest.l.officio.ꝛ.ff.de interdic.l.i.§. officiũ.ꝛ de ser.expoꝛ.moueoꝛ. Jtẽ qꝛ pro defensione rerum licet ff.de vi ꝛ vi ar.l.iñ.§.cum igitur.cum ibi no.in glo.ergo magis

p 20 d esse fic ne

pro defensione persone.ꝛ ꝓ hoc vltimo videf ter.ff.qđ met.can.
7 l.metũ.§.ij.ij. ¶ Quero quid si mulier rapiat mulierem libidinis cã:an habeat locũ pena hui⁹.l.dic qꝛ sic qꝛ magis peccat q̃
8 masculus vt.ẽ.de adul.l.fedissimã. ¶ Quero cũ gl.quid si mulier rapiat virũ libidinis causa,Jo.dixit hãc.l.locũ habere.Jn contrarium arg.gl.de ceteris pluribus.ꝛ non soluit,Cy.dicit qđ aliqui moderni tenẽt qꝛ nõ habeat locũ hec.l.primo qꝛ de mulierẽ rapta a viro nõ ecõtra loquit.ꝛ sic erubescimus cũ fine.l.logimur vt.l.illaꝫ.ẽ.de colt.nec potest dicere qꝛ sit eadẽ rõ:qꝛ hoc est falsum.nã ij mulier rapiẽs videat accẽsa libidine vel venerea rabie tñ raptus nõ sic dr debonestatus.ar.corũ c no.ẽ.de adul.l.i.ꝛ patet qꝛ maior honestas exigit in femina q̃ i masculo vt.ẽ.de nup.l.si a furioso.hinc est qꝛ mulier in adulterio deprehẽsa infamatur non vir vt.ff.de ritu nup.l.palam.§.que in adulterio.
9 ¶ Quero qꝛ ter.dicit si sponsus rapiat a sponsam qꝛ punit.qđ de
a marito rapiẽte vxorẽ dic secus:qꝛ maritus bz in vxorẽ manꝰ iniectionẽ:qꝛ sibi debitũ tenẽt reddere vt.ff.de ope.li.sicut ꝛ habet interdictũ de vxore deducenda.ꝛ patri prefertur in ea retinenda vt.ẽ.de libe.erbi.l.si.ꝛ sic cessat ratio.l.ꝛ hoc etiã tenet Cynus ꝛ hoc quo ad penam ciuilem ꝛ canonicã nisi,matrimonio nondũ cupula carnali consummato voluisset continentiã facere in monasterio nã iuder rapere eam licet vt extra de rap.c.cum cã.ꝛ in
10 sponsa volẽte est etiã correctũ vt eo.ꝛ.in princip. ¶ Ulteri⁹ iste
b ter.prestat ar.quod iniuriam illatã vni de aliqua domo vel genere possunt omnes de illa domo vel genere ad animam reuocare.ad qđ facit.ẽ.si qua pre.po.l.i.ꝛ fi rector.punin.l.i.qđ si fecerint vt in tuscia est de more nullus eoꝝ posset cõtrã illã testificari vel iudicare vt.l.ter cotne.in prin.ff.de iniur.ꝛ ibi glo.not.que dicit qꝛ iniuria illata vni de vna domo in totam domũ illata dr.
¶ Ad tertiã partẽ tãgo ex qua inter alia no.qđ sine fori ꝓscriptione isti raptores puniuntur vbiq̃. ¶ Contra quod op.gl.qꝛ hoc fuerit superuacuũ ponere cum ratione delicti ibi sortirentur forum vt.ẽ.vbi de eri.agi oportet.l.i. ¶ Huius timore dicit gl. subaudi alterius vel dic qꝛ isti habebant ꝓuilegium sub certis iudicib⁹ tñ cõueniẽdi qđ ꝓuilegium reatus excludit vt.ẽ.vbi sena.vel cla.l.i. ¶ Item no.qđ remedium appellãdi eis denegetur qđ est spãle vt plene no.ẽ.querũ app.nõ reci.l.ij.ꝛ dic vt ibi.
11 ¶ Item no.qꝛ eoipso qđ fugerunt non ꝓpterea delictum dicit contra eos ꝓbatum legitime sed legitime est ꝓbandũ sed videt quod sola fuga sufficiat vt.j.de ser.li.i.ij.ꝛ.ff.de re mili.l.deserto res.ꝛ.l.cũ yno.§.fi post.Sol.qđ ibi fuga est ipsum delictum quo punit hic fuga nõ est ipsum delictum nec ad delicti precedẽtis ꝓbationẽ sufficit qñ ad delictũ ꝓbandũ non sufficit sola presumptio vt hic erat alias secus vt.ff.de susꝑe.tu.l.impuberib⁹.§.i.ꝛ j.de omni agro deser.l.locotum.de quo plenius vide in rep.mca in.l.bone fidei.ẽ.de iureiur. ¶ Er quarta parte not.quod bona bonum damnatorum applicantur mulieribus raptis non fisco. cõtra qđ facit.j.de bo.dã.li.fi.qđ bic est speciale vt i gl. ¶ No. etiam qꝛ in crimine aliquo est dare ipsos principales.Jtẽ sodales.i.socios.Jtẽ sequaces.Jtẽ comites vt hic in litera.Socij videntur eque principales.sequaces comites sunt accessorij quia ꝓpter alium accedunt vel intersunt.ꝛ hoc no.in cle.i.de pe.ꝛ not. qꝛ isti dicũtur auxilium prebere vt hic in litera ꝛ hoc est auxiliuꝫ
12 altem fauoris.nam per hoc reddit ille audaciorꝛ eius audaciorꝛ frius tim:idiot. ¶ Ex quinta parte no.qꝛ in spõsatiõe puellarũ debẽt requiri eorũ parẽtes ꝛ sic talia nõ debẽt fieri clandestine.
c Jtẽ no.qꝛ rapta nõ põt nubere suo raptorꝛ. ¶ Circa quod quero qđ si cõtra fiat dic vt in glo.qđ amittit bona et transferũtur in ꝑsonas supra nominatas si nõ cõsenserint alꝫ in fiscuꝫ vt aut.de rap.mulierũ.colla.ix.nec de iure ciuili tenet matrimonium de iure canonico secus bic.ꝛ in.d.aut.circa meditũ ꝛ clari⁹ circa fi.vbi nephariũ coitum appellat hmõi matrimoniũ de iure canonico secus vt hic in gl.ꝛ tũc insurgit dubiũ qꝛ tenet ꝛ ꝓmittit mrimonium de iure canonico qđ in hac parte habem⁹ imitari an bona bodie auferunt mulieri.ꝛ videf qꝛ auferanf:qꝛ correctio in vno casu non extendit ad aliũ.vt.ẽ.de appel.l.precipimus.cũ fi.Jta qꝛ licet sit correcta rõ legis non ꝭcorrigit dictũ.vt in.l.pen.ẽ.qui testa.face.pol. ¶ Jn contrarium facit qđ no.ẽ.de secun.nup.l.i. in glo.fina.ꝛ qꝛ correcta ratione legis ex qua sola dictũ infertur correctũ intelligit dictum vt.ẽ.de cura.furio.l.ne lucrum.ꝛ de sacrosan.eccle.aut.ingressi.et si non obstat.d.l.penulti.quia defectus bonorũ nõ erat sola ratio:sed patria potestas. ¶ Pro prima opinio.facit qꝛ bona erant delata mulieri ex titulo lucratiuo et a lege ꝛ de iure speciali cuꝫ fisco debuerint applicari vt supra dixi ideo nimirum si facilius tolluntur.vt in autentica de non alienan.§.sed neqꝫ.ꝛ ad regulare ꝛ communem naturam redigun tur.vt.ff.de pactis.l.si vnus.§.pactus.versicu.quod in specie.et per eandẽ quasi ad tẽpus concessisse videat vel sub conditione si tali non nubat que est honesta nec viduitatem inducit:ideo seruanda.vt.l.legatum.ꝛ.l.filie.ff.de annu.leg.ꝛ.l.pater seuerinã.ff.
13 de condi.ꝛ demõ.nec matrimoniũ punit sed ineffrenata libido ꝛ
d hec tutior. ¶ Ex sexta parte no.qꝛ grauius punitur qui opes

a ¶ Si sponsus rapiat.adde panor.in.c.cũ cã in.j.no.de ra.allegat in ter.qꝛ non puniat.
b ¶ Nõ iniuriã illatã.an iniurie illate alicui ꝓsone censeanf illate alijs de familia vide Soci.cõsi.ccxxxiij.inci.in cã gabrielis Jo versi.preterea inimicitie i scda parte char.cv.
c ¶ Raptoꝛi.de inre canonico secus.vt no.glo.ꝛ Arch.xxvi.distin.de libellis.per.c.de puellis.qđ est ex cõcilio cabilonẽsi.xxxvj.q.ij.no.idẽ Archi.c.ij.de bere.li.vi. ¶ Panor. doc.in.c.fin. extra eodem.
d ¶ Nõ grauius. Adde Soci.cõsi. clvij.ici.pfens consultatio. v ij.ostẽ dit.in.ij. parte char.xj.vbi balegat ꝛ tenet.
e ¶ Dictio quasi. adde Bal.in.l.in suis.de lib.ꝛ postḥu.qđ dictio qua si ẽ nota ꝓpetatis et diminutionis.l.si cũ dotẽ.§. si.sol.mat.l.si qs a fidecõmisso.ó cõdi.inde. Jtẽ adde qđ aliqñ denotat ꝓpriã veritatem vt nota.in.l. de transact.ꝛ in.l. lucius titius.in fi. de admini.tuto. in.l.si cum bac.de reb.cre. Oldra.in consilio.clv.vide Joã.de por.in.l. si vero añ.in prin. solu.ma.ꝛ in.l.centurio.vi.colum.et in.l.si pater,filius. de vulga.et pupil. Jtem adde qđ secus in statutis qꝛ denotat ꝓprietatem non ꝓpriam ꝓprietatem.Bar. to.fingu.in.l.si in rixa.in vlti.col.in princi.ff.de sica.et in.l.si diuortio.§. si fundum.in.i.op posi.et ibi Dyn. soluto matrimo.ꝛ Bar.in.l.hoc colore.de inoffi.test. Joan.depor.in.l. de diuisione.solu. matri.vide.lxxxviij.distin.ꝑ tot ter.de deci.ꝛ paro chiales.ꝛ ibi Archidia. Oldra.d. consi.clv.incip.qꝛ de forma electionis.ꝛ not.i.l.post humcũ.de iniur. testa.ꝛ Alexan.in l.si dari.ff.de verbo.oblig.
f ¶ An persuadẽs Adde quis dicatur persuasor.l.j. §.persuadere.ff.ó fer.corrup.Bart. in.l.non solum.§. si mandato.ff.de iniur.in.j.colum. versicu.venio ad materiam vbi dicit quod persuasor dicitur ille qui alicui ꝓpter ipsoꝝ cui fit persuasio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

predicta quando ppter aliquā accidentiā vel qualitatē delictuz
censerek grauius alterius persona vt patet in furto manifesto
& non manifesto. nam persuadens furti non manifesti tenetur et
faciens manifesti pōt teneri. vt. ff. de fur. l. qui seruo. in princ. & l.
is qui opem. Idem si lex disponeret vt in personā nobilium du
plicarentur pene vt erat in pudio ante ōtium ecclesie matris no
stre. & idem si pena regularis non est facienti infligenda pp ali
quā qualitatē ei coherentem. vt. ff. de fur. l. qui seruo. §. idem pla
cuit. Itē pdicta vera vbi faciens non fuisset aliter facturus als
17 non credo penā vniformē vt in seq. q. dicā. ¶ †Quero an psua
dēs vel cōsulēs teneak si is q facit nihilominus facturus fuisset.
& vt q. sic; q. non debuit persuadendo malitiaz augere. vt. ff. de
ser. corrup. l. i. §. persuadere. ¶ In cōtrariū videk ter. a cōtrario
sensu. ff. de iniur. l. non solū. §. si mādato. ver. & attilian?. ¶ Hāc
secundam partē tenuit gl. in. d. §. psuadere. & insti. de obli. que ex
delic. nasc. §. ope. sed in dictover. & attilianus. dubitauit. Quidā
dixerunt q. si leue est delictum non teneatur vt dicto ver. & attil
lianus. si graue tenek. vt. d. §. psuadere. hoc est cōtra ver. & attil
lianus. nam in delicto graui loquik qō p3 qz iussus patris filiuz
non excusat qō faceret in leui. vt ne. in. l. nō id. ff. de accusa. Alij
dicebant aut iniuria cōcernit rē vt in furto & nō tenear. aut pso
nam. & tuncteneaf. S3 hoc non pcedit qz ver. & attilianus loqui
tur de iniuria cōcernēte personā. quare gl. forte ibi subaudit im
plicatiuā marime vt ibi p3 in prima sol. & banctz Dy. in. d. ca.
nullus ex cōsilio. dicit enim si nō erat als facturus tenetur. vt. d.
§. & attilianus. & si erat alias facturus tenetur. qz psuadendo nō
debuit ei malitiā augere. vt. §. persuadere. nec ex. §. & attilianus
p3 sumi contrarius sensus. qz esset alteri iuri cōtrarius. vt. ff. de
condi. incer. l. si quis patrē. Hoc idē Barto. per hec verba. ff. de
adulte. que in psuadente loquit. & per. l. §. incidit. ff. ad turpil.
que in instigāte loquit sed qui psuadet instigat igitur. ergo idem
vt vtroq; casu teneatur sed diffoꝛmiter. nā vbi als faciēs nō fuis
set facturus teneatur eadē pena qua faciēs nisi aliter in. l. cauea
tur vt in precedenti qōne dixi. vbi autē erat als facturus mitius
puniatur. qz tunc non est cā delicti. & fm maiorē itatem excessus
maior infligitur pena vt dicā. & in eo qui opē. i. ministeriū et ad
iutoriū prebet in. §. q. & ita credo fuisse de mēte Dyn. vt patebit
ex his que ibi dicā. ¶ Hec ob. §. psuadere. qz ibi in delictis de fa
cili trahibilibus in exēplū in ḡbus sola psuasio asscribitur deli
cto. ideo punitur affect? & non sequak effectus. vt. l. si quis seruo. §.
de furtis. vel dic q. ibi pena fuit a. l. declarata. & pcedunt opini.
predicte qñ id qō persuadetur cadit in delictū. alias distinguik.
Aut alias nō erat facturus. & idē si cōsiliū fuisset fraudulentum.
secus si non fraudulentū. vt. ff. de dolo. l. si cum scires. & man. l. ij.
in fine. & l. si non remunerandi. §. si tibi. ¶ Et diuersitatis est rō
qz in illis legibus tractatur de obli. inducenda inter cōsulētes et
cū cui cōsulit. Lex a ait nō a. & q dicta sunt qñ tractatur de obliga
tiōe inducēda inter psuadētē & cū contra quē psuadet & cōsulit si
ue sit priuata persona siue res publica. ¶ †Quero. iij. quid si
persuadens reuocauerit cōsiliū dic qō nō tenetur si legitime reuo
cauerit. nec est idē in psuasione qō in mādato cū reuocatio mā
dati sufficiat puenisse ad notitiā mādatarij vt. l. si mandasset. ff.
mā. & pirri plenius in. q. iij. in. l. non iō minus. ff. de accus. Sed in
persuasiōe cōsilio op3 q ei pfle dissuadeat & cōtrariū ei consu
lat quinimo si nō firmiter & pbabiliter credat qō post dissuasio
nē & cōsiliū reuocationē ille cui cōsultus est reuocetur a ppōsito de
linquēdi debet is denūciare ei de cuius pernicie tractatur vt si
bi precaucat. & ita no. Inn. extra de ho. ca. ad audientiā. qō trās
sumptiue posuit Bart. in. l. non solū. §. si mādato. ff. de iniurijs.
¶ Et rō diuersitatis inter mandatū & cōsiliū est. qz cum manda
tum fiat gratia mandantis verisimile est q mandatarius sciēs
illud reuocatū nō exequatur. sed cū psuasio & cōsiliū fiat gra eius
cui cōsulitur. vt. ff. māda. l. ij. in si. nō sic est verisimile qō non exe
19 quatur. ¶ †Hunc transeamus ad examinandū materiā de his
b qui prestant opem ministerij & adiutorij b circa quā primo que
c ro an bndi prestatio c opis quocunq; tempore prestetur sit pu
nibilis. quia questio est multum generalis ideo soluendo termi
nos & casus distinguo. ná si prestatio huiusmodi opis euenerit
preter cogitatum vel scientiā prestantis tunc non est punibilis
qz ignorantia facti excusat a delictis. vt. l. penul. §. titul. i. l. cum
qui duas. §. de adulte. & ff. de iniur. l. idem apud Labeonem. §. si
quis virginē. hoc cōfirmat gl. ff. de furtis. l. si pignoꝛe. §. qui fer
ramenta. & Dyn. in. c. nullus ex cōsilio. aut huiusmodi prestatio
opis non caruit scientia & cōsilio prestātis: & tūc si pstatio opis
fuit ante maleficiū commissum distingue maleficiū irregulare a
regulari. nam prestans opē irregulari fidō nō tenetur. vt. l. qui
seruo. an prin. ff. de furtis. prestās regulari punitur. vt. ff. eodē. l.
qui seruo. fecū. doo responso. & d. l. si pignoꝛe. §. quiferramenta. in
co ti. ff. de adult. l. qui domū. & de parici. l. vtrum. Si autem pre
statio opis fuisset repōte cōmissionis delicti: puta 2comitando
eū vt habilius committat delictū & tūc pstās opē punitur. vt. §.
hac. l. versi. & ne igitur. & hic in ver. penas aūt. ¶ Si autem pre
statio opis fuerit post cōmissum delictū & tūc quia hec pōt cre
nire quatuor modis ideo fm illorum varietatem distinguo. Nā
22 interdū quis prestat opē criminoso vt euadat p viam fugę: tunc
qui prestitit punitendus erit. vt hac. l. §. de his q lat. occul. p to
tū. ff. de ser. corrupt. l. i. §. qō autem. & ad. l. iuliā de adulteriis. l.
is cuius ope. Interdū qs pstat opē criminoso vt euadat p viaz
iustitie vt faciunt aduocati & similes: & tunc talis prestatio opis
nō est punibilis & si aduocatus succumbat arg. ff. de lib. cā. l. ordi
nata. facit qō not. Inno. extra de sen. excō. c. solet. vbi dicit qō
excōicatus non debet cuitari ab aduocato a quo cōsiliū q̄rit icā
illius excōicationis. Interdum quis prestat opē criminoso vt
euadat perviā misericordie: puta pro illo principi supplicando
& tunc talis prestatio opis velut permissa regulariter non est pu
nibilis. argu. ff. de cb. dub. l. quidam. & de pe. l. relegati. in fi. & l.
diui fratres in prin. Fallit pro damnato de crimine lese maiesta
tis. vt. §. ad. l. iul. maie. l. quisquis. & in casu. l. i. j. de agge. nili non
rumpendis. Interdum quis prestat opem criminoso per viam
alimonie: & tunc hec etiaz regulariter non est punibilis cum etiā
post cōdemnationem sit permissa. vt. ff. de capi. di. l. legatū. & de
bis que pro non scripti. l. iij. in prin. Fallit si aliter sit depositum
in. l. vt p3 in crimine lese maiestatis. vt. dict. l. quisquis. §. i. & hec
20 intellige in sciente vt dixi in primo membro. ¶ †Et facit hec
ad statutū quo disponitur ne bānitoꝝ prestet opē vel auriliuz
sub pena vt aduocare & supplicare pro eo possit sed nō auriliuz
ad fugam. ¶ †An autē alimoniā prestare possit dixit Bar. qō
nō in. l. in furti. §. ope. ff. de fur. arg. l. iij. ij. responso. ff. ad. l. iuliā
maie. quasi iuuat q bannit habeanf pro hostibus quibus nec
alimenta sunt pbenda. vt. l. i. §. que res expo. pos. & si dicas cur
pōt supplicari & non alimonia. phiberi. Rñ. ipse qz supplicatio
fit principi sed non alimonia cozaz eo prestatur. hec videf mihi
vna truffa. nam nec in presentia principis licet hosti alimenta
prebere. Item cū vtrumq; sit opem prebere nō video cur nō phi
beatur etiā supplicari quapropter quicqd fit de iure communi.
dic vt dixi in. l. quisquis. ad. l. iulli. maie. & in casu quo de iure cōi
hec possent fieri esset videndum quid addat & innouet statutum.
& videretur innouare vt permissa nō intelligaf phibita. sed ve
rius esse credo vt solum in casibus phibitis penam adꝰciat cer
tam & vniformem que prius non fuisset vt patebit in decisione se
quentis. que. alias deduci possemus ad multa absurda quorum
22 vnum sufficiat demonstrare. ¶ †Pone enim bannito bona nō
auferri sed permitti certe cum statutū ei pmittat bona in sui sus
tentationem dicam ei prestari. phiberi alimoniā. ar. a 2trario
d. l. quisquis. & sic per verba generalia postea sequētia qb⁹. phi
betur eis auriliū dari nō intelligā de alimonia prius permissa.
sed non solum. phibeat auxilia als vetita penam tamē certaz &
vniformem imponat nam statuta qñ verba sunt indefinite ipro
la ta interpretationē recipiunt restrictiuam. vt. l. iij. §. de nora. et
maxime qñ particularia sub indefinita cōprehensorū cōmeda
non est rō vt videbitis in sequentibus. & hoc nisi prebeerentur in
loco prohibito. extra autē territoriū dico locum non esse in casu
23 nostro prohibitū. vt. l. ex ea. ff. de postu. ¶ †Quero ad declara
tionem predictorū an in casibus in quibus pstatio opis sit pu
nibilis pena inter prestantes sit vniformis & quantū est de iure
canonico pene sunt difformes fm varietatem auxilij prestituti et
prauam intentionem prestantis. vt p3 extra de homi. c. sicut. di
gnum. & ibi per Inno. & hoc no. glosl. extra de offi. & po. iud. c. i.
Ego idem credo de iure ciuili. ¶ Pro cuius declaratione est
aduertendum q; quandoq; quis pstat opem vt criminosus eua
dat. & isto casu dic aut prestatio opis cadit in speciale nomen
maleficij: & tunc puniaf pena illius vt p3 in eo qui fecit quemi
nus quis a familia caperetur. nam incidit in crimen. l. iuli. devi
vt ad. l. iul. de vi priua. l. legis iul. & in aut. vt omnes obedi. iudi.
prouin. §. arripere. similiter in eo qui cōdemnatū ad mortem ar
ripuit qui in. l. in. maie. incidit. vt. ff. ad. l. iuliā maiest. l. eius. aut
non cadit in spāle nomē maleficij & tunc punitur pena generali
illius titu. i. de his qui latro. vbi qualitas opis prestite & inten
24 tio prestantis ispicitur. ¶ †Ex his babes qd pstātib⁹ opē ad
euasionē non semper pene sunt vniformes. Quandoq; quis pre
stat opem ad maleficium committendum. & istud est incidere in
quandam questionem quā ponit Lyn. i. de agge. nil nō rūpen. l.
an faciens & prestans opē ad faciendū puniantur pari pena. & q
pari pena puniantur videk probari pluribus legibus tam l. l. fi
quenē. §. de epis. & cle. §. §. ad. l. iul. maie. l. quisq;. & ff. ad. l. eoꝛ.
de sica. l. iij. §. item qui autoꝛ. & l. nihil. & ff. ad. l. pōpo. de parici.
l. i. & l. vtrum. & ff. de adulter. l. qui domū. & l. is cuius ope. & ff. ad
l. iuli. pecu. l. i. accedat. ff. de iure fil. l. §. §. diuus: & l. senatus. §. i.
In contrarium facit hec. l. nam solū concomitanē punit eadē
pena. i. de agge. nili. non rumpen. l. i. & ff. de furti. l. is qui opem. &
hanc partem tenuit Martin. illa & induxit vltra hanc. l. specia
liter. l. si multiplicati. in fi. ff. de public. cui applaudere vī Jaco.
bu. i. de crimi. pe. l. i. Quidam vt Ray. dixerunt qō si criminali
ter agitur pari pena puniuntur vt in primo alleg. Fallit in hac

l. i. j. de aggeri. nili non rumpen. si ciuiliter: tunc media pena imponitur vt. dic. l. is qui opem. hec distinctio non valet qz & vbi ci
uiliter agitur eadē pena imponitur. vt. d. l. §. §. diuus. qō patet
quia & in. l. is qui opem. si fur non fuisset deprehensus in furto. et
sic non fuisset manifestus in tantū puniretur opem prestans in
quantum faciens. vt. l. sepe. in fi. ff. de verbo. sig. Quare ¶ Perusi
ni dixerunt q; sine agatur ciuiliter sine criminaliter regula est vt
pari pena puniatur. ¶ Fallit quando qualitates propter quas
pena debet augeri vel minui reperiuntur diuerse in persona fa
cientis & opem prestantis. vt. d. l. is qui opem. & ff. de pari. l. i. & l.
vtrum. similiter fallit & in bac. l. & l. i. j. de aggeri. nili non rum
pen. quia sic in eis est expressum. sed certe dicere fallit est leue: sed
non valet misi diuersitatis et fallentie ratio assignetur vt non sit
credendum principem physiosophia plenum habentem omnia
in scrinio pectoris sui sine ratione talem digressionem fecisse et
in dubys est ad principia habendus regressus. vnum autem ex
nostris principijs esse arbitror vt vbi est maior culpa ibi maior
pena debet infligi cum pena debeat commensurari delicto. vt. j.
de his qui latro. l. i. & ff. de adulte. l. miles. §. mulier. in fi. & de fal
sis. l. diuus. la. §. sed non est dubium qō maior est culpa in eo qui
opem prestando prebet causam mortis vel alterius delicti quā
qui causam non prebet licet opem prestet. ergo &c. Hanc ratio
nem ponderat theologus et canonista in. c. sicut dignum. extra
de homi. ¶ Ex predictis infero qō predictoꝝ diffinitio tanē
repugnans iuri diuino & humano. & sic q; iudices imitantes pro
prias occidunt animas. iuxta. l. rem non nouam. circa medium.
supra de iudic. non est tenēda. sed distinctio Dynum & plurium
aliorum proborum doctorū qui de libertate in questiōe facti fic
a habuerūt consulere videlicet aut prestatio opis et auriliū predit
causam maleficio: & tunc opem prestans & faciens pari pena pu
niantur. vt. l. nihil. ff. ad. l. cor. de sica. cum simili. §. alleg. aut non
dedit causam maleficio tunc media pena puniatur. vt. l. is qui
b opem. ff. de furt. & intelligemedia pena. i. mitiorē pena que me
dia dici potest habito respectu ad minorem & grauiorem. et pro
ista distinctione facit ratio. §. allega. & l. ista. & j. de his qui la. l. i.
& de agger. nili non rumpen. l. j. ¶ Ad contraria restat respon
dere. & primo ad. l. si quenē. dicquod ibi quilibet est principalis
cum delicta sint correlativa: & sic corequalia vt ibi dicit text. Ad
l. quisquis. in fi. dico qō ibi speciale propter criminis enormitatē
vel quia conscij satellites & ministri in crimine maiestatis incī
dunt ex eo q; reuelare omittunt. Ad. l. iij. §. qui autoꝝ. de sica. dic
qō facit pro non contra cū ibi dederit causam mortis vel capture.
Et idem respondeo ad. l. j. de parici. qz illa punit occidēte & mor
tis causam prebente: qz cum cuius dolo malo id factū est. Ad. l.
vtrum. in cod. ti. rñdeo vt ibi sentit glo. qō de conscio. i. culpam
cōmittente qui cām mortis prebuerit loquik & dubium faciebat
l. i. i scōa clausula que dicit cuius ve dolo malo que ad pſonas tū
ibi numeratas videbak restricta. Hec est absurdum vt ler gene
raliter loquēs p alias vel earū rōnes distinguak. vt. ff. de testib. l.
quefitū. & de lega. ij. l. cū pater. §. dulcissimis. vel ibi speciale pro
pter enormitatem delicti. Ad. l. qui domū. cum seq. ff. de adulte.
dic etiā qō facit pro non cōtra qz ibi prebitio domus fuit cā fu
ge vel adulterij vt probat text. in. l. si amicis. ff. de adulteriis. vel
dic vt in sequenti. Ad. l. is cuius ope. in eo. titu. dicqō ibi non de
prestante opem vt fiat sed vt deprehensus propter iam factum
cuadit & talis pstatio opis cadit in speciale nomen lenocinij vel
ibi 2tra spālem opē despāli pena. pudit. Ad. l. i. §. incidit. ff. ad
turpil. dic q; etiā facit p; qz instigatores de quibus loquit sunt
causa maleficij ex instigatu cōmissi. vt. ff. si quadru. pau. fec. di. l.
j. §. sed si instigatu. & ad. l. aquil. l. item mela. & item & cum eod. et
eodem modo respōdeo ad. l. iij. §. diuus. ff. de iure fis. nam ibi sub
mittens delatorem est causa delationis. Ad. l. is qui opem. res
pondeo quod ibi de prestante talem opem que fit causa furti vt
c sic prestās opem furtum fecisse dicaf vt. l. sepe. in fi. ff. de verbo.
signi. Ex his patet qz leges 2tra per Dy. alleg. magis faciūt p
eo. ¶ Ex predictis tamen solutionibus vltra Dy. potes cōclu
dere latius & aliqua addere pro euacuatione materie: si aliquan
do. l. que punit facientem de opē prestante nullam facit mentio
nem. & de isto casu ex generali dispositione legis qua cauetur vt
opem prestās maleficio puniatur quam collige ex legibus. & al
lega. cum ratio identitatis scilicet ne quo ad eum maleficium sit
impunitū vendicet sibi locum etiam extra illos casus dico opez
d prestantem puniendum esse sed diuersimode quia si prebuit ca
sum maleficio pariter puniantur ambo si non mitius puniatur
qui opez prestitit. & hoc totū vt pena commensuretur delicto. vt
j. de his qui latro. l. i. & ff. de adulte. l. miles. §. mulier. de falsis. l.
diuus. la. §. & clarius extra de homici. & sicut dignum. Pro pri
mo membro facit. ff. ad. l. corne. de sica. l. nihil. & l. ij. §. qui autoꝝ.
in eo. tit. pro scō facit. l. is qui opem. ff. de fur. nam licet ibi qui
opem prestitit fuerit causa furti nō tñ illius speciei sez manifeste.
aliquando ler que facientem punit de opem prestante facit men
tionem: tunc aut singulariter & specifice de certa opis specie pu
ta qui illi cōmitatus fuerit puniatur tali pena vel qui arma
sciens cōmodauerit: & tunc in specie expressa seruanda est. i. illa
in nō expressis stabo distinctioni. §. posite. ¶ Aut eū punit vni
uersaliter & collective de omni vel quacunq; opis specie et tunc
aut penam specificat & exprimit. aut nullam specificat sed inde
terminatam relinquit. exemplum primi: puta si lex dicat et eadē
pena puniatur qui sibi qōcunq; vel quācunq; opem prestiterit:
& tunc stabo vniuersitati verboꝝ ex quo lex est certa quātūcunq;
dura. vt. ff. de exerci. l. i. §. si is qui nauem. et. ff. qui & a qui. l. pro
sperit. exemplum secūdi si lex dicat qui opem quācunq; prestite
rit eidem per iudicem puniaf. & tunc cum ei nulla certa pena fit
adiecta recurrendū est ad distinctionez primi membri. §. positi.
¶ Aut lex punit opez prestantē simpliciter & indistincte de nul
la opis specie facta mētione puta qui opem ei pstiterit puniat
in tantū: & tūc aut hec pena est mitior illa que est imponēda pn
cipali: & tūc credo quālibet specie opis etiā si causam non pbue
rit mortis vel maleficij sub illa indefinita cōprehendi: q; omnia
particularia sub indefinita cōprehensoꝝ est eadē ratio. ideo hic
indefinita equipollet vniuersali fm regulā quā tradunt docto.
ff. de pig. ac. l. si necessarias. §. si animā. qō patet qz de minori pe
na solū videf dispensatū in casu in quo prestatio opis prebuisset
casum maleficij. in alijs ergo casibus pena est debita et commu
nis nec minorata i vno casu debet facere minorari in alio qz suf
ficit si vim &c. argu. l. tutori. §. denego. gest. aut pena est eadem a
cum pena principali. & iste casus est mihi dubius. Tamē credo
qō hec indefinita debeat restringi et limitari per verba Dy. vt
intelligat de tali ope que fuerit causa maleficij sequuti. et cui ra
tio qz particularia sub hac indefinita cōprehendi nō est eadē
ratio nec verba sunt clara sicut quando sunt verba vniuersalia
vel collectiua eis adiecta. ideo vbi prestatio huiusmodi opis nō
prebuerit causaz maleficij dico iudicē debere imponere mitiorē
pena pro modo culpe. vt. d. c. sicut dignuz. & j. de his qui latro.
l. j. hec tene menti qz pcedunt etiā de iure municipali cum ipsum
25 recipiat declarationem a iure cōi. vt. §. de nora. l. §. ¶ †Quero
successiue an si contra prestantē opem pcedat fit necesse pbari
ipsum principale maleficium. dic & sic: hoc nō dum principalis
erat dānatus siue iam damnatus esset. Ratio qz cui ipsum factū
b accedens non possit esse fine principali vt. l. si is qui. §. si tu tiui.
ff. de fur. oportet de ipso constaret ibi nec probatio contra pri
cipalem facta habet ei obesse vt ibi. nec sententia contra eum la
ta. vt. §. de fi. instru. l. si vteris. & ff. de adul. l. denunciasse. §. fina.
Est ergo necesse contra opem prestantem probare factum prin
26 cipale & prestationem opis. ¶ †Quero si propter qualitatē in
berentem principali que facit ipsum in plus et grauius puniri
q̄s fit pena regularis an principalis opem causam maleficij prebē
tem punietur pena regulari an illa maiori. dic aut qualitas illa c
tunc inherebat aut postea superuenerit. Primo casu tenetur il
la pena grauiori q̄s faciens vt. l. vtrum. cum ibi no. ff. ad. l. pom
po. de parici. vbi extraneus qui prestitit opem filio vt patrem oc
best tenetur pena paricidenon simplicis homicide. Secūdo
casu aut superuenit ante factū & idem cū ex facto sequuto ob.li
getur vt. j. dicam. & sic qualitatem rēpore illius facti inspicimus
vt. ff. de nora. l. in delictis. §. si extraneus. & l. ait pretor. §. iuli. & ff.
de appel. l. precipimus. §. pe. ver. licet an post factuz qualitas
ista superuenit: & tunc punitur pena regulari non illa maiori vt
l. is qui opem. ff. de fur. facit bene ad hoc. l. i. ff. de fal. l. i. & l. titi⁹.
ff. de testa. in fi. & j. de fal. l. si quis decurio. in fi. ¶ Quero econ
tra si qualitas inherebat opem prestanti non faciēti. videk opē
prestantem grauius puniri q̄s facientem vt patet in filio opē pre
bente extraneo vt patrem occidat qui punitur vt paricida et ex
traneus occidens vt simpler homicida vt. ff. ad. l. pompo. de pa
ri. l. i. in fi. ¶ Et que hic & in precedenti dicta sunt questione no.
ad statuta siue in tuscia grauius puniunt nobilem q̄s plebeium:
vt sic scias quando nobilis plebeiovel econtra opem prestitisset
27 qualiter vter q; puniendus esset. ¶ †Quero vnde nascatur ipsi⁹
obligatio. dic qō aut ex facto sequito propter opem tamē vt. ff.
de fur. l. qui seruo. vers. pius pomponius. & l. si quis vroꝝ. §. neq;
verbo. in co. ti. & no. insti. de obli. que ex delic. nasc. §. ope. qō not.
propter statuta maiorem penam imponentia quādo maleficiuz d
est commissum in certo loco vel tempore quam in alio et vnam
personam q̄s in aliam. & est propter locum & tempus ponēdum
28 in libello. ¶ †Quero sexto si plures committant vnum malefi
cium an quilibet ipsorum possit puniri tam de maleficio q̄s de
auxilio inuicem prestito. & videtur quod sic per ter. nc. ff. de fur.
l. qui seruo. §. fi. qō intelligit Bar. verum esse vbi diuersa malefi
cia cōmitterent: puta si plures eos singuli subtraherent vel alter
vulnus alicui inferret in brachio & alter vulnus eidem in capi
te sed vbi ambo vel plures tantum vnum maleficium committe
rent & vnum homicidium vel vnum furtum: puta simul omnes
subtraherent trabem vt. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. in fin. de
for. l. vulgaris. §. si duo. tunc cum quilibet teneatur vt principa
lis nō poterit teneri accessorie vt. ff. de fideiuss. l. generaliter. et qz

Hec est idē. q̄ au
tē sit ok a iter mā
dātē & psuadētem
itē iter psuasiones
& cōsiliū istigatio
nē & instructioné.
vide bar. i. l. nō so
lū. §. si mādato. ff.
de iiur. in. j. col. et
i. vlti. col. in vlti. q.

b ¶ †De his q pstāt
opē ministerij et
adiutorij. adō qui
vicā adherētes &
sequaces & cio il
los q ei⁹ intētioni
fauoribus opib⁹
& cōsiliōs assistunt
vt hic. §. qs aūt. &
j. de visc. li. x. l. fi.
& bart. in. l. iij. §. q
opem. ff. de fur.

c ¶ An huiusmo
di prestatio adde
Socinū cōsi. clxx
xviij. inci. visa bul
la. versi. fz iterū in
stari. cūuers. seq. in
scōa pte. char. lxi.
vbi hoc idem alle
gat & tenet.

a ¶ †Aurilij. Not, qō eoipso qō ali
quem associo ad
quēpiam actū vi
deor illi auxilium
dare. vt p bal. hic
nu. xij. & xij. no. q
eoipso. & no. bar
tol. post glos. in. l.
lex cornc. ff. de iiu
iur. & Bald. in. l. i.
si qua. pte. po.

b ¶ Media. i. mi
tior. adde si ci. q̄s.
clxxxviij. incip. vi
sa bulla. ver. scō
principaliter. cuz
seq. in. §. pte char.
lxi. ibi idē tenet et
alle gat.

c ¶ Furtū fecisse di
cit. Idē & qui con
filiū ad illud pstī
tit. ita no. Inno. i
c. querelā. colū. §.
in glo. sua in vbi.
subtractus extra
de elec. Bal. nor.
in. l. §. col. xv. ver.
vt. q̄ro. C. de ser. et
aqua. & qō intelli
go qñ est secutum
fm glo. in. l. sed et
diuortij. ver. amo
uerit. & ibi Dy. ff.
rerū amo. regula
riter tñ cōsiliuz in
delictis non obli
gat vt p ale. Dy.
in regu. nullus ex
consilio. & ibi do.
boerij.

d ¶ S3 diuersimo
de. adde Bar. idē
tenentē cū Dy. in
§. fi mādato. in. l.
nō solū. ff. de iniu
riis. in. iij. colum.
ver. quero vtrum
in persuadeu.

¶ Etiã si mulieres fuerint volentes. Tu vide de hoc matheusla. sin. suo. ca. incipit. nota ter. quem pauci sciunt vbi dicit qõ vbi violentia interuenit in raptu mulieris non ex lis puta quia per vim mulierem de domo patris vel fratrum mulieris ipsius resistentibus extra bunt qõ tales puniunt pena capitali etiã si mulier diceret ego sum cõtenta. alleg. ter. valde no. in sti. co. §. sinautem per vim.

b ¶ In feminino. an hui⁹ legis pena habeat locum in muliere q̃ piente masculum. vide vltra nota. hic per bal. numero xvij. versi. deinde a dicunt bis quod no. idem bal. in. l. raptores. ¶ ibi no. in apost. §. de epi. ¶ cler.

c ¶ Si virgis. Ad de bal. in. l. illud. ff. de iniur.

d ¶ Ut vulneratus adde Soci. consi. clxxviij. incip. primo aspectu. vers. circa primum casum in secunda parte char. l. vbi hoc idem allegat. ¶ firmat. ¶ adde Bar. to. in. l. fina. ff. ad l. corne. de sica.

e ¶ In corrigẽdis. adde Innocenti. in capitul. veniẽs in fine. de senten. excom. ¶ vide ter. in capitu. si volũtate. de sentent. excom. ¶ adde qõ semper presumit causa correctiõis si per seniores corriguntur iuuenes glo. in. l. nullus videtur. de reg. iur. Item adde quis dicat iuuenis q̃s dicatur senior. de vtroque in. l. non aliter. §. j. aduerte tamen quod nimia correctio est offensio. xlv. distinctio cũ beatus. gl. iij. distinc. deniq; ¶ de materia correctionis an sit permissa magistro vel episcopo vel superiori. vide. xvij. q. iij. nullus clericorum.

¶ Debet illud parare de materia adde bon. tex. in. l. in. l. cornelia. si qui cum clare. ff. eo. ¶ vide bart. in. l. §. de dol. ¶ no. Bar. in. l. vt vim ff. de inst. ¶ inre in fi. i. co. sed bal. hic cũ restringit videꝫ si cõcurrant alie qualitates ¶ presumptiones puta etiam genus instrumenta cum quo percussit.

c ¶ Justa defensionis cã. Qñ sola cõtrectio nõ est sufficiẽs cã q̃ nõ pñatur animꝰ occidẽdi in Jrũ vt ¶ tenere bar. in. l. vt vi ff. de iust. ¶ iu. in fi. ¶ hãc glo. ad hoc qõ hic dicit allegant Roꝰ. pto sing. ¶ illi sequit in. l. in illa. de ver. obli.

Hꝫ sint plura facta tñ tendunt ad vnũ effectũ: qz ad vnum maleficium committendum ideo vna pena solum est imponenda. vt. l. illud. in fi. ff. ad. l. aquil. Et hec sufficiant de ista materia ¶ demãdante ¶ ratũ habente plene scripsi in. l. nõ nõ. §. de accusa. ¶. q. alique ibi precise possent hic formari. iõ ibi vide ¶ de cõsensu. qui nec persuasit nec opẽ dedit dixi in. l. q̃quis. iura fine. §. ad. l. iul. maie. ¶ Ad septimã ptẽ accedo et qua no. quod isti raptores puniuntur ẽt si mulieres fuerint volentes. a ¶ Contra qõ oppo gl. de. l. j. §. fi. ff. de iniur. ¶ non solvit. dicit ergo Dyn. qõ hic non est voluntas ordinata qz a dolosa psuasione inducta vere vel psumpte. ¶ Persuasio autẽ dolosa plus est q̃ violenta coactio vt. §. de fur. l. fi quis seruo. ¶. ff. de ser. corru. l. j. §. persuadere. ¶ de libero homine exhibendo. l. ij. §. fi quis volente, vbi autẽ dolosa persuasio vere vel presumptiue nõ probaretur tunc consensus amoveret iniuriam vel dolum. preterea nedum mulieris sed parentes ¶ affines iuriam patiuntur ¶ ẽt respublica que non tollitur mulieris consensu. ¶ hoc de iure ciuili. de iure ecclesiastico. vide glo. aliud esse in. c. cum causa. extra de rapto. ¶ hoc pulcre tenet. in princ. sed caue qz text. ibi copulatiue exigit quo qõ mulier consentiat ¶ prius desponsata fuerit ¶ sic in sponsa volente non inuita corrigit. vt. §. dixi. ¶ Et octaua particula no. q̃ parentes nõ pñt facere pacem de raptu filiarũ q̃ patet q̃ hanc iniuriã remittere non possunt. ¶ Contra qõ op. glo. de. l. qui cetu. §. qui vacante. ff. ad. l. iul. de vi. ¶ solu. qõ gratis nõ iꝫ vt dicit. sed tranigendo sic vt in contrario melius dicqõ ibi nõ declarat an remissio teneat vt ibi no. Cõsueuerunt tamẽ doct. communiter dicere q̃ remissio tenet ne suo nõe ampliꝰ agere possit tamen in pena bui⁹. Incidit. ¶ Et nouã parte no. qõ in penis masculinũ cõcipit femininũ sua dicta in masculino locũ habent i femini

b no ᵇ si ratio in ea fit in ea dẽ materia sit indifferens. ¶ vide. l. pe. qõ ibi dixi. ¶ l. cor. de fica. ¶ sufficit.

¶ De emendatione seruorum, Rubrica,

¶ Continua rubricam vt in glo.

¶ Dominus seruum occidens quando puniatur.

Domino seruire non licet tñ seruum immodice.

Vulneratus post triduum ambulans ex vulnere non putatur decessisse.

Servus. Casus. Hꝫ seruus ex dõi p cussione decesserit nõ punit dus nisi voluntatẽ habuerit occidendi que colligit ex qualitate facti. h. d. ¶ glo. q̃ ex qualitate instrumẽti pñumit qd factũ cã correctionis vel si facit. l. j. §. hꝫ si clausa. ff. ad. l. cor. de ficca. ¶ Itẽ no. q̃ excessus immoderatus punit qõ no. Ju licos modũ in tormẽtis excedentes. circa quod vide qõ dixi. §. de adult. j. gracch⁹.

¶ Querit gl an liceat immodice contra seruũ domino seruire ¶ pla. q̃ si siue cã subsit siue nõ gl. vero q̃ si cã nõ subsit alias sic modice vero semper hꝫ hec vera. ¶ Ulterius no. glo. hic tertia que videtur sentire vt vulneratus d post triduum ambulans non presumatur ex vulnere decessisse. ¶ Item quod mortuus infra triduum presumatur mortuus ex vulnere potes dicere aut constat eum ex vulnere mortuum ¶ tempus non inspicitur. vt. l si vulneratio. ¶. l. si ex plagꝰ. in princ. ff. ad. l. aquil. aut constat de contrario. ¶ idẽ vt. l. qui occidit. §. fi. in eodẽ. tit. aut dubitatur vt infra triduum mortuus presumitur mortuꝰ ex vulnere vt hac gl vltra aũt triduñ: ¶ tunc aut nõ preambulauit. ¶ ex vulnere presumatur mortuus. aut preambulauit: ¶ tunc post octo menses decessit ¶ non presumit ex vulnere et extra de cle percus. c. ij. ¶ In cõtrariꝰ vero videt ter. ibi sentire q̃ psumak. ex vulnere decessisse q̃ hꝫ nisi ex mala ¶ inordinata eius vita aliud psumatur nã ¶ presumptio tollitur presumptiõe fortiori alteri ẽxtraria. vt. §. de procura. l. vis eius.

¶ De emendatione propinquorum. Rubrica.

¶ Post emendationẽ seruorum annectit de emendatione propinquorum.

¶ Propings seniorꝫ iuniorꝫ castigatio punitiꝫ moderata.

In corrigendis. qui seniores possunt corrigere iuuenes ¶ eos corrigẽdo moderate percutere nõ cum atrocitate. h. d. Vel dic. quod ꝓpinquis leuis castigatio est permissa non immoderata. hodie mũdus sic in maligno positus est q̃ nullus correctionẽ nec in se nec in filiꝫ pueris exaudit. sed ad corripiẽtis inimicitiã tendit: male. ¶ Et no. q̃ in oibus rebus modus est pulcherrima virtus. xxj versus. Omnibus in rebus modus est pulcherrima virtus.

¶ Ad legem corneliam de sicariꝫ. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo. videlicet quod in violẽtiꝫ publicis vel privatis commissis tam in rebus q̃ personis committuntur homicidia. vt. §. ad. l. iuliaꝫ de vi. l. quoniam multa et de rap. virg. l. prima in principi. ideo ¶, vel magis ad proximum quia sub pretextu emendationis interdum propter excessum perpetratur homicidium vt in. l. precedentis tituli. propterea intẽdens tractare de homicidiꝫ ponit istam rubricam de sicariꝫ qui homicide dicuntur. ¶ unde dicuntur hic notatur. in glossa.

¶ Lex cornelia non punit nisi dolosum.

Casus fortuiti ¶ improuisi differentia.

Comparatiuũ terminorũ vel casuũ implicẽ comparandorum pluralitatem supponit.

Dolus an possit vere probari.

Culpa. sine dolo quandoq̃ punitur. ¶ nu. 6.

Ebrius delinquens quandoq̃ puniendus.

Frater. Qui non ex proposito aliuꝫ occipit in corneliam nõ incidit ꝑ modo tamen culpe punitur. h. dicit cum. l. cum qui. j. eo. ¶ Not. quod lex cornelia exigit dolũ concor. ff. eo. l. in lege. ¶ qõ probatio doli in delictis nõ est necessaria qz presumitur ideo qñ dolum dicit adesse dꝫ illuꝫ ꝑbare vt hic. ¶ adde que scripsi. §. de dolo. l. dolũ. ¶ Sed dubitak an dolus in libello dẽat allegari q̃ vel per banc. l. ¶ In Stiũ facit qõ no. Ly. j. de fal. l. crẽplũ. vbi vió ¶ adde qõ dixi. j. de iniuria. l. si non cõuicꝫ. in. iij. q. ¶ Item nota qõ ꝓ delicto cõi miles ꝑuemk cora ꝑside. ¶ Itẽ no. dꝫ iam iter casum fortuitũ ¶ improuisum vt hic in fi. nam casus improuisus nisi alius est fortuitus alius non vt hic. Fortuitus assc̃ibiturcꝫ sui non fortuitus culpe vt hic. ¶. j. eo. l. eum. ¶ Oppo. cõparatiuũ supponit pluralitatẽ terminorũ vel casuũ inuicem cõparandorũ vt. ff. de legi. l. bemignus. ¶ de v. ob. l. vbi autẽ. sed hic ó casu ad quem fit cõparatio nõ apparet. ergo non benc. qz §. §. quibus. §. de no. C. cõpo. Huius timore gl. i. supplent tertius q̃s sic esset. Et est ratio qz ab hꝫ cornelia dãnari non posset tamẽ bona eius annotarentur cum legitime regfit⁹ non venisset. j. de requi. re. l. ij. ¶ caue qz istud cõparatiuum ponit electiue quia inter incõpassibilia ponit. vt. §. de pcur. l. exigendi. nõ inter excessiua vt pꝫ in predictis. ¶ Posses ẽt dicere q̃ suppletio non est necessaria ¶ stat positiue: qz adḥcitur vni nõ pluribus vt. ff. de neg. ge. l. heres viri. ¶ Opp. ij. q̃ ter. nõ recte exigat probationẽ a negãte. vt. l. actor. §. ꝺ proba. maxime qz qui dolũ dicit dꝫ probare. vt. l. quoties. §. qui dolo. ff. de proba. Solu. q̃ in ẽctibus vel q̃si dolꝰ nõ ꝑsumit vt. ꝺ. §. q dolo sꝫ in criminibus: nõ reus probat qz ex affectate facti dolus ¶ cũ ꝑsumit. vt in. ll. amborũ titulo ꝓcedentiũ. Et est rõ fm Jaco. bu. qz aliter oporteret q̃ presumere minus fatuitatem vel furorẽ in hoie qõ esset. ¶. l. nec codicillos. §. de codicil. ¶ hec in his que sunt de genere ꝓhibitorũ. In his vo que sunt de genere pmissorum si in specie illata prohibita dolus presumit si fiant clã non palã. vt. ff. de ritu. nup. l. fi. ¶ de admini. tu. non extimo. ¶ Ad cuius declarationẽ statim querit glo. ij. de nõ probando absentiã doli. ¶ rñ. q̃ presumptiue qz vere non põt probari cũ solus deꝰ animi sit scrutator presumptio aũt est q̃ animũ nõ habuerit si amicitiã vel affinitatẽ probat. ita dicit glo. doc. aliqui reprobant glo. per titulũ. §. proximũ. ¶. j. primũ In quibus pꝫ q̃ affinitas nec amicitia est iusta defensiõis cã. sed certe gl. ista nec ẽt vult qõ per se sola sit sufficiens. ideo copulatiue adiecit: qualitatẽ occidentis: puta an alꝰ esset homo iracundus vel insidiosus ¶ sic prauꝰ vite an vero frugi ¶ bone fame differẽtis: quia vite religiose ¶ forte valitudinarius talia attentare verisiñ non ausus vel ẽt tũc furiosus. vt. j. dicam. Silꝰ in fine põ derandũ est instãtiã cũ quo. vt extra de homicidi. c. significasti. ¶ ij. filiꝰ modus. vt. ff. ad. l. aquil. l. quecũq̃. §. proside. ¶. l. ltẽ si obsle trix. §. fi. ¶. l. ltẽ. in princ. ¶ Et iõ inquit Ja. bu. q̃ vbi ex qualitate facti iudex esset indifferens cui pti deberet animum applicare vel ei que faciunt dolum ꝑsumi vel ei que non cuꝫ pro vtraque parte sint ꝓiectura: tunc pro eo pte cui amicitia ¶ affinitas favorem supaddit decidere dꝫ vt cuꝫ potuit quẽ occidere cum ferro securis ¶ rem soluto pantalone cuꝫ percussit cuꝫ manubrio ¶ nõ tunc est

tunc est vel cũ percussit cũ basta, lancea ¶ nõ cũ ferro cũ potuit. vt. ff. eo. l. j. §. si clausa. ¶ bi text. qõ no. ¶ Opp. ij. q̃ ter. male dicat remissa. nam cõ privatio supponat habitũ. vt. l. decẽ. de ver. obl. ¶. Leius est nolle. de regu. iur. supponit qõ in penam incidat. sed hoc est falsum. vt. l. j. §. dimus. ff. eo. Solu. in glosl. ij. q̃ fatetur cõtrariũ. ideo remissa exponi debet. i. omissa. ¶ Opp. ij. q̃ miles non potuerit accusari sub preside. vt. l. magisterie. §. de iurisdi. om. iudi. Solu. duobus modis vt in glo. ¶ ex secunda no. q̃ miles põt accusationẽ prosequi. ¶ Itẽ qõ causa criminalis prosequi ª ¶ qõ processus ex prosecutione factus preiudicat ac si coram suo iudice factus esset. circa quod vide qõ plenius scripsi in. l. j. §. de iurisdi. om. iudi. ¶ Sed hic aduertendum qz aut dices delictũ fore cõmune aut enorme ¶ cognitionẽ habet: aut non enorme et idẽ licet nõ executionẽ. vt no. §. in. d. l. magisterie. ergo prorogatio non est necessaria. Si militare dubito an possit prosequi in presidem de simili delicto non habentem cognitionem ¶ forte q̃ non ¶ ibi vide: licet nec merum imperium in non habentem vt no. in. d. l. j. ¶ Preterea hic, vꝰ loqui de communi. vt de homicidio. ¶ si fic quale dicit ter. fm disciplinam militarem forte dici potest q̃ disciplinam militaris erat vt certis tẽporibꝰ milites facerent hastiludia ¶ giostras: ¶ tunc si aliquẽ cũ lancea occidit dicta bat disciplina militaris vt nõ puniretur. vel qz hoc faciebat ex necessitate discipline militaris nõ assribek sibi ad culpam. ¶ Op. v. q̃ etiã qui nõ habet voluntatẽ nocẽdi pumak. vt. ff. ad. l. aquil. l. qui occcidit. §. pe. ¶. ff. eo. l. j. §. cũ quidam. Sol. vt in seq. glo. nam aut culpa potest sibi imputari ¶ punitur. sed non. l. corne. de fica. que punit dolosum ¶ ad mortem. sed mitius pro modo culpe. aut culpa sibi non potest imputari: ¶ tunc nullo modo punitur. ¶ Quero tunc quãdo culpa potest sibi asscribi. ¶ respon. vt in seq. glosl. que tres ponit casus. vt quando per lasciuiam vel quãdo incẽdia fortuita cõmisit vel quãdo cõmentariẽsis minus bene custodiuit carceratos. Sed hic aduertẽdũ q̃ culpa istius grauius punit q̃ culpa priorum. ¶ Ideo pro ista materia lucidanda dic aut culpa est lata aut levis, aut levissima. si lata ¶ tunc aut de ea que causam a iuris ignoratia. vt. l. lata. de verbo. significa. ¶ remitto ad ea que dicam in. l. senatus. de bis qui sibi asseri. in testa. aut de illa que causam a facto commisso vel neglecto: ¶ tũc distingue actiones persecutorias a penalibus. ¶ in persecutoriꝫ descendentibus ex contractu non est dubium qõ lata culpa equiparat dolo. vt. ff. mãda. l. ij. §. fideiussor. in prin. ¶ deposi. l. qõ nerua. ¶ In persecutoriꝫ vero descendentibus ex delicto de lata culpa non iudicatur vt de dolo. vt. ff. nevis fiat. ¶. l. j. §. fi quis. ¶ not. j. in glo. est enim illa actio persecutoria veri interesse vt in eo. §. hec verba. fallit ratiõe officij suscepti in quo quis peritũ videtur se profiteri. vt. ff. si men. fal. mo. dixe.

6 l. j. §. hec actio. ¶ no. gl. in simili in. l. ꝺ. ff. qõ quisq̃ iuris. ¶ In penalibus autẽ dic aut pena est corporis afflictiua aut pecuniaria. ¶ Primo casu regula est vt non equiparet dolo vt. l. cum quidã. ¶. l. in lege. ff. ad. l. cornc. de fica. ¶ ibi no. ¶ in. l. in actionibus. de in lit. iuran. Fallit in commentariensi vt. §. de custo. reo. l. ad cõmentariẽses. ¶. ff. in eo. ti. l. milites. ¶. l. fi. ¶ hoc forte ratione suscepti officij cuius rõne videt se ad diligentiã obligasse ¶ se ptiũ pterivt. §. dixi de mẽsore. facit qõ de aduocato no. in. d. l. ij. ff. q̃ quisq̃ iur. Itẽ fallit in. l. qñ multa. §. ad. l. iul. de vi. vt ibi dixi in quarto cõtrario. ¶ ibi vel qz culpa verisimiliter in pluribus ¶ frequẽter erat ordinata ad casus cum amatoriũ poculũ sit species veneni. ff. eo. ti. l. ij. §. sed ¶ id. vel in terrorẽ facientiã seu excogitantium quia in seres est mali exempli vt ibi dicit ter. ¶ sic de facti aliorum attractiua. et maxime quia in occulto ¶ quasi in amicitia delicta venefica committuntur. ¶ ideo maius delictum dicit veneno extinguere quã gladio vt. l. i. j. de ma. ¶ mate. Scõo casu qñ pena est pecuniaria: tũc gl. in. l. magna negligẽtia. ff. de verb. sig. dicit q̃ si lex requirit dolũ tũc equiparatur: alias secus. Sed bec differẽtia est superuacua quia fatue queritur de equiparãdo culpam dolo quando lex expresse non requirit dolum cũ tũc lata culpa vt dolus intelligatur in dispositione pena includi. ideo illa diuisione omissa dic q̃ lata culpa non equiparat dolo. vt. ff. vi bo. rapto. l. j. §. hac actione. ¶ insti. vi bo rapto. §. q̃ tamẽ. nec cure an in pena insit rei persecutio vel nõ: qz si nõ equiparatur vbi ineſt vt patet in dictis legibus. ¶ in. l. in actionibus. ff. de. in li. iuran. minus debet equiparari vbi questio ineſt. fallit in casu. l. j. §. j. ff. C quis ex testa. lib. esse inf. fue. Et forte ibi põt esse ratio qz rõne bñficij suscepti tenebat liber iussus esse ¶ res hereditarias custodire ¶ earũ diligẽtiaꝫ habere magis q̃ ꝑpius. facit qõ dixi de mẽsore ¶ cõmentariẽsi. hec no. qz nõ reperies ita plene ¶ clare tradita vt hic. ¶ si vero culpa est levis tũc adhuc tanto mitior erit pena quãto minor est culpa: vt. ff. de re. iur. l. qõ caloꝛe. Si autẽ fuisset levissima adhuc tanto mitius puniretur: vt. ff. ad. l. aqli. l. scietiam. §. qui cum aliter. Et his duobus casibus inquit Lyn. q̃ punitur ciuiliter nõ criminaliter. hꝫ penultimo si nõ posset solvere lueret in corpore: vt. l. q̃ edes. ff. de incen. rui. et nau. et not. Jac. de are. in. l. datam. §. q accu. nõ pol. sed bar. in. l. respiciẽdũ §. delinquit. ff. de pe. dicit q̃ etiã bis casibus quis puniet criminaliter hꝫ mitius. ¶ ꝓ hoc inducit illũ ter. ¶ gl. ibi ponitam: quod plꝫ vbi maleficiũ cõmissum nõ cõcernit rẽ familiarẽ. alis pcedit dictũ Ly. argu. d. l. qui edes. hec not. qz quotidiana. ¶ Jllud a 7 etiã no. q̃ delictũ pbrietatẽ cõmissum ᵇ non est ex toto impunitum: vt. d. §. delinquunt. ¶. ff. de re mili. l. omne delictũ. §. qui se in fi. ¶ rõnẽ imponit Cato scz qz non est culpa vim sed bibentis.

b ¶ Aggressorem occidens non punitur. ¶ nu. 2.

Si qui. ¶ Positus in discrimine vite põt ipũ aggressorẽ occidere. h. dicit. ¶ no. q̃ qui aggressorem occidit nõ punitur si aliter se tueri non põtuit hic. ¶ in. l. seq. Et pondera bene ter. l. seq. pro defensiõe reoꝝ ¶ sis cautus vt capitules q̃ animuꝫ occidẽdi habebat qui occisus ẽt ꝓpter. l. ij. j. c. ¶ q̃ materia ista rum legũ punitur per glo. in. l. j. §. vnde vi. ideo circa eam nõ im

2 sisto sed solũ de terrore armorũ declaro distinguẽdo. ¶ Nam b qñq̃ quis videre pcussoꝛẽ id est percutere ¶ volentẽ ad sevientem. ¶ tunc fi cõmode aliter nõ põt euadere potest animo se defendendi impune illum occidere vt hic. ¶. l. sequẽ. ¶. l. fi et fi quecunq̃. in prin. ff. ad legem aquil. ¶ in dubio ex quo aliter cõmode nõ põt se tueri animo defendendi facere presumitur vt dictis legibus. ¶. l. qñ multa. §. ad. l. iuliã de vi. qñq̃ hoc non videt vel non iuste timet: ¶ nõ põt. vt. l. si ex plagꝰ. §. j. in fi. in eo. ti. ¶ hoc vbi nondum est percussus. sed si iam esset percussus: et tunc si ex intervallo non põt illum licite repercutere. si incõtinenti distinguẽque animo qz aut se vlciscendi ¶ non põt aut se defendendi timens nouã percussionẽ sibi inferri: ¶ tũc põt ¶ in dubio presumitur nouã percussionẽ timere ¶ illam vel ultare. ¶ hec oia probat. d. §. j. in. d. l. si ex plagꝰ. cũ exceptio destruat regulaꝫ in casu certo. ¶ sic ergula firma remanens disponat in dubio. sed ibi dicit q̃ non vꝰ iniuriã intulisse nisi data opera fecerit ergo ¶c.

¶ Latrocinantes occiduntur impune.

Jvra legas. ¶ Latrocinantes hꝫ occidere. h. d. ¶ Op. q̃ non liceat vt. ff. ad. l. aqui. l. itaq̃. §. j. ¶. ff. eo. l. furẽ. ¶ Huius timore gl. legit dupliciter. Uno modo vt bic loquatur de latrone. l. aggressiõe strataꝝ de quo in. l. capitalia. §. famosos. ff. de pe. cõtraria de fure. Secundo qõ etiam bic loquatur de fure. nã latro in genere sumpto fur est ¶ tunc solue vt bec intelligat fm illas vt diurnũ liceat si telo se defendat. Nocturnum liceat siue telo se defendat siue non dumtũ sine periculo rerũ vel persone parcere ei nõ possit. ¶ duas rationes diuersitatis suppõit. Una qz pꝰ aggrauat delictũ. Alia qz in die facilius fur cognosci possit. sed caue qz ppter hãc scõam rõnem Jac. de are. ¶ Pe. ¶ Ly. bic. ¶ Bar. i. d. l. furẽ. reprobãt distinctionem nocturni vel diurni. §. positam dicentes q̃ ex idẽtitate rationis ¶ equitatis debemus dicere si cognitio et potentia recuperandi est postea contra furem nocturnũ: tunc non liceat eum occidere nisi telo se defendat si cut nec in diurno liceret. Et idem econtra si diurnus esset ignotus: tunc hꝫ eum occidere ppter solum periculũ rerũ. ¶ Ad cõtraria rñ. q̃ frequentia facti nocent nõ ministeriũ iuris. contra istos clamat subtilis doctor. d. §. j. car. de Saly. patruus noster tanq̃ deuient a text. originali cui non põt rideri in. d. l. itaq̃. attenta aduertatur ibi posita per quam istoꝝ responsio reddik nõ iuridica. Itẽ qz frequens actuũ contingẽtia facit in frequentatis statui ius diuersum a non frequentatis: vt. §. de cpr. au. l. ij. in fi. ¶. ff. de pe. l. aut facta. in fi. ¶. l. capitalium. §. solent. sed frequentius contingit furta fieri de nocte ¶ fures tẽpore nocturno non cognosci. et sic maior impotentia est succurrendi rebus de nocte q̃ de die. ergo nimirũ si statutũ est ius diuersum: qz etiã tps aggrauat delictũ: vt. §. de adult. l. gracchus. Ad rõnẽ ipsoꝝ. Rñ. ipse q̃ illa nõ fuit rõ permissionis hꝫ cõstituendi ius pmittẽs. ¶ sic impulsiua nõ finalis. nam si nalis fuit vt minus pñmãt qui lege permittẽs facilius occidi se posse cõsiderãt q̃ si ordine iudiciario pcedak. Uel inquit ipse si finalis fuit nõ simpler nec sola: qz etiã actus frequẽtia ¶ nocturno non diurno tpe. ¶ si gl. vera qõ etiã validari põt alia rõne. nã dicimus q̃ violẽtiam licitũ est ppulsare cũ moderamine inculpate tutele. vt. §. vnde vi. l. j. ¶ vt ibi no. si fiat cũ armis hꝫ resistere cũ armis si fine armis tunc plurimũ fine armis. si ergo tẽpore diurno fur non defendat se telo nõ erit licitum illum telo occidere scõm regulã predictã. sed cum in nocturno reperiatur secus oportet nos dicere casum illum exorbitare a regula ratione aliqua ꝑticulari: scil: eet quia frequentia actuum ¶ tempus nocturnum aggrauant delictũ: vt. ll. §. alĩ. ¶ ꝓdicta no. in ar. vt in casi-

¶ Causa criminalis prosequi. vide bal. in. l. j. in fin. §. vbi decri. ag. op. et in l. fi q̃ cõsensu. §. de epi. audi. ¶ hic vbi ponit q̃liter hoc intelligak. et no. Jnno. in. c. ad petitionem. extra de accu.

c ¶ Delictum per ebrietatẽ cõmissũ ter. est de hoc. c. in ebrietatẽ. ¶. c. sane. xv. q. j. Car. in cle. j. de homi. in. viij. q. bar. no. in. l. respiciẽdũ. §. delinquunt. ff. de pe. et in. l. aut facta. eo. ti. ¶ in. l. diuus. et ibi Alc. ff. de offi. ꝓfidis. Are. i tra. maleficiis. inꝰ. scienter ¶ dolose.

c Js q. adõ bar. to. in. l. dãni. §. sabini. de dã. infec. et in. l. j. §. diuus. ff. eo. ¶ bal. in. l. si qsnõ dicã rapere. i. ij. col. §. de epis. ¶ cleri. ¶. l. fi fugitiui. §. de ser. fugi. ¶ ange. in. l. j. §. j. ff. qõ qsq̃ in. vbi hoc limitak ¶ per Ly. bic ꝓ bart. in c. i. §. iniuria. in vltima col. de pa. in ra. fir.

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus in quibus ꝫ capere debitorem fugientem liceat eum se telo defendentem occidere. facit quod dixi. ff. de erbi. re. l. neminem.

Occidens non ex proposito hoc ipsum allegare debet.

EUm qui. Qui non occidit ex ꝓposito nō punitur de homicidio si tamen citatus non veniet bona annotant̃ que recuperat veniens intra annum non postea nisi ꝑ principis indulgentia. b. d. cum glo. ¶ Et no. ꝙ reus debet allegare quod nō fecit animo occidendi quo allegato insurgit ꝓsumptio ꝙ verum dicat considerata percussione quā fecit cū calce[a] ⁊ latius qualiter defectus animi probetur dixi. ff. l. j. ⁊ qualiter fiat bonorum annotatio dicetur. j. de requi. re. l. j. ⁊. ff. Saly.

a ⁊ Cū calce. non em̃ ꝓsumit ille habuisse animum occidēdi. de quo vide Bald. ad hoc allegātē istū text. in. l. j. ff. de emen. ser. punietur tñ ō culpa tā ꝑ pena sum ipsius. l. ⁊ ibi bal. ff. c.

SI quis. [b] Etas adulta nō excusat a delicto. b. d. ex miseratiōe tamē etatis pōt minui pena: vt. l. aurilium. ff. in delictis. ff. de mino. de quo dic vt ibi. ff. si aduer. delic. l. j.

b ⁊ Mandans pariter cum mandatario punitur.

Maleficia penes voluntatem ⁊ ꝓpositum distinguitur.

Affectus non sequito affectu punitur. ⁊ nu. seq.

Animum occidendi qualiter quis habuisse probetur.

Occidere volens an vt homicida puniatur si tñ vulnerauerit.

SI quis. [b] Affectus ad actum proximum de ductus punitur ac si fuerit sequtus effectus. b. d. ¶ Nota. tria primū ꝙ lex cornelia pariter punit facientem ⁊ qui fieri fecit. de quo plene scripsi. ff. de accusa. l. non ideo. ¶ Nota. secundo ꝙ vnluntas ⁊ ꝓpositum distinguit maleficum. concor. ff. eo. l. j. ⁊ vide qō ibi scripsi. ¶ Nota. tertio ꝙ punitur affectus licet non sequatur effectus ⁊ hoc de rigore iuris qui locum non habet in statuto dicente si qs occiderit: qd de vero homicidio non de attentato loquit̃ sm̃ docto. qō fatet: sed an remaneat in dispositione iuris cōmunis dubito vt dicam in vlti. q. ¶ Opp. de. l. cogitationis. ff. de pe. So. ibi qui cogitauit ad nullum actum exteriorem processit hic fic. ¶ Oppo. ꝙ etiam actus nō puniat: vt l. vulgaris. j. qui furti. ff. de fur. Solu. ibi qñ agitur de punitō ciuiliter quo casu effectus debet esse sequtus nisi quādo delictū est de facili trahibile in exemplum: vt. l. si quis seruo. ff. de furt. ¶ Oppo. ꝙ etiam vbi tractatur de puniende criminaliter non puniatur nisi effectu sequto[c]. vt. ff. de fal. l. si quis legatum. ver. ceterum. Solu. sm̃ quosdam ibi per cū stetit: hic secus. sed certe ibi nō apparet quinimo potius dici debet per testatorē stetisse. alꝫ vt Jac. de bel. ꝙ ibi delictum est irregulare: ideo nō fic de facili punitur: vel ibi ꝑpter impotentiam iuris non fuit delictum consummatum cū puniatur qui fibi asscripsit in testamento sed testamentum non est qō solēnitate caret vt ibi in ter. ergo ⁊c. hic ꝑpter impotentiā facti. ⁊ inter ista est differentia vt statim videbis. ¶ Op. de. l. qui falsa. in eo. ti. So. ibi delictū ꝓpter penitentiam nō fuit sequtū: hic ꝑ eum non remāsit ¶ Oppo. ꝙ etiam si ꝑ eū non remāsit non puniatur. l. inter oēs. j. pe. ff. de fur. Sol. ibi delictū ꝑpter impossibilitatē iuris non fuit cōsummatum: hic impotētia facti. fallit tñ istud in delicto de facili trahibili in exemplū: vt. j. de fur. l. qui seruo. ¶ † Op. tunc ꝙ impotentia facti non finat eum puniri ac si effectus foret consummatus: vt. ff. de extraor. cri. l. j. ff. in prin. ⁊. j. fi. So. quidā ꝙ hic plus delinquit: qr ad actum facti pcessit: ibi minus: qr ad verbalem tñ Contra istam so. vf. l. si quis non dicam. d. de episco. et cleri. Solu. predicti ꝙ illa sm̃ pdicta est intelligenda vt qui rapuerit pena capitali id est mortis puniat qui attētauerit pena capitali. sed mitior qr deportationis puniatur. ⁊ sic illa verba capitali pena diuersimode summuntur vt alias verbum semel positum in. l. j. de offi. pcon. ⁊ le. alꝫ putātes ꝙ ibi fit par pena in vtroq; casu dicunt ꝙ ibi speciale qr delictum est atrocissimum in mulierem dedicata: qr iniuriam diuinā: tunc qr habet inficere ceteras in monasterio clausas ⁊ pro tanto ibi lex vetat nedum factum sed conatum. simile in. l. nemo. la. j. d. de epi. audi. ⁊ hoc sequitur Ja. de bel. alꝫ respondent priori contrario. j. de. l. j. d. de extraord. crimi. ꝙ ibi ꝑcessit ad actum remotum hic ad proximum. sed satis recidit in idem cum superiori. ¶ † Opp. ꝙ qui ad actum remotum processit pariter puniatur ac si ad effectum deduxisset: vt. ff. de postu. l. j. j. remouet. j. respon. So. ibi lex vetat ⁊ punit actum locationis. ⁊ sic quo ad illum casum delictum est consummatum. ¶ Op. quod nec qui ad actum proximum venit pariter puniatur: vt. l. si fugitiui. d. de fer. fugi. vbi transiens pede amputato debilitatis. et qui iam transfuerit vltimo supplicio: vt. ff. de pe. l. si quis aliquid. j. Solu. ibi glo. quod regulariter non pariter puniuntur vt ibi. fallit nisi per. l. aliud cauetur vt hic. cum simi. hoc sequitur Lymus. sed in contrarium casus ff. de re mili. l. j. j. is qui ad hostes. j. respon. Sed gloss. improbando text. ibi exponit ꝙ iam transiuerat sed ab ista recedit. ⁊ hoc non soluit. ¶ Quare Lyn. dicit ꝙ id qō ibi de pena capitali ō nō debet intelligi de pena mortis naturalis ꝫ ciuilis ꝙ erit mitior: ꝑ amputatio pedis puta deportationis. ⁊ hoc iō qr si seruus punitur pede mitius debet puniri liber vt. l. pedius. ff. de incen. rui. nau. ego credo qō ibi improprietur ter. cum nō dicat capitali pena sed capite. ⁊ ad differentiā cōcremationis ⁊ furce de quibus ꝓdixerat. ¶ Quare forte dicendum aliud in seruo aliud in libero vt liber acrius isto casu puniat: qr transfungere derogat militie ad quam transfuga erit assumptus. iō ille. j. est positus sub ti. de remilita. ad quā malitiā serui nō possunt assumi vt. j. qui mi. nō po. l. sup seruis. ⁊ ꝓ tāto mitius puniunt̃ serui. ar. cōn que scripsi in. l. seruus. j. ad. l. iul. de vi. Item qr serui ignorant domini cōsilia ⁊ secreta: ideo in sua facultate non habent illa prodendi iuxta illud euangelii: vocaui vos amicos et nō seruos: qr domini secreta ignorāt serui. ꝫ. j. j. de. l. si qs aliqd loquit de renūciatoribus consiliorū. Hinc forte est qō serui qui trāsfugerūt dño restituūtur vt. ff. de cap. l. postliminium. j. transfuge. non dico ꝓpterea eos impunes esse sed mortui forte non semꝑ tradunt. hinc est quod in. l. si fugitiui. pena dimissa est inde terminata vt pōderet qua causa seruus trāsfugere voluit vel an ex lascuia fecerit vel dicendum qō ibi nōdū erat loco ꝓximus in. j. is qui ad hostē. sic quicquid sit licet regulare istam materiam sit periculosum ꝑpter ignorantiam diuersitatis rationum tñ interpretationem benignioriem sequēdo possumus dicere distinguēdo. ¶ † Cum queritur an qualiter ⁊ quando puniat affectus [d] si non est sequtus effectus aut effectus ad actum exteriorē nō deductus. ⁊ sic stetit in meris finibus cogitatus. ⁊ tūc iure fori non punitur vt. ff. de pe. l. cogitationis verbo sed de iure politi dicunt theologi idem si in cogitatu nonperstitit: quia punire tur ꝓpter declarationem ꝓxime voluntatis quam habuit. aut affectus ad actum exteriorem est deductus: ⁊ tunc aut per actum istum affectus est consummatus: ⁊ tunc non est dubium quia super hoc non est nostra questio fundata. aut per actum illum affectus non est cōsummatus: ⁊ tunc aut hoc euenit ꝓpter eius pententiam ⁊ regulariter nō punitur: vt l. quod falsam. ff. de fal. qō tamen. j. de crimine stel. l. prima aut latius declarabo. Aut hoc euenit ꝓpter impotentiam ⁊ tūc ant fuit impotentia iuris aut facti si iuris non punitur vt. ff. de fur. l. inter omnes. j. penul. ita potest intelligi. l. si quis legatum. in prin. versi. ceterum. ff. de fal. vt. j. dixi. fallit in casu. l. si quis seruo. j. de furtis. ⁊ ibi ponitur ratio. Si vero fuerit impotentia facti: ⁊ tunc fac tria membra: quia aut lex a conatu absoluit ⁊ illam seruā quia certa. vt. ff. de exerci. l. j. j. si is qui. ⁊ de leg. primo. l. si quando. ⁊ ꝓ hoc potest adduci. d. l. si quis legatum. ⁊. l. gracchus. j. de adul. aut econtra lex conatum punit: ⁊ tunc aut in specie: tunc legem illam seruā in specie illa. in alꝫs autem speciebus ⁊ casibus ⁊ non expressis dic aut casus ille est species conatus vel attentati ⁊ de genere permissorum licet in specie non sequnta ꝓhibitum ⁊ in casu illo non expresso conatu talis non punitur. argu. l. maritus. j. de procura. ⁊. l. cum pretor. ff. de iudi. ita limito. l. j. j. remouet. de postu. nam ibi qui pugnauit notatur ⁊ qui conatus est operas locandi. si ergo non locauit ad verba tamen peruenit et non per eum sed per alium stetit ⁊ non punietur. aut est de genere ꝓhibitorum: et tunc quando et qualiter puniantur collige ex sequentibus. Si autem conatum punit in genere adnullius actus speciem descendendo ⁊ tunc quia non puto quemlibet actum vniformiter punibilem vt pena commensuretur culpe: vt. j. j. ⁊ infra de his qui la. l. j. et extra de homici. c. ficut dignum. ⁊. j. de rap. vir. l. j. ideo similiter solutionem collige ex sequentibus aut de conatu lex expressim nullam facit mentionem. et hoc tertio casu dic aut in ciuilibus conatus non punitur. ff. de fur. l. si quis vroꝛi. j. neq; verbo. ⁊. l. vulgaris. j. qui furti. Aut in criminalibus ⁊ tunc aut ille actus per quem dicitur ad conatum peruenisse non tendit in sui forma vel figura ad consummationem affectus ⁊ non punitur sicut localia donare mulieri gerens in animo eam successisse subducere. aut actus ille in sui forma vel figura tendit ad consummationem affectus: et tunc actus ille punitur: sed diuersimode. nam aut est ꝓximus consummationi ⁊ facto principali. et puniur ac si affectus fuisset consummatus: vt hic. ⁊. ff. eod. l. j. j. diuus. aut actus ille non est ꝓximus consummationi: ⁊ tunc aut actus ille cadit in speciale nomen maleficij ⁊ punitur pena illius maleficij. Exemplum sume in fractore ostiorum qui tenebitur ex illo titu. ff. de effrac. et in portante arma alium occidendi causa qui punietur pena legis ciuilis vel municipalis arma portari prohibentis. aut actus ille non cadit in speciale nomen maleficij: ⁊ tunc pena extraordinaria iudicis arbitrio punitur: vt. ff. de extraordina. cri. l. j. et secundum predicta intelligi pōt. l. si quis non dicā. C. de episco. ⁊ cle. vel ibi speciale vt actus verborū grauius puniat vt in contrarijs dixi. Hec no. quia per hec multa decides in practica nec sunt eadē cū verbis Ly. positis in. d. l. si qs non dicam. audio tñ ꝙ Bal. hic dicebat vnum notabile verbum duz legeret istam. l. videlicet ꝙ vbi per. l. punit affectus ac si fuisset cōsummat⁹ iudex pōt ex potestate

testate sibi a. l. cōcessa mitigare penā si vult sed non necessitatur. ⁊ hoc ꝓ ter. singulare in. l. aut facta. j. de pe. qō est cōsidi tenēdum. ¶ Opp. cū gl. j. de. l. in. l. ff. c. So. vt in ea. ⁊ qualiter tūc culpa puniat dixi. ff. c. l. j. in fin. ¶ Quero cū gl. fi. j. est pena huius. l. cor. ⁊ dic vt in ea. ¶ † Ulterius extra gl. quero qualiter cognoscet ꝙ habuit animū occidēdi. Dicit docto. ex ipso actu ⁊ facti attrocitate ꝓsumit: vt. ff. eo. l. diuus. ⁊ de dolo excep. t. l. j. ad fi. per exteriora eñ ꝺ̄judicat animus. vt. ff. de tut. ⁊ cura. da. ab bis. l. bi qui. ⁊. j. de insti. ⁊ substitu. sub cōdi. fac. l. repebēdē da. ⁊ ibi gl. ⁊ qualiter cōtrariū ꝑbet dixi. ff. c. l. j. habes mō expeditam materiā qualiter puniat qui minus delinquit ꝙ voluit. sed qualiter econtra qñ plus delinquit ꝙ affectauit dixi in. l. qñ multa. j. ad. l. iuliaꝫ de vi. ¶ † Ultimo ab extra quero iuxta qō in tertio notabili dixi pone ꝙ statuto municipū cauetur vt qui occiderit ⁊ qui vulnerauerit sm̃ diuersitatē vulnerum ⁊ in quo loco diuersimode puniat an si quis habuerit animuz occidendi ⁊ ꝑ eū nō steterit ꝫ vulnus tm̃ intulerit an veniat puniendus de vulnere tm̃ sm̃ formā statuti an vero vt homicida secundū ius cōe qō videtur qr iste est casus medius omissus a statuto. ⁊ sic remanet in dispositiōe iuris cōis: vt. l. si extraneus. ff. de condi. ob cām. cū simi. Item vt legum correctio cuitet. vt. l. ꝓcipim⁹. j. de appel. qō iste sit casus medius ⁊ separatus ab occidente ꝓ̄z hic. ⁊ clarius. ff. c. l. j. in prin. Item ꝙ hoc facit qr statutū disponit super vero: ergo non extendit ad fictū: vt no. in. l. iū. j. hec verba. ff. de neg. gest. Item ꝙ statutū exigit rem ꝑfectā cōsummatā. l. j. j. hec verba. ff. qō quisq; iur. Item qr erorbitat in aliquo a iure cōi cūde iure cōi non ois occidens decapitet: ꝫ is demū qui est bumilioris vite qui vero est honestioris vite deportat: vt. ff. eo. l. eiusdez. j. fi. igif extra se nō extendendū. ⁊ ita vidi practicari semel. Sed vt dixi bar. dicit ꝙ practica cōis est in contrariū. ⁊ ꝓ ea facit qr cum statutū puidet vt decapitet in casu occasionis in alio casu ꝑbere vf in quo alꝫ idē puidet ꝓius cōe. ar. l. si maritus. d. de pcu. cū simi. ⁊ ibi no. Item qr in casu vulnerū statutū non distinguit quo animo vulnerauerit. ⁊ fic in omni casu simplr ⁊ indistincte debet intelligi: vt. l. j. j. ⁊ generaliter. ff. de leg. ꝑstā. cū simi. Item qr statutū venit ad correctionē iuris cōis saltē in pena deportationis ⁊ indistincie animorū. Item ꝙ si aliter dicat statutū quod mandat cōtumacē bānīri ⁊ si bānitus in fortiā cōis peruenerit decapitet locū nō poterit habere in eo qui fugit animo tñ occidendi fecit: qr si dicimus hāc cām remanere in iure cōi debent bona annotari ⁊ intra annū veniēs recuperat bona. ⁊ de crimine audiet ꝓpetuo: vt. j. de requi. re. l. j. ⁊. j. ⁊ inde nō posset tūc. j. instatia statuta cām finire. ⁊ ob istā cāz forte est iducta practica quā dicit bar. quā seruare puto tuti⁹ cē. ꝫ si ꝫstaret ex cuidētib⁹ indicijs de alio occidēdi posset pena ex iudicis arbitrio alterari.

1 ¶ Si quis dictio tam marem ꝙ feminam includit.
2 Occisio infantis piaculum grande.
3 Pregnātem puriēs si abortiuū fecerit lege cornelia punietur.

SI quis. Qui necauit vel necare voluit ifantē punit. l. cor. de sica. ¶ † Not. iste ter. pōt allegari ꝙ dictio si quis cōprehēdit mare ⁊ feminā ⁊ fic in penalibus masculinum cōprehendit femininum. ⁊ tūc concor. ff. de rap. vir. l. j. in fi. potest etiā allegari hec ad oppositum. vnde recordare de eo in tempore opportuno. ¶ † Item ꝙ no. ifantis occisio est delictum piaculare: et fic magis execrabile ⁊ horribile ꝙ occisio maioris. ¶ Et not. primam gloss. que intelligit etiam anteqū nascitur. ¶ † Ex quo dicit Ja. bu. ꝙ si quis percusserit mulierem pregnantem. ita ꝙ peperit abortiuum ꝙ si in dolo fuerit puniatur. l. cor. alias secus: vt hac. l. cum gl. sed de iure municipali[a] quo cauetur vt qui hominem occiderit occidat asserit dubitatiuz fuisse: qz is qui est in ventre non dr homo in re sed in spe: vt. ff. de mort. infer. l. negat. ⁊. j. de post here. insti. l. pe. ⁊ minus dr esse quod est in spe ꝙ in re. vt. l. minus. ff. de reg. iu. ⁊ sic statutum non videt locum habere. Dicere tū videt ꝙ quidam dixerūt ꝙ si tunc erat. rl. dierū ⁊ fic animatus sm̃ medicos ⁊ phylosophos ꝙ puniat pena statuti nō attento an habuerit animū eū occidendi necne: qr statutū non exigit dolum. si aūt non erat. rl. dierū iudicio medicorū quibus hoc casu esset standū tunc non puniat mihi vf ꝙ sit recurrendū ad materiā qñ qs deliquit vltra cogitatum an ⁊ qualiter puniat quā scripsi in. l. qñ multa. ⁊. ad. l. iul. de vi. ¶ Nec obl. ista qz hic sciebat mulierē pregnātem ⁊ animū habebat occidēdi ventrē. ¶ Item qō ipse dicit ꝙ statutū nō requirit dolum non puto verū qr istatuta penalia recipiunt iterpretationē restrictiuā secundum ius commune: vt plene scripsi. ⁊. de nota. l. iū.

SI forte. Primo questio bipartita. Secundo eius solutio. secūda ibi. in eadē. Casus. Ad probandum quod vir vxorem voluit occidere vel cōtra ferri sunt vtriusq; torquendi. hoc dicit. Nota quod per eos qui domi sunt talia crimina presumuntur sciri ⁊ per eos probantur. concor. l. verba. ⁊. de adul. ⁊. l. consensu. iuxta medium. ⁊. de repu.

¶ De his qui parentes vel liberos occiderunt. Rubrica.

¶ Continuatio per se patet. Saly.

1 ¶ Occidens parentes vel liberos pena paricidij punitur. et numero. 2.
3 Filius an possit impune patrem bannitum occidere.

SI quis. Primo dictus. Secūdo illud circa penam declarat. secūda ibi: nec ꝙ. Casus. † Qui parētes aut liberos occidit vel occidere tentauit punitur pena paricidij[b] que hic subiungitur. hoc dicit. ¶ Not. penam atrocissimam cui non possit impune patrem bannitum occidere. liber. ⁊ no i. l. negat. ⁊ ibi Odra. de mor. inte est in vsu. sed decapitantur de consuetudine ⁊ carere forte debent sepultura vt olim. ¶ Oppo. qui occidit liberos vel parentes indefinite non puntatur hac pena que solum est statuta contra eum qui occidit patrem vel matrem auum vel auiam. vt. ff. b eo. l. penul. Solu. vt in glo. j. que ad rem. illum subaudit vel similes personas. sic ⁊ alias in. l. ita pudor. d. de adul. et. l. ob es. de predōs mi. ¶ Ego credo quod olim pena paricidij fuerit mutata contra occisores parentū tātum. ⁊ qō in. l. pe. ff. de aduo. ⁊ nō vltra fit mentio sed debet suppleri in ceteros ascendentes vt hic in glo. sed non credo qō ecōtra olim fuerit inuenta. Ratio quia rubr. ⁊ nig. ff. eo. loquuntur de. l. pompo. de parici. et eius pena. sed ab allusiōe vocabuli de qua in. l. iū. j. appellata. ff. ff. cer. pet. paricidium est[c] parentis cedes vel excidiū igit merito omnium parentum occisio erat per. l. illam punita cum parentes in insitum extendantur vt hic dicit glos. sed quando econtra parentes occidunt liberos fuit additum per constitutiones nouas. vt hic in rubro ⁊ nig. nam aliter rubricatur hic quam in. ff. vel forte glo. simpliciter vera ⁊ paricidium qō idem est quod parentis excidium vel cedes sumitur ibiin passiua vel actiua significatio c ne vt declarat. l. ista. ¶ † Oppo. tunc qō pena ista parentes vel 2 liberi non debeant puniri. vt. ff. eo. l. j. vbi dicitur qō pena. l. cor. de sica. puniuntur. Solu. varijs modis vt hic in gloss. iū. et fm doc. vera solu. est quod vtraq; l. tenentur: quia diuersis considerationibus ⁊ dupler maleficium cōmittitur scilicet paricidium inquantum pater: ⁊ homicidium inquantum homo[d] ergo duplici lege potest teneri. vt. l. senatus. ff. de accu. qui autem duplici. l. tenetur an et quādo vtraq; puniat dixi in. l. qui de crimine. d. de accusa. ¶ Quero quid si nec annis nec mare est proximus. 3 Respon. vt in gl. quinta ꝙ bestijs traditur vt. ff. c. l. pe. ¶ † Quero extra supposito ꝙ per statutū bānīti possunt occidi impune an filius patrē bānītū possit occidere impune. ⁊ dicit Dy. ꝙ nō qr quorum fame parcit multo magis eorū vite vt. ff. de adul. l. si adulteriū. j. si liberto. sed filio nō ꝫcedit famā patris denigrare vt. l. mutus. j. matrimonio. ff. de iure do. ¶ Contrarium fuit de facto cōsultū per collegiū perusinum qr bannitus qui potest impune occidi iudicatus est transfuga ⁊ hostis ciuitatis illius. ar. d 1. amissiōe. j. qui deciuit. ff. de capi. di. sed patrem hostem pōt filius impune occidere ⁊ ꝫ. l. minime. ff. de reli. ⁊ sum. fu. ergo ⁊c. ¶ Non ob. cōtraria qr pater quē filius deprehēdit in adulterio iste hostis iudicat ficut pdit ciuitatē ita filiationē vel paternitatem vt. ff. de cap. l. postliminium. j. filius. et ideo nec ob sequimur nec reuerentiā vel pietatē ei debet vt. d. l. minime. isti possunt dicere bene ⁊ male scōm varietatem bannitorum: ideo vide que de istis bannitis scripsi in. l. j. d. de here. insti. in repetitione mea.

¶ De malefi. ⁊ mat be. ⁊ cc. si. Rubrica.

1 ¶ Maleficus quis sit.
¶ Cōtinua rubrica: qr nedū gladio sed ꝑ venenū ⁊ incātatiōes ⁊ maleficia extinguunt hoies ideo hec rubrica est posita post pores. ¶ † Querit Ja. bu. qs sit maleficꝰ. respōdet omnis maleficiens sed qr isti incātatores sunt alꝫs petores. hoc nomē in spē est eis attributū. vnde cū proferf hoc verbū maleficus de istis intelligitur. vt. j. eo. l. nemo. sicut in opere virtuoso per excellentiaz cum dicitur propheta intelligitur de psalmista dauid.
¶ Venenum emens causa alium intoxicandi punitur.
1 Venefícus an includatur sub statuto de homicidio.

IDEus. ¶ Not. ꝙ veneno quis extinguitur e vt hic. ⁊. l. iū. j. quoniā appel. non reci. f ⁊ tenet. l. cor. de fic. vt hic. ⁊. ff. ad. l. cor. de sica. l. ciusdē. in pn. ¶ † Sz queri pōt an coipso qō qs venenū emit⁊ aliū occidēdi cā puniat. l. cornelia. ⁊ vf casus qō sic. ff. ad. l. pomp. de parici. l. j. in fi.
¶ In Zelum facit qr ad actū primū nōdū ad huc venisse: igitur

a ⁊ De iure municipali. Tu vide bal. ⁊ pleni⁹ aler. in. l. qō ōz. ff. de libe. ⁊ postbu. q tenet ꝙ nō tenet de homicidio per. l. cum inter veteres ⁊ ibi Bal. C. de fideicō. libe. ⁊ no i. l. negat. ⁊ ibi Odra. de mor. inte.

b ¶ Punit pena paricidij. sed qd an paricida puniat ꝑ solo attēctatu. no. in. l. j. j. fi. ff. d pari. vbi ter. qr fic qñ cuz veneno ꝫ quid de cōscio paricidij dic qr te netur. l. vtrum. et ibi Bar. ⁊ Alex. de paricid. adde Bar. in. l. j. j. eo. ff. ad sillecianum.

c ¶ Paricidiū. qō dicat paricidiuz no. in. l. j. ff. de parici. Item adde qō paricida dicit qō occidit patrē naturalē tm̃ bar. i. l. qr semper. ff. de in iusvo. bal. in. l. cū acutissim. i. j. eo lum. d. de fideicō. ⁊ in. c. naturales. fi de feu. fue. 2 tro uer. in. c. Item. ⁊ adde qō paricida dicit ēt q̄ pcurat carcerari pfrezvel fratrē vel similes improprie bal. in c. j. j. fi. que fit prima cā bene. amit.

d ¶ Et homicidiū inquantū homo. sed an appel. homicidij veniat pa ricidium Bal. in. l. fi. in. j. col. v. iuxta pdicta. d. in q. cau. in inte. re. nō est necesse. qō nō per aler. in. l. j. cen a tus. de accu.

e ¶ Extinguit. ad de ꝙ veneno mortuus cognoscit ex liuoribus in toto corpore ⁊ spumis ore fluētibus et si cremetur cor ille sum remanet a veneno preseruatū. Sueto. i. callicula in prin.

¶ Venenū emit adde qō venenuz malum vendi vel emi non pōt. l. qō sepe. j. veneni. de contrahen. em

a ¶ Multum clandestine. adde.l.cum fratrē.ff.de bis q̄bus vt indi.⁊ ibi bal.in.j.no.q̄ venenatio est crimen occultū ⁊ sapit p̄ditionem vt ibi ⁊ bal.in.l.nemo.in.ū.col.in v̄sic. simile est in beneficio.ff.de fum.trini.

b ¶ Nullus. Adde hic q̄ zoroastes in perside reperit artē magicā ser milibus annorū ante mortē platonis in suū ln ea agona- cem fuisse qui fuit quinq; milib⁹ an- norū aſ bellū tro- ianū. alij tū dicūt a fuisse aliū zoroa- stes, p̄cedētū. hec plinius.li.xxx.in 2 p̄n.qō no.ad ma- teriaz hic de q̄ ēt xxvj.q.v.p totuz.

c ¶ Eorū adō azo. hic in summa et bart.⁊ adde q̄ ēt 1 de iure ciuili sunt b phibite incanta- 1 tiones ad finem boni vt p inuenīē do thesauro.li.j. de thesa.lib.x.aq̄ mō puniātur in- c cantatores. vide xxvj.q.v.ℨ facrile gos & instigatur si incātatio nō sa pit heresim et est d vitis p̄ba alscar cerantur ppetuo.

d ¶ Nemo. adde q̄ qui diuinatorem cōsulit homicide comparat ⁊ ciuili bet criminoso in spe. de accus. ver. item q̄ est homi.

e ¶ Artē magicā exercētes qūo ma gici puniunt. ad de no.xxvj.q.v.ℨ sacrilegos. nec eos fine p̄missu dei fa cere est credēdum xxvj.qō.v.nec mi- rum. 1

f ¶ Ut bānit⁹ ad c de no.p bart.in.l. 1 iij̄.ff.ad.l.iuliā ō 2 vi p̄ua.⁊ in.l.fivi- ctimi.ff.ō re iu.et old.ℨsi.ccr.⁊ adde q̄ sit ista lex ē fin gu.in.l.ij̄.ff.qbus ad li.pcu. non lz. 3 f

g ↦ Captus a fami g lia. Tu vide de h vltra no. in pced. apostil.bar. in.l.i laqueū. ff.de acq. re.do.⁊ in.l.liber tas.⁊ ibi alerā.ff. de.sta.ho. Jmo.i l.publi⁹.ℨ.l.ff.de condi.⁊ demō. et are.insti.de re.di ui.ℨ.illud q̄stiū.

detur tutū si ponamus q̄ ei licuit tūc occidere ⁊ si non licuit tunc de occiso non tenet ⁊ quod nō licuerit p̄bat victus.ℨ.arripiat.et succedit ratio q̄ tūc sub p̄tectione potestatis ⁊ eius familie dice tur esse ⁊ signa p̄hibite violationis secum habere ergo ꝛc.ar.ff. de rerū di.l.sanctū.⁊.ℨ.vt nul.liceat signa ꝛc.in rub.⁊ ni.Sed po tes dicere q̄ statutū excusat eū a pena occisionis sed non a pena violētie illate potestati mediante eius familia.dicam igitur cum lenius puniri vt statutū cum excuset in aliqno ficut instus dolor vt.d.l.gracchus.in fine.

¶ De sepulchro violato. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo.

¶ Contractus nullitas non excusat a pena.
1 Crimen sacrilegū cōmittitur si res religiōi destinata rapiatur.
2 Venditor punitur eius voluntatem emptor attigit.
3 Criminaliter agi quando dicatur ⁊ quando ciuiliter.
4 Sepulchrum proprium violans an teneatur.
5 Tabellio instrumentum falsum conficiens pena falsi punitur.
6 Testis an puniatur de testimonio fallo licet nullo.
7

RES. Licet diuisionē ex tēsiua nō patiſ quia tota sub vna cōstructione ponit tamē diuisione intensiua pōt diuidi vt primo thema ex quo tacita resultat q̄ō. Secundo dubitandi ra tio vel obiecti receptio. Tertio solutio. secunda ibi.tā ⁊ ſi.tertia ibi:lese. Casus. qui rem religio- sam cōtractat p̄tertu cōmereū interdicti punit pena quasi sa crilegū.h.d. ¶ ℨ.o. nullitas cōtractus nō excusat a pena.cō cor.qō no.glo.in.l.nemo martyres.ℨ.de fac.fan.eccle. ¶ Opp. primo ⁊ extra glo.q̄ hec.l.nō facit ad titulū cōtra.ℨ.quibus.ℨ. de nouo codi.compo.⁊.l.ſi vno.ff.loca. Sol.q̄ hic res ista erat pars sepulchri forte statuta:vt.ff.co.l.ij̄.vel bostium sepulchri ⁊ 2 civis romani nō eius hostis:vt.l.sepulchra.ff.eod.⁊ dixi sepul chri nō monumēti p̄ter id qō in seq.cōtrario dicami. ¶ Op. igitur scō q̄ pro re destinata religiōi cōmittat crimē sacrilegū vel quasi quantūcunq; cōtractaref:sed furti:vt fur.vt.l.ſi nō duz rem templo.quinmo de ea cōmerciū valeat vt rei p̄uate:vt.ℨ. de relig.l.monumētoū. So.consitendo contrarium vt in glos.j. ideo dictio imo hic stat correctiue. Et est ratio vel q̄ ponitur in ter contraria vel ſi diuersa maior ratio est in sequēti q̄ in p̄ceden- denti. ideo non pōt stare augmentatiue sed necessario correctiue vt scripſi.ℨ.de nouo.codi.cōpo.ℨ.q̄ib⁹.⁊ dic vt ibi. ¶ Op.ij̄. q̄ etiā de religiosa valeat venditio.vt.ℨ.de coōtrahē.emp.l.ij̄. ⁊.l.liberi.Sol.vt in glo.ij̄. quā declara nam in p̄iudicium rei vel eius ratione ⁊ respectu emptio nō subſistit vt hic. sed ratio- ne obligat.ōis inducēde inter cōtrabentes rōne interesse adhuc idē ſi vterq; solus emptor fuit sciens.secus ſi vēditor sciēs ⁊ emp tor ignorās fuit:vt in contrarijs ⁊ idē quātum ad penā inferen dam sciēti nō ignorāti.vt.l.eum qui duas.ℨ.de adul.⁊.l.amplis- simi.ℨ.de exca.tu.⁊ hoc vult glo.dū illas.ll.all: gat. ¶ Op.ij̄. q̄ licet rem religiosam attingat non p̄terea puniunt: q; solus tactus non reperit̄ p̄hibitus:vt.ff.ad.l.iul.pec. l.i.⁊.ij̄.⁊ huius timoze est facta hic.ij̄.⁊.ij̄.glo.in p̄in.que hāc.l.intelligit secun dum illā ideo dixit q̄ hic attigit auferēdo ⁊ cōtractādo. Allij di rerūt q̄ ex solo cōtractu puniunt absq; cōtractatiōe: vt hic not. gl.ij̄.in fi.qō nō tenet Ey.ar.l.interpretatione.ff.de pe. ¶ Post set forte opi.ꝛcor.per no.p gl.⁊ Bul.de cu.in.l.nemo martyres ℨ.de sa.fan. eccle. vt ex tractu nulla contractatione sequuta pu niātur extra ordinē. sed contractatione sequuta pena ordinaria in casu nō sepulchro violat. accedat qō dixi.ℨ.ad. l. cor. de sica.l. is q̄ telo.in distinctiōe ⁊ solutiōe ij̄ū. de.l.ij̄. ff.de extraor. cri. 3 ¶ Quero qd si solus emptor attigit voluntate venditoris an vēditor tūc puniet.gl.rñ. q̄ fic.p.l. minus instructus. ℨ.de acq. post.qō fatet ¶ De.si p̄ite vēditore attingat aliter secus.arg.ff.de flumi.ℨ.sed ⁊ si is.qō placet. ¶ Hec ob.l.minus instructus. quia ibi tractat de liberādo vēditore a traditione ad quā tenebatur hic nō q̄ ad eā nō erat astrictus:vt.ℨ.dixi. Jtē ibi ne emptor ca dat in delictū nisi p̄ius fuerit vt.d.ℨ.sed si is.qō no. ¶ Quero in quo crimine dicanf incidisse dic quasi sacrilegū: vt in p̄n. gl. ſi.vsqs ad v̄.⁊ otiſ. ¶ Quero tūc qd agak ⁊ rñde vt in gl. quā de clara sic. Hā aut agit criminalr. i. vt pena applicek fisco et tunc pena est viginti aureoꝝ:q̄ꝫ maior vt dicā.j.co.tit. l. qui sepul chra. Aut queris qñ agit cuilr ad penā applicādā actori ⁊ tūc distingue ex qua cā agak q̄: aut sepulchrum violaſ in habitan do aut diruendo. Primo casu in ducētis aureis. Scō casu di stingue.aut agit extraneus qō pōt cū actio sit popularis.ff.co.l. ij̄.in fi.⁊ tunc in centū aureis. Aut is cuius interest ⁊ dak actio in factū ad interesse dūtā. excedat centum aureos. Item interdi ctum qō vi aut clā.qō est restitutoriū:vt.ff.co.l.ij̄.⁊ in alijs. ll. in glo.alleg.nō aūt cōpetit ei actio. l. aquilie. q̄ illa cōpetit dño.l. itē mela.ℨ.legis.ff.ad.l.aquil.at rei religiose p̄uatus desit esse dñs.vt.l.in tm̄.ℨ.sacre.ff.de re.diui. ¶ Ex ista gl.tu habes no. qō vbi ex crimine pena certe quātitatis infligit applicāda fisco

a dicit criminaliter agi.b vbi vero parti est applicāda dicit ciuili ter agi.⁊ hoc idē dicit glo.i.in.l.aut dānū.ff.de pen.ℨ in.l.ſi qua p calū.ℨ.de epi.⁊ cle. dicit ciuiliter agi, et iā vbi pena certa appli catur fisco ⁊ idē.l.eo.l.q̄ sepulchra:potes dicere q̄ gl.abutit his vocabulis ſm diuersas ꝛsideratiōes ⁊ respect⁹.nā habito respe ctu ad penā corporis afflictiuā pena pecuniaria fisco applicāda pōt dici ciuilis.sed habito respectu ad eā que parti id est actori applicaf que ciuilis nūcupatur ea que fisco applicaf tūc ciuilis 5 appellaf.ideo glo.nō sunt ℨrie sed diuerſe. ¶ Quero successiue cū glo.ſi ille cui⁹ interest sepulchrū violauerit an teneaf dicit gl. c q̄ fic.ar.l.aliud.ff.ſi ser.vē.mel⁹ facit quia ex quo res est facta re ligiosa p illationē mortui in bonis eius esse definit.vt.l.in tm̄.ℨ. sacre.ff.de re.diui.igit nec ipse ammouere pōt.vt.l.statuas.ff.de acqui.rerū do. ¶ Crimen lec lex facit ad.q.vt tabellio q̄ fecit 6 falsuz instrm̄ qō alias nō vz nihilominꝰ puniaf pena falsi qō di b xit Dy.esse verū b ista ratione:q̄ quātū in eo fuit cōsummatū est delictū cū sufficiat in delictis affectio cū actu extrinseco.licet non sequaf effectus.vt.ℨ.ad.l.cor.de fic.l.is qui cū telo.Ly.vero idez dicit qñ vitiū nullitatis est insubile.ſi aūt ſi visibile dicit eum nō puniri pena falsi.sed extra ordinē.ppter crimē stellionat⁹ qō cōmisit.ppter dolū.ad pbandū predictā distinctionē visibilita tis vel nō inducit p̄o casu.l.ſi quis legatū.ij̄.ſin fine.ff.de fal.Bar. vero ibidē bāc diuersitatē dicit esse.cōtra p̄ncī.d.l.ſi qs legatuz vbi incidit in penā falsi.⁊ tñ legatus erat nullum q̄ rei sacre vel vſui publico deputate.⁊ inquit Bar.vitiū nullitatis ibi esse ap parēs ⁊ est verisimile.murozqō ex hoc reprehēdit Ly. Primo q̄ nō est credendū q̄ testator vel scriptor ibi specificauerit vitiū rei.i.qualitatē sibi cohērentē p quā appareat ex inspectione scri pture legatū nō tenere.Scō q̄ instrm̄.i.testimoniū non est ibi nullū licet in ea parte legatū sit nullū.alia tū legata ibi peti pōt. Sed ratio Dy.⁊ Ly.est formata vbi aliter instrm̄ esset nullū et hoc dñ vidit RL.malū.qui in hac.q.cerſ distinxisse.aut vitiuz est in materia aut in forma aut in alio extrinseco.⁊ primo casu non cuitat penā falsi.vt.d.l.ſi qs legatū.in p̄in.Secūdo casu cuitat vt ibi in.ij̄.ñ. Tertio casu nō cuitat vt ibi in.ij̄.rñ.licet Barto. bis verbis nō cōtentus suo more solito illa nitik in rudi forma trāsmutare.ideo eius verba nō curo recitare nisi in eo qō addit qñ vitiū esset in forma.ſ. aut ex tali instrō posset aliqō p̄tendi cūi pararī.⁊ tūc puniat p nō.j.de fal.Doꝛ aut nō posset aliqō iudicium pararī.⁊ tūc nō puniaf.vt inquit Ricar. ¶ Ego p̄o lucidiori veritate indagāda puto bz dec lati⁹ fore ruminanda.ideo plen⁹ aliqualiter.q.extēdēdo potes dicere distinguendū.nā in terdū vitiū falsitatis est cā annullatiōis instrumēti interdum eꝫ vitiū nullitatis est cā falsitatis instrumēti interdū neutrū ſit cā alteri⁹ qz ex diuersa radice ꝓcedit vtrūq;. Primo casu indistin cte punik siue vitiū falsitatis ſit cā annullatiōis totius instrī siue eius partis:qz qō iuris est in toto ⁊ parte.vt.l.q̄ de tota.ff.de rel ven.Scō casu adhuc idē ideo ſi tabellio solēmitatē instrumen ti scies,vel scire debēs sciēter omittit pena falsi tenef.l.iubemus in.ſi.ℨ.de testamē.Scō casu facit quatuoꝛ mēbra.nā aut vitiuz 7 nullitatis ꝓcedit cā substantiua seu forma ꝓpsius instrī aut ab eius cā effectiua seu materiali aut ab et⁹ cā subiectiua seu cā ma teriali aut ab aliquo extrinseco accidēti. Primo casu sume exem plū qñ dies cōfecti instrumēti vel loc⁹ in quo vel nomen cōsu⁹is vel nō legitimus numerus testiū reperitur ſcriptus puta ſi tres exigunt duo reperiunk ⁊ his casibus procedunt opi.p̄dicte ⁊ vī qō pena ordinaria nō debet puniri quicqd dixerit Dy.qz cū forma deficiente deficiat esse rei nō pōt dici esse fabricatum instrumēti.⁊ per cōsequēs nec falsum instrumentum cū qualitas non possit esse sine subiecto.vt.l.nec vilā.ℨ.ſi quis abeuntes.ff.de pe ti.here.⁊.l.ciⁿ qui in prouincia.ad ſi.ſi.ſi cer.pe.⁊ hec vī fuisse rō tex.in.d.l.ſi quis legatū in prouin.ver,ceteri.quē Ly.inducit ℨ Dy.p̄o hoc etiā succedit illa ratio qz nō perficit qō potuit igi tur ppter penitentiā in falsum nō incidit.l.qui falsam.ff.de fal. Jtē qz ⁊ ſi voluit ius annullās instrumentū ⁊ refsitit igitur pena ordinaria falsi non debet puniri.l.inter omnes.ℨ.pen.ff.de fur. ¶ Ego his non obstāribus credo qō Dy.saluetur.ideo distin guo.aut hoc vitiū formale caufatum fuit a penitentia sue pure intentionis ⁊ hoc cōstat ⁊ nō punitur.aut fuit causatū ab igno rantia eius vel inaduertētia.⁊ credo quod puniatur nō qz falsuz instrumentuz confecerit vere:sed qz confecre voluit ⁊ quantum est in scipso voluntatem ad actum deducendo fecit quod sciuit ⁊ potuit vt Dy.dixit.⁊ sic nō ob.prima ratio qz fateoꝛ qō vere nō fecit sed puniturac si fecisset instrumentū falsum. Nec etiam ter tia qz ius non resistit eius p̄ue voluntati.sed eius inaduertentia vel ignorantia. Nō ob.l.ℨ quis legatum.qz illa.l.loquitur in quodam falso irregulari ⁊ ex p̄sumptionibus p̄uenīte quod pz qz per Jtiā p̄sumptionē purgaf.vt.j.de bis q̄ sibi asscri.l.j. nūmi.tū igitur ſi testamēto nō perfecto lex falsitatē non p̄sumit maxime qz ⁊ ſi testatoꝛ testamēto impfecto se subscripsit penā q̄ sibi asscribit euitaf qnimo ⁊ ſi ſpālis fuit subscriptio etiā legatū p̄stit.vt.ff.de fal.l.ij̄.ñer.⁊ p tāto cū illa.l.loquaf in testamēto non perfecto qz nondū subscriptio merito non punit ibi de fal so.secus ſi foret subscriptum lz non iure factū vt ibidez sequitur in ter. ¶ Aiut dubitaf an ex penitentia ignorantia vel in aduer tentia hec p̄uenunt ⁊ credo q̄ ſi illud non deleuit de libro ratio num suarum ⁊ ce piam parti tradidit ⁊ sic quo ad eū p̄o perfe cto tuit habitum quod defectus ille potius debeat iudicari ex ignorantia vel inaduertentia q̄ ex penitētia quod dimitto in iu a dicis arbitriō qualitates extrinsecas cōcernentes hoc de primo mandato. ¶ Secundo casu qñ vitium c nullitatis procedit a cau sa effectiua cuius exemplum sume qñ quis falso in libro ratio num suarum alium sibi fecit debitorem nam scriptura illa nil p bat:vt.ℨ.de p̄oba.l.exemplo.⁊ de ſi.instru.l.instrūmēta. Item ſi quis vt tabellio ⁊ persona publica falso sibi confeciat instrm̄ habens formā ⁊ solēnitatē publici instrumenti nam nō vz quia tabellio debet esse persona diuersa a contrahente etiā ſi narra ta essent vera:vt.l.falsus.ℨ.j.ff.de fal.⁊ isto casu etiam pena falsi punit qz quantū ad eū fuit validius falsitatem cōsummare non potuit vel sciuit ⁊ de hoc est casus.in.l.domus.j.de fal. ¶ Ter b tio casu quādo vitiū nullitatis est in causa subiectiua seu mate riali boc est in confectis ⁊ pbādis per instrumentum tunc indi stincte punik siue illud vitiuz causetur ex defectu rei in contractu vel legis dispositione deducte cuius non fit cōmercium:vt hic ⁊. ff.de fal.l.ſi quis legatum.in p̄in.siue causetur ex defectu forme contractus per instrumentum probandi:vt quia solennitas vel forma alias debita non reperit scripta.siue causek ex defectu cau se efficientis contractum vel dispositionem puta qz persona de qua scribitur non fuit habilis ad contrahendum.Et in omnib⁹ est rō qz tabellio falsum curauit ꝓfcere instrm̄ ⁊ perficit ⁊ qua ra tione nullitas cōtractus eū non excusat qō nullitas causatur ex defectu rei eadem ratione quādo ex defectu forme vel efficientis cause ipsius contractus non debet excusare ⁊ p̄o hoc etiam pōt induci.d.l.ſi qs legatum.ij̄.al.ij̄.rñ.nam de solēmitate ⁊ forma seu essentia institutionis ⁊ testium est vt filius instituak vel legi time exheredetur:vt.l.ſi pater.ℨ.de instit.⁊ subſti.sub condi.fac⁹ ⁊ ita tamen ibi defectus nullitatis non excusat ab illo falso p̄e sumpto ⁊ irregulari ⁊ sic multorum⁹ a vō ⁊ regulari. ¶ Quar to casu qñ defectus nullitatis causak ab aliquo extrinseco accidē ti sume exemplū in ciuitate bononiē.vbi statutum disponit q̄ instrumēta ibi confecta ipso iure non valeāt vel nil p̄o bent nisi post confectionē instrumēti.j.x.dies reperiant posita in memo rialib⁹.a.in archiuo publico ciuitatis bononie. Unde posito q̄ notarius falsum fabricauerit instrm̄ quod reperitur nullum vel ineffica nō ex defectu sue solēnitatis ⁊ forme necessarie cau c se vel subiective vel ꝑpter boc extrinsecū:quia in memorialibus non est positū dubitari posset an penam falsi incurrerit et dico q̄ fic.vt ex predictis apparet.facit.d.l.ſi quis legatum.ij̄.rñ.Ex bis patet q̄ Dy.non male dixit nec distinctionē illā ꝓcedere q̄ dicitur aut generak p̄iudiciū vel non.nam ex quo supponitur nullū non pōt generari parti p̄iudiciū. Nec ob.j.de fal.l.ſi.vt ibi dicani. ¶ Videamus an idē in falso teste cuius testimoniū non vz.⁊ dixit Cyn.idez sed Ric.mal.aliter distinguit videlicet aut dictum suū est nullū ex defectu forme ⁊ non puniak alias sic ⁊ non male.tū quia cōmodior docti ina paratur vbi de singulis casibus intellectus informatur.ideo clarius ⁊ latius distinguo videlicet aut testis non depomit in figura iudicij:quia a scipsova dit coram notario ⁊ dixit ei scribe quomodo ego fui presens ta li negotio ⁊ testificoꝛ sic ⁊ sic ⁊ tunc quia talia non debenta ppel lari testimonia nec depositiones vt.l.hac consultissima.ℨ.ſi.cū ibi not.in glossℨ.de test.nec punietur testis de falso testimonio aut depositi in figura iudicij qz citatus coram iudice vel eius commissario ⁊ tunc aut nullitas testimonij causatur dunt ax a falso ⁊ tunc nō est dubium q̄ punitur.l.nullum.ℨ.de testi.⁊.ff. de fal.l.i.in princip.aut causatur ab alio vitio:⁊ tunc aut testis de posuit iuratus non ſi iuratus tunc aut non deposuit extra id quod est iuratus ⁊ tunc punitur de falso licet testimonium repe riatur etiā ex aliquo extrinseco nullum forte ſi pars aduersa nō adfuit iuramento nec citata fuit vt adesset quod fieri debet:vt.ℨ. de iureiur.l.generaliter.ℨ.his de p̄sentibus.⁊ de testi.l.ſi quan do vel qz per iudicem nō fuerant testimonia publicata ⁊ lis erat peremptavt no.in.l.gesta.ℨ.de re iu.⁊ fit rō qz quātum est in se testis falsum dixit ⁊ committit nec per cum remanfit quominus pars contra quā deposuit ledereck.aut deposuit extra id qō fuit iuratus ⁊ tunc qz in eo perinde est acſi deponeret non iuratus, ideo dic vt in sequēti. ¶ Scō casu qñ deposuit nō iuratus aut iurm̄ fuit a partibus remissum qō fieri potest:vt extra de testi.c. tuis.⁊ arg.l.j.ff.de feriis.⁊ ibi not.glo.vt in.l.iurisiurandi.ℨ.de testi.⁊ tūc pinde puniēd⁹ est ac ſi iurasset.aut iuramētū non fuit ei remissum.⁊ iste casus est magis dubius. Ratioq; ſi iuramen tum pōt remitti fortius omittit:vt.l.ij̄.ℨ.sed qz.ℨ.de iura.calum. sed remissum nō imocdit eum puniri de falso.ergo nec omissum hoc sequitur bar.quaſi iuramētū nō ſit de forma:vt per cū in.l.ſi quis lega.de fal. ¶ Sed in cōtrariū facit qz nō iuratus fidē non

a ↦ Dicit criſalis q̄ agi.vide Bar.in l.preter. in p̄i.ff, co.⁊.l.agraria de ter,moto. bal.in l.i.ℨ.de legi.⁊ no, i.c.tit.⁊ ibi Jo, de imo.extra de pcu.⁊ in.c.ſerice, ⁊ ibi Panor.ex tra de testi.

b ↦ Dicit dyn⁹ esse vt ū.vide cū in reg.nō est.⁊ ibi do.boeri ij̄.in ver, eligēde.li.vj.bar, in.l.gdergo.ℨ.cū autē.ſi.de inſa.et in.l.ſigs legatuz nu.⁊ ibi posui i addi.ad ipſuz in vſi fecit illi fal ſum.ff.de fal.⁊ ibi oīno ℨ.ter.bald. no.in.l. iubemus ℨ.de testi.Rebuffi in.l.ſi.nu.xj.et ibi posui in addi.in v̄.notarius. j.de lo.pdi.ciui.vel ſi ſca.li.xj.⁊ Collec, in.c.ad audientiā. nu.v.vbi et posui in apostil.in vſi. pena falsi.extra ō cri.falsi.

c ¶ Si vitiū.adde soci.ℨsi.cl.xij. ici. in p̄ti ℨsul.versi. v.⁊.vltim in prima parte char.cir.et gl.clxxxvi.incip. post redditū. vſi. ij̄.casus in. ij̄. pte char.lvij.vbi hoc idem inducit alle gat ⁊ firmat.

Universidad de Cristo
Biblioteca

facit:vt.d.l.iurisiurandi.nec ei? dictū appellat testimoniū. igit cū quatit as non possit esse sine subiecto non vt puniri de falso testimonio. ¶Sed hoc non obstante credo eum puniri tam per rationē.ſ. positā ꝫ etiā qr quātū ad cū vt in seipso fuit fecit qđ potuit quinimo delictū cōsummauit.nā assueratio eius cut veritas cōtradicit fecit cū puniri de falso nō plusquā qr periurii.p cedit a falso non ecōtra.ꝛ ideo lz iuramētū sit cā firmiotis credulitatis ꝛ fidei adhibēde ꝛ contra eius omissio sit cā fidei legitime nō adhibende ꝛ hoc respectu nō possit dici testimoniū prout sonat in ius:tū testimoniū est prout sonat in factū:qr falsa assueratio facta iudici animo sibi fidem faciendi merito puniēda est pena falsi lz testimonium alias sit nullum:vt.ff. de testi.l.nullus. p̄o Bar.facit qđ.ſ. de instrumento dixit.ꝛ de hoc habes p̄ Jo. and.in nouel.in regula non est sine culpa.de regu.iur.lib.vi.

1 ¶Seruus inscio domino sepulchrum demoliens in metallū damnatur.ꝛ nu.2.

3 Bannitus ex vna causa an possit ex alia banniri.

a ✠Bannitus ex 4 vna cā.Tu vide bo hoc Spe.in ti de accus.ſ.segtur videre.ſ.locis.ꝛ seq.ꝛ bart.in.l.de pupillo.ſ.si pluribus.col.i.ſ vlte 2 rius inducam.ff. de no.oper.nū.et no.in.l.nihil.ſ.ꝛ no.ex hac lege.cū de vendi.liber.

3 a

Seruus an possit relegari.

SI seruus. Tria dicta ponit vt ex sui seric appet. ¶Casus.ꝛ Seruꝰ demoliēs sepulchrum dño inscio dānat in metallū: si vero eo conscio relegatur: locus ad quē aliquid de sepulchro exportauit publicatur. hoc dicit. ¶Nō.qr iussus in delictis nō excusat pena tamē minoratde quo dixi in.l.non ideo ſ. de accu. ¶Op.extra glo.qr seruus nō debeat dānari in metallū qr pena illa libertatē tollit ꝛ in seruitutē inducit:vt.l.ſi.ff. de cap.di.ꝛ.l.in metallum.ff.de bis q̄ p nō scrip.ba.sed iste hāc penā pati non pōt:qr iam seruus est.ergo.So.vt in glos.l.bos accusare.ſ.oibus.ff.de accusa.quia hec noua seruitus cum magis astringit ꝛ punit qr in corpus affligit:ꝛ speciē cōsequende libertatis perdit. ¶Et sunt ista in argu.vt exbannitus ex vna causa posslt bāniri ex alia.ꝛ ita seruaf in practica.lz forte obseruātia nō bona qñ constat iudici cū bānitū ita qr nō pōt accedere ad locū sine periculo mortis ar.l.ſi decessit.ff.qui satisda cog. ꝛ.ff.ne qs eū qui in ius voc.l.sed crimēdis.ſ.ſi.cū ibi no.in glos. ꝛ.ff.ad trebel.l.sed ꝛ sciendū.ſ.ſi.ꝛ.l.seq.p̄o quo vide qđ dixi.ſ. de acc.l.reos.in.j.q.ꝛ maxime qñ scīm bānū plus aggrauet q̄ 4 puniū: sic nō obstant q̄ hic de seruo dicta sunt. ¶Opp.ſ.qđ seruus nō possit relegari:vt.ff.de accu.l.bos accusare.ſ.oibus. put est ibi litera negatiua.non cōuenit.Sol.duobus modis vt in glos.primo q̄ illa concor.cum ista ꝛ sic sequitur q̄ ibi relegatio non ponat exēplariter.qr tunc directo cōtradiceret sed ponit similitudinarie ꝛ nō directo sed per cōtrarium ꝛ subauditur verbum affirmatiuū cōuenit.beceviolaredek ter.illū. Jdeo.gl. dicit secundo q̄ relegatio ppria cuius natura nō est admere ciuitatē nō imponitur vt incōtrario sed relegatio impropie sumpta que appellat deportatio bene imponit vt hic.ꝛ hec duriores censetur.hinc est q̄ ter.ibi in fi.dicit q̄ durior pena imponitur. hāc tenet hic Ey.sed cur diuersum cū per deportationē nil perdat qr nec ciuitatē ꝛ bona q̄ nō habet nec in corpus afficit grauius. ¶Quapropter Bar.in contrario dicit q̄ pena relegationis cōmunis nō conuenit seruo vt ibi sed bene conuenit ei irregularis vt relegēt vt hic duriorem penā adūciendo.ſ.vt ciuitatē nec̄ libertatem consequi possit in futurum.tene quodvis.hic nō sunt alia.

b ¶Derogatură tique.Adde Ey. ꝛ no.p bar.in.l.ſ. ff.vi bo.rap.ꝛ ibi vide bo.Aller.de imol.ꝛ p spe.in ti de pe tene.litt.et ibi Jo.an.in vlti. addi.ꝛ bal.ꝛ spe. in titu.de accu.ſ. 1.circa prin.ꝛ old. consil.suo.reiꝰ.et bene facit text. in l.ſi.ſ.finaute aliquis.in vſi.cū eni geminī tramites. ſ. de iure. delibe ran.

c ✠Testes spolia re.Tu vide ō hoc dicto bal.in.l.so rozē.vſi.qd ergo 2 dices.ꝛ ibi Saly. 4 nu.iiij.vſi.sed po 5 ne ꝛ statutū.vbi 6 posui.in addi.ad 7 ipm post eum in apostil.in ſ.bal. 1 qr non.ſ. de bisq bus vt indig.

Qui sepulchra. De sepul.vio. Cum sit iniustum. 216

rit etiā in executione nec curo siue ab eadē lege siue diuersa imponaf vtraq; qr eius gñalē lex mādat executiōi anteq̄ iudex speciale si aliter diceremus specialis nunq̄ locū haberet.ꝛ sic frustratoria ꝛ verbalis fuisset puisio pene specialis cōtra.l.ſ.in fin. ſ. cōia de leg.ꝛ.l.ſi.ſ. de vsur.aut generalis imponit iudicis ministerio.ꝛ tūc vtraq; ab eadē lege aut diuersa:siab eadem et tunc in dubio generalis etiam natiuitate nō cōcurrit cū speciali cuiad casum illū non trahat in.d.l.duli.ꝛ.l. sanctio.fm lec.Dy.si lege diuersa:ꝛ tunc in natiuitate concurrūt in dubio.vt.d.l.quoties. ꝛ.d.l.pleror.ſ.i.sed exceptiōe se impediūt si vtraq; cōpetit advin dictam.vt.d.l.p̄or.ꝛ.d.l.senatus.ꝛ hoc qñ imponunt p̄o eodē facto secus si diuersa vt hic in vltima solutione declarata.vt.ſ. ꝛ adde qđ dicā.ſ.in.q.ꝛ.ſ. Jtē hec vera qñ vtraq; ad vindictā secus si vel vtraq; p̄o re familiari qr non tollunt in eo qđ se excedunt.vt.ff.vi.bo.ra.l.i.ꝛ.ff.arbo.fur.ce.l.i.ꝛ.ff.de act.ꝛ obli.l.cuꝫ ex vno.vel altera ad vindictā tantū.vt.l.ex morte.ſ.ad.l.aquil.ꝛ 6 j.qñ ci.ac.prę.cri.l.i.ꝛ ibi de hoc vltimo plenī⁹ dicet. ¶Quero ad declarationem predictorū de duobus primo qñ dicaf agi ad vindictā qñ p̄o re familiari.ꝛ dic qđ qñ agit per modū accusandi ꝛ tūc agit ad vindictam ꝛ applicat pena fisco vt hic ꝛ di xi.ſ. in prin.ꝛ probat.ff.de pub.l.licitatio.ſ.qđ illicite.ꝛ de prīa delic.l.ſi.ꝛ de fur.l.ſ.qñ ꝛ agit per viaꝫ actionis que est ius persequendi qđ sibi debetur:ꝛ tūc fi id qđ petit nō petit ex eo qr petēti aliquid obsit:tūc agit ad vindictā puta si dicā in medio cōcludēdi actione iniuriarū qđ p̄o tāto pati voluisset illā iniuriam.ꝛ sic facio existimationē contumelie non dānt.si antē petit ex eo qr aliquid petēti obest.ꝛ sic petitur ratione dānī qđ est diminutio patrimoniī ꝛ sic rei familiaris vt.ff.de dā.infec.l.damni:tūc dicit p̄o re familiari agi.hoc vult gl.i.d.l.p̄or.ſ.i.signata sup verbo q̄neipaliter.ꝛ hoc siue petat simplex estimatio siue ipsius duplī vel qđruplī vt in actione furti et vi bo.rap.qr cū respectus habeat ad estimationem diminutionis patrimoniī semper dicef agi p̄o re familiari.ꝛ ita declarat alia glos.posita in.l.ſ.ſ.filius emācipatus.ff.de col.bo. ¶Quero tūc secūdo qđ si per statutū imponit pena pecuniaria vbi de inrecō imponit pena corporis afflictiua puta p adulterio quis puniat in mille vel etiā p̄o homicidio in forēsem cōmisso vt iam fuit in perusio an per statutū tollat pena turis cōis.ꝛ tenent omnes qđ sic executione cū vtraq; pena tendat ad vindictaz.vt.d.l.p̄or.ſ.i.ff. de iniur.ꝛ.l.senatus.de accu.sed de natiuitate dubitatur.et dicit hic Ey.quicquid moderni dicāt qđ in totum recessum est a pena iuris cōmunis.ar.eoz.qui ergo.ſ.pena grauior ff.de bis q̄ no.infa.ꝛ p hoc inducūt.l.iij.ff.de ter.mo.ꝛ specialiter inducunt p̄o casu.l.cum viro.ſ.qui post.ff.de remili.Rofre. ꝛ Dy.tenuit oppositum p.d.l.p̄or.ſ.i.ꝛ.p.l.quoties.ff.de act.ꝛ obli.hoc idē tenet Bart.in.l.i.ff.vi bo.rap.ꝛ inducit vltra Dy. l.ſi.ſ. de noua.sed melius facit.l.in cū.ſ. de fur.ꝛ Dy.hoc inquit esse verū nisi per cōiecturas vel p̄sumptiones aliquas appareat qđ statuentes voluerint recedere a pena iuris cōis.nam tūc saltem ope exceptionis tollerek prima:vt de nouatione etiā hodie dicit in.l.iij.ff. de noua. Coniecturā ꝛ p̄esumptionez colligit vbi statuto caueref qđ vbi pena non est determinata in statutis recurratur ad ius cōe. ¶Ex his habes qđ fm istorū opi.si nō expressim vel tacite ex aliqua presumptione appareat ex verbis statuti apparet ab illa esse recessum:qđ obligatio ad vtraq; pe nam est nata licet vtraq; via agi nō possit ꝛ a pena iuris cōis in dipi posset.vt.d.l.p̄or.qđ mihi durū vſ ꝛ periculosum p assessoribus ꝛ p̄sidibus qđ dem̄ostro ꝛ primo invoco bar.ad respōsionēz qr vna cū Jac.de are.tenet qđ vbi ex homicidio iponf pena pecuniaria ꝛ corporalis diuersis legib⁹ q̄ iudex debet iurisdictionē sua denegare ei q ad penā pecuniariā pus vult agere ne p̄judiciū fiat corporali pene.l.cor.ꝛ dicit esse casuꝫ in.d.l.p̄or.ſ.i. ergo qđ in casu nostro operabit pene pecuniarie impositio si cōpellat qs incipere a corporali cū postea ad pecuniariā nō possit redire.vt.d.l.senatus. Vltigit aliquid operef habemus dicere a pena corporali recessum esse. Hoc idē cōfirmo p rōnem qđ Ey. hic deducit ꝛ oppositū.ꝛ sic.l.ista statutaria seu municipalis est localis.vt.l.oēs populi.ff.de iusti.ꝛ iur.ꝛ.l.ex ea.ff.de post. lex autē iuris cōmunis est vniuersalis ꝛ gñalis.vt.l.ij.ſ.de legi.sed species derogat generi.vt in.c.generi.extra de reg.iur.ꝛ.ff.co.l. in toto.ergo ꝛc. ¶Tertio lex gñalis p̄cipis nō trahit ad specialiter promissa vt.l.sanctio legii.ff.de pe.sed lex municipalis vt inquit hic Ey.habef ac si a principe in loco illo fuerit.plata.ar. d.l.oēs connecto.ſ.de vete.iure.enu.l.ij.ſ.sed qr ibi merito oīa 7 facere dicamus ergo ꝛc. ¶Quarto lex sequēs generalis p̄cipis uō agit tollere legem vel consuetudinē specialē loci extra de cōsti.c.i.li.vi.ꝛ eodē modo debemus dicere qr antecedēs nō agit p̄dere seu vt res suas potrigere in casu in quo posita specialis in loco sequatur nisi vsqs ad tēpus illud quod aliter p̄uideat in simili pōt adduci de curatore furiosi qui nomen retinet sed effectū nō habet cū furiosus respiciēs ad dilucidū iterualli venerit vt.l.cum alios supra de cur.fu.quinimo cum lex hodie loquatur vt.l.arriani.ſ.de here.possumus dicere quātū ad casus euenientes post statutū factuz qr legis dispositio sequaf ꝛ sic ad locum illū p tūc vires suas nō dirigat. ¶Quinto qr si de cōsuetudine sic p̄uatū esset p̄eter aliud statutū consuetudo derogaret legi. vt.ſ.q̄ sit lon.ſ.ue.l.ſ.ff.ꝛ.ff.in.co.ti.l.de qbus.in fin.ꝛ in qualibet earū nō est.ergo ꝛ idē p statutū:qr vtraq; p̄cedit a pari voluntate populi ꝛ nō differūt vt nisi p modum tacite ꝛ expressi.vt.d.l.de quibus. Ulterius p his accedat in auten.vt nulli iudi.ſ.fi.q̄ñ.ſ. adulterā.vbi simplr dicit impator adulteram detrudi in monasteriū nec ibi expsse vel tacite aliter apparet de priozis pene correctiōe ꝛ tū gl.i.l.quāuis.in fi.ſ. de adul.ꝛ ēt guar.q ibi transpont aut.sed hodie.ꝛ oēs doc.volunt qr in mulier pena fit coercta.ꝛc. ¶P̄o cuius lucidatiōe rideo ab obiecta.nā.l.quoties ꝛ.l.p̄etor.loquunt qñ ex obligatione noua variatur titulus agēdi penes medīū cōcludēdi.nā in.l.p̄or.nō agit imediate qr reus seruū occidit sed qr actor iniuriā talē p tanto pati nolīsset:vt dixi in.q.p̄cedēti.sed in casu nr̄o vnifoꝛmiter vt directo agitur immediate ex eodē facto nō variato p̄cludēdi medio.ideo meri to lege municipali stante pena inris cōis non pōt locū habere. vel potes dicere si vis tenere opi.que fuit Jacc.de ra.quā ponit bar.in.l.ij.ſ.diuus.ff.de sica.qr in casu nostro etiam noua obligatio nō orit.ſ. antecēp mitī⁹ p legē nouā punit. ¶Solū restat rīdere ad.l.istā que fm mediā solutionē hic in glos.positā fortius vſ obstare.lz dic qr hic expressim hāc penā adūcit antique ideo illā nō tollit.etiā eodē mō rsp̄ondeo ad.l.in cū.ſ. de fur.secus si expressim nō adūceret qr tūc distingue aut antiquam expressim tollit.ꝛ hoc in dubitatū.aut dubitaf:ꝛ tūc aut medium cōcluden di seu titulus agēdi variaf cū p nouā lege nouā pena inducatur: ꝛ tūc vtraq; hz locū in natiuitate sed nō in impositione:vt.l.qō senatus.ꝛ.l.p̄or.ff.de iniur.ꝛ.l.quot.ff.de actio.ꝛ oblig.aut medīū concludēdi nō variaf:ꝛ tūc dūtaxat spāliis ꝛ localis locum habeat nō gñalis:vt in iuribus ꝛ rōmbus.ſ.alleg.ꝛ hec vbi pene sunt diuerse. ¶Quero igit quid si pene sunt excessiue puta p certo delicto tus cōmune exigit vt pes vel manus abscindatur. vt.ſ. de ser.fug.l.ſi fugitiui.ꝛ aut.toī posita.sed statutū p eodem delicto vnifoꝛmiter vtrūq; exigit abscindi.ꝛ simplr ita q̄ de correctione aliter nō apparet. Pe.dixit vnā non tollere aliam etiā executionē nisi in eo i quo cōcurrūt p.l.i.ff.vi bono.rap.ꝛ.l.cum ex vno.ff.de act.ꝛ obli.sed ille.ll.loquunt qñ p̄o re familiari agi tur qō nostra qō ad vindictā vtraq; tēdit quo casu etiā si variaf mediū cōcludēdi vna tollit aliā in executionē vt supius allegā.l. p̄etor.ſ.i.Cy.vſ dicere q̄ Ja.de ra.dixerit q̄ natiuitate se non a tollāt:fz impositione etiā si minor sit iposita ar.d.l.qō senatus. ¶Ego credo idē esse qō in p̄cedēti vt puta iuris cōis p quo tunc ad effectū tollaf vel suspēdatur.ꝛ idē credo cū si pena iuris cōmunis excedat penam statuti:fz tunc maius dubium videretur.ꝛ hec sufficiant.

a ¶Ergit. ª Casus.remouēs sepulchri ornamē ta punit vt sacrilegus.b.d. ¶Opp. qr non puniaf vt sacrilegus quia pecuniariter punif nisi quando corpora vel reliquias amouet ꝛ tunc alī ter punitur q̄ sacrilegus:vt.ff.eod.l.fin.ſol.ꝛ declara vt glos.vi. ¶Oppo.qr qui ornamenta abstulit grauius puniatur.vt.l.iij. ſ.aduersus.ff.eo.ſol.vt in gl.seq videlicet.qr hic de ornamentis sepulchri ibi de ornamētis.i.vestibus defuncti. ¶Op.qr q ornamēta accipit in pi.cuiū nō inidat.vt ff.c.l.ſi.So.vt in glos.ſi. ¶Er qua collige qr istud verbū piaculum duplicem habet sen sum secundū vnum ob.contrarium non secundum alium.

1 ¶Sepultura non impeditur propter debitum eius qui mo rit ur.ꝛ nu.2.

3 Luet incoꝛpore qui nequit soluere.

4 Judex an possit in plus condēnare q̄ petitum sit.

¶Cum sit iniustuz. P̄o ponit ra tionez legis cō dende.secundo statuendo p̄ohibet.tertio si contra fiat prouidet.quarto punit.secunda ibi.ne in posterioꝛum. tertia ibi:redditus.quarta ibi:cum vero. ¶Casus. P̄opter debitum defuncti non potest eius sepultura impediri sub pena quinquaginta librarum auri quas si non potest solvere luit in corpore ꝛ cautiones cōfessiones ꝛ exactiones ob hoc primo facte ipso iure non nocent heredi.hoc dicit. Hodie serua aut.hic positas quas diuide in tres partes nam primo punit eum qui mortientem inquietat inortis tempore vel eius familiaz ꝛ bona.secō punit eum qui iam mortuum inquietat eius funus impediendo.tertio punit cū qui non mortuum sed post mortui funerationem in fra.ix.dies inquietat eius familiā vel hereditatem. 2 secā ibi:ceiderit penis.tertia ibi:in aut.sed ne. ¶Op.qr sepultura impediaf nisi heres cautionē de vsuris restituendis p̄stet vt extra de vſu.c.ꝰ.lib.vi.So.qr p debito vsurario restituendarum est hodie immunitū vt ibi. ¶Opp.qr principale negotium non agitetur ex integro:quia creditor cadit a iure suo vt in aut.hic posita.Sol.vt in glo.qr hec est correcta. ¶Opp.dant.primā

a ✠Pergit.Bal. hic ex hac lege cū sua glo.in.ſ.valla colligit qō ita punitur violator fossarū sicut violator murorū.sed hoc cōpertū non habes: qr violator murorū ciuitatis punit pena capitis vt.in.l.ſi.ff.ō re.diui.ꝛ insti.eo. de re.di.ſ.itē. qō est verū etiā si muri sint ex ligno solū vel ut ex palis. vt est casus singu. in.l.desertorū.ſ. necnon.ꝛ.ſ.si qs vallū.vō.seq.ſ.de remili.libr.xi.fm Roma.sing. suo. fm meū numeruz Decerniv.. inci.qſtio est de facto.si autē sint tm̄ fossata vel fouee tunc nō punit pena capitis:ſz illi ampu tant crura.vt no. idem Ro.per illū tertium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ret aut. secunda ⁊ eius qđ ponitur in corpore. Sol. vt in gl. aut. secunde hic posite. ¶ Concludo modo ofa pdicta sm Jaco. bu nam aut quis inquietat mortientē tpe mortis ⁊ quatuor patitur penas: qz debito priuat ⁊ tantundem soluit de suo ⁊ in tertiam partē bonoꝝ iniuste tur. ⁊no. infamia aut inquietat tā mortuum q̄ eius impedientes ⁊ tunc si ⁊ cautio de usuris restituendis prestet als in cem tertio non sepelietur ⁊ tūc penā non patit nisi forte dolo petierit: aut ob debitum aliud de iure codicis solum penam quinquagintalibrarū patiebat a debito non cadebat: bodie pena illa eis trālmutata qz a debito cadit ⁊ tātūdē de suo soluit tertia pars bonoꝝ eius publicat ⁊ nihilominus, infamatur. ⁊ sic ille casus ꝓcedens parificant. aut post enumerationē i quietet heredem ante. xx. dies ⁊ tunc predictas penas non patit sed solum si qua cautio exposita sit annullatur. ¶ Quero an cadat ab actione ipso iure vel ꝑ sniam. ⁊ respondet glo. in corpore qđ ipso iure. ⁊ hoc ꝓpter verbum omnibus modis in corpore positum ⁊ sic nō ob. q̄ verbū cadit concernit futurū. ⁊ sic videtur exigere sententiam vt no. in. l. si quis in tantam. §. vnde vi. ¶ Ultimo tu habes hic q̄ qui non pōt soluere lmt in corpore⁹ cm concor. ll. alf. in glos. ꝙdictū calliodoꝝ dicētis reddat de bitū penis qui nō potest compensare pecuniis. quod examinat Cy. §. de ser. fu. l. quicūq; ⁊ Bar. in. l. i. in fi. ff. de pe. l. neuter eorū perfecte. ¶ Ideo op. primo q̄ in corpore non luat si bonis cedat vt. §. qui bo. ce. pos. per totū. So. q̄ illud ꝓcedit in debitore ex cōtractu vel quasi ex delicto qz a pena se non liberat lz bonis cedat. ¶ Op. ū. pena certa in iudicijs arbitrio non est reposita: vt. ff. ad turpil. l. j. §. i. ergo a iudice nō pōt variari. Solui. q̄ dam q̄ illud ꝓcedit vbi a. l. nō spōntur: vt in corpore castigetur. Hoc est truffa ⁊ contra casum. l. j in fin. ff. de pen. vbi ꝺ qđ hoc est ius generale in omnibus soluere non valentibus. dic ergo q̄ ea variat ex necessitate non volūtate ⁊ bene necessitas sibi indicitur a lege ne maleficium remaneat impunitū. ¶ Oppo. nō pōt condemnare in alio ꝙ fit peritum: vt. ff. cōi. iij. q̄ iudex non pōt condemnare in alio ꝙ fit peritum: vt. ff. cōi dti. vt fundus. ⁊ de fideicō. lib. l. fi Solu. q̄ in petito condemnat sed in executione penam corporalem loco pecuniarie quam non pōt soluere subrogat vt hic: sic ⁊ als in debito ex contractu in. l. si seruū. §. sequit. ff. de ver. ob. Alij dicerūt q̄ etiam in sententia facere pōt dummodo declaret q̄ penam mutat: qz soluere penā petitam non vz. ⁊ sic in ea condemnari non prodesset vt alle. in l. nouerint. j. vt intra cer. tempus eri. questio ter. ⁊. ff. de his qui l. nouerint. j. vt intra cer. tempus eri. questio ter. ⁊. ff. de his qui no. inst. l. quid ergo. §. pena grauior, sed hoc non credo totum: quia forte condēnatus reperiat qui ꝓ eo solueat qđ ante non faceret. ideo precedens tutior. ¶ Op. iū. pena debet commensurari delicto ⁊ non ipsum superare: vt. j. de pen. l. semus. ⁊ extra de homi. ca. sicut dignū, sed hec corporalis per iudicem indicenda quantumcunq; minima est grauior qualibet pecuniaria vt. ff. de pe. l. ⁊ in seruorū. in fi. ergo ꝓ pecuniaria nō imponenda quia delicto tunc nō commensurabit. ⁊ p hoc in lucif. l. illicitas. §. fi. ff. de offi. ꝓcōi. ¶ Timore huius contrarij mar. fil. dicit q̄ leges dicētes q̄ qui non pōt soluere lmt in corpore locū habent quando ꝺ̄s in fraudē legis scienꝫ nō posse soluere delinquit: nā tunc qz in contemptū legis: in delusione pene illius facit si nō soluat corporaliter punit vt. d. l. in fi. ff. de pe. quā dicūt alias limitare. als corporalis nō imponat: vt. l. illicitas. § fi. ff. de offi. ꝓcōi. ¶ Sed post gl. Ja. bu. Cy. bar. ⁊ cōiter alij dicūt q̄ siue ꝓcogitatu habito q̄ nō possit soluere siue nō prehabito tali cogitatu qđ nō valēs soluere punit in corpore: et casus in. l. qui edes. ff. de incen. ru. nau. vbi si non dolo: ꝛ culpa deliquit ⁊ sic cogitatū non habuit punitur in corpore si penā pecuniariā nō valet soluere. ⁊ ideo ter in. d. §. exponunt dum dicit egentes deludunt. i. ꝓpter egestatē deludit corpo q̄ soluere non valent. ¶ Ad rationē mar. rñdet Cy. qđ hec pena nō egredit ad delictum: qz illa que est debita cū loco pecuniarie subrogat: vt. d. l. si seruum. §. sequitur. sed Bart. aliter videlicet qđ in ꝑsonis vilibus hec corporalis nō est censenda maior imo parvel minor. argu. l. hec opere. in fin. ff. de ope. lib. Ego credo quod in eis etiam sit maior licet illa posset intelligi sm illam pati vel soluere possint ⁊ non pecuniam quam nō habent ⁊ ideo solutio Cy. magis placet ¶ Vel dic quod licet sit maior pecuniaria tamen delicto dicitur commensurari ex quo minor nociua non potest infligi. ⁊ hoc ne delictum remaneat impunitum. Ad. l. illicitas. §. fin de offi. ꝓcōi. respondet quod in mulcta loquitur que iudicis officio imponitur. ⁊ de modo mul. l. iū. ⁊ ideo cum inder plus in ea possit q̄ in pena. ff. ad turpil. j. §. ⁊ ad municip. l. j. numirum si ꝓpter inopiam illam remittit vt ibi. Item mulcta imponitur interloquendo ideo potest reuocari contrario imperio: vt. l. quod iussit ff. de re iudi. ⁊ vide aliquas questiones circa hāc materiā quas post hoc scripsi in. l. quicunq; §. de ser. fugi.

¶ Ad legem fauiam de plagi. Rubrica.

☞ Plagium vnde dicatur ⁊ quot modis cōmittatur. ⁊ nu. 2.

¶ Continuat Cyn. ⁊ Azo in summa rubricam hoc modo. dicum est. §. de. l. cornē. quę locum habet quando plaga. i. vulnus infligitur. sed quandoq; dum quis filium alterius vel seruum subtrahit vel vendit plagam patri vel domino infert ideo ⁊c. hanc continuationem etiam sentit hic glo. vel magis ad proxima continuare potest. vsum esse polūs rerum ⁊ etiam personarum defunctarum nunc de spoliis viuentium personarum.

¶ Querit glos. vnde dicatur plagium ᵇ ⁊ respondet duobus modis quod declara latius nam hoc nomen plaga in iure nostro equiuoce sumitur. nam quandoq; pro vulnere vt. l. si ex plagis. ff. ad. l. aquili. quandoq; ꝓ dolore ad similitudinem plage predicte: vt in hoc tit. quando pro regione aliqua mundi. vt hic not. ⁊ hac similitudine plaga dicitur quedam pars fundi: vt. ff. de leg. iij. l. vxoreꝫ. §. agri plagam quandoq; sumitur pro recte vel laqueo venatoris. vt. ff. de contraben. empt. l. empto. in fine.

¶ Viso vnde dicatur videndum esset quibus modis committatur. ⁊ dic vt. ff. eodem. l. non statim §. j. dicetur. j. eod. l. j. Item quot modis conuentur dicetur in. l. j. ⁊. ij. Item cui competit ius accusandi. j. eo. l. plagij. Item que cause excusent a pena j. eodem. l. antepe. Item qualiter puniatur. j. eod. l. fi. Item quis sit competens iudex. j. eo. l. non valet.

☞ Seruum quem sollicitauit exportans ciuiliter cōuenitur. ⁊ nu. seq.

PUter. ¶ Qui seruum quem sollicitauit exportat potest ciuiliter conuenire vel ven. vel serui corrupti ⁊ criminaliter de plagio accusari. ⁊ tunc sibi scriptio erit necessaria hoc dicit. cum seq. ⁊ sequē. super tert. l. j. ibi ancillam. dic ꝓpriam patris tui. quia alias non daretur ei vendicatio de qua hic subijcit: vt. §. de alie. iud. mu. causa fac. l. j. ff. de rei vendi. Lin rem licet de plagio possit etiam nō dominus accusare: vt. j. eod. l. plagij. ¶ Oppo. primo quod exportatio non fuerit necessaria ad crimen plagij sed sola sollicitatio sufficiat: vt. ff. eo. l. non statim. §. lege. Sol. contendo cōtrarium vt in prima glo. ⁊ respondeꝫ ad hunc text. vt sequitur in ca. vsq; ad fi. ⁊ caue quia glo. non diffitetur cum ⁊ sine sollicitatione plagium cōmittur. vnde quot modis plagium committatur: dic vt. ꝺ. §. lege. ¶ Oppo. quod rei vendi. non possit commeri quia illa datur contra possessorem: vt. §. de alt. iu mu. causa fa. l. j. ff. de rei vendi. l. officium. sed quiꝫ portauit non possidet ergo ⁊c. Sol. vt in glos. seq. ⁊ quod glos. dicit quod vtili conuenitur debet exponi. i. vtiliter. nam directa datur habenti directum dominium nec variatur ex defluentia possessionis aduersarij. sed tunc datur vtiliter secundum de crimen quam tradidi. ⁊ glos. §. de nego. gest. l. curatores. ff. de rei vendi. super rubrica licet secundum opinio. vltramon. ista glos. melius dicat per nomen quam per aduerbium quod ad presens examinare non est nostrum. ¶ Opp. quod nedum si obtinuit in rei vendi, sed etiam si succumbat possit agere criminaliter: vt. j. quando ci, ac. prem. cri. l. j. Solu. vt in glo. fi. quę hic subaudi maxime non enim ꝺ̄s sumi a contrario sensu ne resultet iuri contrarius intellectus: vt. §. de condi. inser. l. si quis patrem. sed dic melius aut succubuit er eo quia aduersarius se dominum probauit et tunc criminalis expirauit: vt. j. eod. l. preses aut er eo tantum: quia se non probauit dominum ⁊ tunc criminalis non expirat quia venit ex diuerso fo. text. vt. l. j. lāgij. j. eo. ⁊ latius dicetur in. d. l. j.

SJ abalyano. Summata est cum ꝑcedenti. vel dic. similiter si corrupti potest per procuratorē agitari nō criminaliter ex. l. fauia. de plagi. hoc dicit. De hoc vltimo dicit in. l. eos. §. de accusat. ⁊ an succūbens in actione serui corrupti possit criminalem intentare. ¶ Col. ige ex not. in. l. prima. j. quā do cum. ac. prem. cri.

VT legis. No. quod via ordinaria ꝓcedat in crimine legis fa uie de plag. Ꝟ hic non sunt alia.

☞ Vices presidis gerere quando quis dicatur.

NOn valet. Procurator cesaris nō hoc crimine nō cognoscit nisi gerat vices ꝑsidis. b. d. ¶ Querit gl. qñ dicat gerere vices ꝑsidis. ⁊ ridet altero de tribus modis vel qz priuatim in eā consentiūt. hoc crēꝑsum nō est verū qz procurator nō hz merū imperiū vt hic ꝑ. ⁊ sic progari non pōt: vt no. in. l. i. §. de iurisdi. omn. iudi. Vel secō qñ eā delegat cui ꝑside se absentante hoc ꝛepiobat Cy. qz tunc nō delegat ei a ꝑside nisi quo ad cognitionem nō quo ad sniam de qua loquitur hec lex sed pōt sufficeret vt glos. intelligerent quo ad cognitionem. Vel tertio qñ loco eius esset substitutus. ⁊ hoc est planum.

SJ fratrem. Pro fratre suppresto fratre. ¶ Queritur legis fauie accusatio. b. d. Sz an ciuilis actio ei cōpetit. dic qꝺ sicut i gl.

1 ☞ Scruus fugitiuus non potest pure donari.
2 Seruus fugitiuus vendi non potest.

1 IN fuga. ¶ Primo dic tū. secō illatio. tertio duos casus excipit. secō ibi: vn de. tertia ibi exceptio. Casus. † Seruus in fuga con stitutus non potest donari pure vel vēdi sed sub cōditione cū fuerit deprehensus aliter vendēs punitur nisi alienatio fuerit necessaria. b. d. ¶ No. primam partē summarij. ¶ Item no. qđ alienatione ꝓhibita non intelligitur de necessaria. con co. ff. fa. ber. l. alienationes. ⁊ de leg. j. l. illustra. §. diui. ¶ Itē q̄ paria sunt aliqđ fieri in tpe permisso vel conferri in illud cōcor. ff. de don. inter vi. ⁊ vxo. l. cum hic status. §. si sponsus. ⁊ de here. instit. l. in tēpus. ¶ Op. de. l. sciendū. ff. eo. So. vt in glo. qz ibi ꝺ̄s absens non erat fugitiuus. ¶ Op. tunc extra q̄ fugitiuus possit vēdi absq; huiusmodi pena: vt. ff. de act. emp. l. iul. Sol. q̄ ibi erat reuersus ⁊ domi constitutus. hic in fuga. ¶ Quero que sit ratio huius ꝓhibitionis. dicit gl. q̄ altera de duabus ꝓria qz est in spe libertatis quasi innuat q̄ sicut liberum non licet ita nec hūc q̄ est in figura libertatis. qđ reꝓbat Cy. qz non est de iure sed de facto hinc est q̄ a dño possidet: vt. ff. de vsuc. l. si is. §. j. secūda ne serui inuitent ad fugaz ꝓpter quā de facili ⁊ modico ꝓtio illos venderent vel alteri donarēt ⁊ sic nō dñoꝝ fauore: qz illi renūciare possent vt. §. de pac. l. si quis in conscribēdo. sed seruoꝝ odio. ⁊ hāc tenē. ¶ Quero que sit pena de qua hic dicitur. Respon. vt in gl. ⁊ tene secūdam tum qz hec. l. est posterior tum qz crimen de quo hic dicitur ꝓprie non est plagū vt ꝓz ex his que diximus super rubrica tum quia pene debent cōmensurari delicto: vt. j. de pen. l. sancimus.

QUoniam. Primo ponit occasionem legis cōdende. secō statuit. tertio penā declarat. quarto ꝺ̄nē gratuitatis pene annexit. secō ibi: horū. tertia ibi: ac ꝓpter. quarta ibi: vt pene. ¶ Casus. Alienās seruū vel liberū quē plagio abduxit punitur capite ⁊ de hoc crimine inder pōt inquirere. b. d. ¶ Ultra ꝓdicta no. qđ pene sunt graues ᵃ ꝓ earū terrore ceteri caueāt a delictis. cōcor. j. ad. l. in. l. repe. l. i. ¶ Gl. querit que sit ista pena rapitis ⁊ remittit ad. l. fi. ⁊ qđ ibi no. j. eo. ⁊ ibi dixi.

1 ☞ Plagium in seruo, alieno committitur.
2 Causa ciuilis prius terminari debet que ad criminalem est prejudicialis.

1 QReses. Primo dicti vel tacite. q. respōsio. secō eius declaratio. secō a ibi: naz si. Casus. † In seruo alieno nō ꝓpriū ꝛmittit plagiū qđ ꝺ̄ñ vt ꝓiudicialis ad accusationem plagij prius ꝺ̄z terminari. b. d. † No. q̄ cā ciuilis ad criminales prius iudicialis prius est terminada. 2 cor. §. de adul. l. qñ alexandrū. circa qđ vide qđ ibi dixi. ¶ Querit glo. qđ si quis manciptum ꝓpriū putans tñ alienū exportauit: dic vt in ea. ¶ Ultio scias q̄ Ja. bu. per hanc. l. dicit determinari. q. istam cū quidā accusaret de homicidio ipse excipiebat q̄ occisus erat bānitus. replicabat q̄ ipse erat cancellatus duplicabat q̄ nō legitime. nō. cōsisus princeps de scientia iudicis maleficiorū cōmisit alteri vt cognoscat an legitime fuerat cācellatus. interim inder maleficiorū sup crimine nō ꝓcedat q̄rebat an ꝓcurator accusati ad hanc causam possit interuenire. in disputatione tenuit q̄ sic. nam licet ille exceptiones sint criminis exclusiue non tamen per earuz cognitionem cognoscitur de crimine. quod patet quia. ⁊ si in eis succumbat accusatus vincere potest in principali sicut hic. nam questio dominū est criminis exclusiua vt hic. ⁊. §. l. i. ⁊ quia per se venit disputanda a crimine nemini dubium quod potest procurator interuenire: vt. §. l. ij. sic. ⁊ in predicta. q. sed Jaco. de bel. tenuit contrarium quod prevalet vt dixi. §. de accusa. l. reos. in. vi. questio.

CUm. Occultans seruum alienum cōmittit plagium. b. d. Non qui emit ab occultante si nō participauerit in crimine. b. d. cū sic. ¶ Op. de. l. pe. ff. eo. Sol. vt in glo.

a BDucti. Venditione status nō mutatur hoc dicit Saly.

JQuis. Casus. fuspiciēs fugitiuū cū rebus subtractis furti tenetur ⁊ plagij. b. d.

☞ Plagium accusare cuilibet permittitur.

1 1 QLagij. † Ho. q̄ libet admittit ad accusandū de plagio. sed gl. dicit ⁊ idē Azo in summa q̄ Placentinus dicit hanc accusationē fore priuatā qđ reꝓbat glos. ⁊ bene sm doc. sed forte Placē. voluit dicere q̄ ꝺ̄z sit publica pater vel dñs prefertur in accusando: vt. ff. de accu. l. si plures. ⁊ de adul. l. ij. in fi. ⁊ de sepul. vio. l. iij. §. si plures. ¶ Querit glo. an detur in heredes. ⁊ dicit quod sic ad instar priuate: vt. ff. eo. l. legis. §. fina. ista glos. vel est corrupta vel falsa, nam ibi hoc nō dicitur sed q̄ mortua ꝑsona propter quam quis ineidit in plagiū. ⁊ sic ꝑsona expectata celata vel vēdita de quibus. ff. c. l. pe. §. fi. crimē plagij nō expirat vt §. fi reus vel ac mor. fue. l. j. heredibus aūt illud reiterantibus ex eoꝝ commissione dicentur teneri vt. §. de nox. a. l.

☞ Plagium exigit dolum.

1 PLagij. Crimen plagij cōmittit dolosus non ad accipiendum iusta ratiōe mor⁹. b. d. ¶ No. qđ hoc crimē exigit dolū vt. §. e. l. iij. i. fi. ⁊ sic existēs in lata culpa nō punirēt huius criminis pena vt. l. in lege. ff. ad. l. cor. de sic. ⁊. l. senat⁹. j. de his qui sibi aff. ⁊ ideo bñ dicit hic gl. qđ si iuris ignorātia hoc fecisset excusaret a dolo: qz ille est in lata culpa vt. l. late. ff. de ver. sig. ⁊ idē no. ff. ô abig. l. j. in fi. ⁊ in auf. de incest. nup. §. i. ⁊. §. de incest. nup. l. qui cōtra. ⁊ pbak in. l. igit. §. pōt. ff. de lib. cā. qđ not. dicā ñ plenius in d. l. senatus. ¶ Sed contra gl. arguit subtilis doctor: Ja. de bu. qđ iniusta ratione motus nō excusēt: qz si putauit rem suaz posse auferri ipse errauit in iure naturali cuius ignorātia nō excusat: vt. ff. ad. l. iul. de adul. l. si adulterium. §. fin. prin. ⁊ no. in. d. l. qui cōtra. ⁊. ff. de pen. l. respiciendum. §. delinquit. Soluit ipse q̄ si putauit rem suam posse auferre qz suam q̄ ipse erauit in iure ciuili non naturali: ideo hac pena infligenda ꝓpter dolum non punitur licet non euitaret penā temeritatis sed si putasset in auferendo vim posse inferri tunc errasset in iure naturali violentiā prohibente a cuius pena tunc non excusaretur. hec plenius scribam in. d. l. senatus.

a ✠ Pene sūt graues. vt ea ꝓ errore ceteri caueāt a delictis iuxta illō bratiōderūt pecce re mali formidie pene.

☞ Reiteratī ōlictum. Ꝛu vide de hoc qđ no. bar. in l. iij. §. fi plures. ff. de re mi. ⁊ Arch. xxv. q. ij. c. ita nos et. c. puenit. xxvij. q. j.

1 ☞ Plagiarius qua pena feriatur.
2 Fur qualiter a plagiario discernatur.

1 PLagiarij. Hec lex ne fini cōtradicat pn. ⁊ scōm primā ⁊ cōem lectu. hoc. d. ¶ Nobiles q̄ crimine plagij cōuicti in metallū damnant verberati. ignobiles vero serui vel liberti bestijs subijciunt: ingenui capi- b te puniunt sm aliā lec. b. d. ¶ Cōmittēs plagiū nō cōsueto dā natur in metallū. cōsuetus vero grauius punit q̄ si seruus aut liber tus bestijs subijcit ⁊ si ingenuꝰ decapitat. b. d. ⁊ si hic distin guit precedentē. ¶ Ex qua nota q̄ reiterāti delictū vel sepe cō mittēti grauior ꝺ̄z pena infligi. cōcor. §. ad. l. iul. de vi. l. seruos. dic vt ibi dixi. ¶ Itē ex vtraq; no. duo. Primū q̄ grauio⁹ puni c tur ignobilis q̄ nobilis de quo etiam plene dixi in. d. l. seruos. ¶ Sēm q̄ gl. in. l. si abducta. §. de fur. nō bene dixit dū voluit c qđ quis nō cōmittat plagiū nisi habeat de cōsuetudine furandi seruū alienū ⁊ ió gl. nec hic nec. §. e. l. j. hoc exigit nisi ad grauio rē penā infligēdā. ¶ Et si dicas qualr ergo fur cognoscetur a plagiario. Rñ. cū Azo. in summa. ⁊ gl. ff. e. l. ū. q̄ fur ēq habuit aīm nō cū celādi ꝛz sibi lucrādi vt ꝓz ex diffinitione furti. ff. ô furtis. §. j. ꝛz plagiarij? solū vt principaliter ꝺ̄z animū priuādi ꝺ̄z seruo. ¶ Hec ob. l. qñ. §. eo. quā Cy. inducit ꝓ gl. l. si abducta qz illud verbum soluere non ꝓdicatur de vna ꝑsona tñ sed de pluribus ideo in plurali numero predirerat de plagiarijs. vel dic qđ ibi denotat ministeriū facti non iuris. ¶ Querit Bart. qđo admisit ꝛ fructudo q̄ isti magni dñi iuieē sibi donāt naues vel cētarinos. ⁊ rñ. q̄ nō donāt vt dñia transferāt: sed vt sicut pe nes se libere stabāt ita stent apud illos ad quos mittūr. ¶ Ultimo no. que sm vnū sensum dicit qđ vꝛor que ꝺ̄z maritū inutilē sibi pōt dici ꝛ bata marito.

¶ Ad legem viscelliam. Rubrica.

¶ Continua vt in glo. que in continuando sequit Azo. in sum. sed qz continuatio illa concernit sequentia: ideo potes dicere q̄ postq̄ videmus de his qui alios seu aliorum conditionē ⁊ quātum celant: nunc videndum est de his qui eorum statū ⁊ conditionem celant.

1 ☞ Liberti ad dignitates non aspirabunt nisi aureoꝝ anulo rū beneficium impetrauerint.
2 Liberti oneri asscribuntur sed non honori. ⁊ nu. seq.

LEx. Primo dictus ponit. Secundo ab eo excipit. Tertio exceptionis rationem annectit. Quarto penam admittit quando ad maius officium expirauit. Quinto quando ad minus. Sexto dubium quoddam circa munera remouet. secunda ibi: nisi. tertia ibi: tunc enim quarta ibi: qz autem. quinta ibi: in curia. sexta ibi: muneribus. 1 ¶ † Casus. Liberti non impetrantes beneficium aureoꝝ annulorum non possunt aspirare ad dignitates vel honores aliasꝙ inuntur criminaliter ⁊ nihilominus ꝓ operis cōeminūt ciuiliter munera tñ nō euitant. b. d. ¶ † No. vltra ea q̄ habes in summario q̄ liberti sunt asscripti oneri sed non honori ꝛz regulas iuris fm naturā. ff. de re. iu. ⁊ hoc operat vtilitas cōditionis liber tinę. ¶ Item not. q̄ in patria patroni munera subit ꝑsonalia eius est ratio q̄ ꝓ manumissione sequit domicilij ⁊ originē ma-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nunittentis:vt.j.de nu.ꝛ ho.l.fi vt ꝓponis.ꝛ ciuis. efficitur ciuitatis in qua manumittitur:vt.l.fi.j.de incol li.x.Et ratio ratio nis est:quia quantum ad ius ciuile attinet serui ꝓ nullis habẽtur:vt.ff.de reg.iur.l.q̃ attinet.ꝛ sic ciuiliter per manumissionẽ videtur oriri.ꝛ ad lucem deduci:ideo sequuntur origines manumittentis vt filius paternam.ꝛ etiam ciuitatis in qua manumittuntur vt filius propriam.¶ Opp.q etiam qui non impetrauerunt beneficium aurearum anulorum possint impune ad honores aspirare:vt.ff.de decur.l.eos q.in fi.Sol.q ibi in subditis aliorũ nec ibi negabat se libertus.¶ Op.q indistincte possint eligi.vt.j.de dignita.l.libertorum.lib.xij.Sol.q hic in libertis ibi in eorum filijs quod no.ꝓpter ꝓhibitos esse de consilio venetorum vt ꝓhibitio non extendatur ad filios.¶ Op.q hodie liberti indistincte possint aspirare ad honores et dignitates vt in aut.vt lice.decetero.§.j.Sol.vt in gl.q̃ id de iure nouissimo ꝓper quod hec lex est correcta.¶ Quero qualiter puniebãtur criminaliter.dic extra ordinẽ vt in glo.¶ Quero qua actione ꝓ operis conueniantur.ꝛ dic vt in glo.¶ Quero quod dãnum incurrebat quado in curie numera se immiscebat.ꝛ respõ. vt in glo.¶ Quero an hec accusatio sit publica.ꝛ videtur q̃ sic: qr hic enumeratur inter publica. Alij contra:qr nõ enumeratur in.l.j.ff.de pub.iudi.ꝛ ibi hec verba ponit gl.alteram ex opi.nõ applicando.primam tenet Jac.de are.qr reipublice interest ne dignitatũ ordo turbetur:vt.ff.de vẽ.insp.l.j.§.pe.ꝛ.j.de quest.l. de statutis.idem Bar.qr lex ista ꝓpunit libertum assumentem sibi dignitatem quam nõ potest habere vt hic:sed hoc est crimen falsi committere:vt.ff.ad.l.cor.de fal.l.eos.§.fi.quod est publicum:sed licet noua.l.puniatur:non tamen desinit esse publicum vt ipse disputat in.o.i.j.ff.de pub.iudi.in questione an alterata pena per statutum crimen desinat esse publicum.ꝛ ꝓ ista parte facit gl.in.l.j.§.qui ci.act.ꝓe.cri.Nec ob.q non enumeretur in o.l.j.qr omnia ibi enumerantur vt ibi no.

¶ Ad legem corneliam de falsis. Rubrica.

¶ Falsum quot modis committatur.ꝛ nu.seq.

¶ Continua rubricam vt facit glo.posita super rubrica precedenti videlicet posita quadam specie falsi ponit rubricam generalem de fal.¶ Quero quare dicit de falsis.ꝛ dic vt in glo.ꝛ ꝓ summa huius ti.ountur ad hoc q̃ falsum committitur pactũ subueniendo cuius penam vide in.l.j.ꝛ quis de eo possit accusari.j.c. cum suppositi.cum glo.sua.¶ Item falso rescripto vtendo cuius penam vide in.l.maiorem. Item falsum instrumentus fabricando vel eo vtendo:vt.j.cod.l.fi falsos.ꝛ an locus sit penitentie vbi vide:de pena vtriusq; ibi no.gl. Item qui finxit scripturam per quam alius recipit qõ non receperat:vt.j.cod.l.qui veluti. Item qui celauit vel amouit testamentum.j. eodem.l. cum qui. Item qui finxit se creditorẽ in fraudẽ terti.l.fi creditor. Quid autẽ sit falsum.ꝛ qñ lege cor.puniatur dic vt.j.e.l.ereptũ.¶ Que autem sit pena regularis.l.cor.puniatur.j.e.l.vbi in fi.quot modis de falso queratur.j.e.l.pe.ꝛ fi.ꝛ vsq; ad quantũ tempus queratur.j.e.l.querela.ꝛ plenius in gl.ꝛ ibi dici an procurator possit interuenire.j.e.de fi.coram quo iudice.j.e.l.cum suppositi.ꝛ.l. seq.an accusatio de falso sit publica.j.e.cum qui.cum ibi not.in glo.an reuerentia personarum impediat accusationem.j.cod.l. falsi.vol inquisitionẽ vt ibi no.ꝛ an agnitio volũtatis defuncti impediat accusationem falsi.j.eo.l.licet.an exceptio falsi impediat executionem instrumenti in.l.q̃.ꝛ.l.si docueris.ꝛ an crimen probatum excipiendo possit puniri iudicis officio scripsi.j.eo. l.vbi.qua alis autem fiat indago.ꝛ a quo probationes erigantur ꝛ infra quantum tempus causa terminetur habes in.o.l.vbi.

¶ Cui autem credatur si solũ de fide scripture dubitetur. vide in.l.si quis.in fi.q.an tabellioni vel testanti sereti se aliter deposuit se credatur ibidem scripsi:ꝛ an decurio possit esse tabellio:et an dignitas superueniens excusset a tormẽtis ibidẽ vide.¶ Vltio an aliquid tradens ꝓtertu falsi instrumenti trãsferat dominũ vel ꝓbeat causam vsucapiendi.dic vt.e.l.ex initio.ꝛ ꝺ summa tituli.ꝛ principaliter scribendorum.

¶ Questio partus subiecti que mulieri mouetur in puberta-
tem partus non differtur.ꝛ nu.seq.

Sententia mulieris ꝓtendicante pupillo an contra eum possit de sententia opponi vt missio impediatur.

S I partus. Primo respõdeo.scõdo ratio.scõabi:necꝫ.¶ Cau. ¶ Questio partus subiecti mota mulieri non ꝺ in pubertatem partus differri.b.d.expõe ter. ibi obijcitur.vos quorum interest qr succedere defuncto vltimo vt no.j.e.l.cum suppositi.ibi:eã dic.xxv.an. maiorem ꝑm glo.alibi qõ.j.reassumam.¶ Ubi capitis.l.deportationis:vt.ff.c.l.j.§.ff.est enim illa capitalis.vt.l.j.§.fi.ff.de contrab.t.l.si necem.§.deportatos.ff.de bon.lib.alq̃ id est vltimũ supplicij:vt.e.l.fin.ꝛ qr ꝓprio significato magis decruitur:et sic speciale in hac specie falsi.ar.ff.e.l.qui falsam.§.j.¶ Opp.q questio differatur:vt.ff.de car.edic.l.j.§.fi.Sol.vt in glo.j.quo stinguendo facit tria membra:aut questio infertur matri tantus ꝛ non differtur vt hic:aut pupillo tantum ꝛ differtur:vt.l.ij.§.j. ff.de car.edi.aut vtriq; ꝛ dicit glo.q quo ad matrem non differtur:sed quo ad pupillum sic.ꝛ ita intelligit.d.l.j.§.fi.in.j.respon so.ff.de car.edic.hanc distinctionem secutus est Lyn.ꝛ Jaco.de are.ꝛ Bar.in contra.verumtamen ibidem revocat ipe in dubiũ quomodo vtriq; possit moueri questio cum quo ad pupilli causa sit ciuilis quia sit status ꝛ bonorum quo ad matrem sit criminalis vt hic:ꝛ sic oriri debeant esse iudices:vt.l.solemus.§.latruncul.ff.de iud.cui respondẽ.q vtriq; mouetur ciuiliter dicens contra matrem ciuiliter agi de falso quod potest:vt no.j.e. l.damus.ꝛ ad hanc causam pupillum ꝛ eius tutores conuocari.¶ Sed de hoc miranduꝫ:qr actio in factũ ciuilis cõtra matrem competit ad interesse:vt no.in.l.si ex falsis.ff.de transacti. ergo in hac causa non dicitur moueri questio pupillo ꝛ matri: ꝛ non principaliter ꝛ unmediater.ꝛ de pupilli statu licet incidenter.ꝛ in consequentia:qõ nõ applaudet verbis distinctionis ꝓdicte. Poterea eadem ratione si questio mouetur ciuiliter matri cum peteretur declarari patrum subiecisse posset citari pupillus cum eius tutoribus. Ideo ab exemplo recedo.ꝛ dico q̃ nihil ꝓhibet matrem criminaliter accusari coram vno iudice et pupillum se petere mitti in possessionem ex carboniano coram alio iudice ꝛ ei obijci exceptionem partus suppositi cui replicãdo dicet pupillus seu tutor eius q̃ causa differri debet q̃ causa in tempus pubertatis:qõ an sit verum tenet ista glosl.q̃ sic non obest autẽ q̃ quo ad matrẽ non differatur.¶ Sed hic aduertẽdõ q̃ quedã gl.q̃ fuit Azo.in.d.l.j.§.fi.dicit qõ qdã direxerunt q̃ vbi vtriq; questio mouetur quo ad pupillum eriam in tẽpus pubertatis nõ differtur.ꝛ dicit qõ ratio illius ter.eius sententia et verba videntur istos iuuare.Et hec fuit opin.Roffre.ꝛ videtur fuisse quandoq; Accur.ideo libri multi antiqui nõ habent hic in glo.illud verbum quo ad matrẽ quinimo videtur magis fin data de iure.¶ Unde hoc examinemus:ꝛ quod glo.illa verum dicat probatur:nam edictum carbonianũ ideo voluit vt in tempus pubertatis questio partus subiecti differretur cum pupillo mouetur:qr subest timor non pe fecte defensionis:vt.d.l.j.§. fi.ꝛ responso.sed cũ mater accusatur qr partum subiecit nõ est verisimile quod cãm ex fide non defendat cum si succumbat puniretur capite vt hic.igitur quo ad ipsum pupillum cui questio cũ matre obijcitur nõ differtur.ꝛ sic cessante ratione cesset legis dispositio.hoc videtur esse de mente ter.in.d.l.j.§.fi.in ver.cum vero.alias nec fuisset ille ter.de bono.ꝛ difficili dubio.Hoc confirmat ibi ter.subsecutive dũ dicit copulatiue.ꝛ post euentũ cognitionis.ꝛc.qui si referetur ad casum quo contra pupillum factũ puberem esset pronunciatum non babuisset dubium. preterea nec ad illum casum referri potest:tum virtute illius copule et post: que sui natura coniungit id cui immediate coniungitur:tũ ex significato illius verbi cognitionis qõ sequitur:nam cum in primo casu direxit questionem differri:in scõo direxit cognitionem statim fieri:ergo sequitur.ꝛ post euentum cognitionis intelligit necessario de ea quam fieri prędixerat:cum cognitio supponat rem inesse:ꝛ etiam qr de cognitione in primo casu nullam fecerat mentionem sed solũ in secũdo cui ille ver.copulatur.ꝛ adhĩcitur. Quapropter credo aliter dici posse.ꝛ de mente iurisconsulto rum vt distinguamus vt in glo.aut questio partus subiecti obijcio filio tantũ.ꝛ tũc criminoso existente qui partum dicitur subiecisse tutoribus pupilli petentibus.ꝛ cõgruo tempore obijcienti bus prius cõuincendus est de crimine qui partum dicetur subiecisse cũ pupillo banc questionem ciuilẽ possit obijcere:ꝛ hoc nõ de iure speciali sed communi:vt.ff.vbi can.fil.l.j.ꝛ ita ꝺ intelligi.l.ij.in prin.ff.de car.edi.ꝛ ita intelligit Jac.de are.vt asserit Ly.ff.de fi.instru.l.j.ꝛ fi.in.j.q.Cõgruo tpe ideo dixi:qr cum hec exceptio opponatur ad differendũ processum debet oppo.ante lit.conte.alias ꝓcederet iudicii nec postea de iure cõi posset opponi:vt.l.ita denũ.ff.de ꝓoc.ꝛ.l.excep.cũ ibi no.ff.de ꝓba.eo autẽ nõ existẽte vel cõiuncto tunc de iure cõmuni aperta ẽ via agendi cõtra pupillũ:vt dictis legibus.sed de iure speciali.s. primo casu põt peti vt questio differat in tps pubertatis:vt.d.l.ij.in fi. Et rõ:qr timori subest ne plene ꝛ fide perfecta defenderetur:vt.e. l.ij.§.fi.j.responso.¶ Scõo vero.s.quãdo criminosus fuisset cõuictus tũc an in tempus pubertatis possit peti vt differat fuit q̃ stio inter antiquos:ꝛ cõis opi.glossatorum fuit vt pupillo petẽte differatur.ꝛ ita intelligebãt.l.j.§.fi.in fi.ff.de car.edic.ꝛ mouebantur:qr snia cõtra criminosum lata nõ afferebat eis prẽiudiciũ:vt.l.titia.e.ti.ꝛ.l.miles.§.defuncto.ff.de adul.Roffr.vero tenuit ẽtiũ:ꝛ ego credo qõ verũ dicat ꝓ ter.d.l.j.in fi.q nisi ꝓprie ꝛ fine subaudito extraneo nõ põt fic intelligi:ac etiaꝫ p rationẽ quã supra feci.q̃ ola declara vt ibi:qõ ẽt noua rõne confirmo:pupillus vel eius tutores tũc questionẽ possunt petere vt differatur cum non calũniose apparear eos petere:vt.ff.de car.edic

bo.edic.l.j.in prin.ꝛ.l.ij.§.cã.sed matre conuicta de partu suppositio apparet calumnioſam esse petitionem dilationis [a] cum iam apparet per sententiam contra matrem latam eum defuncti filium non fuisse que creditur a iure plenarie causam defendisse vt hic.ac etiam qr hec sententia est lata ad instantiam eorũ qui in libello accusatorio habuerunt necesse dicere ad eos successionem defuncti spectare et non ad pupillum alias non fuissent admisse:vt.ff.eo.l.legis cor.§.j.ꝛ sic semper in iudicio tractatum fuit de pupilli prẽiudicio ergo merito sententia contra matrem lata babet ei prẽiudicium afferre.ꝛ ex illius euentu apparet an pupillo sint actiones dande vel denegande: vt.d.l.j. in fi.et fuit illa dubitãdi ratio:qr cum in hoc iudicio tractaretur expressim de pupilli prẽiudicio quo ad successionem videbatur ab initio q̃ accusatio deberet differri cuius contrarium ibi.ꝛ hoc decidit qr timor minus perfecte ꝛ fidelis defensionis qui est causa dande dilationis isto casu cessat hec vere omnia cessant cum mater de adulterio accusatur: tum qr causa est publica.ꝛ sic in libello successio ad quem spectet non narratur: tum qr interfectore necessario ꝓbabiliter mater adulterium commisit ergo filius ex illo adulterio natus vt dicit ter.in.d.l.miles.§.defuncto. tuz etiã qr pena adulterij forte de iure ffoꝛũ non erat atrox ita qõ metu pene ꝓsumeretur causam plena fide defendisse:vt dixi.s.de adul.l.quamuis.la.§.ꝛ hoc de primo mẽbro.¶ De scõo.s.qñ qõ infertur matri tantum:ꝛ tunc ant ciuiliter quod potest per not.j. eo.l.querela.ꝛ tunc non differtur qr causa iusta non subest.ꝛ licet de statu pupilli queratur incidenter non credo isto casu ei prẽiudicari tum qr cessat ratio huius.l.ꝛ.d.l.j.§.fi.ff.de car.bo. edic.tũ ꝓpter regulam que est res inter alios acta cui hoc casu non reperitur derogatum:ant criminaliter.ꝛ tunc etiam non differtur vt hic.d.§.fi.ꝛ respõ.sed isto casu absolutoria ꝓderit pupillo vt.l.ij.§.fi mater.ꝛ.§.fi quis.in eo.ti.licet glo.ista nitatur illi textui respõdere.ꝛ male qõ patet ratione.nam quoties ciuilis bonorum competat contra vnum.ꝛ criminalis contra alium ciuilis non potest intentari nisi criminoso convicto vt.s.vbi cause fil.l. j.sed in casu isto non est convictus sed absolutus nec potest convinci obstante sententia absolutoria contra eũ qui ciuiliter vult agere lata ergo.ꝛc. Item qr illa sententia absolutoria babetur ꝓ veritate:vt.l.res iudicata.ff.de reg.iur.¶ Et ex hoc infertur qõ.ꝛ cẽ dẽnatoria ci ꝓcindicat vt Jacobus sit eadẽ disciplina:qr fin naturam est vt qui commodum potest habere cõsequatur et incommodum vt in regula iuris fin naturã.ꝛ ꝓ hoc accedat text. in.d.§.fi.et rationes quas.s.in alio mẽbro feci. Et per predicta apparet qõ quando criminaliter agit de partu suppositio fallit illa regula res inter alios acta.¶ De tertio mẽbro qñ vtriq; habes quid fiendum ex predictis.nam quo ad filium suspẽditur donec mater conuincitur.ꝛ ea cõuicta vel absoluta dic vt.s. vbi cunq; dixi qõ differtur locũ hꝫ fi pupillo expediat nõ al's: vt.ff. de car.edi.l.ij.§.cause.ꝛ quãdo dicatur expedire ibi vide in ter. ꝛ bocvult hic gl.iij.in prin. Restant contraria duo ad.l.ifiã. Et primum est extra gl. Nam videtur qr quo ad matrem differatur vt.ff.de car.b.edic.l.ij.§.ibidem.ꝛ.l.si impubes.§.si mater. Sol. vt no.gl.in.d.§.si mater.vt hec limitetur per illas.ꝛ intelligatur quando mater est maior.xxv.annis nõ sit minor. Et est ratio qr tunc cum illa per procuratorem defenderetur de plenaria ꝛ fida defensione dubitari posset.ꝛ hoc sequuntur etiam doct. Ex quo colligi potest nouum ar.ad id qõ dixi de prẽiudicio fiẽdo pupillo.¶ Op.it erato q̃ differatur vt.l.si ventris.ff.de ven.in poss. mit.sol.variis modis vt in fi.glo. Primo qr aliud cum accusat de adulterio vt ibi. Aliud de partu suppositio vt hic. caue qr ꝫ inter istos casus sit differentia vt in primo membro.s.dixi:tũ illa dicta ꝑbat qr in casu adulterij multominus ꝺ differri vt.l.miles.§.defuncto.ff.de adul.iõ glo. so.Scõo qr ibi illa mulier obtinuit ex gratia a principe.ꝛ sic ibi fuit ꝓuilegium ꝑsonale ad consequentias non trahendum.[b] ꝛ hec sol. fuit Jo.ꝛ quare motus fuerit statim declarabo. Tertio qr ibi accusabatur ne mitteretur in possessionem ventris noie:hic puniretur. banc so. tenet Ray.ꝛ sine dubio est in se vera qr cum veniat nomine ventris et illius nomine petat merito sicut venter si natus esset non ꝓhiberetur mitti licet sibi obijceretur qr ex adulterio esset natus: vt l.titia.in prin.ff.de car.edic.sic nec mater eius noie ꝓhibetur. 2stat esti ventrẽ haberi ꝓ nato cuꝫ tractat de eius commodo. vt.ff.de sta.bo.l.qui in vtero.quinimo ei magis fauetur vt in.e.ti.l.j.§. si ea.ꝫ aũt in se sit vera:tũ videtur cõtra illũ ter. qui supponit eam iam in possessionẽ missam qñ accusat.ꝛ sic ibi videtur accusari vt puniatur nisi mutetur tẽpus ꝓ tẽpore. sed qr in dubio hoc non est verisimile forte Azo in sum.ꝛ glo.in contrario ꝛ.d.§. defuncto. dixerunt qõ ibi ideo qr de prẽiudicio nascituri tractatur cui magis fauetur vt in.e.ti.l.j.§.si ea.hic:ꝛ in.d.l.titia ꝛ.d.§.defuncto.secus qr de prẽiudicio iam nati videret tractari.ꝛ banc tenet Dy.ꝛ Bar.ꝛ vltra predictam rõnem fauore partꝰ allegat Bar.qr mulier grauida non sic cãm põt defendere sicut non grauida. Hec so.sic intellecta nõ videtur vera. nam talis fauor partus vel grauitas mulieris nonconsideratur quo ad criminis cognitionẽ:sed quoad torturam vel pene executionem.vt ff.de ꝛta.d.l.imperator.ꝛ de pẽnis.l.pregnãtis.iõ Jo.forte ola predicta cõsiderans posuit so.quam.s.vidisti. Possumus amẽ precedentem defensare dicendo q̃ mulier erat ibi multũ grauida.ꝛ q̃ non poterat fine tortura procedi:ideo mandat differri.ꝛ non dicit ibi qõ in tempus pubertatis sed simplr q̃ intelligetur fin.d.l.pregnantis.ꝛ que ibi no. Vel potes dicere quinto q̃ mulier erat in possessione ventris noie.sed cõtra eam agebatur petitorio petitione hereditatis.ipsa excipiebat ventrẽ cum nascerẽtur fore heredem.replicabatur q̃ si nascatur heres esse nõ potest qr ex adulterio natus qõ ipsam dicebant cõmisisse.ꝛ paratos se offerebant probare qõ ipsa dicebat differendum esse.ꝛ ita referi posse imperator.ꝛ iste casus probatur per.l.i.s.de car.edi. Cõ ciudamus igitur ola predicta sub ista forma.aut crimen concernens statum obijcitur ventri vel iam nato seu ꝓ ipsis venientibus ad ipsos excludendos a missione fienda vel defendẽdos in iam facta:ꝛ tunc differtur:vt.d.l.si ventris.fin vnam lec.glosl.et aliam quam.s.posui.vt.s.de car.edic.l.j.ꝛ.ff.de car.edi.l.j.§.fi. j.rñ. nisi sententia foret contra matrem lata.quo casu dic vt.j.dicam. Aut matri dumtaxat obijcitur vt puniatur:ꝛ tunc qõ partus suppositi non differtur vt.hic:ꝛ in.d.§.fin.ff.rñ.in questione adulterij dic aut mulier est pregnans.ꝛ tunc differtur si de prẽiudicio ventris extinguendi cubiter non alias:vt.d.l.si vetris.ꝛ aliam lec.ꝛ.l.pregnãtis.ff.de pe.ꝛ ibi no.vsq; ad qõ tempus differatur,aut non est pregnans.ꝛ tunc de iure communi nõ differtur:vt.ff.de car.b.edic.l.titia.j.ri.ꝛ de adult.l.miles.§.defuncto. sed de iure speciali ex principis scripto:vt.d.l.si ventris.fin lec. Joan.aut questio obijcitur vtriq; ꝛ tunc differunt crimina.nam questio adulterij quo ad pupillum differtur non quo ad matrẽ non pregnantem:vt.ff.de car.b.edic.l.titia.§.rñ.nec sꝛia matris prẽiudicat filio:vt.d.l.miles.§.defuncto.in qõne partus suppo fiti.idem tenet hic glo.sed Ros.dicit qõ quo ad pupillum differatur non quo ad mulierem.ꝛ non q̃ sententia ꝓ muliere vel ꝺ mulierẽ lata pupillo ꝓfit vel nocet:vt.d.l.j.§.fi.in fi.ꝛ in eo. ti.l.ij.§.fi mater.ꝛ.§.fi quis.ꝛ boc credo verius tã per illos ter. q̃ per rationes quas.s.feci vbi cũq; dixi quo ad pupillum differri intelligo nisi fibi expediat:vt hic no. Solum restat vbium suppositio qõ mulieris sꝛia prẽiudicet pupillo an ꝛtra pupillum statum possit obijci de sꝛia quo ad missionem impediendam.ꝛ dixi q̃ sic q̃ calũnioſe apparet cum petere vt.l.ij.§.cã.ꝺ carb.edi.sed si iam erat missus vel absq; missiõe ꝓsidebat an expelli potest agendo petitorio an differri debeat vsq; ad puber tatem.ꝛ ad huc credo q̃ non differat qr statim de sꝛia doceꝫbatur ex quo apparebit petitionem dilationis calũnioſam.ꝛ hec sufficiant de materia multum intricata.ꝛ difficili.

¶ Exceptio cauilloſa spernitur.

Principalis.ꝛ accessoria tollitur debito soluto.

S Atis. Casus.ꝓpter exceptionem falsi [d] in quo aliter constat retardari accusatiõe falsi salua manente.hoc dicit.¶ Nota quod exceptio cauilloſa non impedit executionem nec attenditur.concor.s.de ord.cog. cog.l.fi.§.fi.¶ Nota quod exceptio que non concernit negotium principale non attenditur vt friuola.¶ Op.quod exceptio falsi instrumenti differri faciat executionem vt.j.eo.l.si docueris.Solu.quod ibi conuentus negat debitum.ꝛ sic instrumentum circa substantiam debiti dicebat falsum:hic fatebatur verum esse in substãtiam debiti sed circa accessoria dicebat falsum puta circa fideiussionem appositam vel hypothecam vt hic in prin.glo.et idem diceré si instrumẽtũ totũ diceret falsum qr non confectum seu qõ de eo tabellio non fuisset rogatus:fatebaꝛ tamẽ debitum. Ideo dico si neget debitum.ꝛ instrm sed actor debitum ꝓbet per testes.nam solutio nõ differt ꝓpter accusationẽ falsi.ꝛ ꝓ hoc facit gloss.dum hic subdit,vel alijs iudicibus videat iudex.ꝛc. Et faciunt predicta ad.q.quã ponit Ly.in.l.i.in fi.s.qui ac. non pos.quam posui.j.e.l.si docueris.¶ Opp.contra ereptũ gl.q̃ nõ procedit.nã soluto debito tollit principalis et accessoria inst.qui.mo.tol.obl.per totum.igitur posita non poterit accusari de falso,cuius contra.hic dicitur in fi.cõsequentia vel bona:qr hypotheca.ꝛ fideiussio velut euacuata commodũ non affert ei:vt.ff.eo.l.impubere.§.i.ij.rñ.ꝛ ver.item si seruo.So.Ly. qr hoc ideo qr forte principalis non est soluendo.hec non valet qr ꝓsumitur eum soluisse.preterea;hic non agebat ꝺ fideiussore quia negando fideiussionẽ.ꝛ instrumẽtũ in ea parte dicendo falsum prius cognitum fuisset de falso nisi appareat qr mozande solutionis cã faceret. Ideo forte Ly.soluit sco videlicet quod hic effectus per solutionẽ secutus nõ cõsiderat qr delictum iam fuerat cõsummatũ. In cõtrario iecus. Vel verius ibi de falso ꝓsumpto loquitur cuius ꝓsumptio tollitur cum ad scribentem commodus nõ pertinere dignoscit.¶ Op.q accusatio falsi nõ remanet ei salua qr ꝓsumptio calũnie videt contra eum ex quo

a ⊹ An crimẽ probatũ excipiendo. Tu vide de hoc dicto qõ ratiui i apoſ.ad istũ post eundẽi vers.l.vbi col.pe.ver.vltrio quero si de falso. vi in apoſt.in ver. excipiendus. j.eod.

b ⊹ Calũnioſas eẽ petitionẽ dilationis. Vide de hoc no,snia i pn.ff.de ap.ꝛ i.l.fi ẽptor.i pnn.ff. de in.ꝛ in l.ij.cõia de leg.

c ⊹ Mõ trahẽdũ.q̃ primlegiũ ob fauorẽ vel gr̃am alicuius ꝛc̃lium nõ vẽat trahi in exẽplũ.no.h.ꝛ pOr. i reg.qõ ob gr̃am ibi diri post do. boerij i apoſt. ad eũ i v. primlegiũ. de reg.iur.li.vi.

c ¶ Satis. Ad materiã hui⁹. l. vide Ly.i.l.ij.§.de cõdẽna.de re indi.et ibi bar.cũ ibi no. ⊹ vide text.ꝛ ibi ẽt bar.i.l.si.ff.ꝺ pe. ꝛ bal.in.l. si qõ te stamẽtũ. s. de test.

d ⊹ Propter exceptiones falsi. vide Bal.bic i pnc.ꝛ i l.si.in.j.op.§.si ex fal.instr.ꝛ i.l.j.ad fi.ꝛ ibi Aller.post Bar.s.q̃ accu. non possunt.

confessus soluit debitū ū sic repellend⁹: vt. l. alīꝫ. ff. de accu. Sol. q ibi de vehementi: hic de leui presumptione vt in glo. ſi.

2 ☞ Rescripto falso vtens grauius punitur q̄ qui alio instrō. vtens literis ab alio impetratis ſuam non tenetur probare innocentiam.

3 Ignorantia crassa que dicatur.

1 MAiorem. Duo facit. nā primo loquit q̄ū quis vtit rescripto falso q̄ō asserit impetratum esse. Secunda ibi: ℨ qui. ¶ Casus. ☩ Bianus punitur qui falso vtitur rescripto⁹ q̄ qui alio instrumento ignorantia tamē legitime probata excusat. b. d. Ibi inscriptionibus. i. principium rescriptis. aliter exponitur in. l. pe. ☩ fin. §. ō accu. ideo hoc nomen dicas equiuocum esse. ¶ Opp. ad primā partem comparatiuum denotat excessum inter casus comparatos: ☩ sic inter plures vertitur comparatio: vt. ff. de lega. l. benignius. ☩ de verb. ob. vbi autem non apparet in prin. ☩. §. de sac. ſan. eccle. aut. multo magis. sed de hac pluritate dic non apparet: igitur non congruit in comparatiuo maiorē ☩c. dicit. Solut. duobus modis: vno modo vt ſiet in vim positiui ☩ exponat maiorem. i. magnam ☩ erit hic pena communis de qua. ff. eo. l. fina. §. ſi. alio modo vt ſiet comparatiue ☩ lege per subauditum vt in l. glo. in prin. ¶ Contra hanc ſol. opponitur q⁹ imo pena nō ſit maior q̄ deportationis que eſt communis: vt. ff. eo. l. fina. Solu. vt in ead. glo. que differentiam facit an quis vtatur falſa constitutio ne vel falſo rescripto. ſed que predictarum ſolutionū eſt vera. reſpondeo prima in glo. quam tamen recitaui pro secunda. ar. extra eo. c. ad falſariorum. vbi etiam papa grauius punit qui eius literas falſificat q̄ alionum. ☩ ibi glo. hanc opi. tenet. ☩. ſi. eo. l. vbi. Et ſi queras que eſt iſta maior pena. Reſpon. vt in. d. gl. l. vbi capitis. i. mortis naturalis. ☩ ſi dicas illa eſt maxima q⁹ penitus extinguit. nam mors est priuatio vite vel eſt vltimum terribilium: ſed hic loquitur in comparatiuo q̄ō eſt medium inter positiuum ☩ superlatiuum: igitur grauior que tamen ſit media debet imponi: ☩ ſic damnationis in metallum vt alias dicitur in l. bos accusare. §. omnibus. ff. de ac. ☩ ego rñdeo q⁹ pro falſo de quo queritur due pene a lege reperiūtur impoſite. ſ. deportationis ☩ mortis naturalis: vt. ff. e. l. i. §. ſi. cum igit sit hic dicat maiorē imponi debere debet intelligi de maiori illarū duarū. ¶ Ad ſecundam partem opp. q⁹ qui vtitur literis ab alio impetratis ſuam innocentiam nō debeat probare: q⁹ ignorantia falſitatis in eo presumitur. ar. l. veriꝰ. ff. de proba. ☩ extra de excel. prela. c. inter dilectos. glo. iij⁹. dat duas ſol. ☩ ſcōaz tenet Ly. ſed gl. iij⁹. addit tertiā in ſi. ☩ omnes debent ſimul iungi: nam aut allegat ſe ab alio recepiſſe ſed non probat: ☩ tunc creditur ipſū falſo fabricaſſe ☩ tanq̄ fabricator: vt hic ☩. §. de proba. l. inbenus. aut probat q⁹ ab alio recepit: ☩ tunc fabricaſſe non creditur ſed puniendus eſt ſi ſcienter eo vtitur ☩ non deſiſtat. ſ. cod. l. ſi falſos. ſcire autem in ceteris inſtrumentis non creditur. d. l. veriꝰ. et tamen hoc ſacramentum purgationis ei deferetur. arg. ſ. eo. l. vbi niſi denunciatio aſſertiue perſiſtat. ¶ In reſcriptis autem pape diſtinguitur aut ſunt de iuſtitia ☩ idem quod in ceteris inſtrumentis: vt. c. accedens. extra eo. aut de gratia ☩ tunc ſi caſſa ignorantia ei poteſt imputari punitur leuius ☩ vinculo excommunicationis innodatur. ſi autem hic craſſa ignorantia non poteſt ei imputari tunc nun punitur. ¶ Craſſa autem dicitur quando ex ipſius inſpectione de falſitate poteſt per ſeipſum vel per peritos inſtruere ☩ non facit. non craſſa quando ex ipſius inſpectione non poteſt apparere vel ſi poteſt iſte conſultus fuit peritiores qui ſibi falſum non apparere dixerunt hec probantur in. c. ad falſariorum. extra eo. cum ibi no. in glo. i. ☩. ¶ Op. q⁹ cum a quo deceptus eſt nō teneat exhibere: vt. §. de peti. here. l. cogi. Sol. duobus modis vt in glo. primo de vrbanitate facit ſicut et alias in. l. ſimile. §. de fur. Scōo q⁹ de neceſſitate iuris, intelligaſ nō de certo autore ſed de incerto ☩ ignoto a quo in preſentia teſtium deponentium recepit ſufficit probare ad purgationez buius ſuſpicionis. ☩ hanc tenet Jac. bu. ¶ Opp. q⁹ etiam ſi autorē exhibeat non liberetur: vt. d. c. ad falſariorum. glo. non ſoluit ☩ q⁹ ille tēc. poteſt in duobus caſibus obſtare: ideo quo ad primū caſum ſol. q⁹ ibi in eo qui per alium vtitur falſitatis exercenit: nazvnus non excuſat alium: vt. l. non ideo. §. de acc. Quo ad ſecūdū caſum de his qui tantum vtuntur. dic vt. §. diri.

1 ☞ Scripturam non approbat qui illam veram putat.

2 Teſtamentum ſciens falſum ſibi preiudicat legatum accipiendo. ☩ nu. 3. ☩. 4.

4 JAcet. Casus. ☩ Nō dicitur ſcripturaz approbare q̄ illam putat verā eſſe. b. d. vel latius. Filꝰ legatū cōſecutus ex teſtamento q⁹ verum putauit nō preiudicat ſibi illo falſo. pbato. ¶ Not. q⁹ error priuat agētē conſenſu. cōcor. l. ſi per errorē. ff. de iu. om. iudi. ¶ Querit gl. q̄ ſi iſte ſciuiſſet teſtamentū falſum. ☩ videt priuato q⁹ ſibi preiudicaſſet legatū accipiēdo. ar. huius tex. a ſenſu cōtrario. ☩. ff. eo. l. q ignorans. ☩ p hoc ſpāliter inducit. ſ. e. l. ipſe. poſtea in ſi. videt mutare opi. per. l. poſt legatum. in princi. ff. de bis quib. vt indig. ☩ ibi glo. ſenttit q⁹ poſtea poſſit etiam ſcies dicere falſum. ☩ idem videtur tenere in. l. alia. §. de bis quib. vt indig. ☩ mouentur ille gl. duplici ratione: vna q⁹ als nō eſſet differentia inter falſum ☩ mofficioſum quod facere vult. d. l. poſt legatum. ſed ſcienter agnoſcēs legatum excluditur a querela nō ignorans: vt. ff. de inofti. teſta. l. mater. ad ſi. ☩. l. ſi vt proponas. §. i. et ita debet intelligi. l. ſi pars. §. ſi. ☩. l. pe. in eo. tit. Alia quia a legatar⁹ voluntate nō dependet falſum facere verum ☩ fundit⁹ nullum facere aliquod ☩ validum: vt. l. expreſſim. ff. de appel. cū ibi not. ☩. l. §. commu. vtri. iudi. ☩ q⁹ not. in. l. ſi diuerſa. §. de tranſ actio. ¶ Bar. in. l. poſt legatū. dicit q⁹ vbi ſciens fuit dicere poſſit teſtamētū falſum defendendo: puta q⁹ cōtra eum poſſidentez hereditatē agitur. ☩ ita ſtelligit. d. l. poſt legatū. ſed agendo hoc nō poſſit dicere: q⁹ cum ſciens fuit repudiaſſe videtur hereditatem abintestato legatū acqpiendo. ar. l. claudius. ff. de acquirea. here. ☩ ſic nō vi validationis teſtamenti: q⁹ facere nō potuit ſed vi tacite repudiationis repellatur. Dices tu hoc non videtur tutū: q⁹ ſic ꝫ tacita repudiatio cū poſſidentē ſic agētē repellere cū fine iuſta cauſa dicaſ poſſidere: vt. l. i. ☩. l. ſicut. §. de repu. hered. ☩ ego rñdeo q⁹ verū quantū ad alios heredes legitimos ad quos per repudiationē hereditas eſt deuoluta nō quantum ad eos q̄ dicūt ſe ſcriptos: q⁹ nullū eis potuit retribuere ius agēdi: q⁹ teſtamētū nō potuit validare: ☩ ideo vnus aduerſus alium tuetur: q⁹ ſine actione experitur. ☩ hec oīa videſ hec glo. ſenſiſſe ☩ ſucceſſiue vt ꝫ in ea. ¶ ℨ cōtra pdicta videt ter. in. e. l. poſt legatū. §. i. ver. ergo. vbi auditur poſt receptionē legati ℨ falſum dicat. Sol. q⁹ ibi ignorans recepit tunc forſtius in iſta ſcientia in agnoſcendo inducit tacitam repudtationē: ergo in plus non debet nocere q̄ vera repudiatio. ar. l. cum quid. ff. ſi cer. peta. ſed repudians nō prohibetur criminaliter accuſare de falſo: q⁹ ad accuſandum venit vt qualibet nō ratione ſui intereſſe. argu. eorum que dixi in. l. ſi ea. §. q accu. non poſ. ¶ Quapropter ego credērem verius dicēdū q⁹ quo ad accuſationē criminalem ſimpliciter agnitio vel receptio legati a ſciente facta ſibi non preiudicat. et ita poteſt intelligi. d. §. i. niſi inter eos de hoc falſo prius fuerit altercatū: q⁹ tunc recipiēdo tacite de illo falſo videt tranſigere: ideo repellitur: vt. ſ. eo. Lipſe. ☩. §. de tranſac. l. cräfigere. Quo autem ad actionem ciuilem falſi ſi bene preiudicat: q⁹ ad intereſſe agitur: ꝫ no. ſ. e. l. querela. ſua aūt nō intereſt q⁹ repudiaſſe videtur ſimiliter ſibi preiudicauit vt nō poſſit replicare de falſo contra beredem ſcriptum ☩ hoc vi repudiatiōis. ſimiliter vt nec poſſit ſe tueri contra legitimos ad quos ſucceſſio eſt deuolnta: ſed ſibi non preiudicai quin poſſidetis contra ſcriptum poſſit excipere quod non eſt beres quia falſum eſt teſtamētum quod legatum agnoſcendo non potuit validare. ☩ q⁹ dicit. l. poſt legatum. in prin. ☩. §. i. loquatur in ſciente patet per rationem primā quā ſupra feci: q⁹ alias non eſſet differētia inter inofficioſum et falſum. Et quod etiam de falſi accuſatione loquatur probat ꝫbuz arguātur ibi poſitum q⁹ ad criminales accuſationes conſueuit adaptari: vt. ſ. eo. l. ſi docueris. ſed q⁹ de falſo non poſſit accuſare videtur: q⁹ legatum petendo ſcienter ex eo incidere videtur in falſum: vt. ſ. eo. l. ſi falſos. in prin. ☩. §. de fide inſtru. l. ij⁹. ☩ fic ſocietatem in eodem crimine cum nouera coire ſed ſocius non accuſat ſocium: vt. §. de libe. cauſa. l. ſi filium. ☩ no. ſuper rubricam. §. qui accu. non poſ. ergo ☩c. ¶ Preterea eiuſdem rei nomine cuius quis poteſt accuſare non debet accuſari: vt. l. apud ātiquos. §. de fur. ſolu. q⁹ ſocietas non eſt: q⁹ contra neminem dolum vel fraudem committit qui legatum petit q⁹ exigitur: vt. ſ. eo. l. nec exemplum. ſolum enim ſibi preiudicat vt. §. dixi cui dolum non poteſt iaferre: vt. l. tranſactione. ☩. l. cum donationis. §. de tranſ. cum inter agentem ☩ patientem ☩ debat eſſe delictum: et ſic cum de falſo non poſſit conueniri non obſtat. d. lege apud antiquos.

3 ¶ Opp. quod de falſo accuſare vel excipere non poſſit. nam legatarius in libello iudici porrecto habuit neceſſario exprimere quomodo is a quo petitu⁸ beres fuit ☩ erat in teſtamento defuncti a quo legatum ſibi relictum aſſerit: ſed narrata in libello vt confeſſata preiudicant producenti: vt. l. mortalem. §. de condit. ob tur. cau. ☩. l. cum precum. §. de li. cauſa. ergo ſcientee recipiēs legatum non poteeit poſtea illud dicere falſum. Sciu. q⁹ vbi extra iudicium petitio facta fuit non proeedit argumē. vbi in iudicio. dicq̄ confeſſio tulis relationem habet ad certam ſcripturam: puta q⁹ dixit ex teſtamento ſcripto manu talis notarij tunc adhuc idē: q⁹ eatenus fatef quatenus teſtiō ad q⁹ fit relatio probat: vt. §. de ſen. que ſine cer. quan. l. pe. ☩ fi. ☩. ff. de contra hen. emp. l. ſi quis fundū. vbi autē ad ſcripturam nō fieret relatio tūc videf argu. procedere per no. per Jnno. extra de excep. c. cū venerabilis. ☩ p Jo. an. extra de bis q̄ fil. a ma. par. cap. c. i. in. q. an ☩ quando contra ſtatutum iuratum poſſit contrauenīri q⁹ placeī vbi ſdnerſarius ex nullo teſtamento ſcripto ſe iuuat ſed ex mera iſtius confeſſione: nam tunc ex vſu talis confeſſionis

ſionis nō diceretur falſum committere licet q⁹ fuerat cōfeſſus error⁹ probato poſſet contrauenire: vt. §. de iuris ☩ facti ignoran. l. ſi poſt. ☩. ff. de interroga. actio. l. de etate. §. ex cauſa quod in caſu noſtro non admitteretur quia ſupponimus quod ſciens hoc confeſſus fuerit non dico propterea quod talis confeſſio faciat eum beredem. Secundo quod preiudicet ſequentibus ad quos deuoluta eſt ſucceſſio per tacitam repudiationem quam fecit recipiendo legatum vt hic not. ¶ Opponi. iterato quod agnoſcendo legatum nullo caſu poſſit teſtamentum dicere nullus vel falſum: vt. l. filio preterito. ff. de iniuſto teſtamento. ſolu. ibi teſtamentum non eſt falſum quia voluntas non defuit defuncti nec ē nullum reſpectu ſolennitates: quia nec illa defuit ſed nullum ex cauſa preteritionis. ☩ ſic fauore perſone non inſtitute cui licuit legatum recipiendo ſuo fauore renunciare: vt lege ſi quis in conſcribendo. §. de pactis. et iſto reſpectu dixerunt gloſſa quod nō eſt funditus nullum. ſed demum ſi filius dicat. not. gloſſ. iij⁹. in. l. ſancimus. §. de inofficio. teſtamen. quod craminare ad preſens nō eſt noſtrum.

1 ☞ Filius contra matrem criminaliter de falſo non aget.

2 Mater an poſſit criminaliter puniri falſo declarato.

3 Jnquiſitio an poſſit formari de delicto de quo non poteſt fieri accuſatio.

1 PAlſi. Primo criminalem accuſationē prohibet. Secundo ciuilem permittit. Tertio per predicta queſitum decidit. ſecunda ibi: ℨ ea. tertia ibi: ſi enim. ¶ Casus. de falſo non poteſt filius

a agere contra matrē criminaliter ſed ciuiliter. hoc dicit. ¶ Nota quod liberi non accuſant parentes criminaliter. ¶ Oppon. de. l. propterea. §. qui accuſare non poſſunt licet glo. non ſoluat dic quod ibi loquitur in caſu econuerſo de quo dicit ibi. ℨ de caſu noſtro dixi in. l. iniquum. eodem titulo. ¶ Gloſſ. querit qualiter ſine metu criminis fides veri hic inueſtigabitur. et reſponde tur quod agendo vel excipiendo. et hec ſecūda pars verior in ca

2 ſu noſtro cū mater hic ageret. ¶ Quero ſecundo an mater patet facto falſo poterit per iudicem puniri criminaliter. et dicūt q⁹ ſic argumen. l. penulti. §. de probatio. facit etiam. l. §. ſi publico. ad ſi. ff. de adulte. ☩. l. nullum. §. de teſtib. ſed Jacob. de aretio. et Ricar. ☩ malum. contra ne vna via concedatur quod altera denegatur. l. fina. §. de vſu. rei iudica. ſed in. l. pro gloſſ. allegata poterit accuſari. igitur nūnirum ſi poteſt inquiri. et pro iſta parte ſunt optimi ter. ff. de iniur. l. non ſolum. §. quanquam. ¶ Gloſ. tenet Pe. ☩ Ly. confirmant: quia mater ſimpliciter non prohibetur accuſari ſed a filio propter reuerentiam perſonarum. ℨ in dex cuius aures ſunt offenſe ☩ penes quem remanet diffamata non ex perſona filij ſed ſua ☩ ſuo officio procedit. ☩ pro iſta parte ſpecialiter induco. ff. de iniu. l. i. §. vſq̄ adeo. ego credo opinio ſic poſſe concordari. nam aut iudex ex alia cauſa nō moueret vel moueri non poteſt ad inquirendum niſi quia matrem falſum cō miſiſſe filius probauit. ☩ ſic iudicis aures reuerberauit: ☩ tunc licet alias de iuris rigore poſſet: vt. l. §. allega. de equitate nō poſſit tam per rationem Jaco. ☩ Ricard. quam etiam ne filius dicatur matrem ad ſupplicium deduriſſe quod. l. abhorret: vt. ff. ō re mili. l. miles agros. §. deſertorem. et quia hoc non tendit ad beatitudinem imperij. ſed ad inuidiam ☩ blaſſemiam: vt. §. qui accuſa. non poſſ. l. iniquum. quinimo iudex ad delitionem de facili lit. conteſta. concedit vt ibi dixi. ſed ſi ex alia cauſa moueretur que tamen foret ad inquirendum iuſta tunc procedit opi. glo. ☩ Ly.

3 ¶ Ex predictis concludamus generaliter cum queritur an de delicto de quo non poteſt accuſatio inſtitui poſſit inquiſitio for

b mari⁹ dic aut prohibitio accuſationis eſt inter dicta quo ad omnes quia vniuerſalis vel ſimplex et indefinita ſeu in rem ſcripta: ☩ tunc inquiri non poteſt. et pro hoc accedat. d. l. non ſolum. §. quanq̄. vel finautem cum liberto: ☩ ſic ratione prohibita directo vel vna via concedatur alia via vel per indirectum: vt. l. fina. §. de vſu. rei iudi. cum ſimili. Item quia inquiſitio ſimilis eſt accuſationi ☩ eius loco dicitur ſuccedere vt dixi in. l. ea quidem. §. de accuſ. aut prohibitio acc. non eſt indifferens ſed reſpectiua ☩ tunc licet a certa non poſſit accuſari: tamen iudex ex officio nomine reipublice non prohibetur inquirere. ☩ pro hoc accedat. ff. de iureiuran. l. i. §. vſq̄ adeo. ☩ quod hoc no. gl. alias ſi aliter diceretur de aliquo delicto non poſſit inquiri cuz multe perſone generaliter ab accuſationibus ſint remote vt no. ſuper rubric. ff. qui accu. non poſ. poterit ergo iſto caſu inquiri. ℨ cauebt ſibi iudex ne inquiſitio eius fomentum recipiat a radice non bona que non poteſt fructus bonos producere: vt. §. de epiſ. cle. l. ſi quan quam. ☩ ideo ſi inquiſitio inchoaret a diffamatiōe vel probatione facta a perſona accuſare prohibita inquiſitio eſſet ruinoſa. et hoc eſt quod voluit hic dicere Jaco. de aret. ☩ Ricar. malum. vt §. dixi quando autem ei permittitur vſq̄ ad quod tempus permitti intelligatur dicam. ſ. eo. l. querela. ☩ ex predictis deciditur q̄ malpagi cui ius non debet reddi quaz per Ja. bu. ſcripſi. §. de adul. l. que adulterij.

4 Jnſtrumentum an preſumatur falſum eo ipſo q⁹ quis ab ei⁹ vſu deſiſtit.

QUi falſas. Legatum non petit q⁹ in accuſatiōe falſi ſuccubuit. b. d. Et a eſt ratio q⁹ ex illa voluntate non debet fructum percipere q̄ iuxta poſſe miſus eſt impugnare vt. l. pe. §. de leg. ☩c. ¶ Op. de. l. aliam. §. de his qui. vt indig. So. q⁹ hec intelligatur ſm illā ☩ oppoſitiōes quas fecerat ibi gl. potes hic recitare. ¶ Querit glo. quid ſi legatum prius fuerat conſecutus ☩ dic vt in ea.

1 ☞ Tranſigi poteſt de falſo.

2 Lis inſtaurari poteſt exceptione tranſactionis non obſtante.

1 IPſe. Casus. ad accuſationem falſi non admittitur qui de lite ☩ falſo tranſegit. hoc dicit. ¶ Ro. q⁹ de falſo poteſt tranſigi. concor. l. träſigere. §. de tranſac. Item collige ex ſi. quod exceptio tranſactionis impedit proceſſum. concor. l. fratris. §. de tranſac.

2 ¶ Oppo. quod exceptione tranſactionis non obſtante lis poſſit inſtaurari. vt. §. de tranſac. l. ſi ex falſis. Sol. vt in gloſſ. quam declara: quia ibi de falſo non fuit queſitum: ideo nō teneo träſactū: hic ſecus. ☩ ibi inſtrumenta dederunt cauſam tranſactioni ☩ ta men ignorauit falſa. alias ſi ſciens fuiſſet dici non poſſet q⁹ fuiſſent cauſa tranſactionis ☩ ſic illorum pretertu non reſcinderetur vt. l. iij⁹. cum ibi not. §. ſi ex fal. inſtru. ¶ Oppo. ab. extra nam in cidenter propoſitum non prohibetur poſtea proponi principaliter ☩ ſimpliciter ad alium: vt. ff. de euictio. l. vendicantem. c igitur nec hic exceptio falſi ad repellendum licet reiecta habet impedire quominus poſtea principaliter de falſo accuſet vt criminaliter puniatur ſoluto. quod illud verum niſi de incidēti ſit tranſactum vt hic. ¶ Nec obſtat ſi replices nec accuſando venit vt qualibet. Et ego reſpondeo quod ſuſpectus habetur propter tranſactionem quam fecit: quia tamen ad ſui vtilitatem permiſit ſe ſuccumbere vel quaſi creditur quod idem eſſet facturus no mine reipublice. ¶ Querit ergo hic gloſſ. q⁹ text. dicit difficile eſt ☩c. an aliquo caſu audiretur. et dicit quod ſic ſi dolo vel metu fuiſſet inductus ad tranſigendum: vt lege ſub pretextu. et. l. liter a poſitas. et. l. actione. §. de tranſactio. et dic vt in qualibet earum not.

1 ☞ Jnſtrumento falſo vtens punitur et deſiſtenti parcitur. et numero. 2.

3 Falſo vtens inſtrumento qua feriatur pena.

4 Jnſtrumentum an preſumatur falſum eo ipſo q⁹ quis ab ei⁹ vſu deſiſtit.

JF falſos. Casus. deſiſtēs ab vſu falſi inſtrumenti euitat penas imponendas ſoliꝰ vſum non propter fabricationem imponendas

1 b. d. ¶ Quero ad declarationem de ratione diuerſitatis ☩ reſpon. vt in glo. i. videlicet quod pena propter vſum in fligenda reperit delictum non conſummatum ſed in fieri. argu. ff. de vſufru. l. iij⁹. §. i. ſed pena propter fabricationem reperit delictum conſummatum: ideo primo caſu locus eſt penitentie ſecundo non: vt. ff. de fur. l. qui ea mente. ideo glo. ij⁹. circa medium no

c tat quod penitentia hic⁹ admittitur ☩ concor. inducit de quo di

2 cam. ſ. de crimine ſtellio. lege prima. ¶ Opponi. quod ſi vtendo ſunt aſtricti per penitentiam deſiſtendo penam non euitent alias non eſſent aſtricti argu. ff. de edil. edic. l. quid ſi fugitiuus. ☩ de fur. l. qui ea mente. ſolu. vt in glo. quod aſtricti ſunt cōditionaliter ſi perſeuerent ☩ ſic ☩ alias in. l. alia §. de his qui. vt indi. ☩ §. ne tut. vel cur. vec. condu. l. j. Et ex hoc ſume cautelam quaz hic ponit Ly. ☩ Specu. in titu. de inſtru. edit. §. videndum versicu. ☩. ij⁹. vt clientulus dum inſtrumentum producit proteſtetur quod eo vti intendit ſi et quatenus non appareat illud eſſe falſum et alias non. et pro iſta proteſtatione facit. l. pretor. ff. de dam. infe. Sed Barto. ff. eo. l. dimus. cl. ij⁹. dicit quod pars contra quā producetur poteſt facere ſibi tempus prefigi ad liberandum an velit vti illo necne. argu. l. mancipiorum. de op. le. ☩ de accuſa. l. tria. ſed hoc credo modicum releuare: niſi doceretur quod de falſitate fuerit inſtructus vel inſtrui noluit ☩ potuit. ¶ Oppo. extra gloſſ. q⁹ penam vſus non euitet qui deſiſtit vt extra eodez. c. ad falſariorum. ſolu. vt dixi. ſ. eo. d. l. maiorem. ¶ Quero que

3 ſit pena falſi qua vtens punitur dicit gl. quod mitior: eſt quā pena facientis: vt. l. falſi. §. ordic. ff. e. ſed Alzo. in ſum. ôt q⁹ vtriuſq; par eſt pena. tamen ex glo. ſingulariter colligē quod glo. vult q⁹ vtens falſo inſtrumento ad propriam vtilitatez punitꝰ eodē modo quo aduocatus ſciens ☩ illud verum recitans cuius pena eſt vel remotionis ab ordine vel exiliꝰ: vt. d. §. ordine. in fabricāte vero libero eſt pena deportationis. ſeruo vero vltimi ſupplicij: vt. ff. cod. l. j. in fin. in vendente eandem rem duobus inſolidū eſt pena temporalis relegationis: vt. ff. eodē. l. qui duobus. Jnvente autem falſo principis reſcripto maior ſeuer itas exigitur

4 vt. §. cod. maiorem. ☩ que tunc ſit pena ibi dixi. ¶ Querit ſucceſſione glo. an eoipſo q⁹ quis deſiſtit ab vſu inſtrumēti picturna

d tur falſum. Et vt dicit glo. videtur q⁹ ſic⁸ vt. §. de ſi. inſtrumē. l. ſi aduerſarius. quod intelligit ibi glo. quando inſtrumenti veri-

Matrē. 6i hic q⁹ filꝰ ñ pt agere crialr ℨ matrē de falſo ſz hñ ciuiliter ħ ſtellige agēdo q⁹ excipiendo hñ pt ſm Bald. hic. Quid aūt in nouerca vtō bal. l. licet. §. eo.

Poſſit ſgſtitio formari. Tu vide de ħ bar. i. l. nō ſolū. §. quēq̄. §. ō ſi in. cū cōcor. ibi pale. ſigna dicebat tñ Pe. de anch. l. c. dilect⁹. el. i. ☩ ō reſcr. q⁹ inder nō pt p cā procedere ℨ peutiēte excōicatum.

Oō pnīa. hic adō gl. ☩ doc. ħ et bar. i. l. oīs⁹. ff. eo. ti. bal. i. l. iij⁹. ō ifa. ☩ i. l. iij⁹. ō fi. ſſt. Jo. pa. i ſumma ti. de falſo. ſ. dolo ſeſ⁹ vbi dicit poſſe pe nitere ſsq̄ ad ſententiam.

¶ Oō ſic. q⁹ non punit de falſo. ad de. d. l. ſi aduerſari⁹. ☩ ibi gl. ☩ bar. Bal. ☩ doct. ſ. de fi. inſtru. Bal. ibi dicit q⁹ nō punit ō falſo ſi reſciſſat marie cū proteſtatiōe q⁹ nō intēdit pptерea fateri illud eē falſum ſed bar. ibi. d. pteſtationē nō releuare q̄ ſciēter falſū p durit. vide Ang. arc. i auf. de teſti. vltia col. q tz opi. Bādi. q⁹ pōccs falſuz inſtſm ☩ p teſtans q⁹ eo non vult vti quatenus ſit falſum punit ſi i pn. litis certio ratus de eā falſitate nō deſiſtit. ſz q̄ ſi ſtatuto cauet q̄ō vtēs falſo inſtō punit an punict q eo vtit p pcura torē. videro. cōſi. cv. ☩ de gburente cācellāre vl ſi cidē te aliquā ſcriptura vide bal. ℨ. cc xxxiij⁹. iij⁹. vol. falſum inſtſm an dicāt ſi notarius ôt i pſitia talis ōpo nētis ℨ feſſus ē titius ☩ reuera nullū fecīſſ ē depoſitū vide Bal. ℨ. xxx iij⁹. iij⁹. vol. ☩ quaſi teneāt produces falſos teſtes ſuper veris capitulis: vide bal. cōſili. cccc iij⁹. primo libro.

Ulterius quero. Et vide pro huius q̃nis enodatiõe vltra ea que posui in aposti. ad illã vbi caudē. q. formaī in. l. primus. col. fi. in. xvi. ver. vltimo queritī Cy. in aposti. in eo. ver. vide olino Bal. in. l. peremptorias. ver. quero iudex fuit sententiã. s. sen. rescind: non pos. ī. in. l. fi cum non eo die. ver. sed quero numqd. s. q̃ prouo. non est necesse.

b Spacio. xx. an. Oẽ actiones criminales. xx. annis tolluntur procedere videt quãtz ad penã imponẽdã: secus quo ad ipsius rei vindicandã pena posita ãm. s. q̃ non tollunt. s. ciuiles ex delictis. per. s. in fi. de p̃scrip. in. vi. fz pe. de anch. q̃ bene notãdo tñ bal. i. l. fi. in pe. col. de fanc. eccl. q̃ executiones istarũ sinsiarũ q̃ sunt iure ro. eccle. durãt. c. an. Zẽ adde q̃ pene spũalib̃ imi. la currit prescriptio ẽm bal. in. l. fi. ut fi. in pe. col. in fin. co. s. q̃ accu. et ipec. ibi ī ange. in. l. diu. ff. de re iu. Et ad materiã. l. pẽ no. l. c. 15 cãm. de prob. ī. in. c. cũ venerabilis. o ex. cep. in glo. fi. ī. l. ibi p Jo. an. ī ipec. in ti. de sent. pla. s. q̃ii. ver. ī not. ẽm canones. s. l. s. restat. s. fi vero. el. i. c. ti. vbi tz q̃ ẽre la falsi nõ limitat rr. an. vt dicit hic sed durat. pp. tuo in casib̃ ibi no. ī p ang. in. l. diu. ī doct. in. o. c. l. s. de pẽdb. Sed quãto tpe accusatio quo ad effectus publicationis bonorum durat. dico q̃ q̃ quẽmo tñ. casus est mirabilis ẽm Aug. in. l. cognitio. ad fill. q̃ tel lige scõa accusatiõe finita. nã pot agere ise ẽ3 here dẽ dãnati actiõe ciuili pe. here. l. i. s. de bis q. vt ind. ī durat p. r. an. l. gai. ff. ad sil. ī. o. l. i cognitiõe. vide gl. hic ī tene mẽti dicti Spe.

f Pot q̃ri ẽ falso. Addõ bar. post glo. i. l. fi er falsis. s. de trans. Jmo. i l. diu. de re iudi. ī Aug. in aut. de nõ alie. s. fi vero. i fi. vi. col. ī spec. de sent. s. ir. vers. in summa. ī seq.

tas in dubium erat reuocata: nam tũc liti emergẽti de falso videtur renũciasse: vt. l. posth. s. ẽ pac. ideo eo amplꝰ vti nõ potest. Sed vbi de falso nondũ erat oppositũ nõ presumit falsum: et tõ ad illud redit. facit ad predictã distinctionẽ. l. fi. de bo. eorũ qui mor. sibi cõsc. Quero ab extra. si accusat vtẽs nõ ex eo capite q: vtat sed q̃ id fabricauit, quis dz probare. ī dicestu q̃ accusator ī nõ male: vt. s. de edẽ. l. q accusare. ī scias q̃ hoc pbat eo ipso q̃ accusatus nõ docet qs fabricauerit vel q̃ ab alio recepit vt. s. ī. l. maiorem. ī de proba. l. iubemus. hunc sentẽtie 2cor. Ja. bu. j. co. l. vbi ī in. d. l. maiorem. Quero an fabricans puniat fi instrumentũ sit alias in se vitiosum. dic vt dixi. s. de sepul. vio. l. i. Ulterius colligẽ q̃ si pars subornauit testes vt aliqd falsum dicerent non releuabitur a pena quãuis postea illorum attestationibus vti non vult.

Accusatio vel exceptio falsi instrumenti facit executionem differri.

1 Accusatus ī convictus si attestationes dixerit falsas an possit executio differri.

Si docueris. Primo tacitam q̃nẽ solut. secũdo excipit. tertio circa exceptionem dubium remouet. secunda ibi: nisi tertia ibi: q̃ si. Casus. Heres legitimus in codicillis relicta debet soluere nisi ciuiliter vel criminaliter arguat illos de falso ī crimen principis indulgentia sopitum nõ prodi betur ciuiliter reperi. b. d. Hoc. vltra predicta q̃ accusatio vel exceptio falsi instrumẽti velut preiudicialis facit differri executionem instrumenti contra quod facit. s. codẽ. l. ỹ. dic vt ibi. Opp. q̃ ter. sibi videtur contrariari. nam in pn̄o. dicit q̃ sucesserat eiqui codicillos scripserat. ī sic suppõit illos veros et in fine supponit eos falsos vel saltem dubitari de eis posse ergo ꝛc. solut. exponendo vt glo. i. que dicit scripserat. i. scripsisse diceba tur. Op. q̃ legitimus nõ teneatur ad legata. ar. l. ab eo. s. de fideicommis. sol. vt in glo. fi. ī plenius dixi. s. de codi. Opp. ad rationem q̃ per abolitionem crimen non sopiatur quod declara vt in glo. ỹ. ī fol. vt in cad. Quero ad declarationem tert. quam residuam indagationẽ dicitur habere. ī respon. q̃ actionem in factum ciuilem ad interesse ī exceptionem contra agentem: vt. j. co. l. querela. non criminalem que si non esset per indulgentiam principis sopita sed per generalem abolitionem peti posset infra. xxc. dies a tempore finis feriarum numerandos. et ita declarat glo. Quanto autem tẽpore duret hec actio et exceptio no. j. c. l. querela. Vterius quero[a] an si accusatus vel inquisitus de crimine: puta de homicidio testibus conuictus at testationes dicat falsas super homicidio debeat differri marie suppositã. l. municipali qua cauetur vt questiões criminales terminentur infra certum tempus sub pena. ī videtur q̃ sic per hãc l. ī. j. co. l. damus. ẽm vnam lectu. hanc questionem posuit Cyn. ī in. l. i. in fin. s. qui accu. non pos. ī refert q̃ Ricar. malũ. diffinxit aut attestationes dixit falsas excipiendo aut principaliter accusando. Dimo casu aut constat q̃ malitiose excipit ī non differtur: vt. s. eo. l. ỹ. si non constat ad huc idem si negligentia et potest imputari: vt. s. de tempo. appel. l. nemo. in fi. ī de temp. in integ. rest. pe. l. pe. Si autẽ negligẽtia nõ possit illi imputari: tunc si vtrãq̃ potest diffinire infra instantiam cause principalis non debet nec potest impune differre: vt. j. cer. temp. cri. l. ỹ. Si vero non potest vtranq̃ diffinire: q̃ diffinitio bus cognitionis incidentis exigit maius spacium tunc potest impune differri diffinitiua super principali: vt. s. de adul. l. fi. ff. de excu. tut. l. fi cum ipe. non obstante municipũ lege: q̃ limitat tenorem recipit ẽm iura cõmunia vt. s. de nou. l. ỹ. ī q̃ vera ī iusta semper intelligitur ex certa: vt. ff. de serui. l. fi cui. ī de ritu nup. l. quamq̃. Secundo casu si accusatorem suum accusat de falso debet principalis differri: q̃ hec est preiudicialis ad primam: quod patet: q̃ condemnatoria lata super falso absolui debet reus ab homicidio: vt. s. de fid. instr. l. fi. ỹ. quid si predictum. ī pro hoc etiam facit. l. ista. Ite3 patet: quia tunc presumitur accusatorem calumniaturus in accusando q̃ qualiter cũq̃ in iudicio. sset procedi nõ debet. ar. ad fil. l. fi quis in grau. ỹ. vtrum. ī de bo. que lib. l. qui non maior. ỹ. fi libertus. aut solum testes accusat. ī tunc inquit ipse q̃ principalis differri nõ debet quasi hec ad illã nõ sit preiudicialis q̃ licet contra testes pronuncietur: non tamen preiudicium producenti infertur: vt. s. qui. res iudi. nõ no. l. fi. ī. ff. de bis qui not. infa. l. lucius. cum seq. Addit ī Cy. q̃ nec actor perderam presumicur calumniatus vt ipse no. s. de aduo. diuer. iud. l. i. Sed quãplures in bonoñ. de facto cõsueruntcõtra vt ppter accusationem cõtra testes porrectam principale iudicium diff: ratur.

Primo q̃ melius est ante tempus occurrere ꝛc. vt. s. in q. caus. in integ. restit. non est necesse. l. fi. Sed ppter falsos testes sententia retractatur: vt. s. fi ex fal. inst. l. ỹ. ī. ff. de re iud. l. diuus. ergo ꝛc. Secũdo q̃ preiudicialis est vt hic. ī. j. e. l. damus. ī sic primo terminanda: vt. s. de pẽti. here. l. fi. ī de inoffi. test. l. cõtra matores. ī in aut. de ap. ỹ. Tertio q̃ condẽnatoria cõtra testes lata sequitur iudicem nõ posse vigore illarũ attestationum reum condemnare: ergo idẽ debet operari ipsius iudicii dependentia: vt. ff. de excep. l. fundi. ī. l. fundum. Consulebant tñ q̃ si verba statuti essent ita stricta q̃ tempora differri non possent iudex condemnet sub conditione si nõ appareat testes falsum dixisse. ar. eorum que no. s. de senten. l. cum iudex. Ad cõtraria respondẽtur q̃ inter easdem personas esse videt cum de appendicijs principalis cause tractet vt de testibus productis inter easdẽ psonas. ī pro hoc accedat. ff. de pro. l. qui. ppio. ỹ. pcurator. ī de pac. do. l. pẽ ỹ. cũ inter. ī de aqui. here. l. si quis heres. Potes ī aliter respondere vt. pducenti non preiudicet quo ad penã ei inferendã: nec ad retractandũ ipso iure tam facta sed ad impediendũ fienda ad fidem tollendam seu dubiam faciendam iudici cui debet probatio fieri: vt. ff. de proba. l. quinquaginta. qua dubia facta nõ pot sequi cõdemnatoria: vt. l. sciant. de prob. Cautius tamen est sequi consilium supra traditum.

Accusatio partus suppositi coram quo iudice ī vsq̃ ad q̃s tempus possit institui. ī nu. 2.

Cum suppositi. Casus. In criminalibus non recus. b. d. Opp. de. l. lege cor. ỹ. l. ff. co. Sol. q̃ hec intelligit fz illã. ī scias q̃ est speciale in hac specie falsi: vt is cuius interest ratione successionis accuset non alius: regulariter autem de falso quilibet potest accusare: vt. ff. de publi. iudi. l. i. ī not. in. d. l. lege. Quero coram quo iudice possit hec accusatio institui. Respon. vt in glo. ff. q̃ coram habente merum imperium: vt. l. imperium. ff. de iurisdi. om. iudi. et. l. plaect. s. de peda. iudi. ī hic. nam preses merum habet imperium: vt. ff. de off presi. l. allectas. ỹ. qui vniuersas. Quero vsq̃ ad quod tempus accusatio partus suppositi possit institui. ī respõ de q̃ perpetuo vt in glo. est speciale: quia accusationum meta ẽ xx. ann. vt. j. co. l. querela. Quero qualis sit pena. dic vt. no. s. co. l. i. vbi plene expediui istam materiam.

Falsis. Etiam coram delegato potest excipi de falso instrumento. b. d. Quere gl. an coram iudice ciuilis cause potest criminaliter cõueniri. ī dicit glo. non principaliter: vt. l. solemus. ỹ. trunculator. ff. de iud. sed incidenter sic: vt. l. quo. s. de iudi. fz certe nec incidenter potest conueniri nec criminaliter. Et tunc dicitur criminaliter queri cum petitur puniri: vt not. in. l. seq. nisi dicas q̃ glo. velit q̃ licet incidenter peteretur: tamen ad finez puniendi cognosceretur sed ad finem rescindi: quod esset notandum. Alium intellectum dat Ja. bu. vt glo. intelligatur in tẽ falsum dicente propter quod iudicis aures reuerberãtur: q̃ tunc super hac emergenti pronunciat licet gl. hic contradicat ī testem punit: vt. l. dullum. s. de testi. ī quod ter. hic dicit instrumenti fare fumatur vt etiam ad testimonia referatur.

Querela falsi quanto tempore tollatur.

2 Jus replicandi quanto tempore duret.

3 Officium quanto duret tempore.

4 Crimina quanto tempore tollantur.

Querela. Querela falsi ī ceterorum criminum regulariter tollitur quadraginta annorum[b]. b. d. Opp. q̃ querela falsi non tollatur annis viginti. Primo quia meta personalium actionum est spacium triginta annorum: vt. l. ỹ. s. de constitu. pecu. Item quia de falso querelari potest excipiendo: vt s. l. priori. Sed exceptiones sunt perpetue: vt. l. pure. in fin. ff. de doli exceptio. Solu. vt in glo. i. que dixit q̃ quatuor modis potest queri de falso. Quintum addit in. l. si er falsis. s. de transacti. Vno modo per accusationem ī sic criminaliter et habet locum ex ista. Secundo per actionem in factum: vt. j. eodem. l. damus et. l. fina. et. ff. eod. l. qui nomen. et hec tollitur annis triginta vt d. l. ỹ. Tertio per modum exceptionis: ī tunc nullo modo tollitur: vt. d. l. pure. Quarto ẽm glo. in. d. l. si er falsis. s. j. eodem titu. l. fide. et in. l. sequenti per viam replicationis hunc modũ nõ dico perpetuum vt infra dicam. Quinto per indicis officium: vt. l. sciant. s. de probatio. ī. l. nullum. s. de testi. et hoc quanto tẽpore tibi dicetur. Examinemus ista tria vltima dicta. Et primo et id quod de exceptione et replicatione dixi non videtur verum: nam propter falsum questa rescinduntur per restitutionem in integrum: vt. s. de fide instrumentorum. l. ỹ. ct. ff. de re iudicata. l. diuus sed restitutio potest peti infra quadriennium a die lesionis numerandum: vt. l. fina. s. de tempo. in integ. restit. ergo nisi restitutione petita non poterit excipi. Huius timore Pe. intellexit hanc glosl. quando actor vel reus consecutus est aliquod

aliquod remedium litium non decisiuum quo casu inquit ipe restitutio non est necessaria. secus si esset remedii litium decisiuus tunc restitutione opus est: vt dic. l. diuus. ī sic oportet vt pri. infra quadriennium restitutio fit petita ī concessa. sed Jacob. de aret. ī Cyn. hoc reprobant per. l. inuitus. ỹ. cui damus. de regu. tur. ideo dicunt quod Pet. dicit verum vbi qui remedium litis decisiuum obtinuit non fuit in dolo: q̃ ignorãs vsus est falso in strumento. vbi autem sciuit ī sic in dolo fuit tunc possit de falsitate excipi absq̃ impetrata restitutione. Et est ratio q̃ cum contra eum detur actio in factum ad falsam ciuiliter arguendũ. j. co. l. damus. fortius dabitur exceptio vt in regula inuit. ỹ. cui damus. ff. de reg. iur. sed hec actio cessat contra eum quã do non fuit in dolo igitur cessat exceptio falsi. Sed contra istos fortiter facit. d. l. diuus. vbi qui obtinuit in dolo fuit: q̃ testes corrupit hinc est q̃ gl. i. in. l. fi ex falsis. s. de transac. dixit q̃ restõ petitur nõ distinctio si sciuerit vel ignorauerit: q̃ rp falsa instãa obtinuit. Preterea vbi pars nõ fuit in dolo ī sic nec criminaliter nec ciuiliter cõueniri potest dixit ter. q̃ ita pot opponi exceptio falsi post sniam sicut ante vt extra de excep. ca. cũ venerabilis. vltra medium cui cõgruit extra de prob. c. ỹ. in pn̄o. ī sic opin. ista Ja. ī Cy. nõ videt bona silr nec opi. Pe. per eadem capitula et p. l. qui agnitis. ff. de exce. vbi vt casus q̃ absq̃ restõne opponat seu replicet de falsitate inst̃i absq̃ restõnis impetratione: licet gl. ibi alr sentiat cõ ter. sonet vt ipsamet dicit. ī pro hac parte facit. l. si p̃tor. ỹ. marcellus. ff. de iud. Quid ergo dicendum. rñ. sequamur opi. canonistarum per ter. suos fundatam tamẽ questionis ramos prius decidamus vt ad truncum pedaneũ peruenientes veritatem lucidius colligamus. Distinguamus igitur aut is cõtra quem opponitur exceptio falsi inst̃i nullo tuetur re medium litium decisiuo: ī tũc ẽm oẽs opponi pot ī simpliciter absq̃ impetratione restõnis ī sic ppetuo vt in hac glo. aut cause quintus est remedium litis decisiui: ī tunc aut illud est aliõ remedium q̃ sit ẽ puta transactionis ī tunc aut qui inst̃i produxit fuit in dolo ī tunc indubitanter cõtra transactionẽ potest excipi vel replicari q̃ timore falsorũ instrumẽtorũ fuit facta. Et est ratio q̃ si contra illum datur actio fortius dabitur exceptio vt. l. i ỹ. qõ aũt. ff. de supellex. ī. l. inuitus. ỹ. cui damus. de regul. iur. ī falso probato retractat transactio. ī pudicẽ. pnũciat non obstare. ppter falsum. pbatũ. ī ita intelligo. d. l. si er falsis. Aut ille qui instrumentis nõ est vsus nõ fuit in dolo. ī iste casus ẽ magis dubitabilis q̃ cõtra eum nõ datur actio ī tunc aut excipit restitutionẽ impetrãdo quã impetrare debet ista forma dico q̃ dictam transactionẽ feci ductus timore instrumentorum cõtra me productorũ que vera putaui ī falsa erant ī sunt. ideo aduersus illam transactionẽ peto me restitui qua restitutione concessa oppono vel replico de illius retractatione ī peto per vos pronũciari illam mihi nõ obstare. ī tunc ẽm omnes p hũc modum audit ur vt vult gl. in. d. l. si er falsis. Aut ꝑter restitutionem erci dixit Pe. ī Jac. q̃ dictus isto casu restitutionẽ fore necessariã. ī preter eam nõ posse exceptionẽ ꝓponere: q̃ cũ actio nõ detur cõtra ipsum nec exceptio debet dari sed dic vt dicã quando post sniam opponi. aut remedium q̃ is fuit cõsequutus est remedium sententie. ī hoc distingue aut qui sniam est consequutus fuit in dolo aut nõ. si in dolo aut cõtra absentem ī tunc sententia est nulla ipso iure. ideo indistincte de falsitate inst̃i potest excipi vel replicari dumtamen et de absentia fiat mẽtio. ī ita loquitur. d. l. si p̃tor. ỹ. marcellus. ff. de iud. ī ibi glo. Aut contra petentem: ī tunc secundum cõz opi. snia est aliqua. Veritur tamẽ dubium an restitutio sit necessaria ī credo quod non quia cõtra eum competit actio ergo fortius exceptio vel replicatio vt. l. sepius alle ita pot intelligi. l. qui agnitis. ff. de exceptio. Nõ obst. ff. de re iudi. l. diuus qz ibi restitutio petebat ad plemorẽ et ceruberiorẽ effectũ q̃ simpler exceptio falsi inst̃i inducere vtputa si ex integro causa terminarek ī in statum pristinum ante prolationem sententie reponeretur. exceptio autem falsi post sententiam opponitur ad actionem indicati vel sententie executionem impediendam vel ne soluatur repetenti obstet exceptio iudicati. d. c. cum venerabilis. ī. d. l. qui agnitis. ī idem vt agenti primuta nõ obstet exceptio rei iudi. petitur ergo ibi restitutio ad aliuz ī plenioremeffectum. ī ideo non excluditur per remedium ordinariumad aliud tendens effectum vel si non plene subueniens vt. l. in causa. la. j. ỹ. fina. ī. l. sequen. ff. de minor. ī. l. in prouincia li. in princip. ff. de no. oper. nuncia. ī no per glos. et docto. in fin. s. fi tu. vel cu. interuen. ī hunc intellectum sequitur Barto. in. d. lege diuus. Si autem qui obtinuit non fuit in dolo tunc matus est dubium. dixit Jac. de are. quod necessaria est restitutio cũ contra ipsum nulla competat actio. sed hec ratio nõ valet qz consequentia est fallibilis. nam et vbi denegatur actio datur exceptio: vt. ff. de con. dictio. indebi. l. si in area. ī de doli exce. l. paulus. Ideo hac ratione reiecta puto et competere ius excipiendi vel replicandi de falso instrumento etiam si non sit petita restitutio vt in allegatis. ll. et capitulis: tum quia opponitur certum

a Deoffõ. iudicẽ. Adde bart. hic et bal. i. l. ꝓpãdus. I pe. ī vi. co. i pn̄. s. de iu. ī adde Ja. bu. hic ī Jmol. in l. diu. ỹ. fi. ff. de re iudi. vide do. ale. i l. i. ī a demũ. ỹ. i. s. de procu.

b Ad ingrẽdi. fz an iuri. ingrẽdi ꝓscribat vide ange. i. l. fi vocãta. in fi. q̃ hõc gl. reprobat p. l. filiussa. ỹ. veterum. d. ꝓcu. ī facit l. qs ꝓhibet. ff. de postu. adde tert. ī gl. i. l. falsi. s. c. ī vi de ale. i. l. i. ī a demũ. s. de ꝓcur. ī vide bal. i. repe. l. cũ mi ler. i fi. o. ma. sed an iure querelãdi sublato sublatuz sit ius ingrẽdi. vi de ꝓ Pe. d. anch. consi. cxc.

Universidad de Navarra Biblioteca

quo dicitur ꝙ temporalis prescriptionibus non excutitur sicut cetera quoꝝ crimina. sed hoc ar. non obstante isto cum glos. cui⁹ interpretatio semper fuit certa: ergo non mirranda. argum. l. iij. in fi. ff. de legi. tam per rationem gl. ꝙ etiam quia vbi similitudo potest stare directo non debemus eam interpretari per' contrarium: qz etiam si ad primum dictum negatiuum referas idez erit sensus: qz exceptiua sequens ab omnibus excipiet. Et sic ſm vtrumq; intellectū constructum hic erit casus ꝙ regularis meta accusationum criminalium sit. xx. an. Respon. ad contrariuz ꝙ licet expressim & specifice de hoc nulla lege caueatur: tamē per hanc l. declaratur hoc sic esse & semper fuisse licet de priori scriptura aliter non appareat. ¶ Nec ob. l. ij. §. de const. pecu. qz ibi de act. que sunt ius prosequendi qō debetur. ¶ Quero modo si hec meta. xx. an. est regularis. & hoc dicit forte ad denotandus ꝙ in aliquibus fallit que sunt illa. & respōdeo vt sequitur in gl. vsq; ad fi. quam no. qz magistra. veruntamen no. quod Mart. de fil. dicit ꝙ de crimine non potest criminaliter queri vltra temp⁹ in fra quod de eo non potest ciuiliter agi cuz crimina sunt odiosa. ar. l. properandum. in prin. §. de indi. & ideo eorum meta regularis minore tempore coarctatur q̄ ciuilium actionum que durāt. xxx. ann. vt insti. de perpe. & tempo. act. in prin. hic est. xx. vt hic: quod etiam fatetur Ja. bu. inquirens de dolo criminaliter puniē do: videlicet crimine stellionatus vltra biennium queri non potest: vt. l. fi. §. de dolo. cū eius ciuilis actio hodie coarctetur biēnio continuo: vt. l. fi. §. de dolo. sic de actione iniuriarum pretoria que durat anno eius criminalis tolletur anno: sed quando est ciuilis vt in tribus casibus positis in. l. lex cotne. in prin. de iniur. & tunc quia hec ciuilis durat. xx. ann. Fm veram opin. vt dicetur. j. de iniur. l. si non commiti. eius criminalis durabit annis. xx. vt hic: que verba tene per petuo cotdi: quia debent aures demulcere auditorum.

a ¶ Falsa scriptura. adde soci cōsi. clxvj. incip. post redditū a me ysprimus casus. in ij. pte. char. vlvij. vbi hic idē allegat & declarat.

b ✠ Quid de alio instro. An celās instm teneat pena falsi vide p ange. & Imol. in. l. ij. ff. de publi. iudi.

c ✠ Hoc verbū publice. Quid ipse tet hoc verbū publice vide saly. in l. ea qdē. nu. cxvij. col. mihi. & iiij. v. ad idē. & v. iiij. ad idē in fuco. et quod ibi posui i apost. ad ipsum i ver. allius aduerbū publice. ŝ. de accusa. i materia fame

Qui veluti. Casus. Falsa scriptura[a] non pdest scribēti: sed cum astrinxit crimine falsi. b. d. & potest intelligi ꝙ cuz pdurit velut in forma publica a quodam notario scriptam vel etiam in priuata: & tunc ad. l. ij. quis legatum. in prin. ff. co. responde vt no. j. c. l. damus. & vide qō ibi dixi.

¶ Testamentum vel instrumentum alienum amouens pena falsi tenetur.

1 Publice aduerbium quid significet.

2 **Etiam qui.** Casus. Celans vel amouens testamentum alienum tenetur falsi. b. d. ✠ Querit glo. quid de alio instrumento. & dicit idem quantum ad crimen falsi: sed dicit diuersā in hoc qz in casu nostro accusatio est publica sed pro instrumento alio amoto solū accusat cuius interest: vt. l. paulus. in prin. ff. eo. ¶ Sed caue qz glo. bi & in. l. j. ff. de pub. iudi. tenet ꝙ p alio instrumento simpliciter subtracto non cōmittatur falsum sed solum furtum. & hoc tenet hic Cy. & bar. in. d. l. j. quod satis puto i simpliciter amouente sed in celante vt veritas nō appareat ter. in. d. l. paulus. ad fin. videtur velle ꝙ pena falsi teneatur quod Bar. fatet vbi celauit vt nemini simpliciter veritas appareat: secus si respectu vnius per sonę tantum: vt. l. iō. §. fi quis dolo. ŝ. de tab. exhi. ¶ Querit glo. an de fabricatione falsi instrumenti sit publica accusatio. & dicit ✠ Pla. qz non. sed gl. tenet contrariū & bene. dic at in ea. sed eo qui vtitur falso instrumento palam fabricato glo. non quesiuit: sed dic idem. ar. l. senatus. & l. fi proponis. hic in glo. alleg. ¶ † Ulterius nota qz hoc verbum publice idem importat vel significat quod verbum populice quod facit testis qui de aliquo facto deposuit, esse publicam vocem & famm interrogatus de causa scientie respondet qz populice dici audiui probet. & pro hoc etiam facit. l. i. §. ad mace. de qua. qōn. plenissime scripsi. ŝ. de accu. l. ea quidē. i materia fame in. vij. q. prin. ver. quinto ad idem.

Si creditor. Casus. Si creditor in alte[r]ius creditū dicium fingat se prius esse in tpe vel sibi solutum non esse cum sit in pena falsi incidi licet de cōscientia debitoris fecerit. b. d. ¶ Vel breuius. Conscientia debitoris non impedit creditoꝛes teneri pena falsi in preiudicium tertij commissi. b. o. quod not. Et vltimum exemplum glo. no. contra eos qui cedunt iura debiti soluti extraneo de voluntate debitoris vt illius bona ofendāt̄ur contra illius creditores.

De fide. Si de fide falso ciuiliter querit pro-curator potest interuenire: non si criminaliter & ciuiliter conuentus non prohibetur criminaliter accusari. b. o. In glo. i. ibi. l. damus. dic vt plenius dixi. ŝ. eo. l. querela. in glo. pe. ibi: quando ciuilis actio dic melius vt ibi no.

1 ✠ Verum non mutatur in falsum nec econtra per temporis lapsum.

Sicut. Primo dictum. Secundo infert. secūda ibi: si ita ꝙ. ¶ Casus. † Cursus tēporis non mutat verū in falsum nec econtra: & fine in dictis serui nō torquentur. b. o. ¶ Opp. ꝙ falsus valet dicetur tempꝰ cursus: vt. ŝ. c. l. querela. vbi vltra. xx. annos non queritur de falso. Sol. vt in glo. ✠ Et aduerte qz gl. videtur sibi cōtraria dum in prin. dicit ꝙ. l. contraria loquitur quo ad accusatorem: hic quo ad exceptionem vel actionem vel officium in accusatione: hic in exceptiōe vel replicatione vel actione vel etiam officio. & postea dicit ꝙ ex parte actoris firmatur vt in cōtrario non rei vt hic. & sic sentit ꝙ etiam quo ad accusationez firmetur quod verius videtur: qz xxx. an. tollitur: vt. l. ij. §. de consti. pecu. sed glos. non est contraria imo prosequitur declarando. Et qō in princip. dicit vel actionem &c. debet coniugi nec cum proximo sed cum superiori videlicet cum verbo in accusationem. et sit sensus quo ad accusationem vel actionem vel officium firmatur non quo ad exceptionem: falsum igitur non trāsmutatur in verum vt hic. sed remedia rescindendi vel agendi de falso bñ cursu temporis denegantur vt in contrarium. et ita declarat Jacob. but. hanc glo. ¶ Oppo. ꝙ scriptura euanescat temporis cursu: vt. l. sancimus. ŝ. de testi. glo. non soluit. dic ꝙ ibi nedum est tempus sed etiam contraria voluntas licet imperfecta: hic solum tempus.

1 ✠ Conditio vsucapiendi non inducitur vbi possessio initiam sumit a falso.

2 Dominum ex qua transferatur causa.

Ex initio. Prio dictū. scdo illatio. scda ibi: vñ. ¶ Casus. † Vbi possessio habuit initiū a falso nō preiudicat dño nec inducit cōditio vsucapiēdi. h. o. ¶ Quero de exēplo huius. l. & dicit vt in glo. i. ¶ Querit glo. ad quē effectū nō dicit iuste possidere. ſñ. vt in glo. ij. in prin. ¶ Tūc quero si nō dñs nō transfert cām vsucapiēdi an dñs transfert dñium. & rūdet glo. distinguēdo: aut tradidit vt ppriā & tūc transfert: aut de eius cui tradidit & tūc nō transfert qz errauit: vt. l. ij. §. subtilius. ŝ. de cōdictio. ob. cau. da. Sed si hec distinctio est vera sequitur ꝙ eodem mō est dicendū quādo nō dñs tradidit vno casu parez vsucapiēdi cōditio als secus: cū parta sint dñium transferri a dño: vt. ff. de cōtrahen. emp. l. claudius. & inst. per quas perso. no. acq. §. ex bis. ¶ Quare dic ad vtrancq; q. latius & melius q̄ hic per Cy. aut vterq; recipiens & tradēs sciebant instrumētū falsum: & tunc tradēs videt donare: vt. l. j. ŝ. de cond. inde. l. campanus. de ope. libe. & l. cui? per erroꝛē ff. de reg. iur. & ideo pro donat. vsucapet. aut vterq; ignorauit: & tunc aut is q tradidit vt propriā eiuscui tradidit: & tūc dñium nō transfert: vt. l. iij. §. subtilius. ff. de condi. ob cau. ideo nec is cui tradit aliquo titulo speciali vsucapit ſ titulo generali pro suo & hoc operante iusto erroꝛe: vt. l. fi. ff. pro so. ¶ Aut tradidit in suā putās se astrictū ad tradendū ex aliqua cā habili ad trāslationē dñi ꝙ p instm vt verū & vterq; putabat probari: & tūc dñs transfert dñium ex illa causa licet putatiua: vt. d. §. subtilius. & de cōd. inde. per totū. & ideo ex eadē cā nō dñs transfert cām vsucapiēdi: vt. d. l. claud⁹. & ff. de vsuca. l. celsus. ¶ Aut alter eoꝝ trū sciuit: & tunc aut tradēs tū & iste pars est mihi dubius: nā tradens donare videt: vt. l. ŝ. alleg. ſz recipiēs nō agit ex donatione recipere sed ex cā in instm contenta: puta ex testō: & sic non videt dñium transferri: vt. l. si ego. ff. si cert. pe. In cōtrariū videt casus. ff. de acq. re. do. l. cū corp⁹. & hoc est verius: qz vtraq; cā tēdebat ad eundē effectū: de hoc nō dubito. ¶ † Sed dubito ex qua cā dicat dñium transferri an ex cā ex qua tradit: an ex cā ex qua recipit & sic si tradēs nō fuisset dñs discernere possumus ex qua cā parez causa vsucapiendi: & credo ꝙ causa ex qua recipitur sit illa ex qua transfertur causa vsucapiendi: qz ex illa possidet qui recipit: & sic ex illa principaliter trāsferatur dominiū. & pro ista parte facit ter. & glo. in. d. l. si ego. & p hoc accedat quod not. glo. in solutione contrariorum in. l. celsus ff. de vsucap. & omnes leges ibi contra celsum inducte coadunāt istam partem. Nec ob. qꝝ tradēs dicat donare: qz isto casu videt donare ex eo qz ius repetendi videt remittere & isto respectu donat: aut dum tarat is cui tradit scuit & tūc si vt propriam eius cui tradit & neutrū facit: qz dominiū nō trāsfert cuz hoc agat vt d. §. subtilius. nec cm vsucapiēdi qz iustus error deficit. si vero vt debitam tūc si res erat mobilis furtum cōmittit: vt. ff. de condi. fur. l. quoniā. & de fur. l. falsus. & ideo dominium non transfertur nec vsucapiēdi cōditio vt hac. l. Et est ratio: qz deficit titulus et bona fides: vt. ŝ. de vsucap. transfor. l. vna. ¶ Si vero erat similis & tūc licet tradens tradat vt debitā: ñ qz bona fides deficit nō prescribit vt hic sed dñium transfertur ſm Cy. quod non credo qz deficit titulus nedū verus sed putatiuus sine quo dominiuz non transfertur: vt. ŝ. de pact. l. traditionibus. vt. ff. de acqr. rer. domi. l. nunq; nuda. Oportet enim quod ad titulū putatiuz concurrat voluntas recipientis & eius bona fides. ar. d. l. qñ. ff. de condic

de condictione furt. & l. falsus. ff. de fur. licet ibi fiat tum. committatur propter qualitatem rei quod fieri non potest in re immobili: vt. l. certe. ff. de furtis. & potissima causa translationis est illa ex qua recipitur: vt supra dixi. sed nullam subesse ignorat recipiens licet falso illam fimulet et fingat fimulatum & fictum non debet attendi nec prodest fimulanti: vt supra plus valere quod agitur. in rubro et nigro. & dicta legefalsus ergo &c. Salycetus.

1 ✠ Mulier de falso accusare nequit.

Et si ad te. Primo consulit in casu in quo causa pertinet ad mulierem. vsq; ibi: at cum. ibi questionem decidit quando causa non spectat ad mulierem. ¶ Casus. † Mulier nō accusat de falso nisi prosequatur suuz interesse. hoc dicit. ¶ Ibi & fi. i. quamuis. ad te. l. mulierem ibi vt ꝙ alias est absq; & tūc est sensus vt cum extraneis & cum seipso deliberet vt sequitur alias at q̄. & idem est quod sepius vt in glossa aliena et dicitur aliena que non est propria vel suorum. vt not. in. l. senatus. ŝ. qui accus. non poss. Et sic non obstat. ff. de accusa. l. j. & ij. versicu. sed de testamento. Falsit tamen in falso testamento de quo indistincte ad quemuis pertineat accusat: vt. j. eodem. l. ij. & ibi non proponas nec de euictione ei teneris. Ibi forma cum non ad te sed ad extraneum spectat causa. ¶ Nota vltra ea que habes in summario quod in causa magni ponderis agenda quis debet deliberare bene & cum amicis & peritis. concor. ŝ. de senten. ex peri. re. l. ij. ¶ Opponitur vno modo vt in glossa fina. & solu. vt in ea videlicet quod hec. l. debet intelligi quando de euictione non tenebat & hac solutione attenta prestat hec. i. argumen. vt donator quando non tenetur de euictione possit esse testis in causa rei donate quasi causa non dicatur ad cum spectare vt hic ad quod facit qō not. Specu. in titulo de testi. §. primo ✠ Petr. Cyn. & Ray. & communiter omnes. ¶ Contra quia stante donatione obligatus remanet ei donatarius ad antidota: vt. ff. de petitio. heredi. l. sed et si lege. §. consulit. & sic in causa propria repellatur. vt. ŝ. de testibus. l. omnibus. secundo ratione affectionis quam habet vt ex contractus valeat & non pereat. vt in auten. de testib. §. penulti. & ff. ne vis fi. ei. l. i. §. j. Ad hanc legem respondent quod tale interesse non est sufficiens ad accusationem permittendam vt hic sed ad repellendam a testimonio sicut in iuribus allega. sed de questione ista dic vt post hec scripsi in lege omnibus. supra de testibus.

1 ✠ Falsum non committitur sine dolo. & nu. 2.

3 Falsum tribus modis sumitur & qñ puniatur. & nu. 4.

1 **Nec exemplum.** Nā falsi exigit fol⁹. b. d. ¶ Gloss. querit de exemplis & dic vt in ea. quia bona sunt quantum ad penam falsi. quantum autez ad impediendum iudicem delegatum cognoscere dic vt per doctores in. l. prescriptio. ŝ. fi contra ius vel vti. publi. ¶ † Glosa in fine colligit quod falsum non committatur sine dolo. sed in cō2 tra. videtur tec. in aut. de fide instrumentorum. columna. vi. vbi

a falsum dicitur[a] omnis immutatio veritatis. & ita nota. Ego in sum. & falsum[b] potest esse cum dolo & sine vt hac glossa. & ŝ. de iu3 ris & facti ignorantia. l. cum falsa. & l. errori. ergo &c. ¶ † Dunus timore Barto. in. l. quid sit falsum. ff. communi dividun. quod

b falsum tripliciter[b] sumi potest vno modo largissime pro omni eo quod non sit verum siue adsit dolus vel non. et ita sumitur quandocunq; dicatur aliqua propositio falsa. vt in. l. j. §. qui. et §. verum. ff. de rebus dubiis. ¶ Alio modo largissime pro mutatiōe dolosa veritatis vt in glos. & ter. ¶ Allio modo tertio stricte vt illud dicatur falsum quod incidit in aliquod capitulum. l. corne. de fal. vt. l. quid sit. nam non omnis deceptio dolosa seu assertio dolosa quia cōtra veritatem facit quem incidere in falsuz quod puniatur. l. corne. de fal. sed in casibus tantum & ea capitulis de falsis exp̄ssus. vt probat. d. l. quid sit. quod nota.

4 ¶ † Iurta predicta quero qui dam accusat alium dicens illum falsum commisisse peteus eum de falso puniri an libellus procedat ex eo quia non dixit eum dolo illud cōmisisse, videtur quod non argumen. bulys. l. contrarium determinat Cyn. Tum pro pter verbum accusationis in libello appositum dum dicit ego

c accuso &c. vel talis accusat &c. nam si non esset dolus[c] non esset accusatio vt hic. Tum propter conclusionem qua petit eum puniri nam dolo non interueniente pena non imponitur vt hic ex conclusione autem iudicatur petitio. argumentum. ff. de liberatio. lega. lege aurelius. §. sticho. & ff. de penis. l. si preses.

1 ✠ Decurionatus non excusat a tormentis. & nu. 3.

2 Decurio an possit esse tabellio.

4 Tabellioni soli an credatur.

5 Testis examinatus confilium mutare non potest.

6 Testis extra iudicium dicens se nescire & in iudicio dicens se scire an incidat in falsum.

7 Dignitas superueniens a tormentis non excusat.

Si quis decurio. Primo dictū. secūdo circa illud remouet dubiū. tertio ponit aliud dictum in eo qui factus est decurio post delictum ei asscriptum. secunda ibi: sed nō statim. tertia ibi: nec vero. ¶ Casus. † Dignitas decurionatus antecedēs vel sequēs a tormentis non excusat accusatum de falso & veritas scripture

2 per autorez comprobatur. hoc dicit. quod no. ¶ † Opponi. qō decurio non possit esse tabellio vt. l. vniuersos. j. de decu. sol. tribus modis vt in glo. j. solutio reprobatur: quia contra istuz text. & licet posset tolerari quo ad vltimam voluntatem vt. l. seruꝰ. ff. de test. tamen quo ad alia instrumenta de quibus etiam hic loquitur non toleratur. & de secunda statim dicam. tertia communiter tenetur vt prius tabellio[c] possit creari decurio & creatus

c potest instrumenta conficere vt hic sed prius decurio non debet fieri tabellio vt in contrario & hec. ¶ Quidam addunt si tamen factus fuerit tenebit licet fieri non debuit vt hic in fi secunda solutione. per hec verba veritas non est lucidata. ideo si tu queris ad impressionem officij vel dignitatis tabellio non probibetur creari decurio nec econtra. Aut tu queris an decurio existens debeat ratione dignitatis decurionatus se abstinere ab exercito officij tabellionatus. & dico quod sic vt dicta lege vniuersos. quod intelligite in negotiationibus faciendis nō an tiquis exemplandis: quia in eis necessitas non habet legem vt l. ff. de offi. consu. & dignitas superueniens non debet alijs afferre preiudicium vt. l. ne auus. de eman. lib. ¶ Item quia per di- b numerationem temporis ante dignitatem apparent facta & sic in eius derogationem non tendunt. aut queris si nona instrumēta conficiat illa vitiosa dicantur. & dico quod non vt hic. Aut queris an propter nouorum confectionem perdat priuilegium dignitatis decurionatus. & dic quod sic. l. ij. C. vt tab. lib. x. & ita no. glo. in. d. l. vniuersos. Aut tu queris an pro nouo vel etiam pro antiquo prohibeatur torqueri si de eius fide dubitabatur. & c dic quod non vt in hac. l. & secundum predicta habes quod ille fungitur duplici officio. ¶ Contra hec op. gloss. de. l. si plures. ff. de pac. sol. quod ibi de his que concernunt persone subsistūtiā q̄ duplex esse non potest hec de his que concernit officium vel qualitates & non fibi oppositas vel contrarias alias nec duplici of3 ficio fungi posset vt de preto. l. fi. ¶ † Op. tunc tertio quod decurriones nō possint torqueri. vt. j. de questio. l. milites. & l. decurriones. licet glo. hic videatur eas allegare pro cōcor. sed hic specia le in crimine falsi vt in eis no. vel secundum ✠ De. hic decurio representat duas psonas. ppter duplex officiū qō exercebat: iō hec torquetur respectu vnius non respectu alterius. ibi autem tantum vnicum officium exercebat. & sic vnam tantum personam representabat: ideo torqueri non potest. & hoc dicit Cy. esse notandum sed non placet quia in fi. huius. l. vnum tantum officium exercebat. f. decurionatus cum prius instrumentum fecerat. preterea hec sol. pe. supponit quod de quolibet delicto extra formā & figuram decurionatus commisso posset torqueri. & sic cum regulariter delicta committeret vt ipse non vt decurio: sed hoc dicere nefas est vt. d. l. decuriones. a. j. de decur. l. cōs lib. x. ideo so 4 lutio. gl. rutior & verior. ¶ † Op. iij. qō solitabellioni nō creda tur quia vox vnius nō sufficit vt. ŝ. de testi. l. iurisiurandi. Sol. vt in gl. quod hic speciale & quod hoc prouenit ratione officij tabellionatus qō facit vt sibi debeat credi secūdum ✠ De. & Cy. sed non credo ꝙ authenticus[d] hoc operetur: sed solum qz autor scripture fuit vt fuit hic in fi. ¶ Et per hunc text. idem dico quod in quocūq; primato. & hic ideo soli ei creditur quia de suo facto interrogatur videlicet an scripserit necne & sic an eius sit scriptura per eū probatur in auf. de fide instru. ŝ. fi vero. ¶ Opponi. quinto de. §. fi vero ab sint. in auf. de here. & fal. col. i. fol. vt sequi

d tur in gloss. nam de fide scripture[d] ei creditur vt hic sed non de solennitate instrumenti vt in contrario. & idem no. ŝ. de dona. l. in donationibus. credo quod hec non fuerit intentio illius text. ideo latius discutiamus singulos casus contingentes. nam aut dubitatur de veritate scripture & soli scribēti credit vt hic. & d. l. in dona. & d. §. fi vero. Aut dubitat de fiderei scripte & tunc aut querit de fide seu attestatione tabellionis per instrumentū organizata: & tūc si instm est solēne non alias ei soli creditur donec contrarium probet. vt. l. optimā. ŝ. de contrahen. & cōmit. stipu. l. cum precibus. ŝ. de pba. aut querit de fide & attestatione quam f facit organo proprio coā iudice deponēdo: & tūc aut querit de fide circa substantiā rei geste aut circa solēnitatem instrī aut circa aliquā circunferentiā solēnitatis instrumēti. ¶ Primo casu soli tabellioni non credit: tū qz vox vnius. vt. d. l. iurisiurādi. ŝ. de testi. tum qz cū testificator venit vt quilibet: tum etiaz qz eius officiū est cōcere rogat⁹ instrumēta de gestis partes & coram testibus. ideo ei soli non creditur sed vt vni si est vnus. si duo vt duobus. sic de ceteris. vt. ff. de testi. l. ob carmen. & j. arg. extra de elec. c. cum dilecti. & de accu. cū dilecti. ¶ Secūdo casu tabellioni soli non creditur ex quo solēnitas deest. vt. d. §. fi vero ab

¶ Vbi falsum & adde soc. ij. cl. xvij. inc. in prouer sia q̄ vertit. §. finmanē pmissa. circa pn. in. q̄. parte char. civij. q. falsitatis speciē bz illud de q̄ multuz distat a veri simili

¶ Qō falsum tripliciter. addetū. l. diu⁹. la. j. vbi bar to. ff. e. & in. d. l. qd fit falsum. q̄ qua si falsum nō requirit dolum.

¶ Nā si nō cētdo lus adde. d. alerā. post Bart. in. l. ij qs obrepserit. ff. e. q̄ nō rū i dubio presumitur commissile falsum ite adde qō no. bal. i l. cū donationis. §. de trāſ. & idē p cū in. l. fi. §. ad. l. aql. q̄ pbato dāno iatis cst. pbata culpa dantis dānū. et ad materiā huius. l. adō bar. hic & i. l. j. §. nō aut. ff. si qs testi. li. cē ius. fuit. & ibi pro. alc.

¶ Si qs decurio. Circa materiā huius. l. vide qō not. bar. i. l. vniuersos. allegata i gl. & do. alc. post bar. l. ipuberi. §. j. de fal.

✠ Vt prius tabellio. Luvide. & boc dicto Bar. i. l. ij. & ibi Ja. rebuffi. nu. vi. vbi posui iapostil. i §. de dctio. j. de tabu. li. x. bal. i l. §. si penes. & ibi de ab. exbi. & i. l. ipuberē. §. fi. ff. e. de q̄ bal. & isti i. l. nec patron⁹. §. de opc. liber.

¶ Nā de fide scripturā. & qd si notari⁹ dicat se amisisse. & procollus an possit torqueri vide bal. in. d. §. fi. & istru. in. iij. col. in versi. que dixi.

Universidad de Navarra

a ☞ Nō credit ci. vide de hoc bar. i. l. cū aliqs. nu. i. ☞. gl. i duct hāc legē. ☜ ibi posuī ad di. tu. ☞. fims plebanū. ☜ ibi ¶Dan. de ca. ☜ doc. §. de iu. delib. bal. in. l. optimā. nu. ic. ☞. ☜ an ita? ibi et posuī i addi. in co. ☞. ☜ ver. tuō dicas. §. de §. ☜ cōmit. stip. ☜ olno aler. in alle. l cū aliqs. col. ☞. dicit et notabiliter bal. cū aliȝ cōcor. abi per cū signatis.

b ¶ Questio fac. de are. bic formata. Tu vide de illa qȝ. Lāfrā. de ora. l. c. qñ §. ☞. citationes. nu. xvi. ☞. i gl. fi. ista gl. cū pluribꝰ se. ☜ ibi posui i apostil. extra de pba. no. Joan. de imo. ☜ doc. i. e. ad audiētiā. extra de ꝓsert. ☜ ibi i libro ꝑsue. burgū. in ti. de iusti. ☜ illi? exercitiōe. §. messiers ☜ sergēs in glo. in eo. ver.

c ☞ Cū iuramēto ó bito vel solēniuiō Zuī ei? qōno. isto ꝑ Lynda. de puteo. tit. de testib? variantibus li. ☞. cap. ☜. c. vñ. ¶ Bo. ferra. i suo tracta. caute lari cau. xvij. ici. qō est iter scribēces vbi remiſ. § istū habes adsatisfatez no. panor. ☜ Barba. post cū i. c. ptus. nu. xi. in apo. ☞. ſcōdocto extra ó pba. ☜. c. ſignatiōis. § ih. nu. ix. in ver. priori dicto. certs de accu. notari plene post bar. i. l. eos. nu. jij. i apostil. i ☞. post ea cōtrariū vbi ſuſtuco ei? opi. ff. e. ☜ post bal. i. l. nullū. nu. i. ☞. ȝ qd in apostil. i eo. ☞. §. ó testi. apost istūſed nunc nō occurrit locus.

D ¶ Vltimo qr ad ó bal. de ꝓ. cōtā. i b ☞. inoiceꝑi. vbi. d. q? ſi aut iam alicuius ciuitatis iura uerunt reuere aliquā credētiā ☜ ali qs eorū reuelat in dānū cōitatis qō ȝ ab officio remoueri ☜ qñq; ꝓpoſit hic pena remotiōis dur āte officio pōt agi ó criminā ſi expectarem? c finem officij fieret a motio vt. l. tube mus. ¶ a. d. l. aul. repetū. q? aūt dicit credēta. vbi. d. al. rā. au. l. luci? de fideiuſ. ☜ ad pdicta bene facit ter. no. ☜ ibi bal. ci. qb. mo. feu iam.

sunt ſm intellectum glo. ☜ ꝓ hoc accedat. §. de arbi. l. ne in arbitris. §. ſin autem in ſcriptura. vbi ſoli arbitro non creditur de geſtis coram eo nec iudici ordinario niſi quatenus apparet legitimis documentis. vt. §. de relati. l. i. de quo tamen plenius ſcripſim. ☞. §. ſi vero. ¶ Tertio caſu etiam ei ſoli non creditur puta ſi teſtū ſecretur teſtes fore locupletes quinimmo ſi in inſtrumento ſcripſit in ſubſcriptione actum in preſentia talium opi. bone et fame ☜ etiam locupletum vel im nobilia poſſidentium non creditur ei? quia ad hoc adhibitus nō eſt vt hoc diſcernat nec tempore confectionis inſtrumēti hoc videre potuit nec eſt eius officium niſi in preiudicium tacentium ☜ preſentium. vt. d. l. optimam. ☜ ita poteſt intelligi. d. §. ſi vero abſint. in auc. de here. ☜ fal. ſecus ſi eſſet de eius officio ☜ tunc ſibi noto vt de rogatione teſtium: qui a tunc ſcripture ſi aretur alias nec rogatio probari poſſet. ¶ Quero cum ſcriptura actorum ſine teſtibus ſit ſolennizata. vt. §. de dona. l. in dona. pone qō teſtis examinatus per tabellionem contradicit ſcripture dicens ſe aliter dixiſſe quam notarius ſcripſerit vel alibi de eo dixiſſe an dero getur fidei ſcripture vt ex ea non poſſit probatio fieri. Dicit Spec. quod ſi ſcriptura producitur ad puniendum eum qui falſum dixerit ☜ ad probandum eum ſic dixiſſe qō tamen negat non poterat ipſe de falſo puniri cum probatio non ſit luce clarior vt in crimminibus exigitur vt. l. ſciant. §. de ꝓba. a. ☞. q. viȝ. ſciant. ☜ eadem ratione nec teſti creditur contra inſtrumentum. ☜ ita refert in ſuo ꝓnto examinein boſi. maiorem partem doc. in hoc concordaſſe. ſi autem ſcriptura producitur ad probandum in cauſa pecuniaria ſed pars vt repellat probationē dicit tabellionem aliter ſcripſiſſe ☜ produxit ipſum teſtem qui dicit ſe non ſic dixiſſe. tunc dicit quod niſi notarius eſſet alias ſuſpecta perſona qō ſcripture ſtabimus propter tabellionis officium. ☜ ꝓ hoc inducit caſuz extra de preſcrip. c. ad audientiam. ☜ ego allego ter. ſingulariter hoc probantem. ff de cur. l. iij. §. duo. ver. ſinge ꝛc. ibi dum dicit aut dilata controverſia mutabitur conſilium in preiudiciū partis. ¶ Ex quo colligequod teſtis examinatus non poteſt mutare conſilium in preiudicium partis ☜ de hoc no. Jnno. in. d. c. ad audientiam. licet diuerſitatem non notet an producatur vt puniatur vel non. hoc ponit Specu. in ti. u. de inſtru. edit. §. reſtat. ver. quid ſi dum verſū. quid ſi vnus. Jn titu. vero de teſti. §. ☞. ver. ſed pone ecce iudex ꝛc. predicta limitat vbi ſolus tabellio examinatur de mandato iudicis ☜ in ciuilibus ſaltem de conſuetudine vt not. in auc. ſed iudex. §. de epiſco. ☜ cleri. ſed vbi iudex affuit ☜ vtroq; caſu dicit ſcripturam plenariam facere idem: qr ſcriptura coadiuuatur teſtimonio alterius quam ſcribentis vt in ſimili dicit. ff. de eden. l. ſi quis ex argentarijs. §. i. ¶ Et ſcōm predicta debet intelligi queſtio Jaco. de are. bic formata b per Cy. dicit enim qō ſi notarius ſcripſit quomodo talis preco retulit talem ſe citaſſe peremptorie vt veniret coram iudice quod cū non venerit ideo de iudicis mandato eum bannuit in. x. lib. et poſtea preco dicit ſe hec non retuliſſe ſtabitur ſcripture tabellionis bone fame: aliās non ſuſpecti. de ceteris autem inſtrumētis que ſolemnitatem teſtium exigunt die per doc. in. l. in exercendis §. de fideiuſſ. ¶ † Quero teſtis extra iudicium dixit de quodā negotio ſed nihil ſcire vel certo modo factū ſe habere poſtea mandatos in iudicio dicit ſe ſcire ☜ factum variat ab eo qō extra iudicium dixerat. queritur an incidat in falſum. Bart. dix. q? ſic p l. eos. ff. ff. eo. iſta opinio nō eſt vera: qr qō dixit extra iudiciū eos. ff. eo. iſta opinio nō eſt vera: qr qō dixit extra iudiciū non eſt attestatio ſed ſimpler aſſertio quia non recepta a poteſta te habēte nec cū iuramento debito vel ſolēn? ideo nō poteſt partī ꝓ qua ſic aſſerit nec fidē vllam facit. ☜ hoc probat. ff. de teſti. l. ult. §. idez dimus a drianus. ☜ glo. §. de teſta. l. hac cōſultiſſima. ☞. §. ſi ibi ſuper depoſitiones dictū autem qō poſtea depoſuit in dicio iuratus pro aliter ☜ ei ſtandum qr fidē facit. ☜ ꝓ hoc accedat qō no. Ja. bu. in. l. contra negātē. §. ad. l. aquil. ꝓ hoc etiam facit qō. §. dixi. videlicet qr teſtis iuratus nō poteſt mutare eius dictum in preiudicium partis ꝓ qua depoſuit. vt. l. iij. §. due. ☜. §. finge. ff. de carbo. edic. Hic ob. qō de ſigno vel ſigillo dicitur in. d. l. eos. qr ibi quilibet actus eſt paris potentie in caſu noſtro ſecus. preterea ibi punitur de actu ſecundo doloſo tendēte ad falſificandum primum in ſe validum ☜ ſic ibi primus actꝰ in ſe validus non vitiatur per ſcōm ſic in caſu noſtro. Secundꝰ validus non vitiabitur per primum invalidum ☜ nullum. Hec predicta ob. glo. ſſa in. c. literas. extra de preſcript. p. tū qr illa debet intelligi qñ ſecundū dictū fuit extra iudiciū nā ſtatur primo facto in iudicio ☜ idem ſi vtrunq; in iudicio. ¶ † Vltimo 7 qr ☜ habes hic in §. qr dignitas ſuperueniens non excuſat a tormentis in crimine falſi. queri poteſt an idē in ceteris crimini- d bus quod non videtur: quia ſpeciale eſt crimine falſi vt nec dignitas preexiſtens excuſet vt ſupra dixi. ☞ ic multominus ſuperueniens arg. l. prima. ff. de pe. ☞ ic hic eſt ſpeciale in ceteris. in contra. erit ius commune vt ſuperueniens excuſet vbi preexiſtens excuſaret. In contrarium videtur dicta. l. prima. ff. de pe. vbi dignitas ſuperueniens non releuat ab eo quod feciſſet preexiſtens. prima pars vera tam per rationem predictam quam etiam quia qualitas perſone debet conſiderari ſecundum tempus verbi de quo diſponitur vt. ff. de nox. l. in delictis. §. ſi extraneus. ☜ de teſt. mitit. l. i. titius. ☜ ꝓ hac parte facit arg. de eo quod ſeruī qui ſunt in vſu mulieris de adulterio accuſate prohibentur vſque ad. l. x. dies manumitti: quia liber. non ſic faciliter torquentur vt ſeruī vt ſupra de adulte. verba. cum ibi no. ff. eo. qui ☜ a qui. l. proſpexit. ¶ Non obſt. l. i. ff. pe. quia ibi in penis ordinarijs ☜ certis a principio ad quas obligatus eſt quis ſtatim cum delinquit vt. l. i. §. i. ff. ad turpil. ideo tempus delicti inſpicitur ſecus ſi pena ſit ex extraordinaria ☜ ſic arbitraria quia tunc tēpus arbitrio inſpicitur cum prius ad illam in ſpecie non ſit obligatus quam iudex arbitratus fuerit. ☞. de contraben. em. l. ſi. ☜ eſt caſus. ff. ſi ex noxa. cauſa aga. l. penul. vbi gul. ☜ Jaco. nu. notant predictā differentiam.

1 ☞ Judex de falſo acerrimam faciet indaginem.
2 Judex ad neutram partium declinare debet.
3 Judex quid in cauſa ſentiat ante ſententiā non declarabit.
4 Judex an poſſit condemnare ex officio vbi de crimine ſit probatum excipiendo.

Vbi. Quinq; ſunt partes huius legis vt colligeo ex ſummario. ¶ Caſus. Officiū iudicis de falſo cognoſcentis eſt acerrimā facere indaginē tā actoris quam rei indicere ꝓbationem ☜ animum ſuum ante diffinitiuam ſententiam non declarare cauſam infra biennium finire ☜ penam legitimam conuicto infligere. hoc dicit. ¶ Vbi inciderit id eſt euenerit vel occurrerit ☜ fic accuſatione legitime inſtituta vt dixit Joan. Vbi collationē id eſt comparatione. ¶ † Jurta hanc primam partem quero quomodo hic falſi examen incidit. ☜ reſpondet Bul. quod ciuiliter exciendo quod inſtrumentum quo actor vrebatur ad probationem iuris ſui erat falſum. ☜ ꝓ hoc facit hoc verbum inciderit cuius predictus eſt vnus ſenſus vt ſupra de ordi. iudi. lege prima. ſed Joan. dixit quod queſtio faiſi erat principalis ☜ criminalis non incidens ☜ ciuilis. ☜ mouetur Joannes primo per iſtū tertum in princip. dum dicit quod acerrima fiat indago quod non exigitur cum ciuiliter agitur vt infra. l. proximam. hic in ſuperlativo loquitur qui non ponit in termino vltra quem nō eſt progreſſus vt ſupra de ſumma remota. in rubrica. ☜ probatur in lege prima. ſupra de ſacroſanctis eccleſijs. Item probatur per ſecundam partem huius legis que exigit probationem ab vtroq; ſed tunc excipiens tantum teneretur probare vt ſupra de probationibus. lege prima. Item inducebat Joan. ſi. huius legis qui penam capitalem dicit imponi que non imponeretur in ciuili vt notat. ſupra eod. l. querela. ſed bul. intendebatur reſpondere ☜ male vt in gloſſa quia hic finis non mutat caſum. Quarto ꝓ Joan. induco tertiam partem huius l. gis vbi dicit quod animum ſuum non declarat niſi per diffinitiuam in ſententiam: ſed diffinitiua non fertur ſuper incidenti ſecundum opi. Bul. vt ipſe no. in. l. i. ſupra de ordi. iudi. igitur vel Bul. non ſic dixit vt hic gloſſ. dicit vel opinio. ſua ibi poſita hinc eſt damnata. Quinto quia princip. huius legis dicit ſimpliciter incidere. et non reſpective. quod non dicit in lite. ☜ ideo ſimpliciter pro cuenerit ſu mitur non pro incideret id eſt intra litem eccideritꝰ vt ſumitur in. l. i. ſupra de ordi. iudi. eſt enim equiuocum vt dixi in. l. nō ideo. §. de accu. opi. ergo Joan. vera quantum ad ter. ¶ † Circa ſecundam partem no. quod iudex debet eſſe medius ne declinans ad dexteram vel ad ſiniſtram vt in gloſſ. ¶ Pro huiꝰ partis declaratione quero quid vult ter. dum dicit nec accuſato ri tantum queſtio in cumbat cum queſtio ſumatur pro tortura: vt. j. de queſtio. per totum dicit glo. quod hic de tormentis non dicit ſed de probatione queſtionis falſi quam mouet ſed hanc expoſitionem videtur quod iſte ter. non patiatur propter ſequētia verba nec probatur ꝛc. niſi illud nec ſumeretur pro inde qō nuſq; fuit auditum quare credo tutius eſſe quod hic ſumatur queſtio pro onere proceſſus in queſtione falſi qō onus accuſatori tantum non debet incumbere ſed etiam accuſato vt quilibet de calumnia iuret. ☜ qui ſumptus litis quantum ad eum ſpectet faciat nō alter pro altero graue tur. ¶ Poteſt etiā intelligi de tortura ſi hinc inde eſſent indicia vel paritas ꝓbationū. ¶ Quero tunc ſecundo quid vult dicere ter. cū ſubſequēter dicit qr neceſſitas tota probādi nō debet indici actori cum altas dicatur cōtra riū. in. l. actor. §. de ꝓba. ☜ rñ. qr accuſatori ꝓius indicēda eſt ꝓbatio eius qō intēdit vt. §. de eden. l. qui accuſare. ☜ eo probante reo eius quod excipit: non autem debet iudex dicere accuſatori. proba qr hec exceptio nō eſt vera. ☜ hoc ēt ſeruandū eſt in ciuili bus vt. l. actor. §. de ꝓba. ſed accuſatore non ꝓbante anteq̄s reus abſoluatur reus debet ſe purgare ſaltem per ſacramentum vt. ff. de aboli. faciliter. ad fi. ☜ per hunc modū ei inducitur probatio vt hic qō nō eſt in ciuilibus vt. d. l. actor. ☜ hoc vult gloſ. ſignata ſuper verbo accuſatori. ☜ alia ſuper verbo iudicaſ. ¶ Sed caue qr illa gloſ. que ſequit in fi. ſimpliciter dicit qr accuſatore nō ꝓbante reus ꝺz abſolui ꝓ quia eſt. d. l. qui accuſare. ¶ Pet. dicit qr in crimibus nō atrocioribꝰ bec purgatio non eſt neceſſaria vt. d. l. qui accuſare. in atrocioribus idē ſi non erat diffamatus alias ſi diffamatus ſe purgare tenet ꝓ ſacramentū vt hic. ☜ d. l. faciliter licet de iure canonico aliter fiat purgatio vt extra de pur. ca. per totū. ¶ Nec abſolutio per diffinitiuā ſententiā forte non ꝺz fieri qñ accuſator ſemiplene probauit per ea ade dixi. §. de adul. l. ſi cui.

3 ¶ † Circa tertiā partē no. qō iudex nō debet ante diffinitiuā ſententiā declarare qd ſentiat in cauſa ☜ hoc nedum in criminali vt hic. ſ. ſz nec ciuili vt. l. obſeruandū. ff. de offi. preſi. qō bñ ſcrīt iudices bonoñ. velut recti ☜ cōſtantes. ☜ hoc voluit ibi Alcur. Jurta hāc partē gl. ſi. querit an ſi in ciuili de falſo ſuccubuit poſtea audiat criminaliter. ☜ opi. ponit ſed dicā. j. qñ ciuilis act. preiu. ci. l. j. Et extra gl. hic poſitas ſcias qō gl. in. l. qui peuratorē. ff. de procu. dicit qr iudex delegatus vt cognoſcat diffinire non poſt ☜ hoc per iſtā. l. cuius ☜ tratiū tenuit ¶ Spe. per. l. j. §. ſi contra ius vel vti. pub. ſed ibi cauſa fuit ſimpliciter delegata vt ibi ſentit glo. j. ☜ Bar. in. l. a diuo pio. in prin. de re iud. ſecus ſi tñ cognitio ſit de legata: qr tūc diſtingue ꝑm Ja. bu. aut eſt adiecta clauſula tātuz vel dūtaxat vt in exemplis huius gl. ☜ tūc diffinire nō pōt: vt hic Aut nō eſt adiecta: ☜ tunc delegat? principis diffinire poteſt: qr talis delegatio latiſſime eſt inter prętanda vt. l. ſi de conſti. prin. ☜ qr princeps multis ☜ varȝs eſt occupatus vt in. l. ꝑcipimus. in prin. §. de ap. delegatus vero preſidis non poſſit vt in glo. poſita. d. l. qui procuratorē. ¶ Circa quarta partē quero qō ſit hoc ſpaciū infra qō cā ꝺz finiri ☜ dic biennium vt in glo. Item qñ incipiat declara vt in alia gl. ¶ Circa quintā partē quero quaz ex iſtis penis alternatis iudex debet imponere ☜ diſtingue vt ſi glo. ☜ ea no. qr gl. hic approbat qr ſcīcter vtēs falſis reſcript? deca pitetur vt dixi. §. l. maiorem. ☜ be funt pene regulares. ſed alteraꝝ caſibus imponuntur vt no. §. eo. l. ſi falſos. qō hic potes ad 4 dere. ¶ † Ulterius quero ſi de falſo vel alio crimine ſit queſitum a ☜ probatum excipiendoª an iudex poſſit condemnare ex officio. Et refert hic Cy. tres diuerſas deciſiones. Tnam Dy. videlicet qō ſi crimen ſit tale de quo iudex poſſit inquirere tunc ex officio poſſit punire non alias. Sed hoc ſecundū dum dicit nō alias nō placet: qr ſi diffamatus remanet iudex poterit regulariter punire vt dixi. §. ó accu. Lea quidē. Allia eſt opi. ¶ Spe. qui dicit qō nulla pena ordinaria poteſt infligi p. l. lucius. ff. de his qui no. infa. de extraordinaria. j. dicā. ſed hec opi. ¶ Spe. eſt contra iura que ſtim allegabo et eam reprobaui in. l. quoniam alexandrum. §. de adul. Tertiā aſſerit. Cy. eſſe canoniſtarum ſed etiaz eſt noſtra vt j. patebit. Tu latius dic aut queriſ de crimine puniendo ex officio in diuerſa inſtātia inquiſitionē formādo ☜ tūc puniri poteſt: vt hic no. i. glo. non tū indiſtincte dico de quolibet delicto inquiri poſſe vt plene dixi in. l. ea quidē. §. de accu. Item nec dico ꝓbationes in ciuili factas ad condemnationem ſuff. cere indiſtincte vt in ſequentibus patet. Aut queritur de eo puniēdo in eadē inſtantia et tunc aut crimē eſt ꝓbatum cū alio ☜ nō cū iuſto ☜ tūc puniri nō pōt is qui non fuit in iudicio vt. ff. de bis qui not. infa. l. lucius. cū ſeq. Aut crimen fuit probatum ei qui petit puniri: et tunc dic aut crimen eſt ſolū ciuiliter ꝓbatū ☜ tūc puniri nō pōt vt extra de ord. cog. c. ĥ. ad. fi. ☜ intelligo ciuiliter tm̄ eſſe ꝓbatz qñ in cauſa ☜ iudicio ciuili eſt probatū vel qñ ꝓbatio facta ad repellendum non ſic eſt luce clarior qr ſufficiat ad puniendum cum faciliores ꝓbationes exigantur cū ciuiliter agit q̄s criminaliter vt. j. co. l. damus. circū qō vide qō ſcripſim. l. ſi quis a ſe fundum §. ad. l. iul. de vi. Aut crimē eſt probatū in cauſa ☜ indicio criminali: ☜ ſic ſufficienter qr criminaliter pōt dici eſſe ꝓbatum ☜ tunc ſume opi. canoniſtarū vez aut crimē contingit negotium de quo b principaliter agitur ☜ tunc pena ordinaria punitur. Aut negotiū principale non contingit: ☜ tunc pena ordinaria non punit: vt. c. j. ad fi. extra de excep. ſed certe de vtroq; mēbro eſt caſus i. l. ĥ. §. ſi publico. ff. de adul. qō declarā vt ſcripſi. §. de adul. l. qñ alegrā. drū. ſcōm ꝑdicta debēt intelligi extra de elec. c. per inquiſitionē. ☜ de cōſeſ. c. ĥ. ☜ in. d. c. i. in vl. addi. textuali poſt Jo. no. Joān. melius q̄s Jnn. qñ crimē dicaf attingere negotiū principale nec facio differētiā an crimē obūciaf actori vt. d. §. ſi publico. vel teſt. vt. d. §. j. nā ſi punit teſtis qui venit neceſſarius fortius actor qui eſt voluntarius vt no. Jo. an. in. d. c. ĥ. de or. cog. in fi. commenti. ☜ hoc quantū ad pena ordinariā: quātū vero ad extraordinariā dicit Jnn. in. d. c. i. qr vbi crimē ꝓbatū nō attingit negotium ꝓncipale quictus. ꝓpria ꝓfessione pōt extra ordinē puniri. per testes vo nullo mō. ☜ nil allegat. Ego aūt hui? diuersitatis fomētū nō percipio. nā ſi delictū ꝓfessatū ſui natura puniendum erat ordinaria pena pūo dicemus nūc extra ordinē puniri et legi de

rogari: cum ſepius de eodem delicto non debeat quis puniri vt l. licet. in fi. ff. nau. cau. ſtabu. etiam ſi minor ſit pena impoſita: vt l. pretor. in princip. ff. de iniur. Item ſi teſtium depoſitio ſic eſſet ſufficiens quod vbi crimen negotium principale attingeret puniri poſſet pena ordinaria: vt. §. eſt dictum cur ☜ tunc ibi non attingit. ſed probatio eſt ſufficiens non ſic punietur extraordinarie ſicut per confeſſionem cum tunc particentur rationes predicte: vt. d. c. i. quapropter non credo extraordinaria penaeum licet confeſſum puniri. ¶ Nec obſt. xxiij. q. iij. c. ecce. vbi dicitur qr crimina vbicunq; claruerint punienda ſunt quia etiam per teſtes clare dicuntur ☜ ficillud decretum debet intelligi modo ☜ a ordine a iure approbato. ¶ Non ob. §. de teſti. l. nullum. cū ibi no. qr ibi extra ordinem punitur er eo qr tunc delinquit in indicio aures iudicis reuerberando vt hic innuit ¶ Spe. ☜ ibi Ja. ba. ☜ ſic ibi non de pena falſi commiſſi: qr ſi iudex ibi non haberet merum imperium remitteret teſtem ad maiorem iudicem: vt ff. e. l. diuus. la. ĥ. ☜ tamen ibi per ſcīpſum punit vt ꝓbatur ibi ter. cū dicit cunctis iudicibus ☜ ſic debet intelligi pena extraordinaria quam tunc licitum eſt magiſtratimus imponere his qui iuriſdictionem eorum cōtemnunt vt. ff. de iuriſ. om. iud. l. magiſtratibus. Et ex hoc patet qr poſtea non prohibetur puniri de falſo via ordinaria qr non principaliter de falſo ſed de contemptu prius extitit punitus.

1 ☞ Criminalis filet ciuili pendente. ☜ nu. 2.

Damus. Quatuor facit. ¶ Primo alternatiuā tribuit licētiā agēdi de falſo ciuiliter vel criminaliter. Secundo prohibet intentari criminalem ciuili cauſa pendente. Tertio leuius inquiſitionem permittit in ciuili quam in criminali. Quarto tam reum conuictum quam accuſatorem calumnioſam accuſationē inſtituentem puniri permittit ſecunda ibi: quod ſi expectens. ter tia ibi: ciuilis. quarta ibi: cum iudex. ¶ Caſus. † De falſo ciuiliter ☜ criminaliter poteſt queri ciuiliter et criminaliter predecens tamen inſtrumentum eius fidem negatam prius debet probare deinde de falſo poteſt inſtitui accuſatio. hoc dicit. ¶ Ibi ciuiliter tam agendo quam excipiendo: vt notatur ſupra eodem. l. querela. ¶ Op. qō ei qui inſtrumentum vel codicillos produxit onus probandi non incumbat ſed ei qui falſum dicit: vt. §. de

a ¶ Et ꝓbatū erc? pitēdo. vide dy. in l. j. ☜ ibi poſitū in apo. i ☞. fine alīq. erce. ff. de cce. bar. i l. ĥ. §. ſi publice. nu. xxij. ☞. i. veruo ad ſcom ☜ ibi poſiti i apo. in ☞. ☜ o vtrū. ff. ad le. nu. ó adul. ☜ ibi alex. et doc. n. o. ſal. bar. i l. q accuſa. §. ó ac. faly. i. l. ſi magnā. §. q accu. nō poſſ. ☞. ☜ re. i pan. cā ☜ ibi do. boerij in apo. ad cū de re. iu. li. vj. ¶ Spa. plene. c. cū dilectus. nu. xxviij. ☜ ibi po ſui i addi. i ☞. nō puniēdū. extra de ordi. co. ☜ fely. i. c. j. col. ☞. ☞. collige viij. extra de exce. ☜ Old. ☞. ſi. xxviij.

b ¶ Et ſic nō poſſit accuſari. adō ſoc. ☞. ſi. clxxv. inci. in feo ꝑſupponit. ☞. tñ Zuī eſt in ſcōa ꝓtechar. lvi. ☜ ☞. ſi. clxxvi. ici. poſt re ditū. ☜ me. ☞. ꝑm?. caſ?. j. d. ꝓte. char. lvū. vbi hoc idē ☜ allegat. ité adde qr ȝ nemini faciat ꝓiudicium ſufficit qr ꝓmoueat. l. ſi falſa. §. ☜ i. l. q velut. §. c. ☜ hunc adde ter. ☜ ibi bart. i. l. ĥ. §. in rōmbis. ff. e. ☜ bar. ĥ a viō bal. i ad. ad ſpe. in tit. de exc. ſen. j. uȝ. colu. ☜ Jmo. i. l. ĥ. §. j. ff. quemad. teſta. ape. ☜ adde paul. de ca. qñ. ch. q conſuluit p hāc gl. q falſificans poſtea ſui libri ꝓbati nō ſit puniēdꝰ cui ad dē falſificāre pri uatas ſcripturas bal. ☞. cexxvij. i. li.

c ¶ Inſtrumentum producens eius fidem negatam probabit.

1 Debemus. Primo dictū circa modū agēdi. Secundo circa onꝰ probandi. ſecunda ibi: ☜ incumbat. ¶ Caſus. † De falſo poteſt queri ciuiliter ☜ criminaliter predecens tamen inſtrumentum eius fidem negatam prius debet probare deinde de falſo poteſt inſtitui accuſatio. hoc dicit. ¶ Ibi ciuiliter tam agendo quam excipiendo: vt notatur ſupra eodem. l. querela. ¶ Op. qō ei qui inſtrumentum vel codicillos produxit onus probandi non incumbat ſed ei qui falſum dicit: vt. §. de

Universidad de Deusto
Biblioteca

eden.l.qui accusare.ꝛ de pba.l.actor.cū p instrumēto presuma tur vt.ff.de pba.l.cum pcibus.ꝛ 2trab.ncōmit.stip.l.optiman. Sol.vt in glo.ℌ.vcꝫ qꝫ hic instrumētū erat suspectū in cōtrario sechs ꝛ ōi suspectū interdū in pma sui figura qꝫ deficit in forma vel qꝫ cācellatū vel abolitū vt.ff.de edic.di.adri.tol.l.fi vel rōne psone pducētis qꝫ alias falsas pdurit scripturas.ꝛ.ff.de pba.l. iubem⁹.ꝛ.ff.ō accu.l.fi cui.ℌ.j.ꝛ.ff.de edē.l.fi qs ex argētarijs. ℌ. ¶Addit Dy.vel rōne psone fabricātis q falsa instrumēta fabri re est cōsuetus vt.j.de suscep.ꝛ archa.l.si aliquid.li.x.ꝛ hoc po suit gl.i.d.l.fi qs ex argētarijs.ꝛ ly hoc exemplū sit bonum quo ad reddendū instrumētū suspectū tñ nōvꝫ bonū quātū ad hāc.l. q̄ de tali suspitiōe loquit q̄ possit purgari sed illud purgari non pōt qꝫ priuatus est iure conficiendi ꝛ fide perficiendi vt.d.l. si ali quid nisi forte restitutus eēt p principē vt.ff.de post.l.i.ℌ.eū qui. primū etiam exemplū non pcedit quo ad purgationē si ageret possessorio vt.d.l.si. ¶Vbi aūt scriptura non fuisset suspecta gl. rsidet scdo q̄ instrumento staretur vt in contrarijs.sed pducens sponte in se onus pbandi suscepit vt.ff.de pba.l.circa.ly hoc nō est verisimile ꝛ cōtra mētē huius ter.qui necessitat pducentem ad pbandū fidē scripture: ideo doc.stāt cum prima sol. ¶Sed mihi videt qꝫ exempla nec sol.ipsa cōuenīāt in totū huic legi:qꝫ quāto scriptura magis erat suspecta tanto facilius volēs illā re darguere de falso erat audiēdus vt primo nedū postea.cuius cō trarium ex ordine quē tradit declarat.l.ista.quare dic q̄ cōuctus negauit fidem instrumenti.i.scripture ꝛ inquantū de fide ei? do ceret dicebat contenta in ea esse falsa.licet ergo scriptura prima facie esset solēnis ad pbandū contenta in ea vt.d.l.cū precibus. tñ nō pbabat seipsam nisi fides ei imponatur que per autorem solū imponi potest vt.ff.cod.l.si quis.in fi.vel alijs legitimis mo dis positis in aut.de fi.instru.quasi per totum. ¶Et ex his col lige modum hic ponendi casum per quem apparet qō hic non est casus quod vbi instrumentum est de se vitiosum:ita qō non pbabat non potest redargui de falso quod tetigit gloss.ff.l. pri ma.ꝛ de hoc plenissime scripsi.ff.de sepul.vio.l.i.vbi per Dy num.Salyce.

¶De his qui sibi asscribunt in testamento. Rubrica.

¶Continua rubricam vt in glo.ꝛ adde ibi licet non sit falsum vere sed presumptiue ꝛ sic hic de falso presumpto tractatu.

☞Testatoris subscriptio excusat a pena.ꝛnu.3.
Subscriptio generalis in quo differat a speciali.
Legari non potest testamentum dictanti.
Asscribens sibi in testamento nuncupatiuo an puniatur.

[a] ¶Pro euidētia huius legis ꝛ etiaꝫ rioꝫ tituli p̄mitte.phibitionē penalēquā fa cit senat⁹ vtpote diu⁹ claudi⁹ quābabes.j.c.l.sena tus.ꝛ.ff.e.l.diuus.ꝛ hic vt falsitates euitarē tur in testamēto.alia aūt hic ī gl.posita nō curo p̄mittere pro euidentia qꝫ per oppositiones bene tractantur. Diuide legem in duas partes in prima loquitur quando subscriptio fuit specialis:in secunda quando generalis.secunda ibi:quod si testamentum. ¶Casus.Testatoris subscriptio etiam generalis excusat a pena sed non tribuit ius petendi legatū extraneo qui sibi asscripsit nisi specialis fuerit subscriptio testatoris.hoc dicit. ¶Ibi reliquisse sic fuit subscriptio specialis.Ibi senatus de quo.j.l.iℌ.in prin.ꝛ vocatur li bonianum vt patet.ff.cod.in rubri.Ibi incidisse ꝛ legatum petere poest vt.ff.eo.l.i.ℌ.inter.ꝛ in hoc differt a se.versi.Ibi testa mentum in quo legatum tibi asscripsisti.Ibi significauit ꝛ sic ge neraliter non descendendo ad specificationem legati.Notabilia collige vt in summario.Item quod lucri omissio fraudem pre sumptam repellit vt hic in fine.ꝛ infra cod.l.senatus. vbi vide quod not.glossa. ¶Opponi.extra gloss.p̄o ipsarum tamen in troitu qō prima pars huius.l.non differat a secunda vt ex ipsi? scripsi patet quod tamen facere debet nedum in facto sed etiam in iure vt hic ex natura illius aduersatiue quod p̄o se que copula non adiuncta vt hic est debet aduersari in vtroqꝫ vt not.gloss.ꝛ docto.ff.ne quis eum qui in ius voca.est vi.eri.l.secunda.versicu lo sed ꝛ fortius.ꝛ soln .quod hic aduersatur in vtroque quia in facto.nam in prima parte fuit subscriptio specialis:in secunda generalis:ꝛ in pma legatum petit ꝛ penam euitat. In secunda penam euitat sed legatum non petit ei super ter.declarauit: licet prima glo.in prima parte dixerit quod subscriptio debet esse ge neralis si erat filius vel seruus.et verum dixit in se sed in casu hu ius legis in principio fuit specialis vt in ter.patet. ¶Oppo.igi tur tunc quod etiam generalis sufficiat vt legatum peti possit: vt.ff.eo.l.i.ℌ.inter.ꝛ sol.distinguendo personas vt in prima glo. vsqꝫ ad versi:ꝛ no.quod aut is qui scripsit erat suppositus pote stati testatoris vt filius vel seruus ꝛ tunc generalis subscriptio sufficit quo ad penam euitandam.quo autem ad modū cōsequē dum nō sufficit si erat prorsus extraneus.Sinaūt nō p̄sus qꝫ fi lius emancipatus tunc quid iuris dicetur in.l.sequenti vbi ca dit. ¶Oppo.tunc tertio q̄ etiam sine testatoris subscriptione euitetur pena.nam iussus testatoris excusat:vt.ff.eo.l.fil? eman cipatus.in prin.ꝛ.l.diuus claudius.ℌ.item senatus .ꝛ so.vt in glo.sequitur vsqꝫ ad fi.videlicet qꝫ illud in his qui erant subie cti potestati testatoris alios autem iussus non excusat cum ei pa rere non teneantur:vt al's.ff.ad.l.aql.l. liber homo.ꝛ de re. iur. l.ad ea.ꝛ intelligo glo.sane.sꝫ quando de iussu apparet per te statoris subscriptionem:vt in.l.ℌ.alle.ꝛ ita no.glo.j.eod.l.fina. ¶†Sed tunc extra glo.dicet sollicitus.ista differentia est verba lis ꝛ supuacua cum idem videatur in extraneo si de iussu non ap pareat per testatoris subscriptionem cuꝫ generalis subscriptio sufficiat ad penam euitandā:vt dictū est.ℌ.Sed subscriptio per quam apparet de iussu eius vel instar habet generalis subscri ptionis qō patet ex sui forma:dicetur enim ego .A. iussi predi cto codicillos vel testamētum scribere vel tale legatū sibi asscri bere propter qō ego in hoc passu satis dubito tamē possumus dicere qꝫ de forma subscriptionis per quam pena euitatur est vt vel generaliter vel spāliter legata confirmen.vt.ff.e.l.i.ℌ.inter. sed pro hac accedat forma quā ponit in.l.se.sed de subscriptiōe per quā solus iussus pbat non est confirmare legata ℌ solū pro fiteri qō ipse iussit vt eius testiū scriberet nihilo de legatorum cō firmatione addito al's duo cōtineret in subscriptione predicta: ¶†Sed tūc extra gl.op.quarto qꝫ quātūcūqꝫ p testoris subscri ptionē appareat de iussu seruus vel filiusfa.non excusēt cum de lictū sit de atrocioribus vt.l.liber homo.ff.ad.l.aqui.ꝛ de regu. iu.l.ad ea.ly mittius debeāt puniri:vt.l.seruos.ℌ.ad.l. iul.de vi. So.fm Ja.bu.qꝫ delictū istud non est de atrocioribus:quiado lus verus non punit sed presumptus qō idē est qō lata culpa vt l.magna negligētia.ff.de ver.sig.iō qꝫ leue excusāt in totū.vt. d. liber homo.vel qꝫ forte iudicaret atrox a genere pene imo po tes dicere qꝫ hoc ideo qꝫ illa p̄sumpta fraudis suspicio vī cessa re ꝛ annihilari vel hoc nō est de genere phibitorū sed in spē vt diximus plenius in.l.non ideo.ℌ.de accus. ¶†Op.quinto ad scām partē que supponit qꝫ testū dictāti nō possit in effectu legari de l.dictātibus.ℌ.de testa.Solu.vt in gloss.qꝫ ibi de solūdictāte sed nō scribēte hic de faciēte vtrūqꝫ vel solū scribente. Et diuersitatis est ratio:quia in vno cessat presumptio fraudis in alio secus. ¶Quero an beneficium principis de quo loquit hic in fin.tri buatur ipso iure mediante.l.fine aliqua impetratione an sit ne cesse qō a principe impetretur.ꝛ glos.interlinearis dubitauit.et ff.eo.l.diuus.ℌ.mater.signat⁹ super verbo tribuēdam vbi expo nit.i.dandam vel tuendā.Sed credo qō tribuat ipso iure a lege ꝛ senatu si tamen petat ꝛ ita vtraqꝫ alternatiua ibi posita saluē tur p̄o hoc vī casus.j.c.l.senatus.ita intelligo ter.ff.e.l. diuus. iuxta p̄n.vbi positis verbis edicti per que videt ipso iure veniā dari iurisconsultus subiicitego totius puto veniā ab imperato re petendam.simile de cōpensatione que fit ipso iure a lege si tñ opponat ab hoīe.vt not.ℌ.de cōpen.l.ij. Et tunc dubiū restat a quo debeat īpetrari.de quo dicā.j.l.senatus. ¶†Quero an hec pena locū habeat in eo qui sibi asscripsit in testō nūcupatiuo ꝛ licet gl.ff.eo.l.ij.ℌ.inter.in fi.q̄rat ꝛ nō soluit tñ Odofre. dixit qō non quia cessat ratio que in testamento in scriptis hanc dispositionem induxit.quia cum testamentum nuncupatiuum sit testi bus notum ꝛ non secretum non potest fraus committi vt in testamento in scriptis quod testibus non innotescit.vt.ℌ.de test.l. hac consultissima.in princi.ꝛ.l.iubemus.Hoc sequitur Spe.in tit.de instru.edit.ℌ. instrumentum. ver .quid ergo.hoc fatetur Dy.verum in testamento nuncupatiuo quod non capit vires a scriptura.vt quia sine scriptura est factum coram testibus licet aliquis ex legatarijs illud scripsit ad perennem memoriam.sed vbi caperet vires ꝛ probationem a scriptura vt hodie fit vel de iure vel de consuetudine quando per tabellionem coram septem testibus scribitur cuius scriptura probat vt publica tunc si ta bellio sibi asscripserit hec pena locum habebit: quia subest ea dem ratio que in testamento in scriptis.ꝛ p̄o hoc inducit.l.ita.ꝛ ff.eo.l.diuus.ꝛ.l.impuberem.ℌ.qui codicillos.vbi indistincte dixit qꝫ qui sibi asscripsit in codicillis tenet nec distinguit inscri ptis vel sine.hoc.sequit Dy.ꝛ Bart.in.d.ℌ.inter. ¶Ego idem nisi notari⁹ p testes in testō descriptos probaret qō defuncto sibi illud legatū reliqt:ꝛ tūc sublata esset p̄sumptio fraudis. ꝛ duos puto sufficere ad pene euitationē ad legati aut⁹ petitionē sec⁹ p no.ℌ.de bo.pos.fm ta.l.iℌ.vel nisi testim fuisset insinuatū vel pu blicatū in p̄tia testiū olī ꝛ singula i eo scripta.ītētium vā esse. ¶Et ex p̄dictis decidit questio si heres scripsit testū sua manu ꝛ postea in presentia testiū tabellioni dedit scripturā illā vt eam legeret coram testibus qui a testatore rogatus est ad illius te noremꝫ cōficere testamentū heres nō incidit in penam falsi: quia sua scripta non probat:sed conficienda a tabellione. ¶Quero quid si quis asscripsit prorsus extraneo cui post mortem defuncti

1 ¶Si testōr.adde ad materiā Soci. 2 fi.cōiū.inci.non fuisset op⁹ vlterio ri.vbi.j.rō.i.ℌ.pte char.xvi.ap qñ as scriptio i testō fit facta ab alijs ēa filijs lex falsitatē j teruenisse.suspica tur ꝛ dispōit qer tali p̄sumptiōe ici dat incrimē quasi falsi ꝛ idē erit ō filijs in his q̄ oino nō erant habituri siue fit legatum si ue hereditas.
b ¶In testō nūcu patiuo.adō.bar. l.i.j.ℌ.ex illa i.j.q. ff.ō fal.ꝛ Bal.in. l.dictātibus.ℌ.de tes. 1 2 4 3 a
c ¶Ego idē. Tu vi debar.l.l.fili⁹.ℌ.se quēs qō.ff.e.ꝛ i.l. vroꝛi.in pu.ꝛ ibi Ang.ꝛ alc.e.ti.et in.l.pf.in fin.ꝛ l.l. ipuberē.ℌ.pe.pa le.tit.de fal.ff. 1 b c

functi successit ad illud legatum petere possit.dic qꝫ sic.qꝫ nō ve nit vt ipse sed vt ille heres⁹. Item quia omnis suspicio fraudis cessat.ꝛ p̄o bocter.no.in simili.ff.eo.l.de eo.ℌ.illud. ¶Ex quo collige qꝫ notarius qui postea successit ei ad cuius fauorem con fecerat instrumentum non prohibetur vti illo instrumento fm Dy.ꝛ doc.Saly.

1 ☞Emancipatus an sit patri successor iustus.ꝛ numeris sequē tibus.
2 Legatum sibi asscribens alio etiam instituto penam incurrit.
3 Subscriptio generalis differt a speciali.
4

¶Quanꝯ. [a] Primo obiectum remouet. Secū do ad quesitum respondet.secunda ibi:tamen. ¶Casus. Si emancipatus qui patre dū ctante se scripsit heredem ei successurus erat abinte statо non incidit in crimen fa.si nec in penam senatusconsulti.b. d. ¶Not.quod rigor iuris mitigatur vbi esset quis habiturus abintestato id quod sibi asscripsit in testamēto.sic ꝛ alias testa mentum iniustum vel irritū faciliter reconualescit vbi in eo sunt instituti venientes abintestato:vt.ff.de iniust.ꝛ irrito testamen. 1 l.posthumus.in prin.ver.idem erit. ¶†Op.quod emancipat⁹ non sit patri iustus successor cuꝫ a iure ciuili sit incognitus.vt in sti.de exhe.lib.ℌ.emancipatos.ꝛ de bere.abintestā.ℌ.emancipa ti.solu.vt in gloss.i.videlicet quod illud de iure ciuili sed de iure pretorio secus vt ibi patet ꝛ secundum ius pretorium loquitur lex ista bodie autem iustus est etiaꝫ de iure ciuili.vt in aut.de bo re.abintesta.ℌ.j.transumptine.ℌ.de suis ꝛ legi.aut.in successio ne. ¶†Ad cuius declarationem querit glo.ℌ.quam bo.possessionem accepturus est abintestato.ꝛ tñ.qō vnde lib.ℌ.vñ lib.l. licet.sic in casu huius.l.quia perinde habetur ac si a testatore fue rit scriptus bo.pos.secundum tab.petere potest. Potest etiam de iure ciuili adire.vt no.in.l.fi.ℌ.vnde legi. ¶Opp.quod tert. iste inepte loquatur quia ratio recti seruitoris in eo nō seruatur. contra.l.plautius.ff.de aur.ꝛ arg.le.cum hic dicat in tertia per sona habebitur.ꝛ postea loqui videatur in secunda dum dicit re heredem ꝛc.ꝛ solu.vt in glo.sequē.in ver.item no.que fatetur cō tra.ideo dicit quod mutat personas vel legit per subauditum.ꝛ debet esse punctus post verbum patri vt volunt gloss.ℌ.sed sub auditum glo.non multum placet:ideo melior subauditio videt vt dicatur perinde habebitur casus noster vel thema nostrum 3 vel questio nostra seu tua seu tue questionis decisio. ¶†Oppo. tunc quod non fit perinde ac si testator eum rescripsisset heredē cum in casu.l.videatur incidere in penam vt.l.filius emancipa tus.in prin.ff.eo.Sol.tribus modis vt in prin.eo.gloss.ꝛ prima sol.non procedit:qꝫ hec.l.tendit ad limitandum non ad corrigē dum.secunda est diuinatio ꝛ non necessaria.tertia est communis vt illud procedat de rigore qō hic limitatur de equitate et eo qꝫ cessat fraudis suspicio cum tantundem esset habiturus abinte statо.facit.l.posthumus.quam allegaui in notabili.ꝛ banc firmat gl.in.d.l.si filius.ℌ.marit⁹. ¶Et ex hoc colligeqō vbi ma torem partem sibi asscripsisset cℌ abintestato habiturus esset qō ipse incideret in legem ꝛ cessaret equitas predicta. Et ita rema net vera interpretatio de qua hic in prin. ¶†Ytem colligequod 4 si alio instituto sibi asscribat legatum adhuc incidit in penam quando illud abintestato non erat habiturus absqꝫ eo qꝫ prius rumperet testamētum:ꝛ tūc nō vt legatum.ꝛ ita loquit.l. filiꝰ.in prin.vnde sane cōtra.solui potest aliud in legato vt ibi aliud in hereditate vt hic.ꝛ hāc ofiam facit ter.in.d.l.filius.si subtilius cum aduertas.nā in prin.dicit eū incidere in legēqū in testō le gatum sibi asscripsit in.ℌ.maritus.dicit eū nō incidere quando se heredem scripsit.sed petere pōt bon.pos.fm tab.ꝛ ita post gl. intellexit Dy.illum ter. Item quod dixi de legato intelligo qñ in testamēto in quo alius scripsus erat.secus sibi asscripsisset in codicillis non facto testamento ꝛ solus successurus es abintesta to nam in penam falsi non puto eum incidere.ar.huius.l.ꝛ etiaꝫ qꝫ in nullius preiudicium tendebat legatū.ꝛ predicta cōfirmant que in seq.q.dicam. ¶Quero cum glos.an idem sit in patrono vel agnato qui successurus fuisset abintesta.ꝛ respondet glos.qꝫ non qꝫ hereditas patris magis est debita filio:vt.l.fi.ℌ.de cōdi. ꝛ de bis qui ante aper.ta.l.i.cℌ ei patrono cum patronus testa mentum liberti expugnet tñ p̄o parte filius in totum.vt no.ℌ. de bo.pos.contra tab.l.i.sed qui debitū sibi asscribit illud non perdit:vt.l.si quis legatū.ℌ fi.ff.eo.ergo ꝛc.Sed Pet.tenet ꝛra qꝫ in eis eadem est ratio que in filio cū habituri sint abintestato ergo idē tūs dici ꝛ in eis:vt.l.illud.ff.ad.l.aqui.ꝛ hoc puto ve rius qꝫ lex ista non cōsideraut tale debitum.qō probo:qꝫ nega ri nō pōt debitum bonorum subsidiū magis esse debitū cℌ here ditas vel saltem pariter.sed si filius emancipatus sibi asscribat legatum qō equiualeat vel fit minus debito bonorum subsidio alio vniuersaliter herede instituto ipse incidit in senatus et edi ctum:vt.d.l.filius.que nō est correcta:vt.ℌ.demōstrani etiam de equitate igitur ꝛc. ¶Preterea tñ.ꝺꝛ oparī respectiuū ꝛ fm qd ad scipsum quātū simpliciter vt.ff.de rei vend.l.que de tota.ꝛ de vsuca.l.quid sit.sed ipsum particulare debitum patrono vt hō die tertia nō est tante potentie vt faciat patronū nō incidere in se natus ꝛ edictū quando sibi asscripsit legatū in testamento i quo alius erat heres scriptus vt.d.l.si quis legatum.ℌ.fi.ꝛ.l.filius.ℌ. maritus.ff.eo.ti.ergo nec tota hereditas que vt filio debita pos set aduocari per cōtratab. ¶Cōcludamus igit qꝫ tale debitū nō cōsiderauit.l.ista:sed solū qꝫ absqꝫ hac asscriptiōe totū erat ex tacita defuncti voluntate habiturus abintestato vt.l.si qs cum nullū.ꝛ.l.cōficiunt.ff.de iure codicil. ¶Hō ob.l.si quis legatū. ℌ.fi.quia ibi de debito ex voto vel dispositione legali ꝛ nō prius debito quam parte vel libero defuncto vt.ff.decol.bo.l.i.ℌ.fi i puberi.ꝛ si quid in frau.patro.l.fina. Vel subtilius ꝛ verius ibi non tantum patronus sed etiam creditor vel vroꝛ incidit in.l. cornel.de fic.ꝛ cuilibet venia tribuitur si abstineat a legato:sed patronus cōtra tab.non potest habere:quia testamētum scribē do institutionem appārebauit quam merito infringere non po test vt supra de inofficio testamen.l.parentibus .ꝛ.ff. in eod.ti tulo.l.penulti.ꝛ fi.sed creditor in diem non venit contra volun tatem defuncti:licet agat contra heredem ex contractu imo mi nus consequitur videlicet interusurium medū temporis quod habet si ex legato agere posset.vnde quilibet eorum ponitur in statu quo esset si in testamento nil sibi asscripsisset sed tantum be redi ꝛ ceteris.ꝛ sic ibi non est iusta causa primandi creditorem an teriori debito.vt ibi in fi.patronus ꝛ sic ꝛ idem esset in filio vt .l. ℌ.allegata.ꝛ modo est lucidata ista materia. ¶†Ultimo nota 5 istam gloss.que ponit formam generalis ꝛ specialis subscriptio nis.ꝛ differt generalis a speciali:quia in generali non nominatur persona cui est scriptum in speciali sic de expressione autem rei legate non videtur curare glo.ista sed.ff.eo.l.i.ℌ.inter. exigit in speciali rem esse ꝛ illud puto tutius vt euitetur p̄sumptio frau dis maioris buantitatis asscripte facit quod not. Pet.de spe ciali mandato.ℌ.ꝛ per procurato.causam in integ.restitu.agi pos.l.i.

1 ☞Ignorantia iuris quid operetur.ꝛ nu.2.
3 Ignorantia iuris iniusta excusat a pena.
4 Ignorantia iusta que sit.
5 Lex quando verum dolum vel presumptum requirat.

Senatus. [a] Hic recitantur verba senatus ꝛ a edicti ꝛ tria facit senatus. Primo prohibet. Secundo penam adhcit. Tertio errantive niam tribuit. Secunda ibi:ꝛ pena. Tertia ibi:cui⁹. ¶Casus. †Juris ignorantia cum possessione de discedendo a relicto excusat a pena cum qui sibi asscripsit in testamento. hoc 1 dicit. ¶Not.quod iuris ignorantia subuenit in penis. ¶Op b poni.primo liberaliter cum plura fuit senatusconsulta ꝛ hic non declaret de quo ergo nos dimittit in incerto contra.ℌ.quibus.ℌ. de nouo codi.componen.ꝛ in proemio.ff. ℌ.reliqua. Solu . sen tit gloss.prima quod hic de senatusconsulto liboniano de quo in rubrica.ff.eodem.ꝛ hic omisit nomen scribere vt per se notum vt.l.ℌ.ff.de dote prelega. ¶Oppono quod etiaꝫ qui nō scripsit incidat in edictum vt.ff.eodem.l.diuus.ℌ.scribere. Solu . quod ibi per alium scripsit sibi suppositum.ꝛ sic ipse facere dicitur vt l.si per alium.ff.ne quis eum qui in ius vocatus est.ꝛ.l.prima.ℌ. detecisse.ff.de vi ꝛ vi ar.idem si eius potestati suppositus sibi as scripsit.ꝛ sic per indirectum patri vel domino ad quem emolu mentum transit vt dicto.ℌ.scribere.vbi ambo predicta,proban tur successiue. ¶Et not.quod is debet esse sup positus eius po testari tempore quo testamentum scribitur alias non nocet si postea subiaciatur vt.ff.e.l.de eo.ℌ.illud.quod not.ad.q.quā scri psi supra eodem.l.i.in fin. ¶Oppono tertio quod etiam si emo lumentum sibi non asscribat puniatur vt.ff.eodem.l. si quis.ℌ. si instituatur. Solue qō illud quod alteri adimit sibi remanet.et sic ex scriptura ademptionis emolumentū sentit.ꝛ sic potius cō cor.ꝛ hoc de secunda glo. ¶Oppo.quarto cum.l.cornel.punit committentes falsum pluribus ꝛ variꝫ penis vt no.supra titu. j.l.falsi.in fi.ꝛ in.l.si falsos.sequitur quod hec.l.quo ad penā ad mittit in incerto contra iura.ℌ.allega.in primo contrario.Sol. declarando quod hic loquitur de pena regulari que imponitur etiā p̄o quasi falso que est.ff.eodem.l.i.in fine.vt in tertia gloss. 6 ¶†Opp.quinto quod iuris ignorantia eis non prosit vt.ff. eo. l.diuus claudius.ꝙ.respon Sol.tribus modis vt in gloss.ꝛ pri mam sol.approbat Pet.Jac.bu.ꝛ Ray.dicētes quod hec sup pleri illam in eo quod ibi decerat.ꝛ illa istam nam illa veniam tri buit vt legatum habeat.hic tribuit a pena vt legatum dimittat quia respectu legati tractat de lucro captando respectu pene de damno vitando:ideo quo ad penam iuris ignorantia prodest non quo ad legatum vt.ff.de iur.ꝛ fac.igno.l.iuris ignorantia. Sed hec licet in se vera non bene applaudet tertui maxime.l.cō trarie:ideo quibusdam videtur quod secunda sit tutior quod probant per ter.l.contrarie.dicitur enim ibi qꝫ diuus claudius edicto precepit ne his venia detur ꝛc.ꝛ sic loquitur de venia non danda a iudice:sed ad principem debet recurri vt.ℌ. eodem.

¶Quāℌ.ad ma teriā bur⁹.l.Ald⁹ bart.in.l.fi filiꝰ.ℌ. sequēs.ꝛ in.l.si pr̄ in fi.ff.de fal.ꝛ vid ēē l.i.qꝛdicim⁹.ℌ. fi.de auto.prestā.
¶Juris ignoran tia subuenit.adde qꝫ ignorātia excu sat a penā ōlicto qꝫ ē verū nisi sit su pina.ꝛ crassa.bal.i c.i.ℌ.vasallus.fi ō seu.fuc.otro inter do.ꝛ vas.ct.l.error uō.col.ℌ.de iur.et fac.igno.dv.in.l.i. ℌ.certe.ff.de rē..n spi.in.l.ō etate.ℌ. fi.de inter.ꝛc.ꝛ i.l. quid sit fugitiuus. ℌ.apō Il abeoné.ō edi.edic.bart.in.l. fi.ff.fi qs te.libe.sꝫ qd si sit factū p̄co niū in spe.de fnia. ℌ.ō.vliquid si p̄co nizatum.

Universidad de Deusto Biblioteca

i.ꝛ clarius in.d.l.diuus.§.i.in fi. ¶Et si dicas quo iudex retardabit sententiam ex quo sibi constat de delicto vt principi supplicet vt.l.cū reis.§.de pe.¶Rideri pōt.p eis ꝙ tunc differre non dz qū aditus supplicādi vel veniā merendi sibi nō respondetur a lege vt ibi.aliad sic vt hic.argu.l.i.in fi.ff.de questio.vel in causa appellationis faciet si iudex nō expectet in principali.iuridicte aūt puto eū expectare si tēpus supfit instātie vel sibi de ignorantia liqueat vt.d.l.i.in fi.sed qr qō ad principem debeat recurri videtur nimis durum ꝛ asperum:ac etiaꝫ sumptuosum: quinimo ꝛ cōtra istū textū qui refert verba senatus ꝛ edicti et sic videtur velle ꝙ venia sit p edictū deprecātibus concessa.ꝛ qō ter.dicit in.l.diuus.§.i.in fi. ad cautelā dic.iudices tamē qui de cā cognoscūt ēt possunt vt i ca.l.§.mfi.ꝛ.§.seq.¶Deo foret tertia sol. que hic posita fuit q cū modica suppletiōe mihi videtur verior vt dicamus qō sola allegatio ignorantie nō attendit: vt ibi nisi probet vt hic ꝛ tunc ēt insp̄iciat an sit causata ec cā iusta:ꝛ tunc prosit vt hic.§.e.l.pe.ꝛ.d.l.diuus.§.pe.in fi. nō si ex iniusta vt in contrario ꝛ qñ ex iusta causa:tunc legatum tenetur remittere vt hic.ꝛ sic prima solutio cum ista est iungenda ꝛ declarabitur hec sol.in sequenti contrario. ¶Oppo.vi. quod remissio non sit necessaria cum ipso iure nō incidat in penaz. l.cornel.quia illa exigit dolum vt.§.titu.i. l. nec exemplum. sed in dolo nō est qui ius ignorauit vt.l.igitur.§.pōt.ff.de li.cau.Et no.in.l.plagiꝫ.§.ad l.fan.de plagiarijs.ergo ꝛc.lo.glo.quod hoc est propter ignorātiam iuris que nō est toleranda. Cōtra qō insurgunt moderaces si ignorantia iuris nō toleratur.ergo qui scripsit p̄to sciente habetur.ꝛ sic veniam non meretur vt.§.eo.l.pe.ideo solunnt aliter videlicet qō iuris ignorantia excusat a dolo vero vt in.l.§.allegata non a p̄sumpto vt hic:ſz certe isti non dicunt diuersum a glo.sed idē per diuersa verba.nam gl.nō voluit qō indifferenter iuris ignorantia in delictis non toleratur: qr cōtradixerat in.d.l.plagiꝫ sed se restrinxit ad casum istum in quo dolus p̄sumptus vel lata culpa punitur in qua dz esse qui ius ignorat vt.l.late culpe.ꝛ.l.magna negligentia.ꝛ.l.cedere diem.§.ff.de verbo. sig.Nimirum igitur si lata culpa non excusat a pena infligenda propter scipsam nō consentiente oppositorū contradictiōe ꝛ sic nec a dolo p̄sumpto qui est idem cum lata culpa.d.l.magna.et l.si fideiussor.in p̄in.ff.man.ꝛ hoc est de mente Jac. but. ¶Sz aduerte pro deo qr adduc contrarium remanet insolutum nam tunc iuris ignorantia qđ constituit in lata culpa quando ignorantia est iniusta ratione causata als si iusta tunc nō dicitur esse etiam culpa lata:ꝛ sic nec in dolo p̄sumpto:vt per consequens in penam infligendam propter dolum p̄sumptum vel latam culpam ipso iure non incidit:quis dolus ille vel lata culpa defuit. Qua propter possumus alium intellectum dare glosſ. vt sit sensus qō hoc operatur iuris ignorantia que non toleratur per subauditum de lucro captando sed tractatur mixtum cum pena vt tandavt hic erat quasi dicat si propter hanc ignorantiam ipso iure non incideret in penam legatum ꝛ fit lucrum consequeretur. ne igitur eadem ignorantia que prodesset in pena vitanda sibi commodum afferat in lucro contra.Iuris ignorantia.ff. de iur.ꝛ fac. igno. voluit lex qō ipso iure incideret in penam. sed sibi deprecanti fieret remissio et legatum remitteret. vel potest dici qō hec pena non imponitur propter latam culpam sed minorem ꝛ leuiorem que consistit in eo quod culpa non caret: quia alienam a bono viro non cuitat suspicionem. vt.§.de fur.l. inciuile.ꝛ.l. ciuilem. hanc autem non cuitat qui sibi legatum asscribit. Ideo in hanc penam ipso iure incidit non obstante iuris ignorantia: quia participat cum iure quasi naturali: sed qr hic grauis pena er leui suspicione imponitur: ideo probata iuris ciuilis ignorantia ita qō non appareat eum feciſſe in edicti contemptū:ac etiam satisfaciēdo culpe per remissionem legati sibi remittetur pena vt hic.hec autem pena grauis fuit imposita vt fraudes frequenter in testamētis cōmisſe euitarentur. ¶Quancunqꝫ tamē solutionē teneas not. qō si statuto municipij caueatur vt illius ignorantia nō possit allegari vel sub preterta ignorantienō possit quis se tueri qō statutum intelligitur de ignorātia iniusta non iusta.vt.d.l.diuus.§.responso.coniuncta.lista.et §.eo.l.pe.ꝛ.§.eo.l.diuus.§.pe.facit in simili.§.ad.l. iul.de adul.l. ste p̄dor.cum ibi not.ꝛ qō ibi scripsi. ¶Ite no.qō iniusta iuris ignorātia nō excusat a pena in casu ꝛtrarium facit. ff.ad fil. l.si quis in grauī.§.si quis ignorans.ꝛ qō no.§.ad.l. fau.de pla. l.plagiꝫ. ¶Quapter vt hec ꝛ alia contraria solnantur distingue cum glo.in.l.respiciēdū.§.delinquūt.ff.de pe. et plenius per Wy.in.c.iuris ignorantia.de reg.iu. li.vi. Tamen quantum ad nos in presenti spectat dic aut errat in iure naturali: licet pena sit a iure ciuili apposita ꝛ nulla iuris ignorantia excusat.nā licet pena possit ignorari: iustetiā ipsa prohibitio quam ius nature facit non potest ignorari nisi supine.ꝛ pro hoc membro est casus.ff.de adul.l.si adulterium.§.stuprum.ꝛ qō ibi de incestu dicitur idem de homicidio futuro et ceteris delictis iure naturali prohibitis. ¶Aut errat in iure quasi naturali: idem vt.§.de

a ¶Nec sufficiat.qō ignorantia iuris nō p̄sumat.l.ꝺ.ꝺ.al legari.ꝛ pbari.ad de bar.i.l.nō fatetur.vl.col.ff.de cōfes.ꝛ in.l.an inutilis.de exce.ꝛ i.l.ſz si.lege.§.scire.ff.ō pe.be.vbi ēt āge. Imo.p̄sumit potius mala fides. l. quēadmodum.de agri.ꝛ cēſ.li.xi.et c.q cōtra.de re.iu. gl.in.c.si diligēti de fo.cōpe.bart.ꝛ ang.in.d.l.ſz si lege.vbi dicūtq;ma la fides p̄sumit nō ꝓbata iuris ignorātia q̄ ꝓbari dz.

in ius voc.l.ꝟ.ꝛ.d.l.diuus.ꝟ.ri.fm eos qui dicunt qō hec prohibitio est admixta iuri quasi naturali vt dixi.ꝛ fm vltimam solutionem supra positāvtroq; tamen casu est locus penitētie cum satisfactione condigna.vt.ff.de in ius voc.l.ꝑuis.ꝛ hic. ¶Aut erratur in iure ciuili:ꝛ tunc aut ius in quo errat vel qō ignoratur exigit verum dolum ad penam infligendam:aut p̄sumpti dolum aut culpā tantū.si dolum verum tunc ignorātia iuris iusta vel iniusta ratione causata excusat.vt.ff.ad fil.l.si qs in grauī.§. si qs ignorās.ꝛ.ff.de libe.cau.l.igit.§.potest vbi casus apertus. ꝛ ita intelligat glo.in.d.l.plagiꝫ.si dolum p̄sumptum:tunc si ignorantia erat iusta excusat a dolo p̄sumpto:qr ꝛ a culpa lata vt.§.dixi.ꝛ pro hoc accedat.l.si.ff.de decre.ab or.fa.ꝛ ipso iure nisi insurgeret repugnātia alterius regule vt dixi in declaratione vltimi contrarij.si autem erat iniusta:tunc non excusat vt.ff. de pub.l.si.§.licet.ꝛ.ff.eo.l.diuus.ꝟ.respon.ꝛ.§.de iuris ꝛ facti igno.l.constitutiones.si culpam tantum tunc aut latam ꝛ tunc idem quod in dolo p̄sumpto vt.l.magna negligentia.ꝛ.l.late. ff.de ver.sig.Aut leuiorem exigit culpam ꝛ adhuc idem vt si iusta excusat si iniusta nō quia tunc in lata culpa constituitur que grauior est quam exigatur.ꝛ sic tanto fortius debet puniri ꝛ minus excusari. ¶Iusta autem ignorantia dicitur quādo ius illud non erat publice notum vere vel iuris p̄sumptione vt quia nondum transiuerant duo menses quibus preteritis ligant noue constitutiones.in auf.fit fac.noue const.alias dicitur iniusta nisi sint constitutiones locales quas forensibus ꝛ peregrinis licet ignorare vt extra de consti.c.i.li.vi.ꝛ pro hoc gl.no.in.l.itē mela.in princi.ff.ad.l.aquil.Et er his habes clare quando lata culpa que causatur a iuris ignorantia equiparetur dolo. quando autem causatur a facto dixi plene in.l.i.§.ad.l.corne.de fica.

5 ¶Restat ad predictorum declarationem videre quando lex exigat verum dolum vel p̄sumptum seu culpam ꝛ breuiter dic quod vbi crimen vel factum ex quo pena infligitur non potest esse vel committi sine dolo vero vt in furto vt patet in eius diffinitione.ff.de fur.l.i.vel in commitio quod non potest fieri sine facientis affectu vt.§.de iniur.l.si non ꝟnitꝫ. tunc talis lex requirit dolum verum. Et ideo etiam iniusta ignorantia excusaret a pena:nisi esset error iuris naturalis vt in p̄dictis exemplis. vbi autem factum illud potest esse vel committi sine dolo:ꝛ tunc aut illa lex penalis requirit expresse dolum:ꝛ tunc de dolo vero intelligitur.argu.l.i.§.qui in perpetuum.§.si ager vel vec.pet.ꝛ patet.ff.nc vis si.ciqui in pos.mit.est.l.i.in principi. coniuncto.§.si quis ideo.ꝛ.ff.vi bo.rapto.l.i.§.hac actione.ꝛ in alijs legibus prorime allegandis. Veruntamen dolus ille interdum probatur p̄sumptiue ex ipsius facti qualitate ꝛ euidentia vt.l.i.in fi. ff.de do.ecce.ꝛ pt.ꝫ homicidio vt.l.i.§.diuꝰ.ff.ad.l.cor.de sic.l.i. ꝛ dixi.§.ad.l.cor.de sic.l.i.ꝛ tñ ad penā.l.cor.infrigendā dolꝰ eri gitꝫ vt.l.cū quidā.ꝛ.l.in lege.ff.ad.l.eor.de sic. ¶Interdū oportet qō probetur ab extrinseco:quia ipsius facti euidentia ꝛ qualitate non p̄sumitur vt patet in eo qui ante vindictam necis defuncti aperuit tabulas testamenti. nam vt puniatur dolus exigitur.ff.ad fille.l.si quis in grauī.§.quod ad causam.sed quia apertura tabularum non indicat eum scisse defunctum interfectum oportet ab extrinseco probari eum sciuisse quo probato ignorātia iuris licet iniusta ratione causata eum excusabit a pena vt in ea.l.si quis in grauī.§.si quis ignorans.ꝛ.ff.de libe.cau

a sa.l.igitur.§.i.ꝛ de adig.l.i.in fi.cum ibi no. ¶Nec sufficiatª sola allegatio ignorāte:ꝛ p̄sumatur scire post duos mēses a die publicationis vt in autentica vt facte noue constitutio.ꝛ ideo dicit Jaco.bu.in.l.plagiꝫ.§.ad.l.faui.de plag.quod ad hanc p̄sumptionem generalem;scientie tollendam oportet quod ipsa aliud probet per quod nos credamus quod ipse putauerit licet iniuste hoc quod fecit sibi licere:quod est notandum. ¶Sint lex illa penalis expresse dolum non exigit tunc non verum dolum: sed suspicatum ꝛ sic culpam latam exigit ꝛ punit siue sit pena afflictiua persone vt hac.l.ꝛ.ff.eod.l.diuus.secundo respon.ꝛ multomagis si sit bonorum vel rerum abdicatiua vt.§.vndevi.l.si quis in tantam.ꝛ insti.vi bo.rap.§.quia tamen.ver.sed necdum. ꝛ modo tam in theorica ℣ in practica.l.ista cum sua materia de bet esse tibi clara.

1 ¶Marito non licet asscribere in testamento vroris.
2 Instrumentum quod conficitur a marito ad commodum vroris est validum.
3 1 Pater pro filio testamentum conficere potest

Ele in testamen.

¶Casus. †Nō licet marito sibi asscribere in vroris testamento.b.d. ¶Sp.extra gl. ad id quod dixit qō legatū habet pro nō scripto de.l. precedenti q̄dcit quod debet profiteri se discedere a legato per qō innuere videtur quod legatum possit petere.ꝛ idem probat.§.c. l.i.fol.quod ibidē professione de discedendo a legato.l.perito de facto non de iur.vt hic.ꝛ.l.se. ¶Op.de.l.vroꝛi in p̄in.ff.eo. tit. fol.vt in glo.videlicet quod ibi casus est diuersus.nam ibi asscri

pſit vroꝛi in testamēto extranei:sibi in testamēto vroris. ¶Sz dices cur vroꝛi permittitur asscribere ꝛ non filio quem habet in potestate vt.ff.eodem.l.diuus.§.scribere.ꝛ.l.si pater.cum vroꝛ sit marito subiecta vt filius patri. ¶Respond.qō subiectio non est tanta in vroꝛe hinc est quod ipsa non querit marito ꝛ per consequens maritus sibi ipsi non videtur asscripsisse qō secus est in filio i potestate miſi sint castrensia vt.d.l.si pater. ¶Et sic collige.Vy.qō instrumētum confectū p̄ maritū ad vtilitatem vroris valet.similiter valet cōfectum per patrē ad vtilitatē filij emācipati:vel etiam in potestate existētis in castrēsibus vt.d.l.si pater.sed non in profectitijs:sed de aduentitijs dubitari potest cū bodie tantum vsufructus queratur patri sed quia veritas est ꝙ etiam bodie pater aduentitia non potest asscribere filio:quia filij nomen quasi falsum subducitur propter inimicum commodum patri querendū vt.l.filius.§.i.ff.ꝛ.ꝛ sic quo ad proprietatē etiam non tenet vt no.glo.que banc questionem formatin.l.impuberem.§.i.ff.e.sequitur ꝙ pater instrumentū nō pōt conficere ad vtilitatem filij qñ vsumfructum est habiturus alias secus.et

3 hoc tenet bar. ¶Et er hoc inquiritur:ꝛ mirabile ꝙ pater q nō est idoneus testis pro filio vt.l.parentes.§.de test.pōt cōficere instrumentum pro illo tanꝯ tabellio. Et potest esse ratio:qr testis nō testificat de partiū cōsensu:sed tabellio eligit a partibus ꝛ de instrumento conficiendo rogatur:ideo partiuꝫ consensus hoc operatur.sic quando eligitur in arbitrum vt.l.quinctiam.ff.dearb. predicta sunt notanda.

1 ¶Miles excusatur sibi asscribens.

Qodadbibitus.

¶Primo decidit qōnē circa legati petitionē.Scō removet dubiū circa pene cuitationē.scā ibi:sed sequntª.prima subdiuidit:qr p̄mo dicum:secundo illatio ad questium.similiter scā subdiuidit.nazꝫ primo dubiꝫ remotio.scō eius ratio.partes de se patent. ¶Casus. †Miles excusatur si sibi asscribit:legatum tamē non petit. hoc dicit. ¶No.quod p̄to non scripti nulla est petitio. ¶Not. qō malitia p̄sumpta punitur per hoc edictū ꝛ senatusconsultū ¶No.quod malitia in milite non est p̄sumpta:licet in ceteris

a secus. ¶No.quod iuris ignorantia a militem excusat.l.i.§.de iu. ꝛ fac.igno.in ceteris dix vt dixi.§.eo.l.senatus. ¶Op.de l.ꝟ pater.ff.eo.sol.vt in glo.videlicet quod ibi alius committoni asscri p̄sit non ipse ideo ibi legatum petit:hic secus. ¶Nec obstat.q ibi qui asscripsit pater fuit qui asscribendo filio sibi videtur asscribere vt.l.diuus.§.scriberꝫ.ff.eo.quia illud verum quando asscriptum per filium est patri querendum quod non est quando castrense est vt in.d.l.si pater.hic non sunt alia secundum Dy.Salyce.doctor legum.

1 ¶Seruus sibi asscribens iussu domini excusatur a pena.
2 Jussus non excusatꝫ pena.

Si libertatem.

Primo decidit qō de legati petitione. Scdo de pene remissiōe,scā ibi:pena. ¶Casus. Seruꝰ iussu dñi sibi asscribēs excusat a pena libertatē tt nō ꝓcꝙ nisi de descriptione testatoris ꝛ subscriptione doceat.b.d. ¶Notabilia colligere summario. ¶Op.ad primaz ptē qñ subscriptio specialis nō exigat cum ḡnalis sufficiat vt.ff. eo.l.i.§.inter.So.constendo cōtra.ꝛ sic hec per illā suppletur vt in glos.i.vsq; ad ver.tunc ergo.vel potest dici quod hoc verbum expressim comprehendit vtrumq;. Ham quedam sunt expressa et specificata:quedam sunt expressa sed non specificata:quia verbis generalibus prolata vt in substitutione breuiloqua quia dicitur facta duobus impuberibus que expressim licet non specifice cont inet duas vulgares ꝛ duas pupillares vt not.in.l.p treci bus.in glos.fina.§.de impube.ꝛ alijs substi.ꝛ ibi per docto.ꝛ in l.in testō.§.de re militari.ꝛ ibi per dñm meū. ¶Op.qō nec propter specialē liber efficiat vt.ff.eo.l.diuus claudius.§.nē senatꝰ. ꝛ soluit successiue glo.vt hic scōm illā vt directo eam non consequatur:qr obligatur ꝛ in fideicommariā trāsit qō est notandū.ꝛ potest esse ratio:qr adhuc pōt esse suspicio an fuerit relicta directo vel per fideicommissum:ideo tutior via pro herede eligitur. Item quia senatus fideicommissariam permittebat consequi de directa nil deposuerat:ideo subscriptio eam coadiuuare non videbatur sed iurisconsultus fauens libertati ꝛ mentem senatusco sulti sequutus de directa etiam illud interpretatur sed non vt directo sed per fideicommissum ne minus videretur grauare heredem.ar.l.eum qui.in p̄in.ff.de iureiurand.Nec potest conqueri seruus quia negari non potest quin deliquerit sibi asscribendo ꝛ sic potius congratuletur ꝙ tanꝯ ex fideicommisso sibi debeatur.ar.l.tutori.cir.p̄in.§.de neg.ge. ¶Op.tō.ad secundā partē ꝙ iussus eum non excuset a pena nisi per testatoris subscriptionem de eo constet vt.ff.eo.l.filius.cir.p̄in.ꝛ.d.l.diuus.§.item senatus.ver.et quatenus.et solu.vt in seq. glo.que fatetur contrariū:ideo hanc intelligit scōm illā ſz caue qr qō testatoris scriptura nō sit necessaria videtur ꝓbare iste rer.in p̄ria pte cui ꝟtimak

pars secunda que loquitur in eodem casu cum prima in qua te a statoris subscriptio non interuenit.sed hoc non obstante glosſ. est vera.ꝛ alia est subscriptio per quam legatum petitur que hic non interuenit ꝛ alia per quam de iussu apparet:ita quod a pena excusatur.ꝛ hec bene interuenit vt hoc declarauī.§.eodem.l.i. in tertio contrario.ꝛ erit hic casus specialis vbi probatio non potest fieri miſi sint castrensia per.d.l.si pater. ¶Et sic collige.Vy.qō instrumētum confectū p̄ maritū ad vtilitatem vroris valet.similiter valet cōfectum per patrē ad vtilitatē filij emācipati:vel etiam in potestate existētis in castrēsibus vt.d.l.si pater.sed non in profectitijs:sed de aduentitijs dubitari potest cū bodie tantum vsufructus queratur patri sed quia veritas est ꝙ etiam bodie pater aduentitia non potest asscribere filio:quia filij nomen quasi falsum subducitur propter inimicum commodum patri querendū vt.l.filius.§.i.ff.ꝛ.ꝛ sic quo ad proprietatē etiam non tenet vt no.glo.que banc questionem formatin.l.impuberem.§.i.ff.e.sequitur ꝙ pater instrumentū nō pōt conficere ad vtilitatem filij qñ vsumfructum est habiturus alias secus.et

3 hoc tenet bar. ¶Et er hoc inquiritur:ꝛ mirabile ꝙ pater q nō est idoneus testis pro filio vt.l.parentes.§.de test.pōt cōficere instrumentum pro illo tanꝯ tabellio. Et potest esse ratio:qr testis nō testificat de partiū cōsensu:sed tabellio eligit a partibus ꝛ de instrumento conficiendo rogatur:ideo partiuꝫ consensus hoc operatur.sic quando eligitur in arbitrum vt.l.quinctiam.ff.dearb. predicta sunt notanda.

1 ¶Miles excusatur sibi asscribens.

Qodadbibitus.

¶Primo decidit qōnē circa legati petitionē.Scō removet dubiū circa pene cuitationē.scā ibi:sed sequntª.prima subdiuidit:qr p̄mo dicum:secundo illatio ad questium.similiter scā subdiuidit.nazꝫ primo dubiꝫ remotio.scō eius ratio.partes de se patent. ¶Casus. †Miles excusatur si sibi asscribit:legatum tamē non petit. hoc dicit. ¶No.quod p̄to non scripti nulla est petitio. ¶Not. qō malitia p̄sumpta punitur per hoc edictū ꝛ senatusconsultū ¶No.quod malitia in milite non est p̄sumpta:licet in ceteris

a secus. ¶No.quod iuris ignorantia a militem excusat.l.i.§.de iu. ꝛ fac.igno.in ceteris dix vt dixi.§.eo.l.senatus. ¶Op.de l.ꝟ pater.ff.eo.sol.vt in glo.videlicet quod ibi alius committoni asscri p̄sit non ipse ideo ibi legatum petit:hic secus. ¶Nec obstat.q ibi qui asscripsit pater fuit qui asscribendo filio sibi videtur asscribere vt.l.diuus.§.scriberꝫ.ff.eo.quia illud verum quando asscriptum per filium est patri querendum quod non est quando castrense est vt in.d.l.si pater.hic non sunt alia secundum Dy.Salyce.doctor legum.

1 ¶Seruus sibi asscribens iussu domini excusatur a pena.
2 Jussus non excusatꝫ pena.

Si libertatem.

Primo decidit qō de legati petitione. Scdo de pene remissiōe,scā ibi:pena. ¶Casus. Seruꝰ iussu dñi sibi asscribēs excusat a pena libertatē tt nō ꝓcꝙ nisi de descriptione testatoris ꝛ subscriptione doceat.b.d. ¶Notabilia colligere summario. ¶Op.ad primaz ptē qñ subscriptio specialis nō exigat cum ḡnalis sufficiat vt.ff. eo.l.i.§.inter.So.constendo cōtra.ꝛ sic hec per illā suppletur vt in glos.i.vsq; ad ver.tunc ergo.vel potest dici quod hoc verbum expressim comprehendit vtrumq;. Ham quedam sunt expressa et specificata:quedam sunt expressa sed non specificata:quia verbis generalibus prolata vt in substitutione breuiloqua quia dicitur facta duobus impuberibus que expressim licet non specifice cont inet duas vulgares ꝛ duas pupillares vt not.in.l.p treci bus.in glos.fina.§.de impube.ꝛ alijs substi.ꝛ ibi per docto.ꝛ in l.in testō.§.de re militari.ꝛ ibi per dñm meū. ¶Op.qō nec propter specialē liber efficiat vt.ff.eo.l.diuus claudius.§.nē senatꝰ. ꝛ soluit successiue glo.vt hic scōm illā vt directo eam non consequatur:qr obligatur ꝛ in fideicommariā trāsit qō est notandū.ꝛ potest esse ratio:qr adhuc pōt esse suspicio an fuerit relicta directo vel per fideicommissum:ideo tutior via pro herede eligitur. Item quia senatus fideicommissariam permittebat consequi de directa nil deposuerat:ideo subscriptio eam coadiuuare non videbatur sed iurisconsultus fauens libertati ꝛ mentem senatusconsulti sequutus de directa etiam illud interpretatur sed non vt directo sed per fideicommissum ne minus videretur grauare heredem.ar.l.eum qui.in p̄in.ff.de iureiurand.Nec potest conqueri seruus quia negari non potest quin deliquerit sibi asscribendo ꝛ sic potius congratuletur ꝙ tanꝯ ex fideicommisso sibi debeatur.ar.l.tutori.cir.p̄in.§.de neg.ge. ¶Op.tō.ad secundā partē ꝙ iussus eum non excuset a pena nisi per testatoris subscriptionem de eo constet vt.ff.eo.l.filius.cir.p̄in.ꝛ.d.l.diuus.§.item senatus.ver.et quatenus.et solu.vt in seq. glo.que fatetur contrariū:ideo hanc intelligit scōm illā ſz caue qr qō testatoris scriptura nō sit necessaria videtur ꝓbare iste rer.in p̄ria pte cui ꝟtimak

De falsa moneta. Rubrica.

¶Continua ꝛ quere vt in glo.

1 ¶Monetam falsam fabricans vltimo punitur supplicio.
2 Monetarius falsus inquiritur:ꝛ de socijs interrogatur.ꝛ.nu.3.
3 4 Negligentia tutoris nocet pupillo.

1 b Qoniam. ¶Casus. Fabricantes falsam bmonetam puniēdi sunt vltimo supplicio sine appellandi remedio ꝛ domus in qua fabricatur est publicanda siue dominus sciuerit siue ignorauerit dumtamen proximus loco fuerit. Fallit in domibus viduarum ꝛ pupillorum.tutores tamen eorum tenentur.boc.d. ¶Not.quod propter utilitatem publicam ꝛ delicti clandestinitatem multa specialia inducuntur.de quibus in sequentibus dicetur. ¶Not.quod cotra falsum monetarium inquiritur quod est speciale cum regula sit quod sine accusatore nemo punitur vt l.resciptio.§.fi quis accusatorem non habens.ff.de mu.ꝛ ho.et ita intellexerunt glosſ.istum text.in.l.i.§.fi publico.ff.de adulte. quod tamen expresse non dicit sed bene probatur cum hic inuestigari mandet vt iudicibus tradantur:ꝛ digni supplicium patiatur.ꝛ sic inquirant iudices ad denūciationem tradentium an ea commiserint de quibus denunciatur. ¶Not. quod absq; iudicis mandato isti exhibentur iudici quod dicit glo. speciale contra.l.fina.§.de exhiben.re.ꝛ potest esse ratio:quia isti mādatum habent a lege. ¶Not.iiꝰ.quod isti interrogantur de consocijs:ꝛ sic de socijs.vt hic ibi facti conscius ꝛc,quod est speciale contra.l.fina.§.de accu. ¶Not. v.quod accusatoribus immunitas conceditur .quia de p̄sumpta calumnia non tenentur quod est speciale contra.l.fina.§.de accusa. ¶Not.vi.quod qui socios ꝛ seipsum defert immunitatem habet quia ei parcitur vt in secunda expositione glosſ.quam non refcio propter communem vtilitatem ꝛ delicti clandestinitatem.vt in auf.sed nouo iure.§.de pe.iudi. ¶No.vii.quod qui custoditum fugere fecit ea pena qua ille punitur.vt in versicu.fi quis.facit.§.de custo.reo. l.ad commentariensem.ꝛ idem diceremus vbi quis esset in carcere bus vel sub fida custodia pro debito pecuniario vt.l.fina.§.de oper.libe. ¶Not.viii.quod damnatus de hoc crimine nō auditur appellans.vt in versic.appellandi quod est speciale vt in glosſ. ¶No.ix.quod exceptio incompetentis iudicis potest opponi per accusatum vel inquisitum de hoc crimine,vt in versi.si vero miles. ¶Not.x.quod negligentia domini domus vel pādꝰ punitur.b.d. ¶Not.xi.quod ignorans negligēs dicitur.ꝛ est ratio quia domus prediorum necessitas inquirendi in prediꝫ suis mandatur.vt in p̄inci. ¶No.xiꝰ.quod instantia vel p̄ximitas loci facit negligentem vel non censeri. ¶ Not. xiiꝰ. quod faciens ꝛ ministri pariter sunt puniēdi.vt in ver.actore. ¶Not. xiiiꝰ.quod maiori diligentia exigitur in masculo quam in femina vidua.in ver.l.vidus autem. Et hic dubitari potest quid de nupta ꝛ credo diuersum:quia exceptio facta de vno non exceptuatur tum vmittit sub dispositione generali.vt no.in,l.is.ff.de le. Itē qr diuersa est ratio cum nupte sit facilior inquisitio quam vidue ꝛ qr vidua miserabilior est nupta:vt.§.quando impera.inter vidu.ꝛ pupil.l.i. ¶Not.xv.quod impuberes etiam conscij intelligantur quod intelligit gl.si non sunt doli capaces:vt.l.impubere.ff.de fur.sed Dy.fatetur illud verum in delictis in committendo comissis.in his vero que committuntur committendo ꝛ sic negligentia punitur vt hic fuit:tunc etiam doli capaces excusantur vt hic.ꝛ pro hoc adducit glo.in.l.fere sunt.ff.de re.iu.ꝛ.l. ꝟ.§.si aduersus delic. ¶ Ulterius not.quod negligentia tutoris ꝛ sic delictum tutoris non nocet pupillo.concor.l. meminerint.§. vnde vi. In contrarium est casus.§.de sa.fan.ec.l. inbemus nullam.sed vt ibi per gl.ꝛ docto. ¶Item no.qō non est iusta ignorantia ignorare ea que cōmittunt in rebus quaꝫ curā ꝛ administrationem habet qui ignorare dicitur. ¶Ulterius per hūc terdicit Jac.bu.qr si filiusfamilias cauetur qr quilibet debeat describere bona sua in certimo ꝛ quicqd sibi ab aliquo debeā als si non de-

a ¶Juris ignorātia. Tu vide de Dynū i re.ignorātie. et ibi posui in addi.ad ibm post do.boerꝫ.i addi. j.bar.in.l.iuris.ꝛ ibi posui in addi. in vſ. peritiores. ibi ēt doc.ꝛ alex. §.q admi.panor. not.i.c.ad nfam. nu.ix.ꝛ ibi posui ēt i addi.in vſ.nō excusat. extra de re.ec.nō alie.ꝛ fel. ca.qñ.vbi pomp tres reg.ꝛ ea ꝛ fal lē.col.ꝟ.extra de simo.

b ¶Fabricātes falsam.Adde qr monetā falsam fabricās qđ loco statui punientis pfabricatorē falsemonetenēs crēdant nō punir pena statuti.vt fing.ꝛ plene p alex.i.l.elegāter.§.q reprobos ꝟ pig.ac.vbi.de fcō vidisse ferrarie nō puniri fabricātē ibi falsos bagatinos vigore dicti statuti qr bagatini i loco ferrarie non expendebant statutū intelligebat de fabricāte monetā falsā currētē i illo loco.Aller.p̄si.cciū.iuppte ꝛ signa hāc.l. qr est notabilis et marie ad id qō allegat bar.i.l.i.l.de fab.li.libro.xꝟ.sed an alchimista puniat vide post andre.de iser.bal.in c.i.§ sint regalie.ꝛ ibi ēt refert oldra. p̄sumitur qr si cepēdit tñ p tāto ꝛ tale p tali sine alijs falsificatiōibꝰ non punit.ꝛ vide in.c. quēad.ō iureiurā. Quo aūt maneta falsificās vel tondens puniat vide gl.cy.ꝛ doc. l.i.fe. ꝛ Bart.i.l.ꝟ.§.de fal.ꝛ bar.i.l.ſi.§.ō ver.nu. pote.li.xigl.ꝛ io.an.i nouel la.i.c.ꝟto de iure iur.ꝛ i spec.de crie falſi.ꝛ pōt capi et duci ad iudicez in specu.de accu.§.i. versic. hic tamen.

a ⁊ Massarij villarū. facit ad hoc dictū qđ no. bar. i. l. d'us. ff. de cust. reo. ⁊ Bal. exposse in. l. cū ancillis. §. de nup. vbi etiā quid si sciāt finito suo officio syndicatus.

b ⁊ Pena flāmarū punit. Addead hoc ppositū vnū val de notabile vel bū q quoties punit qs pena ignis qđ tūc dz vivus cremari. ter. est ad hoc no. i. l. vniversi. ver. vivus ȝeremet. C. vbi cause fiscales, quē ad bū p no. allegat ant. corse. fin. suis iv. pena. ici. aliq quindēcē pdita.

c ¶ Qualr aūt pumank. Addid qđ dicit q erpēdens nūmos plūbeos vel stānēos teneto falso. §. 1. ff. de cust. rec. ⁊ si aliter ē falsamoneta qi extra ordiné punit. o. l. facularī. limita nisi doceat se ab alio habuisse. l. testes nō oponātō noie vtp Jac. bu. sing. a l. i. matiotē. §. fal q vērū si erpēdēs psonahonesta alr dnoicdz testis de ponere fin Ang. ibi fing. abba. i. c. quāto. de iureiur. Bar. in. d. l. cor. ⁊ ibi alex.

d ¶ Nō fraudulosa. q mutatio nomis fieri possit si nemini noceat Adde bal. i. l. §. ō here. instī. ⁊ ibi p eū habes. q. qđ bēs in Jctō mutat nomē ⁊ facit se scribi q alio ic dicit in pēnā fal. cale in. l. cō sti. ff. q nos vō. q bal. i ru. §. de fi. in stru. vi. col. q soan tē puniat mutās nomē ado bal. §. in. l. ȝsti. ⁊ bar. i. l. ȝsti. ff. §. nos vō. ⁊ l. falsi nois. ⁊ ibi bar. ff. de fal. aple nep alc. i. d. §. nos vero. ⁊. i. d. l. falsi.

e-f Mutatio nois Adde ō Boltrab deducta p do. co apostillatorē meū bar. i. ȝsti. ffor. §. nos vō. n. i. tibi posui. i addi. i v. 3 mutatio nois di ti post bal. i addi. l. j. ȝsti. cod. n. 10. in v. nomē post Jason buf. i. l. viris. n. iiij. i v. pñt mutari. j. de pnīe. schola. xij. post collec. i pe. grego. in vs. quare mutat nomē pap. nu. i. vbi pfely. col. ix. v. tertia ꝯclusio mutatio nois propter post ꝑdict. frā. in pe. li. vi. nu. v. 5 aposti. i versic. nu. c tatio nois.

scripsit debito priuetur ⁊ si euenerit quod pupillus sibi debitus describi non fecerit non propterea debito priuabitur sed eius tutor tantundem dare debebit quantum perdidisset pupillus si maior esset. Item dicit Lyn. quod domus pupilli non debet diruī vel publicari: quia hospes in ea tenuit ludum azardi dictan te statuto quod domus diruatur vel publicetur in qua ludus tarillorum retinetur ⁊ idem credo etiam si dominus fuisset maioris etatis dummodo ignorās fuisset vt. ff. de pub. l. i. §. dominus. ⁊ supra de eunuc. l. i. ⁊ pro hoc gloss. bona. §. vt nemo privatus. l. i. ⁊ quod ibi etiam no. per Jaco. but. ¶ Non ob. hec ler quia dominus prediorum est inuncta necessitas inquirendi de fabricantibus falsam monetā in eorū prēdiis vt hic in gl. i. et in ter. in prin. ¶ Ultimo no. gl. hic signatam super verbo pdicrit vt massarij villarum[a] qui tenentur denunciare maleficia in eorū villis commissa preuenti puniantur qđ intelligē si negligētia potest eis imputari. ar. eorum que no. in. l. sororem. §. de bis qui. vt indig. alias secus vel plenius scripsi in. l. ea quidem. §. de accusa. in materia denunciationis in. vi. q.

a ¶ Comburi qui debeant. ⁊ nu. seq.

Monetam falsam crpendens qualiter puniantur. et numeris sequenti.

SI quis. Casus. ⁊ Qui nūmos falsa effusiōe formauit debet ȝburi ⁊ premi ū data tur accusatori. hoc dicit. ¶ Not. casum in quo quis pena flāmarum punitur[b] alios casus enumerabo. j. de agge. ni. non rumpen. l. i. ¶ Oppo. q fine pena fieri possit. vt patet ex quotidiano vsu: quia ciuitates sibi monetam faciūt solu. omnibus modis vt in glosl. ⁊ secunda solutio est fine scrupulo. ¶ Nec ei ob. l. fe. vt tibi videbis. ¶ Prima solutio est magis dubia ⁊ vult qđ sub impssiōe ⁊ forma imperiali fieri non possit. sed sub propria bene possit. Sed hoc solu. mihi videtur contra. l. sequentem. ⁊ cōtra ti. in vsibus feudorum. que sint regalia. c. j. Ly. autem dicit quod si non ex priuilegio faciunt vel ex consuetudine longissima. qđ facere non possunt. qđ intellige etiam si sit recta ⁊ proba: vt hic no. glo. super verbo obnoxius. Et no. q non debet plus valere ratione forme. vt. l. i. ff. de contraben. emptio. ¶ Oppo. ȳ. quod flāmis non vratur. l. quicunq;. ff. eo. Solu. vt in glo. quia hic de fabricāte ibi de recidente ⁊ tondente seu pertingente iam fabricatam ⁊ rectam. vt mali aurifices ⁊ campsores quidam faciunt qui cum aquis pecuniam minuunt. aliud est enim falsam esse aliud imminutam esse vt in. c. quanto. extra de iureiuran. ¶ Oppo. iij. quod non flammis tradatur: sed capite puniatur. vt. §. l. proxima. Solu. quatuor modis vt in gloss. j. azo. ⁊ illa declaretur per istam. ⁊ de hac multe ciuitates fecerunt simile statutum. Tertia communiter tenetur glo. ber. eam approbat in. d. c. quanto. aliam ponit glo. j. de ve. numismatis potestate. l. si lib. xi. quam hic tenet Jaco. de are. vt illa loquat quā do falsificatur moneta ere cōtaminata hic quādo aurea. sed non videtur habere bonam rationē diuersitatis ex quo in vtraq; cāsset imperatoris imago. ¶ Precedentem igitur teneo pro qua facit iste ter. qui dicit crimen lese maiestatis cōmitti quasi tunc eius maiestatis impressia ledatur. ¶ Et predictis habes qđ fiāma ignis puniuntur qui monetam etiā retam fabricāt ⁊ potestatem nō habēt Item qui imperialem falsam effundūt: vt hic. ¶ Qui aūt nō imperialē sed alicuius ciuitatis regis vel baronis falsam fabricāt puniunt pena capitis. vt. §. l. i. ⁊ hāc penā interpretat gl. nō capitis naturalis ſ3 ciuilis qz deportationis vt in. l. fi. j. de vete. nu. pot. li. vi. qđ tene cordi. ¶ Quidā tñ speratoē nō recognoscūt nec aliū superiorē. ideo puniri eodē mō volunt falsificātes pncipis monetā. ⁊ malefaciūt ex quo in vtroq; casu diversa pena reperit impssita. qui aūt monetam tōdēt vel rodūt vel aliter minuūt pena. l. qcūq;. ff. c. qui aūt illā que pba est liquefaciūt dicit Bar. qđ si dolo faciūt animo peccuniā illam occultādi et annihilādi qđ incidūt in pēnā. l. co. de fal. vt. ff. eo. l. in lege cor. ū. rñ. fm vnā lect. idē credo si cupiditatis ⁊ auaritie cā faciunt. vt. d. l. §. j. de vete. nu. po. ri. lib. vbi aūt bona fide vt aliqñ faciunt aurifices qui liquefaciūt aureos florenos vt deaurent ciphos ⁊ maspilos nunc nō puniūtur. ¶ Qualiter autem puniatur[c] qui falsaȝ monetā erpēdit. dicūt quidam qđ pena ordinaria falsi. vt. d. l. lege cor. ver. cadē lege. qđā qđ pena extraordinari. vt. l. saccularij. in prin. cū ibi no. in gl. ff. de extraordi. cog. Bar. dicit qđ pena. l. cor. non egrediūr terminos ⁊ capitula in ea nominata. vt. l. quid sit. ff. eo. ⁊ diui. §. de fal. l. nec exemplum. ideo inquit qđ si nūmi erant stānei vel plūbei tūc punitur pena ordinaria. vt. d. l. lege co. alias pena extraordinaria. vt. d. l. faccularij. ¶ Sed dubito ne id qđ in. d. l. lege cor. dz de plūbeo vel stāneo dicatur gratia exempli. ⁊ sit idem quacūq; ratione materie falsus sit nummus. ⁊. l. saccularij. ⁊ talis lect. sit verior. qualiter autem puniatur qui aureos tradunt vel erpēdunt nunq; iusti ponderis ⁊ nō sunt habes in. l. i. j. devete. nu. po. li. xj. ¶ Quero vltimo cū gl. qđ premium accusatori hic consequit. ⁊ rñdet qđ seruꝰ liber efficit. liber aūt iudicis arbitrio pmiabit vt. l. edicto. §. restat. §. de iu. fis. j. ibi nō declarat qui iudicis arbitrio relinquatur vt. ff. de extraor. cri. l. i. ⁊ de iure delibe. l. i. §. j. in contra. facit. j. de sala. nō prebe. l. ii. x. per quam videtur qđ iudices nō possunt premium dare denunciatoribus sine principis licētia. ¶ Sed dic qđ illud in aliȝs in qbus nō habēt arbitriū a lege b aūt arbitriū per banc. l. est eis concessum. an aūt premiū vel pene remissio debeatur socio eiusdem delicti dubitari potest propter verba generalia hic posita a quoꝯ publicatus ⁊c. sed dicit vt scripsi in. l. ea quidem. §. de accusa. in materia denunciationis i. xvj. questione.

SI quis. Casus. Rescriptum perqđ cōcedi tur facultas cudēdi pecuniā pſumitur subreptitiū. h. d. ¶ Glo. op. de eo qđ faciūt ciues tates super hoc habētes priuilegiū. respondet gl. qđ in priuata persona presumitur subreptitium non in ciuitate vel aliqno barone. quod satis vī consonū rationi cum in priuatorū temeritas quedam: ideo non est credendum imperatorem sibi annuere etiam si ei certa scientia faceret ne ⁊ ipse inf. tuatus videretur tunc fuisse.

¶ De mutatione nōminis. Rubrica.

¶ Mutatio nominis non permittitur.

SIcut. ¶ Primo dictū generale. secūdo rñ. ad questiū. sēda ibi: mutare. Casus. Mutatio nois nō fraudulosa libero homini ē pmissa. h. d. ¶ Ho. qđ propria nōia ponūtur ad beneplacitū. Trē ad recognoscendū. concor. l. ad recognoscēdas. §. de inge. ⁊ ma. ¶ Oppo. qđ mutatio nominis[e] non sit permissa vt. l. fal. ff. eo. glo. dat ibi varias solutiones quas Ja. bu. hic coniungit. aut est seruus ⁊ ei non licet vt hic a sensu contrario. ⁊ potest esse ratio quia in fraudem scīm per pſumitur facere vel quod verius est quia eius cognomīnatio ⁊ cognitio dependet a domino. Aut est liber: ⁊ tunc aut facit in fraudē ⁊ ei nō licet vt ibi: aut sine fraude ⁊ ei licet vt hic dz. aut sine fraude facit qñ sibi mutat in onerevt qz predicit qđ oēs sciant qđ de cetero velit vocari talis ⁊c. ¶ In fraudē aūt qñ mutat in specie puta inuentus de nocte vel arma ꝓhibita portare interrogatus ab officiali de nomine cum vocaretur. A. dixit qđ vocabatur. B. ⁊ faciunt hec contra furantes qui vt euitent onera communis mutant sibi nomina.

¶ Ad legem iul. ambi. Rubrica.

¶ Cōtinuationem collige ex gl. ibi: ⁊ est crimen falsi ⁊c. vsq; ad finē. ¶ Quero in quibus ⁊ quot casibus habet locum: ⁊ dicit gl. q in tribus: sed. ff. eod. l. i. in fi. dixit glo. quod in quatuor. nā ibi ponuntur tres ⁊ hic quartus. Potes dicere q hic in tribus casibus ab initio lex iulia promulgata fuit vt ibi: sed per cētēsionē hic quart⁹ additus fuit ⁊ tanto ter. hic in fi. dicit ad instar. l. iul. ambit. vt no. in glo. fi. in nigro posita. ⁊ dicit hic gl. ⁊. ff. eo. l. i. qđ bodie cessat ī vbe romana. ¶ Quod intelligo si pecunia nemini detur vel detur principi pro honore vel officio honesto quia prestit legi simoniam ⁊ ambitum committere non est dicendum sed vbi detur eis qui circa latus principis vel summi pontificis erigūt vt eis suffragantibus officium vel beneficiū habeat etiā bodie ambitu ⁊ simonia committitur sicut olim qñ dabatur alicui quibus de populo vt ei suffragarentur. ⁊ sic dic per textū in. l. i. ff. c. qđ bodie cessat in vbe potest exponi propie in persona pncipis quo ad ceteros impropie cessare creditur.

¶ Officia ⁊ dignitates repetere non licet.

Princeps solus an possit officium cōcedere remouere ⁊ remotū restituere.

Appetere officium vel dignitatem quando liceat.

TAllus. Qui honores repetit in. l. ābit. l cidit: penā legitimā subdit. b. d ¶ Ho. qđ nō licet officia ⁊ dignitates repetere qz grauamen est subditorum vt no. glos. sequentis rubrice. ¶ Op. quatuor modis vt in glo. iiij. ⁊ so. quodlibet vt ī ea videlicet qđ ad. l. liceat glo. dat ibi aliam sol. qđ ibi in defectum aliorum. ⁊ hāc tenet Jaco. bu. ¶ Op. glo. v. de. l. fi aliquid. j. de suscep. ⁊ arcba. lib. x. ⁊. de. l. §. de diuer. offi. li. xij. ⁊ non soluit ⁊ nimirum quia potius concordant cū ibi depositi ab officio qz in eo delinquerunt etiā per rescriptum amplius non possunt redire ad illud. vt tamen predicta ⁊ alia patent latius dic aut queritur in deposito ab officio ꝓpter eius delictum ⁊ illi nedum non licet illud repetere sed nec proprio motu principis concessum potest illud exercere. vt. j. de suscep. ⁊ archa. l. fi aliquid. lib. x. ⁊ de diuer. offi. l. §. lib. xij. nisi ex principis indulgentia ex certa scientia sibi concessa delicti pena et infamia esset remissa. vt infra de coarta. lege si quis libro. xij.

2 ¶ Illius autem inferiori a principe licet habeat potestatem officium concedendi ⁊ removendi tamen remotum propter de
a lictum amplius reducere non potest[a] vt. l. fina. ff. de offic. procur. cesa. quod no. Aut queritur in non deposito sed adhuc presidente in officio: ⁊ tunc non licet ei illud officium repetere vt finito tēpore statuto possit illud continuare etiam si illud precibus porrectis obtineret a principe vt hic. si tamen imperator proprio motu ex priuilegio illum confirmaret tunc illud continuare et exercere posset vt sensit hic glo. quinta quia tunc non creditur ob importunitatem petentis fecisse sicut in priori casu. nec creditur cum repu. ⁊ subditos ledere: cum non sit credendum principem eius est proprium subditorum commoda inuestigare illum motu proprio confirmasse nisi exigente suorum experientia meritorum. Alīs autem inferiores a principe non possent illum etiam proprio motu confirmare nisi in defectum aliorum vt in autentica de defen. ciui. §. fina. ⁊ de inn. ⁊ bo. l. honos. §. fin. li. §. de assesso. l. nemo. ⁊ ita debet intelligi. l. licet. j. eodem titulo ⁊ ideo con
5 firmatus Potestas nō potest suos officiales retinere. ¶ Aut queritur in non presidente officium tamen vel dignitatem appetente: et tunc aut appetit solum moribus et virtutibus que operantur in illo. ⁊ hoc est permissum. vt. §. de offi. rec. prouin. l. secunda. ⁊ de assel. l. licet. a. j. de profe. et me. l. magistros. et per hunc modum casum ponebat Didra. in. l. barbarius. ff. de offi. preto. Aut appetit verbo ⁊ procuratione: et tunc aut solum vt presit ⁊ reparet quod cadere videbat et ei licet ⁊ commendandus est. vt viij. questione. j. qui episcopatum. ⁊ not. §. de episco. ⁊ clericis. l. si quenꝯ. Aut vt presit: et tunc fi dignitas est spiritualis non licet nedum precio sed nec precenec verbo. vt. dicta. l. si quenꝯ. ratio quia presse animabus nō licet quas omnes deus fecit equales. vt in autem. de monachis. in principio. columna. j. Non tamen dico qđ de iure canonico simoniacus sit qui preces tantum effundit. si autem dignitas ⁊ officium sit temporale tunc dicunt quidam. Aut publice et palam. Aut occulte et clam. que distinctio non placet: quia in specie prohibita nec palam licet nec a pena excusatur. Ideo simpliciter dic aut dignitas non habet iurisdictionem annexam: ⁊ tunc nedum precesed precio potest publice ⁊ palam petere vel etiam clam mediante suffragatore. vt. l. prima in principio et. l. tories. §. i. ff. de politi. aut habet iurisdictionem annexam: et tunc non potest ab inferiore a principe. vt. ff. eod. l. §. quia presumeret subditos gravare. vt in auc. vt iudic. fine quoquo suffra. §. cogitandum. colla. ȳ. a principe autem potest petere ⁊ precce: cū in eo cesset lex iul. de ambi. vt. ff. eo. l. i. in prin. quinimo ⁊ precio de eius potentia absoluta licet non honestati congrua nec presumpta: qz venditionem iustitie diceretur ſtolerare. vt in auc. de iudi. fine quoquo suffra. §. i. ⁊. §. cogitandum. col. ȳ.

¶ Et ideo cū populus romanus presset legi potest barbarius nedū moribus ⁊ virtutibus vt dicit Odof. pretura ab eo postula re. sed etiam verbo ⁊ precce: vt est casus in lege barbarius. nam ⁊ in populo romano collationem faciente cessabat ambitus tempore suo licet non cessaret in aliquibus ex singulis qui erant de consilio. ⁊ hoc est qđ volui dicere. l. i. ff. eo. ¶ Quero modo qđ vult dicere ter. dum dicit ab solutionem debiti ⁊c. ⁊ glos. dat tres expositiones prima est vt soluat qđ ex precedenti officio debet. ⁊ hec potest intelligi dupliciter. vno modo qđ debet ex promissione quam fecit fisco pro honore seu officio qđ finitum est habendo. Alio modo debitum. i. redditionem rōnis villicationis sue quam vnusquisq; in syndicatu tenet reddere. vt. §. vt omnes tam ciui. quam mi. li. ⁊ hec mihi placet. de secunda expositione non curo. Tertia est satis notabilis propter hoc: qz regula est vt qui penam pecuniariā non potest soluere luat in corpore: quia fustigetur. vt. l. fi. §. de sepul. vio. ⁊ ibi no. glo. ⁊ plene ibi scripsi. vnde cum fm istam expositionē alia pena imponatur satis est notanda. ¶ Aliqui tamen dicūt qđ pena deportationis non imponitur propter cōtumaciā nō soluēdi. sed qz iterato suscepit ⁊ gerit officium in quo semel fuit qđ grauius est tolerare quam si primo non fuisset ⁊ illud petiisset: qz tunc centum aureis puniretur. vt ff. eo. l. i. ⁊ hoc ibi tenere videtur glo.

¶ Ad legem iuliam repetundarum. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo. vsq; ad versi. ⁊ licet. ibi quere in quibus casibus locum habet. ⁊ dic vt in ea vsq; ad finem.

1 ¶ Delinquens in officio ibi remittitur puniendus.
2 Potestates de factis suorum tenentur officialium. ⁊ nu. seq.

a ⁊ Amplius reducere non potest. vide de hoc quod notaui in apostil. ad Salyc. post cum in. l. mancipia. §. ita. nu. iij. ver. ⁊ no. qđ condemnatus. in apostil. in ver. ad illud officium non reddit. §. de ser. fugi.

b ¶ Potestates tenenf. adde q secus est de gestis extra officiū qz tunc non tenentur p familia sua nisi ad exhibendum eam si possunt vel nisi mā dauerit vel ratuz habuerit Bal. i ru. §. de pena in. q. ma. iu. i ſ. quero qd in factis ⁊ in. d. §. ꝓficisci. I prin. de off. pco. et leg. Bar. in. l. dz. i pn. ff. nau. cau. fae. ⁊ in. l. i. §. familie. ⁊ in. §. fi. ff. §. pub. ⁊ adde Bar. i. l. si post. §. ō assel. Zē nisi ex pacto se ob ligauerit. Bal. in d. in. ad fi. ver. no. qđ. ⁊ Soc. pl. cvñ inc. vt in. q. vertēte vſi. tamen clarius circa me. in. i. pte. cbar. cl. xvij. qđ vērū et qđ tūc tenef si post partū initū cū syndico ciuitatis pro debitis cō trahendis pſami liā si faciat i pn. cf fich preconizarig nullus ȝbat aut credat alicui sua familia fine sua li cētia als ptestatur se nolle teneri vt p pfa. loci. d. ȝſi. sed in dubio tenef de gestis circa officiū bart. j. d. l. dz. Idē in cpo q tenef de delicto vicarij vel officialis sui. ro. in dec. lxxij. vicarij? I si posticipiciunt pur gauerit illud. ⁊ vide p Bal. in. l. i ul li. §. quorū. ꝓpter. l. nō rect. ⁊ in. l. ij. §. vbi de eri. agi cpz ⁊ bal. i. d. ru. in vſi, ſro nūqd eps q tz qđ nō tenef de imperitia vicarij.

¶ Pena peccuniaria que in officio incurritur ad heredes trāsmittitur.

2 Pena in officio incursa qua actione petatur ⁊ vsq; ad quantuz tempus. ⁊ nu. seq.

SCiant. Casus. ⁊ Pena pecuniaria delinquē tis in officio transit in heredes. b. dī. ¶ Ad declarationē huius. l. quero qua actione hec pena petatur. ⁊ dicit glo. ff. eo. l. ij. quod vel condictione ex hac. l. vel actione in factum. ⁊ hec secunda communis. arg. ff. p socio. l. nec quicq;. ⁊ de fal. l. q nomine. ¶ Quero vsq; ad quantum tempus ⁊ die vsq; ad annum vt. ff. eo. l. ij. quod quidaȝ intelligunt lite cum defuncto contestata dicentes actiones penales non esse transitorias in heredes lite non conte. vt. §. vt ex delicto. defun. l. i. Alīj intuentes quod hec. l. ij. ff. e. loquūtur in distincte dicunt quod etiam lite non contesta. tenetur heres. Sed hec subdiuiditur in duas: nam bug. dixit quod sp̄ecialia inducuntur per hanc. l. ynum vt lite non contest. teneatur etiam de eo quod non peruenit. aliud de eo quod peruenit teneatur solum vsq; ad annum cum regula fit vt de peruētis quis teneatur per petuo vt no. §. vt ex delic. defunc. l. prima. ⁊ quia hec cōtra cū in ducitur aliud pro eo statuitur videlicet vt lite non contestata heres sibi teneatur infra annum etiam de non peruentis contra dictam. l. i. vt ex delic. defun. ar. l. cum qui. in princi. ff. de iureiuran. Alȝ vero vt patet in summa non declarauit an hec duo capitula tiue inducantur: sel alternative dicit induci. vel vt lite non contesta. teneatur de omni vel vt lite contesta. teneatur de peruento solum vsq; ad annum. vbi perpetuo debet teneri. ⁊ hec secundum dixit esse tolerabilius. qđ quid igitur senserit Alȝo precedens opi. Hugo. est cōmunis ⁊ eam tenet Jaco. but. ⁊ aures demulcere debet auditoris per rationem quam assignauit ipse declarando ⁊ aliud fit in edicto de calumniatoribus vt hic dicit glo. ⁊ est ratio vel quia post annum simplum peti potest. vt. d. l. heredem. in fi. vel quia in quadruplo simplum nō inest qđ plenius ibi declaratur. ¶ Quero nūc extra quādo iste annus currere incipiat. Respon. qđ aut querit de anno infra quem officialis potest conueniri. ⁊ dic a tempore depositi officij. vt. §. eo. l. pe. aut infra qđ heres eius potest conueniri. ⁊ ter. ff. eod. l. ij. dicta tēpore mortis defuncti qđ supplendo intellige ⁊ adite hereditatis cum anteq; fit heres cōueniri nō possit. ⁊ dare ei occasio differendi per annum. si non posset postea conueniri.

1 ¶ Iudex punitur, qui pecunia corrumpitur, ⁊ nu. 2.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Omnes. Adde quia ista lex loquitur in iudice corrupto pecunia vt hic. quid enim (vt maro ait) non mortalia pectora cogat auri sacra fames. sed an habeat locū in iudice corrupto magis precibus. vide qō in simili no. Ro. sing. suo ℞ meū nu. cccxxxi. inci. si de iudice pecuniam.

b ¶ Under corruptus pecunia. adde quod dicitur facere simoniam ⁊ tenetur in syndica tu. l. observare. ℣. officiset. de offi. p con. ⁊ lega. ⁊ in. l. ff. de ambitu. ⁊ tenet fisco. l. in be redem. ff. de cali. ⁊ ℞ pecuniā recepisse ℣ modo cōmodum bursale senserit. l. j. ℌ. pecuniā. ff. de cali. ⁊ tenet de calū. ⁊ tenet de calūnia ēt si recepit pecuniā extra iudicium. l. si quis. ℌ. cum publicanꝰ per Bartol. cod. titu.

c ¶ Oppono quod ↄdūrāte magistratu. Tu vide de hoc bartho. soci. in suo tracta. fallen. regu. ccxlix. in verificu. magistratus. vbi facit regulaz negatiuam cum. v. fallentꝫ. vt ibi vide.

d ¶ Sacrilegium est. ⁊ adde quod sacrilegium dicitur quasi sacri lecti dium. i. sacre rei violatio vel vsurpatio bald. in. l. si nonduz. ℣. de fur. in verificu. quero quod requirant. Ite qō sit sacrilegium. vide gloss. xvij. q. iij. sacrilegium. ⁊ adde qꝫ sacrilegiorū multa sunt genera de quibus nota. in clemē. j. secunduz Car. ibi in princ. de pe. ⁊ ibi ponit omnia in. j. q.

e ¶ Quod sufficit vnū tantum. vide de hoc ro. fing. suo. cccxxj. quod incip. Tu habes l. si nodum. ⁊ ego dixi ibi in apostil. ad istuz. ℣. de fur. ⁊ in rubri. cod. titu.

f ¶ In vtroq; extra ordinaria. ad de quod facit gl. no. in ver. vlten?. i. c. si canonici. ℌ. si de offi. ordi. in. vi. qꝫ punitur ex arbitrio circa mortem. ⁊ facit. l. j. ℣. ne liceat fig. sal. no. ⁊ in. c. quoniam non nullis. de wdc. ⁊ ita reperio esse iudicatum in capitolio vrbis contra minorem qui ratione etatis fuit punitus in membri mutilatione alius vero ratione duplicati sacrilegij quem etas non excusabat vno etiā furtum aliud commiserat fuit furca suspensus. Bal. aūt in. l. placet. in. ū. col. verficu. vlt. no. ℣. de fa. san. eccle. dicit sacrilegiū ee exercitandum ⁊ in exilij mittendū scilicet quā do. violauit ecclesiā ⁊ priuilegia eius. Ite adde qō not. qꝫ p platū cōmittat sacrilegiū si ipse de bonis ecclesie impinguat cōsanguineos abbe. ingrendū. de pec. cle. ⁊ de sacrilegij materia supple. xxvi. q. iij. igitur. ⁊ capitul. non oportet. xxvij. q. v. ⁊ xxvi. q. ij. illud.

illam ⁊ illa ℌm istam. ⁊ sic qō hic deest de tēpore durantis officij per illam suppleatur. ⁊ qō ibi deest de tpe anni post finitum offi ciū supplecat pistā. ⁊ hec vult gl. ff. c. l. ij. ⁊ hoc Jacob. bu. ⁊ Lyn.

2 ¶ Op. ℌ. qꝫ nedū qō soluit sed quadruplū repetat. vt. ℣. eo. l. i. ⁊ de assel. l. iij. Sol. cōsentendo cōtrariū vt in gl. ⁊ p hoc. l. sen atus in fi. ¶ Sz. ij. ℌ pdicta facit. ℣. vt oēs tā ciui. ℌ crimi. l. j. vbi ōz q̄ p quinquaginta dies ℣ stare ad syndicatum ⁊ lis inchoari ⁊ finiri. j. xx. dies. glo. ff. c. l. ij. format hoc ℣iū ⁊ soluit multum no tabiliter: vez qꝫ illud ℌ locū qñ tpe syndicatus conueniunt. sed tunc nō quēri nō phibent postea in patria conueniri vsq; ad tps

3 prefixum actioni siue fit annus siue maius tps vt hic. ¶ Quero an vltra annū peti possit simplū. glo. in. d. l. ij. sub dubio forte dicit qō sic. argu. l. j. in prin. ff. de calū. ℌ de pona heredis sit opinio vt dixi. ℣. eo. l. ij. sed ℣iū vt hic casus: cū hic de simplo specifice loquat nisi dicas qꝫ hec quo ad cōpulsionē soluēde pensionis cō quo ad exclusionē petitionis directo ℌ officialem ppoueēde.

Sancimus. Primo dicti generale secū addit iuramēti. tertio penā adḋcit ℌ faciēti. secō ibi: ita sane tertia ibi: z ℌ. Casus. accedentes ad regā das prouincias iurare debet forma hic scripta. ⁊ de contrario postea cōuicti in quadruplū sunt puniēdi. h. o. ¶ No. ter. in pn. cuius ℣iū seruat bodie in hac misera italia. ¶ No. quē nō ℘sumi imemorē diuine salutis vt in tertia pte. ¶ Oppoūt. glos. qō licitum sit dare ⁊ accipere p honore vel dignitate cōsequēda vt ff. de politi. i. Sol. gl. qō ibi palā: hic clā. melꝰ dic vt dixi. ℣. ti. j. l. j. ⁊ vide qō dixi. ℣. c. l. iubemus. in secundo contrario.

¶ Ad legem iuliam pecula. Rubrica.

¶ Cōtinua qꝫ iudices nedū subditos cōdēnāt pecuniā eis auferēdo vt in ti. pecedēti; ℌ ēt reꝑublicā eis pecuniā subtrahēdo: iō posita est hec rubrica cuius nigrum hic penā imponit.

1 ¶ Surripiens pecunias publicas capitalem subibit penam.
2 Opem prestans pari punitur pena cum facinente.

Iudices. Primo punit principales. scēdo ministeriū phēbentes. tertia ibi: quoq;. ¶ Casꝰ. peccūias publicas surripientes: q̄ ministeriū tūc vl' postea prebuerint pena

2 capitali puniunt. h. o. ¶ No. qō factēs ⁊ opē ptās pariter puniunt qōplene examinanti. ℣. de rap. vir. l. j. ¶ Op. gl. de. l. sacrilegij. ℌ. labeo. ⁊. ℌ. is autē. Se. vt in eis que declarat qꝫ l. iulia pecula. nō tenet is qꝫ subtrahit pecuniā quā administrat vt in ℣io: ℌ bñ tenetur. l. iul. de residuis. vt ibi no. q aūt illā non administrat peculatum cōmitti vt hic. ¶ O. ℌ. de. l. ob pecuniā. ff. de fur. So. aut peccūa est fisci ⁊ hz locā. l. ista ⁊ sic ℣bū publicas hic sumiē stricte vt. l. cū q vectegal. ff. de ℣. sig. Aut peccūa est ciuitatis romane. ⁊ idē p. l. iij. j. ff. c. Aut alteri⁹ ciuitatis: ⁊ tūc secus vt in ℣io. ¶ Quero q̄ sit ista pena capitalis. Rñ. deportationis vt in glo.

¶ De crimine sacrilegij. Rubrica.

¶ Sacrilegium quid sit: quando committatur ⁊ que sit eius pena. ⁊ nu. seq.

¶ Continua rubricam ℌm ℣z. dictā est de criminibus que p l. iui. puniuntur: ideo prosequitur de isto qō p candē. l. punitur.

1 vt patet. ff. eodem in rubri. ¶ Querit glossa quando committatur ⁊ que sit eius pena. ⁊ remittit vt babes in casu non pro pterea habes veritatem. ideo dic qō est sacrilegium ⁊ verum: ⁊ est

2 quasi sacrilegium. ¶ Sacriuilegium est auferre rem sacrā z de

d sacro. vt. l. si quis in hoc genus. ℣. de epi. ⁊ cle. probatur ex cōnuētione duarum legum. nam auferre rem priuatam de loco sacro nō est sacrilegium. vt. l. diui. ff. eo. ⁊ tamen locus sacer alter natue alterum fecit vel furtum vel sacrilegium. l. aut facta. ℌ. locus ff. de pe. sed non est sacrilegium vbi res est priuata. vt. d. l. o. ui ergo si non est priuata sed sacra erit sacrilegium propter locuz vt d ℌ. locus. Et ideo si res sacra auferatur de non sacro sed pp ha no non erit etiam sacrilegium: quia locus deficit ⁊ hoc de iure

e nostro. canoniste verꝫ dicunt qō sufficit vnū tantū c. xvij. q. iij. gl quis. ¶ Vltō quid sit sacrilegium apparet qō extra illum ca

3 sum vbi cunqꝫ ler apparebat sacrilegiuz debet exponi quasi sacri legium: ⁊ ita exposuit glo. in qualibet. l. huius tituli. qui non di

4 sacrilegio sed quasi tractatur in hoc titul. ¶ Hunc videamus que sit pena ⁊ dubitabant glosatores. nam in. l. sacrilegij capite in princ. videtur sentire qō pena sacrilegij sit pena capitis scōm illum text. pena quasi sacrilegij sit extraordinaria. vt. l. sacrilegij in eo. tit. ¶ Alia fuit opi. ℣. quam hic videtur tenere gl. qꝫ pe

f na sit in vtroq; extraordinaria ex qualitate rei psone tpis etatis ⁊ sexus vt. d. l. sacrilegij. semp tū est capitalis vt ℣z in exemplis ibi positis. ⁊ p hunc modum dz intelligi. d. l. sacrilegij. ⁊ hec opi. est communis.

¶ Culpa lata dolo equiparanda.

1 Qui diuine. Errās in articulis fidei punitur vt sacrilegꝰ. h. o. ¶ No. qō lata culpa causata ab ignorantia iuris diuini equarat dolo de causata ab ignorātia iuris ciuilis dixi plene i. l. senatꝰ. ℣. de bis. q fibi asscri. ¶ Op. qō sacrilegiū non cōmittat vt probatur super rubrica. Sol. exponendo sacrilegiuni. i. quasi vt

a in glo. ¶ Quero quis erit iudex dic vt in glo.

j ¶ Sacrilegium committit qui improbat qō imperator fecit

1 Disputari. ¶ Improbare qō operator: est certa scientia est crimē sacrilegij. h. o. ¶ Opp. de. l. rescripta. ⁊. l. quotiens. ℣. de preci. impe. offi. Solu. qō hic loquit quādo contra. l. imperator. facit ex certa scientia ibi secus vt in glo. Sed cane qꝫ licet dicat se facere ex certa sciētia nō tamen credit eum velle rescriptum habere effectū nisi tollat legem que derogat specialiter rescripto. vt dicit dñs meus in. l. ℌ. ℣. de diuer reseri. ¶ Op. qō etiam nec tūc rescriptum eius sit seruandū. vt in aut. cassa. ℣. de sac. san. eccle. ⁊ aut. statuimus. ℣. de epi. ⁊ cleri. Solu. qꝫ bec. l. habet locū in bis que spectāt ad eꝰ iurisdictionē nō in altis. ar. ℣. si a nō compe. iudic. per totū qō exemplificat glo. in Federico imperatore qui fecit antipapā ⁊ cardinales ⁊ episcopos a quo nonnulli non deuiant etiam tyranni hodie lombardorum dominī.

1 ¶ Administrationem in pincia propria non assumet quis nisi a principe concessam.

1 Neque quis. ¶ In prouincia propria qs nō dz administrationem assumere nisi ex certa scientia sibi concedat a principe. h. o. Jac. autem de but. dicit qō hodie potest in prouincia sed non in ciuitate propria cū quelibet ciuitas de cōsuetudine fit re dacta ad instar prouincie. facit qō no. glos. ℣. de prescrip. long. tempo. l. ℌ. ¶ Oppo. de. l. tres pretores. ff. de offi. preto. ⁊ de. l. ℌ. ff. de assesso. Solut. quod hec regula fallit in pretoribus vrbis Rome. Item in assessore procuratoris Cesaris. et in eo que fit ratio dic vt no. d. l. fin. ¶ Quero que sit ratio prohibitiua. Respō. vt in glo. j.

¶ De seditiosis ⁊ his qui plebem audent contra rempublicas colligere. Rubrica.

¶ Continua vt in glo. posita quere vnde dicatur seditiosus. et dic vt in ea vsq; ad fi. Salycetus.

1 ¶ Suscipiens populum contra rempublicam grauissime punitur.
2 Populus vel vniuersitas an possit delinquere.
3 Vniuersitas quando delinquere dicatur: ⁊ an vere vel ficte. ⁊ nu me. seq.
6 Vniuersitas qualiter sit puniēda.

Si quis. ¶ Suscipiens populum cōtra rempublicam grauissime punit. h. o. dicit. ¶ Querit glos. quid de castro. dic idem. ¶ Querit que erit ista grauissima pena. nec aliqua in opinionibus in glo. ℣ prima est approbata in practica. secundā puto tutiorē de iure. ¶ Op. qō minor pena imponat vt. ff. de penis. l. capitalium ℌ. solet. Solu. qꝫ ibi in accurrētibus ad tumultū per lasciuiaz nihil vltra peccātibus hic nō tantū accurrūt sed populum seditiosum cōtra rempublicā suscipiūt ⁊ simul cū eo contra rempublicam molliunt. ¶ Sed circa predicta dubitari pōt quid de ipsa

2 plebe. pro quo declarādo primo quero an populus vel vniuersitas possit delinquere. licet quidā dicāt qō non per. l. sed fi ex dolo. ℌ. i. ff. de dolo. tū glo. ibi tenet oppositū. z bene qꝫ casus est. ff. qō metus causa. l. metū. ℌ. animaduertendus. ⁊ qō vi aut clam. l. semper. ℌ. h. ⁊. ℣. de sacrosan. eccle. iubemus nulla. ⁊ de epi. ⁊ cle. aut. item nulla communitas. ⁊ aut. statuimus. ⁊ in corpore vnde sumiē. similiter. in. v. col. de pace tamen. ℌ. i. ¶ Non obstat. d. l. ij si ex dolo. vt ibi nota. vel vt. j. dicam. ¶ Secō quero que delicta possit cōmittere. vtrū recta quadā opinione quam Lyn. recitat. ℣. vnde vi. l. si qs in tātā. dic qō tā in omittēdo vt. d. l. iubemus. ℌ

3 etiā in cōmittēdo. vt in ceteris legib⁹. ℣. allegatie. ¶ Tunc tertio quero qñ dicetur vniuersitas delinquere Respon. si delictuz est in cōmittendo oportet populū vel vniuersitatem conuocari ⁊ consilio deliberato ad hoc delictū committendū. procedi. alias vniuersitas ipsa nō dicit delictū cōmittere sed singulariter singuli vt. d. l. semper. ℌ. ff. qō vi aut clam. vbi casus. ⁊ ita no. glos. in. l. aliud. ℌ. refertur. ff. de regu. iur. cōmouentes populū incitatores dicunt. vt. ℣. l. proxima. vbi antē delictū fit in omittēdo tūc nulla conuocatio est necessaria. vt. d. l. iubemus. ¶ Nec obstat precedenti mēbro qō vniuersitas nil aliud sit ℌ bonus ipsius vniuersitatis. vt not. glo. in. l. sicut. ℌ. i. ff. qō cuius qꝫ vniuer. ⁊ sic singuli delinquunt ipsa vniuersitas dicatur delinquere: quia respondet

a ¶ Quis erit iudex. Judex sacrilegij esse potest tam ecclesiasticus quā secularis. c. cum sit generale. de foro compe. l. si quis in hoc genus. ℣. de epi. ⁊ cle. ⁊ est locus prenentioni. c. prepositi. de foro cōpe. Sed Bal. in aut. clericos. in. ℌ. col. ℣. de epi. c. ⁊ cleri. dicit quod principaliter pertinet ad iudicium ecclesie. Jo. an. in addi. ad Spe. in rubric. de maio. ⁊ obe. dicit qō ecclesiasticus iudex laici cum purum de tali crimine non punit

bar. negādo assumptū de iuris intellectu ⁊ fictione: licet illud fateatur de rei veritate. nam vniuersitas inquit ipse est persona representata ⁊ ficta. vt. l. mortuo. ff. de fideiussō. et sic alia a personis eorū qui sunt de vniuersitate. Et pro hoc etiā inducit qꝫ per se subrogationes mortuorū eadem est vni uersitas: licet persone sint diuerse vt. l. proponebat. ff. de iudicijs. sed ipse male intelligit. nā nedū vere sed etiam ficte vniuersitas nil aliud est ℌ homes vniuersitatis sed aliud est a singulis de vniuersitate. ⁊ sic glos. ille vera sumēdo illa verba homes vniuersitatis sincte gorcumatice id est in sensu cōposito nō categorematice id est in sensu diuiso. ¶ Hec etiā obstat qō ipse dicit qꝫ totū non differt a qualibet eius parte: qꝫ verū in toto cōuertibili cū sua parte vt patet in aqua in plures partes diuisa. Nā quelibet pars est aqua. Decus qū totum nō est cōuertibile cū sua parte vt in domo que consistat exparietē ⁊ tecto nā quelibet eius pars nō est domꝰ sic nec quilibet homo nō est vniuersitas ⁊ hoc operat corpotum distantia ⁊

4 b hoc bene notauit stoici. ¶ Quero tunc quarto qñ vniuersitas dicit delinquere an dicat hoc vere ⁊ ꝓprie facere ficte ⁊ improprie. Bar. dicit qō delictū in omittēdo ⁊ fic delictū negligentie cōmittit ꝓprie ⁊ vere licet poc cōtingat interdū negligentia rectoris qui sdē. vt. d. l. iubemus. ⁊ est ratio qꝫ illoꝝ quibus mandatur negligentia nō excusat mandantē a negligētia. vt. ff. mād.

5 l. si procurator. ℌ. ii tutores. ad finem. ¶ In delicto autē in cōmittendo dixi inquit qꝫ aut est cōmissum circa id qō a sola vniuersitate fieri potuit puta statuta illicite condemno vel collectas imponendo: ⁊ tunc cum priuatus hoc facere non possit ipsa vniuersitas dicit vere ⁊ ꝓprie facere in qua hoc ius residet. vt. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iur. cum si. et ita intelligatur aut. ité nulla cōtas. ℣. de epi. ⁊ cleri. cum si. Aut est cōmissum circa id quod a b quolibet priuato fieri pōt: vt est crimē homicidij vel vi. lentie: tūc inquit ipse qꝫ vniuersitas ꝓprie nō dicit illud cōmittere: qꝫ ad eorū cōmissionez vera persona exigit. ⁊ pro hoc allegat. ff. de dolo. l. si ex dolo. ℌ. i. ⁊ de aqui. pos. l. j. ℌ. i. sed qꝫ vniuersitas nō est vera ꝑsona sed ficta. vt. d. l. mortuo. ideo ficte non vere tē ꝓprie qui per aliū dicat cōmittere. ⁊ ita dicit intelligēdas glo. in. d. l. sed si ex dolo. z. l. inctū. ℌ. ammaduertendū. cū sua glos. ⁊. l. aliud. ℌ. referūt. ℣. alle. ¶ Ego credo qō vniuersitas vt ꝑsona representata dicat vere facere. nam vt dixi vniuersitas nil aliud est quā homines vniuersitatis. ℌ holes vniuersitatis vere fecerunt: ergo ⁊ vniuersitas vere fecit qō homines ⁊ qō vniuersi vere fece-

ideo debet capi p iudicem secularez ad instantiam epi qui ⁊ causa cognoscet ⁊ vltricem sententiā p ferret imponendo arbitrariam penam citra mortē ℌm gl. in. c. si canonici. in. ℌ. fi. i verficulo vltrix. de offic. ordina. in vi. vbi loquitur de eo qui crucē proꝓcit in terrā. ⁊ vitu perat. ita dicit ad literā do. ange. de casi. ℌ. do. pau. de ca. in ℌ. in ꝓpi noie amen. venera biles imagines christi. ⁊. Anto. de ros. in consi. indens ad fidē conuersus. ⁊. vid. ℌ. questio. ℌ. nulle. et c. qui abstulerit. ꝓ vi. qō. j. in canonibus.

c ¶ Delinquere. ad de spec. de sent. ex. com. ver. item no. qꝫ vniuersitas nō delinquit ⁊ nō punitur nec excōicatur qꝫ non habet animaz. sed quare nō excōicet. ⁊ fi er cōicatur si anguli de ea fint excōmunicati vide in. c. romana. ℌ. i vniuersitate. de sen. excō. in vi. ⁊ per gl. vij. q. j. sicut vic.

¶ Qualiter vniuersitas. quod vniuersitas non possit puniri pena cor poralis ꝓpter pecuniaria adde Bald. in l. pollo. in verficu. extra quero quid erit de syndico. ℣. de bis quib. vt in dig. glo. in versic. multitudo. ⁊ doct. in. c. sane. de tem. ordi. ⁊ omnino p Old. in cōsi. lxxij. incip. hoc agit de duobus vnde Lucanus: quicquid multus peccatur inultum est. adde per Alexā. in. l. ℌ. ff. de verbo. oblig. sed bi solum qui peccant puniēf. Barto. in dicta. l. aut facta. in. xij. col. in versicu. vlterius quero. ⁊ Jnno. in. c. dilectus. in glo. fina in versic. abbatibus. de simo. Bald. in marga. versi. vniuersitas. versi. i. sed an vnus pro delicto alterius puniatur. vide. xxij. q. iij. si habes cum glo. ꝓcu. titu. de accu. versi. sed numquid potest dici eam posse de crimine accusari ⁊ puniri omnes si constet deliquisse. Et ibi vide vsq; ad fi. an puniatur delinquens tantum sed an ob delictum administratorum. Oldra. quod non consi. lxv. incip. an ex delicto administratorum in spec. de accusa. in fi. Archi. xxj. q. ℌ. ita nos.

Universidad de Deusto Biblioteca

ces non tenentur ad contributionem per, d.l.j.in princip. ¶ Et ideo predicta distinctio collegij parui vel diffusi non placet mihi qñ pena est psonalis: tūc ipse distiguit crīa: qr aut tale est crimē qd afficit filiū pp patrē vt maiestatis vl heresis, vt.l.qsqs.§. ad.l.iul.maie.ꝛ extra de here.c.statutū.ꝛ de pe.c. felicis. libr. vi. ꝛ tunc vniuersitas vel cōitas criāliter puniaꝛ: vt ciuitas aratro subdaꝛ.vt.l.si vsufructus.ff.qui.mo.vsufr.amit.vt vniuersitas vel collegiū destruaꝛ ꝛ bona in cōi existētia publicentur. de bonis singulorū nil dicit ego.j.dicam. ¶ Aut crimen nō est tale qd affligatur alius quā cōmittēs vt homicidiū vel violentia vel rapina.ꝛ tunc dicit ipse qr vniuersitas non hꝫ caput verū sꝫ fictū decapitari nō pt: sꝫ pena illa alterabiꝛ in pecuniariā.vt.l. qd ergo §.pena grauior.ff.de his qui no.infa.ꝛ.l.hos accusare.§. oibus ff.de accu.ꝛ si dicas cur caput illud fictū non amputaꝛ vt dissoluaꝛ. rńdit ipse ne innocentes puniantꝛ.ꝛ hec rō non hꝫ locum in istis collegijs pticularibus qr lꝫ collegiū dissoluatur in corpore manēt tñ singuli vt singuli nisi forte quo ad aliqua priuilegia q̄ haberent qr de tali collegio. ¶ His opi.sic recitatis audi quid sentio.vꝫ cū mihi qꝫ vbi pena est pecuniaria certe qntitatis siue collegiū sit vniuersale siue pticulare magnū ꝛ diffusuꝫ siue paruū qꝫ solū puniantꝛ q ꝯsenserūt p.d.l.j.in princip.ff.de ma. conue.ꝛ illuꝫ.l.fuit rō qr psites q fuerūt maior ps totius totā vniuersitatē representarēt vt.ff.ad mu.l.qꝫ maior.vniuersitas ergo p eos representata vere facit.vt.s.in.iiij.q. dixi.ꝛ cum vniuersitas nil aliud sit qꝫ hoies ipsam representātes vt dixi merito lex ipsos solū puniri voluit ꝛ diciꝛ vniuersitas punita taliter q̄liter fuit representata.idē dico vbi pena fit psonalis eadeꝫ rōne.ꝛ non mireris qr vide simile si iudex facit litē suā vel corrupt⁹ pecunia vel alr sniam tulit ipse vt psona publica alia priuata sengiꝛ.vt.l.iij.de ado.ꝛ.l.ij.de offi.psi.ꝛ tñ psona eius priuata q̄ representat eū vt publica punitur.vt s.de peda.iudi.aut. sꝫ nouo iure.ꝛ.l.fi. Uerū si collegiū foret magnū ita qꝫ presentium pena magna strages sequeretur: tūc principalioribus psonaliter punitis in alios pena altereꝛ in pecuniariā vel aliā arg.l.q cedē.ff.de sica.ꝛ hoc vult dicere gl.in.l.aut facta.§.fi.ff.de pe.ꝛ tā in homicidio qꝫ in crie lese maiestatis in quo ex patris delicto filij puniūtur non alij de genere suo. ꝛ iō nec ciuitas subdereꝛ aratro sine pricipis ꝯsciētia i collegio hereticosinguli dicūꝛ peccare i heresi ꝛ merito puniūꝛ. ¶ Et ex his pꝫ qꝫ absurda inocētij cessāt ꝛ tātorū hoiū pluritas nō ē necessaria. de puētis aūt ad vniuersitatē ipa vniuersitas ꝯueniri.vt.l.metū.§.aiaduertēdū.ff.qd me.cau.

A nullis. Inducens populū[a] ad tumultū vt ꝯsequaꝛ dignitatē vel officiū dꝫ puniri ꝛ cōsecutis priuari.h.d. Et primo phibet scdo punit ibi.sciturus. ¶ Quero q̄ sit ista pena ab antiquis decretis statuta. Rñ.vt dixi.s.l.prori.

a + Inducens populū. Tu vide de h vltra notata p bal.h i pri.qd notāt bart.ꝛ doc.i.l. capitaliū.§.solēt. ff.de pe.ꝛ i.l.si qs aliqd.§.autores. ꝛ ti.vide plene cū dē bart.i.l.j.ꝛ ibi Alexā.posteā.ff. ad legē iul. maie.

b ¶ Plerisqꝫ. Adde bar. hic ꝛ in.l. quāta.ff. de iureiur.an ꝛ qñ actio ciuilis descendēs ex delicto dicaꝛ p seq rē familiareꝫ ꝛ qñ vindictam.

c + Tollat criālē. Tu vide bart.i.l. reū.s.de peu.ꝛ extra de ord. cog.c. fi.ꝛ bal.i.l.fi. ꝛ ibi ēt bar. q plene distiguit ꝛ a q̄ vidētur distictiōes huius sumpte.s.de ord.iud.

d + Simul decidaꝛ. Adde an cā ciuilis icidens criāli ꝛ econtra debeat eadem sententia terminari.ꝛ bart. not.qꝫ sic i.l.cum ciuili.C.de ordi, iudi.

¶ Quando ciui.actio preiudi. cri. Rubrica.

¶ Cōtinua rubricā vt i gl.vel fm Cy.dixit.s.de publicis criminib⁹ restat videre de priuatis. sꝫ qr ex crie iterdū oriꝛ actio ciuilis ad priuatā vtilitatē ꝛ accusatio criālis ad publicā vtilitatē iō ante qꝫ veniat ad tractatū de priuatis ponit tractatū de duplicib⁹.i.de publicis ꝛ priuatis. ¶ Hec cōtinuatio mihi nō plꝫ: qr de duplicibus dꝫ tractari post tractatū simplicū als nisi notis simplicib⁹ ꝯgrua notitia nō pt hrē de mixtis vl duplicib⁹.ideo post titulos singulares fa. hercis.ꝛ cōi diui. poniꝛ titul⁹ cōis ꝛ mixt⁹ ad vtrūqꝫ.iō ꝯtinuatio gl.magis plꝫ i sua forma. Et no. qꝫ pla. sic ꝯtinuabat qr ex criminib⁹ de qb⁹ est dictū nedū oriꝛ accusatio crialis iterdū actio ciuilis.ꝛ qr dubitari posset an si ciuilis itēteꝛ crialis ipediaꝛ: iō obsequēter ponit istā rubricā sꝫ qr Pla.restrigebat ad publica cria tm istū titulū de qb⁹ erat dcm ꝛ hꝫ locū ēt in priuatis vt.j.diceꝛ: iō gl.ꝯtinuauit vt i ea pꝫ. sꝫ cōtinuatiōi pla.pōt vnū vbū addi ꝛ stabit bñ vt dicaꝛ iō subsequēter ponit hāc rubricā p quā ḡnaliter i his crib⁹ ꝛ sequētib⁹ declaraꝛ qñ ciui.act.piu.cri.ꝛc.ꝛ sꝫ tūc erit clarior ceteris. ¶ Glo. q̄rit de vno qd repetiꝛ sup nigro: iō illo omisso ad legē descēdo.

1 ☞ Ciuilis actio qñ tollat criminalem. ꝛ nu.2
3 Ciuilis an possit intentari simul cū criminali. ꝛ nu.seq.
10 Criminalis an possit intentari absolutoria lata in ciuili.
11 Absolutoria lata sup facto ciuiliter acto an piudicet extraneo volente agere criminaliter.
12 Probatiōes facte i ciuili an sufficiant ad cōdēnationē in criali

b Plerisqꝫ. [b] Prio sub forma regule duo statuta vl dicta nobis tradit i gñe.scdo nobis illa declarat i spē ponēdo successiue sex exēpla vt patebit in ifra. scda ibi: sic deniqꝫ. Primū exēplū durat a v.sic deniqꝫ.vsqꝫ ad v.ꝛ suppsso. scdm vsqꝫ ad v. ꝛ cū libertus. iij. vsqꝫ ad v.q̄ in gñe.quartū ꝛ quītū simul vsqꝫ ad v. qua iuris. vt sic duo sint exēpla.s.de furto put ē dlictū puatū ꝯ oriꝛ accusatio priuata vt.ff.de priua.deli l.fi.ꝛ aliud de.l.fauia. Pla.autē solū vnum posuit.vt no.in gl.sed modica vis est.vt.j.patebit.sed vltimum exemplum durat vsqꝫ ad fin. ¶ †Casus in criminibus publicis ꝛ in priuatis ciuilis intentata de re familiari nō tollit criminalem nec econtra. h.d. ¶ Ultra dicta in summario nota qꝫ ex multis criminibus nascitur ciuilis actio ꝛ criminalis accusatio. ¶ Opp.qꝫ tex.inepte male dicat q̄ties de re familiari ꝛc. nam hec prepositio denotat causam proximam ꝛ subiectiuam sed in exemplo qd.j.ponitur de furto non agitur de re familiari cum in duplo vel quadruplo non insit rei persecutio.l. ancille.s.de fur.ff.de cōdi.fur.l.si pro fure.§.j.ꝛ si inesset pro alio simplo vel triplo non ageretur de re familiari cum illud plus non fuerit in numero rerum agentis. Solu.vt in glo.in prin. que exponit de re.i.propter rem.ꝛ sic hic non tantū denotat causam pximam ꝛ subiectiuam sed remotam ꝛ occasionat ex mēte loquētis.sic ꝛ alias exponit iuriscōsultus in.l.j.§.ex incendio.ff.de incen.rui.nau. ¶ Et ex his not.qꝫ vbi habetur respectus ad rem seu ad estimationem diminutionis patrimonij dicetur agi de re vel propter rem.ꝛ hec etiaꝫ vl.glo.in.l.emancipatus.§.filius
c emancipatus.de col.bo. ¶ Op.ij.qꝫ ciuilis tollat criminalem[c]. ff.de iniur.l.pretor.§.j. Solu.qꝫ ibi criminalis non intentatur pro re familiari sed ad vindictam: ideo vna tollit aliam vt sequitur in ea.l.vsqꝫ ad versic.idem dicatur.hic vero ciuilis propter rem familiarē intentatur. ¶ Et ex his gl.successiue vsqꝫ ad fi.decidit vnam questionem an libertus qui vocauit patronum in ius sine venia conuentus ciuiliter ad quinquaginta aureos possit postea conueniri criminaliter pena stellionatus. ꝛ dic qd non quia vtraqꝫ competit ad vindictam.debet enim ciuilis cōpetere ad vindictam quando id quod petitur non petitur quia aliquid absit quod est quando in medio concludenti in libello sit estimatio contumelie non damni vt declaraui in.l. qui sepulchra.de sepul.vio.s.ꝛ hec de.j.gloss. ¶ Oppo.iij.qꝫ tex. male dicat criminalis actio cum per actionem petatur quod sibi debetur.vt insti.de ac.in prin.sed criminaliter agendo agitur vt puniatur ꝛ nil sibi debere petitur ergo.ꝛc. Sol.vt sentit gloss.ij. vt hic proprie sumatur quo ad ciuilē improprie quo ad criminalem ꝛ stat nunc pro accusatione sic ꝛ alias verbum semel positū sumitur proprie ꝛ improprie.vt.l.ij.s.de offi.procō.ꝛc. ¶ Op. iiij.quod lex.male dicat ciuilis actio vel ciuiliter actum ꝛc. vel exempla non congruant dicto: quia in primo ꝛ secundo exemplo agitur interdicto.sed cōstat interdicta vel actiones pro cis cōpetentes non esse ciuiles sed pretorias cum a pretore interdicta fuerint inuenta.vt insti.de interdic.in princi. ¶ Solu. quod hic non sumitur ciuilis ad differentiaꝫ pretorij vt in contrario: sed ciuilis ad differentiam criminalis vt sic ciuilis etiam actiones pretorias comprehendat quod potest quia ꝛ ipsum est vi pa vox iuris ciuilis.vt.l.nā ꝛ ipsum.ff. de iusti.ꝛ iur. ꝛ hoc vult
3 dicere hic glo.iij. ¶ †Op.v.qꝫ text.male dicat cū dicat vtraqꝫ licere experiri.vnde videꝛ obstare.ff.vi bo.rap.l.ij.§.j.ꝛ de pub. iud.l.interdum. Sol.vt in glo.rubrice veꝫ quod hic dicitur non dꝫ intelligi simul sed ordine successiuo vt in contrarijs. ¶ Op. vi.extra glo.qd etiam simul possit vtraqꝫ experiri. vt.l. qui crimen.s.qui accu.non pos. Sol.Jacob.but.dicens qd interdum ciuilis ꝛ criminalis producuntur ab eadem.l.ꝛ tunc vtraqꝫ simul potest intentari.vt.d.l.qui crimen.aut a lege diuersa ꝛ tunc altera tantuꝫ vt.ll.s.allega.ꝛ hic. Sed Bar.in.l.ij.ff.vi bo. rap. hanc sol. impugnat quia alias sequeretur quod semper ciuilis possit simul cum criminali intentari cū regulariter ex quolibet crimine possit quis nedum criminaliter accusari sed etiam ciuiliter conueniri ratione in factum.vt.ff.pro so.l.nec quicqꝫ. ꝛ de fal.l.qui nomine. ¶ Ad.l.qui crimen.respondet quod ibi ciuilis proponitur consecutiue iudicis officium implorando. ¶ Ego hanc responsionem teneo ad.l.qui crimen. propter ea que scripsi.s.ad.l.iul.de vi.l.si quis a se fundum.circa princi. qd etiam tangam.j. in.iiij.q.in fin.ꝛ nihilominus dictum Jacobi but.approbo per tex. in auꝛ.vt nulli iud.§.sup hoc. vbi mandatur qd iudices qui extorserunt pecuniam a subditis in exibūdentur ꝛ duplum lesis de eorum substantia restituatur. ¶ Nec ob.ratio Bar.qr Jaco.but.loquitur qñ ciuilis ꝛ crīalis specifice producꝛ ab ea.l.Bar.vero arguit qñ a diuersa.l.vel quando
4 nō specifice licet ex generali dispositione. ¶ †Oppo.vij.ꝛ capio
d gl.fi.in fi.qd vtraqꝫ simul intentetur ꝛ simul decidatur[d] vt. s.de ordine iu.d.l.iij. Sol.vt in gl.qr tam legi qꝫ solutioni aliqua videntur obstare: iō vt illa tollātur distingue qd interdū ciuilis ꝛ criminalis pponi querūtur ab codē ꝛ hꝫ locū.l.ista.ꝛ que dicta sunt in precedēti contrario qñ qꝫ pponūꝛ vicissim: ꝛ tunc qñqꝫ vna pncipalr ꝛ alia incedēter: ꝛ tunc recurre ad.l.pe.s.de ordi. cog.ꝛ ad.l.pe.s.de ordi.iudi.quādoqꝫ vtraqꝫ lꝫ vicissitudinarie pponiꝛ principaliter.ꝛ tūc hꝫ locū.l.fin.ꝛ.s. de ord.iu. ꝛ hoc qñ vna ciuilis alia vero criminalis. Sed qñ vtraqꝫ est criminalis ꝛ vicissim proposita est materia supra.l.j.qui accusare non poss.
5 ¶ †Opp.modo contra primum exemplum ꝛ contra regulam videlicet quod ciuileꝫ spoliatus non possit prius intentare sed criminalem.vt.s.ad.l.iul.de vi.l.si quis a se fundum. ¶ Glossa hic quinto

hic quinto soluit.ꝛ nihilominus remittit.sed quantum ad primū exemplum remissio est bona.nam et ibi de vi per interdictum prius fuit factum.ꝛ sic concor.cum exemplo isto ꝛ ibi ideo prius: quia actor sic elegit potuisset etiam criminalem eligere vt hic in prima parte.ꝛ ita intelligit i.l.qui cetu.§.primo.ff.de vi pub.
6 ꝛ in.d.l.si de vi.ff.de iudi.secundum vnam lectu. ¶ †Oppo.ix. qd non possit quā velit eligere sed necessitetur incipere a ciuili vt l.j.s.de app. ¶ Gloss.successiue soluit ꝛ primo quod ibi vtraqꝫ erat ciuilis.hec solutio si exemplificetur vt facit gloss.in contrario non erit bona quia talia exempla non congruunt illi tex.sed si exemplificetur vt ibi tractetur de ordine possessorio recuperande possessionis ad petitorium vicissim propositum solutio est optima ꝛ docto.hunc intellectum ibi approbant. Sed quia ibi gloss.dicit cum Joan.quod de ordine ciuilis ad criminalem loquitur.ideo alijs solutionibus gloss.omissis dic quod ibi ciuilem elegit ꝛ proposuit ꝛ postea ea pendente criminalem intentauit quod facere non potuit vt hic ꝛ melius. s.de fal.l.damus ij.responso.vbi casus apertus.iō pars appellauit ꝛ bene vt hic. sic potius concordant quam contradicant.et ita sentit ibi gloss.
7 ¶ †Oppo.x.quod altera intentata possit altera intentari ꝛ super vtraqꝫ procedi cuius contrarium dixit cum gloss. in quinto contrario.vnde videtur obstare.ff.rerum amo.l.rerum amotarum actio.attenta secunda lectura ibi posita.Solutio.quod hic ciuilis ꝛ criminalis oriuntur ex codeꝫ facto vel si ex diuersis vnū factum sit aliud contingit quod sententia lata in vno absolutoria potest parere exceptionē rei iudicate in alio vt in tertio exemplo posito hic in versicu.ꝛ cam libertus. In contrario oriuntur ex factis diuersis inuicem se non contingentibus: vt ibi per Dynum.ꝛ in.c.nullus pluribus.extra de regu.iuris vel si velles hoc euitare dic quod ibi a diuersis non ab eodem vt hic.ꝛ licet in cōtrario Barto.istam teneat tamen precedens est etiam vera. ¶ Nec obst.quod ipse dicit quod quando ab eodem maioritas cause criminalis faceret silere ciuilem.vt.l.si s.de ordi. iudi. cum si.quia illud est verum quando vicissim proponuntur.vt dixi.s.
8 in septimo contrario. ¶ †Conclude nunc predicta distinguendo cum queritur an ꝛ quando ciuilis ꝛ criminalis simul ꝛ codeꝫ
a tempore possint intētari.[a] quia aut a diuersis aut ab eodem.si a diuersis tunc vtraqꝫ intentari potest in diuersis libellis.siue oriātur ex diuersis factis.vt dicta.l.rerum amotarum.secundum primam lectu.siue ex eodem facto.vt.s.de accu.l.qui de crimine ij. respon.ꝛ est ratio quia absolutoria contra vnum non parit exceptionem rei iudicate contra alium.vt dicam in.iiij: questione. Si ab eodem et tunc aut oriuntur ex diuersis factis aut ex eodem. si ex diuersis aut inuicem se contingentibus: ꝛ non potest in eodem tempore vtraqꝫ intentari.vt hic attento tertio exemplo.ꝛ quod hic no.super rubrica rationem dixi in cōtrario. aut inuicem se contingunt.ꝛ potest vtraqꝫ intentari codē libello tamen diuerso.vt.l. rerum amotarum scdm aliā lect. ¶ Ubi autē oriuntur ex codē facto: tunc aut ciuilis persecutoria proponitur accessorie ꝛ consecutiue ad criminalem: ꝛ tunc in codē libello potest vtraqꝫ intentari.vt.s.qui accu. non pos.l. qui crimen.s.ad.l.iul. de vi.l. si quis a se fundum.vbi dixi fore casum ꝛ in multis alijs.ll.vnde vide quod ibi circa princ. scripsi. Aut vtraqꝫ proponitur per viam principalis petitionis. ꝛ tunc aut vtraqꝫ specifice pducitur ab ea.l.ꝛ vtraqꝫ in codem libello potest intentari.vt in auꝛ. vt nulli iudi.§.super hoc. ꝛ dixi in contrario per Ja.but. Aut vtraqꝫ non producitur specifice ab cadem.l.sed a diuersis: ꝛ tunc ab initio possunt simul intentari. vt.l.ij.§.j.ff.vi bono.rap.ꝛ.l.interdū.ff.de pub. iudi.nec vna intentata alia potest intentari vt procedatur sed prima demum terminata.vt.s.de fal.l.damus.ꝛ de appel.l.j.secundū lec.gl.ab initio.aut elegi pōt queuis placet.vt hic qd fatetur Jac.de are. verum preterqꝫ in causa homicidij vbi oportet criminalē prius intentari.vt.l.pretor.ff. de iniur.ꝛ hoc ibi sequitur Bar. sed melius dic quod vbi ciuilis datur de re vel propter rem familiarem etiā in causa homicidij pōt eligere quā velit.vt patet in aqlia ꝛ cornelia vt.§.j. sed vbi ciuilis tendit ad vindictam tunc i i causa homicidij oportet prius eligere criminalem quā possit intentare ciuilem vt patet in actione iniuriarum ꝛ cornelia. vt d.§.j.in alijs criminibus potest ab initio ciuilem eligere.vt.l.qd
9 senatus.in eo.ti. ¶ †Quero modo primo que sit ratio qꝫ simul ab initio vel ex postfacto vtraqꝫ nō pōt intentari.dicunt doc.qꝫ regula vna de impedientibus cumulationem est hec qd vbi possibile est sententiā sic ferri in vna qd ipsa pareret exceptionē rei iudi. in alia tunc cumulatio non admittaꝛ.ar.ff. de excep.l. fundi.ꝛ.l.fundū. ꝛ not.glo.in.l.edita.s. de eden.sed sic est in proposito vt patebit j. in.q. seq. ergo ꝛc.ꝛ pro his accedat quod not.
10 Dyn.in.c.nullus pluribus. in materia cumulationis. ¶ † Ca
b pio vltimam glo.ꝛ quero nunquid absolutoria lata in ciuili[b] possit criminalis intentari ꝛ ecōtra.ꝛ dicit gl.qd sic.ꝛ idē tenuit in.l.vbi.s.de fal.ꝛ in.l.ex morte s.ad.l.aql.ꝛ pbat qr cōdēnatus in ciuili pōt criminalr ꝯueniri: vt hic ꝛ.l.si ptor.§.j.ff. de iniur. ergo ꝛ absolut⁹ quia paria sunt condemnatum esse ꝛ soluisse vel absolutum esse.vt.l.si quis cum totum.§. planc.ff.de except. rei iudi. ¶ Contrarium tenuit pla.per.l.j.s.ad.l.fal. de pla. ꝛ quia deductuꝫ principaliter in vno iudicio phibeꝛ ventilari in alio. vt.ff.de excep.rei iu.l.si quis cum totū.§. si ancille.ar.ff. de iureiu.l.duobus.§.exceptio.s.de ordi.cogni.l.ij. ꝛ de fi.instru.l. fin. ¶ Pro cōcordia istarum opi.distingue fm Pe. ꝛ Jac.but. ꝛ etiā communiter oēs distinctionem sumpserunt ex dictis gl. tam hic quā in.l.iul.verum.ff de condi.indebi. Dic. ergo latius cum queritur a sententia lata in ciuili preiudicet in criminali ꝛ econ a tra: aut vtraqꝫ tendit ad vindictam: ꝛ tunc absolutoria vel condēnatoria in vna preiudicat in alia.l.pretor.§.j.ff.de iniurijs. ꝛ no.hic in prima glo.aut ciuilis prosequiꝛ rem familiarem: ꝛ tūc condēnatoria in vna nō preiudicat: imo fauet alteri.vt in hac.l. ¶ In absolutoria vero distingue.aut iudex absoluit quia non probatum.ꝛ sic absolutoria lata fuit super iure: ꝛ tunc absolutus a ciuili non prohibetur criminaliter cōueniri. Et est ratio qr tunc contra decisa in prima sentētia non venict. vt no.in.d.l. iul.ꝛ isto casu pcedit parificatio glo. vt tantum valeat absolutum esse quantū condēnatio cum solutione.aut absoluit qr non deliquit ꝛ sic absolutoria super facto lata fuit qd facere potuit si de innocentia sua docuit ꝛ tunc non pōt in alio iudicio conueniri siue primū fuit ciuile siue criminale. Et est ratio qr actores venirent cōtra decisa in priori iudicio qd non licet vt in ratione supra facta pro Pla.ꝛ pro hoc accedat quod de iuramēto diciꝛ prestito super facto.ff.de iureiuran.l. si duo patroni.§. idē iul.ꝛ l.duobus.§.colonus.ꝛ ibi gloss.de predictis ꝛ imputet sibi qui non appellauit sciens vel scire debens quod res iudicata inter reos habetur pro veritate.vt.l. ingenuum.ff. de statu homi.ꝛ.l. res iudicata.ff.de regulis iuris.ꝛ per hunc modum potest intelligi.l.prima.s.ad.l.flaui.de pla. ¶ Aut dubitatur ex qua causa absoluit quia nullam expressit.et hec non tangit Jaco.butri. Sed Pet. sic. ꝛ dicit quod recurrendum est ad acta ꝛ videre an eis appareat quod crimen non sit commissum vel non probatum.vt s.de senten.que sine cer.quātita.l.ij. ff.de suspect.tu b to.l hoc enim.ꝛ vbi non appareat dicit presumi absolutoriam latam super facto scilicet quia crimen non commisit.et pro casu in simili inducit.l.fin.in fine princip.ff.de iureiurā.quod quidam confirmant qr impossibile est ex hac causa iudicem motum esse igiꝛ credaꝛ ex quo snia pōt verificari ex causa ista.ar.l. solemus. ff.de iudi.sed refert Cy.quod Jaco.de are.dixit in dubio presumi latam qr non probatum. Et moueꝛ qr lꝫ per absolutoriam simpliciter latā prima causa ꝛ actio elidaꝛ: tñ nō tolliꝛ.vt.l. iul. ff.de cōdi.inde.ꝛ hoc teneas qr gl.tenuerūt.ff.de excep.rei iudic. l.si qs ad exhibēdū.ꝛ.l.si a te.in prin.ꝛ est casus in eo.ti.l.si inter me ꝛ te.in fi.ꝛ pbaꝛ aperta ratione per naturā actus qui non infert nisi qd est sibi necessarium: vt.s.de pbat.l.neqꝫ ꝛ natales.l. ad pbationē.ꝛ maxime snia per no.ff.de his qui sunt sui ꝛc.l.pe. sed non infertur necessario est absolutus.ergo crimen non commisit sed bene infertur.ergo crimen non pbatū: vt.l.qui accusare.s.de edend. ¶ Secundo qr cum iudex non agat absoluere ex eo quia delictum nō sit commissum sequiꝛ qꝫ nec ad hunc casum debemus vltra eius intentū extendere eius actum.l.non oēs.in prin.ff.si cer.pe.ꝛ.ff.ad.l.cor.de sica.l.j.§.diuus.qꝫ iudex hic non agat patet qr secundum pbata debet iudicare: vt.l.illicitas.§.veritas.ff.de offi.pre.ꝛ omissio probationum debet eum inducere ad absoluēdū: vt.l.qui accusare.s.de pb.l.actor.igitur cū absoluit moueꝛ ex eo qr nō est pbatū id qd probatū induxisset ad cōdemnandū. ¶ Tertio vt cōuincamus Pe.ex suis dictis aduerte qd Pet.dixit ꝛ bene ad acta prius recurrendū esse qr ad ea se iudex debet referre sed cū ex actis nō appareat reū aliter de innocentia sua docuisse nisi cōsecutiue ex defectu pbationum actoris sequiꝛ qꝫ per relationem ad acta apparet iudicē absoluisse reum ex eo quia non probatū nec ad absoluendū alia de causa iuridice moueri posse ꝛ sic nō ob.l.solemus.in cōtrariū alle.nec qd de iuramento inducitur: qr si subtiliter intueatur potius predicta probat qꝫ eis cōtradicat. Quod patet: nā ibi iuramentū restringitur prius ad causam q̄ mouet eū ad iurādum sic ꝛ snia ad causam q̄ iudicē mouet ad absoluendū. Sed in iuramēto est plus qr interdū de causa nō apparet qd est qñ nullam cām prius allegauit pp quā nō tenereꝛ.ꝛ sic iurasse videꝛ sup facto: qr pleniorem liberationē consequiꝛ ꝛ nimirū qr ex eo qr cōtractum potuit moueri ad iurandū sed vt dixi iudex non pōt iuridice moueri ad absoluendū nisi qr nō pbatū ex quo per reū sibi aliud non est demonstratū cā ergo q̄ per iudicē mouetur hic est apparens ibi secus ꝛ vbi nil apparet idē est qd in snia.hinc est qꝫ i dubio primo vbi de cā nō appet sacramētū tollit naturalē obligationē.vt.d. l.fi.sed nō snia qr pp cām omisse probationis apparet lata: vt.l. iul.hec no.qr alibi nescio declarata ꝛ de his tpe oportuno honorē impēdē magro. ¶ Qualiter tertio extra gl.ad declarationē pdictorū nūqd absolutoria lata sup facto qñ ciuilr actum fuit piudicet extraneo criminalr agere volenti sicut dixi preiudicare

a ¶ Possit intētare.adde no.casum in.l.j.s.de iudi. p Bald. vbi qd iuris si pari pēa appliceꝛ fisco ꝛ pars paret an possit cumulari.ꝛ p eundē Saly. in.l. si qs a se fundum.s.ad.l. iul. de vi. Itē adde Bart. in.l. pe. ff.de calū.ꝛ in.l.ij. circa pn.ff.vi bo. rapto an qñ ciuilis concurrit cum criminali.

b + Absolutoria lata in ciuili. Tu dic qd qñ actio ciuilis ꝛ criminalis tendunt ad vindictam vna tollit aliā si integra pena fuit iterposita als nō ita no.bal. in.l. nullum.s.de test.ꝛ alex. in.l.lex cornelia.§.fi.ff. de iniur.

a ¶ In criminali. vide bar. in. l. ptor ait. ¶. hoc edicto. nu. vj. ver. ḡro vtrū probationes ↄ ibi posui in apost. ad cū in ff. vi bo. rap. vbi dicit qō faciunt peruenire ad crimina lē punitionē qū in pcessu ciuili cōstat iudici de crimine. ita no. bal. in. l. qō cuītādi ff. ex hac litera. ¶. de condit ob tur. cām ↄ Aler. in. l. ij. ¶. si ex publico. de adul.

b ¶ De crimine expilate hereditatis. Qō sit crimē expilate hereditatis ↄ an sit furtus: an illo grauius et an puniatur pēna furti ↄ an cōprehēdāt statuto loquentes de furto. vltra hoc. ff. cl. expilate. ↄ apostil. in eo. q̄. vide Alb. de rosa. in suo tracta. statutorū. iij. par. q. xcj. cundem in. l. j. ff. de effrac. ↄ Dau. de cā. cōsi. xxij. i fi. et de hoc dixi plene in libro Jur. burgū. in tit. de justi. ↄ illius execu. ¶. fe aulcūg. in glos. in vers. pour la premiere foys.

b ¶ Per receptionem clauiū. adde soci. cōsi. xxxi. in ci. in pūcti consultatiōe. circa fi. iij. col. i. j. pte. chart. xcij. qō possessio per receptionem clauiū pbat ita p bat nisi alius pos fidcrat qz duo nō pūt simul infolidum possidere.

p ¶ Nō admittit. adde. l. fi. ff. de cōpēl. Is cōputatio sic fm Paul. de ca. cōsi. lxiij. fallit qñ fit de consensu partiū qz tūc cōpēsatio de spē ad ipēm fieri pōt gl. ↄ Bart. in. l. j. ¶. si cū me. ff. si pars heredi. pe. quē ēt vide in. l. si seruus cūis. ¶. idē dicendus. ff. de furt. sed an fiat de genere ad genus dect. et Sect. de su. in. d. l. fin. ¶. de compē. vbi etiā Bald. in tiū. q̄stio. qō non nisi intelligendo vt ibi per eum.

et qui ciuiliter ↄ egit. ↄ dicit Pe. quod sic quia in popularibus actionibus factum ab vno de populo fine collusione ab omnibus reputatur factum. ↄ ideo ceteris preiudicat. vt. ff. de iureiu ran. l. cum qui. ¶. in popularibus. ↄ. ff. de popula. actio. l. iij. et etiam ne de delicto eiusdem hominis sepius queratur. ff. nau. cau. fur. l. licet. ¶. fina. ↄ pro hoc inducit. ff. de adul. l. denunciasse. ¶. fina. Sed caue quia ille est quidem casus spālis q nō debet extēditimo in ceteris contrariū responderi. argu. ff. ad municipa. l. j. in fi. nec etiam ibi prodest nisi ad tempus vt ibi no. glos. ↄ etiam casus est diuersus qz ibi duo erant accusati ↄ de eodē delicto: hic vnus a duobus. Alij vt Barto. dicunt non preiudicare ↄ dicunt esse casum. ¶. de accu. l. qui de crimine. ij. respō. con iuncta glo. ↄ verum dicit. sed vide quomodo. pbak. nam regula est qui obstat sniā obstat iudicij dependentia ↄ ecōtra. vt. l. fundum. ff. de except. sed iudicij dependentia non obstat alteri criminaliter agenti. vt. d. l. qui de crimine. ergo necsententia lata. vt. d. l. fundi. Ad rationes Pe. Respon. qō illud in actione popularis. sed qui egit in casu nostro non intentauit popularem sed priuatam actionem. Item hic quilibet a git ex diuerso delicto: licet resultet ex eodem facto qō secus est in priuati actione vel accusatione. Quero modo quarto ↄ successiue cum gloss. nunquid hec ier habet locū in priuatis delictis sicut in publicis: vt patet in eius crēplis ↄ contra Pla. qui dixit qō non tenuerunt eōs antiqui glossatores ↄ eōs ettiam moderni ↄ moderniores dicētes qō sic ↄ primo inducunt. l. iſtam in ver. quo genere. put ibi de furto loquitur qō est crimen priuatum. Sed Pla. nititur respōdere duobus modis vno qō de furto ex quo oriat legis fauie crimen. ↄ sic crimen publicum loquatur. sed huic responsioni repugnat copula cuius natura est copulare diuersa. ↄ ipse respondebat qō hic ponitur declaratiue pro id est et male: quia eius est naturam violare. ↄ pro tanto respondebat. Secundo quod loquitur de furto de quo est publica accusatio ↄ ponit crēpliū in testamento subtracto. vt. l. paulus. ff. de fal. ↄ licet gl. aliter non replicet tñ male rñdit Pla. qz tunc hoc crēplum non videt differre a secundo posito hic in ver. suppresso. ↄ sic apparet hic esse casum pro filc. indurit etiā glo. l. qō cunctandi. ¶. de cōdi. ob tur. cau. vt pīz circa fi. gloss. Hoc validat tertio Jac. bu. qz hec rubrica ↄ titulus positus est in medio id est inter crimina publica de quibus supra ↄ crimina priuata. de quibus incipit tractare in titu. seq. ↄ per cōsequēs debet concernere ↄ esse cōis ad ambo extrema ex quo est generalis sicut clausula inter gradus institutorū ↄ substitutos posita. vt. ¶. de libe. pacte. vel ex hoc. l. j. ad idē inducit Lyn. quia ea ratio que hoc operak in publicis. l. qz de re familiari agitur vt hic. in prin. iccū sibi vendicat ↄ in priuatis. ergo idē ius vt. l. illud. ff. ad. l. aqui. cum simi. Restat respondere ad aliquas leges quas inducebat Pla. ↄ primo ad. l. ij. ff. vi bo. rap. dic vt in glo. qz illa loquitur interim. i. pendente primo iudicio. ↄ sic est idem qō in publicis. vt. l. interdum. ff. de publi. iudi. Aid. l. j. ¶. ne tuto. vel cu. ve. conduc. ↄ l. j. de cu. stel. Et vt rō fio clari lucescat videdū est prio qūo inducanf ↄ prio qō Pla. eas subtiliter incurrit. Hō qz qō operak spontanea solutio a princi. dz operari coacta per sententiā ex postfacto sed spontanea solutio per quā satisfit in ciuili tollit criminalem vt pz in dictis. ll. ergo ↄ solutio facta post sniam ↄ condēnatoria solutione sequnta hoc operaf. ergo ↄ absolutoria: qz hec parificanf obsolutō esse vel cōdēnatum ↄ solutse. vt. l. si quis cum totum. ¶. plane. ff. de except. rei iudica. Sed gloss. solvit quod d. l. j. ¶. nec. vel tota. loquitur in crimine publico. f. falsi. ↄ sic per eam soluit contrariū. j. de crimine stel. j. ↄ ibi spontanea satisfactio hoc operak in crimine priuato: qz et hoc operak in crie publico. vt. d. l. j. ff. de adul. si adul. l. ¶. idē pollioni. coacta autem non operaf qz inuito beneficium nō tribuitur ↄ imputet sibi qui cū potuit noluit fi postq̄ aliud velle non potest lex sibi beneficiū non prebet vt in purgatione more dicitur in. l. si post tres. ff. si quis cau. l. insulam. de verb. ob. ↄ tiam accedat. l. multum. ad fi. ¶. si quis alteri vel sibi. ↄ. l. emancipatus. ¶. de dona. ↄ plenius quādo penitentia locū habeat in delictis. dicam. j. de cri. stel. l. j. ad alias autem. ll. vide successiue vt in glo. aduerte qō glo. respondēdo ad. l. interdū. ¶. qui furē. non negat prefectū vigilum habuisse iurisditionem puniēdi criminaliter seruū. ↄ sic nō contradicit Bulo ↄ Bar. dicentibus in. l. pe. ff. de condi. ob cau. qō iurisditionem habet in viles personas per dictum. ¶. qui furem. ↄ per. l. ij. ¶. j. ff. de offi. pre. vi. sed vult gloss. qō ibi furtum passus renunciauerit pene ciuili dupli vel quadrupli petendo grauius debito cum puniri. f. corporaliter vbi puniri non debuit. Et sic non ob. in eo qō finita criminali ciuilis penalis non potest intentari, sed qz alio respectu videtur obstare ↄ scilicet qz criminalis simul cum ciuili persecutoria ibi fuit intentata cuius contrarium. ¶. dixi. voluit forte dicere glo. qō illud euenit extra ordinez id est de facto: sed fieri nō debuit. Vel dicit Odof. quod ibi ordo iuris non fuit seruatus: quia non totum ibi crimen fuit. nam in fragranti delicto cum furto fuit deprehensus ↄ cum furto ad iudicem ductus, unde inder iussit rem restitui ↄ eum extra ordinem puniri. secus si per viam ordinarij iudicij processum fuisset quia simul de vtroq; cognoscere non potuisset. vel potes dicere quod ibi restitutio petita fuit cum secutiue ex officio quod fieri potest vt dixi in. vi. contrario.

12 ¶ Ultimo ad declarationem predictorū queri potest an pbationes facte in causa ciuili sufficiant ad cōdemnationem in criminali[a] vel econtra. ↄ remitto ad ea que scripsi. ¶. ad. l. iuli. de a vi. l. si quis a se fundum. vbi gloss. posuit. ↄ presenti repetitioni fit finis.

b ¶ De crimine expilate hereditatis.[b]

¶ Continua post delicta publica rubricam generalem id est concernentem nedum publica sed etiam priuata delicta transit ad tractandum singulariter de priuatis delictis. et quia crimen expilate hereditatis est atrocius fm Lyn. vel quod puto magis frequentarem: ideo de eo premittit. ¶ Quando autem committatur dicetur in. l. j. quare autem hec accusatio fuerit inuenta: habes. ¶. cod. l. fina. Que autem sit eius pena: nota gloss. hic super rubri. ¶ Contra quos intentetur no. in. l. ij. iij. et. iiij. ¶ An expilatio hereditatis noceat legetarijs habes in l. pe.

1 ¶ Possessio rerū in arca conditarum per receptionē clauiū acquiritur.

2 Compensatio de specie ad speciem reprobatur.

3 Reconuentio potest fieri coram delegato.

Expilate. Primo tacite questiōi respō det. secūdo alteri immediate subiecte. tertio dubium remouet. secunda ibi: sed cum de bis. tertia ibi: exhibitis. ¶ Casus. post aditam hereditatem ↄ apprehensam possessionem cessat hic crimen ↄ de specie ad speciem non admittitur compensatio ↄ de compensato reiecto potest principaliter moueri questio. ¶ Primo pro euidentia positionis casus premitte id quod notat glossa. ij. in principio.

1 c ¶ Nota quatuor casus. primum quod per receptionem clauium[c] quis dicitur nancisci possessionem rerum in arca conditarum. concor. l. clambus. ff. de contraben. cnip. ¶ Secundum quod post apprehensam possessionem per heredem cessat hoc 2 d crimen. ↄ concor. ff. eo. l. ij. ¶. apparet. ¶ Tertium quod de specie ad speciem compensatio non admittitur. [d] concor. ff. de condi. indebi. l. si non sortem. ¶. fina. ↄ de pignora. actio. l. si conuenerit. secundo respon. ¶ Quartum quod propositum incidenter ↄ reiectum non prohibetur deduci principaliter in aliud iudicium. ↄ de hoc plene per Lyn. in. l. peremptorias. ¶. senten. re scindi non posse per Jaco. butri. ¶. de ordi. iudi. l. j. et plenius ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. si iudex. ↄ ibi per Buliel.

¶ Tamen quātum ad compensatum de quo hic loquitur dic aut compensatio est reiecta: quia de re impossibili compensari ↄ non prohibetur postea principaliter peti vt hic. aut fuit reiecta quia iudex de ea cognoscere noluit: ↄ idem vt. l. quod in diē ¶. si rationem. i. respon. ff. de compensa. aut qz verum non erat qō asserebat qui compensationem obiciebat: puta qz sibi non debebatur: ↄ tunc prohibetur petere in alio iudicio propter exceptionem rei iudicate. vt. d. ¶. si rationes. in. ij. respon. Pro recitatione gloss. quero primo quare hoc crimen cessat hic. ↄ rñ. vt in gloss. ū. Et prima responsio vera in casu certi: scōa in casu dubij. Quero. ij. quare compensatio non obiciatur. respondeo duobus modis vt in gloss. sed primam teneas. Quero tertio quibus iudicibus questio reservatur. ↄ respō. vt in gl. si. 3 qz ordinarijs ꝛc. ¶ Sed tunc instabis nonne coram delegato pōt fieri reconuentio. vt. l. cum papa. ↄ aut. ↄ fin. ¶. de sen. Rñ. sic si volebat et tempore congruo non postea dic vt hic. qñ autem tps sit congruum no. in. d. aut. in gl. fi. ↄ ex hoc apparet qō etiam tota hec. l. pōt loqui in ordinario qz ↄ coram illo est permissa reconuentio dūmodo sit tpe congruo. Et qō hic dicit suis iudicibus puta possessoris cuius forū in alio iudicio ¶ reconuentionis actor debet sequi. vt. ¶. de inrisd. om. iudi. l. ij.

Expilate. Reuerētia pfone victrici nō facit hic crimē cessare. h. d. Quero de rōne dubitādi. dic vt i glos. i. ¶ Op. ↄ sol. vt lea.

Jaul. Reuerentia nouerce non facit. hoc ex crimen filere qñ de aliena q̄ mariti agit hereditate. h. d. ¶ Op. glo. de. l. j. pri. Solu. vt in eadem. Saly.

Aduersus. Ti bonorum raptorum. Siue. 228

1 ¶ Uxor defuncti ab herede de crimine hereditatis expilate non potest conueniri.

Aduersus. Primo dictū scōo infertur solut actor circa rem. tertio circa fructꝰ. scōa ibi ↄ ō. tertia ibi: fructꝰ autē. ¶ Casus. ↄ uxor defuncti nō pōt cōueniri ab herede crimie hereditatis expilate sed res ↄ fructus extārēs possunt vēdicari ↄ cōsumpti pīt cōdici. h. d. ¶ Lo. secutate a que est inter virū ↄ uxo. vt hic. in princip. ↄ. ff. re. amo. l. j. ↄ alie cōcor. ponunt in glo. ¶ Op. glo. de. l. pri. Sol. vt in ea.

Brentu. Legata non minuunf iz bēdi tas expilef. h. d. ¶ Et legit in gl duob⁹ modis. vno qō exne⁹ nō legatari⁹ expilat⁹: ↄ tūc nō tollunf legata ḡūs vl quātitatis. vt. l. in cēdiū. ¶. fi cer. pe. cū fi. sed petitio legati specie expilate tolleret ex quo heres nō fuisset in mora. vt. l. si cr legati cā. de ver. ob. teneret tñ actionē cedere legatario. vt. l. bute scripture. ij. rñ. ff. ad. l. aquil. scdo modo legitur vt legatarius expilator fuerit. Sed tunc op. qō legato p̄iuetur vt. l. non dubiuz. ¶. de legi. ¶ So. vt in glo. ↄ plenius in contrario prima tñ lectura magis est amica litere.

1 ¶ Actio ciuilis que oriatur ex crimine hereditatis expilate.

b Expilate.[b] d. ¶ Cōtra hoc op. gl. de. l. diuꝰ. ff. eo. huius timore glo. legit duobus modis. ↄ scōm primum restringit hunc ter. ad actionem furti vt fit sensus quod loco deficientis actionis furti hec accusatio fuit inuenta. Et est ratio: qz furtum est cōtractatio rei aliene inuito domino sed res hereditaria non est alicuius vt. l. hereditarie. ff. de fur. ergo ꝛc. et si dicas adita hereditate stamm est alicuius. vt. l. cū heredes. ff. de acqui. heredi. ↄ si hoc crimen debet resilire. sed hoc est falsum. ff. eo. l. ij. Et ego respondeo qō non fliet ideo quia nec ad huc furti competit actio nisi postaditam[c] hereditatez fuisset a ppehensa possessio ↄ secuta contractatio vt dicta. l. secūda ↄ ita debet intelligi. l. de bis. ¶. de fur. vt ibi not. ¶ Secundo modo legit vt exponatur actionis. l. accusatiōis quasi dicat qō hec accusatio est inuenta qz pro hoc crimine nulla alia est inducta ac cusatio sed datio ciuilis ↄ persecutoria sic in rem vel ad exhibendum vel petitio hereditatis vt in cōtrario. ¶ Quero an ex isto crimine oriak imediate aliqua ciuilis actio. ↄ dicit pla qō nō per istā. l. sed glo. determinat cōtrariū ↄ dicit dari actionē in factuz. et hoc credo qz regulariter ex quolibet crimine oritur actio in factum ciuilis. vt. ff. pro soc. l. quicūq. ↄ de fal. l. qui nomine. ¶ Sed ad quid dctur. glos. hic alternatiue rīdet ↄ quelibet rīsio vera in casu suo. nam ad duplum agitur in casu. i. j. ff. si quis te. lib. cē inf. in o diū eius q beneficiū libertatis erat ꝓsecutus pp quod magis videtur delinquere. extra autem illum casum agitur ad restitutionem possessionem possessionis vel ad interesse secundum eius naturam regularem. ↄ ad predicta facit. l. aduersus. ¶. famil. ber. cum ibi no.

¶ Ti bonorum raptorum. Rubrica.

¶ Continua rubricā vt in gl. ↄ prima lex declarat p qua violentia ↄ in quibus rebus cōmissis locū hz scōa inquātū cōpetat tertia cum seq. declarat contra quas personas.

1 ¶ Raptus differt ab occupatione.

d c 1 Bonorum. Actiovi bo. ra. dz locū p vi illata ¶ rebus mobilib⁹ tñ. h. d. ¶ Nō differentiā inter rapere ↄ occupare. naz raptus ad mobilia vt hic occupare ad immobilia. vt. ¶. vnde vi. l. si ges in tantum.

1 ¶ Actio vi bonorum raptoꝝ cui: contra quem ↄ in quantum competat.

4 Res. †Actio vi bonoꝝ raptoꝝ cōpetit et ꝫ hēdē donationis infra ann⁹ ad ḡdū plā postea ad simplū. h. d. ¶ Op. qō ꝫ hēdē nō dck vt. ff. eo. l. ij. ¶. fi. Sol. qō ꝫ heredē ex facto ppio dak vt hic nō ex facto defuncti dak. vt in ꝫ tio etiaz de eo qō ad cum peruenit sed alia actio puta ꝫ dicto furtiua. vt in ꝫ tio ↄ est spāle vt de eo qō ad cū pueni thac rōne nō teneak vt. ¶. ex delictis. l. j heredi aūt bene competit. vt. d. ¶. fi ¶ Op. ij. qō. j. annum detur tantum duplum. vt. ff. c. l. pretor. in prin. Sol. vt in glos. in fi. ¶ Quero quid est id qō quadruplak. respōdeo verum pretium rei. vt in prin. glo.

1 ¶ Rapiens res sibi obligatas ad quadruplū tenet. ↄ nu. seq.

Res obligatas. Prio declarat an creditori rē sibi obligatā rapere liceat. scdo in quā penā incidat. secūda ibi efficit etiam. ¶ Casus. † Etiā raptens res sibi obligatas infra annū tenet ad quadruplū. h. d. ¶ Oppo. de. l. ij. ¶. de

a ¶ Ret. secretarie Adde an inter virū ↄ uxorē possit ibi secretas. vide qō sic tert. in. l. rei iudi. ¶. fi. mulier ibi secta. ff. so ma. qō cū vero sit hue olim honorū. vt in. l. alimētaꝝ. fin. de adi. leg. sine licet ↄ quesius. l. cū hic status. ¶. cū inter. ff. de do. inter virū ↄ uxo. de quo vide plene Bert. de petra sancta sing. xcix. incl. inter vi. ↄ uxo.

¶ Expilate. Adó qō expilatio hereditatis dz furtū ipse pre. ¶. bū punitur statuto de furtis bal. in. l. de cis. ¶. de fur. bal. ↄ Lud. in. l. gerit de ac. he. ¶. cōis opi. est qz nō. sed pena est arbitraria. ↄ hz lecūēt ꝫ derogāt bāmtū monstrū añ aditā hereditatē p eūdē Saly. in l. q sepultura. ¶. ō sepul. vio.

¶ Post aditam an expilatie hereditatis fiat añ aditionē vel post in. l. iij. p Bal. ¶. fami. herciscū.

c ¶ Actio vi bon. rapt pomi ispec. de rap. in eo. titu. ff. vi bono. rap. et Aler. in cōsil. cij. j. pte. vbi ēt dicit qz dak ꝫ Justrātem domū alienā ↄ de ea asportātez res licet nemo sibi resistat vel sit p. l. qs ex domo. de furt.

¶ Pro vi illata Adde qz si adco domū tuā causa inferendi violentiā cū hoibus armatis ↄ neminem inuenio: hz nō titulez violētiā ex quo alio eā inferēdi accessi dico raptor. gl. est sing. ssū. eo. l. prin. ꝫ Bal. i. l. i. ¶. vti pos. ↄ meuef p. l. si gos l tamē. ¶. vñ vi. ↄ p illa gl. vi de casu. i. l. si quer domo. ff. ō fur. quē ad hoc pōdere uit ibi l aūt. ↄ aliō cōit dect. sequnf vide Ant. corse. ista refert ē singu. suis l ¶. vñ. ici. fi adeo. qō facit ad limitationē cor. q hic di cunf vbi vf erigere factū. ↄ hoc qō dicak gs raptor.

Universidad de Deusto
BIBLIOTECA

a ¶ De crimine stellionatus, de materia stellionatus ponit in Spec. de accu. §. i. versi. volens igitur vbi vide.

b ¶ Si statuto cauetur. Tu vide de hac questione Cyni scilicet an contumacia faciat bānitū et ea impune offendi state statuto quod bānitus p maleficio possit impune offendi vide inq̄ bal. i. l. fi mota. ff. solu. ma. ¶ alex. in. l. omne delictū. §. contuma. de re mili.

p ¶ An delicto cōsumato. an pniā post delictum possit ad emitandā penam docto. ¶ Joan. de por. in. l. si insula. de verbo. obli. et in. l. qui ea. de fur. ¶ in. l. ēpius. ¶ ibi Lud. pō. de insuo. glos. in versi. oi macula Bart. ¶ docto. in. l. imperiales. §. i. §. de nup. Bald. in l. si qs non dicam. in. iij°. colū. 3. de epi. ¶ cle. pau. de cast. in. l. qui fidez de tranſa. in. l. iij. in prīc. §. de ser. fu. in. l. qd si fugiū°. de edil. edic. ¶ nota. in. c. ij. cānon. ¶ in. ca. commiſſa. ¶ in. ca. cupientes. de elect. in. vi.° Joā. an. in ca. cum laici. in. i. glos. de inr. pa. bal. in. l. alia. §. de his quib. vt indi. ¶ ad ſille. dicit qō non habet locum ſi lex vltra procedit. alias ſicut. ¶ p Barto. in auc. nouo iure. §. de pena iudich°. q. ma iudi.

p ¶ Non remittitur. qō peccatum in ſpīm ſcīi ſit irremiſſibile adde bar. in. l. q ea mente in vlti. col. ff. de fur. ¶ glo. xxi. dist. equalis. quod peccatum in ſpīritū ſanctum eſt quando obſtinatꝰ peccat in conteptum ¶ tunc dicit irremiſſibile quia nō de facili remittit peccatum vero in patrez dicitur qō fit per impotentiam ſed peccatum in filium quod fit per ignorantiam ¶ iſtam remittuntur vt ibi in glo. ¶ eſt gloſſa ordinaria de conſe. diſtin. j. pōt. vbi loquit depetō. in ſpīritū ſanctū quod non remittitur.

c ¶ Non conſummatis. facit ad ℔ quod bic dicitur quod notaui in apoſtil. ad iſtum in. l. i. in verſi. p vi illata. §. vi bono rapto.

1 2 ¶ De crimine ſtellionatus. Rubrica.

¶ Stellionatus crimen quod ſit ¶ vnde dicatur.

Citatus ¶ in banno poſitus non comparens an poſſit impune occidi.

¶ Continua vt in glo. in pne. vez qō poſt extraordinarium crimē expilare hereditatis ¶ crimē rapine aliquale cōcomitantiaz cum eo habēs vt not. in prece. rubri. ponit de crimine ſtellionatus ª qō eſt etiaz extraordinariū. Vel dicit Bzo. i ſum. quod ad propoſitā materiā criminū priuatoruꝫ extraordinariorumz erat neceſſe, pponere aliquā rubricā generalē ¶ ſubſidiariā per quam prouiſum ēet vbi dolus in ſpālem titulum criminis non caderet. ¶ iō poſita fuit hec rub. que in ſubſidiū punit criminaliꝫ dolum ſicut de dolo ciuiliter actio in ſubſidium intentatur. vt. §. de dolo. l. fi. ¶ † Et ſta ſtellione animali ſic vocato quia totus eſt ſtellatus ſicut celum ¶ dolo plenus ¶ ſi vis tibi notum ereplius vide in ſcoꝑ ſione. q. brachys elevatis tibi amplerando blādiē ¶ cū cauda ſecreto re pūgit, ¶ iō ab bis q habent ſcorpionem p aſcendenti q ¶ ſtella eſt cauetibi. eſt aūt eius pena extraordinaria quā vide. ff. c. l. iij. §. fi. ℔ circa penā infamie terꝫ vſ varia re cū in. l. iij. §. eo. dicaī qō non infamat ¶ ℔ dicaī. ff. de bis q not. infa. l. quid ergo. §. fin. ideo dic vt ibi per glo. ff. de publi. iudi. l. infamie. ¶ † Queſiuit Cy. ſi ſtatuto cauet ᵇ vt bannitus p maleficio poſſit impune occidi an citatus ¶ poſitus in banno qⁿ nō cōparuit dicet bānitus p maleficio: ita qō impune poſſit occidi ¶ arguit primo qō ſic: qz ſiō cōparendo eſt in dolo. ar. gu. l. nō pōt. ff. de reg. iur. ſed dolus eſt maleficiū. ergo ꝛc. Minoꝛ ꝑbat quia dolus vbi non cadit in ſpāle nomē delicti cōmittitur crimē ſtellionatus qō inter maleficia cōputaī vt hic ¶. ff. ſi quis ius di. nō obtē. l. i. ¶ de re in. l. cōtumacia. in ℑ iij arguit ¶ multa inducit ad ꝑbandū qō ſit culpa in negligēdo cōmiſſa ¶ non dolus ¶ finaliter decidit diſtinguendo aut fuit inuētus et tunc quia eſt in dolo dicaī bannitus ex maleficio aut non eſt inuentus nec aliter ad eius notitiā puenit. ¶ tūc nō dicatur. p maleficio bannitus. hec non placet mihi: qz iſta quere renon vſ mihi neceſſariuz nāſtatutū ſupponit aliquos bāniri p maleficio ¶ aliquos bāniri alia de cā: ¶ primos pmittit occidi alios nō. ſed nō dubium qⁿ ſi cōtumacia deberet attendi oēs poſſent ipune occidi quod eſt ℑ ſtatutum ¶ eius mentem. non enim, in bāno ponunt niſi contumaces ¶ nō cōparētes. ¶ iō dico qō cā pp quā ſunt citati ꝺz in ſpīci. ¶ ſic non contumacia ſed antecedēs cā. ¶ ſic poſiti in bāno pīo debito ¶ ſic eſt cōtumacia nō ſoluēdi vel nō comparendi nō poterūt impune occidi. Et ita cōis vſus loquendi interpretatur vt bannitus p maleficio qs dicaī qñ accuſatus vel ingſitus eſt de maleficio ¶ citatus non cōparuit. ¶ talis vſus loquēdi ꝺz attendi. vt. ff. de fun. inſtru. l. cum delationis. §. afinaz. in fin. ¶ pīo hac determinatione accedat tex. in. l. ſi. §. de requi. reis.

¶ Pignorans eandem rem pluribus tenetur crimine ſtellionatus.

Diſſimulare quid ſit.

Delictū cōſummatum an remittatur penitenti.

Delicta non conſummata an ſemper remittantur penitentia.

3 4 ¶ Improbum. cidiſſet crimē. ſcō ei filiū ꝓ bet pp qō penā euitare pōt. ſcō a ibi ve rū. Caſus. ¶ diſſimulāter rē aliquam pignorans pluribꝰ ſucceſſiue tenet crīe ſtellionatꝰ cuius penā euitat ſi creditoris debituz offerat. h. d. Not. qō i hoc crīe locꝰ ē pnīc. qō. §. examinabo latꝰ. ¶ Not. qō diſſimulāter rē pignoraſ duobꝰ ſolidū incidit j ℔ crimen. ¶ Quero ad huius declarationē qſi dicaī diſſimulare. ¶ ideo qō diſſimulare eſt tacere vel negare id qō eſt. ſimulare ē affirmare id qō non eſt qō diſſimulare verificetur ex ſola taciturnitate ꝓbatur hic. ℑiuncta. l. ſi qs in pignore. §. ℑz ¶ ſi qs. ff. de pign. act. vbi hec l. declarat. ¶ ℑz hec. l. loquat in pignore tñ idez eſt in hypotheca. vt. d. §. ſed ¶ ſi quis. ¶. j. co. l. ſiu. ſola igitur ſcientia ſufficit vt dixi qō no. ℑ dicta p Bart. in. l. qñ. ff. de ꝺli. fur. vt dixi in repetitione mea. §. de fur. i. l. falſus. ¶ Quero qd ſi res eſt ampla. ¶ ideo vt in gl. qō declara. d. l. ſi qs in pignore. l. ſi. ¶ Ad ſcōam partem oppo. qō non ſit neceſſe oībus debituz offerri ℑz ſolū alteri cum ceſſet tunc ꝑtudicū alterius glo. fatef ℑiū. dicit tñ cōultius eſſe vt vtriq; ſolvatur q̄ hoc indulget bñficio ſpāli ſub certa forma cēceſſo. ¶ Opp. ij. qō priozis creditoris nō interſit cum ſit poꝛtpe rideo vt in gl. qō ſufficit vt alterius eoꝝ intereſit. ¶ Op. iij. mihi i nō plz qz nō vſ curandū de ſcientia vel ignorantia primi vbi ſecundus ſciret obligatam cum ſcienti dolus inferatur, vt. l. cū donatiōis. §. de trāſac. cū ſi. quare credo qō ſcēo ſucemente creꝑetat primā. q. aliam addendo quaſi dicat ſine ꝑm creditorem deceperitcū alteri iam illata erat ſine nō deceperitvere gō alteri fuerit obligata. ℑz qz falſo fingit alteri ꝑi obligatā. ¶ Caſus.

1 † Crimen cōmittit qui rem obligatā priori obligatſcēo ignoranti vel qui animo decipiendi creditoꝛē cū alio fingit anteriorem obligationē. b. d. ¶ Sī. querit que crit iſta ſnia cōgrua. ¶ rñdet qō in primo caſu punietur extra ordiné crimine ſtellio. vt hic in ſcōo pena ordinaria falſi per. l. ſi creditor. §. de fal. ¶ ſic cū ſpāle crimen in ſcōo caſu cōmittat ceſſat ſtellio. vt dixi ſuper rub.

¶ Credo qō in ſcōo caſu poſſet creditor peter e punīri debitoꝛez crimine ſtellio. ponendo ſimulatum pro vero in libello accuſatorio ¶ ad ꝓbandū ꝓduceret inſtrumentū obligationis per quod ille aduocaſſet vel tueretur contra eum.

2 ¶ De iniurijs. Rubrica.

¶ Continua vt in glo.

Seruis nō licet iniuriam inferre.

Actio iniuriarum an cōpetat dominis vel parentibus pro iniuria liberis vel procuratoribus illata.

1 2 ¶ Nec ſeruis. ¶ Actiue vl paſſiue nō ℑz ſeruis iniuriā facere. b. o. ¶ Opp. qō paſſiue liceat vt inſti. eo. §. ſeruis quem glo. pro cōcor. inducit. ſol. qō inſpecto iure naturali paſſiue nō ℑz eis iniuriari. vt. ff. eo. l. eum qui. §. j. ¶. ff. de bis q ſunt ſui vel alte. iur. l. §. i. et bic. ſed inſpecto iure ciuili qao ꝓ nullis habenf. vt. l. qui attinet. ff. de reg. iu. pñt paſſiue iniuriari vt ibi: dūtū non fiat iniuria dñi vt hic. ¶ ibi in ver. ℑz ita. ¶ Quero qd ſi nō ſeruis ℑz liberis ſeruitoribꝰ geſtoribus vel pcuratoribus an ei cui ſeruiit vel negotia gerunt cōpetat actio iniuriarū. dicit Roffre. qō nō reperitur cautum vt eis cōpetat niſi qñ iniuria eſſet illata illis ꝓtibus vt l. ité apud labeonē. §. ſi qs virginē. ff. e. ¶ Sz Jac. de rauē. dicit qō quamdiu bi ſunt in executione obſequiꝫ queſtionis vel officiꝫ qō ipſi repꝛeſentant ꝑſonā dñi. ideo tūc dño cōpetat iniuriarum actio vt. d. §. ſi quis virginē. cū ſeq. ¶ qz ꝓnceps iniuriā illatam circa latus ſuū militātibus reputat ꝓpriā. vt. §. ad. l. iul. male. l. quiſqs. ſi aūt non ſint in executiōe officiꝫ adminiſtrationis vel obſequiꝫ tūc ſecus ar. l. a ſi ꝓtor. ff. de offi. eius cui mā. eſt iuriſdi. ¶ hoc etiam ſentit Cy. in. l. ſi non conuiciū. in q. iij°.

3 ¶ Actio iniuriarum an competat patri pro iniuria illata filie emancipate.

4 Actor quando eſtimationem iniurie in libello debeat facere.

5 Actor an poſſit petere iniuriātem caſtigari in corpore.

1 2 ¶ Atrocem. Qualitas pſone ¶ habitus iniuriati facit iniuriā atrocē iudicari. b. o. ¶ No. arg. qō peruentens clericū exiſtentē in habitu laicali non ꝺz eſſe exēcitatus. ¶ † Quero an ex alīs caſibus iniuria iudicet atrox. ¶ vic qō ſic vt in gloſ. ¶ iō dicit Jac. de but. qō vbi iniuria eſt corpozalis ꝺz inferi in libello in qua parte corporis ſit illata quia acrius punienda eſt illata in facie ꝓ in alia corpis pte. vt inſti. eo. §. atroz. ¶ Quero an qui agit certum dicere debeat. dicit glo. qō ſic qō declara: qz pſonā inferētis iniuriā ꝺz dicere certā. vt. d. l. ꝓtoz. ℑz pſonaz patientis nō cogit dicere certam qz ignoraſ in cuius perſonam carmen famoſum ſit prolatū. iō accuſatio cuilibet pmittit vt. l. qō ſenat°. ff. e. ¶ dic vt ibi. ¶ † Quero an qñ de delicto agit ciuiliter loc° ¶ ꝑs debeat opponi libello ſicut qñ agit criminaliꝫ vt dixi. §. i. p. §. de accu. Dicit Barto. quod ſi actio infamat de iure vel de facto qō tūc ꝑs ¶ loc° ꝺz apponi in libello. vt. d. l. pretor. in ꝑn. ¶. l. dē exigit. ff. de dolo. ¶. c. tue. extra de ꝑn. quinimo ¶ in exceptionibus delictum continēribus vt extra de teſtic. pretentiū. li. vi. ſy certe ille ter. hoc nō ꝑbat ℑz iudex a teſtibꝰ hoc q̄rere debeat ℑz vbi nō infamat nō apponaī: qz ceſſat rō. d. ꝓtor.

4 ¶ Quero qñ ꝓ iniuria illata agit ciuiliter ad intereſſe an actor in libello eſtimationē iniurie ᵈ debeat facere an in genere petere intereſſe. glo. ſi. in. l. iniuriarū eſtimatio. ff. eo. dicit qō ſi agatur actiōe deſcēdēte ex. l. eo. qō eſt in trib° caſib° vt. l. ler co. ff. e. qⁿ tūc actor nō eſtimat ℑz iudex vt. l. cōſtitutionib°. in ſi. ff. eo. ſi aūt deſcēdat ex. l. ꝓtoria vt in ceteris caſib° tūc actor eſtimat ꝓ eius ſacramētū vt inſti. e. §. pena. ¶ ēt ibi glo. boc ℑz. ff. eo. l. ler. co. in ꝑn. ℑz Jac. de ra. ¶ Bet. dicunt autoꝛē ſemp eſtimare. ¶ certā eſtimationē in libello petere p. d. l. §. cōſtitutionib° ¶ p dictū. §. pena. ℑz inder ineffrenatā ¶ moderatā eſtimationem tarat. vſq; ad taratā iuramictū defert. ¶ inquātū in taratiōe iurat in integrum condenat. ¶ ita intelligit. d. l. cōſtitutionib°. ¶ boc ſequit Cy. ſ. e. l. ſi non cōuich. in. ir. q. 4 ꝓ hoc facit qō de iuramēto in litē ꝺz in l. videamus in ſi. ff. de in litē iurā. bāc opi. tenuit Bzo in ſumma §. dā actio. ſed Bar. in. d. l. iniuriarū dicit qō nec in ꝓtoria nec in ciuili actor eſtimat iniuriā: ſi cōdēnari petit quātū equum iudici videbiſt. vt. l. ℑz vn°. §. ſeruus me°. ¶. l. ité apō labeonē. §. qō aūt ꝓtor. ff. e. ¶ Ego teneꝛē in practica poſſe ꝑtari ¶ recedēte opi. ¶ maxime qz eſtimatio iniurie cōcernit perſonā iniuriati. ¶ etiā per. l. §. allega. ¶ d. ſeruus. ¶ telligo ſm ꝑdictā. ¶ Quero tunc an actor in exceptiōe iniurie ſe debeat referre ad damnū qō poſſet ¶ voluiſſet pati. vel ad lucrū quo poſſet ¶ voluiſſet carere quā illā iniuriaz pati. ¶ gl. l. d. l. iniuriarū vſ pimittere qō velit. ℑz Bzo. l. d. §. dañ. dicit qō dānū ꝺz referri ad ſacramētū. ar. l. interꝓtatiōe. ff. de pe. ℑz grauiꝰ eſt de ſuo pdere qⁿ tantundē non lucrari. vt. l. ſi. §. de codi. igit ad damnū referak. dicit tamē ſimpliciter poſſe ꝑtari nō referēdo ſe ad damnū vel lucrum. ¶ ꝺz iurare de ꝑterito qz ad tps illate iniurie referēda eſt exceptio. vt. d. l. iniuriarū. ¶ Quero qdā eſt paſſus ſimul plures iniurias qz verberat° pulſat° ¶ cōuiciat°. cogit omnes in eodē libello ponere reo poſtulante. vt. l. ꝓtoz. ſi mihi plures. ff. eo. Sz vnāquāq; per ſe debebit eſtimare an ſufficiet vna eſtimatio generalis ꝓ omnibus. dicit Jac. de ra. Bet. ¶ Cy. quod iudex pōt facere qō ſibi libet cū ad eum ſpectet taxatio eſtimationis. vt dixi in. iij°. q. ¶ quia iſto caſu non eſt diuerſitas in toto ¶ parte. ff. de rei ven. l. q de tota. boc idem Bar. allegat. ꝓ caſu. ff. q ſen. fine appel. re. l. i. in fin. ¶ † Quero qd ſi iniuriāt cōſtet nō eſt ſoluēdo an actor poterit petere in libello vt caſtiget in corpoꝛe. ¶ dicit Cy. qō ꝓ intereſſe eſt in obligatione. iō illud virtute obligatōis petī pōt. vt. ff. e. l. iniuriam. ℑz per iudicis officiū pōt per indirectū cōcludi ad penā corpoꝛalē. puta dico qō talis intulit mihi talē iniuriā quam noluiſſem pati ꝓ tāto. ¶ qz notoriū eſt ipſum nō eſſe ſoluēdo ideo impoꝛto officiū veſtrū vt cū corpoꝛaliter puniatis. ¶ ꝓ hoc inducit qō de re debita peremꝓta dicitur in. l. ſi ſeruum. §. fina. ff. de verbo. oh.

5 ¶ Ego credo qō officium illud verſetur potius in executiōe qⁿ in cōdemnatione. nam eſtimationem poteſt per alium ſibi mutuantem vel donantem ſolueꝛe: re autem ꝓempta ſecus. ¶ Ulterius quere ¶ vide vt dicetur. j. l. ꝓtori.

1 2 3 4 5 6 ¶ Iniuriarū. Ꝓ iniuria illata filie ꝑtu gate marito et patri cōpetit iniuriarū actio. b. d. ¶ Bl. op. qō imo ¶ filio. ff. e. l. j. §. fi. Sol. ℑ ſtēdo ℑiū ¶ ad bucter. rñdet vt in ea. ¶ ca ue qz gl. intelligit bñ ter. in filio in ꝓtāte. ¶ † Quero igit ſi iniuria infert filie emācipate an patri cōpetat actio glo. inſti. eo. §. itaq; ſi filie. dicit qō ſic qz ℑs ꝓtās tollak tñ remanet effectus q ꝑ ſe ſufficit. vt. ff. ea. l. i. §. ité ait, ꝓ hoc facit. l. iſta q̄ loquit in d inſtin cte. in ℑiū facit ter. ff. e. l. j. §. ſi. ¶ inſti. eo. §. patiē. ¶. ſ. de rei vxo. qc. §. extraneus. ꝓ q̄s aliq; repꝛobāt illā gl. ſz eā ℑz Dy. ¶ Quero qd de iniuria illata ſponſe. dic idē qō in vxoꝛe. vt. l. itez apud. §. ſponſum. ff. eo. ¶ Quero qd econtra de illata marito vel ſpōſō. dic qō actio nō cōpeteꝛet vxoꝛi nec ſponſe. vt. ff. eo. l. §. i. inſti. eo. §. contra autem.

6 ¶ Delatorem falſum dicens quando iniurtarum tenetur.

1 2 ¶ Jnon es. Qui aliū dicit falſum delatoꝛem. hoc dicit. ¶ † Quero quid ſi verum dicat dicit Jaco. but. quod non tenetur. vt. l. ſi quidem. §. reſponſo. j. eo. ¶. ff. eo. l. enim qui nocentem. ¶ verum dicit in caſu bius. l. ¶ m quolibet āſto quando id quod dicit expedit reipublice ª de tegi. nec curandum an ſit tale quid de quo poſſit accuſari vt quia vocatus eſt quis homicida. Tel nō poſſit vt quia vocauit quem leproſum vel ſpurium ᵇ: intereſt enim reipublice vt bonicide puniantur. vt. l. ita vulneratus. ff. ad. l. aquil. ¶ ne leproſi conuerſentur cum alīs extra de coniu. lepꝛo. per totum. ¶ vt ſpurꝰ cognoſcantur ne ad dignitates ꝓmoueantur. ¶ ideo ſi verum eſt non punitur. vt. d. l. eum qui. ¶. l. quod reipublice. ff. eo.

¶ Si aūt reipublice nō intereſt ℑverum ſit qō dicit iniuriarum actione tenet arg. d. l. eiz qui. qz ratione ceſſante ¶ qz inhumanū ¶ iniuriozuz eſt alienos detegere defectus. vt. l. §. j. quando ¶ qui quar. pars deb. lib. x. ſecūdū Pet. ¶ no. Cy. j. eo. l. ſinō conuicū. in. vij°. q. ¶. ir. Bartho. de Salyce.

1 2 3 ℑniuria que dicatur atror.

Agens certum dicere debet.

Locus ¶ tempus an debeant in libello apponi.

4 Expedit reipublice, adde Soci. conſilio. cxlvj. incip. viſo proceſſo. verſi. ſecundus qō in pria pte. chart. ccix. vbi hoc idem allegat ¶ inducit.

a ¶ Leproſum vel ſpurium. Adde qd ſi vocet eū ſeruum vide. Spe. in ti. de accu. ver. ſed pone qō obūcit Bar. i. l. iij°. ff. de libe. et poſtbo. ¶ in. l. tutpia. de legat. j. et vbiq; per Angel. imo. ¶ Ulleran.

b ¶ Judicet atror qſi iniuria atror dicatur not. inſti. de iniu. §. atroz. qō ex magnitudine vulneris inſpe. de adu. §. ij°. ſi. ité ex aſpectu ritu. de pba. §. vij°. §. ſi. iij°. t. l. vulneris. de iniur. Item reſpectu loci corporis leſi vt oculus vt ibi ¶ vide Alc. coſ. cclj. §. parte. ¶ coſi. xcvij. j. pa. i. l. pretor. §. ſi dicatur de iniurijs.

c ¶ Extimationem iniurie. adde Soci. cli. xlvi. incip. viſo proceſſu. circa fi. vij°. col. in. j. parte. char. ccxx. vbi hoc idē allegat et tenet.

d ¶ Extimationem

Universidad de Deusto
Biblioteca

nisi contrarium probetur. & hec actio modo tollitur. hoc dicit.
¶ Nota quod animi absentia impedit actionem iniuriaruz nasci. ¶ Et sic not. quod actio iniuriarū causatur ex duobus extremis: vt dicitur ex voluntate seu affectu inferentis vt hic. & ff. eod. l. illud. in princip. & ex conditione seu volūtate patientis cum volenti non inferatur dolus vel iniuria. vt. ff. eod. l. j. §. vsq; adeo. in fine. & de fur. l. inter omnes. §. pe. & ad. l. aquil. l. sed & si quecunq; §. fi. & j. examinabitur. ¶ Oppo. quod conuentus non debeat probare se non diuisse animo iniuriandi cum affirmanti non neganti incumbat onus probandi. ff. de probat. l. actor. & de eden. l. qui accusare. a maxime quia qui dolum dicit illum debet probare. ff. de proba. l. quoties. §. qui dolo. Solu. vt gloss. quia illa vera nisi actoris intentio sit presumptione fundata vt hic erat quia per verba que sui natura erant iniuriosa probatur animus qui per exercicia colligitur. vt. ff. de dolo. l. dolum. & ff. de re mili. l. non omnes. & a barbaris. & plenius diui. ff. ad. l. cor. de sica. l.
2 ¶ Opponi. quod dicta inconsulto calore non puniantur. vt l. quod calore. ff. de regu. iur. & ff. si quis impe. maledi. l. j. Solu. gloss. duobus modis vno quod hic iam amoto calore perseuerauerit. hec vera: sed diuinat. secundo quod in iniuria est speciale. dicit Pe. & Cy. quod nesciunt rationem diuersitatis. Ideo dicunt quod factorum calore iracundie quedam sine detrimento iniuriati possunt reuocari vt repudium missum marito. & ista statum penitentia sequuta non puniuntur vt in contrario. quedam sunt que sine preiudicio iniuriati nequeunt reuocari vt vituperium alicui factum vel dictum: ista puniuntur etiam si penitentia statim sequatur a vt hic. ego credo quod omnes iste solutiones tangende. Et ideo quando dictum vel factum iniuriosum petitur puniri speciali actione descendente ex maleficio speciali in quod illud factum iniuriosum cadit: et tunc aut factū est tale quod restitui non pot. ff: & tunc punitur non obstante quod calore iracundie factum fit: vt. ff. de pe. l. aut facta. §. causa. Aut restitui potest: & tunc statim restitutione facta non punitur illa pena vel actione ex illo speciali maleficio ascendente nisi perseuerasset. vt. l. quod calore. cum simi. Aut petitur puniri actione generali iniuriarum: & tunc perseuauerit vel non puniri potest. vt hic in prima solu. glosse. sed diuersimode: quia si non perseuerat iniuria censetur minor quam si perseueret. vt in hoc exemplo calore iracundie ductus verba profert iniuriosa sed non perseuerat quia illa reuocat et non secrete: sed palam et publice vbi illa protulit a statim. & tunc quia quasi satisfactum est iniurie leuiter venit puniendus. secus si perseuauerit quia grauius. ¶ Querit glos. an ista annus sit vtilis vel continuus. & dicit glos. quod continuus: nisi quando sit per metum. ff. quod me. cau. in. l. si cum exceptione. §. j. et hoc qñ actio iniuriarum est alias pretoria. & hoc vult glos. vsq; ad verſi. sed er. l. cor. Jacob. vero de ra. dicit quod iste annus est vtilis quia in edictis suis pretor consueuit loqui de vtili anno. vt not. institu. de perpe. et tempo. ac circa princ. ¶ Tu tene glos. quia pretor nedum de vtili anno edicit sed etiam de continuo. ff. de bis qui not. infa. l. genere. §. j. & sic in dubio intelligitur de continuo primo propter regulam qua cauetur vt in dubio dilationes intelligantur temporis continui. vt. ff. de dila. l. fiue pars. §. j. & de fer. l. j. Secundo quia dilationum materia est amputanda ff. de tem. ap. l. h. in princ. & de iudi. l. pre perandum. in princ. Tertio quia iniuriarū actio est odiosa. ergo &c. vt. l. cū quidā. ff. de libe. & post. & l. arrianus. ff. de act. & obl. & l. interpretatione. ff. de pe.
3 ¶ Quero in tribus casibus in quibus bec actio est ciuilis an finitur anno. glossa hic recitat opi. Bal. qui dicit quod sic per banc. l. que indistincte loquitur. ¶ Contrarium tenuit Mar. qi regula est qō ciuiles actiones sint perpetue. vt insti. de ppe. ac. in pn. & sic qō hic ōr ad ptonā restringit. hāc opi. Mar. firmat gl. ff. e. l. ler cor. in pn. & eā sequit Odof. & Jac. de ra. opi. vero Bul. expōit ꝫ glo. insti. de perpe. & tē. ac. in princ. & ff. de cōsti pe. l. j. ꝫ nō sic specifice istarū opinionū electio est dubia tamē fm Mar. fil. & Jac. bu. esset necessaria, nā fm eos criminalis nō pōt vltra tempus quo ciuilis intētari vt dñs hic. & ff. de fal. l. querela. vbi scripsi. Opi Bul. sequit Ray. opi. Mar. dicit Jac. bu. fibi licet dubitative de iure magis placere. & ego credo idem: qr text. iste in dicto non loquitur in aliquo de bis casibus de quibus loquitur. d. l. cor. ideo ratio hic posita restringitur ad actionem pretoriā p cōueies introducta. & hoc ēt ne incidamus in absurdum qō criminalis actio de homicidio nō duret vltra annum qr ciuilis nō duraret: & tñ nō minus ꝫ criminalis falsi deberet durare, & qō vltra annū duret. pbat. l. fi dictino. ff. de pe. cū ibi no. et
4 pbac opi. Mar. facit. j. e. l. dñs. vt ibi dicā sup pria gl. ¶ Quero nūc extra bl. nunqd sit necesse b qō actor dicat in libello quod reus id qō dicit vel fecit alio iniuriādi diterit vel fecerit. distingue fm doc. aut dictū vel factū de se est iniuriosum: & tunc aut psona cōtra quā allegat facit cessare ꝓsumptionem iniurie: vt si dicat qō magister pcussit discipulū tūc dz dicere qō alio iniuriādi fecerit. vt. ff. ad. l. aq. l. sed & quecunq;. §. magister. & ff. e. l. iniuriarū
§. j. ¶ Aut persona cōtra quā allegat nō facit cessare ꝓsumptionē iurie & tūc nō est necesse dicere in libello qō alio iniuriādi fecerit qr sufficit illud allegare qō ex cōclusione sequat. vt. ff. de bis que in fraud. cre. l. cōs. §. lucius, nec verbosus debet esse, libellus vt. ff. de ap. l. amplionem. §. in refutatorijs. Aut dictū est vel factū est indifferens ad vtrūq; & tūc opz qō dicat qō cā iniuriandi dixit. Et ideo cū veneti dicunt qō fatui sunt astrologi: & sic pōt alicui dici in bonū alicui in malum dz dici in libello qō diuerint cā iniuriandi fm Jac. de ra. & Pe. ¶ Quero an sit necesse quod dicat in libello qō dictū vel factū illud de quo cōqueritur fuit dictum vel factū eo inuito & consensu nō accōmodante dicq; non qr in nullus ꝓsumit ex quo illud est sibi onerosum. ar. ff. de. pba. l. cum de indebito & de fur. l. qui vas. §. vetare. ¶ Quero ad declarationem eorū que dixit in notabilibus an si quis cōsenserit dicto vel facto in sui personam illato qō sui natura foret iniuriosum possit dicēs vel faciens accusari ad penā fisco applicandā puta si statutū dicat qō pro ver bis iniuriosis tantum fisco soluat vel
2 pro alapa vel vulnere illato. breuiter dic aut consensus interuenit post dictū vel factū: aut ante. si post solum consentienti tollit actionē nō reipu. vt. ff. de pac. l. iuris gentiū. §. si paciscar. lo. & ff. ad. l. iuliā de vi. l. qui celu. §. fin. si ante: & tunc aut consensus et voluntas tpe dicti vel facti durabat aut cessabat. Primo casu aut dictū vel factum est tale qō ipsemet sibi de iure non posset facere quin puniret: & tunc nec alteri pōt cōsentire quominus ille puniat. vt. l. non ideo minus. ff. de accu. Et ideo nec cōsentire vt occideretur: qr nec pōt occidere. vt. l. si. ff. de bis q mor. si consci. quinimo nec tanquam nō ōis membrorū suoꝝ. vt. ff. ad. l. aquil. l. liber hō, pōt se vulnerare vel ossa frangere. vt. d. l. fin. §. finaūt. & ff. de re mili. l. omne delictum. §. qui se vulnerauerit. & de pe. l. si quis aliquid. §. si. ¶ Aut est tale quid quod ipsemet sibi de iure ipsine posset facere vt alapā sibi dare vel verba iniuriosa pferre & tunc nō posset ad vindictā reipublice accusari is cui consensit vt sibi daret qr offensa non censetur respublica qñ nec principalis psona. vt. ff. de iniur. l. nō solū. §. quāḡ. secus si principaliter pro suo interesse & non ad vindictā veniret vt de patre dicit in. l. j. §. vsq; adeo. in eo. tū. Sed eo casu qñ cōsensus prior tūc cessabat & tunc accusare poterit ad vindictam reipublice quinimo et iniuriatus actione iniuriarum agere ēt si consensus prior fuisset in pactū vt ductus qr velut rei turpis cōtract? nō esset obligatoꝝ vt. l. generaliter. ff. de verb. ob. & ēt si ob rē illicitā si cōmitteretur per pacisentem fuisset concessum. vt. l. nō ex singulis. & ere ind.
¶ Nunc ad hucqueri poterit nunquid si de consensu & voluntate credit ei dī iniuriatus & quātum ad preiudiciū reipublice dubitat & vt ide: qr edictū de testibus est permissorū. vt. ff. de testi. l. j. igitur ei saltē vt vni testi. cū iuramento credat. vt. & de testi. l. vt iureiu. Jn contrariū facit qr de gestis nō cōtā aliquo sed p seipsum magistratū nō dicit ipse magistratus testis idoneus rōne presumpte affectionis vt extra de arbit. c. ḡ. cum ibi nota. & notant moderni suppiendo verba Jaco. de areti. & de arbi. l. ne in arbitris §. finaūt. prima plz: qr affectionis ratio cessat & non credendus qō fidi in prima facit iniuriante velit liberare a pena & maxime
6 ꝓpter iuramentū ꝓpter cuius operationem nō ꝓsumimus eum diuine salutis immemorem. ¶ Quero si turpis exceptio est & tra actorem vel accusatorem opposita & non probata an possit opponēs cōuenīri iniuriarum. & arguitur primo qō non qr iuris executio nō dz iniuriā. vt. ff. eo. l. iniuriarū. §. j. & extra de elec. c. cū ecclesia volterana. ubi a similiqr patroni filius retorquens crimen in libertū non punitur ꝫ non probetur. ff. de bo. libe. l. qui cum maior. §. si libertus. & §. puto. item quia speciale vt turpis exceptio non proponat contra parentes vel patronos. vt. ff. de dolo excep. l. apud celsum. §. aduersus. ergo in ceteris est permissum. Item qr excipiens principaliter intendit se defendere non alū nocere. vt. ff. de bis qui notā. infa. l. lucius. & extra de ordini. cog. & ḡ. ergo, iniuriarū nō pōt cōuenīri arg. ff. eod. l. item apud
1 labeonē §. si quis astrologus. & maxime qr nō dz attendi quod l 2sequentiam alteri nocet si principaliter est factus vt sibi prosit vt. ff. de aqua plu. arcen. l. j. §. denicq;. ¶ Jn contrarium facit qr fideiussori locupleti recusato datur iniuriatum actio. vt. ff. qui satisda. cog. l. si vero. §. qui pro rei qualitate. & recusatio est quasi quedam exceptio. ergo &c. Item qr iniuriarum tenetur qui extra iudicium alii dicit delatorem. vt. ff. eo. l. iū & de libe. cau. l. si tibi. ergo magis qui cōtā iudicē ꝫ excipiendo dicit dic fm Jean. an. in addi. super spe. in ti. de accu. ad finē. qō aut hoc excipit animo nocendi & diffamandi & hoc constat & tunc tenetur iniuriarum vt in secundo allegat. Aut non animo nocendi & sic non calumniose & non tenet in primo alle. Aut dubitat & ꝓsumit calumniose excepisse ex quo nō ꝓbabit. argu. eorū que not. j. de calum. l. ḡ. que presumptio cū qualitate verborū contumelioſa facit qō nō tantum animo repellendi sed etiam iniuriandi & diffamandi presumat excepisse iō iniuriarū dz teneri vt hic facit qō in secō contrario dixi. alia hic querit Cyn. que in precedentibus. l. scripsi.

Cum nec.

Cum nec. Patronus vel eius heres iniuriam liberto facere nō potest. b. d. & ex primo premittit rationē decisionis arguendo a maiori vsq; ubi proponas ibi. occidit principalem questionem vsq; ad finē. ¶ Opp. de. l. prętor. §. preterea. ff. eo. Solu. vt in glo & caue: q? glo. hic in fi. vult quod vbi ꝓ leui non agitur contra patronum agi possit contra eius heredem.

Iniuriarum. Hoc crimen est priuatum. hoc dicit. ¶ Oppo. de. l. j. ti. ꝓtori. Solu. vt in gl.
1 ¶ Dominus ciuiliter agit ꝓ iniuria seruo illata: et numero. &
2 Actio que competat ꝓ damno illato.

1 Dominū. ¶ ꝓ atroci iniuria i ꝑsona serui illata dñs pōt agere ciuiliter & criminaliter ad eandem. b. d. ¶ Opp. qō hec actio nō sit perpetua sed finiat anno. ff. eo. l. si nō conuict. Sol. vt in gloss. j. que exponit perpetui id est generalis. vel dicqō de edicto qō est perpetuū donec reuocet. sed actio resultans ex singulis casibus nō est perpetua vt in cōtrario. verumtamen quia hic fuit iniuria persone afflictiua actio potest dici per
2 petua vt dixi. ff. eo. l. si non conuict. ¶ Oppo. ḡ. qō actio iniuriarū nō prosequat damnū: sed actio legis aquilie & actio iniuriarū ad vindictā. vt. ff. eo. l. prętor. §. j. & l. item apud labeonem §. si quis astrologus. & ff. ad. l. aquil. l. ḡ & si quecunq;. §. iniuriam. & sic vna condemnatio nō sufficiat. Sol. tribus modis vt in glo. primo vt hoc secōm illas & relatiuū qua simpliciter relationem generis nō speciei faciat vt ibi mulier dānauit &c. secō vt hec secz illas sed relatiuū qua nō faciat relationē actiōis sed illius verbi iniuria. hic violat ter. Ideo tertio dicit gl. qō hic de actione iniuriarū tantū loquit. ¶ Nec ob. cōtraria qr procedunt quando per viā principalis petitōis vellet vtrunq; petere sed hic vnus principaliter & aliud cōsecutiue. & ad hoc inducit glos. tria similia vsq; ad fi. & vult glo. qō estimatione cōtumelie possit consecutine facere estimationē damni. Et hanc solu. teneas quia ꝓ ea est casus in. l. qui seruū. ff. de act. & ob. qđ text. vide ad declarandū nunqd qui egit iniuriarū possit agere aquil. vel contra & licet prima sit in se vera. & bene not. ad ea que scripsi. ſ. ad. l. iul. de vi. l. si quis a se fundum. in princi. qō etiā tetigi. ſ. qñ ciui. ac. piu. cri. l. j. videlicet an iudex qui de crimine cognoscit consciuē
3 ter de rei restitutione cognoscere possit. ¶ Opp. iū. quod dñs agere nō possit. vt insti. eo. §. seruis. fol. vt in gl. seq. & teneas pmā sol. Jo. que est cōmunis & caue qō quādo est facta in cōtumeliā domini agitur de iniuria facta sibi: ſ qñ in cōtumeliaz serui si a tror est dñs agit de iniuria facta seruo nō sibi. & hic qr seru? agere non pōt. vt. l. seruus. ſ. de iudi. & sic ne iniuria atror remaneat impunita agit dñs ꝫ nō in eius contumeliā sit facta. vt. ff. eo. l. item labeonē. §. fi quis sic fecerit. & §. interdū. & ibi gl. hic & hec no. ꝓ formatione libelli. & in dubio si ꝑcssit causa que cōcernat dñm vel seruū est cōsiderandū. De ieni autē facta seruo nō in cōtumeliā dñi ler nō curauit. qñ aūt facta est liberto nō remanet impunita quia ipse agere potest vt. l. eum qui. §. qui iniuria. & hoc sequitur in gloss.

Si liberos. Qui liberum dicit seruz infamādi causa tenetur in iuriaram nisi sic esse faciat pronunciari. hoc dicit cū sequen. Salyce.
1 ¶ Illustres causam iniuriarum per procuratorem exercere possunt. & nu. 3.
2 Procurator an condemnetur in causa domini.

Si quando. Alias incipit si qñ. Diuidit in quatuor primo mandat solennitatem solitam seruari in libello accusatorio. secōo priuilegiat illustres & eorū liberos eis expetiri per procuratores permittēdo. tertio mādat fislam promulgari in principalē nō in procuratoē. quarto limitādo ceteros excludit ab huiusmodi ꝓuilegio. secōa ibi: licere aūt. tertia ibi: fislam.
1 quarta ibi: tū. ¶ Casus. ¶ Causam iniuriarū ciuilem vel criminalem tam actiue quam passiue possunt illustres per procurato
a rem exercere a debent tamē se inscribere & in eos nō procuratores est ferenda fisla. b. d. ¶ Sto. qō vbi ex crimine pena imponēda est extraordinaria solennis inscriptio dz fieri in libello con. cor. ff. de prima. delic. l. fi. ¶ Secundo qō vbi pena pōt esse corpo
b ris afflictiua procurator interuenire nō potest ratione b dubiū. Fallit in illustribus & eorū liberis vt hic. ¶ Tertio qō in crimi nibus sentētia ferturꝫ in principalem nō procuratoē. ¶ Quarto qō priuilegium principale extendit ad filios viuente marito vt hic in prima parte. ¶ Quinto ad priuilegiū statuta nō extēduntꝫ etiā per statutum vt hic in vlti. q. ¶ Opp. gl. de. l. pe. & ad crimen. ff. de publi. mdi. Solu. glo. qō hic speciale et specialitas insurgit ex eo qr cū iniuria estimat atror ex tpe loco persona et facto & re. vt not. ſ. Latrocem. & sic ex natura actionis sit possibile pena corporalē imponi. nec ante cōstat iudici de qualitate pene qua cognouerit de qualitate iniurie voluit lex ratione dignitatis. & ne procuratoē non admitti. fallit in illustribus rōne dignitatis. & qr fine conscia principis non possunt corporaliter puniri. vt. ff. eo. vbi scribit. & vide. l. iū. & plenius hoc declarauit in. l. reos. ſ. de accu.
2 circa prin. ¶ Opp. glo. qō procurator sit dānādus. vt. l. j. ſ. de sen. Sol. qō hic ꝓ specialē vel melius qō ibi causa est cūlis hic criminalis cuius pena nō est cōueniens vt feratꝫ in procuratoreꝫ qui nō delinquit ibi in procuratorem qui quasi ꝫbit in iudicio. l. iū ſ. item scribit. ff. de pcu. Jte in ciuilibus procurator si qui solverit a dño repetere posset ꝫ in criminalibus penā recuperare nō posset. Jte in ciuilibus cōdēnat qs ad aliqd dandū vel faciendū. ſz in criminibus declarat aliqd factū esse & statim pena a lege imposita. vt. ff. ad turpil. l. j. ſ. sed declarari procuratorem fecisse
3 quod nō fecit est impossibile & absurdū. ¶ Opp. gl. qō nō tantum illustres ꝫ etiā alij cām criminalē ꝑsit ꝓ procuratoreꝫ agitare. vt. ff. an persaliū causa app. l. j. ſ. sed. qō ibi in crimine minori. i. cuius pena est citra relegatiōi. vt. j. & hic vult dicere gl. ſz vbi pena est relegationis multi reuocāt in dubiū vt plenius examinaui in. d. l. reos. ad quam remitto.

De famosis libellis. Rubrica.

¶ Continua rubricam vt in glo.
1 ¶ Carmen famosum pandens punitur. & nu. seq.

Si quis. Primo mādat vt carmē famosum repertū nō pandatur. secō punit cōtra facientē. tertio qō de pena diminuit et restringit ad casum a in quo l carmine famoso scripta vera esse nō probauerit. quarto oblatum remouet. secūda ibi: si vero. tertia ibi: sane. quarta ibi: huiusmodi. ¶ Casus. ¶ Qui famosum carmen de aliquo inuenit illud pandere nō debet alias punitur pena capitali nisi docuerit
2 vera esse que dixit vel pandit. b. d. ¶ Quero hic loquitur de libello famoso qd de cantilena vel carmine famoso. dicit dē. vt. ff. eo. l. ler cor. ſ. fi qs libellū. & l. item apud. ſ. g fialiter. ver. hoc autem. & hoc vult glo. hic in prin. vsq; ad ver. & hic. ¶ Quero an
3 semp ꝓ hoc carmine famoso veniat pena capitalis ipe nēda. et qđ dixerūt qr sic. ꝫz gl. determinat equs vt pena capitalis ꝑsonaꝫ qō si verū esset qō in crimine famoso afferrī capitaliter pu
c niretur is de quo carmē loquit. & ar. ff. de prima. delic. l. fi. & pbaꝫ hic in parte pe. vbi q nō pbat capitaliter punirī: sic similitudine supplicij. vt. & de accu. l. fi. & sic pena ista capitalis nō semper est mortis naturalis. vbi aūt is de quo carmē loquit nō esset puniendus: tunc agitur ciuiliter actione iniuriarum sed nō semper vt dixi. & tu. j. j. iū. ¶ Ex ꝑdictis ꝓz qr accusatio de carmine famoso est publica siue factum sit de certa persona siue de incerta.
5 vt. ff. eo. l. senatus. qō not. ¶ Quero an is qui pandit punitur si autoꝛ demonstrat quidā dicunt qō nō quasi hic puniatur qr autoꝛ creditur. credo qō vterq; puniatur tam autoꝛ quia fecit qđ ꝓpalatoꝛ: qr pandit & aliud nō no. lex ista. ¶ Sic etiaꝫ
d vtens scienter falso instrumento punitur licet confiet de autoꝛe. & de falsis. l. j. ſ. falsos. & huic applaudent aliqua verba posita hic in glo. j.

De abigeis. Rubrica.

¶ Continua qr crimen abigeatus punitur extra ordinem et est primatum vt precedentia. idco de eo subiecit.
1 Abigei qui sint.
2 Gregem que & quot animalia faciant. & nu. 3.

Tbacti. Crimen abigeatus sine inscriptione poteſt propoſ. hoc dicit. ¶ Opp. de. l. pe. & ſ. fi. & de accusat. vbi inscriptio in crimibus debet fieri. fol. vt in gloss. fin.
1 ¶ Quero qui dicant abigei. d dic vt in gloss. qō declara sic aut quis furripuit gregem totum & indistincte abigeus est aut vnū pecus vel duo: tunc aut sepius hoc fecit quasi artem de hoc exercendo et abigeus est. vt. ff. eo. l. fi. ſ. qui sepius. aut non sepius: tunc aut furripuit vnum ex animalibus grossis vt bouem vel equū & abigeus est. vt. ff. eo. l fin. in prin. aut ex minutis vt ex ouibus vel porcis & nō est abigeus.
2 vt. ff. eod. ſ. fed & qui parum. ¶ Sed an equi & boues faciant gregem. dico quod sic vt. j. de bonis proscript. l. si quis intra. et j. de fun. instru. & sal. rei do. l. j. lib. xi. licet enim propria nomina habeant vt armentum & equitium. vt. ff. de rei vend. l. j. tamen et sub genere gregis pecorum comprehenduntur vt dictis legibus. & probat d. l. j. ¶ Sed dubitatur quot animalia faciant
3 gregem & in ouibus est clarum quod decem sed de porcis idem dicit gl. in. l. fi. ff. eo. & ibi dicit esse casum sed pico iudicio ibi non

Exercere p gl. & bart. in. d. ſ. ad crimen.
Procurator interuenire non potest. Tu dic de hoc vt p Saly. in l. iū. in vlti. ver. opono secto. et qō ibi notanti apo. ad eū i ver. pcura tor i causa criminali. ſ. de accusa.
De quo carmē loquitur. facit ad hoc qō dic ō qō not. Item. cōfe. in simili i suis sing. i ver. testis. ici. fal sue testi. & facit. l. i. post pri. ibi gve falsus. ff. ad. l. cor. de fica.
Qui dicantur abigei adde bal. in. l. fi. ſ. de cēdi. ob turpem cām. vide in. l. j. ff. de abige. in. ſ. abigeus. & Alex. in fine. de v. ob. et l. vbi fidemisse ſ. sol. et de materia abigei. vide in tit. ff. de abigeis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Penam flammarum. Tu adde istis quia inter bas non enumerantur dividentes predia cum aggressoribus: quia illi debent vivi cõburi. vt est text. singu. secundum Bartol. in. l. si quis a barbaris. ff. de re mili. lib. xij. & non omittas vnum valde singulare quod in omnibus his penis a aliis vbi debet eligi quis & inris dispositione pari penam ignis tunc debet vivus cremari. text. habes in. l. vniuersi. ibi vivus concremetur. C. vbi cause fiscales. quem ad hoc allego. Finto. coste. singu. suis in versicu. pena. incipi. aliqui dividentes predia.

b ¶ Divinatores Adde quod de iure canonico et ciuili nisi sint heretici puniuntur fi est vilis persona pena fustigatiõis nobilis vero debet damnari pena perpetui carceris. ita not. roma. singulari suo secũdum meũ numerum. cccc. cclxxiij. incipi. tu scis quod isti divinatores. allegat text. singula. & quem dicit non esse alibi. in. cap. contra idoloruꝫ. alias incipi. contra sortilegos. et ibi posui in apostil. ad text. xxvj. questi. v. de quo vide collec. in. ca. j. num. ij. & ibi posui in apostil. ad eum in versicu. capite pniendi. et contra de sortile. et ista adde ad allegat. liij. de male. & mathe.

c ¶ Receptatoris an & quando receptator teneat. vide per Socin. in consilio. xxliij. incipit. in causa magi. ¶ Petri. versicul. preterea et tertio. in secunda parte. charta lxv.

d ¶ Mitius de. beãt. quod receptans cõsanguineum malefactorem vel bannitũ a tenetur mitiori pena arbitrio in b dicto. adde do. Alexan. in. di. l. ij. & ff. de recept. & quod receptator bãniti scieter in domo teneatur. d l. metodorum. ff. e pe. & ibi Jacob. de are. Oldra. ange. in auten. de elect. ij. pe. ad fin. & roc. in. l. iij. ij. is cuius. ff. de fic. fallit nisi fit bospes. Bartol. in lege. i. ff. de colle. istri. lib. xi. & in. l. omnes. la. ij. in versicu. & est hoc vtile. l. de agric. & censi. cod. titu. & l. scie. ij. idem quesyt. de fund. instru. & Alexand. in. l. recep. Item nisi vroꝫ receptet virum bannitum nisi pe. de dote post dimortium. in. ij. formatis. verficu. quid si ur. fac. l. i. ff. de divort. ange. are. in tract. in lesi. verficul. asti. it. in fine. Item nisi coactus receptet vi inferentem. bald. l. in delictis. ff. de nora. angel. are. vbi. ff. Iudo. pon. in. l. i. ij. fi in ro. ad fille. & vide Aler. hic.

e ¶ Vide receptare. adde quod receptare est qd facti neqꝫ ab alio dependet & receptare receptatũ habere quale difficultatem v de p. Soci. cõsi. cclxij. incipit. in causa. M. petri. v. fꝫ quod. circa fi. in secunda parte. charta clxv.

panit valla fluentis nili vt. j. duodecimũ cubitũ vt hic &. itẽ tabularũ qui in iustã pfitent alicuius immunitatẽ. vt. j. de immu. ecclẽ. l. i. & ibi. Jtẽ qui facultatẽ deprecatiõis barbaris in romanos dederit. vt. j. de re mili. l. si quis barbaris. lib. xi. Item qui edes vel aceruum frumenti iuxta edes incenderit. vt. ff. de incen. rui. nau. l. qui edes. Item qui ob inimicitiã vel pdam incenderit intra opidũ. vt. ff. de pe. l. capitalitũ. ff. igni. Jtẽ plebeius insidiator alterij vite vt ca. l. ij nõnũquã. Jtẽ bostes & trãffuge & renũciatores 2 filioꝝ principis. vt. ff. de pe. l. aut dãna. ij. bostes. & l. si qs aliqd. ij. Jtẽ sacrilegi qñqꝫ fuerunt concremati sed non bodie vt. ff. ad. l. iuliã pe. l. sacrilegũ. ij. si quos alios reperies addere poteris.

¶ De bis qui latrones vel in alijs criminibus reos occultant. Rubrica.

¶ Quia latrones & criminosi de quibus. ẽ. diu sine receptatoribus latere non possunt. vt. l. congruit. ff. de offi. presi. ideo hãc rubricam post precedentes subiecit.

1 ¶ Receptatoris & receptati par est delictum.
2 Receptare. quid sit & qui dicantur receptatores.
3 Gerundia quid significent.

Dos. Casus. eadem pena puniuntur receptatores qua rei principales. in bono rum vero dispendio qui reum supersederit offerre in iudicio. hoc dicit. ¶ Nota. quod par est delictum receptatoris & receptati. concor. sunt in glosl. Contra hoc opꝰ o. glosl. de lege fin. ff. de re cep. Solu. quod fallit quando receptatus est affinis receptãtis vt in contrario. & dee faciunt vt receptantes bannitum affinem 1 c
nutrius debeant d puniri quam sit pena statuti disponentis simpliciter de pena receptantium bannitos sed contra tenet Bar. to. quia aut bannitus potest impune occidi. & censetur hostis civitatis illius. vt. ff. de capit. di. lege amissione. ij. qui deficiunt. & sic sicut ciuitas cum perdit ita agnati & cognati. vt lege posthumꝰ. ij. ff. de cap. & argumen. ff. de adul. lege si adulterium cuꝫ incestu. ij. liberto. Si autem non potuisset impune occidi tunc dicit ipse quia pena statuti est certa quod etiam illa puniantur affines. Nec ob. d. l. fi. quia dicit qõ ibi ideo pena est indeterminata ¶ Ego sto cum eo in secundo membro quia non est verũ quod pena sit indeterminata: imo certa per correlationem ad penam receptati vt hic est casus coniuncta. l. tij. cum ibi not. ẽ. de sen. que sine cer. quanti. & patebit in secundo contrario. & in primo membro distinguendum est de bannito specie: ideo vide que dixi in. l. i. ẽ. de here. institu. ¶ Oppo. extra quod non puniantur pari pena. vt. l. fin. in fin. ff. de abi. glo. in. l. ij. ff. eo. so. duobus modis. vno modo quod ter. ibi dicit pinde puniatur &. intelligitur in genere sed nõ in partitate pene. & ista tenet ibi Barto. & ppter hoc errauit in precedenti qõne. Est enim so. rga istum tertium alio modo qõ speciale est in receptatore abigei. & hec cõis et potest esse rõ qr pena abigei est extraordinaria. & sic non certa. vt. ff. de abig. l. i. ij. pe. & nõnũquã in exilium tẽporale patur vt ibi: quia congrue potest intelligi per decennium qr & in decennium exulat receptator. ¶ Opq. ij. cũ glosl. qõ iste ter. sibi contrariet. nã primo dicit eos puniri pari pena. posita secus cum latrones suscipientes dicant disiunctiue puniri in dispendio facultatum: & ti latrones supplicio corporali puniunt. vt. l. capitalium. ij. famosos. ff. de pe. & ẽ. de ser. fug. ẽ. sed nouo iure. sol. vt in seq. glosl. q̃ refert quãlibet partẽ disiunctiue ad casum diuersum. ¶ Quero ab extra q dicant receptatores videreceptare e est proprium refugium absondendi cãreo prestare in suo agro vel edificio alienove. & de hoc est casus multum singularis. ff. de ser. corru. l. i. ij. qõ ait prator. versic. & est proprie &c. Similiter dico bicesse casum recte construendo ter. nã gerundium per se non disponit fꝫ ad limitationẽ & determinationẽ verbi cui adiungitur venit vt inquit Jaco. bu. & idẽ dicimus de participio nomini adiecto vt. l. diuus. ff. de re iudi. facit. l. fulcimus. ij. & ij. simul iunctis. ff. ex qui. cau. in posse. ea constructi enim debet si iste tertius eos qui secum alieni criminis reos sociarunt occultando cum eaꝫ re &c. ¶ Et de hoc dicit Jaco. but. qõ si quis in accusatione dicat talis fecit insultum vulnerando: non vꝫ accusare de vulnere sed de insultu sic qualificat qõ placet vt plenius scripsi. ẽ. de accusa. l. i cau. vi. q. ¶ Ut tamen plenior de doctrina habeas de istis gerundijs: attende qõd gerundij interdũ significat actum precedentem ab alio vt in tex. isto interdũ precedẽte aliquẽ vt Titius offendit Gaium ipsum vulnerando. & eius natura qñqꝫ significat modũ & formã rei. vt titius immisc. it se diuinis publice missam cantando vel hereditatis possessionem bonorũ apprehendẽdo: qñqꝫ declarat actum verbi vt titius loquit legendo. qñqꝫ in format actũ verbi. vt titius vim facit in ferendo vel grando & similia. vt. l. vim facit. ff. de vi & vi arma. qñqꝫ trãsformat siue imprꝫ priat actũ verbi vt titius fideiussit mandando vel nolendo. vt ff. de

ff. de pac. l. in persona ij. in pecunia. cum ibi no. in glo. vel titium cõsulendo occidit vel negligẽdo vt probat per glo. extra de offi. veleg. c. i. & oia ista significata possunt dici largo modo qualificatiua & sic gerũdium [a] qualificat verbũ vel nomẽ cui adiungitur sed interdũ cõditionẽ facit puta si adiungit verbo futuri tempo- b
ris. vt. ff. de acqui. here. si tu ex parte. ij. itẽ si tunc bũc ter. & aliꝫ 6
l. i. qõ ait. ff. de ser. corru. ¶ Etiã no. ad statutũ de receptatorũ b
bus bãnitorũ &c. ex illo tex. colligẽ qõ debet sciẽs esse. [b] et hic etiã est casus ibi latronem qui sciẽs susceperit. & ff. de incẽ. rui. nau. l. ij. ij. sed etenim. & hoc vult glo. ff. eo. l. i. & ibi glo. que dicit q ignorãtia presumit per. l. verius. ff. de p̃ba. nisi fetet notorietũ qõ no. & idẽ dico si esset publica vox & fama in loco. vt not. glo. in. l. v. ẽ. de pericu. tutorũ. & dixi plene in. l. ea quidem. ẽ. de accusa. in materia fame in vltima questione

1 ¶ Presentantes malefactores possunt impetrare auxilium si per se non sufficiunt.
2 Preses pro damnis a familia illatis tenetur.

c Si qui. latrones exhiberi. sedo si nõ exhibeãtur mandat rectori. publice vt eos mittat ad capiendũ tertio vbi officiũ rectoris pꝛouincie non sit per se potens prouidet vt officiũ militare conquirat in auxilium. quarto punit iudicẽ mandata. non seruantẽ. quinto punit tribunũ militum auxilium non prebentẽ postulatũ vel dãnum inferentem militibus permittentẽ prouincialibus. sexto punit predictoꝝ domi- 1
nos & eorũ procuratores latrones nã exhibẽtes. septimo prouident vt dñi predictoꝝ se valeant excusare ratione impotentie. octauo punit qui accusationẽ prorexerũt si de crimine nõ docuerunt secũda ibi: si vero tertia ibi: finaliter. quarta ibi: nõ ignaro. quinta ibi: tribuni. sexta ibi: dñi. septima ibi ipsi quoq. octaua ibi: si c
vero. pro summario sufficiat p dicta diuisio. ¶ Ho. qõ debẽtes 1
malefactores presentare si per se non sufficiunt debent & possunt familiã impetrare a rectore ciuitatis vel loci. nec excusant si dicant per se nõ potuisse vt hic. in ver. ipsi Quod noc. Ja. bu. gtra massarios terrarũ qui debent malefactores presentare potestati vt non possint se excusare ex eo qõ dicãt malefactores potentes cum villam debeant totam congregare. & si illa nõ sufficit debent a preside familiã postulare vt hic. ¶ Not. etiam qõ vnus iudex pot implorare brachiũ alterius iudicis vt hic in ij. parte.
¶ Ho. iij. qõ non debet impetrare nisi cum sui nõ est sufficiens. 4
¶ Ho. iij. qõ sine lesione familia potestatis debet malefactores capere qõ fatet Ja. bu. si non resistat malefactor alias si resistendo se defendat ne capiatur poterit leditimpune & cum interfectore. arg. l. quemadmodum. ij. ff. ad. l. aquil. facit. l. ij. & ij. in co. ti. re. arg. l. quemadmodum. ij. ff. ad. l. aquil. facit. l. ij. & ij. in co. ti.
2 ¶ Ho. quinto qõ preses tenetur pro damnis illatis a familia quando vadunt ad capiendum aliquem similiter tribunus militum de damnis illatis a militibus.

¶ De requirendis reis. Rubrica.

¶ Continua vt in glo. vel latius dictus est. ẽ. de accusatis & ex variis criminibꝫ verũ qr accusati debent requiri et requisiti interdum nõ cõparent. vnde ad bonorum annotationẽ pernenitur. ideo hic rubricaf de requirẽdis reis. & de annotatione bonorũ.

1 ¶ Diffinitiua non fertur contra absentem accusatum de graui crimine.
2 Delictum graue quod dicatur.
3 Descriptio quid & quotuplex.
4 Annotatio quid sit & quando fiat.
5 Bannito quando currere incipiat terminus banni.
6 Annotatio bonorum an bodie locum habeat.

d Cum absenti. Tria facit. primo declarat quando debet fieri annotatio. secũdo qñ reus veniens bona annotata recuperat. tertio quid fiet de bonis si reuersus. j. annum moriat. ij. ibi: posteꝫ: tertia ibi. si vero. ¶ Casus. ¶ Contra absentem de graui crimine accusatus 1
non fertur diffinitiua. sed citati non comparentis bonorum annotatio debet fieri & recuperat si. j. an veniẽs se purgat. & debredẽ ea trãsmittit si interim decedat. b. d. Ibi c. inme. s. 3 tumacie. & in gl. ff. c. l. si. vel verũ de quo accusat vel ingrif. vt sentit hic gl. & dilationẽ recuperãdis bonis cuitat si satisdatione offerat. vt. ff. c. l. i. ij. i. Ibi reuersus subaudi maxie. sufficit enim. j. an. moriatur. ff. c. l. i. ij. ij. & qõ no. p bãnitis mortẽ tibꝰ. j. tps bãni. ¶ Ho. principaliter tria posita i summario. alia videbis in declaratione materie. ¶ Quo ad primã partẽ quero que delicta hic appellent 2
grauia. [c] Rñ. vt in glo. j. in pn. Ex qua colligẽ qõ hic delictũ appellat graue ratione pene. alibi appellat graue qõ per dolũ committitur. & sic ratione doli. & per 2as cãc. vt. l. ij. ff. de nora. et no. in. l. nõ vꝫ. C. qui iussu. in fi. ff. de reg. iur. alibi rõne rei in qua cõmittitur. vt not. glosl. ff. de reg. iur. l. ad ea. & oẽs vere diuersis respectibus & fm diuersas & subiectas materias. vt not. in. l. liber

bomo. ff. ad. l. aquil. hic ergo graue dicitur cuius pena est capitalis vt. ff. de pub. iudi. l. ij. & ff. eo. l. i. & talis q impediat istiam ferri in absentem vt hic sequit in glo. i. ¶ Contra quam vartis modis poteris oppo. vt plene scripsi in. l. absentẽ. ẽ. de accusa.
¶ Quero an bec lex precedat lite cõte. vel non dic quod sic vt in glosl. & est ratio qr lite cõte. non fertur diffinitiua in absentem: vt. ff. de pe. l. absentem. circa quod vide que dixi in. d. l. absentem. in. ij. q. ¶ Quero tunc qualiter ad banc annotationẽ a ¶ Et sic gerũdiũ adde Soci. cõsil. xci. incipit. visa & diligenter. ver. bis tñ ob. i. i. pte chartã clij. & 2 silt. xcj. in ci. circa primũ presentis. ver. preterea dicta. i. j. pte chartã clvj. vbi hoc idẽ inducit allegat & firmat.
peruenitur. quidam dixerunt q statim ante q requiratur. et pro hoc inducit istum text. ibi & requiratur. & ibi requirendus. que verba concernunt tempus futurum post annotationem de qua predixerat. alij dicebant primus requirendum. nam more primorum iudiciorum proceditur in criminibus: vt. l. absentem. ff. ff. de pe. sed in ciuilibus nõ fit missio ante. citationem: vt. ẽ. quomodo & qñ iud. l. consentaneum. & auc. ibi posita ergo &c. ¶ Ad hunc ter. rñdent vt hic in glo. super verbo requiratur & sup verbo requirendus. Tertiũ extra glo. concor. q aut res erat suspecta & pcedit prima opi. ar. ff. qui satisda. cog. l. si fideiusso. ij. Aut non est suspecta & pcedit secunda opi. hec reprobatur per Cy. ij coiectaripõt omnes opi. pro veritate simul sunt iungende. ¶ Ideo aduertendum quod est descriptio & est anno- 3
tatio. [d] Descriptio est duplex: seu fit ad duplicem finem. vna fit ad finem ne bona pereant vel occultentur in fraudem fisci: et fic per modum cuiusdam inuentarij scribuntur. Hec põt fieri ante aliquam citationem domũ vbi delictum fit manifestum vel quasi & de ista tali descriptione loquitur. l. mendantis. ff. eo. secundum vnam lec. vbi autem delictum nõ esset manifestum vel quasi non credo banc descriptionem indicem facere posse ante citationem ne pompa rei familiaris detegatur. vt. j. quando & a qui. quar. pars de. l. ij. ij. mobiles. lib. x. post citationem autem & notificationem faciam reo de eo propter citationem. puto banc descriptionem fieri posse vt quãtitas bonorum appareat in futurum & fiscus non fraudet cum principaliter vel in cõsequẽtiam applicari bona peruenit. arg. l. in lege aquilia. si debitum. ff. ad. l. aquil. & ff. de fideiuss. l. si dubitetur. ij. filius. & pro hoc. ff. de ven. in pos. mitt. l. ij. ij. pe. & j. de bo. va. l. si. lib. x. Alia est descriptio que idem est q a bonis sequestratio vel incorporatio seu appositio signorum incorporationis. & hec est prohibita ante & lite pendẽte: vt l. facultas. j. de iur. fis. li. x. misi contra absentẽ & fraudo anno tationem & intimationẽ factã reo: vt. j. l. pri. ¶ Annotatio bonorũ non fit nisi accusato tribus edictis citato & inter edicium debet esse interuallũ triginta dierũ vt hic plene scripsi in l. absentẽ. ẽ. de accusatio. ¶ Et hec annotatio est quedã iudicis 4
sententia interlocutoria plata ratione cõtumacie qua pnunciat illum cõtumacem & eius bona annotat in fiscum vt qr bona ponit in banno fisci nisi venerit. j. annuꝫ & mãdat ea describi: vt. ff. d
eo. l. fin. & post hec iteratio debet requiri. & hoc est qõ voluit iste ter. & per literas iudicis transmissas ad iudicẽ loci vbi consistit. si hoc fit. vbi & sũt ignorat sufficit vt edictũ proponat per qõ sibi innotescere possit qũo annotatus est. ff. eo. l. i. ij. si presides. et ex- c
bis apparet q ante post annotationẽ citatur. eo autez. j. annum non cõparente bona a fisco vendicant & in libro bonorũ fiscalitũ describunt. & hec est quedam incorporatio prius phibita nunc permissa. ¶ Quero nunc qñ annus iste ei incipiat currere. & respondet glo. q hic super verbo annũ q a die scientie. vt. ff. eo. l. i. ij. pe. Sed caue qr. l. iij. in eo ti. sentit q a die quo annotatio publice inotuit. & hoc tenuit Bug. vt not. gl. in. d. ij. pe. ¶ Ego teneo hanc glosl. supplendo vt a die scientie vere vel presumptive currat iste annus. vere qñ notificatũ est ibi per iudicem ad quem litere sunt misse. & sic dies illa per iudicem illum erit iudici anno tanti intimãda. presumptiue qñ litere nõ sunt directe sed edicta f
proposita vt & transacto tempore quo sibi potuit notũ fieri a die quo edicta publice inotuerũt annus currat quia tũc presumitur sibi innotescere & sic tps necessariũ a die notificationis non computetur. & si aliter dicatur absurda possent euenire vel qr scientia probari non posset vel quia sic a longe abesset q maius spaciuꝫ anno ad recipiendũ notificationem ad veniendũ exigeretur. vt ẽ. dilatio. l. ij. qõ no. ¶ Ex bis colligequando terminus banni 5
incipiat currere bannito quod protedit si in banno dictum fuerit si infra tantum tempus non comparuerit &c. vt hic sed si in banno diceretur si ab hodierna die vsq ad. xx. dies non comparuerit & tũc tps computaret a fine huius dici. ar. ff. de minor. l. iij. ij. minorem. & qñ ap. fit. l. ij. ij. dies. & eius qõ no. ẽ. de nup. l. a cali gato. lꝫ ler bãni dura foret ppter termini breuitatem. ¶ Quero nunc qr tex. dicit q veniens infra annũ recuperat si se de crimine purgauerit quam purgationem facere debeat gl. hoc non plene declarauit. ideo dic q interdũ cauta liquidata cõtra reum ipse aufugit vel quomis modo abiis fact⁹ est. & qr legitie ctatus non cõparuit bona fuerũt annotata tũc. j. annũ veniens recuperat bona si se de crimine purgat p ꝓbationes tales p qs diffinitiue absoluat. ita verificat scõa opi. posita. ff. c. l. fi. interdũ annotatio est facta cã cõtra reũ non liquidata q etiã in eius absentia

b ¶ Debet sciẽs cẽ. vide bar. in. l. oẽs. & qõ ibi posui in addi. ad eus. j. de agri. & censi. li. xj. eundẽ in. l. diuus la. ij. ff. de custod. reo. gl. & doc. in. l. ij. ff. de rece. & bar. in. l. ij. ij. occisorũ. ff. ad filiã.

c ¶ Si q. bãc. l. ad hoc allegat bald. bic q̃ inder in criminalib⁹ põt iceꝑe a capturade qus vide bart. in l. sacrilegij. ij. lapeo. ff. ad. l. iul. pecu. & ibi alex. post eũ. & bal. in. l. fi. ij. nota bic q aboliti o. j. de aboli.

¶ Cũ absenti. ad de. l. j. & ibi bar. ff. eo. & ibi Bal.

c ¶ Que delicta dicant grauia. vide Saly. l. i. nõ ideo minꝰ. nu. xj. vers. sed tũc p expedita declaratione & ibi posui in addi. ad eũ in ver. q̃ delicta dicant leuia ẽ. de accusa.

f ¶ Annotatio. annotatio quo fiat & qñ & de eius effectu vide in spe. de accu. ij. sequit vi dere & j. vsq ad medium. ij. & in iuribus. ẽ. alle. pri. & p Bar. in. l. i. ij. j. ff. de req. reis. et ibi per alex. & per gl. in. l. ij. ẽ. si pen. app. & per spe. de accusa. ij. qualiter.

nō debuisset ll quidari vt hic ꝛ tunc si trāsuerat tps ad liquidā-
dum, ꝛ sic erat causa liquidationis: tūc purget p iuramentū: vt
hic inquit ℣De. arg. l. fallaciter. ff. de aboli. Si aūt nō transiuerat
tps ad liquidandū: qz nō dum date erant dilationes ad probā-
dū tunc expecter euentū, pbationū actoris ꝛ fm euentum purga
bit se altero de modo predictis, ꝛ hec totū qz se reddidit suspe-
ctū, ppter contumaciā precedentē. ¶ Et si dicas fm ꝓdictas lō
ga fiet ei mora ad recuperandū bona, ꝛ ego rūdeo qz ler. puidet
vbi hoc velit euitare. li. vt se iudici offerat ꝛ satisfdet de parendo
turi ꝛ forte de bonis restituēdis. ꝛ hoc vult. l. i. §. fi. ff. eo. que dicit
qz satisda. offerendo cessant mādata. de quibus habes in. l. fin. c.
ti. lz glosl. ibi posita videat intelligere istū ter. ꝛ illū de purgatio
ne criminis nō principalis sz cōtumacie. sz gl. hic posita ꝓ prin
cipali crimine intelligit qō puto certius: vt ꝓz ex ꝓdictis. ex quibus
intellige qz bānito veniēte intra terminū bāni bannū extinguit
eo autē veniente postea qd inris sit dicet in. l. seq. ¶ Quero etc
ca victimā partē quare bona transmittit ad heredes dic qz ideo
qz fisc⁹ sea habere non pōt: qz nō ex annotatione: qz illa euanuit
per adūctū eius infra annū nec ex crimine: qz illud euanuit mor
te vt. §. fi pē. appel. mors inter. l. ḡ. ꝛ idē inquit glo. in crimine le
se maiestatis licet i eo plus sit quia bona auferuntur heredibus
6 ¶ Quero an bodie habeat locum bonorū annotatio ꝛ videt
qz non qz bodie nō publicant bona: vt in aut. bona dānatorum
ff. de bo. dā. sed hic annotatio solū est premissa in criminibus in
quibus bona venirēbat in consequētiam publicanda: vt. ff. c. li.
1 ꝛ hic in prin. ergo ꝛc. contrariū tenet Jac. bu. qz nō non mutat
stare nō probibet: vt. l. precipimus. in fi. §. de appel. sed per, aut,
bona dānatorū tollit publicatio que fiebat per diffinitiā sen
tentiam nō per interlocutoriā ppter cōtumaciam. ergo ꝛc. ꝛ nō
mireris inquit ipse qz sic ꝛ als magis punit contumax in nō ve
niendo ḡ condemnatus cōtumax in nō cōparendo qz primus
non auditur appellans. vt. §. quoz appel. nō reci. li. ꝛ de iudi. ꝛ
ppter andū. §. cum aut. secundus sic: vt. l. creditor. §. iussus. ff. de
2 appella. ¶ Pro prima opinone contra Jac. bu. videtur forti
c ter facere qz hec annotatio nō est permissa nisi in criminib⁹ quo
rum pena sit ten in consequentiam est publicationis bonorum
vt hic in prin. ff. c. li. circa prin. ꝛ potuit esse ratio ne quis gra
uius afficeret cor per hāc interlocutoriā ḡ per diffinitiuā. ꝛ pro
hoc videt qz publicatio bonorū fienda per diffinitiuā fuerit can
sa publicationis per interlocutoriā que als nō meret sic graue
penā igit correcta publicatione per diffinitiuā dicendū est cor
rigi per interlocutoriam. nā correcta rōne legis vel cā corrigitur
dictum: vt in anſ. in gressi. ꝛ ibi dixi. §. de sac. san. ecclē. Saly.

1 ¶ Bona annotati nō comparētis infra annū confiscantur.
2 Bannitus infra terminū bāni non cōparens nō bf cōdēnatus
3 Reus prius requiritur ḡ eius bona annotentur.

p ✠ Jmo nec indi ¶ Quicūqz. Duo facit. primo declarat quan-
ciū facit. Tu die do bona annotati fisco debent
salnādo dictum applicari. secundo quid de reo ꝛ bonis tendit. si fi
hoc q testis exa post annuz venerit. secunda ibi: ꝛ si postea: ꝛ hec sub
minatus qui non diuiditur in duas: quia primo quando nocens secundo quando
debuit examina innocens reperitur. scōa ibi: sed si argumentis. ¶ Casus † An
ri facit indicium notati bona infra annū non comparentis irreuocabiliter con
ꝛ si nō pstitū facit fiscantur. ꝛ postea veniens repertus nocens punitur innocens
tū qualecūqz. vt p vero absolutur non propterea bona recuperaturus. hoc dicit
bar. in. l. maritus ¶ Jbi infra annū qui incipit currere a die scientie vere vel pre
opp. ff. eo. gl. in. l. ih. in sumpte: vt dixi. §. eo. titu. l. i. Jbi purgare. vide qō dixi §. l. an
2 pen. in ver. aduer tepe. q. † Ro. qz bānitus infra terminū banni non comparēs
tēdus. ff. de testi. non habetur ꝓ condemnato nec confesso sed quandocunqz
Bal. in. l. cictos reuersus de crimine auditur vt hic de annotato dicitur. concor.
populos. §. de fi. ff. eod. l. i. §. fi. ꝛ clarius. ff. de custo eorum. l. diuus. §. sic diuus. et
tri. Bal. Salyc. ꝛ ibi per Dy. qō fatetur Jac. bu. ꝛ Barto. ibidem de iure commu
alīb. in. l. seruos. §. ni. de iure autem municipali dicunt innouari quia statuta italie
de testi. pa. l. c. er disponunt vt habeantur ꝓ confessis ꝛ condemnatis. ideo in
literis. in prin. er quit Barto. qz in practica quando bannitus est captus non est
tra ō trāl. ꝛ Dyp. opus nouo processu sed sola executione. ¶ Et ideo ab eo solum est
poly. ō marti. fin. querendum an sit ille qui in banno est descriptus. ꝛ si confessus
suo. circuīh. incip. fuerit ꝓ libito iudex poterit executionem facere honestū tū et
testis qui non de iuris dicū puto iudicē ci dilationē congruaz dare debere ad alle
bet examinari. gandū ꝛ probandum quicquid vult ne executio banni in eū fiat
tum propter irritudinē bānitum post condemnationē de inno
centia rei iudex cōmendak qui probationes suscepit vt in textu.
singulariter in. l. i. in fin. ff. de questioni. tum vt seuis iudicibus freni
temperies imponatur: vt. §. de custo. reo. l. fi qs. ¶ † Quero an
3 primo sit requirendus reus ḡ bona annoten r dicit vt in glo. i.
ꝛ veritas est qz sic ꝛ hic exponi debet petitur. i. in iudicio citatur
de quo plenius dixi. §. l. i. ii. q. ¶ Quero quid si fiscus infra vi
ginti annos non petat bona. dicit in glo. ꝛ de materia plenius
no. §. de quadri. prescri. l. i. ¶ Quero que erit ista seueritas senten
tia. ꝛ dic vt in glo. vel dic qō pena ordinaria delicti que est seue
rior: sui natura ꝛ seuerior: ḡ sola bonorum publicatio.

1 ¶ Contumax quando fiat infam. s. ꝛ nu. 2.

a ¶ In pecuniarijs. ¶ Prio in casu ciuili secundo cri
minali. secunda ibi criminalis. Casus. † cōtumax in
1 ciuili causa non notatur etiam facti infamia: contu
max vero in causa criminali afficitur infamia facti. hoc dicit.
¶ Circa primā partē glo. j. querit de vna questione. dic vt in ea
male fm Jac. de bu. ꝛ qz odia non sunt extendenda: vt. ff. cum
quidaz. ff. de lib. ꝛ postbu. ꝛ qz pene sunt molliende: vt. ff. de pe. l.
interpretatione. ꝛ no glo. directa infamia. ff. de infa. l. furti. §. fin.
ꝓ hoc induco quarto qz als differentia buius. l. esset ut posi
ta verbis nec fuisset ex parte ciuilium cauſarum de dubio nisi in
telligeretur de tali actione ex qua damnatus esset infamis. ¶ cōtra
l. i. in fi. §. cōia de leg. ꝛ. l. quod si habeo. de carbo. edic. ¶ Circa se
b cundam partē gl. op. qz non notet infamia ℣ vt. l. i. §. i. ꝛ. l. at ble
tas. §. calumniator. ff. de bis qui not. infa. solu. qz hic de infamia
facti loquitur non iuris: vt in contrario, alie gl. sunt recitate ꝛ ex
pedite. §. eo. l. i.

¶ De questionibus. Rubrica.

¶ Questio quid sit ꝛ quid significet, ꝛ nu. 2.
¶ Continua rubricā vt in glo. vel clarius vt accusati vel inquī
siti nō possunt inter dū p testes cōuinci. ꝛ sic opz vt ad questiōes
tormentorū perueniat vt hereditas habeat. ideo posita fuit hic
rubrica de questionibus. ¶ † Pro cuius declaratione et totius
ti. est sciendū qz questionis nomē est equinocum. nā qñqz sumitur
pro dubitabili pro positione: vt. §. de fur. l. ancille. ꝛ ibi glos. ꝛ. §.
de pact. l. fin. in prin. ꝛ de fidei cōmiſ. l. questionez. Quandoqz pro
quadā altercatione partium nec curo quo ad pñs ppositum an
fiat in iudicio vel extra de tali qōne loquit gl. in. l. qui fidez. ff. de
transact. ꝛ ter. §. finium regun. li. qñqz sumit pro tortura facta
ad inuestigationē veritatis vt hic in rubrio ꝛ nigro. ꝛ ideo doc.
2 hanc ſpem sic diffiniunt. ¶ † Questio est inquisitio q̄ fit ad veri
c tatē p tormēta eruendā. vel dic breuius qz est tormētalis inqui
sitio veritatis. vtraqz diffinitio pbat. ff. de iniur. l. apō labeonē.
§. qōnē. ꝛ tormentalis qō dicitur cum ad sunt corporis dolores
vt ibi. ꝛ. ff. de fil. li. §. questionem. alia ēxplnra possunt queri q̄
dicentur in pscutione tituli ꝛ maxime in. l. fi.

1 ¶ Servi in criminibus in dños non torquendi. ꝛ nu. seq.
5 Servi in causa pecuniaria possunt torqueri.
6 Servus qñ cōtra dñm. ꝛ qñ contra extraneum torqueri possit.

¶ Questionē. Primo in causis crimi
nalibus. secundo in pecu
niarijs ciuilibus. secunda ibi: in pecuniarijs. pri
ma tres: qz ꝓ regulā negatiuaz ponit. secūdo
excipit. tertio in casib⁹ non exceptuatis dubium
remouet. scōa ibi: exceptis. tertia ibi: in ceteris:
1 ¶ Casus. regulē etiā in crib⁹ servi nō torquent q̄ in dños. fallit i
casib⁹ hic exceptis. hoc dicit. ¶ † Hoc. ex. ver. in ceteris. qz vtile
per inutile non vitiatur. cōcor. l. certi cōdictio. §. quoniā. ff. si cer.
pe. Item qz tortura servi vbi non debet fieri generat inuidiam
tam cōtra seruū testificātē. ¶ Item colligē qz testis examinatus
vbi non debuit examinari non probat vt hic imo nec indicium
d facit ꝺ vt. ff. eo. l. mariti us. secundū vnā lec. qō. no. ¶ † Nemo ad
2 Seruus deponens ꝓ vtraqz parte veritatem dicere debet.

¶ Insolitum. Primi legium concessum pu
pillo circa seruorum questio
nem transit ad macrem ꝛ ad tutorem. b. d. ¶ † Ho.
quod primi legium de inferiore transit ad superiorez.
codeor. j. de primi. scōa ibi: vt neqz. ¶ Casus. ꝛ Seruꝰ vel libertꝰ
minoꝛ extenditur ad quasi dominum vt est tutor vt hic in gloss.
¶ Item quod primi legium quod quis habet propter aliū non
potest intentari contra illum vt hic in fin. quod not. contra Ve
netos volentes qz legatus faciat eis conduci victualia per ma
re de prouincia marchie ad ciuitatem Bononien. et tamen ec
clesia vbi primi legium concessisse dicitur. sed forte faciunt non
2 vt probibeant sed vt sciant ne decipiant. ¶ † Oppo. quod ser
uus ꝓ vtraqz parte debet veritatē dicere cō deponit vt in aut.
sed iuder. §. de epis. ꝛ cle. ergo nedum hic ꝓ pupillo sed etiam
contra eum interrogabitur qō videtur contra. l. precedente. m. in
fi. ꝛ. j. eo. l. pridem. ꝛ seq. Sol. quidam qz in actione tutele est spe
cialc. tu dic qz in tutela est speciale vt domesticum testimonium
etiam seruorū admittatur: vt. l. ler que tutores. §. j. §. de admini.
tu. ꝛ er hoc apparet qz hic torquetur ꝓ domino volente et con
sentiente non contra dominum inuitum ꝛ contradicentem. vt in
1 contrario: vbi autem testimonium domesticum non admitte
c retur tunc nec domino volente torqueretur: vt infra eodem. l. ser
uos.

¶ Seruus torquetur aullo precedente indicio.

¶ Am cognitio. Ad torturam liberi
hominis nō veniunt
nisi precedentibus indicijs verisimilibus. hoc dicit.
¶ Jbi seruꝰ alterius. dic qui dicuntur scire veritatem.
¶ † Opponi. iste tertius videtur innuere quod serui torquen
tur nullo indicio precedente. quod patet quia ipsis indicium
faci ntibus mulier torquetur et sic prius indicium non erat et

a ¶ Sicuti. qō confessio socij criminis contra socium non faciat indicium a dde Bar
in. l. i. §. si seruus. ff. de questio. ꝛ Ange. are. in. l. fina. l. eo. sed contrarium no, per Cy. e
doc. post glo. in. l. fina. §. de accu. ꝛ Ang. in. l. ꝛ si certus. ff. ad fille. ✠ Pau. de cast. consi
cxcv. ꝛ cxvij. quod torqueri potest er dicto femine ꝛ socij criminis. sed Jo. de imo. in. c.
j. de confes. ꝛ per eun. Saly. in. l. fina. j. cod. ꝛ Alexan. consil. cvi. tiij. par. dicunt quod
cōfessio socij etiā
sic contrariari videtur. l. i. in princi. ff. eodem. Solu. vt in gloss
in casibus in qui
que dicit qō bec. l. fm illam intelligitur ꝛ vt hec indicia precesse.
bus potuit inter
rint alias serui torqueri non fuissent vt in contrario. ¶ Sed dicet
rogari non facit
prouectus si precedebant indicia, quare non incipitur a mulie
per se solum indi
re accusata ꝛ ego respondeo quod forte non erant per se sufficien
cium ad tortura
tia ad torquendum libere persone vel relationem faciebat qui in
rē nec tortus. li.
dicium facebat ad scientiam seruorum vnde de illa prius consta
§. ō aduo. diuer.
re debuit vel prius quam principalis torquentur ad testium exa
iu. ꝛ vide hic Cy.
minationem perueniatur: licet indicia sint contra reum. serui igit
ꝛ in. l. iij. §. ad
isti examinati sunt ꝛ cum tormentis qui alias non valet testimo
liam maie. ꝛ glo.
nium. sed quia testimonium debet esse liberi ꝛ non serui. vt. l. quo
idem dic in ho
niam. liberi. §. de testi. ꝛ quia forte metu tormentorum certus est factus
mine decrepite
ideo eius testimonium non est perfectum. vt. ff. eo. l. i. in prin. tor
etatis. l. iij. §. igit
quetur igitur principalis vt veritas lucidius eruatur.
tur. ad fille. idem
dic in clerico nisi
¶ Confessio totti non probat nec indicium facit.
diffamatus vide
Ant. de but. et
a ¶ Scuti. ª Confesso vel cōicto nō creditꝰ de so
quasi omnes l. c.
le nisi euidenter probauerit: ꝛ tunc quia eum appre
j. de ꝓpoſi. Item
hendit penam delicti non euitabit. hoc dicit. ¶ Ho.
adde quod ipu
qō criminoso non creditur de socio. ¶ † Item not. ter. ibi ratio
bes lem⁹ torque
nibus euidentibus. per quem colligē quod nec eius cōfessio fa
tur. glosl. est ꝛ qō
citindicium sufficiens ad torturam. plene examinaui in. l. fina in
ibi no. bal. in. l. si
fine. §. de accusa.
quibus. alias i. l.
cū tabulis. ō bis
qui. vt indi. vide
Bart. in. l. de mi
b ¶ Milites sed. quid an miles ꝓ
debito capi pos
sit vide Bal. in
l. prima. in fi. qui
bo. ced. pos. ꝛ qd
in milite nostri
temporis vide l
tract. de questio.
ꝓ Bart. ✠ Pau.
de leaza. i. c. gra
ui. de ꝓpoſi. vi
de Bart. in. c. ꝙ.
de seruis fugiti. ꝛ
Jac. de bel ꝛ per
eundem Salyce.
i. l. prima. §. de iur.
ꝛ fac. igno. et ibi
post Cyn. dnmi.
Alexan. ite adde
an idem sit in do
ctore qō in mili
te dic qod sic vt
not. Bart. in. l. i.
§. ō aduo. diuer.
iu. ꝛ vide hic Cy.
ꝛ in. l. iij. ad. l. iu
liam maie. ꝛ glo.
idem dic in ho
mine decrepite
etatis. l. iij. §. igit
tur. ad fille. idem
dic in clerico nisi
diffamatus vide
Ant. de but. et
quasi omnes l. c.
j. de ꝓpoſi. Item
adde quod ipu
bes lem⁹ torque
tur. glosl. est ꝛ qō
ibi no. bal. in. l. si
quibus. alias i. l.
cū tabulis. ō bis
qui. vt indi. vide
Bart. in. l. de mi

Nec si mors. Etiā si dece defuncti viu
dē ad a tracta serui libera
ti donati nō indistincte torquētur. hoc dicit. ¶ Sil.
querit qui sint bi qui non torquentur. dic vt in ea. Et
cause quia id quod glosl. dicit in fi. an potuerint dominum inna
re vel non procedit scōm Jaco. but. quo ad penam eis infligen
dam: quia dominum nō iuuissent sed non quo ad torturam ꝓ
pter veritatem occisoris indagandam. Item an indicia debeāt
precedere. ꝛ dic quod sic.
¶ Seruus non torquetur contra dominum nec libertus con
tra patronum.

Pridem. Primo probibet. iecundo ꝓbibi
tum declarat annullando ꝓtra fa
ctum. scōa ibi: vt neqz. ¶ Casus. ꝛ Seruꝰ vel libertꝰ
non torquet in dominū vel patronum vel ꝓ eo. b.
d. ¶ Ultimo glo. colligit qz vbi inuitus quis non dicit testimo
nium non torquetur. ¶ Oppo. qz ꝓ eo possunt torqueri alias
inducta in fauorem retorquerentur in lesionem contra. l. quod fa
uore. supra de legi. Sol. vt in gloss. quod hoc non accedit dire
cto sed ex necessitate ꝛ consecutiue et eo quia testis ꝓ vtraqz
parte debet veritatem dicere vel quod inducta in fauorem non
retorquentur in lesionem vt est quod seruus non torqueatur in
dominum propter eius honorem sed alia inducta propter fauo
rem bene seruantur contra dominum sicut contra ceteros scili
cet vt testimonium domesticum repellatur. ꝛ hac ratione seruus
ꝓ domino non torquetur secundum Jacob. but. fallit in actio
ne tutele quia testimonium domesticum admittitur vt dixi. §. l.
ij. ꝛ ibi no. ¶ Oppomi. quod in caosis capitalibus torqueantur
vt. §. l. i. ij. responso. Solu. vt in gloss. sequen. ꝛ vide que dixi in
contrario.

Seruos. Seruus non torquetur contra do
minum nolentem vel inuitum. hoc
dicit.
1 ¶ Milites ꝛ alij in dignitate positi non debent torqueri.
2 Nobiles ꝛ in dignitate positi plebeiorum penis non sunt subie
cti.

b Milites. b Primo dictum ponit. secūdo exi
pit. tertio dictū extendit. quarto qs
contra quos ad torturam percutiat annecti. quin
to se benuolum puncialibus reddit. scōa ibi: excep.
tertia ibi: quod in filijs. quarta ibi: qō oportet aūt. quinta ibi: hec
cūi. ¶ Casus. † Milites etiā veterani ꝛ eorū filij nequo ceteri in
c dignitate positi etiā precedentib⁹ indicijs no debēt torqri. nisi a
more. in princ. ff. de questio. ꝛ vnam differentiam inter clericū militem vide per Abb.
in. c. i. de cleri. egro.
✠ Nō debent torqueri. Ego amplio vt hoc sit verū etiā si cōsuetudo esset in cōtrariū
qz talis non valet. casus est sing. fm Bar. in. l. oēs iudices. de decur. lib. x. no. Barto.
hic qō habet locū in multibus nostri tēporis. ꝛ hoc expresse firmat Saly. post Cy. i. l.
i. §. de iur. ꝛ fac. igno. ꝛ Aller. in. l. centurip. col. ix. ff. de vulga. ū pupil. ꝛ Roma. singu.
fm meum numerū. cccxx. cinci. mulieres. vbi idē dicit in doctore quod expresse firmat
do. meus Jason in. l. de quibus. col. xiij. verum tū. ff. de legi. ꝛ Barto. in. l. j. §. de aduo.
diuer. iudi. ꝛ mat. bestia. fin. suo. lix. uicip. no. qō legum. doc.

militia ignominiose sint dimissi nec ceteris ad torturā pcedit
nō pcedēt ib⁹ legitimis idicijs. h.d. Supplet. ibi qō in filijs ⁊
2 pceptib⁹. vt. ĵ.c.l. diuo. ¶ No. q nobiles ⁊ in dignitate posi
ti penis plebeioꝝ nō subijciunt vt hic. ⁊ ĵ.c.l. diuo marco. ītē q
a tortura nō est incipiēdū. ¶ Contra pn. op. gl. de. l. si qs alicui
3. ad l. iul. maie. Sol. q̄ illo crīe est speciale. ¶ Op. q̄ a tormē
tis possit ichoari: vt. ff. ad fille. gl. dat duas sol. primā approbat
in duo scdam in. l. ĵ. ītē illud in eo. ti. prima est cōis ⁊ eā sequit
Dy. ⁊ pbat ēe in. d. ĵ. ītē illud. ⁊ pōt esse ratio q̄ 3 seruos ēpre
sumptio q̄ alter ipsoꝝ fuerit vel sciverit. hinc est q̄ puniuntur
si dominū nō iuverūt vt. c. l. ĵ. ĵ. hoc senatus. cū seq. ¶ Op. ijō. de
l. ĵ. 3. ro. Sol. q̄ ibi precesserunt indicia vt ibi dixi.

¶ Tortura locū in cā ingenuitatis ⁊ in qōne partus suppositi ⁊ qui possint torqueri. ⁊ nu. seq.

Super statu. Primo dictū. scdo rō. se
1 cūda ibi nec aliēa. ¶ Ca
sus. † In cā igenuitatis ad torturā pōt pueniri. h.d.
2 ¶ No. ter. ibi aliene sordide stirpes. ¶ Quero an
idē sit in qōne ptus suppositi. dic q̄ sic vt in glo. ⁊. ff. c. l. extraneo
3 ĵ. ō qōne. ⁊ ad hoc pōt etiā ter. iste adaptari. ¶ † Quero q̄ sunt
istiq̄ torqueri pñt. ⁊ clarū est q̄ serui in qōne partus suppositi
nō de his ignar⁹. Sz in cā igenuitatis vel libertinitatis dic aut
q̄ est de possessione aut de pprietate. prio casu ipsemet pōt tor
queri siue interrogef simplr de possessione siue de mō ⁊ qualita
te: q̄ de facto suo interrogari dz q̄ ficri pōt: vt. ĵ. c. l. interroga
ri. ita loquaf. ĵ. de lib. cā. l. eā. ⁊ ita dz intelligi hec. l. fm Ja. but.
scdo casu ipse nō pōt torqueri: vt. ff. c. l. de minore. ĵ. ĵ. fi. antē nō
esset questio de pprietate ingenuitatis ĵz de pprietate serui inter
dominos tūc torqueri pōt: vt. ĵ. eo. l. quoties. ⁊. l. sequē.

Cum testāmēto. Snp falsitate te
stāmēti pōt seruꝰ
bfāltatis torqri et fi ei libertas sit pñta. h.d. Opo.
q̄ I caput dñi seruꝰ vel libertꝰ nō pōt torqri: vt. ĵ. c.
l. seruos. So. q̄ illud in casu certi hic dubijs: q̄ declara vt in gl.

¶ Nobiles ⁊ in dignitate positi nec penis plebeioꝝ nec que
stionibus sunt subijciendi.

2 Macula filij an noceat nepoti.

Duo. Prouidetū. scdo limitat. tertio ampliat
scda ibi: si tñ. Tertia ibi: in decurionib⁹
aūt. ¶ Casus. † In dignitate vel feminētia positi ⁊
eoꝝ liberi vsq; ad pnepotes nec penis plebeioꝝ nec
qōnibus dñt subijci. si tñ pcedēs in gradu est aspersus aliqua pu
doris macula nec ad cū nec ad sequētē in gradu porrigit priui
legij prerogatiua. h.d. ¶ No. potissime hāc vltimā prē. ¶ Cō
tra primū op. q̄ hoc priuilegiū etiā ad liberos p nepotū exten
daf. vt. ff. de pe. l. minores. ĵ. liberos. ¶ Glo. ĵ. hic fatef ĵ. ĵz gl. illū
ter. restringit p istū. ⁊ istud verius q̄ cōgruētius est vt vniuersa
liter vel indefinite plata restringant p spāliter plata q̄ econtra
vt. l. vt gradatim. ĵ. ĵz fi lege. ff. de mune. ⁊ bono. ¶ Nec ob. ff. de
verb. signi. liberoꝝ. q̄ ibi tractatur de iure cōi: hic de priuilegio
2 ĵ cōe. hec sequunt cōmuniter oēs. ¶ † Op. q̄ō macula filij nō no
ceat nepoti. vt. ff. de sena. l. emancipatum. de interdi. ⁊ re. l. ijō et
licet glos. ff. de ambab⁹ simul opponat tñ diuerse sunt solutiones
nā. l. ijō loquif quātū ad acgsitiōes nō quo ad bonorū vel digni
tatū priuilegia. ad. l. aūt emācipatū. rñde tribus modis vt in glo.
⁊ pria vera. ⁊ hoc vsq; ad ver. sed fi filius. ibi gl. format vnā que
stionem ⁊ solvit vsq; ad finē. ¶ Oppone. tunc extra de. l. vulgo.
ff. de sta. bo. cū seq. Solu. q̄ō ille in aspsis macula naturali nō in
aspersis macula accidentali. ¶ Cōcludamus ergo oia pdictasic
aut filius est aspersus macula naturali ⁊ tūc nec ipse nec per eum
tāsit priuilegiū dignitatis in nepotē. vt. d. l. vulgo. cū sequ. ⁊ ita
pōt et ista. l. intellig it. facit. l. fi q̄ illustris. ĵ. ĵ. ad officia. ⁊ de na.
lib. l. fi. ¶ Aut filius est aspersus macula accidentali de qua lo
quif glos. hic posita. ⁊ tūc aut querit an nepos gaudeat priuile
gio ex persona aui aut pris aut vtriusq;. ¶ Primo casu ex per
sona bz priuilegiū si in eius via fuit cōceptus non postea. vt. d. l
emancipatū. in. ĵ. ⁊. ijō. rñso. ⁊. ĵ. de dignit. l. fignato. li. vī. ¶ Se
cūdo casu dic aut nepos fuit cōceptus añ aspersionē pris ⁊ tunc
q̄ bī p nato ex eiꝰ persōa retinet priuilegiū aut fuit cōceptꝰ post
aspsionē ⁊ ex illi⁹ psona nō bz priuilegiū q̄ nec tūc pris filius p
se bz iō in aliū trāsferre nō pōt. ⁊ hoc totū. pbaf in. d. l. emācipa
tū. ⁊. l. filie. in co. ti. ¶ Tertio casu apparet ex ĵdictis qd dicen
dū: q̄ si añ aspsionē macule ⁊ in vita aut fuit cōceptus ex perso
na vtriusq; pōt priuilegiū habere a⁹ secus imo possibile est q̄ō
priuilegiū nō habeat ex alicuius eoꝝ psona puta si post mortē
aui ⁊ aspsionem macule filij conceptus et hoc in priuilegijs in a
lijs vero acquisitionibus dic vt in. l. duo fratres. ff. de iure pa.
cū ibi no. ¶ Ad vltimam partem oppo. glo. q̄ō filij decurionū
nō habeāt hoc priuilegiū vt. l. moris. ĵ. iste. ff. de penis. Sol. vt
in gloss. ¶ Ultimo querunt docto. an decuriones siue consilia
rij nostri ten poris ª habeant hoc priuilegiū. ⁊ dicunt q̄ō sic vt. l
vulli. ff. quod cuiusq; vniuer. ⁊ de verb. signi. l. pupillus. ĵ. decu
riones. ⁊ hoc sequitur Cy. hic ⁊ Jaco. butri. ŝ. cod. l. milites. sed
hic in lombardia non seruatur.

¶ Seruus torquetur si de eo inter duos questio oriatur.

Toties. ui pōt ipse torqri. h.d. ¶ Op. gl.
de. l. ex libero. ĵ. fi. ff. eo. ⁊ sol. duob⁹ modis primo q̄ō
ibi in petitione hereditatis. hec est ĵ. l. seq. Scōo q̄si
illa corrigit ⁊ male q̄ dē ea nō apparet fi ibi ponas recte casum
dic ergo vt ibi no. vez q̄ vbi nō de dñio seruī: ĵz de alia re ipsius
possessōis ⁊ non hereditaria erat. q̄ō secus si fuisset hereditaria
q̄ tūc corrigeret p. l. fi. ĵ. eo. ¶ Opp. ħ. de. l. de minore. ĵ. fi. ff. eo.
Sol. q̄c de dñio inter duos extraneos inuicem cōtendentes: ibi
de dñio inter ipm q̄ se dicit ingenuū ⁊ esse q̄ dicit suū est seruū. et
sic ibi q̄ō de pprietate ingenuitatis ⁊ seruitutis. secus si esset de
possessione tantum: vt. ŝ. eo. l. super statu. ⁊ de li. causa. l. eam.

¶ Heredes serui hereditarij inter se contendentes torquent.

Hoc q̄ō placet. Primo rationē āren
tis nō obstare ost ēdit
pariter qōnem decidit scdo ad decisionē finale indu
cit scōa ibi: cū nec. ¶ Casus. † Si q̄ō sit inter duos se
contendētes heredes serui hereditarij pōt torqueri. si aūt inter
duos se fatentes coheredes q̄ō sit an res aliqua sit hereditaria
serui iure isto torqueri nō poterāt cū seruus cōis ex casu homi
cidij. p vno ĵ. alterū nō possit torqueri. h.d. ¶ Casum in termi
nis incipe inver. cū te. ⁊ p suppletionibus vide gl. ¶ Op. quod
serui hereditarij inter coheredes possint torqueri si q̄ō sit de re
que dicatur hereditaria: vt. ĵ. eo. l. si Sol. q̄ illa corrigit istam vt
i gl. ¶ Op. extra gl. q̄ imo añ. l. fi. ĵ. eo. idē esset: vt. l. si. ĵ. fi. ŝ. fnia. ŝ.
de iure deli. Solu. q̄ ibi inter coheredes non erat questio: sed in
ter creditores ⁊ legatarios ex vna parte ⁊ heredes ex alia. alias
dicit q̄ licet illa sit prior in ordine posteriori fuit in cōpilatione.
¶ Op. contra fi. huius. l. de. l. extraneo. ĵ. q̄ō congruit. ff. eo. ⁊. ff.
cōi diui. l. de cōi. Sol. vt in gl. fi. ¶ Cōcludeigit q̄ seruus cōis
ex cā hereditaria in quatuor casibus pro vno dño contra alium
pōt torqueri scilicet in cā hereditaria: homicidū cedis ⁊ cōis ne
gotiū. si aūt sit ex alia causa cōis negotiū solū in tribus vltimis.

¶ Seruus pro dño quando possit torqueri.

2 Famulus potest esse testis pro dño preterito.

Seruos. Nedū p dño pñti sed nec p̄terito
seruꝰ pōt torqueri. h.d. ¶ Et sic
collige q̄ in casibus in quibus pōt torqueri pro pre
senti pōt ⁊ fortius p preterito. ¶ Sl. op. q̄ preteritus
status nō inspiciat: vt. l. cui. ĵ. affinitas. ff. de postu. Sol. vt ibi
no. ¶ Quero q̄ sit rō huius. l. Rñ. vt in prin. glo. ⁊ facit. l. ista ⁊
alie q̄ allegant in gl. arg. q̄ is q desijt esse alteri domesticus non
possit in cā illius testificari sicut nec prius poterat: vt. l. ēt. ŝ. de
testi. Oō fatenf doc. q̄ō reuerētia remanet vt in seruo manumis
so vel filio emancipato: vt. ŝ. ca. l. seruos. ⁊. ff. eo. l. ĵ. ĵ. si seruus. ĵz
vbi debita reuerentia non remanet tūc posset: vt. ff. eo. l. ĵ. ĵ. item
2 nummio iuliano. ⁊. ŝ. e. l. seruos. ibi ppzñ ⁊ idubitati ⁊c. ¶ † Et
sic inquit q̄ famulꝰ q̄ a dño cui famulabat recessit potest esse
testis in cā illius etiā de ĵ tractu celebrato tpe quo ei famulabat
⁊ ex hoc aduocati facūt cautelā q̄ vt familiares possint testifi
cari fingunt eos per mēses añ licētiari. ĵz dicit Ja. bu. q̄ fi. scirek
q̄ ob hāc cām facer ēt idonei testes nō essent q̄ adhuc familia
res censent. ar. l. pe. ŝ. de adul. ⁊. ff. eod. l. ĵ. ĵ. fi seruus ad hoc. et ĵ.
seq. ⁊ forte fictio ista posset ꝑhari ex eo q̄ ex post facto reuertitur
ad fibi famulandum cā finita. arg. l. fi quis. de adul. ⁊. ff. qui. mo.
pig. vel hypo. fol. l. sicut. ĵ. supernacuum. ⁊ de acquir. here. l. fi is
qui. ⁊. ŝ. de nat. lib. l. quis. ĵ. ⁊ quid de subeunda.

¶ Seruus q̄ō de suo facto torqueri possit. ⁊ nu. seq.

Interrogari. Vbi ō scō seruī q̄rit ipse
pōt torqri. h.d. ¶ Que
rit gl. an iudicia sint necessaria. ⁊ sub dubio forte dicit
q̄ nō p. l. cū pbatio. ff. de pba. ĵz illa hoc nō declarat
⁊ ibi gl. ĵz ĵ ppter regulā positā. ff. eo. l. i. ĵ pn. ¶ † Potes p cō
cor. dicere. ⁊ ex hoc declaratione materie q̄ interdū seruus inter
rogat de suo facto: iterū de alterno. prio casu aut negate ⁊ tunc
ex nō creditur sed ad tormēta recurrit ⁊ tūc indicia sunt necessa
ria: vt. d. l. j. aut fatef: ⁊ tunc aut eius confessio sibi soli est preiu
dicialis ⁊ ei statur etiam sine tormētis: vt. ŝ. de lib. cā. l. eā. aut al
teri q̄ sibi: ⁊ tunc aut alia sunt indicia cū eius cōfessione concor
dantia. ei stat etiā sine tormētis: vt. l. quero. ĵ. ħ. ff. loca. aut non
sunt alia indicia ⁊ tūc eius ĵfessioni sine tormento non stat: vt. l.
cū probatio. ff. de ꝓba. Er fi dicas si nō sunt alia indicia ergo
fine indicijs torquebit. ĵ. d. l. j. ff. eo. rñdere possum vt in gloss in
d. l. cū pbatio. vel q̄ veritas puto fateri contrariū. vt in hac glo.
¶ Nec ob. l. j. ff. eo. q̄ ibi ĵ negante hic ĵ q̄tente qui tō solum
torquet q̄ vilis ⁊ abiectus. bī vt in auten. de testibus. ĵ. fi vero
ignoti. col. vij. ¶ Scōo aut casu ĵz cōtra reum erigant indicia
in criminalibus. vt. d. l. j. in prin. tñ cōtra testes seruos siue in ci
vilibus siue in criminalibus nullū ex igo indiciū nisi solus pre
sumptionis

sumptionis scientie veritatis: vt. ĵ. eo. l. fi. ⁊ tunc propter ei⁹ vtili
tatem non admittitur ad testimonium sine tormentis ⁊ inopia
probationum emergente stabitur in ciuilibus eius dicto salte⁊
vt vnius: vt. ĵ. eo. l. fi. ⁊. ŝ. de iure delibe. l. fi. ĵ. licentia. in crimina
2 libus autem indicium ad torturam solum faciat ª vt. ŝ. eo. l. ijō. et
ita intelligenda est glo. que incipit sine loco. in fi. ff. de testibus.
l. ijō. ĵ. lege iulia. ⁊ hoc in casibus in quibus interrogari pōt quos
vidisti. ŝ. eo. l. j. quando autem testes liberi veniāt torquendi di
cam. ĵ. eo. l. fi.

¶ Decuriones quando torqueri possint. ⁊ nu. 2.

Decuriones. Primo dictū pōit. scō
1 tio a dicto excipit. scōa ibi: q̄ quidē. tertia ibi: maie
statis. ¶ Casus. † Decuriōes phibent torqueri nisi
contra principalem vel rempublicam dicantur moliti pena ca
pitis imminente iudici in contumeliam ordinis torquēti. h. d.
2 ¶ † Quero quando in contumeliam ordinis dicitur fecisse. Re
spondeo in contumeliam dicitur fecisse si sciuerit eum decurio
nem esse: ar. l. cū qui. ĵ. fi. ff. de iniur.

¶ Virtuosi priuilegijs remunerantur.

Nihil. Primo dictum. scōo ratio. tertio exten
sio. scdm. ibi: habeat. tertia ibi: idē est
¶ Casus. Nec gratia nec pecunia inder debet inno
cētes vel dignitate munitos torqre ⁊ memorie pristi
ne dignitatis prodesti. h.d. ¶ Not. ter. ibi habeat ⁊c. ex quo no.
q̄ priuilegijs debēt virtuosi remunerari. ꝛcordat. l. ⁊ virtutū. ŝ. ō
statu. ⁊ ima. ¶ Not. etiā ter. in fi. v. vbi habes q̄ō pristina digni
tas hominem facit reuereri glo. vide per te.

¶ Serui hereditarij pro quib⁹ reb⁹ possint torqueri. ⁊ nu. 2.

3 Confessio in questione facta an faciat plenam probationem.

4 Questio quid sit: in qua causa baberi possit ⁊ quando ad eam perueniri possit. ⁊ nu. 5.

6 Indicia legitima que sint: ⁊ an vnicum sufficiat. ⁊ nu. 7.

8 Indicium quot testibus probetur.

9 Copia de indicijs est parti fienda.

10 Testes recipiuntur ad offensam testibus publicatis in causa cri minali.

11 Attestationes super indicijs non nocent reo non citato sic vt pos sit torqueri.

De tormētis. Prio iuris nouidispōsi
tio. scdo illi⁹ limitatio ⁊
declaratio. scōa ibi: ⁊ littere. ¶ Casus. † Serui bfāl
tarij gubernationē rerum habētes pōt torqri siue sit
q̄ō de hereditate siue rei hereditaria nō obstante q̄ō eis libertas
sit legata. h.d. ¶ No. ex fine q̄ sacz calūnie pstat q̄ torqri seruū
2 petit. ¶ † No. ibi ⁊ licere seruos q̄ tūmō ⁊c. nā p eū videnf oēs a
lijs limitatij q̄ dicūt simplr q̄ō serui hereditarij debēt torqri itel
ligaf de bis q̄ res ad regēdas detinēt vt hic. ⁊ hoc potissime pp
limitatiua tūmō q̄ ceterorū nō similiū est exclusiua: vt. l. ita pu
dor. ŝ. de adul. ¶ Opp. q̄ō p q̄ōne rei hereditarie nō torqueaf:
vt. ŝ. eo. l. ħ. q̄ plz. Sol. q̄ō hec illā corrigit vt in gl. j. ¶ Op. q̄ō
seruī ⁊ libertati donati nō pariter torqueant q̄ serui acri⁹ quaz
liberi: vt. ff. eo. l. statuliber. Sol. q̄ō parificanf quātū ad torturā
vt hic sed nō quātū ad qualitatē ⁊ quantitatē vt in ĵ tio hoc vult
hic gl. vj. ¶ Opp. q̄ cōtra dñm seruī nec liberti possint torqri:
vt. ŝ. e. l. j. ⁊. l. seruos. Sol. q̄ō hic spāle vt in seq. gl. in pn. ¶ Op.
b q̄ de statuliberis nō sit in cā pecuniaria habēda q̄ō: vt. l. diuus
ĵ. fi. ff. eo. dicit gl. q̄ō hec corrigit illā q̄ intelligit q̄ō in casu bu
ius. l. nō extra. ¶ Op. de. l. ex libero. ĵ. fi. dicit gl. q̄ō hec corrigit
illā q̄ō nō est verū: nō dic meli⁹ vt not. in ĵ tio ⁊ dixi. ŝ. eo. l. quo
ties. ¶ Quero de quo iuramēto hic loquaf. dic de calūnie vt in
gl. ⁊ etiā veritatis. pstito seruis: vt. l. fi. ĵ. licētia. ŝ. de iure delib.
3 ¶ † Quero an per ĵfessionē in qōne factā fiat plena pbatio gl.
hic variat. dicit tū aduertēdū q̄ō q̄nq; qs cōstet ĵ se: q̄nq; cōtra
alīū. si ⁊tra se pbationē nō facit nisi in ea pseueret: vt. ff. eo. l. j. ĵ.
diuus. ⁊. ĵ. q̄nis. ⁊. ĵ. fi qs vltro. ⁊ q̄si dicaf pseuerare. ¶ Itez ⁊
c si nō pseueret q̄d fit fiendū plene scripsi in. l. fi quis. ŝ. de custo. ⁊
d erbi. rc. fi contra alium de hoc est questio nam videtur q̄ efficacissimam probationem faciat: vt. ff. eo. l. edictum. in contrario fa
ci tquia si non cōtra se minus cōtra alīū: ⁊ q̄ ratio posita in. ĵ.
e questioni. est gñalis quo ad oēs: ⁊ pro hoc. ff. eo. l. in princ. ⁊. ĵ. j.
doc. hic ⁊ Cy. dicūt q̄ pseuerare tenef q̄ fragilis res est vt. ŝ. ĵ.
questioni. ⁊ nihilominus in perseuerante dicūt inspiciendū an
talis fuerit persona q̄ potuerit sustinere tormenta necne: vt. d. ĵ.
q̄ōnī. ⁊ cū sustinere potuit efficacissimā facit pbationē: vt. l. edi
ctū. ¶ Ego assentio in liberis ⁊ in seruis in ciuilib⁹. sed in cri
minalib⁹ in seruis dubito ppter. l. ijō. ŝ. eo. tit. que post torturaz
seruoꝝ vult torqueri principale ppter inuestigādam veritatez
Sed potes dicere q̄ō ibi ĵfessiōes seruorum nō erāt vndiq; clare vel vbi vnus tātum fuerat: vel q̄ō etiam si plures fuissent ser
ui rei⁹ ad torturam deberet poni quia in criminalibus seruus
4 solum facit indicium vt dixi. ŝ. eod. l. interrogari. ¶ † Nunc ap

De questionibus. 233

a ¶ Solum faciat. que idicia ad torturā sufficiant dic q̄ō est in arbitrio iudicis Aller. ⁊ post Bar. in. l. fi. ff. de questio. per. l. milites. ĵ. opz. c. ti. ⁊. l. de minore. ĵ. tormenta. cod. ti. Bal. in. c. j. vī. col. de pa. Anto. de ca. in trac. tor. vj. q. v. vide Aller. ĵ. fil. xlj. q. parte. ⁊ Bal. in. l. ijō. j. col. ŝ. quoꝝ ap. nō reci. Aller. ĵ. fil. lxxvij. j. parte. Itē adde quot indicia probent Spec. in tit. de comp. ⁊ ven. ĵ. vj. in fine.

b ⁊ Questio. vi
dētur duo per ea q̄ notāt in apos. ad istū posti cū in
l. j. nu. ijō. in apos. til. in versic. fm
qualitatem pso
ne. ŝ. an seruꝰ ex
suo facto.

c ⁊ An confessio in questione facta. tu dic vt per Salyce. in. l. fin. ŝ. de probatio. et Aller. ā. in. l. vnic. ĵ. cognituruz. ff. eo. ⁊ in. l. ĵ. ĵ. que
stioni. ⁊ ibi bar. eo. titulo.

d ¶ An semel tor
tus. adde Bart. in. l. vnius. in. ĵ. rcus. in princi. ff. de questio. Dyn. in tractatu de q̄
stio. versi. quid si aliquis fuit semel torꝰ. ⁊ bal. in. l. milites. ŝ. c. per Aller. ā. in cō
sil. cxxix. ħ. par
te. ⁊ in. l. j. ĵ. diuus. ad fin. ff. de questio. ⁊ Ange. aret. in. l. j. ĵ. fi. ff. ad fille. ijō. q. q̄ō semel torꝰ non debet iterum torqueri et hoc sentit bal. in. c. iniuria. xvij. colum. versicul. quero vtrum semel tortus. ō pa
sur. fir. oum dicit quod tortus semel vel bis non debet iterū torqri sine nouis indi
cijs: imo fi vltra bis torqueatur punitur pena ca
pitis vt dicit bal. in. l. decuriones. eod. ⁊ in. l. j. circa medium. ŝ. de pe varica. ⁊ Angel. vbi supra. Lard. quinimo cautius est q̄ō torqueatur bis quam semel acrius cum tortus leuit nō posfit mori i tortura

¶ Que dicātur legitima indicia

dic q̄ō tortura dak ex indicijs etiā minoribus q̄ō sit semiplena pbatio. ita no. Dau. de ca. in. l. ħ. ĵ. j. ⁊ ibi Aller. col. ħ. ad fi. ff. fi er nota. causa agak. pro quo alleg. glo. fing. fm eum ibi in l. cum probatio. in versi. deficit. ff. de ꝓba. ⁊ no. Bal. in. l. j. col. ħ. ver. ve
niamus ad indicia. ff. eo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Per duos testes. addesoci. consi. cxviij. inci. visis narratis pūcti. versic. postremo. circa medium. in prima parte char. clxxxv. quod indiciuz vt sit sufficiens ad torturam per duos testes prius constare debet.

b ¶ An de indicijs. adde l. custodias. ¶ ibi glos. Barto. Angel. ¶ iuno. ff. de publi. iudi. ¶ no. in. c. qualiter ¶ quando. de accus. ¶ Barto. ¶ alex. in. l. fi. ff. de qō. quod indiciorū copia edi debet reo vel eius aduocato liczea non data adiudicato non vitiet pcessus ipso iure vt ibi sed quando non datur reo pcessus non valet ipso iure secundum ange. areti. vt. ff. per. d. c. qualiter et quando. quod est verum nisi in 7 quisitio sit reneūm ordinariuz vt quia sit ex forma statuti pmissa. itez nisi inder inquirat ex meo officio secūdū angel. in. l. si vacantia. ff. de bon. vac. lib. x. ¶ Ancto. debut. in. d. c. qualiter ¶ quādo. ¶ Item nisi procedatur ad denunciam iudici fm ang. in. d. l. si vacantia. ¶ Angel. ubi. ff. ¶ an. de cana. in tract. tormentorū. xviij. quesito. Itez nisi capt⁹ sit bō male fame qz ei non est danda copia inquisitionis et testium super fama sed aliorum a indicioum sic secundum ang. ferra. in addi. Angel. aret. versicu. Itez aduertas qō non. alleg. Bulg. de suza. in tract. maleficijs in rubric. quali. ff. inquisi. 9 ¶ Bandi. in tract. b suo in rubri. quō modo cog. ō ma. li. ff. vbi etiam dicit quod captus antequā torqueatur et inquiratur potest petere cōpiam indicioruz vt probet cōtra ea ¶ illa tollat et inder non debet vltra procedere tunc debet copiam ¶ cum ad probandum admittat quod no. ¶ sing. vbi per alex. consi. xli. ij. parte. Item adde quod sic o pia indicioruz sit petita per reum ¶ sint per iudicem lecta ¶ tandē reus ea dixerit esse falsa nō tenetur inder in syndicatu si reū posuit ad torturā sec⁹ si reⁿ petierit terminū ad purganduz ea contrarijs. ꝓbatiōibus. alex. cōsi. lxv. i. parte.

c ¶ Die qō triplex. adde l. abolitio. ¶. l. seq. ff. ad tur. ¶ ibi per glo. q⁹ vna dicit publica. ¶ adde l. libellorum. ff. ff. de accu. qō alia est legalis. item adde l. intervenientē. ff. eo. ti. qō alia est priuata ¶ vt plene per bar. in. d. l. aut priuati. ff. triginta. ff. ad tur. in text. alle. ¶ in fine de aboli. ff. in prin. vbi plene loquitur. Item adde no. ff. q. j. phibentur. item adde no. in. d. l. si conuenerit. ¶ ibi p bar. ff. de re iu. ter. est singu. quē alle. glo. in. l. qui accusare ff. de eden. vide text. ¶ ibi per bar. l. l. vbi ff. de fal. item vide Jaco. de bel. in. l. faciliter. j. eo.

d ¶ Abolitio. ad intellectū huius. l. adde bar. in. l. si marit⁹. ff. negauerit. ff. de adult. et adde quod dixit. d. alex. in. l. libellorum. ff. ff. de accu. ¶ per cum in. l. j. circa prin. ff. de iniu. item vide bar. in. l. transigere. in fi. ij. col. ff. de transactio.

indicia emergentia vt. l. vnius. ff. j. ff. eo. qō plene examinauit in l. si qs. ff. de custo. ¶ exhib. rei. 10

e ¶ Et quo colligat Bar. in. d. l. vnius. q⁹ post publicationē testiū in cā criminali possunt testes recipi ad offensam. Quod intelligendū est super nouo capitulo nō super codē. ¶ ista fuit mēs Bar. alias eius dictum non inferretur ex verbis predictoruz doc. qui de nouis indicijs emergentibus loquuntur. ¶ pro hoc facit qz regula generalis ¶ simpliciter loquēs tradita est vt testibus publicatis alij nō recipiantur vt. ff. de testib. auf. qui semel. in eo ergo in quo nō mutatur statu nō phibef vt. l. ꝑcipimus. in fi. ff. de appel. ¶ sic super diverso capitulo non antiquo pōt testes pduci quod est vtile vbi accusator nō omnia incumbētia capitulasset. Ad defensam vero quecunqz tempore ante sniam pōduci possunt vt. l. vnius. ff. eo. ti. quinto. ¶ post sniam inder potest de euidenti innocentia rei probationes recipere ¶ executionē differre ¶ principi rescribere. vt. ff. ff. c. l. i. in fi. ¶ Quero vltimo an iste attestationes super indicijs nocēt reo nō citato vt torqueri possit. ¶ dico qō nō per. l. si quando. ff. de testi. ideo iudices cauti ante inquisitionem recipiūt informacionē testiū ¶ in scriptis predigūt ne postea dicāt cōtrarū. ¶ informatione habita formāt inquisitionē et si pena sit corporalis citari faciunt inquisitum re non verbo ne fugiat. arg. ff. de exhi. re. l. nulli⁹. ¶ ibi dixi ¶ postea cū faciunt respōdere inquisitiōi. ¶ si neget iterato examinant testes eo citato et in iudicio veniente vt testes videat iurare ¶ pōt ipse vel eius aduocati interrogatoria facere. vt. ff. de ꝓb. adulte. l. si ꝑsultauerit. ff. questionē. ¶ iste attestationes nō pme preiudicāt ei nō in toto si plene ꝓbāt vel quo ad contrariam si sufficientia faciunt indicia et hec sufficiant de presenti materia.

De abolitionibus. Rubrica.

1 ¶ Abolitio quid sit ¶ quotuplex. ¶ nu. seq.

1 ¶ Continua rubricā vt in gl. ff. vsqz ad v. ¶ habef. ¶ illo verſiculo. ſqro quid ſit abolitio ¶ dicit in ea. gl. in verſi. ergo. vſqz ad fi. ¶ Itē quero quotuplex ſit abolitio. ¶ dicitē triplex. vt in d. v. habef. qō latius declara. nam alia eſt legitima qz ipſo iure fit vel cōcedit a lege in duobus caſibus. primo qñ moritur accuſatus. nam tunc tollit crimen ¶ inſtantia. vt. ff. ſi re. vel accuſa. mor. ſu. p totū. de quo plenⁿ ibi dixi in. l. fina. ¶ Secundo qñ econtra morit accuſator. ¶ tunc crimen non extinguit cum viuat crimino⁹ ſus ¶ inſtantia ſuſpendit. ideo alius admittitur ad proſequendū cauſam inchoatā. j. xxx. dies tñ. vt. l. liberorum. ff. de accuſa. ¶ Ad noua aūt accuſationē inſtruendū. b3 tps naturalis tali accuſationi pſtrū vt ſcripſi. ff. de accuſati. l. q de crimine. ſ cōa op. ¶ Alia eſt publica qz ob publicā lniaz concella. ¶ hec eadē appellat gnalis qz gnaliter oēs cōcernit non ob generalē lniam cōceſſa. bāc. n. cōcedit princeps qz filⁱ⁹ ſibi eſt natus vel pp. ſperos ſucceſſus quos habuit cōtra barbaricas nationes quas deuicit ¶ de bac habetur. j. titu. j. c. hec crimen non extinguit ſed cognitionem ſuſpendit. ideo poſt feriās indictas ad cām redif infra. xx. dies ¶ ex eadē inſtantia. vt. ff. ad tur pil. aut priuatum. ff. fin. 3

¶ Alia dicitur priuata quia tñ accuſatorem et ſic priuatam perſonam concernit ¶ hec a principe vel a iudice impetratur ¶ cā cognita ¶ parte preſente conceditur. vt. j. in nigro. l. ij. ¶ fi. ¶ hec crimen non extinguit ſed accuſationem tātū vt accuſator amplius non audiatur. vt. j. l. i. niſi impetraverit abolitionem. vt ea. l. fin. ff. qui impetrauit penam turpil. cuitat vt in prin. huius glo. no.

1 ¶ Renunciantiaūi non datur regreſſus ad idem.

Reſes. Primo ponit vnū dictum qñ abolitio accuſatiōis impetrat. ſcōo ponit aliud quando abolitio conceditur. ſeda ibi: ſupplicatione. ¶ Caſus. Accuſatio cuius abolitio eſt cōceſſa a ꝑſide nō repetit niſi a principe impetretur. b. o. ¶ Mo. qō gs nō redit ad id quod renunciauit. ¶ Oppo. quod imo rediri poſſit abſq; abolitionis impetratione vt. j. titu. l. i. Solu. vt in gloſſ. j. quia ibi in publica que ſolum cognitionem differt: hic in priuata que accuſationem licet non crimen extinguit: vt diuerſitatis ratio eſt qz publica conceditur inuito accuſatore ¶ abſq; interpretatione priuata eo interpretante et ad finem deſiſtendi. Oppo. 2a ſecundam partem quod non ſic ī diſtincte audiat g abolitionē abolitiōis ſpetrauit. vt. ff. c. l. aut. xxx. Sol. vt hec ītelligatur fm illā vt hic in gl. ij. hic poſita.

¶ Abolitio priuata a iudice conceditur.

2 Juder inquirere ¶ teſtes examinare poteſt etiam pace facta inter actorem ¶ reum ¶ nu. ¶.

4 Abolitio quibus conceditur. ¶ nu. ſeq.

Abolitio. Primo declarat er qua cōcā ōnegaf vſqz ibi: ibi aūt. tertio a pdictis ſercipit. Causus. ¶ Abolitio ꝓuata ꝓcedēda ē a iudice cā cognita ¶ nu. ſeq.

iuſte denegat qñ per calūniam ad accuſandū proſiliit imperator vel a reo corruptus fuerit niſi ve ſuā vel ꝓtū iniuriā proſecutus fuerit. b. o. ¶ Mo. ex prima parte qz abolitio eſt cōcedēda
2 aduerſa parte preſente. ¶ Mo. ex ſecunda parte qz licet pendente accuſatione accuſator faciat pacem ¶ remiſſionē, accuſato inder pōt ſuper narratis in accuſatione inquirere vt bic in ter. mī dicit ſe aduerſus ꝛc. ¶ hoc operatur fauor reipublice cuius intereſt maleficia non remanere impunita. vt. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. in fi. vz tū remiſſio vt remittēs amplius ad accuſationē non redeat ¶ ne reus habeat pro cōfeſſo vt. ſ. de tranſac. l. tranſigere. fm Bar. ſyl. ¶ Ly. ¶ an iſte ter. vēdicet ſibi locum in crimine priuato ſcripſi in. d. l. trāſigere. ¶ Et ex his ſume bonū ar. vt inder poſſit ſuper crimine examinare teſtes etiā a parte non productos pro veritate inquirenda. ¶ pro hoc facit. ff. ꝺ queſtio. l. i. ſ. fi quis vltro. ¶ de penis. l. fi non defendantur. licet in caſu libertatis ¶ ſic magis fauorabili loquat. ¶ Mo. ex tertia parte qz ſuā iniuriā pſequētibus facilius parcitur. Item qz facilius cōcedit abolitio accuſanti cognati cū extraneū. ¶ Op. cōtra p mā partē qz abolitio a principe nō a iudice debeat impetrarivt ī. l. pri. in fi. Sol. qz illa de abolitione abolitionis: hic accuſationis. ¶ Op. qō abolitio nō ꝓcedat etiā ſuā iniuriā proſequētib⁹ niſi concurrant ea que dicūtur. j. l. pri. Sol. vt in glo. fi. que conſitetur vt hec intelligat ſecundum illā. ¶ Quero an per calumniam accuſantibus licet ſuā iniuriā proſequere nf abolitio concedatur. ¶ dic quod non vt in ea. glo. ¶ Quero quis ſit inder cō
petens. ¶ dicit glo. ꝯ. quod ordinarius nō delegatus vt. ff. ad tur pil. li. ſ. abolitio.

1 ¶ Liber in teſtem productus torqueri poteſt.
2 Crimem patrie oppugnate eſt maieſtatis leſe.

a Fallaciter. a Per calumniā accuſanti ñ debet abolitio ꝓcedi nec etiā mēte ſincera accuſanti ſi reus iā fuerat carceratus vt aliquod grauamē corporale paſſus niſi cōſentiat ī petrāti ¶ poſt tortura teſtiū non debet concedi nec etiā in crimi-
1 nibus hic enumeratis. b. o. ¶ Mo. qō liber homo ꝓductus ad teſtimoniū torquef. circa qō vide q⁹ dixi. ſ. ti. j. l. fi. ¶ Mo. ex fi. q⁹ reus habet ſe purgare. ¶ Contra qō op. glo. de. l. ci qui. ff. de pba. dicit glo. q⁹ hic ſpeciale qz forte erat diffamatus vel ſuſpect⁹ de criuine fm Ly. circa quod vide quod dixi in. l. vbi. ſ. de fal. fortetamen
2 ¶ Item no. gl. ſuper ver. predicta que vult q⁹ crimen patrie oppugnate vel prodite ſit leſe maieſtatis qō no. quia. ll. allegate in glo. hoc non probant ſed caſus videtur prima facie in. l. pe. ff. ad. l. iul. ma. ꝓ qua faciunt. ll. ibi alle. in glo. ſimiliter ¶ iſta cum hic ponat vt ſpecies differentes vt. pbat diſiunctiua inter ea poſita Dic ergo aut prima prodītur vel oppugnatur vt principi vl populo romano aufert: ¶ tūc procedit iſta gl. nam tunc maieſtas terrena cui debēt obedire cuncta offendit ideo adinſtar maieſtatis diuine crimē leſe maieſtatis committit. l. i. in prin. ff. ad. l. iul. ma. ¶ ita debet intelligi. l. pe. in eo. ti. Aut oppugnatur vel pdit ſed non ad finem vt principi auferatur: ¶ tunc ſecus vt in gl. contraria ¶ in iſto ter.

b ¶ De generali abolitione b. Rubr.

¶ Continua rub. vt in gl. poſt ꝑ dixi de abolitione priuata ¶ ſic ſpeciale annecrit de publica ¶ ſic generali. ſunt enim tres ſpecies vt dixi ſuper rubrica precedenti.

Qui potent. Generali abolitione finita infra triginta dies accuſatio poteſt repeti ¶ non vltra. b. o. ¶ Op. quod repeti non poſſit vt. j. tit. j. So. vt in gloſſ. q⁹ ibi in priuata: hic in publica. ¶ Querit glo. quid in legitima. ¶ dic vt in ea. ¶ declara vt dixi. ſ. ti. j. ſuper Rubrica.

1 ¶ Preſcriptio triginta dierum locuz ſibi capit in bis quib⁹ abolitio profuit.
2 Banniti pecuniariter ſoluendo decem quomodo intelligantur cancellari a banno ſtatuto ſtante ꝛc.

Tameo. Si reus nō erat accuſat⁹ tempore quo publica abolitio ſuperuenit ea finita etiam poſt triginta dies accuſari non prohibetur. b. o. ¶ Mo. quod preſcriptio triginta dierum in
bis locum habet quibus abolitio profuit. ¶ Quero a quo tpe
2 computentur iſti triginta dies. ¶ dic vt hic in glo. ¶ Ultimo p hanc. l. decidit Odof. q. ſtatuto vel puiſione cauet vt pecuniari ter banniti ſoluēdo decē pro centenario cancellentur de banno. modo poſt hoc ſtatutū vel prouiſionē occurrit q⁹ quis eſt pecuniariter bannitus qui offert decem pro centenario ¶ ſe petit cancellari de banno. queritur an ad eum extendatur puiſio ſiue ſtatutum. ¶ videtur q⁹ ſic q⁹ leges concernūt potiſſime futura vt. ſ. legi. l. leges. Itē qz leges ſunt in viridi obſeruantia ¶ ſem per loqui videntur vt. l. arriant. ſ. de hereti. ¶ Cōtrarium determinat ipſe per hanc. l. per quam patet qō beneficium iſtud nō extēditur poſtea accuſatos. ¶ pro hoc facit. ff. de legi. l. cūcter. Ad contraria rñde q⁹ in decīſiuis lex dat formaz futuris negotijs ¶ idē in ſolēnitatibus ad phibēdis: ſed in remiſſiōibus penaruz et beneficio conceſſis. ſecus ne detur via delinquendi. facit qō dixi per Ja. bu. ſ. de adul. l. caſtitati. ¶ vide q⁹ bodie plene ſcripſi de materia in. l. leges. ſ. de legi.

Indulgentia. Indulgētia f mittitpe nā nō infamiam. b. o. ¶ Oppo. quod tex. implicet contrarietatem. nā ſi notat ergo non liberat cum notando perſonam affi
ciat vt. ſ. de his qui no. infa. quaſi per totum. Sol. vt in glo. ſi. in prin. que huius timore exponit no. i. nato dimittit. ¶ Op. de. l. quid ergo. ſ. pena grauior. ff. de his qui no. infa. Sol. vt in gloſ. ¶ Op. extra de. l. cum debitor. j. de ſen. paſ. So. ibi de reſtitutione que eſt in priorem ſtatum repoſitio. nam tollit infamiam: hic de indulgentia.

¶ An intra certum tempus cri. queſtio terminetur. Rū.

¶ Quia accuſationes inſtitutas oportet intra certum tempus terminari pro tanto ſubſequens preſens rubri. ¶ quod ſit illud tempus habetur. j. eo. ti. i. fi.

1 ¶ Tempus accuſationis proſequende quod ſit.
2 Mulcta ſit a lege ſed per iudicem declaratur.

Quisquis. Nō ꝓſequens accuſationē infra tempus legitimum ī quarta parte bonoruz multetur ¶ infamia notatur. b. o. ¶ Pro tex. ¶ dicendorum declaratione quero quod eſt iſtud tempus ſtatutum. et due opi. ſunt in glo. ij. ſed primaz teneas vt hec
1 lex melius congruebat rubro. arg. ff. loca. l. ſi vno rubrum enim de biennio loquitur. de quo. j. eo. l. ſi. ¶ Nec ob. q⁹ tex. hic dicit ſtatutum ¶ ſupponit illud prius eſſe quā lex iſta fozet. ¶ ſic nō b
videtur loqui de biennio per. l. ſi. ſtatuendo: quia vel illa in compilatione prioz vel poſterioz tam in mente conditoris erat ſtatutum. vt in. l. vbi. ſ. de fal. fortetamen olim erat annus. vt. ff. de mu. et bo. l. reus. vel illud quo ad honores impetrandos. vt ibi no. glo. ¶ hoc eſt turius. ¶ Quero nunc an ad pena huius. l. cri gatur qō lis fuerit cōteſtata necne. gloſ. hic ponit duas opi. vna Bug. qō ſic. alia Azo. quod non. ¶ Ly. remittit ad no. j. tit. j. l. j. Sed aduerte qz male remittit cū. l. j. ti. i. ¶ opi. ibi poſite in pena turpiliani locum habeāt que eſt minoz quarta parte bonoz. Ideo ad. q. noſtrā ſi. qō litis cōteſt. exigitur. ¶ Primo, ppter verbum ceptā hic poſitū cū per. lit. conteſt. incipi vel initiari dicat. vt. l. amplius. ff. rem ra. ha. Secundo ꝓpter verbum ꝓſequi⁹ ſui natura ſupponit initiatū ad quod eſt proſequēdum. Tertio ¶ fortius. ppter illa verba infra ſtatutū tempus vz3 vt in ꝑcedēti q. dixi. quapropter iſtius declarationē primi ſi dē tēpore biēnij ¶ ſic inſtante caſe loqtur qō incipit a tēpore lit. cōteſt. vt. j. eo. l. ſi. in prin. Sine ergo cōſtruas ſilla verba intra ſtatutū tempus cum verbo ceptā habeo propoſitum ſiue cū verbo ꝓſequi ¶ idē qz ſupſedere ꝓſequi infra tēpus qs pōt recte dici: niſi tēpus ſit initiatū cū dictio intra ſupponat rem inter extrema. vt. ſ. de inte. reſti. l. ſi intra. ¶ maioz fac. ra. ha. l. i. ff. de mi. l. j. intra vtile. ¶ de ſerui. l. ſeruitutes. la. ꝯ. ſ. pe. ¶ ſi. ¶ de ſer. ruſti. l. flumine. ¶ cōmunia ꝑdi. l. in trahēdis. ſ. i. ¶ Sūc op. 2tra tex. ſicluciditatū qz nō in quarta parte bonoz puniat: ſed extra ordinē. vt. l. qui crimine. ſ. qui accu. nō poſ. Sol. tribus modis vt in gloſſ. primam non tenet doc. vt dixi in contrario ſed cā defenſant vbi quelibet imponat ex diuerſo facto qō declara vt ibi dixi. Scōa3 que fuit Azo. etiā non tenent doc. ¶ poteſt eſſe ratio quia in diuerſo caſu loquit. l. cōtraria ab iſta cum caſus nō ſint ſimiles comparatio duritiei ¶ mititatis. i. humilitatis miniſtri vel legis nō eſt bona Item ſed in. l. cōtraria dicatur qō extra ordinem punit nō inferatur ergo pena erit corporalis. nā ¶ pecuniaria eſſe pōt et minoz ꝯ ſit iſta. Tertiā ſol. etiā doct. nō tenent: qz hec pena eſt ordina
2 ria illa extraordinaria. ¶ Hec obſtat q⁹ hic dicit mulctatur qz intellige a lege licet declaratio fiat per iudicē. vt. l. i. ſ. i. ff. ad tur pil. Sol. ergo q⁹ hic de eo qui accuſationē ceptam per lit. cōteſt. nō ꝓſequitur labi pmittēs inſtantiā. ibi de eo qui ante lit. ꝯteſt. citatus cōtumax eſt vide q⁹ dicā. j. tit. j. l. j. ¶ Op. q⁹ de minori pena mulctetur quā pena turpil. l. ab accuſatione. ꝯ. deſtitiſſe. que eſt quīq; librarū auri. vt. l. ij. ꝯ. de prima. Sol. vt in gl. ſi. ij cōfitetur q⁹ etiā pena turpil. tenetur non tamen dicit illā eſſe minorem iſta. et bene quia forte quarta bonoruz non tamen dicit illā eſſe minorem iſta. et bene quia forte quarta bonoruz non aſcenderet ad
c quīq; libras auri cum. lxxb. debeant facere libram. vt. ſ. de ſu
4 ſcep. ¶ arca. l. quoties. lib. ix. ¶ Item aduerte quia gloſ. non dicit propterea vtranq; penam exigi circa quod vide quod dixiin l. qui de crimine. ſ. de accu. tamen gloſ. non bene dicit: quia non

a ¶ Fallaciter. notat. ibi duo q⁹ ſcilicet ſus. adō. l. ſi nega uerit. ff. de adul. als. l. ſi quenerit. ff. ō re iu. q⁹ iudex ī crimialib⁹ ñ ꝺ ſeq reoz. ¶ ſenſuz ſecus in ciuilib⁹. ¶ Deg ñaliabolitione. Quid ſit gñalis abolitio. vīō bal. l. l. libellor. ꝯ. ſi. ff. ō acc. ¶ i. l. ſi docueris. ¶ ibi Ly. poſt gl. ī ij. q ſ. defal. et bar. in. l. pe. ff. ad turpil.

c ¶ Cū. lxxb. adōſo. cōſi. xviij. inci. in pītiz ſultatiōē. circa ſecūdādubitationē. circa medīū in. j. pte cha. xci. q⁹. lxxij. aurei legales libraz ſi tuūt. ¶. xcvi. ducati ſeneſes faciunt libram.

Universidad de Deusto
Biblioteca

a ¶ Utrisq; pti ad de doc. ⁊ ꝓpe. de suꝫ. i.ſi. q prior. ff. de indi. l
b ⁊ nō potest amplius imfamari. 3 4
Hoc facit decisiō nē gōnis si infamia ex dispositione legis vel statuti ꝓ aliquo delicto ꝓsonaf ⁊ delinquens sit infamis qd aget iudex. et vide gōnotauit in apoſ. ad ustū i.l. ſz nouo iure nu. v. v. ſ. ꝓtoretio ī apoſt. an. penāarbitrabit. b
ſ. de ſer. fu. 2
c ¶ An ecclica ꝛ. adde doct. l. c. i. qō me. cā. in. vi. Inn. i. c. ca pp. ō fen. exco. iū. q. iiū. hēgeitrudā ō iude. xi. q. iū. excellētiſſimus. rr. q. ꝛ. de viro. lxxvij. di. eos. de poſtu. ꝓla. ad hī ſpe. de acc. ℔. vi. ℣ſ. quid ſi bānit⁹ Bar. i l. aut. ℔. ſi. de pe. ⁊ in. l. ō pupillo. ℔. ſi de pluribus. de oper. no. nū. ale. ī l. quibus. de obl.
b ¶ Biennīū. dic 3
qō fallit in clerico q; durat duob⁹ mēſibus auf. vt cler. apud ꝓpios epi. i. fin. ⁊ ibi ang. co. vi.
¶ Zdē adde qō iure canonico eſt ꝓpetua. c. pe. e. ti. ij. q. vi. anteriorū ℔. ad hoc. ubi ar chi. ℣. wide p bal. l. c. i. v. col. ſi inter do. ⁊ vaſ. lisoria. ⁊. i. d. l. ꝓperādū ⁊ ſpe. de lega. ℔. 4
vi. ℣. itē ſi iſtātia. c
de iſtru. edi. ℔. ꝛ. ⁊ de accu. ℔. v.
c ⁊ Si pcedaf p inq̄ſitionez. vide ſpe. ī ti. de iudi. ō ie. ℔. reſtat. ℣. ciuitatis ſtatuto. Jo. de imo. ⁊ ꝓpe. de anch. ī cle. i. dere. in ſte. ⁊ Bal. in. l. obſeruare. ℔. pſi cifci. ff. deoſ. pcō.

Nouerint. ꝓmo iudices monet vt par tibus dent dilationes. ſecundo accusatorem negligentē punit. tertio a proximo dicto excipit. quarto circa primā partem oubiū remouet. ſecunda ibi: quo emerſo. tertia ibi: niſi quarta ibi: iudicium.
¶ Casus dilationes neceſſarionon ſuperuacuas debet iudex dare vtriq; parti. ⁊ accusatori infra tempus legitimum non proſequens vltra penam bonorum notatur infamia niſi ſic fit vilis perſona quod infamia ei non ſit iniuria: quia tunc in eſtimum datur abolitio futiſſet impetrata. hoc dicit. ¶ Nota dilationes dari vtriq; parti. a ¶ Item onam penim conuerti in aliam ex causa iuſta vbi pena regulariter imponenda non afferret iniuriam reo. concor. l. hos accuſare. ℔. omnibus. ff. de accu. ¶ Item ſecū dum glo. collige. quod infamis non poteſt amplius infamari. b
¶ Item no. qō licet dilationes dentur petenti vt hic in princi. ⁊. ff. de quēſtio. l. vnius. ℔. cognituram. tamen etiam non petenti poteſt iudex dilationem dare ad probandum vt probatur hic in fi. dum dicit quod iudex poteſt compellere partes vt in notionem eius causam deducant: quod not. ¶ Contra quod op. glo. de. l. palam. ℔. qui in adulterio. ff. de ritu nupt. nec aliter ſoluit. Quaptopter Ray. dicit quod nec ibi niſi vna infamia irrogatur ſiue per deprehenſionem ſiue per ſententiam ⁊ credo q; bene dicat quantum ad contrarium. Sed Cy. dicit quod hec. l. nō vedicat quin infamis iterum infametur licet dicat quod propter veritatem vitę quis non timet iniuriam infamie ⁊ verum dicit licet gloſſ. hic. ⁊. ff. de pe. l. aut dāna. ℔. final. contrarium ſentiat. dicamus igitur q; attentis cauſis et quibus quis infamatur ſecundum earum pluralitatem ⁊ diuerſitatem plurics poteſt dici q; infamari eadem ſpecie infamie licet reſpectu cauſarum infamie poſſint dici numero diuerſe. ⁊ hoc eſt vtile propter remiſſionem infamie que ſi ſit reſtricta ad certam cauſam non extenditur ad alteram. argumen. ff. de acquiren. re. do. l. magiſtra. ⁊ de excep. rei iudi. l. ī an eadem. ℔. actiones. ⁊. l. ſi mater. ℔. final ubi. ⁊. ff. de ſucc. dic. i. ℔. ſed videndum. cum ibi no. ¶ Oppo. ſecundo q; differens v. l exclusus tempore non puniatur: vt. ff. ad turpil. l. quere batur. glo. addit hic vnam ſol. quam in contrario poſuit ꝓ vltima ideo vna truffa. alia ponitur ibi ꝓ prima q; ibi impetrauit abolitionem: hec in ſe vera. ſed an neceſſaria ſit abolitio ſtatim ſubiecta. Ellia eſt ibi media q; hic de tempore inſtātie: ibi accuſationis. ⁊ hec vera ſane intellecta quaſi dicat q; hic fuit negligens in proſequendo patiendo tranſire tempus inſtantie: ibi negligens non fuit: q; non plus potuit q; ſibi oppoſitum fuit q; tempus accuſationi prefixum tranſiuerat. ⁊ ita iudex pronūciauit. ⁊ hanc pronunciationem dicunt quidam habere vim abolitionis. alij dicunt etiam poſtea impetrare debere abolitionem facti ne incidat in turpil. per. l. i. ℔. accuſationem in eod. ti. ⁊ hoc tutius. ¶ Quero modo q; hic ī plurali dicit dilationib⁹. quot dentur dilationes dic vt in glo. ¶ Quero quid ſit illud certum tempus. ⁊ dic vt in gl. ℔. quod declarat vt diximus in. l. precedenti in ꝓin. ¶ Quero an excommunicatus poſſit amplius excommunicari. ⁊ dicit glo. q; fic. ꝓ o qua vide tex. cum gloſ. extra de iudi. ⁊ ſara. c. ita q; quorundam in fi. ¶ Ulterius per iſtum tex. dicit docto. q; ſi alicui ſit amputanda manus dextra ⁊ illam habeat quod ei ſiniſtra amputabitur vt in eam pena alteretur per hūc tex. ⁊ ſi dexteram habeat ſed inutilem quia forte aridam⁹ dicunt quidam ⁊ Cyn. quod alteram vtilem iudex poteſt facere amputari. argumen. huius. l. ꝙ paria ſunt non habere vel inutilem habere. argumen. l. quoties. ff. qui ſatisda. cogan. ſed Jac. butr. ℔. de ſer. fugiti. l. ſi fugitiui. ⁊ autē. ſed nouo iure. tenet quod inutilis debet abſcindi. primo vt verbis legis deſtruamus que de dextra loquitur. ſecundo quia interpretatione legum ꝛc. vt. ff. de pe. l. interpretatione. ⁊ quia in obſcuris quod minimum eſt debetur: vt. ff. de regu. iuris. l. ſemper. Item quia licet inutilem habeat vere tñ hꝫ licet non iuris interpretatione vel fictione vt. d. l. quoties. veritatē autez debemus ſpeciare in talibus p ius. ℔. al leg. ad iſtā. aliter non rñdet: ſed potes dicere q; hic dānū fame non afferebat reo imutiā in. q. noſtra abſciſſio illius manus licet inutilis ſit maxime plus pōt illā habendo aduerſarios terrere ꝙ non habendo. ⁊ pro iſta parte vt iura loquentia de manu dextera habeant locum in arida vel inutili adduco caſum in filii ff. arbo. fur. cc. l. vitē. ℔. i. quam tenē cordi.

1 ¶ Cauſe criminales infra biennium terminari debent. ⁊ numero. 2. ct. 4.

3 Inſtātia ſi perimatur reus ab obſeruatione iudicij abſoluitur.

¶ Criminales. ꝓmo declarat infra qō tps cā criminalis debeat terminari. ſcō ea nō terminata quid de accuſato debear fieri. tertio penā iudicib⁹ negligētib⁹ imponit. ſcda ibi: nec vlla. tertia ibi: ſciēnibus. ¶ Casus. Cauſe criminales intra biennīū ſunt termināde pena iudici negligenti imminēte. b. d. ¶ Ho. q; inſtantia cauſarū criminaliū eſt biennīū d hꝫ in ciuilibus ſit triēniuz vt. ℔. de iud. l. pperandū. ℔. i. ſecundo q; inſtantia cauſe incepit a tēpore litis conteſ. vt hic. ⁊. d. l. ꝓperādū.

2 ¶ Sed qd ſi ꝓcedaf per iquiſitionē e dicat tpe quo reus rñdet e
inquiſitioni ſed ſi contra abſentē ꝓcedif qō pōt in caſibus tūc a tpe quo lis habetur. p quaſi conteſta. qō puto eē a tpe ci ꝓſiro vt veniat rūſurus inquiſitioni. nā ſtatim poſtea hꝫ eū ꝙ negante. quidā tū dicūt q; vbi p inquiſitionē ꝓceditur nullū tps eſt ꝓfixū inſtantie tū q; nō cauef lege tū q; iudex ad fauorem publice diſciplīe inquirit. ff. de publica. l. hicitatio. ℔. qō illicite. igitur ſicut in caſibus fiſcalib⁹ tps nō ꝓfigif vt. l. pperandū. circa ꝓin. ℔. de iudi. ſic nec hic cū inquiſitio noīe fiſci dicaf fieri: tū etiā q; nō eſt dare principiū termini ⁊ p ꝙs nec finis. ⁊ referūt q; Cy. hic tenuit in aduīa. ſuis quas hic nō habeo ſed ego puto contrarium primo q; termin⁹ initū daf ergo ꝛc. ⁊ ſic nō ob. vltima ratio. antecedēs patet p eu ℔. ſ. diri. Scōo q; lege cauef vt ſaltē p ſuū ſile ergo ꝛc. vt. l. nō poſſunt. ff. de legi. ⁊ arg. l. ℔. ſ. vbi ī ꝓncipio ac. Tertio q; caſus videf in. l. vbi. ℔. de fal. Quarto q; ⁊ in ciuilibus vbi lite nō cōte. ꝓcedif terminus inſtantie triēnio limitatur vt in aut. at qui ſemel ℔. qūo ⁊ qñ iud. Quinto q; inqſitio ſuccedit loco accuſationis vt. ℔. de abo. l. ℔. ergo eodem tempore in proceſſu finiēdo debet limitari cum ſubzogatum ꝛc. ff. ſi quis cau. l. ſi cum. ℔. qui iniuriarum. cum ſi. Sexto propter identitatem rationis lis ſit immortalis vt. d. l. properanduz. in ꝓin. ⁊ maxime reo preſente. Septimo qua in ciuilibus etiam ſi procedatur officio nobili triennīū eſt prefixū vt. d. l. pperandum. ergo ⁊ in criminalibus biennīū ar. d. l. properanduz. in ꝓin. ¶ Non ob. q; ob fauorē diſciplīe ꝓcedit q; idem facit accuſator in crimine publici iudicij ⁊ tñ ei ꝓ o inſtātia biennīū eſt prefixū. Nec ob. etiam ſi dicaf accuſator ſumptus refundit: nō inde inquirens quia etiā accuſator non ſemper refundit vt diximus in. l. qui crimine. ℔. qui accu. nō poſ. preterea de vno ad aliud nō eſt neceſſaria cōſequentia ar. l. papi. ff. de mino. ⁊. l. naturaliter. ℔. nihil. de acqui. poſ. cuz ſi. Nec etiā inquiſitio ad puniendū eſt cauſa fiſcalis vt patet. ℔. vbi cau. fiſ. l. i. cōuncta. l. ad fiſcū. ¶ Tertio no. q; inſtātia peremꝑta reus abſoluit ab obſeruatiōe iudicij. ⁊ idē in in ciuili vt. d. l. properādum. ℔. illo vim. licet actor nō poſſit iterato agere q; nō pōt in criminali vt. ℔. de adul. l. abolitionem. ⁊. ſ. ti. i. l. ſi is. ⁊ no.
4 in. l. ſi. e. ti. ¶ Quarto no. indicē negligētem puniri. ¶ Contra primū nota bile op. glo. de aut. clericis. ℔. de epiſ. ⁊ cle. vbi cauſa criminalis debet infra duos menſes finiri. Sol. q; in eis eſt ſpeciale ne mora fiat in deſeruiēdo diuino officio. vel per eū ſi eſt in caſu abſolutionis vel per ſucceſſaneum ſi eſt in caſu condemnationis. ¶ Op. ſecundo de. l. i. in ſi. ℔. vt oēs iud. tā ciui. ℔ mi. vbi ꝛ. dies debent finiri. Solu. q; ibi ſpāle ne longā moꝝ trahat ibi preſes officio finito nec eius procurator. ⁊ ſic veraretur gratuis expenſis. ¶ Op. tertio ⁊ extra quod tempus iſtud regulare non ſit biennium ſed annus vt. l. rei. ff. de mi. ⁊ ho. Solu. qō illud quo ad honores per eum interim conſequendos vt ibi no. vel forte olim erat annus.

¶ Ad ſenatuſconſultum Turpil. Rubrica.

¶ Continua. ℔. eſt dictū de accuſationibus ⁊ earum inſtātia ꝙ qi accuſatores aliqñ deſiſtūt. ꝓpter qō in turpil. incidunt ꝓ tanto penif hec rubri. et vocantur iſti tergiuerſatores et puniuntur pena quinq; librarū auri ſunt et alij qui calumniatores nuncupantur: q; per calumniam falſa crimina intendunt de quibus ſ. ti. i. ⁊ maxime in. l. ſi. ſunt ⁊ aliqui prenaricatores dicit q; vera crimina ſcienter abſcondunt ſua parte prodita et bi extra ordinem puniuntur vt. ℔. de prevarica. l. ij.

1 ¶ Deſiſtens a crimine iudicij publici quando incidat in turpilianum.
2 Turpilianum an habeat locum in priuatis delictis.

Is demum

a Incidit in turpil. ſed quid ſi accuſator deſiſtit ab accuſatione inu alida an incidat in penam turpil. dic q; non. Bart. ⁊ Aler. in lege. i. ℔. accuſationem. ad turpil. ⁊ idem dicit ibi Ange. de accuſatione inepta. Item adde quod turpil. locū habet in ceſſante nō in repul. no. in. l. is qui. ℔. de accu. de cuius materia in vide in titu. ad turp. ⁊ in Specu. de abo. ℔. ij. Item ad legem querebatur. ⁊ ibi Alex. and. turpil. quod accuſator deſiſtens vigore pro
dicis officio punitur. vt. ff. eo. l. ſi quis repetere. ℔. i. nūcie iudicis de
1 ¶ Fideiuſſor vltra quantitatem promiſſam non tenetur. non procedendo
incidit turpil. Item nec ſi non potuit accuſare. lege in ſenatus. ℔. eos. et ibi Alex. ā. poſt bar to. eo. tit. ⁊ ibi loquitur de marito accuſante. ⁊ q; ſit pena. Joan. an. in ſpe. de accuſa. ℔. v. tractandum ⁊ An in primatis delictis. Tu vide de hoc bal. in lege is qui. et ibi doct. ℔. de accu. ⁊ in ſpec. titul. ō abolī. ℔. ij. ⁊. io. ander. in add. ad ipſum in titul. de accu. verſic. quia imo tractandus.

¶ Si pro eo. ꝓmo decidit queſtionem tā gētem perſonam fideiuſſoris. ſecundo tangēte pſonā principalis. ſecunda ibi: eo qui.
1 ¶ Casus. ⁊ Fideiuſſor non tenetur vltra quantitatem quam promiſit ⁊ accuſator deſiſtens notatur infamia ⁊ etiam p motu iudicis punitur. hoc dicit. ¶ Opponitur quod imo. pena ordinaria quinq; librarum auri punitur. vt. ff. de pręua. l. ij. ℔. Solu. vt in gloſſ. ꝓ o cuius declaratione vide quod dixi in. l. qui de crimine. ℔. qui accu. non poſſ. vel dic quod hic crimen de quo fuerat accuſatus erat priuatum. vt. ff. eo. l. in priuatis. ⁊. l. ſi qs reꝑeteret. ℔. i. ¶ Ulterius per banc. l. dicit Oldr. quod ſi ſtatuto cauetur vt frangens pacem puniatur centum applicandis communi ⁊ duo fecerūt inuicem pacem inuicem ſunt ſtipulati ⁊ pena b
ſi contrauenerint ⁊ alter eorum pacem fregerit q; ipſe tam fiſco ad penam legalem quam etiam parti ad penam conuentionalez tenetur ſicut hic ad vtrunq; tenetur.

¶ Si quis. Licet promiſſa non ſeruentur
c ei qui deſiſtit ab accuſatione ſi propterea reddit. boc dicit. quod not. ¶ Opponitur de. l. ſub ꝓtextu. ℔. de trāſa. Sol. vt i gl. qō ibi i ciuili: hic in criminali: ſed cur diuerſum. dic quod forte animodo vt ſuſpectus habetur vel ideo quia in turpil. incidit ⁊ fic not. an famia que accuſationes inſtaurari prohibet vt hic. ⁊. l. infamē. ff. de publi. ind. ¶ Quero an hec. l. locum habeat ſi crimen erat tale qō c
de eo nō poterat tranſigi. Elzo dicit quod non: gl. quod fic qi ac cuſator in turpil. ſemp incidit hꝫ non ſemp accuſatus. vt not. an. l. tranſigere. ℔. de tranſac.

¶ Is. Qui accuſationem deſeruit ampli⁹ ſtiam nō repetit. hoc dicit. ¶ Et dupliciter poteſt intelligi vno modo quod deſerta fuit per lapſum inſtantie ⁊ tunc hic erit cā de eo quod not. ℔. eodem. l. fin. quod nota quia a liud eſt in ciuilibus vt lege properandum ℔. illo videlicet cum ſeq. ℔. de iudi. alio modo deſiſtendo ⁊ tunc ſine abolitione priuata. ⁊ idē ſecus ſi publica quia infra. xx. dies vtiles a die feriarum finitarum. vt. l. aut priuatum. ℔. ſi. ff. eod. et boc eſt quod vult dicere gloſ. licet iſto vltimo caſu ꝓprie non di- d
catur deſtituſſe.

1 ¶ Iniuriam ſuorum proſequi quis dicatur.
2 Maritus an dicatur eſſe de numero ſuorum.

¶ Si femina. cuſando incidit in turpil. hoc dicit. ¶ Opponitur quod imo non incidat. vt. ff. eo. l. ℔. accuſatus. in fi. Mart. ſyl. ſolvit dupliciter vt in gloſſa. ⁊ tene ſecundam vt in ea licet Bartol. in contrario alia m ſolutionem mitatur dare ⁊ male vt plene ſcripſi. ℔. qui accuſa. non poſſ. lege ſi ea. in prima queſtione. vide ꝓ o. huius declaratione.
1 ¶ Quero quis dicatur ſuorum d iniuriam proſequi reſpondet d
gloſſ. ſingulariter nota. quod ſui dicuntur qui ꝓ o illo teſtimoniū dicere non poſſent vt conuicti vſq; ad. vij. gradum. vt. ff. de teſti. lege. iij. ℔. ial. alias eſt. l. iij. dicunt quidam quod ꝓ o prima glo. eſt caſus. ff. de accu. l. ij. in principio ſed illa de morte tantū: gloſa autem iſta latius eſt loquuta de qualibet iniuria publica. et Boſtien. vltra illos addit eos qui ibidem enumerantur in lege. i. ⁊ Buli. de ſuza. latius loquutus dixit omnes illos appellatione ne ſuorum contineri de quibus fine mandato poteſt quis experiri. vt. ff. de procurat. lege ſed ⁊ he. cum ſeq. Innoc. extra de reſcripti. c. nulli. idem ſentit: ⁊ etiam addit illos ꝓ o quibus poſſūt poſtulare hi qui ſunt de tertio ordine non poſtulantium qui enumerantur. vt. ff. de poſtul. lege. i. in fin. ⁊ Joan. andr. hos omnes ſuos dicit appellari duobus detractis qui ibi vltimo enumerantur videlicet pupillo ⁊ furioſo vt per eum not. extra de teſti. b. c. e cetero. et ſuper ſpec. de accuſa. ℔. ij. in principio ⁊ quare illos exceperit eſt ratio quia licet pupillus vt titius ſit tutor vt Marti, ſuus tamen ſi ex neceſſitate officij accuſabit quia tutor apparet quod non ex eo quia ſuus et econtra ſi accuſaret vt frater vel alter coniunctus iniuriato licet pupillo ſtatim apparet quod pupillus vt pupillus non ſit ſibi ſuus ſed vt titius vel Martinus,
2 et idem dicas de furioſo. ¶ Quero an maritus dicatur eſſe de numero ſuorum. quidam quod non dicentes eſſe caſum. ff. de iniuri. l. ℔. Odoffred. contra quia maritus et vxor cenſentur

¶ Quis dicatur ſuorum. qui veniunt appellatione ſuorū per bar to. in lege eū ſne. de legat. iij. et in ſpe. de accu. in. ℔. iij. in principio ⁊ an eccleſia Bar. in. l. ſi ita ea lege in vlti. col. verſic. videamus an dicit verū. ff. de verbo. ob. quod nō. Item fratres vel agnati ſi deſunt filij. Dan. de ca. conſi. c ccli. Item omnes factores in caſu clo cauſam. de elect. ſm cardi. i. q. Item ſui dicuntur parentes patroni patrone ⁊ eorum liberi frater ſoror ſocer vxor ſocius gener nurus vitricus nouerca priuignus non pupill⁹ furioſus ⁊ infamis ſecundum abb. in. c. de cetero. in fi. de teſtibus. ⁊ hec materia accuſandi iniuria, ſua vel ſuorū. Item amicus intimus venit appellatione ſuorū. bal. ſing. in. l. i. v. col. ℔. q accu. nō poſ. vbi verū et in materia accuſandi de iniuria ſua. Et vide oino alex. in. l. i. in fi. ff. de pub. iudi. ⁊ in. l. ij. ff. de accu.

2 q nil facit vt. ℔. declarani. ¶ Quero modo an in priuatis delictis
b etie b habeat locū pena turp. ⁊ dic cū gl. q; nō hꝫ extra ordinē iu

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Dicit desistere vide bar. post gl. in. l. papinianus. §. si qs. lo. j. ff. de inoff. test. et l. tutia. ff. de acc. & in. l. fi ca. et ibi Bal. §. quod si. nō possit. & Bart. in. l. de hijs. ff. de ritu nup.

b ¶ Calumnia. tu vide ad huius. l. euidentiā qō no. bal. in. l. j. in. ij. op. §. q accusā. nō posset.

c ¶ Dictū defuncti. adde an nullo rato dicenti aliquē cum vulnerasse credat & an facit aliquale ꝑsumptionē. vide vltra bal. hic nu. j. & in gl. j. qō no. a Berardus de pena falsa. in fine singu. suo. lv. inci. nota bñ vbi pōt aliquis culpationi defuncti sic & qlle nō vulnerauerit eum. & contra cū sint indicia sufficientia ad torturā ita qd non possit; torqri & allegat bal. in. l. j. adfi. §. cōia de lega.

d ¶ Presumat ca simari. qō calūniaꝑsumāt statiz qō accusatio nō ꝓbat & adde bar. post gl. in. l. athletas. §. calūniator & in. j. colū. & in. ij. ff. de infa. et per bar. in. l. j. j. ꝑn. ad turpil. nisi in casibus ibi enumeratis. & ibi dicit p banōnē in Britz admitti p famā publicam q̄ ex eius accusatore absente possit accusatus absolui. & in. l. inter. ff. de pub. iudi. Sol. vt in glo. ij. in prin. vt hec per illam supplearur vt no. glo. contra ea que dixit Cy. in. l. quamuis. §. de adulte. dixit enim quod absolutoria pro eo presente ferri non poterat accusatore absente ex eo quia de calumnia punīri non poterat. & male dixit vt plene dixi. §. de accu. l. fi accusatoribus. & ibi me remitto dicit vt ibi. ¶ Oppono. ij. quod calumnia etiam tempore sententie non possit puniri instante parte cum nō procedat inscriptio que est necessaria vt. §. de accu. l. iij. fol. vt. §. in ea. glo. vsq; ad fi. et plenius hoc examinaui in. d. l. iij. ¶ Oppo. gl. quod non tempore sententie sed demum post inquiratur de accusatoris calūnia vt. ff. ad turpil. l. prima. §. j. So. tribus modis vt in glossa secunda post primā et prima solu. vera videlicet quod ibi perviaz accusationis. & supple vel inquisitionis. et sic iudicis officio non qui hic mercenario. nec exigitur vt ante absolutoriam aliqua precedat protestatio vt dicto. §. j. licet glossa in. l. fi tibi. supra de libe causa. dicat quod protestatione non precedente ante peractam causam principalem iudex videatur accusatorem de calumnia absoluere per hanc. l. quod in officio mercenario potest procedere secūdum Cynum. ¶ Opponitur quarto quod necessario post sententiam de calumnia cognoscatur. Nam cum calumniator sumtuudine supplicū puniatur: vt supra de accusa. l. fin. ali. sequitur quod per delictum est accusatoris & accusati et per consequens pendente accusatione de accusatoris calumnia non potest cognosci vt. l. neganda. §. qui accusa non pos. Solut. vt sequitur in. ca. de gl. vsq; ad fi. & plenius declarauī. §. qui accusa. non pos. l. prima. ¶ Quero qualiter calumnia puniatur. & vna caro vt. §. de crimi. expi. heredi. l. aduersus. & Sul. de suza. idem quia sine mandato experitur maritus pro vxore vt. §. de pecu. l. maritus. ergo &c. secundum regulam pereum & sequaces in precedenti. q. tradita. sed forte non sic est econtra nisi in casibus. ar. §. de procura. Laliena. & ff. de procu. l. neq; femine. Jac. de ra. idem est eo quia in eum iniuria non dicit testimonium quia non contra socerū. & per consequens inimus contra maritum vt ff. de testi. l. iij. §. iul. & fi sic sequitur q̄ maritus est vxori de numero suorum vt in gl. hic posita. & he rationes. ꝑbāt q̄ de qualibet iniuria publica marito illata possit vxor accusare. de eo ꝙ mortem non videbitur dubium cum in eum non ferat testimoniū vt dixi. & sic de eius morte potest accusare vt. ff. de accu. l. fi. & pro ista parte facit quia vxor maritum vendicat in libertatē vt. ff. de libe. can. l. iij. que est opposita seruituti que equiparatur morti vt ff. de reg. iur. l. seruitutem. & vltimo videtur casus. §. de his qui. vt indig. l. sororem. contuncta gl. i. ¶ Non ob. d. l. ij. quia respōdent predicti q̄ ibi in priuato crimine vbi ciuiliter agit adquos quis non admittitur nisi sua principaliter interfit vt. ff. de priua. delic. l. fi.

¶ Desistere quis dicatur & an possit redire. & nu. 2.

Mexecutione. Primo dictū affirmatiuū. secōdo ex eius mēte contraria infert ad casum questū. scda ibi: cum igit Casus. Differēs ꝓsequi ex causa nō dicitur desistere. b. d. ¶ Ho. q̄ is dicit desistere[a] q animū deposuit in totū con. cor. sunt in glo. ¶ Op. quod ad accusationem instituta nō possit redire vt. §. ti. j. l. ij. & fi. so. quod ibi de tempore instātie nō supererat hic supererat quod no. quia ille leges hic clare non dicunt. et ꝓ ista glo. facit. l. fi ts. §. eo. sed hec limito secundum ea que dixi. §. de accu. l. iij. in quarto contrario. inciulib⁹ licet finita sit instantia eam reintegrare potest vt. §. de in. l. properandū. §. illo. cū seq. ¶ Op. iterato quod licet instantia suspensa sit nō audiatur vt. §. de accu. l. fi ca. & ff. ad turp. l. ab accusatione. §. desistisse. Sol. qō ibi tempus fuit prefixum a iudice hic non & hoc dicit glo. hic in fi.

¶ De calumniatoribus Rubrica.

¶ Viso detergiuersatoribus & eorum pena trāsit ad calumniatores. et qui dicantur calumniari et que sit eorum pena dic vt in glos. super rubr. & adde in eius fi. & si pena criminis fuisset arbitraria tunc in sp̄ice retur imponi consueta vt no. in. l. athletas. §. calumniator. ff. de his qui no. infa. in glo. magna.

¶ Officium iudicis mercenarium lata expirat sententia.
Calumnia tempore sententie quando puniri possit.
Accusator an possit incontinenti de calumnia damnari absoluto reo.

Calumnia[b] Primo dictum: scōdo infert ad questum. Secunda ibi: ideo. Casus. Accusatoris calumnia iudicis officio mercenario puniēda est tempore quo iudicis officium mercenarium expirat sententia lata. concor. §. de oeposi. l. iij. ¶ Op. quod etiam accusatore absente possit accusatus absolui. Contrariatur vt. l. inter. ff. de pub. iudi. Sol. vt in glo. ij. in prin. vt hec per illam supplearur vt no. glo. contra ea que dixit Cy. in. l. quamuis. §. de adulte. dixit enim quod absolutoria pro eo presente ferri non poterat accusatore absente ex eo quia de calumnia puniri non poterat. & male dixit vt plene dixi. §. de accu. l. fi accusatoribus. & ibi me remitto dicit vt ibi. ¶ Oppono. ij. quod calumnia etiam tempore sententie non possit puniri instante parte cum nō procedat inscriptio que est necessaria vt. §. de accu. l. iij. fol. vt. §. in ea. glo. vsq; ad fi. et plenius hoc examinaui in. d. l. iij. ¶ Oppo. gl. quod non tempore sententie sed demum post inquiratur de accusatoris calūnia vt. ff. ad turpil. l. prima. §. j. So. tribus modis vt in glossa secunda post primā et prima solu. vera videlicet quod ibi perviaz accusationis. & supple vel inquisitionis. et sic iudicis officio non qui hic mercenario. nec exigitur vt ante absolutoriam aliqua precedat protestatio vt dicto. §. j. licet glossa in. l. fi tibi. supra de libe causa. dicat quod protestatione non precedente ante peractam causam principalem iudex videatur accusatorem de calumnia absoluere per hanc. l. quod in officio mercenario potest procedere secūdum Cynum. ¶ Opponitur quarto quod necessario post sententiam de calumnia cognoscatur. Nam cum calumniator sumtuudine supplicū puniatur: vt supra de accusa. l. fin. ali. sequitur quod per delictum est accusatoris & accusati et per consequens pendente accusatione de accusatoris calumnia non potest cognosci vt. l. neganda. §. qui accusa non pos. Solut. vt sequitur in. ca. de gl. vsq; ad fi. & plenius declarauī. §. qui accusa. non pos. l. prima. ¶ Quero qualiter calumnia puniatur. & de vt in gl. j. quer tmittit ad not. super rubrica. ¶ Quero secōdo an incontinenti lata sententia absolutoria pro reo possit de calūnia condēnari accusator. & glo. j. in fi. vī velle q̄ sic fi fiat incōtinenti sed glo. ij. in prin. dicit et incōtinenti non pōt nisi totum vno contextu fiat in eadem sn̄ia absolutiōis. opz tñ absolutoriā in ordine precedere & successiue non diu. rtēdo ab alia accusatorē de calūnia condēnare. & dicet fieri incontinenti. l. in actu simul se tenenti. & hec forte fuit ēt mēs prime glos. & hec cōiter tenetur.

¶ Hec ob. q̄ eadē die vī fieri posse: vt. l. Paulus. ff. de re iud. q̄z illud in accessoriūs & consecutiuis ad prius petita vel statuta nos in per se principalibus & necessario consecutiuis. in quibus licet expiret officium mercenarium succurri potest per officium nobile & ordinarium.

¶ Mater vendicans necem defuncti a calumnia presumpta excusatur.

Defuncti dictum quando probet.

Mater. Dic enumerat aliquos qui accusantur a presumpta calumnia & primo dictū in matre necesse filium vendicante, secundo tilud extēdit ad quemlibet iniuriam publicam filio illatā. tertio extraneum necati heredem. quarto rationem huius exceptionis assignat. per quam tollit quod sibi obstare credebat. secūda ibi: idem. tertia ibi: ceu inter. ¶ Casus. a presumpta calumnia accusatur matri heres vendicans necem verbo defuncti & hoc operatur natura sanguinis vel necessitas officij. b. d. ¶ Inter. ibi calumnie scz presumpte vltra ea que habes in summario.

¶ Not quod magis subnemitur facienti ex necessitate quam ex voluntate. concordantie sunt in glo. §. ¶ Item no. magis singulariter quod vbi presumptio est contra presumptionem presumptio in specie prevalet presumptioni in genere. Et est ratio quia species derogat generi vt. ff. de regu. iur. l. in toto. & extra co. tit. c. quoniam. li. vi. ¶ Item q̄ dispositum a defuncto excusat heredem a presumpta calumnia. ¶ Item q̄ dictum defuncti vtilem presumptionem facit nec probationem: vt. ff. ad fille. l. j. §. fi. & hic in glos. pe. ¶ Opp. q̄ isti non excusentur a calumnia: vt §. qui accu. non pos. l. ij. in fin. & §. de adu. l. intre mariti. & ff. cod. ti. l. is cuius. §. fi. & ad tur. l. j. §. j. Sol. q̄ ab eudenti non excusantur vt ibi: sed a presumpta vt hic. & insurgit hec presumpta ex eo quia non probauit. vnde qui nō probat calumniari presumitur fm Jo. & Accurs. & pro hoc indicunt. l. j. §. de aduo. di. iudi. & l. ij. §. idem diuus. ff. de testi. vbi mandatur relegari qui crimen qō intendit non probat. Similiter inducunt in auc. de san. epis. §. si quis autem ordinandorum. colla. iv. & §. de pena in aute no uo iure. vbi non probantis mandat bona confiscari. In contrarium facit. l. sequens qui non probasse. vbi tex. videtur facere regulam in contrarium. & ff. ad turpil. l. j. §. j. Sed Jo. & glo. hic respondent qō in casibus spālib⁹ loquuntur. ¶ Qui aūt sunt illi dicit babes in glo. & plenius in gloss. ff. de his qui no. infa. l. athletas. §. calumniator. Sed docto. dicunt quod ista solu. nimis restringit leges illas que generaliter loquuntur & regulam per se facere videntur. & quia alias leges ille essent de casu indubitato qua ꝓpter glo. in. d. l. ff. ad turpil. aliam dedit solutionem videlicet vt stet regula vt non probans presumatur calumniari: & vt. l. §. alle. Si tamen iudex cum reum absolvit pronunciat accusatorem nō probasse: et aliter non condemnat: tunc non habetur pro calumniatore vt in contrarīs. hec solu. non congruit text. in. l. qui non probasse. & violat text. in. l. i. ff. ad turpil. cum text. ibi vel ergo qui reo absoluto de calumnia accusatoris non inquirat. licet verum sit quod sic absoluendo ei dicatur pepercisse rt ibi sequitor quod intellige pro tunc. vt nota. glos. in. l. seq. & si pepercisse dicitur sequitur vt ibi dicit glo. q̄ calumniose presumebatur. Dixit ergo gl. ij. in. d. l. athletas. §. calumniator. q̄ non probans calumniari presumitur sed hec presumptio non facit necessarium argumentum ad rei veritatem sed probabile. & ideo reo absoluto iudex debet inquirere de consilio & animo accusatoris: vt. d. §. i. Ista solu. non sequitur Petr imo dicit quod iudici facit plenariam informationem. & licet Cyn. in. l. j. §. de aduoca. diuer. iudi. dicat Petr. dixisse quod regula sit quod non probans non presumit calumniari tamen. §. j. proxima. Pet. vult quod calumniari presumatur quo ad indicis informationem vt possit velut de sibi notorio vt judici in sententia absolutoria rei eum condemnare de calumnia q̄ si tunc eum non condēnet tunc presumptio illa propter omissionem est elisa quo ad hoc nō possit sine nouo processu condemnare. & ideo postea de accusatoris animo oportet quod inquirat si eum condemnare voluerit: vt. ff. ad turpil. l. j. §. j. Nec solut quo ad primam partem non applaudet. l. qui non probasse. quia loquitur in casu certi vbi constat eum non ꝓbasse. & sic sine intelligas. l. illam quo ad omnium informationem siue quo ad iudicem calumniator non est credendus ex eo solo quod non probauit. qua propter ego sto cum predicta tertia solut. & gloss. posita in. d. l. athletas. quam Jaco butrica. & communiter omnes sequuntur. Et sic concludamus q̄ regula est vt

qui

qui nō probat presumak calūniari. Verū qz ad condēnationes fiēdas de crimine⁹ probationes debēt esse luce clariores. & sic cō cludere debēt necessariō nō ꝑsumptiue vt. §. de ꝓbat. l. fi. & pro tāto illa presumptio gñalis sola. & in suis meris limitib⁹ nō sufficit vt absq; alia inquisitiōe iudex condēnet. & hec vult sequēs & etiā l. j. §. j. ad tur. vt probat ibi illud aduersū proximus. & negativa sibi anteposita debet ergo iudex etiā in eadē instātia accusatorē interrogare quare motus fuit ad accusandū & causas eius audire & dilationes necessarias sibi ad. pbandū dare vt. l. vni⁹. §. cogni turū. ff. de questi. & per hūc modū tollet occasio iudicibus delinquēdi & eis seruiēti⁹ freni tēperies imponet vt. l. si qs. §. de cu. & ebri. re. & si reperiret eū iuste errasse eū absolvet. & iusta cā erroris erit fama vt. l. miles. §. mulier. ff. de adul. & §. ad. l. fal. & pla. l. pla giarij. & ibi gl. §. de sta. defunc. l. si mater. cū si. Addūcit Bar. idē si audiuit a personis side dignis. ar. l. qui cū maior. §. j. & ff. de bo. li. & idē de ceteris causis quarū iustificatio erit in iudicis arbitrio. Si vero eū reperiret in euidēti calūnia tunc hūc puniet vt d. l. ad tur. ¶ Sed indagator tūc subtiliter opponet si is q nō probauit demū puniri si est in euidēti calūnia vt ibi ergo qui est in presumpta ex eo qz nō probauit minꝰ puniet. & per ꝙs nullū ert priuilegiū matris vel heredis vel tutoris. & sic de ceteris hic in gl. enumeratis cū oēs de calūnia euidenti teneant. vt. l. §. qui accu. nō pol. & de presumpta sicut nec ceteri puniant. & ego rūdeo negādo primū antecedēs. nā ille ter. fateor qō mādat de oibus inquiri. & oēs puniri si reperiant in calū. euidēti. & in hoc null⁹ est priuilegiat⁹. & si reperiant in insto errore tūc debēt oēs absolui. ¶ Sed de errore iniusto & calumnia presumpta ex eo quia non probauit nil dīsponit expresse. & ficasus illi vt omissi remanēt in dispositiōe iuris cōis q̄ est vt nō ꝓbātes presumant calūniari. & nisi de iusto cōū errore doceant iudicē inquirentem ex illa calūnia sic ꝑsumpta puniant & ab isto casu excipiūtur pone hic in gl. enumerate & modo in theorica & practica dz esse ti bi hec materia clara. ¶ Quero pro declaratione text. in casib⁹ in quib⁹ mulier admittit ad accusandū pro suoruz iniuria vt. §. ti. j. l. si femina. mulier excusek a presumpta calūnia. & dicit gloss. ij. q̄ non est solū quando pro iniuria filij. q̄ no.

¶ Calumniator quando notetur infamia.
Accusator accusatus de calumnia quid probare debeat. & numero. 3.

Qui nō probasse. Primo dictū. secūdo ratio. Non ꝓbās crimē qō intēdit nō infamat nisi q calūnia dānet. b. d. ¶ Ho. q̄ vt calūniator notet i fama opor[a] tet q̄ de calūnia ꝓbanet[a] cōcor. ff. de his qui no. infa. l. athletas. §. calūniator. ¶ Ité no. q̄ nō habetur ꝓbānato quem iudex vidit non probasse. cōcor. ff. ad turp. l. j. §. j. ver. Nam si quidē. ¶ Op. q̄ sufficit pnūciari cū calūniatorē esse vt in. d. l. j. §. j. Sol. confitendo cōtrariū. & hec scōm illā vt in gl. ¶ Op. qō ex solo qō qs nō ꝓbat presumatur calūniari vt. l. j. §. de aduo. diuer. iudi. et. l. iij. §. idem diuus. ff. de testi. Sol. vt in glo. sed et primo vt nō creditur calumniari vt pro damnato habeatur vt hic sed vt post possit dānari sic vt in contrarīs. hec solu. vera & necessaria ad. l. istā alias ratio huius. l. nō ꝓbaret dictū verum q̄z hec so. suppōnit vt ex ꝑsumpta calūnia quis dānari possit. hoc declara vt dixi. §. j. pruna. & q̄ etiam supponit vt post absolutoriam factam de reo possit damnari de calumnia sed cōtra dicit. §. cod. l. j. Et ideo sol. q̄ iudicis officio mercenario non potest vt ibi: sed iure ordinario per viam accusationis potest. & hoc vult hic glossa ij. similiter dico per viam inquisitionis vt. ff. ad turpil. l. j. §. j. q̄ delictum istud fuit commissum in iudicio & coram iudice. ideo merito potest inquirere vt. l. nullum. §. de testib. ¶ Quero tunc quid habebit ꝓbare accusator vel inquisitor qui accusatur de calumnia. et respondet successiue glos. ij. hoc solum quod eius accusator non probauit nisi fuisset de personis exceptuatis quas glo. enumerauit. §. l. proxima. ¶ Sed tunc queri potest an per inquisitionem damnatus & sic iudicis officio sit infamis. & videtur quod sic vt hic. & j. co. l. qui calumniatores. cum ibi not. et ff. de his qui no. infa. l. athletas. §. calumniator. ibiter. solum dānationem inspicit. et hoc verum licet aliqua viderentur obstare vt plene dixi. §. de accu. l. ea quidem. in materia inquisitionis in vltima. q. Bar. de Saly.

¶ Calumniator in delictis priuatis punitur.

Qi calumnia. ⁶In crimīali si pbās punit de calūnia nō cā ciuili etiā liberali. b. d. ¶ Op. qō nedū in publicis crimīnibus: sed etiā in priuatis calūniator punitur vt. l. in priuatis. ff. ad turp. et no. §. in glo. rubrice cuius contra. videtur iste ter. velle per istā dictionē tūtarat. Sol. vt in glo. confitēdo cōtrarium et ad hunc ter. & ñ. q̄ non loquit de publ. iudi. per respectum ad differentiam ad crimina priuata sed per respectum ad causas ciuiles vt sic hic iudicium appellatur pu-

blicū: q̄ est de crimine q̄ punit republice interest vt. ff. ad. l. agli. l. ita vulneratus. in fi. et hec vult glos. vsq; ad versicu. sed turpi. &c. ¶ Op. tunc q̄ imo in crimīnibus priuatis calumnia pena cesset vt. ff. ad turp. l. si quis repeteret. §. j. Sol. q̄ ibi de pena turp. & sic desistente et non calumnie vt sequitur in gl. vsq; ad fi. ¶ Oppo. iij. q̄ in causa liberali puniatur calūnia vt. §. de lib. cau. l. fi tibi. Sol. vt in glo.

Omnis. Faciens torqri seruos alienos per calūniaz tenetur ad duplū hoc dicit. De materia ista plene dixi in. l. verba. §. ō adulte.

Non prius. Primo dictum. secundo rō secunda ibi cum iusta. Alū inscriptionem accusatoris nedum reus non debet adduci sed nec accusatio recipi. hoc dicit. concord. l. in glo. alleg.

¶ Accusator etiam submissus a calumnia non excusatur.

Nostris. Accusator. ls submissus & latoris vo[a] catꝰ a calūnia nō excusat nec a simi litudine supplicū. b. d. Ulbrecuius. & Accusator licet submissus a pena calūnie nō excusat. b. d. ¶ Op. q̄ alieno nōie nō possit accusare vt. ff. de pub. iud. l. j. §. ad crimen. Sol. vt in gl. i. ¶ Op. q̄ non puniatur vt. ff. ad turp. l. j. §. j. So. vt in glo. fi. vt hec secundum illam intelligatur vt si probat non puniatur vt ibi alis sic vt hic. & nedū ipse sed etiā qui enm submittit vt ibi. ¶ Op. iij. q̄ qui accusat nōie proprio licet ad alienum commodum de calumnia presumpta non puniatur vt. §. qui accu. non pos. l. ij. Sol. q̄ ibi fallit vt sequit in ea. gl. in fi. et ibi ideo quia facit ex necessitate officij.

Pallaciter. Per pecuniā accusantibus nō prosunt beneficia abolitionum etiam a principe concessa. b. d. ¶ Op. gl. de l. si quis in prin. test. ff. de le. iij. Sol. vt in ea. sed ego puto q̄ de hac. l. oporteret specialem facere mentionem et q̄z in se clausulam continet derogatoriam ad concedenda. ar. eorum que not. doct. in. l. fi. §. de di. reseri. ¶ Quero an dicto marime[c] hic fiet implicatiue. dic vt in gl. pro huius declaratione vide qō di ri. §. ad turpil. l. j.

Quisquis. Pena calumnie est similitudo supplicij. b. d. ¶ Vide qō not. glo. sup rubri. & in. l. v. §. eo.

¶ De penis. Rubrica.

¶ Pena quid sit.

¶ Continua vt in glo. in cuius fine adde quod maleficia nō deben remanere impunita vt. l. ita vulneratus. in fin. ff. ad. l. aquil. ¶ Quero ab extra quid sit pena. et dic delictorum satisfactio a lege vel ministro legis imposita vt no. ff. eo. super rubri. & de ministro ideo dicetur quia sunt quedam pene a. l. non determinate que iudicis arbitrio imponuntur vt. ff. de extraordina. cri. l. prima & secunda.

Etiam. Deportatus in opus publicum & in metallum damnatus equiparantur. b. d. ¶ Opp. quod nō equiparentur vt. l. quidā. & l. aut damna. §. inter eos. ff. eo. So. vt in gl. queclara &.

Procurator. Procurator cesaris siue principis in exilium mittere & sententia a nō suo iudice lata nō valet. b. d. ¶ Ibi exilij pena que stricte & proprie est deportatio vt. ff. de publ. iudi. l. ij. late & improprie relegatio vt. ff. de inter. & rele. l. exiliuz. ¶ Ibi fungebatur & quando fungi dicatur vide glo. in. l. nō valet. §. ad. l. fal. de pla. et quia in primo exemplo reprobatur vide quod ibi scripsi.

Decurionem. Decuriones nō afficiūtur penis plebeiorum. hoc dicit.

Sfante. Calamitas matris non nocet filio adhuc cōcepto sed postea nato. b. d. cōcor. sunt in gl. fi. ¶ Op. de. l. generaliter. §. ex damnata. ff. de fideicō. libe. Sol. q̄ ibi post fuit cōceptus vt j glo. prima qō intelligenda ante natiuitatē mater fuisset restituta cū sufficit aliquo tempore matrem fuisse liberam vt. & in seruo. §. ingenui. ff. de statu homi.

¶ Milites cum liberis priuilegiantur: & in quibus.

Dnos. Veteranis & eorū liberi primi gradus primilegiantur nec in metallū vel op⁹ publicum damnātur. b. d. ¶ Op. q̄ liberi etiā vltra primum gradum sint priuilegiati vt. ff. eo. l. mortis. §. iste ver. parentes. Sol. q̄ ibi de liberis decurionum veteranorum vt in gloss. ij. ¶ Quero tūc quid de milite et eius liberis[d] dic idem. et multo fortius vt. l. milites. et. l. vnico. ff. de questio. et

a ¶ Dānetur. & bñ cadē sn̄ia quare abfoluit marime statuto q̄ accusās &c. bās cōdēnet. ita no. bar. l. athletas. §. calūniator. co. l. i. fi. v. notatet hac gl. ff. ó ifa. & spe. iti. de libel. &cep. §. cū videdum. ver. xvij.

b ¶ Quicalūniaad de Soz. §. cxvij ici. vifis narratis pūcti. v. §. firmat hec opi. circa fi. i priaptecha. clxxxvij. & §. fi. cxlvi. ic. viso. pcessu circa mediū. vj. co. q̄ calumniari ille vī q nō ꝓbat q̄ deducit et excipiēdo.

c ¶ Dictio, marie ó hac dictiōe marime vide et gl. i. l. illud ff. ad. l. aq. & ibi Flo. xij. di. illō i spe. ó dispu. al leg. §. posiū. & no. ate vide Lar. i cle. i. de renū. q̄ i cluditidēiusicāu Sziozqsiq̄ponit p multū. ité adō q̄ marime semp abūdat. l. si dolo de rescin. vendi.

d ¶ Quid ó milite & eius liberis. Tuvió ad hoc h ōz notata p matth. matheſila. sing. suo. lix. inc. no. q̄ legum doctores.

hoc vult hic gl.ff. sed caue q ipsorum liberi vsq; ad trinepotes primilegiantur. vt. o. l. duo. ⁊ vide q ibi dixi in primo contrario. ¶ Quero sc̃o propter dictionem etiam hic in prin. posita quę sui natura est implicatiua que primilegia dicantur implicare. ⁊ respondet vt in glo. j.

1 ☞ Liber homo perpetuo carceri non tradit̃ur.

2 Sententia qua liber dãnatur an valeat ipso iure.

Incredibile. † Liber homo non dz dãnari ad perpetuũ carcerẽ d.b.d. ¶ Op. q̃ imo possit: vt. ff. co. l. fine prefinitione. Sol. vt in glos. j. vsq; ad vers. vnde. ⁊ vide que dixi. ff. de cu. ⁊ exhi. re. l. j. ¶ Op. ab extra de pe. c. quamuis. vbi ad perpetuum carcerẽ dãnatur. [a] Sol. q̃ aliud de iure canonico. † Quero tunc an sniа de iure ciuili valeat ipso iure. ⁊ dicit gl. q̃ sic sed principes adeundus est vt penam remittat: vt. l. moris. ff. co. cũ si. in glo. alle. vsq; ad ver. licet. Ibi glos. op. q̃ ipso iure nõ valeat: vt. ff. de in integ. resti. l. si quis exheredato. ff. q̃ si quis. ⁊ so. vt in glo. vsq; ad fi. vez q̃ valeat ipso iure sed non firmiter q̃n commutari posset per principem adeundum vt in. ll. ff. alle. ita debet intelligi. l. contraria. Sed replicabis tu dicẽs de qualibet sniа. j. ti. iij. per totum. ⁊ hic respondet q̃ illud de soluta potẽtia hic de debita ⁊ honesta. et hoc fatetur hic Ly. ⁊ bar. in cõtrario nisi error iuris esset expressus in sniа. ar. l. iij. ff. q̃ pmouo. nõ est ne. ⁊ idem dicas si non ex primilegio personę non possit iudex inferre sed ex defectu sue iurisditionis: vt. ff. co. l. fi. ff. co. l. deportatorum. Itẽ intelligi q̃ iudex penã non reuocat sed mulctã sic. vt no. j. co. l. penam. ⁊ vide q̃ ibi dixi.

Delictum quando dicatur in aliquem non cadere. ⁊ nu. 2.

Etatum differentia seu multiplicitas.

Impunitas. Etas non releuat a pena q̃ delictũ põt cadere in psonã. h.d. Et cõcor. sunt. j. j. gl. ¶ Op. de. l. auriliũ. ff. in delictis. ff. de mino. So. q̃ etas non excusat in totũ vt hic. sed quatenus miseratio etatis patit pena minorat vt in cõtrario. ¶ Quero q̃n delictũ non dicak in eum cadere. ⁊ respondet vt in gl. h. q̃ aut est delictũ carnis. ⁊. xiij. annos dz habere. Aut est aliud delictũ ⁊ tũc aut est primus pubertati ⁊ sic caret dolo. ⁊ in eũ cadit alias secus vt in. ll. alle. in glo. ⁊ hoc q̃n in cõmittẽdo sed q̃n negligendo vide que dixi. ff. de fal. mo. l. j. sed caue q̃ circa delictũ carnis ego puto aliter dicendũ. ⁊ primo in adulterio. Nã in adulterio de iure nostro masculus non põt habere vxorẽ ante. xiij. annos. Et iõ prius ducta vxor non est vt. ff. de nup. l. sancimus. ⁊ p cõsequẽs crimẽ adul. nec in eũ nec in mulierem cadit. sed de iure canonico cum viripotens est matrimonium est. ⁊ ideo ⁊ adulterium. ⁊ idem dico in mulieres viripotens est. licet. xij. annos non compleuerit de iure canonico in istu p̃o etiam si non sit viripotens in quem committitur tamẽ si sit viripotens committens sufficit. ⁊ ita debet intelligi gl. in. l. si minor. hic alle. ¶ In alijs autem criminibus q̃n quis dicak proxim[o] pubertari. dicit gl. q̃ ille q est decẽ anno. cũ dimidio in masculo vt sic eta pupillaris post infantiam dividatur vt nota. in gl. de noua. l. j. ⁊ de ex. l. pupillũ. ⁊ insti. de ob. que ex delicto. ff. ⁊ insti. de inu. sti. furiosus. in glo. in verbo. primus. s. vsq; ad. ⁊. an. ⁊ est melior quam inuem. Quli vero dixit q̃ is qui prope pubertatẽ est per sex menses per. l. non tantum. in prin. ff. de ex. tu. Bar. vero tenet glo. vicens q̃. l. non tantum. extra suũ casum non est trahenda vt per ipsum not. in. d. l. j. ⁊ ego idem credo vt extra suũ casus nõ extrahaf. sed non propterea credo q̃ q̃ũtuz ad doli capacitatẽ p̃orimus pubertati debet dici qui ab infantia excedit dimidietatẽ anni pupillaris etatis sed iudicis arbitrio vt indeterminatũ relinquatur ar. l. iij. ff. de test. ⁊. l. mora. ff. de ysu. ⁊ l. j. ff. de iure deli. sunt enim aliqui in brevi ici tpe subdoli q̃ alij. vnde cũ primus sit quem nemo precedit: vt. l. j. ff. priorimus. ff. vnde cog. ¶ Et etatum alia infantilis alia pupillaris alia pubertatis: alia inuenilis ⁊c. possumus dicere q̃ respectu etatum qui primum diem attingit pupillaris etatis sit p̃orimus pubertati q̃ nulla etas est media. sed comparatione facta ad etatem infantie trasactam ⁊ ad futuram etatem pubertatis p̃orimus infãtie dicitur q̃ nondum dimidietatem annorum sequentium vsq; ad pubertatem excessit. ⁊ econtra qui excessit p̃o vltimus pubertati dicet: vt. ff. alleg. sed nõ ꝓpterea doli capax de necessario p̃esumitur sed velut dubiũ iudicis indagatiõe relinquit. vt. ll. ff. alle. facit q̃ dixi. ff. j. vbi in personis que nõ tenẽtur de p̃esumpta calumnia iudex inquirit an fuerint in euidenti vel non vt. ff. ad turpil. l. j. ff.

☞ Ademptio bonorum sequitur ad penam deportationis. Jus deportandi qui habeant.

Deportatorũ. ¶ Ad penã deportationis tacite sequit adẽptio bonorũ non ad penã relegationis. h.d. Vel bona deportati cõfiscantur non relegati. Ibi faciendi secus alias vt ff. a sensu ꝓtrario: vt. ff. e. l. ij. ¶ Nec obst. q̃ no. ff. eo. l. increbile. vt ibi dixi. ¶ Op. ad primã partez de. l. si deportati seruo. in prin. de leg. iij. Solu. vt ibi no. ¶ Op. ad secundaz partẽ de. l. nemo. ff. de epi. audi. Sol. vt hic i gl. ij. ¶ † Quero q̃ sunt hi qui habent ius deportãdi. ⁊ dic vt in glo. j. sed caue q̃ ia p̃sides in insulã habent deportare possunt cũ ⁊ in metallũ dãnare possint vt. ff. de offic. p̃esi. l. allicitas. ff. qui vniuersas. q̃ est maius cum libertatem auferat quod non facit deportatio. ergo magis dicitur concedi vt extra de regu. iur. c. cui quod plus est. lib. vi. et ꝓ hoc videtur casus. ff. eo. relegatorum. in prin. ⁊ ita no. gl. in. l. inter penas. in. c. ti. et si dicas in quo differunt a p̃sectis vt vult ter. ff. de leg. iũ. l. j. ff. deportatos. respondet dominus meus in. d. ff. qui vniuersas. quod ipsi sunt priuilegiati vt etiam si insulas nõ habent deportare possunt ⁊ damnatus statim erat affectus quod non est in p̃side insulam non habentẽ vt hic in glos. not.

Si matrem. Jn metallũ vel miuisteriũ metallorũ nõ dãnanf filie decurionũ. h.d. ¶ Quero cuz gl. que sit differẽtia inter penam metalli vel operis metalli ⁊ ministeriũ metallorum. ⁊ dic remittendo vt in ea.

☞ Pena in dubio perpetua censetur.

Seruus. [a] Seruꝰ ad vincula simpliciter damnat[a] intelligitur perpetuo dãnatus. h.d. ¶ † Ilo. in dubio pena intelligitur perpetua. ¶ Contra quod op. gl. de. l. sine prefinitiõe. ff. co. et sol. dupliciter ⁊ approbat primam. Sed caue q̃ glo. aliter soluit in contrarium: videlicet aut iudex facit mentionem de tempore sed illud certificat ⁊ intelligitur de decennio. aut de tempore nil dicit: ⁊ tunc intelligitur in perpetuum vt hic sed hic gl. videtur hoc vltimum subdiuidere. Aut ille erat damnatus in perpetuum. Et intelligitur in perpetuz aut ad tempus: ⁊ tunc aut ille omisit de tempore aliquid dicere per errorem ⁊ tunc sublato errore intelligitur in decennium damnatus lege tempus adiẽciente ⁊ supplente. aut ex certa scientia hec fecit tunc in perpetuũ videtur damnasse: q̃ ex causa post penam aggrauare vt. ff. de bis qui no. infa. l. quid ergo. ff. pena. in dubio potius credere erasse ar. d. l. fi p̃finitione. ⁊ quia constat penam temporalem a iure impositam esse. ⁊ sic aliter rem se habere ⁊ per consequẽs erasse in omittẽdo. ar. ff. de iuris ⁊ fac. igno. l. si post. licet autẽ gl. ista p̃dicta velle videatur tñ solutio in contrario posita est tutior q̃ non videtur q̃ ipso iure lex errorẽ reuocet. nec eti a3 iudex per se possit sed princeps adeundus est vt no. ff. eo. l. increbile. vt ibi dixi. ¶ Op. ad primã partez de. l. si deportati seruo. in prin. de leg. iij. Solu. vt ibi no. ¶ Op. ad secundaz partẽ de. l. nemo. ff. de epi. audi. Sol. vt hic i gl. ij. ¶ † Quero q̃ sunt hi qui habent ius deportãdi. ⁊ dic vt in glo. j. sed caue q̃ ia p̃sides in insulã habent deportare possunt cũ ⁊ in metallũ dãnare possint vt. ff. de offic. p̃esi. l. allicitas. ff. qui vniuersas. q̃ est maius cum libertatem auferat quod non facit deportatio. ergo magis dicitur concedi vt extra de regu. iur. c. cui quod plus est. lib. vi. et ꝓ hoc videtur casus. ff. eo. relegatorum. in prin. ⁊ ita no. gl. in. l. inter penas. in. c. ti. et si dicas in quo differunt a p̃sectis vt vult ter. ff. de leg. iũ. l. j. ff. deportatos. respondet dominus meus in. d. ff. qui vniuersas. quod ipsi sunt priuilegiati vt etiam si insulas nõ habent deportare possunt ⁊ damnatus statim erat affectus quod non est in p̃side insulam non habentẽ vt hic in glos. not.

Si matrem. Jn metallũ vel miuisteriũ metallorũ nõ dãnanf filie decurionũ. h.d. ¶ Quero cuz gl. que sit differẽtia inter penam metalli vel operis metalli ⁊ ministeriũ metallorum. ⁊ dic remittendo vt in ea.

☞ Pena in dubio perpetua censetur.

Seruus. [a] Seruꝰ ad vincula simpliciter damnat[a] intelligitur perpetuo dãnatus. h.d. ¶ † Ilo. in dubio pena intelligitur perpetua. ¶ Contra quod op. gl. de. l. sine prefinitiõe. ff. co. et sol. dupliciter ⁊ approbat primam. Sed caue q̃ glo. aliter soluit in contrarium: videlicet aut iudex facit mentionem de tempore sed illud certificat ⁊ intelligitur de decennio. aut de tempore nil dicit: ⁊ tunc intelligitur in perpetuum vt hic sed hic gl. videtur hoc vltimum subdiuidere. Aut ille erat damnatus in perpetuum. Et intelligitur in perpetuz aut ad tempus: ⁊ tunc aut ille omisit de tempore aliquid dicere per errorem ⁊ tunc sublato errore intelligitur in decennium damnatus lege tempus adiẽciente ⁊ supplente. aut ex certa scientia hec fecit tunc in perpetuũ videtur damnasse: q̃ ex causa post penam aggrauare vt. ff. de bis qui no. infa. l. quid ergo. ff. pena. in dubio potius credere erasse ar. d. l. fi p̃finitione. ⁊ quia constat penam temporalem a iure impositam esse. ⁊ sic aliter rem se habere ⁊ per consequẽs erasse in omittẽdo. ar. ff. de iuris ⁊ fac. igno. l. si post. licet autẽ gl. ista p̃dicta velle videatur tñ solutio in contrario posita est tutior q̃ non videtur q̃ ipso iure lex errorẽ reuocet. nec eti a3 iudex per se possit sed princeps adeundus est vt no. ff. eo. l. increbile. vt ibi dixi. ¶ Op. ad primã partez de. l. si deportati seruo. in prin. de leg. iij. Solu. vt ibi no. ¶ Op. ad secundaz partẽ de. l. nemo. ff. de epi. audi. Sol. vt hic i gl. ij. ¶ † Quero q̃ sunt hi qui habent ius deportãdi. ⁊ dic vt in glo. j. sed caue q̃ ia p̃sides in insulã habent deportare possunt cũ ⁊ in metallũ dãnare possint vt. ff. de offic. p̃esi. l. allicitas. ff. qui vniuersas. q̃ est maius cum libertatem auferat quod non facit deportatio. ergo magis dicitur concedi vt extra de regu. iur. c. cui quod plus est. lib. vi. et ꝓ hoc videtur casus. ff. eo. relegatorum. in prin. ⁊ ita no. gl. in. l. inter penas. in. c. ti. et si dicas in quo differunt a p̃sectis vt vult ter. ff. de leg. iũ. l. j. ff. deportatos. respondet dominus meus in. d. ff. qui vniuersas. quod ipsi sunt priuilegiati vt etiam si insulas nõ habent deportare possunt ⁊ damnatus statim erat affectus quod non est in p̃side insulam non habentẽ vt hic in glos. not.

Seruus. [a] Seruꝰ ad vincula simpliciter damnat[a] intelligitur perpetuo dãnatus. h.d. ¶ † Ilo. in dubio pena intelligitur perpetua. ¶ Contra quod op. gl. de. l. sine prefinitiõe. ff. co. et sol. dupliciter ⁊ approbat primam. Sed caue q̃ glo. aliter soluit in contrarium: videlicet aut iudex facit mentionem de tempore sed illud certificat ⁊ intelligitur de decennio. aut de tempore nil dicit: ⁊ tunc intelligitur in perpetuum vt hic sed hic gl. videtur hoc vltimum subdiuidere. Aut ille erat damnatus in perpetuum. Et intelligitur in perpetuz aut ad tempus: ⁊ tunc aut ille omisit de tempore aliquid dicere per errorem ⁊ tunc sublato errore intelligitur in decennium damnatus lege tempus adiẽciente ⁊ supplente. aut ex certa scientia hec fecit tunc in perpetuũ videtur damnasse: q̃ ex causa post penam aggrauare vt. ff. de bis qui no. infa. l. quid ergo. ff. pena. in dubio potius credere erasse ar. d. l. fi p̃finitione. ⁊ quia constat penam temporalem a iure impositam esse. ⁊ sic aliter rem se habere ⁊ per consequẽs erasse in omittẽdo. ar. ff. de iuris ⁊ fac. igno. l. si post. licet autẽ gl. ista p̃dicta velle videatur tñ solutio in contrario posita est tutior q̃ non videtur q̃ ipso iure lex errorẽ reuocet. nec eti a3 iudex per se possit sed princeps adeundus est vt no. ff. eo. l. increbile. vt ibi dixi. ¶ Op. ad primã partez de. l. si deportati seruo. in prin. de leg. iij. Solu. vt ibi no. ¶ Op. ad secundaz partẽ de. l. nemo. ff. de epi. audi. Sol. vt hic i gl. ij. ¶ † Quero q̃ sunt hi qui habent ius deportãdi. ⁊ dic vt in glo. j. sed caue q̃ ia p̃sides in insulã habent deportare possunt cũ ⁊ in metallũ dãnare possint vt. ff. de offic. p̃esi. l. allicitas. ff. qui vniuersas. q̃ est maius cum libertatem auferat quod non facit deportatio. ergo magis dicitur concedi vt extra de regu. iur. c. cui quod plus est. lib. vi. et ꝓ hoc videtur casus. ff. eo. relegatorum. in prin. ⁊ ita no. gl. in. l. inter penas. in. c. ti. et si dicas in quo differunt a p̃sectis vt vult ter. ff. de leg. iũ. l. j. ff. deportatos. respondet dominus meus in. d. ff. qui vniuersas. quod ipsi sunt priuilegiati vt etiam si insulas nõ habent deportare possunt ⁊ damnatus statim erat affectus quod non est in p̃side insulam non habentẽ vt hic in glos. not.

Metalli. Tam liberi ꝙ̃ serui possunt in metallũ dãnari. h.d. Jbi liberos nisi sint priuilegiati vt. ff. j. ij. ⁊. v. ¶ Querit gl. an serui. desinant esse domini. ⁊ dic vt in ea.

☞ Voces populi vane non audiende.

Decurionum. Ad rumorem populi nõ debet sententia ferri seu ꝓtra iura iudicari. h.d. ¶ † Ilo. q̃ vane voces populi non sunt audiẽde. Sz dices tu hoc est impossibile nisi quis surdus esset. ⁊ ego respõdeo q̃ de auditione per quaz assensus accommodetur loquitur ideo glo. exposuit audiende. i. exaudiende. ⁊ in tantum hunc tex. inducit cõtra pilatum qui ad voces populi crucifixit xpm dominum nostrum. Sed contra. l. istam facit. ff. ad. l. cor. de sic. l. j. sol. quod hic non exaudiũtur ad condemnationem innocentis vel absolutionem nocentis sed ibi exaudiuntur ne pena nocenti acceleretur. ⁊ nõ differatur donec principi rescribatur q̃ facilius conceditur: quia solum priuilegium tollitur ar. in aut. de no. alle. ff. vt aut. col. ij. ⁊. ff. de re mi. l. cius milites. ff. militie. Et hec communis. licet Lyn. aliam sol. etiam referat.

Seruo. Pena per quam seruus non priuak seruire domino non priuat cum seruitio. hoc dicit.

Joperis.

☞ Pena post sententiã nõ reuocãda. ⁊ nu. seq.

Denam. Penam temporalẽ vel perpetuam iudex nõ reuocat vel minuit post sententiã. cõcor. l. in prin. gl. alle. ¶ Op. de. l. illicitas. ff. de offi. p̃esi. so. q̃ hic in pena ordinaria a lege inducta in qua modicũ põt iudicis officium vt. ff. ad munici. l. j. in prin. ⁊ in qua quodãmodo creontor. l. habetur. vt. ff. ad turp. l. j. ff. ideo eã non põt reuocare. ⁊ si sit pecunia quãtũcũq; cõdẽnatus laboꝛat inopia: ꝛ possit illã alteꝛare vt eã nõ solues luat in corpoꝛe.

in corpoꝛe. vt. ff. de penis. l. fi. ⁊. ff. de ser. fugi. l. qui cũq;. ibi vero i mulcta q̃ iudicis officio ꝓponit. vt. ff. de mõ muict. l. iij. ⁊. l. aliud ff. de verb. sig. ideo iudex in remittẽdo plus põt in ea vel fortc in mulctis q̃ interloquẽdo ꝓponunt alias cũ ieui cause cognitione remissio totalis fieri põt. sed in mulctis grauioꝛib[9] in penã ỏlictoꝛũ extraoꝛdinarioꝛũ ꝓponẽdis cũ plenaria cãe cognitione remissio totalis fieri non potest ne delictũ remaneat impunitũ. sed

2 in parte vel in penã afflictiuam coꝛporis trãsmutare. ¶ † Opp. secundo q̃ penã oꝛdinariã reuocet. vt. ff. de quest. l. j. in fin. et. ff. eo. l. moris. ff. iste. Solu. q̃ illud facit de principis conscientia cuius voluntatẽ exequif vt hic in glo. in ver. sed principi. ¶ Opp. iij. ad gñale q̃ iudex sniam suã reuocet. vt. ff. de mino. l. in cause ff. i. ⁊. l. ꝑfecti. so. vt sequif in glo. l. ij. ff. de sniа q̃ fine cer. quãtita.

3 ¶ † Ultimo dixit Jaco. de bel. q̃ p has. ll. ⁊. l. iudex. ff. de re iu. assessores nihil agunt cũ in eoꝛũ sententijs cõdẽnatoꝛibus ex deliꝛto dicunt post declaratiõẽ delicti. ideo p̃dictũ condẽnamus in centũ. ⁊ adũcunt q̃ si dicta cõdẽnatio esset in plus vel minus quã dicãt statuta ciuitatis ex nunc reducimus ipsam ad debitã quantitatẽ nã clausula ista nihil operatur. tum q̃ cõtinet incertũ ergo ꝛc. vt. l. ij. ⁊. ij. ff. de sen. q̃ fine cer. quanti. Tũ q̃ resolutoria est sniе iũ late q̃ iudex facere nõ põt vt q̃ suo officio est functus vt. d. l. iudex. sed quedã gl. interlinearis ꝑ assessoꝛibus facit posita super verbo pure in. l. itẽ labeo. ff. j. ff. famul. bercisund. Sed respondeꝛi potest q̃ illa glo. per alia verba loquif que non sunt resolutiua sed potius sententiam conditionalem facientia.

1 ☞ Probationes in criminibus luce clariores esse debent.

2 Delictum confessione propria ⁊ testibus probatur.

Si sententiam. Ad penalẽ sentẽtiã non peruenit nisi reus fuerit ꝑfessus. vel ꝓbationib[9] clarissimis conuictus. h.d. ¶ † Ilo. q̃ in crimnibus [a] probationes debent esse luce clariores. concoꝛ. ff. de proba. l. fina. ¶ Item no. quod vna confessio sola videtur sufficere dum hic in fi gula ti dicit aut sua confessione de quo plene scripsi in. l. si is. ff. de cu. ⁊ exhi. reis. ¶ † Item no. quod per cõfessionem propriam ⁊ per testes probatur delictum. de instrumẽtis nihil dicit sed ego scripsi. ff. de accusa. l. singuli. ⁊ habes per Ly. in. l. fi. ff. de probatio. ¶ Oppo. cum glo. q̃ confessionibus istoꝛum non stetur vt. ff. ỏ questionibus. l. j. ff. diuus. Solu. vt in ea.

Si quis. Pena damnati i eius fronte vel facie nõ dz signari. h.d. ¶ Ilo. q̃ in fronte quis non debet bullari vt in glo.

Cum reis. Primo dictũ in genere secundo descẽdit ad speciem. secunda ibi. cum in hoc. ¶ Crimine liquidato non debet sententia differri ne detur materia supplicandi. h.d. ¶ Opp. glo. de. l. vindicari. j. co. solu. vt in ea. q̃ que sit ratio ibi dicam ⁊ similiter executio differtur ne ꝓpter nocentis penam innocens puniꝛetur. vt. ff. co. l. preguantis. Jtem vt ratio administrationis reddatur. j. titul. j. l. j. Jtem quandoq; vt accusatio prius inchoata impleatur quod declara vt dixi. ff. qui accu. non pos. l. j.

Nequis. Primo regula ꝓhibita. scõ affirmatiua. scõa ibi. siq; vnusquisq;. ¶ Jn super rubrica. ⁊ q̃ clarissimus est in tertio ordine magistratuz vt notak in. l. qui indignos. ff. de sena. ⁊ si in tertio ordine non in ꝑmo. i. summo. argu. eius q̃ no. glo. de rerũ diui. l. j. in prin. cum ⁊ summũ rem ponit in gradu vltra q̃ nõ est ire. vt. ff. de sum. trinj. super rubrica. ⁊ de sac. sanc. eccl. l. j. ¶ † Dum tumore est adueniendũ q̃ confiscatio alia fit a lege licet iudicis ministerio: alia fit a iudice ꝓeter legẽ. ¶ Confiscatio que fit a lege interdum venit in cõsequẽtia pene. puta mortis naturalis vel ciuilis. vt. d. l. deportatoꝛum. ⁊. d. l. in metallũ. Jnterdum fit expresse ita q̃ nõ in consequẽtia pene. vt patet in. l. ij. ff. ad. l. iul. de ui. ⁊. l. qui cõtra. ff. de incest. nup. banc confiscationẽ expressam vel tacitam potest facere quicũq; habet cognitionẽ ⁊ condemnationes de illo crimine. ⁊ ita procedunt contraria. sed confiscationez quã iudex vellet facere ex officio ꝓeter legem: q̃ in casibus in quibus a iure nõ cauetur nõ potest facere nisi qui positus est in summa potestate vel alius de principis iussu vt hic. ⁊ ita sentit Azo in summa. ¶ † Quero tũc qui oicanf habere summam potestatem. rñdet gl. q̃ habẽtes merũ iperiũ vt illustres spectabiles ⁊ clarissimi vt p̃sides. puinciarũ. Ego credo q̃ q̃ũtũ ad. l. istã gl. non dicat bñ. nã inter istos est dare grad[9] in ptãte. cũ ergo hic dicat summa loquif de eo q̃ est in gradu summo post p̃incipẽ vt declarauit in formatiõe cõtrarij. ⁊ bi sunt p̃fec. p̃to. g. l. cõcedere possit vt. l. nomã. ff. de offi. p̃fec. p̃to. ⁊ a quoꝛũ sentẽtijs nõ appellak vt ff. de sen. p̃fec. ⁊ quos princeps pp eoꝛ industriã nõ aliter credit eos iudicare q̃ ipse faceret. vt. ff. de offi. p̃fect. p̃eto. l. j. et ideo hãc potestatẽ eis cõcedit q̃ nõ ceteris nisi in casibus a. l. expressis vt in. j. to dixi. ⁊ in illis casibus glo. vera ad quos se forte retulit attenta prima lectura posita in gl. ij. in prin.

Me sine iussu principis ꝛc.

Ancimus. † Pena non dz egredi delinquẽtis ꝛ suos tenere autoꝛes. h.d. Et multũ no. concoꝛ. l. allegin. in glo. fi. inver. vsq; aurta fi. ¶ Opp. q̃ nedũ extraneos ꝛ nec etiã suos autoꝛes delicta teneant. vt. ff. de ꝑfi. l. ex ea. sol. quod suos autoꝛes tenent sed nõ semper in omni loco pena afficit. vt in contraꝛio ⁊ in glo. sup verbo teneant. ¶ Opp. q̃ interdũ vlterius debito ꝓgrediaf. vt. ff. co. l. si vendiderit. sol. cꝛponẽdo vlterius i. in plures personas vt in glo. seq. oppo. tunc q̃ imo in plures psonas metus ꝓgrediaf. ⁊ maxime q̃ pene exasperant in metũ aliꝛorum. vt. ff. ad. l. iuliã repetun. l. j. ⁊. ff. eodem. l. aut facta. ff. fin. Solu. vt in sequẽ. glos. exponendo metus id est pena ꝛc. vsq; ad vers. ꝓ to hoc illo aut omissoꝛ quia. l. concoꝛdã. induceit. ¶ Oppo. quarto quod etiã pena egrediatur suos autoꝛes. vt. ff. ad. l. iuli maiesta. l. quisquis. Solu. q̃ ibi speciale ⁊ licet ibi filiozum ab fit culpa tamẽ non deest causa vez q̃ de sanguine peruerso ⁊ infecto sunt nati vt ibi scripsi.

1 ☞ Tempus exilij quando incipiat.

Omnes. Hec lex habet duas lectur. vna glo. fin primã hoc breuiter dixit. Jn exilium temporale dãnatus tempoꝛe finito nõ debet ad carceres reduci ⁊ reduct[9] debet liberari. hoc. d. Hec lectura non est de dubitabili. ⁊ nõ bene congruit huic text. licet applaudere magis videat. l. fe. dicergo fin ꝑ. ⁊ moder. quod tempus quo condemnatus postea fictit in carcere computatur in exilij tempoꝛe. hoc dicit. ¶ † Hot. igitur q̃ tempus exilij incipit a tempoꝛe sententie adeo q̃ si toto tẽpoꝛe quo debuit exulare stetit in carceꝛibus oz postea liberari nec vlterius debet exulare. ¶ Item no. q̃ nõ debet addi afflictio afflicto. concoꝛ. ff. de offi. p̃esi. l. diuus.

Jis qui. Pumẽdi sunt capite q barbaros docent arma fabricare. h.d.

¶ Me sine iussu principis certis iudicibus liceat confiscare. Rubrica.

¶ Quia inter penas de quibus in ꝑcedenti titulo facta est mentio de pena confiscationis bonoꝛũ ⁊ q̃ quidã iudices nõ habẽt potestatẽ confiscandi. ideo subsequenter ponitur hec rubrica ad declarandum qui potestatem habent vel non.

1 ☞ Confiscare bona qui possint.

2 Confiscatio quotuplex.

3 Potestatem summam qui habeant.

Mulli. Judices merũ iperiũ non habentes non possunt suo officio preter legem exercendo bona confiscare. hoc dicit ꝑ veram lecturam Joã. ⁊ Azo. ¶ Oppo. q̃ etiaz qui nõ sunt in summa potestate possint bona cõfiscare. nam preses prouincie potest in metallũz damnare. vt. ff. de offi. p̃esi. illicitas. ff. qui vniuersas. ergo bona confiscare. vt. ff. titu. j. l. deportatoꝛum. ⁊. j. ff. j. l. in metallum. ⁊ tamen preses nõ est de his qui summã habent potestatem q̃ patet q̃ ipse est clarissimus. vt. ff. de preca. l. j. ⁊ nc. ff. de offi. p̃fi. super rubrica. ⁊ q̃ clarissimus est in tertio ordine magistratuz vt notak in. l. qui indignos. ff. de sena. ⁊ si in tertio ordine non in ꝑmo. i. summo. argu. eius q̃ no. glo. de rerũ diui. l. j. in prin. cum ⁊ summũ rem ponit in gradu vltra q̃ nõ est ire. vt. ff. de sum. trinj. super rubrica. ⁊ de sac. sanc. eccl. l. j. ¶ † Dum tumore est adueniendũ q̃ confiscatio alia fit a lege licet iudicis ministerio: alia fit a iudice ꝓeter legẽ. ¶ Confiscatio que fit a lege interdum venit in cõsequẽtia pene. puta mortis naturalis vel ciuilis. vt. d. l. deportatoꝛum. ⁊. d. l. in metallũ. Jnterdum fit expresse ita q̃ nõ in consequẽtia pene. vt patet in. l. ij. ff. ad. l. iul. de ui. ⁊. l. qui cõtra. ff. de incest. nup. banc confiscationẽ expressam vel tacitam potest facere quicũq; habet cognitionẽ ⁊ condemnationes de illo crimine. ⁊ ita procedunt contraria. sed confiscationez quã iudex vellet facere ex officio ꝓeter legem: q̃ in casibus in quibus a iure nõ cauetur nõ potest facere nisi qui positus est in summa potestate vel alius de principis iussu vt hic. ⁊ ita sentit Azo in summa. ¶ † Quero tũc qui oicanf habere summam potestatem. rñdet gl. q̃ habẽtes merũ iperiũ vt illustres spectabiles ⁊ clarissimi vt p̃sides. puinciarũ. Ego credo q̃ q̃ũtũ ad. l. istã gl. non dicat bñ. nã inter istos est dare grad[9] in ptãte. cũ ergo hic dicat summa loquif de eo q̃ est in gradu summo post p̃incipẽ vt declarauit in formatiõe cõtrarij. ⁊ bi sunt p̃fec. p̃to. g. l. cõcedere possit vt. l. nomã. ff. de offi. p̃fec. p̃to. ⁊ a quoꝛũ sentẽtijs nõ appellak vt ff. de sen. p̃fec. ⁊ quos princeps pp eoꝛ industriã nõ aliter credit eos iudicare q̃ ipse faceret. vt. ff. de offi. p̃fect. p̃eto. l. j. et ideo hãc potestatẽ eis cõcedit q̃ nõ ceteris nisi in casibus a. l. expressis vt in. j. to dixi. ⁊ in illis casibus glo. vera ad quos se forte retulit attenta prima lectura posita in gl. ij. in prin.

a ☞ Ad perpetuũ carcerẽ dãnat. ad de an ꝑi possint ad ꝑpetuũ carcerẽ dãnare. ⁊ dic hodie cẽ decisuz pter. in. c. quãuis cẽ co. ti. li. vi. deq̃ vidbar. i. l. ꝑterisi ff. de iurisd. om. iu. ⁊ i. l. ij. ff. de pub. iud. ⁊ bal. i. l. j. n. iij. v. ⁊ fro nũq̃ ibi posiu i addi. ad ipm in. co. v. j. q nõ po. adliber. perue.

b ¶ Delictum. minor an q̃ cẽsaf a delicto i i. j. in fi. ff. cõmo. ⁊. i. l. i. ff. si aduer. deli. i. o. l. j. de fal. mo. in. l. ipuberẽ. fal. i. c. fi. ỏ se. exc. in. c. i. de deli. puerẽ adõ antenezatur de delictis in omittẽdo pau. ỏ ca. 2fi. xx. q̃ nõni si maior annis. xviij. bar. i. l. fi q si tantã. ff. vñ. vi

c ☞ Etatũ alia infantilis ꝛc. Tuvideỏ Ly. ꝛ Azo. i. l. si ifanti. ff. ỏm redoli. ⁊ i. l. mutii. ff. de testib[9].

b ¶ Seruꝰ. adỏ q̃ ró hui[9]. l. esp. Li tñi. ff. minoꝛ. ff. ỏ reuid. q̃no. bar. i. l. fine ꝑfinitiõe. ff. ⁊ vide ꝑ eũ in l. si gs adulteriũ. ff. de adul. itẽ ad de q̃ voluit Anꝺ gsi. xxxiij.

c ☞ Ald rumoꝛez ꝑpli. Adde q̃ ls iudex ad coꝛpoꝛalẽ penã nõ possit ꝓcedere ad tumultũ ꝑpli et fi ille alr sedari nõ possitvt ff. i. l. si puat. q̃ ⁊ q̃b[9]. ¶ Põt ⁊ ad illũe dãdũ executionẽ accelerare et petidelatiõẽ siali ter sedari nõ põter. cnoꝛ. i. l. q̃ cedere. i. fi. ỏ fica. ⁊ bñ fa. l. si filio et here de ato. ỏmiuisto test. ⁊. l. istitutionib[9]. ff. de cap. q̃ alle. ⁊ refert roſin. suo. fm meuz numeꝛũ. dixiij. tacip. licet iudex.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

De bonis proscriptorum. Rubrica.

Continua rubricam vt in glo.

Peculium serui domino ↄ manet seruo capitaliter damnato.

Seruorum. a Quando seruus capitaliter damnatur b donec ab eo domino acceleranti reddatur ratio administrationis. hoc. d. Quod not. quia idem dicunt doc. in libero seruiente. arg. huius l. ↄ. ff. de lega. i. l. seruo legato. §. i. vbi per Dyn. not. q capitalis sententia debet velociter executioni mandari. licet quandoq differatur ex causa vt hic. ↄ in alijs casibus quos scripsi. ff. titul. §. i. cum reis. Item not. q seruus dānatur capitaliter. Contra quod oppo. glo. quia seruus caput non habet. vt. l. ij. ff. de capi. dimi. ↄ sic capitaliter damnari non potest. vt. ff. de in iust. rup. ↄ irri. testa. l. nam ↄ fi. §. j. solue. duobus modis vt in glo. ↄ vtrag. solu. vera simul iuncta videlicet q ad mortem naturalē potest damnari. q caput hꝫ naturale. sꝫ ad ciuilē potest imp. prie q caput ciuile nō hꝫ vt in contrario. ↄ quid ciuilis capitis adeptio operet in seruo no. in. l. bos accusart. §. omnibus. ff. de act. ↄ dicit. ff. de accu. l. ij.

Deportatus querere potest sed eo mortuo eius bona publicentur. ↄ nu. 2. ↄ. 3.

Deportati. Etiaꝫ post deportationē que fita in morte venunt publicā. la. b. d. Not. q deportatus pōt querere. Itez q deportatus non habet heredem. Op. q deportatus acquirere nō possit. vt. ff. de here. ist. l. j. §. q deportar ↄ rere nō pōt ex dispositionibus iuris ciuilis ciuitatē perdiderit. Et ꝺ ex testamento qō est de iure ciuili vt. l. ij. ff. de testa. sibi querere non potest vt in contrario nisi testator ignores fuerit. vt. l. nec ignoret. §. j. ff. de testa. milit. ea autem que sunt iuris gentiū nō pdit. vt l. quidā in fi. ff. de penis. ↄ hic q libertatem retinuit. Et ideo ex filiis Sctibus sibi querit: quia iura ciuilia naturalia nō corrumpunt. vt. l. cas. ff. de capi. dimi. ↄ fm pdicta intelligit. l. ista vt hic in glo. i. ↄ p his accedat. ff. man. l. fi tibi mandauero. §. is cuius.

Op. tūc. §. q eo morientē bona nō publicentur. vt. d. §. is cuius. in fi. fol. duobus modis. vno q ibi fuerit publicata pp aliā cām. vel delictū forte propter negotiationē aliquā fiscales. vt j. c. l. fi qs postbac. §. fi. ↄ hic in glo. secus si ppter delictum ↄ in eius penā vt hic. ↄ hoc in se ꝫa: sed aliqualiter diuinare vī. Ideo sdo sol. q vbi ex delicto bona in morte publicent vt hic. nō sante mortē fiscū sequunt vt ibi. ↄ hoc cōis. Ut tū habeas materiā cogitandi solu. ↄ tertio q vbi ex delicto bona publicant. aut nedū bona sꝫ ēt ciuitatē perdit ↄ pcdit. l. ista aut ciuitatē retinet. ↄ tunc hꝫ pfinia pdat postea tū q̄ista retinet ↄ in eis hꝫ heredes vt in contrario. Et est ratio q testamenti factionem retinuit tam actiuam q̄ passiuam ex quo ciuitatem non perdidit. ↄ pro hoc facit q tertius simpliciter dicunt q relegati habent heredem vt ff. de testa. l. eius q §. j. ↄ tamen aliqui mandantur relegari ↄ expressim bona publicari vt. l. nemo. ci. ij. §. de epi. seo. au. ↄ. l. nemo. de postu. ↄ. ff. de interdic. ↄ relegā. l. relegati. ↄ in auten. de incest. nup. §. j. fin expositionem quam ibi glo. facit de verbo exilium qō nota pro bannitis. ↄ d. eis plenius scripsi in qōne que incipit suppositus legibus ↄc. Oppo. ij. q non consiscentur. vt ff. de penis. l. quidam. ↄ de iure fisc. l. in metallū. So. vt in glo. q ibi in damnatis in metallū qui nullo modo sibi querit q liberatē perdiderūt. ↄ ideo cū nec excipiant frustra de cōfiscatione q̄rit in cām tū alienētorū ex quib. vt. ff. de ali. ↄ ciba. lega. l. si is cui ↄ de his q pro nō scri. bab. l. si in metallū. q hic allegant in glo. ↄ frustra de his publicādis in morte tractat vt vltra nō debeant. Op. ad extra q deportati hꝫ nō publicent. vt. j. l. primi. sol. q ibi speciale. ↄ adde qō ibi dicam.

Peculium castrense filij deportati debetur patri.

Peculium filij deportati quando publicetur. ↄ numeris sequentibus.

Dos profectitia filie deportate an publicetur.

Si filius. Peculij castrensis filij deportati nō debet fisco sed patri. b. d. Op. q bona deportati publicātur: vt. ff. l. primi. ↄ. ff. de pe. l. deportatorū. ↄ bona castrēsia sunt pro pte filij acsi sui iuris esset. vt. ff. ad mace. l. ij. ergo ↄc. so. ff. Ja. de ra. qō fallit in hoc peculio qr ēo filiussa. nō habebat heredē ab intest. sed occupabat pater omnia iura peculij profectitij. vt. l. ij. ff. de castren. pe. Itez vero in quibus ab intest. heredem habere posset ex hoc infert Cy. q cū bodie filiussa. hēat heredē in peculio. vt no. in. d. l. ij. ↄ. l. pr q castrēsie. in. e. ti. peculiū istud fm Ja. ō are. videretu debere publicari. sed qr. ll. correctio euitatur. Item qr ista fuerit rō non constat euidenter quinimo ↄ plerigꝫ dicunt qō correcta ratione. l. non propterea corrigitur dictum. vt inge Jacob. but. in aut. quas actiones. §. de sac. san. ec. q forte est falsum vbi vnica ↄ finalis sit ratio. vt patet in aut. ingressi. §. de sa. san. ecc. Ideo Petr. ↄ q̄s plures moderni aliter soluunt contrarium vt ↄ q bona que fuerunt damnati secundum iuris communis observantiam publicantur vt in contrario non que sua fuerunt ex priuilegio contra iuris communis observantiam vt hic. nam hec solutio videtur mihi minus generalis fi ad omnes acquisitiones priuilegiatas extendatur ↄ ad omnes personas. Jō prior solutio videtur mihi tutior. An tamen bodie hoc peculium publicetur cogitari alias dicere aut successurus abintestato huic filio deportato erat eius pater ↄ filius ↄ sic descendentes ex eo qui prius vocantur q̄ ascendentes. Primo casu remanet hec. l. in corrocta: quia potest pater nolle ad hoc peculiū admitti vt heres: sed vt pr illud occupare iure peculij vt olim. hoc probatur ff. de cast. pec. l. pater qui castrense. §. j. vt qō ibi non impedit dilatio ex testamento nec impediat dilatio ab intest. et sic fiscus qui prefertur heredi non prefertur isto casu patri qui potest alio iure venire q̄ heredis. Secundo casu si peculium publicetur q: pater per descendentem est bodie prohibitus illud occupare iure peculij cum prius abintest. defecerit ei quem fiscus excludit. vt. ff. l. primi. ↄ. ff. ij. l. deportatorum. nunc autem mihi videtur qō isto secundo casu pater nō repellatur: qr filio deportati non est patris hereditas delata primo q̄s pater naturaliter moriat. casus est. ff. l. primi. ↄ est rō qr veniens nō hꝫ heredē. vt. l. ij. ff. de here. vel ac. ven. ↄ sic pr nō pt dici prius exclusus fꝫ ad mortis euentū hec. l. primittit patri hec peculiū vel ut debitū ergo ↄ idem erit bodie cū tpe mortis naturalis nō repiat in eī bōis. ↄ sic pr qō licet bodie filius in casu pe. c. bēat heredē tū nō obest pri illud prius vt fibi debitū occupāti. Quero qd de peculio aduēticio ↄ vī gl. hic sentire q nec illud publicet dū dicit nec illud ↄc. cū dictio nec sui nō sit iplicatiua ↄ sic iplicare vī q nedū castrense sꝫ ēt aduēticiū nō publicet. ↄ forte idē sentit azo in sum. huius ti. dū qr implicatiuā ēt dicit ↄ pe. ca. non publicari. hoc suadet ratio: qr si non castrense vt hic de eo magis ergo ad aduēticium multominus cum in eo filius non habeat sic plenum ius propter vsumfructū q est patris ad administrationē quā ꝫ pater ↄ nō filius. Tertio qr in pris fauorem filio est interdicta ipsius alienatio. vt. §. de bo. que li. l. cū non solū. §. filius autez. ergo nec delinquendo pōt alienari seu patri preiudicare. vt. §. de donor. aūt. ↄ si filij. secus si alienatio rōne rei vel sui tū fauore esset interdicta. vt. ff. de fundo. l. j. §. fi. ↄ. ff. de bo. cor. l. j. §. fi. ↄ. l. seq. ↄ sic nō ob. ratio per quā Ja. de are. motus vī ad tenendum contrariū in. l. si quis in tantam. §. vnde vi. Quarto pro casu induco a conditione cessante vel a sensu Jtio. §. de incc. nupt. l. cum ancillis. vbi dicit omnia eius bona applicari ciuitati si a patria potestate fuerit liberatus ↄ sic fi non erat a patria potestate liberatus omnia eius bona ciuitati non applicantur sic nulla qr negativa postpositā signo vniuersali eg pollet suo Jtio. vt. §. de bon. que lib. l. fi. circa mediū. ↄ. ff. de le. tu. l. legitimis. §. in legitimis. si igitur omnia bona filij excluduntur ergo tam castrensia q̄ aduentitia. vt. ff. de reb. dub. l. fi is qui. §. vtrum. ↄ hanc partem tenet Bart. licet per verba multum diffusa. ff. de dam. in fec. l. si finita. §. fi de vectigalibus. Quero tunc qd de peculio profectitio. rū. vt pꝫ ex predictis quia si peculia predicta multominus istud qō est in patris dōio. vt. l. fi. in prin. §. de bo. q liber. Sed du bitū de dote pfectitia q̄ ōr pīmonū filie. vt. l. ij. §. sed vtrum. in fi. ff. de minō. ↄ sup hec videntur glo. variasse. nā. §. de iure do. l. si dotē. videtur tenere q preiudicet delictū filie pri qui non fuit stipulat⁹ sibi redditi. sꝫ in. l. cōsensu. §. de repu. arguit. p ↄ ↄ iclinare vī in eā partē q nō preiudicet. ↄ hoc tenuit Dy. ↄ Cy. ppter cōtionē quā pater hꝫ in actione de dote q non pimittit factus filie preiudicare patri. vt. l. ij. §. ite si voluntate. ff. sol. ma. facit aut Jsi filij. §. de repu. ↄ ita als ptransiui. sed postea i. d. l. si dotē. scripsi q diuortiū factū culpa filie preiudicabat. oli pri i dotis amissione. pbat. §. de pac. dot. l. cū pf dotē. ↄ ēt bodie vt pꝫ in aut. vt lic. ma. ↄ aute. §. q: vo q̄dā mulieres. col. viij. Et ꝺ suppositio mihi nō minus dubito an idē sit dicēdū qñ cōmittit delictum cōe. ppter qō bona vīr loquēdo veniūt publicāda. ↄ vī q nō ar. eorum que diximus de castrensi ↄ aduētitio peculio nec ob. q p diuortium eius culpa factū dos marito debetur: qr special' sic ex eo casu pruius a pri. l. vī data ex. l. inertia. tacite cessit ꝺ inerat ex natura rei q nō est in casu nō in quo de publicatione bonor tracta. sꝫ vide. ff. de bo. dā. l. quicq̄ legib⁹. ↄ qō ibi not. Quero vltio qd ecōtra si bona pfis publicētur an peculiū pfectitiū penes filiū cristēs vel vsufru. aduētitū publicetur. ↄ remitto ad. l. fi qs postbac. §. fi qd. j. eo. vbi cadit.

In metallū. Primo dictū illatiōe. scdo remotio dubij. scda ibi: qre dānatus in metallū seru⁹ efficit ↄ publicant bona q̄ nō restituunt nisi sola principis indulgētia. b. d. Op. de. l. j. j. de sen. pas. sc. vt i gl. Jtē op. de. l. fi. i. c. ti. So. vt in ca.

Sicut proponis. Publicatis bonis alicuius obligationes transferunt in fiscū: competēs iudex est procurator cesaris. hoc dicit.

Debonis. Opp. de. l. fin. j. eo. Solu. vt ibi dicetur.

Incorporans bona quid facere debeat.

Descriptio duplex.

Si quis. Primo mādat bona proscriptor ordinarius inquiri ↄ describi. scdo formāvel ordine descriptiōis annectit. tertio bona descripta mādat tradi certis psonis. quarto mādat vt reperta p literas publicas pncipi fiāt manifesta. qnto punit officiales qui fraudulenter aliquid scribere omisit. Scda ibi: ↄ plena Tertia ibi: tūc demū. Quarta ibi: ↄ mox. Quinta ibi: nā. si qd. ↄ vt apparet ordo quē ponit. scda pars in describēdo. not. q prio describēda sit mobilia seu se mouētia. tertio mobilia se nō mouentia. Scda ibi: q̄ no. Tertia ibi: quātū aurū. Et no. ex vltima parte q⁹ ts q hꝫ incorporare bona nō hꝫ esse ꝺtētus describtiōe et inquisitiōe iudicis. sꝫ ipse postea scdꝫ inquisitionē hꝫ facere et sꝫ p dicta diuisio sufficeret. p casu summario tū vt seruetur ordo et cōsuetudo pōt sic hec. l. summari. Ad curā iudicis ordinarij spectat bona proscriptor facere ingri ↄ describi forma hic describta. ↄ ita describta tradere procuratori cesaris vel palatinis ac ēt. de his plenariā descriptionē p literas publicas mittere pncipi pena tāti quātū subtractū fuit iminēte offō fraude cōmitten ti vel negligēter ↄ se bñti. b. d. Ultio p istū ter. dicūt doc. ↄ ita se hꝫ practica q vbi seqūtratio est pbibita iudex pōt facere fieri rerum descriptionē ne minuat baratenē. ↄ p hoc ter. bonus. ff. deuē. i pol. mit. l. j. §. eligit. vī. q fi ncdū. Et no. q descriptio est duplex. vna de q pri dixi. alia est q̄dā incorporatio in fiscum de qua in. l. defensionis. j. de iure fis. lib. x. ↄ de vtraq hic habet.

Emācipati nō admittuntur ad bona dānatorū patrū q̄ reseruant liberis ex gratia nisi certis tantibus in potestate conferant que a patre recepe rant. b. d. Et pro euidētia premittit quāta sit ista pars filiis reseruata vt hic in glo. Ultimo glo. querit an idem sit in filio adoptino ↄ dic vt in ea.

Fisco bona occupāte possessa ab alio q̄s a suo debitore pōt possessor in ea manus injcere.

Vxor dotē se corporaliter tradidisse debet probare.

Dos representari debet mulieri eam probanti.

Donator quotuplex ↄ que reuocari possit. ↄ nu. 6.

Crimina ob que bona ipse iure publicent ↄ eorū administratio interdicatur. ↄ nu. 8.

Alienationes necessarie ante reatū facte quādo sint prohibite.

Siqs post. Dixit principalis in duas veniāt in publicatiōe bonor fienda rōne alicuius pene capitalis. Scdo disponit q̄ veniant in publicationē fiendā rōne administratiōis publicarū rerum. scda ibi: sed in bis. Prima subdividit principalis in tres. Primo decidit aliqua dubia vrore pscripti cōcernētia. Scdo decidit dubia liberos eius ispicientia. Tertio monet iudicem vt aliā referibat pncipi. scda ibi: si qd tertia ibi: q vo. In prīa ēt pte sertiaꝫ tria dubia decidit in vrore. Primū circa res eius ppnas. Scdꝫ circa dotes. Tertiū circa sibi donata a viro. ptes patēt in litera et qr lex est lōga legā ipsam ↄ summabo p ptes. pricipit ptis est casus. Publicatis bonis viri res ppte vroris nō dōt occupari et dotes illico dōt sibi restitui ↄ ei donata asi mīmonū vel eo cō stāte asi reatū apō eā dōt pmanere. b. d. vsq ad vī. si qd. Ho. hic ex pncipio ter. ibi veluti manu iniecta ↄc. nā hic fm quos dasvī casus q si fiscus occupat bona ab alio possessa q̄s a suo debitore licitū est possessori in ea manus injcere ↄ se nō pati possessione pari. nā fiscus penes priorē possessorē res dꝫ dimittere: vt j. de iure fisc. l. fi. li. x. ↄ no. gl. pnā i. l. reos. ff. de iure fisci. sꝫ hꝫ hoc satis pōt verū tū pnto q̄ iste text. aliū habeat sensuꝫ vꝫ vt mulier vēdicet sibi iudicio res q̄ fiscū occupat as: qr forte possidebant a viro ↄ possideri psumunt. imo ↄ cē si reperiunt in domo viri: vt no. ff. s. ne vror. p marito. l. ij. ↄ mox vendicet ↄ statim recipiat vt hic sequit veluti manu iniecta q̄s dicat summarie sine strepitu ↄc. Ꝺ pbāt ois ista ꝺba ar. §. vñ vi. l. inomētanec. ↄ ibi no. et cius qō no. q legi. pso. l. fi. Dunc est q bar. in. d. l. reos. dicit hic esse casum q in cā creditor agentiū Jfiscuꝫ dꝫ pcdi summarie et sine dilatiōe hꝫ indices moderni studētes magis placere volūtati rapiētiū q̄ rōni iuris ↄ equitati seruēt Jn eorū animarum detrimentū. Hō. ex ver. dos autē ↄc. q mulier dꝫ pbare dotem se corporaliter tradidisse. Sed dices tu nōne instrumenta dotalia ꝺ hoc probant. ↄ ego rīd. q sic vbi dicerent q ipsam r addidit sed erant soluta de dote confessata: vt hic dicit glo. que huius timore est facta. sed tunc replicabis fi per instrumēta probantur cōfessio. pbat receptionē. vt. ff. de posti. l. publia. §. fin. ↄ. ff. de ver. obli. l. ita stipulatus. §. grisogonus. ergo instrumēta dotalia licet de dote confessata ad probandum dotem corporaliter tradita sunt sufficientia. ↄ ego respon. q confessio non probat corporalem traditionem sed ciuilem vel presumptā contra conficientem et in eius preiudicium non contra tertium in cuius fraudem ↄ preiudicium maritus forte fuisset confessus quod lex euitare voluit. Ideo corporalem traditionem voluit probari vt hic. diff. ↄ enim corporalis traditio a ciuili et presumpta. vt alias no. glo. in mutuo naturali ↄ ciuili ↄ. ff. si cer. peta. l. §. fina. ↄ pro hoc est hic casus ↄ in. l. si cui. §. de non nume. pecu. vbi ter. dicit quod si debitor qui fuit confessus pecuniam mutuam recepisse nunc opposuit receptionem. ↄ sic non infra biennium vt probat illa dictio nunc creditores confitentis possunt post ea nihilominus opponere ↄ ille tenetur probare numeratam. et hoc vult glo. hic posita. ↄ quod confessus non dicatur corporaliter recepisse videtur etiā probari. ff. si quid in frau. patr. l. j. §. fi mutuā. in fi. hec no. vt sis cautus in instrumentis dotalibus fabricandis. Et vt diligentius aduertas dotalia instrumenta et etiam procuratoria facta ad recipiendum quia in preiudicium tertij ↄ sic constituentis non dicitur recepisse qui dixerat est confessus se habuisse vt inquit Bart. in. l. §. fin. ff. si cer. peta. ↄ pro hoc specialiter induco. l. de eo. §. j. ff. ad exhiben. vbi patet quod verbum accipere corporalem traditionē denotat ↄ pro hoc etiā ter. ff. de ysur. l. tutor. §. fi. ↄ pro hoc glo. i. in. l. cum de indebito. ff. de probatio. vel dic vt in dote confessata ↄ in mutuo est speciale vt confessio non probat numerationem quando opponitur de pecunia non numerata. alias si non opponitur creditur numerata ↄ sequitur condemnatio. vt. §. de non nume. pec. l. si ex cautione. ↄ ibi casus ↄ probatur in. l. aduersus. eo. titu. hic ergo probat corporaliter traditam qr oppōita erat exceptio non nu. dotis ↄ pro his vide que diximus in. d. l. si ex cautione. in. r. oppo. ↄ in. j. q. ↄ in. l. j. super gl. fin. §. de do. can. nō nu. ↄ qō scripsi in. l. assiduis §. j. §. qui po. in pig. habe. quet tū hic de dote dicunt procedūt in dubio si post reatū fuit cōfessata si vero ante reatū tunc ↄ si ante reatū trāfuerat ↄ pota opponēde exceptionis credo fiscū opponere nō posse ficut nec is cui succedit. si vero partim ante ↄ partim ante reatū trāfuerat ↄ pars remāserat ↄ tūc qr finis potētius agit in lesione cauſanda. i. in exceptione admittenda finē ipsum inspicere debem⁹ vt etiā si ante sniam tps venerit presumat fm ea que infra dicā in fraudē tacuisse. ideo replicatiōe fiscus se iuuabit. Et pro hoc specialiter facit. ff. de iure fis. l. in fraudem. in prin. versi. idēq ↄ si tēpore snie nondū tēpus exceptioni prescrū cuencrat exceptionis ius tranſiret in fiscum. tēpora autē illa vide in aut. qō locum. §. de dote canta non nume. Item no. q mulieri probāti dos dꝫ representari id est statim solui nō expectato anno q dak ad mobilia soluendū vt. §. de rei vxor. actio. l. j. §. exactio. nā hoc verbū representet hīc habet sensum vt pti. ff. fol. ma. l. fi cō stante. §. quo. Et no. qō iste ter. non exigit vt aliquid interueniat soluat fisco licet aliud fit in. d. §. quoties. ↄ forte est ratio qr ibi maritus facit ex necessitate ↄ etiā ibi inops videt indicādus er eo qr satisdare non potuit. sed hic imperator ad qd spectant bona fiscalia. §. c. l. si qs versi. tūc demū ex liberalitate statim restituat mādat. ↄ sic plenissima debet fieri interpretatio. vt. l. fi. de constitu. pūn. ↄ. l. si qñ. j. de bo. vacā. lib. x. nec fiscus inops est iudicandus sed semp soluēdo. vt. ff. vt leg. no. ca. l. j. §. ad fiscum. et hoc no. ad ea que dicā in seq. parte. Quero pro declaratione ter. in versi. ca etiā ↄ. can ter. loquat de donatione valida a principio vel invalida ↄ dicit glo. qō etiā de invalida. ↄ bene dicit qr casus est. §. de dona. inter virū ↄ vxo. l. res. Quero tunc sdo vsq ad qō tēpus potuit donaris cuius bona publicant. et gl. vī velle q vsq ad fniam ↄ sic etiā post crimē cōtractū allegat Sctū. ff. de donatio. ꝫ mel⁹ facit ille ter. dū dicit aī psumptionē. ꝫ gl. in. l. res. §. de dona. inter virū ↄ vxo. distinguit donationē et nihilomin⁹ i donatiōe ziugali Jdicit illa gl. dicēs illā post reatū nō valere p istū ter. mīi ista glo. referas tū ad casum donationis valide in alia donatione. cōcor. ista gl. sed. ff. de accusa. l. ex iudicioꝝ simpliciter dicit donationē ante litis cōtestationem valere postea nō preterq̄ in qbusdā casib⁹ in qbus nec ante facta valet sed in. l. si aliqs. ante finē. ff. de dona. cā mortis. distinxit an fiat fraudē vel nō. ↄ illā tenuit Dyn. in casu certi in dubio dicit post accusationē factā presumi in fraudē. ↄ idē si ante accusationē sed post crimē commissuꝫ in quo fuerat deprehensus. alias sine fraude presumat. ↄ pro his inducit. i. h. ff. de bonis eorū qui mortē sibi consci. Ex bis collige qō Dy. videt velle qō ante crimē cōmissum valeat indistincte. ꝫ Ja. de are. Cy. : postea Bar. q nec ante facta valeat in effectu si facta sit ppter crimē cōmittendū qō presumi dicunt ex quibusdā cōiecturis quas infra subjciam latius intēdens examinare materiā. † Dicam ergo q donationū alia sit causa mortis: alia inter vivos. Prima quouis tēpore facta metu pene vel non reuocatur vī in perfecto donatorio

Descriptionē. Videdum an in illa debeat premitti estimatio seu valor. vide Bal. in l. fin. §. de magi. conue. ↄ per quos debeat fieri. vide Bar. in. l. tutor. q reperitorius. ff. de tut.

Si quis. vide Cyn. hic et adde Dau. de ca. in. l. marito. in pri. ff. solu. ma. ↄ ibi per banc. l. vide cino ibi Ange.

In camanus injcere. tu vide de his que hic notātur p istū qō possunt Ja. rebuffi. l. fi. ad fi. ibi posuit in apostil. ad ipsum in vsi. ↄ pro pria autē mate. de iure do. ↄ aler. in. l. etiaꝫ §. §. qō dicitur de pignō.

Vsq ad finē. Tu vide qō in simili not. Bal. in i. si qs filio. §. hi autē cōs. ff. de iust. testa. ↄ inol. in. c. §. col. viij. contra detestia. et fa. qō not. in. l. furti. §. j. ff. de insa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

postea pena capitali dānato: vt.ff.de donatio.causa'mortis.l.si aliquis.in princip.ꝛ.ff.de donatio.inter virum ꝛ vxo.l.cum hic ſtatus.§.ſi maritus.lo.ſecundo.in fine.ꝛ eſt ratio quia tempore mortis quo perfectionem ſumit perſona eſt affecta per ſententiam qua iam extitit dānata.ideo quelibet eius voluntas vltima in irritum denotatur:vt ff.de teſta.l.cius qui.§.j.ꝛ de inius rup'.ꝛ irrito teſt.l.ſi quis exheredato.§.irritum. ¶Secunda autem eſt diſtinguenda per eius ſpecies.nam quedam eſt ab initio ſui natura inualida quedam ſui natura valida.inualida ſui natura eſt donatio ſimpler inter virum ꝛ vxorem,ſed confirmatur non reuocata morte donatoris:vt.l.donationis.ā. de dona. inter virum ꝛ vxorem.hec donatio facta poſt reatum non confirmatur.vt.d.l.res vxoris.vbi caſus ꝛ ibi glo. que etiam inducit pro caſu.d.l.cum hic ſtatus.§.ſi maritus.ante reatum vero facta confirmat licet ſententia ſit capitalis:vt.d.l.res vxoris.Falſlit vbi ſententia eſſet ſuper tali delicto cuius cauſa poſſet damnari memoria defuncti.nam ſi tunc confirmata reuocatur:vt.d. §.ſi marito.quanto magis confirmari impeditur.ar.eorum que nota.in.l.patre furioſo.ff.de bis qui ſunt ſui vel alie.iur. Aliqui tamen volunt dicere q̄ ille.§.ſit correctus.per dictam.l.res vxoris.in ſi.dum prohibet fiſcum in poſterum habiturum communionem quaſi innuat q̄ prius habebat quod per illam.l. coꝛrigitur.ſed primum puto verius. Sed tunc inſtabis tu quare hoc morte naturali vel ciuili ſequuta per damnationez confirmatur ꝛ precedens donatio cauſa mortis ſecus.ꝛ tñ vtraq̄ per mortem ſui natura regulariter perficitur. Et ego rñ.quia donatio cauſa mortis voluntate donatoris in morte ꝛ non ante perficitur ꝛ tunc eum mors venit eius voluntas tanq̄ vltima in irritum reuocatur:vt.ā.dixi ſed hec donatio licet morte confirmet non tamen ex voluntate defuncti in id tps deſtinata ſed in anterius puta traditionis ꝛ ſic ler prius reſiſtens nunc fauet ꝛ aſſiſtit ꝛ quo ad quid ſaltem retro confirmatur: vt. d.l. donationes ideo donatio iter viuos appellatur.Iz autem hec donatio morte etiam ciuili confirmetur remanet dubiū an velut facta in fraudē fiſci poſſit reuocari.ꝛ de hoc dicet in ſequenti. ¶Donatio autem ſui natura alias valida exemplificatur in donatione ante nup.vt hic vel poſt nup.in caſu conceſſo:vt.ff.de dona. inter vi. ꝛ vxo.l.ſi ſponſus.ā.conceſſa.vel in donatione facta filio emancipato:vt hic in ver.ſi quid vel alteri extraneo.ꝛ hec diſtinguenda ſecundum tempora:quia aut eſt facta ante contractum crimen aut poſtea.ſi ante:ꝛ tūc ſine dubio valet ipſo iure:quia moderato ꝛ arbiter fuit in re ſua.ꝛ in hoc nulla eſt diſcordia: ſed an veniat reuocanda aliqua actione reuocatoria dubitatur. et glo.ſ.hoc nō declarauerunt ſed ſimpliciter dixerunt eam valere. idem Dy.ſed Ja.de are.dixit q̄ ſi ſit facta cogitatu criminis cō

a mittendi[a] reuocatur ſicut facto poſt crimen commiſſum.ꝛ idem Dy.ꝛ pro hoc inducunt.l.ſi quis.in fi.a ſenſu contrario.ff.de dona.cau.mor.ꝛ.l.qui pene.in vlt.ꝛ pen. reſponſo.ā.de manumiſ. licet ibi libertatis donatio non teneat ipſo iure.ꝛ que ſit ratio.j. dicam.ꝛ.l.in fraudem.in princip.ff.de iure fiſ.ꝛ hunc cogitatum inquiūt probari preſumptione.f.ſi crimen vl delictum ſequatur de proximo arg.l.veteranī.ff.ō primi.credi.facit auf.minoris.ā. qui da.tuto.poſſunt. Sed Barto.inquit: bene q̄ nec alie ſuſpitiones infra dicende per ſe ſunt ſufficientes niſi probetur quod tempore donatiōis ſuberat cauſa ꝑpter quā poſtea mortu⁹ fuit ad criminandū nam cauſa ſuperueniens non eſſet ſufficiens ad

a reuocādum perfectā donationem.l.perfecta.ā. de donatio. que ſub modo cauſa igitur illa ſuppoſita.Bar.adūcit quinq̄ ſuſpitionis cauſas quas Dy.poſuit in materia fraudatorū creditorum. Erit igitur ſecunda priori enumerata ſi ola bona ſua donauerit:vt.ā. de bis que in frau.cre.l.omnes.§.lucius. q̄ extendit glo.ad caſum vbi omnia vendidit.in.l.quitеſtamentū.ff.de proba. ¶Sed an tūc eſt neceſſe q̄ probetur participatio fraudis illa glo.non aperit ꝛ forte q̄ non maxime ſi fiat coniuncte perſone vt ibi ꝛ als in alienatiōib⁹ ſingularibus ex cauſa onerosa reuocanda debeat.pbari participatio fraudis:vt.ff.ſi quid in frau pa.l.ait pretor.non ſi ex cauſa lucratiua vt in eo.tit.l.qui autem.§.ſimili mō.Tertia ſi cōiuncte perſone:vt.l.data.ā.co.ti.ꝛ ff.de bon.liber.l.j.in princ,verſic.ſed nunquid.ꝛ quia huic repugnat iſte ter.in ver ipſe.reſpō.q̄ hic loquitur q̄n cauſa criminā di poſt donationem ſuperuenit.ideo donatio firma manet: vt ā.dixi. Quarta ſi poſt donationem ipſe reperiatur poſſidere: vt.l.ſicut.§.ſuperuacuū.ā.qui.mod.pig.vel hypo.ſo.ꝛ de acqui. beredi.l.ſi is qui bonis.ꝛ.ā.de na.lib.l.ſi quis.in fi.ꝛ tunc preſumetur potius q̄ ti.fuit fictus ꝛ ſimulatus.ꝛ ſic non tam reuocaretur q̄n nulla diceretur.vt.ā.de diſtra.pig.l.qui ſub imagine.et ff.de cōtrahē.emp.l.nuda. Quinta ſi facta fuerit clam nō palā. argu.ff.de ritu nup.l.i.ꝛ de admi.tuto.l.non criſtimo. Sexta ſi fiat ſub conditione ſi contingat bona donātis publicari.arg.ff. de pecu.l.ſumma cum ratione.in princ.cum ibi no. ꝛ.ff.de ſtipu. ſer.l.ſi.cum ibi no.ꝛ hoc cōfirmo ratione nam ad perfectionem huius contractus oꝛtet prius conditionem exiſtere in perfe-

a Cogitatu crimīs cōmittēdi. q̄ ꝓſumit ſi paulo poſt donatiōnē ſequet delictū. vtp. Dynū in reg. bñficiuz. ꝛ ibi in apoſti. do. boerū in vſic. delictū ſequens. bar. in. l. ſi poſt cōtractū de dona. bal. i. l. pe. col. ix. vſi. quedā timens ne fiſcus. ā. de ere. rei iudi. Ant. in trac. maleſi. in v. qui bay traditiola tua patria, ꝛ alibe. ōgā in tracta malefi. in tit. de bo. male fac. vſi. itez pone. aliquis cōmiſit.

cto eſſe:ꝛ tunc per publicationem bonorum dominium quod adhuc reſidebat penes damnatum tranſiit in fiſcum.ꝛ ſic purificatio conditionis nil operatur: quia tunc alienum donare videtur.ꝛ tempore quo eſt prohibitus. hec vltima ꝛ quarta.bene mihi placent quia contractum declarant nullum vel de ipſo fibili factum. Sed de aliis dubito primo quia ante reatum fiſcus nedum re ſed nec aliqua ſpe poteſt dici creditor.ſecundo nec cogitatus penam mereatur contra.l.cogitationis.ff ō pe ih. quia regula tradita eſt vt alienata per ingenuos homines licet in fraudem ſucceſſorum non reuocentur:vt.ff.ſi quis a pa. fu. ma.l. non vſq̄.fiſcus autem eſt vniuerſalis ſucceſſor:vt.l.h.ā.ad. l.iul. de vi.ergo ꝛc.licet bodie in liberis ſit innouatum:vt.ā.de inofi.do.l.i.ꝛ per totum. Quarto tertio videtur velle quod ante reatum facte valeant:vt dicta.l.res vxoris.ā.de dona.inter virum et vxo.ꝛ.ff.eodem titu.l.cum hic ſtatus.§.ſi maritus.ꝛ in hac.l. verſicu.ſi quid.ꝛ in hoc verſicu.ea etiam ante dum diuit innoxio adhuc marito ꝛc.dum poſtea ſubdit:apud eam firmiter permaneant ſed non permanerent vel ſaltem firmiter ſi reuocari poſſent ergo ꝛc. ¶Non ob.quod cauſe predicte dicuntur ſufficientes ad reuocandum alienata in fraudem creditorum.qui illo ſuppoſito fateor preſentium.in futuris autem licet dubitetur an fraus fieri poſſit propter tert.ꝛ quod ibi not.in.l.i.j.de iure fiſ.libz.ꝛ.tamen etiam ſuppoſito quod poſſit:vt no.glo.ā.de dona. ante nupt.auf.ſed iam neceſſe.pro qua eſt caſus.ff.qui.ꝛ a qui.l. et ſi maritus.in fin.ꝛ.ff.rerum amo.l.ſi mulier.in princip.tamen iſtud videtur intelligendum de creditoribus ex cauſa onerosa non mere lucratiua vt in caſu noſtro.ꝛ ſic etiam non obſtat.ff.ſi quid in frau.pat.l.j.§.i.quia patronus in ſibi debita portione non dicitur ius mere lucratiuum pretendere.argumen.l.ſi.ā. de codi.ꝛ no.glo.in.l.h.in princi.ā.ſi quid in frau.patr.quam etiaz no.pro ſolu.predicta. Item patronus ſpem habet viuēte liberto in eius bonis ꝛ fiſcus nullam habet ſpem ante commiſſum crimen. Item in caſu iſto fiſcus non tam eſt creditor q̄ vniuerſalis ſucceſſor:vt.d.l.h.ꝛ iſtis forte attentis Dyn.in materia de bis que in frau.creditō.l.lucius.enumerauit cauſas predictas vt hic ꝛ ſolam deprehenſionem in crimine ante accuſationem notauit.ꝛ per hunc modum defenduntur gloſſ. Dynus ꝛ leges ā.in contrarium inducte velut generales. Item quando poſt crimen ꝛtractum donatio facta fuit.quo caſu dicit infra ſubꝛiaz quando autem donatio ſit poſt crimen contractum diſtinguenda ſunt crimina.nam quedam ſunt crimina quibus commiſſis bona ipſo facto ꝛ iure publicantur vt in crimine maieſtatis:vt ā.ad.l.iul.ma.l.i.in fi.ꝛ inceſtarum nuptiarum:vt in auf.de incel.nup.§.i.ā.de inceſt.nup.aut.ſceſtas.ꝛ qualiter cognoſcatur ibi ſcripſi.ꝛ tunc donatio vel alia alienatio non valeat tanquaz

7 rei non ſue. ¶Quedam ſunt crimina quibus commiſſis bona non publicentur ipſo iure ſed criminoſo demum damnato et hic aduertendum quia eorum quibuſdam commiſſis ſtatim adminiſtratio bonorum eſt interdicta committendi: vt.ff. qui et a qui.l.queſitum.ꝛ de accu.l.er iudicorum.ꝛ tunc licet dominium non ſit ipſo iure deperditum tamen alienatio non valet ipſo iure vt ibi patet.fallit ſi alienatio ſit neceſſaria:vt.ff.de ſol. l.reos.ꝛ.ff.fa. bereſ.l.alienationes.ꝛ intelligit Barto.non tantum alienationem pro alimentis factam eſſe neceſſariam:vt.l. reos.ſed etiam pro aduocatis ꝛ ſcripturis legitimis huius cri-

8 minis quod no. ¶†Quedā ſunt ei inima propter quorum commiſſionem non eſt adminiſtratio bonorum interdicta.et hic eſt regula.vt.l.aufertur.§.in reatu.ff.de iure fiſc.ꝛ d.l.er iudiciorum et hoc inquit Bar.aut alienatio eſt facta ante accuſationem aut poſt. Si ante tunc ſi de revocabili valet ipſo iure et in effectu ſi bona fide ſit facta:vt.l.poſt contractum.ff.de dona.non ſi mala fide ꝛ fraude quia tunc in effectu non valebit quia revocabitur eo poſtea damnato:vt.l.ſi aliquis in fi.ff.de dona.cauſa mor.et l.in fraudem.in pria.de iure fiſci. Si autē eſt facta de re irrevocabili:vt eſt libertas preſtita.vt.ā.ſi aduer.lib.per totuz ꝛ tunc inquit ipſe quod libertatis datio non valet ipſo iure a principio: vt.l.qui pene.ff.qui.ꝛ a qui.ꝛ ibi glo.dum dicit quod in libertatem eſt ſpecialis ſed ego nō vi.eo cur libertas que res eſt favorabilis ſit nunc deterioris conditionis cum ſeruus forte minus valet q̄n res alia elienata. ¶Et ideo alia ſol.data eſt in.d.l.qui pene tutius mihi videtur vt de libertate dicamus aut bona fide eſt preſtita ꝛ valet etiam in effectu aliarum rerum alienatio aut mala fide ꝛ tunc ipſo iure non valet ſed in certis rebus videlicet q̄re uocetur vt dici.aut dubitat ꝛ libertas cuiā nō tenet ſed aliarum rerum alienatio ctiaz nō tenet ſed fraude ꝑbata revocat.hec autem fraus ꝑbatur ſi iam fuerat in crimine deprehenſus vt dixit Ly.per.l.ſi.in prin.ff.de reb.eo.ꝛ ctiaz forte per alias cōiecturas per Barto.ā.traditas quia ille poſt reatum ad penam fiſco eſt quaſi obligatus. Et ſic ceſſant rationes quas feci quando alienatio eſſet facta ante reatum. ¶Si vero poſt accuſationez alienatio ſit facta nec adminiſtratio bonorum erat a lege interdicta tūc aut querit de alienatiōe neceſſaria aut volūtaria prime caſu

aut accuſatus ꝛ

aut accuſatus ſe defendit aut fugit. ¶Primo caſu vz q̄ alienationes prohibite ad neceſſarias nō trahūtur:vt.ff.ſa.ber.alienationes.ꝛ de leg.ij.l.pero.§.preduz.hinc ſi q̄ ei ſoluī pōt:vt.ff. de ſol.l.reo.ꝛ ſimiliter alij ſoluerūt ꝛ in ſolutū dare poterit nec ꝑ fiſcum publicatione bonorū ſecuta recuperari poterit:cū ꝛ ſi datum non eſſet fiſcus ſoluere cōpelleret cū in euz tranſeāt obligationes:vt.ff.de fideiuſ.l.ſi debitori.ergo hec reuocare poterit:vt ff.ad trebe.l.ita tamē.§.ex aſſe.ꝛ.l.ſi patroni.§.ſi.ꝛ pro hoc bene facit.ā.de pct.here.l.ſi.§.ſinautē.ꝛ hoc niſi ꝑ minori precio dedisset:q̄ tūc q̄ eſt vltra debitū reuocat:vt ff.ſi qd in frau.pa.l. j.§.ſi qs in fraudem. ¶Secundo caſu quando fugerat nō vide tur ei ſoluī poſſe:vt.l.ñ.ff.de requi.re.ꝛ ibi glo.quod puto verum niſi ſoluens ignorauerit eum fugitiuū ad inſtar ꝓcuratoris re- a nocati ꝛ ſeruī fugitiui cui⁹ deſinit cōpetere adminiſtratio pecu- liū:vt.l.libera.ff.de pecu.ꝛ tamē ignorās bona fide ſoluēs libera tur:vt.l.ſi quis a ſeruo.ꝛ.l.ſe.ff.de ſol. ¶Tertio caſu q̄n alienatio eſt voluntaria:ꝛ tūc gl.in.l.ex indicio.ff.de accu.diſtinguit ſi añ lit.cōteſt.vel poſtea ſed nō eſt differētia:q̄ cū igit principaliter de vindicta publica ꝛ nō de bonis niſi ſecundario lit.contеſta.nō afficit eius bona vitio litigioſi.ꝛ no. Bul.de cu.in.l.nō ſoluū.ff.de interdi.ꝛ rele.facit.l.quāq̄.§.iul.de aqua plu.ar. Item cōtra iſtam glo.eſt hic caſus in ver.ea etiam.vbi roborat donationem ante proſcriptionē factā:ꝛ ideo ego ſolum diſtinguo vt diſtinxi i caſu ante accuſationē:videlicet aut bona fide ꝛ tenet in diſtincte vt hic:aut mala fide tūc datio libertatis ipſo iure non tenet ſed aliarū reꝝ alienatio tz ſed reuocat in dubiū preſumitur 6 mala fides ꝓpter accuſationē iam inſtituā. ¶†Ex ꝓdictis igitur ſic late declaratis poſſumus breuiter reaſſumere concluſiones:vez vt alienationes neceſſarie ante reatum facte in diſtincte in voluntatis.Idez ſm glo.ꝛ Dy.ſed Ja.de are.Cy.ꝛ Bar.diſtinguit aut bona fide aut mala aut dubitaf.primo caſu valēt: ſecūdo nō.in tertio preſumit bona fides niſi ſm Bar.ex aliqua de ſer cōiecturis preſumat contrariū dixit opi.Dy.poſſe defendi:q̄nādo aut facte ſunt poſt reatū:tūc ſiue bona ſunt publicata ipſo facto vt in certis caſibus ſine adminiſtratio ſit interdicta a lege vt in aliquib⁹ caſibus:tūc alienationes voluntarie incte diſtincte ſunt ꝓhibite.Neceſſarie aūt valent ſi bona fides interuenit eius q̄ ſoluit:vbi aūt ipſo facto adminiſtratio bonorū nō eſt eis interdicta qō regulare eſt:vt.l. aufert.§.in reatu.ff.de iur. fi.tūc in alienatione volūtaria diſtingue.Aut cōſtat q̄ bona fi- 3 de eſt facta ꝛ valet indiſtincte ꝛ in effectu nec curo ante accuſatio b tionē vel poſtea vſq̄ ad ſniam vt hic ꝛ.l.ſi aligs.in fi.ff.de do.cā mor.aut cōſtat q̄ mala fide ꝛ tūc rei irrevocabilis nec valet ipſo iure rei aut revocabilis valet ipſo iure ſed poſtea bonis publicatis revocāt in dubio ſi iā erat accuſat⁹ vel fuerit in crimine de prehenſus preſumit fraus:ꝛ idem ſi aliqua de cōiecturis ſupra enumeratis interuenit.in alienatione autez neceſſaria dic q̄ valet indiſtincte añ accuſationē factā:in poſtea vero facta dic idez ſi cām defendit:ſi vero fugit diſtingue ſcientia an ignorātia eius q̄ ſibi ſoluit vt.ā.dixi:ꝛ hoc in alienatione ante ſniam:in poſtea vero diſtingue:aut ſentētia nō erat appellatiōe ſuſpenſa:ꝛ nō va let:vt.l.poſt cōtractū.ā.alleg.aut erat appellatione ſuſpenſa et tūc vbi ante ſniam dixi nō valere nec nūc:ꝛ vbi dixi valere ꝛ nūc valet ſed hic plus eſt:q̄ omni caſu cū prio⁹ ſcientia fuerit cōſtr mata ola venīt revocanda iudicis officio ad q̄ſ ſpectat retractare innouata appellatiōe pēdēte:vt.l.chirographis.§.ab eo. ꝛ ibi bona gloſſ.ff de admi.tuto. Sed quādo alienatio eſt ante ſniam facta nō omni caſu fit revocatio vt dixi.ā.ꝛ quādo fit re- a uocario nō fit iudicis officio niſi prius alienatione iuris actiōis ꝑ ſniam reſciſſa:vt.ff.ſi mu.vē.no.l.i.§.i.ꝛ de iur.fiſ.l.in fraudez. §.i.ꝛ inſtit.de act.§.ſi qs i fraudā.quicqd hic Ly.ſenſerit in aliꝰ. q.ſed tūc revocari nō poteſt in dubium que actiōe cōpetere dicunt ad revocandū.ꝛ videtur q̄ actio hypo.q̄ tempore delicti bona videtur fiſco obligata:vt.l.quod placuit.ff.de iure fiſc.ꝛ.l. aufert.§.fiſcus.ꝛ ita no.glo.j.pen.ſſſ.credi.pfe.l.i.in cōtrariuz q̄ nō ſint hypothecata ꝓpena delicti no.gl.in.d.§.fiſcus.ꝛ in.l. reſcriptū in prin.ff.de pac.q̄ tenēt Ly.ꝛ Barto.in.d.§.fiſcus. q̄ als indiſtincte poſſet revocari alienata cōtra.l.ſi aliquis.ff.ō dona.cauſa mortis.ꝛ cōtra ea que.ā.dixi.ꝓ hoc etiam facit q̄ſ nif ad vindictā ꝛ ſic bona nō poſſunt eſſe obligata. ¶Ō autē iure abligatiōis pena nō ſit pri⁹ debita ptz:q̄ iudicis officiū im 4 pōnit.vt inſti.de iniurijs.§.in ſumma.ꝛ q̄ iudicis officio debē- c tur in obligatiōe nō ſunt.vt.ff.de act.emp.l.ſi p collusionē.ꝛ de dam infec.l.cū poſtulaſſem.in princ.licet lato ſumpto vocabulo poſſit dici obligatio. ¶Hec ob.ſ.fiſcus.vt ibi no.nec.l.q̄ placuit.q̄ ꝛ priuilegio perſonali loquit.ꝛ hec communis opinio:ſz refert Ly.ꝛ Dy.dixit q̄ hypothecā habet ſed ea nō vtit aduer ſus creditores:vt.d.l.q̄ placuit.ſed hec cōiter nō tenetur ꝛ forte minus bene recitat ideo repetebedit.ſed ego puto q̄ Dy.idē dixerit in eo cuius bona publicant:quia nō ante ſniam per ſupra dicta:nec poſtea:q̄ ſibi vt ſucceſſori vel heredi res ſuas nō pōt

eſſe obligata:vt.ff.de reg.iur.l.nec pignus. In eo vero cui pena certe quātitatis eſt inferenda ꝛ idez ante ſniam:ſed ſniā lata ei ſunt tacite obligata:vt.d.l.q̄ placuit.ꝛ in glo.poſita in.d.l.j.§z ea hypothecata nō vtitur aduerſus priores creditores eriā ꝑſona tūi habentes:vt.d.l.i.j.pen.ſſſ.credi.preferſicut ꝛ als hypotheca a lege inducta nō nocet prioribus creditoribus:vt.ā.colla de leg.i.j.in fi.ꝛ ita puto q̄ dixerit Dy. ¶Ridendum eſt ergo ſtioni q̄ per actiones revocatorias fiat hec revocatio alienatoriū an ſniam:vt.d.§.ſi qs in fraudē.inſti.de act.ꝛ ibi gl.que nominat actiones vt.ā.ſi qd in frau.pat.l.ij.alienatorū vero poſt fiat revocatio per officiū iudicis revocare debentis attēta et innouata appellatione pēdēte:vt no.gl.ff.de bis qui no.infa.l.furti.in prin.ꝛ gl.ij.vel etiā ꝑ hypothecariā vbi pena fuit certe quā a titatis ꝛ in nouis creditores ſunt allegata. ¶Quero vltimo q̄ ad hanc partē an ea que dicta ſunt in fiſco[c] circa has alienationes habeant locū bodie in perſonis quibus bona dānator reſeruanf vt.j.c.auf.bona.ꝛ dic ſm Bar.q̄ nō.ar.l.nōvſq̄.ff.ſi qs a pa.fue.ma.ꝛ hec ſufficiant de prima parte.

¶Donatio emancipatis filijs facta ante reatum patris nō revocatur:ꝛ quid de facta filijs in poteſtate.ꝛ nu.ſeq.

Uſufructus quem pater habet in bonis aduenturijs filij an publicetur ceteris ipſius bonis publicatis.

Fiſcus hypothecaz tacitā habet in bonis ſui adminiſtratoris.

Hypotheca tacita a quo tempore in bonis ſui adminiſtratoris fiſco currere incipiat:ꝛ an ad bona futura trahatur.ꝛ nu.7.

1 SI quid etiā. ¶Donata filijs emancipatis ante reatum patris non revocantur:ꝛ de donatione in filios collatis principi ſcribitur.b.o. ¶Glo.oppo.q̄ etiam poſt reatum facte valeāt:vt.ā.in precedēti verſic.Sol.vt in glo. et plenius ibi examinaui. ¶†Querit glo.quid in donatione facta filijs in ptāte.dicit gl.q̄ illa penes eos remanet tanq̄ cōfirmata morte patris:vt.ā.de dona.inter vir.ꝛ vxo.l.donationes et famil.herciſ.l.ſi pater.ꝛ pro hoc facit primo:q̄ idem in donatione facta vxori que confirmatur morte.l.res vxoris.ā.de dona.inter vi.ꝛ vxo.ſecundo quia donatio cauſa mortis tantum excipitur:et alie donationes vt alie donationes generaliter valident:vt.l.ſi aliqui.ff.de do.can.mort.ergo ꝛ iſta velut ſub generali comprehenſa.arg.eorum que no.glo in.l.is.ff.de legi.tertio inducit glo.hunc text.ibi dum dicit apud ſe vendicauerunt. ¶†Quero tunc ab extra quid de conceſſis[b] filio in cauſam pe- 3 culiarem.ꝛ videtur q̄ publicentur:q̄ ſub patris dannati ſunt b dominio:vt.l.ſi.in prin ā.de bo.que libe.ergo ꝛc.ꝛ.ff.co.l.j.ij.q̄ caſus videtur apertus.ff.quando act.de pe.eſt an.l.j.§.alienatio.ver.ſed ſi alic. ¶In contrariuz eſt veritas:q̄ bonis filij pu- b blicatis peculium caſtrenſe non publicatur:vt.ā.e.l ſi filius.et minus aduentitium vt ibi dixi. Sed dat patri vt ibi:ergo ratione equalitatis inter eos inducende dicamus econtra bonis paternis publicatis profectitium peculium in effectu non publicari ſed penes filium remanere. ¶Sc̄o q̄: per damnationem patris per quam inducitur mors ciuilis publicantur bona ꝛ filius liberatur a poteſtate patris facto:vt.ā.c.l. deportatus.ꝛ.j. ti.i.l.ſi.ſed filio a poteſtate liberato ſi peculiū non eſt ademptuz dicitur eſſe conceſſum:vt.ā.de dona.l.ſiue.ꝛ de eman.lib.l.ſi.ergo cum de ademptione expreſſa quam iſto caſu.l.expreſſe faciat non appareat dicamus filio remanere. ¶Tertio dicit Bul.de cu.eſſe caſum.ff.de mi.li.ij.ſ.ſed vtrū.ver.nec eo momento.vbi bonis paternis a fiſco ꝓpter debitum occupatis peculium remanet penes filium.ꝛ ſi dicas ibi propter debitum ex adminiſtratione vel contractu.riñdet ipſe q̄ tanto minus debet ei auferri ex delicto:q̄ vno caſu tractat de damo vitando:altero de lucro vt in ſeq.ver.ꝛ ideo ei minus ſubuenendum eſt quando delicto.ar.l.ſi.ā.de codi.ꝛ.l.ſi.§.licentia.de iur.deli.ꝛ maxime quia penis fiſcalibus credictores preferuntur:vt.j.pen.ſſſ.cre.preſc.l. j.lib.x.ꝛ.ff.de iur.fiſ.l.q̄ placuit.ꝛ hec opi.eſt cōmunis. ¶Ad l.j.§.alienatio.in cōtrariū alle.rñ.Bul.q̄ ibi ter.nō dicit q̄ fiſc⁹ habeat peculiū ſed q̄ actiōe de peculio fiſc⁹ teneat creditorib⁹. et nimirū:q̄ vt eius ſucceſſor fiſcus cōuenit:vt.l.ij.ā.ad.l.iul.de vi.vnde ne fiſc⁹ remaneat in dāno eius cuius lucrū vel cōmoduz habet fiſc⁹ pōt petere ſibi a filio caueri de indēnitate:vnde b c ſtāt ſimul q̄ teneri de peculio ꝛ tñ nō habere cōmodū peculij vt probatur in.§.ſtatim.j.ſeq.ꝛ itat etiā intelligit Bar.iſtū ter. in.l.ſi ſimita.§.ſi de vectigalibus.ff.de dā.infec. ¶†Sed tūc que ro an publicatis bonis patris ſuperuenientis vſufructus quez habet in bonis aduentitijs filij publicet reſpectu cōmoditatis ipſi⁹.ꝛ refert bart.q̄ viditſeruarivt publicet p.l.ſi poſtulauerit. ver.ſed ſi vſufructus.ff.de adul.ſed mihil facit:q̄ ibi in caſu ſpeciali in quo ꝓpri⁹ tas publicat ꝛ ſi cū ꝓprietate cōſolidat. Item p.l.ſtati⁹.§.ñ.ff.de iur.fiſ.cui cōcor.l.cū pf.§.hereditas.ff.de le. ij.ꝛ hoc reſidet ergo aliter:q̄ aut ꝫ publicatio bonoꝝ facta eſt ercā ꝓpter quā patria poteſtas eſt deperdita ꝛ tunc vſufructus redeat ad ꝓprietatē:q̄ ceſſat cā ꝓpter quā patri conceſſit.ſ.

c Un ea q̄ dicta ſunt in fiſco. Tu vide ō hoc bar.i l.ſi.vbi ang.poſtbal.ā.de bis q̄ in frau.cre.ꝛ qō no. bar.i.l. auferf.ff. de iure fiſci.

a Quid de conceſſis. Oō peculiū filij nō venit i cōfiſcatiōe bonorū pfis ſz ſeparatur. adde bar.ſin gul. in.l.ij.ſ. ſed vtrū ff.de mi.gl. eſt nota.in.l.cū ꝛ filij.ā.g bo.ccd. poſ.qō dicit verū in ſpectitio:q̄ in aduētitio hodie nō eſt dubiū quo ad ꝓprietatē ſed quo ad vſumfructū dicit ibi bar. eſſe dubiuz vnoꝑe cōmoviō alerā.i.l. ſi finita.§. ſi de vectigalib⁹. vi.char.de dā.infec.ītē adō bal. i.l. diximus.§. ſi ꝑf.ff.de ercu.tut. ¶† Uſufructus quē hz in bonis aduētitijs. Aldō imol.l.i.ſi finita. §.ſi de vectigali⁹.ff.de dā.infect.ang.arc.inſt. qui bus nō eſt ſimi. fa.teſt.ad fi.ꝛ inſti.de act.§.actiones.vbi dūs me no Jaſ.may.col. ruū.

Universidad de Deusto Biblioteca

1 Recuperans bona per viam quote in quantũ creditoribus teneatur.

S I debitor. Primo qñ bona erãt publicata ex delicto. Scdo qñ ei ãt a fisco occupata ex contractu. scda ibi: q si ob pecuniam prima in duas. Nã primo qñ aliqua singulariter sunt restituta. scdo qñ vniuersaliter respectu quote. scda ibi: si vero. ¶ Casus † Recuperãs bona p viã quote tenet creditoribus p rata nõ si recuperet aliqd in singulari. ⁊ qñ pp debita bona alicuius transeunt in fiscũ ille nõ liberat a creditorib⁹ secus si pp delictũ. h. d. ¶ No. q restitutio limitata pducit effectũ limitatũ nec eius limites egredit. ¶ Itẽ no. q sicut mors naturalis dissoluit obligationes. vt in aut. de nup. §. deinceps. ita ciuilis. ⁊ hoc vult glo. hic. ij.

T Utor. Indulgentia nõ restituit obligatiões contra reuersum etiam in postea quesitis. h. d. ¶ Querit gl. quã bo. pos. hic mater accepit ⁊ dic vt in ea.

1 Actiones aduersus quondã debitores non restituũtur p indulgentiam.

S I ademptis. † Indulgẽtia nõ restituit actiones aduersus quondã debitores. h. d. Et differt a precedẽti: qr illa õ obligationib⁹ restituẽdis passiue h̃ actiue. ¶ Op. q primo actiones restituant ei: vt. ff. de ali. le. l. is cui. So. vt in gl. verũ aduerte: qr ibi sunt due lec. vna q ibi fuerit restitut⁹: ⁊ tunc nõ ob. 2ria. alia q ibi sola fuerit indulgẽtia: ⁊ tũc sol. vt hic ⁊ ibi in glo. q speciale est in alimẽtis ⁊ tũc attẽde qr nõ est speciale in alimẽtis vt indulgẽtia restituat actiones p eis. Sed est spãle vt actiones p eis cõpetẽtes nõ trãsiuerunt in fiscũ qr ⁊ eis dãnatis alimẽta legari possunt: vt. ff. de his q̃ p nõ scrip. habẽ. l. si in metallũ. sed quot sunt anni tot sunt legata q̃ incipiũt cedere demum cũ annus venit: vt. ff. qñ dies leg. ced. l. si cũ prefinitiõe. igit ⁊ merito p annis sequẽtibus dãnationis actiões dãnato cõpetũt ⁊ iõ siue dicamus eũ post restitutũ siue indulgẽtiã habitũ p preteritis annis a die dãnationis vsq ad tps indulgẽtie recte õr alimẽta cepisse vt inquit text. in. d. l. is cui. secus si in alijs patronatiõibus ob cãm faciẽdis in quibus interim cã prestãdi cessasset q p tpe antecedente indulgentia peti non potest: vt. j. de re mi. l. cũ a caligatis. li. xij.

1 Deportatio a patria potestate liberum facit.

I N insulam. Indugentia concessa filio deportato nõ restituit eũ in patriã ptãtẽ. h. d. ¶ † No. q deportatio filij liberat eũ a patria ptãte. qd facit vt frr minor a patria ptãte liberet. ¶ Op. de. §. cũ aũt. insti. q. mo. ius pa. po. sol. an fine. sol. tribus modis. vt in glo. ⁊ vltima vera.

G Eneralis. Indulgẽtia principis nõ restituit militiã neq famã. h. d. ¶ Op. de. l. cum indulgẽtia. j. eo. Sol. vt ibi.

1 Seruus desinit esse dñi si in metallum damnetur.

F Rustra. Primo soluit vnã questionẽ. Scũdo aliã. scda ibi: qd si qd. Cas⁹. ¶ † Seruus in metallũ dãnatus desinit esse dñi: ⁊ indulgentia ei concessa priori dño cũ non restituit si qd tñ tz qd ad priorẽ dñm spectet pcurator cesaris cognoscet inter eũ ⁊ fiscũ cuius cepit eẽ mãcipiũ. h. d. ¶ Op. q priori dño restituat: vt. l. j. §. fi. s. de qd. Solu. q ibi ex sua 2fessione erronea fuit dãnatus: hic secus. Et caue qr gl. dicit ex cõfessione facta in tormẽtis ibi fuisse dãnatũ qd nõ teneas imo ex spõtanea postea facta apud acta vel erronea vt plene scripsi. s. de cast. ⁊ exhi. re. l. si qs. ¶ Op. scdo ad idẽ de. l. fiue. ff. de iure pa. So. duob⁹ modis vt in sol. ⁊ scda vera. ¶ Op. tertio q seruus in metallũ damnatus nõ fit fisci: qr tũc ei legari posset qd tñ isto casu fieri non põt vt. l. iij. ff. de his que p nõ scrip. ha. ⁊. l. in metallũ. ff. õ iu. fi. So. duobus modis vt in vltima glo. sed prima tutior vt post liberationem pene incipiat esse seruus fisci qui primitus erat seruus pene.

S I pater. Per deportationem patris filij liberant a patria potestate quaz non recuperat ex sola indulgentia sibi concessa. h. d. Item per deportationem filij: vt. s. eo. l. si insulam. ¶ Oppo. de. l. fi. j. eo. Sol. q ibi restitutio hic indulgentia vt in glos.

1 Indulgentia simplex penam tollens infamiam nõ abolet.
2 Princeps solus an possit exulibus indulgentiam cõcedere.
3 Fides hostibus promissa per ducem belli debet seruari.
4 Preses an possit accusato fidantiam dare vt veniat tutor. et numero. 5.

C Um indulgentia. Due sunt principales lectu. que ponitur in glos. scdo versic. vel tertio. sm quã. h. d. Is cuius pena per indulgẽtiam est remissa non debet a fisco inquietari in bonis etiam sibi per indulgentiam specialiter concessis. h. d. ¶ Et hanc lecturã prosequitur prima gl. ⁊ non obstant cõtraria. Alia est lectura vt de infamia loquat. ⁊ hec subdiuiditur in duas ⁊ sm vtrãq. h. d. ¶ Indulgẽtia simplex tollit penã sed non abolet infamiã nisi specialiter ⁊ ipsa sit remissa h. d. ¶ Op. iij. de. l. generalis. s. eo. Sol. hic specialiter sup infamia fuit indulgentia concessa. vel si nõ dic q hic loquitur de indulgentia pene non infamie. vel potes tertio extra glo. dicere qd hic fuerat restitutus: ideo hic dicit annotatione abolita. ¶ Nec obstat q in principio dicit indulgentia qr ⁊ restitutio est indulgentia[b] sed nõ ecõtra. vel quarto pone q relegato vel deportato imperator ex indulgentia concessit ad lares proprios remeare. et ipse putans non sibi plene prouisum timens calumniari per iudicem quasi exilium excessit vt. l. relegati. ff. de pe. petebat pleniorem prouisionez sibi fieri: ad qd imperator respondet q frustra timet ⁊c. prima magis amicatur litere. ¶ † Tamen iuxta hanc lec. quero an alius a principe possit exulibus hanc indulgentiam concedere. ⁊ dic q sic vt alij dñi tpales vt Duces Marchiones ⁊c. ⁊ ciuitates alie principem plenarie non recognoscẽtes. ¶ Sed an ciuitates superiorẽ recognoscẽtes possint preter spãlem superioris autoritatẽ. dicit Bar. q sic per viã legis cõdẽdo statutũ super isto. ⁊ hoc qñ data est eis ptãs cõdẽdi statuta in negotijs magnis. ⁊ p hoc inducit. l. phibere. §. planc. ff. qd vi aut clam. ego puto q specialis autoritas exigatur superioris p. d. l. relegati. in fin. vbi omnes excludit ⁊ solum principem includit. ⁊ tamen illo tempore ciuitates alique ⁊ magistratus aliqui habebãt iurisditionem cõdẽdi statuta super magnis ⁊ publicis illarum negotijs vt per doc. in. l. omnes. ff. de iust. ⁊ iur. ⁊ p hoc etiam bene facit. l. j. §. fi. ff. de questio. vbi damnatus ex confessione sua ⁊ erronea qd est fortius non potest liberari nisi per principem. Sunt enĩ aliqua que imperator sibi reseruauit precipua vt veniam etatis prebere vt. s. de his qui ve. etatis. l. fi. ⁊ natalibus restituere: vt. s. de iu. au. anu. l. j. ⁊ arrogationi autoritatem prebere: vt. ff. de adop. l. ij. ⁊ spurios legitimare vt in aut. q. mo. na. effi. leg. §. generaliter. ⁊. §. fi. post damnatos de crimine capitali liberare: vt. d. l. relegati. in fi. ¶ Quero tunc preses qui non potest exulatum vel bannitum liberare vt dixi vult ipsi fidantiã dare vt eueniat se excusaturus de aliquo crimine de quo accusatur queritur an possit ⁊ seruari debeat. Quidã dicunt q potest et commendandus est si faciat seruare. tamen non debet quia dolus est bonus et sic commendandus et tolerandus: vt. ff. de dolo. l. j. §. non fuit. vbi quasi casus. bonitas autem consistit in eo quia non seruando puniuntur malefactores quod interest rei publice: vt. ff. de offi. presi. l. congruit. ⁊ ad. l. aquil. l. ita vulneratus. in fi. ⁊ pro ista parte dicunt esse tex. ⁊ glo. in aut. de manda. prin. §. nec autem homicidas. colla. iij. Alij dixerunt aut est crimen in quo potest interuenire procurator: ⁊ tũc fidantia ista dari non debet. argu. l. papi. exuli. ff. de minori. vbi iurisconsultus reprehendit papinianum q insufficiẽs fuerit duobus. sed si posset dari fidantia isto casu tunc appareret qd papi. fuisset etiam insufficiens in hoc tertio casu: ⁊ similiter iurisconsultus cum reprehendens. licet autem dari non debuerit datam tamen seruãdam esse dicunt. Si vero crimen esset tale qd procurator nõ posset interuenire tunc dicunt fidantiam dandam esse ⁊ eam seruari debere[c] qr deportati qui pro alio phibent postulare p se non phibent: vt. ff. de postu. l. j. § remouet. Bar. vero. ff. de pub. iud. l. is qui reus. in fi. dicit q omni casu iudex potest dare fidantiaz et datam debet seruare per tex. illũ ⁊ gl. fi. ibi positaz vbi dãnatus ad mortem ciuilẽ retinetur ex causa in ciuitate sed iusta causa est quãdo cognoscitur de crimine vt habeatur persona in presentia vt videatur quo vultu ⁊ qua trepidatione loquatur cum hoc multum cõferat ad delicti cognitionẽ: vt. ff. de questionib⁹. l. de minore. §. tormenta. ¶ Petrus vero. s. de his qui ad ec. cõfug. l. presenti. in questione vltima dicit fidãtiã datã esse seruãdã
3 sicut legatis hostiũ: vt. l. fi. de lega. ¶ † Pro quo etiam facit qr
d fides promissa hostibus per ducez belli est seruãda[d] vt. ff. de pactis. l. cõuẽtionũ. ⁊ ibi notatur. ¶ Ad. §. neq. respõdet quod ibi de fidãtia data a lege puta triginta dierũ de quibus hic loquit quos iudex nõ debet expectare vt trãseãt sed statim debet de ecclesia reũ facere extrahi. vl dic q ibi de cautela terminorũ sacrorũ inter quos fugerat. Nos aũt loquimur de fidãtia data ab homine de qua tex. ille nõ disponit sm eos an seruari debet necne. ¶ Ego distinguo qr aut querit an iudex vel preses possit dare licentiã exulibus confinatis vel bãnitis vt veniãt seu redeãt ex illo confinatione vel bãno nõ obstãte ⁊ dico q nõ p tex. ff. de penis. l. relegati. in fi. ⁊. l. ad bestias. §. ex puincia. in codẽ ti. in quibus apparet licentiã presidib⁹ denegatã ⁊ principi dũtaxat reseruatã. hoc suadet ratione 3 suam vel predecessoris sui sententiam iam executioni mandatam quis contraueniat vt. ff. de pe. l. diui. in princi. ⁊ de reg. iur. l. iudex. ¶ Hoc etiã conualido: qr fideiussor qui promisit accusatum de crimine sistere in iudicio non tenetur

a ⁊ Frater minor liberet a patria ptãte. ku vide de hoc bar. in autẽ. ingressi. nu. xxvij. ⁊ ibi posui in adde. ad ipm in v. desinat esse in pris ptãte. i. h. l. s. de epis. ⁊ cle. dixi post bal. i apostil. in aut. si q̃ mulier. nu. x. in v. desinit esse in mea ptãte. s. õ sa. san. ec. dixi post colle. no. in c. 2stitut⁹. nu. vi. v. nũqd filij ingrediẽtes. i apo. in eo. v. ⁊ ibi post Panor. in vers. religio vero approbata. f de res. in inte. ⁊ post eũdẽ panor. i c. si qs nu. ij. in apo. in. v. soluit pria potestas. extra õ regula.

b ⁊ Restitutio est indulgẽtia. Adde an cãcellato õ libris deportatorũ eqparat indultic vel restitutiõi vide bar. i. l. fi. co. fi. j. eo. ⁊ ibi bal. i vl. q. an rebãnire sit restituere ⁊ qd no. bal. i. l. emãcipatiõe. s. de fi. instru. ⁊ in. l. cũ mulier. ff. so. mat.

c ⁊ Et cã seruari debere. vide de h̃ bar. in. l. cõuẽtionum. ⁊ ibi plene bal. ⁊ Alexã. post vtrũq. ff. de pac. ⁊ i. l. qd ergo. §. si seru⁹. ⁊ ibi ange. ff. de le. j. ⁊ bal. in l. j. ⁊ ibi posui in addit. ad ipm. s. qñ lice. sine iudi. se vin. di.

d ¶ Est seruãda. adde bar. i. d. l. 2uẽtionũ. in tex. alle. ⁊ i. l. fi. ad. l. iuliã. ma. pau. 2s. xxxij fallit i pũato qd fides hosti seruari nõ tenet. l. j. ff. de do. itẽ q pacta hosti sunt seruãda. alexã. ibi l. d. l. j.

non tenetur si ante diem sistẽdi reus fuerit relegatus vel deportatus: vt. ff. si quis cautio. l. sed ⁊ si quis. in princi. ⁊ qui satisd. co. l. si decesserit. sed iusta causa non esset eum liberandi si ad iudicis vel presidis licentiam sistere posset post relegationem vel deportationem ergo ⁊c. ¶ Et si dicas ergo denegabitur ei defensio si crimen sit tale qd impediat procuratorẽ interuenire. ⁊ ego respondeo q hoc non sequitur: qr potest procuratorẽ facere ad allegãdas causas absentie vt dixi in. l. reos. ⁊ ibi casus sm vnaz lectu. s. de accusa. ⁊ doctis causis absentie non poterit iudex vt in contumacem contra eum pcedere: nam contumax nõ est qui sine periculo grauioris pene venire non potest: ⁊ ideo iudici se excusat. ff. si quis cau. l. ij. §. si quis tamen. in fi. ⁊ not. glo. in fini. ff. si quis in ius vo. non ierit. l. ij. in glos. fi. ⁊. ff. ne quis eum qui in ius vo. ⁊c. l. sed eximendi. §. fina. ⁊ si contra eum vt contumacem procederet sententia non valeret: vt. ff. de ferijs. l. j. in ver. si vero. ⁊ de iudi. l. si pretor. §. marcellus. in fi. ⁊ de re. iur. l. quintum. cuz ibi no. Licentiam ergo debet habere a principe vel ab eo qui loco principis tenet vt in precedẽti. q. dixi. ¶ Nec predictis ob. l. j. §. remouet. ff. de postu. qr intelligi debet i loco peregrinationis vel alibi per procuratorem si in causa procurator potest interuenire. ¶ Nec. l. is qui reus. quã allegat Bart. qr ibi ante executionem sententie non potest ⁊ non de noua lit. delatione sed prius incohoata loquitur vt ibi patet: ⁊ sic al's quedam denegantur post executionem que non ante vt patet in purgatione more: vt. ff. qui satis. cog. l. de die. §. heres. ⁊ de condi. inde. l. qui obrem. ⁊ no. doc. ff. si quis cau. l. ⁊ si post tres. ⁊ idem in reuocatione sententie interlocutorie permissa ante executionem: vt. l. qd iussit. ff. de re iudi. nõ postea vt ibi per doc. Et predicta not. contra iudices rebãnientes scienter bãnitos. ¶ † Aut queritur an
4 preses possit dare fidentiã accusato vel inquisito vt tute veniat meatum vel remeatum sibi faciet saluum crimine non obstante ⁊ tunc aut locus in quo est fidentia petens est de territorio presidis de iure ⁊ de facto: ⁊ dico q non potest dare nec datũ seruare sed de loco debet ipsuz extrahere. ita intelligo tex. ⁊ gl. in aut. de man. prin. §. nec homicidas. colla. iiij. nam ecclesia siue dicas eam esse de territorio iudicis vel presidis sed immunitatem habere: siue dicas q non tamen de territorio efficitur: vel qd est verius priuilegium immunitatis perdit cum ibi occultantur homicide et latrones ⁊ ceteri similes: ideo ⁊ de facto extrahi debet dari ergo non debet nec data custodiri: qr eius custodia est frustratoria cum ⁊ custodita non profit cum penitus inde extrahi debet vt ibi: ⁊ frustra expectatur casus ⁊. vt. l. aliquando. in fi. ff. ad vell. cum fi. Et q ille text. hoc velit probat primo aduersatiua autem. in prin. posita cuius est natura prioribus aduersari in facto ⁊ iure: vt no. ff. ne quis eum qui in ius vo. ⁊c. l. ij. §. fina. sed in prioribus dixerat securitatem a iudice datam ciuilibus actionibus conuento seruandum esse: ergo ⁊ in criminibus in q bus hec aduersatiua ponitur disponit securitatem si detur non esse seruandam. Probat ⁊ scdo implicatiua etiaz posita ibi dũ dicit: sed etiam inde extrahes. ⁊ talis dolus dicitur bonus: vt. l.
5 j. §. non fuit. ff. de dol. ¶ † Aut locus ille non erat de territorio presidis de iure vel de facto qr per tyrannidem forte occupato: tunc teneo cuz Pet. q fidentia dari possit vt veritas melius habeatur ⁊ data seruari debet per. ll. per eum. s. alleg. ⁊ pro hoc induco specialiter. §. sed neq. ver. si vero maritus. de man. princi. §. neq homicidas. colla. iiij. aduersatur. nam ciuiliter conuento securitas data debet seruari ⁊ ad ecclesiã reduci: nec inde potest extrahi: qr tunc locus ille habet immunitatem: ⁊ securitatez tanq sit alienum territorium ⁊ sic non frustra hic vt in precedenti fit reductio ad locum tutum cum de loco illo etiam fidentiand data iudex extrahere nõ posset. ⁊ hec sufficiant.

S I deportationis. Omnis creditorum sequit bõa per indulgentiaz restituta. h. d. ¶ Querit gl. an deportatus interim posset cõueniri. ⁊ dic vt in ea.

C Asus. Actor interim deportat⁹ ⁊ restitut⁹ põt ad priorez actionem redire. h. d. ¶ Op. de. l. si adẽptis. s. e. Sol. q fuit hec restitutio cõcessa vel si indulgentia bona expressim fuerunt restituta: ibi vero simplex indulgentia.

1 Restitutio re integra omnia facta medio tempore rescindit dependentiam habentia.
2 Argumentum per deductionem ad absurdum valet.
3 Contraria contrarios producunt effectus.
4 Pater restitutus an recuperet statim patriã ptãtem in filios.
5 Usufructus quem pater habet in bonis filij nõ publicatur bonis patris publicatis.
6 Testamentum filij factum tempore captiuitatis patris est inualidum. ⁊ nu. 7.
8 Filius an possit esse in pẽdenti qñ in sui vel patris sit potestate.
9 Gesta minorum cum autoritate curatorũ an ratificari possint.
10 Minoribus an possit tutor dari.
11 Restitutione facta an censeantur restitui omnia bona.
12 Restitutio in quibus bonis prosit restituto.
13 Rebannire ⁊ banno cancellare non est restituere.

I N questione. Ista lex varijs modis legitur p gl. in sui principio. vno modo vt respondeatur questioni formate de viribus testamenti: ⁊ huic glo. magis applaudent vt patet in glo. j. ⁊ in glo. magna in prin. Alio modo q respondeatur: ⁊ hoc puto verius vt tacite consecutiue non specifice ⁊ expresse respondeatur. variatur etiam in alio: quia quidam vt Odof. intellexerunt q testamentuz post reuersionem patris per filium fuerat conditum: ceteri vero q nedum ante reuersionem sed etiam ante patris restitutionem fuerat conditum: ⁊ isti meli⁹ de lec. Odof. gl. iij. hic fecit mẽtionẽ. ¶ Hoc pmisso est aduertendũ q Cy. diuidit istam. l. quo ad materiã nõ quo ad formam modum ⁊ ordinem seu pcessum eius. ⁊ qr tales diuisiones non acuunt intellectum: ideo aliter diuido vt primo dictum et sniam Papi. eligat p quã questioni ppositẽ tacita respõdeat. scdo illud limitat ne qs illud ad gesta inter viuos dependẽtiam nõ habentia trahat ⁊ limitationẽ per deductionẽ ad absurdum pbat. tertio circa filiorũ tutelã pendentẽ: qr nondũ finitã distinguẽdo dubiũ remouet. Quarto circa effectũ restõnis cõcludit. scda ibi: ita tñ. tertia ibi: qb⁹. quarta ibi: ideoq. ¶ Casus. † Restitutio re integra oia ⁊ medio tẽpore facta dependentiã habentia rescindit non q̃ sunt in esse perfecto ⁊ consummato. h. d. Uel latius. restituto damnato filij recidunt in eius potestatez: ⁊ per consequẽs testñ eorum irritatur: cõtractus vero per eos interim legitime celebrati remanẽt rati eorũq tutela expirat si pater pbos habeat mores nõ aliter: ⁊ qd abstulit dportatio reintegrat
2 restitutio. h. d. ¶ † Not. vltra ea q̃ dixi in summario q argumẽtum p deductionẽ ad absurdũ est validum vt hic in scda parte. Ibi qd est maxime absurdum ⁊c. cõcor. l. naz absurdũ. ff. de bo. liber. Itẽ no. q status hominis id est ei⁹ libertas vel patris potestas non põt esse in pendẽti. ¶ Itẽ no. q due qualitates contrarie eodẽ tẽpore nõ possunt in eodẽ subiecto vel persona concurrere. ¶ Itẽ q vno de cõtrarijs pposito remouet reliquum et econtra vt ibi: eodẽ tẽpore ⁊c. cõcor. l. j. ff. de his q sunt sui vel alie. iuris. Itẽ not. ex pdictis q res pfecta ⁊ cõsummata ex casu superuenienti nõ retractat. ¶ Not. ex tertia parte q officiũ patris est vt filiorũ bona tueatur ⁊ augeat. ¶ Itẽ q peccatores et vitiosi dicunt esse serui peccati. ¶ Itẽ not. casum singularẽ in q̃
a filius in potestate[a] habet tutorẽ[b] contra text. institut. de tutel. in
b prin. ⁊ rationẽ subijciam in contrarijs tertie partis. ¶ Itẽ not. q inducta ad vnum effectum vel in alterius fauorem nõ debent permitti operari oppositũ vel inducere lesionem: ideo inducta ad letitiã nõ debẽt opari tristitiã vt hic ibi: q̃ nisi bonis psis ⁊c. cõcor. s. de iur. calũ. l. ij. ad fi. ⁊. s. de legibus. l. qd fauore. ¶ † Ex
3 quarta parte not. q contraria contrarios pducunt effectus: qd idem est dicere quãtum operatur ppositum in pposito tantum operatur oppositum in opposito: ⁊ q contraria cõtrarijs curãtur. Itẽ no. q per penam iniunctã quis corrigit. Item no. q filius existẽtiã suis iuris debet obsequijs impetrare qd no. p his qui dominis spiritualibus vel secularibus diu sunt famulati vt leniter ab eis debeãt gratias ⁊ beneficia obtinere. ¶ Nunc accedamus ad apparatum quẽ expediaz sm particulas. l. ⁊ qr in prima parte dicitur q filius reuertitur in potestatẽ patris resti-
4 tuti. ¶ † Opp. de. l. si insulam. s. eo. Sol. vt in glo. quinta q ibi sola indulgentia hic restitutio in integrum. Sed dices tu ⁊ hic de indulgentia loquitur vt patet hic in fine. ⁊ ego respondeo q finis sm predicta est intelligẽdus. nam omnis restitutio indulgentia est vt dixi. s. e. l. cum indulgentia. preterea ⁊ vtrũq verbum hic in fine ponitur ⁊ simpliciter non limitate: quia tunc limites non egreditur. vt. s. e. l. iij. ¶ Nunc quero an pater hanc potestatem statim recuperet cum fuerit restitutus an demum
c cum fuerit reuersus.[c] ⁊ respondeo q statim cum est restitutus: vt in glo. iij. in prin. vsq ad versi. item quid. ¶ Oppo. secundo responsio debet conuenire interrogato: vt. ff. de interro. actio. l. de etate. §. qd aũt. de verbo. obliga. l. j. §. j. sed questio hic formata fuit de viribus testamenti: responsio autem est de recuperatione patrie potestatis ergo ⁊c. ¶ Huius timore glo. prima dicit qd non vna sola questio fuit sed due vel plures. ad illam autem de viribus testamenti non respondit. sed Cyn. dixit qd imo respondit sed non in prima parte sed in secunda in versi. ita tamen. ⁊ hoc collige ex glo. magna. in princi. ¶ Sed antiqui glo. et moder. docto. dicunt qd versic. ita tamen. loquitur de gestis inter viuos ⁊ bene vt colligitur primo ex illo verbo gesta. nam verba gesserunt ad ius testandi non pertinent: vt l. verba gesserunt. ff. de regu. iuris. ¶ Item ex illis verbis legitima etas que refertur ad etatem maiorem ann. xxv. vt. ff. de minori. l. j. quod patet per alium versicu. qui sequitur aduersando ibi: minores autem ⁊c. hoc etiam colligitur ex illo verbo firmauerit. per quod apparet loqui de gestis iam firmitatem habentibus vt etiam

a ⁊ Filius in potestate. Adde ĩ filio captiui ab hostibus dari tutor vl curator ⁊ qd in filio bãniti vide bal. in. l. j. post pnc. s. de here. insti. ⁊ in aut. incesti. s. de ĩcest. nup ⁊ ibi qd si statutũ dicit q damnato homicida bona veniant ad filios ⁊ tũc pr habet p mortuo.

b ¶ Habet tutorẽ. Sed qd de curatore. dic idẽ qd ĩ tutore qd spãlit nõ põt habere curatorẽ: vt. l. mr filio. de cõdic. ⁊ de mõ. qd est verũ p prie sz respectu rerũ q̃nq sic si illõ nõ q̃rat pri. l. fin. §. finaũt. s. õ bo. q̃ lib. ⁊ nõ. d. Jo. in. d. l. nisi. vtruz aũt ĩ istis casib⁹ teneat rõnẽ. vide bar. in. l. si supstite. s. õ dolo. in. l. filie. in pe. col. fa. her. sed qd õ filio emãcipato. dic vt in casu. l. fili⁹ matrẽ. de inoff. test. ibi nõ erat tutor sz bal. itẽ limita p bal. in aut. õ incest. nup. s. de ri. nup. ⁊. d. alex. hic post Bal.

c ⁊ Cũ fuerit reuersus. Adde de h̃ q̃sito vltra notata h̃ p bal. nu. vi. v. sic ex pdict determinat talis qd. qd. n. idẽ bal. in. l. gall⁹. §. ⁊ qd si tñ. ⁊ ibi imo. in fi. ff. de li. ⁊ posth.

Universidad de Deusto Biblioteca

colligitur ex sequenti ver. rescisso eorum ⁊c. hoc etiam firmat rō absurdi euitandi que hic subsequitur. nam tale absurdum in testamento non sequitur vt infra patebit. ¶Illō igitur vt Odo. dicebant q̄ in principio respondit questioni. sed aliter dicit questionem fuisse q̄m gl. intellexerit. nam dicit ipse qō questio fuit an testiō factū p filium post patris reuersionē valeat ⁊ respondetur q̄ nō: q̄ tēpore quo illud cōfecit iam erat in potestate redactus merito non valet: vt. l. semiū. §. i. s. quitesta. face. possunt. ⁊ de ista literatura glo. hic. iō. facit mentionem. hec lectura ls in se vera videt. dō dicit deportati filius s3 tūc nō fuisset filius deportati. Item subdit remcāte ⁊ non remeato. Item subdit fuisset qō est temporis plusq̄ perfecti. ⁊ sic cum hec repugnent Odoff. cuius lectio non est tenenda. ¶Quare Jo. gl. antiquus videtur sentire q̄ huic questioni respondeatur in principio ⁊ non directo sed per indirectum. ⁊ sic licet non expresse tamen tacite in vi consequentie eo ipso q̄ dixit filium reuerti in potestatem patris ⁊ ita tenent communiter omnes Moder. Et hunc modum videmus quotidie seruari ab istis theologis qui aliquas ponunt conclusiones per quas infertur responsio ad questum. confitat autem in quibat Jo. q̄ is qui est suiuris transfertatur in alterius potestatem testamentum eius irritatur. vt inst. qui. mo. testa. in fi. §. alia. ergo bene sequitur qō imperator respondit consecutiue ad questionem testamenti dicens illud fuisse irritū. ⁊ q̄ Jo. hoc voluerit patet successiue in glos. magna circa prin. vbi Jo. dicit ⁊c. vsq̄ ad uer. sed si sacro. ¶Sed tūc insurgunt alia dubia per gl. tacta. primum quod si filius decessit ante patris restitutionem an testamentus remaneret validum. ⁊ respondit successiue quod sic seq. glo. vsq̄ ad ver. secus si filius. ¶Secundum dubium est in quo tunc valet. ⁊ huic respondit alia glo. que est quarta in v. Item si filius. quod valet in castrensi vel quasi. Item in aduentitijs saluo vsufructu patris: vt. l. j. §. de bo. ma. sed hoc quod dicitur saluo ⁊c. reprobat Cy. in quarta questio. arguendo a diuisione q̄ non in bonis postea quesitis cum illa fuerunt in pleno dominio filij qō potuit in alium transferre. nec vsufructus vnq̄ competit patri. igitur nec illum potest dici restitui arg. sumpto a contrario sensu huius. l. in fine. ⁊ p̄z hoc accedat quod notat glo. ff. de libe. ⁊ posth. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum. glo. no. soluit in fine. que in iure tempore depportationis non delato loquitur. Item nec in questiis ante deportationem quod vsumfructū cum proprietate cōsolidatam reperit tempore quo reuertitur in alienum dominium translatum. igitur sicut si per viam contractus in alium transtulisset non reuocaretur vt hic in ver. ita tamē. ita nec mne. ¶†Ex ista glo. ⁊ verbis Cy. habes q̄ vsufructus quē pater habet in bonis filij nō publicatur bōis patris per deportationem publicatis. ⁊ ita tenui contra Bar. §. ti. j. l. si quis post hac vers. si quis etiam. vnde vide qō ibi scripsi. In discrepantia autem que est inter Cy. ⁊ glo. Ego non audeo discedere a glo. in vsufructu quem pater habebat ante deportationem propter regulam in fine huius. l. traditam que vult quod restitutus omnia amissa per deportationem recuperet. sed iste vsufructus prius competens est de amissis per deportationē ergo ⁊c. ¶Scdo q̄ ab ista regula excipiuntur per contractum inter viuos in alium translata vt hic in ver. ita tū. ergo in dispositionibus vltime voluntatis firma manet regula. ar. eius qō not. gl. in. l. his. ff. de le. ¶Tertio q̄ heres ⁊ defunctus censentur vna ⁊ eadem persona in auf. de iureiur. a mo. prestī. in prin. igitur sicut pater illum recuperaret a filio defuncto ita ab eiō herede. ¶Quarto q̄ heres vtitur iure defuncti ⁊ est successor vitiorum' illius: vt. §. de fruct. ⁊ lit. expen. li. §. ⁊. ff. de diuer. tem. prescript. l. cum heres. ⁊ ex his sublata est ratio Cy. ¶Quinto p hoc accedat. l. j. §. qui morte ff. ad ter. ¶Ex predictis infero q̄ in profectitijs remanserūt pes filium vt peculium profectitium prout dixi. §. titu. j. l. si quis post. versic. si quid etiam testamentum non valebit in effectu: q̄ et illud pater recuperauit sicut vsumfructum per easdem rationes. Et modo sunt expedite omnes glo. prime partis vna cū gl. magna in secunda parte posita vsq̄ ad versicu. secus si filius ⁊c.

6 ¶†Quero igitur p eius expeditione si filius capti ab hostibꝫ testetur ⁊ decedat ante patris reditum an valeat in aliquo eius testamentum. ⁊ gloss. dicit ⁊ bene quod non: tum quia patre reuerso refingitur retro filius in potestate fuisse: vt. ff. ad mace. l. j. §. si pendeat. ⁊. ff. de capt. ⁊ postli. reuer. l. qō si filius. tum q̄ ante patris mortem incertum est an testari possit: vt. ff. vnde legitimi l. §. siquis decesserit in fine. ⁊ hoc q̄ incertū est propter dubiū patris reneatum an decedat sui iuris necne vt ibidem in principio. ⁊ hoc respectu dicitur non in plenum liberatus a potestate vt de suis ⁊ leg. here. l. si pater. ¶Nec obstat qō de filio deportati dixit q̄ patre restituto nulla fictio insurgit retro per quam fingitur filius in ptāte patris fuisse nec interim potest aliquo respectu dici nō in plenum liberatum a patris potestate. qō declarat glo. q̄ interim tutorem habet vt hic qō non filius captiui vt ff. de tut. l. mutuo. §. fi. Item q̄ admittitur ad contra tab. liberti. qō non filius deportati vt sequitur in gl. vsq̄ ad fi. ¶Et ecōtra

7 riorum predictorum puto fore rationem: q̄ de deportati restitutione nulla spes est cum illam solus princeps concedat: vt. ff. de penis. l. relegati. quem non est verisimile contra sententiam venire ⁊ delictum impunitum velle dimittere contra. l. finalē supra sen. rescin. non pos. ⁊. l. ita vulneratus. in fi. ff. ad. l. aquil. ⁊ hoc ne inde iniuriarum nascat occasio vñ iniurie nascunt: vt. §. vñ vi. l. m. minerint. hinc qō venia in delictis non est sperāda: vt. ff. de minō. l. auxilium. cū si. sed de capto est spes reuerſionis ⁊ verisimilis vel propter redemptionē: vel ꝑpter fugaz vel pacē: q̄ aliquod ex his euenire non est iuri repugnabile. ¶†Sed tūc renouo in dubium an in bonis post captiuitatem quesitis testiō filij mortui valet. ⁊ refert hic Cy. q̄ ꝑt. dixit q̄ glo. verus dicitin bonis per filium ante captiuitatē nō postea quesitis cuius postea quesita non fuerunt vllo tpe in oñio patris nec cū reuertitur reperit illa penes filium q̄ defunctus transtulit in alium. Et nititur ꝓbare: q̄ omnis fictio dz habere duo extrema. vnū circa rez aliud circa tps quorum vno desinente cessat fictio. et p̄o hoc inducit. ff. ad. l. aquil. l. huic scripture. in prin. vbi seruo legato ante aditā hereditatem vulnerato a quilia post aditā cōpetit vel creditur legatario secus si fuit ante aditā hereditatē occisus q̄ tūc legatarij nō pōt ab adita hereditate fingi ꝑpter defectū rei. sic dicit ipse in proposito fictio postliminij circa res quas pater filij non reperiūtur tunc penes filium: sed in eius heredes esse translate quo ad dominum nō pōt fictio circa illos vt pote non existentes operari. ⁊ hoc ar. velut subtile dicit Cy. eum facere dubitare licet asserat casum videri in contrarium in. d. l. ij. ff. vñ. le. et aliter nō sit dicendum. ¶Sed ¶De. male dicit: tum q̄ casus est contra euē. in. d. l. ij. tum q̄ testiō retro non valet nec etiam ad intestato potuit heredē habere. vt in. l. per glo. bicfalle. ⁊ ideo dñium non reperit reuersus penes heredem cum nō sit heres q̄ eo iure quo fingit pater semper in ciuitate fuisse fingit filiū velut in potestate nō potuisse testari. ⁊ si ex testō vel ex ipsius aditione velut nulla vel inualida non esse in aliuz dominū translati. vel saltem ex postfacto velut sine titulo non posset penes eum remanere ar. l.

8 vtanius. ff. de fideiuss. ¶†His expeditis opp. tertio contra text. ex scōa parte que vī innuere q̄ eodē tempore filius non pōt esse

a in pendenti⁹ quando in sui vel patris ptāte sit ℈ q̄ status filij captiui ab hostibus est in pendenti insti. qui. mo. ius pa. pote. §. si ab hostibus. glo. hic remittit ad ibi no. vcz q̄ inspecto presenti statu nec filius captiui dz esse in pendenti: vt. ff. de testib. l. lege cornelia. in fine. ⁊ de lib. prete. l. antepe. sed inspecto futuro eventu sic vt in contrario. ¶Op. quarto q̄ minores iure aliquo possint agere: vt. l. non eo minus. §. de proc. Sol. vt in gl. super verbo prohibentur. ¶†Sed tunc iurta hāc partem quero si minores cū suozū tutoꝝ vel curatoꝝ autoritate aliquid gesserōt an

9 tunc illud sit ratū habēdum. ⁊ puto qō sic verū si prius potuisset restitutionē petere tūc pater poterit in quem transeunt potestate arg. l. nō solum. ff. de in int. restit. ⁊ §. ⁊ bo. que li. l. fi. §. j.

10 ¶†Transeo ad tertiā partē. l. oppo. q̄ istis minoribus tutoꝝ

b dari nō potuerit⁹ vt. ff. de tuto. l. muto. §. fi. Sol. vt in glo. qō ibi in filio captiui hic deportati. ⁊ rationem supra ⁊ posui. ¶Op. q̄ quantūcūq̄ pater malos habeat mores tutela nō duret q̄ existens in potestate tutorē habere nō pt. vt in institu. de tute. in prin. et. §. de cura. furio. l. fi. in prin. Solu. vt in gl. q̄ hic est spāle ⁊ velut miraculosum est signandū. ¶Et hic aduerte q̄ hoc cuenit pp duo simul cōcurrentia videlz q̄ cōgruo tēpore legitime iste tutor fuit datus a p̄cipio. Item pp malos mores ⁊ dissipatiōes

c patris ⁊ neutrū de per se est potens hoc inducere: q̄ nō primū cum secundo cessante euanesceret tutela vt hac. l. ¶Nec etiam secūdū qō p̄z a diuisione q̄ aut dissipatio bonoꝝ quā pater facit solū ꝙsistit in alienādo bona. ⁊ nō ꝓpterea p̄i interdicenda est administratio bonoꝝ: q̄ filiꝰ sui iuris effectꝰ poterit illa recuperare ab emptore vt. §. de bo. mater. l. j. in fi. ⁊ de bo. que lib. l. fi. §. nō autem. aut consistit in taliter cōsumendo qō filiꝰ post ea remediare nō posset. ⁊ tunc ꝙ administratio interdicatur nō tamen filio tutor datur sed curator bonis vt. ff. ad trebel. Imperator. ⁊. §. de bo. que lib. l. fi. §. finaūt. in scōa etate quolibet tñ casu quo ad debitum obsequiū patris persona filio semper debet videri sancta ⁊ honesta sicut ꝑsona patroni liberto de quo minus vt. ff. de obseq. l. liberto. cum simi. ¶Quero modo quo ad hanc partem quid vult text. dicere ibi cuius administratio ⁊c. et rūdeo vt glo. ibi posita. Et contra responsionē oppo. ⁊ sol. vt in ea vsq̄ ad fi. vel dic scōm doc. quod custodia patris ⁊ tutoris sint similes in his in qbus est eadem rō vt hic nō diuersa vt ibi

11 ¶†Transeo mō ad quartā partē ⁊ extra gl. op. qō per restōnē omnia bona intelligant restituta vt. §. eod. l. ij. Item nec honores ⁊ dignitates vt. l. ij. in pn. ff. de decu. Sed qō in. l. ij. restitutio fuit limitata ⁊ nō simpliciter concessa: ideo ibi vltra limites non extendenda. Et d. l. ij. dic q̄ ibi in relegato ad tēs ⁊ tēpore finito ipso iure reuerso hic simpliciter deportato cui ex indulgētia cōcessa est restō que ōia amissa restituit vt hic. ⁊ p̄z hoc dicta. l. se cūda post p̄cipiū in fi. restitut⁹. ¶Pro pleniori tñ declaratio

ne et

ne ⁊ trariorum euitatiōe distingue q̄ aut princeps est tñ vsus verbo indulgeo. aut verbo restituo. aut alio vbo puta rebānio vel cancellari mando. ¶Primo casu talis indulgentia nō tra

hitur ad bona: vt. §. d. l. ij. ⁊ frustra nec etiā tollit vel remittit infamiam: vt. §. ō genera. abol. l. fi. ¶Sed pōt esse rō q̄ indulgētia

13 que idē est qō remissio simplicis pene. Itez ⁊ in se restitutionem continet q̄ ⁊ qui restituit indulget vt probat ter. hic. ⁊. §. eo. l. cū

a indulgentia. ⁊ ibi dixi. ¶Modo regula tradita est q̄ genus simpliciter prolatum restringatur ad illā speciē quam cōprehendit in sui rudimateria. ⁊ sic ad magis nudaz vt de verbo cautionis a. l. ciuili vel ab homine plato dz. §. de ver. sī. l. fancium⁹. ⁊ in mar more legato. ff. de leg. iij. l. questitus. §. illud fortasse. ¶Secundo casu dic aut restitutio fuit limitata ⁊ tunc vltra limites non extenditur: vt. §. eo. l. iij. Et est ratio q̄ concessio facta in vno ratiꝰ permittit prohibitionem in alio: vt. ff. de iudi. l. cum prætor. ⁊. §. de procur. l. maritus. aut non limitate sed simpliciter restitutio est facta: ⁊ tunc in bonis vel iuribus nondum alteri quesitis talis restitutio prosit vt in hoc exēplo. ¶Done q̄ pī deportati vel bānīti quem presuppono capere non posse qō quādo sit plene scripsi in questione quam disputaui de bannitis. ⁊ hodie scripsi in. l. j. §. de here. insti. q̄ si decesserit abintestato. ⁊ per nemīē filiozum hereditate adita restitutus est bannitus certe succedet cum ceteris ar. §. l. i. ⁊ melius. ff. de contrab. l. j. §. fin. ⁊. l. sequēti. facit quia ⁊ postbumus simul admittitur cum ceteris: vt. ff. si

12 pars heredi. peta. l. antiqui. ¶†In bonis vero alteri iam quesitis distinguo quia aut ius querendi illa bona prius non competit ipso iure restituto ⁊ tunc restitutio in istis bonis nil prodest restituto. ⁊ p̄z hoc glo. bona. ff. de libe. ⁊ posth. l. gallus. §. quid si tantus. in fi. glo. sol. ⁊c. p̄z qua accedat text. iste hic in fi. ipsius dum dicit bonoꝝ amissorum ⁊c. q̄ amittisse quis non dicitur id quos nunc̄ habuit vel ius habendi sibi non competēt. argu. l. non potest videri desijsse. ff. de re iudi. ⁊ p̄z hoc. l. iij. ff. de dā. infec. ⁊ ideo. §. dixi cum Cy. q̄ testamentum filij mortui ante restitutionem patris valeat ad plenum in bonis interim a filio quesitis. ¶Nec obstat quod de capto ab hostibus dicitur vt hic in gloss. not. Aut ius querendi illa bona competēt prius ipso restituto ⁊ tunc si ante sententiam damnationis ⁊ idem si banni hoc ius sibi competebat tunc illud intelligatur sibi restitutum esse tanq̄ amissum vt hic in fi. ⁊ p̄z hoc specialiter. ff. ad tertu. l. i. §. qui mortis. ⁊ ita intelligo quod glossa. iij. hic dicit de vsufructu patri soluendo: vt. §. dixi. Aut posit sententiam vel bannum ius querendi ista bona damnato competēt ipso iure: puta si deportatus fuisset heres institutus. nam si teneamus opi. glossa. ipse accipit sed non capit: quia fiscus aufert vt notat. §. de heredi. institu. l. j. ⁊ tunc quia nec repudiare posset in preiudicium fisci: vt le. in fraudem. in principio. ff. de iure fisci. tunc restitutio ei ꝓ-

deest vt bona per eum medio tempore fisco quesita ei restituant argumen. bonis. l. in fine. ⁊ facit. §. eodem. l. j. ¶Nec huic repugnat quod dixi de vsufructu bonoꝝ interim per filium damnati quesitorum qui illorum vsufructus deportato patri ipso iure non competēt quia patria potestas tunc cessabat.

13 ¶Tertio casu sentit hic. Cynus in fina. lectura quod rebannire

a vel de banno cancellare sit indulgere[a] et non restituere. Bartol. vero in lege prima. §. finali. ff. de questiōi. dicit totum ec contra vt effectū habeat restitutionis non indulgētie dicens ib esse ca sum coniuncta glo. sol. contrarij ibi formati. sed parum meo iudicio facit. nam licet imperator ibi rescripserit p̄fidi vt gratiā faceret tamen causa gratie erat: quia de innocentia constabat et preses forte gratiam faciendo ex potestate sibi concessa scit te restituimus vel causa expressa dicit tibi gratiam facimus ꝓpter innocentiam quam post sniam in te reperimus ⁊ tunc quia innocens nullam debet pati penam merito talis gratia cū causa innocentie a recta effectum habet restitutionis. ¶Et ideo a vbi cā non sit retro declarans innocētiā cōdēnati ⁊ sentent ie puto quod verba illa habeant effectum solius indulgentie. p̄ imo quia genus simpliciter prolatum ad eius speciem rudem ⁊ magis nudam refertur vt in primo membro huius distinctionis de claraui. ¶Secundo quia rescripta fisco dānosa in dubio restrī guntur ad minus preiudiciū vt. §. de ope. publi. l. si qñ. ⁊. l. si aliquando. ¶Tertio q̄ leges huius tituli alias iurisconsulti sem per vtuntur verbo restitutionis quando dicunt ipsum recupera re bona. ⁊ cum hac salubri distinctione que aromatū est ariola.

a ⁊ Sit indulgere Tu vie debocdicto ⁊ an sit restituere an vero dulgere. put notaui i apostil. ad istū. §. ⁊. ti. l. cū indulgētia. nu. ij. ⁊. nec obstat qō in principio dicit. i apostil. inver. restitutio est indulgentia.

¶Explicit Quarta Pars celebris huius lectureDo. Bartho. de Salyceto iuris vtriusq̄ Doctoris cantatissimi: super Septimo Octauo ⁊ Nono Libris Codicis: cuz apostillis in fronte Libri nominatorum: cumq̄ distinctione varietatum sententiarum p numeros ⁊ repertorio ad illos ⁊ folia remissiuo.

Regestum.

aaa bbb ccc ddd eee fff ggg hhh iiikkk lll mmm nnn ooo ppp qqq ⁊rrr sss ttt vvv xxx yyy 333 ZAA BBB CCC DDD EEE FFF GGG. Omnes sunt quaterniones preter BBB qui est quinternio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca